Ч. 73. Львів, середа 1. н. ст. цьвітня (19. ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Парляментарні хмари.

Ледви вдало ся кабінетови бар. Бека викрутити ся з прикрого положеня в університетській справі, аж тут вчера вибухла з приводу нарад буджетової комісиї над етатом судівництва нова буря.

Сим разом пішло о язиковий спір між Чехами а Німцями. Як відомо, в Чехії й Моравії обовязує від 1880 р. розпорядженє міністра Штремайра, яке наказує всім судам в тих краях приймати поданя сторін в обох краєвих мовах, чеській і німецькій, і полагоджувати справу в такій мові, в якій внесено поданє. Сьому розпорядженю піддавали ся суди аж до сього року, а також не протестували проти нього інтересовані народи, аж нагло з початком сього року німецький судия в Хебі (Eger) на чеське поданє відповів по німецьки, мотивуючи своє становище тим, що в Хебі, як в місцевости чисто німецькій, чеська мова не є загально уживаною. Справа оперла ся о найвисший трибунал, але хоч сей порішив її в дусі розпорядженя Штремайра, то німецькі судиї вперли ся при своїм, покликуючи ся на закон, і почали навіть відкидати чеські поданя. Се, очевидно, незвичайно заострило чесько-німецький спір, а що і з Чехами і з Німцями кождий кабінет мусить числити ся, то бар. Бек заповів недавно в „Fremdenblatt-ї“ проєкт закона, котрий раз на все управильнив би сю справу.

Дальше становище обох спорячих сторін залежало від того, як поставить ся до сеї справи в буджетовій комісиї міністер судівництва д-р Кляйн. Одначе приготовлена ним заява в сій справі не вдоволила ані Німців ані Чехів і тому правительство старало ся відсунути виступ міністра справедливости в буджетовій комісиї на як найдалі. Але довше зволікати вже було годі і вчера д-р Кляйн виступив з заявою, що-до якої зовсім не порозумівав ся зі спорячими сторонами. І власне та заява д-ра Кляйна викликала цілу бурю. Чехи вийшли остентацийно з салі засідань і загрозили димісиєю своїх міністрів і поваленєм цілого кабінету; Німці, мабуть для зр.вноваженя обуреня Чехів, обурюють ся також.

Промову міністра справедливости подаємо на иншім місци. Тут зазначимо, що Чехи обурені тою її частию, де д-р Кляйн заявляє, що міністерство не може наказати судам заняти таке чи инше становище в язиковій справі, бо се було би нарушенєм судейської незалежности, та що полагодити сю справу може тільки закон. Одначе Чехи не хотять терпеливо ждати на закон, про котрий ще не знати, ані який його зміст, ані коли він буде внесений в палаті послів, ані чи і в якій формі палата його ухвалить. А що правительство не стало в обороні їх прав, котрими вони вже користували майже 30 літ, то вони грозять поваленєм такого правительства. Коли-б Чехи не дали себе втихомирити, то положенє теперішнього кабінету було би справді безвихідне. Без Чехів бар. Бек не мав би більшости для буджету і контингенту рекрута, отже не міг би полагодити сих справ.

Очевидно, чим справа скінчить ся, сього поки-що не можна предвидіти. Говорять о уступленю міністра Кляйна, котрого теку обняв би бар. Бек, що тепер не має ніякої теки; инша знов версия вказує як на наслідника д-ра Кляйна на д-ра Фукса, через що християнсько-социяльні здобули би також третю теку, до якої мають вони претенсиї. Говорять також про уформованє більшости, нового „зелізного перстеня“ зложеного з Чехів, Поляків і християнсько-социяльних, при чім провід в кабінеті обняв би гр. Франц Тун. Одним словом, повстають найріжнороднійші комбінациї то про повне поваленє то про частинну реконструкцию кабінету бар. Бека.

В кождім разі отсе нагле заостренє парляментарного положеня сьвідчить про крайне нездорові відносини в нашій державі, а уздоровленє тих відносин можливе лише при повній полагоді національного питаня — на основі національно-територияльної автономії, що раз на все усунуло би з парляменту національні борби.

Парляментарні справи.

Судівництво в буджетовій комісиї.

Вчеражну дебату в буджетовій комісиї почав кат.-слов. посол Жітнік, виводячи жалі Словінців на німецький дух, що панує в управі судівництва, та обговорив поодинокі домаганя Словінців.

Промова п. М. Василька.

Відтак промовив пос. М. Василько. Він уважає зовсім управненими бажанє союза австрийських судиїв в справі усталеня їхньої независимости, знесеня тайної кваліфікациї, признаня судовим колеґіям права пропозициї, та в справі поділу обсаджуваня судейських посад після часу і управильненя відносин аванзу і платні після приміру Саксонії і Прус.

Бесідник жадає, щоб міністер спрецизував своє становище в тих справах. Як-раз тепер, коли на богато полях робить ся проби, щоб державні функциї пішли на службу деяких сторонництв, є дуже важною річию, щоб судейська независимість була зовсім необмежена. Бесідник, признаючи оправданими жалоби чеських послів на відносини, які вдерли ся останними часами до поодиноких чеських судів, бачить рівночасно, що, не нарушуючи судейську независимість, годі инакше розвязати ті відносини як через ясний язиковий закон, який усував би всякі сумніви. Рівночасно мусить бесідник звернути ся до правительства з горячою просьбою, щоб творячи язиковий закон, не думало виключно про Чехи, але також про инші частини держави, в яких жиють поруч себе ріжні народи. Відтак вказав бесідник на конечність реформи карного закона і ревізиї цивільного кодексу. Вправді заповіджено частинну ревізию його на поли права супружеського, але — здаєть ся — що над виконанєм сего наміру серіозно не думаєть ся. Також і инші глави, як право спадкове, родинне, про книги ґрунтові і т. д. вимагають перетвореня в новітнім дусі. Необхідний є також новий поліцийно-карний закон.

Ляк австрийських міністрів перед галицькими верховодами.

Заміти, які пороблено в часі дискусиї на неправильне функціонованє деяких судів, треба віднести в першій мірі до Галичини. Причина сього полягає на тім, що в Галичині цілий адміністрацийний апарат працює в службі одної тенденциї та що серед таких обставин також і прокураториї є здебільша лише звеном між політичною адміністрациєю а судівництвом. Бесідник вказує на численні тенденцийні адреси, переведені в останних часах. Не перечить, що міністер судівництва у всіх сих случаях не міг впливати на судиїв, але було його обовязком впливати на прокураторів; обовязок сей був би сповнив міністер судівництва в кождій иншій провінциї Австриї. Здаєть ся однак, що як міністер справ внутрішних має острах перед галицьким намісником, так само й міністер судівництва боїть ся галицьких прокураторів. Бесідник не гадає вимагати від міністра якихсь заряджень, якіб нарушували независимість галицьких судів, але треба конче вимагати того, щоб там, де політична адміністрация стараєть ся вплинути на прокуратора, суди були обезпечені перед таким впливом.

При кінци своєї промови полємізував бесідник з онодішними виводами пос. Ончуля. Лихо в буковинських судах виходить не через жидівських судиїв, але через те, що богато судиїв не має потрібних язикових відомостий. Се річ прямо нечувана, що на Буковині не тільки внутрішною але і внішною урядовою мовою судів є мова німецька. Дальшим лихом буковинських судів є їхне перетяженє. Пос. Василько ставить резолюциї: 1) щоб утворено на Буковині два нові суди І-ої інстанциї у Вижници й Радівцях або Кімполунзї, та висший суд краєвий в Чернівцях; 2) щоб переведено спростованє ґрунтових книг на Буковині; 3) щоб іменовано таких лише судових функціонарів на Буковині, що крім німецької мови володіють також мовою дотичного судового округа; 4) та щоб в написах на краєвім суді цивільнім в Чернівцях узгляднено всі три краєві мови.

Промова мін. Кляйна.

Міністер справедливости д-р Кляйн заявив, що стараєть ся по змозі заспокоїти потреби всіх народів. Що-до спору язикового в Хебі, то міністер відпирав зроблені йому закиди, бо міністерство справедливости не може впливати в усіх випадках. Дальше міністер виказував політичні й економічні шкоди, випливаючі з язикового спору та підносив необхідність сотворити норми, котрі були-б можливі до принятя для обох сторін та покінчили безнастанні спори докладним постановленєм про вживанє краєвих язиків. Просторий, ясний язиковий закон, се єдина дорога до осягненя діяльности і рівномірної практики, до охорони діяльности судів перед політичними впливами. З тих самих причин необхідно законно управильнити внутрішну урядову мову. Пояснивши порушену п. Гломбінським справу уживаня помічних рефератів в найвисшім трибуналі, міністер відповідав на піднесені в часі дискусиї жалоби що-до відносин у судівництві поодиноких країв. Перш усього відповідав міністер на

закиди п. Романчука.

Закид п. Романчука про те, що галицькі суди тенденцийно переслідують руських хлопів, котрі цілими милями мусять ходити до суду, не може дотикати міністерство справедливости, а тільки власть, котра внесла донесенє, бо суди можуть виступити щойно коли дістануть донесеня инших властий.

Слова п. Романчука, що до розпорядженя, виданого президию висшого суду краєвого у Львові в справі скорого полагоджуваня карних справ, стоячих у звязи з рухом за виборчою реформою, міністер мусить доповнити в тім напрямі, що в оригіналі того розпорядженя сказано, що: „начальник повинен не тільки пильнувати над скорим, а й правильним і відповідаючим законам полагодженєм даної карної справи.“ Вже з сього показуєть ся безосновність підозріня односторонного впливаня з боку висшого суду краєвого на мериторичне полагодженє таких справ карних. Президент суду краєвого висшого сам заявив, що сповненє обовязку нагляду видавало ся йому при пануючім у краю заворушеню тим конечнійшим, що національному і політичному напруженю, на жаль, дало ся захопити також кількох урядників судейських, котрі після дневникарських донесень брали діяльну участь у виборчих зборах. Твердженє, що той обіжник спричинив численні судові доходженя і декілька ярких увязнень, є позбавлене всіх фактичних підстав, які можна-б доказати.

Що-до непошанованя прав руської мови в східно-галицьких судах наводить міністер, що в 1901 році президия висшого суду краєвого у Львові сконстатувала, що в усіх судах східної Галичини полагоджують руські поданя в руській мові, та що нема ніякого сумніву, що крім кількох (!) схиблень сконстатованих в 1901 році стан справи в загалі не змінив ся на шкоду руської мови та що президия висшого суду краєвого стараєть ся, щоби права руської мови в підчинених їй судах були бережені.

Жалоби на замалу скількість судиїв Русинів у відношеню до людности є тому неоправдані, що польські й руські судиї в більший части галицьких судів є розміщені майже рівномірно. Якщо в котрих судах переважають судиї польської народности, то сю появу треба звести до сього, що при обсаджуваню судейських посад у першій мірі узгляднювано кваліфікациї і рангу компетентів, а не їх національність.

Переходячи до справи судівництва карного, міністер заявив, що стараєть ся, щоби при великих карних трибуналах були все добрі сили в карнім праві. Що-до покутних писарів, то їх найліпше можна поборювати, коли не приймаєть ся їх подань судових.

Обговорюючи квестию креованя нових судів у Галичині і Буковині, міністер заявляє, що тому стоїть головно на перешкоді справа судових будинків. Висший суд краєвий на Буковині не мав би задля дрібного простору країни відповідної скількости праці.

До справи поліпшеня материяльного положеня судиїв і авскультантів міністер відносить ся як найбільш прихильно. Вказує на, що материяльне положенє помічного персоналю також поліпшилось.

Новий карний закон є підданий нарадам специяльної анкети та є надія, що в недовгім часі буде можна внести проєкт, відповідаючий новітним вимогам. Справа реорґанізациї уряду судейського не може бути полагоджена без докладних студий. Вкінци міністер запевнив, що міністерство справедливости не поводить ся чимось иншим, як тільки зглядами на справедливість, на потреби людности і на добро загалу, а рівночасно має горяче зрозумінє для всіх бажань, які йому предкладають.

Німецьке невдоволенє.

Пос. Сильвестер заявив, що він не згоджуєть ся з виводами міністра судівництва, бо він ганячи німецьких судиїв, не здобув ся на виступ проти тих, що хотять завести по судах внутрішну чеську мову урядову. Бесідник вимагає крім того як найшвидшого предложеня заповідженого язикового закона.

Пос Козловський вичисливши цілий ряд реформ в области теперішного законодавства особливо в напрямі поборюваня лихви, удержавненя нотарияту і т. д., став реаґувати на виводи посла М. Василька, а особливо виступив проти його домаганя язикового закона для всіх народів Австриї.

---

3)

М. П. Драгомановъ.

Политическія сочиненія.

(*Дальше*).

„Супроти сего всего ми гадаємо, що зовсім незалежно від ріжниці що до літературних талантів і від несхожости світоглядів і гадок що до всіх инших питань, книжку Драгоманова про національне питанє на Україні, яко причинок до рішеня національного питаня малоруської нації, треба поставити побіч „Національнаго вопроса въ Россіи“ Вл. С. Соловьйова, котрий рішив національне питанє з погляду нації великоруської (ст. XXXIX—XL).

Отсе слова д. Кистяковського про Драгоманова.

Гадав би хто, що вони такі ясні, такі переконуючі, що й нема на них иншої відповіди — лише: відректи ся, з загально-людської рації, від українського „сепаратизму“ тай не вибігати, політично, навіть і гадкою поза стіни єдиної, неділимої Росії.

Ба, коли-ж бо то з Драгомановим не така проста справа, як видає ся. А не така проста справа власне тому, що Драгоманів — реальний політик.

Отже, хто хоче говорити про Драгоманова й теперішній момент в історії України, той мусить робити се теж яко реальний політик: мусить уявити собі живого Драгоманова перед теперішньою Росією й Україною (нехай нам вибачить історія теперішности за таку конфронтацію свою на мінуточку, з небіжчиком, — але инакше годі рішити сеї справи!)

Що-ж завважав би Драгоманів, дивлячи ся на теперішню Росію й Україну? — А завважав би, поперед усего, звісно, факт, що теперішня Росія й Україна зовсім непохожі на ту Росію й Україну, які він мав перед очима своїми 1884 і 1889 рр., коли писав ті слова, на які покликує ся д. Кистяковський, підсуваючи момент із перед 20 років на місце теперішнього. Завважав би, що з одного боку, впала головна перешкода для розвою України — царізм і руссізм, — а, з другого, підняло ся в усій Росії й Україні національне почутє, або, коли хочете, націоналізм; завважав би, що теперішній український націоналізм зовсім непохожий на націоналізм із 1884 — 1889 рр., що в теперішнім українськім націоналізмі не то що нема нічого низького, але що се навпаки, лише спеціяльна форма вселюдського почутя, почутя своєї людської гідности, почутя, яке напр. у Галичині обхопило вже маси українського мужицтва,—почутя, в якому животрепочуть і єго, Драгоманова, власні ідеї, — почутя, пробуджуючого ся народу, що має право до самоозначеня цілковитого, — значить, поперед усего власне: політичного, чи в межах Австрії й Росії, чи й поза ними... Що-ж: гадаєте, що Драгоманів почав би з касації теперішнього національного руху на Україні, зглядаючи ся на цілість Австрії та Росії?... Ані гадки! Власне що вхопив би ся за сей рух і старав би ся лиш очистити єго з хиб, а головно дати єму яснішу провідну гадку-сінтезу, зчіпляючи рух у російській Україні з масовим рухом галицьким, яко розвитим ширше й глибше, — не маючи нічогісінько проти національної теріторії й автономії російської України, якої домагають ся тамошні Українці, тим більше, що в проґрамах усіх тамошніх українських партій забезпечено й права чужинців на Україні, так що воно виходить майже зовсім на те саме, що й Драгоманівські областні теріторії, та й що ні одна з тамошніх українських партій, — з виїмком хиба т. зв. „національної“, — й не гадає (на жаль!) відривати Україну від Росії; і тим більше, що така самоорґанізація націй, в тім числі й України, яко національного цілого, не то що не перечить ідеї Драгоманівській федералізації націй, але й чинить неминучу вмову для неї, — в обємі, в якім ті нації вважати муть користним для себе, але, на гадку самого Драгоманова, далеко більшім ніж теперішня Росія. В усякім разі у самого Драгоманова не було й тіни собачої вірности Романовим, як і Габсбурґам, і він не вважав таку вірність обовязковою й для України, — навпаки, думав і писав нераз, що належність чи неналежність якого народу до чужої держави, як і церкви—справа єго вільного вибору, подиктована виключно користями для даного народу, матеріяльними, чи моральними (так він думав і що до Польщі, — етноґрафічної, — супроти Росії, котру Польщу не міг чейже класти тут вище своєї рідної України!...)

Супроти сказаного вище нам лишає ся мало що додати на виписані вгорі замітки д. Кистяковського про Драгоманова. Скажемо хиба взагалі, що д. Кистяковський чіпає ся нераз самих слів Драгоманова, не входячи глибше в їх значінє, ані в те, з нагоди чого вони сказані, а то й толкуючи їх иноді зовсім не так, як розумів Драгоманів.

Так зацітовані вище слова Драгоманова з „Громади“ написані автором зовсім не проти того, проти чого їх обертає д. Кистяковський, се-б то не проти „політики (українського) національного сепаратизму“ або „політичної й адміністративної автономії України“, а проти націоналізму соціялістів державних націй а головно московської, в соціялізмі або всесвітнім соціяльнім інтернаціоналізмі, — супроти чого Драгоманів почав валити ті панські націоналізми або шовінізми в соціялізмі, тай орґанізувати на підставі соціялізму і недержавні нації сходу Европи, в тім числі, поперед усего, звісно, українську націю — почав, значить, інтернаціоналізувати ті народи, зводити їх до вільної спілки; або, як виразив ся автор „Записокъ Южнарусскаго Соціалиста“ (1878 р.) „націоналізувати соціялістичні тенденції“, поясняючи (Драгоманів), що під тими своїми змаганями він розуміє лише вживанє сих чи тих способів і підходів з працею та пропаґандою, — напр. соціялізму, — як: мова, склад розуму й слова, спомини історичні, склад господарства й т. ц., а що соціяльні думки він завше вважав усесвітними, як і всяку науку (див: „Громада“, т. IV., ст. 360). Тай у своїм інтернаціоналізмі Драгоманів ані гадав зрікати ся прав української нації на повне самоозначенє, в користь якої-будь иншої нації, а вже найменше „русскої“; навпаки, бачив у такім своїм інтернаціоналізмі найпевнішу забезпеку тих прав, — у першій лінії власне супроти „русской націи“.

Не зовсім доречне й порівнанє ідей Драгоманова про національну справу на Україні, з ідеями Вл. Соловьйова про національну справу в Росії. Соловьйов мусів показати „русскій нації“ виключно етичні ідеали та проповідувати їй самовідпеканє й відреченє від національного еґоізму, бо та нація сита зверхною могутністю і т. д. у порівнаню з підбитими нею народами, — хоть така проповідь цілої пачки великоруських філософів, подібних Соловьйову, ані раз не здержувала ту націю, чи властиво єї пануючі верстви від дальшої загарбучости, особливо в Азії, поки не розбила собі лоб о Японців. Драгоманів проповідував українській нації, — нації голодній, поневоленій, — зовсім не те, що Соловьйов, а власне: могутність, матеріяльну й духову, західно-европейських народів, стараючи ся зрівняти нашу націю з тими народами, або краще: з народами всего цівілізованого світа, надати нашій нації як найбільше всесвітного культурного змісту, — (розуміючи культуру як найширше, се б то і з політикою) що єму по-части й повело ся, як показує теперішний національний рух на Україні. Відреченя від національної виключности й еґоізму Драгоманів не потрібував проповідувати нашій нації, бо сего добра, чи, коли хто хоче: лиха, у неї найменше. А стихійному почутю культурно-національного самозбереженя нашої теперішної інтелігенції він міг би лише радіти, — звісно, повертаючи єго у свідоме змаганє до засвоєня загально-людської культури. (Я вже й не кажу про те, що „Чудацькі думки“ й „Листи“ Драгоманова — писаня швидче на теми культурні, — в розуміню д. Кистяковського, — ніж політичні, як каже він, і що написані вони значно слабше, ніж „Историческая Польша“ — безперечно найкраща праця Драгоманова на чисто політичні теми.)

Безпідставно використовує д. Кистяковський против українського сепаратизму (але вже по вині, — неясности самого Драгоманова!) слова остатного про націоналізм австро-угорський, инакше: дуалізм, і застерігає ся проти теперішних національних рухів у Галичині, чи й усій Австрії, як мов би то несимпатичних Драгоманову, — бо Драгоманів, — котрий у свій час займав ся теоретично полагодою напр. язикового питаня в Австро-Угорщині, як про се свідчать єго рукописи, — був би навпаки, радів названим рухам, тим більше, що вони ось-ось доведуть до справедливого рішеня того питаня віденьською державною радою, в користь, між иншим, і нашій національности, — лише, своєю дорогою, був би старав ся надати тим рухам девчому культурнїщі форми й повертати їх на лад більше федеральний, але зовсім не ослабити їх.

А вже просто найнещаснїща, політично, гадка д. Кистяковського — бояти ся розширеня національних рухів у Галичині і на Росію, та надіяти ся, що „русский“ вовк дасть належні права українським ягнятам і без боротьби з їх боку, — такої самої, ба, ще далеко завзятїщої, ніж ведуть єї галицькі Українці; або, що той вовк перенесе височайшим указом центр українського руху зі Львова в Київ! Ні, братчики, — перенесіть той осередок, або краще: зробіть єго собі в Київі, таки самі, полишаючи у Львові теперішній осередок українства, на всякий случай — бодай для австро-угорської України. Здобудьте ся на те всіми своїми соборними силами, хоть і в порозуміню з галицькими Українцями, — а ні, то сидіть тихо, не рипайте ся..

Отсим і кінчимо наші критичні замітки на уваги д. Кистяковського про українську національну справу й Драгоманова.

Ми мали би сказати не одно й против єго уваг про соціял-демократизм і Драгоманова,—про те напр., що змаганє Драгоманова націоналізації (властиво дійсної, загальної інтернаціоналізації)

„Koło“ проти рівноправности Русинів.

Бесїдник виводить, що після 11 і 12 §§ основних законів державна рада нїби то не має компетенциї до реґульованя язикових справ, бо вона належить до соймів а після звичаєвого права належить до прав екзекутиви. Бесїдник застерігаєть ся проти нарушуваню засад, обнятих галицьким язиковим розпорядком з д. 19 липня 1869. — без згоди галицького сойму. До того польські посли не допустять нїколи. Чеським послам можна було communi consensu зречи ся сего права, але Поляки мусять застеречи ся проти того, щоб з сего виїмку творено прецеденс для галицького сойму.

При кінци своїх виводів вказував пос. Козловський на упослїдженє Галичини що до числа судів повітових і окружних та поставив цїлий ряд конкретних домагань в сїм напрямі.

Чеська опозиция.

Відтак заявив пос. Велїх ім. чеських аґрариїв, що заява мінїстра судівництва зовсїм не вдоволила чеського народу, тому не мають вони нїякого інтересу в тім, щоб буджет був порішений. Таке саме становище займають також чеські католицько-національні посли.

І москвофіл проти галицько-польських судів.

П. Король вказував на необхідність виробленя проєкту загального язикового закона та як найскоршого предложеня тогож парляментови. Також у Галичинї язикова справа не розвязана. Спори між обома народами є в тім краю на порядку дневнім. Права руської мови в Галичинї нарушуєть ся в нечуваний спосіб. У Галичинї з правила цїле урядованє відбуваєть ся по польськи видаєть ся тільки польські вироки. Також в окрузї львівського висшого суду, заселенім в переважаючій части Русинами, урядованє відбуваєть ся в польській мові. Твердженє мінїстра, що всї судиї в Галичинї володїють руською мовою, основане на хибних інформациях. Протокол, зложений в руській мові, належить до найбільших рідкостий. З уваги на те Русини не можуть уже вдоволяти ся тим, що права руської мови є поручені тільки мінїстерськими розпорядками, які мають лише плятонїчну вартість, а з цїлою рішучістю мусять домагати ся управильненя язикової квестиї в Галичинї в законній дорозї. Тільки тодї буде можливе мирне співжитє обох братних народів у Галичинї, що лежить також в інтересї Поляків; тому вони повинні підпирати дотичні стремлїня Русинів. Беззаконний стан, що панує на язиковім полї в Галичинї, не може дальше вдержатись. Такі події, як хебський спір, є в Галичинї на дневнім порядку. Мінїстерство повинно поробити зарядженя, щоби права руської мови були бережені в усїх галицьких судах. При кождім судї треба установити бодай одного руського судию. Від усїх судиїв треба вимагати доказу знаня руської мови в слові і письмі. Вкінци бесїдник жалуєть ся, що на чільних становищах в судівництві взагалї нема Русинів. При обсадї судейських посад полїтичні згляди грають найважнїйшу ролю. В мінїстерстві справедливости нема нїодного руського урядника. Бесїдник просить також мінїстра, щоби в галицьких судах узглядняти грецько-католицькі сьвята.

По промовах п. Кончі, котрий домагав ся виданя загального язикового закона, і п. Малїка засїданє замкнено. Дальше нинї.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Австро-угорські справи.

Скликанє делеґаций.

Делеґациї — як се заповіли були мінїстер війни, ґен. Шенайх і мінїстер справ заграничних бар. Еренталь — мають відбути весняну сесию в маю. Алеж останними часами почали виринати чутки, що делеґацийна сесия загалом не відбудеть ся на веснї, але аж в осени. Причиною сього відроченя делеґаций мало бути скрутне парляментарне положенє в Австриї і Угорщинї. Останну авдиєнцию президента мінїстрів, д-ра Векерлього у цїсаря лучено як раз з децизиєю в справідроченя делеґаций. Чутки сї показали ся однак невірними. Угорське кореспонденцийне бюро дементує нинї всї часописні донесеня про те, що делеґациї мало б ся вірочити аж до осени і то через квестию офіцирських ґаж. — Що відроченє делеґаций до осени не може бути певним хочби тому, що спільного буджету ще не зладжено, отже спільні мінїстерства ще й не знають, з якими домаганями прийдеть ся їм виступити перед делеґациї.

Відзначенє за угоду.

Як „видимий знак“ признаня за заслуги в працї коло заключеня австро-угорської угоди надав цїсар мінїстрови Коритовському велику стяжку ордеру Лєопольда з увільненєм від такси та осібним письмом заявив подяку мінїстрови Дершаттї. Анальоґічні відзнаки дістали угорські мінїстри Кошут (стяжка ордеру Лєопольда) і Даранї (письмо з признанєм). Крім того дістав шеф секциї Президиї Ради мінїстрів, тайний радник Зіґгарт третю клясу ранґи „ad personam“; д-рови Шпіцмілєрови, віцепр. дол.-австр. дирекциї скарбу висказано найвисше вдоволенє, д-р Реслєр, шеф секциї в мінїстерстві торговлї, одержав гідність тайного радника; шеф секциї в мінїстерстві рільництва В. Залєський дістав ордер зелїзної корони II. кляси; радник мінїстерський Станислав Косїнський дістав хрест кавалїрський ордеру Лєопольда, секретарови мінїстерському д-рови Цольґерови висказано найвисше цїсарське признанє.

З угорського сойму.

В угорськім соймі ведеть ся тепер дебата над зміною реґуляміну. На вчорашнім засїданю румунський посол Вляд зголосив ся до дневного порядку та жалкуєть ся, що на останнім засїданю відобрано голос словацькому послови Іванкови тому, що він сказав, що істнують посли, котрі відтягають ся від голосованя, виходячи зі салї. Я хотів уже на останнім засїданю піднести ту справу та я зголосив ся серед пануючого гамору до голосу. При тім звернув ся до мене посол Мадарас з погрозою: „Я вас вдарю полици!“ Сих слів у стенограмі нема. Я не є приклонником середньовічного способу робленя сатисфакциї та тому звертаю ся до палати, бо почуваю ся нарушеним в посольській нетикальности.

Віцепрезидент палати відповів на се, що він послови Іванкови тому відобрав голос, що сей в нечуваний спосіб образив палату (!). Погрози на адрес посла Вляда він не чув. — Справу п. Вляда віддано комісиї нетикальности посольської.

Третя конференция директорів середних шкіл.

[Конець.]

В попереднім числї подали ми звіт з остатної конференциї директорів середних шкіл. Докладний урядовий звіт появить ся друком аж колись пізнїйше. Поки-що, хотячи висказати і деякі свої замітки з нагоди сеї конференциї, мусимо оперти ся лише на тих відомостях, які маємо з урядового комунїкату кр. ради шкільної, удїленого тутешним дневникам.

Що-до реферату про нові приписи о іспитї зрілости замітимо лише, що в повнї згоджуємо ся з словами одного з директорів, котрий в дискусиї висказав обаву, чи інтенциї нових приписів не звихне ся в практицї. В нашім шкільництві бувало вже нераз, що найлїпше подумані приписи мінїстерські опісля спали на молодїж лише більшим тягарем. Особливо боїмо ся, щоби й при нових приписах не надуживано тенденцийно іспиту з польського язика і польської істориї так, як се дїяло ся доси, особливо в декотрих ґімназиях східної Галичини. Ся обава набирає ще більше підстави, коли взяти на увагу широко на конференциї обговорювану справу „приятнїйших взаємин між польською а руською молодїжию“, — о чім ширше поговоримо, коли з черги зійдемо на дотичний реферат. Тим то й нетерпеливо ждемо заповіджених віцепрезидентом кр. ради шк. подрібних інструкций іспитових.

Значно більше гадок насуває друга точка нарад конференциї, справа школярських читалень; та й тут, знаючи ледво коротенький зміст реферату, а з дискусиї дуже мало, обмежитись мусимо лиш до кількох загальнїйших заміток. Одною з найважнїйших задач читалень признав оден з референтів взаїмне зближенє учителїв і учеників, сердечний вплив учителя на ученика. Отже не знаємо, чи ся гадка референта дала учасникам конференциї товчок застановити ся над тим, що прецїнь нагоду до взаїмного зближеня учителїв і учеників, до сердечного впливу учителя на ученика, дає кожда днина, кожда шкільна година. Чи сього за мало? Чи на се, і головно на се, треба аж творити окремі інституциї, як пр. школярські читальнї? Чи може тілько учителї не хотять або не уміють користати з щоденної нагоди так, як велить висока і гарна задача вихованя? А коли не хотять або не уміють, то чи будуть же хотїти і уміти те саме в читальнї?

На нашу гадку учитель, котрий розуміє свою виховуючу задачу і згідно з нею перенятий щирою прихильностию чи любовію до молодїжи, зовсїм не потребує глядати учеників аж в читальни або на прогульцї, бо він все і всюди; на кождій шкільній годинї, при кождій стрічи на коритари або на улицї зближає ся до ученика і сердечно впливає на нього. А инший, хоч би його з учеником чи учениками заперти на день і ніч в одній комнатї, не зближить ся до них і не буде мати на них нїякого корисного впливу; він все остане їм чужим, коли не ворогом.

Очивидно, пп. директори, знаючи своїх учителїв, могли би більше щось сказати о тім, — коли у них самих голова ясна, не запоморочена системою, яка головно від часів п. Бобжинського всеможно запановала в наших школах. Ми з своєї сторони не будемо тут повторяти того, що нераз уже при ріжних нагодах широко виказували: що в теперішних середних школах, головно в польських у східній Галичинї, між учителями, не виймаючи директорів, дуже мало є щирих приятелїв молодїжи, а переважно суть то урядники — добре ще, коли не полїцийні, — „абріхтери“, але не педаґоґи. А ті доброго, гарного впливу не можуть мати на молодїж нїгде: нї в школї нї в читальнях нї на прогульцї нї при забаві, їх вплив може бути лише шкідливий, в найлїпшім разї нїякий.

І ми не помиляємо ся. Той сам референт на підставі зібраних — розуміє ся, з автентичних жерел — вістий ствердив зі смутком, що „чим довше є читальня в якімсь заведеню, тим менше цїкавить ся нею молодїж“.

І знов не знаємо, чи над сею справдї сумною проявою застановляли ся учасники конференциї. Але у всякім разї пояснити собі її инакше не можна, як тим, що ученики не находять в читальнях того, чого надїють ся по них. А длячого?... Бо не находять там того прихильного „зближеня учителїв до учеників“ і того „сердечного“ впливу, не находять тої невимушеної свободи, того тепла, так сказати, родинного, котре би їм справляло і пожиточну і приємну та принадну розривку в читальни; а сидїти і читати під оком учителя, коли так само можна собі читати й дома, розмовляти при учителю з товаришами і стеречи ся кождого слова, бо може воно, хоч найневиннїйше подумане, в розуміню учителя буде „нецензурне“ та застрягне в його памяти на некористь ученика, — і таке инше певно не може ученика надити до читальнї.

Богато далось би говорити на тему: чи пускати до школярських читалень полїтичні часописи чи нї? І ми припускаємо, що й на конференциї мусїла бути над сим широка дискусия. Всеж таки гадаємо, що в часах „центових“ Gońс-ів, Wiek-ів, Głos-ів годї ухоронити молодїж перед читанєм полїтичних ґазет. А чи лїпше, коли молодїж читає ґазети — в найлїпшім разї — дома, чи лїпше, коли їх читала би в читальни, де в дружній, поучаючій розмові учитель міг би нераз запобігчи шкідливому впливови ґазети на молодїж, — се вже лишаємо здоровому осудови педаґоґів, певні, що суд той потвердить другу часть повисшого питаня. А коли конференция рішила инакше, то воно для нас є лише дальшим доказом, що учителї не мають того „сердечного“ впливу на молодїж, якого педаґоґія не тілько бажає, але й конечно вимагає; що більше: є се для нас доказом, що й самі директори, зібрані на конференциї, не вірять у той вплив. Але до сеї справи будемо мати ще нагоду повернути при обговореню иншої точки конференцийних нарад.

По що конференция так марно тратила час на так формальну і пусту річ, як ревізия дисциплїнарних приписів для учеників середних шкіл, замість всесторонно і зріло застановитись над питанєм, що дїяти, щоби поправити карність молодїжи, сього вже нїяк не можемо зрозуміти. Хоч властиво зле кажемо. Атже цїле теперішне вихованє в наших середних школах опирає ся головно на пустих формальностях! Мундури — чи се не формальність? Торочене о якімсь „урядовім“ (!) — не викладовім, а виразно: урядовім — язицї у вихованю (!!)... чиж се не божевільно пуста формальність, що голосним глумом регоче ся з усяких засад вихованя, з самого понятя вихованя? А „narodowy duch“, той національний дух, що в розумній педаґоґії є конечним услівєм гарного, відповідного розумній цїли вихованя, чиж не зведено у нас до пустої формальности? Чи через цїлком хибне розумінє ваги національного духа у вихованю не зроблено з нього якогось арлєкінського плаща, під котрим цїлком зникає властива цїль вихованя, під котрим марнїє, скривлює ся, нївечить ся само вихованє?

Чого не вдїє живий щоденний приклад учителїв-педаґоґів; чого не вдїє їх щоденне живе слово і їх „сердечний“ вплив; чого не вдїє наука шкільних предметів, ведена так, щоби не тілько розширювала відомости ученика і розвивала його розум, але щоби заразом впливала на напрям його волї, повертаючи її до того, що добре й гарне, а відвертаючи від того, що погане і лихе: там дуже мало або й нїчого не вдїють і найгарнїйші дисциплїнарні приписи з усїм вичислюванєм того, що належить до обовязків ученика, що йому вільно, а що не вільно, та з усїм клясифікованєм евентуальних його провин і кодифікованєм евентуальних кар.

Були для молодїжи наших середних шкіл дисциплїнарні приписи, зладжені ще в р. 1850. у двох редакциях (для шкіл західної Галичини і окремо для східної) та перетревали аж десь до року більше-менше 1890., коли їх піддано ревізиї. Через цїлий той 40-лїтний час був звичай, що з початком шкільного року відчитувано ті приписи молодїжи, окремо всїй молодїжи низшої ґімназиї, окремо всїм висшим клясамі. Та певно вже на другий день нїхто й не тямив, що там читано. Всеж таки карність молодїжи була, коли не лїпша, то певно не гірша, нїж по роцї 1890., коли зревідовані і поправлені приписи видано друком і кождому ученикови роздавано при вписї. Чи може хто пропускати, що ученик, задумуючи те чи се, дивить ся до друкованих приписів та застановляє ся, чи воно належить до його обовязків чи нї, чи вільно йому се зробити чи нї, або яка кара його жде, коли його на тім приловлять?

Цїлком слушно висказала ся конференция директорів, що шкільна молодїж з уваги на здоровлє не повинна курити тютюну і уживати алькоголевих напитків. Але чи педаґоґічно воно уміщати се в дисциплїнарних приписах у формі рішучої „безусловної“ заборони? Атже відома річ, що нїхто розумний не видає наказу чи заказу, коли не має спроможности припильнувати послуху, і нїхто розумний не грозить, коли не має спроможности і сили виконати загрозу; а у вихованю такі необачні накази, заборони і грізьби мстять ся тим, що виставляють на небезпеченство повагу виховавця, без котрої годї й подумати собі успішного вихованя. Колиж прийде сю повагу ратувати аж терором або несправедливостию, тогдї справа вихованя тратить єще більше. Длятого попередні приписи дисциплїнарні з р. 1890. лише відраджували ученикам курити тютюн, а заказували курити лише на улицях; щоби молодїж слухала тої ради, се вже полишено впливови науки і „сердечному“ впливови учителїв (ну, і їх прикладови!). А таки хто-ж нинї не бачить, кождої днини, не кажемо вже, у Львові, але й в менших містах, як ученики, дуже часто навіть дїтваки, чи рано ідучи до школи, чи вертаючи зі школи, чи проходячи ся в день або вечером, гордо закурюють собі на улицях папіроски? І чи котрому з них волос спаде з голови за те? Колиж може часом стріне котрогось на улици учитель і укарає: чи се не буде несправедливо карати сотого за те, що 99 ноторично робить безкарно?

Не туди дорога викорінити у молодїжи безглузде і так шкідливе куренє! Розуміє ся, так само має ся річ і з уживанєм алькоголевих напитків.

Зарівно розумна і слушна є гадка, що ученики не повинні брати участи в уличних демонстрациях і у виборчій аґітациї. Але mutatis mutandis треба і в сїй справі сказати те саме, що сказано про заборону куреня і питя. Тількож додати до того ще мусимо, що, як у всїх инших справах вихованя, так і тут безусловно конечний є приклад учителїв. Тимчасом кількож то є учителїв, що не тілько саму участь, але й уладжуванє всїляких „народових“ шопок, получених з уличними демонстрациями, уважають собі попросто за патріотичний громадянсьсий обовязок! Або чи не бачимо-ж у самім Львові, під боком і оком самої високої ради шкільної так часто уличні демонстрациї шкільної молодїжи, з дикими криками і співами, навіть з музикою, при асистї учителїв і мабуть навіть за їх почином і під їх командою? Але правда: „to co innego!“, се належить до „narodowego ducha szkoły“!...

Нехай шкільна власть, директори і учительські збори спровадять того „народового духа“ до того русла, яке йому належить ся; нехай йому визначать тую ролю, яку йому призначує розумне вихованє, а самому вихованю нехай привернуть

соціялїзму переведено буцїм то вповнї в програмі соціял-демократії (єдино-спасительної, навіть і при тому, що д. Кистяковський чіпає соціольоґічні доктрини Маркса про одиноку цїнну форму солїдарности між людьми — клясову!), про солїдарність пролєтаріяту, котра, мовляє, „въ конечномъ счетѣ должна обратиться въ національную, т.-е. охватить всю націю и уничтожить раздѣленіе ея на классы (ст. XXXVIII), — але обмежимо ся, поки що, цїкавим дуже признанєм д. Кистяковського, що наш „Народ“ защепив у російській Українї соціял-демократизм, застерігаючи собі замітку до того на инший раз:

„Але головна заслуга Драгоманова, — каже д. Кистяковський, — перед русским визвольним рухом у ту глуху пору для суспільного й полїтичного житя в Росії була в тій полїтичній пропаґандї, котру він вів у своїх статях, що друкували ся в „Народї, органї „русско-української [1]) радикальної партії“, який повстав 1890 р. в Галичинї під впливом полїтичного оживленя серед галицьких Русинів-Українцїв. У „Народї“ Драгоманів писав на полїтичні питаня, дотикаючі не лиш самої України, але й усеї Росії. Завдяки „Народови“ та статям Драгоманова в нїм, Україна в один момент навіть випередила Великоросію. Українська молодїж дуже ревно ширила доходячі поштою й перевожені контрабандою при „Народа“, і єго аґітація підготовила, між иншим, незвичайно швидке розпросторенє соціял-демократичних ідей на півднї Росії в початку девятдесятих років минулого столїтя. Наскілько марксівський, а далї й соціял-демократичний рух на півднї Росії розвивав ся паралєльно з аґітацією „Народа“, можна судити по тім, що перший переклад на російську мову „Ерфуртської програми“ Каутського видано 1894 р. в Галичинї і друковано в тій же друкарнї в Коломиї, де тодї друкував ся „Народ“. Підготовною аґітацією „Народа“ по части поясняє ся й те, що перед і в часї з'їзду „Россійской Соціалъ Демократической Рабочей Партіи“ південь Росії і спеціяльно Київ займали чільне місце в російськім соціяльно-демократичнім русї і редаґована в Київі „Рабочая Газета“ була признана першим центральним органом партії“.

На жаль, д. Кистяковський не поясняє, яким то чудом різке, радикальне українство „Народа“ і Драгоманова (виданє мною по російськи, за гроші з України „Ерфуртської програми“ Каутського було лише случайне — сповненє порученя) перекинуло ся в російській Українї у всеросійський соціял-демократизм, анї як остатний перейшов опісля в український соціял-демократизм і як знов остатний вяже ся з галицько-українським радикалїзмом, а властиво драгоманїзмом, (супроти факту, що Драгоманів не то що не був соціял-демократом, але й дивив ся на него скептично), а головно: на скілько виграє на українськім соціял-демократизмі українське мужицтво, про котре так дуже дбав Драгоманів. Сам д. Кистяковський говорить від себе в сїй точцї про мужицтво зовсїм темно...

Вказані вище хиби д. Кистяковського (а вони ще не всї!) в поглядах єго на Драгоманова й українську національну справу, зазначені декуди може й за різко (за що нехай вибачить нам наш вельмишановний друг, з огляду на болючість питаня!), — розуміє ся, анї раз не вменшують єго заслуг коло виданя полїтичних творів Драгоманова в російській мові, яке коштувало єго чимало працї, котру може оцїнити лише той, хто сам вів подібне виданє.

Не менше працї коштувала д. Кистяковського, очивидячки, й статя єго про Драгоманова, написана талановито,— котра з-де більшого представляє Драгоманова вірно. Спеціяльно вірна оцїнка заслуг Драгоманова для полїтичної волї в Росії з Україною, при чому сам д. Кистяковський поправляє деяку хибу свою, зроблену ним в инших місцях своєї статї, підносячи при тому й Україну, хоть і тут, на жаль, лише яко причіпку до Росії.

Ось та оцїнка:

„Полїтичні твори Михайла Петровича Драгоманова займають чільне місце в історії розвою російської суспільної мисли. В них у-перше ясно й виразно вияснена крайна доконечність переходу Росії до конституційного ладу. Все житє своє Драгоманів з чудовою енерґією й невтомністю доказував, що істнованє Росії, яко великої держави, та повне пристанє русских народностей до цівілїзованих націй немислиме без обнови русского державного житя. Але, бачучи в рішеню полїтичних питань одинокий спосіб скінчити з безладєм русского житя і через те звертаючи на них виключну ввагу, Драгоманів далеко не обмежав ними круга своїх інтересів. Єго полїтичні погляди опирали ся на міцній основі широких наукових узагальнень, величезної ерудиції в области все світної історії. В центрі єго світогляду стояло не полїтичне житє суспільности, а щастє народних мас, можливе, як він твердо вірив, лише при високому рівнї культури. За найвище добро культури він мав повний розвій індівідуальности як кождої окремої особи, так і цїлих народів. Обхоплюючи понятє культури в єї повнїщому значіню, він уявляв єї, яко довершену орґанїзацію всїх боків житя — економічного, соціяльного і духового, при тім як орґанїзацію всего народа, а не самих єго верхів. Остатний рис у розуміню культури диктував ся широким демократизмом, властивим тому поколїню русскої інтелїґенції, молодість котрого зійшла ся з великим дїлом визволеня селян; в особі Драгоманова той демократизм був утїлений в найдовершенїщій і найконсеквентнїщій формі. Ввіссавши демократичні почутя із тої суспільної атмосфери, в якій він виріс і виховав ся, він перетворив їх у гарну систему ідей, які передумав до кінця, зробивши з них усї остатні висновки. Відси єго палка оборона прав давлених народностей і поп. усего права на культурний розвій рідного єму вкраїнського народу. Проповідуючи не лиш рівноправність осіб, але й рівноправність націй, він гадав, що остатна може бути здійснена лише при федерації народів. У своїх філософічних поглядах Драгоманів, віддаючи данину свому вікови й хилячи ся перед успіхами дослїдних наук і позитивного знатя, був переконаним позітивістом і раціоналїстом. Але се не перешкодило єму підняти ся до признаня вищим добром особистість і, що ще важнїще, до більше поглибленого розуміня ідеї особистости, вираженого в признаню дорогих прикмет. властивих особистости, і для кождої культурно-самоозначуючої ся народности. Ось чому не без підстави можна сказати, що Драгоманів, не здаючи собі в тому справи, своїми філософічно-історичними поглядами був близький до дїйсного ідеалїзму“ (ст. X.).

„Складом свого розуму більше вчений, нїж публїціст, Драгоманів через свій палкий темперамент не міг не відзивати ся на пекучі полїтичні питаня, висувані в єго час. Зверхні вмови житя примусили єго стати в становище полїтичного аґітатора. Але аґітатором у точнім розуміню слова він нїколи не був. Навіть у чисто аґітаційні виданя свої він заводив свою широку ерудицію і всю глибину своєї мисли. Всї єго полїтичні твори свідчать про богатство єго знатя з полїтичної історії передних народів і про скінчену обдуманість єго основних тез. Яко публїціст і полїтичний письменник, Драгоманів відкликав ся на всї злоби дня, але він нїчого не написав лише на злобу дня. З нагоди кождої спеціяльної події він висував прінціпіяльні питаня й користував ся ними на те, аби широко поставити й розвити свою загальну соціяльну й полїтичну проґраму. Зрештою, обставини сприяли єму в тім, бо в початку єго заграничної вільної письменської дїяльности перед Росією були поставлені найзагальнїщі питаня, висунені повстанєм південних Славян і наставшою за ним російсько-турецькою війною. В цїлому рядї полїтичних брошур, написаних 1876—1878 рр. з нагоди війни, Драгоманів квапив ся вказати на те, що Росія не може вести успішно заграничної полїтики, а тим більше війни, поки серед неї цїлком панує бюрократія, а російська суспільність засуджена на мовчанку. Він невтомно доказував, що не можна визволяти „славянських братів“ від „Турків заграничних“, поки над визволителями непорушно царюють „Турки внутрішні“; що заводити волю в чужій країнї можуть лише люде вільні у себе дома; що воля — „чиста справа“ й вимогає „чистих рук“, і що люде, котрі заваляли себе інтендантськими й иншими крадїжками та приговкуванями ограблених своїми давними панами селян, своїм дотиком до справи волї лише погублять єї. В звязи зо славянським питанєм стояло й питанє про Україну, котра відкрила для Московського государства в XVII ст. Чорне море й поставила перед Росією завдачу прогнаня Турків з Европи й переміни Балканського півострова в вільну федерацію південно-славянських держав з імовірною прилукою до неї Греції, Альбанії та Румунії. Ся завдача, так називане Східне питанє, коштувала Росію неймовірну скількість чепотрібних жертв, до яких треба причислити й остатну російсько-турецьку війну, а про те вона й доси не виповнена; а тим часом при реґулярній полїтицї та при дїйсній моральній піддержцї південно-славянських народів з боку Росії, вона була би виповнена самими тими народами без кервавих воєн Росії з Туреччиною. Причина такої маси непотрібних жертов була та, що полїтика російського правительства була не безкористна та „визвольна“, як єї прославляли ріжні офіціяльники та всякі підлизники офіціяльних сфер серед російської преси, а чисто еґоістичною та завойовною. Драгоманів уважав за потрібне вказувати на те, що до південних Славян тепер прикладає ся російською бюрократією та сама полїтика, котра прикладала ся до України московським приказним строєм XVII ст. та петербурським бюрократичним правлїнєм XVIII ст. Україна, котра пристала до Московського государства, яко до визвольника від маґнатсько-єзуїтських порядків, сотворених Люблинською та Берестейською унїєю.

(Дальше буде.)

---

[1]) Д. Кистяковський забуває пояснити, що тут „русский“ — український (русинський), а не російський, як готові думати російські читачі.

тую пільгу, яку воно має в педагогіці: тогді обійде ся і без подібних заборон; тогді обійде ся навіть в загалі без дисциплінарних приписів та, як фактично обходило ся без них від 1850—1890 р., хоч формально якісь там ніби то приписи й були.

Про найважнійшу для нас „кульмінацийну", як її називає урядовий комунікат, точку нарад конференції напишемо окрему статю.

НОВИНКИ.

— **Від адмінїстрації.** При змінї місяця і кварталу просимо о вирівнане залеглостий і відновленє передплати, бо в противнім случаю буде дальша висилка часописи здержана.

— **Староста польським місіонарем.** Пишуть нам: Відомо всїм, що старосамбірський староста Річчі держить ся на становищи галицького повітового сатрапи, яке дає йому ріжні способи гоненя Русинів, переслїдуваня безвинних людий та рабованя свобідних горожан з належних прав, не інтелїгенциєю, не працею, але протекциєю. До недавна ховав ся той панок за плечі свого дуже впливового тестя Лєбля, котрий тушував всї його промахи, нетакти та безглуздні поступки. Коли же вкінци ся цїнна протекция умерла, наш кацик зачав оглядати ся за сьвіжою, однак певною та могучою, яка би його ніколи в житю не завела. Правда, секцийний шеф в мінїстерстві Вацлав Залєскі якийсь чи товариш шкільний чи щось там нашого кацика, і він не дав би марно загибати такому славному чоловікови. Однак тої протекциї йому за мало, тому зачав він підлазити під хирівських Єзуїтів та польських перемиських біскупів, знаючи добре, що кого вони возьмуть під свої могучі крила, той ніколи марно не загибає, хотяй би за собою, перед собою і на собі мав не знать які провини. Отже взяв ся наш кацик до будови польської плєбанії в Старім Самборі. І справдї втяв не аби яке чудо, бо в часї одного року за хто знає які фонди побудував палату, в якій міг би вигідно мешкати і „біскуп", хотяй патрон ц. к. правительство, коли ходить о конкуренційний даток на який руський будинок, проволїкає справу на довгі-довгі лїта. Дальше наш кацик підняв ся в Старім Самборі хитро-мудро завести польську „охронку", щоби „матечки" могли польонїзувати Русинів і весь тягар удержаня звалив на громаду. А вкінци наш кацик став ся не аби яким горячим апостолом лятинїзациї межи нашими Бойками. Ми не будемо повтаряти того, про що вже нераз писало ся в „Ділї", як то наш кацик опікував ся Недїльною, де несовісний вийт з писаром, що просидїв 5 лїт в Станиславові в криміналї, замикали церкву, нападали на ерекціональне поле, не пускали пароха до церкви, марнували громадське добро їздою до Відня, до Перемишля, Львова та до Черновець. Виділ краєвий і намісництво усунули преславного Пинька з вийтівства в Недїльній, але наш кацик мало собі що з того робить і держить Пинька дальше у вийтівстві, бо знає, що той перевертень, змінивши руський обряд на латинський, буде помічний кацикови в його місіонарській роботї та потягне за собою кількана-йцять темних, непросьвічених селян. Підчас минулого „карнавалу" наш кацик заінавгурував „вельки музични вечорек", на який привіз з Перемишля військову музику, випхав двох „Полякуф мойжешового визнаня", спровадив кількох захриплих співаків та сподївав ся придбати тим способом більше мамони. Однак „вечорек" не дописав, бо не кождий якось хотїв розуміти ся на артистичних подвигах кацика. Всеж таки кацик не збентежив ся; о скільки вірні наші інформациї, має з латинської парохії Старий Самбір, яка обнимає 1000 душ, виділити ся Турє, Топільниця, Недїльна і Стрілки, де буде може зо сто латинських душ нова парохія з осїдком з Турю, дасть ся латинського сьвященика, а о його удержанє, благоденствіє та славу має подбати наш кацик. І пійде робота навертаня диких Бойків на „правзїву вяру", першим же етапом буде Недїльна, де Богом а правдою повинен був бути давно руський сьвященик, котрий би був загасив штучну полумінь ренегатства та став ся ініциятором просьвіти. Але наші духовні власти налякали ся, щоби Бойки по других малих селах не забажали осібно для себе сьвящеників, уперли ся і виграли так як той „батько" в казці. Лише біда в тім, чи другі села не задивлять ся на Недїльну та чи не схотять послухати голосу старосамбірського місіонара, який під покровом своїх опікунів і духовних протекторів з Хирова і Перемишля ще довго буде держати на своїм становищи та буде греміти: „Бойки, покайте ся, іде до Вас Польща, а прапор її несе з крови і кости Поляк з Італії".

— **Чотири місяці без хлїба.** Пишуть нам: При кінци червня м. р. скоїлась перед Зимною водою на залїзничім шляху Львів-Краків одна із звичайних там пригод. Особовий поїзд, що виходить з головного двірця о 11. год. в ночи, наїхав на кіш біля, який мусїли викинути передше мабуть з товарового поїзду непрошені ніким (а часті на тім шляху!) „гості", що не вспіли опісля, а може (для малої вартости) і не хотїли спрятати своєї „добичі". Поїзд розбив сей кіш, подер спору пайку лахів, що в ньому находились і станув. З будки ч. 254 (за якою се сталось) прибіг сейчас будник Теодор Качор, разом із своїм помічником (Ablöser-ом), що повнив тодї службу і оба в двійку зібрали порозкидані річи, а опісля зателєфонували на стацию в Зимній водї, що з ними зробити. Відповідь звучала, щоб Теодор Качор перенїс тимчасово до своєї будки. На другий день перед полуднем переїздив туди банмайстер Сьвістельницький і забрав все до Львова. Десь в місяць по тім покликали до суду будника Качора і питались про якісь шнури, яких ні він, ні його помічник у знайдених річах не бачили. Коло 25. падолиста м. р. прибули до його будки два жандарми і банмайстер з IV. секциї зі Львова на ревізию. Коли не могли нїчого підозрілого витрясти, забрали з поду майже все домове лахміте, кусень полотна і материї на сорочки та одежину і т. п. — разом 43 штуки. Дня 6. грудня м. р. візвано Качора на переслуханє до суду, та хоч він покликав ся на сьвідків, що се його власні річи, засуспендувала його зелїзнича дирекция сейчас 15. грудня, признаючи йому лиш з ласки пять корон на „сьвята". Судове слїдство тягнесь тимчасом, зглядно спочиває доси, а просьби та ургенси вещасного будника не помагають нїчого. Доведесь бідакови хиба з голоду згинути з дїточками, бо дирекция глуха на все і лиш з великодушности велїла йому виплатити в січни 1 кор., в лютім 3 кор., а в мартї 5 корон. Чи-ж з сего може вижити чоловік з жінкою і 4 дїтьми, з котрих один хлопчик уміщений в бурсї Руського тов. педагогічного. Не накликуємо дотичних властий до милосердя, якого вони видко зовсім не мають, жадаємо лиш прискореня слїдства, яке вже від давна повинно було й покінчитись. Наші посли займуть ся чейже сею справою і не дадуть бідній родинї пухнути та гинути з голоду! — *С.*

— **Русиноїд.** Як доносить „Głos", інжинїр електричного трамваю у Львові, п. Дидушиньскі, поводить ся з робітниками дуже нетактовно, часто брутально. Будучи вшехполяком, так не навидить Русинів, що коли оден робітник Русин старав ся о принятє до трамваю, Дидушиньскі поставив йому таке услівє: „Wychrzcij się pan na Polaka, a zostaniesz przyjęty"... На жаль в міській радї нема Русинів, щоби могли русиноїдство трамваєвих функціонарів як слїд напятнувати.

— **Кому служать зелїзничі урядники.** Зі Старого Самбора пишуть нам: Всякого калїбру Полячки, зайшовши до Старого Самбора хто знає з відки, чують ся в нашім місточку такими певними, якби де за Вислою і доскулюють Русинам ріжними способами. Кількох школярів руської гімназиї в Перемишли, синів тутешних міщан, одержавши знижену карту їзди з ц. к. дирекциї руху, приїхали були з Перемишля до Старого Самбора на Різдвяні сьвята до своїх родичів, користуючи ся зниженєм. Одержані карти зниженя попідписували по руськи і на них в Перемишли на головнім зелїзнизім двірци купили знижені карти їзди. Колиж відїзджали зі сьвят та предложили карту зниженя підписану по руськи, худенький собі „польскі сокул", урядничок Рембіш впав в правдиву скаженину, нагнав школярів з картами та змусив до купленя цїлих білетів. Правда з тої причини щось два дни клекотїло між тутешними міщанами, вели ся на сю тему диспути, крики та гармідер на ринку, але на тім всїм скінчило ся. „Патріотичне міщанство" навіть не внесло на безличного касиєра жалоби до дирекциї позваляючи йому дальше виправляти тоті самі оргії. В Старім Самборі много міщан наладовує на зелїзници мясо та живий товар до Відня. Той самий „патріотнїк сокул", хотячи прислужити ся войовничій старосамбірській Польонії, яка вибудувала „дом сокола" в Старім Самборі, однак не має чим сплатити затягнених довгів, упав на не аби який патріотичний концепт. Від кождого Русина міщанина, що має якебудь дїло на зелїзници, силоміць видирає даток на „дом сокола" і то так імпертиненцько та ароганцько, що обсївши бідолаху, не пускає його з канцелярії так довго, доки міщанин не кине до пушки кількадесять сотиків. Ми питаємо ся тою дорогою дирекцию зелїзниці, чи зелїзнича канцелярия в Старім Самборі є колєктою на польські цїли, а ц. к. урядник екзекутом вимушених датків від руських сторін? Може би ц. к. дирекция зелїзниці коли у неї є якесь почутє справедливости, забрала собі підурядника Рембіша із Старого Самбора та примістила його де в західній части Галичини, деби його здібности не потребували марнувати ся. — *Б.*

— **З просьвітного руху в бучацькім повітї.** З Бучача пишуть: Щоби дбати про успішний розвій досить поважної скількости читалень „Просьвіти" в повітї та щоби вести безпосередний нагляд над їх дїяльностию, рішили місцеві організатори заложити в Бучачи філію тов-а „Просьвіти". Перші загальні збори філії мали відбути ся ще 8. лютого с. р. Однак з причини страшних заметїлий прибуло на збори так мало людий, що відложено їх на 25. марта, надїючи ся, що при відповідній агітациї в догіднїйший час явить ся на той день досить значне число селян і міщан та зможе також прибути вся руська інтелїгенция, вільна в той день від бюрової працї, як звичайно в кождe латинське сьвято. Але надія завела. Вся агітация, щоби заінтересувати ширший загал заложенєм філії „Просьвіти", обмежила ся на видруковану відозви та розісланю її по селах на адресу читалень. Як звичайно, відозви по читальнях скоро забувають ся або й затрачують ся, не дійшовши зовсім до відома всїх членів, тим більше, коки на тих відозвах фігурують підписані люди, незвісні нїкому по селах з своєї громадянської роботи поза місцем сталого осїдку. Така власне судьба стрінула відозву основателїв філії „Просьвіти" і в наслїдок того на збори дня 25. марта прибула ледви сотка селян разом з міщанами а з інтелїгенциї, так місцевої як і позамісцевої, явило ся всего з 15 людий, між тим трета часть академиків! Се вже не перший раз „не дописала" руська інтелїгенция з Бучача і з околиці: — їй, крім кількох з людий молодшої генерациї, нїхто нїколи не бачить на нїяких вічах, зборах, народних торжествах, хиба по части на польських шопках і парадах. Руська інтелїгенция бучацького повіта уважає, здає ся, також своїм обовязком не причиняти ся складками на будову народного театру у Львові, на будову бурс і т. п. руських народних цїлий. Навіть бурси філії руського товариства педагогічного в Бучачи не піддержує вона як слїд, а для вдови по бл. п. Каганци Марку не зложила до сеї пори ані сотика, хоч се повинно бути її моральним обовязком. — Але вертаємо ся до зборів філії „Просьвіти". Збори розпочали ся о г. 1. а тревали без перерви чотири години. Ще заким отворив їх відпоручник центрального Виділу „Просьвіти" у Львові, проф. Масляк, адвокат д-р Данилович став домагати ся, щоби до участи в зборах з признанєм права вибору активного й пасивного допущено також нечленів „Просьвіти", взагалї кождого хто прибув на збори а схоче „вписати ся в члени" — без огляду на то, чи членьску вкладку зложить зараз з гори, чи нїколи її не заплатить. Своє домаганє опирав д-р Данилович не на постановах статута „Просьвіти", але на тім, що: „я маю більшість", ще й закидав тим, що відсилали його до статута, немовто вони — а не він! — хочуть розбити збори. Д-ра Данловича удало ся відразу легко втихомирити, тим більше, що богато дїяльнїйших і правдивих членів радикальної партиї були цїлком противні нїчим неоправданому зі сторони голови „Народної Волї", що забаг також конче бути ще головою а бодай містоголовоі філії „Просьвіти" — як сьвідчить про се уложенє в його канцелярії кандидатів на членів виділу! — очивидно на те, аби так само присипляти просьвітне як і полїтичне житє в бучацькім повітї. До президиї зборів увійшли пп.: Масляк, Даниш, Сіяк і Рогозинський. Реферат про потребу просьвіти виголосив проф. Масляк. Коротко, а зрозуміло і приступно змалював він історию народної просьвіти на Руси від найдавнїйших по нинїшні часи, вказав на її значінє і вагу в житю народа та закінчив свою бесїду зазивом: „Пробиймо вже раз віконце в хатї, нехай крізь него падуть в хату непорочні лучі сьвітла знаня! Станьмо дружно, посполу до працї на широкій ниві просьвіти, живмо для себе, не будьмо погноєм инших народів!" — Реферат проф. Масляк вислухали зібрані з великим зацїкавленєм і одушевленєм, подібно також і реферат п. Івана Петрушевича, секретаря „Народної Торговлї" у Львові, що говорив дуже популярно про спілки, кооперациї й крамницї. При виборі виділу філії зарядив проф. Масляк, як голова зборів, що право голосованя й бути вибраним мають члени товариства „Просьвіти" як також члени читалень „Просьвіти". Се зарядженє проф. Масляка суперечить постановам §§ 33 і 34 товариства „Просьвіти" і наглядно виказує, що так він як і инші основателї філії „Просьвіти", котрі проти його зарядженя не запротестували і не покликали ся на дотичні постанови статута, з тим статутом зовсім не обзнакомлені. Тим самим вибір виділу філіяльного, вибраного нечленами товариства в супереч § 34. статута „Просьвіти", центральний виділ товариства „Просьвіти" у Львові повинен уневажнити, тим більше, що в склад того виділу дістали ся навіть *люди*, які зовсім не є членами тов. „Просьвіти", або не сповняють як слїд своїх членських обовязків через неплаченє вкладок річних. Зараз по зборах відбув ся в комнатах монастира оо. Василиян людовий концерт в XLVII роковини смерти Кобзаря України-Руси устроєний заходами читальні „Просьвіти" в Бучачи. Вступне слово виголосив проф. Винар; в нїм вказав він на значінє Шевченка для селян. Часть вокальна випала досить удачно, подібно також деклямациї Марії Сприндзяк і Василя Слободяна. *К.*

— **В музичнім Інститутї тов. ім. Лисенка** відбув ся минувшої неділї квартальний іспит елєвів пятьох перших років науки в присутности їх родин, збору учительського і членів виділу; (елєви трех найвисших років попысують ся на прилюдних продукциях, уладжуваних інститутом кождого місяця). На 49 елєвів згаданих пятьох років науки піддало ся іспитови 26, значить більше як 50 прц. Прочі не є ще на стільки підготовлені, з причини за короткого тревання їх науки в Інститутї, щоби могли вже тепер строгому і напів прилюдному іспитови піддати ся; Їх клясифікують кождого кварталу учителї. Повисший корисний результат належить завдячити умілій і невтомній працї членів учительського збору, що докладають усїх старань, аби поручені їх проводови молоді адепти музики винесли як найбільші користи оперті на основах теперішнїх вимог музики, а тим самим утримати наш Інститут на висотї свого завданя. З огляду на се можемо надїятись, що і ті адепти музики, які доси будь то в инших інститутах будь то приватно побирають науку музики, з слїдуючим роком запишуть ся до нашого інститута, над котрого способом научаня має не тільки дирекция, і виділ товариства але і сама суспільність як найлїпшу контролю а плян науки є такий сам як в консерваториях бо підлягає контролї властий до того покликаних.

— **Видавництво „Час".** Гурток українських письменників в Київі заснував нове видавництво для народа „Час", що має на метї випускати сериями дешеві книжочки, в яких будуть уміщені коротенькі оповіданя (оригінальні й перекладані) гуманного, ідейного змісту. Перша серия книжок (10 чисел) вийде сими днями в сьвіт. У неї війдуть: Модест Левицький — „Злочинниця" (укр. з портретом автора); М. Телешов — „Скрута" (з росийського, з мал.). Болеслав Прус — „Стара казка" (з польського). Арне Гарборг — „Помста" (з норвеського, з мал.). Гюї де-Мопасан — „Батько Мілон" (з фанцуського, з портретом автора). Кольоман Міксат — „Син-пасинок" (з угорського). Ант. Фогацаро — „Срібний хрестик" (з італїйського). Бетге — „Марійка" (з нїмецького). Редярд Кіплінг — „Бунтар Монті Гюй" (з англїйського), (з малюнк.) і Збірник віршів (з портретом Т. Шевченка). Пять процент доходу з продажи видань „Часу" призначено на памятник Т. Шевченка у Київі. Оден випуск стояти ме 1 до 5 копійок.

— **Самоубийства.** В Станиславові відобрала собі житє вистрілом з револьвера в праве ухо Бальбіна Кшепіньска, 51-лїтна вдова по капітанї і властителька реальности. Причина самоубийства нервовий розстрій. Небіжка полишила доньку, видану за руського сьвященика, і повнолїтнього сина. — У Львові на ул. Валовій онодї вечером стрілив до себе двічи з револьвера Мариян Шкодлїньский, їдучи дорожкою. Візник відставив його на ратункову стацию, де нещасний підчас осмотрювання рани коло серця помер. Показало ся, що Шкодлїньский був до недавна урядником при міській торговици. Стративши сю посаду, відобрав собі житє. — При ул. Мурарській у Львові застрілив ся вчера рано 26-лїтний кравецький челядник, Йосиф Пенькось, з причини нервового розстрою. — В купелевім заведеню „Діяна" у Львові застрілив ся ві второк вечером урядник одної з приватних институций, чоловік жонатий, батько одного сина, На столї полишив картку такого змісту: „Прошу моє тїло відставити зараз до похоронного заведеня Курковського і сейчас повідомити про самоубийство мого тестя". Крім того лишив пачку листів, адресованих до всїх львівських редакций, з просьбою, щоб не подавали його імена до публичного відома. Причиною самоубийства були невідрадні фінансові відносини.

— **Зелїзнича катастрофа.** Дирекция зелїзниць доносить: Нині по 2 год. в ночи наїхав товаровий поїзд ч. 288, їдучий з Підволочиск, при в'їздї до стациї Красне на товаровий поїзд ч. 1671, що виїзджав з Красного до Бродів. Наслїдком стовкненя вискочила зі шин машина з тендером поїзду ч. 288, а 17 товарових возів сильно ушкодились. З перзоналу поїзду ч. 288 кондуктори Стампурський і Кот потерпіли тяжкі рани. Наслїдком вискоченя зі шин великого числа возів виїздовий шлях до Тернополя є затарасований і тому подорожні особових поїздів мусять цїлий день пересїдати ся в Краснім. Вечером перешкода буде мабуть усунена. Причиною катастрофи було недобаченє перзоналом поїзду ч. 288 сигналу, який збороняв в'їзд до стациї Красне. Слїдство заряджено.

— **Осьможенство.** В справі новинки, поміщеної в 69 ч. „Дїла" під повисшим заголовком, надіслав нам п. Авраам Шпірер, студент II. року прав, з Бучача ось-яке спростованє: Неправдою є, немов би я на товариських сходинах „Рахеля" в Бучачи звінчав ся з осьмома жидівочками в спосіб, признаний жидівським ритуалом, та щоб моє поступованє дало причину до інтервенциї зі сторони рабіна або якихсь инших властий. Неправдою є також, щоб я мав допуститись того вибрику в станї умово неосуднім, вкінци неправдою є, немов би я взагалї коли-небудь в подібнім станї находив ся". — До сего спростованя мусимо замітити, що повисшу вістку подали ми за польськими часописями, як се ми й відразу були зазначили, отже й одвічальности за її правдивість ми на себе не брали. Як показуєть ся, польська часопись, що сю вістку перша подала, стала жертвою містифікациї, якої цїль аж надто ясна, і тому ми, хоч зробили п. Шпірерови неприємність лише посередно, дуже його за се перепрашаємо.

— **Причина самоубийства** бар. Еренбурґа вияснила ся, як здаєть ся, вже досить докладно. Перед двома роками помер його старший брат бар. Максиміліян Еренбург, котрий жив в Росиї яко властитель більшої посілости. Він мав в Київщині великі маєтности, з котрих найбільша була Андреївка. Коли же Максиміліян помер бездітний, то брат його Фридрих старав ся перебрати на себе спадщину по нім, чому однак власти росийські противили ся. В Росиї є право, що заграничная особа не може ані купувати ані переймати в спадщинї ґрунтових посілостий. В таких випадках, коли якась ґрунтова посілість переходить в спадщинї на якусь заграничну особу, то їй кажуть, щоби продала ґрунт, бо инакше його сконфіскують. Бар. Фридрих Еренбург старав ся отже по смерти свого брата доказати властям росийським, що він курляндський шляхтич і для того має право до спадщини. Розпочала ся отже судова тяганина і йому сказано кілька разів, що згадані маєтности перейдуть на якусь добродійну фондацию росийську. Еренбург, як то показуєть ся із знайдених паперів, взяв собі до помочи правного заступника, якогось Максиміліяна Бурлея, котрому обіцяв пятькою, виховав також в руськім дусї. В. й. п.!

процент від процесової суми. Отже Бурлей дістав від проданих маєтностий 11.700 ґрублїв, а крім того жадав ще від бар. Еренбурґа звернення коштів процесу в сумі 30.000 рублїв. Передтамтої суботи поїхав Еренбург в тій справі до Київа і там, видко, довідав ся щось такого, що його так пригнобило, що він аж рішив ся житє собі відобрати. Бар. Фридрих Еренбург мешкав постійно у Відни на Гаймаркт ч. 17 і замітне то, що перед своїм виїздом до Київа заплатив чинш аж до падолиста. Самоубийник полишив три сестри, з котрих дві, вдовиця по майорі Пірзон-Вілянї і вдовиця по ген. Гарлїбі, мешкають у Відни а трета віддана за капітана бар. Прохазка, мешкає в Тарнові. Цїле майно бар. Фридриха Еренбурґа обчисляють на який мілїон корон а то ґрунтову посілість на 600.000 кор. і австрийські цінні папери зложені в депозитї на 400.000 кор.

— **Електричний трамвай в Дрогобичи** має побудувати якесь акцийне товариство. Трамваєва лїнїя буде йти від головного зелїзничого двірця улицею Стрийською, через Ринок, потім ул. Стеблицькою до малого зелїзничого двірця Дрогобич-Трускавець і буде евентуально продовжена до Трускавця.

— **Що коштує подорож** американської фльоти. Від грудня доси перебула американська фльота 13.000 англїйських миль, а до Сан Франціско мала би ще 1.000 миль. В послїднім часї постановлено, що фльота поїде на Филипини, отже прибуло ще 6.000 миль дороги. Коли поворот наступить через Індийський океан, Судейський канал, Середземне море та Атлянтийський океан до Америки, цїла подорож винесе 46.000 морських миль. Фльота представляє вартість 500 мілїонів корон, залога виносить 12.865 людий, видатки на уголь 3 мілїони, а всї видатки разом коло 20 мілїонів.

— **Дрібні вісти.** Ювилейні почтові марки будуть важні не лиш сего року, але позістануть і на пізнїйше; марки давного типу вже не будуть видавані, а будуть ще лиш доти уживані, доки будуть в запасї. В лїтї старі марки будуть зовсім скасовані. — В Перемишли помер в понеділок в 86 р. житя д-р Александер Дворський, адвокат, бувший соймовий і парляментарний посол (з „демократичної" фракциї) і в рр. 1881—1901 перемиський бурмістр. — З Залїщик доносять, що на місце одного баталїону 24 п. п., який відходить до Відня, має прийти баталїон 10 п. п. з Перемишля. — Султан надав перенесенному до австро-угорської амбасади при Ватиканї легацийному секретареви гр. Баденієви ордер Меджідже 2 кляси.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: О. в обит. с. Сави (лат. Фринцїшки з П). Позавтра, в пятницю: Якова іспов.; (лат. Ришарда).

Авдиенциї: Є. П. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Тернополи.** Саля „Міщанського Брацтва". Початок о год. 7·30 вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля".

В четвер, дня 2 цьвітня „Ревізор з Петербурга", комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В суботу, дня 4 цьвітня „Галька", опера в 4 дїях С. Монюшка.

В неділю, дня 5 цьвітня „Маруся Богуславка", історично-побутова драма в 5 дїях зі співами М. Старицького.

Ві второк, дня 7 цьвітня „Житейське море", комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

☐ **З кругів молодїжи.** Заходом „Просьвітного кружка" тов. „Академічна Громада" відбуде ся в четвер, дня 2. цьвітня о год. 6 вечер реферат тов. Осипа Назарука „Про агітацию." Вступ вільний. Льокаль товариства ул. Кохановського 1 Д.

☐ **В Залїщиках** відбуде ся заходом філії „Просьвіти" в четвер, дня 9 с. м. економічна нарада з отсим порядком: 1) Реферат про значінє спільництва. 2) Закон о огнетревалім критю дахів і справа закладаня фабрик дахівок в повітї. 3) Реферат о садівництві. 4) Льосованє щеп і яєць зародових курий раси золотих Віандотів. — Нарада розпічне ся о год. 1 в полудне в сали „Народного Дому".

☐ **В Чернівцях** відбуде ся заходом тов-а „Буковинський Боян" в сали Музичного товариства в неділю, дня 5. с. м. концерт в честь Т. Шевченка при співучасти тенора місцевої опери п. Мушинського, скрипака-віртуоза Евг. Перфецького, фортепяніста д-ра В. Гузара і повної орхестри 41. п. піхоти. Початок о год. 2·30 по полудни.

☐ **З нинїшним** ч. „Дїла" розсилаємо звіт комітету будови бурси Руського товариства пдаґогічного у Львові.

Урядові вісти:

Іменованя. Мінїстер просьвіти посунув до 8 кляси ранґи Петра Гарасимовича професора промислової школи у Львові.

Перенесенє. Намісник як президент галицької дирекциї лїсів і державних дібр у Львові перенїс люстратора лїсів, Стефана Ціпсера, з Добромиля до Надвірної.

Відзначеня. З нагоди управильненя економічних відносин з Австро-Угорщиною надав цїсар мінїстрови фінансів, д-рови Коритовському, велику ленту ордера Леопольда з увільненєм від такси. — Шеф секциї в мінїстерстві рільництва Вацлав Залєський одержав ордер зелїзної корони II. кл.

Наданє презенти. Намісництво запрезентувало о. Франца Рабія, руського катехита виділових женських шкіл в Самборі, на опорожнену парохію цїсарського наданя в Самборі.

Нові книжки і видання:

◇ **Як воювали Запорожцї?** (Ілюстрована збірка). Видавництво товариства „Просьвіта" у Львові. Книжочка за лютий 1908. Цїна 25 сот. — Зміст: І в. Франчук: Як воювали Запорожцї? Б. Лепкий: Вона не з тих (оповіданє). Яр. Весоловський: Гибіль дикарів, М. Пилипович: Давна пригода (оповіданє). — Ся жива і цїкава збірка прикрашена сїмома гарно виконаними ілюстрациями. Так: Козача пікета (Брандта), Запорожець (Репіна), Козачий табор, Запорозцї пливуть морем, Козаки засїдають ся на турецький корабель (Чепурненка), „Не хочу — ось тее слово" (Струхманчука), Живі смолоскипи (Семирадського).

Померли:

Адам Мриглоцкий, емерито аний учитель, упокоїв ся в Куликові дня 27 марця в 70 році житя. Покійний визначав ся правним характером, був щирим руським патріотом, належав до українських товариств, інтересував ся живо нашою народною справою і в часї 37-лїтної учительської служби (послїдна посада в Мервичах) поклав чималі заслуги для народньої просьвіти. Дїтий, з котрих два сини є урядниками, а донька учителькою.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 1 жовтня 1908.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Оноді переведено дуже богато арештовань і ревізий. Зревідовано поверх 150 помешкань, з яких забрано поверх 200 осіб, переважно молодих людий з поміж робітників і студенства.

Петербург. (Тел. прив.). Суд засудив редактора часописі „Рѣчъ“ Харітона на рік кріпости.

Торговельні вісти.

Тижневе справоздане торговельної палати у Львові від 25/3 до 31/3 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·45	12·35	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·45	10 75	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·50	8·—	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	7·—	7·30	Льняне насін.	10·—	10 25
Овес	6·55	6·75	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	8·15	8·40	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·75	10·85	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	53·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·40	6·60	Спіритус за 10 тисяч лі-		

Вика	5·90	6·25	тер, готовий, контингентований, без оплати податку	54·75	55·25
Конїчина чер.	95·—110·—				
„ біла	37·50	47·50			
„ швед.	85·—100·—		Спіритус експортинґ.	36·50	37·—
Тимотка	32·—	35·—			

Цїна безрог. *Відень 31 марця.* На винїшний торг пригнано 13 748 штук. З того було галицьких безрог 6.313. Плачено за тучені по 111 до 114 сот., а за молоді по 84 до 112 сот. за кільоґрам живої ваги.

Будапешт 1/4. Цїна збіжа

Пшениця на цьвітень	11·35	до	11·36
„ „ жовтень	9·78	до	9·79
Жито на цьвітень	10·70	до	10·71
„ „ жовтень	8·60	до	8·61
Овес на цьвітень	7·40	до	7·41
„ „ жовтень	6·71	до	6·72
Кукуруза на май	6·45	до	6·46
Ріпак на серпень	16 50	до	16 60

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: удержане. Погода: гарно.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 1. IV. Анна Олексишин, Суховоля; Олекса Цимбалюк, Пасічна; Омелян Констанкевич Горлиці; Юрий Кмит, Звиняч горішний; о. Волод. Сельський, Стрий; Антін Яців, Махнів; Яків Федоришин, Пасічна; Данило Ґегна, Пасічна; Василь Гринїшак, Пасічна; Алексей Брен, Томашів; Єлена Левицька, Коломия; Михайлина Коростїлева, Коломия; Іванна Радкевич, Бучач; Єлеонора Терлецька, Бучач; о. Григорий Тимчишин, Кропильники; Ольга Чумак, Озерянка; Стефанїя Лопатинська, Стрий; Михайло Василишин, Камінка струм.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

АДВОКАТ КРАЄВИЙ
Д-р Володимир Загайкевич
отворив канцелярию адвокатську
в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.
364 7—10

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ
Іван Микита
Тернопіль. 370 5—?
прийме місце в канцеляриї адвокатській.

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 14—?

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 6
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицької) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:
„Польський і руський революцийний рух і Україна“
Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавсмана 14. Хто замовляє в головнім складі (або через адміністрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудоване Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Прийму двох селяньских хлопців, що покінчили народну школу — на науку огородництва садівництва і пасічництва. Кошицький, огородник в Скнилові, почта Кульпарків. 393 4—5

Є на продаж десятьморґова парцеля близько Львова (4 клм.) Близша відомість в редакціи „Дїла“. 392 5—5

ПОЛЕ! Продам, або винайму 80 морґів поля в тім 24 морґів ліса з Грозьовій повіт Добромиль. Павлюх, Львів 408 ул. сьв. Тереси 34. 3—4

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 263

Женю ся! Красний бльондин 29 літ православної релігії у цісарській за декретом службі 1675 корон річної платні в Чернівцях, шукає собі жену учительку із матурою, або іспитом. Може бути ріжної релігії лиш не жидівської, має бути дуже красна, без жадного маєтку лиш аби добре серце мала і щоби не була дуже груба. Остаточно може бути не учителька, або навіть вдова без дітей до 35 літ, лиш би мала готових грошей найменьше около 20.000 корон готівкою. Фотоґрафія пожадана, відтак верне ся її назад. Адрес poste restante ч. 5 Чернівцї. 415 2-2

Читайте!
Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах
К. Скібинський
довголїтний співробітник фірми Шустера
Львів, ул. Коперника 7.
266 0—?

Від 25 літ славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведенє на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні згляди, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.
3 *З поважанем*
КЛИМ ФЕДУНЬО

„Емілїя“
перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 428 приступних цїнах. 1—20

Знаменит тїсточка
по 3 кр.
в цукорни краківскій Львів
366 ул. Фредри. 8-10

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літурґічних**
приймає 172 6—6
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 100 лїтрах,	около 50 лїтрів,	25 лїтрів
	цїна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 лїтрах,	около 50 лїтр.	25 лїтрів
	цїна 1 кор	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 лїтр.,	около 50 лїтр.	25 лїтр.
	цїна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Цїни розуміють ся франко Львів, бочки числимо осібно.

До нашої молодїжи!

Послугуванє ся рідною мовою у всїх областях житя є стремлїнєм кождого Русина. При товариських сходинах, забавах, флїртах, ми доси не мали нїчого свого, а послугували ся чужими видавництвами.

Сему хоче запобічи наше товариство і розпочинає видавництво ріжних гор і забав. Першим сего рода видавництвом:

1) **Розмова за помочию переписних листків.** Серия обнимає 63 карток. На кождій картцї є видрукований стих в формі питаня або відповіди під котрим посилаючий або посилаюча може підписати ся. Одна картка коштує 10 сот. Розмова відбуває ся за помочию почти.

2) **Розмова цьвітів.**

Видавництво се складає ся зі 100 картин, на кождій картинї по кількадесять питань або відповідий. Картини містять ся в гарній коробцї. — Уживає ся їх при товариських забавах домових. Коштує з пересилкою 1·10 К. Набувати в „Сокільськім Базарі“ у Львові ул. Руська 20. 90 5—?

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ
АНТОНІЯ СЕРАФИНА
в КАЛУШИ
відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,
виконує **дзвони** ріжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливаня в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони ріжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотеперішні замовленя, прошу о ласкаві замовленя так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі ґрупи. За тревалість материялу і гармонїйний звук моїх дзвонів ручу і длятого осьміляю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публицї.

385 3—? З глубоким поважанем
АНТОНІЙ СЕРАФИН.
Агентів не висилаю.

З-літна письм. ґарантия!
Другий раз в житю нема! лучаєсь Вам нагода за сьмішно малу цїну

замість К 18 лише К 8

К 8 замість 18
прекрасний, правдивий срібло Gloria мужеський годинник з котвицею ремонтоар, в сильних ґравірованих ковертах подвійних і випробованою машинериєю з десятьма камінями, який точно ходить, купити. Разом з ланцушком і дармовісом К 10. Сам годинник з покажчиком секунд К 9. в метеор тульській оправі К 7 90.
Uhren-Export Gesellschaft (vorm. Heinrich Weiss)
Wien, XIV/3 Sechshauser strase 5/3.
Остерігає ся перед ошуканною реклямою і вихвалюваними безвартісними наслїдуванями. 305 7—?

Краєвий Союз кредитовий у Львові
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]
видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк.	по	10 с.
„ лїквідацийна	„	„	8 „
„ щадн. вкладок	„	„	10 „
„ членськ. удїлів	„	„	10 „
„ довжників	„	„	8 „
Реєстр членів	„	„	10 „
Інвентар довжників	„	„	5 „
„ вкладників	„	„	5 „
„ удїлів	„	„	5 „
Зголошеня о позич.	шт.	„	2 „
Вакали умор. позич.	„	„	2 „
Касові асиґнати	„	„	1 „
Заяви членства	„	„	1 „
Місячні замкненя рах.	„	„	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„	„	10 „
Удїлові книжочки	„	„	5 „
Вкладкові книжочки	„	„	10 „
Взірцеві статути	„	„	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі		„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків дїловодства від стемпля	„	„	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.	„	„	4 „

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти“ у Львові Ринок ч. 10. з отсим порядком деннин:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Роздїл чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих.
5. Внесеня на інтерпеляциї членів.

Д-р Кость Левицький предсїдатель Ради надзираючої.
Василь Горбай секретар. 434 1—3

„Дзвінок“
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Наші низькі цїни викликують сензацию.

Дуже тривкі **мужескі черевики** гладкі і обкладані пара **зр. 3·50.**

Знамениті **мужескі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·75.**

Елеґантні **мужескі черевики** із шкіри Boks з ґумою пара **зр. 4·60.**

Великий вибір добрих **чобіт з холявами** для духовеньства пара **зр. 7—12.**

Великий вибір **КАЛЬОШІВ** правдиво-росийских **Цїни ріжні.**

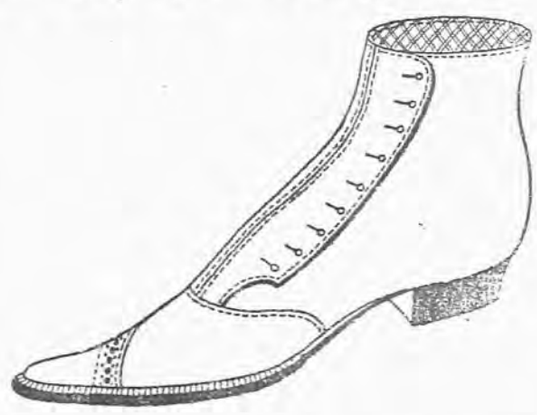

Одинока філїя у Львові
лише
улиця Гетьманська ч. 6.

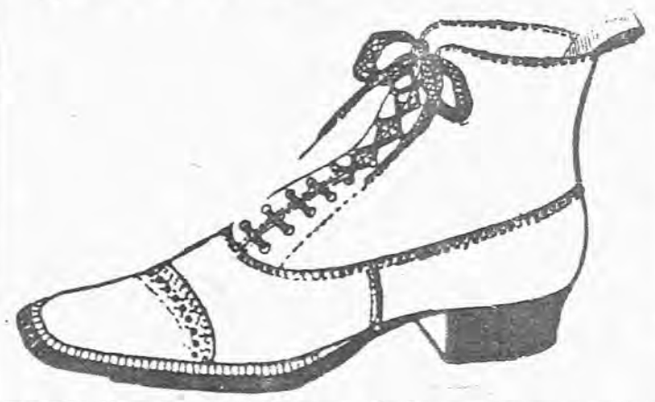

Вироби найбільшої фабрики обуви в цїлій монархії продає
Альфред Френкель
Тов. ком. 412 1—8

Тривкі **дамскі черевики** з ґумою пара **зр. 3·—.**

Дуже добрі **дамскі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·25.**

Незвичайно тривкі **дамскі черевики** до запинаня зі шкіри Бокс пара **зр. 4·50.**

Елеґантні **дамскі черевики** до шнурованя із шкіри Boks пара **зр. 4·25.**

мужескі черевики зі шкіри Бокс *до шнурованя* **зр. 4·75.**

ФІЛІЯ
ПРАСЬКОГО БАНКУ КРЕДИТ.
у ЛЬВОВІ,
ул Карла Людвіка 29.
Приймає грошеві вкладки
на книжочки щадничі на
5%
аж до відкликаня
виплачує евентуально також більші квоти без виповідженя.
На касові асиґнати
по 5% за 8-дневним виповідженєм
„ 5¼% „ 30 „ „
„ 5½% „ 60 „ „
на жирове конто і в біжучім рахунку після умови.
69 *ДИРЕКЦИЯ.*

2% рентовий податок оплачує Банк.

Замісцевим П. Т. вкладаючим ставляємо до розпорядимости чеки почтової каси щадности.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9·50
Кракова	7·25	9 45	—	8 40	2 8[illegible]
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	9 40н	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4·50	—	—
Янова	8 22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1 46†	4 50	8 20
Брухович	10 05†	—	3 25	5·30	9·35
Зимної води	5 50	7 25	1 1	5·25	9 50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	5·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7 00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	6·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в недїлї і сьвята від 1 5 до 10/8 що день буквою н.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецки) Коперніка ч. 9.

Ч. 74. Львів, четвер 2. н. ст. цьвітня (20. ст. ст. марця) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 к.
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки):
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 „ 36 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають по 30 с. за одну стрічку інсератову або за її місце в рубрикі „Надіслане" по 60 с. — Поклони і тим подібні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати висилати у Львові.

„Розбита акция?"

В віденськім тижневнику „Gross-Oesterreich" (ч. 13 з 30. марта с. р.), котрий виступає в оборонї немадярських народностий Угорщини і поборює дуалїзм в імя ідеї „Великої Австриї" та має мати зносини з безпосередним окруженем престолонаслїдника, появила ся під уміщеною повисше, в наголовку назвою („Zerschlagene Aktion?") стаття члена українського парляментарного клюбу, посла д-ра Евгена Левицького, в котрій шан. посол обговорює теоретично справу розбитого „блюку дрібних национальностий", на утворенє якого заносило ся перед унївэрзитетською дебатою в буджетовій комісиї. Отся стаття на стільки інтересна, що ми познакомимо з нею й наших читачів, при чім першу часть її, де автор говорить про справи, котрі в нашім дневнику вже були докладно обговорені, тільки перекажемо, а за те остальну часть її подамо в дословнім перекладї.

Зазначивши, що пропонований блюк дрібних национальностий для переведеня унївэрзитетських домаганьрозбив ся, автор вказує на те, що сама ідея такого блюку така очевидна, що просто дивувати ся треба, чому нїхто не взяв ся серіозно до сеї справи. Сам автор ще в осени минулого року порушив сю справу в укр. клюбі, але парляментарні відносини не сприяли здїйсненю його помислу. А тимчасом коли народности, котрі або задля невеликого свого числа або задля покривдженя при виборчій реформі не мають достаточно сильної парляментарної репрезентациї, хотять добити ся национальних прав, то можуть се осягнути тільки тодї, коли на підставі спільних домаганьзлучать ся в сильний парляментарний блюк. Одначе на перешкодї до утвореня такого блюку стоять два чинники: правительство і „склад национальних клюбів, чи вірнїйше деякі парляментаристи, котрі в тих репрезентациях парляментарно-национальних меншостий займають впливові становища".

Австрийське правительство старає ся всяку пробу до утвореня такого блюку ударемнити, відтягаючи від нього национальні клюби рїжними дрібними уступками. Дїють ся се тому, бо австрийське правительство не має нїякої програми крім змаганя перевести державні конечности і вдержати ся як найдовше при кермі. Через те всякі важнїйші питаня старає ся воно від себе відсунути, а що блюк, зложений з кількох национальностий, був би силою, яка зробила би полагоду национальної справи актуальним питанем державного житя, тож правительство старає ся не допустити до утвореня такого блюку, при чім „аналїтичною методою" бар. Бека старає ся национальне питанє розложити на атоми, на ряд дрібних справ, щоб таким чином усунути його з денного порядку як загально-державний проблем. Отсї заходи правительства, се одна причина, чому доси не утворено такого блюку слабших национальностий.

„Друга причина, — пише автор далї, — чому не прийшло до злуки национальних парляментарних меншостий, лежить — як я се вже зазначив — в особистім складї деяких парляментарних груп, про що одначе я не хотїв би тут докладно розводити ся. Для ориентациї нехай послужить тільки увага, що власне в меньших клюбах працює богато полїтиків, котрі руководять ся далеко йдучим опортунїзмом і „щоби щось дістати для свого народу", в кождій парляментарній акциї йдуть на руку правительству. Се т. зв. реальні полїтики, що з старого куриального парляменту принесли з собою до нової палати полїтичний песимізм, що не вірять в нїяку широко закроєну, програмову і сьвідому цїли акцию і вдоволяють ся, коли взагалї що-небудь можуть виторгувати від правительства для свого народу, хоч-би се була тільки нїчого не говоряча резолюция або зовсїм не значна уступка. Ті полїтики причиняють ся також найбільше до того, що в їх клюбах здавлюєть ся вже в зародї всяке змаганє до сьвідомої цїли, дальшевидної акциї — зі шкодою для национальної справи, котру вони заступають. Деяких з тих полїтиків правительство і в сїм випадку наклонило робити перепони намиреній злуцї т. зв. национальних меншостий і вже почату акцию довести до упадку. А які шкоди приносить така полїтика для полагоди национального питаня і до якого безглуздя доводить, се найлїпше доказує резолюция бар. Бека в унївэрзитетськім питаню, для котрої бар. Бек купив кілька национальних партий, а котра є лише обезображеним, немічним плягіятом XIX-ого артикулу основного державного закона. По 40 лїтах істнованя конституциї і основних державних законів сього рішучо за мало, щоб не мати комічного вражіня.

Заложенє союза парляментарно-национальних меншостий на основі национальної автономії мало би значінє не тільки для народів, заступлених в сїм союзї, але також в загалї для держави і дальшого розвитку внутрішних відносин в Австриї, на які такий союз не міг би остати без впливу. Але тодї, розумієть ся, союз не міг би ограничати ся на вільну злуку від випадку до випадку, тільки цїла акция мусїла би оперти ся на міцній підставі ясної национально-автономної програми і сьвідомої цїли, консеквентної, добре обдуманої тактики. Першим же услівем спільного поступованя була б солїдарна порука всїх злучених партий за окремі, поставлені самими партиями і приняті в союзї национально-полїтичні домаганя, бо тільки тодї той союз став би полїтичним чинником, з яким мусїли-б числити ся і правительство і кождочасна парляментарна більшість. Для розвитку внутрішних відносин в державі і для її будучности така акция мала би те значінє, що таким чином поставлено би на денний порядок национальне питанє в його повнім обемі і значінню, що мало би той спасенний наслїдок, що национальне питанє як в інтересї народів так в інтересї держави мусїло би бути в кінцї полагоджене. Тепер вправдї маємо в Австриї рїжні национальні суперечки, але повну актуальність признають міродатні круги тільки нїмецько-чеському питаню, що власне має шкідливий вплив на напрям нашої державної полїтики. Тільки коли национальне питанє з цїлою силою і вагою стане пекучим в цїлій державі, тільки тодї пізнають і признають всї чинники, що национальне питанє в Австриї є властиво питанем конституциї сеї держави, і тільки тодї будуть вони приневолені вийти з слїпої вулицї чесько-нїмецького порозуміня і взяти ся за дїло переминої цїлої державної конституциї Австриї. Справа в сїм випадку представляєть ся так само, як в практичній медициній, де часом треба укриту недугу вчинити запальною в цїлій її силї, щоб могти її докладно розслїдити і сконстатувати. Коли национальне питанє в Австриї через сьвідому цїли полїтику поневолених народів „другої кляси" буде з усею рішучістю поставлене на денний порядок внутрішної полїтики, тодї не тільки будемо змушені полагодити його, але також пізнаємо, в чім лежить недуга держави і як її вилїчити. Бо аж тодї покажеть ся ad oculos, що все зло лежить тільки в перестарілих королївствах і краях та що одинокий і разом з тим необхідний спосіб для поконаня сеї недуги, се — оперти конституцию Австриї на основі национальної автономії і так приминити її до национальної структури держави. Натомість коли обмежити ся чеськонїмецькою справою або коли навіть прийде до частинного порозуміня між Нїмцями і Чехами, то тодї инші поневолені народи через малодушну полїтику своїх провідників у рішаючих хвилях мусїти-муть довго ждати на здїйсненє своїх домагань, а також для Австриї не буде тодї так легко завернути на той шлях, з якого її витиснено в 1867 р."

Чи є ще в нас „старорусини"?

Від коли москвофіли спроневірили ся до решти інтересам нашого народу в Галичинї і ставши формально під росийсько-национальний прапор, фактично стали на службу історичної Польщі, від тодї відношенє польської преси до них радикально змінило ся. Коли давнїйше назва „moskalofile" була для них на шпальтах польської преси ще найлагіднїйшою, а звичайно фігурували вони там як „Moskale galicyjscy", „rosyjscy ajenci" і т. д., — то тепер, коли самі москвофіли назвали себе „галицко-русскіе", а свою партию „русско-народная партія", значить, коли польська преса просто в інтересї правди повинна їх називати „Rosyanie galicyjscy", „rosyjsko-narodowa partya", тепер польська преса не називає москвофілів инакше, як „Starorusini". „partya staroruska", або в крайнім разї „partya rusko narodowa", поповнюючи з термінольогією „руський" = „русскій" („ruski" = „rosyjski") такий самий „гокус = покус", як москвофільська преса.

Отсе становище польської преси насуває два питаня: Чи можна теперішних москвофілів уважати старорусинами? Чому старорусинами почала називати їх польська преса?

На перше питанє треба рішучо відповісти: ні. Теперішних москвофілів нїяк не можна вважати і називати старорусинами, по-перше тому, що вони себе такими не вважають і так не називають, а по-друге тому, що їх национально-полїтична програма зовсїм відмінна від тої, якої придержували ся вони тодї, коли ще вважали й називали себе старорусинами.

Москвофіли тепер не називають себе инакше, як „русскіе" або „галицко русскіе", а свою партию „русско народная партія", по нїмецьки „Russen", „russisch-nationale Partei", а посол Глїбовицький в своїй статї в „Polnische Post", названій „Das Programm der „russisch-nationalen Partei" виразно застерігаєть ся проти того, щоб його партию називати старорускою, пишучи: „Anhänger der nationalrussophilen Partei, false altruthenische genannt".

Ся нова назва москвофільства відповідає також новому змістови їх национально-полїтичної програми. Для москвофілів-старорусинів „единство русскаго народа" було тільки далекою і неясною культурно-национальною теориєю, коли тимчасом на практицї стояли вони на становищи галицько-руськім і антипольськім, вважаючи своєю национально-полїтичною програмою оборону нашого народа в Галичинї перед навалою історичної Польщі. З того становища вони були рішучими противниками польського краєвого автономізму, який означує видачу галицьких Русинів на повну потїху галицько-польському правлїню, і протиставили сьому польському краєвому автономізмови ідею национальної автономії з її практичним домаганєм подїлу Галичини на часть польську і руську, не вважаючи нїяким злом жадати проти польської навали помочи австрийського центрального правительства. Таке було национально-полїтичне становище москвофілів-старорусинів в теориї, які результати принесло воно на практицї, — се справи не зміняє.

Национально-полїтичне становище теперішнього москвофільства себто „русско-народної" партії зовсїм відмінне. Найважнїйша для неї річ, знищити ту силу, яка своїм житем і розвитком завдає брехню видуманій в інтересах великорускаго национально-державного центра теорії „единства русскаго народа", себто знищити український национальний рух. А що український национальний рух є рівночасно єдиною силою, яка може здержати польонїзаційну навалу на галицьку Русь, то „русско-народная партія" в імя „единства русскаго народа" зраджує інтереси Галицької Руси супроти Поляків, стає виразно в польско-руськім питаню на сторону історичної Польщі, апробуючи всї її претенсії до Галицької Руси. Заслїплена своїм украïножерством, „русско-народная партія" посунула ся аж до того, що вповнї признає польський краєвий автономізм, який означує, що польська більшість галицького сойму є наслїдницею державної власти польської Річи посполитої на території Галичини і з сього титулу має найвисше право рішати про долю цїлого краю і тим самим про долю руського народу. Вся национально-полїтична боротьба руського народу за час конституційної ери в Австриї, чи вона вела ся під українським чи під москвофільско-старорускім прапором, була рішучим протестом проти сих історичних польських державних претенсий до Галицької Руси, — аж москвофіли, ставши отверто під росийсько-национальний прапор, признали сї польські права, заявляючи вже кілька разів, послїдний раз в згаданій статї посла Глїбовицького, зовсїм виразно, що єдино компетентною инстанциєю для рішеня польско-руського питаня вважають вони галицький сойм.

---

4)

М. П. Драгомановъ. Политическія сочиненія.

(*Дальше*).

Дістала ся після приказки (до Московського государства) ще в більшу неволю, через бюрократичне самодержавіе. Поневоленє України дійшло до кульмінаційної точки саме перед російско-турецькою війною в славутнім указї 1876 р., що майже зовсїм усував українську лїтературу. Драгоманову було ясно, що наконечне поневоленє України, яко великий успіх російського самодержавного правительства, значило й побільшенє та скріпленє поневоленя всего русского народа. Як Українець, він з особливою силою порозумів вагу особистої та суспільної волї для українського і всего русского народа. Невтомній проповіди волї особи й суспільности та домаганю конституційних запорук для неї він поперед усего й посьвятив свою лїтературно-полїтичну дїяльність заграницею.

„Та Драгоманів був не лиш невтомним проповідником особистих і суспільних свобід; він був подекуди й першим їх проповідником у Росії. Значіня волї особи, яка може бути здїйснена лише при конституційних порядках, не розумів навіть К. Д. Кавелін, коли в суперечці з Герценом 1862 р. відкидав доконечність для Росії конституції та нападав на ті дворянські збори, котрі зняли тодї се питанє. Він бачив у конституційних порядках лиш участь народної репрезентації в законодатности тай управі країною, але не запоруку особистої волї. Що до самого Герцена, то хоть він і ясно означив величезне значінє волї для західної Европи, хоть і вивіз із Росії непомирну ненависть до самодержавія та сьвідомість неможливости жити в батьківщині при недостачі волї особи, хоть і міцно засвоїв собі західно-европейські полїтичні доктрини, засновані на признаню невідбірних прав чоловіка й горожанина, а про те він не зробив полїтичне визволенє особи предметом такої ж палкої проповіди, як визволенє селян від панщизняної залежности. Тим часом саме після визволеня селян після здавленя польського повстаня все сьвідчило про те, що скріпленє прав особи й волї суспільности — найважнїща завдача часу. І навіть упертий „западник (західник) Тургенєв не звернув уваги Герцена на сю прогалину в єго лїтературно-полїтичній агітації. В суперечці з Герценом за Славянство й Захід він лише старав ся переконати свого противника про перевагу Заходу, покликуючи ся на єго невмиручу культуру та на питомий всему ладови єго житя пошанівок до прав особи і до суспільної волї; але він не вказав Герценови на те, що воля особи се найближча доконечна потреба русского народа і лише здїйсненє ей приблизить Росію до Заходу; він не порадив Герценови змінити проповідь сотворену ним своєрідну сумішку славянофільського мессіянїзму, народничества (народовства) та соціялїзму на енергічну проповідь волї особи, суспільности й держави. Ще менче вважали потрібним заступати ся в своїх лїтературних творах за волю особи, як основне полїтичне добро, представителї „російської соціольогічної школи", П. Л. Лавров і Н. К. Михайловський, котрі сотворили соціяльно-філософічні підвалини російського соціялїстичного і революційного руху сїмдесятих і вісїмдесятих років. Хоть вони невтомно розвивали свої ідеї про те, що в будучих ідеальних соціяльних порядках особа мусить бути „всесторонно розвита" й „безусловно цїла", а про те вони не вважали за потрібне висунути, як основне домаганє свого часу, завойованє політичних прав для особи. Розумієть ся, що й соціяльно-революційна російська інтеліґентна молодїж початку сїмдесятих років, посвятивши ся щиро народній справі, котру вона бачила в здїйсненю аграрного соціялїзму, і пішовши з повним самовідреченєм між нарід проповідувати єго серед селянського та робучого люду, найменче думала про волю особи й суспільности, а конституційні порядки вона вповнї ототожнювала з панованєм буржуазії.

„Серед оттої повної невваги до найважнїщої потреби русского народа Драгоманів зі своєю невтомною проповідю особистої й суспільної волї та репрезентаційних конституційних інституцій, котру він вів, починаючи з середини сїмдесятих років, займає зовсїм виключне місце.

„Ставши першим русским письменником, що зробив проповідь прав особи й полїтичної волї своїм головним дїлом, Драгоманів не вістував, розуміє ся, нїчого абсолютно нового для російського житя. Ідеї полїтичної волї, вироблені в Західній Европі ще в половинї XVII ст., чинять невідбірну належність усякого по европейськи просвіченого чоловіка. Від коли вони вироблені, ні одна суспільна група й ні один полїтичний письменник, що стоять на рівні европейської просвіти, не можуть не бачити їх добра й значіня, не можуть бодай в ряди-годи в сякій чи такій формі не настоювати на них. У Росії традиції боротьби з самодержавієм за полїтичну волю тягнуть ся від декабристів через Герцена до революціонерів шістдесятих років і від сих остатних до народників (народовців) і народовольців (полїтичних терористів) сїмдесятих і вісїмдесятих років. І в тій славній традиції російської суспільности вповнї виразно висуває ся значінє Драгоманова, яко першого консеквентного конституціоналїста, творця першої російської конституційної теорії. „Драгоманів, як каже П. Б. Струве (в „Освобожденіе" нр. 72), перший з російських публїцистів дав російській демократії широку й гарну полїтичну програму. Він перший різко й виразно вияснив російській суспільности змисл і значінє конституційного ладу і особливо прав особи, прінціпів самоуправи". Будучи соціялїстом, Драгоманів був рівночасно консеквентним лїберальом і демократом, якими все й бувають дїйсні соціялїсти. Він невтомно доказував, що ідейний лїбералїзм незвичайно дорогий поперед усего для соціялїзму, бо й пропаганда тай здїйсненє остатного можливі лиш на основі особистої, суспільної й державної волї. Рівночасно він ніколи не дивив ся на полїтичну волю лише як на спосіб задля здїйсненя соціялїзму, але признавав їй зовсїм самостійне й незмінне культурне, полїтичне й суспільне значінє. Тут єго ідеї незвичайно сучасні, і він мов би безпосередно бере участь у теперішній боротьбі полїтичних партій і напрямів.

„Проповідь ідей полїтичної волї тай оборону конституційних форм державного ладу, як одинокого способу здїйснити ті ідеї в житю, Драгоманів мусїв лучити з критикою тих поглядів, в тім числї й революційних, у котрих він бачив непевне розуміне й невірну оцінку свобідних полїтичних форм. Доконечність критики диктувала ся тим, що Драгоманів нїколи не міг признати вдоволяючим рішенєм питаня про полїтичну волю сотворене лише центрального представительства народного. Виходячи з ідей федералїзму, заснованого на найширшому признаню автономічних прав полїтичних, соціяльних і національних груп, він, уважаючи за потрібне рівночасно лишати ся на ґрунтї реальної полїтики, домагав ся, аби в Россії представительство державне було тїсно звязане з представительством місцевим і областним, тай аби участь народу й єго представителїв у рішеню державних питань опирала ся на широкім розвою місцевої самоуправи. Він не переставав доказувати шкідливість централїзму для самого істнованя полїтичної волї, від кого би той централїзм не виходив, чи від самодержавної бюрократії, чи від централїстичних революційних партій, і в імя чого би він не проповідував ся, чи в імя хибно понятої ідеї про єдинство і нероздїльність Росії, чи в імя історичних прав Польщі на Литву, Білорссію й Україну і на відновленє польської держави в старих границях (чи, додамо ми: в імя соціялїзму)" (ст. XI—XVII).

На жаль, тїснота місця не позволяє нам на дальші дослівні цітати зо статї д. Кистяковського, — та все ж таки мусимо навести ще одно, що найкраще характеризує Драгоманова, яко полїтичного дїяча, а рівночасно найбільше заслугує на ввагу теперішніх полїтичних дїячів у Росії й Україні.

„Але особливо замітна, — пише д. Кистяковський, — єго мужня й завзята боротьба з полїтичним терором, яко способом завоюваня полїтичної волї. Від самої появи у нас терору він виразно виступив противу него; він поставив ся з безусловним осудом до терору в наслїдок подій 1-ого марта (1881 р., цареубийство), не лиш в своїх статях у російських виданях, але й в окремій брошурі, опублїкованій по-французьки[1]), і до кінця днїв своїх не переставав осуджувати всї форми полїтичного терору. Тепер, коли російський полїтичний терорізм перейшов усї стадії свого розвою, треба чудувати ся, як мітко Драгоманів оцїнив від разу знач не єго способу боротьби з правительством, і як вірно він угадав наперед усї єго наслїдки. Він напр. висловив наперед, що ся методa боротьби зверне ся проти тих, хто єї у нас висунув, що в руках уряду й реакційних партій вона стане найсильнїщим способом боротьби з цїлим визвольним рухом і з самим прінціпом полїтичної волї. Аргументація Драгоманова в цім питаню така цїкава й характерна для него, що найкраще дати слово єму самому. „При тім полїтичнім ладї, каже він, якому піддана тепер Росія, та в такий час, який вона тепер переживає, нїхто не може ручити за себе, що не сповнить убийства, котре має таке політичний характер. Але бодай трохи далекозвожуючі політичні дїячі, а тим більше прихильники політичної волї, мусять тїкати від усего, що може мати значінє піднесеня вбийства в систему політичної боротьби, або надати вбийству форму принціпіяльно законної дїї. Раз, що се звузило би саму політичну боротьбу, справивши єї більше против осіб, ніж

[1]) Le tyrannicide en Russie et l'action de l'Europe Occidentale. Par M. Dragomanov. Genève, 1881. Рос. переклад див. в „Собраніи политическихъ сочиненій" М. П. Драгоманова, вид. ред. „Освобожденія", Paris, 1906, т. II ст. 344—336 („Тираноубійство въ Россіи и поведеніе западной Европы").

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ признані загально за найлїпші поручає ГОЛОВНИЙ СКЛАД вудженин ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4. П. Т. Купцям значний опуст. Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно. 449 2 6

І се польсько-автономічне становище теперішних москвофілів є власне причиною, чому польська преса відносить ся до них так симпатично, чому ніколи не називає їх несимпатичною для польського загалу назвою „Rosyanie“, тільки представляє їх як „Staroruskinów“. Се становище польської преси є також найпевнійшим свідоцтвом, що москвофіли зраджують інтереси нашого народу на користь історичної Польщі. Така „Gazeta Narodowa“ та инші органи польської преси, які стоять на становищі національно-політичної єдности Польщі, Литви і Руси як „єдиної і нороздільної Польщі“ не писали би ся з таким легким серцем на „культурну єдність велико-, мало- і білоруського племени“, коли-б у них був хоч найменший сумнів, що та „культурна єдність“ може хоч дрібку пошкодити тій національно-політичній єдности Польщі, Литви і Руси, яка є їх національно-політичною догмою.

Се власне повинні взяти під увагу ті елєменти серед нашої суспільности, які вправді ще не можуть примирити ся з тим новим, росийсько-національним в теорії і польсько державним в практиці, курсом політики москвофільства, але також, звязані з москвофільством „староруськими“ традиціями, не можуть рішучо зірвати з теперішним москвофільством. Фактом є, що „староруської“ партії в Галичині вже нема, а є тільки росийсько-національні прислужники історичної Польщі, і хто хоче оборонити наш нарід в Галичині перед польонізаційною навалою, той мусить стати в ряди тих, що поборюють панованє історичної Польщі над нашим народом, і борючи ся разом з ними проти історичної Польщі, поборювати також її росийсько-національних прислужників.

Підвисшенє податку від горівки.

Ще не прогомоніли були добре слова міністра фінансів про буджетову надвижку звиж 140 мілїонів корон, як посипали ся з уст представників народів вибраних на основі загального права голосования ріжні проєкти, як би ту надвижку з'ужити і в який спосіб зменшити податкові тягарі, наложені на людність австрийської держави. Тількож правительство було глухе на усї проєкти — і послам удало ся лиш з тяжкою бідою виторгувати 8 корон опусту на податку від цукру. Можнаб було отже думати, що коли вже правительство не згоджувало ся на зниженє давних податків — то не буде воно бодай накладати на людність нових. Так воно однак не є, бо от перед кількома днями заповів міністер Коритовський підвисшенє податку від горівки і то аж о 50 кор. від гектолїтра. Се підвисшенє податку від горівки о 50 корон є так великим скоком в перед що становить майже унікат в історії австрийської скарбовости. Через те буде не від річи дещо близше приглянути ся тому підвисшеню, тим більше, що і наш нарід відчує його на власній шкурі аж надто сильно.

Перед роком 1888 в якім що лиш найшов примінене теперішний систем податків консумційних та наложено на горівку дуже малий податок около 12 корон від гектолїтра. Вже при третій австро-угорській угоді піднесено сей податок на 70 корон від сконтінгентованого, а на 90 корон від несконтінгентованого спіритусу. Перша підвижка виносила отже 58 згляднo 78 корон. В році 1899 наложено знов додаток 20 корон від гектолїтра на користь країв. А тепер знов має наступити підвижка о 50 корон так що податок виноситиме 140 корон від 1 гектолїтра сконтінгентованого а 164 корон від несконтінгентованого спіритусу.

Сконтінгентований спіритус себ то скількість алькоголю, яка може бути випродукована в горальнях підлягаючих оплатї консумційній, після низшої стопи оплати в річній кампанії руху т. є в часі від 1. вересня одного аж до послїдного серпня слїдуючого року і яка виносить по кінець серпня 1908 року 1.878 тисячів гектолїтрів для цїлого австро-угорського цлового простору. З того припадає на Австрию 1.017 тис. гектол, на Угорщиву 853 тис. гектол. а на окуповані краї 8 тис. гектолїтрів.

Горальні є двоякого рода: рільничі і промислові. Рільничі тим стоять лїпше від промислових що одержують за кождий гектолїтер випродукованого спіритусу т. зв. боніфікацию, якої висота зависить від певних законом означених вимог.

Львину часть контингенту мають як раз горальні рільничі і на 1016 тис. гектолїтрів сконтінгентованого спіритусу партицинують рільничі горальні з 865 тис. гектол. а промислові з 152 тис гектолїтрів. Підвисшенє податку о 50 корон спричинить се що в нормальних часах взагалї не буде в ужиткованю несконтінгентований спіритус. Новиною — яку міністер фінансів заповів має бути се що ріжниця податкова між сконтингентованим а несконтингентованим спіритусом збільшить ся о 4 корон. Збільшенє ріжниці податкової о 4 корон вийде отже головно в користь рільничих горалень.

Рівночасно з підвисшенєм податку має наступити і нове розділенє контінгенту між горальнями рільничими і промисловими, бо число рільничих горалень збільшило ся від послїдного розділу о 99 і нові горальні домагають ся свого контінгенту з другого однак боку не схочуть собі дати відібрати промислові горальні вже і так свого зредукованого контінгенту. На анкеті горівчаній, яка тревала у Відни через 3 дни, замітив міністер Коритовський в своїх кінцевих виводах, що належить очікувати через підвисшенє податку зменшеня консумциї, яка змусить до редукциї контінгенту о близько 100 тисяч гектолїтрів. Від сего належить відчислити запотребованє 99 нових рільничих горалень, як також запотребованє, яке узнано за конечне услівє поправи при менших рільничих горальнях в скількости около 35.000 гектолїтрів. Зменшенє контингенту дотеперішних инших горалень о 65.000 гектол. має отже бути розділенє в дорозї переговорів в сей спосіб, що рільничим горальням зменшить ся контінгент о 40.000 гектол. добуде ся по части через рівномірне зменшенє контінгенту усїх рільничих горалень маючих понад 300 гектол., а по части через постепенне зменшенє контингенту тих більших горалень, яких дотеперішний контингент виносив понад 2 гектол. на 1 гектар. Що до горалень рільничих, які повстали би в будучности, анкета порішила що тільки тим має бути признаний удїл в контингентї, що до яких буде доказаним що фактично відповідають рільничим інтересам.

Що підвисшенє податку спричинить правдоподібно з початку зменшенє консумциї, надїть ся сего, як се вже вище було зазначено, і сам міністер, бо на перший рік рахує він побрати більше лише 30—35 мілїонів корон замість 50. Чи одначе сї припущеня справдять ся, ледви можна сего сподївать ись, бо досьвід вчить, що не можна числити на таке зменшенє запотребованя консумційних артикулів. Варто би отже завдати собі питанє, на кого спаде цїлий сей податок. В першій мірі дїткне він т. зв. дестиляторів, т. є. фабрикантів горівки і лїкерів, бо вони мусїти-муть при закупнї спіритусу потребувати більшої готівки, а опісля ті знов старати муть ся перекинути цїлий сей тягар на консументів.

З одного літра спіритусу вирабляють ся пересїчно 4 літри горівки — отже ціна 1 літра горівки мусїла би підскочити о 12½ сотиків, або инакше сказавши, кожда чарка горівки коштувати-ме 1 сотик більше. Чи і фабриканти лїверів підвисшать цїну своїх фабрикатів, не знати, одначе се видаєть ся неправдоподібним тому, що лїкери продаєть ся пересїчно в фляшках по цїнї 2 кор. за літру. А що в одній літрі лїкеру містить ся около 30 прц. спіритусу, що відповідало би висшій цїнї 15 сот. — проте видаєть ся неправдоподібним, щоби при теперішній сильній конкуренциї і релятивно малім змістї алькоголю цїни лїкеру могли підскочити о так малу квоту в гору. Так отже два фактори мусять поносити тягарі нового податку: консументи звичайної горівки і фабриканти лїкеру. І якеж наше становище в сій справі? Очевидно що посли повинні старатись, усїми силами недопустити до сего підвисшеня податку горівчаного, бо наш нарід мусить в дуже великій части його понести. Фабрикантів лїкерів у нас нема, лишають ся отже консументи простої горівки. Яку скількість горівки консумує наш нарід, про се мабуть не треба розводитись. Досить сказати, що в усяких сумних і веселих хвилях свойого житя не обійдеть ся наш селянин без горівки. Сумна се правда і належалоб той наліг з гігієнічних і социяльно-політичних зглядів як найскорше викорінити, однак з фактом належить числитись. Отже знов мілїони і мілїони мусить зложити наш мужик до кас державних — а в заміну за ті мілїони знов не дістане нїчого.

З 145 мілїонів надвижки Русини не дістали нїчого, бо знижено лише податок від цукру і се зниженє випало головно в користь судетських країв, бо мужик наш цукру і так майже ніколи в житю не уживає — фабрикантів і експортерів цукру у нас нема — а на зниженє податку грунтового і цїн соли правительство не хотїло ніяким чином згодитись.

І коли ще додати до сего що те підвисшенє податку від горівки має служити в більшій части до ратованя фінансів збанкротованих країв, бо менше ваги належить прикладати до аргументу що держава потребувати-ме гроший на покрите своєї части до забезпеченя на старість і нездібність до праці, що може наступити найскорше в р. 1917 або на підвисшенє платнї урядників, тодї ясно чейже нам стане, що усїми силами повинні наші посли старатись недопустити до наложеня на наш нарід сих нових тягарів. І коли вже не дуже можна замірам міністра Коритовського в жаден спосіб перешкодити, повинні вони бодай постаратись, щоби знижено податок грунтовий або цїну соли, що було би лише певного рода рекомпензатою.

Ярослав Колтунюк.

Парляментарні справи.

Відроченє крізи.

Заява, яку зложив передвчера в буджетовій дебатї мін. судівництва, д-р Кляйн, не вижндаючи на довершенє дуже сумнівного впрочім порозумінея між чеськими й нїмецькими партиями, не вдоволила нїкого. І чеські й нїмецькі партиї приняли її дуже неприхильно, жадаючи зміни особи міністра судівництва. Чеський речник пос. Велїх по нараді чеської репрезентациї прямо зазначив, що чеські посли не бачуть нїякого інтересу в дальших буджетових дебатах та в порішеню буджету. Ситуация ставала критична, та тут почав бар. Бек нові переговори з Чехами, переконуючи їх, що мова д-ра Кляйна була кориснїйша для них, як вони думають а головно, що се не мати ме нїякого змислу для Чехів розбивати теперішну коалїцию й заколочувати добру парляментарну ситуацию в хвили, як правительство забрало ся енергічно до підготовленя язикового закона, що буде внесений зараз по Великодни. Переговори між президентом міністрів то з чеськими то з нїцецькими провідниками повторювали ся кілька разів та довели вкінци до завішеня оружя.

Обуренє Чехів підвисшило ся було особливо через те, що рівночасно з заявами правительства про те, що йому годї виступати проти судейської независимости — нїмецьких судів, прийшли до Відня донесеня, про дисциплїнарки заряджені проти деяких чеських судиїв, що вводили внутрішну чеську мову урядову. Отже тепер на міністерське заряджене ті дисциплїнарки застановлено, Крім того обовязав ся бар. Бек зложити заяву в справі язикового закона в комісиї, що й стало ся. До условин провізоричної полагоди відносин між правительством а Чехами належить і те, що правительство подбає до 11 цьвітня лише про полагоду нормального контингенту рекрутів; його підвисшенє відложено на сесию повеликодну. Зараз по зібраню парляменту, яке наступить около 30 цьвітня, предложить правительство парляментови проєкт язикового закона. Від того, яке становище займуть партиї до змісту сего законопроєкту, буде залежати дальший розвиток подиї. Спершу деякі чеські посли не хотїли ясно заявити ся за сим проєктом правительства а задумували піти посередною дорогою себто відтягнути ся від голосования над буджетом міністерства судівництва але по заяві мін. Пражка, що або всї чеські посли будуть голосувати за буджетом або всї проти него — рішив ся чеський клюб на те, щоб голосувати за буджетом міністерства судівництва. Що буде з мін. Кляйном, не зовсїм певне; здаєть ся, що він таки подасть ся до димісиї, бо не має опори ні в одній партиї. Провізорично обійме його теку президент міністрів бар. Бек, який не має досї нїякого портфелю крім президентури.

Нові перепони виринули вчера в буджетовій комісиї з приводу резолюциї словінського посла Короса ца, який вимагає утвореня апеляційного суду в Любляні для Країни і словенських судосуду в Люблянї для Країни і словенських судових округів Стирії й Каринтиї. Проти сего поступляту Словінців виступили посли нїмецькі з погрозою обструкциї, але можна надіяти ся, що в сій квестиї прийде до взаїмного порозуміня.

З „Руського клюбу“.

На вчерашнім засїданю „Руського клюбу“ вибрано на ново головою пос. Ю. Романчука, його першим заступником пос. М. Василька, другим заступником по раз перший пос. Г. Цеглинського. До парляментарної комісиї крім президиї вибрано що послів д-ра Костя Левицького, д-ра Льва Бачинського і д-ра Евгена Петрушевича. По загальному засїданю клюбу оповіщено у віденських часописях комунікат, в якім зазначено огірченє членів клюбу на правительство, яке не додержало обіцяної запоруки за чистоту соймових виборів. Через те українські посли рішили теперішне правительство поборювати, і вже на нинішнім засїданю предложили три наглячі внесеня, ато: п. Гр. Цеглинського за гал. систему, д-ра Евг. Петрушевича за соймові вибори і д-ра Евгена Лесвицького за замордованє Марка Каганця.

Комісия буджетова

вела вчера дальші наради над буджетом міністерства справедливости.

П. д-р Адлєр (с. д.) заявив, що він також невдоволений промовою міністра Кляйна, а се тому, що промовою взагалї не можна розвязати саму справу. Чехам і Нїмцям хибувало щирости, щоби се признати. Як би на місци Кляйна був Крамаж або Сильвестер, то певно инакше не промовляли-б. Впрочім маса людности має инші журби, богато тяжші.

Бесїдник домагаєть ся реформи присяжних судів та сотвореня з них справдїшних народних судів, бо вони є клясові. Домагаєть ся побільшеня числа судів промислових, підпер жаданя судової служби і вязничних дозорців.

П. Гофман-Велєнгоф прилучаєть ся вповнї до слів п. Сильвестра, підчеркуючи солїдарність усїх нїмецьких послів.

П. Немец (чеськ. с. д.) признає, що невиконуванє обовязуючих постанов поодинокими судиями може спричинити національні комплїкациї. В національних справах бесїдник стоїть на становищи чеських послів.

По промові пп. Корошеца і Пльоя котрий протестував, аби квестию язикову полагоджувати тільки частинно і тільки для Чехії, забрав слово през. міністрів бар. Бек, котрий, навязуючи до промови мін. Кляйна про язикову квестию в Чехії, заявив, що стан непевности в язиковім питаню в Чехії має політичні наслїдки, сягаючі далеко поза межі Чехії. Міністер признає, що чеські посли знайшли ся в трудній ситуациї, бо декотрі судиї, не зважаючи на дотеперішну практику, вступають на нові дороги. Також нїмецькі посли жалкують ся, що уклад язикової квестиї в Чехії сотворив для них нестерпну ситуацию. Справдї, теперішні відносини не дають ні одній ні другій сторонї певности. Тільки законне управильненє може довести до успокоєня. Правительство підняло ся виробити проєкт язикового закона, котрий вже в головних зарисах готовий і вимагає тільки кінцевої ревізиї. Поки вийде сей закон, треба сторонам закінчити завішенє оружя, інтересовані чинники повинні придержуватись „Status quo ante“ і не брати ся за нїякі важнїйші зміни.

П. Кльофач заявляє, що його партия не є вдоволена декларациею бар. Бека і приймає її як виповідь війни.

На тім предсїдатель комісиї п. Кіярі перервав засїданє до нинїшного дня.

Комісия податкова

радила над правительственним предложенєм в справі заведеня податку від самоходів. По довшій дискусиї, в котрій забирали слово міністер скарбу Коритовський, посли: Хоц, Діямант, Штайн і инші, ухвалено приступити до специяльної дискусиї на основі правительственного предложеня.

Міністер Коритовський заявив, що правительство, вносячи своє предложенє в справі податку від самоходів, не кермувало ся мотивами фіскальними. Для правительства міродатним було, що автомобілї нищать дорогу більше, ніж звичайні вози, а крім того для них потреба лїпших доріг. Побоюваня, щоби той податок пошкодив промислови, є безпідставні, бо хто є в силї купити собі і удержувати самохід, той не відчує того податку. Податок від самоходів має з економічного погляду більше основ, ніж проєктований з ріжних боків податок від повозів, бо властителї автомобілїв видають на їх удержанє більші суми, ніж властителї повозів.

Запомоги для родин резервістів.

Правительство предложило парляментови проєкт закона про запомоги для родин резервістів, покликаних на військові вправи. Запомоги не будуть мати признаки заосмотреня для убогих; вони будуть признані тільки членам тих родин, котрих удержанє залежить від зарібку покликаного на вправи. Право до побираня запомоги устає, коли покликаний побирає дальше свою платню, або не дізнає шкоди в своїх доходах.

Запомога буде виносити 50 процент звичайної в данім окрузї судовім денної платнї. Найвисша денна платня виносить 4 корони. Родина діставати ме запомогу не тільки за кождий день вправ, а також за кождий день подорожи на вправи і з вправ. Коли резервіст в часї вправ без власної вини попаде в недугу, то запомога тріває аж до його повороту до здоровля і на місце замешканя.

проти звісного ладу і надавши їй поверховний характер і властиво лекші завдачі, а друге й головне, признаючи вбивства за правний спосіб політичної боротьби, прихильники політичної волї помагали би підтримувано відкидуваного ними привцілу і підкошували би власну будуччину. Особливо се треба сказати про тих прихильників політичної волї, котрі надають переважне значінє захистови інтересів особи, правам чоловіка й горожанина, а всім суспільним формам і інституціям признають значінє лиш о стілько, о скілько вони забезпечують ті інтереси й права. Недотикість житя, се, розуміє ся, перше з прав особи і тепер найбільше розвиті люде дійшли до повного й безусловного відкиданя всякого смертного покараня навіть при найширших забезпеках судової справедливости. Але вбивство з особистого почину не може бути нічим иншим, окрім дії особистої самоволї, і хоть які добрі були би его мотиви, воно про те самоволя; вбивство же з постанови тайного політичного товариства, се поперед усего смертне покаранє з вироку тайного суду без вислуханя підсудного,- суду, члени котрого є заразом і завинниками і свідками, і судіями, значить се дія по-просту деспотична. Коли вбивство з особистого почину може бути в певних разах виправдане викликавшими его обставинами, то піднесенє тайного суду змовників до дії правної не може бути нічим иншим, як підкошуванєм у суспільній сьвідомости ідеї про права чоловіка й горожанина; остатніж повинні стояти повище всего в суспільному ладї, і нарушенє їх не може минути ся безкарно для всего того ладу й его розвою, і в першій лінії не може лишити ся безкарним для тих суспільних елєментів, котрі бажають прогрессивного розвою суспільности, і котрі, яко находячі ся найчастїще в меншости, найбільше потрібують забеспеки свого істнованя. Вся історія політичних убивств у цівілізованих країнах промовляє в користь справедливости сего твердженя і проти тої гадки, проби розпросторенія котрої роблено недавно в Росії, а власне, що буцїм то політичні вбивства чинять особливо пригідний (і при тім новий) прогресивно-революційний спосіб дії“ Далї Драгоманів докладно зупиняє ся на історії політичних убивств і так званих „народних розправ“, викликаних боротьбою партій. Висновок, до якого він доходить, се заразом і пророцтво супроти Росії. „Всї ті факти доказують, каже він, що вбивства представляють для політичних партій бодай спосіб вигострений з обох боків, а через те й мало надійний для справи змінея певного політичного ладу та встановленя иншого. Сего мало: ті факти дають, на нашу гадку, підставу ждати, що в Росії (в котрій правительство тепер так нагадує неаполітанських Бурбонів) монархічна реакція в важких для неї обставинах сама вхопить ся за політичні вбивства та за розправи яких-будь московських різників. Ось чому ми гадаємо, що участники з'орґанізованої боротьби за політичну волю в Росії, замісто захоплювати ся гострою з обох кінців політикою пристрастей і безпосередних почувань, повинні загодї приготовити ся до паралїжованя подібних згаданим повище способів реакції дорогою широкої пропаганди дійсно вільних політичних ідей і міцної орґанізації для оборони вільних інституцій, котрі можна здійснити лише при децентралізації репрезентаційної управи“[2])

Само собою розуміє ся, — додамо ми від себе — що Драгоманів осуджував іще далеко різче правительственний террор, який практикував ся в Росії, супротив соціялістів, довго-довго перед терором остатних, що почав ся (затямте собі: на Україні та й Українцем!) 30 ого сїчня 1878 р. в Одессї, збройною обороною Івана Ковальського й товаришів від нападу суду й жандармів на їх кватиру[3]).

Драгоманів признавав повну рацію збройному відбоєви з боку соціялістів від террору правительственного, дивував ся, що той відбій так пізно почав ся, тай сердив ся, коли призвідцї такого відбою тікали після свого вчинку від відвічальности, полишаючи непоясненими мотиви свого вчинку, або зрікали ся (як Ковальський) его в судї — мирили ся. Ось що, між иншим, писав Драгоманів з остатної нагоди, в статї своїй п. з. „Коли битись, то не миритись!“ (у 1. зрі „Листка Громади“, 1878 р.). Ми даємо виписки з тої й инших українських статей Драгоманова, через те, що вони чудово доповняють гадки Драгоманова про террор, наведені д. Кистяковським, і показують генезу террору в Росії.

„Щоб зложити цїну всім мукам, котрих натерпілись в Росії люде за соціялїзм, треба зважити на те, що в Росії не случилось нїчого й з далека подібного на прим. до повстаня Громади (Комуни) Паризької і що до недавнього часу через соціялїзм в Росії нїгде не зачеплено ні одного навіть десяцького (поліцїяна). Мабуть чи не більша половина того, що робили соціялїсти російські, „ходючи в народ“, проповідь (пропаганда) соціялїзму, робить ся в Европі на сходах і розмовах (конференціях) робітницьких товариств, де росказуєть ся явно про всю неправду теперішнього господарства громадського. За ті провини, за котрі в Росії позасуджували людей на 10 років каторги, напр. за розда ване книг, що підбивають л дий повставати, в других, далеко не самих вільних державах, напр. в Прусії або в Австрії, присужували сидїти в тюрмі рік-два а иноді й кілька місяців, або й тижнїв.

„Поряд з цим в Росії тисячами мучили людей, часом самих смирних, — а царь писав всенародні листи (рескріпти) про страшну революційну пошесть, що розійшлась по царству, і кликав усїх рятувати його, кликав дворянство „стати на сторожі школи“, а архієреї так просто приказували попам, щоб вони дозирали в своїх параквіях за всїма, чи не появлять ся „апостоли переворотних думок“. Так то голови старої неволї, державної й церковної, вели перед у війні проти тих, хто найбільш виступав проти неволї нової, багатирської.

„Апостоли переворотнїх думок, страшні революціонери“ перше все терпіли. Багато було причин на ту терплячку й окрім тієї думки, що, довляв не в царстві, не в полїцейських лихо, а в грошіх, і що, значить, не варто нї з чим битись, окрім грошей. Дехто з придушених царськими слугами соціялістів 1874 р. признавались нам, що вони перше й не сподївались, що царь і поліція покажуть себе такими злими. Навіть звісну процесію на казанській площадї на зімного Миколи в 1876 р. з прапором, на котрому було написано „Земля и Воля“ процесію з промовою против „чачальства, котре мучить усїх, хто хоче добра мужикам“, зроблено без оружя, і прапор дано держати хлопцеві, котрий зараз же й втїк і зрік ся од того, що й був там колн.

(Кінець буде).

[2]) Пор. М. П. Драгомановъ, „Собраніе политическихъ сочиненій“, вид. ред. „Освобожденія“, Парижъ 1905, т. I, ст. 364—372.

[3]) Д. Кистяковський ховає перед російською публїкою гадки Драгоманова з нагоди таких учинків, запевняючи, що українські твори Драгоманова, — де ті гадки виложені, — обходять більше тїснїщих земляків Драгоманова, Українців, ніж усю Росію: ні одної з тих українських статей Драгоманова д. Кистяковський навіть не зачіпає в своїй статї про Драгоманова, і ні одна з них не попала в паризьке виданє творів Драгоманова! Хиба ж отсе — реальна політика?!

Письменна анкета в справі читальняній.

Не дасть ся заперечити, що одною з головних підстав національного і горожанського осьвідомленя та культурно-економічного двигненя нашого народу є читальні т-а „Просьвіта“, яких нині маємо в Галичині 1.955. Політично-агітаційна праця над нашими народними масами, особливо за кілька послїдних років, мала безпечно дуже велике значінє для розвитку нашого народу — політична практика однак учить нас, що політична орґанїзация і успіхи її роботи там лише можуть числити на певні додатні результати, де народна дїяльність опирає ся о трівкі національні

Людвик Макольондра 128 поручає свою напротив нової брами Личаківського цвинтаря
Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, граніту і статуї по приступних цінах.

організації, якими є по селах і місточках читальні т-а „Просьвіта“. З другого-ж боку також практика учить нас, що лише тоді можна числити на тривкість та постійність сьвіжо розбудженого національно-політичного руху, коли він сотворить собі ідейну опору в постійній, читальняній організації. Проява се цілком природна: наші сільські читальні відгравають ролю аккумуляторів народної сьвідомости та є de facto одинокими тривкими огнищами і прибіжищами народного руху. Особливо при послідних соймових виборах, при яких головну ролю грала не так масова агітация як добра і сьвідома організация, виявила ся замітна ріжниця між місцевостями, обнятими і необнятими організацією читальняною.

І коли тепер розбуджене народне, споводоване дволітною політичною агітацією, ще не остигло та коли по соймових виборах остає нам довший протяг часу для організаційної діяльности — нам належить використати час згляднього спокою для укріпленя, поширеня і поглибленя читальняної організації.

Тому щиро треба повитати акцию, яку заініціював Головний Виділ т-а „Просьвіта“, як-раз в цілі поширеня і поглибленя просьвітно-економічної організації по краю, розписуючи в тій справі письменну анкету. Треба надіяти ся, що в тій анкеті возьмуть участь як-найширші круги наших дїячів по краю, а особливо виділи філій „Просьвіти“. Наша часопись радо відчинить свої стовпці тій анкеті і дискусиї.

На нині містимо зазив господарсько-промислової комісиї т-а „Просьвіта“ в сій справі та письменну опінію нашої академічної молодіжи зі Львова.

1) Зазив господарсько-промислової комісиї.

Як найсильнійший підем наших читалень та запевненє їх тревалово розвитку, відтак розбудженє при помочи читалень заінтересованя найширших мас нашого народу до економічної роботи і їх участь в ній, — се одно з найбільше пекучих завдань нашого публичного житя.

Бажаючи реальної обнови нашого читальняного руху, поставила була господарско-промислова комісия „Просьвіти“ справу організациї економічної роботи по філіях і Читальнях на денний порядок плєнарного засіданя комісиї, яке відбуло ся дня 4. марта с. р., та подала слїдуючі питатя під обрадя:

1) Причини слабого розвитку читалень; 2) Способи трівкого оживленя читалень; 3) Якими способами можуть льокальні економічні інституциї і читальні „Просьвіти“ себе взаїмно підпирати? 4) Що має постановляти регулямін для читалень? 5) Як перевести сталу звязь читалень з філіями? 6) Способи успішної економічної роботи по філіях; 7) Що має постановляти регулямін для філій? 8) Чи і які зміни статута товариства „Просьвіта“ були би вказані для успішнійшого веденя просьвітної і економічної роботи?

Реферат в сій справі виголосив на плєнарнім засіданю господарсько-промислової комісиї д-р Володимир Загайкевич. А позаяк задля спізненої пори не можна було перевести дискусиї над порушеними питанями, то рішено перевести її публично.

В виконаню сего рішеня подаємо голос академічної молодежи, висловлений в письмі, наділанім до комісиї, підписанім через 23 студентів і студенток, та погляд Виділу Філії „Просьвіти“ в Залїщиках, — і просимо всїх, кому дорога просьвітно-економічнна справа наших сїл, а передовсїм філії і Читальні „Просьвіти“ о участь в сій „письменній анкеті“.

За господарсько-промислову комісию Товариства „Просьвіти“ у Львові:

Петро Огоновський провідник. *Д-р Волод. Загайкевич* секретар.

2) Опінія академічної молодїжи.

„Просьвітний Кружок“ товариства „Академічна Громада“ у Львові, передискутувавши питаня квестіонара господарсько-промислової комісиї Тов. „Просьвіта“, подає отсї замітки:

I. Причини слабого розвитку читалень.

1. По селах нема образованих людий, що вміли-би вести читальні і виділові читалень звичайно не мають ясного понятя про мету і завданя читалень, про ведення адмінїстрациї і т. и.

2. Не звертаєть ся відповідної уваги на бібліотеки по читальнях. Звичайно бібліотека від початку є хибно зорганізована, бо Головний Виділ „Просьвіти“ посилає новозаснованим Читальням неінтересівні або перестарілі книжки, так що сільські читачі відразу знеохочують ся до читаня: пізнїйше бібліотеки не зростають і не розвивають ся, бо бібліотекарі не знають звідки і які книжки купувати.

3. Популярна література є дуже не велика, мало інтересна і за дорога; читальні навіть при добрій волї не можуть комлєтувати бібліотек.

4. Читальні містять ся найчастїйше в чужій хатї, де може сходити ся лиш невелике число членів чи з недостачі місця чи з инших причин (пр. сусїдські сварки).

5. Читальні не дають членам наглядних користей (пр. полекші при закупні в „Народній Торговлї“ і книжочок).

II. Способи трівкого оживленя читалень.

1. Треба виробити образованих провідників для читалень; щоби се осягнути треба: а) устроювати курси для селян-організаторів (найлїпше при господарських та крамарських курсах); б) видати підручник для виділових читалень; (передовсїм бібліотекарів і касиєрів) з докладними поясненями, як вести читальні; такий підручник можна друкувати наперед в „Письмі з Просьвіти“, потім відбиткою; в) делєгати філій і люстратори читалень повинні давати виділовим практичні вказівки як вести адмінїстрациї і т. п.

2. Найбільшу увагу треба звертати на бібліотеку, що повинна бути „серцем“ читальні; щоб зорганізувати відповідно бібліотеки треба: а) повчити бібліотекарів, як має бути уладжена бібліотека; б) видати катальог популярних книжок, в) зорганізувати кольпортажу видань „Просьвіти“ і инших книжок для народа, щоби читальні мали все нові книжки. (Звернути увагу на кольпортажу по відпустах, в містах в ярмаркові дні, по двірцях зелїзниці, по Наровних Торговлях і т. п.).

3. При нових виданях як головний принціп треба класти се, щоби книжочки: „Просьвіти“ були інтересні для всїх і при тім треба знизити ціну книжок, бо лиш тоді вони зможуть розходити ся в більшім числї і мати вплив на нарід.

4. Подбати щоби в кождій читальні відкладала ся певна частина доходів на будову власного дому читальні.

5. До тепер діставали видання „Просьвіти“ лиш члени Головного Товариства, а не члени читалень, щоби розбудити трівке заінтересованє до книжок, „Просьвіти“ повинна розсилати деякі видавництва всїм членам читальні; за те читальні були-б обовязані віддати якійсь процент доходів Головному Виділови. До сеї цїли найбільш відповідні „Просьвітні листки“, о скільки кожде число буде мати зміст для всїх інтересний, евентуально і календар.

III. Якими способами можуть льокальні економічні інституциї і Читальні „Просьвіти“ себе взаїмно підпирати?

1. Лученє економічних институций (кас, склепів) з читальньми є невідповідне, бо грошеві операциї дуже часто вводять непорозуміня в Читальню і шкодить просьвітній роботї.

2. Економічні институциї повинні віддавати частину доходу на місцеву читальню.

Ще з приводу статї „Міжнародний білянс платности Угорщини“.

На мою статю, поміщену пїд повисшим заголовком у 68-ім числї „Дїла“, обмежену виключно лише до інформацийних і статистичних дат що-до економічного стану Угорщини помістив д. В. П. у суботнїшнім числї „Дїла“ свої політичні коментарі доказуючи, що „нїчого нам радуватись зі зміцненя господарського Угорщини, як замічає п. Сероїчковський“. — Я дуже вдячний п. В. П., що з політичного становища пояснив мою статю економічну, мушу однак, — хотяй не мав я намїру вертати єще раз до сеї теми, — зазначити, що я нїде у моїй статї не висловив „радости з господарського зміцненя Угорщини“, а противно в кінцевім уступі зазначив виразно, що „для Австриї як найбільше інтересованого вірителя, зміцнене господарське Угорщини виходить в хосен“, бо в разї економічного занепаду Угорщини не одержала би Австрия, чи її горожани, анї ульокованих в Угорщинї капіталів анї належних відсотків. По мисли сего Австрия (не Русини!) лише яко віритель може мати інтерес в економічнім зміцненю Угорщини. Инша річ, що — після моєї неміродайної гадки — страти понесені через Австрию наслїдком зірваня спільности з Угорщиною, були би опісля по довершенім зірваню спільности в недовгім часї вирівнані. З другої сторони треба піднести, що економічне зміцненє краю виходить із економічної сили населеня, отже в тім разї також так мадярської меншости як і становлячих чисельну більшість Нїмців, Румунів, Сербів, Словаків та Русивів.

З поглядами політичними п. В. П. я годжу ся, бо мав спосібність через кілька місяцїв в роцї 1903 і лїтом та осению 1907, студиюючи торговельні і кредитові та промислові відносини на Угорщинї, приглянутись також і тамошним політичним відносинам.

Моєю статєею, хотїв я лише дати нашим послам цифровий материял, а маючи про них як найкрасшу опінію єсьм певний, що виснують з неї відповідні конклюзиї що-до свого становища супроти економічних домагань Угорщини в тім напрямі, що Австрия зглядно її народи повинні боронити ся всїми силами против економічних концесий правительства на річ Угорщини, на пр. з нагоди справи банковоі.

Як відома, саме тепер відбувають ся в Будапештї розправи про питанє банкове (з огляду на припадаюче в р. 1910 відновленє привілею банку австро-угорського). — Виділ чи комісия банкова, не могучи собі дати ради з сею справою, рішила звернутись до експертів і мала після коментаря, поміщеного в Magyar orszag-у (з 26 с. м.) поставити їм девять питань, а именно що-до: 1) системи, на якій мав би самостійний банк угорський опиратись, 2) висоти і способу придбаня акцийного капіталу, 3) покритя банкнотів, 4) концесий і обовязків самостійного банку, 5) часу тревання привілею банкового, 6) охорони економічних інтересів держави і краю, 7) постійної вартости гроший і перешкодженя дісʻажиєви (disagio), відтак 8) чи угорський самостійний банк білєтовий (нотний) має бути банком готівковим (платячим готівкою) чи нї — і в кінци 9) що-до переходу до самостійної системи банкової. Є се питаня, на котрі можуть відповісти лише люди фахово високо образовані по основних студиях статистичного материялу. Тимчасом вже наперед, без огляду на се‘ як випадуть відповіди фахових експертів, сказав в розмові з одним членом „партиї національностий“ президент палати послів Іоші: „Ми (Мадяри) не потребуємо жадної підмоги. Самостійний банк мусить бути оснований, бо ми того хочемо і маємо за тим потрібну більшість.“ Сесї слова можуть також послужити, яко близша іллюстрация коментарів політичних п. В. П. до моєї статї в доказ нетолєранциї Мадярів.

Політика торговельна дїлить ся, як відомо, на внутрішну і вншну. Полишаючи на боцї внутрішну політику торговельну, подам лише деякі поясненя що-до політики заграничної з огляду на се, що статя моя порушила міжнародний білянс Угорщини і його відношенє до заграниці. Заграничнa політика торговельна занимає ся становищем держави до заграничної торговлї, до виминя краєвих і заграничних виробів, до посередництва в міжнародній торговлї, до борби о здобутє заграничних ринків збуту, а задержанє ринків краєвих для краєвих продуцентів. Про політику торговельну в тім значінню можна говорити, від коли маємо державно сполучені терени господарські та національну політику економічну. З другого боку є політика торговельна одним з найванїйших способів, або радше частию тих-же для оправданя політики заграничної господарско-злучених держав національних. При антагонїзмі, до якого мусїла довести борба о ринки збуту між організуючими ся економічно державами національними, стоїть природно політика торговельна в якнайтіснїйшій звязи з загальною політикою державною; розвій торговлї та торговельна власть є частиною розвою сили держави: так як політика аґрарна стоїть в найтіснїйшій звязи з загальною політикою внутрішною, так само тїсно звязана політика торговельна з політикою заграничною держави. З другого боку знов дїйсне управильненє політики цловоі і торговельної є випливом політичних і социяльних внутрішних відносин держави. Нераз мотиви політичні і їх наслїдки мали при тім о много більшу вагу як згляди чисто економічні. Тому-то я й уважаю статю п. В. П. яко доповненє моєї статї економічної.

В кінци єще кілька слів, що до „інтересности“ теми. Може бути, що моя статя і нецїкава, хоть противорічить сему статя п. В. П., котрий яко політик таки зволив нею заінтересувати ся, хотяй я виразно зазначив, що вона зацїкавить може лише неодного з наших економістів. Впрочім що-до сего гадки можуть бути ріжні, але осуд належить ся Вп. Редакциї „Дїла“, котра уважала за відповідне дати моїй статї в своїй пов. часописи місце.

Александер Сероїчковський.

Від редакциї: Послїдний уступ сеї статї полягає, на нашу думку, на деякім непорозуміню. О скільки нам здає ся, п. В. П. цїлком не віднїс ся легковажно до порушеної п. Сероїчковським теми.

НОВИНКИ.

— **Стесель в тюрмі.** Дня 26. марта позволено вперше відвідати бувшого генерала Стесля в петропавловський кріпости. Допущено до нього тільки тих, кого Стесель записав у рапортї до тюремної управи. Прийшло його відвідати з двайцять людий. Між гостями були: генерали Фок, Райс, Зашук, колишнїй Стеслїв ад'ютант Ксїдо та инші порт-артурські офіцири з жінками. Стесель сидить у великій комнатї, якої вікно виходить у садок. З кікна видно Неву, однак вікно закратоване до самого верху. Ходить Стесель в цивільнім одязї; навіть військову шапку звелено йому перемінити на звичайний капелюх. Він трохи змарнїв, очи померкли, однак поміщенем і поведенем тюремної управи він дуже вдоволений. Позволено доставляти йому книжки, часописи і журнали, а також відбирати кореспонденцию. Цензурі підлягають лише листи, які Стесель висилає з кріпости. Раз на тиждень вільно йому дві години приймати гостий в окремій комнатї. До комнати, де сидить Стесель, вільно ходити тільки жінці та синови, яким цар дав дозвіл щодень відвідувати його. Більшу частину дня Стесель читає та пише. Тепер занятий він писанем своїх споминів. Обідає разом зі своїми товаришами по тюрмі, адмїралом Небогатовим і капітаном Лишином, з котрими познаковив ся в кріпости. Капітан Григорєв, що також сидить в петропавловській кріпости, держить ся осторонь. Всїм їм вільно проходжуватись по городї.

— **Замах анархістів в Ню-Йорку.** Ню-йорська полїция викрила, що суботнїшний динамітовий замах був тільки частинним виконанем пляну, обдуманого на великі розміри. Плян полягав на тім, що в осьмох точках середмістя мали кинути бомби. Лише тому, що Зільберштайн recte Коген кинув свою бомбу за вчасно і тим способом змобілїзував цїлу полїцию, котра особливо в середмістю, розвинула незвичайну сторожність. Се ударемнило решту пляну. Всеж таки полїция побоюєть ся, що анархісти спробують виконати пізнїйше свої намїри, тим більше, що число безробітних людий зростає і заєдно скликують віча під отвертим небом.

— **Як в повісти.** Французька преса займаєть ся тепер людиною, що нагадує дуже живо головного героя й його подвиги з повісти Золї „Гроші“, виданої недавно в літературнім додатку нашої часописи. Именно минувшого понедїлка арештовано в Парижи загально знаного і дуже популярного банкира Рошета а вість про се викликала в цїлій Франциї величезний переполох серед малих капіталїстів. Щоб зрозуміти велич і силу того переполоху, треба знати, що кождий Француз, особливу же Парижанин стараєть ся заощадити собі такий капіталик, який позволив би йому на старість закинути свої інтереси і жити спокійно з процентів того капіталу. Тоті малі капіталїсти рекрутують ся переважно з дрібних кулцїв, промисловцїв та з урядників. Старають ся вони умістити свої капітали о скілько можна корисно а що хотїли би мати як найбільші проценти або дивіденди, то додають тим охоти всїляким мантїям визискувати ті круги хитро обдуманими або лиш просто удавуними підприємствами. Так було й в сім випадку. Рошет єсть молодим чоловіком, бо має ледви 32 лїт. Давнїйше був кельнером в ресторациї на зелїзничім двірци в Мелєн а діставши в спадщинї невелику суму, поїхав до Парижа і там внайшов собі посаду в якімсь банку. Коли властитель того банку збанкротував, Рошет постарав ся зараз, щоби позискати собі його клїентелю для підприємств які тоді лише що задумував основувати. Коли побачив, що інтерес іде, зачав основувати всїлякі підприємства одно за другим. Так основав „Французько-еспанський Банк“, „Товариство для копалень і промислу в Парижи“, „Товариство для риболовлї в Мароку“ і у всїх тих товариствах був директором. Крім того засїдав він в надзираючій радї „Товариства копальнї міди в Нерві“, „Товариства для жарових лямп газових „Маншон Геля“ і в богато инших; головним же підприємством його мантїйств були „Французько-еспанський Банк“ і „Товариство кредитове для копалень“. Перше з тих підприємств містило ся при ул. Блянш в осередку Парижа і тут працювало 400 урядників. Всї товариства були основані на акциях, а Рошет до кількох лїт випустив акций на номінальну суму 80 мілїонів корон. Як він умів ловити необачних в свої сїти, нехай послужить доказом слїдуюча історія: Якийсь капіталіст з провінциї купив був за кілька тисячів франків акций „Товариства для жарових лямп“. За радою якогось банкира хотїв він тоті акциї продати, але не міг, бо немав паперів в руках. Йому казали, що акциї ще не видрукувані. Коли капіталїст загрозив позовом, касиєр сказав йому тихцем: Ми продали ваші акциї у вашім імени і зискали на кождій штуцї по 8 франків. Тут маєте грош. То помогло. Капіталїст закупив по кількох днях акциї не лиш за первісну суму, але зажадав ще нових за 5.000 франків. Тепер же показало ся, що фабрики для виробу жарових сїток „Геля“ зогсім не було. В будинку, в котрім нїби то містила ся тота фабрика, застав судия слїдчий кільканайцять робітниць, котрі ще мали учити ся свого ремесла. На мурах Парижа виднїли ся оголошеня о жарових сїтках з фабрики „Геля“, в газетах появили ся анонси, але сїток тих нїхто не видїв. Мимо того акциї куповано. Цїле обманство вийшло на верх в той спосіб, що якийсь Гадо, фабрикант патентованих водомірів, обжалував Рошета за то, що той намовив його перемінити свою фабрику на акцийне товариство і придложив йому фальшиві рахунки та білянси, через що виставив його на значні страти. Скоро пішла чутка о арештованю Рошета, акциї його підприємств зачали страшно спадати. І так акциї „Маншон Гелля“ спали з 541 франків на 80, акциї „Ґаз Метан е Бюссоґ Гелля“ спали з 58 на 16 франків, акциї „Французько-еспанського Банку“ з 324 на 50 франків і т. д. Показало ся наконець, що довги всїх підприємств Рошета виносять около 200 мілїонів а на то було ледви 10 мілїонів франків покритя. Розпука в Парижи і на провінциї велика. В банках Рошета складали грош, як сказано люде з ріжних кругів, переважно дрібні капіталїсти, ремісники, швачки, малі урядники і селяне. Підчас ревізиї в бюрі Рошета найдено кілька листів, з котрих виходить, що Рішета повідомляв оден інспектор полїциї про всї слїдства, вимірені против него. Скомпромітованого інспектора полїциї усунено.

— **Нові поклади золота.** Із Сан Франціско доносять, що о 500 клм. звідтам відкрито богаті поклади золота. Відкрили їх три властителї копалень З тої пори на місци майже пустки виросло місто, що числить нинї 10.000 мешканців, а число їх щодень зростає. Місто називаєть ся Равіде. Кусника землї, купленого там перед двома тижнями за 40.000 франків, нинї не продав би нїхто за 15 мілїонів, а землю з копалень продають в цїні 20.000 за бочку.

— **Дрібні вісти.** При почтовім урядї в Меднинчах заводить ся з днем 16 с. м. шестиразову тижневу службу сїльського посланця для місцевостий: Кирнички, Кирниця, Більче і Йозефсберг. — Міністерство зелїзниць поручило намісництву, щоб перевело додатково обходову комісию в справі електричного трамваю на повиставову площу у Львові і видало громаді міста дефінітивний консенс на будову тої лїнії та удержуваня постійного руху на нїй. — Цукор подорожів о 6 сотиків на кільограмі. Є се відповідь фабрикантів на уступку правительства, якою знижено податок від цукру. — З Мадриту доносять, що з державної депозитової каси здефравдовано кільканайцять мілїонів. Оден високий урядник, що допустив ся тої дефравдациї, утїк. — З Київа доносять, що в штабі тамошного военного округа викрито крадїж дуже важних військових плянів і документів. Виновник утїк імовірно до Австриї. — З Турки доносять, що на монахиню, яка вертала онодї з двома постолянтками з Лїмної до дому, на дорозї між Волчою а Лїмною напав якийсь опришок, забрав з воза всї пакунки і втїк.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Якова іспов.; (лат. Ришарда). Позавтра, в суботу: Василия свмч. (лат. Ізидора).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної радиї і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар Руського-народного театру в Тернополи.** Саля „Міщанського Брацтва“. Початок о год. 7·30 вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“.

В суботу, дня 4 цьвітня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка. В „Гальцї“ виступить гостинно Андрій Гаєк, тенор львівського міського театру.

В неділю, дня 5 цьвітня „Маруся Богуславка“, історично-побутова драма в 5 дїях зі співами М. Старицького.

Ві второк, дня 7 цьвітня „Житейське море“, комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

☐ **Програма концерту в память бл. п. Анатоля Вахнянина**, що відбуде ся ві второк (7 с. м.) і з якого дохід призначений на музичну стипендию імени Покійника: 1) Орхестра; 2) А. Вахнянин: „Ура у бій“ хор муж. з солями тенор. і барит.; 3) А. Вахнянин: „Купальний хоровід“, міш. хор з оп. „Купало“ в супров. орхестри; 4) А. Вахнянин: „Нема мені поради-доньки“, соло-спів з оп. „Купало“, відспіває п-на О. Вахнянинівна; 5) А. Вахнянин: II. „Вязанка народних пісень“, міш. хор; 6) А. Вахнянин: а) „У снї я снив“, б) „Хор Норманів“, муж. хор; 7) А. Вахнянин: Терцет з оп. „Купало“, відспівають: пп. О. Вахнянинівна, В. Козак і Ю. Юхнович; 8) А. Вахнянин: „Під Твій Покров“, міш. хор з оп. „Купало“ в супроводї орхестри. — Дірігенти: пп. М. Волошин і В. Березовський. Фортепяновий супровід обняли: пп. О. Ясеницька і Б. Вахнянин. Початок точно о год. 7·30 веч. Ціни: крісло I-рядне 3 К, II-рядне 2 К, III-рядне 1 кор. 50 сот. Вступ на салю 80 сот., галєрия 40 сот. Білєти вчаснїйше можна набувати в книгарни тов. ім. Шевченка, а в день концерту від год. 5 пополудни при касї.

☐ **Дїточий концерт руської Захоронки у Львові**, що мав відбути ся в суботу (4. с. м.) в сали „Народного Дому“, відбуде ся в неділю (5. с. м.) в сали „Сокола“. Програма: „Дїточе сьвято“, образок сценічний, деклямациї, хори, фортепян, скрипки і удраматизовані продукциї байок Глїбова, в яких дїти виступлять в ролях ріжних зьвірят. Початок точно о год. 3·30 з полудня. Ціни: I-рядні крісла 1.20 кор., II-рядні 80 сот., вступ на салю 40 сотиків.

☐ **З „Кружка Правників“** (у Львові ул. Кохановського 1 Д). Ще раз просимо усїх наших довжників, касових і бібліотечних, щоб до сїмох днїв безусловно заспокоїли свої зобовязаня, бо інакше оголосимо їх імена в часописях і віддамо їх справи судови. Рівнож просимо Вп. пп. Гладишовського Степана, Стефановича Миколу і Комаринського Івана, судових авскультантів, щоб як найборше зголосили в виділї свої адреси у власній справі. — За виділ: *В. Цмайло-Кульчицький* голова, *М. Яворський* секретар.

☐ **З „Академічної Громади“ у Львові.** Надзвичайні загальні збори товариства відбули ся дня 29 марта с. р. До виділу на рік адмінїстрациний 1907/8 вийшли: голова Замора Федір ст. філ., заступник голови В. Цмайло Кульчицький ст. прав, секретар М. Яворський ст. прав, касиєр оборотового фонду Стецишин Дмитро ст. прав, касиєр запомогового фонду Лещій Юлїян ст. пр., контрольор Сохацький Іван ст. прав, бібліотекар Ставничий Богдан ст. філ., яко виділові: Питлик Володимир ст. філ., Мутничка Андрій ст. філ, Грех Володимир ст. філ. і Стефанович Ярослав ст. філ. Заступники виділових: Ушакевич Станислав ст. філ., Танчаковський Юрій ст. прав, Федусевич Володимир ст. пр., Апостол Матій ст. пр. До шконтруючої комісиї вибрані: Тимотей Шурак, голова, ст. філ., Гасюк Стефан ст. мед. містоголова; Дробовицький Стєфан ст. пр., Федюк Микола ст. прав, Максимович Антін ст. прав: члени комісиї.

Урядові вісти:

Матура в Галичинї. Устні іспити зрілости в лїтнім реченци с. р. відбудуть ся: А) в державних гімназиях: в Бохнї 9. червня, в Бродах 9. червня, в Бережанах 25. червня, в Бонковичах під Хировом 22. мая, в Бучачи 5. червня, в Дембицї 29. мая, в Дрогобичи 19. червня, в Ярославі 9. червня, в Яслї 1. червня, в Коломиї (руська) 5. червня, (польська) 25. мая, у Львові I. (руська) 21. мая, в II. (нїмецькій) 5. червня, в III. для публичних учеників 5. червня, для женщин 19. червня, в IV. (головне заведенє) 21. мая, в IV. (рівнорядні кляси) 12. червня, в V. (головне заведенє) 16. червня, в V. (філія) 16. червня, в VI. 1. червня, в H. Санчи (головне заведенє) 22. мая, в H. Санчи (філія) 22. мая, в Перемишли (руська) 1. червня, в Перемишли (польська) 21. мая, в Ряшеві в I. гім. 22. мая, в II. гім. 2. червня, в Самборі 25. червня, в Сяноцї 21. мая, в Станиславові в I. гім. 5. червня, в II. гім. 11. червня, в Стрию 9. червня, в Тернополи в руській гім. 21. мая, в польській гім. (головне заведенє) 1. червня, у філії 21. мая, в Золочеві 22. червня; Б) в реальних школах: в Ярославі 1. червня, в Короснї 21. мая, в I. у Львові 29. мая, в II. у Львові 25. мая, в Станиславові 1. липня і в Тернополи 21. мая. Письменні іспити відбудуть ся у всїх згаданих заведенях три тижні раньше перед початком устного іспиту.

Померли:

Анна з Кишикїв Мацюракова, жена пароха в Порудні упокоїла ся в 29 році житя в домі своїх родичів в Опацї. Похорон відбуде ся в пятницю, В. їй. п.!

Просьба редакциї до П. Т. Публики.

Ще з тих часів, як відкритє читальні в якім селї було на гал. Руси мало що не епохальним фактом, а пожертвованє кількох корон на народну цїль звало ся майже „княжим даром“, завів ся у нашої публики звичай, що про всякі і тим

подібні факти інформовано весь наш загал, оповіщуючи дотичний факт в пресї — зразу в „Правдї“, опісля в „Дїлї“, очевидно для доброго приміру другим землякам. Від тих часів минуло вже більше чверть столїтя, наше житє пішло семи милевими кроками вперед, наших товариств, відчитів, жертв і т. д. намножило ся на тисячі — а старий звичай остав на дальше, переміняючи ся мало-що не в „звичаєве право“. І засипує ся нинї — як за давних часів — всякими льокальними та нїкому поза інтересованим кружком нецїкавими в минїшний час оповістками, що прим. „в містї А. в товариствї Б. відбуде ся відчит або вечерниця“, що в „містї В. в товариствї Г. відбуде ся засїданє видїлу або проба концертова“ і т. п. насилає ся редакциям про якусь-там марну прогульку т-а „Куропатва“ пять разів день-по-дни метрові, американські реклями, жадає ся від них міщеня безконечних списів всяких „жертв“, рахункових виказів, справоздань і т. п. — а все те: на справдїшну мороку редакциям, що мусять ті, переважно безграмотні, оповістки виправляти до друку — на велику шкоду часописи, яка платить кольосальні суми за задруковуване своїх стовпців нїкому нецїкавими річами, коли між тим за тими „оповістками“, „справозданями“, „жертвами“ і т. п. не стає нї місця нї часу на біжучі і всїм цїкаві справи — і вкінци на шкоду та на досаду читачів, які за свої гроші не мають охоти вичитувати, коли-то в Пацикові відбуде ся яке аматорське представленє або кілько-то сотиків „добродїй Х. У. дав на яку культурну чи яку там інституцию. — Редакция „Дїла“ побільшила вже значно обем свого дневника, а між тим число оповісток росте і росте та забирає „Дїлу“ що-денно що-найменше одну добру шпальту. З уваги на те редакция „Дїла“ рішила ся перевести основну зміну в тім напрямі, що на будуче — почавши від дня 5 с. м. — „Дїло“ не буде містити нїяких льокальних, внутрішно-товариських, кружкових, особистих і т. п. оповісток, справоздань, подяк, виказів жертв і т. д. Всякі такі оповістки, справозданя, подяки чи викази жертв редакция буде на будуче трактувати як платні анонси.

Осуд, чи вадіслана редакциї оповістка, справоздане і т. п. представляє інтерес для загалу публики і тому може бути поміщена безплатно або чи поміщене її є вказане добром загальним — лишає редакция собі. В кождім разї нїяких безплатних оповісток не будемо містити інституциям фінансовим, комітетам забавовим і т. п. Так само не будемо містити нїякому автореклям, похвал і т. п. рїжним „славнозвісним“ сьвітилам з Вовчих Кутів, Забитих Дїр і т. п. осередків штуки і науки.

Другою язвою всїх редакций (і нашої) є інтересенти, що залагоджують всї свої справи через адмінїстрацию або редакцию часописи. Дістаємо приміром перекази грошеві, з яких одна десята присланої квоти приходить „Дїлу“ а решту каже нам рознести по всїх можливих українських, кацапських і польських институциях у Львові. Одержуємо припорученя купити і вислати предплатникови книжки, друки і т. п. І наша адмінїстрация під навалою тих орудок та поручень: веде ad hoc всякі осібні рубрики, конта і записки, робить виказ з тих конт, розсилає гроші чи залагоджує орудки через курсора, збільшає персонал адмінїстрацийний. А вся та в Поляків уже — не кажучи про Европу! — немислима, морока походить відси, що наші пп. інтересенти мірять дїловодство „Дїла“ патрїярхальним метром пацикївських житєвих обставин, де йдучому до міста післанцеви цїле село надає копу орудок. Що більше! Деякі пп. інтересенти виписують редакциї не конче чемні листи, коли їм здає ся, що адмінїстрация „Дїла“ за повільно виконує їх ласкаві припорученя. І в тім напрямі заводимо рішучу зміну. Від дня 5. с. м. адмінїстрация (а так само редакция) „Дїла“ не приймає нїяких грошевих комісів, орудок, припорученьі т. п. Хто замість слати вкладки чи жертви прямо до „Просьвіти“ чи „Т-а. педагогічного“ чи які там, пришле їх на наші руки — нехай не жде виконаня сего комісу. Гроші такі заінкасуємо, бо мусимо — але задержимо їх в касї, в депозитї, доки їх не відбере собі той, хто їх вислав. Так само не полагодимо нїякої иншої орудки, бо маємо своєї роботи по вуха.

Вкінци ще третим нещастєм наших редакций є та часть публики, що налазить без потреби редакцию і редактора, забираючи персоналови редакційному і редакторови дорогий час — ще й до того рано, коли йде горячкова робота над зредагованєм числа і коли складачі ждуть на скрипт. Від 9-ої зрана до 1-ої вполудне пливе до тої нещасної редакциї всякий Львовянин чи провінциял, що не має чим забити часу:] зачинає полїтичні дискусиї, вертує — не спитавшись навіть о дозвіл — газети, морочить льокальними чи личними справами голову редакторови, мало що не хапає його за руки при роботї. Се також наша „рутенська“ особливість — отсї редакційні „гості“, для яких редакция заступає каварню або інформацийне бюро. На тих справдї не маємо ради, бо годї нам випрошувати добродушних на свій лад людий. Все-ж таки просимо ту часть пов. публики мати над нами змилованє та зрозуміти, що нїхто не має менше часу, як редакция, коли редагує газету. Не будемо так негостинні, аби не приймати гостий чи інтересентів, але просимо їх полагоджувати свої справи до редакциї ляконїчно скоро та лише в означених редакцією годинах, а именно лише від 11-ої до 12-ої год. перед полуднем. Поза тим часом просимо редакциї не навідувати — хиба в яких надзвичайних, виїмково наглих случаях.

Просимо дуже всїх наших інтересантів до сих уваг застосувати ся.

Редакция „Дїла“.

„Уранїя“ в салї Фільгармонії. Представленя лише що суботи, неділї і середи о 4 год. по полудни і 8 год. вечером (два представленя). В програму входять: Над Босфором. — Цїсарська фабрика порцеляни (Хіни). — Тілько не женити ся. — Підзворотникові каскади (Бразилїя). — Чорноморська воєнна фльота і кільканайцять инших точок. — Популярні прелєкциї „Уранії“. В суботу, 4. с. м. о год. 4. по пол. „Чари Костюшка“ (проф. Байгер). В неділю, 5 с. м. о 12 год. в полудне „Поранок Костюшка“. В середу, 8 с. м. о год. 4 по пол. „Розвій воєнної маринарки“ (з кінематографічними образами) інж. Лїпкнського. Цїни до половини знижені.

Торговельні вісти.

Будапешт 2.4 Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень	11·54 до	11·55
„ „ жовтень	9·86 до	9·87
Жито на цьвітень	10·7½ до	10·73
„ „ жовтень	8·68 до	8·69
Овес на цьвітень	7·43 до	7·44
„ „ жовтень	6·72 до	6·73
Кукуруза на май	6·47 до	6·48
Рїпак на серпень	16·50 до	16·60

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: сильне. Погода: гарно.

Оголошеня.

Сим складаю Вп. Д-ру Кормошеви адвокатови краєв. в Перемишли щиру прилюдну подяку за ласкаве безкористне обнятє обороны моєї в справі виборчій, яку через Вп. Д-ру Коса через всї инстанциї уміло перепровадив. Такуж прилюдну щиру подяку складаю і Вп. Д-ра Володимирови Загайкевичови адвокатови краєв. в Перемишли за ласкаву безкористну оборону при поновній головній розправі, при якій своєю річевою, глубоко обдуманою і краснорічиво виголошеною промовою причинив ся до мого увільненя. Ще раз сердечне Спаси-Біг! — *о. Іван Волосянськ ий*, парох в Краківци. 425

До „Народної Гостиниці“ приїхали дня 2. IV. Мария Гайдучок, Рогатин; о. Волод. Клюка, Гвоздець; Іван Щербанюк, Барнш; Роберт Чехович, Миколаєв н. Д.; Давид Обергард, Самбір; Кость Данилишин, Золочів; Андрій Марко, Підволочиска.

Надіслане.

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні премійовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї пропінацийні і всякі ренти дер жавні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Яко корисну льокацию капіталів

припоручаємо:

4% облїгациї фонду пропінацийного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкориснїйше

Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлїєн

Порученя в провінциї без дочисленя провізиї. 56

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:

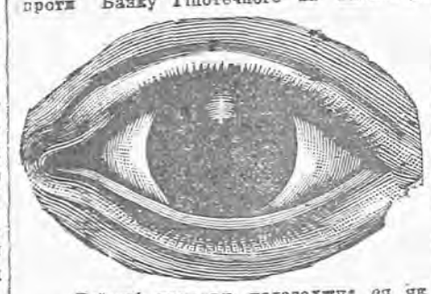

Барометри всяких родїи по 7. 8 і 10 К. найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, пінсенери, люпи і всякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Лекциї на селї або в містї шукає академік, довголітний інструктор. Зголошеня під: „Академік“ Самбір, 427 poste restante. 1—1

Панна з посагом, семинаристка, бажає вийти замуж за мужчину старшого, поважного на високім державним становищу. Рїч трактує ся на серио. Poste restante за оказаном квіту інс. ч. 406 Стрий. (Stryj). На анонімні не відповідає ся. 406 2—2

Кавалїр на становчеку урядовім з річним доходом 2000 корон оженить ся з паном або вдовою бездітною. Посаг вимаганий найменше 2000 К. Зголошеня не анонімові під адресом poste restante „Propos“ Сянків коло Кор лївки. 428 1—1

Маю на продаж 100 пнів пасіки „дзержона“ — або разом або поодиноко по умірковапій цїні. Іван Антонюк в Перволоці п. Бучач. 461 2—4

Реальність з 5-ма моргами доброго поля в на поїздї в Голобутові почта Сянік у А. ВЕГНЕРА. 426 1—3

Дрїт кольчастий сітки з дроту на огородженє, кущинки, плети теннісові пор ше ФР. ХЛЯДЕК, Львів Рынок 45. 429 1—2

Знаменит тїсточна по 3 кр. цукорни краківській Львів ул Фредри 9 10

Нука подоменіка лише в торговли Львовського, ул. Вагорого ч. 2. Львів. 263

Одинока руська ДРУКАРНЯ **Андрія Андрейчина** у Львів, Коперника 30.

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всіх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч 47.

В школї наша будучність

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18?

За половину цїни „ошпів!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три полушки. Матераци з морської трави по кор. 3, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні в рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцики повсякі по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і фланельові, дивана, хідники, портиери, фіранки, сторінки на ліжка, меблеві матерії і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнижших цїнах.

Шустер і Точиський
Львів, 3 Мая ч. 5.
353 6—10

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Цїлорічна передплата виносить 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Рынок ч. 10.

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА „ТРУД“

У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.

Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сегосезонових **КАПЕЛЮХІВ** **найновійшої моди паризької.** Цїни дуже умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекциї дамської, суконь і біля, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солїдно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплетні весїльні виправи. — **СКЛЕП** заосмотрений в рїжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 3—6

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок дементових

всякого систему в всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1.296. 1557·20 і вище, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб дементових можна по дуже пристушних услівках набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розсилає також даром писок і уділяє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 1—? **ДИРЕКЦИЯ.**

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Дра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Українське видавництво „РАНОК“ в Київі.

Вийшли з друку книжки:

1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид. 40 к.
2. „ „Рай і поступ“ 3-те вид. 40 коп.
3. „ „Звідки боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Аягії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид. 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народне вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цілість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбохонин“ казка віршами 20 коп.
12. Ловинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ І. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декламатор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гумористок для читання і деклямування на сцені, вечерницях, літер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньетками. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній справі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том ІІ. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 51 портретами до 50 стр. Ціна 1 карб. в справі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях: 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Ком., Фундукліївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

Добре насїнє — добрий збір!

Свїже насїнє ярин і цьвітів знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований пївник. 3 4 3—?

Кореспондент-Заступник.

Експортове підприємство товарами в західні Німеччині пошукує:

1) Доброго **книговодця і кореспондента** для польської, руської і нїмецької мови. Дорога до Нїмеччини буде заплачена.

2) **Заступника** з осїдком **у Львові.** Той мусить бути солїдною, торговельно образованою і енергічною особою, яка має спроможність збирати замовленя, установляти аґентів і їх надзирати конечне.

Оферти з описом дотеперішнього житя в трьох мовах під **K. W. 1030**, до Адмінїстрациї „Дїла“. 398 3

СЕЗОН 1908. ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ СЕЗОН 1908.

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелужек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

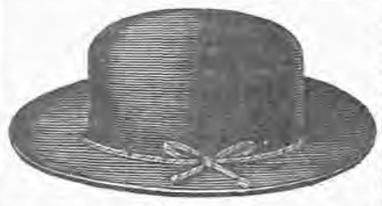

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри наймодніїші власного виробу як також капелюхи і цилїндри з фабрики P. C. Habiga, п. к. надворних доставців у Відни як також инших фабрик заграничних з найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цїнники даром і оплатно. 40?

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і галантерийних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із стодових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д під гваранцією, виконує в цїнах як найнижших.

Яко єдине правдиве руське заведенє сего рода поручаєсь ласканим оглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серцю. 335 6 8

За 2 крайцарі

Горнятко Кави з молоком і цукром

на се може кождий, навіть найбіднїйший позволити собі і своїй родинї!

Ся кава найлучше **зимою огрівае** жолудок, а лїтом на зимно **гасить спрагу.**

Таку дешеву каву приладжує ся в простий спосіб з

ФРАНКА ЕНРІЛЯ СРЕДСТВА що ЗАСТУПАЄ КАВУ

та тїшить ся в найширших кругах загальним признанєм та попитом.

Не занехайте проте зробити одну пробу з

ФРАНКА ЕНРІЛЬО'М

щоби переконати ся о його смаку, що так дуже підходить до смаку зернистої кави, та о його безприкладній дешевости в ужитю.

Франка „ЕНРІЛЬО“ можна спроваджувати через усї коріни торговлї. 314 1—5

Тайнріха Франкка сини
Лїнц. Кошиц.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти“ у Львові Ринок ч. 10. з отсим порядком деннім:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Розділ чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вилосованих.
5. Внесеня на інтерпеляциї членів,

Д-р Кость Левицький председатель Ради надзираючої.

Василь Горбай секретар. 434 2—3

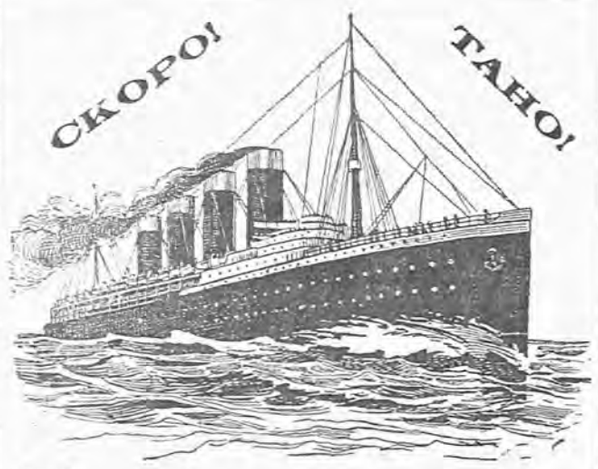

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7·25	9 45	—	8 40	2 8
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	?	—	9 00
Черновець	—	—	3·	—	12 28
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·39	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 23	11 50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8 00	10 30	1 55	—	9 20
Любіня	8 00	10 30	1 55	9 20	11 50
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8 32	1 15	5 00	9 25	10 10
Врухович	7 10	12 40	1 46†	4 50	8 20
Врухович	10 05†	—	3 25	5 30	9 35
Зимної води	5 50	7·35	1 1	5 25	9 10

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·26	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Рящева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6 20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	—	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·20
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·20
Врухович	6 13	11·05	2·23	5·45	9·34
Врухович	9·05†	12·11†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00

ЗАМІТКА: Посшінні поїзди печатані товстим друком. Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою с — в неділї й сьвята від 10/8 до 10/9 буквою н. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народовоє (Маєцкий) Коперника ч. 9.

Ч. 75. Львів, пятниця 3. н. ст. цьвітня (21. ст. ст. марця) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане“ по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Корінь недуги.

Щоби втихомирити чесько-німецьку бурю, яка вибухла по промові міністра судівництва, бар. Бек виступив позавчера в буджетовій комісиї знов з реклямою своєї „аналітичної методи“ в полагодженю національного питаня. Отже — обіцяв язиковий закон для Чехії, а тимчасом просив і Чехів і Німців здержати ся від дальшої боротьби, бо „заключенє мира мусить бути попереджене завішенєм оружя“. Чи такий закон може бути ухвалений при теперішних відносинах, де Чехи вважають своїм правом те, що для Німців є нарушенєм їх права, а що для Німців є правом, те нарушенєм свого права вважають Чехи, — се питанє, здаєть ся, обходить президента міністрів не стільки, скільки залежить йому на тім, щоб відсунути реченець крізи, якою грозить чесько-німецький спір, на як найдалаьше, тим часом, заспокоївши воюючі сторони обіцянкою язикового закона, перевести через парлямент пекучі державні конечности: буджет і контінґент рекрута — і так удержати ся на далї при власти. А потім — „якось воно буде“.

Те „щоб тільки далї, а потім якось воно буде“, се властиво одинока політична проґрама австрийських правительств від ряду літ і аж до правительства бар. Бека включно. Був тільки один момент, коли здавало ся, що австрийське правительство хоче оперти свою діяльність на якійсь дальше йдучій проґрамі. Було се підчас переводженя виборчої реформи. Але і в сїй справі показало ся воно побитим політичною сліпотою. Бо на загальне голосованє не дивило ся воно як на перший крок до уздоровленя державних відносин, на перший вилім у дотеперішнім устрою держави, на спосіб, який тільки сотворить можливійші умови для праці над зреформованєм державного житя, тільки вважало його якимсь чудодійним ліком, який немов чудом усуне національні спори з денного порядку державного житя і з'єдинить усї народи для спільної праці, для „загально-державного“ добра.

А тимчасом „не так склало ся, як ждало ся“. Показало ся, що загальне голосованє не має тої універзальної і чудодійної сили, якої по нім сподївали ся. Не має по-перше тому, бо, як уже згадано, воно є лише способом до витворенєм ліпших умов для праці над поліпшенєм державних відносин, а по друге тому, бо правительство, заводячи його за згодою старого парляменту, оставило ненарушеним старий уклад національних сил на парляментарній арені, переносячи таким чином національні спори в майже незміненій формі до „народного парляменту“. Одним словом, національні відносини через переведенє виборчої реформи зовсім не змінили ся, а національні спори хиба ще заострили ся, бо загальне голосованє, втягаючи широкі маси в вир політичного житя, втягнуло їх також у вир національної боротьби, якої корінь лежить глибоко в політичних і суспільних відносинах.

До якого анормального, хоробливого стану дійшли вже національні відносини в Австриї, найдрастичнїйшою ілюстрациєю сього є факт, що таке чи инше полагодженє одного „кавалка“ якимсь-там ад'юнктом в хебськім суді може викликати цілу парляментарну крізу, унеможливити ухваленє державних конечностий, повалити міністра судівництва або й цілий кабінет. І справді треба бути побитим крайною політичною сліпотою, щоби з таких і тим подібних симптомів не бачити, що тут не вистане гоїти зверхні прояви недуги на тих місцях, де вони найострійше проявили ся, тільки треба знайти сам корінь недуги і вирвати його з державного орґанізму, коли хочеть ся його уздоровити. Отже треба розвязати національне питанє, треба щоб воно зникло з-поміж стін парляменту, роблячи місце тим справам, які характеризують новочасний парляментаризм.

Бо характеристичною рисию новочасного парляментаризму є те, що він тільки тоді функціонує нормально, коли в нім виступають проти себе тільки два табори в імя якихсь ширших, загальних кличів, як поступовці і консерватисти, вільнодумці і клерикали, аґрариї і промисловці, буржуазия і социялісти і т. д., так що яка-б справа не стала на денний порядок державного житя, парляментарні сили є здібні уґрупувати ся в такі два табори. Боротьба між тими двома таборами, їх взаїмна контроля і взаїмна конкуренция, се є власне та сила, що веде державу в її суспільнім розвитку що-раз далї вперед. А тимчасом в Австриї такий уклад парляментарних сил неможливий власне через національне питанє, яке розбиває єдність політичних і социяльних партий, розділюючи елементи, котрі в таких питанях, як поступ чи консерватизм, вільнодумство чи клерикалізм, капіталізм чи социялізм і т. д. йшли би разом, на національні ґрупи з неоднаковими, а иноді просто з ворожими національними інтересами.

Для того, щоб такого розбитя не було, щоб австрийський парлямент став нормальним, треба-б усунути з-поміж його стін національне питанє. Але як? Прихильники краєвої автономії кажуть, що треба національне питанє вилучити з-під компетенциї парляменту і віддати його під компетенцию соймів. Так говорять ті, що маючи в краєвих соймах подавляючу більшість, сподївають ся тут дати собі з національними противниками лекше раду, ніж на парляментарній арені. Сей спосіб, що правда, усунув би національне питанє з-поміж стін парляменту, але зовсім не уздоровив би національних відносин в державі. Тоді в кождім краєвім соймі, де тільки засїдають дві національности, національна боротьба вибухла би з куди більшою силою, ніж се можливе в центральнім парляменті, і та національна боротьба розсадила би Австрию. Бож неможливо, щоби держава як така жила нормальним житєм, коли ві всїх її складових частях відносини будуть крайне ненормальні. Се значило би не вилїчити державний орґанізм з недуги, яка його роз'їдає, тільки загнати ту недугу ще глибше в середину орґанізму.

А для вилїченя недуги треба, щоб національне питанє розвязав власне центральний парлямент, але розвязав справді, а не лише усунув прим. причину хебського конфлікту, ждучи на дальше розвязанє тоді, коли десь вибухне якийсь инший конфлікт. А таке повне розвязанє можливе тільки на основі національно - територияльної автономії, бо тільки тоді, коли кождий народ буде паном на своїй териториї і не потребувати-ме бояти ся національного поневоленя зі сторони сусїда, тільки тоді всї народи зможуть у центральнім парляменті працювати згідно над справами, справді спільними для всїх них. Отже національна автономія і загально-державна федерация автономних провінций, — се основа, на якій мусять оперти ся наші державні відносини, коли Австрия має жити нормальним житєм новочасної правової держави.

Ніяка инша міра тут не поможе, а вже найменше може тут помогти „аналітична метода“ і „політика середної лінії“ бар. Бека. „Аналітична метода“ розкладає полагодженє національного питаня на цілі десятилїтя, коли не на довше, засуджуючи тим самим державу цілі десятилїтя бути тереном ріжних парляментарних кріз та жити крайно анормальним політично-социяльним житєм, а „політика середної лінії“, се просто політика ходженя поміж дощ, політика приєднуваня партий дрібними уступками, щоб відсунути на як найдалї свій упадок.

Але, як бачимо, анї правительство анї міродатні партиї не думають взяти ся радикально за вирванє лиха з корінем. І се зовсім зрозуміло. Beati possidentes можуть ждати. Правительство знає, що так чи инакше, а буджет і рекрут усе будуть ухвалені. Так само не спішить ся анї Німцям анї Чехам анї Полякам, бо всї вони знають, що при справедливій полагоді національного питаня їх „національний стан посїданя „мусїв би бути зменшений на стільки, на скільки його набуто з кривдою инших народів.

Характеристичним з сього погляду є голос „Neue Freie Presse“. Віденський орґан німецького лїбералїзму у вступній статї з приводу буджетової промови бар. Бека не лишає просто сухої нитки на президенті міністрів, виказуючи мов на долони, що його політика приєднуваня національних партий ріжними концесиями заганяє державу і парлямент тільки в що-раз більше безвихідне положенє. А одначе про вихід з сього положеня „N. Fr. Pr.“ не згадує нї словечком, кінчачи свою статю безвиглядним і безвихідним сконстатованєм, що „парляментаризм стає більше рухливий і бурливий, але не більше плодовитий“. І таке становище віденського орґану, повторяємо, зовсім зрозуміле, бо при заведеню національної автономії Німців ждуть занадто великі „національні втрати“ (зі становища їх теперішнього стану посїданя), щоб вони могли сьвідомо вказувати на такий вихід. А иншого виходу ніякий розумний політик не бачить...

Значить, мусить повстати в парляменті якась нова сила, котра змусила би правительство і ті три пануючі народи, з котрими єдино рахуєть ся правительство, піти на стрічу полагоді національного питаня через національну автономію. Такою силою міг би бути тільки парляментарний бльок дрібних наций. Користи з такого бльоку і його вплив на загально-державну політику виказані достаточно у вчерашній статї посла д-ра Евгена Левицького і ми до його виводів додамо тільки те, що ті дрібні, поневолені нациї в своїм власнім інтересі просто мусять злучити ся в такий бльок з такою цілию, бо коли правительство і пануючі нациї, користаючи з їх роздробленя і безсильности, залагодять питанє чесько-німецьке і тим самим відіймуть національному питаню загально-державний характер, тоді їм прийдеть ся дуже довго ждати, заки якийсь бар. Бек своєю „аналітичною методою“ дійде до полагоди їх інтересів.

Але, як ми бачили отсе недавно, перша проба такого бльоку не вдала ся. Правительство вміє дуже зручно грати на клерикально-лїберальних антаґонїзмах між Словінцями, Італїйцями і Хорватами, щоб не допустити до такого бльоку. Треба отже, щоб в парляменті виступила якась сила, котра мимо своїх перешкод заняла би ся орґанізациєю такого бльоку. А тою силою наслїдком обєктивних обставин може бути тільки наш парляментарний клюб. Як репрезентант найбільшої і найбільше покривдженої з поневолених наций, як парляментарна ґрупа найбільше сьвідома того, що тільки національна автономія принесе державі національний мир, а нашому народови національне визволенє, в кінці як клюб своїм числом з усїх дрібних національних клюбів найбільший, — наш парляментарний клюб в добре зрозумілім інтересі нашого народу повинен взяти сю справу в свої руки, тим більше, що дотеперішні події показали, що самостійно, без парляментарних союзників, наш клюб не може осягнути того, що для нашого народу є conditio sine qua non дальшого національного розвитку. Отже нашому парляментарному клюбови припадає роль ініциятора і пропаґатора справи парляментарного бльоку поневолених наций. Треба приєднати для сеї справи послів инших народностий, між котрими, як се прим. видно з буджетової промови словінського посла Пльоя, не брак елементів, розуміючих ідею національної автономії, а коли-б сього було за мало, треба відповідними способами, прим. видаванєм брошур чи навіть періодичного орґану дістати ся безосередно до опінії ширшого загалу інтересованих народностий, щоб той загал примусив своїх послів піти на єдино вказаний шлях — змагати через парляментарний бльок до національної автономії.

Коли-б се нашому клюбови повело ся доконати — сповнив-би він історичну роль в перебудові Австриї.

Письмо з Відня.

Відень 1 цьвітня 1908.

Нинї з'їхали ся руські посли і нинї через цілий день відбувало ся засїданє руського клюбу. Що клюб рішив, покаже ся доперва завтра, бо клюб держить всї свої рішеня в тайнї. З розмов з послами можна лише судити, що тепер, винятково, панує між ними небувала єдність в поглядах на ситуацию і що-до пляну парляментарної акциї.

Погляд на ситуацию у більшости наших послів такий, що вона нинї о много-много гірша, ніж була з початку парляментарної сесиї в осени, а навіть перед виборами до сойму. Погляд є такий, що центральне правительство своїми „концесиями“, котрі навіть в польській пресї наробили тілько шуму та між Поляками викликали таке роздратованє і тревогу, руських послів попросту обмануло, а обмануло тому, бо не числило ся з обставиною, що як галицький намісник не позволить виконати сего, до чого центральне правительство зобовязало ся, то зобовязаня правительства не будуть виконані. Нинї є фактом, що з концесий, з котрих більша часть мала бути виконана давно вже вповнї, а решта в межах фізичної можливости — не виконано жадної, а се тому, бо намісник, хоч на всї ті концесиї згодив ся був, вже по заключеню компромісу руського клюбу з правительством зачав против виконаня з'обовязань правительства робити

5)

М. П. Драгомановъ.

Политическія сочиненія.

[Кінець.]

Ясно, що тут проти жорстокого начальства, котре вислало поліцію й дворників (сторожів каменичних) бити процесуючих, кого попало і як попало, виступали люде з мняким серцем і що овсїм між російськими „революціонерами“ було чимало людей мняких і добрих, котрим важко було дійсно підняти руки на кого небудь, в тім числї й на царське начальство.

„До того треба придати, що в Росії всї люде звикли все зносити од начальства, що не пройшло ще й сто років з того часу, коли й князїв перестали сїкти (та й то, „пока не высѣкутъ“! як казав Герцен) і що в наших людей, окрім „славянскаго добродушія“ (де, мовляв, наше не пропадало!) ще часто на умі думка: „якось обійдеть ся!“ А тут ще й наш жандарм (теж росіянин!) инколи поряд з самою злою зневагою над чоловіком, покажеть ся найдобріщою й навіть найвільнодумн(їщ)ою людиною, так що й арештант розмнякне.

„Тілько ж, як би там не було, а цікава річ, що 1874—1875 рр. жандарми наарештували в Росії до 2000 соціялїстів, а тілько один з них оборонявсь оружно (і той був кавказець). Так і показалось, що наші соціялїсти були революціонерами більше в думках, а на ділї, в самі гарячі часи, мирились з тим, що їх безпосередно било.

„Тілько ж довго так ітись не могло. Царські слуги дуже вже перетягли шину, то вона мусила одскочити на другий бік. Ті муки й та зневага, яку довелось витерпіти за остатні часи соціялїстам в Росії, не могли не вразити людей і не зупинити на собі їх думок.

„Хто ж перший кинувсь на соціялїстів в Росії, хто мучить їх? — Жандарм, прокурор, міністр, царь, — гаки й стовпи старих порядків, державних, а не нових, грошових, господарських! Хоч, не хоч, а прийшлось соціялїстам стати проти тих гаків і стовпів старих державних порядків, про котрих ще недавно говорили, як про речі, не варті уваги.

„Як завше в світї буває, шкура заговорила ранїще, ніж голова і, звісно, заговорила, як уміла. То там, то сям, почали бити то шпіонів, то прокурора, то начальника поліції, то шефа жандармів. По більшій части після кождого такого вчинку появлялись печатні листки про те, що це зроблено соціялїстами; на инших були й печаті „комітету“ або „суду од соціялїстично-революційної партії“. Замісць колишніх проповідачів словом (пропагандістів), в соціялїстичних кружках і листках почали брати гору прихильники так званої „проповіді ділом“. Думки про те діло та ще й серед народу ще ніхто з них не сказав ясно, а про такі діла як инше битє шпіона можна часом думати й так і сяк, як про діла в усякім разї темні. То все тілько поверховні ознаки тієї переміни, яка вироблюєть ся в житю соціялїстів в Росії, і тілько одні поверховні голови можуть бачити в тих вчинках усе діло соціялїзму в Росії й навіть діло усієї „соціяльно-революціонної“ партії в нїй (Що в усїх тих вчинках виступив більше рефлекс проти того, що безпосередно вразило шкуру тих, хто те робив, ніж соціялїстична сістема, видно й з того, що на прим. погонців наших мучено певно не менше ніж самих соціялїстів і мучила власне „буржуазія“, а не знайшлось нї одного „проповідача ділом“, щоб стати на чолї повстаня проти тих мучителїв „народа“, нї „судьдї од соціяльно-революціонної партії“, щоб покарати їх; народ же сам забитий до того, що терпів таке, чого ніхто в світї не зтерпів би, нї дикий, нї европеєць!)

„Ті ознаки показують тілько, що справди доба самого слова й терплячки для соціялїстів в Росії минулась, а також те, що ті соціялїсти переходять од господарських справ до справ державних і навіть до таких, котрі можна поробити не дуже забаром. Правда, це ще не намалювалось ясно, і рідко хто з самих соціялїстів всмілюєть ся признатись в тім перед громадою або й перед собою; инші навіть мов виняться в тому, що одходять „од чисто соціялїстичної дороги — в політику“...

„Про який небудь такий простір (для вільної пропаґанди соціял. думок і введенє їх у житє) в Росії нїчого й говорити, коли там не може бути захисту від поліції навіть для самого смирного чоловіка, як на його наведуть, що він має хоч самі думки, не такі, які дозволено мати. Це в остатні часи на стілько вияснилось і для наших соціялїстів, що між ними безпремінно мусять появитись цілі купи людей, котрі поставлять собі найближчу мету: словом і дїлом, сами й з другими, хто до них пристане, як найскорше, і не дожидаючи, коли то ще буде спільна соціяльна революція, добитись хоч такої волї особи, слова, зборів і товариств, яка єсть по всїй Европі. А така воля може бути тілько хоч при таких державних порядках, які єсть в Европі, — це б то коли вже не гетьманщина, що хоч уставне царство.....

„По нашій думці справа Ковальського — сама найважнїща з тих усїх вчинків, зза котрих тепер стілько нароблено галасу в Росії і на кінець видано указ про те, що всякий виступ проти поліцейського, явного й потайного, буде вважатись як протидержавна противність і судитись воєнним судом... то був перший случай, коли мирні росіяне зважились сістематично обороняти себе й свою хату проти державних злодюг і розбишак, і для всякого чесного чоловіка, хоч би він був і не соціялїст, не могло бути двох судів про таку самооборону. Це не те, що потайне вбивство шпіона, про котрого громада й не могла знати, чи справди він так провинив, щоб його вбивати, і навіть не те, що потайне вбивство, хоч і на улиці, самого шефа потайної поліції (Мезенцова). Потайне вбивство можна простити, або зрозуміти його причину, або ще дивлячись на речі як історик, зрозуміти ту користь, яку воно принесло, тим, що звернуло громадську увагу на те, з чого воно вийшло. Але прославляти таємне вбивство, ставити його в примір і сістему не можна. По меншій мірі воно все таки зостанеть ся дїлом, про котре чужий чоловік може сказати тілько: „мабуть, инакше не можна було обійтись“, або „певно вбитий довів чоловіка до такого дїла“. Совість же громадська скрізь і завше стоїть проти того, щоб таємне вбивство „ставало сістемою“, а люде з думками про цїлком нові громадські порядки, напр. соціялїсти, коли чують про якісь таємні суди, про комітети кари, бачуть листки з страшними печатками і т. д., то не можуть не бачити в тому всьому забутків все тих же старих порядків, котрі ті люде хотять перемінити — усяких „высшихъ соображеній“, и исключительныхъ міръ“, „raisons d'etat“, „raisons du parti“ і т. д.

„Друге діло — явна самооборона від ворога свого і всієї громади! Тут не тілько цїль чиста а й спосіб найчистїщий, цїлком достойний тієї високої цїлі. Вище самооборони стоїть тілько явний приступ на того ворога, проба ослобонити від нього всю громаду. А такий ворог, про котрого не може бути двох думок в усїх скілько небудь шануючих себе й розуміючих громадські порядки людей, — такий лютий ворог єсть потайна поліція, сама стидка з усїх підвалин, на котрих держить ся царське самодержавство“.

Драгоманів не похваляє Ковальського за те, що став на половині дороги, й каже: „Або битись, або миритись. Середини нема“! Тим вище ставить він подібну подію в Київі з 11-ого лютого 1878 р., в якій відограли ролю 6 соціялїстів, що відстрілювали ся до послїдної сили від жандармів, поліції й війська. В своїй статейці п. з. „Геройська самооборона соціялїстів в Київі“ Драгоманів пише про ту подію: „Тут вже видно, який поступ зробив дух дійсного противенства начальству в соціялїстів в Росії після демонстрації на Казанській площаді в кінці позаторішнього року й навіть після торішнього случаю на Садовій улиці в Одесї (з Ковальським). В Київі вже бачимо пробу самооборони зовсїм безстрашної, дійсно геройської. Ще один примір, ще один докір дають наші соціялїсти нашим степенним лїбералам! Дійсно трагична доля тих соціялїстів, а між ними найбільше київських героїв! Вони погинули не за свої думки, — не за соціялїзм, котрий не буде прямим наслїдком їхньої смерти, — а тільки за честь своїх осіб, котрих вони не хотїли віддати дурно в руки царських слуг, і своєю смертю вони приближать тільки зміну політичного, царсько-жандармського порядку. А ті, хто найбільше покористуєть ся з тієї зміни, так і сидїти муть мовчки?!... Хиба й вони діждуть ся, поки й їх жандармство проведе через те все, через що пройшли соціялїсти, поки дійшли до таких вчинків, з котрих київська самооборона, коли не перша, то й не послїдня?!... Довга ж це буде пісня, та все таки коштувати ме не мало й крови!... („Громада“, т. IV., Женева 1879, ст. 341—342).

З явних приступів російських соціялїстів на представителїв російського деспотизму, — приступу, котрий почав ся того ж 1878 р., — Драгоманів виправдує вбивство шефа жандармів і тайної поліції Мезенцова (Степняком-Кравчинським) як одного з ватажків „нової опричини, котрій тілько бракує тих собачих голов, що прилюдно носило на палках „III. отдѣленіе опричной канцеляріи Его Величества царя Ивана Васильевича

НАСІНЄ ярини, цьвітів І ПАШІ з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насїнє в ориґінальних торбочках пльомбованих. Цінники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна.

240 5—8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

формальну обструкцию, а по своїй угоді з москвофілами рішучо з'ігнорував всї уріенси правительства, пригадуючі йому, що реченець виконаня з'обовязань вже минає, а що-до деяких з'обовязань вже навіть минув.

Перед соймовими виборами деякі посли мали ще надію, що президент міністрів Бек, котрий дійсно стояв при тім, що „концесиї" — за котрі руський клюб вже заплатив, бо не обструював австро-угорської угоди — мають і мусять бути виконані, таки припре намісника до муру так, що він виконає ті „уступки", котрих виконанє лежить в кругї його дїланя і компетенциї. Вибори до сойму показали, що Потоцький є над Галичиною більшим паном ніж президент міністрів, що против волї намісника центральне правительство в галицьких справах нїчого не зробить, та — що є найважнїйше — президент міністрів не має сили опірного намісника усунути з уряду!

В наслїдок рїшучого опору намісника против виконаня з'обовязань правительства і в наслїдок безсильности Бека супротив графа Потоцького — всї „концесиї" належать нині до істориї. Їх не виконано і вони — не будуть виконані. За руську справу Бек не хоче упасти в борбі з Потоцьким, а мусїв би упасти, як би справу поставив на вістрю ножа. Нині і Бек вже уважає за мітольогію „концесиї" для Русинів. Нині Бек не тілько не виступає з „новими концесиями", котрі для руського народу могли би бути якимсь відшкодованєм за спосіб переведеня соймових виборів, але навіть не думає о сплатї свого довгу, о виконаню з'обовязань, які супротив руського клюбу затягнув за пропущенє клюбом угорської угоди і за які заручив своїм словом. Завтра ситуация може змінити ся (?), але нині стоїть вона так, що з'обовязаня правительства не будуть виконані і що вже саме центральне правительство серіозно їх не трактує.

Що-до становища руських послів, то, о скілько можна се виміркувати, посли уважають всякі переговори з правительством, котрі би їх до чого будь з'обовязували, за зірвані. Що-до невиконаних „концесий", то руський клюб має стояти на становищи, що руська репрезентация за них вже заплатила і правительство обовязане є виконати ті концесиї, без огляду на становище руського клюбу супротив правительства. До тих невиконаних концесий належала також санация галицької адмінїстрациї, усуненє всяких над'ужить державних властий — спеціяльно при виборах. Як сю концесию виконано, знаємо. Супротив того, руський клюб, не почуваючи ся за се до нїяких обовязків, стоїть при тім, що правительство обовязане, в виконаню заплачених Русинами „концесий" дати руському народови відшкодоване за вибори, а таке відшкодоване без розвязаня нелєгально вибраного сойму немисліме. Однак такого відшкодованя правительство не дасть, як взагалї не дасть нїчого, чого не згодить ся дати нам намісник Потоцький.

З уваги на те, що тепер вже і правительство Бека зігнорувало домаганя репрезентантів руського народу до тої степени, що рішило ся не виконати своїх давних зобовязань — руські посли мали на нинїшнім засїданю рішити заостренє парляментарної тактики, котрої суть має лежати в утрудненю правительству ситуациї, в робленю йому на кождім кроцї перепони. Першим актом кампанії руського клюбу мають бути три наглі внесеня в справі галицьких виборів, хоч президент міністрів робив дуже енергічні і поважні кроки, щоби руські посли зрезигнували з тих внесень, а обмежили ся на інтерпеляциї, на котру „буде вдоволяюча відповідь".

Коли ті внесеня стануть на порядку дневнім, руські посли самі єще не знають, бо нині взагалї нїхто у Відни не знає (з винятком Бека і Вайскірхнера), чи предложенє о рекрутї буде iure caduco всупене перед руськими внесеннями на порядок дневний, чи може внесенє о рекрутї, в наслїдок нових комплїкациї прийде перед палату як внесенє звичайне.

В. І. Денський.

Від редакциї: В дописи п. В. І. Денського відзиває ся кількократно рефрен, що центральне правительство є безсильне против намісника і не може його усунути, бо готово само провалити ся. Ми не є такими песимістами і не віримо в вічний режім п. Потоцького. Думаємо натомість, що як-би ми з'уміли витворити в парляментї таку ситуацию, щоби через Русинів загатили ся державні конечности (як: австро-угорська угода, рекрут і т. п.) — тоді і п. Потоцький пішов би в добре заслужений стан спочинку, бо чей він не так вартний для Бургу, щоби для його особи захитувати правильне фунгованє державної машини. Що сего бояли ся були серіозно Бек і сам Потоцький — доказом обманчиві переговори з нашим клюбом, в осени, в грудни і недавно (з президиєю клюбу). Чи нині вони потребують бояти ся — зависить від того, як стоїть справа з наглячостию контінґенту рекрута. Віримо натомість, що нинї ситуация далеко не так вигідна для нас, як була в осени, перед внесенєм австро-угорської угоди та що перед нашими послами стоїть нинї дуже тяжка задача. Наша преса і наша суспільність в тім прикрім положеню будуть все стояти в одній лавї з нашими послами.

„Кульмінацийна" точка.

(Замітки про третю конференцию директорів галицьких шкіл середних).

„Кульмінацийною" точкою нарад конференциї директорів галицьких середних шкіл було питанє: „Що треба робити, щоби витворити приязнїйші взаємини між учителями і учениками польських а руських гімназий?" Реферати на сю тему виголосили: директор польської гімназиї з Перемишля Голїнський і директор руської гімназиї з Станиславова др. Сабат.

Отже читаємо ухвалені конференциєю резолюциї і з дива не можемо вийти!

Уявім собі лїкарів, що радять над ложем недужого. Він лежить червоний, розпалений, важко дише. І не питають лїкарі, коли він занедужав, з чого пішла хороба; не цїкаві обслухати віддих, серце, насмотрїти жолудок, розпитати про спосіб його житя. Може його хто потурбував і зломив ребро; може він перестудив ся, може заразив ся від кого; може загуляв ся і лежить у хмелю?... Те все байдуже. Кажуть: „горячка", і радять, як його уздоровити. І яких же рад можна від них надїяти ся?... На щастє таких недотепних лїкарів не найде на цїлім сьвітї, — хиба будуть то „знахорі".

Оттак то по знахорськи радила і конференция галицьких директорів середних шкіл над недугою, що проявила ся в наших школах під опікою краєвої ради шкільної та заострює ся з кождим роком. Що так радили, а не красше, вказують нам ухвалені резолюциї, — бо самих референтів анї переведеної над ними дискусиї ми не знаємо.

Кілька загальних, кождому, хто хоч троха цїкавить ся вихованєм, знаних педагогічних правил, закрашених по галицькому звичаю narodowym duchem і ягайлонською ідеєю — от і весь зміст тих резолюциї! Не числять ся вони нї з генезою і причинами лиха, котре було предметом нарад, нї з дійсним станом річи, замикають ся в тїсних межах самої тілько середної школи, наче би ся школа була китайським муром віддїленя не то від суспільности, але навіть від школи народної; ба, що більше, й тут обмежують ся вони ще тїснійше, бо мають на увазї лише гімназиї, і то лише в тих містах, де обік польських гімназий є і руські, а між стрічками резолюций всюди легко дочитати ся, що властиво ходить лише о гімназиї руські!

Що за сумна іронїя! Около 60 найчільнїйших педагогів з цїлого краю, людий високо вчених, радить кілька годин над лїками на ендемічну пошесть національного антагонїзму, а замикає очи на генезу і причини її. Що більше: синедріон архієреїв і книжників від педагогії анї в голову собі не покладає призадуматись над тим, що міазми пошести тиснуть ся до школи з улиці, з воздуха через двері і вікна, через найменші шпари, а в додатку до всього мають вони і в самій таки школї — не лише в середній, але і в народній, навіть у сїльській — своє гнїздо і дуже родюче поле і дуже старанну управу. А велика рада педагогів наче лякає ся розглянути цїлий терен пошести та радить лиш над малим кутиком, розмірно ще найздоровійшим.

Атже річ загально відома, що національний антагонїзм — щоби лишити на боцї всї відносини публичні і приватні в цїлій суспільности — проявляє ся не тілько у „взаєминах між учителями (!?) і учениками польських а руських гімназий", але не до порівнаня в більшій мірі у взаєминах між польською а руською молодїжию в польських таки гімназиях східної Галичини. Навіть між руською академічною молодїжию загально признають, що найбільші загорільці руські виходять як-раз не з руських, а з польських гімназий.

Що правда, вина за так обмежену тему спадає тут на краєву раду шкільну, бож вона визначує теми до рефератів. Але сумно, що на кілька десять директорів не найшов ся нї оден з якимсь здоровійшим і ширшим поглядом на справу та на стілько сьміливий, щоби був бодай дискусию завернув на властиву дорогу.

Длятого й резолюциї вийшли пусті, мляві, без жадного вигляду на якийсь успіх. Ми хотїли сказати „на намірений успіх". Алеж бо вже з самої стилїзациї теми видко, що кр. радї шкільний навіть намір якогонебудь успіху був зовсїм далекий. Попросту насуває ся мимохіть гадка, що сею „кульмінацийною" точкою нарад конференциї п. віцепрезидент кр. ради шк. Дембовський хотїв лише в повнім блеску слави і в повній грозї сили вступити на столець польського міністра просьвіти та заінґурувати новий курс в руськім шкільництві, обжалуючи молодїж і учительство руських гімназий, при чім і д-рови Сабатови подано добру нагоду показатись єдиним порядним директором руської гімназиї та єдиним можливим кандидатом на інспектора руських гімназий.

Коли би були референти чи хочби учасники дискусиї схотїли звернути увагу на генезу лиха, над котрим радили, були би могли зараз таки на місци від товаришів своїх довідати ся, що краєва рада шкільна застала цїлком гарні взаємини між шкільною молодїжию обох народностий. В 70-их, по части навіть еще в перших 80-х роках мин. стол. в гімназиях східної Галичини Русини з Поляками і Жидами (тогдї мало ще чути було в школї про braci mojżeszowego wyznania) жили в щиро дружних взаєминах, радо розмовляли одні з другими по польськи і по руськи, як коли попало. Нїколи не чути було між ними нїякої суперечки, не то зневажливого слова, задля національної рїжниці, хоч і ті і ті переняті були кріпким, кождий своїм питомим, національним духом і жаден був би не стерпів обиди своїх національних почувань, — але й жадному не приходило на гадку обиджати почуваня других. Глядячи на ті обставини, осторонь стоячий чоловік був би й не розпізнав Русина від Поляка; часто неоден навіть учитель не знав, чи той або сей ученик Русин чи Поляк, та й не цїкавив ся тим, поки не довідав ся якимсь припадком. Викладова мова в школї була польська; але про „język urzędowy" нїкому не снило ся. Директори, учителї говорили з учениками поза наукою, і в школї і поза школою, також так, як коли попало, — звичайно так, як перший заговорив ученик. Навіть учителї (і директори) Поляки радо говорили з учениками Русинами по руськи, коли тілько котрий умів. Директор чи учитель справдї скидав тодї з себе мундур „урядника" — а лїпше сказати, що вони в тих часах нїколи й не надягали того мундуру — і справдї „сердечно" зближав ся до ученика та й міг на нього „сердечно" впливати. Що так дійсно було, міг був неоден з учасників конференциї посьвідчити, згадавши собі свої школярські часи, та поучити своїх молоденьких товаришів і самого п. Дембовського, котрі вже тих часів не затямили. Що більше: п. Дембовський, коли цїкавий, міг би казати собі винайти в регістратурі рескрипт намісника і президента кр. ради шк. гр. Голуховського з року 1872. чи 1873, в котрім краєва рада шк. висказує своє здивованє, длячого учителї незрозумілих в польській мові річий не поясняють ученикам Русинам по руськи. Значить, тогдї ще навіть кр. рада шк. не знала у вихованю жадної „урядової" мови, так що навіть при науцї не боронила для диктатичних цїлий помагати собі попри польській мові викладовій також мовою руською.

Як же то від тогдї змінили ся часи. Нинї учителеви Русинови в польській гімназиї не вільно не тілько в класї при науцї сказати якесь слово по руськи — хоч би прим. для лїпшого зрозуміня якогось чужомовного вислову через порівнанє з анальогічним висловом руським, — не тілько до ученика Русина, котрий просить ся на двір, відозвати ся „іди!": але навіть на куритари або підчас перерви на подвірю не зважить ся учитель Русин заговорити до ученика по руськи, бо на леда яку денунциацию, о що тепер так легко, дістане як не від директора, то від інспектора або і з самої краєвої ради шк. поученє, що „urzędowym językiem jest język polski", а учителеви не годить ся вдаватись в „політику", пускатись у „wir narodowościowych antagonizmów" (!) і т. д. і т. д.

Але хоч і не було кому вказати на конференциї на ті минулі лїпші часи, то й саме вже теоретичне правило велить заглянути в корінь лиха, в його жерело, розібрати його генезу і причини, поки приступить ся до обдумуваня способів, як йому зарадити. Конференция сього не зробила. От ми виручимо її.

Краєва рада шк. застала в галицьких середних школах, як сказано вже, цїлком гарні взаємини між молодїжию обох народностий. Взаємини ті силою інерциї тревали ще досить довго дальше, бож і рада шк. не могла всього відразу перемінити і перетворити на свій лад; вона вперед мусїла собі сама зготовити твердий грунт під ногами. Атже ще в січни 1868 р. видала президия намісництва до дирекций середних шкіл нїмецьке повідомленє, що „mit dem 24. d. M. beginnt der Landesschulrath seine Amtsthätigkeit" (Statthaltereipräsid. 10. Jänner 1868, Z. 88). Та аж дня 5. падолиста 1868. ч. 8883. видала рада шкільна обіжник з повідомленєм, „że jej języka kiem urzędowym jest język polski, і że tego języka powinny używać w urzędowych styczностiach z Radą szk. kr. wszystkie jej podległe władze, urzędy і inszk. kr. wszystkie jej podległe władze, urzędy і instytucye szkolne". Але той сьвіжий набуток довго оставав в назначених йому межах, поки „urzędowy język" почав агресивно вступати на поле вихованя та ідентифікувати ся з мовою викладовою. Так само ще довго не пахло в школї „duchem narodowym" та ягайлонською ідеєю. Національний дух віяв еще свобідно з науки та лагідним, приємним теплом огрівав молоді серця хлопячі; не вдував він насильно в душі молодїжи нї ягайлонської нї габсбурської ідеї, а незамітно розбуджував, укріплював і розвивав природні чи від батьків переняті почуваня, асимілюючи ся з ними. Від того виходили і з Русинів і з Поляків патріоти, — патріоти гарні, що уміли розуміти, шанувати, цїнити і оберегати відмінні патріотичні почуваня своїх товаришів. Треба ще додати, що число руської і польської молодїжи в гімназиях східної Галичини ще тогдї більше-меньше рівноважилось у всїх клясах, часто навіть переважували Русини навіть у найвисших.

В міру того, як сьвіжо набутий і тим самим хитким ще stan posiadania став скріпляти ся (майже без жадного протесту Русинів) та далї почав уже виступати експанзивно і агресивно, почало згодом іти в школї і... у вихованю чим-раз до гіршого. Особливо виразний і наглий скок до гіршого зазначив ся у нашім шкільництві з того часу, коли віцепрезидентом кр. ради шкільної став д-р Бобжинський, котрий заздалегідь виказав у Кракові свою програму, щоби 7 мілїонів галицького населеня як найскорійше почуло себе Поляками. Пішли на всїх полях шкільництва радикальні реформи; може вони були й потрібні, тількож певно не в такім дусї.

Urzędowy język втиснув ся вже і до кляси і на куритар; всї професори надягли мундур urzędowego języka та ходили в нїм і до школи і лїзли з ним в душу кождого ученика. Коли давнїйше, перед кр. радою шк. і в перших єще роках по її установленю, директори і учителї, навіть Поляки, часто відзивали ся до учеників Русинів по руськи і тим оказували своє признанє для прав руської мови і своє пошанованє та прихильність до неї; коли в одній гімназиї не молодий вже заступник учителя, котрий в р. 1870. чи може 1871. обиджаючо висловив ся в VI. класї о руськім язици, став ся через те так неможливим, що його опісля увільнено зі служби: то тепер чим-раз частїйше почали лучати ся випадки, що професори безкарно позволяли собі при науцї зневажати руську мову, обиджаючо говорити о руській лїтературі, о Шевченку; оден професор (тепер директор) — завсїгди в елєгантських рукавичках в класї — зовсїм не елєгантсько любив ученикам Русинам викривляти ся, наслїдуючи їх не цїлком правильну вимову польських звуків, а иншому наказував і дома говорити по польськи, бо инакше нїколи не навчить ся польської мови (значить, обережно кажучи, нїколи не дістане доброї кляси!).

Як język urzędowy запанував згодом в школї, так і duch narodowy у величних ризах ягайлонської ідеї став також urzędowym. В нових шкільних книжках з'явив ся він мало не в кождій стрічцї. Не тілько т. зв. historya kraju rodzinnego, а в дійсности істория Польщі, не тілько істория польської лїтератури і польські читанки, але й нїмецькі читанки, а навіть приклади до граматичних правил нїмецької мови, навіть задачі в математичних книжках явили ся овіяні і озарені duchem narodowym.

Нїхто не перечить, що вихованє повинно бути національне, бож пр. польська молодїж не виховує ся для англїйської суспільности, а для своєї власної. Але всяка, і найпотрібнїйша і найгарнїйша річ повинна мати якусь міру. Щеж у школах, де вся молодїж є одної народности, може й національний дух у вихованю виступати сьмілїйше, хоч і тут треба знати міру, щоби замість патріотизму не розвивати шовінїзму або — рівнодушности; бож дух, хоч і рідний, narodowy, легко стати може занадто буденним а навіть нелюбим гостем, коли він чоловікови що хвиля на силу

IV.»! І знаходять ся ще, — додає він, — люде, котрі, може думаючи про себе про Мезенцова й подібних йому лицарів ордена собачої голови, що, мовляв „собаці й собача смерть", пишуть статї й адреси про „возмутительныя злодѣйства и насилія изъ за угла надъ исполнителями правительственныхъ предначертаній"! Але він не похваляє анї вбивця, за те, що втїк, анї тим менче єго прихильників — „исполнительнаго комитета соціально-революціонной партіи", — за те, що в своїй проклямациї з тої нагоди п. з. „Смерть за смерть!" не підписали ся повними іменами тай не росказали громадї складу, прінціпів і процедура свого „суду від соціально-революційної партії" — суду „правого й страшного", котрий буде й на далї судити й вбивати таких людей... За те тим вище ставить Драгоманів учинок Віри Засуліч, що стрельнула в старшого петербурської поліції Трепова, не втїкла, не відрікла ся мотивів і намірy свого вчинку, а росказала те все на розправі, перед присяжними, котрі єї й виправдали... Се виправданє такого вчинку представителями російської публичної опінії вважав Драгоманів, справедливо, не мов би розваленєм Бастілії, тай надіяв ся, що воно стане початком до загального приступу російської суспільности на свого ворога.

Драгоманів уважав терористичні вчинки взагалї лише сигналами до згаданого загального приступу на ворога, тай зробив зі свого боку все можливе для того, аби впорядкувати такий масовий приступ, — цїлу сїть організацій з горожан усїх народностей і станів, від селянина й робітника аж до вояка в службі, — вказати тим організациям відповідні дороги, способи й цїль наконечну — програму: заведенє в Росиї відповідного конституційного ладу. Серед такого, скажемо: всенародного ополченя проти російського абсолютизму, — при якім, розуміє ся, допускали ся й гострі, воєнні вчинки — мусїли, на гадку Драгоманова, щезнути зовсїм учинки терористичні, з виїмкою хиба пригод доконечної самооборони тай оборони нападеного яким урядовим органом товариша, — взагалї ближнього.

Та він із гори не був певний за Росіян, навіть за російських соціялістів. „Що вони зроблять на те (на поступки російського правительства)? — питав він сам себе, пишучи з нагоди перших терористичних учинків 1878 р. — Що буде далї в Росиї? — Не знаємо. — В Европі в такому станї, в якому тепер Росія, починалось з того, що били потайно й явно шпіонів, жандармів, робили демонстрациї, маленькі повстаня, потім розвалювали Бастілії, далї кінчали революціями. Попереду вставали люде крайні, безоглядні, а потім ворушились і середні, степенні й казали старим порядкам: „так не можна далї!" Ті степенні люде „брали собі бариші з революції", та все таки закладали новіщі, вільнїщі державні порядки... А тим часом росла нова, „соціяльна" справа, починавсь новий зріст (еволюція) думок, нові проби нових порядків, і коли той зріст знову спиняли насильно, — починались нові революції...

„Чи так буде й в Росиї, чи инакше, — побачимо незабаром. Поки ж що, теперішнїй стан Росиї тим цїкавий, що в нїй тілько самі крайні люде, майже все тілько молодїж, отверто не мирять ся й з такими порядками, котрі всїм не дають жити, котрі вже більш сотні років стали гидкі всїм путнім людїм і стидкі навіть самим царям, коли в них прокидалась хоч крихта стиду; — тим, що в Росиї тілько соціялісти почали впорядкуватись в „партію дїла" ранїще всїх других і що та молодїж і ті соціялісти виносять на собі муки й за себе й за других. Чи довго ж так воно буде?... Або, коли так, чи ж вміти муть теперішнї соціялісти в Росиї впорядкувати противенство старим, і державним, і громадським, і церковним порядкам, і серед вивчених людей, і серед мужицтва?... („Листок Громади", вир. 1, р. 1878, ст. 13—14).

Так писав Драгоманів 30 років тому. І на єго важкі питаня про хід політики в Росиї, можна вже тепер відповісти щось певне, — хоть, на жаль, більше сумне, ніж веселе.

Майже цїлих трицять років, — з одного боку, чим раз огидніщої, закроєної чим раз на ширшу скалю поведінки російської опричини, а, з другого, чим раз більшого геройства російських соціялістів, — треба було на те, аби втягнути в боротьбу з тою опричиною степенну інтелїґенцию й нарід, і звалити ту опричину, — та, поки що, лише на те, аби обом сторонам тонути в морі крови, серед повного безладя й повної самоволї в усїй державі!

Не зуміли доси російські соціялісти гаразд упорядкувати противенства старим російським порядкам, навіть чисто державним; не вчинили ся на висотї моменту й політики-спеціялісти зо степенних людей — навіть ті, що знали з дебільшого політичні змагання Драгоманова й читали навіть паризьке виданє єго політичних творів, — анї, тим менче, загал репрезентантів Росиї в обох перших державних думах, котрі взяли ся зразу рішити й соціяльне питанє, замісць установити й забезпечити найперше хоть основи політичної волї.

І довго-довго ще тривати ме змаганє російської суспільности з оживаючою російською опричиною, поки увійде в грунт уся пролита й проливана кров і зазеленїє знов російське поле, під теплим промінєм сонця людського ладу й правди. І змагаюча ся російська суспільність і навіть чесніщі, — коли так можна сказати, — із самих опричників, мусять мимохіть, піднимаючи в гору очи із тої кервавої потопи, шукати ясної моральної вказівки, котра помогла би вивести Росию з єї теперішнього тяжкого занепаду. І таку ясну моральну вказівку найдуть обі сторони в політичних творах Українця, котрий, невважаючи на свій тяжкий біль, їзза кривд, заподіюваних Україні Москвою-Росією, таки бажав добра всїй Росиї, всїм єї націям, не виключаючи й великоруської, тай посвятив упорядкованю єї житя, на основах повної волї й федерациї, чимало поту й труду, серед важких обставин свого довгого еміґрантського житя, — в надії, що репрезентанти инших народностей Росиї чей оцінять і єго добру волю, тай поможуть Україні добути собі повні національні права, в межах Росиї, а бодай не будуть тому перешкаджати, — коли не хочуть довести до того, аби Україна, потративши марно стілько свого добра й сил за ввесь „пропащий час" (від 1654 р.) свого пробутку під російським царством мусїла таки нарештї шукати слушного часу за стїнами Росиї...

Політичні твори Драгоманова важні дуже для політиків не лише чужих національностей, що сяк чи так можуть рішати про долю України, але й для українських політиків у Росиї й Австро-Угорщинї. Вони навчать Українців у Росиї, що без рішучої, сьміливої політики з їх боку не можна там засадити безпечно й клаптика української культурн, тай навчать самих тамошніх наших політиків, що то таке дійсна політика — показом отхотьби на змаганя галицьких Українців. Вони навчать австро-угорських москвофілів (розуміє ся, таких, котрі ще мають бодай трохи глузду в голові), що нема хибнїщої політики, більшого політичного й національного злочину, як покидати рідний нарід з єго мовою, та пристават до далеких російських панів, — і навіть не до чесних Великорусів, але власне до всеросійських опричників, з їх мовою — формальною та й ідейною! Вони навчать українські політичні партії в Галичинї й Буковинї, що погано вони роблять, не звертаючи найбільшої своєї уваги на російську Вкраїну та не помагаючи їй стати на власні ноги. Вони навчать проводирів усїх політичних партій, ба й культурних інстітуцій на всему просторі Вкраїни, що то таке критика — чесна критика гадок і діяльности противника, — навчать того, що до чистої української справи треба чистих рук і чистих способів. Вони ж навчать і письменників наших, як то серіозно треба розуміти своє покликанє.

Ось чому політичні твори Драгоманова в російській мові варті як найбільшого розпространя серед земляків... І я певен, що тепер не повторить ся той сумний факт, що книгарня „Наукового Товариства ім. Шевченка" у Львові не хотїла взяти в комісь, навіть за 50% рабату, 200 екземплярів паризького виданя, — як їй пропонували, через мене, видавці, — і тим способом провинила, що те виданє майже незвісне в Галичинї, відки би воно було розійшло ся в російській Українї й усїй Росиї, через людей, яких тілько було, за сих три роки, у Львові й самій тій книгарнї, — і ті перевезені окказіями екземпляри букуди се виданє не дістало ся контрабандою...

Політичні твори Драгоманова в російській мові певно викличуть у загалу потребу виданя й єго політичних творів в українській мові, — ще далеко важнїщих для України, — ба й виданя швидшого й усїх инших єго писань і матеріялів до історії драгоманїзму чи українського радикалїзму, — яких у мене самого лежать цїлі купи, готові до друку, яких менї нїде притокмити (про розміри того матеріялу дасть понятє хоть те, що сам редмовою й показчиком, на 7 томів по 25—30 аркушів друку! Я вже й не згадую про акти до історії політичного радикалїзму в східній Галичинї за 1875—1892, яких у мене є доси готових до друку на добрих 12 томів!) Усе те (і головно писаня Драгоманова) — матеріял животрепочий, і публїкація єго не лише що помогла би освітити до глибини історію українського руху, — головно політичного, — найновіщого часу, але й причинила би ся на певно до кращого розвою того руху на всему просторі нашої країни.

20—29. III. 1908.

М. Павлик.

пхає ся в очи і лізе в душу. А що-ж казати о школах, де молодїж по народности мішана, де той влізливий duch narodowy для одної части молодїжи попросту противний, бо обиджає иншого духа, котрий вже раньше вспів поселити ся в серцях! (Кінець буде).

Державна рада.

(*Засіданє з 2 цьвітня.*)

Останне засіданє парляменту відбуло ся дня 21. грудня 1907. р. Того дня по принятю угодових предложень і буджетової провізориї обі палати державної ради перервали свої засіданя. Без виразного відроченя сесиї не було засіданє повного парляменту через повних три місяці з наклакком. Щоб піддержати безперервність парляментарних нарад скликувано в межичасї поодинокі комісиї, з яких комісия буджетова перемінила ся прямо в малий парлямент. Сему останньому фактови нїчого й дивувати ся, коли зважить ся, що в Австриї нормальної буджетової дебати не було вже повних шість лїт. При тім однак годі промовчувати й те, що австрийським податникам прийшло з дотеперішних обрад надто мало користий, щоб могли бодай зрівноважити величезні суми, поглощувані парляментом, якого кождий день коштує поверх десять тисяч корон.

Дивовижна виборча реформа дала такий склад народного парляменту, що з него вийшло для народних мас дуже мало хісна. Треба се сказати, маючи на оцї особливо народи поневолені, для яких закон установлюючий скількість послів, був крайним безправством.

Вчера відбуло ся перше засїданє парляменту, та вже відразу було відомим, що не прийде на нїм до обговореня назначеного порядку дневного, на якім стояли: 1) справозданє комісиї правничої про складане судових цінних паперів в краєвім банку Чех, 2) справозданє комісиї для недоторканости посольської, 3) справозданє ювилейної комісиї про призначенє 100.000 корон на ювилейну цїсарську фондацию для обезпечень інвалїдів і стариків та 4) обговоренє письма президента міністрів про іменованє пос. Д. Абрагамовича міністром для Галичини. Приступленє до дневного порядку спинили наглячі внесеня. А коли давнїйше наглячими внесенями послугували ся партиї в боротьбі з неприхильним правительством, то від якогось часу почало австрийське правительство надуживати регуляміну для обструованя наглячими внесенями опозициї народних репрезентантів! Оттак і тепер поруч наглячих внесень „Українського Клюбу“ виступило і правительство з цїлою низкою наглячих внесень, щоб при помочи реакційно-клєрикальної більшости перефорсувати всякі меньші і більші конечности державні. Отсею незвичайною дорогою перепачковано в давнім парляментї законопроєкт про виборчу реформу, а недавно в новім угодові предложеня. Тепер маємо знов ту саму історию: правительственні предложеня; про контінгент рекрутів нормальний і про побільшенє контінгенту рекрутів краєвої оборони о нових 5 тисяч мужа і про пільги для резервістів а навіть про міністерство публичних робіт — все те увійде на дневний порядок парлямечту як наглячі внесеня великих партий, які хитро добули собі першеньство перед опозиційними наглячими внесенями. А коли три останні наглячі внесеня мають на метї тільки уможливленє першого читаня, то нагляче внесенє про звичайний контінгент рекрутів є так придумане, що те предложенє навіть не перейде під обради комісиї і буде через те відразу полагоджене в парляментї ще перед великодними ферiями, які пічнуть ся дня 11. цьвітня. З другими наглячими внесенями правительства піде за те справа меньше гладко, особливо що побільшенє краєвої оборони наносить навіть тягари для населеня, якого не можуть зрівноважити пільги для резервістів, а закон про міністерство публичних робіт тільки скріплює впливи одної партиї антисемітів серед купців та промисловців.

Палата послів зібрала ся вчора о год. пів до 4 по полол. Президент Вайскірхнер присьвятив згадку помершим в часї перерви послам, почім відчитано впливи, між иншими наглячі внесеня: п. Малаховського в справі скорого приступленя до нарад над проєктом закона про міністерство публичних робіт та ухваленя додаткових кредитів для того міністерства; п. Льондзїна (Поляк зі Шлезка) в справі надужить в часї вибору послів в І шлезкім окрузї виборчім; п. Цеглинського в справі системи галицької адмінїстрациї; п. Петрушевича в справі останних виборів соймових в Галичинї; п. Остапчука в справі поведеня галицького намісника в часї ост. виборів соймових.

По відчитаню інтерпеляций і внесень забрав слово п. Поґачнїк (катол. слов.) для мотивованя наглого внесеня що-до уповажненя правительства до побору контингенту рекрутів. Бесїдник вказав на довежезні дискусиї делєгаций та буджетової комісиї, котрі спричинили опізненє в скликаню державної ради та полагодженю закона про контингент в остаточнім реченци.

П. Свобода (чесь. с. д.) промовляє по чеськи за обниженєм військових тягарів, проти підвисшеня офіцирських платень, — за підвисшенєм платнї жовнярської та за зменшенєм тягарів, які поносить людність на удержанє війська.

Ряд послів зрікає ся голосу. Дискусию перервано.

П. Діямант у запитаню до президента палати вказав на те, що богато запротестованих виборів легітимацийна комісия ще не полагодила, а се не уходить, щоби ряд послів протягом довгого часу брав участь в нарадах і голосованю, хоча їх вибір запротестований. З уваги на те бесїдник запитує президента, що він наміряє зробити, щоби полагодженє мандатів, не признаних ше важними, наступило в правильній дорозї. (Оплески).

През. Вайскірхнер заявляє, що се питанє в першім ряді звертаєть ся проти голови легітимацийної комісиї. Зі свойого боку бесїдник усе наставав на те, щоби працї по змозї приспішити та як найскорше покінчити. На перекір вижиданям легітимацийна комісия не могла протягом одного року предложити справозданя та буде обовязком президента всї реферати про опротестовані вибори поставити на порядку нарад палати.

П. Фресль у запитаню до президента вказує на безнастанне підвисшуванє цїни цукру та висказує побоюванє, що се підношенє цїни цукру зведе нїнащо користи, узискані зі зниженя податку цукрового. Бесїдник запитує президента, чи він схоче звернутись до президента міністрів з запитом, як він схоче виступити проти безнастанного підвисшуваня цїни цукру.

Президент заявляє, що признає вагу справи, одначе мусить просити п. Фресля, щоби в дорозї інтерпеляциї сам звернув ся до міністра.

На сїм засіданє замкнено.

Дальше засіданє нинї о 11 год. перед полуднем.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия вела вчора дальші наради над буджетом міністерства справедливости.

П. Крамаж заявив, що волїє щирий мир, ніж безконечну боротьбу. Чехи є все готові заключити щирий мир, розуміють ся, на основі повної рівноправности обох народів у Чехії. Коли Чехам відбираєть ся їх добре право, признане вже давнїйше Нїмцями, то дальше спільне пожите на дотеперішних підставах є неможливе.

П. Ельверт заявляє, що „комітет девятьох“, репрезентуючий нїмецькі сторонництва, на дармо глядав у промові премієра відповідного узглядненя нїмецького законного становища. Міністер за богато вваги присьвятив чеським домаганям та навіть не згадав про самовільне введенє внутрішної урядової мови чеської. Язикова квестия може бути розвязана тільки за порозумінем інтересованих, а не самовільним правительственним актом.

На вечірнім засіданю заявив п. Малїк у фактичнім спростованю супроти слів президента міністрів, що в справі „status quo“ нема ясности.

Референт п. Гломбінський в кінцевій промові сконстатував, що в справі полагоди язикового питання треба берігти краєву автономію, котра певно знайде спосіб успокоєня заворушених умів і дорогу до успішної розвязки квестиї. Бесїдник уважає за річ слушну і конечну, щоби нїчого не змінювати з многолїтних практик. Коли брати під увагу дотеперішну 40-лїтну практику, то язикову квестию розвязувано дорогою найвисших постанов і міністерських розпоряджень, а в Галичинї по части дорогою краєвого закона. Польські посли від початку конституційної ери жадали від сойму управильненя язикової квестиї. Галицький сойм в 1868 р. ухвалив три закони про внутрішну і вншну урядову мову властий адміністрацийних, фінансових і скарбових. Ті три закони не дістали санкциї, але в 1869 р. вийшло розпоряджєнє, основане на тих законах, дотикаюче внутрішної урядової мови галицьких властий. Галицький краєвий закон з липня 1907 признав се розпоряджене про урядову мову автономічних властий Галичини правосильним.

Відповідаючи на слова п. Адлєра, що-до національної автономії і його домаганя, щоби кождого судив судия його національности, заявляє референт, що се гарний прінціп, одначе його не можна перевести. Треба берігти істнуючі постанови на користь поодиноких народів. Бесїдник не похваляв би того, якби істнуючі (!) в Галичинї постанови про урядову мову виконували на некористь Поляків або Русинів.

Супроти п. Романчука, котрий жалкував ся на малу скількість руських судиів у східній Галичинї, референт констатує, що 40% галицького судейського стану належить до руської нациї, що відношенє руської людности до польської не відповідає тому відношеню (?), що одначе руські процеси (?) в Східній Галичинї виносять тільки дрібний процент.

Потім комісия приняла обговорюваний розділ та ухвалила внесені резолюциї, між ин. резолюцию п. Василька. Резолюцию п. Корошеца о сотворенє нового висшого суду кр. в Любляні приділено правительство до розгляненя.

Відтак по довшій дискусиї, в котрій промовляв міністер Кляйн, комісия приняла цїлий буджет міністерства справедливости.

Дальше засіданє нинї о 5 год. поп.

Вступленє людовців до кола польського було предметом переговорів, що вели ся вчера між клюбом людовців і колом польським. З виїмком п. Падуха, всї посли людовців заявили ся за вступленєм. З боку людовців предложено комісиї парляментарній та поодиноким фракциям кола на письмі точки умови, на основі котрої вступленє має доконатись. Серед тих точок є домаганє, що на будуче коло має репрезентувати на зверх не сам презес, а цїла президия, — дальше, що солїдарність не обовязує членів кола в справах конференційних і в справі верифікациї виборів. Крім того коли найменше 15 послів противить ся внесеню, ухваленому звичайною більшостию, то солїдарність тільки тоді має обовязувати, як дві третини присутних признають справу національною.

Польські газети приносять з Відня телєграми, що коло польське імовірно згодить ся на проєкт людовців та що вступленє їх до кола є вже певне.

Кошут у цїсаря.

Від довшого часу заповідана авдиєнция угорського міністра торговлї Ф. Кошута у цїсаря відбула ся дня 1 цьвітня та задля своєї довготревалости і материй, які на нїй обговорювано, набрала значіня первостепенної політичної події. Офіциальне угорське кореспонденційне бюро доносить, що на тій специяльній авдиєнциї, яка тревала пять чвертий годины по зложеню міністром реферату про біжучі справи свого ресорту почав цїсар обговорюванє загального політичного положеня і актуальних політичних питань. Цїсар, який приняв міністра дуже привітно, проявляв докладне заінтересованє всїми справами. По полудни того самого дня конферував мін. Кошут з мін. війни Шенайхом а відтак з мін. справ заграничних бар. Еренталєм, після чого вернув до Будапешту.

Передовсїм кидаєть ся тут в очи те, що цїсар обговорював з міністром одного ресорту загальне політичне положенє. З того виходить, що корона вважає властиво чільною особою в теперішнім кабінетї і в угорськім парляментї не презивента міністрів д-ра Векерлього але мін. Кошута, за яким стоїть цїла партия независимости. В угорській пресї акцентуєть ся, що ся авдиенция має бути почином далекосяглих подій на Угорщинї. Кошут мав на тій авдиєнциї дати пропозицию, щоб партия независимости утворила одноцїльний кабінет зі свого нїдра. Розумієть ся, що в сїм случаю теку премієра обняв би сам Кошут. Тількиж більшість, якою би розпоряджував новий кабінет булаб не надто імпонуюча, бо на 453 послів угорського парляменту є лише 224 членів партиї независимости. Партия конституційна має 88 членів, людово-клєрикальна 32, національности 25, десиденти 16, демократи 4, диких є 24 послів, а з того засідає ще в Будапештї 40 делєгатів сойму хорватського.

Булоб завчасно комбінувати склад нової більшости для кабінету, який ще остає в сферi чуток, за те інтереснїйше буде зазначити, що квестию нового укладу політичних відносин на Угорщинї становить горячо попирана короною справа підвисшеня офіцирських гаж, проти якої підносить ся опозиция особливо з нїдра партиї независимости. Цїсар мав горячо впливати на міністра Кошута, щоб він ужив впливу для ухвали сего домаганя. На се запропонував мін. Кошут одноцїльне трактованє всїх військових питань, які остають ще не пагоджені між коалїцією і короною. Що головною темою, яку обговорювано на авдиєнциї Кошута у цїсаря були справи військові, видно з того, що він відвідав перед своїм від'їздом ще обох спільних міністрів, які були заявили ся так виразно в австрийській делєгациї за скликанєм маєвої делєгацийної сесиї для остаточного порішеня офіцирських гаж. В найблизшу неділю відбуде ся спільна конференция угорських міністрів, для нарад над спільним буджетом. При сїй нагоді западе також рішенє в справі офіцирських гаж. Вслїд за тим підуть поновні переговори в справі цїлого комплєксу військових справ. А коли їх кінця годі предвидїти, то справа офіцирських гаж має по онодїшній авдиєнциї Кошута стрінути ся тепер в Угорщинї з далеко слабшою опозицією, та, що скликанє спільних делєгаций на місяць є більше правдоподібне.

Спершу припускали, що авдиєнция Кошута буде відносити ся також до справи самостійного угорського банку, але тепер переважала в партиї независимости така думка, що квестия банку може прийти на дневний порядок аж по ухвалї виборчої реформи — значить ся — не так швидко, щоб його обговорюванє могло бути актуальним на авдиєнциї у цїсаря вже тепер.

Впрочім треба сказати, що теперішне політичне положенє на Угорщинї зовсїм не відрадне. Відбиваєть ся се особливо в нарадах сойму. Думка, щоб заострений соймовий регулямін ухвалено вже перед Великоднем, стратила тепер всякі вигляди. В обструкциї проти сего законопроєкту получили ся з національними послами десиденти і ведуть її дуже успішно помимо того, що президня дуже часто вкорочує права немадарських послів. По при довгі промови й заміти що-до примінювання регуляміну проволїкають обструкціоністи наради ставленєм самостійних внесень і поправок; сам Годжа поставив їх 164. Через те мають бути великодні ферiї сойму вкорочені до 5 днїв; щоб лише форсувати ухваленє заостреного регуляміну, який має запевнити необмежену власть Кошутівцям, що стояли ще недавно на котурнах борців за свободу проти абсолютичних затїй Відня.

НОВИНКИ.

— **Нова зьвізда виринула**, як звісно, на галицькім небосклонї в особі д-ра Ігната Дембовського. Галицькі можновладцї поручили йому верховне становище в краєвій радї шкільній, де має сповнити ad maiorem Poloniae gloriam дуже важну місию. До сеї місиї було йому потрібне ще посольське крісло в соймі. При обділюваню мандатів з нагоди недавних соймових виборів намісник Потоцький якось недоцїнив місиї д-ра Дембовського і не наділив його мандатом. Сю похибку направлено тим способом, що д-рови Дембовському зробив місце кн. Чарторийський, зрезигнувавши з посольського мандату з перемиського округа в курії більших посілостий. Вчера відбув ся там доповняючий вибір і віцепрезидента краєвої радиї шкільної вибрано одноголосно (на 62 голосуючих) послом до сойму. Тепер вже галицькій комісиї едукацийній не бракує нїчого до щастя, а „ународовенє“ школи піде як по маслї.

— **Про зелїзничу катастрофу** в Краснім доносять, що належить вона до найстрашнїйших катастроф в останніх часах в Галичинї. Жертви в людях є доси три. Кондуктор поїзду ч. 288 Кароль Стемпурський дуже тяжко ранений, боре ся зі смертию у львівськім шпитали. Друга жертва манїпулянт Онуфрий Кіт помер вчера у Львові. Третя жертва, гальмівник незвісного назвища, має малу надію остатись при житю. Катастрофа склала ся тим способом, що тягаровий поїзд ч. 288, їдучий з Підволочиск до Львова, наїхав на тягаровий поїзд ч. 1671, котрий виїзджав з Красного до Бродів. Завинив машиніст поїзду ч. 288 Тавлєц, котрий мимо всяких сигналів і семафорів, уставлених на знак „стій“, не спинив поїзду перед в'їздом на стацию. Машиніст поїзду ч. 1671 уратував ся перед неминучою смертию тим способом, що швидко переїхав місце, де ударив з боку своєю машиною Тавлєц. Показало ся, що Тавлєц мав службу десяту з черги ніч і був безперестанною службою так утомлений, що перед в'їздом на стацию спав... Се значно ослаблює його вину, а слїдство займе ся певно причинами, задля котрих зелїзничий функціонар мусить аж 10 діб робити без перерви службу! На місци стовкненя обох поїздів повстала велика купа розторощених на кусники вагонів. Стемпурського і Кота мусїли з купи дощок аж вирубувати. Цїлком знищених вагонів є 12, а менше ушкоджених 20. Пішло також марно богато товарів, головно худоби, збіжа і ріжних пакунків. Оба поїзди були наладовані рогатою худобою і безрогами, закупленими в тих сторонах на понедїлкових ярмарках. В катастрофі згинуло поверх 200 штук живого товару, які управа зелїзниці зараз розпродала, а богато худоби розбігло ся по околици. Шкоду обчислюють на поверх 600.000 корон. Із служби брідського поїзду не потерпів ніхто на здоровлю лише тому, що всї вони, бачучи наближаючу ся небезпеку, повискакували з поїзду.

— **40-лїтний ювилей товариства „Січ“** у Відни відсьвятковано 19 марта с. р. по змозї величаво: концертом і сьвяточним комерсом, на скільки величавою може назвати звичайну програму, що стала звичайною з причин від товариства незалежних. Именно дві найважнїйші точки: сьвяточна промова д-ра Франка і прольог п. Б. Лепкого відпали задля оправданої їх неприсутности у Відни. Хорові продукциї Січовиків та соля випали вдоволяюче. Специяльно-ж з признанєм треба зазначити удачне і гарне відсьпіванє декілька композиций Лисенка і Січинського п-ою Гриневецькою. Вступне слово голови товариства і промова студ. Галущинського на тему: „студентство і вільна Україна“ доповнили невеличку програму. На ювилей наспіло кількадесять телєграм з усеї України, котрі сьвідчать, що наше найстарше академічне товариство тїшить ся великою симпатиєю земляків. По концертї відбув ся комерс, де між иншими промовляли пп. генерал Павлюх, Колесса, Студинський, Лозинський, Кордуба та відпоручник тов. „Поступ“. — *Н.*

— **Огнї.** В Камінках великих коломийського повіта згоріло дня 30 с. м. 15 господарських загород, в тім 50 будинків. Сильний вітер так скоро кидав огнем, що мало що з хат далось уратувати. На ратунок наспіли в першій хвили місцеві учителї, а також писар і агент „Днїстра“, із селян на жаль наспіло на поміч ледви кількох. Громадської сикавки, що стоїть під церквою, навіть нїхто не рухав, бо в селї нема пожарного товариства (завдяки „атцеви“ парохови), отже нїхто не вміє нею орудувати. Пожар спинив ся аж тоді, коли відвернуло вітер в иншу сторону. З погорільців десятьох було обезпечених в „Днїстрі“. — В Сернах, на присілку Мельники — як доносять з Яворова — згоріли чотири господарські загороди. Необезпечена шкода виносить 5.200 корон.

— **Дрібні вісти.** У Львові померла дня 2. с. м. Ангела Косовська, жінка директора друкарнї Манецьких. — В Кракові арештовано начальника канцелярiї повітового суду Келяра за спроневіреня і надужитя на квоту яких 10.000 корон.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Василия свмч. (лат. Ізидора). Позавтра, в неділю: Нікона, (лат. Чорна).

☐ **Із Стрия.** Аматорський кружок „Руської Бесїди“ відіграє в неділю, 5 с. м. о пів до 8 год. вечером в сали „Народного Дому“ „Украдене щастє“, драму в 5 дїях Ів. Франка.

Померли:

Теофіль Турчманович, комарнянський декан і парох в Купновичах старих, помер дня 1 с. м. в 66 роцї житя а 42 р. сьвященства. Похорон відбуде ся дня 4 с. м. В. й. п.!

Іван Симовоник, ученик VI. кл. руської гімназиї в Коломиї, помер в 20 р. житя. Помер на черевний тиф, який лютить ся в тамошній руській бурсї, наслїдком нездорової води до питя. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 3 цьвітня 1908.

Державна Рада.

Відень (ТКБ). На нинїшнім засіданю палати послів п. Марков поставив внесенє о урегульованє язикової квестиї при галицьких судах.

Інтерпеляциї внесли між иншими: п. Марков в справі перестеріганя рівноправности російської (малоросийської) vulgo руської мови краєвої в пов. судї в Змигородї; п. Лазарський до президента міністрів, міністра внутр. справ і мін. рільництва в справі розпочатя через пруське правительство робіт коло обвалованя Вісли в кількох граничних селах повіта Біла в Галичинї; п. Лукашевич в справі признаня дорічного додатку практикантам, авскультантам і заст. учителїв гімн. на Буковинї; п. Штравхер в справі надужить в краєвім судї в Чернівцях; п. Брайтер в справі конфіскати ч. 10 тижневника Wehrzeitung з дня 9 марця.

Приступлено до дальшої дебати над наглим внесенєм п. Погачнїка що-до контигента рекрута. Перший промавляв п. Дашинський. В часї його промови п. Пастор, який був недалеко бесїдника зомлїв. Кількох послів винесло його з салї. Віцепрезидент Зачек перервав засіданє. В кульоарах поспішили п. Пасторови з помочию д-р Елєнбоґен, д-р Гольд і д-р Діцїюс. Небавом привернено його до притомности.

По 10-хвилевій перерві отворено засіданє на ново. П. Дашинський промовляв дальше. Бесїдник заявляє, що так час, в якім веде ся наради над сим предложенєм о рекрутах, як і негідна форма, яку обібрано для сего предложеня, вимагають енергічного протесту. Належить звернути на се увагу правительства і президиї палати, яка сему правительству в негідний спосіб дає прислуги та що не туди дорога для молодої палати народної. Таке поступованє пригадує бесїдникови найгірші часи правлїня през. мін. Кербера, коли то цїлими місяцями не працювала палата а опісля протягом кількох місяців жадано від неї небувалої працї. Є се нездорова метода демагогічна, коли хоче ся представити парлямент перед народами в злім сьвітлї, именно, щоб показати послів як лїнюхів і побирачів диет. Коли оголосить ся, що час зід сїчня до тепер був потрібний на наради буджетової комісиї і принятє буджету в тій комісиї, то належить запитати, чому воно так діє ся, що буджетову комісию скликано аж під конець сїчня, так що змарновано три тижні. Се цїлком не зміряє до цїли коли палату і її працю змушуєсь опісля до робленя скоків, бо преціньпалата та довела вже, що має почутє сили і не можна жалувати ся, щоби палата не була спосібна до працї. Але парляментарне календарнєм є в Австриї витвором легкодушности. Голосними є скарги соймів, що їх занедбує ся і не дає ся їм часу на наради, а правительство в означуваню реченця соймових і парляментарних нарад почуває ся так висшим, що здаєть ся, що воно не є сьвідоме відвічальности за свою тактику. — Пос. Дашинський промовляє дальше.

Ухвали гаґської конференциї.

Вашінґтон. (ТКб.), Сенат приняв ухвалений Гаґською конференциєю проєкт умови про творенє міжнародних розємних судів а також трактати про утворенє розємних судів між Сполученими Державами і Італїєю й Мехіком.

Македонські реформи.

Будапешт. (Ткб.) „Pester Lloyd“ обговорює вісти про становище Австро Угорщини супроти пропозиций Росиї в справі македонських реформ і вповні годить ся на те, що бар. Ерентальприхилив ся до внесень Росиї, що мають на метї дальшу міжнародну акцию реформ в Македонії.

З Думи.

Петербург. (Пет. аг.). Дума радила вчера над предложенєм 94 послів про вставленє до буджету на р. 1908 квоти 8 мілїонів рублїв на побудованє синодальних церковних шкіл.

П. Пуришкевич, котрий промовляв як перший бесідник у тій справі, відступив від порядку, за що його предсїдатель прикликав до порядку.

П. Пуришкевич опустив трибуну і зі свого місця висказав кілька уваг на адрес президента. На внесенє президента палати майже однодушно виключили Пуришкевича з того засіданя.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше відомо средство 176

АДВОКАТ КРАЄВИЙ
Д-р Володимир Загайкевич
отворив канцелярию адвокатську
в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13,
364 8—10

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 15—?

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.
(проти Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

ЗВІТ

КОМІТЕТУ БУДОВИ БУРСИ

РУСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПЕДАГОГІЧНОГО

У ЛЬВОВІ,

ЗА ЧАС ВІД 1. ЧЕРВНЯ 1906 ДО 31. ГРУДНЯ 1907.

Приходу було . . . . . К. 193.083 с. 77

З того:

на жертви	К.	57.088·18
на довжні записи по К. 100	„	20.907·18
з позичок	„	114.000·00
з відсотків від льокаций	„	560·50
з видавництва карток з видом бурси	„	405·46
зі звороту порторий	„	— 45
на „рахунок ріжних" — гроші які прийшли на руки Комітету на инші цїли	„	122·—
Разом	К.	193.083 с. 77

з того 16.931 К. 06 с. прийшло чеками через Щадницю почтову у Відни, а решта переказами, через курзорів і через Краєвий Союз Кредитовий.

Жертви 57.088 К. 18 с. складають ся: з фонду Кард. Сембратовича 18.000 К., фонду Тов. „Руслан" 14.000 К.; решту зложили: Братства церковні К. 1.100, громадські Ради К. 4.050, Повітові Виділи К. 155, Читальні К. 410, Товариства фінансові К. 2.244, дар Вп. Малецького, властителя дібр К. 2.101·79, дар Олександра Мишуги в Києві К. 2.016 і запис 2.000 К. бл. п. Льва Герасимовича, совітника суду в Стрию.

Деклярованих записів довжних по 100 К. з кінцем 1907 року було 735 на загальну суму 73.500 К.; на то вплачено: 20.907·18 К., в тім 115 Добродіїв сплатило цїлковито свої зобовязаня на загальну суму 11.500 К., а остала решта 9.407·18 К. вплинула яко рати. Рати вплывають досить правильно.

Позичок затягнув Комітет на загальну суму 114.000 К., з того 60.000 К. в „Віденськім Банку звязковім", 35.000 К. в „Дністрі", 5.000 К. в „Народній Торговлї", 11.000 К. в „Краєвім Союзї Кредитовім", 2.000 К. фонд стипендийний Добр. К. Лещишака, а 1.000 К. фонд стипендийний Товари[illegible].

[illegible] палата та довела вже [illegible]

Розходу було		К. 164.072 с. 51
З того:		
на будову (з всїми дрібними видатками, як звичаєм приняті гратиски для мулярів, робітників, теслїв, направа дороги і т. д.)	К. 158.381·79	
(в тім К. 157.525·65 підприємцеви проф. Ів. Левинському)		
на видавництво (наклад карток з видом бурси) . .	„ 537·60	
на відсотки від затягнених позичок і есконт . . .	„ 2 237·51	
за посередництво при розпродажи скриптів довжних, карток з видом бурси і курзорам у Львові і на провінції за збиранє рат і жертв	„ 715·72	
за чеки	„ 500·—	
за друкованє відозв, заяв і записів	„ 424·60	
портория	„ 446·49	
(Вислано відозви з чеками до всїх Громадських Рад, Повітових Виділів, Церковних Братств, Читалень, Товариств кредитових і економічних, організаторів в краю і до знакомих Русинів і товариств в Америцї, а крім того вислано кілька разів чеки з часописями: Дїлом, Русланом, Нивою, Учителем, Дзвінком і в окремих кувертах).		
провізия і належитість маніпуляційна Почтової Щадниці у Відни	„ 198·96	
виплачено з „рахунку ріжних“ гроші, які прийшли на руки Комітету на инші цїли	„ 122·—	
на видатки канцелярийні як: книжки, векслї, кошти получені з виробленєм позичок, кількоразова розсилка чеків з часописями, куверти, послуга, новорічне, листареви і инші дрібні видатки	„ 507·84	
Разом		К. 164.072 с. 51

Віднявши розходи від приходів, остане надвижка К. 29.011·26, з котрої умішено:

на книжочку щадничу „Краєвого Союза Кредитового“ ч. 1740 . . .	К. 16.613·23
в Щадниці почтовій у Відни	„ 3.371·32
в Товаристві педагогічнім (позичка на удержанє шкіл)	„ 7.516·42
удїл в „Днїстрі“	„ 50·—
кавция в „Днїстрі“	„ 190·50
кавция трамваєва	„ 600·—
в підручній касї	„ 669·79
Разом . . .	К. 29.011·26

Дорогі Земляки!

Предкладаючи отсей звіт за 19 місяців своєї дїяльности, дякує Комітет великодушним Землякам за ту щедру жертволюбність, якої дізнавав від почину дїла до тепер і просить о дальші підмоги, що про їх конечність говорять наймогутнїйше именно ті два числа: довг 114.000 корон і заплачені до 31. грудня 1907 р. проценти 2.237 кор. 51 сот.

Від 31. грудня 1907 до нинї змінив ся стан о стільки, що з сальда — надвижки — яке лишило ся на рік 1908 і нових приходів сплачено довг 11.000 корон в Краєвім Союзї Кредитовім, підприємцеви дано нових 12.000 корон, так що довги наші виносять тепер 103.000 корон, а підприємцеви дано доси разом 169.525 корон і 65 сот. Крім сего мусїв Комітет звернути в мартї с. р. зверхности громадскій в Підкамени коло Рогатина 2.950 К., присланих через похибку до нашого Комітету чеком замість до уряду податкового в Рогатинї. Були се гроші податкові, які зверхність громадська в громадї зібрала, а що случайно мала тоді й наш чек, присланий їй з просьбою

о субвенцию, — тож замість ужити до висланя тих податкових гроший чеку уряду податкового, ужила похибно нашого чеку. В наслїдок того сума субвенций від Громадських Рад зменшила ся о 2.950 корон і виносить тепер не 4.050 корон, як виказано в приходах, але лише 1.100 корон.

Від тепер будемо подавати наші звіти що 3 місяцї до публичної відомости. Нехай наша суспільність сама себе тим чином контролює і радить, що дальше робити. Весна надходить: будинок, що стоїть від осени під дахом, чекає внутрішних робіт і виправи. Тепер посклеплено коритарі, кладуть камінні сходи, стелї, кують вікна і двері (майстер Русин, Стефанівський). Належитість підприємцеви росте з дня на день, а тут ми маємо в протягу цьвітня заплатити від векслевих довгів самих процентів понад 1.500 корон.

Дорогі Земляки! Хотяй Ваша жертволюбність за півтора року була досить видатна — зібрано з жертв і записів 45.995 корон і 36 сот. — але таки при добрій волї могла би бути ще успішнїйшою. Ми до дїла сейчас взяли ся, без проволоки, тому й поміч потрібна нам неминуче скора, щоби не попадати в нові векслеві довги. Хто знає, як тяжко було о кредит в кінцевих місяцях 1907 р., які високі проценти мусїли ми оплачувати від позичок, той буде подивляти нашу сьмілість і благословити судьбу, що таки удало ся дім під дах вивести.

До сеї відозви знова долучуємо свої чеки: нехай жаден з них не пропаде марно; просимо лише подивитись, кілько ми доси заплатили Щадниці почтовій за чеки — 500 корон — і належитости маніпуляцийної. Таї експедиция їх з часописями щось коштує й почта за додаток бере відповідну належитість. Оден добродій прислав нам було чеком 10 сот.; ми й за се були вдячні, бодай вернулись кошти вартости чеку і експедициї.

Просимо о читке письмо на чеках і о зазначуване на середній части чеку, чи квота, яку висилаєсь, становить жертву (Ж.), чи може рату на запис (Р.), щоби в книгах рахункових і виказах не закрались похибки, о які дуже легко з огляду на се, що дрібні позициї — часто сотикові — дають книговодцеви богато занятя і мучать єму очи, тим більше, що свою роботу має можність виконувати лише вечером при лямпі. До кінця 1907 р. було в нашій книзї лїквідацийній до 5.000 позиций; фахові книговодцї знають, що труду коштує обробити тілько позиций.

Просимо о терпеливість і вибачене, наколи часом друковане виказів припізнить ся або в них закраде ся яка похибка — часом мимовільна, друкарська. Ложне відчитане і втягнене в книгах чийогось імени потягає досить клопоту для нас, тому ще раз просимо о **виразне письмо.** Часом і схожість або тотожність імен збаламучує: прим. одну рату вписано П. Йосифови Пеленьскому з Жовкви замість О. Йосифови Пеленьскому з Улашковець; імя П. Гомика зі Львова відчитано раз ложно і вписано єго одну рату 20 К., яко жертву від чоловіка иншого імени; Дра Льва Коссака записано раз в канцелярії — мабуть з памяти — під іменем Михайло, а до Дра Льва вислано пригадку о дальші рати на скрипт, хотяй у него той скрипт довжний був вже в руках, виставлений секретарем Комітету, що про сплату всїх рат Дром Львом знав від курзора. Провірене тих похибок коштує нераз дуже богато шуканини. Від курзора знова дістає канцелярия посьвідки і викази щіломісячні — але гроші зібрані переймає що кілька днїв секретар і квітує в книжочці юкстовій; наколи нема инколи часу сейчас всїх позиций в контові книги повтягати, то втягає ся їх лише в лїквідацийну; тому раз стало ся, що пригадки партиям, пороблені на основі контової книги — без помочи лїквідацийної — упрошеним до того чоловіком, не обізнаним ще добре з дїловодством Комітету, дістали ся й таким особам, що на руки курзора свої рати складають, прим. О. Дрови Боцянови, П. Рожанковському, О. Др. Бартошевському, Й Максимовичови. Але що дїяти? Розірватись годї! Адмінїстрация коштує нас й так досить богато, а якби хотїло ся оплачувати такого книговодця, котрий би кождого дня сейчас цїлу роботу полагоджував, то ми би мусїли йому місячно платити найменше з яких 100 корон. З досьвіду-ж знаємо, що навіть й тодї такі, формальної натури, похибки могли би лучати ся!

Комітет просить дуже усердно, приняти ті поясненя до ласкавої відомости і присилати та доручувати ласкаво жертви і рати і зєднувати нам ревно нових прихильників і жертводавців. Нехай ті, що не мають ще довжного скрипту на 100 К., зголосять ся ще по него — сплачувати можна ратами; — маємо їх ще до розпроданя 250 штук, а тих наших великодушних Добродіїв, що сплатили вже по одному, сьміємо просити о ласкаве набуване нових скриптів на рати, як се вже кількох панів робить. Всїх, що зобовязались ласкаво платити рати, просимо о точне присилане рат. Звертаємо однак увагу, що рати на записи зараховуємо лише тим Вп. Добродіям, що прислали нам підписану заяву, якою обовязали ся платити; всьо инше втягаємо під рубрику: жертви.

Нам потрібно помочи не лише загальної, всенародної, але й скорої, дуже скорої, щоби з початком вересня с. р. могли бурсаки той новий будинок вже замешкати. А можна їх буде там помістити, як тепер показує ся, найменше 300!

Комітет має безсумнівну надію, що наша патріотична і жертволюбива суспільність відізве ся, так як все, голосним відгомоном на сей наш скромний голос о підмогу для нашої бідної, а образованя жаждучої молодежи.

КОМІТЕТ БУДОВИ БУРСИ РУСЬКОГО ТОВ. ПЕДАҐОҐІЧНОГО

У ЛЬВОВІ, УЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 47.

Ґі де Мопасан.

38)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Всї дороги, якими він намагав ся попровадити свої думки, зводили його назад у те саме місце, де вже на нього ждало се біле личко, причаїло ся, щоб його мучити на ново. Ся мара стерегла його на кождім кроцї, крутила ся вічно докола нього і задержувала його сейчас, коли він лише пробував яким-небудь способом утїкати.

Вже в парку Ронсієр, в часї сего нічного проходу, сї дві женщини помішали ся йому в голові, тепер він мішав їх знова, коли лише переставав резонувати та арґументувати і пускав свобідно свої думки, щоби вже раз дійти до того, що воно таке, се дивне чувство, котре так оволодїло його тїлом і душею. Він питав себе: „Невже я справдї більше люблю Анетту як годить ся?“ І остаточно дійшов він до того переконаня, що він любить пристрасно якусь женщину, котра має всї черти Анетти, але таки не є нею. І тодї він, не маючи відваги сказати собі правди, потїшав себе: „Я не люблю Анетти, я лише жертва її подібности до мами.

Але ті два дни в Ронсієр були в його душі наче жерелом тепла, щастя, розкоші; найменші подробицї приходили йому на память дуже докладно, а спомини їх вражали його навіть більше як сама дїйсність. Нараз станула йому перед очима та сцена, коли то вони вертали з цвинтаря, а Анетта бігала за цьвітами. І він пригадав собі, що обіцяв Анеттї блаваток з сафірів по поворотї до Парижа.

Всї його постанови пропали марно, він навіть не пробував бороти ся з собою лише взяв за капелюх і вийшов та радував ся вже наперед що зробить їй таку приємність.

Коли він переступив поріг панства де Ґілєруа, служба сказала йому:

— Панї нема дома, лише панна.

Він тим утїшив ся дуже.

— Скажіть їй, що я хотїв би з нею говорити.

І потихоньки, на пальцях всунув ся до сальону, наче би бояв ся, щоби хто його не почув.

Анетта прийшла сейчас.

— Добридень — сказала вона поважно.

Він зачав сьміяти ся, стиснув її за руку і сїв собі побіч неї.

— Вгадай, чого я прийшов?

Вона надумала ся хвилинку.

— Не знаю.

— Щоби запровадити тебе з мамою до золотаря, де виберемо той блаваток з сафірів, що я обіцяв тобі в Ронсієр.

Лице Анетти заяснїло від щастя.

— Ах! а мами нема дома! — сказала вона. — Але мама зараз верне. Ви зачекаєте, неправда?

— Зачекаю, коли не довго.

— Дивіть ся, який імпертинент! Зі мною йому довго чекати! Ви обходите ся зі мною як з дїтваком.

— Так воно зле не є, як ти думаєш.

І так як в найлїпших днях своєї молодости, прийшла йому тепер охота подобати ся за всяку цїну, бути шармантським і дотепним, вихіснувати всї свої спосібности, якими лише міг дїлати на людий; одним словом прийшла на нього така хвиля, коли то пави презентують хвіст, а вірші пишуть поети. Дотепи приходили йому до голови один за другим; і він говорив так, як вмів говорити за добрих часів. Анетта оживила ся сею вервою і відповідала йому з цїлою хитростю та іронїєю, яка вже розвивала ся у неї.

Нараз крикнув він серед жартобливої суперечки:

— Але Ви вже менї се нераз казали, а я Вам відповів...

Вона перебила йому, розсьміявши ся голосно:

— Ов! Ви вже менї не тикаєте? Ви берете мене за маму.

Він спаленїв, змовчав на хвилю, а відтак сказав:

— Бо твоя мама з яких сто разів вже піддержувала супроти мене ту саму думку.

Його говірливість кудись подїла ся. Він не знав більше, що казати, якийсь страх напав його перед сею дївчиною.

— Мама іде — сказала вона.

Двері від сусїдного сальону відчинили ся, а Олївє змішав ся так, наче би хто його злови на якимсь дуже негарнім вчинку, і зачав оправдувати ся та оповідати, як то він нараз пригадав собі на свою обітницю і прийшов по них, щоби піти до золотаря.

— Я маю фякра на долинї — сказав він — ми там помістимо ся, я сяду собі на переднім сїдженю.

Вони від'їхали, а за кілька хвиль війшли до склепу Монтари.

Занятє Бертена було того рода, що він мусїв цїле житє обертати ся в товаристві женщин обсервувати їх, студіювати їх, вічно занимати ся ними, любити їх, пізнавати докладно їх смак, розуміти ся так добре як вони самі на туалєті та на модї, знати всї подробицї їх приватного житя; через те він допровадив до того, що нераз подїляв зовсїм їх вражіня. Коли приміром входив до склепу, де продають ся всїлякі гарні та делїкатні доповненя їх краси, то відчував майже таку приємність як вони самі. Він занимав ся живо всїми сими дрібницями, якими вона прикрашували ся. Він любив дивити ся на материї, коронки притягали його руки, найнезамітнїйші оздоби звертали на себе його увагу. В виду золотарських вистав він відчував певного рода релїґійну почесть наче перед сьвятинею покуси; а вкрита темним сукном ляда, де вправні пальцї золотаря розсипували дороге блескуче камінє, наповнювала його справдешним поважанєм.

Він посадив обі панї перед лядою, на якій вони обі положили мимохіть одну руку, і заявив, чого бажає; властитель показав йому взірцї цьвітів.

Відтак розкинено перед ними безліч сафірів; треба було вибрати з того чотири. Се тревало довго. Обі панї обертали їх кінцем нігтів на сукнї ляди, брали їх осторожно до рук, придивляли ся до сьвітла, студіювали їх зі знанєм і пристрастию. Остаточно відложено чотири найгарнїйші на бік; тепер треба ще було вибрати три смараґди, яко три листочки, і один малесенький брилянт, що мав мінити ся в серединї цьвіта наче крапля роси.

Олївє був прямо упоєний щастєм і радостю; він сказав до графинї:

— Чи можу Вас просити зробити менї одну приємність.

— Яку?

— Прошу вибрати собі два перстенї.

— Хто, я?

— Один для Вас, другий для Анетти. Прошу приймити від мене сї невеличкі дарунки, як спомин двох днїв в Ронсієр.

Графиня відмовила, але він обставав при своїм. Вивязала ся довга дискусия, борба на слова і арґументи і остаточно з великим накладом працї Олївє побідив.

Принесено перстенї; одні були дорожші, в осібних пуделочках, ниші уложені рядами в квадратових скринках. Маляр сїв собі між обома панями та з таким самим запалом і цїкавостю як вони взяв ся витягати золоті перстенї один по другім з атласових рівцїв. Він клав їх перед себе на сукно ляди, де повставали таким способом дві купки перстенїв: одні ті, що їх відкидано на перший погляд, а з других мало ся доперва вибирати.

(*Дальше буде.*)

При закупнї товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Піддячий обзнакомлений в сїй галузи на підставі практики як також міг би вести рільне господарство глядає зараз посади. Адрес: Ст. Лопатка, Заболотівцї коло Бродів. 431 1—1

Прийму двох селяньских хлопцїв що покінчили народну школу — на науку огородництва, садівництва і пасічництва. Кошицький, огородник в Скнилові, почта Кульпарків. 393 5—5

ПОЛЕ! Продам, або винайму 10 моргів поля в тім 24 моргів лїса в Грозьовій повіт Добромиль. Павлюх, Львів 408 ул. сьв. Тереси 34 4—4

Маю на продаж 100 пнїв пасіки „дзержони“ — або разом або поодиноко по умірковaній цїнї. Іван Антонюк в Переволоцї п. Бучач. 451 3—4

Є на продаж десятьморґова парцеля близько Львова (4 клм.) Близша відомість в редакціи „Дїла“. 392 5—5

Подешевів смалець лише в торговли Леонарда Солеського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 268 б

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Солеського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Новість! Медове масло курацийне 1 клґ. кор. 1·26 в краснім емайльованім ведерци 5 клґр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Солеського улиця Баторого ч 2 Львів. 881 б

Ножицї пилки до обтинаня галузей, до шпалерів, скробачі до мху, щітки дротяні поручає Фр. ХЛЯДЕК, 430 Львів, Ринок 45 1—2

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 127—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!
Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні урядженя стильові: спальнї, їдальнї, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосяжні і дитинні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости У великім виборі дивани, хідники, портиери, фірачки, стори, капи на ліжка, копики, ковдри, подушки волосїнні і з піря, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають
ШУСТЕР і Точиський
Львів, ул. 3-го мая ч. 5.
841 7—10

Насїня ярин і цьвітів
сьвітової слави
VILMORIN ANDRIEUX
продає і висилає відворотною почтою
ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367
Комісово Торговельний Дім
ул. Костюшка ч. 1. (*Народна Гостинниця*).

Руська арт. різьбярсько-золотарська робітня заложена 1882 року.
Якима Долгого в Тисьменици
відзначена срібними медалями на виставах краєвих.
По викінченю робіт в церкві катедральній в Станиславові, виконує всяку роботу різьбярско-золотарську до наших церквей, як іконостаси, вівтарі, проповідницї, кивоти, бальдахіми і проч. після власних плянів стильових, по дуже умірковaних цїнах.
Дякуючи всїм Всч. парохам, що зволили ласкаво віддати свої церкви до украшеня минувшого року а іменно Всеч. оо. Залужному в Потоцї, Петрикови в Потоцї золотім, Козловському в Бариши, Барусевичови в Деґові, Ваневи в Заланові і о. І. Олесницькому в Переволоци. Поручаючись ласкавій памяти і остаюсь з глубоким поважанєм **ЯКИМ ДОЛГИЙ.** 875 5—5

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий, під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше
„АЛЇАНЦ“
Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.
Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 80,000.000·00.
ФІЛЇЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ
Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.
Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 303 4—44

Листковий Калєндар
до віддираня що дня з красною вінєтою до вішаня на стіну або ставленя на бюрку продає по 1 К з пересилкою 1·20 К.
„Сокільский Базар“
у Львові, ул. Руська ч. 20.
122а 9—?

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти“ у Львові Ринок ч. 10. з отсим порядком деннин:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Роздїл чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих.
5. Внесеня на інтерпеляциї членів,

Д-р Кость Левицький предсїдатель Ради надзираючої.

Василь Горбай секретар. 434 3—3

Основане в р. 1901.
КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ
Урядників і Сьвящеників
стоваришенє зареєстр. з обмеж. порукою у Львові.

I. Удїляє позички скриптові і векслеві на 7%; а) яко личний кредит за відповідною порукою, б) на застав ефектів і полїс житєвих в) за кондиктом на поборах службових г) на гіпотеку реальностий. *Скора виплата. Догідна сплата.*
II. Членьский удїл 50 кор. Дотеперішна дивіденда виплачувана членам від удїлів 6%.
III. Принимає вкладки щадничі на 4½% з піврічною капіталїзациєю і оплачує само податок рентовий від вкладок.
IV Посередничать з заключуваню „ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ“ всякого рода в „Beamten Verein“ і товаристві Краківскім. Має заступство Першого загального Товариства урядників австро-угорскої монархії (*Beamten-Verein*) у Відни, найбільшого австрийского товариства асекурацийного з найнизшими преміями. *Всяких інформаций в справах житєвих обезпечень і потрібних друків удїляє безплатно. Чистий зиск з сего посередництва дає на рускі добродїйні цїли, кождий проте повинен обезпечатись на житє лише через Товариство урядників і сьвящеників.*
V. Купує і продає ефекти найкористнїйше, виплачує купони, принимає векслї і ефекти до інкасса.

Льокаль: **ул. Руска ч. 3, I. пов. — Години урядові від 9—1 і 4—6½ по пол.** 86

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно к'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає
„РИЗНИЦА“
свої великі склади в Самборі і 3 філїях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаницї, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патерицї, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цїнах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.
Відзиваємо ся до всїх:
Піддержуйте „РИЗНИЦУ“, котра за час 15-лїтного істнованя роздала виж сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ“ занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!
261 7—10 **Дирекция „Ризници“.**

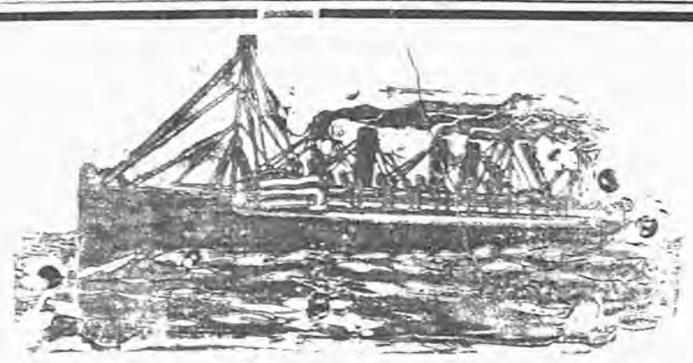

до Америки
Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ
Найдешевша торговля ґалянтер. товарів
АДОЛЬФА РАППА
у Львові, Ринок ч. II.
(напротив товариства „Просьвіти“).
Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краваток, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалєтового мила і перфумериї.
Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.
Хто не може особисто приїхати, тому [illegible] жаданий товар за попереднім надісла[illegible] готівки або послїплатою. — Если не под[illegible] ся приймаю назад. 12
Великий вибір біжутерії.
ШКАРПИТКИ від 40 сот. СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1 20	5 25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8 4[illegible]	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5·[illegible]	10 30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9 40к	10·50
Самбора	3·00	10 30	1 55	—	9·20
Любіня	3·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4·50	—	—
Янова	3 22	1 15	5 00	9 25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	8 20
Брухович	10·05†	—	3 25	5·30	9 35
Зимної води	5 50	7 25	1 1	5·25	9 50к

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	3·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45к	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	3·34к
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою к — в недїлї і сьвята від 5 до 10/9 що день буквою к.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манєпки) Коперніка ч. 9

Ч. 76. Львів, субота 4. н. ст. цьвітня (22 ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки)

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Глум з парляментаризму.

Се, що діє ся від якогось часу на парляментарнім терені Австриї було би вельми комічним, як би рівночасно не було дуже сумним для кождого, хто від нового парляменту надіяв ся поправи тяжких відносин. Австрийський парляментаризм — замість сподіваного уздоровленя через введенє демократичної виборчої системи — не лише, що не проявляє ніяких ознак, котрі вказували би на яку-небудь поправу внутрішно-парляментарних, міжпартийних відносин і леда дрібниця викликує в парляментарній машині непропорціонально значні забуреня, але що більше! — нині можна сконстатувати ще сумнійший факт, що парлямент загального і „рівного“ виборчого права в своїй повазі і престіжу зглядом правительства стоїть de facto навіть позаду давних, курияльних парляментів, хоч би навіть з послідних часів куриялізму. В курияльнім парляменті були дві поважні числом і енергічні сили — молодочехи з одного боку а всенімці з другого — для котрих парлямент був одиноким форум, де вони могли, кожда сторона в противнім напрямі, шахувати роз'ємного судию, правительство. І ті дві національні сили, в інтересі власного впливу на правительство, стояли будь-що-будь при засаді парляментаризму, хоч рівночасно їх-же власна борба розсаджувала парлямент. Партиї самі копали гріб парляментови — не вільно однак було правительству брати парляменту на глум. Воно могло часом оминати парлямент, могло скористати з славетного 14-ого параграфу — не мало однак сьміливости глумити ся в очи цілому парляментови і всім його партиям.

А тепер воно над „парляментом народним“ справді глумить ся. Основним правом парляменту є право призволу на буджет і на рекрута, а разом з тим право вичерпуючої, свобідної і всесторонної контролі та критики над діяльностию і і предложенями правительства. Коли німецько-чеська борба в курияльнім парляменті унеможливляла парляментарне переведенє „державних конечностий“, а разом з тим всяку дискусию над правительственними предложенями, тоді правительство могло ще найти для себе викрут, чому воно вживає непарляментарної дороги §-у 14-ого для переведеня тих „конечностий“. Коли однак нині — хоч крім руської опозициї нема в парляменті ніякої справді опозицийної групи — правительство засипує парлямент цілим рядом наглячих внесень, обіймаючих правительственні предложеня, між иншим що до контінґенту рекрута та щодо підвисшеня контінґенту оборони краєвої, то се вже вказує, що ні правительство ні сам парлямент не беруть серіозно управнень сего-ж парляменту. Се значить: очевидний занепад австрийського парляментаризму.

Головний орґан австрийської социяльної демократиї, якої парляментарний клюб по своїй одноцільности та по звязи з широкими робітничими масами треба вважати найсильнійшим клюбом парляменту (числом перевисшає його лише антисемітсько-клерикальний союз, зложений однак з двох фракций!) піддав отсе поведенє правительства супротив парляменту рішучій критиці. „Arbeiter Zeitung“ констатує при тім цілком слушно, що вношенє правительственних предложень у виді наглячих внесень єсть очевидним над'ужитєм реґуляміну посольської палати, а то тим більше, що сї наглі внесеня перепачковано на порядок дня крадькома, наслідком повзятого з гори порозуміня між президиєю палати а президентом міністрів — так, що саме предложенє о контингенті рекрута вплинуло до парляменту de facto аж в 24 годин по „зголошеню“ дотичного наглого внесеня через прислужного правительству словінського клерикала, п. Поґачніка. Рівнож цілком слушно завважала „Arbeiter Zeitung“, що навіть, як би реґулямін допускав вношенє державних конечностий у формі наглих внесень, то вже рішучо єсть зломанєм реґуляміну, коли в наглім внесеню п. Поґачніка (о рекруті) пропонує ся, аби його мерітум ухвалити без реґулямінового трактованя т. є. без відосланя до комісиї та без переведеня його через нормальні три читаня. Вкінци однак бачить „Arbeiter Zeirung“ виновника сего лише в особі президента палати та кінчить увагою, що таке самовільне нехтованє парляменту єсть лихим виховуванєм молодого парляменту, а такі виховавці, як президент палати, є його проклятєм.

Ми переказали в головних зарисах голос головного орґану австр. социяльної демократиї якраз тому, бо саме ніхто инший, лиш австр. социяльна демократия, як найсильнійша „опозицийна“ ґрупа парляменту, поносить головну вину того стану, який у своїм орґані піддає многоглаголивій критиці. Ніхто-ж инший, як іменно социяльні демократи своєю крайно-опортуністичною, аж до рабства опортуністичною, тактикою в осінній сесиї парляменту довели до сего, що одинока справді-опозицийна ґрупа в парляменті, українські посли, рівно-ж вступили на слизьку дорогу опортунізму. Коли в грудни м. р. барон Бек, перебігаючи дорогу укр. клюбови, друге і трете читанє австро-угорської угоди перепачкував до парляменту дорогою антисемітського наглого внесеня, социяльні демократи гляділи на се мовчки, бо не о їх шкіру тоді розходило ся. Що більше! їх орґан давав тоді адмоніциї Русинам та вчив наш клюб... парляментаризму.

Нині аж похопили ся социяльні демократи, що тактика їх в осінній сесиї була короткозорим вислугуванєм обманчивому правительству та стеленєм дороги до диктатури правит. бльоку. Дрожучи о мандати, не мають однак соц.-демократи відваги зірвати ся до мужного протесту против наруги над парляментаризмом, а лише викивують „пальцем в чоботі“ на стовпцях свого головного орґану, хоч досить в них було-би сили, аби в союзі з нашим клюбом та з деякими поменшими ґрупами покласти рішуче veto тактиці правительства і його антисемітсько-клерикально-польських союзників.

Коли справді на ніщо зведеть ся так довго вичікуваний всіма поневоленими „парлямент народний“ — то вина за се спаде в першім ряді на социял-демократию, яку істория Австриї покликала відограти ролю могучого, реформаторського чинника в державі, а яка ту свою історичну ролю проміняла на дрібну монету філістерського крамарства.

Шкільна справа в росийській думі.

На кількох послідних засіданях росийської державної думи ведеть ся буджетова дискусия про потреби народного шкільництва. В сегорічнім буджеті правительство домагаєть ся суми 1,400.000 рублів на загальні потреби народної школи і 5,500.000 рублів на надзвичайні потреби з огляду на недалеке заведенє загальної початкової науки. Над сими позициями й ведеть ся дискусия, яка крім загального інтересу цікава ще й тим, що серед неї промовляв перший раз в думі міністер просьвіти Шварц.

Заки подамо хід тої дискусиї, наведемо з реферату справоздавця шкільної комісиї кілька характеристичних даних про стан народної просьвіти в Росиї. Дітий в шкільнім віці є в росийській державі (без Фінляндиї) $13^1/_2$ міліонів, для котрих треба-б 250 тисяч шкіл, що потягло-б за собою річний видаток в сумі 103 міліонів рублів. Тепер істнує в Росиї 70.000 народних шкіл (разом з церковно-парохіяльними). При помочи згаданої надзвичайної буджетової суми те число могло-б зрости до 85.000, а число дітий у них до одного міліона. Як видно з сього, до осягненя відносин, серед яких початкова просьвіта була-б справді загальною, ще дуже далеко. Через те ніхто з бесідників в принципі не відмовляв жаданих буджетом сум, тільки кадети і лівійші від них вказували на недостаточність заходів правительства коло народної просьвіти, а також критикували обрусительну систему росийської народної школи.

Так прим. один з перших бесідників у сій справі, звісний провідник кадетів Родічев, котрий промовляв на засіданю з 24. марта, заявив між иншим: „Треба усунути недостачу національної толеранциї зі справи просьвіти, бо та недостача приносить шкоду культурі. Є конечною річю ввести науку в місцевих мовах. Тільки тоді уникнемо закиду, що стараємо ся викрутити ся перед історичною конечністю. Коли будемо виступати проти навчаня в місцевих мовах, то защіпляти-мемо не цивілізацию“. — Так само социяльно-демократичний посол Кузнєцов, котрий промовляв на засіданю з 27. марта, заявив ся за тим, „щоби всі національности, які живуть в державі, мали право до виміни думок в матерній мові, бо се є право кождого чоловіка і горожанина“.

На сім підкладі відносин офіцияльної росийської школи до неросийських народів держави вибух на засіданю з 27 марта між польським колом і октябристами конфлікт, якого епільогом було також засіданє з 31. марта. А саме на засіданю з 27. марта забрав голос посол з Лодзі д-р Антін Ржонд, щоби від імени польського кола заявити, що воно не може голосувати за проєктом, бо в Польськім Королівстві жадана сума не піде на цілі дійсної просьвіти, але також не буде голосувати проти проєкту, признаючи його користь для Росиї, і тому здержить ся від голосованя. Мотивуючи те становище польського кола, пос. Ржод сказав між иншими:

„Важкий і довголітний досьвід польського народу дає нам повну певність, що власне при теперішній орґанізациї шкіл і при теперішних умовах суспільного та політичного житя в Королівстві ті кредити не підуть на дійсні потреби народної просьвіти. Будуть вони й далі служити цілям і задачам, для осягненя котрих правительство церемінило в нас школу на знаряд політичної пропаґанди. Наслідком тих задач важко зароблений гріш робітника чи селянина польського, коли часом і вертає до рідного села, то виключно на те, щоби полошити їх спокій, щоби деправувати душу їх дітий“.

Власне сї слова польського посла викликало пристрастну відповідь одного з найліпших октябристських бесідників у думі, петербурського посла Анрепа. Вислів посла Ржонда, що росийська школа деправує душу польської дитини, назвав він образою росийського народу і реаґував на ту образу пристрастною промовою, в якій між иншим висловив втіху, що Поляків у думі так мало, що їх становище не може вплинути на долю проєкту, а також закинув польським послам, що вони тому не хотять голосувати за проєктом, бо „ідеєю Поляків є, нехай росийська земля гниє в темноті“. Що-ж до узглядненя місцевих мов взагалі, то бесідник радить застановити ся над тим, чи признати право тільки мовам „культурних народів, чи всіх племен в загалі“. Крім того бесідник домагаєть ся, щоб школа була патріотична в росийськім державнім дусі.

З дальших бесідників кадет Шінґарев взяв в оборону Поляків перед підсуванєм їх становищу таких ворожих росийському народови мотивів, як се зробив Анреп, а відтак промовляли ще між иншими польські посли з Литви: Завіта, домагаючи ся узглядненя польської і литовської мови в народній школі на Литві, і кс. Мацєєвич з Вильна.

Сей останній піддав критиці обрусительну шкільну систему в Польськім Королівстві словами бувшого начальника краю Гурка, котрий в своїм мемориялі з 1890 р. писав: „Правительственна школа звертає ся до польської дитини не тільки без любови, але просто ворожо; там роблять їй закид польського походженя, ображають її національні почуваня, її релігію, обходять ся з нею з підозрінєм, її матерній мові лишають місце по мовах чужоземних, по француській та німецькій“. Далі покликав ся бесідник на мемориял кн. Імеретинського з 1903 р., котрий також осуджував шкільну систему в Польськім Королівстві.

В кінці на засіданю з 31. марта вияснив ще раз становище польського кола його презес Дмовський, зазначуючи, що коло тому не може голосувати за проєктом, бо не може взяти на себе відповідальности перед польською суспільністю за ту діяльність, на яку обернуть ті гроші місцеві власти в Польськім Королівстві; за те коло признає корисність проєкту для Росиї і тому не буде голосувати проти проєкту.

По Дмовськім промовляли проти Поляків „истинно-русскіе“ Алєксєєв і Пуришкевич.

Що думська опозиция, а навіть октябристський центр признає потребу заведеня місцевих мов в народній школі, се факт дуже відрадний. За те дуже невідрадним являєть ся те, що в цілій думі не знайшов ся ані оден посол, котрий вказав би на шкідливість обрусительної шкільної системи для українського народу, — як се зробили польські посли в обороні своїх справедливих прав на національну школу. А шкільна справа на Україні з повним проскрібованєм української мови дає ще більш даних до такого виступу, ніж їх мають Поляки. Де був підчас дебати прим. київський посол проф. Лучицький, котрий перейшов не тільки як кандидат кадетів, але котрого київські Українці вважали також своїм, українським кандидатом, а котрий був би тільки поступив згідно з домаганєм своєї партийної програми, коли-б був виступив в обороні національної школи для народу, з котрого сам походить і котрого членом себе хоч деколи вважає? Дивно також, чому не промовив ніхто з тих 33 послів-селян, що внесли окремий проєкт про признанє прав українській мові в народній школі.

При сій нагоді згадаємо, що так само ніхто з послів не підніс голосу в обороні прав української мови, коли дума недавно ухвалила проєкт міністерства про викладанє польською мовою науки польської мови та аритметики в учительських семінариях Хомщини. Ніхто тоді не сказав, що в учительських семінариях Холмщину треба би перше всего завести викладову мову українську, бо-ж в них приготовляють ся вчителі для українського народу.

Правительство добре подбало, щоб до думи не дістав ся ніхто зі сьвідомих Українців, а ті „тоже Малороссы“ в роді київського професора Лучицького або темні мужики, котрих нема кому вивести з неясности і непевности національного інстинкту на ясний шлях національної сьвідомости — мовчать, коли треба-б заговорити громовим голосом в обороні наших національних прав.

В кінці вважаємо нашим обовязком звернути увагу на те, яка дивна схожість завважуєть ся між обрусительною системою школи в Польськім Королівстві і польонізацийною системою галицької школи. В промовах польських послів вистало би змінити тільки два слова (замість „Росияни“ — „Поляки“, а замість „Поляки“ — „Русини“) і ми дістали би вірний образ галицької школи. Тільки є ріжниця в тім, що коли між Росиянами не тільки кадети і лівійші від них, але навіть такий Гурко чи Імеретинський пятнували ту обрусительну систему, то серед польської суспільности не тільки в офіцияльних, але мабуть навіть в найпоступовійших кругах не найдеть ся чоловік, який признав би шкідливість польонізацийної системи галицької школи для нашого народу. Навпаки, всі ті панове впевняють нас, що польське „unarodowienie szkoły“, се велике добродійство для нашого народу.

Парляментарні справи.

Комісия буджетова

радила вчера над етатом середних шкіл і біблїотек.

Референт п. Ґломбінський обговорював недавну анкету в справі реформи середного шкільництва та підніс що зі становища економічного і суспільного потрібна є далека діференция середних шкіл. Бесідник домагаєть ся, щоби в шкільництві зірвати з закоріненою системою перекиданя на звичайно бідні громади тягару достарчуваня будинків на школу.

П. Корошец домагаєть ся розширеня словінської ґімназиї в Цилеї на висшу ґімназию.

П. Гофман-Велєнгоф противить ся домаганю п. Корошеца.

П. Романчук висказав признанє міністрови просьвіти за скликанє анкети в справі середних шкіл. Бесідник годить ся з розпорядженєм про іспити зрілости, тільки думає, що іспит з істориї повинен дальше істнувати в обмежених розмірах. Потім обговорював переповненє галицьких ґімназий та їх невідрадні гігієнічні відносини. З уваги на те конечне сотворенє нових ґімназий в Галичині. Треба також старати ся про відповідне поміщенє ґімназий. Нині істнує богато ґімназий, котрих поміщенє є сполучене просто з небезпекою для людського житя.

Дальше бесідник жалкуєть ся, що в Галичині з 51 ґімназий є тільки 5 руських. Після числа людности повинно на Русинів припасти 22 ґімназий; навіть, коли брати під увагу тільки число учеників у руських ґімназиях, треба оснувати ще 3 руські ґімназиї. Одначе се число не може бути мірою, бо в більшій частині східно-галицьких міст є тільки польські ґімназиї так, що руські діти мусять ходити до польських шкіл.

Якби прийшло до розділу ґімназий після національности учеників, то се вийшло-б на користь Русинів. При тім треба взяти під увагу, що богато руських хлопів тому не посилає синів до ґімназиї, бо в сусідстві нема руських ґімназий. Якби засновано нові руські ґімназиї, всі без сумніву мали-б потрібну скількість учеників. Нині нема ні одної руської ґімназиї, числячої менше ніж 600 учеників; а про те кождого року засновують нові польські ґімназиї, між тим коли проминає ряд років, поки стане нова руська ґімназия. Вина сього лежить у галицькім шкільнім законі, котрий заснованє руської ґімназиї або заведенє руської викладової мови робить зависимим від згоди сойму. Було-б вказане, щоби правительство вплинуло на галицький сойм, аби в більшій ніж доси мірі узглядняв руські потреби. Русинів трактують на поли шкільництва гірше, ніж инші народи Австриї.

П. Василько констатує, що анкета в справі середного шкільництва, відмінно від инших анкет, дала вдоволяючий вислід, та заявляє, що розпорядженє в справі іспиту зрілости займе почесне місце в істориї управи австрийського шкільництва. Обговорює домаганє Німців на заснованє рівнорядних кляс у Кімполюнзі та заявляють ся проти того.

По промові п. Дрексля перервано наради.

Дальше засіданє нині о 5 год. попол.

З кола польського.

На вчерашнім засіданю кола польського між и. реферував п. Бузек про справу рільних і промислових робітників з Галичини в Німеччині, а саме квестию карт леґітимацийних. Референт зазначив, що карти навіть барвою ріжнять ся; для Поляків видають карти червені, для Русинів жовті, для всіх инших білі. П. Бузек поставив внесенє, щоби заінтерпелювати в тій справі правительство та завізвати його до інтервенциї. Над сею справою розвинула ся довша дискусия; вкінци на внесенє мін. Абрагамовича постановлено відіслати її до комісиї парляментарної.

Пп. Ґломбінський і Малаховський зложили вчера іменем кола польського вироблений п. Малаховським мемориял про потреби галицького судівництва.

Державна рада.

(Засіданє з 3 цьвітня.)

В продовженю своєї промови про контингент рекрутів, котрої початок ми подали вчора в телеґрамах, п. Дашинський сказав, що социяльні демократи не будуть довше терпіти легковаженя парляменту з боку правительства та в часі буджетової дискусиї дадуть палаті нагоду виявленя сильної волі, щоби на будуче правительство так самовільно не визначало реченців скликаня парляменту й соймів, як доси. Обходимо сього року 60-літний ювілей нетільки панованя цісаря, а також історичний народний ювілей великого революцийного руху з 1848 року (Оплески серед социялістів). Тоді ходило про те, щоб висвободити народ від панованя февдалізму і мілітаризму...

П. Бєльоглявек (христ. соц.): „А тепер забігаєте до Бурґу“.

Перериваня є боку социяльних демократів, голоси: Толстой, Толстой, знавець літератури!

Дашинський до Бєльоглявка: Пане члене краєвого виділу, ми чули, що Ви назвали нині великого письменника Толстого старим ослом (alter Tepp); як се правда...

П. Бєльоглявек: Се правда.

П. Дашинський: Коли так, то Ви ріжните ся, від поданої Вами характеристики, тільки тим, що Ви не старий осел, а молодий. (Сьміх і оплески).

П. Бєльоглявек: Чоловік, який каже, що кожда порядна людина сидить у вязниці є дурень (Trottel).

П. Дашинський промовляє дальше і вичисляє домаганя, які в останнім десятилітю поставлено до військової управи, а яких вона не узгляднила, та підносить, що парлямент, оснований на загальнім голосованю, не може толерувати істнуючі в армії відносини. Треба розпочати боротьбу. Потім обговорював справу дволітної військової служби, виступив проти застарілої військової юдикатури і домагав ся її реформи на прінціпі явности, обговорював мальтретованих жовнярів та инші хиби в військовій системі, вкінці зазначив, що австрийські горожани за границею, хоча наша армія є вдвоє більша від анґлійської, не мають такої охорони і безпеки, як анґлійські й инші за границею.

Коли Анґлія є „noli me tangere“, австрийскі горожани заповняють росийські вязниці та поліция пруська насильно заосмотрює австр. горожан в леґітимациї так, що вони є безоружні і видані на визиск юнкрів. З уваги на те — закінчив бесідник — є поважні причини, щоб міністрови і управі військовій в Австриї не ухвалити ні одного сотика.

П. Бєльоглявек полемізує з Дашинським. Військова служба не деморалізує. Треба дякувати Богу, що маємо армію, яка ще може зазначити межі социяльній демократиї; бо прийде пора, коли деякі люди стануть ся зухвалими і треба буде їх втихомирити. Армія нам потрібна для охорони перед демонстрантами. Бесідник є противником народної міліциї, бо в ній не було би потрібної карности.

По промові п. Гакенберґа (с. д.), котрий домагаєть ся дворічної військової служби, промовляє п. Войцех Дзєдушицький. Бесідник заявляєть ся за наглячістю, хоча є противний такому трактованю правительственних предложень. Він дивував би ся, як би й посли инших народів так само не голосували. Народи і конфесиї в сій частині Европи можуть тільки в Австриї числити на свободу. Австрия, се єдина держава, в котрій — хоча-б декотрі народи і партиї були невдоволені — ніхто фактично не є гноблений. (Оплески серед Поляків).

П. Окуневський: Ого!

П. Дзєдушицький: Прошу, як коли прийде предложенє про вивласненє Русинів, або як руським дітям заборонять говорити в ма-

Памятайте, що найліпша горівка є тілько у фабриці Зиґфрида Кребса Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

тірній мові, тоді зможете так закликати. (Живі оплески в Поляків). Як би Поляки в Росії або Пруссії мали ті права, які мають Русини в Австрії, ми були-б вдячними підданими даної держави. (Грімкі оплески серед Поляків).

П. Окуневський: Адже нас вивласнюєте.

П. Дзєдушицький: Де-ж той закон? Ваше сторонництво осьмішаєть ся такими твердженями. Можна зрозуміти, чому в пруським соймі говорять неправду про Поляків в Австрії. (Поляки живо протакують).

Бесїдник заявляє, що сильна армія є потрібна, поки Німеччина має величезну армію. В інтересї держави Поляки будуть голосувати за предложенєм. Є бажанєм кола польського, щоби армія була відповідно сильна, щоби Австрия, в котрій свобода народів є більша, ніж деинде, була безпечна перед заскоченєм і легковаженєм. (Живі оплески у Поляків).

По промові п. Штарка наради перервано і засїданє замкнено.

Дальше засїданє нині о 10 годині перед полуднем.

„Кульмінацийна“ точка.

(Замітки про третю конференцию директорів галицьких шкіл середних).

(*Конец*).

А обиджає-ж той duch narodowy в теперішних польських гімназіях східної Галичини до нескочу серця руської молодїжи! Вже сама сфалшована істория Польщі, спрепарована ad maiorem Polonіae gloriam, а на понижуванє руської народности, істория, котру кождий ученик, особливо Русин, мусить красше сьпівати, ніж пісню до Пречистої Дїви, — вже сама наука сеї історії що хвиля обиджає національні почування Русинів. А що-ж казати пр. про обовязкову лектуру повістий Сенкевича! Бож скорійше простить ся Русинови, коли не знає гарного Pana Tadeusza, ніж коли би не умів розказати осоружних сцен з повісти „Ogniem i mieczem“.

Чи така наука не мусить викликати у руської молодїжи наслїдків просто противних наміреним? Чейже в нинїшних часах ніхто не припустить, щоби про історию Руси і Польщі Русин довідував ся аж у школї і лише в школї!

Але сього не досить. Зневажливе для руської народности поведенє декотрих розбуялих, роззухвалених шовінїстів учителїв зі школи Бобжинського, поведенє, так сказати, надпрограмове, не обняте планами науки, свавільно але безкарно вискакуюче поза межі „свободи науки“, — чи воно богато може причиняти ся до того, щоби витворити przyjaźniejsze stosunki? А переслїдованє руської молодїжи в польських гімназиях, що проявляє ся вже при вступних іспитах до 1. кляси в числї репробованих, доходячім инколи до 40 проц., а опісля в десятковано принятих, так що ледво десята часть з них виходить з гімназиї, — чи се також може Русинів з'єднувати для ягайлонської ідеї?

Ми далекі від того, щоби всїм учителям Полякам докоряти таким шовінїзмом, бо знаємо, що й між ними є богато гарних патріотів, чесних людий, добрих педагогів і приятелїв молодїжи; але нехай в кождім учительськім зборі найде ся лише третя часть шовінїстів — а найде ся їх певно більше, — то безкарна їх сваволя накоїть більше лиха, ніж всї инші годні вдяти доброго. Вкажемо лише на оден з найневинніших еще прикладів. Професор глумить ся над учеником за його вимову польських звуків. По нім приходить до кляси професор нїмецької мови. Доси ученики і не помічали, як він препогано вимавляє питомо нїмецькі звуки; аж тепер звертають на се увагу і накпивають собі з нього. І в цїлій гімназиї довго нема иншої розмови, як о тій пригодї. Що-ж простїйшого, як така замітка: „То з препоганою нїмецькою вимовою (своєю дорогою п. професор говорив і по польськи *bede* зам. będę) можна бути професором, а навіть сягати по університетську катедру (о тих аспіраціях свого „Нїмця“ знала вся молодїж), а не уміючи добре вимовляти польського *y* чи *rz*, Русин не може перейти до VII. кляси, хоч Полякови не шкодить говорити *chak* зам. hak, *hytry*, *hyży* зам. chytry, chyży, *pisawa* зам. pisała і т. и., — bo to co innego!“

Але й на сім єще не конець. Теперішна польська школа середна у східній Галичині з своїм językiem urzędowym, duchem narodowym, ягайлонською ідеєю і всїми, повисше коротко вказаними консеквенциями страшно деморалїзуючо впливає на всю молодїж: у Поляків родить вона зарозумілу сьвідомість якоїсь висшости, „більшевартности“, більшої свободи навіть у справах шкільної карности; в Русинах розбуджує і укріплює пригноблюче почуванє несправедливо занедбаного пониженя і кривди; наслїдком того родить ся у Поляків гордість, бута, у Русинів смирність і таєна зависть, у одних і других взаїмне недовіре; за тим іде таки нераз школою плекана шпіонажа і денунцияторство, а вкінци всего боковане одних від других, а нераз навіть взаїмна ненависть. Бо і як же при такім станї річий можливі є дружні взаємини? Коли побачить ся тепер між учениками Поляка і Русина в щирій дружбі, то будуть се звичайно або т. зв. „куйони“, що поза шкільною книжкою сьвіта божого не бачать і не тямлять, або радикали чи соціялісти, що зняли ся мовляв високо понад ретроградні упередженя національні та у висших ідеях найшли терен до згоди і приязни, або наконець так морально здеправовані одиниці, що той терен найшли собі в якімсь багні. Загал молодїжи дїлить ся звичайно на два окремі табори, котрі в найлїпшім разї не хотять одні других знати або займають „вижидаюче“ становище.

Про впливи публичного і приватного житя на взаємини молодїжи обох народностий нема що й говорити. З одної сторони „народово-демократичний“ шовінїзм, ширений польськими дневниками, навіть „центовими“, з другої сторони щоденне кривдженє і зневажанє руської народности, о котрім шкільна молодїж не потребує навіть довідувати ся з газет, бо бачить його на шкірі своїх батьків і братів, — те все не може корисно впливати на взаємини між молодїжию.

Але ми не вичерпали би предмету, коли би бодай коротко не доторкнули народних шкіл, котрі preciznь достарчають середним школам головного контингенту молодїжи.

Отже той сам пагубний в руській части нашого краю duch narodowy буяє і в народних школах. Не будемо пригадувати тілько разів повтаряних у нас і загально знаних історий про польонїзацийну систему, пануючу в наших народних школах навіть на підставі наукових плянів і всїляких інструкций, друкованих, письменно видаваних і устних, а таки ще й пересолювану надмірною ревностию учителїв, в одній части шовінїстичних, в другій части трусливих, загулюканих. Сим разом вкажемо на деякі шкільні книжки.

Возьмім пр. до рук руські читанки ч. III. і IV. Передовсїм впадає в очи, що нема там ані одного оригінального руського стиха; всї поезиї то недоладні, дословні переклади wierszyków з польських читанок. Прозових оповідань з руської історії дуже мало, а те, що є, всьо тенденційно навіяне польським патріотизмом. За те з історії Польщі є там і про св. Войтїха і про Краків та Краковяків, про Володислава Локтика, Казимира Вел. і його господарку на Руси, про Ягайла, Ядвигу, про битву під Варною, про Єлисавету, про польські землї і її богатства, про польський народ, про Люблинську унїю, про польських гетьманів, про Собєського під Віднем, про Шведів у Львові; а чого тут нема з польської історії, те має учитель доповнити з польських читанок. А вже „кульмінацийною“ точкою будуть в IV. читанцї „Оповіданє сплавника“ (ч. 32.) і „Пригода Яна Собєського на лова..“ (ч. 94.). В першім оповіданю Старий Тимко розказує внукам, як він з Сандомира возив пшеницю до Гданська, які бачив величаві польські столицї, що стоять над Вислою, та які там колись славні жили польські королї. В другім читаємо, як козак-пустинник виворожив Собєському польську корону і пановане над Русию.

Польські книжки не обходили би нас зовсїм, коли би не те, що з тих самих книжок, з яких учать дїтий під Краковом, учать ся і наші дїти під Печенїжином.. dziejów ojczystych i poprawnego wyrażania się. Про те, яку пайку займають там ті дзеje, нема що й говорити. Але возьмім прим. Szkółk-y ч. IV. Під заголовком „Bóg czuwa“ оповідає ся, як богатий польський купець ночує в польській господї під лїсом, а розбійники під вікном ладять ся його вбити і ограбити. В тім оден опришок відзиває ся: „Dalej, Jurku, do roboty!“ Але корчмар Поляк ратує купця. — Річ дїє ся очивидно десь на польській земли. І читаючи се, руські дїти в руській школї питають учителя: „Чи у Поляків нема злодїїв, опришків, тілько наші Юрки заходять аж там грабити і убивати?“

Чи такі і їм подібні книжки, і польські і руські, могуть у руської дїтвори велику розбудити любов до Поляків?...

Але й сього ще за мало нашим шкільним властям. Д. 16. 17. і 18. грудня 1907. р. відбула ся під проводом краєвих інспекторів краєва конференция народних учителїв. Між иншим ухвалено в справі уложеня нових книжок шкільних, що мають вони мати „wyraźny charakter narodowy“ — як коли би того характеру в дотеперішних книжках було ще за мало, — „a materyał z dziejów ojczystych ma być podany w chronologicznem ugrupowaniu i rozszerzony przez dodanie ustępów odnoszących się do dziejów najnowszych. Z dziejów austryackich mają być uwzględnione najważniejsze wypadki, zwłaszcza te, które się łączą z dziejami ojczystemi. Materyał geograficzny uchwalono rozszerzyć wiadomościami o innych krajach Europy, zwłaszcza ziem dawnej Polski“.

Надїймо-ж ся нової благодати! Може вона витворить „przyjaźniejsze stosunki“...

Коли би краєвій раді шкільній дійсно залежало на тім, щоби в середних школах краю витворити приязнїйші взаємини між молодїжию обох народностий, була би й тему до реферату так поставила. Тілько-ж сього вона очивидно не хотїла, бо тогдї і найсьмілїйші линсскоцтва в льогіцї референтів і учасників конференциї нїчого не помогли би; желїзна льогіка фактів була би вказала лише одну можливу резолюцию: „Подбати о те, щоби в цїлім краю, а тим самим і в цїлім шкільництві краю запанувала національна рівноправність по мисли основних законів австрийської конституциї.“

Алеж сього, розуміє ся, краєва рада шк. не могла бажати. Навпаки: льогіка фактів указує на те, що кр. радї шкільній солию в очах станули вже руські гімназиї і їх, для Поляків певно несподіваний, гарний розвиток і що длятого забагло ся їй почати якийсь новий курс в польській шкільній політиці, щоби той розвиток спинити. Длятого краєва рада шкільна удає, що про національний антагонїзм в польських школах нїчого не знає, що лише там, де обіч польських гімназий є і руські, проявляє ся антагонїзм між молодїжию одної і другої, і що прояви тій винні учителї руських гімназий. Се шило цїлком ясно вилазить і з теми і ще яснїйше з ухвалених резолюций.

Чиста перфідия! Легко, що правда, кр. радї шк. удавати, але лише удавати, що не знає про національний антагонїзм в польських середних школах, бо там той антагонїзм є з польської сторони агресивний і терористичний, а з руської сторони пасивний, смирний, тихий і з конечности у власнім інтересї з усеї сили таєний. Але які факти вказують на якийнебудь антагонїзм між молодїжию руських гімназий у Львові, Перемишли, Коломиї, Тернополи, а молодїжию тамошних польських гімназий? Які факти вказують на антагонїзм між учителями тих і сих гімназий?! Коли би такі факти були, то вшехпольські газети давно були би їх розтрубіли і зробили би з них що найменше якусь нову „волинську“ або „косівську тревогу“.

Правда, десь там раз писано, що в Перемишли потурбували ся трохи хлопці польської і руської гімназиї на спільнім подвірю. Та се не инакше можна було розуміти, як ті дїтвацькі бучі, що давно-давно лучали ся пр. в Самборі між учениками гімназиї і двох реальних кляс, поміщених в тім самім будинку. Тай рада на се дуже легка; кожда проста баба на селї знає її: коли в хатї почубить ся Івась з Петрусем, тогдї мама ставить одного в оден кут, другого в другий, або одного виганяє на двір, — і спокій! Але робити з того аж „кульмінацийну“ точку конференциї директорів цїлого краю — се просто сьмішно!

А що-до учителїв руських гімназий загально знана річ, що, як давнїйше майже вся руська громадянська робота спочивала на їх голові і ними стояла, так тепер ледво в однім педагогічнім товаристві бере дехто з них якусь участь; а вештї навіть не показують ся між Русичами, так що люди попросту з дива не виходять, де ті Руснни професори дївають ся.

Алеж для заінгурованя нового курсу в справі руських гімназий треба було доконче якоїсь ключки; ну, і... найдено, найдено для ствердженя пословиці: „хто хоче бука найти, той його знайде“. Ключкою тою найшлась „кульмінацийна“ точка конференциї директорів. Але як w sęku буває ще sęk, так і в тій „кульмінацийній“ точцї є ще друга „кульмінацийна“ точка. Та о нїй напишемо ще одну статю, в котрій обговоримо резолюциї конференциї.

Права руської мови в судах.

(З правничих кругів).

З огляду на се, що справа руського урядованя в судах стає актуальною та займає чим раз ширші верстви нашої суспільности, являє ся дуже потрібною річию, познакомити загал з цїлим рядом законних постанов, які нормують ті права на нашу користь тим більше, що не лише пересічний ляїк, але й визначні одиниці зі стану судейського і адвокатського дуже часто не мають нїякої відомости про зміст приписів, регулючих квестию наших язикових управнень в судах. А без знання законної підстави всяка акция в напрямі переведеня рівноправности очевидно неможлива. Першим отже услівєм успіху наших змагань є познакомити ся основно з законними постановами, дотикаючими квестиї язикової, щоби в даній хвилї сейчас можна на них покликати ся, а відтак є сьвятим обовязком кождого, хто зрозумів вагу обговорюваної справи, осьвідомити і заамунїмувати в сій справі найширший загал, бо-ж річ очевидна, що хочби як горяча робота зізольованих одиниць все лишить ся без дальших наслїдків, а противно масова, солїдарна борба всеї зорганїзованої суспільности мусить без сумніву завершити ся побідою. Нашим політичним організациям, нашій пресї, і взагалї кождому Русинови отвирає ся широке поле для многоважної дїяльности.

Важнїйші постанови, дотикаючі управнень руської мови у внїшнім урядованю судів галицьких подаємо отсе в хронольогічнім порядку.

I. Розпорядженє міністерства судівництва з 22. жовтня 1852 ч. 16.571 видане в наслїдок *найвисшої постанови* цїс. Франц Йосифа I. з дати Шенбрун 20. жовтня 1852. звучить між иншим:

„Протоколи що-до устних подань сторін, мають бути списувані в кождій мові краєвій, котрою сторони володіють. Так само переслуханє і протоколованє зізнань сьвідків і знатоків в справах цивільних і карних, а також переслуханє обвинених, розправа і оголошенє вироку в справах карних має відбути ся в тій мові краєвій, в котрій сьвідок чи знаток згл. обвинений може висловити ся. Розпорядженя, що виходять безпосередно до сїльських людий, належить видати сейчас, а то не вичікуючи на їх просьбу, враз з перекладом на мову їм зрозумілу або лиш виключно в тій мові.“

II. Розпорядженє міністерства судівництва з дня 9. липня 1860 ч. 10340, оголошене рескриптом президента львівського висшого суду краєвого з 12. липня 1860 ч. 1844, звучить між иншим:

„Що до службових відносин судових властий зі сторонами належить взяти яко безуслівну заса ду, що сторонам в повисшім окрузї судовім не лише вільно свої справи вносити до судових властий в краєвій мові, але що також всї власти судові є обовязані в службових зносинах зі сторонами уживати лише мови тим сторонам зрозумілої, а то так при устних розправах, як також в письменних відповідях. В тім зглядї приписує ся яко правило, від котрого не вільно відступити:

1) Сторонам лишає ся волю уживати ві всїх поданях якогонебудь рода, котрі вносять до судових властей, мови нїмецької, польської або руської;

2) Протоколи зізнань сьвідків і знатоків при судових розправах належить списувати в матерній мові дотичної сторони;

3) В відповідях досторін мають судові власти уживати нїмецької, польської або руської мови після того, в якій мові внесено письменне поданє чи устну заяву, або в якій наступило протоколярне переслуханє. Коли не було подання ані устної заяви, ані протоколярного переслуханя, то належить на те уважати, щоби відповідь вийшла в одній із згаданих мов, котра є матерною мовою дотичної сторони. Та постанова обовязує всї галицькі власти судові (отже не лиш східно-галицькі), що-до всїх відповідий, оречень, постанов, (ухвал), завідомлень, завізвань, приказів і т. д.;

4) Оречення в справах спірних і неспірних враз з мотивами належить видати в тій мові, в якій внесено позов чи просьбу;

5) Устна розправа, оголошенє і виготовленє вироку в справах карних має відбувати ся в одній з названих трох мов, котра є матерною мовою обжалованого“.

III). *Розпорядженє міністерства суд.* з 26 серпня 1860 ч. 12299 і 12589 постановляє, що постанови табулярні належить видавати в тій мові краєвій, в якій дотичне подане табулярне до суду внесено.

IV). *Розпорядженє міністерства суд.* з 23 падолиства 1861 ч. 1124 наказує, щоби висший суд кр. у Львові в справах цивільних і краєвих всї свої письма рішеня і засуди з мотивами видавав в мові інтересованої сторони, і щоби референти вияг з актів, внесеня свої і поводи предкладали в мові, в якій вийшло подане, щоб вкінци і цїла розправа по можности вела ся в тій самій мові.

V) *Розпорядженє міністерства суд.* з 19 червня 1862 ч. 6067, оголошене рескриптом президента львівського суду кр. з 25 червня 1862 ч. 16514 пригадує підвласним судам і прокураториям держ., щоби під строгою одвічальностию держали ся змісту і духа приписів і пояснень, які істнують що до уживаня мов краєвих.

VI). *Розпорядженє всїх міністерств* з 5 червня 1869 ч. 2354 В. з. в. постановляє між иншим, що прокураторії держ. мають уживати польської мови в зносинах з властями, не ухиблюючи однак приписам що-до уживаня мови при розправах головних, і що трибунал має по можности в справозданю і нарадї уживати тої мови, в якій має вийти постанова.

VII) *Розпорядженє міністерства судівництва* з 11 серпня 1869 ч. 9973, про виконанє розпоряджена всїх міністерств що-до урядової мови з 5 червня 1869, оголошене рескриптом президента львівського в суду кр. з 19 серпня 1869 ч. 8222, звучить між иншим:

„1) Написи на будинках судових і на поодиноких віддїлах в середині будинків судових мають бути там, де населенє повіту в цїлости або в части є руське, також в руській мові;

2) кожде поданє внесене до суду, як також кожде жаданє устно постановлене належить залагодити і видати сторонї відповідь в тій самій мові, в якій поданє внесено або жаданє поставлено;

3) постанову табулярну, видану на просьбу табулярну в мові, в якій внесено ту просьбу, належить в тій самій мові вписати до книги грунтової і в тій самій мові видати посьвідченє на дотичній грамоті;

4) в справах неспорових (спадкових і опікунчих) належить всякі накази, завізвання і постанови видавати в матерній мові дотичної сторони;

5) в справах карних належить обвинених, пошкодованих, сьвідків і знатоків слухати в їх матерній мові, розправи вести в матерній мові обжалованого і в тій мові видати вирок з мотивами. Наколи є більше обжалованих рїжних народностий, то належить розправу вести в мові, для всїх найбільше зрозумілій, і в тій мові видати вирок з мотивами; наколиж не всї розуміють одну мову, то належить переслухувати кождого в матерній мові і в тій мові видати для кождого вирок.

VIII) *Розпорядженє міністерства суд.* з 4 марта 1873 ч. 2520, оголошене рескриптом президиального висшого суду кр. з 10 марта 1873 ч. 2252, між иншим наказує точно держати ся приписів наведених висше розп. мін. з 5 червня 1869 і 9 липня 1860, повторяючи головні постанови тих розпоряджень.

IX) Вкінци наслїдком інтерпеляциї б. посла соймового Рожанковського появив ся обширний *рескрипт міністерства суду* з 9 серпня 1891 ч. 6033, котрий по дуже основнім виводї історичнім і юридичнім кінчить ся отсею постановою: „Суди мають свої рішеня в справах табулярних видавати в мові, якої сторона уживає в своїм поданю і якої має право уживати, а котра то мова мусить неминно увійти до гіпотечної книги“.

Дрібнїйших розпоряджень центральних властий, як також обіжників президиї львівської апеляциї не наводимо.

Заграничний огляд.

Аграрні реформи в Румунії.

Далеко йдучі заряджения румунського правительства, яке околиці захоплені селянськими розрухами прямо залило військом, не допустили до того, щоб розрухи поновили ся в тамтогорічних розмірах. Попри репресийні засоби взяло ся правительство також до енергічнїйшого переводженя реформ, які мають на метї спинити визиск селян та ухилити болючу безземельність. Щоб спинити розпоюване селян та їхний визиск переведено нове право пропінацийне з антиалькоголічною тенденциею. Після него право удержуваня шинків мати мають від тепер в Румунії лише громади а не приватні люди; до тогож обнимає закон острі постанови проти лїянства. Розуміють ся, що від сего тільки закона румунським селянам не прибуде землї ані не охоронить їх від всякого рода лихви а все таки при точнім виконуваню може він причинити ся до деякого спиненя материальної руїни селянства.

Більше соціяльне значінє може мати друга реформа про обмеженє прав земельних аренд, яка поки що є тільки правительственним проектом, внесеним сими днями в румунській палаті послів міністром судівництва, Стелїяком. Після сего проекту мають бути на будуче заборонені платні аренди одного або двох земельних маєтностий одній особі або одному товариству (все одно чи прямо чи через посередників), коли арендована посілість обіймає більше як 4000 гектарів. Щоб зрозуміти належно значінє сеї реформи, коли її не ударемлять приятелї хлопа „великі рільники“, треба згадати, що в Румунії вкоренили ся такі речувані відносини, що жидівські дуки прим. родина Фішерів виарендовувала безмежні латифундиї цїлими дистриктами у боярів румунських а відтак ті землї по части віднаймала, витискаючи незвичайно високі чинші. Визиск у сій формі доходив до таких розмірів, що коли пахтярі платили боярам по 16 до 20 франків чиншу за гектар, то від селян брали вони за гектар по 120 франків! Що більше, при тім, що румунський селянин мусить ще й бути вдячним такому посесорови, за те, що взагалї хоче винаймати йому кусень землї, бо в руках селянських нема тепер в Румунії навіть одної третини всеї земельної посілости, а селянські заробки зводять ся всего до 5-тижневого періоду земельних робіт, за які платять по дворах найбільше 40 до 50 франків!

Нїмецький закон про товариства.

Правительственний блєск, утворений кн. Бїльовом в нїмецькім парляменті з консервативних і либеральних послів, станув тепер перед першою значнїйшою задачею — законопроектом про товариства. Зладженє й запевненє йому ухвали коштувало правительство богато заходів так що в справі осягненя порозуменя що-до висоти віку осіб, яким би можна брати участь в політичних товариствах і зборах а ще більше в справі 7-ого тзв. язикового параграфу, який обмежував права рідної мови не-нїмецьких горожан Нїмеччини.

Остаточно однак дійшло до компромісу на цїлій лінії навіть що-до 7-го §-у. І ось рівночасно з тим, як специяльна комісия парляменту полагоджує буджетовий закон, яким заплатило правительство північно-нїмецьким „вільнодумцям“ за голосованє за відступництво від своїх переконань в справі 7-о §-у, посуваєть ся наперед також ухвалюване предложеня про товариства в повній палаті. Замітне тут те, що в дебаті забирають слово і то дуже часто передовсїм посли опозициині з поміж центровців, социял-демократів і Поляків, речники більоку обмежують ся поки що на ко-

Плащі і пелерины гумові поручає: **Склад лїнолєум і церат**
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
Львів, Карла Людвіка 437

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ
признані загально за найлїпші
поручає ГОЛОВНИЙ СКЛАД **вуджении**
ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО П. Т. Купцям значний опуст.
ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4. *Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно.* 449 3-6

ротких заявах. В першім дни нарад з 2 цьвітня прийнято лише три перші параграфи і то в правительственній редакції; всі поправки відкинено 194-ма голосами проти 164-ох. Оживлені змаганя викликало особливо допущене не-німецьких горожан до зборів і товариств, на яке однак правительство не згодило ся. Вчера полагоджено три дальші §§-и; поправку центровців в справі звільненя заводових стоваришень від обовязку повідомлювання уряду про збори як також поправку соц.-демократів, щоб про політичні збори повідомлювати уряд не на 24 години на перед але лише на 6 — відкинено.

Досі кн. Більов в дискусиї уділу не брав; іменем правительства виступав тільки секретар держави Ботман-Гольвег. Канцлер промовить мабуть аж при 7-ім язиковім параграфі, що увійшов як раз тепер на дневний порядок дебати.

Генеральний страйк в Римі.

В Римі прийшло до бурливих, уличних сцен, яких там не було вже від 1897 року. Передвчера відбував ся там похорон анархіста, робітника Премучія, що погиб через нещасте в будові. В похороні взяло участь 1500 анархістів і социял-демократів з прапорами своїх організаций політичних і заводових. Похоронний похід хотів увійти на Піяцца Венеция, не дивлячись на поліцийну заборону, яка туди походів не пускає, бо на сій площи дуже вигідно демонструвати. Між народом а поліцією прийшло до змагань, підчас яких ранено поліциянтів цеглами. Безпроволочно явило ся на місци конфлікту військо і стало втихомирювати ті заворушеня — кулями! Від першої сальви погибло двох манїфестантів, а між ними секретар синдикату мулярів. Рани потерпіло 11 робітників, з чого померло досі двох. У відповідь на сю подію проголосили робітничі організації генеральний страйк. Нинїші депеші оповіщають, що помимо безроботя спокою не нарушено нігде. Трамваї станули, за теж частина склепів отворена.

НОВИНКИ.

— **П. Т. Публиці** пригадуємо, що від нинїшного числа наша часопись не містить даром ніяких оповісток, оголошень, подань, програм, які відносять ся тільки до поодиноких товариств, гуртів або льокальних справ. Рівнож не містимо виказів жертв. Так само як у цїлій чужій пресі, міститись будуть того рода комунікати за осібною о п л а т о ю, зложеною в адмінїстрациї часописи. З редакцийного боку подавати буде „Дїло“ тільки повідомленя і звістки цїкаві для загалу читачів або маючі загально-національне або гуманїтарне значінє. Пригадуємо се для уникненя непорозумінь.

— **„Заслужений“ аванс.** Намісник Потоцький предложив — в інтерпретациї звісного свого обїжника о поведеню політичних урядників зглядом руської народности і в признаню за вірне зрозуміне і сповненє того обїжника — управителя бобрецького староства п. Гродзїцького міністерству на іменованє старостою в окружнім місті Бережанах. Розуміють ся, що нема ніякого сумнїву, що міністер поспішить ся з всею услужностию сповнити дане поручене. Є се по звіснім Шведзїцьким вже друге аванзованє урядника за допханє прав супроти руського народа. Сї факти будуть певно наглядним поученєм для урядників, сильнїйшим від всїх обїжників, яка єсть воля їх настоятелів, і як мають поступати, щоби заслужити собі його признанє.

— **Просьвітна дїяльність руської академічної молодїжи.** З початком лютого с. р. завязав ся при „Академічній Громадї“ окремий „Просьвітний кружок“, котрий поставив собі за завданє злучити в одну організацию сї одиниці з поміж академічної молодїжи, що єли просьвітну роботу між народом, і вести далї сю роботу з більшою силою та з певним пляном і програмою. По двох місяцях істнованя кружок може виказати ся деякими успіхами. На першім місци стоять в и к л а д и по читальнях. Поки-що члени кружка вели роботу головно у Львові в чотирох читальнях „Просьвіти“ і в робітничім товаристві „Сила“. В лютім і мартї виголошено такі виклади: 1. Гапяк Антін „Про Тараса Шевченка“ (1 викл.) 2. Гонтарський Ів. „Зносини Галичини з росийською Україною“ (4 викл.). 3. Гонтарський Ів. „Про патріотизм“ (2 викл.). 4. Замора Федір „Алькоголїзм“ (2 викл.). 5. Замора Федір „Про бацилї“. (2 викл.). 6. Крипякевич Ів. „Іван Підкова“ (4 викл). 7. Крипякевич Ів. „Хмельницький і Галичині“ (3 викл.). 8. Назарук Осип „Огляд історії України“ (4 викл.), 9. Назарук Осип „Про початки релїгій“ (1 викл.) 19. Ривюк Ом. „Початки козаччини“ (3 викл.). 11. Ривюк Ом. „Польські порядки на Україні“ (1 викл.). 12. Січинський Мирослав „Про політичну і суспільну рівність“ (2 викл.). 13. Яворський „Рим — Картагіна — Ганнібаль“ (1 викл.). — Разом було 30 викладів. Двох членів кружка були бібліотекарями читалень: на городецькім передмістю Юл. Балицький, в середмістю М. Січинський. Поза Львовом були делєгати кружка щойно в отсих чотирох селах: Горбачі (Ів. Панькевич), Цеперів (той сам), Рокитно (той сам і М. Січинський), Товщів (Осип Назарук). — Рівночасно веде кружок н а у к о в і к у р с и д л я м о л о д и х р о б і т н и к і в, що відбувають ся тричи тижнево. Викладали ся такі предмети: географія (М. Січинський), історія України (І. Крипякевич), право (О. Назарук), природні науки (Ф. Замора), нїмецька мова (висший курс О. Назарук, низший І. Крипякевич). На курси записало ся 42 робітників в віку 14—23 лїт. — Кружок зачав л а д и т и к а т а л ь о г к н и ж о к д л я н а р о д а; при кождій книжцї буде поданий короткий зміст і инші замітки. Також зложено к в е с т і о н а р до сільських читачів і бібліотекарів з запитами, які книжки найбільше подобають ся; квестіонар буде поміщений у всїх українських часописях. Щоби зарадити недостачі дешевої і загально приступної лектури для народа, кружок розпочав видавати „Дешеву бібліотеку“; як перше число вийшли „Веселі вірші“ Степана Руданського по цїні 8 сот. в 5000 примірників. Протягом одного тижня розійшло ся 1500 примірників. Кружок брав участь через делєгатів в повнім засіданю господарсько-промислової комісиї тов. „Просьвіта“ 4 марта с. р. і в зборах львівської філії „Просьвіти“ 24 марта с. р. Членів мав кружок в лютім 22, в мартї 63. Сходини кружка відбували ся кождого тижня, через цїлий час 10 разів.

— **Посмертна згадка.** Дня 27. марця упокоїв ся нагло в Викторові, станиславівського повіта о. Йосиф Домбчевський, званий в цїлім повіті з патріотизму, характерности і гуманности, взірець людини, Русина-Українця і сьвященика. Своєю 20-лїтньою, невтомимною працею довів до се-

го, що нинї Викторів належить до найсьвідомійших громад Станиславівщини. Не зважаючи нї на вік, нї здоровле, сповняв крім обовязків душпастирських, також і обовязки катехита при трех школах своєї парохії, виховуючи молодїж на сьвідомих, моральних і просьвічених горожан, заснував Райфайзенівську касу і сам вів в нїй урядованє аж до смерти. Беручи живу участь в політичнім житю, служив порадою і помочию не лише своїм громадянам, але й богатьом доокресним, та спішив на кождий зазив, де лиш добро народне сего вимагало. При всїй своїй працї, проявляв стільки серця, стільки вирозумілости на чужі похибки і толєрантности до инших переконань політичних, що страту його відчули живо всї, котрі лиш його знали, селяне й інтелїгенция, а хвиля пращаня його тлінних останків, хвиля похоронів була гідним висказом глубокого жалю.

— **Дальші подвиги Рїччя.** Пишуть нам: Що старосамбірський староста бажає конче діждати ся ще за житя преконїзациї від войовничої Польонії, сьвідчать його невсипущі подвиги. В Стрілках проворний канцелїст Лишковський, хотячи „по польськи“ перевести правибори так, щоби ошукати цїлу громаду, порозумів ся на самий перед з „поржондним вуйцєм“, кількома хрунями і жмінкою Жидів, яких повідомив про реченець правиборів; перед рештою громади держано реченець в найбільшій тайні. І справдї правибори випали по інтенциям „ржовду“ а зглядно Рїччя. Громада вислала в тій справі депутацию до п. Потоцького: намісник обіцяв кожух та тілько слово його тепле, бо так зістало, як хотїв кацик. Однак се біда, що наш хлоп уже не такий дурний, як кацик мудрий. Громада взяла ся прочищуватись від полови та хрунів і зажадала виключеня війта і хрунів з церковного брацтва. Виключити та виключити; і наш „вуйці“ з товаришами опинили ся в сьвято у церкві без сьвічки. Ганьба, встид матадорам! Отже чим боржій чимчикують зі скаргою до свого покровителя, старосамбірського кацика; Рїччі думаючи, що він уже „біскуп“, списує протоколи і пересилає ц. к. прокураторії в Самборі, а прокуратория, ласа на всякі того рода донесеня, зачне „гоненя“ хлопів, поволїчку, „акт оскарженя“ та всякі инші чудасії, щоби тілько догодити кацикови. В тих днях перевела ся в старосамбірськім, знанім зі своєї „безсторонности“ судї цїкава справа одного з найсьвідомійших наших селян Василя Лабича з Стрілок. Василь Лабич при послїдних виборах до сойму горячо агітував в посторонних селах за о. Іваном Яворським; в Лопушанцї долїшній зійшов ся тверезий, при здоровім умі (бо Лабич нїчого не пє), з патролюючим жандармом з Старого Самбора. А що нині в Австриї все на услугах войовничої Польонії, то вїчо дивного, що жандарм, не могучи за що иншого чіпнути Лабича, доніс до суду в Старім Самборі, що подибав Василя Лабича з Стрілок в Лопушанцї долїшній цїлковито запитого, а при тім бачив, як він запивав людий. Переведена розправа виказала тенденцийність донесеня, Лабича увільнено, але при тім повітовий суд довідав ся, що як-раз противно агітатори „Польонії“ розпивали людий, хрунї запиті лежали по ровах як барани, а набравши фантазиї, товкли домашну посудину та розсівали згіршеня. Але се „цо іннего“, на такі донесеня наш суд глухий, бо в нім судять такі, які самі на засуд заслугують. Від коли „Дїло“ зачало подавати новинки з нашого повіту і міста частїйше, у нашім місті заметушило ся; люди подають собі часопись з рук до рук, стають по дорозї та читають голосно. Якось недавно кількох старших хлопців, діставши часопись до руки, станули на улици, та взяли читати. Рїччі довідавши ся про се, розвів слїдство, но і готові ми мати чудом змайстроване „збєговіско“, „вец под голем нєбем“ або щось такого, бо наш кацик перейшов у твореню чудес і садагурського рабіна; у него, як сам каже, „alles Wurst“, щоби тілько вхопити за потилицю Русина та пригнути його до землї. Ей, кобито до того ще кацикови „роги“, то для Русинів були би вже давно в Старім-Самборі кілька шибениць; але Бог батько, а ми живемо тою надїєю, що й курцї колись прийде конець. А при тім всїм ми будемо слїдити всї подвиги нашого кацика, його поведеня в урядї, з людьми, його умовий стан, щоби дати ясний образ польського „уржендзїка“ адмінїстрацийного, який в імени Австриї дошкулює людям до живого і відчуває правдиву діявольську радість, коли увидить в очах людини своєю несовісностию витиснені сльози. От так то здобуваєть ся для Австриї симпатиї горожан. *Б.*

— **О чверть мілїона корон.** Перед трибуналом цивільного суду у Львові відбула ся онодї розправа, в котрій 20 нїмецьких кольонїстів спід Н. Санча, а то Александер, Ганс, Стубор, Кумор, Павлїковський і инші заскаржили державний скарб о відшкодованє в квотї чверть мілїона корон. Пошкодованих заступав адвокат д-р Марек з Кракова. Справа така: На підставі умови, заключеної в 1883 р. з міністерством торговлї, яко тодішною начальною властию для зелїзниці, вибудовали пошкодовані під'їзд від господарських будинків до піль, на котрих вони ведуть інтензивну господарку. При нагодї розширеня зелїзничого двірця в Н. Санчи зелїзнича власть знесла сей під'їзд, не питаючись інтересованих, і дала їм за те иншу дорогу, о кільометер довшу, замикану двома рампами, що спричинило для інтересованих значні страти у вартости ґрунту і шкоди через перепони в господарцї. В 1902 р. інтересовані внесли против зелїзничого скарбу провізоріяльну жалобу, але її програли. Тепер внесли перед суд у Львові жалобу о відшкодованє в квотї чверть мілїона корон а трибунал по переведеній розправі признав згідно з виводами д-ра Марка пошкодованим рацию і порішив, що державний скарб обовязаний винагородити їм всяку шкоду.

— **Огнї.** В Бичківцях чортківського повіта вибух дня 1 с. м. в полудне огонь в хатї господаря Казимира Щепанського і до пів години зищив 7 господарств. Найбогатший між ними погорів Михань Андрейчук, котрий має шкоди до 10.000 кор. Загальна шкода виносить до 30.000 корон. Обезпечених було в Краківськім товаристві 5 господарів на суму 5.500 корон, два прочі необезпечені. Ратунок був трудний через віддалену воду, посуху і легкий вітрець. В часї пожежі попекла ся Варвара Ситків, мати Щепанського, і до трьох годин померла. Огонь повстав через хибну будову комина. — В Желдци жовківського повіта згоріло дня 29 марта 6 господарських загород Шкода на яких 10.000 корон обезпечена.

— **Родинна трагедия.** В Бурдуженах на Буковинї жила віддавна заможна родина Жибачинських. Панна дому мала богато поклонників і оден офіцир старав ся о її руку, але що офіцир був бідний, мати спротивила ся подружю. Наслїдком того панна хотїла кілька разів відобрати собі житє і вкінци з божеволїла. Се стало ся перед 10 роками. Батько помер а божевільна донька жила з матїрю під одною стріхою. Дня 25-го марця божевільна донька всипала матери до кави добру дозу трійла, яке роздобула не знати яким способом. Старушка померла серед страшних болїв а донька придивляла ся її смерти. Опісля вибігла на дорогу і кричала з втїхи, що матїр померла. Збігли ся сусїди, щоб зловити божевільну, однак вона скрила ся в комнатї, замкнула двері і так само отроїла ся. Дня 26. марця поховано матїр і доньку.

— **Наукова подорож самоїздом.** Нїмецький подорожник і літерат Рудольф Цобель виїхав онодї з Франкфурту над Меном в подорож самоїздом. Цїлию подорожі економічно-географічні студиї. Подорожника супроводять жінка і два рисовники. Дорогу витичено крізь Мінхен, Відень, Будапешт, Букарешт, Одесу, Батум, Тіфліс, Тебріс до Тегерану а звідтам крізь Афганістан до Індий.

— **Дрібні вісти.** Митрополит Шептицький вертаєть ся в середу з Відня до Львова. — О. Николай Нагорянський, катехит народних шкіл в Підгайцях, осягнув дня 1 с. м. у віденськім університеті степень доктора богословія. — О. митрат Андрей Білецький вибираєть ся в сих днях на 4 тижнї до Іки. — У Львові помер в 67 році житя Альфред Дейма, емеритований директор державних зелїзниць. — В Наймаркт помер на днях словінський інжинїр Йос. Полляк, записавши в хосен словінської „Шкільної Матиці“ 100.000 корон. — З Бісмаркскгітте на Горішнім Шлеску втїк почтиліон Мрозек, укравши 17.000 марок готівкою. За зловленє злодія визначено нагороду 800 марок. — В Бельску застрілив ся онодї 25-лїтний студент фільозофії з Кракова, Едвард Пазьдьора, з незвісної причини. — В Парижи відбули ся вчера збори акціонарів підприємств звісного обманця Рошета, котрий так їх затуманив своїми фінансовими штучками, що вони запротестували против його увязненя та зажадали випущеня його на волю.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Нікона, (лат. Чорна). Позавтра, в понеділок: Захарил, Якова лат. Калестина). Ві второк: Благовіщенє П. Д. (лат. Германа).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З „Львівського Бояна“.** Прошу уклінно усїх Вп. Пань, щоб зволили явитись в комплетї на послїдній жіночій пробі, яку зачну точно о годинї 11·15 перед пол. у завтрішну неділю. Генеральна проба мішаного хору з повною орхестрою відбудеть ся в понеділок 6. цьвітня с. р. о год. 7 в комнатах „Бояна“. Прошу Вп. солїсток та солїстів, щоб точно явились. — *М. Волошин.*

☐ **Театральний комітет** для міста Львова, сповняючи бажане многих патріотів, запрошує прихильників будови театру, що складали на ту цїль свої жертви, на збори, які відбудуть ся в дни 13 цьвітня с. р. о 6 год. вечером в салї „Руської Бесїди“. На дневнім порядку будуть: 1) звіт з дотеперішної дїяльности місцевого комітету для міста Львова, 2) представленє всего нинїшного стану театральної справи. — За львівський місцевий комітет о. *Александер Стефанович.*

☐ **Дїточий концерт руської Захоронки у Львові**, що мав відбути ся в суботу (4. с. м.) в сали „Народного Дому“, відбуде ся в н е д і л ю (5. с. м.) в сали „Сокола“. Програма: „Дїточе сьвято“, образок сценічний, деклямациї, хори, фортепян, скрипки і удраматизовані продукциї байок Глібова, в яких дїти виступлять в ролях ріжних зьвірят. Початок точно о год. 3·30 з полудня. Цїни: І-рядні крісла 1.20 кор., ІІ-рядні 80 сот., вступ на салю 40 сотиків.

☐ **З товариства „Руська Бесїда“ у Львові.** На загальних зборах які відбули ся дня 14. і 21. марця с. р., вибрано новий видїл, котрий дня 28. марця уконституував ся в сей спосіб, що вибрав з поміж себе: Льва Шеховича, радника суду, головою; Ілию Кокорудзо, ґімназияльного професора, заступником голови; Йосифа Дрималика, секретара суду, театральним референтом; о. Николу Галянта, катехита, касиєром; Володимира Штогрина, скарбового урядника, господарем; Михайла Рибачка, ґімназияльного учителя, секретарем; Михайла Волошина, кандидата адвокатури, завідателем бібліотеки. Заступниками видїлових вибрані: Петро Берест, почтовий урядник, Ярослав Колтунюк, урядник „Днїстра“ і Степан Чарнецький, інжинїр.

☐ **З товариства „Воля“ у Львові** (ул. Ліндого ч. 2). В неділю, 5 с. м. о 5 год. по пол. буде відчит А. Ільченка (з росийської України) на тему: „Інтелїгенция в революцийному руху Росиї“. Вступ кождому вільний.

☐ **Товариство дружарських учеників у Львові** уладжує в неділю, 5 с. м. в сали дружарів (при ул, Пекарській ч. 18) аматорське представленє. Початок о 7.30 год. вечером.

☐ **З Перемишля.** *Забавовий кружок* львівських дружарів уладжує в неділю, 5 с. м. в Перемишли в сали „Сокола“ аматорське представленє. Початок о 8 год. вечером.

☐ **З Перемишля.** Аматорський кружок читальні „Просьвіти“ відограє в неділю. 5 с. м. комедию Л. Лопатинского „Свекруха“. Ві второк, 7 с. м. уладжує читальня „Просьвіти“ вечерницї в честь Т. Шевченка в сали „Народного Дому“. Початок о год. пів до 7 веч.

☐ **В Бучачи** відограє кружок аматорів „Сокола“ в неділю, 5. с. м. комедию Янчука „Вихованець“ в сали монастира ОО. Василиян. Початок о год. 7. вечером.

☐ **В Бродах** устроює українська молодїж місцевої ґімназиї в четвер, дня 9. с. м. вечерницї в честь Т. Шевченка в салї Музичного товариства. Початок о год. 7. вечером.

☐ **Загальні збори т-а „Взаїмної Помочи гал. і бук. учителїв і учительок“** відбудуть ся 16 с. м. в Станиславові в сали т-а „Gwiazda“ при ул. Камінського ч. 2 (напротив Дирекциї зелїзниць). — *Дирекция.*

☐ **В Калуши** відбуде ся заходом українських товариств концерт в честь Т. Шевченка ві второк, дня 7 с. м. в сали „Народного Дому“. Початок о год. 8 вечером.

☐ **В Самборі** устроюють місцеві українські товариства в четвер, дня 9 с. м. сьвяточні вечерницї в честь Т. Шевченка в сали „Руської Бесїди“. Початок о год. 8 вечером.

☐ **В Краківци** відбуде ся дня 7 с. м. о год. 5 пополудни в комнатах т-а „Руська Бесїда“ довірочна нарада в цїли основаня філії тов. „Просьвіта“ в Краківци, а вечером тогож самого дня відбудуть ся в комнатах читальні „Просьвіта“ в Краківци заходом тойже читальні і тов. „Руська Бесїда“ вечерницї в память Тараса Шевченка.

Померли:

Евгенія Мария з Скопляків Ващишин, жена руського пароха, упокоїла ся дня 31 марця в Стрілкові, по короткій, а тяжкій недузї, прожившим лїт 29. Земля їй пером!

Переписка редакциї.

Впов. А. Городиський: Вашу картку ми передали театральному комітетови, котрий віднїс ся до комітету повітового.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 4 цьвітня 1908.

Державна Рада.

Відень. (ТКБ). На нинїшнім засіданю зголосив пос. Д е м е л ь внесенє про зачисленє Цєшина до висшої кляси активальних додатків. Інтерпеляциї внїс м. и. також пос. Г а б е л ь в справі заказу уживати жидівську мову в Снятині та про заборону научуваня гебрайської мови в Самборі.

Відень. (Т. К. Б.). В дальшій дискусиї над наглим внесенєм п. П о г а ч н і ї к а в справі контингенту рекрутів піднїс п. Д е м ш а р (кат. слов.), що середний стан терпить найбільше з причини мілїтаризму. Проте є зрозумілим, що працюючі кляси не можуть ухвалити податку крови без поставленя своїх жадань. Бесїдник домагає ся, щоб в армії плекано католицького духа і національного а також щоб жовнїри, які рекрутують ся з рільничого стану, вислуживши у війську не ставали байдужними до свого занятя. Жадає заведеня дволїтної військової служби і ограниченя вправ.

П. д-р Т. О к у н е в с ь к и й вказав на се, що ухваленє контингенту рекрута є першим правом парляменту. Замітна річ — говорив бесїдник, що наймолодший на континентї парлямент російський, який, як говорять, не є народним парляментом але парляментом панів, застановляв ся над питанєм чи адміралїция заслугує на се, щоб ухвалити для неї потрібну суму на відбудованє рос. фльоти і відмовив ухваленє сеї суми, коли тимчасом у нас не згадано анї слівцем про се, що ми маємо рівнож право неухвалити контингент рекрута. Ми є парляментом народним, а не маємо на стільки сили, щоби сказати: нї! — Бесїдник говорить дальше.

французькі епископства.

Париж. (ТКБ). Figaro доносить, що папа управильнив на будуче квестию іменованя французьких епископів в такий спосіб: кождий епископ має що-річно без огляду на те, чи якесь епископство вакує чи нї, має переказати імена трех сьвящеників, яких уважає гідними, щоб стали епископами. Всї отсї імена будуть переказані комісиї, зложеній з 8-ох кардиналів, яка займеть ся доходженями що-го тих кандидатів. Папа буде відтак, не вимагаючи вже поновної опінії французького епископату, motu proprio на основі сих лїст обсаджувати опорожнені епископські столиці. Папа застерігає собі також вибір сьвященика, якогоб і не поміщено в тих виказах.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 3. IV. Петро Каракуш; Сороцько; Ілько Мудрий, Сороцько; д-р Здзіслав Чапліцький, Закопане; д-р Ар. Бачинський, Ягольниця; Ілярїон Боцюрків, Перемишль; Ольга Полянська; Вибранівка; Григорий Щирба, Яворів; Кость Покний, Отинїя; Михайло Демчук, Завича; Семен Грех, Ярослав; Віктор Мавриновський, Броди; Віктор Грех, Ярослав; Петро Бойчук, Борщів; Мария Хомицька, Сокаль; Адам Бачинський, Бурштин; Максимілїян Цетербавм, Богшовиї; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; о. Андрій Пшепюрський, Тарнавка.

Недокровність

і що за нею іде ослабленє і схудненє лїчить задивляючо скоро SCOTTA EMULSION. Добру славу, яку 21

Scott'a Emulsion

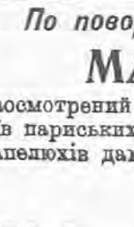

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

здобуло собі як добре средство против **недокровности** лежить у тім, що складаєсь з найлїпших частин, які вправдї можуть за гроші купити, але дїбрати можна їх доперва по довголїтнім досьвідї, як і тому, що через особливше SCOTT-A препарованє є найсмачнїйшим і легко стравним кремом і є всюда розширене. Як результат являє ся продуктом о недостижимій поживности.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 с.

До набутя у всїх аптиках.

Оголошеня.

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна записувати від **Зофії Голубінкової** в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насінє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 5—8

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 6—7

прийме місце в канцелярії адвокатській.

По повороті з Відня поручаю мій

МАҐАЗИН МОД

заосмотрений у великий вибір оригінальних моделїв париських і віденських, артистично виконаних капелюхів дамських і дїточих по цінах дуже приступних.

М. БРОДА

448 2—2 *Львів, улиця Хоружини ч. 6.*

Людвик Макольондра 331 *поручає свою*

напротив нової брами Личаківського цвинтаря

Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґраніту і статуї по приступних цінах.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Заклад дентистично-технічний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.

Виконує зуби, щоки в кавчуку і золоті без піднебіня, після найновійших системів. Ціни умірковані. 294 7—20

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цінні папери і уділяє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касі сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі зарядженя. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім відділї.

Високоповажана Пані!

Маю честь поручити Впов. Пані на надходячий сезон, мій богато заосмотрений

САЛЬОН МОД

в найновійші француські моделї і анґлійські, лїтні капелюхи і жалобні в цїнї від 6 корон почавши Гальки, блюзки люстринові і боа всякого рода по цїнї конкуренцийній.

В надії, що Впов. Пані зволять ласкаво відвідати мене в цїли поробленя замовлень. 409 2—4

Позістаю з високим поважанем

Антонія Глинська *ул. Хорущина ч. 13 у Львові.*

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Замовленя на весняний транспорт **ВИН літурґічних** приймає 172 6—6

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у Львові

ВИНА II.	при 100 лїтрах,	около 50 лїтрів,	25 лїтрів
	цїна 80 сот.	84 сот.	88 с. за л.
ВИНА I.	при 100 лїтрах,	около 50 лїтр.	25 лїтрів
	цїна 1 кор	1·04 кор.	1·08 к. за л.
Вино самородне	при 100 лїтр.,	около 50 лїтр.	25 лїтр.
	цїна 1·20 кор.	1·24 кор.	1·28 к. за л.

Всї наші вина суть натуральні, богослужебні! Цїни розуміють ся франко Львів, бочки числимо осібно.

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без платок на верхній части рота золоті корони ідеальні мостові і прецезийні протези американської методи **в технїчно-дентистичнім інститутї** 434

Кароля Раттінґера

довголїтного асистента і управителя технїчного відділу надворного лїкаря перського шаха. Цїни надзвичайно умірковані.

Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

ПЕРША РУСЬКА РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА і торговля річей церковних

під фірмою

Іван Кузьмич

у Львові, ул. Скарбківська ч. 27.

Приймає всї замовленя і відновленя річей церковних і ґалянтерийних як: чаші, пушки, лямпи, павуки, хрести, із столових річий: ложки, вилки, цукорниці і т. д під ґваранциєю, виконує в цїнах як найнизших.

Яко єдине правдиве руське заведенє сего рода поручаєсь ласкавим зглядам всїх Дорогих Земляків, котрим зріст нашого руського промислу лежить на серци. 335 7 8

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механїк і специяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Маю на продаж 100 пнїв пасіки „дзержони" — або разом або поодиноко по умірковaній цїнї. Іван Антонюк в Переволоці п. Бучач. 451 4—4

Пасїка! Визимовані сильні рамкові улиї продає Ст. Журавківський ем. упр. школи в Старімселї, побіч Львова. За кождий улий 20 К. 435 1—3

Солонина подешевіла тілько в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. с, Львів 263 2

Дешеве чеське піре!

5 К. кільоґр. 12 біле дерте К. 24, 1·. К. білий як сьніг пух К. 30, К. 36 Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зворотом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем виробу. 441 1—?

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого системи з всїх фабрик по Кор. 520, 60?, 965, 1.200, 1.29?, 1557·20 і висше, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розслїджує також даром пісок і уділяє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 2—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 лїтер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 334 4—8

„Сфінкс" „Геркулес" найтревальші, гіґієнічні начиня емальовані, всїлякі прибори кухонні поручає Фр. ХЛЯДЕК, 438 Львів Ринок 45. 1 2

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61* біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

„Емілїя"

перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 2—20

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

І. БОДЕНШТАЙН

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка ч. 37

поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 443 1—10

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також перероблює по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 11—?

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Ашкенази, Жовківська 4, Як. Байзер, ул. Карла Людвіка, Фр Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай. ц. к. надв. дост., Шим Каєтанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, И с. Пінелес Ринок 29, Г Рубель, Краківська, цїс. рад. Карло Склепінський, Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська. 5? 15-12

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 86—52

Публична продаж

без

викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нинї і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковнїрів і зарукавків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька псів, веприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диваників наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф. бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла 2 карити ляндари 3 санок і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колисок для дїтий.

Кілька огнетревалих касрільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїфакси і лижви всїляких системів, 2 фортепяни, пянїно, віольончельо кілька скрипок, флєтів, кляр, нетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 102 12—?

Знані з доброти

ШИНКИ

як також всїлякі вудженини

поручає масарня

Теофіля БАНАСЯ

ЛЬВІВ

Ягайлонська 16 і Жовківська 65.

Замовленя з провінциї відворотно. 440 1—4

НА РАТИ: Найлїпші плоскі машини пончішкові. Денний заробок від 3 до 5 корон і найлїпші машини до шитя „Зінґера" продає лише

„Omnium"

Львів, пл. Бема ч. 4. 346

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—?

ОПТИК і МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 1—30

Добре насїнє — добрий збір!

Сьвіже насїнє ярин і цьвітів знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 4—?

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

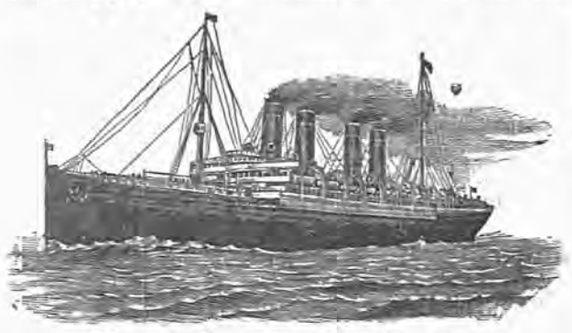

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порядів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до шитя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученем як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гіґієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Віленского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 437 2—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

НАЙКРАСШІ КИЛИМИ

що своїм зовнїшним виглядом так під зглядом краси як елеґантности, а не менше під зглядом тревалости материялу і солїдного виробу перевисшають усї не лиш краєві але й заграничні вироби виробляє

Філїя тов. „Просьвіти"

в Новім Санчи

під протекторатом Вп. Василя Яворського.

Оглядати і набувати можна в „СОКІЛЬСЬКІМ БАЗАРИ"

при вул. Руській.

Чистий зиск призначений на бідну нашу лемківську молодїж поміщену в Українській Бурсї в Новім Санчи.

347

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, унїформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава!

Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна, апремічна

дворна фарбяртура і жепральня.

284 4—10

Власні фабричні склади: І. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять в	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·45	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·55	—	12·29
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	7·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	3·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	5·2?	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1?	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·15	7·0?	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·30	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	5·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/8 ще день буквою а

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецкий) Коперніка ч. 9.

Ч. 77. Львів, понедїлок 6. н. ст. цьвітня (24 ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Слова ґр. Дзєдушицького — і галицька дїйсність.

На пятничнім засїданю палати послів віцепрезес польського кола ґр. Дзєдушицький тим мотивував потребу ухваленя наглости внесеня про контиґент рекрутів, що „народи і віроісповіданя в тій части Европи тільки в Австриї можуть числити на свободу“ та що „Австрия є одинокою державою, в котрій, хоч-би деякі народи і деякі партиї не були вдоволені, все таки нїхто фактично не є гнетений“. А коли на се останнє твердженє пос. Окуневський зареаґував оклоком „Ого!“ — віцепрезес польського кола заявив: „Прошу, коли прийде колись предложенє про вивласненє Русинів, або коли руським дїтям заборонить ся говорити рідною мовою, тодї зможете так закликати. Коли-б Поляки в Росиї або Прусиї мали ті права, що Русини в Австриї, ми були би вдячними і підпорами тих держав“.

На сї виводи ґр. Дзєдушицького відповів на слїдуючім суботнїшним засїданю палати послів д-р Окуневський у своїй промові про контиґент рекрута. „Ґр. Дзєдушицький — говорив він — вказав на терпіня Поляків у Прусиї. Хто-ж там терпить? Ґр. Дзєдушицький чи пани з польського кола? Перед терпінями тамошних Поляків і ми маємо пошану, стоїмо близше до них, нїж ви, бо ми також терпимо. Правда, що Поляки в Галичинї не сотворили експроприяцийних законів. Охоти до того їм не забракло, але руки були за короткі. Богу дякувати, є вони тільки панами в краю, але не панами в державі. Але що можуть зробити, то роблять. Коли Нїмець хоче когось угнїтати, то творить закон, бо нїмецький судия — скаже, що без закона не може карати. Галицькі судиї роблять се инакше, вони не потребують нїяких законів“.

В сїй парляментарній дискусиї про те, чи дізнають галицькі Русини гнету і чи можна той гнет порівнувати з гнетом Поляків у Прусиї, чи нї, — і ми візьмемо участь.

Отже нема гнету над Русинами в Галичинї, каже віцепрезес польського кола?! Пусті слова, проти котрих протестує цїла галицька дїйсність, яка нам каже, що той гнет не тільки істнує, але він з кождим днем стає що-раз важчий, а щоби приборкати зростаючу сьвідомість і відпорність нашого народу, доходить в своїй якости до таких розмірів, на які мабуть нїколи не зважила ся би Прусия.

Доки наш нарід знаходив ся на низшім ступнї національної сьвідомости, доти польський гнет над Русинами, хоч істнував так само, як і тепер то представляв ся більше як гнет одної суспільної верстви над другою. Гнет польської шляхти над руським селянством був важкий, був брутальний, але не був такий вирафінований, як нинї, бо не потребував поборювати високо розвиненої сьвідомости своїх прав серед руської народної маси, а при тім не мав такої чисто-національної закраски, бо орудєм гнету була тільки одна верства польської національности, а предметом гнету тільки одна — тодї ще майже одинока — верства національности руської. Через те й тодїшні польські демократичні елєменти — що правда, дуже нечисленні і дуже безсильні — дивлячи ся на польські відносини з чисто социяльного становища, проявляли симпатиї до Русинів.

Але той час уже минув і тепер найменше національне домаганя руського народу має проти себе політичну силу цїлого польського народу. Подїї в парляментї, від торічної осїнної сесиї і аж до нинїшної хвилї, показали нам наглядно, що проти наших національних домагань стоять збитою лавою всї польські партиї, від шляхотських консерватистів аж до людовцїв і навіть в деяких випадках — як прим. виступ д-ра Діяманда в унїверситетській справі — до социяльних демократів. І ся солїдарна полїтична сила польського народу гнете нас на всїх полях, полїтичнім, економічнім, культурнім, а чим більше ми боронимо ся, тим більше цинїчні, більше вирафіновані стають дороги і способи того гнету. В послїдних часах отсей гнет доходить уже до неможливих, прямо нечуваних границь, а коли взяти під увагу т. зв. тенденцию розвою на сїм поли, то гороскопи для нашого народу відчинять ся чим-раз гірші.

Возьмім полїтичне законодавство послїдних часів — виборчу реформу до парляменту або проєкти виборчої реформи до сойму — чи не пробиваєть ся в нїм як найвиразнїйша тенденция поневолити наш нарід та укріпити те поневоленє на віки?! А полїтична практика: вибори від парляментарних до громадських зі своїми звісними на цїлий сьвіт надужитями, котрими помагає собі Польща там, де закон оставляє ще якусь дрібку прав Русинам; полїтичні шикани, якими заслугуєть ся „dla ojczyzny“ галицька адмінїстрация, та повиборчі процеси, якими переповнені галицькі суди проти наших селян, — чи не говорять вони, що руський нарід просто винятий з-під права?! А сих шикан і процесів чим далї, тим більше, чим далї тим вони доскульнїйші, тим більше провокуючі. Нїколи ще доси не було так масового переслїдуваня процесами і слїдствами руських горожан у Галичинї, нїколи ще не сипало ся стілько судових і адмінїстрацийних засудів на Русинів, нїколи доси не було такого систематичного та так поширеного білого террору, як нинї, за намісникованя ґр. Потоцького. В Прусиї лучають ся також полїтичні процеси против Поляків. Та не видержуть вони порівнаня із тим повсякчасним, безпереривним, масовим шпилькованєм тисячів наших людий, особливо сьвідомих селян, вічними процесами і карами.

А коли з полїтичного поля перейдемо на економічне, то побачимо що-раз інтензивнїйшу кольонїзацию нашої землї Мазурами — при помочи краєвих, отже і руських фондів, побачимо насаджуванє при помочи тих-же краєвих фондів польських економічних інституций на нашій землї, коли нашим інституциям не тільки відмовляєть ся всякої краєвої підмоги, але просто вживаєть ся всїх засобів, щоб на кождім кроцї кидати їм колоди під ноги. І ростуть польські економічні інституциї нашим грошем, на нашій земли та омотують нас за наші гроші зелїзною сїткою.

Вкінци на культурнім поли маємо навіть справдї специяльні антируські закони. Один з них давнїйший: про залежність закладаня руських середних шкіл від волї сойму; другий найновійший: виключенє можливости заложеня руської учительської семинариї. Так, пане ґр. Дзєдушицький! — де галицький сойм має хоч би найменшу змогу, там він не дасть нам довго ждати на антируський закон! Ось тепер — про що пишемо в иншій статї — найвисша шкільна інституция в краю приготовляє новий замах на наші ґімназиї, щоб знищити й тих 5 закладів, які ми вспіли вибороти собі від галицького сойму за 40 лїт. Або справа українського унїверзитету, в якій усї Поляки, не виключаючи речника социяльної демократиї, стали на таке становище, що воно справу заложеня унїверзитету, на скільки Поляки мати-муть на неї вплив, відсуває фактично на далї, нїж се видавало ся коли-небудь.

Очевидно, між польським гнетом над Русинами і пруським над Поляками є ріжницї, і то великі, але вони не виходять на користь польського правлїня в Галичинї. Коли ми візьмемо в руки конституцийні закони Австриї і Нїмеччини, то буде нам здавати ся, що Русини в Австриї мають богато більше національних прав, нїж Поляки в Нїмеччинї, на що власне й покликують ся звичайно Поляки, — але власне в сїм осьвітленю конституцийних законів практика польського гнету над Русинами представляєть ся богато гірше, як практика пруського гнету над Поляками. Там державна і пануюча нация нїмецька виступає проти підбитої польської, — тут Поляки і Русини на основі австрийських конституцийних законів рівноправні і Поляки ломають сю рівноправність. Там Нїмцї тримають ся закона, — тут гнететь ся „prawem i lewem“. Там Нїмцї творять специяльні антипольські закони і стягають на себе обуренє цїлого сьвіта, — тут Поляки перед сьвітом деклямують про „miłość bratniego ludu“, а в дїйсности поступають так, що хлїб переміняєть ся в камінь, риба в змію, вода в кров. Там Нїмцї, стоячи самі на великім ступнї культури, приносять на польську землю висші форми суспільного житя, — тут Поляки зробили з нашої землї пекло безпросьвітної темноти і нужди. Там Нїмцї виступаючи явно як більша сила, не скриваючи своїх плянів за полїтичні хитрощі та фарисейську прихильність, не деморалїзуючи себе і своїх ворогів непошанованєм законів, витворюють між Поляками здорову відпорну силу, — тут Поляки своєю полїтикою панувати при помочи ломаня законів, своєю тактикою деморалїзувати нашу суспільність для своїх національних цїлий сїють і межи своєю і межи нашою суспільністю що-раз більшу деморалїзацию, яка вкінцї дійшла до того, що здеморалїзовано цїлий москвофільський відлам нашої суспільности і зроблено його орудєм польського панованя над нашим народом.

В кінцї ще одна ріжниця: коли нїмецький гнет над Поляками стрічаєть ся з осудом широких нїмецьких кругів і чим далї, тим той осуд стає загальнїйший, то в Галичинї навпаки полїтична деморалїзвция серед польської суспільности зростає так застрашаючо, що вже тепер можна сьміло сказати, що вся польська суспільність, на скільки бере сьвідому участь в полїтицї, відносить ся крайно ворожо до наших основних національних домагань.

І нехай Поляки не відповідають на всї наші закиди окликом: „А експроприяцийні закони?“ і експроприяцийна практика, се-ж основна риса польського панованя над нами. Експроприяциєю було наданє широких просторів на нашій землї польським або спольщеним вельможам і на тій основі опирають ся всї дальші польські експроприяциї. Полїтичне законодавство вивласнює нас з полїтичних дібр, краєві закони про польський характер шкільництва вивласнюють нас з наших дібр духових, переливанє наших гроший, складаних в податках, на польські цїли, се вивласненє економічне, яке відбирає нам ті останки економічних дібр, яких не встигла відобрати широка експроприяцийна полїтика надїлюваня руською землею польських панів за часів Річи посполитої. Тільки тим ріжнить ся польське вивласнюванє від пруського, що пруське бачить цїлий сьвіт, а польське лиш ми чуємо на своїй шкірі, тай ще тим, що польське сягає богато ширше і глибше.

Отсей зріст польського гнету в шир і глиб повинна собі наша суспільність осьвідомити в цїлій повнотї, коли ми хочемо перед ним остояти ся. Бо остояти ся перед ним можна буде тільки тодї, коли вся наша суспільність стане проти нього як дружна відпорна сила, і коли наша відпорність буде проявляти ся на всїх полях суспільного житя. При тім треба мати на увазї, що та наша відпорність на соймовій і парляментарній аренї вже самим полїтичним законодавством так обмежена, що треба позбути ся тої надмірної віри у всеспасаємість парляментаризму і опирати свою будучність не стільки на парляментарних констиляциях, ждучи, доки не надійде якась парляментарна констеляция, прихильна для нас, скільки на власній працї в низу, на національнім, полїтичнім і социяльнім осьвідомленю, на ширеню просьвіти, на закладаню економічних орґанїзаций, на побільшуваню нашої материяльної і духової культури. Безперечно, на всїх тих полях польське правлїнє кидає нам що раз тяжші колоди під ноги, але з другого боку на тих полях прояви нашої сили не можуть нїколи бути так обмежені і звязані, як на полї парляментарних змагань.

Проґрама п. Дембовського.

В попередних двох статях п. заг. „Кульмінацийна точка“ виложили ми ґенезу і причини національного антаґонїзму серед шкільної молодїжи обох народностий. Заразом вказали ми, що краєва рада шкільна, визначаючи теми до нарад конфенциї директорів середних шкіл, зіґнорувала істнованє того антаґонїзму, а причепила ся лише уроєного антаґонїзму, який нїби то має проявляти ся між молодїжию польською і руською там, де є обіч польських також руські ґімназиї, навязуючи фантастично той антаґонїзм навіть учителям, розуміти треба, руських ґімназий.

Припустити треба, що в дотичних рефератах чейже тему умотивовано. Хоч як ми цїкаві на те мотивованє, всеж таки, не знаючи рефератів, можемо говорити лише про самі резолюциї. Ми їх уже назвали пустими, безцїльними; є між ними й кілька банальних педаґоґічних правил, закрашених duchem narodowym і ягайлонською ідеєю, а

Д-р Мих. Зобків. 1)

Про унїверзитет в Софії. *)

Без великого розголосу відкрито дня 1 жовтня 1904 р. наймолодший славянський унїверзитет в Софії. В рік пізнїйше він стає вже поровень з другими унїверзитетами, іменно при нагодї відкритя найблисшого собі побратима, сербського унїверзитету в Білградї. Тут відчитав проф. болгарської лїтератури на софійськім унїверзитетї ширший привіт від „малкиятъ балкански братъ“, признаючи, що білградська „велика школа“, а тепер унїверзитет, значно причинила ся до культурного підвигненя поневоленого болгарського народа.

Без шуму і розголосу отворили Болгари свою сьвятиню науки, і не думаючи про те, що се новонароджене дитя має незабавком, так розкричати-ся, що буде його чути в цїлій Европі.

І в самім дїлї стало про него чути усюди. Почали ся крики та зойк тої дитини. Мало хто, а може і нїхто не питав, чому дитина плаче, і за що її бють, а unisono заговорено: Та як можна дитину бити!

Серед тих загальних криків і я вже майже був пристав до тої другої компанїї, та все таки призадумував ся і над першим питанєм.

Тепер могу і з него здати собі справу, не так з усїляких оповідань, які я на місци чув, але головно на основі офіцияльних дат, і то дат опублїкованих самим унїверзитетом...

На внї зарепрезентував ся софійський унїверзитет дуже гарно. Зараз в першім своїм роцї виступив на взір унїверзитетів в Росиї зі своїми научними публїкациями. Передомною два грубезні томи тих публїкаций: „Годшиникъ на софийския университетъ“ I. 1904—1905 София 1905, II. 1905—1906 (София 1905 придворна печатница Бр. Прошекови). По при научні статї чисто наукові находимо тут також історию унїверзитету і статистичні дані про персонал, студентів, майно і т. д.

З історичних дат, інтересних для нас зі всякого боку, подам, що найцїкавійше: Болгарські ґімназиї [2]) хоть мають матуру, мають і тепер іно сїм кляс. Усї матуранти мусїли іти на унїверзитет за границю, де їм очевидно роблено трудности, [3]) хоть мали матуру. Щоби могчи у себе дома приготовити бодай учителїв до середних шкіл, засновано в 1887 р. при софійській мужеській ґімназиї осьму клясу, т. зв. „VIII. педагогически класъ“. Виданий для тої кляси „правильник“ називав ся уже троха з висока: „Правильникъ за висши педагогически курсъ въ София“. Студиї обнимали отже один рік а викладано: славянську фільольоґію, загальну і культурну історию та старі й нові язики. В першім роцї було 43 слухачів, „набрани отъ гимназисти и отлични семинаристи педагогисти“ (Годишникъ, I стор. 2), з того $^{3}/_{4}$ стипендистів, а учителїв було 8. Нараз заряджено мінїстерским указом, що від 1. сїчня 1889 р. має той „VIII. педагогически класъ“ resp. „курсъ [4]) називатись „Висше училище“. Замість дотеперішних двох віддїлів, історично-фільольоґічного і фізично-математичного мало „Висше училище“ складати ся з ріжних віддїлів, котрі мінїстерство просьвіти постепенно відкриє „в міру потреби і средств“. Управа оставала в „совітї“ професорського збору, а вибраний предсїдатель дістав назву „ректор“. З кінцем шк. року 1888/89 одобрило мінїстерство рішенє „совіта“, що студиї мають тривати три роки. В р. 1892/93 відкрито третий віддїл, правничий, („юридически“) з 7 доцентами а 67 студентів. Законом з 20/12 1894 видано нові приписи („Законъ за Висшето училище“), „віддїли“ перехрещено на „факультети“, котрі одержали своїх „деканів“, „професорів“ і „доцентів“; „совіт“ дістав прищіпку „академически“, а ученики виавансували на „студентів“. Всьо по „указъ“-у. „Новий правильникъ“ тогдїшного мінїстра К. Величкова, що помер недавно в Швайцариї з р. 1896, випрацьований на основі того закона, дав „висшому училищу“ внутрішну автономію і свободу науки. [5])

До „унїверзитета“ був крок не далекий. Але до нього треба було і „средств“. Болг. патріот В. Априлов призначив був на се вправдї 60.000 рублїв, але того було мало. На щастє найшов ся більший патріот, котрий задушевне бажанє Болгар привів до здїйсненя: Евлогий Георгиєв, богатий банкир, що умер в Букарештї, записав був на ту цїль шість мілїонів франків. Тепер уже можна було видати новий „законъ за унизерситета“ з 22. I. 1904 і сказати в нїм в чл. 1 коротко: „Державно то висше училище въ София се прѣименува и прѣужежда въ Университетъ“. Для піднесеня памяти свого жертводавця носить він імя „Български Университетъ братя Евлогий и Христо Георгиеви отъ Карлово“ (чл. 2 цит. зак.). Закон гарний, хоть короткий, з всїлякими подробицями і свободами.

Але лишім його тепер на боцї, а читаймо дальше історию розвитку „унїверзитета“ з „Годишникъ“-а. Перше річне справозданє з унїверзитету складає дня 25./II. 1905 не ректор і не проректор, а „замѣстникъ — проректора“ Б. Цоневъ, а се ось чому: Ми були — каже він — вибрали в червни „академически совѣтъ“ по старім правильнику „висшого училища“ на 1904/5 р. Мінїстерство потвердило вибір ректора лише до 1. жовтня 1904 і жадало, щоб ми перевели нові вибори на основі нового зак. унїверзитетського (чл. 40) [6]). Ми по нарадах ухвалили, що „в законї нема розпоряджень, після котрих має ся скликувати префесорську колеґію на нові вибори“ (Годишникъ, II. ст. 22). Тому що вибраний по старому правильникови ректор зрезиґнував, а проректора вислало правительство за границю, тому маю честь здавати справозданя“.

Так отже наслїдком непорозуміня при толкованю закона, задля марної формалїстики допустив „совіт“ до того (против чл. 5 зак. унїв.), що унїверзитет в першім роцї свого жотя не мав ректора! Мінїстерство просьвіти, хоть мало „верховний надзір“ над унїверзитетом (чл. 3 унїв. зак.), не робило з того жадного ужитку, а мовчало.

Але до чого ще признає ся той безректорський „совіт“! На стор. 41 Годишникъ-а том II. читаємо дальше:

„Через декотрі розпорядженя в нових унїверзитетських правильниках (загальний і дисциплїнарний) прийшло до деяких небажаних пригод, котрі потягнули за собою часову герерву занять; а понеже вони й опісля повторили ся, то занятя цїлком здержано „до кінця шкільного року“ т. є. 1904/5.

Щоб се стало зрозумілим, подамо мале поясненє. В Болгариї „полїтикує ся“ на велику скалю. Є тут щось 7 полїтичних партий, котрі між собою завзято змагають ся. Рівночасно треба сказати, що тут нема жадної стабілїзациї в нї однім відломі управи. Коли отже приходить нова партия до керми, тогдї або уступають люди противних партий добровільно зі всякої публичної служби, або їх нове правительство „зі службових зглядів“ попросту „звільняє“, кого хоче. Таких, що мають право на пенсию (по 15 resp. 25 лїтах служби) взагалї мало. Всї ті невдоволені сходять ся з цїлої землї головно до Софії, тут гуртують ся коло свого дневника, кричуть, ганьблять, безчестять, аґітують против нового правительства (яке би воно не було) в нечуваний спосіб і витримують в тій пекольній аґітациї так довго, доки знов їх партия не прийде до правительственного жолоба. Потім поступають вони так само зі своїми противниками, як з ними робили, а з другої сторони зносять з усьмішкою на устах всї зневаги своїх повалених ворогів. Тепер нпр. впали „розбишаки“-стамбуловісти, а на їх місце прийшли „демократи“, котрих перед тим уважано майже загально за найчеснїйших людий. Перше урядованє нового мінїстра справ внутрішних [7]) почало ся з того, що нагнав масу урядників адмінїстрацийних а на їх місце настановив своїх „партизантів“, головно для переведеня будучих виборів. І тоті, перше так поважані люди, мають тілько само опозициї, як не більше, що і стамбуловісти.

Так отже в Болгариї „полїтикує ся“ на велику скалю [8]). Полїтикує усьо, що живе, отже і професори і студенти. Полїтичні погляди міродатні і в колеґіях і при іспитах і при підписуваню фреквентаций. В тій останній квестиї находимо в §. 90 правильника з 1905 р. таке дивоглядне зарядженє: Професор провірює від часу до часу, о скілько студенти слухають викладів. Як студент має дві неоправдані абсенциї, професор не потверджує йому фреквентациї!

Нїчого лекше, як таку зовсїм неоправдану драконську міру надужити в партийних цїлях. Офіцияльно нпр. сконстатовано (Годишникъ, II, стор. 38) що в р. шк. 1904/05 не потверджено фреквентациї через таку абсенцию 71 студентам (між ними 10 студенткам)! Найбільше невдоволенє між студентами викликало отсе надто „автономістичне“ розпорядженє, а ще більше спосіб його примінюваня. Серед таких обставин не могло бути бесїди про „взаїмне довірє між студентами і професорами“, якого собі від серця бажає „заступник проректора“ (Годшиникъ, II стор. 41). — Оттак розпочав ся шк. рік 1905/06. „Довірє“ показувало ся часто в той спосіб, що студенти брали професорів під боки і воводили їх з салї, як вони самі не хотїли викладу перервати задля демонстраций через яку небудь марницю. Між студентами а акад. сенатом прийшло до борби на житє і смерть.

(Дальше буде.)

---

*) Отсю допись, надіслану нам ш. проф. д-ром М. Зобковом з Софії, містимо через навал материялу аж нинї. Вважаємо за відповідне познакомити з нею наших читачів особливо задля цїкавого змальованя дотеперішної істориї софійського унїверзитету на тлї тамошних анормальних полїтичних відносин та тому, що останні подїї на софійськім унїверзитетї були у нас вже представлені в дусї „старих професорів“ після статї проф. Мілетіча з часописї „День“. — *Ред.*

[2]) В самій Софії є тепер: 3 мужеські ґімназиї і 4 женські, з них дві женські в характері наших учит. семінарий („педагогическа гимназия“).

[3]) Болгарських абітуриєнтів не принимають усякі нїмецькі і віденський унїверзитет (пор. Миролюбовъ, Нашия университетъ, стор. 139).

[4]) В болг. вимавляє ся щ = шт.

[5]) При тім „висшім училищу“ викладав довгі лїта також наш пок. Михайло Драгоманов.

[6]) З формального правничого боку був, думаю, погляд мінїстерства оправданий. Мінїстром просьвіти був тогдї проф. д-р Ів. Шишманов, зять пок. Драгоманова, автор унїверзитетського закона.

[7]) Нововибрані тепер мінїстри були майже всї колись урядниками, потім їх „увільнено“, та вони стали вірні своїй партиї як адвокати, і за то покликує їх тепер партия з адвокатської канцеляриї на мінїстрів. Так дїєть ся і у других партий; ту вижидає кождий „слушного часу“.

[8]) Такого крику-зойку від 4—9 год. вечером як в Софії при продажи ґазет я доси не чув нїгде. Цїла юрба хлопцїв і дорослих мущин на перегони лїтає по улицях і викрикує всїлякими тонами імена усїх тутешних дневників. Недїльного супочинку ту нема: часописи виходять і в недїлї і сьвята, крім найбільших лише сьвят.

поза тим... кульмінация кульмінацій, котра виявляє властиву тенденцию теми.

Нині приглянемо ся близше тим резолюциям.

1-а резолюция дир. Голїнського цїлком пуста і злишна, бо містить ся в другій. Якже то п. референт уявляє собі те зближеніе się і wzajemne poznanie się nauczycieli obu zakładów? Знаємо, що учителї навіть тої самої школи зближають ся до себе і познакомлюють ся звичайно в конференційній салї, а візити роблять собі хиба десь може ще в Мельцу або Снятинї. Колиж учителї obu zakładów мають відбувати спільні конференциї (резол. 2), то там уже і зближать ся до себе і познакомлять ся. Те саме треба сказати о тім уступі 2. резолюції, де каже ся, що „do zbliżenia się do siebie" — так стоїть в урядовій „Gazet-ї lwowsk-ій" — чи то „do przyjaznego pożycia" — так сказано в удїленім нашій редакциї комунікатї — „młodzieży obu zakładów dążyć należy przez zachętę uczniów ze strony nauczycieli". В першій стилїзациї є то слова злишні, бо дальше вимагає ся, щоби уладжувати спільні прогулки, то там уже й мусить прийти до зближеня. В другій стилїзациї воно пусте і безцїльне, бо таких, що приязно жиють з собою, звичайно і між товаришами одного заведеня і одної кляси буває не богато, а причиняє ся до того пожитя не чиясь заохота, лише, якась внутрішна потреба або нераз припадкова спонука.

Що уладжуване спільних обходів в честь визначних мужів обох народів не доведе до wytworzenia przyjaźniejszych stosunków, показує досьвід в польських гімназиях, де такі обходи з давна є у звичаю і де вони нераз бувають можливими як-раз лише через участь сьпіволюбних Русинів та при сій участи гарно удають ся. Але... правда! В польських гімназиях нема неприязних взаємин між молодїжию, то й нема потреби витворювати там przyjaźniejsze stosunki... То лише там, де обіч польської гімназиї є й руська, хочби pod jednym dachem, лише там є така потреба, бо hajdamactwo — розуміє ся за приводом учителїв — не дає спокою польській молодїжи!

Отже в польских гімназиях такі спільні обходи гарно удають ся. Поляки дуже радо послухають, як товариш Русин задеклямує щось з Dziadów, Redutę Ordona, як навіть прибере ся за Konrada і засьпіває його звісну набожну пісню; радо послухають руського хору, якоїсь там піоньки T. Padury; але таки не здержать ducha narodowego і не витримають без звеличаня Polski od morza do morza, без „Jeszcze Polska nie zginęła" і т. и. А Русини тихо сидять, бо мусять, та ще удають радих, що їх удостоєно чести взяти участь в обходї, котрий без них може й не удав би ся. Инакше там, де obok gimnazyum polskiego jest także gimnazyum ruskie. Там ми вже не ручимо, чи на злишні обяви ducha narodowego не відповіло би hajdamactwo по свому піснями „Ще не вмерла" і „Не пора". І замість przyjaźniejszych stosunków підуть дисциплїнарки і ексклюзиї. От чи не лїпше... з далека... Педагогічне правило, як і prudentia pastoralis, велить: не давати нагоди до гріха, бо, як нїмецька пословиця слушно каже, Gelegenheit macht Diebe.

При кінци 2. резолюциї п. Голїнського висказано б а ж а н є (в урядовій Gazet-ї висловлене воно у формі п о с т у л я т у в окремій, в 3-тій, резолюциї), щоби учителї польського язика (після Gazet-и і руського) та істориї з притиском і безсторонно зазначували при науцї ті хвилї з історичного житя Польщі і Руси, в котрих виявляла ся єдність і згода обох народів, та вказували на блаженні (błogie) наслїдки тої згоди для обох сторін.

Що правда, п. Голїнський не є історик; але скоро він скомпонував таку резолюцию, то може би він і подав способи, як її виконати. Бо на нашу гадку до сього за мало вже навіть фалшованої істориї kraju rodzinnego; треба би написати чи, лїпше кажучи, скомпонувати ad hoc цїлком нову, з грунту иншу історию. Які-ж то такі хвилї є в істориї Польщі і Руси? Хиба може в мітольогії, бо одна однїсенька насильно Русинам накинена унія люблинська була початком не єдности і згоди, а безнастанних невзгодин і усобиць, котрі довели обі сторони не до błogich skutków, а до упадку. Чи не красше було би замість тої резолюциї приняти иншу: „Історию Руси і Польщі трактувати не як мітольогію, а учити на підставі дїйсних фактів та виказувати те, що ті факти говорять: що люблинська унія і ягайлонська ідея була нещастєм для обох народів, що ягайлонську ідею треба собі вже раз вибити з голови, бо вона веде оба народи до дальших нещасть". Тогдї молодїж обох народів пізнала би жерело нещасть, жерело незгоди давної і теперішної, та бодай може дальші покоління, виховані в сій правдї, уміли би погодити ся на иншій підставі. Буває-ж нераз, що насильно зведені подруги жруть ся і бють ся, поки їх тисне накинений одній сторонї нерозривний обруч; колиж розірвуть його і визволять ся з нього та кожде опинить ся на волї, тогдї, хоч може й не забажають на ново того обруча, всеж таки заживуть окремо в мирі, в згодї або й приязни. Але Польща, слїпа на те, гадає, що до згоди і єдности можна нас приневолити дальшим зашморгуваням і затїсняванем того обруча, а в додатку обманом і ложию в шкільній науцї, та kocha і ściska Русинів, аж... кістки в них тріщать! Тріщать, але не ломлять ся і не зломлять ся; і прийде час, що таки визволимо ся з тих обіймів. Чим скорійше воно стане ся, тим лїпше... для обох сторін!

П. Голїнський радить також видавати pisemko dla młodzieży в польській і руській мові; де між иншим простовано би тенденційні дописи дневників, роздуваючих обопільну ненависть, і ширилось би засади взаїмної любови і згоди. Чи мала би то бути mutatis mutandis нова едиция Демянчукового „Руского Селянина"? Чи не було би то розполїтиковуване шкільної молодїжи, перед чим слушно, хоч зовсїм не оригінально, остерігає д-р Сабат? Чи не противилось би воно також резолюциї, ухваленій конференциею при справі школярських читалень, щоби до тих читалень не допускати полїтичних часописий?

Перейдемо до резолюций д-ра Сабата.

До кого шан. референт звертає ся з своїм „dążyć należy" в 1. своїй резолюциї? Чи може й до польських гімназий? Алеж він знає, що в такім разї зараз дістав би різку відправу від польських катехитів і директорів, котрі сказали-б йому: „Kogo to ацpan uczyć myślisz katolickiego ducha? Nas, Polaków?! Pilnuj no ацpan własego nosa!" Алеж п. Сабат знає заразом, що Русинам від берестейської унії аж досси раз-враз плювали в очи браком правдивого католицького духа, — плювали всї, від римських папів почавши, скінчивши на остатних польських шубравцях. І до них прилучитись міг собі сьміло позволити і д-р Сабат. Тількож, як часто лучає ся таким сьміливцям, страшно „пересадив сакраменти", так що аж самі Поляки з огидою відвертали ся від нього!

„Każda lekcya szkolna powinna być owiana duchem katolickim" каже він в резолюциї. Чи не за богато, п. інспекторе? (бо треба знати, що на місце по незабутнім Іва-ї Левицькім, що то walczył z Moskalami za naszą i waszą wolność, відійшла в е до Відня пропозиция, в котрій на 1. місци поставлено д-ра Сабата).

Пригадують ся нам тут „Tausend interessante Historien", видані десь в 16. стол. Ся бібліографічна рідкість повинна би находити ся в бібліотецї тутешної руської гімназиї, коли її відтам не викинено або не спрятано куди. Чуда-дива розповідає ся там, а всьо на підставі якихсь жерел, як лїтописий то що. Так прим. десь якась французька чи нїмецька княгиня, до котрої зайшла убога жінка просити милостинї, зганьбила її, побачивши у неї на руках двоє маленьких близнят, та назвала уличною повією, бож від одного чоловіка чейже не можливо мати двоє дїтий нараз. А тяжко зневажена невинна жінка закляла княгиню: „Щоби ти до року привела тілько дїтий нараз, кілько днїв у році!" І сповнив ся проклін: княгиня привела 365-еро дїтий нараз, маленьких як дрібні рибки. І роздїлено хлопчиків окремо від дївчаток, одних в одну миску, других у другу, і охрещено всїх хлопчиків іменем Johannes, а дївчаток знов якось там. — Або инша interessante Historie: Fern im Scythenland wächst eine wunderbare Pflanze, „Baranetz" genannt. Ростина ся має вигляд вівці, від пупця причіпленої билиною до землї. І кормить ся ростина травою. Колиж спасе всю траву довкола, тогдї усихає, а мешканцї роблять собі з неї шапки. — І кожда така interessante Historie кінчить ся моральною наукою, в котрій на всї лади повтаряє ся все одно і те саме: „Wunderbar und unergründet sind die Werke Gottes!" Та й тут кожда „історія" овіяна лише загально християнським духом, а не спеціяльно католицьким, а се було би може труднійше. Оттак хиба і шан. референт уявляє собі кожду шкільну годину овіяну католицьким духом.

Отже ми цїкаві би знати, як сю штуку втне учитель латини, греки, математики, а хоч би і инших предметів. Та й цїкаве ще одно: де найти на кождій годинї місця і часу, щоби її овіяти і duchem narodowym і duchem katolickim? Ледво чи таку штуку уміли би втяти й самі оо. єзуїти у своїй гімназиї в Бонковицях. А коли би навіть уміли, то чи здорово було би воно, не кажемо, для науки, але хочби для виховання?

Потребу релїгійно-морального виховання признають усї педагоги, але заразом усї з найбільшим притиском остерігають перед моралїзованем, бо воно не веде до цїли. Ученики научать ся лише гарно говорити, але не... гарно дїлати. А мабуть чи не Шопенгавер сказав: не те рішає о вартости чоловіка, що він з н а є і г о в о р и т ь, а те, що він х о ч е і д і л а є.

Над дальшими резолюциями д-ра Сабата шкода спиняти ся, бо треба би богато повтаряти з того, що вже сказано при резолюциях п. Голїнського. Одні з них пусті, без змісту, другі безцїльні, инші навіть недорічні. Бо як прим. розуміти „власний приклад учителїв в у р я д о в и х і т о в а р и с ь к и х відносинах" (резол. 2.), „товариські зібраня" (рез. 6.), — се хиба він сам знає; без коментаря годї сього зрозуміти. Особливо які могуть бути „урядові" відносини учителїв, котрих нїколи навіть не зачисляє ся до урядників („Beamte u n d Lehrer"), знає лиш сам д-р Сабат.

Алеж з усїх резолюций, як ми вже сказали в попередній статї, явно вилазить одно шило, так що властиво всї вони придумані лиш на те, щоби те шило бодай троха закрити, так щоби воно бодай на перший вигляд не так дуже кололо. А тим шилом є 4-та резолюция п. Голїнського і 4-та п. Сабата: щоби Поляки, кандидати учительського стану, здавали учительський іспит також з руським язиком викладовим та обіймали посади в руських гімназиях, і щоби у східній Галичинї закладано гімназиї (після Gazet-и Iwowsk-ої: у т р а к в і с т и ч н і) з рівнорядними віддїлами польськими і руськими, з одноцїльним орґанїзмом учительським і під одною дирекциею.

Де першої-ж з тих резолюций додамо для поясненя, що в Кракові у д-ра Третяка кождий Мазур легко може здобути собі квалїфікацию з руського язика, та доповнимо її ще тим, що Поляки, кандидати духовного стану, повинні переходити на гр. кат. обряд, щоби опісля займати місця руських катехитів в руських гімназиях. До другої резолюциї замітимо, що в дискусиї над справою школярських читалень сам п. віцепрезидент Дембовський указав на некорисний вплив, який у східній Галичинї мають польська і руська мова одна на другу. Пригадаємо також, що давнодавно, коли в соймі вперве виринула гадка закладаня утраквістичних гімназий, запитувані краєвим виділом анкети спротивили ся такому проєктови головно з причини того некорисного впливу одної мови на другу. Але, розуміє ся, тепер, коли ходить о спинене розвитку руських гімназий, то сайкіем со innego! Врештї і той утраквізм не такий страшний для польської мови і для Поляків, а доказом сього є утраквістичні учительські семинарії.

Оттак бачимо в тій „кульмінацийній" точцї конференциї знов окрему кульмінацию, а в нїй виразнїсеньку п р о г р а м у нового віцепрезидента кр. ради шк. п. Д е м б о в с ь к о г о та його будучого прислужника і помічника, п. інспектора д-ра Сабата; бож треба знати, що не тілько визначує теми до конференциї кр. рада шк., але й з висмотреними референтами конферують напереперед інспектори та інформують їх про тенденциї ради шк.

Але w sęku буває sęk, а все-ж таки вкінци w sęku dziura; оттак, щоби не бракло тої дзюри, п. радник двору Герман заапробував тую програму своєю троякою повагою: посла до державної ради і члена польського кола, краєвого інспектора в тимчасовім станї спочинку і бувшого (нефортунного) кандидата на столець віцепрезидента галицької кр. ради шк. При тім висловив ся, що w walce dwu kultur ta kultura zwycięży, która będzie się posługiwała szlachetniejszymi środkami. Отсе-ж то і тая „dziura!".

Так, так, szlachetny panie pośle etc. etc., котрий dla szlachetnego przykładu шкільній молодїжи правиш в державній радї так безсоромні брехні! Так: доконче треба szlachetniejszych środków! Не треба робити школи тереном narodowej walki і polityki; треба, щоби школа була місцем виховання, а не полїтики; треба, щоби була місцем науки і правди, а не обману і ложи; треба, щоби від верху, не внимаючи радників двору і інспекторів, до долу сьвітив молодїжи приклад гарний, а не деморалїзуючий. Тількож се не залежить уже від Русинів, бо вони, як і в инших справах, так і в справі шкільництва і виховання не мають в австрийській Польщі жадного голосу.

Контінґент рекрута.

В палаті послів веде ся дебата над наглячим внесенєм посла Погачнїка о контінґентї рекрута, почім зачне ся дебата над другим наглячим внесенєм сего посла (recte: правительства) о підвишеню контінґенту краєвої оборони. Перебіг дебати, в якій стерли ся вже остро речник „польського кола" з речником українського клюбу, подаємо в рубрицї справоздань з державної ради. Тут коротко виложимо та осьвітлимо зміст обох предложень о рекрутї.

Нагляче внесене п. Погачнїка о нормальнім контінґентї рекрута пропонує, як доси бувало, побір рекрута на рік біжучий для спільної армії у висотї 103.100 мужа, з чого 59.024 мужа припадає на Австрию (а 44.076 на Угорщину) та побір рекрута на біж. рік для австр. оборони краєвої в висотї 14.500 мужа. Друге нагляче внесене, о підвищі контінґенту рекрута оборони краєвої, пропонує підвишку в висотї 4.740 мужа. Ся послїдна справа вимагає поясненя, з якого читач зрозуміє, що отся підвишка в дїйсности є замаскованою підвишкою загального стану всеї постійної армії в Австро-Угорщинї о 8.650 мужа, а л е л и ш е к о ш т о м А в с т р и і т. є. коштом її податників.

Підвисшуване контінґенту рекрута оборони краєвої датує ся від 1903 року, коли-то парлямент призволив на підвишку контінґенту з 10.000 на 15.050 річно, а тепер пропонує ся підвишка сего контінґенту майже на 20.000 річно — між тим як контінґент рекрута угорської оборони краєвої, т. зв. „гонведів", як виносив, так і остане на висотї 12.500 мужа. Результат отсеї нерівномірности буде такий, що по ухваленю пропонованої тепер підвишки уся сума річного контінґенту рекрута (так для спільної армії, як і для ляндвери) припадаюча на Австрию винесе 59.000 мужа (54.024 + 4.740), коли тимчасом на Угорщину приходить лише 53 500 мужа річно. Инакше кажучи: на 220.000 австрийських горожан, остаючих в чинній службі під карабіном, буде під карабіном лише 145.000 горожан угорських.

Сї числа, зрозумілі всякому під зглядом економічним як визиск Австриї Угорщиною, вимагають ще полїтичного обясненя. Австрийська „оборона краєва" ще не так давно не вчислювала ся майже в справдїшну воєнну силу держави, а була лише pendant'ом до угорських „гонведів" — институциї, сотвореної для заспокоєня мадярської національної амбициї. Коли однак відношене Угорщини до Австриї зачинало робити ся напруженим, а тим самим доля „спільної армії" стала робити ся непевною, зачала військова управа звертати пильну увагу на реорґанїзацию і скріплене ляндвери. З осібних полків оборони краєвої сотворено дивізиї і бриґади; утворено кінноту краєвої оборони, вивіновано її в гірську артилєрию та машинові карабіни; вкінци установлено для ляндвери осібний штаб. Від р. 1903 зачинає ся скоре побільшуване загального числа ляндвери. До р. 1903. контінґент австр. оборони краєвої виносив не цїлу десятину цїлого військового контінґенту; по ухваленю внесеної підвишки буде він виносити вже одну пяту! Значить: спільна армія остає незмінною, а всяке збільшене воєнної сили Австро-Угорщини доконує ся збільшуваням австр. оборони краєвої.

Причини сего треба глядати з одного боку в ляку військової управи перед розколенєм спільної армії на австрийську і угорську, а з другого в опорі Мадярів против усяких підвишок спільної армії доси, доки не будуть сповнені їх жаданя що-до мови команди і т. д.

Може є такі австрийські горожани, яким приємно робити такі дорогі презенти, як отся нова підвишка, мольохови австро-угорського мілїтаризму. В кождім разї ми Русини, п р о т и в к о т р и х в л а с т и в о д е р ж и т ь с я в с ю а р м і ю в Г а ч и ч и н ї, без якої польське пановане над нами не вдержало-би ся навіть одного дня! — не маємо найменшої причини одушевляти ся сею новою жертвою в людях і грошах, як загалом не маємо причини бути готовими до жертв для ворожої нам австрийської армії. Вислів сему дав уже посол д-р Окуневський у своїй знаменитій промові.

Державна рада.

(*Засїданє з 4 цьвітня.*)

В продовженю промови, котрої початок ми подали в телєґрамах суботнїшного числа, п. др. Т. О к у н е в с ь к и й говорив:

Недавно тому, один посол повідомив мінїстра, що офіцири бойкотують одного полковника ізза того, що він не шляхтич, та що тойже мусїв з приводу того виступити зі служби. Хоча ми стоїмо в опозициї, то наш товариш був на стільки коректний, що пішов до мінїстра і йому довірочно справу представив аби з неї не зробити великого шуму. Мінїстер подякував йому за довірє, а сам внїс донесенє карне проти посла. (Живі голоси обуреня).

Бесїдник полємізує з гр. Дзєдушицьким і звертаєть ся проти його твердженя, неначеб армія служила до охорони свободи. Справдї вона служить для охорони гнету. При твореню держав в Італії, Нїмеччинї, навіть в Угорщинї, наше військо висилали проти народних рухів, одначе сила національної ідеї була така велика, що хоча ми побідили в боротьбі з Італїйцями, то Австрия мусїла видати італїйські землї; хоча з помічю Росиї ми побідили Мадярів, вони мусїли дістати свободу. Ми здобули Боснїю, а в Сараєві кличуть: „Геть Австрийцї!"

Наша полїтика в відношеню до балканських країв є така нещасна, що нас там уважають за визискувачів, а за спасителя балканських народів уважають росийського царя. Наша армія стоїть у службі такої полїтики. Чи ходило про свободу — питає бесїдник гр. Дзєдушицького — коли Львів бомбардували? В Австриї завсїгди ходило про оборону висших, нїколи про оборону народних мас. Тільки тодї Поляків били, тепер вони бють. (Дуже слушно!)

Тепер у Галичинї нема виборів, при котрих не вживалиб війська. При кождім виборі видно Жида, купуючого голоси і шахруючого, а для охорони такої свободи приходить військо.

Граф Дзєдушицький вказав на терпіня Поляків у Прусиї. Хто-ж там терпить? Чи гр. Дзєдушицький, чи панове з кола польського? Перед терпінями тамошних Поляків і ми маємо респект; ми стоїмо близше до них, ніж ви, бо й ми терпимо. (Притакуваня на руських лавах).

Правда, що Поляки в Галичинї не сотворили експроприяційного закона. Охоти до сього їм не хибувало, тільки руки їх за коротгі. Дякувати Богу коли в нас ще тільки панами краю, а не панами держави. Але вони роблять, що можуть. Як Нїмець хоче когось ґнобити, він творить собі закон, бо инакше нїмецький судия скаже, що не може карати. Галицькі судиї инакше роблять, їм не потреба законів. На розправі у Відні найвисший трибунал признав виннымы переступства тільки пятьох студентів, галицькі-ж судиї цїлий місяць держали 80 студентів у вязниці, аж ті вимагали ся голодовим страйком. Бесїдник знає, що військо є конечне, що адміністрация потребує тої сильної збруї. Але адміністрация мусить змінити весь свій напрям; їй не вільно захищати тільки стан посїданя могучих, вона має боронити право. Поки се не здїйснить ся, сторонництво бесїдника не може признати ні одного сотника, ні одного жовняра. (Оплески).

П. У д р ж а л ь (чеський аґр.). Серед оплесків Чехів відпирає лайку, кинену п. Бельоглявлесків Чехів відпирає лайку, кинену п. Бельоглявлесків Чехів відпирає лайку, кинену п. Бельоглявл

ністерства публичних робіт. При тій нагоді міністер Абрагамович повідомив зібраних, що в новім міністерстві буде сім найцять (17) урядників-Поляків і один Русин.

П. Гломбінський подав до відома кола, що міністер вже підписав постанову креованя окружних судів у Жовкві і Ярославі.

Лев Толстой під опікою — Глібовицького!

Перед кількома днями назвав у буджетовій комісиї християнсько соціяльний менер, п. Бельоглявек, славного російського письменника Толстого „старим ослом". Сей грубий вибрик аргантського і некультурного християнсько-соціяльного анальфабета дістав заслужену і досадну оцінку в промові п. Дашинського (поданій нами в суботнїшнім числї). Здавалоб ся, що се вистарчить і що на тім справа покінчить ся. Тимчасом не так склало ся. Бо невиліченний самохвалько п. Глібовицький знюхав у тій справі нагоду, що позволила б його мізерній фігурі видрапати ся з помічю імени великого письменника до розголосу. От, він і возвістив сьвітови, що він Ніколай Глібовіцький, не пустить справи „плазом", а поставить внесенє, щоби парлямент висказав свій жаль з приводу образи Толстого. А за Глібовицьким удає обуренє і вся „русско-народная" партия в Галичиї; „русскі" товариства і інституції гровять страшним походом за „честь-славу" Толстого проти віденського різника чи грайзлєрника, Бельоглявка... Справді, видовище достойне олїмпійських богів! Галицький кацапушка Глібовицький тягатись буде за вуха з християнсько-соціяльним крикуном Бельоглявком, — „русское общество" в Галичинї, котрому російська мова й література — темна вода в облаціх, дасть сьвітови знати про своє істнованє, — платні наємники російського цареславя і православя роздирають „ризи своя" в оборонї Толстого, ворога їх хлібодавців! Так, немов би не написав був старий Шекспір комедиї п. з. „Богато галасу ізза нїчого"...

Заграничний огляд.

Ухваленє „Sprachenparagraph-у".

В суботу ведено в німецькім парляментї дебату на тзв. „язиковим параґрафом" закона про товариства. Прийшло до рішаючої проби сили бльоку, тож не диво, що правиця станула як один муж до голосованя, а її провідники, що через два перші днї дебати заховували мовчанку, виступали тепер чергою з промовами, виясняючими своє становище до порішуваної справи.

Дебата почала ся промовою кн. Радзівіла, який вникав, що правительственний бльок не має будучности тому, що не числить ся з християнськими понятями. Обговорюваний тепер § є брутальним ударом, вимірєним пястуком, бо Полякам відбираєть ся навіть те, що мають Мазури і Литвини. Пруські королї прирекли колись шанувати польську народність, а тепер консерватисти при помочи тзв. лїбералів хочуть поліційними зарядженями відобрати польському народови можність користати з права зборів і товариств. Проти законопроєкта виступив також з польського становиска пос. Шпан (з центра), виводячи, що Поляки мають в Австриї велике значінє, тож не слїд що-небудь порішувати, що моглоб зменшити симпатиї Австриї супроти Німеччини. З иньшого становища виступив проти „язикового параґрафу" речник соціяльної демократиї, пос. Легіен, добачуючи в нім тенденцию — ворожу робітничим клясам. Постанова, щоб рідною, не-німецькою мовою можна було послугувати ся другим „корінним" народам тільки тоді, як скількість їхнього населеня виноситиме 60 проц., завдячує своє повстанє не чому иньшому як ренсько-вестфальським промисловцям, які через неї хочуть недопустити до осьвідомлюваня мас неїмецького напливового робітництва. З поміж речників бльоку виступив перший консерватист Путліц, для якого „язиковий параґраф" ще не йде досить далеко, бо держава у відношеню до Поляків находить ся в становищи конечної оборони. Пос. Гібер (нац.-лїб.) оборонив провительственне предложенє тим, що уживанє на зборах лише німецької мови не є насилуванєм прав природи, бо ось і в „райхстагу" говорить ся лише по німецьки! Член полудневонїмецької людової партиї Паєр толкував, що він голосує за предложенєм лиш тому, щоб уможливити ширенє лїберальних думок. Альзатець Грегоар заявив, що також не думає робити законипроєктови трудностий, бо добачує в нім значний поступ на поли права про збори й товариства. При тім однак кладе резолюцию, яка у всїх околицях Альзациї й Льотарингії дозволяє послугувати ся на вічах і зборах фразцуською мовою.

Секретар держави, Бетман-Гольвег, який і сим разом заступав канцлєра заявив у своїх виводах, що вже комісия признала центральним властям поодиноких країв давати диспензи від виключного уживаня німецької мови там, деб незнанє німецької мови наради унеможливляло та де чужої мови не вживаєть ся у ворожих цїлях проти Німеччини. Оттим-то не противить ся він, щоб свої дотеперішні права задержала й мова французька. Мимоходом згадаємо, що послугувати ся рідною мовою можна буде й Литвинам і Мазурам без тих обмежень, які придумано проти Поляків, „щоб їх зробити дїйсними членами німецької держави".

В голосованю приняв парлямент семий параґраф закона про товариства 200 голосами проти 179; 3 ох послів здержало ся від голосованя, яке члени бльоку повитали овацийними оплесками.

Розвязанє фінляндського сойму.

Для фінляндських патріотів настали важкі часи. Російський уряд, приборкавши революцию в корінній Росиї, змагає до того, щоб знївечити автономію Фінляндиї та повернути її в звичайну російську губернію. Під диктатом „истинно русско-і" преси рішають ся в петербурських „сферах" щораз нові постанови для знївеченя фінляндських свобід. По змінї ген.-губернатора Герарда, що стояв на сторожі прав Фінляндиї, обрусителєм Бекманом, якому надано крім адміністрацийної власти також військову — зважив ся цар на розвязанє фінляндського сойму.

Шведське телєграфічне бюро довідуєть ся з Гельзінґфорсу, що вчерашний маніфест царський розвязує фінляндський сойм з днем 6 цьвітня. Нові вибори відбудуть 1-ого липня, а сойм збереться на ново 1-ого серпня. Рівночасно приносять берлїнські часописї у дописах з Фінляндиї вістку, що нові вибори відбудуть ся не на основі дотеперішної виборчої ординациї, але на основі нового виборчого закона, октройованого царем. Царський уряд задумує отже тепер обмеженє виборчих прав, приложене до російських горожан „указом з 3 червня ст. ст.", примінити також до Фінляндців, які в минулій соймовій каденциї завели були загальне голосованє установленєм з активного й пасивного права також для жіноцтва! З перших виборів увійшло до сойму ва 200 послів 80 соціяльних демократів а в тім 19 жінок. Правда новий сойм зараз в першім роцї своєї дїяльности не міг повеличати ся надто великими успіхами, бо треба було щоб передовсїм уложили ся його внутрішні відносини та щоби „вибалакали ся" народні посли, які тільки-що почали свою парляментарну карієру. Та ось коли фінляндський сойм почав другу сесию — його розвязують!

Сойм розвязано, дякуючи заходам ген.-губернатора Бекмана і то з приводу соціял-демократичної резолюциї, ухваленої соймом проти фінляндського сенату. В резолюциї тій обвинувачуєть ся сенат, що він своєю дїяльностию, яка була спрямована проти пролїтарияту, ставав на перешкоді більшости народа, щоб з'єднати свої сили для боротьби з зовнїшною небезпекою. Далї, що сенат образив ту частину російської людности, яка підтримувала права Фінляндиї дозволивши арештувати і засилати не тільки ті особи, що справдї брали участь в політичних злочинах під впливом адміністративного терору, але й иньших російських горожан, що належали до партиї оборони; і крім того виявив уступчивість для вимогів реакциї і проявляючи безсильність в оборонї перед нападами на незалежність краю. Річ очивидна, що ся резолюция се тільки претекст до розвязаня, бо Петербургови ходить тільки о те, щоб знївечити вольности Фінляндиї та збути ся її оборонців з законодатних тїл, щоб спровокувавши відтак нелєгальні учинки, міг послугувати ся терором! Дивно тільки що офіциальна „Россія" обговорюючи ухвалену соймом резолюцию висказуєнадію, що фінляндський народ при нових виборах осудить теперішних послів як ворогів його (!) царя, а рівночасно царський уряд, побоюючи ся народного суду — самодержавно обмежує виборчі справи Фінляндців.

Гецеральний страйк в Римі.

Нинїшні депеші з Риму констатують привернене руху возів і трамваїв. Місто приняло звичайний вигляд. Конець страйку проголошено вчера на основі ухвали робітничої палати. Стало ся се за інтервенциєю соціялїстичних послів, які не згоджували ся відразу на його проклямованє. Се зазначили вони і в палаті депутованих устами посла Тураті, коли през. міністрів Джіолїті відповідав на інтерпеляцию в справі онодїшної стріляннни робітників. Інтервенциї соціялїстичних послів треба також приписати те, що генеральний страйк не прибрав ширших розмірів. Зараз по проголошеню робітничою палатою в Римі генерального страйку звернула ся соціялїстична парляментарна фракция до партийної управи та до заряду загальної робітничої спілки, що має свій осїдок в Турині, щоб страйк обмежив ся лише на Рим та не розтягав ся на другі міста Італії. Отсим кроком соц. посли прислужили ся не мало Джіолїтому, з яким звела їх була колись борба проти клєрикалїзациї.

НОВИНКИ.

— **„Ународовєнє" австрийського війська.** Пишуть нам з міста: В „Дїлї" зазначувано вже чимало разів, що підчас польських „шопок народових" йде Полякам на руку навіть команда львівського корпусу. От вчера (т. є. в неділю 5 с. м.) була якась „шопка" в память Бартоша Гловацкого. Як завсїгди так й тут, манїфестувались польські „соколи" своїми бундючними постатями, десятками прапорів і т. п. Але що в неділю військо ходить до церкви, так і тої неділї військові музики відводили жовнїрів до Єзуїтів, то до православної церкви або Преображенської. Музика, котра відводила православних (майже самих Румунів драгонів) до церкви, на розї ул. Собіського зачала грати польський боєвий имн „Bartoszu, Bartoszu, hej nie traćwa nadzieji", а опісля кінчила „krakowiakami", переходячи по-під палату намісника та намісництво, щоби показати, що чеські музикуси в мундурі австрийської армії є добрими польськими патріотниками на руській земли. Робило се вражінє, що Галичина вже „виодрембньона" та що за сею горсткою австрийського війська ось-ось виступлять старопольські полки в конфедератках і т. п. І подумати, щоби то стало ся, як би так Русини зложили свою приватну музику та машируючи по містї, вигразали „Ще не вмерла" або „Не пора"... Полїция, алярм про гайдамацтво по газетах, слїдство... Таж нам навіть з прапором через місто не дадуть перейти першому лїпшому товариству. А тут військові власти обходять польські „юбілеуше". Не знаю лише, як сї „Бартоше" і „краковяки" дїлали на душі румунських, православних вояків під тяжкими драгонськими шеломами. — *Петро Гайдамаченко.*

— **Шопки без кінця.** Новий доказ, які то Поляки не вичерпані в помислах устроюваня все нових „народових" манїфестаций та удержуваня свого загалу в патріотичнім розворушеню. Репертуар всяких роковин польських повстань і т. п. їм вичерпав ся, нема вже нїякої патріотичної нагоди, отже винаходить ся в короткій дорозї 114-ті роковини битви під Рацлавицями... А що в парку коло Личаківської рогачки поставлено свого часу памятник Бартоша Гловацького, героя спід Рацлавиць, отже цїла шопка готова. В суботу вечером зібрала ся під памятником численна товпа, деякі товариства виступили з прапорами, і розпочались патріотичні співи та промови. Потім похід через місто і сходини в тов. „Gwiazda", де знову промови та сьпіви. В неділю рано в катедральнім костелї торжественне богослуженє, на котрім явили ся кр. маршалок і представителї деяких інституций і товариств, в полудне в театрі „Уранії" „Костюшковскі вечур", а вечером в сали „Gwiazd-и" патріотичний вечір, зложений з промови біскупа Бандурського, патріотичних сьпівів і представленя „Косцюшко под Рацлавіцамі". Окремо сьвяткували „соколи", уладивши того вечера в своїй сали концерт. Так вміють обходити леда патріотичну „оказию" Поляки, котрим „народові" шопки просто потрібні в публичнім житю як чинник, що подразнює їх національну сьвідомість, як безнастанний товчок до дальшої народної роботи і то на руській земли...

— **Куди се веде?** Пишуть нам з Бучача: Звісний кацапський подвижник в тутешній гімназиї, ославлений проф. Гецев завдяки дотеперішній безкарности за свою москвофільську пропаганду, посуваєть ся в своїй зухвалости так далеко, що устроює в четвер, дня 9 с. м. концерт гімназияльної молодїжи в честь Наумовича. Ся урочистість має відбути ся в обшкурнім льокали жидівського касина. Проф. Гецев з цїлою форсою збирає при помочи двох своїх повірників сьпівацкі сили гімназияльних учеників, поясняючи їм що як можуть в концертї Шевченка брати участь то тим більше повинні йому прислужитись. Запитуємо отсим дирекцию бучацької гімназиї чи вона знає про задуману москвофільську манїфестацию при помочи гімназияльної молодїжи? Бо чейже всї знаємо аж надто добре, чим був той Наумович. Марний письменник, ще марнїйший народний дїяч, а за те великий агент російського правительства. Коли дирекция позволила на сю шопку проф. Гецева (а при нинїшнім польсько-кацапськім курсї все можливе), то українська молодїж повинна рішучо запротестувати проти вводженя в практику подібних кацапських манїфестаций, бо сего року відбуде ся концерт в честь Наумовича, на другий рік в честь Мончаловського, на третий в честь Дудикевича а може й самого Гецева. — *Б. Б.*

— **Скандальні непорядки в щирецькім податковім уряді.** Пишуть нам: Податковий уряд в Щирци не виплачує пенсий учителям, сьвященикам і емеритам від 2. с. м., а то за для недостачі готівки в касї. Учителї з далеких сторін приїхали нанятими фірами до уряду, але пенсиї не дістали. Чи краєва дирекция скарбу знає о тім? Чи податковий уряд не повинен наперед постарати ся о гроші? Звідки ті нуждарі мають по раз другий наймати фіри і приїзджати до Щирця? Хто їм видатки зверне? Податковий уряд заславляєть ся якимсь розпорядженєм, що кожда сторона мусить особисто побирати гроші з каси. Коли з одної місцевости міг би оден побрати платню для кількох товаришів, то після зарядженя податкового поборця всї з тої місцевости мусять бути в Щирци. На диво се розпорядженє примінюєть ся не до всїх, бо для деяких „протегованих" навіть і листоноси відбирають платнї, підчас коли для иньших той поборець є строгий і навіть старшим, поважнїйшим особам не видасть платнї. Шкільні власти повинні вглянути в сю справу та усунути раз на завсїгди тоті секатури учительства навіть податковим поборцем. — *Інтересований.*

— **З закордонної України.** Як доносить „Рада", на онодїшнім засіданю київського губернського присутствія в справах товариств і спілок затверджено між иншим два нові українські товариства, а то: 1) „Украинское общество содѣйствія наукѣ, литературѣ и искуству" (офіциальна назва) і 2) „Кіевское украинское общественное собраніе" (український клюб). Район першого товариства обіймає пять губернїй: київську, подільську, волинську, полтавську та чернигівську. — Українському письменникови В. Доманицькому, котрого засуджено на три роки на заслане до Вологодщини, міністерство внутрішних справ позволило проживати за кордоном без права повороту до Росиї. — Київська судебна палата засудила Рима, Рабиновича, Сорокера і Траченка за належність до української соціяльно-демократичної організациї „Спілка" на поселенє в Сибірі; Чистякова покарала за туж провину на рік кріпости. — В Петербурзї має виходити українська часопись „Українець". Буде то літературно-науковий вістник. Видавець ІІ В. Мороховець вніс вже поданє о дозвіл видаваня.

— **Жовківська почта мала** — як нам доносять — в пятницю, дня 27 марта великий „пех". Віз, що возив посилки о третїй годинї по полудни, згубив два мішки: оден із сумою 36 000 корон, другий з листами. Знайшов чесний чоловік, Русин, п. Зінь і віддав почті. Та місто подяки або якоїсь нагороди, за котрою не конче й п. Зінь вбивав ся, приняв його начальник почти та завинивший перзонал лайкою. Се приневолило п. Зіня поїхати до Львова до дирекциї почт і там зложив він свої зізнаня перед дотичним референтом, котрий приобіцяв йому кілька сот корон нагороди. Справа до тепер ще не рішена.

— **Зі Зборова** пишуть нам: В новім будинку тутешнього почтового уряду нема ні одної руської написї. Питаємо почтові власти, чи вони довго думають нас провокувати і чи довго прийдеть ся нам ждати на руські написї в зборівськім почтовім урядї. Послови нашого округа, д-рови Петрушевичови подаємо сей факт до відома. — *Б.*

— **Вибори до міської ради в Долинї.** Пишуть нам: Дня 30 марта відбули ся в Долинї вибори з третього круга на шістьох міських радних і випали для Русинів корисно. Вийшло чотирох Русинів: Іван Грабовенський, Стефан Кардаш, Петро Мацевич і Михайло Місевич, а також оден заступник радного Теодор Мазуркевич. Русини ішли солїдарно і тим побідили. На жаль як всюди так і тут найшли ся одиниці, амбітники, що затївали кириню, однак в першій годинї розпочатого вибору їх усунено. Борба виборча була дуже сильна, а найцїкавше се, що партия соціялїстична, на котрої чолї стояв знаний оперетковий кандидат при всяких виборах, Йосиф Крумгольц, получила ся з партиєю пропінацийною. Сего відай в істориї соціялїзму ще не бувало. В другім і третім крузї Русини не ставили своїх кандидатів з причини дуже малого числа голосів в тих кругах. — *Р.*

— **„Спілка червоного мотузка".** Останнї ревизиї в Воронїжи викрили, що під таким назвищем була там організация, в якій були здебільшого ученики середних та початкових шкіл. В сїй „организациї", кажуть, було 10 членів. Мала вона 500—600 рублїв гроший, з котрих давано підмоги (по 50 рублїв) членам гуртка. Члени мусїли на означений час звертати підмоги роблячи в тій цїли „експроприяциї". Коли хто не звертав на означений час гроший, себ-то, не робив „експроприяциї", то „организация сама визначувала йому зробити „експроприяцию" обовязково на означений час. У проводирів „организациї" знайдено при ревизиях усякі документи, протоколи засїдань, списки зроблених та ще тільки намічених грабіжів. З десяки членів „спілки червоного мотузка" арештовано чотирох, а инші зникли.

— **Справа графинї Замойської.** Голосна справа щезненя графинї Марії Замойської з поїзду петербурської зелїзниці, що в осени м. р. наробила була такої сензациї, спічне незабаром в архіві варшавського окружного суду. Слїдство ствердило, що цїлий напад був уданий в особистих цїлях.

— **В справі спадщини по Полуботку** пишуть з Полтави до „Кіев. Вѣстий": На кошти веденя справи зложили спадкоємцї гетьмана Полуботка 4.000 рублїв. На засїданю, яке відбуло ся дня 23. марта, вибрана специяльно в тій цїли комісия постановила запросити двох відомих адвокатів з Росиї та Англії і безпроволочно вислати до Англії присяжного адвоката та члена комісиї, щоб напевно вивідатись про полуботківську спадщину та рішити, що робити дальше. Час приниманя дальших паїв від спадкоємців продовжено ще до 1. ст. ст. мая. Ті, що не затягнені до спису спадкоємців у проф. Ал. Рубця і не були на першім з'їздї в Стародубі, також можуть причинитись своїми грішми до комітету на ведене спадкової справи, але разом з грішми мають предложити докази свого посвояченя з Полуботком.

— **Дрібні вісти.** Лїкар д-р Василь Гукевич переселив ся зі Львова на постійний побут до Одеси. — П. Дмитро Юркевич, родом з Залуча над Черемошом, осягнув в суботу на львівськім унїверситетї степень доктора прав. — Підофіцир артилєриї Франц упав так нещасливо в суботу з рова, розігнавшись з гори від Личаківської рогачки, що наслїдком потовчени помер після кількох годин. — В Кракові застрілив ся капітан краєвої оборони Зигмунт Єлень.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Благовіщенє П. Д. (лат. Германа). Позавтра, в середу: Гавр. Арх. (лат. Діонізия), В четвер: Матрони (лат. Марії, Клеоп.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля", а від 5 год. вечером каса театру.

В середу дня 8 цьвітня с. р. „Фавст", опера в 5 дїях К. Гунода. Гостинний виступ Андрія Гавка, тенора міського театру у Львові.

В четвер дня 9 цьвітня „Любощі", штука в 3 дїях А. Шнїцлєра.

В суботу дня 11 цьвітня „Барон циганів", оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 12 цьвітня „Серед бурі", історична драма зі сьпівами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сценї, „Мари", родинна драма в 3 дїях Генріха Ібсена.

☐ **Другий дїточий концерт,** з котрого дохід призначений на „Руську Захоронку" і дешеву кухню для шкільної молодїжи, відбудеть ся в четвер, 9. с. м., в салї „Народного Дому" початок о 6 год. вечером. Ціни місць: крісло І-рядне 1·50 К. ІІ-рядно 1·00 К, ІІІ-рядне 60 сот., вступ на салю і на галєрию 40 сот., а для шкільної молодїжи 20 сотиків. В програму, зложену з 10 точок, входять хоральні і музичні продукциї гімназистів, деклямациї байок Л. Глібова, фортепянові і скріпкові соля.

> **Завтрішний концерт в память Анатоля Вахнянина** викликав незвичайне заінтересованє серед музикального сьвіта нашого міста, чого вимовним доказом є великий попит за білєтами. Головну увагу звертають усї на точку 3. („Купальний хоровід"), на точку 4. (сольо — спів „Нема менї порадоньки") і на точку 7. програми („терцет"), бо се найкрасші місця голосної опери Покійного „Купало", а сольові партиї обняли перші співучі сили „Львівського Бояна". — Звертаєсь увагу, що початок концерту назначений на год. 7·30 вечером і концерт точно о сїй годинї розпічнесь. З огляду на се, що цїлий дохід з концерту призначений є на музичну стипендию імени Покійного, каса приймає з подякою добровільні наддатки.

Нові книжки і виданя:

◇ **Письмо з Просьвіти** ч. 6. з д. 25. марта 1908 вийшло з отсим змістом: Я. В.: Царство тьми. — В. Самійленко: Так сьмійте ся! — А. Бравнер: пєса. — Жовнїрські урльопи на час жнив. — Ст. Руданський: Добре торгувалось. — По чім пізнати добрий материял? — Всячина. — Вісти з „Просьвіти". — Ілюстрациї: Гуцул на польованю, картина Веруша-Ковальського (ст. 44). — „Письмо з Просьвіти" виходить під редакциєю Яр. Весоловського два рази на місяць. Річна передплата виносить 3 К, а для членів тов. Просьвіта лише 2 К. Нові предплатники одержать всї числа від початку року. Адрес: Львів, ринок ч. 10. І. пов.

Урядові вісти:

Іменованя. Міністер справедливости іменував судового ад'юнкта Володислава Яворського в Перемишлянах заступником державного прокуратора в VIII. кл. ранги в Стрию.

Перенесенє. Дирекция почт і телєграфів перенесла старшого почтового офіциала Корнила Петровича з Городка до Снятина.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 6 цьвітня 1908.

Дивіденда.

Відень. (Ткб.). На нинїшних загальних зборах Віденського союзного Банку (Bankverein) ухвалили роздїлити дивіденду 30 корон за акцию.

Нові армати.

Відень. (Ткб.). Архикнязь Леопольд Сальватор виїхав учора вечером до Ессен, щоби оглянути фабрику армат Круппа та взяти участь у пробах стріляня амунїцією, призначеною до 30½-центіметрових армат надбережних, котрі від якогось часу є в ужитю австро-угорській артилєриї.

Проти каналів.

Градець. (Ткб.). Центральний видїл т-ва рільничого для Стириї ухвалив з огляду на те, що будова проєктованого каналу Дунай-Одра вийшлаб на користь кількох великих властителїв копалень, висказати признанє послови Штайнвендерови за енергічний виступ проти будови того каналу.

Вибори в Португалії.

Лісабона. (Т. К. Б.). З загального числа 146 депутованих вибрано 98; всї належать до монархічної концентрациї.

Лісабона. (Т. К. Б.). В кількох виборчих льокалях прийшло до бійки. Стріляло військо. Кілька осіб убито а кількадесять ранено. Редакцийний льокаль органу Франка Diario Illustrado обкинено камінєм.

Розвязанє фінляндського сойму.

Петербург. (Пет. Аг.) Про розвязанє фінляндського сойму доносить комунікат: Рада міністрів на розказ царя радила над звітом фінляндського генерал-губернатора в справі нагани, висказаної фінлянд. соймом сенатови. У тім звіті висказує ген.-губернатор погляд, що резолюция сойму з 28 марця не є висказом цїлого народу Фінляндиї а до того є недопускальною критикою найвисшої волї. З сеї причини конечні є нові вибори.

З півн.-американської Унії.

Вашінґтон. (Ткб.). Комісия палати репрезентантів до заграничних справ зложила прихильний звіт в квестиї установленя окремих послів у кождій републіці середної Америки.

Договори про мирові суди між Спол. державами та Англією й Норвегією, установлені на основі попередних договорів, уже підписані.

Літературна конвенция.

Букарешт. (Ткб.). В сенатї вніс президент кабінету проєкт ратификациї заключеної між Австро-Угорщиною та Румунією конвенциї в справі творів літератури й штуки.

Послїдні вісти.

З Відня доносять нам: На нинїшнім засіданю палати послів д-р Володимир Охримович, дотеперішний посол меншости з 58 округа виборного, зложив свій посольський мандат, а на його місце покликано його заступника, п. Василя Стефаника, письменника в Стецевій.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 4. IV. Евген Гвоздецький, Бібрка; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; Емілія Рудавська, Карликів; Зофія Балїцка, Карликів; Емилія Рудавська, Пяткова; Антін Ріпа, Відень; Михайло Глушко, Перегинсько; Олена Сїменович, Білобожниця; Ольга Радловська, Білобожниця; Теофіль Карачевський, Старий Самбір; Іван Калин, Тернопіль; Теодор Підлужний, Глиняни; Ілия Струк, Більче золоте; Володимир Климко, Лавників; В. Рішер, Відень; Лілї Крушельницька, Чернівці; Текля Петрицька, Товстеньке; о. Іван Рудавський, Ричигів; Адольф Оренштайн, Ярослав; Володимир Сабат, Синевідсько.

Ґі де Мопасан.

39)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Час минав солодко, непостережно серед тої гарної праці, принаднїйшої як всї инші приємности сьвіта, інтереснїйшої для жіночого серця як всякі театри та концерти, бо зворушує сильнїйше і сильнїйше дїлає на змисли.

Відтак порівнувано, дискутовано чим раз живійше, а по довгім ваганю вибір трех судиїв впав на золотого вужика, що тримав гарний рубін між ротом і закрученим хвостом.

Олївє вже давно не був такий щасливий як сегодня.

— Я вам відступаю свій повіз — сказав він встаючи — маю ще деякі інтереси до полагодженя і йду пішки.

Анетта просила маму, щоби також вертати пішки, бо погода була дуже гарна. Графиня згодила ся на се і подякувавши Бертонови, вийшла з дочкою на вулицю.

Якийсь час ішли вони мовчки, радуючи ся дарунками; відтак зачали говорити про всї дорогоцїнні річи, які нинї бачили та мали в руках. Се все миготїло їм ще в очах і настроювало весело. Вони ішли скоро, хоч на тротуарах була товпа людий як звичайно в лїтї коло пятої години. Мущини обертали ся, щоби придивити ся Анеттї, а в переходї говорили їй тихцем комплєменти. Від часу жалоби, від коли Анетта через чорний стрій заяснїла повним блеском своєї краси, перший раз графиня показала ся з нею на вулици Парижа. А се поводженє Анетти, се звертанє на себе уваги, сї тихі слова подиву, се порушенє, яке повстає серед юрби мущин, коли перейде якась гарна женщина, стискали графиню за серце чим раз міцнїйше, пригноблювали її так само як недавно у неї в сальонї, коли Анетту порівнувано з її портретом. Мимохіть слїдила вона всїх мущин, чула добре, як їх погляди наближали ся, пересували ся по її лици, не задержуючи ся зовсїм, а відтак приковували ся до ясного личка, що ішло побіч неї. Вона відгадувала, вона бачила в очах короткі, нїмі похвали віддавані сїй цвитучій молодости, сему чарови сьвіжости; і вона подумала собі: „Я була також така гарна як вона, а може й гарнїйша. Нараз пригадала вона собі Олївєра і сейчас так як в Ронсієр мала вона охоту втечи десь в сьвіт за очи, щоби її люди не бачили.

Вона не могла довше видержати серед того ясного дня, серед тої товпи народа, не хотїла більше показувати ся мущинам, що не дивили ся на неї. Хоч такі близькі, сї дни були вже далеко, далеко, коли то вона сама шукала, сама провокувала порівнаня з дочкою. Кому нинї з сих всїх прохожих прийшло би на думку порівнувати їх з собою? Один лише чоловік думав може про се, тепер недавно, в склепі золотаря? Ох, що за мука! Невже се можливо, щоби він хоч на хвилю забув се нещасне порівнанє? Зовсїм певно, він не міг анї хвилинки бачичи їх разом, щоби сейчас не пригадав собі сї часи, коли то вона така сьвіжа, така гарна приходила до нього, певна, що він її любити мусить!

— Менї недобре — сказала вона — мусимо взяти фякра, моя дитино.

Настрашена Анетта спитала ся:

— Що тобі, мамо?

— Се нїчо, ти знаєш, що від смерти твоєї бабцї менї часто робить ся слабо.

V.

Коли яка думка всадить ся нам в голову, то гризе і з'їдає нас так само як невилїчимі недуги, забирає нам свободу думати, про що нам подобаєть ся, не дає нам займити ся чимнебудь. Чи була у себе в хатї чи деінде, сама чи в товаристві, графиня не могла позбути ся сеї думки, що прийшла їй до голови в часї проходу з Анеттою: „Невже се можливо, щоби, бачучи їх разом майже що дня, Олївє міг бодай через одну хвилю не порівнувати їх з собою?“

Певна річ, він мусїв се робити, хочби не хотїв, мусїла йому вічно кидати ся в очи ся подібність, збільшена ще штучно через взаїмне наслїдуванє рухів і мови. І за кождим разом, коли він лише прийшов, графинї сейчас пригадувало ся се порівнанє; вона читала се в його очах, догадувала ся з його слів, коментувала в голові і серцю. І тодї мучила її охота сховати ся десь, щезнути, не показувати ся більше йому на очи побіч дочки.

Вона терпіла впрочім з ріжних причин, а найбільше через те, що не чула ся дома в своїй власній хатї. Вже тодї, коли всї гостї звернули очи в сторону Анетти, що стояла під її портретом, мала вона таке вражінє, немовби в сїй хвили хто инший забрав місце панї її дому. Тепер се вражінє не лише не уступало, але навпаки ще збільшувало ся та часом прямо доводило її до розпуки. Вона вічно чула потребу висвободити ся, позбути ся своєї дочки з хати, позбути ся як влїзливого, упертого гостя. Нераз вона мала через те викиди совісти, але проти волї працювала всїми силами, щоби увільнити ся від дочки та конечно задержати для себе сего чоловіка, котрого любила.

Жалоба відложила на якийсь час весїлє Анетти, не могучи приспішити його, графиня потерпала, щоби яка нова перешкода не розбила її плянів; і вона намагала ся викликати в серцю дочки любов до маркіза.

Цїла ся хитра дипльоматия, котрої вона вживала протягом довгих лїт, щоби прикувати до себе Олївєра, служила їй тепер на те, щоби привязати до себе двоє молодих людий, тепер стала ще хитрійшою, ще обережнїйшою і вміла все урядити ся так, що оба панове не стрічали ся у неї нїколи.

Бертен був призвичаєний снїдати все дома, бо того вимагала його праця; тому міг він лише вечери посьвячувати своїм знакомим. Отже графиня запрошувала часто маркіза на снїданє. І він приходив, вертаючи просто з кінної проїздки, та немов приносив з собою подув сьвіжого, ранного повітра. Він говорив весело про сї всї аристократичні справи, що з початком осени відносять ся майже виключно до алєй бульонського лїса. Анетта савила ся, слухаючи його, зачинала інтересувати ся його щоденними занятями, з котрих він їй здавав справу ще за сьвіжа і оповідав про них з елєганциєю. Молодеча приязнь повстала між ними, вони стали добрими товаришами, а їх спільна пристрастна любов коний зближала їх до себе. А коли він відходив, граф і графиня зачинали обережно засипувати його похвалами, говорили про нього все те, що треба нуло казати, щоби Анетта догадала ся, що се виключно від неї залежить віддати ся за нього, коли їй подобав ся.

Вона впрочім догадала ся сего дуже скоро і роздумавши цїлу справу, не бачила в сїм нїчо злого, щоби взяти собі за мужа сего гарного хлопця, котрий між иншими дав би їй і ту приємність, яку вона найбільше любила, себ то ґальопувати кождого рана побіч нього на кони чистої крови.

Одного дня — се склало ся зовсїм природно — вони стали заручені, подавши собі руку та всьміхнувши ся солодко і всї зачали говорити про подруже, начеби воно вже давно було постановлене. Тодї маркіз зачав приносити подарунки. Княгиня де Мортемен обходила ся з Анеттою як з рідною дочкою. Отже цїла ся справа упекла ся на огнику загальної згоди та приязни потихонки за дня; а що маркіз мав крім того богато инших занять, відносин, служб та обовязків, тому приходив вечером дуже рідко.

Тепер приходила черга на Бертена. Він обідав реґулярно що тижня у панства де Ґілєруа, а крім того приходив часто так як давнїйше без умовленя на склянку чаю між десятою а дванайцятою годиною в ночи.

Як він лише переступив поріг, графиня не здіймала з нього очий, бажаючи пізнати, що дїєть ся в його серцю. Вона толкувала собі сейчас кождий його погляд, кождий рух, і вічно мучила її ся одна думка: „Се прямо не можливе, щоби він не любив її, коли бачить нас побіч себе“.

Він також приносив подарунки. Не минув анї один тиждень, щоби він не прийшов з двома пакуночками в руках, даючи оден мамі а другий дочцї; а коли графиня відчиняла пуделочко, де були часто-густо дорогі річи, жаль стискав її за серце. Вона знала добре сю охоту давати, котру вона, женщина, не могла нїколи вдоволити, се бажанє принести щось, зробити приємність, купувати для когось, шукати по склепах за чимсь, що припаде до вподоби.

Давнїйше вже раз Бертен переходив сю крізу і вона бачила його доволї часто, як він входив з тим самим усьміхом на лици та подавав пакунок таким самим рухом руки. Відтав він втихомирив ся, а тепер се зачинало ся на ново. І для кого се? Вона не могла сумнївати ся. Се не було для неї!

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 31/3 до 6/4 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·25	12·50	Ріпак зимов.	13·75	14·—
Жито	10·25	10·50	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·50	8·—	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	7·—	7·30	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·50	6·75	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	8·—	8·25	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	10·—	11·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	45·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·40	6·80	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	56·25	56·50
Вика	6·—	6·25			
Конїчина чер.	95·—	105·—			
„ біла	35·—	45·—			
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус екс-континґ.	37·25	37·50
Тимотка	32·—	34·—			

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше Відходове средство. 176

АДВОКАТ КРАЄВИЙ
Д-р Володимир Загайкевич
отворив канцелярию адвокатську
в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.
364 8—10

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 15—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтаннях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ПОЗІР!
На зближаючі ся сьвята
ГОЛОВНА ФАБРИКА ВУДЖЕНИН
Йосифа Лїнтнера
Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12
поручає знані з доброти
ШИНКИ
поручувані через лїкарів в цїлій Галичинї і заграницею, ковбаси, полядвицеві краяні (краківські сїкані груб', сїкані тонкі, мішанина, ріжного рода салямі, париські, угорські, загребські паштети, озори, роляди і инші товари по найдешевших цїнах. На провінцию висилає ся відворотною почтою. Для Вп. Купцїв значний опуст.
Склепи отворені від години 6 до 10 вечором.
З поважанєм
Йосиф Лїнтнер.
444 1—5

Пошукую гайового, пасічника „Адмінїстрация Дїла“
446 1—4

Ученик V. кляси ґімназ. зараз може виїхати на село і приготовити ученика I або II кляси до ґімназиї „Інструктор“. Близша відомість у терціяна „Народний Дім“ ґімназия філія.

Млинки до міґдалів, до сїканя мяса шприци до ковбас, сита до фасованя поручає Фр. ХЛЯДЕК, Львів, Ринок 45 439 1—2

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи.
394 3—30

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Солеського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Мед білий питний знаменитий против інфлюенциї. Цїла бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів.
263 б 4 ?

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!
Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні урядженя стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосяжні і дитинні — **поручаємо на найдогіднїйших сплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, коцики, ковдри, подушки волосїнні і з піря, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають
ШУСТЕР і Точиський
Львів, ул. 3-го мая ч. 5.
841 8—10

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

МАЛПИ, корови, папуґи, безроги, канарки, конї, коти анґора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупцїв „DOROTEUM“, Львів ул. Шайнохи. 103 11 ?

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність!

„Дзвінок“
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

І. БОДЕНШТАЙН
ЛЬВІВ
ул. Карла Людвіка ч. 37
поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 443 2—10

Знані з доброти
ШИНКИ
як також всїлякі вудженини
поручає масарня
Теофіля БАНАСЯ
ЛЬВІВ
Ягайлонська 16 і Жовківська 65.
Замовленя з провінциї відворотно. 440 2—4

ОПТИК і МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галецької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 2—30

Насїня ярин і цьвітів
сьвітової слави
VILMORIN ANDRIEUX
продає і висилає відворотною почтою
ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367
Комісово Торговельний Дім
ул. Костюшка ч. 1. (*Народна Гостинниця*).

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає
„РИЗНИЦА“
свої великі склади в Самборі і 3 філїях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаницї, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патерицї, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цїнах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.
Відзиваємо ся до всїх:
Піддержуйте „РИЗНИЦУ“, котра за час 15-лїтного істнованя роздала виж сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ“ занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!
261 8—10 Дирекция „Ризници“.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 128 -?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

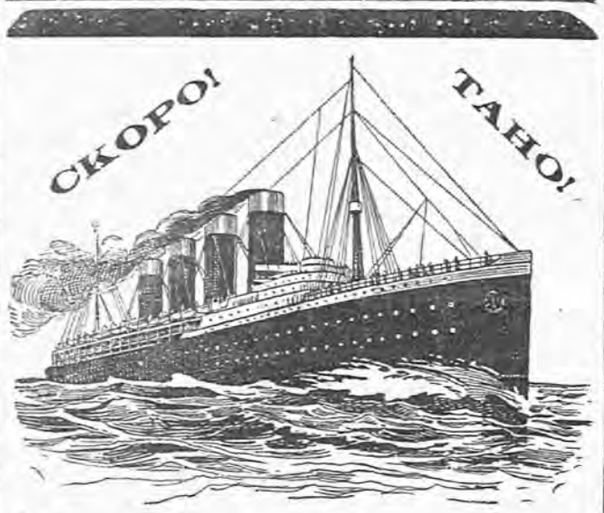

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ПОРТРЕТИ
Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької
продає ся в цїнї по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.
„Сокільский Базар“
у Львові ул. Руська 20.
1226 9—?

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·28	11·50	3·51	9·40в	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50+
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	6·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1[illegible]	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45в	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·24в
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 10/8 що день буквою к.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецкиї) Коперніка ч. 9.

Ч. 78. Львів, середа 8. н. ст. цьвітня (26. ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 . 70 с.		3 . 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на її місце, а в рубриці „Надсилане" по 50 с. — Подяки і инші принатні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Клюб росийських націоналістів у Київі.

Хоч як незначно ослабли кайдани, наложені росийським самодержавієм на Україну, а все таки від часу, як вони ослабли, себто від „конституційного" манїфесту, наші закордонні брати зробили значний поступ в розвитку своєї національної сьвідомости і сили. І той поступ не дає обрусителям ні хвильки спокою. Напади за нападами, доноси за доносами падуть на українську національну справу та її передових дїячів від оборонців „самодержавія, православія и народности". То голосять вони, що українського національного руху зовсїм нема, неначе-б хотїли впевнити себе про неїстнованє того, що їх так лякає, тай перетягнути на свій бік людий маловірних, що ще не знають, куди ступити, але вже хилять ся на сторону українства, — то знов збирають усї свої сили, всї свої засоби злоби, клевети і донощицтва, надїючи ся, що тим способом поставлять перешкоди розвиткови українського національного руху. Заслїплені слїпотою ненависти до українства не бачать вони, що як-раз та їх метушня, той їх ляк, ті їх накликуваня до боротьби з українством сьвідчать найлїпше про його поступ.

Власне тепер маємо до занотованя один з таких обявів обрусительних заходів проти українства. Дня 1. с. м. затверджено в Київі статут полїтичного товариства „Клубъ русскихъ націоналистовъ". Потребу такого товариства поясняє одна з обрусительних газет, „Окраины Россіи" („Галичанинъ", очевидно, з великою радістю передрукував ту статю), ось-як: „Як не фантастичні змаганя Українців сотворити самостїйну Україну, змаганя, котрі не знаходять співчутя серед великої більшости малоруського населеня, та все таки при впертій постійности провідників українофільства українофільська пропаганда не остаєть ся безплодною і тому вимагає протидїланя". Під сими словами скриваєть ся властиво инша думка і коли-б автор був щирий, то був би написав, що хоч які перешкоди кладе росийське державне житє розвиткови українства, то живучість його все таки проявляєть ся з щораз більшою силою і тому для здавленя його треба шукати нових способів.

Тим новим способом являєть ся власне „клюб росийських націоналїстів". Ініціятиву до заложеня його дав співробітник „Кіевлянина" Савенко, котрий в кождім числї сього обрусительного органу з'їдає всїх „инородцевъ", а крім нього підписали статут відомий ігнорант в українських справах, професор київського університета Флорінський, поміщик Рева, протоєрей Прозоров, Сидоров і Каргер. Осїдок клюбу, як уже згадано, Київ; закладати свої філії має він право в цїлім т. зв. „Південно-західнім краю", себто в губерніях Київській, Подільській і Волинській, а крім того на Лївобічній Україні в губерніях Полтавській і Чернигівській. До клюбу можуть належати особи обох полів; річна вкладка 12 руб., значить, клюб числить на членів тільки з богатших кругів, для котрих росийський націоналїзм являєть ся добрим інтересом.

Полїтичні принципи сього клюбу означені в статутї ось-як: 1) Росийському народови, котрий своєю працею, терпінями і кровю сотворив велику росийську державу, прислугують в Росиї зверхничі права в відносинах до инших національностий. 2) Нїкому не треба признавати автономії, бо се є перший крок до подїлу Росиї на части. 3) Фінляндия є нероздїльною частю росийської держави, належачою до Росиї з права завойованя. 4) Край південно-західний є від віків краєм корінно росийським. 5) Росийський нарід істнує тільки один. Жадного народу малоруського чи українсько-руського нема, а є тільки південно-росийський відлам єдиного росийського народу. Українофільський рух є явищем так само шкідливим як і безпідставним.

Дїяльність клюбу полягати-ме на вироблюваню і вводженю в житє ідеї мирного полїтичного і культурного розвитку Росиї; на боротьбі зі шкідливими впливами космополїтизму а також принципів антиросийських, антидержавних і антисуспільних, на висьвітлюваню потреб людности краю і цїлої держави і заспокоюваню їх легальними способами; на переводженю своїх кандидатів до своїх виборних институций. Але головною і основною задачею клюбу є боротьба з польським натиском і з українофільством при помочи сил самої України.

Ось такі погляди і пляни київського клюбу росийських націоналістів. Видно, що український національний рух справдї представляє вже серіозну силу, коли для поборюваня стало за мало полїтично-полїцийних засобів і треба було придумати новий спосіб: заложенє полїтичного клюбу, який має буцїм-то не полїцийний, але громадянський характер. Але даром „всероссійскій приставъ" ховаєть ся за фірму полїтичного товариства: імена всїх тих Савеннків, Флорінских, Ревів та инших „всероссійскихъ погромщиковъ" занадто богато говорять.

Коли обрусительна преса знаходить ся в такім станї поборюваня українства, що „доказує" його слабість, тодї вона звичайно покликаєть ся на те, що тепер, мовляв, розвиткови українства не стоять на перешкодї державні закони, воно рівноправне з усїми иншими національними рухами, отже коли воно розвиваєть ся лиш так поволи, то се знак, що воно не має в собі житєвих сил. Сьому тенденцийному твердженю, буцїм-то українство не дізнає ніяких специяльних перешкод, завдає брехню як-раз заснованє клюбу росийських націоналістів в Київі. Бо коли такі невинні культурно-просьвітні українські институції, як „Просьвіти", не мають житя від росийської адмінїстрациї, то та сама адмінїстрация дає дозвіл на заснованє полїтичного товариства з таким україножерним характером. А тимчасом про заснованє полїтичного клюбу з метою ширити українську національну сьвідомість, очевидно в законнних межах, нема навіть мови. Ось вам і рівноправність!

Що-ж, нехай поборують українство „силами самої України". Поборює нас так — при помочи галицьких росийських націоналістів — польське правлїнє в Галичинї; збирають ся поборювати нас так само росийські націоналїсти в Київі. Тільки — не такі натиски ми вже видержали, натиск польської Річи посполитої і самодержавної Росиї, то видержимо натиск епігонів сих темних сил, коли вони вже клонять ся до упадку.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Перший білянс „Руської Щадниці" в Перемишли.

Дирекция „Руської Щадниці" в Перемишли оголосила своє перше замкненє рахунків і білянс за час свого урядованя від 1. вересня 1906 до кінця грудня 1907 р. Виймаємо важнїйші дати, які будуть найкрасшим доказом, як пекучою потребою була „Руська Щадниця" для нашої суспільности і як радо приняла руська суспільність тую одиноку руську институцию з пупілярним забезпеченєм.

До Щадниці приступило і зложило приписану статутом членську вкладку (100 кор.) — 67 членів, що становить суму 6.700 кор., а з відсотками нарослими до часу введеня Щадниці в житє 6.812 кор. 48 сот. Коли возьмемо на увагу, що основателї не запрошували всїх до приступлюваня в члени, та коли возьмемо на увагу теперішні тяжкі часи і се, що у нас мало таких, яким жертва 100 кор. не робить великої рубрики в видатках, то се досить поважне число і досить поважна квота, яка дала спромогу покрити перші конечні видатки з самого початку. Не радо також вступить в члени той, хто сам потребує кредиту, бо після статута членови Щадниці не вільно там затягати позичок.

За час від 1 вересня 1906 до 31 грудня 1907 вложено ощадностий 2,252.909 кор. 78 сот., а винято 382.060 К 91 сот., так що остало з кінцем грудня 1907 р. 1'870.848 К 87 с., а іменно вложили:

консистория львівська . . .	184·206·99
„ перемиська . . .	214.113·24
„ станиславівська . .	78.892·11
вдовичо-сирот. фонд львівський .	122.339·49
„ „ „ перемиський .	60.980·28
товариства	185.318·84
депозити судові	26 431·14
особи приватні	998.566·79

Від вкладок давала Щадниця 4 процент, пізнїйше підвисшено процент на 4¼ від ста.

Правда, що єще не всї руські институції і не весь загал став льокувати свої ощадности в „Руській Щадници". Може одні бояли ся, що каса не буде мала великої скількости гроший де дївати, а другі може таки єще не довіряли і заняли вижидаюче становиско. Сподїватись однак належить, що одні і другі по оголошеню першого білянсу з повним довірєм зложать свій зайвий гріш до „Руської Щадниці". Не видимо єще між вкладниками вдовичо-сиротинського фонду епархії станиславівської, хоть безперечно і сей фонд буде мав в найблизшій будучности претенсию до части чистих зисків „Руської Щадниці".

І наші кредитові товариства, що належать під патронатом краєвого Союза ревізийного, повинні резервові фонди ульоковати в „Руській Щадници", а не лишати їх в оборотї у себе, анї не купувати за них цїнних паперів. В першім случаю господарка фондом резервовим була би неосторожна, а в другім давали би товариства оружє в руки наших противників против себе самих, а взагалї против Русинів. Всї товариства, які мають право видавати на свої позички, заставні листи, Русинів ігнорують і їх не знають, а волїють в кождій иншій мові друковати свої листи і акциї, лиш не в руській, бож преціньне сьміє анї слїд по Русинах лишити ся. Після краєвого Союза ревізийного за рік 1906 стан фонду резервового 134 союзних стоваришень виносив 414.016 К 90 с., а тимчасом товариства вложили до Щадниці лиш квоту 185.318 К 84 с. і се були виключно майже товариства львівські (головно льокация фонду резервового товариства „Днїстер"). Льокованє бодай части своїх резервових фондів могли би товариства собі в той спосіб улекшити, щи на узисканє призначеної на льокацию квоти можуть подати до „Руської Щадниці" до реесконту векслї на суму понад кредит визначений їм краєвим Союзом ревізийним. Також фонди „Просьвіти", читалень, Райфайзенок, Народних Домів, крамниць повинні пійти до „Руської Щадниці".

Більшу участь у вкладках повинні взяти убожші верстви нашої суспільности: міщани, селяни і робітники. З таких вкладок можна би також узискати досить поважну суму. Само собою розумієсь, що не повинен знаходитись анї один руський сотик в польських касах, на се звертаємо з натиском увагу богатшої верстви нашої суспільности, бо єсьмо сьвято переконані, що польських гроший по руських касах не знайдемо анї одного сотика на оказ. Чи се не сором?

Хоть сума вкладок була за той пропорціональний короткий час досить поважна, то все таки попит за грішми із сторони позичаючих був так великий, що можна було заспокоїти потреби заледво третої части зголошуючих ся о позички гіпотечні.

Взагалї вплинуло до Щадниці 970 зголошень так з Галичини, як з Буковини о позички гіпотечні на загальну суму 6,287.650 К. З того 90 сторін на суму 925.800 кор. відступило від заміру затягненя позичок, 136 петентам на суму 1,368.100 кор. відмовлено позичок з причини недостаточної гіпотеки, 151 справ на суму 888.000 кор. є в тої, а видано промес 593 на суму 3,106.750 кор. З того зреалїзовано позичок 373 на загальну суму 1,744 350 кор. а іменно: 90 позичок в квотї 777.200 кор. на реальности мійські, 281 позичок селянських в сумі 836.150 кор., а 2 позички на більші посілости в квотї 131.000 кор. Довжники сплатили вже 27.213 кор. 23 сот.

Зголошень о позички на векслї було 494 на 1681 штук векслїв в загальній сумі 1,234.954 кор. 89 сот. З того на підставі опінії цензорів з'есконтовала Щадницу 997 векслїв на суму 758.434 кор. 34 сот. Сплачено 753 векслї на суму 588.769 кор. 78 сот. так, що з днем 31 грудня 1907 остало в портфелю векслїв 244 на суму 169.664 кор. 56 с. Найбільше користали з кредиту векслевого наші кредитові товариства.

І так було в есконті:

1) 134 векслї товариств на суму 85.544 К 28 с.
2) 7 „ есконтерів на суму 2.551 К 28 с.
3) 103 „ осіб приватних 81.569 К — с.

Зовсїм природно, що в першій мірі належить векслевий кредит нашим товариствам, бо в той спосіб можуть посередно користати з кредиту Щадниці ширші верстви нашої суспільности. Щадници тяжко есконтовати векслї замісцеві осіб приватних, бо дирекция і цензори замісцевих людий не знають.

Від позичок гіпотечних побирала Щадниця спершу 5 процент, відтак, коли настала загальна грошева кріза і всюди підвисшувано процент, підвисшила на 5½ проц. від ста. Від векслїв побирала з початку 6 процент, пізнїйше від товариств 6, а від инших сторін 6½ проц. Щадниця сама не користала з кредиту нігде, бо всюди була стопа процентова для неї за висока.

Д-р Мих. Зобків. 2)

Про університет в Софії.

Студенти — як виходить з опису сих розрухів, представлених „Миролюбовомъ" себто тодїшним доцентом фільозофії і етики, д-ром К. Крєстевом — видавали тоді особну часопись „Академическа свобода" і останними словами безчестили декотрих своїх учителїв („шарлатанивъ, идиотъ, моралевъ банкрутъ, търговецъ на перонѣ" ітд.; гл. 1. с. стор. 86). Крім того внесли вельми оскорблююче „Писмо отъ студенткитѣ и студентитѣ до Акад. съвѣтъ", підписане 704-ма студентами і студентками. Письмо тото називає Миролюбовъ (l. c. стор. 69) „жерелом всїх послїдувавших злиднів". Письмо закидує „Акад. совітови", що доси ще нїхто так нескрито не відбирає елементарних прав горожанам в конституційній Болгариї, як акад. совіт, котрий обходить ся зі своїми студентами як з „кадетами воєнного училища" (стор. 76). В часї того студентського бунту виключено з університета 400 душ (*Миролюбовъ*, стор. 87).

Цїлком вірного і обєктивного представленя того бунту годї однак дочитати ся і у „Миролюбивого" або дізнати ся з инших обєктивних жерел, та треба зазначити, що студенство в своїх виступах виступало зі сьвідомостию, що не мають до діла з „сьвіточами науки". Про унів. професорів в Софії каже сам Миролюбовъ (стор. 37): „Не є тайна, що більшість теперішних „преподавателїв" зістали ними без того специяльного підготовленя, якого вимагає таке званє і якого безусловно домагає ся усюди крім може у нас. Не є також тайною, що декотрих теперішних „преподавателїв" покликано або безпосередно по скінченю студий (студенства), або по кількох літах пізнїйше, які перебули не серед научних занять, а в учительствованю або урядниченю".

Чудні були тоті професори чи там „колегії" ще і з других зглядів. На правничім факультеті був нпр. лише один звичайний професор, а прочі 11 були або надзвичайні або доценти. Та професура — бачите — колїдує з якою небудь другою службою або фотелем в „народнім собранію" і через те старі люди оставали доцентами (платня йде за кождий виклад від години по 15 resp. 25 франків), та не хотїли авансувати на професорів, щоби рівночасно бути високим яким урядником або послом, а там може й міністром. „Автономія" і тут допомогла, бо признає навіть доцентів членами факультетів, евентуально і акад. совіта (гл. 40 заб. зак. унів. ех 1904). — Дальше лихо на софійськім університеті вийшло через партийні ворогованя, які доходили навіть до робленя доносів. Так нпр. донесено двірським кругам, що поодинокі професори держали на університеті і на ріжних зібранях агітацийні бесіди, що проф. державного права д-р Киров голосить ex cathedra, що не князь а народ є представителем і головою держави (инакше гл. 5. болг. конст. ех 1879), що він вираховує, кілько днїв князь мешкає протизаконно по-за границями Болгариї (гл. 19 конст.) і др. дрібниці.

Назбирало ся отже від давна доволї вибухового материялу. Але найнебезпечнїйший інцідент зайшов 3-го сїчня 1907 р. (ст. ст.). Того дня мало бути торжественне відкритє нового народного театру в Софії. На то офіциальне представленє порозсилано запрошеня всім великим людям, очевидно й представителям університету. Але декотрим професорам було сего мало. Вони хотїли бути всї запрошені, очевидно на передові місця. Отже й дали вислів свому негодованю між студентами. Серед них звів ся крик: Як то, щоби до народної сьвятині, здвигненої народним грошем, запрошувати йно аристократию та плютократию! І пішов тихий поклик: „Сегодня демонстрация проти князя". Закуплено всї свиставки і трембіти в Софії, й ось при в'їздї князя до театру заревіла нечувана тут доси Katzenmusik. І що більше: князя обкидано снїговими кулями. Він увійшов до театру збентежений і роздразнений. Скликав зараз усїх міністрів, що дожидали його в театрі і прочитав їм гірку лекцию. Наслїдок був такий, що зараз другого дня, отже 4. І. 1907 приняв князь наперед димісию міністра просьвіти д-ра Ів. Шишманова, а потім на предложенє ради міністрів другим указом з 4/I. 1907 заряджено: а) Університет замикає ся на 6 місяців; б) всїх професорів, доцентів і лекторів увільнюєть ся; в) зарядженє а) і б) має бути внесене в „Народне собраніе" до одобреня.

Оба укази напечатано в „Държавенъ вѣстникъ" з 5/I. 1907 ч. 4; точку під в) переведено пізнїйше.

Хто з професорів мав право на пенсию, одержав її, деякі знов дістали другі місця, а прочі нїчого. Слїдства не було жадного анї судового, анї дисциплїнарного. Першого, кажуть, тому, що князь не хотїв перед Европою робити великого шуму, а другого тому, що були всякі познаки, що професори солїдаризували ся зі студентами і веденє слїдства булоб неможливе та ілюзоричне. В сій справі правительственні круги заявили, що: правительство взивало акад. совіт потягнути до відвічальности демонстрантів, а навіть ждало оден день, та совіт не робив нїчого, і через те рішило ся правительство на згаданий крок. Противна сторона істнованє того жаданя заперечує. На всякий спосіб фізично було се можливе, бо укази опубліковані доперва 5/I., а фактично може ще пізнїйше. Всеж таки непереведенє дисциплїнарного слїдства було безусловною похибкою, а покараннє усїх, і студентів і професорів, незаконним поступком. Звільненє професорів від служби без всякої заплати дає ся хиба оправдати загальним поведенєм в Болгариї з урядниками, про що вже в горі була бесіда. Пізнїйше уряд очевидно пізнав горячковість зробленого поступку, тому почали ся переговори з професорами. Правительство хотїло усьо направити, лише жадало, щоби професорська колегія жертвувала чотирох, а опісля вже лише одного професора, ректора Кирова (того самого, що мав „виголошувати антидинастичні і антидержавні виклади"). Остаточно делегати проф. колегії вже були пристали на се, щоби вертати всїм без Кирова, та тут міністер Апостолов серед пересправ зажадав ще деяких нових уступок в напрямі переміни нового унів. закона з 16/2 1907 на основі одобреня „народного собранія". З сеї причини делегати зірвали всякі переговори і не хотїли вже й Кирова елїмінувати.

Тепер почала ся борба на добре. Одні кажуть, що обиджений князь мав сам жадати сатисфакциї і отвореня університету без „старих" професорів. Другі знов кажуть, що тоту гадку підсдало князеви само міністерство. Пізним літом стали урядові болгарські круги шукати „нових професорів". На фільозофічнім факультеті не треба було богато шукати, бо і дотеперішні професори вийшли, як се виходить з істориї університету, здебільша з поміж гімназияльних учителїв. Хто не хотїв добровільно обнимати нове становище, того прямо „командирували". На правничім факультеті остало таки двох зі „старих", не дивлячись на клич солїдарности всїх професорів; крім того „іменовано" (без габілїтациї) чотирох Болгарів доцентами (один з них бувший стипендист, висланий „старими" професорами до Парижа й Берлїна).

Виринула також гадка, щоб спровадити „чужинців". Стало ся се вже дуже пізно, мабуть чи не при кінци вересня 1907. На припорученє одного професора з Загреба і одного з Градця почали ся кореспонденциї на всї боки. Успіх сих заходів був такий, що принявши предложену менї катедру цивільного права (розуміє ся болгарського), найшов я вже в Софії д. 18 листопада 1907 одного Француза (Yolly) — до французської мови й літератури і трех Поляків: д-ра А. Скурського (фільозофия), д-ра Ів. Лецеєвського (славістика) і д-ра Ів. Пайгерта (право карне). Доперва в сїчни с. р. прийшов ще Француз Scelle (право міжнародне).

На місци переконав ся я, що часописні вісти про відносини на софійськім університеті були неправдиві або пересадні. Після них мало бути тогдї в цїлім університеті лише 7 студентів, тимчасом я найшов в сали при першім своїм викладї яких 40 студентів. З першу думав я навіть, що се не студенти, а якісь „демонстранти", які прийшли дати менї добру научку, як то має „чужденецъ" Болгарам „хлїб забирати" і збогачувати ся болгарськими левчетами. Та се не справдило ся.

Вкінци зросло число моїх слухачів на 82, (з того 20 надзвичайних). Велика часть авдиториї пильно слухала викладів і брала удїл в семінарийних розговорах. (Всього було вписаних в зим. півроцї 1907/08 на університеті понад 200, перед тим близько 1000).

Цїлий зимовий семестер проминув спокійно, виклади тревали без всякої пригоди або перерви, хоть в опозицийних часописях писано про „нових професорів" і студентів нечувані річи. Та лише один семестер тревав той „полїцейський" університет. Дня 16 ст. ст. сїчня 1908 прийшла до власти нова партия, демократична, з адвокатом Ал.

Людвик Макольондра 331 поручає свою напротив нової брами Личаківського цвинтаря

Робітню і склад памятників нагробних з пісківця, мармору, ґранітуі і стату по приступних цінах.

Рахунок страт і зисків уложено зовсім раціонально. Увзгляднено лиш ті квоти, які вплинули дійсно. До зисків не вчислено належних по 31. грудня 1907. р. відсотків, а за те відшибнено від загальної суми доходів 103.872 К, 07 сот. відсотки наперед побрані на рік 1908 в сумі 24.582 К, 15 с. З вартости друків з'амортизовано 40 процент, інвентаря 10 проц., а по потрученю виплачених і дописаних від вкладок відсотків 50.557 К, 85 с., боніфікациї 1.295 К, 80 с. і адміністрациї 19.588 К. 56 с. показав ся ще чистий зиск 2.395 К. 61 сот., який весь приділено до фонду резервового. На добродійні цїли буде можна тоді доперва призначувати часть чистого зиску, коли резервовий фонд дійде до висоти 5 процент всїх вкладок. Всї вплати членів разом з відсотками в квотї 6.812 К. 48 сот. лишили ся ненарушені і перейшли рівнож до фонду резервового. Тим реальнїйше представляє ся цїлий білянс. На адміністрацию побрано всього 9.592 К. 13 сот., що є доказом, що позички в Щадници зовсім не дорогі.

Сих кілька дат нехай буде заохотою для нашого загалу, щоби з повним довірєм відносив ся до своєї одинокої Щадницї і щоби наші люди вкладали там в більшій скількости свої ощадности, як се до тепер діяло ся. Се тим більше пожадане, бо много зголошень о позички ще жде на полагодженє задля браку готівки. Дирекция зі своєї сторони буде старатись поступати при удїлюваню позичок обережно і льокувати капітали їй повірені лиш на певні гіпотеки. Яка-ж гіпотека може бути певнїйша, ніж селянська, або хто є певнїйшим довжником, як наш селянин? Задля браку готівки зголошуючі ся мусять занадто довго на позичку ждати, через що нераз наражені на болючі страти.

Як зачуваємо, дирекция Руської Щадницї з того приводу отримує часто урґенси з наріканнями, но винувати тут не мож інституцию, яка прецїнь сама гроший не виробляє, се винен на жаль цїлий руський загал, який не так, як годить ся, спомагає материяльно свою одиноку касу щадничу, якої обовязком прийти в поміч нашим селянам і міщанам спольщеним — котрі запозичатись хочуть — на низький процент і довгі лїта і догідні сплати. Се все могли ми перед тим знайти, але у кас польських, які — наших людий — поневіряли і зневажали при кождій нагоді. Час вже остаточно отрясти ся нам з нашої байдужности до свого, не годить ся нам більше держати нашої кервавицї по чужих касах і в чужих паперах! Повинні ми знати, що маємо свою касу з пупілярним забезпеченєм, яка дає повну запоруку їм повіреним капіталам.

В кінци не завадить ще звернути увагу на се, що чим більше буде мати Руська Щадниця вкладок, тим більше роздасть вона дешевих позичок, яких нашому народови до тепер бракувало, тим більші будуть і зиски, які, в даній хвили стануть нашій народній справі в пригоді.

Державна рада.

(*Засїданє з д. 6 цьвітня*).

Президент палати п. Вайскірхнер оповістив, що п. д-р Охримович зложив мандат, а на його місце вступає його заступник Василь Стефаник („громадський писар" із Стецевої під Снятином, як писали свого часу польські ґазети!)

Міністер скарбу вніс проєкт закону о розширеню часового увільненя від податку домовочиншового нових домів, котрі стануть на ґрунтах давних фортифікаций в границях громади Кракова.

Почала ся дальша дискусия над контингентом рекрута.

П. Хоц запротестував против того, що справу сю уведено до палати у формі наглого внесеня. З уваги, ще мілітаризм приносить чеському народови шкоду з огляду політичного, народного і державно-правного, заявляє бесїдник, що його сторонництво буде голосувати против признаня контингенту. — Всенїмець п. Странски заявляє, що його сторонництво з уваги на значінє союза монархії з Німеччиною буде голосувати за нормальним контингентом, але се не можна уважати за знак довіря до правительства. — По заминеню дискусиї ґенеральний бесїдник п. Шумаєр, промовляючи против контингенту, витикає правительству, що в однім предложеню жадає нормального контингенту, а в другім збільшеного контингенту для краєвої оборони, а в додатку не зважає на найважнїйші потреби населеня. Міністерство війни каже, що проєкт закона о заведеню дволітної служби вже готовий, а міністер краєвої оборони говорить про услівє, котрі вперед єще треба сповнити.

Також і знущаня над жовнїрами не вгамували ся, хоч і видано якісь там розпорядженя. Не знати також, чи зроблено що, щоби зарадити бракови військових лікарів. — Ґенеральний бесїдник за контингентом п. Куншак (христ. соц.) пристає на збільшенє контингенту для краєвої оборони, коли знесені будуть остатні вправи в 11 і 12 роцї служби. — Промовляв єще внескодавець п. Погачнік, і на тім перервано наради.

Опісля ще п. Ґлєбовіцкий запитав президента палати в справі обиди ґр. Льва Толстого, та об сїм пишемо на иншім місци. Президент п. Вайскірхнер у відповіди висказав жаль, що відозвав ся якийсь оклик, обиджаючий Толстого.— При тій нагоді п. Бєльоглавек простував запит п. Ґлєбовіцкого, поясняючи, що слова, обиджаючі ґр. Толстого, не сказано навіть в палатї, тільки деинде. При тім счинила ся перепалка між п. Бєльоглявком а п. Пернерсторфером.

На тім скінчило ся засїданє.

Засїданє з д 7. цьвітня.

П. Ґабель зложив внесенє в справі веденя статистики народностий і в справі влученя дрібних купців до убезпеченя на старість і на випадок неспосібности до працї. — П. Брайтер вніс інтерпеляцию в справі службових і гіґієнїчних відносин в головнім почтовім будинку у Львові.

Почала ся дальша розправа над контингентом рекрута. При фактичних справозданях заявив п. Окуневський, що справу п. Костя Левицького уважає за полагоджену, скоро президент сказав на вчерашнім засїданю, що слїдчий судия відступив від обжалованя. П. Хоц жадає поіменного голосованя над справою контингенту; внесенє се поперто достаточно. Перед голосованєм п. Вайц застерігає ся, щоби полагодженє закону нараз в трех читанях не було преюдикатом на будуче.

В поіменнім голосованю принято наглість внесеня 303 голосами против 122 і приступлено до нарад над самим внесенєм в справі контингенту рекрута. Після промов кількох бесїдників, між котрими п. кс. Ржешудко з польського кола горячо промовляв за утриманєм оружної сили держави, при чім висказав подяку цїсареви за narodową wolność w Galicyi, вибрано ґенеральних бесїдників. П. Штравхер сказав, що, поки військова управа не дасть виясненя що-до військових реформ, не можна їй признати рекрута. — П. Кучера заявив, що його сторонництво буде голосувати за контингентом з уваги, що військова управа таки зачинає прихиляти ся до потреб населеня. — При голосованю принято предложенє в другім читаню. Поки приступлено до третого читаня, п. Зайц повторив свій протест. Потім принято предложенє в третім читаню.

В запитї до президента палати п. Брайтер сказав, що разом з п. Костем Левицьким вручив міністрови краєвої оборони мемориял в справі одного спенсіонованого полковника з просьбою о інтервенцию у міністра війни. На те міністерство війни внесло жалобу против пп. Брайтера і К. Левицького, а наслїдком того краєвий суд віденський зажадав від палати послів видачі тих обох послів. Руський клюб звернув ся до міністра і загрозив скандалом; крім того п. Окуневський порушив сю справу у своїй промові. (Віцепрезидент п. Жачек перебиває бесїдникови і просить, щоби обмежив ся до запиту. П. Брайтер говорить дальше:) Міністер краєвої оборони заявив сьвято, що про судову жалобу нїчого не знає і що з нею не солїдаризує ся. Від жалоби відступлено нїби-то длятого, що зайшло передавненє, а властиво тому, бо п. К. Левицький належить до більшого клюбу. Бесїдник запитує, чи президент готов боронити послів перед самоволею. — Віцепрезидент Жачек відповів, що подасть се до відомости президента. На сім засїданє закінчено.

Парляментарні справи.

Комісия буджетова

вела вчора дальші наради над роздїлом „Середні школи". Промовляв міністер просьвіти Мархет, котрий заявив, що зі свого боку може тільки висказати вдоволенє, що молодїж горнеть ся до шкіл, бо се значить, що росте сьвідомість про потребу образованя. Одначе його становище мусить бути инше, коли домаганя нових середних шкіл випливають не з правдивих, наглих потреб, а з оглядів льокальних або иньших (?). Міністер зазначує, що бажаням що-до заснованя нових середних шкіл вже в части відповідає теперішний буджет. Реформа іспиту зрілости вже переведена. Над реформою середного шкільництва ведуть ся тепер поважні наради. Істнує плян сотворити нові типи середних шкіл; в однім усунено-б греку, а замість неї введено один з живучих язиків, зглядно другу краєву мову, та сильнїйшу вагу кладено би на реалїя. В школах другого типу від четвертої кляси наступило би розгалуженє науки для уможливленя вибору званя. Наука латини почалаб ся в другім типі аж від пятої кляси. Міністер з відрадою констатує, що комісия в тій важній справі є згідна з його інтенциями.

По промові міністра розвинуля ся довша дискусия, котра буде продовжати ся нинї о 5 год. пополудни.

Комісия пресова

радила вчера над §. 31. нового пресового закона, дотикаючим субєктивної одвічальности. П. Гайн пропонував, щоби в кождім випадку редактор був особисто одвічальний та щоби його нїколи не силувати до видачі імени автора. По довшій дискусиї, в котрій забирав слово також міністер судівництва, принято внесенє референта, п. Скедля, щоби §. 31 приняти в проєктованім текстї як підставу до дискусиї, але, щоби при особистих образах, коли вони частїйше повторяють ся, накладати висші кари.

Комісия судова

відбула вчора засїданє, на котрім дискутували над внесенєм п. Офнера в справі скасованя публичних аґентур. Наради дійшли до дебати специяльної.

В комісиї санїтарній

в часї нарад над справою закона лїкарського заступник правительства шеф секциї, бар. Гайн, заявив, що міністерство внутр. справ признає необхідність реформи закона про палати лїкарські та скодифікованя постанов про права й обовязки лїкарів. Теперішні постанови походять з початків XIX, а навіть з XVIII столїтя та не відповіданя теперішним відносинам.

По анальоґічній заяві радника мінїст. Шавера від імени міністерства судівництва комісия ухвалила візвати правительство, щоби як найскорше предложило комісиї санїтарній ореченє найвисшої Ради санїтарної про видачу нового закона лїкарського.

П. Ґольд предложив петицию галицьких урядових лїкарів, де вказуєть ся на сумне положенє тої катеґориї урядників та висказуєть ся прошенє о поліпшенє платнї всїх урядничих лїкарів в Австриї. Бесїдник поставив внесенє, щоби комісия підперла ту петицию у правительства і буджетової комісиї. — Внесенє принято.

На конференциї президентів клюбів, котра відбула ся в понедїлок, п. д-р Адлєр іменем социялїстів запротестував проти того, що такі важні справи, як контингент рекрутів і сотворенє нового міністерства введено на порядок нарад парляменту в формі наглячих внесень. Социяльні демократи не мають наміру обструкциєю проволїкати наради.

Над протестом д-ра Адлєра розвинула ся дискусия, в котрій промовляв між и. міністер Ґесман. Він заявив, що ситуация вимагала, щоби такі важні справи в тій формі внести до палати. Бо палата є вповнї залежна від яких небудь 20 послів, котрі можуть цїлий хід нарад спинити.

В справі трактованя внесеня про нове міністерство відбудеть ся нова конференция президентів клюбів.

Людовцї і коло польське.

В понедїлок вечером відбуло ся спільне засїданє делеґатів кола польського і клюбу людовцїв для пертрактаций над вступленєм людовцїв до кола. Докладнїйших відомостий про хід переговорів нема. З коротких телеґрафічних звісток польської преси виходить, що зовсім гладко ті переговори не йдуть. З одного боку консерватисти не хотять згодити ся з застереженями людовцїв (подали ми свого часу в „Дїлї"), з другого боку — як доносить „Dziennik polski" — деякі одиницї в колї польськім інтриґують, аби утруднити вступленє. На всякий випадок не треба ті трудности занадто поважно брати; людовцї вже запродали ся галицьким верховодам, а пручають ся в часї переговорів тільки тому, щоб зберігти собі бодай зверхнїй вигляд опозицийної і демократичної партиї. Кілька днїв скорше чи пізнїйше, а цїла польська ропрезентация — з виїмком социялїстів — буде з'єдинена в однім клюбі, зложенім з 70 послів.

З польського кола.

Polnische Korresp. доносить, що польське коло визначило пп. Лазарського і Свєртню на бесїдників при нарадах над орґанїзациєю міністерства публичних робіт. Справозданє презеса кола про переговори президиї в справі будови каналу Дунай-Одра і в справі орґанїзациї міністерства публичних робіт та дискусию над сею справою і ухвали кола рішено уважати за тайні. П. Ґломбінський подав до відома зібраних, що сесия парляменту покінчить ся імовірно в пятницю. Правительство хоче потім скликати парлямент на 23. с. м.

Гр. Штернберґ

визвав на поєдинок чеського аґрария п. Берґмана, котрий на суботнїшнім засїданю палати послів у своїй полєміцї проти ґр. Штернберґа його образив. Поєдинок має відбутись нинї.

Зміна в анґлїйськім кабінеті.

Анґлїйському королеви Едвардови VII-ому, що пробуває тепер в Біяріц, принїс онодї куриєр просьбу о димісию президента міністрів Анрі Кемпбель-Банермана. Король димісию приняв, висловлюючи уступаючому жаль з того приводу, що він покидає своє дотеперішне становище та бажанє, щоб він найшвидше вернув до здоровля. Важка недуга — се безпосередна причина уступленя дотеперішного анґлїйського премієра; недомагає він вже від давна особливо від двох лїт, коли повдовів. До того-ж і 72-ий рік житя його — се не вік, в якім би помимо недомаганя можна вести так важкі справи як провід в анґлїйськім парляментї. Уступленє Кемпбель-Банермана оповіщено урядово також в палатї громад, яка відрочила ся до дня 14 с. м. До висказів пошани висловлених уступаючому хорому премієрови, теперішним керманичем державних справ, міністром скарбу, Аскітом прилучив ся також і Бальфур іменем цїлої опозициї.

Отсе може й є найбільше характеристичною цїхою уступаючого лїберального премієра, що серед опозициї мав він чимало противників а за те нї одного ворога. Кемпбель Банерман се не був ґенїяльний полїтик в родї Ґлєдстона або Дісраелїя але за те дуже спосібний і розважний та витревалий громадянський діяч, переважно дуже добре розположений, через що добув собі велику симпатию в широких народних масах. Раз тільки звертав ся проти него народ а то підчас анґлїйсько-бурської війни, коли демонстранти вибили в його палатї шиби та кричали за ним по вулицях як за прихильником Бурів. Причиною сього було те, що Кемпбель-Банерман, вважаючи ту війну нещастєм для Анґлїї, не завагав ся отверто виступати з сею думкою і ширити її зі справдїшною шкотською витревалостию, якій впрочім чимало завдячує в своїй полїтичній кариєрі. Почала ся вона тим, що в 32. р. вибрано його до палати громад, де відразу став прихильником Ґлєдстона. В рр. 1871. став фінансовим секретарем в міністерстві війни, в р. 1882. був секретарем адміралїциї а відтак міністром Ірляндиї. В 1886 р. був міністром по раз перший та від 1892. р. до 1895. р. по раз другий. З сего уряду не часто доходить ся до премієрства — але судило ся воно Кемпбель Банерманови і то серед незвичайних обставин. По банкротстві ірляндської полїтики Ґлєдстона розбила ся партия анґлїйських лїбералів. Одна частина її приверженцїв як Чемберлєн перейшли прямо до консерватистів, а остала частина розбила ся на ґрупки, які не мали анї провідника анї визначеної лїнїї; одні старали ся наблизити ся до консерватистів а другі до социялїстичних ґруп. Грозило прямо цїлковите розбитє лїберальної партиї, що могло захитати основою анґлїйського парляментарного житя, яка полягає на тім, що лїберали (віґи) і консерватисти (ториси) чергують ся при державній кермі, а уступаюча партия все ще задержує стільки сили, що може думати про скріпленє і поворот до власти. І ось тепер вибиваєть ся на чоло лїбералів Кемпбель-Банерман та хоч при виборах край осудив Ґлєдстонову полїтику і здесяткував лїберальну репрезентацию, він своїм тактом і особистою симпатиєю стає для партиї приєднувати нові кадри. Завзята борба проти імперіялїзму нового премієра Сельберіґо і полїтики охоронних тариф Чемберлєна заінїцийована Кемпбель-Банерманом і ведена ним з зелїзною енерґією серед найтяжших условин довела вкінци до того, що при нових виборах вийшли 1906 року побідниками лїберали а їх провідник по упадку Бальфура вів провід анґлїйсових справ від 1905. р. до останного часу, коли знеможений мусів заступати ся міністром скарбу Аскізом, який стане тепер його наслїдником.

Уступаючий премієр зробив чимало особливо в области заграничної полїтики Анґлїї, бо в справах внутрішних стрічав ся з поважною опозициєю консерватистів особливо в палатї льордів, яка ударемнювала введенє в житє майже всїх лїберальних законопроєктів, порішуваних палатою громад. Припало се особливо на останні роки премієрства Кемпбель-Банермана, який помимо своєї величезної фортуни мав дуже демократичні погляди і забирав ся зовсім серіозно до обмеженя прав палати льордів. Недуга не дозволювала йому здїйснити своїх намірів і вже те одно робить доволї важким становище його наслїдника, Аскіта, якого офіцияльне назначенє премієром є тільки квестиєю дня.

Через опозицию льордів не увійшов ще й досї в житє анї законопроєкт про увільненє школи від виключного впливу офіцияльної анґлїканської церкви, анї про ухиленє плюрального права виборчого у деяких городах анї аґрарні „білї", що мали ухилити безземельність дрібного селянства в Анґлїї й Шкоциї через примусовий викуп великої земської власности. Справи сї ждуть полагоди ще й досї, а й Аскіт не має певних зарад на поборенє опозициї льордів, які прямо остентацийно легковажуть собі ухвали палати громад, порішувані навіть великою більшостию голосів! До тогож Аскіт мусїти-ме поборювати ще й перепони, роблені консервативною опозициєю таки в палатї громад, бо „ториси" безвпинно заходять ся коло того, щоб при нових виборах побороти „віґів" і захопити знов державну керму в свої руки. Останними часами розвели консерватисти завзяту аґітацию особливо задля побореня двох правительственних законопроєктів: про 9-годинний час робочий та про поборюванє алькоголїзму. Кабінет Кемпбель-Банермана опирав ся не тільки на самих лїбералах, але на коалїциї лїбералів і робітничих послів, які виступають окремо від социял-демократичної парляментарної фракциї. Суцїльність коалїциї піддержував Кемпбель-Банерман не лише тактовним поведенєм і вирозумілостию супроти нелїберальних фракций, але також законопроєктами, що мали-б на метї поліпшити долю робітників. Се мав на метї обережно підготовлюваний законопроєкт про скороченє робочого дня по копальнях. Хоч те скороченє має вводити ся постепенно і тільки по копальнях, хоч в законопроєктї пороблено всякі обмеженя й застереженя та хоч є певним, що через коротше треванє працї робота ямарів буде видатнїйша, то консерватисти кинули між робітників клич, що через сю реформу не буде їм добра, тільки зменшить ся скількість добуваного вугля і обнижать ся їх зарібки. І що замітне то те, що аґітация ся ведеть ся дитинно, і при недавних доповняючих виборах в пекчомськім кварталї Лондону побідив лїберальний кандидат. Ще завзятїйше поборюють консерватисти законопроєкт правительства про поборюванє алькоголїзму, який має на метї протягом 14 лїт замкнути 32 тисячі шинків, так щоб по селах Великої Британії припадав оден шинк на 400 а по містах на 750 населеня. Горівчаний промисл се одна з визначних галузий індустриї Анґлїї, бо її 43-мілїонове населенє пропиває річно півтора мілїярда. В удержаню її заінтересовані й дїдичі горальники й маси шинкарів, які „роблять" в Анґлїї вибори. Чи в борбі з сим могутним фактором лїберальний кабінет дасть собі раду, се велике питанє, що Аскіт не визначає ся анї любязностю анї справдї демократичним сьвітоглядом, за те зразив собі робітництво прм. при недавнім обговорюваню предложеня робітницьких послів про поміч безробітним. Їх підпору міг би собі запевнити Аскіт тільки через рішуче форсованє законопроєкту про обезпеченє на старість. Запорукою сього моглоб стати переданє портфелю міністерства скарбу, який досї мав Аскіт, Льойд-Джорджови. Здаєть ся впрочім, що Аскіт використає зложенє йому до диспозициї портфелїв других міністрів, також ще й для дальшої обнови кабінету, щоб укріпити його захитане становище в краю.

НОВИНКИ.

— **В справі резиґнациї б. посла д-ра В. Охримовича** доносять нам з Відня, що українсько-руський клюб парляментарний на засїданю з дня 6. с. м. приняв сю резиґнацию з жалем до відомости, признаючи важність тої обставини, що д-р В. Охримович є заступником голови „Народного Комітету" і теперішним фактичним його управителем, отже постійне перебуванє д-ра В. Охримовича у Львові є в інтересї народної справи конечно потрібне.

— **Медвежа прислуга Толстому і Золї.** „Ґалїцко-русскій" Zukunftsmann, г. Николай Павлович Ґлєбовіцкий впер ся патронувати великому російському письменникови, Толстому, та очистити його честь, нїби-то сплямлену ординарним висловом п. Бєльоглявка. Виконав п. Ґлєбовіцкий свій плян в такий спосіб, що — боронячи Толстого перед Бєльоглявком — одним „зручним" замахом, з'умів образити особу і творчість тогож письменника та сплямити память другого великого лїтературного творця, пок. Золї. Бо нїчим иншим, як грубим деспектом для Толстого і Золї, є скомпоноване бистроумним п. Ґлєбовіцким зіставленє тих двох мужів з maestr-ом з Облєнгорка! П. Генрик Сєнкевич, автор історичних та публїцистичних пасквілїв, може бути на думку „истинно-русского" історіософа, висказану в епохальнім запитаню до президента палати на понедїлковім засїданю австрийської ради державної, одним з „трьох великанів, котрі найдальшим поколїням безсмертним сьвітлом будуть сьвідчити, що вдїяв людський дух". Also sprach — найбільше вчений соціольоґ (vide його цитати з Прудона і Сен Сімона в „Галичанинї"!) поміж москвофільськими анальфабетами... Можна не належати до обожателїв суспільних теорий і практик ґенїяльного старця з Ясної Поляни, можна не клонитись до землї перед творчістю великого француського натуралїста, а одначе годї не відчути як профанацию могучих гуманїтарних ідей Толстого і Золї поставленє їх обох в один ряд з тим польським письменником, котрий надужив свойого таланту для затроєня свойого народа їдю людожерства і фанатичної ненависти до всїх сусїдних народів, отруєю погорди до визвольних рухів навіть польської народної маси. Москвофільському комівояжерови хотїло ся однак підлестити ся своїм патронам з кола польського і він виступив з пеанами для п. Генрика і як се ріжним „кадильникам" лучаєть ся — пересолив! Що з тої справи Толстой і Золя зле вийшли, на тім клїєнтови Цєнського і польському ступайцї з „русско-народного" клюбу нїчого не залежить, впрочім „истинно-русскій" кадильник заслужив собі понедїлковим виступом в парляментї, щоби на місце нефортунної трійцї Толстой-Золя-Сєнкевич поставити другу, більш раціональну, бо споріднену духом: Сєнкевич, Бєльоглявек і... Ґлєбовіцкий — „правдивий" Поляк, истинно-християнський ґрайзлєрник і „истинно-русскій деятель" — чиж може бути щось божественнїйшого від сеї „трійки"?!

— **Ще про „кульмінацийну" точку конференциї директорів середних шкіл.** Як з „poufnych posiedzeń" польського кола скорійше чи пізнїйше все таки щось продре ся на сьвіт божий, так і з конференциї директорів галицьких середних шкіл поволи виринають всїлякі чутки, що відкривають дещо більше понад те, що знаємо з урядового комунїкату. І так зачувати, що д-р Сабат почав свій реферат думою про лицарів, званих gente Rutheni, natione Poloni, і сьпівав так жалібно, що аж сам прослезив ся; але слухачів не удалось йому розжалобити, а противно, вони лише насьмішковато ззирали ся на референта і, споглядаючи оден на другого, здвигали плечима. В дискусиї оден з учасників Русинів дуже обережно натякав на те, що причиною за мало приязних вза-

---

П. Малиновъ-ом на чолї (противники закидують йому м. н. те, що він російський підданий, а по народности „Малорусъ"). Давна опозиция видвигнула унїверзитетську справу з подвійним шумом на денний порядок. І стало ся щось неімовірне, чого навіть опозиция не надіяла ся. Той сам князь, що перед чотирма місяцями покликав „нових" професорів, „увільнив" їх всїх одним указом дня 28 січня с. р., а другим указом назначив професорами всїх „старих", котрих був увільнив минувшого року, не виключаючи й проф. С. Кирова. Тото само міністерство, котре признає „не законним" новий унїверзитетський закон з 16 лютого 1907, заслонюєть ся тим самим законом і „увільняє" без дисциплінарного слїдства увесь персонал, хоть чл. 36 al. 2 цитованого закона говорить лише про звільненє поодиноких осіб, що провинили ся. Значить одно „беззаконне" потягнуло за собою друге. Давна опозиция зробила те саме, що видумав „вандалїзм стамбуловістів". Кажуть, що князь зарядив се з огляду на близьку свою женячку, бо хотів уникнути можливих демонстраций зі сторони „старого" чисельного студенства.

Як би воно й не було, справу „науки" рішено в Софії і перший раз і тепер — як се виразно признає теперішне міністерство — полїтичною міркою. Міністер просьвіти Мушанов сказав менї дословно: „ми так розвязали унїверзитетську справу лише з полїтичних причин, а зовсім нїчого не маємо проти поодиноких осіб дотеперішних професорів". „Чужинцї" — що мимоходом згадаємо — не були назначені князївським указом, тому й не можна було їх звільнювати в той сам спосіб що болгарських професорів. З ними може міністерство поступити тільки в змислї позаключуваних приватно-правних договорів.

(Конець буде).

ємин між польською а руською молодїжию шкільною є narodowy duch i narodowy egoizm, який троха за сильно дує в школї. На те оден з Поляків уже сьмілїйше зачав докоряти Полякам, що не хотять Русинів випустити зпід своєї опіки, не хотять їм признати автономії в їх культурнім розвитку, не хотять позбути ся якогось уже вродженого їм автократизму та раді би лише приказувати, правити і панувати над Русинами. І загудїло-зашуміло в польськім таборі наче у гнїздї шершенїв. Почали ся довгі говореня, заперечуваня, вияснюваня, поки не заспокоїли свою совість, що нїби то вибілили себе до чиста. Промовив також і директор з Тїшина про відносини галицьких Поляків до Русинів і шлеських Нїмцїв до Поляків та порівнав галицьких Поляків з шлеськими Нїмцями. Сим уколов своїх товаришів у саме серце. І знов почали білити себе самі перед собою. Аж відозвав ся szlachetny п. посол і краєвий інспектор шкільний в станї тимчасового спочинку і бувший кандидат до стільця галицького мінїстра просьвіти, п. радник двору Ґерман: „Що там балакати!“ каже: „Ідеальних, патриярхальних часів з 70-тих років мин. столїтя нам уже не завернути! Русини поробили значні поступи на культурнім поли і для свого розвитку мусять здобувати що-раз нові placówki, а се не може дїяти ся без нарушеня naszego narodowego stanu posiadania. Борба з Русинами є і мусить бути; a ten zwycięży, kto będzie walczył szlachetniejszą bronią“. На закінченє п. віцепрезидент Дембовський замітив, що п. директор з Тїшина „нефортунно порівнав галицьких Поляків з шлеськими Нїмцями“. Тут відозвав ся тїшинський директор, що він же застеріг ся, що не знає добре відносин у східній Галичинї. Тим і заспокоїв ся п. віцепрезидент. Die Bahn ist frei!

— **Осторога перед обманцем.** Доми львівських Русинів навідує від якогось часу індивідуум, що називає себе Рекрутом і вижебрує гроші на всїлякі цїли. Остерігаєть ся перед сим чоловіком легковірних, бо се звісний пройдисьвіт та обманець, яким повинна би вже раз заняти ся полїция.

— **Комасация ґрунтів.** Місцевим аґрарним комісарем для комасациї ґрунтів в громадї Піски коло Щирця іменований секретар намісництва Людвик Каспарі з урядовим осїдком у Львові а його дїяльність розпочала ся з днем 5 с. м. Від того дня набувають обовязуючу власть всї постанови закона з дня 9 грудня 1899 р. в цїли переведеня загального подїлу спільних ґрунтів в громадї Піски межи громади Щирець, Лани, Піски і Острів львівського повіта.

— **Обшарники забезпечують ся.** Як звісно, зарібкова еміґрация за границю, головно до Прус, дуже не на руку галицьким обшарникам. Недостача робітників, що робили-б за собачий гріш на їх ланах, підвисшенє платнї, страйки — от се мара, що не дає їм спати. Для прогнаня тої мари з'орґанїзували вони собі недавно при помочи сойму окрему інституцию — бюра посередництва працї. І ось польські ґазети доносять, що ті бюра зачинають функціонувати. Повітове бюро працї в Калуши має до розпорядимости 500 людий до пільних робіт, в Коломиї 200, в Кольбушовій 200, в Мостисках і Мисленицях по 50. Бюро в Мостисках підіймаєть ся спроваджувати робітників також з Конґресівки. Велике питанє, чи дїдичі будуть мати з тих оферт велику потїху, бо галицький робітник, що бував уже по сьвітї, не дуже ласий на їх панщизняну платню.

— **Смерть з пересердя.** Урядник краєвого видїлу Людвик Марцїнкевич, ідучи в понедїлок по полудни ул. Сикстуською, побачив двох бючих ся хлопчисків. Одного з них, що пустив другому кров, вхопив за шию, щоб дати його арештувати. Однак улична зволоч обстала за хлопчиском, а найбільше ставив ся робітник Радзїшевський. Тодї Марцїнкевич звелїв полїциянтови, який тимчасом навинув ся, арештувати Радзїшевського. Коли се стало ся, ішов вільним кроком за полїциянтом на інспекцию. На ул. Третього мая нагло упав на землю і більше не рушив ся. Марцїнкевича відвезено дорожкою на ратункову стацию, але лїкар міг лише ствердити смерть від удару серця. Небіщик мав 48 лїт, був жонатий і осиротив двоє дїтий. Нездужав від давна на серце і надмірна іритация його убила.

— **Польованє на людий уладив собі в Староміщинї** коло Підволочиск ставничний Омелян Нагорецький. Дня 29. марта двох паробків, Петро Осарчук і Іван Шавовил, вибрали ся на став, щоб натяти там лозових прутів на вудки. На се надійшов ставничий і почав до обох стріляти. Осорчука не поцїлив, але Шавовила пострілив в оба стегна. Видячи, що оден з паробків упав, Нагорецький втїк. Зраненого привезено фірою до дому, а потім відставлено до шпиталю. Справою заняв ся суд.

— **Самоубийство в полїциї.** В ночи з суботи на недїлю приставлено на інспекцию полїциї у Львові робітника Яна Бернардиневича за те, що напав на мешканє п. Лукомського при ул. Сьвєнтокшиській і викликав авантуру, намовляючи служницю Анну Свириду, свою любку, аби пішла до нього мешкати. По списаню протоколу Бернардиневича засуджено на кілька діб полїцийного арешту, а тимчасом замкнено в сусїдній комнатцї. Над раном прийшов по нього полїциянт, щоби відвести до арешту, але знайшов лише трупа. Бернардиневич повісив ся на клямцї від дверий.

— **Шевченкове сьвято на Сибіри.** До „Ради“ доносять, як в далекім Наримськім краю полїтичні засланцї Українцї вшанували дня 10. марта память Шевченка. Сьвято уладжено в селї Колпашеві, а прибули на нього засланцї з Н.-Ілїнського, Тогура, Заимки і навіть з юрти Чигари, котра від Колпашева віддалена 100 верст. В „салї“, себ то в невеликій „чалдонській“ хатинцї зібралось коло 100 людий. З стїни дивив ся невеличкий портрет Тараса Григоровича, намальований одним засланцем маляром олївцем. Замісць барвінку він був обвинений кедровим вінком. Половина з присутних були Українцї, а половина представники майже всїх наций Росиї; окрім Великоросів були Поляки, Лотиші, Естонцї, Чуваші та багато инших. Словом, склад був досить міжнародний, який тільки в змозї дати засланє. Українцї теж були зі всеї України, але всї почували себе рідними, неначе з одного села, „всїх з'єднала однака недоля“, Сьвято розпочав Краснокутський промовою, в котрій окрім біоґрафії Шевченка сказав коротеньку історию України. Сумно було, й радісно, як оден селянин-Українець після тої промови підійшов до одного Українця інтелїґента і сказав: „тепер і я буду знати хто він отой Шенченко, а то і досї не знав“. Але не він оден вперше почув на далекій чужинї, що там в ріднім краю був колись чоловік, котрий любив свій народ і заповідав любити Україну всїм її синам — було там їх багато, так що в справі пробудженя національної сьвідомости засланє стає їм на користь. Після першої промови хор, хоч невеличкий, але гарно просьпівав „Заповіт“ та „На смерть Тараса“. Потім Росиянин Осипов сказав де кілька слів „О значеніи Шевченка въ литературѣ“. Після того товариші деклямували хто що знав, а Краснокутський і Рибін деклямували власні вірші, присьвячені Тарасові від засланцїв. Була і „орхестра“, що грала богато пісень і музики. Здаєть ся, всїм було гарно, але на багатьох обличах помічалось, що не тут би хотїло ся провести се велике сьвято, а там, ближче коло могили того, пошанувати котрого вони зібрались. Хор ще багато пісень просьпівав і далеко за північ всї учасники розійшлись, де-які з новими почутями, а деякі з тим, щоб ще гірше сумувати та нудити ся.

— **Дрібні вісти.** Віцепрезидент львівської апеляциї, д-р Дилевський вніс поданє о перенесенє його в стан спочинку. Разом з ним переходить на емеритуру ще чотирох радників висшого суду. Наслїдником д-ра Дилевського стане, як зачувати, президент суду в Тернополи, п. Червінський або апеляцийний радник, придїлений до найвисшого трибуналу у Відни, п. Вальтер. — Емеритований радник висшого суду краєвого, Филимон Калитовський, отворив адвокатську канцелярию в Заставнї. — До шпиталю в Тернополи привезено зі стациї зелїзничої в Підволочисках Івана Кучеру, зелїзничого функціонара з Морави. Кучера приїхавши поїздом з Відня, ішов по службі шляхом до службових ваґонів, коли нараз над'їзджаюча льокомотива повалила його на землю, роздушила йому ногу і відтяла палець правої ноги.

Оповістки:

Календар Завтра, в четвер: Матрони лат. Мариї, Клеоп.). Позавтра, в пятницю: Іляріона (лат. Езехіїла прор.),

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівтірка від 12. год. в полудне

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

В суботу дня 11 цьвітня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях Штравса.

В недїлю дня 12 цьвітня „Серед бурі“, історична драма зі сьпівами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сценї, „Мари“, родинна драма в 3 дїях ренріха Ібзена.

В середу дня 15 цьвітня с. р. „Різдвяна ніч“, (Царицинї черевечки), опера в 4 дїях М. Лисенка.

В четвер, пятницю і суботу представленя не буде.

☐ **Віче української академічної молодїжи** в справі „сукцесий“ на львівськім унїверзитетї відбуде ся ві второк, дня 14 с. м. у Львові. З огляду на вагу справи просить ся товаришів, щоб в як найбільшім числї явили ся. Час і місце подасть ся пізнїйше. — *Комітет.*

Урядові вісти:

З перемиської епархії. Канонїчну інституцию дістали оо.: Йос. Максимович на Лїсковате, Мих. Артемович на Близянку, І. Сорокевич на Щутків, Вас. Крайчик на Цеперів, Юл. Криницький на Шмитків, Валєрий Ольшанський на Завадів, Юрий Кмит на Звиняч, Мирослав Усцкий на Пяткову, Петро Кузик на Буців, Петро Яросевич на Звертів, Ник. Висневський на Босько і Корн. Кузик на Радимно (оба в дорозї заміни), Сим. Дуткевич на Грушову і Андрей Децько на Дорожів. — Завідательства дістали оо.: Іван Бирка в Боянцї, Сев. Ільницький в Грозьовій, Мих. Була в Росохах, Теод. Серединський в Михайлевичах (дек. комарнянського), Волод. Насальський в Піддубцях, Йос. Горчицький в Бруснї і Іван Рудавський в Речигові. — Сотрудництва одержали оо.: Стефан Волянський з правом управи в Фльоринцї, Евстах Михальчук з правом управи в Радванцях, Стефан Кийко новопост. пресвитер з правом управи в Посадї риботицькій, Мих. Тесля самостійне в Вислоку вижнім і Ем. Крайчик самост. на Яворівськім малім передмістю. — О. Василь Левицький із Сокаля іменований сокальським деканом на місце увільненого на власну просьбу о. Мих. Миколаєвича. — О. Айталь Ковальський з Новосїлок гостинних іменований комарнянським містодеканом, а о. Лев Калужнянський з Риботич ордин. сервітутовим комісаром на добромильський деканат.

Наданє презенти. Намісництво запрезентувало о. Симеона Білинкевича, русько-кат. сотрудника в Микуличинї, на опорожнену парохію цїсарського наданя в Яблоници.

Артистичні замітки

Концерт в память бл. п. Анатоля Вахнянина, що відбув ся вчера в сали „Народного Дому“, випав під оглядом артистичним в цїлости добре, під оглядом материяльним, на жаль, слабо. На кождий случай товариству „Львівський Боян“ належить ся щире признанє за очивидний пієтизм супроти свого першого диріґента і репрезентанта руської музики в Галичинї. Як небудь програма концерту складала ся з самих творів покійника, то прецїнь не була нудна. Своєю дорогою зібрано самі такі річи, котрі мають запевнене місце в репертуарах наших концертів ще на довгу - довгу будучність. — Виконанє програми було в части дуже точне прим. хоровід з „Купала“ і молитва „Під Твій покров“. Зовсїм невідповідно виконано лиш — дивним дивом — свого часу найпопулярнїйший у Галичинї „Хор Норманів“. Та мабудь се хиба чистий случай, бо трудно припустити, щоби молодий мужеський хор не потрафив вже нинї видобути з себе відповідного боєвого темпа і завзятя. — *Ів. Копач.*

ТЕЛЄҐРАМИ

Львів, дня 8 цьвітня 1908.

Державна рада.

Відень. (ТКб.). На початку нинїшного засїданя палати послів посьвятив през. Вайскірхнер посмертну згадку Кайзерови б. віцепрезидентови палати послів.

Між відчитаними внесенями є: внесенє посла Стажинського о зміну § 3. закона з 28. сїчня 1901 о переносних належитостях; того-ж п. в справі вчисленя міст: Рава руська, Сокаль і Жовква до 3 кляси активальних додатків.

Інтерпеляциї внесли: п. Цеглинський в справі надужить при соймових виборах в Залїщиках; п. Брайтер в справі конкуренциї, яку робить команда корпусу у Львові друкарням і торговлям паперу. Опісля мотивував п. Малаховський наглість внесеня в справі орґанїзациї мінїстерства публичних робіт. Засїданє треває дальше.

Вивласненє Поляків.

Берлїн. (Б. Вольфа). В палатї послів пруського сойму в часї нарад над мемориялом про виконанє закона кольонїзацийного в Познанщинї за 1907. р. п. Дзембовський виступив з острою критикою пруської полїтики проти Поляків та заявив, що антипольська полїтика не повела ся і в будучности не поведеть ся. На се відповів мінїстер Арнїм, що комісия кольонїзацийна буде зорґанїзована, а держава має не тільки право, але й обовязок боронити ся від атаків з польського боку.

Львівська „Уранїя“. Суботнїшні і недїльні представленя кінематоґрафічного театру „Уранїя“ у Львові стягнули велике число видцїв і здобули управі сеї культуральної інституциї загальне признанє. Нинї, в середу о годинї 4. по полудни інжинїр Лїбанський буде мати виклад про „розвій воєнної маринарки“, ілюстрований відповідними образами. Слїдуюче представленє в суботу.

Подяка

Тяжке горе зіслало нам Провидїнє Боже. По довгій та прикрій слабости, мимо опіки і найздібнїйших лїкарів, що тричи збирали ся на конзілїю — до послїдної хвилї житя притомний, розпращав ся з нами предорогий серцям нашим бл. п. Михайло Коцюба, учитель ґімназиї тернопільської. Почуваємо ся до обовязку подякувати Тим Всїм, що в нашім нещастю нас навідували, розраду давали, помагали та зволили участь взяти в похоронах. Передовсїм ВПр. і Вч. Духовенству всїх трех Св. обрядів: ОО. Пралатови Дольницькому (за приготованє покійника в далеку позагробову дорогу), Крилошанинови Білинському зі Зарваницї, Деканови Калинському з Чорнолозець, Деканови Ступинцькому з Товмача, Совітникови Маєвському з Товмача, Совітникови Кульчицькому з Підпечар, ОО. Домінїканам монастиря тисьменицького, Бобровичеви у Львові (за молитви при замкненю домовини), Дурделлї з Хомяківки, Ільницькому з Тисьменицї, Дурбакови з Тернополя, Мануґевичеви з Тисьменицї, Клїшови з Соколова (і за проповідь в церкві), Іванцеви з Пшеничник, Гаєви з Тисьменицї, Калинському сотр. Чорнолозець. Дякуємо Вп. Професорам Сидоракови, Дурбакови і Бриковичеви, що зволили ласкаво прибути яко представителї збору учительського ґімназиї і громади тернопольської. Вп. Професорови Бриковичеви також за щирі слова виголошені на цвинтари по зложеню домовини в гробовець. Дякуємо щиро-сердечно Вп. Кіслїнґерам ві Львові, а Вп. Бауманам в Тисьменици, що мов рідні ві всїм нам помагали та дораджовали — як неменче Вп. Інтелїґенциї з Тисьменицї, околицї тай подальших за численну участь в похоронах та співчутє. Щирі слова подяки шлемо Вп. Міщанству, Брацтвам і жителям Тисьменицї за громадну участь та поміч в сїм сумнім торжестві. Як старші міщане взяли на свої рамена дорогу нам домовину так немов помогли нести тягар в серцях наших; колиж приступили моторні Соколи так живо нагадали нам молодечий вік покійника. Красненько дякуємо зарядови і членам хору що своїм жалібним сьпівом до глубини нас зворушили. Признаємо отверто, що ми не в силї належито подяковати Всїм, що будь особисто, будь письменно оказали та виразили нам своє співчутє — желаєм лиш від серця, щоб Всевишний хоронив Їх від подібних тяжких ударів — та від себе кличемо: Велике Спасибіг Вам!

Тисьмениця 2. цьвітня 1908.

456 *Родина.*

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 8. IV. Мария Виханьска, Золочів; Климентина Головчакова, Задвірє; Мечислав Малявський, Будилів; Олекса Хавлюк, Торговиця; Михайло Басараб, Ляхівцї; Лаврентій Федорняк, Дрогобич; Константин Лех, Горожанна велика; Григорий Гуменюк, Тернопіль; Александер Фирак, Ріпнів; Іван Ярема, Глиняни; Бронислава Ґольдберґ, Демня вижна; Емануїл Шустер, Коростів; Роман Данилюк, Чернїїв; Никола Занкевич, Чернїїв; Омелян Терлецький, Тернопіль; д-р Іван Дрогомирецький, Золочів; о. Дмитро Хомяк, Самбір; д-р Корнилій Терлецький, Бережани; Мария Фрейнд, Бережани; Ізидор Білинський, Перемишль; Лев Левицький, Сколє; Михайло Іл. Богославець, Богородчани; Василь Богославець, Заріче; Петро Канцір, Цитьнів; Мільон Темницький, Устє зелене; Юлїя Клєцанова, Отиневичі; Ірина Дидинська, Отиневичі; Іван Маценько, Ферескуля; Х. Крисько, Попелї; Михайло Конюшецький, Самбір; Я. Тишовницький, Довголука.

Надіслане.

Заклад дентистично-технїчний

Б. ФУКСБЕРҐА

Львів, улиця Трибуналська ч. 16, І. поверх.

Виконує зуби, щоки в кавчуку і золотї без піднебіня, після найновійших системів. Цїни умірковані. 294 7—20

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 6—?

прийме місце в канцеляриї адвокатській.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Дяк молодий, жонатий, що знає нотний сьпів і уміє провадити хор, пошукує посади від недїлї Томиної. — Микола Мельник, в Домаморучу п. Тернопіль. 454 1—2

В Кіданчу (Куйданцї) коло Коломиї можна наймити найменше на рік колишній двір з садом. 9 кімнат, 2 кухнї, гарна околиця, здоровий воздух, купелї в Прутї, льок. зелїзниця в місци. Сей двір можна також купити як материял під будівлю Запити прошу адресувати: Андрій Дорундяк, господар в Кіданчу, п. Коломия. 452 1—2

Сейчас потребую інструктора до дївчинки в III. кл. і до хлопця з 1. кл. нормальної на час 4—5 м'сяцїв. Даю помешканє, харч і 20 кор. місячно. З грудними слабостями не приймає ся. Віддаленє від Львова 16 кільометрів Зголошеня: сьвящ. Алекс. Мійський, Волків п. Толщів. 453 1—2

Реальність у Львові, складаюча ся з одноповерхової каменицї, партерового дому і огороду, недалеко середмістя, побіч трамваю, оказийно дуже дешево до продажи. Цїна 25.000 кор. Потрібна готівка 15.000 кор. Близші інформациї в складї вин Братів Дідоліч. ул. Чарнецкого ч. 9. 459 1—1

Маєток у всхідній Галичинї о обшарі около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до спроданя в цїлости або в дорозї парцеляциї. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 46 1—6

Пошукую гайового, пасічника „Адмінїстрация Дїла“ 446 2—4

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 263

ПОВОЗИ всїлякого рода нові як також уживані а то: ляндари, ляндолети, карити, фаетони, півкриті і отверті фаетони до поводженя мужеські і дамські, тарантаси, візки угорські, промислові вози, поручає по цїнах конкуренцийних **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 445 1—5

Пасїка! Визимовані сильні рамкові улиї продає Ст. Журківський ем. упр. школи в Старімселї, побіч Львова. За кождий улий 20 К. 4 5 2—3

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Знані з доброти ШИНКИ

як також всїлякі вудженини

поручає масарня

Теофіля БАНАСЯ

ЛЬВІВ

Ягайлонська 16 і Жовківська 65.

Замовленя з провінциї відворотно. 440 3—4

За половину цїни поштів!

Продаємо позіставі танети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і висше. Матераци чисто волосінні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 3, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцики шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і флянельові, дивани, хідники, портиери, фіранки, сторн, капи на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнизших цїнах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

353 6—10

Добре насїнє — добрий збір!

Сьвіже насїнє ярин і цьвітів знаменито кільчиться

лише з торговлї

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жаданє висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 5—?

Тортовницї, форми, бляхи до тїст ваги кухонні порчає Фр. Хлядек, Львів, Ринок ч. 45. 449 1—2

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 12—?

XXXIX. Звичайні Загальні Збори

Товариства Каси Задаткової на повіт судовий щирецький, тов. зареєстр. з необм. порукою відбудуть ся в дни 16. цьвітня 1908 р. в салях товариства. Початок о год. 1. в полудне. Порядок дня:

1) Відчитанє протоколу з посл. заг. зборів.
2) Справозданє Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Внесенє комісиї контрольної Ради Надзираючої на удїленє абсолюториї Дирекциї.
4) Внесенє Ради Надзираючої на розділ чистого зиску за рік 1907.
5) Внесеня членів.

В Щирци дня 2. цьвітня 1908. 461

За Раду Надзираючу:

Іван Кречковський предсїдатель — *Володимир Могильницкий* секретар.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА

„ТРУД“

У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.

Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сегосезонових **КАПЕЛЮХІВ найновійшої моди париської.** Цїни дуже умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекциї дамської, суконь і біля, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солїдно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплетні весїльні виправи. — **СИЛЕП** заосмотрений в ріжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 4—6

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. II.

(напротив товариства „Просьвіти“).

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, росийских кальошів альбомів як також тоалетового мила і перфумериї.

Великий вибір пушок на циґарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому висилаю жаданий товар за попередним надісланєм готівки або посліплатою. — Єсли не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутериї.

ШКАРПИТКИ від 40 сот. — СОРОЧКИ від 2·30 сот.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно к'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Рахунок страт і зисків „Руської Щадниці“ за рік 1906/07.

Число рядове	ВИДАТКИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки від вкладок щадничих:**				
	а) виплачені	1.070	04		
	б) скапіталїзовані	49.487	81	50.657	85
2	**Відсотки наперед побрані на рік 1908:**				
	а) від позичок	23.094	36		
	б) від есконту векслїв	1.472	93		
	в) від зачетів на збстави	14	86	24.582	15
3	**Відсотки звернені (бонїфікация):**				
	а) від позичок гіпотечних	1.293	84		
	б) від есконту	1	96	1.295	80
4	**Відсотки належні по 31. грудня 1907:** від позичок гіпотечних				
5	**Кошта адмінїстрациї:**				
	а) платні	10.452	—		
	б) чинш за льокаль	1.704	—		
	в) належитости стемплеві	115	46		
	г) знаряди канцелярийні	268	38		
	д) більші видатки (кошта заснованя)	3.461	85		
	е) порта	871	86		
	ж) сьвітло і опал	739	90		
	з) податки	1,277	65		
	и) кошта комітету ревізийного	141	60		
	і) каса дла хорих	148	86		
	к) виготовленє плянів аморт. гіпот	407	—	19.588	56
6	**Амортизациї:**				
	40% з вартости друків	1.517	45		
	10% з вартости інвентара	589	57	2.107	02
7	**Чистий зиск за рік 1906/1907**			**2.395**	**61**
				103 372	07

Число рядове	ДОХОДИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки побрані:**				
	а) від позичок гіпотечних	77.881	02		
	б) від есконту векслїв	11.795	47		
	в) від зачетів на застави	56	28		
	г) від проволоки	233	48		
	д) від льокациї і рахунку біжучого	956	98	90.923	23
2	**Відсотки належні по 31 грудня 1907:** від позичок гіпотечних			3.345	08
3	**Зворот коштів адмінїстрацийних:**				
	а) за дрібні видатки	5	60		
	б) за належитости стемплеві	5	90		
	в) за податок рентовий		13	11	63
4	**Додаток адмінїстрацийний:** 1% взглядно ½% при виплатї позичок гіпотеч.			9.592	13
				103.872	07

Рахунок білянсу за рік 1907.

СТАН ДОВЖНИЙ	К	с.
З рахунку вкладок	1,870.848	87
„ вплат членів	6.812	48
„ фонду ґваранцийного	40.000	—
„ фонду депозитів в готівцї	238	48
„ резерви податків	958	75
„ ріжних	95.299	30
„ коштів оцїнки	2.995	—
„ відсотків побраних на рік 1908	24.582	15
„ страт і зисків	2.395	61
	2,044.130	64

СТАН ЧИННИЙ	К	с.
З рахунку каси	24.993	59
„ позичок гіпотечних	1,717.136	77
„ есконту векслїв	166.944	56
„ векслїв в скарзї	2.720	—
„ зачетів на застави	600	—
„ обороту чекового з ц. к. почт. Щадницї	7.730	28
„ жиро-конта Банку австро-угорского	500	—
„ біжучого з інституцнями	75.912	38
„ коштів спору і	10	70
„ інвентаря	5.306	17
„ друків	2.276	19
„ льокациї фонду ґваранц.	40.000	—
	2.044.130	64

Перемишль дня 31 грудня 1907.

Ізидор Білинський
книговодець.

ДИРЕКЦИЯ „РУСЬКОЇ ЩАДНИЦЇ“:
О. Іван Стрийський, Д-р Теофіль Кормош, Алексій Ярема.

КОМІТЕТ РЕВІЗИЙНИЙ:
О. Мирон Подолинський, Д-р Стефан Федак, О Іван Чапельский.
Ц. к. Комісар правительственний:
Тадей Пйонткевич.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ОПОВІЩЕНЄ.

Надзираюча Рада Лемківського Банку в Новім Санчи спілки взаїмного кредита зареєстрованої з обмеженою порукою повідомляє по мисли §. 61. статута, що

IV. Звичайні загальні збори

тої спілки відбудуть ся дня 18. цьвітня 1908 о 2-гій годинї по пол. дни в Новім Санчи в комнатах Банку з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів спілки; 2. Звіт Ради надзираючої і Дирекциї з діяльности Товариства за рік 1907; 3. Звіт контрольної комісиї; 4. Відчитанє звіту ревізиї переведеної в падолистї 1907 через люстратора краєвого Союза ревізийного у Львові; 5. Внесенє Надзираючої Ради що до висоти дивіденди і розділу чистого зиску з р. 1907; 6. Вибір 3 членів до Ради надзираючої і одного члена яко заступника (двох через льосованє); 7. Затвердженє вибраних Радою надзорчою 2 членів Дирекциї, одного члена заступника директора і 3 членів комісиї ревізийної; 8. Внесеня членів Ради надзираючої, Дирекциї і членів товариства.

Новий Санч дня 5. цьвітня 1908. 458 1—1

О. Василь Смолинський, предсїдатель, Іван Кутковський, секретар.

Перша руська фабрика **ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО** *у Львов ул Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Кінематоґраф „Cinephon“
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)
Від 4—10 цьвітня. Нова кольосальна програма. „Муки Господа“ незвичайний образ в 20 відділах. Нова серия співаючих обрарів як також дальших 20 новостий. Представленя що-дня від год. 4 з полудня до 10 вечером,
Що тижня нова програма. 451 1—1

Сим маємо честь запросити на **Загальні Збори** задаткового товариства „НАРОДНИЙ ДІМ“ в ЖИДАЧЕВІ на середу дня 15 цьвіттня 1908 о год. 11 рано.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відкритє зборів
2) Справозданє дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907, удїленє дирекциї абсолюториї і затвердженє білянсу
3) Справозданє комісиї ревізийної
4) Удїленє абсолюториї радї адзираючій за р. 1907
5) Вибір 3 членів ради надзираючої на місце вильосованих
6) Роздїл чистого зиску за р. 1907
7) Вибір 3 членів комісиї ревізийної
8) Внесеня й інтерпеляциї членів.

БІЛЯНС ЗА Р. 1907.

К.	с.	ПАСИВА	АКТИВА	К.	с.
6.875	21	Удїлів	Пожичок векслевих	11.970	—
38.963	97	Вкладок щадничих	„ скриптових	33.624	—
220	51	% наперед побраний	Движимостий	240	—
1.953	99	з рахунку Фонда резервового	з рахунку Недвижимостий	2.375	09
900	—	Довгу затягнено	Запасу друків	260	—
100	—	Резерви страт	Льокациї	200	—
1.706	99	Чист. зиску з р. 1907	Коштів спору	326	96
			Готівки	1.716	62
50.720	67	Разом		50.720	67

Від ради надзираючої задаткового товариства „Народний Дім“ в Жидачеві

Предсїдатель *о. Корнило Сеник* Секретар *о. Филемон Ковальский.*

1—1

„Емілїя“
перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 3—20

14. 93 ?
Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30.

Горні сїдалища,
богато різблені виготовляє робітня **Евст. Шуплакевича**, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

РУСЬКИЙ СКЛЕП
Товариства „Взаїмна Поміч учительська“
в Коломиї (Народний Дім)
має богатий склад:
1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів лїнійок, ручок і топірцїв і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Цїни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся відворотно. 235 5—?

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Знамениті, випробовані
!!! ДРІЖДЖІ !!!
по цїнї: 2·80, 2·40, 1·20 кор. за кл.
поручає у всїх своїх складах 448 1—5
Народна Торговля
НА СЬВЯТА: МУКА, КОРІНЄ, НАПИТКИ і пр.

ОПТИК і МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 3—30

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ноч.
Кракова	5·50	8·55	1 30	5 25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8 40	2 31
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12 00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12 40	4 50	—	—
Ямова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1·46†	4·50	8 20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	2·45	8·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Ямова	6·55	9·15	1·35†	4·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	[illegible]·05†	12·[illegible]1†	3·4[illegible]	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/9 що день буквою з.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 79. Львів, четвер 9. н. ст. цьвітня (27. ст. ст. марця) 1905 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділі і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Каролн Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженим. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числять ся по 30 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Без ілюзий.

Від корисного для нас результату парляментарних виборів, котрі дали нашому народови дрібку значіня в центральнім органі державного житя, датуєть ся в політично-національній психіці нашої суспільности стан якогось, повного ілюзий вижиданя на основне і скоре привернене для нашого народа запоруки правильного політичного, національного, суспільного розвитку. Вдивлена в державну раду і в гурток наших парляментарних послів, наша суспільність сконцентрувала свою політичну увагу, свої надії і сподіваня, майже виключно на парляментарній роботі в центрі держави, котра мала би вирівнати нашу політичну нерівність та поставити нас в ряді повноправних учасників державного житя. А тимчасом події, котрі приносив і приносить нам майже кождий день від часу нашого успіху при парляментарних виборах, не то, що не дають ніякої основи до оптимістичного довіря в наші парляментарні здобутки, а навпаки приводять нам у сьвідомість грозу нашого положеня, небезпеку безповоротного національного закріпощеня, отвирають нам гороскопи великих народних невдач.

Бо не тільки наша суспільність звернула свою увагу на скріпленє нашого значіня в державі; з сею можливістю обчислили ся й наші національні противники, польські політики, та розпочали інтензивну, всесторонну, дуже широку, плянову роботу коло з'імунізованя небезпеки, яка для їх становища в Галичині моглаб виявити ся зі скріпленєм руської позиції в державі. Заходи польської політики, ціла її невсипуща енергія, весь її досьвід, ціле вираховане звернули ся на вирване нам підстави для якихнебудь прінціпіяльних, рішаючих успіхів у державній політиці. Мета польської політики від часу обновленя державної ради — вирвати з-під компетенциї держави, а тим самим і з-під можливого впливу нашого парляментарного заступництва, всї головні політичні, культурні, економічні аґенди та перенести їх під виключну власть пануючого в Галичині народа.

На декотрі кроки польських політиків до зреалізованя тої цїли наша часопись уже неоднократно вказувала. Нині зберемо ті факти до купи та доповнимо їх новими звістками.

Як вже звісно, рішаючий вплив на господарку і обсаду урядників державних домен і лїсів здобув собі галицький намісник, а з тим Поляки придбали собі силу розширити експанзию своєї бюрократичної кольонізациї на найдальші закутини нашої землї; тероризм з боку польських лїсових урядників у часї соймових виборів, се тільки завдаток на ту польонізаторську політичну акцию, яку розводять і розведуть ті форпочти польської політики, використуючи свою економічну силу над нашим селянством.

Дальше уперто повтаряють ся чутки про близьке відокремленє галицької ради шкільної з-під компетенциї державного міністерства просьвіти та про віддане її під галицький сойм. Ті чутки мають поволи приготовити нашу публичну опінію до того страшного для нас удару та призвичаїти нас з думкою про можливість чогось такого; се потрібне, щоби наша суспільність, заскочена несподівано довершеним фактом, не зірвала ся до занадто розпучливої оборони.

День за днем приносять польські часописи звістки про нервові старання кола польського і намісника в справі каналів; коли для цїлої Австриї каналова управа буде у Відни, то для Галичини має бути утворена у Львові осібно дирекция каналова з намісником як з президентом на чолї. Зі здїйсненєм того пляну Поляки будуть мати запевнений безпосередний вплив на руське населенє по далеких просторах краю, польська суспільність дістане ще одно інтратне жерело відпливу для інтелїґентних сил, польська національна експанзия видатно скріпить ся на цїлій довжині водних доріг.

З Відня довідуємось, що з придїленої тепер від міністерства рільництва до міністерства праці секциї забудованя гірських потоків мають бути відокремлені галицькі справи та віддані осібній експозитурі при львівськім намісництві. Куди не дістануть ся польські урядники каналові, туди вдереть ся саранча польських техніків і робітників, занятих при регуляциї гірських потоків. Польонізация нашої землї дістане знов ще одну могучу підмогу...

Коли до сього додати, що в останнім роцї засновано в Галичині 5 чи 6 польських ґімназий (руської ні одної!), що на 18 галицьких урядників у новім міністерстві праці є тільки один Русин, а 17 Поляків, — коли пригадати пляни ц. к. віцепрезидента шкільної радикр. Дембовського на знищенє руських ґімназий, — дальше недавний факт заведеня в ц. к. жандармериї внутрішної польської урядової мови, то виявить ся очевидна і безсумнївна річ, що поза плечима нашої парляментарної репрезентациї та без питаня її про згоду правительство безупинно робить засадничі, далеко ідучі політично-національні уступки Полякам на шкоду нашого народа. Ніякою рекомпензатою за признане правительством Полякам цїлого ряду законних і фактичних ґарантий на абсолютну власть у нашім краю не є можливі обіцянки і приреченя якихсь треторядних, дрібних концесий на користь руського народа. Польський національний орґанізм здобуває собі уступками правительства таку величезну силу в порівнаню з ними, що нею він просто з'анулював би і звів би нїнащо ті дрібні користи, які для нашого національного орґанізму могла би принести уступки в роді евентуальної згоди правительства на заснованє руського банку, субвенция на якусь руську інституцию, або заміщенє якого-там становища публичного Русином.

Не вдаючи ся в мізкованя про те, чи лежить в нашій силї (зглядно наших послів у державній радї) спинити правительство бодай від дальшого скріплюваня наших противників, коли вже не вибороти для нашої нациї позитивних ґарантий розвитку, — ми лише показуємо нашому загалови грозу небезпеки, прискореної польонізациї, безконечних національних секатур, та безвихідного економічного поневоленя нашого народа, яку зі стихійною конечністю приносять нам успіхи польської політики останних місяців, неділь, днів. Та рівночасно той політично-національний процес привертає нам у сьвідомість те, що поза хвилевим перецїнюваннєм значіня парляментарної акциї — наша суспільність, здаєть ся, трохи призабула. Перед нашими очима той ряд тихих трудівників по наших селах і місточках, що протягом цїлих десятилїть вкладали свою працю в політичне і національне осьвідомленє та культурне і економічне піднесенє нашої народної маси. Перед нами той скромний, та про те трівкий і незнищимий здобуток довголїтної, дрібної, незамітної, щоденної працї над скріпленєм і піддвигненєм нашого національного орґанізму, котра нам придбала пошану в чужих, довірє у власні сили, виборола для нас навіть ту змогу політичних впливів, котру нам принесла виборча реформа до парляменту. Ми мусимо вщіпити в себе переконанє, що тільки така праця має трівке, позитивне значінє для суспільности та тільки вона дає основу під політичну силу. Парляментаризм подає нам трибуну перед сьвітом; ми не повинні залишати користувати ся нею в наших демонстрацийних і аґітацийних цїлях. Але ми мусимо вилїчити ся від шкідливих ілюзий про всемогучість парляментаризму. Ніде в сьвітї парляментаризм сам про себе не вніс у суспільний орґанізм нових житєвих основ: він тільки реєструє фактичні сили та дає їх квантітативний перегляд.

І в тім користь з останних наших політичних невдач, що наша суспільність перестала перецїнювати значінє парляментарної політики та зведе її вагу до належних меж; парлямент виявить ся нам як один — і далеко не найважнїйший — засіб суспільного і національного розвитку, та наша суспільність з двоякою енергією зверне свої сили до постійної, невсипущої, щоденної орґанічної працї, працї на просьвітнім, економічнім і культурнім полї. Ся праця збереже нас від соромних невдач, охоронить нас від депримуючих ілюзий і як доси двигала нас все в гору, аж до нинїшної нашої сили, — так і на будуче дасть нам засоби відперти чорну навалу злучених темних сил. In hoc signo vincemus!

Рекомпензата за підвисшенє контінґенту рекрута.

Вносячи предложенє о підвишцї контінґенту рекрута для оборони краєвої, правительство з гори числило ся з великою непопулярностию свого жаданя та було приготовлене на опір значної части парляменту, евентуально навіть на відкиненє наглости дотичного внесеня, на котрій правительству так дуже залежить. Не маючи певности, чи знайдеть ся в парляментї більшість двох третин, потрібна до ухваленя наглости внесеня о підвишцї контінґенту рекрута, правительство з розмислом відлучило справу підвишки від предложеня о нормальнім контінґентї, аби часом з наглячостию справи підвишки не провалила ся справа нормального контінґенту. В кождім разї задумало правительство окупити згоду парляменту на підвишку рекрута якоюсь рекомпензатою, симпатичною для широких кругів населеня.

Першим таким „кубаном", яким правительство надїє ся здобути потрібну більшість двох третин у парляментї є приреченє урльопованя тих, що-до котрих заходять причини родинні, заробкові, господарчі і т. д., які військова власть узнасть достаточними. По друге приобіцює правительство, що знесе дві послїдні вправи військові для резервістів краєвої оборони. Вкінци третя, конкретна вже уступка, а не лише голословна обітниця, містить ся в осібнім предложеню о признаню відшкодованя для родин резервістів, покликаних на вправи, чого в численних внесенях домагали ся майже всї партиї нового парляменту.

Ясна річ, що лише послїдну полекшу можна вважати чимсь реальним, бо дві перші зависять від дуже проблємативного узнаня дотичних військових властий. Але і ся послїдна уступка обставлена далеко сягаючими застереженями, бо § 2. законопроєкту вилучає від винагороди родини резервових кадетів, яких в сім случаю трактує ся яко офіцирів, між-тим коли поза тим числять ся вони до мужви (Mannschaft), — а дальше родини всїх, хто побирає постійну плату чи пенсию, як також тих, котрих маєткові відносини і дохід родини через військові вправи її члена не погіршать ся. Ся послїдна постанова може бути інтерпретована дуже широко, а тодї властива полекша припала би лише обмеженому числу родин — особливо там, де ореченє о станї маєткових родинн видавали-би самовільні адміністрацийні власти. Вкінци містить ся в законопроєктї некорисна постанова, що обовязкова сила її починає ся аж за три місяцї по її оголошеню — се значить, що сего року населенє не користало-би вже з сеї полекші, між тим як підвишка рекрута дала-би ся знати покликанним до бранки вже сеї весни. Характеристичне се для брудного крамарства австрийського правительства, яке виказує 140-мілїонові надвишки касові, а рівночасно „заощаджує" мізерних півчетверта мілїона корон — бо тілько мали-би виносити річно винагороди для родин резервістів.

Для нашого народу буде сей закон лише жерелом нових шикан і нової деморалїзациї, коли оцінка маєткового стану родин резервістів буде переказана старостваи — як се пропонує проєкт. Буде чим платити хрунів та деморалїзувати опозицийно настроєні одиниці.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю президент палати почтив память пок. Кайзера. Опісля відчитано внесеня і інтерпеляциї. Між ними була інтерпеляция п. Цеглинського в справі надужить при соймових виборах в Залїщиках. Потім прийшло на чергу нагле внесенє в справі орґанізациї міністерства публичних робіт.

П. Малаховський мотивував наглість внесеня. Закон про орґанізацию міністерства публичних робіт треба чим скорше ухвалити, бо, поки се не наступить, богато справ мулить ждати на полагодженє через те, що не знати, котра власть має право полагоджувати ту чи иншу справу. Теперішне нагле внесенє ділить ся на дві части: в одній ходить о визначенє компетенциї новому міністерству, в другій о буджет для нього. Що-до першої части домагає ся внесенє, щоби закон ухвалено у всїх трех читанях, що-до другої жадає лиш першого читаня. Бесїдник просить приняти наглість внесеня.

П. Адлєр (соц. дем.) згоджує ся на утворенє міністерства публичних робіт, але противить ся полагодженю справи приспішеним способом без відосланя проєкту до комісиї, бо се не згоджує ся з регуляміном палати. Бесїдник хвалить собі, що при нагодї утвореня міністерства робіт буде в міністерстві торговлї утворена секция для социяльно-політичних справ, та надїє ся, що буде се початком окремого социяльно-політичного уряду; але противить ся кредитам для нового міністерства на піднесенє руху чужинців і на рекляму, коли правительство не має ґрошей на цїли социяльно-політичні. Також противить ся бесїдник тому, щоби кредити для нового міністерства віддано Гесманови наче який диспозициний фонд, і критикує придїленє промислового шкільництва до нового міністерства. Вкінци виступає против утвореня міністерства на підставі цїсарського запорядженя та заявляє, що з тих причин голосувати буде против наглости внесеня.

П. Офнер також противить ся трактованю справи у формі наглого внесеня. — П. Прокоп жадає, щоби в новім міністерстві були чеські урядники для полагоджуваня чеських справ і щоби се міністерство по можности попирало справи рільництва. Бесїдник промовляв за каналїзацию і регуляцию рік в Чехах і на Моравї, а противить ся будованю водних доріг, котрі би заграничним капіталістам отворили дорогу до краю.

На тім перервано дискусию, а міністер краєвої оборони відповідав ще на кілька інтерпеляций. В справі капраля Байма, через ко-

---

Д-р Мих. Зобків. 3)

Про університет в Софії.

[Кінець.]

Недостача стабілїзациї і сконсолїдованих відношень, що панують в Болгариї у всїх відломах публичного житя[1]), проявляють ся на жаль і на університеті. Через се мало хто посьвячує ся академічному званю, бо воно не певне так само як і всяке инше публичне званє. Мабуть тому першим унів. законом з 1904 р. університетови дуже далеко ідучу автономію, іменно право вибору (іменованя) професорів і доцентів (чл. 20 зак. ех. 1904). Міністерство і князь мали при тім відгравати лише формалїстичну ролю, себто виставити декрет. Воно-би теоретично й відповідало поняттю унів. „автономії". Але так далеко ідучої автономії не має жаден державний університет. Державі, що дає матеріяльні средства на удержанє університету, мусить ся признати якийсь мериторичний, не лише формалїстичний вплив на вибір персоналу. Се без огляду, чи виходить ся з теориї корпорацийної чи з теориї державного заведеня (Staatsunterrichtsanstalt)[2]). Така далеко ідуча автономія може вести до непотизму, до дуже вузкоглядного субєктивного поступованя, против котрого нема правної дороги і жалоби. Се і закидувано софійському університетови, що унемо- лював всяку гадку відмолодженя, що старі професори обгороджували ся „китайським муром", бо бояли ся всїлякої критики своєї научної дїяльности[3]). Тому не можна відмовити рациї новому унів. закони з р. 1907, що береже усї права факультету при обсаджуваню катедри, але полишає міністрови просьвіти вибір найдостойнїйшого кандидата зпоміж усїх, кого професорська колєґія представить, і того предкладає князеви до іменованя (чл. 18 унів. зак.). Се булаб одна точка, в котрій ріжнить ся новий унів. закон від старого в напрямі „автономії". Сеся ріжниця вийшла, — як видно — радше в користь як в некористь науки, бо вводить супротив старого деспотизму колєґії одну інституцию більше, котра має право вглянути і розбирати предложеня колєґії. Друга ріжниця полягає у виборі ректора. Після унів. зак. з 1904 року вибирали ректора на один рік, і то звичайні та надзвичайні професори і „сталі" („постояненъ") доценти, а міністер просьвіти затверджував вибраного (гл. 42). Новий закон з 1907 р. заряджує, що тоті самі особи вибирають трох кандидатів, з котрих міністер просьвіти предкладає одного князеви до „назначеня"; мандат ректора треває три роки (чл. 40 унів. зак.). Ся знов зміна є на мою думку некорисна і справді противна чистій автономії та буде імовірно небавком усунена. Окреме винагородженє ректора (1800 франків річно) і деканів (600 фр. річно) було і в старім законї і лишило ся в новім і показує ся оправдане тим, що тут ректор, а особливо декани сповняють самі усю адміністрацийну роботу при вписї студентів і т. д.

Новий закон дає міністрови просьвіти також право покликати заграничних ученых, котрі „за границею набули право на професуру", на катедру, і то або провізорично за контрактом або з усїми правами болгарських урядників (чл. 19). Ся новість не може, — думаю, — шкодити ні науцї ні автономії, а радше може значно причинити ся до відмолодженя научних сил та до піднесеня науки через конкуренцию.

Других змін сущних нема. Тому неправдиві донесеня, що університетови „відобрано автономию" що подоптано усї права автономні і т. д. — і не відповідають дїйсному станови. За те є иньші основні хиби в софійськім університетї, котрих Болгари не видять, чи радше в своїм личнім інтересї не хотять видїти, хоч вони розвиткови університету і науцї дуже шкодять. Ось вони: а) професори, і то в значній части, особливо на правничім факультетї, уважають професуру або лише побічним занятєм (по-при другий уряд, адвокатуру і т. д.) або провізоричним, щоби по-при послованє добити ся міністерияльної теки. Через те й не хотять бути „професорами", а вдоволяють ся іменованєм приватними („частни") доцентами, знаючи, що для недостачі другої сталої сили дотичної катедри будуть „титулярами" катедри і будуть несогірше плачені, именно від кождої викладової години по 15 до 25 франків. Закон (старий і новий) сам тому винен, що терпить і піддержує той рішучо схиблений і для науки дуже шкідний погляд[4]).

Ся хиба показала ся наглядно тепер: ледви демократичне міністерство на ново назначило „старих" професорів а розігнало „нових", зголосило небавки аж чотирох професорів-правників, котрі завзято бороли ся о права „звандалїзованого університету", своє уступленє з ново наданої їм чести, але при тім застерегли собі „гоноровану доцентуру". Певно! Через рік „борби" найшли собі як адвокати, редактори і т. д. багато клїентів-партизантів, котрих з рук не хотять випустити, а з другої сторони не могли-б як професори (урядники) кандидувати на посла при надходячих виборах. Тому лучша така комбінация: адвокатом буду, послом (колись і міністром) буду, і гонорованим доцентом буду, з кождої професиї „щось капне", і конець-кінцїв буду мати разом в четверо стільки, що з самої голодної професури. Рахунок виходить добрий, але що скаже на се голос з „храму науки", за котру стільки горлало ся! Через сей лад має тепер правничий факультет в складї „старих" професорів лиш одного надзвичайного професора, а решта — самих доцентів.

б) В звязи з тим стоїть питанє винагороди університетських професорів. В порівнаню з другими урядниками в Болгариї мають університетські професори, правда, лучші платнї, але вони не є достаточні[5]), бо правдивий учений має з огляду на потреби науки далеко більші видатки, чим урядник.

в) Треба не лише підвисшити платню професорам та забезпечити їх від всяких шикан і партийних примх міністрів, але й кревати паралельні катедри, бодай до важнїйших предметів, бо лише в той спосіб може настати научна конкуренция і лише при таких условинах може бути бесїда про „свободу науки". Того в Софії нема, а за те старі вузкоглядні професори не хотять навіть доцентів допустити, поки вони живуть, бо, кажуть, катедра не є вакантна. Тим обнижують сї борцї за науку самі свій університет до ровени школи середної.

г) До того доходить і тому, що для студентів університета не вимагає ся більшого підготовленя в школах середних. На університет приймають на всї три факультети без ріжниці „студентів" (наших звичайних слухачів) не лише матурантів з клясичним але і з реальним образованєм. Доперва на університетї мають реалїсти нагоду слухати перший раз латинську (не говорю вже про грецьку) мову. Можна собі представити такого студента, що то буцїм учить ся римського права! До сьогож по при „студентів" записують ся також „слушатели" (наші надзвичайні слухачі), котрі мають бодай 17 а не більше від 26 лїт а до того „повне середне специяльне образоване („?") або бодай пять кляс середного образованя (§ 75. прав. ех 1905, ех. 53 унів. зак. ех 1904; Чл. 51 унів. зак. ех 1907 знає вже іно першу категорию). „Слушатели" мають найдальше до двох лїт від впису виказати ся сьвідоцтвом іспиту зрілости і тогдї вчисляють їм попередні семестри на університетї і вони стають нараз „студентами" третього року (чл. 53 унів. зак.) На щастє тоті „слушатели" не надто знеславляють університета: в р. 1905 06 (зим. сем.) було їх на 881 лише 65 душ (Годишникъ, II. стор. 30). Все-ж таки тоті норми підкопують значінє університету.

д) В наслїдок хибних норм про іспити студентів нема жадної контролї про се, як студенти використовують „свободу науки". „Державних іспитів" в нашім значінню нема. Після найновійшого унів. закона є лише „університетські" іспити кождого року і „академічні" іспити для осягненя степеня „доктора" (чл. 46 унів. зак.). Тоті „університетські" іспити — се чиста фарса. Відповідають вони більше менше нашим „колльоквіям", тільки по-при професора дотичного предмету (других осіб на іспитувателїв не допускає ся) сидить ще один бодай професор („ассесор") з правом голосу, але без права самостійного питаня, він може ставити питаня лише через професора дотичного

---

[1]) Ту не мають нпр. урядники навіть незмінчивої платнї, хотьби вона була і законом установлена: в кождім роцї визначує ся платню урядників після сили буджету (!), бо і буджет, кажуть, є законом, отже має обовязуючу силу. Закон нпр. говорить, по звич. проф. унів. має 7200 франків, а сего року випало після буджету лише 6000 фран.!

[2]) Обі теориї заступають ся в науцї при питаню про правне положенє університетів.

[3]) Пор. В. Миролюбовъ, Нашия университетъ (София 1907), стор. 3 лїд.

[4]) Я чув від студентів, що до „професора"-адвоката приходять часто в університет „клїенти", що часто виклад на тім полягає, що відчитує ся цїлий акт, котрий є предметом сегодншої або завтрішної розправи в судї, бо дома нема часу приготовити ся до розправи і т. п.

[5]) Звичайний професор має в Болгариї річно 7200 франків, надзвичайний 6000 франків, сталий доцент 4800 франків. Але то лише на папери. Фактично виносить винагорода, як при всїх урядниках, меньше, відповідно до буджету, на прим. сего року вместо 7200 лиш 6000 франків. При тім багато є відшибок. Ректор має крім того 1800 фр. річно, а декан 600 фр. Сталі професори не мають вічого більше, чї з такс колєґіяльних ні іспитових, всьо іде до університетської каси. З огляду на се винагорода заграничних професорів по 10—12.000 франків (чистих) річно зовсім не „застрашуюча", як се видзвонює болгарська опозиция против чужинців.

ович, оповістив міні-
жено на деградацию
инку двох офіцирів
ку старав ся навіть по-
ого були даремні; услівя
ули острі, та лише нещасте
до скінчив ся він сумно. Щоби
ьку обмежити, ведуть центральні
обою переговори. На інтерпеляцию
а в справі нездорового харчу у вій-
шпитали у Львові сказав міністер, що
во не потвердило обставин, вказаних в ін-
пеляції. Жалоби на недостаточну поживу по-
ходять відти, що недужі і реконвалесценти воліли би нераз харч обильнійший і тяжший, хоч і шкідливий для їх здоровля.

На тім закінчено засіданє.

Парляментарні справи.

Контингент рекрута ухвалений.

Дуже легку справу має правительство з „народним парляментом". Порозуміло ся з президиєю. вишукало собі як фірманта пана Погачніка, нікому незвісного посла з нікому незвісної партиї клєрикальних Словінців і при помочи грубого нарушеня регуляміну за пять днїв має вже ухвалений контингент рекрута. А заохочене попередними успіхами, які осягало при помочи наглих внесень, тепер уже кпило собі з регуляміну „на право і на ліво". Бо вже те є нарушенєм регуляміну, що правительственні предложеня приходять на денний порядок при помочи наглих внесень, одначе сим правительство не вдоволило ся, а поставило нагле внесенє на „остаточне рішенє" предложеня. Так замість трьох наглих внесень: 1) на перше читанє, по якім внесенє повинно-б бути відіслане до комісиї, 2) на друге читанє по скінченю нарад комісиї і 3) на третє читанє, — полагоджено справу одним внесенєм. Отже по ухваленю наглости перше читанє і відісланє до комісиї відпало, а таки зараз „перемолочено справу" в другім і третім читаню і ві второк, 7 с. м., контингент рекрута був уже ухвалений. Проти наглости і самого предложеня голосували тільки соціяльні демократи, український клюб і кілька дрібнійших опозиційних груп, яких голоси до ухваленя зовсім не були потрібні для правительства.

Що в цілій справі грубо нарушено регулямін, про се найлїпше свідчить факт, що коли посол Зайц від імени соціяльно-демократичного клюбу „вмивав руки" застереженєм, „щоб се не було преюдикатом на будуче", президент палати Вайскірхнер відповів, що в сім „преюдикату на будуче не бачить". Що-ж се значить? Або якесь поступоване є регулямінове, а тоді воно може повторяти ся частійше, або, коли президент заявляє, що воно не буде на будуче повторяти ся, то тим самим він признає, що воно є протирегулямінове.

Все те, як сказано, діеть ся в „народнім парляменті", де „міжнародна революційна соціяльна демократия" числить коло 90 послів. І той по своїй величині другий клюб парляменту, котрий зі шпальт своєї преси так кричить про нарушенє регуляміну, не спромігся в самім парляменті на ніякий иншій виступ проти того нарушеня, як тільки на „вмиванє рук", проголошене п. Зайцом в формі згаданого застереженя. Що се значить? Нїшо инше, як тільки, що соціяльно-демократичний клюб не хотів робити правительству ніяких фактичних трудностий в ухваленю рекрута і тому позволив йому нарушити так регулямін. Бо коли 14 соціяльно-демократичних послів в 1897 р. уміло постояти в оборонї регуляміну в справі звісного lex Falkenheyn, доводячи до упадку президеата міністрів і президента палати, то тим більше могла-б, коли хотїла, зробити се тепер майже сотня соц.-дем. послів. Але тодї вони не потребували „охороняти парлямент", бо не мали в нім богато мандатів, а тепер вони дрожать о свої мандати і для їх охорони видумали софістичну формулку про потребу „охорони народного парляменту", хоч-би той „народний парлямент" був найреакційнійший в свїтї і хоч-би правительство тесало йому кіле на головї. Отже партийно-егоістичний інтерес: охорону власних мандатів проголошуєть ся інтересом загальним: „охороною на-

---

предмету, заразом „предсїдателя комісиї" а можна питати лиш те, що було предметом викладів в дотичнім році. „Студент" отже може ее мати, а звичайно і не має понять про цілість дотичного предмету. Можна його напр. питати, чи наслїдники відповідають за довги солїдарко, а не можна його питати про понятє солїдарности, як се не було предметом викладів в тім році! Так менї на серіо толкували професори-Болгари дух того чуда цького припису.

г) До ослабленя политичної борби а ще більше „партизанства" на університетї повинні стреміти усїми силами так професори як і студенти. Добрий примір професорів промостить до сего дорогу. На се треба однак людий справді ученних та на ділї обективних, яких у Болгар тепер мало.

Тому добра буля, думаю, гадка попереднього правительства, щоб спровадити також кількох або і кільканайцять професорів заграничних, щоби по них колеги і студенти видїли, яким ходом іде наука по чужих університетах. Се веде до далеко ідучої конкуренциї, контролї і критики, на чім наука лише зискати може.

Але як вузкоглядне і сліпе є партизанство в Болгарії, показує найлїпше спосіб „розвязаня університетської справи" новим правительством. Хоть запановало було вже супокійне положенє, хоть студенти болгарські з Загреба і Білграда ще за старого правительства заявили, що на літний семестер (головно для невинесимих матеріяльних жертв) в значній части повернуть на університет Софійський — мимо того всього нове правительство до гори ногами перевертає те, що попереднє зненавиджене міністерство зарядило: всїх професорів і доцентів (в їх квалфікациию не входжу, бо і не було доси tertium comparationis) „звільнено" і пущено без шелюга на улицю, навіть тих, котрим попереднє правительство проти їх волї наказало, щоби замість в гімназиї ішли „викладати на університет". Тепер всї вони без заняття і средств до житя гуртують ся, як їх попередники, в опозиційний круг і чекають „слушного часу", бо, кажуть „університетське питанє все ще не рішене".

В тім заслїпленім партизанстві нове правительство не жахає ся навіть величезних матеріяльних жертв, які буде мусїло понести, коли заграничним професорам буде мусїло виплатити хотьби лише знатну часть гонорара після договору [6]). Я мав, думаю, рацию, коли сказав міністрови просьвіти: „Мудра „політика" коштує багато гроша, а дурна (нерозумна) ще більше".

Софія, 14. марця 1908.

---

[6]) Вже по написаню сих стрічок поспіла з Софії вістка, що болгарське міністерство порозумнало ся з професорами, спровадженими з Австриї так, що признано їм ⅔ обіцяної платнї, признаючи їм на будуче теоретичне право викладати, коли на те згодить ся професорська колегія. *Ред.*

родного парляменту", а протест проти нарушеня регуляміну, такий крикливий в пресї, для задокументованя перед виборцями своєї „революционийности", сходить фактично на нїкому не шкідливе і нїкому не страшне „вмиванє рук". Політика соціяльної демократиї справдї не лїпшими ходить дорогами, як політика „здеморалїзованої буржуазиї"...

Людовцї і польське коло.

Переговори в спра і вступленя людовців до польського кола майже на укінченю. Коли людовцї не згодили ся на первісні пропозициї польського кола, воно поставило нові пропозициї. В сій справі відбула ся вчера нарада обох комісий зложених з послів Баталії, Бобжинського, Пастора і Станїшевського від іменни кола і з Ольшевського, Среднявського, Рібенбавера і д-ра Грека від імени людовців.

Коло годить ся на отсї домагання людовців: щоб на-зверх репрезентувала коло цїла президия, далї на автономію при виборах до комісиї, на свободу в справі веріфікациї виборів і в справах особистих. Солїдарність має бути ухилена то і коли се рішить більшість трьох пятих.

Значить, для вступленя людовців до кола недостає ще тільки згоди в сій послїдній точцї. Бо людовцї, годячи ся на солїдарність в національних справах, домагали ся, щоби про обовязок солїдарности рішала більшість двох третих (а згодили ся би також і на більшість трьох пятих). Тимчасом коло хоче, щоб звільняла від солїдарности більшість трьох пятих. Практично се значить, що людовцї хотять, щоб про обовязок солїдарности рішала більшість кола, а коло хоче, щоб про той обовязок рішила меншість кола. Як буде усунена ся спірна точка, ще не знати, але що вона буде усунена, се певне.

Буджетова комісия

радила вчера вечером в присутности міністра просьвіти Мархета над буджетом середних шкіл. Промовляли Діямандї і Маштальска, а опісля референт Гломбінський забрав голос для кінцевих виводів. При голосованю принято більшістю голосів резолюциї референта в справі закладаня шкіл середних і професіональних з метою запобіганя переповненю гімназий, в справі уміщеня середних шкіл в відповідних державних будинках, в справі заложеня державних середних шкіл для дівчат, в справі твореня середних шкіл нового типу в відповідних місцевостях і в справі признаня дорожизняного додатку гімназияльним суплентам; резолюцию Житника з зазивом до правительства, щоби в державній гімназиї в Гориції заложити паралельні кляси словінські; резолюцію Кончіого з зазивом до правительства, щоб воно застановило ся, чи не треба-б позносити державні середні школи, в котрих наука ведеть ся в мові народу, який на даній териториї творить незначну часть населеня, і заступити їх науковими закладами з викладовою мовою більшости населени; резолюцию Кльофача з зазивом до правительства, щоб воно звернуло увагу на заосмотрене середних шкіл для дівчат, особливо-ж на удержавненє істнуючих жіночих ліцеїв; в кінцї 19 голосами проти 9 ухвалено резолюцию Шміда (христ.-соц.), проти котрої заявив ся референт, а котра взиває правительство перевести доходженя, яке є чисельне відношене жидівських і християнських учеників в середних школах та яким способом погодити се відношенє з дійсним числом людности і про вислід тих дослїдів повідомити палату послів.

Опісля пос. Штравхер розпочав реферат про народні школи, але задля спізненої пори порішено відложити докінченє сього реферату на нинїшне засїданє.

В легітимационній комісиї

на вчерашнім засіданю реферат в справі вибору Дашинського віддано д-рови Бузекови. — Пос. Зілінгер (христ.-соц.) зрік ся реферату „вибору" пос. Старжинського; поставити внесенє на уневажненє мандату з політичних причин не міг, а видно було йому занадто гидко домагати ся признаня такого „вибору". Реферат про сю справу придїлено пос. Левенштайнови 20 голосами проти 14, котрі впали на пос. Трильовського. Сей „польський Жид" стане на тім самім становищи, що ті „польські Жиди", котрі „вибрали" Старжинського, і не буде соромити ся поставити внесенє на признанє сокальського „вибору". Пос. Діямандї питав президента, чи він завізвав суди до прислання потрібних судових актів, на що дістав відповідь, що все потрібне зарядженю. — Слїдуюче засїданє комісиї нинї.

Соціяльно-політична комісия.

На вчерашнім засіданю субкомітету соціяльно-політичної комісиї пос. Хаст референтував 8 внесень, поставлених ріжними партиями в справі убезпечень на старість. Соц.-дем. Черни і Адлєр домагали ся, щоб закон про убезпеченє робітників внести зараз, не ждучи на виготовленє проєктів про убезпеченє самостійних промисловців і хліборобів. З ними полемізували Бузек, Малєр і Заградник; Бузек виказував, що убезпеченє, обмежене тільки на робітників, принесе для Галичини тільки незначні користи, коли тимчасом тягарі убезпеченя Галичина мусїти-ме поносити на рівні з иншими краями.

Австро-угорські справи.

Подорож бар. Еренталя до Будапешту.

„Pester Lloyd" довідуєть ся, що в пятницю бар. Ерталь приїде до Будапешту в справі скликаня найблизшої делегацииної сесиї. Спільні міністри — як відомо — обовязали ся були австрийській делегациї скликати в маю згл. в червни делегациину сесию, на якій вставлено би підвисшенє офіцирських гаж і жовнірської платнї вже до буджету на 1909-ий р. з правосильностию від 1 січня 1908-го року. Ходить тепер о те, щоб се зобовязанє перевести в дїло. Спільне правительство бажає отже тепер розвідати ся, чи угорський кабінет не мати-ме нїчого проти веснянної сесиї делегациинної, якаб сповнила зазначену в горі задачу.

Инакше задивляєть ся на завтрішний виїзд бар. Еренталя до Будапешту „N. Fr. Presse". Після неї ані підвишенє офіцирських гаж ані справа скликаня найблизшої делегациинної сесиї не є безпосередною цілию подорожі бар. Еренталя, бо над першою справою ведуть ся поки-що переговори між угорським правительством а спільним міністром війни, а поки вони не доведуть до успішного кінця, доти не може бути актуальним реченець скликаня делегациинної сесиї. Більше правдоподібним є те, що бар. Ерталь везе Кошутови відповідь на його пропозициї пороблені у військовім питаню, підчас останної авдиенциї у цісаря. Бар. Ерталь буде конферувати в Будапешті з ріжними політичними дїячами а особливо з Кошутом, який стане безперечно вже в найблизший будуччині угорським премієром, як тільки теперішний коалїцийний кабінет виконає свою задачу. Ухвала заостреного соймового регуляміву вже стала теп р певна, бо національні посли у відповідь на обмежуване їх посольських прав — рішили більше не брати участи в соймових нарадах. Значить ся кабінет Векерлього буде міг незабаром взяти ся також до переведеня виборчої реформи, для якої після „Keleti Ertersito" — статистичні роботи вже готові. Мін. справ внутрішних гр. Ю. Андраші буде отже міг швидко взяти ся за редакцию виборчого законопроєкта. Незабаром будуть покінчені також підготовляючі роботи задля нового подїлу виборчих округів. Виборча „аритметика й геометрия" мадярських мужів державних поступає швидко наперед, щоб запевнити мадярсько-національний характер Угорщини...

Що Ф. Кошут серіозно думає про недалеке премієрство та що на него згоджують ся у віденськім Бургу, видно з недавного ласкавого принятя цїсарем колишного поборника габсбурської династиї та високого відзначеня його за переведенє австро-угорської угоди. З приводу сего відзначеня відбув ся онодї бенкет урядників угорського міністерства торговлї, на якім Ф. Кошут виголосив знаменну політичну промову, доказуючи, що його партия є спосібна до державної управи, та що се признав уже й король. Партиї независимости не можна виключувати від неї, бо в її таборі є перевага мадярської нациї (себто дїдичів і урядників). Законів 1848 р. не ухилено законами з 1867 р., тільки в дечім змодифіковано їх, отже не має причини, чомуб партия, що стоїть на основі законів з 1848 року, не могла взяти в свої руки державної керми та станула проти горожан чужих мов і агітациї між низшими народними верствами, що загрожують Угорщиниї. Кошут з своєю партиєю покликуєть ся на свою дволїтну ролю в кабінетї Векерлього, якою виказав свою спосібність до управи краєм, щоб захопити управу краю виключно в свої руки для борби з немадярськими народами, які творять більшість населеня Угорщини, ба навіть проти мадярського селянства й робітництва, яке чим раз голоснїйше домагаєть ся своїх прав. Колиб передача власти Кошутови мала поступити зі згодою на таку програму, то се чейже не причинило би ся до скріпленя династичних почувань ані серед немадярських народів ані серед мадярського таки люду.

Ситуация в окупуваних краях.

Саме в трийцятьлїтну річ инню австрийської окупациї починаютьвБосні й Герцеговинї лучатися події, які свідчать, що в тих краях австрийська адміністрация здобула собі всьо инше тільки не симпатию краєвого населеня. Річ очивидна, що зроблено тут чимало культурної працї, але самодержавний режим, безконтрольність насильної бюрократиї а там недбанє саме про широкі народні верстви довели до того, що в окупованих краях не може нинї Австро-Угорщина оперти ся ні на однім поважнім чиннику. Живе тут 760.000 магометан та 36.000 здебільше Хорватів. Хорвати й Серби безпинно ворогують з собою, а й між магометами панує нехіть до нового уряду, який буцїмто протегує католицизм.

Останними часами стала ворожнеча проти Австро-Угорщини проявляти ся особливо між Сербами, що в повній мірі треба приписати великосербській агітациї, ширеній таки з Сербиї. Кличі „най жиє король Петро I." а „проч з австрияками", — можна по вулицях Сераєва почути дуже часто. На днях знова арештовано в Банялюцї 8 осіб з інтелїгентних кругів, яким закинено злочин державної зради. Виною їх є удержуванє близьких зносин з сербською часописию „Опат Спіпа", в якій поміщено статю про недалеку війну Сербії з Австриєю з зазивом, щоб Босняки скинули вже раз з себе чуже ярмо та сповнили в тій війні свій народний обовязок. Статю сю сконфісковано і увязнено не тільки одвічального редактора часописї Юнбіча але також її автора, сьвященника Прокоповича. Тількиж у Відни розуміють добре, що репресиями годї змінити настрій Босняків, який має велику вагу для Австро-Угорщини саме тепер, коли на Балканї заносить ся на поважні зміни. Через те й пішла по часописях чутка, що незабаром уступить зі свого становища дотеперішний спільний міністер бар. Буріян, який кермує босанською політикою та військовий шеф краю, пільний маршалок Віндзор. Чи і коли се здїйснить ся, се ще питанє і то так само отверте, чи зі зміною осіб прийде також зміна системи в Боснії й Герцеговинї. Досї та управа полишала дуже а дуже богато до бажаня. Так пр. є публичною тайною, що окупацийні кредити йшли в значній мірі не так для тамошного убогого населеня, як на удержуване всяких рептильок, що при браку предплатників не моглиб инакше виховувати раболїпних горожан. Одна з таких рептильок, запомогана аж via найвисшого церковного достойника в Боснії, виходить таки у Львові. Вправдї той орган нікому не страшний, бо зараз по видрукованю невеличкого накладу стає бібліографичною рідкостию, дарма що з усїх сил пропагує всяке угодовство й ультрамонтанство та удає на справдїшну народну пресу, всеж таки замітимо, що босанські фонда не повинні бути марновані на такі посторонні цїли.

Переслїдуваня одеської „Просьвіти".

(*Допись*).

Тяжко живеть ся сьвідомим Українцям на своїй землї. Вікове рабство хоч і виробило з нас протестантів проти старого ладу, але разом із сим настільки здеморалїзувало, що навіть найкращі одиниці носять в собі смертельні гріхи.

І перший наш гріх — то розладє, що панує в наших інтелїгентних громадах. Брак єдности, спільного дїла настільки великий, що нема здаєть ся такої институциї, щоби в нїй громадська справа не переплутувалась з особистими симпатиями людини.

Через се ми не показуємо з себе міцної сили; через се у нас повний брак громадської опінії; через се нас клюють усї, навіть нїкчемні союзники. Громадянство наше мало або й зовсім не реагує на образу національної чести, бо в йому зовсім слабко розвинені національні гордощі.

І коли кого в житю бють насамперед через те, що він український дїяч, то я не знаю случаю, щоби за такого обстала наша громадська опінія. Кождий сьвідомий Українець мусить сам собою бути кріпостию проти ворожих нападів.

Усе се пережила й переживає наша „Просьвіта". Зазнала вона зневагу від своїх, що хвалять ся любовю до України; дістала немало побоїв та поговору і з права і з лїва, а тепер переживає тяжкі часи, бо сам уряд звернув на неї свою милостиву увагу. Іде до того, що не сьогодня, так завтра можуть розвязати „Просьвіту". Думаєте, що в нїй щось незаконне робить ся? Нї; просто через те, що генерал-губернатор взагалї неприхильний „Просьвітам". На його думку „Просьвіти" — то незаконні дїти революциї. Законні дїти революциї — то польські, жидівські і инші институциї, а українські не суть законні, бо коли, каже, не було „Просьвіт", то можна було говорити про „одивъ русскій народъ". „Я, мовляв, человѣкъ русскій і признаю только русское." І от пішли самі безглузді причепки. Напр.: — в хатї „Просьвіти" висів над портретом Шевченка ручник, а на ньому було люблячою рукою вигафтовано:

Єсть на сьвітї доля,
А хто її знає?
Єсть на сьвітї воля,
А хто її має?

З 1840 року у всїх виданях Кобзаря усї цензури пропускали сї слова, а тепер чиновник од губернатора убачив в них революцию і велїв зняти ручник.

Був у „Просьвітї" вінок, що три роки назад в день роковин Шевченка принесли Поляки з написом: „од братнього народу!". Доси він красував ся і не звертав нїчиєї особливої уваги, а тепер і в сьому вбачили крамолу.

Першу пересторогу „Просьвіта" дістала ось за що: якась артистка на вечері сьпівала по московськи, а оден з студентів гукнув: „Тут не московська авдиторія!" І от за се, а також і за те, що мудрі розпорядники вечера з пісні „Ой Днїпре" викинули слова „Нї Жида, нї Ляха", а натомісць сьпівало ся „Нї пана нї хлопа", — чиновник про сї дрібниці доніс губернаторови, а той вбачив у сьому, що Українці йдуть проти „русских", а за те мають великі симпатиї до Жидів та Поляків, так що навіть для сього переробляють Шевченка.

Другу пересторогу „Просьвіта" має через те, що якось чиновник в нїй зустрів салдата і доніс про се губернаторови (по статуту нї ученикам середної школи нї салдатам не можна бути в „Просьвітї").

З поводу сього счинила ся цїла буча. Усї полки розпитали і аж нарештї довідали ся, що салдат справдї був у „Просьвітї", але його посилав полковник переминити в книгозбірнї книгу і взяти якусь драму, бо в їх полку мала бути вистава українська. Хоч се й вияснив сам полковник, а проте „Просьвіта" має вже дві перестороги і, як ще до чого причеплять ся, а се завжди легко, то вже „Просьвіта" буде розвязана. А тут ще на лихо собі „Просьвіта" видала дуже гарну книжку Івана Бондаренка „Про Гарібальдия, борця за волю італїйського народу" і ту книжку не прокуратория, а сам губернатор своєю волею сконфіскував, хоч по московськи про Гарібальдия далеко гострійше пишеть ся. Тепер уряд місцевий дивить ся на „Просьвіту" зовсім ворожим оком, немовби то на кубло революциї.

Лїві часописи хоч і мовчать, але вже не уважають, як ранійше, „Просьвіту" за чорносотенну організацию. За те праві підняли цїлий похід на неї і взагалї на весь український рух. Звичайно се луна урядова і, хоч часописи сї не страшні нам, та характерно в сьому одно: з трох лївих часописий в Одесї хоч би тобі коли ненароком яка з них сказала в оборону „Просьвіти" пару слів.

І се особливо дивує нас, навіть ображає; бо праві газети про українські справи говорять такі брехні, таку нїсенїтницю, що чесна преса не може не дати сим нахабам, що завзялись обдурювати народ, хоч якої-небудь одсічи.

Не вже ніхто з одеських журналїстів окрім „истинно-русскихъ" не інтересуєть ся українськими справами?

М. Міщанин.

З Косівщини.

(*Допись*).

Майже з кождого повіта в руській части Гачини були подані огляди з перебігу послїдних виборів соймових, тілько з Косова, крім коротенької згадки в „Дїлї" д. Тамошнього не спіткав ся я вїгде з істориею косівських виборів. А що були вони не менш цїкаві як і по других повітах руських, тож хочу дещо, про що я міг розвідати, подати до публичної відомости, щоби подвиги особенно заслужених людців при тих виборах не перейшли так цїлком не замітно. А позаяк я в одній з моїх попередних дописий обіцяв занятись також урядованєм старости Заградника, то буду старатись обі сї справи зібрати в одну цїлість, через що одна справа другу доповнить, а цїлість представить ся тим пластичнїйше.

Через довгі літа старостував у Косові Сабат. Його кільканайцятьлїтне урядоване довело повіт до морального занепаду і материяльної руїни. За його часів Гуцули визбулись за горівку полонин, на котрих сегодня протегована Сабатом через десятки літ жидова панує, а за се придбали собі сифілїсу, котрий до сего часу нищить фізично цїлу Гуцульщину.

Всякі проби показати народови пропасть, до котрої його провадить управа повіту, душив Сабат зелїзною рукою. Дехто з духовенства і сьвітської інтелїгенциї пробував йому оперти ся, але стероризований і осамотнений, махнув рукою і лишив Сабата в спокою. Аж десь під конець сабатівського старостованя появив ся в Косівщині д-р Трильовський і поніс між народ кличі, про котрі він дотепер нїчого нечував. І зашуміла і заворушилась цїла Гуцульщина, і пішла майже цїла дорогою, котру їй д-р Трильовський вказував.

Хто би одначе думав, що то д-р Трильовський Гуцульщину зрадикалїзував, сей грубо помилив би ся. Зрадикалїзував її Сабат своїм урядованєм і д-р Трильовський, прийшовши в слушний час, збирав тілько овочі працї Сабата. Хто буде колись писати історию руху радикального в Галичинї, а з-осібна на Гуцульщинї, повинен між пропагаторами сего руху на першім місци назвати Сабата.

В роцї 1901 староста Сабат уступив, а на його місце прийшов теперішних староста Заградник, чоловік зовсїм иншого покрою як Сабат. Сей був проворний, приступний, знав майже кождого чоловіка в повіті з його доброї і лихої сторони, і знав, в який спосіб до всякого дібратись, щоби його по крайній мірі зробити для себе нешкідливим. Той знов, чоловік обмежений, неприступний і зарозумілий, віддїлив ся від цїлого повіта хінським муром. Нї він нікого, нї нїхто його в повітї не знає. До Заградника дістатись відай трудніїше вїж до Даляй-Лями. З людьми стикаєсь тільки через своїх двох прихвостнів комісаря Марковського і екссжандарма Böhs'a. Сї два, дуже сумнівної вартости людцї, опанували цїлком Заградника і властиво вони, а не Заградник, старостують в Косові.

За їх-то намовою накинув ся Заграднїк на рух народний в повітї і за їх почином заінсценовано свого часу „rozruchy huculskie". — Першою офірою нагінки Заградника впали „Січи" і другі просьвітні товариства в повітї. Всякий, хто відважив ся тілько инакше подумати, як думають Марковський і Böhs, пятнувались чуть не анархістами.

Дивні взагалї відносина між Заградником і Марковським. Заградник будь-що-будь людина особисто чесна, але без власного суду — отже начальника власти повітової непригожа. Марковський натомість з біса хитрий собі чоловічок, про котрого собі по Косові оповідали цїкаві річи сї оповіданя не дійшли і до ух п. Заградника. Всякий другий староста довідавшись про сї пого-

вірки про Марковського, був би його вже давно визбув ся з повіту — всякий другий, тілько не Заградник.

Що до сеї нерозлучности Заградника і Марковського ходять по Косові дві верзиї. Одна верзия каже, що Заградник потребує Марковського, бо він дасть ся ужити до всего, до чого би ся жаден другий навіть старостинський, але хоч дрібку себе шануючий урядник ужити не дав, — друга знов верзия говорить, що Заградник Марковського боїть ся. Чи, і котра з сих верзий правдива не знаю. Свідомі близших староству справ твердять, що друга верзия має за собою більше правдоподібности.

В любій згоді правила повітом трійця Заградник-Марковский-Böhs в супокою аж до виборів до ради державної. А треба знати, що були се перші вибори, котрі Заградник перепроваджував, був се неначе публичний попис, що він на поли робленя „legalnych wyborów" потрафить. Та мізернож випав сей попис для Заградника. Пробував вправдї п. Заградник випробованого средства „puścić Rusina na Rusina" і патронізував кандидатуру Дудикевича, але провалив ся з нею скандалїчно. За сю свою невдачу на поли виборчім накинувсь опісля Заградник мов скажений на всїх, кого підозрівав, що старав ся його плянам станути в дорозї. На перший огонь пішло тутешне — мимоходом сказавши, на причуд гарно зорганїзоване — учительство. Посипались доходженя і дисциплїнарки, в наслїдок котрих кількох людий порозганяно по цїлій Галичинї, а що до кількох, то відай слїдство ще і до тепер мабуть не покінчене.

Зробивши лихий досьвід на виборах до ради державної, Заградник вже заздалегідь приготовляв ся до виборів соймових, щоби опять не потерпіти невдачі. Пішли отже в рух не цїкаві, бо в цїлій Галичинї практиковані способи, як фалшоване лїст виборчих, неоголошуване дня правиборів, оголошуване иншого результату правиборів, як виборцї голосували і т. и. Заградник се все пустив в курс, та ба! — не міг анї руш роздобути кандидата, котрий би станув супроти укр. народного кандидата. Пробував з початку з п. Раставецьким, начальником суду з Кут. Але сей — чоловік національно вправдї індиферентний, але з отвертою головою і почутєм особистої чести — з'орієнтував ся скоро в ситуації, що міг би вправдї вийти „послом", але не з волї народа, тілько з ласки Заградника і його прихвостнїв. Подякував проте Заградникови за память і честь і в сам час з цїлої справи вицофав ся.

Тодї звернув ся Заградник до секретаря тутешного суду, Трача. Се з кождого погляду велика нуля, а під зглядом національним „доблестный патріотъ и дѣятель", котрого дїти і слова по руськи не знають. Сей „патріот" аж до часу вибраня послом був абонентом „Przeglądu" а доперва тепер, яко посол запренумерував собі „Галичанина".

Маючи вже кандидата, Заградник пустив в хід цїлий апарат виборчий. Косів, Кути, Пістинь та Жабє дають все таких виборцїв, яких староста захоче. А дають сї 4 місцевости разом 49 виборцїв, так що до абсолютної більшости всїх управнених до голосованя треба шукати всего на все го 24 хрунїв. Отже пущено цїле староство в рух, щоби тих 24 хрунїв — „Галичанивъ" певно скаже, що то самі „істинно русскіе" — доконче запевнити. Сам староста з цїлим персоналом староства обрабляли кождого виборця поодиноко, щоби тілько перетягнути на сторону кандидатури Трача. Не брали в тій нагінці участи тілько лїкар повітовий, інспектор шкільний, та секретар повітовий. Перший з них делїкатно вимовив ся від ролї гіени виборчої, а двох послїдних сам староста від роботи виборчої вилучив, не довіряючи їм. А що годї без секретаря і то в часї виборів обійтись, то Заградник спровадив собі другого секретаря на час виборів аж з Самбора.

Але всї зусиля Заградника і його штабу не придались на нїчо, не удалось йому зробити вилому в майстерськи переведеній кандидатом адвокатури п. Гіжовським і кількома сьвідомими селянами орґанїзациї виборчій і знайти тих потрібних 24 хрунїв. А що Заградник рішив за всяку цїну перепровадити Трача, тож рішив ся тепер при самім виборі ужити насильства. Днем перед самими виборами відбув Заградник конференцию з Гулою (місцевим ад'юнктом „истинно-русскимъ"). В день виборів наші виборцї в числї 85 — всїх управнених було 166, а голосувало 165 — ставились як оден до вибору. Роспочалось голосованє на комісию картками і нараз оголосив староста, що лїста старостинська одержала о 2 голоси більше від нашої. Яким-то робом стало ся, то позістане уже тайною Заградника і його махерів.

До сеї хвилї ми були певні побіди, але видячи, що комісию вибрав, а властиво іменував староста нам ворожу, ми вже знали, що справа програна.

Наші виборцї вишколені гарно, як при самім виборї поводити ся і як виголошувати імя кандидата голосували так, що комісия не мала притоки уневажнити анї одного голосу. Аж приходять виборцї з Яворова. Тут встає нараз член комісиї „доблестный патріотъ", висшезгаданий Гула, і закидає, що в Яворові єсть більше людий з тими самими іменами і назвисками, і що не знати, котрі властиво зістали вибрані на виборцїв, вносить отже, щоби сих виборцїв в числї 4 недопустити до голосованя. Комісия мимо енергічного протесту члена комісиї о. Гошоватюка прихилилась до внесеня Гули і яворівських виборцїв не допущено до голосованя. Тепер ми доперва здогадались, що то Заградник з Гулою попереднього дня урадили, а заразом і увидїли, що наші зусиля не придадуть ся на нїчо, і що Трач за всяку цїну мусить вийти „послом".

Поступованє Гули напятнував сейчас в різких словах о. Гошоватюк, так що Гула відгрожував ся, що буде скаржити о. Гошоватюка о обиду чести. Але якось надумав ся і дав спокій. Видко бідака не забув єще „гонорової" справи з п. Лісковацьким зі Львова, при котрій то нагодї „гонор" його вийшов трохи засмарований.

Остаточний результат виборів був такий, що наш кандидат Соломійчук дістав 80 голосів, а польсько-старостинсько-кацапський — т. є. Трач 81 голосів. Наші виборцї зійшлись зараз і підписали числом 85 широко умотивований протест, а опісля розійшлись спокійно в свояси потїшаючи себе тим, що то були послїдні вибори, де леда такому Заградникови удалось знасилувати волю цїлого народа.

Не могу не піднести при тій нагодї також подвизаній о. „протоєрея" Гелитовича. Він бідолаха вечером розбивав ся по всїх косівских кнайпах, шукаючи „істинно русскихъ" — себ-то хрунїв. Помимо того, що побирає гарну платню за нїв. науку релїгії в тутешних школах, сей „атєц", ніколи не має часу на науку релїгії, так що дїти на його годинах або розбивають собі голови, або їдуть на релїгію до латинського сьвященика. Не так воно бувало за часів, коли учив релїгії в косівских школах о. Шанковский з Москалївки. Він помимо того, що мешкав поза Косовом, не опустив нїколи години і за його часів дїти виховували ся в своїм обрядї. Отже на релїгію о. „протоєрей" не мають часу, але на виборчі махерства та нишпоренє по шинках час знайшов ся.

„Господинови" Гулї побіда Трача ударила знов так до голови, що бідака вечером не міг анї руш трафити до хати; а ще і на другий день не міг прийти до себе і в уряді цїлком не показав ся.

Ось в сей то спосіб дістали ми посла.

Тямущий.

НОВИНКИ.

— **Потоцький на службі Росиї.** Проявлені симпатиї намісника Потоцького до аґентів росийської чорносотенщини в Галичинї були тілько початком нової ери в галицькій адмінїстрациї. Виринають нові факти, що сьвідчать про нову систему „ржонду крайового", систему явного вислугування росийському правительству. Перед кількома днями львівська полїция закликала до себе студента львівського університету, Романа Круковського, родом з Пйоткова, і по короткій індаґациї приказала йому до 8 днїв винести ся з Австриї, хоч Круковський виказав ся зовсім легальними документами. Так само видалила полїция ще одного студента, родом з Конґресівки, а в мешканях кількох инших зробила ревізию. Все те на підставі закона з 1871 р., який велить позбувати ся чужинцїв, небезпечних для істнуючого порядку". Сими видаленями обурена польська академічна молодїж зібрала ся ві второк на віче в сали „Gwiazd-и" і запротестувала против такого вислугованя галицької адмінїстрациї царському кнутови, дальше візвала ректорат львівського університету до інтервенциї в хосен видалених студентів та заапелювала до польської репрезентациї у віденськім парляментї, щоби заняла ся як слїд тою справою. В подібнім тонї обуреня відозвала ся в тій справі вся польська преса крім урядової „Gazet-и lwowsk-oї", пятнуючи руссофільський дух, що так вонюче повіяв спід „кавок", які висиджує намісник Потоцький. Цїкава собі та польська „публична" опінія. Видаленє намісником Потоцьким росийських підданих з австрийської держави заставило її до протесту против вислугування росийському правительству. Але рівночасно ся славетна польська опінія оплескує з великим вдоволенєм то само вислугуванє намісника Потоцького руссофільській ідеї у виді цинїчного попираня галицького москвофільства, що є синонїмом найобскурнїйшого цареславія, яким гидить ся не лише весь цивілїзований сьвіт, але й цїла культурнїйша Росия. Та сама польська опінія (майже без виїмка) навипередки вишукує щораз то нові „симпатичні" прикмети у тої збиранини цареславних аґентів і прислужників, та рада-б навіть шайку народних ренеґатів мати єдиними представниками руського народа в Галичинї. Отже та сама польська опінія вміє москвофільську політику намісника уважати рівночасно доброю і злою, дарма що з формального боку „добра" політика Потоцького опираєть ся на безправствах, на ломаню закона (послїдні соймові вибори), а „зла" (як в послїднім випадку) опираєть ся будь-що-будь на якімсь законї... От яка то нині польська публична опінія: всюди має своє „to co innego!

— **Старостинські посїпаки гуляють.** Пишуть нам з Бобреччини: Начальник громади Стрілиск старих, Ревуцький, звісний посїпака старости Гродзїцкого й ославлений виборчий махер, збиткуєть ся над невинними людьми. Онодї забаглось йому застрілити пса господаря Репецького і скінчилось на тім, що пострілив йому сина. Чотири шроти витягнув д-р Ясїльковський, а з прочими поїхав хлопець до Львова. Ревуцький знає, чим се пахне, і хоче справу затушувати, даючи Репецькому добровільно 400 корон, а навіть їздив до Гродзїцкого на пораду.

— **Процес Сенкевича.** З Відня доносять, що розправа против Генрика Сенкевича, обжалуваного руськими студентами о обиду чести, відбуде ся дня 18. мая. Розправу буде вести радник двора д-р Файґель, руських студентів будуть заступати д-р Окуневський і д-р Роде, а Сенкевича боронити муть проф. д-р Розенблят з Кракова і віденський адвокат д-р Рабенлехнер.

— **В справі орґанїзациї сяніцького й лїського повіта** пишуть нам: Сяніччина, Лїсчина, се у нас повіти чи не найбільше занедбані в просьвітї та народній орґанїзациї. Ще доси нїколи не переведено тут самостійно руського кандидата до сойму. А навіть „русский" Курилович, член московського клюбу у Відни, вибраний був завдяки Українцям, котрі дали себе обманути обіцянкою Куриловича, що він вступить до спільного клюбу. Єще гірше з просьвітою. Лїський повіт мабуть найменше має шкіл в усїй Галичинї, в Сяноцї з руськими не лучше — на кількадесять миль доокола нї одної чотироклясової руської школи, хоч подавляюча більшість населеня руська. Читалень „Просьвіти" ледви кілька на сотку громад. Окрасою до сего раю неживі „общества Качковського", густо посїяне „Русское Слово" та систематичне юджене проти українства. Кацапство тут між духовеньством і інтелїґенциєю дуже сильне. Отже й причина невідрадних відносин. Та дарма: здорова і чесна людина глядає вини, коли бачить зло. Щож ми винні? На се відповідь ясна: Ми не зробили доси й десятої частини сего, що могли і повинні були. Одною з найбільш пекучих справ є у нас справа бурси для гімназияльної молодїжи, зараз потім іде справа руської мови в сяніцькій гімназиї і шкіл по містах та селах, справа читалень „Просьвіти" і бібліотеки для цїлої околиці, обнятої філїєю „Просьвіти", справа будови своєї хати в Сяноцї, справа господарсько-промислової орґанїзациї та дуже важна справа політична: віче задля реформи виборчої до сойму, що лишило ся одиноким способом нашого народа в борбі о права супроти польсько-московської спілки. Наради в сих справах відбудуть ся дня 17. цьвітня (в пятницю) від 2 г. по пол. в читальнї „Просьвіти" в Сяноцї після точно уложеної програми. — *Від повітової орґанїзациї.*

— **Лїкар чи злочинець.** Зі Стрілиск нових бобрецького повіта пишуть нам: До чого доходить польська ненависть до Русинів, приміром отсей факт. На торг до нашого місточка приїхав онодї оден селянин з Баковець і нагло занедужав. Бачив се місцевий лїкар д-р Ляхович і не хотїв недужому удїлити нїякої помочи, так що селянин незабаром закінчив житє. Можна собі уявити обурене зібраного з околиці народу, тим більше, що всї знали причину нелюдського поведеня лїкаря. Померший селянин був знаний сьвідомий Русин, отже не удостоїв ся навіть в часї несподіваної недуги помочи від лїкаря польського шовіниста.

— **Іспити зрілости в женських лїцеях.** Міністер просьвіти д-р Мархет, видав новий регулямін для іспитів зрілости в женських лїцеях. Регулямін має вийти в житє вже сего року. В головних прінціпіяльних точках буде він згідний з прінціпіяльними точками при іспитах зрілости в гімназиях і реальних школах.

— **Поєдинок гр. Штернберґа.** Як звісно, пос. Штернберґ визвав пос. Бергмана, чеського агрария, на поєдинок за те, що той обидив його в часї суботнїшного засїданя. Поєдинок відбув ся вчера мимо численних перешкод. Передовсім офіцирська рада чести признала гр. Штернберґа неспособним до гонорової сатисфакциї. Однак секунданти обох противників виходили із становища, що се поєдинок чисто парляментарний, що парляменту рішенє офіцирської ради чести нїчо не обовязує. За те гр. Штернберґа стріла иньша неприємність, а то чеська католицька фракция, до котрої він належав, повідомила його, що виключила його за виданє поєдинку. Вкінци годї було знайти у Відни салї на поєдинок, бо власти заборонили мабуть всїм властителям саль винаймати льокаль на сю цїль. Отже мандрівка секундантів за салею тревала до полудня і остаточно салю найдено. Поєдинок скінчив ся тим, що пос. Бергман одержав легку рану в рамя. Гр. Штернберґ побідив а поєдинок „показав", що таки його правда на верху, хоч з таким „доказом" правди навіть його фракция не годить ся.

— **Огнї.** В Доброводах підгаєцького повіта згоріло онодї 10 селянських загород. Шкода на суму 6.100 кор. була тількй в половинї обезпечена. — В Нелепківцях ярославського повіта згоріла загорода Матвія Круби, причім в огни погиб 8-лїтний син Круби, котрий викликав огонь, бавлячись запалками.

— **Еміґрация Липованів.** Як доносять черновецькі часописи, яких 200 липованських родин з Білокерниці та Синівцїв готові вже до виїзду на Сибір. Разом з ними поїде чимало липованських родин з Румунії, що прибули тому кілька днїв до своїх земляків на Буковину. Нині, в четвер виїзджають всї до Новоселиці, де по росийськім боцї жде на них окремий поїзд, що повезе їх в глубину Росиї, а звідтам забере їх инший поїзд на Сибір.

— **Недалеко заїхав.** Нїмецький подорожник і письменник Рудольф Цабель, про котрого подорож самоїздом з Франкфурту над Меном до Індиї ми доносили в послїднім часї, не далеко заїхав. Подорож закінчила ся в Баварії страшною катастрофою. На гостинци межи Інґольштадтом а Пфаффенгофен хотїв самоїзд, в котрім їхав подорожник з жінкою, виминути якийсь віз і притім в'їхав на дерево та зовсім розбив ся. Пані Цабльовій при тій катастрофі розбило щоку, шофер зломив собі руку і нарушив лопатку а сам Цабель набрав ся лиш страху. Розбитий самоїзд велїв собі Цабель умисно зладити до подорожи до Індиї. Другому самоїздови, що їхав з заду з пакунками, не стало ся нїчого.

— **Продаж доньки.** В околицях Серпня, як доносить „Głos pl.", Нїмець кольоніст продав свою 20-лїтну гарну доньку старому вдівцеви, що має старші дїти, за 2.000 рублїв. Купуючий не заплатив готівки, але виставив реверс і забрав дівчину зараз до свого мешканя. Тепер кольоніст процесуєть ся з вдівцем, котрий не хоче сплатити довгу анї віддати назад доньки.

— **З царства кнута.** Як доносять росийські часописи, в петербурськім острозї „Крестах" відсиджують тепер кару осьо-які журналїсти: присяжний повірений Маргуліес (редактор ґезети „Радикалъ"), Н. Яблонський (редактор ґазети „Ехо") П. Щоголїв (редактор часописи „Былое"), В. Панебратцев (редактор ґазети „Новый Лучъ"), М. Дандевіль (редактор ґазети „Набатъ"), Е. Звенигородський (редактор часописи „Народный Вѣстникъ"), Юріян (редактор лотишської ґазети „Pet. Asbalsit"), М. Нейман (редактор естонської ґазети „Новый Часъ"), І. Бабічев (редактор часописи „Голосъ Печатника"), В. Онґірський (редактор часописи „Поединокъ"), Сафонов (редактор часописи „Рабочій Народъ"), Махновец-Акімов (автор „Исторіи русской соціалъ-демократіи"), В. Загорський (завідуючий видавництвом „Свободная Земля"), Т. Цукерман (завідуючий видавництвом „Новый Лучъ").

— **В. п-ї Марії Ганкевичевій** з Зеленої (чи може з Красного на Поділю) звертаємо увагу, що спростованє неправдивої вістки з 52 числа „Дїла" (в дописи з Гусятинщини), будьто п-ї Ганкевичева яко співуправнена при виборах соймових до вірильного голосу спільно з 2 Польками підписала повновласть на сей голос Полякови і управителеви дібр гр. Голуховського — було поміщене сейчас в ч. 55 „Дїла" в новинці п. з. „В справі виборів в Гусятинщинї" з нашої власної волї, коли лише нам предсїдатель виборчої комісиї о. Матковський (також з власної волї) донїс, що повисше наведена вістка з дописи в ч. 52 є неправдива і кривдяча п-ю Ганкевичеву. Супротив вичерпуючого вияснення, поданого в тій новинці, ми не вважали вказаним справу дальше розмазувати і містити дальші спростованя. З огляду на се не може дотичати нас закид „некорректности", зроблений нам п-ею Ганкевичевою в „надісланім", поміщенім в ч. 71 „Руслана" за непоміщене їй спростовань в „Дїлї" а тим самим не може до нас відносити ся фраза, пригадуюча нам „моральний і гоноровий обовязок дати покривдженому сатисфакцию". Таку сатисфакцию ми дали п-ї Г-вій в ч. 55 „Дїла" sua sponte, як-раз кермуючи ся лиш обовязком етики і чести — тілько, здає ся, п-ї Ганкевичева переочила се спростованє, хоч поміщене на виднім місци часописи. Лиш тим можемо собі пояснити зміст „надісланого", поміщеного в „Руслані". — *Редакция „Дїла".*

— **Дрібні вісти.** Митрополит Шептицький не вернув, як заповідано, з Відня до Львова, але вибираєть ся на дальшу курацию до Вісбадену. — Головою „Української Громади" в Празї вибраний Василь Струк, укінчений технік. — У Відни помер 6. віцепрезидент посольської палати, проф. Август Кайзер в 58 р. житя. — В лїсї коло Петрівців на Буковинї убито на ловах величезного дика, довгого на 2 метри 40 цм. а 350 клг. ваги. Звір, вкритий чорною, гладкою шерстию і знаний в такім роді лише в кавказьких лїсах, набув його оден черновецький музей. — За голосну свого часу крадіж у віденськім арсеналї, засудив віденський суд гарнізоновий рахункового кадета Людвіка Гольдшмідта на 3 роки тяжкої вязниці, заостреної постом і на деградацию.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Іляріона (лат. Езехіїла прор.). Позавтра, в суботу: Марка еп. лат. Льва папи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля", а від 5 год. вечером каса театру.

В суботу дня 11 цьвітня „Барон циганів", оперета в 3 дїях Штравса.

В неділю дня 12 цьвітня „Серед бурі", історична драма зі сьпівами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сцені, „Мари", родинна драма в 3 дїях Генріха Ібзена.

> **З львівського „Бояна"!** Подає ся до відомости Вп. Членів, що по причині ферий сьвяточних проби мішаного і мужеського хору в місяци цьвітни не відбудуть ся. Перша посьвяточна проба хору мішаного відбуде ся дня 1 мая 1908 на котру усїх Вп. Членів взиває — *Видїл.*

> **З Сянока.** Читальня „Просьвіти" виставить в четвер, дня 12 с. м. „Наталъку Полтавку" в сали „Яд Харузім". Початок пів до 8 вечером.

Померли:

Амврозий Кидайський, парох в Деляві товмацького деканату, упокоїв ся дня 8. с. м. в 44 році житя а 26 р. сьвященьства. — В. й. п!.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Львів, дня 9 цьвітня 1908.

Державна рада.

Відень. (ТКб). На початку нинїшного засїдання палати послів відчитав през. Вайскірхнер письмо краєв. суду у Львові в справі видачі п. Брайтера з причини переступства прес. закона.

П. Д-р Евген Левицький зголосив наглє внесенє в справі розвязаня язикової квестиї в цїлій державі в дорозї державного закона. — Закон сей має опирати ся на слїдуючих основах: 1) Цїлу державну дїлить ся на одностайні народні округи язикові на підставі етноґрафічного розміщеня населеня; 2) Істнуючий поділ на політичні і судові повіти має бути на т. зв. язикових границях двох округів народних відповідно змінений і приноровлений до границь язикових округів; 3) Урядовою мовою внутрішною всїх властий адмінїстрацийних і судових є мова даного язикового округа. У внїшній службі зі сторонами мають бути допускальними і признаними за рівноправні всї мови уживані (landesüblich) в тім округї; як уживана мова в тім значіню уважаєсь сю мову, якою в данім округї говорить понад 15% населеня; 4) Столиці країв, які обіймають кілька мов, уважає ся як округи під язиковим зглядом мішані а питанє урядової мови в тих столицях має бути осібно урегульоване; 5) Сей закон відносить ся до всїх властий I. і II. інстанциї. Власти II. інстанциї, які обіймуть кілька округів язикових, повинні у всїх справах, які їм підлягають, послугувати ся тою мовою у відповіднім язиковім округи, яка на підставі сего закона є урядовою; 6) На случай, колиб тимчасом наступило порозумінє між сторонами що-до язикової квестиї в Чехах то сї постанови сеї умови повинні бути втягнені до специяльних постанов державного закона. До переведеня сего закона має бути установлений максимальний реченець 10 лїт.

Між иншими внесенями поставив п. Галь внесенє о перенесенє торговельної палати з Бродів до Тернополя.

Інтерпеляциї внесли: п. Мих. Петрицький в справі пригод на льокальній зелїзници Копичинцї-Хоростків і в справі шикан місцевого населеня через жандармерию в Копичинцях; п. д-р Д. Стахура в справі відносин на зелїзн. двірци в Самборі; п. Ст. Онишкевич в справі поступованя окр. ради шкільн. а особливо інспектора кс. Дуткевича в Рудках; п. Курилович в справі заборони приниманя учеників руської народности до III. польської ґімназиї у Львові; п. Е. Брайтер в справі видалованя рос. студентів і робітників в Галичинї через галицьке намісництво; п. Марков в справі надужить староства в Яслї і в справі виконуваня промислового закона в Галичинї.

Палата приступила до дальшої дебати над внесенєм о заведенє міністерства публичних робіт. Промовляли п. Гомор і Граски а опісля промовив бар. Бек. Засїданє треває дальше.

Нїмецький парлямент.

Берлїн. (ТКБ) Нїмецький парлямент приняв на вчерашнім засїданю в третім читаню закон про товариства в редакциї комісиї. За законом голосувало 194 послів, проти 168, а 5 послів здержало ся від голосованя.

Берлїн (ТКБ) Канцлєр Бїльов відбув вчера в парляментї довшу конференцию з австро-угорським амбасадором, Шехені-Марішон.

Демонстрациї проти армиї.

Софія. (Ткб.) Вчера по пол, прийшло до конфлїкту між 2 офіцирами а редактором социялїстичної часописї. Офіцири побили його. З тої причини прийшло вечером до великої социялїстичної демонстрациї проти армиї. Тому що полїция не могла собі дати ради, візвано кінницю, яка й розігнала демонстрантів.

Новий англїйський премієр.

Бтярід. (Аг. Гов.) По кількагодинній конференциї з королем Едвардом приняв Аскіт місию президента кабінету і нині виїздить до Льондону, де приступить до виконаня місиї. — Король вертає до Льондону д. 15 с. м. і буде вести провід на новій кабінетній радї.

Американський мілїтаризм.

Вашінґтон. (Т. К. Б.). Сенат приняв законопроєкт, яким підвисшено видатки на військові цїли о 20,000.000 долярів в порівнаню з минулим роком. Сенатор Мене, голова комісиї маринарки заложив протест проти підвисшеню військових видатків. Відтак приняв сенат, кредит 12,000.000 долярів додатково на цїли фортифікацийні.

Повені в Еспанії.

Мадрит. (Т. К. Б.). З околиць Самсандер і Памплюри доносять про великі повени.

— Хто хоче получити 4 ч. „Бжоли" на Великдень, зволить сейчас прислати переплату, або бодай повідомити, що пришле по сьвятах, инакше не получить 4 ч. рішучо. За віщо нищите нас так несовісно?! 465 1—1

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 9. IV. Др Теодор Соневицький, Старий Самбір; Ю. Е Яремкевич, Розджалів; о. Ю. Серединський, Михайловичі; Стефан Цибульський, Тернопіль; Григорий Малик, Цїшанів; Августин Арсенич, Ясенів горішний; Мария Герасимовичева, Рогатин; Ірена Кудрик, Рогатин; Т. Желихівська, Глиниці; О. Желихівська, Глиниці; Ярослав Вовківка, Сернки середні; Антін Уляницький, Ланівці; Володимир Карпович, Краковець; Озіяс Гайнберґ, Борислав; Володимир Гала, Галичі подорожні.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних. **управу і підприемства повисших будівель.** 29 16—?

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

вимінює без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Яко корисну льонацію капіталів

припоручаємо:

4% облігації фонду пропінаційного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкорисніїше

Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлієн

Поручена в провінції без дочислення провізії. 56

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

XXXIX. Звичайні Загальні Збори

Товариства Каси Задаткової на повіт судовий щирецький, тов. зареєстр. з необм. порукою відбудуть ся в дни 16. цьвітня 1908 р. в салях товариства. Початок о год. 1. в полудне. Порядок дня:

1) Відчитане протоколу з посл. заг. зборів.
2) Справоздане Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Внесенє комісиї контрольної Ради Надзираючої на удїленє абсолюториї Дирекциї.
4) Внесенє Ради надзираючої на розділ чистого зиску за рік 1907.
5) Внесеня членів.

В Щирци дня 2. цьвітня 1908. 461

За Раду Надзираючу:

Іван Кречковський предсїдатель. *Володимир Могильницький* секретар.

СЕЗОН 1908. **СЕЗОН 1908.**

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

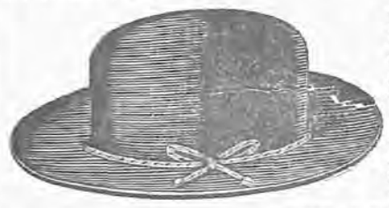

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри наймодернїші власного виробу як також капелюхи і цилїндри з фабрики P. C. Habiga, ц. к. надворних доставців у Відни як також инших фабрик заграничних в найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цінники даром і оплатно. 405

Пошукую панночки Українки, котра була би помічною жінці в домовім господарстві і в вихованю двох донечок. Вимагаю рожене після умови. Зголошуватись прошу листовно під адресою: о. Омелян Калинич священик в Головецькому горішнім, почта: 467 Лопушанка Хомин. 1—5

Ринок 41 II. пов. 5 комнат о 2 великих салях до винайму. 463 1—2

Від 25 лїт славно знани

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на

ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публиці за дотепершнї зглядини, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З поважанєм

КЛИМ ФЕДУНЬО

Вже є нова серия (9) переписних листків сьвяточ. з **ВИШИВКАМИ ПИСАНКИ.** Серия складає ся з 11 карт кольорованих і коштує 1 К штука 10 с.

РОЗМОВА ЦЬВІТІВ товариська забава для молодих коштує з пересилкою почтовою 1·10 К

РОЗМОВА ПЕРЕПИСНИМИ ЛИСТКАМИ картон 63 з питанями і відповідию.

Розмова за помочию почти, штука 10 сот.

Великий вибір вишиваних сорочок, краваток, обрусів, ручників, ґердамів, поясів, альбумів, мошонок, рукавичок, шпильок, спинок, монограмів до гафту поручає на **Сьвята** 469 1—?

ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ

„Сокільський Базар" у Львові

Удїл 25 К Виносе 2 К. % від вкладок 5%.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

рог пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінції. 362 4—30

Замкненє рахунків і білянс

КАСИ ПОЗИЧКОВОЇ „ПОМІЧ"

В ТЕРЕБОВЛИ,

Товариства зареєстр. з обмеженою порукою

за рік 1907.

I. Рахунок оборотів.

Прихід			Розхід	
854	71	Готівка з днем 1. сїчня 1907		
1493	20	Фонд резервовий		
332	54	Специяльний фонд резервовий		
4095	91	Удїли	1333	05
86572	76	Вкладки щадничі	90604	61
127501	02	Позички на скрипти	142320	00
32420	00	Кредит банковий	15570	00
19513	98	Відсотки	12025	68
308	35	Кошта адмінїстрациї	3543	08
122	65	Кошта спору	97	27
1640	00	Недвижимість	346	18
		Інвентар	8	24
743	75	Адмінїстрация реальности	743	75
		Льокациї	1828	12
		Зиск з року 1906	3600	51
		Готівка з днем 31. грудня 1907.	3578	38
275598	87		275598	87
		До того приходи	275598	87
		Оборот касовий	551197	74

III. Рахунок зисків і страт.

Зиски			Страти	
19317	97	Відсотки побрані в році 1907		
3999	64	Відсотки побрані в році 1906 на 1907		
196	01	Відсотки побрані від льокаций		
		Відсотки побрані на рік 1908	3679	08
		Відсотки виплачені і дописані	13014	40
		10% за з'ужите інвентаря	86	34
		Сальдо коштів адмінїстрациї	3234	73
25	38	Сальдо коштів спору		
		Зиск з року 1907	3524	45
23539	00		23539	00

IV. Рахунок білянсу.

Стан чинний			Стан довжний	
		Вкладки щадничі	158474	96
		Удїли	24681	69
		Фонд резервовий	10517	20
		Специяльна резерва страт на позичках	747	77
		Відсотки побрані за рік 1908	3679	08
		Кредит банковий	66850	00
9775	37	Недвижимість		
777	14	Інвентар по відшибненю 10 %		
3523	35	Льокациї		
250820	91	Сальдо пожичок		
3578	38	Готівка з днем 31. грудня 1907		
		Зиск	3524	45
268475	15		268475	15

Теребовля дня 31. грудня 1907.

Дирекция:

Д-р Филип Євин вр. *Кассіян Пещишак вр.*
о. Зеновій Маркевич вр.

Комісия ревізийна:

Омелян Куликовський вр. *о. Теодор Цегельський вр.*
Теофіль Томашевський вр. 468 1—1

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди пїзвідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою сумлїнностию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Днїстер" **15.885** відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра" при удїлюванню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Днїстер" в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім місті і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Днїстра" можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий . . .	Кор.	1.003.364
„ резерви премій . .	„	613.720
„ спец. на звороти .	„	50.939
„ на рїжницю курсів	„	3 437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126 Разом сума	Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3). — Святе і покривайте ґрунтовий ґрунт!

Дяк молодий, женатий, що знає нотний сьпів і уміє провадити хор, пошукує посади від неділї Томної. — Микола Мельник, в Домаморучу п. Тернопіль. 464 2—2

Сейчас потребую інструктора до дівчинки з III. кл. і до хлопця з I. кл. нормальної на час 4—5 місяців. Даю помешканє, харч і 20 кор. місячно. З грудними слабостями не приймає ся. Віддалене від Львова 16 кільометрів. Зголошенє: сьвящ. Алекс. Мийський, Волиця п. Толщів. 453 2—2

Дім з огородом на селї або в місточку в східній Галичині купить „Оказитель квіту інсер. Ч. 308 у Львові 462 poste restante. 1—3

Маєток у всхідній Галичині о обшарі около 800 морґів дуже доброї землї без серьвітутів є до спродана в цілости або в дорові парцеляциї. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостиских. 460 2—6

Пошукую гайового, пасїчника „Адміністрация Діла" 446 3—4

ФАБРИКА

кафлевих печей

і виробів керамічних пошукує здібного і енергічного управителя-фахівця. Зголошенє з curriculum жития і відписом сьвідоцтв під: „фах почтовий 95". 466 1—1

Стисни до шинок, ножі столові, кухонні, лижки, ложочки альпакові, корковатяги поручає Фр. ХЛЯДЕК Львів, Ринок 45. 450 1—2

Угорське вино

біле і червоне, під ґарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках 4½ лїтри оплатно а то в р. 1907 вр. 1·75, в 1904 вр. 2, в 1900 вр. 2·30, в 1895 вр. 2·50, в 1890 вр. 2·90, в 1885 вр. 3·50. Шічниче вино в р. 1880 вр. 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 1—10

При внутрішнім украшуваню церков належить вперед зважати пляніа від знаної робітні **Евст. Щупляковича,** Львів ул. Шпитальна 38. Гоґідні ратальні сплати. 48d

Мука подешевіла ще не в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 263

Дріт кільчастий, сітки з дроту на огороджена, курники, пляци теннісові поручає Фр. ХЛЯДЕК, Львів Ринок 45. 429 2—2

В Кіданчу (Куйданці) коло Коломиї можна наймити найменше на рік козиший двір з садом, 9 кімнат, 2 кухні, гарна околиця, здоровий воздух, купель в Пруті, льок. зеленица в місци. Сей двір можна також купити як материял під будівлю. Запитя прошу адресувати: Андрій Дорундяк, господар в Кіданчу, п. Коломия. 452 2—2

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!

Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні уряджена стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосязкі і дитинні — **поручаємо на найдогідніїших сплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиєри, фіранки, сторы, капи на ліжка, коцики, ковдри, подушки волосїнні і з пір'я, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають

ШУСТЕР і Точиський

Львів, ул. 3-го мая ч. 5.

341 9—10

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого систему в всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1 298. 1557·20 і вище, як також цемент, оливу до смарована форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в

Спілці для господ. і торговлї в Перемишли

котра розсилає також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 —? **ДИРЕКЦИЯ.**

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїм незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто біший по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через адмінїстрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

Найбільший заробок людям відкриває перша руська фірма

Комісово-промислове бюро

для виробу цементових дахівок для критя будинків. Отже беріть ся люди чим скорше і закладайте фабрики дахівок цементових, бо як знаєте, що уже не вільно крити будинки соломою або ґонтами, так як закон рішений соймом, і уже санкціонований, не позволяє на то. А. практика доказала, що найдешевшим і найлучшим огнетревалим дахом єсть дах, критий цементовою дахівкою!

Беріть ся люди до дїла, а то принесе Вам величезні користи!
Люди, не давайте себе визискувати!
Трудїть ся і заробляйте самі у себе!

Найдешевші і найсильнїйшої конструкциї машини

поручає лиш

КОМІСОВО-ПРОМИСЛОВЕ БЮРО

в Дрогобичи ул. Стебницька.

Пишіть отже чим скорше до першого в тій цїли основаного бюра а воно Вам радо відповість і щиро порадить. 464 1—1

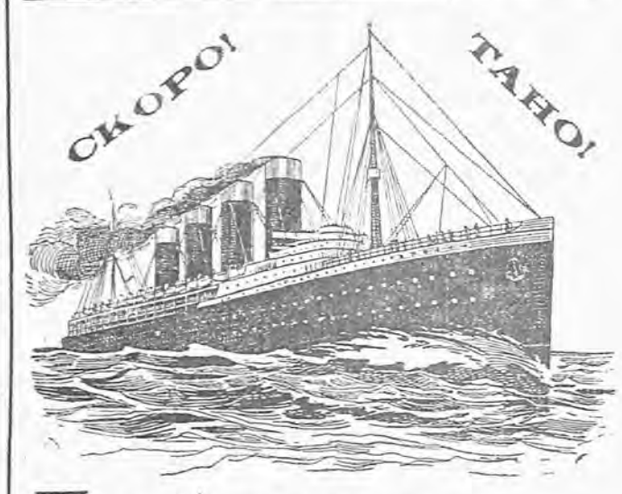

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить в	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	5·45	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12 22
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40м	10 50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9 20
Хирова	8·00	10 30	1 55	9·20	11 50
Рави руської	7 10	12 40	4·50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1·46†	4·50	9·20
Брухович	10 05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7 25	1·1[illegible]	5·25	9·50м

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	3·25	2·45	7·8[illegible]	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	5·00	9·05	4·30	—	10·51
Хирова	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·1[illegible]	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·[illegible]	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Брухович	10·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·90	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї й сьвята означені † — в неділї від 26/8 до 15/9 [illegible] — в неділї від 10/8 по день буквою x

За 2 крайцарі

Горнятко Кави з молоком і цукром

на се може кождий, навіть найбіднїйший позволити собі і своїй родинї!

Ся кава найлучше **зимою огрівае** жолудок, а лїтом на зимно **гасить спрагу.**

Таку дешеву каву приладжує ся в простий спосіб з

ФРАНКА ЕНРІЛЯ СРЕДСТВА що ЗАСТУПАЄ КАВУ

та тїшить ся в найширших кругах загальним признанєм та попитом.

Не занехайте проте зробити одну пробу з

ФРАНКА ЕНРІЛЬО'М

щоби переконати ся о його смаку, що так дуже підходить до смаку зернистої кави, та о його безприкладній дешевости в ужитю.

Франка „ЕНРІЛЬО" можна спроваджувати через усї корінні торговлї. 314 2—5

Тайнріха Франкка сини
Лїнц. Кошиці.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Малецкий) Конерника ч. 9.

Ч. 80. Львів, пятниця 10. н. ст. цьвітня (28. ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Москвофіли орґанїзують ся.

Результат парляментарних виборів викликав крайно відмінні наслїдки в українськім таборі та серед москвофілів. Сьвітла побіда українства в виборчій кампанії ввела в наші ряди тріюмфальний настрій упоєня та — як се ми вже мали нагоду зазначити — з'осередила публичні інтереси і увагу нашої суспільности на парляментарну діяльність того гурта наших послів, у котрого вибір ми вложили стільки труду, сил, одушевленя і надій. В парі з тим загіпнотизованєм нашої суспільности парляментарною акциєю повиборчий період приніс в нашім публичнім житю якусь охлялість і застій; правда, не впала нї одна наша культурна або економічна інституция, не знизив ся уровень нашої громадської діяльности, — не знизив ся, але й не піднїс ся. З'абсорбована увага нашого загалу поза напруженим і неспокійним гляданєм у Відень не в силї була спромогти ся ініциятиву до нових плянів, дальшої експанзиї, основнїйшого обновленя цїлого нашого національного житя до самих його фундаментів. По упоєню прийшло похмілє, котре, як у час не прорветь ся, моглоб дати почин фатальній крізї в нашім національнім розвитку.

Инакше в москвофілів. З погромом у парляментарних виборах глянула в лице москвофільства мара смерти та панїчний страх викликав у москвофільськім орґанїзмі судороги, розбудив останки дрімучих сил та пхнув москвофілів до розпучливої ратункової акциї. Глядача призвичаєного до анемічних рухів дряхлого москвофільського орґанїзму, мусїли здивувати зьвірські погроми і напади, уладжувані москвофільськими вічевиками в ріжних сторонах нашого краю. Та се були тільки завдатки на ту загорілу роботу, яку незабаром розвели „нові“ москвофіли на всїх полях. Подразнений нездарністю „старих“ москвофілів, та роздратований соромною виборчою невдачою ряд молодших москвофілів брутально відтрунув „старих“ від партийної керми, вніс у москвофільську пресу боєвий тон та з розгоном очайдухів, котрі не мають нїчого до втраченя, кинув ся в вир „публичної роботи“. Загуркотїло по краю від москвофільської акциї, розпочало ся нервозне скуплюванє сил, закладанє орґанїзаций нових, оживлюванє давних, втяганє мужицьких мас у партийну дїяльність; на публичний виднокруг вибив ся гурт нових людий, завзятих орґанїзаторів і спосібних демаґоґів. Маркови і Глїбовицькі, Дудикевичі і Гриневецькі, а за ними цїла купа студенства, заметушились по краю та — годї тут обманювати себе — тхнули деяку сьвіжість у завмираюче москвофільство. Се в нашім національнім інтересї мусимо собі осьвідомити і з тим мусимо числити ся.

Пригадаємо нашій суспільности декілька фактів з того „обновленія и реорґанизаціи“ москвофільських рядів, про які дізнаємось з москвофільської преси та з дописів до нашої редакциї.

У Львові і по провінциї відбули ся і раз-у-раз відбувають ся повітові збори москвофілів, основують ся нові полїтичні орґанїзациї, відновляють ся давні, закладають ся філії товариства ім. Качковського, покликують ся до житя кредитові стоваришеня, бурси, крамницї, по селах повстають москвофільські читальнї та москвофільські орґанїзациї молодїжи в „пожарних дружинах“. Краєвий збір москвофілів у Львові ще в грудни минулого року постановив переміну дрімучої „Галицко-Русской Матицы“ на наукове товариство, ряд москвофільських віч і зборів дав почин до заснованя самостійного ревізийного москвофільського союза, котрий незабаром увійде в житє; фонди львівського „Народного Дому“ постановлено обернути на „культурні“ цїли, на росийські бурси, школи, ґімназиї; москвофільське духовенство розвинуло широку аґітацию за віддаванєм мужицьких дїтий до москвофільських бурс, де — як на примір в т. зв. бурсї св. Володимира у Львові — сотки молодїжи виростають в росийськім дусї; захоплена москвофілами „Ризниця“ заложила кілька філїй. Москвофіли роблять проби розширити терен своєї аґітациї навіть на українські повіти і околицї, при чім активну участь у москвофільських орґанїзациях беруть декуди (прим. у Ярославщинї) люди, котрі раньше не манїфестували ся як москвофіли.

І на полїтичнім полї москвофіли не дрімають. В краю віддали ся під опіку Поляків, у парляментї Маркови і Глїбовицькі безстидно підлещують ся колу польському, а рівночасно на народних вічах ще безстиднїйше грають ролю спасителів мужицтва та перехвалюють ся неімовірними здобутками, котрі вони буцїм-то придбали для хлопів. Ось як Марков товче ся по Сокальщинї і Брідщинї, а недавно знов відбуло ся численне, хлопське віче в Ярославі, де Марков і д-р Гриневецкий та кількох „юношей“ плели смалені дуби неосьвідомленим селянам.

Одним словом — на всї боки, не перебираючи в способах, кинули ся притиснені до муру москвофільські очайдухи та розвели ратункову акцию по своїм силам і розуміню. Ми далекі від того, щоби перецїняти значінє того взриву москвофільства. Ми знаємо, що москвофільство — плід штучний, прищіплений на наш національний орґанїзм боляк, котрий мусить згинути зі зростом національного і культурного осьвідомленя народної маси. Та саме тому, що вважаємо москвофільство за інфекцийну недугу нашого народного орґанїзму, ми мусимо всїми силами прискорювати йому конець. Тому й не вільно нам недоцїнювати тих пароксизмів, якими здрігаєть ся москвофільство під теперішну хвилю, не вільно нам легковажити тої шкоди, яку може вирядити горячкова пропаґанда москвофільства нашому народови. Нема нам чого покладатись на се, що без помочи Цєнського і Потоцького нї один москвофіл не війшовби до сойму; нї до чого не доведе нас також безперервне запевнюванє, що москвофільства вже нема, як рівнож нїчого не поможе нам поборюванє москвофілів пустою лайкою їх ренеґатства: москвофільському житю і розвиткови може покласти стрим тільки систематична, плянова, всесторонна наша праця над осьвідомленєм, культурним піднесенєм народного загалу. А сю працю наша суспільність виконає, кони з сьвіжою енерґією візьметь ся до щоденної орґанїчної роботи, коли відновлять сл наші філії „Просьвіти“, стануть до житя нові читальнї, розвинеть ся дїяльність наших економічних стоваришень, молочарських спілок, Райфайзенок, коли наші бурси стягнуть до шкільної осьвіти як найбільше селянських дїтий, коли в кождім повітї повстане живий центр українського культурно-економічного житя і полїтичної орґанїзациї.

Відпочинку по виборах і вигляданя успіхів парляментарної полїтики вже доволї! Пора розпращати ся з ілюзиями, засукати рукави і брати ся за муравельну, творчу і позитивну працю, котра єдино скріпить нас до нової боротьби та поведе нас до нових побід і котра єдино спаралїжує москвофільську, деструкцийну роботу.

Людовцї вступили до „кола“.

Вступленє людовців до польського „кола“ є вже фактом доконаним. Вчера перед полуднем наступила поміж делеґатами „кола“ і клюбу людовців остаточна згода, почім людовцї сейчас ухвалили зголосити своє приступленє до „кола“. О год. 4-ій зібрало ся „коло“ і однодушно ухвалило приняти людовців поміж себе, а о год. 5-ій людовцї були вже в „колї“.

Услівя, на яких ся злука наступила, є слїдуючі: Солїдарність „кола“ остає й на дальше основою його реґуляміну; може вона бути ухилена лише за згодою трех пятих „кола“. Переговори з правительством має на будуче провадити не сам презес „кола“, але цїла президия. Члени „кола“ мають повну свободу вносити в палатї самостійні внесеня, о скілько найдуть підписи між членами „кола“. Наглі внесеня можна вносити лише за ухвалою „кола“. Вибір членів до комісий і делеґаций відбуває ся в „колї“ на основі міжпартийного ключа. Справи личні і верифікация виборів полишені свобідній воли членів „кола“, з тим однак обмеженєм, що оден член „кола“ не має права промовляти против затвердженя вибору другого члена — має натомість свободу голосованя против затвердженя.

Сї услівя, котрі властиво є пропозициєю т. зв. „комісиї чотирех“, делеґованої через „коло“, людовцї остаточно приняли. На засїданю клюбу людового, яке відбуло ся безпроволочно, посли Сьреднявський, Ольшевський і Стапінський узнали сї услівя вдоволяючими, почім одноголосно рішено вислати до „кола“ письмо з заявою приступленя.

„Коло“, як сказано, безпроволочно ухвалило людовців приняти і запросити їх на своє засїданє, а презес „кола“, д-р Ґломбінський, повитав їх торжественною промовою, в котрій зазначив, що сполука усеї польської репрезентациї в „колї“ є „побідою ідеї народової єдности“ над становими і партийними антаґонїзмами. Скріплене „коло“ тим успішнїйше буде стояти на сторожі „прав іиінтересів народових і краєвих“, а се відібє ся мілїоновою луною в цїлім „краю“ та додасть суспільности польській нових сил, ідеї народовій животної сили та „наповнить наші серця в навечерє Воскресеня новою надїєю“. — Відповідаючи на сей привіт, п. Стапінський підчеркнув, що людовцї узнавали все принцип національної єдности і тому дбали усунути ті перепони, що стояли на перешкодї їх злуцї з „колом“. Сю злуку приспішили дві обставини: подїї в Познанщинї, на які найлїпшою відповідию є солїдарність національна, і сьвідомість сили та одвічальности людової партиї. На сїм се торжественне засїданє замкнено, а вечером відбув ся бенкет, устроєний для всїх членів „кола“ мінїстрами Абрагамовичем і Коритовським. „Коло“ в новім складї числить 70 членів. Нинї має відбути ся вибір третього містопрезидента „кола“.

Вся польська преса, не виключаючи вшехпольської (вшехполяки нинї є головними ворогами людовців з огляду на пакти людовців з консерватистами), повитала факт вступленя людовців до „кола“ як подїю для польської полїтики в австрийськім „заборі“ епохальну. І справдї належить вважати її подїєю переломового значіня. Вправдї т. зв. „народова солїдарність“ людовців з „колом“ істнувала вже de facto від двох років, однак на зверх знайшла вона свій формальний вислів доперва в приступленю людовців до „кола“, що — розуміє ся — вплине так на полїтику польських партий в краю, як і на скріпленє позициї „кола“ на віденськім теренї.

В кождім разї вступленє людовців до „кола“ є зі становища нашої полїтики фактом дуже некорисним — бо рівнозначним з скріпленєм польської боєвої лїнії, зверненої проти нашого народа. І коли би п. Стапінський був щирий, він сказав би був в своїй першій промові виголошеній в „колї“, що завів його там лише антіруський шовінїзм. Людовцї від двох лїт усе були солїдарні з „колом“ лише як-раз на точцї русиножерства.

Промова п. Окуневського,

виголошена в державній радї д. 4. цьвітня 1908. при дебатї над наглостию внесеня в справі континґенту рекрутів.

Висока палато! Наш закон основний признає парляментови право рішати про континґент рекрутів. Є се на мою гадку найважнїйше право яке має парлямент: право відбирати або давати виконуючій власти оружє в руки до виконаня найвисших державних цїлий в міру того, як вона собі на те заслугує. Але соромно стає менї, коли порівную вчерашну і передвчерашну дебату з тим, що стало ся в наймолодшім европейськім парляментї, в росийськім, котрий, як відомо, в теперішнім своїм складї вийшов не з народу, а з поміж панів. Коли прийшло ся рішати, чи управа маринарки заслугує на те, щоби їй признати кредити для розвитку росийської фльоти, молодий парлямент відповів цїлком просто, що поти не дасть управі маринарки гроший, поки ся управа не буде зреорґанїзована. А ми, мої панове, говоримо так, наче-б ми зовсїм не мали права сказати тут своє важке слово, що ми тут можемо розпоряджати. Говорить ся тут, як ми чули вчера, про шестигодинний арешт в коротких оковах, про брак лїкарів, про видоптане при маневрах збіже. Ми молимо у правительства, щоби пускало наших синів на жнива, і т. и. Ми попросту замість показати ся тими, що мають власть і право повелївати, стаємо тут наче прошаки. А п. мінїстер, дивіть, відвертає ся від нас, розмавляє собі у своїй лавцї цїлком весело з усїлякими панами, а до нас вселаскавійше присилає молодого урядника, котрий послів слухає або й нї. А вкінци думає собі п. мінїстер: говоріть собі, що хочете; се менї байдуже.

Мої панове! До чого ми властизо тут сидимо, ми, заступники народного парляменту? Ми не маємо сили сказати в рішучій хвилї своє „нї“; і се уважаю за річ сумну, що народний парлямент не чує в собі сили робити те, що основний закон йому признає. Але сього ще мало. Я довідав ся тут вчера щось, над чим я попросту остовпів: довідав ся я, як злегковажив собі посла п. мінїстер і офіцер, — отже в додатку чоловік з того стану, котрий ми доси високо цїнили, бо він у нас в Австриї найшов щасливу середину між відражаючим пруським юнкерством а розпущеним офіцером инших армій. І тут мушу вас, панове, вже просити о поміч, бо розходить ся о честь цїлої палати.

Недавно пішов оден з товаришів до п. мінїстра і каже йому, що одного полковника офіцери взялись бойкотувати через те, бо він не є шляхтичем, так що він приневолений був виступити з войска. Хоч ми займаємо всїй палатї опозицийне становище, таки наш товариш був настілько льояльний, що пішов до мінїстра і розказав йому сю справу довірочно, щоби не бити зараз у

Зерно гірчицї.

Весняний ранок заглядав крізь двері старенької церкви, будив пташки в дїравій бани і на столїтних липах. Земля зітхала як дївчина в просоню, а з її усьміху сипали ся білі квітки. Сивий як голуб сьвященик тер холодні руки, дивив ся з церкви понад запалі могилки, далеко на зелені береги, та хлопські хати, а в груди дрожав псалом:

— Вскую прескорбна єси, душе моя, і вскую смущаєши ся?

Що року будить ся земля і що року воскресає серце великого Мученика. Що року питаємо себе, де подїли ся наші давні весни?

Старий вслухав ся в молитви, що шуміли довкола него. Одна спадала чистим шепотом як слози на зісохлий барвінок, друга горіла щиро як яра сьвічка і несла жаль до царства вічности, инша плила зітханями з під скелї турбот і нужди. Церков стала сьвятинею хлопської туги.

Старий Щербан припер ся до стїни, звісив голову і стоїть мовчки без руху. Стратив рідню і маєток і дістав думи. Так знайшли його раз люди в лїсї і він сказав, що серце його болить. Иншим разом мовив, що він під землею.

На передї чоло: війт, два присяжні, писар і паламар. Війт не письменний. „Всяку справу треба брати полїтично“, — каже він звичайно. Не вірить в засуд на смерть через повішенє. „Се брехня і я не дам себе переконати. То було давно, старі люди так розказують, а нинї є лиш вічний кримінал. Де-ж би наш найяснїйший монарх дав вішати чоловіка як пса!?

Коло одвірка стоїть парубок, що від сердечного страху дістав „тоту слабість“. Вийшов раз осїнного темного вечера на обійстє, аж тут щось біле перебігло йому дорогу. Се у сусїднім анкири ходив хтось зі сьвітлом і воно так замигало по обійстю.

— Перший раз отче духовний, станув я з плугом. Торік ще тато орали — а нинї вони он під зеленою муравою...

— А жито вродило.

— Се Пан Біг так сиротам годить, аби за вітцем не банували тай стали добрими ґаздами. — говорили люди.

Сьвященик бідний як цїла громада, стратив тут жінку, дїти, остав сам і любив нарід. Розумів його хиби, журбу і втїху, тримав на долони його серце.

— Двома скарбами обдарувала мене доля: народом і терпінєм.

Иншим разом казав:

— Я бідний, бо мій народ бідний.

Мужик вів парубка за руку.

— Поволи, отут, клякай коло отця духовного.

Парубок вклякнув і похилив голову, до його серця йшла молитва, він заслухав ся в неї уважно. Сьвященик закинув епітрахіль парубкови на голову, він обудив ся, йому стало безпечно, як на самотї серед тишини і думок.

— Якими ти гріхами Бога образив?

Підвів брови, відітхнув, аби настроїти голос до шепоту.

— Тяжкими гріхами ображаю Бога, ображаю його що днини й що години і серед ночий безсонних. Гнївлю його раз тим, що з мене непотріб і лише людям заваджаю, по друге тому, що трачу терпелирість і прошу, аби мене забрав вже раз із сего сьвіта, бо я не годен довше карати ся отак.

— Ти нїчо, синку, не видиш?

— Нї за макове зерно.

— А давно стратив ти очи?

— На семім року.

— Через що?

— Так Бог дав.

— Говорили менї люди, що мачоха випарила тобі горячою стравою.

— Най Господь милосерний боронить кождого чоловіка, аби йому такий тяжкий гріх не падав на душу.

— Але чи правду люди говорять?

— Я за людий не стану сьвідчити, але хоть би воно й так, то щож се, отченьку духовний, поможе?

— Я чув, що мачоха побиває тебе.

— Га, мачоха не мати... Якже вона має мене добром благословити, коли у неї свої дїти? Як вона має мене навидїти, коли я сам собі ненависний.

— А що батько на се?

— Щож вони годні порадити? Хиба се лиш не добре роблять, що боронять менї йти в сьвіт.

— Ти, — кажуть, — господарська дитина і не можеш іти за прошеним хлїбом, бо мати перевернула би ся в гробі.

— Як-же би ти, синку, пішов в сьвіт такий невидючий калїка?

— Сумлїнє в серцю маю і воно повело би мене дальше нїж очи, бо очи завидні, ведуть лиш до гріха. За дурно я би в сьвітї хлїба не їв; люди вчили би ся на менї як правду шанувати.

— Кажуть, що коли ти правиш огню до люльки, то мачошині дїти кладуть гранчаки так, аби ти попік собі пальцї, а вони сьміють ся.

— Щож, отчику, дїтем дивувати ся? Їм Бог гріха не пише, бо вони ще нїчого не розуміють. Я оповідаю їм казки та сьпіваю вечерами і вони люблять мене.

— Зачував я про ті казки. Де ти їх навчив ся?

По нерухомих обрисах слїпого перебіг гіркий усьміх.

— Знаю, як люди в давнину жили, знаю як тепер живуть, виджу як сирітські сльози валяють ся по закутках, збираю ті сльози й грію коло серця, дивлю ся як сьвіт переходить попри мене тай так оповідаю.

Сьвященик вдивив ся в вимарнїле лице парубка. Перед ним станув темний, поневолений український народ.

— Мученику, ти не знаєш гріха. Ти чистий як сльоза Бога і покутуєш за чужі гріхи. Ти на сїй земли як те зерно гірчицї з Сьвятого письма. Найдрібнїще воно між усяким насїнєм, як же виросте, то стане найбуйнїйшим деревом, так що птатство небесне прилїтає кублитись між його гілєм.

Голос сьвященика дрожав серед церкви на полумю вітхненого жалю, парубок припав до землї, мужики обступили його як сьвяте сьвітло і тиснули кулаки до губ, а він бив ся в груди і шептав:

— Боже милосерний, відки така ласка для мене — я марний червак...

Михайло Яцків.

Дезертир.

I.

В недїлю перед полуднем вояки дрімали. Підчас тої дрімоти заїхала на подвірє каритка, а в нїй панна. Десь нї відси нї відти показав ся жовнїр і підійшов до панни. Взяли ся під руки і ходили по подвірю. Вона стиснула його рамя і шепнула в ухо:

— Хлопче, гей, доки гадаєш тут пропадати?.. Я стужила ся за тобою, що ради собі дати не можу.

Він дивив ся в землю, на лици станули румянцї.

— Бісовий капраль зазирає крізь вікно, бодай му повилазили...

— Чогож ти такий смутний нинї?

Показав їй на публичний город за парканом.

— Ходїм там... Зо мною зле. Запруть в ґарнїзон на кілька місяцїв, може навіть на пів року.

— За що?

— Викликували мене, а я відізвав ся по руськи...

Дївчина задумала ся. На біленькім личку вигладили ся ямки, що були доси.

— Нїчо не шкодить... Може воно й лїпше... Ти хотїв би бути скорше зі мною?

— Як то скорше?

— А так, від завтра зо мною на віки...

— Як се може бути?

— В тім моя голова. Але скажи, чи любиш ще мене?

Він глянув на неї, тим горячим поглядом, якого лиш любов знає.

— Я з тобою хоть би й на край сьвіта, аби лиш ми обоє...

— Добре... Я дістала свій спадок в грошах маю їх при собі... Там на селї не маємо що робити, поїдемо в Америку. Добре?

— Добре!

— Я вишлю фірмана домів і скажу, що лишаю ся тут у тети, а опівночи жду на тебе в сїм парку. Тілько одно. Як се забудеш, то всьо пропало. Возьми з собою військовий мундур і баґнет, завий в простирало, або возьми з куферком, а сам будь в білю.

— Чому так?

НАСЇНЄ ярини, цьвітів І ПАШІ з найславнїйшої фірми Vilmorin et Andrieux у Франциї можна записувати від Зофії Голубінкової в Кракові Зелена 28. За доброту і певність ручить ся. Насїнє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. 240 6—8 З поважанєм ЗОФІЯ ГОЛУБІНКОВА Краків, Зелена 28.

великий дзвін та не дискредитувати військової управи. Міністер подякував за довіре. І знаєте панове, що стало ся? Міністер чи військова управа виносить на посла донос! Чи може щось такого знайти котрийнебудь парлямент, що ми зносимо? Се є наслідком того, що самі себе за мало цінимо, що справу військової управи не трактуємо поважно.

Мої панове! Ми повинні таки глибше вглянути у справу, а не глядіти на неї лише зі становища домового арешту і дрібних хиб офіцирів і жовнірів. Ми повинні застановити ся, чи військова управа, котрій даємо власть над нашими братьми і синами, заслугує на те, щоби ними розпоряджати; на що уживає чи надуживає військова управа наші найліпші сили; чи сеї великої власти, яку вона дістає від нас, уживає вона для добра народу чи може против сього добра; чи служить вона чесним і великим політичним цілям чи може дрібним, негідним високого становища нашої держави.

В понятю держави лежить, що має вона хоронити майно народів і найвисші його культурні скарби, має забезпечити громадянам можливо найбільшу справедливість і безсторонність. Держава, котра своєю внутрішною організацією і своєю збройною силою не година всім верствам населеня забезпечити тої охорони і людського і культурного майна, мусить щезнути так, як щезла Польща, або мусить пристати на міжнародні обмеженя, як се тепер діє ся з Туреччиною.

А тепер гляньмо, до чого наша армія служить від 1848 року, яких вона боронить культурних скарбів. Чи справді уживано її до охорони свободи, як се сказав учера п. Дідушицький? Чи противно не уживано її так у нутрі держави як і війнах до найбільше неприродних цілий? Всюди, де в тім часі простовано до утвореня держави на підставі національної сьвідомости, як в Італії, Німеччині і навіть Угорщині, всюди посилано наше військо против тої струї. Наша армія мусіла проливати кров в Італії против найідеальнійших національних змагань італійських народів, мусіла кров свою проливати против змагань Німеччини до з'єдиненя, ба навіть против Угорщини, до чого треба було ще й помочи росийського царя. А все, що стало ся, вийшло на некористь нашої армії, навіть тогді, коли вона побіджала. Се вже така проклята доля всіх, що не хотять розуміти духа часу; всюди вони лише терплять тяжкі жертви, а дух часу робить своє.

І питаю ся: до чого є наша армія? Чи на те, щоби при всій своїй хоробрости лише кров свою проливати і не здобувати ніяких успіхів або виставляти себе на позорище, як се було в р. 1854 підчас кримської війни або тепер знов з тою санджацькою справою?

В останнім часі чуємо про переміщуване війська; з цілої Галичини забирають військо на полудне. Против кого? Против Італії, нашого союзника? Чи се не сьмішно? А наша внутрішна політика як виглядає? Перед 30 літами заняли ми Босну і Герцоговину, щоби їх цивілізувати. Тільки жертв воно коштувало, а тепер чуємо голосні оклики з Сераєва: „Геть з Австрийцями!" А в службі такої політики стоїть майже два мілїони нашої армії. Застановім же ся ліпше, чи таки ми не надуживаємо наших сил і наших синів до цілий некультурних. Роздумаймо собі що від часу, як минула турецька тревога, наша держава стала ся цілком безпринципною.

Як в заграничній так і у внутрішній політиці вишукуємо та визискуємо лише слабі сторони, щоби коротати з дня на день без висшої державної цілі, без пожитку або чести для себе. Недавно зробили ми договір з Сербією, котрий знївечив усю торговлю з Сербією. Річ ясна, що Сербія глядає тепер якогось виходу. А тепер пхаємо ся, там з зелїзницею, котра має Сербам унеможливити приступ до моря навіть через чужу територию. І загомоніло у всіх часописях, у Англійців, Французів, в Росиї і всюди, що поступаємо віроломно, так що нам, Австрийцям, аж лице паленіє з сорому.

При сій нагоді другі визискують стан річий. Росия стає по стороні малих і пропснує ившу транс-балканську зелїзницю впоперек цілого Балкану, котра всім малим балканським народам дає приступ від моря до моря? В якім сьвітлї стаємо ми? Ми визискувачі, ми ті, що зломили Мірцтегську умову, виперті з рішаючої ролї на Балканї, здані на европейський концерт, до того лишені віри і чести; а спасителем малих балканських народів є цар!

І в службі такої політики, котра всюди робить нам ворогів, стоїть наша армія. Так не може дальше бути, Або— або! Або змінить ся управа Австриї і тогдї радо дамо їй жовнїра, або ні, то ні.

Вернім же ся до нашої внутрішної політики. П. пр. Дідушицький сказав учера: „Потребуємо армії, котра боронить нашої свободи". Питаю ся п. Дідушицького: Чи справдї ходило о свободу, коли бомбардовано Львів, коли бомбардовано Прагу? Ні! В Австриї все ходило о оборону висших, але ніколи о оборону народних верств. Так було колись, так є тепер; лише колись бито Поляків, а тепер вони бють. Тепер, мої панове, в Галичинї не бачимо анї одного випадку, щоби при виборах не надуживано війська. При всїх виборах бачимо Жида, котрий шахрує і купує голоси, а для охорони тої „свободи" приходить ц. і к. військо. Так, мої панове; чи се тая найвисша ціль, чи се тая свобода, о котрій п. Дідушицький говорив?

Він сказав учера: „Не говоріть, Русини нїчого про неволю; дивіть на Пруси, де ми терпимо!" — Хто? Дідушицький терпить? Чи може се польське коло, що тут сидить, чи воно терпить там в Прусах? Перед тими людьми, що там терплять, маємо і ми респект; їх терпіня близші нам ніж вам, бо й ми терпимо, і то через них. А коли п. Дідушицький каже, що в Галичинї Поляки доси ще не ухвалили експроприяційного закону, то воно формально правда, але не материяльно, бо вони те саме роблять і без закону; та й не на охотї збуває їм робити се формально, лише руки ще за короткі; славити Бога, вони у нас лише панами в краю, але не в державі. Але те, що могуть робити, роблять вони ретельно. [П. Цеглинський: Вони експроприюють закон!] Тож то і є!

Коли Німець хоче когось утискати, то постарає ся о закон, бо инакше нїмецький судия каже, що не може карати, як нема на те закону. У нас галицькі судиї роблять инакше. Найлїпший доказ мали ми недавно у Відни: австрийський судия, найвисший трибунал добачив вину лише у 5 студентів, але галицькі судиї тримали цілий місяць у вязници 70 студентів, поки ті не увільнили ся від тої несправедливости голодовим страйком. На те в Галичинї не треба закону.

Підчас страйкового руху в Бережанщинї жандармерия в службі галицьких верховодів відставляла до суду сотнї бідних селян з жінками й малолїтними дїтьми, всї заковані в кайдани, так що й Тамерлян лїпше не списав би ся.

В тих днях предложу Високій Палатї в інтерпеляциї зовсім сьвіжий випадок арештованя селян в Дубках коло Городенки. Зробив се польський судия!

Так, мої панове, основний державний закон каже: Ніхто не сьміє бути змушений вчити ся чужої мови. А нас в супереч основному державному законови змушують в кождій школї вчити ся чужої мови.

Наша військова управа зовсім не займає ся нами, хоч могла би для нас чи одно добре зробити. Але вона мовчить, бо се лежить в інтересї великих панів. Ось так ми маємо ловецький закон, який забороняє селянинови носити оружє. А знаєте, які наслїдки сього? В моїм найглибшім переконаню мусїв я соромити ся, коли раз, бувши резервовим офіциром, при стріляню до цїли острими патронами (Kolonnenscheibenschiessen) закомендерував стріляти і мій цуг поцїлив лише 7 прц. Слухайте ж, мої панове, на 100 куль тільки 7 поцїлень. Опісля, бувши в Швайцариї, бачу, як люди в Женеві й Цірїху обходять стрілецькі сьвята. Приходить на них весь народ з гір і всї стріляють чудово. Питаю ся швайцарського офіцира, який процент поцїлень у них, а він відповідає менї, що 70. (*Оклик: В Італії 80!*). Отже 70 і 80 прц. поцїлень супроти наших 7. Ось що значать стрілецькі товариства. Але в нас мусить ся охороняти панського заяця (*веселість і потакуване*), панського дика, щоб була забава для панів, а опісля нехай люди падуть на війнї, як собі хотять. Питаю ся, чому на се не говорить нїчого військова управа? В інтересї безпечности держави конче треба, щоб селянин носив оружє. Чому панове сего не зроблять? Адже вони безперечно сила, якої все в державі мусить слухати. Але вони сього не роблять, бо се не подобаєть ся висшим верствам.

А Дзедушицький каже, що се свобода. Гратулюю йому такої льогіки. Те саме діє ся з шкільництвом. Скільки справдї доброго і чесного можна би зробити для всїх народів, коли-б народне шкільництво, власне в інтересї скороченя військової служби, було не шовіністичним краєвим і тим самим національним питанєм, тільки в інтересї оборонної здатности армії питанєм державним. Скільки понять і висловів, потрібних опісля в войську, могли-б наші дїти навчити ся вже в школї. Але військова управа не хоче про се нїчого знати, що вона також має голос в сій справі, бо се знов невигідно для верховодів. І так мусимо в школї вчити ся Бог зна чого і скільки, про ріжних польських королїв і таке инше, тільки не того, чого нам треба в практичнім житю.

Мушу ще на одно звернути увагу, а саме на вчерашну промову ексмінїстра Дзедушицького. Коли він говорив, що народи тут і так заключили якийсь мир, то се мене і кождого з панів мусїло привести на думку, що в кінцї також і в тім недужім краю Галичинї прийде до якогось, коли не зовсім, то хоч через половину розумного вирівнаня, бо-ж як не як, а живого народу в його житевих питанях не можна здавити переголосованєм в соймі. Але вчерашні дикі та безтактовні напади сього добродія послужать достаточним доказом, хто поносить вину за те огірченє в краю. Лаяти, ексцелєнціє, не значить переконувати, і неправда остане неправдою, хоч вона вийде з уст ексмінїстра. Недавно запевнював сей славетний політик на публичних зборах, що Русинам тільки тому призначено лиш половину належних їм мандатів у державній раді, бо Романчук і тов. не хотїли більше. Чи чував хто таку божевільну безглуздість! Вчера та ексцелєция польського кола знов була груба. Говорила про сьмішність, глупоту і т. д, як в послїдній коршмі. Чи се звичайний чоловік? Нї, се бувший міністер говорив учера такі слова. Той чоловік сидїв в раді корони, отже можна уявити собі, як він там обмалював, як „без упереджень" і „безсторонно" заступав інтереси другого братнього народу перед короною. Отже бачите, мої панове, в якім ми положеню, коли до міністерства йдуть такі люди. Вчера я справдї не пізнавав польського кола. Бо звичайно промовляють панове дуже прилично, особливо їх презес виступає все з тактом і гідністю. Що вчера стало ся тому чоловікови, я справдї не знаю. Чи був він не при розумі? Такими промовами, як вчерашний виступ ексмінїстра, справдї не служить ся мирови. Я кріпко переконаний, що і в нас мусить прийти до мира. Бо як сказано, в національних справах не може бути перетолосованя. Але такими промовами не служить ся мирови. Отже остаємо далї ворогами.

Зводжу все сказане разом. З огляду на те, що я маю право признати або відмовити рекруга та що я зовсїм сьвідомий того права і своєї відповідяльности, представляю я собі справу ось як: Коли начальна управа армії змінить дотеперішну політику, котра є ворожа для народу і служить тільки інтересам висших верств, тоді я признаю їй все, знаючи, що військо є потрібне і що адміністрация потребує сильного оружя. Але адміністрация мусить стати инакша, мусить змінити цїлий напрям і охороняти не тільки „стан посїданя сильнїйших", але також право слабших. Австрия або мусить знайти дорогу до правного заспокоєня всїх народів і тодї вона буде потрібна всїм нашим народам, або вона далї животїти-ме від провізориї до провізориї, а тодї вона як державний організм злишна. А безіменній і безпринципній державі не можуть Русини признати анї одного сотика анї одного мужа. (*Признане і оплески. — Бесїдникови гратулюють*).

Державна рада.

В продовженю вчорашного засїданя (початок подано у вчорашних телєграмах „Дїла") вела ся дальша дебата над наглим внесенєм п. Малаховського в справі креованя міністерства працї.

По промовах пп. Гомофа (чеський соц.-дем.) і Грасбіого (молодочех) забрав голос президент міністрів бар. Бек, заявляючи, що по яким постановам основних законів утворене нового міністерства є правом корони. Наша конституция в сій справі згідна з конституциями инших держав, навіть републиканських. Бесїдник вказує на зарядженє президента французької републїки в справі утвореня міністерства працї і зазначує, що в Австриї утворене всїх нових міністерств як також всї зміни в їх крузї дїланя наступали без виїмку дорогою найвисшого розпорядженя. Той самий принцип, що-до права корони належить організаційний статут для нового центрального уряду, як також наказ його утвореня, відносить ся також до компетенциї міністрів. Анї воля утвореня міністерства, т. є. творчий акт, анї конкретна організация нового міністерства не прислугує законодавству. Тих постанов нашої конституциї, усьвячених практикою, яка не знає виїмку, держало ся правительство і тепер. Але заки новому міністерству буде вільно видавати фонди під власною відповідальністю, мусить на се позволити парлямент. Се становище зазначено в предложеню про кредит для нового міністерства. За те в справі відграниченя компетенциї міністерств приписи конституциї не мають доси точної інтерпретациї. Але правительство держало ся строгійшого толкованя і порішило домагати ся в дорозї закона перенесеня функций одного міністерства на друге; сьому становищу відповідає власне проект закона, який є на деннім порядку. Далї бесїдник, відповідаючи на закиди своїх попередників, зазначує з натиском, що сю справу поставлено на дневний порядок при помочи наглого внесеня, бо воно є справдї справою наглою. На закид, що палату послів треба було швидше скликати, бесїдник відповідає, що успіхи правительства, осягнені в буджетовій комісиї, потверджують слушність становища правительства. В кінцї бесїдник просить о принятє і внесеня наглости і самого предложеня.

По промовах Цінгра (чеський соц.-дем.) і Редліха (нїм. пост.) прийшов до голосу міністер Гесман. Промовляючи за наглістю, вказує на те, що положене сеї справи в інтересї населеня вже давно було потрібне. Обговорюючи свій круг дїяльности, обіцює заняти ся справою утвореня власних краєвих властий будівництва. Дальше порушує справу вугля, зазначуючи, що великим містам треба приднати більшікредити на заложене складів вугля. В кінцї виступає проти закиду, будьтоби він був тільки представником середнього стану і обіцює дбати про потреби цїлого населеня.

Промовляли ще Піхлєр за наглістю і соц. дем. Бер проти, а опісля дискусию замкнено і вибрано генеральними бесїдниками Бельоглявка pro і Массарика contra. Бельоглявек реклямував Гесмана і лаяв социяльних демократів. Массарик вказав на правно-конституційні сумнївї і протестував проти наглости. Мусить запротестувати проти нового міністерства також з національного становища, бо воно організоване в дусї централїзму. Далї згадує про становище християнсько-социяльних супроти не-нїмецьких театральних вистав у Відни, проектованих з приводу цїсарського ювилею, і заявляє, що через те жаден порядний Чех не візьме участи в ювилейнім обходї в Відни.

По кінцевім виводї Малаховського наглість принято 292 голосами проти 99.

Тепер почала ся мериторична дискусия, але по промові Бурзівала наради перервано, приступлено до полагодженя рїжних формальностий.

Посол Василь Стефаник, що обняв мандат по д-рі Вол. Охримовичу, зложив посольське приреченє.

Пос. Штайнвендер поставив нагле внесенє, щоби палата приступила зараз до другого читаня тих частий буджету, про які є вже справозданя комісий.

Пос. о. Давидяк в питаню, зверненім до президиї, підносить, що по донесеням преси сьвяточні ферії мають тревати від 11 до 26 с. м., а тимчасом гр.-кат. великодні сьвята припадають на час від 26 до 28 с. м. Отже бесїдник запитує, чи президия готова розширити ферії і на гр.-кат. сьвята. — Віцепрезидент Жачек відповідає, що ся справа буде порішена тодї, коли палата по сповненю своєї теперішної задачі застановлятиметь ся над реченцем першого посьвяточного засїданя.

Пос. Миклясс (христ.-соц.) вказує на конечність реформи регуляміну палати і жалує, що регулямінова комісия не має материялу до працї. Отже питає, чи президия не могла би постарати ся, щоби правительственне предложене в справі реформи регуляміну відіслати без першого читаня до комісиї, а коли-б хто сьому спротивив ся, то чи не можна би перше читане предложеня поставити як першу точку нарад першого посьвяточного засїданя. — В цепр. Жачек обіцює сповнити бажаня бесїдника.

В кінцї чеський соц.-дем. пос. Томашек жалує ся на полїцийні переслїдуваня послів з його партиї. Так посли Гібеш, Цінгр, Модрачек і Габерман видалені з деяких коронних країв. Бесїдник жадає знесеня тих обмежень. — Віцепр. Жачек відповідає, що президия візьме ту справу під розвагу і зарядить, що треба.

На сім засїданє замкнено. Слїдуюче засїданє нині о 11 год. рано.

Заграничний огляд.

Гостина кн. Никити Чорногорського в Петербургї.

Князь Никита Чорногорський помимо доволї поважного віку, бо вже числить 67-ий рік житя, вибрав ся отсе в далеку дорогу до „білого царя" в Петербург. До сего спонукали його дві причини, розлад у внутрі держави та справа балканських зелїзничих лїній.

Від хвилї, як князь надав Чорногорі конституцию, стали і тамошні політичні відносини такі непевні, що недавно чорногорські офіціози заговорили навіть про підготовлюване атентату проти нової скупштини і княжої сїм'ї. В справі сій переведено свого часу богато арештовань, а недалека судова розправа покаже, чи тут розходило ся о дійсний заговор чи тільки о незручну фінту теперішного чорногорського премієра, Томановича, щоб здискредитувати „народну" опозицийну партию з ех-міністром Радовичом, яка не може погодити ся з дотеперішним орудуванєм державними фондами в Чорногорі. Разом з сим „відкритєм" заговору кольпортовано з Цетинїї вістку, що цїлий заговор підготовлено в Сербії. З того часу датують ся незвичайно напружені відносини між двором в Цетинїї й Білгородї. Се повело за собою в дальшій лїнії те, що трансверзальна балканська зелїзниця, запроектована Сербією, починаючи ся в Рад'ювачі, має кінчити ся в пристани сьв. Івана ді Медуа з поминененєм чорногорського порту Антіварі. З одної сторони мусїла-б через Чорногору опинити ся між зелїзницею сербською а з другого між австро-угорською лїнією, яку бар. Еренталь запроектував з Боке ді Котаро в Дальматиї до Спіяччи а дальше й Антіварі. В виду сього офіциальний „Глас Црногорца" заявив, що не сьміє бути поведена инша лїнія, поки в Чорногорі не буде побудована власна поперечна лїнія з Антіварі до Трейви на турецькій границї, яка поки-що кінчить ся в Вірбазарі.

В справі сій вступив кн. Никита в своїй подорожі у Венециї до цїсаря Вільгельма II, відтак до Франкфурту, де старав ся на ту зелїзницю здобути нїмецькі капітали. Передвечера був уже кн. Никита в Царськім Селї, а тепер находить ся в Петербургї, де на його честь уладив мін. справ загр. Ізвольський величавий пир. На принятю кн. Никити в Александровській палатї виголосив цар, як доносять нинїшні депеші — промову в якій повитав в його особі начальника славянського княжого роду та володаря в краю, що туго повязаний з Росиєю спільностию віри й раси. Я переконаний, що побут В. Висококости ще причинить ся до затїсненя вузлів історичної приязни між Росиєю й Чорногорою, що була так дорога мому незабутному батьку, а яку і я сам високо цїню.

Подорож кн. Никити до Петербурга вийде йому безперечно на користь йому і його краєви. Тут згадаємо ще, що кн. Никита близько споріднений через свої дочки не лише з петербурським двовом але і з Квіриналом, бо король Віктор Емануіл себ-се його зять і се зміцнює його становище серед других балканських володарів.

Нїмецький парлямент.

На останнім засїданю нїмецького парляменту з д. 8 цьвітня переведено третє читане закона про товариства а відтак третє читане біржевої новелї. Опозиция старала ся через довгі промови та поіменні голосованя відрочити рішене як найдальше, відтак по семигодиннїй дебатї треба було приступити до голосованя, в якім цїлий закон принято серед оплесків правительственного блоку й псиканя опозициї. Зараз по сім порішено також по одногодиннїй дебатї також новий закон біржевий, яким заплачено вільнодумцям за зраду своїх переконань а за голосоване за правительственним предложенєм закона про товариства а саме за його язиковим параграфом!

Се відступництво зустріло ся серед справдї поступових кругів нїмецьких послів з незвичайно острим осудом. „Вільнодумний табор — пише відомий посол Г. Герлях — як цїлість перестав істнувати. Помер самоубийчою смертю. Імя може істнувати дальше. Але що-ж є імя? Пустим звуком без змісту. Вільнодумний табор, як репрезентация міщанської демократиї, вже належить до минувшини; став синонїмом буїмто лїберального націоналїзму. — По ухвалї буджетового закона засїданя парляменту відрочено на великодні ферий, які покінчать ся аж 28 с. м.

На вчерашнім засїданю прихилила ся до проєкту закона про товариства і проєкту закона в справі зміни буджетового закона також і союзна рада.

Кріза в Сербії.

Сербський президент міністрів Пасіч, який — як на Сербію — таки довго держав ся на своїм становищи, буде отсе мабуть мусїти уступити. Опозиция в скупштинї зложена з молодорадикалів, націоналістів і поступовців хопила ся тепер острійшої тактики проти правительства, іменно обструкциї і то в хвилї, як кабінет Пасіча забрав ся до полагоди торговельного договору Сербії з Австро-Угорщиною та буджету. Се заповіли провідники поодиноких партий на онодїшнім засїданю скупштини, заявляючи, що одинокою розвязкою ситуациї може бути розписане нових виборів. Провідник націоналістів Великович підчеркнув у своїй промові, що заключений правительством договор з Австро-Угорщиною є шкідливий для краю та що правительство веде корупцийну господарку. До тогож за границею повага Сербії нї раз не піднесла ся і саме тодї, як другі балканські володарі відбувають заграничні подорожі для переводжуваня всяких здобутків для своїх країн, а тут король Петро I. сидить в Білгородї як в клїтцї, бо нїхто його не хоче приняти! Коли отже король і тепер не схоче послухати голосу опозициї, щоб через переведене нових виборів переконати ся про справдїшний настрій населеня, то се буде доказом, що він не король цїлого краю — але тільки слухає старорадикальної партиї.

Президент міністрів, Пасіч реагував на те, що про розвязане скупштини може рішати лише або король або більшість скупштини а нїколи її меншість. Та мимо сего застереженя король мабуть під натиском кінцевих заміток Великовича показав ся доволї уступчивим супроти домагань опозициї і побачивши, що годї довести до якого небудь компромісу в справі торговельного договору з Австриєю і ухваленя буджету — згодив ся остаточно на розписане нових виборів.

Отсе рішенє короля кризи не залагодило, бо опозицийні партиї вимагають розписаня нових виборів, які малоб перевести коалїцийне правительство, то правительственна партия цїла не хоче взяти участи в коалїцийнім кабінетї. Коли король Петро не думає поручити переведене нових виборів таки Пасічови, то теперішна правительственна партия віддає сю задачу в цїлости опозициї.

Поки що справа ся остаточно ще не рішена, а король переводить безвинні переговори з провідниками поодиноких фракций. На всякий случай є се певне, що нові вибори мусять бути переведені таки тепер а то головно тому, що опозиция заявила ся, що рішучо не допустить до ухваленя

— Моя в тім голова.

— А папери?

Маю при собі... Обійми мене... Ще раз... ще... Нехай згорить і западе ся весь сьвіт... Досить... Пожди... Памятай — о півночи... Будь здоров.

Струнка дівчина в шовковій сукни сїла на каритку. На мості оглянула ся, жовнїр салютував до неї.

Вечером лежав капраль на прічи, нараз пригадав собі щось і схопив ся.

— Хлопці! До котрого то нині приїхала була тота файна панна?

Ніхто не міг дати вияснення. Одні казали, що не видїли, инші, що се в другім цугу була якась дівчина, але вже сполудня.

Цїкавість капраля росла.

— Алеж се таки з сего цугу був той жовнїр! Що ви менї тумана пускаєте! Ану, признайте ся, котрий се з вас?!

Незамітно підсунув ся до капраля оден жовнїр.

— Я знаю, пане капраль, хто то був. Се з нашого цугу, той, що має йти до полкового рапорту. З його села нема тут нїкого, лише я є з сусїдного села і всьо знаю. Тото село належить до тої панни, а вона любить ся з тим жовнїром. Він, рахувати, простий собі парубок, але вона, видите, таки його полюбила.

Капраль вивернув ся на прічу і схрестив долонї на чоло.

— Такий простий чоловік і таке щастє..

Привів в память цїлого жовнїра. Нїчого в нім не видко. Такий як инші.

Але поволи, коли зачав лїпше пригадувати, то признавав, що се мусить бути гарний і лепський хлопець, лише тепер у тім мундурі став подібний до кождого иншого жовнїра.

II.

Иней опорошив землю, місяць сьвітив ясно, покіс був перетканий павутинєм як атласова габа срібними нитками. Синява мла причиняла паркови казочного чару.

За касарняною шопою біла постать з вузликом під пахою переліза паркан і опинила ся в городї. Був се вояк. До него підійшов панок в цилїндрї і широкім плащи. Була се панна.

— Маєш тут цивільне убране і вбирай ся живо.

За кілька хвиль два панки в цилїндрах і крилатих плащах пішли в місто глухою і пустою вулицею.

Другої недїлї в військовім рапорті стояло:

„Піхотинець Х-ого полку Роман Калина, вийшов в ночи з дня того і того з касарнї в сторону ріки Прута і скинувши мундур і багнет число те і те, з невідомих причин кинув ся в ріку, однак трупа, нї жадного иншого слїду доси по нім нїхто не знайшов".

буджету в цьвітни. Шанси сербської обструкциї скріпляє головно се, що після регуляміву скупштини можуть посли говорити безконечно довго при веріфікациї протоколів з попередного засіданя, до того мають право виголошувати довжезні „запити“ до президента палати й міністрів а крім того вільно їм вимагати безпроволочного відчитуваня всїх внесених інтерпеляций таки на тім самім засїданю.

Турецькі воєнні приготованя.

В пресї і то особливо росийській товчуть ся від довшого часу алярмуючі вістки про недалеку війну Росиї з Турциєю на кавказькім пограничу. Чутки сї мають своє жерело в концентрованю турецьких і росийських військ на сїм пограничу а при тім є для росийського правительства дуже наручні, бо відвертають публичну опінїю від внутрішних подій.

В справі сих чуток оповіщує тепер „петербурська телеґрафічна аґенция“ таке: З приводу часописних донесень, що Турция робить воєнні приготованя недалеко нашої кавказької границї, уповновласнено нас до заяви, що отоманське правительство оповістило через свого петербурського посла, що безпереривні чутки про турецькі воєнні приготованя не відповідають дійсному станови. Після формальної заяви тутешного турецького посольства не поробила Порта ніяких заряджень анї що-до концентрациї війська не далеко росийської границї анї не видала прелїмінарних постанов для такого концентрованя. Всї воєнні зарядженя, які пороблено останними часами а між тим і висланє кількох баталїонів до Ван (місто над Ванським озером в Малій Азиї) зістали спонукані — як впевнює Порта — побоюванєм перед вибухом розрухів в тій околици.

„Narodowy duch“ в самбірській ґімназиї.

(*Допись*).

Від кількох днїв *) є ми сьвідками подій, котрі своєю брутальностию перевисшають все, що доси діяло ся під омофором директора тутешної ґімназиї п. Шафрана. Бачили ми перед двома роками напад узброєної банди вшехпольської молодїжи, котра з піснею „Jeszcze Polska“ колами розбивала нашу молодїж, сьвяткуючу память свого ґенія, та вересками старала ся перебити вечерницї Шевченкові; бачили ми тих молоденьких хулїґанів при роботї, коли поперебирані давали „pamiątkę“ тим Полякам-ґімназиястам, що відважили ся взяти участь в устроєню вечерниць; були ми сьвідками, як вшехпольська молодїж в мундурках, розбивала полїнами голови робітникам на публичних вічах та чогось подібного, як тепер, таки ще не бачили.

Коли передше в нападах брав участь лише нечисельний гурт учеників висшої ґімназиї, то тепер виходять цїлі зорґанізовані сотнї, від найнизших до найвисших кляс. Видко вшехпольський патріотизм п. Шафрана обхопив вже й наймолодші „сердушка“. І радує ся душа вшехпольського ватажка, коли погляне на сотнї своїх вихованків, що в довгих рядах при відгомонї свиставок, трубок, воєнних окликів і т. п. маширують щоденно о 9 веч. на Прусака, під електричний театр Німця Езера (Oeser). З вечера обмежують ся до того, що ординарними окликами лають публику, котра важить ся не слухати „złotej młodzieży“ і по береги виповнює шатро театру. Се товчок до дальших подвигів. Розлючена молодїж, бачучи навіть при тій нагоді, що якось анї руш доказати „polskości“ міста, а що воно було і є жидівсько-руським, реве мов скажене, кидає камінєм, патиками і ин. на шатро, та ножами ріже полотно, линви і що попаде в руки. Борба доходить до вершка о 11 год. в ночи, коли публика виходить. З заїлостию кидає ся на публику, котрій лишає ся хиба самооборона, як се було в пятницю (3 с. м.), коли офіцер Ш., боронячи ся перед нападом та у відповідь на обидливі слова на адресу Німців вдарив в лице ученика VII. кл. Обурена młodzież була би в кусники роздерла „austryackiego psa“, як би не відділ жовнїрів, що взявши в середину офіцера, під охороною багнетів відвели його в безпечне місце. Не помогла й вивіска властителя театру, що з „Prusakiem niema nic wspólnego“, не помагає й полїция нї жандармерия, нї врештї військо, зареквіроване 4 с. м. Все стоїть мовчки і дивить ся, як многонадійна młodzież бє неінтересованих в polskiej szopce людий і нищить людське добро. Видко є хтось, хто не позволить здавити духа народового, бож се що-й-но перші проблески народового вихованя młodzieży. На все те директор ґімназиї udzielił ojcowskiego napomnienia, ba nawet zagroził ekskluzyą, bo nie chce mieć nieprzyjemności z komendą, і — заборонив ходити ученикам до театру (читай — wspierać Prusaka). Борцї, здаєть ся, добре зрозуміли інтенцию свого „ojca“ що-до заборони і забороняють всїм вступу до театру.

Коли оден з Русинів звернув ся з просьбою до банди перебраних учеників VII. і VIII. кл. ґімн. і кількох семинаристів, щоби не псували йому муру великих розмірів палицями, бож він тут не інтересований, почув слова, які хиба в культурнім польськім словари мож найти, і в гору піднялись палицї. І якось полїция тим разом не бачить тих бандитів, що між 11—1 в ночи нищать чуже майно, замазуючи стїну червоною фарбою, оголошуючи podłej publiczności, що szyby polecą і т. и., коли попирати-ме Прусака. Нема каменицї нї хати при улицях, де не було би якогось високо культурного оголошеня.

Не маємо нїчого проти бойкотованя Прусаків Поляками, та мусимо запротестувати проти розтяганя терору і на нас і проти нищеня нашого майна.

Слушно остерігало свого часу „Дїло“, що бойкот відібє ся на Русинах. Пр. в тутешній жіночій школї учительки Польки ломлять на годинах Русинам і Жидівкам олівцї, коли вони не є від Маєвського з Варшави.

І так як-раз в часї, коли вісїм учеників Русинів відсиджувало (д. 4 с. м.) у вонючих сутеренах ґімназиї 16-годинний карцер за куренє папіросів перед церквою, хоч їм сего не доказано (двох учеників таки навіть вилетїло за се з ґімназиї), польська молодїж ґімназияльна безкарно розбиває по ночах людий, а п. директорови анї в голові зробити яке небудь слїдство. Се-ж duch narodowy! А що dziarska молодїж троха побрикає, се можна їй задля ducha narodowego дарувати!

Чи таке рівне трактованє молодїжи руської і польської причинить ся до витвореня przyjaźniejszych stosunków? Чи може се ті szlachetniejsze środki walki, які ухвалює п. Герман?...

С.

*) Допись ся залежала ся у нас троха, бо не мали ми місця помістити її раньше. *Ред.*

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Важне прінціпіяльне рішенє видав оноді** найвисший касацийний трибунал в справі передвиборчих зборів під голим небом і нового закона про виборчу охорону. Окружний суд в Цилеї, в Стириї, засудив був на арешт одного учасника передвиборчих зборів, що відбули ся під голим небом, за то, що він кидав піском і камінями на зібраних і перепиняв наради. Свій засуд опер цилейський суд на § 15. нового закона про охорону виборів, а не увзгляднив оправданя обжалованого, що ті збори були незаконні, бо про них не повідомлено перед тим власти. Найвисший трибунал касацийний був иншого погляду нїж цилейський суд, отже зніс той засуд і увільнив обжалованого від вини і кари. В мотивах свого рішеня найвисший трибунал зазначив, що всякі збори під голим небом підлягають коалїцийному законови і могуть дізнавати правної опіки лише в тім випадку, коли про них наперед повідомлено власть. Та обставина, що то є передвиборчі збори, не робить законним їх скликаня, а впрочім як раз тому, що новий закон про охорону виборів признає виборчим зборам висшу опіку, належить про скликанє кождих зборів під голим небом в час повідомити власть, аби дати їй можність зарядити відповідну охорону, бо урядженє таких зборів є виставлене на більшу небезпечність, чим збори в замкненім льокали.

— **„Русская культура“**, коли-б її оцїнювати на підставі „галицко-русскаго“ орґану „Галичанина“, представляєть ся не дуже то культурно, а імпонує хиба тим, що справдї трудно знайти де такі соковиті лайки, як на шпальтах „Галичанина“ в його „родномъ литературномъ языкѣ“. Ось так прим. з приводу нашої кореспонденциї про заходи проф. Гецева устроїти в Бучачи вечерницї в память Наумовича наш кореспондент удостоїв ся на шпальтах „Гал.“ таких епітетів: „украинская скотина“, „полицейская душа“, „подлецъ“, „бучацкій ослякъ“, „грязныя перья“, „распробестія“; наш дневник названо: „лейбъ-орґанъ скрытоубійцы Крата“; саму кореспонденцию: „болтовня осляковъ“; нашу партию: „нечистоплотною“ і „полудикою“; наших читачів: „скудоумными осляками“ — і т. д. Справжній букет „високо-культурних“ висловів, з якими наша мова, той „языкъ пастуховъ и свинопасовъ“ рішучо не годна конкурувати. І те все в яких дванайцятьох стрічках! Справдїж на сїм полї ми без застережень признаємо першенство „культурной рѣчи“ „Галичанина“...

— **Галицькі вибори перед віденським судом.** Перед віденським карним судом в VII. дїльници (Neubau) відбула ся в середу розправа, що була відгомоном галицьких виборів до державної ради. В червни м. р. в однїй з віденських реставраций відбуло ся польське віче, на котрім п. Людвик Тераковський обговорював результат виборів в Галичинї. Присутний на тім вічу комісар полїциї Білїнкевич зробив против Тераковського карне донесенє за підбурюванє. По зізнаням комісаря Тераковський у своїй промові назвав вибори в Галичинї злочинними, сказав про намісника ґр. Потоцького і старостів, що були бандою злочинцїв і як пси кидали ся на ріжних людий. Додав, що в однім окрузї староство задержало $^4/_5$ виборчих карт, що допускано ся насильств, що міністри продали ся галицькій шляхтї і т. п. На сьвідків візвано послів Морачевського, Діяманда і Кунїцького. Посол Морачевський на доказ правдивости слів Тераковського оповідав, що староство в Калуши наложило 50.000 корон полїцийних кар на ріжних виборцїв, котрі не йшли на руку старостї. По виборах сьвідок заключив зі старостою формальний контракт, що тих справ не порушить в парляментї, а староста зобовязав ся ті кари знести. З огляду на те, що сьвідки посли Діяманд і Лїберман не явили ся, розправу відложено.

— **„Ґалїчанїн“ пошив ся в дурнї.** Черновецькі часописи пустили дня 1. цьвітня, се-то на „prima Aprilis“ два жарти: оден про частинне затьмінє сонця, що мало відбути ся якраз 1. с. м., а другий про гостину в Чернівцях сласного норвеського подорожника Нанзена, який того самого дня мав виголосити відчит в салї музичного товариства. Але черновецька публика мала в тямцї торічні жарти, а до того затьмінє і Нанзен з'їхали ся так ненадійно, що се кождому впало в очи і — „затьмінє“ відбуло ся без жадного видця, а „відчит“ Нанзена без жадного слухача. Тимчасом в „Ґалїчанїнє“ читаємо простору новинку не лише про відчит Нанзена, але й про витанє його на двірци в Чернівцях та про бенкет, уряджений по відчитї „під чорним орлом“, в якім взяли участь буковинські нотаблї. На черновецьке „prima Aprilis“ зловили ся отже лиш одні редактори „Ґалїчанїна“. І тепер читачі їх будуть знати те, чого не знає нїхто другий, що Нанзен був Чернівцях. Скілько то таких автентичних вістий пустив орґан „істинно русскіх?“

— **Дальша істория „Gońc-ів“.** Як ми недавно доносили, ославлений Брандовський, програвши справу з кс. Ґораздовським, почав видавати новий бруковий дневник „Goniec“, а його бувший спільник, кс. Ґораздовський, стративши на сїй компанії кількадесять тисяч корон, остав ся при „Gońc-у polsk-ім“, який веде при помочи нової редакциї. Очевидно оба „Gońc-и“ взаїмно поборюють ся, специяльно-ж Брандовський не перебирає в средствах. Щоб зробити видавництву „Gońc-a polsk-ого“ збитка, Брандовський, опускаючи друкарню сеї часописи, зіпсув ротацийну машину, так що кс. Ґораздовський, хоч є правним властителем друкарнї „Gońc-a polsk-ого“, мусить поки-що друкувати свою ґазету в иншій друкарни, а навіть редакцию держати в иншім льокалю. Авантури між обома противниками стали такі прикрі, що іменований судом аж до оконечного поладнаня справи адмінїстратор друкарнї п. Краєвський (співредактор „Dziennik-a polsk-ого“) зрік ся того обовязку, не хотячи мати нїякого дїла з бруковцями. Однак суд резиґнациї не приняв і візвав полїцию, аби ввела п. Краєвського в його функциї, тим більше що Брандовський забрав ключі від льокалю своєї давної редакциї. Коли минулої пятницї п. Краєвський в товаристві двох полїцийних функціонарів хотїв отворити льокаль „Gońc-a polsk-ого в каменици „Днїстра“, застав при дверех Брандовського, котрий наставивши револьвер, загрозив смертию кождому, хто до нього приступить. На диво полїцийний аґент, замісць зробити лад з опришком, станув по його сторонї і порозумівшись телефонїчно з дирекциєю полїциї, звелїв Краєвському відійти з нїчим. Аж ві второк відбула ся в тій справі розправа в цивільнім судї, яка скінчила ся тим, що суд приказав Брандовському назад віддати ключі, а Краєвському поручив видавати старого „Gońc-a polsk-ого“ на власну одвічальність. Однак на тім істория „Gońc-ів“ не скінчила ся. Як тільки кс. Ґораздовський почав видавати дальше „Gońc-a polsk-ого“, Брандовський запізвав до суду одвічального редактора тої ґазети, емеритованого зелїзничого інжинїра Генрика Махальського о безправне видаванє „Gońc-a polsk-ого“ та о крадїж авторських прав, які приписують собі виключно дотеперішні редактори. Вчера відбула ся в повітовім карнім судї розправа, що скінчила ся вироком, забороняючим Махальському видаваня дневника під згаданим заголовком. Наслїдком того вироку запутана справа „Gońc-ів“ ще більше запутала ся, бо кс. Ґораздовський нїби і вивластив Брандовського з „Gońc-a polsk-ого“ і нї. Покищо стануло на тім, що кс. Ґораздовський видає „Gońc-a polsk-ого“ з підписом свого орґанїста а Брандовський загрозив дальшим процесом.

— **Руська ґімназия у Вижницї.** Посол Спинул доносить до „Буковини“, що наслїдком заходів руських послів мін. Мархет приобіцяв, що з днем 1. вересня с. р. буде у Вижницї отворена напевно чисто руська ґімназия. В сїм змислї мав дати мінїстер сими днями відповідь на дотичну інтерпеляцию п. Н. Василька. Ві второк мінїстер Мархет, промовляючи в буджетовій комісиї, дав запевненє, що руська ґімназия у Вижници буде отворена з початком нового року шкільного.

— **Цїсар не буде вже перед Великоднем удїлювати більше загальних авдиєнций та поверне до Бурґу аж по Великодни.** Великодні сьвята проведе монарх у своєї дочки архикнягинї Мариї Валериї у Вельзе, куда виїде вже д. 15. с. м. і остане там аж до 21. с. м. На другий місяць, дня 7-го мая, відбуде ся в Бурґу вельми сьвяточна хвиля. Того дня прибудуть нїмецькі союзні князї разом цїсарем Вільгельмом, щоб зложити цїсареви Франц Йосифови чолобитню з нагоди його ювилею. До Відня приїдуть: цїсар Вільгельм з жінкою, кн. реґент баварський Люітпольд, король Фридрих Август саський, король Вільгельм віртемберський; великі князї: Фридрих боденський, Франц Фридрих меклємбурський, Август меклємбурський; Август ольденбурський князї зі Фридрих ангальтський, Генрих XXIV. Reuss мол. лїнії, Кароль сасько-кобурсько-ґотайський, Юрій Шавмбурґ-Лїпе і Леопольд Лїпе-Детмольд. На той час прибудуть до Відня всї архикнязї і архикняжни габсбурського дому, щоб робити гонори двору гостям. Для князїв приладить ся апартаменти в Бурґу і Шенбрунї а евентуально в кількох замках під Віднем. Нїмецькі князї приїдуть на ріжні двірцї, через те у Відни буде сконсиґновано богато війська щоб творило шпалєри з двірцїв до Шенбруну.

— **Огнї.** В Галущинцях коло Тернополя знищила оноді пожежа фільварок і 19 селянських загород. Шкода дуже велика.

— **Арештованє фальшівників гроший у Львові** є одним доказом більше, якої зволочи налїзло та все ще налазить до нас з Росиї. Злодії, розбишаки, фальшівники гроший, всїлякого рода авантурники, шукають собі коли не постійного то бодай хвилевого приміщеня в Галичинї і стягають ся тут головно до більших міст та ведуть своє погане ремесло доти, доки аж полїциї не удасть ся їх вислїдити і зробити нешкідливими. В послїдних часах, як звісно, появили ся у Львові досить часто фальшиві 1- і 5-коронівки та монети по 10 і 20 сотиків, але якось не можна було викрити, хто їх фабрикує. Аж від кількох днїв звернула на себе увагу громада постійних гостий в шинку Люблїнера, котра необачно в голосній розмові зрадила свою тайну. Передвчера арештовано цїлу ватагу і знайдено при нїй готові фальшиві монети, а в помешканю Лейби Вайнера, прибувшого з Одеси, котрий мешкав при ул. Смерековій під ч. 4, знайдено цїлий варстат до відливаня і знаряди до викінчуваня монет. Крім Вайнера, у котрого знайдено 17 підроблених монет, арештовано ще Константина Сидорова, бувшого росийського поручника з Житомиря, Шмілу Ямпольського з Каменця подільського, Кузьму Сквавишева з Вітебська і Андрія Цьвіка масарського помічника зі Львова. Всї сидять тепер під ключем.

— **Селянин мілїонер.** У француськім селї Мірабель департаменту Дордонь помер недавно старий селяним Леверґ, полишивши маєток, який сусїди цїнили на кільканайцять тисяч франків. Однак судова комісия ствердила несподїваний факт, що Ляверґ лишив три мілїони готівкою і цїнними паперами. Сї скарби найдено в сїннику та всяких инших сховках. Ляверґ був нежонатий, що на селї рідко буває. З дому не виходив майже нїколи, хиба лише за орудкою, а жив тільки зі своєю службою.

— **Дрібні вісти.** Краєвий маршалок ґр. Ст. Баденї виїхав до Відня. — Цїсар надав старшому почтовому радникови, Рихардови Вопатернієви у Львові ордер зелїзної корони III. кл. — Львів дістане небавом 4 нові аптики: на середнім Личакові межи костелом св. Антония а ул. Гавзнера, на котру одержав концесию п. Ів. Лісовський; на Городецькім при ул. Бема концесию одержав п. Ем. Єзерський; при ул. св. Софії концесию одержав п. Ант. Маркович і при ул. Замарстинівській концесию одержав п. А. Обергард. — В Давидові, Прусах і Пикуловичах львівського повіта ширить ся шкарлятина. — В дорозї з Жовтанець до Львова вкрадено оноді народній учительцї п. Евгенії Залїтач куфер з одїнєм, білєм, всїлякою ґардеробою і книжками.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Марка еп. лат. Льва папи). Позавтра, в недїлю: Івана лїст. (лат. н. цьвітна).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

□ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. $7^1/_2$ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

В недїлю дня 12 цьвітня „Серед бурі“, історична драма зі сьпівами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сценї, „Мари“, родинна драма в 3 дїях ренріха Ібзена.

В середу дня 15. цьвітня с. р. „Різдвяна ніч“, (Царицинї черевечки), опера в 4 дїях М. Лисенка.

В четвер, пятницю і суботу представленя не буде.

□ **Пригадка.** Краєвий Союз кредитовий у Львові пригадує своїм членам, що 5% дивіденду від удїлів за 1907. рік буде виплачувати до кінця 1908. року. Непіднята в сїм часї дивіденда зістане дописана до удїлів. — *Дирекция.*

> **З Висшого музичного Інститута.** Третий з ряду прилюдний виступ елєвів науки фортепяну Висшого музичного Інститута відбуде ся в недїлю дня 12. с. м. в льокалю товариства („Народний Дім“, II. пов. о годинї 4. по пол.). Програма: 1) Sinding-Frühlingsrauschen, О. Курпяківна (кляса п. Старосольської). 2) Rubinstein-Polka de-dur, Ірена Селезїнка (кляса п. Криницької). 3) Grieg-Sonate a-moll-Finale, Grieg-Heimweh, Т. Демчишинівна (кл. п. Ясеницької). 4) C. Chaminade-Pas de Vvile О. Бандрівська (кл. п. Криницької) 5) Mendelssohn-Clavierstück Nr. 7, О. Яцишинівна (кл. п. Криницької). 6) Grieg-Carneval, О. Озаркевичівна (кл. п. Криницької). 7) Schumann-Andande con variazione, О. Яцишинівна і С. Левицька. Вступ безплатний. Видїл тов. імени М. Лисенка запрошує отсим Вп. Родимцїв до численної участи.

> **З Сянока.** Читальня „Просьвіти“ виставить в недїлю, дня 12 с. м. „Натальку Полтавку“ в сали „Яд Харузім“. Початок пів до 8 вечером.

Урядові вісти:

Іменованя. Намісник іменував рахункового практиканта намісництва, Стан. Понурського, рахунковим асистентом. — Мінїстер справедливости іменував ад'юнкта мужеського карного заведеня в Станиславові, Ґільнрайнера, контрольором вязниць краєвого суду в Кракові.

Наданє презенти. Намісництво запрезентувало о. Антона Мануляка, русько-кат. сотрудника в Кобаках, на опорожнену парохію цїсарського наданя в Микитинцях.

Стипендиї. Намісник надав опорожнені стипендиї з наукового фонду, призначеного для молодїжи руської народности, в річних квотах по 210 корон, почавши від шкільного року 1907/8, отсим студентам львівського унїверзитету: Мик. Срібному, ст. II. року прав; Адамови Миколаєвичови, ст. IV. року фільозофії: Ів. Демчукови, ст. IV. р. фільозофії і Теод. Занорі, ст. I. р. фільозофії, а також Ізид. Булї, ст. II. р. прав краківського унїверзитету.

Нові книжки і виданя:

◇ **Лїтературно-науковий Вістник книжка за март 1908.** Зміст: Іван Франко: Неначе сон; — Ю. Будяк: На веснї; — Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках; — Д. Семенченко (селянин з Харківщини) Страждають села...; — Марко Вовчок: Лист з Парижа; — Мих. Жук: Казка; — М. Кононенко: За думою дума; Мих. Грушевський: Культурно-національний рух на Українї в другій половинї XVI в. (далї); — Ол. Галичанка: Нові робітники; — Ів. Франко: Сучасні дослїди над сьвятим письмом (далї); — Сид. Молот: Орад; — З еспанських новельок, пер. Володимир Самійленко: Педро де Ново Кольсон: Гроза мінїстрів; — Р. Майнар Лягуерта: Патент 1300 (американське оповіданє); — Альфонсо Перес Ніева: З під даху; — Мартінес Руіс: Богема (уривки з щоденника); — Мих. Лозинський: Польська народова демократія; — Айтон Сінклєр: Нетри (далї) пер. Модеста Левицького; — Ів. Франко: Тен як історик французької революциї; — З фінських поетів, переспіви Павла Граба; — Оксанен (Альквіст): Бідолашна ти, матусю; — Суоніо (Кран): Коли б я мав буйні крила; — Вуарінен (Берґ): Як дасть Господь тобі врожай; — Новини нашої лїтератури: Вол. Леонтович: Збірник „Дзвін“; — Ф. Матушевський: З українського житя; — В. Панейко: За границею; — Біблїоґрафія; — Книжки надіслані до редакциї.

Зміст нової книжки ЛНВістника богатий і інтересний. Жаль тільки, що текст поміщених творів обезображений безлїчю друкарських похибок, які роблять його місцями просто незрозумілим. Правда, сей надмір друкарських похибок можна собі пояснити незвичностию київських складачів до української мови; редакция має з тим чимало клопотів, — все-ж таки друкарських помилок трохи через міру.

◇ **Економіст ч. 3.** Зміст: І А.: Про кооперативний рух в Росиї. — Про обезпеченє худоби. — О кредитї парцеляцийнім. — Біжучий рахунок. — Протокол V загальних зборів Товариства „Краєвий Союз Ревізийний“ у Львові з д. 25 марта 1908. — Оголошенє „Краєвого Союза Ревізийного“ у Львові. — X. загальні збори „Краєвого Союза Кредитового“ у Львові.

◇ *Лесь Медобірський.* **Вітер віє.** Пісня друга (Два випуски) Львів 1908.

◇ *Вячеслав Налковський.* **Про воду на суші і в морі.** (Із фізичної ґеоґрафії: Гідросфера). Станиславів 1908. Біблїотека для української молодїжи під редакциєю Антона Крушельницького число 2. — Цїна 80 сотиків.

Померли:

Антін Біржинський, парох в Посадї риботицький добромильського деканату, упокоїв ся дня 5. с. м. у 87. роцї житя а 51. сьвященства.

Д-р Володимир Шафранський, адвокат у Львові, член москвофільських товариств, помер вчера в 46. р. житя. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 10 цьвітня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб). На нинїшнім засїданю палати послів п. Брайтер зголосив нагле внесенє з жаданєм, щоби палата висловила протест против тайної, самовільної практики судової, доконуваної через військові власти супротив цивільних осіб і против нарушеня посольської недоторканости через сї власти. Крім сего має палата візвати правительство, щоби вже раз зроблено конець такому поступованю.

П. д-р К. Трильовський зголосив нагле внесенє в справі переслїдованя „Січий“ в Галичинї.

Внесеня зголосили між иншими: п. д-р Е. Олесницький о вчисленю Сколього до висшої кляси активального додатку; п. д-р Кость Левицький в справі обезпеченя на старість рільних робітників і малих господарів.

Інтерпеляциї внесли між иншими: п. Мих. Петрицький в справі поступованя надінспектора Пясецького при дирекциї зел. в Станиславові; в справі поступованя жандармериї в Галичинї і в справі зелїзничого руху на лїнії Львів-Копичинцї; п. Брайтер в справі непринятя кадета Мойсея Ґевантера до військової академії; п. Гудец в справі видалюваня росийських підданих через львівську полїцию; п. д-р Кость Левицький в справі непризволеня на руське товариство „Провидїнє“ у Львові; п. Штанд в справі поступованя жандармериї в Тернополи; п. Лїберман в справі бойкотованя ремісників через військові власти в Решові.

Палата приступила до дальшої дебати над мінїстерством публичних робіт. Промовляли пп. Зільберер (хр. соц), Ґінтер (нїм. пост.) і Ґостінчар (слов. кат.). Засїданє треває дальше.

З польського кола.

Відень. (Т. К. Б.). Нинї перед полуднем відбуло ся засїданє польського кола, на якім вибрано п. Стапінського третим заступником презеса кола, а п. Сьреднявського членом парляментарної комісиї.

Рахунок краєвого Товариства кредитового урядників і сьвящеників стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою у Львові, за місяць март 1908.

I. Стан довжний:		Кор. с.
1. Удїли членські		74.015·76
2. Фонд резервовий		7.894·29
3. Вкладки щадничі		—·—
а) стан на початку р.	К 268.487·41	
б) вложено до 29/II	К 33.064·45	
в) винято „ „	К 27.777·77	
позістає з кінцем місяця		273.774·09
4. Кредит банковий		117.190·92

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

5. Позичка в гал. фонді пропінац.	.	25.000·00
6. Сальдо відсотків	.	9.606·05
7. Неподнята дивіденда	.	1.527·75
8. Зиск за рік 1907 (решта).	.	3.560·10
9. Рах. ріжних сторін	.	326·80
Сума	.	512.895·76

II. Стан чинний:

1. Пожички на скрипти і векслі:		
а) стан на початку р.	К 457.264·09	
б) уділено до 29/II	К 105.018·—	
в) вплачено „	К 61.622·53	
стан з кінцем місяця	.	500.659·56
2. Кошти адміністрації	.	3.011·04
3. Кошти спору	.	391·16
4. Цінні папери фонду резервового	.	1.507·50
5. В щадниці почтовій (оборот чек)	.	317·17
6. Движимости	.	1.324·40
7. Льокації в Товариствах і банках	.	2.537·94
8. Рах. ріжних сторін	.	—
9. Готівка в касі з днем 31/III 1908	.	3.146·99
Сума	.	512.895·76

Членів прибуло с. р. 63 убуло —, остає з кінцем марта 1908, всіх членів 1196 з 1693 деклярованими уділами в сумі 84.650 К. Уділ членський К 50 (може бути вплачуваний ратами); висове 2 К. Товариство принимає вкладки щадничі на 4½%, позички уділяє на 7%. Обезпечує на житє в віденськім „Beamten-Vereiu-i" і Товаристві краківськім і уділяє дотичних інформаций безплатно.

Львів дня 31/III 1908.

Дирекция.

Надіслане.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську

в Перемишли при ул. Францішканській ч. 13.

364 9—10

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлішні по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найлучше.

Д-р ВЕЛИЧНО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярині, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—8

ЖІНОЧА СПІЛНА ПРОМИСЛОВА

„ТРУД"

У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.

Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сезоновинок **КАПЕЛЮХІВ** **найновійшої моди паризької.** Ціни дуже уміркувані, а вибір великий. — Поручає також свої умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекциї дамської, суконь і бідя, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солідно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплетні весільні виправи. — **СКЛЕП** заосмотрений в ріжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 5 6

XXXIX. Звичайні Загальні Збори

Товариства Каси Заїдаткової на повіт судовий щирецький, тов. зареєстр. з необм. порукою відбудуть ся в дни 16. цьвітня 1908 р. в салях товариства. Початок о год. 1. в полудне. Порядок дня:

1) Відчитанє протоколу з посл. заг. зборів.
2) Справозданє Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Внесенє комісиї контрольної Ради Надзираючої на удїленє абсолюторії Дирекциї.
4) Внесенє Ради надзираючої на розділ чистого зиску за рік 1907.
5) Внесеня членів.

В Щирци дня 2. цьвітня 1908. 461

За Раду Надзираючу:

Іван Кречковський предсідатель. *Володимир Могильницький* секретар.

Насіня ярин і цьвітів

сьвітової слави

VILMORIN ANDRIEUX

продає і висилає відворотною почтою

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ 367

Комісово Торговельний Дім

ул. Костюшка ч. 1. (*Народна Гостинниця*).

Добре насїнє — добрий збір!

Сьвіже насїнє ярин і цьвітів знаменито кільчиться *лише з торговлї*

Н. Волинського

Львів, площа Марійська ч. 3.

На жадане висилаю даром і оплатно богато ілюстрований цїнник. 374 6—?

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1867 в домі ч. 6 і 7 пл. Марійська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всілякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів громовводів так у Львові як і на провінциї. 362 5—30

Дім з огородом на селі або в місточку в східній Галичині купить „Оказатель квіту інсер. Ч. 808 у Львові poste restante. 462 2—3

ПОВОЗИ всілякого рода нові як також уживані а то: ландари, ландолєти, карити, фаетони, півкриті і отверті фаетони до повожения мужеські і дамські, тарантаси, віяки угорські, промислові вози, поручає по цінах конкуренційних **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 445 2 5

Пасїка! Визимовані сильні рамкові улї продав Ст. Журавівський ем. упр. школи в Старімселї, побіч Львова. За кождий улий 20 К. 435 3—3

Новість! Медове масло курьєційне 1 кат. кор. 1·25 в красним емайльованім ведерци 5 катр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Солецького улиця Батурого ч. 2 Львів. 881 6

Міґдали подешевлав лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Батурого ч. 2, Львів. 265

Церна руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовнівська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тіста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Відновляє, золотить ікони постаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше рїзбарська робітня Евст. **Щуплакевича,** Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул. Руська 20. 15—?

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14. 948—2

Академік вправний і совістний інструктор гляне сейчас лекциї або якого небудь занятя Зголошеня: Йосиф Решетило — Угнів. 476 1—5

Пошукую панночки Українки, котра була би помічною жінці в домовім господарстві і в вихованю двох донечок. Винадгородженє після умови. Зголошуватись прошу листовно під адресою: о. Омелян Калинич священик в Головенську горішнім, почта: Допушанка Хомин. 467 2—5

Пошукує ся дївка в добрим голосом, котрий умівби провадити кисарку громадську в руськім виданю. Зголошеня приймає Уряд парохіяльний в Хиплах п. Крукеничі. 475 1—3

Дяк пошукує місця від неділї Томиної, голос середний в добрим сьвідоцтвами уміє грати на фісгармонії занимав ся стенографиєм і апаратом фотографічним. Дамян Пирожок в Кімполюнгу на Буковинї. 477 1—1

Ринок 41 II. пов. 5 комнат о 2 великих салях до винайму. 463 2—2

Маєток у всхідній Галичині о обшарі около 800 моргів дуже доброї землї без серветутів є до спродани в цілости або в дорожї парцеляциї. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостиских. 461 3—6

Пошукую гайового, пасїчника „Адміністрация Діла" 446 4—4

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти" у Львові Ринок ч. 10 з отсим порядком денним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Розділ чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих.
5. Зміна статута.
6. Внесеня та інтерпеляциї членів.

Д-р Кость Лавицький предсідатель Ради надзираючої. *Васил Горбай* секретар. 434 3—3

Герб України

переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п.

Набути можна в

„Сокільскім Базарі"

Львів, ул. Руська ч. 20.

122в 9 ?

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою марков 8 129—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічно се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся нїяко фабрика.

Передовсїм просимо увважати, щоби кождда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо инше таке сьвічно приторучає „Народна Торговля". Сотки похвал і признань!!!

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з доличенем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

За половину ціни кошт!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густовні і тревалі коцаки повсякі по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцаки вовняні і фланельові, дивани, хідники, портиери, фіранки, сгори, капи на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найвищих цінах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

858 7—10

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япану, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся емігрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	10·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	3·05	—	2·—	—	9·00
Черновець	—	—	3·15	—	12·23
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·38	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	12·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	12·30	1·55	9·20	11·50
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9·20
Брухович	6·05†	—	3·25	5·30	9·03
Зимної води	5·00	7·25	1·1	5·33	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	9·25	2·15	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	8·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·35	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·31
Станиславова	—	—	—	5·51	—
Коломиї	—	—	3·25	—	—
Стрия	7·00	—	2·28	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·36	6·35	10·30
Самбора	7·28	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·17	11·05	—	7·10	11·25
Янова	8·50	9·15	1·35†	3·25	6·30
Брухович	6·15	11·05	2·28	5·45	3·34д
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Посцінні поїзди печатані тонстим друком. — Поїзди їдучі инше в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 ще день буковою д. і сьвята від 26/6 до 15/9 буковою и — в неділї і сьвята від 1/5

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Гваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 288.342 осіб в капіталами около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористїйшими услівями. 303 5—14

ШКАРПИТКИ від 40 сот.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД БІЛЯ

Найдешевша торговля ґалянтер. товарів

АДОЛЬФА РАППА

у Львові, Ринок ч. 11.

(напротив товариства „Просьвіта").

Поручає великий вибір власного виробу мужеского біля, краватов, рукавичок, парасолїв, лїсок шкіряних виробів, российских кальошів альбомів як також товлетового мила і перфумерії.

Великий вибір пушок на цигарети, тютюн, гроші і спінок з гербом Руси.

Хто не може особисто приїхати, тому тяжаю жаданий товар за попередним надісланєм готівки або посилатою. — Если не подобає ся приймаю назад. 12

Великий вибір біжутерії.

СОРОЧКИ від 2·30 сот.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руского Товариства Педагогічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

XVI. Звичайні Загальні Збори

ТОВАРИСТВА ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

відбудуть ся в четвер дня 14. н. ст. мая 1908 р. о год. 10 перед полуднем у власній сали Товариства у Львові (при улици Руській ч. 20.)

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Відчитанє протоколу XV Загальних Зборів з 9 мая 1907.
2. Справозданє Дирекциї і Ради надзираючої і замкненє рахунків за XV рік адмінїстрацийний (1907).
3. Справозданє Комісиї ревізийної і удїленє абсолюторії Дирекциї за XV рік адмінїстрацийний (1907).
4. Внесенє Ради надзираючої в справі ужитя надвижки з р. 1907 в сумі 302.782 корон*).
5. Вибори:
   а) почетного Президента Товариства на 3 роки (§. 18 стат.).
   б) 6 членів надзираючої Ради на протяг 6 лїт на місце уступаючих П. П. Д-ра Івана Гробельского, Йосифа Гурика, Григорія Кузьми, Д-ра Евгена Олесницького, Рафаїла Стеблецького і Д-ра Стефана Федака (§. 32 стат.).
   в) 5 заступників членів Ради надзираючої на 1 рік (§. 32 стат.).
   г) 3 членів комісиї ревізийної і 1 заступника на 1 рік (по мисли §. 45 стат.).
6. Інтерпеляциї членів.

*) З надвижки 302.782 кор. вносить Рада надзираюча призначити:

1) 20% до фонду резервового по мисли §. 9 б) статута . . . . . 60 557 К
2) звернути членам по мисли §. 52 статута 10% премій заплачених за рік 1907 . 215.990 К
3) на публичні добродїйні цїли по мисли §. 29 л) статута до розпорядимости Ради . 2.000 К
4) на фонд безпроцентових позичок і запомог на огнетревале покрите для погорівших членів . . . . . 20.000 К
5) а решту придїлити до фонду специяльного на звороти членам по мисли §. 52 і 17 ст. 4.235 К

Перед Зборами о годинї 8-ій рано відбуде ся Боголуженє в Церкві Успенія Пресьв. Богородицї.

474 1—1

Президент
ГРИГОРІЙ КУЗЬМА.

Дня 14 н. ст. мая 1908 о годинї 4-тій по полудни відбудуть ся

XII. Звичайні Загальні Збори

Товариства взаїмного кредиту „Днїстер"

сговаришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, у власній сали Товариства улиця Руська ч. 20.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1. Відчитанє протоколу XI. Загальних Зборів з 9 мая 1907.
2. Справозданє Дирекциї і Ради надзираючої і замкненє рахунків за XI рік адмінїстрацийний (1907).
3. Справозданє Комісиї ревізийної і удїленє абсолюторії Дирекциї за XI рік адмінїстрацийний (1907).
4. Внесенє Ради надзираючої в справі розділу зиску за р. 1907 в квотї 26.881 кор. 83 сот.*)
5. Інтерпеляциї членів.

*) З чистого зиску 26.881 кор. 83 сот. вносить Рада надзираюча призначити:

1) до фонду резервового по мисли §. 15 статута округло . . . . . 3.000 К — сот.
2) на дивіденди від удїлів членських (по 6%) . . . . . 11.942 К 83 сот.
3) на публичні цїли до розпорядимости надзираючої Ради . . . . . 5.000 К — сот.
4) перенести на слїдуючий рік решту . . . . . 4.939 К — сот.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Маєцкий) Коперника ч. 9.

Ч. 81. Львів, субота 11. н. ст. цьвітня (29. ст. ст. марця) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Осторога.

Кілька місяців тому взад подали ми за реляциями німецької і польської преси, що приготовлюєть ся з боку правительства південно-американської держави Ріо Ґранде до Суль плян стягнути до того краю масову еміґрацию Русинів та що се правительство вислало осібного делеґата до Галичини для введеня в житє еміґрацийного руху. І справді, незабаром появив ся в Галичині американський емісар, якийсь ґраф чи барон, та розпочав енерґічну акцию для здійсненя кольонізацийних плянів. Той емісар увійшов у тісний контакт з Поляками, з окрема з „вшехполяками“, котрі задумали використати американську пропозицию для своїх плянів і мрій про польську заморську кольоніяльну політику та про будучу польську торговлю заморську. Наступило порозумінє між Поляками і представником полуднево-американської держави; Поляки з'обовязали ся достарчити до Ріо Ґранде до Суль потрібну масу руських еміґрантів а американський емісар прирік Полякам ґарантиї на спольщенє відорваних від рідного пня руських еміґрантів. У результаті розгоріла по східній Галичині, а навіть по російській Волині і Поділю, енерґічна аґітация, заінавґурована Słow-ом polsk-им і його зазивами. Słowo polskie з одушевленєм привитало передовою статею приїзд і пляни американського емісара тай не перестає взивати до аґітациї за висиланєм руських еміґрантів до Ріо Ґранде до Суль, яке має в будуччині статись „czwartą dzielnicą Polski“. Перед кількома днями вшехпольський орґан знова напер на польську суспільність, аби розвинула еміґрацийну аґітацию.

Успіхи сеї роботи вже показують ся. День-у-день переїздить через Осьвєнцім пять до шість зелїзничих возів, повних руських еміґрантів. З усіх сторін краю доходять до нас звістки про аґентів еміґрацийних, котрі обманчивими обіцянками вводять наше селянство в стан еміґрацийної горячки. Через львівський зелїзничий дворець великими гуртами переїздять наші еміґранти.

На небезпеку ситуациї звернули ми увагу зараз по появі ґазетних донесень. По приїзді американського аґента до Львова помістили ми фахову статю д-ра Степана Рудницького, виказуючу просто убийчі для наших людий кліматичні відносини країни Ріо Ґранде до Суль. Тепер-же, коли еміґрацийна горячка розвинулась взастрашаючих розмірах, ми звертаємось до наших діячів, духовенства, інтеліґентів, та до всіх наших людий по краю, котрі сходять ся з нашим селянством, аби при кождій нагоді протидїлали еміґрацийним польсько-американським забаганкам і злочинній еміґрацийній аґітациї та клали перед очі розгорячкованого селянства всю небезпеку, яка в Ріо Ґранде до Суль жде їх.

Ми повинні-би звернутись і до ц. к. намісництва з зазивом о спиненє шкідливої аґітациї. Одначе, як се донесла в своїм часї польська преса, американський емісар відбув конференцию з еміґрацийним референтом львівського ц. к. намісництва та придбав для своїх змагань опіку і патронат польської адміністрациї. Тож енерґічна контр-акция власними нашими силами є безпроволочно конечна, бо „periculum in mora“.

— —

В тій справі дістаємо до оповіщеня отсю відозву:

Русини і Русинки!

Не слухайте польських ґазет, що в Бразилії є рай і не їдьте туди! Не слухайте аґентів, що вас підмовляють рідну руську землю покидати і в відвічні пралїси бразилійські їхати. Землї, а властиво лїса, за дурно там не дають, а треба сплачувати. Праця-ж там при зрубованю грубезних дерев у пралїсї і при справленю тої землї лїсової під управу є дуже-дуже тяжка. Не забудьте на те, що як 1895 р. над 50.000 Русинів Поляки вивезли до Бразилії, то через далеку невигідну їзду і через змінене підсонє, жовту фебру і другі заразливі хороби і через тяжку працю та відмінний спосіб житя вимерло над 10.000 (десять тисяч) Русинів. Коли оо. Василияни приїхали до Бразилії, то застали лиш в одній кольонії Prudentopolis 3.000 руських гробів. А чи знаєте, чому так польські ґазети дораджують їхати до Бразилії. Ото тому, щоби ви, Русини, покинули прадїдну свою землю руську, котру засїли-б зараз Поляки. Томуж Русини й Русинки! Кого голод не випихає з рідного руського краю, най не їде до Бразилії! До Бразилії най лиш їде той, хто не має нїчого до страченя.

Заразом повідомляє ся тих Русинів, котрі зголосили ся до нашого товариства, щоби під нашою охороною їх відослати до Бразилії, що в найблизшім часї будуть повідомлені, як мають поступати.

Повідомляє ся заразом тих, що хотять їхати до Бразилії, що вони мусять поносити значні кошти, поки всядуть на корабель, — а то за білет від кождої особи над 10 літ зі Львова до Бреми або Гамбурґа коло 34 корон, а крім того заступникови фірми перевозової в портовім місті від кождої дорослої особи по 15 корон, а від кождої дитини до 12 року по $7^1/_2$ кор.

Просить ся всї руські ґазети о поміщенє сего оголошеня.

Від руського Товариства сьв. Рафаїла у Львові (ул. Коперника ч. 36).

Львів 11. цьвітня 1908.

Тит Ревакович.

Польська преса про вступленє людовців до кола.

Цїла польська преса, з виїмком социяльно-демократичної, витає вступленє клюбу людовців до польського кола як акт великого політичного значіня, котрий мати-ме великий вплив і на політику польського кола в австрийськім парляменті і на польську національну політику в краю.

„З'єдиненє польських послів — пише найстарший орґан польської шляхти, краківський „Czas“ — є зворотною точкою в нашій політиці з огляду на наше становище в австрийськім парляменті, в відносинах до правительства і до инших партий, бо дає нашому представництву більшу силу чисельну і ту моральну, якою є солїдарність одного народу супроти инших. Вступленє людовців до кола має далї не даюче ся обчислити значінє для наших внутрішних краєвих відносин, як підстава для спільної позитивної праці. Одначе здаємо собі справу, що є се вправді незвичайно сильна, але тільки підстава, тільки фундамент, на котрім ще треба поставити будову. Та будова не відбудеть ся без трудностий, без напруженя сил, без уступок, без доброї віри і взаїмного довіря. Але як при вступленю до кола усунено всї трудности, так маємо надію, що і в будучности зникати-муть трудности, що перешкаджають в осягненю позитивних результатів“.

В тім самім дусї пише віденський кореспондент „Czas-у“. „Коло польське — пише він — буде від тепер одним з трьох чисельно найсильнїйших парляментарних клюбів, а його вплив буде більший від тамтих з огляду на — мимо всїх змін — більшу, бо на національнім почутю оперту солїдарність. Але ще може більшу вагу матиме те з'єдиненє для внутрішних краєвих відносин. Вільні від внутрішної боротьби національні ґрупи виступлять в будучности як одна суспільна маса, щоб успішно стати до боротьби проти всїх ґруп ненаціональних“. — Дальшими користями на думку кореспондента „Czas-у“ буде то, що в колї втихнуть фракцийні антаґонізми, а в кінци то, що серед людовців знаходять ся „одиниці, котрих рада, знанє відносин і досьвід можуть бути для кола дуже пожадані“.

Такі самі думки висловляє також орґан східно-галицької польської шляхти, „Cazeta Narodowa“. Вступленє людовців до кола на її думку „зміцнить повагу кола на-зверх, супроти инших партий і правительства, а крім того треба припускати, що при спільній праці уступить істнуюча ще нехіть та недовірє та що та спільна праця в парляменті розширить ся в недалекій будучности і на спільну та згідну національну працю в краю.

Демократичні орґани, подїляючи про наслїдки з'єдиненя польських послів у колї думки орґанів консервативних, старають ся витолкувати те з'єдиненє політичними та суспільними причинами.

„Головної причини — пише краківська „Nowa Reforma“ — треба глядати в виборчій реформі до парляменту. Вона се зробила, що в колї настали зміни, які недавно видавали ся ще неможливими. Завдяки їй польське коло здемократизувало ся, його характер зі шляхотсько-консервативного став демократично-людовий“.

В прикрім положеню знаходить ся „Słowo polskie“. Воно веде з людовцями завзяту партийну боротьбу, а тут треба їх хвалити. І воно хвалить їх так, щоби при тій нагоді таки найбільше похвалити свою партию. В з'єдиненю людовців з колом воно найсильнїйше підчеркує „факт, що серед широких селянських верств, які признають ся до партиї людовців, сьвідомість потреби національної солїдарности на-зверх зросла на стільки, що уможливила послам тої партиї злуку з польським колом. Є се великий здобуток національної думки“. До такого зросту національної сьвідомости причинили ся на думку народово-демократичного орґану антипольські закони в Прусиї, — „але не менше і партия народово-демократична може приписати собі значну часть тої заслуги. Пропаґанда серед народу ідеї національної єдности, ставленя інтересу національного висше клясових і партийних, ширена словом живим і писаним через „Ojczyzn-у“ та ріжні видавництва, мусїла безпосередно чи посередно впливати також на ряди людовців“.

Коли орґани тих партий, котрі творили дотеперішне польське коло тїшать ся з „наверненя“ людовців та співають патріотичні гимни, орґан людовців „Kurjer lwowski“ стараєть ся цїлу річ представити з політично-суспільного становища, стараєть ся — так сказати — витолкувати поступок своїх послів. Отже для нього вступленє людовців до кола є „фактом і актом політичним“, є „санкциєю істнуючого вже певного настрою“. „Що-ж се за настрій?“ — питає він і відповідає: „На нашу думку той настрій є радше пробудженою сьвідомістю, що в краю істнують дозрілі вже нові політично-національні сили, які домагають ся не тільки рівноправности, але також рівного розкладу відповідальности за долю краю. Посли людовці не приносять колу пропозициї вимінного торгу мозками для всїлякого вжитку (натяк на народову демократию), але своє власне почутє сили, свою віру в будучність народу і свою готовість приняти на себе відповідальність за будучу долю краю. В самім колї посли людовці будуть меншістю, але колу приносять вони співробітництво пробудженого і осьвідомленого селянства“.

Так само віденський кореспондент „Kurjer a lwowsk.“ пише, що з'єдиненє „помогло тільки ріжним ґрупам в колї до виявленя на-зверх та улеґалїзованя нових політичних відносин, котрі мають реальний підклад в виборах, переведених на підставі загального голосованя“.

Инакше дивлять ся на сю справу тільки польські социяльно-демократичні орґани, львівський „Głos“ і краківський „Naprzód“, котрі оцїнюють вступленє людовців до кола так само, як і ми, — як скріпленє польського шляхотського панованя над краєм і ослабленє народної опозициї проти того панованя.

„На людовців — пише „Głos“ — спадає тепер велика відповідальність за будучу політику кола... Даючи колу вплив і силу, відповідають вони також за те, який ужиток зробить коло з того впливу... За надужитя і насильства, сповнювані на народї в Галичині, відповідає від нинї не Ґломбінський і Абрагамович, але Ґломбінський, Абрагамович і Стапінський... Ми, социяльні демократи, в політичні успіхи не віримо, — від нинї маємо вважати їх офіцияльними підпорами правлячих сфер, дезертирами опозициї... Для опозицийного руху в Галичині день, в котрім довершило ся формальне вступленє людовців до кола, уважаємо нещасливим“.

В тім самім дусї пише краківський соц.-дем. орґан: „Людовці в колї, то завмертє всякої опозициї в краю з виїмком социяльної демократиї. Такі чи инакші умови не змінять факту, що людовці ще перед тим заключили союз з консерватистами в справі соймових виборів, а такий союз не може силою річий обмежати ся до одного випадку. Потягне він за собою ще більшу залежність людовців від консервативної части кола, хоч-би задля принципу, проголошеного також „національним“, що віденське коло є тільки делеґациєю галицького сойму. Людовці мати-муть звязані руки супроти поступованя старостів, котрі супроти решти опозициї в краю не перестануть примінювати своєї дотеперішньої тактики при виборах. Опозицийність людовців належить тепер до минувшости... Людовці перейшли на сторону правлячої клїки — социяльні демократи одні держать прапор опозициї“.

Про Русинів, про опозицийність руських народних мас і руських політичних партий польський соц.-дем. орґан забув. Для польських демократів социяльних, — так само, як і для народових — край репрезентують тільки Поляки, а Русини, се „obcoplemienny żywioł wewnętrzny“..

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів (гл. телеґрами у вчерашнім числї) в дальшій дискусиї над справою нового міністерства робіт промовляв п. Кафтан, домагаючись утвореня краєвих дирекций будівництва, прибічної технічної ради та нового міністерства для справ социяльно-політичних і промислових і для справ обезпеченя робітників і ремісників на старість. — П. Сьвертня критикує придїлений новому міністерству круг дїланя і жадає в нїм змін. Бесїдник домагає ся також від правительства, щоби раз уже приступило до будови каналів Відень-Краків. — По замкненю дискусиї вибрано ґенеральними бесїдниками п. Станєка (ческ. аґрар.) і Зайца (соц. дем.). Перший промовляв за предложенєм, другий ще раз запротестував против незгідного з конституциєю і реґуляміном способу утвореня нового міністерства. — По кількох спростованях фактичних принято у всїх читанях закон про орґанізацию нового міністерства публичних робіт. — Опісля приступлено до голосованя над резолюциями п. Ґінтера (нїм. поступ.). З десяти резолюций принято 5, відкинено 2, а прочі 3 придїлено буджетовій комісиї. Між иншими принято резолюцию в справі технїчних дирекций при краєвих властях, против чого різко запротестували социяльні демократи.

Дальше повідомив палату віцепрезидент п. Жачек, що п. Гок (нїм. поступ.) вніс інтерпеляцию в справі брошури проф. Вармунда, та заявив, що не допустить до відчитаня тої інтерпеляциї і зарядить засїданє тайне. По трьох годинах тайного засїданя почали ся назад явні наради, котрих предметом було кілька запитів до президиї палати.

Наконець віцепрезидент запропонував, щоби наступуюче засїданє зібрало ся д 23. с. м. На се п. Давидяк звернув увагу, що гр. кат. великодні сьвята припадають на 26—28 с. м., і зажадав, щоби засїданє зібрало ся аж д. 30. с. м. Внесенє се принято і тим закінчено засїданє.

Парляментарні справи.

Нагле внесенє в справі буджету.

Переводити державні конечности при помочи наглих внесень готово стати постійною практикою „народного парляменту“. Як уже звісно зі справозданя у вчерашнім числї, на четверговім (9 с. м.) засїданю палати послів пос. Штайвендер поставив нагле внесенє в справі поставленя на денний порядок другого читаня буджетового предложеня. Се нагле внесенє поставлено за згодою парляментарної більшости, котра, бачучи, що звичайною дорогою не можна би полагодити буджету в приписанім часї навіть тодї, коли-б усунено всї перешкоди в комісиї і в палатї, бо парляментарний календар (соймова сесия, делеґацийна сесия, лїтні фериї) на се не позваляє, — рішила й сим разом покористувати ся наглим внесенєм. Внесенє Штайнвендера прийде під наради на однім з перших посьвяточних засїдань. Щоб не гаяти часу, ждучи на скінченє нарад в буджетовій комісиї, домагаєть ся воно другого читаня тих позиций буджету, які вже комісия полагодила, так що кожда позиция, полагоджена в комісиї, приходила би з черги до повної палати. Про скороченє дебати відбудуть ся ще окремі наради клюбів. Та мимо всего того в парляментарних кругах задивляють ся скептично на те, чи й таким способом можна буде полагодити буджет перед лїтними фериями. Тим більше, що перед внесенєм Штайнвендера є цїлий ряд вчаснїйших наглих внесень, між ними кілька руських, котрі дуже легко можуть бути використані в обструкцийних цїлях для припізненя ухваленя буджету.

Завішенє оружя в чесько-німецькім язиковім спорі

мимо бажань бар. Бека не здійснюєть ся. Засїданє німецької комісиї 9-ох, яке відбуло ся 9 с. м. під проводом пос. Сильвестра і в присутности німецького міністра-земляка Пешки, сконстатувало, що настрій серед німецького населеня Чехії стає що-раз гірший, чого причиною являють ся нові надужитя зі сторони чеських урядників. Завішенє оружя, о яке просив в своїй буджетовій промові бар. Бек, може наступити лиш тодї, коли буде привернений status quo ante також у внутрішній урядовій мові. Порішено, що пос. Пахер має в запитаню, зверненім до президента міністрів і до цїлого правительства зібрати разом всї жалоби з послїдних днїв. Комісия ухвалила зібрати ся знов, коли лиш настане якась зміна в політичних або парляментарних відносинах.

Депутция румунських студентів

явила ся вчера в міністра просьвіти Мархета з просьбою о заложенє катедри румунської істориї в черновецькім унїверзитетї. Міністер обіцяв сю просьбу „по змозї“ узгляднити.

Заграничний огляд.

Великодня подорож кн. Більова.

Нинї виїхав кн. Більов через Монахію і Верону до Риму, де пробуде через дві недїлї. За весь час свого римського побуту буде німецький канцлєр сам полагоджувати німецькі урядові справи. В Римі буде кн. Більов на авдиєнциї у короля а також у папи. Послуханє у короля та конференциї з італїйськими дипльоматами а особливо з міністром справ заграничних будуть мати на метї головно обговоренє справ потрійного союза, особливо у відношеню до балканського питаня, яке стало тепер незвичайно актуальне через останні зелїзничі проєкти та нові проєкти македонських реформ. Більше чим Більова гостина в Квіриналї цікавить політичний сьвіт його будуче послуханє у Ватиканї. Останним разом був кн. Більов у Римі ще за папи Льва XIII-ого, так що його теперішний побут у Ватиканї коментують формально як представленє новому папі Пієви X-ому. Але-ж подорож канцлєра до апостольської столиці має на метї ще й инші цїли, — більш актуальні під зглядом політичним. Останними роками змінили ся політичні відносини в німецькій державі так, що католицькі партиї: центр та Поляки стали в різкій опозициї до правительства, яке опираєть ся на доволї дивнім бльоку, зліпленім консерватистів і лїбералів. Кн. Більови залежало-б богато, як би з Ватикану впливано на центр, щоб він змінив курс своєї дотеперішної політики. Крім того між Берлїном а Ватиканом не полагоджена ще справа іменованя німецького кардинала на місце пок. Штайнгубера, а дальше і се остає найбільш дразливою квестиєю — обсада познансько-гнїзненської архиєпископії, осиротілої через смерть архиеп. Стаблєвського.

Німецький уряд всїми силами змагає до того, щоб ту архиепископську столицю обсадити якимсь Німцем, та на се ще й досї не може добити ся згоди Ватикану, який — поки що — не хоче допустити до такого враженя національних почувань познанських Поляків. Не виключені також комбінациї про іменованє познанським архиепископом Німця прихильного Полякам, або якого Поляка, сприяючого Німцям, але їй Берлїн не дуже рад, бо й пок. архиеп. Стаблєвський уходив в хвилї номінациї за знімчену людину а відтак рішучо обстоював за правами польської мови в церкві і школї. Кн. Більов буде старати ся Ватикан — і то не так самого папу, який в політичні справи не радо вдаєть ся, як державного секретаря кард. Дон Мері де Валя — примирити до своєї антипольської політики. Чи доведе се до якого успіху, покаже тільки будучність. Поки одначе не прийде до порозуміня між Берлїном а Ватиканом управляти-ме познанською архидиєцезиєю провізорично епископ Лїковський.

По при сї публичні справи має кн. Більов полагодити в Римі ще й свої приватні дїла — огляне там вілю „Мальту“, яка незабаром перейде на його власність; у ній мабуть замешкає колись теперішний німецький канцлєр, коли перейде на стан супочинку.

Холмська справа в „Думі“ й „Совітї“.

Законопроєкт про видїленє української Холмщини з Королївства польського увійде на дневний порядок думи тільки в найблизшій будуччи-

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ признані загально за найлїпші поручає головний склад вудженин ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4. П. Т. Купцям значний опуст. Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно

Памятайте, що найлїпша горівка є тілько у фабрицї Зиґфрида Кребса Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

ні. Про його долю годї що-небудь сказати, бо досї за її виділенєм побивають ся тільки праві посли і то головно в інтересї православної церкви. Російська лївиця — як звичайно — в наших справах не з'орієнтована а до того й із сентиментальности до Поляків займає доволї неприхильне становище до сеї справи, щоби мовляв не допускати до четвертого роздїлу Польщі! Те, що холмська справа має незабаром стати на дчевнім порядку, вплинуло в значній мірі також на останні заходи польсько-російського зближеня, яке — поки-що — не зазначило ся виднїйшими успіхами.

Прелюдії до властивої холмської дебати і в „Державній Думі" і в „Державній Радї" — вже зайшли. В „Думі" порушено на днях холмську справу при нагодї обговорювання буджету православної церкви. Польський посол Димша, забравши в сій дебатї голос, виказував що холмських сьвящеників в Холмщинї оплачуєть ся незвичайно високо тільки на те, щоб сповнювали русифікацийну місию проти місцевого нїбито польського населеня! Знова-ж еп. Евлогій і варшавський посол Алєксєєв що сили доказували, що не православне але католицько-польське духовенство веде в Холмщинї агресивну пропаганду та що висша платня холмських пастирів православних, які мають дуже мало вірних, зовсїм не вирівнує важких доскулювань, які вони мусять зносити від польських шовінїстів. Про те, що й римо-католицькі польські ксьондзи й російські батюшки являють ся чужими холмським Українцям — не впало в Думі й слово. Не догадали ся противники польонїзациї Холмщан через латинське духовенство, що найкрасше-б зарадити сему можна через привернене прав греко-католицькій церкві в Холмщинї...

В Державній Радї зійшла мова на Холмщину з приводу, ухваленого вже думою законопроєкту про введене викладів польської мови та практичних лекцій аритметики тою мовою в холмських семинариях в Білій і Холмі в Холмщинї та про установлене етатових учителїв польської мови в семинариях Андрієвським, Сїлецьким, Сїлницьким, Вимисльцьким і Левичицьким і учителя литовської мови у Вепварським учит. семинари. В справі сїй не було угоди навіть серед комісиї законодатної ініциятиви, тож і дебата в плєнум Совіта була дуже оживлена та протягла ся через два засїданя. На першім засїданю виступали проти законопроєкту особливо реакціонери Стишинський, Дурново та ин. Оболенський, вважаючи його небезпечним для „русско-і" державної й національної ідеї, бо він готов довести до польонїзациї усїх шкіл в Польськім Королївстві. Законопроєкт боронили Евстахій Добєцкі, б. міністер просьвіти Каверман та „творець російської конституциї" гр. Вітте, який горячо заступав ся за тим, що польської мови й релїгії мусить ся учити в Королївстві польським по польськи, бо инакше політика буде прямо протидержавна! На другім засїданю рішучо заступав ся за законопроєктом тільки Корвін-Мілєвський і Ковалевський та ще й Грім і Сабуров, який доказував педагогічну конечність внесеного законопроєкту, яку затемнили тільки політичні мотиви. По промовах Кобилїнського й Наришкіна, які виступали проти научуваня польською мовою в Холмщинї, щоб не витворювати там штучно кадрів „бажаючих вчити ся по польськи" приступлено до голосованя, в якім першу точку внесеного законопроєкту а саме про научуване польською мовою по семинариях в Холмі і Білій — відкинено 81 голосами проти 73, через що цїлий законопроєкт верне знов до комісиї.

Розуміють ся, що і в Совітї так само, як се було в Думі нїхто не підніс того, що по холмських семинариях треба б учити українською мовою. На всякий случай треба сказати, що як Поляки квестиї допущеня польської мови до холмських семинарів хотїли ужити як пробного камінця своїх взаємин з теперішними міродатними репрезентами російської політики — то проба ся вийшла для них некорисно!

Одесу втихомирюють.

(Допись з закордонної України).

Не так давно в Одесї що дня трапляло ся кілька грабіжок та вбивань. При сих нападах на мирних жителїв, так зв. експроприяциях, полїция грала зовсїм пасивну ролю. Між широким громадянством ходили чутки, що полїция від сих грабіжок має свою пайку а найбільш осьвідомлені казали, що уряд сьвідомо попускає грабіжи, аби залякати людий анархією і зазначити сим, що без його допомоги в Росиї не може бути житя.

Грабіжники були спеціялісти й ділєтанти, часом з інтеліґентного пролєтариату, здебільшого-ж з робітників, повиганяних з заводів за політичні пересьвідченя або за страйки, — словом, голодна юрба.

Спершу сї розбійницькі організациї виступали зрідка, але вміло, сьміливо, навіть по геройськи. Далї з'явило ся багато дрібних банд, навіть поодиноких експроприяторів, що усїх купців та крамарів, взагалї всю буржуазию і грошовиту інтеліґенцию примушували платити щомісячний налог. Приходили „уповноважнені", доручали листи з печатию „анархістів-комунїстів" і казали видати їм 100 чи 1000 карб., часом і більше. Починав ся торг. Купець просить, благає, упевняє, що нема гроший, бо погано стала торговля, нарештї платче. Инодї кінчило ся тим, що замість 1000 крб. грабіжники одержують 10 або й менше і йдуть далї. Коли хто категорично відмовляєть ся, того вбивають або бровнїнгами або кидають в помешкане бомбу, а самі без слїду зникають. Жалїти ся не було кому; відбивати ся не було чим, бо при військовому станї не дозволяєть ся мати зброю.

Коли таке житє, якого не може собі уявити ні один член культурної держави, увійшло у нас у звичай і перестало не тільки нас лякати, а й цїкавити, аж тодї уряд звернув свою милостиву увагу на грабіжників.

Кілька місяців назад, по смерти відомого Українця Новицького, настановлено часового генерал-губернатора Толмачева, що перед тим втихомирював Кавказ, а їдучи в Одесу мав у царя аудиєнцию і дістав інструкцию припинити грабіжки та вбивства в Одесї.

Він узяв ся до сього енергічно: поскидав багато полїцаїв, низших і висших, викликав собі з Кавказа Татар на місце увільнених, і тепер полїция полює на грабіжників і, коли їх зловить, то або тут-же і вбиває або тягне до тюрми, а звідси на шибеницю. Звичайно така боротьба з голодною голотою, то однаково, що літом труїти мух там, де близько смердить падло. Прилюдні грабіжи по троху зникають, але починають ся таємні крадіжки і самовбивства. Окрім того нерідко трапляєть ся, що полїция вбиває сторонних людий. Ось на днях убито ученика, що вийшов на прохід, а коли за ним погнав ся полїцай, то він заскочив у браму, де його полїцай і вбив. Взагалї ученикам ріжних шкіл небезпечно ходити, бо грабіжники часто зодягають ся в їхню форму (мундур).

Колиб тільки генерал Толмачев обмежив свою роботу на тому, щоби ловити та вішати грабіжників, то знайшло-б ся немало таких, щоб йому дякували. Та очевидно і тепер дякують грошовиті люди, бо склали йому вже кілька десятків тисяч на боротьбу з грабіжниками. З сих грошей Толмачев дає тим, кого поранять грабіжники, а як убють, то дає запомогу його сїм'ї.

Але така роля за мала для Толмачева: він завзяв ся з корінєм вирвати крамолу. І от завів вселюдне шпигунство і „русскіе люди" пишуть до нього таку силу доносів, що вже він не має часу їх перечитувати і оповіщає через часописи, що буде палити всї ті листи, де непідписаний їх автор. А проте часто-густо прочитаєте в газетах, що генерал-губернатор Толмачев викликає до себе автора письма, що підписав ся „благонадежная" або „русская" або ще як.

Здебільшого доноси пише прекрасна жіноча порода, очевидячки бажаючи стати хоч на сьому полї в рівних правах з чоловіками.

Має генерал-губернатор найтїснїйші звязки з союзом русского народа, до котрого і сам належить, а через те тепер в Одесї у с е робить союз через с в о г о губернатора, що править городом по своїй уподобі, як справжнїй сатрап. І вся Росия тепер поділена на сатрапії, як колись у старовину древна перська імперия.

Через поговори та доноси що божого дня висилають ся з Одеси невинуваті люди тільки за те, що не можуть думати та робити як „союзники", хоч се і йде на перекір нашим російським законам, що утворив цар не тільки для союзників, а для всїх Росиян. І от тепер ті, що колись повірили цареви, котрий дав нам свободу, що нїчим не заплямили своєї дїяльности як російські громадяни, тільки за свою віру в царя і викидають ся з колії свого житя, бо колись проявили свою участь у виборах до державної думи і не давали своїх голосів за „союзників".

Такі вчинки Толмачева не тільки викликають обурене серед усього громадянства, але люди, що вміють робити і кидати бомби, прислали йому вже кілька смертних присудів. На се чорна сотня союзницька відповіла так: коли буде вбито Толмачева, то вони вбють Щепкина й Пергамента. Щепкин — то посол до першої думи, а Пергамент — до другої й третьої. І сьому можна вірити, бо що-й-но засипали землею в Катеринославі доктора Караваєва, посла до першої думи, котрого в його домі у день убили чорносотенцї за те, що в думі він разом з Йолосом та Герценштайном обстоював примусовий викуп землї для селян.

Найбільше неправди терплять від генерала ті, що мають урядові або громадські посади. З ними зовсїм уже не церемонять ся, а просто: роблять безнїякого поводу в ночи трус і хоч нїчого не знаходять, проте беруть до тюрми, а уряд або мійська управа зараз-же увільняє арештованого з посади. Тепер в Одесї мійська дума (рада) і мійська управа поспіль складаєть ся з „істінно-русских".

Але управа не тільки викидає тих служачих, що не хочуть записувати ся в союз, а ще й сама показує жандармам, кого треба потрусити, щоби потім лекше було викинути його з посади. Ганебні вчинки одеської управи доходять до того, що мійський голова, мер півмілїонного торговельного і культурного города, союзник Мойсеєв, обліплений шпигами, добровільно бере на себе ролю жандарма і на своїй авдиєнциї заявляє так служачим: „Кружокъ доноситъ, что вы неблагонадежный. Предупреждаю васъ объ этомъ"...

„Кружок"—се союзники-шпиги, що раді всякими способами зіпхнути з посади кождого, аби на його місце самим сїсти. І врешті таки сїдають, бо управа зробила вже і тепер робить справжнїй погром між служачими і багато найкрасших уже повикидано, а на їхне місце поспіль сїдають чорносотенцї. Хто записуєть ся в союз, тому великі й багаті милости. Ось до якого ганебного стану дійшло одеське мійське самоурядоване.

Газети притихли, боючись кар та тюрми. А що путнього писати не можна, а треба, щоб у читачів не стратив ся до газети інтерес, то пишуть усякі оплетнї, поговори, лають ся проміж себе, обріхують порядних людий. Особливо праві газети зацьковують усю інтеліґенцию, надто Жидів, Поляків та Українців; але й лївe „Одесское Обозрѣніе", що уважає себе органом ес-деків, сходить ся в дїяльности й тактиці з „Русскою Рѣчью", бо, мовляв, лїберальна інтеліґенция — то буржуї та націоналісти, що програли робітницьку справу за часів революциї.

Оттаке житє в Одесї та таке більше меньше скрізь, бо скрізь сидять сатрапи, котрим доручено лїквідувати здобутки визвольного руху, натомісць прищепити повну деморалїзацию, ренегатство, шпигунство. З таким громадянством спокійнїйше жити-меть ся на верхах. Справдї перекинчиків багато, а ще більше таких, що хоч і принишкли, та затаїли в собі злобу; а все потайне страшнїйше, ніж отверте.

Деморалїзация повна — цїла Росия тепер судить ся: Одні за погроми, другі за поговори, треті по літературних справах і т. д, словом зроблено так, що кождий має свою власну болячку, а, значить, про громадські справи думати не буде нїколи.

Щось бридке, щось образливе, щось ненормальне запанувало в нашому житю.

Гіршого болота ми ще не бачили. Гіршого режіму, гіршої ганьби не переживала ще Росия навіть за часи славного ката Плєвого.

М. Міщанин.

НОВИНКИ.

— **Д-р Іван Франко,** що не здужав уже від довшого часу, виїхав перед трьома тижнями за порадою лїкаря до купелевої місцевости в Славонії, Лїпіка. Перед двома днями стан хорого так погіршив ся, що його перевезено до сусїдної місцевости, Панкраца, до шпиталя. Вчера вечером виїхав до недужого син Тарас, студент львівського університета.

— **Нові окружні суди.** Міністер скарбу згодив ся на виасигнованє фондів, потрібних на креованє окружних судів в Жовкві і Ярославі.

— **„Посрамленіе" Гецева.** Пишуть нам; Звісний із своєї украіножерної роботи Гецев приїхав в недїлю 5. с. м. до Джурина, одинокої в чортківськім повітї, москвофільської „кріпости", щоб по сотний раз сипнути громи на руський парляментарний клюб та загріти джуринське населенє до витреваня „въ общерусской идеи". В Джуринї наш москалик немов у Бога за дверми. Народ тут темний, дасть ся водити за ніс всяким Гецевам, Задорожним (упр. місц. школи) та иншим москвофільським прихвостням... Аж тут захотїло ся Гецеву також по инших селах „проголосити сьвітло правдивой віри". І от, зібравши спору шайку джуринських „крестянъ", поїхав до сусїдного села Слобідки, колись також „твердого". Була там довший час читальня Качковського, аж єго року Слобідяне поклали її в домовину, заложивши на її місце читальню „Просьвіти". Немов ранений звір летить Гецев до Слобідки ратувати „істинно русскую читальню". Намовляє, переконує, обіцяє, що коли селяне „навернуть ся", пан Цєлєцкі дасть їм на читальню Качковського 200 корон, але дарма! Поважний слободецький газда відказує: „Досить ви вже дурили нас, минули ті часи; коли пан Цєлєцкі, обіцює на читальню Качковського 200 корон, се знак, що єго читальня мусїлаб бути вимащена ляцьким салом... Ідїть деинде людий дурити!" Гецев, заскреготавши зубами, махнув рукою на свою „кумпаню" та мовчки вернув в свояси.

Х.

— **Нїмецька преса про галицько-руські справи.** „Neue Preussische Ztg. в Берлїні помістила в числї з дня 22 марта статю посла д-ра Трильовського п. з. „Die Wirtschaft der polnischen Bureaukratie in Galizien", передрукувану з „Ukrainische Rundschau". Тую-ж статю передрукували „Berliner polit. Nachrichten", що подають також витяг із статї „Die galizischen Wahlmissbräuche" („Ukr. Rundschau Nr. 2). З того-ж журнала передрукувала часопись „Frankfurter Intelligenzblatt" з дня 11 марта статю В. Кушнїра „„Die Enteigungsgesetze".

— **Конференция в справі руських книжок шкільних.** Читаємо в урядовій Gazet-ї lwowsk-ій: Краєва рада шкільна, піклуючись о те, щоби гімназиї з руською викладовою мовою заосмотрити в потрібне число добрих шкільних книжок і тим способом запевнити їм одно з найконечнїйших условій правильного розвитку, запросила на конференцию найвизначнїйших львівських заступників руського шкільництва висшого і середного. Конференция ся відбула ся 9 с. м., а взяли в нїй участь: члени кр. ради шк. о. Ом. Білинський, проф. д-р Студинський, радник Ол. Барвінський, дальше радник дир. Евг. Харкевич і професори Ілия Кокорудз, д-р Евст. Макарушка, д-р Мих. Коцюба, Філярет Колесса, Мих. Рибачек, д-р Стеф. Рудницький, д-р Іван Копач і д-р Волод. Левицький. Нарадам проводив віцепрезидент кр. ради шк. Дембовський, референтом був радник шкільний граф. Тадей Левицький. Раджено над акциєю для вистаченя найпотрібнїйших для молодїжи руських гімназий шкільних книжок уже на початок шк. року 1908/9 та на рік 1909/10, бо їх брак діймаючо дає ся тепер відчувати. Члени конференциї однодушно висказали гадку, що з видавництвом нових шкільних книжок треба на разї здержати ся, поки не появлять ся нові пляни науки для середних шкіл, заповіджені міністром просьвіти. За конечно потрібний признала конференция лише новий наклад двох книжок: руської читанки для кл. III. і такої-ж читанки для V. кляси. Кр. рада шк. безпроволочно займе ся приготовленєм сих двох книжок і подбає о те, шоби вони найшли ся в руках молодїжи вже з початком шк. р. 1908/9.

Отже нарештї зібрало ся кр. радї шкільній на „троску" о руські шкільні книжки! Та як шумно оголошує вона сьвітови тую свою „троску" урядовим комунїкатом! Із ститізациї комунїкату могло би здавати ся, що руські гімназиї і доси не мали шкільних книжок. Гей-гей! Як ще то скоро забуває ся заслуги п. Бобжинського, що з „троски" о руські шк. книжки сам научив ся по руськи... читати та, „powodowany troską" о розвиток руського шкільництва, не жалував навіть коштів на вирізане з одної книжки згадки про Хмельницького і на передрук одного аркуша до кількадесяти тисяч примірників тої книжки; Як скоро забуває ся заслуги пок. Янця Левицького (звеличані навіть одним з руських професорів), котрий, також „powodowany troską" о розвиток руського шільництва, по кілька літ в потї чола... тримав рукописи руських книжок шкільних у своїм столику. Забуває ся й те, що завдяки тим заслугам чи помимо тих заслух руські гімназиї таки давно мають потрібні книжки, лише — знов завдяки „тросці" кр. ради шк. — від кількох уже літ вичерпав ся наклад значного числа тих книжок, хоч обовязком краєвої ради шкільної, котра в своїх руках має видавництво книжок, є заздалегідь дбати о те, щоби нїколи не приходило до браку книжок через вичерпане накладу. Від кількох літ звертали ми на сей брак увагу, вичисляючи вичерпані книжки; але наш голос був голосом вопіючого в пустини. Та й добре, що нарештї подумала краєва рада шкільна і о руських книжках; тілько-ж треба се було зробити без тої шумної, після тільколїтного недбальства смішної „троски". Та ще одно бажане: нехай би бодай в книжках, призначених для руської молодїжи, менше було ducha narodowego і менше страху пе-ред Хмельницьким, бо воно, ей Богу, нї на що не придасть ся морочити руську молодіж ягайлонською ідеею... Анахронізм!...

— **Осторога перед мадярськими визискувачами.** Пишуть нам: Що року вештають ся якісь жидки-агенти по повітах східної Галичини і вербують наших людий до лїсових робіт на Угорщині. Весною тамтого року замовили жидки богато людий з Коломийщини, Косівщини та Надвірнянщини до лїсової роботи аж до банатського комітата коло міста Караншебес. Агенти позаключували з робітниками контракти в жидівських бюрах праці, але умов тих контрактів нїхто з урядників спілки, що вирубувала лїси, й не думав тримати ся, і робітники були приневолені нераз тягати ся з ними до суду в Караншебес, де очевидно не могли знайти справедливости. Наші робітники обурені брутальним поведенєм касиєра Горна, також жидка, а в додатку тим, що діставали зіпсутий харч, як солонину та бриндзу з хробаками, відробивши свої гроші, стали покидати роботу і домагати ся гроший на дорогу. Однак гроші не дістали, хотяй після заключеної угоди спілка мала заплатити зелїзницю на місце роботи і назад. Люде, не маючи гроший на дорогу, мусїли вертати в свояси пішки, ідучи о голоді і холоді 30 до 35 день, а прийшовши до дому лецви живі, мусять тепер гроші взяті на роботу звертати з коштами судовими. Гроші на роботу брали на вексель, який підписувало звичайно трех і як два відробили, а третий лишив ся ще троха винен, то касиер Горн казав адвокатови зробити векслевий наказ заплати на всїх трех солїдарно. І так неодин бідак, наробившись та наголодувавшись підчас роботи і в дорозї, позбуде ся до того ще свого клаптика ґрунту та даху над головою. Претенсиї тої спілки до наших людий по найбільшій части неправдиві та завеликі, але наш чоловік не знаючи анї мадярської мови анї не маючи гроша на так далеку дорогу, бо всї спори межи сторонами рішає суд в Караншебес, не в силї доходити своєї кривди. Для ілюстрациї того визиску та несовісности мадярської спілки наведу хоть би сей факт: Дня 8 с. м. прийшов до мене один бідний господар із села Іспаса і попросив мене, щоби я перечитав йому „якийсь кавалок". Був се судовий наказ заплати на квоту 103 К 48 сот. з коштами в квоті 28 К 10 сот. Побачивши відпис векля, виставленого на 300 кор. і акцептованого тим моїм співгромадянином та ще двома його товаришами, довідав ся я, що тих 300 кор. взяли на роботу і з тої квоти відробили два з акцептантів по 100 кор., а оден лише 50 кор. Отже винні 50 кор., а мають заплатити з коштами 131 кор. 58 сот. Пригадую собі, що вже раз про лихі відносини наших робітників на Угорщинї вніс посол д-р Бачинський інтерпеляцию в парляментї, а варта-б, щоби й тепер в сій справі наші посли внесли відповідну інтерпеляцию, а сьвідомі люде на селї, сьвященики та учителї, щоби остерігали своїх „менших братів" перед зарібками та визиском на Угорщинї. — *Михайло Лаврук.*

— **Нові церковні приписи про подружє.** Епископські ординаряти оповіщують в своїх дієцезіях новий декрет про заручини і подружя. Сей декрет видано з розпорядженя і згодою Папи Пія X конгрегациєю Триденського зїзду в серпни 1907 р. Декрет заводить деякі зміни в дотеперішних приписах про заключуване заручин і подруж католиками всего сьвіта та починає ся словами: „Ne temere inirentur claudestina conjugia. (Щоби легкодушно не заключовано покутних подруж). Від своїх початкових слів декрет називає ся „Ne temere", а обовязує від Великодня (лат.), се є від дня 19. с. м. Від того дня мають до него приміновати ся всї католицькі душпастирі при удїлюваню вінчань та всї католики при заключаню подруж. Декрет „Ne temere" постановляє, що до заручин, що від тепер лише ті заручини буде церква уважати за важні, які ствердженo письменним актом про заключене заручин. Сей акт мають підписати обоє заручені, а крім того або дотичний парох, або його заступник, або бодай два сьвідки; отже коли підписує парох, то підписи сьвідків непотрібні. Коли обоє або одно з заручених не уміють писати, то в актї мусить се бути виразно зазначене, і мусить ся покликати ще одного сьвідка до підпису. Доси церква для важности заручин не вимагала конечно письменного акту. Але що заручини в деяких випадках могли уневажнювати подружє, заключене пізнїйше з иншою особою і звідти випливали спори і непорозуміня що-до признаня факту зірваних заручин, тому декрет „Ne temere" хоче на будуче зарадити тим спорам.

— **Жінки в зелїзничій службі.** Міністерство зелїзниць видало розпорядженє, яким управильнює відносини служби і плати жіночого перзоналу. Се розпорядженє ділить жіночий перзонал на дві категориї: манїпулянток і офіциянток зелїзничих. Манїпулянтки, які належать до помічничої служби, підлягають дотеперішним приписам, тільки з тою ріжницею, що новоприняті манїпулянтки одержувати муть денно 2·6 кор. з підвисшуваним до 3·20 кор. За те манїпулянтки з місячною платою одержувати муть 80 кор. місячно замість дотеперішних 70 кор. Іменоване офіциянткою залежатиме крім загалїних умов також від 5-літної вдоволяючої служби в характері манїпулянтки, зложеня службового іспиту з добрим поступом та вільного або вдовичого стану. Річна плата офіциянтки зачинаєть ся від 1.200 кор. і посуваєть ся до 1.960 кор., а реченець авансів в обсягу 8 клас виносить 2, 3 і 4 роки.

— **Почтові карні марки.** Міністерство торговлї оповістило, що замість уживаних тепер карних марок будуть заведені нові по 1, 2, 4, 6, 10, 20, 30, 50 і 100 сотиків, всї барви ясно-червоної. Нові карні марки мають всї однаковий вигляд, лише на середучім поли ріжнять ся білими цифрами, що вказують цїну марки. Старі марки будуть уживані до 31. жовтня с. р.

— **Шайка Васїнського-Снегуцького.** Слїдство в справі ватаги вломників, котрих головним ватажком був Васїнський-Снегуцький, вже скінчило ся, а прокуратор велїв випустити на волю жінку бронзівника Устєнського і жінку золотаря Тітля, також члена ватаги. Також має бути випущена на волю Вальохова, жінка вмішаного в ту справу вязничного дозорця. Всї инші лишать ся в арештї аж до розправи. До комплету сеї ватаги прибуде ще

ПЕРША ЕЛЕКТРИЧНА ФАБРИКА
МАСАРСЬКИХ ВИРОБІВ СТАНИСЛАВА ЯНКОВСЬКОГО
Львів, ул. Галицька ч. 10
поручає на сьвята знамениті шинки, і ковбаси і инші вудженини по найнизших цїнах.
Всїлякі замовленя з провінциї полагоджує ся відворотно.
489 1

Плащі і пелерини ґумові
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
поручає: Склад лїнолєум і церат
Львів, Карла Людвіка 3.
483

Знані з доброти ШИНКИ і всїлякі вудженини поручає на сьвята склад вудженин Густава Яйка
ЛЬВІВ ул. Краківська число 1.
Замовленя з провінциї полагоджує ся відворотною почтою.
488

оден вломник, оден з найнебезпечнїйших, за котрим полїцийні власти глядили по цїлий Европі. Є се жидок Гітнер, знаний в злодїйськім сьвітї під іменем „Анґлїк“ або „Зльот“. Полїцийні власти просто дивували ся, як той чоловік умів укривати ся, затираючи за собою всякі слїди. Вчера львівська прокуратория одержала від полїциї в Моґунциї телеграфічне повідомленє, що Гітнера арештовано там в четвер.

— **Відень для Нїмцїв!** Свого часу доносили ми, що з нагоди цїсарського ювилею дирекция віденського театру „An der Wien“ постановила з'орґанїзувати на своїй сценї цикль вистав усїх національних театрів, які давалиб огляд етноґрафічних прикмет і окремішностий всїх народів Австриї. Руський театр мав також взяти участь в тих виставах. Дирекция згаданого віденського театру вже навіть розпочала була переговори з дирекциями поодиноких театрів, головно-ж чеського, польського та словінського. На диво нїмецькі шовінїсти добачили в тій акциї щось небезпечного для інтересів нїмецького населеня міста Відня, чи там для нїмецького характеру сего міста. Найбільше ходило їм о чеські представленя. Дійшло до того, що проводирі нїмецько-національного сторонництва удали ся до парляментарної комісиї нїмецьких сторонництв та нїмецького мінїстра-земляка Пешки, заявляючи, що коли власти допустять до чеських представлень, які будуть лише провокациєю нїмецьких патріотичних почувань, то вони силою їх розібють. Голова нїмецької парляментарної комісиї д-р Сильвестер, і мінїстер Пешка обіцяли зробити щось в тій справі. З огляду на сю против-чеську і взагалї против славянську аґітацию дирекция чеського „Divadla“ в Празї, а також управа словінського театру в Люблянї і польського в Кракові, з котрими дирекция театру „An der Wien“ війшла в переговори, відповіла їй що не возьмуть участи в ювилейних виставах у Відни. Так отже у Відни не буде нїяких ненїмецьких представлень і Відень лишить ся — для Нїмцїв.

— **Румунські селяне у Відни.** Як вказують познаки, румунський посол з Буковини д-р Ончул заходить ся около з'орґанїзованя антисемітського сторонництва на Буковинї. Свою акцию веде під очевидним патронатом віденських антисемітів, як се видко з отсего факту. У Відни отворено недавно виставу худоби на заріз. Ончул зібрав 70 румунських селян і за підмогою 2000 корон, вихлопотаних з релїґійного фонду, завіз їх до Відня. Тут оглядали в четвер рано виставу а в полудне, зібравши ще трьох инших румунських послів, повів їх представити мінїстрови рільництва Ебенгохови і мінїстрови публичних робіт Ґесманови, як звісно стовпам віденського антисемітського сторонництва. Д-р Ончул іменем селян подякував мінїстрови рільництва за субвенцию, яка уможливила їм звіданє вистави та просив, щоб релїґійний фонд при виарендовуваню пасовиск і продажи дерева зі своїх лїсів узглядняв інтереси румунських селян. Найважнїйше сказав при кінци, бо запросив обох мінїстрів звідати Буковину. Ґесман і Ебенгох подякували за довірє і приобіцяли вволити по змозї бажаню депутациї.

— **„Експроприяция“ людини.** В Одесї почали практикувати ще нову „експроприяцию“ вже людий. Першою жертвою її був син урядника Б. Маґнера, ґімназист 8 кляси, котрого через добу випущено „на волю“ тільки після того, коли переляканий батько заплатив „експроприяторам“ 1,000 рублїв. Спершу „експроприятори“, що звали себе анархістами-комунїстами, зажадали були 10,000 рублїв, але після торгу спустили на 1,000 рублїв. Ґімназиста на мешканє до себе „експроприятори“ заманили, піддуривши, що там у них лежить покалїчений підводою його близький товариш. Заманила якась дївчина. А в хатї день і ніч за ним пильно доглядали. Мимо пильних глядань полїциї, злочинцїв не спіймано, бо вони, видимо, зараз виїхали із того мешканя.

— **Засипане місто.** Перший раз від часу страшної катастрофи дня 8. мая 1902 р., коли то вибух вулькану Мон Пелє на острові Мартинїцї засипав в кількох мінутах цїле місто Сен-Пєр, а в нїм і 35.000 людий, заплив до пристанї під сим містом дня 21. лютого с. р. пароплав француського товариства заатлянтийської плавби. В тім самім часї оглядав і ґубернатор острова Мартинїки перший раз розвалини цвитучого колись міста. Його повитав там п. Ернуль, котрий в часї згаданої катастрофи був заступником бурмістра в містї і зі всїх урядників і достойників міських лиш оден пережив катастрофу. Пять тисячів людий, що осїли знову на давних розвалинах, жадає, щоби місто се на ново відбудовано. Великі торговельні фірми кажуть запрятувати румовище зі своїх ґрунтів і постановили побудувати на них нові склепи і маґазини. Власти не заняли доси ще нїякого становища супротив сего проєкту відбудови, але піддержують справу в той спосіб, що кажуть очищувати з румовища улицї в містї і гостинцї, які ведуть до него. Дивним дивом брук на улицях, тротоари і каналїзация удержали ся зовсїм добре. При усуваню румовища видко місцями слїди нагадуючі страшну катастрофу з 1902. Деякі улицї формально засипані людськими кістьми, котрі від сонця вже побілїли. Під румовищем якогось дому знайдено засипане вульканїчним попелом засхле тїло якогось мужчини, що видко отроїв ся ґазами в хвили, коли спав лежачи на отоманї. Горішна часть міста, середна часть і тота часть, що близько пристанї, заросли буйною травою „пара“, а селяне з охрестности виганяють свої стада, щоби пасли ся на розвалинах міста Сен-Пєр.

— **Головним средством поживи всїх народів є збіже.** Лише дві европейські держави, Австрия і Росия, продукують збіжа більше, нїж спотребовує його власне населенє. Продукция збіжа инших европейських держав далеко не відповідає запотребованю, отже ті краї мусять збіже довозити. Власна продукция збіжа у Франциї вистарчила би тільки на 333 днїв, в Нїмеччинї на 311, в Італїї на 289, в Еспанїї на 280 а в Анґлїї ледви на 187 днїв. В часї великої війни можна би цїлу Анґлїю просто заморити голодом, коли-б удало ся замкнути її острови зі всїх боків, як се колись Наполеон I хотїв зробити.

— **Машина до виляганя курят.** Одним з найновійших примінень електричности є електрична машина до виляганя курий. Доси уживано до того иньші жерела тепла, як ґаз, нафту або спіритус. Електрична струя надаєть ся до сеї цїли далеко красше. Одну з перших електричних вилягачок зладила фірма Г. Кессель в Кемтен в Бавариї. Апарат має форму стола з накривою і шуфлядою. Огріванє дїлає лише тодї, як накрива замкнена, бо в нїй проведено плятинові дротики, які електричність розгріває, а тепло розходить ся рівномірно по цїлій накриві. Крім того находять ся ще електричні огрівалнї в сподї шуфляди, що служать до удержаня однакової теплоти й огрітя воздуха, який входить до апарату. Температуру можна управильнювати дуже докладно, а дослїди виказали, що в часї цїлих місяцїв не змінюєть ся вона анї о одну десяту часть степеня. Слабою стороною давнїйших апаратів було доведенє сьвіжого воздуха, потрібного до виляганя. В електричній вилягачцї входить воздух безперестанно проводом з низу і що найважнїйше, дістаєть ся вже огрітий до температури вилягачки. Ряд термометрів позволяє контролювати температуру, а до слїдженя вохкости, яка дістаєть ся до середини з воздухом, служить гідрометер. При помочи електричної лямпки оглядаєть ся стан яєць, слїдячи рух зародків або відкидаючи яйця незаплоджені. Апарат функціонує з такою точностию, що час виляганя курят можна обчислити майже що день. Потім переносить ся курята до иньшого апарату, також електрично огріваного та подїленого на дві частини; в одній дріб спить, а в другій дістає поживу. Теплоту сего апарату зменшуєть ся постепенно з дня на день, аж дійде до нормальної температури воздуха. В практичнім приміненю апарат дає незвичайно гарні вислїди, бо нї одно куря не гине. Апарати, уживані до тої самої цїли в Америцї, звані там навіть „електричною куркою“, є далеко простїйші. Складають ся з великого скляного дзвона, уставленого на деревляній підставі та огріваного електричною лямпкою, уміщеною на вершку дзвона. Однак рівномірне огріванє а ще більше контроля теплоти стрічаєть ся тут з трудностями, які нїмецький апарат усуває цїлковито.

— **Нова сорта золота.** Всїлякі золоті вироби, як звісно, не можуть бути з самого чистого золота, бо воно було би за мягке, та й остаточно за дороге; длятого домішують до него ще потрохи міди. Але щоб не було надужитя, щоби не продавано виробів, в котрих дуже мало золота, за справдешні золоті, то закон постановляє, що до золота може бути домішана лиш означена скількість міди а всї золоті вироби мусять бути предкладані урядови значковому (пунцовому), котрий вибиває на них відповідно до скількости золота значки. Доси були дозволені лиш чотири сорти золота: найлїпша сорта, в котрій на 1000 частий є 920 частий золота (проче мідь); друга сорта має 840, трета 750, а четверта 580 частий золота. Отже ся послїдна сорта золота є мало що вже не пів-на-пів мішаниною золота і міди. Таку мішанину золота, в котрій було менше як 580 тисячних частий золота, не треба було пунцувати а з сего користали деякі промисловцї і продавали за золоті вироби такі, в котрих було дуже мало золота, може 300 або 200 або навіть і ще менше тисячних частий золота. Таку мішанку називали они „новим золотом“ і туманили публику а золотарам, що вирабляють лїпші золоті річи, робили велику конкуренцию. Отже в головнім урядї значковім у Відни відбували ся тамтого тиждня конференциї, в котрих брали участь крім заступників правительства, товариства золотарів і товариства золотарських робітників ще й референт для справи значкованя в комісиї буджетовій пос. Малїк і пос. Айншпінер. Ухвалено завести нову, пяту, сорту золота, котра має бути також урядово пунцована. — Ся нова сорта має містити в собі 250 тисячних частий золола (а проче мідь), але її назви поки що не установлено.

Оповістки:

Календар. Завтра, в в недїлю: Івана лїст. (лат. н. цьвітна). Позавтра, в понедїлок: Ігнатия еп. (лат. Юстина). Ві второк: Мариї (лат. Валерияна).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що дня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. $7^1/_2$ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

В недїлю дня 12 цьвітня „Серед бурі“, історична драма зі сьпівами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сценї, „Мари“, родинна драма в 3 дїях ренріха Ібзена.

В середу дня 15. цьвітня с. р. „Різдвяна ніч“, (Царицинї черевечки), опера в 4 дїях М. Лисенка.

В четвер, пятницю і суботу представленя не буде.

☐ **Театральний комітет для міста Львова,** сповняючи бажаня многих патріотів, запрошує прихильників будови театру, що складали на ту цїль свої жертви, на збори, які відбудуть ся в сей понедїлок, 13. цьвітня с. р., о год. 6 вечером в салї „Руської Бесїди“ (Ринок ч. 10). На дневнім порядку будуть: 1) Звіт з дотеперішної дїяльности місцевого комітету для міста Львова; 2) представленє всего нинїшного стану театральних фондів. Просить ся о ласкаву численну участь. — За львівський місцевий комітет: *о. Александер Стефанович.*

> **Для Сяніччини і Лїсчини.** Збори філїї „Просьвіти“ і віче в справі виборчої реформи соймової відбудуть ся в Сяноцї для 17. с. м. (пятниця) в читальнї „Просьвіти“ від 2 год. по полудни.

☐ **Руський равт** відбуде ся з початком мая у Львові на дохід „Вакацийної оселї“ і „Руської захоронки“. Руська інтелїґенция має нагоду піддержати материяльно сї два товариства і дати їм спромогу вислати в часї ферий дїтвору наших найбіднїйших верств на сьвіжий воздух, аби не тиняла ся безпомічно вулицями. — *Видїл.*

☐ **До нинїшного числа „Дїла“** долучуємо виказ жертв на будову руського театру за місяцї сїчень, лютий і марець.

Урядові вісти:

Іменованя. Мінїстер справедливости надав учителеви мужеського карного заведена в Станиславові Евгенови Якубовичеви ad personam 10 кл. ранґи. — Львівський висший суд краєвий іменував ведучими ґрунтові книги: Сильв. де Льожа, офіцияла канцеляр. в Добромили, для Самбора і Ант. Малика, офіцияла канц. в Коломиї, а старшими офіциялами канцелярийними: Мих. Дениса ведуч. книги ґрунт. в Коломиї для Городка; офіцияла канцеляр. Менаш. Остерна в Станиславові для Добромиля; Івана Калина, начальника канцелярийного в Тернополи і офіциялів канц.: Петра Юл. Хржановського в Бережанах, Аполїн. Мочульського в Рогатинї для Сянока і Конст. Глуховського в Станиславові для Теребовлї: — офіциялами канцелярийними в X. кл. ранґи іменував канцелїстів: Ів. Калїґу в Козовій, Ром. Вінклєра у Львові, Льва Ротштайна в Дрогобичи, Хаїма Каганого в Ходорові, Казим. Соболту в Тисьменици, Сем. Максимовича в Перемишлянах, Герм. Майманна в Гусятинї і Ів. Салянґу в Теребовли.

Нові книжки і видання:

◇ **Ukrainische Rundschau,** число 3, за марець 1908. Зміст: Die Landtagswahlen in Galizien und die galizischen Wahlmissbräuche — Ein ukrainischer Gesetzentwurf in der dritten Duma. — Die ukrainische Schule im polnischen Joch. III. die Verfolgung der ruthenischen Schuljugend in den galizischen Lehrerbildungsanstalten. von Dr. Wladimir Batschynskyj. — Versuch einer Selbstkritik von Wassil Rudenśkyj. — Ein polnischer Informator Europas oder Abgeordneter Zamorski als Philologe. — Rundschau: † Wladimir Antonowytsch † Anatol Wachnianyn, Konferenzen der ruthenischen Reichsrats und Landtagsabgeordneten. Der Prozess der ruthenischen Studenten vor dem Kassationshof. Der 70. Geburtstag Ferdinand-Kronawetters.—Zeitschriftenschau. — В додатку: die Rede des Verteidiges der ruthenischen Studenten, Dr. Walter Rode, vor dem k. k. Kassationshof in Wien.—Піднести годить ся, що сим числом наш нїмецький орґан заводить одну ориґінальну корисну новість, а саме, на титуловій сторінцї окладинки поміщена етноґрафічна карта України-Руси. Крім того отсе число побільшене о цїлий аркуш друку. Також зміст сього числа богатий і добірний; з окрема згадаємо про вступну статю, де зібраний, систематично уложено і осьвітлено богатий материял виборчих надужить при послїдних соймових виборах. Що-до змісту взагалї, то довідуємо ся, що редакция в однім з найблизших чисел почне друкувати довшу статю д-ра Івана Франка про українську лїтературу, котра рівночасно друкувати-меть ся також у звіснім віденськім тижневнику „Oesterreichische Rundschau“. Сподїємо ся, що всї отсї заходи редакциї „Ukrainisshe Rundschau“ підопре також наш загал, достарчаючи їй численною пренумератою також відповідні фонди. Ново приступаючі передплатники одержать з першим числом гарно викінчену, шестиколїрову, етноґрафічну, карту України Айтова вартости 70 сотиків даром.

Померли:

Михайло Ольшанський, вислужений декан, відзначений крил. одїжю, парох в Старяві коло Мостиск, упокоїв ся дня 9. с. м. в 69 р. житя, а 40 сьвященства. Похорон відбуде ся в понедїлок, 13. с. м. — В. й. п.!

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 11 цьвітня 1908.

Події в Росиї.

Петербург. (Пр. тел.) На донесенє директора полїтехнїки в Петербурзї ввійшла полїция до будинку інститута, де відбувало ся віче студентів і приватних осіб. Арештовано 69 осіб. При особистій ревізиї знайдено компромітуючі папери.

Петербург. (Пр. тел.) В дискусиї над буджетом мінїстерства рільництва промовляв п. Ґрабський іменем кола польського в думі і піднїс, що мінїстерство рільництва не підпирає як слїд окраїн держави і не підпомагає там рільників.

З Перзиї.

Льондон. (ТКб.). До дневників доносять з Тегерану: Полїция арештувала кілька осіб, між ними кількох Росиян, у яких знайдено бомби. З сеї причини панує серед населеня обуренє. Побоюють ся поважнїйших розрухів.

Послїдні вісти.

З Відня доносять: Вісти подані пражською Union, мовто український клюб розбиває ся і мовто президия уступила — неправдиві. Дня 9 с. м. була в клюбі нарада над тактикою, при якій виявив ся дуже опозицийний настрій. Дня 10 с. м. бар. Бек запросив цїлий укр. клюб до себе на конференцию, почім клюб відбувши нараду, дав бар. Бекови відповідь через свою парляментарну комісию. В понедїлок президия клюбу помістить в „Дїлї“ комунїкат з представленєм ситуациї.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 11. IV. Мария Королик, Устє зелене; Йосиф Граховина, Берно; о. Онуфрій Кончевич, Тухолька; Феликс Мук, Болшівцї; Валерия Уске, Нїмеччина; д-р А. Куровець, Калуш; д-р Здзїслав Чаплїцький, Закопане; о. Володимир Гординський, Кульчицї; Олекса Романчукевич, Перегиньско; Яків Романчукевич, Перегиньско; Роман Зобків, Книгиничі.

З львівської „Уранїї“. Представленя кінотеатру в сали Фільгармонїї перервано, тому що француська фірма Pathe прислала програму філїям невідповідну для великопістної пори. В великім тижни представлень не буде, а дальші представленя оголосять афіши.

Ослабленє

чи то тїлесне, чи з причини недуги поборює

Скотта „Emulsion“

Скотта „Emulsion“ можна назвати чистим поживним средством, котре має дуже високу силу дїланя і рівночасно є незвичайно легко стравне і пригоже. Навіть найбільше вибагливий пациєнт привикає скоро до „СКОТТА“ і навіть найслабшому жолудкови „СКОТТ“ не причиняє нїяких долегливостий.

правдивий лише з сею маркою — рибак як ґарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Цїна ориґінальної фляшки 2 кор. 50 с.

До набутя у всїх аптиках. 22

Оголошеня.

— **Загальні Збори** побітового Товариства Кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 21. н. ст. цьвітня с. р. о 2 годинї з полудня в домі „Просьвіти“ з слїдуючою програмою: 1) Справозданє з дїяльности Товариства за рік 1907 і білянс; 2) відчитанє звіту ревізиї переведеної люстратором „Краєвого Союза“; 3) Звіт контрольної комісиї; 4) Внесенє Ради надзираючої, що до висоти дивіденди і роздїлу чистого зиску; 5) Вибір трех членів Ради надзираючої і одного члена яко заступника; 6) Вибір трех членів комісиї ревізийної; 7) Зміна статутів; 8) Внесеня членів. — Старий Самбір, д. 9. цьвітня 1908. *Дирекция.* 481 1—2

— **В Старім Скалатї,** почта і зелїзниця Скалат є 50 сильних пнїв взірцево веденої пасіки в улях рамових на продаж. Близша відомість у місцевого гр.-кат. пароха. 480

— **Загальні Збори** товариства повітового ощадности і позичок „Прут“ в Снятинї відбудуть ся в понедїлок дня 20. цьвітня 1908 р. в льокали Бояна о 12 годинї в полудни зі слїдуючим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з попередних загальних зборів; 2) Виясненє білянсу і замкненє рахунків за рік 1907; 3) Справозданє комісиї контрольної і ревізийної з відбутих провірень рахункових; 4) Вильосованє 3 членів Ради надзираючої і вибір нових трох членів; 5) Внесеня членів. Просимо численно явити ся на зборах. — *Дирекция.* 484 1—1

— **Хто хоче получити 4 ч. „Бжоли“ на Великдень,** зволить сейчас прислати переплату, або бодай повідомити, що пришле по сьвятах, инакше не получить 4 ч. рішучо. За віщо нищите нас так несовісно?! 465 1—1

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX у Франциї** можна записувати від **Зофії Голубінкової в Кракові, Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насїнє в ориґінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 5—8

Подяка.

Подобало ся Всевишньому забрати менї любу дитинку і богату в чесноти вірну супругу — протягом пятьох днїв. — В тім тяжкім нещастю, одинокою підпорою, розрадою і потїхою для мене — сироти — були Ви ВП. Бордуни правдиві, щирі сусїди. Мій біль, був Вашим болем, Ваше серце переняте моїм горем, інакше годї поняти менї ті труди, то пожертвованє з нараженєм власного здоровля, які Ви Дорогі Паньство менї висьвідчили. — Відвдячичти ся Вам я не в силї, проте хоч тою дорогою прийміть від мене щиру а сердечну подяку: за проводені ночи при ложу покійної, котра Вас так щиро любила, за труд около занятя ся домом, і похороном дорогих серцю тому осіб, за ті золоті слова надприродної потїхи, овіяні невисказаним жаром чутя, — нехай Датель всяких благ Вам надгородить. — Вам Дорогі сусїди ВП. Івасики сердечно дякую за ту любов якою рівнож оточувалисьте мене і покійну — за відданє послїдної прислуги. — Вам Отче Гошовський щиру подяку складаю за слова пращальні в церкві. Тобі Друже Ковальський і Добродійцї за ту щиру любов і послїдну услугу. Вам Отче Горалевич за провід в похоронах, Вам ВП. Кордуби, ВП. Горчинські і прочі Отцї, що прибулисьте звеличити сумний обряд похоронний складаю сердечну подяку. — Всїм Вам ВП. Паньство і Вам чесні парохіяне за Ваше вспівчутє і відпровадженє покійних на місце вічного супочинку — щиро дякую. *о. Стефан Ващишин — Василь і Мальвіна Скопляки* родичі. 483 1—1

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 —?

прийме місце в канцеляриї адвокатській.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 16—?

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїяко провізиї. 4

Дальматинські вина поручають на Сьвята **Братя Дідолїц** Львів — Чарнецького 3. 485 1—5

До набутя також у п. п.: Йосифа Прокша, ул. Льва Сапіги ч. 23; Анни Росіньон, ул. Адама Асника ч. 4. В ТЕРНОПОЛИ: у п. Ф. Нижника Подільський Готель.

НА СЬВЯТА ПРАСОВАНІ ДРІЖДЖІ поручаю мої знаменитї en gros et en detail. 486 1—2

Замовленя з провінциї посилаю відворотною почтою, Купцям значний рабат.

Фабричний склад дріжджей **С. ФРЕНКЕЛЬ** *Львів, ул. Жовківська ч. 26*

Заклад вудженин і масарських виробів АДОЛЬФА ТЕЛЇЧКА у Львові, ул. Академічна ч. 14. телефон 951 відзначений найбільшою премією на паризькій виставі і на гігієнїчній у Львові поручає на сьвята по найдешевших цїнах **ШИНКИ** за найлїпші признані, ковбаси незрівна і в смаку і всїлякі инші масарські вироби і вудженину. Замовленя з провінциї полагоджує сейчас. 486 1—5

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ПОЗІР!

На зближаючі ся сьвята

ГОЛОВНА ФАБРИКА ВУДЖЕНИН

Йосифа Лїнтнера

Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12

поручає знані з доброти

ШИНКИ

поручувані через лїкарів в цїлій Галичинї і заграницею, ковбаси, полядвицеві краяні (краківські сїкані грубі, сїкані тонкі, мішанина, ріжного рода салямі, париські, угорські, загребські паштети, озори, роляди і инші товари по найдешевших цїнах. На провінцию висилає ся відворотною почтою. Для Вп. Купцїв значний опуст.

Склепи отворені від години 6 до 10 вечором.

З поважанєм

Йосиф Лїнтнер.

444 2—5

Високоповажана Панї!

Маю честь поручити Впов. Панї на надходячий сезон, мій богато заосмотрений

САЛЬОН МОД

в найновійші француські моделї і анґлїйські, лїтні капелюхи і жалобні в цїнї від 6 корон почавши Гальки, блюзки люстринові і боа всякого рода по цїнї конкуренцийній.

В надії, що Впов. Панї зволять ласкаво відвідати мене в цїли поробленя замовлень. 409 3—4

Позістаю з високим поважанєм

Антонїя Глинська *ул. Хорущина ч. 13 у Львові.*

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

ОПТИК і МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 6—30

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого системи з всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1.298, 1557·20 і висше, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розслїджує також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 4 ? **ДИРЕКЦИЯ.**

Пошукує ся дяка з добрим голосом, котрий умів би провадити писарку громадську в руськім язицї. Зголошеня приймає Уряд парохіяльний в Хиплях п. Крукеничі. 475 2—3

Пошукую панночки Українки, котра була би помічною жінцї в домовім господарстві і в вихованю двох донечок. Винадгороженє після умови. Зголошуватись прошу листовно під адресою: о. Омелян Калинич священик в Головецьку горішнім, почта: 467 Лопушанка Хомин. 8—5

Академік вправний і совістний інструктор глядає сейчас лекциї або якого небудь занятя. Зголошеня: Йосиф Решетило — Угнів. 476 2—5

Кандидат нотарияльний

іспитований, котрий уже кілька рази мав субституцию з 6-лїтною практикою нотарияльною, і 2-лїтною практикою в канцеляриї адвокатській, пошукує від червня с. р. посади кандидата або субститута. Близших інформаций удїляє адв. Д-р Загайкевич в Перемишли. 471 3—3

Ученик V. кляси ґімназ. зараз може виїхати на село і приготовити ученика I або II кляси до ґімназиї „Інструктор". Близша відомість у терціяна „Народний Дім" ґімназия філія.

Пошукує ся ґосподинї,

що розумілаби ся добре на вареню і домашнім господарстві. Зголошеня до О. Ярослава Лучаковського в Ораві почта Козьова за Сколем. 491 1—3

Іспитований півець

церковний зі звучним баритоновим голосом, може учити і провадити хор, жонатий, має практику крамарську, може взяти крамницю в наєм або заложити свою, має практику і іспит и січничий, глядає посади. Ласкаві зголошеня Іван Салаш в Новосілках гостинних почта Рудки. 492 1 1

Молодець

літ 2, пристійний і здоровий бувший приватний урядник, що задля виборів службу втратив, оженить ся з панночкою або молодою вдовою, котра виробить йому посаду при державній або приватній інституциї, або котра веде господарство. Анонімів не приймаєсь. Ласкаві зголошеня під „Бльондин" до Адмінїстрациї „Діла". 482 1—2

П. Іван Зубик

отворив в цьвітни с. р. в Цішанові філію „Комісово-Торговельного Дому Інж. П. Восенки у Львові" і заключає та побирає задатки в імени сеї фірми. 493 1—1

Цукорня Е. Росевич

в Перемишли

поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї висилає найдокладнїйше відворотною почтою. 487 1—6

„Емілїя"

перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 4—10

Ножицї пилки до обтинаня галузей, до шпалерів, скробачі до мху, щітки дротяні поручає Фр. ХЛЯДЕК, 430 Львів, Ринок 45. 2—2

„Сфінкс" „Геркулес"

панцерезальні, гігієнічні начиня емальовані, всїлякі прибори кухонні поручає Фр. ХЛЯДЕК, 488 Львів Ринок 45, 2—.

Маєток у всхідній Галичинї

о обшарі около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до спродана в цїлости або в дорозі парцеляциї. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 460 8—6

Дім з огородом на селї або в місточку в східній Галичинї купить „Оказитель квіту інсер. Ч. 808 у Львові 462 poste restante. 3—3

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Солеського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Публична продаж

без

викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає нинї і в слїдуючих днях віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька мужеських і дамських футер, кримських жакетів, сельскинових ковнїрів і зарукавків.

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька псів, неприків і канарків.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, дизаників наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла 2 карити ляндари, 3 санок і инші повози.

Кілька зелїзних печий, ван, візків і колисок для дїтий.

Кілька огнетревалих кас, рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

Нарти, джекси, галїфакси і лижви всїляких системів, 2 фортепяни, пянїно, віольончельо кілька скрипок, флетів, кляр, нетів, ґрамофонів, аристонів і сармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталя.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоги печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 102 13—?

Солонина подешевіла

тілько в торгов п. Леонарда Солеського ул. Баторого ч. с, Львів 263 3

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 літер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 334 5—8

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Звертає ся увагу Впр. Отцїв і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

І. БОДЕНШТАЙН

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка ч 37

поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 443 3—10

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Знані з доброти

ШИНКИ

як також всїлякі вудженини

поручає масарня

Теофіля БАНАСЯ

ЛЬВІВ

Ягайлонська 16 і Жовківська 65.

Замовленя з провінциї відворотно. 440 4—4

Угорське вино

біле і червоне, під ґарантиєю правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках 4¼ лїтри оплатно а то з р. 1907 зр. 1·75, з 1904 зр. 2, з 1900 зр. 2·30, з 1895 зр. 2·50, з 1890 зр. 2·90, з 1885 зр. 3·50. Лїчниче вино з р. 1880 зр. 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 2—10

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 13—?

Дешеве чеське піре!

5 К. кільоґр. 12 біле дерте К. 24, 18. К. білий як сьнїг пух К. 30, К. 36. Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зворотом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

Парцеляцийне Товариство

„ЗЕМЛЯ"

у Львові

ул. Сикстуська ч. 43/б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 16—54

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 1—?

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

Альпейські

Соснові бонбони

Picea

Найлїпше і найдешевше средство против кашлю 1 пачка 20 сот.

До набутя у Львові у панів апт.: Ашкенази, Жовківська 4, Як. Байзер, ул. Карла Людвіка. Фр. Девехи, ул. Словацького 6, Карло Діль, ул. Панська 11, Карло Ербар, Личаківська, С. Гай. ц. к. надв. дост., Шим. Каєтанович ул. Сонїчна, Тит Лазовський, Городецька 2, Петро Міколяш, Коперника 1, Як. Поратинський, пл. Бернадинська 1, Карло Пілявський, Академічна 28, Йос. Пінелес, Ринок 29, Г. Рубель, Краківська, цїс. рад. Карло Склепінський, Ринок, І. Вевюрський, ул. Галицька, Д-р Тит Зарицький Жовківська. 50 15-12

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплїв і хронїчних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до митя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опаленя від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях в Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 437 3—35

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien ., Sterng. 8.

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, уніформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава! Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна ня, апремічна

дворна фарбяртура і жепральня.

284 5—10

Власні фабричні склади: І. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); **ІІ. Львів:** ул. Батория ч. 20 (Саський готель); **ІІІ. Краків:** лише ул. сьв. Хреста ч. 7; **IV. Чернівцї:** ул. Панська ч. 13.

На час великого поста і на праздник Воскресенія Хр. поручає

„РИЗНИЦА"

свої великі склади в Самборі і 3 філїях: у Львові, Перемишли і Станиславові, заосмотрені в всякого рода церковні річи, як: фелони (багряні, фіолетові і сьвітлі), стихарі, плащаницї, хоругви, бальдахими, шалї, суконки, артоси, підсьвічники, крести процесіональні, патерицї, цьвіти і пр. і пр. в найлучшій якости і по найдешевших цїнах. Просимо поспішати з замовленями, щоби мож все на час доставити.

Відзиваємо ся до всїх:

Піддержуйте „РИЗНИЦУ", котра за час 15-лїтного істнованя роздала виж сто тисяч К. на розличні благодїйні цїли і на бідні церкви! Подайте можність заробку нашим сьвященичим вдовам і сиротам при „РИЗНИЦИ" занятим, щоби улекшити їх долю! Не вспомагайте тих, котрі нам чужі і ворожі, котрі лихий товар продають за добрі гроші і лише Вас визискують!

261 9—10 **Дирекция „Ризници".**

Найлїпші анґлїйські гумові накидки від К. 36 — до 45.

Пелєрини для Пань, Панів і дїтий. Лїберийні плащі.

Головний склад шведських кальошів, лїнолеум, церат, непромакальних плахт поручає найдешевше

С. Кріммер і Сп. у Львові

пл. Галицька, француський готель.

Замовленя з провінциї поладжує ся відворотно.

491а 1—1

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без плиток на верхній части рота золоті корони ідеальні мостові і процесийні протези американської методи **в технїчно-дентистичнім інститутї** 434

Кароля Раттінґера

довголїтного асистента і управителя технїчного відділу надворного лїкаря перського шаха. Цїни надзвичайно умірковані.

Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

Знамениті, випробовані

ДРІЖДЖІ

по цїнї: 2·80, 2·40, 1·20 кор. за кл.

поручає у всїх своїх складах 448 2—5

Народна Торговля

НА СЬВЯТА: МУКА, КОРІНЄ, НАПИТКИ і пр.

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механїк і специялїст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Сензацийне!

ГИКАНЄ

усуває чисто механїчний прилад „ПЕНТЕ", патентований в краю і за границею.

Не держить ся в ротї!

Не перешкаджає в щоденнім занятю!

Гикайла можуть пересьвідчити ся самі на собі про незвичайне дїланє. Проспект 30 сотиків. Зголошеня: „ПЕНТЕ", Львів, почтовий фах 9.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

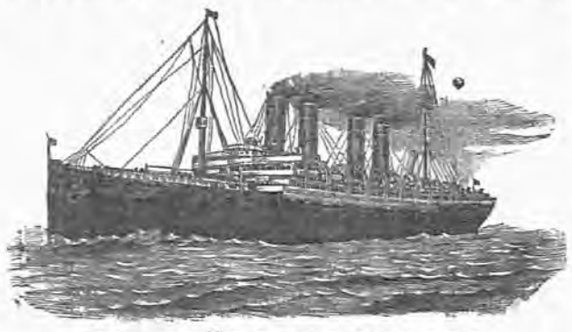

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·6	—	9·00
Черновець	—	—	3·55	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·95	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	2·45	3·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/8 що день буквою л.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. [illegible] Львів, понедїлок 13. н. ст. цьвітня (31. ст. ст. марця) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адмінїстрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адмінїстрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Ґр. Потоцький убитий.

Вчера дня 12, с. м. о годинї 2. сполудня, в намісництві підчас звичайних авдиєнций, студент львівського унїверзитету Мирослав Січинський, син бл. п. Николи Січинського, убив трема вистрілами з револьвера намісника Галичини, ґрафа Андрея Потоцького. Січинський дав ся арештувати без опору. На полїциї заявив, що убійство поповнив з полїтичних мотивів, сам на власну руку. Подрібні відомости понизше.

Львів, 13. цьвітня 1908.

Стало ся! Те, чого тільки відгуки доходили до нас з царства всеросийської тюрми, вчера прийшло несподївано до нас, до конституцийної держави з загальним виборчим правом і „народним парляментом“, і поклало печать смерти на голову найбільш всевладного з намісників найбільш автономної провінциї держави. Ц. к. намісник Галичини, ґраф Андрій Потоцький лежить мертвий, убитий — як заявив той, чия рука позбавила його житя — „за кривди руського народу, за вибори, за смерть Каганця“. Істория запише сю подїю як перший акт полїтичного терору в конституцийній Австриї, а сучасні і будучі поколїня мусять спинити ся над сим актом, щоб пошукати причин, які викликали його.

Насильне перетненє пасма людського житя — страшна річ, і жаль та співчутє для осироченої родини, се природні людські почуваня, які ворушать ся над отвертою могилою покійного. Але покійний згинув не як приватний чоловік, тільки як державний муж; рука, котра позбавила його житя, зробила се не з приватних, тільки з полїтичних мотивів; перед нами акт полїтичного убійства — і ми мусимо оцїнювати його виключно з полїтичного становища.

Наша партия, — як і иньші українські партиї в Австриї і як полїтичні партиї в конституцийних державах в загалї, — між засобами полїтичної боротьби не признає полїтичного терору. Наша проґрама і тактика — так само, як проґрама і тактика иньших наших партий — знає і поручає тільки леґальні способи боротьби, способи, яких можна вживати в межах основних державних законів. Коли-ж вчерашним актом нагло і несподївано переступлено ті межі, коли замість петициї заговорив бровнїнґ, то се знак, що в нашім краю нема нормального конституцийного житя, що полїтичне житє в краю розвиваєть ся що-раз більше анормально.

Так, анормально! Від самого початку конституцийної ери в Австриї наш нарід в Галичинї був тим, для котрого касовано загальні постанови державної конституциї, заступаючи їх виїмковими законами, твореними в дусї державного принципу історичної Польщі. Чим більше розвивала ся наша національна сьвідомість, чим голоснїйше домагали ся ми тих прав, які запоручає нам державна конституция, тим міцнїйше — „prawem i lewem“, леґіслятивою і екзекутивою — приковувано нас до воза історично-польської державної рациї. Наш нарід, половину населеня краю трактовано як „obcoplemienny żywioł wewnętrzny“ котрого істнованє і розвиток узалежнено виключно від волї другої — польської — половини краю, а чого не міг доконати закон, того доконували галицькі вибори, опіка галицького сойму над нашими просьвітно-культурними справами, заступництво „інтересів краю“ польським колом в державнім парляментї і в радї корони і вкінцї щоденна практика адмінїстрацийних властий.

Особливо від часу, коли не вдав ся хитрий плян ґр. К. Баденього зловити нашу національну полїтику в сїти „нової ери“, та історично-польська державна рация почала примінювати ся до нашого народу зі що-раз більшою силою і безоглядністю. По соймових виборах 1895. р. і масовій депутациї наших селян до Відня прийшли кроваві вибори 1897. р. Потім, побіч ще одних виборів до парляменту, двократної сецесиї з сойму і соймових виборів, прийшла унїверзитетська справа, а по нїй хлїборобські страйки. А потім рух за виборчою реформою, сама виборча реформа, яка засудила нас на безсильну меншість в парляментї, наслїдки тої безсильности в дїяльности нашого парляментарного клюбу, і в кінцї найновійші соймові вибори. А все те з жертвами: переслїдуваня, арешти, засуди, трупи, Чернїїв, Ляцьке, Коропець.

Від осени 1901 р. видимою головою і фактичном spirutus movens et agens цїлої тої системи був ґр. Потоцький. Обнимаючи уряд намісника, він застеріг собі такі широкі права і прероґативи, що був властиво не конституцийним намісником австрийським, тільки самодержавним володарем краю. Те проти-конституцийне становище його мусїло покликати за собою не-конституцийні наслїдки. Серед нашої суспільности, якій намісник незадовго до покликаня його на те становище грозив прилюдно новим Берестечком, мусїв наслїдком того повстати внутрішний конфлїкт між конституцийною сьвідомістю свого права і почутєм повної неможливости користати з того права. До якої роботи в межах конституцийних законів Русини не брали ся, скрізь зустрічала ся з всевладним, самодержавним „veto“, якого жерелом була власть ґр. Потоцького.

Але живий суспільний орґанїзм не може добровільно вмерти і здержуваний в своїх житєвих функциях шукає якогось виходу. А коли не знаходить його в межах, означених законом, то з силою стихії прориває ті межі.

І за останні роки ми були сьвідками, як наш загал кидав ся на всї боки, шукаючи такого виходу. В кінцї, здавало ся, знайшов його: виборча реформа видала ся йому таким виходом. Перед роком ми були сьвідками нечуваного ентузиязму, з яким зустрів наш загал перші загальні вибори. Одначе ентузиязм тревав не довго: швидко показало ся, що й сей останний вихід завів. Польська парляментарна репрезентация, оперта о авторітет намісника, вміла спаралїжувати всї заходи нашого парляментарного клюбу, які мали на цїли здобути нашому народови хоч мінїмальну часть того, що йому правно належить ся.

І коли уявити собі психольоґію маси, яка бачить, що всї її заходи і зусиля даремні, що конституция не дає їй нїякого способу розірвати той ланцюх, яким її проковують до воза історично-польської державної рациї, а навпаки, той ланцюх з кождим днем міцнїє, то чи могла вона прийти до иншого виводу, як до сего, що треба той ланцюх розірвати насильно?! І до того виводу наша народна маса підходила з кождим днем близше. Провідники нашої національної полїтики бачили се і докладали всїх сил, щоб запобігти катастрофі. Кожда статя в орґанах нашої преси, кожда промова наших послів кінчила ся осторогою, щоб не доводити нашої народної маси до тої крайности. Коли обмежити ся на найновійші часи, то остерігав перед подібною катастрофою в промові над наглістю внесень про галицькі вибори в липнї 1907 р. пос. др. Окуневський, остерігав кілька разів заступник голови нашого клюбу пос. Василько.

Та не лише наші посли бачили се, — завважували те саме і инші полїтичні дїячі. Перед нами промова польського соц.-дем. посла д-ра Лїбермана, виголошена в австрийськім парляментї 3. липня 1907 р. підчас згаданої дебати над наглими внесенями про галицькі вибори, а в тій промові читаємо отсї слова остороги:

„Прошу вас ще раз приняти наші наглі внесеня, бо коли їх відкинете, то тим самим признаєте право бунту, право поневолених мас позбути ся силою своїх гнобителїв, що ломлять закон—признаєте народний бунт. Се не є фраза, мої панове, бо коли правительство, коли парлямент не має сили наложити руку на високопоставленого злочинця, яким є намісник Галичини, (*бесїдникови переривають*) коли правительство і парлямент не чують в собі сили охоронити населенє перед замахами урядових злочинцїв і покласти на їх голови руку караючої справедливости, коли не прийде до того, щоб і намісник Галичини схилив свою винну голову перед авторитетом парляменту, то тим самим признаєте — говорю се ще раз — право бунту“. (*Стен. протокол.*)

Але на всї ті остороги і намісник і його начальство — були глухі або навіть збували їх цинїчними кпинами. Пригадаємо, що коли перед кількома роками посол д-р Евген Олесницький робив таку осторогу намісникови, той бутно відповів: „Pan grozisz mi ruskim buntem? Ja się tego nie obawiam! Wyślę kilka kompanij wojska i będzie po ruskim buncie!“ Пригадаємо далї, що вся акция нашого парляментарного клюбу обертала ся коло головного домаганя: зміни системи правлїня і усуненя репрезентанта і верховного начальника тої системи, намісника Потоцького. Ще в останнїм тижнї наш клюб повторив своє домаганє, але — безуспішно.

Сконфісковано.

Але як-же швидко польська преса забула, сю подїю. В дотеперішних її голосах панує такий полїцийно-кровожадний тон, така слїпа лють, така жажда пімсти, така нездібність зрозуміти полїтичні і психольоґічні мотиви противника, що справдї царсько-самодержавна преса має в нїй гідну товаришку. „Zbrodnia pospolita, morderstwo skrytobójcze, spełnione przez łotra, dla którego szubienica jest zbyt łagodną, zbyt ludzką karą! — отсе все, що вміє сказати польська преси.

Над отвертою могилою найбільше всевладного репрезентанта польсько-шляхотської системи правлїня над нашим народом ми, маючи на увазї одно страчене житє і друге, що йде на страту, стоїмо переняті глибоким сумом, що польське панованє над нами довело до вчерашної траґедиї. Але рівночасно, в почутю нашого громадянського обовязку і навчені досьвідом істориї, мусимо знов остерегти польський загал, що коли він дасть послух голосам своєї преси, і коли взагалї доля покійного Андрея Потоцького, замість стати грізним memento для польської національної полїтики, стане причиною ще важчих репресий над нашим народом, то відносини в краю мусять для обох сторін лише погіршити ся. Вияснювати траґічну кінчину найвизначнїйшого репрезентанта польського режіму в Галичинї лише в той спосіб, як се зробила шовінїстична польська преса — значить замикати очи на страшну для обох народів дїйсність та, дурячи себе і свою публику, вести край до необчислимих нещасть. Преса польська, з її вічним цькованєм на Русинів, цинїчною наругою над кождим змаганєм нашого народу, вічним дратованєм нервів придавленого до землї противника — ось-хто, побіч полїтично-адмінїстрацийної системи, управлюваної польськими намісниками краю — ось-хто поносить в першій мірі вину вчерашної події, ось на кого спадає кров убитого і спаде знївечене житє молодого чоловіка та його родини. І нинї ся преса не вміє взнести ся до полїтичної оцїнки сумного факту, заміняючи почесну ролю одвічального керманича полїтичної опінїї на ролю полїцейського наганяча та роздувателя інстиктів товпи.

Вчорашна траґедия, мимо всеї своєї грози для обох входячих в гру осіб, могла-би стативиходом для обох сторін для нового укладу національних відносин, коли-би польська суспільність і польські полїтики схотїли зрозуміти страшну мову. Відносини, які тепер в краю виробили ся і які знайшли вибуховий вислів у смертельнім атентатї, стають ся вже не до знесеня для людських нервів, — а з сим кождий некороткозорий полїтик повинен числити ся. Повинні се зрозуміти і проводирі польської полїтики.

Повинні се зрозуміти і рішаючі віденські круги. Коли вчера зломили ся так траґічно дві людські еґзистенциї — одна в імя пануючої системи, друга в імя розпучливого протесту против сеї системи — то винні тут і ті віденські круги, що нашу, нещасну нацию видали цїлком в руки її противників. Ті віденські чинники, що дали галицьким намісникам carte blanche на автократичне правлїнє над Русинами — нинї повинні зрефлєктувати ся, що дотеперішні відносини, ставлячі Австрию в оден ряд з Росиєю, немислимі до удержаня. Центральне правительство, котрого полїтика співділала в сотвореню тих галицьких відносин, мусить в імя людськости, в імя престіжу констинуцийного режіму та в імя опінїї Австриї у сьвітї змінити рішучо у Галичинї систему правлїня, якої повне банкротство виявило ся так потрясаючим фактом.

Опис подїй.

Авдиєнция у намісника.

Вчера в полудне, як звичайно кождої недїлї удїляв намісник авдиєций. Перед тим був кілька днів напольованю в митрополитальних лїсах в Перегинську, але під недїлю вернув до Львова. На авдиєнцию, як кажуть, зголосило ся 21 осіб, між ними, як звичайно, також директор полїциї з урядовим справозданєм. М. Січинський записав ся до авдиєнциї „в справі особистій“ (щоби просити о місце заступника учителя). Дожидаючи в ждальнї своєї черги, заховував ся цїлком спокійно, переглядав ґазети, поправляв собі волосє перед зеркалом, розмовляв з селянами, що також дожидали авдиєнциї. Коли прийшла на нього черга, возьний відчинив йому двері до авдиєнцийної салї і зараз зачинив за ним. По малій хвилї почуто

три вистріли.

До авдиєнцийної салї вбігли два возні і кілька осіб із ждальнї. Намісник лежав на помостї і силував ся підвестись; по лївім лици плила кров. Був притомний і відозвав ся: „Тримати того драба! Хто він є?“

Возний Йосиф Каняк хопив Січинського за руку, а сей спокійно відозвав ся: „Не тримайте мене; я не втїкаю“. Другому возному, Теодорови Майкутови, що також хотїв його придержати, віддав бровнїнґ і сказав: „Возьміть собі тепер!“

Пишуть, що Січинський прицїляв ся бровнїнґом до одного з возних, а навіть до якогось аптикаря, котрий із ждальнї вбіг до авдиєнцийної салї; та се імовірно вигадка, котра навіть суперечить з поданою висше (також за польськими ґазетами) вістию, що він добровільно віддав бровнїнґ возному Майкутови.

Січинського вивели на разї до сусїдної ждальнї, де його стерегли возні. Поміж першими, що опісля поспішили до раненого намісника, був староста Цоль. Переходячи обіч Січинського, відозвав ся: „Ty zbrodniarzu!“ На те відповів Січинський: „Я зовсїм не злочинець“.

В ждальни заховував ся Січинський цїлком спокійно. До селян, що там єще сидїли, сказав: „То за вашу кривду, за вибори, за Каганця!“ Пишуть, що й стріляючи до намісника, мав сказати: „Отсе за вибори!“

Ратунок.

До раненого намісника візвано лїкарів. Тимчасом уложено його таки в авдиєнцийній салї на фотели. Першими явили ся лїкарі д-р Фестенбурґ, Рачинський і Зембіцький. Показало ся, що намісник дістав три рани: одну над лївим оком, смертельну, другу в лїву руку, котрою імовірно заслоняв ся, а третю в праве рамя; кулька, що влучила в чоло над лївим оком, перейшла, не ушкодивши ока, через лїву бічну комірку мозку. Надбігла також з помешканя повідомлена жінка з доньками. Зразу притомний, попав намісник незабаром в обморок. Лїкарі встрикують камфору і етер. Поволи притомність вертає. Д-р Фестенбурґ питає, чи ранений видить на лїве око. Намісник відповідає, що видить добре. Він жадає сповідника, прощає ся з жінкою і дїтьми, шефови президияльного бюра Ґродзїцькому велить зателєґрафувати до цїсаря, що до остатної хвилї був йому вірний. Прибув сповідник, бернадин кс. Методий, також архіепископ кс. Більчевський і епископ кс. Бандурський.

Кінчина ґр. Потоцького.

Ще чверть години до смерти був ранений намісник притомний. Зібрали ся коло нього крім названих уже осіб єще: кр. маршалок Баденї, командант корпусу ґр. Аверсперґ, віцепрезидент намісництва ґр. Лось і д-р Клєберґ, віцепрезидент кр. ради шк. Дембовський і богато инших висших урядників намісництва. На вість про сумну пригоду прибули до намісництва також: президент міста Цюхцїнський, президент висшого краєвого суду Тхоржнїцький, віцепрезидент палати послів д-р Старжинський і и.

На 10 минут перед смертию стратив намісник притомність, а о год. 3. мин. 15. (після инших о 3. мин. 20) перестав жити.

На серединї авдиєнцийної салї уставлено ліжко і зложено на нїм тїло пок. ґр. Потоцького. При тїлї остала ся жінка і дїти. Всї чужі віддалили ся; остатні відійшли ґр. Ст. Баденї і еп. кс. Бандурський, котрі лишили ся до пізного вечера.

Перед намісництвом довго ще громадив ся здвиг народу.

Нинї зрана зложено тїло на катафальку в долїшних комнатах палати намісника, по правій сторонї головних воріт.

Похорон назначено на завтра. Перед полуднем перевезуть тїло до костела бернадинів, а після богослуженя на головний дворець; в середу зрана зложать тїло в родиннім гробі в Кшешовицях.

Вчера вечером виїхав домашний учитель дїтий пок. ґр. Потоцького до Анґлії, щоби на похорон привести найстаршого сина ґр. Потоцьких, що там пробуває у кревних.

Увязненє Січинського.

Як уже сказано, Січинського наразї відведено до авдиєнцийної ждальнї і віддано під опіку возних. Тимчасом візвано урядника з полїцийної інспекциї. Відтам прибув полїцийний комісар Діониз Бігун. Січинський знав його мабуть зі слїдства в справі увязнених руських студентів і повитав його словом „Гаразд!“ Комісар нїчого не відповів. Тодї Січиньський каже: „Не знаєте мене?“ — Нї! каже. — „Я Січинський“. — Що тут робите? — „Як то що? Я застрілив його!“ — Кого? — „Потоцького“. — За що? — „За вибори, за Каганця, за нашу кривду“. — Говорив спокійно. Потім комісар заявив йому, що його арештує, і візвав іти за собою. Січинський зійшов спокійно на улицю, і тут посаджено його до дорожки; разом з ним сїло кількох полїциянтів. В другій дорожцї їхав за ним комісар з кількома полїциянтами.

На полїцийній інспекциї

Без робленя якого небудь опору, супокійно зійшов арештований на діл, де всаджено його до дорожки, яка під полїцийним конвоєм помчала на полїцийну інспекцию. Під полїцийним будинком добув М. Січинський для фіякра 10-короновий банкнот, а коли йому звернено увагу, що фіякрови належить ся лише 80 с., сказав: „Менї гроший і так більше не треба!“

Передовсім переведено коло него ревізию та найдено ще 8 бровнїнґових набоїв, унїверзитетський індекс і фотоґрафію нам. ґр. Андрія Потоцького, яку купив в торговли Сайфарта й Дидинського при ул. Театральній 1., щоб бути певним, що до особи намісника та не застрілити часом кого иньшого.

По ревізиї поміщено арештованого в сумежнім покою в товаристві двох полїциянтів. Одягнений в чорний анґлєз, в чорній краватцї, з закиненим довгим чорним волосєм, прохожував ся по комнатї нервовою ходою. Не видно було по нїм нїякого пригнобленя, що більше, лицем пролїтало инколи вдоволенє, яке малюєть ся у чоловіка, що сповнив те, чого хотїв. На кождого що входив на інспекцию, глядів сьміло, кидаючи іронїчні усьміхи на адресу польських журналїстів, жадних сензациї.

Через часок візвав ком. Станкевич Січинського до останної комнати та казав йому сїсти проти себе. Почало ся переслуханє — в асистї двох полїциянтів. Комісар Станкевич, глянувши на арештованого, пізнав його, бо мали доволї до дїла підчас тамтогорічних студентських заворушень: „Jak-to? Więc pan?“ спитав він здивований. „Так, я!“ — звучала відповідь. Вже перший протокол вказав, яка в Галичинї конституция, бо комісар ставив питаня лише по польськи, але арештований відповідав консеквентно по руськи, констатуючи виразно, що до сего має повне право.

М. Січинський про свій вчинок.

Переслуханий — о скільки се можна знати — зізнав передовсїм, що називаєть ся: Мирослав Січинський, має 20½ лїт, уродив ся в Чернихівцях і є студентом III. року фільозофії на львівськім унїверзитетї. Батько бл. п. Микола помер, а мати Олена живе у Львові при ул. Зибликевича. Намісника знав лише з видженя і нїколи з ним не говорив. Перша думка, щоб убити намісника, виринула в нїм ще торік у вязницї, коли по унїверзитетській демонстрациї уладжено масові облави на студентів. Він бачив, що галицький намісник гнобить не тільки Русинів, але як виконавець волї шляхти гнобить також люд польський і жидівський. Безпосередним фактом, що спонукав його виконати свій намір, була смерть бл. п. Марка Каганця, якого в такий нечуваний спосіб закололи жандарми. Арештований розповідав, як він їздячи по селах в часї виборчої аґітациї, бачив на власні очи великі кривди, які терпить руський нарід, бачив шахрайства, яких допускали ся підчинені ґр. Потоцького супроти руських хлопів, тож в нїм бурило ся все проти намісника ґр. Андрія Потоцького, якого уважав моральним виновником всего лиха. Рішив усунути його в переконаню, що його смерть запобіжить системі.

Сам живої участи в полїтичнім житю не брав, а назвище його є радше відоме через пок. брата Мстислава, який вів горячу аґітацию за виборчою реформою. Арештованим був крім унїверзитетської афери, ще будучи ґімназиястом по антикерберівськім вічу, що відбуло ся в Фільгармонії. (Тодї на руську демонстрацию напала полїция й виконала страшну масакру. І саме ґр. Потоцький з Кербером придивляли ся з балькону, як масакровано Русинів а між ними й сестру Мирослава С-ого. — *Ред.*).

До убитя ґр. Потоцького його не намовляв нїхто і нікому з своїм наміром він не звірював ся, хоч мав богато знакомих, бо хоч теоретично кождий з них похвалив-би його намір, то практично від сего вчинку його відраджувалиб. Спершу хотїв застрілити намісника на улици, але побоював ся, що міг би й кого иншого застрілити, а жаль йому булоб невинних жертв. Через те порішив піти на авдиєнцию. Ще до останного часу не знав, коли саме виконає свій намір. В суботу до вечера був до-

ма, а відтак пішов до кофейнї „Secesion“. Тої днини запала у него й остатна постанова що-до часу виконаня вчинку. В недїлю взяв з собою бровнїнґ і індекс, щоб умотивувати ним свою просьбу о авдиєнцию в справі суплєнтури. Коли прийшла на него черга, увійшов до авдиєнціонального покою з бровнїнґом в правій кишени і безпроволочно виконав те, що задумав. На запити комісаря зазначив арештований виразно, що не робив анї зі злости, анї з якоїсь личної анїмозиї, анї з подразненя алькоголем, бо алькоголю впрочім нїколи не уживає.

Жаль чоловіка, а не убитя намісника.

На початку переслуханя ще не відомо було, що дїєть ся з ґр. Потоцьким, колиж вістка про його смерть дійшла до ком. Станкевича, сповістив він про се арештованого, та се не викликало на нїм якогось незвичайного вражіня. На виразний запит переслухуючого комісаря, чи не жаль йому, що вбив чоловіка, відповів: Певне, що я волїв би, аби не було угнїту, щоб не треба було виконувати атентату. „Намісника як чоловіка жаль менї, але того що я зробив, зовсїм не жалую“. Відтак додав, що жаль йому жінки намісника і дїтий, бо вони не винні. Намісника йому не жаль зовсїм.

— Чи знаєте, що за те, що ви зробили, жде вас шибениця?

— Знаю.

На полїциї висказувано здивованє, як Сїчинський міг кинути ся на так визначну особу, на те заявив він, що тут нїчого дивувати ся, бо тут все зовсїм зрозуміле. Колиб я був знов на волї, а Потоцький ще жив, то був бим в станї то само ще раз зробити“!

О шестій годинї веч. протокол покінчено. Ком. Станкевич, звинившись, що написав його по польськи, прямо тому, що не володїє нашою мовою, подав протокол до підпису і М. Сїчинський підписав. Відтак одяг ся в пальто і — ждав.

Скованє.

Та тут приказав комісар полїцийному жовнїрови принести кайдани, щоб окувати арештованого, як винного злочину. „Колиб не схотїв утечи. — докинув ревний полїцийний урядник, Фастнахт „Не бійте ся — замітив Сїчинський, таж такого наміру я мабуть не проявив“!

Руки до окованя протяг з повним супокоєм. Сковано і виведено його з кімнати. „Поправте менї капелюх“! — попросив ведений полїциянтами. Виходячи з інспекциї потряс кайданами та кликнув до людий: „За Каганця — Потоцький“!

На полїциї зібрало ся за той час гурток знакомих арештованого з-поміж молодїжи, проти якої „подвизав ся“ як звичай ком. Бігун. Прийшло тут і до конфлїкту з шовінїстичною Польонїєю, яка не вміє нїколи погамувати своєї ординарности... Арештованому хотїли подати цукорків, та до сего недопущено.

До вязницї.

Виведено арештованого задля обережности брамою від ул. Міцкевича. В першій дорожцї сїв коло увязненого по однім боцї урядник полїциї Фастнахт а по другім аґент Скочилїс, до другої дорожки сїло 5 полїциянтів, щоб не допустити до евентуаляного відбитя арештованого. Ґальопом заїхали дорожки перед вязницю карного суду на ул. Баторого. Тут був случайно дехто з молодїжи, пращаючи дружними окликами М. Сїчинського, за яким замкнули ся тюремні двері...

Переслуханє в судї.

Документи, які відібрано увязненому передано держав. прокураторови Бартови. Надсовітник Дзєжинський, що заступає тепер віцепрезидента Пшилуського, скликав ще вчера вечером засїданє сенату, на якім веденє слїдства поручено сов. Берзонови. В ночи відбуло ся перше переслуханє арештованого в судї... Нинї на зарядженє прокураториї піддадуть Сїчинського лїкарській обсервациї, щоб сконстатувати його психічний стан...

Найблизша каденция присяжних судиїв починаєть ся 11 мая, але є чутка, що для розбираня дїла Сїчинського відбудеть ся ще специяльна каденция присяжних судиїв. Розумієть ся, що в таку комбінацию важко вірити, дарма що живемо... в Галичинї, де Русина шовінїстична товпа найрадше лїнчувала. Радше можна припускати, що в інтересї безсторонного переведеня справи буде делеґований якийсь поза галицький а специяльно не польський суд присяжних, якого юдикатура в національних квестиях вже має свою історию.

Як зачуваємо відбула ся в судї карнім нарада польських радників судових, по якій від участи в слїдстві виключено всїх Русинів-судовиків.

Арештованє матери Сїчинського.

Комісар Бігун, відставивши Сїчинського до полїциї, поїхав безпроволочно на улицю Зибликевича ч. 29а, де на другім поверсї живе мати Сїчинського з трьома доньками. Коли війшов комісар до хати, вона спала. Збудили її. Тодї комісар (що поводив ся доволї непривітно), сказав їй про вчинок сина. Мати заломила руки, доньки стали плакати. На питаня комісаря сказала, що син вийшов з дому о год. 9·30 зрана в чорнім маринарковім одязї, пожичив у неї 3 кор. і сказав, щоби не ждати на нього з обідом, бо має полагодити кілька важних орудок. Запитана, чи не знає, від кого взяв гроші, які при нїм найдено, відповіла, що не знає. В розпуцї почала мати рвати собі волосє на голові та подала ся з донькою до кухнї де стала робити собі закиди, чи часом не через неї Мирослав зробив свій учинок. Нараз озвала ся: „Вже знаю, що зроблю!“ і вернувши назад до комісаря, заявила спокійно, що то вона давно намовила сина до всього, а нинї дала йому 20 кор. на револьвер. „Потоцького я не знала особисто; але цікавила ся полїтичним житєм руського народу та намовила сина, щоби згладив Потоцького за його вчинки на шкоду нашого народу“.

Доньки почали на те плакати і перечити її зізнаням; але вона ще раз те саме повторила. Тогдї комісар сказав, що вона мусить те повторити синови, і візвав її на полїцию. На полїциї п. Сїчинська повторила те саме перед комісарем Станкевичем. Потім комісар Станкевич з аґентом Лїбліхом відвезли її (о год. 7 веч). до вязницї, як співвинувату. Донцї Іринї, народній учительцї, що була з метерию на полїциї, сказано, що везуть її лиш на те, щоби сконфронтувати її з сином. В другій дорожцї їхала донька. Аж коли матїр уведено за ворота вязницї, сказано донцї, що може від'їхати до дому, бо мати увязнена. Донька вискочила з дорожки і просила, щоби її разом замкнули. На те дістала відповідь: „Ми знаємо, де мешкаєте“.

Дальші ревізиї арештованя.

Сконстернована в першій хвилї полїция почала робити енерґічні доходженя. Ще вечером зроблено ревізию у студ. М. Цеглинського, із яким арештований жив в дружних зносинах, а відтак студ. Ф. Замори, у якого М. Сїчинський позичив анґлез. У арештованих незнайдено нїчо підозріного — і лишено їх на вільній стопі. У М. Цеглинского забрано всякі листи. В ночи пішла друга серия ревізий, при яких не поминено й помешканя редактора нашої часописї, Л. Цегельського та самого редакцийного льоколю „Дїла“, але не найдено нїчого підозріного. По опівночи сильний віддїл полїциї двигнув ся до „Акад. Дому“, де арештовано голову „Акад. Громади“, студ. філь. Ф. Замору. Відтак явила ся полїция наново до помешканя пп. Сїчинських о $3^1/_2$ год в ночи та арештовала всї три сестри Мирослава: Емїлїю зам. Струтинську та пп. Ірену й Асю Сїчинську. В хатї оставила полїция тільки двоє малих дїтий (лїт 9 і 11) п. Струтинської, якими заопікувала ся відтак одна руська родина. Арештовано нинї також п. М. Короликову, та через час випущено єї на волю, а відтак знова арештовано в друге.

Перше вражінє.

Вістка про атентат облетїла швидко Львів, викликаючи всюди сензацию. Із усїх усюдів збирав ся народ під намісництво та обговорював справу. Треба сконстатувати, що серед товпи в першій хвилї обуренє проявляло ся серед представників бюрократиї, серед якої йшли кличі, що „warto go rozerwać na miejscu“ та ще й иньші кличі під адресою всїх Русинів. Поза тим більша частина живо коментувала мотив атентату, висловнений самим Мирославом С-им. Тут і там чуло ся розмову й суперечки і то серед Поляків на тему, чи сей атентат не те саме, що атентат Добродзїцької на Скалона, який покінчив ся недавним процесом у Вадовицях. — О пів до 6-ої стали появляти ся жалібні хоругви на державних і публичних інституциях.

Настрій польської маси став робити ся ворожим загалом до Русинів аж під вечір, як опінїю стали препарувати надзвичайні додатки польських місцевих часописий, що нїколи не забувають про свій інтерес.

„Bić i mordować Ukraińców“.

Перед 7 годиною вечером зібрала ся під памятником Міцкевича на Марийській площи кількатисячна товпа польської молодїжи і спорі гуртки старших польських патриотників і посипали ся промови, яких у Львові доси нїхто не чував. Слова hajdamacka dzicz, rozbójnicy, opryszki, bić, mordować wszystkich Ukraińców, naród bez czci, wiary i kultury, na szubienicę z mordercą, перенизували кожде реченє промов. Авдитория, котрої більшість творили ученики польських ґімназий і реалок, грімко аплявдувала тим висказам ораторів з Czyteln-ї akademick-oї і довго, предовго лунали по Львові широким відгомоном оклики „істинно польської культури“: bić, mordować Ukraińców!...

Поодинокі бесїдники зазначували рівнож, że Galicya to polski kraj a Lwów to polskie miasto, że Rusinów sprowadzili tutaj do Wschodniej Galicyi polscy panowie, dali im u siebie przytułek i swą krwią bronili ich przed turecką i tatarską nawałą, że Rusini zapomnieli te wielkie dobrodziejstwa, te niezliczone łaski świadczone dla nich przez polskich panów a specyalnie przez przodków zamordowanego dzisiaj namiestnika, jedynego na razie reprezentanta polskiej władzy, więc jako podłych i nędznych wichrzycieli i zbrodniarzy trzeba ich przemocą ze Lwowa i kraju wypędzić! (Оклики польських ґімназистів: hańba Rusinom, powywieszać Rusinów, bić, mordować podłych hajdamaków і тим подібні слова з Сєнкевичівської трильоґії заглушують дальші слова бесїдника).

Врештї один з Czytelniak-ів заявив сьвяточно, że polska młodzież nie dopuści do tego, by na polskiej ziemi stanął ukraiński uniwersytet i postara się o to, że wszystkich ukraińskich słuchaczy i ukraińskich profesorów z uniwersytetu powyrzuca na bruk, bo w murach lwowskiej wszechnicy nie śmie rozbrzmiewać się dzika hajdamacka mowa. Polska młodzież postara się o to, by zamiast niekulturnego ukraińskiego żargonu uczono we Lwowie rosyjskiej mowy i literatury i każdy Polak we Lwowie powinien władać rosyjskiem językiem podobnie jak władają nim Polacy w Warszawiei Wilnie — і закінчив окликом zdemolować i zburzyć hajdamackie gniazdo Akademicką Hromadę!

На сю команду уформовали ся чвірки молодих польських чорносотенцїв і походом рушили в напрямі улицї Кохановського.

Полїция весь час заховувала ся пасивно.

Дальші демонстрациї.

Товпа, нїким не спинювана росла що раз більше і більше, скріплюючись польською, головно урядничою інтелїґенциєю. Під слїдчою вязницею при ул. Баторого почали ся піснї „Boże coś Polskę“ — та сьпіви приглушено. — Під льокалем „Акад. Громади“ товпа спинила ся: Почали ся оклики: „Hańba Rusinom“, „Demolować Hromadę“ і т. д. Двері до каменицї під градом каміня сторож замкнути не вспів. Почали ся змаганя. Декілька демонстрантів навіть вдерло ся до каменицї, але не вспіли дістати ся до льокалю т-ва. Виперті полїциєю демонстранти сипнули камінєм у вікна і остаточно пішли дальше та вибили ще шиби в „Днїстрі“, „Просьвітї“ а вкінци й „Народній Гостинници“ відки попрогонювано публику. Полїция — занята ревізиями — заховувала ся супроти польських демонстрантів незвичайно пасивно; навіть нїкого не арештовано. „Патриотизм“ польський проявив ся ще й провокованєм Русинів, особливо студентів, який тягне ся по містї й нинї. На унїверзитетї дозволений нинї вступ лиш до портиєрки. Під унїверзитетом гурт вшехпольської молодїжи.

По убитю намісника.

Як тільки гр. А. Потоцький сконав, обняв веденє справ в намісництві віцепрезидент ґр. Лось. По одержаню в Бурґу депеші про убитє ґр. Потоцького, вийшов відти попри кондолєнцийну депешу до вдови ще й телєґрафічний приказ до віцепрезидента ґр. Лося, щоб безпроволочно опечатав всї акти в намісниківській канцеляриї, аж приїде віденська комісия. З того поспішного опечатуваня актів в намісництві виходить, що там були резервати, відомі лише самому намісникови.

Відень. (Тел. прив.) Нинїшні віденські часописї переповнені статями про вчерашний атентат. Само убийство преса осуджує, але вияснює його як вислїд польського панованя в Галичинї.

Відень. (Тел. кор. бюра). Цїсар приняв нинї передполуднем мінїстра справ внутрішних бар. Бінерта на осібній авдиєнциї, щоби відобрати точний звіт про убитє намісника Потоцького. До глибини зворушений вислухав монарх реляциї мінїстра і висказав своє найвисше як найболїснїйше відчутє страти того цїсарем так високо цїненого, визначного державного мужа, котрого постійно надїляв своїм найповнїйшим довірєм і котрий до останного віддиху був цїсареви вірно відданий. Вкінци висказав монарх своє обуренє і обридженє ізза доконаного поганого злочину.

Обтяжаюча обставина.

Польські ґазети вказують на сю обтяжаючу обставину, що намісник був в урядованю, в повнім урядовім мундурі і з найвисшою цїсарською відзнакою, з ордером золотого руна на шиї (котрий дістав недавно по ухваленю виборчої реформи).

Телєґрама від цїсаря.

Вчера вечером о год. 7. наспіла від цїсаря до ґр. Потоцької телєґрама такого змісту: „Глубоко зворушений вістию про смерть Вашого чоловіка ґр. Потоцького, в котрім трачу вірного знаменитого урядника і державного мужа, що мав моє повне довірє, висказую Вам під вражінєм потрясаючого випадку моє спочутє і упевняю Вас о моїй особливій участи у Вашім горю. Нехай Всемогучий додасть Вам сили, щоби найти розраду. Франц Йосиф“.

Спочутє москвофілів.

Пізним вечером голова „Русской Рады“ д-р Ів. Добрянський і соймовий посол д-р Дудикевич зложили в портиєрській льожі намісництва свої карточки на знак спочутя.

Вражінє в Петербурзї.

Кореспонденцийне бюро доносить з Петербурга, що там в урядових кругах вість про смерть ґр. Потоцького викликала потрясаюче вражінє. В польських кругах панує там велике заворушенє.

Сплетнї.

Польська преса, не вдоволяючись сензацийним сосом, яким підливає свої вісти, пустила в рух цїлу вязанку сплетень, щоб викликати ще більшу ненависть у польського загалу до „гайдамакуф“, ся надати своїм донесеням ще більшої сензацийности. І так вишукують польські репортери познаки, які вказують на якийсь заговор на житє намісника. Якийсь льокай мав говорити вже кілька днїв передше, що приготовляєсь ся „велика руська авантура“, що буде застрілений намісник, презес „кола“ Ґломбінський і ректор унїверзитету Дембінський Довідують ся також польські репортери що „руські заговірники“ мають розпочати тепер терористичну „боївку“ подібно як росийські „анархісти..,“ В ухах репортерів прочувають ся слова: „чекайте, то щойно початок, дальше буде ще гірше“, слова, які мали говорити вчера якісь Русини то між товпою під намісництвом, то десь на містї. В погони за сензациєю репортери розглядають ся по цїлій родинї пп. Сїчинських і всюди знаходять „страшні“ річи. Атже д-р Евген Левицький, шурин п. Сїчинського, на засїданях українського клюбу виступав все як найострійше против намісника та інспірував (!) в тім дусї статї в „Дїлї...“ Ті статї, що викликували здивованє, чому їх не сконфісковано, повтаряв вчера п. Сїчинський півчас своїх зізнань на оправданє свого вчинку. „To teoretyczne rzucanie groźb przez jednego szwagra, a praktyczne ich wykonanie przez drugiego daje wiele do myślenia“ — читаємо в „Dziennik-у polsk--м“. Инший знов репортер робить „відкритє“, що в каварнях „Центральній“, „Монополцї“ і „Народної Гостинницї“ збирають ся щодень цїлі гурти Русинів і горячково розправляють про — біжучі прави. Сїчинський брав живу участь в тих „розправах...“ „Goniec“ доносить, що у віденській каварни зібрала ся була в часї перед замахом „liczna gromada Rusinów“, проявляючих велике зденервованє. Коли наспіла вість про замах, приняли її як щось, чого надїялись, а питали ся тільки про результат замаху... Що більше, в каварни „Народної Гостинницї“ цїле пополудне і цїлий вечір відбували ся оргії з приводу замаху. Кричали та розправляли на сю тему, начеб ходило о найзвичайнїйшу „борбу...“ Дальше пишуть репортери, що п. Сїчинському на полїциї хотїли Русини подати „цукорки“, на дїлї були „сублїматові пастильки“, аби п. С. ними отроїв ся. О год. 10 вечером розпустили по містї навіть чутку, немов то арештований вже отроїв ся у вязници. Про батька п. С. написано, що його убили селяне в Стопчатові, між тим коли б. п. о. Николай Сїчинський помер на пятнистий тиф, заразившись від недужого при сповнюваню свого обовязку. Пишуть також, що всї Українцї страшенно ликують, чого доказом, що оден урядник „Днїстра“ в однім публичнім льокали мав сказати до о. Давидовича (москвофіла): „складаю кондолєнцию на ваші руки, бо вирвало вам вашого протектора“. І богато, богато инших сплетень виписують розгорячковані польські ґазети.

Польська преса про подїю.

Про подїю в намісництві видала більшість польських ґазет у Львові надзвичайні додатки з описами факту. Статї з оцїнкою ваги подїї принесли досї тільки ранїшні числа „Słowa polsk-ого і „Dziennika polsk-ого“; голоси тих двох орґанів низше зреферуємо. Крім того можемо поки що подати відзив социяльно-демократичного „Głos-у“ в тій справі; решта польської преси візьметь ся до обговореня подїї в нинїшних пополудневих виданях. З виїмком „Głos-у“, котрий займає в тій справі окреме становище, всї до одної польські ґазети в представленю подїї дишуть крайною ненавистю до особи справця, перелїцитовують ся в підсуваню йому як найпідлїйших мотивів, заливають свої описи просто повінню таких епітетів, як „бестияльство, цинїзм, звірячість, wyrzutek społeczeństwa, łotr najpodlejszego gatunku“ і — як там вони звучать — усї ті ординарні польські терміни, на котрі здобула ся супроти цїлої грози і поваги факту столична польська преса. Поза тим аж кипить по чесних польських ґазетах від шпіцлївських денунцияций поодиноких осіб; ті денунцияциї в купі з нїкчемно-тенденцийними чутками про особу справця (на мотиви: збожеволїв — отроїв ся), розсїваними орґанами польської публичної опінїї, се найбільш характеристичні признаки дотичної преси та її публики.

Так Dziennik polski, злаявши студ. Сїчинського цїлим рядом найнизших прізвищ пише:

„Замордовано чоловіка несплямленого характеру (виграний льос вдови і сиріт офіциялїста! Ред.), найчеснїйшого горожанина, цїсарського урядника, котрий мимо сьвітлого назвиска і величезного майна цїлий присьвятив ся службі публичної справи, під кличем згоди (!), єдности, вирозумілости і вибаченя. Сього злочину не оправдує нїякий фанатизм шовінїзму, се ординарний злочин, для котрого шибениця є за-лагідною, занадто людяною карою.

„А сей злочин тим огиднїйший, що вбийником не є одиниця. Не думаємо на разї про те, що по всїй імовірности злочин був результатом формального заговору. За підлий, зьвірський злочин відповідає величезна (olbrzymia) частина руського народа. Всї ті котрі сотворили і творять сторонництво, до котрого належав злочинець, є співвиновниками злочину, вони всї стоять нинї перед судом публичної опінїї, котра мече їм в очі закид — ви скритовбийники!

„Ви скритовбийники, ви репрезентанти українсько-руські, котрі для привати розпалювали фанатизм ненависти, ви скритовбийники, українські дневникарі, котрі рядом лїт наповнювали ідю серця і уми“.

І далї crescendo в тім тонї „Dziennik polski“ силкуєть ся обкинути болотом увесь руський народ та — без протесту ц. к. прокураториї — проповідує фанатичну ненависть проти цїлого народа; потім той впливовий польський дневник канонїзує вбитого галицького губернатора на одного „z najdzielniejszych i najszlachetniejszych synów“ Польщі та „bohatera szlachetnie pojętego obowiązku“, грозить Русинам осудом „цїлого цивілїзованого сьвіта, котрому той морд скаже правду про руські жалоби брехливі“, та на закінченє накидуєть ся на руське духовенство, котре „в значній части є одвічальне рівно зі скритовбийником“.

„Słowo polskie“, подавши дати з житя Потоцького, розглядає коротко його полїтичну дїяльність та пише:

„Перед кількома недїлями ходили чутки, що він уступає з постерунку. Сей плян змінив ся по побутї у Відни. Хто знає, чи подиктована в аґонії телєґрама (до цїсаря) не стоїть в звязи з новим з'обовязанєм в часї того побуту, зістаючим йому живо в памяти“. Дальше вшехпольський орґан з нїмим лицемірним докором для Потоцького впирає в свою публику, що він „nie miał do Rusinów najmniejszych uprzedzeń“, що нїс „gałązkę oliwną pokoju“ в польсько-руських відносинах, що „ujmował sobie Rusinów ustępstwami“. Замість давати коментарі до тих, вопіючих до неба своєю брехливістю і перфідністю енунцияций вшехпольського орґану, ми наведемо дословно ті уступи статї Słow-a polskoго, де проклямуєть ся національна круцията проти руського народа. Ось вони:

„Всї над його (Потоцького) гробом єднаємось у почуваню жалю й грози. Та могила, то граничний копець на полї нашої (польської) дотеперішної полїтики, наказ єднатись на точцї загрожених національних інтересів.

„Стяги всїх полїтичних таборів у Польщі однодушно поклонять ся над домовиною чоловіка, котрий впав не в иншім характері, а як репрезентант нашої нациї з руки тих, котрі не його, а нашу нацию з засліпленю ненавидять“.

З польських ґазет доси один тільки „Głos“ з'умів піднести ся до більш-менш обєктивного погляду на подїю. Не встеріг ся вправдї і він перед не конче потрібним (тай фактично невірним) резонованєм про відношенє социяльної демократиї до терору, все-ж таки на загал в передовій статї „Głos-у“ з-поза теоретичної фразеольоґії пробиваєть ся психольоґічне і суспільно-полїтичне розумінє недїльної подїї. Читаємо в „Głos-ї“:

„В хвилї, коли над молодечим справцем замаху висить меч ката, коли про його долю і житє має рішати суд, булоб нелюдяно входити в обширну оцїнку подїї та впливати на публичну опінїю. Перш усього треба остерігти публичну опінїю перед шакалями, що глядають жиру і радують ся трупами. Треба перестерігти публичну опінїю перед вшехпольськими реакціонїстами, котрі по подїї в огидний, демаґоґічний спосіб використують сльози і біль нещасної вдови і нещасних сиріт. Справдї треба бути позбавленим найпримітивнїйших основ людяности, щоби в ярмарковий, крикливий спосіб розписуватись широко про нещастє родини на те тільки, щоб розпалити пожар братовбийчої боротьби, щоби розпалити боротьбу проти Українцїв у Львові“.

„Молодець, справець траґічної афери, котрий зі спокоєм вижидає своєї долї, заявив, що се пресиї, доконувані правлячими сферами, що се замордованє українського хлопа жандармами при виборах, що се безкарність таких дїл рішила про його постанову, що се було товчком до його замаху. Хто перед лицем смерти складає зізнаня, які йому в нїчім не можуть помогти, той не говорить неправди.. Над молодечим справцем траґічної подїї висить меч ката. Най про се не забуває нїхто, в кого дика демаґоґія не знївечила людських почувань“.

„Тільки тодї, як польські полїтики стануть на становищи справедливого трактованя постулятів українського народа,... тільки тодї неможливі будуть такі випадки, як траґічна подїя вчорашного дня“.

Мирослав Сїчинський

уродив ся 1887 р. в Чернихівцях збаражського повіта як наймолодша дитина пок. о. Миколи Сїчинського, незабутньої памяти народного дїяча і соймового посла. Родичі, а по смерти пок. о. Миколи сама мати дала всїм дїтям патріотичне вихованє, защіпили в їх серцях любов до рідного народу, так що всї вони в своїм крузї зазначили ся корисною працею для народу. Між иншим — одна з дочок пок. о. Миколи, п-нї Олена, замужна за д-ром Евгеном Левицьким, втратила наслїдком шикан польських властий за народню роботу вчительську посаду, а в звіснім процесї за антикерберівську демонстрацию ставала разом зі своїм братом, пок. Мстиславом Сїчинським, перед судом. В тій демонстрациї брали участь також її сестри і брат Мирослав і всїх їх полїция жорстоко побила. Пок. Мстислав Сїчинський підчас унїверзитетських студий брав живу участь в житю нашого студентства, а опісля своєю аґітацийною дїяльністю здобув собі велику популярність серед нашого селянства на Подїлю.

Сам Мирослав, скінчивши в 1905. р. з відзначенєм ґімназиї, записав ся на фільософічний видїл віденського унїверзитету, а по роцї перенїс ся до львівського унїверзитету. Підчас унїверзитетських подїй з сїчня 1907. р. дістав ся разом з иньшими товаришами до слїдчої вязницї і перебув голодівку, але анї унїверзитетські власти анї суд не знайшли причини потягнути його до відповідальности. Подібно, як богато з поміж нашого студентства, брав також удїл в аґітациї за виборчою реформою, в виборчій аґітациї до парляменту і отсе недавно в виборчій аґітациї до сойму. Але більше прихиляв ся до так зв. „орґанїчної“ працї і в останних часах працював головно в львівських просьвітних товариствах, викладаючи міщанам і робітникам українську історию. Належав до загально-студентського українського товариства „Академічна Громада“ а в товаристві української социялїстичної молодїжи „Вільна Громада“ був заступником голови. Очитаний, незвичайно інтелїґентний, дуже мягкої і лагідної вдачі, з гарним лицем, яке кождого підбивало своєю напів-дїточою щирістю, був він загально-люблений в кругах товаришів і знакомих. Руководив ся в житю не особистими мотивами, а ідеальними. Отся вдача і дріжуче серце для горя свого власного народа вложили йому смертоносне оружє в руки.

Гр. Андрій Потоцький

уродив ся 1861 р. в Кракові в старій польській маґнатській родинї. Науку побирав дома і аж до VIII кляси ходив до ґімназиї сьв. Анни, де здав матуру з відзначенєм. Потім скінчив в краківськім унїверситетї правничий факультет і промовував ся „sub auspiciis imperatoris“ на доктора прав. Відбувши однорічну військову службу, посьвятив ся був дипльоматичній кариєрі, але швидко покинув її. На арену полїтичного житя виступив в половинї 1890-их років. Був послом до сойму, радним міста Кракова, презесом рільничого товариства і т. д. В осени 1901 р. став мимо протестів Русинів краєвим маршалком, а в 1903 р. — також мимо руських протестів — намісником Галичини з такими широкими повно-

властями, що de facto був самодержавним володарем в краю.

До руських домагань все відносив ся ворожо, а як маршалок краю на офіцияльнім банкеті в Бучачи загрозив їм новим Берестечком. Ставши намісником, старав ся по змозї своїх сил сповнити ту погрозу. Сецесия в 1901 р. і здавлене хлїборобських страйків в 1902 р., се в великій части, а всї дальші здавлюваня визвольного руху нашого народу, се в цїлости сього заслуга. Обкроєне наших прав при виборчій реформі, се його плян; ударемнене всїх результатів переговорів нашого клюбу з бар. Беком, се його праця; останні соймові вибори з видвигненем москвофілів, се його останнє полїтичне дїло. А яку мав необмежену власть, видно найлїпше з того, що на всї покликуваня наших послів на центральне правительство відповідав з цинїчним легковаженем: „Panowie macie nadzieje na Wiedeń? Wiedeń to zrobi, co zechce Potocki!“

Згинув у силї віку, лишаючи вдову, 9 дїтий і 80 мілїонів маєтку в Австриї і в Росиї.

НОВИНКИ

— **О росийську мову.** Роззухвалені протекциєю небішика Потоцького кацапи штурмують безперестанно віденський парлямент петициями о признанє права горожаньства росийській мові Річ природна, що ті петициї кацапські подвижники переважно фалшують, підписуючи на них цїлими масами наших селян против їх власної волї, Все-ж таки „Галїчанїн“ хвалить ся, що таких петиций вплинуло доси до державної ради „по крайней мѣрѣ 1000 и они дальше вносятся“. Свого часу посол Марков поставив запит, чому сї петициї не друкують дословно в стенографічнім протоколї. Президия візвала знавця, урядника мінїстерства д-ра Олександра Кулачковського, і він сказав, що тоті петициї russisch, наслїдком чого президент посольської палати Вайскірхнер заявив, що „russisch ist nicht landesüblich“. Так отже москвофільські бажаня на віденськім ґрунтї не мають нїяких виглядів на здїйсненє.

— **Трагічна подія.** З Борщева доносять: В домі латинського пароха в Кривчу горішнім, кс. Дзюржинського стала са дня 8. с. м. вечером трагічна подія. При кс. Дзюржиськім мешкала постійно його братова, вдовиця по ветеринари, що була учителькою місцевої школи. Перед кількома днями приїхав до Кривча зі Львова свояк кс. Дзюржинського, Стефан Децовський, студент III р. фільозофії. Вечером дня 8. с. м. війшов Децовский до комнати Йосифи Дзюржинської і стріливши до неї з револьвера, убив її на місци, а відтак вистрілом, виміреним собі в серце, відобрав і собі житє. Причиною трагічної події була нещаслива любов.

— **Росийський пройдисьвіт.** Львівська полїция арештувала онодї в однім шинку при ул. Жовківській шайку фальшівників срібних і нїклевих монет. Між арештованими находить ся також бувший росийський офіцер (прапорщик), Константин Сидоров, родовитий Москаль. Сидоров яко вахмайстер одного з росийських полків найшов ся на поли росийсько-япанської війни. За його хоробрість а також з недостачі офіцирів, котрих япанські кулї не щадили, Сидорова іменували прапорщиком (ляйтнантом). По війнї Сидоров повернув до краю, але звідси мусїв незабаром утїкати перед карою за якісь над'ужитя. Покинувши жінку й двоє дїтий, дістав ся до Галичини та прибув до Львова. Тут найшов занятє у фабрицї дахівок гіпотечного банку за янівською рогачкою, де працював як простий робітник кілька місяцїв. Між робітниками був знаний під назвищем „офіцира“. В місяци вересни покинув цегольню і з кількома робітниками виїхав до Прус, де працював в копальнї вугля. Коли вернув ся до Львова, не знати. В полїцийнім слїдстві признав ся до вини, кажучи, що до участи у фальшівництві монет заставила його нужда.

— **„Благословенна земля“.** В деяких місцевостях України, особливо-ж в районї чорноморського побережа, роблено досьвіди з культурою кавчукового дерева. Проби дали блискучі результати. Таким самим успіхом закінчив ся пробний засїв манджурського гаоляну в Кубанщинї, де результати були навіть красші, нїж в самій Манджуриї.

— **Пригода бальона.** Петербурські часописи доносять, що коло фінляндського міста Виборга найдено ушкоджений бальон, котрий дня 29. марця злетїв в аеронавточнім парку в Штокгольмі з двома офіцирами в ґондолї. Оден з офіцирів погиб, коли бальон ударив о церковну вежу у Виборзї, другого поручника Флїтенга найдено непритомного в ґондолї але його вдало ся відратувати. Підчас проби закиненя якора на фінляндськім побережу бальон ухопив з собою одного рибака. однак той уратував ся, скочивши швидко в море.

— **Драма при війську.** Воєнний суд в Севастополи судив дня 29 марта фрайтра 16 полку стрільцїв, Якима Литвиненка за те, що дня 25 марта в Лївадіїї, післаний капітаном Сомовом покликати „горнїстів“, пішов до касарнї, взяв карабін та 5 набоїв і вернувшись на подвірє, випалив до капітана Сомова двічи, убиваючи його на місци. Колиж другий офіцир, поручник Оболенський, що був при тім, крикнув: „Литвиненко, що робиш?“ він у відповідь двома вистрілами вбив і Оболенського на місци. На судовій розправі сказав, що зробив се, аби пімстити ся за образу дїлом, якої допустив ся на нїм Сомов у своїм мешканю перед двома місяцями. Поручника Оболенського він убив за те, що той нелюдяно обходив ся з ним. Литвиненка засуджено на смерть через розстріляне, а сей присуд виконано дня 31 марта.

— **Шість корон за стрічку.** Голосна видавнича фірма Филипа Рекляма в Липську, що видає крім звісної „Universalbibliotek“ також ілюстрований тижневник „Universum“, оповіщує тепер конкурс на повість для тої часописи. Звертає увагу висока конкурсова нагорода в квотї 30.000 марок за повість обєму що найменше 120 шпальт „Universum“. Шпальта „Universum“ має 55 стічок, тому обєм повісти буде займати 6.600 стрічок, а гонорар 30.000 марок відповідає менше-більше квотї пятьох марок від стрічки. Реченець конкурсу минає з днем 1. вересня с. р. Конкурсовий суд творять Ґустав Фальке, Рудольф Ґотшаль, Рудольф Ґрайнц, Павло Гайзе і Ганс Лянд.

— **Найвисша вежа на сьвітї** є доси, як загально звісно, вежа Айфля в Парижи, висока на 300 метрів. З Брукселї доносять, що інжинїр Турне одержав від комітету бруксельської сьвітової вистави на 1910 р. дозвіл вибудовати вежу, висшу від вежі Айфля о 100 метрів. Кошти сеї найвисшої будови на сьвітї, яка бездротному телеґрафови може зробити велику прислугу, обчислено в приближеню на 1,200.000 франків. Вежа буде мати чотири поверхи.

— **Великодні яйця.** Звідки пішов звичай, що на Великдень дїлимо ся сьвяченим яйцем? Що сьвячене яйце, так само як у декотрих західних народів оплаток або ялинка на Різдво, не стоїть в нїякій звязи з християньством, значить ся, з наукою християнською, се річ певна. Є се звичай котрий настав колись в західній Европі, а коли іменно і де, того не дасть ся нинї вже докладно означити. Одна з француських часописий, користаючи з надходячих Великодних сьвят, доказує, що давними часами, іменно в середновічних часах, коли у великім постї не вільно було яєць їсти, в деяких сторонах Франциї, коли піст кінчив ся, давано сирі яйця сьвятити в церкві і з них випікано яєчник, котрим відтак на Великдень цїла родина обдїлювала ся. Сирі сьвячені яйця давано собі взаїмно або посилано в дарунку. Звичай той став небавком так загальний, що сирі яйця були вже недогідні і їх варено, а замість печи яєчник, дїлено ся таки просто вареним яйцем, котре ще перед тим посьвячено в церкві. Замість звичайних яєць настали з початком 16-го столїтя крашені яйця, крашанки і писанки. Зразу були писанки дуже звичайні і скромні, але пізнїйше стались вони предметом збитку. Писанки, якими надїляв француський король Людвик XV тих, котрим хотїв показати свою особливу ласку, були украшені мінятуровими малюнками найперших француських малярів Лянкрета і Ватто. В збірцї у Верзалю знаходять ся ще доси дві писанки доньки короля Людвика XV., котрі малював Ватто. Пізнїйше вийшли писанки з моди а настала мода на великодні яйця з цукру і чоколяди. Нинї в самім Парижи продають що року около Великодних сьвят самих чоколядових яєць за звиш 2 мілїони франків а цукрових яєць майже за мілїон франків. Ориґінальну писанку, чи крашанку, чи як би се назвати, казав був зробити перед кількома роками один анґлїйський льорд для своєї нареченої, доньки якогось полуднево африканського мілїярдера. Було то яйце з чоколяди, високе не менше лиш три метри, а широке на півтора метра, отже так велике, що в нїм в серединї міг би вигідно сидїти чоловік на кріслї. Середину того яйця казав він виповнити бомбонами — около тисяч фунтів — і післав його своїй нареченій. Щоби то яйце можна було в Льондонї надати на зелїзницю, а відтак в Суземптенї перенести на корабель, треба було зладити окремі ноші для сїмох людий, що мала його двигати. Ся неаби яка крашанка коштувала не менше лиш 12.000 кор., не вчисляючи в то коштів перевозу зелїзницею і кораблем. — В виду того можна справдї сказати приповідкою: Добре дуріти коли приступає! А скілько то бідних людий можна би щасливійшими зробити, як би не такі примхи!

— **Дрібні вісти.** З Відня доносять, що директор галицьких почт і телеґрафів, п. Сеферович, вислуживши в сїм роцї свої лїта, має перейти в постійний стан спочинку, а його наслїдником стане оден з мінїстерських урядників. — Ґімназия в Дрогобичи має обходити в сїм роцї ювилей 50-лїтного істнованя і в тій цїли завязав ся окремий комітет. — Дівізия 13. п. уланів, стаціонована тепер в Бродах, буде перенесена з днем 1. мая до Зборова, а на її місце прийде частина 9. полку драґонів, стаціонованого доси у Львові. — Намісництво видало, як що року, обіжник до галицьких всїх повітів, звертаючи увагу на язву хрущів та взиваючи до їх нищеня. — Рада міста Відня ухвалила кредит в квотї 200.000 корон на вірнопідданчий похід з нагоди цїсарського ювилею.

— **Вплив умової працї на мозок** даєть ся фізіольоґічно ствердити скількостию крови, яка припливає до мозку. Чим з більшим напруженєм мозок працює, тим більше кровоносні проводи в мозку наповняють ся кровю. Італїянський фізіольоґ Моссо подає легко викональний досьвід, котрим можна виразно показати, який вплив робить умова праця на мозок. Кладеть ся чоловіка на підойму ваги так, щоб находив ся в рівновазї, причім голова спочиває на однім, ноги на другім кінци підойми. Коли тепер завдамо тому чоловікови труднїйшу умову працю, прим. звелимо йому розвязати якусь трудну рахункову задачу, при чім його мозок більше напружить ся, побачимо, що конець підойми на котрім спочиває голова, похилить ся в низ. Є се доказ, що до мозку наплило більше крови наслїдком інтензивнїйшої умової працї.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Мариї (лат. Валерияна). Позавтра, в середу: Тита препод. (лат. Анастазиї).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що крім вівтірка від 12. год. в полудне. дня

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

Ві второк дня 14 цьвітня с. р., новість на руській сценї, „Мари“, родинна драма в 3 дїях ренріха Ібзена.

В середу дня 15. цьвітня с. р. „Різдвяна ніч“, (Царицинї черевечки), опера в 4 дїях М. Лисенка.

В четвер, пятницю і суботу представленя не буде.

☐ **Чистий дохід з Академії духовної,** устроєної заходом видїлу тов. „Руслан“ в честь Иоана Золотоустого виносив 651·40 кор., з чого призначено на будову бурси тов. педаґоґічного 515 кор., а решту т. є. 136·40 кор. для тов. „Руслан“. Видїл згаданого товариства почуваєсь до милого обовязку зложити сердечну подяку всїм Вп. Родимцям, що причинились своєю участию до звеличаня сего торжества. — За Видїл: *Харкевич* голова, *Янїв* секретар.

< Хто хотїв би приняти до себе на довший час незасібного студента-реконвалєсцента, зволить ласкаво подати свою адресу до адмінїстрациї „Дїла“ під буквою „Н. П.“

Урядові вісти:

Із станиславівської епархії. Ігнат Щуровський з Вашковець іменований ордин. делєґатом в окр. радї шкільній у Вашківцях. — На конкурс розписані: Сухостав з реченцем по конець цьвітня і посада другого душпастиря при карнім заведеню в Станиславові з реченцем до 15. цьвітня.— Канонїчну інституцию дістали оо.: Ілярий Сїменович на Білобожницю, Константин Ткачкевич на Кійданів, Николай Бутковський на Шидлівцї, Григорий Ковч на Кошилівцї, Володимир Озаркевич на Березів вижний, Софрон Глїбовицький на Кончаки, Іван Білинський на Оришківцї, Емануїл Княгиницький на Вербовець, дек. городенського, Роман Копистянський на Григорів і Ілия Чорнодоля на Залїщики. — Увільнені оо.: Теодор Мицько від прив. сотрудництва в Дзвинячи, Николай Бутковський від сотр. в Монастирсках, Леонтий Коростїль від сотр. в Коломиї, Григорий Дурделла від сотр. в Кулачківцях і Іван Лабач від завід. в Серафинцях. — Введені оо.: Іван Лабач яко сист. сотруд. в Серафинцях, Григорий Дурделла, яко прив. сотрудн. в Ласківцях і Іван Волошин, яко сист. сотрудник в Коломиї. — Увільнені з духовної звязи для принятя до львівської епархії: укінчений богослов Ігнатій Плешкевич і сотр. в Борщеві о. Іван Купчинський. — Намісництво признало дотацию для приватних сотрудників: в Косові к. Чорткова, Єрмаківцї, Улашківцях, Пядиках, Гнильчи, Жабю-Ільця і Косові старім і для третого сотрудника в Коломиї.

— **Іменованя.** Президия краєв. дирекциї скарбу у Львові іменувала в особовім єтатї головної каси краєвої у Львові і філїяльної краєвої в Кракові ад'юнктами касовими в IX. кл. ранґи: провізор. ад'юнкта касового, Казим. Кропивницького і офіциялів касових: Едврда Хмєлярчика і Маркиля Гіршберґа, а провізор. ад'юнктом головної каси краєвої у Львові офіцияла то-їж каси, Александра Вєржбянського; — провізоричними асистентами податковими ad personam іменувала практикантів податкових: Зиґм. Вітриляка, Брон. Міхалевського, Болесл. Тинєцького, Ів. Ганчаковського, Евг. Звонара, Евг. Коморовського, Богд. Ковальського, Стан. Ґноїнського, Ник. Мазуркевича, Войт. Хржана, Степ. Пашковського, Льонг. Ульванського, Ром. Вітриляка, Йос. Вайґартена, Зиґм. Кроковського, Волод. Залановського, Алекс. Смаху, Еман. Лавровського, Казим. Пєтрашка і Тад. Келяновського. Мінїстер просьвіти іменував мінїстерияльними секретарями в мінїстерстві просьвіти віцесекретарів: Теоф. Ґраматовича, д-ра Рих. Борковського і д-ра Стан. Пекарського та віцесекретарями в мінїстерстві просьвіти повітових комісарів в галицькім намісництві, Мар. Камінського і д-ра Юрия Кешковського.

Ґі де Мопасан.

40)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Він виглядав чим раз гірше, а вона заключила з того, що він мусить терпіти. Вона порівнувала його захованє з захованєм маркіза, котрому вже тепер Анетта не була рівнодушна. Але у них се не було те саме чувство: маркіз де Фарандаль залюбив ся. Олївє Бертен любив! Такого бодай переконаня набирала вона в хвилях розпуки, а відтак коли приходило вспокоєнє, вона все ще надїяла ся, що може помиляєть ся.

Нераз, коли були самі, вона ледви змогла здержати ся, щоби не питати його, не прохати, молити його, щоби говорив, щоби признав ся до всього. Вона волїла знати на певно та ридати над своїм горем, як терпіти так в сумнївах, не могучи читати ясно в його замкненім серци, хоч всьо вказувало на те, що в тім серци зростала нова любов.

На тім серци залежало їй більше як на житю, вона берегла його як ока в голові, загрівала, оживляла своєю любовю від дванайцятьох років, а тепер, коли вона вже була його певна, коли була переконана, що запанувала над ним, підбила його, підчинила його, привязала до себе горячою любовю раз на все, до кінця житя, тепер воно вихоплєть ся їй з рук через якусь недостижиму, монструальну фатальність. Воно замкнуло ся нараз перед нею, ховаючи якусь тайну в серединї. Вона не могла вже там дістати ся так як давнїйше одним приятельським словом, не могла там вложити всїх своїх чувств наче в який дорогий, тайний кутик, отвертий лише для неї. І навіщо здало ся любити, навіщо віддавати ся комусь без застереженя, коли нараз той, кому ви пожертвували цїле своє єство, цїле житє, всьо, всьо, що лише маєте на сьвітї, утїкає від вас тому, бо йому иньше лице подобало ся, і в кількох днях стає для вас чужим!

Чужим! Він, Олївє? Таж він розмовляв з нею так само як давнїйше, тими самими словами, тим самим голосом, тим самим тоном. А проте щось було між ними, щось неясного, незрозумілого, фатального, щось, що нїяк не давало ся відсунути, а навпаки ще їх відпихало від себе, як вітер відпихає човно від берега, коли змінить свій напрям.

І дїйсно Олївє віддалював ся від неї що дня чим раз більше, віддалював ся всїми тими поглядами, які він кидав на Анетту. Він сам тепер вже не силував ся бачити ясно, що дїєть ся в його серцю. Він відчував гаразд сю любовну кипячку, се непобориме притяганє, але він не хотїв вже нїчого розуміти, він повірив судьбі своє житє і ждав з замкненими очима, куди доля його понесе.

Нїчо його вже на сьвітї не обходило як лише сї обіди і вечери між сими двома женщинами, віддїленими жалобою від сьвіта. Він заставав у них лише самі байдужні лиця, найчастїйше пана Мізадіє і панства Корбель; через те він мав таке вражінє, що він лише сам один живе з ними на сьвітї; а що він не бачив майже нїколи княгинї і маркіза, бо для них зарезервовано ранки та полудня, він бажав забути їх зовсїм, думаючи, що весїлє Анети відложене на необмежений час.

Впрочім Анетта не згадувала при ним нїколи маркіза де Фарандаль. Чи се був певного рода інстинктовний сором, чи може ся непонята жіноча інтуїция, що при її помочи жінки нераз відчувають те, чого не знають?

Тижнї минали за тижнями, а нїчо не змінило ся в сїм житю. Прийшла осїнь, обі палати покликано на сесию скорше як звичайно з огляду на непевну полїтичну ситуацию.

В дню отвореня парляменту мав граф де Ґілєруа запросити до себе на снїданє княгиню де Мортемен і маркіза, а відтак мав їх запровадити разом з Анеттою на засїданє палати послів. Ґрафиня заявила, що лишить ся сама в хатї, бо через свою журбу вона чим раз більше відсувала ся від людий.

Гостї як раз скінчили снїданє і пили каву в великім сальонї. Всї були дуже веселі. Ґраф, щасливий, що вже зачинаєть ся парляментарна праця, його одинока приємність, говорив майже дотепно о полїтичнім положеню та про клопоти републики; маркіз, вже рішучо залюблений, відповідав йому живо, споглядаючи що хвиля на Анетту; а княгиня була майже так саме вдоволена з любви свого сестрінця як з невідрадного положеня републиканського ряду. Повітре сальону було тепле, кальорифери вже були в руху і огрівали стїни, материї, дивани, звідки добував ся запах сушених цьвітів та мішав ся з ароматом кави. В салї панував свобідний настрій домашного, родинного кружка, коли нараз двері відчинили ся перед Олївєром Бертеном.

Він станув на порозї і був такий здивований, що не знав чи має війти до середини, такий здивований як зраджуваний муж, коли побачить злочин своєї жінки. Крайне обуренє затрясло всїми його нервами і він пізнав в сїй хвили, як вже сильно хробак любови надгриз йому серце. Все те, що перед ним затаювано і що він таїв сам перед собою, стануло йому тепер ясно перед очима, коли він побачив маркіза заінстальованого в сїй хатї в характері нареченого.

В своїм обуреню зрозумів він всьо, чого він до тепер не хотїв знати і що графиня не мала відваги сказати йому. Він не потребував питати ся, чому перед ним затаювано всї ті приготовленя до весїля. Він догадав ся всього; і його нахмурені очи стрінули ся з очима графинї, а графиня спаленїла. Вони зрозуміли ся.

Коли він сїв, всї замовкли на якийсь час, бо несподївана присутність нового гостя перервала хід думок. Відтак княгиня заговорила до нього, а він відповів коротко якимсь дивним, зміненим голосом.

Він споглядав на всїх сих людий, що вернули опять до перерваної розмови, і думав собі: „Вони пошили мене в дураки; але заплатять менї за се“. Він був найбільше злий на графиню і на Анетту, бо видїв, що вони умисно таїли ся перед ним.

Граф поглянув на годинник і сказав:

— Вже час іти.

Відтак, звернувши ся до маляря:

— Ми ідемо на отворенє парляментарної сесиї. Моя жінка сама лишаєть ся в хатї. Підете з нами? Зробите менї велику приємність, коли підете!

Олївє відповів сухо:

— Нї, дякую. Ваш парлямент зовсїм менї не інтересний.

Тодї Анетта приступила до нього і зачала солодким голосочком:

— Ходїть, дорогий артисто. Ви напевно будете нас лїпше бавити як панове посли.

— Нї, не піду. Ви будете добре бавити ся і без мене.

Догадуючи ся, що він чогось злий і невдоволений, вона зачала його просити дальше, щоби показати ся чемною.

— Алеж ходїть, пане Бертен, кажу Вам щиро, що я не можу обійти ся без Вас.

Тодї сих кілька слів вихопило ся йому так скоро, що він не був в силї анї здержати їх, анї змінити тон:

— А якже! Ви обходите ся без мене так як і всї.

— Дивіть ся! Він знов перестає менї тикати — сказала Анетта, збентежена трохи його слоі вами.

Він вклонив ся їй і всьміхнув ся так, що в тім усьміху видко було цїле терпінє його душі, кажучи:

— Скорше чи пізнїйше я буду мусїв призвичаїти ся до того.

— Чому?

— Бо Ви віддаєте ся, а Ваш муж, хоч який би був, буде мати право уважати се тиканє в моїх устах за невідповідне.

Графиня вмішала ся до розмови:

— Буде час тодї подумати про се. Але маю надїю, що Анетта не вийде за такого чоловіка, що обурював би ся на сю невинну привичку старого приятеля.

Граф кричав:

— Ходїть, ходїть вже! Ми готові ще спізнити ся!

І всї ті, що мали іти разом з ним, поставали і вийшли; на прощанє всї після звичаю подали Бертенови руки, а княгиня, графиня і її дочка поцїлували ся взаїмно як при кождій стрічі і розлуцї.

Вони лишили ся самі, він і вона, стоячи перед портиєрами зачинених дверий.

— Сїдайте, дорогий приятелю — сказала вона тихцем.

Але він відповів гнївно:

— Нї, дякую, я іду також.

— Ох! чому? — шепнула вона, молячи.

— Бо се мабуть не моя година. Перепрашаю Вас, що я прийшов непрошений.

— Олївє, що Вам такого?

— Нїчо, я лише жалую, що я Вам зіпсував приготовлену забаву.

— Що Ви хочете сказати? Вони мусїли вже піти, бо хотїли дивити ся на отворенє парляменту. Я мала лишити ся в хатї, се було постановлене з гори. Се була дуже щаслива думка прийти нинї в саму пору, коли я сама.

Він всьміхнув ся злобно.

— В саму пору, дїйсну в саму пору!

Вона взяла його за руку і шепнула тихесенько, дивлячись йому просто в очи:

— Признайте ся, що її любите.

Він вирвав руки, не могучи довше панувати над собою.

— Кажу Вам, що Ви божеволїєте з сим вічним підозрінєм.

Вона вхопила його за рамена, причіпила ся пальцями до рукавів і молила його:

— Олївє! признайте ся! признайте ся! Я волю знати, я того певна, але я волю знати! Волю!... Ох, Ви не знаєте, що зі мною дїєть ся!

Він здвигнув плечима.

— Що я на те пораджу? Чи се моя вина, що Ви тратите розим?

Вона держала його, тягнула до другого сальону, де їх нїхто не міг почути. Тягнула його за суртут, стискаючи пальцї з цїлої сили, запираючи віддих. А коли припровадила його аж до малого округлого дивану, посадила його силоміць і сїла собі побіч нього.

— Олївє, приятелю мій, мій одинокий приятелю, молю Вас, скажіть менї, що її любите. Я се знаю, я се бачу по всїм, що Ви робите, я не можу сумнївати ся анї на хвилю, я вмру через те, але я хочу знати се з Ваших уст!

Він все ще перечив, а вона зсунула ся на колїна йому до ніг. Її голос захрип зовсїм.

— Ах, мій приятелю, найдорожший приятелю, чи се правда, що Ви її любите?

— Але-ж нї, нї! — крикнув він, пробуючи її піднести. — Клену ся Вам, що нї!

Вона простягнула руку і приложила пальцї до його уст, щоби їх замкнути.

— Не кажіть неправди. Се мене занадто мучить!

І сперши голову на колїна маляря, ридала гірко.

Він не бачив її лиця лише велику купу ясного волося, а між ним богато сивих волосів; і нараз почув він в душі безмежне милосердє і безмежний біль.

Вхопивши обома руками сю бідну головоньку, він піднїс її силоміць до гори; а двоє стривожених, залитих слезами очий поглянуло на нього. А він притискав раз-у-раз уста до сих очий, наповнених водою, повторяючи:

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 6/4 до 12/4 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·75	12·—	Ріпак зимов.	13·75	14·—
Жито	10·—	10·25	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·50	7·75	Льняика	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·—	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопді	—·—	—·—
Кукурудза	7·75	8·—	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·75	11·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	47·50	62·50
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч ві-		
Вина	5·75	6·25	тер, готовий, континґен-		
Конічина чер.	95 —	105 —	тований, без оплати по-		
„ біла	35·—	45·—	датку	57·25	57·75
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус екс-		
Тимотка	32·50	35·—	понтинґ.	38·25	38·75

Курс Львівский

з дня 13 н. ст. цьвітня 1908.

Акциї за штуку без купона.	Плат.	Жад.
Банку ґіпот. галиц. по 200 кр. а. в. . .	563 —	576 —
Банку для торговлї і промислу 200 кр.	103 —	110 —
Желїзн. Львів.-Чернов. Ясси по 200 кр.	557 —	563 —
Фабрики ваґонів в Сяноку по 500 кор.	400 —	500 —
Тов. для гал. пред. електр. вод. по 400 К	400 —	410 —
Листи заставні за 100 кр.		
Банку ґіпот. гал. 5% а. в. вильос. в 10% прем.	110 50	111 20
Банку ґіпот. гал. 4½% а. в. льос. 50 л.	99 20	99 90
„ „ „ 4% 60 л. по 200 кор.	94 90	95 60
„ краєвого 4½% а. в. льос. в 51	99 70	100 40
„ „ 4% а. в. льос. в 57 л. .	95 10	95 80
Товариства кредит. 4% (I. емісиї) . .	96 50	— —
„ „ 4% льос. в 41½ л.	97 —	— —
„ „ 4% льос. в 56 л. .	95 30	96 —
Облїґи за 100 кр.		
Галиц. фонду пропінаційного 4% в. а.	96 80	97 50
Буков. фонду пропінаційного 5% в. а.	101 —	101 70
Комунальні Банку краєв. 5% (II. ем.)	— —	— —
„ „ „ 4½% (III. ем.)	99 70	100 40
„ „ „ 4% (IV. ем.)	93 50	94 20
Желїзниці льокальні по 4% а. в. . . .	93 50	94 90
Повички краєвої з 1893 по 4% а. в. . .	94 50	95 20
Повичка м. Львова 4%	93 20	93 90
„ „ 4 конвен.	96 —	96 70
Львови:	к. с.	к. с.
Міста Кракова по 20 кр. (40 л.) . . .	85 —	95 —
Монети:		
Дукат цісарский	11 30	11 43
20 франківка	19 10	19 30
100 Рублїв срібних	250 —	252 —
100 Рублїв паперових	252 10	254 10
100 марок німецких	117 50	118 —

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Будапешт 13/4. Ціна збіжа.

Пшениця на цьвітень . . .	10·62	до 10·63
„ „ май . . .	10·65	до 10·66
„ „ жовтень . . .	9·20	до 9·21
Жито на цьвітень . . .	—·—	до —·—
„ „ жовтень . . .	8·02	до 8·03
Овес на цьвітень . . .	7·10	до 7·11
„ „ жовтень . . .	6·50	до 6·55
Кукуруза на май . . .	6·22	до 6·23
„ на липень . . .	6·34	до 6·35
Ріпак на серпень . . .	16·45	до 16·55

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: холодно.

Оголошеня.

— **В Старім Скалатї**, почта і зелїзниця Скалат є 50 сильних пнїв взірцево веденої пасїки в улях рамових на продаж. Близша відомість у місцевого гр.-кат. пароха. 480

— **Загальні Збори** побітового Товариства Кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 21. н. ст. цьвітня с. р. о 2 годинї з полудня в домі „Просьвіти“ з слїдуючою програмою: 1) Справозданє з дїяльности Товариства за рік 1907 і білянс; 2) відчитанє звіту ревізиї переведеної люстратором „Краєвого Союза“; 3) Звіт контрольної комісиї; 4) Внесенє Ради надзираючої, що до висоти дивіденди і розділу чистого зиску; 5) Вибір трех членів Ради надзираючої і одного члена яко заступника; 6) Вибір трех членів комісиї ревізийної; 7) Зміна статутів; 8) Внесеня членів. — Старий Самбір, д. 9. цьвітня 1908. *Дирекция.* 481 2—2

В КНИГАРНІ ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА, Театральна 1., можна купити: 1) Розважаня про терпіня І. Хр. — Три сериї. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 1 к. без п. почт. 2) Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий. Ул. о. Е. Гузар. Ціна 50 сот. без п. почт. 3) Боротьба Дрепера з вірою. Я. Л. Ціна 40 сот. без п. почт.

— **Хто хоче получити 4 ч. „Бжоли“ на Великдень**, зволить сейчас прислати переплату, або бодай повідомити, що пришле по сьвятах, инакше не получить 4 ч. рішучо. За віщо нищите нас так несовісно?! 465 1—1

Робітня артистично-слюсарська Михайла Стефанівського у Львові ул. Коперника 16, виконує до церков хрести, кулї і місяцї в огни золочені, громозводи, вікна желїзні, сходи кручені, паркани, ґалєриї і прочі роботи по дуже низьких цїнах. 15 10—10

НАСІНЄ ярини, цьвітів і паші з найславнїйшої фірми **VILMORIN et ANDRIEUX** у Франциї можна записувати від **Зофії Голубінкової** в Кракові, **Зелена 28.** За доброту і певність ручить ся. Насїнє в оригінальних торбочках пльомбованих. Цїнники на жаданє даром і оплатно. Висилка скора і точна. З поважанєм *Зофія Голубінкова*, Краків, Зелена 28. 240 6—8

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 13. IV. Іван Павлусевич, Долга войнилівська; Олександер Яницький, Київ; Ілия Кучинський, Гута полоницька; Ярослав Гординський, Коломия; Іван Стрийський, Кіцмань; Михайло Славницький, Перемишль; Володимир Йойко, Золочів; о. Дмитро Хомяк, Самбір; Г. Глебовіцкий, Підгорцї; о. Юлїян Дрогомирецький, Яргорів; о. Володимир Левицький, Рогачин; о. Михайло Цегельський Камінка струмілова; Евгеній Рудницький, Дібринів; о. Маркел Соневицький, Велеснів; Олїмпія Лебедович, Любича; Осип Насальський, Бережани; Михайло Присташ, Рава руська; Володимир Сабат, Сколе; Іван Пласкач, Вертайж; Николай Каспрович, Росия Бесарабія; Антін Окпиц, Белз; Мария Федусевич, Станиславів; Теодор Мельничук, Ярослав; Аполїнар Мочульський, Рогатин; Кирил Чиж, Устрики; Петро Глинський, Коломия; Михайло Гулла, Борщів; Евген Коморовський, Скалат.

Надїслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 6—?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р Володимир Загайкевич

отворив канцелярию адвокатську в Перемишли при ул. Францїшканській ч. 13.

364 9—10

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 19 16—?

Виплата купонів і вильосованих облїґаций

Ревізия льосів і инших вартісних паперів.

Обезпеченє льосів від страт при вильосованю

поручає Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлієн

Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 207

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до переховання цінні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар *одержує* в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі заряджена. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїякі инші прибори оптичні.

Всїякі направи полагоджує ся як найскорше і найлїпше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революційний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукує ся дяка в добрим голосом, котрий умівба провадити писарку громадську в руськім язиці. Зголошеня приймає Уряд парохіяльний в Хиплях п. Кругеничі. 475 3—3

Кандидат нотариальний іспит. ваний, котрий уже кілька рази мав субституцию в 6-лїтною практикою нотариальною, і 2-лїтною практикою в канцелярії адвокатській, пошукує від червня с. р. посади кандидата або субститута. Близших інформаций удїляє адв. Д-р Загайкевич в Перемишли. 47 3 3

Пошукую панночки Украінки, котра була би помічною жінці в домовім господарстві і в виховани двох дїсочок. Винадгородженє після умовин. Зголошуватись проше у листовно під адресою: о Омеля“ Калинович священик в Головецку горішнім, почта: 467 Лопушанка Хомин. 4—5

Молодець лїт 2, пристійний і здоровий бувший приватний урядник, що задля виборів службу втратив, оженить ся з панночкою або молодою вдовою, котра виробить йому посаду при державній або приватній інституциї, або котра веде господарство. Анонімів не приймаєсь. Ласкаві зголошеня під „Бльондин“ до Адмінїстрациї „Дїла“. 488 2—4

Маєток у всхідній Галичині о обшарі около 800 моргів дуже доброї землї без серветутів в до спродана в цілости або в дорозї парцеляций. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостиськах. 461 4—6

МАЄСТА ВРИНДЗЯ найлїпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Б-торого ч. 2. 1—12

ТОРТИ по 1 зр., баби, пляцки по корони. Цукрів фунт 80 кр. Тїсточка по 3 крайцарі в цукорни Трочинського, Львів, улиця Фредри. 497 1—5

Млинки до міґдалів, до сїкання мяса шприца до ковбас, сита до фасована поручає Фр. ХЛЯДЕК, Львів, Ринок 45. 439 2—2

Подешевів смалець лише в торговли Леонарда Солєського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 268 6

МАЛПИ, корови, папуги, безроги, канарки, конї, коти ангора і гончі пси пошукує з порученя Вп. Покупців „DOROTEUM“, Львів ул. Шайнохи. 103 12 ?

ПОВОЗИ всїлякого рода нові як також ужиткані а то: ландари, ландолєти, карити, фаетони, півкриті і отверті фаетони до повожена мужеські і дамські, тарантаси, віяки угорські, промислові вози, поручає по цінах конкуренційних **М. Нао Львів, Шпитальна 28.** 445 3—5

Оженить ся!

Молодий інтелїґентний мужчина на добрім становиску в Канадї, пошукує з браку знайомости, гарної, вільнодумної, і не сплямленого характеру, товаришки житя, Русинки, від 17 до 19 лїт віка. Просить ся о фотографію, на понизшу адресу. За дискрецию ручу словом. W. M. C. I. Box 40 P. O. Oakburn Manitoba Canada. 490 1—2

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовнівська ч. 61* (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри деґерві і шоколяду. 181

За половину ціни кошти!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і вище. Матераци чисто волосяні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 3, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні в рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно густові і тревалі коцики повозові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і флянельові, дивани, хідники, портиери, фіранки, сторинки на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнизших цінах.

Шустер і Точиський

Львів, 3 Мая ч. 5.

353 8—10

Одинока руська ДІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 95

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* цементові, камінцеві, мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

СВОБОДА часопись політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський

Місячна передплата виносить 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“

спомагаюче зареєстроване в обмеженою порукою у Львові,

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабулянцию **на 6%**; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт.

При 30 ратах півчних виносить рата амортизаций на на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.

Векслї приймають ся тілько **3-місячні** з 3 підписами **на 6% до 7%.**

Членами можуть бути і позичку дістати тілько **члени обезпечені більше лїт в „Дністрі“.**

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту **К. 45835.**

Вкладки виносять 31/12 1907:			**К. 2,795.183**
Позички удїлені	„	„	**3,410.684**
Удїли членьскі	„	„	**234.398**
Цінні папери	„	„	**130.452**
Фонд резерв. і инші	„	„	**46.842**
Льокациї	„	„	**182.206**

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полудньом від 8 до 2 год. крім неділь і руських сьвят. 126

Українське видавництво „РАНОК“ в Київі.

Вийшли з друку книжки:

1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид. 40 к.
2. „ „Рай і поступ“ 3 те вид. 40 коп.
3. „ „Звздрі боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Англії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Боже внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид. 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народне вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цілість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконик“ казка віршами 20 коп.
12. Дозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ І. частина 35 коп
13. Розвага, Український Декламатор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гумореск для читання і деклямування на сценї, вечерницях, літер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 63 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньетками. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том ІІ. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Ціна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Ком., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

ОПТИК і МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1861 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад в причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджена електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 7—30

ПОРТРЕТИ

Шевченка, Хмельницького, Лисенка, Крушельницької

продаєтся в цїні по кор. 50, 30, 18, 16, 7, 5 і 3·50.

„Сокільский Базар“

у Львові ул. Русьна 20.

1226 10—?

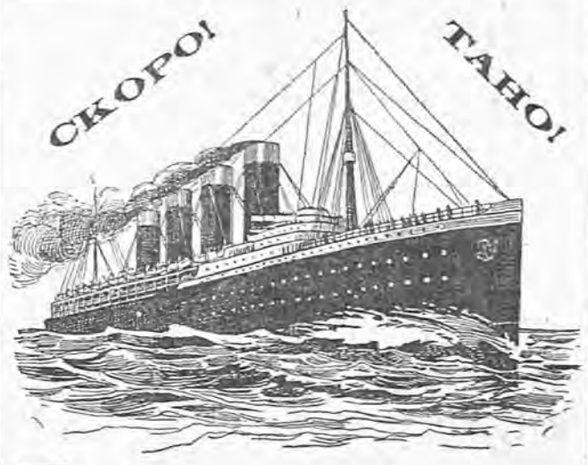

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразиліі.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Сандали Кнайпа для Пань, Панів і дїтий в ріжних фасонах, дїтинні черевики ясні і чорні лише з чеських фабрик і краєвих, оригінальні англїйські обцаси до черевиків, Nord'cap, поручає найдешевше

Іосиф Кріммер і Спілка

у Львові пл. Марийська (Французький Готель)

Спеціяльний магазин артикулів ґумових, лїнолєум, церат, полотен непромакальних і кальошів.

494 Замовлена з провінциї полагоджує ся сейчас. 1—4

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 130 -?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виписає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить:	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·5	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·23	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	12·30	1·55	—	9·20
Любіни	8·00	12·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Врухович	10·05†	—	8·25	5·20	9·25
Зимної води	5·50	7·25	3·1	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	9·23	2·45	7·04	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·28	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіни	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·50	9·15	1·35†	3·35	6·30
Врухович	6·13	11·05	2·28	5·45	8·34†
Врухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою н — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 ним день буквою з

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцкий) Коперника ч. 9.

Ч. 83. Львів, второк 14. н. ст. (1. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Погроми Русинів у Львові.

Від квилї, коли польська преса, оповіщаючи в надзвичайних додатках про убийство намісника, пустила клич: „Bić Rusinów!“ — є ми сьвідками росийських погромних відносин, які в найчистійшій формі запанували в столиці Галицької Руси. Товпа ґімназияльної і академічної молодїжи, загріта в недїлю вечером під памятником Міцкевича до пімсти за смерть намісника, зорґанізувала ся в формальну погромну дружину і з наперед уложеним пляном бушує по вулицях міста Львова, устроюючи напади на руські публичні інституциї. В недїлю вечером устроєно такі напади на „Академічну Громаду“, „Академічний Дім“, „Днїстер“, „Просьвіту“ і „Народну Гостинницю“, а вчера вечером ті напади повторено, тільки сим разом вже з більшою силою та з докладнїйшим пляном, не поминаючи сим разом, анї одної руської інституциї, так що навіть всї педаґоґічні і виховуючі заклади, як дївочі інститути, дяківська бурса, духовна семинария і всї инші були предметом таких нападів.

Всї ті напади навіть за першим разом, а тим більше вчерашного вечера перейшли далеко поза межі звичайних демонстраций, серед яких піднесена товпа витовче десь там кілька шиб або устроїть котячу музику, а всї вони носять найвиразнїйший характер пляново зорґанізованих погромів, які поважно грозять не тільки маєткови але й житю людському. Коли товпа по уложеному пляну бушує по вулицях міста від одної руської інституциї до другої, коли при кождій з них устроює формальну облогу, вибиваючи важким камінєм вікна, виважуючи двері та вломлюючи ся до середини, і все так довго, доки не зруйнує всего, що тільки можна зруйнувати без специяльних приладів, — то се вже не звичайна демонстрация, а погром з усїми рисами публичного насильства.

А найхарактеристичнїйша, par excellence росийсько-погромна риса сих польських демонстраций лежить власне в тім, що вони — дивним дивом — відбувають ся без нїяких фактичних перешкод з боку властий публичного безпеченства. Коли в недїлю полїция бодай сяк-так старала ся перешкодити демострантам, хоч фактично зовсїм не перешкодила їм в їх плянах, то весь вчерашний вечір були ми сьвідками того дивного і незрозумілого факту, що полїциї анї в однім випадку не було там і тодї, де її було треба для охорони маєтку і житя горожан. Звичайно або її зовсїм не було або надходила вона в загрожене місце аж тодї, коли погромники там закінчили роботу і йшли далї. Так прим. під домом „Просьвіти“ погром тревав більше як пів години, під духовною семинариєю погромники, справивши ся на фронтї при вул. Коперника, перейшли спокійно на фронт при вул. Сикстуській, не дізнаючи абсолютно нїякої перешкоди від полїциї.

При тім треба завважати, що формально демонстрациї почали ся, ледви тільки вечеріло і — заки приступлено до погромів — тревали досить довго. Було вже аж надто часу, щоб полїция могла зорґанізувати службу безпеченства так, щоби до погромів не допустити. Так само полїция повинна була добре знати, що напади будуть звернені на всї руські інституциї, що більше, вона просто не могла не бачити, як погромний похід іде від одної інституциї до другої, а одначе анї в однім випадку не перешкодила походови анї обсадила заздалегідь інституциї, щоб не допустити до погрому.

Одним словом, все відбувало ся, як найвірнїйша копія росийських погромів. „Патріотична“ демонстрация, „патріотичні промови з окликом „Bić Rusinów!“ (pendant до росийсько-чорносотенного: „Бей Жидовъ и интелигентовъ!“) і погром без найменшої перешкоди полїциї. Що більше! польська преса, яка бє в великий дзвін, що десь там „hajdamacy strzelali“ до погромників, домагає ся на будуче охорони для погромників перед самообороною.

Дивне і незрозуміле також становище ц. к. прокураториї. Коли нам сконфісковано уступ, де було тільки зовсїм обєктивне представленє факту, то польська преса, почавши від згаданих недїльних надзвичайних додатків, а скінчивши на нинїшних ранних виданях, представляє образ просто божевільних оргій під'юджуваня на весь руський нарід, завзиваня до пімсти на всїм, що руське, похвалюваня погромів і заохочуваня до нових, — все те що-раз більше crescendo. А одначе прокураторський оловець не діткнув ся анї одної букви в тім підбурюваню проти другої народности, в тім похвалюваню каригідних поступків, в тім заохочуваню до злочинів!...

Але на сьому, що дїяло ся доси, мабуть ще не конець. Зі всїх сторін доходять до Русинів — не тільки до руських інституций і орґанізаций, але і до приватних людий — погрози, що все те ще тільки початок, та що наступлять богато страшнїйші річи, одним словом, що Львів не лише в патріотичних деклямациях має бути „polskim grodem“, але й на дїлї руський елємент має в нїм бути винищений.

Сї погроми разом з заповідю дальших і страшнїйших річий і та дивна та незрозуміла пасивність ц. к. властий супроти всего того, що дїєть ся в польській пресї і на вулицях міста, — все те найлїпше сьвідоцтво, що в нашім краю панують справдї росийські відносини, з тою тільки ріжницею, що панують вони в супереч конституцийним основам державного устрою. Але та ріжниця кидає на наш край не лїпше, тільки гірше сьвітло...

Бо без огляду на те, до якої народности належить той, з чиєї руки згинув намісник краю; без огляду на те, які полїтичні мотиви заставили його піти на те дїло, — Русини стоять під такою самою охороною австрийських конституцийних законів, як і Поляки і нїкому не вільно виймати їх з-під права, позволяючи товпі погромників мстити смерть польського намісника. А коли ті, що покликані берегти публичного безпеченства, не сповнять свого обовязку, то Русини міста Львова мусїти-муть витягнути консеквенцию з тих росийсько-погромних відносин і зорґанізувати ся до самооборони.

Але на тім не конець. Нехай ті, що під'юджують польську ґімназияльну і академічну молодїж до погромів і позволяють на ті погроми, не забувають, що пристрасти є заразливі і львівські відносини можуть дуже легко — як на се звертає увагу польська соц. преса — перекинути ся на провінцию, на цїлу східну Галичину, де польська людність будь-що-будь знаходить ся в зникаючій меншости. Отже хто сїє погроми у Львові, нехай уважає, щоби не викликав тим бурі польсько-руської війни в цїлій східній Галичинї.

Руські посли про атентат.

Вчерашне число віденської „Neue Freie Presse“ приносить заяви трех руських послів про атентат з недїлї.

Голова укр. клюбу, п. Романчук, запитаний редакциєю „N. Fr. Presse“ заявляє, що М. Січинського особисто цїлком не знає. Про його особу знає п. Романчук лише стілько, що М. Січинський є сином бл. п. Николая Січинського, горячого національного дїяча. Брат Мирослава Січинського, Мстислав, поповнив недавно самоубийство без поданя мотивів учинку. Здає ся, що члени сеї родини є людьми еґзальтованими. Нїхто з Русинів не був приготованим на таку подію. Зрозуміла річ, що такий чин кождий мусить осудити. Незвісно, що властиво пхнуло молодця до сповненя убийства. Мушу однак додати — заявив в кінци п. Романчук, що я послїдної пятницї явив ся з парляментарною комісиєю укр. клюбу у міністра-президента, бар. Бека і виложивем йому ясно відносини в краю та вказавем на огірченє, яке там панує. Про наслїдки кровавого чину не можу собі в тій хвили цїлком природно виробити понятя.

Голова „Нар. Комітету“, і посол д-р Кость Левицький заявляє в тім самім числї „F. Fr. Presse“, що українська національна партия стоїть осторонь від атентату, що вона нїяк не може його одобряти та з цїлком зрозумілих, так загальнолюдських як і етичних причин осуджує його. Убійство намісника вважає голова „Нар. Комітету“ елєментарним вибухом огірченя на галицькі, адміністрацийні відносини.

Вкінци ще оден укр. посол, котрого імени N. Fr. Presse не подає, заявив співробітникови сеї часописи, що слїдує:

Руські студенти у Львові не могли намісникови ґр. Потоцькому простити, що свого часу з приводу демонстрациї на львівськім унїверзитетї з його порученя послїдовало арештованє студентів і що він мав склонити державну прокураторию, держати в вязницї цїлу сотню арештованих.

Другим мотивом занепокоєня руських студентів є обставина, що упала надїя на розвязанє унїверзитетської квестиї, котру надію вони опирали на руських послах в парляментї. Справдї були заключені договори між премієром бар. Беком і руськими послами, коли розходило ся о те, щоби руські посли не робили обструкциї при переведеню угорської угоди. Намісникови Галичини мала припасти задача довести до сего, щоби сенат львівського унїверзитету на ті договори пристав. Тимчасом се не тільки не стало ся, але ще студенти підозрівають, що намісник відтягнув переведенє тих договорів.

Головний мотив ненависти Русинів до намісника має лежати в тім, що намісник ґр. Потоцький при виборах до парляменту і до сойму перепровадив між Русинами вибір т. зв. „Росиян“. Молодорусини, т. зв. українська партия, є горда на свій лїтературний і культурний розвиток і стоїть в повнім противенстві до тих Русинів, що хотять сполучити ся з „русскими“ в Росиї.

На запит, яких наслїдків для руського руху треба ожидати від сеї нещасної подїї, посол каже: Коли галицькі власти сей нещасний випадок возьмуть за притоку, щоби з строгою справедливістю вести управу Галичини, так що численні оправдані жалоби на польську управу в Галичинї покінчили-б ся, то треба сподївати ся, що отся подія успокоїть руське студентство і маси сїльського люду в руській части краю. Правдоподібно не буде признано рациї тим, що поручають збільшенє строгости державних властий. В тім випадку нїхто не міг би ручити за наслїдки. На жаль, в руській части Галичини нема руських урядників. Ті Русини, що стоять в адміністрацийній службі, стоять дуже близько Поляків і щоби дійти до становища мусїли найчастїйше навіть зміняти обряд.

„Zimnej krwi!“

Таким окликом, зверненим до польських погромників, затитулована передова статя нинїшного соц.-дем. „Głos-у“, котру подаємо отсе в цїлости як влучне доповненє нашої передової статї:

„Можна було передвидїти, що замах на ґр. Потоцького розпутає всї пристрасти реакциї і шовінїзму. В недїлю і понедїлок вечером перетягали вулицями Львова товпи вшехпольських молодцїв і били шиби в руських домах. Під памятником Міцкевича устроєно на борзї національний конвент і задекретовано в наглій дорозї і без дискусиї, що нема на сьвітї Русинів, тільки є Росияни. Ухвалено також не допустити до викладів руською мовою в львівськім унїверзитетї. З отсих молодечих ухвал, як і зі статей „Słow-и polsk-ого“ видна дорога, якою йти-ме дальша дорога „правдиво польських людий“. Дорога, яку вже знаємо: ятрити і провокувати населенє.

Вшехпольські полїтики, котрі траґічну смерть австрийського урядника хотять використати для устроєня ночи сьвятого Вартоломея у Львові, в своїй злочинній безглуздости не здають собі справи з того, що своїм поступованєм можуть розпутати в східно-галицькім селї жакерию зі всїми її страхітями. Взиваємо всї розумні елєменти серед польської і української людности, щоб зберегли холодну кров супроти вшехпольської провокациї. Було би се щось страшне, коли-б відносини між народами Галичини укладали ся відповідно до екзальтованих помислів шовінїстів одної і другої (?—*Ред.*) сторони.

Вшехпольські молодцї, що під памятником Міцкевича (що за іронїя!) ухвалили признати український нарід за неістнуючий, не здають собі справи, що в своїх помислах перевисшили навіть своїх учителїв, Прусаків. Ті ще не мали відваги вимазати польський нарід ухвалою з карти істориї. Ученики перейшли майстрів.

Побіч „правдиво польських“ людий старають ся бити капітал з замаху „истинно-русскіе люди“. Влїзливим способом старають ся вони накинути польській суспільности свої услуги. Візьміть нас, пригорнїть, купіть, дивіть ся, які ми культурні, благородні, умірковані! Царські наємники мають в своїх заходах ревних протекторів у вшехполяках. Москвофільські залицяня повинна польська суспільність відкинути з відразою.

Недїльна траґедия не повинна бути початком шовінїстичної орґії, але грізним остереженєм, що в польсько-руських відносинах мусить наступити рішучий зворот. Не полїцийні репресиї можуть довести до успокоєня умів, але як найшвидше, як найсправедливійше полагодженє домагань Русинів. Не буде в Галичинї супокою, доки не настане повна рівноправність українського народу під полїтичним і національним оглядом. До сеї мети повинні змагати всї, кому лежить на серцї будучність краю.

Наше становище супроти замаху на ґр. Потоцького ми зазначили вчера ясно. Розпучливий акт Січинського мав за підклад ненормальні відносини, які панують в Галичинї. Полїтичний терор, се оружє, незнане в конституцийних краях. Але чи Галичина належить до конституцийних країв? Чи конституция, запоручена нам в теориї примінюєть ся в нас в практицї? Коли-б ми мали фактичну конституцию, коли-б у нас панували нормальні відносини, не мали-б ми траґічного випадку, який став ся отсе в недїлю. Правда, тодї не мали-б ми також такого намісника, як ґр. Потоцький... За поступок молодого чоловіка, що попав у розпуку, не можна робити відповідальним український нарід, так само, як не можна робити польського народу відповідальним за вчинки ґр. Потоцького.

Одначе треба сконстатувати, що підкладом недїльної траґедиї є непевність правна серед якої живе величезна часть польської і руської людности в Галичинї.

Галицька буржуазна преса оцїнює замах виключно зі становища полїцийного. Злочинець, лотр, — отсе епітети, котрими вона засипує справця замаху. Галицька преса є навіть чиннїйша від прокураториї і полїциї. Инших точок погляду галицька преса не знає — і се для неї характеристичне. Людність Галичини повинна глибоко стидати ся преси, яку має.

Як можна було сподївати ся галицькі власти силкують ся практично умотивувати свою тезу, що Січинський робив під впливом „компльоту“. В тій цїли увязнено цїлу його родину, матїр, сестри, дальших свояків, неначеб замах був результатом якоїсь наради фамілїйної. Комісарі полїциї видобули з матери Січинського признанє до співвини. Сї люди не розуміють, що значить матїр. Якби їм сказати, що в поведеню матери лежить клясична велич, вони здвигнулиб раменами.

Польсько-руська боротьба війшла в остру стадию. Від правлячих факторів залежить, чи Галичина буде країною конституцийною, чи — Ірляндиєю.

Бажаємо зимної крови і розваги представникам обох (? *Ред.*) наций.

Треба дати Русинам повну рівноправність. Се буде лїпша експіяция смерти Потоцького, нїж каменї, револьвери, погроми і стричок ката.

Вчерашні погроми.

Кличі „bić i mordować Ukraińców“, що впали на недїльнім вічу під памятником Міцкевича і відбили ся дружним відгуком в польській пресї, не дали довго ждати на результати. Почавши таки від того-ж недїльного вечера, в столицї Галицької Руси шалїє вшехпольський терор, перед яким не є безпечна нї дїтвора, нї дївчата нї монастирі, нї храми Господні...

Вже в пополудневих годинах відомо було вчора, що „истинно“-польська „bojówka“ суккурована „истинно-русскими“ громилами готує друге справлене виданє недїльного погрому на руські товариства, інституциї, а навіть приватні доми. Очивидно не могло се не бути не відомим і полїциї, але вона анї не зарядила заздалегідь того, що було потрібне для безпеченства львівських Русинів, які чейже не є ще виняті з під права, а й взивана відтак на місця нападів, обмежувала ся до обсервациї подвигів bojówki а що найбільше взивала демонстрантів розійти ся, що вони виконували переносячи свою „дїяльність“ під иньшу руську хату. Оперувала „bojówka“ в ріжних місцях рівночасно, а навіть вертала знов наново на ті самі місця, відки її прополошено, що сьвідчить про зорґанізованє всїх тих нападів. Оперували вчерашні герої не лиш камінєм але й револьверами.

Напад на монастир СС. Василиянок.

Почало ся і вчера — не мов на глум — від походу з під памятника Міцкевича. Віддїли польської молодїжи, що складали ся головно зі студентів в мундурках, росли що-раз більше і під ослоною ночи декуди нишком а декуди таки компактною масою виконували заздалегідь уложені напади.

Було около пів до осьмої, як счинила ся тривога в монастирі СС. Василиянок при ул. Зиблїкевича. Саме прогомонїв дзвінок, що скликує на вечеру монахинї, як польські демонстранти стали бомбардувати монастир. Прислуга чула, як перед бомбардованєм, хтось прибувший питав „вартового“, „czy już dzwoniono?“ — і зараз по тім почало ся дїло нищеня рефектаря. В монастирі дзвонить ся на вечеру і нападаючі отже хотїли камінєм обкинути дївчат, монастирського інтернату, коли вони збирають ся на вечеру до рефектаря. На щастє помилили ся, бо було вже по вечері інститутoк, а дзвінок, як демонстранти чули, був вже другим і як сказано — відносив ся до монахинь.

Прямо нема слів для опису переляку, який запанував серед безпомічних жінок через нежданий напад. Камінє летїло градом і то з такою силою, що вибивало не лиш фронтові шиби з рамами — але розбивало також образи на протилежних стїнах. Слїди каміня видні ще й нинї в серединї монастиря по розбиваних вазонках, побитих стїнах і грубах. Одній ученици, яка ще пізно вчила ся на І-шім поверсї, камінь пролетїв саме попри голову. Щоб спасти дїтвору від очевидного калїцтва або й смерти, повели їх монахинї внутрішним ходом до церкви. Та й тут не дали „громили“ супокою, бо як зорієнтували ся, що дївчата з монахинями в церкві, то й туди полетїло камінє про що сьвідчить вибита шиба в церкві. Бомбардованя й лайки на „hajdamaczki“ тягли ся довгих 20 мінут, коли вкінци надтягла полїция, яка здобула ся всего лише на арештованє одного ґімназияста-демонстранта!

„Teraz na Długosza!“ — пішла коменда — і демонстранти пішли під приватну жіночу ґімназию СС. Василиянок, та там не могли собі дати ради з брамами. Розумієть ся, що сей напад не послїдний, бо демонстранти, уступаючи перед полїциєю, заповіли, що вернуть „jutro“ — себ-го нинї.

Всї фронтові шиби монастиря а особливо в рефектарі — сьвітять нинї дїрами як доказ культурности лицарів, що не посоромили ся навіть нападати на монахинь і дївчат.

Під „Академічним Домом“.

Від ул. Длуґоша на Супінських де стоїть „Академічний Дім“ дорога близька, та „громили“ зробили велике колесо і закрали ся під будинок „Ак. Дому“, нишком через ул. Калїчу й цитадельну гору.

Узброєні в желїзні дручки, камінє і револьвери висунули ся в одній хвили многонадїйні молодцї зза дерев, стануди під „Ак. Домом“ і зачали виважувати двері. Більша частина вікон розлетїла ся в одній хвили на кусні. Житє льокаторів „Акад. Дому“ було поважно загрожене тим більше, що під сю пору велика частина студентів виїхала вже на великодні фериї. З долу штурм, бомбардованє, воєнні оклики, młodzież додає собі духа, думаючи що туй туй злїнчує молодих гайдамаків. В сїй хвили яко осторога для товпи паде з вікон „Акад. Дому“ кілька револьверових вистрілів в воздух з загрозою, що коли дальше будуть бомбардувати і добивати ся до брами, то стріли падуть тодї в товпу. Гук вистрілів зробив своє. Молодї „істинно-польські“ рицарі в одній хвили стратили анїмуш, в неладї, розсипуючи ся на всї сторони і ховаючи ся в тїнь дерев, з криком і вереском втїкають на улицю Супінського і Мохнацького і безпечні за плотом ще якийсь час шлють на адресу „Акад. Дому“ слова „opryszki, zbóje, dzicz, hajdamaki і т. д.

В цїлій дїльници чути довге, переразливе витє псів. Полїциї через час нападу не було і з'явила ся під проводом ком. Тавера доперва тодї, коли напасники самі вже уступили. Замітно, що з

Заклад вудженин і масарських виробів АДОЛЬФА ТЕЛЇЧКА у Львові, ул. Академічна ч. 14. телефон 951 відзначений найбільшою премією на паризькій виставі і на гігієнічній у Львові поручає на сьвята по найдешевших цїнах ШИНКИ за найлїпші признані, ковбаси незрівнані в смаку і всїлякі инші масарські вироби і вудженину. Замовленя з провінциї полагоджує сейчас. 486 —5

Дальматинські вина поручають на Сьвята Братя Дідолїц Львів — Чарнецького 3. 485 2—5

До набутя також у п. п.: Йосифа Прокша, ул. Льва Сапіги ч. 23; Анни Росіньон, ул. Адама Асника ч. 4. В ТЕРНОПОЛИ: у п. Ф. Нижника Подільський Готель.

демонстрантів не арештували нікого, хоч несли без шкоди оружє в руках. Довго в ночи жителї „Акад. Дому" держали варту, сподіючи ся поновного нападу.

Тут згадаємо, що до польських громилів прилучилися вчераїчлени „Другъ-а" і „истинно-русскіе" гімназиясти і служили першими проводирами, показуючи їм льокалї українських товариств і приватні мешкання видніїших українських дїячів.

„Громили" гуляють в ринку.

Инша партия демонстрантів „одобрена" під колюмною Міцкевича напала передовсїм на книгарню Наукового тов. ім. Шевченка, при чім зранено каменюкою одного функціонаря книгарні п. С. таки в середині книгарні, ним ще поспускано зелїзні занавіси. Відси потягла товпа під „Просьвіту" а саме під редакцию „Дїла". Не будемо описувати широко про сцени, які розігравали ся в каменици, де на часописи зійшов ся чималий гурт Русинів. Вистане сконстатувати, що бомбардоване каменицї, яка лежить під ч. 10-им в ринку було можливе від год. 9-ої до пів до 10-ої. Бито камінєм шиби на І-ім і ІІ-ім поверсї, добувано ся до брами так ординарно, що на ті сцени обурювали ся навіть польські прохожі. Через весь час сього нападу — полїциї як би не було у Львові! З'явили ся вправдї два кінні полїциянти, але їх „висвистали" і вони перед свистом уступили. Утішені сим успіхом зачали демонстранти і „Руську Бесїду" і наш льокаль камінєм ще з більшою енергією обкидати. Явив ся остаточно і відділ пішої полїциї, але вона не вийшла з ролї обсерваторів! Громили пішли аж тодї, як їм знудила ся війна з шибами і стїнами. Nb. полїция за ними не пішла, ані їх не розганяла. Инакше був би не вдав ся вже другий з ряду напад на

„Народну Гостинницю".

В кофейнї і й ресторанї сьвітла заздалегідь погашено. В готели приїзжі почали роздягати ся спати, як о три чверти на 10 наблизили ся демонстранти з диким криком під камяницю. Функціонарі „Гостинниці" ще за дня просили полїцию о охорону, телєфоновали і в хвилї нападу, але полїциї як не було так й не було. А тут кидано камінєм у вивіски, в осталі ще з вечера неосьвічені вікна каварнї а навіть у готелеві комнати на ІІ. поверсї. Кидано величезні каменюки з такою силою, що прорізали цїлий каварняний льокаль і відбивали ся аж о другі стїни. Побито лямпи, поруйновано уряджене кавярнї, поналякувано гост. й в готелї, яких камінє гонило з ліжок. Полїция явила ся і тут „post festum" та лише візвала до „rozejście się". Не арештовано нікого і пущано демонстрантів далї подвизати ся під семинар духовний. Відділ полїцийний, що прибув під „Гостинницю" лишивши сторожу пішов на ул. Супінського, де знов його вже не було треба.

Шкоди пороблені в „Народний Гостинниці" величезні.

Під руським духовним семинарем.

Вшехпольські громили в гімназияльних мундурах і з „Czytelni Akad." погулявши до волї коло „А. к. Громади", коло каменицї наук. тов. ім. Шевченка коло „Просьвіти", „Бесїди" і редакциї „Дїла" рушили походом в сторону руско-кат.-духовної семинарії при ул. Коперника ч. 36 і в сторону Юра. О год. 9. товпа сфанатизованої вшехпольської чорної сотнї ставула перед будинком семинарийним, зачала виважувати браму і бомбардувати камінєм вікна. Перші камені упали до комнати, в котрій при столї сидїли руські епископи екс. Чеховичі преосьв. Хомишин (оба приїхали на похорон Потоцького) і о мало що не розчерепили їм голови. Перелякані епископи, спасаючи ся перед градом каміня, схоронили ся по кутах і довго предовго слухали кровожадних окликів розшалїлої товпи. Майже всї вікна від сторони ул. Коперника знищені; в комнатах повно каміня.

По якімось часї друга частина „істинно-польських" бомбардувала семинар від ул. Сикстуської, де є спальнї питомців. З лоскотом розлїтали ся шиби, з остряхом зривали ся питомці з ліжок, в комнати раз враз падали цїлі камінні плити. Метушня в цїлім семинари. Бомбардоване вікон не устає. Чорна сотня на улици прямо шалїє і ще з більшим запалом добиває ся до семинарських брам. Загрожені питомці починають вкінци відбивати ся і викидати на улицю полїна. Се подражнює громилів ще більше. Врешті один з питомців хапає за мидницю і з силою викидає крізь вікно, перестерігаючи голосно, що се „бомба". Блищана „бомба", осьвітлена слабим лїхтарняним сьвітлом, якийсь час вертить ся в воздусї і з лоскотом паде на землю. Серед польських чорносотенців паніка; в страшеннім переполосї, перевертаючи одні других, втїкають від загроженого „бомбою" місця і в скорі семинар лишає ся в спокою, тільки побиті шиби остають ся нїмими сьвідками недавної присутности громилів.

Підчас цїлого погрому полїциї не було. Ректорат телєфонував сейчас до дирекциї полїциї, котра відповіла, що выслає полїцию під семинар. Справдї полїция прибула але в годину по фактї!

Ще окремо треба зазначити, що демонстранти під семинарем стали стріляти, але не ранили нікого.

Дальші подвиги.

Товпа погромщиків рушила дальше. На улици Сикстускій вибили ще вікна адвоката Федака, який даром взивав полїцию, потім рознесла довжезний паркан коло площі під руський театр та погнала ся дальше:

під сьвятий Юр!

Брама від площі була замкнена, з'усиля, щоб її розбити ся, не повели ся тож обійшлось на диким реві і хмарі камемїв, котрими хулїгани сипали в напрямі церкви і митрополичої палати. За те при ул. Петра Скарги погромщики погуляли собі; їх жертвою впала давнївська бурса котру вони просто здемолювали.

Аж, коли чорній сотнї на стало вже матеріялу до погрому і коли вже наживили ся до волї, ц. к. полїция зачала інтервенювати. З цїлої товпи розбишак ц. к. полїция зволила арештувати аж — одного! Тай того по переслуханю на полїциї безпровелочно випустили на волю.

Руський духовний семинар розпущений.

Ректорат руського духовного семинаря просить нас сповістити, що з огляду на те, що руським питомцям грозять нові погроми і що дирекция полїциї не ручить (!) за охорону семинара перед новими нападами, нині рано реколекції перервано і розпущено цїлий семинар з тим, що питомцї мають вертати доперва в перших днях мая.

Ректорат просить нас зазначити також, що кольпортовані польською пресою вістки, будьто би в неділю по полудни ходило по Львові богато питомців і голосно висказували своє вдоволене з успішного атентату, в простою видумкою. В неділю і вчера з огляду на великодні реколекції всї питомцї були від сьвіта прямо відтяті і ні оден з них в тих днях не опустив семинарицьких мурів і нікого до них не впускали. Поданому вістку польська преса (особливо Dziennik polski) кольпортувала тільки в тій цїли, щоби польську суспільність націкувати на руських питомців.

Листи з погрозами.

В каменици товариства ім. Шевченка одержали вчера (в понеділок) всї польські льокатори безіменне остереженє „przed niebezpieczeństwem, grażącem im niebawem w tym domu". Се приняли польські льокатори яко завізване, щоби випроваджували ся скоро, бо в противнім разї може там щось стати ся і вони могли би бути виставлені на велику небезпеку!

По атентаті.

Кондолєнциї

на руки графинї Потоцької і до президиї намісництва впливають з усїх сторін.

Вчера прийшла кондолєнцийна телєграма від барона Бека отсего змісту: „Відомість о проклятім (fluchwürdigen) поражаючім злочинї, котрого жертвою улав Його Ексцелєнция, порушила і потрясла мною до глубини. Прошу в імени моїм і правительства принати висказ найглибшого і найщирійшого співчутя в великім болю Пані і цїлої родини. В помершім тратить держава одного з найвизначнїйших своїх урядників, правительство найсовіснїйшого співробітника, край найгорячійшого речника краєвих інтересів, нарід найблагороднїйшого сина. У всїх патріотично думаючих має померший запевнену тревалу память, він, що помер, сповняючи свій обовязок. З приводу смерти Вашого Мужа, котрого я так щиро і вдячно почитав — лично оплакую страту приятеля і совісного дорадника, котрого брак буду дуже тяжко відчувати. — *Бек.*

Дальше надійшли телєграми від архикн. Софії Гогенберг, (родина престолонаслїдника), з Петербурга від польського кола в Думі, від віцепрезидента Дембовского, президента м. Кракова, д-ра Леа, краківської Академії Наук, від еписк. Пельчара з Сянока, з Красїчина від кн. Сапігів, від архикн. Віндішгреца, арх. Фридриха, мінїстра торговлї Фідлєра, губернатора Біліньского, намісника Тиролю Шпрегельфельда і мн. ин.

Епископ Чехович вислав на руки намісникової отсю телєграму: „Страшне нещастє, котре через гидкий злочин, навістило Вашу Ексцелєнцию, відчуваю глибоко і подїляю тяжкий біль і жаль з цїлого серця. Наймилосернїйший Бог нехай додасть сил до знесеня сего удару, а душу бл. п. Андрея прийме до своєї хвали. На похорон прибуду. *Епископ Чехович*".

Від еп. Хомишина прийшло дві телєграми. Перша до графинї по польськи звучить: „На звістку о трагічній події, порушений до глубини душі, висказую в імени моїм, тутешної капітули, клиру і всїх вірних станиславівської диецизиї моє найщирїйше співчуте". Друга телєграма до президиї намісництва по руськи: „З приводу трагічної смерти Й. Е. п. намісника висказую іменем власнім, тутешної капітули, клиру і вірних станиславівської диецизиї глибокий біль".

Чутки про наслїдника.

„N. Fr. Presse" доносить, що намісником Галичини зістане правдоподібно маршалок гр. Станїслав Баденї, а маршалком гр. Здїслав Тарновський, шурин гр. Потоцького. „Słowo polskie" в прив. телєгр. з Відня каже, що сего іменованя годї сподївати ся, бо польська суспільність відчулаб се тепер як визов — гр. Баденї, як звісно, уходить за компромісову кандидатуру, а тепершна хвиля не надає ся до концесий на річ Русинів. Подекуди видвигають як кандидата шефа секциї в мін. рільництва Залеського. Ходять також чутки про можливість іменованя Бобжинського.

Стан ума Мирослава Сїчинського.

Вчерашна звістка в декотрих часописях, що прокуратория державна зарядила провірене умового стану Мирослава Сїчинського через психіятрів, є ложна, а повстала в наслїдок непорозуминя. Сїчинський заховує ся в тюрмі спокійно, та мимо сего стережуть його безнастанно. Зізнаня в судовім доходженю суть майже однозвучні з зізнанями зложеними в полїциї.

Арешти і доходженя.

Вчера пополудни арештовано п. Марию Короликову, вдовицю по лїкарі, замешкалу в Гусятинї і Миколу Цеглинського, студ. прав львівського універзитету. Ранком того самого для арештовано студ. Федора Замору, матїр Сїчинського і його сестри, Агафію, Ірину і Емілю зам. Струтинську.

Арешт п. Короликової мав наступити з сеї причини, що в нїй пізнано женщину, котра хотїла подати Сїчинському солодощі в хвилї, як перевожено його з полїциї до суду. Студ. Микола Цеглинський мав стояти з убійником в дружних відносинах.

Переслуханя арештованих

вже розпочали ся. Вчера переслухувано студ. Теодора Замору, але судия перервав переслуханє, бо мусїв удати ся на секцию трупа намісника. Зізнаня не дають нїякої основи, яка-б оправдувала підозрінє в заговорі, дали лише притоку до дальших ревізий именно у п. Льва Ганкевича. Сьогодня має дальше вести ся переслуханє арештованих, именно Замори і сестер Сїчинського.

Секциия.

Секция, що розпочала ся вчера о год. 10 веч. і тревала до 1-ої в ночі, відбула ся в одній з партерових саль намісниківської палати. Присутні були лїкарі: д-р Ляхович, д-р Обтулович, д-р Мерунович і д-р Буздиган з Кракова, а з судовиків радник Берзон і авскультант Раміровський. Секция відбула ся „lege artis" т. зн. провіренєм мозку серця, утроби і т. д. З секциї показало ся, що до намісника, як те впрочім зізнав Сїчинський, віддано чотири стріли. Смерть наступила від стрілу в лїве ухо. Кулю добуто і переховано в актах. Инший стріл був вимірений в чоло. Куля вдарила над оком, перейшла попід скіру здовж черепа і вийшла з заду голови. Рана від неї не була смертельна. Третий стріл ранив палець у лївої руки, а четвертий поцїлив лїве рамя.

Дальші голоси польської преси.

„Gazeta narodowa". відповідаючи на питанє „Kto ponosi odpowiedzialność"? пише: „Сторонництво українофілів в міру того, як чимраз більше попадає під вплив соціялїстів і радикалів, управляючи культ Хмельницького і „ідеали" гайдамаччини, зробило руські гімназиї і університет гніздами молодїжи, котра завидує слави гайдамакам. — Руський нарід з зачудуванєм довідає ся про ті „кривди", за які Сїчинський хотїв пімстити ся. Бож народний рух руський ніколи не зростав так могучо на всїх полях суспільного житя в нашім краю, як в останних лїтах за управи гр. Потоцького. Чи може доказом гнету є ті тисячі віч і походів, уладжуваних минулого року у всїх містах і місточках східної Галичини перед виборами послів до державної ради при співі гайдамацьких пісень, коли радикальні агітатори явно виславлювали гайдамацькі традициї? Чи доказом гнету є ті всїлякі письма гайдамацькі, почавши від головного орґану тої партиї „Дїла", котрі що днини ругали убитого намісника і всї краєві власти, підбурюючи против них і проти всего польського населеня цинїчним способом населенє руське? Чи доказом гнету є тисячі українських читалень по селах, „Сїчи" і инші товариства, віддані ідеалам суспільних переворотів в дусї гайдамацьких традиций"? А все те толєрував з усею льояльностию намісник Потоцький в надії, що руське населенє під впливом здорової культури відверне ся від несовісних буителїв. Нехай же руські батьки тямлять, що виросте з молодїжи, виховуваної в тім дусї, як виховали ся оба Сїчинські! Їх отець, за молоду радикал, згинув з рук радикалів, посуджений о те, що запродав ся Ляхам. Дїти виховали ся в радикальнім дусї; і от оден сам лишив себе жития, другий, начитавши ся в „Дїлї", що руська молодїж доконала славного дїла, порізавши портрети ректорів і т. д., забажав єще більше вславити ся. Мирослав Сїчинський то вицьвіт української агітациї, що в молодих, незрілих умах викликує бажане гайдамацької слави. — Кров пок. Потоцького паде не на руський нарід, але у всякім разї одвічальність мусить пасти на тую дрібну часть того народу, що від черги лїт живе лише завистию і молоді поколїня виховує в ненависти, єднаючи ся навіть з своїми ворогами, з Прусаками.

Дальше застановляє ся Gazeta nar. над питанєм, чи Сїчинський дїлав з власної понуки, чи може був висланником зорганїзованої групи. Лишаючи се судовому слїдству, звертає чесний орган Подоляків увагу на те, що Сїчинський є внуком сьвященика з Гадинковець (?). До Гадинковець Сїчинський нераз заглядав. Цїкаво було би знати, чи не був він там також д. 7. с. м. на вічу, на котрім був і посол судя Кивелюк з Копичинець. Був там між иншим Мик. Бабин і промовляв дуже остро против намісника, старости і дїдича. Хоч п. Кивелюк і парох о. Соневицький не промовляли на вічу, але слухаючи виводів Бабина, не перечили йому і наче потверджували їх. Отже цїкава річ, чи був там Сїчинський; бо виводи Бабина могли на нього подїлати суггестивно. Бабин був свого часу релєґований з університету і кілька разів вязнений, а тепер живе в Пробіжній і недавно іменований резервовим офіцером.

Подаємо ті виводи Gazet-и без жадних заміток, бо наші читачі і так знають, що о них думати.

Czas, присьвячаючи пок. Потоцькому посмертну згадку, добачує в онодїшній трагічній події передовсїм трагізм в тім, що „Андрій Потоцький, репрезентант і виконавець политики справедливости у відношеню до руського народу, пав жертвою того страшного помішаня розумових понять і етичних почувань у части руської молодїжи, котра як-раз сю справедливість уважає за небезпеченство для свого народу, а в роздуваню ненависти добачує його підойму. Смерть намісника Потоцького се фатальна консеквенция тої страшної атмосфери, в котрій виховує ся часть руської молодїжи; а що ся консеквенция досягла чоловіка, котрий народови тої молодїжи нїс мир і давав справедливість, се глубоко потрясаюча трагедия". Для Cza-у є того рода загадка, „чому якраз против нас, котрі Русинам признаємо всї рівні права і даємо всї услівя розвитку, — чому як-раз проти чоловіка, котрий тої политики був найсовіснїйшим виразом і виконанєм, сповнено акт терору, принесений з держави гнету і неволї. — За смерть Андрія Потоцького не винуватимо всего руського народу і не звертаємо ся против нього з обжалованєм. З дороги помиреня не зведе нас навіть ся смерть. Але хочемо вірити, що з глубини руського народу відозве ся голос осуду вчерашного страшного вчинку".

Kuryer lwowski, застановляючи ся над огидою доконаного оногдї убійства, каже, що не є воно наслїдком пристрасти, навіть неоправданої. „Відносини польсько-руські могуть мати у Відни ораторську горячку, могуть тутки в краю обявляти ся дневникарським скрежетом, могуть в кругах розполітикованих студентів доводити до студентської бучі: але в цїлім краю не найдемо ані пяди землї, де Поляк з розмислом хотїв би зняти руку на Русина; лож є говорити, що польсько-руські відносини в Галичинї є воєнні. — Жертвою пав чоловік, котрий в руській справі нїколи не був ворогом братнього народу! — — Консерватист з переконань і темпераменту, був він скорійше склонний до компромісу і для того в руській справі був ворогом политики дражненя".

Орган людовців взиває польську суспільність до спокою; але „крім спокою треба нам политики сильної. Перед цїлим краєм і монархією польська адмінїстрация краєва повинна показати сильну волю зберегчи польський политично-державний характер землї, котру заселяємо при рівноправности культурних змагань обох народів. — — З другої сторони треба рівночасно покласти конець несовісній агітациї, що руське населенє відриває від спокійного з нами пожитя. Тую агітацию здавить не завсїгди слаба і з конечности хитка репресия, але политика конструкцийна. Пора на политику сильну, котра зліквідувала би оконечно дотеперішну толєранцию для вибриків з обох сторін".

Заяви москвофілів.

Крім опису крівавої події в намісництві приносить нинїшний „Галичанинъ" дві политичні статї на сю тему та новинку про москвофільські кондолєнцийні заходи. Без осібних коментарів реферуємо для інформациї нашої публики ті москвофільські голоси.

В новинцї „Галичанина" читаємо, що з приводу убійства Потоцького зложили на знак співчутя свої візитові карти представники „Народного Совіта, Ставропігійського института, Народного Дому, Русскої Ради, Общества ім. Качковського, Гацицько-русскої Матиці, Общества русских журналістів, Свято-Владимірського Общества, Русского Касина, Музи, Общества русских Дам, Общества русских женщин „Жізнь", студентського товариства „Другъ", Кружка русских студентів политехніки, управи бурси Народного Дому, редакциї Галичанина, Русского Слова, Науки і „Вѣночки Галичанина, Русского Слова, Науки і „Вѣночки народной" партиї і всїх ІІ институций до вдови Потоцького і до заступника намісника, гр Лося, з заявою співчутя; при тім „Русская Рада" ухвалила, що вона, як репрезентантка „всего русскаго населенія" Галичини, осуджуючи терроризм у политичній боротьбі, висказує своє глубоке обурене з приводу „звѣрскаго убійства начальника края". Таку саму ухвалу приняв нинї „Народный Совѣтъ" при участи всїх москвофільських послів до сойму і парляменту. Крім того в льокалях „русских" товариств і институций вивішені чорні хоругви.

В статї „Галичанина" про причини і наслїдки убитя намісника один зі „старшихъ патріотовъ" береть ся за психольогічну аналїзу того духового стану, що довів студ. Сїчинського до убитя Потоцького. Результат того міркованя такий: Сїчинський доконав забитя Потоцького „едино тільки тому, що тойже при виборах не поборював русско-народної партиї і не підпирав багнетами українських посольських кандидатур проти русских". Ось до чого договорив ся „старший" москвофіл, терплячий очевидно на партийну манїю великости; сей здогад видаєть ся йому мабуть дуже важним і влучним, бо він возвіщає його сьвітови розбитим друком. При дальшій „аналїзї" москвофільский „патріотъ" відкриває, що властивими виновниками атентату є... — Шевченко та ті, котрі ввели його культ до галицьких шкіл, отже пп. Олександер Барвінський, Баденї (!), Бобжинський (!!), Лебль і Земялковський. На сам конець „старший" москвофіл іще раз реасумує свої попередні виводи та складає всю вину вже тільки на Лєбля і Земялковського, котрі буцїм-то спричинили занепад москвофільства і підєм українства в Галичині...

„Возмущеніе" москвофільського психольога на тих двох польських политиків доходить вкінцї до того, що він рад би їм вже по смерти зготовити такий конець, який стрінув Потоцького. Дослівно читаємо таке: „Жаль тільки (!), що не довелось того (смерти Потоцького) бачити Земялковському і Лєблеви, а ще більший жаль, що вони самі не впали жертвами тої едукацийної системи, яку вони з таким розмахом (?) і навіть фанатизмом (??) вводили".

Та мало сього. На верха своєї политичної „Leistungsfähigkeit" піднімаєть ся „Галичанинъ" — в передовій статї п. з. „Начало терора?" Се одна велика і мерзка денунциация на український рух. Наводимо текст в оригіналї. „Убійца — сынъ украинскаго священника, выдающагося украинскаго дѣятеля, бывшаго сеймоваго посла, одного изъ творцевъ „новой эры" и защитника „штунды" какъ украинской вѣры, шуринъ парламентскаго посла и выдающагося члена украинскаго клуба д-ра Евгенія Левицкаго, воспитанникъ предводителя галицкаго украинофильства д-ра Евгенія Олесницкаго, пользовавшійся также покровительствомъ графа Стан. Бадени". Згадавши политику гр. Потоцького супроти москвофілів, „Галичанинъ" пише дальше: „Единодушное общественное мнѣніе представляетъ покойнаго какъ человѣка во всякомъ отношеніи благороднаго, и какъ отца семьи, и какъ частное лицо, въ гражданской и товарищеской жизни. Какъ государственный мужъ, привявъ тажелое наслѣдіе по своихъ предшественникахъ, онъ исполнялъ свою должность безупречно и старался быть по отношенію къ русскимъ партіямъ вполнѣ объективнымъ. Это была причина слѣпой ненависти къ нему украинства. На своемъ отвѣтственномъ посту гр. Андрей Потоцкій палъ, какъ воинъ, героической смертью, какъ неповинная жертва своего долга".

Потім робить москвофільский орган пробу використати смерть Потоцького в хосен своєї партиї та при сій нагодї ще глибше всунутись у симпатиї серед Поляків. „Весь русскій народъ Галичины, стоящій вѣрно подъ русскимъ національнымъ флагомъ, относится къ совершившемуся гнусному убійству съ крайнимъ возмущеніемъ. Русскій народъ тутъ ни въ какомъ отношеніи не причастенъ и не можетъ принимать ни малѣйшей, даже отдаленной отвѣтственности за случившееся. Убійца принадлежитъ къ тѣмъ, которые отказались отъ русскаго имени, считая наше имя для себя позоромъ. За поступки тѣхъ, кто открещивается отъ русскаго имени, отъ русской исторіи, отъ національной одноцѣльности и культурной общности съ русскимъ народомъ, нашъ народъ рѣшительно не можетъ взять на себя никакой, хотя-бы даже крошечной отвѣтственности".

Розуміють ся і посол Глібовицький не міг витерпіти та скоренько випросив собі інтерв з боку репортера „Słow-a polsk-ого". В тім інтерв'ю п. посол наперед заденунциював цїлу родину Сїчинського до найдальшого колїна а далї зложив таку заяву („Słowo polskie" ч. 175):

„З поведеня Українців по фактї та з того, що морд не викликав серед них згіршеня, заключаю, що в кождім разї морд відповідає їх інтенциям; статї української преси та поведене українських послів дають привід до конклюзиї, що Сїчинський був тільки виконавцем, а не ініциятором злочину. Побіч инших мотивів злочину безсумнївно є й той, що гр. Потоцький справедливо відносив ся до домагань нашої партиї. Гр. Потоцького я знав особисто, неоднократно особисто з ним зустрічав ся та можу сконстатувати, що се був чоловік шляхотний, джентельмен у найкрасшім значінню того слова, можу сконстатувати, що до руських домагань він відносив ся все прихильно, а з'осібна Українцї не мали приводу до жалоб".

Вкінци ще остає оден дрібний прояв. Нині по вулицях Львова розлїпили москвофіли афіші в мові польській та в москвофільськім жаргонї. Жаргоновий текст такий: „Сѣянье поголосокъ, що убійца Намѣстника гр. Потоцкого есть Русиномъ, то фалшъ и ложь! Убійца Сѣчинскій есть простымъ украинцемъ гайдамакомъ!" Під сим оповіщенєм підписано „Русины мѣста Львова".

Як поліція запобігає погромам?

12 цьвітня 1908 вечір пів до 8-ої прийшов до „Бесїди" у Львові Ринок ч. 10 кандидат адвокатський І. Яримович і сказав зібраним членам

ПЕРША ЕЛЄКТРИЧНА ФАБРИКА
МАСАРСЬКИХ ВИРОБІВ СТАНИСЛАВА ЯНКОВСЬКОГО
Львів, ул. Галицька ч. 10
поручає на сьвята знамениті шинки, і ковбаси і иньші вудженини по найнизших цїнах.
489 2—3
Всілякі замовленя з провінциї полагоджує ся відворотно.

„Бесїди“, що читали ґазети, що власне вертає з під колюмни Міцкевича, де польську товпу підюджував польський бесїдник против Українцїв, взиваючи Поляків, щоби Українцїв нищили, а лиш щоби галицьких „москалїв“ ощаджували.

В $^3/_4$ години пізнїйше прибіг молодець, практикант з друкарнї т-ва ім. Шевченка до „Бесїди“, де застав лиш мене і д-ра І. К-а і сказав, що власне чув межи польською товпою, котра розірвала (!) полїцийний кордон коло катедри, як говорили, щоби йти українській „Бесїдї“ вікна повибивати. Я казав тому молодому чоловікови, щоби зараз пішов на полїцию і то всьо оповів. Молодець сказав що полїция вже знає о тім і що полїцаї йдуть. Не хотячи, щоби менї й д-рови К. вшехпольські патриотники голову каменем в „Бесїдї“ розбили, пішли ми з „Бесїди“. Коли ми вийшли на ринок, не було анї одного пішого полїцая перед каменицею „Просьвіти“, де „Бесїда“ находить ся. Польсьська товпа йшла гурмою в Руську улицю. Два полїцаї сидїли на конях в Ринку на яких 100 кроків проти Руської вулицї. Не хотївши з польською товпою йти, пішов я ринком і в Домінїканській улици стрінув я проф. С-а, котрий також довідав ся, що полїцаї не стережуть каменицї товариства „Просьвіти“. О. С., з котрим мешкаю в каменици т-ва ім. Шевченка, виразив обаву, що боїть ся, щоби польська товпа в наших помешканях не повибивала вікон. Я пішов в напрямі до камяницї і Ш. — але побачивши, що товпи студентів громадять ся так від Підваля як і від руської вулицї коло палати „Днїстра“, пішовєм там, щоби видїти, що тут вшехпольські патріоти будуть дїлати. Полїцая нїгде анї на лїк не було видко. Нараз чую дикі верески і оглушаючий бренькіт шиб. Розбито велику шибу однолиту з написами і много бутельок дорогого вина, много слоїв меду вартости коло 360 кор. в склепі овочаря Марковського. Полїцаїв не видко, хоть стояли близько коло намісництва. Дальше знов верески і знов бренькіт шиб. Бито шиби в прекрасній артистично виробленій брамі „Днїстра“. І так ішло дальше. Хто бив, я не видїв, лиш бачивєм по однім бренькотї шиб в „Днїстрі“, як два студенти в мундурах, задихані утїкали від „Днїстра“ і прятали ся межи людий, що йшли до ринку. Тут зазначую, що коли вже досить шиб в „Днїстрі“ набито, ті два полїцаї, що в ринку против руської вулицї на конях сидїли, крок за кроком їхали через руську вулицю, і нїчо не кажучи переїхали коло „Днїстра“ в напрямі до намісництва. Коли полїцаї переїхали, знову зачувєм бренькіт шиб в „Днїстрі“. Перейшовєм руську вулицю і колим станув в ринку, побачивєм одного фірера полїцая, що стояв против „Бесїди“. Приступивєм до него і сказавєм йому, що товпа грозила, що буде бити шиби в „Бесїдї“ і щоби полїция уважала. На то він відослав мене до комісаря полїциї, котрий десь мав бути. В тій хвилї надійшли на чолї товпи полїцаї і оден з них кивнув на того фірера-полїцая, щоби йшов з ними, фірер пішов і знову не остав анї оден полїцай перед „Бесїдою“. Вернувєм руською вулицею назад під „Днїстер“ і тодї вже були полїцаї коло Днїстра. Приступивєм до одного і сказавєм, що товпа хоче бити вікон в „Бесїдї“ і що треба там охорони. То само повторив я перед агентом полїцийним, котрий до нас приступив. Агент полїцийний пустив ся на то з двома полїцаями в напрямі до намісництва, а не до „Бесїди“. Я тодї наміряв піти до поблизького свого дому. Тимчасом дав менї знак в поближу поодиноко стоячий полїцай, щоби я з ним пішов. Коли я до нього приступив, сказав він в тім змислї, що то лишень про око щось нїби полїция робить, але що дїйсної охорони руське майно не має; потім зачав той сам полїцай в хитрий спосіб зі мною розмову: що то тепер буде (буцїм то по смерти Потоцького) і як я ся на ту справу дивлю. Бачучи, з ким маю дїло, узнав я за стосовне мовчати і від него відійти. Пішов я глядати комісаря; але щом находив ся коло намісництва і полїцаїв напитав ся, не міг я його найти. Тодї сказавєм лиш пятьом полїцаям, що у вилетї Кармелицької улицї сидїли на конях коло намісництва, щоби сказали комісареви про те, що товпа відгрожувала ся бити вікна в „Бесїдї“, й пішовєм до дому.

Львів 13 цьвітня 1908.

І, Р.

Ширіть „Свободу“! Приєднуйте їй нових передплатників! Кожда Читальня, „Січ“ чи „Сокіл“ повинні передплачувати „Свободу“.

В справі нехтованя руської мови в судах.

Знова в нашій пресї порушено справу нехтованя нашої мови в східно-галицьких судах, но знова відай скінчить ся на паперовій баталїї, а сама справа в дїйсности нї на крок наперед не поступить. Не поступить, бо на мою гадку справу сю треба би взяти трохи инакше, як автори дописий, поміщених в ч. 66. і 71. Про допись емеритованого судовика не стану говорити — бо оперуючи загальниками не дає вона нїяких позитивних вказівок, як належить нам в сїй справі поступати. Натомість приглянемось дописи А. Д. Автор попереду наводить інтерпеляцию посла д-ра Стахури — ну, і на її успіхи сам нїякої надії не покладає. Така судьба відай ще через довгі часи постигати буде і дальші інтерпеляциї сього рода. Тому то чесний дописуватель радить нам, не оглядаючи ся на успіх інтерпеляциї, взяти ся самим енерґічнїйше до дїла, щоби справу вживаня руської мови по східно-галицьких судах двигнути на перед. Він звертаєть ся в першій мірі до руських адвокатів також до руських сторін, які на його гадку повинні вже бути відповідно осьвідомлені — а в кінци до судиїв Русинів, щоби спільними з'усилями вибороли руській мові належне становище в судї. Руські адвокати так справдї богато могли би в сїй справі зробити. Але й вони самі надають правам руської мови в судї актуальне значінє, хотяй що правда як не всїми то бодай многим можна би зробити закид, що свого независимого становища не вихісновують як слїд на річ уживаня руської мови в судї; от хотяй би недалеко ідучи попристають звичайно лише на руських вироках полишаючи протоколоване розправи в польській мові. Але найби на будуче слухаючи зазиву д. А. Д. поступали так, що їм би не можна робити нїякого закиду — чи се змогло би квестию зовсїм або що найменше в значнім процентї розвязати, себто виробити руській мові належне становище в судї? Кількож ми маємо нинї адвокатів Українцїв — (на „русскихъ“ чейже числити в сїй справі не можемо)? Шематизму під рукою не маю, але сьміло можу сказати, що ледви трета часть східно галицьких судів має по одному адвокатови-Українцеви.

Берімо, що адвокат-Українець має пересїчно 10 справ руських в судї, себто бере участь в 10 пересправах де бодай одна сторона є руська. Чи можемо при найлїпшій волї в сих 10 справах перевести се, щоби протокол розправи списано в руській мові. Нї, в цивільних справах лише тодї як позов внесений в руській мові, а в карній лише тодї, коли заступає обжалованого.

Отже знана є річ, що руський позов цивільний є досить рідкий, — звичайно руський мужик є пізваний, — а в карних справах про переступства мужик дуже рідко бере адвоката так само дуже рідко бере наш мужик адвоката в справах неспірних, а вже просто виключена є інґеренция адвоката в карних доходженях, де власне найбільше може наш мужик терпить на списаню з ним протоколів в польській мові, бо же можемо сьміло сказати, що наш адвокат пересїчно може мати денно 2 справи де міг би інтервенювати в користь нашої мови.

А в кождім повітовім судї пересїчно є на день до 200 справ з чого певно 150 таких, де є руські сторони. Так руські протоколи булиби в пропорциї 2 до 150 зглядно до загалу справ 1 до 1000. А коли є один адвокат руський на три суди так пропорция та єще ся погіршить і буде 1 до 300.

Стільки дали би адвокати.

Перейдїм до сторін.

Руські сторони по східно галицьких судах за малими виїмками, котрі навіть в рахубу для нашого огляду входити не можуть, — то наші мужики і то в переважаючо більшій частинї мужики-халупники або просто пролєтарі.

Коли стороною виїмково є який з кругів інтелїґенциї або скажем так малої буржуазиї нашої, то — оскілько на то наш закон позволяє — він має заступника — адвоката і про них говорити не мемо, бо се було би повторенєм того щосьмо сказали про адвокатів.

А селяне? Не знаю чи дописуватель А. Д. бачив коли наших мужиків в судї чи обсервував їх коли добре? Здаєсь менї що нї — бо инакше не писав би про них: „сторони повинні вже бути настілько осьвідомлені, щоби не допустити списуваня з ними протоколів по польськи“; сторона має на се добре оружє, бо може відмовити свого підпису і зажадати занотованя, що протокол невірно списаний, бо не в тій мові, в якій сторона промавляла. Той руський мужик, що з капелюхом і форлядунком в руцї вистоює по куритарах наших судів від рана до вечера, гне в четверо спину перед леда писарем проходячим повз него та покірно жде аж його зволять „зафілїзувати“ — той руський вуждар, що перед судиєю одягненого в страхом наповняючу тоґу та бірет тремтить наче осиковий лист, та якого піднесений троха голос наповняє селянина жахом, що його „замнуть сейчас до арешту“, той пария, що чує лише все про свої обовязки і тягарі а якому ся не снило про якісь його права, має ставляти до судиї жаданє, щоби писали протокол в його хлопській мові?! Нї, пане дописувателю, такого руського селянина я єще не бачив анї не чув про нього, хотяй вже довгий час вештаю ся по судах, І коли в сїй справі і дальше так будемо поступати, як досї то той Ваш постульований мужик-сторона надовго ще остане ся в теориї.

А вже хиба на гірку іронїю виглядає, що мужик „може вимочи“ на судиї списанє протоколу в матерній мові відмовою свого підпису. Чесний дописуватель відай зовсїм забув, що ми живемо в Ґалїлеї під жондами комісиї едукацийної, якої метою є, щоби руський мужик не вмів писати. Як би наші мужики вміли по руськи писати, то вже давно би по всїх урядах руська мова мала би належне становище. У нас на 100 селян ледви 7—8 вміє підписати ся і такі звичайно зі судом нїчого не мають до дїла. Отже відмова підпису то хиба дуже слабе оружє для наших селян.

Остають ся ще руські судиї. І з тими справа стоїть лихо. Судиїв-Русинів взагалї є в східно-галицьких судах 40 прц., а властиво єще менше. З того 5 прц. „русских“ — а що найменше 20 прц. „поржондних Русїнуф“, яких в рахубу рішучо не можна брати, бо їх наша справа нїчого не обходить. Лишає ся около 15 прц. дїйсних Русинів. Але коли єще возьмемо на обставину, що великий процент руських судиїв порозміщуваний є по окраїнхих судах нашої апеляциї (вздовж границї західної Галичини), де процент руського населеня спадає низше 40 прц. і то населеня лемківського без найменшого національного осьвідомленя, де довгий ще час всяка інґеренция судиї-Русина просто немислима, то можемо сьміло сказати, що лишить ся нам 15 прц. судиїв Русинів таких, на яких в нашій справі моглиби-сьмо числити. Можемо отже приняти по одному такому судиї на три суди повітові.

Але то ще мало для справи тепер обговорюваної, щоби судия був, як то кажуть, щирим Русином. що бере участь в нашім національнім житю — в нашій національній роботї. Тут треба ще чогось більше. Списуване протоколів з Русинами стало вже є в наших судах традициєю — і Поляки всяке тому противне поступованє вважають за „naruszenie stanu posiadania“ та всїми можливими способами старають ся тому запобігти, Звичайно такий „burzliwy ukrainiec“ дістаєть ся нїби то случайно під „sprężystego“ начальника. І коли молодий судия пускаєть ся на такі „бездорожа“ та зачинає з руськими мужиками списувати руські протоколи, старають ся зразу товариші-Поляки тай сам начальник делїкатно витолкувати, що списуванє руських протоколів для мужиків не принесе жадної користи та що то є лише „utrudnienie“ для висших властий, які руської мови добре не розуміють, що то крайний шовінїзм і т. д. Коли-ж се не помагає, дає ся молодому очайдусї до пізнаня, що воно не добре задирати ся з начальнником, що таке поступованє може вплинути на його квалїфікацию, може знищити його кариєру.

І ту є власне в тій зловіщій тайній квалїфікациї, бо усуненє якої старають ся власне наші посли, камінь „преткнованія“. Вистарчить, щоби начальник вписав до квалїфікациї судиї „politisch verdächtig“, а кариєра його як не на все, так певне на довгі-довгі часи запечатана. Ну а се хиба для урядника не дуже приємна і пожадана річ. Сей меч Дамокля зломив уже не одного і не одного зломить. Тож треба дуже твердого характеру, щоби видержати при своїх намірах і дальше списувати протоколи по руськи. І таких в цїлій східній Галичинї певне на пальцях почислити можна.

Але тут заходить ще одна не маловажна справа. Рішив ся такий судия остати при своїм, то як йому поступати? — Чи має питати сторону, чи вона жадає списаня протоколу в руській мові, чи нї? Коли не питає, (а так воно по закону повинно бути), в такім разї мусять списувати польські протоколи з усїми латинниками, бо в загальних питанях протокол є лише згадка про віроісповіданє, а не про мову матїрну, а що в нас власти вважають всїх латинників за Поляків — то коли би судия з таким латинником списав руський протокол — тодї готова дисциплїнарка. „Так само мусить списувати польські протоколи з Жидами. А чи се булоби для нас добре? — Здає ся менї що нї! Коли-ж судия буде питати в тім напрямі сторони — то вийде також не добре. Такому судиї придїлює ся на протоколянта Поляка і то, коли можна, довіренного начальства, перед яким судия мусить берегти ся з кождим своїм словом. Отже його запитанє до сторін мусить бути сухе і чисто формалїстичне. Ну, і яка відповідь на таке питанє? Кладу руку на серци, що на 100 мужиків може 3—4 скаже, що хотїлоби руського протоколу; 60—70 або не дасть нїякої відповіди або скаже, що йому все одно чи по польськи чи по руськи, а тодї що має судия робити? Розсерджений каже писати по польськи, бож інакше протоколянт представить, де треба, справу так, що судия проти волї сторін списував протокол по руськи.

Але се ще не всї з тої сотки муженят; є ще решта, що хотять підхлїбити ся або похвалити ся, що вона уміють по польськи, ті дають відповідь, що можуть писати по польськи, бож вони прецїнь уміють по польськи.

А ті сторони з так званої середньої верстви, що остають в службі державній або автономічній будуть самі просити, щоби писати по польськи, бо инакше наразили би ся на секатуру начальства? Вірте або нї, але се сьвята правда, що навіть поміж сьвящениками находять ся ще такі, що жадають виразно списаня протоколу по польськи. І щож, до яких результатів дійдемо лишаючи ся при такім поступованю?

До так мічїмальних що про них не може бути й бесїди про рівноправність нашої мови. І на мою гадку, коли та справа має поступити наперед, мусимо до неї инакше взяти ся. А іменно: Поставмо собі до рішеня, чи справа уживаня руської мови в судах з окрема а в урядах взагалї є засаднича і актуальна чи нї? Коли так, тодї сю справу повинні взяти в свої руки полїтичні орґанїзациї і то всїх партий (а то для того, що одна партия має за собою більшість селян того повіту а друга иншого). Робота мусить бути загальна на цїлій териториї східної Галичини, а також і руської Буковини (бо там справа уживаня руської мови по судах і урядах взагалї стоїть ще гірше чим у нас). Справу треба-б попровадити так.

Перша річ видати популярну брошуру про се, які права прислугують нашій мові в судах та урядах в загалї, про вагу здобутя належного становища для нашої мови і як належить поступати, щоби то осягнути. Сю брошуру розкинути, і то коли инакше не можна, безплатно по цїлім краю, так щоби в кождім селї було бодай по кілька примірників. Краєві орґанїзациї всїх партий повинні віднести ся до всїх своїх повітових орґанїзаций, а ті до місцевих, з тим, щоби в кождій місцевости, чи то при нагодї віча, чи в читальни, чи инших яким способом познакомили людий про права нашої мови і що треба робити для вибореня рівноправности нашої мови, одним словом зі змістом брошури.

Наше осьвідомленє в тім напрямі сталось менш більш загальним, можна приступити до дальшого стану. Орґанїзациї полїтичні (в злуцї і порозуміню) повинні постарати ся, щоби в кождій місцевости, де є суд, мати свою довіренну особу, чи адвоката, чи нотаря, чи иншу яку независиму особу, котра якби не була правником, мусїла би бути в контактї з правником тої чи близько положеної місцевости.

Якаж буде функция тих довіренних? Кождий Українець, що має справу в судї, з яким тамки мають списати протокол, відповідно брошурі і поуцї о яких мова висше, має (коли в нього буде на стілько цивільної відваги) у дотичного судиї зажадати списаня протоколу в руській мові, а в противнім разї відмовити підпису. Колиж не буде в нього на стілько відваги (з чим ми ще довго будемо мусїли числити ся), то обійде ся, бо після нашого закона судия не на жаданє а взагалї повинен списувати зі сторонами протокол в матїрній мові. Отже по скінченій справі, в якій протокол чи проти жаданя чи без такого списано в чужій для сторони мові, має та сторона зголосити ся до згаданої довіренної особи, предложити своє візванє судове (ферлядунок) має донести, що в такій а такій справі той а той судия списав з нею протокол в чужій мові і що в наслїдок того сторона бажає внести зажаленє до висшої власти. Дотичний довіренний по відобраню точної інформациї і по потрібнім а можливім провіреню в судї вносить відповідну жалобу і то просто до мінїстерства через дотичний суд.

До мінїстерства, бо розходило би ся о нарушенє засадничих законів і дотичних розпоряджень мінїстерияльних — а по друге колиб ті зажаленя йшли до краєвих властий — то можна би побоювати ся, що вони могли би остати без успіху.

Найлегше було би зі справами карними, бо тут відай обійшло би ся без стемплїв — хоч і в инших справах як не так часто, то все скажім в 10 процент жалоби такі треба би вносити — а і ту може би кошта стемплеві пізнїйше ся вернули.

Робота канцелярийна могла би бути зведена майже до зера, бо орґанїзациї полїтичні могли би вибити друки так що дотичному довіренному прийшлоб ся лише вписати числа і означенє справи і сторін.

Жалоби такі вносив би довіренний до протоколу подавчого дотичного суду — а колиб (чого також можнаб надїяти ся) не хотїли приняти— належало би більшими партиями слати прямо до Відня.

Як справи будуть виграні, то тодї дотичного судию синдикатського можна-би запізвати о зворот виложених коштів стемплевих, канцелярийних а евентуально й почтових, бож він своїм протизаконним поступованєм спричинить ті жалоби.

Як би так в однім роцї тисячки жалоб вплинули до Відня з цїлої Галичини, то тодї таки би мусїли в горі раз зробити лад з тим нехтованєм нашої мови по судах і инших урядах, не кажучи вже про те, скілько би на тім виграло осьвідомленє нашого народу.

Впрочім може моя гадка не мудра — утопійна — може дещо в нїй инакше належало би перевести. Я при нїй не обстоюю — най виступить хто з чим лїпшим. Але думаю, що вже раз з сею справою належить рішучо якось поладнати, бо се просто ганьба для нас, що так нашу мову поневіряють.

З. Ю.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **За українську мову.** Як доносить київське „Слово“, росийський мінїстер просьвіти удїлив нагани („выговоръ“) приватному доцентови одеського унїверзитету, Олександрови Грушевському за те, що той держав без дозволу виклади в українській мові. Рівночасно остережено Грушевського, що, як се повторить ся, то його усунуть з унїверзитету.

— **Продаж дібр Бродів** теперішними властителями Шмідами має наступити в найблизшім часї. В Бродах перебуває вже від тижня кн. Любомірський з фаховцями та оглядає ті добра, які братя Ґредлї, спільники Шмідів, хотять йому відпродати. Говорять, що кн. Любомірський має розпарцелювати добра між Поляків вивласнених в Познанщинї.

— **З учительських кругів.** Свого часу на зборах учителїв середних шкіл ухвалено завязати руське товариство учителїв висших шкіл і вибрано до виробленя проєкту статута комісию з пяти членів. Комісия та мала скликати загальний збір учителїв для передискутованя і принятя статута. Інтересовані запитують отсею дорогою, що чувати з тою справою.

— **Загальноросийська перепись.** Як доносять росийські ґазети, в мінїстерстві внутрішних справ в Петербурзї спішно виладжують проєкт другої загальноросийської переписи. Після першої всенародної переписи в росийській державі в 1897 роцї постановлено зробити другу перепись в 1907 роцї, але чимало всяких несподїваних перешкод не дало виконати сю постанову. Тепер ухвалено зробити другу перепись у 1910 роцї. Вираховано, що на перепись треба 10 мілїонів рублїв. Такий кредит буде предложений в проєктї, який мінїстерство внутрішних справ подасть до державної думи.

— **Дрібні вісти.** Володимир Шухевич, син професора, зложив з відзначенєм іспит з інжінериї на полїтехницї в Ґрацу. — Звісний з унїверзитетської демострациї у Львові Павло Крат, бувший орґанїзатор віннїпеґських робітників і ред. „Черв. Прапора“, пропав без вістий з Віннїпеґу. Кажуть, що росийське нравительство —як доносять амер. „Свобода“ — робило заходи у канадийського правительства в справі видачі Крата. — Доповняючий вибір трех членів повітової ради в Косові з ґрупи сїльских громад розписало намісництво на день 11. червня с. р. — Найвисший касацийний трибунал поручив розглянути на ново справу гр.-кат. сотрудника о. Івана Пісецького, котрого окружний суд в Коломиї засудив за мниму образу релїґії і виборче насильство на 100 корон кари евентуально на 10 днів арешту.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Тита препод (лат. Анастазиї). Позавтра, в четвер: Никити, (Лямберта).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що крім вівтірка від 12. год. в полудне. дня

□ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. $7^1/_2$ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

В середу дня 15. цьвітня с. р. „Різдвяна ніч“, (Царицинї черевечки), опера в 4 дїях М. Лисенка.

В четвер, пятницю і суботу представленя не буде.

> **Для Сяніччини і Лїсчини.** Збори філії „Просьвіти“ і віче в справі виборчої реформи соймової відбудуть ся в Сяноцї для 17. с. м. (пятниця) в читальнї „Просьвіти“ від 2 год. по полудни.

□ **Замість вінця на могилу пок. Анатоля Вахнянина** зложив І. Труш від бувш. редакциї „Артистичного Вістника“ до музея Наук. тов. імени Шевченка кружок роботи Ф. Шкрибляка вартости 45 кор.

> Загальні збори (продовженє з дня 8 4 1908) тов. „Народний Дім“ в Станиславові, відбудуть ся в середу дня 15. IV. 1908. о годинї 6. вечером в комнатах Банку Звязкового. На порядку дневнім „Зміна статутів“.

> **О. Лев Сембратович,** пробуваючий тепер в Mount Carmel в Америцї, прислав на цїли товариства „Шкільна Поміч“ 10 долярів (48 К 40 с.). За сей щедрий дар Видїл товариства складає жертводателеви на отсїм місци як найщирійшу подяку.

Урядові вісти:

Перенесеня. Намісник перенїс рескриптом з 8 с. м. старостів Валентия Бєлявського з Березова до Бережан, Евгена Дільца з Гусятина до Камінки струмілової, Лєона Крушинського з Теребовлї до Бродів, Мечислава Стрільбицького з Камінки стр. до Н. Санча і Адольфа Пуніцького з Городенки до Бібрки, та повітового комісаря Володислава Ґродзіцького з Бібрки до Н. Торгу. — Мінїстер внутрішних справ покликав радника намісництва і управителя староства в Н. Санчи, Володисл. Яроша, до служби в намісництві. — Дирекция галицьких почт і телєґрафів перенесла почтового управителя, Александра Морбіцера, з Рави руської до Дембицї. — Мінїстер справедливости іменував ад'юнктами судовими авскультантів д-ра Генр. Бурштина для львівського висшого краєвого суду і Евгена Галїпа для Вашківцїв.

Послїдні вісти.

Похорон Потоцького

почав ся нинї о 11 год. і трівав до 2-ої год. при великім здвизї польської публики. Помершого відставлено на дворець зелїзничий, звідси його перевезуть до Кшешовиць.

Грізні поголоски.

Цїлий Львів говорить о тім, що нинї має бути уряджений великий погром Русинів — по скінченім похоронї намісника.

Оголошеня.

— **Заяжненє рахунків Спілки ощадности і позичок в Перегиньску за рік 1907.** Члени: прибуло 940, убуло 30, стан з кінцем року 910 членів. Удїли: К 9085. Стан чинний: К 66.156 48. Стан довжний: К 66233·65. Фонд резервовий: К 5344 90. Страта: К 77·17. Оборот касовий: К 99.493 24 сот. *Лев Коцак*, настоятель заряду. *Юрій Максимець*, касиєр. 501 1—1

— **Хто хоче получити 4 ч. „Бжоли“ на Великдень,** зволить сейчас прислати переплату, або бодай повідомити, що пришле по сьвятах, инакше не получить 4 ч. рішучо. За віщо нищите нас так несовісно?! 465 1—1

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ признані загально за найлїпші

поручає головний склад **вудженин**

ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4.

П. Т. Купцям значний опуст. *Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно.* 449 4-6

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ
Іван Микита
Тернопіль. 370 7—?
прийме місце в канцеляриї адвокатській.

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 17—?

Пошукую панночки Українки, котра була би помічною жінці в домовім господарстві і в витованю двох донечок. Винадгороженє після умови. Зголошуватись прошу листовно під адресою: о. Омелян Калинич священик в Головецьку горішнім, почта: 467 Лопушанка Хомин. 5—5

Маєток у всхідній Галичині о обшарі около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до спроданя в цїлости або в дорозї парцеляциї. Близша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 461 5—6

Вина, руми, горівки і коняки на сьвята найдешевші і найлїпші лише в торговли Леонарда Солецкого, Львів, Баторого 2. 498 1—4

Тортовниці, форми, блахи до тїст ваги кухонні поручає Фр. Хлядек, Львів, Ринок ч. 45. 449 2—2

Новість! Медове масло курацийне 1 клґ. кор. 1·26 в краснім емайльованім ведерци 5 клґр. кор. 5·0, лише в торговли Леонарда Солеського улиця Баторого ч. 2 Львів. 381 6

Кунероль подешевів лише в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. 2, Львів. 326 6—?

Угорське вино біле і червоне, під ґарантиєю правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках 4¼ літри оплатно а то з р. 1907 зр. 1·75, з 1904 зр. 2, з 1900 зр. 2·30, з 1895 зр 2·50, з 1890 зр. 2·90, з 1885 зр. 3·50. Лічниче вино з р. 1880 зр. 5. I. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 3—10

Ученик V. кляси ґімназ. зараз може виїхати на село і приготовити ученика I або II кляси до ґімназиї „Інструктор". Близша відомість у терпіяна „Народний Дім" ґімназия філія.

Перстені заручинові, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський,** Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 89 4—30

НАДЗВИЧАЙНО ДЕШЕВО!
Зелїзні ліжка з матерацом пружиновим ковдрою і подушкою за 40 корон, комплетні урядженя стильові: спальні, їдальні, покої мужеські, люксусові меблї, зелїзні ліжка, мосяжні і дитинні — **поручаємо на найдогіднїйших оплатах без підвисшеня цїн.** Всї меблї є виконані у власних наших робітнях і лише найлїпшої якости. У великім виборі дивани, хідники, портиери, фіранки, стори, капи на ліжка, копики, ковдри, подушки олосїнні і з піря, простирала і пошевки. Матераци чисто волосїнні від 25 корон, матераци пружинові і т. д. поручають
ШУСТЕР і Точиський
Львів, ул. 3-го мая ч. 5.
341 10—10

Подешевіло масло лише в торговли Леонарда Солеського улиця Баторого ч. 2 Львів. 262а

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Цукорня Е. Росевич
в Перемишли
поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї висилає найдокладнїйше відворотною почтою. 487 2—6

І. БОДЕНШТАЙН
ЛЬВІВ
ул. Карла Людвіка ч. 37
поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 443 4—10

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність!

Учитель народний в 30 роках, кавалер, маючий 4000 корон власного маєтку і іспит ц. к. Академії торговельної і иньші сьвідоцтва і практику з діловодства бухгальтерийного, шукає подруги жизни. Посаг вимаганий. Пожадана фотоґрафія і близші відомости. За дискрецию ручить ся словом чести. Зголошеня з точним адресом під „Правда" poste restante Перемишль головна почта. 502 1—3

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 362 8—30

МЕД-ПАТОКА
з гірских пасік незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Пончохи ґумові, бандажі як також хірурґічні артикули з ґуми і кавчуку.
Специяльні артикули француські з ґуми.
ВИПРАВИ ДЛЯ ПОЛОЖНИЦЬ
поручає найдешевше з француських і анґлійських фабрик
Іосиф КРІММЕР і Сп. у Львові
пл. Марийська Готель француський. 494 с
Замовленя з провінциї полагоджує ся відворотно.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.
Заведенє огородничо-насїнне.
Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.
Висилка відворотною почтою.
„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.
Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА
„ТРУД"
У ЛЬВОВІ, РИНОК ч. 36 І. п.
Звертає увагу Вп. Пань на гарний вибір сегосезонових **КАПЕЛЮХІВ найновійшої моди париської.** Цїни дуже умірковані, а вибір великий. — Поручає також свої **РОБІТНІ** конфекциї дамської, суконь і біля, де під управою добірних сил фахових виготовляє ся все солїдно гарно і після найновійшої моди. Тут виготовляє ся також комплетні весїльні виправи. — **СКЛЕП** заосмотрений в ріжні товари і додатки до жіночих робіт. 410 6 6

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти" у Львові Ринок ч. 10 з отсим порядком денним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Роздїл чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих.
5. Зміна статута.
6. Внесеня та інтерпеляциї членів.

Д-р Кость Лавицький предсїдатель Ради надзираючої. *Васил Горбай* секретар. 424 3—3

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно к'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	7·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·24п
Брухович	[illegible]·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою п — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/9 ще день буквою п. 1

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Рахунок страт і зисків „Руської Щадницї" за рік 1906/07.

Число рядове	ВИДАТКИ	К	с.	К	с.
1	Відсотки від вкладок щадничих:				
	а) виплачені	1.070	04		
	б) скапіталїзовані	49.487	81	50.657	85
2	Відсотки наперед побрані на рік 1908:				
	а) від позичок	23.094	36		
	б) від есконту векслїв	1.472	93		
	в) від зачетів на застави	14	86	24.582	15
3	Відсотки звернені (боніфікация):				
	а) від позичок гіпотечних	1.293	84		
	б) від есконту	1	96	1.295	80
4	Відсотки належні по 31. грудня 1907: від позичок гіпотечних				
5	Кошта адмінїстрациї:				
	а) платні	10.452	—		
	б) чинш за льокаль	1.704	—		
	в) належитости стемплеві	115	46		
	г) знаряди канцелярийні	268	38		
	д) більші видатки (кошта заснованя)	3.461	85		
	е) порта	871	86		
	ж) сьвітло і опал	739	90		
	з) податки	1,277	65		
	и) кошта комітету ревізийного	141	60		
	і) каса для хорих	148	86		
	к) виготовленє плянів аморт. гіпот	407	—	19.588	56
6	Амортизациї:				
	40% з вартости друків	1.517	45		
	10% з вартости інвентара	589	57	2.107	02
7	Чистий зиск за рік 1906/1907			2.395	61
				103.372	07

Число рядове	ДОХОДИ	К	с.	К	с.
1	Відсотки побрані:				
	а) від позичок гіпотечних	77.881	02		
	б) від есконту векслїв	11.795	47		
	в) від зачетів на застави	56	28		
	г) від проволоки	233	48		
	д) від льокациї і рахунку біжучого	956	98		
				90.923	23
2	Відсотки належні по 31 грудня 1907: від позичок гіпотечних			3.345	08
3	Зворот коштів адмінїстрацийних:				
	а) за дрібні видатки	5	60		
	б) за належитости стемплеві	5	90		
	в) за податок рентовий		13		
				11	63
4	Додаток адмінїстрацийний: 1% взглядно ½% при виплатї позичок гіпотеч.			9.592	13
				103.872	07

Рахунок білянсу за рік 1907.

СТАН ДОВЖНИЙ	К	с.
З рахунку вкладок	1,870.848	87
„ вплат членів	6.812	48
„ фонду ґваранцийного	40.000	—
„ фонду депозитів в готівцї	238	48
„ резерви податків	958	75
„ ріжних	95.299	30
„ коштів оцїнки	2.995	—
„ відсотків побраних на рік 1908	24.582	15
„ страт і зисків	2.395	61
	2,044.130	64

СТАН ЧИННИЙ	К	с.
З рахунку каси	24.993	59
„ позичок гіпотечних	1,717.136	77
„ есконту векслїв	166.944	56
„ векслїв в скарзї	27.20	—
„ зачетів на застави	600	—
„ обороту чекового з ц. к. почт. Щадницї	7.730	28
„ жиро-конта Банку австро-угорского	500	—
„ біжучого з інституцнями	75.912	38
„ коштів спору і	10	70
„ інвентаря	5.306	17
„ друків	2.276	19
„ льокациї фонду ґваранц.	40.000	—
	2,044.130	64

Перемишль дня 31 грудня 1907.

ДИРЕКЦИЯ „РУСЬКОЇ ЩАДНИЦЇ":
О. Іван Стрийський, Д-р Теофіль Кормош, Алексій Ярема.

КОМІТЕТ РЕВІЗИЙНИЙ:
О. Мирон Подолинський, Д-р Стефан Федак, О. Іван Чапельский.
Ц. к. Комісар правительственний:
Тадей Пйонткевич.

Ізидор Білинський книговодець.

447 2—4

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 84. Львів, середа 15. н. ст. (2. ст. ст.) цьвітня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Полїтичний некрольоґ ґр. Потоцького.

В посмертних згадках вся польська преса величає ґр. Андрія Потоцького не тільки як джентельмена в цілім значіню того слова, як найлїпшого з синів сучасної Польщі, як державного мужа, якого всї дїла були подиктовані чистою справедливістю, і як єдиного репрезентанта польської державної власти на землях польської Річи посполитої, але ще з особливим натиском підносить те, що пок. намісник відносив ся з особливою прихильністю до Русинів і їх домагань. Від сього останнього твердженя не встеріг ся навіть краківський орґан пана Дашинського.

Перед лицем маєстату смерти склоняє голову всяка людина, хочби та смерть діткнула і найбільшого ворога. І тому ми, шануючи заразом особисте горе родини пок. намісника, не вважали вмістним в першім моментї по його смерти спростувати минаючі ся з історичною правдою та тенденцийні ґльорифікациї польської преси. Мусимо натомість в імя правди зробити се нинї.

Поминаємо тут голосну свого часу справу манїпуляциї з льосом вдови і сиріт по своїм офіциялїстови, справу, яку перший підніс той сам „Kurjer lwowski“ і инші „поступові“ орґани польської преси, що нинї просто не знаходять слів для звеличаня покійного. Поминаємо також те тенденцийне виконуванє правлїня, за яке польські „поступові“ орґани перше не мали для покійного иншої назви, як „rosyjski stupajka“, „Trepow galicyjski“ і т. п. Все те характеристичне для „джентельменства“ покійного і для його справедливости як державного мужа взагалї, але ще нїчого не говорить про ту його „особливу справедливіть і прихильність“ до Русинів. А ся сторона його правлїня в дану хвилю найважнїйша і їй власне присьвятимо нинї нашу увагу.

Ґр. Андрій Потоцький обняв уряд краєвого маршалка, попереджений славою особливо завзятого противника руських домагань, здобутою його виступами в характері соймового посла. А обняв він той уряд як-раз в хвилї, коли польсько-руські відносини через сецесию руських соймових послів при кінцї соймової каденциї і через виборчі штуки намісника Пінїнського при нових соймових виборах були напружені далеко понад звичайну міру, так що наша преса виразно зазначила, що іменованє такого чоловіка в таких обставинах краєвим маршалком означує продовженє і заостренє русиноїдної полїтики в краю і державі.

І справдї русиноїдний курс польської полїтики почав змагати ся з незвичайною силою. Унїверзитетська сецесия в осени 1901 р., здавленя масових рільничих страйків лїтом 1902 р. дають сьому ярке сьвідоцтво. А серед тої нагінки на визвольний рух наших народних мас паде публична погроза краєвого маршалка, погроза виголошена покійним в характері офіцияльнім в часї візитациї ради повітової в Бучачи: „Ми їм справимо нове Берестечко“! І коли той, що грозив нам новим Берестечком, в 1903 р. був небавом потім покликаний на уряд намісника і то намісника зі специяльними повновластями, то руський нарід зрозумів се як видимий знак, що за кожду акцию в оборонї своїх прав жде його справдї нове Берестечко.

І так воно й було. Весною 1904 р. падуть нечувані репресиї на Гуцульщину, що лїта заводить ся в східній Галичинї — вправдї не de iure, але de facto — виїмковий стан, щоб не допустити до рільничих страйків, а на всї уваги, що ті репресиї можуть довести до якого розпучливого кроку народної маси, бутний маґнат відповідає: „Нехай! Пішлю кілька компаній війська і буде по бунтї“! Так неначе-б він тільки і ждав на те, щоб могти справити руському хлопови нове Берестечко.

Коли-ж прийшла справа виборчої реформи, ґр. Потоцький доложив усїх сил, щоби весь той „національний стан посїданя“, який набула Польща віковим гнетом над нами, закріпити на віки законом, а нашим селянам, котрі на зборах домагали ся рівних виборчих прав, загрозив виїмковим станом. А щоби показати нашому народови, що нїяка сила не годна їх вирвати з-під польського панованя, поклав у Лядськім шість трупів.

Щоби кинути на нас пострах на час перших загальних виборів до парляменту, покійний намісник роздув до нечуваних розмірів унїверзитетські події з січня 1907 р., наказав арештувати більше сотнї наших студентів і загалом дати на студентах відстрашуючий примір цїлій суспільности. Що се йому не вдало ся, се заслуга національної сьвідомости і сили нашого народу — та натиску загально-европейської опінїї.

Так само заслугою нашого народу є те, що не вдало ся ґр. Потоцькому, мимо нечуваних при загальнім голосованю виборчих насильств і хитрощів, сфальшувати волї нашого народу при перших загальних виборах. Але за те доклав він усїх сил, щоб ударемнити всї заходи нашого національного представництва, що не можна було зробити „prawem“, то осягнув підступно „lewem“. Перед центральним правительством він буцїм-то акцептував руські домаганя, обовязав ся видати до адміністрацийних властий звісний обіжник та перевести леґально вибори і навіть для людського ока видав той обіжник, а в дїйсности зломив дане центральному правительству і руському народови слово і перевів вибори крайне нелеґально, а обіжника ужито лише як паравану, щоб ним закрити очи нашого народу на свої пляни і заскочити нас несподївано, без відповідної оборони.

Соймові вибори, сей послїдний полїтичний акт покійного намісника, були не тільки насильним зломанєм наших виборчих прав, зломанєм, при котрім потекла невинна кров Каганця, вони було також актом звичайного віроломства бутного польського маґната проти своїх висших властий і проти нашого народу, актом, який був дуже поважно захитав його становище.

Але вкінци австрийське правительство таки скорило ся перед польським маґнатом, лишаючи наш нарід далї йому на поталу. І хто знає, чи не як-раз ся обставина причинила ся до того, що молодечий син нашого народу рішив ся остаточно сам на власну руку усунути силою того, проти кого вся полїтично-парляментарна сила нашого народу показала ся безсильною.

Не справедливість і прихильність до руського народу була рисою правлїня ґр. Потоцького, тільки історична бута польського маґната, та сама бута, котра казала його предкам уважати наш нарід за „bydło“, супроти котрого не обовязують нїякі загально-людські норми, котре можна колесувати, четвертувати, вбивати на паль, а також віроломно піддурювати, щоб тим сильнїйше прибрати його до рук.

Даром стараєть ся польська преса вмовити в нас, що ґр. Андрій Потоцький був для нас „найлїпшим намісником“, — в цїлім руськім народї полишив він як найсумнїйшу память, таку, як і ті його предки, коронні гетьмани, що своїми репресиями викликали бунти нашого народу проти шляхотської Польщі.

Заява президиї руського клюбу.

„Neue freie Presse“ (ч. 15.679 з 14 с. м.) містить слїдуючу телеґраму, надіслану зі Львова головою руського клюбу Романчуком, до якого прилучив ся також заступник голови клюбу Василько:

„Причиною замаху на намісника ґр. Потоцького є пануюча в Галичинї полїтична система, довголїтний гнет, нестерпна самоволя галицької адміністрациї. Руські посли часто вказували на сильне та небезпечне роздражненє народу, але на їх остороги не звертано уваги. Що-йно в жовтнї 1907 р. здобуте на наміснику розпорядженє до старостів, заряджуюче безсторонне і прихильне трактованє руського народу, остало зовсїм без наслїдків. Надужитя при соймових виборах і дальші шикани неначе знищили збуджену перед тим надію на зміну системи. Виконавець замаху дуже екзальтований (його старший брат покінчив недавно самовбійством); він є сином дуже поважаного сьвященика і соймового посла, котрий перед 14 роками помер в боротьбі проти самоволї адміністрациї. Виконавець замаху сподївав ся мабуть по росийським примірам через убитє шефа краю принести користь свому народови.

„Президия руського клюбу осуджує як найострійше той страшний, в Русинів доси нечуваний акт насильства і сподїваєть ся, що він не мати-ме дальших наслїдків та що спокійні, згідні з законами відносини на далї панувати-муть в краю. — *Юлїян Романчук, Микола Василько*“.

З приводу сеї енунциациї президиї нашого парляментарного клюбу мусимо — на жаль — зазначити, що в нїй знаходять ся два льоґічні стилїстичні дефекти, які в таких важних енунциациях нїяк не повинні-би мати місця. Бо коли „причиною атентату є пануюча в Галичинї полїтична система“, то головного виновника атентату треба бачити як раз в тій системі і єї в першій мірі треба осудити, як-раз тому, що вона доводить до таких траґічних наслїдків, як недїльний атентат.

Також не ясна стилїстично та часть заяви, де президия „надїєть ся, що в краю дальше панувати-муть спокійні і згідні з законами відносини“. Коли-б доси справдї відносини в краю були „спокійні і згідні з законами“ — заява та була-б зрозумілою. Між-тим з першого уступу заяви президиї виходить як-раз, що відносини в краю анї не спокійні, анї незгідні з законами. Ми переконані, що президия клюбу мала тут що иншого на думцї, а іменно, що атентат не споводує якого дальшого вибуху з котрої-небудь (польської чи руської) сторони або репресий. Тим часом стилїзация, подана в N. Fr. Presse, може послужити нашим ворогам на доказ, буцїм-то навіть Русини признають, що відносини в краю були доси спокійні і законні. А сего собі президия клюбу певно не бажала.

Дальші погроми Русинів у Львові.

То не демонстрациї, то не прояв хвилевого обуреня маси, що рада-б виміряти сама собі справедливість за враженє своїх почувань, але консеквентне й холодно обдумане руйнованє руського майна товпою, що ждала тільки нагоди, щоб могла під покровом ночи, в почутю безкарности заспокоїти свої дикі, варварські інстинкти!...

З огляду на недїльні і понедїлкові антируські ексцеси, остентацийно не запобігані полїциєю, удали ся вчера по пол. посли Юлїян Романчук і д-р Кость Левицький до шефа презид. бюра намісництва, сов. Ґродзїцького та представивши йому грозу положеня львівського руського населеня і дотеперішну безличність полїциї, зажадали більш рішучої охорони майна і хати мешканців міста Львова, особливо що вшехпольські палкарі зовсїм явно заповідали на вчера нове виданє ночи св. Вартоломея. Алеж п. Ґродзїцький зволив заявити ся в тім дусї, що розрухи роззухваленої товпи, під обухом котрих живуть львівські Русини вже два днї, се малозначні демонстрациї, так що нїчого видавати специяльні зарядженя. Ся заява шефа президияльного бюра начальної власти адміністрацийної в краю, яка не аби як характеризує польсько-руські взаємини в Галичинї, стрінула ся з належною відправою наших послів, тим більше, що були наочними сьвідками передвчерашного бомбардованя каменицї „Просьвіти“. Отсе становище п. Ґродзїцького, якого правні понятя виробили ся очивидно на основі його практик на провінциї, спонукали наших послів звернути ся до віцепрезидента Клєберґа, який справдї обіцяв вплинути відповідно на чинники покликані берегти публичного безпеченства, але і сї зарядженя — як на жаль показали вчерашні дикі сцени — знов показали ся невистарчаючими. Вправдї головнїйші руські інституциї пообсаджувано жандармериєю й полїциєю, вправдї заряджено військове поготівлє на ширшу скалю, а навіть признано необхідним вислати на місто уланські патрулї — то всеж таки не спинено ексцесів, які дійшли до розбиваня руських склепів і руйнованя руського майна а то головно тому, що полїцийні чинники не зважили ся на енерґічний виступ проти ексцедентів. Місто розігнати товпу, що кінницї чейже дуже легко зробити навіть без ужитя острійших засобів, уряджено на улици міста забавку. Істинно-польські й істинно-русскі хулїґани гуляли по містї кілька годин, свистали й обкидали полїцию камінєм, на її очах доптали закон, сьміяли ся в очи комісарям, які взивали їх розійти ся, дійшовши по двох днях безкарного розбою до переконаня, що виступ полїциї се тільки чиста формальність, за яким не піде дїло. Прогнані з одної улички демонстранти ховали ся в другу а остаточ-

Д-р Іван Копач.

Знанє фільозофії на Руси.

(*Критичні замітки*).

Недавно в „Дїлї“ (чч. 59—64 с. р.) подав д-р В. Щурат дуже цїкаву статю п. з. „Українські жерела до істориї фільозофії“ — на кождий случай похвальну що до своїх інтенций пробу аналїзи і оцїнки деяких творів нашого давного письменства з широкого, загально-европейського становища. Очивидно, проба ся похвальна і зовсїм оправдана, бож жаден культурний нарід на сьвітї не жиє нинї і — як учить що раз виразнїйше всесьвітна істория — і не жив нїколи перед тим зовсїм ізольований від зносин з иншими народами, а через те сьвітогляд кождого поодинокого народу можна докладно зрозуміти лиш у звязи з цїлістю культурних елементів своєрідних і чужих — при чім, очивидно, в поодиноких случаях все ще може бути спір про те, чи даний момент є чужий т. зн. перенятий готовим з чужини („заимствованный“) чи питомий т. зн. зводжений зовсїм ориґінально й независимо на власнім ґрунтї і подібний до відповідних чужих елементів лиш так, як у загалї всї люди на сьвітї до себе також подібні, хоч і не суть, о скілько історично відомо, „кольонїстами“ одні зглядом других.

Та — на жаль — з методою д-ра В. Щурата я не всюди можу згодити ся. А прецїнь метода — то в науцї найголовнїйша властиво річ — так для самого дослїдувача (бо яка метода, такі й результати), як і (що може ще важнїйше) для кождого читача, іменнож для читача з широкої публики, що звик приймати кожде надруковане слово за добру монету або надто й собі приучує ся т. зв. „наукової методи“ головно лише з того невеличкого числа більше або менше вартних наукових розвідок, які доходять до него в ріжних фейлєтонах або принагідних брошурах.

І так д-р Щурат пише між иншим: „Ті самі письма християнських схолястиків Сходу, що заплоднювали уми фільозофів Заходу в IX.—XIII. вв., були почавши від XI. в. популярні і на Українї, були через довгий ряд віків не лише головною лєктурою, але й першими учебниками України. Завдяки тій обставинї Україна вже в перших двох віках свого духового житя віддихала тою самою науковою атмосферою, оперувала тими самими найвисшими понятями фільозофії, що й сучасна їй західна Европа. — Іван Златоустий, Василий Великий, Григорий Нисський і Григорий Назиянзенський — найвизначнїйші репрезентанти новоплятонїзму з IV. в. — належать від найдавнїйших часів до найпопулярнїйших писателїв на Українї. З їх письм учить ся Україна мислити по фільозофськи. Познакомлюєть ся з наукою Плятона — по викладови Пльотіна і Прокля — так само, як з письм Максима Ісповідника, містика з VIII. в., пізнає посередно новоплятонську фільозофію знаменитого Дионисия Ареопаґіта, а з книг Івана Дамаскина, властивого схолястика з VIII. в., фільозофію Арістотеля — його онтольоґію і льоґіку“. („Дїло“ ч. 59).

Так пише д-р Щурат. Чи прецїнь не за богато сказано? — питаю.

Отже що-до того, то зараз насуває ся питанє: А чомуж то, коли „Україна вже в перших двох віках свого духового житя віддихала тою самою науковою атмосферою і оперувала тими самими найвисшими понятями фільозофії, що й сучасна їй західна Европа“ — чомуж то, питаємо, ми не мали анї Альберта Великого (1193—1280), анї Дунса Скота (1265—1308), анї Томи з Аквіну? (1225—1274). Хиба-ж наші предки такі вже були вроджені тумани чи що? — Та послухаймо впрочім про се найкомпетентнїйшого нинї чоловіка в тих справах, проф. Грушевського котрий, як звісно, пише свою історию України-Руси під девізою: „Увѣсте истину, и истина свободитъ вы“. Отже проф. Грушевський говорить про шкільництво і шкільну науку в старій Руси так: „Переважна більшість шукала в науцї — самої тілько письменности: навчити ся читати. На тім кінчила ся едукация найчастїйше й переважна маса сьвящеників і дяків, певно, й не підіймила ся над сей рівень, а в сьвітських кругах і таке знанє було чимось не зовсїм звичайним: Нестор, оповідаючи, що Борис читав книги, уважав потрібним поясняти: „бяше бо и грамотѣ наученъ“, як річ, що сама по собі не могла припускати ся (III. том стор. 456) — „Вінцем осьвіти, яку міг дати учитель або школа тільки по більших культурних центрах, була лїтературна оглада: знанє тайн візантийського риторства, стилю. Без проводу учителя се знанє осягнути ледви аби було можливо, особливо при браку якоїсь значнїйшої лїтературної традициї в самій суспільности. — Всї иньші знаня здобувано через лєктуру й поясненя до такої лєктури учителя, коли він був. Такі дисциплїни, як істория, істория лїтератури, ґеоґрафія, природні науки, фільозофія й мораль, навіть теольоґія, певно, нїколи не викладали ся в системі, а черпали ся головно з переложених візантийських підручників та з устних розмов з більш досьвідченими в „книжнім почитаниї“. (тамже стор. 458—459) — „Як бачимо, реального знаня почитаниє книжноє могло дати не богато й не високої якости. Коли ще зважимо, якою незначною частиною в загальнім книжнім запасї були сї ріжні підручники, як вони незначно були розповсюднені супроти загального погляду, що книжноє почитаннє має метою не реальні знаня, а морально-теольоґічну науку, то мусимо прийти до переконаня, що й школи й лєктура староруська давали реального знаня мінїмально“. стр. 461). Сей свій погляд повтаряє проф. Грушевський також і в що йно виданім томі VI. своєї Істориї і констатує, що аж до віку XVII. той стан на Руси на лучше не змінив ся, — а як змінив ся, то хиба ще на гірше, о скільки бесїда про грецько-руське письменство в противеньстві до польсько-латинського. (стр. 331 і дальше).

Чи д-р Щурат звалив сей погляд?

На мою гадку, поки що бодай: нї![1]) Бо головний позитивний арґумент д-ра Щурата „Посланиє Никифора“ (до князя Володимира Мономаха) — то твір написаний родовитим Греком по грецьки і то як здає ся, для специяльної цїли, значить, „атмосфера“ його певно не далеко сягала на Руси (пор. Грушевський III² 479 і дальше); а поясненя „Слова о полку Ігоревім“ з новоплятонського і пітаґорейського сьвітогляду в части дивно фантастичні (нпр. вияснене характеристики поетичної творчости Бояна „растѣкатеть ся мыслію по древу, сѣрымь вълкомь по земли, сизымь орломь подъ облакы“ — з сухого льоґічного схемату[2]) т. зв. „дерева Порфирія“), в части знов занадто поверховні, щоб можна з них робити якісь далекі висновки. Бо прим. що варта така, нїби зовсїм проста, арґументация чисельно-символїчного (отже мабуть нїби пітаґорейського) значіня назви Осмомисл („себто справедливий“), як та, яку надає д-р Щурат в отсих словах: „авторови було знане з сучасної (sic!) фільозофії неодно чисельно-символїчне означуванє ідей осмо-

[1]) Уважаю відповідним звернути увагу читачів на те, що я говорю тут про знанє фільозофії на Руси, а не про цїлий обсяг культури. Бо зрештою вповнї годжу ся з проф. Грушевським, котрий про староруську культуру в загалї пише так: „В XI. в. наша староруська культура стояла, можна сказати, більше меньше на рівнї з центральною Европою, особливо в культурі материяльній, штуцї, в артистичнім промислї. В сфері лїтературної й наукової роботи західно-европейські культурні круги мали улекшену роботу через прийняту латинську мову, маючи безпосередний приступ до античної спадщини, так що скільки українські, взагалї східно- й полуднево-словянські землї вигривали тим, що робота їх книжної меньшости була приступна для некнижної більшости, не була від неї відгороджена, — так знову програвала на утрудненім приступі до своїх культурних жерел; але вкінцї і в сїй сфері порівнанє для українсько-руських земель дуже некорисно не випадає. В сумі й староруська й центрально-европейська культура в тім часї стояли більше меньше на однаковій стопі учениства супроти культури антично-християнської й ориєнтальної. Але по тім переходовім процесї, звернувши ся в XIII—XIV вв. лицем до заходу, наша українська культура стає в ролю ученика західно европейської. Наслїдком того західно-словянські землї, що перед тим, бодай декотрі (як Польща), стояли в культурнім розвою позаду Руси, стають тепер перед нею — тому що скорше стади учениками заходу нїж вона. Але страчене в часї могло з лихвою бути нагороджене в ріжносторонности українсько-руської культури — колиб не нові удари“. — А з замітцї до сего уступу додає ще проф. Грушевський: „Уживанє латинської мови давало ще й иньшу вигоду західнїм книжникам — се була готова мова, котрої треба було тільки вчити ся; нашіж письменники оперували словянською — котру треба ще було виробляти. При тім се була мова анї вповнї своя анї вповнї чужа; тому спід латинської мови на заходї, а потім і в західній Словянщинї виплинула народня лїтературна мова, а у нас ще довго потім — до Котляревського і по нїм — люди вагали ся між словянщиною й рущиною“ (l. c. III², 501—502).

[2]) Д-р Щурат поясняє ті образи так: „шибанє сїрим вовком по земли“ — т. є. огортанє поетом з „бистрого вовка“ конкретного, реального житя, бо на „дереві Порфирія“ конкретні понятя назначені найнизше. А „шибанє сизим орлом під облаками“, то — ? Ту вже не все так просто і ясно; читаємо лиш так: „найвисшим пунктом, до якого творчість поета підняти ся могла, була країна орлів, сьвіт облаків, або — по специяльній нациї стоїків (Клєанта) і плятонїків — осїдок бо-

НА СЬВЯТА поручаю мої знамениті ПРАСОВАНІ ДРІЖДЖІ en gros et en detail. Замовленя з провінциї посилаю відворотною почтою, Купцям значний рабат. Фабричний склад дріжджей С. ФРЕНКЕЛЬ Львів, ул. Жовківська ч. 26. 436 2—2

но збирали ся перед польським Академічним домом на пл. Фредри. Органи безпеченства місто розігнати громил — пактували з ними і усували ся самі!... І при тім всім польська преса ще й атакує поліцию. „Dziennik polski“ прим. констатує, що „młodzież“ стала „podrażniona“ вже тим самим, що поліцийні сторожі стояли під руськими будинками і тому здемолювала не бережену книгарню тов. ім. Шевченка!

Такі відносини довше тревати не можуть, отже треба повитати гадку, яка пішла між львівською Русию, щоб не спускати ся на захист чинників, які його помимо свого обовязку не дають — але брати ся до самооборони. Не сьміємо дати себе грабити і ждати, поки нас хулїгани не окаменують. Слїд при сім згадати, що антируські ексцеси у Львові — як нас інформують — викликали на провінциї дуже велике роздратованє, тим більше, що в краю недїльна подія відбила ся зовсім иньшим відгомоном, як се реферукть всїлякі офіціози... Слїд би звернути інтересованим кругам увагу на те, що руському населенню краю не стане вкінци терпцю пасивно дивити ся на те, як ворожа кормига знущаєть ся над руською меншостию в столици краю і то в днях, коли явив ся у Львові президент міністрів і мінїстер справ внутрішних!

Перші почини

антируських демонстраций пороблено вчера вже зараз по експортациї вбитого намісника на дворець. Як нас інформує один очивидець — вже на двірци зневажено чинно якогось руського сьвященика. Відтак зібрала ся młodzież около г. пів до 5-ої коло колюмни Міцкевича і посипали ся антируські тровленя. Відси пішов похід під університет — де знов виголошено стеоретипову русиноїдну промову. Тількиж громили побачили, що їх таки за мало і через те не взяли ся зараз до дїла і розійшли ся щоб зібрати ся в скріпленім числї знов

під колюною Мішкевича

о год. 8 вечером. З револьверами і гранітовим камінєм в кишенях, з палками і „ciupaga-ми“ в руках зібрали ся громили зі сфер академічних і студентських а також — і се треба підчеркнути — з польського сьвіта урядничого, без огляду на дикастериї. Почало ся від сьпіву хоралу „Boże coś Polskę“ — відтак пішла промова, щоб „загріти“ дружину до „дїла“. Та сим разом не вспіли покінчити промови, бо комісар поліциї Лукомський зіпхнув демонстрантів на ул. Сенкевича. Се — як пише „Słowo polskie“ — викликало „łatwe do zrozumienia oburzenie i podniecenie“ і „młodież“ почала допускати ся дальших ексцесів тільки „na złość policyi“, яка зважила ся раз піти в розріз з волею „bojówki“ Але громили не все робили „на злість“, бо, як почули по дорозї, що під пруським конзулятом на ул. Мохнацького стоять жандарми і мають приказ стріляти, завернули і стали колувати, щоб зібрати ся під наш „Академічний Дім“...

Друга партия вибирала ся під „Народну Гостинницю“, але туди ії не допущено. Не повів ся громилам, особливо молодшим напад на „Академічний Дім“, де їх студенти довго вижидали. Ще нїм один віддїл демонстрантів вспів підійти під „Ак. Дім“, де був ще й віддїл жандармів, окружила його поліция — і демонстранти, місто йти до бою, стали (автентичне!) ревіти, бо були то головно гімназияти, що за молоду вчать ся доброго „ремесла“. Розумієть ся, що такий віддїл демонстрантів зважила ся розігнати навіть львівська поліция. Також і другі віддїли не могли добити ся під „Академічний Дім“, бо не спинило їх на цитадели військове поготівле, а обмежили ся лише солїдним рекогноскованєм терену з усїх кінців, щоб виконати атак мабуть другим разом. Не повів ся також задуманий другий напад на монастир СС. Василиянок, бо відти прогнали їх відтак улани... Здепримовані невдачами рішили громили відбити своє

на ул. Сокола,

де містить ся інститут св. Ольги. Досї кацапські провідники якось забували про сю єдину не демольовану ще досї руську інституцию. Поліция ще вчас помітила демонстрантів та почала їх взивати розійти ся, але сього вони не думали слухати. Поліция мусїла доперва добувати шабель і тільки плазованєм виперто демонстрантів з ул. Сокола. Громили ставили такий опір, що поліция мусїла одного „rycerzyk-a“ арештувати.

Програвши компанїю в сім кінци Львова, кинули ся демонстранти з подвійною форсою в напрямі ринку, щоб здемолювати до краю каменицю „Просьвіти“ а особливо

редакцию „Дїла“.

З улиці Кілїнського наперли демонстранти з нечуваним завзятєм на кінних і піших поліциянтів і почали обкидати ії камінєм. Здавало ся, що поліцийний кордон тут-тут прорветь ся і люта товпа піде гуляти по ринку, але ось із гори надлетїв віддїл уланів під командою поручника. Військови, якого акциєю кермував комісар поліциї, вдало ся остаточно по всяких пертрактациях виперти демонстрантів улицею Театральною на Марійську площу. Очивидно, що се не пішло так швидко, бо вперед мусить на все дати своє „placet“ вожд громилів... Змаганя о добутє вступу до ринку тревали аж до ¼ на 11-ту.

Як лиш кінниця пролетїла на Марийську площу, громили, що поховали ся по бічних заулках виконали

рабівничий напад на книгарню наук. тов. імени Шевченка

що находить ся при улиці Театральній ч. 1. Польські ученики гімназияльні, академіки враз з всякими челядниками і другими представниками польської інтелїгенциї почали бомбардувати вивіску книгарні вже перед уланською шаржою, але до властивого дїла забрали ся аж відтак. Громили, взяли ся передовсїм до вириваня віконниць, при чім послугували ся желїзними дручками. Повирівали завіси, поторощили замки і з лоскотом випала перша віконниця. Тепер посипав ся в шибу град величезного гранітового каміня. Персли в кусні виставові шиби й лямпа „Цьвіт“ польського народу дібрав ся вже й до книжок!

Кождому ударови у виваленю товаришили крики: „brawo! bić! hańba! zrywaj drugie“ і т. д. Так за порядком зривано заслону і рвано книжки одну по другій! Характеристичним є се, що ту віконницю, де були за виставою книжки польські, громили навіть не рушили, обмежуючи ся на книжках руських і нїмецьких. Цїлому тому бомбардованю та нищеню книгарнї придивляли ся декотрі поліцаї, що немов на глум ховали ся поза мури сусїдних уличок і в кулак сьміяли ся! По цїлім тім знищеню доперва показало ся около пятьох поліцаїв, котрі похвами своїх шабель просили „rozejść się“! Польські громили на голос сьміяли ся і говорили: „Oni umyślnie przychodzą już po wszystkiemu“. Про здичілість громилів сьвідчить особливо те, що віконницями валили до землї, щоб їх поторощити, а шкло ще й допталї! Двох польських панів, що стояло недалеко вандалів, говорили тодї зовсїм голосно: „Ale skompromitowała się policya: jest piesza i konna i żandarmerya i wojsko, a młokosy w ich oczach niszczą księgarnię“. — „E, panie — говорить другий, — oni mają nakaz z góry nie przeszkadzać“. Як се „не пшешкадзанє“ виглядає, легко собі кождому уявити, коли згадаємо тут Одисею одного з функціонарів книгарнї п. С., що попавши случайно на руйноване склепу, кинув ся до поліциї о поміч. Перший комісар, відослав його до другого, другий до третого і т.д., бо „to do mnie nie należy“. Треба бігати з одної улиці на другу а з другої на трету, щоб найти вкінци поліцию, до якої належить ратоване склепу в середмістю Львова від демольованя й рабованя!

Вкінци зважив ся ком. Тавер, що стояв під „Дністром“, дати відсїч книгарни. Та поки він враз з віддїлом жандармериї примашерував аж на конець ул. Театральної, вже не було що боронити. Розпущеною лїнією і багнетами рабівників прогнано, але шкода пропала! Нинї представляє книгарня вид пресумний. Повно гранітових камінюк! Шклом засипаний цїлий склеп; умбри відняті знаходились аж в магазинї, всїлякі кусники зелїза і проч. можна було знайти в склепі! Шкода виносить загалом над тисячу корон. Се все пишемо на основі обсервациї наочних сьвідків і се хиба вистане, щоб зрозуміти, чи вистали заряджєня дирекциї поліциї, коли єї органи не виступають доволї енергічно проти громилів, що — як показало ся — не погордили вчера книжками а онодї дібрали ся до вина, яке було на виставі у базарі овочевім Марковського, після того, як побито його шиби.

Останні сцени.

Анї під „Дністер“ анї під каменицю „Наукового тов. ім. Шевченка“ громили масою не дістали ся, малі „форпости“ їх розганяла на Підвалю жандармерия. Добувши лаврів під книгарнею. рушили вшехполяки враз з „истинно-русскими“ *молодцями* під польський „Академичний Дім“ на площи Фредра. За ними прибули улани й поліция, але не розгонювано їх. Комісар пішов знов на переговори і приказав вкінци поліцийним жовнїрам віддалити ся! „Громили“ в реванж за те подали ся на подвірє „Акад. Дому“ та почали радити. Тимчасом другі групи погромників, які воліли радше дїло нїж наради, використали роз'єм так, що почали на всїх околичних каменицях зривати руські вивіски і так в молочарни п. Ленардової, в аптиці Пілєвського, у лїкаря д-ра Вахнянина та у ріжних ремісників. Вкінци пішов поклик, щоб іти на

повиставову площу,

де відбула ся нарада в справі дальших погромів на будуче. Було вже по півночи, як громили розійшли ся домів, поборені але не органами безпеченьства а сном і утомою. При кінци додамо ще, що громили звели вчера ще другу борбу „під парканами“ театральної площі, підтинаючи стовпи нової огороди сеї площі. Сферу своєї дїяльности розширили погромники також на передмістя, де вчера пильно розпитували ся, де мешкають Русини!

Поліция братаєть ся з громилами.

Нинїшний „Głos“ доносить: Від одного з очевидців дістаємо таке письмо: В ночи з понедїлка на второк був я сьвідком характеристичної сцени. Перед торговлею Кухарського при ул. Академічній стояла купка академиків і дружно розговорювала з кількома поліциянтами. Академики хвалили поліциянтів, що все пізно приходили, та частували їх вкінци цигарами. При тій сценї були присутні два офіцири-Поляки.

До нашої редакциї приносять знова очевидцї звістки, що комісарі вічно конферують з головою „Читальнї“, студ. Відомським, який веде видну участь в погромах. Про самопевність погромщиків, їх почутє безкарности і безпечности та про пляновість цїлої акциї сьвідчить та щирість, з якою вони кождого прохожого інформують про те, куди дальше підуть і що будуть громити.

Прямо клясична для самопевности громил є відповідь одного погромщика з юрби, зібраної вчера під університетом. Той герой, запитаний, пощо стоять недалеко улани, зі зворушаючою щирістю заявив, що улани стоять там, аби громилів боронити перед Русинами, — „gdyby nas napadli“... Tableau!

Вчера арештовано кількох всепольських громилів, але пущено їх на волю. З москвофільських помічників вшехпольського погрому не попав доси в руки поліциї нїхто.

Пригадка з недалекої минувшости.

В днях 17 і 18 лютого с. р. відбував ся перед судом присяжних в Вадовицях процес проти п-нї Ванди Добродзїцької, обжалованої на домаганє росийських властий за замах на варшавського генерал-губернатора Скаллона. Пок. намісник гр. Андрій Потоцький і віддана йому польська консервативна преса віднесли ся до обжалованої незвичайно ворожо. Намісник хотїв видати ії в руки росийських властий, а коли се показало ся юридично неможливим, галицькі правлячі круги хотїли віддати ії в руки віденського суду, який певне був би ії засудив. Але завдяки натискови поступової части польської суспільности вдало ся довести до того, що п-ню Добродзїцку віддано судови, зложеному з польських горожан, і той суд одноголосно увільнив ії:

З того приводу помістили ми в ч. 37 нашого дневника статю п. н. „*Процес о замах на Скаллона*“. в якій між иншим написано:

„На щастє п-нї Добродзїцкої ії справу судив суд, зложений з горожан-Поляків; суд, в якого душах заява обжалованої: „Не почуваю ся довини, бо Скаллон є найбільшим ворогом польського народу!“ — знайшла глибокий дружний відгомін; суд, перед яким обжалована як перед членами того народу, в імя визволеня котрого ії слаба рука піднесла ся на ката того народу, могла сьміло висказати всї найглибші почуваня, які порушили ії душу і серце в хвилї, коли з бомбою в руцї ждала на бальконї на всевладного генерал-губернатора. І той суд зрозумів ії, зрозумів, що се був не злочин, а геройство, за яке стільки людий величає історія всїх віків і народів, і увільняючим реченєм дав сьвідоцтво тій відвічній правдї, що не є злочином піднести руку на ворога свого народу.

Справдї, щасливий нарід, що може сам судити „злочини“, сповнені на його ворогах в імя його визволеня, і щасливі „злочинцї“, що можуть ставати перед судом своїх братів, здібних відчути і зрозуміти їх пориви і змаганя!

І тут насуваєть ся нам сумна рефлєксия з приводу положеня нашого народу. І наш нарід веде вік віків боротьбу за своє національне визволенє і в тій боротьбі падуть також жертви, як там за кордоном, в боротьбі з росийським самодержавїем, так і тут, в конституцийній Австриї в боротьбі з польсько-шляхотським правлїнєм... Але наші „злочинцї“ національного визволеня не мали того щастя, щоб ставати перед судом зложеним з їх братів по національности, не мали не тільки там, де його не мають і Поляки, в росийській тюрмі народів, але не мають і тут, в Галичинї, де так сьвітло закінчила ся справа п-нї Добродзїцької.

Ми були сьвідками, як польська преса і польська публична опінія аж переганяли ся в цькованю австрийських властий на нашого закордонного земляка-революціонера, лаючи його однодушно злодїєм, розбійником, підпалячем, хоч не знали навіть, в чім лежить його злочин, — для неї вистало, що він втїк перед руками товаришів Скаллона і що те саме правительство, яке домагало ся за Скаллона законної пімсти на п-нї Добродзїцькій, домагало ся так само пімсти на нїм.

А поминувши сей один випадок — що ми бачили в тім безчисленнім ряді руських політичних процесів, якими значить ся шлях нашої боротьби за національне визволенє? Судиями наших „злочинцїв“ національного визволеня були ті, про-

ти яких ми змушені вести боротьбу, ті, на яких заява: „Не почуваю ся до вини, бо я зробив се, виступаючи проти ворогів нашого народу!“ — зробила би зовсїм протилежне вражінє, нїж на суддиях п-нї Добродзїцької, викликуючи для обжалованого зовсїм протилежні наслїдки. Наших „злованого зовсїм протилежні визволеня арештують, засучинцїв“ національного визволеня арештують, засуджують, а навіть стріляють тодї, коли вони стоять в оборонї прав, запоручених законом, а що-ж доперва тодї, коли вони сповнять хоч найменше переступство буквы закона. Для них нема нїякого виправданя, вони не герої, тільки „різуни“, „гайдамаки“, бо їх судить національно чужий, національно ворожий суд.

А польська публична опінія, та сама опінія, котра п-ню Добродзїцьку заздалегідь не тільки звільнила від обовязку, але просто відмовила їй права признати ся до вини, відсуджує наших „злочинцїв“ національного визволеня від чести, коли вони не признають ся до того, чого справдї не сповнили...

Такі рефлєксиї насувають ся нам на тему нашого національного положеня в Галичинї з приводу процесу, в котрім польські судиї признали що не є злочином піднести руку на ворога свого народу, — насувають ся, диктовані тою гіркою сьвідомістю, що польські судиї не признавали і не признають того, коли їм доводить ся судити Русина за „злочин“, звернений проти ворогів руського народу“.

З польської преси.

З приводу недїльної події в намісництві приносить вчорашний пополудневий Kurjer Lwowski передову статю и. з. „Що се поможе“. Вибираємо з неї характеристичнїйші місця.

„В трагедиї з 12. цьвітня с. р. — читаємо там — нападено не тільки на одиниці й її права до житя, а й представника польської суспільности. Ударено на помершого, як на намісника Галичини, і то не як представника центральної власти з Відня, а як на представника т. зв. польського правительства. При тім знаємо, що часть т. зв. (!) українців глядає навіть прихильности Відня та приклонюєть ся перед нїмецькою гегемонїєю; тим українцям не йде про політично-правну перебудову Австриї, їм не йде про визволенє країв, входячих в склад монархії. Їм навіть не йде про здобутє санкциї для прінціпу свобідного, культурного і політичного розвитку народів, поведенє українських послів у квестиї переслїдувань Поляків пруським правительством показало оконечно, як ті панове розуміють національний прінціп. Самі без означених ідеалів політичних і без усякої політичної творчости, вони хотять перш усього робити на злість Полякам... Тож нїчо дивного, що ударено в помершого намісника не їзза його дїл, а тому, що він був представником польскости, і то сеї польскости безсмертної, котра навіть під мундуром урядника віденського правительства має своє власне самостійне жите“. Дальше орган людовців силкуєть ся доказати, що цїла политика Поляків супроти Русинів нїбито обмежуєть ся на словних лайках за „гайдамацтво“, що вона свою „безсильність і нездарність маскує грімкими політичними окликами“. Kurjer взиває, щоби „покинути ту методу фашиву“, „робити польську політику в східній Галичині „більше конструцийною і реформаторською“, бо „народи здобувають і боронять свій стан посїданя дїлами, а не окликами“.

Як людовці, ті правительственні неофіти з хамською психікою, котрі що-й-но дірвали ся чести збирати окрушини з правительственного стола, розуміють ту — „більш конструкцийну і реформаторску“ політику, відповідь на се приносить понедїлкове число Kurjer-a. Читаємо там:

„Нам треба политики сильної... Перед цїлим краєм і цїлої монархії польська адмінїстрация краєва повинна показати сильну волю вдержати польський політично-державний характер землї, котру заселюємо... Треба покласти конець безсовісній агітациї, відриваючій руську людність від мирного співжитя з нами. Пора на сильну политику, котра зліквідувалаб оконечно дотеперішну толеранцию для вибриків, доконуваних з обох боків“.

Орган польських обшарників у східній Галичинї, „Przegląd“, очевидно наполоханий консеквенциями, які проти-руські погроми у Львові можуть викликати на провінциї, накликує Поляків залишити ті небезпечні вибрики. Розуміють ся, обережний „Przegląd“ не виявляє властивої причини своїх накликувань, а маскує їх елегійно-лїричними нарїканями на „упадок торжественного настрою, викликаного смертю такого мужа“. Именно читаємо

„Могила ще отверта, ще можемо глядїти в обличє мученника, а вже почули ся скреготи. Почали глядати співвиновників злочинця, з його підлого вчинку будувати політичні консеквенциї. Які? — Говорять про те голоси преси, котрих китицю осібно подаємо. Ще слїдство нїчого не відкрило, ...а вже многі, вхопивши ся за ролю прокуратора, стали оголошувати обвиненя великі і рішучі. Сказано, що співвинна є величезна часть руського народа: його посли, його інтелїгенция, його духовенство. „За прасою пішла часть людности“. Тут „Przegląd“ наводить уже утемперований опис проти-руських оргій на улицях Львова та пише:

„В ночи здирали товпи руські вивіски з ріжних институций, при чім страшно кричали і кидали жабки, котрих гук робив вражінє карабінових вистрілів. (Який — евфемізм! Револьверові вистріли, се для Przegląd-у фаєрверки і жабки! — *Ред*). В духовнім семинари вибили всї шиби. Правда, зробили се молокоси, термінатори, котрі не знали, як инакше пімститись за смертъ намісника. Але хто їм сказав, що треба мстити ся? Хто їх надихав таким злим почуванєм?“

Відповідь на се має „Przegląd“ у тім, що буцїмто „обнизив ся настрій, спершу повний, достойности“. Далї орган польської шляхти, розсипаної по східній Галичинї серед моря руської людности накликує до обережности при — гляданю співвиновників. Бо „треба нам великого поміркованя, великої, безсторонної розваги“.

Так отже деякі Поляки починають поволи здавати собі справу з небезпеки тих погромів, до котрих накликувала польську товпу у Львові сама-ж польська преса. Тільки-ж, чи голословними накликами розважнїйші Поляки здужають уговкати розпутану польську студентерню і чернь, — чи до опамятаня польських погромців треба буде Русинам взяти ся до чинної самооборони, се покаже недалека будучність.

Нїмецькі голоси.

Нїмецькі дневники, обговорюючи смерть гр. Потоцького, з людського і етичного становища, як само собою розуміє ся, остро осуджують убійство. Є між ними богато й таких, що, не знаючи дїйсного стану галицьких справ або ідучи за інформациями польськими, величають адмінїстрацию і політику намісника Потоцького, а навіть його „прихильність і справедливість для Русинів„

мисленіе — осма мисль — осма ідея — справедливість“? Якто, питаю, „справедливість“ — то „осма ідея“? А перші сїм ідей то які? Тай де-ж жерело тої відомости? — А „Троян“ (Бог, Дажбог) — то таки мусить бути витвір пітагорейський чи новоплятонський? То Русини (рівнож як і Греки, християни люди й Азийці!) не могли впасти й самі на ту ідею „трійки“, навіть посїдаючи вже й догмат про Бога триєдиного? А виображінє душі яко сьвітла також мусїли взяти аж з Новоплятонїка Пльотіна, того Пльотіна, котрого навіть імя на Руси, як здає ся не було відоме? (пор. Грушевський в. с. перегляд грецьких творів на Руси)?

Признаю ся, так мало і так слабо угрунтованих гадок я би не відважив ся подавати публицї мовби певну науку, а ще менше сьмів би я робити з них такі далекосяглі твердженя, про популярність Плятона й Аристотеля, Прокля й Пльотіна в старій Руси, як се в наведенім мною висше уступі робить д-р Щурат — та ще й в супереч авторитативним і по всьому даному материялу одиноко імовірним твердженям инших фахових дослїдників. Бо чей же нїхто сьвідущий річи не дасть ся також збаламутити тим, що десь там в якійсь рукописи найшло ся відмальоване „дрѣво Порхиврія“ або що на Руси найдено також рукопись „Аристотелевыхъ Вратъ“ або Гугона Вікториця „Pharetra“. Питанє все буде надто, скільки людий з того читали, а ще більше, скільки з того по правдї розуміли. І коли так поставити питанє, то я мушу зазначити, що рисунок „древа Порфиріянового“, який подав д-р Щурат, як каже „в його найпримітивнїйший формі з Книг Дамаскина по рукописи з кінця XVI в.“, показує як раз як на долони, що автор рисунку по „правдї“ не розумів справи. Бо як був би розумів, то був би инакше рисував. І на мій погляд і д-р Щурат не повинен був читачів лишати супроти того „образка“ на ледї, заслонюючи ся вигідною фразою, мовляв, „щоб менше говорити“ — лиш противно, у тім разї повинен був „більше говорити“, бо я заложу ся, що хто не знає вже з відки инде, що то таке „дерево Порфирія“, то з рисунку, поданого д-ром Щуратом, і в XX в. мудрим не буде [3]).

Та так само на мій погляд треба дивити ся і на поодинокі, відорвані згадки поодиноких імен старинних писателїв. Вони ще зовсїм не сьвідчать, шоби дїла їх були вже так певно знані дотичному часови або навіть і самому дотичному писателеви, котрий їх згадує. От прим. автор Галицько-волинської лїтописи цитує „Омира“, але слів ним наведених з того „Омира“ анї слиху анї диху в правдивім Гомері. Тай митрополит Клим Смолятич (XII в.), як каже лїтопись, „Книжник і фільозоф, якого не бувало в Руській землї“, згадує раз, що він писав „от Омира, от Аристотеля и от Платона“. „Але — додає проф. Грушевський — нїяких слїдів безпосередньої знайомости з античної лїтератури на Руси не знайдено“ (l. c. стор. 460). Тай впрочім тут нема й нич дивного. А мало-ж то ще й нинї люди нацитовують так от з наслуху або з других, третїх, а то й десятих рук, самої дотичної книжки нераз і не видївши. А преціньто вже XX вік!

От приміром і сам доктор В. Щурат називає Івана Златоустого, Василя Великого, Григория Нисського і Григория Назиянзеньского — найвизначнїйшими репрезентантами новоплятонїзму з IV. в. по Хр., а на иньшім знов місци пише: „Фільософія Златоустого, спільна йому з Василием Великим, Григорием Нисським та Назиянським і Максимом Ісповідником, була довго загально принятою фільософією. Знаходить ся ії у всїх новоплятонїків, в найпопулярнїйших від V. в. писанях Немезия (Про природу чоловіка) і Хальцидия (Коментар до Плятанового Тимея).“

Читаю се і дивую ся: Отже хто властиво основателем новоплятонїзму? та й що то таке той новоплятонїзм? — Очивидно, кождий читає, котрий перший раз про ті річи довідує ся з статї д-ра Щурата, мусить з довірєм до авторитету ученого автора відповісти собі так: „Ага, тепер уже знаю“: „Новоплятонїзм — то властиво фільозофія сьв. Івана Златоустого, значить: фільозофія християнська; лиш не знати, чому вона так називає ся дивно — новоплятонїзмом?“ І чиж навіть і самому д-ру Щуратови не стане прикро із за таких висновків із його розвідки? І пів біди ще, коли його читач буде який укінчений гімназист, що пригадає собі бодай з шкільної науки „Істориї церкви“ про якихсь там поганських фільозофів, званих новоплятонїками, проти яких свого часу так тверду борбу мусїла звести церков Христова за своє „православіє“ (ортодоксию) і подумає собі, що то мусить бути якась неточність у вислові автора. Але щож буде, коли хтось схоче іти за самим д-ром Щуратом яко авторитетотом у тій справі? Очивидно, баламуцтво буде ширити ся дальше і дальше навкруги, а по якімсь часї може знов прийде хтось і буде говорити про велику „популярність“ знання новоплятоньскої фільозофії в Галицкій Руси на початку XX. віку!...

---

[3]) Д-р Щурат надто ще й сам баламутить читача, радячи йому читати те нещасне дерево „з низу в гору“, між тим як належите розумінє річи є якраз можливе лиш при відчитуваню з гори в долину. Впрочім може я й помиляю ся, то д-р Щурат має обовязок пояснити своїм читачам, як отже треба читати те дерево „з низу в гору“.

та дивують ся, як могла підняти ся на нього рука Русина. Всеж таки доходять і до того висновку, що не всьо мусить діяти ся гаразд в краю, де можливим став ся такий небувалий доси в Австрії вибух, або таки виразно вказують на ненормальне положенє в Галичині. Наведемо тут бодай декотрі з тих голосів.

N. fr. Presse у вчерашнім рановішнім числі присьвячує сій справі вступну статю. Насамперед застановляє ся з психольогічного становища над тим, що могло спонукати неповнолітного ще натвіть чоловіка відобрати житє другому і разом з тим покласти конець своєму молоденькому житю, і доходить до того висновку, що Січинський є імовірно недужий, — недужий не в розуміню судових лікарів, не перед криміналом, не перед одвічальностию, яку накладають застарілі карні закони. Але щоденний досьвід поучує, що бувають душевно недужі, у котрих ні психольогія ні психольоги не в силі виказати ніякої зміни. Що міг той студент знати про Потоцького, про переговори з Русинами, про тайні обітниці, про парляментарні конференції, про всю ту політику, що майже кождої днини показує з себе инший образ? Він хотів на силу зацїкавити цілий сьвіт тим гнетом, на який Русини жалують ся, і придумав на те до найвисшої міри посунену сензацию та став убійцем. Тому було би найбільшим блудом, коли би правительство схотїло против того насильства одного чоловіка поставити систему насильств цїлої адміністрації. На такі лиха ніколи не помагають ві виїмковий стан ні наглі суди. Навіть в Росиї не зменшило ся число замахів, хоч там виходила пропаганда від явних організаций, чого в Галичині нема ані слїду.

В Галичині той злочин є наслїдком національного передражненя, а лїком на се може бути лише політика національного мира. Національні справи треба ухилити зпід всякого насильства; їх не можна рішати ні майоризованєм ні карними законами ні тарабанами при наглих судах. Серед обуреня на страшний вчинок Січинського не треба забувати, що мир в Галичині не є неможливим до розвязаня проблємом. Підстави социяльного ладу там не загрожені; національна ненависть не звертає ся там против майна ані против форми державного устрою Ходить лише о граничний спір між двома народами, з котрих оден, не без слушности гордий на свою давну культуру, що-йно поволи навикає до конечности числити ся з другим народом, що тепер пре ся до висшого ступня культури. Всї молодші народи під впливом новітного житя стали ся дужшими і сьвідомійшими та домагають ся свого місця в австрийській історії чи то, як каже Мальтус, свого місця при столї людськости. З такими недогодами мусять старші і більші культурні народи в Австрії всї без виїмку числити ся. Поляки довго мали надію, що не будуть мати клопоту з національною справою; а тепер там так само гудить і кипить, як і в Чехах. Тепер і Поляки стоять перед одним з найтруднійших національних проблємів, котрого вони виїмковим станом не поконають. Болюче вражінє убийства, доконаного на гр. Потоцьким, котрий особисто клонив ся до лагідности, не повинно затерти сьвідомости конечностий. Цїла монархія потребує спокою в Галичині; се при географічнім положеню того важного краю є політичною потребою держави. Але того спокою не можна забезпечити насильством, а тілько розумною виро-зумілостию. Пролита кров намісника не повинна стати ся погноєм для поля мести, але повинна справити поле, на котрім зійде засїв згоди і мира. Скоїла ся страшна пригода, але політичні і національні сторонництва не мають в тім ніякої вини, а руки їх провідників є чисті. Морально недужий провинив, а память Потоцького не може бути перешкодою до помиреня Поляків і Русинів.

Той сам дневник у вчерашнім вечірнім числї обговорює справу наслїдника по гр. Потоцькім і пише між иншим: Як-раз в Галичині зроблено досьвід, що т. зв. „сильна рука“ оказувала ся пагубною, бо сили уживано не на своїм місци. Так і тепер треба би може очікувати, що вибір галицького намісника впаде на чоловіка, котрий буде спосібний іти „середною дорогою“. Досьвід в Галичині достаточно показав, що минули часи, коли верховодство Поляків те саме значить, що гнет над Русинами. Також і сей народ на крайнім сходї монархії пробудив ся до національної сьвідомости і домагає ся условій національної екзистенциї і національного розвитку. Декотрі домаганя Русинів може йдуть за далеко, може вказують на скок, а не на розвиток; але з другої сторони богато випадків показує, що велика часть Поляків все ще гадає, що адміністрацийними утисками і давними виборчими практиками можна Русинів здержати від публичного жития і спинити в національнім розвитку. І в Галичині остаточно не лишить ся нїчого иншого, як отверте і чесне порозуміне між обома народами. Лише се одно може запевнити в тім краю спокій і лад; насильство може той лад хвилево утримати, але ніколи не зможе його тривко укріпити.

Вчерашна „Arbeiter-Zeitg. приносить довгу вступну статю п. заг. Ruthenenleid, в котрій дуже вірно зображений підклад, на котрім скоїла ся сьвіжа кровава пригода. Перекажемо її тут по можности докладно, хоч і в скороченю.

Послїдне обчисленє населеня виказує 3,381.570 Русинів в Австриї, майже тілько, що й Поляків, три рази тілько як Словинців, а пять разів більше як Італійців. А таки жаден народ в Австриї не має у своїм краю менше власти, жаден не жиє під так тяжким социяльним і національним гнетом, жадного народу потреби є нашому загалови так цїлком незнані, як руського народу. Ще й нині мають Русини в державній радї і в соймі так мале заступництво, що не остає в нїякім відношеню до їх чисельности. Ще і нині остають вони під невиносимим гнетом польської шляхти; ще й нині державні урядники є на службі шляхтм; ще й нині Русинам відказує ся заспокоєня їх найпильнійших культурних потреб; ще й нині бюрократия на услугах шляхти фалшує у східній Галичині волю виборців при всяких виборах; ще й нині вносить вона роздор між скупе число руської інтелїгенциї, попираючи хитро видумані царизмом змагання, щоби руський народ позбавити його самостійности, а його мову звести до ряду нарічія. Ще й нині австрийський загал довідує ся про недолю поневоленого народу аж при нагоді аграрних страйків або після нечуваних деинде галицьких виборів або, як отсе в остатних днях, після безцїльного кровавого вчинку заслїпленого молодого чоловіка.

Коли в нїмецькій сторонї Чехії якомусь адвокатови відкинуть чеське поданє, то від національної борби готова станути вся державна машинерия. Але на Сходї терпить цїлий народ під ненависним чужим верховодством, а жаден з державних керманичів зовсім не клопоче ся тим. Відкиж воно походить, що як-раз сьому народови відказують того, що здобули собі всї инші, навіть менші народи?

Руський народ се ще чисто хлопський народ, бо 93 процент живить ся з рільництва. Але не є то заможні хлїбороби, як прим. в долїшній Австриї або в судетських краях. Населенє живо зростає, а землю управляє так, як нїмецький хлоп управляв її перед 400 роками. Землї мало, бо незмірені обшари належать до польських дїдичів. Хлїборобство не вистарчає навіть на вижившене родини, а треба-ж єще купити соли, заплатити податки. Отже хлоп іде на панський лан заробляти за песю заплату. Коли-ж зважить ся жадати більшої платнї, то урядники і судиї стають по сторонї дїдича. Положенє хлопа погіршає ся ще тим, що він не має ні лїса ні пасовиска і тим зданий на ласку дїдича, котрий може знївечити його годівлю худоби.

Коли до сього додати ухвалений шляхотським соймом ловецький закон, що плоди хлопської працї здає на добичу панської дичини, — що жидівська лихва забирає хлопови те, що йому лишить польський шляхтич: тогдї легко зрозуміти, що й той темний хлоп піднимає ся против визиску і гнету. Коли-ж він законним способом хоче висказати свої домагання, тогдї ц. к. урядники йдуть дїдичам на поміч; а старости все ще уважають за свою задачу дбати о те, щоби руські хлопи вибирали на послів польських дїдичів.

Тим то визискуване хлопів в Галичині виходить на гнет цїлого народу. Національний і социяльний гнет виходить там на одно і те саме. А віденські державні керманичі від 40 лїт здали цїлий той народ на ласку шляхти, щоби собі купити польські голоси в державній радї! Але й східно-галицький хлоп не хоче дальше зносити чужого верховодства; і Русини зняли ся до борби о своє право. В часї загального права голосованя вже й хлоп не є безсильний; в часї, коли всї народи стануть на сценї історії, не можна вже й руському народови відказувати рівного права.

З того то революцийного настрою, яким перенятий є тепер хлопський народ у східній Галичині, зродив ся вчинок розпуки, якого вчера доконав попович Січинський. Звязь ся пояснює, хоч не оправдує шаленого вчинку.

І ось наймити шляхотські заходять ся коло того, щоби визискати для себе той кровавий вчинок та одвічальність за дїло незрілого молодця звалити на весь народ. І легко могло би удати ся вмовити в звичайного чоловіка, що неволений хлопський народ се самі розбишаки, котрі не заслугують на спочутє і поміч щасливійших народів. Небезпеченьство не мале: від Абрагамовича аж до Гесмана сягає круг ворогів народних, а для християнських социялів і нїмецьких міщанських партий дуже вигідно буде боронити свій союз з шляхтою убійством намісника. Але й се убійство не спинить зросту народу. Хоч і буржуазия західної Австриї схоче забути безчисленні злочини, яких галицькі пани у злуцї з бюрократичною самоволею допускають ся на цїлім народї, руське селянство таки скине ярмо, що з часів февдалїзму остало ся ще і в наших часах демократиї; а робуча кляса всїх народів має для нещасного хлопського народу східної Галичини, як і для всїх поневолених і визискуваних, найживійше спочутє. Злочин одиниці буде осуджений в судовій салї, над безконечно страшнїйшим злочином, котрого клятвою є цїлий народ, судити буде висший суд: істория, котрої вирок виконають робучі маси всїх народів.

Берлїнські дневники взагалї мало пишуть про смерть гр. Потоцького. Ширше розписує ся „Vossische Ztg“. Вона пише між иншим: Руське населенє нераз даремно старало ся скинути те ярмо, що йому накинула польська адміністрация. Від давних лїт нагромадило ся богато пального материялу, але Поляки не журили ся тим і дальше йшли своєю дорогою під опікою віденського правительства. Лагідні упімненя, що від часу до часу виходили з Відна, були даремні, а навіть острійші перестороги ні на що не здали ся. На рішучий крок не зважило ся ще жадне австрийське правительство. Очивидно думають у Відни, що на природні конечности нема ради, а надужитя в адміністрациї, там де Поляки мають власть, належать до річий, що самі собою розуміють ся. Намісник Потоцький може і не похваляв всего того, що броїли його підвласні; але стоячи на чолї краєвого правительства, був за все одвічальний. Але найгірше в тім було се, що й в сім разї явно оказало ся, що Русини попри Поляках не мають ніяких прав. Оттак обі народности мають тепер своїх мучеників, а дальших поважних випадків певно ще треба надіяти ся.

Kreuzzeitung пише: З Відня повинні би старати ся, щоби Русинів тїснійше приєднати для Австриї. Треба би їх рівноправність в Галичині, котра при польськім режимі остає лише на папери, дійсно перевести, пр. через поділ на національні части краю, як се колись уже було.

По атентатї.

Похорон намісника

відбув ся вчера при участи духовенства всїх трех обрядів, репрезентантів власти, польських институций, соколів, учеників та великого здвигу цїкавої публики, що стояла по обох сторонах дороги, якою ішов кондукт.

Магістрат міста Львова розлїпив плякати, взиваючі населенє до участи в похоронї та до замкненя склепів на час похорону. Плякати сї відносили ся лише до Поляків, бо були друковані лише по польськи. Лїхтарнї уличні вздовж дороги, якою мав посувати ся похорон, ослонено чорною крепою. Польські, державні і москвофільські институциї обвішено чорними фляґами.

На похорон прибули з Відня, як заступник цїсаря охмістер цїсарського двора гр. Холонєвський, міністер-президент Бек, міністер внутрішних справ Бінерт і мівістер Коритовський. Замітна була неприсутність міністра для Галичини Абрагамовича. Крім того прибули: намісник долїшної Австриї гр. Кільмансеґ, намісник Чехиї кн. Куденгове, намісник Моравії гр. Гайнгольт, намісник Буковини д-р Бляйлєбен і маршалок долїшної Австриї, кн. Лїхтенштайн.

Похорон зачав ся о годинї 11. рано, над труною в намісництві. В панахиді взяли участь також руські владики, станиславівський і перемиський та в заступстві митрополита о. Білецький. Коли труну винесено з брами палати, промовив маршалок краю гр. Баденї, виславлюючи прикмети покійника як чоловіка і польського політика. Промова гр Баденього, хоч виголошена формально в імени краю, в сути річи була держана виключно з польського становища. Маршалок краю поминав гр. Андреа Потоцького не як намісника краю, а виключно як польського політичного дїяча, чим — думаємо — найлїпше схарактеризував його дїяльність.

По промові і по сьпівах хору рушив похорон до костела Бернардинів, труну несли члени „польського кола“ у Відни. За труною ішла вдовиця, дочки покійного і сестри його. За родиною ішов гр. Холонєвський як репрезентант цїсаря, за ним міністри, намісники, маршалки і польські секційні шефи. Дальше проча родина покійника, аристократия польська та висша бюрократия краєва.

Перед труною ішов похід зложений з польських соколів, сторожі пожарної, брацтв, корпораций, польських товариств і т. д. Потім ішли рівні депутациї з вінцями, заклади убогих і сиріт, репрезентациї міських і повітових рад, кулок рільничих, жидівського кагалу, содалїция мариянська, польська молодіж унїверзитетська, унїверзитетські власти і професори, рада міста Львова, делєгация ради Кракова, ветерани повстаня 63. р., польські институциї культурні, економічні і фахові — а на кінци голови всїх москвофільських товариств у Львові т. є. всї львівські москвофіли in corpore. За ними ішли рівні дикастериї урядників, генералїция, посли польські і москвофільські, много шляхти і аристократиї, монахи і монахинї, кількасот сьвящеників і епіскопи.

Богослуженє похоронне у Бернардинів скінчило ся о годинї 1·30. Службу Божу правив архиеп. Більчевський, а при бічнім вівтарі о. Білецький. Від костела Бернардинів руські владики не брали вже участи в похоронї, бо кс. Більчевський заявив їм, що не можна ручити, чи руські владики не будуть інсультованими.

О год. 3 похід похоронний станув на двірци і труну з каравану перенесено до поїзду зелїзничого, аби відвезти її до гробівця родин Потоцьких в Крешовицях.

Наслїдник Потоцького.

Крім поданих нами вчера чуток про наслїдника Потоцького на позициї галицького намісника, нотуємо ще кольпортовану польською пресою поголоску, що п. Романчук пропонує на галицького намісника Гаґеншільда, президента трибуналу рахункового, родом зі Львова. Його прикметою має бути се, що він, хоча родом з Галичини, почуваєть ся в рівній мірі Поляком як цїсарським урядником. — Всеполяки висувають кандидатуру д-ра Білїнського.

Загадочна депеша.

Вчерашнї польські газети доносять (з якого жерела?), що редакция „Дїла“ дістала з Відна від п. Будзиновського депешу зі словами: „Vivat sequens!“ Справдї, наша редакция дістала в понедїлок по полудни з Відня депешу такого змісту, заадресовану „Redaction Dilo“ а підписану „Budzynowski“, одначе, уважаючи її за підступну мінїстифікацию, кинули її туди, куди кидаєть ся день-у-день цїла маса пустих депеш і підозрілої автентичности листів, — до коша. В кождім разї констатуємо, що урядова тайна не зберігаєть ся як слїд службою львівської дирекциї почт, коли редакциї польських газет користують ся депешами адресованими до приватних сторін. Чи може маємо думати, що містифікатор належить до кругів, стоячих в зносинах з „Kurjer-ом“?...

Випущенє на волю.

Пошукуване за „компльотом“ показуєть ся— поки що — зовсім безуспішним. Вчера вечером слїдчий судия бачив ся змушеним випустити на волю п. Федора Замору. (В тюрмі задержано тільки його сподні, за якими приходила спеціяльна ревізия з 8 полїцаями!) Нині в полудне випущено на вільну стопу всї три сестри Мирослава Січинського.

В тюрмі

обходять ся з арештованими дуже строго. Стару матїр Січинського, слабу женщину умістили разом з кількома иншими проступницями, між иншим з жїнкою Васїнського-Снєгуцького. Сестри Січинського держано нині аж до випущеня на волю без нїякої поживи. Так виглядають ті „wszelkie wygody“, які буцїм-то мають арештовані по словам польської преси.

Нині

переслухувано

п. М. Цеглинського.

Сам

Мирослав Січинський

знаходить ся — як довідуємо ся — в повній рівновазї і почуває себе загалом добре. Розуміеть ся, що держуть його під незвичайно строгим доглядом при всяких заостренях.

НОВИНКИ.

— **Небезпека національних погромів** Люті погроми, уладжувані протягом трох днїв польською патріотичною юрбою проти львівських Русинів, — погроми, котрі наслїдкома нерішучости руського загалу у Львові і на провінції та неімовірно далеко-посуненої оспалости і соромної холодно-кровности руської суспільности в нашім краю не зустрілись з мужеським дїлом у відповідь, — приводять нам ту память анальогічну ситуацию в иншім австрийськім краю, в Чехіі. Коли перед кількома роками національна ворожнеча між Чехами і Нїмцями дійшло до того степеня напруженя, що не могла вдержати ся в рамах парляментарної і публїцистичної боротьби, та вилила ся в уличних ексцесах членів одної нациї проти другої, то сим анормальним відносинами не була в силї покласти стрим полїция, котра в Чехії безсумнївно не поважилаб ся протегувати ексцедентів ні з одної ні другої сторони. Стрим виїмковому становищу поклала сама суспільність — чеська і нїмецька та в обопільнім інтересї спинила національні погроми і напади. Се доконалось в той спосіб, що кождий факт напастованя Нїмцїв Чехамз в місцевостях з ческою більшостию безпровлочно вирівнував ся рівноварною відплатою з боку Нїмцїв у місцевостях з ческою меншостию. І vice versa. На кожду телєграфічну звістку про потовченє склепових вивісок чи шиб та напастованє поодиноких осіб з одної нациї членами другої нациї була безпроволочна відповідь — дїлом. Ні чеська, ні нїмецька суспільність не глядїла рівнодушно на кривдженє своїх національних меншостий. Се довело дуже скоро до нестерпного стану безправности і публичного небезпеченства в цїлій Чехії та присилувало обі суспільности у власнім інтересї залишити такі обоюдні методи політичної боротьби. Без того обопільного, рівноварного вирівнаня кривд безкарні вибрики були-б зросли до надзвичайних розмірів. А так, по вирівнаню рахунків, у Чехії спокій.

— **Славянські представленя в Празї.** З причини відкликан чеських театральних представлень у Відни мають відбути ся в маю в Празї підчас побуту цїсаря ювилейні представленя всїх славянських театрів, між иншими польських львівського і краківського. Руський театр буде також запрошений.

— **Нова двірська афера.** Віденські газети доносять про таємну історию, якої героєм є архикнязь Йосиф Фердинанд, поклонник 93. п. піхоти. Архикнязь зголосив ся телєграфічно до цїсаря на авдиєнцию. Просто з двірця удав ся до „бургу“, а відтак виїхав на відпустку з котрої вже не має повернути. Архикнязь Йосиф Фердинанд є другим сином вел. кн. Тосками, а по його смерти і усуненю старшого брата, Леопольда Вельфлїнґа, шефом тосканського дому. Поза тим має крити ся якась таємна істория.

— **Самоубийства ізза довгів.** З Будапешту доносять, що там відобрали собі житє два братя, майори Фалькович. Причиною самоубийства були довги. Оба позичили від одного мадярського аристократа на два векслї 29.000 корон. Оден з тих векслїв на 12.000 кор. був вчера платний. Фалькович дали слово чести, що вексель заплатять в реченци, а що грошей не мали, відобрали собі житє.

— **Десять осіб вражених громом.** З Грацу доносять, що в недїлю пополудни ударив грім в громадку людий, зложену з 10 осіб, які вертали з церкви. Одну дівчину убило на місци, а решта осіб потерпіла тяжші або лекші рами.

— **Ювилейний похід дїтий.** Як звісно, цїсар затвердив уже подрібну програму ювилейного походу дїтворн, який відбуде ся в маю. Після диспозициї цїсаря се оригінальне видовище відбуде ся дня 21. мая в Шенбрунї. Цїсар в окруженю родини і цїлого двора буде приглядати ся торжеству з великої замкової веранди. На величезній площи будуть уставлені всї шкільні дїти, почавши від пятої кляси народних шкіл, разом 80.000 дїтий. Вибрана громада дїтий в числї 2.500 відограє твір, написаний літературою Гаймель-Пуршове до котрого музику доробив Кірхль. Інсценїзацию тої штуки займе ся директор народної опери Сімонс. На закінченє відспівають народний гимн всї 80.000 дїтий. До Шенбруну привезуть дїтий всїми можливими транспортовими средствами, отже трамвайем, міською желїзницею, омнїбусами та фіякрами. Прибувши до парку дїти дістануть снїдане Будуть для них уладжені ратункові стациї з лїкарями. Для публики вступ до шенбрунського парку буде в тім дни замкнений і тілько будуть уладжені трибуни для 3.000 запрошених гостий.

— **Вибух бомб.** В однім домі в Харкові вибухли дня 8. с. м. несподївано дві бомби. Вранці дїти бавили ся на дворі й знайшли під сходами дві якісь картонні скриночки. Їх побачила сестра дїтвори й занесла в свою хату показати матері. Та сказала занести ті скриньочки до хазайки будинку. Дочка понесла і по дорозї почала трясти тими скриньочками. Ішла серед товпи дїтвори, коли скриньки одна за другою вибухли. Дівчину покалїчило страшенно: їй розірвало груди й бік, переломило лїву руку й покалїчило лице. Поранило й дїтвору, що стояла поблизу. Покалїчених відвезено до шпиталю.

— **Фотографія голосу.** В паризькій академії наук представив п. д' Арсональ новий інтересний апарат, при помочи котрого д-р Мараґо утревалював фотографічно вібрациї голосу. Винахід дає змогу робити знимки голосових филь до 20 метрів довготи, а фотографії є дуже вірні і позваляють розпізнавати голосові хиби. Буде се дуже цїнна підмога так для науки, як і для практики учителїв сьпіву та мов.

— **Дрібні вісти.** В Закопанім помер вчера на, слїдком апоплєктичного атаку Антін Никорович, б. директор галицької каси ощадности у Львові — В Опорто в Португалії згорів театр, а шкода виносить кілька мілїонів рейсів. — В місцевісти Гавкав, як доносять з Шанґаю, наслїдком повени погибло яких 2.000 осіб, а 7.000 човнів затонуло або потерпіло ушкодженя. — В Казани арештовано 400 студентів, що домагали ся на вічу замкненя унїверзитету з причини знесеня автономії унїверзитету. — В Тамбові помер у 87 р. житя росийський поет Жемчужников. З Катеринослава доносять, що ограблено там почтовий поїзд, який їхав до сего міста. Двох кондукторів і почтового слугу вбито, а мішки з грішми та листами забрано.— Росийський письменник гр. Лев Толстой, як доносять з Москви, занедужав знов поважно. В Чернівцях отруїла ся 44-лїтна вдова Розалія Б., напившись амоняку, з причини родинних невзгодин.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Никити, (Лямберта). Позавтра, в пятницю: Йосифа пр. (лат. Велика пятниця).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що крім вівторка від 12. год. в полудне. дня

☐ **Фондацийні місця у військових заведеняхъ.** Краєвий видїл розписав конкурс з реченцем до 10 мая на 10 фондацийних місць у військових заведеняхъ з ювилейної фондациї цїсаря Франца Йосифа І.

☐ **Управа кадетської школи** у Львові оповіщує: Принятє аспірантів на І. рік ц. і к. кадетської школи для піхоти у Львові відбуде ся з початком року шкільного 1908/09 в половинї вересня с. р. Принятє аспірантів на висші лїта послїдує лиш виїмково. Принятє на IV. рік є неможливе. Условя принятя на І. рік такі: а) австрийське горожанство; б) фізичне уздібненє; в) бездоганне житє; г) вік що найменше 14 лїт і не переступаючий 17 (1. вересня с. р.); д) укінченє що найменше з достаточним поступом чотирох низших кляс реальної школи або гімназиї, при чім не зважає ся на недостаточний поступ в язиках латинським і грецькім. Абсольвенти, котрі що найменше з вдоволяючим поступом укінчили получений з видїловими школами курс науковий, на котрім язики нїмецький і французький а також альґебра є обовязковими предметами, можуть бути виїмково приняті до вступного іспиту на перший рік. Крім сего мусять аспіранти зложити в кадетській школї вступний іспит. В школї платить ся шкільна оплата, а то: 24 корон річно за вінчальних або легітимованих синів офіцирів, всїх груп стану, військових душпастирів, урядників, капельмайстрів, підофіцирів і до жадної ранґ-кляси незачислених військових ґажистів в чинній служби, на пенсиї та зі стану інвалїдів. Платить ся також 160 корон за вінчальних або легітимованих синів офіцирів і перше вичислених військових душпастирів і військових урядників в резерві і в евіденциї ляндвери, від офіцирів (військових урядників) „Ausser Dienst“, від уряд. двора, цив. уряд. державних, від слуг двора і цивільних слух державних. Вкінци платить ся 30₀ корон річно за синів всїх иньших австрийських або угорських горожан. Шкільну оплату належить зложити в двох ратах з гори на 21 вересня й на першого цьвітня кождого року. Просьби о принятє до кадетської школи після взірця, поміщеного в „Aufnahms-Bedingungen“ (услівя принятя), мають свояки аспірантів внести просто до команди кадетської школи найпізнійше до 15 серпня (найлїпше по укінченю шкільного року в школах середних). Безпосередне предкладанє просьби до міністерства є недозволене. Недокладні спізнені, або не в дорозї кадетської школи передложені просьби не будуть увзгляднені. Друковані потрібні услівя принятя в нїмецькім і польськім язицї можна дістати в команді кадетської школи за цїну 40 сотиків від штуки.

Урядові вісти:

— **Відзначенє.** Цїсар надав старостї Йосифови Гарасимовичеви у Львові при нагоді перенесеня його на власне жаданє в постійний стан спочинку титул радника намісництва.

Торговельні вісти.

Ціна безрог. *Відень 14 цьвітня.* На нинїшний торг пригнано 11.965 штук. З того було галицьких безрог 6.703. Плачено за тучені по 114 до 116 сот., а за молоді по 80 до 108 сот. за кільограм живої ваги.

Оголошення.

В своїй хаті, своя правда. Тиняєм ся по хатах лїт кільканайцять. Загадалисьмо проте здвигнути Дім „Просьвіти". Маємо вже площу і до 500 корон. Далеко ще, щоби бачити будову під дахом. Дякуєм за поміч грошеву Отцям: Деканови Зубрицькому з Яхторова 50 кор, Совітникови з Глинян Бачиньскому 10 кор., пар. з Перегноєва Височаньскому 5 кор., містодеканови Краснопері з Підгайчик 2 кор. і пп. з Глинян Балторовичеви 20 кор. д-ру Моховi 2 кор., Яремі 2 кор., Костинюкови 2 кор., Дячкови 2 кор., Скотнянному 1 кор., Жмурови 1 кор. Просимо патриотів о докинене цеголки. Датки слати просить ся: *Цимбала Дмитро* в Лагодові п. Підгайчики к. Львова.

— В Старім Скалаті, почта і зелїзниця Скалат є 50 сильних пнїв взірцево веденої пасїки в улях рамових на продаж. Близша відомість у місцевого гр.-кат. пароха. 480

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 15. IV. Володислав Лепкий, Станиславів; Михайло Калимон, Комарно; Евген Гвоздецький, Бібрка: М. Дубовець, Лисовичі; Осип Лада, Литвинів; Лев Яюс, Сокаль; Павлина Мазаховська, Щобрачин; о. Ілярїон Венгринович, Яворник; о. С. Шпіцер, Лежанівка; О. Садовська Шибалин; о. Маркил Соневицький, Велеснів.

На дїслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і най дешевше.

Стиски до шинок, ножі столові, кухонні, ложечки альпакові, кошти поручає Фр. ХЛЯДЕК 450 Львів, Ринок 45 2—2

Вина, руми, горівки і коняки на сьвята найдешевші і найлїпше в торговли Леонарда Солецького, Львів, Баторого 2. 498 2-4

Пошукує ся господині, що розуміючи ся добре на вареню і домашнім господарстві. Зголошення до О. Ярослава Лучаковського в Ораві почта Козова за Сколем. 491 2—3

20 моргів городів з будинками і садом, повістаючих яко „Обшар дворський в **Побережу**" коло Бучача можна зараз купити у о. Одеки шана в Суходолах п. Бр. а також на спляту ратами в 5%. Пожичка в Банку кр. на 14.000 Корон. 504 1—2

Ученик V. класи гімназ. зараз може вступити на село і приготовити ученика I або II класи до гімназиї „Інструктор". Близша відомість у 3 терціана „Народний Дім" гімназияна філія.

Оженить ся! Молодий інтелїгентний мужчина на добрім становиску в Канадї, пошукує з браку знайомости, гарної, вільнодумної, і не сплямленого характеру, товаришки житя, Русинки, від 17 до 19 лїт віка. Просить ся о фотографію, на понизшу адресу. За дискрецию ручу словом. W. M. C. I. Box 40 P. o. Qakburn Manitoba Canada. 490 2—2

ТОРТИ по 1 зр., баби, плацки по ворони. Цукрів фунт 80 кр. Тїсточка по 3 крейцарі в цукорни Трочиньского, Львів, улїца Фредри. 487 1—5

ПОЗІР! На зближаючі ся сьвята ГОЛОВНА ФАБРИКА ВУДЖЕНИН **Йосифа Лїнтнера** Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 поручає знані з доброти **ШИНКИ** поручувані через лїкарів в цїлій Галичинї і заграницею, ковбаси, полядвицеві краяні (краківські сїкані груб, сїкані тонкі, мішанина, ріжного рода салямі, паризькі, угорські, загребські паштети, озори, роляди і инші товари по найдешевших цїнах. На провінцию висилає ся відворотною почтою. Для Вп. Купців значний опуст. Склепи отворені від години 6 до 10 вечором. *З поважанєм* **Йосиф Лїнтнер.** 414 8—5

„Емілїя" первороднний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цінах. 5—10

Горні сїдалища, богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Мед білий питний знаменитий против інфлюенції. Цїна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Батрого ч. 2 Львів. 263 d 5—?

ПОВОЗИ всїлякого рода нові як також ужиткані а то: ландари, ландолети, карити, фаетони, півкриті і отверті фаетони до повожения мужеські і дамеські, тарантаси, віяка угорські, промислові вози, поручає по цінах конкуренційних **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 445 4—5

Перша руська фабрика **ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО** *у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* **цементові камінцеві мозаїкові** поручає 443 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

Читайте! Ковдри з новинного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всїким, вкладки пружинові до ліжок, коця і простарала продає а також переробляє по найдешевших цінах **К. Снібинський** *довголїтний співробітник фірми Шустера* Львів, ул. Коперника 7. 266 14—?

Від 25 лїт славно знаний ПЕРЕПЛЕТ НИ ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13. Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнє зглядь, прошу укланно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте. 3 *З поважанєм* *КЛИМ ФЕДУНЬО*

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою **КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН** (VÖLKER) вістав перенесений до **Пасєжу Міколяша.** 505 —15

Сандали Кнайпа для Пань, Панів і дітий в ріжних фасонах, дїтинні черевики ясні і чорні лише з чеських фабрик і краєвих, оригінальні англїйські обцаси до черевиків, Nord'cap, поручає найдешевше **„Осиф Кріммер і Спілка** у Львові пл. Марийська (Французький Готель) **Спеціяльний маґазин артикулів ґумових, лїнолєум, церат, полотен непромакальних і кальошів.** 494 Замовлена в провінциї полагоджує ся сейчас. 3—4

ОГОЛОШЕНЄ.

Повітове товариство задаткове в Турцї запрошує сим на Загальні Збори, що відбудуть ся дня 7. мая 1908. о годинї 9-тій рано в Турцї в льокали Товариства з отсим порядком дневним:

1) Вибір трох членів до Ради надзираючої на місце уступаючих;
2) Звіт Дирекциї з дїльности і рахунків за рік 1907;
3) Звіт Ради надзираючої і внесенє о удїленє Дирекциї абсолюториї з дїяльности і рахунків за рік 1907;
4) Внесеня Ради надзираючої дотично розділу зиску за рік 1907;
5) Вибір комісиї контрольної на рік 1908;
6) Евентуальні внесеня членів.

Д-р Лев Турнгайм секретар — *Артур Пендрацкий* презес. 507 1—1

Знамениті, випробовані ДРІЖДЖІ по цїнї: 2·80, 2·40. 1·20 кор. за кл. *поручає у всїх своїх складах* 448 3—5 **Народна Торговля** НА СЬВЯТА: МУКА, КОРІНЄ, НАПИТКИ і пр.

ОПОВІЩЕНЄ.

III. Загальні Збори членів Каси ощадности і кредиту в Щирци стоваришеня зарестрованого з обмеженою порукою відбудуть ся дня 30. цьвітня 1908 р. о год. 5 з полудня в Щирци в бюрах Каси. Порядок денний:

1) Звіт Дирекциї з чинности і рахунків за рік 1907;
2) Вибір 3 членів комісиї ревізийної;
3) Звіт комісиї ревізийної і внесеня:
а) о удїленє Дирекциї абсолюториї з чинности і рахунків за рік 1907.
б) о розділ чистого зиску за рік 1907;
4) Внесеня членів. 509 1—1

Щирець дня 9. цьвітня 1908. Рада надзираюча.

Вже є нова серия (9) переписних листків сьвяточ. з **ВИШИВКАМИ ПИСАНКИ.** Серия складає ся з 11 карт кольорованих і коштує 1 К штука 10 с. **РОЗМОВА ЦЬВІТІВ** товариска забава для молодих коштує з пере пилою почтовою 1·10 К **РОЗМОВА ПЕРЕПИСНИМИ ЛИСТКАМИ** карток 63 з питаннями і відповідию. **Розмова за помочию почти,** штука 10 сот. Великий вибір вишиваних сорочок, краваток, обрусів, ручників, ґердамів. поясів, альбумів, мошонок, рукавичок, шпильок, спинок, монограмів до гафту поручає на **Сьвята** 469 2—? *ТОВАРИСТВО ТОРГОВЕЛЬНО-ПРОМИСЛОВЕ* **„Сокільський Базар" у Львові** Удїл 25 К Вписове 2 К. % від вкладок 5%.

Оголошенє лїцитациї.

Маючи віддати до повзятя будову школи мурованої в Зїболках повіт Жовква, містячу в собі три салї наукові і мешканє для учителя оголошує ся нинїшним лїцитацию через письменні оферти, котрі вносити належить до 21. цьвітня 1908 р. до 12 в полудне до Ради шкільної місцевої в Зїболках п. loco.

Квота викликаня виносить 21.013 К 28 сот. Пляни і кошторис будови є до перегляду в Уряді громадськім в Зїболках.

Зїдолки дня 13. цьвітня 1908. 508 1—6

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ АНТОНІЯ СЕРАФИНА в КАЛУШИ *відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,* виконує **дзвони** ріжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливаня в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони ріжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотеперішні замовлена, прошу о ласкаві замовленя так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі ґруни. За тревалість материялу і гармонійний звук моїх дзвонів ручу і длятого осьмїляю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публицї.

185 4—? З глубоким поважанєм **АНТОНІЙ СЕРАФИН.**

Агентів не висилаю.

РУСЬКИЙ СКЛЕП Товариства „Взаїмна Поміч учительська" в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок видання Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друкїв шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лївйок, ручок і топірців і монограмів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитевники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки святих сєтка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки в образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 235 6—?

В 6 днях до Америки, Переїзд подорожних до **КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ**

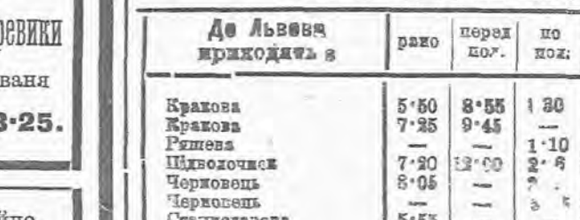

Жадайте пояснень Напишіть лиш карту кореспонденцийну до Falck & Comp. **Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.** Кореспонденция у всїх мовах. 135

Дуже тривкі **мужескі черевики** гладкі і обкладані пара **зр. 3·50.**

Знамениті **мужескі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·75.**

Елеґантні **мужескі черевики** із шкіри Boks з ґумою пара **зр. 4·60.**

Великий вибір добрих **чобіт з холявами** для духовенства пара **зр. 7—12.**

Великий вибір **КАЛЬОШІВ** правдиво-росийских **Цїни ріжні.**

Наші низькі цїни викликують сензацию.

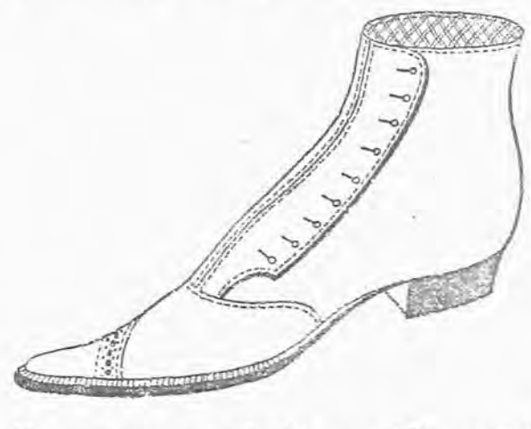

Одинока філїя у Львові лише улиця Гетьманська ч. 6.

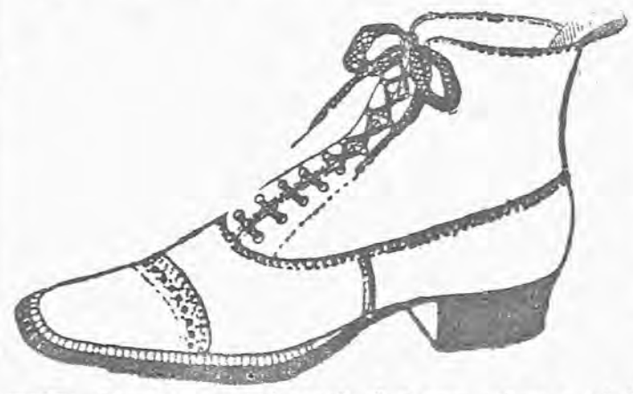

Вироби найбільшої фабрики обуви в цілій монархії продав

Альфред Френкель Тов. ком. 412 2—8

Тривкі **дамскі черевики** з ґумою пара **зр. 3·—.**

Дуже добрі **дамскі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·25.**

Незвичайно тривкі **дамскі черевики** до запинаня зі шкіри Бокс пара **зр. 4·50.**

Елеґантні **дамскі черевики** до шнурованя із шкіри Boks пара **зр. 4·25.**

мужескі черевики зі шкіри Бокс *до шнурованя* **зр. 4·75.**

ОПТИК І МЕХАНІК Маврикий Боскович від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому **до будинку Гал. Банку Гіпотечного** ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджения електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 9—30

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·45	2 21
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 26
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10 05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	12 30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	12 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5 00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	12 40	1 46†	4·50	9·20
Брухович	10·05†	—	8·25	5·30	9 35
Зимної води	5·50	7·35	[illegible]	5·25	9 50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	8·25	2 45	7 [illegible]	1[illegible] 10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·56	—	9 40
Черновець	—	—	—	—	2·31
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	8·25	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·20
Самбора	6·06	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	5·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·25
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·13	11·05	2·23	5·45	8·24м
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·30	11 00

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком поїзди їдучі лише в неділї і сьвята означені † — а неділї і сьвята від 26/6 до 15/8. буфетом м — в неділї і сьвята від 10/8 ще лише буфетом м.

Видавець і одвічальний редактор: Людвик Цегельський.

З друкарни Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 85. Львів, четвер 16. н. ст. (3. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Без опамятаня.

По однім боці труп убитого польського маґната, по другім шибениця для молодого українського студента...

Такий найновійший вислів польсько-українських відносин в тій части колишньої польської держави, де польська шляхта має змогу продовжати традициї національно-державної політики Річи посполитої. Страшний вислів!...

І здавало ся би, що супроти такого вислову польська суспільність і польська преса, перенята повагою і жахом хвилї, увійде глибше в себе, застановить ся над причинами, за-для яких польсько-українська історична траґедия на початку XX. столїтя і в конституцийній державі вибухає таким страшним актом, і витягне консеквенциї для зміни своєї дотеперішної політики супроти Русинів. Але — на жаль — того цїлком не видко. Як ми вже зазначили в нашій першій статї з приводу смерти ґр. Потоцького, польська преса від самого початку, почавши від недїльних надзвичайних додатків, не зуміла переняти ся повагою і жахом хвилї і стати на висотї своєї задачі.

Замість того зі шпальт цїлої польської преси, за виїмком двох соц.-дем. орґанів, посипала ся на весь руський нарід така повінь диктованих крайною ненавистю лайок, денунцияций і підбурювань, що просто сором стає за людий, які в такім траґічнім моментї не могли здобути ся на нїщо иншого. Найогиднїйша лайка на цїлу родину Січинських, близшу і дальшу, денунціоване його рідних, його унїверзитетських товаришів, руських полїтиків і руської преси і цїлого нашого національного руху в загалї, завзиване польської суспільности винищити до тла руський елємент в столицї краю і в краю взагалї, — ось все, на що здобула ся польська преса, не здаючи собі навіть справи, яке все те поверховне, а при тім дике та некультурне і — що найважнїйше — зовсїм не даюче відповіди на те страшне питанє, яке поставив обом народностям краю недїльний акт польсько-української траґедиї.

А польська суспільність? Вона повинна-б як найголоснїйше запротестувати проти того, що в її імени дїєть ся вже від недїльного вечера на вулицях міста Львова. Бо коли-б навіть вона стала на тім, що за смерть „польського намісника“ мусить бути пімста на всїх Русинах (на тім становищи стоїть власне польська преса), то мстити ту смерть такими погромами, здібними на які вважано доси тільки суспільні шумовини в Росиї, чи се гідне памяти такого чоловіка, яким Поляки величають пок. Потоцького?! А при тім ті погроми, які в Росиї устроюють запиті суспільні шумовини, робить тут академічна і ґімназияльна молодїж. Чи-ж не сором польській суспільности за те, що виробляє її цьвіт і будучність?!

Істория — кажуть — є учителькою житя. А одначе якжеж мало навчають ся від неї! Бо коли б Поляки заглянули до карт істориї, то побачили-б, що такі вибухи, як акт Січинського, були все і всюди наслїдком ненормальних відносин, що вони наступали тодї, коли національні чи социяльні противенства серед суспільности через насильне здавлюванє прав одних другими доходили до такого напруженя, що не могли помістити ся в рамах пануючого правного стану, а почутє національної чи суспільної кривди, не знаходячи задоситьучиненя в законних межах, вибухало з силою стихії, щоб знайти вихід з тих кайдан неволї, якими сковано свобідний національний чи суспільний розвиток. Щоб не шукати далеко за примірами, вкажемо хоч би на сучасні нам революцийні рухи в Македонії, в Ірляндиї і особливо в Росиї, де в них бере визначну участь і часть польської суспільности.

Та коли кождий терористичний акт в Росиї одна часть польської преси окружала авреолею геройства, а друга — консервативна — все таки знаходила його полїтичне і психольоґічне поясненє і виправданє, винячи в першій мірі державні відносини, — то тепер та сама преса неначе осліпла на все те, що дїяло ся в істориї польсько-руських відносин у Галичинї доси, і крім найогиднїйших лайок не спромогла ся анї на дрібку обєктивної оцїнки факту.

А лаючи весь наш національний рух, відповідають нам: „Австрия — не Росия!“ В тім власне й лежить одна з причин, які довели до недїльної траґедиї, що в Галичинї, де теоретично обовязує австрийська конституция, всяке надужитє, всяка самоволя пануючих мусить викликати острійше почутє заподїяної кривди, нїж в Росиї. Бо коли в самодержавній Росиї, де все населенє без ріжницї стогне під ярмом бюрократично-самодержавної самоволї, почутє кривди іде в парі з почутєм загально-державної безправности, то в Галичинї почутє кривди іде в парі з повною сьвідомістю, що ся кривда є самовільним нарушенєм і зломанєм прислугуючого одиницї чи суспільній верстві чи національности права, і коли та кривда не може нїяк осягнути законного задоситьучиненя, то силою законів психольоґії почутє її мусить в кінцї довести до незаконних вибухів. А по-друге в Росиї, де всї є угнетені, нїкому його угнетенє не кидаєть ся так ярко в очи, як прим. у нас в Галичинї, де кождий Русин що-дня бачить і відчуває на собі, що хоч він по загально-державним конституцийним законам має такі самі права, як Поляк, то одначе через те, що він Русин, йому не вільно користати з них, коли тимчасом Полякови за те, що він Поляк, вільно навіть богато більше, нїж позваляють на се законні межі. Отся іменно разяча нерівність горожан у практицї при рівноправности їх в теориї є найбільше дразнячою та обурюючою для угнетеної части горожан і родить безмежне почутє кривди та пониженя.

Одним словом, там, де теория правно-державного устрою іде в розріз з його практикою, поневолена національність чи суспільна верства відчуває кожде покривдженє богато глибше і се причиняєть ся до психольоґічного процесу, якого результатом являють ся едементарні вибухи, богато швидше, нїж там, де безправність в суспільнім житю є результатом теоретичних підстав державного устрою.

А що Галичина є власне тим краєм, де конституцийна теория загально-державного устрою розходить ся як найбільше разячо з щоденною практикою публичного житя, сього нїхто не заперечить, бо признав се в части недавно в своїй промові в буджетовій комісиї навіть презес польського кола Ґломбінський.

Зрештою доказують се найлїпше ті русиноїдні орґії, які від недїлї запанували в польській пресї і на вулицях міста Львова. Адже австрийський прасовий закон знає конфіскату за підбурюванє одної народности чи верстви проти другої, за взиванє до злочинів і т. д., а одначе анї одного слова з тих шалених орґій польської преси не діткнув ся оловець галицького ц. к. прокуратора. Читає сї дикі під'юджуваня польська публика і попадає в остервілу ненависть до Русинів та кидає ся до погромів; читають їх і Русини та в їх серцях зриваєть ся і клекоче гнїв обиди і обуреня. Так само загально-державна конституция запоручає публичне безпеченство і безпеченсттво майна і житя, а мимо того польські погромники від недїлї бушують безкарно по вулицях міста Львова. А разом з тим прим. наш дневник улягає конфіскатї за уступ, який вся польська преса передрукувала без перешкоди, щоб використати його проти нас, а так само скільки то разів та сама львівська ц. к. полїция розганяла брутально найневиннїйші руські манїфестациї.

А найгірше те, що польська національна полїтика побита такою тажкою слїпотою, що всего того не бачить навіть тепер, коли жертвою тих ненормальних відносин впали так траґічно з одного і другого боку людські житя, і замість до ревізиї польсько-руських відносин в напрямі помиреня на основі рівноправности, взиває товпу до вуличних погромів, а полїтиків до ще більших репресий над нашим народом.

„Słowo polskie“, „Dziennik polski“, „Nowa Reforma“, „Kurjer lwowski“, одним словом, всї орґани „демократичної“ більшости польського кола домагають ся рішучого понеханя полїтики „pojednawczych sfer polskich“ супротив Русинів і вступленя на дорогу „polityki stanowczej“. Значіня сього домаганя не потребуємо широко поясняти. Хто дотеперішну польську полїтику вважає „pojednawczą“, для того полїтика „stanowcza“ не є нїчим иншим, як ще збільшенє тих репресий і того виїмкового національно-полїтичного положеня, в якім наш нарід жив доси, як повне скасованє австрийських конституцийних законів про національну рівноправність на річ національно-державного принципу історичної Польщі.

До чого така „stanowcza polityka“ довела-б, годї наперед означити, але в кождім разї до бажаної цїли, себто до здавленя українського національного руху вона не доведе. Коли така могуча Анґлія не могла здавити національного руху маленької Ірляндиї, та коли нас не здавила Польща тодї, як була сильною і незалежною державою, то й не здавлять галицькі Поляки національного руху галицьких Русинів, не здавлять тим більше тепер, коли наш національний рух обхопив широкі народні маси, коли ми починаємо жити повним житєм новочасної нациї і коли за Збручем будить ся до національного житя 30-мілїонова українська народня маса.

А замість того така „stanowcza polityka“ викопає ще глибшу прірву між обома народами нашого краю і доведе до того, що такі відносини, які панують у Львові від недїлї, стануть постійними і загально-краєвими. А чи се лежить в інтересї самих Поляків, над сим нехай роздумають ті, що „stanowczą polityką“ хотять ще більше роз'ярити польсько-руську боротьбу.

Нї, панове, не „stanowcza polityka“, але тільки признанє руському народови повної національно-полїтичної рівноправности може покласти конець тим польсько-руським відносинам, результатом яких являєть ся недїльний замах. А коли ви, не розуміючи того, прете до ще більших репресий, то затямте собі, що вся вина за дальший розвиток відносин паде виключно на вас. Хто має в своїх руках власть, той також відповідає за всї наслїдки, до яких він виконуванєм своєї власти доводить.

——

Виновники.

Під сим заголовком приносить вчерашна „Arbeiter-Zeitung“ передову статю, котру низше подаємо в перекладї та на котру звертаємо увагу нашої публики. Впливовий віденський дневник пише:

За домовиною мертвого намісника йшли також міністри Бек і Бінерт, та поважна хвиля повиннаб їх наклонити, щоб раз також над сим подумали, скільки вини за сумну подію паде на віденську державну штуку. Дві головні обставини вперли звичну до терпіня і терпелости руську націю в той гіркий і розпучливий настрій, з якого зробило ся кріваве дїло: се, що останні соймові вибори відбули ся в тій нещасливій країнї серед такоїж самої атмосфери самоволї і корупциї, як усї давнїйші вибори; та се, що надії на парляментарну дїяльність послів показались обманчивими, а мимо реформи виборчої і власної фракциї в парляментї гнїт над руским народом не уступає. Посли приїхали до Відня та старались леґальною парляментарною дорогою висловити жалї й жалоби. Справдї, на подив заслугує правительственна штука, котрою позбавлено руських послів слова з помічю наглячих внесень в справі правительственних проєктів, яких тодї ще не предложено; одначе хто знає, чи дебата в парляментї, котра мимо всїх шляхотських приятелїв все таки впливала, мов прочищаюча буря, не була би розвіяла бодай ту безнадїйність, без сьвідомости котрої навіть безталанний фанатик не був би хопив за оружє? Навіть найскромнїйша державна штука тепер знає, що накопиченому обуреню конче треба отворити вентиль, коли хочеть ся обминути небезпеку, що воно насильно виладуєть ся; як небезпечно замикати змогу правильного вислову перед обуренєм і пристрастю, се показали тисячі досьвідів. Сим разом відобрано руським послам навіть можливість вносити жалоби — про полагодженє жалоб і не говорити: — тож зовсїм зрозуміла річ, що сим народом, котрого вдача знає так само терпеливу відданість, як і пристрастність, заволодїло почутє, що воно таки все дарма та що проти шляхотських хитрощів простий хлопський народ нїколи не видвигнеть ся. В кунштовній машинериї Бекової правительственної системи Русини не грають нїякої ролї. Більшість у парляментї все готова, на руських-же послів тільки тодї звертаєть ся увагу, як вони виступлять з наглячими внесенями. Тодї приступає до них бар Бек та втихомирює їх обіцянками і приреченями. Невишколені Русини є може занадто наївні на таку парляментарну гру та поважно відносять ся до зроблених на конференциях заяв. Розумієть ся, незабаром вони розчаровують ся та ось так серед того народа, котрий бореть ся за найскромнїйші житєві конечности, що-раз більше скріпляєть ся думка, що також з Відня не прийде їм поміч та що вони безборонно полишені самоволї й злобі гнобителїв. На посїянім безнадїйною розпукою ґрунтї дозрівають потім такі вчинки, як той, під котрого вражінєм зістаєть ся від недїлї весь австрийський загал.

Русини, се париї серед австрийських народів, одначе загально вже почуваєть ся, що так далї не йде і йти не може. Як часто Русини ставали перед сею Австриєю та як часто вони описами своєї недолї силкували ся розбудити сумлїнє иньших наций! І що вони знайшли? Замість зрозуміня для терпінь негідну наругу; замість помочи проти мучителїв і гнобителїв глумливе здвигненє

Микола Чайківський.

Дещо про великі числа.

I.

Нам, „цивілїзованим“ Европейцям, видаєть ся дивним, що деякі некультурні народи не вміють числити понад 10, а навіть часами понад 5, або й ще низше. Так пр. одно індиянське червоношкіре племя, вміючи числити лиш до 10, на означенє більшого числа показує на своє волосє; коли те число має бути дуже велике, показує також на волосє того, з ким говорить, або на пісок в морі. Инше племя червоношківрців каже, що „чесні люде не повинні уживати чисел, більших як 10“. Стрічають ся також і такі дикі племена, що вміють розріжняти лиш „один“ і „богато“.

Та легко нам се сказати, легко осудити других „дикими“; колиб ми одначе поставили собі задачу, знайти горішню границю, до якої вміємо числити, а властиво до якої ми в силї зрозуміти числа, то таке порівнанє не випалоб дуже підхлїбно для нашої „культурности“. Правда, спосіб писаня чисел, якого нинї вживаємо — ґенїяльно незрівнана індийська аритметична система — позваляє нам при помочи девятьох знаків написати кожде, хоч би яке велике число. Та що з того, коли ми в практицї не можемо нїколи мати навіть виображеня про числа, що мають більше як 7—8 цифр.

Постараю ся тутки подати кілька примірів на такі великі числа, взятих з буденного житя, то знов з фізики та астрономії. Перед тим одначе посьвячу кілька слів старинним народам, що уживали таких великих чисел, не могучи — очивидно — мати нїякого виображеня про їх вартість. Треба тутки згадати в першій мірі старих арийських Індів. Нїякий нарід не любував ся так в твореню великих чисел, як власне Інди. Їх народні епопеї, „Магабарата“ та „Рамаяна“, їх усї мітольоґічні оповіданя, мають масу пересадно великих чисел. Вони мали осібні назви на 10, на 100, на 1.000, на 10.000 і т. д. аж до числа, виражуваного одинкою з 17-а зерами (по нашому: сто тисячів білїонів). Так в „Магабаратї“ оцїнює один король своє майно на сто тисячів білїонів, а в „Рамаянї“ стає до битви князь малп з 10.000 секстілїсенів (т. є. одинка з 40 зерами) малп. Розказують також про 30,000.000 синів якогось бога, 600.000,000.000 синів Будди та 24.000,000.000,000.000 божеств.

Один з пізнїйших китайських письменників наводить такий епізод з житя Будди: Будда станув до чисельної боротьби з своїм соперником, визначним математиком, що теж старав ся о дївчину, з якою Будда хотїв женити ся. Побідник в боротьбі мав узяти дївчину. Будда вивязав ся знаменито з положеня, розвязав всї поставлені задачі і так поборов противника, а наконець обчислив ще скількість атомів у всесьвітї. Втїшений побідою, розказує Будда про „великі числа“: Є три чисельні системи: перша або найнизша, в якій кожде число 10 разів більше від попередного т. є. числа: 10 — 100 — 100 і т. д.; друга або середня, де числа йдуть по соткам, а третя або найвисша творить ряд десяти т. зв. „великих чисел“, які розуміє Будда сам один.

Ті числа „дають розумінє про істоту усїх річий, про невичерпану та безграничну природу, про чисті заслуги мудрецїв, про час тріваня екзістенций, які переходить судьба змінених духів, про океан бажань, сотворених для щастя живучих істот, та про причинову звязь законів, що творять безконечний розвій сьвіта“.

Найнизше з них, перше число є 100,000,000.000,000.000, найвисше, десяте, що називає ся невисказаним, має 4,456.448 зер. В звичайнім, друкованім письмі, де на 1 cm. йде 7 букв або цифр, займило-б воно стрічку, довгу майже на милю.

А ще і се число є менше від иншого, що приходить в мітольоґічній космоґрафії, а якого вартости взагалї не можна означити. Воно подає число атомів, з яких зложена сьвята гора Су-Меру. — В письмах пізнїйших буддистів подибують ся такі числа, що щоби виразити лише саму скількість цифр у них, треба-б на те ужити 40-цифристого числа.

Подібного замилуваня до твореня великих чисел не бачимо у нїякого иншого народу, з виїмком хиба Китайцїв. Але тутки очевидний вплив Індів.

В грецькій поезиї дуже умірковано задержана та горішня границя; найвисше число — міріяда міріяд (т. є. 100,000.000). Гомер прим. оповідає, що ранений Арес кричав як 10.000 чоловіків або що Гефайст скинений з Олїмпу на землю летїв цїлий день.

З Греків перший Архімед займав ся великими числами. Звісне є його обчисленє скількости зернят піску у всесьвітї. Хоч як дивовижним видає ся научне трактованє такої задачі, то воно має в істориї математики велике значінє. Архімед перший показав, що несправедливо говорить ся, що число зернят піску у всесьвітї є безконечне. Число, до якого дійшов Архімед, є значно більше від чисел Будди.

Ті народи, що оперували великими числами, зовсїм не розуміючи їх, бавили тільки свою фантазию, зовсїм як малі дїти, заки навчать ся числити. „Невисказане“ число Будди було для Індів символом чогось висшого, лїпшого, красшого, для того вони часто пересаджували ще так, що переписувачі ріжних книг, хотячи надати числам ще більшої поваги, дописували без думки по кілька, або й кільканацять зер, так що се переходило прямо в карикатуру.

В слїдуючім постараємо ся між иншими виказати, що такі великі числа, про які говорить Будда, прямо усувають ся з під людського розуміня.

II.

Одним з найбільше розповсюднених примірів на великі числа є тзв. „шахові зернята“. Оповідають, що винахідникови гри в шахи, одному перському сьвященикови, позволив перський шах вибрати собі самому нагороду і обіцяв сповнити його бажанє. Щасливий винахідник зажадав не багато, лиш трохи зернят пшеницї, оттак: на перше поле шахівницї одно, на друге два, на третє чотири, на четверте 8 і тд. аж до шістьдесять четвертого поля. Шах згодив ся на се і казав своїм слугам обчислити і виплатити нагороду. Та вони прийшли і кажуть: „Царю, в цїлім твоїм царстві нема тільки пшеницї“.

Показало ся, що треба було 18,,,446.744,,073.709,551.615 зерен пшеницї. Се така велика скількість, що вона покрилаб усю суху землю верствою грубою на 9 мілїметрів.

Оповіданє кінчить ся тим, що шах казав стяти голову тому сьвященикови. Щоби могти порозумівати ся в великих числах, введемо тутки кілька назв, і так: Число, що має 6 зер, називає ся мілїон (італійська назва, первісно одиниця ваги 10 тон золота, аж з кінцем 15 ст. має своє нинїшне значінє); число з 12 зерами називає ся білїон, число з 18 зерами трілїон (обі ті назви появляють ся в 17 стол., коли зайшла потреба більших чисел в астрономічних обчисленях). Назва мілїярд, 1 і 9 зер, походить з 19 ст., була уживана спершу у Франциї в торговельнім сьвітї.

Дальші назви є: квадрілїон (24 зер), квінтілїон (30 зер) і т. д.; прм. нонїлїон (від лат. novem = девять) має 9×6 54 зер.

Найбільше примірів на великі числа маємо з теориї комбінаций, т. є. науки, як з собою лучити ріжні елєменти. От прим. задача*), на кілько способів можна роздати 32 карти до преферанса між 3 особи в той спосіб, щоб при кождій партиї кождий мав иньші карти, або иньшими словами, кілько є можливих ріжних партий преферанса?

Теория комбінаций дає відповідь, що карти можна роздати на 2752,,294.408,204.640 способів. Щоби мати зображенє про величину того числа, скажемо, що колиб усї люди на сьвітї не мали нїчого лїпшого до дїла, лиш грати преферанса, подїлили ся на трійки і що 5 хвиль зачинали нову партию, то требаб часу 52—53 лїт, щоби вони переграли ті всї можливі партиї.

Далеко більше число комбінаций одержимо з 52 карт, коли поставимо собі питанє, на кілько ріжних способів можна роздати 52 карти до віста між 4 особи? Всїх можливих способів є 53.644,,,,737.764,,,488.792,,839.237,440.000. Колиб цїла земська куля — не виймаючи рік і океанів — була покрита картовими столиками так, що на один столик припадалоб 1m² простору, і при кождім столику грано одну партию віста лиш по 5 хвиль, то требаб більше як 100 мілїонів лїт часу, щоб переграти усї партиї.

(Конець буде).

*) Пор. прм. Schubert Mathematische Mussestudien, I. II. Липск 1900.

Заклад вудженин і масарських виробів АДОЛЬФА ТЕЛЇЧКА у Львові, ул. Академічна ч. 14. телефон 951 відзначений найбільшою премією на паризькій виставі і на гігієнічній у Львові поручає на сьвята по найдешевших цїнах ШИНКИ за найлїпші признані, ковбаси незрівна і в смаку і всїлякі инші масарські вироби і вудженину. Замовленя з провінциї полагоджує сейчас. 486 3—5

раменами! Пригадаймо собі руську депутацию, котра після поганої слави крівавих Баденівських виборів приїхала до Відня, щоби за кривду внести жалобу в „білій палаті“ цїсарській, котру вважав руський народ за символ людської справедливости! Як з ними обійшли ся, з якою погордою Бадені і Білїнський, сьвідомі своєї сили, їх відослали до дому! Що помогли промови в палаті послів, інтерпеляциї й наглячі внесеня? Без огляду на те, хто саме був у Віднї мінїстром, відповідь була все одна; все чули ми те саме грубе „енерґічне опрокинене підозрінь“, все повну оборону галицької адмінїстрациї, без огляду на те, чи намісником був Бадені, чи Пінїнський, чи Потоцький; все ті викрути з легкої руки, брехливі вибілюваня, в котрих обманства, шахрайства, перекупства і морди представляли ся як невинні акти вповні впрочім бездоганної адмінїстрациї; все та сама обіцянка на слїдства, котрих нїколи не переводжено, все зимна і глумлива рівнодушність супроти страшних терпінь, котрі хочби ізза своєї безконечности заслугувалиб на найпильнїйшу увагу центрального правительства. Та не инакше, як правительства, поводились і буржуазні партиї. Що в тих дебатах чув ся крик цїлого мученого народа, се не вибивало буржуазних партий з їх зимного спокою; для „галицьких „Räubergeschichten“ їм не ставало цїкавости; і нужденне парляментарне зблязоване, сей окремий рід парляментарного кретинїзму, легковажно всьміхало ся, коли до нього ще раз наново поважувались приступати з такими справами. Все знаходила шляхотська банда хоробрих помічників: свого часу в словянськім „перстеню“, тепер у споріднених з нею християнсько-социяльних, котрі в леґітимацийній комісиї поклали свою могучу руку на всїх виборчих обманців та від котрих коалїциї зі шляхтичами і жидами з кола польського безуспішно відбивають ся всї проби вичистити галицьку Авґієву стайню з найпоганїйшої корупциї. Повні надій увійшли Русини до парляменту загального голосованя та несли з собою віру, що ось тут вкінцї знайдуть своє право, своє право як народ і як нация. Але брудна правительственна коалїция знає тільки полїтичні ґешефти, а все, що виходить поза мінїстерські портфелї, ордери, субвенциї і тим подібні цїнні добра, викликує тільки їх злість. Чи дивно, що серед того народа, котрий є підчинений чужинецькому національному гнетови від намісника до полїциянта, від мінїстра-краяна до повітового судиї, назбирало ся палюче огірченє, яке вибухло в дїлї екзальтованого студента?

Від того дня, коли смертоносна куля згасила житє, котре може найменьше (? — *Ред.*) було винне, Австрия знає, що істнує руське питанє, питанє більш болюче і більш палюче, нїж всї инші питаня в сїй державі. Богато є виновників та богато мусить напружити свої сили, щоб знївечити стару кривду того народа, котрому в Австриї випало доси на долю тільки терпінє і нужда.

По атентатї.

Ще по поводу заяви президиї руського клюбу

Вчера помістили ми за віденською пресою заяву президиї парляментарного руського клюбу і додали до неї наші замітки. Отже президия клюбу на сї замітки відповіла нам, що кінцевий уступ, о котрий єдино розходить ся, она розуміла і на її гадку його в звязи з попередними уступами не можна розуміти инакше, як тільки в той спосіб, що „она, осудивши найперше дотеперішню систему і представивши замах яко виплив тої системи, відтак, осуджуючи страшне у Русинів доси нечуване насильство, висказує при тім надію, що се насильство не повинно викликати якихсь дальших вибухів або репресий та що в будучности (*на-дальше*, а не *і* дальше!) повинен в краю панувати законний стан і спокій. Так, видко, і зрозуміла сю заяву чужа преса, н. пр. „Słowo polskie“ в ч. 177“.

Ми приймаємо сю автентичну інтерпретацию, згідну впрочім з нашою вчерашною, до відомости і жалуємо тілько, що заява, котра була радше відповідию на запитаня редакций віденських дневників, не була уложена так ясно, щоби всяке хибне розумінє з гори зовсїм виключала.

Дальші увільненя.

По вчерашнім пополудневім переслуханю п. Миколи Цеглинського та його матери випущено сего арештованого на вільну стопу. Вечером знова випущено з слїдчої вязницї п. Марию Короликову, яка замешкала в „Народній Гостинници“. Всї дотеперішні випущеня на вільну стопу не є — що розумієть ся само через себе — тотожні з остаточним сконстатованєм їхної непричасности в цїлій справі. Всї звільнені зложили заяву, що не видалять ся з дотеперішнього місця замешканя. Саме слїдство ослонене повною тайною. Характеристичне тут те, що з бюра сов. д-ра Берзона, який веде слїдство, усунено зараз всїх трох судових практикантів Русинів, а протоколованє передано авск. Ремізовському, придїленому з апеляциї. Авск. Ремізовський є Поляком, але знає руську мову і фунґував як протоколянт в часї тамтогорічного масового арештованя нашого студенства.

Досї доходженя не викрили істнованя нїякого компльоту, якого дїлом мав би бути недїльний атентат. При тім однак треба сказати, що слїдство ще далеко не покінчене і уряд робить дальші доходженя.

Фалшиві ревеляциї.

Польська преса — як звичайно — оперує цїлим арсеналом сьвідомих брехонь, із яких визирає „благородна“ тенденция обкинути грязею цїлу родину М. Сїчинського, штучно роздувати ненависть до загалу Русинів і його провідників, без сорому денунциювати всїх і вся а до того ще й робити настрій для дальшого курсу антируської полїтики в намісництві.

Перечислювати ті всї гидкі ревеляциї польські — не стоїть. Згадаємо тут лише, що спростувала вже в розмові з редактором „Die Zeit“ п-ї Левицька у Відни, що не є правдою те, що голосить польська преса, неначе-б ґр. Потоцький Мирославови Сїчинському або його сїмї робив коли які небудь прислуги, бо нїхто його з близшої родини навіть не знав. П-ї Левицька заявила, що прямо з воздуха є схоплена також ся вістка, що Мирослава Сїчинського виключено з ґімназиї, а дальше студіованє мав нїби-то уможливити йому своєю протекциєю ґр. Потоцький, яку мала випросити мати Мирослава. Зате фактом є, що Мирослав С-ий до шестої кляси ходив до ґімназиї в Коломиї, а відтак в Перемишли. Небіщик ґр. Потоцький нїколи його не запомагав і нїколи до него не ходила за протекциями мати Сїчинського.

В нинїшних віденських і праських часописях розтелеґрафовано з польських львівських кругів, що Мирослав Сїчинський мав заходити давнїйше тричі до соймового будинку і старав ся о послуханє у краєв. маршалка ґр. Ст. Баденього — але його не допустили. З сего виходило-б, що він плянував також атентат на краєвого маршалка, а дальше на його сина, посла з бучацького повіта, де заколено Каганця. Сї поголоски мають очивидно на метї відповідне настроюванє ґр. Ст. Баденього, про якого заговорено в деяких кругах, як про будучого галицького намісника. Мабуть не треба доводити, що те відкритє польських інформаторів буде так само відповідати дїйсному станови, як вчерашне донесенє побожного „Przegląd-у“, будьто по ревізиї в редакциях „Дїла“ і „Свободи“ арештовано також редактора нашої часописї. Відомо, що се відповідало би побожним желаням побожного „Przegląd-у“.

Студентська депутация у п. Левицької.

Дня 14 с. м. — як доносять віденські часописи — порішила віденська кольонїя наших студентів висловити п. Оленї Левицькій, жінцї посла д-ра Евгена а сестрі Мирослава С-ого заяву своєї симпатиї. Як відпоручники молодїжи явили ся у п. Левицької правник Микола Галущинський і медик Володимир Коновалець. Промовив до неї — як доносить „Die Zeit“ — п. М. Галущинський ім. молодїжи менше більше так: „Вп. Панї! Ми вірні товариші й приятелї вашого брата, приходимо до Вас, щоб висловити Вам нашу пошану й глибоку пошану іменем руської академічної молодїжи, що живе у Відни. Самопосьвята Мирослава потрясла всїх, хто дійшов до того переконаня, що руському народови заперто всї леґальні шляхи. Те, що ваш брат хотїв посьвятити своє молодече житє українському народови, наповнило нас найбільшим подивом. Як небудь внїшний сьвіт, що стоїть далеко від нужди нашого народу, осудить учинок, то Сїчинський і його рідня, що посьвятили всї свої сили для визволу нашого народу, займуть перше місце в істориї нашого визвольного руху. Перед цїлим культурним сьвітом доказано, що домаганя й побо ваня нашого народу се не був голос — без змісту. В сїм многозначнім моментї прийміть від нас заяву найглибшої пошани та незломної дружби для вашого брата!“

Польській пресї, яка подає і страшно пятнує сю промову, звернемо увагу, що для консеквенциї повинна вона рівну міру приложити до свого найбільшого поета Міцкевича, який кликав колись „zemsta, zemsta na wroga, z Bogiem lub mimo Boga! Отсей цитат повинен бути польським журналїстам знаний, бо деклямує його молодїж на „wieczornicach“ — по всїх галицьких ґімназиях. І наша молодїж по галицьких школах як-раз ex offo мусить розчитувати ся в усяких типах скритовбійчих местників, апотеозованих Міцкевичем.

Погляд правника та бувшого прокуратора.

Румунський консервативний посол до парляменту, д-р Ісопескул-Ґрекул, совітник суду краєвого в Чернівцях і прив. доцент черновецького унїверзитету, який був давнїйше прокуратором, висказує такий правничий погляд на недїльний атентат: „Виновник зізнає, що він дїлав після дволїтної і зрілої розваги з наміром убитя. Отся чинність заключує знамена звичайного морду з 134 § з. к. Чи заходять тут також знамена скритоубійчого з огляду на потайне поступованє та його швидке доконанє на особі безборонного, треба сумнївати ся. Такий погляд противорічив би пануючій досї в науцї теориї і дотеперішному примінюваню австрийського закона карного в практицї. Через те, що виновник має понад 20 лїт, то на случай засуду є для него установлена кара смерти. Розумієть ся, що в квестиї уласкавленя треба-б взяти розвагу специяльні особисті обставини, а передовсїм стан духового подразненя і етичну меншевартність виновника. Досї не донесено про нїчо, що моглоб виключувати його винуватість“... „Полїтичного морду“ австрийський закон карний не знає. Мотиви морду не входять в рахубу для карного судиї в укладаню і відповіданю питаня винуватости через те саме, що вони не є причиною, яка-б виключувала вину“. — При кінци висказує д-р Ісопескул-Ґрекул свої сумнїви, що до делеґациї не-галицького суду, не знаючи мабуть, що у нас у Львові польська преса каже, що для М. Сїчинського мало шибеницї, але треба-б з него „drzeć żywcem pasy“! Так настроюєть ся загал ще перед кінцем слїдства прм. в „Gońcу Polsk-ім“, органї сьвященика Ґороздовського а прокуратория не бачить в тім нїчого протизаконного.

Диференциї в „Руськім клюбі“.

Віденські часописї подають, що в „Руськім клюбі“ панує велике невдоволенє з клюбової президиї за її останний комунїкат з приводу недїльної події. В посольських кругах панує переконанє, що парляментарний клюб повинен був здержати ся від всякого осуду вчинку Сїчинського з огляду на настрій руського населеня. Особливо негодованє мала викликати у Відни вістка про участь посла Ю. Романчука в похоронах убитого намісника... Зовсїм не виключене, що опозиция зажадає зміни в клюбовій управі.

Павза в погромах?

Вчера вечером пообсаджувано руські інституциї знов жандармериєю й полїциєю; містом проїздили патролї уланів. Громили зібравшись коло „Akademickiego Domu“, вибрали ся передовсїм знов під „Академічний Дім“, але туди полїция їх не допустила. Ударемнено також инші проби погромів. На настрій „громилів“ які хотять конче здемолювати до краю каменицю „Просьвіти“, і „Днїстра“, вплинуло знеохочуючо мабуть, що їхні „форпости“ переконали ся про обсадженє тої околицї жандармериєю, не вміючою жартувати з розбишацтвом і розбоєм. Маневри відбували „громили“ до півночи, але безуспішно. Хиба не потребуємо додавати, що сериї антируських погромів не треба вважати скінченою. Сьвідчать про се і вчерашні маневри а ще більше те, що громили списують по передмістях усї мешканя, які займають Русини. Зовсїм після „истинно-русскаго“ взірця. Тож маймо ся на осторозї.

Потоцький а президент мінїстрів.

Читаємо в „Dziennik-у polski-ім“: „Відома річ, що пок. намісник тїшив ся необмеженим довірєм цїсаря; його позиция в дворі була виїмкова з кождого огляду. Знав про се добре д-р Кербер, знав і бар. Ґавч, бо мали без сумнїву в тім напрямі вказівки від самого монарха, Потоцький слїдив пильно дїяльність Ґавча, а коли спостеріг і пересьвідчив ся, що з Ґавча визирає старий, централїстичний бюрократ, котрий польському колови і нашому краєви кидає камінє під ноги, ба, що більше, просто обиди та котрий своїм проєктом виборчої реформи хоче наш край скривдити; коли переконав ся, що Ґавч не увзгляднює його заміток і дїлає против його волї, хотяй представляв йому, що проєкти Ґавча не будуть приняті, бо нас кривдять, — тодї ужив цїлого свого впливу, щоб Ґавча усунено. І того довершив“. — Ревеляциї „Dziennik-а polsk-ого“ тим цїнні, що потверджують в цїлій повни факт, якого Поляки доси не хотїли признати, а саме, що Потоцький є головним виновником страшенного покривдженя руського народу при переводженю виборчої реформи. При тій нагодї пригадаємо факт, який ілюструє зависимість бувшого президента мінїстрів, д-ра Кербера, від Потоцького. Коли підчас побуту Кербера у Львові в 1904 р. руська депутация вручила йому мемориял з постулятами Русинів, президент мінїстрів сховав мемориял, не читавши його, і заявив депутациї, що поговорить в тій справі з Потоцьким, отже з тим, на кого жалїли ся Русини. Як звісно, ізза тої відповіди прийшло відтак до великої демонстрациї перед намісництвом і страшенної масакри руського походу полїциєю.

Чого ц. к. прокурктория державна у Львові не конфіскує?

Є дві катеґориї публїцистичних енунцияций, яких львівська прокуратория державна — як се показав досьвід послїдних днїв (а так само досьвід з часу послїдних унїверзитетських забурень) — не конфіскує: по перше найординарнїйших зневаг польської преси на адресу всеї руської народности та найдикшого підбурюваня сею пресою Поляків проти Русинів, а по друге сконфіскованих уже в „Дїлї“ уступів, коли їх по конфіскатї і мимо конфіскати передрукує польська часопись.

Щоби не бути голословним, перекажемо лише для приміру деякі уступи з нинїшного числа брукової часописи „Goniec“. У „вступній статї“ під заголовком Co dzień niesie? читаємо: „Питанє тепер, що робити супротив того, що змія, вихована в нутрі нашої суспільности, зачинає кусати і сїяти морд між найлїпшими. Відповідь на се питанє легка: здерти лоб потворови!... Мусимо самі собі радити. Певна часть преси накликує до спокою, до полишеня справ ходови справедливости, до поваги і резерви. Добра та річ повага, але не супротив опришків. Повагу беруть вони за боязливість, за „слямазарність“ і тим завзятїйше, тим цинїчнїйше мордують. Треба отже конечно показати Українцям пястук, хочби лише моральний. Треба їм виповісти війну на знищенє, без помилуваня, заїлу, безпамятну, дословно війну на житє і смерть“! — При кінци сеї скаженої тиради говорить ся щось о „леґальнім“ нищеню Русинів, але се так тримає ся початку — як пястук носа. Можна собі представити, яким „леґальним“ духом дишуть читачі „Gońca“, прочитавши такий зазив до „леґальної“ дїяльности.

Або знов — статя „Czem są rusini?“ зложена з найдобірнїйших лайок проти руської нациї. Вибираємо з неї для прикладу кілька уступів, підчеркуючи в текстї те, що сам „Goniec“ признав потрібним підчеркати. Так читаємо:

„Сїчинський, се один з тих академіків, з котрих виростають мерзкої слави руські професори, попи, адвокати, урядники, посли і т. и.!... Злочин є так потворний, що жадає не кари, а пімсти!... В кождій иньшій суспільности злочинець зістав би на місци злїнчований“.

„Тим, котрих руські академіки мордують, все одно, чи мордують Русини злі і підлі, як вони всї, чи Русини варияти... заключенє все те саме, що супроти гайдамаків шляхотні одиницї не можуть істнувати... Від 20-ти років достарчають Русини що раз більше і що раз огиднїйших доказів, як страшною похибкою є наша добросердна полїтика уступок перед руськими розбишацькими забаганками“. — „Первісними гнїздами, звідки скаженина розливаєть ся, є „Сїчи“ і руські ґімназиї“. — „Сїчи“, се з'орґанїзовані розбишацькі банди... До пожару вони не спішать ся, але до підпалів у часї страйків, до мордів у часї виборів, до мордів у часї польських торжеств вони все готові. В руських ґімназиях виховуєть ся молодїж в стилю Кратів, Сїчинських і т. п., перепускаєть ся через ґімназиї неуків, гебесів і квалїфікуючих ся з причини ненормальности до виключеня... Але того всього замало: недавно один з послів гайдамацьких жадав в радї державній, щоби руським хлопам, зараженим скажениною, вільно було носити оружє“. „Бували народи з вродженими злими інстинктами (такими і нинї є Нїмцї), але так огидно злих і так низько підлих не було від початку роду людського!“ — „Русини є одиноким, небувалим явищем, в котрих цивілїзация дїлає шкідливо, підкріпляючи тільки огидну бестияльську натуру до потворних розмірів... бо о скілько темний руський хлоп (він-же вчив ся в польській школї! — *Ред. „Дїла“*) має нахил до облуди і крадежи, то руські ґімназиясти мають ті самі хиби, лиш в рафінованім степени. Отже хиба досить!... скаженим зьвірам вириває ся кливаки і пазурі — і скаженим гайдамакам треба відобрати то, що робить їх закалою і пагубою людства. Коли вони поступають дико, поступім з ними рішучо. Відберім їм то, що їх „rozbestwia“: Сїчи і ґімназиї! Сїчи розвязати, сїчовиків дати під дозір! Анї одної руської ґімназиї, анї одної руської катедри більше на унїверзитетї, бо з тих їдовитих гнїзд роять ся скажені змії на шкоду і ганьбу людства! Розтягти найострійший надзір над руськими читальнями, на жадну руську цїль не дати цента з краєвих фондів!.. Понеже руська культура є апотеозованєм і синонїмом злочину і найогиднїйшої підлоти, тож нехай Русини образують ся лише на культурі польській, аби могли стати ся людьми... Посли Василько, Бачинський і инші з цїлим цинїзмом голосили в парляментї, що дотеперішні злочини Русинів є нїчим в порівнаню з тими, що наступлять!!... В иншій суспільности такий Сїчинський, Будзиновський, Бачинський і т. д. зісталиби в млї ока злїнчовані на місци злочину, лише наша бараняча терпеливість толєрує ріжних Ґонтів і Залїзняків — а є й такі, що наївно вірять в „згоду“! Але досить того! Досить!! Бо не час буде думати о ратунку тодї, коли гайдамаки цїлий край знищать огнем і половину нас вимордують“...

Все те прокуратория державна пропустила без перепони.

З другого-ж боку, як сказано, позваляє прокуратория польській пресї передруковувати те, що в „Дїлї“ підпало конфіскатї, чого тенденция ясна. Ось-так ві второк Kurjer і Przegląd передрукували без перепони сконфіскований уступ з першої статї „Дїла“ про атентат.

З нїмецьких дневників.

Дневник „Neues Wiener Tagblatt“ дає зараз на першу вість про смерть ґр. Потоцького в понедїлковім числї вступну статю, в котрій застановляє ся над мотивами вчинку Сїчинського і вказує Русинам і Полякам дорогу на будуче. Обіч дуже влучних заміток читаємо в тій статї також річи, котрі вказують, як мало обзнакомлена є редакция того дневника навіть з парляментарною дїяльностию наших послів, і то навіть з найновійших часів, — не кажучи вже про галицькі відносини. Не вдаючи ся в безцїльну полєміку, наведемо лиш головні гадки названого дневника.

По вступі про небувалість подібного випадку в істориї Австриї і.. Польші читаємо в статї: „Годї заперечити, що Русини в Галичинї не мають єще в повній мірі тої спроможности свобідного культурного розвитку, на яку після основних законів австрийської конституциї мають право; аж недавно признано в парляментї конечність заложити для Русинів окремий унїверзитет“. Але — каже ся дальше — Русини не вдоволяють ся тепер сим признанєм, котре може більше значить, нїж те, чого доси домагали ся, а кажуть, що вони не хочуть нового унїверзитету (?!), а лише цїлковита переміна теперішного польського унїверзитету у Львові на руський може їх заспокоїти. (Хто-ж то і коли чув таке від наших послів або від когонебудь з Русинів? — *Ред.*). На таких і тим подібних річах розбивали ся доси всї заходи помиреня Поляків з Русинами (!!).

Після довшого міркованя над мотивами, які Сїчинського могли спонукати до його вчинку, читаємо: Якінебудь мотиви викаже судове слїдство, „треба бажати і надїяти ся, що тепер найде ся в Галичинї настілько розваги, щоби за вчинок одного фанатика чи душевно недужого не робити одвічальним цїлий народ“. Львівський злочин мусять осудити і ті, що одвічальність за насильства гноблених звиклі складати виключно на гнобителїв. Бо хоч би признати, що Поляки не все Русинам дають, чого народ може домагати ся, то з другої сторони треба також признати, що на жаль декотрі речники руського народу дуже часто за мало обєктивно зображають відносини, так що нераз попросту впроваджують людий в блуд (?!) що-до міри культурних свобід галицьких Русинів. Найлїпше сьвідчить об сїм те, що з початком конституцийної ери в Росиї самі Українцї величали Галичину „руським Пємонтом“, де є свобода печати, руські школи, унїверзитетські катедри і т. и. (Вічна пісонька Поляків, як коли би пр. росийських Поляків дуже могло потїшати се, що пруським Полякам єще гірше нїж їм! *Ред.*).

Кінчить ся статя таким упімненєм: „Поляки і Русини повинні з сього злочину взяти собі науку, що вкінци прийшов час на чесне і отверте помиренє. Нинї зрілі поміж польськими провідниками бачать ясно, що мусять Русинам признати. Нехай же вчерашна катастрофа і Русинам роз'яснить, чого мають домагати ся, щоби після заспокоєня одного домаганя не виступати зараз з иншими, як се стало ся в унїверзитетській справі. (!)“ Злочин той повинен і мусить бути першим і остатним. „Мусить ся доложити всїх сил, щоби кровавий посїв видав плід мира“. (Дай Боже! Тількож се в дуже малій мірі залежить від Русинів. *Ред.*).

„Fremdenblatt“ з д. 14. с. м. констатує, що доконане на намісникy Галичини убійство осудили голоси заступників усїх сторонництв, не виймаючи провідників усїх сторонництв руських, при чім однодушно висказано гадку, що в Австриї нема і не сьміє бути місця для полїтики терору, для арґументів револьвера. Дальше зазначує, що по всяким познакам Сїчинський доконав свого дїла на власну руку; народ не має в тім нїякої участи, і було би найбільшою несправедливостию, коли би хотїти приписувати йому вину. Вся австрийська суспільність перенята одною гадкою, що сей перший випадок мусить остати послїдним. (Так! І ми вповнї згідні з сею гадкою; та се залежить лише від Відня, щоби у всїх краях держави запанували нормальні відносини на підставі основних законів австрийської конституциї. *Ред.*).

З львівського злочину — пише дальше орґан мінїстерства заграничних справ, видаваний для ужитку цїсарського двора — виходять для руських сторонництв і їх провідників два обовязки: обовязок чести, щоби всяку спільність з убійником недвозначно від себе ухилити, і поважний полїтичний обовязок що до себе самих. Першому обовязкови вже вдоволено; виповненя другого так само не треба відкладати: полїтичні провідники Русинів усїх поглядів повинні згідно і рішучо вплинути на своїх земляків в дусї уміреня і законности та до чиста перевести роздїл тих, що законними способами і на підставі держави і конституциї змагають до розвитку і зросту свого народу, від тих пропащих синів, що самі стають поза законом,

Нїколи — читаємо дальше — не мали Русини менше причини (?!) жалуватись на краєве правительство, як власне тепер. (Вказує ся дальше на благодати, які нїби то посипали ся в остатних роках за причиною пок. ґр. Потоцького на Русинів, як пр. виборча реформа для державної ради і зріст числа руських послів до сойму). Нїколи не мали вони вдячнїйшого поля, щоби законним способом старати ся о заспокоєнє своїх домагань, як тепер. І як-раз тепер оден Русин ступив на дорогу тероризму. Та се спорадичний випадок душевної епідемії. До ширеня пошести потрібні дві річи: заразник і пригожий ґрунт; сам заразник є безсильний без пригожого ґрунту. В Австриї розсїяні заразники тероризму не найдуть того ґрунту.

„Illustrirter Wiener Extrablatt“ з д. 15. с. м. вказує на національні спори в австрийських краях, котрі на жаль з кождим днем дальше віддаляють ся від свого кінця, бо всї заходи около помиреня спорячих сторін розбивають ся о слїпу упертість національних більшостий. Убійство галицького намісника є дїлом одного чоловіка, але вказує лише на те, що вже давно знало ся, що в Галичинї веде ся палка, завзята борба між Поляками і Русинами. Сей стан, розуміє ся, цїлком инакше впливає на душу руського народу, котрий почуває себе упослїдженим, гнобленим і неволеним, нїж на душу польського народу; гноблений скорійше зриває ся до насильства, нїж свобідний від гнету. Є се знаком добродушности і згідливости Русинів, що вони доси здержували ся від всяких ексцесів і демонстраций, поминувши вибори, при котрих роздражненє є цїлком природною річию. За одного божевільного не могуть вони одвічати. А Сїчинський є у всякім разї божевільний, хоч і не в патольоґічнім значіню сього слова. Загал Русинів не має нїякої участи в його вчинку.

Сумно, — читаємо дальше, — що се треба аж говорити, викладати та мотивувати: але воно конечне по тім, що доносять зі Львова. Там підносить голову шалена аґітация. Запалені голови нападають на руські школи, на руських монахинь, ба навіть польські урядники державні не хотять з товаришами Русинами разом сидїти. Се просто національний шал, і против сього повинні в Австриї всї виступити. Львівський замах повинен і мусить бути упімненєм і пересторогою, а не гаслом до національної ворохобнї.

Виходячий в Лїнцу дневник „Tages-Post“ з дня 14 с. м. (властиво з д. 13 с. м.), подаючи першу вість про смерть галицького намісника, пише: Русини пересаджують усе потроха Росию на

ПЕРША ЕЛЄКТРИЧНА ФАБРИКА МАСАРСЬКИХ ВИРОБІВ СТАНИСЛАВА ЯНКОВСЬКОГО Львів, ул. Галицька ч. 10 поручає на сьвята знамениті шинки, і ковбаси і иньші вудженини по най изших цїнах. Всілякі замовленя з провінциї полагоджує ся відворотно. 489 3—3

австрийський ґрунт. В парляментї говорять по росийськи, начеб се була краєва мова; перед роком уладили у Львові студенти росийським ладом годовий страйк; а тепер уводять еще і політичне убійство між способи політичної борби. Що при виборах в Галичинї уживано краєвих способів, фалшованя виборів, урядового утиску, що против руських виборців висилано жандармерию і войско, що полила ся навіть кров, — се належить в Галичинї до звичайних річий. Січинський між мотивами свого вчинку виразно вказує на приготовленя чоловіка, котрий особисто може бути більше або менше винен, але у всякім разї мусить одвічати за все, що власти в Галичинї грішать на руськім народї. Бож намісник в Галичинї є щось ніби віцекороль. Без його хоч би лиш пасивного потураня не міг би утримати ся режім утиску Русинів. Рамя центрального правительства, як відомо, не сягає до Галичини; а хоч в р. 1904 президент міністрів Кербер їздив до Галичини, щоби пізнати галицькі відносини, то таки з того часу ніщо не змінило ся в тих напів варварських відносинах. Але і галицький намісник є безсильний против брутального верховодства шляхти і він, хоч може й мав добру волю, нїчого не міг вдїяти против старостів. Що як-раз студент наважив на його житє, се не припадок. (Тут розказує ся звісні події у львівськім університетї, по котрих пішли арештованя і голодівка).

Замах — виводить статя дальше — має без найменшого сумнїву характер політичний; і се знов звертає на галицькі відносини увагу цїлої монархії і заграници. Галицькі Поляки все перші жалують ся на гнет і відкликують ся до симпатий всїх народів, коли вони самі десь є в меншости; а в Прусах, де правительство стоїть строго на ґрунтї закону, називають своє положенє ганьбою людськости і раді би цїлий сьвіт змобілїзувати против Прус. Отже добре, що знов раз показує ся сьвітови правдивий характер Польщі, що показує, як нетерпимі відносини панують там, де Поляки мають власть другі народи неволити і переслїдувати. Ми чули торік в парлямєнтї при нагоді дебати над галицькими виборами руську пісню: „Згинуть наші вороженьки як роса на сонци, запануєм і ми, брати, у нашій сторонцї. Душу тїло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми, братя, козацького роду!“ І молодий руський студент, що станув местником свого народу, неараз слухав тих пісень та переняв ся тим обуренєм, що його перло до дїла.

Градецький дневник „Tagespost“, що стоїть мабуть близько мінїстра желїзниць Дершати, з нагоди смерти галицького намісника присьвячує д. 14 с. м. дві вступні статї, в ранїшнїм і вечірнїм числї, галицьким справам і політицї центрального правительства у відношеню до Галичини. Обі статї написані дуже прихильно до Русинів. Не подаємо їх докладвійшого змісту, бо говорить ся там о річах загально знаних та висказані погляди, в цїлости згідні з нашими.

В справі торговельній.

Загальні збори „Народної Торговлї“ з дня 1 падолиста 1907, порішили на внесенє Совіта управляючого зміну статута нашого сговаришеня в тім напрямі, щоби сговаришенє наше мало можність підпомагати організацию торговельних сговаришень в нашім краю на основі закона з 9 цьвітня 1873 заснованих, яко союз сих сговаришень.

Причини, задля котрих сговаришенє наше прилучило ся до принципу орґанїзациї сговаришень торговельних на основі згаданого тут закона яко сговаришень судово зареєстрованих були: 1) щоби справовою торговельною заінтересувати ширші круги нашої суспільности, отже щоби вона стала ся громадською і в наслїдок того, щоби були з хісном для загалу; 2) щоби предприємству торговельному дати тривку підставу так в відношеню до властий як також у внутрішнїй орґанїзациї; 3) щоби можливим було управильнити контролю дїловодства, котра усувала би хиби, які тут і там могли би показати ся, і котра поучувала би, як дїло належито повести; 4) щоби через зорґанїзованє більшої скількости таких сговаришень уможливити гуртовні закупна товарів, а в дальшій лїнії зорґанїзувати з часом вивіз наших продуктів.

Як через орґанїзацию сговаришень реєстрованих є намір, як висше сказано, розширити предприємство на більший круг учасників, на цїлу, — що так скажемо — громаду, аби спільними силами його повести, так само згрупуванє всїх сговаришень около центра нашого купецького дїла т.є. „Народної Торговлї“ є конечним, так для самих новозорганїзованих сговаришень, як також з уваги на донесліть цїлого руху купецького, бо тогдї новозасновані сговаришеня користають з довголїтного досьвіду заряду „Народної Торговлї“, користають з здобутих вже нею улекшень в закупнї товарів а головно се, що таке сполученє витворить орґанїзацию купецку цїлого нашого краю сильну у нутрі і на внї. — Наколи отже новозасновані сговаришеня приступлять в члени „Народної Торговлї“, піддадуть ся контроли сеї інституциї, будуть нею послугувати ся при замовленю своїх товарів, витворить ся в сей спосіб сильний союз торговельний, котрого осередком стане „Народна Торговля“ найповажнїйша нині і найстарша торговельна наша інституция.

Довголїтний наш досьвід однако наказує нам звернути увагу тих, котрі займають ся вже або котрі намірляють занятись орґанїзациєю сговаришень, о яких бесїда висше, на слїдуюче:

1) Найважнїйшим чинником в добрім веденю кождого дїла є відповідно підготовлений заряд. Не маючи фахово підготовленої сили до веденя інтересу, нема що і зачинати, бо і гроші там не поможуть, де нема голови до орудуваня ними. А в придбаню фахової сили до веденя купецького інтересу лежить більша трудність, як в придбаню гроший і на сю справу належить звернути як найбільшу увагу, бо без доброго відповідно вишколеного і совісного управителя інтерес не піде, та крім того і капітал в него вложений може запропастити ся. Тут отже звертаємо увагу на се, що Народна Торговля виписала звиж 150 помічників, котрі з виїмкою двайцять кількох, що заняті суть в нашім товаристві, розійшли ся по сьвіняті суть в нашім товаристві, розійшли ся по сьвітї, а котрих бодай в части мож би позискати потї, а котрих бодай в части мож би позискати повторно до служби в проєктованих орґанїзациях. Рівнож отворила „Народна Торговля“ своїх 18 складів для т. зв. крамничних практикантів і урядила вже кілька крамничних курсів. Позаяк, як досьвід показав, так практиканти крамничні як також учасники курсів крамничних не підготовлюють ся так, щоби могли вести інтереси товариств торговельних реєстрованих, де вимагає ся не тілько знаня склепоности, але також знаня адмінїстрацийного, постановили ми аспірантів на такі посади, котрі відбудуть що найменше пів річну практику склепову в наших складах, покликувати до Львова і тут в головнім заряді приучувати їх справ адміністрацийних. — По укінченю такого курсу мають аспіранти на посади дїловодчиків в сговаришенях реєстрованих піддати ся іспитови. — Розуміє ся само собою, що згадані висше кандидати мають перед вступленєм на курс виказати ся відповідним підготовленєм шкільним і то що найменше укінченою четвертою клясою чотиро-клясових шкіл народних.

2) Другою рівнож не маловажною справою в веденю інтересу купецького є гроші. Розпочинати інтерес купецький за пожичені гроші і кредитом, є нерозум, бо з нїчого здїлати щось потрафить тілько оден Господь. Правда, що майже кождий купець користає з кредиту, але сей кредит не може переступити звичаю купецького і не повинен бути більшим, як 1/4 власного капіталу вложеного в інтерес. Наколи інтерес купецький опертий є на достаточній скількости гроша і під управою фахового дїловодчика, розвиток його є певний і з хісном для членів і для загалу.

Перетворюючи зміною статута „Народну Торговлю“ на союз торговельний, не зміняючи однак ані фірми ані внутрішної орґанїзациї самого сговаришеня, даємо можність орґанїзациям реєстрованих торговельних сговаришень хіснувати з нашого досьвіду і з здобутих уже користий в набуваню товарів. Рівнож готові ми служити так всякими порадами при заснованю сговаришень, як також в міру конечної потреби і на певних з гори уложених услівях кредитом товаровим, та контролею і друками, потрібними до заснованя сговаришеня.

В виду висше наведеного дораджуємо тепер істнуючим спілкам торговельним як також тим крамницям, котрі за для ріжних внутрішних причин не могли належито розвинути ся, а де є підстава до розвитку, щоби перемінили ся в спілки торговельні зареєстровані на основі закона з 9. цьвітня 1873 р. і вписували ся в члени нашого сговаришеня та увійшли з нами в тїсну звязь торговельну, щоби спільними силами здобувати ті користи, які принести має нашому народови промисл торговельний.

Від Совіта управляючого „Народної Торговлї“ у Львові.

НОВИНКИ.

— **Ледачість в краєвій радї шкільній.** З ріжних повітів, а головно з повіта каменецького одержуємо від народних учителїв жалоби, що їм до нинї не виплачено ремунерациї за надобовязкові години з першого півроку шкільного. Може би шкільні власти вже раз сповнили свій собачий обовязок супротив тих так легковажених учителїв, до котрих рівночасно мають всїлякі можливі претенсиї.

— **Польський шовінїзм по аптиках.** Пишуть нам: Потрібуючи лїкарської помочи, удав ся я до лїкаря Русина, а сей на рецептї виписав спосіб ужитя лїків по руськи. Одно лїкарство було призначене до полоканя рота, друге до внутрішного зажитя. Приносить слуга з аптики Міколяша дві однакові фляшочки з польськими етикетами і на обох фляшочках написано по польськи: Jak wiadomo“. Ані тяжко хора жена, ані донька не могли вгадати, котрий лїк до полоканя, а котрий до внутрішного зажитя призначений, бо і число рецепти на обох фляшочках те саме було, отже чекали 3 години, аж я прийшов, і доперва по цїнї лїків, що на фляшочках і на рецептї виписані були відгадав призначенє тих фляшочок. Аптика забавила ся тут раз в польський шовінїзм, і замість в зрозумілім для хорого язицї відписати з рецепти на етикетї, до чого лїк призначений, пописуєть ся своїм патріотизмом, а надто легковажить собі здоровлє і житє пацієнтів не означаючи докладно призначеня лїку, з того могли би ся вивязати дуже сумні наслїдки, бож як то легко міг би хорий місто внутрішного лїку, призначеного до полоканя сублїмату або иншої отруї зажити і стратити житє. Таких сумних наслїдків в сім вигадку вправдї не було, але тяжко хора женщина мусїла кілька годин чекати, нїм могла зажити лїк, котрий мав усмирити її недугу. Такий самий випадок трафив ся мому знайомому на селї. Принесено з аптики також дві фляшки з написом: „Jak wiadomo“, а що люди не могли догадати ся, котрими мали натирати тїло хорого, а котре дати до внутрішного зажитя, то мусїв бідний чоловік півтретя милї назад до міста іти, аби довідати ся, по якому видане лїкарство ужити. Другого дня записав лїкар для моєї жени инше лїкарство з приписом руським, щоби що дві години столову ложку зажити. Послав я до аптики на против почти. Приносить слуга лїкарство з польським написом, що має ся заживати його що 2 годнни на лижочцї від кави. От таке дїєть ся у Львові під оком протомедика повітових лїкарів і инших, чогож лїпшого можна сподївати ся від провінциональних аптик? Удав я ся з жалобою до властителїв аптик, жадаючи укараня провізорів, і що-ж, толковали ся провізори перед мною, що не уміють по руськи, а навіть запевнив мене провізор з аптики Міколяша, що там нїхто по руськи не уміє! Так у нас на Руси шанують Поляки руський язик і легковажать собі навіть житє Русинів, а перед сьвітом удають лицемірно наших прихильників. — *Григорій Кузьма*, емерит, радник двору.

— **Посол д-р Евген Олесиицький** поставив в послїднім тижни: 1) нагле внесенє в справі признаня запомоги погорільцям громади Дїдушиці великі стрийського повіта; 2) внесенє в справі піднесеня місточка Сколє до висшої кляси активальних додатків; 3) поставив інтерпеляцию до мінїстра внутрішних справ в справі відшкодованя громади Гірне стрийського повіта за знищенє громадского пасовиска через регуляцию ріки Стрий; 4) інтерпеляцию до мінїстра внутрішних справ в справі громадських виборів в Куровичах перемишлянського повіта і 5) інтерпеляцию до мінїстра просьвіти в справі покривдженя учителя Франка Бокса що-до пятилїтного додатку.

— **Книни з своєї публики** уряджує собі „Галичанинъ“. Передвчерашна його передова статя виливає благородне обуренє і проголошує рішучий голос протесту і осторогн в справі... руїн церкви св. Николая на жовківськім передмістю. В хвилї коли наш край стрясений трагічним моментом польсько-руської боротьби, коли преса цїлої Европи замістує передовиці про день 12 цьвітня 1908 — здобути ся на стільки холодної крови, се вже верх... політичної розваги.

— **Графиня Потоцька,** вдова по намісникови, лишаєть ся вже в Кшешовицях і не верне більше до Львова. В палатї намісника вже онодї почали пакувати річи, щоб відослати їх до Кшешовиць.

— **В „Музичнім Інститутї Тов. Мик. Лисенка“** відбув ся минувшої неділї прилюдний попис (концерт) елєвів трех найвис. кляс науки. Досить сконстатувати, що в склад програми входили композициї Сінгінґа, Рубінштайна, Ґріґа, Шамінади та Мендельзона, аби дати доказ, що наш Інститут дбає тільки про познакомленє поручених йому елєвів з найновійшими творами музичними, але також і про те, аби елєви виробили собі як найлїпшу техніку і виконували точки програми з відповідним зрозумінєм річи. Численно зібрана музикальна публика прислухувалась виконаню всїх точок програми з правдїшним вдоволенєм і одушевленєм нагороджуючи усї концертантки без виїмку, котрі дали доказ не тільки своєї музикальної вдачі, але також і незвичайних результатів з удїлюваної їм науки.

— **Пояснене.** Парох з Крилоса, о. Гошовський, пише нам: В ч. 65 „Дїла“ була поміщена в „новинках“ допись п. з. „Чи се можливе“, в котрій закидає мені дописуватель, що в Козинї не відбуває ся наука в школї, хоч єсть учителька. Дальше замічає — що громада зложила вже гроші на будову нового будинку але на тім справа станула з моєї вини. Отже заявляю, що автор дописи невірно представив стан річи, бо хоч шкільного будинку нема, але я даю вже вісїм лїт цїлком безінтересовно мій будинок так на салю наукову як і на мешканє для учительки. Впрочім чи приняло би староство там учительку, де нема жадного льокалю на науку. Колиж на разї нема науки, то з причини тяжкої слабости учительки, котра має відпустку аж до виздоровленя. Що до гроший то їх ще нема і доперва складають ся, комісийні кошти вже оплачені, незадовго відбуде ся конкуренційна розправа і тодї доперва зачне ся будова нового будинку шкільного.

— **Непевний сьвятий.** Московська синодальна друкарня вже кілька років, як друкує „Житія святыхъ“, перекладені з „Четьихъ Миней“. Вийшло вже їх більше як за шість місяців. Тепер синод углядів, що в тих „Житіяхъ“ богато таких переказів про сьвятих, які не годять ся для православних християн. Синод постановив мовчати про се і тільки в нових уже виданях позакидати дещо. Як легко записують у сьвяті, можна впевнити ся з такої істориї. У відомій праці Є. Голубінського: „Исторія канонизаціи святыхъ въ русской церкви“ зазначено: „Іван Сухий Ярославський, жнв невідомо коли сам до другої половини 15 віку. В новгородській 4 лїтописї стоїть під 1463 роком, що після того, як у сему році почали ся чудеса від домовини князя Федора Ростиславовича з дїтьми, „Іван Сухий дива почав творити по всїй ярославській вітчині“. Академик А. Шахматов установив, що сей „Іван Сухий“ зовсїм не сьвятий був. В иншому спису новгородської лїтописи під 1463 роком стоїть ся сама звістка про чуда Івана Сухого, але з таким додатком: „приїхав Іван Сухий і почав дива коїти: тому „вотчины“ набавить, тому зменшить, а в иншого то й зовсїм відбере.“ Виявилось, що московський переписувач записав з сього місця тільки початок, викинувши історичний кінець звістки. Тимчасом в „науковій“ праці Голубінського означено Івана Сухого яко „невідомо сьвятого“. Коли таке трапило ся в „науковій праці“, то можна уявити собі, скільки є таких „Іванів Сухих“ у виданих житєписях сьвятих.

— **„Истинно-руская“ культура.** Десь перед роком публична опінія займала са з нагоди одного процесу „кружком хулїганоф“, який утворив ся був між москвофільською молодїжю у Львові. Програма дїяльности того кружка складала ся із звісних трьох точок, яких не хочемо тут наводити. Характеризувала вона дуже різко моральний рівень нарибку кацапської клїки, що выросла послїднимн часами в очах польської опінії в „поржондних, культурних русїнуф“, яким єдино позволяють тепер вселаскавійше хдонти на поверхні галицької землї. Як свого часу ми зазначували, „кружок хулїганоф“ був лише вицьвітом „істінно-русской культури“, перенятої живцем з хулїганської Росиї. Там такі кружки дуже в модї і не хибує їх в жаднім більшім містї. От „Новое Время“ донесло недавно, що в Пермі з невеличких гуртків „огарків“, соромницьких компаній по мужеських і дївочих школях склало ся цїле „товариство огарків“. Воно видало навіть свою відозву, котрою закликає пити та культивувати „свободного общеніе половъ“. Се „товариство“ має свій статут, а його члени платять місячні вкладки. Дїяльність свою „товариство“ виявляє між иншим тим, що гімназиястки ходять до лазнї разом з реалїстами.

— **Наукові викопки.** Німецьке орієнтальне товариство, що займаєть ся викопуванєм старинностий в Азиї, попало на слїди цїсарської палати у Вавилонї. Коло старого міського муру найдено також людські кістяки. З їх положеня можна здогадуватись, що убито їх при занятю Вавилону асирийським королем Санчерібом або Асурбанїпалем, бо лежали протягнені, як се буває у вбитих. Крім того відкрито дуже добре збережені старинні мури з цегли і то подвійні, один на 7 метрів а другий на 7 і пів метрів високий. В містї Ассурі відкопано дві старинні божниці та инші будинки. Інтересне відкритє зроблено в Гізетї в Єгиптї. Відкопано старинні библїйні рукописи, що своєю незвичайною вартостию викликали між англїйськими ученими сензацию. Рукописи походять з часів між 300 а 500 лїт по Христї. Здогадують ся, що вони уратувались із знищеної библїотеки в Александриї. Псальми в них докладнїйші як в рукописах що находять ся у ватиканській библїотеці, тому їх походженє давнїйше. В англїйських наукових кругах проєктують тепер відкопати єгипетське місто Мемфіс. Археольоги надїють ся знайти там богато памятників староєгипетської епохи. Розкопками має заняти ся професор Петрі, директор брітийської археольоґічної школи в Каіро. Вкінци годить ся згадати про важну викопку в Римі. При глядинях за старинними гробами на Форум подибано слїди сьвятинї, присьвяченої Юпітрови Статорови. Мав її побудовати ще Ромулюс, а відтак відновив її цїсар Авґуст. В сьвятини найдено посуду до питя, якої уживали Етруски, а також бронзові фігури і марморові предмети.

— **Пожежа гарнїзонової церкви.** В Берлїнї згоріла стара гарнїзонова церква, збудована ще в 1722 р. а відновлена в 1900 р. В тій церкві находили ся французькі хоругви, здобуті в 1813 р. Блїхером і образи пруських ґенералів, що відзначили ся в семилїтній війні. З церкви зістали ся тілько руїни. Огонь був правдоподібно підложений.

— **Дитина в заставі.** До заставничого заведеня в Палєрмі в Сицилії грийшов чоловік з великим клунком постелї, котру хотїв заставити. Не торгуючись богато, приняв суму, яку йому виплачено. Властитель заведеня якось не дуже уважно приглянув ся клункови. Перини і подушки кинули в кут, а заставник вийшов. Нараз почули легке пхиканє, що доносилось з кута. Властитель заведеня думав, що там сховав ся кіт, і заглянув до постелї. Однак замість кота добув з клунка піврічну дитину. Спершу гадали, що незнаний чоловік хотїв тим незвичайним способом позбути ся дитини, але ще того чамого дня розлїплено плякати з донесенєм, що одній робітничій родинї спід Палєрмо якісь злодії вкрали дитину. Коли батько був поза домом на роботї, а мати вийшла на хвилю за орудкою, злодій дістав ся до хати, щоби щось украсти. В бідній хатї не було так нїчого вартісного, тому забрав постїль, звязав в клунок і вийшов, не знаючи, що разом з постїлю забрав дитину, яку мати поклала під перину.

— **Американські дївчата** не позваляють себе безкарно цїлувати, як про се переконав ся один Італіянець, Н. Піччіоне в Брукліні. Сарака дістав страшний апетит на жіночі поцїлуї і вибравши ся на улицю, цїлував кожду подибану дївчину. Коли однак, ідучи по черзї, обняв 20-лїтну Анну Гембель та хотїв її щиро притулити до серця, ся не узнаючи заповіди „обнїміте друг друга“, вийдила йому пару разів по лицю, а потім обняла сильно і передала його наспівшому поліциянтови, але вже в менше нїжші обійми.

— **Дрібні вісти.** Віцепрезидент краєвої радї шкільної, д-р Дембовський, виїхав на кількайцять днїв з лїкарської поради на полудне, щоб вилїчити ся з наслїдків інфлюенци. — У Львові помер Артур Шелєнберґ, властитель банкирської контори. — Конкурс на посаду желїзничого лїкаря в Загірю оголошено з реченцем до 25 с. м.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Йосифа пр. (лат. Велика пятниця). Позавтра, в суботу: Лазарева, Теод. (лат. Вел. Суб. Апол.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєвої шкільної радї і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що крім вівторка від 12. год. в полудне. дня

☐ **Від театрального комітету.** Збори прихильників театру, скликані у Львові в минувший понедїлок, не відбули ся з причини, що уми були надто розстроєні і заняті подїєю, яка склала ся тодї в нашім містї. На бажанє членів відложено нараду на час повеликодний, мабуть на 4 мая. Про се повідомимо небавом нашу публику. Поки що просить театральний комітет Львовян, щоби зволили подавати йому адреси тих наших людий, що в послїднім році прийшли до Львова або не вписані в його книгах. Се на те, щоби покликати також їх до сповненя народного обовязку. Адреси можна складати у служачого „Руської Бесїди“ (Ринок ч. 10). — Чорткївським патріотам звіщаємо, що подрібний виказ зложених ними жертв, наспів сюди і буде поміщений в найблизшім квартальнім звітї.

☐ **Розклад їзди електричного трамваю у Львові.** Магістрат оповіщує, що з днем 16 цьвітня розклад їзди на міській електричній желїзници у Львові такий: 1) Відїзд першого воза зі стациї при Гетманських валах до головного двірця о 5 год. 36 мін. рано. 2) Відїзд перших возів, розпочинаючих правильний рух, зі стациї при Гетманських валах в напрямах двірця, Личакова і Стрийського парку о 5 год. 45 м. рано. О тійже годинї буде відходити перший віз від народної школи ім. Марії Магдалини до кінця ул. 29 го падолиста. 3) Відїзд перших возів з кінцевих стацій: дворець, Личаків, парк і ул. 29-го падолиста до середмістя о 6 год. рано. 4) Відїзд послїдних возів із середмістя від стациї при Гетманських валах до кінцевих стацій: дворець, Личаків, парк і ул. 29-го падолиста о 11 год. в ночи. 5) Відїзд возів з кінцевих стацій: дворець, Личаків, парк і ул. 29-го падолиста до середмістя о 11 год. 20 м. в ночи. 6) Відїзд послїдного воза зі стациї Гетманські вали виключно тілько до касарнї жандармериї о 11 год. 45 м. в ночи. 7) На лїнії від школи ім. сьв. Софії до повиставової площі рух буде удержуваний від дня дозволу мінїстерства желїзниць, принагідний рух лише в погідні дни по полудни від 3 год. 8) На бічній лїнії з ул. Личаківської до цвинтаря буде курсувати постійно один віз від 2 год. по полудни до 7 год. вечером.

Померли:

Іван Пискорович Літинський, парох Чукви і Угерець заплатинських самбірського деканату, відзначений крилошанською одїжю, упокоїв ся дня 14. с. м. в 48 р. житя а 25. сьвященьства. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 11 цьвітня 1908.

Руські збори у Відни.

Відень. (Тел. вл.). Вчера відбули ся дуже численні довірочні збори руських студентів і руської кольонії. З послів явили ся Василько і Трильовський. Предметом нарад була справа Січинського і становище до неї президії руського клюбу. Після довгої дуже живої дебати предложеної острої резолюциї не принято, зате прийшло до порозуміня в тім змислї, щоби руський клюб тепер енергічно наставав на сповненє постулятів руського народу, а правительство вже не буде могло заслонятн ся опором намісника.

Події в Росиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Дума радила вчера над буджетом мінїстерства комунїкаций а буджетова комісия запропонувала счеркненє 11.000 рублїв, які мінїстерство предложило до санкциї в незаконній дорозї, бо на 10 днїв перед скликанєм думи. П. д-р Бобринський заявляє, що є обовязком думи перестерігати основних законів. Бесїдник пропонує, щоби до 11.000 рублїв додати ще 1 рубель, щоби тим зазначити буджетові права думи. Сему противить ся крайна правиця і заявляє, що опустить салю, бо така ухвала нарушує права самодержця. Се викликало в центрі і на лївици оклики: „Вийти!“ Члени крайної правиці опустили салю а в голосованю принято одноголосно внесенє гр. Бобринського. Також принято етат заряду доріг, з якого на внесенє комісиї счеркнено 1,300.000 рублїв.

Петербург. (Т. К. Б.). По видаленю виленського еп. Роппа капітула одержала царський декрет з приказом, щоб приступила до вибору його наслїдника. Коли капітула відмовила сему приказови, опираючись на тім, що се противить ся канонам катол. церкви, видано тепер новий царський декрет, який заряджує видаленє всїх членів капітули.

Петербуг (ТКб.). Посли до державної Думи числом 37 зголосили проєкт заведеня українських викладів в школах народних на Україні.

— **Рахунок „Краєвого Союза Кредитового“** сговаришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за місяць март 1908.

	Стан довжний:	Кор. с.
1. Удїли	110.878·93	
Фонд резервовий	12.457·45	123.336·38
2. Вкладки: Стан з поч. м.	1,477.767·47	
вложено	62.034·31	
винято	91.036·36	
Стан з кінцем місяця		1,448.765·42
3. Позички затягнені: Стан з початком місяця	356.289·—	
затягнено	310.416·—	
сплачено	119.890·—	
Стан з кінцем місяця		546.815·—
4. Сальдо відсотків		36.033·48
5. Инші позиції стану довжного. Решта зиску в р. 1907		3.977.63
6. Рахунок ріжних сторін		4.838·99
Сума		2,163.766.90

Стан чинний:

7. Позички удїлені: Стан з початком місяця	1,576.106·80	
сплачено . . .	376.578·54	
удїлено . . .	447.402·—	
Стан з кінцем місяця		1,645.930·26
8. Недвижимости . .		215.301·81
9. Льокациї . . .		174 215·78
10. Кошти спору . . .		156·66
11. Кошти адмінїстрацийні		5.623·40
12. Готівка		5.149·49
13. Инші позициї стану чинного: Друки для товариств . . .		31·35
14. Інвентар . . .		1.400·—
15. Кредит парцелянтів в Орелци . . .		115.958 74
Сума . .		2,163.766·90
Кредит скриптовий . . .		72.514·40 К
„ приватний . . .		164.994·— „
„ парцеляцийний . .		169.257·85 „
„ товариств . . .		1,239.164·01 „
Разом		1,645.930·26 „

Членів прибуло 4, убуло 2, остало з кінцем марта 1908 р. 642 з 2.606 деклярованими удїлами в сумі 130.300 00 К. Стопа процентова від вкладок $4^1/_2$%. — Стопа процентова від позичок $5^1/_2$ до 7%. — Затягнено позичку в Банку Краєвім і чеськім на $5^1/_4$% і в Банку Австро-угор. на $4^1/_2$%.

Львів дня 31 марта 1908.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Оголошеня.

Бухгальтер іспитований до веденя книг і кореспонденциї дістане місце зараз в Домі торг. пром. **„Достава“ в Станиславові.** Оферти з поданєм сьвідоцтв, висоти кавциї і платнї належить вносити до 1. мая с. р. на руки Дирекциї „Достави“. Першеньство мають обзнакомлені з торговлею церковних річий. Платня після умови. 514 1—3

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 16. IV. Антін Денис, Підлуби; Ольга Попович, Перемишль; Орест Рожанський, Романів; Стефан Склепкович, Золочів; Олександер Голїнатий, Шельпаки; Федір Бревка, Туря велика; Іван Андрійкон, Переворск; Мария і Іван Смолинські, Коломия.

Надіслане.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 18—?

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

$4^1/_{50}$% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
$4^1/_2$ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

Всїлякі монети заграничні купує і продає по найдешевших цїнах

ДІМ БАНКОВИЙ і КОНТОРА ВИМІНИ

Сокаль і Лїлїєн

Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 5 d

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

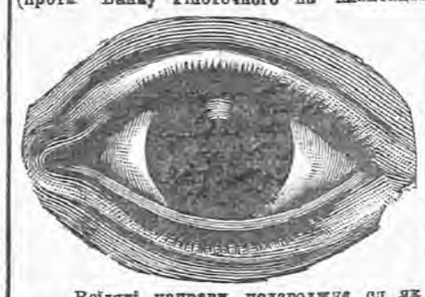

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люци і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудоване Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Товариство „Самопоміч“ в Бродах пошукує іспитованого бухгальтера до веденя дїл Товариства. Потрібний чоловік старший за кавциєю тисяч корон. Платня перша 110 корон місячно по роцї стабілїзация. 511 1—3 **Дирекция.**

Учитель народний в 30 роках, кавалер, маючий 4000 корон власного маєтку і іспит ц. к. Академії торговельної і иньші сьвідоцтва і практику з дїловодства бухгальтерийного, шукає подруги житя. Посаг вимаганий. Пожадана фотоґрафія і близші відомости За дискрецию ручить ся словом чести. Зголошеня з точним адресом під: „Правда“ poste restante Перемишль головна почта. 502 2—3

Вина, руми, горівки і коняки на сьвята найдешевші і найлїпші лише в торговли Леонарда Солецкого, Львів, Баторого 2. 498 3—4

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї **Евст. Щуплакевича**, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Цукорня Е. Росевич

в Перемишли

поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї висилає найдокладнїйше відворотною почтою. 487 3—5

Угорське вино

біле і червоне, під ґарантиєю правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках $4^1/_4$ лїтри оплатно а то з р. 1907 зр. 1·75, з 1904 зр. 2, з 1900 зр. 2·50, з 1895 зр. 2·50, з 1890 зр. 2·90, з 1885 зр. 3·50. Лїчниче вино з р. 1880 зр 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 4—10

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14 96—?

За половину цїни коштів!

Продаємо позісталі тапети. Поручаємо великий вибір власного виробу ковдер від кор. 4, 6, 10, 12, 16 і висше. Матераци чисто волосїнні від корон 25, 30, 36, 40 за три подушки. Матераци з морської трави по кор. 13, 16 і 20. **Новість!** Матераци і ковдри гігієнічні з рослинного пуху, надзвичайно легкі і тревалі. **Оказийно** закуплені надзвичайно ґустовні і тревалі коцики шовкові по кор 6·50, 7·50 і 10. Коцики вовняні і флянельові, дивани, хідники, портиери, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеві материї і т. п. Старі ковдри і матераци і меблї приймаємо до переробленя і покритя по найнизших цїнах.

Шустер і Точиський
Львів, 3 Мая ч. 5.
853 9—10

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Оголошенє лїцитациї.

Маючи віддати до повзятя будову школи мурованої в Зїболках повіт Жовква, містячу в собі три салї наукові і мешканє для учителя оголошує ся нинїшним лїцитацию через письменні оферти, котрі вносити належить до 21. цьвітня 1908 р. до 12 в полудне до Ради шкільної місцевої в Зїболках п. loco.

Квота викликаня виносить 21.013 К 28 сот. Пляни і кошторис будови є до перегляду в Урядї громадськім в Зїболках.

Зїдолки дня 13. цьвітня 1908. 508 2—6

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада Надзираюча „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Тернополи повідомляє по мисли §. 46 статута, що X. Загальні, звичайні Збори того Товариства відбудуть ся дня 15 мая 1908 о годинї 2 по полудни в Тернополи в великій сали Руської Бесїди при улицї Міцкевича ч. 3 з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2) Звіт Ради Надзираючої і Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3) Звіт комісиї ревізийної і принятє до відомости білянсу за рік 1907, котрий члени Товариства переглянути можуть вже тепер в канцеляриї Товариства в годинах урядових.
4) Рішенє що-до подїлу зисків за рік 1907.
5) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 1 заступника на 6 лїт.
6) Вибір комісиї ревізийної на рік 1908.
7) Внесеня Ради Надзираючої, Дирекциї і членів.

Для леґітимациї кождий член, беручий участь в загальних зборах, має виказатись своєю книжкою удїловою.

Тернопіль дня 14 цьвітня 1908.

о. Дамян Лопатинський предсїдатель. *Омелян Терлецький* секретар 512 1-3

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

„Достава“ в Станиславові

переносить свій богато заосмотрений

склад товарів церковних

з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1.** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, науків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи, чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне з правдивої лянної вати, фелони перерабляє і направляє в в власній робітни кравецькій. На жадане висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.

Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава“ в Станиславові.** 515 1—6

Весь дохід на церкви і бурси.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові відбудуть ся ві второк дня 5 н. ст. мая 1908 о годинї 4-ій з полудня в домі „Просьвіти“ у Львові Ринок ч. 10 з отсим порядком денним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє Дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907.
3. Роздїл чистого зиску за рік 1907.
4. Доповняючий вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вильосованих.
5. Зміна статута.
6. Внесеня та інтерпеляциї членів.

Д-р Кость Лавицький предсїдатель Ради надзираючої. *Васил Горбай* секретар. 424 3—3

Перше гал. акцийне товариство

РАФІНЕРИЇ СПІРИТУСУ

У ЛЬВОВІ

поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як:

Специяльні овочеві наливки, польські горівки розолїси, лїкери, руми, коняки

розслїджені хемічно через перші поваги наукові

„Мілуха“. 514 1—4

Склади для Львова: площа Бернадинська ч 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори руського Народного Дому „ВОСКРЕСЕНІЄ“ господарсько-промислового Товариства зареєстрованого з обм. пор. в Копичинцях відбудуть ся дня 29 н. ст. цьвітня 1908 о годинї 11 перед полуднем, а коли о тій годинї не збере ся достаточне число членів, то о годинї 1 по полудни відбудуть ся збори без огляду на число членів в сали „Народного Дому“ з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2) Звіт Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3) Звіт комісиї контрольної.
4) Вибір ради надзираючої по мисли §. 34.
5) Удїленє Дирекциї і Радї Надзираючій абсолюториї.
6) Внесеня членів.

516 1—1 ДИРЕКЦИЯ.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 131—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак **+. М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

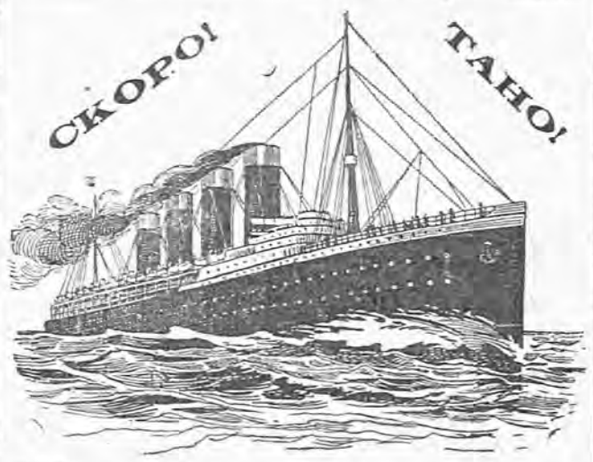

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

Кінематоґраф „Cinephon“

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 10—18 цьвітня. Нова програма. „Борба силачів“, як також нові гумористичні і драматичні образи. Нова серия сьпіваючих образів. Представленя від 4—10 веч. що-дня. Що тижня нова програма. 451 1—

ОПТИК і МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 10—30

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого систему з всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1 296. 1557·20 і висше, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розслїджує також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 5—? **ДИРЕКЦИЯ.**

СЕЗОН 1908. СЕЗОН 1908.

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри наймоднїйші власного виробу як також капелюхи і цилїндри з фабрики P. C. Habiga, ц. к. надворних доставцїв у Відни як також инших фабрик заграничних з найновійших фасонах і барвах по найдешевших цїнах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цїнники даром і оплатно. 405

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1 55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12 40	1 46†	4·50	9·20
Брухович	10·05†	—	3 25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·1[illegible]	5·25	9·40

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·55	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6 12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1.5 до 10/9 же день буквою я. 1

За 2 крайцарі

Горнятко Кави з молоком і цукром

на се може кождий, навіть найбіднїйший позволити собі і своїй родинї!

Ся кава найлучше **зимою огріває** жолудок, а лїтом на зимно **гасить спрагу.**

Таку дешеву каву приладжує ся в простий спосіб з

ФРАНКА ЕНРІЛЯ СРЕДСТВА що ЗАСТУПАЄ КАВУ

та тїшить ся в найширших кругах загальним признанєм та попитом.

Не занехайте проте зробити одну пробу з

ФРАНКА ЕНРІЛЬО'М

щоби переконати ся о його смаку, що так дуже підходить до смаку зернистої кави, та о його безпримірній дешевости в ужитю.

Франка „ЕНРІЛЬО“ можна спроваджувати через усї корінн торговлї. 314 3—5

Гайнріха Франкка сини Лїнц. Кошиці.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Пегельський.

З друкарнї Народової (Манєнки) Коперніка ч. 9.

Ч. 86. Львів, пятниця 17. н. ст. (4. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

О нового намісника.

Le roi est mort — vive le roi!... Ось так і тепер правительственні і політичні круги вже метушать ся, щоб підшукати відповідного кандидата на місце покійного намісника. Вчерашна вечірна і нинїшна ранна преса приносить в сїй справі цїлий ряд звісток, які отсе подаємо до відома наших читачів.

І так „Polnische Korrespondenz“ доносить, що вчера в полудне відбула ся в сїй справі в сальонї віцепр. Стажинського кількагодинна нарада президиї польського кола (Гломбінський, Дзєдушицький і Стапінський) і пробуваючих у Відни членів парляментарної комісиї кола. На нарадї ходило не стільки о особу намісника, скільки о сформулованє бажань, міродатних при обсадженю тої посади. З розмов з визначними членами кола „Poln. Kor.“ вносить, що бажаня, піднесені президиєю кола, ідуть в тім напрямі: Намісник має бути іменований ще перед скликанєм парляменту. Особа, котра має бути покликана на те становище, повинна своїми політичними поглядами годити ся з програмою одної з партий кола.

В тій самій справі міністри перед від'їздом з Кшешовиць відбули нараду з визначними польськими політиками. Подробиці сеї наради незвісні; польська преса нотує з них тільки те, що трактовано на нїй про кандидатури д-ра Бобжинського, міністра фінансів д-ра Коритовського та бувшого міністра заграничних справ ґр. Ґолуховського.

В звязку з сею звісткою треба подати також донесенє з Відня, що міністер Коритовський був вчера на цїлогодинній авдиєнциї у цїсаря в Шенбрунї, а після того відбула ся кабінетова нарада, в котрій взяли участь всї присутні у Відни міністри, а саме Бек, Бінерт, Коритовський, Фідлєр, Ґеорґі та Абрагамович. Як телеграфує кореспондент „Słow-a polsk-ого“, в політичних кругах говорять, що предметом авдиєнциї Коритовського було вияснене фінансових наслїдків підвисшеня офіцерської платнї і справи спільного буджету, але не є виключене, що Коритовський здавав також справу про подробиці замаху на Потоцького. Сї неясні ревеляциї про авдиєнцию Коритовського у цїсаря наводять на здогад, що не є виключене, що ними тільки заслонена властива цїль авдиєнциї: справа обсади галицького намісництва, тим більше, що зараз після авдиєнциї відбула ся кабінетова нарада.

Коли ще додати, що з польської сторони висувають ся кандидатури краєвого маршалка ґр. Ст. Баденього та шефа секциї в міністерстві рільництва, Залеського, а в пресї появили ся ще крім того звістки про кандидатури фон-Гавеншільда, віцепрезидента адміністрацийного трибуналу, та ґр. Куденгове, намісника Чехії, то будемо мати повний спис кандидатур, які виринули доси з приводу обсади галицького намісництва.

Лишаючи зазначенє нашого становища в справі сих кандидатур на далї, зазначимо тепер, що кандидатури Гавеншільда і Куденгове зустрінуть ся з сильним опором польських політичних кругів. Про инші кандидатури на основі голосів польської преси можна сказати ось що:

Кандидатура краєвого маршалка зовсїм відпадає. Ґр. Ст. Баденього значна часть польських політичних кругів обжаловує о те, що він веде занадто русинофільську політику, а „Słowo polskie“ і „Gazeta narodowa“ на вість про його кандидатуру заявили, що се була би „провокация польського народу“. Супроти того польська преса на підставі „певних жерел“ зазначує, що краєвий маршалок зовсїм не думає убігати ся о становище намісника, а щоби покласти конець всяким толкам в сїй справі, постараєть ся, щоб його іменованє краєвим маршалком на дальший шести-лїтний період, яке мало бути оголошене аж перед скликанєм сойму, було оголошене як найшвидше.

Про кандидатуру Коритовського пишуть, що він не має охоти обняти становище намісника з огляду на своє здоровлє. Кандидатуру ґр. Голуховського називають дуже поважною, хоч зазначують, що є сумнїви, чи він схоче її приняти. Про кандидатуру Залєського нема докладнїйших ревеляций. Вкінци Бобжинський, запитаний в сїй справі кореспондентом віденської „Die Zeit“, відповів ось що:

„Від богатьох лїт при всїх можливих і неможливих обставинах все вичисляють мене як кандидата на намісника. Тепер вже менї сприкрило ся висилати в сьвіт запереченя, і тільки се можу сказати, що на мою думку справа обсадженя намісника не є така легка, як се могло би на перший погляд видавати ся. Буде вона предметом довгих переговорів, бо особа наслїдника мусить дати запоруку, що вміти-ме завести лад і порядок і не допустити до розвитку радикальної і ворожої другому народови аґітациї. Тому треба буде довгих і дуже докладних переговорів для полагодженя тої справи“.

До сих звісток додамо ще тільки телеґрафічне донесенє „Słow-a polsk-ого“, що „як чувати, рішенє справи наслїдства по ґр. Потоцькім настане аж пізнїйше“.

Супроти всїх тих звісток наше становище таке: Для нас менше важне, хто буде покликаний на становище намісника Галичини, а за те займає нас головно питанє, коли ся справа буде порішена і який політичний курс запанує за нового намісника.

Як видно з донесеня „Poln. Korresp.“ (хоч сьому донесеню перечить інтервю Бобжинського і донесенє „Słow-a Polsk-ого“), польське коло хотїло би сю справу полагодити ще перед скликанєм парляменту, очевидно, в тій цїли, щоби парляментарна дебата з приводу смерти ґр. Потоцького не помішала плянам польських політиків у сїй справі. Ми знаємо, що на наш голос, як і на голос цїлого народу анї польські анї загальнодержавні міродатні круги нїколи не звертали уваги, що також між иншим довело до траґічної смерти ґр. Потоцького. Але все таки вважаємо нашим обовязком в сїй такій важній і рішаючій для краю і обох його народностий хвилї піднести голос остороги, щоби з обсадою намісництва не спішити ся занадто, щоб перед тим добре і безпристрастно розважити сю справу, бо від неї в великій мірі залежить, чи польсько-руські відносини далї розвивати-муть ся в тім напрямі, який довів до траґічної смерти ґр. Потоцького, чи завернуть на инший шлях, шлях помиреня на основі признаня руському народови повної національно-політичної рівноправности.

Та на жаль польська преса, здаєть ся сього не хоче розуміти. Як ми вже зазначували у вчерашній вступній статї, вона з усїх боків накликає до „stanowczej polityki“, себто до скріпленя того напряму польської політики супроти Русинів, який панував доси.

При тім грає вона таку негідну ролю, що справдї треба се вважати не службою, а найгіршою прислугою її народови. Коли ходить о те, щоб нацькувати на руський нарід цїлу польську суспільність, тодї вона признає, що весь руський нарід стоїть під українським національним прапором, тільки, щоб відповідно настроїти свою публику, представляє той рух в крайне тенденцийнім осьвітленю. Але коли ходить о квестию, чи можна знайти з руським народом якийсь modus vivendi, тодї вона представляє український національний рух як щось, що не має нїякої опори в руськім народї, а при тім заслугує на повне винищенє. А тимчасом Поляки в своїм власнім інтересї не повинні забувати, що руський нарід, на скільки він проявляє національно-політичну сьвідомість, стоїть весь під українським національним прапором та що взагалї все національне житє нашого народу розвиваєть ся в українській національній формі. І тому тільки тодї, коли Поляки знайдуть modus vivendi з українським національним рухом, польсько-руське питанє можна буде вважати полагодженим, а навпаки, всї проби висувати проти українського національного руху чи москвофілів чи які инші здеморалїзовані елєменти серед нашої суспільности тільки заогнюють справу.

Таким самим заогненєм справи є також автономічне становище польської політики, а саме, що — як се з натиском зазначує нинїшний „Kurjer lwowski“ — „справа польсько-руська є справа краєва, котра тут у нас і нами буде розвязана“.

Справдї — мусимо повторити слова нашої вчерашної статї — як мало ті панове навчили ся з істориї! Розвязують вони справу польсько-руську від часу, коли руські землї дістали ся під Польщу, отже вже кілька віків, і хоч довели до того, що висловом того „розвязуваня“ являєть ся на наших очах траґічна смерть ґр. Потоцького, то все таки не хотять зрозуміти, що тою дорогою до нїякої розвязки не можуть дійти. Нї, панове, першим кроком до розвязаня польсько-руської справи мусить бути зреченє з вашої сторони тих прав до панованя над нами, які ви виводите від прав історичної Польщі.

А ті права історичної Польщі зазначують Поляки як найяркійше отсе знов з приводу іменованя намісника. Зі становища, яке доси заняли в сїй справі польські політичні круги, виходить, неначе Галичина чисто польський край, в якім тільки Поляки мають право рішати про вибір намісника. Проти сього мусимо і перед Поляками і перед австрийським центральним правительством в імени цїлого руського народу як найрішучійше запротестувати. Нехай нїхто не забуває, що в Галичинї руський нарід творить майже половину населеня і коли ходить о те, щоб галицький намісник був справдї намісником цїлого краю, а не тільки „польським намісником“, то про справу іменованя його на рівнї з польським колом повинна рішати також руська парляментарна репрезентация.

Коли польські та загально-державні політичні круги думають серіозно про злагодженє польсько-руської боротьби, то повинні се зазначити вже при виборі особи намісника, даючи в сїй справі руському клюбови такий самий голос, який має польське коло. Дайте нам рівний голос в справах краю і рівні права, а польсько-руське питанє буде тим розвязане. Натомість против порабощеня і нерівности підноситиметь ся вічний наш протест, як вічна куля у вашої ноги, як вічна рана краю.

Енунцияциї руських послів.

Віденські нїмецькі часописи, в першій мірі „Die Zeit“, постарали ся з приводу убитя ґр. Потоцького о цїлий ряд енунцияяий руських послів про кріваву подію. Подаємо низше ті голоси.

Посол Микола Василько заявив: „Щодо мойого особистого погляду на подію, то можу тільки відкликатись на свої виводи в буджетовій комісиї. Я дуже виразно вказав на страшне обуренє руської людности, одначе на остерігаючі слова не звернули відповідної уваги рішаючі сфери нї публична опінія. Я зовсїм недвозначно заявив, що руська людність є в найвисшій мірі обурена, що коли не зірветь ся з пануючою системою гнобленя, то можуть вивязати ся найнебезпечнїйші обставини. Русини не кинуть ся в обійми социяльної демократиї, котрої прінціпи вважають занадто уміркованими, тільки прийдуть такі відносини, для яких анальоґія лише в Росиї і Румунії. Се були мої слова в буджетовій комісиї“.

Посол д-р. Окуневський сказав безпосередно по атентатї: „Специяльних мотивів убийства не знаю, одначе думаю, що вони були політичної натури. На мою думку страшне дїло мести спричинив довголїтний гнїт з боку галицької адміністрациї, проти котрого нї звідки не можна знайти помочи, та останні соймови вибори, переведені з усїми старими практиками. Першим наслїдком події буде збільшений гнїт, котрий спричинить ще більше нещастя. Се буде так довго, поки корона або центральне правительство не внесе правдивого ладу до галицької адміністрациї. В Австриї і поза границями мусить виробити ся погляд, що польсько-руський спір є одним з найважнїйших державних питань та що нашого народа годї згладити зі сьвіта дотеперішними адміністрацийними штучками та майоризациєю в соймі“.

Посол д-р Трильовський сказав: „Потоцький був уже віддавна в народї непопулярний. Один його офіциялїст зложив кавцию, в котрій був також льос. Офіциялїст виграв на сей льос велику суму 100.000 зл., одначе Потоцький не хотїв видати сї гроші та аж довголїтний процес присилував його до видачі. Сей процес проволїкав ся так довго, що управнений властитель льосу помер та що-й-но сини змогли прийти до посїданя майна. Чутка про сей випадок рознесла ся між народом та витворила добре зрозумілу неохоту проти Потоцького. Так само інтерпеляция колишного посла Василя Яворського, котрий доказував, що Потоцький, найбогатший польський магнат, котрий має звиш вісїмдесять мілїонів, допустив ся великих податкових обманств. Ся нехіть обхопила нетільки Русинів, а й Жидів та вольнодумних Поляків. Серед руського народа вважали Потоцького лютим ворогом особливо від часу виборів. Взагалї мали Русини право на 46 виборчих округів, а Потоцький допустив тільки до вибору 21 Русинів. При тім він силкував ся перевести вибір руссо-фільських кандидатів, а се тому, що більша часть його майна лежить в Росиї та він хотїв приподобати ся росийському правительству. Справдї він здужав вперти до сойму 9 руссо-фільських кандидатів. Манїпуляциї при переводженю виборів не до описаня. Найбільше огірченє викликав Потоцький сим, що люто переслїдував руські огневі товариства „Січи“, котрих в краю є 400, та великі кари накладав на їх членів ізза ношеня товариських відзнак“.

В статї „Die Zeit“ під заг. „Was nun“ п. д-р Трильовський пише між и.: „Всїм, котрі знають настрій руської людности в східній Галичинї, було зовсїм очевидно, що того не можна довше видержати та що мусїло щось стати ся, щоби привести до зміни положеня. Всї ми мусїли подивляти спокій і розвагу руських хлопів, котрих в часї останних виборів провоковано і напастовано безсоромними виборчими обманствами, що вони не зірвали ся до насильної акциї. До сього причинила ся руська преса і руські парляментарні посли, котрі брали приреченя бар. Бека за щире золото та були сьвято переконані про те, що він покладе конець тому нестерпному поло-

---

Микола Чайківський.

Дещо про великі числа.

(*Конець.*)

Трохи меньші числа вийдуть, коли схочемо обчислити, кілько можливих комбінаций по 3, 4, 5 з 90 чисел, отже кілько можливих терн, кватерн та квінтерн при ставляню на льотерию. Одержимо скількість усїх можливих терн 117,480, усїх кватерн вже 3,281.190, а квінтерн аж 56,426.468. Одначе льотерия не виплачує тілько, кілько належалоб ся сторонї по рахунку правдоподібности; тому то не дуже добре вийшов би той спекулянт, що поставив би прим. по 20 сот, на всї можливі терна, кватерна та квінтерна. Так за самі квінтерна мусїв би заплатити 11,285.293 К. 60 с. а льотерия виплатила-б йому лиш дуже малу частину з того. Отже тим способом трудно перехитрити льотерию.

Перейдїм тепер до иньшого обчисленя, іменно, до якої висоти виріс би капітал 1 сот., вложений рівночасно з народженєм Христа на 4 проц. з кінцем 1908 р.? Нїхто не схоче повірити, що такого великого капіталу нема на землї; бо отся квота виносила-б в приближеню 3,113.420 квадрілїонів корон, т. є.: 3,,,,,113.430,,,,000.000,,,000.000,,000.000,000.000 корон. Щоб можна мати зображенє про величину тої суми, то скажемо, що приймаючи за цїну 1 кг. золота 2.100 корон, то золота куля, що мала би вартість тої суми, важилаб 1483 квадрілїонів кільоґрамів, отже булаб 247 разів тяжша від землї. Що до величини булаб та куля 61 разів більша від земської.

Щоби дати зображенє, як страшно зростають такі великі числа, коли піддамо їх тілько малій змінї, то наведемо результат обчисленя тої суми, зложеної на 5 процент. Нинїшня вартість того капіталу була-б близько 26,948 секстілїонів корон, отже ся сума була б 8.656 мілїонів разів більша від попередньої.

До тепер є числа: мілїон, білїон і т. д. звичайнимо символями, які нїчого за себе не говорять. Для того постараю ся подати для них порівнанє иньшого рода.

Кождий вміє собі представити довжину одного року і одної секунди; один рік має 31,556.945 секунд, отже мілїон секунд минає протягом $11^1/_2$ дня, а за те на білїон секунд треба-б близько 31 і чверть тисячка лїт!

А тепер викажемо, що таке число про яке говорив Будда, усуває ся з під людського розуміня, та що нї одна з наук, нї фізика, нї хемія, нї астрономія не є в силї дати наглядної інтерпретациї для тих чисел. Передовсїм зазначимо, що саме виписанє „невисказаного“ числа Будди займило би цїлих 45 чисел „Дїла“. Не знаю, чи Хв. Редакция „Дїла“ відступила би „гостинно“ своїх стовпцїв на опублїкованє того же числа...

Уявім собі тепер щось найбільшого і щось найменшого, про що говорить ся в астрономії і фізицї. Найменші будуть ті частинки усїх тїл, які вже не дають ся далї дїлити — тзв. молєкули. В 1 cm^3 водня є 60 трілїонів молєкулів. Се таке велике число, що коли б ми собі уявили ті молєкули нанизані на шнурок немов коралї так близько себе, що на 1 мм. шнурка припадало би 10 молєкулів, то сей шнурок мусїв би бути довгий на 6 білїонів кільометрів, отже оперезав би землю в рівнику — довжина рівника 40.000 км. — 150 мілїонів разів. Навиваючи сей шнурок на земську кулю в околицї рівника так тїсно, що на 1 мм йшло би 10 звоїв, одержали-б ми пояс широкий на 15 км.

Або знов уявім собі, що молєкули — се військо. Армія, зложена з 60 трілїонів людий, уставлених у чвірки, потрібувала би близько 2 мілїонів лїт часу, щоб урядити нам дефіляду, коли би чвірка за чвіркою йшла в 2-секундових відступах.

Инша річ, що 60-трілїонова армія не помістила-б ся нї на земській, нї навіть на соняшній кулї. Для неї треба би збудувати инше небесне тїло, кулю, якої луч був би рівний віддалї сонця від землї (т. є. близько 150 мілїонів кільометрів). Та-й на тій кулї не було-б усїм людям гаразд жити; вона була-б уся засїяна так густо людьми, що на 1 км² припадало би звиж 220 мешканцїв, отже майже 2 рази тілько, що у Великій Британії, а 12 разів густїйше, як в европейській Росиї.

Та молєкули не є ще можливо найменшими частинами кождого тїла; кождий молєкул складаєть ся ще з атомів, які грають у складї молєкулів ту саму ролю, що поодинока цегла в цїлій будівлї. Молєкул водня має 2 атоми водня.

Модерна фізика приймає істнованє частинок ще менших від атомів, т. зв. елєктронів. Один атом водня має 2000 елєктронів водня, отже в 1 cm^3 водня є 240.000 трілїонів елєктронів.

Се буде можливо найменше число з малого сьвіта; як контраст до того сотворім собі зображенє можливо найбільшого числа з великого сьвіта. Представмо собі можливо найбільшу кулю і обчислїм її обєм. Ясна річ, що не зможемо йти далї поза найдальші відомі сталі звізди, бо зовсїм стратимо погляд.

Та такі великанські віддалї мірить ся не кільометрами, а иншою мірою. За одиницю міри возьмемо дорогу, яку перебігає сьвітло протягом одного року. В одній секундї виносить дорога сьвітла 300.000 km, отже на рік дасть се близько $9^1/_2$ білїона кільометрів; се т. зв. „сьвітляний рік“. Се ще зовсїм не така велика віддаль в астрономії. Сонце віддалене від нас на 8 „сьвітляних місяцїв“, — найблизша стала зьвізда віддалена на $3^1/_2$ сьвітляних років, а найяснїйша зьвізда цїлого зоряного неба, Сірій, віддалена на 16·9 сьвітляних років. Инші сталі зьвізди є сотки і тисячі разів дальше. В нашім обчисленю непересадимо, коли приймемо, що віддаль найдальшої видимої сталої зьвізди виносить мілїон сьвітляних років. Обєм кулї о такім лучі виносив би 3.557 нонїлїонів (т. є. 54 нуль) кубічних кільометрів; більшу кулю здаєть ся годї собі уявити.

Злучім тепер разом оба ті контрасти і обчислїм скількість елєктронів водня, який виповняв би ту кулю. Та се ще не дало би можливо найбільшого числа, бо водень — се ґаз, тїло найлекше з усїх ($14^1/_2$ разів лекший від воздуха). Нехай жеж та наша куля буде збудована з найтяжшого тїла, з олова, 200 разів тяжшого від водня, і то в сталім, не в ґазовім станї. Коли переведемо се обчисленє, переконаємо ся, що в тій кулї буде 170.000 седецілїонів елєктронів олова*).

Приймім ще, що ми помилили ся в нашім обчисленю та опустили кілька нуль. Приймім, що луч нашої кулї є ще мілїон разів більший, отже виносить білїон сьвітляних років, Длятого застережім собі для поправки других 100 нуль, отже наше число мало би 200 нуль, всеж таки не $4^1/_2$ мілїона, як „невисказане“ число Будди.

З того обчисленя бачимо, що індійські великі числа і рахунки се нїчого иншого, як лиш звичайні фантазиї, подиктовані дитячостю та незнанєм тих чисел.

На закінченє наведемо ще одно велике число, яке можна написати лиш трома знаками, а яке ще значно більше від усїх великих та „невисказаних“ індійських чисел. Се число пише ся так: 9^9 т. зн. треба піднести 9 до 9-тої степенї, т. є. 9 разів через себе помножити; се дасть близько $387^1/_2$ мілїона, а опісля треба 9 помножити через себе $387^1/_2$ мілїона разів. Скількість цифр в тім числї можемо оцїнити впрост, не обчисляючи його навіть; воно мати-ме до 370 мілїонів цифр. Його вартости не в силї нїхто подати, а людське житє не вистарчило би, щоб його обчислити. Воно займило би близько 130 цїлих річників „Дїла“.

У Львові, 15. цьвітня 1908.

*) Седецілїон — від лат. sedecim = 16 має 16 × 6 = 96 нуль, отже 170000 седецілїонів = 17 і 100 нуль.

Одинокий Руский ГОТЕЛЬ „Народна Гостинниця“ у Львові ріг ул. Сикстуської і Костюшки (стация електричного трамваю).

Осібні убікациї на нічліг для селян.

ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і ПИВАРНЯ уряджені на спосіб віденьський. Осьвітленє електричне, електрична вінда, телефон і купальнї. Товариство приймає нових членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентована.

196 3—6

женю. Одначе надії показали ся обманчивими та цілою людністю заволоділа розпука. Було ясно, що мусить доконати ся щось рішуче, та звернено наперед очі на руський клюб в раді державній. Справді дня 8. і 9. с м. прийшло до крізи в тім клюбі. Президия мусїла уступити та 9. с. м. рано лежало готових 50 наглячих внесень. Одначе бар. Бек хопив ся за добре випробований спосіб та запросив увесь руський клюб на конференцию. Се мало той успіх, що його приреченям знова дали віру та поставлено тільки два наглячі внесеня. Так отже головне рішенє знова відложено та хоча Січинський про те певно не знав, то він занадто добре знав руських політиків, аби не знати, що вони під теперішною клюбовою президиєю не зможуть піднести ся до рішучого діла. Він бачив, що на парляментарній дорозї не можна довести до основної зміни адміністрацийної практики в Галичині, він бачив, що треба дати приклад, він почував ся присилуваним особисто з ділом виступити та стати местником за тисячі".

Один з редакторів „Die Zeit" мав з п. Будзиновським довшу розмову з нагоди забитя Потоцького. П. Будзиновський висказав перш усього своє здивованє, що в пресї майже загально розголошено, що Потоцький відносив ся прихильно до руської нациї, підпирав Русинів з унїверзитетській квестиї та хотів виступати проти урядових надужить. Все те неправда. Що-до його поведеня при виборах, то характеристичні є отсї події: Він запросив до себе одного впливового Русина та сказав йому, що в Залїщиках мусить бути вибраний правительственний кандидат. Русини най залишать в тій справі всякий опір. Коли вони не будуть кричати, то він допустить до вибору Русинів у двох иньших округах; як нї, то там будуть вибрані москвофіли. Другий випадок: руський кандидат Охримович був на авдиєнциї в Потоцького та сказав йому, що він вже приготований на те, що впаде при виборі. Також проти надужить він не має наміру протестувати, одначе най староство розумнїйше шахрує, щоб людність зовсїм не позбавити довіря до власти. Намісник спершу всьміхав ся та аж пізнїйше заявив, що взагалї не вільно шахрувати.

При кінцї розмови п. Будзиновський заявив, що вчинок Січинського можна було предвидїти. Русини розпочали петициями; коли-ж народ у боротьбі за свободу другий раз не вживає старих і даремних способів, то Русини по здемольованю унїверзитету дійшли туди, де Січинський. Питанє тільки, що далї станеть ся.

По атентатї.

Вчера по полудни дістали ми з Відня телеграму про збори тамошних Русинів, але прийшла вона так пізно, що у вчерашнім числї не могли ми вже її помістити в повнім текстї і длятого подаємо її в цїлости отсе аж нинї:

Вчера (15. с. м.) вечером відбули ся в реставрациї „Zum Magistrat" довірочні збори віденських Русинів на основі 2-ого §-у. На зборах згромадили ся дуже численно члени тутешної руської кольонії і академічна молодїж. З послів явили ся на зборах п. Мик. Василько і д-р Кир. Трильовський. Головою зборів вибрано ґенерала авдітора Павлюха. Цїлию зборів було обговорити становище, яке президия руського клюбу заняла прилюдно в справі львівського замаху на галицького намісника.

Перший бесїдник, оден правник, сказав, що Русини мусять заняти якесь становище до замаху на гр. Потоцького, бо в сїй пригодї оден з найлїпших синів руського народу виставив своє житє на небезпеченство. Передовсїм покликані до сього руські посли, законні заступники руського народу, котрі раз-враз говорили в парляментї про безмежне горе Русинів, а п. д-р Олесницький бачив себе спонуканим навіть в галицькім соймі заявити, що він і його товариші зложать свої мандати, щоби піти між народ і полишити йому самому дальшу долю полїтики. Длятого було би обовязком президиї клюбу заявити, що кровава подія є наслїдком галицьких відносин, і те, що стало ся, в льоґічній консеквенциї мусїло стати ся. Бесїдник ганить в острих словах оголошений клюбовою президиєю комунїкат.

Пос. Василько:

На ваше запрошенє явив ся я між вами, щоби пояснити вам передовсїм, який погляд на ситуацию, витворену страшною подією з недїлї, має президия руського парляментарного клюбу. Ера Потоцького в правлїню Галичини може і мусить бути уважана за один ланцюх нечуваних надужить проти руського народу. Патріотичні руські селяни, що спочивають в могилах, се памятники тої ери. Через те зрозуміла річ, що руський клюб домагав ся зміни в найвисшій управі краю з тою надією, що рівночасно впаде також специфічно-галицька система правлїня. Ту саму цїль мав також акт з 12 с. м. Спосіб, який ужито для осягненя тої цїли, можна мабуть пояснити надмірним, аж до самопожертвованя сягаючим національним одушевленєм та безсумнївною любовю вашого молодечого товариша до свого народу. Одначе ми, що стоїмо на відповідальній позициї провідників цїлого руського народу, для котрих при розріжнюваню, що законне, а що незаконне, може бути оправданєм молодість, ми не сьміли дати оружя в руки нашим ворогам, котрі, вказуючи на той акт, хотїли-б нашу нацию вичеркнути з ряду культурних народів. Осуджуючи сумну подію з недїлї як нечуваний акт насильства і тим самим осуджуючи уживанє таких способів навіть для осягненя найсправедливійших домагань, сповнили ми вповнї не тільки наш людський обовязок, але також обовязок супроти нашого народу. Виконавець недїльного акту хотів принести народови жертву, він пожертвував своє власне житє, щоб осягнути те, до чого змагав цїлий нарід і разом з ним, розумієть ся, також його законне представництво: зміну системи в Галичинї.

Він звернув увагу цїлого сьвіта на угнїт нашого народа та на розпучливу боротьбу, яку він веде. Нашою задачею буде тепер подбати о те, щоб культурний сьвіт забув про засіб, якого він ужив, на те щоб він задержав нас у своїй симпатиї та щоб ми, опираючи ся на нашій добрій справі, дійшли до прав, які нам належать ся.

Але се було також обовязком всїх руських послів усунути все, що їх дїлить, стояти тепер ще більше з'єдинено, як коли инше, бо з дотеперішної галицької системи остав — на жаль — ще один заповіт: посли, що звуть ся руськими, але вирікають ся нашої мови й нашої культури, можуть служити нашим ворогам як точка опору задля спиненя наших культурних домагань.

Та щоб ми, посли, яких вибрано на основі руської націонал-демократичної програми могли тепер в сїй важній хвили енерґічно, але супокійно та обдумано а передовсїм однодушно бороти ся за сповненє нашої програми, мусить також і зєдинений народ стояти за нами в повнім довірю до нас. Одним з найважнїйших чинників нашого народу є як-раз студенство, через те й апелюю до Вас: поможіть нам в сїм напрямі, а ми зробимо все, чого вимагає від нас отся важна хвиля!"

По сїм забирало слово кількох бесїдників, які обговорювали комунїкат клюбу, становище преси та недалекий процес Січинського. Вивязала ся горяча дебата, в якій промовляли кілька разів пос. д-р К. Трильовський і пос. М. Василько. Промови затягли ся через північ, та покінчили ся тим, що не прийшло до ухвали острої резолюциї, в змислї дневного порядку, як се перше пляновано, а за се прийшло до порозуміня між обома парляментаристами та учасниками віча в тім змислї, що на руський парляментарний клюб вкладаєть ся обовязок натискати тепер на сповненє постулятів руського народа. З тої причини, що представник давної системи вже не жиє, мусить правительство бути спонуканим показати краску. Тепер вже не може воно більше викручувати ся, що між руським народом і правительством стоїть намісник. Клюбови слїд зазначити, що коли не будуть сповнені пекучі домаганя руського народа, то клюб буде мусїв витягнути з сього найповажнїйші консеквенциї, які не будуть виглядати инакше як ті засоби, яких вимагає цїлий руський народ в своїм безмежнім огірченю вже тепер проти нинїшного режіму.

Зарядженє віденської полїциї.

„Die Zeit" доносить, що з президиї віденської полїциї одержали оба студенти М. Галущинський і В. Коловалець, які ім. молодїжи висказали симпатиї для родини Січинського на руки панї О. Левицької, зазив, щоб явили ся на полїциї. Оба вони з товаристві адв. д-ра Родого удали ся на полїцию, а там комісар, вказуючи на промову, яку вони виголосили до п. Левицької, візвав їх, що на будуче не виходили поза межі законів та уникали конфлїктів з властями. Комісар полїциї звернув ся також до мец. Родого з просьбою, щоб вплинув в тім дусї на студентів. Роде відповів, що зробить се тим раднїйше, бо знає, що серед таких самих відносин у Львові не взиваноб студентів на полїцию, але доставленоб їх туди під конвоєм!

Мир. Січинський у вязници.

Польська преса, яка перелїцитовує себе в з'огиджуваню особи М. Січинського подала між иншим, що він поводить ся в тюрмі незвичайно замітно а відтак, що він сам до себе сьмієть ся! Все те — кажемо се на основі достовірних інформаций — є неправда.

Про Мирослава Січинського

подає кореспондент „Głos-у" з Перемишля отсї подробицї:

З Січинським я стрічав ся часто в зимових місяцях 1905 року. Тодї був він учеником VIII кл. перемиської ґімназиї і жив в тїсних зносинах з своїм ровесником і товаришем п. Ілїєю Швебером. Я жив тодї у Швеберів в Перемишли ул. Мнїша ч. 5. Туди майже що вечера заходив Січинський, буцїмто щоб вчити ся до матури, а на дїлї ми проводили час на розмовах і дискусиях. Січинський, одарений великою інтелїґенциєю, взагалї не мав в полїтично-суспільних справах виробленої гадки, але між своїми товаришами в кружках учеників уважав ся поважною силою. Він був в кождім разї більше любителем лїтератури, як полїтичної економії. Знаменито знає польську лїтературу. Були часи, коли клонив ся до житєвого декадентизму. В тих часах був Мірко для своїх ровесників авторитетом в справах лїтератури, бо знав також знаменито українську лїтературу. Знанєм польського письменства мігби засоромити неодного „інтелїґентного" вшехполяка. В зносинах дуже милий і чемний, з симпатичним лицем, погідними очима, довгим темним волосєм робив Січинський вражінє розмріяного хлопця, відірваного майже від щоденних справ. Потрохи романтик, потрохи декадент. Розмовляли ми завсїгди по польськи, хоч я від біди, а Швебер, як ученик руської ґімназиї, зовсїм добре говорив по руськи. Січинський був здібним учеником. Неправдиві є чутки, розсїяні через „Sł. polskie", що Потоцький, яко намісник перепинив виключенє Січинського з ґімназиї за участь в антікерберівській демонстрациї під кавками у Львові. Від виключеня уратувала тодї Січинського та обставина, що між демонстрациєю, в котрій він брав участь, і матурою в 1905-ім роцї був лише незначний час. Доходженя в тій справі розтягли ся так, що розправа проти Січинського перед львівським судом відбула ся доперва тодї, коли він мав вже в руках сьвідоцтво зрілости. Неправда також, буцїмто Січинський образував ся за материяльною підмогою п. Романовича. Родина Січинського не є бідна. Окрім сего побирає Січинський якусь стипендию і ще як ученик мав добре платні лекциї.

Дальше слїдство.

В дальшім слїдстві переслуховано управителя „Doroteum" п. Берґфельда і то на ту обставину, чи М. Січинський не купив часом револьверу у него. Переслуханий зізнав, що у нього справдї купив на тиждень перед атентатом якийсь академік бровнїнґ, але при конфронтациї з М. Січинським заявив, що то не він... Слїдчий судия, сов. Берзон має — після польської преси — вести слїдство дуже енерґічно. Ся енерґія виглядає однак для нас доволї загадочно, як згадаємо, що прим. п. Короликову держано без переслуханя три днї, хоч обовязком судиї було переслухати її в перших 24-ох годинах! Для зроміня доскульнустий, які терпить арештований, коли його проти виразних постанов карної процедури не переслухуєть ся в приписанім часї, згадаємо, що до хвилї переслуханя не могла арештована навіть користати з того півгодинного проходу по тюремнім подвірю, але мусїла безвпинно душити ся в тюремній норі цїлими добами і то в товаристві, про яке шкода говорити!

Заостреня.

Підчас свого побуту у Львові робив пос. д-р Евген Левицький заходи, щоб міг з увязненою родиною бачити ся, та на се не дозволено. Не дозволено також, щоб вони могли жити на власнім харчі, який би доповнювано з поза тюрми. Слїдчий судия мотивував сю заборону тим, що арештованим міг би хтось подати отрую. Через два днї той сам судия уважав за відповідне випустити на вільну стопу більшу частину тих всїх небезпечних арештованих, які малиб хапати ся аж отруї! — Тільки на основі лїкарських оглядин дозволено, щоб арештованим давати шпитальний харч, який впрочім не надто лїпший від звичайного, прямо осоружного тюремного харчу. Та й ся пільга, признана на основі лїкарської заяви — тривала не довго, бо отсе судові власти ухвалили, що вязнї мають оставати таки на звичайнім тюремнім харчи! І таке зарядженє видають львівські судиї супроти вікової женщини, хорої матери Січинського!... Не хочемо брати ся до впливаня на хід слїдства, та се треба сконстатувати, що львівська Теміда уважає досї можливим, щоб матїр яка перед полуднем нїбито вислала сина виконати атентат, супокійно лягла дрімати по обідї! Полїция, як відомо — впавши на ревізию зараз по атентатї до помешканя на Січинських застала п. Січинську, як вона спала спокійним сном,

Вчерашний день

а радше вчерашний вечір — бо громили оперують тільки під охороною ночи, як професіональні розбишаки, — проминув без ексцесів. Громили очивидно помучили ся. До того дехто з них мусить „вилизувати ся" з ображень, які добуди підчас уладжуваня погромів. Знаємо прм., що одному з rycerzyk-ів переводжено операцию зараз по вторковім нападї на „Академічний Дім". Також вчера стерегла полїция й жандармерия руських домів і інституций.

До речі згадаємо, що підчас погромів здемольовано також льокаль тов-а „Основи" й руську школу вправ при ул. Калїчій. Передвчера добирали ся демонстранти також під редакцию „Громадського Голосу", але туди полїцийні кордон її не допустили.

За Потоцького Шептицький.

Загалом говорить ся, що погроми поновлять ся в найблизших днях, евентуально підчас Великодних сьвят. Вправдї не думаємо черпати своїх інформаций від „слуг" і „льокаїв" і т. д, як се роблять репортери „Słowa" і „Dziennika", але нотуємо факт, що в гостинници на розї ул. Гавзнера і Піярів говорили онодї між собою шпитальна прислуга виразно таке: „Kiedy oni zabili nam Potockiego to trzeba im uprzątnąć Szeptyckiego". На повстанє таких злочинних плянів в головах низших сфер львівських вплинула безперечно й польська преса, що безвпинну цькує проти голови гр. кат. церкви за те тільки, що він знеможений важкою недугою у Вісбаденї не вислав сейчас кондолєнциї гр. Потоцькій! Треба справдї признати нашим opiekunam, що коли вони від варварства ще зовсїм не визволені.

Шкоди,

які поробили погромники величезні і виносять кільканайцять тисяч. Се громилів незвичайно радує і так вшехполячок Мокловський чванив ся онодї перед „истинно-польською" й „русскою" юрбою зовсїм явно: „Aleśmy hajdamakom pokazali, te szyby i płoty będą ich boleć!". Очивидна річ, що над сим болїємо і то не задля шкід, бо прийдеть ся їх повертати правительству, яке заскаржуть о відшкодованє руські пошкодовані сторони, але тому, що бачимо, на якім уровени находить ся на початку XX-ого столїтя „цьвіт" польського народу, що уладжує погроми. Те, що погроми робили особливо польські академики й ґімназияльні студенти стверджено вже офіцияльно письмом президента намісництва з 15 цьвітня 1908. Значить ся сорому, яким покрили ся польські погромники перед культурним сьвітом, не вспіє тепер нїхто стерти.

Бук має два кінцї.

Антируські погроми, викликали вже декуди те, перед чим ми остерігали польських шовінїстів. Якийсь п. М. Завадзький пише „Przegląd-ови" з провінциї таке: „Szanowna Redakcyo! W odpowiedzi na antiruskie demonstracye we Lwowie zniszczono u mnie w nocy oranżeryę. Szkoda ponad 800 koron. Zostawili napis „To за руські шиби у Львові". Prasa podjudza lwowski motłoch przeciw Rusinom, my a drzymy o nasze życie! Коментарі злишні.

З чужої преси.

Дневник Aussiger Tagblatt в числї з дня 14 с. м. в передовій статї замічає, що полїтичне убійство в упорядкованій державі може бути хиба виїмковою рідкостию, але инакше має ся річ в Галичинї, хоч край сей належить до Австриї. Сказав раз оден австрийський мінїстер судівництва, що перед воротами монастиря кінчить ся власть державна. Алеж та сама державна власть кінчить ся і на границї Галичини, а се вже далеко гірше — тим гірше, що те, що дїє ся в Галичинї, дїє ся явно, перед цїлим сьвітом. А дїють ся там річи, що є глумом з усякої культури і цивілїзациї.

Зобразивши досить побіжно, але зовсїм вірно галицькі відносини, кінчить той дневник так: Осудом убійства та покаранєм виноватого державна власть зробить єще дуже мало. Смерть гр. Потоцького показала сьвітови знов тую пропасть, якої в державі Габсбурґів годї найти деинде. Є се наче рана на нашім державнім тїлї, котру в інтересї цїлої держави треба вигоїти, хоч би тим мало повалити ся панованє шляхотських полїтиків з Галичини. Коли сумна пригода дасть товчок до того вигоєня, тогдї з крови галицького намісника може вирости богате жниво для бідної країни на Сходї. Пригода ся повинна бути упімненєм для всїх, що мають власть і вплив в нашій державі. Нехай жеж уважають, щоби не було за пізно.

Frankfurter Ztg., обговоривши галицькі відносини, між иншим унїверзитетську справу, арештованє студентів, їх голодовий страйк, некорисну для Русинів виборчу реформу і т. и., кінчить: В тім злочинї фанатика можна пізнати всю ненависть, яка від двох поколїнь панує в Галичинї до системи адмінїстрациї. Таких полїтичних убійств не можна експіювати карою, яка спаде на виноватця. Коли не ухилить ся причин, можна побоюватись найгірших річий, бо полїтичний фанатизм є заразливий. Сумно було би коли би смерть невинного намісника не викликала у Поляків пізнаня, що дотеперішної системи, котра сталась причиною тої смерти, годї утримати. Поляки мусять викинути собі з голови, що вони є „пануючим народом". Галичина є на сходї так само руською, як є польською на заходї. Угода між Поляками і Русинами настане тогдї, коли край буде уважати ся не за польську державу, але за провінцию австрийську, заселену двома народами.

Дневник Kölnische Ztg., що уходить за півурядовий орган нїмецького канцлєра, зобразивши гнет, якого зазнають в Галичинї Русини, кінчить заміткою, що кровава подія львівська є упімненєм, що крайна пора вже зірвати з системою національного насильства та завести в Австриї систему справдїшного національного спокою, опертого на взаїмній толєранциї і пошанї.

Ostravsky Dennik з д. 14 с. м., указуючи на полїтичний характер кровавої події, згадує про галицькі вибори, про справу унїверзитетську, про суд над руськими студентами у Відни, де разом з студентами суджемо також польське насильство і польську несправедливість. Кінчить заміткою, що польські дневники всїх відтїнів підбурюють против Русинів, так що тепер борба між Русинами а Поляками лише заостреть ся. А се не мила річ для Русинів, бо Поляки мають по своїй сторонї силу і лїпше зуміють виправдати ся перед Европою зі своїх несправедливих вчинків, яких допускають ся на Русинах.

В иншій статї в тім самім числї пояснює убійство намісника австрийською системою, що завсїгди терпіла в Галичинї найбільші безправства. Особливо теперішний президент мінїстрів любує ся в дипльоматичних штуках, справлених лише до того, щоби парлямент „працював", а не, щоби успішно полагоджувати наглі потреби дня. В державі, де живе тільки народностий, з котрих кожда зриває ся до иншого житя, не може всьо оставати по старому. Треба так правити державою, щоби заспокоїти потреби народностий. Правительство Бека дістало львівською подією науку, що не можна вдоволяти ся успіхами в парляментї. Треба вирівнати всї відносини в державі, а се можливе лише дорогою великих і основних реформ.

На замітку „Fremdenblatt-у, що львівська пригода не може мати впливу на полїтику правительства, котре не дасть себе тероризувати, і що в Галичинї можна поладнати справи лише компромісом, відповідає Ost. Dennik, що компромісу пильно треба, але кождим компромісом мусять Русини зискати; тим то й трудна є полагода справи.

Зазначити треба, що вся социялїстична преса дуже предметово обговорює кроваву подію львівську і вірно малює галицькі відносини та домагає ся їх поправи. І так:

Віденські Delnicke Listy пише між иншим: Доси правительство здало Галичину цїлком на ласку Станьчиків, так що верховодяче галицьке сторонництво могло робити, що хотїло. Такий стан є просто нестерпимий. З азиятької Галичини треба зробити країну европейську, де й Русини мусять дістати повні права і участь в правлїню. Перший, хоч єще недостаточний крок зробила виборча реформа до державної ради. Але сим шляхом демократизациї всїх інституций і очищеня галицької адмінїстрациї та безусловного рівноуправневя Русинів мусить ся іти дальше.

Пражське Pravo lidu кінчить свої замітки таким висновком: Тілько тогдї, коли Галичина буде визволена зпід польської шляхти; коли заведені там будуть бодай такі відносини, як є в инших краях Австриї; коли переведена там буде рівноправність обох народів: тілько тогдї охоронить ся Галичину на будуче від важких внутрішних конфлїктів, вигоїть ся рани, завдані краєви дотеперішною господаркою, так що буде він міг спокійно розвивати ся економічно і культурно.

Берненська Rovnost кінчить так: Січинського і його вчинок осудить суд. Але далеко острійше треба осудити ту систему, котра панує в Галичинї та топче кожде право в користь горстки людий. Австрийське правительство є причиною, що в Галичинї могла шляхотська господарка так розпаношити ся. Та на недолю руського народу і на управу, пануючу в Галичинї, в тій „австрийській Азиї", в страшний спосіб звернула увагу остатня подія. Бажаємо з цїлого серця гнобленому народови, щоби цїла Австрия примусила правительство зробити лад в Галичинї, як пристоїть европейській культурній державі. Так, як доси є в Галичинї, дальше не може бути. Об сїм чейже вже нїхто ни може тепер сумнївати ся,... навіть правительство Бека.

Берлїнський Vorwärts називає гнобленє Русинів Поляками таким самим европейським скандалем, яким є пруська полїтика у відношеню до Поляків.

Вкінци дуже замітна річ, що орґани християнських социялів і клерикальних сторонництв, так австрийські як нїмецькі (Reichspost, Deutsches Volksblatt, Kölnische Volksztg.) пишуть о справі дуже сторонничо і до Русинів неприхильно. Reichspost подає в числї з дня 16. с. м. гацку мінїстра публичних робіт д-ра Ґесмана, що цїлком безпідставно є глядати причини убійства гр. Потоцького в утиску руського народу, бо як-раз гр. Потоцький мав собі за обовязок поводити ся з строгою безсторонностию. Мінїстер Ґесман добачує причину убійства в тім, що правительство при остатних соймових виборах старало ся руські мандати рівномірно роздїлити між „старорусинів" і „молодорусинів". (То правительство має старати ся о роздїл мандатів?! — *Ред.*). Треба — говорив д-р Ґесман — на жаль сказати, що найсьвіжійший випадок дуже заострить взаємини між Поляками і Русинами. Але річ певна, що правительство не допустить до того, щоби сей випадок міг вести до дальших національних конфлїктів або навіть кровавих стичок.

Передплачуйте і ширіть „Дїло"!

Москалї чи Русини?

15. число віденського тиждневника „Die Wage" принесло статю Е. Ф. Ценкера п. з. „Russen oder Ruthenen", яку наводимо в цїлости:

Про ґрафа Стадіона говорили Поляки з кпинами, що він винайшов Русинів а про посла Дмитра Маркова говорено так само з кпинами, що йому належить заслуга відкритя, що в Австриї росийська мова є краєвою мовою. В роцї 1848 і в кромерижській радї державній ще перечено ся, чи загалом Русини є осібною нациєю і Поляки старали ся вмовити в сьвіт, ще тут ходить лиш про дві суспільні верстви і їм відповідні наріча одного і того самого народу.

Від того часу научено ся інакше думати про так зване відкритє ґрафа Стадіона а також відкрито внутрішні мотиви, з яких Поляки старали ся заперечити істнованє самостійности українського народу.

Власне остро зазначена питоменність українства творить найбільшу перешкоду для аристократично-єзуїцької тенденциї польської полїтики. Не лише ріжниця мови становить глубоку пропасть між обома народами. Цїла суспільна традиция утворила пропасти між обома народами: Українець є мужицький демократ, що в його домі ще не вигасли спомини свобідної републики українських козаків і Богдана Хмельницького. Його сьвященики і епископи вправдї під впливом єзуїцької шляхти віддїлили ся від шизми і підчинились папі, але греко-католицька церква все ще займає виїмкове становище супроти Риму, а опір проти єзуїцького правлїня має все ще в українськім народї так сильне корінє, як перед берестейською унїєю. Коли Русин супроти Поляка є предметом найдикшої ненависти, найстрогійшого полїтичного гнету, коли він є між австрийськими народами попихачем, то має се не в найменьшій мірі свою причину в тім, що він своїми демократичними антиєзуїцькими поглядами є полїтичним антиподом Польщі. Укр. посол Трильовський перед кількома днями на віденськім зібраню товариства реформи супружого права представив яркими красками, як єзуїти при помочи польської шляхти напружають ся, щоби Русинів в найновійшім значіню зробити католицькими, щоби на случай подїлу Австриї через сей нарід заняти тверде становище в Росиї.

Вже та обставина повинна нам західним Австрийцям а головно Нїмцям приблизити Русинів.

В безчисленних полїтичних борбах стояли заступники сеї переслїдуваної нациї як незапрошувані, не нагороджувані але природні союзники по нашій сторонї і завше по нїмецькій сторонї висказувано раду місто з Полякани радше з Русинами заключити союз. Нинї, коли вони мають понад 29 мандатів в парляментї, стала та комбінация також полїтично більше вартною дискусиї. На жаль стоїть такій можливости внутрішний роздор на перепонї, що також і в сїм народї мимо всего утиску змогли найти місце. Зі смутком бачено перед роком в парляментї що в рамах одної нациї, яка ледви здобула національне признанє знову стоять супроти себе Москалї і Українцї, та завзято поборюють ся.

Посол Марков, провідник росийської фрак-

циї старав ся як-раз в малій брошурці*) представити суть того антаґонїзму. А се мусимо сказати, що ми по його виводах ще богато меньше як передше можемо бачити приневолюючі причини, з яких мали би себе поборювати русофільські і українські Русини. Обі ґрупи є національні; також і Русини не заперечують фільольоґічного і етнольоґічного зближеня між Росиянами а Русинами і також Марков мусить признати, що до мови істнує найменше диялектична ріжниця. Але то стверджене політично є зовсім без значіня. Ми вкажемо лиш на політичні і суспільні до тепер ще не поконані ріжниці між долїшними Нїмцями а горішними. Австрийські Русини належать в кождім разї до одного і того самого пня.

Але коли русофіли звернули свій зір на російський народ і сподївають ся звідти свого національного спасеня, відживає в Українцях знову стара демократична ідея свобідної України. Українцї є прихильно настроєні до Австриї, вони ненавидять російський царизм як гнобителя свого народу так само як польську шляхту. Вони поборюють також „нову еру“ згоду з Поляками пропаґовану „Старорусинами“ на ґрунтї клерикалїзму.

Вони є чесними прихильниками національної автономії і хотять під її опікою не лиш удержати свій старий, сильний нарід, але також здійснити свобідні, демократичні сильно социялїстичні ідеали України.

Послїдні вибори показали, що подавляюча більшість Русинів стоїть за українськими партиями а не за поборниками російського царизму a la Марков. Треба лише бажати, щоби той сильний, прирідно обдарований нарід як найскорше поборов сей дрібничковий сепаратизм. Як раз доспіє пізнанє або буде досить дорого окуплене, що найлїпшою охороною всякої народности є демократия тодї також нашим нїмецьким партиям буде пишний український нарід милїйшим більш цїненим союзником, як Польща, котру не мож відорвати від її шляхотської олїґархії і єзуїтизму. Але тодї не повинні ми потребувати розвязувати тяжкого питаня, чи наші союзники є Росияни чи Русини.

Москвофільсько-польський алїянс в ґімназиї.

З Бучача пишуть: Москвофільський нарибок тутешної ґімназиї, вихований під покровом дир. Зиха господином проф. Гецевом в школї і поза школою в бурсї общества Качковського, яка стала ся справдїшним огнищем руссофільського руху між молодїжию, постановив за приводом таких-же закукурічених „юношів“ инших ґімназий а головно за принукою Гецева і також під покровом Зиха відсьвяткувати память звісного ренеґата і відступника від русько-католицької церкви, Наумовича та російського поета Пушкина — кождого з них осібними вечерницями. Наперед про що вже була допись в „Дїлї“ —має відбути ся величавий концерт в честь Наумовича, вже й розпочали ся потрібні до того проби і заходи. Від кількох тижнїв питомцї бурси Качковського, що завдяки влїзливости і протекциї Гецева у учителїв Поляків переходять з кляси до кляси „на инші руки“, тільки й роботи мають поза шкільною наукою, що „изъученіе русскихъ“ пісень і „русскихъ“ деклямаций. Звичайно всяка наука в зовсїм чужій мові іде дуже пиняво — так і з тим „изъучені“-єм: до нинї мимо всяких зусиль і старань „русскіе юноши“ стільки навчили ся, що концерт в честь сподвижника русских ідей в Галичинї, Наумовича, відбуде ся аж в найблизшу суботу по сьвятах, замість 10 с. м. Що отся москвофільська манїфестация приготовляє ся під протекторатом дир. Зиха, сьвідчить про се наглядно слїдуючий факт: Один з учеників VII кл. горячий приклонник Гецевих гец і аґітатор його при виборах, в пропаґандї „русскихъ“ ідей посунув ся до такої безличности, що старав ся втягнути до участи в вечерницях в честь Наумовича богато ученників Русинів. Однак заходи „настоящого русского юноши“ в тім напрямі зовсїм не повели ся, ще й дістав від Ом. Масляка ученника V кл., таку відправу і науку, що мусїв пожалувати ся Гецеву, який зараз в тій справі віднїс ся до дир. Зиха. І кличе Зих О(м), М(асляка) до канцеляриї та питає: „Jakież tam w bursie pieśni śpiewają, że ty się boisz abyś się nie zaraził i nie chcesz brać udziału w wieczorku, przez tę bursę urządzanym?!“ — На те О. М розповів все докладно, що в бурсї Качковського дїє ся, як там Гецев з кількома своїми приверженцями на силу вщіпляє в молодечі серця кукіль зради і ренеґатства, та вказав при тім, як взагалї між учениками ширить деморалїзацию тота шайка хулїґанів. Зих слухав уважно про подвиги Гецева і витресованих кількох перевертнїв, а вкінци заявив, що про правдивість наведених О. М-ом фактів розвідає ся у Гецева. З того часу минуло вже два тижнї, а якось не чути, як виправдав ся Гецев перед Зихом з закинених йому вчинків — цїла справа з ним, убута і велить вона лише впевнити ся в здогадї, що Зихови, завзятому польському шовінїстови, що більше часу тратить на полїтику і польованє чим присьвячує його своїм обовязкам в школї, тому загорілому вшехполякови як-раз на руку Гецева робота. Зихови власне о то ходить, щоби руська молодїж через москвофільську полїтику марнувала ся, щоби тим псували ся її характери й руйнували ся еґзистенциї що — розуміє ся — осягне він, коли Гецеву полишить у всім як найбільшу свободу. Дир. Зих знає добре, котрі ученики-Українцї „займають ся полїтикою“ т. зн. котрих батьки і родини при виборах не хрунять і в своїх громадах поборють хрунївство і кириню всїми силами. Але за то той сам Зих нїчо не хоче знати, як проф. Гецев тягає ся з учениками по вічах, і ось не давно (22. марта) був з обома Кенсами, учениками VII кл., на отвореню читальнї в Космиринї. Дир. Зих знає тільки учеників-Українцїв проганяти з ґімназиї, котрих подозріває, що „więcej pilnują polityki niż książki“, а на прогнаних виписує такі реляциї до краєвої ради шкільної („Мол. Україна“ 1905 ч. 1), що вона підвисшує все кару з ласки два рази так, що нераз проганяють ученика з кількох, або й з усїх галицьких ґімназиї. Той Зих, як звичайний московський ступайка, не соромить ся й перед таким способом, що ученикови, котрого прогнав а хоче, щоби рада шкільна зарядженє се його потвердила, підсуває до підпису головний вже протокол усилує його підписати, відгрожуючи ся, що в противнім разї не видасть йому себто прогнаному ученикови потрібних документів. Так то поступає Зих з учениками-Українцями, бо за мало йому ще сего, як нищить їх при клясифікациї Гецев. В сїм пр. роцї в першім півроцї в однїй тільки VII б) кл. аж пять учеників-Українцїв дістало недостаточну ноту з обох або лиш з одного предмету, яких там Гецев вчить, а кількох ледви удало ся від „сінґля“ виратувати. З кінцем року шкільного, як відгрожують ся „кузинки“ Гецева, ще більше „шпіонів“ дістане злу клясу, а пильність їм на нїчо не придасть ся! А Зих з вдоволенєм глядить на таке поступованє Гецева, та нишком тїшить ся що москвофільсько-польський алїянс в полїтицї також в школї приносить успішні плоди. Обовязком наших послів є заняти ся близше отсими відносинами в бучацькій ґімназиї, знову внести відповідну інтернацию до мінїстра просьвіти, та поурґувати його, що стало ся з внесеною вже в тій справі інтерпеляциєю 12. грудня 1907 р. *К.*

*) Die „Russische und ukrainische Idee in Oesterreich“. Von Dr. Dimitri Markow. Wien C. W. Stern. 60 сотиків.

НОВИНКИ.

— **Хотять здурити сьвіт.** Вся пруська преса станула з нагоди убитя Потоцького по сторонї Русинів. З огляду на се одна польська часопись в Берлїнї вказала на потребу виданя „міродайними“ польськими кругами у всїх европейських мовах публїкациї, яка „вияснила би“ польсько-руські відносини „в спосуб згодни з ржечивістосцьон“... „Słowo polskie“ замічає на се, що виданє такої публїкациї наступить в найблизшім часї. В тій публїкациї мають Поляки виказати звязь між пруським гакатизмом а „українською анархією“... Можна уявити собі наперед, кілько бріхонь та перекручень фактів пустить та брошура у сьвіт. Обовязком компетентних руських кругів також виладити брошуру в тій самій справі і розкинути її по всїй Европі, щоб відразу спаралїжувати роботу польських дурисьвітів. Можна-б зробити се, навіть не ждучи на появу калюмнїяторської публїкациї польської, поки руський нарід ще на дневнім порядку европейської опінїї, не всюди маючої про нас належите понятє.

— **Rabies Riccina.** Пишуть нам: Говорять, що наймстивійший нарід то Італїянцї а наші люди инакше собі не уявляють „Талїяна“ як з ножом за холявою. І в тім таки велика правда. В старосамбірськім повітї єсть старостою ославлений Річчі, походженя „талїянського“. Хоть зріс в Галичинї і по матери Польщі єсть бастардом, мимо то інстинкти низької мести у нього цїлком не затерли ся. І противно інстинкти ті змогли ся до такої сили, що просто ганьбою єсть для державної адмінїстрациї, аби такий чоловік занимав становище повітового старости. Для ілюстрациї наведемо факти лише дотично одного чоловіка. В старосамбірськім повітї одною з найсьвідомійших громад єсть село Стрілки. Орґанїзатором там єсть сьвідомий селянин Василь Лабич. Того то Лабича Річчі чепив ся немов репях кожуха і всїх сил докладає, аби його не тілько знищити материяльно, але ще і до криміналу на як найдовше засадити. Цїль його така, щоби тим відстрашити других хлопів від полїтики. Як відомо, парляментарні вибори переведено в тутешнім повітї серед нечуваних насильств а специяльно дїяли ся такі насильства в Стрілках. Лабич в приватній розмові назвав ті вибори злодїйськими а тих, що ті вибори переводили, злодїями. Тим учули ся ображені Річчі і концепіст Зелїнський і на донесенє жандармериї внесли скаргу о обиду чести. Старосамбірський суд засудив Лабича на 14 днїв арешту, але він вніс відклик і в Самборі його увільнено. Боронив його пос. д-р Стахура. Утїшений Лабич увільненєм забавляв ся раз в коршмі і між иншим сказав, що таки доказав злодїйство старостї і його комісарови. На донос жандармериї Річчі заскаржив другий раз Лабича о образу чести і старосамбірський суд засудив його на три тижнї арешту. Лабич вніс знова відклик, але тим разом трибунал в Самборі вже його не увільнив, лише зменшив кару на 5 днїв. Тут зазначимо, що посол д-р Стахура і тим разом дуже сьвітло боронив Лабича і то цїлком безплатно. Скоро Лабича засуджено — Річчі сейчас віднїс ся з уряду до шефа відділу забудованя потоків, щоби Лабича віддалив із служби дозорця забудованих потоків і шеф. хоть Русин, мусїв вдоволити мстивому старостї. І не досить на тім. Тепер видає процес за процесом бідному чоловікови, аби тілько вдоволити своїй мстивости. Недавно було подане в „Дїлї“, що против Лабича вплинуло було аж два донесеня карні до повітового суду в Старім Самборі: одно, будьто-би підчас соймових правиборів розпоював людий в Лопушанцї, а друге, що жандарм придибав його десь пяного. При першій розправі показало ся, що людий розпоювали старостинські аґітатори, Лабича увільнено, але аґітаторам нїхто і слівця одного за те не писнув. При другій розправі на зізнанє жандарма, Лабича засуджено на підставі закона против піянства з 1877 р. Минувшого року було подане в „Дїлї“, якто панове урядники в Старім Самборі напивали а судя Лїшка бив ся навіть з о. Куцїйом, та якось за те жадному і волос з голови не впав а хлопа, що може більше бідою своєю а нїж горівкою впив ся, зараз і засуджено. При послїдних соймових виборах при помочи війта переведено в Стрілках дуже шахрайські правибори. За те невісти в найблизшу недїлю станули лавою в дверех церкви і недопустили до церкви двох хрунїв а братство викинуло їх з поміж себе. Староста Річчі знова добачив в тім руку Лабича, братчиків заскаржено до суду, але розправа знова скінчила ся увільненєм оскаржених. Аж гидь пориває, що староста, ц. к. урядник, так процесує невинних людий!

— **Віддовженє урядників.** З Відня доносять, що правительство удїлило остаточної концесиї на кредитове заведенє віддовженя урядників. Заведенє розпічне свою дїяльність в маю с. р. Основний капітал тої інституциї буде виносити півтора мілїона корон а буде ще підвисшений до трьох мілїонів. Банк має право видавати довжні листи з пупілярним обезпеченєм. До з'орґанїзованя сеї інституциї причинили ся головно мінїстри д-р Коритовський і д-р Ґесман. Офіцияльна назва банку така „Erste österreichische Beamten-Kreditanstalt“. Вільно йому видавати 20 разів тілько облїґаций, що виносить основний капітал, отже вже на сам початок може удїлити позичок на 30 мілїонів, пізнїйше на 60 мілїонів корон. Процентова стопа буде виносити найвисше 6 до 7 прц. Позички буде можна сплачувати в часї 10, 15 і т. д. лїт. Прим. сплата 1000 корон буде виносити в часї 10 лїт 140 корон річно, в часї 15 лїт 110 корон річно. Концесию на той банк дістав урядник віденського маґістрату д-р Філїп.

— **Самоубийства.** В каменици при пл. Стрілецькій ч. 2 кинув ся вчера вечером з другого поверха на подвірє 20-лїтний зарібник Н. Зальцман, син шевця, посварившись з жінкою та родичами. Убив ся на місци. — В домі при ул. Підзамче ч. 9 повісила ся на гаку в кухни 30-лїтна швачка Казимира Вінчура, що мешкала з матїрю. Причиною самовбийства була невилїчима грудна недуга.

— **Нова повість Толстого.** Петербурські часописи подають вість про нову повість Льва Толстого, що буде мати заголовок „Отець Сергій“. Зміст повісти такий: Молодий офіцир ґвардиї заручив ся з молодою панною з високих товариських кругів. Перед вінчанєм довідуєть ся, що його суджена є любовницею одного з великих князїв. Зриває з него, покидає службу і вступає до монастиря, принявши чернече імя Сергія. Монастирська тишина впливає цїлющо на його душу, але цїлковитого спокою ще йому не приносить. Отже йде Сергій на пустиню і там веде строго аскетичне житє. Слава його сьвятости розходить ся швидко по околици; сїльське населенє спішить до о. Сергія по раду, слова науки й заохоти... Інформациї преси стверджують, що перший том повісти, що з'ображує „проповідничу дїяльність“ Сергія, виповнений його розмовами з селянами, буде належати до найзнаменитших творів Толстого. Другий том розпочинаєть ся описом товариських сходин в однім з дистинґованих домів провінціональної столицї недалеко пустинї о. Сергія. Його особа є предметом розмов і спорів. Одна з дам, велика красавиця, каже, що без труду удасть ся їй „завернути голову“ пустинникови. Стає заклад: спокусниця удаєть ся на пустиню в часї страшної бурі і просить о захист. Пустинник побіджує покусу в хвилї, коли зачинає їй піддавати ся, хапає сокиру і відтинає собі палець; упокорена спокусниця з соромом покидає пустиню. Слава о. Сергія зростає чимраз більше; з далеких міст удають ся до нього прочане. Оден купець приводить навіжену доньку і просить „чудотворця“, щоб днем і ночию відмовляв над нею молитви. Але Сергій сим разом не годен опанувати своєї пристрасти. Піддаєть ся їй і в розпуцї, скажености та відходячи від змислів, тою самою сокирою, якою колись приборкував покуси тїла, убиває нещасну дївчину. Потім покидає пустиню та йде в сьвіт, без шляху й мети.. Повість Толстого вже викінчена, однак буде друкувати ся згідно з бажанєм автора аж по його смерти.

— **Памятники для жертв атентатів.** Як звісно, для вел. кн. Сергія, московського ґенерал-ґубернатора, убитого перед двома роками бомбою за зьвірські лайдацтва, яких допускав ся на російських горожанах, поставлено памятник на тім місци, де він згинув. В середу відбуло ся торжественне відкритє сего памятника в присутности представників царського двора, вдови по убитім і инших визначних осіб. — Для небіщика Потоцького хотять Поляки також поставити памятник і то на ґубернаторських валах, напротив намісництва. Урядники намісництва вже збирають складки на сю цїль.

— **Чорна рука.** Італїянський мілїонер Паскаль Патті в Ню-Йорку, котрого називано італїянським Морґаном, замкнув дня 24 м. м. свій банк зі страху перед „чорною рукою“. Ся розбишацька орґанїзация переслїдувала банкира своїми листами, домагаючи ся окупу. Патті довший час оплачував ся, коли однак перестав, кинено під його двері бомбу, що наробила величезного спустошеня. В три тижнї потім якийсь Пелєтро війшов до банку з добутим револьвером і знов зажадав гроший. Однак Патті положив його трупом вистрілом з револьвера. Тодї банкир дістав від чорної руки на письмі засуд смерти. Не могучи знести довше безнастанних замахів на своє житє, Патті рішив ся на два тижнї завісити всї виплати, замкнути свій банк і в безпечнім укритю переждати небезпеку. Тимчасом се усе, показало ся, зробив пан „банкир“ з обчисленєм. Коли відчинено „каси“ банку, показало ся, що у них буйні вітри з пусткою розмавляють, ба навіть і на свої каменицї пан банкир позатягав позички і позбиравши так гроші драпнув, де перець росте. Ся подія викликала поміж італїянським населенєм, що складало у Паттія свої дрібні ощадности, величезне пригнобленє.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Лазарева, Теод. (лат. Вел. Суб. Апол.). Позавтра, недїля цьвітна, Евтихія, (лат. Великдень).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Екс. намісник в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду що крім вівтірка від 12. год. в полудне. дня

□ **З тов. ім. сьв. Петра в Перемишли.** На засїданю видїлу дня 2. с. м. роздїлено безворотні запомоги в сумі 3.700 кор. отсим церквам: в Балигородї, Довгомостисках і Волосткові по 500 К., в Баличах і Павлокомі по 600 К. в Болестрашичах 700 К., в Плешевичах ад Биків і Тиневичах ад Порохник по 150 К. — Видїл придїлив церкві в Болестрашичах більшу запомогу, длятого, бо се одинока парохія, в котрій много селян вступило в члени товариства. При тій нагодї просимо руську інтелїґенцию о приступлюванє в члени нашого товариства.

> **Ювилейний Альманах віденської „Січи“** вже друкуєть ся. Передплата вже замкнена. Від тепер вже не можемо приймати по 5 корон за примірник; щоби одначе улекшити ВП. Редимцям набутє сеї інтересної книжки, порішили ми побирати аж до хвилї, доки книжка не видрукує ся, знижену цїну 6 корон і 50 сот. на почтову пересилку. По виходї книжки виносити-ме її цїна 8 корон. Хто би з ВП. Передплатників бажав одержати оправлений примірник, зволить нас об тім завчасу повідомити і надіслати додаток за оправу: 1 кор. за звичайну, 2 кор. за лїпшу (з золотими витисками). Так само просимо усїх тих, що не заплатили ще цїлої передплати, щоб нам надіслали решту, бо ми булиб змушені стягнути її в дорозї послїплати і наразити їх на значнїйший видаток. Відень, 14. цьвітня 1908. За Редакцийний Комітет: *д-р Зенон Кузеля,* Wien I. Universitätsbibliothek, *Микола Чайківський.*

□ **Похибки друкарські.** У вчерашнім фейлєтонї д-ра І. Копача п. з. „Знанє фільозофії на Руси“ просимо справити отсї важнїйші похибки друкарські: 1 шпальта стих 18 з гори має бути „зроджений“ місто „зводжений;“ 4 шп. ст. 10 з гори м. б. „растѣкашеть ся“ м. „растѣкатеть ся“, ст. 19 з гори м. б. „подає“ м. „надає“, ст. 8 з долини м. б. „бистротою“ м. „бистрого“, а ст. 1 з долини м. б. „науцї“ м. „нациї;“ шпальта 5 ст. 1 з гори м. б. „осмомислїє“ м. „осмомисленіє“, ст. 7 з гори м. б. „Арийцї“ м. „Азийцї“, ст. 13 з гори м. б. „цит. м.“ м. „в. с.“, ст. 27 з гори м. б. „Порхвирія“ м. „Порхиврія“.

Урядові вісти:

Іменованя. Цїсар надав старшому радникови намісництва, Сильвестрови Гавришкевичеви, з нагоди перенесеня його в постійний стан спочинку титул радника двора.

Краєва рада шкільна постановила будову 1-клясової школи в Беремівцях зборівського округа і 2-клясової школи в Кнїселї бобрецького округа, обі при підмозї з краєвого шкільного фонду, та з'орґанїзувала 1-клясові школи в Тишівници і Межибродах стрийського округа і Хлївисках самбірського округа.

Померли:

Мельцьо Кархут, ученик III кл. народно школи, син одинак о. Спиридіона Кархута, директора руської жіночої ґімназиї у Львові, помер дня 16 с. м. в 9 роцї житя. Похорон відбуде ся 18 с. м. по пол. з дому жалоби при ул. Супінського ч. 24. В. й. п.!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 17. цьвітня 1909.

Заворушеня в Перзиї.

Урмія (ТКб.). Положенє в тутешнім окрузї викликує обави. В послїдних двох днях убито звиш 20 осіб. Рух торговельний в застої. Онодї доконано нападу на 4 села, притім 8 осіб убито, 11 зранено і зрабовано 1500 озець. Жителї сїл втїкають до міста.

Петербург. (ТКб). З причини нападу на перській граници мінїстер заграничних справ вніс через російського посла в Тегеранї представленє і зажадав енерґічного приборканя ватаг. Перський мінїстер прирік се зробити. З Баку та инших кавказьких міст вислано підмоги на перську границю.

З Росиї.

Петербург. (Ткб.) Унїверзитетська молодїж віддала під товариський суд студентів з Конґресівки, що не піддали ся солїдарности що-до бойкотованя викладів.

Петербург. (Ткб.) Додаткові переговори що до жаданої Японією зміни російсько-япанського договору в справі риболовства на бажанє Столипіна остаточно зірвано. Експерти вже виїхали.

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних“ з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Видїлом Товариства „Просьвіти“ на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних“ під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і ґрафікою, б) великі букви друком і ґрафікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути подїлений на 30 лекций і узглядняти пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обєм букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта“.

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта“.

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 12/4 до 17/4 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·75	12·—	Ріпак зимов.	13·75	14·—
Жито	10·—	10·25	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·50	7·75	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·—	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·75	8·—	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·75	11·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	47·50	62·50
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	57·25	57·75
Вика	5·75	6·25			
Конїчина чер.	95·—	105·—			
„ біла	35·—	45·—			
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус екс-континґ.	38·25	38·75
Тимотка	32·50	35·—			

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 17. IV. Никола Стадник, Перемишль; Микола Марак, Гусятин; Денис Добромильський, Чортків; Бронислав Карч, Краків; Іван Яримович, Підгайцї; Мария Алексевич, Батятичі; Данько Свищ, Борислав; Володимир Кітик, Сянік; Александер Курій, Буськ.

Надіслане.

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 9—?

прийме місце в канцеляриї адвокатській.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Високоповажана Панї!

Маю честь поручити Впов. Панї на надходячий сезон, мій богато заосмотрений

САЛЬОН МОД

в найновійші француські моделї і анґлїйські, лїтні капелюхи і жалобні в цїнї від 6 корон почавши Гальки, блюзки люстринові і боа всякого рода по цїнї конкуренцийній.

В надії, що Впов. Панї зволять ласкаво відвідати мене в цїли поробленя замовлень. 409 4—4

Позістаю з високим поважанєм

Антонія Глинська *ул. Хорущина ч. 13 у Львові.*

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській,

Ґі де Мопасан.

41)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

— Ані! Ані! моя дорога, моя дорога Ані!

Тодї вона пробувала засьміяти ся, говорячи таким непевним голосом як заплакана дитина:

— Ах! скажіть менї лише, що Ви мене ще трохи любите!

Він зачав її знова цїлувати.

— Алеж я Вас люблю, моя дорога Ані!

Вона піднесла ся, сїла собі опять побіч нього, взяла його за руки, глянула на нього і зачала говорити з жалем:

— Ми вже так довго любимо ся. Се не повинно так погано кінчити ся.

Він спитав ся, пригортаючи її до себе:

— І чому би воно мало скінчити ся?

— Тому, що я вже стара і що Анетта занадто подібна до мене з тих часів, коли Ви мене пізнали!

Тепер знов він приложив палець до її уст кажучи:

— Знова? Прошу Вас, не говоріть про се більше; клену ся Вам, що Ви помиляєте ся!

Вона повторила:

— Коби Ви мене ще хоч трохи любили!

— Алеж я Вас люблю!

Відтак сидїли мовчки ще довго, держучись за руки. Обоє були дуже зворушені і дуже сумні.

Вкінци вона перервала сю мовчку, кажучи:

— Ах! ті дни, що менї ще призначені до житя зовсїм не будуть веселі.

Я доложу всїх сил, щоби їх Вам осолодити

Сумрак вечірний розстелював свою тїнь по сальонї, овивав їх помалу шарою мракою осїнних вечерів.

Годинник задзвонив.

— Ми вже тут довго сидимо — сказала вона. — Мусите вже йти, бо вони кождої хвилї можуть вернути, а ми мабуть не дуже спокійні!

Він встав, обіймив її, поцїлував її в уста як за добрих часів, відтак перейшли вони оба сальони, держучись під рамена як муж і жінка.

— До побаченя, мій дорогий.

До побаченя.

І портієра запала за ним.

Він зійшов по сходах, скрутив в сторону Магдалини, пустив ся в дорогу не знаючи, що робить. Ноги йому омлївали, а горяче серце тьокало так, начеби йому хто запаленою шматою потрясав в грудях. Через дві години, а може три або й чотири, він ішов наперед себе такий пригноблений морально і фізично, що мав лише як раз стільки сили, щоби ставляти одну ногу перед другою. Відтак вернув домів, щоби думати над своїм положенєм.

Отже він таки любив сю дївчину! Він тепер розумів всьо, що він відчував побіч неї, зачинаючи від того проходу по парку Монсо, коли то перший раз пізнав в її устах той самий голос, що давно, давно розбудив йому серце, розумів, як та давна, ще не погасла, ще не зовсїм застигла любов зачала помалу відсьвіжувати ся, а відтак поплила бистрою струєю і нїчо вже не було в силї спинити її, хоч як він не хотїв до того признати ся.

Що тепер робити? Що він взагалї міг зробити? Коли вона віддасть ся, він буде старати ся бачити її як найрідше і тільки всього. А за той час треба буде дальше ходити до того дому, щоби нїхто не завважав нїчого, і зберегчи свою тайну перед сьвітом.

Він обідав сегодня в своїй хатї, що йому нїколи не лучало ся. Відтак казав розпалити в великій печи свого ателїє, бо на ніч заповідав ся мороз. Він казав навіть засьвітити павук, наче би бояв ся темноти, і замкнув ся. Яке дивне, яке глибоке, фізичне зворушенє, який важкий сум давив його! Він чув се в горлї, в грудях, в усїх, ослаблених мязах, так саме як і в душі. Стїни кімнати пригнїтали його; цїле його житє, житє артиста і чоловіка містило ся серед тих чотирех стїн. Кождий мальований начерк, завішений в ателїє, пригадував йому якийсь триюмф; кождий мебель давав йому якийсь спомин. Але триюмфи і спомини — се все були минувші річи. Його житє? Як воно тепер видавало ся йому коротке, порожне і повне. Він малював образи та образи, тягом образи — і любив одну женщину. Він пригадував собі вечери найвисшого одушевленя по сходинах в тім самім ателїє. Нераз ходив він цїлими ночами, так цїле його єство було переповнене щастєм і радостю. Радість щасливої любови, радість сьвітових триюмфів, упоєнє славою виповнили деякі незабутні хвилї його житя.

Він любив одну женщину і та женщина любила його. Від неї одержав він се хрещенє, що відслонює чоловікови утаєний сьвіт чувств і розкоші. Вона отворила його серце майже силоміць, а тепер він не міг його назад замкнути. Инша любов проти його волї дістала ся через сой отвір! Инша, а радше та сама, відігріта новим лицем, та сама, але збільшена цїлою тою силою, цїлою сею конечною потребою любити, яка зростає в нас на старість. Отже він любив сю дївчину! Не було що боронити ся, перечити, бороти ся, він любив її з розпукою, бо знав, що не викличе у неї нї крихитки милосердія, що вона нїколи не довідаєть ся про його страшне горе, що хто инший мусить оженити ся з нею Сеї думки він нїяк не міг відігнати від себе, вона вічно вертала ся, вічно мучила його, а йому хотїло ся вити як та собака привязана до ланцюха, бо він чув ся так само немічний, так само обезсилений і прикований. Рознервований чим раз більше, в міру як роздумував над своєю долею, він ходив великими кроками по просторій кімнатї, осьвітленій наче на яке сьвято. Вкінци не могучи дальше терпіти болю сеї відсьвіженої рани, він пробував втихомирити її споминами своєї давної любови, затопити її в памяти своєї першої великої пристрасти. Він пішов до шафи і витягнув копію портрета ґрафинї, котру він давнїйше зробив для себе, положив її на підставцї, сїв собі напротив і вдивив ся в неї. Він пробував оживити в душі сей портрет, бачити ґрафиню такою, яку він любив колись. Але се все Анетта виринала на полотнї. Мама десь відійшла, щезла кудись, лишаючи на своїм місци се друге лице, так дуже до неї подібне. Се була ся дївчина з трохи яснїйшим волосєм, з більше дитячим усьміхом, більше шутливою міною і він чув добре, що тїлом і душею належить до сего молодого сотворіня, так як човно належить до хвиль, так як він нїколи не належав до тамтої!

Тодї він встав і, щоби не бачити сего привиду, обернув образ. А що безмежний сум огортав його цїлого, він пішов до своєї спальнї і принїс відтак до ателїє шуфляду бюрка, де дрімали всї листи графинї. Вони спочивали там наче в ліжку, одні на других, творячи грубу верству тононьких листків. Він встромив обі руки в сей довгий роман, що розказував про них, в сю купіль їх довгих зносин. Він споглядав на сю тїсну, деревляну домовину, де лежала цїла ся маса здушених коверт, на яких було написане його імя, все лише його імя. І він подумав собі, що цїла любов, горяче привязанє двох естеств до себе, цїла істория двох сердець була записана на сих хвилях пожовклого паперу, позначеного червоними печатками; а похиливши голову почув він запах старини, сей мелянхолїйний запах старих, замкнених паперів.

Він хотїв прочитати деякі з них і встромивши руку на саме дно, витягнув жмінку найстарших листів. В міру як він їх отвирав, всїлякі спомини виходили з них і зворушували йому серце. Він пізнавав багато таких листів, які він носив цїлими тижнями при собі, а їх дрібненьке письмо говорило йому такі солодкі річи, пригадувало такі приємні хвилї, тепер вже давно забуті! Нараз найшов він між листами гарну, гафтовану хустину. Що се такого? Він подумав хвилинку і пригадав собі! Одного разу вона плакала у нього, бо була трохи заздрісна; і він вкрав їй на памятку сю хустину намочену слезами!

(*Дальше буде.*)

При закупнї товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Молода вдовиця з родини сьвященичої прийме місце до заряду дому або до торговлї за кавциєю. Poste restante „Надія“ Самбір 517 1—3

Півець церковний уміючий провадити хор, касу, крамницю і пасіку пошукує місця від Томиної недїлї. Ласкаві зголошеня Стефан Бартків, Нівра п. Єрманівна. 518 1—?

Товариство „Самопоміч“ в Бродах пошукує іспитованого бухальтера до веденя дїл Товариства. Потрібний чоловік старший за кавциєю тисяч корон. Платня перша 110 корон місячно по роцї стабілїзация. 511 2 3 **Дирекция.**

Ученик V. кляси ґімназ. зараз може виїхати на село і приготовити ученика I або II кляси до ґімназиї „Інструктор“. Близша відомість у терціяна „Народний Дім“ ґімназия філія.

МАЄВА БРИНДЗЯ найлїпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Баторого ч. 2. 2—12

Вина, руми, горівки і коняки на сьвята найдешевші і найлїпші лише в торговли Леонарда Солецкого, Львів, Баторого 2. 498 4—4

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Солеського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Відновляє, золотить іконостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул. Руська 20. 16—?

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львов ул Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18?

ПОВОЗИ всїлякого рода нові як також уживані а то: ляндари, ляндолети, карити, фаєтони, півкриті і отверті фаєтони до поводженя мужеські і дамські, тарантаси, візки угорські, промислові вози, поручає по цїнах конкуренцийних **М. Нас Львів, Шпитальна 28.** 445 5 5

Цукорня Е. Росевич в Перемишли поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї висилає найдокладнїйше відворотною почтою. 487 4—5

Мука подешевіла лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою **КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН** (VÖLKER) зістав перенесений до **Пасажу Міколяша.** 505 2—15

ТОРТИ по 1 зр., баби, плацки по коронї. Цукрів фунт 80 кр. Тїсточка по 3 крейцарі в цукорни Трочиньского, Львів, улиця Фредри. 497 2 5

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ **ЯРОСЛАВ.**

Бухгальтер іспитований до веденя книг і кореспонденциї дістане місце зараз в Домі торг. пром. **„Достава“ в Станиславові.** Оферти з поданєм сьвідоцтв, висоти кавциї і платнї належить вносити до 1. мая с. р. на руки Дирекциї „Достави“. Першеньство мають обзнакомлені з торговлею церковних річий. Платня після умови. 514 2—3

Знамениті, випробовані ДРІЖДЖІ по цїнї: 2·80, 2·40. 1·20 кор. за кл. *поручає у всїх своїх складах* 448 4—5 **Народна Торговля** НА СЬВЯТА: МУКА, КОРІНЄ, НАПИТКИ і пр.

Герб України переписний листок 20 с. і портрет величини 30×24 1 К. Герб сей Лев і сьв. Михайло зладжений є в 17 красках і можна його вишивати на ручниках, обрусах і т. п. *Набути можна в* **„Сокільскім Базарі“** *Львів, ул. Руська ч. 20.* 122в 10—?

Ч. 33 491/908.

КОНКУРС.

З початком шкільного року 1908/9 наданих зістане пять місць фундацийних галицьких в ц. і к. військових закладах виховавчих і наукових.

Услівя принятя оголошує ся рівночасно в „Ґазетї львівській“, як також в наукових закладах висших, середних і нисших.

Реченець вношеня подань до краєвого Видїлу кінчить ся з днем 10 мая 1908.

519 1—3 *Пйотровський.*

Найлїпші анґлїйські ґумові накидки від К. 36 — до 45. Пелєрини для Пань, Панів і дїтий. Лїберийні плащі. Головний склад шведських кальошів, лїнолєум, церат, непромакальних плахт поручає найдешевше **С. Кріммер і Сп. у Львові** пл. Галицька, француський готель. Замовленя з провінциї поладжує ся відворотно. 491а 2—3

Оголошенє лїцитациї.

Маючи віддати до повзятя будову школи мурованої в Зїболках повіт Жовква, містячу в собі три салї наукові і мешканє для учителя оголошує ся нинїшним лїцитацию через письменні оферти, котрі вносити належить до 21. цьвітня 1908 р. до 12 в полудне до Ради шкільної місцевої в Зїболках п. loco.

Квота викликаня виносить 21.013 К 28 сот. Пляни і кошторис будови є до перегляду в Урядї громадськім в Зїболках.

Зїдолки дня 13. цьвітня 1908. 508 3—6

ОПТИК І МЕХАНІК Маврикий Боскович від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому **до будинку Гал. Банку Гіпотечного** ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 11—30

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада Надзираюча „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Тернополи повідомляє по мисли §. 46 статута, що X. Загальні, звичайні Збори того Товариства відбудуть ся дня 15 мая 1908 о годинї 2 по полудни в Тернополи в великій сали Руської Бесїди при улицї Міцкевича ч. 3 з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2) Звіт Ради Надзираючої і Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3) Звіт комісиї ревізийної і принятє до відомости білянсу за рік 1907, котрий члени Товариства переглянути можуть вже тепер в канцеляриї Товариства в годинах урядових.
4) Рішенє що-до подїлу зисків за рік 1907.
5) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 1 заступника на 6 лїт.
6) Вибір комісиї ревізийної на рік 1908.
7) Внесеня Ради Надзираючої, Дирекциї і членів.

Для леґітимациї кождий член, беручий участь в загальних зборах, має виказатись своєю книжкою удїловою.

Тернопіль дня 14 цьвітня 1908.

о. Дамян Лопатинський предсїдатель. *Омелян Терлецький* секретар. 12 2 3

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори стоваришеня господарського „РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ“ стов. зареєстров. з ограниченою порукою в Золочеві відбудуть ся в пятницю дня 1 мая 1908 від години 3 з полудня в льокали Стоваришеня (де була перше почта) з отсим порядком дневним:

1) Звіт управи з дїловодства за рік 1907.
2) Звіт Ради з замкненя рахунків і білянсу за рік 1907.
3) Вибір доповняючий двох членів Ради стоваришеня в місце уступивших о. о. Евгена Громницького і Петра Петрицї.

Замкненя рахунків і білянс за р. 1907 лежить до перегляду в бюрі Стоваришеня від години 3—5 з полудня. 520 1 3

о. Антоній Янович заступник голови Ради. *Данило Безпалко* за секретаря Ради.

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий, під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше **„АЛЇАНЦ“** Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти. Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,00.000·00. ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ **Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.** *Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями.* 303 6—44

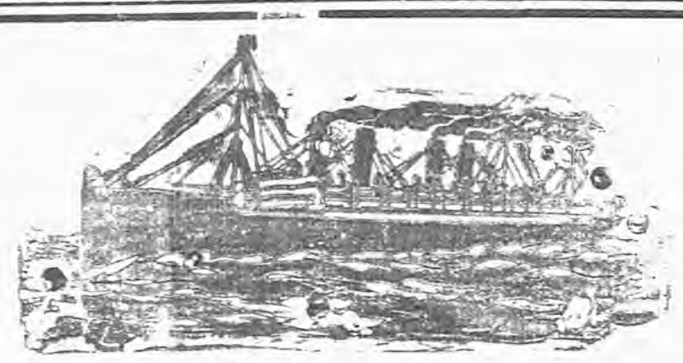

до Америки Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д. **з Галичини і Буковини** найдешевше перевозить *Перевозове товариство пароходів* **NORDDEUTSCHER LLOYD В БРЕМІ** В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами. Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до: **Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93.** 7

Касвін і Рогатин Станиславів банковий дім і контора виміни. Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних. **Продаж льосів на сплати ратами** після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків. **Сплати від 3 корон місячно н'горі.** Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу. Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158 Проспекти на жаданє даром. Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори „ІНСТИТУТА РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ в КОЛОМИЇ“ відбудуть ся в четвер дня 30 н. ст. цьвітня 1908 р. о годинї 4 по полудни в сали „Народного Дому“ [II. поверх] з слїдуючим порядком денним:

1) Вітворенє зборів.
2) Відчитанє протоколу послїдних звичайних загальних зборів.
3) Звіт комісиї ревізийної про рахунки Совіта за період адмінїстрацийний від 1903 до лютого 1907.
4) Звіт Совіта з дїяльности за рік 1907.
5) Звіт касовий Совіта за рік 1907.
6) Замкненє рахункове з року 1907,
7) Білянс маєтковий Інститута.
8) Буджет Інститута за рік 1907.
9) Справа:
   а) підвисшеня відсотків через Щадницю у Львові від позички 92.000 корон з $4^3/_4$% на $5^1/_4$% від ста;
   б) затягненя позички аннуітетовой в Щадници у Львові на $5^1/_4$%;
   в) затягненя позички 20.000 корон в Покутському Союзї кредитово-господарчім на $6^1/_2$%.
10) Вибір членів Совіта управляючого на рік 1908.
11) Внески членів.

Замкненє рахунків за 1907 р., білянс і буджет інститута виложені будуть від 15 до 30 цьвітня 1908 в льокали Покутського Союза де їх члени в годинах урядових переглянути можуть.

З огляду на важність справ стоячих на деннім порядку просить ся о як найчисленнїйшу участь членів.

Коломия дня 18 марта 1908 р.

Совіт Управляючий Інститута „Руський Народний Дім в Коломиї“.

Н. Лепкий предсїдатель. *Д-р Кульчицький* секретар. 397 1—2

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	з ноч
Кракова	5·50	8·55	1 30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3 51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1 46†	4·50	8 20
Брухович	10·05†	—	3 25	5·20	9·35
Зимної води	5·50	7·25	11·1	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	з ночи
Кракова	8 45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	8·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	8·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·13	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8 12	11·05	2·28	5·45	8·34
Брухович	05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від до 10/9 що день буквою д.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Манецкиї) Коперніка ч. 9.

Ч. 87. Львів, субота 18. н. ст. (5. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Не партия, а нация!

Керманичі польської національної політики в Галичині дуже часто роблять вражінє того божевільного, що одягши ся буцім-то в королївський плащ, грозить, що хто попаде в його неласку, тому зітне голову. Так само поводять ся керманичі польської національної полїтики в Галичині супроти нашого народу. Тим панам здаєть ся, що вони на всїх землях своєї колишньої Річи посполитої по крайній мірі такі пани, як старинні Римляни на завойованій териториї, на котрій вони витинали в пень місцеву людність, а на її місце поселяли римських кольонїстів, та що в їх руках лежить право і змога рішати про національний характер людности на землях їх колишньої держави так само, як прим. хлїбороб рішає про те, який рід збіжа має бути засїяний на його землї.

Лиш пригадаймо собі, скільки разів зміняли вони свої рішеня про істнованє або неістнованє нашого народу як самостійного національного орґанїзму! Щоб не сягати далеко в минувшість, зачнемо тільки від початку конституцийної ери в Австриї.

Отже стоячи на тім, що наш нарід на териториї колишньої держави мусить спольщити ся, що — говорячи словами Єжа - Мілковського — „польонїзация, се цивілїзацийна місия Польщі супроти України“, або — говорячи словами ренеґата Костецького — з нашого народу повинен повстати національний тип „gente Ruthenus, natione Polonus, — кликали вони в галицькім соймі; „Niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa!“ — позваляючи ласкаво „Moskwie“ зросийщити ту часть нашого народу, яка знаходить ся поза сферою їх історично-державних претенсий.

По тім, коли ті панове побачили, що наш нарід спольщити таки не дасть ся, налякали ся консеквенциї своєї заяви, бо ану-ж „Moskwa“ схоче прийти і забрати те, що не є Польщею. Тодї ті панове зволили ласкаво признати національну окремішність нашому народови, очивидно, з тим застереженєм, щоб він розвивав ту окремішність лиш на стільки, на скільки се лежить в польських інтересах та щоби все йшов разом з Поляками проти „wspólnego wroga“ до відбудованя історичної Польщі. Не могучи здавити нашого національного руху, хотїли його ті панове опанувати для своїх полїтичних плянів.

Але се також остало тільки „побожним бажанєм“, яке з кождим роком відходило що-раз далї в сферу нездїйснених мрій. Український національний рух, — мимо тих що-раз більших перешкод, які ставила йому польська національна полїтика в Австриї, і мимо ренеґатської дїяльности москвофілів — розвивав ся, ріс, захапуючи що-раз ширше і глибше нашу народню масу, аж в кінцї все, що живе і сьвідоме в нашім народї, що змагає до визволеня з-під чужого гнету, щоб свобідно розвивати ся до висших форм суспільного житя, стало під українським національним прапором.

Тодї ті панове, побачивши невмирущу силу українства з одного боку і з другого безплодність москвофільства, порішили занечистити нашу національну ниву москвофільською хоптою, знаючи дуже добре, що та хопта їм не страшна, бо її, позбавлену житєвої основи в народних масах, кождої хвилї легко вирвати, а ті шкоди, які вона при їх помочи нанесе українству, ослаблять його на їх користь, на користь історичної Польщі.

Ось так тепер вся польська преса за виїмкам социяльно-демократичної знов вертає до оклику Лєшка Борковського і видвигає на одиноких законних представників нашого народу в Галичині москвофілів, називаючи їх евфемістично „staro-rusinami“ та „narodowo-ruską partyą“ та вмовляючи в свою публику, що українство зовсїм не є національним табором, тільки якоють „коалїциєю неґацийних ґруп“ серед нашого народу, чимсь, „від чого увільнити ся є обовязком Русинів, а обовязком правительство помогти їм в тім“.

З таким поглядом на українство виступив учерашний „Przegląd“ (ч. 90 з 17 с. м.) в передовій статї п. н. „Partya ukraińska“. Зазначивши на вступі, що „руська суспільність в нашім краю розпадаєть ся на богато сторонництв, з котрих два є головні і собі ворожі: старорусини та українцї“, орґан польської східно-галицької аристократиї розхвалює перше всего „старорусинів“, щоб опісля в тім осьвітленю тим чорнїйше виглядали „українцї“.

Старорусини — пише він — „теперішного стану руської справи в Галичинї не вважають заогненим, навпаки стверджують, що всї власти руководять ся безсторонністю і справедливістю, а з другої сторони докладають зусиль, щоб той стан річий, все удосконалюючи ся, укріпив ся на все. Отже осуджують вони всї т. зв. „borby“, рільні страйки, уживанє релїґії до полїтичних демонстраций, а промовляють тоном спокійним; не очернюють перед заграницею анї краєвих властий анї нашої суспільности; не ходять також до чужих (і длятого некомпетентних) з жадними жалобами на все, що польське. Полїтична фізіономія того сторонництва є дуже виразна: змагає вона до нормального розвитку руського народу культурною працею“.

А тепер „Przegląd“ починає „малювати“ український національний табор. „Українське сторонництво — пише він — не має такого виразного обличя, а то тому, бо складаєть ся з дуже ріжних елєментів. Є се властиво не сторонництво, але“ — н а ц и я, повинен би був сказати „Przegląd“, коли-б його пером не водило крайне засліпленє і злоба, бо-ж власне нация складаєть ся з ріжнородних полїтичних елєментів. Але „Przegląd“ виводить се инакше, а саме: „Є се властиво не сторонництво, але коалїция неґацийних ґруп“, котрих „не лучить навіть спільне понятє про окремий руський нарід, відмінний від росийського, а займаючий простір від Сяну до Дону, чи навіть до Волги (?); те понятє неґують социяльні демократи в українській партиї“.

Хто має такі понятя про партийні відносини в українськім національнім таборі, тому вільно поставити й слїдуючу „соціольоґічну теорию“:

„Отже українство є конґльомератом шовінїзму, радикалїзму і соц ялїзму; не є табором суспільним, але антисуспільним, не є партиєю, але коалїциєю партий, що змагають до зруйнованя істнуючих відносин: полїтичних (молодорусини), релїґійних (радикалїсти) і суспільних (социялїсти). Союз тих партий не робить з них національного табору, не дає їм спільної позитивної програми, тільки неґативну: поборюванє того, що істнує, отже відірванє від Австриї, поваленє церкви і знищенє суспільного устрою“.

„Згода з Русинами (себто зі „старорусинами“) — кінчить „Przegląd“ свої виводи — „дуже легка“, що-ж до українського національного руху, то — навчає він — „нинї є обовязком Русинів увільнити ся від українства, а обовязком правительства помогти їм в тім“.

Отже з м е с т и у к р а ї н с т в о з л и ц я з е м л ї, в чім поможуть „Русинам“ і самі Поляки, бо — як заявляє „Słowo polskie“ — „коли-б держава не вміла запевнити праву належного пошанованя (себто з д а в и т и у к р а ї н с ь к и й н а ц і о н а л ь н и й р у х) то зуміємо самі власною силою здавити анархію і терор український в Галичинї, як здавили ми социялїстичну анархію в Королївстві“.

До закладу для невилїчимо божевільних замкнути-б вас, панове керманичі польської національної полїтики і польської публичної опінїї, бо ваші погрози доказують, що ви нїколи не вилїчите ся з божевіля національної всемогучости.

Збирали ся ви здавити свобідний розвиток нашого народу (для вас се „анархія і терор український“) тодї, коли мали могучу державу, але не здавили, тільки довели до козацьких війн, до гайдамаччини і до упадку Польщі. Здавляєте наш розвиток в австрийській державі від тодї, від коли дістали змогу продовжати під охороною австрийських законів полїтику Річи посполитої, але знов не здавили, тільки довели до траґічного акту з 12 с. м. І як нїчого не навчив вас упадок Польщі, так само, видно, нїчого не в силї вас навчити той страшний акт і ви далї збираєте ся „здавляти“ українство...

А л е н е з д а в и т е!

Коли Поляки не видять того, що під українським національним табором стоїть все, що живе і сьвідоме в нашім народї; що під тим прапором доконуєть ся вся полїтична, культурна і економічна дїяльність між нашим народом в Галичинї; що на поміч українській національній сьвідомости в Галичинї приходить національна сьвідомість наших братів у росийськім царстві, якої не могла здавити вся сила самодержавного деспота і яка тепер розвиваєть ся з елєментарною силою; що, одним словом, розвоєва тенденция національної сьвідомости нашого народу веде необхідно до триюмфу українства, — коли Поляки всего того не бачуть, то нехай знають, що на них паде також вся вина за той напрям польсько-українських відносин в Галичинї, який випливає з тої їх слїпоти.

Нехай вони не думають, що підпиранєм москвофільства н а м пошкодять. Ще лїпше, нехай підпирають його! Наш нарід розумієть ся вже на стільки на штуках польської національної полїтики, що коли якась партия починає тїшити ся протекциєю керманичів тої полїтики, то се для нього знак, що т а п а р т и я з р а д ж у є й о г о і н т е р е с и в к о р и с т ь і с т о р и ч н о ї П о л ь щ і. І протеґованєм москвофілів Поляки тільки помагають нам відкривати нашому народови очи на суть москвофільства.

В супереч всїм „соціольоґічним теориям“ польських публїцистичних слїпців українство, се н а ц і о н а л ь н и й табор. Признають се мимоволї і ті слїпцї, вказуючи на те, що той табор зложений з ріжних елєментів, — я к з р і ж н и х е л є м е н т і в з л о ж е н а к о ж д а н о в о ч а с н а н а ц и я.

А уїданя тих слїпців повинні наш загал заставити тільки до ще інтензивнїйшої працї на всїх тих полях, праця на котрих довела нас до нашої нинїшної національної сьвідомости і сили. Ширенєм національного і полїтичного осьвідомленя, просьвітно-культурною дїяльністю та орґанїзованєм наших економічних сил — всїм тим, що дало нам нинїшну сьвідомість і силу — повинні ми змагати, щоб як найшвидше здїйснило ся те, що опльовують наші засліплені вороги, а що сьвятим огнем ідеалу жевріє в кождій українській душі: повна свобода українського народу на його власній земли!

Обсада галицького намісництва.

Вчера подали ми за польською і нїмецькою пресою звістки про особи евентуальних кандидатів на посаду галицького намісника та зреферували піднесені польськими полїтиками домаганя в тій справі. Суть тих домагань у тім, що намісник Галичини має бути чоловіком сильної руки і мужем довіря одної з партий кола польського. Нїнащо не придав ся польським полїтикам досьвід публичного житя Галичини, безслїдно пройшла в польській полїтичній сьвідомости наука з крівавої події в галицькім намісництві: весь їх полїтичний розум знова сконцентрував ся на тім, що шеф державної адмінїстрациї в нашім краю має бути активним польським полїтиком, а не стоячим осторонь від виру міжпартийної полїтичної боротьби державним урядником, бюрократом, репрезентантом ідеї і інтересів австрийської державности в краю. Правда, на витворенє і закріпленє тих польських аспіраций зложила ся фатальна практика цїлого ряду лїт, практика, котрою державне правительство резиґнувало з безпосередних впливів на Галичину та переносило їх на представника польської полїтики, та з другого боку ще більша правда ся, що та дотеперішна система дійшла до повного банкротства — та її крах відбив ся гуком вистрілів у намісниківській авдієнціональній комнатї.

Бо справдї з загально-державного погляду Галичина займала в тій справі виїмково анормальне становище серед австрийських коронних країв. Схарактеризував сей анормальний стан п. Василько в своїй промові в буджетовій комісиї дня 8. марта с. р. зовсїм влучно отсими словами: „Адмінїстрация Галочини стремить до своїх власних, вповні означених цїлий. Вона стоїть на службі одної великої партиї, котра намагаєть ся вдержати в своїх руках цїлу полїтичну і економічну власть над Галичиною не тільки серед теперішних правно-державних обставин, а також бути готовою на всякий випадок зберігти власть у своїх руках“. Намісник Галичини після польської полїтичної теориї се не заступник цїсаря, не репрезентант власти, котра стараєть ся зберігти своє понадпартийне і позапартийне верховне становище в конституцийній державі; се дїяльний член польського сторонництва, орґан польської партийної і національної, не австрийсько-державної рациї, котрому цїсарська санкция тільки додає поваги і сили. Анальоґії до сього не знайти нї в однім австрийськім короннім краю, тим менше в краях, де змагають ся зі собою дві нациї. Намісником Чехії прим. є національно неозначений цїсарський урядник, і тільки урядник, котрий свій адмінїстрацийний досьвід повертає на те, щоб нї один нї другий краєвий народ не міг йому закинути національну сторонничість, заквестіонувати його позапартийне становище.

В Галичинї инакше. А результатом сього є безприкладне заостренє польсько-руської боротьби, є доведенє полїтичної пристрасти до того степеня напруженя, яке доводить аж до проливу людської крови. Смерть ґр. Потоцького викликала в польській публичній опінїї тільки фуриятські вибухи протируської ненависти, — про якесь зрефлєктованє себе з довголїтного засліпленя нема бесїди. Всї польські партиї, з виїмком социялїстичної, накликують польську суспільність зі здвоєною енерґією повтаряти дотеперішні гріхи польської полїтики, продовжати і далї свою полїтику безоглядної неґациї в відношеню до руського народа. Так у всїх инших справах, так і в справі наслїдства по пок. ґр. Потоцькім. Польська преса трубить на алярм, а на її зазив відбудеть ся за кілька днів з'їзд Ради народової, щоб уплянувати дальшу акцию для законсервованя тої методи, котрої жертвою ляг ґр. Потоцький. З Відня приходять донесеня про конференциї між президентом мінїстрів і представництвом кола польського, про пертрактациї між короною і польскими мінїстрами в справі обсади галицького намісництва. Про те, щоб до рівновартного голосу в тім дїлї покликано руський клюб, як репрезентацию другої половини галицького населеня, нїчого не чувати, хоч руський клюб так само репрезентує часть краєвого населеня, як і „коло польське“.

А тимчасом публична атмосфера в краю переповнена полїтичним напруженєм, ситуация небувало поважна, заворушенє в нутрі обох народностий надзвичайне. Кождий необдуманий, поквапний крок може потягнути за собою необчислимі наслїдки. Втихомирити надмір пристрастий моглоб заведенє в краю порядної, европейської адмінїстрациї, до чого першим кроком мусїлаб бути відповідна обсада позициї цїсарського намісника. З дотеперішною системою галицьких намісників-членів польських партий, намісників-аґітаторів і польських полїтичних екзекуторів треба розпращати ся. Корона і центральне правительство мусять добре призадуматись над тим, щоб найвисший цїсарсько-правительственний урядник у Галичинї був сьвідомий своєї одвічальности перед державою, щоб його іменованє не дало санкциї дотеперішним невзгодинам і їх траґічному епізодови, щоб цїла половина людности не бачила в особі намісника полїтичного і національного ворога, аґітатора і провокатора.

Тож велика небезпека криєть ся за завивами одної части польських орґанів, щоби як найбільш приспішити номінацию нового намісника. Всяка нервозність і поквапність у полагодженю тої важної квестиї може відбитись фатальними консеквенциями. Після нашого найглибшого переконаня сеї справи з горяча трактувати не вільно. Щоденні урядові аґенди намісництва не потерплять нїякої шкоди від того, що до слушного часу керма адмінїстрациї буде зіставати ся в руках віцепрезидентів. Номінация шефа краю вимагає основної розваги, мусить бути результатом поважних переговорів і компромісу. Се можна доконати тільки згодою і тому сю с п р а в у н а л е ж и т ь в і д л о ж и т и на пізнїйше. Се лежить в інтересї спокійного розвитку краю та в інтересї сякого-такого співжитя обох краєвих наций.

По атентатї.

Про можливу кару на Січинського

висказує „Przegląd“ надсподївано розважні — як на галицько-польську ґазету — замітки. Навівши подану вже нами правничу опінїю п. Ісопескула Ґрекула, „Przegląd“ заявляє, що квестия кари і компетенциї судової на Січинського для національної культури і житя Поляків рівнодушні. Що більше, в польськім інтересї лежить, аби Січинського судив не-польський суд. Свій погляд мотивує „Przegląd“ осьтак: „Убийники з полїтичних мотивів усе знаходять своїх почитателїв та в їх очах вони виростають на мучеників. Коли — по всїй імовірности — убийника засудять на смерть, то засудженє його польським судом і страченє у нас окружить його в очах Русинів нїмбом геройства. Вони сьвяткувати-муть день його смерти як памятковий день та кождого року в тім дни будуть повтаряти ся демонстрациї Українцїв а могила Січинського, чи місце екзекуциї будуть у безконечність поглибляти пропасть між обома братними (!) народами. Досьвід учить нас, що відстрашуванє карами при полїтичних убийствах не має нїякого значіня. В Росиї повісили протягом останних лїт звиш 5.000 полїтичних убийників, а про те атентати і убийства заєдно повтаряють ся. Покінчили ся ті патриярхальні часи, коли начальники правительства могли спокійно ходити між народом. Полїтичне роздразненє народних мас, маловироблених у вмілости панованя над своїми наклонами, з другого боку удосконаленє стрільничого оружа, стали ся приводом, що кождий чоловік на визначнім становищи може впасти жертвою атентату“. — Тож в і н т е р е с ї с п о к і й н о г о п а н о в а н я П о л я к і в у Г а л и ч и н ї „Przegląd“ волївби, щоб Січинського судив позакраєвий суд.

„A więc spisek!“

Польські журналїсти, — які від кількох днів атакують полїцию мабуть за те, що вона зважила ся остаточно виступити проти громилів, щоб недопустити їх до остаточного зруйнованя всїх руських домів, — з незавидною ревностию радіб доказати своїй суспільности, що вони зручнїйші чим тайні і явні полїцаї! От і роблять вони в справі недїльного атентату доходженє на свою руку і оголошують їх сьвітови, немов кажучи: „Дивіть ся, ми лїпші від полїциї, нам слїд би передати її функциї“. У нашій Галичинї кождий заходить ся як може, щоб дістати титул „narodowego bojownika“, тільки клопіт, що доходженя narodow-ї полїциї показують ся незвичайно глупими і недорічними. „Dziennik polski“, який перший виступив з відкритєм заговору через якогось мітичного льокая, якого ревеляций доси слїдчий судия ще не мав нагоди умолити, подвизає ся тепер дальше і арґументує свої здогади дальше такими фактами: Ось у „Віденській каварни“ були в недїлю попол, українські студенти, а як дійшла до кофейнї чутка, що Потоцького вбито, вони п о ч а л и п л а т и т и і повиходили. Шмокови з польської рептильки се очевидно дивне — він при такій нагодї драпнув би, не турбуючи ся заплаченєм, як се зробили „spiskowcy-hajdamaki“... Такий самий „злочин“ мали студенти поповнити і в Ґрандї, бо були там по обідї на чорній і „розійшли ся“. Найбільшим одначе арґументом „Dziennika“ на те, що атентат не був чином спонтанним, але „вислїдом заговору“ є те, що в кілька мінут по замаху „jacyś dwaj młodzi ludzie wsiedli do fiakra i poczęli pędzić galopem ulicą Wałową“. Ну чиж не клясичний доказ? Чи ще може треба більше арґументів, щоб перевести масові арештованя між Русинами у Львові або й на провінциї? Питанє тільки, чи ті „pędzący czwałem młodzieńcy“ не були часом польськими репортерами, що спішили ся до редакциї, аби витиснути деяку суму з редакцийної каси за першу, найточнїйшу вістку...

Здемаскованє польських брехунів.

Як ми вже згадували, польські кореспонденти очевидно на те, щоб залякати ґр. Ст. Баденього перед евентуальним обнятєм намісниківського уряду, розтелєґрафували до віденських і пражських ґазет з усїма детайлями про те, що М. Січинський був онодї в соймовій палатї та конче хотїв дістати ся або до самого маршалка або до його сина, посла з Бучаччини. Вчера переслухав в сїй справі слїдчий судия камердинера ґр. Ст. Баденього, а з того переслуханя вийшло, що якийсь молодий чоловік хотїв перед тижнем бачити ся з маршалком або його сином, але не в соймовій палатї але в його приватнім помешканю при ул. Третого мая. Січинський запитаний, чи був у ґр. Баденього, заперечив сей факт, а при конфронтациї заявив і камердинер, що тим молодим чоловіком, який хотїв бачити ся з ґр. Баденїм, н е б у в С і ч и н с ь к и й. Отся верзия вийшла на таку саму „правду“, як безглузде донесенє польської преси, що вечером по атентатї хотїли укр. студенти уладжувати під „Академічним Домом“ (отже в свою честь!!) хоровід зі смолоскипами.

І так іде одна брехня за другою, щоб тільки ятрити польську товпу та побуджувати її до каригідних вчинків, які не можуть прецїнь проминути без наслїдків, хоч як-би польська преса обурювала ся на пос. Романчука за те, що він у віденській пресї звернув увагу на те, що дальші антируські ексцеси у Львові доведуть до відплати на провінциї!

Дві міри.

У галицьких Поляків є окрема мораль, окрема етика, після якої все є „co innego“ те, що роблять вони кому другому, а „co innego“, як те саме робить хто другий їм. Зовсїм по приміру Готентота, який каже: Добре є, як я вкраду кому жінку, але зле є, як менї хто вкраде жінку. Приміри готентотської моралї бачимо серед співмешканцїв нашого краю на кождім місци і при всякій нагодї, а при тім вони хотїлиб прибиратись в тоґу сторожів публичного ладу і моралї! Для приміру слїд тільки нашкіцувати паралєлю між польськими поглядами на процеси полїтичні свої

Памятайте, що найлїпша горівка є тільки у фабрицї Зиґфрида Кребса Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр. 487

ШИНКИ, ВУДЖЕНИНИ признані загально за найлїпші поручає головний склад вудженин ФРАНЦА ІХНЬОВСЬКОГО ЛЬВІВ, БАТОРОГО ч. 4. П. Т. Купцям значний опуст. Висилка на провінцию полагоджує ся відворотно. 449 5 6

й наші. Як судили наших студентів у Відни, то не признаванє їх до непоповнених провин клеймила польська преса, як трусість і нєдзность, за теж перед розправою п. Добродзіцької арбітер етики з „Kurjera“ зовсім отверто взивав її заперечити діло, якого доконала. Розумієть ся, що п. В. Добродзіцька не пішла за сим хамським зазивом. Та вертаймо до теми. Обороняючи свою клієнтку говорив її адвокат д-р Лазарський м. и. таке:

„Gwałt gwałtem się odpiera, — to jest zasada wszystkich ustaw. A jeżeli mnie kto napada, wolno mi użyć gwałtu, wolno mi zabić napastnika bezkarnie.

Prawo nie jest tem samem co etyka, ale jeżeli chodzi o upomnienie się przez naród o swoie prawo z bronią w ręku to tu i etyka i prawo są zgodne.. Jeden z najznakomitszych prawników Ihering w dziele „der Kampf ums Recht“ powiedział, że naród ma prawo z bronią w ręku upomnieć się o siebie, co więcej, że podłym jest ten naród, który nie pamięta, że ponad paragrafem jest żelazo“!

І лава польських судиїв присяжних признала рацию сим виводам. Увільненій зроблено овацию, польська преса одним хором величала той патріотичний вердикт, а був в тім хорі навіть голос „Słow-a polsk-ого“, яке все так уїдало на социялістичний рух революцийний в Польщі. Нинї-ж тій самій польській пресї замало законної кари для М. Січинського — воно жадає „дертя пасів“. Що більше польські лицарі пера без скази і змази прямо знущають ся над цїлою сїмєю Січинського, знеславлюючи живучих і померших її членів. Який же запашний сей цьвіт польської культури!!

Погроми на провінциї або слїдами вшехпольського обуреня.

За приміром столицї краю пішли також деякі другі „uświadomione narodowo“ міста на провінциї. Де лише вшехполяки защепили слїпу ненависть до руського народу, всюди були проби уладити антируські погроми. Так прм. напали вони й повибивали шиби в епископській палатї та в духовнім семинари в Станиславові. В Перемишли ударемнила погроми орґанїзация добровільної сторожі охоронної нашої молодїжи. Також і в Самборі - як нам доносять — уступили вшехпольські громили, побачивши з'орґанїзовану руську самооборону. Саме в Самборі лучив ся інцідент, який годї промовчати, бо він знаменито характеризує теперішну облудність вшехполяків, які за те що він не все йшов під їх команду з намісником ворогували. Факт (вповнї автентичний) подаємо зі зрозумілих причин без поданя повних імен:

В недїлю по атентатї прибігає до гуртка українських студентів вожд самбірської вшехпольської молодїжи, акад. Х. і з радостию кличе:

— Wiecie co się stało?

— Що?

— Rusin, Mirosław Siczyński zabił 4 strzałami namiestnika...

— „Вшехпольська качка — замічає (Українець ак. С.)

— Певно „Słowo“ написало додає другий.

— Ależ prawdziwe! Idę właśnie z urzędu telegraficznego (обяснює докладнїйше).

— То вшехполяки тїшать ся? Що питає ак. Z.

— Jeszcze jak — відповідає вшехполяк.

— Ми також не дуже плачемо — відповідає Українець.

І вшехполяк побіг дальше кольпортувати „радісну новину“. Се було в недїлю по полудни.

В середу вечер сей сам Казьо ухарактеризований, в мундурі ґімназияста, на чолї банди плянує здемольовати будинок укр. тов. „Бесїда“ за — „skrytobójczy mord Polaka“... Tableau.

По сїм зрозумілим стане також стеклий русиноїдний тон вшехпольської преси і канонїзованє на польського „narodowego męczenika“ намісника, якого останні слова стверджували, що він вмирає як „cesarski wierny sługa“. Вшехполяки, які своїм тровленєм проти Русинів, причинили ся в значній мірі до недїльної траґедиї раді-б тепер заголюкати в собі совість та відвернути очи розважної частини польської суспільности від своїх провин...

Шовінїзм iubilans.

Шовінїзм сьвяткує свої орґії. Польська буржуазийна преса від Narodowo-ї аж до ринштокових орґанів переповнена тільки плянами, як змести з лиця землї весь наш нарід і наш доробок. Проєкти йдуть за проєктами а рівночасно і в сфері урядничій ідуть вже кличі „bojkotować Rusinów“, „usunąć ich“ і т. д., які наймаркантнїйше сьвідчать про страшне розятренє польсько-руського питаня. Очивидна річ, що такі кличі тільки можуть скріпити національне почутє руської інтелїґенциї та згуртувати її в одну громаду, сильну почутєм, що за ними стоїть народ, який не позволить на наругу з його прав. Рівночасно з сим мусить і кождому з нас увійти в кости і кров клич: „свій до свого“. Ми становимо в східній Галичинї — масу консументів, а вони дадуть відповідь польським склепам і ремісникам, коли польські шовінїсти стануть горлати за бойкотованєм Русинів. Най польські шовінїсти і те тямлять, що зроблять польсько-дїдичівські оази серед руського моря, як не мати муть до розпорядимости... руських рук робочих.

„Sami nie wiecie, co posiadacie!“

Подаючи виписки з нашої першої статї про смерть гр. Потоцького, „Przegląd“ до нашої уваги про те, що наш нарід трактовано як „obcoplemienny żywioł wewnętrzny“, додає: „Послїдні три слова „Дїло“ подало по польськи і в знаках наведеня, як коли-б сказані кимсь з Поляків, що очевидно є неправда“. — Отже скажемо польському публїцистичному неукови, що ті слова знаходять ся в працї Зиґмунта Балїцкого, одного з найвизначнїйших теоретиків польської народової демократиї. Праця та, п. н. „Egoizm narodowy w obec etyki“ вважаєть ся підставою для полїтичної фільософії народової демократиї і коли автор передових статий „Przegląd-у“ її не знає, то се тільки сьвідчить, що його неуцтво не обмежуєть ся тільки на руські справи, але є в нього більш всесторонне..

Від траґічного до сьмішного.

Хоч не час на сьміх в сей час сумний, та годї промовчати декілька гомеричних сцен, які лучили ся в останних днях погромів. От прим. таке: Правдиві Поляки й „истинно-русскіе“ оперли ся конче щоб добути ся до Юра. Закрадали ся від городу не повело ся, брами вивалити не мож. Сьв.-юрського муру не годні розсадити й тверді вшехпольські та кацапські голови — і ось з під мурів кричить якась вшехпольська амазонка: „Dajcie nam Szeptyckiego“! — „Szeptyckiego nie damy bo go niema, ale możemy wam dać Bileckiego“! — прогомонїла відповідь з поза огороди сьвятої обителї. Яке вражінє зробила вона на облягаючих — істория мовчить...

Підчас того знов, як полїция вже взяла ся розгонювати громилів на Марійській площі, попав ся якийсь завзятий погромник під копита кінного полїциянта. Знявшись з тротуару, витягає той панок свою леґітимацию тай каже: „Cóż to, policyant nie wie, że ja jestem urzędnikiem namiestnictwa? Oto moja legitymacya“! На таке dictum полїциянт зробив міну мудру як копито його коня і дав драла, бо не припускав, що між розбивачами вікон були і такі учасники.

Або де инде мож зачислити як не до гумористики всякі демаскованя тайних аґентів, яких тепер повно по всїх публичних льокалях і то навіть спроваджених з чужих міст, або отсї стрічки польського „Gońca“, що рад би залякати молодзієнцїв від виправ на „Днїстер“. Якась казочна „панї“ пише в орґанї альфонса таке:

„Do jakiego nieszczęścia było mogło dojść wczoraj, niech posłuży za przykład fakt, że w „Dnistrze“ ukryło się około stu akademików hajdamackich, wszyscy uzbrojeni w rewolwery, z zamiarem aby wypaść na ulicę i strzelać do demonstrantów, gdyby ci pod „Dnistr“ nadciągneli. Odwiedzałam w tym czasie pewną znajomą w gmachu „Dnistra“ i widziałam grupy tych zaczajonych tam obrońców. Oczy im się świeciły jak u wilków i twarze płonęły zupełnie tak, jak to opisuje Sienkiewicz w „Ogniem i mieczem“. Proszę sobie teraz wyobrazić, coby się działo, gdyby ta gromada rewolwerowców poczęła strzelać do tłumu, złożonego ze studentów i z młodzieży rzemieślniczej. Ile młodych egzystencyi wskutek tej nierozsądnej zapalczywości mogło było oddać życie, lub zostać kalekami, i jak strasznie wskutek tego zaogniły by się znowu polsko-ruskie stosunki! Nie dziw, gdyby po takiem zajściu na ulicach powstały barykady i gdyby walczono na noże i na rewolwery“.

До речі згадаємо, що те все є виссане з пальця від візити аж до револьверів, не даром пише се rycerka „ogniem i mieczem“. Мусимо сконстатувати, що нїякої академічної залоги в „Днїстрі“ не було й нема, про що не важко переконати ся, кому се цїкаво знати.

Український шкільний законопроєкт в думі.

Як звісно вже читачам „Дїла“, ґрупа правих депутатів з України в думі, зложена з 37 послів, виготовила-була законопроєкт про заведенє української викладової мови в народних школах по селах і місточках всїх українських ґуберній. Сей законопроєкт враз з його мотивами перепечатали ми в своїм часї на стовпцях „Дїла“.

Про долю сего законопроєкту послїдне, наспівше до Львова число (78) київської „Ради“ приносить такі замітки:

„Вчора надійшла звістка, що за підписом 37 депутатів внесено в Думу законопроєкт про навчаня в початкових народних школах на Українї українською мовою. Безперечно, звістка ся стосуєть ся до того самого законопроєкта, про який вже в нас була мова півтора місяця тому. Очивидно автори законопроєкту переконали ся самі в тому, що законопроєкт уложено не до ладу і прийшли до думки, що в йому треба де-що поправити. Поки-що нам невідомо, які саме поправки зроблено в законопроєктї і через се ми не маємо змоги вести зараз розмову про самий законопроєкт, хиба тілько що про долю, яка може спіткати його... Не хотїло ся би напророкувати йому лиху долю, але трудно сподївати ся, щоб за теперішних часів його спіткала краща доля. Як відомо, проєкт про українську мову в народних школах народив ся сього разу на сьвіт Божий не од лївих українських послів, бо таких в третій Думі і немає, а від правих. Але се анї трохи не забезпечує йому доброго кінця, бо задоволеня культурно-національних потреб українського люду навряд чи зустріне прихильність в теперішній Думі. Ми не дивимо ся, як на добрий для нас знак, на те, що Дума доволї швидко і без особливих прикростий приняла законопроєкт мінїстерства про польську та литовську мову в 7 семинариях. Полякам не відмовляють в праві на рідну мову так, як відмовляють нам. Хибна й шкодлива думка, що українська мова є насправжки не мова, а „жаргонъ“, котрий виробив ся із попсованої мови російської та польської, так міцно засїла в головах мало досьвідчених людей, що українській мові доводить ся завойовувати ще собі права на істнуваня. І ми не вважаємо за якесь випадкове непорозуміня того факту, що коли Дума обмірковувала законопроєкт про польську мову в всїх семинариях Холмщини, то про самих Українцїв з Холмщини й не згадано, як про Українцїв. Але колиб навіть і стало ся таке диво, що законопроєкт про українську мову в народних школах на Українї і пройшов благополучно, то до здійснення його все-ж таки ще далеко. В державній радї напевне проти його повстануть гостро і не дадуть йому ходу далї. Бо коли малозначний законопроєкт про польську мову в кількох семинариях так схвилював державну раду і викликав такі гострі суперечки, то про законопроєкт послів з України нема що й казати. Про те се не значить, що з ним треба перегодить і дожидать ся слушного часу. Сей слушний час тим швидче, що частїйше і що голоснїйше ми будемо про себе нагадувати і впоминати ся про те, що треба українському людови для підняття його культури“.

Споза семинарицьких мурів.

(З руського духовного семинаря у Львові.)

Хоч наш духовний семинар, колись осередок усего нашого національного руху, все ще находить ся в столици гал. Руси, все-ж таки наша суспільність знає тепер про него навіть менше, нїж про далеких Японцїв або про Мароко. А в тім семинари сидить прецїнь понад 200 молодих інтелїґентних людий, котрі з сеї суспільности походять та котрі небавом мають піти в народ і заняти впливові, дуже впливові місця по громадах усеї гал. Руси. Наша суспільність взагалї чомусь мало інтересуєть ся своєю молодїжию, чого найлїпшим доказом наше шкільництво, на якім Поляки доконують всяких можливих вівісекций, без реального опору, навіть без голоснїйшого протесту з боку нашої суспільности. Опісля-ж, коли виявлює ся серед нас самих безхарактерність, раболїпє і трусливість, та коли за тим слїдують невдачі — ми лиш нарікаємо, але, на жаль, не пробуємо глибше пошукати причин зла.

Коли-ж нами нїхто споза мурів семинаря не інтересуєть ся, так ми самі мусимо суспільности пригадати ся і тому просимо Хв. Редакцию помістити се письмо на стовпцях „Дїла“. Може дехто, прочитавши його, колись по роках не буде розчарованим та не буде нарікати на прикрі несподїванки. В нашім письмі говоримо лиш про сей рік.

Як тілько ми з'їхали ся по вакациях, зараз на першій конференциї о. ректор Жук привитав нас двома несподїванками: 1) забороною читати „Дїло“, при чім висказав жаль, що „семинар дав ся вже випередити сьвященикам з провінциї, а се-ж о много красше виглядало-би, як-би почин до бойкоту „Дїла“ був вийшов з семинаря“ — і 2) повідомленєм, що наша славна, всему нашому загалови звісна читальня семинарицька, нїби-то з наказу Ексц. Митрополита, зістала розвязана. — По такім привитаню питомцїв, о. ректор а так само инші настоятелї з неспокоєм очікували коли не бучі, то бодай острого протесту. На жаль — їх сподїванки оказали ся безпідставними. Наші власти переконали ся, що їх виховуюча система має успіхи. Нинїшним стерроризованим питомцям можна-би накинути вже й целїбат, не то розвязати кількадесятьлїтне огнище національного духа в семинари — читальню. Знайшли ся між питомцями „хитрі малороси“, що „перехитрили“, лиш не знати кого: начальство, загал товаришів чи й себе. Пущено іменно в рух вістку, що начальство хоче покарати питомцїв за давнїйші „прогрішенія“ (за голосованє на Брайтера то-що) та дати кільком ексклюзию, а нові зарядженя мають послужити лиш як „зачіпка“, аби викликати бучі і на їх основі викинути з семинаря самостійнїйші одиниці. Мовляв: „треба над собою запанувати“, аби начальство не мало притоки до кар. І справдї, против нових заряджень не відозвав ся нї оден голос протесту, так що навіть clericalissimi між нами (vulgo звані „фарисеями“) почали дивуватись такому стоїчному спокоєви та самі почали домагати ся читальнї: виробили нові статути, ходили по настоятелях, котрі обіцювали справу поперти — ну! і здаєть ся, що читальню привернуть аж тодї, як цїлий Схід, заохочений так приманчивою буллею для америк. Русинів, на верне ся на католицизм...

Розвязанє читальнї та заборона читати часописи викликали наслїдки, з яких деякі навіть для самого начальства оказали ся мабуть непожаданими. Розвязуючи читальню, розвязано тим самим і всї кружки при читальни, котрі вправдї не все надто сьвітло розвивали ся, однак, коли дїставали енерґічних провідників, тодї згуртовували в собі на кілька років що цїкавійші одиницї та приносили і членам і загальній справі деякі користи. Так прим. „Славянський Кружок“, котрого першою цїлию було будженє національної сьвідомости серед угор. Русинів, розвивав ся торік дуже гарно, вів переписку з угро-руськими богословами, посилав їм книжки, а навіть устроїв прогульку на Угорщину, яка вправдї не вдала ся так, як надїялисьмо ся, все-ж таки лишила свої наслїдки, бо з кінцем минулого року прибуло з Угорщини шістьох богословів в гостину до нас. Тепер сей кружок розвязаний і нема навіть кому піддержати зносин з угро-руськими товаришами. Так само розвязані кружки аґрономічний і лїтературний. Що більше! навіть „Католицький Схід“ закінчив своє житє — чого вже власть мабуть собі не бажала.

Розвязанє читальнї загалом вплинуло від'ємно на духовий розвій питомцїв. Доки була читальня, доси кождий бодай щось трохи читав. Нинї — що рухливійші одиницї відсунули ся і затихли, а загал попав в повну байдужність і апатию та майже нїчим не цїкавить ся. Замість самообразованя і ідейних дискусий трафить ся тепер яка немудра „геца“, а поза тим грають в шахи, доміна або й в карти — і от все наше житє поза релїґійними і шкільними занятями. Розвязанє читальнї мотивовано тим, будьто вона стояла на перешкодї науцї. Тимчасом нїхто не думає тепер скорше брати ся до іспитів, нїж давнїйше, а при іспитах — паде таке саме число, як не більше. Так само закидали власти читальни, що вона „роз'єднює“ питомцїв, творить гурти, між тим як „питомцї повинні жити з собою всї, без огляду на погляди, наче рідні братя“. Нинї нема гуртів — (бодай тих, що перше гуртували ся чи то для якої працї чи для спільної лєктури), а за те кождий жиє про себе, ходимо самопас. Замість гуртків маємо самолюбство; оден другого не знає, навіть боїть ся, недовіряє. Виходило би з того, що еґоїзм серед нас для деяких кругів лїпший, нїж дружба і солїдарність бодай десяти в гуртку. З часом, як ще нас розмістять по двох під числами, дійде до того, що навіть оден другого не буде знати, як називає ся.

Одну цїль лише осягнено розвязанєм читальнї — затерто формально ріжницю між кацапами а Українцями. Не мали читальнї кацапи — тепер не мають і Українцї. Не спорять, не дискутують, живуть „в згодї“, цїлують ся „на писки“ — одним словом: просто рай; як-би за часів найбільшої консолїдациї... Так бодай представляє ся справа настоятелям. По правдї-ж має ся вона трохи инакше. Всїх Москалїв — вони самі вважають себе такими — є в семинари 35, з чого 22 на третім роцї, з котрого рекрутує ся й їх „штаб“ чи там семинарицька „амбасада“. Коли Українцї, наслїдком розвязаня читальнї і погашеня їх умового руху, попали в апатию і інертність — Москалї піднесли голову і заворушились. Се-ж вони своїми підлими доносами дали основу для розвязаня читальнї та довели до того клеветами у о. ректора і в Ексц. митрополита, що за одно слово догани кацапови стрічала Українця ексклюзия. Своїми клеветами на товаришів, на настоятелїв, навіть на епископів, поміщуваними в „Галичанин-ї“, осягнули семінарицькі кацапи, що їх нинї наша власть... респектує, а навіть протеґує. Нехай лише який кацап донесе власти, що його який „хунгуз“ (так звуть вони нас, по рецептї „Галичанина“) осудив, як йому належало, а „хунгуз“ сейчас опинить ся на бруку. От в грудни м. р. чотири Українцї мало-що не вилетїли через се з семинаря, і дійшло аж до такого упокореня, що мусїли перепрошувати (!!) ренеґатів. На думку власти має се бути „по християнськи“ — на нашу думку се нїкчемно.

Тепер йде в семинари жвава робота в „общерусскомъ“ дусї: кольпортажа і читанє російських книжок, брошур та ґазет, виучуванє „общерусскаго литературного языка“, практичне вводженє российщини в житє. Де двох трох кацапів зійде ся, ломлять собі язики по московськи, мугикають якісь російські піснї та кричать отверто, що московщина се їх „матїрна“ (!) мова. А то все тодї, коли житє Українцїв придавлене рукою власти. Тим часом кацапи, певні охорони „свыше“ (бо і настоятелї їх боять ся!) глузують явно з Українцїв, звуть нас „хунгузами“, навіть плюють Українцям безкарно в лице (се факт!). Дійшло до того, що коли оден з Українцїв продавав у рефектари білети на концерт Шевченка, кацапи висвистали його. Правда! не мали-би до сего сьміливости, як би не нова едиция кацапів, а іменно часть псевдо-Українцїв, т. зв. „фарисеї“, що нїби то в імя Христових заповітів жиють з кацапами в великій згодї і приязни та помагають лаяти Шевченка і весь наш народний рух. Се справдї щось монструальне — отсей витвір нового педаґоґічного курсу в семинари, який далї буде можна назвати „неомосквофілами“. Оден з їх проводирів заявив явно, що волить кацапів, бо вони консервативнїйші та що як би настоятелї були кацапи, то і він був би кацапом в імя послуху своїй власти.

Отся ґрупа „нешовінїстів і вирозумілих“ — як вони себе звуть — се все кандидати на самих „пожондних ксєнжи“. Одного з них доводило ся нам уже стрічати. По висьвяченю став завідателем в трохи закацапленім селї, яке однак корило ся повазї сьвященика. На питанє, чому не заложить читальнї „Просьвіти“, хоч се йому легко прийшло би ся, бо позискав особисті симпатиї парохіян — відповів: „То правда, що з заложенєм читальнї не мав би я клопоту, але, признаю ся вам „під секретом“, що там лїпше, де є кацапи. Як заложу читальню „Просьвіти“, то зараз прийде якась ґазета, от хоч-би „Свобода“, а потім може ще й „Гром. Голос“ і т. д. Хлопи стануть „радикалами“, а справа Христа з того не виграє. Лїпше нехай остануть темні і кацапами а побожними, нїж Українцями а просьвіченими безбожниками!“

Так само з заказу читати ґазети (головно „Дїло“) вийшли подібні наслїдки, як з розвязаня читальнї. Деякі вдоволені, що не треба анї читати анї давати „шістки“. Впрочім в ґімназиї не читав, бо не було вільно, в семинари також не вільно, і так привикне з молоду, що „на старші лїта, як найде“, бо яко сьвященик не буде відчувати потреби видавати гроші на друковане слово. Але щоби чимсь в скучних семинарицьких мурах час забити та щоби знати бодай стілько, скілько знає про „сьвіт“ кождий львівський „фякер“ або каменичний сторож, тож по дорозї з унїверзитету до семинаря або в часї проходу купують питомцї „Wiek Nowy“ за „dwa nowe“ або ще таньший „Goniec Polski“, а часом заблукаєсь до семинаря, дорогою уличної кольпортажи, і червоний „Głos“. Стілько лєктури! Можна собі уявити, що за люди, що за діячі і що за сьвященики виховають ся на такій лєктурі та який в них буде кругозір!

Ось-так представляєть ся тепер житє поза семинарськими мурами. Загальна в семинари апатия, байдужність і національний та полїтичний індеферентизм відбивають ся навіть на найсильнїйших одиницях, що, попавши раз у ту байдужність, готові остати такими на цїле житє. У слабших і менше сьвідомих одиниць ще більше укріплює ся переконанє, що найлїпше бути нї зимним нї теплим: нїкому води не закаламутити, кацапів любити яко „братів во Христї“, Поляків не дразнити, властий слухати, хлїб їсти і Богу молити ся... Цїле поколїнє „пожондних ксєнжи“ in spe. Так є між Українцями тодї, коли кацапи, осьмілені нашим занепадом, тримають ся разом, вчать ся, орґанїзують ся, вирабляють в собі завзятє, ще й глузують з Українцїв.

Цїлий ректорат глядить вдоволено на спокійне житє в семинари, а свою льояльність для ренеґатів посунув так далеко що заборонив сьпівати имн „Не пора“! в часї Шевченкових вечерниць! (Виразно кажу имн „Не пора“, а не пісню „О честь вам!“, за яку наложена ексклюзия!) Се вже точ-в-точ нагадує директорів з польських ґімназий. А се лиш зі страху, аби наші кацапики не образили ся та не пустили якого доносу або лайки в шпальтах „Галичанина“. — І новий напрям видає вже плоди: одні неґують все — націю, національний обовязок, національну працю, національні ідеали, демократизм, любов до народу, навіть себе — а беруть лише якусь абстрактну, якусь нереальну, лежачу десь поза чи понад тим бідним народом „церков“ і споза тої idee fixe не видять нїчого: другі, змоскалені до самого шпіку кости, готовлять ся нести отсе явне обмоскаленє в наш нарід та вчити його зради, як самого себе вирікати ся; треті гнучкі як тростини, тихі, смирні, нїчому не причасні (тих є найбільше) будуть колись творити фалянґу „пожондних“, вигідних і Полякам і Москалям, а нїколи для свого народу; четверті, зневірені і апатичні, будуть нарікати і плакати без протесту, що „кривда нам“...

І цїла суспільність буде нарікати, але за пізно, що „зле з нами“, а короткозорі люди будуть дивувати ся, коли нарід відверне ся від таких пастирів і репрезентованої ними церкви...

***

Заграничний огляд.

З російської думи.

Вчера радила дума над буджетом мінїстерства заграничних справ. По промові референта говорив мінїстер заграничних справ Ізвольський широко про справи балканські. Росиї — казав він — ходить тепер головно о судьбу християн в европейській Туреччинї. В тій цїли зробила Росия в р. 1897 угоду з Австро-Угорщиною, а 6 лїт пізнїйше розширила її у звісній програмі в Мірцштеґу. Угода ся в широких кругах російських є непопулярна, бо російська суспільність не знає добре її цїли. Отже, коли найбільше інтересовані держави зобовязують ся не змагати до територияльних здобутків в межах турецької держави, то тим кориснїйше є поле для енерґічного і мирного переведеня реформ. Оттак зрозуміли тую угоду инші европейські держави. Бе-

Заклад вудженин і масарських виробів АДОЛЬФА ТЕЛЇЧКА у Львові, ул. Академічна ч. 14. телефон 951 відзначений найбільшою премією на паризькій виставі і на гігі нічній у Львові поручає на сьвята по найдешевших цїнах ШИНКИ за найлїпші признані, ковбаси незрівнані в смаку і всїлякі инші масарські вироби і вудженину. Замовленя з провінциї полагоджує сейчас. 486 4—5

Дальматинські вина поручають на Сьвята Братя Дідолїц Львів — Чарнецького 3. 485 3—5

До набутя також у п. п.: Йосифа Прокша, ул. Льва Сапіги ч. 23; Анни Росіньон, ул. Адама Асника ч. 4. В ТЕРНОПОЛИ: у п. Ф. Нижника Подільський Готель,

сї говорив про реформи, переведені в остатн ах; що не осягнено більших успіхів, то пр сьому в чим-раз більше зростаючій нена між балканськими народами. Угоду з Австр рщиною, переняту в спадщині в часї, ко ли я, потрясена війною і внутрішними невзгоди потребувала спокою і забезпеченя перед за ними конфлїктами, уважає мінїстер за цїн поруку мира. Росия льояльно дотримала уго розвинула живу дїяльність в її межах, що ревести реформи в Македонії; все-ж таки них успіхів доси нема.

ьше говорив мінїстер о проєктї мінїстра Ер я та указав на голоси росийського і заграго дневникарства, котрі виводять, що Ро овинна спротивити ся тому проєктови, бо на він угоду з р. 1897 і 1903. Отже, каже бе , перша річ є памятати, що мінїстрови тре о дипльоматичні побіди дбати, а о реал ереси держави та усувати причини, котрі мо би довести до небезпечних конфлїктів. Дл мінїстер не виступив з жадним протесто ти санджацької зелїзницї анї вдав ся в те, встро-Угорщина толкує XXV-ий артикул бер кого договору, анї не запускав ся в толков годи з 1897, в котрій нема жадного обмеж економічних або полїтичних змагань обох дер Таке чи сяке толковане XXV-ого артикулу нського договору певно не перешкодило би о-Угорщинї узискати від султана концеси будову санджацької зелїзницї. Всеж таки мін не міг не добачити того, що проєкт тої зел значно змінює положенє на балканськім пів ві. Полученє Босни з сїтию турецьких зелїзн важним фактом в заграничній полїтицї, кот немалою користою для Австро-Угорщини. я має на балканськім півострові лише одн : попирати добро балканських держав і по ати судьбу турецьких християн; длятого і не ебує Австро-Угорщинї завидувати здобут ристий, але заразом мусить старати ся, щоб ього не вийшла шкода для балканських дер нї для турецьких християн. Тому, замість вис и з протестом, виступив мінїстер з нєм, щоби поперто і всї инші зелїзн роєкти, котрі видають ся пожиточними для нських держав. Гадку сю приняли держав хильно. А Росия може се тим більше зроб що сама не глядає жадних концесий на бал кім півострові. Навіть Австро-Угорщина згод ся з жаданєм Австриї, так що справа вже годилась. Але важнїйша річ є переведенє р м, котрих не можна відкладати. Потім гово мінїстер о проєктї анґлїйськім і противнім росийськім, Анґлїя, як сказав анґлїйськи їстер заграничних справ, не хоче в концерт опейськім викликувати противности, небезп для загального мира. А що є небезпечн Анґлії, є подвійно небезпечне для Росиї. Росия уважає переведенє реформ в Македо конечне, то таки не може виставляти ся з ричини на можливість воєнних конфлїктів. ворюючи росийський проєкт, сказав бесїдни о найбільше інтересована Австро-Угорщина спротивила ся тому проєктови, котрий має ті покликати всї держави до чинної участи еформах. Пристала на той проєкт і Нїмечч Франция та Італїя. Після відповіди Анґлії а мати надію, що й переговори між петерб им а льондонським кабінетом доведуть вкін згоди. Цїль Росиї на Балканї не змінила с сия бажає мирного розвитку балканськи жав, до удержаня status quo, а сю цїль хоче сягнути не тілько спільним льояльним пост нєм з Австро-Угорщиною, але й з иншими д вами. Росия, жиючи від 30 лїт в мирі і друж Туреччиною, хоче й дальше заховати той с

ив тих виводів виступив Мілюков, кажу що жаден дипльомат так спокійно не погоди се з успіхами инших держав, як мінїстер ьський. Росийська дипльоматия не вспіла в запобігчи сьвітлому успіхови бар. Ерента ле скоро вже занедбано тую пору, то мінїс правдї не мав менше відповідного виходу ей, який вибрав, щоби покрити свою невда Санджацька зелїзниця віддає в руки Австриї тову дорогу до Індий, а Анґлїя буде імові також і свою почту нею перевозити; тим-т ясна, що Австрия здобула тим не лиш еконо у але й полїтичну користь, а через те зміни до якоїсь міри міжнародне полїтичне полож Бесїдник згоджує ся на росийський проєк справі македонських реформ та жадає поясн в справі відносин на перській границї.

бесїдники згоджували ся з полїтикою мінїст аграничних справ. Социяльні демократи заяви що будуть голосувати против буджету, бо за ична полїтика Росиї є авантурнича і завсїгди ирає социяльну і полїтичну реакцию. Остат принято буджет мінїстерства заграничних с Наради Думи відложено до дня 5 мая.

Князь Більов у папи.

вісно вже нашим читачам, князь Більов удав о Риму так для зазначеня добрих нїмецьк лїйських відносин, як також задля поладна еяких непорозумінь з Ватиканом. З Риму до ть, що дня 15 с. м. князь Більов, в товарис воєї жінки і нїмецького посла при Ватикан ожив візиту папі, опісля-ж кардиналови-секре и, Мері-де-Валь, почім відбув сам-на сам о динну конференцию з папою та близько го у конференцию з кардиналом-секретарем.

часовиси донесли, будьто кн. Більов заст ся у папи против вмішуваня Ватикану в пол нїмецького парляментарного центра. Отже Freie Presse приносить з Риму телеграму ентуючу отсю вість, бо годї припустити, аб Більов на се їхав до Риму, щоби говорит ні полїтичні грубости. На се є дипльоматич ти. Впрочім папа не вмішував ся доси в нїме полїтику, отже не мав би основи якийс тест. Депеші зазначують, що польська справа Познани (а іменно обсада епископства в Поз) також не була предметом конференциї. Натом порушено в розмові справу місий по кольо при чім виявила ся повна згода обох сторін х кориніссть.

НОВИНКИ.

— здоровля д-ра Ів. Франка. Перед кількома и доносили ми, що д-р Ів. Франко, пробуваю на лїченю в хорватській місцевости Лїпік, п но занедужав. Нинї можемо подїлити ся з нашим загалом вісткою, що в станї здоровля Впов. писателя поки-що не замітно полекші. Нервову слабість, якій недужий підпав наслїдком умового перепрацьованя, треба вважати поважною. Д-р І Франко прибув позавчера з своїм сином, Тарасом, з чужини до Львова та перебуває тепер в санаториї д-ра Сьвітальського у Львові.

— Розправа против Сєнкевича відбуде ся — як нам доносять з Відня — дня 18 мая о год. 9 рано перед віденським судом присяжних о §§ 488 і 493 к. з. в краєвім судї, віддїл II.

— Слабодухи. Пишуть нам: В Угнові стала ся подія, що характеризує нашу патриотичну роботу над осьвідомлюванєм народа. Заходом народних учителїв окружного віддїлу учительської „Взаїмної помочи“ в Раві руській і в Угнові мало відбути ся дня 3. мая аматорське представленє „Наталки Полтавки“. Та убитєм „польскєго круля“ Потоцького наші „патриоти“ так перепудились, що рішили відложити представленє на безпечнїйші часи. Може тодї буде руський намісник то й вони вилїзуть з дїри. „Блаженні нищі духом“.

— Огнї. В Викотах самбірського повіта вибух недавно пожар в стодолї тамошного начальника громади Михайла Висоцького а перенїсши ся в короткім часї на сусїдні будинки, знищив чотири господарські загороди. Шкода виносить около 3.400 корон і в значній части була обезпечена. Огонь повстав імовірно наслїдком необережности.

— Утеча із Сибіра. Швайцарський учитель язиків Ґері в кантонї Вадт виголошує тепер в Швайцариї відчити про свої пригоди в Росиї і на Сибіри. Тому два роки прибув до Житомира і познакомив ся там з кругами, які властям видали ся підозрілими. Одного дня знайшов ся в сїрих мурах житомирської вязницї. Процес розпочав ся аж по осьми місяцях а скінчив ся засланєм його на Сибір. Засудженого вивезено насамперед до Київа; в тамошній вязници бачив ставлянє шибениць і довідав ся, що девятьох з його товаришів подорожи на другий день мають повісити. Дальше повезено його через Курск до Тули, де сковано всїх, не виключаючи женщин, і впаковано до вязницї, що кишіла від хробацтва. Доси поводили ся з вязнями сяк-так, але до віддїлу Ґерія придїлено тепер якогось бруса, котрий в разї найлекшого протесту велїв вязнїв вязати, кидати на землю і салдатам копати їх ногами. Серед таких обставин зайшов Ґері до Красноярска, де всїли на корабель. В Єнїсейску всаджено їх до човна, що поплило горі рікою Анґора. Девятого дня вязням зняли кайдани, бо мали відбути двотижневну подорож пішки крізь дївичі лїси. Ґері постановив тут утечи. Порозумів ся ще з двома иньшими; всї засудженцї знали про се, але почутє солїдарности у полїтичних засланцїв таке велике, що нема майже нїколи страху, аби хтось зрадив. Навпаки товариші Ґерія постили цїлий день, щоби призбирати для втїкачів трохи харчу на дорогу. Відпочивали в малих оселях, що находили ся під лїсом. Коли одного дня салдати забавляли ся з місцевими мешканцями, Ґері і його два товариші скористали з того і втїкли до лїса. Вправдї утечу зараз запримічено і за втїкачами вислано кілька куль, але темрява лїса зберегла їх. В лїсї було так темно, що втїкачі аж на другий день зібрали ся разом. Темнота подїлала на одного з товаришів так страшно, що волїв вернути ся до етапу, нїж шукати дальшої дороги до волї. Ґерієви і його товаришцї, росийській учительцї, ходило тепер лише о те, щоб як найшвидше дістати ся до ріки. Всї ріки в тій околици впадають до Єнїсея, що перепливає під Красноярском. І справдї по кількох годинах блуканини дістали ся над беріг Чуни. Зладили собі дарабу і пігнали з бігом ріки до Анґори, де приняв їх на свій сплав якийсь Татарин. Той перепачкував їх навіть до Єнїсейська, звідки кораблем удали ся вони аж до Красноярска. Ґері не звичайним способом носив при собі гроші. Сховав їх в обцасах від черевиків, де також на всякий випадок находив ся фальшивий пашпорт. Фабрик фальшивих пашпортів є чимало на Сибіри. Можна там дістати пашпортів кілько хто хоче, до вибору, а можна й пашпорти вимінювати. Перебраний за Татарина Ґері знайшов ся на покладї пароплава, але на біду тим самим кораблем їхав на осмотр свого округа полїцмайстер з Єнїсейска в супроводї кількож тайних аґентів. На першій стациї Ґері чмихнув в лїс і зайшов пішки до Красноярска. Тут сїв до поїзду, що їхав до Владивостока, куди й дістав ся щасливо, зміняючи нераз назвище, пашпорт і одїж. У Владивостоцї не міг дістати пашпорту на виїзд за границю. Аж по двох тижнях удалось йому намовити якогось купця, щоби відступив йому свій пашпорт. Нарештї Швайцарець попращав ся з Росиєю та її полїциєю і через Япанїю та Індиї прибув до Марсилїї і до своєї вітчини.

— Торговля людським товаром. В Радівцях арештовано в ночи з 15. на 16. с. м. в готелю „Брістоль“ Розалїю Гаф recte Найман, матїр двох, на Буковинї загально звісних шансонїсток. Найманову арештовано в хвилї, коли ждала на доньки, що пописували ся на сценї тамошного „Variete“. Арештованя зажадала віденська і будапештенська полїция, тому що Найманова займала ся раянєм дївчат.

— Успіхи чорногорського князя. В дипльоматичних кругах в Петербурзї говорять, що чорногорський князь Микита дуже вдоволений з принятя, якого зазнав у росийського царя. Дістав він 200.000 рублїв приватної позички від царя, дальше з релїґійних фондів 80.000 рублїв на удержанє монастирів в Чорногорі, а крім того цар Микола II. з'обовязав ся виплачувати Чорногорі по 300.000 рублїв річно на військові цїли. Зате в справі будови проєктованої дунайсько-адрийської зелїзницї, в котрій Чорногора хотїла, аби та зелїзниця кінчила ся в портї Актіварі, дано тільки загальні приреченя. Вчера виїхав чорногорський князь на Берлїн до Парижа.

— Револьта вязнїв. З Пензи доносять, що в середу вечером 11 полїтичних вязнїв застрілило двох дозорцїв ґубернїяльної вязницї і зранило третього, а потім крізь отвір, виломлений стели, дістали ся на дах. Звідтам кинули на подвірє бомбу, почім пробували на шнурі зладженім з вязничих коців, спустити ся на подвірє. Першого вязня, що дістав ся на долину, застрілив сторож. Тодї вязнї кинули другу бомбу зі значною вибуховою силою і серед хмари диму втїкли. Удалось їм дістати ся на поле, де дігнала їх сторожа і полїция. Сїмох вязнїв застрілено, а трем таки удало ся втїчи.

— Утеча чи самоубийство. Почтмайстер Миронович з Прошови коло Микулинець пропав без вісти дня 14. с. м. Здогадують ся, що се утеча або самоубийство. Начальник зелїзничої стациї в Прошові і почтмайстер з Баворова донесли про се телєґрафічно почтовій дирекциї, котра вислала субститута і зарядила ревізию уряду. Громада Прошова опечатала тимчасом почтовий будинок і уставила при нїм сторожу.

— Дрібні вісти. Митрополит Шептицький перебував до 11. с. м. у Вісбаденї на курациї; відтак удав ся до одного монастиря на великопістні реколєкциї. почім вернув назад продовжати своє лїченє. — З Чернівцїв доносять, що дня 15. с. м. знов 15 пилипонських родин (50 осіб) з громад Климівцї, Лукавець і Білокерниця виїхало до Росиї. — В Радимнї кинув ся до Сяну аптикарський ляборант Дмитро Кашуба і втопив ся. Причина самовбийства незвісна.

Оповістки:

Календар. Завтра, недїля цьвітна, Евтихія, (лат. Великдень). Позавтра, в понедїлок: Георгія (лат. сьвітлий понедїлок). Ві второк: Келестина, Іродіона; (лат. Анзельма).

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером. Білєти продає раньше „Народна Торговля“, а від 5 год. вечером каса театру.

В недїлю дня 19. цьвітня „Хата за селом“ образ з циганського житя в 5 актах зі сьпівами і танцями.

В понедїлок 20. с. м. „Галька“ опера в 4. дїях. Слова Вольського, музика Монюшка.

Ві второк 21. цьвітня „Романтичні“, комедия в 3. дїях Е. Ростанда, в переводї Ф. Коковського.

Урядові вісти:

Іменованя. Мінїстер внутрішних справ іменував рахункових ревідентів мінїстерства Мих. Колпачкевича, Йосифа Домразка, Брон. Вічанського і Йосифа Порта рахунковими радниками.

Дирекция почт оповіщує: З днем 1. мая заводить ся при почтовім урядї в Потиличу службу сїльського листоноша в двох округах, а то: I округ (понедїлок, середа і пятниця) Передмістя велике, Ниви, Клебани, Підшарки, Луг, Гірки і Горани; II округ (ві второк, четвер і суботу) Передмістє мале, Долини великі, Під сорочою лозою, Долини малі, Під капелюхом, Луки, Гору і Солопушанка.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 18. цьвітня 1909.

Наслїдник ґр. Потоцького.

Відень. (Тел. прив.) Кореспондент „N. fr. Presse“ говорив з ґр. А. Голуховським що пробуває тепер в Римі. Він заявив, що галицького намісникованя йому нїхто не пропонував і він його таки не приняв би, бо хоче користати з добре заслуженого спочинку.

„N. fr. Presse“ обговорюючи в просторій статї справу наслїдника ґр. Потоцького, каже, що правительство мусить бути обережним, щоб не висунути на те становоше особи ворожої Русинам. Коли особа ґр. Ст. Баденього не входить в рахунок, то для правительства остає тільки д-р М. Бобжинський.

Трета Дума.

Петербург. (Тел. прив.). По ухваленю буджету мінїстерства справ заграничних відрочено наради Думи до дня 4. мая.

Петербург. (Тел. прив.). Правиця задумує внести в Думі проєкт, щоб Жидів звільнити від військової служби, а за те наложити на них специяльні податки.

Оголошеня.

— Хто хоче получити 4 ч. „Бжоли“ на Великдень, зволить сейчас прислати переплату, або бодай повідомити, що пришле по сьвятах, инакше не получить 4 ч. рішучо. За віщо нищите нас так несовісно?! 465 1—1

Нової сили

додає SCOTT'A EMULSION, коли всї инші средства позістали без успіху. Є завсїгди небезпечно коли експериментує ся з сумнївними препаратами, єсли бавить ся здоровлєм і коли розходить ся о

Ослабленє

яке лучаєть ся у **реконвалесцентів,** або з браку крови хоріб легких або перепрацьованя Хто є розумний, той бере таке средство, яке в безчисленних случаях у всїляких родах ослабленя показало ся внїмково скуточне і випробуване а се средство називає ся

SCOTT'A EMULSION.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Цїна ориґінальної фляшки 2 К 50 с

До набутя у всїх аптиках.

Надіслане.

Д-р Зенон Пельчар

б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія“ з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 1—8

Д-р Евген Петрушевич

адвокат в Сколїм

прийме сейчас конципієнта.

521 1—1

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 19—?

Високоповажана Панї!

Маю честь поручити Впов. Панї на надходячий сезон, мій богато заосмотрений

САЛЬОН МОД

в найновійші француські моделї і анґлїйські, лїтні капелюхи і жалобні в цїнї від 6 корон почавши Гальки, блюзки люстринові і боа всякого рода по цїнї конкуренцийній.

В надії, що Впов. Панї зволять ласкаво відвідати мене в цїли поробленя замовлень. 409 4—4

Позістаю з високим поважанєм

Антонїя Глинська *ул. Хорущина ч. 13 у Львові.*

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цїнні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові

(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі зарядженя. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

„The Gresham“

тов. обезпечень на житє в Льондонї, що стоїть під контролею австрийського та анґлїй. правительства.

Фонд ґваранцийний для обезпечених в Австриї через ц. к. правительство признаних виносить **кор. 34,620.913.**

Нові тарифи в ріжних комбінациях і проспекти висилає даром і оплатно

Ґенеральна аґенция для східної Галичини, Львів Коперника 21. 249 2—11

Особи які мають розгалужені товариські зносини можуть як аквізитори бути принятими за сталою платою і провізиєю.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри знероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Бухгальтер іспитований до веденя книг і кореспонденциї дістане місце зараз в Домі торг. пром. **„Достава“ в Станиславові.** Оферти з поданєм сьвідоцтв, висоти кавциї і платнї належить вносити до 1. мая с. р. на руки Дирекциї „Достави“. Першеньство мають обзнакомлені з торговлею церковних річий. Платня після умови. 514 3—3

Оголошенє лїцитациї.

Маючи віддати до повзятя будову школи мурованої в Зїболках повіт Жовква, містячу в собі три салї наукові і мешканє для учителя оголошує ся нинїшним лїцитацию через письменні оферти, котрі вносити належить до 21. цьвітня 1908 р. до 12 в полудне до Ради шкільної місцевої в Зїболках п. loco.

Квота викликаня виносить 21.013 К 28 сот. Пляни і кошторис будови є до перегляду в Урядї громадськім в Зїболках.

Зїдолки дня 13. цьвітня 1908. 508 4—6

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 2—?

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори стоваришеня господарського „РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ“ стов. зареєстров. з ограниченою порукою в Золочеві відбудуть ся в пятницю дня 1 мая 1908 від години 3 з полудня в льокали Стоваришеня (де була перше почта) з отсим порядком дневним:

1) Звіт управи з дїловодства за рік 1907.

2) Звіт Ради з замкненя рахунків і білянсу за рік 1907.

3) Вибір доповняючий двох членів Ради стоваришеня в місце уступивших о. о. Евгена Громницького і Петра Петрицї.

Замкненя рахунків і білянс за р. 1907 лежить до перегляду в бюрі Стоваришеня від години 3—5 з полудня. 520 2—3

о. Антоній Янович заступник голови Ради. *Данило Безпалко* за секретаря Ради.

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 лїтер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти Семен Козяк. 334 6—8

Ученик V. кляси ґімназ. зараз може виїхати на село і приготовити ученика I або II кляси до ґімназиї „Інструктор“. Близша відомість у терпіяна „Народний Дім“ ґімназия філія.

бширну брошуру **О РУСКАВЦИ** силає на жаданє **Заряд.**

в I сезонї т. є. від 15 мая до 30 червня і в 3 від 1 до 30 вересня **о 30% дешевше.**

В ТРУСКАВЦИ

Лїчить ся з незвичайним результатом:

Ревматизм, подагра, пісок нирковий, астма, ісхіяс, товстість, слабости жіночі, недуги серця і жолудка.

Початок сезона 15 мая. Конець 30 вересня.

Лїкарі заведеня: Цїс. рад. д-р Е. Кокжановський з Бучача і д-р Т. Прашіль зі Львова. 524 1 5

Плащі і пелерини ґумові

черевики гіґієнічні для пань, панів і дїтей

поручає:

Склад лїнолєум і церат

Львів, Карла Людвіка 3. 433

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ПОЗІР!

На зближаючі ся сьвята

ГОЛОВНА ФАБРИКА ВУДЖЕНИН

Йосифа Лїнтнера

Ринок ч. 3, і площа Бернадинська ч. 12

поручає знані з доброти

ШИНКИ

поручувані через лїкарів в цїлій Галичинї і загранице, ковбаси, полядвицеві краяні (краківські сїкані грубі, сїкані тонкі, мішані, ріжного рода салямі, паріські, угорські, загребські паштети, ролади і инші товари по найдешевших цїнах. На провінцию висилає ся відворотною почтою. Для Вп. Купців значний опуст. Склепи отворені від години 6 до 10 вечором.

444 4—5

З поважанєм

Йосиф Лінтнер.

Zacherlin

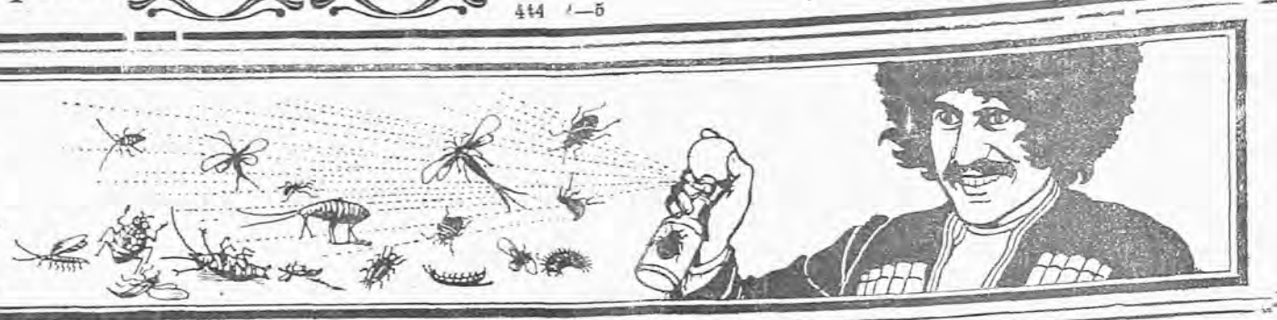

лише у фляшках де вивішені плякати. 27

Товариство „Самопоміч“ в Бродах пошукує іспитованого бухгальтера до ведення діл Товариства. Потрібний чоловік старший як кацюю тисяч корон. Платня перша 110 корон місячно по рок стабілїзация.
511 3 3 **Дирекция.**

Учитель народний в 30 рокат, кавалєр, маючий 4000 корон власного маєтку і іспит ц. к. Академії торговельної і инші сьвідоцтва і практику в діловодства бухгальтерийного, шукає по други жити. Посаг вимаганий. Пожадана фотографія і близші відомости. За дискрецию ручить ся словом чести. Зголошення в точним адресом під: „Правда“ poste restante Перемишль головна почта. 503 3—3

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупляевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся роботу входячих в круг прикрашування церков. За виконану роботу гарантує Цінники даром і оплатно. 48f

Машини Зінґера

ровери і ґрамофона продає фабричний склад о 30 процент дешевше як деінде з ґарантією на рати без агентів. Також мало ужиті від 12 зл. і вище. Львів, ул. Стрілецька число 4. I поверх 508 1—2

Цукорня Е. Росевич

в Перемишли

поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найліпші торти, мазурки і т. п. Замовлена з провінції висилає найдокладнійше відворотною почтою. 487 5—5

Угорське вино

біле і червоне, під ґарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кільк. бочіках 4¼ літри оплатно а то в р. 1907 вр. 1·75, в 1904 вр. 2, в 1903 вр. 2·50, в 1895 вр. 2·50, в 1890 вр. 2·90, в 1875 вр. 3·50. Лїчниче вино в р. 1880 вр. 5. L. ALTNEU, Versecz 14. Ungarn 470 5—10

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові / камінцеві / мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коцї і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

286 15—?

Подешевів смалець

дане в торговли Леонарда Соколеського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 258 6

Дешеве чеське пір'є!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 1·. К. біле як сьніг пух К. 30, К. 36 Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за звороном порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

І. БОДЕНШТАЙН

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка ч. 37

поручає найбільший вибір всіляких інструментів музичних по найдешевших цінах. 448 5—10

ЛЮБІНЬ

купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнійші сірчані води в Европі лічать в знаменитим наслідком Гостець або ревматизм ставовий як так ж мязів, артретизм, виприви позапальні, нервобол (Ischias) недом ґаня і пораженя. Золви, особливо западеня ставів і окістної нарости сіркотвічним тлї. Жіночі хороби особливо білі управи. Скірні хороби, килу в цівільних стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревав від 1. мая до вінця вересня і ся поділена на 3 сезони. Лічничі средства в Любіни. Сірчані купелї, б розовнові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дитяча і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Перемишлї. Заклад посідає центрально огрівані купальні і помешкана. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в І. і ІІІ. сезоні значний опуст. Заклад і парк електрично освітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, вепїнця, почта, телеґраф і телефонічні получена. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 1 12

Закладовий лїкар д-р Козеврій Обмінський.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджена електричних дзвінків, телефонів, громовозів так у Львові як і на провінції. 362 12—3

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Агентами не послугую ся.

КУПУЮ ҐАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнника даром і оплатно.

Йосиф Іваницкий

механік і спеціяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Поручає ся дешеве і совісне артистично ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілїй

Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і лляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 87—52

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого системи в всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1 295, 1557·20 і вище, як також цемент, сливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна по дуже пристутних услівах набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишлї

котра розсилає також даром цїнник і уділяє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Спеціяльний цїнник в друку.

417 6—?

ДИРЕКЦИЯ.

American System Bridge work Richmond crown.

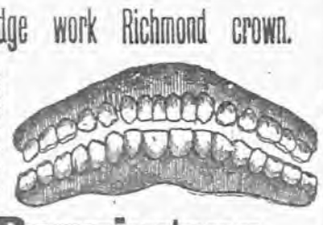

Штучні зуби без плятка на верхній части рота вологі і корони ідеальні містові і прецизійні протеза американської методи **в технічно-дентистичнім інституті** 434

Каролї Раттінґера

довголїтного асистента і управителя технічного відділу надворного лїкаря перського шаха. Цїни надзвичайно умірковані.

Львів, ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

Парцеляцийне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

У ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

37 17—54

Дяк іспитований з тенором вми голосом умїючий провадити хор, пошукує посади від томиної неділї. Може вика затись добрима сьвідоцтвами. Йосиф Градковський, Ермаківка. 526 1—2

Молода вдовиця з родини сьвященичої прийме місце до варнду дому або до торговлї за кавцією. Poste restante „Надія“ Самбір 517 2—3

„Емілія“

первородний християнський салон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 433 приступних цїнах. 6—20

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

„Достава“ в Станиславові

переносить свій богато заосмотрений

склад товарів церковних

з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. I.** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, наукїв, лїхтарів патериць, цьвітів, олтарів процесіональних, ламп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добрім якости, солїднім викінченю та найдешевших цінах. Принимає Евангелия до оправи чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне в правдивої лляної вебви, фелони перерабляє і направляє в в власній робітни кравецькій.

На жадане висилаємо пробки і фелони до вибору. — Всякі замовлєня виконує ся безпроволочно. — **Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.**

Весь дохід на церкви і бурси.

Склад папіру, всяких приборів шкільних і канцелярийних, в великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетривалі, штучні навози. Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава“ в Станиславові.** 516 2—6

КУПУЮЧИХ

Ровери, колярські прибори ґрамофони плити

упрашаю при запотрібованю перед закупном оглянути перед тим мій

найбільший фабричний склад в цїлій Галичинї

а певно

кождий ощадить много гроша!

Доставляю під ґарантією першорядні, австрийські **РОВЕРИ** цїлком нові, вже понисше 100 К. Гисьменна ґарантия.

Відпродуючим даю високу провізию. Направляю найдешевше **РОВЕРИ І ҐРАМОФОНИ** Плятя в сплатах після умови!!! 527 1—3

В. ШЛЯВЕ, у Львові, ул. Баторого ч. 12—14.

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада Надзираюча „Повітового Товариства кредитового“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Тернополи повідомляє по мисли §. 46 статута, що X. Загальні, звичайні Збори того Товариства відбудуть ся дня 15 мая 1908 о годинї 2 по полудни в Тернополи в великій сали Руської Бесїди при улицї Міцкевича ч. 3 з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2) Звіт Ради Надзираючої і Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3) Звіт комісиї ревізийної і принятє до відомости білянсу за рік 1907, котрий члени Товариства переглянути можуть вже тепер в канцелярії Товариства в годинах урядових.
4) Рішенє що-до поділу зисків за рік 1907.
5) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 1 заступника на 6 лїт.
6) Вибір комісиї ревізийної на рік 1908.
7) Внесеня Ради Надзираючої, Дирекциї і членів.

Для легітимациї кождий член, беручий участь в загальних зборах, має виказатись своєю книжкою удїловою.

Терноспіль дня 14 цьвітня 1908.

о. Дамян Лопатинський председатель. — *Омелян Терлецький* секретар. 512 2—3

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

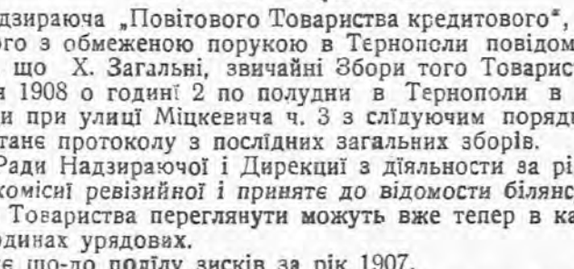

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденциину до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, уніформи, щі від дощу і жіночі одяги всякого да фарбує ся або чистить хемічною машию, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, віддає ся зовсїм як нове, як слїд відправ не до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система фса.*

Спеціяльність:

фарбованє шовкової одежи і стр ного пїря у всяких красках

Знамените виконанє! Точна достава!

Дешеві цїни!

ЖИҐМОНТ ФЛЮС

ц. к. на-штучна ня, апремічна

двоїста фарбіратура керпалїя.

284 1—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: улатория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: ли ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівці: ул. Панська. 13.

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕМИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в перевишій части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порилїв пронїчних недуг шкіри та паразитів, пришїв, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і вовсїм відмінює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — В упертих недугах треба спробувати дуже успішно.

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило до усунена всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дітий, як також незрівнане косметичне мило **до митя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцеринове-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно напінумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживаним з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на весняники, остуди, опалєня від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

G. Hell & Co.

Цїна штуки кождої повишшої сорти 70 с. разом з поученєм як ужывати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних складах виразно Берґера смоляного мила та уважати на умїщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті. Премійоване почесним медалєм у Відни 1883 і золотим медалєм на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживання, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Яхова Байзера, Кароля Для, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Ружера, К. Склєпиньского, К. Бізєвского, Едварда Брізнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дрогуеріях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштайна, Ф. Травенфельнера, Ізидора Фрухтмана. — **У Вашківцях** н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 407 4—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Stærng. 8.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	6·35	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	2·05	2·6	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·26
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Сирия	7·39	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·39	11·50	3·51	8·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	8·20	9·20
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	11·50†
Янова	8·22	1·15	5·00	9·35	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·16†	4·50	8·20н
Брухович	8·05†	—	3·25	6·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	9·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	3·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Сирия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·09	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	8·15	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·36	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	8·13	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	9·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і свята означені †. — в неділї від 24/6 до 15/8 буквою з — в неділї до 10/3 що день буквою н.

Видавець і отвічальний редактор: Льонгин Пегельський.

З друкарні Народової (Манецкий) Коперника ч. 9.

Ч. 88. Львів, понедїлок 20. н. ст. (7. ст. ст.) цьвітня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТЇ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Провокация.

Над нашою суспільністю в Галичинї та над цїлою нашою Україною зависла важка, душна атмосфера напруженого вижиданя, такого вижиданя, яке попереджує рішеня в найважнїйших житєвих справах. Бо на черзї публичного житя Галичини справа наслїдства по гр. Потоцькім. Наша часопись уже з повною прецизиєю сформулувала принципіяльне відношенє нашої національної полїтики до того преважного державного акту, котрий задецидує про спокій і розвиток нашої країни в найблизшу будучність.

Як нинї справа стоїть, з цїлого ряду піднесених пресою кандидатів на наслїдство по гр. Потоцькім, вдержали ся тільки Бобжинський і Залєський. Зайва річ пригадувати нашій суспільности ті імена, з котрих кождий репрезентує цїлу ворожу Русинам полїтичну систему. Бобжинський — ненависне цїлому руському народови імя найяркійшого ідеольоґа польсько-шляхотського панованя на Руси, Бобжинський — польонїзатор руського шкільництва, Бобжинський автор найбільш реакцийного і кривдячого Русинів проєкту соймової виборчої реформи! А Залєський — молода парість системи пок. Потоцького, протеґоний Потоцьким його найздібнїйший помічник у президиї галицького намісника, виновник крівавої масакри Русинів у часї антикдрберівської демонстрациї, — людина пересякла заразою галицько-польської адмінїстрацийної системи. Висуванє тих двох людий, котрих імена є символем найбільш безоглядної протируської полїтики, на посаду цїсарського намісника Галичини, се одна зухвала провокация руського народа, се знак, що польські полїтики намагають ся не лише безоглядно континуувати дотеперішну систему галицької адмінїстрациї.

Не тільки континуувати, ще й заострити. Послухаймо що в останнім числї пише про „квестию намісниківську“ один з чільних орґанів східно-галицької шляхти, львівський „Przegląd“. Зазначивши постуляти своєї партиї до нового намісника, постуляти, котрих змістом найповнїйше збереженє status quo польського стану посїданя в Галичинї, сей дневник домагає ся нї більше, нї менше, як виїмкових законів проти руського народа. „Треба законних засобів проти систематичного, понесеного до методи затроюваня краєвого житя юдженєм і бунтованєм“ Рівночасно „Przegląd“ зовсїм недвозначно показує, що під се юдженє і бунтованє він підтягає весь руський опозицийний рух, та пише дальше: „Думаємо, що далоб ся без трудностий узискати соймовий закон проти професіонального юдженя одного народа на другого та проти систематичного бунтованя до социяльної революциї під позором осьвідомлюваня народа,“ бо, як такий закон не покладе стриму „безсовісній аґітациї“, то — грозить „Przegląd“ — „прийде день, в котрім як єдиний ратунок появить ся стан воєнний з воєнними судами“ — Справдї „gut gebrüllt“ з боку дневника, котрий до того вважаєть ся за інспірованого маршалком краєвим, ґр. Станиславом Баденїм! Та хоча сей виїмковий закон на знищенє Русинів ще не вийшов з країни мрії польського плянтатора, та його переведенє в житє мабуть булоб таки трохи труднїйше, нїж се польський шляхтич у своїх „snach o potędze“ собі уявляє, то само звязанє того проєкту з вибором особи будучого намісника кидає незвичайно ярке сьвітло на пляни польської полїтики в намісниківській квестиї.

Махінациї-ж польських полїтиків для відданя краю в руки одного з названих висше кандидатів через край хитрі і підступні. З'осібна що до Бобжинського, то в хитрощах і перфідиї польські полїтики перейшли вже самі себе. В нїмецькій пресї вони підготовлюють опінїю для іменованя Бобжинського; коли-ж трудно знайти тепер у центрі держави орґан, котрий апробував би покликанє на намісника Галичини отвертого ворога другої краєвої нациї, то Поляки підпускають у віденську пресу брехливі звістки про симпатиї, які Бобжинський буцїм то має серед Русинів, та з приводу яких він буцїмто не має прихильности серед шовінїстичних польських кругів. Се має бути рекомендация для Бобжинського серед Нїмцїв: він являєть ся там яко муж провидїня, що несе в грізні галицькі відносини оливну галузку мира! Тільки тими хитрощами можна собі пояснити факт, що в однім і тім самім числї N. Fr. Presse містять ся обіч себе редакцийна статя, де знаменито оцїнюєть ся вагу ситуациї в Галичинї, та допись зі Львова з рекомендациєю такої особи, як Бобжинський на галицького намісника.

Таке перепачковують Поляки для піддуреня віденських кругів, котрі мають увірити, буцїм то Бобжинський кандидат Русинів, його-ж іменованє уступка для Русинів! Се pro foro externo. А що Поляки поміж собою міркують собі про кандидатури Бобжинського, те, як годї яснїйше, виявив п. Стапінський в інтервю з кореспондентом „Now-oї Reform-и“. „За вибором д-ра Бобжинського — сказав той „трибун польського люду“ — промовляють важні арґументи. Перший арґумент, по мойому слушний, є той, що вибір Бобжинського означав би дослівно продовженє урядованя бл. п. Потоцького. Нїякої зміни в такій хвилї в такім напрямі не вважав би я за відповідну, щоб не здавало ся, що дорогою мордів можна впливати на хід полїтичних справ. Як другий арґумент за вибором Б-ого підношу: рішучість постанов, сильну волю, знайомість справ і досьвід. В сю хвилю сей арґумент дуже важний“.

Так рече „радикал“ Стапінський про консерватиста і реакціонера, Бобжинського. В його опінїї без сумнїву відбиваєть ся настрій і інтенциї польського загалу в квестиї наслїдства по ґр. Потоцькім. Що-до тої польської суспільности, то вона — по словам тогож п. Стапінського — „в сїй хвилї стоїть під знаком повного з'єдиненя“ та готова „з цїлим супокоєм і тверезістю“ (!) відперти українські атаки...

Так єсть, може не було ще в Галичинї хвилї такого національного сконцентрованя Поляків, як у теперішну хвилю. Не є, що правда, польський загал тепер надмірно „спокійний“ (погроми проти Русинів!), нї „тверезий“ (пяницькі розбої на Русинах в часї польського Великодня!), одначе мусимо числити ся з теперішною роботою сконсолїдованих наших ворогів у краю і в Віднї. Особливо там, у центрі держави, Поляки пустили в рух увесь апарат своїх парляментарних і двірських впливів на переведенє в житє своїх плянів що-до обсади галицького намісництва. До Відня з'їхали ся всї народові польські полїтики і парляментарні посли. Безупинно відбувають ся конференциї і переговори польських полїтиків з правительством в справі іменованя львівського намісника. Авдиєнциї у цїсаря ідуть з тим в парі.

А тимчасом руський парляментарний клюб, так якби зовсїм не істнував. З президиї є у Віднї один тільки п. Цеглинський, иньші-ж члени президиї і парляментарної комісиї роз'їхались на сьвята. В такий момент є се справдї непростимим гріхом і ми дуже боїмо ся, щоби знов яка неприємна, а в своїх наслїдках непожадана несподїванка з Відня не заскочила нашого народу. Супротив того вважаємо своїм обовязком звернути ся до всїх визначних членів нашого клюбу з зазивом, аби — так, як се роблять визначні члени „кола“ — поки час явили ся у Відни і ужили всїх заходів, щоби ухилити грозячу небезпеку. В кождім разї в інтересї самого клюбу і його провідників лежить, щоби вони сповнили все, що лежить в їх спромозї, аби нїхто не міг підняти опісля против них закиду занедбаня.

Задачі нашої народної працї.

Три днї перед несподїваною катастрофою, що зайшла опісля д. 12. с. м. в тутешнім намісництві, вказали ми в статї „Без ілюзий“ на невідрадне наше полїтичне і національне положенє та на найважнїйші задачі нашої народної роботи, занедбані в остатних часах через занадто великі надії на успіхи нашої парляментарної репрезентациї, що так скріпленою вийшла з остатних виборів. Ми зазначили тогдї, що від центрального правительства не можемо нїчого або майже нїчого надїяти ся, заразом вказали на реальні уступки, які в остатних часах удало ся на нашу шкоду здобути від правительства Полякам — нїбито для зрівноваженя дрібних і поки-що пустих обітниць, даних правительством руському парляментарному клюбови. Закінчили ми зазивом, щоби наша суспільність перестала покладати занадто великі надії на нашу парляментарну полїтику, щоби не уколисувала ся тими надїями, а щоби із здвоєною енерґією взяла ся до дальшої постійної, невсипущої, щоденної орґанїчної працї на просьвітнім, економічнім і культурнім поли, бо лиш ся праця збереже нас від соромних невдач, охоронить нас від депримуючих ілюзий і, як доси двигала нас усе в гору аж до нинїшної нашої сили, так і на будуче дасть нам засоби відперти чорну навалу злучених темних сил.

Подїї минувшого тижня не дали нам спромоги розвинути сю гадку, як се було нашим наміром. Тимчасом дістає наша редакция і з краю письма в тім самім дусї. Отсе-ж ми, навертаючи до порушеної справи, хочемо насамперед зробити короткий огляд нашої дотеперішної орґанїчної працї, що, ведена тихо без гомону але невпинно десятками лїт по наших селах і місточках над скріпленєм і піддвигненєм нашого національного орґанїзму, виробила в нас довірє у власні сили та придбала нам бодай сякий-такий полїтичний вплив.

Зачнемо від товариства „Просьвіти“. Заложене 40 лїт тому малим гуртком молодих людий, розжило ся на 35 філїй з двома тисячами читалень, 450 крамниць, 200 пожичкових кас, 250 шпихлїрів; видано 335 книжочок для народу і прийшло до майна около 120.000 К.

Заложене перед 35 роками Товариство ім. Шевченка, перетворене опісля в товариство наукове, служить висшим культурним цїлям, плекаючи науку на всїх полях знаня, за 15 лїт своєї наукової дїяльности розвинуло руську науку і рознесло своїми працями руське імя далеко поза границї Руси.

Руське Товариство педаґоґічне, заложене перед 27 роками, утримує приватну видїлову женську школу, приватну женську семинарию учительську, велику бурсу для учеників руської ґімназиї, два інститути для учеників і учениць, будує тепер великий дім на поміщенє бурси та має три десятки філїй.

„Народна Торговля“, заложена перед 25 лїтами, має тепер 18 складів по краю, 5 власних домів, 7,000.000 К річного обороту; уладжує відчити і курси для науки купецтва; стоїть у купецьких зносинах з 2.000 крамниць; дає занятє більше сотцї Русинів; заходить ся тепер коло заложеня союза рочдельських спілок.

Жіноча спілка „Труд“ у Львові, заложена в р. 1900, є нинї найбільшим заведенєм в цїлім краю на поли виробу жіночого платя і біля.

Згадаємо дальше: Краєвий Союз Ревізийний з сїтию 161 товариств кредитових, торговельних і промислових, з річним оборотом 62·5 мілїона К; Краєвий Союз кредитовий зі 100 тис. К власного майна; Тов-о взаїмного кредиту „Днїстер“ з 8 мілїонами К річного обороту; Кредитове тов-о урядників і сьвящеників з 75.000 К власного майна і 1·4 міл. К річного обороту; Тов-о взаїмних обезпечень „Днїстер“ з 1·5 міл. К резервового фонду; Спілку для господарства і торговлї в Перемишли з 460 тис. К річного обороту; Тов-о Сїльський Господар з двома філїями; „Руську Щадницю“ в Перемишли, котра перед кількома днями оголосила звіт з своєї дїяльности в першім роцї свого істнованя; „Народну Гостинницю;“ парцеляцийне тов-о „Землю;“ „Сокільський Базар“ і т. д.

Згадаємо наконець: ремісничо-промислову Бурсу у Львові; ремісниче тов-о „Зорю“ у Львові, в Дрогобичи і и.; робітниче тов-о „Силу“ у Львові; всїлякі бурси школярські по краю; ґімнастично-пожарні тов-а „Соколи“ і „Сїчи“; пожичкові каси по селах, райфайзенські каси; нарештї: „Захоронки“ у Львові і по краю; приватні школи по краю, як славний женський лїцей в Перемишли приватна женська учительська семинария в Яворові, приватна женська ґімназия у Львові і и.

Ми не перечислили ще тут усїх здобутків нашої довголїтної орґанїчної працї, але й сей поверховний, безладний огляд тих здобутків показує, яке широке а важне поле маємо вже доси дане до дальшої працї в сїм напрямі. Ґрунт уже маємо сильний під ногами, і се повинно нам бути заохотою на будуче, тим більше що до теперішних здобутків ми прийшли, так сказати, з нїчого, без жадної посторонної помочи або при помочи зникаючо малій, завдяки власній лише працї. Треба лише тепер сю працю поглубити і поширити.

Наші читальнї по селах і містах повинні бути не лише місцем сходин і розривки, але під проводом інтелїґентних людий повинні всюди вести до справдїшної просьвіти. Длятого вимагають вони доконче постійної розумної, патриотичної опіки. Головний видїл тов-а „Просьвіти“ повинен вже раз постаратись о те, що вже від давна має в своїй програмі, щоби постарати ся о систематичний ряд популярних відчитів для читалень. При тім треба би упорядкувати біблїотеки при читальнях та дбати о дальше їх збогачуванє і належите функционованє. При кождій читальнї повинен бути хор, а по можности і орхестра. Знаємо як з істориї відродженя чеського народу, так і з власного досьвіду, як богато причиняє ся хор не тільки до остаточного вихованя але й до розбудженя та укріплення національної сьвідомости. Читальнї повинні у нас бути також школою тверезости, гіґієни, ощадности. Добре було би, як слушно замічає оден з наших дописувателїв, закладати при читальнях (або й при церквах) щадницї, хочби крайцарові, для дїтий і молодїжи, — такі, як тепер заводять в середних школах, а згодом дохо-

Василь Пачовський.

Ілюстрована істория України.

(Замітки до витвореня національної сьвідомости і штуки).

— Є та книжка, що казали пан професор?! — зашуміли люди в читальнї у підгірськім селї на стрічу менї, як вніс я грубу книгу Аркаса „Історія України-Руси“ у сьвітлицю.

— Є бачте, яка велика книга за дві банки, а малюнків! — Що листок, то образок!...

— О! більша, бачу, як „Про старі часи на Українї“ — замітив письменний старший брат.

І селяни згуртували ся з ослонів круг стола до іллюстрованої книжки, як рій коло матки. Давай карткувати та малюнки оглядати чергою. Поки ще оглядали княжі, так допитувались і приглядали ся, то-що, — а як прийшло на козаків та гетьманів, то й очи всїм заблищали, як-що їм кажеш про бої та чвари з Ляхами та Москвою.

Перелистували лист за листом тай:

— Нумо читайте нам, пане, що цїкавіще! — кажуть.

— За Настасю ту, що спалили бояри — докинув хтось із гурту.

— Про „Наскок козаків“ — гукнув парубок-„сїчовик“.

— Про Запорожцїв, що пишуть лист до султана — увернув „осаул“ місцевої „Сїчи“, гордий богатир на цїле село.

Читаю уступ про Настасю Яросла а галицького до малюнку, що звернув увагу усїх ще з почину, відтак перекидаю ся відразу до Хмельниччини — давай читати, що близше до життя. Читаєм слово по слові, народ слухає — краще слухає, як про господарство та капіталїзм — про свою бувальщину велику...

Хто мовчить та втихомирює, як хто відізветь ся; хто з запитом звернеть ся до мене, аби зрозуміти добре — так і пояснюєш їм і малюнки до того показуєш, що захоплюють очи та мисли до душі приводять...

Та ба, прочитаєш ту книжку і бачиш таке: Коли цїла істория списана з малими виїмками дуже гарно, то малюнки далеко не всї підходять до духа української істориї. Се й дало привід написати тих кілька заміток, які належить взяти під увагу у другому виданю тієї, або якої иншої популярної істориї.

Популярне виданє істориї рідного краю має мету виробити національну самосьвідомість серед люду та дрібної інтелїґенциї. захопленої практичною роботою дня. Так люд, як і та інтелїґенция увійшовши в житє не має спромоги поглубити свої відомости про бувальщину свого народу — остає отже на тому, що дає школа людова чи середня. Та на жаль анї людова, анї середня школа по той і по сей бік кордону не дає нам національного вихованя, а навпаки навіває душі дїтий лехковаженєм до своєї народности, або й погордою до нелюбого сильним міра републїканського духа України. — Треба пильнувати, щоб і думати про гетьманів забули в Малоросиї — сказала цариця Катерина і се правило вихованя ваготить над нами до нинїшного дня...

Навіть в наших українських ґімназиях царить той сам режім. Один з популярних учителїв фільльоґ української ґімназиї — говорили менї ученики — голосить ідеалом таку читальню учеників в ґімназиї, в якій не було би нї ґазет, анї книжок з „бунтівничим“ змістом — тільки лексикон та научні книжки — дарма що середня школа нїяк не має на цїли продукувати самих вчених, а має виховати горожан сьвідомих національних обовязків!...

Одною з таких книжок, що доповнили би чи справилиб вихованє нашої суспільности, мусить бути популярна істория України. Крім маленької істориї Грушевського: „Про старі часи на Українї“ — вийшла саме недавно „Істория України Руси, написав Микола Аркас“, з 210 малюнками і портретами та 9 картками. Історию сю написано з теплим серцем, дуже гарно; всї великі моменти виступають плястично і рисують ярко картина за картиною цїлу борбу републїканської України з напастливими сусїдами до упаду. До сеї плястики приводить множество детайлїв, висловів, переказів, приповідок, що у научній істориї можуть уважати ся зайвими, а в популярній мають перворядне значінє. Один ще спосіб поминено, себ-то історичні піснї, які так уміло застосовано в маленькій істориї Грушевського, тим то й належить доповнити текст другого виданя піснями, бо вони викликують дрожанє душ так само, як малюнки...

Мазепинщина, найслабше місце в нашій істориї, написана зі зрозумінєм задумів великого Мазепи і з вищим почуванєм до тяжко обсудженого гетьмана-дипльомата, що з'умів удержатись через 22 роки серед подлого окруженя шпіонів та деморалїзациї московської на Українї і упав з гідностю гетьмана великого народу. Тільки у відносинах до Палїя ще оставлено погляд, від Костомарова усталений. На кінцї Мазепиного упадку подає автор теплу експіяцию гетьманових помилок та блудів. Крайна пора була на таке слово у рідній землї. Дух Мазепи — до нинї страшить централїстичну Росию, а його постать стала ся уособленєм романтика-борця за волю в европейській лїтературі; тільки на рідній землї висить темний голос товпи ураз із царським проклятєм над головою одного з найбільших індивідуальностий України.

Далеко більше по старому описана руїна і її великий гетьман Петро Дорошенко. Його постать як і в Костомарова розбито між трьох гетьманів, коли й самі факти показують, що Дорошенко є центром, а всї контркандидати польські і росийські се тільки сателїти коло нього. Так і тут вийшов найяснїйший гетьман далеко не такий, як слїд, обмежений і неплястичний через пропущенє подробиць — а тимчасом коли вже не величний характер Дорошенка, то його позиция в козацькій Українї примушує прямо зробити його центральною особою в добі руїни. Дорошенко — сам верх траґедиї України і перелім цїлої борби за волю. Сей найбільше національний гетьман несе булаву найвище і найбільше гордо та чисто від усякого еґоїзму та хамства і хто, як не він, є уособленєм козацтва і вродженого нам романтизму? Тому й належить йому посьвятити більше місця передовсїм в популярній істориї, яка має будити національну гордість у читачів, а у Дорошенка таких гордих моментів дуже много. Так само згубила ся постать його дорадника, українського Рішелїє, митрополїта Тукальського, що тримав палець на живчику полїтики і европейської дипльоматиї; факт визвілля константинопольської церкви від турецької держави умовою Дорошенка пропущено, а сей факт будь-що-будь знаменує великий розмах і має блеск сьвітового значіня.

Добре написана Виговщина, хоч ще нема того розуміня, що гадяцькими постулятами поставлено одну з кращих постанов нашої републїки, на якій опирають ся всї пізнїйші гетьмани. Постать Богуна вийшла млява через пропущенє вини його смерти — а, звісно, Богун, творець хитрих боєвих плянів, гнав у засїдку короля польського під Десною, аби його пірвати і неволею видерти відграниченє України від Польщі... та плян відкрив ся доносом Тетері. Такого героя величного характером і „промислами“ не можна затирати в популярній істориї. Виговський погиб не з рук Тетері, а з рук Поляка Маховського хоч за підмовою Тетері; хоч се дрібне, але воно важне для сьвідомости загалу, що має ще бороти ся з Польщею.

То булиб найважнїйші похибки, які належить справити. Недостачі істориї за XIX вік кладу на карб обережности з цензурних зглядів, та все таки те слїд замітити, що дух революциї йде з півдня через цїлий XIX вік, хоч самі революціонери-Українцї несьвідомі того свого українства. Належало-б звернути увагу на деякі реченя, що їх треба підперти застереженями, аби особливо мужика не удержувати в недовірю до своїх керманичів. Таке реченє про гетьманів: „ті, що орудували у ту добу, більш шукали своєї власної вигоди, а за менших братів мало, або й зовсїм не дбали“ (ст. 171), або таке: „чудна і незрозуміла(?) була помилка гетьманів, що вони у своїх умовах не згадували за поспільство, наче умисне забуваючи про його. А між тим самі селяни на своїх плечах винесли, своєю кровю здобули волю рідному краєви, скинувши з себе польське ярмо (ст. 230)...

Я спитаюсь: хто в Европі в той час думав так про поспільство, як нинїшні люди XIX віку, що дійшов до боготвореня товпи?! Чи й у нинїшних державах не платить люд податків, чи не дає рекрута, що гірше тої панщини, яка була на Українї під гетьманами?... А друге: се неконче й правда, що „самі селяни здобули волю“, бо селяни без козаків не здобулиб нїчого, а навпаки нераз те поспільство було колодою у ніг і в битвах (Берестечко) і в реформах (Немирич) — а вкінци на мою думку неконче воно й добре вмовляти в масу, що вона „альфа і омеґа“ усього; культуру творять ґенїяльні одиницї, а не юрба...

* * *

Коли сама істория України Аркаса написана вельми гарно і доволї чистою та приступною мовою — то мапи недокладні і прикро пестрі на око, а вже малюнки хоч гарні собою, та не всї знадоблять ся для нашої істориї. Іллюстрациї в популярній істориї — се половина вартости; з досьвіду знаємо, що найбільш захоплює людий до читаня малюнок, як-що представляє він драматичний момент з житя героя. А таких саме малюнків доволї мало, коли цїла наша істория є одною великою драмою великих індивідуальностий. Польська істория може вдоволитись ґалєриєю королїв і манїфестацийних сцен, бо такий дух того народу, бідного в індивідуальности (а які були, то й не польського роду!).

ваємо ся трудящого, тверезого і ощадного молодого покоління.

Філії „Просьвіти" повинні слідом славної діяльности стрийської посестри взяти ся енергічнійше чим доси до роботи. Молочарство, фабрики дахівок — се вже дорога добре промощена стрийською філією; на сю дорогу можуть уже сьміло ступати і инші філії.

Гарний розвиток селянських бурс, закладане нових, підтримуване бурс для гімназияльної молодіжи, закладане „Захоронок" по селах, місточках і містах — отсе задачі філій „Просьвіти", філій Руського тов-а педагогічного у злуці з нашими повітовими і місцевими організациями.

Товариства гімнастично-пожарні, товариства ремісничі і робітничі мають превелику вагу і повинні повставати скрізь по краю, при чім, розуміє ся, не досить постарати ся о їх заложене, але треба дбати й про їх розвиток.

Наші кредитові і фінансові товариства є не лише на те, щоби кредиту удїлятн; кождий Русин повинен собі мати за сьвятий обовязок складати свої ощадности лише у своїх товариствах, бо лише таким чином дає ся їм можність сповняти їм властиву ціль, а з другої сторони не підтримує ся институций нам ворожих.

У нас говорить ся і пише ся про закладане фабрик, от хочби мила, сьвічок; говорить ся про попране руського домашного промислу, руської штуки: але ми заразом радо складаємо свої ощадности, особливо більші капітали, в чужих институциях; радо закуповуємо всїляку чужу тандиту для окрашеня наших хат, а тов-о для розвою руської штуки ледво животіє задля браку роботи, а прегарні вироби нашого домашного промислу залягають склади „Сокільського базару".

Розвинїм же енергічну патріотичну працю бодай на тих полях, де нам її нїхто спинити не в силї, а дотеперішні успіхи чейже дають нам достаточну поруку, що викрешемо з себе силу, з котрою всї противні нам сили будуть мусїли числити ся.

Зачнїм раз, пишуть нам з краю, будову театру, а побачите, як рушить ся складками народ, що попав у сїй справі в зневіру задля довгої проволоки. Зречім ся, пишуть, усїх дивіденд, які роздїлюють що року наші фінансові институції, а за ті гроші можемо заложити і утримувати нові приватні школи.

Торік близько 2000 русских громад ухвалило завести у себе руську мову урядову. Чи урядують вони всї по руськи? Припильнуймо ся, щоби ухвали ті не лишали ся на папери! Припильнуймо, щоби й всї инші громади пішли слідом тамтих. Пильнуймо виборів громадських, повітових.

Розвиваймо і утримуймо добру організацию не лише перед виборами, а постійно; а тогдї не страшні будуть нам нї вибори нї „уржендови єнзик". З годом ми зможемо панів урядників научити ся говорити і писати по руськи. — Одним словом: бережім те, що власними силами здобули, та енергічно і невпинно поступаймо на сїй дорозї дальше. Поле для працї широке! Найде там місце кождий, і сьвященик і сьвітський інтелїгент, молодий і старий, і чоловік і жінка. Особливо до жіноцтва нашого, котре так пре ся до роботи, відзиваємо ся з покликом, бож сила ся ту нас доси, особливо по селах дуже мало проявляє ся. Таких сел, як Домажир, де організация селянства, особливо молодого, головно є плодом жіночої працї, на жаль маємо дуже мало.

Отже всї, кому на серци лежить тривке добро народу, до роботи, до інтензивної роботи!

По атентатї.

Льлеть ся кров!...

Гомонять по костелах Великодні дзвони... По храмах сего, найбільш католицького на сьвітї народу сиплють ся величаві проповіди — разом з своїми земляками сьвяткують також і львівські Поляки сьвято воскресшого Спасителя!... Сьвяткують та ще й як, аж соромно стає за людство, в якім ще й досї покутує кровожадна бестия... Коли польській чорній сотни стало нїяково нападати масами на руські институції, починають ся напади на поодиноких Русинів, яких громили бють і ріжуть до крови... Вчера о годинї 7-ій йшов ул. Городецькою п. Б. Г ий. По дорозї попросив його якийсь селянин о вказане потрібної йому фабрики господарських приладів. Очивидна річ, що вони розмовляли по руски.

Зачув се гурток польських громилів і як тільки селянин відійшов — напали на п. Г-ого з окликом: „Bij hajdamakę, bo on po rusku mówi!" Напад виконали громили із питомою їм підлотою з заду. Один з громилів кинув ся до п. Г-о з ножем та розчерепив голову й цїле лїве лице аж до бороди. Рівночасно оглушив його другий вшехпольський опришок ударом палицї в голову. Залитий кровию п. Г. упав непритомний, а коли прийшов до себе, не було вже з громилів нї слїду. П. Г-ого осмотрила ратункова стация; якомусь незвичайно щасливому припадкови треба приписати, — те, що ся жертва польського шовінїстичного шалу не втратила ока.

Не меньш грізні сцени відограли ся на ул. Сикстуській. Громили кождого прохожого питали, чи він Русин, чи Поляк, а як він назвав себе Русином, то били його. За одним з Русинів, який ратував ся утечию до каменичної брами, пігнали громили і там змасакрували його. З сих самих мотивів побито також одного руського інтелїгента на ул. Валовій. Напастовано Русинів також по других улицях і кофейнях, де громили допускали ся також насильств против тих, хто признав себе Русином. (По всїх львівських кофейнях — що мимоходом згадаємо, заінїційовано також бойкот проти нашої часописї!) На улицях лучало ся й таке, що на ул. Сенкевича якийсь вшехпольський bojowiec-академік стріляв до Русинів. Все що тут подаємо факти, які стверджують поліцийні протоколи і вони говорять самі за себе. Можемо тільки остерегчи польський загал, щоб не перетягав струни, бо се готово погано покінчити ся. І на польську чорну сотню найдеть ся відповідна рада!

Ще одно! наші Поляки дуже відхрещують ся від духового спорідненя з росийською чорною сотнею. Ми-ж бачимо між сими двома чинниками, лиш сю ріжницю, що московські громили зачинають свої „патриотичні" маніфестациї від „Боже царя храни!", а польські від „Boże coś Polskę" та ще й то, що в Россії „подвизають ся" шумовини суспільности, а у Львові громлять Русинів — польські інтелїгенти.

Вшехпольська дич.

Пишуть нам з Кракова:

Від тижня вертають з Прус робітники домів на сьвята. Дня 17. с. м. в потягу перед Краковом вшехпольські робітники з мести за атентат з 12. цьвітня напали без нїякої причини на одного українського робітника та побили його в страшний спосіб. Скатувавши невинного чоловіка ще й викинули його вшехпольські дикарі підчас руху вікном. Тяжко покалїченого і напів живого забрала специяльна льокомотива та завезла до шпиталя в Кракові. Се факт прямо нечуваний! Цїкаве лиш те, що про ту подію мовчить цїлком польська преса, хоч се не аби який причинок до історнї польської культури в Галичинї.

Смаркате громило.

Весела пригода, яскраво характеризуюча теперішні відносини, приключила ся сеї середи на зелїзничім шляху між Коломиею а Городенкою: Вечірним поїздом вертало трое із сьвідомійших наших селян з Коломиї до Гвіздия в передїлї, в котрім кромі них находило ся еще кількох їдучих на урльоп вояків і трох гімназияльних учеників. Селяни розмовляли між собою півголосом — та нечайно один із учеників і то найменьший (завбільшки хлопського чобота з нерозкоченою холявою) з II-ої кл. гімназияльної, скрикнув на них: „Anu rusini możeby wy przestali szwargotać po rusku!..." Розуміють ся, селяни розсьміяли ся на таку безличність „smarkatego bohatera", а один з них зробив малому хулїганикови, вихованому в высококультурній польській гімназиї, увагу, що він ще за малий, аби його хто слухав. „Rycerzyk" не діставши від разу більш понятної науки, думав мабуть наполохати селян, бо витягнув револьвер і направивши в їх сторону сказав до своїх „kolegów": „Zaraz ja się do nich wezmę w imieniu prawa". Та на його нещасте надійшов кондуктор, а селянин звернув ся до нього з просьбою, щоби сейчас відобрав револьвер у малого збуя, бо инакше його разом з револьвером викине за лабу через вікно вагона. І мабуть тим була би ціла справа покінчила ся, бо кондуктор зацитькваний просив селян, аби перепудженому смаркачеви простили, колиб не те, що „rycerzyk" розревів ся і віддав револьвер, по котрий казали йому селяни зголосити ся, як буде „iść po powstania". На доказ правдивости факту наводимо імена селян, яких хотїв залякати револьвером студентик, що вже від тепер практикує на громилу з Czytelni, а то: Іван Караляш, Гафія Даларак і Іван Пернеровський, усї з Балинець коломийського повіта.

Подаючи отсей, незвичайно характеристичний факт для духа, в якім виховуєть ся польська модїж по гімназиях серед руського народа, не можемо зрозуміти, чому то кондуктор не вважав за відповідне сконстатувати тотожність особи молодого громили, що на основі легітимациї було б дуже легко, бож шкода, щоб імя смаркатого „rycerzyka" мало остати тайною.

Погроми в Самборі.

Вшехпольські і кацапські академіки, семинаристи, гімназиясти і проча улична знать напали д. 15 нечайно на льокаль товариства „Бесїда" та повибивали шиби в сїм льокали, вимірюючи собі цїною шкла сатисфакцию за вбитого намісника. В день по сім відбули ся в „Соколї" збори довірочні згаданих хулїганів. Промовляли акад. Казьо Сїлецький і другі. На зборах загрівано до цїлковитого здемольованя будинку „Бесїди". Ухвалено поділити ся на 4 групи, котрі по спровокованю Русинів через одного мають кинути ся на товариство.

Щоб доказати рівновартність Самбора з „stolicą kraju" рішено оперувати також револьверами. І там, де вела ся така дебата, де порішувано такі постанови, були — як нас впевнює наш кореспондент — також ц. к. австрийські урядники усїляких дикастерий! І як ще може хтось перечити, що в Галичинї не має свобід, що ми не живемо в Европі?! Польща „nierządem" стояла і стоїть, тож не диво, що польські культуртрегери і самі не мають пошани для закона і відбирають еї другим. Якжеж може міцнїти у загалу почутє права, коли ми бачимо, що по Самборі парадують за дня ком. Незабітовський, сов. суду Бережницький і прокуратор Войцїцький з тими, що в ночи виладовують своє „patryotyczne" обурене на шибах і стїнах руських льокалїв. Деж в виду таких відносин може бути та інстанция, що повиннаб подбати про збережене публичного спокою і безпеку майна й житя руських горожан? Колиж не може числити на поміч урядових функціонарів, удержуваних нашою кервавицею, мусимо хопити ся самооборони. Колиб вшехпольські громили справдї хотїли здїйснити свої розбишацькі наміри, то поруч з інтелїгентами — стрінуть і наших хлопів..

Останні концесиї.

Досї було відомим, що останними концесиями, які одержали Русини на основі загального, тайного, рівного й безпосереднього права голосованя, були багнетні удари, що розпанахали грудь бл. п. Марка Каганця, тим часом польська преса а за нею й деякі нїмецькі органи підкуплені „Narodow-oю Rad-oю", горлають на весь сьвіт, що саме при кінци намісникованя пок. гр. Потоцького підготовлювано всякі благодати для руського народу в Галичинї. Одною з сих концесий мало бути м. и. те, що намісництво запропонувало, щоб краєвим віцемаршалком галицького сойму став посол д-р Евген Олесницький. На рід сеї „концесиї" вказує вже те, що сам пок. намісник мав їздити до Стрия до посла д-ра Олесницького, щоб він згодив ся обняти віцемаршалківство, особливо що дотеперішний віцемаршалок митрополит гр. Андрій Шептицький за для своєї недуги не міг би нїяк повнити сего уряду! В квестиї сїй забирає слово й „Kroatische Korrespondenz" та під знаменним тутулом „Концесия Русинів для правительства" пише таке:

„Супроти донесень, що померший граф Потоцький перед своєю смертию пропонував д-ра Олесницького на заступника будучого маршалка Галичини на річ української партиї, заявив консервативний член „руського клюбу" одному з наших редакторів, що сподіваного іменования д-ра Олесницького заступником будучого маршалка не можна уважати концесию правительства для Русинів, але концесиею Русинів для правительства, бо через се сторонництво мудсїло перебрати одвічальність за все те, що діялось ме в соймї. І лише з сеї причини правительство запропонувало іменоване д-ра Олесницького. Руське сторонництво з самого початку не дуже захопило ся сим іменованем, бо було сьвідоме того, яку відвічальність буде мусїло на себе переняти. Можна дїйсно сказати, що захопом графа Потоцького удало ся позискати руські партиї і д-ра Олесницького для сеї номінациї". Що польським журналістам видаєть ся концесиею вже й іменоване Русина віцемаршалком в польсько-руській Галичині — се тільки доказ їхнього безмежного шовінїзму. Або може Поляки думають, що на становище віцемаршалка галицького сойму є більше відповідний від пос. О-ого Мисюнюк-Заячук або Дудикевич?... Є ще й друга концесия, яку „hajdamacka banda Ukraińców" — як пишуть польські джентельмени — не доцїнює а се те, що останним актом, виданим гр. Потоцьким було перенесене кількох старостів, які до краю „прославили ся" доптанем законів перед Австриею. Ображеному почуваню громадянської справедливости дано таку сатисфакцию, що деяких людців, які після висловів усїх опозиционних послів в парляментї — надавалиб ся до — криміналів, задержано на становищах а лише зіслано їх як єгипетську язву — на руське населине в других повітах.

„Засуди смерти".

Цїлим краєм потрясла недїльна трагедия, в кождого, в кого тільки дрібку вмінямости, мукомлять серце думка, якби змінити ті обставини, що довели до того, що стало ся, якби запобічи тому, аби щось подібне більше не могло повторити ся — а польська буржуазийна преса усїх сил докладає, щоб відвернути увагу загалу від річи найважнїйшої та звести її на річи другорядні. І так пєруч кампанії проти львівської поліциї, яка не встерегла гр. Потоцького перед тим, що зладила часопис, мало бути те, що по смерти гр. Потоцького найдено в його бюрку після „Wieku", Dziennika" і т. д. аж три засуди смерти надіслані неістнуючою „українською революцийною партиєю". Алеж польська бляґа дуже куцонога, бо ось урядова „Gazeta lwowska" з 19 цьвітня опрокидує сї вістки, бо в намісниківськім бюрку не найдено нїяких присудів смерти.

З чужої преси.

Нинїшний огляд голосів чужої преси зачнемо голосом триестенського дневника „L' **Independente**", голосом, з якого так і віє пристрастю італїйського національного характеру та погідністю італїйського соняшного неба..

„Мимо жаху перед насильством — читаємо там — не можемо стати перед тим молодцем і кинути йому в лице те ганьбляче слово, спільне для всїх тих, що нищать житє. Се противить ся нашим почугям.,. Двацятилїтний Січинський студиював фільозофію і має за собою бездоганне житє, він знищив свою будучність, що більше, віддав себе на смерть...

„І доля хоче, що найбільша часть тих, що йдуть за такі вчинки на шибеницю, се не злочинцї, вони навіть не знають злого житя, що більше, се звичайно люди, обзнакомлені з великими науковими і социяльними проблємами, люди зі спокійним розумом, з сильним духом, що зберігають ті свої прикмети аж до останньої хвилї кари за свою імпульзивність. Є в них стоїцизм вояка, який без жаху жде ворожої кулї і байдуже йому, коли вона повалить його на землю, напоєну його власною кровю".

За сим ідуть звісні зізнаня Січинського про те, як зродив ся в нього його плян, а далї читаємо:

Але ми мусимо мати специяльні малюнки до популярної істориї, бо наша история є новочасна духом і кождий малюнок мусить так само лучитись з теперішним житєм, як лучать ся з ним факти нашої бувальщини. Автор видно покористував ся готовими малюнками, які попали під руку, а не подумав про специяльні ілюстрациї. І показало ся, що найбільше надбав їх з княжих часів або з часів Петра Великого і Хмельниччини. Що се доказує? Рука московського централїзму заваготїла і на штуцї — і ось культивовано тільки ілюстрациї сцен, що проголошували ту ідею, як царі „собралї русскіе землї". Таким робом попали в історию України москвофільські або польські ілюстрациї. До москвофільських належать, побіч деяких сцен княжого періоду — сцени муки Кочубея, донощика на Мазепу, бойовище коло Лїсної (285 ст.), після полтавського бойовища (294 ст.). Прошу порівнати вираз лиця повного терпіня гідного лїпшої справи у Кочубея (ст. 282), або сцеву: Кочубея карають на смерть, де він намальований як мученик, а козаки і піп як щось відражаючи-дикого — а відразу стане вам ясним дух тих малюнків. Або що нас обходить бойовище коло Лїсної? А вже апотеоза Петра по битві під Полтавою в нашій історії — се нас ображує!... Вкінцї чи не мав автор нїякого портрету гетьмана Скоропадського, тільки з медалїоном царя Петра?... Се нас болить!...

До польських образів належить Унія люблинська і цїла галєрия королїв польських — хиба доложив їх автор для манїфестациї скучної одноманїтности їх виразу і помпи, бо далеко не всї вони конечні в історії України. Як же супроти них і царів московських виглядають лихо зроблені портрети гетьманів, нераз дуже маленькі (хочби портрет Мазепи?!) — Се, видаєть ся, маловажна річ, але воно для популярної істориї річ перворядної ваги!

Належить отже у другому виданю істориї України викинути усї цареславні образки, польських королїв здебільшого пустити в свояси, а гарно виконані портрети наших князїв обложити листвами книжного орнаменту а гетьманів і сьвітлїйших митрополитів спеціяльно українським орнаментом, аби відбивали в гурмі королїв, царів та князиків нам ворожих, як сьвіточі нашої бувальщини.

Тепер що до самих малюнків: їх доволї мало як раз в тім періоді визвольної борби, що лучить ся з нашим житєм, а тут їх треба найбільше. Не можна і дуже винуватити автора, бо нїзвідкіль було йому взяти ілюстрациї наших драматичних картин, коли наші артистичні сили пішли під руку централїстичної Росиї і не малювали їх в малярстві, а навіть у літературі відказались від обробітки великанських сцен, обмежившись зачарованим колесом мужицької ідиллї або драми. Та коли не маємо готових образів історичних, то мусить ся замовити на скорі рисункові ілюстрациї тих сцен, що виявляють визвольного духа нашої істориї. От і я наведу здебільшого серию картин, які побіч даних належить увести в друге видане популярної істориї:

1. Хмельницький бере в [неволю гетьманів польських під Корсунем.

2. Вїзд Хмельницького до Киівa, але під сьв. Софією в присутности сьвященства, академиків і горожан.

3. Плачучий Ян Казимір стримує наполоханих шляхтичів під Зборовом.

4. 300 героїв-козаків, що борють ся на смерть на острові по битві під Берестечком і ратують нашу честь, яку споганили мужики безладною втекою з табору.

5. Митрополит Сильвестер Косів відмовляєть ся від присяги цареви перед Богданом.

6. Посли Хмельницького і Ракочія підписують умову на подїл Польщі між себе і Швецию проти волї царя, що з Польщею замирив.

7. Немирич диктує Польщі на соймі умови Великого князївства України.

8. Виговський бере в неволю князя Пожарського під Конотопом, де лягло 30.000 Москалїв-наїздників.

9. Убийство Виговського Маховським.

10. Розстріляне Богуна і товаришів Чарнецьким.

11. Схопленє митроп. Тукальського і товаришів до тюрми в Марієнбург.

12. Чарнецькі викидає кости Богдана з гробу.

13. Дорошенко на Сербиній могилї судить Брюховецького за москвофільство.

14. Московські і польські депутати не допускають комісарів українських на раду в Андрусові, де Москва і Польща розділила поміж себе Україну.

15. Многогрішний лає московського посла Танєєва за неправди царські.

16) Дорошенко ховаєть ся в лїсах „зі сердитими" перед товпою, що хоче його розшматувати за те, що не піддаєть ся цареви, а лучить ся з бісурманами.

17. Тортуроване Многогрішного, а потім і Самойловича в Москві перед заслання на Сибір.

18. Мазепа над Десною промовляє з високости коня до війська, аби визволяти Україну Шведом від Москви.

19. Зруйноване Батурина Меньшиковом та геройська смерть батуринського дїякона і його дочки-Українки, що недопускала Москалїв у тайник батуринський.

20. Примусовий проклін митрополита Іоасафа над портретом Мазепи при Петрі Великім в Глухові.

21. Стріча поєднаня Мазепи з Гордїєнком перед Полтавою під Диканкою для ратунку України.

22. Яковлев руйнує Січ і катує без пожаленя Запорожців, що зложили оружє зрадою Галагана.

23. Битва під Полтавою у моменті, як під раненим Карлом паде кінь, Шведи збились в трівогу, а Запорожцї борють ся на лївому крилї, де з почину поражено Москву.

24. Похорон Мазепи на чужині з походом товаришів і голосїнем плачучих Українок за трумном. (При чім не можна обминати Карла, що був присутний і хоч ранений в ногу, віддавав йому останнїй поклін, ставлючи його високо до смерти, а в тексті (ст. 291) справити вислів, що Карло XII був „нїчим не видатний", бо се є абсурд).

25. Запорожцї укладають Орликову конституцию.

26. Петро Великий попадає в неволю на Прутї.

27. Войнаровський, мазепинець, оповідає каторжникам на Сибірі про Мазепу (ілюстр. в дусї поеми Рилєєва).

28. Арештоване Іоасафа митрополита, що противив ся регулямінови московського синоду.

29. Козаки будують Петербург на невських болотах.

30. Смерть Полуботка в Петропавловській вїпости.

31. Погибіль козаків на роботах лїнії від Днїстра до Донця за Павла Апостола.

32. Заславне київського митрополита Войнатовича за оборону української церкви і штуки.

33. Бірон силує українських жінок в своїм гаремі годувати щенят у псярнї.

34. „Комісия українська" в „думі" скликаній Катериною в 1767 р. жадає автономії України, і устами бесїдника Полетики виявляє „фалшиві і республїканскіи" думки.

35. Капнїст просить воєнної помочи в прусського короля для бунту на Українї.

36. Схопленє Довбуша зрадою Дзвінки.

37. Гурєв, донець на приказ царицї ловить і безчестить погуваннєм Гонту і Залїзняка.

38. Смерть Гонти, момент перед зриванєм пасів з тїла.

39. Запорожцї дають почин Одесї.

40. Запорожцї приходять на Кубань.

41. Кальнишевський в тюрмі Соловецького монастиря.

Такі то картини будуть кидатись у вічи читачам та змусять читати люд і малочитаючу інтелїгенцию і викличуть дрожанне душі в цїлім народї. Я мав нагоду пересьвідчитись. Читав я серед мужиків про облогу Буші, так питались, чи нема ілюстрациї, як сотничка Зависна висадилась в повітрє, аби не піддатись в неволю Ляхам. Показую камінь Кальнишевського на Білому Морі, а один каже: — „Коби ще був намалював, як це він виглядає, сидючи в тюрмі до осліпу".

Оповідав я пропущений детайлю крику Многрішного на московського посла та спосіб катованя його в Москві в інквізитї — жалїли всї, що нема образка, як то воно було. Добре, як хто зі сьвідомих інтелїгентів читає людям та доповнює, але малюнок заступить слова краще і принесе лить заздалегідь читати, що воно таке намальовано.

Отсе ряд заміток про се, як належалоб доповнити друге чи инше видане істориї. Небавом має появити ся заповіджена ширша популярна история проф. Грушевського і се видане послужить народови, тільки сьвідома інтелїгенция повинна взятись за агітацию та кольпортажу тієї книжки. Поки-ж що коротка брошурка „Про старі часи на Україні" — повинна бути у кождій селянській хатї, а видане Аркаса у кождій читальнї та в кождім інтелїгентнім домі.

Нехай батьки і матери візьмуть на себе обовязок доповнювати образованє своїх дїтий у тім, чого їм не дає школа. На доказ великого значіня, яке може мати така книжка в тім дїлї, приведу примір зі свого житя.

У мого батька Николи, вихованого в романтизмі 60 рр. були в альбомі українські гетьмани. Я оглядав їх безліч разів та змалку мріяв про те, щоб „стати гетьманом". Се кинуло в мою душу таку національну гордість, що вона охоронила мене від зарази ренеґатсва у польській гімназиї, хоч била мене филя найбільшої оргії Сенкевичівської апотеози Польщі та сплюгавленя козаччини — навіть устами Русина, учителя істориї Саноцкого. Став я описла читати Костомарова „Мазепу", та бачив там те саме оплюгавленє, але моя душа того не приймала, всї мої почуваня таки були за Мазепою. І коли я нинї гордий на се, що я Українець, коли в тім слові бренить щось велике у моїй душі — то основу сему дали перші вражіня дитячої уяви, вихованої на гетманських портретах.

Даймо-ж нашим дїтям історичне виховання, розбуджуймо їх уяву і їх серце величними і трагічними картинами — в слові і в рисунку — з минувшини нашого народу, розпалюймо в їх молодих душах отсей огонь безмежної любови до рідного народу, його трагічної істориї і його історичних ідеалів, якого нїяка брутальна сила гнобителїв не година буде загасити...

„Такі зізнання Січинського. Він ненавидів, але не тою брутальною ненавистю, якою ненавидимо кождого, хто нас обидив, а тим благородним гнівом, яким ненавидимо кождого, хто топче права нації. Мабуть він думав, що серед його народу є щось, що домагаєть ся конечно сповнення обовязку зазначити бунт, відвагу цілої нації. І він хотів тим бути і вибираючи свою жертву, звернув ся проти того, хто представляє власть, закон"

Далі автор зазначує, що в акті Січинського бачить він „одушевлене для ідеї" та що той акт є одним з тих, які переходять до хронік революций, а опісля питає:

„Чи все те сумне? Мабуть. Сумне те, що не сьміють ся і що не є радощами. Сумне важке житє, плач, злочин, смерть, бій і боротьба. Сумно служити панови, якого не любимо, жити там, де нема краси рідного неба. Але щастє не все приходить від радощів, иноді є воно продуктом моря сліз і безконечної горечі. Поверховний ентузиязм не є добре, так само, як стоїцизм не веде до цїли. Але оба з'єднині можуть принести плоди, як в любови добре, коли після пристрастної розкоші наступає спокій приязного поцїлунка.

„Се не вело б до цїли, осуджувати поступок любимця його власного народу. Але в кождім разї в його серці спалахнула велика любов, яка одружила ся зі смертю. Він убив, але й його житє буде знищене, чи в одній мінутї, чи літами тюремної агонії. Се говорить нам достаточно, що в Січинськім було самовідреченє, безкористність, самопожертвованє"...

Переходячи до нїмецької преси, зазначимо голос віденської незвичайно популярної „**Volks Zeitung**", котра зазначивши, що час вже відвернути очи від самої трагедиї і обернути їх на ті порядки, які її викликали, представляє галицьку систему правлїня і кінчить таким домаганєм:

„Тут схиблена система і її треба змінити. Ґр. Потоцькому Русини закидали, що він спокійно приймав вказівки з Відня, не слухаючи їх ніколи. І сей закид має певне богато правди. Своєю адмінїстрацією Галичина зовсім не тягне до Відня і центральне правительство ледви чи має силу здїйснити навіть свої найлїпші і найкористнїйші пляни супроти перешкод від галицької автономії. Намісник Пінїнський був слугою шляхти, намісник Потоцький її паном, але система остає та сама. А тепер всїм стало видно, до чого довела під національним оглядом за далеко посунена автономія Галичини... На скільки-ж відносини в Галичині є державним питанєм, про се вчить нас погляд на мапу. Занадто довго правлено Галичиною з палати намісника. Галицька система потерпіла невдачу, тепер мусить зачати ся новий курс. Державна власть не може довше зрікати ся правити великим коронним краєм по системі, якої основи відповідали би потребам державної цїлости. Галичиною мусить ся знов правити з Відня".

Віденський популярний соц.-дем. тижневих „**Volksstribüne**" оцінює справу ось як:

„Ся подія показує дуже ясно, як далеко зайшли національні спори в Галичині і до яких нещасних наслїдків починають вони доводити. Вже ріжні конфлїкти між Поляками і Русинами в парляменті доказали, що національні відносини в Галичині стали невиносимі, а тепер через убійство намісника гр. Потоцького цїлий сьвіт бачить виразно, що „галицька система" стала вже такою, що може довести Русинів до розпуки. Замах руського студента, якого жертвою впав галицький намісник, хоч би навіть не похваляти його, треба вважати поки-що страшним криком Русинів о поміч".

Один з найбільше розширених нїмецьких дневників на Угорщині будапештенський „**Neues politisches Volksblatt**" дуже влучно характеризує ті погроми, які польська молодїж робила Русинам у Львові. Ось його слова:

„У Львові шалїє тепер польський шовінїзм. За тисячні злочини, яких допустила ся польська шляхта на нещаснім народї, молодий фанатик відплатив одним злочином. Виконавець знаходить ся в руках справедливости і не мине кари. Але сим польські патріоти не вдоволяють ся. У Львові польські студенти грозять тепер усїм руським культурним інституциям і де можуть, руйнують їх з брутальним вандалїзмом. Так бомбардували вони руську „Просьвіту", руський „Академічний Дім" і руську книгарню, яку дуже зруйнували. Чи се любов до своєї нації чи до свого народа, що запалює польських студентів до такого варварського патріотизму? Зовсім нї! Правдива любов до свого народу не виключає признання прав другому народови. Цїла історія для польських шовінїстичних студентів дуже вигідна, вони найрадше знищили би всю руську культуру, щоби для них лишили ся всї посади в адмінїстрациї, судівництві і шкільництві Галичини. В тім лежить національний „ідеалїзм" польських студентів, таке ядро патріотизму студиюючих вандалів. Здавлене кождого иншого народу і знищене його культури, щоб тільки для марних карієристів пануючої нації лишили ся всї уряди і посади. Так виглядає шовінїзм не тільки в Поляків у Галичині".

Справедливо оцїнює відносини, які зродили акт Січинського, стирийська „**Marburger Zeitung**". Так само добре розуміє вона той державний принцип історичної Польщі, який неподільно панує в Галичині.

Парада, з якою похоронено намісника — пише вона — „відносила ся так само до покійного, котрий у повній незалежности від цїсарських центральних властий у Відни, в повній незалежности від кождого цїсарського правительства панував у Галичині як незалежний король, як також була вона відповідним підкладом і рамами для великої польської патріотичної манїфестациї. Він і шляхта були автократичними панами краю, їм був виданий нещасний „славянський братний народ", Русини, на ласку і неласку. І вже домагають ся вшехполяки, щоб тепер, коли куля соціяльно-демократичного Русина вбила польського намісника, Русинів били на далї скорпіонами замість різками. Коли-б се стало ся, коли-б новим намісником Галичини іменовано Поляка, слїпо відданого польському шовінїзмови, то треба бути приготованим на страшні річи... А особливо від поневоленого руського народу не можна вимагати, щоб він під польським знущанєм мав перед очима західно-европейську культуру".

З росийської преси маємо поки-що тільки голос петербурського „**Нового Времени**", яке пише:

„Політичне убийство намісника Галичини сьвідчить про те, що тамошня українська партия не лякаєть ся навіть терору як способу політичної боротьби. На польську суспільність в Галичині і в Польськім Королївстві отсе убийство повинно зробити тим сильнїйше вражінє, що ще недавно галицько-польські судиї у Вадовицях признали можливим уневиннити звісну Добродзїцьку, винну замаху на варшавського ген.-губ. Скаллона, яка опісля втекла до Австриї. Для здорових верств польської суспільности, що признають конечність принципіяльної боротьби з терором порівнанє сих двох фактів неминуче. Про пок. намісника треба сказати, що був се перший австрийський достойник, котрий відносив ся без давних упереджень до місцевої галицько-росийської партиї, яка признає культурну єдність „русскихъ галичанъ съ остальнымъ русскимъ міромъ".

Письмо бувшого посла д-ра Охримовича, до виборців.

Бувший парляментарний посол д-р Володимир Охримович надіслав нам отсе письмо з просьбою о поміщенє:

До моїх Вп. Виборців!

Зложивши дня 5 сего місяця мій посольський мандат до державної ради з 58 виборчого округа Галичини в руки мого заступника і наслїдника Вп. Василя Стефаника, був я тої гадки, що сей мій поступок не потребує публичного оправданя або поясненя з моєї сторони, бож преціньбо зайшла лише зміна особи тай анї ся зміна анї її причини не мали ширшого публичного значіня.

Тим-то я досї не забрав у сій справі прилюдного голосу, а не зробив я сього ще й тому, що в кілька днїв по моїм уступленю зайшла в нашім краю потрясаюча подія, супротив котрої всї инші біжучі справи зійшли на друге місце.

Одначе послїдними днями дістав я з ріжних сторін виборчого округа ч. 58, особливо-ж зі Залїщицького повіту від моїх Вп. Виборців письма, в котрих питають мене, длячого я зложив мій посольський мандат, — та взивають мене до прилюдної відповіди на се питанє. Сему домаганю моїх Вп. Виборців — як вищому приказови — мушу безусловно вдоволити.

Причин, для яких я зложив мій мандат, було більше, а всї були по моїй думцї важні.

Найважнїйше було се, що я зневірив ся в успішність парляментарної роботи, що я стратив надію, аби в парляментї можна щось доброго для нашого народу зробити. Я зовсім не кажу, щоби так дійсно було; можливо, що як-раз в парляментарній дорозї виборе собі наш нарід красшу будучність, але я особисто, сам про себе, попав у зневіру до парляментарної роботи, а противить ся моїй вдачі і совісти робити дїло, в яке не віриш і з якого нїчого не надієш ся.

Я бачив, що найщирші заходи, найкрасші змаганя, найбільші з'усиля моїх клюбових товаришів і цїлого нашого клюбу не дали доси нїяких позитивних висліджів, не принесли доси нашому народови зовсїм нїяких користий; я бачив, що в залїщицькім повітї, котрому я головно завдячував мій мандат, дїють ся нечувані, безвстидні і підлі надужитя, попросту лютять ся оргії адмінїстрацийних обманьств і насильств, — а я, хоч мав поміч цїлого клюбу, був супротив тих лайдацтв безсильний; мої численні інтервенциї у намісника, мої ще численнїйші інтерпеляциї до мінїстрів, не мали зовсім нїякого успіху, або мали успіх як раз противний, бо часто бувало таке, що лайдацтво, проти якого звернена була моя інтерпеляция, повторювало ся як би на збитки на тім самім місци, через того самого виновника, і в той сам спосіб, лише з більшим степенем безвстидности...

Се все довело мене до зневіри. Та не лише мене, але і моїх Виборців. Мої Виборці в місяци мартї с. р. писали до мене: „Наш любий пане после! Ми знаємо, що Ви не годні нам нїчого помочи у нашій кривдї, але бодай нам буде лекше на серци, як ми перед Вами пожалуємо ся". Але инші Виборці писали ще гірше: „Пане После! Ви там берете десятки (значить: дїсти), а ми тут терпимо через Вас, бо нас тут кривдять і переслїдують а при тім говорять, що то наша заплата за Ваші вибори". І я пересьвідчив ся, що ті Виборці писали правду.

Того всього не міг я видержати; то було над мої сили, над мої нерви. І се була друга причина.

Були ще й инші причини.

Моє становище, яко члена „Народного Комітету", нераз входило в суперечність з моїм становищем, яко члена українсько-руського клюбу парляментарних послів.

Мої заводові обовязки в „Днїстрі" стояли нераз на перешкоді моїм обовязкам посольським і на оборот, а побиране посольських дїет побіч платні в руській народній институциї давало злобним або некритичним одиницям і гурткам привід до неслушних але тим прикрійших для мене закидів.

Наконець ще одно. Мене вибрано послом при тіснїйшим голосованю і тоді голосувало на мене шість судових повітів, але мій вибір завдячував я головно двом повітам: Залїщики і Снятин, котрі вже при першім голосованю на мене голосували. Властиво однак був я кандидатом лише залїщицького повіту, бо в снятинськім повітї більшість була за п. Стефаником. Остаточно п. Стефаник від кандидатури відступив і згодив ся бути моїм заступником, але справедливість вимагала, щоб і він як репрезентант снятинського повіту був допущений до голосу. Правда, що по справедливости могло се наступити і за три роки, однак з наведених власне причин рішив ся я зробити се скорше, як сам первісно думав.

Може бути, що дехто з моїх Вп. Виборців не схоче узнати важности наведених тут причин, одначе по моїй думцї ті причини, були зовсім достаточні для оправданя моєї резигнациї, а для моєго поступку є міродатним лише моє власне пересьвідченє.

На всякий спосіб, я певний, що я моїм уступленєм не зробив кривди народній справі бо я зложив мій посольський мандат в руки чоловіка, на котрого ті самі голосували виборці, — котрий так само як я, любить наш нарід, а знає його певно лїпше від мене. Вправдї п. Василя Стефаника причисляють до радикальної партиї, однак він вступив до укр. руського клюбу і дав менї запевненє, що ненарушить клюбової солїдарности і не приложить руки до розбитя клюбу. П. Василь Стефаник своїм голосним в літературі іменем і своїм знанєм мужицького житя і мужицької душі повинен бути дуже цїнною силою в клюбі і парляментї.

Тож кінчаючи се письмо і прощаючи моїх Вп. Виборців, дякую Їм в послїдне за довірє і прихильність, яких я від них зазнавав, та прошу, щоб сю прихильність і се довірє в цїлости перенесли на мойого заступника і наслїдника, Вп. Василя Стефаника; особливо-ж прошу о се Вп. Виборців залїщицького повіту, котрих найсердечнїйше пращаю.

Д-р В. Охримович,
бувший посол парляментарний.

НОВИНКИ.

— **Кооперация а українське студенство.** На сю тему подає київська „Рада" статейку звісного орґанізатора кооперацийних спілок на Україні, Миколи Левитського. Читаємо там між иншими ось-що: Заїкавленє кооперативною справою захопило тепер широкі верстви інтелїґенциї і суспільства взагалї і в цїлий Росиї, а на Україні особливо. Кооперативний рух за останнї часи розвернув ся досить широко і захопив селянство, котре прокидаєть ся і береть ся з запалом до кооперациї. Особливо радісний факт, що наша українська молодь скрізь по вищих школах не тільки йде поруч з загальним заїкавленєм кооперациєю серед российського культурного суспільства і студентства взагалї, але часом і попереджає їх. Се видно скрізь по всїх унїверзитетських містах, від південної Одеси до північного Петербурга, скрізь студенти Українцї виявляють щире зацїкавленє кооперативною справою і не тільки теоретично, але бажають не менше щиро працювати й практично на ниві кооперациї. Так напр. по ініціятиві студентів Українців в одеському унїверзитеті серед студенства складаєть ся специяльний кооперативний кружок, який має на метї ознайомленє й наукове осьвітленє кооперативної справи. Про зацїкавленє кооперациєю серед студентів Українців єсть звістки і з Харкова; а в Москві теж єсть специяльний кооперативний гурток студентів Українців під оригінальною назвою „*Ми*". Назва дуже гарна, бо вона пригадує відразу про головну мету кооперациї, а именно, щоб люде навчились виговорювати та думати з ранку до вечера не про „*Я*" котре заслїплює очі і закриває весь сьвіт перед нами, а именно „*Ми*". Той-же широкий інтерес до кооперациї можна бачити і в Петербурзї серед українського студенства. Доводить ся чути, що кооперативною справою цїкавить ся українське студенство і в инших унїверзитетах і містах: себто, в Дорпатї, Казанї, Томську, Варшавї і ин. Се й факт щирого зацїкавленя кооперативною справою серед українського студенства дуже важний і радісний, тим більше, що помічаєть ся не тілько теоретичний інтерес до кооперациї, але що найдорожче, щире бажаня і практично працювати на ниві кооперативній серед рідного народу.

— **Платнї буковинського учительства а мінїстри земляки.** З Відня доносять, що закон про підвисшене платень народного учительства, ухвалений наново в часї послїдної сесиї буковинського сойму не буде предложений до цїсарської санкциї. Мінїстер просьвіти д-р Мархет опер ся на мінїстерияльній радї на спротивленю мінїстрів земляків отже й галицького Абрагамовича, котрі заявили, що такий закон вплинув би „некорисно" на учительстео инших країв. Значить, мінїстри земляки боять ся, щоб учительство також инших країв не зажадало такого підвисшеня пенсий, яке признано буковинському учительству. Отже лїпше нїкому не підвисшувати. Зате мінїстерияльна рада рішила, що материяльним положенєм народного учительства мають клопотатись краєві виділи і поправляти його по змозї відповідними датками. Така то вже судьба австрийського народного учительства; одні власти спихають на других тягар опікуватись їх положенєм.

— **Нова машина до лїтаня.** Як звісно, Француз Фарман придумав прилад з мотором, який позволяє без нїякого ґазу, як пр. при бальонї, піднимати ся у воздусї та лїтати в довільнім напрямі. Сей прилад потребує вправдї ще неодного улїпшеня, щоби міг служити до практичної цїли, але все таки був доси найлїпшим, на який технїка на сїм поли здобула ся. Однак своєю славою Фарман не довго тїшив ся, бо инший Француз, Делягранж, побив його своїм улїпшеним апаратом до лїтаня. Минулої суботи Делягранж робив в Ісї під Парижем проби, що випали знаменито. В 9 мінутах і 14 секундах улетїв 10 кільометрів. Лїтаючий прилад доторкнув ся двічи легко землї і тому Делєґранжови комісия фаховців почислила йому лише 3925 метрів, які він улетїв свобідно у воздусї в часї 6 і пів мінут. Всеж таки Делєґранж побив Фармана о 1921 метрів і став першим воздухоплавцем. Нема сумнїву, що оба суперники будуть тепер старати ся дальше удосконалювати свої прилади, а на тім зискає лише поступ.

— **З царства темноти.** Київська „Рада" доносить про подію, що являєть ся страшною ілюстрациєю темноти, в яку сповите сїльське населенє в Росиї. В селї Берестовім, бердянського повіта, таврийської губернії селянин Артем Муха почав жити з своєю дочкою коли їй було тільки 9 лїт. І вона про се нїкому все не признавалась. Але от на 14-му році вона від рідного батька завагітнїла, і коли сього вже утаювати далї було неможливо, вона нарештї призналась матері. Але й мати під погрозами свого чоловіка все мовчала про се. Року 1906 дївча породило живу дитину і тоді старий Муха звелїв жінцї зарізати її. Жінка все відмовлялась від сього, а тоді він став грозити, що убє її саму. Боячись лютого чоловіка, жінка таки задушила нещасну дитину, і потім уже вони разом закопали її спершу в кухнї, а потім знов викопали й перенесли в курник. Далї Муха знов став жити по звичайному з своєю дочкою. Нарештї в лютім сього року дочка, досягши 16-ти лїт і бажаючи покласти всьому тому край, задумала вийти заміж. Та батько повстав проти сього. Тоді вона втїкла й потай обвінчалась з одним місцевим парубком. Батько-звір став мститись над single дочкою, відбираючи їй то одежу то що. І от вона не витерпіла й пішла у волость, де докладно росказала всю сю історию з своїм батьком. Тепер Муху арештовано і против нього ведеть ся судове слїдство.

— **Лїчничі ростини.** Угорський мінїстер рільництва, Даранї — як пише „Недѣля" — поручив управі руської акциї, щоб старали ся побудити Русинів до збираня лїчничих ростин, бо з того можуть мати гарний заробок. Торік виплачено Русинам за лїчничі трави 6.732 корон. Сей заробок тим лекший, що збирати ростини можуть дїти та старцї, котрі до иншої роботи не надають ся.

— **Наслїдки росийсько-японської війни.** „Біржев. Ведомості" доносять, що комісия, яка розглядає претенсиї до державного скарбу за страти, нароблені японською війною, так звана „комісия Череванського", кінчить тепер свою роботу. За весь час, від жовтня 1906 р. до марця 1908, розглянено 10.644 претенсий на 12 мілїонів рублїв. Не розглянено ще 481 претенсий. Всї инші заспокоєно в шестій частинї, так що державний скарб виплатив приватним сторонам 1.925.000 рублїв відшкодованя. Дехто з тих, що виступали з претенсиями, збирають ся з жалобою на комісию до царя.

— **Нова польська партия на Україні.** Одна росийська газета доносить, що Поляки в Київщинї, на Поділю й Волини орґанізують нову партию, в програмі котрої головно звертають увагу на земельне питанє. Не признаючи примусового відобраня землї, партия обіцює помагати селянам в набуваню землї. Партия має на метї зберігати робучі маси від „шкідливих впливів" крайних елементів і має звватись „польською місцевою партиєю". Вона стоїть на ґрунтї конституційної монархії, не зрікаючись консервативної закраски своєї програми.

— **Стан австро-угорського банку** з днем 15. с. м. такий: банкноти в обігу 1.771,645.000 (о 23,996.000 менше як минулого тижня), металева резерва 1.497,588 000 (о 7,853.000 більше), вексельвий портфель 425,582.000 (о 60,203.000 менше), льомбард паперів 78,303.000 (о 3,464.000 менше), банкноти вільні від податку 125,942.000 (о 31,848.000 більше).

— **Дрібні вісти.** Повітовий виділ в Бережанах розписав конкурс на посаду окружного лїкаря в Нараєві з платнею 1.600 кор. і з додатком 800 корон річно. Поданя до 30. с. м. — Віцепрезидента краєвої ради д-ра Дембовського в часї його відпустки заступає радник намісництва Буковчик. — В Перемишли застрілила ся дня 17. с. м. 19 лїтна Стефанїя Барґель з нещасливої любви. — Росийське правительство збираєть ся зробити Камчатку місцем заслання злочинців замісць острова Сахалїна, котрого половина находить ся тепер в руках Японців. — Румунський конзуль в Чернівцях, Коґальнїчану, перенесений до Рущука в Болгариї, а на його місце прийде конзуль з Рущука Джорджеску. Коґальнїчану мусїв опустити Чернівці з причини довгів, які робили йому дальший побут иеможливим.

Оповістки:

Календар. Завтра, в вівторок: Келестина, Іродіона (лат. Амзельма). Позавтра, в середу: Евпсихія (лат. Сотера і Кая).

☐ **В Перемишли** в катедральній церкві відспівають питомці духовної семирариї у велику пятницю отсї псальми: 1) Копко: „Благообразний", 2) Бортнянський: „Гласом моїм", 3) Бортнянський: „Бі же час, яко шестий", 4) Созонтович-Березовський: „Не отвержи мене", 5) Бортнянський: „Да молчитъ", 6) Бортнянський: „Да исправить ся", тіо з хором.

Померли:

Михайло Мартинець, народний учитель в Кадобній калуського повіта, упокоїв ся в 65. році житя. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 20. цьвітня 1909.

Мінїстри на сьвятах.

Люссін Пікольо. (Ткб.). Президент мінїстрів бар. Бек з жінкою та мінїстер просьвіти д-р Мархет з жінкою приїхали сюди вчера з Бріолї, Привитали їх начальники властий. Бар. Хлюмецькі і мінїстер судівн. Кляйн видали з приводу того обід в готели „Adria".

Розбиті поїзди.

Медіолян. (Ткб.) В останній ночі вїхав під Сесто Калєнде особовий поїзд на тягаровий.

Сербія.

Білград. (Ткб.). Донесеня декотрих віденських і пештенських дневників про відложене заповіджених переговорів в справі замовлених возів зелїзничих є неправдиві. Давні переговори пічнуть ся 29. цьвітня.

Послїдні вісти.

Дальше слїдство в справі убитя намісника.

Нинї перевела полїция ревізию в льокалї редакциї социял-демократичного орґану „Земля і Воля". Ревізию переводив комісар Урбанович. Не найдено нїчого підозрілого. Полїцийні органи — як зачувати — нишпорять також по провінциї, чи евентуально там не найдуть чогось, що відносило би ся до недїльного атентату особливо в квестиї евентуального компльоту. Львівська дирекция полїциї прямо засипана всякими польськими й кацапськими доносами.

Руські круги адвокатські застановляють ся над квестиєю оборони і місцем будучої розправи. Жадних внесень в сій справі ще не пороблено.

Матери М. Січинського дозволено таки жити на тзв. шпитальнім харчи, але він сам живе на харчи тюремнім.

До „Народної Ґостинниці" приїхали дня 20. IV. Д. Малець Бурштин; Х. Гуменюк, Тернопіль; Андрій Пастернак, Роздол; Михайло Мох, Бережани; Іван Будний, Жовква; Іван Фірман, Камінка струм.; Петро Бохеньский, Бжеско; Іван Захарчук, Ляцке мале; Алексей Саляк, Бурштин; Николай Мазур, Риків; Зофія Пясецька, Реклинець; о. Сильвестер Воякоський, Богданівка; Корнилій Рожанський, Романів; Савин Явдик, Чернево,

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Ґірка вода Найлучше Відхідове средство. 176

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Ґіпотечного на плявтацинах площі Галицко)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Ч. 33.491/908.

КОНКУРС.

З початком шкільного року 1908/9 наданих зістане пять місць фундацийних галицьких в ц. і к. військових закладах виховавчих і наукових.

Услівя принятя оголошує ся рівночасно в „Ґазетї львівській", як також в наукових закладах висших, середних і нисших.

Реченець вношеня подань до краєвого Видїлу кінчить ся з днем 10 мая 1908.

519 2—3 *Пйотровський.*

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна"

Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

Ґі де Мопасан.

42)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Ох! Які се сумні річи! які сумні річи! Яка се безталанна женщина!

Спомини наче пара добували ся з сеї шуфляди, з сеї минувшини; на жаль се були лише спомини, дійсність минула ся вже давно. А проте він плакав над сими листами, так як люди плачуть над помершими, тому що їх вже нема.

Але се роздумуванє над колишньою любовю не помогло йому богато; нова, молода пристрасть ферментувала в ньому тим сильнїйше і вічно приводила йому на думку ясне личко Анетти. Він любив маму і в своїм одушевленю віддав ся їй добровільно на службу, тепер як старий невільник, що носить раз заложені кайдани до самої смерти.

Він се чув добре і се найбільше трівожило його.

Він намагав ся зрозуміти, чому і яким способом дійшла вона до такої власти над ним. Він прецїнь знав її так мало! Вона була ще майже дитиною, її душа і серце спали ще сном молодости.

А він тепер добігав вже до кінця свого житя! І як се було можливе, щоби се дитя запанувало так над ним кількома усьміхами та кучерями волося! Ох! через ті усьміхи та волосє він впав би на колїна і чолом бив би об землю!

Або чоловік буде коли знати, чому якесь лице женщини дїлає часом на нього несподївано як отруя? Чоловік пє його очима, воно стає його думкою, його тїлом! Він стає пяний, божеволїє, жиє сим образом і хотїв би вмерти через нього!

Як ми нераз тяжко терпимо через сю дику, непоняту власть якогось лицянад нашим серцем!

Олївє Бертен зачав опять ходити по кімнатї; години минали, огонь в печи погас. Через шиби зимно втискало ся з двору, Він положив ся до ліжка і думав та мучив ся аж до рана.

Встав досьвіта, хоч не знав чому, хоч не знав, що буде робити. Воля опустила його, нерви крутили ним наче хоруговкою на даху.

Шукаючи якоїсь розривки для ума, якогось занятя для тїла, він пригадав собі, що того дня деякі члени серкля сходили ся що тижня до Мавретанської лазнї і снїдали там по масованю. Надїючи ся, що пара і зимний туш вспокоять його, він убрав ся скоро і вийшов.

На вулици остре зимно перейшло його по цїлім тїлї, се пекуче зимно першого морозу, що то за одну ніч нищить всї останки лїта.

Здовж бульварів падав густий дощ жовтого, великого листя, видаючи сухий, тихонький шелест. Воно спадало поміж двома рядами камениць від одного кінця широких вулиць до другого, так що й кінця тому не було видко, начеби остре вістрє морозу відтяло сї листки від галузок. Дороги і тротуари були вже ним зовсїм вкриті і виглядали через кілька годин на алеї в лїсї з початком зими. Се мертве листє тріщало під ногами і збирало ся в невеличкі хвилї під подувом вітру.

Се був один з таких днїв, що кінчать одну пору року, а зачинають другу; такі дни викликують специяльний жаль або радість, жаль аґонії або радість нового житя.

Переступаючи поріг Мавретанської лазнї, Олївє був вдоволений, що тепер по сим неприємнїм морозї мила темнота загріє його тїло.

Він розібрав ся скоренько, овинув ся легоньким простиралом, котре йому подав один послугач і вийшов крізь відчинені двері на мавретанську ґалєрию, осьвітлену двома ориєнтальними лямпами. Сейчас горяча, душна струя повітря, що виходила з якогось далекого огнища, вдарила йому в лице і він мусїв приспішити віддих, наче би йому бракувало воздуха. Відтак один кучерявий мурин, убраний лише в пояс, з сьвітячими грудьми і мускулярними членами, кинув ся перед ним, щоби на другім кінци ґалєриї піднести портиєру; і Бертен війшов до великої парнї, округлої, високої, тихої, майже містичної як сьвятиня. Сьвітло падало з гори через копулу та через кольорові віконця в формі листків конюшини. Цїла безмежна саля була виложена камінними плитами, а стїни вкриті фаянсами в арабськім стилю.

Мущини всякого віку, майже голі, ходили помалу, поважно та мовчки; инші сидїли на марморних лавках з заложеними руками; инші розмовляли потихоньки.

Горяче повітре вдаряло вже при входї. А в тім душнім, гарнім цирку, де гріли ся людські тїла, де вештали ся масарі мурини або араби, було щось старинного, щось містичного.

Перше знакоме лице, яке Бертен побачив, був ґраф де Лянда. Він прохожав ся наче римський ґлядиятор, гордий на свої великанські груди та грубезні руки заложені на них. Сталий гість неодної лазнї, він поводив ся там як славний актор на сценї і критикував як знаток мязи всїх сильних мужів Парижа.

— Добридень, Бертен — сказав він.

Вони подали собі руки, а Лянда зачав знова:

— Ну і що? гарний час на паренє.

— Дїйсно, знаменитий.

— Ви бачили Рокдіян'а? Він осьтам. Я вступив по нього, як вставав з ліжка. А во! подивіть ся на сю анатомію!

Якийсь пан переходив побіч них з кривими ногами, тононькими руками та худими боками. А оба старі взірцї людської сили всьміхнули ся з погордою.

Рокдіян побачив Бертена і прийшов до них.

Вони сїли собі на довгім марморнім столї і зачали розмовляти як в сальонї. Кельнери вештали ся поміж гістьми і розносили напитки. Чути було що хвиля удари масарів по голім тїлї та наглий шум тушів. А зі всїх кутів великого амфітеатру доходив ненастанний, тихий шелест води наче булькотанє дощу.

Що хвиля якийсь новий гість кланяв ся трем приятелям або приходив до них стиснути їх за руку. Се був князь д'Аріссон, князь Епіляті, барон Флях і инші.

Нараз сказав Рокдіян:

— Дивіть ся, Фарандаль!

Маркіз входив свобідно, легко, взявши ся під боки, в повній сьвідомости своєї гарної будови.

— Се справдешний ґлядиятор — шепнув Лянда.

— Чи се правда, що він женить ся з дочкою Ваших приятелїв? — спитав ся Рокдіян, звертаючися до Бертена.

— Мабуть — відповів Бертен.

На се питанє в присутности сего чоловіка, в тій хвили і в тім місци, роспука і бунт затрясли цїлим єством Бертена. Цїла невмолима дїйсність станула йому так живо перед очима, що він через хвилю мусїв бороти ся з собою, щоби як дикий звір не кинути ся на маркіза.

За хвилю встав, кажучи:

— Я чогось змучений. Іду сейчас масувати ся.

Один араб переходив побіч них.

— Агмед, ти вільний?

— Вільний, прошу пана.

І він відійшов скоро, щоби не витати ся з маркізом, котрий вже був недалеко.

По масованю перейшов Бертен до великої салї відпочинку, оточений зі всїх сторін келями, де стояли ліжка; нїчо не переривало тут глибокої тишини, хиба лише невеличкий фонтан женчав на серединї салї серед грядок африканських ростин. Але Бертен не міг тут висидїти довше як пів години; йому здавало ся, що маркіз шукає за ним, переслїдує його і прийде сюди кождої хвилї, а він буде мусїв подати йому руку, обійти ся з ним як з приятелем, хоч йому хотїло ся убити його.

За хвилю найшов ся він опять на бульварі, покритім мертвим листєм. Воно вже не падало більше, один довший подув вітру обдер всї дерева з листя до решти. Сей червоний та жовтий килим розстелений на земли дрожав, миготів, хвилював від одного тротуару до другого під ударями чим раз сильнїйшого вітру.

Нараз буря наче лютий звір заревіла на дахах камениць і в тій самій хвили буйний вітер вилетїв десь від Магдалини і кинув ся цїлою силою в бульвар.

А листє наче лише вижидало його, щоби рушити ся з місця. Воно бігло перед ним, збирало ся в купи, крутило ся, підносило ся трубою аж до дахів. А він гонив його як череду, як вовк стадо овець, а воно летїло, втїкало що сили за рогатки Парижа, в чисте поле. А як ся густа хмара листя і пороху щезла на горбках дїльницї Мальзербе, дороги і тротуари лишили ся голї, чистесенько позамітані.

Бертен думав собі: „Що я з собою робитиму? До чого взяти ся? Де піти?" І скрутив до хати не могучи видумати нїчого.

Один кіоск з часописями звернув на себе його увагу Він купив сїм або вісїм дневників, надїючи ся, що найде в них що-до читаня на годину або дві.

— Я нинї снїдаю тут — сказав він вернувши домів.

Але він переконав ся незадовго, що не буде міг тут висидїти довго, бо цїле його єство метало ся як скажена звірюка.

Він переглянув часописи, але не найшов нїчого, що моглоби бодай на хвилю заняти його думки. Се що він читав лишало ся йому в очах і не доходило навіть до ума. Посеред одної статї, котрої він навіть не старав ся розуміти, найшов він несподївано імя: Ґілєруя. Серце забило йому живійше, але се не було нїчо цїкаве: розходило ся о засїданє парляменту, де ґраф промовив кілька слів.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Уряд пар. в Увислі п. Хоростків пошукує від Недїлї Томиної дяка. Молодші о високім хорошім голосї, уміючі провадити хор, мають першеньство. 529 1—2

Дяк іспитований з теноровим голосом уміючий провадити хор, пошукує посади від томиної недїлї. Може виказатись добрими сьвідоцтвами. Йосиф Градковський, Ермаківка. 52[illegible] 2 2

Молода вдовиця з родини сьвященичої прийме місце до заряду дому або до торговлї за кавциєю. Poste restante „Надія" Самбір 517 3—3

МАЄРА ВРИНДЗЯ найлїпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Баторого ч. 2. 499 3—12

Солонина подешевіла тілько в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. с, Львів 263 3

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18[illegible]

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14 97—2

ТОРТИ по 1 зр., баби, пляцки по коронї. Цукрів фунт 80 кр. Тїсточка по 3 крейцарі в цукорни Трочаньского, Львів, улиця Фредон. 5 97 3 0

Цукорня Е. Росевич в Перемишли поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї висилає найдокладнїйше відворотною почтою. 487 5—5

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою **КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН** (VÖLKER) зістав перенесений до **Пасажу Міколяша.** 505 3—15

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 443 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ **ЯРОСЛАВ.**

Машини Зінґера ровери і ґрамофони продає фабричний склад о 30 процент дешевше як деинде з ґарантиєю на рати без аґентів. Також мало уживані від 12 зл. і висше. Львів, ул. Стрілецька число 4, I поверх. 5:8 2—2

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ. **Заведенє огородничо-насїнне.** Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські. Висилка відворотною почтою. „Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с. Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

ГИКАНЄ усуває чисто механїчний прилад „ПЕНТЕ", патентований в краю і за границею. *Не держить ся в ротї! Не перешкаджає в щоденнім занятю!* Гикайла можуть пересьвідчити ся самі на собі про незвичайне дїланє. Проспект 30 сотиків. Зголошеня: „ПЕНТЕ", Львів, почтовий фах 9. *Сензацийне!*

ОПТИК І МЕХАНІК Маврикий Боскович від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому до будинку Гал. Банку Гіпотечного ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 13—30

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орган Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" *у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)* приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростию Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Днїстер" 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернївцях, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Днїстер" в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Днїстра" можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	Кор.	1,003.364
„ резерви премій	„	613.720
„ спец. на звороти	„	50.939
„ на ріжницю курсів	„	3.437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126 Разом сума	Кор.	1,964.824

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем. (від 8—3).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Сандали Кнайпа для Пань, Панів і дїтий в ріжних фасонах, дїтинні черевики ясні і чорні лише з чеських фабрик і краєвих, ориґінальні анґлїйські обцаси до черевиків, Nord'cap, поручає найдешевше **Іосиф Кріммер і Спілка** у Львові пл. Марийська (Француський Готель) Специяльний маґазин артикулів ґумових, лїнолеум, церат, полотен непромакальних і кальошів. 494 Замовленя з провінциї полагоджує ся сейчас. 3—4

Оголошенє лїцитациї.

Маючи віддати до повзятя будову школи мурованої в Зїболках повіт Жовква, містячу в собі три салї наукові і мешканє для учителя оголошує ся нинїшним лїцитацию через письменні оферти, котрі вносити належить до 21. цьвітня 1908 р. до 12 в полудне до Ради шкільної місцевої в Зїболках п. loco.

Квота викликаня виносить 21.013 К 28 сот. Пляни і кошторис будови є до перегляду в Урядї громадськім в Зїболках.

Зїдолки дня 13. цьвітня 1908. 508 5—6

Перше гал. акцийне товариство **РАФІНЕРИЇ СПІРИТУСУ у ЛЬВОВІ** поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як: Специяльні овочеві наливки, польські горівки розолїси, лїкери, руми, коняки розслїджені хемічно через перші поваги наукові **„Мілуха".** 514 2—4

Склади для Львова: площа Бернадинська ч. 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

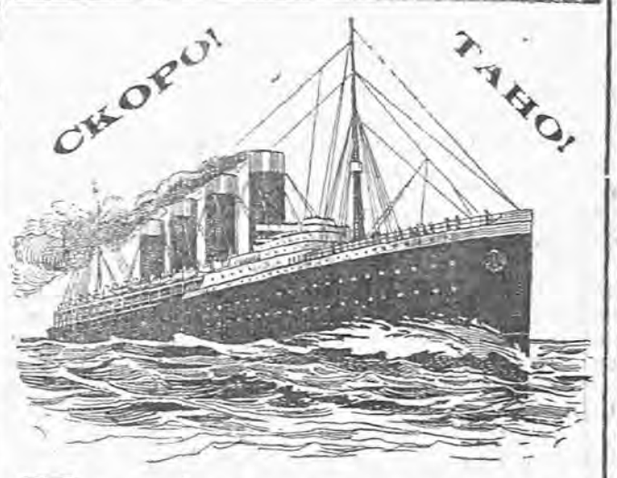

До Америки океаном в 6 днях. Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії. **!Проч з визиском!** *Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми* 18 **Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.**

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори стоваришеня господарського „РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" стов. зареєстров. з ограниченою порукою в Золочеві відбудуть ся в пятницю дня 1 мая 1908 від години 3 з полудня в льокали Стоваришеня (де була перше почта) з отсим порядком дневним:

1) Звіт управи з дїловодства за рік 1907.

2) Звіт Ради з замкненя рахунків і білянсу за рік 1907.

3) Вибір доповняючий двох членів Ради стоваришеня в місце уступивших о. о. Евгена Громницького і Петра Петрицї.

Замкненя рахунків і білянс за р. 1907 лежить до перегляду в бюрі Стоваришеня від години 3—5 з полудня. 520 3 3

о. Антоній Янович заступник голови Ради. *Данило Безпалко* за секретаря Ради.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ найлїпшої марки охоронене запротоколованою маркою 8 132 -?

+ М. Ц. Н. Т. *поручає* **НАРОДНА ТОРГОВЛЯ**

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·4[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12·29
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	8·20н
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	2·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·20	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34н
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/9 що день буквою з. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Маленької) Коперника ч. 9.

Ч. 89. Львів, второк 21. н. ст. (8. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З приводу заяви бувшого посла д-ра Вол. Охримовича.

Важке слово сказав д-р Охримович вчера своїм виборцям, тим важше, що додумав ся він до нього на кілька днів перед катастрофою в намісництві, а сказав його кілька днів після тої катастрофи. До голосів нашої преси, яка вся зрозуміла акт Січинського як розпучливий крик наболїлої душі молодця, що нїде не бачив для свого народу законного виходу з того положеня, долучаєть ся тепер спокійне і поважне слово парляментарного заступника нашого народу.

„Я зневірив ся в успішність парляментарної роботи, я втратив надію, щоби в парляменті, можна щось доброго для нашого народу зробити“, — каже д-р Охримович.

А сї слова звучать тим важше, що говорить їх чоловік, котрий отсе вже два десятилїтя — від самого початку 1890-их років — бере визначну участь в політичнім житю нашого народу, чоловік з високою теоретичною осьвітою в суспільних питанях і з богатою практикою на всїх полях народної роботи, один з найвизначнїйших між тими, що складали радикальну партию і опісля підготовляли ґрунт для заложеня національно-демократичної партиї, чоловік, що як співробітник „Народа“, „Житя і Слова“, як редактор „Будучности“ і двократно редактор нашого дневника розробляв теоретично питаня нашого політичного житя, і як адвокат в Залїщиках, що своєю орґанїзаторською дїяльністю з'єднав собі незвичайні симпатиї серед населеня, приглянув ся добре на практиці народному житю, — одним словом чоловік, між иншими політичними дїячами один з найлїпших, один з тих, що своєю працею посували видимо наперед розвиток нашого народу і через те високо компетентний говорити про найважнїйщі проблєми політичного житя.

І коли такий чоловік складає мандат, повірений йому виборцями, заявляючи, що причиною сього є зневіра в успіхи парляментарної дїяльности, то се значить, що наш нарід, мимо загального голосованя і „народного парляменту“ в державі, до якої він належить, знаходить ся справдї в таких відносинах, в яких про конституцийні порядки не може бути мови.

Отсю заяву бувшого члена найвисшої законодатної інституциї австрийської держави повинні собі уважно прочитати всї ті, що в свої виводи про акт Січинського та його причини вплїтають „конвенціональну брехню“ про те, що — мовляв — у нас, в конституцийній державі, такі акти нїяк не дадуть ся пояснити суспільними відносинами. Д-р Охримович, чоловік під кождим зглядом зрілий та зрівноважений, зневірив ся в парляментарну роботу і кинув її, а вміючи по мужеськи панувати над своїми почуванями, вернув до працї на краєвім теренї. Мирослав Січинський також зневірив ся в парляментарну дорогу. Чи-ж однак можна дивувати ся, що він, як чоловік молодий і вражливий, виснував инші висновки з тої самої преміси, нїж спокійний і розважний д-р Охримович? Льоґічна звязь між чином Січинського а зневірою в парляментаризм надто очевидна, щоби не застановила всякого серіозно призадумати ся над нашою полїтикою і її дорогами.

З другого-ж боку заява д-ра Охримовича кладе перед нами, перед цїлою нашою суспільностю, важне питанє: Що-ж робити нам в законних межах, коли нема надії, щоби в парляментї можна щось доброго для нашого народу зробити?! Бо вивід, до якого дійшов д-р Охримович, не є тільки його особистим виводом; до нього — хоч може не в такій рішучій формі — мусить дійти кождий, хто вміє дивити ся на наше полїтичне житє.

Відповідь на се питанє давали ми вже нераз, бо — зазначимо се — й наш дневник не раз і не два звертав уже увагу на ту можливість, що в такій рішучій формі містить ся в заяві д-ра Охримовича. А та відповідь звучить: Взяти ся всїма силами до працї на всїх тих полях народного житя, де плодів нашої працї не може знївечити захланна і брутальна рука оборонцїв польського стану посїданя, послугуючи ся австрийсскою „конституциєю“.

В послїдних роках великі події по части загально-державного, по части-ж нашого національного значіня так захопили наш нарід, що він поза ними не мав часу на иншу дїяльність. Сецесия і унїверситетська справа, з їх урядовим здавлюванєм, переслїдуваня „Січий“, рух за виборчою реформою до парляменту і перші вибори на основі тої реформи, звернене всеї уваги на парляментарну дїяльність нашого клюбу, ренеґатська еволюция москвофільства, соймові вибори, — все те так заняло нашу увагу і наші сили, що ми на полї просьвітно-культурної та економічної працї задля збільшеня і з'орґанїзованя наших національних сил зробили в тім часї — в порівнаню з осьвідомляючою дїяльністю на полїтичнім полї — трохи за мало.

А тимчасом, супроти ворожого нам полїтичного укладу сил і в загально-державнім парляментї і в краєвім соймі — укладу, який заповідаєть ся на цїлі роки, а може й десятки лїт, нам не лишаєть ся нїчого иншого, як — використовуючи парляментарну трибуну для виводженя нашого гнету перед суд полїтичного сьвіта, одначе не роблячи собі нїяких ілюзий про позитивні успіхи з парляментарної дїяльности, — взяти ся всїми силами до самооборони загроженого нашого національного істнованя і розвитку, будуючи власними силами основи під храм нашого національного житя.

Зробити з нашої народної маси, держаної польськими шкільними властями в темнотї анальфабетизму, просьвічених членів нациї і учасників духового національного житя і так оперти наш культурний розвиток на всїх членах нашого народу; покрити нашу землю нерозривною сїтию економічних орґанїзаций: продукцийних, консумцийних і кредитових і так зробити наш нарід самостійним і сильним на полї економічного житя, та запевнити йому, на скільки се лежить в наших силах при сучаснім устрою та при ворожім становищи держави, як найбільший материяльний добробут та як найбільшу силу та незалежність супроти елєментів, ворожих нашому національному розвиткови; поглибити серед тої просьвіченої і материяльно забезпеченої маси національно-полїтичне осьвідомленє і зорґанїзувати її в сильні полїтичні партиї, — ось задача, для виконаня котрої ми повинні напружити всї свої сили.

А при тім все те опирати на як найширших суспільних підставах, маючи на увазї добро широких народних мас, тих найбільше покривджених і найбільше потребуючих помочи, — так щоби наш національний розвиток як найбільше відповідав социяльній будові нашого національного орґанїзму, був справжним розвитком широких народних мас в напрямі до висших і щасливійших форм материяльного і духового житя.

А коли тій працї посьвятимо всї наші сили, тодї наш нарід з'уміє відперти всї ворожі замахи наших історичних ворогів на наше національне істнованє, з'уміє знайти вихід з тих меж, у які його старають ся впхати ті, що хотїли-б панувати над ним, з'уміє — без огляду на чиї-небудь державні рациї!...

Розширюванє злочинних вісток.

Протягом цїлого вчерашного дня ходили по Львові поголоски про убійства, буцїм то доконані Русинами на провінціональних старостах. Розповсюднювались чутки про забитє старости в Сокали, потім у Калуши, потім у Тернополи, Сяноцї — вкінци в усїх тих містах. Нотуючи ті поголоски, нинїшний „Kurjer lwowski“ грає наївного та удає цїкавого, „де жерело тих „мордерчих“ інформаций та кому залежить на тім, аби в Галичинї заєдно говорили про морди“. Цїкавість польської ґазети можемо заспокоїти в двох напрямах: вказуючи на жерело „мордерчих“ звісток у вчерашнім конкретнім випадку та показуючи інтенциї ширшого круга авторів таких ложних а злочинних поголосок.

Що-до вчерашних „убійств“ на старостах, то з довірочного жерела нам відомо, що телєґрами з тими звістками прийшли до Львова на адрес якогось пана Strzeleck-ого (чи може Strzelbick-ого) та до дирекциї зелїзниць (або може почт). Від тих адресатів застрашаючі чутки рознеслись поміж підохоченими сьвяточною обстановою польськими масами. Адресатів тих, а за ними і авторів депеш, властям дуже легко було-б відкрити, — очевидно, як би полїциї і прокураториї залежало хоч трохи на спиненю непокоячих загал, неправдивих поголосок. Що сим чуткам не давали віри нї львівські власти, котрі були-б безпроволочно дістали про такі події урядове повідомленє, нї редакциї польських газет, котрі мимо сьвята не залишилиб такої знаменитої нагоди на купецький інтерес з надзвичайними додатками, се більше, нїж певне. А про те не менше певно, що польській пресї і ще декому в польській суспільности, залежало на тім, аби того рода чутки приватною дорогою рознесли ся між темною польською черню у Львові та ще більш її роз'ярили до протируських погромів. У Львові і на провінциї слїдно злочинну роботу якоїсь „чорної руки“, підготовляючої в рафіновано-обдуманий спосіб вибухи проти-руської ненависти з самого дна польської суспільности. Систематично роздратовуєть ся польську чернь; так як свойого часу спровоковано і переведено кріваві анти-жидівські погроми пляновим ширенєм поміж темним християнським „поспільством“ поголосок про мордованє Жидами християнських дїтий в ритуальних цїлях; — так як у Росиї викликувано погроми інтелїґентів і Жидів розсїванєм чуток про поганьбленє портрету царя та потоптанє церковних сьвятощів, — так тепер по цїлій східній Галичинї доводить ся низші і середні верстви польської суспільности до стану хоробливої, звірської ненависти до Русинів цїлим рядом видуманих ad hoc і сьвідомо ложних розбишацьких історий.

Якась польська мафія працює в краю. Від неї вийшла грізна поголоска про погром на Поляків, буцїм то підготовлюваний Русинами на другий день великодня; від неї пішла в польську пресу чутка про те, що митрополит ґр. Шептицький „був заздалегідь повідомлений про намірений атентат на Потоцького“, що отже „був учасником компльоту“ та що, „як звичайно перед руськими борбами“, виїхав зі Львова; від неї облетїла польську пресу чутка про засуд смерти на п. Ґломбінського; вона ті засуди смерти, ті погрози і застрашаючі поголоски редаґує і розсїває. На її службі станула польська преса, котра отворила для провокацийно-погромових справ осібну рубрику на своїх сторінках. Вона довела до того, що Львів буквально переповнений вибуховою атмосферою, що в реставрациях, каварнях, трамваях, скрізь по публичних і приватних льокалях усе одна і та сама розмова: про доконувані Русинами морди Поляків та про відплату і месть з боку польського на руській людности. Напади на поодиноких Русинів у Львові, яких сьвідками є сї останні днї, се перші прояви тої ненависти, якою дише до Русинів роз'юджена, наполохана і роздратована польська чернь.

На все те глядить ц. к. прокуратория і полїция рівнодушно, — що найменше рівнодушно, бо в нас є факти на те, що ц. к. власть відносить ся до тої злочинної роботи далеко не відпорно. Та сама ц. к. прокуратория, котра конфіскує „Дїло“ і инші руські ґазети за марницю, найспокійнїйше пропускає всякі орґії юдженя і травленя Русинів у польських ґазетах. Так, як кілька лїт тому назад пропускала, толєрувала і протеґувала цїлими тижнями непокоячі і ложні звістки про „бунт“ Гуцулів на Покутю, про сїчові походи на Поляків і Жидів, про різню. Все робить польська ц. к. прокуратория і польська ц. к. полїция з демонстрацийною погордою до тої постанови австрийського карного закона, котра в інтересї публичного супокою і безпеченства грозить карою за розсїванє неправдивих і непокоячих загал поголосок.

Тож річю руських послів як найбільш рішучо інтервенїювати в сїй справі у центральних віденських властий — у мінїстра внутрішних справ та мінїстра судівництва, котрому підлягає ц. к. прокуратория державна. Вони мусять звернутись до своїх львівських експозитур та пригадати польським ц. к. урядникам їх законні, державні обовязки. Річю наших послів буде також осьвідомити цїлу австрийську публичну опінїю про многозначну паралельність між дїяльністю польських ц. к. урядів у Галичинї та дїяльністю уличних польських погромщиків та ґазетних ідеольоґів галицького чорносотенства.

Новий курс проти українства.

Київська „Рада“ ч. 80 приносить під повисшим заголовком замітну статю Д. Дорошенка, з якою цїкаво буде й нашим читачам познакомити ся. Статя звучить:

„Найбільш характерним і многозначним покажчиком зросту української ідеї за останні кілька років єсть безперечно та увага, яку присьвячують нам обрусительні й реакцийні орґани преси. Від коли з початком XX столїття українство пустило міцні корінї серед інтелїґентної молодї, яка

Д-р В. Щурат.

Аби баламутство не ширило ся...

(Відповідь д-рови Іванови Копачеви.)

Д-р Іван Копач заговорив про знанє філософії на Руси; подав свої гадки в формі „критичних заміток“ на мою розвідку про „Українські жерела до істориї філософії“. Вказавши на ту розвідку як на „дуже цїкаву статю“ і „на кождий случай похвальну що до своїх інтенций пробу аналїзи і оцїнки деяких творів нашого давного письменства з широкого, загально-европейського становища“, зазначив зараз, що з методою „не всюди“ може згодити ся. Спасибі йому за джентельменські комплїменти, а ще більше за те, що бодай критикою методи визиває дискусию, пожадану для того, аби баламутство не ширило ся.

Д-р К. любить давати своїм замітам форму питань. На моє твердженє про популярність ріжних філософічних писань на Українї від XI. в. він замічає: „А чому-ж то, коли „Україна вже в перших двох віках свого духового житя віддихала тою самою науковою атмосферою і оперувала тими самими найвисшими понятями філософії, що й сучасна їй західна Европа“ — чому-ж то, питаємо, ми не мали анї Альберта Великого, анї Дунса Скота, анї Томи з Аквіну? Хиба-ж наші предки такі вже були вроджені тумани чи що?“

Д-р К. кепкує хиба. Бо так само він міг би запитати: А чому-ж то, коли нинїшна Україна віддихає тою самою лїтературною атмосферою, що й західна Европа, образуєть ся на найкрасших артистичних творах єї, — чому-ж то, питаємо, не маємо ми анї Бальзака, анї Ібзена, анї Турґенєва? Або: А чому-ж то ми, навчаючи ся фізицї, не маємо хочби свого Рентґена? Легше кому-не-будь таких сто питань поставити, нїж найбільшому мудрцеви на одно з них відповісти. Але на бік жарти! Д-р К., ставлячи жартівливі питаня, забуває, що наука, насаджувана на Українї в XI—XII. в. уриваєть ся скоро не так в наслїдок татарських погромів, як радше в наслїдок звороту до нових інтересів житя видвигнених і татарськими погромами і иншими загально відомими суспільно полїтичними змінами. Що з житєм не оставало в звязку, пійшло в забутє. Лиш случаям завдячуєть ся, що із забутого таки дещо зберегло ся до наших днів. От, приміром, архитвір давної поезиї — Слово о полку Ігоревім! Найповажнїйші історики лїтератури набрали нинї переконаня, що в княжій Українї була своя богата лицарська поезия. А на якій основі? Лиш на основі пильного студйованя Слова о полку Ігоревім в звязку з дрібними ремінїсценциями епічної поезиї в лїтописях. І нехай би так не знайшло ся було случайно те Слово о полку Ігоревім, нехай би ми нинї були обмежені лиш на дрібні лїтописні фраґменти поезиї княжої доби, — чи й тодї супротив наукового твердженя про богатство давної поезиї був би д-р К. в праві поставити скептичне питанє: А чому-ж то, коли давна Україна віддихала поетичною атмосферою середновічного епоса, не мали ми нїякого поетичного архитвору? А не ялось д-рови К., як філолоґови, іґнорувати ще одного моменту. Легше було Українцеви в XI—XII. в. познакомлювати ся з чужими філософічними писанями, нїж свої власні писати. Як нинї, так і тодї брак фахової термінолоґії був не аби-якою перепоною. Західна Европа зі своєю науковою латиною була щасливійша. По якому вчила ся, по такому й писала. Та й в неї не так скоро виросли Альберт Великий, Дунс Скот, Тома Аквінат. Попередили їх не два, а більше столїть філософічної працї, хочби числило ся ті столїтя тільки від Авґустина.

Другий заміт робить д-р К. на основі істориї проф. Грушевського. Зацитувавши з неї два чи три виривки, з яких найважнїйше виходить, що філософія, як і инші дисциплїни, не викладала ся нїколи в системі, а черпала ся головно з переложених візантийських підручників, д-р К. знову питає: „Чи д-р Щурат звалив сей погляд?“ І відповідає собі: „На мою гадку, поки-що бодай нї!“ Отже, заки приступлю до арґументациї д-ра К., мушу передовсїм дві річи вияснити. Хоч і як авторитетний є для мене проф. Грушевський в істориї, так у філософії він сам певно не прийме придїленої йому через д-ра К, ролї авторітету. Тут йому, як історикови, приходить почислити ся совісно з тим, що сказали инші, чи архим. Гавриїл, чи Безобразов, чи Ключевський, чи хто-там. То одно. А друге — супротив що-йно сказаного я не міг брати ся „валити“, анї не потрібую „валити“ погляд проф. Грушевського, бо проф. Грушевський, як історик, сам собі його звалить, скоро специяльні студиї будуть того вимагати. Не з „Істориєю“ проф. Грушевського, але зі специяльними студиями повинен був д-р К. сконфронтувати мою розвідку, коли хотїв спитати, чи я звалив що-не-будь.

Та нехай буде вільно д-рови К. опирати ся лиш на тім, що знає з істориї проф. Грушевського. Він каже, що я його погляду — „поки-що бодай“ — не звалив. Бо головний позитивний арґумент мій „Посланиє Никифора“ — то твір написаний родовитим Греком по грецьки і то, як здаєть ся для специяльної цїли, значить „атмосфера“ його певно не далеко сягала на Руси; а поясненя „Слова о полку Ігоревім“ з новоплатонського і пітаґорейського сьвітогляду в части дивно фантастичні, в части знову занадто поверховні, щоб можна з них робити якісь далекі висновки. Пригляньмо ся тим двом арґументам близше.

„Посланиє“ Никифора — написане Греком по грецьки. Те саме можна сказати про писаня Златоустого, Григория Наз., Дамаскина і ин., що навіть не були написані на Українї, а таки до неї доходили — і в перекладах і в ориґіналах, були тут читані і знані. І досить того, щоб можна сказати, що, зіткнувши ся з ними, Україна зіткнула ся з тим філософічним елєментом, який вони з собою приносили. Та „Посланиє“ Никифора, хоч написане Греком по грецьки, було написане на Українї для українського князя. А коли так, то треба припустити, що чей-же Никифор не зсунув ся був з глузду, аби торочити князеви таке, чого-б той не міг второпати. Мусїв і князь бути — не „туман“; мусїв і він хоч дрібку розуміти ся на тій фільософії, якою Никифор його частував, мусїв вкінци той князь розуміти по грецьки. А як далеко сягала „атмосфера“ Послания? Певно, що й поза палату князя, скоро в перекладї воно ще в XVI. в. було переписуване!

В поясненях до „Слова о полку Ігоревім“ д-р К. передовсїм знайшов фантастичне, а дальше — поверховне. Зачну від поверховного. Д-р К. пише: „що варта така, нїби зовсїм проста, арґументация чисельно-символїчного (отже мабуть нїби пітаґорейського) значіня назви Осмомисл („себ то справедливий), яку надає д-р Щурат“ і т. д.? На те нове питанє д-ра К. я відповідав би, коли-б він не іґнорував факту, що поясненє Осмомисла є не моє, а Вяземського. Я його не приймив, а признав за ним імовірність; сказав, що як догадка воно, супротив показаного впливу середновічної філософії, не повинно видавати ся вже чимсь таким неімовірним, як якесь „hapax eiremenon“ [сам д-р К. признає слїди філософії в поемі, хоч би й „поверховні“!]. На инші питаня д-ра К. в тій справі відповім радо. Він питає дальше: „Як то, питаю, справедливість — то осма ідея? А перші сїм ідей то які? Тай де-ж жерело тої відомости?“ — Не вже-ж д-р К. не чув доси нїчого про давні скалї чеснот і пороків? Про ті скалї, які на Україну могли прийти вже з найстаршими рукописями і Дамаскина і Івана Лїствичника? Не чув про тих, так зв., вісїм „periektikoi logismoi“? (Byzantinische Zeitschrift, XV, 1—2, ст. 268). Я-ж знайшов їх і в словах Еваґрія Понтия — в старім Прологу львівського василиянського архіва ч. III. Є тих слів кілька; є між ними „Слово Еваґрія мниха о осми помислехъ“. Тут д-рови К. і питане жерело — одно з многих. Тут йому і відповідь на питанє: „А перші сїм ідей — то які?“ Всїх пять слів Еваґрія з шестим „словомъ о Еваґріи философѣ“ я думаю невдовзї оголосити. Тому тепер їх не обговорюю. Скажу лиш тільки, що Вяземському мусїло бути знане або якесь инше „слово о осми помислех“, або якийсь вариянт тої-ж науки, де на 8-ім місци була справедливість. В Еваґрія на тім місци є *величаніе* (superbia), з чим я почислив ся вже в своїм перекладї поеми, перекладаючи слова про Осмомисла: „*Высоко* сѣдиши“ — *гордо* сїв ти. Вяземський мав добрий нюх, дарма, що д-р К. скептично віднїс ся до його поясненя. Коли-ж д-р К. так само скептично приймає мої поясненя *Трояна* і *душі жемчуга*, то нехай вкаже не лиш инші жерела їх походженя, але й дорогу від тих жерел на Україну. Те друге буде трохи труднїйше. Я для понятя „жемчужної душі“ вказав не лиш філософічні жерела, але й таке лїтературне, як стару повість про Таксіота. Тепер можу вказати ще Нїкодимове евангелиє у виданих д-ром Франком „Памят-

Дальматинські вина поручають на Сьвята Братя Дідолїц Львів — Чарнецького 3.

485 4—5

До набутя також у п. п.: Йосифа Прокша, ул. Льва Сапіги ч. 23; Анни Росіньон, ул. Адама Асника ч. 4.

В ТЕРНОПОЛИ: у п. Ф. Нижника Подільський Готель,

надала йому знову яскравий характер громадсько-національного руху після довгих років летаргічного сну під напівн „неполітичної культури", етнографізму й археологичних симпатий, відколи поруч з оживленням і зміцненням українського національного руху в Галичині оживило ся й наше літературне й громадське життя на Україні, — з того часу не перестає лунати крик усяких „охранителів" — caveant consules! І в той час як ліберальна російська преса мовчала мов у рот води набравши, охранителі з „Новымъ Временемъ" і „Кіевлянином" на чолі роспинались про „украинофильскую опасность". Уже не сміх і не злорадні кпини над „хохлацкими затѣями", а нотки страху, що от: „e pur si muove", було чути з медоточивих уст д. Т. Флоринського. І справді було чого тривожитись тим людям, що готові цькувати й загризти рідну матір тільки для того, щоб самим ловити крихти з обильної трапези, яку звуть „общественнымъ пирогомъ". На їх очах задавлено народолюбний рух українських семидесятників, після їхніх доносів зруйновано всі культурні заходи для піднята добробуту й освіти народніх мас і скошені холодною рукою петербурських богократів падали такі інституції як „Юго-Западный Отдѣлъ имп. Географ. Общества", виходили один за другим накази про все більші й більші утиски над українським словом, аж поки не увінчались цілковитою забороною 1876 року. І от тоді то була радість і ликованіе в стані переможців! Після сього вони мали повну власть над українством: одною рукою душили в цензурі всякий живійший прояв української творчости, другою на сторінках „Кіевлянина" висміювали „убожество и бездарность хохломановъ". „Новое Время" й „Кіевлянинъ" навипередки знущались з самої української мови і пускали по сьвіту всякі „заковики" про українських авторів. Се була огидна оргія знущання над безпомічним і безпорадним становищем народу, в якого однято найцінніший його скарб — живу народню мову, якого викреслено з списку живих наций і заказано шляхи для культурного розвитку. Се була цинічна наруга над „сьвятою сьвятих" тих людей, що не могли миритись з панованням тьми і силкувались прорізати її хоч маленьким промінчиком сьвітла. Але вбити живий організм їм не вдалось. „Воно знову оживає і сміється знову". Оте пригнічене, осьміяне слово наше не вмирало. І коли повіяло весняним подувом над змученою країною, коли почув ся далекий ще гуркіт грому великого визвольного руху, ожив і український рух. Пройшло кілька років, і те, що здавалось таким далеким і недосяжним — збуло ся: „перший легенький подув волі привіс визволення нашому слову: на вічний сором усім наймитам обруситльства і всякого угашеня духа, велику шкоду од гніту над українським словом признали ті самі що досі слухали доносів і вигадок наших домашніх сикофантів. „Низькій уровень крестьянъ малороссійскихъ губерній", яко результат заборони української літератури, признав російський комітет міністрів. І українському народови вернули сьвяте письмо на його рідній мові, дозволено друковати не тільки байочки та казочки, але всякі книги, явилась змога видавати часописи, робити хоч мінімальні заходи около народньої просьвіти.

Тепер уже не глум і лайка почала ся зриватись з лукавих уст добровольних шпигів і сикофантів. Тепер уже треба лякати чимсь страшнійшим, ніж „літературний сепаратизм", і знову почали сипатись старі — катковських і юзефовичівських часів — вигадки про „расколъ имперіи", про „угрозы единству Россіи" і т. ин. „жупели" Кожний, хоча б і самий скромний успіх українського громадянства в ділі організації культурно-національної роботи вибивав охранителів із рівноваги: вони кидались од глуму й наруги до погроз, залякування українською небезпекою. І чим більше почували під собою грунт в реакційних заходах уряду, в реакції серед самого громадянства, з тим більшою нахабністю пускались в усякі вигадки. Нарешті почалась проповідь організації систематичної боротьби з українством силою самого „громадянства". Слово переходить в діло. Маємо вже в Київі „Клубъ русскихъ націоналистовъ", який ставить своєю головною метою „боротьбу з українофільством силами самої України". Той самий Савенко, що торік влітку з приводу вистави „Сорочинського ярмарку" труппою Саксаганського доглупав ся до глибокодумного висновку про „бездарность и ничтожность" українства, тепер виступає ідеологом тих „русскихъ" націоналістів і признаєть ся, що „мы проспали украинофильское движеніе. Вмѣсто того, чтобы бороться съ нимъ, мы все подсмѣивались надъ хохломанствомъ, не придавая ему серьезнаго значенія. Нынѣ украинофильство настолько выросло, что съ нимъ уже необходимо считаться и бороться".

І так з нами будуть боротись. Боротись будуть „пропагандою". Що-ж! чого, чого, а ворогів український народ завжди мав куди більше ніж прихильників, і український демократичний рух з самого свого початку тільки й зустрічав, що ворожі вигуки, доноси, холодне мовчання, і рідко рідко — приятельске слово, здержаний вислів симпатії, звичайно платонічної. Українці звикли покладатись тільки на свої сили, і хоч Савенко й говорить, що українство „приняло боевой сепаратистическій характеръ — благодаря поддержкѣ кадетовъ и евреевъ", але се також правда, як і те, ніби „о борьбѣ съ украинофильствомъ на Украинѣ мы ничего не слышимъ". Так наче масове закриття українських газет, всі утиски й перешкоди „Просьвітам", переслідування української книжки на селі — не боротьба з українством на Україні? А що боротьба силами „самого общества" „самих українців", то ідею наших Савенків ще кілька років тому „предвосхитили" ті наші галицько-руські землячки, що заснували ще 1903 року в Петербурзі „Галицко-русское общество". Що-ж з того вийшло? До „общества" прилучились або самі пасивні, байдужі елементи, або саме сьміття, сам осад громадянства, і „общество" не здобуло собі ні впливу, ні поваги. Також доля жде і київських україножерів, всі ті „знакомыя лица" — Савенків, Рев і братію. Правда, живучи на Вкраїні і орудуючи такими способами пропаганди, як донос, нацьковування, вигадки, а може й ще що „реальнійше", наші „русскіе" націоналісти можуть більш дошкулити, більш нашкодити, але вже одне те, що вони вестимуть діло нечистими засобами, пророкує їхньому ділу смерть. Коли Савенко у своїй, сказати-б програмовій статі не спроміг ся ні на що більше, як тільки на такі вигадки, що українство має „боевой сепаратистическій характеръ, начертавъ на знамени своемъ „Самостійну Україну", т. е. самостоятельную, независимую Украину", то що-ж можна ждати далі. Яка се буде пропаганда? Але ми не віримо, щоб ціле громадянство дало себе одурити, щоб воно піймалось на Савенковські „измышленія;" ранійше чи пізнійше правда мусить перемогти. Часовий реакційний настрій, що тепер обхопив значну частину громадянства, пройде, народня тьма розвіять ся, і люде побачать, де правда, а де її нема. Нам-же перед лицем нової боротьби, що нас жде, треба гартувати свої сили, єднатись і координовати свою роботу так, щоб на всіх пунктах і скрізь давати одсіч нечистим способам „пропаганди" знищення українського руху".

По атентаті.

Польська преса.

Черновецька „Буковина" подає в своїм останнім числі про галицько-польську пресу оттакі, вельми влучні замітки:

„Хто в послідних кількох літах читав польську пресу, що виходить в Галичині, мусів на першу вістку про атентат Січинського сказати собі: одним з головних виновників в страшної події є безсумніву польська преса. Від кількох літ іменно польська преса — з виїмком одної соціял-демократичної — придержуєть ся супроти Русинів такої тактики: всяку гарну і радісну подію в нашім житю старає ть ся зменшити, понижити, висьміяти, і навпаки — усьо, що нам не на руку, роздути до неможливих розмірів, денунціювати нас, опоганити перед сьвітом. При тім на ціле українську інтелігенцию, ба на ціле ий нарід кидало ся закиди некультурности, варварства, гайдамацтва, кидало ся без достаточної основи і з таким цинізмом, що кров кипіла з обуреня, як читати було ту безкарну лайку. Ні одну руську інституцию не пошановано. Ні один виднійший чоловік у нас, чи то старший дїяч, академик чи женщина, сьвященик чи сьвітський чоловік, мужик чи інтелігент — ніхто не вийшов чистий з рук польських дневникарів-шовіністів. Кождого осьміяно, понижено, обкидано болотом. І се робило ся систематично і сьвідомо, з обдуманим пляном а без жадної розумної цілі, хиба лише для самого пониженя, для самого розбурханя ненависти.

Коли-б треба доказів, можна би навести голоси розважнійшої частини самої польської преси. Коли-б треба примірів, можна би вичисляти їх тисячами. Бо хто не памятає пр., як арештоване одного сьвященика на Гуцульщині старала ся польська преса роздути до розмірів гуцульського повстаня, накликаючи власти до терору і заведеня внімкового стану? Хто не памятає як звичайне убійство в Сколїм намагала ся вчинити політичним мордом, посуджуючи о него поважних а зовсім невинних людей? Кожде енергічнійше домаганє нашої молодіжи на університеті стрічаєть ся польською пресою словами „гайдамацькі драби і злодії"; молодих людий, що з героїзмом видержали чотиродневну голодівку і здобули собі подив цілої Европи, називаєть ся звичайними обманцями, що уряджують голодівку „з вином і бефштеками".

А скілько злоби і їдкої слини викинула польська преса на голови руських послів, на руську репрезентацию у Відни і соймі. Кожду скаргу на кривду, якої зазнає руський нарід, заосмотрювала брехливими коментарями і насьмішливими увагами, кождою невдачею нашого клюбу ликувала якби власним здобутком, до кождого успіху відносила ся з ненавистю і протестом! Се факт знаний кождому, хто хочби деколи заглядав в ті „Слова" і „Дзенніки", ті „Народові" і „Куриєри", „Реформи" і „Часи".

Зрозуміла річ, ба навіть неможливо инакше, щоб ота лайка і насьміхи з усього, що для нас дороге і сьвяте, не викликала в душі кождого огірченє та ненависть. Кожде обидливе слово, що падало з польської преси на те болюче почутє неправди і безсильности, мусїло ділати як іскра на запальний материял. І так ділало. Галицька система була материялом, польська преса — вогнем — а недїльний атентат вистрілом.

Нині, коли з такою горячковостю шукаєть ся моральних виновників недїльної трагедиї, вважали ми своїм обовязком вказати на одного з них, бо ми переконані, що доки його не усунеть ся, польсько-руські відносини не уладняють ся, але доведуть до ще гірших і сумнійших компліскацій".

Rada Narodowa

яка на спілку з австрийським намісництвом, старостами, комісарями й жандармами утривалювала при виборах „polski stan posiadania" на руській земли, збираєть ся завтра о 4 год. по пол. на засїданє. Предметом сего засїданя, як виходить з голосів органів, близьких сій институції, буде обговоренє ситуациї витвореної в краю атентатом на гр. Потоцького. Тільки ж б. „комітет для виборчих розбоїв" вже заздалегідь заповів, яку тенденцию мати-муть його наради — а се цілковите знівеченє українства. Східногалицькі плянтатори, виступаючи з такою скромною задачою мірять очивидно „siły według zamiarów". Щож нехай собі радять а остаточно навіть „ухвалять", що нас зовсім нема, коли їм буде се приємно. Дивно тільки, що польським панам ще й досі не накучило ся повторяти пісоньку неб. Л. Борковського, що „nieśta Rusi!"...

„Истинно-русскіе" провожаті.

Коли нападе на який край ворог, то наймає собі всяких підлих зрадників, щоб показували йому дорогу. Ролю провожатих в останних вшехпольських погромах обняли також зрадники народу — наші Ефіяльти. Оттак доносять нам, що одним із многих „русских", який вказував вшехпольським громилам українські товариства і інституциї був „вѣкій" А. Ільчишин (званий також „Шимон Мѣтла"), бувший „наборщик", а тепер возний в канцелярії общества Качковського. Сей господин разом з „младенцами" і гімназиястами „истинно-русскими" йшов на чолі вшехпольської банди і вказував, як згадано, українські інституциї, які відтак бомбардовано камінєм. Що провід цілої погромної акциї був в руках „истинно-русских", про те сьвідчить найлїпше те, що в жадній москвофільській институциї не вибито ніже єдиної шиби, а самі Поляки ще далекі від того, щоб знати точно напрямок всїх руських товариств і институций.

Ще одна жертва.

До вісток про недїльні подвиги польських громилів, які ми подали вчера, докидуємо ще одну: Вечером тої днини було трох Русинів Григорій П-ла, Бл. Ск-ий і Мих. Ск ий, всї родом з Мостиск в одній гостинници при ул. Янівській vis a vis костела сьв. Анни. Два брати Ск-і приїхали з Мостиск недавно, тож розбалакали ся з Гр. П-ою, що від давна вже живе у Львові, на добре. Розмову ведено по руськи, що дуже роздратувало польських громилів, які сидїли також в тім самім льокали. І як лише згадані три Русини розплатили ся і вийшли з льокалю, поспішала гурма громилів за ними. „To muszą być Ukraińcy, a Ukraińcy to Siczyński" було їх кличем і кинули ся на Григорія П-лу. Кинено його до землї та дуже потурбувано. Громили поранили П-лу важко, розбивши йому голову а до того зірвали на нїм одіне й напелюх. „Патріоти", що били зовсім невинного їм Русина — вкінци ще й вкрали йому парасоль. П-ла лежить хорий, а будемо бачити, чи полїция вспіє найти громилів, які з окликом „Bij Rusina", готові мордовати Русинів в столици краю. А мабуть не думаємо додавати, що в хвили розбою годї було докликати ся нападеним полїциї, бо її — не було!

Ворог партиї чи народу?

Польська преса старає ть ся вмовити в своїх читачів, що гр. Потоцький був з давен давна відомий як „приятель Русинів", та що Українці ненавидїли його тому, що він протегував галицьких Москалїв. Ся сама мельодия звучить також в органах москвофільських, які з приводу недїльної трагедиї радіб ще глибше вкрасти ся до польських сердець. Щоб розвіяти сю легенду згадаємо, що руський загал вважав вже іменованє гр. Потоцького краєвим маршалком провокациєю руського народа і то не тому, що він буцїмто був патроном москвофільства. Навпаки пригадаємо, що по памятній сецесиї руських соймових послів з 1901 року, викликаній ухвалою закона про рентові оселї, недопусканєм до заснованя руської гімназиї та повним ігнорованєм руських інтерпеляций тодїшним намісником Пінїнським, гр. Андрій Потоцький, що був тодї референтом буджету виступав як здекларований ворог цїлого руського народу. „Сецесия руських послів — говорив він на засїданю з дня осьмого липня 1901 року — викликала загальне здивованє. Всї остовпіли, бо Русини не мали (sic!) найменьшої причини, щось такого устроїти... Може бути, що се вплив сусїдної сильної держави, про котру Русини не хотять знати, як вона поступає з другими. „Значить ся тодїшня подія польських гакатистів станув на становищи, що всї руські посли навіть пос. Барвінський зістали під впливом Росиї, бо й ціла справа є тільки випливом сусїдства з Росиєю Через те не повинна вона бути узгляднюєана в Галичині, бо вона ворожа краєви, державі й династиї. Щоб знівечити Русинів, зроблено їх витвором російської інтриги і зробив се нїхто иньший як гр. Потоцький, якого нїбито ми ненавидїли головно через опіку над москвофілами. Колиб наша партия і весь руський загал був тої думки, що вони мусять істнувати лиш завдяки польським протекциям, то булиб величали гр. Потоцького за його первісне проголошенє ворожости до москвофілів як приятеля українських змагань. Але сего представники руської політики не зробили, бо не були ні слїпі ані безсовісні як теперішні провідники москвофільства. Вони бачили, що поза тим позірним ратованєм Австриї перед впливами Росиї вкривала ся охота не допустити до Відня ніколи більшої руської репрезентациї, що при курияльній системі було дуже легко, а через те змінити руську справу на галицьку Hausfrage та дістати в Відни вільну руку в давленю її нїбито з державних резонів... Що такі були його пляни, показали слїдуючі роки, коли з п. графа став наразі з тактичних зглядів патрон Дудикевичів і Маркових на те лиш, щоб ужити їх як орудиє знов таки до спипюваня еволюциї Русинів.

Як повитано в польських гакатистичних кругах тодїшну макіявельську енунциацию посла гр. Потоцького, видно з того, що шовіністичні інтриганти довели до усуненя гр. Ст. Баденього з становища краєвого маршалка головно за те, що кінчаючи соймову сесию з 1901 р. промовив також по руськи і даючи виразний вислів своєї симпатиї для руських послів, які мусїли усунути ся з сойму де їх брутально майоризовано. В слїд за тим став краєвим маршалком — гр. Андрій Потоцький. Проти сего іменованя був президент міністрів Кербер з цїлим кабінетом, та участь гр. Потоцького на двірськім польованю арх. Огона а відтак авдиенция гр. Пінїнського у цїсаря зробили те, що правительственна кандидатура на намісника кн. Любомірського, супроти тодїшного безупинного кандидата на краківського президента — перепала. Через безсилість тодїшної руської репрезентациї у Відни стало ся, що гр. А. Потоцький став краєвим маршалком тільки з тої причини, що був ворогом Русинів, які були нїбито „витвором русофільської пропаганди" а через те й небезпечні для держави і династиї. Польська преса, обговорюючи тодїшну номінацию гр. Потоцького зовсім недвозначно акцентувала, що отсе прийшов час, щоб на руїнах Руси ставити непохитні фундаменти Польщі! Що йшло до того, показало ся зараз з першого офіциального виступу пок. гр. Потоцького в характері галицького краєвого маршалка з д. 13 грудня 1901 р. Навязуючи до слів, якими попращав урядників краєвого виділу уступа, ючий маршалок гр. Ст. Баденї, говорив він так: „Його Ексц. гр. Ст. Баденї зазначив, що Ви не тільки як урядники, але і яко справдїшні і правні громадяни сего краю сповняли завсїгди свої обовязки. Отже і я завсїгди був того переконаня, що ми маємо більші і тяжші обовязки від иньших, бо коли в иньшім краю урядник робить те, що йому приказують, то ми мусимо працювати, щоби доказати, що тав. польська господарка (алюзия до тогочасних славних польських дефравдаций — Ред.) зовсім не є назвою глумливою, а повинна бути прикладом для иньших народів і длятого повинні ми завсїгди мати перед очима те польське становиско, той обовязок Поляка. Маю надію, що сповняючи обовязки, сповняти їх будете не лише яко урядники але заразом станете „na stanowisku Polaków" і робітників для добра narodu". Ви, значить ся станув на тім становищи, аж краєві урядники забули, що вони є для Поляків і Русинів, а поводили ся так, якби Галичина була польським краєм і якби всї краєві урядники могли бути тільки Поляками і то такими, що не слухають того, що ім накаже ся, бо такий анормальний лад може бути хиба десь серед Німців, а не на польській „ziemi". Се був початок, відтак пішло заповідане Берестечко і намісниковання ще, в якім вправдї не було політичної постїйности, але за те ясна мета нївеченя Русинів та ігноруюча волю центральних урядів, яка довела вкінци до недїльної трагедиї.

„Hr. Andrzej Potocki jako obywatel ukraiński".

Під сим заголовком принїс Dziennik kijowski в ч. 79. з д. 17. с. м. статейку, котру перепечатали всї тутешні польські дневники. Читаємо там отсе:

„Бл. п. намісник мав на Україні в самім звенигородськім повіті около 14.000 десятин. Хоч рідко мав нагоду являтись на місци, досконало знав свої українські посілости і дуже піклував ся ними. Адміністрациї все пригадував, що почуває ся до обовязків для місцевого руського населеня, що ми маємо більші і тяжші обовязки від иньших, бо коли в иньшім краю урядник робить те, що йому приказують, то ми мусимо працювати, щоби доказати, що тав. польська господарка (алюзия до тогочасних славних польських дефравдаций — Ред.) зовсім не є назвою глумливою, а повинна бути прикладом для иньших народів і длятого повинні ми завсїгди мати перед очима те польське становиско, той обовязок Поляка. Маю надію, що сповняючи обовязки, сповняти їх будете не лише яко урядники але заразом станете „na stanowisku Polaków" і робітників для добра narodu". Ви, значить ся станув на тім становищи, аж краєві урядники забули, що вони є для Поляків і Русинів, а поводили ся так, якби Галичина була польським краєм і якби всї краєві урядники могли бути тільки Поляками і то такими, що не слухають того, що ім накаже ся, бо такий анормальний лад може бути хиба десь серед Німців, а не на польській „ziemi". Се був початок, відтак пішло заповідане Берестечко і намісниковання ще, в якім вправдї не було політичної постїйности, але за те ясна мета нївеченя Русинів та ігноруюча волю центральних урядів, яка довела вкінци до недїльної трагедиї.

„Бл. п. намісник мав на Україні в самім звенигородськім повіті около 14.000 десятин. Хоч рідко мав нагоду являтись на місци, досконало знав свої українські посілости і дуже піклував ся ними. Адміністрациї все пригадував, що почуває ся до обовязків для місцевого руського населеня, котре на нього працює. На самі лише запомоги для убогих, на опал, збіже, на будівлю в разї пожеж, ішло річно з приватних фондів гр. Потоцького 5—6 тисяч рублів. З рапортів адміністрациї довідував ся о поодиноких випадках і ніколи не оставляв бідних без помочи. В своїх майнах заложив два шпиталї, дві школи, а крім того дав безплатно землю під будову богато иньших шкіл".

Дальше говорить ся в статейці про дбалість гр. Потоцького о своїх офіциялістів і їх дітий та про чинені їм добродійства; та се вже не доторкає „місцевого руського населеня, котре на нього працювало", і для того сю часть статї помиваємо.

За те подаємо понизше в перекладі картинку зі статї „Какъ насаждается на Украинѣ интенсивная культура", що находить ся в 10. числї петербурського „Украинскаго Вѣстника" з д. 23. (ст. ст.) липня 1906. на стор. 699 і д. Статя ся обігла у своїм часї всю росийську пресу.

В тім часї обговорювано в росийській державній думі аграрну справу і дебатовано над розділом великих земельних посілостий між селянство. Противники такого розділу говорили, що тим знівечилось би „інтензивну культуру" землї з великою шкодою для самих селян. Отже статя „Какъ насаждается на Украинѣ интенсивная культура" була наче відповідию на ті аргументи. Читаємо там після короткого вступу таке:

„Подамо тут одну луже поучаючу картинку, як то насаджує „інтензивну культуру" оден взірцевий дїдич, що має над 11 тисяч десятин землї в полудневій части київської губернії в звенигородськім повіті. Дїдич той — гр. Андрій Потоцький, не той, що застрілив селянську дівчину (о тій пригоді ми свого часу писали в „Ділї" — Ред.), а галицький намісник, що ніколи не заглядає на свої лятифундиї, тільки своїм офіциялістам лишає carte blanche на ведене всяких не тілько господарських, а також юридичних справ. Тим офіциялістам лишено також насаджувати „інтензивну культуру" серед місцевого населеня.

Майно гр. Потоцького, тї 11 тисяч десятин в звенигородськім повіті, се лиш мізерний останок того, що гр. Потоцькі мали ще з кінцем 17. стол.; було то королївство в королївстві, а обіймало не тілько звенигородський повіт, але й уманський, канівський, липовецький, бердичівський і ин. Від початку 18. столїтя почала величезна територия гр. Потоцьких зразу дробитись, а після повстаня з р. 1863. опинила ся в руках „русскихъ", гр. Шувалових, ки. Долгоруких і ин. Остало ся у Потоцьких понад 11 тисяч десятин в трьох селах, в Кобриновій, Гусаковій і Залїськім.

„В р. 1865. р. гр. Потоцький вибрав ся в похід на селян тих трьох сіл. У тих селян були від непамятних часів сади, що приносили їм значні доходи; та після наділу селян землею опинили ся серед панських лїсів. Гр. Потоцькому захотїло ся заокруглити свої посілости, а на його щастє в р. 1865. видано закон, що в разї, коли серед панської землї окаже ся земля селянська, дїдич за дозволом губернатора може „вивести" селян з їх посілости. Десять літ тягла ся справа, але без успіху для графа. В р. 1878. граф поновив справу, і тогдї губернська власть здала справу на рішенє з'їзду мировых посередників. Ті-ж, сидячи за графським столом, постановили „вивести" селян тих трьох сіл, даючи їм в заміну за сади рільну землю. В р. 1886. виконано сю постанову тим, що списано акт о „виводї"; але селяни не дали згоди на заміну анї своїх підписів під актом. Бож і годї було пристати на заміну богатих, плодючих садів хочби навіть за десятину найлїпшої землї. А то ще граф визначив селянам землю на недоступних горах, по збічах і ярах, так що навіть в разї, коли би селяни пристали на заміну, нїхто не міг би пристати на таку заміну. Селяни анї собі в голову не покладали приймати таку землю та дальше уживали свої сади.

„Так було аж до грудня 1905 р. Тогдї адміністрация гр. Потоцького звеліла рубати селянські сади. Як же селяне зрубану деревину звезли до своїх дворів, налетїв на них віддїл полїциї і драгунів. Люди розбігли ся по полях, по лїсах; що у кого було, позакопували в землю; плач, крик по цілім селї, наче Татарва впала на село. На другий день приїхав урядник з Києва „шкрурвы драть" з селян як сам до них сказав.

„От і юридична підстава претенсий гр. Потоцького, що несе культуру в цілій Галичині! Та се ще не все: „інтензивну культуру" насаджено аж д. 2 мая 1906 р. Того дня управителї економії Охота Перетечкевич і Рудницький скликали селян з сусїдних сіл до рубаня лїса. Вийшло около 400

Заклад вудженин і масарських виробів АДОЛЬФА ТЕЛЇЧКА у Львові, ул. Академічна ч. 14. телєфон 951 відзначений найбільшою премією на паризькій виставі і на гігієнічній у Львові поручає на сьвята по найдешевших цінах ШИНКИ за найлїпші признані, ковбаси незрівняні в смаку і всїлякі инші масарські вироби і вудженину. Замовленя з провінциї полагоджує сейчас. 486 б—5

каких" (II, ст. 293—314), де Христова душа в аді сьвітить як „золоте зеренце". І коли д-р К. заперечує звязок такого понятя душі з новоплатонізмом лиш на тій основі, що Плотін на Україні був незнаний, то основа д-ра К. недостаточна. І Прокл міг бути незнаний. Але по викладови т. є. в дусї Плотина і Прокла списувані були многі инші письма, які на Україні від давна ширили ся і, видко читали ся та були понимані, скоро й автор посми знане їх здраджує — нераз і виразно.

А як же маю відповісти на заміт, що вияснене характеристики поетичної творчости Бояна з сухого логічного схемату є фантастичний? Всяка відповідь буде горохом киненим на стїну, як довго д-р К. буде, як школяр, сердити ся, що „десь там (!) в якійсь рукописи (!) найшло ся" відмальоване дерево Порфірия. Отже волю перечекати, поки д-р К. сердити ся перестане і пофатигує ся не „десьтам", а до львівського василиянського архіва і побачить не „якусь", але докладно означену рукопись. А поки-що я тїшу ся, що сердитість д-ра К. не звернула ся і против самого „Слова о полку Ігоревім", яке таки направду лиш раз найшло ся — „десь там в якійсь рукописи"...

Та я не лиш до львівського васил. архіва можу справити д-ра К. В якім-не-будь архіві, де є лиш підручники схоластичної логіки, знайде він і дерево Порфірия. Як йому любо буде його читати (чи з низу в гору, чи з гори в низ), то вже мені байдуже. Аби лиш читало ся з користю для зрозуміня поеми. А скоро-б д-р К. відкинув те дерево Порфірия геть, як до нїчого не придатне, так нехай же він сам красше пояснить „мислене древо" в „Слові о полку Ігоревім", бо доси не пояснив його ніхто розумно. Бо й показана д-ром К. Соломонова погоня за жінкою (під небом ясним соколом, по земли лютим звірем і т. д.) може що-найбільше бути поетичною фразою, як много таких поетичних фраз, що стратили первісне значінє; в звязку з „мисленим древом й вона — нісенітниця".

(Конець буде).

людий; всі думали, що покликано їх рубати панський ліс. Коли-ж прийшли у панську „Діброву", застали там справника Сіціцького, панських управителів і військо, узброєне наче на Японців. Управителі звеліли рубати сад селянина Панченка. Тогді селяни заметушились і питають: „Що се ви наняли нас на грабіж чи що? Ми-ж знаємо, що сей лісок з садками споконвік був не панський, а Панченка. Ви хочете, щоб ми свого-ж брата нищили? Що як за вами стоять вояки, то й ми ради заробітку будемо вас слухати? Не ліждете сього!" Селяни зажадали платні за стрічений день і пішли. Тогді привезли із Звенигородки всіх арештантів, які там були, і ті, з'ївши кілька волів і випивши неодно ведро горівки, під комендою справника і стражників вирубали до тла селянські сади (в декотрих було й понад 1000 дерев), звезли до панського двора, землю викорчували і засіяли.

„До тої трагічної історії з садами хотів було вмішати ся мировий посередник, бажаючи помочи селянам, та прислав було в їх сади землеміра, щоби вимірив ті сади (бо у декотрих селян було і по 2—3 десятини, а панські слуги показували менше); але справник, інспірований Рудницьким, прогнав землеміра. І остали ся тепер селяни без садів, без землі (бо визначена їм земля непридатна під управу), без суду, без віри в яку небудь справедливість на земли. Так засаджує ся в посілостях висококультурних людий „інтензивну культуру".

„Але справедливість вимагає, шоби благодійний культурний вплив маєтку гр. Потоцького на місцеве населене показати по можности в повнім, яснім сьвітлі. Для сього буде досить навести з уманської газети „Народная Польза" документ, яким є звичайний контракт економії гр. Потоцького з наємними робітниками:

„„Я, селянка з..., нанялась по власній згоді в економію гр. Потоцького до господарських робіт на 144 робочі дні на своїх харчах за платню за весь той час 34 рублів (значить, по 23·5 коп. на день!) і дістала 10 руб. задатку, а решту буду діставати в міру того, як зароблю. При тім зобовязую ся: 1) виходити на роботу зі сходом сонця і робити до заходу сонця; 2) коли я покину роботу без законних причин, маю звернути задаток вдвоє і не жадати-му за час роботи ніякої заплати; 3) на роботу обовязую ся виходити зараз, як мене покличуть; 4) коли економія покличе мене на якунебудь роботу в неділю або сьвято, то я не маю права відказатись від роботи; 5) коли у сьвято або будні дни без дозволу економії піду кудинебудь, то маю за ті опущені дні відробити вдвоє; 6) колиб я занедужала або умерла, то за мене має відробити моя родина; 7) в ніякім разі я не сьмію покинути роботу перед часом. Сі услівя менї відомі, і я на них підписую ся"".

„Здаєть ся, цілком ясно! Як же повинні бути щасливі наші галицькі земляки, що мають у себе такого гуманного, „інтензивно-культурного" намісника; Поправді, можна позавидувати їм!"

Отсе портрет гр. Андрея Потоцького „jako obywatela ukraińskiego", — котрий раз-враз пригадував своїй адмівістрації, „що почуває ся до обовязків для місцевого руського населеня, котре на нього працює!"

Заграничний огляд.

Конфлікт між Італією і Туреччиною.

Між Італією і Туреччиною вибух конфлікт задля утвореня нових італійських почт в Константинополи, Смирні, Єрусалимі, Солуни і Вальонї. Щоби зрозуміти можність такого конфлікту, треба знати, що в Туреччині можуть заграничні держави закладати свою почтову сїть. Найстаршою такою почтою в Туреччині є почта австрийська. За нею вже пішли з часом почти инших держав. Розуміє ся, що цілию тих почт не лише управильнене торговельного та грошевого обороту, але й розширене торговельних і політичних впливів дотичних держав на Туреччину.

В році 1901 між Австро-Угорщиною, Німеччиною, Францією і Англією наступило порозуміне, на основі котрого сї держави зрекли ся на будуче закладаня нових почт в Туреччині. Італія сего договору не підписала і домагає ся тепер права відчинити дальше свої почтові уряди в Туреччині, чому Туреччина — чуючи за собою поперте инших конкуруючих з Італією держав — рішучо оперла ся, а то тим більше, що Порта старає ся послідними часами сотворити свою власну сїть почтову, хоч турецькій почті далеко ще до европейської.

До напруженя відносин між Туреччиною й Італією причинило ся також замордоване італійського місіонара в Тріполіс. В результаті Італія, щоб задемонструвати проти Туреччини та наперти її до уступок, вислала дивізию военної фльоти на турецькі води з тим, щоб вона була готова на всяку евентуальність. В дипльоматичній ноті, опублікованій італійським правительством з приводу сих подій, підчеркнено, що Італія числить на симпатії инших держав у тій справі а з окрема Німеччина вповні годить ся з Італією що до акциї в Тріполіс. Проти здогадів, немов би італійське правительство мало якісь експанзивні наміри, нота енергічно протестує. Політика Італії не є політикою політичних авантур але законної оборони. Отсе й запевнює їй симпатії всіх держав. Акция Італії не остала без успіху. Турецький римський амбасадор явив ся вчера у міністра справ заграничних Тітонього та дав йому вдоволяючу відповідь в справі італійських домагань а особливо що-до утвореня італійських почтових урядів в Турциї. Через се дивізия італійської фльоти, що вже була виплила на турецькі води, одержала приказ прибути до Сундейського заливу.

Рівночасно повідомило також царгородське правительство тамошного італійського амбасадора про дозвіл на утворене 5 італійських почтових урядів, як сего вимагала Італія.

Новий англійський кабінет.

Наслідник Кемпбель-Банермана на становищи англійського президента-міністрів, його молодий товариш і однодумець Аскітс (Asquith), вже сконструував новий кабінет — а властиво переконструував дотеперішний, замінюючи кількох старших членів кабінету новими і молодшими. Міністерство, як було, так і остане ліберальним, лиш перзональний склад його в дечім змінив ся. Буде се мати значіне о стілько, що молодий віком і енергічнійші наслідники уступивших міністрів тим консеквентвійше будуть переводити програму партиї. Ось так уступили цілком міністер кольонїй, старий льорд Ельджін і міністер маринарки, льорд Твідмавтс. Місце першого займе молодий, бо всего 32-літний Вінстовн Черчіль (Churchill), що дотепер був його секретарем-заступником (в Англії міністри мають заступників, які їх в многім виручають). Міністром маринарки зістав Мек-Кенна, дотеперішний міністер просьвіти, а його дотеперішну теку обійме новий чоловік, Ренсінам (Runcinam), син богатої купецької родини, звісної з добродійних фундаций. — Загалом характер нового кабінету буде не лише по принципам але й що-до особистого складу найбільше демократичним з усіх дотеперішних англійських міністрів. Як звісно, вже попередний кабінет виступив з думкою далекосягаючих реформ, як: знесене палати льордів, заведене постійної армії, автономія Ірляндиї, примусове вивласнене великої земельної посілости і утворене дрібної земельної господарки на основі системи аренди удержавнене шкільництва і т. д. реформ, які мали-би забезпечити Англії спокійну будуччину і відпорність в конкуренційній, а евентуально й оружній борбі з Німеччиною. Новий кабінет почне переводити сї реформи тим більше консеквентно в житє.

НОВИНКИ.

— **Манія великости чи переслідуваня опанувала** — як нам доносять з Бобреччини — тамошнього управителя староства, ославленого „шамбеляна" Гродзіцького. Пан шамбелян переконаний мабуть, що він що-найменше другий Потоцький, та видає від тижня зарядженя, від яких цїла Бобреччина, мимо поважних часів, аж за боки береть ся. П. шамбелян, памятаючи видко страх, якого він наїв ся, втїкаючи зимою 1907 р. з Кацурова перед снїговими „бомбами" хлопських дїтваків, вітрить і тепер в бобрецькім повітї страшну гайдамаччину та стягає до Бібрки воєнну силу. Ось-так вчера прибули до Бібрки аж три вози жандармів, стягнених п. Гродзіцьким з инших сторін, а всіх бобрецьких Русинів піддано надзорови „андармської „охрани". Зійде ся чотири Русини на партию преферанса — ходить уже попід вікна ангел-хранитель в пікельгавбі. Зайде двох Русинів до шиночку на килїшок горівки — за дві години йде рапорт о „загадочній нараді". І так вітрить п. Гродзіцький руську революцию, осьмішуючись на відхіднім до останку.

— **Рівноправність нашої мови.** Пишуть нам: Громадський уряд в Мечищові від найдавнїйших часів уживав в урядованю руської печатки і печатав нею пашпорти на худобу. Доси нїхто нїчого за се не говорив, аж тамтого тижня не подобало ся воно польській „владзи". Отже зробили ревізию пашпортів на торговици в Бережанах, забрали пашпорти на поліцию, поприбивали печатки польські магістратські на руські і звеліли бідним людям заплатити за те по 8 сотиків. Крім того загрозили вийтови, що так все будуть робити, доки не буде прибивати польської печатки.

— **Шовінїзм при електричнім трамваю.** Пишуть нам зі Львова: Факти показують, що цькованя польської преси дїлають успішно навіть на кондукторів електричного трамваю. Вже давнїйше завважав я невічливе поведене тих панків проти пасажирів Русинів, але всеж таки воно не було таке різке, як ось послїдними днями. По найбільшій части руську мову збували кондуктори цинічною мовчанкою і недвозначними рухами. Але тепер бачу вже дійшло до провокациї, зовсїм отвертої та сьвідомої. На разї дам оден примір, та зазначу, що маю занотовані день, число воза та число кондуктора, але тут замовчу, не хотячи, через те денунциювати людину, може й в засаді невинну, котра хоче лише приподобати ся своїм висшим властям. Отже всїдаю коло віденської кавярнї та прошу о білет. „Одна секция", — кажу. „Чего!"? „Одна секция", і даю 10 сотиків. Вже по грошах міг знати, що жадаю білет на одну а не дві секциї. Кондуктор звертаєсь до якогось панка та каже півголосом: „То дзівне, же по такім випадку еще сом такі безвстидне, до сьмйом мувіць тим єнзикем". Я звернув йому увагу, що він не є до політики але до обслуги і щоби на будуче поводив ся приличнїйше, бо зроблю з сього ужиток. „Можна, але і ми зробіми ужитек". Отже бачте, до чого дійшло. На разї звертаюсь до дирекциї трамваю електричного, щоби поучила своїх функціонарів, як мають обходитись зі сторонами, бо се до нїчого доброго не доведе! — *П. Г.*

— **Польські судиї а Русини.** Пишуть нам: Дня 16 с. м. ставав в жабівськім судї Михайло Гапчук, дуже дїяльний і сьвідомий Гупул, обжалуваний о проступок закона о зборах. По сконстатованю цїлковитої безпідставности донесеня жандармериї суд увільнив його. Отсе вже третий раз стягають Гапчука за політичні провини до суду, але не могучи доказати йому нїякої вини, все його увільняють. Підчас послїдної росправи зажадав Г., щоби протокол списували з ним по руськи. Однак до сего внеску судия Пєховський не прихилив ся а так само не прихилив ся він до жаданя Г., щоби сю відмову в дотичних актах карних запротоколовано. Вже то жабівський суд полишає взагалї дуже богато до бажаня, а головно можна се сказати про судового ад'юнкта Пєховського, котрий почуває себе більше польським агітатором, чим австрийським судиєю. При послїдних „легальних" виборах заіменував його виборчий комісар виборцем. Підчас самої агітациї виборчої товк ся він по Жабю як Марко по пеклї та був цїлою душею жидівсько-польської кліки, відтак пильнував особисто, щоби хрунївські правиборцї при виборі посла дїйсно явили ся, а опісля повіз їх до Косова, де вони віддали голоси на „віцепрезеса" польського сокола в Косові, „гаспадіна" Трача. Будучи карним і екзекуційним судиєю, громадським радним та щирим приятелем місцевих Жидів-лихварів, чуєть ся Пєховський необмеженим паном і поводить ся з руськими сторонами ароганцко. Зате про його приязне відношене до Жидів нехай посьвідчить отсей факт: Недавно видавав оден з місцевих Жидів, звичайний собі „мешурес", одначе незвичайний лихвар та дершкіра, дочку замуж. Отже судия П. уважав за відповідне явити ся разом з женою на тім весїлю, де і забавляв ся „jak równy z równym" геть до пізної ночи. Деж судейська повага? Буває судия П. також часто на забавах у одного з місцевих голопятників, бувшого колись дїдича, людини упавшої морально так низько, що низше упасти вже хиба не можна. Гупули здибаючи його на дорозї, плюють на тоту погань та відхрешують ся як від чорта а судия П. єсть з тою моральною нулею „per ty". Цїкаво бн знати, чи таке поведенє судиї Поляка поза урядом одобряє президия львівської апеляциї, котра так пильно слїдить за поведенєм судиїв Русинів. — Н.

— **Усунене госпітанток з женських лїцеїв.** Міністерство просьвіти видало розпорядженє, на підставі котрого до женських лїцеїв не будуть вже від нового року шкільного приймати госпітанток. Від тепер до женських лїцеїв будуть приймати лише звичайні ученицї. Дальше зазначує згадане розпорядженє, що часто ученицї, котрі вступаючи до одного лїцея, не відповіли вимогам при вступнім іспиті, згошували ся відтак до иншого лїцея і бували часом принимані на підставі успішного іспиту. Міністерство просьвіти заборонило тепер таку практику.

— **Будова руської гімназиї в Кіцмани.** Заходом наших послів, головно-ж посла Семаки удало ся виєднати від центрального правительства у Відни дві субвенциї на будову руської гімназиї в Кіцмани, що виносять разом 200.000 К. Після кошторису має будова гімназияльного будинку коштувати около 300.000 корон. За сї гроші має поставити ся будинок на всїм кляс, природничий кабінет і салю гімнастичну. Громада Кіцмань дає від себе відповідну парцелю і потрібно решту гроший около 100.000 корон. Виплата призначеної субвенциї наступить в річних ратах по 20.000 корон, так що цїла субвенция буде виплачена в протягу десяти лїт. Додати належить ся, що перші дві рати за рік 1907 і 1908 вже всталені в буджет і можуть бути виплачені сего року. Кіцманська гімназия має тепер 4 кляси, а в вересни дістане 5.

— **Ювилей міста Чернівців.** Столиця Буковини, місто Чернівці, буде сьвяткувати в днях 19. і 20. вересня с. р. 500-літні роковини свого істнованя. Рада міста Чернівців задумує уладити з того приводу ряд торжеств, на які будуть запрошені делєгати всіх міст в державі. В кругах чернівецьких горожан проєктують справити для міста нову хоругов, для посадника жертвувати золотий почесний ланцух, а в містї вибудовати монументальну керницю.

— **Винахід майора Гернеса.** Австрийський майор Герман Гернес (Hoernes), командант баталїону піхоти, що стоїть залогою в Кенїґрец в Чехії, зробив важний винахід в области аеронавтики, бо удалось йому уліпшити воздушну шрубу, яка вводить в рух машину до лїтаня. Про свій винахід майор Гернес мав онодї виклад в берлїнськім аеронавтичнім товаристві і всї приняли його з одушевленєм. Майор Гернес виходить із заложеня, що лише з конечности уживають нині бальона до їзди у воздусї, однак будучність належить до лету динамічного. З того огляду Гернес згоджуєть ся із звісним винахідником інжинїром Кресом, котрий остаточною метою аеронавтики уважає наслїдуване лету птаха. І птах має тягар значно більший від тягару воздуха, а проте силою ударів своїми крилами піднимаєть ся високо у воздух. Зате майор Гернес хоче ужити шруби як розгонного засобу, покликуючись на се, що також кораблї є порушувані шрубами, а не приладами, наслїдуючими удари рибячих плавок. При звичайних воздушних шрубах марнуєть ся багато сили бо найбільший ефект шрубових крил є на її обводї, а чим близше до центра або оси, тим менша дїяльність сили. Отже Гернес хоче визискати ту мертву частину шруби і надати їй подвійний рух, именно оборот довкола власної оси, а крім того стїжковатий ротацийний рух самої оси. Ходить тільки о се, щоби винайти відповідне відношене між силою, потрібною до розгону шруби а мотором конечним до витворюваня сили. Словом, треба такого мотора, який важив би небогато а доставляв би найбільше сили. Спершу хотїв майор Гернес, аби його воздушний корабель не мав взагалї нїякого бальона, однак тепер признає, що бальон потрібний до вирівнаня ріжниці між більшим тягарем мотора а запотребованю силою, бо не удало ся ще винайти відповідно легких моторів.

— **Нова українська часопись.** В Київі має вийти перед Великоднем перший випуск гумористично-сатиричної часописи „Хрін". Напрям часописи буде безпартийний, демократично-поступовий.

— **Ювилей Толстого а Українці.** Чернигівська „Просьвіта" звернула ся до редакций українських газет і товариств в Київі з покликом взяти участь в сьвятковану ювилею росийського письменника Толстого, що кінчить в сім році 80-ий рік житя. На сей поклик відповіло поки-що Наукове товариство, котре на засїданю дня 28. марта ухвалило взяти участь в тім ювилею. Коли розглядано сю справу, п. О. Пчілка виступила против, доказуючи, що ідеї Толстого напустили в людський сьвітогляд чимало туману. Як звісно, Толстой рішучо відказав ся від того сьвяткованя, а в однім своїм листї писав, що найкрасше було-б, як би його посадили в тюрму на сей день.

— **Напад на хутір.** Одеські часописи доносять про напад на хутір „Дубровий" в херсонськім повітї. Розбишаки дістали ся до мешканя посесора хутора Комісарова, просячи о нічліг. Колись були вони робітниками у Комісарова. Сей приняв їх радо а навіть дав їм повечеряти. Пізно в ночи, коли всї спали, розбишаки сокирами зарубали родину й службу, зрабували, що дало ся, а самі втїкли. Ранена тяжко дочка Комісарева назвала двох знакомих їй людий, Івана Бабиченка і Петра Шеремету. Незабаром властям удалось придержати Шеремету, а Бабиченко пропав. Стверджено, що зарубані сам Комісаров, його жінка, мати, 70 лїтна старушка, 12-лїтна дочка і 5-лїтний син, а крім того наймит і служниця. Тяжко ранені син 18-лїтний Комісарова, 3-лїтна дитина, 16-лїтна донька Євдокія, що вказала на розбійників і своячка Комісарових. Зі всїх осіб, що находили ся тодї в домі, розбишаки не рушили тільки одного немовляти.

— **Убийство архимандрита.** В Кашинї тверської губернії в Дмитрієвськім мужеськім монастири в часї нічного богослуженя убито архимандрита Арсенія. Монастирський послугач находив ся в тім часї на богослуженю, а коли прийшов до келії архимандрита, знайшов його лежачого на долівці в калюжи крови з розбитою головою. При дальшім розглядї показалось, що в кабінеті архимандрита всї шуфляди були розбиті, зломаний був також замок від куфра, однак отворити його убийникови не удалось. Орудєм убийства була невеличка зелїзна штаба, знайдена опісля в кльозетї.

— **Продажа дївчат.** „Русь" доносить, що в селї Дехтярцї саратівської губернії туркменські перекупні скуповують музулманські дївчата по 100 до 150 рублїв від штуки. Магометанські мули (сьвященики) вінчають в тім краю з неповнолїтними дївчатами за 20 до 25 рублїв, а туркмени забирають на продаж начеб свої вінчані жінки. Причиною сих незвичайних відносин є загальна нужда музулман.

— **Звіряче кладовище.** Віденські часописи пишуть, що у Відни мають незабаром заложити кладовище для псів, котів, канарків та инших улюблених домових звірят. На минулу пятницю скликано в тій справі другі збори товариства приятелїв звірят, на котрих міський радник Зільберер повідомив зібраних, що посадник Люегер позволив уже на заложене того кладовища і що воно повстане на міськім грунті Кобенцль. Треба лише зложити наперед в магістратї суму 20.000 корон. Зараз на вечірних зборах почали збирати складки і зібрано значну суму. Постановлено, що хто дасть на сю цїль принаймечше 20 корон, той має право поховати свого песика або кота на тім цвинтари і поставити йому памятник.

— **Коли має бути Великдень.** В англійськім парляментї поставив посол Пірс внесене на зміну календаря а специяльно на усталене дати Великодня на день 7 цьвітня. Як звісно, Великдень вічно пересуваєть ся, але може припадати тільки в часї між 22 марця до 25 цьвітня. Його реченець установлено на першу неділю після весняної повнї. Вже від довшого часу проєктовано реформу календаря, именно роздїлити місяцї рівномірно, так щоби движимі сьвята, зависимі від Великодня, припадали все на означені днї. Пірс виходить з того погляду, що 365 днїв звичайного року творять 52 тижнїв і лишає ся ще оден день. Тих 52 тижнїв роздїляє ся на 4 пори року так, що на кожду пору припадає по 13 тижнїв або 91 днїв, з котрих роблять ся 2 місяцї по 30 а оден по 31 днїв. Пірс отже постановляє на початку свого календаря сьвяточний день, котрий називає „Новим роком", але котрий не вчисляє ся анї до нїякого місяця анї до нїякого тиждня, лиш творить просто сьвяточний день. Оба перші місяцї в кождім чвертьроцї мають по 30 днїв, а послїднї в чвертьроцї мають по 31 днїв. Отже днї місяця і тижня слїдують по собі однаково в кождім чвертьроцї. Перший кождого чверть року припадає на неділю, перший кождого другого місяця на второк, а перший кождого послїдного місяця припадає на четвер. Послїдний день чвертьроку, отже й Сильвестра припадає длятого на суботу, а Різдво заєдно на неділю. Переступний день кождого четвертого року єсть другим річним сьвятом, котре припадає на день межи 31 червня а 1 липня, Великдень і зависимі від него т. зв. движимі сьвята перетворюють ся на недвижимі в той спосіб, що новий каєндар має вийти в житє на Великдень 1912, бо того року великодні сьвята підходять найблизше до 1 цьвітня і припадають тодї на 7 цьвітня. Аж до того часу, каже Пірс, будуть англійські кольонії і чужі держави мати досить часу, щоби приготовити ся до нового календаря. Так проєктує посол Пірс, але над його внесенєм перейдуть очевидно до порядку дневного, як довго другі сьвітові держави будуть держати ся иншого календаря.

— **Дрібні вісти.** У Львові застрілив ся Антін Шіфнер, радник двора і емиритований директор почт і телєграфів, котрий прославив ся свого часу переношенєм почтових урядників Русинів до західної Галичини. — З Австралії доносять, що коло Брейбрук в провінциї Віктория з'ударили ся два поїзди, причім 27 осіб погибло, а 40 осіб потерпіло рани. — В Косові помер д-р Пшемислав Нементовський, емеритований гімназияльний директор в 63 р. житя. — В Коломиї сполошені коні потратували онодї на ринку двоє дітий купця Беріша Данкнера, наслідком чого 8-лїтний хлопчина погиб на місци а 7-лїтна дівчинка потерпіла тяжкі рани.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Евпсихія (лат. Сотера і Кая). Позавтра, в четвер: Терентия (лат. Войтїха).

Для хорого письменника і його родини зложили в коронах на книжочку ч. 5.000 „Краєвого Союза Кредитового" у Львові: К. П. у Львові 100, о. Фолис зі Скнилова 100, д-р Володимир Охримович 50, інсп. Микола Заячківський 50, д-р Микола Шухевич 50, ред. Ярослав Весоловський 40, сов. Тит Ревакович 20, д-р Іван Копач 20, секр. Володимир Гнатюк 10, інж. Хоткевич 10, проф. Білецький 10, д-р Кобринський 10, д-р Ст. Томашівський 10, проф. Роздольський 10, канд. нот. Мочулський 10, ред. Цегельський 10, ред. Лозинський 5.

☐ **Друкарські похибки.** В фейлєтонї „Дещо про великі числа" в чч. 85 і 86 „Дїла" зайшли такі друкарські похибки: Ч. 85. шпальта 2 вірш 1 з гори: замість „секстілїанів" має бути „секстілїонів", шпальта 4 (нота) вірш 1 з долу замість „Mussestudien" має бути „Mussestunden. — Ч. 86. шпальта 2 вірш 6 з долу: замість „мілїонів" має бути „білїонів", шпальта 3 вірш 20 з долу замість „відомі" має бути „видимі", вірш 10 з долу замість „місяців" має бути „мінут".

Урядові вісти:

Іменованя. Правительственний радник, д-р Віктор Гнїдей, управитель руху державних зелїзниць в Чернівцях, увільнений від дотеперішних обовязків службових і покликаний до служби в міністерстві зелїзниць, рівночасно іменований правительственний радник д-р Герман Чігфрей управителем руху в Чернівцях.

Нові книжки і видання:

◇ **Сни Віри.** Поезії Микити Шаповала. Збірник перший. У Харькові. 1908. — Сторін 144 вісїмки; ціна 75 коп.

Померли:

Зенон Сеница, народний учитель в Сороках щирецьких, член українських товариств, щирий патріот, помер дня 20. с. м. на грудну недугу в 32. році житя. Похорон відбуде ся в середу рано. В. й. п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 21. цьвітня 1908.

Конгрес ляринго-рінольогів.

Відень. (Т. К. Б.). Перший міжнародний конгрес ляринго-рінольогів почав ся вчера інавгураційним вечером. Репрезентантів прислали правительства Угорщини, Німеччини, Болгариї, Грециї, Португалії, Данії, Англії і Сербії а також більша частина заграничних академій наук та лїкарських товариств краєвих і заграничних. Загалом є на конгресї около 800 учасників.

Стріча Джіолїтого з Бїльовом.

Рим. (Т. К. Б.). „Popolo Romano" доносить, що з'їзд президента міністрів Джіолїтого з канцлєром Бїльовом в Венециї відбуде ся в найблизшу неділю або в понеділок.

Мароканська заверюха.

Льондон. (Б. Райтера). Англійські горожани в Магадорі (Мароко) одержали від правительства повідомлене, що на будуче годї їм запевнити охорону перед небезпекою, полученою з пробуваném в Мароко.

Конфлікт між Італією й Туреччиною.

Рим (ТКБ.). Всї часописї висловлють свою втїху з причини, що успішно полагоджено турецько італійський конфлікт та підносить з признанєм швидку мобілїзацию цїлої фльоти, яка за 16 годин стане готова до відпливу. „Popolo Romano" пише, що міністер почт і телєграфів поробив всякі заряджена, щоб позаводити почтові уряди в Константинополи, Смирні, Сальонїках, Єрусалимі і Вальонї (Альбанія).

Великосербська агітация в Боснї.

Білгород. (КБ.). Урядові сербські сфери дементують донесене одної загребської часописї, неначе б якийсь визначний сербський урядник правительственний, що має в Сараєві свояків, кермував великосербською пропагандою в окупованих краях. Ті самі круги оправдують чутки, реначеб ту акцию ведено за гроші Сербії і через єї людий.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 21. IV. о. Филип Свергун; Карло Попович, Жовтанцї; Макс Гібнер, Коломия; Теодор Ващук, Турка над Стрийом; Евгенія Котлярова, Київ; Маруся Загаєвич, Черчик.

Надіслане.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.**

39 20—7

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ПОЗІР! **На зближаючі ся сьвята** *ГОЛОВНА ФАБРИКА ВУДЖЕНИН* **Йосифа Лїнтнера** Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 *поручає* знані з доброти **ШИНКИ** поручувані через лїкарів в цїлій Галичинї і заграницею, ковбаси, полядвицеві краяні (краківські сїкані грубі, сїкані тонкі, мішанина, ріжного рода салямі, паріські, угорські, загребські паштети, озори, роляди і инші товари по найдешевших цінах. На провінцию висилає ся відворотною почтою. Для Вп. Купців значний опуст. Склепи отворені від години 6 до 10 вечором.

З поважанєм

Йосиф Лїнтнер.

444 5—5

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 10—?

прийме місце в канцелярії адвокатській.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациах площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Ученик V. кляси гімнав. вараз може виїхати на село і приготовити ученика І або II кляси до гімназиї „Інструктор". Ближша відомість у терпіяна „Народний Дім" гімназия филія.

На руські школи!

Марки і телєґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч 47.

В школї наша будучність!

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* цементові камінцеві мозаїкові поручає 443 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

Зелїзничий Урядник в Ставівській Дарвиції стаціонований на Підділю, літ 36, безженний в платою 2600 корон і власним маєтком 12 тис. корон в браку знакомостий на тій подставі дорогі пощукує знакомости панночки в цїли супружа. Лише хороші панночки-Русинки до літ 26 рисного росту добрі газдині зволять надсилати вголошени до бюра Пільона, Львів Карла Людвіка для А. М. Фотографія або точний опис особи в подданем родинних відносин потрібний. Дискретність запевнена. 531 1—1

Уряд пар. в Увислі п. Хоростків пошукує від Недїлї Томиної дяка. Молодші о високім хоротім голосї, умічі провадити хор, мають першенство. 529 2—2

Перстені варучинові, слюбні обручки, як також вирабя золоті і ві срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський, Львів, пл. Галицька ч. 3,** приймає також направи. 894 5—30

Кунерольд подешевів лише в торговли Леонарда Соловського ул. Баторого ч. 2, Львів. 326 7—?

Угорське вино біле і червоне, під ґарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках 4½ літри оплатно а то в р. 1907 зр. 1·75, в 1904 зр. 2, в 1900 зр. 2·30, в 1895 зр. 2·50, в 1890 зр. 2·90, в 1885 зр. 3·50. Лїчниче вино з р. 1880 зр 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn. 470 6—10

І. БОДЕНШТАЙН **ЛЬВІВ** ул. Карла Людвіка ч. 37 поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по касовно низьких цінах. 443 6—10

Новість! Медове масло курячине 1 кіл. кор. 1·26 в красним емайльованім ведерци 5 кілґр. кор. 5·10, лише в торговли Леонарда Соловського улиця Баторого ч. 2 Львів. 881 6

Проповідниці стальові, виготовлює різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Знамениті, випробовані **ДРІЖДЖІ** по цїні: 2·80, 2·40. 1·20 кор. за кл. *поручає у всїх своїх складах* 448 5—5 **Народна Торговля** НА СЬВЯТА: МУКА, КОРІНЄ, НАПИТКИ і пр.

МЕД-ПАТОКА в гірских пасїй невзрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10 **Народна Торговля у Львові.**

Касвін і Рогатин Станиславів **банковий дім і контора виміни.**

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних куроів в дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

КУПУЮЧИХ **Ровери, колярські прибори ґрамофони ПЛИТИ**

упрашаю при запотрібованю перед закупном оглянути перед тим мій

найбільший фабричний склад в цїлій Галичинї а певно **кождий ощадить много гроша!**

Доставляю під ґарантією першорядні, австрийські **РОВЕРИ** цїлком нові, вже понисше 100 К. Письменна ґарантия.

Відпорядочим даю високу провізию. Направляю найдешевше **РОВЕРИ І ҐРАМОФОНИ** Пільги в сплатах після умови!!! 527 2—3

В. ШЛЯВЕ, у Львові, ул. Баторого ч. 12—14.

ОПТИК І МЕХАНІК **Маврикий Боскович** від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад в причини перебудови дому **до будинку Гал. Банку Гіпотечного** ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджения електричних дзвінків, телефонів, громовводів так у Львові як і на провінції. 362 14—30

Розклад зелїзничих поїздів

ваний від 1. мая 1907.

Де Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8·55	1 30	5 35	9 50
Кракова	7 25	9·45	—	8 40	2 21
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5 [illegible]	[illegible] 80
Черновець	8·05	—	[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	[illegible]	—	12 28
Станиславова	5 58	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7 39	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7 29	11 50	3 51	[illegible]	10·50
Самбора	8·00	10 30	3 [illegible]	—	9·30
Любіня	8 00	10 30	3 52	[illegible] 40	[illegible] 8·[illegible]
Рави руської	7 10	12 40	6 [illegible]	—	—
Ямова	8 22	1 15	6 05	9 26	10 1·[illegible]
Брухович	7 10	12 40	4 04	4 50	9 20
Брухович	10 05†	—	8 [illegible]	5 30	9 35
Зимної води	5·50	7 25	1 [illegible]	5·[illegible]	9·[illegible]

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7 0a	11·10
Кракова	—	8·40	6 15	7·30	12·45
Ряшева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 30	10 45	2 17	7 00	11 15
Черновець	6·10	9 30	1 [illegible]	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 5[illegible]
Станиславова	—	—	—	5 30	—
Коломиї	—	—	3 24	—	—
Стрия	7·30	—	2 28	8·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45a	1 26	8·25	10·20
Самбора	6·00	9·05	4 30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	3 10†	4·30	10 51
Рави руської	6·18	11·05	—	7·10	11 35†
Ямова	6·56	9·15	1·35†	8·35	8 30
Брухович	6 15	11·05	2·28	5·45	8·34a
Брухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	3·45	8·40	4 05	7·20	11 00h

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї і свята означені † — в неділї і свята від 26/6 до 15/9 бувають а — в неділї і святами від 15 до 10/9 ще инші будуть з.

1

Рахунок страт і зисків „Руської Щадниці" за рік 1906|07.

Число рядове	ВИДАТКИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки від вкладок щадничих:**				
	а) виплачені	1.070	04		
	б) скапіталїзовані	49.487	81	50.657	85
2	**Відсотки наперед побрані на рік 1908:**				
	а) від позичок	23.094	36		
	б) від есконту векслїв	1.472	93		
	в) від зачетів на збстави	14	86	24.582	15
3	**Відсотки звернені (бонїфікация):**				
	а) від позичок гіпотечних	1.293	84		
	б) від есконту	1	96	1.295	80
4	**Відсотки належні по 31. грудня 1907:** від позичок гіпотечних				
5	**Кошта адмінїстрациї:**				
	а) платні	10.452	—		
	б) чинш за льокаль	1.704	—		
	в) належитости стемплеві	115	46		
	г) знаряди канцелярийні	268	38		
	д) більші видатки (кошта заснованя)	3.461	85		
	е) порта	871	86		
	ж) сьвітло і опал	739	90		
	з) податки	1,277	65		
	и) кошта комітету ревізийного	141	60		
	і) каса для хорих	148	86		
	к) виготовленє плянів аморт. гіпот	407	—	19.588	56
6	**Амортизациї:**				
	40% з вартости друків	1.517	45		
	10% з вартости інвентара	589	57	2.107	02
7	**Чистий зиск за рік 1906|1907**			**2.395**	**61**
				103 372	07

Число рядове	ДОХОДИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки побрані:**				
	а) від позичок гіпотечних	77.881	02		
	б) від есконту векслїв	11.795	47		
	в) від зачетів на застави	56	28		
	г) від проволоки	233	48		
	д) від льокациї і рахунку біжучого	956	98		
2	**Відсотки належні по 31 грудня 1907:**			90.923	23
	від позичок гіпотечних			3.345	08
3	**Зворот коштів адмінїстрацийних:**				
	а) за дрібні видатки	5	60		
	б) за належитости стемплеві	5	90		
	в) за податок рентовий		13		
4	**Додаток адмінїстрацийний:**			11	63
	1% взглядно ½% при виплатї позичок гіпотеч.			9.592	13
				103.872	07

Рахунок білянсу за рік 1907.

СТАН НАДОВЖНИЙ	К	с.
З рахунку вкладок	1,870.848	87
„ вплат членів	6.812	48
„ фонду ґваранційного	40.000	—
„ фонду депозитів в готівці	238	48
„ резерви податків	958	75
„ ріжних	95.299	30
„ коштів оцїнки	2.995	—
„ відсотків побраних на рік 1908	24.582	15
„ страт і зисків	2.395	61
	2,044.130	64

СТАН ЧИННИЙ	К	с.
З рахунку каси	24.993	59
„ позичок гіпотечних	1,717.136	77
„ есконту векслїв	166.944	56
„ векслїв в скарзї	27.20	—
„ зачетів на застави	600	—
„ обороту чекового з ц. к. почт. Щадниці	7.730	28
„ жиро-конта Банку австро-угорского	500	—
„ біжучого з інституцнями	75.912	38
„ коштів спору і	10	70
„ інвентаря	5.306	17
„ друків	2.276	19
„ льокациї фонду ґваранц.	40.000	—
	2,044.130	64

Перемишль дня 31 грудня 1907.

ДИРЕКЦИЯ „РУСЬКОЇ ЩАДНИЦІ": *О. Іван Стрийський, Д-р Теофіль Кормош, Алексій Ярема.*

КОМІТЕТ РЕВІЗИЙНИЙ: *О. Мирон Подолинський, Д-р Стефан Федак,* Ц. к. Комісар правительственний: *Тадей Пйонткевич.*

Ізидор Білинський книговодець.

О. Іван Чапельский.

447 3—4

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 90. Львів, середа 22. н. ст. (9. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Одьшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, l. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ті місця, а в рубрицї „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати вносити у Львові.

„Urwać łeb hajdamackiej hydrze!"

Нинї сходить ся „Rada Narodowa" на спеціяльне засїданє, щоб застановити ся над двома справами: хто має заняти місце гр. Потоцького і яких способів має ужити новий намісник і цїла польська національна политика, щоби „urwać łeb hajdamackiej hydrze". А засїдають в тім польськім національнім синедріонї всї польські „народові" партиї крім людовців, „unarodowienie" котрих наступило ще так недавно, що „Rada Narodowa" не вспіла ще зреорганїзувати ся в тім напрямі, щоби приняти між себе і „unarodowionych chamów" з п. Стапінським на передї. І з сього приводу справедливо жалуєть ся „Kurjer lwowski". Бо і якже-ж: він так само уїдає на „гайдамацтво", як і инші (що так само? — Стапінський в „Przyjaciel-y Ludu" уїдає сто разів лїпше від „Gońc-a" Брандовського!); так само домагаєть ся на будуче „stanowczej polityki", яка обороняла би і скріпляла би „polski polityczno-państwowy charakter" Галичини; так само годять ся на намісника-консерватиста, котрий продовжував би традициї гр. Потоцького, — а тут не пускають їх на нараду, яка все те має ухвалити!...

А який настрій панувати-ме проти нас на тій нарадї „Rad-и Narodow-ої", се не є нїякою тайною. Вистане тільки переглянути ті органи польської преси, які стоять на тім самім, що „Rada Narodowa", становищі, переглянути ту повінь лайок, які виллято на нас від дня 12 с. м. і по нинїшний день, щоби знати, в якім напрямі вести муть ся наради польського „Rząd-y Narodow-ого". Одним словом, збирають ся „łeb urwać hajdamackiej hydrze" („hajdamacka hydra" — се український національний рух), — а як, на се знаходимо безлїч вказівок в польській „народовій" пресї.

Отже збирають ся ухвалювати проти нас в галицькім соймі виїмкові закони („Przegląd"), а навіть раді би завести „rządy doraźne" („Wiek nowy"), бо доси — жалуєть ся „Gazeta Narodowa" — „супроти Поляків виконувано право обєктивно, а навіть остро, а супроти Русинів усе сентиментально, фаворизуючи їх понад властиву міру". Для сього, очевидно — виводить „G. N." далї — треба „передовсїм відповідних людий, а опісля полишеня їм Віднем достаточної свободи дїяльности". — Чоловік знайшов би ся: є ним Бобжинський, який подобаєть ся однаково і „wielkim rolnikom" з „Czas-y", „Gazet-и Narodow-ої" і „Przegląd-y", і „małym rolnikom", видко „хамам" з табору п. Стапінського. „Дуже тїшимо ся, — виводить „G. N." — що маючий нинї найбільше шанс на намісника д-р Бобжинський оголосив недавно в газетах, що наслїдник гр. Потоцького мусїти-ме передовсїм завести лад і порядок і не допустити до розвитку радикальної антипольської агітациї. Беремо Його Експеленцию Бобжинського за слово, що коли обійме правлїнє в нашім краю, то тільки під згаданою девізою".

Отже є „програма": „stanowcza polityka" аж до виїмкових законів і „sądów doraźnych", а виконавець тої политики — чоловік, що маючи обняти перед лїтами становище віцепрезидента краєвої ради шкільної, заявив, що його змаганєм буде переробити як найшвидше 7 мілїонів галицької людности на Поляків.

Питанє тільки, чи Відень дасть „достаточну свободу дїланя". Вправдї „народові" органи преси за се певні, але все таки трохи побоюють ся, щоб Відень, побачивши на пок. гр. Потоцькім, до чого доводить „достаточна свобода дїланя", не помішав їм плянів. Ся боязнь виходить навіть з таких певних себе кругів, як ті, кого репрезентує краківський „Czas". І він уважав за відповідне виступити з наганою, заявляючи, що Відень робить велику политичну похибку, зволїкаючи справу обсади намісництва. Треба було іменувати намісника ще перед сьвятами, не надумуючи ся, а тільки слїпо слухаючи польського кола...

А щоби заохотити і польський загал і міродатні державні круги до такого походу проти українського національного руху, польська „народова" преса представляє його з одного боку витвором штучним, не маючим нїякої підстави в нашім народї, а з другого боку витвором крайне шкідливим, який винищити буде заслугою і для краю і для держави і для цїлого сьвіта.

Пробу такого фалшованя фактичних відносин мали ми вже нагоду бачити в шляхотськім „Przegląd-і", якому відповіли ми статею „Не партия, а нация" (ч. 87). Але се був тільки початок. Розсмакувавши в „urywaniu łba hajdamackiej hydrze" на терпеливім газетнім папері, польські публїцисти доказують що-раз більших штук в сім напрямі.

Так починає нинїшний „Dziennik polski" викладати своїм читачам „treść ukrainizmu". Але се тільки початок. Далї довідуємо ся, що „ті люди, котрих репрезентує парляментарний український клюб і в котрих імени Січинський сповнив злочин, зовсїм не є народом, бо українського народу на сьвітї нема і нїколи його не було, але є товариством злочинцїв, сотворенним на взорець італїйської мафії з метою особистих зисків."

Своє твердженє підпирає „Dz. p." видуманою ad hoc „историей" українського національного руху, з якої довідуємо ся, що той рух викликали самі Поляки для „нищеня москвофільства і схизми" (москвофільська поміч в препарованю сеї „исторії" вилазить тут як ослячі вуха з-під львиної шкіри!), а яка кінчить ся сконстатованєм, що „та одна тільки між мафією сицилїйською і українською рїжниця, що Сицилїйцїв є богато більше". (Українців статистик з „Dz. p." нарахував як-раз на одну тисячу!).

„Дальшим характеристичним симптомом української мафії — вчить своїх читачів „Dz. p." — є те, що для свого вжитку витворила вона на взорець злодїйського жаргону специяльну мову, котра мимо того, що зміняєть ся що кільки лїт, завдяки мафії одержала право горожанства. В противенстві до всїх культурних мов, котрі в своїм розвитку прямують до вершин, розвиток „української мови полягає на тім, що приймаєть ся до неї найбільш тривіяльні вислови, які їх „учені" відкривають в найнизших верствах суспільности".

На закінченє жалує ще „Dz. p.", що „замість здавити відразу їдовиту українську гадюку", „Поляки „йшли їй довго на руку і навіть признали їй права та привілеї народу".

Не инакше представляє український національний рух і „Słowo polskie". В „rozmyślaniach wielkanocnych" п. Digamma заявляє, що „нинїшні Українцї зі своєю гайдамаччиною, то кривда, зроблена Русинам неморальним, штучним правлїнєм, то розпуста политична, котрій не спротивили ся ми (т. є. Поляки) через недостачу политичного характеру".

А ту „недостачу политичного характеру", недостачу „почутя власти і права", бачить п. Digamma в тім, що польська полїция так делїкатно обійшла ся з убійцею польського намісника, що його не „розтрясла", не „скулакувала", не „наложила „кайданкіє". Ось як треба-б поступати з гайдамацтвом!...

Галицькій „народовій" пресї не дає себе випередити народово-демократичний „Dziennik kijowski". По його характеристицї „ті, що прикривають ся назвою Українців, то преціньнайцинїчнїйші анархісти, уроблені по взірцям нам туг (т. є. в Росиї) найдокладнїйше знаним, для котрих національний інтерес, добро народу, його встид, совість і будучність мають стільки значіня, що торічний снїг"; то „политичні опришки", „піднесені до гідности политичної партиї" Нїмцями, котрі послугують ся ними для пильнованя своєї нечистої роботи"...

Так представляє польська преса український національний рух, сподіваючи ся таким способом загріти до боротьби з ним цїлу польську суспільність і рівночасно настроїти проти нього міродатні державні круги і европейську политичну опінію. Тільки забуває вона, що „zgnieść ukraińską jadowitą żmiję" богато лекше на папері, нїж в дїйсности, що богато лекше представляти перед заслїпленою шовінїзмом публикою справу в фалшивім осьвітленю, нїж здавити рух, під котрого прапором стоїть весь наш національно сьвідомий загал по обох боках Збруча.

Ми сих польських погроз не боїмо ся. Як дотепер розвивали ми свою національну сьвідомість і силу мимо перешкод з боку обох наших сусїдів, опираючи ся виключно на власні сили, так робити-мемо і на далї, Боротьбу, яка тепер кипить між нами і Поляками, накинули нам Поляки, настаючи на наше національне істнованє і на наш національний розвиток і від них залежить, чи та боротьба має урвати ся, чи має закипіти ще страшнїйше. Ми боротьби не хочемо, але коли Поляки вибирають ся на нас таким походом, як отсе видно з наведених голосів преси, то не нашою виною буде те, що вона принесе, так як не нашою а Поляків виною є трагічна подія з 12. с. м.

Львівська траґедия у Відни.

(*Допись з Відня*).

У Відни вже всї виговорили ся. Кождий уже сказав, хто мав що сказати про убитє графа Потоцького, про причини атентату, про становище, яке центральне правительство і всї чинники, що відвічають за будучність Австриї, повинні тепер заняти в галицьких справах, про евентуальні наслїдки роз'яреня між обома народами Галичини та про способи злагодженя сего роз'яреня. Висказали свою гадку всї политичні сторонництва устами партийної преси, висказало її також правительство устами півофіциальних дневників, специяльно устами Fremdenblatt-y. Знаємо також, що про всї ті справи думають поодинокі репрезентанти руського народу в державній радї та що думає руська кольонія у Відни. Як зразу не мож було дати загальної характеристики думок і поглядів рїжних политичних чинників на сї справи, то тепер, коли кождий вже холодно думає лише над питанєм, „що робити дальше?", мож буде хоч сяк-так вірно схарактеризувати перший ефект кровавої вісти у Відни.

Віденські Русини довідали ся про смерть Потоцького вже в неділю; одна часть в кілька годин по атентатї, з виданих дневниками специяльних додатків; друга часть — ті, що по полудни не виходили на місто і не бачили тих додатків — довідались про факт доперва вечером, коли позаходили до реставраций на вечеру. Вістка робила на всїх величезне враженє: оден другому передавав її, почуваючи, що в исторії польсько-руських відносин доконала ся катастрофа, яку всякий, хто має очи і вуха, міг передчувати.

Як реагували віденські Русини в першій хвили на сю вість? — В сім, так серіознім моментї не хочу доливати оливи до огню і не хочу утруднювати акциї в цїли усуненя причин таких катастроф. Тож лїпше промовчу все те, що тодї мож було вичитати в очах кождого віденського Русина і що говорили необережні уста.

Зрештою настрій сей характеризує звісна телеґрама, вислана послом Будзиновським до редакциї „Дїла", якої цїлию було лише поінформувати редакцию як і пробуваючих у Львові послів про настрій віденських Русинів і яка цїлком не була призначена до опублїкованя. Як звісно, через зраду почтової тайни якимсь урядником телеґрафічним у Львові — також характеристичне! — телеґрама ся зістала опублїкована в Kurjer-і lwowsk-ім

З руських послів були ще в неділю у Відни пп. Василько, д-р Евген Левицький, Будзиновський, Цеглинський, д-р Трильовський, Петрицький і Семака. Д-р Е. Левицький сейчас по одержаню вісти виїхав до Львова. В понеділок рано явили ся в парляментї Василько, Будзиновський і Трильовський і тут — обскочили їх часописні репортери. Польські дневники писали, що руські посли „бігали по редакциях і накидали ся з своїми информациями". Kto jada flaki, myśli że każdy taki... Наші посли мусїли прямо утїкати перед кождим, що мав лише редакторську міну, а ті информациї руських послів, які появили ся в віденських дневниках, були від них просто вимушені дневникарями.

Яке становище заняли ті наші посли, котрі мали нагоду висказати в віденських часописях свої думки, не потребую реферувати, бо се кождому відоме. Замічу лише тілько, що про сам факт убийства висказалась тілько президия руського клюбу і д-р К. Левицький. Инші посли говорили тілько про се, що довело до звісної катастрофи, здержуючи ся від виданя своєї опінії щодо самого атентату. Ані п. Трильовський, ані п. Будзиновський факту публично не похвалили, ані осудили. Подане висше пояснене телеґрами Б-ого доказує, що се не була особиста думка посла, тілько донесене його про фактичний стан річи.

Віденські дневники донесли, що з причини рїжниці поглядів на атентат, руському клюбови грозить розбитє. О скільо я поінформований о справі, то з сеї причини розбитє клюбови покищо цїлком не грозить. На цїлій справі є лише стілько правди, що деякі члени клюбу негодують на президию за се, що так важну енунциацию, як в справі атентату, зробила без згоди клюбу.

Що-до віденської публїки, то враженє атентату на неї можна схарактеризувати одним словом: остовпіла! Политичний морд в Австриї є для австрийського Нїмця, а особливо для вимоченого в пиві і розпещеного Volksänger-ами та всякими театрами Віденчука річию так нечуваною, так неімовірною, що він, на вість зі Львова му

Д-р В. Щурат.

Аби баламутство не ширило ся...

(*Відповідь д-рови Іванови Копачеви.*)

(*Конець*).

От такою методою критикує д-р К. мою методу! Не назву тої методи по імени. Додам тільки ще одно для характеристики її. За проф. Грушевським звертає д-р К. увагу на факти, що давнї наші писателї називають ся нераз философами, хоч в них нїчого философічного нема; що вони цитують Омира, Арістотеля, Платона, хоч цитати нї до одного з цитованих писателїв не йдуть. „Та й впрочім — каже д-р К. — тут нема й *нич* (може: *нїчого*!) дивного. А мало-ж то ще й нинї люди нацитовують так от з наслуху або з других, третих, а то й десятих рук, самої дотичної книжки нераз і не видївши. А преціньто вже XX. вік!" Здавалось би, що д-р К. таким аргументом хоче „звалити" мій погляд на популярність философії в давній Україні. Аргумент був би влучний і під його ударом мій погляд упав би, коли б д-р К. не бив ним — у порожне. На щастє я з такими философами, про яких д-р К. говорить, в цїлій моїй розвідцї не мав нїчого до дїла і не відси грозить менї лихо. Небезпечнїйше те, що д-р К., бючи невинних философів, хоче й мене ударити. Але туг вже — „сама себе раба бє".

„От, приміром, і сам д-р В. Щурат — каже нальше д-р К. — називає Івана Златоустого, Василя Великого, Григория Нисського і Григория Назиянзенського — найвизначнїйшими репрезентантами „новоплатонїзму з IV. в. по Хр." І зацитувавши слова про споріднене названих новоплатонїків з такими-ж новоплатонїками Немезием і Хальцидием, д-р К. дивуєть ся: „Отже хто властиво основателем новоплатонїзму? тай що то таке новоплатонїзм?" І поставивши себе в роли якогось наївного читача, д-р К. мудрує: ага, знаю: новоплатонїзм — то властиво философия сьв. Івана Златоустого; лиш не знати, чому вона так називаєть ся дивно і чому против новоплатонїків таку тверду борбу мусїла звести церков Христова за своє „православіє" (ортодоксию), тут мусить бути якась неточність у вислові. — Що-ж се мудроване має значити? — По простому те, що я баламучу, мішаючи новоплатонїзм з христианством і христианськими писателями, бо то два вороги, бо христианство поборювало новоплатонїзм, про що я маю не знати нїчого, або тільки щось із наслуху, з других, третих, а то й десятих рук. Отже тут все буде правда, але — на виворіт.

Не я, а д-р К. баламутить. Вже з наслуху, вже з других, третих, а то й десятих рук міг би він мати відомість, що як з разу межи новоплатонїзмом, а христианством вела ся завзята борба, так згодом — власне з IV. в. починаючи — христианські писателї, особливо славні Каппадокийцї, в борбі з ворогами христианства що-раз більше послугують ся їх власним оружем — новоплатонїзмом, подібно, як пізнїйше на Українї православні в борбі з католиками — латинською схоластикою. Ібервег пише: „Die Philosophie in der christlichen Kirche im Orient beruht in der späteren patristischen Zeit auf der Verknüpfung platonischer und neuplatonischer Gedanken und zum Theil auch aristotelischer Gedanken mit der christlichen Dogmatik. Synesius aus Kyrene, geb. wahrschenlich zwischen 365 — 370, gegen 430 gest., hielt als christlicher Priester und Bischof an den wesentlichen Grundgedanken des Neuplatonismus fest und betrachtete das davon Abweichende im christlichen Dogma als eine heilige Allegorie. Nemesius, Bischof von Emesa in Phönicien, wahrscheinlich ein jüngerer Zeitgenosse des Synesius, fusst in seiner Schrift: Ueber die Natur der Seele, gleichfalls vorzugsweise auf der platonischen und zum Theil auch aristotelischen Doctrin... Der Zeit, da neuplatonische Ansichten sich nur im Gewande des Christentums Eingang versprechen durften, waschbeindlich den Ende des fünften Jahrhundertes, gehören die Schriften an, die ihr Verfasser als das Werk des Areopagiten Dionysius von Athen, eines unmittelbaren Apostelschülers, bezeichnet hat. An die in diesen Schriften enthaltene Speculation schliesst sich grossentheils Maximus der Bekenner". (Grundriss d. Gesch. d. Philos. d. patrist u. scholast. Zeit, Berlin, 1898, em. 133—134). Але те, що пише Ібервег, чи Віндельбанд, чи їм подібний в підручниках исторії философії, то будуть відомости з других, третих рук. Відомостями з перших рук будуть хоч би ті монографії, які в своїй розвідці цитував, а які д-р К. може тільки з наслуху знає. Вже з одної монографії Доманського про христ. новоплатонїка епископа Немезия він довідав ся-б, що подібну психологію, як Немезий, написав также Григорий Нисський, в наслїдок чого йому аж до XVI. в. приписувано й Немезиєву психологію (Domański: Die Psychologie des Nemesius, Münster, 1900, ст. XI). В тій монографії знайшов би д-р К. по дорозї і таке твердженє: „Bislang, und auch noch zur Zeit des Nemesius (в IV. в!) galt ja in orthodoxen (!) Kreisen die platonische Philosophie als die massgebende, allein mit dem Christentum vereinbare (op. cis. ст, XV.). І не одно інтересне, а може й дивне міг би там д-р К. вичитати — коли-б читав! Але д-р К. замість читати вказане або сердить ся, щось „десь там якась" рукопись знайшла ся, котру йому кажуть читати, або підозріває других, що й вони так само, як він, не читають, а говорять.

Вже не в цїли усуненя підозрінь у д-ра К., а для заспокоєня потрівожених через него читачів моєї розвідки, яким могло-б справдї здавати ся, що їх обманюють, вкажу й на студию Брилліантова, де широко розвинено твердженє: „Сочиненія, извѣстныя съ именемъ св. Діонисія Ареопагіта, являются по своему содержанію дѣйствительнымъ осуществленіемъ теоретическихъ стремленій восточной мысли въ области богословія, можно сказать, единственнымъ по своей характерности даже въ обширной богословской литературѣ востока. Они представляють попытку приложенія къ даннымъ христіянскаго Откровенія, и именно — прежде всего въ ученіи о Богѣ, пріемовъ отвлеченнаго философскаго мышленія, стремящаго ся стать на самую высокую ступень абстракціи, какой философская мысль Грековъ успѣла достигнуть въ послѣдній періодъ своего развитія въ неоплатонизмѣ и какая возможна только для ума, вышедшаго изъ неоплатоническої школы". І за тим Брилліантов із зазначеного становища розглядаєть ся в письмах Григория Нисського і Максима Исповідника [Вліяніе вост. богословія на западное въ произведенія Іоанна Скота Еригены, Спб. 1898, ст. 140].

Новоплатонїзмом у Григория Назиянзенського, філософією Плотіна і Прокла в його науцї про Трійцю завимав ся в найновійшім часі візантініст Дрезеке. Для нас його студия інтересна, бо вказує, з якими науками новоплятонїзму по викладови Плотіна і Прокла могла завдяки письмам Григория Назиянзенського познакомлювати ся Україна. Та відсилаючи цїкавих до самої студиї, я приведу з неї лиш загальне. Сказавши, що христианство зразу бороло ся з новоплатонїзмом, тому що й він на скільки був з христианством незгідний, на стільки являв ся й недозрілим, Дрезеке пише: „Das 4. Jahrhundert dagegen brachte in dieser Hinsicht einen völligen Umschwung. Je mehr die Kirche das Bedürfnis empfand, ihre besonderen Lehren, wie die von der Person Jesu Christi, in scharf und zutreffend gefassten Sätzen auszusprechen, je mehr nahm sie zu den Mitteln der zeitgenössischen (!) platonischen Philosophie ihre Zuflucht. Und dieser Vorgang vollzog sich in der Folge so, dass am Ende des V. und Anfang des VI. Jahrhunderts, besonders seit dem Bekanntwerden und Durchdringen der den Namen des Dionysios tragenden Schriften, der Neuplatonismus in den Anschauungen und Lehren der Kirche überall gesiegt, diese mehr oder weniger vollständig in neuplatonisches Gewand gekleidet hat. Insbesondere hat die Lehre von der Dreieinigkeit in IV. Jahrhundert von Neuplatonismus die nachhaltigste Einwirkung erfahren [Byzant. Zeitschrift, X 1—2, ст. 141.].

Тільки я мав сказати в оборонї своєї совісности перед авторітетною критикою д-ра Копача. Тільки мав сказати, аби пущене ним у сьвіт баламутство не ширило ся. А як міг д-р Копач пускати в сьвіт свої недоношені „критичні замітки" на мою розвідку, що є лиш частиною більшої студиї многих лїт, над тим нехай вже він сам застановляєть ся.

Одинокий Руский
ГОТЕЛЬ „Народна Гостинниця" у Львові
ріг ул. Сикстуської і Костюшки
(стация електричного трамваю).
Особні убікациї на нічліг для селян.
ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і ПИВАРНЯ
уряджені на спосіб віденьський. Осьвітленє електричне, електрична вінда, телефон і купальні. Товариство приймає нових членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентована.
196 4—6

сїв, як я сказав, остовпіти. Специяльно мож було се обсервувати в реставрациях (в недїлю у Відни все, що жиє, сидить в публичних льокалях). Як яке товариство почуло лише вість, то гамір в льокали як би на команду уставав і все замовкало. Аж доперва по добрій хвили розпочинав ся на сю тему розговор, але голосом так прибитим, як-би нещастє упало на голову самих таки Віденьчуків.

Милив би ся однак той, хто думав би, що ті приголомшені зразу Віденцї виявляли опісля якесь обуренє на Русинів. Навпаки!

Перші слова, які правильно виходили з уст майже кождого Віденця, були: „Нещасливий народ руський! Що сей народ мусїв витерпіти, який там страшний гнет, коли молодий хлопець, коли студент пішов сам на певну смерть! І нема сили, котра зробила би кінець тому панованю Поляків?!“ — Я прямо не стрічав, щоби корінне населенє Відня заховувалось під першим вражінєм вісти инакше, нїж в наведений спосіб. Були вправдї инші енунциациї, але в тім самім напрямі і до того такі, що їх задля цензурних зглядів повторити не можна.

Говорять звичайно, що преса є виразом опінії публичної. А я кажу, що преса частїйше фабрикує публичну опінїю, нїж її висловлює. Найлїпше показало ся се тепер у Відни. З винятком орґанів християнсько-социяльної партиї, яка заховала деяку резерву, вся впливова віденська преса станула проти нас; против загальної опінії віденського населеня. Найбільш рішучо звернув ся против нас двірський Fremdenblatt. Про се, для мене попросту непонятне становище так відвічального орґану, скажу пару слів в слїдуючій дописи. Прочі віденські часописи — без жадного винятку — осудили убийство яко средство борби, котре в Австриї не сьміє повторити ся. Засуд під сим зглядом є одноголосний. За те жадна часопись не перечить, що відносини в Галичинї є анормальні та що конечна їх санация.

Не одноголосна є гадка про степень вини Потоцького в ненормальности галицьких відносин. Всї віденські дневники, одні менше, другі більше вихвалювали „прихильність“ пок. намісника до Русинів, всї старались доказати, що при сїй прихильности руський народ 25-ма своїми послами в державній радї може здобути все, що тілько йому належить ся. Arbeiter Zeitung змінила троха свою гадку доперва на другий день, як кажуть, по авантурі, яку з причини першої статї в справі атентату зробив в редакциї пос. Пернерсторфер. (Сей посол є найстаршим приятелем і оборонцем руського народу в державній радї).

Поминувши голоси ріжних осіб споза редакциї, які про атентат і звязані з ним справи були оголошені в віденській пресї, з редакцийних голосів найкористнїйшими своїм полїтичним змістом є голоси преси християньсько-социяльної і то так орґану давних християнсько-социяльних (Volksblatt) як і орґану клерикалів (Vaterland), котрі в прочім осуджують сам атентат безпощадно. Дуже важну і користну для нас енунциацию принесла також нинїшна Reichspost.

Замітний дуже голос дневника Deutsches Volksblatt, який дуже влучно замічає, що правительство не сьміє тепер обмежити ся на сотвореню закона, котрий управильнив би язикову справу лише в чеських краях. Акция ся повинна обняти розвязки національного питаня в цїлій Австриї. Вона мусить розтягнути ся також на ті краї, в котрих, як тепер показало ся, панують відносини еще небезпечнїйші, нїж в краях судетських.

Deutsches Volksblatt каже, що тепер розходить ся — а се будуть мусїли мати перед очима також польські круги — не о се, щоби пімстити пролиту кров Потоцького, але щоби сотворити відносини, котрі в будучности виключать повторенє таких явищ. Окрім тої статї Volksblatt приніс кілька инших статий, в котрих дуже остро ударяє на панованє Поляків в Галичинї, на їх протеґованє в горі і на найновійший русофільський курс полїтичний.

Ще замітнїйше становище ультра-клерикального і найконсервативнїйшого в Австриї Vaterland-у. Свою статю Vaterland закінчив так: „Револьверові стріли в львівськім намісництві роблять нас уважними на пропасть, в котру звалимо ся, як всесторонно не буде пошукуваний мир, і як не буде всесторонної волї заключеня сего мира. Як потрудять ся (ті, котрі в тім інтересовані. — *Ред.*) витягнути з львівського злочину одиноко слушну і саму собою насуваючу ся науку, то тодї, поправдї, сей незрілий злочинець показав би ся для нашої монархії частию сеї сили, „котра все хоче лихо, а прецїнь творить добро“.

Загадочне для мене становище Reichpost, органу клериканів, стоячих в зносинах з бюрократичними високими кругами. Reichpost рішучо протестує против іменованя намісником Галичини чоловіка, котрий є визначним полїтиком в тім польськім сторонництві, котре Русинам найбільше дошкулило і котре буде континуовати полїтику своїх опередників. З сеї причини Reichpost дуже енерґічно протестує против іменованя намісником п. Бобжинського, котрий Русинам вже дав пізнати ся яко шеф галицького шкільництва. Сей протест здаєть ся спізнений, бо як менї нинї довірочно говорено, номінация Бобжинського має бути доконаним фактом.

В. І. Денський.

Познаки національного відродженя Угорської Руси.

Ми вже мали нагоду вказувати на той відрадний факт, що наші угорські земляки, котрі наслїдком москвофільської мертвеччини і як наслїдку її: мадяризациї довгі лїта не давали нїяких обявів власного національного житя, тепер зі стихійною силою, без нїяких посторонних впливів починають доходити до того національного пізнаня, до якого в нас Галичинї дійшла „Руська Трійця“.

Нинї знов маємо до занотованя пару таких обявів, які приносить одно з найновійших (13-е) число угро-руської „Науки“.

На вступі сього числа стрічаємо статю Ю. Мокрянського „Мысли“. В формі, яка живцем пригадує писаня „Руської Трійцї“, жалуєть ся автор на те, що серед угро-руського народу нема історично-національної сьвідомости, що вимирають серед нього національні традициї, зникають народні пісні.

Ось думки сього автора:

„Знае-ли нашъ народъ свое происхожденіе? Имѣе-ли онъ понятіе, что его бытъ не всегда бывъ таковымъ? Знае-ли онъ что подъ княземъ Корятовичемъ и подъ властію Маѳія Гуньади, въ то время ему лучше велося? Онъ тогды не бывъ такъ презрѣнъ, онъ мавъ свою подпору и въ своей вѣрѣ. Но временемъ все все пропало: заступники померли или оставили народъ на самого себе. Его вельможи паны оттяглися отъ народа, перешли на другу легчайшу вѣру, люди потеряли своихъ защитилей; только въ новѣйшее время совѣсть кинулася и паны наши взяли въ себе бодрость: не стыдятся своего народа и своего обряда и защищаютъ свой народъ и свой обрядъ.

„Якъ мило споминае народъ того, кто съ нимъ на его родномъ языкѣ говоритъ или улегчитъ его долю. Часто слышавъ я: нашъ панъ графъ Гадикъ, нашъ покойный Эганъ, нашъ министеръ Дараньи. Знаютъ они хорошо, кто ихъ добробытомъ занимаеся; но и проклинати знаютъ того, кто ихъ сгубивъ. Но не только народъ, но и мы, — уже якъ паны — радуемеся, если изъ нашихъ нѣкій выименованъ на высшій санъ; а то уже неслыханна радость была, что уже маеме изъ своихъ членомъ и высшей палаты“.

Пожалувавши, що інтелїґенция відцурала ся свого народу, автор переходить до народних пісень.

„Въ едной передовой статьи „Науки“ — пише він — читавъ, что пѣсни съ дня на день рѣдчайши суть, наши руськіи пѣсни, съ прекрасною сердце и душу возвышающею мелодіей, вымераютъ изъ домовъ нашихъ семействъ, и только гдѣ-то ихъ чути. Приведе писатель статьи въ примѣръ: „Думы мои думы“. Правду онъ имѣе! Я коли-тогды посѣщаю родину, любуюся картиною прелестныхъ Карпатовъ; часто посѣщавъ отпусты, навѣстивъ священническіе фамиліи и прислуховався при корчмахъ: видѣвъ, что тоды давніи, веселіи времена минулися, взаимна любовъ отстранилася, межи людьми всякого стана, настала нѣка холодность и пѣсни никакъ не увеселяютъ людей, бо пѣсни чужи, и не отъ сердца и души непорочного своего народа.

Еще и не такъ давно у семействѣ родительскомъ или если мы гдѣ-то сошлися, заспѣвали себѣ: „Не ходи Грицю на вечерницю... Ой вылѣзла Катарина... На синайской горѣ, на святомъ соборѣ..“ и прочіи. Теперь уже не чуешь сихъ красивыхъ пѣсней. Вотъ видиме незбалость и нерозумное воспитаніе, котрое сюда привело нашу молодежь. Не розумное то воспитанье, бо не думае на то, обы молодежъ облагороживалася и добрыми пѣснями! Такое воспитанье приводитъ къ студености духа и сердца!“

Коли д. Мокрянський звертає свою увагу на національно-історичний і національно-побутовий бік справи, то Е. Невицький в статї п. н. „Практична граматика о. А. Волошина“ (редактора „Науки“), порушує з приводу виданя сеї граматики в мадярській мові дуже важну національно-язикову справу.

„Хоть якъ помалы, — починає автор — але все-жь иде у насъ дѣло до лѣпшого. Особливо въ остатнихъ рокахъ, отколи одна часть нашоѣ интеллигенціи перегвѣдчившися на властніи очи, што такъ звана „общерусска“ эра съ еѣ „твердымъ“ — а поправдѣ лишь тяжкимъ для нашихъ людей — языкомъ больше шкоды нанесла намъ, якъ хосна, стала уживати въ письмѣ родный языкъ, наша литература гибы отжила“.

А переходячи від сих загальних уваг до граматики о. А. Волошина, пов. автор пише:

„Въ насъ на угорской Руси дотеперь не было грамматики руського языка, бо што подъ сякимъ титуломъ появилося, ото было звычайно грамматика не нашого народного, але великорусского („твердого“), або церковного языка.

„Ба што больше: наши интеллигенты, занимаючися языково-литературными дѣлами, были моцно пересьвѣдченіи, што написати грамматику народного языка е не лише тяжко, але и не можливо, бо языкъ угорскихъ Русиновъ розпадуеся на только говоровъ и подговоровъ, што межи нима не можно найти тоѣ звязи, яка конечнымъ условіемъ есть каждоѣ грамматики.

„Иншіи опятъ казали, што намъ сякоѣ грамматики не треба, бо-ж предсѣ есть у насъ твердо-русска.

„Всечест. О. Волошинъ однакъ написавши руську грамматику доказавъ, ожъ всѣ сесѣ доктрины нашихъ грамматиковъ были облудніи и фальшивіи.

„Онъ — дуже мудро — не выбравъ ни одинъ изъ-межи угро руськихъ говоровъ за автентичный, але отлучивши побочніи и малозначніи свойства отъ важнѣйшихъ и характеристичныхъ, посредствомъ этимологичноѣ правописи найшовъ счастливо ту золоту середину, на якой розличніи наши говоры стрѣчаются.

„Ему удалося также вынайти и тоту звязь, яка лучитъ наши говоры изъ говорами закарпатскихъ Русиновъ.

„Высокопочт. авторъ зробивъ справѣ велику услугу нашому народному дѣлу, а спеціально нашой литературѣ. Онъ у своей грамматицѣ подавъ лишь доста усталеніи языково-правописніи формы и правила, але подавъ намъ такожь и взорецъ легкого народного языка, невымушеного и перекрученого, но плавкого и природного. Сякимъ способомъ мы годніи будемо бѣгомъ короткого часу и малымъ трудомъ присвоити собѣ тое знанье родного языка, якое кождому, кто хоче занятися просвѣчованьемъ народныхъ массъ, потребное есть. Высокопочт. авторъ подавъ намъ также можность, обы мы въ якъ найкоротшомъ часѣ розвязали нашу правописну проблему“.

Як бачимо, наші угорські брати починають уже сьвідомо ставати на ту єдино вірну етноґрафічно національну основу, на якій від Котляревського стоїть закордонна Україна і від „Руської Трійцї“ Галицька Русь і яка довела наш нарід до того ступня національної сьвідомости і сили, на якім він знаходить ся тепер.

Заява, що наш „руській языкъ“ окремий від „великорусского“ в устах угорського Русина, — се певний знак, що на Угорській Руси починаєть ся національне відродженє тим самим шляхом, яким воно йшло в инших частях української землї, знак, який нам подає надію, що на тім шляху Угорська Русь здогонить швидше чи пізнїйше свої старші — по національному розвитку — сестри.

А при тім ми бачимо, як думки про національне відродженє приводять угро-руську інтелїґенцию до сьвідомости про потребу працї для простого народу. Бачимо се і в статї Мокрянського, коли він тїшить ся з того, як інтелїґенция починає навертати ся до народу; бачимо се також і в статї Невицького, яка кінчить ся ось-як:

„Тай вконци ще одно! Маеме уже Богу дяковати грамматику чистого народного языка и то добру грамматику, написану основно и щиро. На насъ теперь рядъ, обы мы присвоили собѣ тіи правила, якіи подае намъ сеся грамматика и сякимъ способомъ урегуловали свой языкъ, та завели чимъ скорше одноформность въ правописи. Сякъ зложиме основу, на якой пакъ кедь не мы, то слѣдуючіи по насъ поколѣнья збудуютъ славну палату народноѣ просвѣты“!

Ось-так будять ся наші угорські брати до сьвідомого національного житя, а дотеперішні познаки тої сьвідомости подають надію, що в будучім національнім житю України-Руси не забракне і угорських Русинів.

По атентатї.

В дальшім слїдстві

сконфронтовано М. Січинського з його матїрю, при чім він висловив своє обуренє, що вязнять невинну матїр. Переслухано також сторожа міської стрільницї в тій квестиї, чи часом М. Січинський з М. Цеглинським не вправляли ся на стрільници в стріляню з револьвером. Сторож се заперечив. Переслухано також редактора „Науки“ Б. Процика, якому синок мав принести якийсь свисток з жалібними обвідками. Се має бути доказ компльоту. Тільки клопіт в тім, що та картка випечатана по росийськи, а до рук „русского журналиста“ дістала ся мабуть не з чиїхсь рук але з ринштоку.

Чутка розпущена польською пресою про пробовану утечу М. Січинського — є безстидною брехнею, яка має на метї зробити йому побут в тюрмі ще важчим. Держанє в тюрмі відбило ся на здоровлю п-ї О. Січинської дуже погано... Арештованим — як відомо — можна до звичайного тюремного а згл. шпитального харчу собі докуповувати віктуалів але не більше як за 1 К на день. Щоб зрозуміти, кілько то вони можуть собі докупити до харчу, якого не мож їсти — згадаємо, що за склянку молока беруть у вязнїв по 50 с. Се нечуване, але правдиве!

Ще одна пригадка.

Іменованє ґр. Потоцького галицьким намісником припало на час крізи антируської полїтики галицьких Поляків, коли почала теряти ґрунт хитра та обережна полїтика Зємялковських, Савчинських, Яворських і Дзєдушицьких, а за те почав виступати на перший плян всепольський рух, заінавґурований в Галичинї всякими зайдами з Конґресівки і Познанщини. Для нового поколїня воюючої Польщі було темпо, в якім старошляхетські хитруни польонїзували Русь, за повільне! Новочасні Поляки забажали знївечити нас значно швидше і почала ся місия Козловських, Ґломбінських et tutti quanti. Почав ся перший атак на впливові становища в краю і польській репрезентациї і увінчив ся в першій лїнії тим, що ґр. Потоцький, віщун другого Берестечка для Русинів, став вперед маршалком а швидко по тім і галицьким намісником. Не завадить згадати, що перед іменованєм ґр. Потоцького галицьким намісником підняв ся був в парляментї голос остороги також з нїдря галицько-польської опозициї. На засїданю парляменту з 12 мая 1903 р. поставив був пос. Е. Брайтер інтерпеляцию, в якій він покликуючись на півурядові донесеня про недалеке іменованє ґр. Потоцького, підчеркував, що краю не вільно кинути на поталу пануючій нациї в Галичинї клїцї, бо „іменованє ґр. Потоцького доведе до нещастя; населенє ненавидить його, а не любить навіть найблизше окруженє“!

Розумієть ся, що д-р Кербер старав ся опозицию вцитькати та навіть запевнював, що „ґр. Потоцький приверне нормальні відносини в Галичинї“. Та вже тодї можна було знати, що при розбурханю русиноїдних вшехпольських пристрастий, якою дише вся східно-галицька польська демократия, польсько-руські відносини в Галичини не стануть лїпші, але ще й погіршать ся! Се було вже тодї ясним, що польсько-руська борба розпалить ся до небувалих розмірів і то не через руський шовінїзм але через польську експанзию, бо Русини не можуть дати себе стерти з лиця землї, не можуть задля польської забаганки лягчи до гробу саме тому, що австрийська конституция сьвідчить позірно перед сьвітом, що вони рівноправні з Поляками! Що та борба — писали вже наша часопись з нагоди його іменованя — добром не скінчить ся, се можна наперед знати. Та тільки тим, хто заплатить рахунок борби, не буде анї тримілїононий руський нарід, що нїчого не має до страченя, бо зі всего його обдерто, анї всепольські редактори, що також нїчого не втратять, бо не вони стоять на терені борби, але будуть ті, теперішні beati possidentes, що під їх крилами вигріла ся вшехпольська дурійка, — бо історична Немезіс мстить ся важко“. — І сей тодїшний голос „Дїла“ прогомонїв без послїдку а антируський похід польських гакатистів в контушах і унївормах австрийських урядників довів до недїльної траґедиї. Що більше, по недїльній траґедиї вшехпольський поход на Русинів дійшов до краю чистого людоїдства, безконечного брехунства і недосяжної безличности і то все в інтересї польської бюрократиї, яка радаб вічно броїти безкарно „na kresach“ і мати carte blanche на всї свої надужитя ради „свого narodowego posłannictwa!“ Чиж нема вже нїкого серед польської суспільности, щоб спинив злочинну роботу вшехпольських очайдухів? Чи істория нїкого з посеред них не вчить нїчого? Чи покликані до того урядові чинники не думають ужити свого права на спиненє шереня прямо озвірілої ненависти проти Русинів, яке практикуєть ся досї безкарно в польській пресї і на польських зборах та доводить до розбишацьких нападів на руські інституциї й поодиноких Русинів?!

Нові докази компльоту.

Польські журналїсти не вгавають в перегонах з тайною і явною полїциєю, щоб доказати істнованє широко розгалуженого заговору на житє пок. намісника. По укр. студентах, які допустили ся того злочину, що в каварнях у недїлю поплатили випиту каву а навіть мали між собою таких двох, що їхали ул. Валовою на львівськім фіякрі і то ґальопом, пішли засуди смерти на ґр. Потоцького, відомі поки що лише кругам, з яких збирають свої інформациї репортери „Wieku, Dziennika i Słowa.“

Відтак прийшов „арґумент“ тяжшого калїбру, бо донесенє про те, що в Галичи сконфіскували власти паки бравнїнґів, які замовили собі очивидно „hajdamacy“. Поки що вістки сеї офіцияльні жерела не ствердили, але колиб ми й не мали на дальше діждати ся потвердженє сего сензацийного польського відкритя, то будемо і так вірити польським колеґам по пері на слова. Колиж згаданих револьверів нема, то річ очивидна — що їх розібрали з поміж себе самі відкривцї та роздали бравнїнґи між всепольську „bojówku“. Можливе, що дещо пригало й алїянтам „militantis Poloniae“ — кацапам, таж громили з Галича не гірші від львівських narodow-их орґанїзаций. Та й на револьверах не стало! „Gazeta Narodowa“ викувала в своїм арсеналї ще важше оружє. Ось „jepen z byłych tz. inkamerowanych Rusinów, mieszkający pod Wysokim Zamkiem, owej nieszczęsnej niedzieli między godz. 11. a 1 w południe odbył kilkurazowy spacer między swoją sadybą a namiestnictwem“. Ну і чи треба ще більше. Всї посли не годні були до усуненя ґр. Потоцького, але як рад. Барвінський — бо про него тут очивидно мова — перейде ся улицею — то від того намісник паде трупом! Tableau! Імя рад. О. Барвінського втягано ще й з иншого згляду між чинників, що підготовляли компльот, бо то бачите він написав невідоме досї нїкому лише польським публїцистам страшне „dzieło“ „O hajdamaczyźnie“, якого вже пять томів вийшло, а по VI-ім, що більш „rezunski“ — має доперва вийти, а в нїм буде слїд компльоту як в веркалї! Рад. О. Барвінський і — гайдамаччина! О безмежна глупото і злобо польських журналїстів! Чиж автори таких ревеляций не чують, що вони місто лаврів доносчиків добувають собі — радше імя кльовнів!

Роля митроплита ґр. Андрія Шептицького.

Патріотизм-патріотизмом, narodowe oburzenie-oburzeniem — але гроші то таки ґрунт. Отож, щоб інтерес ішов, фабрикуєть ся в кузнях польських редакций що-раз нові сензациї. М. и. занимаєть ся польська преса від кількох днїв особою митрополита ґр. Шептицького. Він мав також знати про все наперед і тому важко занедужав і виїхав за границю лїчити ся, ба навіть мав поручити заплатити з своїх ощадностий кавцию за М. Січинського, хоч про його поставленє на вільну стопу не може бути й мови та хоч митрополит і підчас студентського процесу не складав за нїкого кавциї.

Через час польській пресї знудила ся така пісонька про митрополита і „Dziennik polski“, який в ряди годи дає місце оголошеням тим, що виводять себе самі на торг (а се можемо доказати! —), затяг иньшу мельодию. Донїс він нї більше нї меньше лише те, що митрополита вістка про убитє ґр. Потоцького „поразила як грім з ясного неба“. Ну славити Бога, бо виходить, що голова русько-кат. церкви навіть після „Dziennika“ не підготовляв атентату на намісника. Митрополит мав навіть — шмок з „Dziennika“ і те розвідав з „автентичного жерела“ — сказати при сїй нагодї таке: „Czuję, że moja dłoń była za słabą; nie pozostaje mi nic innego, jak złożyć mą godność i w ciszy klasztoru szukać ukojenia“.

Думали ми, що польська преса, повторивши сю качку, дасть ексц. Шептицькому повне розгрішенє, та не так склало ся, як гадало ся. „Renegat“ — як стало називають митрополита репрезентанти польської „висшої“ культури — „uparty“. Ось п. А., але не який-небудь Авґуст дальшої інституциї, але п. А. Nowicki, віденський кореспондент „Słowa polsk-ого“, телеґрафує вчера до свого орґану, що католицько-клерикальні круги, уґруповані біля „Pius Verein у“, попирають кандидата на галицького намісника ґр. Гавеншільда. Се має бути — після п. А. — доказом, що вплив ґр. Шептицького в тім товаристві є більший як його польських членів, та що ґр. Ш-ий „w gruncie rzeczy popiera politykę Ukraińców“. Отже новий „ruix“ голови русько-кат. церкви проти маєстату Poloniae, що розумієть ся є делїкатним Winkom mit dem Zaunpfahl для вшехпольської bojówki.

„Галичанинъ“ — отрицает ся!

„Ґалїчанїн“ ображений. Деж таки кацапам, що огидили цїлу сїмю Січинського, що весь сьвіт запевнюють, що ґр. Потоцький був батьком краю, закинено, що вони роблять доноси! Деж таке хто чував, щоб кацапи доносили? Тож се неправда, що був доносчиком на три фронти неб. Купчанко, і те не правда, що з москвофільського гнїзда йшли доноси на Українцїв, як Кониського і других, ну і те брехня, що „Ґалїчанїн“ безвпинно денунциює на своїх шпальтах всю нашу роботу — як затії „кучки анархистовъ“! І хтож би по сїм сьмів казати, що кацапи доносять се „обыкновенный лай украинской собаки“. За те „извѣсно кождому, кто именно оперуетъ низкими доносами“ та хто є „низкій клеветникъ“. „Чернильная крыса“ з „Ґалїчанїна“ пишучи се, мабуть не думала про те, що саме вчера переслухував слїдчий судия редактора москвофільської „Науки“, г. Процыка, який також робив зізнаня в справі „компльоту“. Тепер вже і ми і „Ґалїчанїн“ знає мабуть добре — хто саме є „низкій клеветникъ“.

Полїтичне інтервю з Бєрнзоном.

Кореспондент „Pester Lloyd“ опублїкував сими днями інтервю з Бєрнзоном про славянсько-нїмецькі відносини. Переказуємо Бєрнзонові погляди не стільки задля їх річевої стійности, скільки з огляду на особу великого норвежського поета. Бєрнзон сказав:

„Поведенє Мадярів зі Славянами приносить шкоду культурі та його треба поборювати. Вони думають, що зможуть поборювати панслявізм. Сьмішне! Панслявізм іде вперед. Хто говорить про слабість Росиї, не знає, що Росия раз-у-раз кріпшає. Насильством боротись проти панслявізму, се божевільство“.

„Отже Ви вірите в велику славянську державу?“

„Так, я вірю. В кождім разї не є се квестия нинїшного або завтрішного дня. Але національне почутє не можна здавити. Пригадайте собі італїйські і нїмецькі змаганя до з'єдиненя. Скільки трудностий було скрізь. А про те національна ідея побідила“.

„Правда, одначе невже можна Мадярам відмовити ту саму національну ідею? Чи можна Мадярам брати за зле, що вони хотять сотворити національну державу?“

„Сього я й не роблю. Свого часу я дуже симпатизував з Мадярами. І нинї не думаю про розбитє Угорщини. Мадяри повинні мати геґемонію. Але мусить бути мир з національностями, мир зі Славянами“.

„Ви все підчеркуєте Славян. Як собі уявляєте будуччину в сїм напрямі. Чого надїєтесь і чого побоюєтесь від Славян?“

„Всього. По мойому, се велике питанє будучности, чи Словяни зможуть мирно порозуміти ся з Германами, чи нї. А стикають ся ті елементи в Австриї і Угорщинї. Тут за всяку цїну мусить наступити мир“.

„А що думаєте про пруську полїтику проти Поляків? Аджеж вона йде в противнім напрямі“.

Старий письменник з жалем похилив голову.

„Правда. О, як я ненавиджу сю полїтику над усе! А найбільше менї противний Більов, той гладенький полїтик з обмеженим сьвітоглядом. Так, він обмежений. Він думає, що зможе кілька стіп землї загарбати для германства і тому виставляє на небезпеку цїлу будучність. Справа

Знана фабрика ВУДЖЕНИН КАРЛА ПШИБИЛЬСЬКОГО поручає знам ниті на сьвята ШИНКИ на прагський спосіб
Театральна 12 і Городецька 44
полядвицї білі і рожеві, краківські ковбаси, сїкані і на сільський спосіб, озори, паштети, як також инші вудженини по умірковaних цїнах.
Замовленя з провінциї відворотною почтою. 532 1—2

між Ґерманами і Словянами рішить ся в Австриї і Угорщинї. Чому боїтесь південно-словянської держави? Коли буде загальний мир, то вона не може бути для Вас небезпечна".

До читальняного питаня.

(Голос з краю.)

В читальняній справі академічна молодіж зробила вірні поміченя (оголошені недавно в „Дїлї"). — Так і бачить ся, що се молодіж наша, що знає свій народ. Бо й справдї недостача потрібного умового уровеня у видїлових, недостача гідної бібліотеки, популярної лїтератури (особливо до недавна), власної хати та наглядних користий з читальнї тяжко відбивають ся на розвою сїльських читалень „Просьвіти".

Що-до мене, найважнїйшою причиною недомаганя уважаю кінцеву замітку молодіжи, а саме отті наглядні користи.

Говорім отверто. Читальня як мета, сама про себе, не має змислу, — хиба лише як товариство касинове. Вона має прецї вести до „культури". А що культура в практицї? Людське мешканє, людська одіж і їда, людське житє; чи инакше: добробит. Уся просьвіта уся полїтика, уся борба йде до сього, щоби захопити добре місце коло золотої миски. (В полїтичній мові ся миска називає ся „впливи"). А тимчасом ми при читальнях спускаємо се з ока і, коли там відбувають ся зчаста сходини, коли до того дещо заделямує ся й засьпіває ся, кажемо, що ми з розвоєм на вершинї. Колиж і до сього нема щирої душі, то читальня швидко по основаню стає неінтересною, скучною, і по ній.

На мою думку читальня має бути лиш дорогою до мети. Має бути вікном на сьвіт. Має покликати до житя економічні институциї. Коли сього не робить, не живе, — дарма, що річні справозданя кажуть инакше.

Так брали річ мабуть наші сусїди. Їх „кóпка" ростуть, бо зачинають крамницями. В основу кладуть се, чого не звалить ніяка буря, тоб-то гріш, а на другий плян книжочки, часописи, і, наче від нехочу, національне осьвідомленє. І диво: осягають одно й друге. Ми на першім місци кладемо читанє всего, що попаде, а на другім читальняну крамницю, скажім до того ще, нереєстровану, з гори засуджену на упадок або й деморалїзацию, як всї крами жидівські. І горе: не осягаємо нїчого!

Націоналїзм се вже щось так би сказати люксусового. Нехай ніхто не кидає на мене за се слово каменем. Я не космополїт і бачу гаразд, що національне осьвідомленє пособляє розвоєви економічних институций. Але ще лїпше бачу, що економічні институциї дають трівке національне почуванє, а до того й се, чого нам так дуже бракує, съміливість. Нас нужда та упокорякча залежність полхали до перших економічних починів, а успіхи розбуджують тепер народну сьвідомість. Колиж хочемо, щоби ся правдива сьвідомість обхопила широкий народ, то мусимо зайти до нього і у самий найтемнїйший кут з економічними институциями, — від дрібних райфайзенок аж до складних спілок. Инакше будемо приневолені во вїченьки вдоволяти ся „моральними побідами". Коли нас потратують, зірвемо ся, наробимо доста шуму; але швидко потанемо, — як усї анемічні.

Відси тов. „Просьвіта" зробило великий крок, коли оглянуло ся в економічний бік. Тільки-ж чи поступило добре, що спілки ощадности й позичок здало на Краєвий Союз кредитовий, спілки господарсько-торговельні на Народну Торговлю, а госп. промислові на Союз молочарський? От примір. Найдоскональша форма торговельна має бути система Рочдель. Та чи Народна Торговля може її ширити, що так скажу, з фанатизмом? Се-ж люди з дебільшого старші, спрацьовані. До того мусїли мабуть дізнати неодного розчарованя, тай стали (не у гнїв п. Ничаєви) занадто осторожні, до пропаганди менше придатні. Се купцї, а не апостоли. Мають свій ресорт, і досить, коли його поведуть по вимогам хвилї і обставин.

Чи добре робить „Просьвіта", що на всї спілки дає оден статут? Мабуть також ні. Раз тому, бо через §. 5. а. (купувати, арендувати і наймати грунти і будинки в цїли веденя спільного господарства) наражені каси і торговлї на відмову зареєстрованя, хоч вони у сїй частинї §. 5. непричасні, бо вона входить найкрасше в круг дїланя спілок господарсько-промислових. А дальше воно й непрактично. Каже ся: оден статут, то й дешевше, бо реєструє ся лиш одна управа. Та се якраз лихо. На селї треба дїловодства як найпростїйшого. Управа — се селяни або зарібники, що не мають богато часу на урядованє, і спихати на них кілька дїловодств, значить занапастити усї. Бо, раз, не припильнують жадного, а друге, мусить витворитись т. зв. фамілія; а фамілія на селї річ далеко небезпечнїйша ніж у Львові. Але розкинути інтереси селянства на кілька спілок, дати кождій по змозї окрему управу (де треба, можна-б їх злучити по части у спільній надзираючій радї), а тодї вони всї безпечні.

Впрочім нам по деяку науку не треба йти далеко, а стане заглянути до Бюра Патронату при Видїлї краєвім. Кому не звісно, як воно запопадливо опікуєсь своїми спілками? Ледви догляне у населеня охоту (очивидно в громадах своїх), а вже й переймає на себе всю роботу. Присилає всї поученя, полагоджує формальности, заосмотрює спілки, не питаючи інтересованих, друками й приборами аж до подробиць (Народна Торговля пришле вам до реєстрованої крамницї кілька брошур зі склепу Бромільського, а ви собі їх порубрикуйте, попишіть заголовки і ведїть дїло без ошибки). Відтак люструє що року, а то й частїйше, витикає найменший блуд, при дрібнім непорозуміню буквально томить заряд переписков аж до повного успіху. Має будучність.

Чи наслїдувати було би тут стидом?

Отже на мою думку реформу читалень треба починати реформою цїли тов-а „Просьвіта", — очивидно не у формі, а у змістї. Місто просьвіти й піднесеня добробиту най стане §. 1: просьвітою до добробиту.

І уявляю собі будучину ось як. Завдяки парляментарній репрезентациї „Просьвіта" дістає сталої запомоги річно 50.000 К. (вони в австрийськім буджетї такою дрібницею, а наші посли так часто беруть назад наглі внесеня!). Организує у себе Бюро Патронату з найлїпших сил, зложене на разї з трох віддїлів: для спілок ощадности й позичок, торговельних і промислових. Се Бюро видає взірцеві статути, кождому віддїлови властиві, придумує дїловодство легке а певне та достроює до нього книжки й друки. Веде потрібні рахунки біжучі зі спілками, а Союз Кредитовий, Народна Торговля чи Союз промисловий ведуть лиш рахунок збірний. Бюро дає кождій спілцї безпроцентову зворотну запомогу на кошти основаня враз з усім, що потрібне до доброго дїловодства, а кромі того усю пораду й поміч та делєгата. Відтак силами Союза Ревізийного чи власними переводить докладну люстрацию, а при нагоді люстрациї веде й пропаганду за новими спілками. Бюро уряджує рік-річно курси для вишколеня касиєрів, крамарів та усяких дїловодчиків і спрямовує економічну акцию, куди треба й як треба.

А читальні? Дають лиш ініциятиву. Їх люструє рік-річно делєгат филїяльний. А що тота люстрация заповіджена заздалегідь і получена все з відчитами, то будить думки і дає перший почин до змагань кооперативних. Курси для неграмотних дають добрих членів, і организна робота на найлїпшій дорозї.

І читальня, що викликала бодай одну економічну институцию (лиш не приватну, не читальняну анї церковну, але самостійну, спілкову, реєстровану), ся читальня вже не впаде. Найдуть ся там швидко фонди і на бібліотеку, хату, люди.

О. Т. Савойка.

Австро-угорські справи.

Справа підвисценя офіцирської платнї. В маю має відбути ся сесия делєгаций спільних, котра мала-б полагодити справу офіцирської платнї. Одначе ся справа стрічає великі трудности з мадярського боку. Бо мадярські полїтики впирають ся при своїм, що в заміну за підвисцене платнї офіцирської вони мають дістати національні концесиї в спільнїй армії; „на газї" вони вдоволять ся введенєм мадярської мови у внутрішнім урядованю в угорських полках та зміною хоругов і емблємів. Стільки вони хотять за признанє офіцирам більших платень, а решту своїх домагань вони лишають на пізнїйше. Коли-ж австрийська делєгация постановила, що не можна вязати справу виключно полїтичну, таку як мадярські національні постуляти, зі справою фінансовою, якою є виасигнованє гроший на офіцирські платнї, то вийшов з того трудний полїтичний конфлїкт. Втихомирювати той конфлїкт поїхав до Будапешту спільний міністер заграничних справ, Еренталь, одначе — як доносять мадярські німецькі газети — безуспішно. З уваги на те в полїтичних кругах говорять уже про можливість уступленя спільних міністрів, а навіть про загальну кабінетову крізу в обох половинах монархії, бо оба кабінети в тих справах дуже заангажували ся.

Тимчасом, для обминеня трудностий, роблених Мадярами в справі підвисценя офіцирських платень, пропонують таке: З нагоди цїсарського ювилею мають офіцири дістати надзвичайну ремунерацию в висотї проектованого підвисценя пенсиї. В тій квестиї міністер Коритовський був уже на осібній авдиенциї у цїсаря; відбула ся над тим також окрема нарада австрийського кабінету.

Реформа виборча в Угорщинї.

Австрийські часописи доносять, що незабаром упливає дволїтний реченець, в котрім на основі пакту, заключеного між короною і коалїциєю угорською, правительство угорське мало перевести в Угорщинї виборчу реформу. Партия независимости отягаєть ся з проектом виборчої реформи, яка позбавила-б її теперішної сили. Тимчасом в Угорщинї з сього приводу велике невдоволенє. Сими днями відбув ся в Будапештї конгрес социяльно-демократичної партиї з цїлої Угорщини, в котрім взяли також участь делєгати з Австриї і заграниць. На тім конгресї ухвалено резолюцию, котра в острих словах виступає проти правительства задля проволоки в предложеню проекту реформи та домагаєть ся заведеня загального, рівного і тайного права голосованя. Якби правительство мало намір завести плюральне голосованє, конгрес постановив візвати всїх робітників рільних і промислових до викликаня полїтичного загального страйку та вже тепер взиває организацию приготовляти ся до того страйку.

НОВИНКИ.

— **Зміна обряду.** Справу убитя намісника Потоцького намагають ся польські часописи визискати до заініціованя масової зміни гр.-католицького обряду на латинський, числячи на се, що все таки знайдеть ся чимало національно неосьвідомлених Русинів, які підуть за їх польонізаторським покликом. Щоб свою акцию пустити в рух, пустили спершу вістку, що в намісництві зголошено вже сто кількадесять зголошень переходу на латинство, не знаючи навіть, що така справа зовсім не належить до намісництва. Друкували навіть сфінговані листи людців, котрі по убитю польського намісника стидають ся бути Русинами. Згодом польські побрехачі зміркували, що їх видумки розминають ся надто ясно з можливістю, аби могли викликати так бажану дезерцию з руського обряду, і подають вже вірнїйші інформациї, що для зміни обряду вистарчить зголосити ся в магістратї в товаристві двох сьвідків з жаданем списаня протоколу в тій справі; на провінциї треба зголосити ся в старостві. Для улекшеня відступництва від руського обряду зазначують, що можна переходити також на обряд вірменсько-католицький, для декого може більше симпатичний від латинського, дарма що оба ті обряди в Галичині служать польській національній ідеї. І знов констатують, що вже богато осіб перейшло з нашого обряду на вірменство, аби тим лекше заохотити до масової польонїзациї. Річ певна, що між руським населенем знайдеть ся чимало одиниць, що послухають підшептів всяких „Gońc-ів" та „Wiek-ів", тому обовязком нашого духовенства та наших національно-просьвітних организаций взяти ся тим ревнїйше до осьвідомляючої працї около темних мас руського населеня, головно по містах. Нехай о тверду запору нашої національної сьвідомости розібють ся всї затії наших ворогів.

— **„Поржондни Русїн".** *Пишуть нам:* Радник суду в Самборі, „гаспадін" Теофіль Ясеницький визначив судові терміни для Русинів на день 24 с. м. отже Велику пятницю, що належить, як звісно, до найбільше урочистих сьвят нашого обряду. Тим способом сей панок хоче ще більше приподобати ся Полякам, яким вже знаний зі своєї „спренжистосци". Його брутальне поведенє зі сьвідками та вимушуванє зізнань пястуками були предметом інтерпеляций послів Бачинського й Вітика. Тепер той „поржондни Русїн" дальше вислугуєть ся опінії „народовій". — *С.*

— **Російський провокатор у Львові.** Польські дневники доносять, що у Львові крутив ся через шість тижнїв якийсь Станислав Яніцький, що походив з Конгресівки та управляв шпігунство і провокаторство в хосен російської полїциї. Показало ся, що Яніцький, користаючи з гостини і нічлїгів в мешканях молодіжи, витягав листи та рукописи і посередничив між полїциєю львівською а російською. Сам зрадив ся, що мав зносини з директором львівської полїциї Шехтлем. На підставі його інтриг видалено недавно з австрийської держави двох студентів львівського университету, що походили з Росиї.

— **Нещасливі пригоди.** В поли коло дороги, що веде з Нагірян до Солонки львівського повіта найдено дня 16 с. м. тїло 60-лїтної Жидівки, незнаної з імени. Правдоподібно йшла вона пішки зі Львова до Навариї, заблудивши в ночи, сїла серед поля і замерзла. — В Опільську сокальського повіта найдено над потоком тїло селянина Андруха Малїцького. Слїдство ствердило, що Малїцький вертаючи пяний до дому, впав на землю і помер на удар серця. — В Глинську коло Жовкви засипала земля в камінеломі робітника Івана Місюка. Добули його вже неживого. — В Славську стрийського повіта побили ся в тамошній коршмі селяне Василь Кираль і Василь Свердун, так фатально, що Свердун, ударений колом в голову, помер по кількох годинах.

— **Огнї.** В Стрию вибух онодїшної ночи в реальности Льорбербавмової пожар, що знищив склад меблїв Басї Вольфової і магазин збіжа Льорбербавмової. Коли огонь згашено, найдено на поді спаленого на вуголь трупа 38-лїтного зарібника Ів. Мулярського, котрий вийшовши на під в нетверезім станї, мабуть через неосторожність з огнем викликав пожежу. Шкода виносить 9.700 корон і була зовсім обезпечена. — У Волківцях борщівського повіта знищив пожар шість господарських загород вартости поверх 8.000 корон. З погорільців був лише оден обезпечений на 400 корон.

— **Мінїстер хабарник.** Мадяре зібрали на памятник для народного героя Людвика Кошута 700.000 корон. Минулого тижня зібрала ся комісия, щоб рішити, кому із зголошених артистів дати до виконаня сей памятник. Всї артисти згодили ся на французького різьбаря Йосифа Рону, котрого проект признано найлїпшим. Лише мінїстер торговлї Франц Кошут напирав на членів комісиї, аби будову памятника віддати якомусь Горваєви. Мимо протестів членів комісиї мінїстер поставив на своїм і Горвай дістав роботу. Показало ся, що мінїстер, лакомий на гроші, не зробив сего за дармо. Тому Горваєви віддав він будову аж 12 памятників, очивидно за значну провізию. Вибудованє памятника Кошута в Будапештї після проекту Горвая буде стояти 200 000 корон, підчас коли на сю цїль зібрано 700.000 корон. Решта пів мілїона корон припаде в значній мірі мінїстрови, котрий намагаючись жити по королївськи потрібує богато гроший.

— **Збори на човнах** відбули ся вчера в Будапештї. Полїция заборонила віче, яке скликували молоді робітники, отже вони зібрали ся на кількох човнах на Дунаю і так відбули свої наради. Полїция дізнала ся про се, коли віче вже відбуло ся.

— **Злодїйства царських героїв.** В Петербургї розпічне ся незабаром процес, що викликує не менше сензациї, що процес героя з Порт-Артура, Штесля. Перед судом в роли обжалуваних стануть: царський радник Павлов і його спільник, бувший військовий атташе в Шангаю, генерал-майор Дессіно. Обманства і крадежі, яких допускав ся Павлов, просто казочні. Павлов був росийським послом при дворі корейського цїсаря в Сеули. Коли Японцї загорнули Корею, посол Павлов знайшов ся без становища. До Росиї вернути не хотїв, а в Кореї не мав ніякого дїла. Отже перенїс ся до Шангаю і дїлав там яко „бувший кореанський посол", а того титулу не відмовляли йому навіть офіцияльні круги. Підчас росийсько-японської війни пригадали собі в Росиї, що в Шангаю є Павлов, котрий міг би на поли бою прислужити ся батюшцї-цареви та його генералам. Павлов згодив ся на всьо радо і почав „дїлати". Организував рекогносцийну службу в Хінах, вивозив бранїв з Япону, старав ся о апровізацию обляженого Порт-Артура від сторони моря і т. п. Однак у всїм йому не щастило ся. Злобні Японцї входили йому все в дорогу, ударемнюючи йому всї заходи, що багато його коштували. І так организация рекогносцийної служби коштувала поверх 800.000 рублїв а подала головному штабови армії — дві информациї, з котрих одна показала ся значно спізненою а друга фальшивою. Всї инші донесеня Павлова, що мали Куропаткинови відкрити найслабші сторони неприятеля, пропали по дорозї між Шангаєм а Манджуриєю. Не лїпше справив ся Павлов з апровізациєю обляженого Порт-Артура. На сю цїль закупив вісїм великих пароплавів, з котрих сїм затонуло, а лише оден дістав ся до кріпости. На апровізацию кріпости Павлов видав пять мілїонів рублїв, але до Порт-Артура доставив всього 50.000 пудів, т зн. 800.000 кільограмів муки, отже військовий скарб заплатив за кождий кільограм муки 6 рублїв 25 коп. Як приблизно обчисляють, Павлов „заробив" на своїй патріотичній дїяльности в Шангаю яких вісїм мілїонів рублїв. Про нечувані надужитя Павлова дізнала ся державна контроля ще тому півтора року, але тодїшний державний контролюр Шваненбах не позволив на заряджене слїдства, не хотячи викликувати скандалу. Аж коли Шваненбах уступив, його наслїдник виделєговав комісию до розгляненя заслуг Павлова, котра й викрила всї його злодїйства та передала їх прокураторії.

— **Електричність на службі косметики.** Незвичайно швидкий поступ на поли винаходів, в области майже всїх царин людського знаня, викликав чималий переворот також в лїчництві. При помочи видосконалених мікроскопів, електричних апаратів, промінів Ретгена, раду і т. п. усунено давні теориї а в їх місце вийшли практичні та успішні способи лїченя. Коли давнійше всякі змінки, що поганять шкіру, мусїли випалювати або оперувати, по чім лишали ся слїди та шрами, нинї спеціялїсти лїкарської косметики усувають їх електричною струєю, без болю, крови та без слїду. Одинокою хибою тої методи було те, що треба було піддати ся довгому лїченю. Нинї відпала вже й та хиба завдяки новим уліпшеням. Д-р Люстер, спеціялїст лїкарської косметики і недуги волося в Кракові, усуває пр. більші навіть бородавки на однім засіданю. Д-р Люстер опер косметику на основах строгої лїкарської науки, яка не має нїчо спільного з „чудотворними" способами, реклямованими за границею. Його хемічна ляборатория служить виключно до розслїду косметиків, що находять ся в торговли, в напрямі їх шкідливости. Крім того має він електричні апарати до усуваня всего, що поганить людську красу.

— **Про величину і віддаль небесних тїл** пише Сімон Нюкомб в своїй „Астрономії для кождого": Уявім собі, що в малім моделю земля, на котрій живемо, представлена зерном сочевиці. Місяць буде тодї частинкою того зерняти з проміром чотири рази меншим і буде віддалений від землї о 3 цм. Сонце буде представлене у видї великого яблока, віддалене о 10 метрів. Инші планети треба собі уявити почавши від невидимої частицї аж до величини зерна гороху, а їх віддаленя від сонця будуть лежати між 4 а 300 метрами. Коли дальше уявимо собі, що всї ті малі тїла при задержаню своїх віддалений кружать поволи довкола сонця, то цїлковите окруженє поодиноких планет довершить ся в часї, який лежить між 3 місяцями а 165 роками. Зерно сочевиці, наша земля виконує своє окруженє в часї одного року, а місяць, що її супроводить, робить рівночасно сю дорогу, окружуючи в часї одного місяця раз землю довкола. В тих розмірах можна на просторі одної квадратової милї (англїйської) змістити цїлу сонїшну систему. Поза тим полем на просторі, більшім ніж цїла Европа, не найдемо ні одного видимого тїла, з виїмком хиба кількох комет, що отирають ся о його край. Далеко поза тими границями подибаємо найблизшу сталу зьвізду, представлену у видї великого яблока. В ще дальших віддалях у всїх напрямах можна знайти инші сонця, але пересїчна їх віддаль від себе буде така велика, як віддаль найблизшої сталої зьвізди від нашого сонця. Простір малого моделю, такий великий, як цїла земля, обнимав би планетні системи лише двох або трьох сонць. З того видимо, що летячи безмежними просторами вселенної, можна таке незначне і дрібнесеньке тїльце як наша земля зовсїм переслїпити, хоч би навіть глядано за нею дуже старанно. Було-б се то само, як би хтось ходив по Европі, щоб знайти зерно сочевиці, а знав про нього тільки те, що воно десь на тім просторі сховане. Навіть блискуче, промінисте яблоко, яке представляє наше сонце, мусїли-б ми переочити, колиб припадково не дістали ся в його сусїдство.

— **Дрібні вісти.** Митрополит Шептицький повернув до Львова і завтра буде мати в катедральній церкві богослуженє Великого четверга. — Вписи на львівський университет зачали ся вчера рано і потревають до кінця сего місяця. — У Відни розпочав ся вчера австрийський конгрес учителїв для заведень глухонїмих. — В Бориславі ударив грім в нафтовий закіп „Дзюня" фірми „Д-р Ляндес і спілка", наслїдком чого закіп згорів до тла. — До кратеру Везувія кинув ся онодї якийсь студент з Монахова в цїли самоубийства і погиб.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Терентия (лат. Войтїха). Позавтра, Велика пятниця (лат. Георгія м.).

Урядові вісти:

Перенесеня. Галицька дирекция почт і телєграфів перенесла почтового контрольора Ів. Завалкевича з Перемишля до Львова і почтового офіцияла, Ів. Косюлинського з Кракова до Львова.

Ц. к. дирекция почт оповіщує: З днем 1 мая с. р. запроваджуєть ся почтову складницю зі звичайним кругом дїланя в Розвадові належачім до округа доручень почтового уряду в Миколаєві над Днїстром. Складниця буде получена з почтовим урядом в Миколаєві при помочи почти курсуючої поміж Миколаєвом а Роздолом. — Звинений хвилево почтовий уряд в Стражові входить наново в житє з днем 1 мая с. р. з незміненим кругом дїланя.

Нові книжки і виданя:

◇ **Економіст** ч. 3. Зміст: І. А.: Про кооперативний рух в Росиї. — Про обезпеченє худоби. — О кредитї парцеляцийнім. — Біжучий рахунок. — Протокол V. загальних зборів товариства „Краєвий Союз Ревізийний" у Львові з д. 25. марта 1908. — Оголошенє „Краєвого Союза Ревізийного" у Львові. — X. Загальні збори „Краєвого Союза Кредитового" у Львові.

◇ **Записки Наук. Тов-а ім. Шевченка.** Т. LXXXI. Р. 1908. кн. I. Зміст: Слово про збуренє пекла. Українська пбсійна драма, написав д-р Ів. Франко. — Невідомі вірші єромонаха Климентія (д. поч. XVIII. в.), подав Василь Доманицький. — Урядові заходи против холєри в 1831. р., подав Мих. Зубрицький. — Азбучна статя Мик. Кмицикевича з р. 1834., подав д-р Вас. Щурат. — Микола Дашкевич (1852. + 20. I. 1908.), написав Мих. Грушевський. — Miscellanea: а) Причинки до історії Мазепенщини, подав С. Томашівський; б) До історії закріпощеня селянства в Лівобічній Україні, под. В. Барвинський; в) Із кореспонденциї Р. Моха, под. М. Возняк. — Наукова хронїка: Студиї А. Петрова до історії Угорської Руси, нап. С. Томашівський. — Бібліография. — Показчик до тт. LXXV—LXXX Записок Наук. Тов-а ім. Шевченка. — Зміст тт. I—LXXX Записок (по нїмецьки). — Оголошеня.

Померли:

Іван Макаревич, парох Сваричева перегинського деканату, упокоїв ся дня 20. с. м. в 76 році житя а 50 сьвященства. В. й. п.!

Вікторія з Бобровських Кисїлевська, вдова по бл. п. о. Николаю Кисїлевськім, пароху в Хлїбичині пїльнім, коломийського повіта, упокоїла ся дня 16. с. м. в 85 році житя в домі свого зятя о. Я. Сербинського, пароха в Кривчу над Днїстром. В. їй п.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 22. IV. Іванна Черна, Прага; Володимир Дидинський, Залїщики; Антін Грайчинський, Радехів; Ернест Гамершляг, Прага; Віктор Борисевич, Могилїв; Іван Чесник, Прага; Мария Миколаєнко, Черняївці; Михайло Посацький, Бережани; Михайло Банарський, Сокаль; Михайло Мачуга, Запалїв; Іван Капустинський, Коломия; Мария Левицька, Дегова; Александер Яремчук, Полянка; Петро Шеретило, Судимів

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство 176

Копернициький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

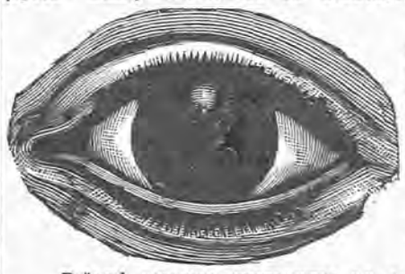

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пізні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвїкери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуя ся як найскорше і найдешевше.

ОГОЛОШЕНЄ.

Єслиби хтось з Вп. П. Земляків хотїв вступити в спілку до інтересу у Львові, одинокого руського на цїлу Австро-Угорщину зробить дуже добрий інтерес. Фірма вироблена, лиш з браку капіталу не може розвинути ся. Гроший потреба що найменьше 6.000 корон. Від вкладового капіталу 20% певних. Забезпечене на інвентарі. Фірма може обійтись цїлком без Поляків. — Адрес: А. В. А. poste restante Львів. 533 1—2

Ч. 33.491/908.

КОНКУРС.

З початком шкільного року 1908/9 наданих зістане пять місць фундацийних галицьких в ц. к. військових закладах виховавчих і наукових.

Услівя принятя оголошує ся рівночасно в „Газетї львівській", як також в наукових закладах висших, середних і нисших.

Реченець вношеня подань до краєвого Видїлу кінчить ся з днем 10 мая 1908.

519 3—3 *Пйотровський.*

Гі де Мопасан."

43)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Се трохи прикувало його увагу до читаня. Відтак найшов він в иньшім дневнику імя славного тенора Монрозе. При кінци грудня мав він дати один, одинокий виступ в великій опері. Се буде, говорив дневник, величаве сьвято музичне, бо тенора Монрозе Париж не чув вже шість років, а за той час мав він прямо нечуване поводженє в цілій Европі і Америці; крім того разом з ним виступить славна шведська співачка Гельсон, котрої Париж також вже не чув пять років!

Нараз прийшла Олівєрови думка до голови запровадити Анетту на се представленє. Але він пригадав собі, що жалоба ґрафині буде перепоною в тім проєкті і зачав думати, якби се дало ся мимо жалоби перевести в дїло. Лише один вихід був можливий: треба *було взяти льожу на* сценї, де можна було майже зовсїм сховати ся перед людьми, а коли би ґрафиня і тодї ще не хотїла іти, запровадити Анетту з батьком і княгинею. В такім разї треба би офірувати льожу княгинї, а тодї він мусїв би запросити маркіза!

Він завагав ся і надумував ся дуже довго.

Ясна річ, подружє Ачетти було вже постановленє, а і реченець мабуть вже був назначений. Він догадував ся, що ґрафинї було спішно покінчити сю справу, розумів, що вона віддасть дочку за Фарандаля в можливо найкоротшім часї. На се він не міг нїчого порадити. Він не міг анї спинити, анї змінити, анї відложити на пізнїйше сеї сумної справи! А коли вже треба буде *погодити ся зі своєю долею, чи не лїпше* буде запанувати над собою, затаїти своє терпінє, удавати веселого і не забувати ся нїколи так як недавно в лазнї?

Дїйсно, треба буде запросити маркіза; через те він трохи вспокоїть ґрафиню і запевнить собі на будуче приступ до дому молодого подружя

Зараз по снїданю пішов до Опери, щоби замовити одну з льож схованих за завісою. Йому обіцяно таку льожу і він сейчас побіг до панства де Гілєруа.

Ґрафиня прийшла до сальону майже рівночасно з ним; вона була все ще під вражінєм вчерашної сцени.

— Які Ви добрі, що прийшли нинї знов! — сказала вона.

— Я маю щось для Вас — сказав він несьміло.

— Щож такого?

— Льожу на сценї в Опері на одиноке представленє славного артиста Монрозе і співачки Гельсон.

— Ах! жалую дуже, але не можу. Жалоба!

— Вашій жалобі буде вже незадовго чотири місяцї.

— Простїть, але я не можу рішучо.

— А Анетта? Подумайте, що така нагода не лучить ся другий раз може нїколи.

— З ким-же вона могла би пїти?

— З батьком і княгинею, котру я піду запросити. Думаю також відступити одно місце маркізови.

Ґрафиня ухам своїм не хотїла вірити і ледви встояла, щоби не обіймити та не поцїлувати його за те.

— Маркізови? — повторила вона здивована.

— Розумієть ся.

І вона згодила ся на се без ваганя.

Тодї зачав він розпитувати її спокійно і майже байдужно:

— Ви вже назначили день їх весїля?

— В приближеню. Ми богато маємо причин спішити ся, тим більше, що воно було вже постановленє ще перед смертию мами. Пр гадуєте собі?

— Ви дїйсно згадували менї про се; памятаю. І коли має бути весїлє?

— На початку сїчня. Перепрашаю Вас, що я Вам скорше того не сказала.

В сїй хвили війшла Анетта, в його грудях серце забило наче на пружинї і цїла любов перемінила ся в се остре невгодованє, яке повстає в нас під впливом заздрости.

— Я маю щось для Вас — сказав він.

— Отже ми таки рішучо будем собі викати? — відповіла Анетта.

— Слухайте, моя дитино — сказав він батьківським тоном — я знаю, що з Вами має незадовго стати ся. Вірте менї, що в короткім часї я буду мусїв говорити Вам „Ви". Отже лїпше зачинати сейчас як пізнїйше.

Вона здвигнула плечима на знак невдоволеня, а ґрафиня мовчала, дивлячись кудись далеко в глибокій задумі.

— Що-ж Ви маєте для мене — спитала ся Анетта.

Він виявив їй цїлий свій плян, а вона так утїшила ся, що кинула ся йому на шию і поцїлувала його в лице з обох сторін.

Сили опустили його, а він почув в хвили подвійного дотику сих малих, сьвіжих уст, що вже не виздоровіє нїколи.

Стрівожена ґрафиня сказала до дочки:

— Ти знаєш, що батько жде на тебе.

— Я вже йду, мамо.

І вона вибігла, посилаючи ще Бертенови поцїцуї руками.

А коли двері зачинили ся за нею, Олівє спитав ся:

— Чи вони по весїлю вибирають ся в подорож?

— На три місяці.

— Тим лїпше — шепнув він нехотячи.

— Тодї ми повернемо до нашого давного житя — сказала ґрафиня.

— Сподіваю ся.

— Але за той час не забувайте мене.

— Не бійте ся, моя дорога.

Його вчерашне горяче співчутє та поцїлуї, коли вона розплакала ся, а нинї знов запрошенє маркіза на представленє до Опери вляли трохи надії в серце ґрафинї.

Але коротка була ся надія. Не минув тиждень, а вже їй знова доводило ся слїдити з напруженою увагою та зазростю на лици сего чоловіка всї степенї його терпіня. Вона не могла не добачити чогось, бо сама переходила ті самі муки що і він, а вічна присутність Ачетти пригадувала їй кождої хвилї кождого дня її крайну безсильність.

Всьо звалило ся на неї нараз, і лїта і жалоба. Її знаменита, вчена кокетерия, та кокетерия, що через цїле житє з'уміла тріюмфувати над Бертоном, була тепер зовсїм спаралїжована сими мононними чорними сукнями, що лише підчеркували її блїдість та зівялі черти лиця; а молодість її дочки виступала в них тим яркійше. Як то вже був далеко той час, а такий недавний, коли то вона по поворотї Анетти до Парижа убирала ся так само як дочка, бо се лише підносило її крас. Тепер вона мала охоту здерти з себе і посу. допатати ногами сю мертву одїж.

Коли би вона могла орудувати всїми підмогами елеґанциї, коли би могла дібрати собі матеріи о тонких відтінях, які годили бя ся з краскою її лиця, які додали би штучної сили до її погасаючого чару, вона уміла би ще дорівнати що найменьше невибрелій та простій красї Анетти.

Вона знала так добре, яку вагу має для женщини гарна вечірна туалєта! Або рано: який чар розсїває докола себе вправна женщина коли з вирозсїває докола себе вправна женщина коли з викнї і приходить снїдати в кружку найближших приятелїв, приносячи з собою в само полудне мир ле вражінє теплого ліжка і парфумованої постелї!

Але що мала вона почати в сїй похоронній одежі, в сім строю кримінальника, котрий мав її вкривати цїлий рік! Один рік! Вона має буги осильна, побіджена! Через цїлий рік вона буде дивити ся, як вона старіють ся день по дни, година по години, мінута по мінутї в тій похві з мічне тїло буде дальше так вянути через душевні болї?

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Півець церковний нежонатий пошукує посади від Неділі Томової. Зголошуватись на адресу: Взевль Гулик в Га 534 ах коло Львова. 1—3

Урядник кавалєр шукає від 1 мая в середмістю при інтеліґентї й родинї окремої комнати прав в харчом без меблїв. Зголошенє лиш письменно до „Совізьского Базару". 587 1—2

Пчоли (в рамкових улиях) на продаж. Близна відомість в Уряді парохіяльнім в Якубовій Волї почта Добрівляни. 525 1—?

„Емілія" первороданий христинський салон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цінах. 7—20

Мед білий цитий знаменитий против інфлюенци. Ціна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 8—?

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїнові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Баторія ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Цукорня Е. Росевич в Перемишли поручає на зближаючі ся Великодні сьвята найновійші і найлїпші торти, мазурки і т. п. Замовленя з провінциї виспиває найскладнїйше відворотною почтою. 487 5—5

ТОРТИ по 1 зр., баби, плацки по корони. Цукрів фунт 80 кр. Тїсточка по 3 крейцарі в цукорни Трочанського, Львів, улица Фредри. 5 497 4—0

20 морґів городів з будинками і садом, позістаючих яко „Обшар дворський в Побережу" коло Сяноля можна за ав купати у о. Олекшина в Сухололи п. Бр ди також на спнату ратали в 5%. Позичка в Банку кр. на 14.000 504 Корон. 2—2

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН (VÖLKER) істав перенесений до **Пас жу Міколяша.** 505 4—15

Горні сїдалища, богато рїзблені виготовляє робітна Евст. Шуплякевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Читайте! Ковдри в воєнного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 16 кор. Матераци в водоспя від 24 кор. Подушки, вспки, як адки пружинові до ліжок, кодя і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський *довголїтний співробітник фірми Шустера* **Львів, ул. Коперника 7.** 266 18—?

Від 25 літ славно знаний ПЕРЕПЛЕТНИ ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13. Дякуючи Вп. П. Т. Публиці за дотеперішнї зглядини, прошу уклїнно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте. *З поважанєм* КЛИМ ФЕДУНЬО

ОГОЛОШЕНЄ.

В неділю дня 3 мая 1908 р. о годинї 4-тій по полудни відбудуть ся XV звичайні загальні збори БАНКУ ЛЮДОВОГО для рільництва, торговлї і промислу в Мостиськах в сали Товариства з слїдуючим дневним порядком: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Відчитанє звіту з послїдної ревізиї. 3) Звіт Дирекциї з предложенєм рахунків і білянсу за рік 1907. 4) Внесенє Ради надзираючої зглядом принятих рахунків і білянсу і удїленє або люторвї Дирекциї. 5) Внесенє Дирекциї зглядом розділу чистого зиску. 6) Зміна статута §§. 12 і 14. 7) Вибір одного члена Дирекциї і одного членя яко заступника. 8) Вибір миро ого суду і комісиї ревізийної на р. 1908. 9) Внесенє членів. На случай, колиб не зібрав ся комплет членів приписаний статутом, відбудуть ся збори з тим самим порядком дневним 10 мая (в неділю о год. 4 по полудни без огляду на число зібр них членів.

Д-р Ігнатий Корнер начальний директор. — *Яков Френкель* член дирекциї. 5'6 '—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори „ІНСТИТУТА РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ в КОЛОМИЇ" відбудуть ся в четвер дня 30 н. ст. цьвітня 1908 р. о годинї 4 по полудни в сали „Народного Дому" [II. поверх] з слїдуючим порядком денним:

1) Вітвореня зборів.
2) Відчитанє протоколу послїдних звичайних загальних зборів.
3) Звіт комісиї ревізийної про рахунки Совіта за період адмінїстрацийний від 1903 до лютого 1907
4) Звіт Совіта з дїяльности за рік 1907.
5) Звіт касовий Совіта за рік 1907.
6) Замкненє рахункове з року 1907,
7) Білянс маєтковий Інститута.
8) Буджет Інститута за рік 1907.
9) Справа:
   а) підвисшеня відсотків через Щадницю у Львові від позички 92.000 корон з $4^3/_4$% на $5^1/_4$% від ста;
   б) затягненя позички аннуітеговой в Щадници у Львові на $5^1/_4$%;
   в) затягненя позички 20.000 корон в Покутському Союзї кредитово-господарчім на $6^1/_2$%.
10) Вибір членів Совіта управляючого на рік 1908.
11) Внески членів.

Замкненє рахунків за 1907 р., білянс і буджет інститута виложені будуть від 15 до 30 цьвітня 1908 в льокали Покутського Союза де їх члени в годинах урядових переглянути можуть.

З огляду на важність справ стоячих на деннім порядку просить ся о як найчисленнїйшу участь членів.

Коломия дня 18 марта 1908 р.

Совіт Управляючий Інститута „Руський Народний Дім в Коломиї".

Н. Лепкий предсідатель. — *Д-р Кульчицький* секретар. 397 2—2

ОПОВІЩЕНЄ.

Звичайні загальні збори членів **Краєвого Товариства кредитового урядників і сьвященників,** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, відбудуть ся в четвер дня 7 н. ст. мая 1908 о 5 годинї пополудни в салї „Руської Бесїди" у Львові (Ринок ч. 10 І. поверх) з слїдуючим дневним порядком: 1) Відчитанє і принятє протоколу попередних загальних зборів; 2) Звіт дирекциї за VII. адмінїстрацийний рік 1907; 3) Звіт ревізийної комісиї; 4) Звіт ревізора краєвого Союза ревізийного з переведеної в 1907 р. ревізиї по мисли закона з 10 червня 1903. В. з. д. ч. 133; 5) Внесенє Надзираючої Ради що-до розділу чистого зиску; 6) Вибір 6 членів Надзираючої Ради на місце уступаючих рядн. Ярослава Ільницкого, проф. Ілиї Кокорудза, адв. Д-ра Теофіля Кормоша, адв. Д-ра Костя Левицького, радн. Тита Реваковича і о. Івана Рудовича; 7) Вибір 3 членів ревізийної комісиї і 1 заступника; 8) Затвердженє вибраного Надзираючою Радою одного члена дирекциї на місце уступаючого. Єслиби в означенім часї не зібрав ся вимаганий §. 36 статута комплет, відбудуть ся того самого дня і з тим самим порядком дневним о годинї 6 вечером загальні збори, котрого рішена будуть правосильні без огляду на число присутних членів. Білянс т рахунок зисків і страт можна перегкянути і дістати в льокалю товариства в годинах урядових.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:

Радн. *Ярослав Ільницький* предсідатель. — *Ілько Яремкевич* секретар. 539 1—1

Позаяк задля браку комплету Загальні Збори Повітового Товариства кредитового в Старім Самборі дня 21/4 с. р. не могли відбути ся, проте відбудуть ся вони дня 4 мая с. р. о год. 2 з полудня в льокалю філиї Просьвіти з заповіженою програмою. — *Дирекция.* 53[illegible] 1—1

Пончохи ґумові, бандажі як також хірурґічні артикули з ґуми і кавчуку. Спеціяльні артикули французькі з ґуми. *ВИПРАВИ ДЛЯ ПОЛОЖНИЦЬ* поручає найдешевше з французьких і англійських фабрик **Іосиф КРІММЕР і Сп. у Львові** *пл. Марийська Готель французький.* 494 с Замовленя в провінциї полагоджує ся відворотно.

Перше гал. ак ийне товариство **РАФІНЕРИЇ СПИРИТУСУ У ЛЬВОВІ** поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як: **Спеціяльні овочеві наливки, польські горівки розоліси, лїкери, руми, коняки** рафінійовані хемічно через перші повари наукові **„Мілуха".** 514 [illegible]—4

Склади для Львова: площа Бернадинська ч. 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

ОПТИК і МЕХАНІК **Маврикий Боскович** від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому до будинку Гал. Банку Гіпотечного ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 15—30

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·58	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·39	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·39	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Ямова	9·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9·20м
Врухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·17
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	9·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	5·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	5·50	2·51
Станиславова	—	—	—	—	—
Коломиї	—	—	3·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·09	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	8·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	8·12	11·05	—	7·10	11·35†
Ямова	8·58	9·15	1·35†	3·55	6·20
Врухович	6·12	11·05	2·23	5·45	8·34м
Врухович	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·60†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди ідучі лише в неділї і сьвята означені †. — в неділї і сьвята від 26/6 до 15/8 буквою п — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/8 має день буквою д. 1

В 6 днях до Америки, Переїзд подорожних до **КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ**

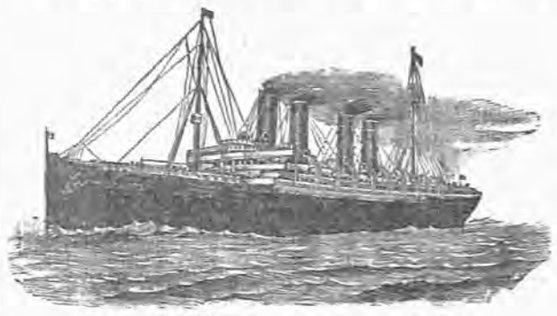

Жадайте пояснень Напишіть лиш карту кореспонденцийну до **Falck & Comp.** **Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.** Кореспонденция у всїх мовах.

185

„Достава" в Станиславові переносить свій богато заосмотрений **склад товарів церковних** з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1.** напротив ц. к. Головної почти. Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, наукій, кхтарів, патерниць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добрій якости, сходіднім виключенно та найдешевших цінах. Приймає Евангелия до оправи, чаші і инші знаменя до золоченя в огни в власній **в одиноній в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне в правдивої лляної неби, фелони перерабляє і направляє в власній робітни кравецькій. На жадане висилаємо пробки і фелони до вибору. — Всякі замовленя на виконує ся безпроволочно. — **Богате признань за якість і дешеву цїну до перегляду.** Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, в великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетривалі, штучні наволи. Просимо виписувати ся в члени товариства: **„Достава" в Станиславові.** 515 3—6

Вкладки щадничі принимаємо на 6% Весь дохід на церкви і бурси.

Видавець і одповідальний редактор: Леонтин Цегельський.

З друкарні Наукової (Маєнника) Конерніка ч. 9.

Ч. 91. Львів, четвер 23. н. ст. (10. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 1[illegible]. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженям. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	[illegible] „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць 2 к.	34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сї місце, а в рубрицї „Маліслава“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Хто буде намісником?

Дотеперішні дебати польської преси в справі обсади галицького намісництва виказали дві річи: перше, се повний хаос, який панує в сїй справі що до осіб, пропонованих на посаду намісника; друге, се повна безсильність польської демократиї.

Від послїдних парляментарних виборів аж болять вуха від того крику, який підняла польська демократична преса, голосячи на всї сторони про „демократизацию“ польської суспільности, польського кола, польської соймової репрезентациї і т. д. і т. д. Одначе кожда полїтична подія більшого чи загально-державного чи краєвого значіня показує, що той крик, се тільки пуста і фалшива рекляма та що демократизация в дійсности означує, що в міру того, як польська демократия годить ся служити польській шляхтї, та відступає їй менше важні окрушки зі шляхотського стола всевладного правлїня в краю. Се бачимо і при нагоді опорожненя посади галицького намісника. Маємо в краю „здемократизований“ сойм, маємо в загально-державнім парляментї „здемократизоване“ польське коло, яке поставило принцип, що новий намісник мусить бути полїтично звязаний з партиями, репрезентованими в колї, — але мимо всего того нікому анї на думку не прийде висувати на посаду намісника якогось „демократа“, навпаки, всї кандидати, се чистої води консерватисти, а „демократична“ більшість кола займаєть ся хиба тим, що вислугуючи ся сїй чи иншій консервативній ґрупі, підставляє ногу одному консервативному кандидатови на користь другого. А коли „Nowa Reforma“, а за нею „Słowo polskie“ тільки натякнули, що при обсадї намісника треба би числити ся також з тою „демократизациєю“, то зустріли ся з боку консервативних орґанів з закидом партийности, а з боку орґану людовців, сього наймолодшого демократичного чинника в польськім колї, з кпинами.

А поза тим, як сказано, повний хаос імен, котрі найлїпше доказують, що тут „nie zasady, lecz posady“ грають найбільшу ролю. Отже — Баденї, Бобжинський, Залєський, Коритовський, Голуховський, Абрагамович, Білїнський і цїла низка иньших імен міняють ся як в якім калєйдоскопі.

Так як тепер справи стоять, найсильнїйші шанси має Бобжинський. Учений і протеже краківських станчиків, котрі, як відомо, мають дуже близькі зносини з цїсарським двором, „сильна рука“, а при тім „заслужений патріот“, котрий дає запоруку, що й на становищи намісника остане вірним своїй програмі: змагати до того, щоб сїм мілїонів галицького населеня як найшвидше почувало ся Поляками. Що Русини вважають його кандидатуру провокациєю для себе, се нічого; навпаки, се ще лїпше. Треба-ж дати пізнати „гайдамакам“, що їх будеть ся далї ушасливляти системою пок. ґр. Потоцького, а „вибір Бобжинського — як підносить з вдоволенєм п. Стапінський — означував би дословно продовженє урядованя Потоцького“.

Але має Бобжинський і своїх ворогів, є ними „демократи“ ріжних відтїнків. Виступає проти нього „Nowa Reforma“, висуваючи кандидатуру ґубернатора австро-угорського банку Білїнського, котрий, як зачувати, послїдними часами сильно „здемократизував ся“ і є тепер тайним дорадником „демократичного“ презеса кола. „Słowo polskie“ і Ґломбінський також радо підперли би Білїнського, коли-б не те, що „na świecie nic bez ale“. А тим „ale“ є те, що Ґломбінський хоче конче стати міністром для Галичини, отже треба для теперішного міністра видумати конче якусь нову посаду, так само, як видумано для нього міністерський фотель тодї, коли Ґломбінський хотів конче стати презесом кола. Отже — треба Абрагамовича зробити намісником.

„Kurjer lwowski“ має в сїй справі також голос. Найширше серце в сїм таборі має п. Стапінський. На його думку і маршалок Баденї „sprostałby trudnemu zadaniu namiestnika w zupełności“, і міністер Коритовський є тим, „którego nominacyę na namiestnika moglibyśmy przyjąć z całym spokojem“, і за кандидатурою Бобжинського „przemawiają ważne argumenty“, з котрих, як уже згадано, найважнїйший є той, що „вибір Бобжинського, означав би дословно дальше продовженє урядованя Потоцького“. А се для п. Стапінського дуже важна річ, бо він „жадної зміни в такій хвилї в жаднім напрямі не вважав би за відповідну, щоб не здавало ся, що шляхом мордів можна впливати на публичні справи“. Як бачимо „były Szela“, котрий збирав ся брукувати вулицї шляхотськими черепами, знаменито „ustatkował się i unarodowił“, отже не диво, що далї подобаєть ся йому в д-ра Бобжинського: „рішучість постанов, сильна воля, знанє справ і досьвід“. Таке широке серце п. Стапінського нехай нікого не дивує: Бобжинський переторгував його на його теперішне полїтичне становище, Баденї відкомендерував до його партиї урядників кр. видїлу Стефчика і Кендзьора, Коритовський — міністер фінансів, а міністри фінансів мають гроші для „уроблюваня полїтичних переконань“...

Коли-ж з улюблених кандидатів п. Стапінського Баденї і Коритовський усунули ся, то очевидно, лишаєть ся unico loco Бобжинський. Але людовцї хотять бути не тільки „хамами“ кола польського, але також „поступовцями“. І коли вже кандидатурі Бобжинського зробили достаточну рекляму, „Kurjer lwowski“ нагло заявляєть ся за... Баденїм. Бобжинському сим не пошкодить, а є нагода вбрати „поступову“ маску.

І так що-до особи намісника панує в польських полїтичних кругах повний хаос, а з того хаосу виринає постать Бобжинського. Чи ті почуваня, які має до сього реакціонера-польонїзатора весь наш нарід, а на які звертають увагу вже й віденські дневники, прим. „Neue Freie Presse“, котра іменованє Бобжинського називає „великою полїтичною похибкою, яка означувала би, що правительство дає себе захопити крайним голосам в польськім колї і не дає краєви навіть особистих ґарантий прихильного трактованя обох народностий“, — чи те, повторяємо заважить що там, де буде рішати ся справа, не знаємо.

Та в кождім разї мусимо зазначити, що упадок кандидатури Бобжинського ще зовсїм не означав би прихильного полїтичного курсу для Русинів. Там, де навіть орґан окричаного за „найбільшого приятеля Русинів“ маршалка Баденього „Przegląd“ домагаєть ся виїмкових соймових законів для Русинів, про прихильний для Русинів полїтичний курс не може бути мови. Коли тільки центральне правительство не переломить поставленої Поляками засади, що галицький намісник мусить бути емісарем польського кола, то хто-б не був покликаний на се становище, кождий буде відносити ся до Русинів ворожо — так, як ворожо до нас відносить ся вся польська суспільність. А се знов стрінуло-би ся з рішучим відпором Русинів. Ми нинї надто сьвідомі і надто болючо відчуваємо наші кривди, аби мовчки вкладати шию в ярмо. Доки в Галичинї не засяде „під кавками“ урядник і нїчо більше, лише безсторонний австрийський урядник, а не польський полїтик-сатрап — доси не змінить ся постава руського народу, який погроз виїмковими законами певно не злякаєть ся.

Допись з Відня.

(Становище правительства в справі атентату).

Становище правительства в справі атентату і дальшого поступованя супротів Русинів, характеризують вступні статї „Fremdenblatt-у“ з 13 і 14 с. м. „Fremdenblatt“ і стояче за сим параваном правительство та круги вищі від правительства, стоять передусїм на становищи, що вся полїтика покійного Потоцького супротив Русинів була тільки виконуванєм волї держави і що ся полїтика була Русинам дуже прихильна. Дальше з „Fremdenblatt-у“ виходить, що як Потоцький „сповняв всї домаганя Русинів“, так само й держава буде їх „сповняти“. Найважнїйше-ж жаданє „Fremdenblatt-у“, щоби цїлий нарід сьпівав имни похвальні для „прихильної Русинам“ полїтики Поляків і правительства в послїдних часах та рівночасно, щоби сей руський нарід сам видав засуд смерти на Мирослава Січинського.

В статї з 13 с. м. „Fremdenblatt“ пише: „Руській нациї, котру убийник, як каже, хотів пімстити, єще нїколи не указувано більшої уступчивости (Entgegenkommen), як за намісникованя Потоцького. Чесним стремлїнєм правительства (чи краєвого?) є довести до здійсненя руські бажаня. Потоцький станув до служби сїй полїтицї радо (!!) і з видвигненєм всїх своїх богатих средств духових“.

Слїдуючого дня читаємо в тій самій часописи:

„Русини єще нїколи не мали меншої причини жалувати ся на духа пануючого супротив них в краєвім правительстві (!!). Від коли ґр. Потоцький вступив в полїтичне житє, він все промовляв за зближенєм польщини до Русинів (своєю промовою про Берестечко? — *Ред.*). Він все дїлав (!!) в тім напрямі, щоби сповнити оправдані (ага! — *Ред.*). бажаня Русинів в рамах хвилевої можности і за згодою польських співмешканців краю“.

В тім то й цїлий сук, що Потоцький промовляв за сповненєм домагань Русинів — лише тих, котрі він уважав за „оправдані“, лише тих, котрі він уважав за можливі і лише тих, на котрі годили ся галицькі Поляки. Що з тих жадань руських лишились тільки мінуси — се значить: жаданя Поляків проти Русинів — „Fremdenblatt“ того не пише.

„Fremdenblatt-ови“, а також очевидно тим, котрих думку він репрезентує, страшною є думка, що буде засуджений на смерть і повішений чоловік, котрого як сказав д-р Трильовський в „Neues W. Tagblatt-ї“ і як се завважав „Przegląd“ — цїла руська нация буде уважати за свого героя, за свого національного мученика. Длятого „Fremdenblatt“ і всї инші часописи, що стоять при правительственнім жолобі, старають ся представителїв руського народу, а передусїм парляментарних представителїв стероризувати, аби вони старали ся молоду жертву галицьких відносин оплюгавити так, як його плюгавлять польські часописи. Січинського хочуть повісити на підставі вироку виданого руською суспільностию.

„В числї з 13 с. м. „Fremdenblatt“ пише: „Партия буде без сумнїву квапити ся відкинути всяку спільність з убийником“. (Поквапила ся президия руського клюбу, хоч не цїла, і на тім скінчило ся. Чи „Fremdenblatt“ хоче, щоби „партия“ запротестувала против тої части зізнань Січинського, в котрій він змалював безправний стан, в яким жиє руський нарід і цїлу ворожу Русинам дїяльність полїтичну покійного намісника?“). А знов в числї з 14 с. м. „Fremdenblatt“ пише: Засуд є загальний і безоглядний. В хорі сих голосів не хибують також заяви кермуючих послів всїх руських партий. Нация не має в тім дїлї пропащого сина свого нїякої участи. Було би найбільшою несправедливостию робити її виновницею замордованя намісника“. „Львівський морд — пише дальше „Fremdenblatt“ — сотворив руським партиям і їх провідникам два обовязки: Обовязок чести, іменно сей, недвозначно відкинути від себе всяку спільність з убийником і з сьвітом його ідей; друге, серіозний полїтичний обовязок супротив себе самих. Перший обовязок вже зроблено (єще нї! — *Дописуватель*); виконанє другого також не повинно ся відкладати: Конечне є, щоби керманичі руської полїтики всїх переконань одноцїльно і рішучо впливали на свій нарід в напрямі умірковання і законности“.

Що в тих уступах є брутальний терор, щоби репрезентацию руського народу визискати для улекшеня засуду та його виконаня, нїхто чейже не буде сумнївати ся. Тим часом, о скілько закони не позволяють станути публично на становищи противнім жаданю „Fremdenblatt-у“, о стілько руські посли і руська нация взагалї не є обовязана, і, як се противить ся її переконаню, не сьміє панів у Відни ратувати з клопоту, в який вони через цїлу сю справу влїзли.

Виводи „Fremdenblatt-у“ суть також в части протизаконним впливанєм на евентуальних присяглих нїмецьких, щоби вони в переконаню, що цїлий нарід руський осудив без застережень Січинського, не предложили засудженого до помилуваня.

А тепер полїтична часть виводів „Fremdenblatt-у“. Має ся вражінє, що їх писав пан Васїлєвські з „Słow-a polsk-ого“: „Потоцький упав як жертва свого обовязку.... Для Галичини, як і для цїлої Австриї, лишаєсь національний компроміс одиноким методом, що веде до цїли. Лише вільне порозумінє національних партий може довести до тревалого розвязаня національного питаня“.

В хвили так страшного роздратованя сьміє так писати — і хто? — Fremdenblatt, правительственна часопись! І що значать ті слова? — Значать, що без згоди „кола польського“ правительство в нїчім не змінить пануючого в Галичинї стану річи! То Русини мають торгувати ся з Поляками: годити ся на нові привілеї польські (в торзї є все засада: „do, ut des“), щоби руський виборець дістав свою леґітимацию і чисту карту голосованя?! Щоби бобрецький староста не мав права видаляти з Бібрки приналежного до Бібрки горожанина Австриї, щоби учителька не сьміла катувати руської дитини, що не хоче сьпівати „Єще Польска“, щоби в Галичинї взагалї був виконуваний істнуючий закон державний, так як він звучить?!

Нї, панове з „Fremdenblatt-у“ і стоячі за „Fremdenblatt-ом“. О введенє законного стану в Галичинї Русини не будуть з Поляками переговорювати. Се є обовязком центрального правительства. Воно обовязане се безпроволочно перевести, не питаючи Поляків о згоду; повинно перевести се против їх волї — бо з їх волею се нїколи не стане ся. Доперва, як у нас буде правний стан, руський народ може позволити своїм послам розпочати з Поляками переговори о зреорґанїзованє в дусї рівноправности тих законних інституций, тих законів, котрі нинї суть виїмковими інституциями на спольщенє руської землї.

Однак „Fremdenblatt“ знає, що що-до головного нинї постуляту руського народу, що-до введеня законного стану в Галичинї, наші представителї не будуть вдавати ся в нїяку дискусию з Поляками і тому з гори пише: „Кров Потоцького пролито не тілько невинно, але і безцїльно (zwecklos)“.

Початок і закінченє полїтичного, так сказати-б програмового уступу статї „Fremdenblatt-у“ майже ясно говорить, що в галицьких відносинах і в системі, якої супротив Русинів придержуєсь державна адмінїстрация, не має бути нїякої зміни. Устами сеї двірської часописи правительство говорить, що в Галичинї „буде як бувало“. Мимо того „Fremdenblatt“ ставить жаданє, щоби провідники всїх партий руських впливали на народ „im Sinne der Mässigung und der Gesetzlichkeit.

Сїйте дальше бурю!

В. І. Денський.

По атентатї.

Характеристичне.

Довідуємо ся, що до Галичини і то східної спроваджено 120 нових жандармів, з чого уміщено м. и. сїмох в Мостисках а трох в Крукеничах. Характеристичне, що урядові сфери вважають потрібним скріплювати жандармські віддїли в східній Галичинї в теперішну пору. Можна надїяти ся, що орґани публичного безпеченства подбають також і о охорону майна й житя також руських мешканців краю та спинять вшехпольських громилів у виконаню їхних каригідних замислів.

Тут же згадаємо ще й про инші факти, які знаменито характеризують береженє закону галицькими урядниками. Отсе маємо певні інформациї досї з трох повітів, Мостищини, Надвірнянщини й Сокальщини, що тамошні передплатники „Свободи“ зовсїм не дістали 20 ч. сеї часописї, в якім подано перші вісти про убитє ґр. Потоцького, дарма, що се число було несконфісковане! Такої практики мабуть би нїхто поза Галичиною і не придумав. Вшехпольська дурійка запоморочує вже й панів з почти. І ось вони, як се ми мали недавно нагоду переконати ся, зраджують урядові тайни, передаючи польським редакциям тексти руських депеш а до того ще й конфіскують несконфісковані часописї.

Сьвіт на виворіт в Галичинї! Польська преса ширить проти Русинів ненавість, обсиплюючи останними лайками цїлий народ — того не конфіскуєть ся! Польська преса вже заздалегідь впливає на вислїд засуду в будучім процесї — сего не конфіскуєть ся. Польська преса передруковує сконфісковані уступи з „Дїла“, „Громадського Голосу“ і т. д. як се робили отсї, „Kurjer“, „Dziennik“, „Przegląd“, „Wiek nowy“ — того не сконфісковано. — За теж руську пресу конфіскують за що небудь навіть за цитати з вшехпольських теоретиків! Коли ж руської часописи не сконфіскує прокуратория, то конфіскують її на почтї!

Приготованя станиславівських громилів.

В Станиславові — як нам відтам пишуть — плянуєть ся цїлком отверто погром українського населеня дня 26 с. м. в Великодну недїлю. На сей день скликали Поляки Wiec polski з програмою: Stanowisko Polaków wobec Rusinów i Ukraińców z powodu zamordowania A. Potockiego. Супроти загально прилюдно ширених вістий про погром, в якім видну участь має взяти товариство „Młodzież polska“ українське населенє звернуло ся до старости із жаданєм охорони житя і майна. На другу недїлю 3 V. заповіджений другий польський wiec.

Провокация самбірських Русинів!.

Вшехпольські студенти, семінаристи, поперебирані ґімназиясти, та инша самбірська збиранина, йдучи за приміром „swoich braci ze stolicy kraju“ бушувала через три ночи по вулицях міста Самбора, відгрожуючись руським родичам. Скінчило ся на тім, що кількох відважнїйших з тої дібраної компанії вибило шиби української тутешної „Бесїди“!..

Однак вшехпольські „rycerze“ не вдоволили ся тим і в своїй безличности пішли вони дальше. А не маючи відваги стрінути ся з нашими студентами око в око, удаючи відважних „rycerzy“, викликують вони за ними по вулицях та обсипують їх ріжними епітетами як „zbój, hajdamaka“ і и. В послїдних днях посунули ся вшехпольські джентельмени єще дальше: бо нападають навіть на тутешні руські дївчата і не дають їм перейти дорогою, та й їм не щадять гідних епітетів морального уровени „цьвіту“ польського народу. І се дїє ся в білий день! От до чого довели такі славні педагоґи Томашевські, Шафрани і пр,

Дич.

Patryotyczna młodzież, надїя польського народу, яка не соромить ся обсипати лайками Русинок по улицях, яка вважала за згідне з своєю лицарскостию нападати на монастир безборонних С.С. Василиянок та на уміщені в нїй дївчата, проявляють дальше свою культуру. Ось нема дня, щоб вони не робили всїляких пакостий сестрам М. Січинського. На дверях їхнього помешканя налїплюють вони раз у раз картки з написами а то: „Tu mieszkają morderczynie Siczyńskie“, Powywieszać wszystkich Siczyńskich і т. д. in dolce ad infinitum. Нїчого й казати — польська культура незрівнана!

Крат властиво не „Крат“.

З імени П. Крата, особливо від того часу, як він виїхав до Америки, зробили польські журналїсти в почутю безкарности — синонім бандита, горлорїза і т. п. Аж ось шукаючи за причинками до сконструованя заговору на житє Потоцького, впав якийсь польський муж на инший концепт, який за „Słow-ом polsk-им“ повторили також другі часописї. Починає польський інформатор свої бляґи з того, що Крата вважали загально орґанїзатором унїверзитетської авантури і за того, що був інїциятором того „hajdamackiego pomysłu“. Тимчасом Крат „mimo całego swego bandytyzmu“ енерґічно протестував проти того, а до одного з людий, „mającego wpływ na publiczną opinię“ сказав навіть таке: „Proszę pana... zupełnie fałszywie przedstawiacie sprawę, jak gdybym ja był tym, który podjudzał, gdyż przeciwnie byłem czynnikiem uspokajającym. Pan nie wie, i nikt nie wie, co oni chcieli zrobić. Zamiarem ich było koniecznie doprowadzić do tego, aby padły trupy i do wysadzenia uniwersytetu dynamitem. Teraz mam już ich dość. Dłużej milczeć nie myślę. Przyjdzie proces, a ja przed trybunałem powiem całą prawdę“. Сей факт пояснює заразом після польської преси, „чому Крата так поспішно витранспортовано до Америки, навіть з нараженєм кавциї, яку зложено за руських академіків, обжалуваних о напад на львівський унїверзитет“.

„Słowo polskie“ охрестило вже було п. П. Крата професіональним терористом, який зворохобив не тільки Росию, Галичину але й Румунїю, а тепер вонож таки доказує, що Крат зовсїм не такий страшний, як його описував п. Новіцький на основі „автентичних“ інформаций з Відня. Дивно тільки, що інформатор „Słowa“ не вважав своїм обовязком станути в оборонї П. Крата вже давнїйше, але глядїв супокійно як той польський орґан огидив його особу, а з своїми ревеляциями виступив аж тепер по атентатї на ґр. Потоцького. І тепер не зроблено сего для „регабілїтованя“ Крата, але на те, щоби через се доказати, що є якась руська „bojówka“, яка „ухвалила“ стреміти „bezwarunkowo do rozlewu krwi“ і виконати кілька атентатів, при чім названо по імени особи з поміж Поляків, які треба повбивати. Те все знає „Słowo“ і дивуєть ся, чому сї „постанови“ „hajdamaków“ легковажила собі полїция! Ми також дивуємо ся, чому „Słowo“ в своїй печаливости про публичне добро не подасть прим. протоколу засїданя тої „bojówki“ та спису осіб засуджених на смерть, або бодай близших вісток про ту „rusku bojówku“, а то готово вийти, що цїлу револьту ухвалює відомий з нападу студентів на „polsku wszechnicu“ „Хаїм“ на спілку з тим столярським челядником, що підчас останної кровавої іматрикуляциї протестував на унїверзитетї против польської присяги.

Розправа проти М. Січинського,

а властиво проти него і його матери може після дотеперішних диспозиций відбути ся не швидше, як по 20 мая, розумієть ся на той случай, що вона малаб мати місце у Львові. Слїдчому судиї зголошено вже імена адвокатів, які будуть фунґувати як правні заступники обжалованих. Розумієть ся, що квестиї оборони при самій розправі через се ще не вичерпано. Крім того заявило двох віденських адвокатів боронити обжалованих, колиб розправу ведено перед нїмецькими судиями присяжними. В наслїдок поголоски, сфабрикованої польською пресою про мниму пробу утечі М. Січинського, побут його в тюрмі дуже обострено. Про поганий харч та всякі литарства, практиковані з купном їди, нїчо-

Знана фабрика ВУДЖЕНИН КАРЛА ПШИБИЛЬСЬКОГО Театральна 12 і Городецька 44 поручає знам ниті на сьвята ШИНКИ на прагський спосіб полядвицї білі і рожеві, краківські ковбаси, сїкані і на сїльський спосіб, озори, паштети, як також инші вудженини по умірковaних цїнах.

Замовленя з провінциї відворотною почтою. 532 2—2

го й говорити. Гроші йдуть, але іди, яку за них нібито купуєть ся, увязнений майже не бачить. В тюрмі скріплено військову варту о 11 мужа. На коритарі функціонує військова варта, а під камерою, в якій держать М. Січинського, стоїть без упину жовнїр з наїженим багнетом. Найдальші заряджения обережности заховуєть ся також при переводжуваню арештанта до переслуханя. Крім тюремних дозорців ступає за ним все жовнїр з карабіном. М. Січинському не дозваляє слїдчий судия читати нїякої лектури навіть „Листів з Африки" Сенкевича!

Ще гірша доля припала матери увязненого,

п. О. Січинській.

Ізза важкого жития в тюрмі та всяких заострень, старенька схорована матїр рішила ся на важкий крок —

на голодівку.

Голодувала вона вже від вівторка. Наслїдки голодівки відбили ся на здоровлю увязненої так, що вчера по лїкарських оглядинах, які перевів тюремний лїкар, д-р Люкас, постановлено її за згодою слїдчого судиї перевести до шпиталю в карнім заведеню жіночім ім. Марії Магдалини.

Хору матїр перевезено вчера під конвоєм до тюремного шпиталю по 2-ій год. по пол. Вістка про голодівку матери Січинського дійшла до відома загалу аж тепер, тому, що слїдчий судия не позваляє нїкому бачити ся з нею.

О материне серце, кілько в тобі любови до своєї дитини! Чиж є для тебе яка жертва за велика, щоб ратувати свою дитину?

Hr. Andrzej Potocki jako obywatel wschodnio-galicyjski.

Що убите гр. Потоцького має характер чисто політичний, сього чейже нїхто не може заперечити. Длятого ми й не торкали би вчинків покійного, що не мають безпосередної звязи з його політичною діяльностию, — коли би не те, що польські газети давне людяне правило „de mortuis nihil nisi bene" розуміють так, що покійного треба за всяку ціну славословити під небеса, хочби навіть за заслуги видумані, о котрих може йому самому нїколи не снило ся. Так повстала пр. легенда о тім, як то пок. гр. Потоцький піклукав ся в Київщинї руським населенем, „памятаючи, що воно на нього працює". Що ся легенда з таким пієтизмом ширить ся в галицьких польських газетах, се нам не дивує; але дивно нам, що повстала вона в „Dziennik-y kijowsk-im", котрий не може не знати, як про ту батьківську опіку гр. Потоцького над руським населенем його київських посїлостий не так давно писала вся росийська преса. Тим то ми й подали вчера вірну картину тої опіки, щоби наші читачі знали, як о тій легенді думати. Для доповненя тої картини розкажено сьогодня, як то пок. гр. Андрій Потоцький в Галичинї піклував ся руським населенем, „котре на нього працювало"; заразом припоручаємо „Dziennik-ови kijowsk-ому", щоби повторив се під заг. „Hr. Andrzej Potocki jako obywatel wschodnio-galicyjski".

В р. 1894. купив пок. гр. Андрій Потоцький від гр. Мірової Камінку струмілову з великим, чи не найбільшім в Галичинї, паровим млином і паровим тартаком, при котрім була також фабрика паркетів. За гр. Мірової побирали люди з її лїсів дерево і пашу, бож людяна властителька розуміла, що годї боронити трісок, ріща і трави тим, що працюють на неї в її лїсах, в тартаку і у фабрицї. За се-ж і любили її люди. Гр. Потоцький, обнявши майно в посїданє, позамикав лїси, а народ по кілька миль мусїв їздити за деревом до лїсів гр. Стан. Баденія. Прихильність населеня якою поперед тішилась гр. Мірова, позискав гр. Баденї, а гр. Потоцького люди знелюбили.

Около 1900 р. згорів тартак з фабрикою і млин, — не входимо в те, яким способом і з чиєї вини, хоч ціла справа дуже була загадочна. Тьма робочого народу стратила роботу у фабриках і зарібки в лїсах та при довозї дерева і млива; тьма робітників остала без хлїба; при тім і само місто потерпіло величезний убуток. Гр. Потоцький сховав до кишенї гарні гроші за асекурацию і анї в голові собі не мав відбудувати фабрики. Ішли просьби і депутациї до нього від робітників, від міста, від населеня, та всьо надармо, гр. Потоцький відповідав, що фабрики йому не поплачують ся! Тепер сторчать лише обгорілі мури та сьвідчать про громадську опіку пок. гр. над населенем, „котре на нього працювало", і — що більше про його попиране „krajowego przemysłu".

Громади, положені над Бугом споконвіку промишляли риболовлею. Камінецькі міщани мали у своїй громадї привілеї на риболовлю, надавані і потверджувані польськими королями; остатна грамота, видана в сій справі р. 1765. королем Станиславом Августом, хоронить ся в архівах міста. Але пок. гр. Потоцький не признав того права і почав в р. 1903 з громадою процес. Коли грома виграла в 1. інстанциї, продав гр. Потоцький Камінку струмилову п. Брандесови, але процесу таки не залишив і вніс апеляцию, а програвши і тут, — характеристичне для процесового завзятя графа—подав до Відня о ревізию, та програв також.

Другий процес почав гр. Потоцькрй з камінецькою громадою о розділ чиншу з аренди права риболовлї. Громада хотїла вже по доброму згодити ся і жадала для себе 50 проц. чиншу та уплати коштів першого процесу, признаних громадї. На те адвокат гр. Потоцького, показуючи власноручну письменну інструкцию свого властидавця, заявив, що може признати громадї лише 40 проц. чиншу і то з тим, щоби зрекла ся коштів першого процесу! Адвокат той віднїс ся ще й до п. Брандеса, котрий тимчасом набув Камінку; а сей відповів, що сам про себе на будуче (бо за минувший час не мав права говорити) просить о як найкориснїйшу для громади угоду. Гр. Потоцький натомість знов вів процес аж до кінця і знов... програв.

Процес о право риболовлї вів гр. Потицький також з громадою Рудою. Руда не мала таких грамот, як Камінка, і процес програла. Кошти процесу велено їй заплатити до 14 днїв; а що не вспіла до того реченця зібрати гроший, гр. Потоцький заінтабулював свою претенсию на домі громадського уряду і на школї та загрозив лїцитациею школи, так що громада чим скорше мусїла постарати ся о гроші і заплатити.

Отсе картинка з двох лише громад, де пок. гр. Потоцький мав нагоду не так то й довго — всего кілька років — опікувати ся руським населенем, „котре на нього працювало". Являє ся він тутки у сьвітлї не тілько крайного самолюба але й — ужиймо лагідних слів — дуже негарного процесовича.

Документ польського віроломства.

Хто ще мав які сумнїви про особисту чесність і характерність польських репрезентантів у віденській раді державній та про їх політичну мораль, тому поручаємо прочитати отсей документ:

„Oświadczenie.

Niniejszym oświadczamy pod słowem honoru, iż za poparcie naszej kandydatury na posła do Rady państwa, względnie na zastępcę tegoż posła bieżącej kadencyji, obowiązujemy się nie wstępywać do Koła polskiego w Wedniu i użyć wszelkiego naszego wpływu, ażeby posłem do Sejmu przy najbliższej kadencyi z powiatów objętych naszym okręgiem wyborczym, wyszedł Rusin zatwierdzony przez Narodny Komitet we Lwowie. Sambor 17 Maja 1907. *Franciszek Mleczko* m. p., *Szczepan Pater* m. p., Сьвідки: о. *Д. Хомяк* сотрудник в Самборі, *Adolf Sandauer* m. p., *Михайло Ковальський* m. p., заст. організатора рудецького повіта".

До сього короткий коментар. Як відомо, в округзї Самбір-Рудки станули при парляментарних виборах два польські кандидати: вшехполяк Суруфка і людовець Млєчко. При помочи польської адмінїстрациї був би вийшов послом безсумнївно вшехполяк (тодї людовцї ще не запродались Цєнському і Потоцькому та виступили як опозицийна партия); тож людовий кандидат, польський хлоп Млєчко, бачучи свій мандат загроженим, звернув ся о поміч до нашої організациї, котра з уваги на його „опозицийне" становище згодилась його підперти. Для загарантованя тої своєї опозицийности зложив кандидат на посла, п. Млєчко на руки наших відпоручників заяву, котрої дослівний відпис ми висше подали, та котрої оригінал в наших руках. Наслїдком сього гонорового приреченя наші виборцї при тїснійшім виборі між Млєчком і Суруфкою солїдарно віддали свої голоси на Млєчка, так що він вийшов послом буквально майже виключно руськими голосами. Тепер п. Млєчко вступив разом з клюбом людовців до кола польського та зломив своє публичне, письменною грамотою загарантоване, слово чести.

По віроломствах польських королїв і гетьманів у цїлім ході істориї польсько-руських взаємин по зломаню договору з руськими послами польським ц. к. намісником Потоцьким, по перфіднім поведеню львівського польського міщанства в відношеню до Русинів у часї останних міських виборів у Львові — найординарнійше віроломство польського хлопа п. Млєчка супроти Русинів!

Се документ для доповненя і заокругленя наших понять про публичну мораль і чесність наших національних ворогів у цїлій розтягости їх істориї і на всїх степенях їх суспільного угрупованя. А одначе — ті панове скрегочуть зубами і точать піну лютої злоби на саму згадку про їх зрадливий Валенродизм у великих і ординарну віроломність у дрібних публичних справах!

Заграничний огляд.

Крівава битва в Мароко.

В четвер 16 с. м. відбула ся під Менаббою крівава битва між Французами і Мароканцями. Мулей Ляссан заатакував з двома тисячами піхоти і 300 їздцями дуже завзято на французьке військо. Вивязала ся дуже крівава боротьба, котрої результат непевний. З одного і другого боку впало богато трупів і ранених; Французи втратили чимало офіцирів. Обі борючі сторони приписують собі побіду. Французький полковник Перон повідомив французьке правительство, що Мароканців відпер, з другогож боку Мулей Ляссен розголошує в Мароко звістки про свій великий тріюмф. Опозицийні французькі газети признають вправдї, що кінець кінїв Французи віднесли побіду, одначе Мароканцї певно ще не розгромлені, коли розголошують чутки про свій тріюмф. В кождім разї крівава розправа в Мароко принесла заперечене запевненям міністра Клємансо про те, що чинний опір в Мароко вже зломаний.

Війна в 1908 роцї.

Про те, що Американцї безнастанно думають про можливість війни з Японїєю та числять ся з її евентуальністю, сьвідчить недавна поява книжки про війну в 1908 р., написаної Американцем. Зміст тої сензацийної книжки такий:

Автор виходить з заложеня, що призначенєм американської фльоти, котра тепер пливе по Тихім Океанї, є розправити ся з фльотою японською. Для упередженя нападу Японцї постановляють ударити на Филипини та висилають в тій цїли під Манїлю фльоту під проводом адмірала Тоґа. Довідавшись про те, адмірал Еванс зі своєю фльотою поспішно пливе до Гонолюлю, де наступає сполученє з фльотою помічною і транспортовою, котра прибула з Сан Франціско. Тимчасом Японцї атакують Манїлю. Здобуте її вправдї не вдаєть ся відразу, але за те японські торпедовцї затоплюють в порті кілька американських кружляків; рівночасно на суші розпочинають Японцї атак на Манїлю, котра вкінцї піддаєть ся.

Се був тілько вступ до поважнійших подій. Того випливає напроти американської фльоти. В нічній битві японські торпедовцї затоплюють кілька панцирників американських, битви наслїдком зручного маневру Того розтягають ся на далекий простір та кінчить ся побідою Японцїв, котрі забирають три великі панцирники американські. Адмірал Еванс починає відворот та повертає до Америки з осьмома панцирниками, котрі лишили ся з могучої американської фльоти.

Тепер Спол. Держави заключають з південно-американськими републїками союз, закуповують в Европі цілий ряд воєнних кораблїв та організують велику фльоту, зложену з 28 панцирників. Ся фльота пливе проти Японії та сама її чисельна сила вистарчає на те, щоб Японію настрашити та присилувати її до мира. Японія з'обовязуєть ся віддати Филипини, видати цілу свою фльоту та на 10 лїт залишити всякі воєнні наміри.

Такі мрії американського автора, котрого книжка облетїла вже весь цивілїзований сьвіт. Се дуже характеристичне для ворожого Японії воєнного настрою, що обхопив Америку.

Втихомиренє італїйсько-турецького конфлїкту.

Конфлїкт між Італїєю і Туреччиною в справі почт, котрий довів аж до оружної демонстрациї італїйської фльоти на турецьких водах, втихомирений. Порта уступила перед італїйськими домаганями та згодила ся на уладженє італїйських почтових урядів у Константинополї, Вальонї, Салоніці, Смирнї і Єрусалимі. Наслїдком того італїйське правительство відкликало демонстрацию фльоти. Бездротним телєґрафом дістав адмірал італїйський приказ задержати фльоту в Судабай, ци північнім березї Крети. В Римі панує загальне вдоволенє ізза скорого і корисного полагодженя спору; особливо вдоволені тим висліґом републїкацї і радикали, котрі противили ся акциї проти Туреччини.

Австро-угорські справи.

Нова брошура проф. Вармунда.

Ще не прогомонїла буря, викликана попередною брошурою інсбрукського професора церковного права, Вармунда, коли сей видав нову, котра мабуть також не промине безлїдно в політичних кругах Австриї. Нова брошура появила ся в Мінхен п. з „Ultramontan". Нїмецька преса переказує короткий зміст сеї нової публїкациї.

В першій главі проф. Вармунд полемізує зі своїм критиком, о. Фонком та відпирає закид, неначе-б він допустив ся плягіяту на Генсбреху і Геклеви. В другій главі обговорюєть ся „ультрамонтанська мораль"; цитатами з писань теольогів намагаєть ся проф. Вармунд доказати, що ультрамонтанська етика є двозначна і непевна. Третя глава займаєть ся „проганянєм диявола в вендінгськім монастири Капуцинів". Напроти закидів о. Фонка, що Вармунд при обговорюваню тої справи покористував ся тільки социялїстичними і атеістичними жерелами, публїкує він у сїй главі „автентичні справозданя про прогнанє чортів", яке переведено в вендінгськім монастири Капуцинів у днях 13 і 14 липня 1891 року. Під справозданєм підписаний „отець-Капуцин Аврелій". В четвертій главі проф. Вармунд обговорює „релїґію папи Климентия VI" і її економічні результати. В додатку до брошури займаєть ся автор цїлим рядом релїквій і їх почитанєм.

Очевидно заатакована Вармундом сторона не лишить його нової брошури без відповіди.

Що-до віденського нунция папського, Ґранїто ді Бельмонте, котрий при інтервенциї в справі першої брошури Вармунда переступив межі своєї дипльоматичної компетенциї, то з початком червня він удаєть ся до Риму на двомісячний побут. У тім часї наступить рішенє про те, чи він буде іменований кардиналом та чи курия римська його з Відня відкличе.

Іменованя чеських урядників.

В органї чеських аграрий „Venkov" появила ся недавно звістка про тайнний договір, заключений між Нїмцями і бувшими чеськими мівстрами в справі розділу номінациї урядничих між Чехами і Нїмцями. „Venkov" подав, що той розділ відбував ся після ключа 62 : 38. Ся „відкритя" чеського органу викликали велику сензацию серед чеської і нїмецької суспільности. Бувший міністер Форшт та посол Крамарж поспішили ся заперечити тому, неначе-б істнував справдї формальний пакт того рода. В відповіди на те теперішний чеський міністер-краян Прашек помістив у „Venkov-i" довшу статю, в котрій констатує, що се публична тайна в віденських кругах, що така умова істнує. Хто тільки уважно приглянеть ся відношеню чисельному між урядниками обох народів при кождій новій номінациї, той мусить прийти до пересьвідченя, що такий пакт справдї істнував та що в практицї виконувано його постанови.

НОВИНКИ.

— **Причинок до пізнаня правдомовности польської преси.** Від професора руської гімназиї в Станиславові Антона Крушельницького, дістали ми отсе письмо, як відповідь на нїкчемні польські брехнї і клевети: „Перед кількома днями розписала ся польська преса про гайдамацький провокацийний виступ професора укр. гімн. на вечері в честь Шевченка. де закидаєть ся менї, що я перед численно зібраною молодїжю проголосив програму боротьби із Поляками. Стилїзация в тих часописях є того рода, що вся польська та велика скількість української, ба навіть тутешньої місцевої суспільности є певна, що я виголосив таку промову на вечерницях в честь Шевченка, устроєних учениками гімназиї. Супроти того я констатую, що в сім роцї не устроювали вечерниць в честь Шевченка анї I. анї II. польські гімназиї, анї руська гімназия, тож брехня польської преси ясна, а її інтенциї не менше очевидні. Я справдї промовляв на концертї в честь Шевченка, але на концертї устроєнім станиславівськими українськими товариствами і промовляв не до молодїжи якої (як почислив один із членів учительського збору було 28 осіб!), тільки промовляв до інтелїґенциї, до української інтелїґенциї, на українськім національнім сьвятї і не взивав до боротьби на ножі, як менї підло інсинуюють, але поставив: жаданє взаїмної пошани, домаганє рівних прав, боротьбу о зрівнанє на кождому полї і то так у лонї української нациї як у відносинах до сусїднїх націй. (Дословно переписано із відчиту). Чи се є завзив до боротьби на ножі панове репортери Wiek-у, Dziennik-a etc.? Напастий у польських часописях простувати не буду, а як найлїпшу відповідь на них оголошу свій відчит у книжцї „Літературно-критичні замітки", що її як раз тепер друкую". — *Антін Крушельницький.*

— **Rada narodowa** оголосила в польській пресї дуже ляконїчний комунікат про відбуте вчера вечером засїданє. Нараду відкрив презес Цєнські згадкою, посьвяченою памяти помершого намісника. По обговореню теперішної ситуациї „Rada narodowa" ухвалила ряд резолюций до польського „кола". Поручила також своїй президиї постарати ся о скликанє соймового польського „кола", а при тім зреорганізованє „Rad-и narodow-ої" так, аби всї польські „народові" сторонництва одержали в нїй своїх представників.

— **Чи вільно в церкві сьпівати?** — Питанє, здаєть ся, неприродне й неможливе, а таки вирнуло воно — дещ, як не в нашій богоспасаємій „Галилеї", ще й до того в бобрецькім пашалику. Єсть там село Шоломия, а в ньому — як звичайно — дві партиї: українсько-народна і кацапохрунська. На чолї першої стоїть патріотична родина господарів Лобів, на чолї другої війт-хрунь та нешасливий кацапський „кандидат на посла", Кузик. Кацапсько-хрунська партия, попирана староством, має в своїх руках раду громадську та читальню ім. Качковського. От ся партия спровадила собі якогось „учителя церковного сьпіву" та виключила з хору всїх громадян не з своєї партиї. Але більшість громадян не думала піддати ся сему остракізмови та хвалили Бога дальше, пїлою соборною церквою, на старосьвітський лад. Не сподобало ся се війтови і Кузикови та зробили на чесних громадян донесенє до староства, будьто вони перешкаджають в богослуженю, а навіть сьпівають в церкві „Не пора!" — що все було нїкчемною клеветою. Але сего доносу вистарчило, аби польські часописи розтрубили про „зневагу релїґії сфанатизованими Українцями-гайдамаками bez czci i wiary", та щоби gorliwa władza зачала тяганину селян з Шоломиї на терміни. На день 18 с. м. год. 9 рано визначено у старостві термін трем що найсьвідомійшим господалям з Шоломиї: Федькови Лобі, Петрови Лобі і Василеви Лобі, на котрий то термін візвано також доно-щиків: війта, Бащишина і Кузика. Прийшли наші Лоби до староства на 9-ту і ждуть тай ждуть, а справи з ними не роблять, бо комісаря нема в бюрі. Аж о 11-ій прийшов звідкись з якимсь грубим панком. Ждуть наші люде ще третю годину т. є. до 12-ої, аж не стало терпцю і Федь Лоба пішов спитати, доки прийдеть ся їм ждати на сей термін, визначений на 9 годину. Комісар каже ще пождати. Ждуть наші селяне ще одну годину, до 1-ої год., та знов ідуть до комісаря, аби робив з ними справу. Комісар каже тодї, що „вже не буде робити з ними справи, бо нема війта". Федь Лоба звертає тодї увагу комісаря, що не годить ся так за дармо держати людий цїлими годинами в старостві, коли між тим війт заливає ся в порін. Комісар тодї зрефлєктував ся і каже: „Но то я з вами зроблю протокол, але мусите прийти ще на оден термін, як буде війт". Зачинає ся той протокол. Комісар питає, чому люде в церкві сьпівають пісню „Не пора"? — бо так доніс війт. Селяне заперечують тій брехни і кажуть, що сьпівають то, що належить сьпівати — церковні пісни. Надходить війт, Бащишин і Кузик, всї вже добре підхмелені, та війт зачинає твердити в живі очи, що люде сьпівали „Не пора". — „Чому ви взагалї сьпіваєте?" — питає вже зі сьміхом комісар. „А що-ж маємо робити — каже Федь Лоба — як в церкві сьпівають „воскликнѣте Господеви вся земля!"? — „Як, як? що кажете?" — допитує ся комісар. „Та кажу, що маємо робити, як сьпіває ся „воскликнѣте Господеви вся земля, пойте же имени Єго, дадите славу хвалї Єго"! Отже „вся земля" має Господу сьпівати, а я маю мовчати? Нї! сьпівають люде, і я сьпіваю, бо вмію". Зняли тодї війти та хрунівські сьвідки рейвах, що то „гайдамаки, Українцї, бунтівники" і т. д. — А Федь Лоба каже: „В р. 1870 і котрімсь був в нашім селї пок. митрополит Йосиф Сембратович на візитациї і я дістав від небіщика похвалу, що добре сьпівав. А тепер я забув сьпівати чи що? Нехай наш єгомосць посьвідчать, чи ми зле сьпіваємо". — На тім і скінчило ся поки-що. Комісар відрочив термін, аби покликати о. пароха з Шоломиї за сьвідка на обставину, „чи вільно Богу сьпівом хвалити чи нї"! — Справдї неймовірне, як би се не діяло ся в Галичинї, де дальше будуть людий тягати по староствах за се, чи вільно Русинови дихати чи нї!

— **Ексц. Митрополит** Шептицький — як уже звісно — вернув позавчера до Львова на Великодні сьвята. Завтра (в пятницю) о год. 12 виголосить митрополит в церкві св. Юра проповідь. Стану здоровля Владики не можна ще назвати сьвітлим; тому в часї сьвят Владика не буде приймати звичайних візит, анї також сам нїкого не навідає. По сьвятах має ексц. митрополит намір удати ся на візитацию деяких деканатів, коли згляд на здоровлє не стане тому на перепонї та не скаже удати ся на дальшу курацию.

— **Заражене місто.** В Штайнамангер на Угорщинї ширить ся страшно пошесть тифу. Рада міста ухвалила на надзвичайнім засїданю покликати з Будапешту якогось професора університету, щоби порадив, що робити а рівночасно ухвалено установити лїкарів на час пошести. В містї настав такий переполох, що хто лиш може, втїкає звідтам. Школи позамикано; воякам тамошної залоги не вільно виходити з касарнї а всїх вояків, котрі з инших сторін поприїздили на сьвята до родини, завертала на стациї зелїзничій уставлена там військова поготівля. Рух в містї і торговля так зменшили ся, що улицї роблять вражінє, мов би люди в містї вимерли.

— **Санатория для урядників.** Австрийське товариство золотого хреста з нагоди цїсарського ювилею виставило в Карльсбадї коштом 400.000 корон санаторию для державних урядників. Отворенє наступить дня 1. мая с. р. Санатория має 70 комнат і може помістити 100 пацієнтів, котрі за оплатою 1 корони денно дістануть мешкане, послугу, сьвітло та пранє, а двох лїкарів буде удїляти лїкарської поради за дуже малою оплатою. Поданя о принятє можуть вносити урядники або їх найблизша рідня на руки кураторії австрийського товариства золотого хреста (Wien, Herrengasse II).

— **Ювилейні золоті монети.** Онодї появило ся оголошенє мінїстерства скарбу, що в сім роцї будуть вибиті й пущені в обіг ювилейні золоті монети по 10 і 20 корон. Обі монетн носити-муть по одній сторонї погруде цїсаря з написом: Franc. Jos. I. D. G. Imp. Austr. Rex Boh. Gall. Ill. Etc. Et Ap. Rex Hung." По другій сторонї цїсарський орел буде окруженый написом: Duodecim Lustris Gloriose Peractis. Крім того обі монети мати-муть по лївій сторонї орла дати: 1848 і 1908. Инших подробиць не наводимо. Ювилейні монети по 10 корон будуть вибивані на рахунок держави, а монети по 20 корон, подібно як золоті 100-коронівки, на приватний рахунок з обчисленєм коштів вибитя.

— **Будова зелїзниці Львів-Підгайці.** Наслїдком ухвали міської ради, львівський магістрат вніс перед кількома місяцями просьбу до мінїстерства зелїзниць о приспішенє робіт коло будови зелїзничої лінії до Підгаєць, котра після первісного проєкту повинна була вже кінчитись і сего року мала бути віддана до ужитку. Анальогічні петиції внесли инші інтересовані чинники, а передовсїм репрезентациї повітів, крізь які нова зелїзниця має переходити. На ті поданя мінїстерство відповіло, що після переведених доходжень розпочато і веде ся рівночасно в кількох точках, а темпо робіт є того рода, що зелїзниця буде віддана до ужитку у властивім часї так, як се було з гори проєктоване.

— **Лїченє в бальонї.** Ся тема була на дневнім порядку недавного засїданя париської „Academie des sciences". Завдяки поступови аеронавтики Ш. Бек поробив важні досьвіди з лїченєм на вільнім воздусї, які можна звести до таких висновків: 1) Звісна річ, що бактеріольогічна чистота воздуха зависить не так від висоти положеня місцевости як від числа заселюючих її мешканців. З того виходить, що лїченє сухітників находить велику поміч в аеростатерапії (лїченє при помочи бальонів), бо лише бальонами можна осягнути висоту, де нема людий. 2) Не тільки бактеріольогічна, але й хемічна чистота воздуха забезпечує аеростатерапії велику успішність, бо тільки почавши від рослинного й мінерального пороху. 3) Лїченє при помочи бальона позволяє піднимати ся постепен-

Обширну брошуру
О ТРУСКАВЦИ
висилає на жадане
Заряд.

в І сезонї т. є. від 15 мая до 30 червня і в 3 від І до 30 вересня
о 30% дешевше.

В ТРУСКАВЦИ

Лїчить ся з незвичайним результатом:

Ревматизм, подагра, пісок нирковий, астма, ісхіяс, товстість, слабости жіночі, недуги серця і жолудка.

Початок сезона 15 мая.
Коне ь 30 вересна.
Лїкарі заведеня: Цїс. рад. д-р Е. Крижановський з Бучача і д-р Т. Прашіль зі Львова.
524 2—5

но аж до 2000 метрів в гору. 4) Позволяє деяку індивідуалізацію в степенованю висоти. Пр. одні хорі не зносять санаторій, положеної 500 метрів понад поверхнею моря, підчас коли другі можуть дуже добре лічити ся при висоті 2000 метрів. 5) Дальшою, дуже важною прикметою аеростатерапії є се, що недужий може піднести ся понад мраку, яка літом дуже часто залягає лічничі заведеня в горах, тому скількість гарних днів, якими сухітники могли-б користувати ся, можно значно побільшити. Сухітник може на бальоні дістати ся в простори, підчинені благодатній ізоляції і під собою бачити море мраки, в якій купають ся мешканці гір. 6) Часта зміна воздуха при аеростатерапії діяє також дуже цілюще на сухітника. 7) Лічене мусить поступати щодень наперед, причім недужі находять ся гуртками на галереї, прикріпленій до бальона на увязи (ballon captif).

— **Штучне купелеве місце.** Інспектори консумційного уряду викрили, що жерела в славнім купелевім місци Саратога в Сполучених Державах від довшого часу стали ся менше видатні, а властиво змінили свій хемічний склад. Інспектори провірили, що підприємці від давна, щоб не замикати заведеня, додавали до жерел при помочи рур штучну мінеральну воду. І так тисячі хорих, які що року відвідували сю купелеву місцевість, пили довгі літа штучну воду, думаючи, що вона їм поможе в їх терпічах.

— **Бійка в театрі.** Грецький конзуль в Одесі, Зайченко, в часі таночних пописів Ізидори Денкан в одним з тамошних театрів ударив боксером в лице лікаря Ценовського. Раненого лікаря винесено непритомного з театру. Причиною нападу була заява Ценовського, оголошена в одеських часописях, що Зайченко дарунками та обіцянками женитьби уводив гімназистки, наслідком чого деякі з них скінчили самоубийством. Зайченко визвав Ценовського на поединок, але Ценовський відповів відмовно, домагаючись судового слідства.

— **Страшна катастрофа** навістила перед кількома днями передмістє Бостону в Америці, Чельсі (Chelsea). Заняло ся від величезної шматярської фабрики, котра в одній хвили стануда в огни. З нечувaною скоростю ширив ся огонь і заким ще пожарна сторожа явила ся на місци, стануло ціле одно передмістє в огни. Ціла ратункова акция мусіла обмежити ся на то, щоби не пустити огонь дальше на сусідні части міста. Від 11 год. рано до півночи працювали пожарні сторожі, але огонь зачав потахати аж тоді, коли з міста, що числить 40.000 мешканців, згоріла більше як третина. Більше як 1000 домів, 4 школи, 4 банки, 2 шпиталї, 25 фабрик і цілий ряд публичних будинків стались жертвою катастрофи а 15.000 людий осталось без стріхи і хліба. Загальну шкоду обчисляють на 30 мілїонів долярів (150 мілїонів корон). Зараз по вибуху огню треба було на місце катастрофи вислати військо, щоби не допустити до рабунку. Мурини цілими громадами ходили від одного до другого горіючого дому віби то ратувати а тимчасом впадали до домів і рабували, що дало ся. Особливо нападали на банки, магазини та склепи і забирали передовсім гроші а відтак і все, що їм впало в руки. Треба було з цілою строгостю виступити против тих рабівників і чотирох мурінів застрілило військо на місци. Мимо величини катастрофи згинуло розмірно мало людий, хоч числа погибших доси ще не знає ся докладно. Пропало загалом 87 осіб і мабуть якась часть з тих згорала в огни. Якась жінка дала підчас пожежі другій, що стояла на улици, подержати на хвильку свою дитину місячну і побігла за другим до горіючого дому. Що стало ся з матірю, поки-що не знати. Підчас пожежі прийшло сім жінок в злоги; їх відставлено до шпиталю і на щастє матері і дїти здорові. Що діяло ся на другий день пожежі, трудно описати. Плач і зойк погорілців, що стратили ціле своє майно, родичів, що шукали своїх дїтий, старих і молодих, що просили їсти, наповняв воздух. Рано почали власти роздавати поживу між тисячів, що перебули ніч на дворі. Поза місцем пожежі розставлено 1000 військових шатер для погорілців, а всї публичні будинки в Бостоні переповнені бездомними. Слїдство викрило, що огонь підложили умисно таки самі властителї домів, в котрих в першій хвили вибух огонь, щоби в той спосіб узискати значні суми асекурацийні. Сей вислід слїдства викликав в місті величезне заворушенє. Розлючена товпа бездомних погорільців хотїла палїям зробити смерть на місци і лиш з незвичайним трудом удало ся полїциї відвести палїв до вязниці.

— **Доходи артистів в Америці.** З Ню-Йорку доносять: Музичний сезон вже скінчив ся, найзнаменитші співаки вертають до Европи обладовані долярами. Першенство належить ся очевидно тенорови Карузо, котрий за 80 концертів вивозить 705.000 корон. Росийський басїст Халяпін дістав за 20 концертів 80.000 корон. Рено (Renand), славний французький баритон, заробив за 27 вечерів 108.000 корон. Женщини брали ще висші гонорарі. Співачка Кальве діставала за кождий виступ 6.000 корон, отже о 2.000 більше, ніж Карузо. Кольоратурова співачка Тетраціні, котру називають другою Патті, брала по 8.000 корон за виступ, Бончі 3.200, Джеральдіна Фаррар 3.000. Однак найбільшу квоту за кождий виступ дістав німецький тенор Діппель, котрий за чотири вечери в театрі „Metropolitan" взяв 64.000 корон, отже по 16.000 за оден виступ. Стало ся се тому, що Діппель зобовязав ся за сталу річну квоту 64.000 корон заступити кождої хвилї співака в разї недуги. В минулім сезоні стало ся так лише чотири рази. Не менше поважні суми заробили капельмайстри. Малер і Герц вивезли по 80.000 корон. То само одержали Дамрош Сафансіф і д-р Мук, котрий дирігував в Бостоні симфонічними концертами. Доходи підприємців були за те величезні. І так Гамерштайн, імпресаріо опери „Metropolitan" зібрав в часі 125 представлень 4,200.000 корон, а Конрід, директор другої ривалізуючої опери, в часі 131 представлень 5,500.000 корон. З музиків вивезли: Падеревські 240.000 корон, Гофман і Крайзлер по 120.000, Карено, Гарольд, Бавер і Пахман по 100.000, Фанні Цайслер, Кубелїк по 80.000 корон і Жерарді 72.000 корон. Взагалї мешканці Ню-Йорку видали на заспокоєнє своїх музичних потреб в сім році около 17 мілїонів корон.

— **Справа Гардена відживає.** В Німеччині велике вражінє зробив вирок, який запав ві второк в Монахові. Редактор тижневника „Die Zukunft", Максиміліян Гарден, заскаржив о обиду чести редактора дневника „Neue freie Volkszeitung", котрий закинув Гарденови, що взяв від бувшого амбасадора, кн. Айлєнбурга, мілїон марок за те, щоби в другім процесї мовчав і не наводив материялу, який обтяжає кн. Айлєнбурга. У відповіди на сю статю запізвав редактора до суду. В розправі допущено до зізнань всіх тих сьвідків, котрих берлїнський суд не хотїв переслухати. Сьвідок Єрнет, рибак, зізнав, що кн. Айлєнбург справді надуживав його тїлесно, і за се дав йому раз 12.000 марок. Кн. Айлєнбург їздив з ним на човнї, запрошував його нераз до свого дому, а вкінци взяв його за камердинера, хотяй Єрнет до того не належав ся. Супротив такого обтяжаючого доказу правди суд засудив редактора згаданого дневника на 100 марок кари. Рівночасно Гарден вніс вчера до прокураторії жалобу против кн. Айлєнбурга о кривоприсягу, бо Айлєнбург підчас процесу Мольткого зізнав під присягою, що не управляв гомосексуальних зносин. Вся нїмецька преса впевнює тепер, що процес против Гардена, в якім його засуджено, з огляду на новий материял, доказуючий, що Гарден був в правї, мусять перевести на ново. Ситуация кн. Айлєнбурга і найвисших правлячих кругів тепер дуже незавидна.

— **Нагляд над приїзжими в Петербурзї.** Як доносить „Русь", в Петербурзї на приказ видїлу „охрани" взивано на полїцию всїх управителїв домів, сторожів, швайцарів і зарядників готелями та умебльованими комнатами. Там візвані підписали заяву, що оголошено їм приказ „охрана", на підставі котрого мають повідомляти всї власти про всїх приїзжих у вїцї 18 до 45 лїт. Сї повідомленя треба складати до 3 годин від хвилї прибутя. Виймок творять тільки цивільні та військові урядники, починаючи від ранги колеґіяльного секретаря, про котрих прибутє власти можуть інформувати по 3-годиннім реченци.

— **Процес Павлова**, що відбуде ся, як звісної незабаром в Петербурзї, грозить для росийської адмінїстрациї великою компромітациєю. „Петер. Вєдомості", котрих редактором є кн. Ухтомський так описують „сдєлки" Павлова: Коли Павлов з початком росийсько-япанської війни дня 12 лютого 1904 мусїв уступити в Кореї, старав ся о то, щоє стати дипльоматичним агентом тодї ще всемогучого царського намісника Далекого Сходу, Алексїєва. То йому не удало ся і його перенесено до Шанґаю, щоби звідтам давав тайні вісти про положенє Японцїв. Замісць того волїв Павлов заняти ся фінансовими справами. „Талановитий" дипльомат — як пише кн. Ухтомський — взяв ся помагати правительству в його інтересах а до помочи взяв собі якогось Цімермана, сибірського дезертира. Так закупив який десяток зовсїм дрантивих і нездалих до нїчого кораблїв за величезні суми, з котрих очевидячки значна часть тонула в його кишени. Отже закупив він пароплав „Шезада", збудований ще в 1885 р., котрий новий коштував 10.000 фунтів штерлінґів (240.000 кор.) за 15.000 фунтів штерлінґів (360.000 кор.). Павлову поручено добре узброєний пароплав ратунковий, збудований в 1898 р. за 15.000 фунт. штерл., а він купив за посередництвом свого агента пароплав, збудований в 1888 р. за 20.000 фунт. штерл. Дальше одержав Павлов приказ купити соленого мяса по 15 центів за фунт, а він купив замість того волового лою і порахував собі по 40 центів за фунт. Так купив він також за посередництвом свого агента 63.000 пар чобіт і порахував собі по 13 долярів (45 корон) за пару, підчас коли такі чоботи коштують в Шанґаю 3 до 4 доляри (15 до 20 кор.), а остаточно із тих всїх чобіт дістало ся лиш 7000 пар до Порт Артура. При закупнї провіянту і висилцї війська до Росиї помагав Павлову в Шанґаю ще й росийський ґенерал Бесімов. За перевіз війська з далекого Сходу до Росиї казали собі платити по 280 рублїв від одного вояка а перевезили їх на вуглевих кораблях. В той спосіб перевезено 25.000 мужа до Росиї, аж остаточно правительству було се вже за довго і воно перевезло дальших 90.000 мужа на власну руку по 125 рублїв від вояка. Тодї то петербурська комісия передала справу Павлова контрольорови державному до розслїду а на його жаданє установлено спеціяльну слїдчу комісию, котра викрила, що на видатки у висотї богато мілїонів рублїв брак всяких квітів і документів а тоті документи, які Павлов предложив, дуже підозріної вартости.

— **Арештованє в Варшавї.** До першорядного готелю „Брістоль" в Варшавї прибула онодї полїция і звелїла завести ся до комнати, де мешкає перський підданий Шах-Куї-Мірза. Без довгих церемонїй його арештовано. Показало ся, що не був се нїякий перський підданий, але провідник кавказьких соціялїстів, Церетелї, член другої думи, котрого полїция довго глядала за військово-революцийну орґанізацию. Церетелї по розвязаню другої думи і виданю наказу арештованя послів з тої фракциї, вспів укрити ся, пофарбувавши собі вуси, бороду і волосє. В Варшавї пізнав його якийсь шпіґун.

— **Викупно копалень державою.** Шведське правительство внесло до парляменту проєкт закона про викупно державою за 9½ мілїона марок — в тім числї 5 мілїонів мають бути виплачені готівкою — копалень Саппарова і Лєвельнїміє, а також иньших копалень, що містять в собі поверх 30 мілїонів тон руди.

— **Дрібні вісти.** З Парижа доносять, що в деяких департаментах Франциї запанували остатними часами сильні морози і впали великі снїги. Також в Берлїнї по значнім упадку теплоти падав ві второк по полудни снїг. — В зелїзничій катастрофі в Рейброк в Австралії, про котру ми вчера згадали, втратило житє 52 осіб, а 88 є тяжко ранених. — На віденськім університетї в минулім семестрі було записаних 499 женщин, з того найбільше на фільозофії, бо 131 звичайних а 247 надзвичайних студенток. — У Відни помер вчера нагло професор університету, радник двора Шреттер, котрий ще попереднього дня виголосив виклад на конґресї лярінґольоґів. — Касиєр помершого недавно львівського банкира Шелєнберґа з причини викритих неправильностий в касї, кинув ся вчера з другого поверха одної каменицї при ул. Городецькій і потовк ся смертельно. — В Ялтї на Кримі помер в 78 р. житя гр. Павло Шувалов, бувший варшавський ґенерал-ґубернатор. — З Льондону доносять, що там помер бувший президент міністрів Кемпбель-Банерман, котрий тому 13 днїв подав ся був до димісиї.

Оповістки:

Календар. Завтра, Велика пятниця (лат. Георґія м.) Позавтра, в суботу: Василия (лат. Марка єванґ.) В неділю: Воскр. Іс. Христа (лат. н. біла, Клита).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** (Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером.)

Неділя, 26. с. м., „Ой не ходи Грицю", народна драма зі співами і танцями М. Старицького.

Понедїлок, 27. с. м., „Чорноморцї", народна оперета в 3 діях М. Лисенка.

Второк, 28. с. м., новість на руській сцені, „Жидівка", опера в 5 діях Галєвія.

Середа, 29. с. м., послїдне представленє, другий раз „Жидівка", опера Галєвія.

Опісля театр переїздить до Чернівців, де давати-ме вистави в тамошнім міськім театрі.

☐ **З Коломиї.** В велику пятницю, дня 24 с. м. о год. 6 вечером відсьпіває церковний хор під управою п. Семкова отсї псальми: 1) „Благообразний Йосиф" Бортнянського, g-moll, 2) „Виджу Тя" Гайдена f-moll, 3) „Возведох" Бортнянського, a-moll 4) „Скажи ми Господи" Бортнянського, c-moll, 5) „Господи услиши молитву мою" f-moll, 6) „Разбойника" Лїрина, g moll. 7) „О Тебї" Бортнянського, f-dur, 8) „Біже час" Воробкевича, c-dur. Закінчить „Кресту Твоєму".

☐ **В кадетській школї краєвої оборони у Відни** буде привятих 100 учеників на шкільний рік 1908/9. Подана треба вносити до команди сеї школи (Wien, III Boerhavergasse 15) до 15. липня. Близших інформаций удїлить X департамент львівського магістрату.

☐ **В выясненє.** Відповідь д-ра Щурата п. з. „Аби баламутство не ширило ся" („Дїло" чч. 89 і 90 с. р.) на мої критичні замітки п. з. „Знанє фільософії на Руси" („Дїло" ч. 84.) написана, як видко, під впливом зовсїм несподіваного для мене подражненя. Д-р В. Щ. називає мене прим. „сердитим школярем", а мої критичні замітки „недоношеними"; а мав у душі, видко, ще й мїцнїйші вислови, коли великодушно заявив: „Не назву тої методи (т. зн. моєї. І. К) по імени". Отже для выяснення додаю: Хто небудь публично забирає голос яко учитель других, мусить позволити на критику себе, бо нїхто на сїм сьвітї всїх розумів не поїв. Я скористав отже лиш з прислугуючого мені вповнї права і жадною лайкою не дам від того відстрашити ся. Тон моїх замїток, о скільо я є собі сьвідомий, також мабуть не повинен був давати д-ру В. Щ-ови причини до образи. Коли-ж він мимо того ображує ся і лає мене, ну то це вже його річ; гадаю, що то науковости його не підносить, тільки навпаки. За строге візване мене до читаня ріжних монографій і рукописий я д-ру В. Щ-ови дуже вдячний; се на всякий случай для слабого, грішного чоловіка потрібна річ, хоч, по совісти кажучи, я, скільки міг, то й доси се робив і нїколи публично не забирав голосу, не запізнавши ся попереду з дотичною науковою літературою. Розуміє ся, що мимо того все таки можуть ще бути значні ріжницї між мною і д-ром В. Щ-ом. Се залежить з одного боку від якости і скількости жерел, а з другого боку від того, як котрий з нас ті жерела читає і розуміє. Прим. „Осмомисл" має бути чисельний символїзм в русї пітаґорейскім і має значити „справедливий". Д-ру В. Щ-ови вистарчає тут авторитет кн. Вяземського. А менї ні; я гадаю, що тут треба таки конче заглянути в найновійші оригінальні видання фрагментів пітаґорейських — і тому я назвав виводи д-р В. Щ-а у тім зглядї „поверховними". Або: Д-р Щ. выясняє характеристику Бояна з неграмотного і непоясненого рисунку „дерева Порфирія". Я кажу, що те поясненє дивно фантастичне і зовсїм неясне. Д-р Щ. відсилає мене до рукописи Василиянського монастиря у Львові і радить читати те нещасне „дерево", як менї „любо". Я можу д-р Щ. запезнити, що я дуже добре знаю, що значить дерево Порфірія і як його читає ся; але що мають зробити ті читачі „Дїла", котрі сего не знають, а для котрих очевидно д-р Щ. передовсїм пише? Чи мають також їхати до Львова дивитись на той рисунок в рукописи? І се має бути належита наукова метода? Або: Д-р Щ. називає сьв. Івана Златоустого і трех Каппадокійців „найвизначнїйшими репрезентантами новоплятонїзму в IV. в. по Хр. і т. д." Я зазначив, що ту у д-р Щ-а „неточність у вислові" (прошу звернути увагу на мій обережний вислов, як раз викликаний повною сьвідомістю того, що сьв. Отцї церкви одні більше, другі менше користали з античної культури в утворюваню християнського сьвітогляду і християнських догм). Д-р Щ. лає мене за те, що я про се нїчого не знаю. А я питаю ся таки: На якій підставі назвав д-р В. Щурат прим. сьв. Івана Златоустого, ученика звісного поганського ретора Лїбанїя, „назвизначнїйшим представителем новоплятонїзму в IV. в. по Хр?" Відповідь може бути дана двояким способом: або д-р В. Щ. зацитує на свій висказ якого небудь ноторично авторитетного ученого, або сам загляне до жерел з першої руки т. зн. до новоплятонїків і письм Ів. Златоустого і порівнає. Поклик на монографії не є для мене жадним жерелом з першої руки, бо ще не знати, як даний монографіст розумів жерела перші, оригінальні. Такий поклик може мати лиш помічне, другорядне значінє. Та й то треба точнїйше цитувати, як д-р В. Щурат се робить. Бо от прим. д-р Щ., налаявши мене за неуцтво, пише за одним своїм, як каже, першорядним жерелом: „Новоплятонїзмом у Григория Назиянзенського, фільософією Плотіна і Прокла в його науцї про Трійцю занимав ся в найновійшім часї візантинїст Дрезеке". („Дїло" ч. 90.) А я питаю ся д-р В. Щ.: Відколи-ж то Прокль, що умер в р. 485 по Хр., жив перед Григорієм Назиянзенським, що жив в р. 330—390 по Хр. т. зн. як-раз сто лїт перед Проклем? (пор. якунебудь історию грецкої літератури прм. Вілямовіца і Крумбахера в „Kultur der Gegenwart" I. 8, 2 вид. 1907). Очевидно, я не дуже вірю, щоби такі річи писав Dräseke. Значить вина по стороні таки мабуть як-раз методи д-р В. Щурата. А в такім разї я вже спокійно кождому неупередженому і самостійно думаючому читачеви можу лишити сул, де школярска „сердитість" і наукова „недоношеність".

Др. Іван Копач.

Урядові вісти:

— **З перемиської епархії.** Сотрудниками установлені: Ник. Паславський при соборній церкві в Перемишли, Ант. Федорик (управ.) в Терці, Ник. Кишакевич яко доїзджаючий в Ожомли, Волод. Полянський яко доїзджаючий в Межиброді, Зиновій Флюнт в Мокротині і Мокий Василькевич другим проповідником при соборній церкві в Перемишли. — Крилошанські відзнаки дістали: Алекс. Чайковський з Передільниці і Єроним Копистянський з Войска. — Реченець для конкурсового іспиту і для іспитів на катехитів видїлових шкіл установлений на днї 12, 13 і 14 мая і 27, 28 і 29 жовтня. — На конкурс з реченцем до 31 мая виставлені парохії: 1) Горянка, 2) Криве коло Тїсної, 3) Рябе, 4) Ждиня, 5) Новиця, 6) Ричигів, 7) Грозьова, 8) Мигова, 9) Боянець, 10) Хміль, 11) Честинї, 12) Брусно, 13) Лука, 14) Войткова, 15) Тилич, 16) Белзець, 17) Розсохи, 18) Новосїлці-Гнївош, 19) Піддубцї, 20) Скло і 21) Ясель.

Іменованя. Краєвий видїл іменував концепістів д-ра Стан. Концевського і Брон. Ясневського концептовими ад'юнктами. — Міністер справедливости іменував в рахунковім департаменті львівського висшого краєвого суду Кароля Крамаршевського рахунковим радником. — Міністер торговлї іменував почтового секретаря Франца Шнайдера почтовим радником а старшого почтового комісаря Володислава Коваржика почтовим секретарем у Львові.

Нові книжки і видання

◇ Руска письменність. V., 1. і 2. **Твори Тараса Шевченка.** Том перший і другий. Виданє товариства „Просьвіта". У Львові, 1907. З друкарнї Наук. Тов-а ім. Шевченка. Друковано по 5.000 примірників. Ціна оправного примірника 1 К (за оден том), в красшій оправі 1·50 К. Сторін в I. томі 543, в другім 532. — Перед пяти роками видала „Просьвіта" збірник поезий Т. Шевченка в одним томі, зладжений проф. Юл. Романчуком. Було се тодї найповнїйше і найпоправнїйше виданє. З того часу удало ся познаходити богато незнаних доси поезий Т. Шевченка в його-ж автографах або в добрих копіях, а на основі тих нових материялів зладив торік В. Доманицький нове виданє „Кобзаря" Шевченка. Тепер же, коли в „Рускій письменности", видаваній під редакциєю проф. Юл. Романчука „Просьвітою", прийшла черга на твори Шевченка, покористував ся п. Романчук всїми новими материялами і зладив отсе нове виданє. Ріжнить ся воно від петербурського виданя Доманицького і далеко богатшим змістом і иншим укладом і нераз також відмінним текстом.

Зміст сього виданя такий: Т. I.: Передмова. Найважнїйші дати з житя Т. Шевченка. Автобіографічні звістки. А. Твори Т. Шевченка до заслання (1833—1847), а то 1) дрібнїйші поезиї, 2) більші поезиї (в кождім віддїлї уложені хронольоґічно). В додатку є подана автобіографічна повість „Артист" (Художник), потому приписки і доповненя. Є також в I. томі три ілюстрациї: Т. Шевченко, рідна хата Шевченка і Шевченко в молодім вїці.

Зміст II-го тому: Б. На заславу (1847—1857) 1) дрібнїйші поезиї, 2) більші поезиї. — В. По заславу (1857—1861) 1) дрібнїйші поезиї, 2) більші поезиї. Назар Стодоля. Записки (Журнал або Дневник). Доповненя. Поясненя.

Проф. Романчук і „Посьвіта" зладили пребарний великодний гостинець нашій суспільности, за що належить ся їм горяча подяка.

◇ **Історичні пісні українського народа.** Впорядкував *Мирослав Січинський.* Ціна 8 сот. (Дешевої Бібліотеки ч. 2). Накладом української академічної молодїжи. — Замовляти у п Юлїяна Балицького — Львів, ул. Кохановського 1. Д. (Академічна Громада).

◇ **Українська Муза,** поетична антологія од початку до наших днів, під редакцією Олекси Коваленка. Київ, 1908. Випуск 1. — „Українська Муза" вийде в 12 місячних випусках великого (лексиконового формату) і обіймати ме твори всїх видатнїйших українських поетів з росийської України, Галичини, Буковини і Америки, — всього до 120 поетів. В кождім випуску поміщені будуть твори 10 поетів (більше як по 100 поезий) з портретами, автобіографіями і біографіями. Ціна кождого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по передплаті 2 рублї за всї 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 коп., для Австриї 8 К (з пересилкою), для Америки 2 дол. В сім першім випуску находить ся вибір творів Котляревського, Артемовського-Гулака, Боровиковського, Гребінки, Марк. Шашкевича, Мик. Устияновича, Як. Головацького, Могильницького, Костомарова і Метлинського. Від подібної збірки, що вийшла була недавними роками в Києві п. заг. „Викъ", ріжнить ся „Українська Муза" добором творім і головно правописию („Викъ" мав еще правопись т. зв. казьонну) та докладнїйшими біографіями поетів.

◇ **Учитель,** ч. 6 і 7, містить: В. Щурат: На цвинтари (стих). — А. Миколаєвич: Памяти Володимира Антоновича. — З оповідань Франціски Ман: Бідні люди, — Д-р Іван Демянчук: Язиковий спір в теперішній Греції. — Іван Ющишин: Ґенеза і гігієна сну, — В. Щ.: Поет науки. — Ів. Франчук: Учительський записник. — З відчитів, анкет і конференций. — Новинки.

ТЕЛЄГРАМИ.

Львів, дня 23. цьвітня 1908.

Цїкавий процес.

Відень. (Т. К. Б.). Нинї почала ся перед адмінїстрацийним трибуналом розправа, визначена на два днї, в справі жалоби, яку внесла давнїйша Північна зелїзниця проти віденської краєвої дирекциї скарбу за вимірене податку. Розходить ся в сім случаю о заробковий податок, вимірений Північній зелїзници в рр. 1901, 1903 і 1904 в загальній сумі 6 і пів мілїона. В жалобі зазначено, що при вимірі зарібкового податку за 1903 р. не вилучено від оподаткованя відпісів, які відносили ся до коштів будівлї і зелїзничих уряджень в сумі поверх 3 мілїони кор. а також до видатків, які виникнули з руху в сумі поверх 2 мілїони корон.

Динамітний атентат.

Краків. (Тел. прив.). З Косьцєля, майна гр. А. Водзїцкого наспіла вістка, що вчера рано вибух там динаміт, підложений під двері помешканя управителя дібр, Новаковського. Вибух вирвав двері і кавалок муру. З людий не потерпів нїхто. Жандармерия робить доходженя.

Новий росийський міністер просьвіти.

Петербург. (Тел. прив.). Директора царськосельского лїцею в Москві, Георґієвського іменовано міністром просьвіти.

До „Народної Ґостинниці" приїхали дня 23. IV. Ізидор Бізинський, Терно іль; Касіян Лещишак, Теребовля; Гнат Юхім, Поториця; Іван Габрусевич, Бориня; Яків Тишовницький, Довголука; Порфирий Яремович, Підгайці; Никола Коцур, Синевидзко вижне; Дмитро Стасишець, Станиславів; Данило Насада, Станиславів; Денис Білас, Більсько; Мария Зацерковна, Перемишль; Андрій Солтис, Горішняни Антін Сеника, Запитів; Володимир Крисько, Сколе.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, ціна 3 кор.) *Михайла Тозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла"

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 13/4 до 19/4 1908 без акцизової оплати

Валюта порядкова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·50	11·80	Ріпак зимов.	13·75	14·—
Жито	10·—	10·25	„ ярий	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·20	7·50	Льняна	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·—	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопі	—·—	—·—
Кукурудза	7·75	8·—	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·50	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобак	6·30	6·50	Спіритус за 10 тисяч літер, готовий, континґентований, без оплати податку	57·50	58·—
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	95·—105·—		Спіритус експортинґ.	38·50	38·75
„ біла	35·— 45·—				
„ швед.	85·—100·—				
Тимотка	32·50	35·—			

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Ціна безрог. *Відень 21 цьвітня.* На винїшний торг пригнано 10 748 штук. З того було галицьких безрог 5.779. Плачено за тучені по 116 до 119 сот., а за молоді по 88 до 116 сот. за кільограм живої ваги.

Оголошення.

Руська артистично - слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкційно будівельного. Виконане старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

Надіслане.

Бюро будівняне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконання **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 9 21—?

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потруднення провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. управ. Галицкого акцийного

Банку Гіпотечного

Урядник кавалєр шукає від 1 мая в середмістю при інтелігентній родині окремої комнати вряд з харчом без меблїв. Зголошеня лиш письменно до „Совізьского Базару". 537 2—2

Фортепян, короткий, знаменит й продам дешево, Львів, Коперника ч. 28 партер. 512 1—1

При внутрішнім украшованю церков належить вьорід важадати плянів від знаної робітні **Евст. Шуплакевича,** Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 49d

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хліба, набути можна в торговли Леонарда Соленького Львів, ул. Баторого ч. 2. 381a

Угорське вино

біле і червоне, під гарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіл., бочіках 4¼ літри оплатно а то в р. 1907 вр. 1·75, в 1904 вр. ·, в 1900 вр. 2·80, в 1895 вр. 2·60, в 1890 вр. 2·90, в 1885 вр. 3·50. Лічиче вино в р. 88 вр. 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 7—10 470

МАСЛА БРИНДЗЯ найліпше і найдешевша лише в торговли Леонарда Соленького, Львів, улиця Баторого ч. 2. 4—8 499

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всі заграничні місця видає

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 c

Копернициький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на вьвитавих площі Галицкої) поручають:

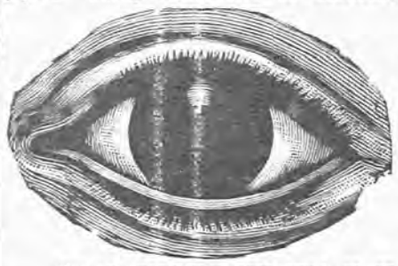

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Академік вправний і совістний інструктор гляда сейчас лекцій або якого небудь заняття. Зголошеня: Йосиф Решетило — Угнів. 476 3—5

ДЯКА нежонатого потребує парафія! Зголосившись до Уряду парохіяльного Вишковичі коло Судової Вишні. 541 1

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всіх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 19—24 цьвітня. Нова сенсаційна програма першорядних новостий нові сьпіваючі образи драматичні, комічні і фантазийні Представленя без перерви від год. 4 -10 веч. Що тиждня нова програма. 451 1—

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 13?—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се висилає ся в двох родах по ціні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для перших 10% опусту.

Ціни розуміють ся вільно фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приторучає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Перше гал ак ийне товариство

РАФІНЕРИІ СПИРТУСУ

У ЛЬВОВІ

поручає свої на краєвих і заграничних виставах преміовані вироби, як:

Спеціяльні овочеві наливки, польські горівки розоліси, лїкери, руми, коняки

розсилає хемічно через перші повари наукові

„Мілуха". 514 4—4

Склади для Львова: площа Бернадинська ч. 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня ярини, цьвітові і всілякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, ціна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

Музикальне оголошенє опер.

Вийшла: Перша р. н. гал. опера **„Довбуш"** фортеп. витяг з пов. орхестри в III діях, 5 аркушів, П. Бажанського, Львів Друга р. н. гал. опера **„Марійка"** татар. Хранка форт. витяг з пов. орхест. в II діях, 4 аркушів, П. Бажанського, Львів 1908 р. Містять в собі гарні любовні ситуацийні арії, соля, дуети — зворушаючий ситуацийний терцет. Невістьничі **муж., жіночі,** мішані хори — гарні коломийки, козак — гагівки. Оригінальна турецька музика, тяжкі розпучливі думки — походовий хор. Типова гармонізация, групова модуляция, н. такт. прихильно оцінили лібрето: Д р Ом. Огоновський, директ. Ничай, пок. Гембіцький, музику войскові капельи: Fall, Roll, особливо капельм. оперозний Ярецкий возхищав ся музикою. Для р. муз. родин, товариста, хорів дуже милий гостинець. Обі опери по низькій ціні **2 кор.** в книгарни Ставропигії і Шевченка у Львові. 496 2—2

СЕЗОН 1908. **СЕЗОН 1908.**

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

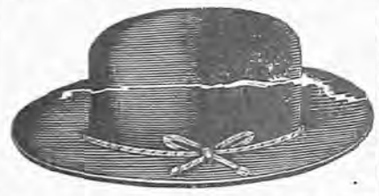

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри найновійші власного виробу як також капелюхи і цилїндри фабрики Е. С Habiga, ц. к. надворних доставців у Відни як також инших фірмак заграничних в найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цінника даром і оплатно. 405

ЛЮБІНЬ

купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїй ні сірчані води в Европі лічить в знаменитим наслідком Гостець або ревматизм ставовий як також мязів, артретизм, виварівповаплїнні, нервобол (Ischias) недомагання і ураженя. Золви, особливо запаленя ставів і обвістної на скрофулічнім тлї Жіночі хороби особливо білі управи. Скірні хороби, килу в новійших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревав від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лічничі средства в Любіни Сірчані купелї, б розовінові, купелї в С O_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дитята і гимнастика а для лїтників річні купелї в Верещиці. Заклад посідає центрально огрівані купальні і помешканя. Ціна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до К., а бороівнові по 3 К. Для бідних в І. і III. сезони значний опуст. Заклад і парк електрично освітлений. На місци: двох лікарів, аптика, желїзниця, почта, телеграф і телефонічні полученя. В закладі добра і недорога реставрация. — Всілякі пояснення удаме відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 533 2 12

Закладовий лікар д-р Коавеврій Обміньский.

До заключеня осезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Гваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталами около К. 5[illegible] 00.0 0·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 7—14

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всілякі направи в своїм обсязї, приймає також уряжденя електричних дзвінків, телефонів гр мозводів так у Львові як і на провінциї. 862 16 36

ОГОЛОШЕНЄ.

В середу дня 6 мая н. ст. 1908 відбудуть ся звичайні загальні Збори Повітового Товариства ощадности і позичок „ПРУТ" в Снятинї в льокалї Бояна о 12 годинї в полудне. Если би о тім часї не було відповідне число членів, то Збори відбудуть ся о годину пізнїйше при якімнебудь числї явившихся членів. Порядок дневний: 1) Відчитане протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Виясненє білянсу і замкненя рахунків за 1907 рік 3) Справозданє комісиї контрольної і ревізийної з перепровадженых провірень рахункових. 4) Вильосованє 3 членів Ради Надзираючої і вибір 3 нових членів. 5) Вибір комісиї контрольної і ревізийної на рік 1908. 6) Внесеня членів. — *Дирекция.* 540 1—1

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого системи в всїх фабрик по Кор. 520, 603, 965, 1.200, 1.298, 1557·20 і вище, як також цемент, олївы до маровання форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розсилає також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформацій так що до машин, виробу дахівок, будови дату і уложеня дахівок в орнаментах — Спеціяльний цїнник в друку.

417 6 ? **ДИРЕКЦИЯ.**

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові / камінцеві / мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

КУПУЮЧИХ

Ровери, колярські прибори ґрамофони плити

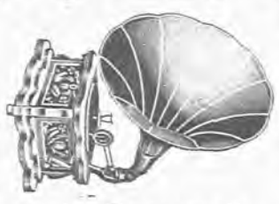

упрашаю при запотрібованю перед закупном оглянути перед тим мій

найбільший фабричний склад в цілій Галичинї

а певно

кождий ощадить много гроша!

Доставляю під гарантією першорядні, австрийські **РОВЕРИ** цїлком нові, вже понисше 100 К. Письменна ґарантия.

Відповідаючим дою високу провізию. Направляю найдешевше **РОВЕРИ І ҐРАМОФОНИ** Цїнота в оплатах після умови!!! 527 3—3

В. ШЛЯВЕ, у Львові, ул. Баторого ч. 12—14.

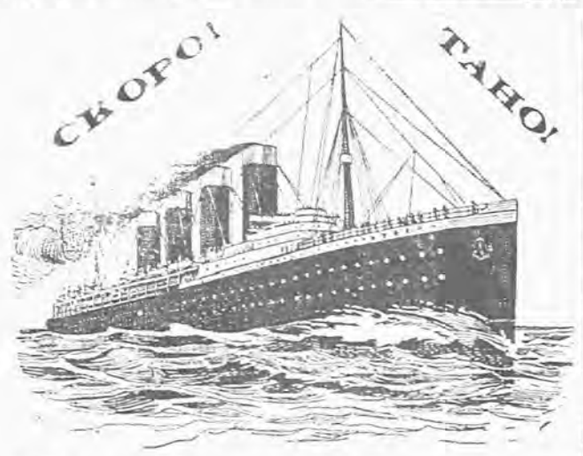

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплотних поученьлиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Міґдали подешевїли лише в торговли Леонарда Соленького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 268

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 41 98—2

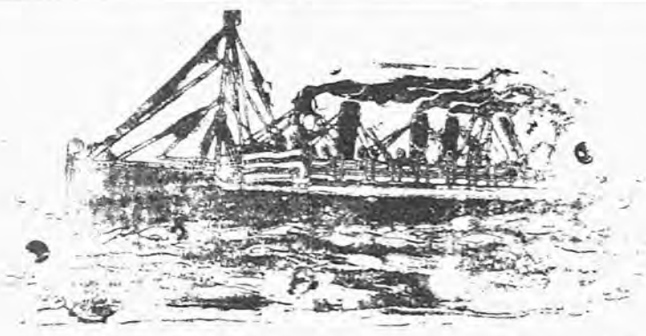

До Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки до Австралії, Японії, Хіни і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

За 2 крайцарі

Горнятко Кави з молоком і цукром

на се може кождий, навіть найбіднійший позволити собі і своїй родинї!

Ся кава найлучше **зимою огрівае** жолудок, а лїтом на зимно **гасить спрагу.**

Таку дешеву каву приладжує ся в простий спосіб з

ФРАНКА ЕНРІЛЯ СРЕДСТВА що ЗАСТУПАЄ КАВУ

та тїшить ся в найширших кругах загальним признанєм та попитом.

Не занехайте проте зробити одну пробу з

ФРАНКА ЕНРІЛЬО'М

щоби переконати ся о його смаку, що так дуже підходить до смаку вернистої кави, та о його безприкладній дешевизни в ужитю.

Франка „ЕНРІЛЬО" можна споваджува и через усї коріни тоговлї. 418 4—5

Тайнріха Франкка сини

Лїниц. Кошиці.

Розклад желїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова відходять	зранку	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5 50	8·58	[illegible]	4·28	9 50
Кракова	7 25	9 45	—	8·40	2 31
Сянова	—	—	[illegible]	—	—
Підволочиск	[illegible] 30	[illegible]	[illegible] 10	[illegible]	—
Чортовець	[illegible] 01	[illegible]	[illegible] 2	[illegible] 5	[illegible] 10 30
Чернівець	[illegible]	[illegible]	[illegible] 2	—	[illegible] 9 00
Станиславо	[illegible]	[illegible]	[illegible] 4·[illegible]	[illegible]	[illegible] 9 28
Болохів	[illegible]	[illegible]	—	—	—
Стрия	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Пустомит	[illegible] 19	[illegible] 8	3 51	[illegible]	[illegible] 9·59
Самбора	[illegible] 18	[illegible] 1 [illegible]	[illegible] 51	[illegible] 5	[illegible] 0·57
Дрогобич	[illegible] 30	[illegible] 2	[illegible] 54	—	[illegible] 0·30
Рудки Руские	[illegible] 10	[illegible] 8	[illegible] 5	[illegible] 40	[illegible] 50
Янова	[illegible] 00	[illegible] 1	[illegible] 4	[illegible]	[illegible] —
Крушельн	[illegible] 10	[illegible] 2	[illegible] 5	[illegible] 26	[illegible] 10
Перемишл	[illegible] 10	[illegible] 2	[illegible] 5	[illegible] 40	[illegible] 10
Львів	5 50	[illegible]	[illegible] 1	[illegible]	[illegible] 9 55

Зі Львова відходять	зранку	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Кракова	[illegible]	[illegible] 10	3 [illegible]	7 [illegible]	[illegible]
Янина	[illegible]	[illegible] 40	[illegible] 1	[illegible] 2	[illegible]
Підволочиск	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Чортовець	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Чернівець	[illegible]	[illegible]	[illegible] 2	[illegible]	[illegible]
Станиславів	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Болохів	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Стрия	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Пустомит	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Самбора	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Дрогобич	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Рудки Руские	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Янова	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Перемишл	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Крушельн	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

По конфіскатї наклад другий.

Ч. 92. Львів, субота 25. н. ст. (12 ст. ст.) цьвітня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТЇ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З Христовим Воскресенєм

всїм нашим Читачам і Прихильникам складаємо желаня всякого блага на многая лїта і здоровимо їх стародавним руським „Христос воскрес!“

Інтерес держави.

Між способами, яких уживає проти нас польська преса і керманичі польської національної полїтики, щоби здавити наш національний розвиток, важну ролю відграє також аргумент про „інтерес держави“, очевидно, не тої минулої, що розпала ся, і тої будучої, що має бути відбудована „від моря до моря“, тільки тої істнуючої, австрийської держави, до котрої і Поляки і Русини належать як рівноправні національні орґанїзми. Отже інтерес тої держави має вимагати, щоб одному з тих рівноправних національних орґанїзмів — польському, віддати на повне поневоленє другий — руський, бо коли-б Русини дістали таку повноту національних прав і таку свободу національного розвитку яку мають Поляки, то інтерес австрийської держави був би дуже загрожений.

Отсей аргумент висуває польська преса і тепер, з приводу смерти намісника Потоцького. Особливо всюєним консервативна часть польської преси, а не підлягає сумнївови, що польські консервативні круги постарають ся підсунути той аргумент і там, де звичайно голоси преси не доходять.

Говорить ся отже, що коли Поляки репрезентують в краю право і порядок, український національний рух являєть ся представником насильства і анархії, що він під політичним оглядом загрожує цїлости держави, бо змагає до відірваня Галицької Руси від Австриї і до збудованя самостійної України, а під оглядом суспільним, опираючи ся на „крайнім комунїзмі“, загрожує всїм основам теперішного устрою. Ergo — коли держава хоче вдержати свою цїлість на внї і лад та порядок в нутрі, то мусить хоч-би виїмковими законами здавити український національний рух.

Сї аргументи такі характеристичні для тої дволичности, якою визначаєть ся польська національна полїтика в Австриї, що варта їм приглянути ся близше.

Передовсїм, коли ходить о національний ідеал самостійної України, то український національний рух не творить тут нїякого виїмку. Всї національні рухи, які знає істория, вважали і вважають своїм ідеалом з'єдиненє і незалежність цїлого народу і вже найменше права робити нам такі закиди мають Поляки, в котрих вся національна ідеольоґія перенята духом незалежности „całej Polski od morza do morza“ і котрі вже кілька разів зривали ся з оружєм в руках, щоби повалити „істнуючий лад і порядок“ і на його руїнах відбудувати Польщу в історичних границях. Але між сим кінцевим ідеалом кождої національности і теперішною дїйсністю простір такий великий, що кувати з сього закид „антидержавности“ проти якогось національного руху, значить, воювати з вітраками і страшити тими вітраками тих, що не знають фактичного стану річий.

Ідеал самостійности національної присьвічує кождій нациї як провідна зоря її полїтичних змагань, але біжуча національна полїтика залежить в першій мірі від того, чи та держава, до якої народність належить, дає їй такі умови національного — полїтичного, культурного та економічного — розвитку, які позволяли-б їй осягнути maximum внутрішної національної самостійности в теперішности.

Найлїпшим приміром сього може послужити польська національна полїтика в Галичинї. Були часи (1772—1848), коли Поляки були на правду елементом, який загрожував і цїлости і внутрішному ладови держави; потім настали часи (від 1848-их до половини 1870-их років), коли вони займали становище, полїтичним плянам центрального правительства рішучо противне і внутрішному ладови держави богато більше вороже, нїж теперішний український національний рух. Причиною сього було те, що австрийське правительство не хотїло признати польських національно-полїтичних аспірацій що-до Галичини. Але коли воно ті аспірациї признало, даючи Полякам не тільки змогу свобідного національного розвитку в межах, оправданих фактом істнованя польського народу в Галичинї, але позваляючи їм ad usum свого національного розвитку давити наш національний розвиток, тодї Поляки стали „найвірнїйшими підпорами держави“. Отже не якесь абсолютне, від часу, місця і обставин незалежне почутє льояльности є причиною того, що Поляки стали „австрийськими патріотами“, а тільки виключно утилїтарний принцип: „ubi bene, ibi patria“, як се й зазначив з нагоди переводженя виборчої реформи тодїшний президент міністрів Ґавч, відповідаючи на польські деклямациї про вірність австрийській державі сухим: „За вашу вірність ми вам аж занадто платили!“

Таким самим доказом є також руська національна полїтика. Адже не з якого капризу Русини з „Тирольцїв Сходу“ перейшли на своє теперішне національно-полїтичне становище. Хоч Австрия фактично нїколи за Русинів не дбала, то вже сам факт, що вона, виступаючи в своїм (а не в руськім!) інтересї проти польських національно-державних аспірацій, тим самим ослаблювала також протируські змаганя польської національної полїтики, — зробив Русина 1848-их років „Тирольцем Сходу“. І коли Поляки можуть тепер називати український національний рух у Галичинї „антидержавним“ та „антисуспільним“, то хиба тому, що вони інтерес австрийської держави в нашім краю індентифікують з інтересом польської державности.

А тимчасом се не одно і те саме. Для австрийської держави не загрожує се нїякою небезпекою, коли істория українських національних рухів, маючих на метї визволенє з-під польського гнету, буде представлена в шкільних підручниках з українського а не з польського становища; коли для руських дїтий будуть заложені руські ґімназиї і руський унїверзитет; коли руська мова буде шанована в урядах, коли руські полїтичні, просьвітні та економічні товариства не будуть зустрічати ся з секатурами за се, що вони руські. Все те, повторяємо, не тільки не є небезпечне для австрийської держави, але навпаки, воно є для неї користне, бо коли руський нарід побачить, що під охороною австрийських законів може свобідно розвивати свою національність, то в своїм власнім інтересї буде дбати також за інтереси тої держави.

Але все те є небезпечне для польської державности і тому зустрічаєть ся з таким завзятим відпором Поляків. Коли-ж Поляки представляють се також небезпечним для австрийської держави, то вони тільки надуживають фірми австрийської держави для своїх національно-державних цїлий, чим власне роблять австрийській державі медвежу прислугу. Бо наш нарід, видячи, як історична Польща настає на його національне істнованє нїби-то в імя австрийських державних інтересів і при помочи австрийських державних сил, мусить свою ненависть обернути не тільки проти історичної Польщі, але і против австрийської держави.

І тут власне лежить дволичність польської національної полїтики в Австриї. Перепачковуючи під плащем дбалости о інтереси австрийської держави свої власні національно-державні пляни, настроюють вони руський нарід проти Австриї, а потім використовують той настрій для того, щоб показати, що тільки вони можуть охоронити Австрию перед „антидержавними“ і „антисуспільними“ українськими аспірациями.

А тимчасом український національний рух в своїй сути не є анї антидержавний анї антисуспільний. Те, чого він домагаєть ся: національної рівноправности в межах австрийських законів, не є антидержавне анї антисуспільне. Певна річ, що коли в нас за найменшу національну уступку треба аж сецесий з сойму, наглих внесень в парляментї і загалом найострійших способів боротьби, то сей рух виглядає на внї дуже радикально, але се радикалїзм форми, а не змісту, — радикалїзм форми, викликаний тим анормальним положенєм руського народу, що Поляки в оборонї свого стану посїданя, прикриваючи ся буцїм-то австрийськими інтересами, доводять найменшу дрібницю до крайности.

З другого боку Поляки нарочно мішають національний момент в українськім національнім руху з социяльним. „Не можна дати Русинам ґімназиї, бо... вони ширять аграрний комунїзм!“ А тимчасом одно з другим не має нїчого спільного. На підставі такої аргументациї треба би було кождому народови відібрати всї ґімназиї, унїверзитети, полїтичні права і т. д., бо-ж в кождім народї є суспільні стремлїня, ворожі теперішному устроєви. Серед польської суспільности є також вільнодумцї-атеїсти, социялїсти-терористи і т. д., а одначе нїхто через те не відбирає Полякам польську викладову мову в школах, урядову в урядах, та відповідну чисельній силї польського народу репрезентацию в соймі і парляментї. Одним словом: національні домаганя, спільні всїм верствам нациї, себ-то зверхна націоналїзация всего суспільного житя, одно, — а социяльні змаганя поодиноких верств народу цїлком що инше. І дайте нашому народови національні права, а тодї еволюция социяльних стремлїнь поодиноких його верств піде такими самими шляхами, як у всїх новочасних наций і руський національний рух взагалї стратить eo ipso свої радикальні форми.

Бо тепер польське правлїнє краю в інтерес польської державности гнете всякий прояв українського національного руху так, щоб він приняв як-раз найострійші форми та щоб тодї можна було дешевим коштом грати роль одиноких спасителїв Австриї.

А тимчасом замість спасати Австрию, що раз більше їй шкодять. Мав наш нарід довірє до австрийського правительства — і Поляки, надуживаючи фірми того правительства для своїх національно-державних цїлий, те довірє знищили. Мав наш селянин любов до цїсаря і династиї, — і вони, ховаючи ся в кождім польонїзацийнім походї на нас за авторитет цїсаря і династиї, підкопали ті династично-монархічні почуваня. Мав наш національно-сьвідомий загал те почутє, що в Австриї може він розвивати свою національність, не боячи ся обрусительного обуха, — і вони, підпираючи в послїдні роки що-раз явнїйше москвофільство, переконують той загал, що коли Росия нас русифікує, то Австрия і польонїзує і русифікує.

Одним словом, де не глянемо, скрізь побачимо те саме: Поляки ведуть свою національну полїтику, зовсїм не числячи ся з інтересами австрийської держави. Вони своїм гнетом настроїли проти тої держави наш загал, вони в супереч інтересам тої держави ведуть русофільську полїтику, а тільки по фарисейськи прикидають ся такими льоялїстами, бо се дає їм змогу бороти ся проти ворожого їх державности, українського національного руху силами австрийської держави. Се не австрийський патріотизм, хиба радше валєнродизм, який, прикидуючи ся прихильником Австриї, використовує її сили собі на користь, а їй самій на шкоду, бо-ж не можна не назвати шкодою для Австриї того становища, на якім завдяки польській полїтицї знаходить ся тепер руський нарід.

А тепер до всего того Польща домагаєть ся в своїм інтересї, щоб Австрия давила нас виїмковими законами. Що-ж, під виїмковим станом фактичним живемо ми не від нинї, то чому-ж не укріпити-б його законом. Тільки звертаємо увагу міродатних кругів, що виїмкові закони нїколи ще не здавили нїякого руху, тільки, примусивши його сховати ся в підземлє, усунути ся від всякої прилюдности, зробили його тим радикальнїйшим. І тому власне конституция є висшою формою правлїня від абсолютизму, що не перетягає струни і не доводить до суспільних катастроф.

Ось так виглядає в дїйсности той „інтерес держави“, в імя якого Поляки накликують на нас нові репресиї.

А тимчасом правдивий інтерес австрийської держави в сїй справі лежить в тім, щоб дати руському народови таку змогу національного розвитку, щоб він у своїм власнім інтересї дорожив цїлістю і могучістю Австриї. Невже-ж серед австрийських державних мужів і тих, що стоять над ними, нїхто не знайдеть ся, що зрозумів би ту елементарну правду?

Д-р В. Щурат.

Найстарша лїрика в укр. лїтературі.

Хвиля між смертию Христа а Його воскресенєм — то хвиля Богородицї, яка двоякий вираз має в християнській штуцї вже з найдавнїйших часів. Або подиктований буває той вираз високим значінєм божественного дїла спасеня, супротив якого чисто людське чувство Марії після страти сина грає мінїмальну ролю, — або диктує його ідеальне пониманє Божої Матери згідно з народними поглядами, по яким оплаканє небіщика є релїґійним обовязком найблизших кревних, а оплаканє сина — не лиш обовязком матери, але й мірою материнської любови. Перший вираз має за собою авторітет евангелия, на який вже сьв. Амврозий звернув увагу словами: stantem lego, flentem non lego. Другий вираз, не маючи за собою поваги Сьв. Письма, здобув собі апробату зі сторони Церкви пізнїйше, на скільки з наукою її давав ся погодити, а поза тим остав ся виразом т. зв. апокрифів — творів, з якими християнин перед оком церковної власти крив ся. Розумієть ся, що як чисто-людський вираз він був завсїгди й популярнїйший.

Найранші християнські з'ображеня Розпятя представляють Богородицю як незломну женщину, що в сьвідомости високого значіня Христової смерти дивить ся на неї без найменшого слїду патетичних зворушень. На внутрішне зворушенє вказує хиба глубока повага, яка малюєть ся на лици, а зверхним знаком смутку є хиба шата, що накриває голову разом з піднятими в гору руками. Зовсїм подібну ролю приписує Богородици й римська Церква в межах найстаршої пасийної драми, в тій римській лїтурґії, що розвиває образ крівавої драми нашого спасеня в антифонах і респонзориях, серед яких матутіни трех останних днів страстного тижня являють ся кульмінаційним пунктом. Скали розпадають ся, гроби отвирають ся перед оком духа. З хреста чути голос розбійника. Сам розпятий Спаситель голосить словами пророка і псалміста, дає вираз своїм болям в хвили затьміня сонця. До голосїня над помершим призиваєть ся дочку Сіона, а запори і замки адкрутять ся за приходом Христової душі до царства смерти. Але мати, що страдає зі своїм єдиним сином, не бере участи в акциї великої драми. Римський дух зайнятий вповнї тим, що в дїлї спасеня має божественне значінє. Чисто людський маєстат материного стражданя усуваєть ся в глубину сцени мало-що не переочуєть ся!

Одно-однїське картинне з'ображенє найдавнїйшого часу відступає замітно від показаного понятя ролї Богородицї при смерти сина. Є то з'ображенє Розпятя в сирійськім Рабуласовім Евангелионї з 586 р., що знаходить ся в лаврентиянській біблїотецї у Флоренциї. Там Богородицю потрясає пристрасно-глубокий біль. Мало бракує, щоб можна те з'ображенє поставити побіч реалїстичних картин найтяжшого болю матери, в якім вона зломана приймає підпору чужої руки. Незвичайність того з'ображеня для VI. в. в Европі є така велика, що супротив неї виринула була навіть гадка, чи не є воно результатом пізнїйшого перемальованя старої картини. Але не даром Евангелион Рабуласа є сирійського походженя. За поясненями його незвичайностий належить звернути ся до Сириї. Образ по людськи понятих страждань Богородицї під хрестом — то (як виказує основно знавець старохристиянської штуки і лїтератури, д-р Антін Бавмштарк) ориґінальна прикмета творчости Сирійцїв, що в їх поезиї дасть ся прослїдити аж до IV. в. в зад. Вже сьв. Ефрем Сирін (+ 373) являєть ся автором поетичного плачу Богородицї. Та хоч як автор плачу він є першим, то струна, в яку він ударив, мусїла бути й давнїйше струною народних почувань, скоро голос її знайшов сильний відгомін у пізнїйшій поезиї Сирійцїв. З клясичної доби тої поезиї (IV—VI. в.) походять і фраґмента поеми про Марію на Голгофтї, що вийшли з під пера Якова Саруґського (451—521) найбільшого сирийського поета по сьв. Ефремі. Ті фраґменти зберегли ся і спопуляризували ся на довго лиш завдяки тому, що, подібно як і твори инших сирійських поетів, війшли в склад західно-сирійської лїтурґії — лїтурґії монофізитів і маронїтів.

З західної Сириї помисли лїтурґійної піснї ширили ся дальше й на ґрунтї грецького богослуженя особливо в Палестинї. Незрівнаний автор візантийських гимнів, Романос, був не лиш дитиною західної Сириї, але зразу й дияконом при церкві воскресеня в Бейрутї. Тодї в лаврах Палестини релїґійна поезия процвила так сильно, що воно не могло остати ся без впливу на остаточний скарб пісень грецької Церкви, якому тривку основу дали монастири сьв. Сави сьв. Іван Дамаскин і його товариш Косма піснями, призначеними до звеличаня Єрусалимських богослужень. Передовсїм були то піснї страстних богослужень, яких жерело в льокальнім культї Єрусалима. Рукописний Типик тамошної патриярхальної біблїотеки познакомлює нас близше, які піснї в части й нинїшного ще богослужебного тексту були вже в VIII—X в. співані на страстнім тижни в Єрусалимі. Сирійський плач Богородицї в перерібках Косми між ними занимає найвиднїйше місце.

В горю зітхаючи та ридаючи, побиваєть ся Богородиця за сином: „Горе менї, божеський сину! горе менї, сьвіте тварі!“ Видячи його на древі розпятого без правди, каже, що дивити ся не може на його муку. Пригадуєть ся їй пророцтво Симеона. З докорами говорить про утечу апостолів. Вона голосить: „Як же розпятий єси на древі ти, що все в руках держиш, а небо розпинаєш як кожу? Пробито тобі руки і ноги, дитино, божеський бік проколото! Сповнило ся менї слово старця: серце менї прошиб острий меч. Не стерплю дивити ся на тебе нагого на древі. Анї Тома, анї Петро не хоче умерти з тобою. Покинули тебе, отчеє слово, тебе, мій сину“. В иншій піснї Богородиця в своїм горю пригадує собі благовіщенє архангела і каже: „Не зазнала я колись болю, родячи тебе без сїмени в найвисшім щастю, мій вічний сину! А тепер бачу тебе бездушного, мій Боже, мертвого; острий меч горя ранить страшно мою душу“. Плач Богородицї тихне щойно при голосних радощах воскресеня.

Я лиш подав ті головні пункти єрусалимського плачу Богородицї, в яких він згоджуєть ся і з старосирійським. Яка була дальша доля того плачу в церковній поезиї на Сходї, а потім на Заходї, як він проник у народну поезию і релїґійну драму всїх европейських народів, того я тут показувати не думаю. Скажу лиш, що і на Українї плач Богородицї належить до найпопулярнїйших тем релїґійної поезиї від найдавнїйших часів. А перша, найранша запись його походить з XII. в. В одній проповіди нашого епіскопа, Кирила Турівського, читаємо його в такій перерібцї:

„Тварь съболѣзнуетъ ми сыну, твоего зрящи бесъ правды умръщвенія. Увы мнѣ, чядо мое, свѣте и творче твари. Что ти нынѣ въсплачю, заушеніе ли, или за ланиту удареніе, и по плещема биенія, узы же и заплеванія святаго ти лица, яже за отъ беззаконникъ за благая пріятъ? Увы мнѣ, не повиненъ сы, поруганъ бысть, на крестѣ смерти вкуси. Како тя терніемъ вѣнчаша, и желчи съ оцтомъ напоиша, и єще пречистая ти ребра копіемъ прободоша. Ужасну ся небо и земля трепещетъ июдейска не терпящи дръзновенія; солнце померче и каменіе распаде ся, жидовское окамененіе являющи. Бижу тя, милое чядо, на крестѣ висяща, бездуша, безрачна, не имуща видѣнія, ниже доброты, и горко уязвляю ся душею: хотѣла быхъ съ тобою умрети. Не терплю бо бездушна тебе зрѣти; радость мнѣ отселе никакоже прикоснется! свѣтъ бо мой и надежа и животъ, Сынъ и Богъ, на древѣ угасе. Где ми, чядо, благовѣстованіе, еже ми древне Гавріилъ глаголаше: радуй ся, обрадованная, Господь съ тобою, царя тя и сына вишняго нарицая, Спаса миру и животворца всѣмъ и грѣхомъ потребителя. Нине же зрю тебе яко злодѣя, межу двема розбойникома и копіемъ прободена въ ребра мертвеца, и сего ради горко изнемогаю, не хощу бо жити, но предварити тя въ адъ. Нынѣ мое чаяніе, радости же и веселія, Сына и Бога, лишена быхъ. Увы мнѣ, о страннѣмъ ти рожествѣ тако не поболѣхъ, акоже нынѣ растерзаю ся утробою, твоє видящи тѣло пригвождено къ древу. Твое бысть преславно рожество, Іисусе, и нынѣ страшно умръщвеніе; единъ отъ ненасѣянныя утробы, цѣлы печати моего съблюде дѣвства, и матерь мя своего въ площенія показавъ и паки дѣвою сохрани. Знаю твое за Адама постраданіе, но душевною ридающи обьята горестію, дивящи твоего таинства глубинѣ. Слышите, небеса и море съ землею, внушайте моихъ слезъ рыданіе: се бо Творецъ вашь отъ священникъ смерть пріемлетъ, единъ праведникъ за грѣшникы и беззаконникы убіенъ бысть. Днесь, Симеоне, постыже мя прореченіе: копіе мою душу пронде нынѣ, твоего отъ воинъ зряще поруганія. Увы мнѣ, кого къ рыданію призову или съ кымъ моихъ слезъ излію потокы? вси бо тя оставиша, ужики же и друзи, твоихъ, Христе, насладивши ся чюдесъ. Где нынѣ лыкъ седмьдесятныхъ ученикъ, где ли верховніи апостолы? Онъ бо тя лестію фарисеомъ предасть, другій же, страха ради предъ архиереи, отверже ся, не зная тебе человѣка. Єдина, Боже мой, раба твоа рыдающи предстою съ хранителемъ твоихъ словесъ и възлюбленнымъ ти наперсникомъ. Увы мнѣ, Іисусе, драгое имя! како стоитъ земя, зрящи тя на себѣ на крестѣ висяща, иже на водахъ ту вначятцѣ основалъ еси; иже многыа слѣпца просвѣтивъ, и мертвна словомъ въскресивша, твоего Божества мановеніемъ. Пріидите, видите Божіа смотренія тайнство: како оживляа вся проклятою умръщвенъ бысть смертію“.

Поезия чисто-людських чувств так і бє ключем з того плачу Богородицї. Пригадуючи поезию народних голосїнь, він рівночасно пригадує й артистичний плач Ярославни у Слові о полку Ігоревім. Як Слово о п. І. є найстаршою ориґінальною поемою України, так записаний Кирилом Турівським плач Богородицї повинен уважати ся найстаршою лїричною піснею, присвоєною Українї з чужини, найстаршим звеном, що вяже поезию України з поезиєю далекого Сходу.

Памятайте, що найлїпша горівка є тілько у фабрицї Зиґфрида Кребса Склади: Баторого 7, Личаків 3. Пробні фляшочки по 15 кр.

487

О консервацию збанкротованої системи.

Будучий намісник.

В справі іменованя галицького намісника відбув учора бар. Бек довшу конференцию з міністром внутр. справ бар. Бінертом. Польські газети доносять, що з приводу неприсутности кількох міністрів збереть ся рада міністрів аж у понеділок або второк; тоді рішить ся справа номінациї намісника. Від імени президиї кола польського були вчера у бар. Бека пп. Гломбінський і Стапінський в справі обсади галицького намісництва. До Відня приїхала також делегация Ради народової з пропозициею д-ра Козловського на намісника. Що до инших кандидатів, то — як віриги польським газетам — на першім місци стоїть кандидатура д-ра Бобжинського, проти котрого не заявила ся ні одна група польська та котрий має бути кандидатом правительства. Знова після информаций „Die Zeit“ правительственні круги мають намір запропонувати іменованє урядника-намісника та полишити його на становищи доси, поки відносини не прояснять ся. Тим урядником мав би бути шеф секциї Залєський.

З руського клюбу.

Руський клюб збереть ся у Відні 29. с. м. на наради над політичною ситуациею та в квестиї особи намісника. В одній віденській кореспонденциї руський клюб оголошує комунікат, де заявляє, що неправдиві є звістки про те, неначеб у нутрі клюбу вибухла криза та немов би теперішна президия уступала, а клюб мав розвязати ся. Комунікат підписаний пп. Романчуком, Васильком і Цеглинським. Що-до звістки, що руський клюб буде радити над особою намісника аж 29 с. м., коли тимчасом номінация має наступити в понеділок або второк, себто 27 і 28 с. м., то трудно здержатись від уваги, що наради нашого клюбу відбудуть ся — трохи запізно.

Жаданя ради народової.

Рада народова відбула своє засіданє 24. с. м. Про хід нарад і ухвали, котрі були тїсно довірочні, не принесла польська преса ніяких комунікатів, подала тільки, що в імени Ради народової пп. Цєнський і Райський предложать президентови міністрів „жаданя краю в справі іменованя намісника та вкажуть йому, що є необхідне, щоб вдержати лад і порядок у краю“. Про зміст тих „жаданьˮ можемо довідатись посередно зі вступної статї „Gazet-и narodowo-oї“ п. з. „Żądanie“, написаної з приводу виїзду делегациї Ради народової до Відня. Зі слів органу Ради народової виходить, що Поляки домагають ся у Відні виїмкових репресий проти руської опозициї. Бо нїчо инше, як саме таке домаганє, не криєть ся в отсій заяві „Gazet-и narodow-oї:“ „Рішучим нашим домаганєм є охорона краю від анархії (!) і нормальний його розвій. Репрезентанти польської народности в Галичині не будуть нині домагати ся у бар. Бека ані заведеня виїмкового стану, ані ужитя репресалій навіть (!) проти тої частини руського народа, котру можнаб обвинявти за моральну співучасть у злочині з 12 с. м. За те вони рішучо домагаюсь ся і то — не сумнїваємось — так дуже рішучо, як давно вже нїчого не жадали, щоб зовсїм рівномірно виконувати закон карний“. Дальше „Gaz. narodowa“ накликує суди і прокураторию та пропонує кару (вязниця до 6 місяців, згляднo взострена вязниця до одного року!) на руських послів, котрі в розмовах з віденськими дневникарями оправдували убийство Потоцького, на цїлу руську пресу, котра буцїм то „від двох недїль апотеозує“ Січинського, вкінцї на — полїцию львівську за те, що ніби то вона за мало брутально поводила ся супроти Січинського по його арештованю.

Отсього домагаєть ся екзекутивний орган польської коалїциї в Галичині, Ради народової. Що ті домаганя є домаганями виїмкових репресий проти руського руху, се недвозначно виходить зі слів „Gazet-и narodo w-oї і цїлої тенденциї її статї. Отже — Рада народова з цїлою форсою стремить до заострeня политичної ситуациї в Галичині та хоче присилувати центральні власти до заведеня систематичного урядового терору проти Русинів. Щож — laudanda voluntas польських потентатів, і нам з їх настроєм і провокованєм виїмкового давленя Русинів доведеть ся числитись та треба цїлій нашій суспільности приготовити ся, щоб вдержати на собі та відперти новий польський атак.

Справа п. д-ра Трильовського.

Польські газети піднесли великий алярм з приводу звістки, що міністерство судівництва наслїдком інтерпеляциї руських послів мало зарядити доходженя в справі сторонничого поведеня галицького суду у справі карній проти п. д-ра Трильовського. Ся звістка, хоч як вона появила ся неясна і недокладна, вистарчила Полякам до піднесеня великого крику ізза того, що буцїм-то правительство протегує „українську анархію“, компромітує галицьке судівництво, стоїть під терором руського клюбу. Навіть на засїданю Ради народової широко дискутовано над тою справою. Тимчасом нинїшні телеграми ц. к. бюра кореспонденцийного заперечують усї інсинуациї польської преси на сю тему.

Задачі народної праці по наших містах і місточках.

Дві недїлї минає, як шовінїстичне польське дневникарство не перестає з лютим озьвіреєм огидити не тілько того, що доконав замаху на гр. Потоцького, але й всю його родину, його товаришів, ба й руських послів, руську пресу, руську мову й літературу і цїлий наш національний рух, взиваючи при тім польську суспільність до тла винищити руський елемент в краю. Наслїдки того в цивілізованій суспільности неможливого підбурювання зараз проявили ся і у Львові і докуди по краю дикими нападами польських університетських студентів, гімназиальної молодїжи і всякої голоти на руські институциї і доми та на поодиноких Русинів. У Львові повибивано вікна в домі „Дністра“, в локалях „Бесїди“ і нашої редакциї, в духовній семинарії, в в „Народній Гостинниці“, в „Академічній Громадї“, ба навіть в інституті Василіанок і в данківській Бурсї, котру попросту здемольовано; була добра воля дібратись і до инших руських институций, та в тім якось перешкодила вже полїция. Були й уличні напади на поодиноких Русинів, навіть такі, що покінчили ся проливом крови. Врештї довідуємо ся про випадки, що Русинови не хотять винаняти помешкання длятого, що він... Русин. Доходять нас також слухи про бойкот руських торговель із сторони Поляків.

Маємо ще настілько віри в здоровий людський розум, що не можемо припустити, щоби стан такого озьвіреня, такого скаженого шалу міг тревати довго; атже навіть у божевільних напади фурії не тревають довго, а наступає по них депресия або й ясні хвилї, а у недужих горячкою після пароксізму знов вертає стан нормальної температури. Длятого й не страшні нам ті всїлякі погрози, яких ми вже стілько начитались і наслухали ся, анї ті дикі бучі, від котрих ми вже досить потерпіли; врештї маємо ще настілько віри в суспільний лад, хоч як він у нас захитаний, та у власні житєві сили, що не боїмо ся, щоби орґіям польського дневникарства могло удати ся стерти нас з лиця нашої власної землї так, як декому бажалось би.

Все-ж таки не так зі страху, як в інтересї природного нашого національного розвитку хочемо отсе у звязи з недавними нашими статями п. заг. „Без ілюзий“ і „Задачі нашої народної працї“ звернути увагу на задачі нашої працї по містах і місточках.

Звертаючи головну силу наших заходів на села і сільський народ, ми в значній мірі занедбуємо міста і місточка, хоч і розуміємо вагу сих позицій в народнім житю. Навіть про згуртованє інтелїґенциї не всюди дбаємо так, як сього треба би бажати. Поляки всюди нас випереджають; коли в якімсь місточку зберe ся лише кількох польських інтелїґентів, зараз закладають касино, Соколи, тов-о Szkoły ludowej, уладжують відчити в місци і по селах, закладають кулка рольнїче, виправляють усїлякі патриотичні шопки; а Русини, хоч їх є нераз далеко більше, сидять тихо, ходять самопас або навіть прилучають ся до польських орґанізацій та помагають їм грошем і дїлом в їх польонізацийній роботї. Так дальше бути не повинно. Досить уже того, що серед вікових неприхильних нам обставин міста і місточка наші заповнили ся чужими напливовими елементами, що й споконвічне руське населенє в значній части винародовiло ся: пора спинити той процес і ратувати те, що нам ще остало ся. А остало ся на щастє ще не мало; є ще місточка, де руське населенє має навіть бодай релятивну більшість, а й по більших містах становить воно всюди поважний процент.

Пора нам забрати ся до роботи по містах жвавійше, ніж було доси. Прикладом може послужити ст. о лиця краю, хоч і тут не робить ся вже з такою силою і витревалостию, на яку нас стати. Передовсїм повинна всюди згуртуватись і з орґанізувати ся місцева руська інтелїґенция і вона повинна дати почин до дальшої роботи і дальших орґанізацій так, як се всюди роблять інтелїґенция польська. Около читальні треба зібрати чим-раз ширші круги місцевого руського населеня. Особливо притягаючу силу мають товариства де члени бачать також і материяльну користь чи поміч. Тим то й велику вагу мають институциї кредитові. Орґанізация ремісників, робітників, слуг повинна належати до перших задач нашої роботи по містах і місточках.

За тим повинно іти закладанє захоронок, особливо для дітий робучого народу. Курси для неграмотних, курси руської мови, літератури і істориї для молодїжи тих шкіл, в котрих не вчать руської мови, плеканє сьпіву церковного і сьвітського, закладанє хорів мужеських і жіночих, — отсе задачі руської інтелїґенциї.

Дуже важним кличем є: Свій до свого! Своїх ремісників, промисловців, своїх купців і крамарів, своїх робітників, повинні місцеві і околичні Русини попирати всїми силами, при чім обі сторони повинні почувати ся до як найбільшої солїдности і від своїх ремісників, промисловців, купців, робітників не можна длятого, що вони „свої“, вимагати більше, ніж від чужих, більше, ніж слушно; а знов з другої сторони свої ремісники, купці, робітники повинні для „своїх“ визначати ся такою самою ретельностию, яку власний інтерес наказує їм заховати у відношеню до чужих.

Вкінци бажалось би, щоби кожде руське товариство, кожда руська институция, кожний Русин, по містах старали ся набути власний шматок землї і власну хату, щоби на рідній земли не бути комірниками в чужій хатї.

Отсе побіжний начерк роботи; систематично, енерґічно і витревало ведена, здобуде нам вона по наших містах і місточках поважну силу, з котрою і наші противники будуть мусїли числити ся, а здобутків сеї працї нїхто не буде в силї нам відобрати.

По атентаті.

Слїдство

проти М. Січинського о злочин скритобийчого морду і проти його матери Олени як співвинної в сім злочині ведеть ся рівнобіжно з доходженями, які робить в порозумінню з слїдчим судиєю, сов. Берзоном тутешна полїция. Коли слїдство буде покінчене, сего нині точно означити годї. На всякий случай буде воно замкнене не швидше як перед кінцем слідуючого тижня. Відмінні донесеня польської преси не відповідають фактичному станови. Що до самого факту убийства, справа є вповні ясна, бо М. Січинський відразу сам поробив зізнаня що-до самого атентату та що-до його мотивів. Пинявійше за те йдуть доходженя, в яких слїдчий судия рад би устанолити тло атентату. Широкі доходженя роблять в тій справі аґенти львівської полїциї а навіть краківської і то не лиш у Львові але й на провінциї. Крім того ведеть ся простору кореспонденцию між слїдчим судиєю а провінціональними урядами....

Полюючі на сензацию польські часописї, а саме „Wiek nowy“ доніс був, що вчера розіслано на провінцию 12 стежних листів, запевнюючи навіть, що коперти адресував сам авскультант Ремізовський, який фунґує в слїдстві як протоколянт, ніби на те, щоб маніпуляційні урядники не зрадили тайни. Вістка ся — в собі звичайною „качкою“, яких польські репортери нафабрикували доси не мало.

Зачуваємо, що рівночасно з сим студиює сов. д р Берзон всяку терористичну й анархістичну літературу, щоб мабуть назбирати информаций для стеженя за евентуальним компльотом.

Поки не буде покінчене слїдство, годї говорити що-небудь про місце і час розправи. О делеґацию якого позальвівського суду не зроблено доси нїякого подання. Рівночасно згадаємо, що найблизша каденция львівської лави присяжних має вже повизначувані розправи аж по день 20. мая. Як правний заступник М. Січинського виступає меценас пос. д-р К. Левицький, а п. О. Січинської д-р В. Шухевич. Віденські адвокати, які борочили би обжалуваних, колиб до розправи мало прийти перед нїмецьким трибуналом, є д-р Роде і д-р Пресбурґер... Після всякої правдоподібности виступить підчас розправи як оборонець також посол. д-р Г. Лїберман з Перемишля.

Мати Січинського

доведена до краю важким тюремним режімом і невиносимим харчем почала була — як се ми вже згадували — голодівку. Се довело до великого ослабленя її, так що не був навіть виключений серцевий удар. Власти, щоб не допустити до сего, перевезли хору п. Січинську до тюремного шпиталю ім. Марії Магдалини. В шпитали надїли на неї шпитальне одінє та заказано їй курити циґара, що вільно їй було робити на основі специяльного дозволу у вязници. Також і в шпитали не приймала увязнена нїякої їди. Щоб її до сего приневолити, поставлено біля ліжка лямпку вина, яку вона по тільки днях голодованя в ночи таки випила та напила ся відтак ще й води. В четвер рано запитав її лїкар, чи вона буде їсти; арештована заперечила. Тодї загрожено їй, що буде відкормлювана насильно при помочи шпитальної прислуги. Пляновано штучне відкормлюванє, при помочи рурок, якими вливалаб плинну їду, подібно як се практикують ся при хорих, що попарили собі горло, або пробували троїти ся. Розуміють ся, що слабій женщині годї було ставати до фізичного змаганя з насилєм шпитальної прислуги і вона була приневолена покинути голодівку. Спожите їди вплинуло відразу на полїпшенє здоровля хорої. І ось урядові круги, щоб показати свою тверду руку, вже вчера звеліли її перевезти назад до тюрми при ул. Батория. Тепер нема нїяких виглядів, щоб її випущено на вільну стопу перед переведенєм розправи.

Памятники пок. ґр. Потоцькому.

В рецепційній сали галицького намісництва відбуло ся онодї зібраня всїх урядників вбитого намісника; порішено з складок урядників поставити на ґубернаторських валах артистичний памятник пок. ґр. Потоцькому. Для переведеня проекту в дїло і порозуміня з иньшими комітетами, позасновуваними задля сеї цїли, вибрано комітет з 15 членів з віцепрезидентом ґр. Лосьом на чолї.

„Gazeta przemyska“ проектує знов, щоб для „uczczenia pamięci zamordowanego“ вплинути на правительство, аби воно авдиенцийну салю, в якій виконано атентат, замінило на каплицю.

Крім того рішило польське громадянство м. Львова пошанувати память ґр. Потоцького ще инакше. Роблять ся заходи около „живого памятника“ для него а именно збираєть ся гроші на фонд, за який удержаноб польські бурси для селян у східній Галичині. Значить, має бути введений в житє ще один польонізацийна институция проти руського народа. Цїкаво, що таку інституцию звязано як раз з іменем ґр. Потоцького. Сей памятник, коли увійде в житє, буде також найліпшим доказом, за що цїнить пок. Потоцького нольська суспільність і яку місию сповнював він за житя...

Урядове **dementi.**

В Gazet-ї lwowsk-iй поміщено письмо управителя староства сокальского секр. намісництва Калиневича, в якій він констатує, що чутки ширені про розрухи в Сокали та про руську радикальну демонстрацию, в якій мали його потурбувати а навіть убити, є лишені всякої основи. Польська преса дістала знов поличника.

Незрівнаний здогад.

„Tägl. Rundschau“ доносить, що старший президент Познанщини, бурмистр Познаня, предсїдатель колонізацийної комісиї та другі пруські достойники дістали польські листи з погрозами, в яких грозить ся їм за угнїт польського народу долею ґр Потоцкого. Листи надано в Гнїзні і Познани. Достойники звернули ся до полїциї о оборону. Польські часописї, нотуючи сю звістку, не знають, як собі порадити з сим фактом, що їхні брати в Познанщині беруть ся на способи, які викликав серед Русинів галицько-польський режім, і впевнюють своїх читатів, що сї листи зладили... Русини. Ну, і що се за цїкавий народ сї галицькі Русини. Поляки гноблять Русинів, а вони вибирають ся аж до Гнїзна і Познаня, щоб тероризувати пруських достойників, аби вони не гнобили познанських Поляків. Сумнїваємо ся одначе, чи найдеть ся хто такий, нищий духом, щоб повірив в такі ідіотичні коментарі польської преси.

Прокуратория конфіскує.

Останне число „Землї і Волї“ з 23 цьвітня сконфіскувала прокуратория за такі статї: Голос французської ґазети п. Жореса „L' Humanité, статю італїйського „Avanti“, статю „Arbeirer Ze tung“, передрук з „Now-ого Głos-y przemys -ого“, „Volkspresse“ з Чернівців, віденської „Volks rübiene“ і „Bremer Bürger Zeitung“. Деякі з сих голосів були подані вже навіть иншими львівськими часописями. І най же хто після сего перечить, що у нас нема свободи друку й слова. По операциї прокураторії вийшло згадане число „Землї і Волї“ майже біле — виднїє у нїм попри деякі подробиці ще тільки фейлетон д-ра І. Франка п. з. „Свинська конституция“. Фейлетон сей надав ся тут не-аби-як.

Дирекция львівської полїциї

надсилає нам до поміщеня таке спростованє: В числї 88 „Дїла“ з дня 20 с. м. в статї під заголовком „По атентаті. Льлеть ся кров“ поміщено вість, що попереднього дня вечером на улици Городецькій нападнено на Пана Г. — Го. і за те, що говорив по руски, його збито і покалїчено. Дальше подано в сій статї, що подібні случаї лучились також на улици Сикстуській, Валовій, а також по других улицях і кофейнях, де допускано ся насильств против тих, хто признав себе Русином, і що на ул. Сенкевича стріляно до Русинів. Відомости подані в сій статї без сумнїву не суть з правдою згідні, понеже після змісту статї мають вони опирати ся на „полїцийних протоколах“, а дїйсно крім факту побитя академика Богдана Городиського на ул. Янівській (а не ул. Городецькій), в котрій то справі вдрожено тут доходженя карні, о жадним з повисших фактів тут не донесено і події такі не були і не суть предметом тутешних доходжень. З Президиї ц. к. Дирекциї Полїциї — *Шехтель*“.

Право на обструкцию.

Нїмецькі політичні письменники, такі як Реннер, Бауер, навіть Каутскі і Хармац, розглядаючи житє і функціоноване австрийської ради державної тай цілої державної машини, завважили і занотували одну цїкаву появу, незнану нї в одній иншій державі, а саме, що істнує в Австриї національне право на обструкцию в парляментї. Ся явна справді небувала і виїмкова, котра є очевидним запереченєм витвореної на англїйськім ґрунтї теориї і практики парляментаризму з його принціпом абсолютної більшости. Поява — можливa тільки в такім збіговищу народів, як Австрия, — яка не тільки виставляє на глум всякі наукові системи конститущийних держав і панляментаризму, а стоїть в недвозначнім противенстві до букви основних законів австрийської держави.

Бо в текстї австрийських державних законів читаємо: „Право надавати, змінювати і зносити закони будемо виконувати Ми (монарх) і Наші наслїдники тільки при співучасти законно зібраних краєвих соймів, згляднo державної ради“. „Цїсар виконує управляючу власть через одвічальних міністрів та підчинених їм урядників“. „Цїсар іменує і димісіонує міністрів та обсаджує на внесеня дотичних міністрів усї уряди в усїх галузях державної служби“. Осьтак жовтневий дипльом і основні державні закони ще до нинїшного дня роздїлюють публичну власть.

А проте в австрийській конституциї на дїлі доконав ся згодом повний переворот. Правда, законодатна сила корони звязана з призволенєм ради державної і соймів. Але нїяка парляментарна соймова більшість не в силї нїчого змінити в правних відносинах наций. Міністри є одвічальні перед радою державною; одначе нїякий міністер не може позістати при своїм урядї, коли його урядованє являєть ся нестерпним для цїлої котрось наций, хоч би він і мав довірє більшости ради державної. Цїсар на внесеня міністрів іменує урядників; але в Чехії не можна іменувати нї одного урядника, не запевнивши собі заздалегідь призволенє або бодай толєроване з боку обох наций. Се тому, що кожда односторонна зміна в управненях і відносинах сил народів — без уваги на те, чи вона доконалась постановою парляментарної і соймової більшости, чи дорогою міністерського розпорядженя — викликалаб обструкцию, спричинилаб повне спиненє законодатних інститутів. Право народів на обструкцию, се австрийська неписана конституция. В дневнику законів державних про неї нїчого нема; але могучий суспільно-політичний переворот у нутрі австрийського публичного житя на дїлі вповнї перетворив функциї австрийських правних інститутів. Право на обструкцию береже кожда нация як останну збрую для національної оборони; се найвисше право кождої наций, яка хоронить усї її инші, поодинокі права.

Так формулує ту виїмкову появу австрийської политики один з найповажнїйших австрийських політичних письменників, д-р Отто Бауер. І далї він каже: Для наций має право на обструкцию значінє національної автономії. Кожда нация є забезпечена проти того, щоб постановою більшости або розпорядженєм правительства поменшили ся границі її права; чого нация не хоче або не може знести, се вона не потребує зносити. Се негативна автономія національна, автономія самооборони, котра робить кожду австрийську нацию всемогучою при обороні перед поменшенєм її прав.

Кожду австрийську нацию — каже нїмецький політик, а ми додамо: з виїмком одної руської наций.

І тут ми станули на точцї, котра нам дає критериї для оцїнки „рацiї істнованя“ нашої парлємантарної політики, для вилеґітимованя її „minimum екзистенциї“, її морального і практичного оправданя перед осудом нашої публичної опінії та з погляду наших національних конечностий. Тут, на нашу думку, знайдеть ся відповідь на ті, трагічні в своїй простотї і щирости сумнїви, які підніс д-р Охримович, складаючи свій посольський мандат.

Національне право на обструкцию принесли всї австрийські народи, з виїмком Русинів, з попереднього куриального парляменту, де вони його виконували і — над'уживали. Не принесли того „права“ до „народного“ парляменту одні-єдині Русини. За куриальної системи наша репрезентация була за дрібна, щоб з успіхом спинити довший час хід парляментарного житя; вона була так заголомшена подавляючою силою инших партий. І сю психіку заполоханої, треторядної ґрупки парляментавної понесли — се треба собі отверто сказати — наші посли до нового парляменту. Чи наші посли ґрозять „консеквенциями“ або „займають вижидаюче становище“, чи вони мовчать або знов вибухнуть хоральною продукциею або ломанєм пультів, чи хто з них „топить Поляків у Сянї і вішає їх на сухих вербах“ або чи „сокрушені серцем“ проводирі клюбу поспішають морально осудити вчинок Січинського, — у всїм тім проявляє ся одно і те саме незрівноважене; те саме недоцїнюване своєї парляментарної сили.

Причинюють ся до тої безплодности нашої парляментарної політики ще й ославлена „метода Бека“; се метода пактованя і конферованя з всїми, хочби найдрібнїйшими парляментарними ґрупами, метода розкладаня великих суперечностий на сьмішно дрібні противенства, метода треторядних концесий, нїчого не говорячих компромісових резолюций і мегода... найкрасшого фаворизованя „кола польського“. Бо се факт, що ні за одного правительства в останних трьох десятилїтях Поляки не придбали собі так богато і так далеко идучих політичних концесий і гарантий на них, як за короткий час правлїня бар. Бека. І всї ті концесії і гарантії такі, що за кожду з них окремо

Плащі і пелерини ґумові черевики гігієнічні для пань, панів і дітей *поручає:* **Склад лїнолєум і церат** **Львів, Карла Людвіка 3.** 483

наші посли мали моральне право пімститись на правительстві і правительственних партиях загаченем бігу конституційного житя. Мали моральне право, мали і фактичну силу, — бо ми бачили нераз, як кілька разів слабші групи успішно здержували австрийську державну раду та бачили, як від довгих чеських бесід німецьких шовіністів аж млоїло — але не сьміли, не відважили ся.

Полишаючи однак на боці вигляди на придбане для Русинів права „негативної автономії“ в теперішній парляментарній каденції та при теперішнім складі руської репрезентації, ми все таки теоретично мусимо приняти, що таке право на обструкцію нам конечно потрібне і необхідне, як що зневіра в успішність нашої парляментарної акції серед нашої суспільности не має перейти з одного боку в повну політичну апатию та з другого боку прорвати ся в розпучливих вчинках, в роді кріваої полії в галицькім намісництві. Велика одвічальність лежить на наших послах. Чим скорше вони покладуть стрим дальшій експанзії Поляків, чим більш рішучий і мужеський буде їх виступ, чим більш відпорні вони будуть на всякі намови і концесії, тим певнійше вони спинять той процес десперациї, що обхоплює нашу суспільність. Наші посли мусять числити ся з психічним станом нашого загалу, котрий по майже надлюдських з'усилях в агітації за виборчою реформою і в виборчій кампанії доси не дістав навіть сеї платонічної сатисфакції, яку дає почутє бодай негативної рівновартности і рівноправности з иньшими народами в парляменті.

Дневникарська брутальність.

В ч. 190. Dzienni-a polsk-ого з д. 23. с. м. читаємо під сим заголовком статю знаменитого тутешнього оборонця в справах карних д-ра Якова Горовіца, так замітну і так на часі написану, що перекажемо тут що найголовнійші її гадки.

Від 25-ти літ моєї практики — пише д-р Горовіц — стрічаю ся раз-враз з дневникарським явищем, котре годить ся назвати дневникарською брутальностию; сьвідчить воно про суспільну здичілість, котру в ім'я цивілізациї і суспільної культури треба поборювати всіми способами і в кождім випадку пятнувати як варварство. Ого перед кождою голоснійшою розправою карною, поки ще відчитано акт обжалованя, поки ще обжалований мав спромогу перед судиями виправдати ся з закиненого йому злочину, поки ще слухано сьвідків або знатоків, дневники вдають ся вже в критику обжалованого, випоминають йому найріжнійші справи зперед Бог знає кілько літ, розуміє ся, в найгіршім сьвітлї; накидають ся на обжалованого люто, з жадобою пімсти; словом, за вчинок, о котрий його обжаловано, заздалегідь засуджують його для того, бо він нїби то допустив ся инших вчинків, о котрі тепер не є обжалований, і не може тепер боронити ся, бо вони не є предметом розправи анї слїдства. Дневникарський напад на безборонного, звичайно увязненого, від сьвіта відтятого, що й так остає під тяжким бременем обжалованя із сторони державної власти, є по просту нападом розбишацьким, скритовбійчим, а при тім так нелюдським, диким і брутальним, що нема слів для висказаня погорди для такого дневника, котрий в так тяжкій хвилї, в якій находить ся людина обжалована о тяжкий злочин, не лише не оказує ні крихти милосердя над нещасливим, бо може й невинним, а хочби й винним, то таки заслугуючим на спочутє, але по просту показує брак усякого спочутя з трагедиєю людського житя, а тим і брак найгарнїйших почувань людських, а вкінци й брак найпростїйших етичних понять, бо осуджує чоловіка в публичній опінії, щоби догодити мести його ворогів, не вислухавши його оборони. Але поминувши се, такі напади на обжалованого перед розправою приносять необчислені шкоди вимірови справедливости, бо могуть некорисно для обжалованого вплинути на судиїв і викликати несправедливий вирок, котрого наслїдки не лише вївечать житє обжалованого і його родини, але й спадають на цїлу суспільність, бо нїщо не мстить ся на суспільности так люто, як несправедливі вироки. Крім того такий бандитизм дневникарський деморалїзує суспільність і причиняє ся до здичіня обичаїв і звичаїв, котрого й так є досить. Додати треба, що в жадній газетї дійсно цивілїзованого народу не стріне ся з такою брутальностию, а се й є доказом браку цивілїзациї там, де ся брутальність буває щоденним хлїбом на сором і ганьбу цїлій суспільности. Дневникарська рубрика „з судової салї“ має лише задачу справозданє, а нїколи не повинна бути критикою і судженєм, бо се належить до судів і судиїв; дневникарі-ж не є судиями, а вже зовсїм ні перед переведенєм розправи і перед виданєм вироку. Инакше треба би признати, що обжалований має крім властивого суду ще тілько трибуналів, кілько є дневників, і що мусїв би властиво окремо розправляти ся перед кождим з тих трибуналів.

Отсе голос безсторонного правника, знаного знаменитого оборонця в карних справах. Чи д-р Горовіц, виступаючи так рішучо і остро против „дневникарської брутальности“, мав на гадцї також справу Січинського, не можемо знати, бо про неї не згадує анї словом, анї найменшим натяком. У всякім разї його голос відозвав ся дуже в пору, бо від двох неділь польське дневникарство — з виїмком социяльно-демократичного — виправляє справдїшні оргії, виписуюци несотворені річи не тілько на самого Січинського, але й на всю його близшу і дальшу родину, а навіть і на давно померщого батька. Тим-то ми й щиро вдячні д-рови Горовіцови за його мужеське слово! Не можемо також і Dziennik-ови, котрий вів перед в тих органах. не висловити нашого признана, що не завагав ся дати місце статї д-ра Горовіца і тим самим строго, хоч цїлком справедливо, осудити свою власну „дневникарську брутальність“.

Політичні убийства.

В сумерках істориї і культури, з яких доходять до нас тілько мітольоґічні леґенди та народні перекази, треба шукати їх початку. „Убив свого противника, загорнув його землї, його люд, його маєток, його невільниці, і володїв собі на славу і ворогам на пострах“... Убивав божок божка (прим. Кронос Ураноса, Зевес Кроноса). ватажок ватажка, король короля. Мітольоґія, народня література повні звісток про такі убийства. А далї починає ними заповнювати ся й історія. Убивав, хто лиш жадний був панованя і не мав до сього иншої дороги, а на сю дорогу був досить відважний, сильний. А на царських пурпурах не видно крови, вони може як-раз на те червоні... Орієнтальні деспоти, грецькі і римські королї, римські імператори, — скільки їх згинуло своєю смертю? Претенденти до корони старали ся звичайно, щоб їх швидше виправити на той сьвіт. І хто збагне способи? Отруя, скритовбійче оружє „вірного слуги“, бунт „вірних слуг“ — кождий спосіб добрий коли тільки веде до цїли... Імени й дати? Знайдемо їх в кождім підручнику істориї, а істория кождої династиї, від тих, що їх початок губить ся в мітольоґічних переказах, аж до найновійших, аж кишить такими фактами.

Загалом беручи, можна всї політичні вбийства, які знає істория, поділити на особисто-династичні і ідейно-політичні. Перші переважають на тих ступнях політичного розвитку, коли загал не має ясної політичної думки і терпеливо зносить хоч-би яке важке панованє над собою; другі починають ся тодї, коли будить ся політична думка загалу і він починає реаґувати на гнет, від якого терпить.

Особисто-династичними були всї убийства ріжних орієнтальних деспотів, убийства римських імператорів, коли імперия хилила ся до упадку, коли висші верстви шукали тільки розкошів і запобігали ласки в кождого нового імператора, а товпа ревіла „panem et circenses“ і діставала одно й друге, а від часу до часу уряджувала погроми на християн.

Популярне, славлене в істориї й літературі, так що вже малі дїти знають про нього і величають його, — убийство Цезара Брутом було ідейно-політичне. Демократичного імператора вбив аристократичний республиканин, представник і ідеольоґ відживаючої свій вік аристократичної республики. Убив скрито і віроломно, бо того, хто вважав його своїм найлїпшим приятелем.

Середні віки і часть нових, аж до великої французької революциї, знають також переважно особисто-династичні убийства. Повторяю, історія кождої династиї, не виключаючи польських королїв і руських князїв, спливає кровю, пролитою в такий спосіб. Пригадаю, що сентементальна Мария Стюарт — над котрої долею розжалоблюють ся кождий ґімназист з Шіллером, обурючи ся на кровожадність анґлїйської Єлисавети — в порозумню з своїм пізнійшим мужем Босвелем висадила в воздух дім, у акім лежав хорий її перший муж, Генрик Стюарт. Пригадую, що польські князї і королї в тих часах, коли творила ся польська держава, гинули як мухи від скритовбійчого ножа або отруї, що з пізнїйших королїв отровно Яна Ольбрахта і прихильного „сепаратистичним“ литовсько-руським змаганям Жигмонта Августа, а й инші, як Володислав Ваза, гинули загадочною смертю, — що, розуміють ся, не перешкаджає польським публїцистам хвалити ся, що мовлив „nasz naród nigdy nie splamił się królobójstwem...“ Хоч князї і королї труїли одні других, хоч після поділу Польщі для замаху на російських царів були тільки руки за короткі, хоч Поляк Березовський стріляв у Парижі до Олександра II, хоч польська література (Міцкевич, Словацький і ин.) аж кишить від ідеалїзациї „зрадливих скритоубійцїв“ (terminus technicus польської преси), — то для неї все тене істнує, коли ходить о се, щоби похвалити себе.

Не цурали ся таких убийств і правовірні католики та найправовірнїйші між ними — патри езуїти. Таким масовим убийством була Вартоломеєва ніч; з намови езуїтів католицький фанатик Равеляк убив Генрика IV, котрого езуїти підозрівали о гуґенотизм; з таких же мотивів Клеман убив виклятого Генрика III, сповняючи ось-так „богоугодне“ дїло.

Ідейно політичних убийств було в ті часи не богато. Найважнійші з них: убийство анґлїйського Карла I, яким окуплено анґлїйську конституцию, і смерть на ґільотинї Людвика XVI підчас великої фринцуської революциї.

На окрему згадку заслугує Росия. Поминаючи давнїйші часи і починаючи тільки Іваном Грізним, на 26 володарів Росиї, ряд яких замикає теперішний Микола II, 12-ох замордовано, а 6-ох померло підозрілою смертю.

А скільки убийств царевичів і загалом претендентів до престола! А коли приглянемо ся тільки теперішній династиї Гольштайн-Ґотторп, яка починаєть ся Петром III (1761), то дістанемо такий образ: Петро III убитий, Катерина II вмерла підозрілою смертю, Павло I убитий, Олександер I вмер загадочною смертю, Микола I отруїв ся, Олександра II розірвала бомба народовольців, Олександер III умер наслїдком хороби, яка вивязала ся з потрясеня, винесеного з замаху на царський поїзд під Борками.

Сї два останні погибли вже з инших, ідейно-політичних причин, як загалом протягом 19-ого і 20-ого віку династичні убийства стають що-раз рідшими, а за те множать ся убийства ідейно-політичні. Хоч навіть наш 20-ий вік може „похвалити ся“ династичним убийством: в червні 1903 р. висші офіцири вбили сербського короля Олександра і його жінку Драґу, щоб зробити свобідним престол для теперішнього Петра I. Що is fecit, cui prodest, се не підлягає ніякому сумнївови...

Велика французька революция, такі-ж революційні рухи в першій половині 19-ого віку і ті новочасні суспільні напрями, що зродили ся в тих рухах: демократизм, социяльзм, анархізм, зі своїми найріжноріднїйшими відмінами, дали зовсїм инший напрям суспільному розвиткови. Народня маса, яка давнїйше терпеливо зносила гнет і тупо приглядала ся, як там на вершинах один наставав на житє другого, щоб самому панувати над нею, стала тепер активною суспільною силою, яка почала домагати ся для себе політичних змін. Наступає косолїдация сил в два ворожі табори: з одного боку пануючі, з другого поневолені. Пануючі вже не перегризають горла один другому, вже не вбивають для капризу своїх „вірних слуг“ з аристократиї, тільки збирають кругом себе всїх, заінтересованих в поневоленю народних мас, щоб удержати свою власть супроти низин, серед яких що-раз більше ширить ся дух бунту.

Сконфіскковано.

Нї одна республика не утворила ся без таких убийств. Навіть Швайцарії мають бодай переказ про Вільгельма Телля. А французька республика, крім ґільотини Людвика XVI і безлїчі ґільотин для аристократиї, має кільканацять замахів на Людвіка Филипа, замах на Наполеона III і цїлу літературу з ідеалїзациєю убийців. Що республиканські убийства не перевели ся й до наших днїв, се потвердив недавний замах на португальського короля і наслїдника трону.

Найменше політичних убийств має социяльзм. В боротьбі демократиї з абсолютизмом був він ще за слабий, щоб виступати самостійно, а тепер, у боротьбі пролетариату з капіталїзмом він за вигідний, щоб міняти парляментарні дивати і міністериальні фотелї за ґільотину, шибеницю, розстріляне, електричну машину.

Виїмок становить тільки Росия. Там социяльзм має за собою справді геройську боротьбу. Сияюча в авреолї мучеництва „Народная Воля“, що побіч великого числа убийств ріжних царських посїпак звела зі сьвіта Олександра II., „Цареубийцї“ Желябов, Перовська, Рисаков, Гриневецький, Кибальчиц, Геся Гельфман, Михайлов і цїла ґалерия убийцїв царських посїпак, а також тих, що хоч самі не вбивали, але житє своє віддали за ту саму справу, Вера Засуліч, Степняк-Кравчинський, Халтурін і богато-пребогато инших... З мученицької крови народовольців зродила ся боєва орґанїзация социяльістів-революціонерів. Перед кількома тижнями померший її орґанїзатор Ґершуні, Карпович (убив міністра Боґолєпова) і Каляєв (убив вел. кн. Сергія), Балмашев (убив міністра Сіпяґіна), Сазонов (убив міністра Плеве), український селянин Качур (невдачний замах на харківського ґубернатора Оболенського) і богато инших, се ті імена, з якими входить в історию російського визвольного руху партия социяльістів-революціонерів.

Виїмок творить також польський социяльістичний рух у Росиї. „Polska Partya Socyalistyczna Proletaryat“ від 1900 р. пропаґує політичний терор теоретично, „Polska Partya Socyalistyczna“ („PPS“) практикує його на велику скалу, аж до експроприящий державних ґрошей включно, від самого початку російської революциї. Ванда Добродзїцька, увільнена судом у Вадовицях за невдачний замах на варшавського ґенерал-ґубернатора Скаллона, була власне членом боєвої орґанїзациї революційної фракциї PPS.

Таким виїмком не можна назвати австрийської социяльної демократиї, до котрої, а саме до її української ґрупи, належав Мирослав Січинський. Не тому, що його акт понад всякі сумнїви був чисто індівідуальний, а тому, що міродатна для Австриї німецька і міродатна для Галичини польська преса не мала навіть відваги сконстатувати факту, що той „неразумний фанатик“ був одним з дуже дїяльних членів української социяльної демократиї. Що більше, навіть серед української социяльної демократиї через сконстатоване того факту в „Землї і Волї“, як зачувати, повстав якийсь внурішний конфлїкт...

Сконфісковано.

Кожда зміна престола в давних часах, кождий здобуток народної маси в новійших часах, загалом, кожда фаза розвитку людськости з низших форм суспільного житя до висших, значила ся політичними убийствами. Кровава стежка, якою йде людськість „на стрічу сонцю золотому“...

„Чи все те сумне? — запитаю і відповім словами італїйського публїциста з триестенської „L' Independente“: — Мабуть. Сумне те, що не сьміють ся і не є радощами. Сумне важке житє, плач, злочин, смерть, боротьба. Але щасте не все приходить від радощів, иногдї воно продуктом моря слїз і безконечної горечі“.

Сумне, але — викликане дїйсністю. А дїйсність невмолима і сьміють ся з того, хто її колесови протиставить пусті моральні формулки, — сьміють ся або й торощить його своїм колесом. А пустою моральною формулкою є кожда етична доктрина, яка проповідує поневоленим те, чого нїколи не послухають гнобителї, бо вона ослабляючи відпорність гноблених, дає тим більшу силу гнобителям і так скріпляє панованє одних і недолю других, ставчи таким чином неморальною. Бо нема етики — не етичних формул, а етики, якої справді придержують ся люди, — одної для всїх віків, всїх народів, всїх суспільних кляс, а є стільки етик скільки конфлїктів у походї людськости до ідеалу.

А суд істориї?

„Коли ти здер свому ворогови з голови корону і насадив її міцно на свою голову, тодї історія величати-ме тебе як побідника. Але коли ти лиш сягнув по корону, а не вмів її здобутки то ти цареубийця, віроломний зрадник і історія ганьбою твоє ім'я покриє“. Так виглядав звичайно „суд істориї“. І то не лише в тих часах, коли її писали придворні учені, на славу своїх володарів, але небогато з того змінило ся й до нині. Инша обстанова, а зміст все той самий.

Доки в Росиї буде самодержавіє, доти народовольциї і социяльісти-революціонери все будуть найпоганійшими „зрадниками вітчини“. Історія республиканської Франциї все мати-ме найвисшу честь для республиканських заговірників і убийців французьких королїв. А терористичні акти анархістів осуджують ся і ще Бог зна доки будуть осуджувати ся, І се зовсїм зрозуміле. „Добре є те, що менї помогло до власти, але зле, що менї хоче видерти власть“.

Тільки одно лишаєть ся певним: що ідейно-політичні вбійства були все покажчиком незвичайного напруженя суспільної температури, коли гнет поневолених ставав уже занадто нестерпним, та що нїколи нїде нїкого за ідейно-політичні убійства істория не викреслила з ряду культурних народів. Навпаки ми бачимо, як політичні убійники переходять до літератури і штуки, як прославляють їх поети і артисти. Маємо такі імена, як Брута, Теля; маємо такі ідеали в літературі, як Валленрод, Кордиян, маємо такі поклики, як „Oda do młodości“, „Do matki Polki“ — і богато инших...

М. Лозинський.

Митрополит гр. Шептицький про атентат.

Вчера (в Велику Пятницю) о год. 1 сполудня митрополит Шептицький виголосив в соборі св. Юра проповідь на тему атентату.

Навязуючи до науки Церкви про викупленє роду людського із гріха мученичою смертию Спасителя на хресті, візвав митрополит вірних покутувати і жалувати не лише за гріхи власні, але й за гріхи ближних — так як Ісус Христос терпів і поклав житє на хресті за других, за весь людський рід. Особливо-ж до покаяня кличе митрополит своїх вірних у нинїшну хвилю.

„Як мара — говорив дальше митрополит насуває ся всїм нам перед очи злочин поповненний перед двома тижнями. Місто наше, цїла наша суспільність були сьвідками мерзеного злочину і предметом загального, страшного згіршеня. Чоловік, котрий з імени лишень був христианином, допустив ся страшного морду на найвисшім представителю сьвітської власти в нашім краю. В непонятім заслїпленю відважив ся здоптати Божий закон, найважнійшу з Божих заповідий „Не убий“; і проляла ся кров неповинна чоловіка, що в послїдній хвили ще дав піднеслий примір християнських пересьвідчень; і заплакала вдовиця і слези сиріт поляли ся.

„Публичний злочин мусить бути публично осуджений. Мусить викликати серед Християн рішучий, енергічний протест, протест обуреня і відрази против такого зневаженя сьвітлости Божого закона. На нас лежить особлившим способом обовязок напятнувати поповнений злочин, бо той, котрий його допустив ся, думав в заслїпленю своїм, що так послужить народній справі. На Бога, так не есть! Злочинами не служить ся народови; злочин сповнений в імени патриотизму є злочином не лишень перед Богом, але против власної суспільности, есть злочином против вітчини.

„Доси справа нашого народного відродженя не була анї раз сплямлена кровію; доси не заважила на важцї справедливости Божої анї одна слеза вдів і сиріт; а на тій шалї більше значить одна така слеза, чим легіони узброених. Днесь з роздертим серцем видимо пляму крови на білій одежи любови вітчини, і кождий, що любить вітчину, що для справи народної хоче працювати, що для неї хоче появити свою працю, своє житє, мусить ту пляму стирати або радше словами і дїлами виказати, що кров не обризькала нашої білої ризи, що між справою народною а поповненим злочином не було і нема нїчого спільного та що ті поняти можуть бути злучені лишень в хоробливій мисли нещасного, котрий злочину допустив ся.

„Коли проте з обуреня і з відрази осуджуємо кровавий чин яко християни, то особлившим способом яко Русини мусимо піднести як найголоснійший протест против самої гадки, що можна сьвятій справі народній служити закровавленими руками. Нї! нї! — на Бога нї! Народови служить ся любовю, працею, пожертвованєм; народови служить ся сьвятостю, чеснотою, а далеко від тої праці най стоять ті, що ёї в безодню крови і болота пхають. Протест обуреня і відрази з нашої сторони мусить бути тим сильнїйшим, тим голоснїйшим, тим загальнїйшим, чим більше в противнім случаю ми могли би бути наражені на то страшне небезпеченство, що декому з нашої молодежи злочин може видати ся геройством. А то небезпеченство дїйстно грозить; грозить для того, бо в наших часах чим раз більше — на жаль — людий, котрі в політицї хотять бути вільні від християнської етики; від відкиненя християнської етики до відкиненя всякого морального закона лишень оден крок, — крок над припастю.

Небезпеченство грозить і длятого, бо не численними суть ті, котрі сьміло і отверто уміють заступати ся за Божий закон, за сьвяту віру. Люди боять ся осудити зло там, де покаже ся, зі страху, щоби осуджуючи зло, не наразили ся на закид непатріотизму, так як би коли небудь яке небудь зло могло чистій і сьвятій справі служити, так якби не було як-раз першим і найважнійшим обовязком горожанина голосно пятнувати всяке зло, хотяйби лишень длятого, що справі народній шкодить. Небезпеченство грозить і длятого, що загальна опінія нам противної преси, скидаючи на весь нарід відвічальність за злочин одного, став ся для наших покусою боронена і солїдаризованя зі злочином. Ми видїли, як жажда пімсти звертала ся слїпими проявами самоволї против тих, котрі найдальше стояли від всякого можливого підозріня, що злочин боронять.

Небезпеченство грозить, бо вплив противної нам опінії міг би пхнути орґани власти до несправедливих репресий, котрі би як кожда

Дальматинські вина поручають на Сьвята Братя Дідоліц Львів — Чарнецького 3.
До набуття також у п. п.:
Йосифа Прокша, ул. Льва Сапіги ч. 23;
Анни Росіньон, ул. Адама Асника ч. 4.
В ТЕРНОПОЛИ:
у п. Ф. Нижника Подільський Готель.
485 4-5

несправедливість потягали за собою чимраз більші замотаня і так вже трудного положеня.

В усїх болях ітрудностях хвилї прибігаймо тут до Христа і Гробу Нашого Спасителя просїм о поміч божественної Єго благодати і, поручаючи Єго любови і Єго милосердію всї наші справи, віддаймо в Єго руки керму корабля, що серед бурливих филь житя поведе нас у лучшу будучність. Зложім у Єго пресьвятого Гробу торжественну обітницю, що Єго сьвяте Евангеліє і Єго сьвятий закон не перестануть бути для нас провідним сьвітлом в нашім житю приватнім, в житю родиннім, суспільнім і народнім; а Ти, Христе Спасителю, прийми і благослови тих, що у Твого Гробу хотять зачерпнути сьвітла любови і надії — амінь".

НОВИНКИ.

— **„Тайний обіжник" Народного комітету.** Вчерашний Dziennik polski приносить з достовірного жерела" вість, що Нар. Комітет розіслав сими днями „тайний обіжник" до всїх „гайдамацких" орґанїзаций повітових з припорученєм, щоби підчас великодних сьвят здержували розбавлену молодїж від насильств в разї провокаций із сторони Поляків або жандармів; Колиж би денебуть таки дійшло до стички, треба о надужитях властий і жандармів зараз телеґрафічно у усїми подробицями і з названєм жертв донести Нар. Комітетови. Обіжник сей є в очах Dziennik-а polsk-ого доказом, що „українські кермуючі круги за всяку цїну хотять викликати в краю забуреня і розлив крови"! Якою дивною льоґікою міг Dzien. p. дійти до такого безглуздого виснівку, се вже його річ. Але ще недорічнїйший і попросту як змістом так і тоном крайно провокацийний є дальший коментар. „Числять вони (ті укр. кермеючі круги) — пише дальше Dzien. p. — на те, то підчас великодних сьвят тут і там може дійти до спору між підхмеленою сїльскою молодїжою а патролюючими жандармами, та вже наперед дають своїм довіреним вказівку, що в кождім такім разї поведенє жандармів має уважати ся за провокацию. А вже попросту чортівським є уступ, в котрім припоручає ся доносити назвиска „жертв". Штаб гайдамацкий числить на те, що при стичках з „провокуючою" жандармериєю і Поляками падуть жертви! Справдї той обіжник є вже мабуть верхом гайдамацького бестияльства; бо кождий, кто лише схоче читати між стрічками, добачить там вказівку, щоби підохочену сьвячочною забавою і напитками молодїж сїльску нацькувати на Поляків і жандармів. Розуміє ся, напастовані мусять боронити ся, і може полити ся кров, а навіть мочуть пасти трупи! А того як-раз треба Нар. Комітетови! Тогдї буде він міг телеґрафувати у сьвіт з триюмфом, то Поляки мордують спокійний руський народ підчас його найбільшого сьвята, або, коли Поляки будуть побиті, то „україньский народ солїдаризує ся з Січинським і показує свій сьвятий гнїв". Отже чи так чи инак випаде результат бійки, чи по тій чи по сїй сторонї полле ся кров і падуть трупи, у всякім разї Нар. Комітет добуде з того користь! Що опісля громади нещасних обаламучених хлопів десятками лїт гнити будуть по вязницях або може й зависнуть на шибеници, — що-ж се обходить ласу на посади, пенсиї і диети мафію українську!" — Якої-ж то справдї замотиленої голови треба, щоби могло в нїй виснувати ся стілько безглуздого баламуйтства! Та ми уповажнені упевнити передовсїм нашу суспільність, а також і всїх, кому се знати цїкаво, що Народний Комітет жадного в сїй справі обіжника не видав, — анї такого, як його „з достовірного жерела" подав „Dzien. polsk.", анї иншого подібного, а то попросту длятого, бо не бачив жадної причини успокоювати наш народ, котрий всюди в краю заховує ся й так цїлком спокійно та, розуміючи вагу хвилї, зуміє і без окремої перестороги ухилити ся від евентуальних провокаций.

— **В станї здоровля д-ра Івана Франка** наступила хвилева полекша. Перша горячка, що могла в кождій хвилї довести до катастрофи, вже уступила. Хорий дістає також апетит. На жаль, лїкарі не роблять великої надії на подужанє великого письменника. Недуга д-ра І. Франка відбила ся трівожним відгомоном в цїлім краю а особливо в містї Львові. Обявом сеї симпатиї є що-денні часті навідуваня хорого, тількиж в інтересї стану здоровля д-ра Франка, якому треба передовсїм супокою по довгих турботах і злиднях, звертаємо ся від управи санаториї д-ра Сьвйонтковського до нашого загалу з просьбою, щоб з огляду на конечність обставин, здержав ся з навідуванєм хорого.

— **Pendant до резиґнациї посла Охримовича.** До „Naprzod-у" доносять з Варшави, що польські посли думи і члени росийської ради державної постановили зложити свої мандати, бо пересьвідчили ся, що їх заходи около осягненя реформ для Конґресівки не мають виглядів на здійсненє. Цїкава річ, що польські посли в Петербурзї дійшли до того самого висновку, що й оден з членів українського клюбу у Відни, бачучи безуспішність своєї дїяльности. І на диво польська преса вміла супроти резиґнациї посла Охримовича здобути ся лише на кпини, як beati possidentes, що як раз причиняють ся до безуспішности наших послів. Для польських полїтиків в Австриї найвисшим прінціпом „zdrowy egoizm narodowy". Нехайже закплять собі тепер панове Поляки зі своїх братів в Росиї, що складають мандати також через полїтику росийського „егоїзму народового".

— **Маєток ґр. Андрія Потоцького а державний скарб.** Зі скарбових кругів пишуть нам: Кілька днів по смерти намісника Потоцького писали польські часописи, що небіщик лишив в анґлійських банках капітали в сумі 70 мілїонів корон. Додавши до того його маєток у великих земських посїлостях Галичинї і Росиї, в його підприємствах, копальни угля, цинку і т. п., а вкінци капітали, які лишив в австрийських банках, то не розминемо ся дуже з правдою, коли оцінимо весь його маєток на 100 мілїонів (польські ґазети в Росиї оцінили на 130 мілїонів — *Ред.*). Коли числити, що той маєток дає лише 3 до 4 прц. чистого доходу, то річний дохід ґр Андрія Потоцького представить ся в сумі 3 до 4 мілїонів корон. Відомо нам з інтерпеляциї бувшого посла Василя Яворського, що ґр. Андрій Потоцький в порозуміню і за згодою д-ра Витовда Коритовського, тодїшнього віцепрезидента краєвої дирекциї скарбу, а нинїшного мімїстра скарбу, зізнавав дохід до виміру особисто доходового податку в сумі 500.000 К замість що найменше від мілїонів, отже зізнавав лише шесту часть свого доходу. Після § 172 закона з дня 25 жовтня 1896 В. з. д. ч. 220 від доходу 5000.000 Кор. виносить особисто-доходовий податок 23.800 кор. а від 3.000.000 кор. виносить сей податок 148.800 кор. Отже державний скарб в тім податку вкорочено о 125 000 кор. а за десять лїт т. є. від р. 1898—1907 о суму 1.250.000 корон. Після § 241 згаданого закона дефравдация податку караєть ся три до девятикратним виміром тої суми, о котру податок вкорочено. Отже в сїм випадку виносила би річна кара що найменше 375.000 кор. а за 10 лїт 3.750.000 кор. Чи і в якій висотї вимірено і приписано ґр. Потоцькому податок рентовий від капіталів 70 мілїонів в анґлійських банках не знати. Сею справою повинні би заняти ся наші парляментарні посли і внести інтерпеляцию до мінїсра скарбу д-ра Витолда Коритовського, котрий в сїй справі також провинив ся, приймаючи так низький дохід до оподаткованя маґната, одного з найбогатших в Австриї. Знаючи тепер маєтковий стан гр. Андрея Потоцького, цїкава річ, як поступлять на будуче податкові власти та оцїночні комісиї з оподаткованєм його наслїдників і чи в Галичинї перестане раз панувати засада „Kleine Diebe hängt man auf, grose lässt man laufen".

— **Споза семинарських мурів.** Допись, поміщена нами в „Дїлї" під сим заголовком, викликала — видко — живий відгомін серед нашого старшого духовенства і серед самої богословської молодїжи, як се можемо судити з численних заяв признаня, що їх наша редакция з тих кругів одержує. Між иншими в однім з тих листів читаємо: „Одно ще і то — на мою думку — найважнїйше призабув автор дописи „споза семинарських мурів", а іменно, що теперішні семинарські власти на кождім кроцї пильнують впоїти в богословів впрочім дуже похвальне переконанє, що вони є „будучі провідники народа". Та лиш треба спитати: чим, як в чім і куда зможуть проводити народови люде, що опустивши ґімназияльну тюрму, де над ними дозорувало вшехпольське око, пересидїли опісля найкрасші лїта духового розвитку знов неначе у тюрмі, відгороджені від реального сьвіта, від своєї суспільности, від її народного, ідейного житя і т. д. За чотири роки такого монастирського вихованя, яке маємо тепер в семинари, вийде ся повним анальфабетом в справах суспільних, що призабуде навіть те, чого вспів нахапати поверховно і прихапцем в висшій ґімназиї. — Друге, що призабув згадати автор дописи „споза семинарських мурів", се той дух слїпої і безкритичної ненависти до всего новочасного, який вщіплює ся в молоде поколїнє нашого духовенства. Все, що лише трохи сьміливійше, поступове та свободолюбне, зве ся там „социялїзмом", при чім нїхто анї не думає вияснити, в чім властиво лежить суть социяльної квестиї, анї нїхто не береть ся якось розумно та критично розібрати той „социялїзм", під який підтягає ся властиво все, що видає в нас наука, лїтература і полїтика. І спитати треба знов: які інтелїґенти, які душпастирі і які провідники народа можуть вийти з людий, заголюканих від самої молодости опиром „социялїзму", лишених всякого близшого обізнаня з важними суспільними проблємами, та призвичаєних з молоду у всїм, що лише не має патенту „благонадьожности" від зверхної власти, підозрівати страшний „социялїзм"?! — Був уже час, коли семинарицькі власти в кождій самостійній думцї добачували „социялїзм" та знайшов ся тодї сьмілий Данило Танячкевич з своєю брошурою „Социялїсти межи семинаристами?"... І нинї здав-би ся нам новий Танячкевич. — *Сьвідомий.*

— **До характеристики кацапського подвижника.** Пишуть нам з Бродів: В послїдних часах в кацапській пресї пішов поклик до гуртованя „русско-народного" учительства у самостійну, кацапську орґанїзацию, а онодї відбув ся навіть з'їзд того учительства у Львові. Одним з орґанїзаторів сеї клїки, що забирав голос в „Галїчанїнї", є учитель „отъ Бродовъ Гр. Ш. Онуфровъ". Сей „ґаспадін" посунув ся до тої степени зухвалости, що оклеветав молодших українських учителїв, які покінчили семинариї, називаючи їх „вчецями", „слїпцями єрихонськими", „пуцьвірками" і т. п. Супротив того для нашого загалу цїкаво буде знати, хто се той „високоучений" мудрагель, що береть ся судити наших учителїв та з таким шумом орґанїзує кацапську партию між нами. Отже сей панок скінчив півтора ґімназияльної кляси в Дрогобичи а відтак ходив два роки до учительської „препаранди". Ось і всї студиї Онуфрова, а що він міг там навчити ся, досить тямити, що дїялось се тому 36 лїт. Тодїшні „препаранди" се не теперішні семинариї з 5 лїтним пляном науки. І вчителював наш „твердий" мудрагель довгі лїта по селах, без надії дістати якусь лїпшу посаду. Аж коли в Брідщинї настав послом п. Барвінський, Онуфров сховав свої кацапські „убіжденія" до кишенї, почав підлизувати ся послови, що мав впливи в краєвій радї шкільній і за услуги при його виборах до державної ради (село Ясенїв знає про ті услуги богато) дістав посаду молодшого учителя в народній школї в Бродах (тепер є вже старшим учителем). По якімсь часї радник Барвінський уступає з посольства і „ґаспадін" Онуфров, що сидїв доси тихо, показує знов свої кацапські роги і стає „істинно-русским" подвижником. Не вміючи по росийськи, манїфестує свою „істинно-русскість" тим, що говорить дома і публично по польськи. Кланяючись всякому инородцеви низько, говорить: „całuju ruci". І така кацапська креатура гуртує тепер, коли „starorusini" в польській полїтицї в модї, народне учительство в окрему „істинно-русску" орґанїзацию, а молодших товаришів по званю має чоло висьмівати! — *Учитель.*

— **Патріотична торговля робітниками.** Свого часу донесли ми, що соймовий посол Сколишевскі, людовець, користаючи з пануючого в польській суспільности обуреня на Прусаків, заняв ся звертанєм до Франциї зарібкової еміґрацийної филї, яка доси плила і пливе дальше до Нїмеччини. Очевидно пос. Сколишевскі реклямував свою дїяльність яко акт патріотизму, а всї польські ґазети передруковали його реклями з великим вдоволенєм, надїячись, що Прусаки страх будуть плакати, коли їм забракне кілька соток мазурських робітників. Тимчасом показало ся, що зарібкові відносини у Франциї ще гірші нїж в Галичинї, а що більше, „патріотичний" посол Сколишевскі завів справдїшну торговлю робітниками, тягнучи з неї величезні зиски. Краківський „Naprzód" подав лист від одного з таких робітників, запроданих Сколишевським до Франциї в околицю міста Нансі. Вислано туди кількасот людий, котрим обіцяно безплатну подорож з харчем, 500 франків від особи річно і „панський" харч цїлий час. Контрактів, які в їх імени заключив Сколишевскі, робітники очевидно не бачили, але обманство почало виявляти ся від самого початку. Отже показало ся, що за подорож і харч підчас їзди обтягнено робітникам по 5 франків, а в додатку той харч був такий нужденний, що робітники майже три доби нїчого не їли. Прибувши до Нансі, робітники пересьвідчили ся, що їх формально запродано. Аж на місци дізнали ся, що за свою тяжку працю дістануть лише по 400 франків, отже на кождім робітнику заробив Сколишевскі по 100 франків. Робітників трактували наганячі, себ то аґенти Сколишевського в часї дороги і на місци, у Франциї, страшенно брутально; в Нансі хотїли їх бити киями, а навіть велїли деяких арештувати, так що аж місцеві польські академики мусїли їх боронити. До француських фермерів говорив оден наганяч, що польський хлоп не варт нїчо, хиба аби його застрілити, або панщини, якої на жаль вже давно нема. Дальше жалуєть ся автор листу, що завдяки Сколишевскому шістьсот робітників мусить працювати за 1 кор. 16 с. денно, хотяй в Галичинї можна заробити до 3 кор. Харч дістають від своїх роботодавцїв місто обіцяного „панського" такий нужденний, якого навіть злочинцям у вязници не дають. Нема причини сумнївати ся о правдивости сего листу і тому власти повинні вглянути в еміґрацийну дїяльність Сколишевского.

— **Цьвітка польської культури.** Пишуть намя Управителем повітового суду в Радехові є суди: вшехполяк, котрий в нечуваний спосіб поводить ся з руськими селянами та Жидами в часї свого урядованя. Сторони лає такими поганими словами, що найгірший економ їх стидав би ся. Доказом нехай послужать хочби отсї факти: Господареви Франкови Подолюкови з Виткова сказав: „milcz zasr...e", Іванови Вишинському з Виткова: „заср...й господар", Семенови Макітрі з Перятина: „milcz świnio", Миколї Остапчукови: „ośle, zas...cze, мовчи злодїю" а далї: „chłopstwo rozpuszczone, muszę ich nauczyć". Сурі Кац з Радехова сказав: „odstąp się, bo śmierdzisz g...m", а Зельманови Кобер і Маркусови Бараненце з Радехова: „paskudne, śmierdzące żydziska". Все сих фактів досить, аби зміркувати, що з уст сего судиї-вшехполяка не може вийти нїчого иншого крім смердячих слів, як для вшехпольської культури і яло ся. Посилаємо сї цьвітки „висшої" культури до з'ужиткованя гр. Ст. Баденьому, вибраному з нашого повіта послом до сойму. — *Поінформований.*

— **З американської Руси.** Пишуть нам з Ню-Йорку: Росийська православна місия, що розрослась на нашім ґрунтї завдяки церковним невзгодинам, зрозуміла дуже добре, що при орґанїзациї нашої церкви з епископом на чолї тратить свою місию між нашим народом. Через те пішла аґітация проти нашого епископа ріжними дорогами і способами. Аґітацию розвели завзяту, нїкчемну, не перебераючи в способах. Їх архиепископ Платон голосить з проповідницї клевети на епископа свого брата Ортинського. Батюшки лазять від хати до хати і аґітують найпідлїйшими способами — а вже їх газетка „Свѣтъ", редагована „малороссом" о. Немоловським, не може дібрати сквернїйших слів, щоб опоганити нашого владику. Справдї до такої роботи спосібний лиш ренеґат, бо правдивий Москаль певно стидав би ся піднятись такої підлої ролї. Я певний, що при наших відносинах, де еміґрация трохи що не рівноважить іміґрациї, успіхи роботи тих людцїв незначні, тим більше, що вони проповідують поза церковними справами кнуто-поклоньство і стоять за абсолютистичним режімом, що навіть нашому робітникови в Америцї не може нїяк промовити до переконаня. Отже зі сторони росийської місиї нашій церковній орґанїзациї не грозить нїяка поважна небезпека. Далеко гірше нам треба бояти ся римо-католиків і деяких „угро-русских", але про се аж при кінци. Як всюди на світї, так і у нас грає журналїстика першу скрипку і має чималий вплив на суспільність. У нас вже досить поважне число „русских" газет намножилось. Крім „Свѣта", популярної, дуже вульґарної газетки, що аґітує за росийським православієм, єсть ще москвофільська „Правда", а її сьвіжим редактором є звісний в Галичинї, великий писатель Луцик. З його приходом ся ґазетка одїваєсь поволи в шкіру „Русского Слова", промовляє до нашого чоловіка хитро, туманить, циганить, а те своє циганство прикриває віршованими молитвами до сьв. Руси і до Пречистої Діви... Не мож сказати, щоб наша „Свобода" нинї відповідала своїй задачі. Крім полєміки про епископа, напаприкованої дуже не естетичними зворотами, що зовсїм не лицює поважній часописи, не перечитаєте там нїчого більше. Латинські епископи, як „beati possidentes", всякими способами перешкаджають зорґанїзованю осібної гр.-кат. диєцезиї. Вони не можуть зміркувати, як можливе сотворити державу в державі і маючи булю в руках, власть, гроші і величезний вплив, кладуть епископови Ортинському колоди в його дїланю. Деякі гр-кат. сьвященики по нациї Мадяри, ведуть роботу спільно з латинськими епископами, подражнені в своїх амбіциях і страха ради, що можуть стратити хлїб, а звісно, що чоловік ізза хлїба готов на всяку підлоту. Завзята боротьба на цїлій лїнії. В початках орґанїзацийної роботи треба терпиливости, такту, любови і богато-богато прощаня, а сего власне нема анї у одної, анї у другої сторони. — *Obserwator,*

— **Непошановане руського сьвята.** Пишуть нам: Секретар суду в Судовій Вишни, Захарясевич, визначив для о. Ореста Мартиновича, місцевого сотрудника, судову розправу на день 24 с. м., отже Велику пятницю, що належить до найбільших руських сьвят. Справдї, треба великої безличности, аби провокувати аж в той спосіб руського сьвященика і кликати його до суду тодї, коли він має правити богослуженє. А рівночасно ті самі провокатори, що допчуть найсьвятїйші почуваня руського народу, кричать зі сьвятим обуренєм: I czego ci hajdamacy od nas chcą? — *В.*

— **Осторога.** Від заряду української социял-демократичної партиї дістаємо ось-що до оповіщеня: Остерігаємо всїх людий перед людцями, які підшиваючись під фірму львівського товариства „Воля", волочать ся по селах бобрецького і перемишлянського повіта, виманюють від людий гроші та ширять несотворені річи про львівський атентат. Сї людцї або несовісні обманцї або провокатори.

— **Нова польська середна школа.** Польські ґазети доносять з втїхою, що у вересни с. р. в Тарнобжезї має повстати І. кляса реальної школи. Тарнобжеський маґістрат вже повідомлено про се урядово.

— **Парастас за намісника Потоцького.** Пишуть нам: Не знаємо, чи знаходить ся де так „поржондни ксєнжуньо", яким є о. Василій Волошинський, гр. кат. парох в Радружи равського повіту. Сей „поржондни ксєнжуньо" твердого закалу втяв минувшої цьвітної недїлї, 19. с. м. „казанє" за намісника Потоцького, вихвалюючи його під небеса, а по службі божій відсьпівав ще парастас цїлий без пропусків. В „казаню" мав о. Волошинський кликнути: „Намісник гр. Потоцький то не хлоп Марко Каганець!" — *К.*

— **День „третього мая" а шкільна молодїж.** З учительських кругів пишуть нам: За плечима маємо день „третього мая", день, що зазначуєть ся в Галичинї особливо східній тисячними шопками, походами і т. и. Між иншим всюди у всїх містах ґімназияльна молодїж польська і жидівська бере примусово участь у походах і демонстрациях, так ранїшних, як головно вечірних! (Знаємо навіть випадки, що за відтяганє товаришів від участи в манїфестациї прогонювано учеників Жидів із ґімназиї!) Сегорічний третїй май буде сьвяткувати ся у більше напруженім настрою, а що на сей день польські орґанїзациї позаповідали narodow-i wiec и, щоби зорґанїзувати всю польську суспільність до боротьби з Українцями і щоби заняти становище супроти Українцїв, можна сподївати ся, що тут і там прийде до грізних демонстраций проти українського населеня. Супроти того, знаючи практики попереднїх років, ми взиваємо в імени української части населеня краю ц. к. шкільну раду, щоби видала перед (не по галицьки recte польськи після) перед „третїм мая" до всїх (не виключно до руських) ґімназий обіжник, у якім виразно заказала би ученикам брати участь у всякого рода манїфестацийних походах дня „третього мая". Похід все є похід чи після віча, чи в часї обходу конституциї третього мая а в Галичинї, як в краю Австриї є поки-що участь у всїх походах ученикам сильно зборонена. Не розуміємо звідки виїмки особливо в часї формованя ґімназияльної „bojówk-и". Своїм боком наші посли займуть ся справою примусої участи нашої молодїжи в офіцияльних польських походах і обходах, коли в разї абстиненциї грозить її масакра польських педаґоґів.

— **Загадочний вибух.** З Хшанова доносять, що в Косцелю під дверми мешканя управителя дібр Новаковського настав дня 22 с. м рано сильний вибух динамітовий. Вибух вирвав двері, вікна, знищив мур і розкинув дошки навкруги. Стверджено, що динаміт містив ся в зеленій фляшцї. Причина замаху доси не вияснена, тим більше, що відносини між двором а місцевими селянами — як доносять до польських ґазет — не були ворожі. Лише в послїдних часах в селї замічалось невдоволенє з причини пропозициї колятора на опорожнену парохію. Арештовано на підставі познак дві особи.

— **Дрібні вісти.** В Дебреценї арештовано онодї селянина Петра Кіса та його жінку, котрі в часї свого подружого житя згладили зі сьвіта 20 власних дїтий. — В Іванівцї теребовельського повіта буде відкритий з днем 1. мая почтовий уряд, котрого місцевий окрух доручень будуть творити громада і двірський обшар Іванівка з присїлками Горичівка і Вікторівка а замісцевий громада і двірський обшар Глещава з присїлком Стадниця.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: Воскр. Іс. Христа (лат. н. біла, Клита). Позавтра, сьвітлий понедїлок, (лат. Перебріна). Ві второк: сьвітлий второк, (лат. Віталїса. В середу: Агапії, Ірини, (лат. Петра м.). В четвер: Симеона (лат. Катерини Сен.).

☐ **Репертуар руського театру в Тернополи.** (Саля Міщанського Брацтва. Початок о год. 7½ вечером.)

Недїля, 26. с. м., „Ой не ходи Грицю", народна драма зі співами і танцями М. Старицького.

Понедїлок, 27. с. м., „Чорноморцї", народна оперета в 3 дїях М. Лисенка.

Второк, 28. с. м., новість на руській сценї, „Жидівка", опера в 5 дїях Галєвія.

Середа, 29. с. м., послїдне представленє, другий раз „Жидівка", опера Галєвія.

Померли:

О. Григорий Савицький. парох Східницї, упокоїв ся вчера 26 роцї сьвященства. Похорони в понедїлок. В. й. п.!

ТЕЛЕҐРАМИ.

Львів, дня 25. цьвітня 1908

Засїданє руського клюбу у Відни.

Відень. (Тел. прив.) Руський парляментарний клюб відбуде засїданє 29. цьвітня о год. 10 рано в своїй клюбовій сали. — Романчук, Василько, Цеглинський.

Контінґент рекрута.

Відень. (ТКб.) „Wiener Zeit" оголошує санкцию закона про контінґент рекрука на р. 1908-ий.

Поворот бар. Бека.

Відень. (ТКб.) Бар. Бек повернув вчера з Риєки.

Тов. славянської культури.

Петербург. (Тел. прив.) В Москві заснувало ся „Товариство славянської культури", що з виключенєм всякої полїтики, буде дбати про слїдженє культурного житя Славян, шануючи індивідуальність кождого народу. Між основателями сього тов-а є також проф. Аґатонґел Кримський.

Анексия Конґа.

Брукселя. (Ткб.) Палата депутованих відкинула 70 голосами проти 39 внесенє, щоб застановити ся над пропозициєю, щоб в справі анексиї Конґа зарядити referendum. Десятьох послів здержало ся від голосованя.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 23 IV. Іван Грабовенський, Долина; Зенон Кирилович, Коломия; Зофія Миколаєвич, Лїски; Константин Лозинський, Дрогобич Іван Лидик, Попельники; Макс Гібнер, Коломия; Юлїян Крохмалюк, Тернопіль; Михайло Ріпецкий, Бучач; Стефан Миронович, Турка; Евген Миронович, Турка; Йосиф Сальц, Перегінське; Евген Гриневецький, Тернопіль; д-р Михайло Копистянський, Золочів; Андрій Бонтий, Єсенка; Слава і Володимир Яреми, Борщів; Михайло Солодуха, Рава руська; Ізидор Кузик, Чернівцї; Микита Постольон, Васючин; Михайло Самборський, Витків; Йосиф Гекер, Коломия; Іван Ріпецький, Болехів; Кирил Чиж, Устрики.

Оголошеня.

— Пересилаємо всїм Вп. членам парцел. тов. „Земля" у Львові як найкращі бажаня з нагоди веселого празника Воскресеня Христового — як при тій нагодї просимо о доконечне надісланє заявлених, а досї не уплачених удїлів помимо кількакратних упімнень — а всїх Вп. Родимцїв нашому товариству прихильних, просимо о найчисленнїйше вписуванє ся в члени тов. „Землї". На іжаданє всякі інформациї. — *Дирекция.* 546

П. Карманський.

З поезій.

I.

Творив я вас з весняних мрій і туги.
На взір пахучих цьвітів туберози;
Красив ваш храм промінями райдуги
І сипав вам під ноги перли-сльози.

Я вірив в те, що ви сьвяті терпінєм,
Що в вас живе ідея Рафаїла.
Як до сьвятих, душа до вас горіла
Якимсь надземним, чистим боговінєм.

Та раз у раз кидав я храм коханя,
Як той жебрак, зневірений до краю.
Глухий я днесь на ваші щебетаня:
Я кожду фразу вже на память знаю.

Та кілько слїз, яких терпінь і смути
І кілько лїт стояла ся наука!
Скінчила ся іллюзія та мука:
І я спокійно можу счот замкнути.

Колись, колись чутливі ваші донї
Співати-муть мої кроваві думи
І мов самітні маки на вигонї
Будуть хилитись під бремям задуми.

— „Яка шкода, що він не є між нами!
Ми відняли-б від него чару страсти"...

А тимчасом такі, як я, фантасти
Будуть впиватись теплими сльозами...

II.

А все таки люблю вас до одчаю!
Гей ключ слїпців, що блудять по розстаю,
Поник ваш гурт в нїмій журбі і болю
І волїчеть ся навманя, без цїли.
Померк ваш зір, язики занїміли
І ви не в силї проклинати долю —
Не те, щоб визвать ворога до бою...
Ви все втеряли — навіть жаль по втратї.
Тепер одною стоїте ногою
Над власним гробом і в мертвецькій шатї
Рветесь несьміло в храм житя й надії
Та скорбним видом страшите прохожих.
Вам все здаеть ся, що в обітах божих
На першім плянї стали ваші мрії.
Тимчасом доля мече вам під ноги
Саме бодаче, терне та кремінє,
А плуг зневіри, смутку і трівоги
Щораз то глибше крає ваші чола.
Ваш жереб вічна немічна мозола,
А плід мозолів — голод і терпінє.

* * *

А все таки люблю вас до одчаю,
Ви нищі духом і раби шабльону!
Жорстока Мойра вигнала вас з раю,
Та наклеймивши знаменем проклону,
Вергла під ноги нелюдів-сусідів —
На вічне горе та їдку наругу.
Як білі торзи скорбних Ніобідів,
Що закували в собі вічну тугу, —
Схилились ви під бременем розпуки
І положили хрест на всїх змаганях,
А посьвятивши духа культом муки,
Приспавши волю в смутку та зітханях,
До власних серць вливаєте отруту,
Гей скорпіони, що прочують скруту.
І кожде ваше й найнїжнїйше слово
Налите їдю і цинїзмом язї.
А хоч зовнї пристроїтесь чудово,
То душі ваші скулані в проказї.
А навіть ваші ідоли й пророки
Такі безсильні, злобні, неглибокі!...

* * *

А все таки люблю вас до одчаю!
Хиба се ви? Се тільки ваші тїни,
Які повисли в безвістях безкраю,
Як білі меви, що зірвуть ся з піни.
У вас немає навіть стільки сили,
Щоби збудити з древної могили
Забутий спомин про колишню славу,
Про смерть героїв за народню справу.
Над лябіринтом вашої знемоги
Часом лиш блимне промінь метеору
І темінь давить вашу душу хору
Щораз то більшим каменем трівоги.
Ваш дух, як сьвічка: вічно догаряє —
І сам ся родить й сам себе з'їдає.
І пяні співом свого похорону,
Пливете вічно океаном смерти —
Старі, щоб жити, молоді, щоб вмерти;
Забутї сьвітом і сумні до скону.

А все таки люблю вас до одчаю,
Брати мої, замучені до краю!

III.

Я не чую до вас нї крихітки жалю,
Ви невинні злочинцї, жорстокі!
Хоч палить мене гнїв, я спокійно терплю,
Як терплять лиш сильні й одинокі.

Хоч спивав я від вас все цикуту знаруг,
Що живцем мене гнала в могилу, —
Я пращав вас, слїпцї, і з несплаканих туг
Ткав панцир на знеможену силу.

Нас дїлила віддаль двох ворожих сьвітів:
Я клонив ся арканам ідеї —
Ви служили телцям суєти і гріхів,
Як уміють служить лиш пігмеї.

І ішов я житєм, як сумний херувим,
Що затратив до неба дорогу.
І чого ж ви єще злобним словом, гірким,
Доливали до скрути знемогу?

Непотрібний я вам — тай без вас я йшов
І не жебрав підмоги в нїкого.
І чого ви в менї вбили віру й любов,
А натомість не дали нїчого?

Я не чую до вас нї крихітки жалю,
Хоч болючий вінок мій терновий;
Та палить мене гнїв, що я блазням терплю,
Замість дати поличник здоровий.
25 І. 1908.

IV.

Війнуло на мене морозом зневіря,
В душі заридали несповнені мрії.
Стаю серед шляху: за мною узгіря,
А низом чорнїють облоги сумнії.

Оброгами крячуть голодні круки,
А в горах, в туманї негода гогоче.
Спускаю безсильно спрацьовані руки
І жду скаменїлий: най буде, що хоче...

Най буде, що хоче! Навіщо змагать ся
Мізерній пилинї з грізним гураганом?
Чи нинї, чи завтра — однако минать...
Так пощо гонити за злудним туманом?

Я дер ся на гори і падав без сили,
А кров мого серця багрила дорогу.
Чого-ж доробив ся? — Вузкої могили...
Цить, серце! знехтуймо тоску і трівогу.

Хиба се ми перші? хиба ми останні?
Всї линем до сього проклятого порту.
Плиніте-ж, днї горя, плиніть, безталанні,
До тихої Лети... Evviva la morte!

V.

Хрестів вже трицять гне мене в долину
І похилив ся я мов спілий колос;
Іней вже швидко впаде на мій волос
І я зівяну тай слїду не кину.

Гей, гей, пішов ти, мій безцьвітний маю,
І не оставив навіть снів по собі!
Чого-ж я нинї скаменїв в жалобі
І безнадїйно тужу та ридаю?

Дивлю ся горі, до жерел ручаю,
Яким уплили днї весни і туги,
Вержу на хвилї острий сьміх наруги
І вже нїчого нинї не бажаю.

Тимчасом з ока кинуть в пропасть темну
Солонї слези здержаного жалю,
Горять до сонця краскою коралю
І нишком ринуть в чорну даль таємну.

VI.

Піду звідсїль як постать сновидїня,
Як метеор, що скаче в пропасть ночи.
І знаю, що нїчиї дружнї очи
Не глянуть в даль, на сірий шлях терпіня,
Яким піде моя безмежна смута.

Однак нераз моя плакуча туга
Прийде несьміло під твої пороги, —
Прийде спочити з довгої дороги.
Скажи-ж, чи найде в тебе серце друга?
Чи відійде непізнана, забута?

Скажи. Ох, бачу, сиплють ся листочки
З тих рож, що їх твої плекали руки;
А між бадиллєм плачуть скорбні звуки
І дзвонять синї спізнені дзвіночки.
А поміж ними хрізантеми сяють.

Яку ж ти цьвітку даш менї в дорогу?
Чи терне з рожі, чи дзвінки, чи може
Символ жалоби?... Най буде. А може...
Та цить! навіщо накликать трівогу,
Коли від жалю очи погасають?

Піду сьвітами — сам, як лист тополї,
Який женеть ся десь по роздорожу.
Піду; чи найду хрізантем, чи рожу —
Зовсїм не дбаю і сьмію ся з долї.
Та чом-же в серцї жалощі ридають?

Піду звідсїль як постать сновидїня,
Як метеор шо скаче в пропасть ночи.
І знаю, що нїчиї дружнї очи
Не глянуть в даль, на сірий шлях терпіня,
Яким піде моя безмежна смута.

О. Зновицький.

Відкупленє.

Із росийської мови переклав *Яр. Весоловський.*

Як все було вже скінчено, „исполнитель“ — як називали в канцелярії й актах ката — почав приготовляти ся до хороненя трупів. Було їх три. В кутику подвіря, відділеного від спільної тюремної території високою, деревляною перегородою, вже й викопано для них три ями.

Було ще темно і на однім стовпі шафоту висїла велика лїхтарня з темною задною стїною. Товста коротка сьвічка осьвічувала на кілька кроків простір нерівним сьвітлом.

Обхоплюючи обома руками ще теплї тїла, перенїс їх кат в кут, де ями отворили до них свої челюсти, а відтак принїс сюда лїхтарню тай поставив її біля першої могили.

З того часу, як сторожа, довіряючи йому перестала асистувати при хороненю, виробив собі кат звичай шукати у страчених за хрестиками й медалїонами. За житя не здоймали їх з засуджених; оттак то й повело ся йому здоймити вже кільканайцять золотих та богато срібних хрестиків і образків.

Страчені нинї були християнами, тож він став розстьобувати їхнї ковнїрці та почав шукати під сорочками за хрестами. У першого не найшов нїчого і одночасно пригадав собі, що сей відмовив ся від сьвященика. З другого зняв невеликий мідяний медалик, але придививши ся йому близше при сьвітлї лїхтарнї, знов надів його мерцеви на шию. У третого намацав на шиї щось більшого тай, піднявши одною рукою голову, здоймив через неї великий білий хрестик на товстій, скрученій стяжці. Підійшовши до лїхтарнї та нагнувшись, приблизив хрестик до сьвітла і... вистиг зі здивованя й страху. Сей срібний хрестик, з трошки загненим долїшним кінцем та самодільним отвором на верху, зробленим замість відорваного ушка, був йому добре відомий; він сам носив його колись на своїй груди до девятнайцятого року житя, коли переставши „вірити попам“, віддав його молодшому братови Андрієви, що був набожний а навіть ходив сьпівати на крилосї.

В нїмім остовпіню повертав він в руках свій хрестик через кілька хвилин. Хміль — перед виконуванєм засудів випивав він все дещо спірту — пропав з голови від разу. Якийсь новий, ще нїколи не відчуваний ним холод розбіг ся по цїлім його тїлї...

Аж ось, щось наглого й острого пронесло ся по його голові. Він схопив лїхтарню і бистро поблизив ся з нею до третого мерця. Сей глядїв в гору виряченими з перераженя, застиглими очима. Молоде, до краю змінене лице з отвореним ротом і вивалєним на верх язиком зарисовувало ся страшно на білім снїгу.

Глянувши мерцеви в лице, кат задрожав і випустив лїхтарню з рук... Відтак піднявши її, таки навколїшки приблизив ся до двох перших трупів та довго вдивляв ся в їхнї сині облича. Відвернув ся знов до третого і ще раз осьвітив страшне для него обличе.

Не було нїякого сумнїву: передним лежав його рідний брат, смирний та набожний Андрій, якого він лишив перед двома роками в рідному селї, відходячи в місто після сварки з батьком.

Надїючись найти що-небудь непохожочо повернув він трупа лицем до землї та став оглядати його голову з заду, але схожість і тут була очивидна, особливо на тонкій шиї з сїльською смагою й пухнатими кучерями біля вух.

Перевернувши трупа знов навзнак, приляг ухом до груди страченого, в нерозумній надії — почуги в ній житє, але-ж почув тільки власний стуків у висках і серци.

Піднимаючись з колїн, побачив кат на снїгу хрестик тай став його наново обережно оглядати. Пізнавав на нїм кождий залім, кожду рису вирізаного розпятя. Пригадав собі також те, як то підчас купаня в ставку хтось з парібків відорвав ушко хреста, та як він відтак пробив отвір острим цьвяхом.

В миг явила ся у него думка, що той хрест міг перейти від брата до когось чужого, що його міг хтось у него вкрасти або відобрати... Відтак майнула в його голові думка, що він лиця страченого добре не бачив, та що брат Андрій йому тільки привидїв ся... Найлїпше зі всего буде віддати йому хрест і закопати...

Вкінци, навинула ся йому ще одна думка, яка скріпила першу: преціньо його брат, той покірний Андрійко, що ходив на крилос та знав лишень своє „поле“ й „худобу“, не міг зробити нїчого такого, за щоб його привели сюда... Хрестик мабудь украв хтось у него або виміняв...

Переконанє про неможливість страченя Андрійка так підходило до його всїх думок про брата, що майже заспокоїв ся і в думцї сказав собі: „а коли навіть похожий, то щож такого?!... На сьвітї не мало похожих людий... Андрійко десь возить тепер дрова або кормить на фільварку волів“...

З такими думками взяв ся він до роботи. Підійшовши до першого трупа, обіруч зсунув його на край ями і трунув. На днї глухо гепнуло, а відтак посипало ся в яму трохи землї. Взявши широку деревляну лопату, що стояла поруч в купі сипкої землї, став швидко засипати могилу, привичними замахами простого робітника. Як яма наповнила ся, утоптав ногами мякий горбок, що отсе угворив ся і зрівнав береги лопатою.

Упоравши ся з першим, закопав він так само й другого та довго утоптував і вирівнував другу могилу... Поки дві могили були готові, стало вже добре розвиднюватись.

Підійшовши до лїхтарнї, погасив догарюючу сьвічку тай зупинув ся над слїдуючим трупом. Мертвець лежав в тім самім положеню з головою, де-що відкинутою на зад. Не глядячи в лице, присунув кат трупа до могили і збирав ся вже друлити його в могилу, та в сей момент здалось йому, що голова мерця неначеб то хитнула ся й повернула ся до него... Його скортїло ще раз глянути в лице...

Нахилившись, підняв рукою голову і побачив нараз на незарослім підбородку брата — тепер не було вже нїякого сумнїву — невеличку темну бородавку з кількома закрученими волосками... Живо пригадав собі, як пустуючи в ночи біля ватри, будив нераз Андрійка, торгаючи його за волоски тої бородавки...

Тепер він не шукав уже за схожістю: всї черти зміненого лиця стали йому так близькі й знакомі, неначеб він розстав ся з Андрійком лише вчера. Кожда хвилинка нівечила безпощадно останки сумнївів; він чув, що держить в своїх руках тїло задушеного брата. Спершу сверлувала його мозок тільки одна думка: як се могло стати ся з його тихим та покірним братом, який, як він знав се добре, не міг зробити нїчо такого... Відтак заняла місце сеї думки друга і то ще більше доскульна: чому він не пізнав його біля стовпів і не сказав, що се — не переступник, але його рідний брат Андрійко, який міг попасти сюда тільки через помильу?... Таж, якби він був сказав се тодї, то Андрійко мабуть оставби ся в живих...

А коли-б нї?... Коли-б вони приказали йому виконати? І тут впялила ся в него трета, найбільш болюча думка: він не виконав би, а без него не зробили-б нїчого... Завтра можна-б донести голозному начальству, передати вістку в село... Як би він побачив ся тепер зі своїми?

І ось в кількох мінутах пережив на ново цїле житє... Он стара, тісна хатина, де він виріс з Андрійком і трьома сестрами... Голодні забави на улици, відтак довгій голодні днї в поли з худобою... Побої лихого через бідність батька... Відтак жнива у пана з горівкою й піснями... Служба на фільварку та панські приказчики й економи... Відтак товариші, горівка бранка... Червоний білет, знов горівка, сварка і бійка з батьком... В містї горівка, трактиєрня, жінки... Відтак тото і суд... Страх перед страченєм і страшна пропозиция тюремної управи... Перве „виконанє“... Грошї... А ось тепер — рідний брат Андрійко.

Думки і спомини, виступаючи що раз обильнїйше, палили вогнем серце і мозок. Більше думати не було сил, і кат встав. Побачивши, що стало зовсїм видно, заметушив ся і почав шукати... хрестика. Сей лежав на тім самім місци коло лїхтарнї, дрібку потахвувши в трохи відтаялім снїгу.

Піднявши хрестик, кат надїв його на голову брата і захований під сорочку. Потому пробував безуспішно зложити його руки на грудях, але вони вже давно закоцювіли. Подумавши троха, припав перед трупом на колїна, і почав беззвучно шептати тямлені ще відривки молитов, не шукаючи в них нїякого змислу, а тільки поворюючи одні і ті самі, старі, незрозумілі слова.

Вкінци, нахилившись над братом, обережно й боязко притулив ся блїдими губами до його холодного чола і тихо зсунув тїло в могилу. Труп упав до ями з важким гуком, який болюче ударив його в голову. Горячково-швидко став сипати до ями великі грудки землї, прислухуючи ся, чи вона швидко вкриє тїло.

Руки його працювали завзято, диханє переривало ся, а в горячій голові мчали ся вихром думки без звязи, наганяючи одна другу:

„Бог покарав за все... Треба було принятї тодї кару і не пускати ся на се... Стільки людий лишив житя, а тепер ще й рідного брата!... Пропало все—грош... земля... Оставило ся ще тільки три місяці, а там — Сибір і земля... Богато, богато землї! І Андрійко орав би. — Батька й матїр перевезлиб... Нїхтоб не довідав ся, де він роздобув грошї... І сам пропав і людий погубив... А як покірно він стояв!.. Тільки трис ся... як мале ягнятко... Господи помилуй мене!... Прошайте тюрмо і ви, люди, оставайте здорові!.. На тім сьвітї нїхто не пізнає!“

Засипавши яму, не дотулював ся могили ногами, але старанно убивав її лопатою, розбиваючи грудки та відкидаючи на бік камінцї. Відтак припавши на колїна при узголовю могили, вибив три церковні поклони. Після сего встав, підняв з землї покров брата Андрійка і твердою ходою попрямував до шафоту.

Три петлї висїли рядом, незамітно колисані ранним леготом. Спинившись на хвилину, вибрав петлю Андрійка і приставив до неї підставку. Перехрестившись по мужицьки до сходу, який став вже багрянїти, станув на підставку, бистро накинув на себе той сам покров і туго зашморгнув на шиї петлю і віддрулив сильним рухом ноги підставку.

Шнур туго натягнув ся і став поволи повертати на всї боки трепечуче тїло чоловіка...

В справі полагодженя язикового питаня в Австрії.

Вчинок Мирослава Сїчинського поставив відносини між нашим народом і його польськими гнобителями на вістрю меча і тим самим висунув справу полагодженя національного питаня в Галичинї на перший плян, перед усїми иншими провінціями Австрії. Полагодженєм сего питаня в Галичинї мусять заняти ся, як найшвидше, полїтики всеї Австрії, а поперед усего, розуміє ся, наші полїтики, з послами в державній радї та галицькім соймі на чолї. Ось чому треба нам застановити ся над формою, в якій домагати ся полагодженя сего питаня в Галичинї, тим більше, що від того залежати ме полагодженє його і в инших українських сторонах Австро-Угорщини й Росії.

Отже менї бачить ся, що найвідповіднїще буде тут зачепити за округи, котрі й так задумує правительство завести в усїх провінціях Австрії, з узглядненєм етнографічних відносин, се б то так, що до данего округа мала би належати людність одної, по змозї, національности.

Само собою розуміє ся, що в такій формі, в якій пропонує ті округи правительство, се б то виключно з адмінїстративним характером — виключно з окружними адмінїстративними властями, яко тїлами посередними між теперішними староствами та намістництвами, — наша національна справа в Галичинї не то що не була би забезпечена, але була би ще більше загрожена, бо такі чисто адмінїстративні округи могли би стати в руках польських урядників, — котрих понапихала би туди верховна галицько-польська адмінїстрация, — новими машинами для гнобленя нашої людности, — ще страшнїщими ніж теперішні староства з повітовими радами.

Для відвернення тої грози і для того, аби округи стали навіть заборолами прав нашої нації, треба, аби се були самостійні території, поперед усего з законодатними тїлами, се б то, з окружними соймами, вибираними, розуміє ся, на підставі невкороченого загального голосованя.

Справа се не нова в Австрії. Нею заняла ся зараз перша австрійська державна рада з 1848—1849 рр., котрої конституційна комісія (що складала ся з 30 членів, між ними з Галичан: еп. Яхимовича, Смольки й Земяловського) звернула найбільшу вагу власне на округи, так що ся частина проекту конституції, виробленої комісією, се щось і доси найлїпше з того, що в тім зглядї придумано політиками Австрії. „Глава про округи, — каже Шпрінгер, — їх управу й заступництво, встановлена аж після довгих бурних дебат, се взагалї найясніща точка проекту конституції... Було (в комісії) межи противниками централїзації чимало таких (Поляки й Чехи), котрі воювали лише проти централїзації держави, аби ту централїзацію ще в більше скріпленій степени перенести на провінції та соймы. Сї пляни нівечило з гори заведене округів у більших провінціях і вивиноване окружного заряду й окружної репрезентації важними правами“. [1])

На превеликий жаль, конституція, вироблена конституційною комісією першої австрійської державної ради, не то що ще не взійшла в житє, але й лишила ся незвісна навіть повному зборови тої ради, а тим меньше людности Австрії. Проект тої конституції принятий був повними зборами комісії в третім читаню на 5-тигоднїм засіданю 4-ого марта 1849 р. і мав прийти до дебати в державній раді в перші роковини віденської революції, — 15-ого марта 1849 р.; але вже 7-ого марта т. р. правительство розвязало державну раду (котра засідала тодї, як відомо, в Кромерижі) тай оповістило свою накинену конституцію (также з 4. марта), — чисто паперову, скасовану потім 31-го грудня 1851 р., в котрій однако було дещо взяте з проекту конституції державної ради.[2]). Паперові були й правительственні соймові виборчі ординації, накинені протягом 1850 р., з яких, однако, визначала ся дуже корисно для селян і для Русинів, — хитра, зрештою, — виборча ординація для Галичини. „Тут, — каже Шпрінгер, — грозила найбільша опозиция з боку польської шляхти, тут мало правительство в селянській, особливо в руській людности, своїх найвірнїщих прихильників. Ось чому забезпечено послїдній більшість у соймі. На 140 місць допало ся селянам 77. Але все ще була небезпека, що при спільній нарадї селяне дадуть ся на підмову хитрїщим Полякам. Аби не допустити до сего, дістала Галичина замісць одного сойму три самостійні в рїжних місцях (Краків, Львів, Станїславів) радячі соймові курії. Лише в деяких разах сходив ся центральний видїл, до якого кожда курія вибирала рівне число послів“[3]).

Із проекту конституції, вистаченого конституційною комісією першої австрійської державної ради, могла би навчити ся дещо й теперішна віденська державна рада, і через те добре би було, якби репрезентація наша в Відні звернула єї увагу на преважну книжку Шпрінгера, з якої чей би переконали ся, що в Австрії не піде добре з полагодженєм національних спорів, без основної змини теперішної австрійської конституції.

Ми звернемо вагу головно на §§. 123—128. проекту конституційної комісії державної ради з 1848—1849 рр. — про окружні соймы („Die Kreistage“), і для того перекладемо їх до слова:

§. 123. Окружні соймы складають ся з послів дотичного округа, вибираних рівночасно з послами до краєвого сойму таким самим способом і на такий самий час.[4]) у подвійному числї. Якби по по сїй постанові число послів якого окружного сойму мало випасти більше як число всїх послів дотичного краєвого сойму, то має лишити ся при поодинокому числї.

§. 124. Окружні соймы скликують ся шефом краю на звичайні рокові засіданя 15-ого жовтня до місця осїдку окружного правительства. Надзвичайні засіданя назначують ся шефом округа з власного почину або на домаганє одної третини окружних послів.

„§. 125. До круга дїяльности окружних соймів належать:

„1. справи громад, і то: а) проектованє громадської устави з оглядом на державний громадський закон, як і потвердженє статутів окремих громад і b) догляд і контроля всїх громад що до орудуваня корінним майном; с) рішанє всяких суперечок між громадами або членами громад і начальниками в дорозї відклику по постановам громадського закону; d) рішанє про права сьвітцини і відмовленє принятя горожанина держави до громади. Проти рішеня округа в громадських справах не доволений дальший відклик.

„2. Окружні дороги й инші способи комунікації.

„3. Засновуванє кас ощадности і позичкових інституцій.

„4. Дбанє про всї справи, які належать до окружної громади або до більшого числа єї повітів.

---

[1]) Anton Springer, Protokolle des Verfassungs-Ausschusses im Oesterreichischen Reichstage 1848—1849. herausgegeben und eingeleitet von... Leipzig, 188⁵, ст. VIII. — Шпрінгерови достачив копію протоколів конституційної комісії его приятїль і товариш посол Адольф Пінкас (адвокат із Праги), котрий випросив і дістав єї після розвязаня державної ради 1849 р. від архиваря тої ради Альоіса Єлєня (див. тамже, ст. III.).

[2]) Тамже, ст. 7.

[3]). Там же, ст. XII.

[4]) До перших, конститууючих краєвих соймів мало ся вибирати в місцевостях: із 6.000 людности одного посла, з 10.000—15.000 двох послів, від 15.001 до 30.000 трьох послів, над 30.000 на кождих 10.000 по одному послови. (Тамже Vorübergehende Bestimmungen). До активного права вибору вимагало ся: австрийського горожанства, скінчених 24 роки, повного вживаня горожанських прав, мінїмального безпосереднього податку (найбільше 5 р. к. м.); до пасивного: австрійського горожанства, повного вживаня горожанських прав, 28 років житя, сталого осїдку в державі найменче 1 рік. Вибори мали бути безпосередні, але до вибраня вимагало ся більшости найменче ¼ голосуючих. Округи (з виключенєм місць, управлених до окремої репрезентації) мали бути поділені, відповідно до числа людности, з узглядненєм етнографічних відносин, на виборчі округи, так аби в кождім повіті вибирали ся два, а найбільше три посли. Вибирало ся на три роки (там же, §§. 95—98).

„§. 126. Окрім того полишають ся до управильненя й орудованя окружного сойму, коли він зважить се за доконечне в інтересї округа:

„a) народні школи й вихованє з правом означуваня викладової мови й предметів, але з рівно справедливим узглядненєм мов округа; b) справа бідних; c) інституції для хорих і гуманітарні; d) місцеві побожні заклади; e) інституції для двигненя хліборобства.

„§. 127. В тих провінціях держави, котрі чинять лиш один державний округ, має краєвий сойм заразом функції окружного сойму.

„§. 128. Шефови краю прислугує право розвязувати ті окружні сойми, що не є заразом краєвими соймами, оголошуючи нові вибори.“[4])

Галичина мала мати таких округів найбільше, бо аж десять (Чехія 9, Моравія 4, Австрія нижня 3, Тироль і Форальберг 3, Стирія 2). (Розуміє ся, що тепер Галичині мало було би й 10 округів, а треба би бодай 15, із яких 9 випало би на східну Галичину, а 6 на західну). Додамо, що окружні сойми зачислені в повищому проєкті до правлячих властей (Regierungsgewalten) і мали, як бачимо з наведених у горі §§, такий широкий круг дїяльности й самостійности, що округи були зовсім забезпечені перед центральними краєвими властями та краєвим соймом, не вважаючи на те, що центральні краєві власти й краєвий сойм мали теж дуже широкий круг дїяльности й самостійности супроти центральних віденських властей і державної ради.

Вже з сего видко, що проєктована конституційною комісією першої австрійської державної ради з 1848—1849 рр. конституція забезпечувала вповні права галицьких Русинів супроти Поляків, — так що та конституція мусить, на нашу гадку, стати подекуди взірцем і для тих політичних порядків, які треба би завести в Галичині тепер, і то навіть у такім разї, як би повело ся нам добути окремий сойм для руської частини Галичини, — про що, зрештою, скажемо під кінець нашої статї. Тут мусимо зазначити, що взірцем для проєвту конституції з боку першої австрійської державної ради була в значній частині швайцарська конституція,, як усї Спілки, так особливо окремих швайцарських держав — кантонів — яким і відповідають у згаданому проєктї округи, — так що й нам треба заглянути до самого того взірця.

Розуміє ся, що тепер для встановленя конституції округів в цілій Австрії, треба би обробити ту конституцію докладнїще й краще, ніж наведено вище, себ-то: близжче до кантональної швайцарської конституції. Та сеї справи ми поки що не будемо тикати. Скажемо тілько, що Швайцарія-ж повинна послужити Австрії, поперед усего, за взірець рішеня чисто-язикового питаня.

Звичайно на Швайцарію й покликують ся ріжні політики — псевдо-інтернаціоналїсти, як і панські націоналїсти-шовінїсти, — котрі противні всяким відокремленям націй в осібні громади, округи й країни, а натискають буцім то на федерацію ріжно-національних громад, округів і країн, але при тім забувають, а властиво не знають, що Швайцарія могла стати взірцевою ріжно-національною державою головно власне через те, що в нїй язикове питанє було рішене з гори, вдоволяючо для всїх, самим тим фактом, що швайцарські громади й кантони складали ся здавна тай доси складають ся мало не виключно з людей якоїсь одної національности, так що швайцарська законодатність, — кантональна й союзна, — мала в тім зглядї дуже легку завдачу, потрібуючи властиво лише зазначити істнуючі язикові звичаї, або й того нї.

А з сего,—скажемо заздалегідь, — виходить, що для того, аби мати гарно рішене язикове питанє в окремих провінціях Австрії на взір Швайцарії, — треба перше зробити штучно те, що в Швайцарії зробила сама історія, се бто: подїлити громади, повіти й округи австр. провінцій, по змозї, на чисто національні, а лише в крайнім разї на мішані, — так, аби могли бути забезпечені людности всїх провінцій Австрії, поперед усего ей язикові права — котрі є либонь чи не найважнїщою частиною національних і людських прав. Аж тоді можна буде почати розмову про дїйсні федерації громад, повітів, округів і країн Австрії, се б то про міцну цілість Австрії.

Як же полагоджене язикове питанє у Швайцарії? — Про се скажемо найкраще словами одного з найбільше тямучих австрійських політиків дра мед. Адольфа Фішгофа (те ж посла першої австрійської державної ради). „Нїде так, — говорить ся в брошурі, написаній на підставі зібраних ним дат і натяків, котру зацітуємо нижче, — як у Швайцарії, не є язикове рівноуправненє таким довершеним і недотиканим фактом. У народу, як швайцарський, у котрого почуте права й любов до волї так високо розвите, не могла власне закорінити ся гадка про занидїнє язикових прав, котре не значить же нїщо инше, як обмеженє національної волї. І так виступає в історії Швайцарії цїкава поява, що невважаючи на сусїдство трьох ріжних націй, навіть підчас реформацийних воєн, підчас котрих деинде релїгійний фанатизм запалив національну незгоду, тут не дійшло нїколи до боротьби націсльностей. Одиноким виїмком був Гравбінден, котрий однако мусїв заплатити за національне гноблене Вельтлїна[5]) 1797 р. втратою сеї країни. З виїмком отсего відокремленого історичного епізоду, внутрішний супокій країни не був нїколи заколочений анї перед тим анї опісля. Правда, для осуду язикових відносин Швайцарії паде на вагу цілий ряд щасливих моментів, яких нема зовсім або по части в инших ріжноязичних европейських державах. Поперед усего відпадає яблуко незгоди — державна мова, бо через федеративну конституцію країни зносини властей кантональних із центральними дуже мірні і тому нема потреби центральної мови тим більше, що мови трьох головних національностей, які заселяють Швайцарію, нїмецька, французька й італїянська, рівні собі що до культурного значіня. Далї вменшують ся значно й національні трудности через те, що по більшій частинї кантональні границї сходять ся з границями язикових територій, так що з 22 кантонів Швайцарії 14 є чисто нїмецьких, три[6]) майже виключно французькі, один кантон

[4]) Див. тамже: „Entwurf der Constitutionsurkunde nach den Beschlüssen des Verfassungsausschusses“, ст. 365—383 (вся конституція).

[5]) Вельтлїн (Val Tellina) обіймає три країни: Чіавенна, Валь Тельлїна і Борміо. Прилучений 10-ого жовтня 1797 р. Бонапартом до республїки по цім боці Альп, він відпав 1859 р. з Льомбардією до Сардинії та чинить тепер італїянську провінцію Сондріо.

[6]) Майже вповнї французькі кантони: Женева, Водт і Нюшатель, з яких в остатнїм однако мешкає значне число Нїмцїв.

Але найважнїщий фактор удержаня національного мира, се почуте спільности (громадянства) у народу, неприхильного нїякій дрібній заздрости. Без сего найшов би ся і в Швайцарії національний підпал; могли ж би й більшости в ріжноязичних кантонах старати ся гнобити меньшости, і могли би нарештї й Нїмцї змагати до державної переваги, покликуючи ся на свою чисельну перевагу[9]). Але, не вважаючи на широку кантональну автономію, почуте державної спільности у швайцарського народу так вироблене і пошанованє права так перейшло в мясо й кров, що язикове рівноуправненє яко стан розуміючий ся сам собою, не потрібуючий довгої кодіфікації, стоїть більше на звичаєвому праві нїж на законному признаню, так що описати язикові відносини у Швайцарії можна би словами: Швайцарія дає своїм національностям повне язикове рівноуправненє.

„І дійсно, верховний язиковий закон ізревідованої союзної конституції, § 116 із 30 мая 1874 р. (згідний з § 109 союзної конституції з 1848 р.), се лише парафраза повищого прінціпу. Той § такий: „Три головні мови[10]) Швайцарії, нїмецька, французька й італїянська, се національні мови Спілки“. Практичні наслїдки § 116 ось які: 1. „Всї закони, роспорядки й постанови союзних властей мусять буги друковані в усїх трьох мовах, а проєкти законів і комісійні звіти бодай по нїмецьки та по французьки“. 2. „Посли й праводатні радники можуть до вподоби вживати одної або других (національних) мов. Формула присяги читає ся їм в усїх трьох мовах“. 3. „Для дебат обох рад[11]) держить ся перекладцїв, котрі перекладають із нїмецького на французьке і на-виворіть“.

„Регулямін ради станів має про те такі постанови: § 25 „До протоколу додає ся переклад“; (§ 27) „Усї пропозиції, зроблені в одній з національних мов удїлюють ся зборови в нїмецькій і французькій мові“. Далї сягає регулямін національної ради, котрий приписує в § 29: „На виразне домаганє посла мусить бути суть його промови перекладена“.

„Урядова корреспонденція всїх союзних властей веде ся в усїх трьох мовах.

„Для союзного суду (Bundesgericht)[12]) означує § 107 зревідованої конституції, що при виборі членів союзного суду треба зглядати ся на те, аби були заступлені всї три національні мови; сторони, прокуратори й судиї можуть при союзнім судї вживати кождої з трьох національних мов.

„Одиноке в своїм роді переведенє язикового рівноуправненя в армії, котре сягає так далеко, що мовою команди для кождого військового тїла є дотична національна мова; розуміє ся, дбає ся про те, аби окремі військові тїла складали ся з людей тої самої національности. Але з огляду на те, що Швайцарія має військову конституцію, дуже ріжну від инших европейських держав, і головно не має сталого війська, наведена що йно постанова має для нас властиво академічний інтерес[13]).

„Провід у шкільництві належить переважно до кантонів і громад. Лише військові школи та політехнїка в Цюриху належать до Союза, котрий заснував згадану політехнїку яко союзну високу школу 1854 р. і завів про неї в союзний закон із 7-ого лютого 1854 р. ось яку постанову: „Наука в політехнїчній школї відбуває ся з вільного вибору професорів у нїмецькій, французькій тай італїянській мові“.

„Само собою розуміє ся, що ті самі чисті погляди, які виражують ся в язиковій законодатности Спілки, виявляють ся рівно й при осудї язикових прав в окремих кантонах, не вважаючи на те, що в ріжноязичних кантонах, на які ми виключно звертаємо тут увагу, чисельні відносини дотичної людности скрізь такі, що значні національні більшости стоять супроти меньшостей.

„Властиві язикові закони мають із тих, уже названих вище кантонів: 1) Бернський кантон[14]) (Тессінський[7]) майже зовсїм італїянський і лише чотири кантони мають мішану людність[8]).

[7]) В Тессінськім кантонї Нїмцї й Французи так малочисленні, що нема що звертати на них уваги.

[8]) Національно мішані кантони: Берн, Фрібург, Валлїс і Гравбінден. У перших трьох кантонах жиють Нїмцї й Французи, і то чинять перші більшість людности в Бернї, остатні в Фрібургї й Валлїсї. В кантонї Гравбінден мешкають Нїмцї, Романи (Лядінцї) й Італїянцї. Остатні заступлені тут найслабше, нїмецька ж людність найчисленнїща. За ними йдуть що до чисельности Лядінцї, яких мова яко всихаюча язикова ретороманська галуза майже не має нїякої літератури і якою говорять лише в Гравбінденї та маленькій сїльській території Тироля.

[9]) Із $2^1/_2$ мілїона душ людности Швайцарії, майже 70% Нїмцї, 23% Французи, $5^1/_2$% Італїянцї і ледви $1^1/_2$% Лядінцї (Романи).

[10]) Blumer, Handbuch des schweizerischen Bundesstaatsrechts“, II, ст. 104, завважує для пояснення слова „головні мови“, що його вжито лише з огляду на рето-романське, бо сей діялект не узглядняє ся Спілкою (Бундом) через його язикову нижчість і щезаючо мале число Лядінцїв. Окрім того узгляднене утруднене ще й тим, що романське ділить ся на два діялекти.

[11]) Збір союзний складає ся (по § 71 союзної конституції) 1) з ради національної, 2) з ради станів. Рада національна (по § 72) складає ся з послів швайцарського народу. На 20.000 душ вибирає ся один посол. Рада станів (§ 80) складає ся з 44 послів від кантонів. Кождий кантон вибирає двох послів. — А. Ф. (Ся постанова перейшла на віденські законодатні тїла в проєктї конституційної комісії: мала бути заведена державна рада (Reichstag), котра складала ся 1) з палати народної (Volkskammer — із 360 послів, вибираних безпосередно, з чого 280 із сїл і 80 із міст і 2) з палати країв (Länderkammer) — із послів, вибираних а) краєвими соймами (по 6) і б) окружними соймами (по 1); послів палати країв мало вибирати ся на 6 років — після кождих 3 років мало уступати по $^1/_2$ з послів від соймів краєвих і окружних і вибирати ся нових). Палати панів не мало бути. — М. П.

[12]) Союзний суд (§ 106—114 зревідованої конституції) відповідає більше-меньше австрійському державному судови. Але союзний суд (§ 112) із доданими присяжними судить і політичні злочини.

[13]) Се ще велике питанє! Треба ж, аби Австро-Угорщина наближала ся й тут до Швайцарії, а в такім разї мовами військової команди в Австро-Угорщинї можуть і повинні бути мови всїх австро-угорських національностей. — М. П.

[14]) В кантонї Берлинськім 83% Нїмцїв і 17% Французів.

у § 88 кантональної конституції з 31. липня 1846 р., де сказано: „Нїмецька й французька мова признані за краєві мови. Всї закони, роспорядки й загальні постанови розсилають ся в тих мовах по французькій частинї країни. Нїмецька мова в них — первісна. Закони й роспорядки, призначені для французької частини кантону, та роспорядки постанови й вироки вищих властей, дотичні окремих осіб або корпорацій в цій частинї країни, видають ся по французьки“. 2) В кантонї Фрібургськім[15]) § 21 зревідованої конституції з 7. мая 1857 р. каже: „Закони, декрети й постанови мають бути публїковані в мові французькій і нїмецькій. Французький текст є первісний“. 3) В кантонї Валлїськім[16]) § 20 первісної конституції з 29 падолиста 1875 р. запоряджує: „Нїмецька й французька мова оголошують ся за національні мови“.

„Кантон Гравбінген[17]), де з зачисленєм Французів, що правда, дуже нечисленних мешкають аж чотири національности, се замітно один національно-мішаний кантон, котрий не приняв язикової поставови до своєї зревідованої конституції з 16. сїчня 1854 р. А про те й тут не було нїколи язикових конфліктів.

„Лише для докладности додаємо дати що до узглядненя язикових прав у кантональних школах, судах і адмінїстрації:

„В вищих школах усїх кантонів — починають з середних, котрі стоять на рівні з нашими міськими школами — попри мову кантона обовязкова ще одна національна мова, і то в нїмецьких кантонах французька (у Швіцї італїянська), в французьких нїмецька, в Тессінї французька. В народних школах дає ся наука в матернїй мові. Лише в кантонї Гравбінденськім є для романських і італїянських шкіл припис, аби по змозї вчити й по нїмецьки. Науцї в приватних школах з викладовою мовою, невживаною в кантонї, не ставить ся законами нїяка перепона. Про школи в ріжноязичних громадах нема ближших постанов, бо таких громад мало.

„Рівно докладно узгляднені язикові права на полї судівництва й адмінїстрації в окремих кантонах. Кождий може дїсати право в рідній мові. І як суди видають вирок, судові роспорядки й т. и., так і адмінїстративні власти виробляють публічні документи відповідно до язикового характеру дотичного адмінїстративного округа. Взагалї можна сказати про кантони, як і про Спілку, що нема поважних противенств між окремими національностями. В урядових зносинах з собою вживають правительства ріжноязичних кантонів власної мови. Горожане якогось кантону можуть, у поданях до правительства иншого кантону з иншою мовою, вживати одної з трьох національних мов. Се не встановлено законами, але такий звичай.

„В Швайцарії нема язикового питаня; через те нема у богатьох точках правних постанов. У гельвецькій республїці панує що до язикового рівноуправненя золотий вік, про котрий співає поет: — „est aetas, quae sponte sua sine lege fidem rectumque colebat“. [18]).

Сказаного, сподїємо ся, досить, аби переконати наш тямучий загал про те, що лише через заведене округів з описаними вище характером можна рішити відповідно не то питанє язикове, але взагалї наше національне питанє. При заведеню таких округів нам, Галичанинам нїчого бояти ся навіть повної незалежности Галичини від Відня, — до чого, на мою гадку, ми таки мусимо змагати з усїх сил, (тямлячи те, що Відень і нас визискує страшенно, тай дурить нас безлично!) лише, розуміє ся, стараючи ся при тім захопити відповідну частину тої незалежности в свої руки, — що й можна буде зробити при заведеню згаданих округів і при рівночасному зреформованю громадської й повітової виборчої ординації на підставі загального голосованя, бо громади й повіти мусять бути міцними ногами й тулубами для таких округів.

Я сказав вище, що заведенє таких округів потрібне для нас навіть у такім разї, як би повело ся нам добути собі окремий від Поляків сойм для східної Галичини з прилученою до него частиною нашої Буковини. Такі округи, а по-правдї — малі держави, заведені в усїх сторонах нашої країни — в Австро-Угорщинї й Росії — стали би найміцнїщими підоймами повсюдного нашого поступу, найпевнїщою дорогою до політичних відродин України і, наконечно, до повної незалежности єї, на одиноко міцних основах — національної децентралїзації й федерації. Лише в такім разї ми стали би міцні в нутрї своєї країни, а значить міцні й супроти своїх сусїдів; і лише в такім разї остатні й числили би ся з нами та й змагали би й собі до дїйсної федерації з нами, а не до панованя над нами, як доси.

Гадаю, що з ідеєю таких округів згодять ся не лише наші, українські політики, в усїх частинах нашої країни, але й чеснїші й розумнїші політики між нашими близчими й дальшими сусїдами, переконавши ся, що лише таким чином можна завести людські відносини між ними й нами.

Додам іще одну важну для нас річ: екземпляр цітованої повище брошури Фішгофа я найшов між паперами Драгоманова, з вложеними в неї власноручними конспектами рефератів Драгоманова п. з. „Права человѣка“, котрі він мав перед емігрантами в Женеві в маю 1889 р., як зазначено ним на огортках тих конспектів (і то: II-ий реферат 10-ого мая, III-ий 15-ого мая, IV-ий 21-ого мая). Брошура Фішгофа вийшла вже після того, як була Драгомановим оповіщена програма політичного перестрою Росії („Вольный Союзъ“, 1884 р.), і через те Драгоманів не узглядныв там належно язикового питаня в Росії з Україною, так як воно представлено у Фішгофа, котрого брошуру Драгоманів, — як видко з підчеркнень і зачеркнень, — пильно студіював і котра йому мусїла заімпонуваги. Нема найменчого сумнїву, що якби Драгоманів писав був свою названу вище програму після появи брошури Фішгофа, то справа української мови в Росії, а з тим і справа національних українських територій: округів, кантонів і країни: була би зазначена ним виразнїше. Таким чином, безпідставно (тай не розумно) роблять тї з українських політиків у Росії, котрі старають ся побивати Драгомановим теперішний національний український рух у Росії, що змагає до національної автономії російської України. Драгоманів не міг би мати нїчогісінько проти такої автономії, власне яко щирий федераліст, котрий признавав кождій нації право на автономію...

19—21 IV. 1908. *М. Павлик.*

[15]) В кантонї Фрібургськім 73% Французів і 27% Нїмцїв.

[16]) В кантонї Валлїськім коло 67% Французів і 33% Нїмцїв.

[17]) В кантонї Гравбінден коло 44% Нїмцїв, 41% Романів (Лядінцїв), 14% Італїянцїв і $^1/_2$% Французів.

[18]) Die Sprachenrechte in den Staaten gemischter Nationalität. Nach den von Dr. Adolph Fischhof gesammelten Daten und gemachten Andeutungen dargestellt, Wien, 1885, Manz'sche k. k. Hof-Verlags- u. Universitäts- Buchhandlung. Buchdrukerei Julius Klinkhardt, Leipzig, ст. 21—27. — Наведена брошура Фішгофа, хоть і застаріла, розуміє ся, що до статистичних дат, не втратила й доси великої ваги для рішеня язикової справи в Австрії. В нїй зібрано, з перших рук, дотичні язикові постанови в східній Індії, Канадї, Кап-кольонії, Бельгії, Швайцарії, Фінляндії й росийских надбалтійських провінціях, Угорщинї, Альзації й Льотарингії, російській і пруській Польщі, — з відповідними поясненями й виводами, — тай додано 5 повних текстів дотичних законів.

О будучого намісника.

Відень, 22. IV. 1908.

„Дїло“, обговорюючи в ч. 88. квестию номінациї нового намісника, зробило закид українським послам, що тоді, коли польські політики і парляментаристи з'їхали ся до Відня та конферують з правительством та роблять заходи в двірських кругах, українські посли роз'їхали ся і справу занедбують,

Сидячи тут на місци і маючи спромогу дещо — хоч не богато бачити і чути — можу запевнити, що, поминувши нараду безпосередно по похороні Потоцького, нїякого „з'їзду“ польських політиків нї польських послів тут нема. Тепер не відбувають ся також нїякі конференції польських політиків з правительством, бо правительства, себто міністрів тепер у Відни нема. Державні справи ведуть урядники міністерств, котрі нїякими новими питанями політичними, до котрих також належить справа нового намісника Галичини, не займають ся.

Справа наслїдника Потоцького є тепер тілько предметом нарад Поляків між ними самими, і предметом дневникарської кампанії. Можливе, що Поляки працюють також в двірських кругах, і справа національних українських територій: округів, кантонів і країни: була би зазначена ним виразнїше. Таким чином, безпідставно (тай не розумно) роблять тї з українських політиків у Росії, котрі старають ся побивати Драгомановим теперішний національний український рух у Російській України. Драгоманів не міг би мати нїчогісінько проти такої автономії, власне яко щирий федераліст, котрий признавав кождій нації право на автономію...

19—21 IV. 1908. *М. Павлик.*

О будучого намісника.

Відень, 22. IV. 1908.

„Дїло“, обговорюючи в ч. 88. квестию номінациї нового намісника, зробило закид українським послам, що тоді, коли польські політики і парляментаристи з'їхали ся до Відня та конферують з правительством та роблять заходи в двірських кругах, українські посли роз'їхали ся і справу занедбують,

Сидячи тут на місци і маючи спромогу дещо — хоч не богато бачити і чути — можу запевнити, що, поминувши нараду безпосередно по похороні Потоцького, нїякого „з'їзду“ польських політиків нї польських послів тут нема. Тепер не відбувають ся також нїякі конференції польських політиків з правительством, бо правительства, себто міністрів тепер у Відни нема. Державні справи ведуть урядники міністерств, котрі нїякими новими питанями політичними, до котрих також належить справа нового намісника Галичини, не займають ся.

Справа наслїдника Потоцького є тепер тілько предметом нарад Поляків між ними самими, і предметом дневникарської кампанії. Можливе, що Поляки працюють також в двірських кругах, що Поляки працюють також в двірських кругах, в окруженю цїсаря, але се, як все дїялось, так і тепер може дїесь поза плечима правительства і укриваєсь перед публичною контролею.

Правительство (міністерство) справою наслїдника тепер здаєсь цїлком не займає ся. Правительство утїкло на сьвята з Відня, щоби справа тимчасом сама переварила ся, та щоби не треба було рішати під першим вражінєм катастрофи, котра майже всї поважнїші чинники політичні хвилево вивела з психічної рівноваги. Предметом поважних переговорів рішаючих чинників віденських з репрезентантами політичних сторонництв галицьких, справа обсади галицького намісництва зачне бути доперва аж по поворотї Бека до Відня.

З сеї причини, після мого погляду нї при чім згаданий закид „Дїла“.

На мою думку ті руські посли, котрі тепер є у Відни, цїлком вистарчають, щоби припильнувати справу о стілько, о скілько вона в сїй хвили дасть ся припильнувати. Ті руські посли, що є тепер у Відни, вповнї зробили свій обовязок, так в справі пояснена причин, котрі Січинського кинули в обнятя терору, як і в справі вибору особи, котра по Потоцькім обняла би керму галицької адмінїстрації.

З вичислюваних доси кандидатів під жадним услівєм не хочуть обняти спадщини по Потоцькім всї ті, котрі стоять на становищи закона і хотїли би в Галичинї рядити законом. Вони здаєсь суть того переконана, що галицьким персоналом урядничим законно вже не дасть ся рядити. Супротив того, коли всї кандидати заявили, що уряду намісника не нриймуть, лишила са тілько кандидатура Бобжинського. В недїлю стояла справа так, що Бобжинському вже гратульовано і часописи, котрі були переконані, що не хто инший, як лише Бобжинський буде іменований намісником, вже ad captandam benevolentiam сего будучого in spe потентата, зачали писати в його честь имни, кажучи, що се найсимпатичнїйший кандидат на намісника, не тілько між Поляками, але і між Русинами.

Присутні у Відни руські посли зробили сейчас свій обовязок, представивши при помочи преси, чим є Бобжинський для Русинів, та що видзигненє його на становище намісника, було би провокациєю цїлого руського народу навіть в мирний час, не то в хвили, в котрій на цілім польскко руськім терені національнім сурмлять воєнні сурми.

Ось для приміру одна з сих информаций, продиктована одним з присутних у Відни руських послів: „Grazer Volksblatt“ подає телеграму зі Львова: „з Відня доносять, що міністер фінансів Коритовський обстає, щоби наслїдником Потоцького именовано посла Бобжинського. Бобжинський належить до консервативної краківської партиї. Яко віцепрезидент краєвої ради шкільної він витворив, виобразував і усталяв в шкільництві систему Русинам крайно ворожу, котру його наслїдники: Плажек і Дембовський лише дальше культивують і розвивають. Тяжко, щоби Русини згодили ся на именованє сего чоловіка намісником Галичини, бо вони потерпають, що він ту систему, яку ввів в шкільництво, розтягнув би також прочі галузи краєвої адмінїстрациї. Правительство доси еще Русинів не питало о гадку в справі именованя намісника“.

Під впливом информаций руських послів змінила ся гадка дневників що-до особи Бобжинського. Дневники, котрі навіть, як прим. „N. F. Presse“, уважали Бобжинського за одинокого кандидата, якого именованє намісником не було би провокациєю Русинів, змінили свою гадку і рішучо виступають против його кандидатури, називаючи її просто небезпечною.

Християнсько-соціяльна „Reischpost“ виступила навіть дуже рішучо, хоч дуже делїкатно, всякої кандидатури як також взагалї против В недїльнім числї дневник сей про сю справу так пише: „Від дуже поважного непарляментарного знатока політичних відносин одержуємо про стан справи наслїдника гр. Потоцького слїдуючі інтересні замітки: Після моїх информаций, опираючих ся на особистих відносинах до міродатних кругів у Львові і Відни, на поважного кандидата на галицьке намісництво не є усмотрена жадна з вичислених доси пресою особистість. Для сего краю, котрий польсько-консервативні круги уважають за „королївство“ в змислї єще більше докладнім (präziser), нїж чеські правно-державники, і именованє шефа краю є чимсь більше, нїж звичайною справою адмінїстративною. Галицьких намісників не именовано майже нїколи з посеред урядничого стану, але все з кругів висшої шляхти польської. Роблено се нїби з огляду на висші обовязки репрезентацийні. Однак хоч би і се тут грало велику ролю, то рішаючим моментом були очивидно відносини кандидата до консервативної партиї шляхотської, в котрої руках єще до недавна була вся власть в краю, котрої репрезентанти в куриальнім парляментї були под являючою більшостию кола польського.

„Однак тепер відносини радикально змінили ся. Виборча реформа дала рішучу перевагу демократичним польським групам, котрі згодились на утворене спільного кола польського під умовами дуже прикрими для консервативного напряму. Через вступлене польських людовців до кола польського консервативне його крило скріпилось о стілько, що консерватистів і людовців лучать спільні аграрні інтереси. За те в галицькім соймі мають консерватисти — до евентуальної реформи виборчої — все ще рішаючий вплив.

„Новий закон виборчий вплинув на зміну відносин в краю, іменно що до Русинів, котрі своє політичне становище скріпили 29-ма мандатами в державній раді. Будучий намісник Галичини мусить відповідати сему скомплїкованому станови річи. Ексц. Бобжинський є завеликим прихильником краківської групи, щоби мав тепершні услівя поважної кандидатури на наслїдника Потоцького. Маршалок Баденї — як кажуть — не має мати з особистих причин прикмет на становище намісника. Під певним зглядом був би Коритовський відповідним кандидатом. В широких кругах домагають ся іменно намісника, котрий був би спосібний продовжати реформи свого нещасного попередника (?!), а Коритовський посїдає сї спосібности в високій степени. Він преціньо, як був шефом галицької дирекції скарбової, був предметом бездонної ненависти польських Жидів. Для Галичини був би Коритовський також европейцем, яким був гр. Потоцький (?!). Однак питане, чи Коритовський має охоту вернути до Львова і чи його з відси взагалї пустять?

„Всездаєсь промовляти за тим, що вигляди суть найлїпші для урядника. В комбінації втягають вже два імена: секційного шефа в міністерстві рільництва, Вацлава Залєського і віцепрезидента найвисшої палати обрахункової, д-ра Евгена Гауеншільд-Бауера фон-Пшеромб. Про сего послїдного знаємо, що він в дворі є persona grata. Покликане урядника розпочало би в Галичинї нову еру а передовсїм відпав би так само коштовний, як і утрудняючий вибір особи обовязок майже віцекоролївських репрезентацій, котрий граф Потоцький, маючи 17 мілїонів корон річного доходу, міг виконувати так, як сего хто инший не потрафить".

В справі особи кандидата Reichspost стоїть отже на тім самім становищи, що і Русини (поминувши баламутні погляди про особу Коритовського і Потоцького), домагаєсь іменованя намісником не польського політика, але урядника, котрий в своїм урядованю стояв би лише на становищи закона, а впрочім виконував накази свого шефа, президента міністрів.

О руських послів нехай наша публика буде спокійна. Де тілько їх голос може дійти, там він дійде: і в пору і рішучо.

В. Будзиновський.

Від редакциї: Ми помістили повисше письмо п. Б ого враз з полємікою против „Дїла" за апель до провідників нашого клюбу, щоби вони явили ся в Відни і противдїлали заходам Поляків — аби нїхто не міг зробити нам закиду односторонности. Думаємо однак, що ся полємїка з нами є борбою з вітряками. По перше сей наш апель поміщений був в „Дїлї" з понедїлка минулого тижня (польський Великдень), коли нам у Львові ще цїлком не було звісно, що польські політики і бар. Бек покинули Відень та виїхали на сьвята, а противно — з польської і нїмецької преси ми знали, що до Відня з'їхали ся протягом першого тижня по атентаті всї визнчні польські парляментаристи та роблять заходи у правительства і двора. — По друге наш апель дотикав лише президиї і парлям. комісиї клюбу, а цїлком не дотикав инших послів, що — як звісно — не мають нагоди входити в безпосередні зносини з правительством. Тим самим ми цїлком не обнижали вартости заходів тих инших послів, котрі пробувають у Відни і котрі зробили своє, інформуючи нїмецьку пресу. — По третє, коли впливова нїмецька преса (як Neue Freie Presse і инші) стала серіозно говорити про ворожі нам кандидатури на намісника (очивидно з несьвідомости), ходило нам о те, аби впливові руські парляментаристи подбали о авторитетне вияснене сеї справи з свого боку в сїй пресї, що їм лекше прийшло-би як звичайним членам клюбу. А ся справа, мимо наглого виїзду міністрів з Відня, не стратила-була своєї актуальшости. Вкінци по четверте мали ми на думцї і противдїланє польським заходам в двірських кругах, про котрі то заходи згадує і сам п. Б ий. Тим самим полємїка з нами — ужиємо тут слів п. Б-ого — „нї при чім", а наш апель, з поворотом міністрів до Відня, який нині-завтра має наступити, лише тим більше має рацию.

Як в Галичинї судять старосту.

(З судової салї).*

В Самборі відбула ся дня 29. лютого с. р розправа посла о. Ст. Онишкевича против старости п. М. Покинському з Рудок о образу чести. Справа та тягнула ся майже 2 роки, бо якось судови не було з нею спішно і аж тепер видав суд присуд який подаємо як незвичайно характерний для галицьких відносин: В імени Єго Величества Цїсаря! Ц. к. суд повітовий в Самборі на обжалованє внесене через жалібника приватного о. Стефана Онишкевича против обжалованому Миколї Покінському о переступство з §. 488 і 491 з. к. в присутности жалібника о. Стефана Онишкевича, обжалованого заступленого через адвок. д-ра Александровича, по переведеню дня 29 лютого 1908. розправи головної на підставі внеску жалібника видав слїдуючий вирок:

Обжалованого Миколая Покінського лїт 54 рим. кат. женатого сина Івана і Юлїяни ц. к. старосту в Рудках не караного увільняє ся після з. §. 259. уст. З п. к. від переступства з §. 488. і 491 з. к. поповненого в сей спосіб, що в присутности більше людей сказав обжалований дня 24. липня 1906 в Голодівцї: бувбим арештував ксьондза Онишкевича з Хишевич, але втїк", чим жалібника в опінії публичній хотїв понизити а після §. 390 п. к. від поношеня кошків поступованя карного. Поводи: Скаргу свою о переступство обиди чести внесену против Миколї Покінському, ц. к. старостї в Рудках опер о. Стефан Онишкевич на тім, що Микола Покінський промавляючи дня 24. липня 1906 до більшої скількости людей, селян в Голодівцї мав сказати межи иншим „бувбим арештував ксьондза Онишкевича, але утїк". На підставі зізнань заприсяжених сьвідків Гринька Бабія, Івана Терлича, Петра Лакоши приняв Суд за удовіднене, що обжанований по части признає тому, що на розправі головній дня 14. червня 1907 подав, що в часі стрейків рільних в повітї рудецькім доніс му ц. к. жандарм Урбан, що жалібник приватний роздавав брошури відносячі ся штрейку — жандар шукав о. Онишкевича, але знайти не міг його*). Проте стараючи ся успокоїти селян в Голодівцї, толкував їм в характері своїм яко начальник власти політичної, що така робота ксьондза Онишкевича до нїчого не веде, що пхає невинних людей до арешту — що ксьондз Онишкевич дав Півоварови сконфісковані афіши і брошури, остерігав єго, щоб стеріг ся перед жандармом, тим часом жандарм Півовара приарештував, а ксьондз Онишкевич втїк.

Отже принявши навіть, що в чинї закиненім обжалованому містять ся знамена переступства з §. 488 і 491. з. к. то помимо того належало обжалованого від обжалованя увільнити, позаяк доказ правди в нинїшнім случаю, котрого обжалований підняв ся, в цїлости єму удав ся. — Суд приняв именно на основі зізнань Йосифа Півовара, зложених дня 18. липня 1906 в ц. к. старостві в Рудках і на основі єго зізнань зложених в ц. к. судї повітовім в Рудках дня 21. липня 1906 ЧСПРИ. 954/6 котрий два рази рішучо заявляв**), що сконфісковані у нього афіші одержав від. о. Онишкевича***), що обжалований згідно з правдою (!) підняв інкримінований закид в місяци липни 1906 в Голодівцї промовляючи тодї до зібраних там селян.

Вправдї жалібник покликав ся на факт, що тусудовим вироком з дня 20. серпня 1906 Чспр. ИІХ 1887 зістав він увільнений від обжалованя, немовби був дав Йосифови Півоварови заказані афіши, або брошури до розшированя, але факт той для оцїненя нинїшної справи байдужний.

Полишаючи вже, що розправа головна, на котрій Півовар яко сьвідок зміняв свої дворазові зізнаня вижше наведені, відбула ся дня 20. серпня 1906. т. є. в місяць по інкримінованій промові обжалованого в Голодівцї, то крім того зауважати належить, що увільненє жалібника приватного вироком з дня 20. серпня 1906 слїдувало виключно тому, що Півовар змінив свої первісні зізнаня, а жалібник публичний жадних иньших средств доводових на попертя обжалованя не навів. — Не міг одначе тепер суд поминути, що зізнаня Йосифа Півовара зложені дня 18. липня 1908. в ц. к. старостві в Рудках, відтак дня 21. липня 1906 в ц. к. судї повітовім в Рудках були рішучі і не було нїякої раціональної причини для чого би Півовар підозрінє всппвини мав кидати на о. Онишкевича, а натомість при розправі дня 20. серпня 1906. подав Йосиф Півовар, слуханий в характері сьвідка в справі карній проти о. Онишкевича, що для того кинув підозріня о вспівині о. Онишкевича будучи слуханий в старостві тому, що староста загрозив єму що го застрілить, або повісить, а рівнож в Судї повітовім в Рудках казав єму судия щоби безуслівно так само зізнавав як зізнавав в Старостві.

Зауважати вкінци належить, що первісні зізнаня Йосифа Півовара знаходять потвердженє в зізнанях сьвідка Кароля Роскруд, переслуханого в ц. к. старостві в Рудках дня 18. липня 1906, котрий подав що чув від людей, що о. Онишкевич бунтує населенє повіту і в зізнанях Марії Півовар, котра подала, що коли сина єї арештовано, казав він їй удати ся о поміч до от. Онишкевича і що коли жалібника приватного повідомила про арештованє єї сина тодї о. Онишкевич успокоїв ю, щоби не бояла ся, що він там пішле адвоката.

Тоті всї обставини разом взяті виробили судови переконанє, що Йосиф Півовар, хотяй первісно зізнав в характері обжалованого, говорив правду, а на зізнанях пізнійших Півовара, хотяй зізнавав в характері сьвідка при розпізнаню нинїшної справи оперти ся не можна, бо поминаючи вже неістновірність єго твердженя, щоби староста Покинський мав єму грозити при переслуханю застріленєм, або повішенєм, то крім того після актів ц. к. староства в Рудках залучених до нинїшної справи переслухував тодї Йосифа Півовара не обжалований Никола Покінський, але ц. к. секретар намісництва Кульчицький, котрий також цїлий протокол з Йосифом Півоваром списував.

Супротив такого стану річи приняв суд при виданю вироку, що обжалованому доказ правди удав ся і длятого належало єго від обжалованя увільнити.

По мисли §. 390 п. к. увільнено також обжалованого від поношеня коштів поступованя карного. Самбір дня 29. лютого 1908 Сльончка м. п. Маланій м. п. Повисший вирок удїляє ся з тим, що від зголошеного відклику в 8 дня по доручню вироку до тутешного Суду належить внести. Ц. к. суд повітовий в Самборі. Віддїл V. дня 29. лютого 1908.

Критиковати вироку не можна, впрочім сего і нема потреби бо він говорить сам за себе. Суд (рад. п. Сьльончка) станув на тім, що староста Покинський мав право зневажати руського сьвященика, маючи упереджене против нему, і що міг арештовати сьвященика за перест. з §. 23. зак. прас. Проти сего вироку внесено відклик, щоби знати, який погляд на управненя галицьких старостів має суд окруж. в Самборі.

*) Задля навалу материялу не могли ми сеї дописи скорше помістити. *Ред.*)

*) Того в судї п. Покинський не доказав, а Урбан заперечив. *Прим. допис.*.

**) Яко оскаржений і арештований. *Прим. допис.*

***) В старостві казав, що йому прислав якийсь комітет зі Львова. *Прим. допис.*

З економічної і просьвітної орґанїзациї.

В справі організації реєстрованих заробкових і господарських стоваришень, осн ованих на законї з 1873 року

подає „Краєвий Союз Ревізийний" слїдуючі пояснення:

В цїли управильненя орґанїзації реєствованих стоваришень кредитових, торговельних і господарсько-молочарських постановила рада Краєвого Союза Ревізийного у Львові на засїданю з дня 17 цьвітня 1908 приймати в члени лиш сї стоваришеня, які будуть припоручені до принятя одним з трох істнуючих фахових союзів, а іменно „Краєвим Союзом Кредитовим" у Львові, „Народною Торговлею", як „Краєвим Союзом торговельним" у Львові, або „Краєвим Союзом господарсько-молочарським" в Стрию.

Сї, що наміряють оснувати реєстроване стоваришенє повинні передовсїм зголосити свій намір в дотичнім Союзї фаховім а іменно кредитовім, торговельнім зглядно господарсько-молочарськім відповідно до сего, чи хочуть заснувати стоваришенє кредитове, торговельне або господарсько-молочарське.

Рівночасно зі зголошенєм наміру основаня стоваришеня належить подати фаховому Союзови пояснення на отсї точки:

1) Чи оснувати ся маюче стоваришенє має відповідні фахові сили а іменно по можности місцевого фахово підготовленого крамаря зглядно молочаря та спосібні сили в будучій управі до веденя дїловодства книгового (касового і бугальтерийного).

2) Чи в осїдку заснувати ся маючого стоваришеня є корисні умови до розвою намїреного підприємства; належить тут подати число мешканців дотичної місцевости; при стоваришенях торговельних, кілько крамниць єсть вже в селї і в чиїх руках; при молочарських, кілько коров находить ся в селї; при стоваришечях кредитових, чи і які вже суть каси в селї, та прочі дані, які служать до оцїнки о скілько намірене стоваришенє найде корисний ґрунт до розвою.

3) Кілько членів приступає до стоваришеня і як високий капітал складають готівкою на уділи.

4) Пи спілках торговельних належить рішучо осьвідчити ся, чи оснувати ся маюча спілка буде ведена після системи Рочдель (з купном і продажию товарів за готівку, з роздїлом надвижки поміж купуючих членів у відношеню до квоти, яку член дав уторгувати і з системою чековою).

По одержаню отсих пояснень фаховий Союз розгляне обставини та при корисних услівях розвою в даній місцевости удїлить всяку пораду і поміч в основаню стоваришеня. По вписаню стоваришеня до судового реєстру заробкових і господарських стоваришень лише на внесенє дотичного фахового Союза може наступити принятє в члени Краєвого Союза Ревізийного у Львові (Ринок 10).

„Краєвий господарсько-молочарський Союз", стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Стрию (давнїйша „молочарська секция" стрийської філії „Просьвіти"), працюючи звиш три роки над сотворенєм молочарського промислу в руській части Галичини, а именно над заложеданєм молочарських спілок, їх організациєю і технічною контролею та над розвитком торговлї маслом, відзиває ся отсим до П. Т. нашої суспільности, щоб з всяким довірєм відносила ся і на дальше до дирекциї тов. „Кр. гос. мол. Союза" в справі заложеданя нових молочарських спілок і ширила дальше той вельми важний для піднесеня добробиту наших хлїборобів рільничий промисл.

Наш край рільничий надаєть ся на се і коби хоть троха віри в свої сили, найдеть ся много пригожих т. зв. молочних околиць, де можна би заложити молочарську спілку. Треба тільки бажати, щоб місцеві патріоти, місцева інтелїґенция і селяне, схотїли заінтересувати ся сею справою, дали ініціятиву до основаня молочарських спілок і попрацювали щиро і витревало над їх веденєм, а тим причинять ся вельми до поступу і подвигненя так занедбаного нашого рільничою краю.

Т-во „Кр. госп. мол. Союз" в Стрию, маючи трилїтну практику і працюючи щиро на тім полі— поспішить радо з порадою. Більше працї і муравлиної витревалости, а менше деклямаций, тоді будемо могли говорити о нашій економічній силї. Приступайте в члени „Т-ва Господарсько-молоч. Союза в Стрию.

Стан товариства представляєть ся з 15. цьвітня 1908 так: Стан чинний: готівка 5.221·61 К, довжники 27.212·43 К, адмінїстрация 2,260.87 К, інвентар 1.129·68 К, магазин 4.449·93 К; стан довжний: удїли і фонд резерв. 719 К, вірителї 27.602·12 К, набіл 6.862·38 К, зиск 4.924·39 К, резерва страт 166·63, загальний оборот 73.326·43 К. Удїл виносить 20 К, вписове 2 К.

Товариство має 3 склепи: у Львові Ринок 10. і ул. Казимирівська 47 — в Стрию напротив ґімназиї. Головне бюро в Стрию.

На всякі запитаня відповідає Союз відворотно.

До працї а жде нас лучша доля!

За „Краєвий госп.-мол. Союз" в Стрию *о. Ост. Нижанковський, Мих. Тюн, Люб. Даниловичь.*

В справі розвитку сїльських читалень „Просьвіти" пише видїл залїщицької філії „Просьвіти"

Відзиваючи ся на поклик центрального Видїлу „Просьвіти", філїяльний Видїл, обговоривши справу, прийшов до таких висновків:

Причинами слабого розвитку читалень, є брак інтелїґентних льокальних сил до веденя читалень і брак засобів материяльних. Стверджено, що читальнї не розбуджують інтересу між членами з причини, що не мають нї часописий нї бібліотек; стверджено великий брак відповідної популярної лектури, бо лиш мала часть популярних видавництв надає ся до читаня для народу своїм змістом і викладом, а другі цїкаві видавництва суть за дорогі; стверджено, що дотеперішні виданя популярні „Просьвіти", тов. педагогічного і ниші (як бібліотека Насальського) суть за дорогі і за обємисті.

Для запобіженя тим бракам ухвалено представити головному видїлови конечну потребу: а) щоби видїл головний приступив безпроволочно до масового виданя дешевих і невеликих обмємом брошур і книжок з ріжних галузей людського знання і белєтристики на лад прим. новозаснованого в Київі видавництва „Час", б) для заспокоєня потреб біжучої хвилї щоб, головний видїл безпроволочно видав і розіслав всїм читальням катальог всїх тих видань, котрі надавали би ся для читалень з поданєм цїни і докладного жерела набутя, в) щоби головний видїл постарав ся о заложене складів книжок при філіях або ввійшов в зносини з істнуючими по містах книгарнями.

Для оживленя руху читалень узнає видїл філїяльний за конечне, щоби кожда читальня була належито (не побіжно) злюстрована через фахового люстратора, котрий би справдив браки, доповнив, зглядно заложив відповідну бібліотеку і впровадив в кождій читальни належите дїловодство. Позаяк філії звичайно таких фахових люстраторів не мають, бо зрештою відповідні люди задля своїх занять приватних не можуть на ту цїль ложити потрібного часу і труду, проте уважає видїл філїяльний пожаданим, щоби головний видїл установив у себе кількох люстраторів районових (на кілька повітів), котрі неустанно обїзджали би читальнї і відповідний рух і порядок в них утримували. Кошти утриманя тих люстраторів могли би переймити на себе в части філії, а в части читальнї рейону після репартиції, яку головний видїл в тім зглядї перепровадив би. Що до датків на утриманє люстратора належало би від поодиноких читалень і видїлів філій зажадати відповідних деклараций і зобовязань. Тутешна філія установила вправдї районових люстраторів для повіту, — однак ті люстратори задля своїх приватних занять не сповняють належито своєї задачі і їх люстрациї і контролї для розвою читалень не вистарчають. Що-до справи регуляміну для читалень і філій то видїл є того переконаня, що самі регуляміни, хоч найлїпші, справи наперед не посувають, бо нема сил до їх виконаня. Належить проте в першій мірі розслїдити стан і потреби читалень і інтелїґентні сили, які пересічно по громадах находять ся, а доперва по розслїдженю всїх тих обставин можна би уложити відповідаючі потребам і обставинам тим регуляміни.

Михайло Грушевський

Історія Україны Руси

ТОМ VI.

Київ-Львів, 1907, стп, 667. Ціна 7·50 К.

Незадовго буде 10 лїт, як вийшов І том Історії Україны-Руси проф. Грушевського, принятий суспільностю з великим заїкавленєм. Се було зрозуміло, бо до того часу черпало ся у нас історичне знанє й історичний сьвітогляд виключно з самих маловартних або перестарілих популярних підручників а передовсїм тілько „спеціялісти" могли пізнавати близше історичні секрети з монографій, набираних понайбільше науково, несистематично та дуже неоднакової вартости. Аж велика праця проф. Грушевського збудувала тривку основу не тілько для наукових історичних студий, але й для вироблення історичного сьвітогляду в нашім публичнім житю, — для дальшого і глибшого розвою нашого національного житя. Проф. Грушевський працював дуже інтензивно, щоб як найскорше здобути бажану цїль. І коли візьмемо під розвагу, що за девять лїт вийшло шість величавих томів (се найбільша книжка яка коли-небудь вийшла на Україні-Руси!), а з тих перші чотири вже в другім виданю, а перший навіть у трьох, — то мусимо признати за автором незвичайно багату наукову творчість, якій не легко знайти пару і в висококультурних народів. Просто дивувати ся треба, як при дотеперішнім невисокім станї української історіографії може один чоловік обнимати такі великі історичні простори, не переповідаючи майже нїчого за иншими, а даючи всюди результат власного глибокого досліду. Ще про найперші віки української істориї, головно передмонгольські, могла авторови бути помічна розмірно значна історична література (бо й московські історики починають історию Росиї з Києва), але щораз дальше, то ся поміч раз-у-раз малїла або й зовсїм зникала. Авторови приходить ся щораз більше першому говорити про сю або ту сторону історичного житя, формулувати історичну синтезу з маси неповязаних з собою фактів і звісток — взагалї першому рубати дорогу в дївичих просторах минувшини.

Істориків здавна манили найбільше політичні прояви людського житя, навіть соціяльно-економічне та культурно-національне здебільшого обговорюють ся в рамах політично-державних форм. Тому не диво, що істория українського народа, який дуже скоро перестав жити власним національним житєм, мало приваблювала до себе; наукові інтереси, ідучи політичними шляхами, спиняли ся або на польській або на московсько-росийській державі, трактуючи Україну, з усїми її окремими соціяльними і культурними справами, як quantite negligeable. І першим ученим, що мимо того зважив ся на суцїльне зображенє всесторонного житя сеї бездержавної нациї, а все нациї в повнім значіню того слова — єсть проф. Грушевський. З усього дотеперішнього наукового дорібку мусимо назвати найцїннійшими ті частини, що малюють нам се бездержавне житє народа. Про се говорять два останнї томи „Істориї", V і VI-ий. Перший з них обговорює політично-соціяльний устрій українських земель та церковні відносини в XIV—XVIII ст. Том VI-ий єсть довершенєм попереднього: він малює житє економічне, культурне і національне в тих самих віках. В результатї бачимо докладно й ясно намальований образ всесторонного житя народа на протязї близько чотирох віків. Щоби мати понятє про величезне поле наукового оброблення, де, як говорив я, приходило ся авторови часто класти перші слїди, подаю загальну схему останнього тому.

Образ екомічного житя показуе нам наперед історию і стан торговлї і міського промислу, окремо в західній, окремо в східній Україні, та торговельну й промислову орґанїзацию тих часів; дальше йде всесторонний огляд сїльского господарства, останків старого примітивного і форми нового фільварчного, хлїборобської торговлї та хлїборобських промислів. Культурно-національне житє оглянено з таких боків: національний склад і національні елєменти на Україні, західній і східній, релїґійні та національні традиції, культурне житє (тут і огляд літературної й артистичної творчости), характер побутового житя; окремо обговорено культурно і релїґійно-національний рух на Україні в XVI в., як: винародовленє і боротьба з ним, Острозька академія, львівське брацтво і братський рух; все закінчено оглядом боротьби за унїю і против неї, на поли політичнім і літературнім, яка скінчила ся погромом православних з поч. XVII ст. Все те представленє оперте на дуже широких підставах на використаню безлїчи ріжнородного материялу, часто ще навіть не друкованого, при помочи великого критичного апарату і незвичайно бистрої орієнтациї. Найкраща частина — то безсумнїву огляд національно-культурного житя, особливо його боротьби з польською перевагою. 300 лїт уже тому, як та боротьба була найзавзятїйша, а як вона видаєть ся недавньою, майже нинїшньою для нас — Галичан! Дехто з істориків-професорів впевняв, що історичне колесо еволюциї показуе анальогічні ситуациї що 300 лїт... І дїйсно, як богато спільного з боротьбою Укрїнцїв против політичної і культурної переваги Польщі на межи XVI—XVII ст. і сьогодня! Кождий, хто не хоче йти навманя в теперішних хвилях національно-культурної боротьби і хто боїть ся закінчити сю боротьбу так як закінчила її Русь на поч. XVII ст. — той не буде анї хвилини вагувати ся приглянути ся близше тому грандіозному історичному моментови, який зобразив проф. Грушевський. Від себе обіцяємо колись повернути до сього питаня на сторінках „Дїла". Дальший том „Істориї (VII) обійме політичну історию козаччини в XVII ст. Чекаємо на неї дуже нетерпеливо.

С. Томашівський.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч 47.

Приятелем материй

які надіють ся нового потомства і яких мучить обезсиленє є SCOTT'A Emulsion. Дїланє SCOTT'A Emulsion є як подиву гідне так вдоволяючим. **Нова сила і нова охота житя** прибуває як по випитю чародїйного напитку. Але ще більше, коли малий горожанин сьвіта побачить сьвітло денне то справляє особливу радість своїм родичам здоровим виглядом і сильними формами, бо разом з материю живив ся 24

Scott'a Emulsion

і його скріпила, коротко кажучи дїлає як найлїпше.

правдивий лише з сею маркою — рибак — як гарантованим знаком SCOTT'A лїків.

Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 сот.

До набутя у всїх аптиках.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкційно будівельного. Виконане старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше відомиве средство 176

МАЄТОК в повіті Рогатинськім обіймаючий около 800 моргів дуже доброї землі без сервітутів є до проданя в цілости або в дорозі парцеляції. Близша відомість у д ра Корнера, адвоката в Мостисках. 532 1—5

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ

Іван Микита

Тернопіль. 370 11—?

приймє місце в канцелярії адвокатській.

Д-р Зенон Пельчар

б. довголітний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія“ з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 2—8

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. управ. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніяко провізії. 4

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище 3 зразком поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджує сї як найскорше і найдешевше.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

рог пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджения електричних дзвінків, телефонів, громовводів так у Львові як і на провінції. 362 17—30

Телеґрама!

Машини до виробу дахівок цементових

всякого системи в всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1.296, 1557·20 і вище, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна со дуже приступних услівях набувати в

Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли

котра розсїдже також даром пісок і удїляє всяких пояснень і информацій так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложени дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку.

417 7 ? **ДИРЕКЦИЯ.**

ОГОЛОШЕНЄ.

Єслиби хто ь з Вп. П. Земляк в хотїв вступити в спілку до інтересу у Львові, одинокого руського на цїлу Австро-Угорщину зробить дуже добрий інтерес. Фірма вироблена, лиш з браку капіталу не може розвинути ся. Гроший потреба що найменьше 6.000 корон. Від вклад ого капіталу 20% певних. Забезпечене на інвентарі. Фірма може обійтись цїлком без Поляків. — Адрес: А. В. A. poste restante Львів. 533 2—2

Парцеляційне Товариство

„ЗЕМЛЯ“

у ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку. 37 18—54

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім неділь і сьвят.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

American System Bridge work Richmond crown.

Штучні зуби без пляток на верхній части рота золотої корони ідеальні мостові і препевнїйші протези американскої методи **в технічно-дентистичнім інституті** 434

Кароля Раттінґера

довголїтнього асистента і управителя техничного відділу надворного лїкаря пересього шаха. Ціни надзвичайно умірковані.

Льв'в ул. Зиморовича 2 (ріг Академічної).

ПАННА з посагом, семинаристка бажає вийти замуж за мужчину старшого, пожиточного на високім державнім становиску. Річ трактує ся на серио. Poste restante за оказанем квітуінс. ч. 406 Стрий. (Stryj). На анонїми не відповідає ся. 406 1—1

Кавалєр пристойний літ 30 емерит на 100 К місячно Русин малочий дім нартости 500 кор оженить ся з панною або бездітною вдовою, котра би мала 3000 кор. маєтку або яке удержане. Зголошенє: „Волдгот“ poste restante Львів 551 почта ч. 1. 1—1

Учитель народний, кавалєр в 30 р кат, маючий 4000 К маєтку і іспит з п ц к Академії торговельної, шукає подруги життя. Заднєвр ц ю ручить ся. Фотографія пожадана і ближші відомости. Ан німи не принимає ся. Лиш ві зголошени „Правда“ poste restante Перемишль. голов- 543 вна почта. 1 1

Студент IV. року прав, пошукує лекциї на селї. Приготовляє до усїх кляс гімназ., найрадше до матури. Зголошенн пр сить ся слати на адресу: Антін Гаврасимів, Івачків п. Скала в/Збр. 548 1 4

Дяк в середнім віці, вдівець шукає посади від Неділї Тоянної, котрий може провадити господарку у священика. Свідоцтва має дуже добрі. Алексей Кравченич в Кореснї п. в місц. коло Хирова. 549 1—2

Дяк кавалєр з теноровим голосом, котрий би був помічним в господарстві, пошукує посади. Николай Бенцаль в Курівцях п. Глубочек великий. 5 1—2

Дім в красним положеню о 2 покоях і кухні до **винаняття** на сельскім купелевій, 15 мінут ходу до вокзалу купелевого а 10 мінут до ріки Попраду. Ближші відомості удїлить властитель дому В. Мастиляк в Жегестові (n. Żegiestów zdrój) 550 —1

Півець церковний режонатий пошукує посади від Неділї Томної. Зголошуватись на адресу Василь Гулик в Га 534 ях коло Львова. 2—3

Академік вправний і совістний інструктор гімназ. сейчас лекциї або якого небудь занятя. Зголошенн: Поспіх Реклама — Угнів. 476 4

Пчоли (в рамковых улиях) на продаж. Ближша відомість в Уряді парохіяльнім в Якубовій Волї почта Добрівляни. 5 5 —;

Машини Зінґера

І РОВЕРИ що уступи 100 то 70, що 80 то 80, пр дає фабричний склад з гарантією на рати і замїною без агентів а також мало уживані дешево ул. Стрілецька ч. 4, І. поверх, ріг ул. Краківської. 1—2

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнс кого 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 літер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 334 7—8

Мука подчищена дуже в торговли Леонарда Солецького, ул. Вагорого ч. 2. Львів. 263

„Емілія“

пер-оряд на християнський салон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 433 приступних цінах. 7—10

Свій до свого!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна діставати у всїх сїлах і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч 47.

В школї наша будучність!

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руских дїтий молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К півсічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

На руські школи!

І. БОДЕНШТАЙН

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка ч. 37

поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по карколно низьких цінах. 449 7—10

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові
камінцеві
мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів перк. ра артистично-різбарську робітню **Евст. Щупляковича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка підимає ся робіт входячих в круг привукрашування церков. За виконану роботу ґарантує Ціннки даром і оплатно. 484

СВОБОДА

письмо політично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Львонгин Цеглєвський

Цїлорічна передплата виносить 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Читайте!

Ковдри з гонящого атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матерации з волосїня від 2 кор. Подушки, всяких, як надто пружинові до ліжок, сїдла і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Сибинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

268 17—?

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

Маґазин і робітня ювилєрська

під фірмою

КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН

(VÖLKER)

вістав перенесевий до

Пасажу Міколяша.

505 5—15

Дешеве чеське пір'є!

5 К. кільогр. 12 біле дерте К. 24, 1°. К. білий як сьнїг пух К. 80, К. 36 Висилка за післяплатою. Заміна і вороти дозволені за ві р том порта. 18

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei PilsenBöhmen.

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейских держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порищів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і вовсїм відмінне ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагідлїйше смоляне мило** до усунення **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дітий, як також невзрівнане косметичне мило **до митя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґліцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґліцерини і є сильно ґлицеринове. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживати ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опалене від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Ціна штуки кождої повищої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті Премійоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієничні мила марки Берґера визначені в інструкції уживання, додані до кождої штуки мила

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Пінеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Бізевского, Едварда Брікнера, І. Цінелеса, Симеона Гая, д-ра **Т. Зарицького в дрогуериях:** Петра Міколяша і Сики, Г. Ґрінпшпана, Ф Травя фельнера, Ізидора Фрухтмана. — У **Вашківцях** н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера **а також** у всїх галицких ант. 407 5—30

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 3—?

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на силати. — В цїні найвище 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

ОГОЛОШЕНЄ.

Заповіджені загальні збори тов. „Руський Народний Дім“. стов. заревстр. з обмеж. пор. в Бляновичак, на день 1 цьвітня с. р. не відбулись з причини браку комплету, тому надзвичайні збори сегож товариства відбудуть ся дня 2 мая 908 р. о 5 год. по пол з слїдуючим порядком дневним: 1) Звіт Ради стоваришеня з діловодства за рік 1907. 2) Зв т і замкнене рахунків за рік 1907. 3) Зміна статуту. 4) Внесеня і запитаня. — *о. Ів. Лобінський*, справник. *Гр. Ференьчак* касиер. 544 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори стоваришеня „НАРОДНИЙ ДІМ“ в Грималові стов. зареєстрованого з обмеженою порукою відбудуть ся в неділю дня 10 мая 1908 о годинї 5 з полудня в домі Читальні „Просьвіти“ в Грималові з отсим порядком дневним: 1) Відчитане протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Ради Надзираючої і Дирекциї з діяльности і білянс за р. 1907. 3) Розділ чистого зиску за рік 1907. 4) Доповняючій вибір трох членів Ради Надзираючої на місце виїльосованих. 5) Удїленє Дирекциї і Ради Надзираючої абсолюторії. 6) Внесеня членів. За Раду Надзираючу: *Василь Марцїшок*, предсїдатель. *Микола Сьвідер*, секретар. 553 1—1

ОПОВІЩЕНЄ.

Товариство кредитове „СЕЯ ПОМІЧ“ в Миколаві н. Дн. запрошує сим на Загальні Збори, що відбудуть ся дня 10-го мая 1908 о год. 5 по полудни в льокали читальні „Просьвіти“ з отсим порядком дневним: 1) Відчитане протоколу з попередних Загальних Зборів. 2) Звіт Дирекциї з діяльности і рахунків за рік 1907. 3) Звіт комісиї контрольної і внесено удїленє Дирекциї абсолюторії за рік 1907. 4) Внесеня Ради надзираючої дотично розділу зиску за рік 1907. 5) Вибір двох членів Ради Надзираючої на місце виїльосованих. 6) Вибір одного члена Дирекциї і двох заступників. 7) Внесеня членів. *о. М. Заяць*, предсїдатель. *Тома Дяків*, секретар. 545 1 3

ОГОЛОШЕНЄ.

Общее собраніе членовъ задаткового Товарищества „Добробытъ“ общества зарегистрованого съ обмеженою порукою въ Самборѣ вбдбуде ся дня 12 н ст. мая въ 10 год. передъ полуднемъ въ салѣ „Народного Готеля.

Дневный порядокъ: Отчетъ Дирекціи и Надзирающой Рады о дѣятельности Товарищества за 1907 рбкъ. 2) Отчетъ ревизійной Комисіи. 3) Потвержденіе баланса и предложеніе на удѣленіе Дирекціи абсолюторіи. 4) Розпредѣленіе зисковъ и установленіе дивиденды на предложеніе зисковъ и установленіе диведенды на предложеніе Надзирающой Рады. 5) Выборъ одного члена Дирекціи и его заступника на предложеніе Надзирающой Рады 6) Выборъ трехъ членовъ Рады надзирающой и одного заступника. 7) Выборъ ревизийной Комисіи 8) Предложенія членовъ.

І. Пашкевичъ предсѣдатель. *І. Киричинскій* секретар. 554 1—1

Українське видавництво „РАНОК“

в Київі.

Вийшли з друку книжки:

1. Драгоманов М. „Старі хартії вольности“, 2-ге вид 40 к
2. „ „Рай і поступ“ 3 те вид. 40 к. п.
3. „ „Завдрі боги“ 4 те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Англії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид 10 коп.
8. Степенко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народня вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цілість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. Горбоконик“ казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна І. частина 35 коп
13. Розвага, Український Декламатор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гумор сок для читання і деклямування на сцені, вечерницях, літер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньетками. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній справі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані творй, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Ціна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 к п.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковского Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Ки., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

Перше гал. акційне товариство

РАФІНЕРИЇ СПИРИТУСУ

У ЛЬВОВІ

поручає свої на краєвих і заграничних виставах премійовані вироби, як:

Специяльні овочеві наливки, польські горівки розоліси, лїкери, руми, коняки

розсїджені хемічно через перші поваги наукові

„Мілуха“. 514 4—4

Склади для Львова: площа Бернадинська ч 2, площа Капітульна 3. Пасаж Гавсмана 7.

Розклад зелїзничих поїздів

ражний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2· 8	5·60	10·30
Черновець	8·05	—	2·5	—	9·00
Черновець	—	—	3·54	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·39	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·29	11 50	3 51	9·40п	10·50
Самбора	8·00	10 30	1·55	—	9·20
Любіня	8·00	10 30	1 55	9·20	11·50†
Рави руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врукович	7 10	12 40	1·46†	4·50	8 20п
Врукович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Винної води	5·50	7 25	1·10	5·25	9 50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	2·25	2 45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	6 20	10 45	2 17	7·00	11·15
Черновець	3·10	9 20	1 55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	3 35	—	—
Стрия	7·30	—	2 26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45п	1 26	6·25	10·30
Самбора	6·02	8·05	4·30	—	10·51
Любіня	5·00	9·05	3·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·21	11·05	—	7·10	11 25†
Янова	5 55	9·15	1·35†	3·35	6 30
Врукович	7 10	11·05	2·28	5·45	8 24п
Врукович	1·05†	12·41†	3·45	7·10	11 35
Винної води	3·45	3·40	4·05	7·20	11 00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані тонкими друком. — Поїзди ідучі лише в неділї і свята означені † — в неділї і свята від 26/6 до 15/8 бувають в — в неділї і свята від 1/6 до 10/8 ще день бувають ж

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

Редагує і отвічальний редактор Львонгин Цеглєвський.

З друкарні Народного (Маєцкого) Коперника ч. 9.

Ч. 93. Львів, середа 29. н. ст. (16. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Київського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 15 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Похвали і книжні новинки оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Новий намісник.

ВІДЕНЬ. (Ткб.). Нинішна „Wiener Zeitung" оголошує, що цісар найвисшою постановою з вчерашного дня заіменував д-ра Михайла Бобжинського намісником, а Станислава гр. Бадeнього краєвим маршалком Галичини.

Отже—стало ся те, чого бажало собі „польське коло" і весь русиноїдно настроєний польський загал, а проти чого устами своєї преси так рішучо застерігав ся руський нарід.

Сконфіскованo.

Що значить імя Бобжинського для польсько-руських відносин, се ми всї дуже добре знаємо. Історик і ідеольог шляхотської Польщі, політичний речник панованя польської шляхти над народними масами в загалї і специяльно над цїлим руським народом, духовий провідник, як загально величають його, краківських станчиків, — він своєю більш як 10-лїтною дїяльністю на становищі віцепрезидента краєвої ради шкільної зазначив понад усякі сумнїви своє політичне credo і своє політичні змаганя в польсько-руській справі.

Обнимаючи управу краєвого шкільництва, заявив він, що його змаганєм буде старати ся, щоби сїм мілїонів галицького населеня почуло ся як найшвидше Поляками. І сїй програмі остав весь час вірним, сповнюючи її в трьох напрямах, а саме: Перше всего польонїзував шкільництво що-до зверхної форми; де форма мусїла остати руська, там польонїзував його що-до духа; в кінцї, щоби побільшити шанси польонїзацийного походу на Русь, старав ся держати руську народню масу в темнотї. До першої категорії його заходів належало: заведене ві всїх руських народних школах обовязкової науки „drugiego języka krajowego" та зроблене альфою і омегою педагогічних змагань в тих школах, „żeby dzieci poprawnie wyrażały się po polsku"; опір проти закладаня нових руських гімназий, обнижене рівня науки руської мови в польських гімназиях і т. д. Друга категория, се повна польонїзация духа в руських шкільних підручниках, промовчуване та зогиджуване в них всего, що руське, і звеличуване всего, що польсько-шляхотське, так що ті підручники, хоч руські по мові, то по духу нїчим не рїжнять ся від польських підручників. А щоб руський нарід держати в як найбільшій темнотї і не допускати до витвореня поважнїйшого числа руської інтелїгенциї, поділено народну школу на тип міський і сїльський, так щоби з сїльської школи дитина руського селянина нїяк не могла перейти до школи середної, зредуковано цїлу програму народної школи до одної точки: до згаданого вже „poprawnego wysławiania się po polsku", заведено гімназияльні мундури, заострено по середних школах клясифікацию, вся строгість якої впала головно на руських селянських хлопцїв — і т. д. Що разом з тим пішов нечуваний терор на учительство, позбавлюване хлїба й найгарнїйших педагогів, коли вони не підходили під політичний і національний смак шефа шкільництва, а протеговане і carte blanche на всяку самоволю для тих, що вміли під той смак підійти,—про се списані на вічну память всї тогочасні річники не тільки руської, але й польської поступової преси.

Але за заслуги коло давленя руського національного рузу польські „поступовцї" простили Бобжинському всї його гріхи супроти польських народних мас і коли польські міродатні круги почали шукати чоловіка, здібного продовжувати в скріпленій мірі русиноїдну політику гр. Потоцького, то весь польський політично міродатний загал, від „Czas-у" і „Gazet-и Narodow-ої" до „Kurjera lwowsk-ого" і „Nowo-ої Reform-и", дав апробату Бобжинському, котрий знов зі свого боку зареклямував себе відповідно, заявляючи в інтервю з кореспондентом „Die Zeit", що „особа наслїдника гр. Потоцкого мусить дати запоруку, що вміти-ме завести лад і порядок і не допустити до розвитку радикальної і ворожої другому народови агітациї". Що се значить — знаємо.

Сконфіскованo.

— то центральне правительство таки вволило волю польського кола і Бобжинський нинї складає вже в руки цїсаря намісниківську присягу.

Загально признають Бобжинському постійність переконань, силу волї і рішучість — і сї прикмети ми йому також признаємо. Але власне сї його прикмети кажуть нам понад усякі сумнїви сподївати ся, що він на становищі намісника вести-ме далї таку політику супроти руського народу, яку вів на становищі віцепрезидента краєвої ради шкільної, тілько ще на ширшу скалю, на скільки його теперішне становище дає йому ширше поле дїяльности, і на стільки скріплену, на скільки більшу опору дає йому теперішна русиноїдна солїдарність всїх політично міродатних польських кругів.

Зрештою що-до сього не лишають нїяких сумнївів також ті голоси польської преси, якими вона повитала в Бобжинськім нового намісника. Славлячи його сильну руку, „Czeta Narodowa" заявляє, що в теперішних обставинах польська суспільність „може сьміло знести деяку гіпертрофію власти, коли-б тільки та не була автократизмом, а при тім була зручна, безсторонна, примінювана в міру потреби, у властивім місци і часї", а краківський „Czas" вважає задачею нового намісника в руській справі „видобуте на верх з лона руського народу таких елементів і організаций політичних, які мали би досить сили, щоб наказати замовкнути терористичній агітациї".

Одним словом, на весь руський опозиційний рух наляже сильна рука нового намісника, а рівночасно він старати-меть ся вести політику „divide et impera" і видобуванєм на поверхню політичного житя елементів de nomine руських, а de facto здеморалізованих і зрунївських, поборювати руський опозиційний рух випробованим „puścić Rusina na Rusina".

Сконфіскованo.

В справі іменованя намісника.

Руські посли у бар. Бека.

В суботу, дня 25. с. м., мінїстер президент бар. Бек — як доносять нам з Відня — запросив до себе присутних у Відни членів президиї укр. клюбу, послів Цеглинського і Семаку, та обговорив з ними політичне положене у Галичинї. Бар. Бек приняв до відома погляди, высказані сими послами. При сїй нагодї згадані члени президиї звернули увагу бар. Бека на потуранє гал. органами безпеченьства вшехпольським погромам та юдженю польської преси, яка очевидно має намір викликати якісь розруси на руські Великодні сьвята. Бар. Бек заявив на се, що поробить заходи, аби спинити всякі ексцеси, з якої-небудь сторони проявили би ся. Питанє іменованя намісника порушив бар. Бек лише загально, а до близшого обговореня сеї справи обіцяв запросити парляментарну комісию укр. клюбу в найблизших днях. На сїй конференцї також вручили пп. Цеглинський і Семака бар. Бекови мемориял в справі деяких економічних потреб руського населеня Галичини і Буковини.

З обовязку нашого містимо се повідомленє. Годї нам однак здержати ся від уваги, що приобіцяна бар. Беком конференция з парл. комісиєю нашого клюбу „в справі іменованя намісника" буде муштардою по обідї. В виду того годї нам зрозуміти, в якій цїли бар. Бек її заповідав.

Бобжинський у цїсаря.

Вчера по полудни був новий намісник, д-р Бобжинський, на довшій авдиенциї у цїсаря, а нинї мав зложити присягу до цїсарських рук. За два дни має Бобжинський бути у Львові і обняти урядованє.

Мандат до парляменту Бобжинський складає, але задержить мандат соймовий. Також характеристичне.

Посли о новім намісникy.

Віденська „Correspondenz Herzog" оголошує інтервю з кількома гал. послами про новоіменованого намісника.

Пос. Стапінський сказав, що ще недавно його партия була-би дуже противна номінациї Бобжинського. По атентатї ситуация рішучо змінила ся. Бобжинський, як чоловік сильної руки, як-раз відповідний під нинїшну хвилю на намісника Галичини. Коли Русини підносять против него протест, то є се їх перфідна тактика, бо Бобжинський, так само як Потоцький, належить до тих політиків, що хотять польсько-руської згоди. Людовцї попруть Бобжинського в напрямі справедливого поведеня з Русинами, але також в напрямі оборони перед такими „фуриятами", як Будзиновський і Трильовський. Бобжинський возьме в оборону 1½ мілїона (?!) східно-галицьких Поляків. Польська справа побідить.

Так говорив пан Стапінський, що ще недавно „брукував улицї" шляхотськими черепами.

Пос. Будзиновський заявив, що знає Бобжинського з його дїяльности на становищи президента ради шк. краєвої, на котрім-то становищи заявив ся Бобжинський здекларованим ворогом Русинів: знищив руські народні школи, впровадив до школи політику. Русини не мають до него довіря.

Д-р Евг. Левицький зазначив, що Бобжинський був одним з головних керманичів антіруської політики. Номінация Бобжинського наступила на жаданє „кола польського", а без нїякого порозуміня з руським клюбом. Русини будуть вважати його повноправником „кола польського", а не репрезентантом правительства.

Д-р Олесницький высказав жаль, що руський клюб поминено при рішеню справи обсади галицького намісництва. Бобжинський має на думку п. Олесницького великі прикмети, кваліфікуючі його на шефа краю. В соймі мав п. Олесницький нагоду спізнати його енергію, розвагу і політичний розум. Найблизша будуччина покаже, в якім напрямі піде сей розум. Найвисша пора, аби справу польсько-руську справедливо поладнати.

Компромітация „Ради Народоної".

Як звісно вже нашим читачам, „Рада Народова" вислала до Відня депутацию до бар. Бека, зложену з пп. Ценського і Райського, яка мала жадати репресий супротив Русинів та іменованя намісником д-ра Козловського. Депутация до Відня доїхала, але до бар. Бека нї — бо бар. Бек... не приймив її. Tableau!

Катря Гриневичева.

Зеркало Нарциза.

Над полями Аркадиї схилялось з ласкою вечірне сонце. Воно цїлувало фіолєтне верхівя лїсів і дрібні людські гнїзда розкинені у низу. На скраю овиду вставали казочні постати хмар; їх стрімкі узбіча начеркнені були плинним сонцем, що гралось по них мов *золотий обман*. Спокійна, строга Киллєне лягала вже на сон. По її камяних бедрах текла повісмами холодна сїрість ночи. Біля її ніг, серед ланів рожевого льну перелїтали вузкі, нестримні ручаї, що відбивали у собі багряний рефлекс заходу. Лискучі та непорочно чисті, вони сьвітили в вечірній сутїни, як зеркала богинь полєровані в червоній міди. Но вскорі з поміж вохких верболозів над водами стали зиматись в гору розвійні імли; вони плили до себе білим вінцем, немов подаючи руки тузї. Божеську долину проникла солодка дрож мелянхолії. Денеде музичний шелєст листя, та дрібний жемчужний плюскіт филї оповідали собі річи над міру дивні: безсмертні, людські казки про одушевлені радощі бутя — крилаті легенди долини...

Саме в сю пору Нарциз, молодий син Меандра отворив очи з просоня. Усївши на низькім ложи з рожевого дерева, закиненим феникійським ковром, він піднїс обі руки над головою і зїтхнув. І ого очи вохкі єще від сну і повні сьвіжих блєсків молодости, пішли за білим промінєм стежки, яка вела крізь сад аж до муру з червоної цегли, оплетеного твердим блющом. Справді, за довго з полудня він гуляв, кидаючи кружком по стежках саду; рух на сонцї, у міцній аромі йоно що розцвилих фіг, втомив його до краю. Навіть зимна купіль не спинила лїнивого холоду текучого вздовж його тїла. Спав довго — бо ось і вечір — з гінайконітїс чути ясне, високе жузжанє веретена, пущеного чиїмись вправними пальцями.

Сьвіває Миртоклєа:

„Хоч ладаном обкаджу голубу одїж мою,
„Розшиту в блискучі павині пера,
„Хоч антимоном забарвлю брови — ластівки —
„І цинобром змалюю перлові нїгтї рук,
„Не прийде мій милий в місячну годину,
„Лебедину шию обняти мою —
„В цїлунках звивати на пальці кіс довгих,
„Він мене не любить і вже забува...

— „ На сьвітлого Аполля! скрикнув Нарциз з виразом досади на молоденьких, понсових устах. „Ся пісня більше менї справляє несмаку і нудьги, чим трилї вуличних „А ой дой", що стають в порогах обійстя і сьпіваючи про славу сьвятого гаю та пири Олїмпу, наставляють край туніки під жменю оливок, чи дві драхми. Ненавиджу слухати чиїхсь там пісень у гуртї жінок та голих дітий. По щож томити серце образами чужих почувань, замкненими у грубу форму слова? Менї нїяка пісня сьвіта не дасть більше над те, що єсть в менї самому. Моя пісня єсть, як вихор з над берегів Кипру і як легіт пахучий ірисами. Люблю слухати божеського ритму моїх нервів, одушевлятись музикою лїній мого тїла, радїти шовковим теплом моїх уст, якими в поцїлунку доторкаю власного рамени. На богів Олїмпу! не Зевсови та Анадіомені а собі самому винен я складати жертви з доброго вина та зеленої альги!"

Поволи, лїниво він протягнув перед себе одну руку, відтак ногу і мельодийним рухом склонивши свою пречудну голову, глядїв на кінцї пальців, не вважаючи, що волося струйками золотого дощу заслонювало йому очи. Тревав так хвилю в набожній контемпляциї змислів, аж тодї, як думки його стали пропадати і розпливатись мов сиві дими, він здрігнув ся увесь мов з внутрішного холоду і з поспіхом закинув на себе великий кусень білого шовку, покинений перед сном на поручи ліжка. Кількома умілими рухами рук удрапував шату в базилїйську мушлю і запняв на рамени аграфою, що з'ображувала сонце.

Відтак сандали з блакитної скіри, ремінцями на вхрест опоясали його ногу, мала полискливу блїдість алябастру. Вкінцї з кедрової скринки різьбленої через маистрів в Пафос він дістав коштовні пахощі і скропив ними одїж.

Тимчасом в гінайконітїс пісня змовкла і хтось обережно застукав у двери раз, другий...

„Хто се?" — поспитав Нарциз розсїяно, не дивлячись зовсїм в напрямі голосу.

„Се тільки я — Миртоклєа... Ваша мати а моя достойна опікунка посилає мене спитати вас, чи бажаєте зійти на вечерю? Єсть ваша улюблена барвена, тїсто, фіги і добре лєсбійське вино".

Дівчина стояла в відхилених дверях, держучи амфору з різаного скла, до половини наповнену оливою. Полумінь холїталась від дрожі її струнких пальців — крилаті плями сьвітла важились на малих долонях мов рій золотих пчіл. Голуба туніка Мирти спадала аж до кісток ніг. Лице дівчини ховалось в тїни волося, насуненого бронзовим жмутом на уши і шию — тонка лїнїя профілю Мирти губилась у них як крихкий рисунок.

— Нарциз не відповідав. Його душу полонив незвиклий чар лїтньої ночи. Як легесенько неслись над сьвітом облаки — Харити! Розвішні, сріблисті смереки, отїкаючі тїнию стояли в блакітнім повітрю, мов високі дзбани крашені чудною плоскорізьбою, з яких виливалась каплями живиця...

Голуба туніка Мирти підносилась високо і скоро на її груди, бажній милуваня. Двері торкані вечірним леготом скрипіли, на підлозї колисалась смуга сьвітла. По нїй йшов Нарциз до противлежних дверий, на терасу дому. Но в певній хвилї, торкнений у серце він обернув ся і промовив:

„Тобі єще чогось треба, Мирто?"

Допитливими, холоднимн очима дивив ся в лице дївчини і неохоче ждав.

Полумінь сьвітла заколисалась так живо як серце в грудях Миртоклєї.

„Гарна ніч — о, Нарцизе!" сказала вона троха налякано, з дїточою усьмішкою уст. „Хрущі гудуть — і поля цїлі блакитні... Усї дїти з Цінаети перестали вже гратись червоними мушлями. По дорогах ходить тїльки місяць"...

„Маєш слушність — ніч достойна богів" — завважав Нарциз недбало." Но ти питала мене про вечерю? — Скажи моїй матери, що прийду пізнїйше. Но йди вже — йди. Я не хочу тепер нїяких твоїх казок. Справді, ти знудила мене нинї, добра Миртоклєо!"

Взяв в руку кілька довгих передних фалдів туніки, щоб не перешкаджали йому в ході і вийшов.

О Нарцизе! видерлось з грудий дївчини. Молодий голос стих нагло і зірвавсь як струна формінги. Чути було в тишинї, як хруснули білі пальцї...

В сю хвилю увесь сад горів і мінив ся барвами як великий алмаз. Видно було мов на долоні круглі, крапчаті зазульки на білих пенюстках рож. На боцї подвіря у вінцї трепетолистих акаций думала статуя Зевса-Опікуна, з простертим до лету вірлом у рамен. Божеське чоло, повне мудрої уваги отїнювало строгі, невідгадані очи, що глядїли перед себе з рівнодушним спокоєм, немов збагли до сита весь окрутний зміст житя. По камяних щоках текли різьблені жмути волося, напоєні вохкостию роси і заквітчані пліснию. Сутїнь ночи навівала сю статую злудним образом сили і думки — особливо велике, трухле лице міняло свій вираз при кождім руху облаків плявучих кудись далеко...

Нарциз дійшов в сад і пустивсь вздовж муру оплетеного блющем. Він думав про завтрішний пир, на який запрошено його у двір Антистена. Обчисляв хто має буги, розважав подробиці свойого убору, вінців, які поручить звивати Миртоклєї. Справді, з дївчат вона одна володіє сею штукою по мистецьки а для него перейде певно сяму себе. Но які цьвіти найкраще піднесуть барву його волося? Стократь? барвінок? цінія?

Недалеко воріт городу, крізь які виходилось на гостинець ведучий у недалеку Цінаету, та троха на лїво у розгаї некропалю Гермеса, серед гиля кипарису полискувала нерухома тафля басену, мов розтоплене і застигле срібло. Прошибаючий, надмірно бистрий блеск води здававсь захоплювати студению широкий круг повітря. Инколи леготом вітру сновались на поверхні нїжні тїни дерев, як зворушливі почуваня. Тодї вода збуджена з мертвоти намагалась бігчи кудись, но нї одна капля сьвітла не падала поза беріг великої чаші з каміня.

Вже здалека клалась тїнь Нарцизова на зеркалї води — зразу як сиза хмарка, далї розцвили у нїй високі, білі рамена як прегарне марево, фалдч тунїки... Нїяке зеркало не відбило доси так безконечно вірно субтельної краси Нарциза, як ся полисклива глибина. Так, се було воно, божеське лице, витане окликами подиву та зїтханя зависти!

Причарований собою Нарциз усїв на краю басену і глянув у низ. Його тїнь дрожала хвилю, відтак стала тихо і тодї душа Нарцизова наповнилась по щерть мельодиєю...

РОБІТНЯ
виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО
у Львові ул. Коперника ч. 16
зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року
на ул. Городецьку 43.
5к8 1—10

Польська преса про нового намісника.

„З надзвичайною однодушностию витає польська преса номінацию посла Бобжинського намісником. Всї дневники висказують глибоку пошану для вдачі та признанє для його великих здібностий, доказаних довголїтною дїяльностию науковою, адмінїстрацийною і полїтичною". — Так розпочинає краківський „Czas", найблизший д-рови Бобжинському орґан, свій перегляд голосів польської преси про нового намісника. І справдї, з виїмком социялїстичних орґанів, всї польські полїтичні дневники виступили з нагоди номінациї Бобжинського намісником з більше або менше одушевленими комплїментами для його особи та його полїтики. Застереженя про полїтику Бобжинського, о скільки якінебудь у декотрих орґанах лучають ся, усуває ть ся на далекий плян перед висловом вдоволеня ізза тої номінациї.

Згаданий висше „Czas" пише: „Новому намісникови припаде завдача продовжати полїтику розпочату з успіхом (!) його попередником... Не сумнїваємось, що він се виповнить, бо в тій акциї, як посол, він брав найдїяльнїйшу участь. На перший плян польська суспільність висуває справу польсько-руських відносин та домагаєть ся, щоб начальник краю заняв у нїй ясне і консеквентне становище". Дальше „Czas" повтаряє звичайну польську балаканину про прихильність Поляків до „оправданих" потреб руського „люду" в противенстві до „podżegaczy", домагаєть ся, щоб „видобути на зверх з нутра руського народа такі чинники і орґанізациї полїтичні, котрі мали-б доволї сили на здавленє терористичної аґітациї", та в довшім уступі проголошує необхідність „внутрішної консолїдациї польської суспільности та відложеня партийних незгод у її нутрі на бік". Стятя кінчить ся запевненєм, що управа Бобжинського „буде визначатись тою самою ясностию думки, рішучостию поглядів і вчинків та тою самою сьвідомостию цїли, якими визначала ся цїла його минулість".

Орґан східно-галицької ґрупи польських верховодів в краю, „Gazeta Narodowa" пише: „Дуже добрим результатом номінациї нового намісника є, що вона не впала нї на одного з кандидатів, захвалюваних і рекомендованих українсько-руським посольським клюбом". В руській справі „д-р Бобжинський нїколи не був сентіментально і чутєво настроєний. Він не зносить анархії в нїякій формі; є мужем перш усього авторитативним". „З обсадженєм посади намісника — читаємо дальше в „Gazet-і narodow-ій" — сполучаєть ся в першім рядї квестия напряму, котрого треба придержувати ся на дальше в руській квестиї, та питанє, чи кандидат буде здібний сю квестию вести в наміренім напрямі". Сей „намірений напрям" — поясняє дальше „Gazeta narodow-a" — лежить у тім, що ц. к. намісник Галичини повинен залишити „гіперболїчно афектовно обминати все те, що могло-б Русинів найнеслушнїйше дратувати", — иншими словами — намісник може собі позволити провокувати Русинів. Се буде для нього рекомендациєю в очах подільської шляхти, котра заявляє, що з уваги на „виїмкові" відносини в Галичинї та з огляду на руську небезпеку, вона може „сьміло знести навіть деяку гіпертрофію власти, як тільки вона не буде автократизмом і як вона буде зручна (!), безсторонна, примінювана в міру потреби, у властивім місци і часі". Просто сказати — орґан Ради народової домагаєть ся виїмкових репресий проти руського руху та „не сумнїваєть ся", що „довголїтна дїяльність д-ра Бобжинського вже його навчила, як треба примінювати власть, аби свою цїль все осягнула, невдоволеня не викликала (розумієть ся, невдоволеня серед Поляків, бо Русинів можна дратувати — Ред.), та що його рука, про котру давнїйше говорили, що є тяжка, буде тільки сильна і сьвідома цїли та при тім усе знайде відповідну форму".

В наведених висше голосах „Czas-у" і „Gazet-и narodow-ої" скристалїзована польська публична опінїя в справі нового намісника і його полїтичної дїяльности. Инші польські ґазети тільки повтаряють ті самі речі иншими словами — та додають свої доповненя і застереженя.

Так „Dziennik polski" заявляє, що „було ясною річию і з польського становища єдино пожаданою, що наслїдником ґр. Потоцького повинен стати муж, котрий його розумну полїтику буде дальше вести та буде стояти на тім становищи, котре займав замордований намісник".

Ті самі надії на полїтику сильної руки з боку Бобжинського виявляє „Słowo polskie" воно тільки протестує проти того, щоб Бобжинський брав дальше участь „в нефортунній полїтицї угодовій" в відношеню до Русинів.

„Kurjer lwowski", пригадавши собі мабуть свій колишнїй демократизм та ноторичну реакцийність Бобжинського, пробує в баламутній передовій статї подати щось в родї теоретичних замітів проти — історіософії і полїтичної минувшини нового намісника. „Der langen Rede" Kurjer-a lwowsk-ого „kurzer Sinn": вдоволенє з номінациї Бобжинського намісником... Kurjer „має надію", що програма партийна Бобжинського не буде для нього перепоною в сповнюваню нових завдач, які в тоту тяжку для краю хвилю він приймає на себе". Пригадує далї орґан людовців, що Бобжинський дуже старав ся о те, щоб довести до вступленя людовців до кола польського, та вносить, що „завдяки тому, що коло польське має тепер скріплене становище у Відни, будучий намісник по усуненю перших трудностий безсумнїву знайдеть ся в лїпшім положеню, нїж були його попередники".

Голоси польської преси о проповіди митрополита.

Всї польські дневники подали зараз в суботу дословний текст проповіди, виголошеної у велику пятницю в церкви св. Юра екс. митрополитом Шептицьким, опісля-ж більша з них часть не залишила висказати також свою оцїнку сього факту — котрий ся преса зрозуміла як акт не релїґійний, а полїтичний.

Kuryer lwowski зараз по текстї проповіди признає митрополитови заслугу, що висказав своє обуренє з приводу убитя намісника і вказав свому народови дорогу до відродженя.. „Дисонансом в бесїдї о. Шептицького — пише дальше — було, що, памятаючи о пресї польській, забув чи лише не згадав о пресї руській, котрої шалена ненависть до польського народу сотворила психольоґічну плятформу для злочину, а з другої сторони викликує реакцию в пресї польській. Не становище польської преси або сумні уличні вибрики спонукують руський загал солїдаризувати ся з злочином і апотеозувати його; ся апотеоза має глибше жерело, а митрополит може скорійше докопав би ся його в річниках „Дїла" і споріднених йому орґанів".

Kur. d. не хоче сього знайти і признати, що „Дїло" і „споріднені йому орґани" не до народу польського дишуть „шаленою ненавистию", а до адмінїстрациї краю, котра не тільки безправно опинила ся в польських руках, але — і се головна річ — господарує в руськім краю по давній засадї „Polska nierządem stoi" і „w Polsce jak kto chce"! Нехай настане в краю адмінїстрация европейська або бодай австрийська в дусї основних законів австрийської конституциї, а не тільки „Дїло" і „споріднені йому орґани" перестануть ненависно відноситись до неї, але, коли би навіть і не хотїли перестати, то руська суспільність змусила-б їх до сього.

Той сам Kur. d. вертає до справи ще в сю недїлю. Висказавши своє вдоволенє, що митрополит рішучо осудив убійство не тільки з становища християнської етики але й з становища народної етики, кінчить так: „При чим-раз частїйших проявах ненависти можна мати надію, що ясний, недвозначний а щирий виступ о. митрополита вплине лагодячо передовсїм на руське духовенство, а дальше й на широкі круги сїльського населеня. Найде він відгомін і в польській суспільности, бо віра в етичні ідеали і несплямлену сьвятість народної справи, котрій митрополит дав так гарний вираз у своїй промові, є й нашим дїлом і столїтною борбою ствердженим народним заповітом, на котрім будуємо відродженє Польщі". — Слова дуже гарні, але тільки пусті слова! Будуйте собі Польщу, на якім хочете, заповітї, тільки не будуйте її на Руси! Колиж бо захотїлось вам будувати її на Руси, і робите се не з вірою в „етичні ідеали", а несправедливостию і кривдою, котра вам стала народним заповітом, ствердженим столїтною борбою щоденними вашими дїлами.

Dziennik polski також хвалить собі проповідь митрополита, „але занадто делїкатно означив о. митрополит відносити такого Сїчинського до української партиї, котра майже в цїлости солїдаризує ся з ним. Найшов о. митрополит слова перестороги перед ворожою (т. є. польською?!) пресою, а не найшов анї слова осуду для прояв здиченя преси руської. Не згадав о. митрополит, що як-раз ся преса уможливила появу таких Сїчинських і йому подібних, що вона від черги лїт підбурює нарід і утримує в станї ненависти. Не найшов вкінци слів догани для тих, котрі в краю і у Відни славословлять злочинця! — — О. митрополит сказав богато гарних слів, котрі випадало йому сказати, але заразом ще більше промовчав того, що було його найсьвятїйшим обовязком сказати. Проповідь треба уважати більше за акт полїтичний, нїж за вислів душпастирського жару".

Gazeta narodowa після похвал, признаних проповіди екс. митрополита, боронить ся від докору, наче би то польська преса звалювала вину за вчинок Сїчинського на цїлий руський нарід, а дальше жалує, що проповіди могла вислухати лише невелика часть народу, а вкінци домагає ся відродженя руського духовенства в дусї наук Спасителя, бо тодї руська справа оберне ся так, що настане спокій між обома народами.

Річ певна: Як не буде кому упоминатись о кривди руського народу, тогдї мусить настати спокій, — бодай на око! Тілько-ж на щастє крім руського духовенства є ще досить і сьвітських Русинів, що стоять і стояти-муть на сторожи прав руського народу.

Przegląd висказує надію, що проповідь ексц. повинна і у Русинів успокоїти ненависть до Поляків і у Поляків улагодити огірченє, викликане вчинком Сїчинського та голосами одної части руської преси та одної части українських послів. Зазначивши, що екс. митрополит осудив вчинок Сїчинського як з становища християнської так і з становища народної етики, надїє ся, що руський нарід піде за радою князя церкви і забере ся до відродженя своєї вітчини не актами насильства і терору, а спокійною працею, та бажає, щоби проповідь випечатано і в тисячах примірниках розіслано сьвященикам до відчитаня в церкви і роздано між шкільну молодїж.

Nowa Reforma бачить в проповіди екс. митрополита доказ, що відносини руські довели аж до такої деправациї загальної опінїї серед Русинів, що митрополит був приневолений у велику пятницю в церкви св. Юра поучати нарід о тім, що убійство є злочином і що фалшиві полїтичні погляди не могуть йому відняти того пятна. Nowa Ref. жалує, що митрополит не найшов ся раньше в тім положеню, щоби міг спинити течію української полїтики чи то справити її на инший шлях, поки був час на те. Вкінци боронить ся від докору, зробленого в проповіди польській пресї.

Słowo polskie подало цїлий текст проповіди, але здержало ся від всяких заміток. Czas навів також текс проповіди, а за тим подав дещо з заміток Gazet-и narodow-ої і Dziennik-a polsk-ого.

По атентатї.

Цїсар про львівський атентат.

„Cas", орґан проф. Масарика порушує в великодній статї справу львівського атентату, про котрий пише:

„Верховодячі, офіцияльні, польські круги удають, немов би грізний чин студента Сїчинського не зробив на них иншого вражіня, як тільки чисто людське і немов сей розпучливий вчинок розеґзальтованого молодого чоловіка мусить остати і остане без нїякого впливу на галицьку полїтику. Смерть Потоцького не може остати і не остане без впливу. Анї навіть тодї, коли би собі сего польський клюб як найбільше бажав. Не є се тайною, що цїсар був галицькою траґедиєю прямо прибитий. І не тільки співчутє для польського маґната, котрий особисто був йому зі всїх инших найбільше симпатичний, тут грало ролю; цїсар вказував, як запевняють, що львівський атентат вказує на росийські відносини в Галичинї, про котрі бракує йому докладних відомостий і що відносини Поляків до Русинів не є так невинні, як о тім завсїгди запевняють його. А ті росийські порядки йому нїколи не подобались, з чим він нїколи не крив ся. Галичина, якої досї ряджено після самоволї п. Абрагамовича і товаришів, відгравати-ме в будучности важнїйшу ролю. В кождім разї смерть ґр. Потоцького є для нинїшного кабінету річею незвичайно важною".

Арештованє п. О. Назарука?

Польська преса обслугує свою публику швидко і то таними і вірними інформациями. Так пр. най-польське „Słowo" в раннім виданю з недїлї д. 26 цьвітня принесло вістку, що в якімсь селї біля Бучача арештовано в першім дни Великодних сьвят ак. О. Назарука, який по вбитю ґр. Потоцького явив ся на полїцийній інспекциї з п. Короликовою. Назарука шукала жандармерия, але він вмів все вивинути ся перед нагінкою, тільки два проїзжі офіцири жандармериї стрінули його случайно, як він живо балакав з селянами, Пізнавши його, віддали його офіцири в руки жандармів, зареквірованих з недалекого постерунку. „Відкритє" „Słowa" подали ми зі всїма детайлями, бо воно оббігло цїлу польську пресу а відти перейшло до віденських дневників, де завдяки адв. д-р Родому відбило ся в „Die Zeit" голосним — а злишним відгомоном. Кажемо злишним тому, що цїле донесенє польської преси в сїй справі є одною видумкою. На основі наших інформаций можемо заявити, що Назарука нїхто не арештував. В донесеню „Słow-a polsk-ого" мусить вже те ударити, що воно доносить про його арештованє в першім дни Великодня себто в недїлю, в числї, яке виходить в ночи з суботи на недїлю, себто оповіщує факти, які ще мають тільки стати ся, як довершені. Чисте вшехпольське jasnowidzenie! Для здемаскованя брехливости польської журналїстики, додамо ще, що Назарук, який нїби то утїкав досї перед „pościgiem" жандармів, пробував найспокійнїйше у Львові, буваючи нераз і в судї, а домів проїхав зі Львова аж в суботу вечером, так що балаканє про якесь утїканє перед жандармами — може викликати тільки один жаль над польським ідіотизмом! Деж таки — ще лиш зазоріло на Великдень, а тут Назарук, що приїхав в суботу вечер до дому, вже в коршмі радить з хлопами, а через момент надтягають сюди жандармські офіцири і арештують небезпечного ворога „społecznego ładu", щоб фабриканти польської опінїї публичної зі „Słowa" і „Wieku" і т. п. могли сповнювати сензацию і заробити за неї кільканайцять корон між легковірною публикою за збільшений збут часописї...

Як небудь чутка про арештованє Назарука є невірною і має своє жерело в „благородній" денунцияторській добрій волн польської преси — то треба згадати, що в бучацькім повітї запанував формальний стан облоги. Жандармів постягано з усїх усюдів, щоб боронити польських культуртреґерів перед rezun-ами...

„Anarchia" в Перемишли й „rewolucya" в Печенїжинщинї.

Польська narodowa policya відкрила в Перемишли страшні річі: „Anarchia" захопила цїлу тамошну українську громаду. Між ґімназиястами утворив ся тайний, однак відомий польській пресї, революцийно - анархістичний (брр!) комітет, який має змітати з лиця землї Поляків, і то що достойнїйших, на вербах, в Сянї, а також бравнїнґами (мабуть тими з Галича!). Та злочинні сї наміри повстали не лише в головах гайдамацьких, „mołojców" з шкільної лавки — до сеї конспірациї належать також професори! Що більше до Перемишля надтягнув з поза океанів також і П. Крат! Чиж треба ще більшої хмари на польськім небі? Але вшехпольська преса, що стоїть на czatach narodowego interesu, не дала ся заскочити несподївано — і ось переведено ревізиї й арештованя ґімназиястів і професорів. Тільки Крата не спіймали — се й не диво, бо то український харцизяка й характерник. Тільки розтрубіли в сьвіт „Słowo" і „Wiek" — тимчасом все се від початку до кінця одна брехня і то prawdziwie polska, бо в Перемишли анї нема нїякої тайної орґанїзациї молодїжи, анї не було нїяких арештовань анї ревізий. Тільки само варта й донесенє „Wiek-у Now-ого" про „rewolucy-ю" в пов. печенїжинськім, де хлопи а особливо Сїчовики ладили ся „rezać Lachów" та навіть арештовано двох „ukraińskich podżegaczy studentów". Сьвята Великодні проминули в печенїжинськім повітї найспокійнїйше. Про нїякі заворушеня не було відомо нїчого тамошному старостві, а також нїкого не арештовано.

Що такі качки пускають день-у-день безсовісні польські журналїсти, які раді-б конче розбурхувати пристрасти кровопроливу в народї, сему не дивуємо ся, дивно тільки, що всякі брехливі донесеня дістають ся без провіреня до нїмецької преси віденської й заграничної, доводячи тільки до непотрібного баламученя загалу.

Великодні сьвята

проминули загалом в цїлім краю супокійно, дармо, що польська преса а ще більше польське громадянство мабуть в почутю лихої совісти, лебедїло про недїльні розрухи. Подавано точні вісти про тайні терористичні комітети, про тайні обіжники, по східно галицьких містах навіть подавали собі Поляки точні вістки, коли і відки мають на них надтягнути наші хлопи, Цїлу східну Галичину формально залито військом і жандармами, тимчасом нїгде не прийшло до нїяких заворушень, помимо всяких провокаций. Наш хлоп — се най собі польські культуртреґери запамятають — вже не той, що давно і не дасть ся спровокувати, але і не дасть польським хулїґанам зневажити себе і своєї акад. молодїжи й інтелїґенциї. Характерно, що в цїлім краю прийшло в часї сьвят до траґічної події лише в Синовідську вижнім. Тут вітрили польські гончі за „rezuniam-и" і стагнено гук жандаржериї — та гайдамаків не було. За те одного жандарма прострілено з польсього бровнїнґа. Начальник тамошної стациї жел. справив собі бровнїнґ і зайшов з ним до kółka де покріплювали ся жандарми, що прийшли ратувати Польонїю. Жандармам став начальник хвалити ся своєю збруєю, яку купив очевидно на „hajdamaków" — та один з жандармів так необережно став повертати бровнїнґ, що він випалив і ранив його таки!..

Дальші арештованя.

Оноді арештувала львівська полїция служницею, М. Хамямай, яка мала публично хвалити вчинок М. Сїчинського. Увязне замкнено у вязници при ул. Батория. Її справу будуть однак судити окремо від справи Сїчинського.

Новий подвиг „bojówki".

У Великодну недїлю сидїв ученик IV-ої кл. філїї акад. ґімназиї М. Г. на лавочцї на пл. Вісновського, читаючи польську ґазету. В тім приступило до него кількох учеників польських ґімназиї. Один відізвав ся: „To socyalista", але другий поправив: „Nie, to Rusin bo ma lewka na czapce". З тими словами добув пістолї і стрілив нїчого невинному М. Г. прямо в лице. Пістоля була набита папером і глиною. Набій поранив в страшний спосіб цїле лице М. Б., а лише свому цвікерови має він завдячити, що не втратив очий. Довершивши сего геройського вчинку малі „powstańcy" повтїкали. Полїциї, річ ясна, при тім не було. Раненим заняла ся ратункова стация. Злишно здаєть ся додавати коментарі до сего розбишацтва польських школярів. Вони-ж виконують лише інтенциї своїх „ojców".

Послїдна праця Мир. Сїчинського.

Як звісно, Мир. Сїчинський послїдними часами відсунув ся був від полїтичної аґітациї та займав ся орґанїчною, просьвітною працею. Між иншим зладив він на короткий час перед атентатом популярну збірку укр. історичних пісень під заголовком „Історичні піснї укр. народа". Замітне в тій збірцї, що в зібраних у нїй піснях дуже часто згадує ся про родину Потоцьких, які воювали з козаками.

Збірку попереджує дуже тепло написане „Передне Слово", так характеристичне для вдачі Мир. С-ого, що подаємо його тут в передруку. Воно звучить:

А ми-ж тую червону калину піднїмемо,
А ми-ж свою славну Україну
Гей, гей, розвеселимо!...

Отсих кільканайцять історичних пісень з козацьких часів се частина давного і найкрасшого духового майна українського народа. Не зложили їх книжні поети, — їх зложив сам народ. А сьпівали їх наші люди цїлі столїтя — на Чорному Морі, на турецьких кораблях-ґалєрах, де сидїли окровавлені, обнажені у три ряди посажені — і в підземних тюрмах-темницях при брязкотї ланцухів-кайданів. Ті наші стародавні народні піснї лунали з шумом вітру серед безмежних степів українських на самотних могилах, греміли з тупотом походу козацьких полків на дорогах в Польщу ведучих. Чути їх було на нашім вольнім Запорожу, на сонцем залитих, Днїпровими филями облитих островах козацької Сїчи. І в битвах бучних і в побідах гучних, в недолї і на волї — всюди ішли за нашим народом сї піснї,

І дійшли до наших часів, — по великих нещастях і лихолїтях, які пережила Вкраїна, — дійшли як птицї з поломаними крилами, часом затемнені, неясні, неповні. Та все таки бє від них велика любов до нашої Вітчини, до нашої тяжкої та величної бувальщини, до волї. І є в них кровю обкипілий протест против татарської неволї, польської кормиги, московського гнету та лукавства. Тепер призабули ся ті піснї між нашим народом, забули ся і преславні змаганя прадїдів наших.

Гей, у лузї червона калина похилила ся,
Чогось наша славна Україна зажурила ся...

Пускаємо знов давні піснї між народ. Нехай наші люди читають їх, нехай згадують давну славу, — нехай підіймуть на ново боротьбу за Україну!

А ми-ж тую червону калину піднїмемо,
А ми-ж свою славну Україну
Гей, гей, розвеселимо!..."

Се передне слово — як нам говорено — мав Сїчинський написати на добу перед атентатом.

Повисша збірка історичних пісень коштує всего 8 сот, а жерело, в якім її можна набути подане є в нинїшнім ч. „Дїла" в оповістцї п. заг.: „Дешева Біблїотека".

До читальняного питаня.

Під таким заголовком умістило „Дїло" в 90. числї статю о. Т. Савойки, в котрій пов. автор висказав свої погляди що до призначеня читалень, а іменно що вони повинні давати інїциятиву до твореня інституций економічних та вводити ті інституциї в житє, а яко примір на се указує „кулка" рільничі. Дальше висказує пов. автор свою гадку, що взірцевий статут виданий „Просьвітою" з ріжними цїлями є невідповідний, та що се товариство може не практично поступило, віддаючи справу спілок ощадности і позичок „Краєвому Союзови кредитовому", справу спілок господарсько-торговельних „Народній Торговли", (бо там уже люди старі, спрацьовані — одже неспосібні до фанатизму в ширеню нових торговельних ідей хоть би навіть систему „Рочдель"), а господарсько-промислову справу „Союзови молочарському". В кінци висказує пов. автор бажанє, щоби посли постарали ся о субвенцию державну в квотї 50 тисяч корон для товариства „Просьвіта", та щоби всї аґенди, як висше, взяла в свої руки „Просьвіта", а тільки в рахункових справах послуговала ся иншими висше наведеними товариствами, і „Краєвим Союзом ревізийним".

Маючи висше наведене на увазї, уважаємо за відповідне висказати на порушені справи і наш погляд. Чи „кулка" рільничі своєю орґанїзациєю і значними щорічними субвенциями з фондів краєвих стали на тім становиску, на якім Всч. о. Савойка їх видить, т. є. чи вони дїйсно покликали до житя економічні інституциї, о тім позволимо

Не так тихо шелеще листва винограду, як тихо у радіснім похмілю сьпіває Нарциз свою хвалу:

„О як чудний і пориваючий єсть рисунок моєї постати! який маєстат краси захищують сї стопи в блакитних сандалах!

„Бо моє тїло єсть як коштовна колюмна з Парос, кинена у хмиз і дикі трави.

„Мої рамена розцвитають мов гиля містичної альґи, зроненої богами з вершків Олїмпу.

„Прегарне єсть моє волося: злива золота, що затоплює собою ранок землї — полумінь, вкрадена Прометеєм.

„Мої очи: селєдин обрамований сьвітелками мрій — се морська пристань відбиваюча хороводи зір.

„О брови! дві галузки чорного кипарису, що кладете на зїницях печать холодної поваги!

„Не єсть-же мій тонкий, високий ніс, як архирізьба в слоневій кости?

„Всеж найсолодші суть мої уста — як дві сьпілі, багряні ягоди, вохкі від роси. О рубінове сьвітле моїх уст! о година ласки!"

Так почував він себе в серцю і умі. Опертий рукою об камяний край басену Нарциз поволи, дуже поволи діткнув устами образу своїх уст на водї. В сїй хвилї поверхня її затремтїла і розлилась в великі, филюючі перстенї. І наче подув наглого вихру прошибла душа Нарциза болюча, холодна дрож, у якій все його людске єство шарпнулось дивним терпінєм — і завмерло.

В той час колесо місяця заслонила темна, непрониклива хмара: пів Аркадиї сповилось сумерком і тишию. Навіть соловії перестали тьохкати про любов.

А коли велика лодь місяця виплила знов на чисте небо, над басеном в садї недалеко Цінаети, хилявсь до долу білий пустоцьвіт. Легесенько дрожали над водою береги його непорочних пелюсток, цїлих вохких від пахучої роси. Задивлений розумним, золотим зором у своє відбитє на водї, мріяв нарциз — любимець богів.

собі висказати наш сумнів. З справозданьї сеї інституції видимо, що „кулка“ суть то звичайні крамниці, котрі закуповують потрібні їм товари де попало, бо складів таких як „Народна Торговля“ не мають, а як які були, то вже звинено їх, а ріжниця між нашими крамницями а „кулками“ хиба лиш та, що вони стоять під контролею головного їх заряду, та одержують грошеву поміч при заснованю, бо на се заряд має субвенциї з фондів краєвих до диспозициї, чого ми на жаль не маємо, хоть о них старали ся. Натомість „Народна Торговля“ отворила своїх 18 складів для безплатної практики крамарів і для закупна там товарів, уділяє все і всяких інформаций при заснованю крамниць, уділяє кредиту товарового, підготовляє будучих управителїв для реєстрованих спілок торговельних і взагалї служить помочию там, де вона в справах крамничних потрібна.

Взірцевий статут виданий „Краєвим Союзом кредитовим“ (а не „Просьвітою“) містить вправдї ріжні галузи організациї економічної, однак тим не сказано єще, що одно і те саме товариство мусить те все рівночасно виконувати.

Що „Просьвіта“ переказала справи кредитові „Краєвому Союзови кредитовому“, — справи торговельні, „Народній Торговли“, а господарсько-промислові „Союзови молочарському“, се уважаємо за зовсім природне і для розвитку сих справ зовсім хосенне, бо в тім случаю справи ті специялїзують ся і розвиток їх тим певнїйший і скорійший, бо ведений фаховими людьми.

Що управа „Народної Торговлї“ є в руках людий старших, спрацьованих, неспосібних вже після гадки пов. автора до фанатизму се правда, однак сї люди були першими піонерами в теперішнім руху торговельнім, довели товариство до теперішнього його поважного стану, а довголїтний їх досьвід в заводї купецькім поучив їх, що справи економічні треба вести не фанатично, тілько поважно, оглядно і на певних підставах. В тім напрямі і для таких засад старає ся також теперішна управа „Народної Торговлї“ підготовити своїх наслїдників. О стійности сего погляду пересьвідчить ся також і о. Савойка, наколи попрацює троха довше в розпочатім ним дїлї крамничнім в його парохії. — Не можемо однак поминути тут і того, що о. Савойка скривдив управу „Народної Торговлї“ подаючи, що крім книжок від Бромільського, які йому вислано, не заподано більш нїчого. Фактом бо є, що уділено о. Савойцї устно і писемно інформаций, як поступити належить при заснованю реєстрованих спілок, переслано всї до того потрібні друки, а навіть приобіцяно вислати перед отворенєм крамницї відпоручника в цїли поученя будучої управи на місци про ведене крамницї.

Що управа „Народної Торговлї“ не може так форсувати крамничного дїла як патронат „кулок“, причина тому ся, що не має до диспозициї таких фондів, якими з ласки сойму диспонує патронат, але мимо того справи крамничного руху як вище сказано, не занедбує, як сьвідчать вже дотеперішні вислїди і послїдна відозва Совіта управляючого. Що-ж до осторожности, яку вміняє в зло управі „Народної Товговлї“ о. Савойка, то тому не перечимо, що хочемо бути і повинні ми бути осторожні і се позволимо собі припоручити кождому, хто серіозно до поважного дїла забирає ся, щоби забирав ся до него без фанатизму, але осторожно і поважно.

Дирекция „Народної Торговлї“.

НОВИНКИ.

— **Директор польської гімназиї в ролї провокатора.** В 95 ч. „Przegląd-y“ появила ся статя п. з.: „Profesor hajdamaka“, у якій обговорюєть ся широко відчит проф. Крушельницького на концертї в честь Шевченка в Станиславові. Автор статї перекручує зміст промови, підсуває прелєгентови те, чого він не говорив, і приходить нарештї до висновку, що „доки в руських гімназиях будуть учити вчителї, що проголошують такі думки, як проф. Крушельницький, доти можна буде цїлком оправдано побоювати ся, що — крий Господи; може найти ся ще більше Сїчинських“. Як нас інформують ся статя до сего місця є однозвучна з промовою директора II польської гімназиї Ляховського на конференциї сеї гімн. з нагоди смерти намісника (не висказано там на конференциї тілько імени учителя і руської гімн.). Як небуть ся промова була сильною провокациєю присутних на сьвяточній (без дискусиї) конференциї 4 учителїв Русинів, провокациєю до того довершеною шефом закладу з урядового місця, ми не писали-б про неї, як би не кінцевий уступ статї в Przegląd-і в головній своїй части однозвучної з промовою директора Ляховського. Автор статї (директор Ляховський) пише: „Dodać trzeba, że prof. Kruszelnicki udziela również nauki w tut. II gimn. polskiem. Jak przypadkiem doszło do naszej wiadomości, dyrektor tego gimnazyum na konferencyi zwołanej z powodu śmierci sp. Namiestnika publicznie napiętnował szkodliwą działalność tego nauczyciela (Крушельницького) poza szkołą, nie wymieniając oczywiście jego nazwiska, a grono ze zgrozą dowiedziało się, z jakim kolegą przystawać musił (Прошу не забувати, що зміст відчиту переповіджений невірно і неправдиво!) Ciekawi jesteśmy, czy nauczyciele tego zakładu, jakoteż prywatnego gimnazyum żeńskiego bez różnicy wyznania i narodowości ścierpią takiego prowokatora w swem gronie i wspólnie z nim nadal pracować zechcą“. Чи можливо в якім иншім культурнім краю поза wyodrębnioną Galicyą, jedyną wolną dzielnicą Polską, щоби директор гімназиї взивав публично своїх професорів bez różnicy wyznania i narodowości (і Русинів?) до бойкоту товариша Русина? Цїкаво, що скаже на се ц. к. краєва рада шкільна? — *Н.*

— **Парастас по Потоцькім.** В послїднім „Дїлї“ був описаний парастас за намісн. Потоцького в Радружи, равського повіта, що відправив порядну ксенжуньо о. В. Волошинський. Таке саме було і в нас в Колодрубах, рудецького повіта де маститий отець Теодор Сапрун відправив 19. с. м. парастас за Потоцького, тай ще його на проповіди вихваляв, а Українців громив. Але се зробило як раз противне вражінє. Наша громада належить до найвердших в повіті, а як вийшли з церкви, то люде відказували на о. Сапруна. Як в Горуцку (4 кілм. від Колодруб) постріляли хлопів, то доперва за кілька тижнїв відправив о. Сапрун за них службу Божу, але то аж Горучане йому за се заплатили, а за пана то сейчас, тай то за дармо. Нема то як porządni księża, на вічу то вони страх патріоти, за хлопа би душу дали; але ти хлопе плати, а пан за дармо. — *Cycid.*

— **П. Дембінський на narodowym posterunku.** Ректор львівського унїверзитету вибрав ся до Відня, щоб інтервенїювати в міністерствї просьвіти в справах львівського унїверзитету. Ходить йому головно о те, щоб [з]ухилити obraz-у „польської wszechnicy“, якої допустило ся міністерство просьвіти, не полагоджуючи безпроволочно релєгаций українських студентів, порішених сенатом в червни 1907-ого року. Сенат релєгував тодї, кого попало, нїбито за участь в нападї на унїверзитет, та судова розправа показала, що переважна часть сих релєгаций, переведених без переслуханя українських студентів, є крайно несправедлива, бо діткнула зовсім невинних людий! Та п. ректор думає, що „honor“ польських ученних вимагає, щоб міністерство просьвіти ішло за кривдячими для Русинів релєгациями! Цїкаві ми, чи п. Дембінський, роблячи свої заходи в міністерствї просьвіти, пояснить також те, які доходженя перевів він проти польських студентів-хулїганів, які насильно усували українських студентів з унїверзитету, завдаючи їм дуже важкі рани. Цїкаві ми також на вислїд дисциплїнарки в справі останної кровавої іматрикуляциї де польські громили окрили ся безсмертною славою, аранжуючи підступний атак на безборонних укр. студентів?! Чи п. Дембінський думає, що honor польського унїверзитетського сенату сплямив би ся, колиб заховано бодай позори справедливости? Що більше п. ректор уживає свого побуту у Відни, на те, що впевнює нїмецьку публику про „супокій“ на унїверзитетї, тодї як польські громили ладять ся до нової масакри Русинів! Кілько в сї енунциациї треба вірити, легко вносити з того, що він без загикненя в інтервю з редактором „N. Fr. Presse“, важив ся також заперечити те, що польські академики брали участь в антіруських погромах, хоч сей факт сконстатовано вже урядово! Польська правдомовність незрівнана, коли вона вже захоплює навіть ректора! Абстрагуючи від себе, остерігаємо польську суспільність загодї, щоб вона утемперувала своїх bojowców на унїверзитетї, бо за наслїдки, які викличе атакованє нашої молодїжи на унїверзитетї, буде одвічальна сама польська суспільність!

— **Rabies Riccina.** Пишуть нам: Якби нам прийшло ся писати про всю їдь і мстивість старости Річчія, якою він дише до всїх Русинів, то нам треба би видавати осібну газету. Та тут розкажемо лише про ось сей найновійший факт: Минувшого місяця помер в Росохах парох бл. п. о. Дорош. Як звичайно, вдова почала продавати мізероту полишеного майна а то: худобу і все проче з господарства. Парохіяни зразу не говорили нїчого, але відтак порадили ся в старостві в Старім Самборї і зараз на другий день прийшов „префект“ з радними на приходство і заказав що-небудь продавати, Рівночасно поставив варту з чотирох хлопів і наказав вартї день і нїч пильнувати, аби вдова дещо крадькома не вивезла із села. Чотири днї і ночї зіставала вдова під дозором поліцийним, аж дня 30 марта приїхав практикант концептовий із староства Райс і на річ претенсий парохіян зафантував 3 коні, 3 корови і оборіг сїна. Від того часу минуло вже 3 тижнї а ц. к. староство до нинї не видало ще жадного рішеня. Не входимо в те, о скілько претенсиї парохіян оправдані або нї. Припустїм навіть, що є оправдані, то тут належало видати рішенє як найскорше, бо кождий день вдові наносить велику страту і поневірку. Нинї паша дуже дорога а так само коні. На забезпеченє претенсий парохіян повинно було староство оречи, кілько вдова має зложити готівкою, вона могла продати сїно чи коні і готівку зложити. Тимчасом ні сїна ні коний ні коров не вільно продати, коні і корови сїно з'їдають, цїна коний паде, бо минає час весняних робіт а тут ще треба до них слуги утримувати і оплачувати. І як не буде скоро рішеня, то бідній вдові прийде ся ще пашу може купувати. Можна собі уявити гризоту бідної вдови, котра без жадного маєтку полишила ся з двома незаосмотреними дїтьми а послїдна її мізерота здана нинї на цїлковиту загладу. Є се месть для панї Дорошової, що при парляментарних виборах не побивала ся за Заранським. За те саме в минувшім роцї перекинено її доньку, учительку в Росохах і то стабілїзовану аж до Зарубинець в повітї чортківськім, а коли зацля слабости вітця її ще на якийсь час тимчасово полишено в Росохах, то Річчі бодай в той спосіб мусїв відомстити ся. От се собі раз староста!

— **Патріотичний лїкар.** З Добромильщини пишуть нам: Дня 25 с. м. о год. 7. з рана завізвано п. Стефана Пухальського лїкаря в Ляцькім, до хорої в Ляцькім Анастазиї Турко, якої чоловік працював при салїнї, щоби їй затамував кров, надмірно упливаючу наслїдком передертя жили пявкою. Хоч справа була нагла, завізваний явив ся доперва о пів до 10. До хати впроваджував його син недужої Гриць Турко, уч. VI. кл. руської гімн. в Перемишли, який йому по руськи став пояснять недугу матери. Бесїду перебив йому лїкар словами: po polsku nie umiesz pan mówić? На се Турко відповів, що вміє, але сумнїває ся, чи зможе по польськи недугу докладно пояснити. Нараз Пухальський вдарив Турка кулаком в лице кажучи: „ja cię tu nauczę polityki!“ Турко, котрому ходило о здоровлє матери, не реагував, лиш відскочивши запитав: „як то ви вже на кулаки полїтикуєте?“ А сей: milcz ty smarkaczu, hajdamako! Цїла афера скінчила ся на разї без прикрих для Пухальського наслїдків, бо всї присутні були заняті недужою а між ними і кипучий від гнїву батько Турка, який власними руками змагав ся задержати кров з рани жінки. Недужа не мала вже довіря до лїкаря і з полишеної рецепти не хотїла користати. Додати ще, що д-р Пухальський виступав ту в характері урядовім яко лїкар салїнарний.

— **Польська культурність.** Недавно помер в Рудках нотар п. Красовський, Поляк людовець, котрого рудецькі вшехполяки не могли стерпіти і бойкотували. Помер на серцевий атак. Коли нагло умирав, післала жінка небіщика слугу до ks. Dutkiewicza, знаного вшехполяка і шкільного інспектора, що мешкав в сусїдній кімнатї, щоби в наглім випадку висповідав умираючого. Та ks. Dutkiewicz відповів: dobrze, że już zdecha, ja nie pójdę. і п. Красовський умер без сповіди. От маємо образ катехізму і релїгійности польського ксьондза, що називає наших сьвящеників радикалами, безбожниками і т. д. Сей польський єгомосць поводить ся так соблазняючо, що господар був змушений його судово з помешканя авізувати. І таких інспекторів утримує і висилає тероризувати Русинів і робити полїтику ц. к. рада шкільна краєва?!

— **Українське полїтехнїчне товариство у Львові.** Від комітету оснувателїв сего товариства одержуємо до поміщеня, що слїдує: Приступаючи до заснованя українського товариства полїтехнїчного у Львові маємо честь подати се до відомости нашої суспільности, а особливо наших техніків. Заразом просимо усильно о заінтересованя сею справою і що як найприхильнїйше підперте так важного для нашого народа а трудного до переведеня дїла. Просимо передовсїм як найширші круги техніків (теоретиків і практиків) підприємців і фабрикантів о ласкаве поданє своїх адрес, щоби можна було навязати зі всїми кореспонденцию і то як найскорше, бо дїло вже почате не терпить проволоки. Всякі письма і запитання просимо присилати до тов. студ. полїт. „Основа“ у Львові, ул. Льва Сапіги ч. 17. Всї українські часописи просимо о поміщенє сего оголошеня. — *Комітет оснувателів.*

— **Нїмецька преса про руські справи.** В віденськім тижневнику „Gross Oesterreich“, ч. 17 появила ся статя посла д-ра Евгена Левицького п. н. „Im Osten des Reiches“. „Posener Tageblatt“ з дня 12 с. м. подає статю В. Руденського п. н. „Eine polnische Selbstkritik“, передрук з „Ukrainische Rundschau.“ „Tägliche Rundschau“, Берлїн, з 10 с. м. подає п. н. „Polnisches Elysium“ передрук статї Вол. Кушнїра про галицькі вибори до сойму з „Ukr. Rundschau.“ Сю статю передрукували в більших або меньших виїмках ще отсї часописї: „Königsberger Hartungsche Zeitung“, „Grazer Tagblatt“, „Vossische Zeitung“, „Berliner Tageblatt“ „Hamburger Nachrichten“, Neuer Görlitzer Anzeiger“ і инші. — „Hamburger Echo“ подає в числї з 16 с. м. статю п. н. Das Volkselend der Ruthenen“.

— **Товариство для розвою руської штуки** відбуло оноді загальні збори, на яких після справозданя за рік 1907, узискано чистого доходу суму 1832 кор. 44 с., з того покрито решту недобору з давнїйших лїт в сумі 1560 кор. 23 с. так, що до диспозициї загальних зборів лишило ся 272 кор. 21 с. Звіт констатує постійний розвій товариства, як в артичтичнім так і фінансовім напрямі. До дирекциї належали пп. Петро Семюта і Зиновій Сушко. Головою надзирающої ради були по черзї о. Лев Сембратович, п. А. Будзиновський а тепер є ним о. Никола Галянт.

— **Спростованя.** П. Іван Процик, редактор „Науки“ просить нас зазначити на сторінках „Дїла“, що неправдивою єсть вістка (переказана оноднішним „Дїлом“ за польською пресою), мовто п. Процик був переслуханим судиєю слїдчим в якімнебудь характері в справі карній з приводу убійства гр. Потоцького — а в наслїдок того всякі заключеня і прикметники, відносячі ся до особи п. Процика а містячі ся в згаданій замітцї „Дїла“, не мають основи. П. Процик признає натомість, що його 9-лїтний синок „в наслїдок случайного перебігу обставин“ (яких обставин, сего п. Процик не пояснює) є вмішаний в процес, і завіряє нас однак, що роля його дитини є цїлком невинною, як се викаже ся при розправі. — Рівно-ж п. Александер Ільчишин просить нас спростувати і запевнює нас під словом чести, що неправдивою є вістка (переказана „Дїлом“ за „Głos'ом“ і „Землею і Волею“), будьто він в часї вшехпольських погромів, звернених против Русинів, ішов на чолї вшехпольської банди і вказував їй українські институциї“. — Містимо сї оба спростованя, бо не є нашим принципом клеветати хоч-би й ворогів; дивно нам однак, чому пп. Процик і Ільчишин не подбали спростувати сих вісток в час в самім їх жерелї, т. є. в польській пресї, як лише сї вістки в нїй появили ся.

— **Наслїдки целїбату.** Шлеські газети доносять про нечуване здиченє польського ксьондза в Карвінї. Минулого тижня закликано до хорої 22-лїтної дївчини кс. Сеправського, щоб удїлив їй послїдної християнської помочи. Кс. Сеправські використав сю нагоду до звірського злочину, бо допустив ся на дївчинї тїлесного насильства. Бачили се сьвідки. В цїлій околици вибухло против кс. С. страшне обуренє. Власти старають ся справу затушувати, кажучи, що кс. С. був пяний і є взагалї ненормальний чоловік. Зазначити треба, що кс. С. належить до чина Єзуїтів і вже нераз зраджував збоченя на сексуальнім тлї. Отсе наслїдки целїбату, яким дехто хоче ущасливити також руське духовенство.

— **Генерал Лїневич,** командант манджурської армії, помер в четвер вечером в Петербурзї в 70. році житя. Як звісно, Лїневич в часї російсько-японської війни був командантом першої російської армії, що оперувала від Владивостока. По битві під Мукденом він оден при відворотї своєї армії задержав порядок і уйшов перед погонею японських військ, між тим коли останки двох инших російських армій розбиті втїкали в неладї, тратячи щодень тисячі людий. Обнявши опісля по генералї Куропаткинї головне начальство над цїлою російською армією не вспів уже спинити дальшого розвитку катастрофи, яка скінчила ся цїлковитим погромом Росиї. Коли Лїневич приїхав до Петербурга, цар обійшов ся з ним дуже неласкаво, дарма що жадав від него за багато: направи того всього, що зіпсули Куропаткин та инші генерали. Покійний походив з польського шляхотського роду на Українї, але уважав ся Москалем. Перед смертию зарядив, щоби пів року по його смерти оповіщено друком спомини, які вїч списував в остатних 10 роках.

— **Село Корчаву,** віддалене півтретя кільометра від Ужгорода на Угорщинї, купили від парцеляційного банку в Пештї 20 Русинів зпід Бродів, а то з Фільварків великих і малих, Язлівця, Смільна, Корсова і Черницї, за суму 320.000 корон на сплату в 50 лїтах. Посілість обіймає 530 моргів урожайної землї на рівнинї а належала давнїйше до бар. Гутмана. Оден морг поля на Угорщинї обіймає 1.000 квадр. метрів, отже за оден сяжень заплачено мільше як 60 сот. або за наш морг (1.600 квадр. сяжнів) 966 корон.

— **Виріб годинників у Швайцариї.** На земній кули є околиці, де з причин, які нераз годї відгадати, розвиваєть ся і доходить часом до великого совершенства та великих розмірів, свого рода промисл. Такими околицями є також деякі сторони Швайцариї, именно полуднево-західної, де від давна процвитає виріб славних на весь сьвіт кишеневих годинників. Про розміри та значінє сего промислу для Швайцариї сьвідчать отсї дати: В 1906 р. вивезено зі Швайцариї 9,900.272, отже близько 10 мілїонів годинників, що вартували 134,303.224 франків, о 19 мілїонів більше, як попереднього року. Найбільше швайцарських годинників, бо за 30 мілїонів франків, купила в 1906 р. Нїмеччина, по нїй ідуть Англія з 16 і Австро-Угорщина з 12 мілїонами франків. Італія купила за 8, Аргентина і Росия по 7, Сполучені Держави за 5, Японія і Хіни за 4 і пів, Бельгія за 3 мілїони франків. Вивіз до тих держав зростає чим раз більше. Тільки вивіз до Франциї з 4 мілїонів франків в 1905 р. зменшив ся в слїдуючім роцї до 2,800.000 франків з причини заведеня величезних мит і незвичайної обережности пограничної сторожі, що уміє знаменито слїдити проворних пачкарів. Ті французькі мита на швайцарські годинники заведено в тій цїли, аби витворити у Франциї власний, як видко, дуже рентовний промисл. Пересїчно виносила в 1906 р. ціна (у франках) золотих годинників 55·5, срібних 12·5, з инших неблагородних металїв 6·5, хронометрів 119. Такі низькі цїни, котрі очивидно в деталїчній продажи ростуть значно, можливі лише при уживаню дп виробу незвичайно точних і досконалих машин. Пересїчно виходить зі Швайцариї денно 33.000 годинників. Инші держави не годні робити конкуренциї Швайцариї, що має вже до того промислу людий, заправлених від цїлих поколїнь.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Симеона (лат. Катерини Сен.). Позавтра, в четвер: Івана (лат. Филипа).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

З Львівського Бояна. Пригадуєсь В. П. Членам, що перша посьвяточна проба хору мішаного відбуде ся завтра (пятниця) 1. мая, 1908 р. о годині 7·30 вечером, на котру запрошує усїх Вп. Членів. —*Видїл.*

З Тернополя. Комітет виборчий до виборів до ради повітової на 5 н. ст. мая подає отсим до відома всїх начальників і делегатів (виборців) громадських, що послїдні збори для принятя листи виборчої відбудуть ся в понедїлок 4 н. ст. мая о 5 годині в Міщанськім Брацтві і там буде приладжений для всїх нічлїг. За ком. виборчий: *Павло Думка, Ізидор Голубович, Дмитро Дебельський, Юрій Куніцький, Остап Пострижач.*

Дешева бібліотека виходить накладом української академічної молодіжи. Доси вийшли: Ч. 1. Степан Руданський: Веселі вірші (друковано 5.000 примірників) ціна 8 сот. Ч. 2. Історичні пісні українського народа, впорядкував Мирослав Січинський (друковано 15.000 примірників), ціна 8 сот. Менше як 10 примірників Дешевої бібліотеки не висилають ся. Хто хоче мати Веселі вірші або Історичні пісні, нехай зложить ся з товаришами і пришле 80 сот. (найлїпше марками в листї), а тодї дістане 10 книжочок. При більших замовленях треба посилати грошї почтовим переказом. Адресувати треба так: Юлїян Балицький, Львів, ул. Кохановського ч. 61 Д. „Академічна Громада“.

Померли:

Юлїя, Кузьмич, жена пароха в Пісочній померла дня 22 цьвітня с. р. по довгій і тяжкій болїзни. Полишила четверо дітий. В. їй п.!

О. Константин Строцький, бувший декан і парох в Лисятичах помер по довшій слабости нинї в 56. р. житя. Похорон відбуде ся в Лисятичах (стация Більче-Волиця) позавтра (в пятницю). В. її. п.!

Послїдні вісти.

Заприсяженє намість. Бобжинського.

Відень. (ТКБ). Цїсар відобрав нинї о 11 год. перед пол. присягу від новоіменованого намісника Галичини тайного радника д-ра Мих. Бобжинського. При тім актї були присутні: великий підкоморій гр. Гуденус і міністер внутрішних справ бар. Бінерт. По відібраню присяги приймив цїсар намісника Бобжинського на осібній авдиенциї.

— **Дальші жертви** вля хорого письменника і його родини на книжочку Кр. Союза кредит. ч. 5.000 прислали в коронах: Вп. Л. Макухівна 5, рад. дв. Кузьма 20, д-р В. Бачинський 10, рад. Рілецький 10, о. Н. Н. 10, д-р Стахура 5, Нат. Кобринська 50, о. В. Ганицький 20, Юл. Дроздовський 10, Гр. Мицавка 5, о. І. Кипріян 5, Цец. Курівцева 20, Мир. Кульчицька (Богородчани) 100, Юл. Мудрак 20, Ів. Кивелюк 47, М. Гординський (Нове Село) 100, д-р Т. Печерський 25, Кружок земляків у Відни 78·50.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 29. IV. Йосиф Граховина, Берно; Давид Шенкельбах, Букачівці; Антін Грабчинський, Радехів; д-р Михайло Кос, Перемишль; Ольга і Еміліян Ляшецькі, Зборів; Осип Пеленський, Жовква; Володимир Чубатий, Дрогобич; д-р Теофіль Гвоздецький, Липиця дільна; Гриць Демчук, Сокаль; Михайло Мох, Бережани; Алексей Саляк, Бурштин; Атанас Скобельський, Золочів; Василь Фірман, Камінка струмил.; Ізидор Сідоховер, Золочів; Беріш Шор, Золочів; Грицько Гуменюк, Пістинь; Павло Ярема, Добромиль; Климентина Долинська, Королівка; Евген Гнатик, Угерско; Ольга, Іванна, о. Василь Яремкевичі, Волче; Гриць Фрисак, Сфересків; Харитон, А. Цюк, Самбір; Александер Яремчук, Полянка; Іван Стрийський, Кіцмань; Петро Пхаїк, Босири; Іван Пхаїк, Пилипче; Михайло Олексів, Підярків; Петро Манастирський, Янів; Сибіля Манастирська, Угорщина; Мария і Іван Смолинські, Коломия.

Оголошеня.

— **П. Михайло Дубик** в Жидачеві, фабрика цементових дахівок і бетонових виробів поручає рури на керниці всілякої великости, рури під мости, піврури до стаєн, комини, плити на тротуар. — Хто хоче заложити свою фабрику дахівок може купити у мене потрібні машини нові і старі як також відбути практику. Цїни як найприступнїйші. Русини! Купуйте лише у свого чоловіка.

На дім бурси в Рогатинї зложили (в коронах): О. Клодзїнський 5, гром. Путятинці 40. о. Боднар 20, о. Кміцикевич, Фрага і Підбірє 26·60, о. Пеленський 20, Липиця дол. 10, Чесники 20, п. Трач з пушки 4·60, Лучинці 30., Дібрнів 35, Фірлеїв 6, о. Глібовицький 3, з пушки в Бурштинї 5·36, п. Коцан 2·04, п. Гриник 2, І. Хованець 1, Ю. Нога 4·60. Разом 235·20. Просить ся о дальші жертви і присилане з пушок. Від філії тов. педагог. в Рогатинї *о. І. Яворський, Ст. Обертас.* 560 1—1

З'їзд матуристів львівської академічної руської гімназиї з року 1888 скликую на день 29 червня 1908 (лат. Петра і Павла) до Львова. Прошу товаришів подати адреси. 564

Адв. Д-р Партицький в Станиславові.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше відхлодове средство. 176

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

МАЄТОК в повіті Рогатиньскім обіймаючий около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до проданя в цїлости або в дорозї парцеляциї. Блисца відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 552 2—5

Заява.

Звертає ся уваги Поважаних інтересентів фірми

Дім для торговлї і промислу

що до заключуваня умов іменем сего дому, до інкасованя гроший за сей „**Дім**“, до відбираня за нього товарів і загалом до дїланя іменем сего „**Дому**“ суть управнені спільно підписані Вінкентий Богуцький і Генрик Арльт. Остерігаю отже Поважаних інтересентів, що умов і актів заключених іменем фірми через самого лише Генрика Арльта не признаю за важні, а гроший до рук Генрика Арльта заплачених не признаю за заплачені фірмі „**Дім для торговлї і Промислу в Хшанові**“.

557 1—1

З поважанем
Вінкентий Богуцький.

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 89 82—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на нинїшних площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16 20 і 24 К. **Лорнетки** піхні по 12, 15, 24 і вище Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всї инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

ДЯКА прийму сейчас. Уславіяк кавалер або вдовець бездїтний не переступивший 30 рік житя, голос теноровий, докладне знане устава і обрядів церковних, відомість васновання і ведення хору фігурального знане гри на скрипицях або фісгармонії, хороше руське письмо Зголошення в съвідоцтвами до 20 Мая н. ст. 1908 о. Теодот Яреми парох в Болехові 561 1 3

Академік вправний і совістний інструктор глядає сейчас лекциї або якого небудь занятя. Зголошеня: Йосиф Решетило — Угнів. 476 5—5

Дяк кавалер в теноровим голосом, котрий би був помічним в господарстві, пошукує посади. Николай Бенцал в Курівцях п. Глубочок великий. 517 2—2

„Емілія“

первороднїй християнський салон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цінах. 8—0

МАСЛО БРИНДЗЯ найліпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Соловського, Львів, улиця Баторого ч. 2. 5—12

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
вістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 6—15

Машини Зінґера

і РОВЕРИ що усюди 100 то 70, що 50 то 30, продає фабричний склад з гарантією на ратн і замінною без агентів як також мало уживані дешево. ул. Стрілецька ч. 4, І. поверх, ріг ул. Краківської. 555 2—2

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руских кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк.	по 10	с.
„ лїквідаційна	„	„ 8	„
„ щадн. вкладок	„	„ 10	„
„ членськ. удїлів	„	„ 10	„
„ довжників	„	„ 8	„
Реєстр членів	„	„ 10	„
Інвентар довжників	„	„ 5	„
„ вкладників	„	„ 5	„
„ удїлів	„	„ 5	„
Зголошеня о пович.	шт.	„ 2	„
Викази умор. пович.	„	„ 2	„
Касові асигнати	„	„ 1	„
Заяви членства	„	„ 1	„
Місячні замкненя рах.	„	„ 2	„
Річні вим. рах. і білянс	„	„ 10	„
Удїлові книжочки	„	„ 5	„
Вкладкові книжочки	„	„ 10	„
Взірцеві статути	„	„ 20	„
Подача о заресторов. стов. в судов. реєстрі	„	4	„
Подання до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„	4	„
Подяня до податкової власти в повідоми про заресот. стовар.	„	4	„

Земляки!

Родимцї!

Зі жеданями „Веселих Сьвят“ доносимо Вам, що наше торговельне товариство

„ТИТАН“

Ґенеральна торговля і продукция у Відни

Перед тим **М Пасїчник.** — Товариство зареєстров. з огран. порукою

Відень, Theresiengasse 73

доставляє з винятком товарів кольоніяльних всякі иньші товари для склепів, крамниць, як і иньших покупців в найлїпших якостях і по фабричних цінах.

Знані суть, еще з попередної фірми М. Пасїчника, наші знамениті коси, серпи і и. знаряди які вирабляємо у власній фабрицї в Ст. Катрайн в Стирії.

Кромі зелїзних товарів доставляємо найлїпші полотна, ріжнорідні материї на жіноче і мужеське вбраня, товари ґалянтерийні, мануфактурні, прекрасні хустки на голову від 50 сот. до К 24. — Начинє кухонне і столове, плити на стіл і ліжка (капи, обруси, сервети) і и.

Богато ілюстрований цїнник наш висилаємо всїм даром і силатно.

Пробки материй лиш купцям!

ЗЕМЛЯКИ! Держім ся кріпко лиш своїх а здобудем силу і долю!

556 1—1

Дирекция.

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. II.* 212 2—2

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 124—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виносять ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся ньоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лиш таке сьвічки припоручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

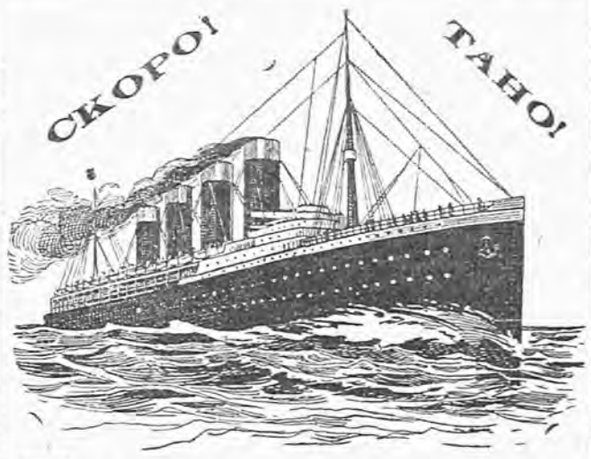

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМЬУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д ра В. Шурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакції і адміністрації ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на

ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї зглядн, прошу умїрнено тамсамо і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З *поважанем*
КЛИМ ФЕДУНЬО

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавець Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакції і адміністрації ул. Сикстуська 47 у Львові.

І. БОДЕНШТАЙН
ЛЬВІВ
ул. Карла Людвіка ч. 37
поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по карочно нивьких цінах. 449 8—10

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО
у Львов ул Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61
(біля рамки) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Горні сїдалища,
богато рїзблені виготовляє робітня Евст. Шупляковича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Подешевів смалець
лише в торговли Леонарда Соловського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 258 6

Новість! Масло медове, курячинне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Соловського Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Перстені заручинові, слюбні обручки, як також вправляє волосї і всї срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський,** Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 394 6—20

Угорське вино
біле і червоне, під ґарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочїлках 4½ літри оплатно а то в р. 1907 зр. 1·75, в 1904 зр. 2, в 1900 зр. 2·30, в 1895 зр. 2·50, в 1890 зр. 2·90, в 1885 зр. 3·50. Лїчниче вино в р. 1880 зр. 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 8—10

Студент IV. року прав, пошукує лекциї на селї. Приготовляє до усїх кляс гімназ., найрадше до матури. Зголошеня просить ся слати на адресу: Антїн Гарасимів, Івачків п. Скала н/Збр. 543 2—4

Дяк в середнім вїці, вдовець шукає посади від Провідної неділї, котрий може провадити господарку у сьвященника. Съвідоцтва має дуже добрі. Алексей Кавадкевич в Коросні п. в місці коло Хирова. 549 2—2

Кавалєр пристойний літ 30 емерит на 100 К місячно Русин маючий дім вартости 5000 кор. оженить ся з панною або бездїтною вдовою, котра би мала 3000 кор. маєтку або яке удержанє. Зголошеня: „Володко“ poste restante, Львів 551 почта ч. 15. 1—

Пчоли (в рамковых улях) на продаж. Блища відомість в Уряді парохіяльнім в Якубовій Волї почта Добрі влани. 535 3—3

Півець церковний
нежонатий пошукує посади від Неділї Томиної. Зголошуватись на адресу: Василь Гулик в Гавсах коло Львова. 534 3—3

Сандали Кнайпа для Пань, Панів і дїтий в ріжних фасонах, дїтинні черевики ясні і чорні лише з чеських фабрик і краєвих, оригінальні англїйські обцаси до черевиків, Nord'cap, поручає найдешевше

Іосиф Кріммер і Спілка

у Львові пл. Марийська (Французький Ґетель)

Спеціяльний маґазин артикулів ґумових, лїнолєум, церат, полотен непромакальних і кальошів.

494 Замовленя в провінциї полагоджує ся сейчас. 4—4

Читайте!

Ковдри в вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матерацци в волосїня від 24 кор. Подушки, вовняні, вкладки пружинові до ліжок, коци і простарада продає а також переробляє по найдешевших цінах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 18—?

Загальні Збори

Руского Народного Дому зареєстрованого стоваришеня господарського з обмеженою порукою в Городку відбудуть ся в четвер дня 14 мая 1908 о год. 5 з полудня в власнім льокали з таким порядком денним: 1) Звіт з діяльности з предложенєм замкненя рахункових за р. 1907. 2) Вибір 2 членів управи. 3) Установленє числа членів і вибір ради надзираючої. 4) Внесеня членів.

562 1—1 *Дирекция.*

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська“

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педагогічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: вошитів, нотаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всяких друків шкільних. 5) Виробів гуґульських з дерева, ножів, лїнійок, ручок і топірців і монстрамів до гафтів. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 60 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки съятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя виполнає ся відворотно. 285 7—?

ОПОВІЩЕНЄ.

Товариство кредитове „СВОЯ ПОМІЧ“ в Миколаєві н. Дн. запрошує сим на Звичайні Збори, що відбудуть ся дня 10-го мая 1908 о год. 5 по полудни в льокали читальні „Просьвіти“ з отсим порядком дневним: 1) Рїдчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів. 2) Звіт Дирекциї в діяльности і рахунках за рік 1907. 3) Звіт комісиї контрольної і внесенє о удїленє Дирекциї абсолюторії за рік 1907. 4) Внесенє Ради надзираючої достично розділу зиску за рік 1907. 5) Вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вилосованих. 6) Вибір одного члена Дирекциї і двох заступників. 7) Внесеня членів. *о. М. Заяць*, предсїдатель. *Тома Дяків*, секретар.

545 2—3

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·38	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·09	2·6	5·40	10·50
Черновець	8·05	—	2·6	—	9·00
Черновець	—	—	5·55	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40м	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·20
Любіни	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·45†	4·50	8·20м
Брухович	10·05†	—	8·25	5·30	9·35
Кам'янки води	5·50	7·25	11·1	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	9·25	2·45	7·9ь	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·30	12·45
Рашева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·57
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·28	8·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45в	1·26	8·25	10·30
Самбора	6·20	9·05	4·30	—	10·51
Любіни	6·20	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	8·30	9·15	1·35†	9·35	6·20
Брухович	6·12	11·05	2·36	5·45	8·24м
Брухович	9·05†	12·41†	3·42	7·10	11·35
Кам'янки води	2·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята від 28/6 до 13/8 друковані в — в неділї і сьвята від 1/5 до 10/6 так само друковані в — в неділї і сьвята від 1/5 до 1/6

Видавець і відповідний редактор: Іванчин Дегенський.

З друкарні Наук. Тов. (Ставропигіянських) Коперника ч. 9.

По конфіскатї наклад другий.

Ч. 94. Львів, четвер 30. н. ст. (17. ст. ст.) цьвітня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Поляки і инші приватні оголошеня числять ся по 30 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Руський клюб про іменованє намісника.

Нїмецькі дневники оповіщують отсей комунїкат руського клюбу про його засїданє з вівтірка:

„На нинїшнім засїданю ствердив руський клюб однодушно, що він почуває себе вповнї солїдарним та буде поступати солїдарно й на будуче. Ухвалено також заявити рішучий протест проти обсадженя місця львівського намісника д-ром Бобжинським, а також проти способу, в який сю номінацию переведено. Правительство почувало ся до обовязку піддати ся тільки волї польського „кола“ без огляду на енергічні протести керманичів укр. клюбу. Через те український клюб мусить уважати д-ра Бобжинського тільки екзекутивним органом польського „кола“ та мусить уважати сю номінацию провокациєю Русинів, тим-більше що вороже становище нового шефа краєвого правительства в Галичинї супроти Русинів є відоме.

„Руський клюб не мав доси нагоди в повній палатї заняти становище супроти атентату на гр. Андрія Потоцького. Отже руський клюб сконстатував з повною однодушністю, що вчинок розпуки Січинського, можна вважати єдино за наслїдок невиносного положеня руської людности в Галичинї. Віцепрезидент руського клюбу, п. Цеглинський, дістав порученє, щоб при мотивованю свойого наглого внесеня про адміністрацийну систему в Галичинї, се становище клюбу ще докладнїйше і яснїйше спрецизував“.

Так звучить комунїкат руського клюбу. Показує ся, що нїякого розламу — про що доносили польські газети — в клюбі нема і в клюбі панує повна солїдарність в усїх важних квестиях біжучої полїтики.

Кровожадні демаґоґи.

Руські великодні сьвята використали патентовані і непатентовані вшехполяки на те, щоби ві всїх більших містах Східної Галичини устроїти „wiece narodowe“ та завізвати на них польську публику до ще сильнїйшого натиску на Русь. Такі віча були в Перемишли, Самборі, Станиславові і ин., а промовляли на них самі визначні вшехпольські діячі. Так у Перемишли промовляв пос. д-р Баталія, в Самборі пос. Заморський, в Станиславові пос. д-р Бузек.

Як приготовляли ся такі збори, се зілюструємо запрошенєм (збори були скрізь довірочні!) на збори перемиські. Ось воно:

„Злочинна дїяльність української партиї, яка довела до безпримірного в цивілїзованих суспільностях морду, накладає на нас обовязок, щоб ми гідно але рішучо дали вислів свому обуреню і запротестували проти всїх уступок для претенсий тої партиї. Мусимо раз зірвати з полїтикою вагань і стати неугнуто на сторожі оборони нашого національного стану посїданя. Мусимо домагати ся від правительства, щоби сповнило лежачий на нїм обовязок запевненя точного пошанованя законів і охорони суспільности перед замахами на житє і маєток горожан зі сторони гайдамацької дичі.

Мусимо як найенерґічнїйше запротестувати проти яких-небудь уступок правительства коштом Польського народу перед терором української анархії, особливо в хвилї, коли в Відни важить ся доля що-до особи будучого намісника краю. Щоб дати вислів нашим переконаням і підперти нашу парляментарну репрезентацию в боротьбі о загрожені наші права, скликуємо в Перемишли польське віче“...

Так виглядає „przygrywka“. А як виглядали самі віча, про се знаходимо ілюстрацию в львівськім соц.-дем. „Głos-ї“, котрий містить кореспонденцию про самбірське віче, де, як уже згадано, головним референтом був посол Ян Заморський, звісний з своїх нефортунних що-до змісту русиноїдних статей на фільольоґічно-історично-етноґрафічні теми в „Polnische Post“. Отже про се віче читаємо в ч. 100 „Głos-у“:

„Недїльні збори а радше промова на нїм була чимсь таким потворним і злочинним, супроти чого просто здрігаєть ся людська природа. Реферував посол Заморський. Вирафінований добір слів, кровава демаґоґія, малпованє Антонїя, котрий виставив трупа Цезаря на видовище зібраного народу, неначе радість з приводу убийства, неначе кликанє „vivat sequens“, неначе вдячність для Січинського за приготовлений корм і дану можність дальшого інтензивного „mącenia kadzi“. Подати зміст сеї промови трудно. Полягала вона на охотї викликаня настрою і тільки денеде вступала в дїйсний зміст, котрий постараю ся представити:

Бо коли вбили свого добродїя, то чомуж не мали би замордувати инших? Ґр. Потоцький, замордований Українцем, ішов на руку Українцям. Знаєте, що закон не казав промовляти жорстоко замордованому намісникови в соймі по українськи (?), а він говорив. Він, зведений зі сьвіта Українцем, попереносив по виборах неприхильних Українцям старостів, він видав обіжник, щоби старости пильнували чистоти виборів, він хотів одного з найбільших українських махерів зробити соймовим віцемаршалком, він хотів зробити другим віцепрезидентом краєвої ради шкільної Українця. Тому, що українська зараза розросла ся, винно правительство, котре не виступило як слїд і віддало їм школи, уряди, з поминенєм Русинів, т. є. ще части чесних з того народу, іменно старорусинів. А все те за польські гроші. За польські гроші Українцї вчили ся за границею, брали стипендиї і т. д.

Домагаємо ся рівного права, — кликав цинїчно Заморський, — домагаємо ся, щоб зрівнати нас в правах з Українцями. Їх преса сїє сьвідомо насильство, грабівництво, морд і підпали, і се їм вільно, а нашу пресу давлять. Українські посли похваляють злочин, сповнений — знаєте на кім? — на заступнику цїсаря, в цїсарськім мундурі і нїхто їм нїчого за те не зробить! — кричав і підбурював ошоломлений посольською незайманістю і нечуткістю присутного на зборах комісаря пос. Заморський. — Отже мусимо орґанїзувати ся проти української зарази, сотворити самооборону, обдумати способи, які поклали би таму українізмови, мусимо бути приготовані на другий і ще третий морд, а до того треба нам передовсїм супокою і працї“ — закінчив цинїчно вшехпольський посол Заморський“.

Ось-як виглядала головна промова на самбірськім вічу. Такі самі були й инші промови на тім вічу, а також промови на инших зборах були проняті таким самим духом. Правда, „Słowo polskie“ стараєть ся зручно замазати ті підбурюючі уступи в промовах своїх послів і прим. промову Заморського передає тільки в двох-трьох словах, а з промови Бузка на станиславівських зборах виловлює тільки цифри, якими сей пан професор статистичної штуки старав ся зілюструвати „гнет Поляків у східній Галичинї“, але що ті цифри були підляті відповідним вшехпольсько-патріотичним сосом, се певне.

Від промов нїчим не ріжнять ся резолюциї, поухвалювані на тих зборах, резолюциї, які також кладуть головний натиск на те, що Полякам в Східній Галичинї дїєть ся від Українцїв страшна кривда, проти якої треба боронити ся — по словам полковника Мілковського — „unguibis et rostris“.

Ось-так вшехпольські кровожадні демаґоґи, які в своїй пресї що-дня домагають ся шибеницї для Січинського, хотять вмовити в польських завойовників Галицької Руси, що їм грозить страшна небезпека, хотять пірвати польську людність до насильств проти Русинів, сподїваючи ся, що сим спровокують з руського боку відпір і зможуть побудувати ще кілька шибениць для „hajdamackiej dziczy“ — ad maiorem Poloniae gloriam...

Бо часи Кисїлїв уже минули — як нагадує своїм землякам „Słowo polskie“ — і тепер повинні настати часи Яреми Вишневецького, того Яреми Вишневецького, про котрого недавно написав польський автор (Wiesław Sclavus: „Finis Poloniae“) що „польська суспільність повинна тямити, що в її словарі, збогаченім її боротьбою, є слово Wieszatiel і що власне Вишневецький був такий вешатель і виновник козацьких повстань“...

Новий галицький намісник.

Під сим заголовком пише Neue freie Presse у вечірнім числї з мин. суботи таку передову статю:

Іменованє д-ра Бобжинського наслїдником ґр. Андрія Потоцького має наступити незабаром. Президент мінїстрів бар. Бек стрінув ся п дчас великодних сьвят у Венециї з д-ром Бобжинським, і мабуть там прийшло до порозуміня між шефом правительства і будучим намісником Галичини. І так вибір правительства упав на кандидата консервативного сторонництва, а ся полїтична ґрупа, колись так впливова і можна в Галичинї, зискує тим іменованєм без сумнїву великий успіх. Але д-р Бобжинський є не тільки сторонником і заступником консервативного шляхотського сторонництва в Польщі, він був також її провідником, її моральним головою. Він був олицетворенєм найбільше заскорузлого консерватизму станьчиків, він стояв на крайнім правім крилї того сторонництва, так що на чолї галицької краєвої управи стає цїлком явний визначний член сторонництва.

Більше нїж трицять лїт панувало шляхотське консервативне сторонництво майже необмежено в Галичинї. Воно мало подавляючу більшість в соймі, а т. зв. „польська делеґация“ в державній радї, польське коло, складала ся майже тільки з членів того сторонництва, Краєвий видїл в Галичинї складав ся майже тільки з членів того сторонництва, так що воно мало у своїх руках цїлий апарат автономічної управи. Його воля рішала у львівськім намісництві, а галицьким виборам до сойму і до державної ради надано той ославлений характер лише на те, щоби зберегти тому сторонництву його полїтичний вплив. Ся могуча полїтична орґанїзация уміла у власнім інтересї і в інтересї Галичини зробити ужиток із свого впливу також в державній радї і в державній полїтицї. В австрийській парляментарній істориї стали ся провідники польського кола, Ґрохольський і Яворський, історичними фіґурами; з їх іменами вяжуть ся спомини їх нераз погубного впливу на судьбу держави. Вплив того колись всемогучого сторонництва упав в остатнім десятилїтю; при виборах до державної ради і до сойму потерпіло воно рішучі невдачі. В польськім парляментарнім колї найшлось воно в очевидній меншости, а й в соймі зменшило ся число його заступників. Але свій великий полїтичний вплив на австрийське правительство мабуть зберегла ся партия. На місце ґр. Потоцького стане галицьким намісником оден з найзавзятїйших членів консервативного сторонництва.

Та ще замітнїйшим і найбезпечнїйшим стає се іменованє, коли зважить ся теперішну хвилю і положенє. Відносини між Поляками і Русинами заострили ся тепер більше, нїж колинебудь; дійшло до явної ворожнечі, не тільки полїтичної, але й до расової. Зарівно гидкий як безглуздий вчинок Січинського осуджують певно також усї розважні Русини, але у всякім разї є він знаком глубоко сягаючого розворушеня і великого ферменту між руським народом, а особливо в його підрастаючім поколїню. Не можна заперечити, що полїтика Поляків, значить полїтика консервативного шляхотського сторонництва, викликала реакцию, якою є той рух між Русинами. При такім станї річий треба було поставити на чоло галицької управи краю чоловіка, котрий би лучив в собі твердість з лагідностию та надавав ся до того, щоби старати ся погодити противности або їх бодай злагодити.

Сконфісковано.

Не є то полїтика розумна, що проявляє ся в тім іменованю. Руський нарід прийшов до національної сьвідомости, і кожда нова виборча кампанїя показує, що Русини стають до оборони, і то з успіхом. Заступництво руського народу в державній радї складає ся нинї вже не з малого гуртка шести чи осьми людий; нинї сидить в державній радї 28 послів, громада поважна, рівна тій, що колись була під проводом епископа Литвиновича, поки її не здесяткували Поляки при помочи федералїстичних правительств Белькредія, Потоцького і Гогенварта. Також і в соймі заступництво Русинів зміцнило ся; а тут могуть єще зайти великі несподїванки, коли раз прийде до реформи галицької виборчої системи. Навіть достаточно знана метода галицьких виборів не в силї, як показують результати, спинити полїтичний

З приводу одного оповіданя.

В III томі росийського видавництва „Шиповник“ є оповіданє Андреєва „Тьма“, що наробило багато тьми і заколоту в росийській критичній лїтературі. Ідею сього оповіданя можна передати в двох словах: молодий революціонер, загнаний полїциєю як зьвір, вже не має де притулитись, але мусить себе зберегти за всяку цїну, бо завтра бере участь в терористичнім актї серьозної ваги. І от чистий, „дѣвственник“ іде він до публичного дому. Там натрафляє він на дївку любу, котра задає йому питанє: „Яке ти право маєш бути чистим, коли ми всї брудні“ — і се питанє розкриває перед молодим революціонером таку безодню, так сильно бє його розум, його переконаня, що він рішає зістати ся тут, в сїм публичнім домі і сим позбути ся всїх своїх привілеїв чистоти. Тут же і ловить його полїция — найлїпше місце цїлого оповіданя, се власне кінець, trio спокійно, пізнавшого високу правду житя молодого революціонера, продажної тїлом дївчини і продажного душею пристава.

Ідея підкуплює з першого погляду. Я не хочу користати зі свого богацтва, коли біля мене є бідні; я не хочу мати привілеїв, коли їх не мають мої брати; я не хочу раю, коли десь підомною є пекло. От так нїби виглядають, на перший погляд парафрази сеї ідеї — отсею своєю стороною і захопила ся мисль душу революціонера. Але почавши дужче роздумувати, чоловік мусить побачити, що тут не все так просто і ясно і красиво.

Щось говорить читачеви, що автор тут якійсь купі передав якогось меду, перетасував якісь карти — взагалї „щось не так“. Чуєть ся, що як би люди хотїли зробити фільозофію свого оповіданя фільозофією свого житя, то жителї Марса свобідно могли-б надрукувати, що у земнородних бракує одної клепки у голові або бодай занадто їх багато.

Скажуть, нема чого бояти ся, бо нїхто не устроює свого житя на підставі казок; ну — з тим, звичайно, можна або згодити ся або нї. Насамперед, нїхто ще не вирахував степеня впливів лїтератури на наше житє, не вирахував як впливає на наш орґанїзм духовна їжа „насущна днесь“. А по-друге хиба не впливають на наше житє инші казки, лише з'одягнені не в беллетристичну легеньку спідничку, а в науковий унїформ? Прецї-ж маємо богато казок на національні теми, в формі фільозофічних системів, „наукових“ вислїдів — то чому-ж на казцї Сен-Сімона, Фурьє, Толстого, Маркса можна будувати сьвітогляд, а на казцї Андреєва нї? Отже припустїм, що десь хтось схотїв їсти сьогодня обід не так, як йому зварила жінка, а так як приписав Андреєв в кухарській книжцї „сочиненія m-me Schipownik“. Насамперед такий суб'єкт мусїв би продумати змисл ученя, котре хоче наслїдувати. Правда, се дуже рідко трафляєть ся, бо люди свобідно обходять ся без того, стаючи „истами“ волею Духа Божія і демонських сил, але на сей раз візьмім випадок ідеальний і підемо з тим суб'єктом дорогою льоґіки до його моря і його Геркулесових стовпів.

Ще блаженний Авґустин говорив колись, царство йому небесне, що три головних людських гріха: похоть, гордощи і цїкавість походять не від чого иншого, як від стремлїня чоловіка до трьох найвищих благ, а то — гармонії, сили і знаня. І коли-б ми хотїли поширити мисль блаж. Августина, застосувавши її до кожного нашого гріха, до кожного злочину, до кожної крадїжі, то мусїли би признати ся, що і тут ся теза зістаєть ся цїлком справедливою.

Що-ж се значить? А тільки те, що чоловік в силї був утворити собі, так би сказати, мітольоґему гармонії та иньших благ, зумів нарисувати собі на своїх небесах фантастичний малюнок, але сам зостав ся жити таки на земли, безконечно далеко від посїданя „намиста Гармонії“. Нїде ми не бачимо земного житя — ідеала, не знаємо справедливости, не маємо непохитних істин, тратимо житє за надію на щастє і не досягаємо його нїколи, робимо собі іллюзиї і самі бачимо їх ефемерність — словом відбуваєть ся той безумний хаотичний танець, який ми називаємо одним коротесеньким словом — житє. Умовлено, закриваючи очи вибираємо собі „правителїв сердець“ та „властителїв душ“, називаємо їх ґенїями, надаємо їм по старій памяти авреолів божественного походженя, але в практицї не рекомендуєть ся близенько підходити до тих земних втїлень небесних ідеалів, бо доведеть ся затуляти носа.

Словом, вивід напрошуєть ся сам собою: блага внутрішної і зовнїшної, а лїпше сказати єдиної гармонії — се поле нашої фантазиї, а перенесенє фантазий до реального житя завше мусить бути покаране; боги мстять ся за профанацию своїх глаголів. А звідси ще один льоґічний крок: дитинї подобав ся вогонь, вона сунула в него рученята і попекла ся. Дбайлива мати наставляє: не сунь руки в огонь, то й не попечеш ся. Параллель: наше стремлїнє до блага родить наше зло на землї — не стреми до блага, то не буде й зла на землї.

От се і єсть той льоґічний парадокс, який консеквентно виходить зі змислу фільозофеми Андреєва: „коли не можемо зробити всїх людий щасливими — не будьмо-ж такими й самі“. Але чи не стає в такім осьвітленю цїлком ясно, що за сею тезою абсолютно не криєть ся жадної житєвої вартости? Правда, тенденция „до світла“ може бути реалїзована лиш на рахунок слабих, великі монументи будують ся на кістках роздавлених каменем людий, нї один крок вперед не обійшов ся людству без страшних жертв. Се все правда, можемо й ще нарахувати безлїч „гірких істин“, але мимо всего того — має вартість лише те, що збільшує житє. Замісць трох китів — один лише тримає на своїй могутній спинї і землю і земнородних і вселених; се жадоба житя. Жити за всяку цїну, жити як-би там не було, жити під вічним проклоном долї, з Каїновою печатю на чолї, роз'їденим страшною хоробою — але жити, жити, жити — от велике боже слово, що гонить стебло з землї, велить сонцю вставати, ворушить клїтки мого мозку і мускул мій! Гармонїя — се вже надбудова над проблємом житя: перше жити, а вже потім — жити гармонїйно. Що з того, що житє иноді приносить ся в жертву гармонії? Насамперед, се одно з мілїярдів земних несовершенств, як і те, що найгірше їсть той, хто найбільше робить; а по-друге — се-ж буває иноді і тому в загальну рахубу входити не може: які-б гетакомби не палив чоловік перед фантасмаґориями своїх поступів — се не зміняє сути річи, як вершини Гімаляїв не порушують кулистости землї.

Значить, — і з мира ідей мають вартість лише ті, що збільшують інтензивність житя, помагають йому, а очевидно та, про яку ми тут говоримо, має тенденцию цїлком відворотну: понижує житє до низшого, збиває його у цьвіт, навіть надрубує корінь. Правда, до сього місця знов навязуєть ся парадокс: коли сей мир такий невдатний і нїчим, окрім недолї, плача та беззубого скрежету бути не може, то чи й не лїпше його знищити, щоби скорше на його місце прийшов другий, більше совершений. Очевидно, що за таким ультра анархізмом можуть слїдкувати лише.. знов парадокси, а не люде. Не знати ще, чи прийде той удосконалений мир чи нї, а як і має прийти, то звідки, хто його зробить? Коли ті самі мертві сили природи, котрі творили й сей, — то очевидна річ нїхто нам не ґварантує доконечне лїпшої комбінациї атомів і в будучім сьвітї, а як то творило якесь єство, то питанє, чи було-б його волею сотворити инший сьвіт.

Отже основна теза Андреєвської фольозофеми — хибна, антижитєва і „зловредна“; чоловік, котрий насмілюєть ся для вжитку людського писати такі річи, „достоїн смерти“ або принаймні геєни огненої — і тому цїлком було би консеквентно, коли-б одним прекрасним ранком батьки й матері, сї символи житя на земли, зібрались гуртом і письменника Андреєва повісили. Але я особисто протестував би і то з от яких причин.

Дуже мало людство утворило ідей, котрі варто і можна було би поширювати, а мимо того всї ідеї мають тенденцию поширювати ся та й люде мають туж саму тенденцию, що й ідеї. Все нїби стремить до продукциї на велику скалю, до широких розмірів, до „концентрациї капітала“ для поширеня фабрики, ринку. І се мусить викликати конфлїкти: дуже приємний в хатї голос цїлком, показуєть ся, не годить ся для оперової сцени; натхнений малюнок художника тратить змисл в репродукциї — і анальоґічна ідея, така гарненька, кругловида, цїлком тратить всю свою пришаду на житєвому торзї.

Але скорше, скорше, пане авторе. Значить по вашому нетреба популяризациї ідей, значить треба їх ховати „під корець і спати на скринях, наповнених ідейним золотом, котрого одна цїль — заплїснївіти? Значить... Але стрівайте — я ще нїчого не сказав. Я зовсїм не против популяризациї ідей і великодушно їм розрішаю „плодити ся, розмножати ся і наповняти книгарські полицї, але кажу лиш, що треба відріжнити ідеї гідні для широкого вжитку і ідеї індівідуальні. Толстовство... Дуже добре. Люде осьвіжають ся, правду знаходять, князї починають шити чоботи, а ґрафи спати на таких ліжках, що потім треба робити еґзекуцию в сорочцї. І для одиниць, для ґрупи — чудове oleum ricini на ослаблений інтелїґентський жолудок. Але як ідея людськости, як сьвітовий проблем? pardon... не годить ся.

Отже бувають ідеї „такі й сякі“. Значить що-ж? Віддайте кесарево кесареви, не роспинайте ідей на Прокрустовому ліжку „панлюдськости“ —

З причини великих запасів товарів продає маґазин товарів убрань мужеських і дїточих І. Ерлїха ул. ГАЛИЦЬКА ч. 14 напротив п. Штавбера

Накидки від кор. 24 і висше. Убранє чисто вовняне від кор. 26 і висше. Найновійший фасон. 567 1—6

розвиток Русинів.

Сконфісковано.

По іменованю намісника.

Привіт Кола польського для Бобжинського.

На вчорашнім засіданю кола польського презес п. Гломбінський, присьвятивши довшу посмертну згадку пок. Потоцькому, звернув ся до новоіменованого намісника Бобжинського з промовою в котрій між и. сказав таке:

Після нашої думки, котра безсумніву є думкою і Вашої Ексцеленції, кождий намісник Галичини повинен бути добрим горожанином краю і добрим Поляком. Намісник, аби міг відповісти обовязкам, повинен спочувати зі суспільністю, розуміти її і працювати в дусі її потреб і ідей. Намісник може сю завдачу сповнити, не противлячи ся (!) своїм обовязком перед монархом і державою. Бо ми не домагаємось від намісника нічого, що ухибляло б його обовязкам. (!) Жадаємо передусім, аби.., адмістрував „sprawnie i sprężyście". Не хочемо і не бажаємо собі (!) гнету або кривди руської народности. Бажаємо для руської народности розвою, одначе разом з тим жадаємо охорони прав і всіх наших здобутків у краю.

На промову п. Гломбінського, повну політичних, партийно-польських натяків і алюзий про місию нового намісника, відповів п. Бобжинський довшою промовою, з котрої подаємо отсі виривки:

Ціню коло польське перш усього тому, що мимо зміни обставин і внутрішних перемін уміє вдержати стан тої політики національної, а заразом державної, котру йому передали попередні поколіня, — що розуміє і признає те сердечне відношенє, котре старий монарх навязав з польською нацією, — що з вдячністю і привязанєм бачить у тім відношеню головну запоруку нашої долі і будучности. Нічого не залишу, щоб утревалити згоду, пануючу в колі та скріплену вступленєм людовців до кола. Причинить ся до того (скріпленя кола польського — *Ред.*) добра адміністрация політична краю. Буду її вести з цілою енергією, з якою її вів попередний намісник. Прошу коло польське о поперте та не сумніваю ся, що коло польське і соймова більшість буде працювати як доси над тим, а коли на другім боці появить ся щира охота до згоди, ніколи її не відкину.

По тій заяві польського намісника відбули ся звичайні наради кола польського, на котрім попри инші справи довірочно обговорювали також спрару руських наглих внесень.

Реформа адміністрациї політичної в Галичині.

„N. W. Tagblatt" доносить, що рівночасно з номінациєю нового намісника правительство проєктує деякі реформи в службі адміністрацийній в Галичині. Має бути заведений істнуючий в инших краях надзір намісництва над староствами, правильні візитациї, помножене скількости староств та повітні реформи адміністрацийні. Status львівського намістництва має бути побільшений, між иншими бути ще встановлене одно становище радника двору, призначене для Русина.

Руські посли про намісника.

Вчера подали ми після телєграфічного донесеня короткий зміст поміщених у німецькій пресі заяв пп. Будзиновського, Евгена Левицького і Олесницького з приводу номінациї Бобжинського намісником. Маючи нині оригінальний текст перед собою подаємо в перекладі з „N. Fr. Presse" цілу єнунцияцию п. д-ра Евгена Левицького. Ось вона:

Іменованє Бобжинського намісником Галичини є визовом Русинів. Русини добре знають Бобжинського з часу його урядованя як віцепрезидента Ради шкільної та з його діяльности в галицькім соймі. Як віцепрезидент Ради шкільної він усіх сил докладав на те, щоб ціле шкільництво в Галичині спольонізувати. Ще перед своєю номінациєю на віцепрезидента він поклав своєю програмою здобути цілу галицьку людність без огляду на її народність для польської державної ідеї. Як посол соймовий був Бобжинський властивим проводирем пануючої в краю станчиківської партиї. В промові, виголошеній в Краківськім клюбі по останній соймовій сесиї, Бобжинський подав за ціль польської політики, що Поляки мусять собі як майскорше на все запевнити панованє в будучім соймі, бо може прийти небезпека що становище центрального правительства до Русинів змінилоб ся. В тій цїли Бобжинський заключив союз з людовцями.

Іменованє Бобжинського доконало ся на основі односторонного договору між правительством і колом польським. Уже сю обставину мусять Русини вважати за визов, бо Русини творять половину людности краю. Коли правительство хотїло порозуміти ся з парляментарною репрезентациєю краю, то се була політична безтактність, що воно перейшло над руським клюбом просто до порядку дневного.

Тому Русини не можуть у новім намісникy признати австрийського намісника, а тільки виконуючий орган польського кола. Президент міністрів, бар. Бек вправдї прирік був, у найблизших днях порозуміти ся з Русинами, коли-ж сю справу рішено в колї польськім, то приреченя, зложені правительством руському клюбови, не можна поважно трактувати.

Передплачуйте і ширіть „Дїло"!

По атентатї.

В тюрмі.

Мирослава Січинського і його матїр Олену трактують зі всею строгостию, на яку тільки можна позволити собі на основі карної процедури. Особливо зорять власти за самим Мирославом Січинським. Тюремна прислуга видала ся міродатним кругам за мало довірчивою і — справджено військову варту з 16 мужа з полку стрільців. Жовнїри розставлені при входї до вязниці, на коритарі першого поверха, де містять ся келії чч. 14. й 32, в яких держать М. Січинського і його матїр, а до того стоїть один вартовий безпинно під дверима ч. 14-ого і глядить за його поведенєм, чи часом не допускаєть ся чогось „протизаконного", як прим. глянене в вікно, за яким красуєть ся весна... Жовнїр разом з тюремним дозорцем проводить вязня також на проходї і при веденю до слїдчого судиї. Тюремний інспектор впадає нераз навіть серед ночи до келії М. Січинського, щоб переконати ся про те, що він дїє. Побоюють ся головно двох річий, щоб він сам собі не заподіяв якого лиха, або щоб його не викрадено або силою не забрано!... Особливу осторожність розведено також підчас проходів, агенти функціонують із галєрий протилежних камяниць і зорять за вязнем, щоб він з ким не порозумівав ся. Харч остає все той, що був — тюремний і то такий поганий, що навіть навернути ся до него годї. Крайна-б пора, щоб грошї, які йдуть на харчованє вязнїв, не марновано але обертано на їду а не на зливки, до яких годї обернути ся! Бувають днї, що увязнений, М. Січинський не бере тюремного харчу навіть до губи. Заголодовуванє вязня не лежить хиба в тенденциях законодавців. Се треба замітити особливо в справі старенької, схорованої матери п. Ол. Січинської, яка все ще остає на тюремнім харчи. Онодї просила вона о полїпшенє харчу слїдчого судию, д-ра Берзона; сей відослав її до сов. Дзєжинського, який заступав презид. Пшилуського, але тут стрінула її відмовна відповідь. Голї також добути у слїдчого судиї дозвіл на те, щоб увязненій матери можна було побачити ся з донъками. Відмовлено сего навіть на великий день Христового Воскресеня!...

Увязненому М. Січинському, який заховує духову рівновагу, дозволено вкінци читати дещо.

Слїдство

все ще не покінчено. Останними днями переслухано на ново увязнених а також обі сестри Січинського. Крім того переслухав слїдчий судия начальника зелїзничої стациї в Зборові, Сеферовича, у якого учителює студ. філ. А. Крижановський. Сей на першу вістку про вбитє гр. Потоцького студентом III. р. фільозофії мав сказати, що се зробив Січинський. Переслухано також ем. інсп. зел. Атляса та якогось п. Малєка зі Львова. Графиня Потоцька зложила зізнаня в Кракові і відти наслів її протокол зізнань.

Вчера відбув през. Тхужнїцький конференцию з слїдчим судиєю, д-р Берзоном. По покінченю слїдства передасть ся акти державній прокураторії задля зладженя акту обжалованя. На всякий случай після теперішнього стану річий розправа відбудеть ся аж по місяци маю.

Нині переслухано студентів Д. Замору і М. Цеглинського.

Нарада в редакциї „Дїла"?

Бляґа, пущена польською пресою в справі мнимого арештованя ак. О. Назарука, дала привід віденському адвокатови, д-ру В. Родому, виступити у віденських дневниках з осьвітленєм тенденций, якими східно-галицька Теміс моглаб руководити ся в справі евентуального арештованя ак. О. Н. Виводи д-ра Родого подала в перекладї ціла польська преса, але — річ очивидна — не задля оборони ак. Назарука, а радше для того, що в тих виводах сказано м. и., що „Назарук мав брати" участь в нарадах, які відбули ся тамтого тижня в редакциї „Дїла" в справі делєгациї позагалицького суду тільки як репрезентант студенства". Отже в інтересї правди вважаємо за відповідне сконстатувати, що в редакциї „Дїла" не було ні тамтого тижня ні коли инде ніякої наради в справі процесу М. Січинського.

Польська преса „robi nastroje".

Що сконфіскує п. к. прокуратория в руській пресі, те польській пресі служить до „робленя настрою" між своїми читачами. От перед нами вступна статя вчерашного „Dziennik-a polskiego, який „як відомо, держить ся субвенциями з держ. фондів" п. н. „Krawy siew". „Krwawy siew", се очивидно статї руської преси, сконфісковані п. к. прокураториєю. „Trzynaście ustępów, pochwalających ten mord" — кричить „Dz. p." — сконфіскувала прокуратория в „Землї і Волї". Чи се не страшне? Особливо — додамо від себе — коли зважити, що всї ті уступи перейшли деинде, австрийську, а деякі навіть львівську цензуру! Справдї страшне — для наших прасових відносин!... Для тих відносин, в яких можливо, щоби прим. сконфісковані в нас уступи зі статї п. М. Лозинського п. н. „Політичні убийства" (ч. 92) передруковав свобідно „Dz. p." для „робленя настроїв" про „krwawy siew". А при тім шан. польська редакция не соромить ся фалшувати думки автора, щоби „krwawy siew" вийшов ще більше кривавим. Так прим. автор сконстатував історичний факт, що „ні одна република не утворила ся без таких убийств" (цитуємо з несконфіскованого уступу!), а „Dz. p." „перекладає": „Bez takich zabójstw nie utworzyła by się ani jedna republika", з чого виходить, що автор кладе за конечну умову утворення републїки — без огляду на час, місце, обставини і т. д. — політичні убийства. Не дармо-ж один з корифеїв польського слова поставив засаду: „kłamstwo lepszem jest od prawdy".

Через те нам і не дивне поведенє „Dziennika" і других шовінїстичних польських часописий у Львові, які вже давно розійшли ся з тим, що етичне й моральне. Та не можемо догадати ся на основі якого прасового закона державна прокуратория, як так завзято взяла ся до нашої преси, безкарно толєрує ломанє закона польською шовінїстичною пресою? Невжеж у Львові обовязує якийсь специяльний, нам не відомий прасовий закон, виданий „Narodow-ою Rad-ою", а не австрийські закони? Ждемо вияснення!

Українські студенти під жандармським доглядом.

Кровава драма з 12 с. м. викликала широкі репресиї проти українських студентів університету. З намісництва вийшов тайнй обіжник до галицьких старостів, щоби при помочи жандармів пильно наглядали українських студентів, котрі хочби коротко перебувають на селї і щоби про кождий факт агітациї навіть чисто культурної зі сторони українських студентів давали точні реляциї. Старости як стій повидавали відповідні інструкциї для жандармських станиць і тепер жандарми волочать ся від села до села, де лиш зачують, що там в послїдних часах перебував або перебуває український студент. Розпитують війтів про поведенє студента на селї, про його зносини з громадянами, а самих студентів кличуть на протоколи і жадають від них легітимаций. Між иншими стоїть в тій інструкциї, що українські студенти замість ходити на університетські виклади, агітують по селах і підбурюють народ przeciw szlachcie i państwu. Клясичний се висказ галицької адміністрациї, котра шляхту — notabene польську — уважає за однозначне з державою і кожде слово критики навіть найбільше річевої, уважає за злочин зради стану! Кромі сего старости мають і безпосередні інтереси на оцї пошкодити нашим студентам на університетї, бо про кождий факт побуту українського студента на селї будуть старости доносити безпосередно до сенату в цїли дисциплїнарного покараня студента. Не знаємо, як на сю жандармську полїцийну поміч задивляти ме ся львівський університетський сенат, але знаючи його шовінїстичне становище зглядом українського студентства, думаємо, що тими доносами не буде гордити і ми побачимо ще в одній порі університетського львівського ректора, галицького старосту і галицького жандарма в походї проти нашого студентства.

Щоби не бути голословним, наведемо факт, котрого самі були ми свідками. В третий день великодних свят т. є. 28 с. м. явило ся в селї Сенечові повіт Долина двох жандармів з Людвиківки, Рудай і Приймак, і показуючи інструкцию підписану старостою Глажевським, котрої зміст поданий в горі, і зажадали від пробуваючого в домі своїх родичів укінченого студента прав п. Любомира Охримовича, щоби показав свої свідоцтва університетські і переглянувши їх лишили на разї п. Охримовича в спокою.

Можливо, що тепер зачнуть ся і арештованя дїяльнїйших студентів на провінциї, тому просимо про кождий факт полїцийної тяганини наших студентів доносити безпроволочно до нашої часописи.

Vivat ера Бобжинського!

Процес проти цілої руської преси?

„Dziennik polski" в своїх безглуздих міркованях на тему „заговору" на житє гр. А. Потоцького договорив ся, що співвинними є тут також редактори руських часописий, які прокуратория конфіскувала по атентатї. Названа часопись твердить зі всею рішучістю, що проти авторів, редакторів і видавців тих часописий заряджено за ті статї судове слїдство, яке поручено судиї, д-ру Вергановському. Епільогом сих доходжень малаб стати недалека розправа перед трибуналом присяжних судиїв. Нам — поки що — про сї доходженя нїчого не відомо. Коли-б донесенє „Dziennika" справдило ся, о що при теперішній нагінцї проти руської преси не важко, то сьвіт мати ме нагоду близше пізнати, що конфіскує в руських часописях львівська прокуратория, а чого не конфіскує в польських.

Ще одно арештованє.

„Głos" доносить: На сьвятах був у Коростові коло Сколього у свого батька уч. III. кл. гімн. Волос з Кітманя. У вівторок відвозив його батько до Сколього на дворець. По дорозї присїв ся до них жандарм. Коли приїхали до Сколього заявив жандарм, що сина арештує, бо йому донесено, що він в Коростові між мужиками хвалив атентат на намісника. Протест батька не поміг нїчо — жандарм хлопчину арештував і відставив його до скільського суду.

Австрийські справи.

Засїданє палати панів.

На вчерашнім засїданю палати панів президент князь Віндішґрец на вступі виголосив посмертну згадку по Потоцькім, переповненну славословями для того „шляхотного, всіми людьми поважаного мужа". Потім зібрані пани повстали з місць для пошанованя памяти „великого патріота". Потім відчитано інтерпеляцию гр. Туна і тов. в справі Вармунда. В інтерпеляциї вказуєть ся на те, що вирок судовий в справі конфіскати брошури Вармунда безсумнївно сконстатував, що вона підіймає на глум Господа Бога. Інтерпелянти думають, що Вармунд не є відповідний на професора права та вказують на різницю між заявою президента міністрів, котрий прирік поступити з цілою строгостию закона, та заявою міністра просьвіти, котрий сказав, що не може бути бесїди про покаранє Вармунда. Інтерпелянти домагають ся від правительства зарядженъ, відповідаючих їх переконаню, та грозять, що в противнім разї голосувати-муть проти будже-тової провізориї.

Ся погроза „патріотичних" членів палати панів голосувати проти т. зв. „державної конечности" викликала в політичних кругах сензацию. Коментують ту погрозу сим, що гр. Тунови не стільки ходить про справу Вармунда, скільки про президентуру міністрів. Тою дорогою він хоче повалити президента міністрів, бар. Бека, та обняти його уряд.

Комісия військова

радила вчера над внесенєм в справі заосмотреня осіб, котрі в службі військовій стали ся нездібні до працї.

Міністер краєвої оборони Георгі заявив ся за управильненєм тої справи при співучасти міністерства скарбу.

Шеф секциї Райтер подав до відома комісиї, що спільне міністерство війни виробило вже проєкт закона про обезпеченє військових та предложило його до заспінїованя обом правительствам. В справі заосмотреня жовнярів у часї мира правительство займає таке становище: при признаню ренти в разї нещасливого випадку буде брати ся під увагу виключно тільки ступінь нездібности до працї в цивільнім заводї, а не час тріваня служби. Заосмотренєм будуть також обняті асценденти, рідні та неправесні дїти осіб, діткнених нещасливим випадком, о скільки їх утриманє є зависиме від їх працї.

На внесенє п. Либермана вибрано субкомітет з пяти членів для виробленя проєкту закона про заосмотренє жовнїрів і родин осіб, котрі в чинній службі стали ся нездібними до працї.

З клюбів.

„Union" доносить, що вчерашнє засіданє клюбу чеського доказало, що пусті були побоювання про його розбитє. Дискусия про всїлякі квестиї, навіть про полємїку між міністром Прашеком і п. Пацаком вела ся льояльно, без огірченя.

Той сам дневник подає, що посол Пацак знеохочений до політичного житя та при найближшій, якійнебудь нагоді зложить свій мандат.

Соціяльно-демократичний клюб на вчерашнім засіданю ухвалив домагати ся, щоб попри полагоджуваня державних конечностий дати парляментови спромогу радити над суспільними квестиями, в першім ряді над законом про обезпеченє робітників.

Нині п. Пернерсторфер поставить внесенє, щоб завтра, як у дни першім мая, не було засіданя, за те, щоб засіданє відбуло ся в суботу.

Fiat iustitia, lux erit!

(Допись з Станиславова).

Чудесні слова римських правників, але в Галичині вони на іронїю подобають! В Станиславові веде ся від яких девяти місяців велике слїдство против бурмістра товмацького д-ра Анстона Говури і концепіста скарбу Николи Ступницького о надужитє власти урядової і провини з закону о охороні свободи виборів ще з часів виборів до парляменту. Материял доказовий зібрано скрупулятно, слїдство провадив судия Лїндер в Товмачи, звісний з правости характеру і безпартийности, а коли вже готові акти справи відослав до Станиславова і прокуратор мав виготовити акт оскарженя, стала ся річ нечувана, яка є лиш в наших проклятих обставинах можлива. До Станиславова з'їхав один високий урядник намісництва, прочитав ті акти, відбув конвентиклї з прокуратором і президентом суду, а наслїдок був такий, що передано скінчене вже слїдство станиславівському судиї слїдчому Сївінському і сей приняв ся „репарувати" справу. На наслїдки сеї горожанської роботи (п. Сївінські позує на польського демократа!) не довго треба було чекати. З головної справи витягає прокуратор сьвідків і оскаржує о фальшиві зізнаня, бо инакше списав протокол Лїндер, а знов инакше Сївінський, очевидно розходить ся о маловажні рїжниці. Ціль сеї практики є дуже ясна, именно розходить ся о усуненє невигідних сьвідків вже підчас слїдства, а ще страшнїйше воно, коли зважити, що в процесах против тих нещасних виступають в роли сьвідків обидва оскаржені Говурка і Ступницький!

Дня 22. цьвітня відбула ся така перша скандальна розправа в Станиславові. В трибуналї засїли надрадник Алексевич (рутенєць старої дати), радники Айзельт (Поляк), Луцький (не знати що) і Гелитович (Русин), оскаржував прокуратор Семільський, а бороннв адвокат д-р Партицький. Стає оскаржений Іван Луцик, 56-лїтний господар з Товмача, доси некараний, громада виставила йому як найкрасше сьвідоцтво моральности. Він був в слїдстві против Говурки і Ступницького аж три рази слуханий, поки не вилапали „фалшиві" зізнання. Він оповідає по щирости, що коли 24. мая 1907 прийшов голосувати до староства в Товмачи, наткнув ся в першім покою на Говурку і Ступницького, хоч комісия виборча урядувала аж в другім покою. Сї два панки мали лїсту виборчу і їх заданєм було „sprawdzać", а коли Луцик не хотїв їм показати картки голосованя, видер йому Ступницький легітимацию, передер і вигнав за двері, так що він навіть не дійшов до комісиї. Зізнаючи яко сьвідок мав сказати перший раз, що йому видерли карту голосованя, а при репарациї слїдства, що карту легітимацийну. Ось в тім мають містити ся фалшиві зізнання, страшний злочин обману з загрозою вязниці від 6 місяців, хоч се обоятна обставина, бо провину з §. 8. закону о свободї виборів поповняє той, хто забирає або нищить одну з тих карт, будь котру. Нині Луцик обстає при тім, що від початку говорив про карту легітимацийну і судия Лїндер мусїв незрозуміти. Предсїдатель Алексевич забирає ся на остро до оскарженого, так як се бувало за часів середновічної інквізиции, але оскаржений ясно і недвозначно оповідає цїлу подію, вінжеж супокійний, бо видно у него совість чиста. На салю покликують „сьвідка" Ступницького. Входить високий добре відживлений блєндин, розкланює ся і зізнає по польськи, що він „obrządku grecko-katolickiego", що підчас слїдства против него з практиканта зробили його концепістом і що він вспів оженити ся; се поправляють в протоколї. До слова зголошує ся оборонець і рішучо противить ся заприсяженю сего сьвідка, бо ся присяга була би неважною, скоро против сьвідка веде ся слїдство як раз о чин, про который має зізнавати. Прокуратор просить о перерву, щоби міг поінформувати ся з актів, а по перерві признає оборонцеви рацию і просить поучити оскарженого, що він сам може відмовити зізнань. Трибунал рішив сьвідка не заприсягати, однак Ступницький зізнавати хоче і зізнає без присяги по польськи так, що з зізнань власних виходить чистий наче ангол, хоч Луцик правду йому до очий говорить. Другий сьвідок судия Лїндер, заприсяжений на жаданє прокуратора, нині вже нїчо не памятає, покликує ся на протокол списаний з Луциком; потім читають баламутні зізнаня всїляких сьвідків, між тими і „сьвідка" Говурки; приходить до слова прокуратор, по нїм дуже остро і пристрастно говорить оборонець, вкінци трибунал іде на нараду.

За якої пів години вийшов сам предсїдатель і оголосив по польськи (!) вирок: оскаржений Луцик винен злочину обману і за се дістає три тижнї заострєної вязниці; оборонець зголосив зажалєне неважности і — finita la commedia! Клясичний акт оскарженя і ще більш клясичний вирок треба буде оголосити широкому сьвітови; лиш в галицькім багнї такі цьвітки виростають.

На закінченє кілька слів про героя події, конциписта скарбового Николая Ступницького. Се син руського пароха в Товмачи і декана товмацького, великого і крикливого патріота, „маститого" і „доблестного" москвофіла, що велику часть житя посьвячує нищенню Українців. Свого одинокого сина виховав на паничика, швидко оженив його з Ляшкою, а тепер сей „юноша" робить карієру, боронить разом з Чехом д-ром Говуркою (котрий навіть не уміє поправно по польськи!) „kresów ojczyzny" і в нагороду за те аванзує підчас власного слїдства о злочин і провину на — концепіста! Дуже прикре враженє робить поява такого яничара, але обовязком наших людий сторонити від людий тої сорти; нехай син з батьком прямо пристають до Поляків! Відгрожував ся сей панич,

---

і все буде добре, виплине на верх маса цінного материяла. Навіть, вліпимо знов парадокс — тоді всяка ідея буде цінною. На скільки-ж то збільшаєть ся богацтва мира? Візьмім найризикованїйший приклад: секту скопців, що проповідують добровільну кастрацию. Хто мені докаже абсолютну злочинність такого зі собою поступованя? Мій організм, моє добро — що хочу, те й зроблю. Нехай то буде злочин проти суспільности, против людянсти, але-ж не против моєї індивідуальности. Та й хто може оцінити мою правоту, окрім мене самого? І поки я не посягаю на поширенє своєї ідеї, поки я, палючи свою солому, не підпалюю сусїдського будинка — доти я так само прав, як і той, що уряджує домашний концерт; можна на ньому вити й пищати, скільки хочеш, загальній опінії до того зась.

І от ідея Андреєва — се індивідуальна ідея. Таку правду може шукати собі чоловік. І знаходить. Може навіть частїйше, ніж ми то собі уявляємо, бо кожде само пожертвованє — уже має щось з сеї ідеї. Але брати її на широку скалю, надавати їй стипендию загальности поширеня — се значить показувати цїлковите її банкротство. І тому... ніхто таких проб робити не буде.

Але те, що та чи инша ідея індивідуальна — се зовсім не відбирає у неї вартости і не ставить її на другий плян. „Концентрация капіталу" — се, як показує сучасна статистика, зовсім не зелїзний закон істнування: бачимо, як разом з ростом фабрик, відбуваєть ся, так би сказати, відворотний процес — ростуть дрібні предпріємства, „пожадана пролєтаризация" — се не результат особистої вдачі, а явище мирового значіня, етат в поступі людськости.

Отже і в сфері ідей — те-ж саме. Уже перестає вистарчати одиницям загальної продукциї на велику скалю, уже проносять ся сьвіжі гасла і що раз більше і більше знаходить ся людей, котрі говорять: „чарка моя мала, але я хочу пити зі своєї чарки". Росте потреба коллективизма, росте змаганє до як найширшої популяризациї як найбільшого числа сил природи і сил чоловіка, але разом з тим росте і другий великий товчок житя чоловіка, противлежний стадности — індивідуалізм.

Г. Хоткевич.

що ще пять таких Луциків піде до вязниці, самих свідків з процесу против него. В той спосіб пропагує ся у нас анархія, бо заки прийде до розправи против Говурки і Ступницького, то один свідок за другим піде до криміналу. Зовсім новий курс, а робота та видасть колись страшні овочі!...

НОВИНКИ.

— **Руське топорище до польської сокири.** Надіслано нам оригінал такого „okólnik'a": „Wydział Rady powiatowej w Brzeżanach". L. 1.908. — Brzeżany dnia 6 lipca 1907. Okólnik. W załatwieniu relacyi tamtejszej powiadamiamy Zwierzchność gminną, że p wzięte uchwały przez Radę gminną wprowadzenia urzędowania w języku ruskim nie zostało jeszcze przez Wydział powiatowy po myśli § 2 ust. II. ustawy z dnia 9 II. 1907 Nr. 21. Dz. usr. kr. zatwierdzone, a tem samem uchwała Zwierzchności gminnej nie jest jeszcze wprowadzoną i nie może być wykonaną. Równocześnie Wydział powiatowy poleca lustratorowi majątków gminnych, by przy najbliższej lustracyi uchwałę zwierzchności gminnej zbadał i zdał sprawę Wydziałowi powiatowemu, o ile uchwały po myśli ustawy są formalnie powzięte. Aż do czasu zatwierdzenia uchwały przez Wydział powiatowy, ma Zwierzchność gminna urzędować nadal w języku polskim **wedle ustaw zasadniczych Galicyi** (!!) gdzie językiem urzędowym jest język polski. Z Wydziału powiatowego. — Wiceprezes *Korduba* — Do Zwierzchności gminnej w....." — Коментарі зайві.

— **У страха великі очи.** З Бучача пишуть: Провокаторські погрози русиноїдної польської преси, немов то Русини в другий день великодних свят збирають ся справити Полякам „кровавий понеділок", наполохали східно-галицьких старостів так сильно, що „z powodu obawy rozruchów i zakłócenia spokoju publicznego" стягнули вони до своїх повітів вже на 25. цьвітня аж до 1. мая включно велику масу жандармерії з західної Галичини. Найбільше однак злякав ся бучацький староста, Бернацький, той за котрого панованя в повіті в протягу кількох літ два рази напоїла ся земля кровю спокійних руських хлопів, два рази встелила ся хлопськими трупами від жандармських та жовнірських куль і багнетів; той сам, що для селян, котрі приходять до него з скаргами на злодійську й рабівничу господарку громадських писарів окружних та війтів з громадським добром, для тих селян не має иншої відповіди, як тільки: „Ідіть собі до Габля або до Будзиновського!" — той сам, що в часі послідних виборів до сойму виборців з жалобами на безправства, надужитя і безличні шахрайства підчинених йому урядників відсилав до намісника мовлячи: „Коли ви до него телеграфували, то нехай він залагодить вам тепер сю справу, бо в мене вже по виборах!" І п. Бернацький спровадив в двоє тільки жандармів, чим инші старости, та розмістив їх густо по всіх селах в повіті. Жандарми прибули до Бучача в суботу пополудневими і вечірними поїздами. Того дня переїхало їх через Бучач в инші повіти таке множество, як ще ніколи: Зелізничий дворець в Бучачи аж роїв ся від жандармських штиків і пікельгавбів так, що годі було ізза них доглядіти якого „цивіля". Вже на Великдень досьвіта появили ся на місті сильні патрулі жандармерії, ще сильнійші в Нагорянці, звідки, як вказували читачі Wiek-ів і Gońc-ів, мала революция розпочати ся. Домів сьвідомійших селян нагорянських стереже жандармерия пильно як ока в голові до нині, не відступаючи від них як ніч так день. Навіть коло церкви в часі богослуженя повнять жандарми службу і заглядають до середини, що там гайдамаки, роблять, чи не... сьвятять ножів! — Розуміє ся, нарід по селах заховує ся дуже спокійно й не дає себе спровокувати. Селяне, що не читають Wiek-ів і т. подібних чорносотенних газет польських, з дива зразу не могли зійти, коли побачили, що приходить ся їм сьвяткувати Великдень під охороною жандармських багнетів. Доперва коли від своїх провідників довідали ся, для чого власти скріпили на сьвята постерунки жандармерії, почали між собою говорити на тему, чому то „в страха великі очи!" Замітне, що дім, де мешкає староста, сильно обставлений жандармерією, надто Бернацький дуже пильно призирає ся всяким чужинцям а ходить, як би кілька днів в гробі відлежав, навіть власної тіни лякає ся. — *К.*

— **Пос. Курилович**, як він сам доносить про се окремою телеграмою до „Dziennik-a polsk-ого", скликав на великодний второк до Щавного в Сяніцькім повіті віче, на якім висловлено довіре і подяку послови і його клюбовим товаришам, а невдоволене всім українським послам за їх „некультурну і шкідливу" діяльність, відмовляючи їм право виступати від імени „ruskiego narodu". Дальше віче висловило „oburzenie z powodu wstrętnego morderstwa" намісника і „погорду" українському загалови. В кінці ухвалено домагати від Поляків „wychowania ruskiej młodzieży w prawdziwie ruskim duchu", „przywrócenia praw ruskiemu językowi i pismu w miejsce nowowynalezionego żargonu i ukraińskiej fonetyki", ну — і загалом підпираня „русско-народной" партиї, яку польський орган москвофілів реклямує як „prawdziwie ruskie". Чи пос. Курилович так відвдячуєть за перенесене з Риманова до Львова чи заробляе на новий аванс?

— **Сьвятковане першого мая.** Вчера вечером відбули ся в сали тов. друкарів при ул. Пекарській збори львівських друкарів в справі сьвяткованя 1-ого мая. В зборах взяло участь 232 робітників друкарських на загальне число 400. Наради, які були часами доволі бурливі, покінчили ся о 11 год. в ночи тайним голосованем. За сьвяткованем першого мая заявило ся лише 115 голосів; 117 голосами принято резолюцию, щоб друкарям полишити вільну руку, чи вони схочуть день 1-го мая сьвяткувати чи ні.

— **Приватна гімназия дівоча Василиянок** дістала на рік шкільний 1907—8 право публичности для двох перших кляс.

— **Демонстрациї віденських техніків.** Онодї пер. полуднем уладили студенти віденської техніки демонстрацию против професора будови машин, Ришарда Енглендера, який вславив ся дуже строгим поведенем при іспитах. Около 400 студентів будови машин вислало до професора депутацию, *вимагаючи установленя нових реченців екзаминацийних*, щоб ученики, яким рисунки відкинено, мали час поправити їх. Через те, що професор не дав відповіди на вручене пропамятне письмо, привитали його студенти при вході свистом і криком, так, що він мусів покинути викладову салю. Як студенти увійшли до авлі, візвав їх ректор *до спокою та поручив вислати депутацию до* ректорату. Депутация предложила постуляти студентів, в яких професорський збір розглянеть ся в найблизших днях.

— **Небувала повінь в Росиї.** Центральна Росия, нищена від ряду літ голодом, опинила ся тепер в додатку майже вся під водою. Через виливи Волги, Оки, Двини і північного Дніпра навістила ті околиці така повінь, якої не памятають навіть найстарші люди. Найокладнійші вісти про розміри повени *маємо з Москви*. Тільки Кремль і розложений кругом нього центр міста вистає з води, зрештою ціле місто залляте, а по дахах сидять голодні і перемерзлі люди, вижидаючи ратунку від ратункових човнів, які перерізують воду ві всіх напрямах. Заллятi і знищені фабрики, водопроводи, електрична стация, так що в незалятій части міста нема ані води ані осьвітленя. Довіз поживи також унеможливлений. Про розміри повіни найліпше сьвідчить те, що вода в ріці Москві підняла ся на 9 сяжнів понад нормальний рівень. В околици понищені також зелізничі шляхи, телеграфічні полученя і т. д. Прим. з Москви до Київа можна дістати ся тільки через Петербург і Вильно. Також инші міста знаходять ся під водою, як нижний Новгород, Рязань та ин., а прим. в Рязані їздять по вулицях пароходи.

— **Проч з риньскими!** „Wiener Ztg." оголошує розпорядженє міністерства скарбу в порозуминю з міністерствами справ внутрішних, судівництва і торговлї, який заборонює промисловцям і купцям уживати в зносинах з публикою давну валюту австрийську.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Івана (лат. Филипа). Позавтра, в суботу: Івана ветх. і Пах. (лат. Зигмунта).

☐ **Засіданє фільольогічної секциї Товариства ім. Шевченка** відбуде ся в пятницю 1. мая о год. 6. вечер в льокали товариства (вул. Супінського, ч. 17.) з таким дневним порядком: 1) М. Возняк. До питаня про оригінальність творчости Лаврентия Зизанія, реф. д-р К. Студинський, 2) вибір тимчасового делегата до виділу товариства. — *Кокорудз. заст. голови секциї.*

☐ **Ц. к. дирекция почт і телеграфів для Галичини** подає до загальної відомости, що по зужитю запасу портових марок, уживаних до опортованя неоплачених або недостаточно оплачених листів будуть від тепер уживані нові портові марки, котрі будуть ріжнити ся від дотеперішних передовсім ясно червоною краскою, як також тим, що на долині тих значків буде видруковане слово „Porto". Подає ся також до загальної відомости, що реченець важности листових значків передпослідного видання (уживаних до франкованя пересилок) продовжено до 31 жовтня 1908. По сім реченци стратять почтові значки передпослідного видання вартість і не буде вже вільно вимінати їх на почтові значки послідного видання.

☐ **Адвокат д-р Микола Шухевич** переніс канцелярию на вул. Сикстуську ч. 27. у Львові.

Урядові вісти:

Іспити зрілости в учительських семинариях в літнім реценци зачнуть ся: у Львові приватистів 9 червня, абіттуриентів заведеня 24 червня; в Станиславові абітуриентів заведеня 11 мая, приватисток 23 мая, приватистів 22 червня; в Тернополи абітуриентів заведеня 3 червня, приватисток 22 червня, приватистів 29 мая; в Самборі приватистів і приватисток 18 мая, абітуриентів заведеня 19 червня; в Сокали 9 червня; в Залїщиках абітуриентів заведеня 18 мая, приватистів і приватисток 5 червня; в Коросні 5 червня. — В женських семинариях розпічнуть ся іспити зрілости: у Львові в державній семинарії приватисток 11 мая, абітуриенток заведеня 25 мая, в приватній семинарії Стжалковської 19 червня; в Перемишли приватисток 11 мая, абітуриенток заведеня 22 червня. Реченець письменних іспитів означать дирекциї дотичних заведень.

Ц. к. дирекция зелїзниць державних у Львові. З днем 1 мая с. р. зміняє ся дотеперішню назву стациї Солотвина на „Солотвина-Бжесько" а назву стациї Рудник на „Рудник над Сяном".

„Газета львівська" оголошує розписанє оферт на доставу 80 штук непромакальних плахт до прикриваня вагонів на р. 1909.

Оферти зладжені на приписаних формулярах належить вносити найдальше до 15 мая с. р. до 12 години в полудне до ц. к. дирекциї зелїзниць державних у Львові. Близші услівя подано в „Газетї львівській" а можна їх переглянути в ц. к. дирекциї зелїзниць держ. у віддїлї рахунковім.

„Газета львівська" з дня 1. мая 1908. оповіщує розписанє лїцитациної продажи старих материялів, узисканих в окрузї ц. к. дирекциї зелїзниць державних у Львові. Оферти належить найдальше до 12 години в полудне дня 15. мая 1908 до висше згаданої ц. к. дирекциї зелїзниць державних у Львові вносити. Услівя продажи подано в „Газетї львівській", а можна їх одержати також в бюрі для справ варштатових підписаної ц. к. дирекциї.

Нові книжки і писання:

◇ **Просьвітні листки.** Ч. 14—15. Зміст: Князь Ярослав Мудрий (ілюстр.) — М. Кононенко: Заповіт Ярослава Мудрого. — А. Правнер: Тирса. — Домовина Яр. Мудрого (ілюстр.) — Григорій Кузьма: *Про новий закон будівельний і огнютревале покриванє дахів.* — С. Руданський: Добре торгувалось. — Д-р Зенгер-Яр. В-ий: Про права.

Ціна сього випуска, обіймаючого 32 сторінки, 10 сот. На особливу увагу заслугує в отсім новім випуску „Просьвітних листків" розвідка президента надзираючої ради тор. „Дністер", сов. двору Гр. Кузьми, в якій обговорено новий закон будівельний, ухвалений галицьким соймом, а відтак подано спосіб виробу цементових дахівок разом з вказівками про вязанє даху під дахівки і його похилість. До розвідки додано рисунки ріжних типів дахівок і способу їх вязань і т. д.; крім того поміщено також, таблиці, після яких вже наперед можна обчислити, кільки для дахівок і наріжників треба буде *до покритя* даного будинку. — „Просьвітні листки" можна замавляти в канцелярії тов. „Просьвіта" (Ринок ч. 10 І. пов.).

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 30 цьвітня 1908.

Державна рада.

Відень (ТКБ). На початку нинішного засіданя палати послів удїлив през. Вайскірхнер догану пп. Хоцови за те, що він на останнім засіданю парляменту висловив ся погано про чеського намісника. В справі видачі послів наспіли письма: від краєвого суду у Відни о видачу пос. Брайтера, від окружного суду в Станиславові о видачу пос. д-ра Л. Бачинського, від повіт. суду в Кольбушовій о видачу пос. Падуха.

Пос. Шустершіц зголосив нагляче внесенє в справі судової мови в Целївци.

На домаганє пос. Странского (всенїмець) відчитувано внесеня й інтерпеляциї дослівно. Засіданє треває дальше.

Відень. (ТКБ). Відчитуванє впливів тревало понад годину. Відтак почав мін. Кляйн відповідати на інтерпеляциї.

За душу бл. п. гр. Потоцького.

Відень. (Тел. прив.) В костелї Змартвихстанців на Renneweg відбуло ся нині заупокійне богослуженє за душу бл. п. гр. Андрія Потоцького. На богослуженю крім предстазителїв віденської аристократиї, явило ся в комплєтї „Кото" і клюб галицьких Москалїв. З міністрів був лише Д. Абрагамович, бо другі були перешкоджені.

Вибух Етни.

Катанія. (Ткб.) З обсерваторії на Етнї доносять, що з кратеру добуваєть ся густий дим. Сейзмографічний апарат занотував трасенє землї вчера о г. 5·30 і 6·22.

Катанія. (Ткб.) Сконстатовано, що на Етнї утворив ся новий кратер, який викидає великі стовпи диму і горячий попіл, що засипує дощем цїлу околицю. Населенє сусїдних долин утїкає з страху.

Катанія, (Ткб.) Температура значно опадає. Етну покриває снїг. З вулькану добувають ся безперинно клуби чорного диму. Серед сильних вибухів вилїтає з під землї попіл і каміня. Великі шкоди на полях робить особливо попіл. В деяких місцевостях чути безперинне сильне трясенє землї. Вчера о год. 10 м. 12 пер. пол. наступила серед підземних громів з середущого кратеру ерупция мас, розятрених до білости. О год. 12 м. 30 вибух поновив ся.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 30. IV. о Ілярий Пачовський, Борщовичі; о. Йосиф Макаревич, Живачів; Ірма Бернберг, Відень; Марко Зінгер, Самбір; Ізак Айзнер, Самбір; о. Петро Радзикевич, Вишенка мала; о. Григорий Содомора, Новосїлки; о. Володимир Яворський, Колодрібка; о. Северин Підляшецький, Увисла; о. Юлїян Плятек, Дубляни; о. Щасний Раставецький, Сілець великий; Кость Пекний, Вільгівок; Михайло Пащак, Перемишль; Микола Щуровський, Стинава нижна; Минодора Степанів, Вишнівчик; о. Іван Кобринович, Добротвір; Евген Щуровський, Стинава нижна; Софія Батицька, Ричигів; о Стефан Яворський, Рудники; Павлина Жаровска, Романівка; Ю. Метельська, Люблинець; о. Василь Ванчицький, Гнилички; Денис Сеник, Гнилички.

Торговельні вісти.

Ціна безрог. *Відень 28 цьвітня.* На нинїшний торг пригнано 10 723 штук. З того було галицьких безрог 5.732. Плачено за тучеві по 117 до 120 сот., а за молоді по 92 до 120 сот. за кільограм живої ваги.

Оголошеня.

ПОДЯКА. Тяжке горе зіслало нам Провидїнє Боже; — по причинї тяжкої слабости грудної — нагло перетяла ся нитка слабенького житя бл. п. Маркіяна Ковальского ц. к. лїсничого, нашого дорогого нам Мужа і Вітця. Почуваємо ся до обовязку подякувати тим Всїм, що в нашім нещастю нас неопустили. — Перші щирі слова потїхи і розради принесли нам Високоповажані Пани — Михайло Созанський управитель школи народної і Микола Стронський академік. А цїлим сумним похороном заняли ся Високоповажані Пани господарі Яць Олексовський, Іван Бавмкітнер і Гринь Фридер; за що ми не в силї відвдячити ся. Як також красненько дякуємо хвальному Товариству „Сокіл" і „Хорови" за їх участь в похоронї, бо причинили ся до звеличаня похорону. — За щире слово надгробне, висказане Високоповажаним Паном Яцьом Олексовським — дякуємо з глубини зболїлої душі. — Признаємо, що не уміємо належито подякувати Всїм — лиш желаємо від серця, щоб Всевишний хоронив Вас від подібних тяжких ударів, а від себе кличемо: Велике Спасибіг Вам!

Ясениця сільна, 27. цьвітня 1908.

567 1—1 *Родина.*

Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Ціни дуже умірковані. 89

Надіслане.

Адвокат д-р М. Шухевич

переніс канцелярию

на ул. Сикстуську ч. 27.

468 1—6

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїгациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїгациї пропінаційні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

КОНТОРА ВИМІНИ 4

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного.

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всї заграничні місца видає

Банковий дім і контора вимінн

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 о

МЕД-ПАТОКА

в гіркних пасїй керівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Гі де Мопасан.

43)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Ся думка не покидала її ніколи, псувала їй всьо, чим вона ще могла би тїшити ся, перемінювала в біль кожду приємність, затроювала їй кожду радість, кожде вдоволенє, кожду веселість. Що хвиля чула вона пекучу потребу скинути з себе сей тягар горя, бо без сих душевних мук моглаби бути ще тепер така шаслива, така весела, така здорова! Вона чула в собі душу живу і сьвіжу, серце все ще молодече, охоту до житя новонародженої животини, ненасити-ме бажанє щастя ще більше навіть лакоме як давнійше, і конечну, горячу потребу любови.

А ось тепер всї гарні річи, всї солодкі, розкішні, поетичні, всьо що прикрашає житє і робить його дорогим, покинуло її тому, що вона постаріла ся! Минуло ся! А преціньвона любила ще як молоденька дівчина. Нїчо не постаріло ся у неї лише її тїло, лише її вужденна шкіра, се покривало костий, змарнїле, витерте як сукно на деревлянім мебли. Почутє сего занепаду стало ся у неї майже фізичною недугою. Думаючи про се постійно відчувала вона таке саме фізичне, зимслове вражінє старіня як вражінє тепла або зимна. Їй здавало ся, що чує дійсно наче якось невиразне скоботанє, як морщини посувають ся чим раз дальше на чолї, як лице западаєть ся, як множать ся ті незлїчимі дрібнесенькі появи, що торочуть зношену шкіру. І як та скотина, коли набереть ся такої недуги, що дістане сверблячку на цїлім тїлї, мусить вічно шкробати ся, так і графиня мусїла що хвиля заглядати до зеркала та зі страхом і трепетом констатувати в ньому сю немилосерну роботу часу. Зеркала притягали її, кликали її до себе, приставляли силоміць, казали дивити ся раз у раз, казали переконувати ся дотиком пальців о сих незатертих сьлїдах, які літа лишили їй на лици. З початку се висупало у неї лише хвилями, лише тоді, коли побачила у себе дома або деінде гладку поверхню зловіщого хрусталю. Вона приставала на улицях, щоби поглянути на себе в виставах склепів, начеби яка невидима рука задержувала її перед кождим кусем шкла. Відтак се перейшло у неї в слабість, в справдешню недугу. Вона носила в кишенї малесеньке, не більше як оріх гуделечко на пудер з кости слоневої; внутрішна накривка мала мікроскопійне зеркальце, вона, ідучи, держала відчинене гуделочко в руцї і що хвиля підносила його до очий.

Коли сїдала в малім сальонї, щоби дещо прочитати або написати, вона забувала лише через хвилю на свою манію, а відтак вертала до неї опять. Вона борола ся, силувала ся займити свої думки новою працею, але надармо. Рука проти волї кидала книжку чи перо і простягала ся в сторону невеличкого зеркала з серебрянов ручкою, що лежало все на її столику. В подовговатих, різьблених рамках її лице замикало ся ціле та подобало на якийсь старий образ, якийсь портрет з XVIII віку, якийсь пастель, що колись був сьвіжий а тепер виповз на сонци. І дивила ся на себе довго, довго, аж доки рука не зомлїла, а відтак клала зеркало на бік, немагаючи ся взяти ся назад до праці; але ледви прочитала дві сторони або написала двайцять рядків, а вже зачинала її припікати конечна потреба поглянути на себе; і знов простягала руку, щоби взяти зеркало.

За якийсь час вона вже анї на хвилю не могла відірвати руки від сего зеркала, заглядала до нього навіть при гостях, зненавидїла його наче яке живе єство і мало не кричала зі злости, мнучи його в пальцях.

Одного дня розлючена до крайности сею вічною борбою між нею а сим проклятущим куснем шкла, вона кинула ним об стїну і розбила його на дрібні кусні.

Але її чоловік дав його направити і по кількох днях приніс їй ще гладше як передтим. Вона мусїла приймати його назад та ще й подякувати за се.

До того що рана і що вечера, замкнувши ся в своїй кімнатї, робила вона докладний перегляд своєї зівялої краси.

В ночи не могла спати, засьвічувала сьвічку, лежала з отвертими очима і гризла ся тим, що безсонність та журби мусять приспішити сю ненависну роботу часу. Монотонне та регулярне тиканє годинника дразнило її немилосерно, не давало забути анї на хвилю, що час минає і не вертаєть ся ніколи. Крайна розпука давила її так, що закривала ковдрою уста і стогнала з болю.

Давнійше літа також не минали для неї непостережно і вона бачила зміни, які вони приносили з собою. Як всї люди так і вона говорила до себе і до других кождої зими, кождої весни, кождого літа: „Я дуже за той рік змінила ся". Але вона все була гарна, хоч її краса зміняла ся, отже не мала чим журити ся. Тепер пізнала вона вартість кождого дня, кождої години, а вічна думка про сей безконечний похід дрібнесеньких хвиль, що надгризають тїло і житє людське, приводила її прямо до божевілля.

По таких безсонних ночах над раном, коли вже покоївка повідслонювала вікна і розпалила в печи, вона трохи вспокоювала ся. Змучений ум не мав вже сили думати і вона довго лежала в ліжку та дрімала; заснути на добре вже не могла. Тоді виринала в її душі ся інстинктовна надія в боже провидїнє, якою потїшають ся і живуть до останної хвилї люди серця і чувств.

За якийсь час не могла вона вже ніколи вийти рано зі своєї кімнати, доки не помолила ся до Бога, щоби дав їй трохи полегші та потїхи.

Вона клякала тодї перед великим Христом, вирізьбленим з дубового дерева; се був рідкий твір штуки, Олївє найшов десь його і подарував їй. Вона молила ся з замкненими устами, молила ся сим голосом душі, яким чоловік лише сам до себе говорить і заносила перед Бога — мученика всї свої страсти. Бажаючи конечно, щоби Господь вислухав її, так як всї віруючі, коли припадуть на колїна, вона не могла сумнївати ся, що Бог чує її, звертає на неї увагу і навіть може милосердить ся над нею, Вона не просила Всемогучого, щоби зробив для неї те, що не зробив ще для нїкого, щоби лишив їй аж до смерти її красу, молодість і чар, вона просила його лише о крихітку відпочинку і спокою. Вона преціньмусить колись постаріти ся, так як мусить колись вмерти! Але чому вже так скоро? Так богато є гарних женщин до пізних літ! Невже Господь не мігби їй позволити бути одною з таких женщин? Який би він був милосерний, Той що також так богато перетерпів, коли би лишив їй ще два або три роки хоч останки її краси, хоч те, що конечне, щоби ще подобати ся!

В молитві вона зовсім не згадувала про сї річи, але вона виповідала се все без слів, одним зойком цїлого свого єства.

Вставши відтак, сїдала вона перед туалєтою і з таким самим напруженем ума як до молитви брала ся до своїх пудрів, мастий, олівців, губок, фарб і щіточок та направляла собі при їх помочи свою красу на один день.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

МАЄТОК в повіті Рогатиньскім обіймаючий около 800 моргів дуже доброї землі без сервітутів є до продання в цілости або в дорозі парцеляції. Блисша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 552 8—5

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад в причинї перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
рік пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публиці **добірний товар по найдешевших цінах.** Полагоджує всілякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджена електричних дзвінків, телефонів, громовводів так у Львові як і на провінції. 362 18—30

Телеґрама!
Машини до виробу дахівок цементових
всякого системи в всіх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1.290, 1.550, 1.720 і вище, як також цемент, олива до смарования форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних условях набувати в
Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли
котра розсилає також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформацій так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Спеціальний цінник в друку.
417 8—? **ДИРЕКЦИЯ.**

„Дзвінок“
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакції і адміністрації ул. Сикстуська 47 у Львові.

ОПОВІЩЕНЄ.
Товариство кредитове „СВОЯ ПОМІЧ“ в Миколаві н. Дн. запрошує сим на Звичайні Збори, що відбудуть ся дня 10-го мая 1908 о год. 5 по полудни в льокали читальні „Просьвіти“ з отсим порядком дневним: 1) Рідчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів. 2) Звіт Дирекції з діяльности і рахунків за рік 1907. 3) Звіт комісиї контрольної і внесенє о удїленє Дирекції абсолюторії за рік 1907. 4) Ввесенє Ради надзираючої дотичне розділу зиску за рік 1907. 5) Вибір двох членів Ради Надзираючої на місце вилосованих. 6) Вибір одного члена Дирекції і двох заступників. 7) Внесеня членів. *о. М. Заяць*, предсїдатель. *Тома Дяків*, секретар
545 3 3

ДЯКА прийму сейчас. Уславя кавалер або вдовець бездітний не перступивший 50 рік жита, голос тенорович, докладне знанє устава і обрядів церковних, відомість нотов на і ведєня хору фігурального знанє гри на скрипцях або фісгармонїй, хороше руческе письмо. Зголошеня в свідоцтвами до 20 Мая н. ст. 1908 о. Теодот Ярема парох в Белехові 561 2 3

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід важадати планів від знаної робітні **Ест. Щуплаковича**, Львів, ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Солонина подешевіла
тілько в торговлї Леонарда Соловського ул. Баторого ч. 6, Львів 263 3

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

„Краєвий Союз кредитовий“
У ЛЬВОВІ.
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4	с.
Асигнати до побрання	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Удїлові книжочки	шт „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2	„
„ „ за порук.	„ „	2	„
„ „ на короткоречин. пов.	„ „	1	„
Заява членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекції скарбу	„ „	4	„
Подання до повітової Дирекції скарбу	„ „	4	„

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.

Студент IV. року прав. пошукує лекцій на селї. Приготовле до усїх клас гімназ., найрадше до матури. Зголошеня просить ся слати на адресу: Антін Герасимів, Іванків п. Сквля н/Збр. 548 3 4

Кінематоґраф „Cinephon“
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)
Від 25—1 мая зовсім нова програма. Чорний князь величавий драмат, театр псів. Незичерпана бочка, аптекар помилив ся. Нові сьпіваючі і фантазийні образи.
Представленя що-дня від 4—10 вечером. 451

Краєве Товариство кредитове урядників і сьвящеників
стов. зар. з обм. порукою у Львові. 566 1—1

Рахунок обіговий за рік 1907.

ПРИХОДИ Корони	сот.		РОЗХОДИ Корона	сот.
			—	—
2.423	64	Фонд резервовий	3.010	81
15.713	14	Удїли членів	127.177	04
150.636	68	Вкладки до обороту	332.564	24
374.624	04	Кредит банковий	125.410	—
73.582	14	Позички на скрипти	166.273	—
149.777	87	Позички на векслї	18.736	47
32.707	95	Відсотки	17.232	89
6.586	79	Кошти адміністрациї	1.401	94
1.311	63	„ спору	1.022	—
—	—	Інвентар	103.530	05
103.161	41	Ріжні сторони	1.324	—
2.088	25	Дивіденда від удїлів	3.672	70
—	—	Зиск за рік 1906	6.658	47
3.927	—	Льокациї в інст. фінанс.	69.935	75
68.757	10	Щадниця почтова	977.949	36
985.295	64	Розходи	985.295	64
		Приходи	1,963.245	—

Загальний оборот касовий в. р. 1907

Білянс за рік 1907.

ПАСИВА Корони	сот.		АКТИВА Корони	сот.
			258.617	92
		Позички на скрипти	198 646	17
		Позички на векслї	1.305	60
		Інвентар	238	34
		Кошти спору	1.637	03
		Щадниця почтова	6.650	24
		Льокациї	9.795	19
		Готівка в касї	520	69
		Ріжні сторони	1.507	50
		Цінні папери		
7.768	29	Фонд резервовий		
70.742	65	Удїли членів		
268.487	41	Вкладки до обороту		
99.844	80	Кредит банковий		
25.000	—	Позичка в фонді пропінац.		
1.638	25	Непіднята дивіденда		
2.771	46	Відсотки побр. і запл. на р. 1908	914	28
3.560	10	Чистий зиск		
479.832	96		479.832	96

За Раду надзираючу: *сов. Яр. Ільницкий* президент. *Ілько Яремкевич* секретар. Дирекция: *І. Бачиньский, А. Серочковский, Гр. Грозик.* Комісия ревізийна: *Йосиф Максимович, Емиліян Куницкий, Николай Мельник.*

За 2 крайцарі
Горнятко Кави з молоком і цукром
на се може кождий, навіть найбіднїйший позволити собі і своїй родинї!
Ся кава найлучше **зимою огрівае** жолудок, а лїтом на зимно **гасить спрагу.**
Таку дешеву каву приладжує ся в простий спосіб з
ФРАНКА ЕНРІЛЯ СРЕДСТВА що ЗАСТУПАЄ КАВУ
та тїшить ся в найширших кругах загальним признанєм та попитом.
Не занехайте проте зробити одну пробу з
ФРАНКА ЕНРІЛЬО'М
щоби переконати ся о його смаку, що так дуже підходить до смаку зернистої кави, та о його безприкладній дешевости в ужитю.
Франка „ЕНРІЛЬО“ можна спроваджува и через усї коріни торговлї. 413 5—5
Гайнріха Франка сини Лїнц. Кошиці.

Рахунок страт і зисків „Руської Щадниці“ за рік 1906|07.

Число рядове	ВИДАТКИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки від вкладок щадничих:**				
	а) виплачені	1.070	04		
	б) скапіталїзовані	49.487	81	50.657	85
2	**Відсотки наперед побрані на рік 1908:**				
	а) від позичок	23.094	36		
	б) від есконту векслїв	1.472	93		
	в) від зачетів на збстави	14	86	24.582	15
3	**Відсотки звернені (бонїфікация):**				
	а) від позичок гіпотечних	1.293	84		
	б) від есконту	1	96	1.295	80
4	**Відсотки належні по 31. грудня 1907:**				
	від позичок гіпотечних				
5	**Кошта адміністрациї:**				
	а) платні	10.452	—		
	б) чинш за льокаль	1.704	—		
	в) належитости стемплеві	115	46		
	г) знаряди канцелярийні	268	38		
	д) більші видатки (кошта заснованя)	3.461	85		
	е) порта	871	86		
	ж) сьвітло і опал	739	90		
	з) податки	1,277	65		
	и) кошта комітету ревізийного	141	60		
	і) каса для хорих	148	86		
	к) виготовленє планів аморт. гіпот	407	—	19.588	56
6	**Амортизациї:**				
	40% з вартости друків	1.517	45		
	10% з вартости інвентара	589	57	2.107	02
7	**Чистий зиск за рік 1906/1907**			**2.395**	**61**
				103.372	07

Число рядове	ДОХОДИ	К	с.	К	с.
1	**Відсотки побрані:**				
	а) від позичок гіпотечних	77.881	02		
	б) від есконту векслїв	11.795	47		
	в) від зачетів на застави	56	28		
	г) від проволоки	233	48		
	д) від льокациї і рахунку біжучого	956	98		
				90.923	23
2	**Відсотки належні по 31 грудня 1907:**				
	від позичок гіпотечних			3.345	08
3	**Зворот коштів адміністрацийних:**				
	а) за дрібні видатки	5	60		
	б) за належитости стемплеві	5	90		
	в) за податок рентовий		13		
				11	63
4	**Додаток адміністрацийний:**				
	1% взглядно ½% при виплатї позичок гіпотеч.			9.592	13
				103.872	07

Рахунок білянсу за рік 1907.

СТАН ДОВЖНИЙ	К	с.
З рахунку вкладок	1,870.848	87
„ вплат членів	6.812	48
„ фонду ґваранційного	40.000	—
„ фонду депозитів в готівцї	238	48
„ резерви податків	958	75
„ ріжних	95.299	30
„ коштів оцїнки	2.995	—
„ відсотків побраних на рік 1908	24.582	15
„ страт і зисків	2.395	61
	2,044.130	64

СТАН ЧИННИЙ	К	с.
З рахунку каси	24.993	59
„ позичок гіпотечних	1,717.136	77
„ есконту векслїв	166.944	56
„ векслїв в скарзї	27.20	—
„ зачетів на застави	600	—
„ обороту чекового з ц. к. почт. Щадниці	7.730	28
„ жиро-конта Банку австро-угорского	500	—
„ біжучого з інституцнями	75.912	38
„ коштів спору і	10	70
„ інвентаря	5.306	17
„ друків	2.276	19
„ льокациї фонду ґваранц.	40.000	—
	2,044.130	64

Перемишль дня 31 грудня 1907.

ДИРЕКЦИЯ „РУСЬКОЇ ЩАДНИЦІ“:
О. Іван Стрийський, Д-р Теофіль Кормош, Алексій Ярема.

КОМІТЕТ РЕВІЗИЙНИЙ:
О. Мирон Подолинський, Д-р Стефан Федак,
Ц. к. Комісар правительственний: *Тадей Пйонткевич.*
О. Іван Чапельский.

Ізидор Білинєвкий книговодець.

447 4—4

Видавець і одповідний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Наукової (Мирецких) Конкурсна ч. 9.

Ч. 95. Львів, пятниця 1. н. ст. (18. ст. ст.) мая 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Проґрама нового намісника.

І знов упали слова гарні а фарисейські, які падали вже стільки разів в істориї польсько-руських відносин. Впали на передвчерашнім засїданю польського кола, з уст його презеса, котрий витав у дотеперішнім клюбовім товариші нового намісника Галичини, і з уст д-ра Бобжинського, котрий, відповідаючи на той привіт, зазначив в загальних рисах проґраму своєї діяльности.

Гарно звучали би слова пана презеса Ґломбінського, коли він говорив, що „кождий намісник Галичини повинен бути добрим горожанином краю і добрим Поляком“ — гарно звучали би, коли-б не те, що „бути добрим горожанином краю“, значить, дбати однаково о добро всїх горожан краю, отже також о добро руської половини населеня краю, а „бути добрим Поляком“ — в розуміню кождого члена польського кола і особливо в розуміню тої партиї, до якої належить пан презес значить: бути вірним історичній полїтицї Річи посполитої супроти руського народу, тій полїтицї, яка зробила наш нарід рабом на нашій відвічній землї. Гарно звучала би заява пана презеса: „жадаємо рівности перед правом для всїх верств і обох народностий, не хочемо і не бажаємо собі гнету або кривди народности руської“, — коли-б не цинїчне з огляду на галицькі відносини застереженє: „одначе жадаємо переведеня рівноправности під кождим оглядом для нашої (т. є. для польської) народности“. Гарне в кінци було би бажанє пана презеса кола: „Бажаємо руській народности розвитку“, — коли-б зараз по тім „гарнім бажаню“ не наступало застереженє: „одначе жадаємо рівночасно охорони прав і всїх наших здобутків у краю“, — прав і здобутків, які своїм змістом ударемнюють власне наш національний розвиток.

Такими самими словами відповів презесови кола новий намісник. Зазначуючи, як муж довіря польського кола, що дбати-ме про скріпленє єдности і згоди кола, д-р Бобжинський сказав: „До сього причинить ся без сумнїву добра полїтична адмінїстрация краю. Ведучи далї з цїлою енерґією змаганя, які в сїй справі поробили попередні намісники, доложу всїх заходів, щоб її як найвисше піднести й улїпшити, пильнуючи публичного ладу і порядку, а передовсїм держати ся точно обовязуючих законів. Вона повинна бути найповнїйше безсторонна і справедлива для всїх без ріжницї народности, віроісповіданя і суспільного становища“.

Гарні, повторяємо, слова. Бо чого-ж більше хотїти, як того, щоб адмінїстрация була безсторонна і справедлива, щоб точно держала ся обовязуючих законів?! Адже се під теперішну хвилю найважнїйше домаганє руського населеня краю! Але рівночасно новий намісник заявляє, що та безсторонна, справедлива — і як ще там ті її добрі прикмети називають ся — адмінїстрация буде продовженєм того, що в сїй справі робили попередні намісники. Ілюзия зникла від разу!...

Бо ми дуже добре знаємо, що власне ті попередні намісники, не виключаючи й послїдного, своїм правлїнєм довели до того, що наш нарід стратив усяку віру в яку-небудь безсторонність і справедливість галицької адмінїстрациї. А при тім те їх правлїнє йшло в парі з такими самими заявами про безсторонність і справедливість підвладної їм адмінїстрациї, які ми отсе вчули і від нового намісника. Не сягаючи далеко в минувшість, вистане тільки пригадати, що послїдні соймові вибори, які так болючо відчув наш нарід, попередив обіжник ґр. Потоцького, в якім адмінїстрацийним властям специяльно пригадано обовязок безсторонности і справедливости супроти нашого народу.

Одним словом, такі слова, як від д-ра Бобжинського, ми вже чули й від инших намісників, тільки не бачили, щоб тим словам відповідали їх дїла. Коли-ж новий намісник заповідає, що своїми дїлами вступати-ме в слїди своїх попередників, то якже вірити його гарним словам? Чи-ж не є вони нїчим иншим, як фальшивою монетою, пущеною в обіг pro foro externo, щоб польські фальшівники публичної опінії мали на що покликувати ся, виславляючи той рай, в якім буцїм-то живуть Русини з ласки Польщі.

І сю монету вже пущено в обіг. Вся польська преса трубить, що слова нового намісника найлїпше доказують, як неправдивими були руські голоси, котрі представляли іменованє д-ра Бобжинського як заповідь репресий супроти руського народу. Так як коли-б ц. к. намісник міг публично сказати, що вести-ме полїтику репресий.. Нї, панове, не слова тут міродатні, а дїла, а ті дїла — по власним словам нового намісника — будуть такі самі, як і дїла його попередників.

Розуміє се дуже добре й польська преса і тому з приводу слів нового намісника вертає вона знов до так часто повторюваної пісоньки, що що инше є „Ukraińcy“, а що иншого „lud ruski“ та що галицька адмінїстрация, безсторонна і справедлива „wobec ludu ruskiego“, видаєть ся „uciskiem“ тільки для „zbrodniczej działalności Ukraińców“. Так на думку всїх польських полїтично міродатних кругів було все і так буде також під правлїнєм нового намісника, який у своїй відповіди на привіт презеса кола зазначив своє становище ось-як:

„В добрій, справедливій і енерґічній адмінїстрациї лежить один з тих чинників, які мають улекшити згідне дїланє і пожитє обох народностий та усунути жерело богатьох спорів. Працювати в сїм напрямі не перестану нїколи, а не сумнїваю ся, що польське коло і більшість сойму працювати-муть над сим, як доси, а на скільки по другій сторонї знайдеть ся щира охота до згоди, нїколи її не відіпхнуть“.

О, так, ми розуміємо дуже добре, що керманичі польської національної полїтики в нашім краю дуже радо приняли би руку, витягнену з руського боку до згоди на тих основах, які подиктували-б вони: польське коло і польська більшість галицького сойму. Тільки де знайдеть ся та рука, яка посьміла би простягнути ся до згоди на таких основах? В цїлім руськім національно сьвідомім таборі нема такої руки, а коли-б вона знайшла ся, то се була би рука зрадника руської національної справи.

І се Поляки дуже добре знають і власне тому вони так ревно всупереч історичному розвиткови і сучасним фактам нашого національного житя проводять ріжницю між „Українцями“ і „Русинами“. Вони-ж знають, що „Українцї“ і „Русини“, се одно і те саме, але вони знають також, що Українцї се весь руський національно сьвідомий табор, табор, в якім знаходить ся вся наша національно сьвідома народня маса, табор, який нїколи не зрадить руської національної справи і не погодить ся з національно-державними аспірациями історичної Польщі.

Вони знають се і власне тому вони contra omnem rationem трублять про ріжницю між „Українцями“ і „Русинами“, власне тому представляють український національний табор як щось, що не має нїчого спільного з „ludem ruskim“, що є „nieszczęściem narodowem dla Rusinów“ („Przegląd“), — щоби поза здеклярованим українським національним табором могти пошукати тих буцїм-то руських елементів, котрі подали би буцїм-то в імени руського народу руку до згоди польському колу і польській більшости галицького сойму на основах дотеперішної ворожої польської національної полїтики супроти руського народу. Стара і звісна метода „divide et impera“, яка одначе — остерігаємо заздалегідь Поляків — не доведе до цїли. Що такою методою не доведеть ся до справжного полагодженя польсько-руських відносин, відстрашаючим приміром сього повинна бути для Поляків „нова ера“.

І чи новий намісник пробувати-ме тої методи на ново з теперішним поклонником колишньої „нової ери“, як до сього зітхає „Руслан“, чи для відміни спробує з москвофілами, до чого так само зітхає „Галичанинъ“, чи може вкінцї попробує утворити українсько-москвофільське новоерське mixtum compositum, праобразом котрого був перед кількома роками той славетний угодовий клюб, в якім Барвінський засїдав разом з Гладишовським і Длужанським, — все одно буде се Schlag ins Wasser. Просимо тілько спробувати! Українські „новоеристи“ вже достаточно скомпромітовані в очах наших національно сьвідомих народних мас, — тепер скомпромітуйте ще панове так само основно москвофілів, котрі коли ще мають які симпатиї серед нашого селянства, то власне тому, що удають перед ним його оборонцїв перед Поляками і „плодом польської інтриґи — Українцями“. Нехай тільки москвофіли раз уже явно виступлять як союзники теперішнього польського правлїня, а успіх буде знаменитий — тільки не для Поляків і для москвофілів, а для української національної ідеї.

На всї ті полїтичні хитрощі і фарисейства історичної Польщі ми можемо лише з повним спокоєм і з гордістю відповісти, що „Ukraińcy“ і „lud ruski“, се одно і те саме, що в нашім українськім національнім таборі знаходить ся весь руський нарід, а що поза сим табором, се хиба або горстка полїтичних кариєристів, яких на жаль не забракне в нїякім народї, або росийські ренеґати, що тратять до решти ґрунт під ногами. І так само зі спокоєм і гордістю можемо сказати, що наш нарід зуміє відкинути від себе як одних так і других — і коли Поляки не хотять з нами згоди як справдї рівні з рівними і вільні з вільними, то він зуміє постояти за свої права і як не піддав ся історичній Польщі доси, так не зломить вона його і на будуче.

Промова нового намісника в колї польськім.

В середу по полудни радило польське коло у Відни над своїм становищем до Русинів. Серед нарад явив ся новий намісник галицький д-р Бобжинський. Голова кола д-р Ґломбінський перервав наради і повитав нового намісника короткою промовою, в котрій між иншим сказав: „Жадаємо, щоби в краю був спокій, лад і публичне безпеченьство. Жадаємо, щоби виконувано закони, щоби адмінїстрация була sprężysta і справедлива, щоби бережено рівність усїх верств і народностий. Не хочемо нїчиєго утиску, отже й утиску Русинів. Жадаємо повної рівности, отже і для нас“. (Бідне коло польське, бідні Поляки, що мусять від нового намісника домагати ся для себе рівноправности! *Ред.*).

На се відповів намісник, дякуючи за привіт: „Я прийшов сердечно попращати ся з товаришами і подякувати за прихильність і приязнь, завсїгди менї оказувану, хоч з не одним з товаришів ріжнились мої погляди і заразом прошу заховати і дальше тую прихильність і приязнь на моїм новім і так труднім становищи. Я цїнив і цїню польське коло передовсїм для того, що при всяких внутрішних змінах завсїгди уміло і нинї уміє зберегчи прапор тої народної а заразом державної полїтики, яку йому передали попередні поколїня, що розуміє і відчуває ті сердечні взаємини, які великодушний монарх завязав з нашим народом, що бачить в них з вдячностю і привязанєм головну запоруку нашого добра! розвитку. Не сумнїваю ся, що тяжкий удар, котрий із злочинної руки упав на наш край, тим кріпше з'єдинить коло польське, а внутрішна згода і повага кола найлїпше подїлає на спокій нашої суспільности. Не є річ намісника займати ся внутрішнему відносинами кола, але не занедбаю нїчого, що могло би скріпити сю єдність і згоду, збільшену тепер вступленєм людового сторонництва.

„До сього без сумнїву причинить ся добра полїтична адмінїстрация краю. Поступаючи дальше з усею енерґією в тих заходах, які в сїм напрямі робили попередні намісники, доложу всїх сил, щоби її піднести і підперти. При береженю публичного ладу і порядку, а передовсїм обовязуючих законів, полїтична адмінїстрация повинна бути вповнї безсторонна і справедлива для всїх без ріжницї народности, віри і суспільного становища. Доложу всїх сил, щоби розслїдити, а евентуально усунути жалоби, які проти неї відзивають ся, щоби розбудити довірє до неї у всїх найширших верствах населеня. В добрій, енерґічній і справедливій адмінїстрациї містить ся оден з тих чинників, котрий згідне дїланє і пожитє обох народностий може улекшити і усунути жерело богатьох невзгодин. В сїм напрямі нїколи не перестану працювати і не сумнїваю ся, що польське коло і більшість сойму працювати будуть над сим, як доси, і оскілько по другій сторонї найде ся щира охота до згоди, нїколи її не відтрутять“.

Перша часть тої промови нового намісника мало нас обходить; друга часть, в котрій містить ся важна і для нас програма полїтичної адмінїстрациї краю, могла би навіть затерти в нашій памяти давну 10-лїтну дїяльність віцепрезидента кр. ради шк. та розбудити надію на якусь красшу адмінїстрацю і тим самим на якесь бодай сяк-так справедливе уляджене польсько-руських відносин в краю, коли би не одна дрібничка, котра всїм гарним словам нового намісника про береженє законів, про безсторонність і справедливість для всїх без ріжницї народности, віри і суспільного становища і т. и. — надає характер лише... гарних фраз. Сею дрібничкою є заповідь нового намісника, що він о ті всї гарні річи буде з усею енерґією старати ся так само, як і попередні намісники, та його надїя, що й коло польське і

Микола Чайківський.

Полярне сьвітло.

Д-ру Ю. Гірнякови — на спомин віденського побуту.

Du, Nordlichtkrone,
Du hellst die Nacht
Der nord'schen Zone
Mit Rosenpracht —
Umströmst mit Flüssen
Von Gold den Pol!

(Пісня про Фрітйофа Е. Тенїєра).

Полярне сьвітло є одним з найвеличавійших явищ природи, яке одначе дуже рідко можна бачити, специяльно-ж у нас його майже нїхто не має нагоди обсервувати.

Полярне сьвітло можна бачити в погідну ніч, коли місяць не сьвітить, між 8—12 год. в ночи. На північнім небі, близько полярної зьвізди появляє ся біляве сьвітло, що прибирає швидко жовтаву або червонаву закраску. Воно розширює ся звільна по небі в видї лука, якого кінцї спускають ся до горизонту, а центр сьвітла остає білий, блїдне і никне поволи. З сьвітляного лука зачинають вистрілювати ясні промінї, ширші або вузші, білі, синяві або червоняві, повіддїлювані від себе темними, майже чорними пасмугами. Промінї стріляють високо в гору, аж до зенїту — т. є. точки, що находить ся просто над нашими головами — або і поза зенїт, і творять величаву сьвітляну корону. Долїшний край корони є остро зазначений, а північна частина неба відбиває від тої ясности і сама видаєть ся темна, немов би замрачена. По хвилї зменшають ся лучі, ріднуть і блїднїють, і сьвітло гасне.

Се найзвичайнїйша форма полярного сьвітла, форма, яку можна бачити в полудневій Скандинавії, в Нїмеччинї, або й у нас. Декого здивує се, що доси нїколи не бачив тої появи; ріжні є причини того, що полярне сьвітло можна у нас бачити так дуже рідко.

На се складає ся передовсїм та обставина, що в тих місяцях, коли полярне сьвітло показує ся найчастїйше, є наша атмосфера так переповнена водною парою, а наслїдком того так сильно затрачена, що трудно добачити се сьвітло через хмари. Друге те, що в наших сторонах полярне сьвітло появляє ся справдї дуже рідко, пересїчно два рази в рік, так що мало кому доводить ся бачити його. Додаймо ще й те, що коли на час полярного сьвітла припаде повня місяця, — а сьвітло місяця в повнї є сильнїйше від полярного, — то мати-мемо оправданє, чому про ту появу у нас так мало знають і говорять.

В північних краях є полярне сьвітло доволї часте; прим. бували роки, що в Фінляндиї можна було бачити полярне сьвітло в 55 прц. всїх ночий (т. є. близько 200 разів в рік). Серед довгої підбігунової ночи, що на далекій півночи тріває кілька місяцїв, лагодить воно на переміну з фазами місяця прикре вражінє темноти, бо при яснім полярнім сьвітлї можна навіть читати.

На полудневій півкулї являє ся також полярне сьвітло, зване полудневим; ми маємо одначе більше звісток про північне полярне сьвітло, а з обсервацій полудневого маємо знов певність, що його перебіг є такий самий.

Полярне сьвітло виступає в ріжних формах; найпростїйша і найчастїйша є форма лука. Сей лук сягає обома кінцями до виднокруга і є подібний до лука веселки, лиш з тою ріжницею, що веселка являє ся на сходї (рідко коли на заходї), а полярне сьвітло видко лиш на півночи. Досить часто має воно форму драперій; воно робить вражінє, немов би у воздусї розвішено сфалдовану і позагинану сьвітляну материю. Сьвітло у тій формі є з усїх сторін відграничене, і тільки часами притикає кінцями до горизонту. Лукова форма переходить часто в т. зв. форму ниток, подібну до вахляра, що закриває велику часть неба; від форми лука ріжнить ся вона тим, що між поодинокими промінями є великі темні прогалини. Ся форма доходить до правдивої величавости в т. зв. коронї, яка творить ся в сей спосіб, що з досить малого, темного півколеса на північнім небі вистрілюють промінї на всї сторони і мінять ся в ріжних красках. Побіч тих форм можна бачити часто теж инші форми, досить невиразні, що виглядають як легко осьвітлена мрака або невиразні, ясні маси без означених обрисів.

Мало коли є полярне сьвітло цїлком спокійне; звичайно воно змінює ся дуже скоро і порушає ся. Рух полярного сьвітла обіймає або цїле сьвітло і воно посуває ся зі сходу на захід або на відворот, — або порушають ся лиш його поодинокі части. Дуже часто виглядає сьвітло вже по кількох хвилях зовсїм инакше, як з початку. Рухи сьвітла виглядають немов филї, що звільна пересувають ся здовж цїлої появи; часами теж вистрілюють нагло з спокійного сьвітляного центра промінї, немов блискавки в гору, і скоро гаснуть. Такі блискавки видно особливо тодї, коли сьвітло виступає в цїлій своїй пишности, і кілька хвиль по блискавках має показати ся величава і довго видима корона.

Полярне сьвітло являєть ся, як згадано, найчастїйше в північних краях; при докладній обсервациї знайдено на земській кулї пояс, в якім воно являє ся найчастїйше. Сей пояс тягне ся довкола ґеоґрафічного і маґнетичного північного бігуна землї, переходить через залив Гедзена, Лябрадор, полудневий кінець Ґренляндиї. Ісляндию, Фінмаркен, Карийське море, Сибір, ледовий океан на північ від проливу Берінґа і ту часть північної Америки, що висунена найдальше на північ. На полудне від сеї лїнїї видко полярне сьвітло на північній сторонї неба, і то тим низше над виднокругом, чим більше на полудне. В самім максимальнім поясї видко полярне сьвітло прямо в зенїтї як лук від сходу за захід, а на овальнім просторі, замкненім згаданою лїнїєю, на полудневім небі. Полярне сьвітло можна бачити на великій части північної півкулї, т. є в північній Америцї, *північній части Атлянтийського океана*, в Европі і части Азиї. Дуже рідко обсервовано сьвітло далеко на полудне, до 15° півн. ґеоґр. ширини; там не видко вже нїчого, лиш легкий відблеск на північнім овидї. Полярне сьвітло показуєть ся не все однаково часто і не все виступає однаково сильно. Найсильнїйше сьвітло можна бачити між 8—12 год. в ночи, а найслабше коло 11 год. перед пол.; спостережено се підчас довгої, полярної ночи. Також не у всїх порах року являє ся полярне сьвітло рівночасно і в рівній силї; найсильнїйше і найчастїйше буває воно в мартї і жовтни, найслабше і найрідше в сїчни і червни. По науковому говорить ся се так, що полярне сьвітло має денну періоду з maximum о 8—12 год. в ночи і minimum о 11. год. перед пол., а також річну періоду з двома maxim-ами (март, жовтень) і двома minim-ами (сїчень, червень). Дуже далеко на північ є жовтневе максімум найсильнїйше.

Із старих записків та астрономічних річників можна завважати ще крім однорічної також і 11-лїтню періоду полярного сьвітла, т. зн., що 11 лїт виступає полярне сьвітло дуже сильно і часто. По при тім завважано також 55-лїтню, а як кажуть, навіть 111- і 222-лїтню періоду полярного сьвітла.

Інтензивність (сила) полярного сьвітла є зависима теж від фаз місяця, іменно рівнає ся сила полярного сьвітла в найлїпшім разї силї місячного сьвітла в квадрі, отже підчас повнї місяця зовсїм не можна бачити полярного сьвітла. Досить трудно було розвяти квестию, в якій висотї відбуває ся процес полярного сьвітла. Зараз перші дослїди виказали, що та висота мусить бути досить значна; нинї оцїнюють її для середньої Европи на 23—200 км., для північних країв значно низше. Кождим разом є полярне сьвітло низше від хмар.

За тим, що процес полярного сьвітла відбуваєть ся знов так не занадто високо, говорить і сей факт, що при появі полярного сьвітла чути легенький тріскіт, подібний, як з наелєтризованого гребеня. Колиб тріскіт походив з дуже високих верств, тодї не можна-б було його зовсїм чути, бо там воздух є так сильно розріджений, що не може вже переводити голосових филь. Иньші знов кажуть, що полярне сьвітло сьвітить значно висше, а тріскіт повстає в досить низьких верствах воздуха.

Полярне сьвітло є — як се звісно від давних часів — появою чисто елєктричної натури. Першу теорию, що досить вдоволяючо пояснювала повстанє тої появи, дав француський фізик Авґуст de la Rive в 1880 р.; вона держала ся досить довго, аж недавно заступлено її новою, що опирає ся на найновійших дослїдах на полї елєктричности. Заки обговоримо обі ті теориї, мусимо пригадати кілька найважнїйших фактів з фізики.

(Дальше буде.)

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 563 2—10

соймова більшість будуть в сїм напрямі працювати дальше так, як доси. Значить, усьо має лишити ся по давному, так як доси. Чи се може нас успокоювати?...

Як же коментують наведену в горі промову намісника польські дневники? — З усїх тих дневників вибираємо лише найвизначнїйший, зглядно найрозважнїйший, а до того найблизше стоячий до особи нового намісника, так що і коментар його до слів намісника можна уважати за найвірнїйший і за найблизший до його інтенций; є се дневник Czas.

Czas єще перед іменованєм д-ра Бобжинського намісником, але в хвилї, коли се іменованє було вже постановлене, уважає за задачу нового намісника дальше вести розпочату його попередником полїтику лагодженя клясової борби, а в справі польсько-руській строго берегти обовязуючі закони. Як розуміти се „береженє законів", пояснює Czas вже по оголошеню іменованя д-ра Бобжинського і по його промові в польськім колї. „Не потребуємо пригадувати — пише той дневник — длячого те жаданє (береженє законів), котре в кождій державі розуміє ся само собою, у нас треба голосно і з притиском зазначувати. Фактом є, що значінє аґітациї одної части Русинів мало опору в тій атмосфері безкарности, котру витворило центральне правительство, числячи з розпадаючим ся парляментом. Тому не в репресиї, не у виїмкових актах, але тілько у викоріненю безкарности, в приверненю поваги права і власти бачить суспільність відповідь на насильства і злочини тих Русинів, котрі терор роблять підставою своєї полїтики". Ще виразнїйше пояснює Czas слова намісника про „береженє обовязуючих законів" на иншім місци, де каже: „Заповідь, що відповідию на насильства, сїянє ненависти і на злочини буде строге береженє законів"... Виходить з обох наведених місць, що „береженє обовязуючих законів" має бути не всесторонне, а лише „відповідию на насильства і злочини Русинів". Сього у всякім разї за мало для заспокоєня Русинів, хоч очевидно і Русини не мають претенсиї до безкарного маловаженя і нарушуваня обовязуючих законів.

Слова намісника про „добру, енергічну і справедливу адмінїстрацию", що має причиняти ся до згідного пожитя обох народностий, Czas збуває дуже сухою заміткою, що „ся характеристика (доброї адмінїстрациї) конечно насуває ся нинї, коли справа польсько-руських відносин в публичній опінїї переходить фазу пересиленя". За те з притиском зазначує слова намісника про дальше продовженє заходів попередників около розвитку адмінїстрациї, пояснюючи ті заходи змаганєм до сьвідомої цїли реформи адмінїстрациї. І сей коментар знов не може нас заспокоювати, а може хиба лише тревожити нас, бож знаємо, яку реформу адмінїстрациї наші верховоди плянують.

В додатку до всього „Czas" (а ще виразнїйше „Przegląd") підсуває новому намісникови задачу: „видобути з нїдра руського народу на верх такі чинники і полїтичні орґанїзациї, котрі мали би досить сили, щоби терористичну аґітацию привести до мовчаня". Ми добре розуміємо, що се значить: видобути на верх всїлякої масти porządnych Rusinów і хрунїв і надати їм характер репрезентациї руського народу! Тількож такий експеримент певно не доведе до „згідного пожитя обох народностий", а хиба лише ще більше заострить незгоду. Річ певна, що найпростїйшою дорогою до того „згідного пожитя" могла би бути програма, висказана намісником в польськім колї, коли би можна уважати її щирою. Але тогдї мусїла би вона рішучо зірвати з давною системою; що піде слїдами попередників, та висказує на дїло, що так само і польське коло та соймова більшість підуть дальше давним шляхом!

Дві оферти.

Нового намісника попередили проґрамові єнунциациї польської консервативної преси, стоячої близько до д-ра Бобжинського (Czas і Przegląd), що задачию його буде між иншим „викликати і винайти серед руської суспільности такі елєменти, що положили би стрим українській, гайдамацькій аґітациї" — під чим очивидно розуміє ся весь руський опозицийний рух. І як тілько номінация д-ра Бобжинського стала фактом довершеним, сейчас вплинули до його полїтичного портфелю аж дві оферти на доставу такого „розважного елєменту". Читачі певно здогадують ся, з яких сторін. Ну, звісно: одна від Руслана", друга від „Галичанина".

„Руслан" в ч. 86 в статї „Новий намісник Галичини" пише між иншим: „При всїй своїй консерватнвній вдачі д-р Бобжинський умів однак числити ся з поступом часу і оправданими домаганями широких верств народних і дїйсними обставинами, не дбаючи зовсїм о дешеву популярність. Хоч був спершу противником виборчої реформи в держ. радї, одначе скоро вона станула на дневнім порядку, піддержував її із своїм сторонництвом на основі ухвал виборчої комісиї, як небудь кільканайцять крайних консерватистів з д-ром Козловським були сему противні. Він головно довів до злуки людовцїв з польським колом і зазначив тим, що уміє змаганя і погляди свого сторонництва підчинити загальним інтересам. По його сильній індивідуальности і великій рішучости, по його бистрім умі і визначнім талантї адмінїстрацийнім, можна сподївати ся, що д-р М. Бобжинський зуміє удержати лад, спокій та порядок в краю і довести до вирівнаня межи народних взаємин. Є він противником всякого розстрою і розладу, одначе не буде боєвим намісником (Kampfstatthalter), як всякі часописи намагали ся його представити, а не сумнїваємо ся, що яко намісник буде зарівно справедливий для обидвох народностий в краю, для Поляків і Русинів. Неоправданим є твердженє „Дїла", мовби то д-р Бобжинський був завзятим ворогом руського народу, або замітка „Свободи", начеб він висловив ся, що „нищив би Русинів, як би став намісником", так само, як безосновне є також твердженє „Галїчанїна", мов би „едукацийна система д-ра Бобжинського довела до „гайдамаччини" в Галичинї. Як віцепрезидент ради шк. кр. пособляв він розвиткови руського шкільництва, помножуваню руських катедр унїверзитеських і розвиткови руського письменства на народних основах. Яко муж справдешньої науки виробив він собі самостійний погляд на межинародні відносини в краю і на польсько-руську справу і був усе приступним для всякого розумного і оправданого домаганя та не давав ся руководити дневникарськими баламутствами. Тим то можемо сподївати ся, що на новім а вельми труднім і одвічальнім ствновищі зуміє д-р М. Бобжинський бути справедливим для обидвох народів і з свого становища зарівно буде пособляти їх культурному розвиткови та мирному полагодженю межинародних взаємин".

В тім самім числї містить орґан п. Барвінського ще другу статю п. з. „З житя і дїяльности д-ра М. Бобжинського", яка є властиво одним похвальним имном для нового намісника. Більша часть сеї статї присьвячена виказаню, яким добродїєм руського шкільництва і взагалї приятелем Русинів був д-р Бобжинський яко віцепрезидент ради шк. краєвої і яко полїтик. Як-би вірити запевненям „Руслана" — то Русини не могли собі вимріяти красшого намісника, як д-р Бобжинський. Вкінци в оглядї голосів про нового намісника в числї 87 „Руслан" навіть полємізує з послами Будзиновським і Ев. Левицьким за їх характеристику відношеня нового намісника до Русинів у минувшинї та вискаєує певність, що новий намісник се „самостійний і учений чоловік і тому — каже — не сумнїваємо ся, що він зуміє полагодити межинародні відносини в краю а Русинам уможливити народний і культурний розвиток на природних і народних основах."

Як „Русланови", яко давному пупілеви п. Бобжинського, доволї легко було пригадати собі давні свої пеани для бувшого віцепрезидента ради шк. краєвої і колишнього патрона т. зв. „барвінщини", то в труднїйшій ситуациї найшов ся „Галичанинъ", котрий свого часу безнастанно та пристрасно атакував д-ра Бобжинського, не могучи простити йому заведеня фонетики в школах. Часи змінили ся, змінив ся і д-р Бобжинський і „Галичанинъ". І от справдї — і жаль і сьміх збирає, глядячи на ті акробатські штуки, які доконує „Галичанин" в статї „Новый намѣстникъ" (ч. 86). З одного боку давні гріхи" д-ра Бобжиньского против москвофільства, з другого „польско-русское примиреніе" — як тут вибристи із скрутного положеня? І от „Галичанинъ" і голить і стриже.

Вихваливши отже на вступі личні прикмети д-ра Бобжинського, „Галичанинъ" згадує минувшину та пише: „Судя по дотеперешней дѣятельности д-ра Бобржинскаго, по его взглядамъ на русскій вопросъ — у насъ нѣтъ причины отдаваться радостнымъ надеждамъ и ожидать чего-то особенно хорошаго. Новаго намѣстника мы имѣли случай хорошо познать на поприщѣ школьнаго дѣла. Бывшій вицепрезидентъ краевой школьной рады, онъ ввелъ не только фонетику, но даль цѣлое направленіе, создалъ систему относительно воспитанія нашей молодежи. Онъ, одинъ изъ творцовъ злопамятной „новой эры", былъ рѣшительнымъ противникомъ развитія нашего народа на его природныхъ, историческихъ началахъ, а всѣми силами поддерживалъ то искуственное направленіе, по которому русское населеніе Галичины слѣдовало превратить въ какой-то другой, не русскій народъ. Если украинское движеніе поднялось, расширилось и приняло такое направленіе, какъ мы эго замѣчаемъ нынѣ, то много въ томъ заботъ и даже иниціативы бывшаго вицепрезидента школьной рады д-ра Бобржинскаго".

Схарактеризувавши ще кількома подібними фразами давнїйшу дїяльність д-ра Бобжинського, „Галичанинъ" зміняє круто фронт, переходячи до сучасности: „Мы — пише він дальше — считаемъ цѣлесообразнымъ отмѣтить эти моменты изъ прошлой дѣятельности новаго намѣстника не по тому, чтобы мы такимъ образомъ хотѣли высказать наше недовѣріе по отношенію къ его личности. Напротивъ, мы вѣримъ, что д-ръ Бобржинскій, какъ мужъ высоко-ученый, а притомъ самостоятельный въ вырабатываніи своего мнѣнія, пришелъ къ убѣжденію, что онъ ошибся въ своихъ разсчетахъ на украинское движеніе, изъ котрого онъ обѣщалъ себѣ сдѣлать послушніе орудіе для польских цѣлей. Какъ умный человѣкъ, онъ долженъ нынѣ ясно сознавать, какихъ можно будетъ надѣяться успѣховъ въ будущемъ, если правящіе круги будутъ и впередъ придерживаться такой-же самой тактики.... Мы хотимъ надѣяться и вѣрить въ то, что новый намѣстникъ, убѣдившись самымъ ощутительнымъ образомъ, до чего довела злополучная система поддерживанія искуственнаго движенія среди русскаго народа, не схочетъ слѣпо придерживаться дальше, а будетъ относиться къ русскимъ партіямъ вполнѣ объективно и справедливо... Если новый верховный правитель нашей области отнесется къ русскому народу съ справедливостью, то можетъ быть увѣренъ, что и русскій народъ окажется для него благодарнымъ и доброжелательнымъ. Но надо имѣть нынѣ именно отвагу быть справедливымъ. Когда мы ближе присмотримся ситуаціи, то замѣтимъ, что вѣнскіе круги и нѣмецкое общественное мнѣніе стоитъ съ цѣлой рѣшителаностью по сторонѣ украинцевъ не смотря даже на такое отвратительное дѣйствіе, какъ послѣднее убійство. Здѣшнееже польськое общество высказалось довольно рѣшительно противъ украинства, въ виду чего возникло что-то въ родѣ конфликта между одними и другими. Оба фактора представляютъ нынѣ довольно крупную силу... Любопытно, кто здѣсь будетъ принужденъ уступить: выдержатъ-ли Поляки на новомъ пути совмѣстной общеславянской работы, въ которомъ направленіи они только начинаютъ ставить первые шаги, или окажутся и впредь такъ близорукими, какъ до сихъ поръ, и станутъ опять поддаваться внушеніямъ напирающаго германизма. Недалекое будущее разъяснитъ намъ эту загадку".

Ось і єсть друга оферта.

Та як все в таких случаях буває, коли зголосить ся двох оферентів, оден другого починає ганити. І „Руслан" не видержав, аби не ослабити оферти свого соперника, та в згаданій вже статї про голоси преси о новім намісникy (ч. 87) per longum et latum полємізує з „Галичаниномъ", намагаючи ся витолкувати новому намісникови, щоби не вдавав ся з москвофілами, бо ...україньство „крім малої ґрупки радикалів" не одушевляєся своєю козацькою минувшиною анї Хмельницьким а плеканє москвофільства не лежить в інтересї Австриї.

„Галичанинъ" ще не мав часу дати відповідь на се обнижуванє його оферти. Але певно не залишить. В кождім разї новий шеф краю має до вибору два ґатунки „розважних Русїнуф". Вправдї оден з них цїлком не є Русином, бо за Русинів себе не вважає, а про другий навіть „Dziennik polski" замітив, що репрезентує його орґан, який „крім власного коректора, прокуратора і редакторів польських ґазет не має нїяких читачів" — однак польські полїтики мають вже ту прикмету, що вміють робити угоди як-раз з тим, хто нікого серед Русинів не репрезентує.

По атентатї.

Казочна концесия.

Безпосередно по убитю гр. Потоцького цїла польська преса одним хором затягла пісню про великодушність убитого і гірку невдячність Русинів, які так відплатили ся за признані їм концесиї. Про суть сих концесий і дїйсну їх стійність говорили ми вже не раз і належно розбили цїлу облуду, заключену в виводах польської преси! Тепер починає бити себе по лицях таки сама польська преса. Ось „Dziennik", який тільки наспівав ся на сю тему, заявляючи, що іменованє посла д-ра Олесницького краєвим віцемаршалком є тепер виключене, пояснює рівночасно на основі інформаций, які виключують всякий сумнїв, давнїйше порозумінє з д-ром Евг. Олесницьким в той спосіб, що його сутю було те, що через його евентуальну номінацию на віцемаршалка сойму був його вибір до краєвого видїлу рішучо виключений". Тепер отже непохитно стверджено, і то таки в польській рептильцї, що вістка про те, неначеб д-ру Олесницькому „запевнено" вибір до краєвого видїлу, та що гр. Ст. Баденї мав його відтак іменувати своїм заступником у веденю справ краєвого видїлу — була видумкою польської преси! — обчисленою на обманюванє Русинів. Сим разом можемо бути тільки вдячні „Dziennik-ови" за поставленє сеї справи ясно, бож тепер стане в належнім сьвітлї цїла отся концесия краєвого правительства для Русинів а заразом розміри шкоди, яку вони нїбито понесуть тепер через її евентуальну втрату. Через евентуальне іменованє пос. д-ра Евг. Олесницького віцемаршалком сойму без того, щоб він став членом краєвого видїлу і заступником краєвого маршалка у веденю справ краєвого видїлу, руський нарід нїчого de facto не зискував би — а тепер нїчого не тратить! І се як раз слаба сторона польських правлячих кругів у Галичинї, що їхнї погрози про відбиранє Русинам ріжних управнень і надбань, вам не страшні прямо тому, що — як говорить наш селянин — голий розбою не боїть ся!

Отже правда.

Ухвали „Narodow-oї Rad и" виконують ся в Галичинї швидко. „Rada Narodowa" а за нею і її публїцистичні орґани заговорили, що полїция, суд і прокуратория занадто зглядні для Русинів. От полїция провинила ся мабуть тим, що не порубала Сїчинського на місци та не нападала разом з польськими громилами на руські інституциї; суд, на чолї якого стоїть у Відни хитрий Нїмець Кляйн, не заслужив собі на згляди narodowego rządu, що всїх Русинів не позамикав ще досї та не віддав під юдикатуру польських тайних „bojówek"; виною прокураториї було знов те, що не спинила видаваня всїх руських часописий у Львові. Який жаль мусить бути панам з „Rad и Narodow-oї", що помимо дружби з коломийським амбасадором Росиї, не вспіли ще переформувати в Австриї або бодай в Галичинї росийського „законодавства!"

Поволи однак іде все „до лїпшого". Прокуратория почала війну з цїлою опозицийною руською пресою, узгляднюючи особливо нашу часопись. Конфіскуєть ся її за всякі речі навіть за сконстатованє таких фактів — які нераз констатувала польська преса — що анархісти вбивають пануючих, або за передрукованє статї з „Neue Freie Presse", а хоч ґазета виходить з друку вже о 4 годинї, то конфіската наступає постійно аж по 7 год веч., коли весь наклад видрукований і виекспедіований на почту, щоб того дня вже не мож зарядити розсилки нового накладу. Річ очивидна, що не залишимо через парлямент поспитати мінїстра судівництва, як він задивляєть ся на практику львівської прокураториї та дамо при тій нагодї нашим читачам можність пізнати ті уступи, які уважає львівська прокуратория такими небезпечними на сторінках руської преси. Поки що однак приходить ся руській опозицийній журналїстицї оставати під безвпинним Дамоклевим мечем прокураторської самоволї!

Що більше. Веде ся не тільки борбу через конфіскати. Ера Бобжинського приносить також реакцийну практику субєктивного поступованя. Державна прокуратория зарядила дїйсно доходженя проти редакторів руських опозицийних часописий за статї, в яких вияснювано тло, на якім дійшло до недїльної траґедиї з дня 10. марта. Слїдство в сїй справі вести ме судия д-р Вергановський. Візваня руським редакторам вже й подоручувано. Не знаємо лише, чи рівночасно будуть потягнені до одвічальности і польські редактори, що стали ся винними супроти прасового закона, передруковуючи статї поконфісковані в руських часописях?

Та сама польська преса горлає також, щоб судові власти потягли до відвічальности руських послів, які обговорювали атентат у віденській пресї. Розумієть ся, що задля сего требаб добути в парляментї їхню видачу а рівночасно поскаржити ще й віденських редакторів. Не достає ще, щоб при реформі прасового закона пани з „кола" внесли „поправку", якою можнаб за всяку образу польського „народового гонору", карати всякого журналїста відрубанєм руки! Нема що казати, мрії польських шовінїстів буйні, тільки клопіт, що польські дерева неба таки не досягнуть.

Планета і компльот.

На небосклонї явної і тайної, професіональної і добровільної полїциї, що так ревно пошукує за нитками, якіб завели її до клубка компльоту, явила ся „планета", і то писана через велике „П", бо вона не з неба а з землї а до того ще й вшехпольської констеляциї. Планета ся стала видна спершу на „kresach" в Зборові а там засияла і в „польськім" Львові. Річ в тім, що її блеск має вказати ще одного заговірника і то мабуть ще небезпечнїйшого від студента Ф. Замори, який — як се непохитно сконстатували власти — мав не лише анґлєз але й сподні і то такі каригідні, що їх аж арештовано, на се мабуть, щоб часом не дали можности до зорґанїзованя якого нового компльоту... Тим небезпечним чоловіком — мав бути студ. філ. А. Крижановський, який був на лекциї у начальника зборівської стациї зелїзничої, п. Сеферовича. Щоб його з сеї лекциї усунути і тільки задля сего пустили зборівські патріотники молодшого авторамента чутку, неначеб то він на першу вістку про атентат висказав здогад, що його мусїв виконати нїхто иньший як Сїчинський. Коли сей маневр не вдавав ся — вшехп. акад. Планета в почутю обовязків narodowego żandarma — зробив таки відповідне донесенє до ц. к. державної прокураториї у Львові. Розумієть ся, що цїла ся справа — одна видумка — але Планету спроваджувано до Львова в характері сьвідка. Вправдї переслуханє Планети не богато помогло до виясненя справи, бо на небі бувають всякі констеляциї і то не лише медведів але й баранів, та все таки „narodowe uczucie" одержало сатисфакцию, бо австрийському скарбови убуло кількадесять корон, які виплачено в формі коштів „всепольському дїячеви" і — на сїм кінець появи п. Планети і його ролї.

„Gwalt hajdamaków".

„Słowo polskie" а за ним другі шовінїстичні орґани подали вчера під наведеним титулом таку „власну" депешу зі Станиславова: Hajdamacy spalili przed kilku dniami szkołę polską w Hnilczu w powiecie podhajeckim. Ludność polska wystraszona, spędza noce pod gołem niebem". Для більшого ефекту страшну сю депешу видруковало товстим друком, як сензацию першої води! Мовляв, rodacy, чи видите, що дїють гайдамаки, вуж до реванжу! Поки вшехпольський ґенерал Пашкудський скличе в сїй справі львівське pospolite ruszenie проти Русинів, подамо деякі інформациї про сю справу, які вспіли досї засягнути.

Треба передовсїм сконстатувати, що в Гнильчу польська школа T. S. L. нїякого свого будинку не має, за те є фактом лише те, що у Велику пятницю погорів господар Нижанковський, який віднаймав приміщенє на згадану школу. За те не стверджено й досї, чи хто небудь сю хату підпалив і чи її взагалї підпалювано. Колиб навіть вийшло, що є дуже а дуже сумнївне, що Нижанковського підпалено, то не виключений тут мотив особистий, бо в його хатї мешкали також приватні партиї. До річи згадаємо, що цїла істория з гайдамацьким „ґвалтом", придумана „Słow-ом", вийшла в сїм случаю безмежно глупа, бо Гнильче село москвофільське, де навіть нема читальнї „Просьвіти". При останних виборах до парляменту дістав тут руський кандидат всего 1 голос, а всї прочі голоси впали на Дудикевича. Невжеж польська преса припускає те, що школу T. S. L. могли спалити польські алїянти, poczciwi Starorusini, які так potępiają убийство Потоцького?!

Істория з підпалом є так само видуманою, як і „з перестрахом" польського населеня, бо в селї панує цїлковитий супокій. Під голим небом серед теперішної студени ночували хиба ті елєменти, які „інформують" „Słowo". Характеристичне тут те, що вістку про пожежу вислано зі Станиславова аж в 5 день по пожежи як депешу, се найлїпший доказ, що на місци не привязувано до цїлої справи такої ваги, а тревогу сфабриковано в Станиславові аж ex post. Уковано сю брехню тою самою особою, яка алярмувала сьвіт про конфискату двох пак револьверів в Галичи. Тими бровнїнґами були як раз дві паки насїня Мавтнера, які дїйсно спровадив і одержав руський крамар в Гнильчу.

Не завадить і сего згадати, що через огонь в польській школї потерпіла найбільше таки громада, бо туди забрано насильно лавки з публичної школи, які тепер згоріли. При огни ратували й руські громадяни і сам війт, Калакуна.

От і вся істория з гайдамацтвом, яке управляють не хто иньший як безстидні брехуни по польських редакциях, для яких шовінїзм в Галичинї ще за мало розятрений!

Державна рада.

Палата послів.

(Засїданє з 30 цьвітня).

По відповідях мінїстра Кляйна на інтерпеляциї відповідали дальше мінїстри Бінерт, Дершатта і Ґеорґі.

П. Хоц у запитї до президента протестував проти того, що президия не хоче запитів бесїдника подати до відома правительства.

През. Вайскірхнер відповів, що він не є на те, щоб повідомляти правительство, що один з послів хоче вдарити по лици намісника Чехії.

Ся заява викликала оплески серед нїмецьких послів та протестуючі виклики з боку п. Хоца.

На сїм засїданє замкнено. Дальше засїданє в понедїлок о 3 год. попол.

Інтерпеляциї внести: п. Онишкевич до мінїстра рільництва в справі переведеня комасациї ґрунтів у Галичинї, п. Стахура до мінїстра внутрішних справ про надужитя урядової власти старостию Річчім і виборчим комісарем Попнером при соймових виборах у Старосамбірщинї та другу інтерпеляцию в справі відмінного полагодженя протесту внесеного що-до виборів у старосамбірськім повітї; тамошне староство спершу рішило протест на користь протестуючого, а потім на його некористь.

Комісия буджетова

відбула нараду вчера вечером. На початку засїданя п. Колїшер іменем жидівських послів зложив заяву, в котрій запротестував проти якого-небудь обмеженя прав жидівської людности що-до користаня з публичних шкіл.

П. Сільвестер вказав на те, що в буджетовій комісиї є ще 20 рефератів неполагоджених, так що коли наради дальше будуть ведені в дотеперішнім тематї, то нї буджет нї провізория буджетова не будуть полагоджені на правильній дорозї. Тому требаби на конференциї провідників клюбів знайти дорогу до скорійшого полагодженя буджету.

Предс. Кіярі відповідає, що в тій справі він порозумієсь ся з членами конференциї клюбових провідників.

Комісия приступила до дневного порядку.

П. Станек (чеськ. аграр.) докінчив реферат про народні школи Домагав ся плеканя рільничих шкіл.

По промові п. Штайнвендера п. Малїк вніс резолюцию, взиваючу правительство, щоб держава взяла на себе половину коштів платнї народних учителїв.

П. Гофман (нїм. аґр.) поставив резолюцию в справі полїпшеня видїлових шкіл.

П. Зайц (с. д.) піднїс, що треба сотворити школу, котра булаб чисто сьвідська, независима від церкви і конфесий. Звертаєть ся проти силкува

З причини великих запасів товарів
продає маґазин товарів убрань мужеських і дїточих
І. Ерлїха
ул. ГАЛИЦЬКА ч. 14 напротив п. Штавбера
Накидки від кор. 24 і висше.
Убранє чисто вовняне від кор. 26 і висше.
Найновійший фасон.
567 2—6

ня учеників до участи в релігійних вправах. Дотикає всіляких реформ у шкільництві.

На тім наради перервались. Дальше засіданє в понеділок о 10 год. перед полуднем.

Парляментарні справи.

Парляментарна ситуация

після загальної опівні в політичних кругах є лиха. Заносить ся на завзяту борбу між Чехами і Німцями, котра грозить повним спиненем правильного функціонованя державної ради. Ходить о чеську урядову мову в судах і почтах. Головно крутить ся спір про суд в Хебі, котрий постійно полагоджує чеські поданя в німецькій мові. Суд краєвий висший в Празі все наказує полагоджувати ті поданя по чеськи, одначе хебський суд не вважає тих рішень за обовязуючі та в кождім новім випадку жадає нового апеляційного рішеня. З того виходить безконечний конфлікт і замішанє Що-до почти, то справа заострилась в останних днях. Чеські урядники вводять від часу до часу до внутрішнього урядованя чеську мову, не оглядаючись на обовязуючі постанови. Дня 22 цьвітня с. р. один чеський урядник почтовий, урядуючий в стациї Дайчброд, доручив урядникам амбулянсу, везучого почту в поспішним поїзді, консигнацию почтових посилок, списану тільки по чеськи. З того приводу повстала сварка, котру урядник амбулянсу покінчив так, що посилок не принял. Ціла стже почта лишилась з Дайчброд та мешканці міста зістали позбавлені вигоди почтової комунікациї.

Всі ті події відбивають ся голосним відгомоном у парляментї та Німці і Чехи грозять обструкцією на випадок, коли їх бажаня не будуть сповнені.

Коло польське

відбуло вчера пополудни під проводом п. Гломбінського, а відтак п. Стапінського, довірочне засіданє в руській справі. Засіданє по двох годинах перервали з приводу назначеного засіданя комісиї буджетової. Нині від 10 год. рано наради ведуть ся дальше.

Смерть міністра.

Міністер-краян німецький, Пешка, помер нагло нині о 1 годині в ночи наслідком апоплєктичного удару.

„Русско-народный клубъ"

як доносить „Polnische Korrespondenz" поспішив вчера до намісника Бобжинського та зложив йому бажанє з нагоди його номінациї на намісника.

Міністерство праці.

На останнім засіданю палати панів бувший міністер просьвіти, гр. Лятур, домагав ся, щоб шкільництва промислового не приділяти до нового міністерства. Вчерашна „Reichspost" іменем христянсько-соціяльної партиї заявляє, що ся партия абсолютно обстає при тім, аби до нового міністерства праці приділено шкільництво промислове. Що-до чесько-німецького спору, то християнсько-соціяльні заявили свою повну солідарність з усіми низшими німецькими партиями.

НОВИНКИ.

— **Польські проготовленя до погрому на університеті.** З початком найблизшого тижня мають зачати ся виклади на львівськім університеті. З достовірного жерела довідуємось, що вшехпольська молодіж університетська і технічна приготовлюєть ся прийти на університет з револьверами і топірцями та за всяку ціну викликати кріваву бучу з нашою молодіжию. З уваги на ті кровожадні приготовленя потрібна є велика обережність і холоднокровність з боку наших студентів, аби звести нінащо вшехпольські пляни погрому та не допустити до бажаних деякими польськими сферами консеквенций з нової оружної розправи на університеті. З своїх прав на львівськім університеті не можемо резигнувати, але з другого боку не даваймо ся провокаторам виводити з рівноваги тоді, коли-б се для них було пожаданим.

— **У вчерашній статї п. н. „Кровожадні демагоги"** трапила ся прикра технічна помилка, а саме пропущено початок промови пос. Заморського на самбірських зборах, котрий повинен би знаходити ся на 1-ій стороні в другій шпальті по 35-ій стрічці з гори. Сей початок звучить:

„По страшнім мордї намісника Потоцького, замордованого Українцем, мусимо собі здати справу, чи той морд мав характер політичний чи инший. Чи Українець мордував його тому, що він був графом? Ні. Чи може тому, що був богатим, чи тому, що був консерватистом, чи може тому, що був намісником і урядником австрийським? Ні. Українець замордував його длятого, що він був Поляком. І те, що тепер стало ся, те супроти солідаризуваня з тим огидним злочином всіх Українців — нестаророусиніе — принесе такі наслідки, що нікому не буде вільно почувати ся Поляком, бо зараз кулька в лоб. Можемо діждати ся часів, що староста-Поляк дістане від Українця кулькою, урядника Поляка жде кулька, коли ти хлопи є Поляком, дістанеш від Українця кулькою в лоб. І коли-б людовець був намісником а був Поляком, також дістане кулькою в лоб".

По сім уступі наступає надрукований у вчерашнім числї: „Бо коли вбили свого добродія..." — і т. д.

— **Як ми виконуємо клич „свій до свого"?** Від одного з поважних львівських Русинів дістаємо слідуюче письмо з просьбою о поміщенє: Переживаємо справді фараонські часи. Наші вороги на власній нашій землици гноблять нас, устроюють погроми та ще завзивають польський загал до бойкоту усего, що наше, руське. Сей зазив до бойкоту Русинів вже приводять в дїло; от як знаю з достовірного жерела українську публику викидають з деяких каварень львівських, з „гандельків" і то повикидали тогди, коли „Народна Гостинниця" сьвітила пустками, коли істинно-польська „чорна сотня" в варварський спосіб нищила забудованя наші. „Народна Гостинниця", задяки вшехпольським хунгузам, понесла сотки корон втрати, потратила деяких постійних гостий, а наші горячі патріоти лізуть на очи своїм кривдникам як ті нетлї до сьвітла. Руська каварня пуста і з дня на день пустїє щораз гірше, а львівські українські патріоти, викинені брутальними варварами за двері (мабуть длятого, що їх своєю кервавицею запомагали) з одної польської каварні ідуть шукати другого польського льокалю, очевидно знов на те, щоб їх вшехполяки знова викинули на вулицю... Як-же нас хто має шанувати коли ми самі себе не шануємо? Як нас мають не викидати з колії конституційно-горожанського і публичного житя, коли ми позваляємо себе викидати за двері з публичних льокалів якраз тогди, коли наш власний льокаль ледво „боками робить" бо його піддержують переважно Жиди і — іронїє! — толєрантнїйші Поляки... Або і ціла тая „Народна Гостинниця". Пожаль ся Боже! Недавно читав я в „Дїлї" в новинках голос якогось анонїмного патріота, що сеся наша институция має досї лише 500 членів. По тій новинці з горячим зазивом до українського загалу, гадав я, що до нині членів приросло що найменше в двоє. Але довідую ся онодгї, що число членів (а слухай добре українська публико!) зросло аж о 14, кажу виразно: чотирнайцять! Не сьміх се, не сором? І чи не біль? Бо якже се? Нас бють, викидають за двері як собак, грозять бойкотом на усїх проявах житя, а таким величезним накладом працї і такими жертвами здвигнена перша того рода институция, перша власна руська хатина, у якій можемо сьміло собі поговорити, чи хочби і розірвати ся,—ледви дихає. Я, хоч ц. к. урядник шпіонований на кождїськім кроцї вшехполяками „товаришами", льокую усякий зайвий сотик в нашу рідну институцию і хоч потихоньки, тїшу ся, що кладу цеглику під велику всенародну будову. А коли Ляхи почали викидати Українців із своїх льокалів, я уважаю відповідним більше в житю у нїкого з них не показати ся, а щоби нагородити страту „Народної Гостинниці", яку понесла від вшехпольських монголів — беру двайцять удїлів „Народної Гостинниці". Але Ви, панове, більше незалежні і богато з Вас, певно засібнїйші!... Чи будете і далї пхати ся туди, звідки Вас проганають? Чи будете і далї своїм кервавим грошем, своєю власною працею напихати кишенї бутним зайдам, що беручи Ваше добро, поштурвують ся Вами та кепкують з „упартого Русїна". Змилуйте ся, та хоч в справі економічній будьте консеквентні і хоч у тім однім напрямі покиньте влїзливу „упартосьць" обертаючи її туди де треба. Вписуйге ся гурмою в члени „Гостинниці" та хоч з пів року попивайте „чорну" в руській каварни, вернїть їй хоч за вибиті вшехполяками шиби! Робимо самі собі, будуймо самі для себе... Пора переводити в житє клич „свій до свого". — *Урядник-Українець.*

— **Кровава статистика.** Генеральний інспектор в Македонії Гільмі Баша предложив турецькому правительству та цивільним агентам статистику кровавих подій, які зайшли в македонських вілаєтах, оперту на систематично ведених датах, за турецький рік 1323 (від 14. марця 1907 до 13. марця 1908 р.) На перший погляд відносить ся вражінє, що між двома послїдними роками нема майже нїякої рїжницї, бо в 1323 р. число убитих виносило 2358, число-ж ранених 1161, а в 1322 р. 2360 убитих і 1080 ранених. Однак треба відрїжнити політичні злочини від злочинів неполітичних. Тодї одержать ся за 1323 р. число 849 убитих і 289 ранених, між тим коли в 1322 р. було 1127 убитих і 149 ранених. Отже минулий рік виказує в порівнаню з попереднім роком число убитих менше о 278. Чому треба приписати зменшенє числа кровавих вчинків в послїднім роцї, годї на певно означити. Мабуть причинило ся до того спростованє хибної інтерпретациї 3-го артикулу програми з Мірцштег, а дальше „іраде" про виконанє вироків смерти, виданих за політичні убийства, яке оголошено для відстрашеня від політичних убийств. Політичний характер мають також кровавi вчинки, довершувані в самім таборі комітетів, є вони карою за непослух, відмову заплати контрибуції, за зраду і т. п. В 1232 р. убито власними земляками 233 Болгарів, 92 Греків, 22 Сербів і 5 Італіянців. Злочини, довершувані між магометанами, не мають політичного характеру. Також кровавих дїл, яких допускали ся магометани на християнах і на відворот, поминувши виїмкові випадки, не можна відносити до політичних мотивів. В другій половинї 1323 р. можна було занотувати єріст убийств, довершуваних Болгарами на магометанах, що не є лишені політичного характеру, і здаєть ся, що потягнули за собою репресиї з магометанської сторони. Коли в 1322 р. магометани убили 78 Болгарів, а Болгари 96 магометан, в 1323 р. ті числа зросли на 124, зглядно 166.

— **Пожар місточка.** В понеділок, дня 27 с. м. в полудне вибух в Поморянах бережанського повіта огонь, що знишив костел і 28 домів, наслідком чого 75 родин, переважно жидівських, лишилось без даху і хлїба. Громадські сикавки показали ся нездалими. Ратунок треба завдячити бурмістрови з сусїдного місточка Дунаєва.

— **Перенесенє Городецького кладовища.** В виду того, що всїлякі злочинцї нищать гроби на Городецькім кладовищи, ухвалив магістрат, що кождий, хто на тім кладовищи має гробницю або гріб якого члена родини, може перенести, мощі без всякої оплати на кладовище Личаківське або Янівське і одержить там безплатне місце. Так само без оплати можна буде переносити памятники і нагробники.

— **Останки мамута під Краковом.** На склонї гори сьв. Бронислави при веденых там фортифікацийних роботах замітив офіцир інжинїрії, який кермує роботою, що між викиненою землею находять ся великі відломки костий. Сейчас приказав робітникам, щоб копали осторожнїйше, бо здогадував ся, що се можуть бути відломки кістяка якогось передпотопного звіра. Його здогади оправдали ся. Небавком побачили в розкопаній земли кілька більших кусників кости, що виглядали на зуби мамута. Оден із знайдених зубів вислано до краківського університету з просьбою о виданє опінії. Зуб признано в зоольогічнім кабінетї проф. Шайнохи справді зубом мамута. В найблизшім часї будуть переведені досліди на місци, щоб означити близше вік і походженє мамута та зібрати дальші части кістяка.

В середу пополудни удала ся на місце комісия, зложена з професора геольогії, д-ра Шайнохи і професора передісторичної археольогії, д-ра Деметрикевича. Комісия ствердила, що викопані кости належали що найменше до чотирох мамутів та инших передісторичних звірят, котрі жили там гуртом. Знайдено також кількасот твердих, камінних предметів, які були оружем і знарядами передісторичного чоловіка. На жаль богато з тих предметів робітники засипали вже в инших ровах. Університетська комісия порозумілась з властями і забезпечила можливі дальші викопи перед знищенєм. Зібрані кости і камінні предмети відставлено до геольогічного і археольогічного кабінету, де будуть предметом докладних розслідів. Поки-що члени комісиї здогадують ся, що відкриті викопки можуть походити з епохи т. зв. „горішнього палеоліту".

— **Архикнязь під різкою.** Подібно як у нас на Великдень є звичай обливати водою, так у Словаків бють у великодний понеділок по плечах прутом. Другого дня латинського Великодня, дня 20. цьвітня, бавили ся так в словацькім селї Топольчи, де находить ся замок архикнязя Йосифа. У сьвята до замкового парку вільно входити мешканцям села. В понеділок по полудни проходжував ся архикнязь по тім парку в товаристві адмінїстратора дібр, Лібіга. В алеї підійшов до них гурток одітих сьвяточно молодих Словачок; найгарнїйша в селї дівчина, Пазька Бабич, виступила з малим прутом, украшеним рїжнобарвними стяжками, і доторкнула ся кілька разів плечий архикнязя. Той оглянув ся а що знав місцевий звичай, усьміхнув ся і сказав: „А тепер, дівчино, можеш бити". Дівчина повторила кілька разів, а тодї архикнязь подякував за память і дав Пазьці кілька дукатів. Дівчина вернула до товаришок і не могла натїшитись, що їй вінo побільшило ся так несподївано.

— **Торнадо в північній Америці.** Страшенний вихор, званий в північній Америці „торнадо", лютив ся минувшої пятницї в пятьох удільних державах Сполучених Держав а то в Люізияні, Міссіссіпі, Алябамі, в Тексасі і Тенессі. Яка то була страшенна буря, можна зміркувати з того, що вихор здув з лиця землї 46 міст, знищив сотки сїл і фарм, позбавив житя около 1000 людий, 3000 людий покалїчив більше або менше тяжко а більше як 20.000 людий лишив без стріхи. До того ще прилучив ся й хмаролом, котрий позаливав великі простори краю та понищив до послїдка то, що торнадо лишив. Як страшенна була сила вихру, можна зміркувати з того, що вихор ніби поров землю і виривав все, що на нїй росло; людий, котрих захопив на отвертім місци, підносив на яких 100 метрів високо а відтак кидав ними до землї, розризав їх, виривав їм руки і ноги, або навіть внутренности а деревляні доми здував так, що не лишало ся й слїду по них. В декотрих містах вигинули цїлі родини а трупи і части трупів, кусні тїла, внутрености і кости так попереміщувало, що й до нині не можна ще було всїх трупів розпізнати ані докладно обчислити, кілько людий згинуло. Коло міста Сітронвіль в полудневім Міссіссіпі захопив вихор два вагони повні подорожних, відорвав їх від поїзду та пігнав ними, Господь знає куди. Вагонів тих не відшукано й до нині: здає ся, що вихор розніс їх разом зі всїма людми, які в них було. Коли ще додамо, що тота страшенна буря лютила ся через 24 годин, то можна собі вже добре уважати, що мусїло дїяти ся в тих сторонах, через котрі торнадо переходив. Загальну шкоду, яку доси можна було оцінити, обчисляють, що найменше на 50 міліонів долярів (250 міліонів кор.) — З приводу сеї появи „торнада" пояснимо; що се таке „торнадо" і звідки в нім бере ся така страшенна сила Слово „торнадо" есть ішпаньське і ним називано первістно вихри в західній Африці; але від початку 19. столїтя стали учені називати ним місцеві вихри в Сполучених Державах. Торнади то суть вири воздуха (подібно як у воді, так робить ся вир і у воздусї), котрі творять ся в тій висотї, де знаходять ся хмара, именно же, де тоті хмари, що розстелюють ся на небі мов би білі баранки або як величезні білі пера, і з тої висоти спускають ся відтак поволи на землю. Звичайно настають торнади з весною і з початком літа. Тодї творить ся у воздусї величезна хмара, котра крутить ся мов вир на воді і спускає ся щораз низше на землю, а звисаючий єї конець подобає иногдї до вилечезного слоневого хобота. Де той хобот дїткне ся землї, там нїчо не опре ся єго силї. В середині того виру есть дуже слабе тиснене воздуха і длятого в тім місци, куди єго середина пересуває ся, замкнені судини пукають, з фляшок вискакують корки, стїни будинків розскакують ся на всї сторони і т. д. Вир той суне ся по земли зі скоростию 13 і пів метра на секунду, або 40 кільометрів на годину, може длятого в одній мінутї наробити страшенної шкоди. Ширина вира в споді буває не більша як 300 метрів, иногдї навіть менша як 150 метрів, а торнадова хмара виглядає тодї мов би звисаюча лїйка. Небавком однак вир зачинає тягнути в себе з землї все, що лиш дасть ся, і при земли творить ся друга ніби перевернена лїйка. Тодї виглядає торнадо мов би дві лїйки сполучені тонкими кінцями, з котрих одна ширшим кінцем сунесь по земли а друга ширшим кінцем в хмарах. Долїшна лїйка ніби ссе і тягне все, що на земли, зі страшенною силою в гору і нїчо не може їй оперти ся. Подібний як теперішний, був і в цьвітни 1899 р. торнадо в Міссурі, котрий, від місцевости, котру він знищив, названо „Кірксвільським торнадом". Зараз в першій хвили, коли той торнадо спустив ся на землю, зривав не лиш дахи домів, але й цїлі доми підносив до висоти яких 100 до 130 метрів, та крутив ними довкола. Один цїлий дім піднїс він був до висоти 30 метрів а дім в тій висотї нараз розлетїв ся, мов би єго розсадило у воздусї; вихор вхопив був трох людий, нїс їх яких 400 метрів у воздусї далеко, а відтак ще живих спустив поволи на землю. Так само вхопило було якогось коня і несло аж 3 кільометри далеко а відтак ще живого спустило на землю. Додати тут ще потреба, що дуже часто буває, що коли настане один торнадо, то зараз недалеко витворить ся й другий ба й третий а тодї всї разом можуть наробити страшенної шкоди, як се власне й було минувшої пятницї.

— **Дрібні вісти.** Станицю жандармериї в Гійску добромильського повіта перенесено до Кальварії пацлавської (в тім самім повітї), а станицю жандармериї в Яворові косівського повіта до Соколівки (в тім самім повітї). — Друга шкадрона 4 п. уланів, що стоїть залогою в Крехові коло Жовкви, відійшла з днем 1. мая до Львова, де знайде поміщенє в кавалерийній касарни на Личакові. — Плятон Костецький, довголїтний редактор „Gazet-i Narodow-oї", ренегат, спольщений Русин, помер минулої ночи в 79 р. житя. — Д-р Ян Каспрович, звісний польський поет — як доносять польські часописи — буде в червни іменований професорем порівнаючої літератури на львівськім університетї і в зимовім півроцї розпічне виклади. — В Перемишли відобрав собі житє дня 27. с. м. вистрілом з карабіну вояк 3. п. артилєриї, родом Чех, з причини переслїдувань старшиною. — В четвер рано поспішний поїзд, що їхав зі Львова до Кракова, переїхав коло Дембицї двох зелїзничих будників, з котрих оден погиб на місци, а другий потерпів тяжкі рани. — В Калуши тріс в тамошній горальни котел, наслїдком чого шістьох робітників погибло на місци. — В Стрию збанкротував Самуіл Гіршгорн, причім виявилось, що він сфальшував векслї на яких 200.000 К. — В Борках великих коло Тернополя зелїзничий робітник Йосиф Кіналь убив власного сина в суперечці. —

Оповістки:

☐ **Театральний комітет** для міста Львова запросив був прихильників будови театру, що складали на ту ціль свої жертви, в день 13. цьвітня с. р. на збори, щоби порадитись і обговорити на них дальшу свою акцию. Однак многі члени заявили тодї бажанє, щоби задля події, яка склала ся в нашім містї, відложити ту нараду на час спокійнїйший, по Великодни. Комітет запрошує тому повторно своїх другів на збори в день 4. л. мая (в понеділок) о 6. годині вечером до салї „Руської Бесїди". На дневнім порядку поставлені: 1) звіт з дотеперішної дїяльности місцевого комітету і обговоренє дальшої акциї, 2) коротке поясненє стану всего театрального фонду. Задля загального інтересу, який має та справа для нашого культурного житя, просить ся о ласкаву численну участь. — За львівський місцевий комітет: *о. Александер Стефанович.*

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білети продає театр. каса.

В суботу 2 мая „Галька", опера в 4 дїях Ст. Монюшки. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

В неділю 3 мая „Маруся Богуславка", історична драма в 5 дїях Старицького.

— **Дирекция руської гімназиї в Перемишли** оповіщує, що письменний іспит зрілости відбудеть ся в днях 11, 12 і 13 мая (понеділок, второк і середа), а устний іспит зрілости розпічнесь дня 1 червня с. р. Іспит екстернїстів і приватистів відбудесь перед матурою в днях 22 і 23 мая (пятниця і субота.)

Урядові вісти:

Ц. к. дирекция почт і телєграфів. З днем 1. мая с. р. входить в житє почтовий уряд в Іванівці (повіт Теребовля) із звичайним кругом дїланя і назвою Іванівка к. Теребовлї. Місцевий округ доручень сего уряду будуть творити громада і двірський обшар Іванівка з присілками Горичівка і Вікторівка а замісцевий громада і двірський обшар Глещава з присілком Стадниця. Почтовий уряд в Іванівці буде получений з почтовою сїтию за помочию щоденного пішого післанця до почтового уряду в Теребовли. — З днем 1. мая війде в житє почтовий уряд на желїзничім двірци Журавно-Новосельці (пов. Бібрка) із звичайним кругом дїланя і назвою: Новосельці к. Журавна. Місцевий круг доручень сего уряду будуть творити: громада і двірський обшар Новосельці та група домів Чагури, що належить до двірського обшару Новосельці, а замісцевий громада і двірський обшар Григорів з Вількою-Островою та частина села Луковець, що належить до двірського обшару у Вишневі к. Букачовець.

Нові книжки і виданя:

◇ **Літературно-науковий Вістник.** Книжка IV. За цьвітень 1908. Зміст: М. Чернявський: На волю (оповіданє) — Мих. Грушевський: Памяти Володимира Антоновича. — Марко Вовчок: Як Хапко голоду відрік ся. — Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках. — Уляна Кравченко: Забуду, не забуду. — М. Симонівна: Бувальщина. — Лев Лотоцький: Рискаль. — М. Грушевський: Культурно-національний рух на Україні в другій половині XVI. в. — Анатоль Франс: Пилат. — Христя Анчевська: На самотї. — Ів. Франко: Сучасні досліди над сьвятим письмом. — Гнат Хоткевич: Літературні вражіня. — Антон Сінклєр: Нетри. — Ів. Франко: До історії небесного огню в Єрусалимі. — Ром. Яросевич: До споминів д-ра Ів. Франка про Мик. Ковалевського. — Ф. Матушевський: З українського житя. — М. Лозиньський: З австрийської України, вибори до галицького сойму. — Бібліографія. — Книжки надіслані до редакциї. — Оголошеня.

◇ **Українське Видавництво „Знаття — то сила".** N-о I. Микола Порш. Про автономію України. I. Про автономію. II. Про автономію України. (Видано коштом С. У. Г.) Київ. — Сторін 124, ціна 15 коп.

◇ **Я. Лопатинський.** Моя думо. (І. Гаврилюка). Пісня на один голос в супроводї фортепяна. Виданє „Торбана", музичної накладнї у Львові. Ціна 60 сот.

◇ **„Ukrainische Rundschau"** ч. 4. Зміст: Der Statthaltermord. Von Wladimir Kuschnir. — Die Lage der Ruthenen in Galizien. — Beresteczko. Vom Reichratsabgeordneten Wiatscheslaw Budzynowskyj. — Graf Andreas Potocki als Statthalter. — Die Besetzung des galizischen Statthalterpostens. Von einem ruthenischen Reichsratsabgeordneten. — Abgeordneter Markow und die Petersburger Akademie der Wissenschaften über die ukrainische Frage. Von W. K. — Die Presstimmen über das Attentat Siczynskyjs. — Die Haltung der polnischen Presse. — Nachrichten. — Büchereinlauf.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 1 мая 1908.

Атентат на памятник Бісмарка.

Гослєр. (Ткб.) На тутешний памятник Бісмарка зроблено динамітовий атентат. Ушкоджено підставу і долїшну часть памятника.

Німецький парлямент.

Берлїн. (Б. Вольфа). Парлямент німецький радив учора над проєктом закона в справі дорожнечих додатків для урядників. У дискусиї секретар державний Сидов заявив, що правительство наміряє внести предложенє в справі нових додатків, т. зв. Ostmarkzulagen.

Вибух Етни.

Катанія. (Ткб.) Обсерватория на Етнї доносить: Ерупция повисше кратеру, котрий повстав 1852 р., відбуваєть ся з трох отворів. Найвисше положений викидає дим, два иньші ляву. Одначе вибухи є тільки середні.

Затопленє корбаля.

Ню Иорк (ТКБ) після відомостий з Токіо японський корабель „Мацумору" потонив наслідком вибуху амунїциї. Виратовано 141 осіб, між ними кілько офіцирів, На кораблї їхало 58 кадетів, серед котрих були сини маршалка Оями, котрих доси нема. Загалом хибує 260 осіб, які імовірно погибли.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

МАЄТОК в повіті рогатиньскім обіймаючий около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до проданя в цїлости або в дорозї парцеляциї. Блисша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 552 4—5

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і кошторисы цермов** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 28—?

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. I.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Гі де Мопасан.

44)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

VI.

На бульварі чути було лише два імена: Емма Гельсон і Монрозе". Чим близше Опери тим частїйше їх повторювано. Впрочім величезні афіши, розлїплені на колюмнах „Морріс" кидали в очи прохожим сї два імена, а докола панував такий настрій начеби сегодня мало стати ся щось дуже важного.

Величавий будинок, названий „Національною Академією музики" показував нагромадженій перед ним публицї свою монументальну, біляву фасаду і морморну колюмнаду своєї галєрії, осьвітлену невидимими електричними лямпіонами.

На площі кінна республиканська гвардія пильнувала порядку, незлїчимі повози приїзджали з всїх кутів Парижа, а крізь відчинені віконця видно було в них ясні, балеві строї і блїді твари.

Вони в'їздили шнурком під аркади і тут задержували ся на хвилинку; пані з аристократії і иньші висїдали з них у футряних загоротках, так що з їх строїв видко було хиба дорогоцїнні пера на капелюсї або коронки.

За те славнозвісна клїтка сходова виглядала наче яка зачарована палата. Безконечний ряд пань, вистроєних як королеві, пересував ся туди, шиї і уха сьвітили ся дияментами, а довгі сукні волочили ся по сходах.

Саля наповнювала ся завчасу, бо нїхто не хотїв стратити анї одної ноти славної пари артистів.

З *льожи* на сценї, де сидїли вже княгиня, Анетта, граф, маркіз, Бертен і Мізадіє, видко було лише кулїси: машинїсти в блюзї, панове в фраках, актори в костюмах вештали ся тут, розмовляли, кричали. Але з поза величезної, спущеної заслони долїтав сюди глухий шум товпи, так що можна *було собі уявити* всїх тих людий, що вже там нетерпеливили ся в амфітеатрі та дивили ся на заслону так, начеби хотїли її очима піднести до гори.

Мали грати Фавста.

Мізадіє розповідав про перші представленя сеї опери в Лїричнім театрі на тодїшній невеличкій сценї, де вона мала відразу незвичайне поводженє, про першу обсаду, про виконанє кождої сцени, кождої арії. Анетта обернула ся до нього боком і слухала його з сею молодечою цїкавостию, для котрої ще майже всьо на сьвітї незвісне, а всьо принадне, а від часу до часу споглядала *солодко на свого* нареченого, що за кілька днїв мав стати її мужем. Тепер вона вже любила його так як то люблять наївні серденька, себто любила в ньому всї свої надії. Пошукавши вже деяких приємностий сего сьвіта і бажаючи горячо бути щасливою, вона аж дрожала з радости і вижиданя.

Олївє бачив всьо, розумів всьо, бо він перейшов всї степенї тайної любови аж до самого огнища людських терпінь, де серце горить та скверчить як мясо на вуглях. Безсильний, заздрісний стояв він в глибинї льожи та споглядав то на одно то на друге як засуджений на смерть.

Голос дзвінка озвав ся тричі, дірігент орхестри застукав лїсочкою і спинив в одній хвили весь рух, весь гамір і кашель публики. Відтак по короткій, глибокій тишинї зазвенїли перші такти інтродукції, наповнили салю невидимою, могучою тайною музики, що проникає всї тїла, викликує в нервах і душі поетичну і материяльну горячку, кидаючи в порожне повітрє чарівні хвилї звуків.

Олївє сїв собі в кутику, а глибокий жаль огорнув його, наче би сї тони доторкнули ся ран його серця.

Але коли завіса піднесла ся в гору, він встав опять і побачив задуманого доктора Фавста серед декораций, що представляли робітню альхеміка.

Він чув сю оперу вже може двайцять разів і знав її майже на память, тому за короткий час його увага перенесла ся зі сцени на салю. Рами сцени заслонювали йому вид цїлої салї, так що він міг бачити лише один її кут. Але в тім кутї від партеру аж до найвисшого поверха містила ся цїла одна часть публики і Бертен пізнав між нею богато знакомих. В партері мущини в білих краватках сидїли рядом як воскові фігури, аристократи, артисти, журналїсти, всї ті категорії людий яких нїколи не бракує там, де всї йдуть. На першім поверсї в льожі графиня де Льокрість виглядала справдї на перворядну красовицю, а трохи дальше за нею недавно віддана маркіза д'Ебелен пїдносила до очий льорнетку, „Гарний початок", сказав до себе Бертен.

Всї слухали з великим напруженєм і очевидною симпатією тенора Монрозе, котрий нарікав на своє житє.

„Що за комедія!" — подумав собі Олївє — „великий, загадочний Фавст співає про крайну ничтожність всїх людських творів, а ся товпа цїкава лиш на те, чи голос тенора Монрозе не змінив ся". — І він зачав слухати так як всї инші і крізь банальні слова лїбретта і крізь сю музику, що розбуджує глибокі чувства на днї душі, зачав трохи розуміти, як Гете уявляв собі серце Фавста.

Колись, давно він читав сю поему і признав її велику вартість, хоч і не дуже одушевляв ся нею. Аж ось нараз нинї він відчув цїлу безмежну глубінь сего твору, бо йому здавало ся, що він сегодня сам стаєть ся Фавстом.

Анетта вихилила ся трохи з льожи і слухала з цїлою увагою; публика зачинала шептати з вдоволеню, бо голос славного тенора був ще чистїйший та ще *повнїйший як давнїйше*.

Бертен замкнув очи. Від якого місяця всьо, що лише бачив, що відчував і що стрічав в житю, відносив він сейчас до своєї любови. Він дивив ся на сьвіт і на себе лише через шкла того одного чувства. Що лише побачив гарного, рідкого, що лише видумав приємного, він сейчас жертвував се Анеттї і взагалї не думав вже про нїчо инше лише про свою любов.

Нарїкання Фавста відбили ся в його душі сильним відгомоном; і у нього зачинало виринати бажанє смерти, бажанє покінчити вже раз зі своїми муками, з цїлим горем безвихідної любови.

Він споглядав на гарний профіль Анетти і бачив, що маркіз де Фарандаль, сидячи за нею, дивив ся на неї також. Він чув себе старим, пережитим пропащим! Ох не ждати вже нїчого, не надіятися нїчого, не мати навіть права бажати чогось бути відсуненим від житя як сей урядник служби, що вже вислужив свої лїта та покінчив свою карієру — що за пекольні муки!

Саля залунала грімкими оплесками, Монроз триумфував вже. І Мефісто Лябарєр вискочив під землї.

Олївє не чув його ще нїколи в тім ролю через те він зачав знова уважати. Йому пригадав ся Обен, такий драматичний зі своїм басовим голосом, пригадав ся Фор, що так підбив всїх своїм баритоном, і він забув трохи на на своє лихо.

Нараз одна фраза, котру Монрозе відсьпівував з нечуваною силою, затрясла цїлою його душею. Фавст говорив до Сатани:

Хочу скарбу, що все містить в собі,

Хочу молодости.

І тенор появив ся в шовковій нагортцї, в шпадою при боцї, з шапкою прибраною в пера на голові, елегантний, молодий, гарний як годить ся на тенора.

На салї дав ся чути тихий шепіт. Він був дійсно дуже гарний і подобав ся паням. Олївє навпаки мав трохи неприємне вражінє, бо через ту метаморфозу не міг він вже довше роздумувати над драматичною поемою Гетого. Від тепер бачив він перед собою лише акторів і слухав лише їх голосу. Сей чоловік убраний з надмірною елеганциєю, сей гарний парень з кольоратуровим голосом, що показував свої ноги і голос, не подобав ся йому. Се не був правдивий, могучий, лицарський лицар Фавст, се не був той, що мав звести Маргарету.

(*Дальше буде.*)

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СЕЗОН 1908. **СЕЗОН 1908.**

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

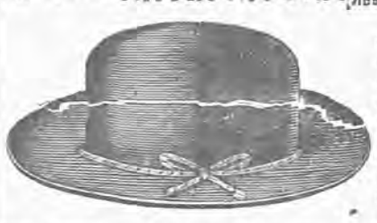

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри найновійші власного виробу як також капелюхи і цилїндри фабрики P. C. Habiga, ц. к. надворних доставців у Відни як також инших фабрик заграничних в найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цінники даром і оплатно. 405

Півець церковний найшов ся в школи Денисівської з добрим тенорови голосом і з добрими свідоцтвами лїт 22, знає також сьпів хоральний (4 голосів) і провадити крамницю на ввір просьвіти, гладає посади на дяка, крамаря і учителя хору. Адрес: Іван Шарик, пів. церк. в Денисові п. в місци. 570 1—1

МАСЛО ВРИНДЗЯ найліпше і найдешевше лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Баторого ч. 2. 499 5—12

ДЯКА приїму сейчас. Уславіяний кавалер або вдовець бездїтний не переступовший 30 рік житя, голос теноровий, докладне знанє устава і обрядів церковних, відомість заснованя і ведення хору фігурального знане гри на скрипицях або фісгармонії, хороше руське письмо. Зголошенья в свідоцтвами до 20 Мая н. ст. 1908 о. Теодот Ярема парох в Болехові 561 3 3

Студент IV. року прав. пошукує лекциї на селї. Приготовляє до усїх кляс гімназ., найрадше до матури. Зголошенья просить ся слати на адресу: Антін Герасимів, Іванків п. Скала н/Збр. 548 4 4

Новість! Масло медове, куряцїйне знамените до хліба, набути можна в торговли Леонарда Солецького Львів, ул. Баторого ч. 2. 381a

Відновляє, золотить ікони, ростаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48e Склеп, ул. Руська 20. 17—?

Угорське вино

біле і червоне, під гарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочїлках 4¼ літри оплатно а то з р. 1907 зр. 1·75, з 1904 зр. 2, з 1900 зр. 2·50, з 1890 зр. 2·90, з 1885 зр. 3·50. Лїчниче вино з р. 1883 зр. 5 L. ALTNEU, Versecz 19. Ungarn 470 9—10

Кунерольь подешевів лише в торговли Леонарда Солецького ул. Баторого ч. 2, Львів. 326 8—?

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою

КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН (VÖLKER)

вістав перенесений до **Пасажу Миколяша.** 505 7—15

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сїрчані води в Европі лічать в знаменитим наслїдком Гостець або ревматизми ставовий як також мязів, артретизм, випрічі повапальні, нервобол (Ischias) недомагання і поражена. Зрости, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчним тлї Жіночі хороби особливо білі управи. Скрині хороби, килу в низших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревае від 1. мая до кінця вересня і в подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чати і купелї, масаж, електрика, дієта і гімнастика а для лїтників річні купелї в Верешицях. Заклад посідає центрально огрівані купальні і помешкана. Ц на мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К., а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, желїзниця, почта, телеграф і телефонічні получена. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїлає відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 533 3 12

Закладовий лїкар д-р Козеврій Обмінський.

ЛЇЯРНЯ ДЗВОНІВ

АНТОНІЯ СЕРАФИНА

в НАЛУШИ

відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,

виконує **дзвони** ріжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливання в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони ріжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходнякам і Фундаторам за всї дотепершні замовленя, прошу о ласкаві замовленя так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі групи. За тревалість материялу і гармонійний звук моїх дзвонів ручу і довгого осьмілюю ся препоручити їх Вп. П. Т. Публицї.

485 5—?

З глубоким поважанєм

АНТОНІЙ СЕРАФИН.

Агентів не висилаю.

ОГОЛОШЕНЄ.

Дирекція „НАРОДНОГО ДОМУ" въ Підгайцяхъ стоваришеня зареєстрованого зъ обмеж. порукою повѣдомляє, що перший, звычайний, загальний зборы сего Товариства, відбудуть ся дня 21 мая с. р. въ льокали товариства, зъ слѣдуючимъ и рядкомъ дневнымъ:

1) Водчитанє протоколу зъ послѣдныхъ, загальныхъ надзвыч. зборовъ.
2) Справозданє дирекціи зъ дѣяльности товариства за р. адм. 1907.
3) Справозданє контрольнои комісіи и удѣленє зарядови абсолюторіи.
4) Выборъ трехъ, выльосованыхъ членовъ Рады Надзырающои.
5) Змѣна статута.
6) Внески членовъ и интерпеляцій.

Въ виду важныхъ справъ, упрашає ся отсимъ П. Т. всѣхъ членовъ о громадну участь, тымъ больше, що на случай неприсутности $^2/_5$ частей членовъ, буде мусѣло товариство новй зборы скликувати, черезъ що наразить ся непотрѣбно на выдатки за оголошеня зборовъ въ часописяхъ.

569 1—1 ДИРЕКЦІЯ.

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акційне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Гваранційні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 8—44

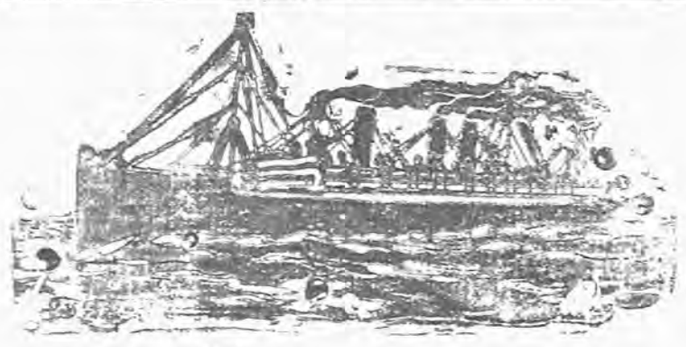

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японії, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

в БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирські обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 20	5·25	9 50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2 31
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·[illegible]	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9 00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12 20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Пустомит	7·39	11 50	3 51	9 40м	10·50
Самбора	8·00	10 30	1 55	—	9·30
Любіня	8·00	12 30	1 55	9 30	11·50†
Равы руської	7 10	12 40	4 50	—	—
Янова	8·32	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7 10	12 40	1·46†	4·50	9 20м
Брухович	(0 05†	—	3·25	5·30	9 25
Зимної води	5·50	7 25	1·1	5·25	9 50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3 45	8·25	2·45	7 05	11·10
Кракова	—	3·40	6·14	7 20	12·43
Рашева	—	—	4 05	—	—
Підволочиск	3 30	10·45	2·17	7·00	11 15
Черновець	3 10	9·20	1·55	—	10 40
Черновець	—	—	—	—	2 55
Станиславова	—	—	—	5 50	—
Коломиї	—	—	3·34	—	—
Стрия	7 30	—	2·26	6 25	11·20
Пустомит	7·50	10·45м	1 26	6·25	10·20
Самбора	4·30	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	4·30	9·05	3·10†	4·30	10·51
Равы руської	4·41	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·6	9·15	1·35†	3·35	8 30
Брухович	3 12	11·05	2·28	5·45	8 34
Брухович	2·05†	12 41†	3·45	7·10	11 35
Зимної води	3 45	8·40	4·05	7·20	11 40†

ЗАМІТКА. Поспішні поїзди печатані тонстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділю і свята означені † — в неділю і свята від 24/6 до 16/8 кур. лише з — в неділю і свята від 16/8 до 10/8 ним день буквою а.

Дуже тривкі **мужескі черевики** гладкі і обкладані пара **зр. 3·50.**

Знамениті **мужескі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·75.**

Елеґантні **мужескі черевики** із шкіри Boks з ґумою пара **зр. 4·60.**

Великий вибір добрих **чобіт з холявами** для духовенства пара **зр. 7—12.**

Великий вибір **КАЛЬОШІВ** правдиво-росийских **Ціни ріжні.**

Наші низькі ціни викликують сензацию.

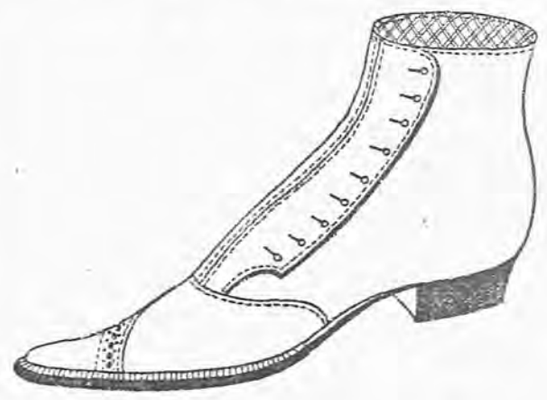

Одинока філїя у Львові лише улиця Гетьманська ч. 6.

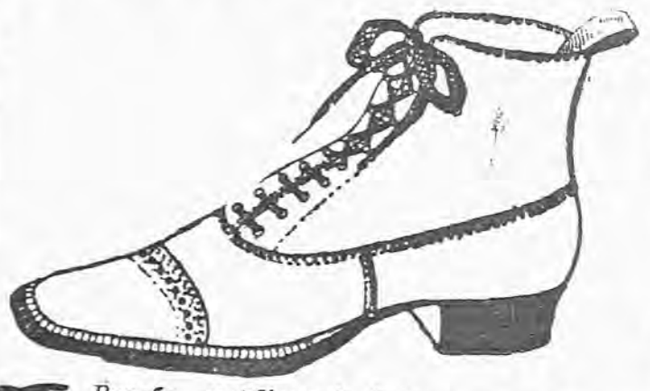

Вироби найбільшої фабрики обуви в цїлій монархії продав

Альфред Френкель

Тов. ком. 412 3—8

Тривкі **дамскі черевики** з ґумою пара **зр. 3·—.**

Дуже добрі **дамскі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·25.**

Незвичайно тривкі **дамскі черевики** до запинаня зі шкіри Boks пара **зр. 4·50.**

Елеґантні **дамскі черевики** до шнурованя із шкіри Boks пара **зр. 4·25.**

мужескі черевики зі шкіри Boks *до шнурованя* **зр. 4·75.**

Видавець і одвічальний редактор: Людвик Цегельський.

З друкарні Ставропігійскої (Оссолінских) Коперніка ч. 9.

Ч. 96. Львів, субота 2. н. ст. (19. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 8; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, l. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії: на цілий рік . . 32 к. на пів року . . 16 „ на місяць . 2 „ 70 с.

за границею: 44 корони 22 „ 3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки), на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к. на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Від Адміністрациї.

На днях здержуємо висилку часописи всім залягаючим предплатникам. Просимо проте о вирівнанє так залеглостей, як о відновленє предплати на май, щоби не переривати дальшої висилки, що не лежить анї в інтересї Вп. читачів, анї в нашім, бо се спричиняє нам богато роботи. Також осібних упімнень висилати не будемо, бо се потягає за собою кошта і богато працї а в результатї не приносить жадного хісна.

Допись з Відня.

Відень, 30. IV. 1908.

(Іменованє галицького намісника а руський клюб. — Руські внесеня в державній радї. — Обструкцийні інтерпеляциї і обструкцийні відповіди міністрів.)

Ще два днї перед смертию гр. Потоцького президия руського клюбу зажадала була від президента міністрів, і то у формі енергічній і рішучій, щоби особу тогдїшного намісника Галичини заступив урядником, котрий не належав би до жадної політичної партиї і в жадній політицї не бере активної участи, бо лише такий урядник послушно виконував би приказы свого зверхника, президента міністрів. Таким чином склало ся, що після знаної події з д. 12. цьвітня правительство вже й не потребувало питати руських послів о гадку що-до вибору наслїдника гр. Потоцького, бо воно сю гадку вже знало. Всеж таки, коли після похорону бувшого намісника з'їхали ся до Відня проводирі польського кола, щоби припильнувати справи, удав ся до президента міністрів також речник руського клюбу пос. Василько.

Бар. Бек, назвав п. Василькови „можливих", як казав, кандидатів: Коритовського, Абрагамовича, Бобжинського, Залєського, Стан. Баденїя і Гавеншільда-Бавера. Польське коло вже перед тим дало свою згоду на названих кандидатів з виїмком остатнього, котрий для Поляків має вже занадто виразну марку урядника. П. Василькови замітив бар. Бек, що з названих кандидатів мабуть нїхто не схоче приняти уряду галицького намісника, хиба може ще один д-р Бобжинський дасть ся намовити. П. Василько у відповідь на те схарактеризував п. Бобжинського і цїлком ясно та рішучо заявив президентови міністрів, що в можливість санациї галицької адміністрациї таким намісником, як д-р Бобжинський, нїхто не повірить; п. Василько повторив єще раз з притиском, що рішучим жаданєм руського народу і руського клюбу є, щоби намісником Галичини іменовано безсторонного урядника.

Так скінчили ся переговори з польським колом і з руським клюбом. Бар. Бек вїбито лишив політику і поїхав до Венециї. З названих кандидатів справдї не приняли пропозициї Коритовський, Баденї та Абрагамович; а Залєський видав ся таки занадто ще молодий на таке становище, так що лишили ся Бобжинський і Гавеншільд. Щоби не допустити урядника на намісника Галичини, рішив ся д-р Бобжинський обняти спадщину по гр. Потоцькім, поїхав до Венециї і там з Беком закінчив справу.

Тепер бар. Бек вертає до Відня і... „конферує" (!) з руським клюбом. В суботу мин. тижня взиває до себе секретаря клюбу п. Семаку, нїби не знаючи, що як-раз на те й сидїв у Відни заступник голови руського клюбу п. Цеглинський, щоби в кождій хвилї бути під рукою. П. Семака повідомив п. Цеглинського, і оба пішли до Бека. Президент міністрів повідомив їх, що з усїх кандидатів лишив ся один Бобжинський і що він буде іменований, при чім став дуже вихвалювати *його і упевнювати, що п. Бобжинський страшно* до Русинів прихильний. Заступники руського клюбу повторили те саме, що вже сказав було Бекови про д-ра Бобжинського п. Василько.

В понедїлок взиває бар. Бек ще раз пп. Семаку і Цеглинського, щоби повторити свої похвали для п. Бобжинського і тим утихомирити руський клюб.

З сього показує ся, що руський клюб не занедбав свого обовязку; але показує ся заразом і те, що правительство мимо своїх приречень зігнорувало бажаня репрезентациї руського народу так само при іменованю намісника, як перед тим при іменованю Абрагамовича міністром для Галичини. Становище руського клюбу в сій справі (як і в кількох инших) зазначене в справозданю з засїданя клюбу, що відбуло ся д. 29. мин. міс.

Перед першим засїданєм державної ради по Великодни правительство дуже енергічно заходило ся, щоби руський клюб наклонити до відступленя від зголошених уже наглих внесень, а то в справі галицькой адміністрациї, в справі соймових виборів і в справі замордованя Каганця (крім того остають єще давнїйші наглі внесеня в справі виданя язикового закону і внесенє Трильовського в справі переслїдуваня „Січий"). Руських послів полохано можливостию страшної авантури із сторони польського кола. Але руські посли відповіли, *що польської авантури* не боять ся і внесень своїх не завернуть. Коли ті внесеня прийдуть на чергу, поки-що не знати, бо перед ними стоять єще чотири инші наглі внесеня. Мали вони сьогодня прийти на чергу, бо ті чотири инші, як говорено, *мали бути занехані; але не стало ся* так. В додатку правительство задля чесько-нїмецьких клопотів само хотїло змарнувати нинїшне засїданє та й справдї так зробило, бо о скілько не виповнено засїданя обструкцийним відчитуваннєм інтерпеляций, виповнили його міністри обструкцийними відповідями на давнїйші інтерпеляциї. Таким чином руські наглі внесеня прийдуть на чергу в понедїлок в разї, коли инші будуть занехані, колиж нї, то може аж в пятницю або ще пізнїйше. Крім внескодавців Цеглинського, Петрушевича, Евг. Левицького і Вітика промовляти ще будуть пп. Петрицький, Дністрянський, Окуневський, Будзиновський, Остапчук та може ще й инші.

Нинїшне засїданє палати послів було під одним зглядом дуже цїкаве. Показало ся, що не тілько в Галичинї, але і у Відни і в австрийськім парляментї не всї суть рівні перед правом. Коли у своїм часї руський клюб зажадав було словного відчитаня своїх інтерпеляций, президент зарядив відчитанє — по засїданю. Нинї нїмецькі радикали хотїли зробити малу демонстрацию против правительства і зажадали дословного відчитаня всїх інтерпеляций. І президент палати вдоволив їх жаданю: казав відчитати на початку засїданя. Президент бояв ся нїмецькій партиї зробити такого збитка, якого зробив Русинам, бо за нїмецькою партиєю обстали би всї Нїмцї, а за Русинами не обстав нїхто. Сим дозволом президент очивидно ще не заявив, що відчитуване інтерпеляций все повинно відбувати ся перед приступленєм до порядку дневного. Він задержує собі „вільну руку" в сій справі, щоби, як знов яке слабше і ізольоване сторонництво зажадає дословного відчитаня „впливу", відчитати його по засїданю.

В. І. Денський.

Непевна ситуация.

В невеселім настрою розпочала ся весняна сесия ради державної. Перше засїданє було дуже невідрадне для правительства і правительственних партий, котрі ще не рішили ся, яке становище мають заняти в справі підвисшеня контингенту рекрутів для краєвої оборони. Дальше засїданє відбудеть ся аж у понедїлок, тай воно буде дуже коротке, призначене тільки памяти помершого нагло міністра Пешки. Тим часом відбувають ся безперервні переговори і наради та остаточно рішить ся квестия, чи правительственний бльок ще функціонує і чи правительство ще могло би на нїм оперти ся. До того і дневний порядок ради державної завалений наглими внесенями, котрі опізнять, а може навіть зроблять неможливим, правильне полагодженє державного буджету.

Палата послів представляє образ розбитя. З великих сторонництв тільки два, клюб соціяльстичний і коло польське, стоять сконсолїдовані. В усїх иньших фракциях панує хаос, роздвоєнє, *недостача одноцїльного напряму. В партиї* християнсько-соціяльній, котра є найсильнїйшою підпорою теперішної правительственної системи, проти заряду партийного фрондує дуже численна і впливова група невдоволених, зістаючих у контактї *з февдальною групою палати панів. Друга велика* правительственна партия, „нїмецький національний союз" нїколи властиво не був одноцїльний; тут фрондуючим елєментом є нїмецькі аграриї з кн. Аверспергом на чолї.

Трете велике правительственне сторонництво, чеський „Народний клюб", дуже хиткий в своїм істнованю; полеміки поміж партиями і політиками чеськими та їх взаїмні напасти роблять суцїльну дїяльність чеського клюбу часто ілюзоричною. З правительственної коалїциї одно коло польське стоїть солїдарно та представляєть ся тепер сильнїйшим, нїж у попередній сесиї.

Тож зрозуміла річ, що правительство переговорює тепер з партиями, чи вони дальше схотять його підпирати, чи нї. Від відповіди залежить дальше істнованє теперішного кабінету. Непевність ситуациї скомплїкувала ся в останних днях ще знаною вже нашим читачам нїмецько-чеською сваркою за внутрішну урядову мову на почтах та інтерпеляциєю гр. Туна в палатї панів про Вармунда. Все те зложило ся на чутки про кризу в правительстві та про конечність урядницького кабінету.

Нагла смерть нїмецького міністра-краяна, Пешки, прибільшила ще весь той заколот. Для правительства повстають нові клопоти. Пешка мав великий вплив у нїмецьких кругах та нераз був посередником при порозумінях. Його смерть є для кабінету тим більшою втратою, що проект язикового закона для Чехії ще не рішений остаточно в нутрі правительства. Також винайденє наслїдника по Пещї сполучене з трудностями, бо ледво чи котрий з визначнїйших нїмецьких полїтиків згодить ся заняти його становище перед повним проясненєм ситуациї.

З уваги на все те настрій в парляментарних і правительственних кругах дуже мінорний, а політична преса переповнена комбінациями і мірками про правительственну, а навіть загальнопарляментарну кризу в Австриї.

По атентатї.

Hr. Andrzej Potocki jako „człowiek honoru" і приятель Русинів.

Польські дневники розписують ся про високі свійства погибшого намісника гр. Потоцького, представляючи його й ідеалїзуючи як чоловіка чести і джентельмена під кождим зглядом. Який се був „człowiek honoru" сей польський шляхтич, подамо тут один автентичний случай, що може в дечім причинити ся до представленя сего питаня в правдивім сьвітлї.

Як в Перемишли завязала ся Руська Щадниця, звернула ся Дирекция того товариства, зложена з посла Цеглинського і д-ра Кормоша, в супроводї Вп. д-ра Федака до пок. намісника, Потоцького, яко директора фонду пропінацийного, щоби улькокував часть резерв фонду пропінацийного в Руській Щадници, вказуючи на се, що в *других інституциях кредитових польоковано* значну готівку з того фонду. На се заявив пок. намісник, що се буде тяжко, бо пропінацийний фонд на разї гроший не має, що сї гроші лежали би лиш до кінця 1910 року, та що всї злишні гроші забирає краєвий видїл. *Колиж депутация* звернула його увагу на те, що з того фонду має місто Львів півтора мілїона, а Каса ощадности в Величцї понад 600.000 кор., обіцяв вкінци намісник, що улькокує в Щадници гроші, як лиш призбирає ся готівка. Мимо сего шляхотського слова отримала Щадниця за кілька тижнїв на вручене намісникови письмо таку відповідь, що „на провінциї гроший фонд пропінацнйний не льокує". Колиж на се зараз в осени 1907 р. внесла Дирекция Руської Щадниці представленя прямо на руки намісника, в котрім, покликуючи ся на се, що провінциональна каса ощадности в Величцї одержала на льокацию мілїони, з чого більша часть була там ще й до того часу, та покликуючись на „verbum nobile" намісника, просила о зміну рішеня — то на се представленє не отримала нїякої відповіди до дня смерти намісника. — При тій нагодї треба запримітити, що лиш з причини опору пок. намісника дістали ми ледви ту одну

Микола Чайківський.

Полярне сьвітло.

Д-ру Ю. Гірнякови — на спомин віденського побуту,

(Конець).

Кождому знана магнетична голка. Се намагнетизована сталева бляшка, стята на обох кінцях і підперта по середині так, що може свобідно обертати ся на всї сторони. Ся голка має ту власність, що одним кінцем звертає ся постійно на північ, другим на полудне.*) Ті кінцї називають ся відповідно до того північний та полудневий бігун магнетичної голки. Коли ту саму голку умістимо в магнетичнім меридіянї так, що вона буде могла обертати ся в прямовій площі, з гори на долину, то побачимо, що її північний бігун похилить ся в дїл, а полудневий піде в гору. Коли будемо голку переносити з місця на місце, все на північ, то завважимо, що її північний бігун буде що раз більше схиляти ся в долину. Вкінцї прийдемо на одно таке місце, де голка уставить ся прямовісно з гори на долину. Се місце називає ся північним магнетичним бігуном землї, а лежить воно на однім з островів на північ від північної Америки. — На полудневій півкулї знаходить ся знов таке місце в краю Вікторії, де полудневий бігун уставляє ся просто в дїл; воно називає ся полудневим магнетичним бігуном землї.

Захованє ся магнетичної голки каже нам здогадувати ся, що земля — се великий магнет, що притягає всї инші магнети на землї. Бігуни того великанського магнета — се власне магнетичні бігуни землї. Та ті бігуни не є постійні, вони анї не стоять все на однім місци, анї не дїлають все з такою самою силою. Вони змінають дуже часто, але правильно, свою силу і своє місце. Ті зміни можна обсервувати дуже добре на магнетичних приладах; магнетична голка, уставлена так, що може порушати ся на всї сторони, буде після змін магнетичних бігунів землї танцювати на всї сторони.

Кождій магнетичній появі товаришить все електрична поява. Зелїзо, довкола якого обведено ізольований (т. є. обвинений шовком або обложений кавчуком) дріт і перепущено електричний ток, стає магнетом, але лиш на так довго, доки пливе електричний ток. З тої причини називає ся такий магнет електромагнетом. Навідворот викликає кожда магнетична зміна електричну появу; отже коли будемо порушувати магнет попри замкнений дротяний провідник, то в тім дроті повстане електричний ток. На тім принціпі полягають динамомашини, а сей факт називає ся магнето-електричною індукциєю. Всї зміни магнетизму землї викликають зміни електричного стану землї, а те проявляє ся в т. зв. земських (електричних) токах.

Розріжняємо два роди електричности, а се можемо виказати на такім простім експериментї. Коли чешено ся кавчуковим гребенем, то в темній комнатї можемо завважати, як з гребеня скачуть слабенькі іскри до зближеного пальця, видаючи притім ледви чутний тріскіт. Кавчук потертий о волосє стає електричний і буде притягати дрібні паперцї і инші малі тїлка. — Коли шклянну лїсочку потремо шкіркою, на якій є трошки ртути, то шкло стане теж електричне.

Наелектризуймо тепер дві кульки бзини потертим гребенем і зближім їх до себе, то вони будуть від себе відскакувати; так само будуть відскакувати від себе кульки, коли обі наелектризуємо потертим шклом. Колиб ми одначе одну кульку наелектризували шклом, другу кавчуком, то вони зближені не розскочать ся, лиш притягнуть ся і стануть обі нараз неелектризовані. З того бачимо, що маємо до дїла з двома родами електричности: електричностю потертого шкла, яку називають додатньою, і електричностю потертого кавчуку, звану відємною З того простого досьвіду можемо зараз побачити право дїланя обох родів електричности: рівноіменні електричности відпихають ся, ріжноіменні притягають ся, а зіткнувшись, зносять ся взаїмно. Так само дїлають на себе магнетичні бігуни: два північні або два полудневі бігуни магнетів будуть відпихати ся, а полудневий бігун з північним притягнуть ся.

Знаючи те все, зрозуміємо теорию полярного сьвітла Dela Rive'-а. Морська вода є додатньо, земля відємно електрична. Додатня електричність води переносить ся у воздух в парі, так що цїла атмосфера є додатно електрична. Вітри, що віють від рівника до бігунів — сет. зв. пассати, вони повстають наслїдком обороту землї — несуть ту додатньо-електричну водчу пару до бігунів.

Верства воздуха, що окружає землю, тзв. атмосфера, не є, як звісно, докладною кулею, лиш на рівнику є найгрубша, а при бігунах найтонша. Воздух відбуває разом з землею оборот довкола земської оси, а відосередкова сила, що все повстає підчас оборотового руху, спричинює сплощенє сеї воздушної лушпини при бігунах. Сама земля є теж сплощена, але не так сильно як атмосфера, бо воздух, газове тїло, не ставить так великого опору відосередковій силї як тверда земська маса. Розріджений воздух, коли в нїм є хоч трошки вогкости, є добрим провідником електричности. Найбільше електричности громадить ся там, де верства рідкого воздуха є найблизше землї, отже при бігунах. Так ладунок атмосферної електричности є при бігунах вже сам з себе найбільший; до того він зростає ще через ту електричність, яку приносять пассати в сильно наелектризованій водній парі з рівника. Коли сей ладунок дійде до якоїсь границї, коли воздух є вже електричностю насичений, тодї слїдує виладованє обох електричностий: додатньої атмосферної і відємної, що містить ся в землї. Виладованє буває або голосне або тихе. Голосне виладованє можливе лиш тодї, коли є хмари; воно спричинює бурі з громами і блискавками. Тихе виладованє, при спокійній, безхмарній атмосфері, виступає в видї полярного сьвітла.

Немов на потвердженє теориї De la Rive'a вдало ся Lemström-ови в Гелзінгфорс в Фінляндиї витворити штучне полярне сьвітло. Він обмотав вершок одної гори сїткою з мідяного дроту ізольованого — т. є. відокремленого через лихі провідники електричности — від землї, заосмотрену остримі кінцями, що були звернені в гору. Ті всї дроти получив з цинковою плитою, закопаною трохи далї від гори в вогку землю. Електричні токи землї витворювали сьвітло, подібне до полярного; над остримі кінцями сїтки блимав жовтавий огник, а на самім вершку гори взносив ся огонь до 120 m. висоти. *Коли получено* дротяну сїтку з електричною машиною (Гольца), повставало ще краще і більше сьвітло, зовсїм подібне до полярного.

Останними роками, коли наука про електричність звернула ся на нові дороги, почато придумувати инші теориї, які-б заступили стару теорию De la Rive'a, бо вона показала ся невистарчаючою. Одні пробували пояснювати полярне сьвітло як наслїдок згущеня космічного етеру. Космічний етер — се материя, що виповнює цїлий сьвіт, усї шпарки і дрібні прогалини між частинками тїл (атомами), а також всї безмежні простори між небесними тїлами. Вона дуже ріденька, рідша кілька білїонів разів (білїон — се мілїон мілїонів, отже 1 і 12 зер) від найлегшого з усїх тїл, водня, т. є. газу, яким наповнює ся бальони. Після тої теориї згущує ся космічний етер в наслїдок руху землї доокола сонця, а разом з сонцем дальше у всесьвітї, по тій сторонї землї, що підчас руху звернена вперед, а розріджує ся по противній сторонї. Дїє ся се подібно, як прим. згущує ся воздух, коли в него вдирає ся яке тїло, коли біжимо або скоро їдемо, то нам здаєть ся, немов би щось запирало нам воздух в грудях і утруднювало віддиханє. — Таке згущенє етеру по одній, а роздробленє по другій сторонї землї викликує ріжницю в електричнім станї атмосфери по обох сторонах землї, а та ріжниця проявляє ся як полярне сьвітло.

Другі хотїли бачити в полярнім сьвітлї сонїшне сьвітло, відбите в хмарах. Сей здогад є неправдоподібний, бо полярне сьвітло, як відбите, мусїлоб бути споляризованє, а воно таким не є. Споляризованим називаємо сьвітло, що не розхотить ся у всїх напрямах з рівною скоростю.

Инші хотїли зійти до якихсь результатів при помочи спектральної аналїзи. Коли возьмемо шклянну призму і пустимо на неї промінь білого сонїшного сьвітла то повстане ряд ріжних красок, так як у веселцї. Ті краски йдуть по собі в такім порядку: червона, помаранчева, жовта, зелена, синя, фіолєтна. Коли паперовий кружок подїлимо на шість частий і наложимо кожду часть по черзї иншою краскою, а потім будемо кружок скоро обертати, то затре ся вражінє поодиноких красок і нам буде здавати ся, що кружок білий (а згл. сїрий, бо трудно дібрати докладно такі краски, як у веселцї. З того побачимо, що біле сьвітло складає ся з красок веселки. Сей ряд красок, розложений в призмі, називаємо спектром того сьвітла. По спектрі можна пізнати, від якого тїла походить сьвітло. Коли жарить ся яке *стале тїло, то його спектр є одним* нерозірваним пасмом красок від червоного аж до фіолєтного; коли жарить ся газ, то в спектрі видно лиш одну або дві, рідко коли більше темних лїнїй. Всї сталі тїла мають однаковий спектр, натомість кождий газ має в своїм спектрі инші темні лїнії. Ті лїнії є характеристичні для даного газу, і по них пізнає ся, яке тїло жарить ся. Коли порівнуємо спектр сьвітла якої зьвізди і порівнуємо його з

*) Докладно беручи, не уставляє ся магн. голка з полудня на північ, лиш відхиляє ся трохи північним бігуном на захід (в наших сторонах). Напрям, в якім уставляє ся голка, називає ся магнетичним меридіяном або полуденником (в відріженю до географічного).

Обширну брошуру **О ТРУСКАВЦИ** висилає на жаданє **Заряд.**

в І сезонї т. є. від 15 мая до 30 червня і в 3 від 1 до 30 вересня **о 30% дешевше.**

В ТРУСКАВЦИ

Лїчить ся з незвичайним результатом:

Ревматизм, подагра, пісок нирковий, астма, ісхіяс, товстість, слабости жіночі, недуги серця і жолудка.

Почато сезона 15 мая. Коне ь 30 вересна.

Лїкарі заведеня: Цїс. рад. д-р Е. Крижановський з Бучача і д-р Т. Прашіль зі Львова. 524 8—5

одиноку Щадницю не в центрі краю у Львові а лиш на провінциї в Перемишли.

Коли до сего додамо ще, що єще за жадного намісника не обкладано так руського населеня східної Галичини ріжними арештами і гривнами, видаваними на підставі „Prügelpatent-y“ тогдї, як в західній Галичинї се нїколи не мало місця, та що нїякі рекурси до намісництва не мали успіху, то славлені польськими часописями „симпатиї“ пок. намісника Потоцького до Русинів, вийдуть аж надто видними і бючими в очи.

„Ukraiński teror“.

Таку рубрику завела у себе польська преса і що-дня плете у нїй всякі теревенї, які відзеркалюють в собі і безсоромну безсовісність фабрикантів польської опінїї і — пожалуваня гідну тупість польської помисловости. Придивім ся тільки фактам терору, поданим вчерашним „Dziennik-ом і „Narodow-ою“, бо всї ті вістки — тотожні; польська преса дістає їх з одної руки та передруковує найглупшу антируську небилицю. Отже доказом злочинного українського терору є прм. те, що в городенській „Народній Торговли“ — люди пють пиво! Певна річ, що краще-б було, якби люди не пили, але Поляки не повинні забувати, що сей рід „терору“ нащепили вони між галицьким селянством самі, виступаючи на кождім кроцї в оборонї „świętej karczmy“, яка є таким заборолом „polskości“, що прим. брат теперішнього намісника, давнїйший дрогобицький староста п. Бобжинський, навіть карав руських сьвящеників за проповіди проти горівки! Але є ще инші факти „терору“; ось до маєтку п. Потоцького в Космиринї завитав якось-то ак. Назарук, а по Городенцї ходили руські ґімназиясти. Чиж се не страшне і не обурююче?! Можемо додати від себе читачам Narodow-ої, що підчас Великодня були руські студенти також по всїх східно-галицьких селах і може навіть допустили ся такого злочину як ті, що — після польської преси — були на аматорськім представленю в Серафинцях, яке дозволило навіть староство! Крім леґендарних засудів смерти, які нїби-то мали подіставати всякі польські матадори, щоб тепер аванзувати на мучеників „narodowych“, говорить ся ще про такий терор, як те, що о. Гордієвський мав картати свого парафіянина війта — хруня за неморальне житє, а знов о. Котович мав в Жовкві звернути увагу парохіян на похоронї, що після нашого обряду не слїд сьпівати „Anioł-a pańsko-го!“ Але і на сїм не вичерпуєть ся український терор; його видно головно по „зухвалих мінах“ українських селян і інтелїґенциї! Сподїємо ся, що „jedyny polski sejm“ у Львові порішить на найблизшій сесиї закон, що кождий Русин мусить в Галичинї робити „polenfreundliches Gesicht“...

Кореспондент „Dziennik-a“ дивуєть ся, що обертинський судия, п. Огоновський слухаючи „доказових“ сьвідків на анальоґічні факти терору — сьміяв ся. Таж з ідіотичних виводів польських шовіністів на тему руського терору як то кажеть ся — кінь сьміяв би ся, не то чоловік! Деж таки! скаржуть обертинського гр. кат. дяка за обиду маєстату Польщі, а тут виходить, що його жінку, латинничку, викидають насильно з лавки в костелї.... Поляки, за що їх відтак треба було засудити. Чи-ж не „український терор?“

Щоб польська преса сеї рубрики швидко не замкнула, подамо їй тут ще отсей факт, як знаменитий причинок до істориї борби Поляків з гайдамацвом:

„In Mierzwica Unruhe! Bitte um Asistenz! Таку телеґраму одержало в часї Великодних сьвят староство ziemi żółkiewskiej від начальника мервицької зелїзничої стациї! Само собою розуміє ся, що по одержаню такої ляконїчної вісти Жовква жахнулась, як пилявецькі герої перед Хмельницьким. Сейчас затрублено на алярм і ескадрон уланів „in voller Ausrüstung“ станув на жовківськім ринку! На се надійшов комісар староства Будзїцький, який про се нїчо не знав. Довідавшись, о що ходить, „expressom“ полетів на стацию желїзничу в Жовкві, телеґрафічно порозумітись з начальником в Мервичах! Дзїнь, дзїнь, дзїнь. — „Co jest w Mierzwicy“? — Відповідь: „Chłopi hurmą oblęgli stacyę i sztrekę, oczekując na przejeżdżających koleją wojaków. Na moje wezwanie niechcą się ustąpić! Proszę o jednego żandarma“!...

Неістнуючий бойкот пароха.

Польські розбійники пера обсудили й обчирнили предків М. Січинського, його близшу й дальшу рідню, а в слїд за тим порішили на своїх шпальтах, що руський нарід бойкотує родину, яка видала таку одиницю, як Мирослав Січинський. Цїлу польську пресу оббігла м. и. така сензация: Zbojkotowanie parocha. We wsi Daszowa, stryjskiego powiatu, postanowili włościanie bojkotować ruskiego księdza za to, że jego żona z domu Siczyńska. Już na Wielkanoc sprowadzili sobie księdza, by im poświęcił paski“.

В селї Дашаві є парохом о. Тимцюрак, який нездужаючи від якогось часу сам запросив на сьвята сусїдного сьвященика. Жена о. Т-а походить з родини Січинських, але фактично є досить далека своячка родини Мир. Січинського.

„Інформациї“ про дашавський бойкот подав польській пресї мабуть г. Скоблик, былий кандидатъ, в якого користь зрік ся компромітациї ґр. Брунїцький, запевнюючи його, що не кандидує, бо зломив ногу, ...а потім „нехотячи“ вийшов з більшої посїлости. Г. Скоблик є в Дашаві п. секретаром, отже великою особою і не може простити Українцям, що його не вибрали депутатом. Се той сам Скоблик, що радив „Руському Клюбови“ вступити до „польського кола“.

І чудернацька-ж та польська преса. Приносить з усїх усюдів вісти, що селянство хвалить вчинок Січинського, а рівночасно запевнює, що те саме селянство бойкотує сьвященика за те, що його жінка з дому Січинська. Се тільки доказом, що польських шовінїстів — бойкотує і ...льоґіка і розум. Сей бойкот правдивїйший як дашавський.

Слїдство

проти М. Січинського веде суд дальше, бажаючи конче відкрити компльот. М. и. переслухано в останних днях властителїв гостинниць, де буває молодїж, або особи, що стоять близько молодїжи.

В пошукуваню за компльотом піддержує слїдчого судию мабуть факт „сконстантований“ онодї „Dziennikom“, що М. Січинського „вильосовано“ на те, щоб убив ґр. Потоцького, що він „після умови“ мав сам відібрати собі житє та що власне на сю евентуальність приготовила й скомпонувала українська молодїж революцийний марш похоронний, який дістав ся з ринштоку до г. Процика. Сей „ґенїяльний“ здогад затемнює лише те, що той марш випечатано перед кількома роками і то в мові росийській. Марш сей друкував в виїмках також „Галичанинъ“ по стріляню хлопів в Горуцку. Справа загадочна...!!?

В справі оборони

і дальшого ходу процесу проти М. Січиньского і його матери відбула ся сего четверга у Відни нарада наших послів-адвокатів при участи віденських адвокатів, д-ра Прешбурґера й д-ра Родого. Головно ведено дискусию над квестиєю суду, який би мав розбирати сю справу. Розважувано головно питанє, чи більше відповідав би вимогам справедливости й закона евентуальний вередикт присяжних судиїв львівських, чи якого иншого галицького не-львівського суду, чи таки судиїв, що стоять осторонь від впливів кровожадних виводів галицько-польської преси, яка невпинно суґґерує свою публику що до вислїду будучого процесу.

Остаточної резолюциї на сїй нарадї ще не ухвалено.

Сими днями приїдуть до Львова адвокати д-р Прешбурґер і д-р Роде, щоб побачити ся з увязненими.

Приготованя до „narodowego święta“.

Глинянські Wszechpolak-и, як нам відти пишуть — не хотять дати завстидати ся львівським. На день 3. мая заповіли вони в Глинянах по раз перший narodową manifestacyę. Аранжує її один з судових урядників. Та се булаб марниця, про яку ми і не згадувалиб. Дїло в тім, що під претекстом, немов Українцї хотять мордувати Поляків, закуплено і роздїлено між Поляків револьвери, з котрими мають участники в дни 3 мая відбути демонстрацийний похід по вулицях міста і перед домами руських інтелїґентів з польськими narodowo-революцийними піснями. Та вже найхарактеристнїйше в цїлій справі є те, що пробу стріляня з револьверів уряджено в великодний понедїлок дня 27. цьвітня в подвірю судового будинку.

Mein Liebchen, was willst du noch mehr?!

Не знати тільки, чи „uroczystość 3-go maja“ не дасть приводу польським громилам проявити свій патріотизм також по других східно-галицьких містах. Що руські шиби на сей день мусять бути на осторозї перед польським камінєм, про се нї слова, бо безконтрольні польські культуртреґери вже видали налїпки на вікна, якими насильно оподатковують загал на річ гакатистичного польського „T. S. L.“ Та „ілюмінация“ сими налїпками — проти якої виступив навіть консервативний „Przegląd“ — має на метї відріжнити вікна uświadomione „narodowo“ від „obcoplemiennych“, які призначено на поталу bojówki.

Ц. к. жандармерия на службі гакати!

Хто не бачив Поляків набундючених, як індики, що бють себе з патосом в груди і горлають патетично про те, що вони не кермують ся пруською методою супроти Русинів — хоч сему перечить щоденна практика?! Ми дожили в конституцийній державі, що права нашої мови зневажають не тільки Поляки в своїх інституциях та по автономічних урядах. На послуги Польщі пішла вже й ц. к. жандармерия, що доказує отсей факт, — за якого автентичність ручимо з цїлою певностию.

Польські провокатори видумали були гайдамацьку різню Поляків на Великдень по цїлій східній Галичинї, а між иншим також в Гусятинщинї. Щоб польських плянтаторів охоронити перед бунтом руських невільників, засипано на час Великодня цїлу Гусятинщину й саме м. Гусятин жандармами, спровадженими з західної Галичини. Та в західній Галичинї, як відомо, жандарми се переважно Русини, яких сьвідомість національну ще й скріплює те, що їм засади польської полїтики кажуть повнити службу на чужинї. Прибувши до Гусятина послугували ся жандарми — що є річию вповнї зрозумілою — руською мовою і в розмові між собою і в зносинах з населенєм. Се замітили гусятинські Поляки і — нуже на скаргу до старости, а сей звернув ся до віддїлового коменданта! жандармів, поручника Ґіперта, („Поляк“ чистої крови!), щоб він поучив жандармів, що вони не сьміють говорити руською мовою! Деж таки жандармів спроваджено не на ширенє hajdamaczyzny, але на се, щоб радше колоти руську дич в оборонї Поляків! Що такі думки зродили ся у гусятинських Поляків і польського старости се не диво, але годї зрозуміти, як міг се порученє виконати поручник жандармів, який, скликавши чужих жандармів, заказав їм під острою карою так поміж собою як і між людьми говорити по руськи!

Се річ прямо невіроятна, а однак правдива, що ц. к. поручник жандармів важив ся видати своїм підчиненим заказ, обмежуючий права їхньої мови, запоручені основними законами. Жандарми, підлягаючи військовій дисциплїнї, мусїли послухати приказу, хоч як він болючо вразив їх! Не можемо однак пропустити сего факту ми і запитуємо краєву команду жандармериї, чи сей факт є їй відомий й що вона зробить з сим гакатистичним подвигом свого поручника. Маємо повне переконанє, що в сїй справі поговорять дещо з мінїстром краєвої оборони також наші посли у Відни, бо Русинам на Руси говорити по руськи не має права заказувати навіть сам п. Ґіперт разом з гусятинським старостою!

Парляментарні справи.

В леґітимацийній комісиї

на засїданю д. 30. цьвітня признано кілька запротестованих виборів важними. Від реферату про вибір Старжинського зрік ся п. д-р Левенштайн (є се вже другий референт, що зрікає ся сього реферату!), отже вибрано референтом п. Баталїю.

В судовій комісиї

раджено над коштами оборонця подружа в процесах о уневажненє або роздїл подружа. Ухвалено, що кошти ті має поносити сторона, признана винуватою. В разї, коли обі сторони окажуть ся винуватими або коли жадна не поносить вини або коли з уряду веде ся слїдство о неважність подружа, мають обі сторони покривати кошти оборони. Коли просьбу о уневажненє або о роздїл подружа сторона чи обі сторони возьмуть назад або коли її суд відкине, обовязана є до заплати коштів сторона, котра просьбу внесла, зглядно обі сторони, коли обі внесли просьбу. Референтом справи назначено п. Офнера.

Комісия гірнича

ухвалила виждати, поки уконституує ся мінїстерство публичних робіт, до котрого тепер належать гірничі справи, та за яких чотири недїлї, отже підчас сесиї делеґаций, скликати анкету і тогдї полагодити справу часу роботи в гірництві.

Заграничний огляд.

З далекого Сходу.

Ню-йоркський кореспондент „Corriera della Sera“ оголошує цікаві подробицї про ситуацию на далекім Сходї, поясняючі заходи президента Рузвельта коло як найскоршого побільшеня американської фльоти воєнної.

Відносини між Японїєю і Китаєм заострили ся в останних часах до того степеня, що скорше або пізнїйше мусить прийти до оружної розправи між обома державами. Хінцї систематично бойкотують японські товари, хінська людність не позваляє виладовувати японські кораблї, хінські банки не приймають японських конєт нї чеків.

Японїя, котра недавно перебула тяжку економічну крізу, дуже занепокоїлась тим рухом, що фатально відбиваєть ся на її економічних відносинах та загрожує їй втратою цїлого хінського ринку. Якби той стан мав трівати дальше, то японське правительство певно рішить ся на оружний виступ. Крім того в Японїї числять ся з близькою смертю старої цїсаревої хінської та мають намір використати на свою користь неминучий в таких випадках династичний переворот в Китаю. Тож Японїя безупинно побільшає свої оружні сили та — як се показало ся з нагоди конфлїкту між американським конзулем у Харбинї та тамошними росийськими властями — заключила тайний договір з Росиєю.

В правительственних кругах американських неспокійно глядять на той уклад відносин, котрий міг би довести до утреваленя японських впливів у Китаю на школу Сполучених Держав. На Тихий Океан виїхала отже могуча американська фльота, щоб пригадати Японїї, що Америка не позволить на поменшенє свого значіня на Далекім Сходї. Рівночасно постановлено скріпити фортифікациї на Филипинських островах, аби сотворити сильну точку опору для американської фльоти.

Американське правительство числить на те, що своїми зброєнями та фльотовою демонстрациєю спинить Японїю перед дальшим напором на Китай. Якби се не стало ся, то прийде до великої війни, котрої всесьвітне значінє буде не менше нїж вага росийсько-японської війни.

Уваги на часї.

(Допись зі Львова).

Від років лунає по нашій пресї клич „свій до свого“. Час від часу покажеть ся на шпальтах того чи сього дневника чи тижневника високопатріотичний зазив якогось анонїмного дописувателя й на тім, на жаль, кінчить ся. Бо не то, що „патріоти“ — ба! навіть деякі руські інституциї, оминають консеквентно руського ремісника, руського купця, словом кожду руську фірму з запалом гіднїйшим лїпшої справи, на що в прочім можу служити фактами. — Вправдї час від часу пригадає собі то сей то той комітет, що ві Львові живе український ремісник та купець і...шле до нього курзора по ласкаві датки то на ту то на сю цїль. В часї виборів також дізнаєть ся, Бог зна' звідки, патріотична інтелїґенция, котра все і всюди — коли ходить о замовленя і закупна — бачить лише польських купцїв та ремісників, що ві Львові живе спорий десяток Русинів-купцїв та Русинів-ремісників. Виходило-б з того, що клич „свій до свого“ має служити лише виключно до... збираня патріотичних складок та до віддаваня голосів на українського кандидата.

І ту на сором нашій старшній інтелїґенциї (розуміть ся не всїй!) прийдеть ся менї сконстатувати, що наша молодїж вповнї зрозуміла вагу сего клича і о чім я особисто переконав ся і як мав нагоду від других інтересованих осіб довідати ся, при кождій нагодї, чи то при купнї чи при замовленю, стараєть ся все увзгляднити українського ремісника і купця. Се даєть ся також сказати і про низші верстви, в яких чейже, о скілько я знаю, народна сьвідомість не вспіла ще дійти до такої висоти, щоби вони у сповнюваню народнїх обовязків мали бути приміром для своєї старшої просьвіченої братії — інтелїґенциї.

Шож нам робити? Подивім ся на анальоґічну акцию у „братньої“ нам нациї, у Поляків. На експропріяцийний закон у Прусиї відповіли вони загальним бойкотом пруських товарів і се починає давати добрі успіхи, бо ось показуєть вістки по часописях, що самі Нїмцї — фабриканти у Прусиї — зачинають протестувати проти антипольської полїтики. — А у нас? — По атентатї Січинського понїс ся серед польської суспільности клич безпардонного бойкоту, звернений против всїх Русинів-Українцїв, против руського ремісника й купця, загалом против всего, що руське. І се починають вони переводити в дїло, бо ось в останнїх днях довідую ся зкругів ремісничих, як і сам мав я нагоду на собі досьвідчити, що польська клїєнтеля починає нас оминати або знов домагаєсь ся якогось проценту на „Towarzystwo szkoły ludowej“, „Żywy pomnik Potockiego“ і на инші польські, ще й русиноїдні цїли.

Польській суспільности годї дивувати ся, але що-ж ми робимо супротив того її поведеня? Що-ж ми робимо супротив останнїх подій, супротив того, що істинно-польські хулїґани гуляють безкарно по вулицях столицї князя Льва, що відгрожують ся мордованєм нас, автохтонів, що відгрожують ся битєм кождого, хто відважить ся заговорити по руськи? Що-ж робить наша „орґанїзация львівських Русинів“? Чим пояснити наш холоднокровний спокій супротив подій і проявів послїдних часів?

Ми, Русини, становимо у Львові поважну силу. Силу сю одначе належить з'орґанїзувати, та влити в неї руське житє. Крайна пора на се. А се задача „Орґанїзац. Комітету Русинів м. Львова“. Він повинен знов підняти дїяльність, яка чомусь урвала ся разом з виборами до ради міської та повинен занятись скликанєм віча або ширшої наради львівських Русинів в справі подій останнїх днїв.

Побіч сего повинна-б орґанїзация занятись конскрипциєю львівських горожан-Русинів, повинна виготовити спис всїх руських ремісників, купцїв та промисловцїв та подати його до відомости руського загалу.

Загалом нам, львівським Русинам, належить взяти ся до живійшої орґанїзациї та взаїмної помочи, аби руський елємент, що становить у Львові меншість, охоронити від наслїдків польського шовінїзму, який посуваєть ся навіть до бойкотованя руських слуг, робітників, сторожів і т. д. Не засипляймо справи, не глядїм спокійно, як нас хочуть знищити в городї князя Льва, але берім ся до працї, єднаймо ся, гуртуймо ся та підпираймо себе взаїмно. В живій роботї та солїдарности наша будуччина у Львові.

Руський ремісник.

НОВИНКИ.

— А де-ж „польско-русское сближенніе?“ Ще недавно вшехпольські погромщики проклямували під колюмною Міцкевича „obywatelstwo kulturalnego języka rosyjskiego“ (право гражданства „русскаго языка“ по термінольоґії „Галїчанїна“), проскрібуючи „żargon ukraiński“. В заміну за те понесли наші „русскіе“ до вшехполяків et cons. „файку мира“ в формі лайок на цїле українство, й лїве й праве й середуще. Найшов ся спільний терен для „пробужденія трезвих воззреній“ серед Поляків і „umiarkowanych elementów“ серед Русинів, почва для нової доби полїтики, елїмінованя гайдамаків.. іт. д. Аж тут „странныя явленія“! („Галичанинъ“ ч. 87 з 1 с. м.) „На горизонтѣ галицкой области начинаютъ вырынасть признаки, указывающіе на то, что для русскаго народа приготовляетъ ся съ польской стороны „эра преслѣдованій“, з цїлию нї менше нї більше лиш знищити всю Русь. Давнїйше „существовала среди польскаго общества только одна партія, которая совсѣмъ открыто проповѣдывала истребленіе русскаго народа на Галицкой Руси т. е. народно-демократическая партія vulgo вшехполяки“. А тепер „начинаютъ уже и другія партіи подражать вшехполякамъ въ ихъ руссофобскихъ инстинктахъ“. Звідки се взяло ся? — роздумує „Галїчанїн“. Прецїнь „русское общество“ так виразно і „недвухмисленно“ скинуло з

спектрами знаних ґазів, то можемо пізнати, які ґази жевріють на тій звіздї. Тим способом відкрито богато нових тїл, не лиш на ріжних зьвіздах, але й на землї, коли вони знаходять ся в такій малій скількости, що на иншій дорозї годї їх викрити.

Розпізнаванє складу тїла по його спектрі називає ся спектральною аналїзою. Коли спектральну аналїзу звернено на полярне сьвітло, то показало ся, що в полярнім сьвітлї горить між иншими кисень, т. є. той ґаз, що становить $^1/_5$ складову часть нашого воздуха, — а крім того кілька инших ґазів, які теж є в воздусї в дуже малій скількости. Се дало доказ, що процес полярного сьвітла відбуває ся в нашім воздусї, в нашій атмосфері.

Коли порівнано спектр полярного сьвіта з спектром елєктричного сьвітла, то спостережено подібність між ним, а спектром сьвітла, яке висилають Гайслєрові, Круксові та Рентґенові рурки. Коли перепустимо елєктричний ток через рурку, наповнену дуже сильно розрідженим воздухом або иншим ґазом, то побачимо в рурцї зеленаве сьвітло. Коли розрідженє ґазу в рурцї дійде до $^1/_{1000}$ mm барометричного тиску (тиск звичайного атмосферного воздуха виносить 760 mm), тодї має отся рурка ріжні дивні власности, які відкрив Рентґен. Іменно висилають стїни рурки невидимі лучі, що переходять через тїла непрозорі для звичайного сьвітла, з виїмком металїв і костий. Ті лучі називають ся також катодальними лучами, а мають вони ту власність, що приводять розріджений ґаз до сьвіченя.

Спектр катодального сьвітла показав ся дуже подібний до спектра полярного сьвітла; мала ріжниця між обома спектрами походить звідси, що доси ще не викликувано катодальних лучів при такій низькій температурі, яка мусить панувати в тих верствах атмосфери, де повстає полярне сьвітло.

На основі таких дослїдів маємо нинї вже зовсїм вдоволяючу теорію полярного сьвітла, яку завдячуємо в першій мірі Адамови Паульзенови. По тій теорії є сонце головним жерелом елєктричности для цїлої своєї системи, т. є. для всїх планет і їх місяцїв, всїх комет і метеорів. Полярне сьвітло є наслїдком сеї пересилки елєктричної енерґії з сонця на землю. Елєктричність переносить ся на наелєктризованих частинках етеру, які ми пізнали висше як катодальні лучі. Коли вона зближить ся до маґнетичної землї, тодї зачинає розріджений воздух довкола бігунів сьвітити. В низших верствах, де воздух менше розріджений, не можуть вже катодальні лучі викликувати сьвіченя воздуха, і длятого полярне сьвітло творить ся лиш високо в горі. Сьвітячі частини розрідженого ґазу можуть на ріжні способи ґрупувати ся, і після того бачимо ріжні форми полярного сьвітла.

На потвердженє тої теорії, іменно-ж факту, що полярне сьвітло є елєктричної натури, маємо ще такі докази.

Як сказано, істнують взаємини між маґнетичними а елєктричними появами; отже полярне сьвітло як елєктричний процес, викликує зміни, забуреня в маґнетичнім станї землї. Коли появить ся полярне сьвітло, тодї видко забуреня у всїх маґнетичних припадках, всї маґнетичні іголки по обсерваторіях рушають ся неспокійно без впину. Се т. зв. „маґнетичні бурі“ (magnetinde Gewitter). Рівночасно з тим виступають також забуреня елєктричної рівноваги на землї, часами такі сильні, що перешкаджають в телєґрафованю. Знані факти що часами підчас полярного сьвітла по кілька днїв не можна було телєґрафувати майже на цїлій північній півкулї. — З захованя ся маґнетичних припадів можна сей час навіть з дуже далеких сторін зміркувати, що десь на півночи появило ся полярне сьвітло, подібно як сейсмоґрмфи доносять про трясеня землї.

Не кожде полярне сьвітло викликує маґнетичну бурю; залежить від того, чи перебіг появи є спокійний, чи нї. Спокійні сьвітла викликують сильні маґнетичні бурі; колиж сьвітло є дуже рухливе, маґнетичні прилади остають в спокою.

Періоди, в яких найчастїйше і найсильнїйше являє ся полярне сьвітло, годять ся зовсїм з періодами змін земського маґнетизму; отже вечером є рухи маґнетичної іголки сильнїйші, як передполуднем, а далї її вихиленя бувають найсильнїйші в місяцях мартї і жовтнї, а найслабші в січнї і червнї.

На твердженє теориї Паульзена можна навести також і сей факт, що періоди змін полярного сьвітла годять ся також з періодами, коли появляють ся в найбільшім числї плями на сонцї, і то так, що полярні сьвітла бувають тодї найсильнїйші і найчастїйші, коли на сонцї видко найменше плям. Безпосередної звязи між тими двома появами не викрито; можна одначе здогадувати ся, що соняшні плями перешкаджають в експедициї елєктричної енерґії з сонця на землю.

На закінченє скажемо ще кілька слів про звязь між полярним сьвітлом а станом атмосфери. Коли показує ся полярне сьвітло, тодї панує в атмосфері більше елєктричне напнятє (Spannung), а се має вплив на скількість водної пари у воздусї, іменно має наелєктризований ґаз ту власність, що згущує водну пару. Катодальні лучі елєктризують воздух, і се є причиною, що у воздусї творять ся скоро хмари. І дїйсно можна обсервувати, як підчас полярного сьвітла повстають дуже скоро хмари і так само скоро щезають.

Бережани, 24. цьвітня 1908.

З причини великих запасів товарів
продає маґазин товарів убрань мужеських і дїточих
І. Ерлїха
ул. ГАЛИЦЬКА ч. 14 напротив п. Штавбера
Накидки від кор 24 і висше.
Убранє чисто вовняне від кор. 26 і висше.
Найновійший фасон.
567 3—6

себе всю „отвѣтственность“ не тільки за Січинського, але й за весь минувший і теперішний наш національний рух, що, здаєть ся ніхто не може підозрівати, аби „русскіе“ приложили руку до чогонебудь такого, що не подобає ся Полякам. Прецінь „русскій народъ“ хоче згоди з Поляками, забирає ся разом з ними до „истребленія“ спільного ворога — українства і Поляки у власнім інтересі повинні тим „русскимъ“ народом і обществом заопікувати ся. А однак мимо сего „польское общественное мнѣніе“ змішало „насъ съ украинцами“. „Странное явленіе“, плаче „Галічанін“. А тимчасом се „явленіе“ зовсім не „странное“, тільки — як ми се нераз зазначували і доказували — зовсім зрозуміле. Коли Поляки в своїй найновійшій політиці висувають проти українського національного руху „галицкихъ русскихъ“, то зовсім не на те, щоб на руїнах українства насадити „русскость“, а тільки тому, бо вони добре знають, що всяке ослабленє українства буде рівночасно ослабленєм руського-українського елєменту і скріпленєм елєменту польського. Бо для Поляків Галичина, се dzielnica Polski і такою мусить остати. І коли москвофіли помагають їм до сього, то вони добрі. Але через те Поляки зовсім не думають зрікати ся своїх „прав“ до Галицької Руси на користь „галицкихъ русскихъ“. В тім власне й лежить суть москвофільства, що воно, ослабляючи українство, ослабляє рівночасно ту силу, яка одна здібна вратувати Галицьку Русь від польського „Drang nach Osten“. Сю зрадницьку роль москвофільства Поляки зрозуміли дуже добре і тому буцім-то підпирають його. І поки москвофіли то радують ся то плачуть на тему „польско-русскаго сближенія“, то Поляки при їх помочи працюють в тім напрямі, щоб се „сближеніе“ наступило таким способом, щоби в Галичині винищено все, що руське. А тоді „ruska kwestya“ зникнула би сама собою,..

— **Де живемо?** Пишуть нам зі Львова: Вчера, дня 1 мая, по всіх урядах у Львові ходили урядники Поляки і збирали складки на бурси ім. Потоцького та „товаржиства школи людовей“. При сій збірці не поминали ні одного Русина, приневолюючи кождого без розбору, чи то урядник чи слуга, щоб давав гроші на польську а властиво антируську ціль. Послугували ся при тім терором, говорячи, що котрий Русин не дасть гроший, той є спільником Січинського. Можна собі уявити трівогу всяких возьних, диюрністів та нисших урядників, що непевні, чи наслідком польської „неласки“ не будуть мусіли леда хвиля попрощати ся зі Львовом та опинити ся десь на Мазурщині. Є й такі, що потерпають, аби взагалі не втратити посади, Бо зухвалість, ароганция і розполітикованє польських урядників переходять всякі границі. До своїх товаришів-Русинів не відзивають ся, не удержують з ними товариських зносин і цілими днями політикують. Чим більше хто з них вміє лаяти „гайдамакуф“, тим більший з него в очах товаришів Поляків польський патріот. Не дивниця, що менше осьвідомлені одиниці дають гроші на польські цїли, хоч на якусь руську ціль сотика з него не видусиш, а богато з них, страха ради, вирікаєть ся всякої руськости і пристають до Поляків. Мимохіть насуваєть ся питанє: де ми живемо? Чи живемо на своїй руській земли, в австрийській конституцийній державі, чи вернули ся часи давної польської Річи-посполитої? І воно тим сумнійше, що ми на се ніяк не реагуємо, не гуртуємо ся в свої орґанізациї, де такі зневірені та заголюкані в польських урядах одиниці набирали би національного духа та відпорности супроти ворожих атаків. У Львові живе безліч Русинів, занятих в характері маніпуляцийних урядників та подібних функціонарів на всіх публичних і приватних інституциях, а мало хто знає, що вони Русини. Всі вони тепер під обухом польської бути й шовіністичного терору. Чимало знайдеть ся Русинів між міщанством, купецтвом і т. п. І чому всі вони не згуртовані в якімсь руськім товаристві? Перед кількома роками заходив ся дехто коло заснованя „Міщанської Бесіди“ у Львові і треба признати, що згадані круги дожидали сього товариства нетерпеливо. На жаль справа заснітила ся і сотки а навіть тисячі львівських Русинів пропадають дальше безслідно, тонучи в польській трясавині. Чи нема таки кому заняти ся серіозно орґанізациєю широких мас руських інтеліґентів у Львові? — *Сьвідомий.*

— **Робітниче сьвято.** Вчерашний день 1-го мая сьвяткувала социяльно - демократична партия у Львові, як що року, торжественно. Перед полуднем відбули ся три віча, на котрих обговорювано робітничі постуляти. На пл. Ґосєвського промовляли посли д-р Дияманд і Гудец та пп. Ганкевич, Качановський і Нахер. Рівночасно відбували ся на пл. Місіонарській віче жидівської секциї польського соц.-дем. сторонництва і на пл. Збіжевій віче жидівських социяльних демократів. В поході крізь місто взяло участь кілька тисяч народу. Під театром промовляли ще раз пп. Ганкевич і Нахер. Заповіджена на пополудне забава під Кіпцем не відбула ся з причини непевної погоди. Зате відбуло ся популярне представленє, дане в міськім театрі з приводу робітничого сьвята, а робітники виповнили салю по береги. Поліция була сильно змобілізована, а крім того військо удержувало поготівлє цілий день.

— **Причинок до мартирольоґії польської молодіжи.** Перед карним трибуналом у Львові відбула ся дня 29 цьвітня розправа против Генрика Буца, 20-літного студента ветеринариї, і Володислава Дороша, 21-літного студента III р. прав, обжалованих о те, що перший з них украв у свого товариша Реслєра фотоґрафічний апарат і книжку, а в академії ветеринариї два мікроскопи, сочівки, прилад до рисованя, книжки та инші річи, а другий з них вкрадені предмети переховував і продавав. По відчитаню акту обжалованя оборонці поставили внесенє о відосланє справи перед суд присяжних, бо вартість украдених предметів перевисшає квоту 600 корон (в акті обжалованя оцінено їх лише на 592 кор.). Трибунал ухвалив розправу відложити слідчому судиї в цїли доповненя слідства.

— **Новий рентґенівський інститут у Львові.** Під управою д-ра Юлія Майсельса заложено у Львові другий з ряду інститут для лїченя і дослідів при помочи промінів Рентґена. Сей інститут буде містити ся при ул. Третого Мая та певно віддасть неоцінені услуги недужим і лікарям. Як звісно, поступ в лікарських науках довів до того, що при помочи промінів Рентґена можна бачити внутрішну будову людського тіла, що для дияґнози і терапії є дуже великої ваги. Специяльностию нового заведеня, буде також радіотерапія, лїченє горячим воздухом, електричний масаж і електротерапія. Можемо тим горячійше поручити се заведенє нашій публиці, бо попри його безсумнівній вартости і користи, яку воно може принести при дияґнозі і лїченю, управитель сего заведеня, д-р Майсельс, був так зглядний, що увійшов в умову з дирекциєю „Народної лїчниці“ і відступив безкористно своє заведенє для ужитку хорих, шукаючих помочи в сій нашій інституциї. В сей спосіб будуть могли користати з него і найширші круги наших бідних селян, котрі горнуть ся коло „Народної Лїчниці“. Близші відомости, коли заходить потреба удати ся до такого заведеня, подасть кождому недужому його ординуючий лікар.

— **Вибори до міської ради у Львові.** Вчера скінчено вже скрутінію голосів, відданих у всіх виборчих салях. Остаточний результат такий: На шість літ одержало абсолютну більшість 34 кандидатів, а то: Абрисовський Юл., д-р Ашкеназе, Більвін Стан., Байзер Як., д-р Дзівінський Пляц., д-р Ґломбінський Стан., Гавранек Ґуст., д-р Горовіц Март., Яворський Корн., д-р Янік Мих., Крох Як., Левицький Ал., Левицький Богд., Літинський Мих., д-р Лілієн Едв., Маркевич Стан. (помер онодї), д-р Обмінський Ст., Ольшевський Йос., Павлєвський Брон., д-р Прухніцький Зд., д-р Пшиґоцький Януш, Рідль Едм., д-р Рукер Ян, д-р Рутовський Тад., д-р Шляйхер Филип, Шляйєн Арт., Слівінський Гіп., д-р Старжевський Йос., Том Макс., Трачевський Вит, Вчеляк Йос., Віксель Як., Завойський Мих. і д-р Лісевич Ал. До тіснійшого вибору на 16 радних приходить: д-р Сталь, Ігнатович, Філіп, д-р Ліптай, Цєхульський, Бартонь, д-р Добєцький, д-р Піпес-Поратинський, Бардаш, Плятовський, Склєпінський, Шнайдер, Холодецький, Солєцький, Венцель, Олї, Теренкочі, Бєнєцький, Згурський, Брандштеттер, Ласкі, Мареш, д-р Хлямтач, Чарнецький, Ґетріц, д-р Горвунґ, Гудец, Тепфер, д-р Янеллї, д-р Паздро, Хаєс і Вітославський. На три роки одержало абсолютну більшість чотирох кандидатів: Суппер, Шафранський, Волїш і д-р Пясецький. До тіснійшого вибору на 2-ох радних приходять: Ґарчинський, Домбровський, Костшевський і Валлєк. З Русинів не перейшов ніхто; упали також два дотеперішні радні, Макович і Павлишак, так що в раді міста Львова не буде тепер ані одного Русина. Тіснійші вибори відбудуть ся в другій половині с. м.

— **На будову руського театру** прислано в місяци цьвітни с. р. з провінциї на адресу руського кредит. „Союза“ у Львові (Ринок ч. 10) 296 кор. 51 сот., а збірка в місті Львові принесла 442 кор. 79 сот. Разом прийшло 739 кор. 30 сот. Подрібний звіт появить ся при кінци червня. — Провінціональні комітети просить ся, щоби надсиляючи зібрані вкладки, подавали заразом і спис своїх жертводавців. На се-ж і оголошують ся печатно квартальні звіти. А впрочім нехай знає наша публика, котрі люди інтересують ся у нас загальними справами і попирають культурні задачі свого народа ділом. — *Комітет.*

— **Війскова орхестра при краєвій обороні.** Як доносять з Відня, то полки австрийської краєвої оборони дістануть небавком власні орхестри, як се є при спільній армії. Спосіб покритя коштів буде тут инший, бо коли орхестри при полках спільної армії є удержувані коштом офіцирів, то при краєвій обороні половину коштів буде поносити війсковий скарб, а лише половину офіцирський корпус дотичного полку. Орхестри краєвої оборони будуть з огляду на кошти не так сильні, як полків лінійних, і будуть мати лише дуті інструменти.

— **Загадочна посилка.** Вчера рано наспів до Львова пакунок, висланий з Бреми а заадресований до одного пана при ул. Технічній ч. 17. Коли в митовім уряді отворено пакунок, щоб оглянути, чи нема чого до оплати, найдено трупа новонародженої дитини женського пола. При трупі найдено картку, на котрій мати тої дитини заявляє, що вислала дитину до Львова, аби її поховано на католицькім цвинтари, бо в Бремі є лише цвинтар євангелицький. Свого імени мати не виявила, підписала ся лише: „Kochana pani“. Лікарська секция ствердила, що дитина мусіла прийти на сьвіт жива; рід смерти не дав ся означити. Особа, під котрої адресою наспіла посилка, є у Львові, але ч. 17 при ул. Технічній зовсім нема. Впрочім цілу справу держить львівська поліция поки-що в тайні.

— **Катастрофа на мори.** Дня 25 цьвітня стала ся на мори близько побережа анґлійського острова Вайт (Wight) страшна катастрофа. Американський почтовий корабель „Сьв. Павло“ наїхав на анґлійський кружляк „Ґлядіятор“ і розбив його. Стало ся то підчас страшенної сніговиці на мори, підчас котрої оден корабель другого не видів. Анґлійський корабель їхав скорше і наїхав на американський з такою силою, що в „Ґлядіяторі“ зробила ся так велика діра, що можна би заїхати в неї возом і парою коний. Здаєть ся, що рівночасно настав і вибух парових кітлів, бо машиністи і топники були покалічені і гук було чути аж на острові. Корабель очивидно набрав води і зачав потопати, а наконець перевернув ся дном до гори. Часть залоги впала у воду, однак більша часть вилізла на перевернений корабель і держала ся на нім, аж наспіла поміч. Американський корабель спустив зараз лодки, а з острова вислано також судна на поміч. Згинули всего 4 особи а 7 було ранених. Крім того нестало ще 21 моряків, але припускають, що вони виратували ся на беріг острова. В цілій Анґлії, а особливо на її західнім побережу, лютить ся від осьми днів страшенна буря зі снігом а Анґлійці кажуть, що такої бурі в сім часі їх літописи доси ще не записали.

— **Ограбленє поїзду.** З північної Америки доносять, що на експресовий поїзд пенсільвенської зелізниці на лінії Ню-Йорк-Сент-Люїс напали онодї розбишаки. Звязали почтового урядника, заткали йому рот і при помочи алярмових сиґналів задержали поїзд. Забравши чотири мішки з грішми, пропали без вісти. Висота зрабованої суми поки-що не звісна.

— **Марки почтові.** Гал. Дирекция почт і телеґрафів оповіщує: Подає ся до загальної відомости, що по зужитю запасу почтових марок, уживаних до офранкованя неоплачених або недостаточно оплачених листів будуть уживані нові почтові марки, котрі будуть ріжнити ся від дотеперішних передовсім ясно червоною краскою, як також тим, що на долині тих значків буде видруковане слово „Porto“. — Рівнож подає ся до загальної відомости, що реченець важности листових значків передпослідного виданя (уживаних до франкованя пересилок) продовжено до 31 жовтня 1908. По сім речинци стратять почтові значки передпослідного виданя вартість і не буде вільно виміняти їх на почтові значки послідного виданя.

— **Мандрівки птиць.** Нема інтеліґентної людини, яка не застановляла-б ся над причинами відлету птиць до теплих країв, а відтак їх повороту до нас. Здавалоб ся, що причиною того явища є атмосферична зміна, себ-то отеплюванє воздуха на весну а охолоджуванє під осінь, однак се не вірне, бо птиці відлітають від нас на полудне, коли ще дуже тепло, пр. в серпни, а прилітають на весну, коли у нас ще добрі морози, а навіть сніги. Так само спромога вишуканя поживи не відграє тут ніякої ролї, бо птиці відлітають в часї, коли наша природа дає їм поживи як найбільше, а прилітають тоді, коли земля не дає їм ще майже нічого. Отже о якімсь прочуваню змін, що мають настати в природі, не може бути й бесіди. Але є ще инша обставина, що перечить сим здогадам рішучо. Якась частина мандрівних птиць не відлітає рівночасно, приміром виведені літом молоді з родичами, але буває таке, що молоді летять на полудне самі, а кілька тижнів пізнійше відлітають родичі, коли скінчили опірювати ся. Тільки у водних птиць, котрі окремо не опірюють ся, лише ціле літо тратять старе пірє а дістають нове, родичі відлітають на полудне разом з молодими. Отже не можна казати, що мандрівка птиць се вроджене наслідуванє родичів. Учені доказують, що ті мандрівки мають причину не в теперішних відносинах на землї, але є се інстинкти, витворені на підставі змін, які заходили на земній кули в давнійших її періодах. Заслугує на увагу факт, що мандрівні птиці навіть на добре розслїджених в тім напрямі териториях не живуть всюди в полосї коротких ночий а довгих днів у літі, лише на північ від границї, яку творить в Европі північний берег Середземного моря, а в Азиї Палестина, давна Мезопотамія і хребет Гімаляйських гір. Всї птиці, що множать ся на полудне від тої границї, держають ся постійно своєї вітчини і не покидають її в жадній порі року; зате між птицями, які множать ся на північ від тої границї, є птиці мандрівні, що перед зимнійшою порою року переносять ся на полудне, де зимують і є лише гістьми, бо вітчиною їх треба уважати ті околиці, в котрих множать ся і живлять свої молоді. Отже згадана границя між птицями постійними а мандрівними є власне лінія, до котрої в ледовім періоді землї дійшли були леди. В третьоряднім періоді землї, який попереджував період ледовий, панувало в уміркованих тепер полосах тропікальне підсонє, як сьвідчать про се останки зьвірят, що живуть тепер лише в підсоню горячім. Коли настав ледовий період, птиці, які у нас жили, мусїли винести ся на полудне, а вернули в покинені сторони знов, як леди почали поволи уступати. А що той ледовий період тревав дуже довго, бо тисячки літ, то птиці, котрих, як сказано, первісною вітчиною була полоса тепер уміркована, в часї повільного уступаня ледів мусїли на зиму вертати на полудне, щоб не згинути з голоду, а на літо вертали знов до своєї первісної оселї, де множили ся. Коли се тревало тисячі літ, то виробив ся у них постійний наклін, який пер їх зміняти в означених порах свій побут. Сим поясняєть ся також факт, що між мандрівними птицями нема таких, котрі множили би ся в часї зимової пори на полудни, а на літо відлітали до нас з молодими. Сим протягом тисячів літ вироблений наклін до зміни місця в деяких порах року удержуєть ся й доси, хотяй відносини змінили ся цілковито, ледовий період минув вже давно, а Европа огріла ся так, що птиці не наражені на зимно, перед яким мусїли втікати на полудне в ледовім періоді землї. Як сильний той наклін до відлету на полудне, коли прийде властива пора року, видко на птицях держаних в неволи. Мимо найліпшої поживи та найвідповіднійшої температури, з порою відлету стають ся дуже неспокійні і бють дзюбом о клітку, з котрої конче хотять увільнити ся. Те саме можна бачити на бузьках і журавлях, котрим підтято крила і котрі пробують літати, коли прийде пора відтету на полудне. Дика гусь, почувши в ночи шелест лету своїх вільних товаришок, видає немов жалібні стони. Соколи підлітають горі своєї клітки, а пересьвідчивши ся, що їх змаганя даремні, сидять посоловілі з напушеним пірєм у своїх клітках. А тепер питанє, чому перелетні птиці не множать ся на полудни, де преці мають доволї поживи? Ся обставина стоїть в звязи з довготою дня і ночи. В уміркованій полосї літом ночи є коротші, а дні довгі, отже родичі можуть старати ся о поживу для молодих цілий день, так що молоді мусять обходити ся без поживи ледви 5 до 6 годин. Чим близше до рівника, тим більше рівняєть ся довгота дня довготї ночи, отже в тропікальній полосї молоді мусїли би голодувати нераз до 12 годин.

— **Дрібні вісти.** Намісник д-р Бобжинський приїде завтра до Львова. — В домі при ул. Длуґоша ч. 37 у Львові повісив ся вчера рано студент фільозофії В. Скшинський з причини нервового розстрою. — Зелїзничий шлюсар Антін Возьняк у Львові, літ 40, помер онодї нагло на удар серця; його жінка так сею подією зворушила ся, що до 5 годин померла. — Оден з польських дневників доніс, що директор львівської поліциї, Шехтель, внесе на першій своїй авдиєнциї у намісника д-ра Бобжинського просьбу о димісию.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: Теодора (лат. О. ч. К.). Позавтра, в понеділок: Дезидерия (лат. Фльорияно м.). Ві второк: Теодора еп. (лат. Пія V. папи).

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині $7^1/_2$ вечером. Білети продає театр. каса.

В неділю 3 мая „Маруся Богуславка“, історична драма в 5 діях Старицького.

☐ **З тов. „Просьвіта“.** Перше посьвяточне засїданє господарсько-промислової комісиї відбуде ся в понеділок, 4. с. м. о 7 год. вечером, а засїданє головного виділу тов. „Просьвіта“ ві второк, 5. с. м. о 7 год. вечером, — *П. Огоновський.*

☐ **„Товариство вакацийних Осель“ і „Львівська Захоронка“** рішила відкликати равт, заповіджений на май, з причин від комітету незалежних. З сеї причини позбавились оба товариства доходу, яким мали орудувати в часї вакаций; „Оселя“ втратила фонд на висилку дітвори, а Захоронка на покритє розходу в часї, коли ніякі жертви не впливають. Вже кілька літ з ряду уладжували оба товариства равт і рік-річно відносилась до нас публика щиро та щедрими грошевими жертвами і збогаченєм буфету причинялась до збільшеня доходу на так гуманну ціль. Тож сего року звертають ся оба товариства до жертволюбивих добродіїв з просьбою, щоб помогли нам в инший спосіб. Замість равту, котрого уладженє потягало великі суми, вишлемо у Львові курсора. З такою просьбою звертаємось і до замісцевої інтеліґенциї та подаємо адреси, на які просимо присилати ласкаві жертви з допискою: Для „Оселї“ і „Захоронки“ замість равту. — За тов. „Вакацийних Осель“ *Ольга Бачинська*, ул. Театинська 7, за „Руську Захоронку“ *Валерия Коцовська*, ул. Каліча 3.

☐ **Дяківський іспит.** Архикатедральний уряд парохіяльний сьв. Юра у Львові повідомляє, що іспит на дяків відбуде ся в парохіяльній канцеляриї дня 7. с. м. о год. 4. попол. Інтересовані кандидати мають до сего часу надіслати свої поданя і в означенім часї явити ся у Львові.

☐ **З Тернополя.** Місто повідомлень про своє вінчанє, яке відбуло ся в Тернополи дня 28. цьвітня с. р., зложили пп. Тадій і Наталія з Коморовських Смулки 25 корон на „Селянську Бурсу“ в Тернополи, за що заряд бурси їм складає щиру подяку.

☐ **Для хорого письменника на книжочку ч. 5000 Краєвого Союза кредитового у Львові, Ринок ч. 10.** зложили дальше (в коронах): о. Стеф. Онишкевич 20, д-р Сьвятицький 9·67, В. Л. 5, Вас. Доманицький 10, Василь Бережанський 2·06, д-р Іван Мох 20, арт. Царевич 5, о. Мих. Дерлиця 10, урядники „Днїстра“ 44, д-р Шміґельський з Франциї 95·20, Володимир Гнатюк 10, Іван Джиджора 5, Іван Кревецький 2, Остап Луцький 1, о. А. С. у Львові 10, складка на „Рокшині“ 12, Волод. Лук. Левицький з Винник 10, Гринько Бобяк з Бережан 10. — До тепер всего єсть 1246·63 корон.

☐ **„Під Берестечком“..** В послїднім зошиті Ukrainische Rundschau“ є підписана мною статя „Beresteczko“. Статю під сим заголовком я дійсно передав редакциї сего місячника, вона ніби дійсно моя. Однак редакцийні поправки суть того рода, що я не можу взяти на себе відвічальности за деякі уступи статї, як приміром за уступ про перехід Татарів до польського табору. З поважанєм — *В. Будзиновський.*

☐ **Для виїзджаючих на літо до Сколього.** „Літникам, які приїзджають на сьвіжий воздух в Скільскі гори, подаємо до відомости, що в Сколім находить ся „Міщаньска Бесіда“, де літникам можна буде як гостям (порозумівши ся з Виділом) учащати і користати з ґазет і бібліотеки „Бесіди“. Часописи руські, польські і німецькі. Льокаль містить ся в самім ринку і отворений цілий день. Гри товариські (шахи, доміна і карти) дозволені. На долині в тій самій каменици містить ся реставрация і буфет. — За виділ *о. Мих. Мосора* голова, *Андрій Федорика* господар.

Урядові вісти:

— **Відзначеня.** Цісар надав старшому радникови скарбу у Львові, Йосифови Хащинському і радникови висшого суду краєвого у Львові, Зиґмунтови Лянґови, з нагоди перенесеня їх на власну просьбу в постійний стан спочинку титули радників двора.

— **Краєва рада шкільна зорґанізувана 1-клясові школи в Новосілках лїського округо і в Маковисках ясельського округа та порішила будову 1-клясової школи в Грабівци богородчанського округа при подмозї з краєвого фонду щкільного.**

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 2 мая 1908.

Засїданє палати послів.

Відень. (Ткб.) З огляду на те, що в понеділок пополудни відбудеть ся похорон міністра Пешки, засїданє палати послів заповіджене на понеділок, відбудеть ся ві второк о 11 год. перед пол. з тим самим порядком нарад.

Буча в костелї.

Відень. (Ткб.) Коли вчера в костелї св. Михайла в часї маєвого богослуженя парох отець Шахляйтнер з Праги виголосив проповідь про науку і релїґію та закінчив її словами: „Ще істнує Бог!“ — присутний в костелї Адольф Гайман закликав: „Нема Бога!“ Присутні в костелї християне кинулись тоді на нього, тяжко побили і викинули з костела. Гаймана увязнила зараз поліция. До протоколу він заявив, що він зробив свій виклик тому, що проповідь була звернена проти науки та мала партийний і політичний зміст; він хотів свій погляд докладнійше висказати, але товпа не допустила до того. Гаймана відставлено до суду.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 2. V. Іван Гоїв, Снятин; Оля Гоївна, Снятин; Олександер Царевич, Козьова; Михайло Стефанів, Станиславів; о. К. Гнатишак, Угерці незабітовські; о. Т. Глїбовицький, Фирлєєв; о. Іван Стрийський, Перемишль; Йосиф Любинецький, Дубовиця; д-р Здзїслав Чаплїцький, Закопане; Ромуальд Коростенський, Борислав; Антін Лавровський, Половці; Антін Рудавський, Гаї; о. Михайло Клюк, Зарудці; Стефан Несторович, Броди; о. Кипріян Билинкевич, Ласківці; о. Йосиф Винницький, Ренів; Іван Щуровський, Стинява; Ярослав Кирчів, Кальна; д-р Макар Зайнфельд, Станиславів; о. Ярослав Лучаковський, Орава; Николай Волошинський, Динашів; Орест Рубчак, Добрачин; Володимир Сабат, Синевідсько; о. Омелян Калинич, Головецько горішне; Яків Николенко, Росия; д-р Александер Гольденберґ, Самбір; Лев Ро атин, Золочів; Ізаак Айзнер, Самбір; Йосиф Рибак, Насташин.

Оголошеня.

Руська артистично - слюсарська робітня **ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41.** Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

Надіслане.

Д-р Зенон Пельчар

б. довголітний закладовий лікар ординує дальше в Трускавци віля „Софія“ з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 3—8

Адвокат д-р М. Шухевич

переніс канцелярию

на ул. Сикстуську ч. 27.

4·8 2—6

Рентґенівський інститут

Д-ра Юліяна Майсельса

для дослідів і лічничих цілий (при помочи лучів X), получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цілий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. II** (над американьскою каварнею).

578 1—8

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

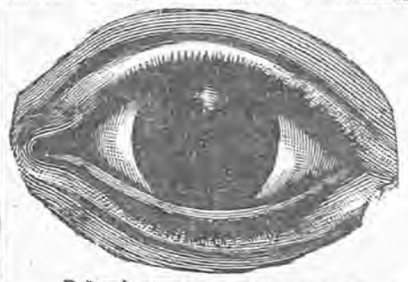

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найліпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люци і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше

Плащі і пелерини ґумові черевики гіґієнічні для пань, панів і дітей *поручає:* **Склад лїнолєум і церат** **Львів, Карла Людвіка 3.** 433

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Zacherlin

лише у фляшках де вивішені плякати. 525

! Важне !

Отсим маю честь повідомити, що я отворив в Цїшанові філїю „Комісово-Торговельного Дому у Львові“ Інж. П. Волосєнки і продаю машини до цементових дахівок, всї рільничі машини, як рівнож фарбу та оливу. Машин до дахівок вже розійшло ся з львівської фірми поверх 100, бо вони є дуже добрі і тревалі.

Дослїд піску даром.

З поважанем:

ІВАН ЗУБУК, інспектор „Самопомочи“ в Цїшанові.

575 1—1

Потребую від 15-го мая здорового доброго фірмана до пари коней в віцї около 30 лїт безженного, платня річно 200 корон з добрим віктом. Зголоситись листовно потреба зараз у Д. Марка в Бохни. 573 1—3

Дяк іспитований потрібний зараз до обняти посади в Делїєві-Лани. Услівє: добрий голос. За заложенє церковного хору осібна винагорода 80 К. Близших інформаций засягнути можна у місцевого пароха, почта Водники. 577 1—2

Ровери машини Singer-а і ґрамофони о половину танше нїж деинде, з ґваранциєю, на рати. Також мало уживані спродає надзвичайно тано склад фабричний ул. Стрілецька ч. 4. І. пов. 572 1—2

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 лїтер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 384 8—8

Мед білий питний знаменитий против інфлюенциї. Цїла бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 7—?

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовнівська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

14. 100—? **Одинока руська** ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

„Емілїя“ перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 9—20

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* **цементові камінцеві мозаїкові** поручає 443 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

СВОБОДА письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу. *Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.* Цїлорічна передплата виносить: 2 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї на ша будучність!

Дешеве чеське піре!

5 К. кільоґр. 12 біле дерте К. 24, 18, К. білий як сьніг пух К. 30, К. 36. Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зворотом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ продає Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

І. БОДЕНШТАЙН ЛЬВІВ ул. Карла Людвіка ч. 37 поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 442 9—10

Публична продаж без викликаня і лїцитациї *лише з вільної руки*

„DOROTEUM“ у Львові, ул. Шайнохи продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портиєр, фіранок, диванів, диванників, наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch“ тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, панїно, кілька скрипок, флєтів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 558 1—9

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ В СТРИЮ 441 4—? спродає найдешевше **машини до цементових дахівок.** *Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.*

Пончохи ґумові, бандажі як також хірурґічні артикули з ґуми і кавчуку. Специяльні артикули француські з ґуми. *ВИПРАВИ ДЛЯ ПОЛОЖНИЦЬ* поручає найдешевше з француських і анґлїйських фабрик **Іосиф КРІММЕР і Сп. у Львові** *пл. Марийська Готель француський.* 494 c Замовленя з провінциї полагоджує ся відворотно.

ОПТИК І МЕХАНІК Маврикий Боскович від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому **до будинку Гал. Банку Гіпотечного** ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 19—30

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє **А. Зіґмана** у Львові, ул. Сикстуска ч. 14 РОБІТНЯ металевих і кавчукових штампілїй

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 89—52

Від 1868 р. уживане БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порцїв і хронїчних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила. Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до митя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученем як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гіґієнїчні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — **У Вашківцях** н. Ч. у аптикаря Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 407 6—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Телеґрама! Машини до виробу дахівок цементових всякого систему з всїх фабрик по Кор. 520, 600, 965, 1.200, 1.298. 1557·20 і висше, як також цемент, оливу до смарованя форм і всї роди фарб цементових можна по дуже приступних услівях набувати в **Спілцї для господ. і торговлї в Перемишли** котра розслїджує також даром пісок і удїляє всяких пояснень і інформаций так що до машин, виробу дахівок, будови даху і уложеня дахівок в орнаментах. — Специяльний цїнник в друку. 417 9—? **ДИРЕКЦИЯ.**

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин. **Аґентами не послугую ся.** КУГО ГАФТУ БЕЗПЛАТНО. Цїнники даром і оплатно. **Иосиф Іваницкий** *механїк і специялїст* 18 **Львів, Готель Жоржа.**

Нове раціональне лїченє. Сьвідоцтва поважних лїкарів. Нешкідливе, без лїків.

ХОРИМ НА НЕРВИ горячо поручаємо набути брошуру Романа Вайсмана, яка появила ся в 22 виданю: Ueber Nervenkrankheiten u. Schlagfluss Vorbeigung und Heilung. Набути можна даром через книгарню: **FRANZA FISCHERA in Fünfkirchen.** 576 1—5

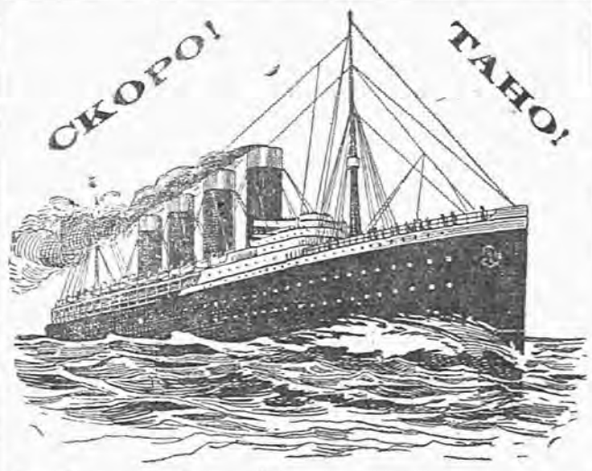

До Америки океаном в 6 днях. Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії. **!Проч з визиском!** *Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми* 18 **Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.**

Парцеляцийне Товариство **„ЗЕМЛЯ“** у Львові *ул. Сикстуська ч. 43/б*

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку. 37 19—54

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ найлїпшої марки **охоронене запротоколованою маркою** 8 135—? **+ М. Ц. Н. Т.** *поручає* **НАРОДНА ТОРГОВЛЯ**

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, унїформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність: *фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.*

Знамените виконанє! Точна достава! Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС ц. к. наштучна ни, апремічна дворна фарбяртура і хепральня.

284 7—10

Власні фабричні склади: І. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); ІІ. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); ІІІ. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

Читайте! Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах **К. Скібинський** *довголїтний співробітник фірми Шустера* **Львів, ул. Коперника 7.** 266 19—?

В 6 днях до Америки, Переїзд подорожних до **КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ**

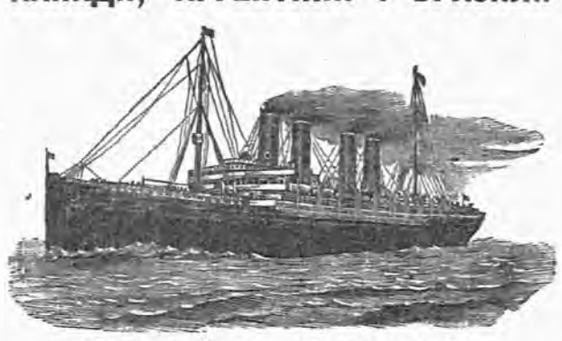

Жадайте пояснень Напишіть лиш карту кореспонденцийну до **Falck & Comp.** Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus. Кореспонденция у всїх мовах. 185

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! **„Достава“ в Станиславові** переносить свій богато заосмотрений **склад товарів церковних** з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1,** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, пауків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи, чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне з правдивої лянної веби, фелони перерабляє і направляє в в власній робітни кравецькій. На жаданє висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.

Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. - Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава“ в Станиславові.** 515 4—6

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

Весь дохід на церкви і бурси.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ноч.
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·25	9·50
Кракова	7·25	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·6	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·4	—	9·00
Черновець	—	—	3·55	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	10·05	—	—	—
Стрия	7·29	11·50	3·51	—	10·50
Пустомит	7·29	11·50	3·51	9·40н	10·50
Самбора	8·00	10·30	1·55	—	9·30
Любіня	8·00	10·30	1·55	9·20	11·50†
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·22	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	12·40	1·46†	4·50	9·20н
Брухович	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	8·45	8·25	2·45	7·05	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7·20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Підволочиск	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·30	1·55	—	10·40
Черновець	—	—	—	—	2·51
Станиславова	—	—	—	5·50	—
Коломиї	—	—	2·35	—	—
Стрия	7·30	—	2·26	6·25	11·30
Пустомит	7·30	10·45н	1·26	6·25	10·30
Самбора	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Любіня	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Рави руської	6·12	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34
Брухович	7·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
Зимної води	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята означені † — в недїлї і сьвята від 26/6 до 15/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/5 до 10/9 що день буквою я. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 97. Львів, понедїлок 4. н. ст. (21. ст. ст.) мая 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З приводу обходу Конституциї 3-ого мая.

І знов пригадано нам, що наша земля, се неподїльна часть польської держави, до воза якої ми повинні бути приковані на віки, мимо того, що та держава вже не істнує. Навпаки, власне тому з тим більшим натиском пригадують нам, що ми не є рівноправним народом австрийської держави, тільки що австрийська держава санкціонувала супроти нас польську державну ідею.

Власне такий національно-полїтичний характер мав вчерашний обхід конституциї 3-ого мая у Львові.

„Маємо ще другу причину (поза причинами загально-національними) — писала „Gazeta Narodowa“ — особливо сьвяточно обходити в сїм роцї конституцию 3-ого мая. Ми бажали-б той найбільший в істориї цивілїзацийний акт пригадати — очевидно не в цїли дражненя — замешкалим спільно з нами на одній землї Русинам. Такими актами, а не насильствами і злочином нарід підносить ся і відроджуєть ся“.

Ми також пригадаємо нашій суспільности той „найбільший в істориї цивілїзацийний акт“... як зве його Gazeta Narodowa.

І так ухвалена польським чотиролїтним соймом конституция з 3-ого мая 1791 р. в §. 1. признає ниціональною, пануючою релїґією в державі римо-католицизм; в §. 2. „запевнює найсьвяточнїйше шляхотському станови всї свободи, вольности і прероґативи, першенства в житю приватнім і публичнім“; в §. 3. виймає королївські міста з-під королївської власти і проголошує їх свобідними, але про ту свободу висловляєть ся Гуґо Коллонтай, що „права надані містам, містили в собі далеко менше свободи, як давні їх привілеї“; в §. 4. надає мужикам право умови з дїдичами і право свобідного переселеня по виконаню умови, не надїляючи одначе їх землею, так що навіть такий поклонник сеї конституциї, як Лєлєвель, мусїв признати, що вона „нїчого для мужиків не зробила, анї їм власности анї прав анї свободи безпосередно не запевнила, а тільки в будучности обіцяла“...

Так виглядав в найголовнїйших справах той „найбільший в істориї цивілїзацийний акт“. І коли польська преса хоче його під теперішню хвилю пригадати нашому народови, то хиба на те, щоби пригадати йому на ново основні принципи панованя Польщі над ним, а саме: Віра, яку визнавав руський нарід, була конституциєю 3-ого мая понижена; шляхотські привілеї, на підставі яких польська шляхта панувала над нашим народом, були в цїлій основі потверджені; селянський стан, отже цїлий руський нарід анї власности анї прав анї свободи не дістав.

Може собі польська суспільність, — чи з незнаня фактичного змісту конституциї 3-ого мая, чи з одушевленя ідеалом шляхотської Польщі, яка вміла держати в руках наш нарід, в безпримірнім засліпленю і зарозумілости називати ту конституцию „найбільшим в істориї цивілїзацийним актом“, — для нашого народу та конституция означувала тільки дальше закріпощенє під ярмом шляхотської Польщі.

А коли польська преса кладе нам перед очи, що „не насильствами і злочином“, але такими актами підносить ся нарід, то ми їй відповімо, що для ухвалюваня конституцийних актів треба мати конституцийну власть, треба мати право рішаня про себе на своїй землї, а те право минувша Польща нам насильно відобрала, а теперішна те насильне відобранє санкціонує.

Таким санкціонованєм був і вчерашний обхід.

Очивидно, кождий має право бути щасливим на свій лад, і мимо того, що конституция 3-мая в порівнаню з теперішним суспільним ладом не являєть ся на цїлій териториї польської Річи посполитої нїяким суспільно-полїтичним ідеалом, ми не мали би абсолютно нїчого проти того, щоб польська суспільність обходила її роковини з як найбільшою парадою.

Але вчерашний обхід, як загалом всї польські патріотичні обходи у Львові, мав зовсїм иньший характер, а саме характер загально-краєвий, офіцияльний. Не тільки всї міські корпорациї взяли в нїй офіцияльну участь, але до такої участи були примушені також усї школи народні і середні і загалом усе, над чим автономічна Польща має власть в Галичинї. Одним словом, не польська суспільність обходила роковини конституциї 3-ого мая, але обходив їх „край“, примушений до сього польськими властями.

Що обхід мимо того випав дуже сухо, що весь запал був роблений, що коли-б не та примусова участь шкільної дїтвори і міських корпораций, то обхід навіть чисельно випав би дуже марно, се може бути характеристичним причинком для того, на скільки польський загал був на правду одушевлений, — але се не зміняє національно-полїтичного характеру обходу.

І супроти того ми мусимо рішучо застерегти ся проти того, щоб польська часть населеня нашого краю надавала польським національним обходам загально-краєвий характер, щоби в тих обходах були примушені брати участь Русини, для котрих такі обходи власне через те являють ся подражненєм їх національних почувань. Бо коли цїлий край примушуєть ся сьвяткувати такі моменти з польської істориї, які Русинам пригадують тільки їх поневоленє польською Річю посполитою, то чи не мусить се викликати в їх серцях скріпленого почутя кривди, яку наш нарід зносив від Польщі в минувшости і зносить в теперішности?!

Окрема увага належить ся участи шкільної молодїжи в таких обходах. Польські круги як найбільший закид проти нашого національного руху висувають розполїтикованє нашої шкільної молодїжи. А тимчасом сему розполїтикованю винна як-раз польська шкільна система в Галичинї. Чи не сама школа втягає молодїж до полїтики, тягнучи її з уряду на всї польські патриотичні обходи? І чи не диво, що шкільна молодїж, заправлена до таких обходів і уличних походів своїм начальством, устроює такі походи і без начальства та вправляєть ся в „службі вітчинї“, вибиваючи на переміну вікна то пруському то росийському конзулеви, то редакциям нелюбих польських ґазет, то руським інституциям.

А те розполїтикованє польської молодїжи мусить впливати і на руську молодїж. Бо коли вона видить, як польська молодїж сьвяткує свої національні обходи та устроює уличні походи, то так само вона береть ся сьвяткувати свої. Але тут стрічаєть ся вона зараз з переслїдуванями за „гайдамацтво“ та инші страшні річи. І таким чином вже в наймолодших лїтах повстає в серцї руської дитини сьвідомість національного гнету. Обовязкова шкільна лєктура польської лїтератури показує їм з одного боку, що для добра Польщі все вільно, вільно іти „na wroga z Bogiem lub choćby mimo Boga“, вільно сьпівати про „stryczek na cara“, вільно апотеозувати зраду іт.д. і т. д., а з другого боку вільно лаяти весь наш нарід так, як лає його незрівнаний в сїм майстерстві Сєнкевич в своїй трильоґії. А рівночасно руській молодїжи не тільки не вільно того всего в відношеню до її народу і його ворогів, але вона ще мусить з обовязку одушевляти ся тою польською ідеольоґією. Ось так з одного боку нашій молодїжи на кождім кроцї пригадують поневоленє її народу в минувшости і так дражнять її національні почуваня, а з другого боку дають їй наглядні докази поневоленя в теперішности, переслїдуючи її за те, що вільно польській молодїжи.

Клясичною ілюстрациєю того розполїтиковуваня молодїжи шкільними властями є отсей факт, про який доносить з жіночої учительської семинариї в Перемишли перемиська „Селянська Рада“: „В понедїлок по убийстві намісника Польки — учениці III року того семинара перед 8 годиною рано впали в клясї на колїна та почали мотитись. Наперед за душу намісника, опісля „aby Bóg wyzwolił ojczyznę od hajdamaków (?) i polski naród z niewoli (?)“. Молитви закінчили патриотичними піснями: „Boże coś Polskę“, „Z dymem pożarów“ і т. д. Ледви прогомонїли піснї увійшла до кляси учителька Манд., звісна вшехпольська шовінїстка, і тремтячим голосом заголосила: „Zapewne już wiecie panienki! Mord! — mord! Zamordowano nam najszlachetniejszego obywatela! jak psa zastrzelono! I to Rusin — Rusin zamordował Polaka! Nas wszystkich to czeka! На послїдні слова учительки відповіла кляса плачом і зойком. Настала панїка! Кілька Польок попало в спазми. Одна з них менше нервова кликнула: „Niechaj Rusinki wynoszą się z klasy! Hańba Rusinom!“ На сю провокацию відповіли учениці — Русинки хором: „Ганьба Полякам, що своїм поведенєм супроти Русинів довели до того!“ Пірвана „szlachetnym oburzeniem“ учителька Манд прискочила до учениці Русинки зі словами: „Czyż nie jest hańbą, że Rusin zabił Polaka? Nakazuję panience powtórzyć za mną te słowa: „Hańba Rusinom za to, że Rusin zabił Polaka!“ Однак учениця взнеслась трохи висше від своєї учительки і виявляючи більше від неї етичного і людского почутя відповіла: „Є сором, що чоловік забив чоловіка!“ Подібні дикі орґії шовінїстичні виправляла учителька Манд. цїлу годину“.

Так воно дїєть ся на всїх полях публичного житя в Галичинї. З одного боку Поляки при кождій нагодї силують ся привязати нас на віки до воза історичної Польщі, а з другого читають нам „морали“, коли ми проти того протестуємо такими способами, які нам ще остали.

А тимчасом замість примушувати нас одушевляти ся ворожою для нас їх минувшостю і теперішністю, нехай ті панове випустять нас раз зі своєї опіки, а тодї наш нарід певне доконає таких цивілїзацийних актів, якими можна буде похвалити ся перед істориєю з богато більшим правом, як шляхотською конституциєю 3-ого тая.

Результати і рефлєксиї.

Унїверзитетська сецесия і слїдуючий після неї великий земельний страйк в 1902-ім роцї вирвали найширші круги нашої інтелїґенциї і широкі маси нашого селянства з обіймів довгого лєтарґічного сну. Від тодї в Галичинї не було спокою. Народня филя двигала ся, росла і дійшла до апоґея в руху за парляментарною виборчою реформою. Сей нагий факт, що чотири мілїонову нацию заступає в віденськім парляменї пять послів, без нїякого дальшого осьвітленя бив в очи кождого; в ньому дїячі на нашій народній ниві бачили корінь усего нашого поневоленя, в його усуненю панацей на всї народні кривди і недостачі. Коли-ж безпосередні вибори дали нам пять разів більше заступників, народня маса, не виймаючи інтелїґентних кругів, не могла і не старала ся оперти ся ілюзиї, що від місяця мая 1907-го року має для галицьких Русинів почати ся нова доба, що сей величезний вклад енерґії в здобутє реформи і мандатів повинен і мусить сторицею вернути ся.

Тепер сеї ілюзиї вже нема. Всї дотеперішні парляментарні сесиї переконали нас, а властиво, пригадали нам зовсїм натуральний факт, що 27 наших послів мають в теперішнім „народнім“ парляментї мало-що не те саме значінє, що й колишні пять в парляментї курияльнім. І заходить небезпека, що наш загал, усьвідомлючи собі сю невідрадну появу, з дотеперішного бодрого, боєвого і повного надїй настрою може зсунути ся в пропасть апатиї, або возьме ся за метод боротьби, подиктований розпукою. І знов готово повторити ся явище, анальоґічне до попереднього: неосновані на зимній провірцї фактів ілюзиї готові усунути місце рівнож неоснованому на фактах песимізмови, чорній апатиї або психольоґії розпуки. А проґностики сеї психольоґії подекуди вже й дають себе спостерігати.

А чимчасом холодний розум вчить, що до сеї резиґнациї або розпуки нема раціональної підстави, таксамо, як не було єї до надмірних надїй по побідї при парляментарних виборах. Скількість послів, хоч абсолютно поважна і хоч не збуває між ними на визначних силах, все-ж таки сама собою не представляє ще в полїтичнім житю фактичної сили. Сю силу може дати навіть дрібнїйшій парляментарній фракциї сила самої суспільности — знаходяча свій вислів в економічнім та культурнім уверствованю нациї.

Що-ж є в наших часах „нациєю“? Міщанство і шляхта. В руках першого суть капітали і знанє, в руках другої визначні становища і прихильність династий. До них ще треба причислити і міжнародний католицький клир. Інтереси правдивого народа, його головної і величезною більшостию подавляючої маси, поки-що не вважають ся в державнім житю інтересами народа, а поодинокі, поменші домаганя тих мас сповнює ся лише для відсуненя надто острого конфлїкту, або для здобутя популярности.

Наша репрезентация не заступає анї буржуазиї анї шляхти, анї станових інтересів духовенства, яке не розпоряджає нї такими капіталами нї такими привілеями, як латинський клир, лиш заступає дрібне мужицтво і маломіщанство. І тому саме не могла вона ввійти в круг конкретних на тепер інтересів пануючих нинї верстов всїх инших наций Австриї, бо вже в своїм заложеню була вона виключена від всяких трівких парляментарних компромісів. Яко репрезентация майже виключно дрібно селянських мас а до того ще народа, що доперва мусить здобувати собі цїлковите і навіть теоретично заперечуване деяким право на істнованє і на самостійний розвиток, не мала і не має наша репрезентация опріч самого свого числа нїяких инших сил за собою, що приневолили-б правительство до сего, щоб з нею числити ся. Подібне явище завважуємо на социяльно-демократичнім клюбі. Мимо своєї чисельности (в-троє більшої від нашого) він мусїв сховати на кращі часи усю свою так реномовану „революцийність“, а свою дїяльність обмежити на таку саму критику мінїстрів і пануючих верстов, як і тодї, коли социяльно-демократичних послів можна було почислити на пальцях одної руки. Те саме явище, в мінятурі бачимо на польських людовцях в відношеню до польського кола. Задля здобутя прихильности польської шляхти і міщанства для домагань польського плєбсу треба було насамперед зрадити той плєбс і признати над ним авторітет аксіоми: „z polską szlachtą polski lud“. У нас таке не могло стати ся по тій простій причинї, що наш „люд“ не має з ким ставати під один прапор.

Ось такий фактичний стан теперішнього уґрупованя сил в парляментї. Він не новий. Бачив його і давний парлямент і не може він бути иншим, бо один почерк пера, анї одна, хочби як основна реформа (в нашім випадку: реформа виборчого закона) не може змінити сили і взаїмного відношеня суспільних верстов, а тим самим і репрезентованих тими верствами наций. Се відношенє, независимо від всяких писаних законів, укладаєть ся, зміняєть ся і перетворюєть ся лише на підставі природних законів суспільного розвитку і даремна надїя ожидати наглої його переміни від одного закона. Закон законом, а фактична сила верстви, зглядно нациї, іде своїм шляхом. І длятого новий парлямент не приніс нам нїчого нового, бо хоч виборча система инша, то поза парляментом сильні лишили ся сильними, а слабі слабими. Розібравши річ основно, мусимо признати, що не ті невдачі, які ми відносимо на парляментарній аренї одну за другою, суть несподїванкою, а було-б нею се, коли-б ми їх не відносили.

Згадаймо часи, коли наша репрезентация у Відни була лише „европейською трибуною“. Чи тодї ми говорили о „банкроцтві“? Чи уважали себе за пропавших? А чейже тодїшний стан не був відраднїйший від теперішного! Навпаки! Наша орґанїчна сила за той час безперечно зросла, — але инші суспільні чинники, до яких зміни треба довшої працї і розвою, лишили ся ті самі. Уґрупованє суспільних сил і їх гра не доконують ся похапцем. На се треба часу і змагань. Тож справдї нема розумної причини з парляментарних невдач

Спомини з минувшого.

(З нагоди смерти Плятона Костецького).

З початком жовтня 1863. записав ся я на правничий видїл у львівськім унїверзитетї. Виходила тогдї у Львові третий рік руська ґазета „Слово“ під редакциєю „хитрого Малоросса“ *) Богдана Андреєвича Дїдицького, писана „язичієм“, без ясної провідної ідеї; а після упадку лїтературної і чисто руської часописи „Вечерниць“ почав даровитий публїцист бл. п. Ксенофонт Климкович видавати лїтературно-полїтичний місячник „Мету“ з ясною програмою заступати право руського народу на самостійний розвиток, вільний від претенсий Москалїв і Ляхів.

Коло „Мети“ згуртовав ся кружок руських патріотів, як Ксенофонт Климкович, Льонгин Лукашевич, Данило Танячкевич, Александер Іскрицький, Кость Горбаль, Л. Л., В. Г., Корнило Сушкевич і я. Були се самі молоді люди. В „Метї“ помістив Климкович, як-раз підчас польського повстаня, знамениту публїцистичну працю п. заг. „Становище Руси в ляцько-московській борбі;“ набрала вона розголосу в славянськім сьвітї, а тодїшний всеславянський „Zukunft“, що виходив у Відни, перепечатав її в цїлости. Головним змістом статї було виказати, як то Москалї і Поляки від давна бють ся о Русь, бо одні і другі раді би її пожерти.

Якось з кінцем 1863. р. розбили Москалї відділ повстанців під Радивиловом на галицький границї. Віддїл той складав ся переважно з польських студентів київського унїверзитету. Розбиті прибули до Львова. А що були се самі т. зв. „хлопомани“, то й старали ся тут вплинути на польську пресу, ворожо до розвитку руського народу настроєну, в дусї примиреня.

Коли я раз прийшов до редакциї „Мети“ вечером на звичайні сходини нашого кружка, застав там двох молодих людий; сидїли вони на куфрі (бо редакция була бідно обставлена) і говорили прегарною українською мовою, якою тогдї жаден з тутешних Русинів не умів говорити. Говорили вони так: „Ми є Поляки; але що родили ся на українській землї, то і уважаємо собі за обовязок працювати для добра українського народу“. Ми розпитували їх про Москалїв, про Петербург, Москву, бо „Gazeta narodowa“, редаґована Яном Добрянським, Русином-перекинчиком з Хромогорба, з стрийського повіту, перша тогдї польська полїтична часопись, малювала всїх Москалїв крайною дичию, а нам цїкаво було знати, чи се справдї так. І на наше счудованє оба ті молоді люди згідно говорили нам про високу культуру Москалїв.

Тими незвичайно інтелїґентними молодцями були Микола Заґурськсй і Лев Сирочинський. Сирочинський навіть писав опісля в „Метї“ під псевдонїмом „Левко Гончаренко“. В рік пізнїйше мусїли оба втїкати з Галичини, бо тут заведено стан облоги. Тепер оба вони здавна вже назад живуть в Галичинї. П. Заґуський є урядником у Видїлї краєвім і перед кількома роками, стрівшись зі мною в дому бл. п. Альойзия Телєжинського, одного з подвижників т. зв. „нової ери“ з р. 1890, до кінця свого житя вірного українського „хлопомана“, посередника між бл. п. кн. Адамом Сапігою а Русинами, розмовляв зі мною по руськи. П. Сирочинський, професор львівської полїтехнїки, не хотїв уже говорити зі мною по руськи і вирік ся всїх своїх деяких симпатий до руського народу.

Та вертаю назад до нашого кружка, що утворив ся був коло „Мети“. Одного разу застав я там окрім кількох нових українських хлопоманів-Поляків — межи ними також бл. п. Станїслава Делярбра, потомка француських еміґрантів з кінця XVIII. віку і дїдицького сина з погранича Білої Руси, котрий чудово співав українські думи — також і бл. п. Плятона Костецького. П. К. належав тодї до складу редакциї Gazet-и narodow-ої, котра люто виступала против усякого найспокійнїйшого навіть лїтературного руху, що обявляв ся між Русинами в Галичинї та на Українї і взагалї в Росиї (виходив тогдї поважний лїтературний місячник „Основа“ в Петербурзї). Пригадати тут треба, що зараз від 1848 р. Поляки і польські ґазети ворожо віднесли ся до національного руху Русинів. По скасованю конституциї по 1848 р. не виходили независимі полїтичні ґазети анї польські анї руські. Аж 1859 р. зачала виходити полїтична польська ґазета „Przegląd powszechny“ та знов почала ворожо виступати против Русинів. І з того часу всї пізнїйші польські ґазети ішли тим самим шляхом. Одже коли українські хлопомани-Поляки побачили се на власні очи з кінцем 1863 р., постановили нахиляти польські полїтичні ґазети у Львові до мирного поведеня з Русинами.

Плятона Костецького запитав хтось з Русинів в тім кружку, чому він працює в польській публїцистицї. На то він відповів по польськи: „Panowie nie wiecie, co to jest kwestya żołądkowa“! А за него між Русинами говорено так: коли він укінчив права, жадав від канонїків у сьв. Юра, котрі стояли на чолї цїлого нашого руського житя, котрі „Дїм Народний“ будовали, щоби дали йому 600 злр. річної пенсиї, а він буде руську ґазету видавати. Але канонїки не хотїли на то пристати. Тогдї він зачав працювати для польської лїтератури і публїцистики.

Підчас різдвяних сьвят руських 1863/4 запросив Плятон Костецький наш кружок до себе на вечер. Коли ми там прийшли, застали там Поляків: п. Павлїковського з Медики, знаного дїяча польського з незвичайно симпатичним лицем, лїтерата Юлїя Штаркля і київських хлопоманів-Поляків. Згаданий в горі Заґурський, чоловік дуже спокійний й обережний в словах, виняв якусь ґазету і читав про факт, що Поляки-повстанцї, числом около 20, явили ся на селї близько Києва — мабуть, о кілько не милю ся, в Соловіївцї — коло корчми межи українськими селянами і роздавали їм т. зв. „золоту грамоту“, намавляючи їх до повстаня против Росиї. Селяни кинули ся на той зазив на повстанців і всїх їх повбивали. По прочитаню дав Заґурський вираз свому обуреню. Ми, галицькі Русини мовчали. Нараз встає високий молодий чоловік з русявим волосєм і з борідкою, Українець-Поляк Криловський і зачав говорити. Він розказав, як шляхта польська на Українї від віків гнобила український нарід, як своїм нелюдським поступованєм змусила його хопити за оружє в т. зв. „гайдамаччинї“ чи то „колїївщинї“, і що з того становища треба глядїти на сумний факт в Соловіївцї, а не із становища пансько-польського. Його довшої бесїди слухали ми з запертим духом, щоби не стратити нї слова. Нам росла душа, бо ми довідали ся богато історичних фактів, котрих ми не знали, не маючи спромоги учити ся своєї істориї. Не забуду тої хвилї по вік! Поляки, навіть Галичани, анї слова не відповіли на виводи Поляка Криловського, тілько мовчали.

Ті дві справи, про „питанє жолудкове“ і про „оправданє українського повстаня“, званого „гайдамаччиною“, прийшли менї знов на гадку, коли я прочитав про смерть Плятона Костецького.

Велика шкода, що сього чоловіка не уміла наша суспільність задержати межи собою.

Львів 3. мая 1808.

Титко Ревакович.

*) Так Русини звали Богдана Дїдицького, бо він в душі був за „обєдиненієм“ руської мови з московською, але Українців, як Білозерського і других, котрі його о се запитували, все упевняв: „Увіряю Вас, господине, що я Малоросс!“ — *Т. Р.*

витягати консеквенції о особливім погіршеню нашої справи, бо все лишило ся на давньому.

Ріжниця є лише одна. Колись ми, маючи в руках „незбитий доказ" причини нашого поневоленя в фактї, що один посол припадає на нецїлий мілїон душ, не глядали за иньшими, більше основними і річевими причинами. Нинї, коли відношенє скількости послів до народних мас значно змінило ся, ми бачучи, що за тим нїчого не змінило ся, на хвилину стали „без доказу". Але зріла рефлєксия виказує що скількість послів не рішає о политичній силї народа. Вона (скількість) є наслїдком, але не причиною, а тимчасом ми, помішавши понятя, стали уважати її за причину нашої доброї або злої долї.

Головним політичним чинником єсть одиноко економічна і культурна сила народа. Тільки вона забезпечує народній масї користанє з конституційних свобід. Культура духова дає народови сьвідомість своїх прав і вказує дороги до їх здобутя, а економічна сила дає йому реальну спромогу використати отсї дороги для реальних політичних успіхів. З того іменно становища треба нам глядїти на нашу народну справу і єї будуччину та на дороги, які нам належить обібрати.

Політика мінїмальних домагань має тую хибу, що в агітацийних цїлях не представляє вартости, а знов голосні агітацийні кличі представляють — на жаль — в теперішних условинах лише нагу агітацийну вартість. Тим самим, в теперішних обставинах, поки-що, не покладати ся нам на нїяку политику (хоч і не можна її залишати). Политика утилїтарна при масовім характері нашого политичного руху (а иншого характеру сей рух задля социяльного складу нації не може мати!) була-би деморалїзуючою та стратила-б симпатию мас; политика основних кличів, агітацийна, також може здеморалїзувати, коли маси стратять віру в здїйснене кличів, коли сеї віри не піддержить ся чимсь реальним, якимись реальними успіхами, хочби і споза политичного поля. Натомість культурно-економічна т. є. т. зв. органїчна робота не знає сеї Сциллї і Харібди. Починаючи з малого, доходить така робота постепенно до чим-раз більших розмірів і успіхів, а в наслїдках є без порівнання тревалїйша від политичного осьвідомленя, — чим нї трохи не думаємо ослаблювати ваги сего послїдного та ваги того, що доси в нас на сім поли зроблено. Народне житє в селї, повітї, окрузї стягає вона з вершин недосяжної „политики", в котрій сьогодня може бути так, завтра инакше, на рівнину конкретного реального житя, котре мусить обертати ся коло житєвих справдї проблємів селянського гаразду.

І тут власне саме собою розкриваєть ся нам широке поле працї та змагань для трівкого розвитку і певного двигненя нашого народа на висший культурний і политичний уровень, а тим самим скріпленя його политичної сили і відпорности.

Кожда економічна институция (каса, спілка і т. д.) се крок в организациї національного капіталу, в природнім переходї з т. зв. натуральної господарки до иньших новочаснїйших форм експльоатациї землї, в котрі нашого мужика — сю майже одиноку нашу верству економічну — пре уся тенденция сучасного розвою сїльської господарки опертого на капіталїстичнім устрою, а в котрі він, коли йому не прийде в підмогу организация, попадає безрадний і безпомічний. Окрім сего економічна организация має перворядну вагу, як моральний чинник в витворюваню духа спільности, взаїмної солїдарности і одвічальности, так що оконечним результатом сеї роботи мусить явити ся: организация наших капіталів, зріст народного богацтва, заінтересованє публичними справами, признанє загалом конечности і пожитку организациї та загальний зріст народної сьвідомости. Доперва сума тих складників зробить нас политичним чинником в повнім значінню слова навіть без огляду на більшу або меншу чисельність наших репрезентацій.

Приходить ся тепер обговорити задачі нашої інтелїгенциї і її роль в роботї після отсеї ревізиї програми нашої народної діяльности.

Дотеперішна робота в тім напрямі, мимо сего, що чужі подивляють наші здобутки на економічнім полї — є недостаточна. Се лежить, впрочім, в природї річи. Политична акция, далеко більше приманчива, вимагає меншого засобу практичного знаня і фахових відомостий, як економічна робота. Повітовий организатор вповнї виконав свою задачу і сповнив свій обовязок коли, напнявши на кілька місяців енергію, перепровадив по своїй думці вибори, або позбув ся надто „енергічного" старости. Инша справа з економічною просьвітною роботою. Муравлиної витревалости і терпеливости потреба, щоби каса, котра гарно розвиваєть ся, виказала в цїлорічнім замкненю кількадесять корон чистого зиску! Такий про око малий результат цїлорічних заходів безкорисної працї! Не диво, що за таку роботу беруть ся переважно лише люди, що „махнули рукою" на политику, як на річ цїлком непотрібну і що з одного екстрему вскочили в другий.

Загальний брак теоретичного образованя як і фахового знаня у нашої інтелїгенциї теж стоїть на перешкоді розвиткови економічних институций. Аджеж у нас начислив би богато богато таких одиниць, що розвиток і значінє каси, або спілки мірять її чистим зиском, або що не дали-б собі ради з найпростїйшим книговодством з одною одинокою книгою. А трудно вимагали від селянства, щоби воно з власної ініциятиви вводило у себе такі институциї, або чого доброго, само вело їх технїчну управу.

Отся справа, справа культурно-економічної организациї, признана здавна нашим загалом за перворядну і актуальну. На жаль — лише в теориї. Властивого і правдивого, щирого і загального заінтересованя нею — на жаль — не видко. Политика надто нас захопила, надто опанувала наші думки і стремлїня. Особистої амбіциї, суперництва, ревности і запалу на тлї органїчного труда даремно майже шукати. Ще по містах (що більших) уважаємо за точку народної конечности основанє каси або спілки. Зате села лишають ся геть-геть на сїрім кінци, хоч вони властиво повинні бути на першім плянї. Між тим місцевий або сусїдний інтелїгент (сьвященик, учитель), на скільки хотять бути народними дїячами повинні за свою першу задачу уважати основанє читальнї, каси, крамницї і продукцийної або иншої господарської спілки, опертих на взаїмности, а то тим більше, що тут (особливо що-до кас і крамниць) з гори виключені всякі партийні, а навіть псевдонаціональні (латинники) антагонізми.

Між тим наш пересїчний інтелїгент навіть не знає, як за таку роботу взяти ся, а ще меньше потрафить переконати до неї своїх громадян. Фахові твори по банковости, кредитї, кооперациї у нас за двома-трьома виїмками не істнують, тай годї авторам і накладчикам класти у гріх, що не спішать ся з їх видаванєм, коли бачать, що пр. „Економіста" через брак предплатників зменшено до половини, а немногі дотеперішні публїкациї з згаданих наук плїснїють по магазинах.

Ми ще по старому политикуємо, забавляємо ся ріжними „успіхами" і „банкроцтвами" і після них укладаємо хід наших думок, а замало звертаємо уваги на те, що внутрішна всесторонна организация реальних інтересів нашої маси, а тим самим наша фактична сила і зріст мало зависить від сего, чи нашим послам обіцяно дві катедри, чи два рази по дві. Також з завидною прямо легкостию любимо перескакувати через те, чого народному дїячеви найбільше треба, т. є. через фахове образованє. Мимоволї насуває ся на гадку вислів Мультатулї, що „до всякого ремесла треба щось знати, навіть годівля риб має своїх специяльстів, але дїти виховує кождий". Коли-б Мультатулї жив тепер і пробував в Галичинї, додав-би: „але за працю над народом бере ся кождий". Підчас якої небудь агітациї можна часто стрінути „референта", що має досить відсталі відомости о справі, котру референ, а що-ж доперва говорити, коли зачепити так скомпліковану науку, як економічні теориї, або так специяльні річи, як кредит, парцеляция, молочарство то-що. Лиш дехто працює над тим, щоб виробити собі сякий-такий сьвітогляд на цїлість науки економії і єї вартість для нашого народа. Істнують у нас головно два понятя з сїй материї: одні кажуть, що через економічну працю здобудемо всьо, а другі, що нїчого. Tertium non datur. Але чи котра з сих формулок відповідає дійсности, нїхто так дуже не застановляє ся, а вже найменьше шукає розвязки в теоретичних студиях, рішаючи справу з наївною певностию „простого, здорового розуму". Ще менше працюють ся у нас для здобутя практичних відомостий з обсягу якої-небудь комерциї. Найчастїйше ми заосмотрюємо ся в дещо з конечних відомостий аж тоді, коли обставини приневолюють нас з місця брати ся за практичну роботу, а нїхто прямо не думає о тім, щоб заздалегідь приготовити ся на всякий випадок. Очевидно, що справа на тім терпить. Приватних анї публичних розмов, спорів, на тему кооперациї, кредиту і т. п. не чувати. Найлюбійша розмова, коли не про особисті речі, то про „политику", так начеби кредит і кооперация були нам потрібні для якоїсь витребеньки, а не для здобутя конечних условин народної еманціпациї.

Се я вважаю великим гріхом нашої патріотичної публики. Економічні кличі не здобули собі у неї сеї популярности, яку повинні мати, та популярности не в словах, а в дїлї. Не маємо ще сеї сьвідомости, що организация кождого сотика в кождім куточку та добуванє продукцийних сил із суспільности се conditio sine qua non. А коли хто й признає сей факт, то не знає, як за роботу взяти ся. Направити се лихо, виповнити сей провал, отсе найблизша задача наших робітників не тільки на сьогодня, але на довгі ще лїта.

Б. Г.

Австрийські справи.

Справа проф. Вармунда,

котра, здавалось притихла, наслїдком інтерпеляциї гр. Туна в палатї послів з новою силою виступила на порядок дневний австрийської политики. Коли по конфіскатї Вармундської брошури тирольські клєрикали грозили демонстрациями проти університету в Інсбруцї, колєгія професорів заступувала на разї виклади проф. Вармунда та оголосила на чорній таблицї університету, що його виклади розпічнуть ся аж з кінцем мая с. р. Тепер на внесенє правничого виділу інсбрукського університету міністер просьвіти зарядив, що викладів церковного права, котрі веде професор Вармунд, у сім півроцї взагалї не буде, — студенти-ж, котрим наслїдком того хибувало би обовязкових годин до іспиту, дістануть диспензу. Се розпорядженє міністра вважають за посередне покараня Вармунда. Проти сього підіймаєть ся протест у вільнодумних кругах нїмецьких і чеських. Так нинїшні ранїшні телєграми приносять вістку, що чеська партия поступова і реалїстична відбула вчера в Празї спільні збори, на котрих по референтї посла проф. Дртіни ухвалено рішучий протест проти реакцийних заходів в справі Вармунда. В протестї сказано між и., що інтерпеляция гр. Туна, в котрій палата панів грозить повалением правительства, якщо проф. Вармунд не буде усунений з Інсбрука, є заповідию нової культурної боротьби та замахом на свободу навчаня і наукових дослїдів в університетї.

Наслїдство по мінїстрі Пешці

є предметом живих толків у нїмецькій пресї та серед нїмецьких политиків. Нїмецька народна партия пропонує на посаду нїмецького мінїстра-краяна п. Прадого, котрий був попередником Пешки в кабінетї; з боку нїмецьких аграриїв висуваєть ся кандидатура п. д-ра Шрайнера, евентуально п. д-ра Дама. Нїмецькі поступовці з Чехії бажали-б бачити мінїстром-краяном п. Пергельта. Трудність з вибором особи є тим більша, що на чергї нїмецької политики стоїть тепер важна справа язикового закона для Чехії.

Чесько-нїмецький спір.

Молодочеський орган „Narodni Listy" доносять, що виконанє розпоряджень виданих радником двору Рінешом в справі уживаня чеської мови в судах у Чехії, здержано аж до повороту президента праської апеляциї, д-ра Веселїя, котрий тепер пробуває на лїченю в Карльсбаді. Як відомо, Рінеш звелїв усїм судам у Чехії приймати чеські подання та видавати на них рішеня в чеській мові. Окружний суд у Хебі вніс до мінїстерства судівництва скаргу проти того розпорядженя Рінеша. Мінїстерство доси на сю скаргу не відповіло. Одному ад'юнктови в Карльсбаді, котрий не полагодив чеського поданя, внесеного в гіпотечній справі, виведено дисциплїнарне слїдство. Також проти радника судового Фраєра в Хебі ведеть ся дисциплїнарне слїдство.

Сецесия студентів з загребського університету.

З пімсти за те, що хорватські й сербські студенти брали участь у политичних демонстрациях проти бана, бар. Равха, зарядив тойже замкненє університету в Загребі на цїлий місяць май с. р. Рівночасно мадярське правительство засуспендувало професора Манойловича за те, що він, як член сербської партиї, підписав отвертий лист до бана. В відповіди на те хорватські й сербські студенти відбули в суботу збори з протестами та зобовязали ся словом чести покинути на все загребський університет. Вчора відбули ся в Празї збори південно-словянських студентів, на котрих ухвалено острий протест проти бана Хорватиї, бар. Равха, та проти його самовільного поведеня в університетській справі. Дальше збори постановили візвати загребських студентів, аби вписали ся на університет у Празї, де завязав ся комітет, котрий має заняти ся вишуканєм дешевих помешкань для сецесіоністів та робити всякі заходи, щоб навіть найбіднійшим зробити житє в Празї можливим. Почин до публичних складок на підмогу для студентів дали хорватсько-сербські посли, котрі з'обовязали ся самі зложити двайцять тисяч корон.

Заграничний огляд.

Недобра ворожба для англїйських лїберальов.

Головним мотивом, який спонукав був пок. вже англїйського премієра, Кемпбель-Банермана до уступленя зі свого становища, було його бажанє передати провід лїберальної партиї в енергічнїйші руки, які моглиб захитане становище англїйських лїбералів підтримати. Наслїдє по Кемпбель-Банермонї обняв Аскітс, але і його вже на самім вступі стрінуло — нове неповодженє, яке творить важне memento для нового керманича англїйського кабінету.

При обнові нового кабінету покликав Аскітс в його склад також одного з найвизначнїйших лїберальних политиків, Черчіля. В Англії є такий звичай, що ново іменовані мінїстри мусять піддати ся поновному виборови, для переконаня про довірє суспільности до них. Черчіль виступив з кандидатурою в окрузї Менчестер і помимо горячої агітациї особливо під конець передвиборчої кампанії — перепав проти консервативного контркандидата. Консервативна імперіялїстична партия повитала сю побіду над лїберальним мінїстром як заповіт недалекого переходу правительственної керми у свої руки. Очивидна річ, що Черчілеви сей упадок особисто не богато пошкодить, бо лїберальні виборці жертвували йому мандат в иншім окрузї, де побіда Черчіля не улягає квестиї, та важне тут те, що програма, на яку кандидував Черчіль, має в англїйськім громадянстві більше ворогів як пригильників. Програма ся є заразом програмою цїлого кабінету Аскітса.

На упадок Черчіля зложило ся дуже богато причин, бо проти него воювали не тільки одні консерватисти, хоч вони становили ядро проти правительственної армії. Партия робітнича, якої часть піддержує теперішний кабінет, виставила була при виборі свого окремого кандидата, а се відразу підірвало посольські шанси нового мінїстра. Виступили проти него також Ірляндці, які розпоряджають в окрузї Менчестер таки чимало голосами, а тому, що новий англїйський кабінет заявив ся проти „homerul"-у, себто проти переведеня повної рівноправности Ірляндців. Консервативна партия воювала проти Черчіля, головно тим, що видвигнула проти лїберальної засади вільної торговлї — шовінїстичні гучні кличі Чемберленового імперіялїзму. Але своє поводжене не завдячують консерватисти тільки обстоюваню за імперіялїзмом а радше опозициею проти двох правительственних проєктів, які загал більше розуміє як економічну доктрину, а саме проти законопроєктів антіалькоголїчного й шкільного. В кампанії проти лїберального законопроєкту шкільного станули проти Черчіля і правовірні католики й Жиди, а проти Licensing-Bill-у себто проти антиалькоголїчного законопроєкту станули не лиш дїдичі-броварники але й непроглядні лави шинкарів, які „роблять" в Англії вибори. Через них то впав також новий мінїстер торговлї, Черчіль. І мабуть таки в пиві й горовцї готов потонути незадовго і цїлий лїберальний кабінет, коли не витягне консеквенциї з останного вибору в Менчестер та не подбає о те, щоб добути на ново симпатиї виборців, йдучи на компроміс між своїми засадами а интересами верств, на яких досї опирав ся. Лїберальна партия ставула тепер в Англії перед крізою, яка може єї зруйнувати на кілька лїт.

Справа д-ра Лїбкнехта.

Відомий социяльстичний дїяч Нїмеччини, д-р Кароль Лїбкнехт, якого недавно засуджено на півтора року твердині за антимілїтарну агітацию, ставав оногдї перед радою чести адвокатської палати. Стало ся се на домаганє державної прокураторії, яка зажадала, щоб адвокатська палата вичеркнула Лїбкнехта з лїсти адвокатів. Лїбкнехт, одержавши чотири дні урльопу з вязниці, станув на розправі особисто і виголосив при тій нагоді довгу политичну промову, після якої рада чести увільнила його від обжалованя, заявляючи, що не добачує причини вичеркувати Лїбкнехта з адвокатської лїсти, бо з адвокатською честию не входить в колїзию анї политична анї антимілїтарна агітация.

Росийський рух кооперацийний.

З приводу з'їзду кооперацийних спілок Росиї зауважує „Совр. Слово", що істория российської кооперациї відбиває розвиток росийського публичного житя, як в зеркалї. Перші кооперацийні спілки, що повстали в „епоці великих реформ" дали приміненє ідейним стремлїням, які оволоділи тоді інтелїгенцією, т. зв. народників. Кооперативи були тоді в моді, але через те, що для них не було відповідних економічних условин, вони гинули одні по других. На місце їх повстали нові, покликувані до житя зростаючим капіталїзмом та постепенним зростом визиску посередників. Правительство глядїло на кооперативні спілки ворожо, добачуючи в них одну з форм з'єдиненя суспільних сил. Статути чекали нераз на затвердженє по пять лїт і більше. Коли прим. в 1870 р. в харківським товаристві споживчім виринула думка скликаня представників консумцийних товариств для впрацювання системи загальних закупів прямо від продуцентів, то на се мінїстерство справ внутрішних не дозволило, і то тому, що між споживчими стоваришеньми не сьміє бути нїякої лучби, а їх діяльність має обмежувати ся тільки до одної місцевости!

Тількиж економічна потреба показала ся сильнїйшою від мінїстерських обіжників і ось вже в 1896 р. відбував ся в Нижнім Новгородї перша нарада представників консумцийних стоваришень, на якій вироблено для них нормальний статут, затверджений відтак і мінїстерством. — Але институції сі давного типу визначували ся радше погонею за зисками як демократичною организациею. Масова организация кооперативних институций і то в бажанім напрямі датуєть ся аж з р. 1906-ого, коли дорожнеча артикулів першої потреби трунула населенє на дорогу кооперациї. Хвиля кооперациї, піднявшись в промислових центрах, розплила ся відтак по цїлій Росиї. На перепонї нормального розвитку российського кооперативного спільництва стоять ще й нинї — правительственна опіка та некультурність мас.

До дня 1 сїчня 1908 було в цїлій Росиї загалом 1.172 консумцийних стоваришень з 300.000 членами. Нові товариства повстають без упину і мають повне право вимагати ухиленя перепон, якими правительство спинює кооперацийний рух та піддержувати при тім необхідність скріпленя культурної діяльности кооператів. Не злишним буде згадати, що российські социял-демократичні круги здебільша ворогують проти кооперативного руху, для яких він є тільки чорним і плитким каналом, в котрого буржуазийнім багнї має загрязнути робітничий рух і революцийний запал...

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного в Львові ул. Сикстуська ч. 47.

По атентаті.

Конфіската „Ukrainische Rundschau" в парляментї.

В Відня пишуть нам: З нагоди атентату М. Січинського видала редакция „Ukrainische Rundschau" число, призначене специяльно сїй справі, побільшаючи рівночасно наклад о 1.000 примірників для роздачі всїм послам і кореспондентам газет. В парляментї є такий usus, що коли хто, що стоїть поза парляментом, хоче розділити між послів які небудь друки, — мусить наперед просити о позволенє у президиї, або в дирекциї канцелярії. Щоб оминути сю дорогу, звернула ся редакция з просьбою до кількох українських послів заняти ся сею справою. Специяльно заняв ся тим в салї і в кульоарах, або клав тим, що їх не було в парляментї, на їх місця. Небавом цїлий парлямент зазеленїв від зелених окладинок найновійшого числа „Ukrainische Rundschau". А що першого числа „Ukrainische Rundschau" замість сензациї в формі дебат про галицькі вибори принесло розчарованє, бо ограничило ся на нудне відчитуванє вступних інтерпеляциї, то посли були раді, що легким способом дістали в руки цїкаву задля її актуальности лектуру. Та се дуже не подобало ся панам з кола польського. Котрийсь з них вхопив число з чужого пульта, став бігати з ним поміж своїх колєгів, а нарадившись побіг до президента (президував славетний p. Starzyński!). Надслїдок був такий, що на приказ секцийного шефа парляментарний слуга став стягати з пультів тих послів, що їх не було на своїх місцях, примірники „Ukr. Rundschau". Деякі посли, що доглянули, з якою безличністю забирано їм з їх місць і з власністю, з обуренєм відбирали їм назад свої примірники, ховаючи їх відтак під свої папери, щоби уникнути повтореня тої, строгійшої від прокураторської, конфіскати. Годить ся завважати, що забирано примірники навіть тим, котрі є передплатниками „U. R." і поприносили її з собою (між иньшими пропало в той спосіб число п. Цеглинському). Загалом мало ся вражінє, що польська президия, чи на її жаданє дирекция, трактує австрийських послів як учеників, що читають в школї заборонену лектуру. — Проти такого трактованя послів запротестували зараз пп. Трильовський і Пернерсторфер у президента Вайскірхнера (не у урядуючого Старжинського!), домагаючись під грозою піднесеня справи перед повною палатою, щоби часопись, яка з передачою поодиноким особам стала їх власністю, була їм звернена назад. През. Вайскірхнер, розуміють ся, приобіцяв полагодити справу по думці протестуючих.

Годить ся піднести, що заряд журналїстичного відділу, видно автономнїйший в австрийськім парляментї, як посольська палата, не то що не спротивив ся розданю часописи, але ще висказав її редакторови признанє за те, що в такий спосіб улекшує заступникам преси інформованє про українські справи.

НОВИНКИ.

— **До характеристики нашої рівноправности.** Пишуть нам: Богородчанське староство покликало до себе дня 30 цьвітня оглядачів худоби з цїлого повіту і там повітовий ветеринар заборонив від тепер писати пашпорти для худоби по руськи, бо... у Відни не вміють сего читати. Нема такого оглядача, котрий би не знав, що така заборона безличне безправство, але все таки знайдеть ся між ними чимало, що страха ради послухають сего „дохтора від биків і свиний". Так то леда староста чи повітовий ветеринар касує рівноправність руської мови тодї, коли рівночасно за границею Поляки впевнюють, що руські горожане в Галичинї не терплять від польських урядів нїякого гнету. — *Н.*

— Що на те президент Тхоржнїцький? Пишуть нам: Як звісно, в Самборі скликали вшехполяки підчас наших великодних сьвят збори, на яких ухвалено нищити на кождім кроці Українців. Бесїдники виголошували крайно підбурюючі промови. Цїкаво, що зборами проводив ц. к. радник суду Бережнїцький! Се небувала річ навіть в Росиї, щоб судия отверто лучив ся з шумовинєм суспільности проти якоїсь кляси або другої народности. І можемо ми вірити в безсторонність суду? Чи се личить з повагою стану судейського? Бережницький се не виїмок. Також заступник прокуратора Вуйцїцький брав участь в зборах. Що стало-б ся з урядником Русином, колиб важив ся лиш піти на якісь збори! Атже недавно розписувались польські газети про дисциплїнарки, видані судиям Русинам лише тому, що явили ся на виборчих вічах, отже користали пассивно з прислугуючих їм горожанських прав. Появилось з того приводу навіть рішенє адміністрацийного трибуналу, яким пригадано судиям, щоб не ангажували ся занадто в политичну акцию, чим наражують свою судейську безсторонність на сумнїви в опінії загалу. Очевидно все те видано лише з огляду на суднїв Русинів, бо польські судиї управляють безкарно шовінїстичну политику та беруть участь в акциї, вимереній зовсім явно против руського народу. Як пояснить сю дивоглядну систему президент львівської апеляциї, д-р Тхоржницький? В кождім разї руські посли повинні заняти ся тою справою. — *Б.*

— Сумне але правдиве. Пишуть нам: Навязуючи до новинки, поміщеної в ч. 95 „Дїла" на тему, як ми виконуємо клич „свій до свого", подаю до публичного відома отсї факти: Руський „Сокіл" в Тернополи задумує ставити власний дім і в сій цїли навязав зносини з Йосифом Пйонтковським, вшехполяком зі Львова, котрий вже й плянн виготовляє. Як зачувати, сей вшехполяк таки обійме будову руського дому. Він то має обняти також будову церкви в Тернополи, а головним його протектором в тім містї є оден з тамошних адвокатів Русинів. Коли таке діють ся по наших містах, то щож казати про села. Тут будують церкви переважно „bracia Łańcuccy" та инші сїнявські майстри Мазурі. От в такім Скнилові під Львовом, в парохії о. Фолиса, будують церкву Поляки. А тепер кілька примірів, як поступають в анальогічних випадках „браця" Поляки. Магістрат міста Львова розписав в послїдних часах офертову лїцитацию на будову медоситнї. З наспівших оферт найнизшою була оферта одної руської фірми і вона повинна була сю роботу одержати, тим більше, що вже виконувала роботи для магістрату вповнї вдоволяючо. Однак польський шовінїзм зробив тут своє. Аби не дати руській фірмі роботи, розписують тихцем другу лїцитацию за запрошеними і віддали роботу кому иншому. Другий примір: Місто Городок розписало лїцитацию на будову школи і знов руська оферта була найдешевша. Переважила засада „precz z Rusinami" і роботу віддано Полякови, котрого оферта о 5½ тисяча дорожша (майже о 10% коштів будови). Так то змарновано громадський гріш, який може й в більшій части складають Русини. Подібних фактів можна навести ще безлїч, бо По-

ляки розуміють инакше інтерес „народови“, чим Русини. — *Поінформований.*

— **Новоіменований намісник**, д-р М. Бобжинський прибув вчера о 8·40 м. веч. поспішним поїздом до Львова. На двірци дожидали його оба віцепрезиденти, ґр. Лось і д-р Клеберґ, шеф презид. бюра Ґродзїцькі та дир. поліциї Шехтель.

— **Де народна честь?** Пишуть нам зі Самбора: Гадав би хто, що принайменше тепер, коли Поляки виповіли нам боротьбу на житє і смерть, Русини позбудуть ся свойого „рутенства“. Тимчасом так не є. В Самборі належить до польського касина кільканайцять Русинів. І хоч Поляки плюють їм в очи і кплять собі з них зовсїм отверто, вони тримають ся панської клямки. Лиш вірні собаки потрафлять лизати панську руку, коли їх бє — ну і наші Рутенцї. Може хтось подумати, що се кацапи, або перекінчики. Колиб так було, ми би за них і не згадували. Але се, на жаль, виднїйші члени самбірської громади, що у „Руській Бесїдї“ страх великі патриоти, а деякі з них навіть почетні члени! Чи не соромно вам, панове? Чи не лїпше гроші, які платите до касина, обернути на иншу цїль? Подивіть ся, чи хоч оден Поляк належить до „Бесїди!“ Схаменїть ся, будьте люди! Не доводїть до того, щоб ваші назвиска подавано до публичної відомости! — *Н.*

— **В справі руського розкладу їзди і руських білєтів на зелїзницях.** Пишуть нам: Відома річ, що від кількох лїт годї дістати при касах на зелїзничих стациях руського розкладу їзди, хоч той розклад друкує ся завсїгди в мові нїмецькій, польській і руській. Урядники при касах відповідають звичайно, що наклад вичерпаний і сунуть у руки замість урядового нїмецько-польсько-руського розкладу приватне нїмецько-польське видане Соколовського. З того приводу внїс пос. д-р Стахура дня 18. грудня 1907. р. в державній радї інтерпеляцию до мінїстра зелїзниць і дістав відповідь, що 1) урядовий нїмецько-польсько-руський розклад їзди дістали всї зелїзничі стациї в Галичинї і продають їх при касах по 30 сот.; 2) в р. 1907. зайшов тілько раз випадок, що на головнім двірци у Львові вичерпав ся запас того розкладу, але зараз зараджено тому бракови; 3) приватне видане Соколовського продають на двірцях лише трафіки та продавцї книжок і ґазет. Хоч ся відповідь мінїстра не була згідна з дїйсним станом річи, всеж таки дає вона нам науку, щоби при касах жадати урядового нїмецько-польсько-руського розкладу їзди; коли-ж би урядник вимавляв ся браком такого розкладу, зажадати книжки жалоб і вписати там своє зажаленє. Коли начальник стациї не хотїв би видати книги жалоб, тогдї внести жалобу до дирекциї зелїзниць, а ще лїпше просто до мінїстерства, а успіх буде певний, як маємо на се вже й з досьвіду докази. — Те саме треба сказати і про руські білєти їзди. Коли кождий Русин буде при касї жадати виразно білєту руського (зглядно нїмецько-руського чи нїмецько-польсько-руського), а в разї відмови внесе жалобу до книги жалоб, евентуально до мінїстра, тогдї і дочекаємо ся руських білєтів, бо вони давно вже запоряжені мінїстерством. Буде се тим лекше, що замість теперішних нїмецько-польських білєтів треба буде друкувати польсько-руські, бо назви стациї нїмецькі нїчим не ріжнять ся від польських, за те руські назви ріжнять ся від одних і других дуже часто таки значно. А річ цїлком справедлива, щоби Русини на своїй рідній землї за свої гроші і податки мали і білєти зелїзничі по руськи. Але треба о се допоминати ся аж до самого успіху. — *Т. Р.*

— **Перемиському епископови до відома.** Пишуть нам з Турчанщини: Несьвячені паски їли сих великодних сьвят громади Задїльсько і Мохнате і часть Красного. Наш парох о. Кость Федев своїм поведенєм так допік своїм парохіянам, що нїхто з них не принїс паски до сьвяченя. В Задїльську, філїї Красного не був в церкві як на сьв. Стефана, а приїхав аж паски сьвятити, щоби забрати перепічки. Однак нїхто паски не принїс і о. Федев від'їхав, як приїхав. В Мохнатім найшов о. Федев на Великдень церков замкнену, отже казав приложити драбину до вікна і коли розбили з середини замок, осьвятив кілька пасок своїм підлизайкам з Порічина, бо цїле Мохнате пасок не дало йому сьвятити. Більша часть сьвятила в Сморжи. Мохнате переходить тепер на латинський обряд. А щеби можна лихови зарадити, коби тільки наші церковні власти поспішили з установленєм розумного старшого сьвященника. Та що коли о. Федев говорить, що його нїхто не змусить з Красного рушити ся. „Коли менї владика скаже, забирай ся, Костю, з Красного, а я йому скажу: я тебе Костю не слухаю, бо ти собі пан у Перемишли а я в Краснім“. Панї Федева їздить собі з своїм милим Білинським — цїлими тижднями, бо їм з тим добре виходить, а о. Константинови, коли нема дома жінки, також свобідно живеть ся. Парохіяне о. Федева, сьвятили собі яйця сего року у ріжних селах: в Завидцї, в Комарниках, в Сморжи, в Матькові, давали собі раду як могли, щоби тільки із своїм гірким парохом не сходити ся. А він бідолашний нищить зарівно „україньцоф“ і „радикалоф“, але не двигає „кацапоф“, тільки одних „жидоф“. Чи у Перемишли нї у Львові не буде нїколи над нами вірними нїякого змилуваня? Не ми самі лїземо у чужий засїк, а жене нас туди наш душпастир. Щоби потім не кидали за нами камінями, бо ми усї радї би зістати тим, чим були наші предки, але не позволимо видовбати живої душі з живого тїла. — *Греко-католики з Красного, Мохнатого і Задїльська.*

— **Похорон Плятона Костецького** відбув ся вчера по полудни при великій участи польської публики. Над домовиною відправили панахиду мітрати оо. Білецький і Туркевич з руським духовенством при участи хору, зложеного з дячків Успенської церкви і членів кацапського „Друга“, а потому відправив requiem архіеп. Більчевський з латинським духовенством. На чолї похоронного походу ішов відділ польського „Сокола“, дальше всїлякі польські товариства. За ними йшов згаданий повисше хор, співаючи „Христос воскресе“, а дальше польське духовенство з двома канонїками, за ними парох Успенської церкви о. Давидяк, парох Преображенської церкви о. Давидович, парох від св. Пятниць о. Василевський, крилошанин Крижанівський, проф. Мишковський і и. За домовиною йшов проф. о. Костецький, голова Народного Дому і брат (мабуть не рідний) покійного, маршалок ґр. Баденї, професори унїверзитетські, польські дневникарі і лїтерати, мійська рада, п. Барвінський і богато визначних членів львівської Польонїї. Коло костелів Бернадинів і Змартвихвстанцїв відспівано євангелия. Від воріт кладовища домовину взяли на рамена польські дневникарі. Після відправи в обрядї руськім і латинськім спущено домовину до гробу. На бажанє родини не було над могилою жадної промови.

— **Скрутинія виборів до ради міста Львова**, які відбули ся в дни 26. марта с. р., покінчена. На 56 нововибраних радних не ввійшов нї один Русин. Так отже 35.000 руської людности, яким належалось би на 100 членів в радї по слушности 17 місць, не буде мати там нї одного заступника!

— Наша львівська орґанїзация робила вже заздалегідь всякі заходи, щоби наші Русини дістали в мійскій управі своїх репрезентантів. Щоби улекшити дїло, не жадала она навіть такого числа місць, яке би нам належало ся, а поставила лиш трох кандидатів, — а дальше ввійшла в перегори з ріжними мійскими партиями. А позаяк вшехпольский „Narodowy“ комітет виключив вже з гори зі своєї лїсти всїх Русинів, то старала ся порозумітись передовсїм з міщаньскою партиєю (т. зв. стрільницею). Наслїдком того поручила наша орґанїзация при послїдних соймових виборах руським виборцям міщанських кандидатів, а в заміну за се приобіцяли репрезентанти сеї партиї приняти наших людий на свою лїсту при мійських виборах. Здавало ся, що все пійде правильною дорогою. Однак в послїдній хвилї зірвала мійська партия заключений договір і не приняла наших кандидатів. Щобиж сальвувати себе якось в очах руської людности поставила стрільниця на свою лїсту о.крил. Василевського, котрий зложений віком не хотїв нїчого й знати о виборі, і москвофіла д-ра Павенцького. Та се стало ся лиш для ока, бо ті люди не маючи ширшого попертя, мусїли упасти. Так само ворожо супроти Русинів поставив ся й купецький комітет, на котрого чолї стояли пп. Абрисовський, купець блаватних товарів, і Александер Левицький, властитель гандлю скла і порцелянів при Марияцькій площі, яких інтереси Русини від давних лїт в значній части попирали. Розуміє ся, що осталі мійські комітети (реформи, урядничий, християнського Звязку, жидівских купцїв і др.) не могли нам приспорити потрібної більшости голосів. Що більше, при нових виборах викинено з ради й двох руських промисловцїв, пп. Павлишака і Маковича, що входили в ню передше яко члени міщанської партиї, — бо в дни вибору появило ся на мурах і по улицях міста патриотичне „Ostrzeżenie“ до польської публїки, щоби тих людий крислила з лїст і не допустила в раду нї одного Русина. Головним арґументом, якого ужито проти наших кандидатів, був клич: żeby nie daj Boże w radzie naszego polskiego grodu nie ozwało się ruskie słowo. І на все те не підняв ся від поважнїйшої польської преси нї один голос, що промовив би слово в оборонї справедливости. Они або солїдаризувались з таким поступованєм, або бояли ся сказати перед своєю публїкою слово правди. Так стало ся, що більше як шеста часть всеї людности міста не має в радї своїх репрезентантів! Ми, Русини, поносимо отже для міста всякі обовязки і тягарі, а не маємо в радї голосу, щоби вказати там, що нас болить і долягає, та які суть наші потреби. Та львівські мійські вибори се лиш одна частинка тої злощасної системи і того великого тернового вінка, який тяжить від віків на руськім народї під польським режімом — від столицї аж до найдальшого сельця. На зверха у наших братів завсїгди гладкі слова о „braterstwie i zgodzie“, а коли прийдесь до найменшого дїла, то виступає найгрубша нетолєранция і брутальність. Після того не може нїякого розумного чоловіка дивувати що при такім поступованю з нами мусить серед осьвідомленої руської суспільности витворюватись лиш ненависть до всего польського. А коли вона й вибухне деколи на зверха в поодиноких чинах розпуки, то годї те звалювати лиш на „ruską dzicz i hajdamaczyznę“. Се тільки слїпий самообман польської публїки, бо руський нарід з природи своєї спокійний і добрий (спокійнїйший може і лїпший від других) і хоче мира, — а винуваті тут ті, що вдерлись в нашу руську землю, гноблять нас автохтонів, відказують нам найзвичайнїйшої справедливости, та намагають ся всїми силами перемінити ґвалтом нашу країну в „polski kraj“. Гуляйте, панове й дальше. Догулялись ви вже не одного своєю віковою борбою із Русею. — Побачать наші внуки і правнуки, що буде дальше...

— **В торговельній справі.** Пишуть нам: Покликуючись на послїдну відозву управляючої ради нашого стоваришеня п. з.: „В торговельній справі“, уважаємо потрібним звернути увагу тих Вп. Родимцїв, що займають ся справами орґанїзациї торговельних судово-реєстрових стоваришень на отсе: 1) Перед приступленєм до обговореня справи орґанїзациї такого стоваришеня треба передовсїм добре розглянути ся в місцевій ситуациї, а іменно чи місцеві обставини є того рода, що проєктоване стоваришенє може успівати, чи отже місцеві условини викликують його потребу та чи людність даної місцевости є до спільного і солїдарного піддержуваня інтересів сеї спілки підготовлена. Коли ситуация з того огляду неясна і непевна, треба перше її вияснити і ґрунт під задумане підприємство підготовити та аж по зрілій розвазї, по провіреню, що місцеві обставини викликують потребу заснованя торговельного стоваришеня, і що буде достаточне число членів, котрі не тілько удїлами, але і заінтересованєм справами стоваришеня його піддержать, як також, що знайдуть ся між членами люде до сповнюваня чинностий приписаних статутом спосібні і охочі, тодї мож серіозно приступити до здїйсненя задуманого дїла. Звертаємо увагу інтересованих на се длятого, бо на жаль нинї маємо вже до занотованя факти, що взято ся до заснованя спілки торговельної без розгляненя в місцевих обставинах і введено її в житє, а коли не стало самого ініциятора, справи спілки забагнили ся і викликали зневіру до сеї роботи. 2) Коли з переведених передвступних студий покажеть ся, що істнованє торговельної спілки в даній місцевости запевнене, належить в першій лїнії подбати о того, котрий мав би се стоваришенє вести яко купець, бо се також важна конечність, без полагодженя котрої, т. є. без придбаня відповідно вишколеного дїловодчика, до заснованя спілки сприступати не можна. — В цїли улекшеня інтересованим в придбаню відповідної сили, до веденя проєктованого стоваришеця, приймаємо на практику при наших складах припоручених нам молодих людий і доложимо наших заходів, щоби в міру їх шкільного підготовленя і особистих здібностий кандидатів привчити їх склепового дїловодства. До такого фахового підготовленя надавали би ся молоді люде, що укінчили бодай вісїмнайцятий рік житя і 4-ову народну школу. Молодших і без такого підготовленя шкільного не мож буде належито до веденя склеповости спілки реєстрованої підготовити. Се підготовленє подїлимо так: що найменче пів року практики в однім з наших складів, а місяць до двох в нашім бюрі у Львові. Наш склад дасть аспірантови на дїловодчика науки склеповости, а центральний заряд привчить його дїловодства з области адмінїстрациї. На скілько сей плян науки приспособить будучих дїловодчиків, се залежати буде від їх здібности і охоти до труда, та замилованя до купецького званя: з нашої сторони знов доложимо заходів, щоби справі орґанїзациї торговельних стоваришень в мірі наших сил прийти в тім зглядї в поміч. Зголошуючі ся на практику, як висше згадано, мають предложити нам власноручно написане поданє з потвердженєм парохіяльного уряду взгл. громадського уряду про їх поведенє і з долученєм метрики і послїдного шкільного сьвідоцтва. — *Дирекция „Народної Торговлї“.*

— **Гомеопатичний шпиталь в Галичинї.** В Білім Камени золочівського повіта засновано шпиталь на 42 ліжок. Основателї Йосиф і Вільгельміна Шнайдер застерегли собі у фондацийній грамотї, що лїченє в тім шпитали буде лише гомеопатичне. Управителем шпиталю іменований гомеопат д-р Дорнфельд.

— **Телєґрафованє образів і письма.** Незвичайну сензацию викликали проби, які робив недавно проф. Корн з Монахова, з електричною струєю, приміненою до переношеня письма і фотоґрафії на віддаль. Прилад полягає та тім, щоби з висилаючої стациї можна було висилати струю переривану, або постійну скріпляти або ослабляти, а в кінци зміняти напрям струї. І тільки о те ходить, щоб висилаючу стацию так уладити, аби ріжним точкам образу надати ріжні прикмети переношеня струї, так щоби стация відбираюча діставала ті ріжні напруженя струї яко оптичний образ. І так приміром написане слово можна уявити собі яко рисунок виплетений з тоненького дрота і положений на папір, де кожда точка того слова буде мати прикмету проводити струю а паперова підкладка буде ізолятором. А що більша або менша прозорість скріпляє або зменшує силу струї, то при транспарентових фотоґрафіях можна поодинокі їх точки перенести на велику віддаль. Колиб проби удались і сей винахід знайшов приміненє, був би дуже хосенним в торговельнім і дневникарськім сьвітї. Бо інтересанти могли би крізь телєфон заключати умови та уміщувати під ними вимагані законом власноручні підписи. Однак найбільше цїкавим се, чи при дальших улїпшенях на тім поли не далось би довести до того, щоби без скомплїкованих апаратів дроти могли переносити оптичні образи на сотки й тисячі кільометрів так, як переносять голос в телєфонїчних уладженях. Все таки можна вже нинї сказати, що Корнови удалось розвязати проблєм, яким від давна займали ся ріжні люде. Кілька фотоґрафій вже тепер удалось йому перенести тим способом на досить значну віддаль.

— **Про еміґрацию до Сан Павльо** в Бразилії доносять з офіцияльних кругів: Правительство держави Сан Павльо, як що року, так і в 1907 р. визначило з гори число іміґрантів, для котрих перевезеня виплатило корабельним аґентам якусь суму. Число тих іміґрантів на перший піврік 1908 означено на 10.000. Мають се бути виключно Европейцї і мусять сїдати на корабель в котрімсь з европейських портів. Се число 10.000 іміґрантів примінено до того, що збір кави в 1907/8 отаксовано дуже низько. Більшість іміґрантів призначена до плянтаций кави, однак тамошні платнї є такі низькі, що австрийські виселенцї, непривичні до тамошної працї й підсоня та при висших житєвих потребах не можуть нїчого заощадити.

— **Новий воздушний корабель ґр. Цеппелїна.** Відомий винахідник нїмецького бальона до кермованя, ґр. Цеппелїн, зладив тепер новий того рода бальон величезних розмірів. Підчас коли його послїдний модель мав 128 метрів довготи а в промірі 11·7 метрів і три мотори, кождий в силї 140 коний, то новий воздушний корабель є 135 метрів довгий, має в промірі звиш 15 метрів а три його мотори, кождий в силї 140 коний, ріжнять ся від попередних тим, що є лекші а значно міцнїйші. Що-до скорости нового бальона то ґр. Цеппелїн має надію, що буде міг летїти ним 75 кільометрів (10 миль) на годину. Бальон знадоблений всїм, чого потреба до того, буде міг летїти 2300 кільометрів або так далеко, як від Боденського озера до Бенїґсберґа над Балтийським морем. На бальонї буде також цїлий прилад до бездротного телєґрафованя. Кошти нового балона виносять около 480.000 корон.

— **Божевільний урядник.** У Відни викликало велику сензацию арештованє і відданє до психіятричної клїніки секретара адмінїстрацийного трибуналу Валєрияна Пєньчиковського. Написав він до президента мінїстрів бар. Бека і рівночасно до редакций віденських часописий лист, що зачинаєть ся словами: „Ексцелєнциє! Пане мінїстре президент! Під словом чести заявляю, що в найблизших днях застрілю ексцелєнцию і себе, коли ексцелєнция не зарядить против мене карного доходженя, аби я на підставі документів, відосланих менї нинї радою мінїстрів і т. д.“. В тім листї Пєньчиковський хоче очистити ся з закиду, буцїм то є ненормальний, тому що в 1899 р. через двірську канцелярию остерігав цїсаря, що парлямент се републиканська інституция, яка загрожує династиї. Крім того впевнює, що його кампанїя против адмінїстрацийного трибуналу, не нарушує правного почутя. Бо треба знати, що Пєнчиковський в ріжних брошурах і статях старав ся виказати, що дїяльність трибуналу суперечна законови, який покликує його до житя.

— **Дрібні вісти.** О посольський мандат до державної ради по д-рі Бобжинськім з куриї міст Мєлєц-Кольбушова буде старатись яко „людовець“ ґр. Лясоцький, бувший староста в Тарнобжезї. — В Ярославі застрілив ся в міськім парку капітан 34. п. п. краєвої оборони, Косар, з материяльних причин. — Робітник Василь Забавський, арештований в недїлю вечером у Львові за авантуру в шинку при ул. Батория, вистрілив двічи з револьвера на ведучого його полїциянта М. Шпака і ранив його смертельно. Забавський греко-католик natione Polonus.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Теодора еп. (лат. Пія V. папи). Позавтра, в середу: Георгія вмч. (лат. Івана в Олїю).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Засїданє Видїлу орґанїзациї львівських Русинів** відбуде ся в середу дня 6 н. ст. о год. 7 веч. в льокалю „Руської Бесїди“. — *Д-р Озаркевич, о. Александер Стефанович.*

> **З „Львівського Бояна“.** Пригадуєть ся всїм членам, що проби мішаних хорів відбувають ся в комнатах товариства правильно що втірка і пятницї. Завтрішна проба розпічнеть ся точно о год. 7 вечером.

☐ **Народне віче в Раві руській** відбуде ся дня 16 мая (в суботу) в павільонї „Народного Дому“ з такими рефератами: 1) полїтичне положенє Русинів (в публичнім житю, в репрезентациях, урядах і школах), 2) економічне положенє Русинів (взагалї, аґрарна справа, зарібна еміґрация, робітничі платнї, час треваня роботи і двірська служба). — Дискусиї, внесеня і резолюциї. Початок о 2 год. по полудни. — Зараз по вічу будуть загальні збори полїтичного товариства „Равська Руська Рада“. Звіт і вибір видїлу. До численної участи запрашаємо Русинів равського повіту — *Видїл Равської Руської Ради“.*

☐ **Дяківські іспити.** Уряд парохіяльний сьв. В. М. Георги подає до відомости кандидатів стану дяківського, що дня 7. мая відбуде ся кваліфікацийний іспит о год. 4 по пол. в канцеляриї згаданого уряду парохіяльного. Хто задумує піддати ся сему іспитови, має внести поданє до Митроп. Консисториї, і долучити до него конче отсї залучники: сьвідоцтво хрещеня, шкільні сьвідоцтво поведеня від свого уряду парох. Слїдуючого дня т. є. 8. мая о год 4 буде приймати ся до бурси дяківської. Услівя принятя: Чистий голос по перебутій перемінї, добрий слух, 16 до 18 року житя вкінци належить кілька днїв на перед внести до Митроп. Консисториї прошенє о принятє до бурси, послїдне сьвідоцтво шкільне, сьвідоцтво хрещеня і поведеня. Від гр.-кат. Уряду парохіяльного сьв. Юрія.

Нові книжки і виданя:

◇ **Письмо з Просьвіти.** Ч. 7. і 8. за цьвітень 1908 р. під редакциєю Ярослава Весоловського. Зміст: П. Мирний: Великодна молитва. — Наші читальнї. — Ст. Руданський: Віщий Олег. — Н. К. Не треба мучити божі сотворіня! — Відбудова міста. — П. Кулїш: Гордовита пара. — Книжки для народу. — Я. В.: Як воюють з алькоголїзмом в Швайцариї? — С. П. Про оборони і волоченє. — Наш порадник. — Вісти з „Просьвіти“. Ілюстрациї: „Христос воскресе! (Пстрака). — Могила Олега. — Місто Сан Пєр перед катастрофою і після неї. — Весела забава. — Сьвяченє пасок.

◇ **Учитель** ч. 8. Зміст: В. Щурат: В день воскресеня (стих). — З оповідань Франціски Ман (п. з. Дїти): Бідні люди (конець). — Іван Юшишин: Ґенеза і гіґієна сну (конець). — В. Щ.: Поет науки. — Іван Франчук: Учительський записник (конець). — Новинки.

Померли:

Михайло Галиковський, русько-кат. парох в Порогах богородчанського деканату, помер дня 24. цьвітня в 64. р. житя і 31. сьвященства. В. й. п.!

Єроним Бандрівський, народний учитель в Гаях коло Львова, помер дня 30. цьвітня в 25. р. житя. Покійний брав дїяльну участь в житю руських товариств у Львові. В. й. п.!

Павлїна з Герасимовичів Нарольська, вдова по пароху в Пустомитах щирецького деканату, упокоїла ся в Поршнї дня 3 с. м. в 70 роцї житя. Похорон відбуде ся ві второк. В. їй п.!

ТЕЛЄҐРАМИ.

Дня 4 мая 1908.

Приїзд нового галицького намісника.

Краків. (Тел. прив.). Намісник, д-р М. Бобжинський був в суботу в особистих справах в Кракові. В недїлю поступив до Крешовиць, де зложив візиту ґр. Христинї Потоцькій і помолив ся в гробівци Потоцьких біля домовини бл. п. Андрія. По снїданю у ґр. Христини Потоцької від'їхав до Львова.

Герольд.

Прага. (Т. К. Б.). Посол до сойму й парляменту Йосиф Герольд помер нинї о годинї 7. рано. (Чеський народ потерпів через смерть покійника велику втрату. Бл. п. Й. Герольд уродив ся 22. X. 1850 р. та був адвокатом в Празї. Визначна участь в полїтичнім житю Чехів видвигнула його швидко на передове становище в таборі молодочехів. До смерти був послом до Праги й Відня вславивши ся там парляментарними спосібностями а при тім був головою чеської народної Ради і директором „Славії“. Тогідь виринуло було його імя як кандидата на мінїстра торговлї по Форштї).

Прага. (Тел. прив.) Похорон д-ра Герольда, який помер на затроєнє крови, викликане фарбованими скарпитками, відбудеть ся в середу. З тої причини в середу засїданя парляменту не буде, бо на похорон виїдуть всї посли чеські і представителї других клюбів славянських.

Новий мінїстер.

Відень. (Тел. прив.). Номінация Прадого нїмецьким мінїстром земляком має наступити ще сего тижня.

Парляментарна ситуация.

Прага. (Ткб.) Ширший комітет екзекутивний молодочехів відбув вчера пополудни нараду над полїтичним положенєм. Реферували пп.: Скарда і Крамаж. По вичерпуючій дискусиї порішено більшостию голосів резолюцию, в в якій заявлено, щоби чеські посли дбали о те, аби чеська делєґация відмовила правительству попертя, як державні власти не усунуть нарушень язикових прав, яких допускають ся нїмецькі судиї. Резолюция висловлює надію, що чеські посли не допустять до вкороченя прав чеської мови.

Великодні уласкавленя.

Петербург. (Тел. прив.). Після вісток одержаних в мінїстерстві справ внутр. в ріжних місяцях увільнено з вязниць ізза Великодня около 20.000 засуджених адмінїстрацийно.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 4. V. Іван Билинський, Росохач; Гриць Курдидик, Бовшів; Михайло Ришотник, Пуків; Микола Ковальчук, Перемишль; Григорий Іванів, Горлицї; Олена Гукевич, Гейнцендорф; Лев Ґросман, Підгайцї; Микола Курдеба, Жовква; Михайло Секела, Борщів; Осип Берко, Дрогоїв; о. Іван Токар, Підгайцї; о. Іван Біляк, Шишківцї; Евген Монцібович, Паушівка; Макс Фляйшман, Самбір; о. Іван Скрипчук, Підярків; Михайло Михайлевич Зборів; Ольга Попович, Перемишль; Михайло Олексишин, Суховоля; о. Омелян Радзикевич, Вишенка велика; Микола Томковид, Залїщики; Андрій Гошовський, Немирів; о. Семен Гаврилюк, Зарваниця; Бернард Шаль, Коцюбінцї; о. Александер Стоцький, Кировичі; Юстин Тустановський, Бережани.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

ПОДЯКА Неумолима смерть забрала нам 17. цьвітня найдорожшого мужа і батька, полишаючи в серцях наших глубокий жаль і смуток. Хотяй похорон припав на руську цьвітну недїлю і польський Великдень, явили ся Вп. Товариші Покійного, учителї Русини і Поляки, щоби своєю присутностию висказати співчутє і відпровадити помершого до місця вічного спочинку. Помимо недїльних пополудневих богослужень прибули: о. декан Рожаньский, о. сов. Дудикевич і о. посол Богачевський, котрі безкористно трудили ся лихими сельськими дорогами, щоби відправити послїдні молитви. Всїм тим Участникам як також тим, що письменно прислали свої співчутя, висказуємо днесь сею дорогою як найщирійшу подяку. *Анна Мартинець*, вдова. *Єлена*, донька; *Евген, Юліян, Гнат, Олекса, Осип* сини. 583

Гі де Мопасан.

45)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Він сів собі і йому прийшла на думку ся фраза, котру він почув недавно :

Хочу скарбу, що всьо містить в собі,
Хочу молодости.

Він цїдив її крізь зуби, сьпівав собі в душі, а не відриваючи очий від Анетти, відчував цїле горе сего бажаня, неможливого до здїйсненя.

В сій хвили Монрозе закінчив перший акт з такою силою, що у всїх викликав нечуване одушевленє. Буря оплесків зірвала ся на сали і тревала довгий час. У всїх льожах панї ударяли рукавицями одну до другої, а зя ними панове били браво, стукали ногами і кричали що сили.

Завіса спадала і підносила ся два рази, а оплески все ще не затихали. А коли її третий раз спущено і віддїлено сцену і внутрішні льожі від публики, княгиня і Анетта плескали в долонї ще через кілька хвиль, а тенор подякував ім за се спеціяльним легеньким уклоном.

— Він нас побачив! — крикнула радісно Анетта.

— Незрівнаний артист! — сказала собі княгиня.

А Бертен похилив ся наперед і сьлїдив трохи з гнївом і погордою сего актора, що взявши ся під боки, випружуючи ноги сходив помалу зі сцени в вивченій позї театрального героя.

Всї зачали говорити про нього. Його поводженє у женщин було таке саме славне як його голос. Він перейшов через всї столицї серед екстази пань, котрі, знаючи з гори, що йому оперти ся не можна, діставали биття серця, коли він входив на сцену. Ходили слухи, що він буцїм то не звертав на се уваги і вдоволяв ся лише музичними триумфами. А пан Мізадіє оповідав дуже обережними словами з огляду на Анетту про житє сего гарного сьпівака; княгиня вже задурена, розуміла добре та не дивувала ся зовсїм, що він міг завернути голову навіть найвизначнїйшим паням, такий він їй видав ся чарівний, елєґантний, дистинґований та ще до того незрівнаний артист. І вона заключила, сьміючись :

— Впрочім, як можна оперти ся такому голосови!

Оліве розгнівав ся. Він не міг зрозуміти, як можна любувати ся в комедіянтах, в сїм вічнім наслїдуваню людських характерів, котрі ніколи не годять ся з їх власним, в сій ілюзоричній первонїфікациї вимріяних осіб, в сих нічних, нашминкованих манекінах, що грають всї ролї по тільки а тільки за вечер.

— Ви завидуєте їм — сказала княгиня. — Ви панове і ви артисти, ви всї злі на акторів, бо вони мають більше поводженя як ви.

А відтак звертаючи ся до Анетти :

— Скажи ти, моя дорогенька, ти доперва вступаєш в житє і дивиш ся ще здоровими очима, скажи, як тобі сей тенор подобаєть ся?

Анетта відповіла серіозно :

— Алеж він менї незвичайно подобаєть ся.

Голос дзвінка відізвав ся три рази, завіса піднесла ся на другий акт.

Сцена Марґарети була величава. Гельсон робила також вражінє гарнїйшого і певнїйшого голосу як давнїйше. Вона стояла тепер справдї великою, знаменитою, сьвітовою сьпівачкою, а її слава дорівнувала славі Бісмарка і Лєссепса.

Коли Фавст кинув ся до неї, коли відсьпівав до неї своїм чарівним голосом сю чудову арію :

Чи не позволите Ви, моя гарна панно
Подати руку Вам, щоб легше було йти

і коли ясноволоса і така гарна і така люба Марґарета відповіла йому :

Нї, нї, мій пане, я не панна анї гарна,
А щоби йти не треба помочи менї,

цїлу салю перебіг могучий дрощ радости і вдоволеня.

А коли завіса запала, оплески залунали ще сильнїйше як по першім актї, а Анетта плескала в долонї так довго, що Бертенови хотїло ся вхопити її за руки і задержати силоміць. Нова мука роздирала тепер йому серце. В антрактї не говорив нїчого, лише переслїдував думками аж поза кулїси, аж до його гардероби, де він накладав шмінки на лице, сего проклятущого сьпівака, що так дуже підбив сю дитину.

Завіса піднесла ся в гору на третий акт.

І зараз по перших звуках огорнула цїлу публику певного рода горячка любови, бо нїколи ще та музика, що подобала на один ряд солодких поцїлуїв, не мала такої пари інтерпретів. Се не була вже пара славних акторів, Монрозе і Гельсон, се були якісь два єства ідеального сьвіта, не єства навіть, а лише два голоси: вічний голос мущини, що любить, і вічний голос женщини, котра уступає; вони з'ображали разом цїлу поезию любови.

А коли Фавст заспівав :

Ох! позволь дивитись на твоє біле личко,

то стільки було в його голосї обожаня, упоєня і молитви, що на хвилю у всїх серцях дїйсно зродило ся бажанє любови.

Оліве пригадав собі, що він сам раз виповів сї слова в парку Ронсієр під мурами замку. До тепер він вважав їх трохи банальними, а тепер вони приходили йому на уста як останний зойк пристрасної любови, як остання молитва, остання надія, остання ласка, якої він ще міг доступити в сїм житю.

Від сеї хвилї він вже не слухав, нїчого, не чув нїчого. Крайна заздрість розбирала йому душу, бо він побачив, що Анетта піднесла хустину до очий.

Вона плакала! Отже її серце розбудило ся, оживило ся, дрожало, се мале жіноче серденько, що ще не знало нїчого. Тут, в його присутности пізнала вона, як любов може краяти, розривати людську душу, а пізнала через того ничтожного сьпівака!

О, він вже не був лютий на маркіза де Фарандаль, на того дурня, що не бачив нїчого, не знав нїчого, не розумів нїчого! Але як він зненавидїв того чоловіка в обтислих трикотах, що просьвітив душу молодої дївчини!

Він мав охоту прискочити до неї, вхопити її за руку як дитину, що влазить під коні, витягнути її силоміць, кажучи : „Ходїм з відси! ходїм! молю Вас!“

Як вона слухала, як вона цїла дрожала! а як він терпів! Він вже нераз терпів подібно, але нїколи ще так страшно. Він пригадав собі всї ті хвилї, бо терпіня заздрости відновлюють ся так як отверті рани. В Ронсієр, в часї повороту з цвинтаря, почув він перший раз, що вона вихоплюєть ся йому, що він не має нїякої власти над сею дївчиною, свобідною як молоде звіря. Вона лютила його, коли утїкала від нього і збирала цьвіти, а він мав брутальну охоту вхопити і задержати при собі її тїло; тепер її душа втїкала від нього. Ох! він вже нераз відчував сей пекучий біль, відчував при всїх сих дрібнесеньких скалїченях, що то лишають постійні синяки на залюблених серцях. Він пригадав собі сї всї болючі вражіня дрібних заздростий, що спадали на нього краплями від часу до часу. Він був заздрісний о всьо, що лише Анетта запримітила, подивляла, любила, бажала, всьо, що лише заб[illegible]рало їй час, притягало її погляди, увагу, викликувало радість, здивованє, бо се все забирало йому частину з неї. Він був заздрісний о всьо, що вона робила без нього, о всьо, чого він не знав, о те, що вона часом виходила до міста, о книжки, які вона читала, о сего офіцира раненого в Альґерії, котрим Париж занимав ся через цїлий тиждень, о одного молодого, незнакомого поета, котрого вона не бачила нїколи, але чула як Мізадіє відчитував його вірші, о одного автора дуже славної повісти, о кождого мущину, коли лише хто похвалив кого в який-небудь спосіб перед нею, бо коли хто любить женщину, той не може стерпіти, щоби вона подумала про когось хочби з тїсно якогось заінтересованя. Чоловік бажає тодї конечно бути в її очах одиноким в сьвітї. Він хоче, щоби вона не бачила, не знала, не оцїнювала нїкого більше. Як вона лиш пробує обернути ся, щоби на когось подивити ся, так він кидаєть ся їй перед очи, а як не може звернути на себе всїх її поглядів, як лише один однїсенький вихопить ся, то біль йому душу роздирає.

Оліве терпів страшно через того сьпівака, що розсївав і збирав любов по цїлій салї; а він був лютий на всїх за триумф сего тенора, лютий на панї, бо бачив у всїх льожах крайне одушевленє та заворот голови, лютий на панів, бо ті ідолизи апотеозують його ще за те, що видер їм всїм жіночі серця.

Артист! вони кажуть, що він артист, великий артист! І сей блазен, сей товмач чужої думки має таке поводженє, якого нїякий автор не зазнав нїколи! Така то справедливість, такий розум у сих панів, сих аматорів, претенсіональних ігнорантів, для котрих мистцї шгуки працюють до самої смерти. І він глядїв з погордою, як вони плескали в долонї, кричали, одушевляли ся; а се старе ворогованє, що нїколи не погасло на днї його душі, перемінило ся тепер в люту ненависть проти сих всемогучих дурнїв, всемогучих на підставі лише одного права: уродженя або гроший.

Аж до кінця представленя він сидїв мовчки занятий своїми думками; а як останні оплески затихли, він подав руку княгинї, а маркіз Анеттї і всї вийшли на головні сходи і змішали ся з тими хвилями пань і панів, з тою величавою каскадою голих рамен, блестящих строїв та фраків. Відтак княгиня, Анетта, її батько і маркіз всїли до одного повозу, а Бертен лишив ся сам з паном де Мізадіє на площі під Оперою.

Нараз почув Бертен велику симпатію до того чоловіка, а радше сей природний потяг, який ми відчуваємо до людий з нашого краю, коли їх стрінемо на чужині; цїла ся товпа, що виходила з театру була для нього чужа, байдужна, а з Мізадіє міг він ще говорити про неї.

Він взяв його під рамя і сказав :

— Ви ще не ідете спати, правда? Погода гарна, ходїм трохи перейти ся.

— Дуже радо.

Вони пустили ся в сторону Магдалини; на бульварах був рух великий, бо се була пора, коли у всїх театрах кінчать ся представленя.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Подяка. В тяжкім горю, яке, через смерть бл. п. Зенона, навістило нас 20 цьвітня с. р., не моглисьмо Всїм як слїд подякувати, тому уважаємо за обовязок на сїм місци зложити найщиршу подяку. Передовсїм дякуємо Вам Всч. о. Стрільбицький, пароху Сорік, за Ваші труди около звеличеня похорону, за щире надмогильне саово. Прийміть найщиршу подяку Впов. Паньство Орти з Сорік і Ви панно Леонїє Пилипець з Яструбкова, що булисьте невідступними потїшителями Покійного до послїдних хвиль його житя. Дякуємо Вам Всч. оо. Еліяшевський з Гуменця, Петрик з Комарна, Стернюк з Пустомит, Янкевич з Щирця, що зволилисьте мимо непогоди прибути на похорон і звеличити той сумний обряд. Дякуємо Впов. П. радникови Говорцї і Вам Товариші і Товаришки Покійного за послїдну прислугу, яку віддалисьте Покійному. Чесне Брацтво церк. і Громадяни Сорік і Яструбкова за особлившу почесть віддану Покійному прийміть щиро-руське спаси-Біг від Марії Сениця і Родини.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

МАЄТОК в повітї рогатиньскім обіймаючий около 800 моргів дуже доброї землї без сервітутів є до продання в цїлости або в дорозї парцеляциї. Блисша відомість у д-ра Корнера, адвоката в Мостисках. 552 5—5

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 24—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтаціях площі Галицкої)
поручають :

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 18, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вищі. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікера, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Конціпієнт з правом субституциї приймеме посаду в канцелярії адвокатській. Зголошена до Редакциї „Дїла“. 581 1—3

Вдова по урядникови, середних лїт, Русинка, прийме сейчас посаду, місто навіть кавалерська більшої господарки. Найрадше у старшого відїзця-священника. Зголошеня poste restante „Вдова“ Стрий. 579 1—1

Дяк іспитований потрібний вараз до обнятя посади в Делієві-Лани. Услівє: добрий голос. За виконженє церковного хору особна винагорода 80 К. Близших інформациї засягнути м жна у місцевого пароха, почта Водники. 577 2—2

Потребую від 15-го мая здорового доброго фірмана до пари коней в вїцї около 30 лїт бездітного, платня річно 200 корон в добрим віктом. Зголоситись личстовно потреба вараз у Д. Марка в Бохни. 573 2—3

Ровери машини Singer-a і ґрамофони о половину таньше ніж деиде з ґваранцією, на ратн. Також мало уживані спродає надзвичайно тано склад фабричний ул. Стрілецька ч. 4. І. пов. 572 2—2

Угорське вино
біле і червоне, під ґарантією правдиве, природне приємне в смаку висилаю в 5 кіль. бочілках 4½ літри оплатно а то в р. 1907 вр. 1·75, в 1904 вр. 2, в 1900 вр. 2·30, в 1895 вр. 2·50, в 1890 вр. 2·90, в 1885 вр. 3·50. Шічниче вино в р. 1880 вр 5. L. ALTNEU, Versecz 12. Ungarn 470 10—10

МАЄРА ВРИНДЗЯ найліпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Ватторого ч. 2. 499 6—12

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Ватторого ч. 2, Львів. 263

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Євст. Щупляковича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
вістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 8—15

Вдовиця Русинка, пошукує женщини або мужчини старшого, котрий би схотїв при родинї мешкати; відомість ул. Ходкевича бічна Крижової, ч. 5 в подвірю і то вараз. 582 1—3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]
видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах :

Книга головна	арк. по	10 с.
„ лїквідаційна	„ „	8 „
„ щодн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошення о позич.	шт.	2 „
Викази умор. позич.	„	2 „
Касові асигнати	„	1 „
Заяви членства	„	1 „
Місячні замкненя рах.	„	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„	10 „
Удїлові книжочки	„	5 „
Вкладкові книжочки	„	10 „
Взірцеві статути	„	20 „
Подання о вареструв. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Подана до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„	4 „
Подана до податкової власти в повідомл. про зареєст. стовар.	„	4 „

„Дзвінок“
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Подяка.

По довгій та тяжкій грудній недузї розпрощав ся з нами предорогий син наш бл. п. Василь Чопик ученик VIII. кл. ґімн. львівської ґімназиї дня 20-го цьвітня с. р. в 22-гім р. житя. Повеже не всьмо в силї подякувати з окрема всїм, котрі відпроваджуючи покійного на місце вічного супочинку зволили взяти участь і провід в похороні, який відбув ся дня 22-ого цьвітня в Яворові, прото тут складаємо сердечно-щиру подяку Впр. о. о. духовним, всїм академікам, панночкам, щирому товаришеви покійного п. А. Щирбі за слова прощальні над могилою, ґімназистам, членам хору і всїм Участникам в похороні.

Яворів дня 23 цьвітня 1908.

580 1—1 *Родичі і рідня.*

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР“
у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)
приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцах, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Дністра“ можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907 :

Фонд резервовий . . .	Кор.	1.003.364
„ резерви премій . .	„	613.720
„ спец. на звороти .	„	50.939
„ на ріжницю курсів	„	3·437
„ резерви спеціяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди забезпеченя	„	40.000
126	Разом сума Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем. (від 8—3).

Селяне! поширюйте ваші банкові або ґаджівські!

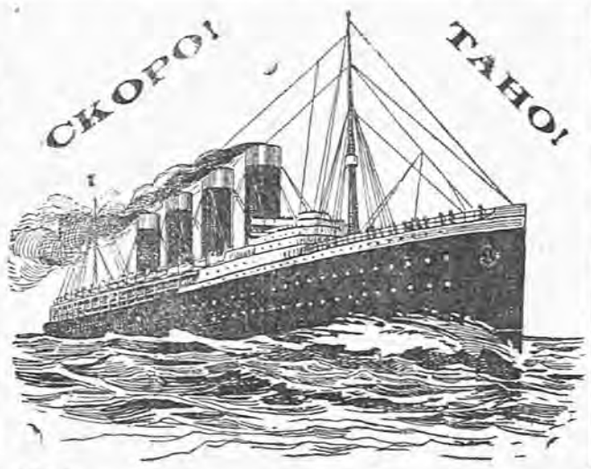

До Америки

океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Українське видавництво „РАНОК“
в Київі.
Вийшли з друку внижки :

1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид. 40 к
2. „ „Рай і поступ“ 3-те вид. 40 коп.
3. „ „Завдрі боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Англії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народне вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цїлість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконик“ казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ І. частина 85 коп
13. Розвага, Український Декламатор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гумореск для читання і деклямування на сценї, вечерницях, літер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку в 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньєтками. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том ІІ. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, в 50 портретами до 500 стр. Ціна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Ком., Фундукліївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 136—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвічки се виписує ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.
Цїни розумїють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приторучає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1907.

До Львова приходить з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1 39	5·25	9·50
Кракова	7·35	9·45	—	8·40	2·31
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·[illegible]	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·[illegible]	—	9·00
Черновець	—	—	3·[illegible]	—	12·20
Станиславова	5·55	—	—	—	—
Коломиї	—	—	—	—	—
Стрия	—	10·05	—	—	—
Пустомит	7·29	11 50	3 51	—	10·50
Самбора	7·29	11·50	3 51	9·40м	10·50
Хлібіч	8·00	12 30	1·55	—	9·20
Рави руської	8·00	12 30	1 55	9·20	11·50†
Янова	7·10	12·40	4 50	—	—
Врухович	8·22	1 15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7 10	12·40	1·46†	4·50	6·20м
Зимної води	10·05†	—	3·25	5·30	9·35
	5·50	7·25	1·10	5·25	9·50

Зі Львова відходить до	рано	перед пол	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	3·45	9·26	2·45	7 9ь	11·10
Кракова	—	8·40	6·15	7 20	12·45
Ряшева	—	—	4·05	—	—
Черновець	6·20	10·45	2·17	7·00	11·15
Черновець	6·10	9·20	1·55	—	10·40
Станиславова	—	—	—	—	2·31
Коломиї	—	—	—	5·50	—
Стрия	—	—	2·35	—	—
Пустомит	7·30	—	2·26	6·25	11·20
Самбора	7·30	10·45м	1·26	6·25	10·30
Хлібіч	6·00	9·05	4·30	—	10·51
Рави руської	6·00	9·05	2·10†	4·30	10·51
Янова	6·12	11·05	—	7·10	11·25†
Врухович	6·56	9·15	1·35†	3·35	6·20
Врухович	6·12	11·05	2·28	5·45	8·34м
Зимної води	9·05†	12·41†	3·45	7·10	11·35
	8·45	8·40	4·05	7·20	11·00†

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані чотирма другим, і сьвята від 26/8 до 15/9 буквою м — в неділї і сьвята означені † — в неділї до 10/8 що день буквою z.

1

Видавець і одвічальний редактор : Льонгин Цегельський.

З друкерні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 98. Львів, второк 5. н. ст. (22. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 30 с. — Поклики і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Де трагічна помилка?

Від хвилі іменованя нового намісника не затихають в польській пресї голоси про польсько-руські відносини та про те як повинен уложити ся modus vivendi між Поляками і Русинами на будуче. Не можна сказати, щоб ті голоси визначали ся занадто великою ясністю та знанем річи, навпаки, панує в них повна хаотичність та ігноранция, але все таки, чи се буде голос „Czas-y" або „Kurjer-a lwowsk-ого", які промовляють за потребою якоїсь польсько-руської угоди, чи голос „Słow-a polsk-ого" або „Gazet-и narodow-ої", які голосять „не давати пардону", чи вкінци голос такого поступовця, як п. Фельдман з краківської „Krytyk-и", — є в тих голосах одно спільне: те становище, з якого кождий Поляк оцінює польсько-руські відносини.

Те становище, се польський державний принцип, по якому Галичина (як і загалом всї землї колишньої Річи посполитої), се під державно-політичним оглядом польський край, в якім польському народови прислугують права суверена і патрона всїх инших народностий. Супроти сього польського державного принципу вічо не значать для польських політиків анї природні права людини, по яким кождий нарід має право до національної самостійности, анї фактичні відносини, по яким руський нарід в Галичинї представляє чисельно отже при політичній рівности і політично таку саму вартість, як нарід польський, анї австрийський державний принцип, по якому кождій національности держави признана рівноправність.

Як росийське правительство й росийські державні централісти стоять на тім, що вся територия росийської держави, се „русская земля", на котрій паном і сувереном являєть ся „русскій народъ", а всї инші народи можуть розвивати ся національно лиш на стільки, на скільки їм на се той „русскій" пан і суверен позволить; як правительство нїмецької держави стоїть на тім, що польська територия під панованем нїмецької держави, се нїмецька земля, а національний розвиток польського народу на тій землї залежить виключно від національно-державної нїмецької рациї, — так і Поляки стоять на такім самім становищи що-до Галицької Руси. І тільки те їх становище позволяє їм називати положенє руського народу в Галичинї „ідеальним" в порівнаню зі становищем Поляків у Росиї та Нїмеччинї, бо зрозуміла річ, що коли Полякам належать ся над Русинами в Галичинї такі самі суверенні права, як Нїмцям або Росиянам над Поляками, а разом з тим Русинам дїєть ся лїпше, як Полякам, то очевидна річ, що з Поляків лїпші суверени для Русинів, як з Нїмців або Росиян для Поляків. Се й каже прим. найновійший „Kurjer lwowski", подаючи з „Dziennik-a berlińsk-ого" порівнанє (своєю дорогою крайно тенденційне!) національного положеня Русинів у Галичинї і Поляків у Нїмеччинї, зроблене, як каже „K. lw.", на те, „щоб виказати, яким безличним фалшом є порівнанє положеня галицьких Русинів з переслїдуванем Поляків у Нїмеччинї.

Сінтезу всїх тих польських поглядів на польсько-руські відносини старав ся дати орган намісника Бобжинського „Czas" в статї п. н. „Tragiczny błąd", в якій стараєть ся доказати, що національному положеню руського народу в Галичинї винні не політичні форми, в яких він живе, але що вина лежить таки в нїм самім.

„Хоч се звучало-б парадоксально, — пише „Czas", — то власне повна рівноправність Русинів є одною з головних причин завзятости боротьби (Русинів о національні права). Кожда рівноправність, чи правна, чи політична, чи національна, є з природи річи тільки формальна, творить тільки рами, серед яких одиниця, суспільна верства чи нарід може без перешкоди розвивати повню своєї внутрішної сили. Від ступня тої внутрішної сили і вартости залежить доперва рівноправність дїйсна, материяльна, фактична.

„Мимо тисячів руських народних шкіл, щораз численнїйших (?) гімназий, що-раз нових (?) унїверзитетських катедр, мимо отвореної дороги до урядів, мимо все зростаючого (?) числа руських мандатів до сойму і парляменту, мимо допущеня руської мови до судів і державних та автономічних урядів, одним словом, мимо всїх тих видимих знаків формальної рівноправности руський нарід в краю і державі не важить стільки, що нарід польський. Очивидно! Рїжниця в культурі і цивілїзациї між обома народами, отже в тім, що є не мертвим числом, але живим житєм, що рішає про силу, здоровле і вартість народу, рїжниця, що є вислїдом вікового розвитку відносин, є така велика, що про механічну рівність мимо формальної рівноправности не може бути мови. Житє народів не дасть ся знасилувати — навіть бровнїнгом!

„Того не розуміють або розуміючи не хотять признати політичні провідники українські...

Natura non facit saltus: не вільно перескакувати етапів. З безнаціональної, суспільно нездіференціованої хлопської маси за пів століття ніхто не сотворив цивілїзованого народу. Рівноправність народів має ту ціль, щоб кожда суспільність могла без перешкоди підносити ся з еталу на етап свого культурного розвитку. Вести свій нарід зі ступня на ступінь, що-раз висше, що-раз глибше в круг цивілїзованих суспільностий, отсе задача руських провідників. Але хотїти овочів без праці, змагати до внїшної переваги без внутрішної сили, до політичного значіня без культурної вартости — значить стільки, що свій нарід дурити і обрїхувати, спихати його на дїл замість нести до сьвітла, упідлювати його замість ублагороднювати".

Як бачимо, „трагічною помилкою" польсько-руських відносин уважає „Czas" те, що ми приписуємо наше національне положенє не нам самим, а тим політичним формам, якими обнято наш національний розвиток. Тут власне, в такім розуміню польсько-руських відносин, яке виявляє „Czas", лежить трагічна помилка цїлої польської національної політики супроти Русинів. Бо з одного боку Поляки вважають себе суверенами і патронами нашого народу, не годять ся на нїякі політичні рами, серед яких наш нарід міг би рішати сам про свій національний розвиток, тільки роблять ті рами виключно залежними від своєї волї, — а з другого боку всю вину за наше національне положенє спихають виключно на нас, на нашу культурну низшість, на нашу внутрішну безвартність.

Становище „Czas-y" було-б вірне тільки тодї, коли-б руський нарід мав таке саме право рішати про себе, яке мають прим. Поляки. Коли-б Русини були так само панами автономної провінциї, як Поляки є панами Галичини, коли-б вони так само мали змогу обертати всї засоби краю на потреби свого національного розвитку і коли-б тодї можна було сконстатувати ту руську низшість та меншевартність, — тодї, але тільки тодї можна би вину сього приписати самому руському народови.

Але такої рівноправности, таких рам для свого національного розвитку руський нарід власне не має. Що може прим. руський нарід зробити для улїпшеня своєї народної школи, коли воно залежить виключно від польської Краєвої Ради Шкільної? Або що може він зробити для розвитку свого середного шкільництва, коли виключний і рішаючий голос в сїй справі має польський галицький сойм? Або унїверзитетське питанє: Поляки дістали львівський унїверзитет політичною дорогою і доперва маючи його в руках витворювали в нїм і через нього наукові сили, послугуючи ся при тім всїми фінансовими засобами краю і держави, а нам кажуть унїверзитет здобувати через витворюванє наукових сил, не даючи на се витворюванє нїяких материяльних засобів. Те саме бачимо на всїх полях національного житя, чи в сферї духової культури, чи в сферї культури материяльної, чи в сферї політики. На свої національні потреби Поляки черпають, скільки хотять, з краєвих засобів і мають до своєї національної розпорядимости всї засоби, які признає для краю держава, а тимчасом на наші національні потреби ми дістаємо тільки те, що Поляки признають за відповідне дати.

Одним словом, на скільки розвиток народу залежний від форм політично-державного житя, на стільки наш національний розвиток залежить від Поляків. Вони впливають на нього в трьох напрямах: дорогою законів (загально-державні закони з упривілєйованєм Поляків, як прим. виборча реформа; закони соймові, укладані відповідно до польських інтересів; цїсарські і мінїстерські розпорядженя), дорогою адмінїстрацийної практики і дорогою адмінїстрацийної самоволї. Закони віддають їм в руки політичну власть над нашим національним розвитком, виконуване тої власти дає їм зовсїм легальну змогу підпирати польський національний розвиток так, щоб він міг випереджувати національний розвиток руський, в кінцї самоволя адмінїстрациї робить неістнуючими для руського народу і ті права, яких з огляду на приналежність Галичини до Австриї не можна йому законним шляхом відібрати.

Отсю суверенність Поляків і отсе їх патронованє руському національному розвиткови виставляють Поляки як conditio sine qua non польсько-руських відносин. Русини повинні зректи ся права на національне самоозначенє, Русини повинні признати в цїлій основі суверенні права Поляків над собою, повинні згодити ся раз на все, щоби Поляки рішали про напрям, про форму і зміст їх національного розвитку, а тільки тодї, коли Русини на се згодять ся, Поляки обіцюють признати їм те, що самі вважати-муть для них потрібним.

Отсе польське становище тягнеть ся червоною ниткою через усї проби полагодженя польсько-руських відносин. На нїм стояли Поляки підчас Гадяцької угоди, якої точки відкинув польський сойм, домагаючи ся, щоб козаки найперше признали суверенність Польщі, а тодї аж сойм признає їм те, що вважати-ме відповідним. На тім становищи стояли всї польські революціонери, які закликали український нарід бороти ся за відбудованє цїлої Польщі, а аж та Польща мала признати йому права, на тім становищи в кінцї стояла польська більшість галицького сойму підчас угоди Лавровського і підчас „нової ери".

Замість означити ті політичні рами, серед яких Русини самі мали-б повне право рішати про свій національний розвиток і на такій основі оперти відносини між обома народами, Поляки все жадали, щоб руський нарід віддав себе зовсїм на їх ласку і неласку і щоб своїм „чемним поведенєм" старав ся заслужити на їх ласку, так щоб національні уступки були нагородою за те чемне поведенє і могли бути кождої хвилї усунені, коли-б Русини перестали бутн чемнимн. Такою нагородою за „політичну чемність" були між иншим всї здобутки „нової ери", якими вже нераз Поляки попрікали Русинів за їх „невдячність".

А при тім, вважаючи себе всевладними панами над нашим народом, Поляки мають до нього такі претенсиї, які могли мати завойовники до завойованих тільки в часї політичного невільництва. Отже за всї політично-социяльні напрями і рухи, які проявляють ся в житю кождої новочасної нациї, за радикалїзм, социяльзм, вільнодумство і т. д. винять зараз цїлий нарід і відмовляють йому національних прав. Ось-так — не можна Русинам дати гімназиї, бо... руські мужики страйкують проти польських дїдичів, або, бо... між руською шкільною молодїжю ширить ся социяльзм! Але вони самі користують ся цїлою повнею національних прав мимо того, що серед польської суспільности є социяльсти, атеїсти і всїляки инші „істи".

Зводячи все сказане разом, трагічною помилкою польської національної політики в руській справі є те, що Поляки не хотять згодити ся на нїякі політичні гарантиї, які запевнювали би нашому народови свободу національного розвитку, тільки хотять, щоб ми згодили ся на повну залежність нашого національного розвитку від їх волї, а при тім усїм представляють справу так, неначе-б ми ту свободу розвитку мали, а тільки з власної вини її не використали.

І доки Поляки стояти-муть на тім становищи, доки не згодять ся признати нам справжню національну рівноправність, забезпечену від їх впливу політичними гарантиями, доти нїяка польсько-руська угода не поведеть ся.

А одначе знайшов ся на нашій землї орган, видаваний в нашій мові, орган, який впевняє всїх і вся, що тільки він заступає як слїд наші національні інтереси, — котрий передрукував подані нами уваги „Czas-y" з заявою від себе, що становище Czas'y се єдино вірна вказівка для оцїнки польсько-руських відносин. Сим органом є очевидно „Руслан" п. Барвінського. Пан Барвінський любить протиставити нашому „нерозважному радикалїзмови" свій „розважний консерватизм", нашій „утопійности" свій „політичний реалїзм", — але в сім випадку мусимо йому сказати, що його становище. се анї консерватизм анї реалїзм, тільки

Стефан Балей.

З нашої фільозофічної лїтератури.

(*Уваги про книжку д-ра Івана Копача п. з. „Що то таке людське думане?"*)

Дві причини спонукують мене висказати кілька уваг з нагоди книжки д-ра Копача п. з. „Що то таке людське думане?" По перше наша фільозофічна лїтература така убога, що вже і найдрібнїйша публїкация на тім поли належить до тих рідких появ, які вимагають занотованя і обговореня. А дальше згадана книжочка є хотяй би уже тільки через свою дуже невисоку книгарську цїну доступна для широкого загалу, котрий може бачити в нїй жерело інформацій про єство і ціль фільозофічних наук. Тому годї лишити її без коментарів.

Наперед треба усунути непорозуминє, яке заходить між читачем і автором книжки, а якого вина спадає, на жаль, на автора. Д-р Копач виразно зазначує, що в своїй розвідцї буде займати ся поясненєм єства і значіня людського думаня; колиж дальше у тій самій книжцї (на третій сторонї відбитки з „Учителя") дефінїює льогіку як науку про думане, то читач доходить звідси цїлком природно до висновку, що з книжки д-ра Копача довідаєть ся чогось про льогіку. А преціньпомилив би ся той, хто уважав би книжку автора за підручник льогіки. Не про льогіку говорить у нїй автор а про те, що декотрі називають психольогією думаня; а психольогія думаня, себто наука про суть людського думаня, належить не до льогіки а до психольогії. На доказ сего позволю собі навести слова знаного льогіка нїмецького Зїгварта: „Zu bestimmen, was Denken überhaupt ist, wie es sich von den übrigen geistigen Tätigkeiten unterscheidet, in welchen Beziehungen es zu denselben steht, ist zunächst Sache der Psychologie". (Sigwart. Logik. Erster Band. 1904. стор. 1)

Так отже тема розвідки д-ра Копача не є, як се хибно думає її автор, квестиєю льогічною, а психольогічною. Автор відповість вправдї певно на сей закид, що преціньь льогіка є частиною психольогії, що отже преблєми льогічні є тим самим психольогічними проблємами. Одначе якби навіть приняти що так воно справдї є, а іменно, що льогіка є частиною психольогії (сей погляд, званий психольогізмом, можна цїлком слушно оспорювати), то з того ще цїлком не виходить, неначеб льогіка, як се каже автор, була наукою про думане. Ся дефінїция льогіки належить до дефінїций нинї уже перестарілих і майже загально відкинених. Навіть для т. зв. психольогістів не є льогіка наукою про думане, тільки частиною сеї науки; лише про квестию, як ко ю частиною, не всї з них однаково висказують ся. Коли для д-ра Копача, як приклонника психольогізму, є проф. Єрузалєм яким небудь авторитетом, то пригадаю йому, що Єрузалєм і у своїй „Einleitung in die Philosophie", і в „Idealismus und reine Logik" дефінїює льогіку цїлком инакше, як д-р Копач. В кінци — сам автор знає се найлїпше, що зміст його книжки, винявши вступ і „додаток", відповідає доволї докладно тій части підручника психольогії (Lehrbuch der Psychologie) Єрузалєма, котра там носить наголовок: „Psychologie des Erkennens;" якби все те належало до льогіки, то Єрузалєм не поміщував би сего в учебнику психольогії; аджеж він має намір написати ще осібний підручник для науки льогіки (як нас про те повідомляє в своїй розвідцї сам д-р Копач).

Друга точка в книжцї д-ра К., що вимагає роз'ясненя, се її відношенє до згаданої вже в горі книжки Єрузалєма: „Lehrbuch der Psychologie". В сій квестиї доводилось менї чути навіть острі закиди на адресу д-ра Копача з боку тих, котрі порівнували його книжку з книжкою нїмецького психольога. „Автор дуже несамостійний" — кажуть одні. „Се компіляция з Єрузалєма" — каже менї один з доцентів фільозофії на львівськім унїверзитетї, з котрим я розмовляв про розвідку д-ра К. Ми в тім щасливім положеню, що не потребуємо оглядати ся на те, що кажуть другі, а можємо, взявши працю д-ра Копача в одну руку та підручник Єрузалєма в другу, самі наглядно переконати ся, як воно справдї на дїлї. Таке порівнанє доводить до отсих конклюзий: Початкові уступи праці д-ра К. доволї оригінальні. Автор сходить вправдї в них часом досить далеко в бік від властивої теми і говорить про річи злишні (по що автор впроваджує на стор. 8 доказ існованя Бога, який тут цїлком не на місци, і який ще до того фільозофія давно опрокинула?) — одначе вони писані доволї зрозуміло та ясно і носять на собі декуди слїди самостійної роботи автора. Та инакше стоїть справа з дальшими уступами книжки. Чим близше кінця розвідки, тим більше автор тратить оригінальність та стаєть ся досить пасивним переповідачем та перекладчиком відповідних уступів з психольогії Єрузалєма. Так приміром три довгі, слїдуючі безпосередно по собі уступи з праці д-ра Копача, іменно уст. 14, 15, 16 обіймаючі разом 8 сторін друку, являють ся перекладом з незначними пропусками і переставленями відповідних розділів з книжки Єрузалєма, де вони носять навіть такі самі наголовки; те саме можнаб сказати про цїлий ряд инших уступів книжки. Можна сказати цїлком сьміло, що з виймком вступу і додатку, більша половина всїх речень, які знаходимо в праці нашого автора, є перекладом відповідних речень з психольогії Єрузалєма.

Се вражає досить немило читача з двох причин. Автор розказує нам (на сторонї першій), що він основно запізнав ся з научною лїтературою предмету, про який пише, і що з тих його наукових студий вийшла його розвідка; так отже читач надїєть ся, що автор в своїй працї вихіснує усї жерела, котрі пізнав, і що дасть щось принайменше релятивно оригінальне; надїєть ся, що автор бодай самостійно угрупує та перетопить материял науковий, з яким він запізнав ся. Такі надії читача, а місто їх здійсненя, він знаходить переклади цїлих довгих сторін з Єрузалєма, де автор не тільки не узглядняє нїкого поза Єрузалємом, але навіть не стараєть ся те, що бере з його психольогії, самостійно переповісти.

Дальше — се принятий в науцї звичай, що всюди там, де перенимаєть ся у свою статю з иншого автора цїлі уступи чи навіть тільки поодинокі речення, там береть ся переняті слова в скобки і зазначуєть ся зараз звідки їх взято. Не вистарчить цїлком зазначити тільки мимоходом в увазї, як се робить д-р К., що „місцями навіть дословно" переводить ся Єрузалєма, а не вказати виразно котрі то ті місця, бо читач попадає тодї в повну дезорієнтацию; не знає він, де говорить сам д-р Копач, а де Єрузалєм, яка є, квантитативно беручи, скількість того, що автор переймив від него, та кого має робити відвічальним за прочитані погляди: д-ра Копача, чи Єрузалєма.

Книжка, в якій місцями переводить ся цїлком дослівно иньших авторів, не зазначивши того виразно при кождім дотичнім місци, тратить характер самостійної праці і усуваєть ся властиво цїлком з під наукової критики.

Річ ясна, що нїхто знов не може жадати від д-ра Копача, щоби він давав у своїй книжцї якісь нові, досї ще нечувані погляди; однак все таки мож жадати від автора певної, зглядної самостійности.

Вкінци до д-ра К. нїхто не мігби мати найменьших претенсий навіть тодї, якби він не дав у своїй книжцї нїчо більше як переклад якоїсь частини психольогії Єрузалєма, найби тільки автор зазначив своє відношенє до Єрузалєма цїлком ясно і недвозначно зараз на початку книжки, а не позваляв нам думати з початку, що пише оригінальні річи і аж доперва на 30-тій сторонї (отже о много дальше нїж в половинї цїлої книжки) признавав ся в увазї, що „місцями (!) дословно переводить Єрузалєма".

Щоби становище д-ра К. зглядом Єрузалєма представити більше конкретно, я розберу тут один з уступів нашої книжки, а іменно уступ 15, що говорить про увагу. Проблєм уваги, се найбільш поплутаний проблєм психольогії сучасної; в новійшій лїтературі психольогічній аж густо від ріжнородних, часто між собою суперечних теорий, що відносять ся до сего предмету. Істнують осібні томи, посьвячені тій квестиї; згадаю тут тільки гарну монографію Рібота п. з. „Психольогія уваги". Нїмецкий психольог Кільпе, представляючи сю розбіжність поглядів, яка в квестиї уваги істнує у новійшій фільософії, каже: „Jeder einigermassen selbständige Psycholog pflegt gegenwärtig Wesen und Ursprung der Aufmerksamkeit in seiner Weise zu bestimmen". (Külpe. Psychologie 1893. стор. 438.) Вернїм тепер до нашої книжки та запитаймо: як поясняє явище уваги д-р Копач? І тут мусимо сконстатувати, що автор, маючи таку знамениту нагоду до показаня своєї самостійности і свого знаня, такий обширний материял нагромаджений у лїтературі, який можна було оригінально перетворити і покомбінувати, ограничає ся преціньь до пасивного переведеня всего того, що про увагу каже Єрузалєм; подає дефінїцию за дефінїциею, поясненє за поясненєм, усьо так, як воно стоїть у книжцї нїмецького професора. Автор в нїчім не доповняє і не модифікує того, що находить у Єрузалєма, перейманочи від него навіть усї недоладности і блуди і докидуючи до них зі свого боку ще нові — через недокладне переводженє. Щоби про те переконати ся, пригляньмо ся, як дефінїює Єрузалєм а за ним д-р Копач увагу. На стор. 27 читаємо у д-ра К.: „Увага є — так сказатиб — концентрациєю цїлого організму на принятє якогось ожиданого вражіня". Так отже довідуємо ся звідси, що увага то концентрация організму. Однак кільканайцять стрічок дальше читаємо: „В тій цїли ми мусимо напружити всї наші психічні сили і власне те напруженє називаєть ся увагою". Тепер отже знов увага має бути напруженєм психічних сил. Перше здефінїована була увага як фізичне, тепер як чисто психічне явище. Як погодити зі собою ті дві дефінїциї?

Можна, як хто схоче, поясняти увагу або концентрациєю організму, або напруженєм психічних сил, можна навіть поясняти її як полученє тих обох чинників, не можна однак дефінїювати її раз так, другий раз инакше. Вернїмо тепер ще до першої дефінїциї; вона казала, що увага є концентрациєю на ожидане вражінє. Отже на стор. 14 своєї книжки поясняє нам д-р Копач, що вражінє є простим елєментом нашої сьвідомости, ріжним від почувань, спостереженьі виображінь, з котрими воно вправдї часто вяжеть ся, або в котрі входить як часть складова, з котрими воно однак не є нїяк ідентичне. Прочитавши проте згадану дефінїцию уваги д-ра Копача і порівнати її з тим, що на стор. 14 і 15 каже він про вражінє, ставляємо собі зараз мимохіть питанє: чи тільки на вражіня концентрувати можна увагу? Чи я не можу слїдити уважно мої спостереженя, виображіня, в части навіть почуваня так само, як слїджу мої вражіня? Нїяка теория психольогічна сучасна не ограничає функциї уваги виключно тільки до вражінь, а д-р К. рішучо помиляєть

повне признанє польського державного принципу на нашій землї, повне віддане себе на ласку і неласку польській суверенности над нашим народом. З того становища пан Барвінський хвалить тільки ті козацькі рухи, які мали на метї полїтичну злуку України з Польщею, а разом з польськими істориками оплюгавлює ті, що мали на метї визволенє з-під Польщі; з того становища вихвалює „здобутки", осягнені за віцепрезидентури Бобжинського, забуваючи те, що ті здобутки не були актом признаня нашому народови національної рівноправности, тільки заплатою за ту „полїтичну чемність", за те признанє польської суверенности, яким була „нова ера" та що ті „здобутки" йшли в парі з повним заневоленєм нашого шкільництва; з того становища говорить п. Барвінський, що не полїтичний режім, який не дає нам змоги працювати по нашому розуміню для нашого розвитку, винен нашому полїтичному положеню, тільки винні сему ми самі, що своїм „радикалїзмом" заслужили тобі на неласку наших суверенів — а тим самим дає розрішенє Полякам за всю їх полїтику супротив Русинів.

До такого признаня повної суверенности чужого народу над собою не посунули ся й найбільші польські консерватисти і „реальні полїтики" і хоч вони все старали ся ладити з кождочасним правительством, то зараз ставали непримиримими ворогами того правительства, котре накидало польському народови безмежну свою суверенність. І тому прим. польська репрезентация в нїмецькім парляментї і пруськім соймі, хоч аристократична і консервативна, стоїть в різкій опозициї до тамошного правительства.

Бо те, що голосить п. Барвінський, се не консерватизм і не реалїзм, тільки повна абнеґация зі своїх прав, повне віддане себе на ласку і неласку ворога, се полїтичне рабство. А радити свому народови стати добровільно вічним рабом, сього не вільно робити за нїяку цїну, навіть за цїну з о л о т и х кайдан, а тим більше за таку цїну, за яку се робить п Барвінський, котрий при помочи п. Бобжинського хотїв би знов виплисти на верх нашого полїтичного житя.

Москвофільський „Katzenjammer".

Таки щось попсувало ся в симфонії польсько-москвофільської згоди. Не вказують на те — що правда — нїякі великі знаки на небі й на землї, все-ж таки доволї ясно се виявляєть ся з великих передовиць, котрі приносить „Галичанинъ" у кождім своїм числї, від першого мая с. р. почавши. І се надія, що таких вступних статий москвофільські орґани принесуть незабаром трохи більше. По любовних обіймах і весїльних пирах „русско-польскаго сближенія" приходить на москвофілів розчарованє, приходять підозріня про недостачу вірности й щирости з боку польської дружини. По безтямнім забутю — похмілє і Katzenjammer.

Починаєть ся цикль статий „Галичанина" теоретичними міркованями про „странныя явленія", котрі на превелике своє здивованє відкриває москвофільський астрольоґ на „горизонтѣ галицкой области". Ті „странныя явленія", се факти, котрі показують, що з польського боку „приготовляєть ся" (що-й-но приготовляєть ся?!) для руського („русскаго") народа ера переслїдовань. Москвофільський орґан бачить, що проти руської людности в Галичинї сконсолїдували ся в похід усї польські партиї і суспільні кляси, від хлопської почавши та на дїдичівській скінчивши; він бачить, як у Львові йде люта „нагінка на руське населенє, на руських слуг і робітників", як „погрозами і терором з боку польських хлїбодавцїв" силкуєть ся Русинів до зміни обряду; він бачить, що в тім самім Львові Поляки не то, що не впустили до міської ради нї одного Русина (хоч би якого нешкідливого москвофіла), а викинули з її складу навіть двох недобитків, котрих греко-католицький обряд „справляв обридженє" польським міщухам города Львова; він бачить дальше, що „свою нетерпимість до руського народа доводять Поляки до казочних розмірів та що від них можуть повчити ся иньші народи, котрі хотїли-б вести екстермінацийну полїтику супроти невигідних сусїдів; він дочитуєть ся вкінци в „Przegląd-ї" для своєї москвофільської собратиї епітету „підлих сателїтів", — і сей епітет у „Przegląd-ї" йому „говорить більше, нїж всї похвали і величаня нашого (себ то москвофільського) поведеня, котрі ми читали в останнїх часах у названій ґазетї". І старий грішник з „Галичанина", удає здивованого тими всїми появами; для нього сей зворот у польських почуванях „трохи (!) за різкий" і він йому „тим більше кидаєть ся в очи, що він не оснований нїякими видимими причинами".

Що-до того „звороту в почуванях", то його абсолютно не можемо завважити з польського боку; тут ми бачимо від віків одностайну екстермінацийну боротьбу проти Русинів, боротьбу, котрої суть не змінила ся нї серед недавних мельодий польської любови до продажних москвофілів, нї серед найсьвіжійших вибухів дикої ненависти до всього руського. За те ми бачимо справдї „трохи за різкий зворот" у настрою москвофілів. І сей зворот попробуємо коротко пояснити.

Москвофільські проводирі загнали ся в величаню польських порядків у Галичинї та в оправдуваню польських злочинів на нашім народї так далеко та впали так низько, як у часах найтемнїйшої „нової ери" не впав навіть найобскурнїйший речник „угоди". Не треба перецїнювати полїтичну чесність провінціональних москвофільських полїтиків, не втаємничених в містериї і користи польсько-москвофільського „сближенія", щоб завважити, що поведенє і енунциациї пп. Глїбовицьких і Дудикевичів не викликали там надзвичайного одушевленя. Навпаки: наслїдком безстидности пп. Глїбовицьких у підлещуваню себе перед Поляками „можна бути, — замічає нїжно головний москвофільський орґан — що ми (себ то москвофіли) навіть иноді виставлялись на небезпеку втратити дешеву популярність". Так воно і єсть. Іменно страхом перед утратою вже й останків „дешевої популярности" серед тої частинки руського мужицтва, котра ще вірила в москвофільську „твердість" і руськість, поясняєсь той „зворот у почуванях" до Поляків, котрого висловом ряд статий „Галичанина".

Та поясняєть ся він ще дечим. Коли поминути обставину, що Поляки не зволили кинути москвофільським „союзникам" навіть такого куска, як мандат до львівської міської ради, — то на остудженє москвофільської любови до Польщі мусїло вплинути уступленє головного протектора і опікуна москвофілів, пок. Потоцького. Правда, москвофільський парляментарний клюб поспішив ся зараз на місци, у Віднї, з чолобитієм для п. Бобжинського, але — як зачуваємо — москвофільські прошаки вийшли з не дуже радісними мінами з передпокоїв нового намісника... Що далї буде, чи п. Бобжинський схоче продовжати полїтику пок. Потоцького в протеґованю платних наймитів росийського правительства, — от се питанє! Забезпечили-ж собі Поляки завдяки москвофілам галицький сойм перед руською опозициєю, — по що-ж би вони тепер робили „уступки" для москвофілів? З'ужитий знаряд відкидаєть ся, для зрадників руської народности Поляки мають тільки згірдне показанє дверий та нечемні епітети в родї таких, із за котрих „Галичанинъ" дуже розжалобив ся на „Przegląd". Москвофіли справдї мають причину розмазуватись у всестороннім полїтичнім „Katzenjammer-і"!

Бо се стара істория, яка „bleibt doch täglich neu". Поляки висували і висувають якусь слабу ґрупку з-поміж руської суспільности проти цїлого руського опозицийного руху та протеґують і очевидно не на те, щоб дати їй перевагу в руськім народї та скріпити симпатичнїйший собі напрям серед Русинів, а на те, щоб ослабити нашу відпорність проти польського напору. Протеґованє москвофілів — про се чейже й вони самі не повинні дурити ся — не має на метї скріпленя „общерусскости", яка силою історичної конечности мусїла-б скорше чи пізнїйше виповісти боротьбу Полякам, а має тільки на цїли ослабити українство, себ то сю силу, котра о д н а здібна ратувати руськість у Галичинї перед польським заливом. І в сїм траґізм тої „общерусскої" ідеї, яка — позбавлена в нашім народї всякого реального ґрунту — лише служить Полякам за знаряд до паралїжованя руських змагань до визволеня та до асекурациї польського панованя на руській землї. В тім і найлїпший доказ повної її безосновности та безвиглядности серед нашого народу у Галичинї. Ідея, яка мусить ратувати ся зрадою інтересів народа на річ його відвічних ворогів національних, носить в собі певну смерть. Піддержуванє її — се лише спинюванє нормального розвитку народа, а тим самим робота деструкцийна і зрадницька.

На східній межі держави.

Під сим заголовком появила ся в віденськім тижневнику „Gross-Österreich", якого вже сама назва говорить за його проґраму, замітна статя з під пера посла д-р а Е в г е н а Л е в и ц ь к о г о. Перша часть сеї просторої статї, поміщена в ч. 17. згаданої часописи дає фактичне, а по части й історичне осьвітленє польсько-руських полїтичних відносин у Галичинї та вияснює становище руської полїтики, котра змагає до сего, аби раз в Галичинї польську адмінїстрацию заступити австрийською. Річи се нашій публицї звісні і в нашім дневнику всесторонно обговорювані — тож і не станемо сеї части статї д-ра Евг. Левицького переказувати. Замітимо лише, що виписки з неї повторили многі нїмецькі часописи.

Цїкавою натомість для нашої публики буде друга частина згаданої статї, поміщена в „Gross-Österreich" ч. 18. Вона звучить:

„Положенє Русинів в Австриї стало тому так невиносне, бо в державі нема такого рішаючого чинника, до якого заступники Русинів могли-би звернути ся з надією на успіх. В конституцийній державі покликані властиво два орґани до сего, щоби давати лад на цїлім державнім просторі — т. є. парлямент і правительство. На жаль однак, оба ті орґани в Австриї так устроєні, що Русини майже не можуть числити на їх інґеренцию в своїм національнім інтересї.

Австрийський парлямент не є в силї поладнати національну справу, бо він цїлком розбитий через національні суперечности; що він від часу до часу має т. зв. більшість, се нїкого не може впроваджувати в блуд. А внутрішні суперечности стають тим сильнїйшими, чим більше поодинокі народи держави приходять до повної національної сьвідомости; ті центрифуґальні сили мусять вкінци довести до того, що парлямент, хоч і вийшов з загального права голосованя, по котрім надїяв ся покріпленя, сам від себе розпаде ся. В такім парляментї взагалї не можна думати про якусь програмову дїяльність на дальшу мету, бо кожде сторонництво ходить собі дїйсно цїлком особняком і не має жадного змислу для інтересів загалу; а коли ходить зокрема о інтереси Галичини, то кожде сторонництво оглядає ся, щоби не зразити собі Поляків, бо вони мають в парляментї 70 послів і кождому сторонництву могуть в разї потреби дати сильнїйшу поміч нїж Русини. В тім і лежить причина, чому положенє Русинів в парляментї є майже безвиглядне, хоч руський народ має в Австриї взагалї богато симпатий.

Те саме, що сказано о парляментї, можна з єще більшою рациєю сказати про австрийське правительство, котре у своїй дїяльности взагалї оглядає ся тілько на інтерес. В кождій державі правительство має обовязок завсїгди пильнувати інтересів держави; так і австрийське правительство мусить дбати, щоби в інтересї цїлости жадного народу не зразити до держави. На жаль мали ми в Австриї вже богато правительств, але правдиво австрийського правительства вже давно не було в нашій державі. Австрийське правительство в Австриї є, можна сказати, щось нїби contradictio in adiecto. У нас правительство має лише ту одну журбу, щоби найпотрібнїйші державні конечности полагодити в т. зв. парляментарній дорозї, а поза тим веде правительство лише полїтику тих сторонництв, котрі найлїпше надають ся до парляментарного полагодженя державних конечностий і для тої цїли дають ся позискати за найдешевшу цїну. Се велить йому щодо Галичини вести полїтику польську, бо Поляки для збереженя свого стану посїданя попирають кожде правительство, а будучи великим сторонництвом, тим самим кождому правительству є вигідні.

Всїляко можна говорити про австрийський конституціоналїзм, але в Австриї при безсильности парляменту має доси к о р о н а р і ш у ч и й в п л и в навіть на внутрішну полїтику в державі і лише вона одна могла би з успіхом промовити слово на користь Русинів. Та на жаль і сей могучий чинник не є для Русинів приступний, бо Русини не мають аристократиї, котра могла би заступити за сей зубожілий народ, і не мають також нїякого способу, щоби могли мати якийнебудь вплив в так званих міродатних кругах. Оттак і тут Поляки при своїх давних звязях з найвисшими шляхотськими родами остали ся горою, а своє корисне становище одиноких інформаторів про галицькі відносини визискали не лиш на те, щоби себе і Поляків взагалї змалювати елементом вірним цїсареви, але й на те, щоби на Русинів кидати в тих впливових кругах підозріня о всякі можливі небезпечні тенденциї і так обманювати корону. Що найвисші міродатні круги в Австриї мають цїлком перекручені і хибні понятя про галицькі відносини взагалї, а про руський народ зокрема, о тім мали ми вже нераз нагоду переконати ся; та я наведу тут лише два клясичні приклади, з котрих можна побачити, як хибно польські полїтики інформують рішаючі в Австриї круги.

Найсильнїйшим способом, якого Поляки свого часу уживали, щоби здобути в Галичинї для себе панованє, було т. зв. москвофильство. Росия незадовго по 1848. р. почала між австрийськими Славянами свою „славянську" пропаґанду, наслїдком чого між австрийськими Русинами незабаром по 1848. р., а особливо по нещасливій війнї з р. 1866. проявила ся штучно „русская" партия, котра говорила, що руського народу на сьвітї нїколи не було й нема і руський народ в Галичинї є національно той сам, що московський в Росиї. Розуміє ся, що Поляки визискали се на те, щоби Русинів взагалї змалювати в міродатнім місци народом непевним і небезпечним; а перед кількома роками появивші ся записки радника двору Лозїнського з часів бувшого мінїстра і галицького намісника Ґолуховського, де частина т а й н и х реляций галицького намісництва до центрального правительства вперве була оголошена сьвітови, найлїпше показують, як то польські полїтики в австрийськім мундурі уміли для себе визискувати росийську пропаґанду в Галичинї, щоби міродатні чинники в Австриї підбурити против цїлого руського народу. Недавно появили ся знов записки бувшого мінїстра Земялковського і так само показують вони, як то і сей мінїстер використав той сам арґумент против Русинів. Ті записки є тим цїкавійші, що Земялковський у своїх записках цїлком щиро визнає, як підступним способом умів він обманювати корону. (Записки Земялковського появили ся без відома польських полїтиків; а коли їх хотїли знищити було вже за пізно.)

В рр. 1880—1881 заінсценували Поляки у Львові навіть процес о зраду держави против Ольги Грабаревої і тов., щоби доказати небезпечні для держави тенденциї москвофільського сторонництва між Русинами; і справдї тогдї навіть засуджено кілька осіб з того сторонництва, хоч воно всїми силами старалось і старає ся найбільшій тайнї укривати свої звязи з росийським правительством. Але се не цїкаве, що взагалї є між Русинами москвофільське сторонництво, бо зрадники найдуть ся в кождім народї, а се що в останнїм часї с а м і П о л я к и з л у ч и л и с я з т о ю т а й н о ю м о с к в о ф і л ь с ь к о ю і р е д е н т о ю, щоби зломити руську опозицийну течію і взагалї національний руський рух. Але щоби Полякам, тим нїбито сторожам державної ідеї на сходї держави, не брав хто за зле тої злуки, ужито для означеня тої москвофільської партиї при помочи услужної преси застарілої назви „Старорусинів", хоч ся партия як у своїх прасових орґанах так і у своїх прилюдних енунціяциях рішучо против тої назви протестує.

Русини від 30 лїт всїми силами старали ся зломити московську пропаґанду між своїм народом і справдї доконали свого, оскілько ходить о народні маси. На жаль Поляки назад оживили то вже вимираюче сторонництво, а бувший намісник Потоцький при остатних соймових виборах знаними виборчими способами допоміг тому сторонництву знов станути на ноги.

Другим способом, якого польські полїтики уживають у своїх інформациях в міродатних кругах против Русинів, є вроджений нїби то р а д и к а л ї з м руського народу. Але Поляки промовчують цїлком, що лише безоглядне національне гнобленє Русинів є причиною, що руська опозиция чим-раз більше сходить поневолї на скісну площу радикалїзму.

Поляки забувають, що й вони самі колись, навіть уже в Австриї, були дуже радикальні, і що руські народні маси тодї загально величано за їх льояльність, навіть в найбільше міродатних кругах. Отже Русини зовсїм не є радикалами з роду; а коли Поляки тепер инакше говорять, то лише длятого, щоби Русинів показувати небезпечними для держави і недопустити їх до управи краю та до рівноправного становища в державі і краю.

Оттак то має ся річ; так баламутять польські полїтики корону і публичну опінїю в справах Русинів. Длятого й не дивно, що й рішаючі чинники в державі звертають ся против руського народу. Русини не мають нїякого впливу нї в парляментї нї у правительства нї в рішаючих кругах і нїгде не могуть нїчого вдїяти та не мають способу видобути ся з свого невідрадного полїтичного положеня. Попирає ся з усїх сил Польщу в Галичинї коштом руського народу, бо завсїгди ще є така гадка, що при догідній нагодї можна буде колись і на міжнароднім поли використати польську справу. Але ся надія опирає ся на похибцї, бо в інтересї держави взагалї нїколи не буде можна польську справу використати, — раз тому, що Поляки хотять мати свою цїлком самостійну державу, а по друге й тому, що Польща подїлена між т р и держави, так що Австрия мусїла би хиба вести війну на два фронти, щоби здобути собі всїх Поляків.

В Австриї має корона з уваги на безсильність парляменту рішаючий вплив, і длятого конечна річ, щоби так впливовий і рішаючий чинник був інформований обєктивно і по можности з усїх сторін, а не лише з одної. Се лежить не лише в інтересї поодиноких народів, котрі через фалшиві інформациї виставлені є на переслїдованя, але ще більше в інтересї самої держави, бо не є для держави корисна річ задирати ся з своїми народами. Через баламученє рішаючих кругів терплять не лише Русини; є й инші такі народи, як пр. Хорвати, Румуни, Словаки й и., і на них також кидають їх противники всїлякі підозріня. Що такий стан річий веде опісля до заколотів, а в разї війни може вести до ще гірших для держави наслїдків, є річ цїлком ясна, і не треба аж доказувати, що сьому треба чим скорше якось зарадити. Тим більше треба би се зробити в Галичинї, котра лежить на „сходї держави", і то в дуже експонованім місци.

По атентатї.

Харч М. Січинського.

Вчерашні польські дневники, обговорюючи інтервенцию д-ра Рогого в мінїстерстві судівництва в справі мореня голодом увязненого М. Січинського додають, що слїдство виказало нестійність сього закиду. В виду сего слїд замітити, що впевнюваня польської преси і сим разом не відбігають від свого традицийного характеру правдомовности. Про те, щоб вязневи не давано в тюрмі н ї я к о ї п о ж и в и не може прецїнь бути й мови! Заморити когось можна також через те, що подаєть ся йому до їдженя те, чого годї взяти в губу. Отже фактом є, що ще від Великодного вівтірка до нинї не вільно було увязненому М. Січинському купувати собі що-небудь „зі сьвіта", так, що мусїв оставати лише на тюремнім харчи. Не вільно йому було навіть купувати собі молока, не то яких инших віктуалів, хоч давнїйше міг набувати їх щодня на суму одної корони. Отсе осьмидневне обостренє мало наступити через те, що вязнична управа найшла за М. Січинським таку провину, що він мав передати иншому вязневи тютюн, хоч він сам не курить.

Нове пригвожджене польської брехнї.

Зараз по тревозї, пущеній в сьвіт „Słow-ом polsk-им" про „гайдамацький" підпал польської школи в Гнильчу вияснили ми вповнї безсторонно цїлу справу на основі автентичних інформаций. Польська преса стала тепер одначе така палка на шовіністичний, антируський материял, що використовує сьвідомо кожду побрехеньку, щоб затровити проти Русинів. І ось стало ся, що вістка подана „Słow-ом р." зі всїми детайлями обігла цїлу польську пресу, хоч наше вияснене оперте на фактах і числах повинно було у польських журналїстів викликати бодай сумнїв що-до правдивости вістки поданої орґаном „włościanina z pod Gródka". Оттим то з сатисфакциєю нотуємо, що навіть у р я д о в і ж е р е л а констатують, що справа пожежі в Гнильчу „n i e m a ż a d n e g o p o d k ł a d u p o l i t y c z n e g o". Оповіщує се вчерашна урядова „Gazeta lwowska", додаючи при тім, що п і с л я д о х о д ж е н ь ж а н д а р м е р и ї огонь підложено правдоподібно з п р и в а т н о ї п і м с т и, бо в будинку, де була поміщене польська кляса, мешкала Єл. Слуґоцька. Характеристично, що урядовий комунїкат і словом не згадує про яку небудь тревогу серед тамошного польського населеня або про які не будь заворушеня, хоч їх фабрикував з такою точностю станиславівський кореспондент „Słow-a polsk-ого! Ось новий факт безсовісности польської преси в її оклеветуваню нашого народу, — а заразом нова компромітация воюючої Польонії. Пригадаємо рівночасно крик, який була підняла польська преса про „hajdamacki naród" і підрізанє триюмфальної брами Sokoła в Сколїм. Отже по кількомісячних доходженях п о к і н ч и л а с я н е д а в н о с п р а в а с к і л ь с к о г о м о р д у з а с у д о м і то не

ся в своїй дефініциї, впроваджуючи таке ограниченє. Однак як пояснити сю помилку д-ра Копача? Се річ дуже проста. Проф. Єрузалєм дефінїюючи увагу каже про концентрацию орґанїзму „auf einen Eindruck"; а д-р К. переводить нїмецьке слово „Eindruck" через „вражінє" забуваючи цїлком, що через слово „вражінє" переводив уже перед тим нїмецьке „Empfindung", з котрим то слово „Eindruck" своїм значінєм зовсїм не сходить ся. Звідси то і взяла ся та цїла немила ошибка.

Коли вже говорю про річеві похибки автора, то треба згадати, що автор робить їх не тільки через недокладний перевід, а також через скорочуванє уступів книжки Єрузалєма.

Таке є жерело недокладности, яку находимо на стор. 18. Іменно говорить там автор про закон Фехнера і кінчить так: „Однак сей закон не найшов потвердженя у дальших дослїдах, бо показало ся, що поза певну границю чоловік у загалї тратить можність відбираня вражінь..." Виходилоб звідти, що Фехнерівський закон не є правдивий, і то тому, що по за певною границею сили подразненя ми вже не відбираємо вражінь; а прецїнь коли з того взагалї що небудь виходить, то хиба тільки те, що Фехнерівський закон є важний тільки в певних означених межах (як воно й справдї є), а не, що право се неправдиве.

Я міг би тут навести ще инші подібні блуди з книжки д-ра Копача, волю однак здержатись від того, щоби не розволїкати ся занадто.

Перейдім тепер до дальшої точки та запитаймо: яка є цїль книжки д-р К.? Посувати на перед науку психольоґії через нове розвязанє її проблємів не є очивидно метою книжки. Хиба може вона мати одну з отсих двох задач: або служити за підручник до науки пропедевтики в ґімназиях, або бути популярною розвідкою, яка зазнакомлює з фільозофією широкий загал. Отжеж першої цїли книжка д-ра К. сповнити не може, бо не дає цїлости материялу, який мусить бути обнятий пляном науки в клясї семій чи осьмій. Їй лишаєть ся хиба отже цїль: образувати психольоґічно загал. Дивлячись на працю д-ра К. з тої точки, годї їй не признати деякої вартости, тільки що як на популярну книжку, то вона є трохи за трудна, за тяжко писана. Автор обирає собі у своїй книжцї за взір професора Єрузалєма, якого педаґоґічні здібности ставить дуже високо; отже я мимо повного респекту, який маю для проф. Єрузалєма як психольоґа, не можу однак добачитись того, щоби його підручник психольоґії, котрий служив за взір д-рови Копачеви, був чимсь так дуже виїмковим що-до ясности та приступности викладу. Правда, що в порівнаню приміром з підручником психольоґії Вундша (маю тут на думцї його „Grundriss der Psychologie"), книжка Єрузалєма являєть ся значно яснїйшою та приступнїйшою; однак коли поставити її поруч з підручником психольоґії Еббінґгавза, а ще радше Геффдінґа, то таке порівнанє не вийде, здаєть ся менї, в користь Єрузалєма. А д-р Копач своєю перерібкою не причинив ся нї трохи до того, щоби зробити більше приступним та зрозумілим те, що подає за Єрузалємом. Противно навіть часом автор через пропуски та скороченя, яких доконує на перенятих з Єрузалєма уступах, робить їх тяжшими до зрозуміня, нїж вони в оригіналї. Від того осуду вилучив би я однак сам початок розвідки нашого автора, іменно уступ 1, писаний дуже приступно та інтересно. Та прошу тільки взяти у руки книжку д-ра Копача, та старати ся перестудиювати з неї такі уступи як уст. 14, 15 і 16; чи не є вони, як на розвідку не для великих уже фільозофів призначену, доволї трудні та томлячі у лєктурі? А прошу зіставити з ним який небудь уступ з першої лїпшої книжки Рібота, не призначеної навіть для широкого загалу, так пр. з його „Уяви творчої", з „Хоріб волї" і т. д. не кажучи уже про річи того рода як „Страх" Мосса, які з величезним заінтересованєм читати буде і найбільший учений і чоловік без висшого образованя. Хто виконає таке зіставленє, той побачить, що уступи згаданих книжок читають ся прецїнь лекше і приємнїйше нїж уступи книжки д-ра Копача. На всякий випадок часть недомагань працї д-ра К. лежить також у тім, що просто неможлива річ пояснити на 44 сторінках кількадесять тяжких фільозофічних понять і проблємів, як се взяв ся зробити автор. Деякі учителї народні, котрі знають розвідку д-ра Копача з „Учителя", де вона у перве була друкована, і котрих я умисно питав про осуд, казали менї, що розвідка д-ра К. для них занадто тяжка.

Всї уваги, які я до сеї пори висказав про книжку д-ра Копача, звучать безперечно трохи „мінорно". Я вказав на деякі хиби згаданої книжки, які на мою думку пливуть з нецїлком консеквентно переведеного пляну. Автор з початку задумував річ на ширшу скалю, та відтак в ходї роботи приневолений був (може для браку часу) обмежати ся чим раз більше до перероблюваня та скорочуваня уступів з книжки Єрузалєма. Одначе мимо некорисного осуду, який я висказав про хиби розвідки, я далекий від того, щоби не признавати їй нїякої вартости. Обговорена нами книжка мати буде для нашої фільозофічної лїтератури деяке значінє, її автор мав тяжку задачу перекладати на нашу мову научні нїмецькі терміни фільозофічні, а специяльно-ж психольоґічні. Тут д-р Копач о скілько я можу судити, має свої заслуги. Ті, що схотять писати про психольоґію в українській мові, будуть мати завдяки д-ру Копачеви працю трохи облекшену; а також ті, котрим прийдеть ся викладати пропедевтику в ґімназиях з вдячностию шукати собі будуть поради в книжцї д-ра Копача.

ненависних для польських розбійників пера „Siczowników“ але таки двох польських зарібників! Цікаві ми, чи сей факт зареєструє польська преса!

Заграничний огляд.

Папське „veto“.

Римський кореспондент „Temps-у“ довідуєть ся, що австро-угорське правительство почало робити в Ватиканї заходи в справі знесеня дотеперішного заказу, який не дозволяє католицьким пануючим відвідувати італїйського короля. В католицьких кругах Риму вказують на те, що відкликанє папського veta значно полїпшило би відносини австро-угорського престоло-наслїдника до італїйського двора. Заходи австро-угорської дипльоматиї, ведені в сїм напрямі від довшого часу, стрічають ся однак з енерґічною опозициєю папського престолу, бо згадане veto є одночасно формою протесту, яким Ватикан обстоює свої права проти італїйського королївства, яке зробило конець папській сьвітській державі. В ватиканських кругах заховують сї пересправи в великій тайнї.

Рузвельт проти мілїярдерів.

Період власти президента Сполучених Держав кінчить ся вже незабаром і в такій хвили видав він відручне письмо до конґресу, в якім ще раз підчеркує конечність борби з плютокрациєю, дарма що сей виступ прямо унеможливлює його поновний вибір на президента північно-американської Унїї. В першій частинї свого посланія виступає Рузвельт з проєктами законодатних реформ антиплютократичних а в другій пятнує погане вихованє американських дуків.

В законодатній половинї посланія пропонує Рузвельт розширенє компетенциї загально-державного правительства, щоб воно могло успішнїйше бороти ся з великокапіталїстичними орґанїзациями визискуючими широкі маси народу. Досї підлягали великі підприємства акцийні, отже торговельно-промислові і комунїкацийні, законодавству поодиноких країн себто станів. Лише тодї, як якесь підприємство має обіймати кілька країн, потребувало воно уповажненя на основі закона загально-державного. Се були однак виїмкові случаї; судові трибунали опирали ся звичайно на законах поодиноких країн, які ухвалювано під впливом могутних капіталїстичних спілок і признавано мілїярдерам всїлякі привілеї. Центральне правительство з президентом на чолї не мало належної інґеренциї в сих справах, через те Рузвельт мав прямо завязані руки в боротьбі з трестами. Аж разячо каригідна є практика трестів в останних роках та горяча кампанїя Рузвельта проти них довела до того, що судові трибунали признали теоретично допускаємість примінюваня загально-державного а радше міжстейстового законодавства. Дотеперішна широка автономія поодиноких „стейстів“ вияснюєть ся тим, що Сполучені держави повстали з 13 кольонїй, які зрекли ся своєї самостійности на річ союзної власти, але застерегли собі повну независимість в богато напрямах, задержуючи окремі тїла законодатні і виконуючі.

Рузвельт задля успішнїйшого та більш одноцїльного поборюваня визиску трестів рад би запевнити центральному, федерацийному правительству безпосередний вплив на ті підприємства. Дальше пропонує він реформу митової тарифи. Річ ся знаменна через те, що Рузвельт як і цїла републиканська партия Сп. Держав обстоює за охоронними митами. Та показало ся, що вони виходять тільки на користь безмежного визиску й самоволї мілїярдерів. Президент Рузвельт та й всї американські імпериялїсти безвпинно змагають до того, щоб Сп. Держави стали першорядною мілїтарною силою сьвіта, бо панованє над Америкою не заспокоює їх амбіциї. Задля здійсненя сього треба Сп. Державам могутної фльоти. Північно-американська република прямо горячково будує нові кораблї, а тут сталеві трести, користуючи ся тарифою охоронних мит, вишрубували цїни стали на шкоду держави. Для охорони перед сим визиском, який спинює будову фльоти, є отже конечна реформа митової тарифи. Президент Рузвельт подає при кінци першої частини свого посланія також деякі законопроєкти, які моглиб запобічи таким фінансовим крізам, які навістили Сполучені Держави прм. тамтого року.

Ще знаменнїйша друга частина Рузвельтового посланія, в якій він вказує на небезпеку, яка грозить полїтичним свободам через плютокрацию широких верств населеня держави і її внутрішному суспільному ладови.

Рузвельт, обговорюючи відношенє капіталу до працї, осуджує тих хто шанує богачів поборюванєм приватної власности та ще різкійше осуджує гріхи мілїярдерів. В острих словах звертаєть ся він проти тих мілїярдерів, що виховують своїх синків на неуків, дармоїдів і півголовків, а доньки віддають за заграничних князїв, які марнують відтак мілїони, витиснені з народу на гульню й великопанські примхи. Майно уживаєть ся також на те, щоб добити ся до полїтичної власти, а на сю цїль зуживаєть ся мілїярди в найбруднїйший спосіб. „Забуваєте — кличе Рузвельт до жрецїв золотого тельця — як великі суспільні обовязки вкладає на вас ваше богацтво; ви є тільки галапасами й марнотратниками народного добра“.

НОВИНКИ.

— **До Русинів - латинників.** Всїх сьвідомих Русинів-Українцїв латинського обряду з-поміж інтелїґенциї прошу, щоби у важній народній справі зволили подати менї свої точні адреси по можности як найскорше, а найпізнїйше до кінця мая с. р. — Рівнож прошу всїх наших Вп. орґанїзаторів і мужів довірия, щоби подали менї адреси знаних їм добре сьвідомих Русинів латинників з-поміж селянства або міщанства. — *Д-р Володимир Охримович*, Львів. улиця Руська ч. 20.

— **Страх перед Українцями** серед Поляків у Львові зачинає приймати патольоґічні форми. Вчера перед полуднем розійшла ся по Львові чутка, що директора міського театру, Людвика Геллєра, хотїв застрілити якийсь „Українець“ з мести за те, що польський театр у Львові розвиваєть ся, а руський ще навіть не вибудований... З тим замахом сполучили наполохані нараду руського комітету театрального в „Бесїдї“ і взагалї поголоску вбирали в найбільше ідіотичні коментарі. Тимчасом дїло було таке: До директора Геллєра зголосив сю рано якийсь Евальд Мантей, що приїхав з Варшави, і просив о заанґажованє, евентуально о дозвіл на дебіт, Коли директор відмовив, Мантей загрозив йому, що або його або себе застрілить, і сягнув зараз до кишенї, якби хотїв добути оружє. Однак п. Геллєр прихопив його завчасу і звелїв приарештувати. Полїция відставила Мантея до суду, де заряджено дослїди, чи він недужий на умі. Оружя не знайдено при нїм нїякого.

— **Під крилами на пів wyodrębnion-ої ради шкільної.** З Бучача пишуть нам: Здаєть ся вийшов такий заказ „съ выше“, чи може ґімн. проф. Гецев не має ще відваги осібними вечерницями „почтити память незабвенного просвѣтетеля, учителя и борця за русскую идею въ Галичинѣ Іоанна Гр. Наумовича“, одного з перших зрадників руського народа і русько-католицької церкви, тому рішив ся він разом з своїми „воспитанниками русской бурсы въ Бучачѣ“ — що, по правдї сказавши, тримають ся і слухають його страха ради перед лихими нотами в науцї — відсьвяткувати вечерницї тільки в честь росийського поета, Пушкина. На днях появили ся вже в Бучачи чисто росийські запрошеня на ті вечерницї з портретом Пушкина, такого змісту: „Вечеръ въ честь Александра Сергіевича Пушкина устраиваемый воспитанниками „Русской Бурсы“ въ Бучачѣ состоится въ четвергъ 7 н. ст. мая 1908 въ помѣщеніи бурсы, на который имѣютъ честь Васъ пригласить. Программа: Часть I. 1. О значеніи и дѣятельности А. С. Пушкина — лекція тов. А. А. К. 2. Гимнъ св. апостоламъ Кирилло и Меѳодію — хоръ смѣш. 3. С. Фругъ: Муза Пушкина — деклям. тов. Р. А. К. 4. Копко: Гдѣ Русь живетъ — хоръ смѣшаный. 5. А. С. Пушкинъ: Клеветникамъ Россіи — декл. тов. И. Л. П. Часть II. 6. Некрасовъ: Укажи мнѣ такую обитель — хоръ смѣш. 7. F. Gounod: „Faust“ попури — игра на скрипкѣ тов. Ф. И. С. 8. А. С. Пушкинъ: Къ морю — декл. тов. Ф. О. П. 9. Некрасовъ-Церохъ: Пѣснь преступниковъ — хоръ муж. 10. Внизъ по матушкѣ по Волгѣ — хоръ смѣш. Начало въ 6 часовъ вечера“. — Отсю звістку про вечерницї в честь Пушкина подаємо до відома краєвої ради шкільної зовсїм не в тім намірі, щоби вона хочби в послїдній хвилї заборонила їх відсьвяткувати. Ми вже нераз наглядно переконали ся, що польським полїтикам з кр. ради шк. в добре зрозумілім інтересї відбудованя історичної Польщі в східній Галичинї якраз на руку всяка робота москвофільських аґентів по провінциї і тому полишають вони їм необмежену свободу в пропаґандї „русскихъ“ ідей між шкільною молодїжию — длятого власне повідомляємо кр. раду шкільну про ті вечерницї в честь Пушкина на те, щоби вона, довідавши ся докладно про їх день, час і місце, могла прибути на них до Бучача in gremio евентуально вислати делеґата і відповідну телеґраму привітну, а бодай дир. ґімн. Зихови наказати, щоби в характері такого відпоручника на тих москвофільських вечерницях виступив. — *К.*

— **Польська педаґоґія на селї.** Пишуть нам: В Ступках тернопільського повіта є учителькою Юлїя Новаковська, велика польська шовінїстка, що в страшний спосіб знущаєть ся над руською дїтворою. Ось кілька примірів з її педаґоґічної дїяльности. Дочцї Йосифа Малиновського стовкла прутом чотири пальцї в руцї і заскаржена за се до суду, дістала чотири днї арешту або 40 корон кари. Синови селянки Ярини Галапуп провалила голову прутом і дістала за те вісїм днїв арешту або 100 корон кари. Але сї кари зовсїм не приборкали горячокровної „światłodawczyni“, як сьвідчить отсей факт. Новаковська накрутила дочцї Петра Павлуся, зелїзничого функціонаря, так сильно ухо, що мало його не відорвала. Коли инші дїти звернули увагу учительки, що дївчинї тече з уха кров, відповіла злісно: „Djabeł jej nie weźmie“. Але побачивши, що то не жарт, обмила дївчину з крови а ухо залїпила бібулою. Накричала притім на дївчину: „pamiętaj, żebyś w domu nic nie mówiła.“ Всеж таки мати завезла скалїчену дївчину до суду в Тернополи, де судовий лїкар оглянув рану. Бачучи, що буде халепа, Новаковська післала управителя школи, п. Фуртака, аби заспокоїв Павлусеву, даючи їй 30 корон. Павлусева погодилась і взяла гроші, але суд не дарував і на розправі засудив жорстоку учительку на 4 днї арешту та 15 корон кари. За се учителька запалала жаждою мести і не минуло два тижнї, як побила ту саму дївчину кулаком по плечах так тяжко, що відбила їй щось в серединї і дитина лежить до нинї слаба. Инші родичі боять ся тепер посилати дїтий до школи, аби учителька їх не катувала, тим більше, що вона нїкого не боїть ся, бо, каже, має протекцию і власти нїчого їй не зроблять. Сею дорогою апелює громада до шкільних властий, щоби заняли ся тою учителькою і забрали її з посади, до якої вона не надаєть ся, бо терпеливість родичів може урвати ся і вони самі зроблять собі справедливість, а тодї готов буде дехто нарікати на „гайдамакуф“. — *Інтересовані.*

— **Репресиї.** Василь Якимець з Рімна, рудецького повіта, старав ся і мав приобіцяне місце лїсничого в камеральних лїсах. Колиж доконано убийства ґр. Потоцького, посаду надано Полякови. Якимець будучи певним, що з Рімна виїде, потратив много спродаючи інвентар. Але що то обходить компетентні чи і некомпетентні власти?

— **Корчунок розпарцельованих лїсних ґрунтів.** Намісництво розіслало окружник до всїх староств, в котрім покликує ся на рескрипт мінїстерства рільництва з 21 лютого 1908 ч. 7461, звертаючи увагу, що в послїдних часах множать ся випадки закупна лїсних маєтностий спекулянтами, котрі вирубавши дерева в лїсї, парцелють чим скорше лїсний ґрунт а поменші господарі купують ті ґрунта або вже викорчовані або самі корчують та ставлять на них хати і господарські будинки. В многих випадках почва на розпарцальованих просторах є того рода, що через кілька лїт приносить, що правда, марні плоди, але з часом стає так ялова, що корчунок не представляє нїякої користи для краєвого господарства і закупники бувають виставлені на шкоди а цїлий зиск припадає виключно спекулянтам. Виходить з того для властий трудна альтернатива або тримати ся строго постанов закона і зберігаючи інтереси краєвої культури вимушати залїсненє викорчуваних ґрунтів, що спонукує конечність збуреня виставлених будинків з діймаючою шкодою поменших властителїв, або примінювати ласку замість права та видавати додатково позволенє на корчованє зі шкодою для інтересів краєвої культури. Ще більше комплїкує ся справа, коли лїсні ґрунти, набуті спекулянтами і розпарцельовані по доконаню вирубу є обтяжені сервітутами права побору дерева. У всїх того рода випадках оправдують ся поменші закупники тим, що вони гадали, що позволенє корчунку мало бути надане попередному властителеви і що на тій основі доконано корчунку, то знов підносять, що не знали о постанові закона, не дозволяючій корчунку без призволеня власти, анї о каридостойности такого поступованя та виходячім з того обовязку залїсненя на ново викорчованих ґрунтів. Коли би були знали о тім, то не були би купували землї, котра в виду того не має для них нїякої вартости. Отже щоби охоронити людий, бажаючих землї, від шкоди, а з другої сторони забезпечити інтереси краєвої культури, поручає окружник поучати як найширші круги населеня о постановах §§ 2, 3 і 4 лїсового закона, при чім має ся класти особливу вагу на обставину, що обовязок залїсненя лїсового ґрунту привязаний до ґрунту без взгляду на зміну особи властителя. Поручає ся також звертати пильну увагу на хід переводжених і переведених парцеляций лїсових ґрунтів в повітї, щоби скоро закупники приступлять до вирубу дерева на закуплених лїсових ґрунтах, можна було виступити як найененґічнїйше в цїли недопущеня нищеня і ужити в данім випадку з цїлою строгостию постанов карних закона лїсового.

— **Істинно польська культура.** Пишуть нам з Кракова: Як далеко поступила польська культура, і толєранция на заходї, показуєть ся з отсеї подїї. На похоронах Потоцького знаходив ся припадково в переїздї Русин, п. П. Хтось з присутних Поляків пускає поголоску, що у п. П. знаходить ся в кишени бровнїнґ та що той дибає на котрогось з ексцеленций. Пан П., не передчуваючи нїчого злого, проходжував ся по перонї та в тій хвили, немов на даний знак, побачив ся окруженим з усїх сторін товпою, добре підбадьореною, відгрожуючою ся, що усїх Русинів на заходї повинно ся вирізати, причім сиплять ся такі комплєменти, як: „bydło, dzicz, łotry. świnie і т. п. Та на тім не конець, бо нагло висуває ся з товпи якесь індивідуум, жадає леґітимациї і хоче п. П. зревідувати. Аж на рішучий протест з боку п. П. та на інтервенцию кількох знакомих осіб, котрі приглядали ся тій сценї, індивідуум відступає ся, слїдячи дальше за п. П. От такі то солодкі відносини панують на заходї. Годї й слово промовити по руськи, бо в тій хвили стрінеш ся з епітетами гідними потомків Яреми Вишневецького. Та треба знати, що „худобячі“ гроші якось не вадять тим панкам і що пр. такий п. Богуцький з Хшанова, що афішує гордо свою шлюсарню фабрикою машин для цементового промислу і робить дуже богато інтересів на сходї, і то головно з руськими хлопами, на другий день по похоронах сказав свому давному кореспондентови Русинови: „Stul mordę chamie, ty na zachodzie!“ Очевидно, зачеплений в тій хвили промовив відповідними арґументами до зболїлої шляхотської душі, не дивлячись на то, що знаходить ся на заходї. Коли сей панок, котрого клїєнти складають ся переважно з Русинів, з котрого навіть дві знані фірми („Спілка для господарства і торговлї“ в Перемишли та „Дім Комісовий Волосенки“ у Львові) побирають товар, на щось подібного собі позваляє і тих, з котрих кервавицї жиє, визиває хамами, то на щож можуть собі позволити ті другі менші капики? Ось таке то житє наших заточенцїв на заходї: От так то виглядає славна старо-польська гостинність. — *Бурлака.*

— **Траґічна смерть професора.** Професор черновецького унїверзитету, д-р Фердинанд Лєвль, пробуваючи на Великодних фериях в Зальцбурзї, вибрав ся минулої пятницї на гору Гайсберґ в цїли ґеольоґічних студий. Коли довший час не вертав до дому, заряджено за ним гляданя, які викрили траґічну пригоду, що приключила ся професорови. Найдено його на днї пропасти з розбитою головою. Д-р Лєвль упав зі скали. Числить 52 роки.

— **Петиция 11 кільометрів довга.** В анґлїйській палатї громад розпочала ся онодї дискусия над правительственним проєктом зредукованя в Анґлїї числа шинків. На підставі того проєкту в часї 14 років число шинків буде зредуковане о одну третину. Против того проєкту закона виступають дуже енерґічно всї шинкарі, корпорация дуже сильна, що розпоряджає мілїонами. Заходами тої корпорациї внесено вчера до парляменту петицию, що важить 750 кільоґрамів, довга 11 кільометрів і підписана 680.000 осіб. Цїлий віддїл вояків, що творить парляментарну ґвардию, треба було ужити, аби внести сю петицию до парляменту й уложити перед столом маршалка. Реаґуючи проти сеї петициї, товариства тверезости та всякі гуманїтарні й релїґійні товариства приготовляють петицию, що буде нинї або завтра внесена, а котра буде мати 700.000 підписів і довга буде на 12 кільометрів. Петиция шинкарів осягне мабуть лише те, що палата громад ухвалить, аби реченець, в якім число шинків буде зменшене о $^1/_8$ частину, продовжено з 14 на 21 лїт.

— **Катастрофа підчас польського торжества.** В Радимнї відбувало ся в недїлю вечером торжество 3-ого мая в сали польського „Сокола“. Коли публика стала вже виходити і стовпила ся в ґардеробі, завалила ся нараз підлога. Кількадесять людий звалило ся нараз до пивницї, дусячись взаїмно. Упали до пивницї також річи що находили ся в ґардеробі, і ранили людий. Повстала страшна панїка. На поміч покликано пожарну сторожу і та добула людий з пивницї. Богато людий потовкло ся; 3 особи потерпіли тяжкі ране а 7 лекші. Будинок „Сокола“ окружило військо і зарядило всякі средства осторожности.

— **В справі коронової валюти** „Дневник державних законів“ оголосив таке розпорядженє: З огляду на неправильности наслїдком рівночасного обігу монети коронової і давнїйшої австрийської валюти, заказує ся численє на давну австрийську валюту в торговельнім і промисловім руху. Також цїни в рахунках, фактурах, цїнниках, повідомленях і т. п. мають бути подавані лиш після коронової валюти. Переступленє сего розпорядженя буде каране після мінїстер. розпор. з 30. вересня 1857 (ч. 158 Днев. держ. зак.) Розпорядженє входить в житє від 1. липня 1908. Підписані мінїстри: Коритовський, Бінерт і Фідлєр.

— **Лїсна інспекция в Тернополи.** На основі рескрипту мінїстерства рільництва утворено в Тернополи новоустановлену повітову інспекцию лїсів. До надзору сеї лїсової інспекциї належать отсї повіти: Бережани, Гусятин, Збараж, Підгайцї, Рогатин, Скалат, Тернопіль, Теребовля і Чортків. Лїсна інспекция має допильнувати правильної господарки лїсної в приватних і публичних лїсах, щоби зарядженя, видані властями полїтичними в повітах, на котрі вона призначена, в цїли забезпеченя правильного виконуваня господарства лїсних обшарів, були точно виконувані.

— **Дрібні вісти.** Мінїстер просьвіти надав I, II і III клясї приватної женської ґімназиї Йосифини Ґольдблят-Камерлїнґової у Львові право публичности на шкільний рік 1907/8. — В серенадї сьпіваків, яка з приводу цїсарського ювилею відбуде ся дня 7. с. м. вечером в Шенбрунї, возьме участь 205 сьпівацких товариств а 6.600 сьпіваків. — Полк драґонів ч. 9, стаціонований від кількох лїт у Львові, від'їхав онодї до Бродів, а на його місце до касарнї при ул. Личаківській прибула шкадрона 4. п. уланів з Крехова під Жовквою. — В городї реальности „Гелєнка“ при ул. сьв. Войтїха у Львові повісив ся 49-лїтний Станислав Ольховський, портиєр хемічного інститута, з причини лихих маєткових відносин. — В Кракові згоріла в мешканю зелїзничого кондуктора Чеха 12 лїтна донька в неприсутности родичів. З огляду на підозрінє, що мати підпалила навмисне помешканє, аби позбути ся дитини, яка терпіла на божевільство, Чеха і його жінку арештовано. — З Християнії доносять, що норвеський президент мінїстрів Кнудзен не приняв великої ленти ордера Вікториї, якою надїлив його анґлїйський король Едвард, а то для того, що є противником всяких відзнак і ордерів. Король Едвард просив його, щоби він мимо того приняв, але Кнудзен таки не хотїв приняти. — Офіцияльне представленє новому намісникови властий та урядів відбуде ся завтра, 6. с. м., почавши від 11. години перед полуднем в будинку намісництва. — Суд присяжних в Прешбурзї засудив засуспендованого словацького пароха о. Александра Глинку за підбурюванє против мадярської народности, довершене друком, на $1^1/_2$ року вязницї і 400 корон кари. — Цїсар надав проф. II. ґімназиї у Львові, Мик. Сивулякови, з нагоди переходу в постійний стан спочинку титул шкільного радника.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Георгія вмч. (лат. Івана в Олїю). Позавтра, в четвер: Сави (лат. Домицелї).

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

Середа, 6. с. м., „Галька“, опера Монюшки виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

Четвер, 7. с. м. „Мари“, драма Ібзена в 3 дїях.

В пятницю і суботу представленя не буде.

Недїля, 10. с. м., пополудневе представленє, „Ой не ходи Грицю“, драма в 5 дїях Старицького.

☐ **Хто шукає зарібку в Прусах,** най пише на адресу: Uebernahmestelle des Arbeitsnachweises der Landwirtschaftskammer J. d. Provinz Schlesien in Myslowitz O. S.

☐ **„Під Берестечком“...** В 96 числї „Дїла“ зрікає ся д. В. Будзиновський відвічальности за деякі уступи своєї статї п. н. „Beresteczko“, поміщеної в послїднім зошитї Ukrainische Rundschau, а специяльно за уступ про перехід Татар до польського табору. Отже позволю собі звернути увагу читачів і д. автора на те, що редакция і без того доглянула помилку і спростувала її на окремій картцї при кінци зошиту, чого д. Будзиновський мабуть не доглянув і в добре зрозумілім подразненю кинув на адресу редакциї видаваного мною місячника тяжкий, хоч неслушний докір. З поважанєм *Вол. Кушнїр.*

— **Новий розклад їзди на зелїзницях в Галичинї** війшов в житє з днем 1. мая, з деякими змінами в окрузї львівської зелїзничої дирекциї, на що звертаємо увагу наших читачів, які користують ся зелїзничою оповісткою в „Дїлї“.

☐ **На фонд б. п. Марка Каганця** зложили дальші жертви (кн. ч. 4000 Кр. С. Кред.) в коронах: Ст. Абрагамовський від чит. Просьвіти в Микулинцях 10, гр. кат. уряд парохіяльний Кобаки від парохіян 48, чит. Просьвіти Тлусте-село 5·70, М. Юрчук Юськовичі 1, складка на руки Гр. Вальчака Юськовичі 4·40, чит. Просьвіти нова II. Кривеньке 4, М. Мороз Львів 4, М. Балтарович складка Українцїв з Золочева 23, чит. Просьвіти Кривеньке 15·89, чит. Просьвіти Іванчани 8·40, чит. Просьвіти Попівцї 8, І. Сполїтакевич Ниновичі 6·40, чит. Просьвіти Тудорковичі 2·23, чит. Просьвіти Звиняч 7.40, В. Данилович Жовква 5, о. О. Король Сараньчуки 10·89 з панахиди, І. Бережницький Острів 1, через адмінїстрацию „Дїла“ 109·09, чит. Просьвіти Будзанів 7·13, М. Скрентович Залуква складка 11·50, І. Цегелик Комарно 8·60 складка на весїлю Гр. Косана, чит. Просьвіти Заставче 3·40, о. К. Гукевич Квасилин 6·54 складка, М. Назар Сокаль 6·51 складка семинарияльної молодїжи, чит. Просьвіти Шманьківцї 6·50, чит. Просьвіти Фирлеїв 3, чит. Просьвіти Ходачків 6·64, І. Мерцяк Бунів 4·20 складка, чит. Просьвіти Вербовець 3·30, о. Д. Добротвір Yonkers N. У. 60 і 20·59 (з панахиди, з хрестин у Ів. Павлик і І. Сияк), М. Мирон Звенигород від музики 3, від хору 5·57.

☐ **Для хорого письменника на книжочку ч. 5000** „Краєвого Союза кредитового“ у Львові, Ринок ч. 10. зложили дальше (в коронах): д-р Мих. Кос 100, сов. Тит Ревакович 20, д-р Вас. Щурат 10, о. Н. Н. у Львові 10, складка в Дрогобичи 25·50, Роман Лисяк з Ярослава 10, Гедим. Лисинецький з Вашковець 12, Комітет в Калуши 40, Ерасм Бурачинський з Бергомету 50, Йосиф Павлинський з Грусятич 5, Складка в Залучу на руки п. Ендика 26, Брилинський з Янова 10, Складка в Рогатинї 50, д-р Іван Копач 20, Мих. Мочульський 10, д-р Макарушка 10, дир. Мик. Мороз 20, д-р Кость Левицький 10. Стан 1685·13 кор.

Померли:

Мария з Нагорянських Гориновичева, вдова по пароху в Делїєві, фондаторка добродїйно-виховуючого заведеня для руських дївчат в Бережанах, померла дня 2. с. м. в 96. роцї житя. В. їй п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 4 мая 1908.

Відень. (БКб.) На початку нинїшного засїданя палати послів президент Вайскірхнер посьвятив горячий спомин посмертний памяти помершого мінїстра Пешки і пос. Герольда. Опісля повідомив, що намісник Галичини, д-р Бобжинський, зложив мандат до ради державної.

Мінїстер скарбу предложив додаткові кредита до буджету на 1908 р. Між иншим поставлено для мінїстерства желїзниць 10.600,000 кор. виключно на інвестициї на північній желїзници.

П. Павлюськевич поставив внесенє на отворенє суду в Єлєснї (пов. живецький).

П. Будзиновський зажадав дослівного відчитаня своєї інтерпеляциї а пос. Страньски дослівного відчитаня всїх інтерпеляций, що президент й зарядив.

Засїданє треває дальше.

Відень. (Ткб.) „Fremdenblatt“ пише: Вчера розпущено у Львові поголоску, немовби оборонець Січинського, д-р Роде, конферував з мінїстром справедливости д-ром Кляйном і жалив ся перед ним на то, що його клїєнт не дістає в слїдчій вязници нїчого до їди, як також немовби мінїстер справедливости прирік оборонцеви зарядити сейчас телєґрафічно доходженє в тій справі. Відомість та, як нам донесено, не відповідає фактам, позаяк така конференция взагалї не відбула ся а оборонець ограничив ся лише до предложеня письменного зажаленя.

Парляментарне положенє.

Відень. (Тел. прив.). Парляментарна ситуация ще далеко непрояснена, але правительство надїєть ся, що ухвалу підвисшеня контінґенту рекрутів таки перефорсує. При сїй надії опирає ся на такій комбінациї, що деякі посольські ґрупи місто голосувати „contra“, вийдуть з салї при голосованю Дебата над наглячим внесенєм про підвисшенє контінґенту рекрута для краєв. оборони може затягнути ся навіть довше, бо правительство потребує часу до переговорів.

Сецесия загребських студентів.

Білгород. (Ткб.). Часопись „Полїтіка“ оповіщує, що академічний сенат тутешного унїверзитету не схотїв приняти поверх соткі студентів-сецесіонїстів з Загребу, мотивуючи свою відмову тим, що термін вписів на лїтний семестр вже проминув.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 5. V. о. Теодор Леонтович, Зашків; Сильвестер Герасимович, Лешнїв; о. Павло Свистун, Козова; о. Евстахий Мединський Демянів; Іван Партицький, Токи; Анна Притуляк, Конюхів; Василь Притуляк, Конюхів; Клим Смулка, Угринів; Федорович Николай, Настасів; Іван Форостина, Чолгани; Фішель Ґольденберґ, Ляцке; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; о. Воєвідка Корнилій, Серники середні; о. Лев Юрчинський, Добромірка.

Ґі де Мопасан.

46)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Мізадіє мав все повну голову всїляких новин і на кождий день мав свій „спис потрав“, як казав Бертен. І він сейчас розпустив язик на дві або три теми, котрі його найбільше інтересували. Маляр дав йому виговорити ся, хоч і не слухав зовсїм його слів та не відповідав йому нїчого. Він був певний, що коли лише схоче, зможе спровадити розмову на Анетту. За той час він хотїв трохи відпочати, бо сей напад заздрости обезсилив його як тяжка недуга. Він ішов побіч свого товариша, держучись його рукою, пригноблений сею певностю, що нема вже йому що робити на сїм сьвітї.

Він буде лише терпіти чим раз більше і більше без нїякої надії. Порожні дни будуть минати один за другим, а він буде здалека дивити ся, як вона живе щасливо, як її люблять, як вона любить; можливо, що найде собі любимця так як її мама. Всьо буде для нього новим жерелом розпуки, такий тягар горя звалить ся на нього, що він вже не буде міг довше остояти ся, і тодї прийде неминуча, безвихідна агонїя. Він не міг собі уявити, щоби хто коли вже терпів так страшно як він, а муки Сизифа, Танталя, Прометея видавали ся йому дитинячими видумками наївних поетів. Ох! як би ті поети були предвидїли, як би були пізнали горячу любов старого чоловіка до молодої дївчини, в який спосіб були би з'образили сї безнадїйні змаганя, сї тортури безсильного бажаня такої людини, що вже нїхто любити не може, як би з'образили се ясне личко, що гірше орла довбе та розриває старече серце!

Мізадіє говорив без упину, аж доки Бертен не перебив йому, кажучи майже несьвідомо, під впливом своєї одної-одинокої думки:

— Анетта була чудесна.

— Дїйсно, прекрасна...

Бертен бояв ся, щоби Мізадіє не вернув знова до своїх справ, і тому додав:

— Її мама нїколи не була така гарна як вона.

Мізадіє притакнув, кажучи раз-у-раз: „Дїйсно... дїйсно...“ та думав все ще про иньшого.

Олївє силував ся звести його думки на свою тему; в тій цїли виїхав він з сим, що найбільше обходило пана інспектора красних штук:

— Як вона віддасть ся за Фарандаля, то буде мати один з перших сальонів Парижа.

Се вистарчило; Мізадіє сейчас взяв ся оцїнювати як правдивий знаток будуче становище маркізи де Фарандаль серед француської суспільности.

Бертен слухав його і уявляв собі Анетту в великім, величаво осьвітленім сальонї, оточену юрбою пань і панів. І знова брала його заздрість.

Вони ішли тепер через бульвар Мальзерб. А коли переходили попри дім панства Ґілєруа, Бертен піднїс очи до гори і побачив крізь шпари сторів ясне сьвітло в вікнах. Сейчас прийшло йому підозрінє до голови, що княгиня і маркіз були може запрошеаі на склянку чаю. І скажена лють затрясла всїми його нервами.

Він все ще держав пана Мізадіє за руку і перечив йому від часу до часу, щоби як мога найдовше піддержувати розмову про Анетту. Се була йому одинока полегша, слова пана Мізадіє, хоч як банальні, викликували йому її образ перед очи.

Помало зайшли вони на Авені де Вілїє і станули перед хатою маляря.

— Поступите до мене на хвилинку? — спитав ся Бертен.

— Нї, дякую; вже пізно, іду спати.

— Ходїть ще хоч на пів години, побалакаємо ще трохи.

— Нї, вже таки дуже пізно.

Мороз нерейшов Бертена, коли подумав, що йому тепер прийдеть ся сидїти самому по всїх тих страшних потрясенях нинїшного вечера. Він мав когось при собі, треба було його конечно задержати.

— Я вже від давна хочу Вам подарувати один мій начерк. Ходїть, виберете собі самі, котрий Вам найбільше припаде до вподоби.

Пан Мізадіє постановив сейчас скористати з доброї нагоди. Він знав, що малярі не все мають охоту робити подарунки та що у них так як у прочих людий память даних обіцянок доволї коротка. Як інспектор красних штук любив він образи, та мав у себе досить гарну збірку, до якої дійшов хитро-мудро та невеликим коштом.

— Іду з Вами — сказав він.

І вони війшли до мешканя Бертена.

Розбуджена служба принесла лїкери. Розмова тягла ся якийсь час про малярство. Бертен показував начерки, просячи пана Мізадіє, щоби вибрав собі найгарнїйший. А пан Мізадіє надумував ся довго, бо при сьвітлї ґазу тяжко було оцїнити добір красок. Остаточно вибрав собі громадку дївчат, що скачуть через мотузок на тротуарі, і майже в тій самій хвили хотїв забрати ся домів разом з дарунком.

— Я кажу Вам його завтра віднести — сказав Бертен.

— Нї, я волю мати його ще нинї, щоби ще ним наслаждати ся, заки положу ся до ліжка.

Нїчо не могло його задержати. І Бертен лишив ся сам в своїй хатї, в сїй тюрмі повній болючих споминів та важких терпінь.

Коли на другий день рано лакей принїс чай і дневники, то аж перелякав ся: його пан сидїв в ліжку блїдий як стїна.

— Чи пан може нездорові?

— Се нїчо, легка міґрена.

— Чи панови може чого треба?

— Нї. Як там нинї на дворі?

— Дощ падає, прошу пана.

— Добре. Можеш іти.

Слуга положив на стільчику чай та часописи і відійшов.

Олївє взяв до рук „Фіґаро“ і отворив. Вступна статя мала заголовок: „Сучасне малярство“. Се було пересадне висхваленїє чотирох чи пятьох молодих, справдї талановитих малярів, що вважали себе революціонерами та відновителями штуки.

Як всї старші віком артисти так і Бертен відносив ся ворожо до сих молодиків, лютив ся на їх остраціизм, поборював їх теорії. Вже з гори упереджений зачав він читати сю статю, а відтак глипнувши оком низше, побачив в нїй своє імя; і тих кілька слів на кінци одного реченя: „Перестаріла штука Олївєра Бертена...“ вдарили його наче пястуком в груди.

Він все був вражливий на критику і на похвали, але помимо оправданої гордости більше його вражали закиди як тїшили похвали, а то тому, що нїколи не мав необмеженої віри в свій талан, бо нїколи не міг рішити ся на якийсь сталий напрям. Але давнїйше в часї його триюмфів похвали сипали ся на нього так густо, що він забував скоро дрібні уколеня противників. Нинї в виду чим раз сильнїйшого напору нових артистів, похвали ставали чим раз рідші, а закиди острійші. Він чув, що його почислено до ряду старих малярів, котрих молоді зовсїм не вважають своїми учителями. А що він був інтелїґентний і бистроумний, тому кождий, хочби найменший натяк вражав його так саме як отвертий закид.

Але нїколи ще нїяка рана задана його артистичній гордости не заболїла його так дуже. Він спинив віддих і прочитав статю ще раз, щоби зрозуміти її у всїх подробицях. Якийсь несовісний критик кидав тут його і ще кількох инших малярів, його товаришів, прямо до коша. Він встав і повторяв раз у раз сї слова, що наче прилипали йому до уст: „Перестаріла штука Олївєра Бертона“.

Нїколи ще такий жаль, така зневіра, таке почутє кінця всього, кінця фізичного і умового житя не пхнули його в таку крайну розпуку. Він сидїв аж до другої години в фотелю перед коминком витягнувши ноги до огня, та не мав вже сили рушати ся анї робити що-небудь. Відтак почув він конечну потребу якоїсь потїхи, потребу стиснути якісь приятельські руки, побачити вірні очи, заговорити до когось, хтоби його пожалував, розрядив, приголубив солодкими словами. І як все в таких разах, він пішов до графинї.

Анетта була сама в сальонї і стоячи при столику плечима до дверий, писала живо адресу на якімсь листї. Побіч листу лежало на столику розложене Фіґаро. Входячи, побачив Бертен дневник в тій самій хвили що й Анетту і стрівожив ся так, що не сьмів приступити близше. Може вона вже читала!

Анетта обернула ся; пізнати було по нїй, що була дуже занята якимись пильними справами.

— Добридень Вам, пане Бертен — говорила вона скоренько — Ви не будете гнївати ся, що я піду від Вас. Кравчиня чекає на мене; а Ви розумієте, що кравчиня перед весїлєм се важна річ. Я Вам пришлю маму, котра тепер як раз обговорює цїлу справу з моєю артисткою. Коли би я її ще потребувала то перепрашаю Вас з гори, що заберу її Вам на кілька хвилин.

І вона відійшла, біжучи з легка, щоби показати, що не має часу.

Серце рвало ся Бертонови: він любив її так дуже... так дуже... а вона втекла від нього! І нї одного доброго слова, нї одного милосерного погляду! Він глянув знова на Фіґаро і подумав собі: „Вона вже прочитала! Тут собі з мене кепкують, відмовляють всяких заслуг. Вона вже не вірить в мене. Я вже нїчо не значу в її очах!“

Він розмахнув ся так, наче би хотїв сей дневник вдарити в лице. Відтак сказав собі: „Можливо, що вона таки ще не читала. Вона нинї така занята. Але що з того? Вона довідаєсь ся про се при обідї або коли-небудь і тодї прочитає!“

Не думаючи довго, він вхопив дневник, зложив його і скоренько як злодїй сховав до кишенї.

Прийшла графиня. Побачивши блїде, скривлене лице Олївєра, вона пізнала сейчас, що він дійшов до крайних границь свого терпіня.

І кинула ся до нього цїлою своєю роздертою душею, цїлим своїм зломаним тїлом. Обіймивши його обома руками, вона поглянула йому в очи і сказала:

— Ох! якіж Ви нещасливі!

Він вже не перечив більше, спазми стрясли його горлом і він лише притакував головою.

Вона бачила, що він готов розплакати ся і затягнула його до найтемнїйшого кута сальону, де стояли два фотелї заслонені невеличким параваном з старинного шовку. Вони сїли собі за тою тоненькою, гафтованою стїною, заслонені також сїрою тїнею хмарного дня.

— Мій бідний Олївє, як-же Ви терпите!

Він похилив сиву голову на рамя своєї любки.

— Більше, як Вам здаєть ся! — відповів він.

Вона шепнула з безмежним жальом:

— Я се знала. Я всьо відчувала. Я бачила, як се зродило ся, як росло!

— Се не моя вина, Анї — відповів він оправдуючись.

— Я знаю... Я не закидую Вам нїчого...

І легонько обернувши ся трохи, вона положила уста на око Бертона і доторкнула ся гіркої слези.

Здрігнула ся цїла, начеби випила краплю розпуки, і повторила кілька разів:

— Ох! Ви нещасливі... нещасливі!...

По хвили додала вона:

— Се вина наших сердець, що до тепер не постаріли ся. Моє ще таке молоде, таке живе!

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 27/4 до 5/5 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·50	11·75	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·—	10·25	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·10	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·—	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	10·50	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	48·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·45	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	58·75	59·—
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	95·—	105·—			
„ біла	38·—	48·—			
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус екс-континґ.	39·25	39·75
Тимотка	32·—	35·—			

Будапешт 5/5. Цїна збіжа.

Пшениця на цьвітень	10·62	до	10·63
„ „ май	11·71	до	11·72
„ „ жовтень	10·66	до	10·67
Жито на май	10·10	до	10·15
„ „ жовтень	8·82	до	8·83
Овес на май	7·02	до	7·04
„ „ жовтень	6·52	до	6·54
Кукуруза на май	6·43	до	6·44
„ на липень	6·64	до	6·65
Ріпак на серпень	18·40	до	18·50

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: хмарно.

Надіслане.

Адвокат д-р М. Шухевич

переніс канцелярию

на ул. Сикстуську ч. 27.

4'8 2—6

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7. 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукує піддячого з добрим голосом гр. кат. Уряд парох. в Камянках, почта Богданівка. Зголошеня з поданем условій надсилати до Уряду парох. 585 1—1

Пошукую ученика з вищої гімназиї руської в цїли підготованя ученика приватисти до IV кл. гім. Платня місячна 30 К і удержане. Зголошеня: Володимир Крижановський, управитель школи в Більчу Золотім п. Іосо 587 1—2

Конціпієнт з правом субституциї прийме посалу в канцеляриї адвокатській. Зголошеня до Редакциї „Дїла“. 581 2 3

Вдовиця Русинка, пошукує женщини або мужчини старшого, котрий би схотїв при родинї мешкати; відомість ул. Ходкевича бічна Крижової, ч. 5 в подвірю і то зараз. 582 2—3

Потребую від 15-го мая здорового доброго фірмана до пари коней в віцї около 30 лїт безженного, платня річно 200 корон з добрим віктом. Зголоситись листовно потреба зараз у Д. Марка в Бохни. 573 3—3

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, і також твори на фортепян і мужеські та мішані хори, висилає: „**ТОРБАН**“, музична накладня. Львів, Вроновська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальоґ даром. 586 1-10

Мука подешевіла лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

Проповідницї стилеві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щупланевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Новість! Медове масло курацийне 1 клг. кор. 1·26 в краснім емайльованім ведерци 5 клгр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Солеського улиця Баторого ч. 2 Львів. 881 6

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 101—1

До винайму

4 комнати, 1 покоїк з кухнею, ґардеробою, передпокоєм і купільнею з урядженєм електричним, **ул. Підвале ч. 7., І. поверх.** 588 1—1

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ

продає найдешевше

Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

І. БОДЕНШТАЙН

ЛЬВІВ

ул. Карла Людвіка ч. 37

поручає найбільший вибір всїляких інструментів музичних по казочно низьких цїнах. 442 0—10

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

„Краєвий Союз кредитовий“

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цїнах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асиґнати до побраня	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Удїлові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на короткоречин. поз.	„	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Поданя до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Поданя до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

Д-р ВЕЛИЧНО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насіня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин“ практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

МЕД-ПАТОКА

з гірских пасік незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори кредитового тов. „Міщанська каса, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Скалї“ відбудуть ся в вівторок дня 19 мая о годинї 7 вечером в домі читальнї „Просьвіти“ в Скалї з отсим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів;
2) Справозданє дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907;
3) Роздїл чистого зиску за р. 1907;
4) Вибір нової Ради надзираючої;
5) Доповняючий вибір одного члена дирекциї; 584 1 3
6) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Александер Левицький, предсїдатель Ради надзираючої.

Дмитро Вовчук, секретар.

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

„Достава“ в Станиславові

переносить свій богато заосмотрений

склад товарів церковних

з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1,** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, пауків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи, чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне з правдивої лянної веби, фелони перерабляє і направляє в **в власній робітни кравецькій.** На жаданє висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — **Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.**

Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава“ в Станиславові.** 515 5—6

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

Весь дохід на церкви і бурси.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно к'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 362 20—30

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35н
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 99. Львів, середа 6. н. ст. (23. ст. ст.) мая 1903. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:	за границею:
на цілий рік . . 32 к.	44 корон
на пів року . . 16 „	22 „
на місяць . . 2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 10 с. за одну стрічку інсератову або на ей місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші принаглі оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Злочинна робота.

Від хвилі трагічного акту з 12. цьвітня аж до нинішного дня польська преса не перестає лякати своїх читачів привидом бунтів, які буцім-то вибухли, то вже туй-туй мають вибухнути в ріжних сторонах східної Галичини.

Пригадаємо факти. Зараз по згаданім актї оббігла цілу пресу звістка про викритє в Галичи цілого транспорту бровнінгів, призначених для якоїсь „української боєвої орґанізациї“. Потім, перед самими руськими великодними сьвятами, вдарено на алярм, що на Великдень має повстати в ріжних сторонах „збунтоване хлопство“. І справді „повстало:“ в Сокали „вбито старосту“, в Сколїм „застрілено жандарма“, в Печенїжині ударемнено замах хлопів на старосту“, в Гнильчу „спалено польську школу“, а польська людність, дрожачи зі страху перед „rozbestwionem hajdamactwem“, „кочує під голим небом“, — і т. д. і т. д. Так алярмувала через цілі великодні сьвята польська преса, видаючи навіть спеціяльні надзвичайні додатки. А що ті алярми не втихають, найлїпшим доказом сього є факт, що вчерашна „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“ подає розширену в Чернівцях відомість зі Львова, що „передвчера арештовано в будинку намісництва Русина, який хотїв убити намісника Бобжинського, та що той Русин по дорозї на полїцию вбив полїциянта“.

А тимчасом, як се можна було знати з гори, показало ся, що всї сї алярми видумані польською пресою, зглядно її провінціяльними кореспондентами зі сьвідомою злочинною тенденциєю. Анї на одній з сих звісток, як ми се ствердили зараз в кождім окремім случаю, не було анї слова правди. „Транспорт бровнінгів“ показав ся транспортом насїня. Сокальський староста сам простував в польських ґазетах, що анї йому анї „ładowi społecznemu w ziemi sokalskiej“ анї не грозила анї не грозить ніяка небезпека. В Сколїм смерти жандарма завинив наслїдком неосторожного обходженя з оружєм начальник зелїзничої стациї, вшехпольський патріот. Замах в Печенїжині, як доносить „Громадський Голос“, привидїв ся тамошному старостї, коли два хлопи прийшли його просити о дозвіл на аматорське представленє. Пожар в Гнильчу, як се ствердила урядово „Gazeta lwowska“, потверджуючи в цїлій основі наше донесенє, не має з полїтикою абсолютно нїчого спільного. В кінцї так само намісник д-р Бобжинський аж з черновецької ґазети довідаєть ся про атентат на себе.

А одначе польська преса не тільки сквапно нотує всї ті вістки, але ще заосмотрює їх відповідними коментарями на тему „niebezpieczeństwa hajdamackiego“ і робить се систематично мимо того, що ті звістки одна за другою показують ся неправдиві. Що се значить? Cui bono польська преса береть ся за таку „публичну дїяльність?“

Щоби лїпше зрозуміти ті мотиви, які руководять польською пресою, і ті тенденциї, які вона при тім має на увазї, треба пригадати дещо з найновійшої істориї наших відносин. Бо се не перша робота польської преси в сїм напрямі. Адже коли вірити їй, то ми вже мали „різню панів і Жидів“ в Косівщинї на самого сьв. Юра в 1904 р., таку саму „різню“ на саме Богоявленіє в 1906 р., антисемітські „розрухи“ підчас руху за виборчою реформою, скритовбийство і приготованє нападу на з'їзд польских „Соколуф“ в Сколїм в лїтї 1906 р. і т. д.

На 1903 рік припадає незвичайний зріст „Сїчий“, закладаних на Гуцульщинї д-ром Трильовським. І ось нагло вчасною весною 1904 р. довідуємо ся зі шпальт „Słow-a polsk-ого“, що на Гуцульщинї приготовляєть ся щось страшне. „Сїчовики“ ладять ся в день сьв. Юра, на іменини „Сїчового атамана“ Юри Соломійчука, котрий тоді сидїв у слїдчім арештї, напасти на суд, визволити свого атамана з тюрми і „погуляти“ на панах і Жидах. І чим близше до умовленого дня, тим вісти страшнїйші. Вже йдуть на Жабє і Косів, вже знищили телеґрафічне полученє, вже зруйнували суд, вже палять, ріжуть, мордують, перетинають телеґрафи і зелїзницю, висаджують в воздух мости і т. д. Цілі два тижнї тревали ті алярми, получені з накликуваннями о жандармів, о військо, о виїмковий стан. І справді Гуцульщину залито жандармами, устроєно люту нагінку на всїх сьвідомійших селян, знесено фактично конституцию, порозвязувано „Сїчи“... А тимчасом показало ся — і се ствердили опісля польські ґазети, як „Gazet-a narodowa“ і ин. — що ві всїх тих алярмах не було анї слова правди.

При кінцї 1905 р. і з початком 1906 р., підчас руху за виборчою реформою, вдало ся нашим орґанїзациям осьвідомити такий темний кут як Надвірнянщина. Селянство почало інтересувати ся публичними справами, приходило масами на збори. І от нагло на кілька днїв перед сьвятом Богоявленія починають появляти ся в „Słow-i polsk-im“ алярмуючі вісти, що „chłopstwo“ збираєть ся вирізати на Йордан панів і Жидів, кликанє за жандармами і військом, яке справдї спроваджують до повіту. Приходить Йордан і те саме „Słowo polskie“ під кореспонденциєю, писаною день перед тим, а заповідаючою страшні річи, містить телеґраму, що в повітї скрізь панує звичайний супокій.

Так само цїлий час підчас руху за виборчою реформою алярмувало „Słowo polskie“ про „антисемітські розрухи“, які буцім-то то тут то там збираєть ся урядити „rozagitowane ruskie chłopstwo“.

В кінцї пригадаємо про алярм з приводу події в Сколїм. Лїтом 1906 р. скликано там „zlot“ польських „Соколів“. В ночи перед „zlot-ом“ хтось знищив тріумфальну браму, а рівночасно тої ночи вмер загадочною смертю нічний сторож. І знов алярм про „злочинну руку Сїчовиків“. Що правда, сей алярм скінчив ся дуже швидко. Показало ся, що смерть сторожа зі знищенєм тріумфальної брами не має нїчого спільного, а за те знищенє брами засуджено в кінцї кількох місцевих Поляків.

Коли ми розглянемо всї ті алярми аж до того, який отсе на наших очах піднимає польська преса, то побачимо ось-що: Скільки разів серед руських народних мас зачнеть ся на ширшу скалю або якась культурна робота (прим. закладанє „Сїчий“) або полїтичне осьвідомленє (прим. рух за виборчою реформою) або в кінцї коли наслїдком якихсь важних подій полїтичне напруженє підійметь ся понад звичайну міру, — зараз польська преса зачинає отсї страшні алярми. Ціль їх ясна. Може ширенєм таких звісток справді вдасть ся спровокувати якийсь вибух, а тоді можна буде собі при помочи ц. к. жандармів і війська погуляти на нашім народї, як за часів польської Річи посполитої. Але коли навіть нїякого вибуху спровокувати не вдасть ся, то все таки спровадить ся в „загрожені околиці“ жандармів, військо, кинеть ся пострах на сьвідомійших людий, порозвязуєть ся руські полїтичні та культурні орґанїзациї, знищить ся почини осьвідомляючої працї, впоїть ся в населенє переконанє, що за всяке змаганє до сьвідомости ждуть його кари і переслїдуваня, скинеть ся людий, що рвуть ся до сьвітла, знов у пропасть темноти, зневіри і розпуки.

А при тім ширить ся національну ненависть. З одного боку польський загал, який на слїпо вірить своїй пресї і про правдивий стан справи не має нїякого понятя, на правду переконаний, що на кождім кроцї жде його від Русинів поважна небезпека. А з другого боку Русини, бачучи, як польська преса під'юджує своїх читачів на все, що руське, як ширить про них найнеправдивійші звістки, щоб тільки настроїти ворожо проти них свою суспільність, не можуть відносити ся без упереджень не тільки до польської преси, але й до цілого польського загалу, який підпирає ту пресу, інформуєть ся з неї і з неї вчить ся, як відносити ся до Русинів.

І ся робота польської преси, чим далї, тим ширші захапує круги. Коли давнїйше також не бракувало на шпальтах польської преси тенденційного представлюваня наших змагань, накликуваня на нас репресий властий та під'юджуваня проти нас польської суспільности, то все таки все те робило ся тільки спорадично і в невеликих розмірах. Аж варшавські вшехполяки, що прийшли до нашого краю і опанували „Słowo polskie“, перенесли до нас ту провокацийну методу російського хулїганства і почали практикувати її систематично на більші розміри. І характеристична річ, що за приміром варшавських зайдів пішла вся польська преса і коли в початках „Słowo polskie“ в робленю згаданих алярмів було ще меншебільше відокремленє, то тепер ті алярми лунають зі шпальт цїлої польської преси.

Правда, на скільки ходить о спровокованє нашого народу, то та робота польської преси ще нїколи не вдала ся і — маємо надію — не вдасть ся. Власне тоді, коли польська преса хотїла би вибуху бунту, наші народні маси заховують ся як найспокійнїйше. Наша преса і наші полїтичні орґанїзациї все вміють спаралїжувати ті „побожні бажаня“ польських провокаторів.

Але спаралїжувати тої всеї злочинної роботи не сила. Остаєть ся в широких масах польського загалу, який крім польських ґазет нїчого не читає, переконанє, що „все таки щось там мусїло бути“; остають ся ті сензацийні звістки на шпальтах заграничної преси, які виробляють в широкім сьвітї переконанє, що руське селянство в Галичинї, се справді якісь гайдамаки; остаєть ся те вічне розденервованє публики, яке обявляєть ся такими фактами, як той, що приарештований вуличний авантурник стріляє до полїциянта, або комісар староства в кавярни, завізваний кельнером до плаченя, замість гроший витягає револьвер, — одним словом, остаєть ся якась пошесть зброєня буцім-то „проти гайдамацтва“, щоби потім узброєний першому-лїпшому грозив револьвером.

І — що найважнїйше — росте напруженє відносин між Поляками і Русинами, роблячи пропасть, яка дїлить сї два народи, що-раз глибшою, а якесь порозумінє — тай не тільки порозумінє, але який-небудь modus vivendi в загалї — що-раз менше можливим.

А найсумнїйше те, що та злочинна робота польської преси не знаходить нїякого стриму з боку тих орґанів власти, які з уряду покликані берегти публичного безпеченьства. Коли редакторів української преси тягнеть ся до суду за те, що вони, сповняючи свій публїцистичний обовязок перед суспільністю, старали ся висьвітлити полїтично-суспільний і психольоґічний підклад акту з 12. с. м., закидаючи їм „похвалюванє карігідних злочинів“, то польська преса може безкарно допускати ся друком цїлого ряду провин і злочинів. Вона ширить непокоячі вісти (провина з §. 308. к. з.), підбурює проти другої народности (провина з §. 302. к. з.), під'юджуючи польський загал проти Русинів, витворює небезпеку для майна і житя руських горожан (злочин з §. 87. к. з.), а одначе прокураторський оловець навіть не доторкнеть ся анї одної стрічки з тої злочинної роботи, а про якийсь процес проти польських публїцистичних провокаторів навіть нема мови!

А тимчасом як легко було-б прокураторії при посередництві намісництва сконстатувати фактичний стан справи і на тій основі виступити проти ширеня таких злочинних звісток. До сього ц. к. прокуратория має не тільки фактичну змогу, се не тільки її право, але се просто її службовий обовязок. А одначе вона того не робить, через що фактично стає співвинною в тій роботї польської преси.

Питаємо ся, доки сей стан буде тревати — питаємо ся не польської преси і навіть не ц. к. львівської прокураторії, — бо тут не маємо нїяких ілюзий, — але питаємо ся висших чинників, покликаних стояти на сторожі законного порядку держави.

О европейську опінію.

Фронт польсько-руської боротьби тягнеть ся далеко поза границї нашого краю. Не тільки в найдальшім нашім селї й місточку, не тільки в соймі й парляментї йдуть безперервні наші змаганя проти польського насильства; між нами й Поляками ведеть ся не меньше рішуча і важка конкуренційна боротьба за здобутє для себе европейської опінії, котра в наших часах являєть ся одним з більш могучих і впливових чинників публичного житя. Щоб далеко не заходити, пригадаємо тільки ту силу, яку виявила нїмецька публична опінія в нашу користь в часї студентської голодівки. Тоді показало ся, що на звязане з Поляками австрийське правительство серед даних обставин нїчо иньше не могло вплинути в нашу користь, як тільки сила обуреня нїмецької та взагалї західно-европейської суспільности. Поляки зрозуміли вагу того суспільно-полїтичного чинника вже давно. Через своїх еміґрантів з'уміли вони вже перед десятилїтями представити себе героями свободи в очах суспільности французької, англїйської, навіть нїмецької; за гроші вспіли польські полїтики купити собі кілька проданих нїмецьких ґазет та заснували два власні орґани в нїмецькій мові (Polnische Post і Polnische Korrespondenz), котрих мета одна: опоганювати по силам і змозї руську справу перед Европою. Для тої цїли фунґує також польське кореспонденційне бюро „Ради народової“ в Парижи.

Всього того замало для інтересів польської полїтики. В останних днях вони розпочали приготовленє до видаваня великої польської щоденної ґазети в нїмецькій мові. Орґан „Ради народової“, Gazeta narodowa, містить в останнім числї замітну передову статю на сю тему, де збирає до купи дотеперішні польські заходи коло „інформованя Европи“ та обговорює справу пляновано-го польсько-нїмецького дневника. В тій статї п. з. „Posterunek we Wiedniu“ між и. читаємо:

„Смерть бл. п. Плятона Костецького привела нам у память справу заснованя у Відни великого, щоденного польського орґану в нїмецькій мові. Вже найвисша пора зачати у Відни дневникарську боротьбу за польську справу та в оборонї польскости перед ворогами місцевими та імпортованими з краю, так само, як ми боролись в рр. 1860—1866 у початках конституційної ери. Сю потребу Поляки все признавали та старали ся її заспокоїти або навязуванєм зносин з віденськими ґазетами, з'обовязуючи їх приймати статї і кореспонденциї з певних, означених польських сфер в означеній скількости і розмірі, або закладанєм самостійних орґанів. Кожде сторонництво, а з'осібна таке велике, як коло польське, мусить мати власний великий щоденний орґан, котрий виборов би собі становище рівнорядне з иньшими великими віденськими дневниками. Він мусить присилувати віденську публику, бюрократию і парлямент, аби про Поляків знали правду. До того нинї не вистарчить оголосити хочби найповажнїйшу брошуру. Мимо знаменитої нїмецької брошури проф. Смольки про польсько-руські відносини в Галичинї, мимо оголошеня в нїмецькій мові дебати галицького сойму про руську ґімназию в Станиславові, мимо дат, удїлених пок. Апполїнарієм Яворським президентови польського кола в Берлїнї в справі руського шкільництва в Галичинї, цїла віденська ґаката і всї нїмецькі социяльісти постійно повторюють за цїлою Україною всї брехнї (!) про Галичину. Щоби зарадити сьому, треба щоденного европейського дневника, бо до тої цїли не вистарчать орґани, що виходять раз або два рази на тиждень, як Polnische Korrespondenz та Polnische Post, котрі віддають польській справі дуже цїнні прислуги в поодиноких квестиях“.

Так орґан „Ради народової“ про потребу й користи з'орґанїзованого інформованя Нїмців про галицькі справи в польськім дусї. Щоб для контрасту показати, як стоїть дїло з інформованєм нїмецької публики з нашого боку, подаємо низше відозву, видану адмінїстрациєю „Ukrainische Rundschau“ до передплатників. Наводимо сю відозву без коментарів, бо факти, подані нею, говорять самі про себе. Вона звучить:

„Потрясаюча подія, якої видівнею стала палата намісництва у Львові, звернула очи всего сьвіта на галицькі справи. Інтерес до нашої справи, розбуджений за почином бл. п. Романа Сембратовича нашою часописею, став ще актуальнїйший і на нас лежить тепер обовязок не лиш відповісти цїкавости читаючої публики всего сьвіта, але в першій мірі спаралїжувати хитрі заходи наших ворогів, готових кувати з львівського атентату оружє проти нас, настроїти ворожо проти нас всесьвітну опінію. А до тої сьвітової опінії дуже уважно прислухуєть ся прислужне Полякам австрійське правительство і від неї в великій мірі буде залежати, яке становище воно займе до львівської події. Факт, що доси нїмецька преса в Австриї і Нїмеччинї в великій більшости заняла прихильне до нас становище, є виключно і тільки нашою заслугою, а се найкраще сьвідоцтво значіня і потреби нашого орґану, нашої трибуни перед Европою.

„Та на жаль інтересови заграничної суспільности до наших справ і нашої інформаторки про сї справи не відповідає інтерес нашої суспільности, в якої інтересї лежить не лиш істнованє, але і збільшенє нашої часописи. Порушена нашими послами справа заложеня „Видавничої Спілки Ukrainische Rundschau“ не повела ся задля приступленя надто незначного числа членів, так що часопись опинила ся знову на материяльній одвічальности одиниць. А ся материяльна одвічальність в сїм роцї о стільки більша, що ми не то що побільшили обем часописи і полїпшили її зверхню форму, але ще, ідучи за домаганєм чужинців, видали нашим коштом етноґрафічну карту України, вклад, на якого покритє передплата навіть при її точнім впливі не вистарчає. Дальший зріст коштів пішов відти, що ми під напором материялу були приневолені і так збільшений обем часописи побільшити ще о цїлий аркуш, вклад при укладаню буджету і передплатничої норми зовсїм непредвиджений. Не згадуємо вже про те, що з огляду на випадки останних днїв ми побільшили наклад для дарової розсилки о цїлу тисячку примірників. Безперечно не можемо підносити з титулу наведених видатків якихнебудь претенсий до наших передплатників, але уважаємо себе в праві о стільки сьмілїйше звернути ся з зазивом до тих пп. передплатників, а їх більша половина, які ще доси не заплатили передплати за біжучий рік — між ними є деякі, що залягають ще за минулий рік, — щоби як найскорше вирівнали її, бо тільки тоді буде могла наша часопись дальше правильно функціонувати, зглядно і розширити в нинїшну важну хвилю свою дїяльність. В нашій редакцийній тецї лежать праці наших найвизначнїйших дїячів і письменників, як: д-ра Вол. Бачинського, посла В. Будзиновського, М. Дмитрієва, В. Доманицького, Д. Дорошенка, Сергія Ефремова, Ів. Франка, д-ра М. Кордуби, д-ра З. Кузелї, Мих. Лозинського, д-ра С. Людкевича, Мих. Мочульського, посла Остапчука, В. Руденського (псевд.), посла д-ра Трильовського, Ів. Труша, посла Гр. Цеглинського, Гн. Хоткевича і инших, з чужинців: д-ра Кадїша, Р. Ле-Манґа, посла Пернерсторфера, Ріхарда Хармаца і инших — а ми не маємо можности друкувати тих праць, бо прийшло ся би бодай здвоїти обем журнала, а друкуємо лиш що найактуальнїйше під пору, що мусимо. Безперечно моглиб ми побільшити обем часописи тоді, колиб наша суспільність поперла нас як слїд. Ми вкладаємо в те наскрізь національне дїло безкористовно нашу працю, а від Вас, Високопов. Панове, жадаємо докиненя тої передплатничої лепти, до якої Ви самі себе з'обовязали і просимо Вас о приєднуване нових передплатників“.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів відчитано між иншими інтерпеляцию: п. Будзиновського в справі примусових складок на польські цїли, збираних в галицьких урядах від руських урядників і слуг (сю інтерпеляцию подаємо в цїлости на иншім місци); д-ра Стахури в справі старосамбірського старости Річчія, котрий від народних учителїв принимає дарунки з нагоди надаваня учительських посад; п. Цеглинського в справі надужить жандармериї в Галичинї і в справі переслїдуваня селян в Коритниках перемиського повіту; п. Брайтера в справі неполагоджуваня військовими властями реклямаций.

Міністер краєвої оборони ген. Шенайх відповідав між иншим на інтерпеляцию д-ра Бачинського в справі надужить галицької жандармериї та заявив, що постенфірера Броговського укарано за надужитя 4-ма тижнями строгого арешту. Міністер сказав, що всї надужитя жандармів, які дійдуть до відомости властий, є предметом слїдства, і коли окаже ся вина по сторонї котрогось жандарма, то не уходить вона безкарно. — На інтерпеляцию п. Брайтера відповів міністер, що урльопованє жовнїрів іде по черзї після лїт служби в 3—5 неділь потім, як рекрути стають до служби. В декотрих військах в окупованих краях і в Дальматщинї урльопованє приходить пізнїйше, але за те довша служба числить ся за перші вправи військові.

Відповідаючи на інтерпеляцию д-ра Ґабля в справі упослїдженя Жидів-лїкарів у війську, сказав міністер, що при удїлюваню військових стипендий слухачам медицини не робить ся нїякої ріжниці, так що пр. в р. 1888 на 534 студентів було 108 Жидів; так само неслушний є докір, що Жидів-лїкарів не приймає ся до війська, бо д. 15 грудня 1907 було між старшими військовими лїкарями 5·6 прц. Жидів, а між усїми військовими лїкарями було Жидів 18 прц., хоч загальне число Жидів в обох половинах монархії в прирівненю до всего населеня виносить лише 4·7 прц., а в цїлій армії є Жидів лише 3·6 прц. — На інтерпеляцию п. Остапчука в справі пригоди поручника Ролїнського з робітником Натаном Райнером відповів міністер, що офіц. Ролїнського укарано дисциплїнарно.

Відповідали ще на інтерпеляциї міністри Ебенгох, Георґі, Махет і Бінерт, і на тім засїданє скінчило ся. Наступуюче засїданє в пятницю.

З комісий.

На вчерашнім засїданю буджетової комісиї раджено дальше над народними школами. Пп. Житнік і Плюй домагали ся, щоби в народних школах заведено словінський язик. П. Плюй заявив ся против скороченя шкільного обовязку і жадав реформи народного шкільництва.

Міністер просьвіти д-р Махет зазначив, що правительство ложить на народні школи богато, що дбає о фізичний розвиток молодїжи та що задумує розширити статистику народних шкіл. Дальше сказав, що чеській школї ім. Коменського у Відни не можна було дати права публичности головно з причини недостаточних успіхів в науці нїмецького язика. Що-до іспитів зрілости в учительських семинариях зазначив міністер, що якась сума знаня при тих іспитах є доконче потрібна, щоби можна узискати відповідний материял учительських сил; длятого і вимоги при іспитах зрілости не дадуть ся зменшити. В справі заведеня лїкарської служби в школах зроблено вже початок. Що-до унормованя головних ферий в народних школах лишено право роздїлу тих ферий окружним радам шкільним. В справі закладаня шкіл для національних меншостий заявив міністер, що се не належить до міністерства просьвіти, бо такі справи завсїгди мають якийсь характер полїтичний. Вкінци міністер упевнює, що

міністерство просьвіти ніколи не занедбувало піднесеня розвитку народних шкіл.

П. д-р Діяманд, указуючи на зміну в управі галицької адміністрації, каже, що новий намісник д-р Бобжинський, будучи віцепрезидентом галицької краєвої ради шкільної, увів до галицького шкільництва політику. Він належить до найкрайнійших консерватистів, а за його управи переслідовано всіх тих учителів, котрі не згоджували ся з його політичними поглядами. Найвисша шкільна власть не повинна повертати школу на поле політики. Вкінци бесідник домагає ся заложеня учительської семинарії в Тішині і помноженя учительських семинарий в Галичині.

П. Романчук говорить про відносини, пануючі в Галичині, в тім краю анальфабетів. А винувате в сьому не населенє, а галицькі шкільні власти, галицький сойм і правительство центральне, — се послідне остілько, що в Галичині є за мало учительських семинарий, через що богато шкіл є нечинних задля браку учителів. Бесідник жалує ся на упослідженє руського язика в утраквістичних семинариях східної Галичини, домагає ся заложеня руської школи вправ при женській учительській семинарії в Перемишли та управильненя язикової справи в галицьких народних школах.

П. Козловський говорить в оборонї дїяльности д-ра Бобжинського з часів, коли сей був віцепрезидентом галицької кр. ради шкільної; перечить, щоби тогдї в школах управляно політику, та величає тогдїшний розвиток галицького шкільництва. Бесідник домагає ся більшого числа учительських семинарий і окружних інспекторів та підвисшеня державної дотації на стипендиї для учительських кандидатів. Полемізуючи з виводами п. Романчука, каже, що на 4554 народних шкіл є в Галичині 2144 руських, а не утраквістичних, як се стверджено — risum teneatis! — в німецькім парляментї і в пруським соймі. [Чому-ж не в галицькім соймі? Чому в справозданях кр. ради шкільної ніколи не висказує ся, де ті „руські" школи є? — *Ред.*]

Титул „Народні школи" принято. Дальше засіданє відбуває ся сьогодня.

Комісия судівнича полагодила вчера проект закона в справі уміщуваня сиротинських і курательних грошей в державних урядах щадничих; принято в проектї лише ту зміву, що найвисшу квоту, яка може бути уміщена в щадничих касах, підвисшено з 2.000 на 3.000 корон. Заступники міністерства судівництва і скарбу рішучо спротивили ся тій змінї, а то з уваги на відносьни, пануючі в касах щадничих.

Конференция клюбових провідників.

Вчера відбула ся конференция всїх клюбових провідників, на котрій президент палати Вайскірхнер звернув увагу, що буджет треба буде доконче полагодити, і длятого просив усїх провідників, щоби вплинули на свої клюби і зважили, чи не було би добре визначити на полагодженє буджету 30 засїдань по 10 годин. Також і президент міністрів бар. Бек з уваги на короткий час в тім самім дусї промовляв на конференциї. Так само промавляли і пп. Адлєр і Пернерсдорфер; сей заявив, що його сторонництво не пристане на довшу буджетову провізорию, як на 14 днїв. Нарад не покінчено ще.

Постановлено на тій конференциї також скоротити в буджетовій комісиї дискусию так, щоби жаден член комісиї не промовляв довше як 10 минут та щоби наради в комісиї закінчити на 5-ти засїданях.

Вимушуванє складок на польські цїли.

(Інтерпеляция п. Будзиновського і товаришів до президента міністрів в справі вимушеня при складках в галицьких урядах).

До брутальної поневірки, на яку виставлені суть Русини в Галичині зі сторони ц. к. державних властий в Галичині, належать також грошеві складки на ріжні польсько-національні цїли, складки, які збирають поодинокі урядники польські в урядових льокалях, в часї урядових годин і урядованя.

З нагоди сих складок поневіряють брутально руських урядників, підурядників і службу, силуючи їх до збільшуваня боєвих фондів против руської нациї. Руську службу державну польські начальники і польські товариші тероризують в найпідлїйший спосіб і насилують їх, щоби свій тяжко запрацьований гріш віднимали від уст своїх родин, а давали їх на цїли, котрі вже самі собою суть що найменше демонстрациєю против руської нациї, як не збезчещенєм нациї. Русинів змушують давати гроші на цїли, котрі мають скріпити ярмо, в якім стогне руський нарід, на цїли, котрі мають сотворити перед очима Русинів вічно стоячі докази, що їх народність має вічно жити в упокоряючій польській неволи і в наслїдок польського гнету нидїти та загибати.

Складки, котрі мають служити згаданим цїлям, переводять ся в той спосіб, що вони суть не тілько рабунком, доконуваним на руськім народї, але звичайною крадїжию кишеневою, перед котрою рабований навіть не сьміє боронити ся. Ті складки переводить ся також в такий спосіб, що вони суть чимсь більше, ніж безличною обікражию Русинів. Цїлию збираня гроший між руськими урядниками є тих служащих держави морально споневіряти, щоби тим жертвам польської господарки в Галичині зробити се польське ярмо так болючим, як се лиш можливе. Спосіб, в який ті складки в ц. к. урядах переводять ся, є зухвалим і рафінованим знасилуванєм почувань тих, котрі є сьвідомі того, що вони, причиняючи ся до складки, допускають ся злочину против власної родини, против свого власного внутрішного переконаня і против власної нациї.

Коли Русини ніколи не одержують дозволу публичного збираня гроший на свої національно-політичні цїли, а за приватні складки, хоч вони не є складками в змислї закона, в драконський спосіб нас карають, то Полякам вільно — без всякого урядового дозволу — уряджувати публичні складки на все, що лиш прийде до голови. Ті складки уряджують ся головно в школах між шкільною молодїжию і в урядах між державною службою найбіднїйших категорий.

Щоби почуванє Русинів в згаданий вже спосіб поневіряти, і щоби їм в якнайболючійший спосіб дати відчути, що вони мусять терпіти найбрутальнїйше нарушенє їх особистої і національної чести, ті складки, котрих цїлию є ярмленє і поневірка руського народу, збирають ся передовсїм між руськими урядниками і руською службою в урядах.

Коли намірено реставрувати резиденцию польських королїв в Кракові, щоби унагляднити право гнобленя руського народу польським, видирано складки на реставрацию Вавелю головно від руських урядників. Такий Русин вже знає, що жде його і його родину, коли тілько важить ся не знасилувати своєї душі, почуваня свого національного обовязку. Цїлию сего безличного і лайдацького знасилуваня руських урядників було не тілько звалити на самих Русинів кошти реставрациї резиденциї польського короля, котрий руську нацию має дальше ярмити, а також на се, щоби в можливо болючий спосіб дати Русинам відчути се їх положенє в Австриї, котре їх змушує власну свою матїр, свою рідну землю удусити своїми власними руками.

Коли Русинам унеможливляють ставленє руських памятників на руській земли, змушувано Русинів в наведений вже спосіб причиняти ся до покритя коштів будови памятника Міцкевича у Львові. Коли руське шкільництво в руських громадах всякими способами нищать, змушуєсь в найбезличнїйший спосіб руських урядників, а особливо безборонних і самоволи начальників цїлком на поталу кинених служащих брати участь в складках на протируські боєві институциї Поляків, на польську Szkoł-y Ludow-y. В такий спосіб будують також у Львові римо-католицьку церкву, котрою Поляки хочуть дати вираз свому привязаню до цїсарської родини. І сю римо-католицьку церкву будують грішми, видертими греко-католикам при помочи урядового терору.

Сї складки уряджують не тілько в той спосіб, що якийсь старший урядник, або під його доглядом якийсь низший урядник приступає передовсїм до руського урядника, підурядника, а навіть служащого із безлично і кпинно виголошеним візванєм витягає по гроші руку. Сей боєвий гріш против Русинів збирають також в такий спосіб, що тому, котрий має съмілість не дати жаданого гроша, сей гріш по просту крадуть. Коли першого якого місяця урядник приїде до державної каси, щоби забрати свою платню, дістає часом менше, ніж се, що йому належить ся. Коли-ж він касиєрови зверне на се увагу, одержує цинїчну відповідь: „Ваш гульден сидить вже тут в тій пушці. Пушка є запечатана, тож я вже не можу гульдена витягнути з неї".

Руські часописи приносять тепер таку вість:

„Першого мая польські урядники збирали у всїх урядах складки на бурсу імени Потоцького і на Szkoł-y Ludow-y. При сих складках не поминали специяльно анї одного Русина, змушуючи кождого, не розбираючи, чи він урядник чи возний, давати гроші на сї польські, протируські цїли. При тім тероризували вони тих Русинів в такий спосіб, що як хто з них не хотїв брати участи в тих складках, називано їх спільниками атентату на намісника. На се насильне вимушенє позволяють собі ті польські урядники, котрі зірвали всякі особисті зносини з своїми руськими товаришами".

Як бездонна є ся безличність, як безлична є провокация Русинів, правительство може представити собі, коли само відповість на питанє:

Що стало би ся в Чехії, що стало би ся в палатї послів, коли би в урядах Чехії нїмецькі урядники змушували своїх чеських товаришів брати участь в складках на товариство Густава Адольфа? Що там і тут стало би ся, як би чеські урядники змушували нїмецьких підпирати грішми фонди на засновуванє чеських шкіл в нїмецьких селах

Підписані питають:

Чи ексцеленция схоче зробити кінець сему теророви? „Чи ексцеленция схоче безпроволочно видати безусловну заборону всяких грошевих складок в урядах, як також урядниками і між урядниками та взагалї між державною службою і то під загрозою безпроволочної утрати посади?

По атентатї.

Слїдство.

Нинїшні польські часописи доносять, що слїдчий судия добув у свої руки якийсь лист, який мав його впевнити про істнованє заговору на житє гр. Потоцького. Є познаки чи там навіть „докази", що пляновано виконанє атентату вже на польованю в Перегінську. Сего пляну годї було однак виконати!...

Невичерпана в своїх дослїдах польська преса зачислює на конто істнуючого заговору також те, що в Кавчузї коло Пшеворска арештовано якогось Мечислава Дзюкевича, який будучи робітником в фабрицї цукорків Шаєра, мав закладати ся, що Потоцький погибне від атентату.

Арештованє се наступило в наслїдок денунциациї двох ешехпольських товаришів працї Дзюкевича, які рішили в так низький спосіб позбути ся з фабрики немилого їм чоловіка. За належну відправу денунциаторам, яку вимірив їм п. Стецяк, арештовано нинї також його.

Позір на провокаторів!

Від одного студента увіверзитету п. М. одержуємо таку вістку: Дня 2 мая їхав я з Самбора в напрямі до Львова. Підчас дороги прилучаєсь до мене якийсь робітник і представляє ся менї, кажучи: „буде нам веселїйше їхати". Я на се згодив ся. Зачав він бесїду о погоді, опісля зійшов на весняні роботи в полю. По близшім пригляненю, впало менї в око, що у того робітника деликатнїйші руки як у котрого небудь львівського панича і се зацїкавило мене. Опісля став мій товариш подорожи бідькати над становищем „нас" Русинів і запитуєсь мене, як я задивляю ся на послїдні події, що зайшли у Львові. Пригадавши собі замітки „Діла" про переслїдуваня академиків на провинції та про пересторогу в розмові перед ріжними креатурами, уважав я тепер за відповідне примінити ся до неї. Коли-ж сей робітник конче домагав ся від мене рішучої відповіди — т. з. висказати свій личний погляд в тій справі — дав я відповідь індеферентну, тим більше що він хвалив убийство гр. Потоцького, подивляв п. Сїчинського, а в своїй бесїдї висказував так „высокопарні" слова, що з пресьвітою найінтелїгентнїйшого робітника не мож се погодити. Колиж я вже мав висїдати на одній з менших стацій перед Львовом, приступив до мене сей чоловік і представляєсь: „Chrzanowski, agent policyjny". Представившись йому раз, не вважав я за відповідне в друге повтаряти сего, тілько сказав йому: „З вас, пане, безхарактерний чоловік" і в тім висївем з вагону. — Ся подія може стати пересторогою для наших студентів і нестудентів, бо від кількох днїв находимо ся в великій непрошеній опіці жандармів і ріжних польських гиєн.

Катастрофа повени в Росиї.

Від півтора тижня Росия центральна а від трох-чотирох днїв також і Україна та загалом Росия полуднева є видовищем небувалої повени, якої не тямлять найдавнїйші записки. Розміри катастрофи так великі, що треба її вважати одною з найбільших катастроф, які записала в загалї людська память.

Причиною катастрофи є нагле таяне мас снігу в центральній Росиї, в порічю горішної і середущої Волги та горішного Днїпра. Зразу найшли ся під водами наведені рейони, а дальше, коли води збігли Волгою і Днїпром на полудне, повінь пересувула ся в південну Росию, несучи з собою та лишаючи за собою незмірне спустошенє, зруйновані сотки сїл і міст, замулені цїлі повіти, змарновані сотки мілїонів рублїв людського майна та сотки людських трупів.

Великдень застав центральну Росию під водою. Серце Московщини, „бєлакаменная матушка-Москва" в двох третинах зістала залита повению. Лиш висше положеної частиної міста, Кремльта його околиці, не досягали розлиті води. На т. зв. Замоскворєчу вода досягла до вікон другого поверха камениць. Заляне місто перемінило ся в Венецию, коли можна до страшної повени приложити се порівнанє. Улицями плавали сотки лодок та пароходчиків, ратуючи мешканців, що повтїкали на висші поверхи, на дахи домів. На нещастє, повінь залила електричні і газові стациї — так, що цїле місто стануло ночами в темряві. Довіз живности до міста також зістав перерваний, бо околиці Москви рівнож станули під водою. Мости понищені, шляхи зелїзничі попереривані.

Можна собі уявити розпучливе положенє соток тисяч населеня, сидячого серед голоду, холоду, темряви на дахах та тремтячого перед розшалїлим елементом, що з шумом котив ся улицями і бульварами, бючи з гуком о мури камениць.

Про розміри повени може сьвідчити факт, що вода в ріцї Москві піднесла ся о десять сяжнїв понад звичайний рівень та що, крім Кремля і найтїснїйшого центра міста, все инше знайшло ся під водою на просторі яких пятьдесяти верств квадратових. Навіть на висше положених улицях вода сягає понад лїхтарні. Шкоди очевидно страшні; цїлі дїльниці знищені, фабрики й магазини затоплені водою. Та поза містом Москвою ще сїм великих повітів у московській губернії залитих водою.

Ще страшнїйша катастрофа повени навістила землї над допливами Оки, над горішною Волгою, північним Днїпром і над горішною Двиною. В Рязанї повінь така велика, що по вулицях міста плавають пароходи. Зелїзничі мости зірвані, телєграфічні лїнії знищені, комунїкация унеможливлена до того степеня, що з Москви до Киіва можна доїхати не инакше, як через Петербург і Вильну.

Навіщений катастрофою і Київ. Вода залила отсї вулиці; Іллінську, Андреєвську аж до Братства, Ігоревський провулок, частину Кирилівської, Оленівську до Костянтинівської, Введенську до Костянтинівської, Оболонську майже до Кирилівської, Ярославську від пристанї аж до Волоської, Щекавицьку до Межигірської, Нижний-Вал від Набережно-Хрещатицької й до Почаївської, частину Костянтинівської від Чернечого перевулка й до краю, Волоську до Нижнього-Валу, Межигірську до Щаковицької, Почаївську до Нижнього-Валу, Набережно-Хрещатинську, Небережно-Лугову, Туровську, Старо-Введенську, Телячий перевулок та Безіменний перевулок. По затоплених вулицях плавають човни, якими кермують сапери, котрі почали також по залитих водою вулицях розводити понтонові мости.

Мешканцї залитих домів пробувають на піддашах. о скільки з припливом води також відси не мусять утїкати. Також села під Київом стоять під водою, котра прибуває не рівномірно та наглими підскоками.

Одним словом, сьогорічна катастрофа повени в Росиї представляєть ся як історичне нещасте, котре до решти зруйнує центро Росиї та причинить ся більше до погіршеня тої фатальної економічної ситуациї, котру переживає Росия.

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

В Москві відбував ся тепер від 29. цьвітня до 4 мая с. р. при незвичайно великій участи (понад тисячу членів) і сильнім заінтересованю перший всеросийський кооперативний з'їзд. В середу, 29. цьвітня був перший загальний збір, на нім мали реферати д-р Тотоміянц про кооперацию заграницею і В. Поссе про загальні задачі кооперациї в Росиї. Опісля наступили засїданя секций в середу пополудни, в четвер, в пятницю і в суботу. В неділю та в понеділок на переміну загальні збори і засїданя секций. Секциї є чотири: консумцийна, сїльського господарства, кредитна та продукцийних і трудових артелїв. В сій послїдній є предсїдателем „артельний батько" Українець Микола Левицький. Секциї є дуже „роботоспособні", роботи тревають понад 10 годин на день. Небезпека, що З'їзд може бути закритий, висить весь час над конгресом як меч Дамокля. Але дотепер (субота) щастє сприяло, закрито всего лиш одну комісию по пропаганді кооперациї, передано два „предостереженія", не позволено доторкати питаня о безробітних і предсїдателя з'їзду лиш два рази взивано до градоначальника. Як на тутешні відносини, се ще добре.

На загальнім зібраню є намічені доклади С. Войцеховського і С. В. Бородаєвського о бажаних змінах в законах відносно кооперативних институций, Беретті Тотоміянця, Девля і ин. про взаїмні відносини коопер. організаций, союзів і з'їздів, проф. Озерева о кооперативній пропаганді, Хейсина, Евдокимова та Романова про положенє служащих і робочих в кооперациях, Тугана-Барановського та Янова про кооперацию на селї і т. ин.

По закінченю з'їзду подам ширший образ нарад.

За „Радою" подаємо декілька звісток про кооперативу на росийській Українї.

Кооператива на Українї — поява далеко не нова. Вже в 1865 р. в Харкові істнувала артільна жіноча швальня. Позичкові товариства ми знаходимо вже 1879 року в Таврії, де того-ж року відбув ся навіть загальноросийський з'їзд представників позичково-ощадних кас. В Катеринославі приблизно тодї-ж було засновано перше консумцийне товариство. В 90-х роках минулого столїтя кооперативний рух розвинув ся на Українї особливо широко. Року 1891 в Харкові засновуєть ся перше складочне товариство теслярів, а року 1894 в Олександрійськім повітї (на Херсонщині) розпочинає свою дїяльність відомий М. В. Левицький, який протягом чотирох років (1894—1897) з'організував 119 артілїв.

Тепер кооперация стала одним із найважнїйших факторів економічного житя України, й з боку розвитку ріжних кооперативних товариств українським губерніям належить перше місце в ряду всїх губерній Росиї. Так з 1. сїчня було 135 самих потребительських товариств, 250 „вспомогательно-сберегательныхъ" кас (на 1. января 1904 р.), 7 сїльських і волосних банків (на тодї-ж), 19 позичково-ощадних кас (на 1. янв. 1905 р.), 45 позичкових товариств (на 1. янв. 1907 р.) і чимало инших кооперативних товариств. На Подїлю в початку сього року було коло 70 селянських кооперативних організаций. В Харківщині на 1. сїчня 1908 року було 22 сїльсько-господарських товариств, 30 консумцийних товариств і 63 позичкових товариств. В Київщині ще торік в маю було 70 самих тільки консумцийних товариств, а тепер се число напевне збільшилось в двоє. Так само стоїть справа й по инших губерніях України.

Заграничний огляд.

Муніципальні вибори у Франциї.

Третого мая відбули ся муніципальні вибори в цїлій Франциї. Вибори до міських рад вели ся у Франциї давнїйше під кличем: република чи зглядно монархія. Форма правлїня Франциї є нині вже порішена, тож пароля, під якою переводжено теперішні вибори була вже иньша. Всї буржуазнїйні партиї склали антисоцияльний бльок та рушили до борби проти колєктивістів. Вислїд сих виборів дав побіду — правительству Клємансо. Прихильники теперішного правительства не тільки поздобували на ново свої давнїйші мандати, але навіть побідили в кількох случаях представників революцийного социялїзму. Обнизило ся однак загальне число голосів, відданих на социялькож демократичних кандидатів.

Розуміють ся, що побіду добуло правительство не без горячих заходів; роблено настрій прихильний правительству всїми способами, обмежуючи в першій лїнії горожанські права урядників. Всеж таки вибори сї укріпили становище кабінету Клємансо. Показуєть ся, що сповненє набідив так реакційних клєрикалів та націоналїстів як і социял-демократів та других крайних груп на швидке поваленє теперішного французького кабінету — поки що є виключене. Клємансо опирав ся довгий час на социял-демократах особливо в борбі за роздїл держави і церкви. Від того часу кабінет і социяльна-демократия пішли ріжними дорогами; Клємансо для ратованя свого становища мусїв навіть утворити в палатї депутованих антисоциялїстичний бльок републиканський, який витривав вже не одну пробу.

Борба на индийско-афганїстанській граници.

Англїйці мають новий клопіт в Индиях. Ледви десять місяців минуло від того часу, як англїйський генерал Джемс Вількокс покорив заворушеня магометанського племени Закакелїв, які з вершин Пенджабу загрожували Индиї, а отсе вибухла на индийско-афганїстанськім пограничу нова ворожнеча. Підняло ї друге племя верховинців, Махсобня. Підняло ї друге племя верховинців, Махсобня. Повстанцї, яких є 15 до 20 тисяч, зорганїзовані добре; мають великі засоби поживи, оружя і гроша. Магманди живуть і в Индиї і в Афганістанї, але їхне піддянство супроти афганїстанського еміра, Габіб-Уляг-Кала є радше формальне. Теперішною ворохобнею кермує духовник, Могамед Ізак, якого звуть „Суфі Моляг". Крім того голосять „сьвяту війну" також другі духовники. Ворожнеча Магмандів до Англїйців не нова. В 1897 р. ледви вспіли їх поконати англїйські війська, а тепер звели вони вже чимало крівавих стріч з англьо-индийськими військовими віддїлами.

Для Англїйців ненаручним в сій ворохобни є особливо становище афганїстанського еміра. Підчас давнїйшого повстаня Магмандів він був строго заборонив своїм підданим переступати индийську границю, щоб ставати до бою проти Англїйців разом з индийськими своїми братами. Тепер такого заказу не має. Англїйські депеші говорять навіть про те, що афганїстанські офіцияльні круги попирають ворожнечу та не бережуть границї. Стало ся се через те, що при останнім англьо-росийськім договорі в справі Афганістану „союзники" цїлком поминули еміра, хоч се розходило ся про його країну.

Досї воєнний терен обнимає невеличкий простір північно-західних Индий по ріку Пенджеру так, що похід Магмандів зі становища стратегічного не є грізний для Англїйців, хоч за для гористого терену будуть мусїли вести прикру боротьбу з повстанцями, в якій понесуть чимало страт, що доказують вже дотепершні перепалки. Треба буде стягнути в сю околицю загалом богато війська, щоб дивизиї Вількокса, які безпосередно заангажовані в бою, не втеряли лучби з своїми підставами. Головний вождь индийської армії льорд Кіченер в своїх депешах до Льондону не робить зовсїм таємниці з серіозности ситуациї, особливо що і в прочих провінциях Индий настрій до англїйських завойовників зовсїм не прихильний.

Саме тепер надходить вістка з Калькути, що там відкрили власти заговор на житє Кіченера. Та найбільше жури мають Англїйці через здержливе становище афганістанського еміра, який ще й досї не заявив своєї згоди на згадуваний нами росийско-англїйський договор.

НОВИНКИ.

— **До Русинів-латинників.** Всїх сьвідомих Русинів-Українців латинського обряду з-поміж інтелїгенциї прошу, щоби у важній народній справі зволили подати менї свої точні адреси по можности як найскорше, а найпізнїйше до кінця мая с. р. — Рівнож прошу всїх наших Вп. організаторів і мужів довіря, щоби подали менї адреси знаних їм добре сьвідомих Русинів латинників з-поміж селянства або міщанства. — *Д-р Володимир Охримович,* Львів, улиця Руська ч. 20.

— **Від п. посла Романчука** одержуємо до поміщеня слїдуюче: „Не читаючи богато газет, бо на се не маю ні часу ні охоти, я лиш припадком довідав ся про поміщенє в „Громадськім Голосї" та повторенє в „Gazet i Narodow-iй" оголошеня 6-ох студентів, що они явили ся у мене у Львові яко депутация руського студентства і зажадали зложеня головства в парляментарнім клюбі з причини моєї заяви о замаху на покійного намісника гр. Потоцького і присутности на єго похороні; в оголошеню подають і мою відповідь на своє жаданє. Понеже та відповідь поміщена не так, як я її сформуловав, і в оголошеній формі витворює невірне виображенє, длятого подаю її тут в тексті автентичнім: Именно відповів я депутациї, що я „не узнаю компетенциї молодежи в сій справі, але можу їй подати до відомости, що я вже давнїйше резигнував з головства в клюбі та задержав се головство тілько під пресиею всего клюбу, однак вже тогди заповів, що за пів року спонукаю ще нове тайне голосованє і коли-б тілько один член клюбу голосував против мене, то я рішучо уступлю". З сего виходить, що справа моєї резигнациї не стоїть ні в найменшій звязи ані з жаданєм студентів ані зі справою замаху: я резигнував з президиї клюбу ще в році 1907., а згодивши ся вкінци по довгих, сильних і однодушних наляганях всего клюбу її поки-що задержати, зазначив виразно, що задержую лише до певного часу. Сей час власне тепер настав і я очевидно буду моєї заповіди тримати ся, пресиї-ж яких нела з гори чи з боку чи з долини, я ніколи в нічім не уступав і ніколи уступати не буду. У Відни 4. мая 1908. — *Юлїян Романчук.*

— **Деякі уваги до похорону пок. Плятона Костецького.** З круга львівських Русинів одержуємо таке до помішеня: Польські часописи подали ширші описи сего погорону. В нім взяли участь

лат. архиепископ Більчевський з своїм духовеньством, численні польські товариства, всї передові польські мужі і широкі круги польської суспільности. Се посмертне звеличенє було з їх боку зовсїм зрозуміле; вони віддали покійному свій довг за прислуги, які приніс він польській справі з пожертвованєм себе і своїх молодечих ідеалів. Але дивно виглядало воно, що той обряд звеличили з власної волї також чільнїйші репрезентанти руського духовеньства, як оо. крил. Крижановський, д-р Мишковський, Давидяк, Давидович і др. з академічним москвофільським хором. Правда, що старий Римлянин сказав: „de mortuis nil nisi bene", тай наш руський чоловік повторяє в таких разах добротливо: „най Бог єму простить"! Можна і у пок. Костецького толкувати в ріжний спосіб хибну дорогу єго житя; але всеж таки стоїть воно фактом, що покійний відступив від свого народа, пішов в чужу службу, а що гірше наніс своїми дїлами чималі шкоди руській народности. І чиж належалась такому чоловікови по смерти від Руси так сьвітла пошана!? Але скаже хто, що ту входив мотив полїтичний, щоб заманїфестувати москвофільській партиї звязь єї з польськими полїтичними кругами. Однак і се не може оправдувати дїла. Вільно москвофілам лучитись для полїтичних цїлий з ріжними партиями, але не вільно репрезентантам руського обряду своєю присутностию на похоронї чоловіка, який будь-що-будь був ренеґатом нашого народу, звеличувати так остентацийно єго могилу, та заапробувати народне відступство і понижити тим свій обряд і своїх вірних. А щож говорити, що тому заблудшому синови віддали послїдну прислугу також репрезентанти нашої єрархії і капітули, оба мітрати Білецький і Туркевич! У нас ввійшло вже мабуть в традицию, що наші єрархи віддають таку честь всїм людям, що нас і їх поневіряли. Так пригадуємо собі, що пок. Зибликевич виступав завзято проти руської народности і клиру, так що одного разу було сего вже за богато і тодїшному латинському архиепископови Вєржхлевському, котрий виступив против него в соймі зі словами „dość już będzie tego" і станув в обороні нашого духовеньства; а мимо того, коли Зибликевич помер, поїхали наші тодїшні архиєреї (львівський і перемиський) на його похорон аж до Кракова. Наших мітратів бачили ми на похоронах такого Черкавського, Яворського і др. подібних, а тепер і на погребаню Костецького. І питаємо: чи поступили-би так латинські єрархи? Чи віддали би таку честь якому ренеґатови свого народа? Нїколи! Се можливе лиш у нас, Русинів. Коли недавно львівська громада забажала помолитись за душу бл. п. Марка Каганця, то о. мітрат Білецький заборонив нам сего, заявляючи, що наша молитва могла би видаватись декому полїтичною манїфестациєю. А чим жеж иншим, як не полїтичною манїфестациєю був величавий похорон Костецького? Тілько там ходило о вірного сина свого народа, що упав жертвою нашої неволї, а тутки був польський прислужник. І котрий же-ж з них стояв в наших очах висше? Кому належалась від нас честь? І так за добрим сином було нам заборонено молитись; а до домовини відступника поспішив сам о. мітрат з всїми архиєрейськими інсіґнїями. Річ та викликала в львівській руській громадї загальну соблазнь, і не з одних уст дались чути гіркі слова: чи варто-ж бути чесним чоловіком, щоби мати такий похорон? Чи таке низьке раболїпє згідне з духом Христової релїґії і церкви? Чи таке безхарактерне становище провідників церкви годно зєднати їй в нинїшних часах честь і довірє у народа? Чи може зискати їм пошану навіть у тих, котрим вислугують ся? О бідний наш клир, бідний наш нарід, бідна наша церков, що мають такі неясні сьвітильки. „О Господи Боже, змилуй ся над нами і пішли вже раз на твоїх руських учеників благодати сьв. Духа, щоб не блукала в тьмі ідолослуженя, но просьвічені Тобою, сьвітили нам духом премудрости, розуму, правди і кріпости". — *Вірний.*

— В справі орґанїзациї львівських Русинів пишуть нам: В кождім народї, в котрім бодай є трохи живучости, викликує всякий гнет відпорність і орґанїзацию. Переслїдуванє і бойкотованє в послїдних часах львівських Русинів спричинить чейже у нас якусь красшу орґанїзацию, до якої накликувано вже в „Дїлї" в кількох дописях зі Львова, а які повинні-б спонукати раз до дїла орґанїзацийний комітет львівських Русинів. Його задачию було-б скликати в найкоротшім часї збори Русинів міста Львова, на котрих належало-б вибрати ширший комітет. Сей комітет мав би задачу переводити орґанїзацию і то в двох напрямах. В напрямі економічнім старав би ся о переведенє в дїло клича „свій до свого" попиранєм своїх ремісників та купців і своїх інституций, а крім того мав би старатись по можности о розширенє власного ремесла, торговлї та промислу. До такої акциї конечна була-б взаїмна контроля, о яку старав би ся сей комітет. Поки деяких відповідних своїх купців і ремісників нема, повинні Русини попирати лиш тих чужих, у котрих є вивіски руські і де супроти Русинів не поводять ся шовінїстично. В той спосіб запобіжить ся в части затрачуваню зверхного характеру руськости у Львові, яке відбуваєть ся в послїдних часах в наслїдок викидуваня руських вивісок під впливом вшехпольського терору. Під зглядом культурним комітет, маючи докладний спис усїх Русинів, старав би ся гуртувати їх до місцевих товариств, читалень „Просьвіти", „Бесїди" і проч. Після моєї гадки закладанє нового товариства „Міщанської Бесїди" з огляду на повисші товариства вже істнуючі було-б злишним, тим більше що одна „Міщанська Бесїда" не могла-б згуртувати в собі всїх розкинених по широкім Львові Русинів. Дальше старанє около осьвідомленя всїх верств через відчити, біблїотеки, уряджуванє курсів для руської мови, вкінци забав, концертів і прч. лежить в задачі видїлів тих товариств іменнож читалень „Просьвіти" а також львівської „Бесїди", яка від часу вибору нового видїлу не проявляє нїякого, хочби товариського житя. — *С. Л.*

— **Побіда української лїсти при виборах до ради повітової в Тернополи.** При вчерашних виборах членів повітової ради з сїльської куриї в Тернополи побідила в цїлости українська лїста. Вибрано 9 наших членів. Українська лїста дістала 145 голосів, польсько-старостинська 94, а кацапська 1. Честь українській орґанїзациї в Тернопільщинї!

— **Кацапська дич.** Пишуть нам з Коломийщини: В селї Мишинї, з котрого вийшов при помочи Поляків послом до сойму Миронюк-Заячук, панує темнота, якої нема здаєсь нїгде в Галичинї. Місцеві селяне, затуманені амбасадором Дудикевичом та Заячуком, ненявидять просьвіту а Українців їли би живцем. Звичайно говорять: „От, незадовго прийде Москаль, забере Галичину і ми аж тодї будемо раювати". Осьвідомлюванє тих селян стрічаєть ся з нечуваним опором. Заходом сьвідомих людий з тяжкими трудами засновано читальню „Просьвіти", однак не знати, чи вона устоїть ся поміж кацапською дичию. Тепер під проводом москвофільських ватажків особливо посла Миронюка-Заячука, селяне в Мишинї нападають в білий день на кождого, що инакше думає, нїж вони. І так в цьвітну недїлю товпа хлопців і парубків напала двічи на двох ґімназияльних учеників з Мишина і з зьвірським криком, та кидаючи градом каміня, гнала за ними. Другий напад відбув ся на Великдень, дня 24. цьвітня, коло церкви. Москвофільська дич напала на тих самих учеників і на артиста-маляря В. Петрука, що прийшли разом на „гаївку". Не знати, що було-б стало ся з безборонними молодцями, якби їх були не оборонили старші їх приятелї. Однак кацапські громили завершили своє дїло ві второк, 28. цьвітня. Маляр В. Петрук ішов з одним ґімназияльним учеником на „гаївку" під церкву. Під одною коршмою стояло чотирох „истинно-русскихъ", а іменно, „господинъ" посол Миронюк-Заячук, два ґімназиясти з Коломиї, Р. Ставничий і А. Микитюк, а четвертий Ф. Сенчук, заушник Заячука. Коли маляр В. Петрук поздоровив згаданих чотирох кацапів словами „Христос воскрес!" — кинули ся Ф. Сенчук на нього і вдарив його по голові кулаком так сильно, що сей повалив ся як сніп серед дороги. Лежачого копув Сенчук ще сильно чоботом. Підчас того всего посол Заячук крутив собі вуса і разом з ґімназистами сміяв ся на цїле горло. При помочи свого товариша піднїс ся Петрук з пороху і побачив вже опришка Сенчука коло Заячука, котрий кричав: „Ще хочеш хунхузе, українчику? га?"—„Я се запамятаю" сказав Петрук і пішов дальше на „гаївку", де на него ще раз напали. Що до посла Заячука, то се цїлковитий анальфабет, чоловік без найменшої культури. Доказом отсей факт: Перед Великоднем побив свою жінку сплетеним ужищем так страшно, що бідолашна лежить до тепер на смертній постели. Взягалї Заячук знущаєть ся над жінкою як опришок, а громадяне знають про його домове житє богато розповідати. Ось яким послом ущасливили Поляки з кацапами Коломийщину! Може би наша коломийська орґанїзация заняла ся ревнїйше просьвітою в Мишинї та усунула з того села здичіле кацапство. — *Поінформований.*

— **Подвійний мандат проф. Гальбана.** Як звіно, проф. львівського унїверзитету, д-р Альфред Гальбан, вибраний послом до буковинського і галицького сойму (з міста Дрогобича). Проф. Гальбан хотів зложити буковинський мандат і в тій справі відбула ся дня 30. м. м. в Чернівцях нарада вірменсько-польських дїдичів, де рішено просити д-ра Гальбана, щоби свій мандат дальше задержав. На тій нарадї Казим. Богданович заявив, що складає свій посольський мандат а на його місце поставлено кандидатуру Каєтана Стефановича.

— **О жидівську народність на унїверзитетах.** У віденськім парляментї явив ся вчера екзекутивний комітет австрийських сіонїстичних студентів, щоб порозуміти ся з послами жидівського клюбу що-до дальших заходів около признаня жидівської народности на австрийських унїверзитетах. Посли заявили, що прийдуть на студентське віче в суботу та що згоджують ся на дотеперішну акцию студентів.

— **Студентські демонстрациї у Відни.** В понедїлок уладили студенти ветеринариї у Відни бурливу демонстрацию, домагаючись придїленя академії ветеринариї, котра підлягає тепер мінїстерству війни, до мінїстерства просьвіти, дальше права свобідного вибору ректора і т. д. Закликане війско з наложеними баґнетами розігнало демонстрантів. Студенти вислали депутацию до парляменту, щоб запротестувати против сего, і громадно пішли перед унїверзитет і полїтехнїку, аби й академіків спонукати до піддержки своїх домагань. По полудни демонстрациї повторили ся перед ветеринарийним інститутом. Демонстрантів розігнало знову війско, Студенти пішли перед парлямент і вислали депутацию з жалобою, а потім пішли перед унїверзитет і вислали депутацию до академіків, а вкінци розійшли ся спокійно. Не арештовано нїкого. — Вчера перед будинком ветеринарийної академії прийшло знов до заворушень. Вступ до інституту замкнула полїция. Яких 500 демонстрантів счинило бучу, домагаючись, щоб їм позволили відбути віче. Полїция пробувала їх кілька разів розігнати, але безуспішно; коли загрозила ужитєм оружя, студенти уступили. На місци явили ся ректор і кількох послів, котрі успокоїли демонстрантів і пішли до мінїстерства просьвіти, щоб предложити домаганя студентів. Крім того удала ся до парляменту депутация і предложила бажаня студентів.

— **В погонї за воробцями** позбув ся в легкий спосіб нових черевиків малий Кость Ґай, ученик школи Шашкевича у Львові. Якісь невислїджені батярчуки затягнули його вчера на жидівський цвинтар на кінцї ул. Шпитальної „ловити воробців". Там треба було роззути ся, щоб лекше спинати ся по гилях, а тодї хитрі товариші „виправи" скористали з сего, взяли з собою черевики і втїкли, бо лїпший черевик у руцї, як воробець на вербі. Мешканцї ул. Шпитальної немало натерплять ся від тамошних „андрусів", але львівська полїция велить нюхати за заговорами, як пильнувати безпеченства податників.

— **Диєти росийських послів.** В послїдних часах посли росийської думи починають складати свої мандати. Двох вже зрекло ся посольства, а говорять, що їх слїдами піде ще багато инших. Причиною тої утечі мають бути, як пишуть росийські ґазети, за малі диєти послів державної думи. Члени думи беруть по десять рублїв денно. Богато послів мусить заробляти на житє і займають ріжні становища. Праця в думі лишає їх тих становищ, а з посольських диєт удержати ся не можуть. „Бірж. Вєд." інформують, що деяким послам їх виборцї визначили самі додатки до тих диєт. Так пр. бар. Маєндорфови, віцепрезидентови думи, виборцї платять по 25 рублїв денно з власної кишенї. Тільки під тим услівєм згодив ся барон Маєндорф приняти мандат. Посол з Іркутська бере також від виборців додатки до своїх диєт. Згадана ґазета обурюєть ся, що члени „государственнаго совѣта" за значно меншу працю беруть 25 рублїв денно, отже півтретя раза тілько, що члени думи, та накликує правительство до зрівнаня посольських диєт.

— **Старий революціонер.** В Будапештї помер дня 2. с. м. у 83 р. житя ґенерал Стефан Тір (Türr), що вів дуже бурливе житє. Австриї спричинив він богато клопотів і служив ріжним державам, від котрих лише надїяв ся помочи до визволеня своєї мадярської вітчини спід панованя Габсбурґів. В 1849 р. був офіциром австрийської армії, що воювала в Італії під Радецьким против короля Сардинії. Під Буфальоро здезертирував до ворожої армії і жертвуючи Піємонтийцям свою поміч, обіцяв утворити мадярський леґіон для визволеня Італії. Однак побитий під Новарою удав ся до Парижа і Льондону, де війшов у зносини з ґр. Телєкім, Пульським, Кошутом та иншими провідниками мадярської еміґрациї і разом з ними укладав революцийні проєкти на будуче. В 1852 р. поручила йому мадярська еміґрация розслїдити дісльокацию австрийських військ в Італії та щоб старав ся по змозї позискати їх до революцийних цїлий. В жовтни того-ж року іменовано Тіра аґентом Кошута на Італію з осїдком в Туринї. Коли однак в лютім 1853 р. пробовано викликати повстанє в Медіолянї, в якім Тір мав взяти участь, австрийський воєнний суд засудив його на смерть і у Фінфкірхен на Угорщинї повішено його „in effigie". Се заставило його втїкати на ново до Льондону. Коли вибухла кримська війна, вступив до анґлїйської армії яко полковник для закупна коний; однак се становище обняв тільки для ока, бо на дїлї мав він викликати в Сербії ворохобню против Семигорода. Се йому не повелось, бо австрийські війська пильнували границь. Скінчило ся на тім, що Тіра зловлено в Букарештї, яко австрийського дезертира, а воєнний суд в Кронштатї засудив його знова на смерть. За інтервенциєю анґлїйської королевої Вікториї змінив цїсар Франц Йосиф І. вирок на досмертне вигнанє з границь Австриї. По трилїтній мандрівцї за границею бачимо в 1859 р. Тіра знова в Італії яко команданта альпейських стрільців Ґарібальдія. Яко ад'ютант Ґарібальдія бере Тір участь в його сьмілій виправі до Сицилії, а потім стає ґенералом і губернатором Неаполя, до здобутя котрого причинив ся. Небавком женить ся з внучкою Лукіяна Бонапартого і якийсь час живе спокійно. Ролї революціонера пробував впослїдне в 1866 р., коли Австрия була запутана в війну на два фронти: з Італїєю і Прусами. Аґітував тодї зі Сербії за повстанєм на Угорщинї, але безуспішно. Не брали його вже серіозно, бо занадто любив хвалити ся своїми дїлами а мешкаючи в Букарештї відгравав ролю будучого угорського короля. В р. 1867 р. завдяки амнестиї, Тір вернув ся назад на Угорщину і з тої пори жив уже тихо, віддаючись технїчним студиям.

— **Огнї.** В Конюхах бережанського повіта згоріло дня 17. м. м. 11 селянських загород з 50 будинками. — В Копичинцях вигоріло дня 23. м. м. цїле жидівське середмістє, а шкода доходить до 20.000 корон.

— **Катастрофа на Днїпрі.** З Виходу в чернигівській ґубернії доносять: Судно, що перевозило людий крізь Днїпер, перевернуло ся онодї наслїдком переповненя. Находило ся в нїм 150 осіб, що вертали з костела, переважно селяне і дїти. Уратувалось тільки 30 осіб, решта утонула.

— **Дрібні вісти.** Віцепрезидент краєвої ради шкільної, д-р Дембовський, повернув вчера з відпустки до Львова і обняв урядованє. — Нинї скінчив ся нормальний реченець вписів на львівський унїверзитет; від 7. до 13. мая можна буде вписувати ся за дозволом деканатів, а пізнїйше лише за дозволом академічного сенату. — Краєвий видїл оголосив конкурс з реченцем до 31. мая на посаду секундаря в загальнім шпитали в Перемишли з річною платою 1000 корон. — В Подґужи академік С. завдав собі бритвою в самоубийчім намірі поверх 50 ран, підрізавши собі горло і покалїчивши руки та ноги, а відтак кинув ся з першого поверха на подвірє, де зломив собі ногу. Нещасного відвезено в грізнім станї до шпиталю. — На професора IV. ґімназиї у Львові, Яна Пєтшицького, напав онодї вечером на улици Секраменток якийсь чоловік і вдаривши його двічи з заду по голові, втїк. — Зелїзничий поїзд, що їхав онодї з Тернополя до Збаража, не відчиненій пільній рампі коло Білої, наїхав на селянську фіру, наслїдком чого дві женщини і оден хлопець потерпіли тяжкі рани.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Сави (лат. Домицеві). Позавтра, в пятницю: Марка єванг. (лат. Станислава еп.).

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

Четвер, 7. с. м. „Мари", драма Ібзена в 3 дїях.

В пятницю і суботу представленя не буде.

Недїля, 10. с. м., пополудневе представленє, „Ой не ходи Грицю", драма в 5 дїях Старицького.

☐ **З тов. сьв. Андрея у Львові.** Перші загальні збори сего товариства, що має на цїли давати спромогу та улекшувати лїченє недужим сьвященикам і їх родинам в купілевих і клїматичних місцевостях, відбудуть ся в четвер, дня 14 с. м. в руській духовній семинариї у Львові. Початок о год. 3 з полудня. — *Комітет.*

☐ **Тов. Корн. Білобрам** зволить подати безпроволочно поясненя в знаній справі на адресу: В. Бараник, Львів Підвалє ч. 9. III/16.

☐ **Видавництво „Ukrainische Rundschau"** повідомляє сею дорогою своїх передплатників, що висилка останного числа для загалу абонентів наступила аж в понедїлок. Стало ся се через те, що перед 1/V. вспіла друкарня зладити тільки одну тисячку накладу, яку призначено головно для послів і редакций. Другий наклад вибито аж по робітничім сьвятї, так що експедиция не могла перевести розсилки швидше як вчера. Від себе пригадаємо нашому загалови адресу „Ukr. Rundschau": Wien, XVII/3 Frauenfelderstrasse 2. Річна передплата для Австро-Угорщини виносить 8 К а для Росиї 4 рублї. Сподїємо ся, що не найдеть ся нї одного Русина-інтелїґента, який би не поспішив з материяльною піддержкою нашої европейської трибуни, що сповнює так велику і важну для цїлого нашого загалу задачу особливо в теперішнім моментї.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Президия кр. дирекциї скарбу іменувала салїнарного ад'юнкта, Зиґм. Вольського, управ. гір і гут в IX кл. ранґи в особовім етатї салїнарних управ в Галичинї і на Буковинї. — Львівський висший суд краєв. переніс канцелярийного офіцияла Едв. Вебера з Делятина до Ярослава, а канцелїста Бол. Олєховського з Ярослава до Делятина. — Мінїстер зелїзниць переніс асистента Ігнат. Кінберґа в Кракові і ад'юнкта Йос. Сілядія у Львові до округа станиславівської дирекциї. — Мінїстер торговлї іменував рахункового радника, Ів. Андрашка, ст. радником в рахунковім департаментї дирекциї почт у Львові.

Промова намісника д-ра Бобжинського до урядників намісництва.

Нинї о год. 11 намісник д-р Бобжинський виголосив при представленю йому урядничого персоналу львівського намісництва слїдуючу промову:

Ласкою Найяснїйшого Пана покликаний на становище намісника Галичини, обіймаю сей уряд у хвилї, коли сердечний біль і жаль стискає серце після страти знаменитого мужа, котрий упав на становищи, лишаючи нам незабутний приклад вірности для монарха і патріотичного почутя обовязку.

Обіймаю сей уряд у хвилї тяжкій і трудній, з котрої вивести нас може лише великий спокій внутрішний і розвага, лише тверезе оцїненє відносин, лише строге береженє обовязуючих законів. Числю на се безусловно з Вашої сторони і взагалї усїх полїтичних урядників в краю.

Обняв я уряд намісника з сьвідомостию, що моїх средств за мало на сьвітлу репрезентацию, але й з пересьвідченєм, що край і його населенє жадає від мене і від панів старостів в сїй хвилї більше, нїж колинебудь, не так репрезентациї, як доброї адмінїстрациї.

На иншім місци мав я вже нагоду зазначити, якою повинна бути публична адмінїстрация і до якої цїли має вона прямувати; а Ви, панове, звольте памятати, що те, що я там сказав про безсторонність її без уваги на народність, віру і суспільне становище, про жичливість, справедливість і позисканє довіря у найширших верств, і що повтаряю сьогодня, є з моєї сторони принятим на себе обовязком перед цїлим населенєм нашого краю, котрий при Вашій ревній помочи мушу сповнити і, дасть Бог, сповню.

Знаю добре, що наш апарат адмінїстрацийний не вистарчає до виконаня всїх задач новітньої адмінїстрациї, бо від часу, з котрого той апарат датує ся, населенє краю подвоїло ся, потреби його зросли, відносини скомплїкували ся і стали трудні до виконаня. Длятого буде моїм старанєм, щоби в орґанїзациї полїтичних властий увести деякі внутрішні улїпшеня, і маю запевненє, що центральне правительство не пожалує менї конечних в сїм напрямі средств.

Нинї намісник не в силї полагоджувати сам всї справи намісництва і особисто управляти всїми староствами. Тому наміряю розширити обсяг дїяльности та одвічальність панів віцепрезидентів і радників двору, ведучих секциї намісництва; тому розважаю думку, чи не булоб вказане декотрим панам старостам поручити надзір над урядованєм сусїдних староств, о скілко се можливе в межах закона і тому наміряю постаратись о встановленє при намісництві висших урядників, котрі-б постійно об'їжджуючи край служили панам старостам радою і вказівкою та запевняли одноцїльність напряму адмінїстрациї.

Буду стреміти до того, щоб число староств значно побільшити та ось так уможливити старостї вдержати особисте відношенє з людністю, щоб побільшити скількість посад концептових, технїчних і манїпуляцийних, зреформувати манїпуляцию та зробити можливим скоре полагоджуванє прав.

Tempo переводженя тих внутрішних реформ залежить одначе не тільки від фінансових засобів, а не менше від позисканя кандидатів на посади, в котрих звичайна рутина адмінїстрацийна не вистарчить, а для котрих крім характеру, здібности і працї потрібно висшого образованя та основнїйшого знаня в деяких напрямах, бо нинї опанувати рівномірно і основно всї галузи адмінїстрациї публичної стало ся завдачею великою, коли не неможливою. Тому звертаю ся до вас, молоді панове урядники, з горячою заохотою, щоб ви не вдоволяли ся тим знанєм адмінїстрацийним, яке ви могли винести з унїверзитетів, а щоб ви самі хотїли дальше науково образувати ся. Засобів і помочи з мойого боку вам не буде хибувати.

Не в грозї власти і суворости приказу бачу знаряд до кермованя численним персоналом полїтичних властий, а в розбудженю і розвиненю шляхотних стремлїнь і наклонів, у поставленю високих завдач і цїлий, до котрих маємо прямувати з запалом і внутрішним переконанєм, щоб в той спосіб найкрасше служити монархови і краєви та здобути собі загальне признанє і довірє суспільности.

Не сумнїваюсь нї на хвилю, що се прийде, не сумнїваюсь тому, що в часї мойого урядованя в радї шкільній краєвій я мав нагоду стрінутись безпосередно з персоналом адмінїстрацийним нашого краю, та я навчив ся цїнити його незвичайні прикмети.

На них хочу й буду будувати. Цїнною в тім напрямі запорукою для мене є слова, з якими звернув ся нинї до мене вашим іменем п. віцепрезидент намісництва, якого прикмети характеру, досьвід і правниче знанє мав я нагоду пізнати й оцїнити. Дякую за ті слова щиро а витаючи вас панове, дивлю ся в будуччину з повною вірою і надїєю помимо трудів і можливих перепон, які нас вижидають.

Надїю сю черпаю передовсїм а черпати її можемо всї, спрямовуючи наші уми й серця до наймилостивійше пануючого нам Монарха, якому провидїнє дозволило в біжучім роцї сьвяткувати торжество 60-ти лїтного правлїня, а який всїм нам присьвічує приміром посьвяти і обовязку, приміром любови, якою надїлює всї свої народи. Оттимто взиваю Вас, панове, щоб разом зі мною піднесли з глибини серця оклик: Найяснїйший Пан Франц Йосиф І най жиє!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 6 мая 1908.

Сецесия хорватських студентів.

Відень. (ТКб.) Нинї прибуло тут 480 хорватських студентів окремим потягом з Загребу. На двірци повитали їх віденські Хорвати. Відти пішли студенти ґремяльно перед парлямент, а депутация їх зложена з 20 членів була у предсїдателя клюбу Словінців, Тресіча і других послів. Всї посли одобрили становище студентів супроти бар. Равха та обіцяли їх поперти. Студенти подякували за се приреченє а по окликах в честь загребської alma mater та відсьпіваню хорватських національних гимнів пішли під унїверзитет.

Дипльоматична гостина.

Петербург. (Ткб.) Як зачувати, прибуде сюди незабаром президент Фонїєр. За те часописні донесеня про недалеке прибутє короля Едварда й Петра уважаєть ся неправдивими.

Третя Дума.

Петербург. (Тел. прив.) Правиця в думі виготовила проєкт змінїстеризованя зелїзницї. Цїлию проєктованої реформи має бути унеможливленє повтореня такого страйку, який був в 1905 роцї.

Гостина нїмецьких володарів у Відни.

Поля. (Т. К. Б.). Нинї рано прибув сюди яхт „Hohenzollern", що привіз нїмецьку цїсарську родину. Повитала його ескадра салютовими вистрілами. В пристани рух дуже оживлений.

Відень. (Т. К. Б.). Нинї о $^1/_2$ до 8 годинї рано прибув сюди кн. реґент баварський, Люітпольд. Дворець Західної зелїзницї прибрано гарно. Позаяк князь заховує нинї incognito, то не було офіцияльного принятя. З князем прибув баварський президент мінїстрів Подевільс та численний почот. Князь реґент замешкав в палатї Моденській.

Штутґард. (Т. К. Б.). Віртемберський король виїхав нинї з почотом до Відня. Тим самим потягом приїде вел. кн. Бадену.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 6. V. Здзїслав Величковський, Берно; Іван Гендзьор, Америка; Петро Гайдучок, Рогатин; о. Тимотей Бордуляк, Ходачків велик.; Роман Коростенський, Букова; Александра і Роман Каленюки, Стрий; д-р Еміль Савицький, Тернопіль; Василь Бабій, Бурканів; о. Антін Скобельський, Лисинець; о. Теодозий Курпяк, Тлусте; Озіяс Гайнберґ, Борислав; о. Анатоль Долинський, Броди; Емілїя і Ванда Куманецькі, Яворів; д-р Михайло Яремкевич, Коросно; Ромуальд Корчинський, Прага; д-р Іван Пшебиславський, Рим; д-р Іван Потоцький, Рим; Лазар Лихицький, Дембіця; Лев Горбачевський, Ольшаниця.

Ґі де Мопасан.

46)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

Він пробував говорити, але не міг, слези стиснули його за горло. Притуливши ся до нього, чула вона як він давив їх в грудях. Дотепер вона більше терпіла через його горе як через своє; тепер ся еґоїстична трівога її любови, що гризла її вже від так давна, взяла у неї верх.

— Боже! як Ви її любите! — сказала вона таким голосом, начеби перший раз про се довідала ся.

Він признав їй в друге:

— Ох так, я її люблю!

Вона подумала трохи, а відтак сказала:

— Ви мене нїколи так не любили.

Він не заперечив, бо він був в одній з таких хвиль, коли то чоловік говорить всю правду.

— Нї, я тодї був за молодий!

Се здивувало її.

— За молодий? Чому?

— Бо житє було тодї занадто солодке. То лише в нашім віцї любов заходить до божевілля.

Вона спитала ся:

— Чи се, що Ви чуєте до неї подібне до того, що Ви чули до мене?

— Так і нї... а прецїнь се майже те саме. Я Вас любив так, як лише можна любити якусь женщину. Її я люблю так як Вас, бо вона — се друге виданє Вас. Але ся любов стала ся всемогуча, деструктивна, сильнїйша як смерть. Вона огорнула мене як огонь стріху і нїчо вже мене не виратує!

Вона стала його потїшати, хоч чула як її милосердіє сохне під подувом зазрости.

— За кілька днїв буде її весїлє, відтак вона поїде. Коли не будете бачити її, забудете про неї і прийдете до себе,

Він заперечив головою.

— Вже за пізно, за пізно!

— Але нї, не за пізно. Ви не будете бачити її через три місяцї. Се вистарчить. Три місяцї вистарчили Вам на те, щоби її більше полюбити як мене, хоч Ви мене знаєте дванайцять років.

Він зачав молити її у крайній розпуцї:

— Ані, не покидайте мене!

— Щож я можу зробити?

— Не лишайте мене самого.

— Можу приходити до Вас кілько лише схочете.

— Нї, позвольте менї приходити до Вас як мога найчастїйше.

— Тут Ви вічно будете її бачити.

— Але і Вас.

— Ви не можете вже більше бачити її перед весїлєм.

— Ох, Ані!

— Або що найменше дуже рідко.

— Чи можу лишити ся тут на вечер?

— Нї, з огляду на Ваш стан се неможливе. Ви мусите трохи розірвати ся, піти до Серклю, до театру, де-небудь, лише не тут.

— А коли би я Вас дуже просив?

— Нї, Олївє, се неможливе. Крім того я буду мати при обідї таких гостий, котрих присутність ще більше випровадила би Вас з рівноваги.

— Княгиня і... він?...

— Так.

— Але-ж я вчера був цїлий вечер разом з ними.

— Через те Ви нинї гарно виглядаєте!

— Я Вам обіцюю, що буду спокійний.

— Нї, се неможливе.

— То я йду собі.

— Чого Вам так спішно?

— Мушу трохи перейти ся.

— Се буде найлїпше. Ходїть богато, ходїть аж до ночи, змучте ся і відтак положіть ся спати.

Він встав.

— Бувайте здорові, Ані!

— До побаченя. Я прийду до Вас завтра рано. Хочете, щоби я завтра зробила так як нераз давнїйше? Я буду дома лише удавати, що їм снїданє, а дїйсно прийду снїдати разом з Вами о чверть на другу.

— Добре, прийдїть. Ви справдї маєте добре серце, Ані.

— Бо Вас люблю.

— І я також Вас люблю.

— О, не говоріть про се більше.

— До побаченя, Ані.

— До побаченя, завтра в полудне.

— Бувайте здорові.

Він цїлував її по руках, відтак в лице, відтак в кутик уст. Очи його вже були сухі, він виглядав так, якби вже погодив ся зі своєю долею. При відходї він обіймив її ще обома руками, приложив уста до її чола і держав її так довго, наче би хотїв випити, втягнути в себе всю любов, яку вона мала до нього.

І відійшов скоренько, не оглядаючи ся.

Вона лишила ся сама, кинула ся на фотель і гірко ридала. І так була би може зістала аж до вечера, коли би Анетта случайно не прийшла по неї. Щоби мати час обтерти свої червоні очи, сказала вона до дочки:

— Я ще мушу кілька слів написати, моя дитино. Іди, я прийду сейчас.

Аж до вечера мала вона заняту голову всї ми тими важними питанями уложеня віна для дочки.

Вечером мали прийти княгиня і маркіз обідати до панства Ґілєруа як до своєї рідні.

Гостї позасїдали до стола і розмовляли про вчерашне представленє, коли війшов „maitre d'hôtel" і принїс три величаві букети.

Панї де Мортемен крикнула здивована:

— Мій Боже, а се що такого?

— Які вони гарні — крикнула собі Анетта.— Хто се міг нам прислати?

— Певне Олївє Бертен — відповіла ґрафиня.

Від коли він відійшов, вона вічно думала про нього. Він видав ся їй такий сумний, такий траґічний, вона так добре бачила його безвихідне горе, так добре відчувала його терпіня, вона любила його так дуже, так нїжно, так комплєтно, що її серце було зовсїм пригнетене зловіщими перечутями.

В букетах найдено дїйсно три карточки писані олівцем рукою маляря; на одній було імя княгинї, на другій ґрафинї, на третій Анетти.

Панї де Мортемен спитала ся:

— Чи Ваш приятель Бертен часом не слабий? Він вчера виглядав дуже зле.

— Менї також так здаєть ся — відповіла ґрафиня — хоч він не признаєть ся до нїчого.

— Він на те саме слабий що і ми — відізвав ся ґраф — він старієть ся. Останними часами він постарів ся дуже. Менї здаєть ся, що всї кавалєри, так само як він, держать ся довго, довше як жонаті люди, але відтак упадають нагло протягом кількох днїв. Не правда? Він тепер дуже змінив ся?

Ґрафиня зітхнула.

— Змінив ся, страшно змінив ся!

Нараз Фарандаль перестав тихцем розмовляти з Анеттою і сказав голосно:

— Нинїшне Фіґаро помістило дуже неприємну для нього статю.

Всякий закид, всяка критика, всякий неприхильний натяк на його артистичний талан випроваджували ґрафиню з рівноваги.

— Людям тої міри що Бертен не годить ся навіть звертати увагу на такі нїсенїтницї.

Ґраф здивував ся:

— Статя проти Олївєра Бертена? Я її не читав. На котрій сторонї?

Маркіз пояснив йому:

На першій сторонї, вступна статя під заголовком: „Сучасне малярство".

— Тепер вже пригадую собі. Я не читав сеї статї як раз тому, що се було про малярство.

Гостї підсьміхнули ся, бо всї знали, що поза полїтикою та рільництвом пан посол не занимав ся майже нїчим.

Розмова перейшла на иньші теми. По обідї гостї пішли до сальону на каву. Ґрафиня не слухала нїчого, не говорила майже нїчого, вічно журила ся тим, що в сїй хвили міг робити Олївє. Куди він пішов? Де обідав? Куди понїс своє невилїчиме серце? Вона жалувала тепер, що дала йому відійти та не задержала його; вона догадувала ся, що він тепер волочить ся кудись вулицями, сумний, самітний, утїкаючи від людий.

Аж до відходу княгинї і Фарандаля сидїла вона мовчки, мучена якоюсь неясною, забобонною трівогою. Відтак положила ся до ліжка, погасила сьвітла і лежала з отвертими очима, думаючи про нього.

Минуло богато часу, а їй ще зовсїм на сон не збирало ся. Нараз почула вона голос дзвінка. Вона здрігнула ся, сїла і слухала. І другий раз голос дзвінка залунав серед тихої ночи.

Вона вискочила з ліжка і з цїлої сили притиснула ґузик від елєктричного дзвінка, щоби збудити покоївку. Відтак зі сьвічкою в руках побігла до передпокою.

— Хто там? — спитала вона крізь двері.

Якийсь незнакомий голос відповів:

— Лист.

— Лист? від кого?

— Від доктора?

— Якого доктора?

— Не знаю, мабуть стало ся якесь нещастє.

Вона відчинила сейчас і побачила візника в восковім капелюсї. Він дав їй якесь письмо, а вона прочитала: „Дуже пильно. До пана де Ґілєруа".

Письмо було незнакоме.

— Ходїть до середини — сказала вона — сїдайте і зачекайте на мене.

Прийшовши перед покій мужа, серце било ся їй так сильно, що вона не могла його закликати, Вона вдарила лїхтарем в двері, але граф спав і не чув нїчого.

Тодї втратила терпеливість і почала гримати ногою до дверий. По хвили почула вона заспаний голос мужа.

— Хто там? Котра година?

— То я. Маю тобі передати дуже пильний лист.

— Зачекай, я встаю і приходжу сейчас.

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла"

Надіслане.

Адвокат Д-р Арнольд Мозлєр

перенїс канцелярию до Львова улиця Сикстуська ч. 16. І. поверх.

591 1—3

Рентґенівський інститут

Д-ра Юліяна Майсельса

для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X), получений з урядженєм елєктричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11** (над американьскою каварнею).

578 2—8

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 25—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник вправний інструктор, пошукує лекциї, евентуально бюрового занятя у Львові або на провінциї. Ласкаві зголошеня під адресою: M. B. poste restante Гільче via Белз. 590 1—3

Конціпієнт з правом субституциї прийме посаду в канцеляриї адвокатській. Зголошеня до Редакциї „Дїла". 581 3—3

Вдовиця Русинка, пошукує женщини або мужчини старшого, котрий би схотїв при родинї мешкати; відомість ул. Ходкевича бічна Крижової, ч. 5 в подвірю і то зараз. 582 3—3

Горні сїдалища,

богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

Подешевів смалець

лише в торговли Леонарда Солеського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 258 б

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

Маґазин і робітня ювилєрська

під фірмою

КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН

(VÖLKER)

зістав перенесений до

Пасажу Міколяша.

505 9—15

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 20—?

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Від 25 лїт славно знаний

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на

ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні згляди, прошу уклїнно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте.

З поважанем

КЛИМ ФЕДУНЬО.

СВОБОДА

письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року і зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

„Емілїя"

перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 10—20

Кінематоґраф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 2—8 мая нова сензацийна програма. Гонитва за мілїонами. Жертва гіпнотизму. Хитрий пудель. Залюблена пара. Скринка двиґарів. Мимовільний побідник і богато иньших образів. — Представленя що-дня від 4—10 вечером. 451

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська"

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів лїнійок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 235 8—?

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, диєта і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешице. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в І. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телєґраф і телефонїчні получення. В закладї добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 4—12

Закладовий лїкар д-р Ксаверій Обмінський.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори руського Народного Дому „ВОСКРЕСЕНЄ" господарсько-промислового Товариства зареєстрованого з обмеженою порукою в Копичинцях відбудуть ся дня 21 мая н. ст. 1908 о годинї 11 перед полуднем, а коли о тій годинї не збере ся достаточне число членів, то о годинї 1 по полудни відбудуть ся Збори без огляду на число членів в сали Народного Дому з слїдуючим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних Зборів.
2) Звіт Дирекциї з дїяльности за рік 1907.
3) Звіт комісиї контрольної.
4) Вибір Ради Надзираючої по мисли §. 34.
5) Удїленє Дирекциї і Радї Надзираючій абсолюториї.
6) Внесеня членів.

589 1—1 ДИРЕКЦИЯ.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори кредитового тов. „Міщанська каса, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Скалї" відбудуть ся в вівторок дня 19 мая о годинї 7 вечером в домі читальнї „Просьвіти" в Скалї з отсим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів;
2) Справозданє дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907;
3) Роздїл чистого зиску за р. 1907;
4) Вибір нової Ради надзираючої;
5) Доповняючий вибір одного члена дирекциї; 584 2-3
6) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Александер Левицький, предсїдатель Ради надзираючої.

Дмитро Вовчук, секретар.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35н
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

По конфіскатї наклад другий!

Ч. 100. Львів, четвер 7. н. ст. мая (24. ст. ст. цьвітня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адмінїстрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адмінїстрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цїлий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цїлий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Вчерашна промова намістника.

Гарні і цїнні слова сказав учера новий намістник нашого краю до свого урядничого персоналу. Сказав, що краєви треба дати добру адмінїстрацию, що адмінїстрация повинна бути супроти населеня безсторонна, справедлива і прихильна без огляду на народність, віру і суспільне становище, що та безсторонність, справедливість і прихильність полягає в першій мірі на строгім береженю обовязуючих законів, на яке намістник безусловно числить зі сторони всїх полїтичних урядників краю, та що в кінцї все те, що він сказав про задачі адмінїстрациї, є з його сторони принятим на себе обовязком перед цїлим населенєм нашого краю, обовязком, який він при помочи адмінїстрацийних урядників мусить сповнити.

Повторяємо: се гарні і цїнні слова — і коли новий намістник мати-ме силу, енерґію і горожанську відвагу правити краєм по тій проґрамі, то можна надїяти ся, що відносини в краю змінять ся на лїпше. І ми хочемо надїяти ся того по новім намістнику, хочемо вірити, що його дїла будуть згідні з його словами, хочемо вірити мимо того, що з огляду на його партийну приналежність, з огляду на його полїтичну минувшість і з огляду на обставини серед яких, та з огляду на спосіб, в який його іменовано намістником, ми мусїли протестувати против сего іменованя. Але ми не хочемо на підставі минувшости осуджувати будучність і тому витаємо промову д-ра Бобжинського як заповідь лїпшої будучности, бажаючи тільки, щоб так само могли повитати зреалїзованє тої заповіди.

Бажаємо, щоб новий намістник у своїй дїяльности мав справдї на увазї потреби цїлого населеня краю, а не, як се бувало доси і як се стало принципом польської „національної“ полїтики, що інтересами краю вважали ся виключно інтереси польської народности, хоч-би вони означали повне поневоленє народности руської і инших народностий краю. Бажаємо, щоб безсторонність, справедливість і прихильність адмінїстрациї до населеня без ріжницї народности віри і суспільного положеня не була таким порожним звуком, яким показала ся вона прим. в звіснім обіжнику ґр. Потоцького і яким ті слова були в загалї доси в устах всїх попередників д-ра Бобжинського, котрі згідно зі становищем польської „національної“ полїтики стояли на тім, що руське населенє краю мусить собі доперва заслужити на ласку адмінїстрациї, заслужити відреченєм від своїх змагань до національної рівноправности і повноправности. Бажаємо в кінцї, щоби строге береженє обовязуючих законів в інтерпретациї орґанів адмінїстрациї не покривало ся з ідентичним що-до форми домаганєм польської преси, яка під строгим береженєм обовязуючих законів розуміє тенденцийне використовуванє законів зі всею строгістю проти нашого національного руху.

Та коли ми в поглядах на задачі адмінїстрациї зовсїм годимо ся з новим намістником, бажаючи тільки, щоб і зреалїзованє тих поглядів уможливило нам таке саме становище, — то що до способів, при помочи яких він хоче ті погляди переводити в дїло, мусимо висловити кілька критичних уваг.

Не маючи очевидно нїчого проти того, щоби в міру потреби збільшувано число староств та число урядничого персоналу і щоби намістник вишукував нові способи контролї над підвладними йому адмінїстрацийними орґанами, ми одначе думаємо, що основна хиба галицької адмінїстрациї лежить деінде. Констатуємо, що анї териториї галицьких староств, загально беручи, не є вже такі надмірно великі; анї урядники староств не є так занадто перетяжені працею, а навпаки, працюють вони богато менше, як урядники инших дикастерий, прим. судові; анї в кінцї не є вже такою надмірно великою самостійність старостів і комісарів староства, щоб аж треба було її обмежувати через специяльні орґани контролї.

Навпаки, коли ходить о власть намістника над підвладними йому адмінїстрацийними орґанами, то та власть сягає дуже далеко, так далеко, що — як се знаємо з дотеперішної практики — нї один староста не сьмів їй в нїчим оперти ся. Тільки вся хиба дотеперішної управи краю полягала в тім, що попередні намістники використовували ту свою власть не в позитивнім, а в неґативнім напрямі, не на те, щоб запевнити виконанє права, а на те, щоб те право ломити. Адже ми дуже добре знаємо, що доси першою і найважнїйшою задачею старости було „добре переведенє виборів“, а як він виповнював сю задачу: „prawem“ чи „lewem“, се вже було байдуже. На стільки байдуже, що староста чи комісар староства, котрий не хотїв ломити законів в цїли доброго переведеня виборів, був поминаний в авансї або навіть ішов на пенсию. Що в такій атмосфері право заступала повна самоволя, се не тільки теоретично зрозуміле, але про се сьвідчать також наглядно відносини в нашім краю. Фактом є, що 90 прц. того, що полагоджує галицьке староство, не є адмінїстрациєю в новочаснім розуміню того слова, а тільки полїтичною дїяльністю, якої кінцевою метою є підготовити терен для найблизших виборів, отже виконати відповідну пресию на всїх тих, хто міг би ударемнити „добре переведенє виборів“. Оттак староства занедбували свої обовязки, забували навіть ті приписи закона, яких повинні держатись, а виключно робили полїтику. А вважаючи себе репрезентантами правительственної полїтики, старости і урядники староства надуживали своєї власти не тільки проти тих, хто тій полїтицї був не на руку, але навіть проти тих, хто наразив ся їм особисто, виходячи з тої вигідної засади, що інтереси тої полїтики і їх особисті інтереси, се одно і те саме. Очевидно, що при такім станї річий про дбалість о добро населеня не могло бути й мови. Ми знаємо прим., що міг собі війт просто руйнувати громаду, а одначе цїла громада не годна проти того нїчого вдїяти, коли тільки війт потрібний старості для виборів.

Також не можемо згодити ся з поглядом нового намісника на „цїнні прикмети“ адмінїстрацийного персоналу. Правда, сей персонал має ту прикмету, що не оглядаючи ся на нїщо, цїлу свою дїяльність примінює до ідеольоґії панованя Польщі над нашим народом, що вважає себе не ц. к. урядником, звязаним австрийськими законами, але урядником польським, що має вести на Руси польську полїтику. Але та прикмета, вже в своїм теоретичнім заложеню хибна, на практицї довела до того, що кождий адмінїстрацийний урядник, думаючи: „Polska — to ja“, робить в дїйсности те, що йому подобаєть ся, заступаючи таким чином право самоволею.

А наслїдок того такий, що галицька суспільність, як польська так і руська, затратила зовсїм почутє права. Серед польської адмінїстрациї і загалом серед польської суспільности в Східній Галичинї, виробило ся переконанє, що „право — то я“, що вільно робити все, що тільки видаєть ся корисним для укріпленя польського панованя над Русинами, не оглядаючи ся на нїяке право. А се витворило знов серед широких мас руського населеня те пригноблююче переконанє, що загалом нема нїде права анї справедливости, що скрізь панує безправство і кривда, для яких нема нїякого иншого стриму, крім сили.

Викорінити отсей стан, насадити серед суспільности знов почутє права, отсе задача, якій справдї стоїть присьвятити свої сили. Зі слів намісника виходить, що він хоче присьвятити свої сили сїй справі. Маймо-ж надїю, що він старати-меть ся також виповнитити те своє зобовязанє перед цїлим населенєм нашого краю — так, як він се торжественно прирік.

В своїй прові д-р Бобжинський сказав між иншим, що край і його населенє жадає від нього і від панів старостів „не так репрезентациї як доброї адмінїстрациї“. Цїнні слова. Бо доси як намісник так і цїла адмінїстрация не стільки дбали про добру управу краю в дусї основних конституцийних законів австрийської держави і по приписам тих законів, скільки репрезентували польську державну власть в краю. Слова намісника дають нам право сподївати ся, що се змінить ся на будуче, що новий намісник, вимагаючи від підвладних йому орґанів доброї адмінїстрациї, виконуваної безсторонно і справедливо через строге береженє обовязуючих законів, сам на своїм високім становищи сьвітити-ме приміром, стоячи на тім становищи, що він є не репрезентантом польської державної власти, тільки виконавцем і сторожем основних конституцийних законів австрийської держави, перед котрими як обі головні народности краю: Поляки і Русини, так і инші народности, що заселяють наш край, є рівні, рівноправні і повноправні.

Витаючи вчерашну промову намісника як заповідь звороту з дотеперішних шляхів галицької адмінїстрациї, беремо його також в імени нашого народу за слово, що та заповідь буде виконана. Від виконаня її й залежати-ме наше дальше становище супроти д-ра Бобжинського і його правлїня.

Новий курс.

Під тим заголовком приносить черновецька „Буковина“ (ч. 48 з 6 мая с. р.) замітну статю, яка звучить:

„Не з суб'єктивного становища симпатий, але з чисто річевої точки погляду представляє для нас Галичина живий, можна сказати наш власний інтерес. Ми всї розуміємо добре, що доля цїлого руського народу в границях Австриї залежить в першій мірі від того, як уложать ся житєві відносини наших братів в Галичинї і тому все, що як небудь може вплинути на уклад і зміну тих відносин, зачіпляє і нас безпосередно.

Атентат Сїчинського висунув власне руську справу в Галичинї на перше місце, ставши ся для Поляків грізним memento, що руського визвольного руху іґнорувати не можна, що сяк чи так треба заняти становище супроти него. Польська преса з малими виїмками знає тут лише одну розвязку: вивішати всїх Українцїв, але практичні полїтики, бачучи, що таке гасло перевести труднїйше, мусять шукати иншої дороги для полагоди польсько-руського питаня. Послїдною інстанциєю польської полїтики є коло польське у Відни, і ось — як доносить „Kurjer lwowski“ — вже другий день ведуть ся там наради над руською справою. „Предметом нарад не є виключно становище Поляків супроти наглих внесків, поставлених українським клюбом в справі надужить галицької адмінїстрациї при соймових виборах, але цїлість тої справи і вишуканє доріг, які в теперішній ситуациї треба вибрати“.

„Kurjer lwowski“ признає виразно, що коло польське рідко коли трактувало руську справу з принципіяльної точки погляду і рідко коли розвязувало подробицї тої справи, видвигнуті на поверхню полїтичного житя, з консеквентним, з гори уложеним пляном. О так, се ми знаємо аж надто добре! Але чи воно не іронїя долї, коли той сам „Kurjer lwowski“, який на рівнї з иншими польськими дневниками відмовляє вчинкови Сїчинського всякого полїтичного значіня, сам мусить признати, що доперва траґічна смерть Потоцького поставила руську справу на порядку нарад польської парляментарної репрезентациї? Чи аж такого страшного вчинку треба було, щоби Поляки перестали бодай трактувати руську справу як щось незначного, маловажного і взяли ся до неї з принципіяльного становища та з консеквентним пляном?

А тепер пригляньмо ся, як виглядає той „консеквентний плян“, над котрим так довго мучить ся польська репрезентация у Відни. На жаль наради кола відбувають ся довірочно і „Kurjer lwowski“ може лиш стільки сказати, що „в нинїшнім колї польськім у відношеню до руської справи перемагає напрям угодовий“. Як треба розуміти той „угодовий напрям“, зраджують отсї дальші слова: „добра воля з польського боку минеть ся на нїчім, коли вона звернеть ся до вождів української партиї. Треба промовити до самого руського народу, вислїдами працї для него, пожертвованими хочби проти волї аґітаторів, а нарід певно зрозуміє її“.

Отсе та нова дорога, якою задумує піти польська полїтика на руській землї. Поляки хочуть працювати для руського народу без руської інтелїґенциї, ба навіть проти неї! Працювати для народу! Що воно значить? Чи для залагодженя селянської квестиї треба йти без руської інтелїґенциї, чи для того, щоб дати руському народови руські школи, ґімназиї й унїверзитет треба пробоєм ступати проти інтелїґенциї? Але-ж руська інтелїґенция сего тільки домагаєть ся! Пощо тут отже фрази про працю „для руського народу без його прозідників“?

Ми знаємо по що. Під „працею“ для руського народу розуміють Поляки відірванє мужицьких мас зпід впливу руської інтелїґенциї, роруміють юдженє, розуміють той сам чорносотенний клич, що лунає в Росиї: бий інтелїґента! Бий сьвященика-Русина, учителя-Русина, судию-Русина, академіка-Русина — ось до чого рада би довести польська репрезентация у Відни. Дійшовши до сеї точки, підірвавши вплив інтелїґенциї в народї, легко вже було би дати собі раду з масами, втопити їх в польській багнюцї.

Сергій Павленко.

Польська шляхта на Руси.

(Історичні перспективи з приводу смерти Андр. гр. Потоцького)

Польська шляхта в історичних перспективах уявляє з себе для осьвіченого й гуманного зору надзвичайно сумне видовисько: як в своїм коллєктиві, так і в поодиноких репрезентантах шляхетства, вона, окрім лихого, нїколи нїчого иншого не чинила. Вона витворила таку атмосферу, що навіть талановиті Поляки, як тільки переходили в стан оборонцїв шляхти і її завданїв, убожіли духовно і не лишали по собі добрих наслїдків. Ся шляхта завше мала своїх вельможних репрезентантів, між якими деякі, як напр. Потоцькі, Вишневецькі і т. и., так вславили ся, що народ склав про них піснї, думи, приказки, оповіданя і зоставив їх нащадкам в памятку про свої муки, тяжкі кривди і стражданя. Істория деяких шляхецьких родів — се істория українських мук і страждань. Істория шляхти ще далеко не закінчила ся і може ще не так швидко й скінчить ся, хоч деякі польські патріоти й добачають прикмети швидкого її закінченя. Польська шляхта і тепер показує себе ще у всїй своїй славі в Галичинї, де, як і колись, добре даєть ся в знаки українському народови. Хоч не в тій мірі, але-ж дає вона себе в знаки і в Росиї, особливо по Холмщинї, яку вважає за польський кусень. Не мавши полїтичної влади в Росиї, вона з кінця 50-х років під'юджує проти Українцїв росийську інтелїґенцию, звертаєть си до уряду з доносами на Українцїв, а до впливових станів з лїтературними доносами. Сї випробувані способи боротьби вона особливо енерґічно стала вживати в останнї роки, коли культурно-національне самопізнаня Українцїв стало рости, бо се самопізнаня шкодить і суперечить шляхецьким польським ідеалам історичної Польщі.

Ми не признаємо нї убийства, нї погроз ним, нї якого-б там не було насильства одних людий над другими. Смерть Каганця, як репрезентанта народної української ідеї і смерть Потоцького, як репрезентанта шляхетських ідеалів — се найяскравійші сьвіжі докази того, що відносини межи українським народом і польською шляхтою та її прибічниками не тілько не нормальні, а простїсїнько хоробливі, неможливі. Через те повинно ся шукати якогось ратунку, якогось шляху до зміни й полагодженя відносин. Сих змін треба домагати ся іменем культури, гуманности, цивілїзациї, житя й щастя людий.

Але-ж зміни відносин часто залежать не від обох, а лише від одного з контрагентів. Український народ увесь час мусїв грати пассивну ролю в відносинах з Поляками і уже через се виникає питанє разом з відповідию на його: що-ж таке він буде зміняти, коли у нього по фактичним обставинам, витвореними Поляками, не було і не могло бути сили на се! Він терпить, страждає, обороняєть ся, огризаєть ся і тілько з розпуки, з одчаю виходить за межі пассивности. Ясне, що все залежить виключно від самих-же Поляків, то-б то від шляхти, її репрезентантів і прибічників.

Українському народови очевидно й безперечно треба дати можливість мати свою осьвіту, розвивати свою національну культуру, полагодити свій економічний стан і стати в своїй землї та в своїх справах громадянином з такими правами, як і Поляки. Але-ж шляхта, її репрезентанти й прибічники стоять народови поперек дороги, яка веде до осягненя всього отсього. Але-ж Поляки в сих відносинах грають активну ролю, якої переміти нїяк не хочуть.

Сконфісковано.

Сконфісковано.

Сконфісковано.

Плян хитрий, дияволський, коли-б не такий безглуздий. Панове Поляки все ще уявляють собі, що руський мужик се темне „бидло“, якому досить показати вязанку сіна, аби пішов за рукою. Панове Поляки забувають, що більша половина тої інтелігенції, яку вони раді би здискредитувати в очах народа, се мужицькі сини, що підорвати їх вплив, значило би підорвати вплив брата на брата, сина на батька. Чи се можливе? Хиба в уяві розгорячкованої репрезентації Поляків у Відни. Руська інтелігенция немає чого бояти ся „нового курсу“ польської політики. Овшім, нехай пробують. Але нехай собі самим припишуть відтак вину за наслідки.“

Так пише „Буковина“, ми-ж сї замітки можемо в цілости приняти за свої.

Парляментарні справи.

Парляментарна ситуация.

Незамітно опинила ся рада державна в стадії тихої обструкції. Сю обструкцию без криків і гуків ведуть з одного боку „так собі“ німецькі радикали, з другого боку — правительство. На двох засіданях в теперішній сесиї на домаганє німецького радикала, п. д-ра Странського, відчитувано всї довжезні інтерпеляції та — з припорученя правительства міністри відповідали на цілий ряд маловажних інтерпеляций. І тим забито час, так що до нарад над справами, котрі стоять на дневнім порядку палати, не могло прийти. Причина такого дивного поведеня правительства лежить у тім, що поки воно не зберe $^2/_3$ більшости для наглого внесеня про підвисшенє контингенту рекрутів, не може розпочати ся праця в парляменті. В тій справі ведуть ся безупинні переговори, а тимчасом забиваєть ся час „формальними засіданями“, виповненими „тихою обструкциєю“. Як давнійше супровожали обструкцию крики і авантури, так тепер її супровожають довірочні наради і конференції. Ситуацию утруднювала і компліковала ще справа наслідства теки німецького міністра-краяна по пок. Пешці. Як нинїшні депеші доносять, сю трудність вже усунено, бо німецькі сторонництва згодили ся на именованє міністром посла Прадого, котрий був попередником Пешки на посадї німецького міністра-краяна. Як-ще бар. Бек здужає нині довести до нового сконсолїдованя правительственної більшости, до чого потрібна перш усього згода Чехів і Німців, то від завтра наради парляменту підуть правильною дорогою. Як ні, то тиха обструкция буде продовжати ся або — кабінет уступить. Ся друга евентуальність, котра ще перед кількома днями була дуже імовірна, на тепер — здаєть ся — виключена.

В буджетовій комісиї

раджено вчера над титулом буджету „будова доріг і водні будівлї“. Справоздавець Шрафль зажадав будови богатьох доріг, помноженя технічного перзоналу і поліпшеня платнї та висказав бажанє що-до регуляциї рік і забудованя потоків. В дискусиї заступник правительства Претіс заявив, що порушені справи незадовго війдуть в круг дїланя міністерства публичних робіт, длятого міністерство внутрішних справ може ті бажаня лише приняти до відомости, щоби їх заспокоїти остілько, оскілько се належить до його компетенциї.

Титул „дороги і водні будівлї“ принято без зміни і приступлено до нарад над буджетом міністерства рільництва. П. Козловський промовляв за утворенєм социяльно-політичної і лїсничо-технічної секциї в міністерстві рільництва та признавав міністерству заслугу, що утворило рільничий уряд продажі худоби. По довшій промові міністра Ебенгоха і кількох членів комісиї принято титул „центральна управа міністерства рільництва“. Дальше засіданє відбуде ся завтра.

Сконфісковано.

(*Дальше буде.*)

Иосиф Герольд.

Через передвчасну смерть д-ра Йосифа Герольда чеський народ, а особливо сторонництво молодочеське поносить тяжку страту. Покійний від давних лїт належав до найвизначнїйших чеських політиків, був знаменитим бесїдником в парляментї, в судовій сали, на вічах, зарівно способним організатором як і агітатором; дїяльність його появляла ся на всїх полях народного житя.

Уродив ся д. 22. жовтня 1850. р. коло Праги. Скінчивши науки в праськім університетї, віддав ся адвокатурі. В р. 1883 став послом до чеського сойму, а в два роки пізнїйше також і до державної ради. Попри занятях адвокатських і посольських належав також до надзираючої ради товариства обезпек „Слявії“, а від р. 1889. був директором краєвого банку, належав до краєвого виділу, довгі роки був також інтендентом народного театру. В правничих часописях поміщував богато розвідок в справах державно-правних і адмінїстрацийних, довгий час був співробітником Narodni-x List-ів, де боронив прав чеського народу. Належав також до основателїв тов-а „Ustredni Matica skolska“ і довго належав до його виділу. Молодочеський маніфест проти виїмкового стану і маніфест виборчий в р. 1895. походили зпід його пера. За міністерства Баденія покійний разом з Енглем, Кайцлем і Пацаком вів переговори в справі язикових розпоряджень. Вже тогдї покликувано його до міністерства, але він відказав ся. За міністерства Гавча д-р Герольд разом з иншими молодочеськими послами брав участь в окончній редакциї язикових розпоряджень. Коли президент міністрів Тун приступив до виготовленя нового язикового закону, молодочеське сторонництво вручило йому в тій справі пропамятне письмо, зладжене Герольдом. Пізнїйше написав він протест против знесеня язикових розпоряджень.

Будучи речником молодочеського сторонництва, промовляв він дуже часто в соймі і в державній радї, особливо в справі язиковій, котру знав, як мало хто другий. В р. 1893., коли чеська опозиция з причини звісних старочеських „пунктаций“ виступила против кабінету Тафого, д-р Герольд виповів правительству отверту війну, котра перетворилась опісля в обструкцию. В р. 1901. клонив ся д-р Герольд до згоди з кабінетом Кербера, але незабаром звернув ся також проти нього. Підчас дискусиї над виборчою реформою в р. 1906. стояв він на тім, що реформа не дає Чехам достаточного числа мандатів. Від часу утвореня чеської Народної Ради був покійний до смерти її головою.

При остатних виборах до парляменту, з котрих молодочеське сторонництво вийшло дуже ослабленим, д-р Герольд вийшов послом аж при тіснїйшім виборі. З того часу майже цїлком ухилив ся від дїяльности в парляментї, а головно віддав ся народній працї в краю. Ще д. 24. цьвітня с. р. промовляв на зборах чеських урядників в Пільзнї, завзиваючи до борби в оборонї чеської мови і до уведженя її до внутрішнього урядованя. Сю промову разом з тайним обїжником розіслано між чеських урядників та викликано тим звісний рух в судах і адмінїстрацийних властях, прямуючий до заведеня чеської мови у внутрішнім урядованю.

В остатних роках прийшло ся молодочеському сторонництву, котре свого часу зросло на руїнах старочеського, боротись з сторонництвом аграрним і радикальним, а упадаюче молодочеське сторонництво стояло вже лише немногими силами, до котрих в першій мірі належав пок. д-р Герольд.

Зазначити годить ся, що пок. Герольд мимо русофільських симпатий свого сторонництва завсїгди прихильно відносив ся до Русинів.

Мадярський „патріот“.

Передучора покінчив ся в Будапештї карний процес славного мадярського патріота, недавного угорського міністра судівництва Польонія, проти посла і адвоката Лєндєля. Сей процес і його результат такі характеристичні для відносин в Угорщинї, що варто над ним хвилю спинити ся.

Історія процесу така: В сїчнї мин. року підніс бурмістр Будапешту Гальмош проти тодїшного міністра справедливости в коалїцийнім кабінетї, Польонія, закиди, що той використав своє становище міського радного для своїх особистих цїлий, виробляючи своїми впливами за гроші концесиї. Тодї справа покінчила ся для Польонія корисно, бо старий і недужий Гальмош, настрашений своїм лїкарем, що його всадять до дому божевільних, відкликав свої закиди. Здавало ся, що Польоній буде тріюмфувати, тим більше, що рішаюча в парляментї партия независимости, з рамени котрої він був членом кабінету, заявила ся за ним.

Однак порушену Гальмошом справу взяв у руки найнебезпечнїйший противник, посол і адвокат Лєндєль. У своїм органї надрукував він в сїчни 1907 р. статю під заг. „Обвиняю“! — де не тільки повторив усї закиди Гальмоша, а й підніс нові, ще тяжші. Вийшов скандал. Польоній мусїв подати ся до димісиї і запізвати Лєндєля перед суд. Проби наполохати противника не вдали ся; розправа потрівала кілька днїв та вивела на сьвітло денне, що Польоній взяв від директора „Товариства для пароплавства на Дунаю“, Ульмана, 15.000 зл. за те, що змінив свій первісний погляд та перевів корисну для товариства ухвалу міської ради; що Польоній заступав і вів обскурну судову справу якоїсь жінки Беке, котрої метою було вимушенє гроша від родини гр. Нако; що Польоній за гроші виробив фірмі Чери концесию на вивіз сьмітя зі столицї; що він за гроші силкував ся бурмістра Гальмоша наклонити до викупна одної фабрики спіритусу; що він вирабляв концесиї на публичні доми, — та цїлий ряд иншних брудних „здєлок“, на котрі суд не допустив доказу правди.

В ході розправи обжалований, посол Лєндєль, представив цїлий ряд сьвідків, котрі посередно або безпосередно стверднли правдивість закидів проти Польонія. Та про те суд присяжних, зложений з мадярських горожан, признав Лєндєля виннім образи Польонія, а трибунал засудив його на три місяцї вязниці і 1.000 корон грошевої кари. І сей вердикт горожанського суду, котрий взяв ся боронити таку одиницю, як Польоній, се також характеристичний рис для пізнаня мадярської публичної моралї. Другий причинок для доповненя образу мадярської корупциї дає сам герой тої афери, „патріот“ і міністер Польоній. Така людина могла вирости тільки на мадярськім грунтї, де політична і особиста корупция стала ся системом, доведеним до повної безкарности. Дрібна клїка шляхотська, маючи на свою прислугу купку адвокатів, захопила цїле публичне житє Угорщини та накидує навіть Австриї свою волю. Ті люди не перебирають у способах і Польоній, се тільки один типовий представник того гурта корупціоністів, котрі виторгували від короля монополь на експльоатацию цїлого краю. Чим хто між ними безличнїйший і беззглядиїйший, тим більшу порцию власти він захоплює в свої руки, тим більші здирає богацтва, доходить до тим більших почестий і достоїнств. Польоній, се символ тої системи, котра в другій половинї габсбурської монархії давить і топче цїлі народи і суспільні верстви.

Може цїкаво буде знати, що між мадярськими та галицько-польськими верховодами від давна істнують дружні симпатиї. Задокументована в останних часах та взаїмна адорация між почитателями Польонія та Зїми взаїмними візитами, складаними польською молодїжю в Будапештї і мадярською у Львові. Той сам Польоній — як сим недавно чванились польські газети — палає великою приязнею і подивом для галицьких Поляків, котрі — як се свого часу заявило „Słowo polskie“ — знайшли у своїм національнім пантеонї місце для таких дїячів, як Зїма, Кєшковський і инших, споріднених з Польонїєм духів.

По атентатї.

Юдять дальше!..

Бровнінги, напади стають у Львові щоденною появою. Се й не диво, бо вшехпольські крикуни вміють впливати на „культурне“ піднесенє загалу, тай революціонїзувати „вулицю“ то „революціонїзувати“ її в шовінїстично-національнім дусї. Що більше і польська преса дратує публику що-дня всякими безконечними тревожними чутками й атентатами і то спеціяльно на антируським тлї. Напав ні йсь пострілений актор на дир. Гелєра, вже є hajdamacki атентат! Загрозив в каварни „Edison“ ц. к. надкомісар староства кельнерови револьвером — і зараз пасують його на Русина! Вчера знов стрічено якогось скервавленого робітника, Кадиша на розї вул. Пелчинської і вмить заалармовала польська преса свій загал, що на него напали Русини й пострілили. Аж ось нинї виходить з поліцийних доходжень, що той Кадиш сам пострілив ся по пяному, а те, що його нападено, є тільки видумкою. День за днем виходить брехливість і безсовісність польських журналістів, не дивлячись на страшні наслідки, які таке юдженє й дратованє веде за собою. Онодї прм. зголосив ся на поліцию якийсь старик, і став толкувати ся, що він чує, що мусить когось убити.

Ще одно арештованє.

Дня 28 цьвітня с. р. — як нам доносять з Сокальщини — на приказ сокальського суду жандармерия з Андреївки коло Розджалова увязнила в Корчинї дївчину Марию Мочульську [сироту; мати умерла давно, а батько Филимон Мочульський перед 3 тижнями] і відставила її до судового арешту в Сокали під закидом, будьто би вона в останних днях перед судовим писарем з Сокаля, що був в Корчинї у війта, мала сказати: „Добре Січинський зробив, що вбив Потоцького“. Чи так сказала, не знаємо, бо всї домівники війта, котрі були переслухані в сокальськім судї яко сьвідки, заперечили се. Арештована рішилась на голодівку, бо як кажуть, від рана дня 29 цьвітня доси не мала ще нїчого в устах крім води, котрою її від двох днїв закроплюють. Тому в неділю перевезли вещасну до сокальського шпиталя. Страви не може уже приймати, бо дуже ослабла, лишень впускають її штучно по трохи води. Чи в Сокали нема анї одного щирого Русина, котрий би о тім знав і вставив ся за нещасною сиротою — тим більше, що за похвалюванє каридостойних вчинків закон не знає притриманя в арештї.

Ще один парастас по бл. п. Потоцькім

відправив — як нам доносять — кацапствующий парох в Дорожові самбірського повіта о. Децко дня 1 мая с. р. Богослуженє заповів в часї великодних сьвят, при чім висказав жаль, що инші „porządni księża“ випередили его у тім. Заповіженого дня розщибались з наказу славетного війта Кочого всякі посїпаки по селї і насильно „спрошували“ народ до церкви. Одначе їхні заходи не придались на нїщо. Церков сьвітила пустками. З сеї немилої ситуациї врятували о. пароха ляцькі урядники з Луки; які „in gremio“ явились на поминальнім богослуженю. Також льояльні учителї обох шкіл (між ними і син о. пароха „Grzesio“) принесли дїтвору до церкви. По богослуженю пішли богомольцї на приходство „на яствіє і питіє“.

Твердо-хрунєскій „патріотизм“.

Бачимо всякі приміри польсько-шовінїстичної безсоромности, але своїм помислом випередила рудецька польонія мабуть всїх других польських культуртрегерів. Ось видїл рудецької ради повітової, яка прецінь є репрезентациєю автономною, що повинна заступати інтереси обох народів Рудеччини, отже передовсїм руської подавляючої більшости, зарядив дня 29 цьвітня заупокійне богослуженє за душу вбитого намісника гр. А. Потоцького — в костелї. Що більше в хвили, коли польська преса у відповідь на атентат з 12 цьвітня почала накликувати до переходу гр. католиків на латинський обряд, подаючи найточнїйші інформациї для кандидатів на ренегатів — видїл повітовий в Рудках важив ся на богослуженє до рим. кат. костела запросити також руських сьвящеників. На сю безсоромну пропозицию обурив ся цїлком справедливо у есь загал нашого духовенства і здержав ся від участи в польсько-патриотичній гецї, в яку обернено сумний обряд католицької церкви помолити ся за упокій душі помершого чоловіка, „ему же да простить ся всякія вольнія і невольнія прогрішенія“. Але нема правила без виїмку. Таке стало ся і в сім случаю. Ось найшли ся два руські сьвященики, а властиво не руські тілько росийські, які показали кождому наглядно, що тзв. „твердо-русскість“ се те саме, що „твердо-хруньскість“... Отже на те латинське богослуженє за душу гр. Потоцького потяг передовсїм о. Андрей Пругницький з Ляшок завязаних, знаний в тутешнім повітї панський прислужник. Се рідний брат турецького „амбасадора“ — маршалка. Щоб заманїфестувати своє рабство супроти Польонії товк ся він три милї на возї, щоб прибути з богослуженєм. Та позволено йому відправити лише тиху (Службу Божу при бічнім олтарї, на котру нїхто не звертав найменшої уваги! Цїкаве було у наших русских, коли вони знесли всю погорду, з якою всї чеснїйші Поляки віднесли ся проти них, та вислухали до кінця проповіди вшехпольського вікарого, в котрій тойже як би який великий гетьман коронний „grozil zagładą hajdamaczyznie na naszej polskiej ziemi“. Другий такий отчик то о. М. Ст. з Чайкович, але він бодай загодї забрав ся з костела. За те-ж мастистий о. Прухницький посунув ся так далеко, що жертвував на „żywy pomnik“, себто на русиноїдну бурсу значнїйшу квоту грошеву. По скінченій шопцї навіть без запросин помандрував сей патриот на польську плебанію з просьбою о снїданє, та там приняв його льокай польського каноніка. Просив сїсти. Принїс каву, котру отець сам випив. Господар дому принимав в сусіднім покою польське рицерство, котре гурмою посунуло на суте сняданко до каноніка. Наш отчик випивши каву сам, помітив, що його не просять близше, а тут льокай глядить доволї зрозуміло на двері, натяг шапку на уха, тай з спущеним носом виніс ся за двері, — супроводжений кпинами і реготом рицерства. Сей факт говорить за себе і за наших кацапів богато-пребогато. — *П. П.*

Жандармська самоволя в Бучаччинї.

Дня 5 мая о 7 год. рано арештувала жандармерия в Космиринї (повіт Бучач) Володимира Томечка, Поляка і Василя Франка, селянина (оба прив. учителя, лїт 19, прив. учит. Михайловича, останні в середнім вїцї) без нїякого закиду і приставила їх пішки до бучацького старосты (3½ милї). Тут держали їх від год. 1 до ½9 на поліцаї відтак секретар староства б. вахмайстер Новотни переслухав їх. „Переслуханє“ полягало на тім, що запитали їх — як називають ся вони і їх родичі. Відтак заявив їм „п. секретар“, що арештовано їх і пришупасовано тому, бо на них є „донесенє“. Яке і від кого, не сказав. Загрозив далї, що як не перестануть „неспокійно“ водити ся, то може бути ще гірше, грозив дальшими шупасами і арештом не кажучи взагалї, за що грозить.

Цїла та безсоромна старостиньска хрія спричинена очивидно космиринським дїдичом п. Починена очивидно космиринським дїдичом п. Починена очивидно космиринським дїдичом п. Почин

які виступили так енергічно проти жовтого заливу на своїй землі.

НОВИНКИ.

— **До Русинів - латинників.** Всіх сьвідомих Русинів-Українців латинського обряду з-поміж інтелігенциї прошу, щоби у важній народній справі зволили подати менї свої точні адреси по можности як найскорше, а найпізнійше до кінця мая с. р. — Рівнож прошу всіх наших Вп. організаторів і мужів довіря, щоби подали менї адреси знаних їм добре сьвідомих Русинів латинників з-поміж селянства або міщанства. — *Д-р Володимир Охримович*, Львів, улиця Руська ч. 20.

— **П. посол д-р Окуневський** надсилає нам до поміщеня слїдуючий зазив: „Я пересьвідчив ся, що сегорічні запомоги з приводу елемент. нещасть роздавано в многих повітах протекційно. Именно наші східні повіти і сим разом подіставали запомоги в такій несправедливій пропорциї як попередними роками. Приміром повіти Бяла, Бохня і т. д. подіставали по 80 до 100.000 кор., а руські повіти по 10.000 або 15.000 кор. Крім того роблено ріжницю між громадами в міру їх поведеня в часї виборів. Вкінци я сконстатував такі случаї, що запомоги замість дати тим селянам, котрі потерпіли через град або миші, виекспенсовано на біжницї та косцьоли. З сеї справи бажаю зробити ужиток. Тому прошу всї такі факти надсилати менї з докладними датами, а я з'ужиткую їх в парляментї — або яко член комісиї запомогової в тій комісиї. Прошу при тім надсилати сї дати по можности в найкоротшім часї. — *Д-р Т. Окуневський.*

— **В справі руських зелїзничих білетів** пише нам пос. д-р Евген Левицький: Як звісно, поставив я свого часу внесене, щоб в Галичинї і на Буковинї заведено на зелїзници карти їзди також з руськими написами та щоби викликувано станції і рух поїздів також в руській мові. Се внесене лежить в комісиї і не зістало поки-що полагоджене. Наслїдком моєї особистої інтервенциї обіцяв міністер д-р Першата полагодити справу в дорозї розпорядженя і відїхав ся до дирекциї львівської та станиславівської, щоб видали опінію, чи заведене тих дрібних уступок уважають за вказане. Характеристична річ, що згадані дирекциї — як мене поінформовано — не дали доси ніякої відповіди, хоч навіть „Przegląd" львівський зазначив, що домаганє Русинів є зовсім оправдане і повинно бути увзгляднене. Є се новий доказ, як навіть в дрібних справах польські орґани ставлять нам всякі можливі перешкоди, аби Русини не одержали того, що їм правно і по справедливости вповнї належить ся. Я очивидно не спушу сеї справи з ока і при найблизшій нагоді порушу її в комісиї або і в повній палаті. — Відень, 6. мая 1908. *д-р Евген Левицький.*

— **З приводу смерти д-ра Герольда** вислала редакция „Дїла" до чеської „Народної Радн" в Празї, котрої головою був покійний, таку телеґраму: „З приводу смерти великого борця за права чеського народа висловлюємо щире спочутє. Герольд, його товариші та взагалї чеський нарід є для нас взірцем горячого патріотизму. За редакцию українського дневника „Дїло": *Цегельський*". — Також „Народний Комітет" у Львові, „Український Клюб" у Відни та многі руські личности (пр. пос. Василько від Буковинців) вислали до Праги кондолєнцийні телеґрами.

— **Пересторога!** З міста доходить нас вість, що якісь людцї налазять до кандидатів, що призначені до тїснійшого вибору в раду міську, представляють ся їм яко делеґати якогось „избирательного", то знов „руського" комітету, і вимачують від них грошї нїби на покритє коштів аґітациї в їх користь. Наша організация, котра займала ся по руській сторонї виборами, повідомляє нас, що нїяких своїх делеґатів не висилала, і взагалї такого способу нїколи не вживала і не вживає. Згадані людцї мусять бути якісь мантії і тому перед ними остерігаємо нашу публику.

— **Українська побіда** при виборах до ради повітової. Про результат виборів до тернопільської ради повітової, про котрий ми вчера подали коротку звістку, пишуть нам: В неділю, в річницю 3 мая вшехпольський комівояжер, п. Заморський, користуючи ся незайманостю посольською, кріпив польського духа лайками на Русинів і на адресу хлопських мас сказав памятні слова: ти руський хлопе, не забувай, що 5 лїт тому сотки вас гнило по криміналах за страйки, тож коли не пійдеш тепер за своїми опікунами Поляками, ще більше вас наповнить кримінали. І два днї потім у вівторок 5 мая с. р. руські хлопи при виборах до ради повітової дали провокаторови належну відповідь, віддавши 145 голосів на руську лїсту та вибираючи в склад ради повітової: д-ра Ізидора Голубовича, о. Михайла Сьвітенького, Івана Каплуна, Івана Садовського, Івана Стефанова, Дмитра Дебельського, Миколу Флисту, Стефана Жминду і Івана Базара. Польська лїста дістала 95 голосів, а москвофільська з о. Ол. Мироновичем і ад'юнктом з Микулинець Ігн. Хиляком на чолї буквально оден голос. Москвофіли вечером 4 мая прислали до нас своїх депутатів з жаданєм 4 місць на лїстї, бо инакше вони поставлять свою окрему; — на се ми сказали: „Деж у вас більше як чотирох виборців і то ще не знати, як тих 4 місць розділити між старорусинів, москалїв і ступайків польських?" І доблесний д-р Михаїл Сохоцький, учувши від своїх депутатів таку відповідь, іздав окрему лїсту, котрої члени удостоїли ся ажодного хлопського голосу (з Кутковець чи з Петрикова). Підчас вибору фунґувала вибрана на те комісия під проводом о. Юрия Куніцького; в сали і сумежних кімнатах обрабляли еще виборців п. Солярський і Пйонтковський, але на щастє сим разом безуспішно. А як скінчив ся вибір, прослезив ся бідний п. Солярський в своїм жалю за перепавшим гр. Коритовським, що не буде вже кому будувати доріг (що йдуть через села ясного графа). А наші виборцї з піснею на устах пішли до Міщанських, де серед радісних промов і пісень тїшили ся віднесеною побідою.

— **В справі руського театру.** Минувшого понеділка відбули ся у Львові в салї „Руської Бесїди" льокальні збори прихильників будови руського театру, скликані місцевим комітетом. На деннім порядку стояли три точки: звіт з дотеперішної дїяльности львівського кружка, пояснене ціллого стану фондів і обговорене дальшого веденя дїла в нашім місті. Першу і трету точку рефернрував о. Стефанович. Подавши коротко історию театральної акциї від р. 1886 і її результати, згадав про основане головного театрального комітету в р. 1903, а в слїд за тим про отворене льокальних комітетів по всїх містах краю і у Львові. Львівський кружок розпочав своє дїло від 1. марта 1905 і зібрав до кінця цьвітня с. р. дрібними дарами 21.288 кор., а крім того зложили чільнїйші Львовяни ще осібно може другу таку квоту грубшими жертвами. Результат есть взагалї вдоволяючий, бо справою театру одушевились у нас навіть такі люди, що стоять осторонь від нашого політичного житя, складаючи радо і постійно свої місячні дари. Але на жаль не збуває ще і таких, що досї не почулись до сповненя сего народного обовязку. Задачю місцевого комітету буде тому на дальше, втягнути до тої акциї всї круги, щоби осягнути тим більший успіх. — Другу точку референував п. Петро Огоновський, пояснивши коротко стан зібраних досї квот (як се було свого часу оголошено в ч. 14. „Дїла"), закупно площі під театр, зроблені видатки і залягаючі довги, та вартість злишних парцель.

В загальній дискусиї, яка опісля вивязалась, виразили деякі люди обаву, чи зможемо вивести так коштовну будову і чи не належало би радше поставити на тепер лиш тимчасову салю, сполучаючи її з якими другими нашими потребами, а відложити будову театру на иньший корисиїйший час; але знатоки звернули увагу на се, що нова устава не позволяє, з огляду на загальну безпечність, лучити сценічні салї з убікациями для других потреб. Иньші знов члени вказали на пекучу конечність більшої салї у Львові не лиш для сцени, але і на всякі инші наші потреби (концерти, національні обходи, просьвітні і культурні збори і т. п.), з котрими не маємо нинї нїгде примістить ся. Дехто висказав ще бажане, щоби головний комітет продав чим скорше злишні парцелї, позбув ся довгів і узискав потрібну готівку. — На піднесені гадки (о скілько всни не були другими бесїдниками пояснені) відповідав референт: Ми повинні відноситись з вірою в жизненність наших справ. Також при твореню других наших институций підношено у нас подібні сумнїви, але взялись до праці люди сильної волї і довершили дїл, які здавались передше неможливі, — так повстали у Львові: „Народна Торговля", „Дністер", „Просьвіта", „Труд", „Нар. Гостинниця", педагогічна Бурса і ріжні фінансові институції, в Перемишли Дївочий Институт, Щадниця, Народний Дім і богато заведень по других містах. Так само не уставати нам і в справі театру, тим більше, що осягнули вже досї так значний результат. Половична робота (ставленє тепер якоїсь тимчасової салі і відкладане властивого дїла) не була би відповідна, тай о ній не може бути й бесїди, бо воно не вдоволяло би потребам штуки, а крім того подвійна праця абсорбувала би тілько без потреби через довші часи енергію й майно суспільности. Лучше доложити від разу трохи більше труду і довершити дїло, яке і відповість своїй задачі і лишить ся гарною памяткою по нас на многі поколіня. Коли другі народи (хоч би і Поляки) мають навіть по провінциональних містах свої театри, то повинні ми здобутись хоч би на один, в столици краю. Впрочім наш театр не буде так дуже великий, люксусовий і коштовний, а буде відповідати нашій спроможности, а при тім й не ухиблювати нашому достоїнству. Потреба такої будови дає ся у нас (як слушно зауважано) вже тепер дуже відчувати не лиш з огляду на сценічні представленя, але і на всякі инші культурні потреби, і сей брак буде нам з кождим роком що раз більше докучати; ми мусимо отже мати для всяких обявів нашого житя власне пристановище. Продажу злишних парцель порішив головний комітет вже перед трома роками, однак кріза, яка настала в фінансовім сьвітї, здержала у нас рух будівельний і спинила се дїло. Але сподївати ся можна, що се довершить ся вже небавом.

По сім виясненю приступлено до обговореня дальшої місцевої акциї. Передовсім доповнено давний місцевий комітет, запрошуючи до него д-ра Мирона Вахнянина, п. Пісецького і Александра Сопотницького. Також порішено віднестись до публїки о дальше і витревале попиране справи, тай о надсилане адрес осіб, котрі в послїднім році прибули до Львова або котрих адреси комітетови еще незвісні.

— **Вшехпольський фінансїст.** У львівських фінансових кругах викликало сензацию спенсіонованє надзираючою радою гіпотечного банку д-ра Германа Фельдштайна, секретаря того-ж банку, за те що надуживав свого становища і зі шкодою банку робив гарні „ґешефти" на свій рахунок і на свою користь. Поруч тих ґешефтів займав ся також вшехпольською політикою і був одним з виднїйших махерів вшехпольської партиї. Фельдштайн діставав 14.000 корон річної платнї. В суботу надзираюча рада ухвалила спенсіонувати його з платнею 2.700 корон. Був явним спільником електричної спілки і протоколував ся. Вшехполяки старають ся тепер виробити йому посаду в т. зв. галицькім банку. Фельдштайн прочуваючи свою „примусову" відпустку з гіпотечного банку, мав сам зрезиґнувати зі свого станновища, щоб улекшити собі осягненє посади в союзнім (związkow-ім) банку.

— **Представленя новому намісникови.** В сали палати намісника розпочали ся вчера перед полуднем урядові представленя намісникови д-рови Бобжинському. Перші представляли ся урядники намісництва, іменем котрих промовив коротко віцепрезидент гр. Лось, а котрому відповів намісник звісною з вчерашного числа „Дїла", програмовою бесїдою. Промовляли ще віцепрезидент краєвої ради шкільної д-р Дембовський, котрому намісник також відповів, а потім слїдували представленя шефів та урядників всїх державних і автономічних институций, заграничних конзулїв зі Львова та представників всяких фахових корпораций, палат, ґремій, конфесийних громад і инших подібних институций. По полудни представляла ся окремо руська капітула під проводом митрополита. На привіт представників руського духовенства відповів намісник, що яко президент краєвої ради шкільної відносив ся прихильно до самостійного розвитку руського народу а так само буде відносити ся яко намісник.

— **Сьвящеників до Канади конче потрібно зараз.** Тим, що рішили би ся виїхати до Канади, вишле ся по 80 долярів на подорож. Близші інформациї удїляє радо: Tymotej Wasylewycz Gr. cath, Priest — 581, Magnus Ave — Winnipeg, Man. Canada.

— **До Русинів-сьвящеників і до Русинів-учителїв!** В полуднево-бразилійській державі „Парана" живе від 1905 р. над 40.000 Русинів на такім великім просторі, як Галицька Русь. Сего року центральне правительство 21 Злучених Держав Бразилії в Ріо де Жанейро і правительства поодиноких держав бразилійських зарядили нову кольонїзацию на своїх величезних незамешкалих просторах за вільним перевозом через море. Русинів-кольоністів прибуде в державі паранській еще більше. Для тих паранських Русинів є всего на всего тілько чотири сьвященики, з котрих одного з припорученя Риму відослано в остатних часах до Аргентини. Кваліфікованих учителїв натомість бракує зовсім. Нарід руський тужить за рідною церквою і школою і гине без них. От що пише руський селянин, бувший дяк, п. Василь Валькович, під датою 24. лютого 1908 р. з руської кольонії Жангада (Jangada) до радника Т. Реваковича у Львові. „. . . за 12 років загостили до нас наші ОО. Василіяни 3 рази, о. М. Шкирпан 3 рази, а о. Клим Бжуховський 3 рази... Нуждаємо без опіки духовної... Русини сходять з сего сьвіта без сьв. Тайн. Не оден впадає в розпуку... А маємо красну церков... Є нас понад 1500 душ... Змилосердїть ся, випросїть для нас у О. Митрополита нашого рідного руського сьвященика... Ми знаємо, що Єго Ексцеленция О. Митрополит радо-би вислав до Бразилії наших сьвящеників. Але вони не зголосили ся, хоч у всїх трех галицько-руських епархіях є коло 3.000 руських сьвящеників. О. Протоігумен ЧСВВ у Львові не може до Бразилії вислати більше сьвящеників Василиян, як їх вже вислав на місиї до Бразилії і до Канади, бо є великий брак сьвящеників-Василиян в галицькій провінциї. Чей не прогомонить наш зазив на дармо! Чей найдуть ся ще межи руськими сьвящениками люде, що радо посьвятять пару лїт на місию до Бразилії, щоби наші Русини не вмирали без св. Тайн і щоби не пропадали для нашого народу. Руське товариство св. Рафаїла у Львові, котре має ся опікувати долею Русинів-еміґрантів не тілько під взглядом материяльним але і релїґійним і моральним, удало ся до головної бразилійської комісиї кольонїзаційної в Берлїні, щоби дозволено вільний перевіз для 20 сьвящеників Русинів і для 30 учителїв-Русинів враз з родинами. Надіємо ся, що справа, котра має бути рішена в Ріо де Жанейро, буде користно полагоджена. Длятого взиваємо отсим письмом П. Т. руських сьвящеників і учителїв, щоби зголошували ся до нашого товариства в цїли обнятя посад в руських кольоніях в Бразилії, а дальші кроки полвднаємо з приналежними до того властями. — Від руського товариства св. Рафаіла у Львові, ул. Коперника 36. Львів дня 6. мая 1908. *Т. Реваковичъ*, голова.

— **Побіда академиків ветеринарії.** З Відня доносять, що в академії ветеринарії демонстрациї устали. Вчера вечером відбула ся конференция міністрів Бека і Маркета з членами студентської депутациї. Ректор повідомив опісля студентів, що міністер просьвіти розпочав переговори з міністром війни о видїленє ветеринарийної академії спід ваґенд міністерства війни і придїленє її до міністерства просьвіти.

— **Загадочні убийства.** В Бабині коло Калинова, в самбірськім повіті, найдено перед двома недїлями убитого якогось Цигана, підкиненого на кілька кільометрів від коршми, де доконано убийства. Труп мав голову так відрубану і скручену, що ледви ще держала ся кадовба. Слїдство, яке розвела жандармерия, кинуло сильне підозрінє на коршмара в Бабині, Вольфа Лїхта і двох його синів Гершка і Абрамка, котрі по викритю убийства втекли з Бабина. Старого Лїхта арештовано і відставлено до суду в Самборі, а за синами розіслано стежні листи. — До краківської дирекциї наспіло донесенє пруських властий, що на гостинци Імелїн-Кошлїв на пруськім Шлеску найдено онодї трупа 18 до 20-лїтного молодця з розторощеною головою. Найдено при нїм пулярес з дрібною австрийською монетою. Здогадують ся, що убитий походить з Галичини і прибув до Прус на роботу.

— **Спадщина по гр. Потоцькім.** „Dziennik polski" доносить — як каже — з достовірного жерела, що пок. намістник Потоцький лишив маєток в капіталах, оцїнюваний на 160 мілїонів корон, а крім того сто тисяч моргів землї. Спадкоємцем того маєтку, після родинного статута фідеікомісу Потоцьких, буде найстарший син, Адам. Решта рідні дістане по два мілїони корон.

— **Замах на ґубернатора.** З Воронежа доносять, що на повіз ґубернатора Бобикова, коли з жінкою їхав вчера до монастиря, кинено бомбу. Наслїдком вибуху задну часть повозу розірвало на кусники. Ґубернатора ранили відломки бомби в лице і лїву ногу, а жінцї покалїчили собі ноги. По думцї лїкарів рани не є небезпечні. Бомбу кинула якась женщина, котра від вибуху також потерпіла рани.

— **Арештованя в Петербурзї.** „Русь" доносить, що в послїдних днях арештовано багато писарів міністерства війни та кількох висших урядників і всїх відвезено до Петропавловської кріпости. Власти мали впасти на слїд заговору на одну з високо поставлених осіб, що належить до міністерства війни.

— **Консумция горівки** в ріжних державах представляєть ся по статистичним обчисленям ось-як: Найбільше горівки пють в Данії, де припадає на кожду людину по 11 лїтрів річно. В Австро-Угорщинї припадає пересїчно на кождого чоловіка річно 9 лїтрів, в Німеччинї і Голяндиї 6½, у Франциї і Швециї по 6, в Сполучених Державах 5½, в Бельгії 5, в Росиї 4½, в Англії 4 а в Італії 1½. Як показуєть ся, то найбільше пють горівку в Данії і в Австро-Угорщинї.

— **Нова країна золота.** На засїданю паризького ґеоґрафічного товариства учений подорожник, капітан Вілльом, подав інтересні подробиці про нововідкриту країну золота. Находить ся вона на заході французької Ґвінеї та обіймає простір яких мілїон гектарів. Околиця має бути така богата в золото, що експльоатация цїнного металю не стрічає ся з нїяким трудом. В кубічнім метрі землї в глубинї 7 метрів находжено 6 до 60 ґрамів золота. Чим глибше, тим більше золота, яке доходить аж до 1200 ґрамів в кубічнім метрі. Навіть в піску висохлих потоків находять ся численні зерна золота. Часописи здогадують ся, що вість про відкритє золотодатної країни викличе нову еміґрацийну горячку, і тому взивають згадане товариство, щоб провірило совісно донесенє подорожника для остороги перед подорожию до Ґвінеї.

— **Пригода з машиною до лїтаня.** На полях Іссі під Парижем зібрала ся в суботу дуже численна публика, щоб придивити ся перегонам аеропляніе Делягранжа і Фармана о нагороду Арманґода. Женщини стояли по сторонї Делягранжа, що є їх любимцем яко різьбар, а мужчини переважно за Фарманом. Кілька проб лету не повело ся і вже публика мала розійти ся, бо оголошено, що перегони відкликано. Нараз аероплян Делягранжа підняв ся в гору, а потім скрутивши нагло, пігнав просто на публику. Людям ґрозила поважна небезпека, тому одні кинулись в розтїч, а другі припали до землї, аби воздушний корабель не порозбивав їм голови. Однак до того не прийшло, бо аероплян ударив в низький мур і осів на земли. Прилад до лїтаня уратував ся і потребує тілько незначних направок.

— **Дрібні вісти.** На львівській почтї надано в місяци марті с. р. всїляких листів, переписних листків, посилок під опаскою і часописий 9,656.142 штук, а в тім самім часї наспіло до Львова 1,766.134 штук. — В ріці Сяні недалеко Бушковець виловили рибаки дня 4 с. м. тїло незвісної молодої женщини, що лежало у водї вже кілька днїв і почало ґнити. Одїж вказує, що погибша належала до заможнїйшої кляси. — З Будапешту доносять, що против бар. Велєнтия Урая заряджено карне слїдство, бо показало ся, що він тому кілька лїт сфалшував документи, на підставі котрих його іменовано членом палати магнатів. — Вчера відбула ся у Львові институция о. Амвросия Полянського з Конюхова стрийського повіта і о. Андрея Долинського на почетних крилошан. — В Ряшеві отроїла ся онодїшної ночи касиерка в кавярни „Rio Carlo Bilaghera", Мария Антоневичівна, Русинка, родом з Добриніців черновецького повіта. — В Петербурзї застрілив ся видавець кадетського дневника „Рєч", інжинїр Бак.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Марка еванг. (лат. Станислава еп.). Позавтра, в суботу: Василия, Ґрафіри (лат. Григория).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Загальні збори „Кружка Українок"** відбудуть ся дня 10 мая, о год 10 з рана. Ринок ч. 10 І поверх. Порядок дневний: 1) Звіт уступаючого виділу, 2) Вибір нового виділу, 3) Внесеня членів. Просить ся всїх членів точно явити ся. — *Зоня Левицька*, містоголова. *Олена Охримович*, секретарка.

☐ **З „Дністра".** Пригадуємо, що звичайні загальні збори товариства вз. об. „Дністер" відбудуть ся в слїдуючий четвер дня 14. с. м. о год. 10 перед полуднем у власній салї товариства (при ул. Руській ч. 20) і того-ж самого дня о год. 4 по полудни звичайні загальні збори кредитового товариства „Дністер", і просимо П. Т. членів, щоби зволили взяти як найчисленнїйшу участь з огляду на важні справи. Звіти обох товариств за р. 1907 вже вилечатані і на жаданє висилає канцелярия товариства кождому членови. Для повновласників, вибраних з громад, розіслано вже легітимациї і печатані звіти, а в тих громадах, в котрих ще не вибирали повновласників, просимо П. Т. делеґатів о безпроволочне переведенє вибору і надісланє нам протоколів, щоби можна вибраним розіслати легітимациї і звіти ще перед зборами. — *Дирекция „Дністра"*.

☐ **Виділ тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сім роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Виділ приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 10 мая, в неділю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Герусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **До українських лїкарів і природописців.** Між 6—10 червня біжучого року відбуде ся в Празї четвертий з'їзд чеських лїкарів і природописців, в котрім возьмуть участь також усї инші славянські народи через своїх відпоручників. Орґанізаційний чеський комітет упросив мене, щоби я заняв ся з'орґанізованєм українського комітету і подав як найскорше йому до відома склад нашого комітету, як також заголовки поодиноких відчитів, котрі наші відпоручники хотїли би на тім з'їздї виголосити. З огляду, що я уважаю сю справу з національного боку дуже важною і участь нашу в тім з'їздї конечною, проте позваляю собі запросити усїх наших лїкарів і природописців зі Львова і провінциї на спільне засїданє, щоби утворити згаданий комітет і застановити ся над тим, в який спосіб маємо виступати на тім з'їздї, щоб гідно зарепрезентувати наш нарід. Прошу проте усїх охочих явити ся в суботу дня 9 с. м. о год. 7 веч. в льокали тов. „Руська Бесїда" у Львові, Ринок ч. 10. В надії, що всї П. П. Товариші читають часопись „Дїло", уважаю за відповідне окремих особистих запрошень не розсилати. Звертаю увагу, що право участи в згаданім з'їздї мають не лише лїкарі, але також ветеринарі, аптикарі і професори наук природописних висших і середних шкіл, проте всїх тих Вп. панів прошу я на нараду. — *Д-р Евген Озаркевич.* — Поручаємо горячо зазив Вп. д-ра Озаркевича увазї наших лїкарів і природописців. І нам в тій хвили, коли нам відмовляють всякої культурности, належало би показати перед ширшим сьвітом якраз противне, тим більше що маємо в наших рядах много сьвітлих представителїв тих наук. — *Ред.*

Урядові вісти:

Відзначенє. Цїсар надав віцепрезидентови краєвого висшого суду у Львові, Янови Дилевському, з приводу перенесеня його на власну просьбу в стан спочинку командорський хрест ордеру Франца Іосифа із зьвіздою.

Львівська дирекция державних зелїзниць оповіщує: В цїли оживленя прогулькового руху до східного Бескиду буде видавати ся від 15. мая до 30. вересня кождої суботи і неділї, а також в сьвята і в дни попереджаючі сьвята обох католицьких обрядів, о 50% знижені білєти поворотні II і III кляси з 3 дневою важностию зі Львова до Сколього, Гребенова, Тухлї, Славска і Лавочного. Близших пояснень удїляють всї стацийні уряди та інформацийне бюро державних зелїзниць у Львові, пл. Красїцьких ч. 5. Дотичні оповіщеня афішовано в місті та у всїх зелїзничих стациях.

Нові книжки і видання:

◇ **Мета**, орган українських поступових жінок, в ч. 5 містить: До організаційної праці. — Останні події. — Маруся Полтавка: З П. Я. — Д-р Ів. Сьвятитський: Женщина в поезиї Некрасова. — Христя Алчевська: Гей на бій! — Перед загальними зборами „Кружка Українок" у Львові. — Бібліографія. — Марселєва. — Праця жінок. — Богдан Лепкий: З думок. — Ольга Кобилянська. — Шляхами поступу. — Два богачі. — Всячина.

◇ **Нове видавництво.** В Київі заснувалось видавництво „Шлях", що має на метї видавати цїлий ряд переважно перекладних книжок соціольоґічного змісту. В найблизшім часї видавництво випускає в сьвіт: „Весь сьвіт в українській справі" (голоси сьвітової преси про львівський атентат). Готують ся до друку і вийдуть з початком сього лїта такі книжки: 1) К. Маркса і Ф. Ентельса „Комуністичний маніфест". 2) Люї де Брукер „Партия і професіональні спілки" з додатком міжнародної анкети в сій справі. Видавець „Шляху" Лев Юркевич.

◇ **Дїяния сьвятих апостолів** на українську мову перекладає відомий письменник Іван Нечуй-Левицький з порученя росийського синоду.

Померли:

Наталія Ортинська, жена катехита учительської семинарії в Самборі, померла дня 6. с. м. в 40. р. житя. В. їй. п.!

Текля з Обушкевичів Чирнянська, вдова по пароху, упокоїла ся дня 6. с. м. в Перемишли у 81 р. житя. В. їй п.!

До „Народної Ґостинниці" приїхали дня 7. V. Амалія Кліщева, Сїнява; о. Теофиль Щуровський, Ленівці; Ольга і Станіслава Боренкі, Радехів; Мария Федусевич, Станиславів; Іван Андрущишин, Волиця ґнїздичевська; Николай Матура, Жидачів; о. Теодор Дзьоба, Руда; Іван Лисяк, Угнів; Зиновія і Мария Герасимовичеві, Рогатин; о. Ілярій Герасимович, Скалат; о. Володимир Герасимович, Тернопілка; Володимир Целевич, Богороочани.

Гі де Мопасан.

47)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Дальше.*)

По хвили прийшов в шляфроцї, а рівночасно з ним збігли ся слуги, побуджені ненастанним дзвоненєм. Побачивши чужого чоловіка в їдальнї, вони потратили голови з перестраху.

Ґраф взяв лист і обертаючи його в пальцях, сказав :

— Що се такого ? Я не можу відгадати.

— Та прочитай вперед ! сказала вона нетерпеливо.

Він роздер коверту, розвинув папір, прочитав і подивив ся на жінку перестрашеними очима.

— *Мій Боже, що стало ся ?* — спитала ся вона.

Він так був тронутий, що ледви виговорив сї слова :

— Нещастє !... велике нещастє !... Бертен впав під віз.

— Неживий ? — крикнула вона.

— Нї, нї ; прочитай сама.

Вона видерла йому з руки лист і прочитала :

„Високоповажаний Пане !

Маю Вам донести велике нещастє. Нашого приятеля, славного артиста, Олївєра Бертена, перевернув омнїбус, а одно колесо переїхало його. Я не можу ще сказати нїчого про наслїдки ; можливо, що вони не будуть великі, але з другої сторони можливо також, що катастрофа наступить сейчас. Пан Бертен просить Вас і паню де Гілєруа прийти відвідати його. Маю надію, що Ви, пане, а також пані де Гілєруа вволите сїй прозьбі нашого спільного приятеля, котрий може перестати жити ще таки тої ночи.

Д-р де Рівіль“.

Ґрафиня дивила ся на мужа, широкими, затрівоженими очима. Нараз вона здрегнула ся, начеби її прошибла елєктрична іскра. Бувають іноді такі хвилї, в яких жінки показують більше відваги і рішучости як мущини. Ґрафиня находила ся тепер в одній з таких хвиль.

— Спішіть ся, я убираю ся сейчас — сказала вона до покоївки.

— Що пані хотять вдягнути ?

— Менї всьо одно ; що хочете. — Жак будьте готові за пять хвиль !

Вертаючи до своєї кімнати, вона побачила візника, котрий все ще чекав, сидячи на кріслї.

— Ви маєте тут Ваш повіз.

— Маю, прошу пані.

— Добре, ми ідемо з Вами.

І побігла до спальнї.

Кидаючи ся від шафи до шафи як навіжена, надягала вона на себе убранє, запинала, припинала, привязувала на сьлїпо, що під руки попало ся, відтак перед зеркалом впорядкувала трохи волосє ; сим разом вона навіть не завважала в зеркалї свого блїдого лиця та попідбиваних очий.

Закинувши плащ на плечі, побігла до покою мужа. Пан Гілєруа не був ще готовий.

— Ходи вже — сказала вона — за той час він може вмерти.

Граф ішов за нею, потикаючи ся, а на темних сходах мацав вперед ногою кождий степень, щоби не впасти.

Вони їхали мовчки. Графиня дрожала так сильно, що аж зубами дзвонила, і дивила ся через вікно. Тротуари сьвітили ся від дощу при кождій ґазовій лїхтарнї, бульвар був зовсїм пустий, ніч темна. Двері від каменицї Бертена були отворені, льожа портієра осьвітлена і порожна.

Доктор Рівіль, малий грубий, елєґантно убраний і дуже чемний чоловік, вийшов напротив них на сходи. Він уклонив ся низонько ґряфинї, а відтак подав руку графови.

Вона була така задихана, що через хвилю не могла слова промовити.

— І що ? пане доктор.

— Маю надію прошу панї, що се не буде так страшно, як я думав в першій хвили.

— Він не вмре ? — крикнула вона радісно.

— Нї. Так менї бодай здаєть ся.

— Ручите за се ?

— Нї. Я лише кажу, що маю надію, що се буде лиш контузія черева без внутрішних ображень.

— Що Ви називаєте ображеннями ?

— Роздертє.

— Як Ви знаєте, що він їх не має ?

— Так догадую ся.

— А колиби мав ?

— Тодї се була би поважна справа.

— Він міг би через те вмерти?

— Міг би.

— Скоро ?

— Дуже скоро, протягом кількох минут або навіть секунд. Але вспокійте ся, панї, я переконаний, що він за два тижнї буде здоров.

Вона слухала його з великою увагою, щоби всьо знати, всьо зрозуміти.

— Яке роздертє міг би він мати ?

— Приміром, роздертє печінки.

— Се було би небезпечне ?

— Певно... але я був би здивований, коли би ще тепер зайшла яка компліка ция. Ходїм до нього, се йому добре зробить, бо він Вас вижидає дуже нетерпеливо.

Війшовши до покою, побачила вона найперше з всього блїду голову Бертена, сперту на білій подушцї. Кілька сьвічок і огонь на коминку осьвітлювали її, зарисовували профіль, підчеркували тїни ; і на сїм мертвечім лици побачила вона двоє очий, котрі дивили ся на неї.

В одній хвили пропала вся її відвага, вся енергія і рішучість, таке се лице було запале, таке змінене, таке мертве. Невже сей предмет, ся тїнь, се був справдї він, той самий, що вона недавно бачила ? „Милий Боже“ зітхнула вона тихонько і дрожучи на цїлім тїлї, пустила ся до нього.

Він пробував усьміхнути ся, щоби її вспокоїти, але його уста лише викривили ся страшно.

Вона приступила до ліжка, положила легонько руки на руку Олївєра простягнену здовж тїла, і сказала тихо :

— Ох ! мій найдорожший.

— Се нїчо — відповів він ледви чутно, не рушаючи головою.

Вона приглянула ся йому близше. Лице його було таке блїде, наче би під шкірою вже не було анї краплї крови. Губи виглядали так, наче би він їх умисно втягнув до середини, очи подали ся в зад, немов би хто їх тягнув за нитку до середини.

Він завважав перестрах графинї і зітхнув.

— Мушу я тепер гарно виглядати.

Вона спитала ся, не відвертаючи очий від нього :

— Як се стало ся ?

Він добував всїх сил, щоби говорити, і від часу до часу цїле його лице здрігало ся нервово.

— Я не дивив ся докола себе... думав про що иншого... зовсїм иншого.., омнїбус перевернув мене і переїхав через черево...

Слухаючи його, вона уявляла собі цїлу сцену ; її трівога збільшала ся за кождим його словом.

— Чи кров вибухла ?

— Нї. Я лише трохи обтовчений... трохи роздушений.

— Де се стало ся ?

— Не знаю — відповів він тихесенько — десь дуже далеко.

Лїкар приточив фотель для ґрафинї. Ґраф стояв в ногах і повторяв раз у раз :

— Ох ! дорогий приятелю... дорогий приятелю... яке страшне нещастє !

Він дїйсно відчував глибокий жаль, бо дуже любив Олївєра.

Ґрафиня спитала ся в друге :

— Але де се стало ся ?

Лїкар відповів :

— *Я сам добре не знаю, а радше не можу того зрозуміти.* Се було під Ґобелїнами, майже поза Парижем ! Так бодай казав менї сей фякер, що його привіз ; о девятій годинї мали його принести до одної аптики в тій дїльницї.

Відтак він похилив ся до Олївєра :

— Чи се правда, що се стало ся коло Ґобелїнів ?

Бертен замкнув очи, наче би хотїв собі пригадати, а по хвили сказав :

— Не знаю.

— А де-ж Ви ішли ?

— Не пригадую собі. Я ішов все наперед.

Тихий зойк вихопив ся з уст ґрафинї ; через кілька хвиль віддих заперло її в грудях, відтак витягнула хустину, закрила очи і стала голосно ридати.

Вона вже знала всьо, догадала ся всього ! Щось нестерпимого, пригнїтаючого звалило ся їй в сій хвили на серце : страшний викид совісти через те, що не задержала Олївєра, що прогнала з хати, викинула на вулицю, де він під тягарем горя покотив ся під колеса сего воза.

Він сказав до неї тихим, зовсїм вже беззвучним голосом :

— Не плачте, се мене ще гірше мучить.

Надлюдським випруженєм волї перестала вона ридати, відслонила очи і вдивила ся в нього ; лице її немов скаменїло, лише грубі слези котили ся з очий.

Вони дивили ся на себе, держучись за руки, нїмі як дві статуї. Дивили ся на себе і забули, що при них суть ще иньші люди, а їх погляди перекривали собі взаїмно, невисловлені, надлюдські страсти їх сердець.

Се було між ними коротке, нїме, болюче пригаданє цїлої минувшини, всїх споминів, цїлої довгої роздушеної нинї любови, всього, що вони лише відчували спільно, що їх вязало і лучило в сїм житю.

Вони дивили ся на себе і відчували конечну потребу поговорити ще о сих всїх таких сумних речах. Крім того вони ще мали так богато собі сказати ! Вона чула, що мусить за всяку цїну позбути ся сих двох панів, що стояли за нею, і що лише вона може найти якийсь підступ, якесь відповідне средство.

Її муж розмовляв тихцем з доктором. Лїкар поучав, що треба робити.

— Графиня відвернула голову і спитала ся лїкаря :

— Чи Ви привели кого до пильнованя хорого ?

— Нї, але я Вам пришлю з шпиталя фахову особу.

— Пришліть дві ; в таких разах нїколи не буде за богато опіки. Чи Ви можете се зробити ще в ночи, бо я думаю, що Ви не схочете лишити ся аж до рана ?

— Дїйсно, я мушу вже піти. Я тут вже сиджу дуже довго.

— А вертаючи домів, пришлете їх нам ?

— Се буде тяжко серед ночи, але спробую.

— Се конечне.

— Вони може обіцяють менї, але чи прийдуть ?

(*Дальше буде.*)

Оголошеня.

— Вінчанє п. Володимира Боднара укінченого богослова з п. Іреною дочкою о. Івана і Юлії Левицьких відбуде ся дня 19-го мая 1908 в парохіяльній церкві в Тростянцях о 8 год. вечером Стация желїзн. Дубівці, телєгр. Устє-зелене“.

600 1—1

Надіслане.

Лїкар

Д-р Володимир Янович

мешкає від І-ого мая б. р.

в Станиславові, улиця Голуховського (давнійше Середна) Ч. 1.

593 1—5

Яко добру і певну льокацию

поручаємо :

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

Контора виміни

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного. 4

Адвокат д-р М. Шухевич

переніс канцелярию

на ул. Сикстуську ч. 27.

468 8—6

Яко корисну льокацию капіталів

припоручаємо :

4% облїґациї фонду пропінацийного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.

Папери тоті купує і продає найкориснїйше

Дім банковий і контора виміни

Сокаль і Лїлієн

Порученя в провінциї без дочисленя провізиї. 56

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(против Банку Гіпотечного на нлантациах площі Галицкої)

поручають :

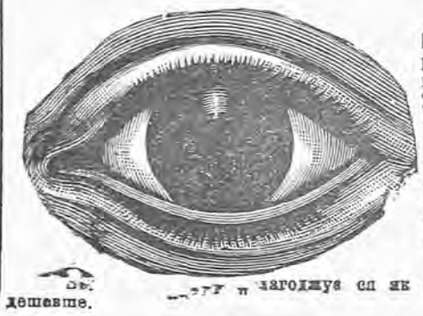

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Виконуємо направи всїляких инструментів скорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

ДЯКА овіяного патриотизмом, добре обізнаного з дяківством, нотним сьпівом і діловодством кредитних товариств потреба зараз в Немирові. Беженні мають першенство. Зголошувати ся до : Гр. кат. уряд парохіяльний в Немирові. 594 1—2

Абітуриєнт ц. к. учит сем. пошукує лекциї на селї, або в містї. Умїє також проводити хором. Лекцию може обняти 20 мая. Ласкаві вголошеня : Ю. К. Станиславів-Квітинин ул. Близнячка ч. 866. 597 1—1

Пошукую ученика в визшої гімназиї руської в цїли підготованя ученика приватисти до IV кл. гім. Платня місячна 30 К і удержанє. Зголошеня : Володимир Крижановський, управитель школи в Більчу Золотім п. Іосо. 587 2—2

Пасїка 80 пнїв рамковихДвержони, як також робота чиста пчільна на 80 роїв і всї знаряди пасічничі сейчас на продаж в Східници коло Бориславя. Інформациї удїлює п. Л. Савіцька в Східници. 595 1—3

Вдовиця Русинка, пошукує женщини або мужчини старшого, котрий би схотїв при родинї мешкати; відомість ул. Ходкевича бічна Кржижової, ч. 5 в подвірю і то зараз. 582 3—3

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ

продає

Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід важадати плянів від знаної робітні **Евст. Щуплакевича, Львів** ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Солонина подешевіла

тілько в торговлї Леонарда Солеського ул. Баторого ч. 5, Львів. 268 3

Перстені заручинові, слюбні обручки, як також виробы золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський, Львів, пл. Галицька ч. 3,** приймає також направи. 894 7—30

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

{ **цементові**
камінцеві
мозаїкові }

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

На руські школи!

Марки і телєґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філіях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність !

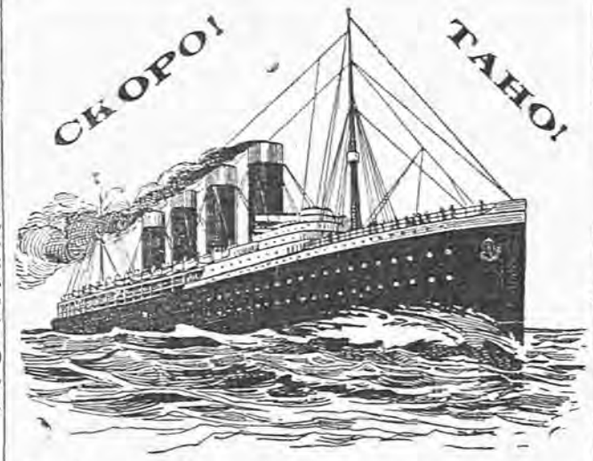

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини ! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад в причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджена електричних двінків, телєфонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 21—30

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	3·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45х
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30х	9·35н
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	12·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА : Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята що день буквою х.

Подяка.

Неумолима смерть видерла менї найлїпшого мужа а дїтям найкрасшого батька. Прибиті сим тяжким горем не моглисьмо в першій хвилї подякувати всїм тим з окрема, що несли нам свою поміч в сумних похоронних трудах і тим, що несли слова розради осиротїлій родинї. — Почуваємось проте до обовязку бодай тепер прилюдно сею дорогою зложити всїм тим добродїям щиру подяку. І так дякуємо передовсїм Високоповажаному Отцю Добродїеви Мацюракови парохови з Рибник за першу поміч, як і за щирі слова розради а також за сумне пращальне слово. — Дякуємо також від серця Високоповажаним Отцям парохам сусїдам покійного : Коростиньскому, Хилякови, Шихови, Козаневичови і иньшим за сьпівучасть в сумних обрядах похоронних. Не менше дякуємо Високоповажаному Отцю Деканови за звеличенє сего торжества тим, що зволив обняти провід в похоронах. — Дякуємо дальше Високоповажаному Добродїеви директорови школи в Східници Адольфови Кельгоферови за весь його труд і удїленє першої помочи в тяжкій хвилї. — Наконець дякуємо також Високоповажаному Добродїеви Генрикови Лявбови, завідателеви спілки нафтової в Східници, що відчув наше горе і не віджалував сего труду і помочи. І Вам честні громадяне Східниці також дякуємо, що чимнебудь причинили ся до сього сумного торжества.

Всїм Вам сердечна і велика подяка від нас а Всевишний нехай надгородить і сторицею заплатить се, чого ми відплатити не в силї.

Східниця 5 мая 1908.

Людвіка Савіцька подруга. *Мария, Кость, Роман* дїти. 592 1—1

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орган Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциею Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К півчично або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори кредитового тов. „Міщанська каса, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Скалї“ відбудуть ся в вівторок дня 19 мая о годинї 7 вечером в домі читальнї „Просьвіти“ в Скалї з отсим порядком дневним :

1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів ;
2) Справозданє дирекциї з дїяльности і білянс за рік 1907 ;
3) Розділ чистого зиску за р. 1907 ;
4) Вибір нової Ради надзираючої ;
5) Доповняючий вибір одного члена дирекциї ; 584 3-3
6) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Александер Левицький, предсідатель Ради надзираючої.

Дмитро Вовчук, секретар.

Дня 16 н. ст. мая 1908, о 2 годинї по полудни, вбдбуде ся въ сали „Народного Дома“ въ Белзї

IX. Звичайне Загальне Собраніе

Тов. „Народный Дмъ въ Белзї“, общества зареєстрованого зъ обмеженою порукою зъ слїдуючимъ дневнымъ порядкомъ :

1. Вбдчитанє протоколу зъ послїдного собранія ;
2. Справозданє Дирекціи зъ чинностей и рахунковъ за рокъ 1907 ;
3. Справозданє комисіи ревизійнои зъ внесенємъ на удїленє абсолюторіи ;
4. Выборъ 3 членовъ Надзираючои Рады на мїсце уступаючихъ ;
5. Выборъ комісіи ревизійнои на рокъ 1908 ;
6. Затвержденє выбору членовъ заряду ;
7. Внесеня членовъ.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ :

Иванъ Войтовичь секретарь.

О. К. Селецькій предсїдатель. 596 1—1

Видавець і одвічальний редактор : Льонгин Цегельський.

З друкерні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 101. Львів, пятниця 8. н. ст. мая (25. ст. ст. цьвітня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З ким тут говорити ?!

Скільки разів зійде мова на польсько-руські відносини, польські політичні круги заявляють звичайно, що з-поміж Русинів нема з ким говорити, бо між ними панує така розбіжність поглядів, що се унеможливляє всяку плянову акцию. А тимчасом се можна сказати радше про Поляків, а найлїпшим доказом сього є ті голоси в руській справі, які отсе від 12. цьвітня с. р. не перестають появляти ся на шпальтах польської преси.

Не ходить тут очевидно о принципіяльне становище польської національної політики до нашого народу. В сїй справі, — як се ми виказали в статї п. н. „Де траґічна помилка?“ (ч. 98), — в цїлім польськім таборі від „Czas-у“ до „Krytyk-и“ панує одна думка, що треба вдержати польський державно-політичний характер краю і здавити наш національний рух на стільки, щоб ми для того польського характеру краю нїколи не могли стати небезпечними. Одним словом, що Русь треба знищити, на се годять ся всї, тільки не можуть погодити ся що-до способів, чи се має йти по рецептї „wal go maczugą, niech się nie męczy długo“, чи може лїпше було-б подати Русинам „zatrute cukierki“ в формі якоїсь „угоди“.

І власне в сих „projektach na zniszczenie Rusi“ панує в польській пресї така іґноранция минувшости і теперішности польсько-руських відносин, така неясність і хаотичність, таке затемненє всякої тверезости політичних поглядів і таке шовіністичне засліпленє, що справдї не знати, чи се політика, чи якесь божевілє.

До недавна дві були ґрупи серед польської суспільности, які мали ясно зазначені лінії політичної діяльности: краківські станчики і социяльна демократия. Перші мали в руках власть і надавали тон всему правлїню Галичини; другі, голосячи похід проти всякого поневоленя, голосили, здавало ся, також похід проти польсько-шляхотського поневоленя нашого народу. А все, що стояло між тими двома ґрупами, тяготїло або до першої з них або до другої, скріпляючи таким чином або польсько-шляхотське правлїнє над нами, або опозицию проти того правлїня.

Але виборча реформа до парляменту змінила сї відносини. З одного боку станчики мусїли відступити якусь часть правлїня ріжним „демократичним“ ґрупам, заражуючи ся рівночасно політичною непостійністю і непочитальністю тих ґруп, — а з другого боку социяльна демократия, після дезерциї тих ґруп до табору пануючих, стала ся зовсїм зізольована і без нїякого впливу на поза-партийні круги польської суспільности, що більше, вона сама, щоб не зразити собі тих кругів, дуже часто затемнює ті межі, які дїлять її від польського шовіністичного табору.

І тепер маємо справдї не-аби-яке видовище. Переважає, очевидно, пароль: „Не давати пардону!“ Ми вже мали нагоду запізнати наших читачів з тими голосами ріжних орґанів польської преси, в яких цїлому українському національному рухови відмовлювано всякого права виступати від імени нашого народу, а проголошено його „чистим анархізмом“, проти якого повинні солїдарно виступити держава, край і навіть сам „lud ruski“. Ті голоси не втихають до нинїшного дня, а прим. орґан теперішного презеса польського кола своє становище супроти українського національного руху не називає инакше, як „stanowiskiem wobec anarchii ukraińskiej“.

Ту „українську анархію“ треба очевидно всїми епособами здавлювати. „Теперішний намісник — пише „Gazeta Narodowa“ в ч. 104 — повинен з цїлою силою і рішучостию виступити з кличем здавленя і винищеня анархії, покладеня тами нелеґальним аґітациям, вкороченя всякої політичної сваволї... Нехай зверне свою особливу увагу на ріжні орґанїзациї, які є жерелом зреволюціонїзованя краю, на ріжні збори, ухвали, відозви, часописи і т. д.“ Що при сїм накликуваню має „Gazeta Nar.“ на думцї становище намісника супроти українського національного руху, се виходить не тільки з тону цїлої статї, але є таки недвозначно зазначене. Бо називаючи таке становище, до якого вона накликує, „боротьбою о право“, і протиставляючи тій боротьбі „сентимент“, заявляє, що „таким сентиментом була також руська угодова політика“. Отже тепер „було би тяжкою і непростимою похибкою брати ся чи на власну руку чи в порозуміню з центральним правительством до якоїсь нової проби угодової політики“ і „G. N.“ просить намісника, щоб до таких проб не брав ся. „Про жадні нові т. зв. концесиї — виводить вона — не може тепер бути мови, бо се означувало би нову нагороду за злочин і заохоту до дальших актів насильства і терору. Недопускаємо також, щоби центральному правительству могло прийти знов до голови витворюванє якоїсь нової, угодової формациї чи „уміркованої ґрупи поміж Русинами“, бо инакше, заявляє „G. N.“, не мали би ми вислову на той ступінь слїпоти і не тільки слїпоти“.

Отже проти українського національного табору війна на цїлій лінії, війна, оружєм у котрій має головно послужити „строге бережанє обовязуючих законів“ в польській інтерпретациї.

Але-ж бо й москвофіли мимо всїх своїх зусиль не заслужили собі на польську ласку. Дарма, що ще так недавно всї орґани польської преси один перед другим на мали просто слів похвали для „starorusinów, stojących na stanowisku krajowem“, авансуючи їх на одиноких справжних представників „ludu ruskiego“, — якогось конкретнїйшого зближеня з ними вони все таки не хотять. Той сам „Przegląd“, що так їх вихваляв, в кілька днїв пізнїйше назвав їх уже не „przedstawicielami ludu ruskiego“, тільки його „niecnymi satelitami“; та сама „Nowa Reforma“, що співала їм похвальні гимни, вдарила на них в статї „Wilcze pazury“, за їх становище супроти польського питаня в Росиї; та сама „Gazeta Narodowa“, котра хвалила їх на рівнї з иншими польскими ґазетами, в справі угоди з ними пише ось-що:

„Є вправдї друга руська партия, яка виразно голосить охоту згідного на тій земли пожитя з Поляками, але тою другою партиєю є власне та, проти котрої звертали ся всї дотеперішні „угодові політики“. Витворювати нинї знов, дорогою концесий і обіцянок, якусь нову угодову руську партию, було би гріхом супроти краю і народу, політичним самовбийством, а премією за вбийство. Знаємо з попередних угод, скільки нас коштували національно і політично, а посередно навіть материяльно, і знаємо, який був їх наслїдок: ініцияторів угоди змели від разу радикальнїйші напрями з поверхнї, вони самі, видячи, що заходить небезпека здмухненя, не додержували угоди вже перед тим, і так ширила ся тільки деморалїзация політична і етична. Приміри тих ґруп уміркованих та угодових, які ми вже бачили, зовсїм не заохочують до повтореня експерименту“.

Одним словом, „der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen“. Польська національна політика, використавши услуги москвофілів коло ослабленя відпорної сили нашого народу проти польонїзацийного походу підчас соймових виборів і з приводу вбийства ґр. Потоцького, показує їм тепер двері. Тепер і москвофіли може переконають ся, що ми мали рацию, коли говорили, що Поляки зближують ся до москвофілів не на те, щоб помогти до побіди „общерусской идеи“ в Галичинї, тільки на те, щоб при їх помочи ослабити небезпечний для історичної Польщі український національний рух.

В порівнаню з сим непримиримим напрямом напрям „угодовий“ серед польської преси значно слабший. Найголоснїйше говорить про потребу „угоди“ Kurjer lwowski, якось не зовсїм певне Czas і зачинає „coś przebąkiwać“ Nowa Reforma. Але яка се має бути „угода“, того жаден з тих орґанів не вміє сказати. Всї вони навязують до „нової ери“ і братів Баденїх, але про теперішність понятя їх дуже хаотичні. Czas щось згадував про те, що треба би „видобути з нутра руського народу“ урядові елєменти; Nowa Reforma зачинає захвалювати „Руслана“, а Kurjer lwowski в дописи з Відня заявляє, що „добра воля з польського боку, на стільки вона звертаєть ся до провідників української партиї, скінчить ся серед нинїшних обставин на нїчім“ і тому „треба промовити до самого руського народу, ефектами працї для нього, жертвованими навіть проти волї „podżegaczy“, а той нарід певне ту працю зрозуміє“.

Такі науки дає Kurjer lwowski польському колу, доносячи, що в колї в руській справі має перевагу угодовий напрям. Але-ж бо орґан презеса польського кола, Słowo polskie, дементує те донесенє про угодовий настрій, заявляючи в нинїшнім раннім числї ось-що: „Є се твердженє зовсїм неправдиве, обчислене на те, що довірочність дискусиї в колї не позваляє його подрібно відперти, а високо шкідливе для польської політики в хвилї, в котрій український клюб ухвалює (де і коли? — *Ред.*), що до жадних переговорів не прилучаєть ся, а один (котрий, де і коли? — *Ред.*) з українських послів заявляє, що їх жадні, хоч-би найбільші концесиї не вдоволять. На підставі наших інформаций справа маєть ся зовсїм противно. Коло стоїть твердо на становищи не робленя нїяких уступок і застерігаєть ся рішучо проти угодової політики, а те становище заняли також ті посли-людовцї, що забирали голос у дискусиї.

І будь тут мудрий. Раз пятнуєть ся цїлий український національний рух „анархією“, то знов „вишукуєть“ ся серед тих „анархістів“ угодові елєменти а la „Руслан“; раз виносить ся москвофілів на становище „одиноких справжних репрезентантів“ нашого народу, то знов відкидаєть їх, як відкидаєть ся брудну, зужиту рукавичку; раз кричить ся про „гайдамацтво“ наших народних мас і взиваєть ся проти них усї земні і небесні сили, то знов обіцюєть ся „працювати для них“ і з'єднати їх тою працею; раз доносить ся про угодовий настрій кола, то знов запевнюєть ся, що коло твердо стоїть на непримиримім становищи.. Оден хаос і безголовє, серед якого годї дослухати ся розумного голосу та годї добачити яку-небудь програмову думку.

Що реального вийде з того хаосу, поки-що годї означити. В кождім разї треба бути приготованим на ріжні евентуальности, а саме: Або в польських політично-міродатних кругах запанує супроти нас політика репресий, або вони візьмуть ся нас побивати москвофілами, або по рецептї Czas-у, до якої прихиляєть ся також Nowa Reforma, старати-муть ся „видобути“ якусь руську буцїм-то партию, а в дійсности ґрупу політичних кариєристів, при помочи якої схотять побивати руський опозицийний рух, або в кінцї хоплять ся найглупійшої з глупих рецепт Kurjer-a lwowsk-ого і почнуть деморалїзувати безпосередно наше селянство, рецепти найглупійшої з глупих тому, бо всї подібні проби дотеперішні показали наглядно, що та рецепта зовсїм до нїчого.

Очевидно, остає ще та евентуальність, що Поляки прийдуть в кінцї до розуму і захотять оперти свої відносини до нашого народу на признаню нам національної рівноправности, себ то права рішати самим про свої справи, — але треба бути занадто великим оптимістом, щоби могти думати, що з того пароксизму шовіністичного засліпленя, яке обхопило тепер увесь польський загал, може вийти такий результат.

Яке-ж супроти того всего повинно бути становище нашого народу? Для сього становища в першій мірі повинен бути міродатним факт, що від 12 цьвітня в відношеню Поляків до нас не тільки не настала нїяка зміна на лїпше, але навпаки, шовіністичне засліпленє проти нас ще зросло. Вправдї з уст нового намісника впали гарні слова, але сї слова не можуть мати впливу на наше політичне становище, доки ми не побачимо, що тим словам відповідають також дїла, і то не тільки зі сторони намісника, але також зі сторони польських, політично міродатних кругів. Таким чином становище нашого народу повинно остати і на далї строго опозицийне, ми мусимо і на далї стояти твердо на тім, що ми є рівноправна нация в краю, а з другого боку, як доси мимо просто нечуваних провокаций з боку польської преси ми вміли заховати повну повагу і спокій, так і на далї не повинні ми позволити нашим ворогам вивести нас з рівноваги.

Наш український національний табор, мимо партийних ріжниць, стоїть весь солїдарно на тім, що нам належить ся повна національна рівноправність І коли Поляки справдї хотїли би згоди з нашим народом, то справа з нашого боку стоїть так ясно, що не представляла би нїякої трудности.

За те з польського боку ми бачимо такий хаос, що тут рішучо нема з ким говорити про справжне полагодженє польсько-руських відносин, а всї польські плячи панованя над нами при помочи „divide et impera“, через деморалїзацию чи партийних ґруп, чи окремих верств, чи одиниць з-поміж нашої суспільности наш національно сьвідомий загал як доси ударемнював, так — ми певні того — зуміємо і на будуче ударемнити.

Ол. Галичанка.

Темна сторона ясного берега.

(Вражіня з Монака).

Не знаю, чи є де в Европі гарнїйший а при тім дивнїйший куток землї, як дві величезні скали, омивані синїми водами, на яких наче орлине гнїздо примістилось лїлїпут княжество Монако. Минувшість його сягає далеко до історичних часів. Кажуть, що ще Геркулєс, вертаючи з Еспанії, заложив тут порт, названий від нього Portus Herculis Monac т. є. уєдинений (з часом слово „monaci“ змішано з „monacus“, — тому герб Монака представляє атлєт (Геркулєс), що одїтий в монашу одежу а в руцї держить меч).

Про Монако згадує Тацит і Плїній, а безсумнївний факт, що за Кароля Великого вже істнувало. Як всї тутешні побережні місцевости, переходило воно ріжні зміни. В IX. та X. віцї заволоділи ним Сарацени, але скоро викинули їх лїґурійські племена. Відтак підпало під власть ґенуенської републики, дальше ріжних февдальних князїв, аж при кінци XVI столїтя дісталось в руки князїв Ґрімальді, які походять із старого, аристократичного ґенуенського роду. Вправдї в часї француської революциї Монако прилучилось було до Франциї, але в 1851 р. звернено його Ґрімальдим, що панують і досї.

На високій, уривистій, висуненій далеко в море скалї, що одним боком притикає до Франциї а остальні три сторони купають ся у синїх морських филях, розложилось Монако, столиця сего малого князївства. Здалека виднїють зубчасті стїни кріпости, ряд червоних башт і бастіонів, що надають йому вид середновічного міста.

Вигідна під'ємиста дорога, з чудними висячими садами по обох боках веде до міста й цитаделї. Княжий замок се ориґінальний будинок в стилю відродженя, з зубчастими баштами; над входовими дверми два узброєні монахи придержують герб Ґрімальдих.

І панує собі щасливий князь над 13 тисячами своїх підданих, що живуть в Монако, Кондаміні та Монте-Карльо. Має своє військо, жандармів а навіть три малі пушки, що на гордість Монакійців виставлені на замковій площі. А панує направду завдяки тому, що богатий нарід зі всїх сторін сьвіта, за посередництвом рулєтки в Монте-Карльо, складає йому добровільно високий податок (в минувшім роцї доходу із сього жерела мав до 80 мілїонів!).

Хто бачить теперішне Монте-Карльо з його готелями, каварнями, банками мов князївські палати, з його чудовими садами-огородами, що терасово спускають ся в долину, повними найрідших й найгарнїйших цьвітів та дерев — той справдї вірити не хоче, що перед пятьдесяти несповна роками, була се недоступна скала, на якій хиба дикі птицї гнїздились. Годї представити собі кілько надлюдського майже труду (не кажу вже о коштах!) мусїло стояти се, щоб сї ґранїтові скали навезти землею, забудувати, засадити, довести до того стану, в якім бачимо їх сьогодня.

Розумієсь, що найважнїйшим й найгарнїйшим будинком, для якого все проче хиба за рами може служити — єсть славне касино. Вибудоване воно в 1879 роцї, архитектом париської опери. На високім піднесеню з баштами, аркадами, бальконами, орнаментами й всїм, на що лиш артистичний смак, не оглядаючись на кошт здобутись може.

Межи морем а касином чудна тераса, обсаджена егзотичними цьвітами й рослинами, з далеким видом на Ментону, Кап, Мартен, Бордиґеру.

З противної сторони, де головний вхід — широка площа окружена огородами, палатами, готелями й каварнями, горизонт замикають скалисті високі гори.

Мов справдїшна сьвятиня виглядає будинок касина і мов до сьвятинї спішить зі всїх сторін народ, з'їжджають ся наче до чудотворного місця люди, щоб на олтарі його зложити в жертві майно а часто і житє. По його широких ступнях від одинайцятої з раня до півночи — одна безупинна процесия. Та не всїм до цеї сьвятинї вільна дорога; найперше зовсїм замкнений вступ для корінних жителїв Монака та департаменту приморських Альп (мабуть боїть ся князь щоб до пару день всїх своїх підданих не зруйнувати, а з половину витопити у мори), дальше не впускають дїтий і взагалї надто молодих людий. Не пустять убраних бідно або по подорожному з клуночками, хоть би й найменшими або з апаратами фотоґрафічними. А коли вже і вік і стрій навіть відповідає, то й тодї треба виказати ся пашпортом, з якого урядник касина може зміркувати, хто ви і чого по вас надїятись можна. — Колиж кому доля судила не високий чин або залежне становиско, того без церемонії завертають і нї защо не видадуть білєта, без якого розставлені в кождих дверах численні служащі не впустять до салї. Для упертих однак єсть єще одна рада: удатись до свого конзуля в Нїццї або Сан-Ремо — та зовсїм отверто висповідатись із своїх намірів — тодї видасть ся йому зелїзний лист в видї малого документу, в якім конзуль без виміненя фаху і занятя, потвердить тільки тожсамість особи і ворота раю а радше пекла відчинять ся перед вами. Розуміє ся що за те конзулеви треба дещо заплатити з тої простої причини, що коли би такі документи видавали ся даром, то у нього тільки було-б і роботи, що від ранку до вечера аматорам гри писати перепустки.

В нутрі касино уряджено справдї розкішно. Спершу вестибуль та уборнї, по нїм атріум з двома рядами марморових кольон, украшене живописю та картинами славних малярів. Тут і буфет, де вивішують послїдні телєґрами з цїлого сьвіта; звідси на коврі-самоходї без труду мож дістатись на поверх, де містить ся незвичайно гарна театральна саля, всего на 800 місць.

Звідси також входить ся до саль гри, яких есть кілька. Се розкішні сальони, осьвітлені лагідним сьвітлом з гори, украшені зеркалами, мальовилами, різьбами, марморами, штучними золоченями, орнаментами. Картини більшою частию зображають веселі, ґраціозні сцени, котрі великим контрастом відбивають від сцен дїйстности. Коли-ж вечерами салї засіяють безчисленними елєктричними лямпами, наповнять ся по береги богатими гостьми, видекольтованими мов на баль стрійними дамами, а ще стрійнїйшими, глубше видекольтованими, сіяючими від брилянтів кокотами: тодї цьвіти, дорогоцїнности, шум шовків, запах перфум, штучні сьвітла й сама присутність тільки народа затирають потроха погану правду; але при недискретних сонїчних лучах пристрасть, що так і виписана на блїдих лицях грачів, страшно прикре робить вражінє. Найперше, що ударяє чоловіка в сали гри, то мимо соток людий майже цїлковита тишина. Лише звук золота й срібла, та голос крупєрів, що одними й тими самими фразами починають та кінчать гру, повторяє ся беупинно.

Дивне вражінє роблять сї овальні столи, окружені кількома рядами скуплених в собі, цїлою душею відданих грі грачів обого пола. Звичайно видимо гру яко забаву, якій люди при шклянцї чаю чи пива нїби для розривки віддають ся; тут те все поважне, серіозне, без слова на устах, з напруженєм слїдить все рішаючу кульку. Одні другим понад голови заглядають, крізь шпари підсуваючи й свою лепту. Більша часть, чи грає чи нї, а все на картках нотує, порівнує, висушує мозок, щоби винайти якусь систему та загарбати сї купи золота, що валами взносять ся перед крупєрами. А граєть ся тут не паперами анї дрібною монетою, тільки сріблом і золотом; найменша ставка в рулєту 5 франків, найбільша 6000, в трант і каранг — найменша 20 франків, найбільша 12 тисяч.

І мимо того що крупєри взагалї за кождим разом масу гроший забирають, а тільки з рідка комусь щасливійшому підсунуть купку золота або срібла — тай то звичайно на те, щоби за хвилю опять її забрати — охочих до скдаданя жертв сьому богови не бракне нїколи. Ми обішли кілька саль з 8-мома столами рулєти, та двома з грою в „30—40“ і через цїлу годину нї одного місця не знайшли вільного, щоб добре приблизитись та приглянутись грі як слїд.

Характеристичне, що жінок тут коли не більше, то певно нї троха менше від мущин. Молоді, старі, гарні, погані, навіть сивоволосі бабунї, сидять собі поруч виружованих з підмалюваними очима кокот і однаково силкують ся відгадати місце, на якім задержить ся гладенька кулька, киненена рукою крупєра. Ріжниця тільки в сїм, що коли програє бабуня то й сам чорт на те не поможе, а як гарна дамочка то часто тутже таки знайдеть ся хтось із богатої молодїжи або який старий донжуан, який радо подїлить з нею свою виграну.

І що ся пристрасть до гри робить з людий? З нормальної, може де инде й справдї розумної людини, тут стаєть ся фаталїст, склонний до віри в усякі забобони та ворожби, — чіпаючий ся всяких неправдоподібностий, щоб тільки знайти спосіб видерти хоч троха сього золота, яке його своїм видом прямо загіпнотизувало. Отже рахують сходи, вікна, навіть ґузики при убраню; кладуть на нумер готелевої кімнати, на число яке на убранє дістали в уборній, на число дорожки, ваґону, на всї можливі комбінациї, системи, рахуби. Дрожачою нервово рукою підсувають свої жертви на скомбіновані числа, блїднїючи глядять на невмолимі грабельцї крупєра, які раз в раз купи срібла й золота собі загортають. Коли-б справдї істнував який чорт, що за записанє душі пеклови хотїв би відкрити тайну виграваня, то не товчись би йому по сьвітї, а заложити своє бюро в салї гри, а скоро-б у пеклї й місця для аматорів не стало!

Та не тільки для грачів але й для видців атмосфера касина сильно денервуюча, і коли по годинї-двох вийти з того розкішного пекла, то довгої хвилї потреба, щоб прийти до рівноваги, затерти в своїй душі слїди несмаку, який таке товариство лишає.

А сей деморалїзуючий вплив касина, затроїв все довкола. Монте-Карльо то зовсїм инший сьвіт, тут инші не можливі де инде обставини. Тут гріш не має цїни, в театрі не знайде ся таншого місця над 10—20 франків — фякри, готелї, ресторани, всї числять небувалі де инде цїни. На виставах склепів майже не видно звичайних, пожиточних річей тільки самі збитковні, понад вартість оцїнені товари. І не дивниця — Монте-Карльо, се город чужинцїв, з яких багато рахує на виграну, а

Польська преса о програмовій промові намісника.

Дуже неоднаково обговорюють польські дневники — оскільки доси висказали свою гадку — про програмову промову намісника.

Czas цілком поминає першу часть промови, а широко обговорює лише заповіджену намісником внутрішню реформу адміністрації, а спиняє ся головно на потребі основного і всесторонного образованя адміністрацийних урядників та радить в сій цілі заложити окреме товариство на взір німецького Vereinigung für staatswissenschaftliche Fortbildung. Свою статю кінчить Czas словами: „Вчерашна бесіда намісника Бобжинського викликала в краю дуже корисне вражіне, бо вона сьвідчить, що керма управи спочине в руках чоловіка, сьвідомого цілі і средств, що до неї ведуть. Відібє ся вона також голосним відгомоном серед армії адміністрацийних урядників. Вони довідають ся з неї, що в намісніку Бобжинськім найдуть не лише керманича, але й того самого сердечного опікуна, якого мали в його попереднику".

Краківський антисемітсько - клєрикальний Głos narodu програму нового намісника, опираючу ся на безусловній безсторонности і справедливости, називає ясною і простою. „Хоч прикмети — каже, — на котрі намісник поклав натиск, галицьким урядникам не є чужі (?!); хоч галицька адміністрация є не лише старанно дібрана, але й взірцево сповняє свої задачі (?!); хоч при тім усім не завсігди здобула собі довірє найширших верств: то причиною сього була лише тут і там проявляюча ся кастовість декотрих висших урядників. З тих дрібних недостатків легко прийде отрясти ся людям інтелігентним і спосібним, — а о инших не ходить". Що-до заповіджених реформ, як побільшеня числа староств і урядників, висказує Głos Nar. слушне впрочім бажанє, щоби при тім ходило лише о заспокоєнє дійсної потреби, а не о збільшенє бюрократиї і авансів. „Не треба мабуть зазначуватн — кінчить той дневник, — що з першої промови намісника віяло спокоєм, розвагою і мирним духом. Заведуть ся ті, що надіяли ся намісника воюючого, бо се було би негідне з високим становищем першого урядника краю, а скріпило би грізний фермент, що тепер непокоїть Галичину".

Оскільки ті два висше наведені голоси, хоч змістом досить пусті, все-ж таки обєктивні і спокійні, то в голосах Dziennik-a polsk-ого і Gazet-и narodow-oї легко добачити якусь дивну нервовість.

Dziennik polski п. заг. „Przemówienie namiestnika" пише: „За головний постулят доброї адміністрациї уважає намісник передовсім строге береженє обовязуючих законів. Хоч наші закони не є найлїпші, все-ж таки дають вони досить способів, щоби запобігати ширеню анархічних течій; але в сім напрямі адміністрацийні власти мусять мати поміч у властий судових. Коли-ж судові власти, як часто у нас бувало на Сходї в перших інстанциях, ніби нароком увільняють або лагідно карають тих, котрих адміністрацийні власти обвиняють, то таке поведенє ослаблює повагу адміністрацийних властий і знеохочує їх, а нечувано розухвалює агітаторів суспільного розладу. Не сумнїваємо ся, що новий намісник упімне ся о те, щоби трибуналу справедливости не перемінювано в чинник політичний".

Як бачимо, Dziennik-ови за мало ще тої — нестрогости, а — жорстокости, з якою судові власти східної Галичини ідуть на руку властям адміністрацийним при рільних страйках, при всяких виборах і т. и. „Строге береженє обовязуючих законів" рад би він бачити хиба в безусловнім послуху судів усім забаганкам старостів, о-

---

коли хто й виграв, то не вмів легко набутого гроша пошанувати. Тільки се мабуть лучаєть ся дуже рідко більше вже програлих, які однак думають „відбити ся" і тоді все одно до дрібниць ваги не привязують, а коли нема за чим відбиватись, то як гра не відобрала у них єще всеї сили й охоту до житя, тоді чим борше утїкають з фатального місця.

Єще одну неменше варварську силу притягаючу має Монте-Карльо а се стрілянє до голубів з великими нагородами за найцїльнійші стріли... Справді хиба лише у так здеморалїзованім гнїздї, як Монте-Карльо, можуть люди терпіти таку варварську забавку, можуть рівнодушно слухати безперестанного пуканя з рушниць, яке голосно розносить ся в около із стрільниці положеної сейчас у підошви касина, де тисячі невинних сотворінь платять житєм панські жарти, а сотки окалїчілих волочать свої підорвані крилця. На площі перед касином, мов у Венециї у сьвятого Марка, снують ся громади сих птахів, та не опіка й охорона жде довірчиві сотворіня. Се все засуджене на смерть, яким позволено ласкаво в послїдних хвилях житя натїшитись сонцем, землею, свободою.

Круги деморалїзациї із того гнїзда розійшлись гень далеко по цїлій Рівєрі. Майже кожде місто й місточко має своє шулєрні, рулєти. Навіть на виставах склепових красуєть ся часто в мінатурі сей винахід монаха Кассоні. І не в касинах лише управлясь ся забавка, а часто, як приміром в Ніццї, у всїх більших льокалях можна із нею подибатись. І в прегарній палатї касина де-Ляжете над морем, і в великім касинї на площі Масена, в більших готелях, в фоає театру, всюда грають явно, не скриваючись. В Італії, в малім місточку Оспедалєті, знайшлись предприємчиві людцї, що хотїли із нього зробити італїйське Монте-Карльо. Заложили парки, вибудували коштом кількох мілїонів пишне касино — але правительство не дало свого позволеня і так всї „благородні" заміри „добрих" людцїв заснїтились. Нехай однак читач не думає, що італїйська Рівєра вільна від тої язви. Ні, і тут касина мають свої столи, рулєти й бакарата, і тут згривають ся люде до утрати житя; тільки тут робить ся се облудно, не граєсь явно грішми, а купуєсь як при преферансї кістяні монети по 5, 10, 20 й 100 франків одна кістка — (менших не мож уживати!) і граєть ся так само як і в Монте-Карльо, тільки при заслонених вікнах та засьвічених за днини лямпах.

Часами, десь піднесесь у пресї благороднїйший голос протесту та дбалі о добро Рівєри опікуни оголошують такого сьмільчака в других газетах прямо „ворогом вітчини". Кажуть, що він хоче відобрати чарівній Рівєрі її найбільшу притягаючу силу, без якої не зїздились-би чужинцї, опустїла-б і зруйнувалась ся чудова країна. А те, що богато із тих, які приїхали тут шукати відпочинку та лїченя недуг в теплім сонїшнім клїматї, замість сього дались пірвати пристрасти й в димі, задусї, безперестаннім денервованю тратять останки майна й здоровля — се байдуже! Коли-б тільки за свою руїну добре заплатили.

скілько ходить о здавленє руського народного руху.

В словах намісника, що „край і його населенє вимагає тепер не так репрезентациї, як доброї адміністрациї" бачить Dzien. головну гадку програми нового намісника. Що сю „добру адміністрацию" розуміє він по свому, можна легко здогадати ся вже з повисшого поясненя „строгого береженя законів". Dzien. кінчить словами: „Наша суспільність дуже добре відчуває, що тепер не час на партийні спори і борби, що треба нам станути всім солїдарно при чоловіцї, котрий підняв ся так тяжкого і одвічального обовязку. Солїдарна, згідна і енергічна акция горожанська найуспішнїйше причинить ся до переведеня конечних реформ для збереженя легального порядку, опертого на справедливости і безсторонности". Як сю „справедливість і безсторонність" Dzien. розуміє, показав зараз на початку своєї статї.

Рівночасно з Dziennik-ом виступила Gazeta Narodowa з довгою передовою статею п. заг. „Bezkarność", в котрій, як коли би змовила ся з Dziennik-ом, ударяє на безкарність, якої нїбито зазнають Русини в Галичинї, та домагає ся „справедливости". „Пригадуємо — каже, — що новий намісник уже в польськім колї зазначив, що безоглядна справедливість завсїгди є його провідною гадкою. Мусимо також зазначити, що анї ми анї жадне польське сторонництво нїколи не жадало для себе безкарности за дійсну провину. Отже й маємо право жадати, щоби нам в імя нещирої політики не накидувано безкарности і щоби не обезсилювано заходів наших властий, за котрих лєгальне поведенє ручить намісник. Польську суспільність нераз провоковано. Центральне правительство терпіло і незвичайно поблажливо глядїло на агітацию серед народу і руської молодїжи, так що в тих кругах мусїла повстати гадка, що против Поляків є всьо дозволене" і т. д. і т. д. Отже домагає ся Gazeta Narodowa „справедливости"! „На тій дорозї, котрою ішов бл. п. Андрій Потоцький, витреваємо, бо лише на тій дорозї християнської справедливости може настати уздоровленє".

Ну, і ми також домагаємо ся не безкарности, не поблажливости, не ласки, а лише строгої безсторонної справедливости і строгого береженя обовязуючих законів! Тількож видно, що і таку річ, як „справедливість" і „береженє законів" можна всїляко розуміти: можна їх розуміти по людськи, а можна розуміти і по польськи. Ми розуміємо їх по людськи!

Kuryer lwowski згоджує ся у всїм з програмою намісника, тим більше, що він те саме „вже від давна сам голосив". Що-до заповідженої реформи адміністрациї замічає він, що ся реформа „аж тогдї може видати плоди, коли сойм доповнить її реформою горожанської самоуправи місцевої. Ті інспектори і та контроля єрархічна, про котру говорив д-р Бобжинський, заспокоять переважно почутє відвічальности самого намісника. Але край має право до иншої ще контролї, а то через участь самих горожан в краєвій управі. Ми для того певні, що сойм безпроволочно займе ся удосконаленєм і розвитком тої горожанської самоуправи".

Органи польських социял-демократів, львівський Głos і краківський Naprzód, в промові нового намісника бачуть поки-що лише самі, хоч і гарні слова, та ждуть дїл, котрі виразнїйше промовлять нїж слова. Крім того Głos звертає ще увагу й на се, чого новий намісник не сказав, хоч повинен був сказати: „В промові найвисшого урядника до урядників низших, до тих пружин краєвої адміністрациї, не найшли ми анї одного категоричного осуду урядничої самоволї. А таки д-р Бобжинський добре знав, до кого промовляв. Він знав, що дає інструкциї тим, котрі переводили вибори соймові і парляментарні, котрі гноблять робітничі організациї, котрі роблять в Галичинї з конституциї пародию. А таки не здобув ся анї на одно остре візване до очищеня Авгієвої стайнї. Дай Боже, щоби не за скоро прийшла хвиля, в котрій д-рови Бобжинському треба пригадувати, що то з його власних уст вийшли слова: „Безсторонність без уваги на народність, віру і суспільне становище, жичливість, справедливість і з'єднанє собі довіря у найширших верств є моїм принятим на себе обовязком перед цїлим населенєм нашого краю"!

Słowo polskie, Przegląd, Nowa Reforma доси не висказали ся ще о промові намісника. Так само „Галичанинъ", що тепер займає „вижидаюче" становище і благорозумно мовчить.

Державна рада.

З ради державної.

Предметом журби правительства і привительственних партий є тепер скоре полагодженє буджету, яке опізнювало ся наслїдком надмірно довгих дебат у буджетовій комісиї. Щоб ті дебати скоротити та ввести предложенє буджетове з комісиї на повну палату, згодили ся провідники сторонництв на те, щоб обмежити час промов у буджетовій комісиї до 10 хвиль. Одначе мало сього, щоб покінчити правильне парляментарне трактованє буджету перед лїтними фериями ради державної. Тому пропонує дехто з парляментаристів, між и. також голова буджетової комісиї, п. Кіярі, щоб перевести скорочену процедуру при другім читаню буджетового предложеня в повній палатї; специяльна дебата мала би відпасти та парлямент приняв би буджет en bloc по переведеню генеральної дебати.

Крім того проєкту виринуло ще декілька иньших, котрі всї стремлять до одного: до побореня технічних трудностий в правильній буджетовій дебатї. Правительство очевидно всїми силами напирає на згоду послів у тій справі.

Зелїзничі знижки для урльопників.

Всї австрийські, угорські і боснацько-герцеговинські зелїзничі управи заявили готовість видавати жовнірам, котрі дістануть відпустку на час жнив, знижки зелїзничі на подорож там і назад. Ті знижки малиб бути удїлювані урльопникам без уваги на те, чи будуть їхати в військовім чи цивільнім убраню, за предложенєм в касї зелїзничій посьвідки на відпустку.

Комісия буджетова

австрийської ради державної відбула вчора засїданє, на котрім по промові міністра д-ра Ебенгоха і кількох инших бесїдників принято титули: дороги водні, культура краєва, гірничі власти і гірничі школи.

Дальше засїданє нині о 5 год. пополудни.

Австро-угорські справи.

З'їзд німецьких князїв у Відни.

У вчорашнім днї був Відень сьвідком величного принятя шістнайцяти німецьких союзних князїв з цїсарем Вільгельмом на чолї, котрі з'їхали ся, щоб пошанувати цїсаря Франца Йосифа з нагоди 60-ого ювілею його володіня. Від вчасного ранку до пізного вечера гомоніло у Відни музикою військових орхестр, відбували ся пишні принятя з тоастами, гратуляциями і промовами. В імени німецьких суверенів промовляв кілька разів цїс. Вільгельм, підносячи дружні відносини між габсбурською монархією та німецьким союзом. Цїсар Франц Йосиф відповів на всї привіти і тоасти промовою, в котрій подякував за гратуляциї та підніс тоаст на „незахитну приязнь" з німецькою державою. Замітне при вчорашних торжествах те, що на чоло манїфестациї і церемонїялу вибивав ся скрізь цїс. Вільгельм зі своїми репрезентацийними і декоративними здібностями.

З нагоди з'їзду наділив цїсар Франц Йосиф німецьких достойників (в їх числї й канцлєра кн. Більова) високими австрийськими орденами, а рівночасно цїсар Вільгельм удекорував цїлий ряд австрийських цивільних і військових достойників німецькими і пруськими відзнаками. Віденська людність приймала проїжджаючих суверенів овацiями; в імени міста Відня повитав цїс. Вільгельма бурмістр д-р Люегер.

Що-до політичного значіня віденської манїфестациї, то німецька преса підчеркує, що з'їзд не буде мати нїяких безпосередних політичних наслїдків. У міждержавній констеляциї Европи нїчого не змінить ся, одначе та надзвичайна манїфестация означає скріпленє дружних відносин між обома державами. Не зовсїм прихильно висказуєть ся про політичні інтенциї з'їзду молодочеський орган „Narodni Listy", котрий заявляє, що цїла манїфестация мала характер на-скрізь нїмецький. Нїмецькі князї є провідниками народу, котрий — на погляд чеського дневника — стремить винищити всїх Словян; Словяне мусять мати перед очима ту долю, яка їх ждала би, колиб бажаня нїмецьких князїв здїйснили ся.

Сецесия хорватських студентів.

З мести за те, що хорватські урядники і професори не голосували при виборах на правительственних кандидатів, та за те, що хорватське студенство загребського університету демонструвало проти мадярських надужить, бан Хорватиї, барон Равх, спенсіонував цїлий ряд професорів та спричинив замкненє загребського університету до кінця місяця мая с. р. Супроти сього насильства постановили хорватські й сербські студенти сецесіонувати з загребського університету та продовжити свої студиї на університетах у Відни, Білградї і Празї. В цїлій Хорватиї збирають тепер складки на удержанє сецесіонїстів, котрі наслїдком виступленя з загребського університету втратили стипендиї.

Передучора приїхало 350 хорватських студентів-сецесіонїстів до Праги де їх щиро привитали чеські і иньші словянські студенти. День перед тим приїхало 480 сецесіонїстів до Відня. На двірци південної зелїзниці привитали їх пробуваючі у Відни хорватські, словінські, сербські, українські і чеські студенти та повели їх походом через місто під парлямент. Коли похід переходив коло академії торговельної, привитали сецесіонїстів студенти німецькі. В парляментї появила ся депутация хорватського студентства у південно-словянських послів, іменем котрих повитав їх п. Пльой. Відспівавши під парляментом національний хорватський гимн, пішли сецесіонїсти до університету.

Заграничний огляд.

Присяга короля Емануїла.

Вчера відбув ся в Лїсабонї вельми торжественний акт — новий король Емануїл складав присягу на конституцию. Місто прибрано прапорами. День сьвяточного зложеня присяги через короля заповіли арматні вистріли. О год. 2 опустив король в ґальовій повозцї палату в окруженю найвисших достойників та прибув до парляменту, де при входї повитала його депутация обох палат і впровадила до салї засїдань. Тут держав президент палати, Азведес, перед королем евангелию і хрест. Король держучи жезло в лївій руцї, піднїс праву на знак присяги на конституцию. Серед аклямациї присутних виголосили відтак промови: президент палати і король.

Старший хорунжий оповістив товпам, зібраним перед парляментом, що король присяг на конституцию, то вістку сю принято ентузиястичними окликами. Рівночасно дали сальву армати з кораблїв і фортец. О год. 2·35 виїхав король з парляменту та повернув до палати Нецесітадес, де йому зладжено нові овациї.

Публична опінія однодушно стверджує, що Лїсабона таких овацій для короля як вчерашна ще не бачила. Король мусїв появляти ся на бальконї своєї палати аж 7 разів, щоб відповідати на овациї населеня. Такіж реляциї з провінциї доносять про ентузиястичні овациї з приводу королївської присяги. З сего виходить, що з убитєм Дон Карльоса не погибла монархія, тільки усунено володаря, який в парі з гулящим житєм санкціонував сестему нечуваного гнобленя народних мас.

Події на індийсько-афганській граници.

З побоєвища на афгансько-індийській граници не має важнїйших вісток. Агенция Райтера впевнює, що заворушеня Магмандів не можна вважати небезпечними та що індийсько-англїйська залога легко упорає ся з ним. Із Сімлї доносять, що генерал Вількокс, заатакувавши онодї афганців на горбах, на захід від Ляндікоталь, стрівув ся з невеликим опором. Неприятель подав ся в середині бою, утїкаючи за границю. До тогож англїйські донесеня впевнюють, що емір Афганістану зовсїм не попирає Магмандів. За теж нїмецька преса доказує, що за цїлим сим рухом стоїть таки сам емір Афганістану, який не може стерпіти того, що Англія заключила в справі його краю договор з Росиєю, не ждучи на його згоду. Англїйські півофіциальні круги виводять знов що на згоду еміра годї було ждати, бо в Росиї великокняжа партия почала вже була інтригувати проти заключеня англїйсько-росийського договору, так що проволїканє його остаточної полагоди могло було довести до розбита цїлої справи. Емір Афганістану мав особливо обрушити ся на те, що єго лишено титулу „Величество".

„Новое Время", обговорюючи події на границї Афганістану, зазначує, що вони є одним з обявів проти европейської струї, яка нуртує тепер в Азиї. Одним жерелом сеї струї має бути Царгород. Панїслямізм мав також викликати заворушеня на границї перській, які мала аранжувати при помочи перських Курдів Турция. З другої сторони дїлає паназийська агітация з Токіо, бо становище Японії по побідї над Росиєю стало в Азиї домінуюче. „Новое Время" вповнює, що японська агітация сягає вже до Індохін і Індостану. Колиб у тих виводах було навіть не мало тенденційности, то годї не добачити, що протианглїйські заворушеня на пограничу Афганістану й Індий се один з обявів стремлїня Азиї до визволу від европейської супремациї.

Передвиборча кампанія в Сербії.

Старо- й молодо-радикальна й народна социялїстична партия рішили поставити при найближших виборах своїх окремих кандидатів. Крім того постановили опозиційні партиї социялїстів і посту-

повців здбати про те, щоб розстрілюване їх голосів не доводило до побіди правительственних кандидатів. Обі сї партиї мали досї в скупштинї 20 мандатів та надіють ся при нових виборах нових десять мандатів. Поступовці чи там „напередняки" числять на успіх тому, що їхні дві фракциї молодо й старо-напередняцька сконсолїдували ся в одну цїлість.

Передвиборча кампанія почала ся по Велидни, а беруть в нїм участь не лише провідники опозиційних партий, але також і міністри а навіть сам Босич. На пристрасність сеї передвиборчої кампанії вказують м. и. онодїшні кровавi події в місцї Гуча. Там ставав перед виборцями староради кальний пос. Тайсич, щоб пояснити виборцям, чому він голосував проти апанажі престолонаслїднику він голосував проти апанажі престолонаслїдникa а навіть зложив свій мандат, хоч належав сперечa на ново, правительственні наганячі почали мешу до правительственних послів. Коли по вислуханю справозданя поставлено кандидатуру Тайсича на ново, правительственні наганячі почали мечa на ново, правительственні наганячі почали мечa на ново, правительственні наганячі почали мечa

мів, лише їздили повозками, наказуючи при тім візникови гнати кіньми що сили.

Доперва згодом, коли руські сьвята великодні як і кождого року проминули супокійно, без найменших ексцесів, стали ті панове з нечистою совістию звільна позбувати ся страху, переконавши ся, що марево різні було лише злочинною провокациєю польської шовіністичної преси. І скоро тільки переляк і страх проминули, зараз всякі Гнєвоши, Буржинські, Орські, Кжижановські — всї тоті головні верховоди в повітї і звісні „przyjaciele ludku ruskiego“ — пішли слїдами подібних їм кровожадних демагогів з Станиславова, Самбора і т. д., та щоби обговорити „становище Поляків супроти Русинів по атентатї на намісника“ скликали на 3 мая до салї Sokoł-а довірочні збори за запрошеннями. На збори ті стягнули лаціннїків і хрунїв з цїлого повіта — разом близько 150, котрі дуже радо прийшли, певні, що по зборах як колись по вічах проти виборчої реформи або по виборах буде не лиш виплата коштів подорожи, але також хапатня. Понадто явила ся на ті збори вся польська інтелїгенция місцева, почасти також з околиці і рїжного рода мійська голота, від якої воздух в салї воняв як в пропінациї. Явило ся також чимало гімназияльних учеників, котрих анї дир. Зих, анї инші учителї гімназияльні, хоч їх бачили і коло них стояли, не уважали за відповідне з зборів прогнати і за розполїтиковане відтак відповідно покарати. Разом зібрало ся найвисше 500 душ, з того богато було без запрошень.

Розуміє ся реферат і промови на зборах були так підбурюючі і злочинні, так провокуючі руський нарід, що гидко було їх слухати! Прямо годї собі представити, як якісь ніби інтелїґентні люди, з університетським образованєм могли щось подібного говорити! Зміст того реферату і промов як взагалї перебіг зборів слїдуючі:

Відкрив їх инжинїр Стойовський. Він говорив: „Zgromadziła nas tu straszna zbrodnia, która stała się w pałacu namiestnikowskim we Lwowie — zbrodnia straszna, niebywała w dziejach narodu polskiego, tylko u nas możliwa!.. Oto układa się plan, knuje się spisek, i kiedy ten, na kogo godzą, w swem ojcowskiem zaufaniu dopuszcza do siebie, myśląc, że spełnia swój obowiązek, że przychodzą do niego o ojcowską radę, wsparcie — wtedy rozlegają się strzały i prowadzone ręką Opatrzności godzą śmiertelnie. I zginął mąż ten, jak rycerz na posterunku, rycerz nieugiętej odwagi, zginął człowiek nieposzlakowanego charakteru, człowiek dobra i dobro wszystkim życzący. A targnięto się na życie ś.p. Andrzeja Potockiego nie jako namiestnika, ale jako na Polaka, na najlepszego syna Polski“... Ще довго сипав Стойовський пеани на честь гр. Потоцького, врештї запропонував на предсїдателя старого Володимира Гнєвоша, шамбеляна і бувшого посла. Гнєвош відчитав телеґраму від Генрика гр. Баденїя, теперішного посла хрунївського з Бучаччини до сойму, в котрій „пан посол“ солїдаризує ся з резолюциями, які на зборах будуть ухвалені.

Затим промовив головний референт Гембарович. „Straszne chwile przeżywa obecnie nasza ojczyzna. Tam Prusacy chcą wydrzeć kolebkę polskości z rąk naszych: ustawą o wywłaszczeniu wyciągają drapieżne ręce po ziemie od wieków polskie, a ustawą o używaniu języka niemieckiego na wiecach chcą nas pozbawić możności porozumiewania się ze sobą w politycznych sprawach. I w królestwie ciężko żyć Polakom pod wrogiem Moskalem. W Wilnie odebrano nam biskupstwo i t. d. Również w Galicyi straszna groza ukraińska nie daje żyć Polakom. Tę ziemię, którą my zraszali krwią naszą, w którą włożyliśmy tyle pracy — chcą nam odebrać Ukraińcy. A przecież ziemia ta od wieków była w polskich rękach. Jak wspominają nawet ruskie źródła, w r. 981. Władzimierz Wielki zajął ją od Polski, a od r. 1340 znajduje się ona wyłącznie w rękach polskich. I my na tej ziemi od wieków pracujemy, zdobyliśmy tu prawa, jakich nam teraz używać wolno, a w swem bezgranicznem miłosierdziu dopuściliśmy do nich Rusinów, aby i oni mogli swem życiem zażyć. Tymczasem Rusini chcą nam obecnie to wszystko wydrzeć, a z trybuny parlamentarnej rzucają hasła: „Za San z Polakami“. Nastały wreszcie gorsze czasy, bo oto zbrodnicza ręka ukraińskiego akademika targnęła się na najlepszego i t. d., aby zbrodnią zmusić rząd do najdalszych ustępstw na rzecz ukraińskiej partyi. Ale my nie damy tej ziemi. My musimy bronić tej ziemi, na którą wielkim nakładem pracy wnieśliśmy kulturę. Wobec tego stawiam rezolucyę: Zgromadzenie 1) protestuje przeciw terrorystycznej polityce Ukraińców i 2) wzywa rząd a w szczególności koło polskie, aby postarało się o paraliżowanie wszelkich zabiegów Ukraińców do uzyskania jakichkolwiek na ich rzecz ustępstw“.

В дискусиї над сими резолюциями перший забрав голос F. P. P. (фунціонар прокураториї держ.) і бувший повстанець з 63 р., Токарський, котрий ще до нинї вганяє з zardzewiał-ою шаблею по садї за збиточними хлопцями. Токарський всего тільки сказав: „Wszystkie te rezolucye jakby nam z serca wyjęte. Ja i moi synowie za nimi“. — Ледви скінчив сей бесїдник зголошує ся на ґвалт до слова проф. гімн. Небєщанський. Він передовсїм вносить на отворене дискусиї, а коли йому звернули увагу, що дискусия давно зачала ся, промовив (дослївно): „Co do drugiej rezolucyi to rozpuszczają wieści, że Polacy mają rżnąć Rusinów. Sprowadzili sobie wojsko. Ja stanowczo przeciw temu protestuję! To fałsz, ja protestuja, to fałsz“... — і починає дерти на собі одїж та валити руками в барієру на ґалериї. Хотїв мабуть відограти ролю Реймана, одначе всї запримітили, що на се обставина не відповідна а по друге бучацький Заглоба від шклянки, щось трохи в непочитальнім станї. Від разу стало президиї соромно, що допустила його до голосу а властиво до компромітациї на зборах. Буржинський тільки раменами здвигав, нахмурив ся та чекав, чи не стрілить Небєщанський ще якої комедиї. На щастє немов заковяз „бесїдникови“ язик і він сїв.

З причини, що більше нїхто не зголошував ся до слова, бо всї оставали під вражінєм комедиї Небєщанського, забирає голос, щоб розбити констернацию, сам Гнєвош. „Widzicie — каже він — dotychczas żyliśmy z Rusinami w zgodzie, czego najlepszym dowodem mięszane małżeństwa. Lecz namiętna agitacya hajdamacka wprowadziła jad niezgody, i doprowadziła do tego, że z hajdamackiej ręki najlepszy syn Polski i t. d. hr. Potocki. Któż on był? Ja sam zaraz powiem. To był pan, którego posiadłości ciągną się całemi milami i legł pan, którego majętności były tak wielkie, że niejeden książę pruski mógł mu ich pozazdrościć. Nie potrzebował on pensyi namiestnikowskiej, a przecież oddał swe usługi dla dobra kraju... I na takiego to męża targnęła się ręka hajdamackiego Ukraińca, potwora Siczyńskiego, który tylko wdzięczność mógł odczuwać do Potockiego, gdyż za jego wstawieniem się zdał maturę. I skądże taka nienawiść? Oto ci Ukraińcy, którzy tylko dzięki polskiej lojalności i kultuze podnieśli się z swej dzikości, ci Ukraińcy kierowani zawiścią i chęcią zysku chcą nam wszystko wydrzeć, cośmy ciężką pracą zdobyli. Oni nie mając sami nic do stracenia wypowiadają nam wojnę, skierowani zawiścią, że my nie oni mamy prym w kulturze, umysłowej i duchowej pracy, i chęcią zysku, bo chcą nam zabrać wszystkie posady od namiestnika do woźnego. W parlamencie udają oni niewinnych baranków a w kraju namiętną agitacyę rozwijają dla wywołania buntu przeciw nam. Taki Barwiński, kiedy pertraktowano o pierwsze ruskie gimnazyum, to przyrzekał, że będzie starał się doprowadzić do zgody. Ale kiedy polskie koło, kierując się sprawiedliwością zrobiło to ustępstwo na rzecz Ukraińców, to ten Barwiński odwrócił się tyłem do tego, co sam przyrzekał. Taki sam Romańczuk. I on i inni ukraińscy posłowie, którzy tylko za wpływem polskim mogą wystąpić przed światem, stają na czele tego wrogiego nam ruchu ukraińskiego — to barankowie, kiedy idzie o ich korzyści, to hyeny niewdzięczne, kiedy dzięki lojalności naszej co zdobędą! Taki Wasylko, który wierzy tym brechniom ukraińskim, rozpina się za nimi, choć sam po ukraińsku słowa nie umie, dopiero ostatnimi czasy trochę się nauczył. A już najgorszy z nich to Lewicki Eugeniusz! On, szwagier tego potwora Siczyńskiego, poseł z stanisławowskiego powiatu. Oni wszyscy przekupili za pieniądze pruskie kilka dzienników niemieckich i głoszą całemu światu swoje brednie, które Prusacy dalej w świat puszczają, że Polacy nie dają żyć Rusinom. Oni wrzeszczą, że Polacy chcą rznąć Rusinów, a te swe brednie opierają na tem, że garstka jakichśtam pijaków czy to — przepraszam — młodych ludzi, pod wrażeniem strasznej zbrodni powybijała kilka szyb w ruskich instytucyach we Lwowie. Ale nie wszyscy Rusini jednacy. Są i między nimi uczciwi ludzie, a mianowicie Starorusini. W Potoku ruski ksiądz Petryk na mą prośbę odprawił mszę żałobną za spokój duszy Andrzeja. A więc Starorusini — to porządni i uczciwi ludzie. Tylko nie myślcie, że Starorusini to ci, co mają siwe włosy — nie! (На салї пекольний рев. Одні кричуть: Rusini wszyscy jednacy, inni: nie!) Ci Starorusini w pierwszej chwili wyparli się udziału w tej zbrodni, złożyli kondolencyę i t. d. Wobec tego my Polacy nie możemy się zachować spokojnie, nie możemy pozwolić, aby na naszej ziemi działy się takie rzeczy! My znajdziemy dość energii, aby odeprzeć rabusiowskie zakusy Ukraińców. My ich się nie boimy, niech nastawiają swe pałki hajdamackie — my się nie ustraszymy! Polak nie byłby Polakiem, gdyby się czego bać ba! Wszędzie i zawsze mówmy tylko po polsku! Jakbyś nie mówił po polsku to, tak, jakby ci język sparaliżowało! Wybierajmy zawsze posłów polskich! To wstyd i hańba, aby z buczackiego powiatu z większością przerażającą (!) polskiej ludności był posłem hajdamaka Budzynowski.“ На тім скінчив.

Остаточно на закінченє попросив о голос д-р Кжижановський, мійський лїкар, котрий пацієнтів в шпитали осмотрює палицею, а щоби єму не завдавали труду і клопоту, грозить їм нераз: „Як псякров, до двох днїв не вмреш, то тебе викину зі шпиталю!“ Сей бесїдник є тої думки, що всї Русини однакові; горстка їх лише „mydli nam oczy udanem a nieszczerem wspólczuciem. Ten ksiądz z Potoka odprawił pewnie mszę tylko z wdzięczności za prezentę. Zresztą to tylko rzadki wypadek, a wszyscy Ukraińcy moralnie czyn Siczyńskiego pochwalają i nie modlą się za nieboszczyka choć nawet za wrogów modlić się nakazuje chrześcijańska etyka (а деж тота етика дїває ся у д-ра Кж. в шпитали?!) A to był ich przyjaciel, pan z panów, pan nad panami, który ufundował 148 stypendyów dla dzieci swych oficyalistów. Niech Ukraińcy pochwalą się takim panem, niech ufundują tyle stypendyów co on jeden. На тім бесїдник скінчив, а що більше нїхто не забирав голосу, предсїдатель піддав резолюциї під голосованє. Розуміє ся польська „інтелїґенция“ з мійським шумовинєм приняла їх одноголосно і серед окликів: Ганьба гайдамаком! Ганьба Українцом! розійшла ся.

Хоч як бесїдники старали ся зібраних настроїти ворожо до руського народу, майже заохочували до погромів, слова їх розвіяли ся з вітром. На улици всї втихли і спокійно без демонстрациї вертали домів. Хиба тільки хрунї з сїл і деякі міщани нарікали, що дармо день стратили, а нїчо не „заробили“.

За то ґімназияльна молодїж — як ходить чутка — зараз по вічу мала відбути свої особині збори і там завязала ся в bojówk-у та ухвалила „бить Rusinów!“ Кому бійка на добре не вийшла видає ся закукурічені bojownik-и гаразд розуміють, тому певно тільки на ухвалї скінчить ся. Слїд згадати, що по богослуженю в костелї того дня вся польська молодїж ґімназияльна походом сьпіваючи патриотичні пісні, удала ся до ґімназиї, звідки по відчитї проф. Небєщанського знову перейшла походом головними улицями міста. Учителї і директор Зих лише з боку приглядали ся на демонструючих учеників та з утїхи капелюхи в гору підкидали (Мікула). Коли инспекторови полїциї звертав дехто увагу, чому не розжене демонстрантів, як недавно напав на хлопів з Нагорянки по Шевченківських вечерницях, відповів: „to nie jest żadna demonstracya, a że w cerkwi akuratnie odprawia się nabożeństwo, to nic nie szkodzi!“ *К.*

НОВИНКИ.

— **Вчерашне число „Дїла“** сконфіскувала державна прокуратория за фельєтон українського історика *С. Павленка п. з. „Польська шляхта на Руси“*. Прокураторський оловець показав ся дуже жорстоким, бо счеркнув нам цїлий фельєтон з виїмком півтора початкових шпальток, що містять в собі лише вступні замітки. Сконфіскувано за те уступи, де обговорювано історичні факти, загально звісні, та подані в осьвітленю, згіднім з висновками навіть польських істориків. З огляду на те, що дальше печатанє сеї історичної розвідки буде певно стрічати ся дальше з прокураторським veto, ми *приневолені поки-що* перервати сей фельєтон, а вчерашну конфіскату передаємо нашим парляментарним послам, щоб зробили з неї відповідний ужиток.

— **Одинока руська народна школа у Львові не має постійного руського катихита!** Руському загалови навіть не звісно, що одинока у Львові руська народна школа ім. Маркияна Шашкевича не має доси постійного руського катихита. Коли пять лїт тому, за стараннєм львівських катихитів шкіл народних наша консисторія зажадала від ради шкільної краєвої системізованя посади постійного катехита *при школі* ім. Маркияна Шашкевича, то рада шк. краєва над системізованєм тої посади радила аж цїлих три лїта! В кінци в маю 1906 р. оголошено в урядових відомостях ради шк. краєвої, що з днем 1. вересня 1906 р. системізує ся посаду постійного катихита. На оголошенє конкурсу, треба було знов чекати аж вісїм місяцїв! В січни 1907 р. оголошено сей конкурс, але з тим, що цїлком противзаконно прилучено до тої посади в народній школї дві школи виділові і то такі, що дотичний катихит мусїв-би мати що найменше 45 годин тижнево. Кромі того він учив би більшу часть своїх годин в школах видїлових, а побирав би платню катихита шкіл народних. Против того запротестувала десь около 15. січня 1907 р. львівська гр. к. консисторія, а рада шк. кр. замість усунути противзаконну несправедливість, здержала загалом введенє посади в житє. І вже минає другий рік від того часу, а нашим опікунам з ради шк. краєвої анї в голову не прийде ту справу залагодити. Зачуваємо що консисторія що двї недїлї пише ургенси, то до ради шк. кр., то до президиї тоїж ради, але все надармо. Жаль, що в радї шк. кр. засїдає кількох Русинів, між ними і відпоручник консисториї. Поручаємо ту справу нашим послам до евентуального ужитку при дебатї о добродійствах якими нас галицька Польща обдаровує.

— **Польський шовінїзм в краєвій дирекциї скарбу.** Пишуть нам: Вийшовши в жовтни м. р. на емеритуру, зажадав я в лїквідатурі краєвої дирекциї скарбу руської платничої книжки. Дано менї книжку польсько-руську з написею моєї назви перше по польськи а потім по руськи. Коли я перший раз лїквідував емеритальну платню вписав урядник по польськи „listopad“, за котрий мав я взяти емеритуру. Я не хотячи польської писанини в своїй книжочцї платничій, вписовав сам в тій книжочцї місяцї в руській мові. Лїквідуючі урядники вписували лиш цифри. Так прийшов я 1. мая с. р. і предложив книжочку в лїквідатурі в судовім відділї І. і руський квіт. Урядник, якийсь Ф. перемазав слово „май“ і написав „maj“. Я не бачив того в урядї, бо не мав очиць і не міг його до відповідальности потягнути. Се побачив я аж дома. Чи ми вже „w wyodrębnionej“ чи ми в Австриї? До почутя права, до справедливости а навіть до приличности против Русинів-Українцїв у Поляків нема що апелювати; але чи Відень того знущаня над Русинами Українцями на кождім кроцї на Галицькій Руси не бачить і чи не боїть ся злих наслїдків? — *Т. Р.*

— **Під хвилю.** Позавчера влили з уст нового намісника краю слова про принципи безсторонности адмінїстрациї, ві справедливости і прихильности без огляду на народність, віроісповіданє, стан і т. д. — слова, які всякий мусїв радо повитати. Вимавляючи їх, зазначили ми, що справдїшну вартість будуть вони мати аж тодї, коли за ними підуть відповідні дїла, до чого п. намісник на своїм високім становищи сам повинен дати примір. На жаль — при першій своїй стрічи з Русинами новий намісник занедбав сего, відповідаючи на руську промову репрезентантів руської церкви, що прибули його повитати, по польськи, не звинивши ся навіть з сего, як то чинили бодай з куртуазиї його попередники. Се вразило дуже немило так безпосередно інтересованих репрезентантів нашої церкви, як і всїх львівських Русинів. І ми рівнож думаємо, що сей факт не відповідає принципам безсторонности, справедливости та прихильности до всїх народностий краю зарівно, промульгованим кілька годин перед тим д-ром Бобжинським — хочемо однак вірити, що був він лише наслїдком довголїтної звички, і тому не висловуємо з него нїяких заключень.

— **В справі загальних зборів „Днїстра“.** На надіслані нам запитання, хто має право участи в загальних зборах Товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“, виясняємо на основі статутів, що право участи в зборах має кождий член обезпечений в „Днїстрі“, однак право голосованя мають лише ті члени, котрі в попереднім роцї (1907) обезпечували тревало будинки або движимости що найменше на квоту 2.000 К. вартости. За церкви і комітети парохіяльні голосують предсїдатель комітету або член комітету до того уповажнений, за товариства голова або член виділу до того уповажнений, за малолїтних їх опікун. Яко легітимация до участи в загальних зборах зглядно до голосованя на них служить кождому управненому членови його поліса асекураційна, котру треба конечно взяти зі собою на збори. — Постійні члени, котрі обезпечають на меншу суму як 2000 К., вибирають з поміж себе в кождій громадї одного повновластника, єсли сума обезпечень „Днїстра“ в тій громадї виносить більше як 30.000 К. Такий повновласник має право участи і голосу на загальних зборах і в тій цїли повинен мати повновласть. Член управнений до голосованя може дати ся заступити на загальних зборах, але лиш таким самим членом і в тій цїли має йому вручити відповідну повновласть, однак одна особа може мати лише одну повновласть, так, що жаден член не може мати більше, як два голоси (оден свій власний, а другий на підставі повновласти). — Вкінци пригадуємо, що загальні збори „Днїстра“ відбудуть ся в найближший четвер дня 14. мая о годинї 10. рано в будинку „Днїстра“ ул. Руська ч. 20. — а не 15. с. м., як в деяких часописях хибно оголошено.

— **Загадочна подія.** В Сихові коло Львова, коли дня 2. с. м. тягаровий поїзд вїздив на зелїзничу стацию, добачив кондуктор Август Грабаня якогось чоловіка, що лежав в калабани і не давав нїяких знаків житя. Поїзд зараз задержано, а Грабаня закликав старшого кондуктора, ведучого поїзд і урядника руху, та пішов з ними на місце, де лежав той чоловік, віком вже старший. При помочи зелїзничої служби витягнули чоловіка з води і показало ся, що він ще живий, лиш напів закостенїлий. Його занесли до зелїзничого вагона, що служить робітникам за касарню, там поклали його на постїль і огріли, а він по короткім часї відзискав притомність, але є такий недужий, що ледви чи буде жити. В кишени його одїня найдено порожний пулярес, годинник і 2 зелїзничі білєти: Львів-Горлиці і Горлиці-Львів. Звідки той чоловік взяв ся в калабани під Сиховом, не звісно. Жандармерия в Сихові веде слїдство в сїй справі.

— **Республика в Сочи.** Лїквідация росийської революциї, ведена у формі всїляких процесів, треває дальше. Незабаром розпічне ся великий процес против організаторів республики в місті Сочи на кавказькім березї Чорного моря. Ся республика істнувала три тижні. Обжалуваних є 112 осіб, а переслуханих буде 300 сьвідків. Акт обжалуваня закидує обжалуваним, що при кінци жовтня 1905. р. яко члени революцийного комітету розвязали суд і обняли самовільно управу міста. Небавком республиканські власти ставили перед народний суд одного полїциянта за те, що намовляв до контрреволюциї. Народний трибунал засудив виновника на вигнанє до поблизьких Гагрів. Однак по дорозї сторожа, що мала відставити його до границї, убила його. Коли розпочав ся почтовий і зелїзничий страйк, революцийний комітет дістав від князя Іполь-Ілї з Гагрів 1.000 карабінів і розпочав війну з 40 урядниками і 60 стражниками та полїциянтами, на котрих чолї станув шеф округа Розаліон Сочабський. Не могучи ставити опору республиканській армії в отвертім полї, оборонцї царя замкнули ся в касарни, котру республикане облягли і стали бомбардувати при помочи одинокої гармати, яку мали. Обляжені мали тільки карабіни а в додатку не стало їм поживи, тому мусїли піддати ся. Революцийний комітет обняв цїлковиту власть над містєм і почав виконувати її дуже остро. І так урядника Ляховецького засуджено на смерть за те, що не хотїв сказати, де сховав державні гроші. Жінку начальника повіта, котрий втїк з республики, замкнено у вязници яко закладницю і т. д. Республика держала ся до 5. січня 1906 р., коли то до Сочи прибув торпедовець та корабель з військом і республика вернула до росийської держави.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Василия, Графїрнї (лат. Григория). Позавтра, в недїлю Миронос. Силь. (лат. Ізид. ор.).

Померли:

Ксаверий Білинський, парох в Лївчицях горожанського деканату, помер дня 7 с. м. в 72 р. житя а 44 сьвященства. В. й. п.!

Переписка Редакциї.

П-ї Ол. Галичанка. Фейлєтон про карнавал і т. помістимо. — *Ред.*

ТЕЛЄҐРАМИ.

Дня 8 мая 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім засїданю палати послів зголосили інтерпеляциї між иншими п. Сьвєртня в справі урегульованя поборів инспекторів і надинспекторів державних зелїзниць після скалї для державних урядників 7 і 6 ранги, зміни титулів і отворення 4. кляси служби в статутї урядників державних зелїзниць, а п. Бянкінї до президента міністрів в справі відносин в Хорватиї.

Палата приступила до дискусиї над наглим внесенєм п. Кольоврата (нїм. аграр.) о підвизшенє контингенту рекрута для краєвої оборони. Внескодавець узасаднив нагліть і вказав з одної сторони на конечність підвизшеня того контингенту; ухваленє сеї державної конечности повинно наступити уже з вдячности для монархи, котрий дав державі тілько суспільних і полїтичних реформ. З другої сторони бесїдник піднїс, що є конечним, аби військо сповнило бажанє аграриїв, як також аби дійшла до результату постанова о резервістах. Між тими постановами мусить бути junktim Посол Ресель (социял.-демокр.) сказав що социялїстам ходить ото, чи підвизшенє наступить лише для тої частини монархиї, чи ввійде оно в житє перед впровадженєм 2-лїтної військової служби. Через підвисшенє контиґенту рекрута краєвої оборони без сумнїву побільшить ся вспільна армия, котру знов взмїцняти лише нашим коштом нема потреби.

Засїданє треває дальше.

Третя дума.

Петербург. (Пет. аг.). На вчерашнім засїданю думи обговорювано буджет міністерства зелїзниць. Справоздавець буджетової комісиї зазначив, що реформа цїлого сего розділу є невідклична та промовляв за утвореним в законодатній дорозї комісиї, зложеної з членів державної ради й думи, представників правительства і других осіб компетентних, що мала би провірити теперішний стан господарки на державних і приватних зелїзницях. Товариш міністра комунїкаций признав, що зелїзнична господарка показує богато недостач. Всї слїдуючі бесїдники попирали внесенє референта. Мінїсер скарбу виступив проти творення комісиї законодатним шляхом, бо се спричинило би проволоку, а за те запропонував утвореним правительственної комісиї, до якої мають бути покликані знатоки та члени сойма й думи.

На сім засїданє до нинї відрочено.

Нїмецький парлямент.

Берлїн. (Ткб.). Нїмецький парлямент приняв вчера в третім читаню законопроекти ухвалені в останнім часї в другім читаню а між ними предложенє про побори нїмецьких урядників в східній монархиї і відрочив свої засїдання до 20 жовтня.

Студентські демонстрациї.

Париж. (Ткб.). Онодї відбула група зложена з 30 французьких студентів під проводом проф. Андлєра прогульку до Нїмеччини. Проти сего професора уладила група студентів, підбурених націоналїстичними публїцистами демонстрацию. Социялїстичні студенти уладили контрдемонстрацию, а се дало причину до бурливих сцен, які втихомирила доперва полїция.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 8. V. Сильвестер Каратницький, Явче; Мария Сосновська; Тернопіль; о. Раставецький Щасний, Сілець великий; Володимир Сабат, Сколє; Валерия Матковська, Тернопіль; Альфред Фріц, Ростов (Росия); Володимир Константкевич, Броди; о. Василь Томович, Мозалівка; Никола Корецький, Дїдилів; о Іван Волошин, Коломия; о. Володимир Тиловський, Калуш; о. Николай Курбас, Уменя.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Ґірка вода Найкраще Відомоване средство. 176

Адвокат Д-р Арнольд Мозлєр

перенїс канцелярию до Львова улиця Сикстуська ч. 16. І. поверх.

691 2—3

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і ноштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 59 26—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плантациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім выборі окуляри, цвікери, лупи і всїляні инші прилади оптичні.

Всїляки направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Правник вправний інструктор, потребує лекциї, ангажувало бюрового занятя у Львові або на провінциї. Ласкаві зголошеня під адресою: М. В. poste restante Гільче via 590 Бели. 2 3

ДЯКА овіяного патріотизмом, добре обізнаного в давівством нотн и спевом і діловодством предатних товариств потреба зараз в Немирові. Безженні мають перенство. Зголошувати ся Гр. кат. уряд парохіяльний в 594 Немирові 2—3

В Микуличині суть до вынайму мешкання в кухнями і приналежностями. Відомість школа (Ст. Чесник.) 02 1 - 5

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

Марки і телеґрами Руського Тов. Печатного можна дістати у всїх офісах і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школі наша будучність!

Гі де Мопасан.

48)

СИЛЬНА ЯК СМЕРТЬ.

ПЕРЕЛОЖИВ

О. ПАШКЕВИЧ.

(*Докінченє.*)

— Мій муж піде з Вами і спровадить їх по доброму, а ні, то силою.

— Але-ж Ви, пані, не можете тут самі лишити ся.

— Я!.. Крикнула вона з обуренєм, спиняючи з гори всякий опір проти її волї. І зачала представляти ціле положенє з таким авторітетом в голосї, що ніхто не сьмів перечити. Треба мати конечно когось до пильнованя хорого і то найпізнїйше за годину. А щоби того когось дістати, треба піти і стягнути його з ліжка. Лише її муж може се зробити. За той час, вона лишить ся при хорім, се її обовязок, се її право. Вона сповнить лише через те свою задачу яко приятелька і яко женщина. В прочім вона так хоче і ніхто не зможе їй сего вибити з голови.

Вона говорила розумно. Треба було згодити ся на се і зробити так як вона бажала.

Вона встала, щоби їх як найскорше збути ся тя лишити ся самою з Бертонем. А щоби не зробити чогось невідповідного в часї їх неприсутности, слухала вона з випруженою увагою всїх припоручень лїкаря. Побіч неї стояв лакей Бертена і слухав також, а за ними його жінка, кухарка, котра помагала вже при перших осмотринах, притакувала головою від часу до часу на знак, що також розуміє. Графиня повторила ще раз всї науки, а відтак сказала до мужа:

— Але передовсїм вертай скоро, як лише будеш міг найскорше.

— Я вас завезу своїм повозом — сказав лїкар. Так буде скорше; за годину будете вже тут назад.

Перед відходом лїкар оглянув ще раз докладно Бертена, щоби упевнити ся, що йому не грозить безпосередно ніяке небезпеченство.

Гілєруа ще вагав ся.

— Як Ви думаєте пане доктор? Чи можна її справдї тут саму лишити?

— Можна. На разї йому не грозить нїчо. Він потребує лише відпочинку і спокою. Не треба йому дати говорити і не треба говорити до нього.

Графиня остовпіла.

— Якто, не можна до нього говорити?

— Ні, пані. Прошу собі взяти фотель і сїсти побіч нього. Він буде чув чиюсь присутність коло себе і йому легше буде. Але не можна рішучо мучити його ані словом ані навіть думкою. Я прийду сюди коло девятої години рано. Моє поважанє.

Він уклонив ся низько і відїйшов, а за ним сейчас пішов граф, кажучи ще вперед до жінки.

— Не жури ся, моя дорога, я верну скорше як за годину і ти будеш могла вернути домів.

Двері зачинили ся за ними, а по хвили колеса повозу затуркотїли на вулици.

Лакей і кухарка лишили ся в кімнатї, ждучи на розкази. Графиня віддалила їх.

— Ідїть тепер звідси; я задзвоню, як менї чого буде потреба.

Вони відїйшли також і графиня лишила ся сама з Бертонем.

Вона вернула опять до ліжка, взяла обома руками за краї подушки, обіймаючи таким способом сю дорогу голову, і схилила ся, щоби їй придивити ся докладно. Відтак шепнула вона йому над самим ухом:

— Се Ви самі кинули ся під віз, неправда?

Він відповів, все ще силуючи ся всьміхатись:

— Ні, то віз кинув ся на мене.

— Неправда, Ви самі кинули ся.

— Ні, вірте менї, що ні.

Вона вдивила ся в нього, начеби в його очах хотїла вичитати правду. Відтак сказала по хвилї мовчки:

— Я тому винна, бо я Вас не здержала, я казала Вам їти!

— Не нинї то завтра було-би зі мною те саме стало ся.

Вони все ще споглядали на себе, намагаючи ся відгадати всї свої найтайнїйші думки.

— Я не вірю — сказав він — щоби я ще міг вийти з того.

— Вас болить дуже?

— Ох, дуже!

Вона похилила ся ще більше і помалу, легонько, обережно цїлувала його в чоло, очи, губи. Вона ледви доторкнула ся його кінцем уст, віддихаючи ледви чутно, як дитина, коли обіймає маму. Се тревало довго, дуже довго. Він не боронив ся зовсїм, а сей тихий дощ дрібненьких, солодких поцїлуїв вспокоював та оживляв його, бо його лице дрожало меньше як передтим.

— Ані? — відозвав ся ледви чутно.

Вона перестала його цїлувати.

— Що? мій найдорожший.

— Ви мусите менї щось обіцяти.

— Зроблю Вам всьо, що лиш хочете.

Коли я не вмру заки прийде день, то присягнїть менї, що припровадите до мене Анетту, раз, лише один раз! Я так бажав би побачити її ще раз перед смертию... Подумайте, що... завтра... о тій годинї.. я вже мабуть замкну очи раз на все... і що я вас вже більше не побачу... ані Вас... ані її...

Серце рвало ся їй з болю і вона перебила йому:

— Ох! не говоріть більше.., не говоріть... я приведу Вам її.

— Присягаєте?

— Присягаю... Але лежіть тихо і не говоріть більше. Ви менї серце краєте... не говоріть більше.

На хвилю остра конвульсия затрясла цїлим його лицем; а коли вона переминула, він зачав знов говорити:

— Коли нам вже лиш кілька хвиль лишаєть ся бути разом, не пустїм їх дармо, користаймо з них, щоби попрощати ся в останнє. Я Вас так дуже любив...

Вона зітхнула:

— А як я Вас все ще люблю!

Він говорив дальше:

— Ви були цїлим моїм щастєм, через ціле моє житє. Лише останнї дни були тяжкі... Се не ваша вина... Ох! моя бідна Ані... яке се житє часом сумне... і як тяжко вмирати!...

— Не говоріть вже Олївє, молю Вас...

Але він не слухав її.

— Я був би найщасливійший чоловік на сьвітї, коли би Ви не були мали дочки...

— Не говоріть... не говоріть!...

Він говорив радше до себе як до неї.

— Той що видумав житє та сотворив любий мусїв бути або слїпий або лукавий...

— Олївє, молю Вас... Коли се правда, що Ви мене коли-небудь любили, не говоріть таке більше.

Він глянув на неї, а її лице похилене над ним було не менше блїде як його. І він перестав говорити.

Тодї вона знова сїла собі побіч нього на фотелю і взяла його за руку.

— Тепер я Вам заборонюю говорити. Не рухайте ся і думайте про мене так як я думаю про Вас.

І знова вони мовчки споглядали на себе. Від часу до часу вона стискала незамітно сю дорогу, горячу руку, а він відповідав на сей зазив легким порушенєм пальців. Кожде таке трохи сильнїйше стиснене говорило їм дещо, пригадувало їм якусь частину їх довершеної минувшини, добувало з їх памяти дрімаючі спомини їх любови; кожде було якесь тайне питанє, якась відповідь, сї сумні, жалїсні питаня і відповіди, се вічне „чи памятаєте?“ старої любови.

Серед сеї нїмої, може й останної розмови їх душі переходили рік по роцї цїлу історию їх сердець. Цїлу кімнату залягла глубока тишина, лише огонь тріщав на коминку.

— Ваші листи! — сказав він нараз, начеби пробудив ся зі сну.

— Що такого? — спитала ся вона.

— Я міг би був вмерти і не знищити їх.

Вона крикнула:

— А се мене що обходить? Чим тут журити ся! Нехай їх найдуть, нехай прочитають, менї байдуже!

Він відповів:

— Я не хочу. Встаньте Ані. Витягнїть долїшну шуфляду від мого бюрка, сю велику, вони там всї. Треба взяти їх і вкинути в огонь.

Вона не рушила ся, обурена так, наче би він жадав від неї якої підлоти.

— Ані, молю Вас. Коли Ви того не зробите, замучите мене, розлютите мене, до божевілля приведете. Подумайте, що сї листи можуть попасти ся в чиїсь руки, нотаря, служби... або навіть Вашого мужа... Я не хочу...

Вона встала, але ще не могла рішити ся.

— Ні, се не можливе. Менї здаєть ся, що Ви хочете спалити оба наші серця.

Він просив її очима, а трівога змінила ціле його лице.

Бачучи, як дуже він терпить, вона рішила ся і пішла до бюрка. Грубі верстви листів виповнювали шуфляду аж по береги; вона пізнала на всїх ковертах сї два рядки адреси, які вона так часто писала. Вона знала сї два рядки — імя Бертена і імя вулицї — як своє власне імя, як лише можна знати кілька слів, котрі висказували через ціле житє цїлу надію і цїле щастє. Вона споглядала на сї дрібні, квадратові листи, що заключали в собі сьо, що вона лиш вміла сказати про свою любов, всьо, що лиш могла добути з себе і дати йому при помочи чорнила і кусника білого паперу.

Він пробував обернути голову на подушці, щоби дивити ся на неї, і сказав ще раз:

— Спалїть їх скоро.

Вона взяла з них дві жменї і держала через хвилю в руках. Се видавало ся їй важке, болюче живе і мертве, стільки там було всього в серединї, всї чувства, всї мрії, всї вражіня пережитих солодких хвиль. Се була душа її душі, серце її серця. Вона пригадувала собі, з яким одушевленєм вона писала деякі з них, з якою пяною жадобою жити, любити когось і сказати йому се.

Олївє повторив:

— Спалїть, спалїть їх, Ані.

Обома руками кинула вона обі жменї паперів, котрі розкинули ся на полїнах. Відтак набрала знов дві повні жменї і кинула на тамті, відтак знов дві і знов дві схиляючи ся і підносячи ся з поспіхом, щоби як найскорше покінчити сю страшну роботу.

А коли вже коминок був повний а шуфляда порожна, вона станула і дивила ся: огонь майже зовсїм прикрив ся та повзав лише по стоках сеї гори коверт. Він добирав ся до листів від краю, надгризав береги, пригасав, підіймав ся на ново, зростав. За хвилю ціла біла пірамида станула в огни, що осьвітив ясно цїлу хату; се їх любов так горіла, се їх любов перемінювала ся знов в попіл.

Графиня обернула ся і побачила Бертена похиленого на краю ліжка.

— Вже всьо? — спитав ся він.

— Всьо.

Але заки вона вернула до нього, поглянула ще в останнє на свої зруйновані листи: більша половина з них вже згоріла, папір поскручував ся і почорнїв, а з середини випливало щось червоного. Казав би хто, що се кров. Дрібненькими струями добувала ся з пробитого серця сих листів, з пробитого серця кождого поодинокого листа і спливала помалу в огонь, лишаючи червоний слїд.

Графиня відскочила в зад, наче би тут хто різав когось, крайна трівога спинила їй віддих, здавила голос. Доперва по хвили прийшла до себе і пізнала, що се лише ляк на листах топив ся в огни.

Тодї вона вернула до хорого, піднесла легонько його голову і положила осторожно на середину подушки. Але через те, що він рушив ся, болї збільшили ся дуже. Він тратив віддих, лице викривило ся в страшних муках і він вже не знав мабуть, що вона біля нього

Вона ждала, щоби він трохи вспокоїв ся, щоби би отворив очи і глянув на неї, щоби сказав ще до неї яке слово.

Вкінци спитала ся:

— Вас болить дуже?

Він не відповів нїчого.

Вона похилала ся над ним і положила палець на його чоло, щоби присилувати його дивити ся на неї. І він дїйсно отворив очи, стрівожені, божевільні очи:

Вона повторила з перестрахом:

— Болить?... Олївє! Відповідайте менї!

Хочете, щоби я закликала когось?... Зберіть сили, відізвіть ся!...

— Приведїть її... Ви менї присягнули — сказав він майже зовсїм невиразно.

І він зачав кидати ся під ковдрою, цїле тїло викручувало ся, лице стягало ся і викривлювало ся в конвульсиях.

Вона повторяла:

— Олївє! Олївє! що Вам такого? хочете, щоби я кого закликала?...

Сим разом він почув її і відповів:

— Ні... се нїчо.

І дїйсно він вспокоїв ся, болї зменшили ся, лице трохи випогодило ся і він виглядав так, наче би попав нараз в глибокий сон. Надїючи ся, що він буде спати, вона сїла собі побіч ліжка, взяла його за руку і чекала. Він лежав непорушно, борода сперла ся на груди, уста трохи отворили ся, а короткий віддих хропів, переходячи через горло. Лише його пальці проти волї заруховано

Ч. 102. Львів, субота 9. н. ст. мая (26. ст. ст. цьвітня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

З приводу цїсарського ювилею.

Факт, що ювилей 60-лїтного панованя Франца Йосифа I. сходить ся з 60-лїтним ювилеєм австрийської конституциї, надає вже сам собою цїсарському ювилейному сьвятови особливе полїтичне значінє. Тим більше, що й сам ювилейний обхід не обійшов ся без зазначеня полїтичних моментів, а ще сильнїйше висунула ті полїтичні моменти на перший плян часть австрийської преси.

В фактї, що всї нїмецькі пануючі під проводом Вільгельма II. прибули пошанувати цїсарський ювилей, чеська преса бачить полїтичну манїфестацию, зазначенє того, що Австро-Угорщина належить до ряду держав ворожого славянству нїмецького сьвіта. Сам-же Франц Йосиф I. у своїй відповіди на привітну промову Вільгельма II. зазначив, що „в тім високо ущасливляючім його актї прихильности добачує торжественну манїфестацию монархічного принципу, котрому Нїмеччина завдячує свою могучість і свободу“, та що „також сила Австро-Угорщини лежить в тім принципі“. Коли до того додамо вороже чеській народности становище міста Відня, зазначене з приводу ювилейних обходів і легкі кпини польської преси з приводу відвідин нїмецьких пануючих, то мусимо признати, що ювилейне сьвято справдї має полїтичне значінє в двох напрямах: як манїфестация монархічного принципу і як манїфестация нїмецької суверенности над всїми имшими народами Австриї.

Але, як ми вже зазначили, цїсарський ювилей є рівночасно ювилеєм конституцийної ери в Австриї. І коли в цїсарськім ювилею бачать торжественну манїфестацию монархічного принципу, то в тім, що дїєть ся в австрийськім парляментї, нїяк не можна добачувати такої-ж торжественної манїфестациї принципу конституцийного. Від цїлого ряду лїт австрийський парляментаризм нездібний до нїякої творчої працї. Не сягаючи в далеку минувшість, зазначимо, що від 1897 р. роз'їдає австрийський парлямент обструкция послів, а від 1906 р. обструкцийних способів для осягненя своїх цїлий хапаєть ся також правительство, бо нїчим иншим, як обструкцийним способом є ставленє правительственних предложень на денний порядок при помочи наглих внесень. А вже на найновійшій сесиї та правительственна обструкция посунула ся так далеко, що мінїстри виголошують формальні обструкцийні промови, щоб забити чимсь час, заки правительству ріжними позакулїсовими торгами вдасть ся скласти потрібну для правительственних предложень більшість.

Що при твореню австро-угорської держави династично-монархічний принцип відгравав особливо важну роль, — хоч знов не таку всевладно рішаючу, бо входили тут в гру і инші моменти, як етноґрафічне положенє, історичні конфлїкти, економічні відносини і т. и., — сього годї не признати. Одначе з другого боку новочасний суспільний розвиток вчить нас, що для новочасної суспільности самого монархічного принципу рішучо замало. Монархізм, династичність, зверхня могучість держави, — се все принципи, взяті з-поза обсягу справжних інтересів новочасних суспільностий і вони для нормального та успішного розвитку новочасних суспільностий рішучо не вистарчають. Щоб сей розвиток ішов нормальними шляхами і був успішний, для сього треба узгляднити в як найширшій мірі принципи, які відповідають інтересам новочасних суспільностий, інтересам широких народних мас. І кому залежить на тім, щоб Австро-Угорщина була справдї сильною, се значить здібною до нормального новочасного розвитку, державою, той повинен подбати про те, щоби в її державно-полїтичнім житю запанували принципи, взяті з обсягу інтересів широких народних мас.

Стільки лїт конституцийного розвитку, скільки мають за собою европейські держави, є достаточним доказом, що монархізм і конституціоналїзм можуть дуже добре іти з собою в парі. І тому прихильники монархізму в нашій державі зовсїм не потребують бояти ся конституціоналїзму, навпаки, монархізм повинен у своїм власнім інтересї вжити всїх сил, які він має в державі, — а його сила, треба признати, тут незвичайно велика, — щоб допомогти стати на ноги справжному конституціоналїзмови і його зверхному висловови, парляментаризмови.

А на се австрийський монархізм, від коли він зрезиґнував з абсолютизму і погодив ся принципіяльно з конституціоналїзмом, нїколи не міг здобути ся. Вже в 1848 р. виринули всї три ідеї державного устрою, які й доси мають значінє в загально-державній полїтицї: ідея національно-державного нїмецького централїзму, ідея федералїзму автономних історичних країв і ідея федералїзму автономних національностий. А одначе австрийські керманичі і доси не могли рішитись, котра з тих ідей відповідає найлїпше інтересам австрийської держави. Що ідея національно-державного нїмецького централїзму безповоротно збанкрутувала, се признали і правлячі в Австриї круги, заступаючи в 1867 р. централїзм дуалїзмом. Але дуалїзм в чистій формі також не удержав ся і нинї ми замість колишнього одного нїмецького національно-державного централїзму маємо цїлий ряд національно-державних централїзмів. Кождий коронний край став тереном такого централїзму, а до чого такий централїзм доводить, се найлїпше видно на польськім централїзмі в Галичинї.

Нинї вже ясно видко, що цїлим нещастєм австрийського конституціоналїзму є власне той централїзм пануючих національностий в „історичних“ коронних краях. Він довів до того, що в загально-державнім парляментї неможлива нїяка полїтика на дальшу мету, бо тут партийний уклад залежить не від загальних і для цїлої держави спільних социяльно полїтичних напрямів, домагань і потреб, але від національних відносин в кождім краю. Становище окремих парляментарних клюбів в тих загальних справах залежить тут не від того, як клюб на справу в загалї задивляєть ся, а від того, чи клюб за прихильне становище до справи дістане якусь національну концесию, зглядно ударемнить таку концесию для свого національного противника, або від того, чи не треба неприхильним становищем запротестувати проти національного покривдженя.

Лїком на уздоровленє сих відносин мала бути виборча реформа до парляменту. Але треба було хиба якоїсь надзвичайної віри в силу сього лїку, щоб не бачити, що сама виборча реформа тут нїчого не поможе. Що з того, що народ має теоретичну змогу рішати про загально-державні справи, коли він не має фактичної змоги упорядкувати свої національні справи?! Щоби загальне голосованє принесло справжню користь загально-державним справам, для того треба оперти національні відносини держави на таких основах, щоби загально-державному парляментови нїщо не стояло на перешкодї займати ся виключно загально-державними справами.

А для сього треба, щоби здїйснити ту ідею, яка виринула вже в 1848 р. і яку теоретично признав XIX. артикул основних державних законів, — ідею національної рівноправности. Вона-ж може бути в цїлій повнотї тільки тодї зреалїзована, коли кождий нарід на своїй землї буде мати повну автономію. Одним словом: Австрию треба зробити федерациєю автономних національних територий.

І не треба тут лякати ся нарушеня чи ослабленя державної єдности. Адже се факт, що та єдність від 1867 р. зовсїм не істнує, а автономістичні стремлїня пануючих народів в „історичних“ коронних краях підривають її щораз більше. Не тільки відносини між австрийською та угорською половиною держави, але навіть відносини Галичини до Відня показують наглядно, що тої єдности зовсїм нема.

Що більше, перебудова Австриї на основах національної автономії тільки скріпить ту державну єдність, яку так підірвали автономістичні змаганя пануючих національностий в коронних краях, бо тодї кожда національність буде стояти на сторожі тої державної цїлости, яка ґарантує їй свобідний національний розвиток.

Від загально-державних відносин перейдемо до відносин в нашім краю. З нагоди торжественної манїфестациї австрийського монархізму слїд би монархічним сферам призадуматись глибше також над тими причинами, які справили, що наш нарід з „Тирольцїв Сходу“ 1848 р. за 60 лїт австрийської конституциї і панованя Франца Йосифа I дійшов до нинїшного становища. Що вплинуло на таку зміну? Наші національні противники голосять, що причиною сього є зміст наших національних домагань. Одначе се неправда. Фактом є, що національні домаганя нашого народу в Австриї від 1848 р. зовсїм не змінили ся. Як тодї домагали ся ми національної рівноправности і для здїйсненя та забезпеченя її подїлу Галичини, так само домагаємо ся сього й тепер. Не наші домаганя змінили ся, тільки змінило ся трактованє тих домагань з боку міродатних державних чинників, між иншим і з боку монархічних сфер. В 1848 р. ми думали, що австрийська держава визволить нас від національного гнету, доконуваного в імя польської державної ідеї, а тимчасом австрийське правительство акцептувало ту ідею і віддало нас зовсїм під панованє прихильників польської державности. Ось тут треба шукати причини зміни полїтичного становища нашого народу.

А що для усуненя наслїдків треба конче усунути причини, се повинно бути звісне всякому, а тим більше тим, хто покликаний рішати про долю держави.

Справдї, 60-лїтного ювилею панованя Франца Йосифа I і 60-лїтного ювилею австрийської конституциї не можна відсьвяткувати гарнїйше, як опертєм будучности держави на національній автономії — що одиноко забезпечило-би трівку і спокійну будучність монархії Габсбурґів.

Як власти „успокоюють“ населенє?

(Допись з Старосамбірщини.)

Вшехпольська дурійка в провокациї Русинів не минула і повіту старосамбірського. Перед у всїм, розуміє ся, веде ославлений староста Річчі, котрий на протируську нагінку жде, як каня на дощ. А страх, який він великий. Йому здає ся, що він як не щось більшого, то бодайте саме що голова Потоцький. Вертаючи в сам день замордованя нам. Потоцького зі Львова, зателєґрафував він до Старого-Самбора, щоби урядники староства враз з жандармами вийшли на стацию і так доперва під охороною жандармів поїхав домів. Від того дня через три недїлї жандарми день і ніч берегли його, а то: оден стояв під дверми його мешканя на коритарю, а два були на дворі коло староства. Постерунок жандармериї скріплено так, що навіть відпочиваючі не мали де в касарни помістити ся, не вчисляючи тих, що були в службі. Жандарми по селах у двійку день в день снували ся, а з деяких навіть не вилазили. Річчі і другі урядники староства почали трубіти, що подіставали вироки смерти.

Під охороною жандармів вшехпольські хулїґани стали безлично провокувати Русинів, так що треба було героїзму із сторони Русинів, аби заховати спокій. Зараз на другий день по убитю ґр. Потоцького офіциял судовий Добрянський, Русин, найшов на бюрку своїм в канцеляриї друковану в судї картку з написом: „Tyś skrytobójca, zamordowałeś nam naszego zacnego namiestnika Precz stąd!“

Дня 15. цьвітня ішов улицею в Старім Самборі академік Яворський, а за ним маляр Запольський і швець Чех стали викрикувати: „morderca! hajdamaka!“ і инші вирази з польського репертуару, які годї навіть повторити. Оподалїк ішов жандарм і лише чекав, чи визваний що не скаже; але Яворський не відзивав ся анї словом. — Дня 17. цьвітня банда хулїґанів ходила коло півночи по містї і під руськими домами виправляла крики. Між иншими зайшла також під дім знаного патріота, Василя Волосянського. Син його, Гриць, обуджений криком, зірвав ся зі сну, вибіг на двір і крикнув лише: „Підеш ти голото звідси!?“ Хулїґани заскаржили єго за те о образу чести (!) і дня 20. цьвітня ц. к. (!) суд старосамбірський засудив його на 10, словами: десять днїв арешту!

Для більшого підбуреня хулїґанів пускано і фалшиві вісти по містї і по повітї. Вісти ті виходили рівнож із староства. Дня 21. цьвітня в старостві трублено „всїм і вся“, що в Сокали забито старосту, що така іменно телєґрама прийшла до староства. Того самого дня кружила тая вість і по Львові. З сего слїдує, що якась в горі кермуюча „bojówka“ нароком розсївала фалшиві вісти всюда, щоби в цїлім краю викликати що найменше погроми, як не різню Русинів. Характеристичне тут, що до того ужито адмінїстрацийних орґанів як прим. в Старім Самборі. Се і сьвідчить найлїпше про дух, який витворив ся в цїлій адмінїстрациї краєвій за намістникованя ґр. Потоцького. Та вертаємо до річи.

На руські великодні сьвята спроваджено з Перемишля військо нїби вже на вправи, але „Słowo polskie“ писало, що військо прийшло на телєґрафічне жаданє старости. Через всї три днї сьвят урядники староства день і ніч повнили службу і заєдно в повнім умундурованю службовім ходили по містї, а від жандармів аж роїло ся по всїх улицях так, що все виглядало на стан воєнний. Концепіст Лишковський яко головний комендант бігав лише від патролї до патролї і давав розкази. Формально бавив ся у війну, тілько нїде не можна було знайти неприятеля, що дуже дратувало сторожа публичного спокою.

Але ворога треба було конче десь винайти і визвати його до борби. В тій цїли жандарми патролювали першого і другого дня сьвят через весь час побіч місця, де зібрана коло церкви численна молодїж забавляла ся в „вородая“ (гагілки). Люди однак удали, мов-би нїчого не видїли і прямо збаґателїзували собі воєнні форпочти ґенералїссімуса Лишковського. Ще більше покпив ся Лишковський в зачіпцї, яку сам почав з міщанами. На другий день сьвят вибрало ся було кількох молодцїв міщанських на прогульку за місто в сторону Тершова. По дорозї мусїли переходити попри староство. Коли вертали домів, концепіст Лишковський переступив їм коло староства дорогу та став розганяти, а одного хлопця хопив навіть за барки. Молодцї лише видивили ся на роззухваленого урядника, та стали журити ся, чи п. комісареви не бракує часом чого.

Рівночасно того самого дня другий урядник староства, секретар Солтис, стеріг з жандармами двірця зелїзничого. Була там також і „bojówka“ польська, приготована до зачіпки. Перед вечером вступило там з проходу кілька міщанських дївчат. До них підійшов з двома иньшими товаришами своїми муляр Запольський і нї з сього нї з того став викрикувати: „Ukraińcy to są baciarzy, kajdaniarzy, hajdamaki“. Все те чув і секретар Солтис і жандарми, але жаден з них анї словом не відозвав ся і дївчата мусїли сейчас з двірця забрати ся. На дворець зелїзничий пійшов також з трома товаришами капраль Римець, що приїхав був на сьвята до родини. По дорозї сьпівали пісню „Над Прутом у лузї“. Пісня не подобала ся оберполїцайови Спачинському, котрий за ними слїдив аж до стациї. З тої причини завернули вони до міста і пішли до читальнї „Просьвіти“, де як раз сьпівали „З тої гори високої“. Капраль Римець глядав свого брата, а не найшовши його в „читальни“, вертав домів. Та як тілько вийшов на улицю, приступив до нього концепіст Лишковський з жандармами, арештував його на місци, казав розброїти і на другий день під ескортою жандармериї відіслав до реґіменту до Перемишля. Маючи вже одного полоненого ворога, конц. Лишковський забажав єще полонити бодай одного. Того самого отже дня у вечер зайшов з другим урядником від староства і трема жандармами до читальнї „Просьвіти“, полишаючи других трех жандармів на дворі і з напів зміненим лицем спитав ся: „Єст тутай Яворскі?“ Коли не найшов усмотреної жертви, став членів розпитувати о дещо, а коли члени відповіли йому, що по польськи не розуміють, позаписував собі їх і вийшов скривлений, немов би солїтер на 50 метрів у нїм протягнув ся.

І так скінчила ся цїла великодна війна в Старосамбірщинї. З польської сторони не стало ся нїкому нїчо, а за те з сторони руської полонили енерґічні власти одну людину. До борби Русини анї руш не хотїли дати визвати ся. Помимо того однак п. староста Річчі і концепіст Лишковський сподїють ся ще й ордерів за геройські дїла.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів після п. Ресля (гл. телєґрами у вчерашнім числї) промовляв президент мінїстрів бар. Бек, зазначуючи, що лише справдїшна потреба спонукує правительство жадати від парляменту підвисшеня дотеперішного континґенту рекрутів. Поминувши вже обставини полїтичні, самі поступи технїки, нові військові досьвіди, а разом з ними нові задачі армії і краєвої оборони, задачі образованя і орґанїзациї спонукують до підвисшеня континґенту рекрутів. Управа краєвої оборони вже доси мусїла, так сказати, пожичати собі людий, котрих без підвисшеня континґенту не могла би тепер віддати. До сього треба додати, що програма вивінованя краєвої оборони не може бути відложена, так що підвисшенє континґенту рекрутів є для краєвої оборони справдї річ дуже важна і пильна. Президент мінїстрів рішучо перечить гадцї, мов би підвисшенє континґенту рекрутів для краєвої оборони мало на метї доповнити спільну армію. Краєва оборона сама зужиткує те підвисшенє континґенту, так що анї одного чоловіка не відступить спільній армії. Правительство сьвідоме є свого обовязку, що підвисшенє континґенту мусить потягнути за собою також далеко сягаюче узглядненє інтересів населеня, щоби по можности вирівнати всякі більші тягарі. Відси вийшов проєкт помочи для родин вояків, що йдуть на військові вправи, а на сю поміч призначує ся з державних фондів 3·5 мілїона корон річно. А що сей проєкт вимагає приготовляючих робіт, так що аж в три місяцї по його полагодженю міг би війти в житє, то й треба би його чим скорше полагодити.

Президент мінїстрів згадав опісля, що видано вже розпорядженя, щоби провіянти замавляно у продуцентів і товариств; указав на намірене удїлянє 3-тижневих відпусток підчас жнив, на запевнену в проєктї закону щорічну відпустку для 500 жовнїрів. З усїх сторін домагають ся знесеня військових вправ в 11. і 12. роцї служби, і слушно, бо люди в старшім віцї тяжше відчувають труди військових вправ; але через те відпаде 44 тисячам обовязаних до військової служби по 4 тижнї обовязкових військових вправ. Бесїдник доходить до висновку, що при такім станї річий тягарі, получені з підвисшенєм континґенту рекрутів для краєвої оборони, будуть через рівночасні полекші цїлком вирівнані, та висказує надію, що комісия і палата пристане на се невелике підвисшенє континґенту в тім переконаню, що правительство не жадає більше, як те, що доконче потрібне.

Переходячи до внутрішного полїтичного положеня, зазначив президент мінїстрів, що в остатнім часї язикова справа знов прибрала острійшу форму і висунула ся на перше місце. Дехто добачує в тім грізну небезпеку; але так не є, бо в засадничих і рішаючих фактах властиво не зайшла нїяка зміна. Правительство має обовязок сильною рукою привернути лад там, де вкрав ся нелад, і воно сей обовязок сповнило. Коли на поли судівництва від якогось часу появили ся в язиковій справі більші трудности, то правительство і тут є сьвідоме свого обовязку та сповнить його. Бесїдник вказує на конечність законом поладнати спірну справу. Вкінци просить президент мінїстрів приняти наглість внесеня о континґентї рекрутів.

На тім перервано дискусию. Потім відповідав єще мінїстер просьвіти на інтерпеляцию в справі віденської академії ветеринариї. Висказавши жаль, що студенти вибрали дорогу демонстрациї, заявив, що мінїстерство просьвіти почало переговори з мінїстерством війни в справі придїленя академії до мінїстерства просьвіти.

Посли Марков, Кльофач і Брайтер внесли інтерпеляцию до президента мінїстрів, чи відомо йому, що півурядові дневники в Нїмеччинї приписують гостинї нїмецьких володарів у Відни значінє полїтичної демонстрациї; ненїмецькі, а особливо славянські народи переймає се тревогою. Чи президент мінїстрів схоче в сїй справі зложити заяву, котра би сю тревогу могла усунути?

Наступуюче засїданє палати послів назначено на второк.

З буджетової комісиї.

Вчера полагодила комісия з буджету мінїстерства рільництва титули „годівля коний“ і „державні копальнї“, а з буджету мінїстерства скарбу титули „загальна адмінїстрация касова“ і „монети“.

При титулї „годівля коний“ п. Козловський висказав богато бажань, як: щоби підвисшено цїни ремонт, щоби куповано їх просто від господарів, щоби побільшено число стаций оґерів в Галичинї. Домагає ся також, щоби знесено значенє свиний ковтками, щоби побільшено число ветеринарів, а з окрема повітових ветеринарів в Галичинї.

Мінїстер рільництва Ебенгох заявив між иншим, що мінїстерство рільництва підвисшило на р. 1908. запотребованє на закупно оґерів, на преміованє коний і ремонт і т. и. більше нїж о пів мілїона корон. В справі академій ветеринариї сказав, що найлїпше було би віддати їх мінїстерству рільництва.

Товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ в 1907. р.

(На основі звіту дирекциї.)

Дня 14. с. м. (в четвер) мають відбути ся звич. загальні збори нашого одинокого ассекурацийного товариства „Днїстер“, а також збори кредитового товариства тоїж самої назви. З приводу того дирекция обох товариств розіслала вже друковане справозданє з дїяльности обох товариств за рік 1907, з якого на нинї виймаємо щозамітнїйші данї про товариство ассекурацийне „Днїстер“.

Згори мусимо зазначити, що як давнїйші роки так і рік 1907 виказує дальший постійний та певний зріст товариства, є в тім велика пайка заслуги по сторонї нашого патріотичного загалу, особливо-ж нашої сїльської інтелїґенциї, сьвящеників та учителїв, як і наших селян-аґентів. Однак годить ся се публично зазначити, що трівкі основи розвитку „Днїстра“ се в першім рядї заслуга взірцевої управи товариства, а передусїм начального директора, д-ра Ярослава Кулачковського, що

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 563 3—10

весь свій час в урядових і позаурядових годинах, всі свої труди та велике фахове знане і досьвід вкладає в розвій „Дністра". Коли нині „Дністер" належить до найсолідніших і найпевніше ведених товариств ассекураційних взагалі — то в першім ряді се плоди енергії, обережности та розумної керми д-ра Яр. Кулачковського.

В нинішних часах ворожого напору на все, що руське, сьвітлі результати, які виказує „Дністер" (а так само инші руські економічні інституції), можуть лише кріпити нашого духа, будучи доказом нашої животности, невпинного поступу і кріпшаня та даючи нам тільки запоруку певної ліпшої будучини.

Нашому загалови буде цікаво перед загальними зборами „Дністра" запізнати ся з головними датами, дотикаючими його розвою в р. 1907 і минулих роках. Дати сі беремо з дирекційного справозданя, а дають вони нам такий образ:

Рік адміністраційний 1907 випав для товариства взаїмних обезпечень „Дністер" так само корисно як рік 1906. Так само користне було відношенє суми шкід до суми премій (54 прц. від суми премій), як рівнож можна уділити членам 10 прц. звороту з білянсової надвишки, котра виносить сего року 302.782 К. Також збільшило ся число обезпеченя і побільшили ся фонди товариства, між котрими фонд резервовий переступив вже суму мілїона корон, а резерва премії піднесена зістала на 53 прц. суми власних премій, що дає товариству значне безпеченьство на будучність в случаю некорисних літ.

Важних поліс було в 1907 р. 213.943 на 218,043.491 К обезпеченої вартости і 2,159.903 К премії, отже в порівнаню з роком попереднім число обезпечень будинків побільшило ся; на будинки було 194.062 поліс на 199,669.062 К обезпеченої вартости і на 2,032.180 К премії. Натомість зменшило ся число обезпечень збіжевих з причини неврожайного року; на збіже і пашу було 14.158 поліс на 10,451 408 К обезп. варт. і на 75.108 К премії. Инших движимостий було майже на рівні з р. 1906: іменно 5.723 поліс на 7,923.021 К обезп. і на 52.542 К премії.

Будинків всїх обезпечених було в „Дністрі" 522.489; між ними 187.639 будинків мешкальних, 2.765 церков і 1.753 приходств. Необезпечених еще в „Дністрі" 632 церков, з чого в архиепархії львівській 220, в епархії перемиській 307, в епархії станиславівській 105 церков — і 280 приходств, з чого в архиепархії львівській 96, в епархії перемиській 117, в епархії станиславівській 67 приходств.

Всї обезпечені находять ся в 3.773 громадах, положених в 57 повітах Галичини і 8 повітах Буковини, именно в 228 містах і місточках і в 3.545 сільских громадах.

Для зменшеня власного ризика товариство реасекурувало в товариствах реасекураційних 102,266.999 К (47 прц.) обезпеченої вартости і заплатило за реасекурацию 1,001.940 К премії (46 прц. цїлої премії); дістало від товариств реасекураційних провізиї 208.212 К, а окрім того припаде йому ще часть зиску з інтересу реасекураційного в роцї 1907; по відчисленю зверненої в роцї провізиї, коштувала реасекурация 793.727 корон.

Шкід зголошено 2.101 по 932 пожарах, з 691 громад в 63 повітах. Причини пожарів були: від грому 31 шкід, доказаний підпал 6 мнимий підпал 81, неправильна будова 72, неосторожність дїтий 70, від льокомобілів 22, від сусїдів 1.046, з невияснених причин 753, з недбалости 11, експльозия нафти 1, з инших причин 8 шкід.

Всї 2.101 шкід без коштів ліквідациї і ратункових виносили 1,135.628 К, з чого остало невиплачених з кінцем року лише 29 шкід в квотї 16.525 К. — Натомість виплачено 15 відшкодовань з року 1906 і 2.072 відшкодовань з року 1907, разом 2.087 шкід в сумі 1,148.048 К — разом з коштами ліквідациї і ратунковими — т. є. 53 прц. від суми премії. З тої суми реасекурация звернула 549.978 К, т. є. 48 прц. від суми шкід; позістало на власний рахунок 598.070 К, т. є. 52 прц. премії на влас ий рахунок.

Попереднього (1906) року було 1 883 шкід, котрі з коштами виносили 1,067.346 К.

В дорозї ласки признано і виплачено 47 відшкодовань в сумі 18.241 К; натомість відмовлено відшкодованя в 14 случаях. Відклику до суду мирового не було жадного ані позву судового, натомість були три позви пошкодованих против агентів.

За всї 15 літ виплатило товариство 15.839 відшкодовань в сумі звиж 8 мілїонів корон (8,692.527 К), з того 304 відшкодовань на суму 121.966 К в дорозї ласки.

Білянс товариства виказує постійний зріст поодиноких рахунків і фондів. Фонд резервовий побільшив ся о 157.174 К, бо дістав значнїйший придїл з зиску попереднього року і решту незачислених зворотів, та виносить тепер 1,003.364 К. Резерва премії зістала піднесена на 53 прц. власної премії і виносить 613.720 К т. є. о 163.610 К більше як попереднього року. Резерва специяльна — на нїдзвичайні видатки — зістала побільшена о 3.959 К і виносить 35.000 К. Фонд специяльний на звороти дістав з надвижки попереднього року 34.779 К і виносить 50.939 К.

Фонд емеритальний урядників побільшено о 38.950 К — а то: від товариства 25.322 К, від урядників 4.477 К, з власних відсотків було 9.076 К. — Стан фонду з кінцем року виносить 218.365 К, на ту суму зложило товариство квоту 156.029 К, урядники 32.967 К, і прибуло з процентів сего року було 9 076 К., видатку на пенсию вдові 640 К. Збирає ся фонд емеритальний урядників від 10 літ. — До фондів в цїли забезпеченя провізоричного перзоналу, котрі тамтого року рада надзираюча отворила і дотувала квотою по 12.500 К, відложено в р. 1907 по 7.500 К, тепер винось ті фонди по 20.000 К.

Стан цїнних паперів виносить разом з паперами фонду емеритального 1,057.300 К, вартости номінальної, а 1,006.007 К після грошевого курсу. Вкладки в банках і щадницї побільшили ся і виносять в „Руській Щадници" в Перемишли 152.620 К. В товаристві взаїмного кредиту „Дністер" на вкладцї 25 000 К, і на рахунку біжучім 100.000 К, на удїлах 1399 К, в „Банку краєвім" за купони 10.952 К, в „Щадници почтовій" 533 К — разом вкладки плинні 290.504 К.

Власні реальности товариства позістали в білянсї з попереднього року з вартостию 715 000 К. Сего року прибули еще дальші кошта підприємцям за роботи надкошторисові, які справджено при доконаній колявдациї, в сумі 8.221 К; ту квоту покрито в цїлости яко видаток біжучий а крім того відписано з вартости реальностий 1% в сумі 7.150 К. Разом покрито в сей спосіб 15.371 К з коштів реальностий, позістає білянсова вартість реальностий 707.850 К. — Коштували доми з площею і будовою загально 737.925 К., відписано дотепер за два роки 30.075 К. — Довгу і обтяженя на реальностях нема жадного. — Дохід з реальностий за р. 1907 виносив 18.378 К; квоти тої не можна обчисляти процентово від вартости реальностий, бо тільки в однім домі винаймлено помешканя і склепи за чиншом, в другім містять ся бюра товариства і мешканя служби.

Активам товариства в сумі 2,404.210 К противстоять пасива товариства 2,101.428 К. В пасивах нема жадних довгів і зобовязань товариства (крім незначної квоти 3.608 кор. як провізиї агентам), суть тілько самі фонди товариства і кавциї.

Видатки на заряд виносили 427.448 К, до того дочисливши кошта інвентаря, датки сторожам огневим і оплати до Каси хорих і до фонду емеритального в сумі 15.629 К, яко конечні видатки получені з зарядом товариства, виходить сума видатків адміністраційних 443.077 К, т. є. 20 і пів проц. від суми премій.

Для сторожий огневих і громад на прибори пожарні удїлено запомог і нагород за ратунок 42.319 К.

Заплати від агентів впливали правильно; агенти заплатили в протягу року 1,976.651 К. Агенти дістали провізиї в протягу 15 літ 1,142.107 К.

Надвижка білянсова за рік 1907 виносить 302.782 К з чого 215 990 К призначено на звороти членів.

З надвишок річних в 1893—1896 покрито кошти заснованя і організациї; в р. 1897—1900 сплачено фонд основний зложений при заснованю в сумі 100.000 К; за рік 1900, 1901 і 1902 удїлено звороти обезпеченим членам по 8 проц. від премії, за рік 1903 і 1905 звороти по 5 проц. від премії, за 1906 і 1907 звороти по 10 процент.

Звороти членам виносили за рік 1900 суму 68.735 К, за р. 1901 суму 74.216 К, за рік 1902 суму 83.381 К, за р. 1903 суму 65.525 К, за рік 1905 суму 91.400 К, за рік 1906 суму 201.728 К, за рік 1907 суму 215.990, разом 793.975 К.

На публичні добродїйні цїли удїлено частию в товариства обезпечень, частию з фондів товариства кредитового 65.157 К, а то ординариятам і товариству сьв. Петра на церкви 14.183 К, товариствам взаїмної помочи дяків 3.330 К, С. С. служебницям 1.050 К, руським бурсам і шкільним помочам для молодежи шкільної і ремісничої 24.327 К, товариству педагогічному у Львові на будову і школи 4.450 К, иншим товариствам (сьв. Павла, Зорі, Соколови, Сільському Господареви, на промисл молочарський, Народній лїчниці) 16.168 К, принагідні датки 1.649 К.

Товариство взаїмних обезпечень „Дністер" закінчило 15 літ своєго істнованя. Знаменитий погляд на гарний розвій і постійний зріст товариства подає табличка уміщена на 12 сторонї дирекційного звіту, в котрій зіставлено найважнїйші дати за всїх 15 літ.

З таблички тої видно, що число важних поліс, котре в першім роцї адміністраційнім (1893) не досягало числа 15 тисяч штук, вже в третім роцї (1895) подвоїло ся, в пятім роцї (1896) переступило число 50 тисяч штук, в девятім роцї (1901) переступило число 100 тисяч штук, в чотирнайцятім роцї (1906) переступило число 200 тисяч штук, а з кінцем 1907 р. виносило звиж 213 тисяч штук, значить ева рази стілько, як перед шести літами, а чотири рази стілько як перед десяти літами, а чотирнайцять раз стілько як в першім роцї.

Сума обезпеченої вартости, котра в першім роцї (1893) виносила звиж 20 мілїонів корон, а в четвертім роцї подвоїла ся, в семім роцї зросла в четверо, а в девятім роцї (1901) переступила квоту 100 мілїонів корон, в чотирнайцятім роцї (1906) переступила квоту 200 мілїонів корон, а з кінцем 1907 виносила звиж 218 мілїонів корон, значить два рази стільки, як перед шести літами, а одинайцять раз стілько, як в першім роцї.

Річна сума премії (оплата членів за обезпеченє), котра виносила в першім роцї (1893) звиж 154 тисяч корон, вже в третім роцї подвоїла ся, в семім роцї зросла в четверо, в десятім роцї (1902) переступила мілїон корон, в чотирнайцятім роцї (1906) переступила два мілїони корон і виносила з кінцем 1907 р. 2 мілїони 160 тисяч корон, отже два рази стілько як перед шести літами, чотири рази стілько як перед десяти літами а 14 разів стілько, як в першім роцї.

Стан фонду резервового, котрий виносив в першім роцї звиж 15 тисяч корон, вже по пяти літах зріс в десятеро, по десяти літах переступив квоту пів мілїона корон, а в роцї 1907 переступив квоту одного мілїона корон і виносив два рази більше як перед шести літами, а десять раз більше, як перед 12 літами. Подібно зростали і инші резерви.

Зі зростом числа обезпечень зростала очевидно також річна сума виплачених відшкодовань, хоч не так постійно, бо незначно хитала ся, залежно від менше або більше щасливого року. Річна сума відшкодовань виносила в першім роцї близько 55 тисяч корон, в другім роцї подвоїла ся, в третім роцї зросла в четверо; почавши від 1901 року виносила що року більше як пів мілїона корон, а почавши від року 1904 що року більше як мілїон корон; в роцї 1907 виносила сума відшкодовань 1 мілїон 148 тисяч, значить два рази стілько, як перед шести літами, а десять раз стілько як перед 14 літами.

Мірою більше або менше користного року є надвижка білянсова; жадного року не мало товариство страти; найгірший був рік 1904, в котрім при великім вже числї обезпечень було ледви около шість тисяч корон надвижки, а найлїпший був рік 1907, в котрім було звиж триста тисяч корон надвижки.

Кінчимо бажанєм, щоби се одиноке наше товариство асекураційне дальше так гарно і щасливо розвивало ся і зростало як доси.

По атентаті.

З слїдства

в справі атентату з дня 12. цьвітня 1908. треба згадати, що мати Мирослава п. Олена Січинська внесла проти свого вязненя відклик до палати ралних, домагаючи ся, щоб єї випустити на вільну стопу. Отсеї справи остаточно ще на полагоджено. Тепер розглядати-ме висший суд краєвий квестию, чи має затвердити ухвалу палати радних, чи узгляднити жалобу п. Січинської.

М. Січинському позволено вже знов на ту саму поправу харчу, що давнїйше та позволено йому читати що-дня урядову „Gazet-y Lwowsk-u".

Ревізия.

Нині досьвіта явив ся в „Академічнім Домі" (при ул. Супінського ч. 17) надком. полїциї Станкевич в товаристві жовнїрів полїцийних і агентів та обставивши входи до каменицї, забрав ся до ревізиї. Зревідовано всї комнати заняті студентами. Не найдено нїчого протизаконного, ані нїкого „неблагонадьожного". З поведеня полїциї виходило, шо вона шукає за росийскими підданими, бо полїция пильно розпитувала ся студентів: „Чи ви наш, чи не наш?"...

Ревізия тревала дві години.

Самбірські „доходженя".

W Polsce, jak kto chce! Доходженя польських властий виходять нераз на чисті кпини. На се най послужить приміром хочби самбірська прокуратория. Вшехпольські хулїгани напали на руську „Бесїду" та повибивали в нїй шиби, а власти пошукуючи за винсвниками того каригідного вчинчу — роблять ревізиї поміж.... Українцями!

Прямо годї збагнути, яку цїль могло-б се мати, але є факт, що дня 1-го мая комісар тамошного староства п. Юзва в асистенциї 2 жандармів і 2 полїцияитів переводив ревізию через 2½ години (вечер) у п. К. і то так в комнатах мешкальних, як і на стриху та в комірках, шукаючи в сїнниках чи „niema czego twardego". На щастє нїчого такого небезпечного для польских властий не найдено. В сей спосіб хочуть наші „najserdeczniejsi" затушувати немилу справу вибитя шиб, особливо, що на мурах Самбора появили ся картки, взиваючі вшехпольських академіків, яко проводирів банди, між иншими: Шафранського, Шафрана (сина директора), Кнапіка, Сїлецького К., Чернецького, Урбановича, Грушецького, Вєрчаків і др. до заплаченя за шиби. Картки вправдї нїким не підписані, та по нитцї мож-би дійти до клубка. В тім однак сук, що в клубку мігби найтись і заст. прокуратора п. Войцїцький, вибраний на вічу дня 26. цьвітня делегатом з Самбора до протируської організациї краєвої (гл. онодішне „Дїло") і заст. прокур. Лукамскі, сов. суд. Бережницкі і др.

Отсе є також причиною, що доходженя в Самборі ведеть ся з другого кінця.

П. Відомські отрицает ся — всепольської хулїганериї.

По „истинно-русских" громилах ущасливив нас і п. Відомські своїм спростованєм, яке звучить дослівно так:

„По § 19 обовязуючого пресового закона зволить хвальна Редакция умістити докладно в однім з найблизших чисел „Дїла" слїдуюче спростованє: Не правдивою є замітка, уміщена в числї 84. „Дїла" з 15. IV. 1908 р., будьто би „Комісари вічно конферували з головою „Czytleni akad." студентом Видомським, який веде видну участь в погромах" — бо через цїлий час від 7. до 25. цьвітня с. р. перебувавим безперестанно в Кракові, згляднo в Кшишовіцах. Тим самим в жадних „Конференцнях" з львівськими комісарами, а тим менше в „погромах" участи не бравим, ані не мігем брати. — З повиннем поважанєм *Stanisław Widomski*".

Хоч се спростоване являєть ся нині вже муштардою по обідї, бо простує факт ще з 14. цьвітня, то ми містимо його раз для показаня, що п. В-ий ще й досї не поборов трудностий елєментарного знаня нашої мови та що він вже за молоду дає проби свого крутїйства, бо перекручує текст нашої часописї, який хоче простувати. Що-ж — се звичайна вшехпольська тактика. Спростоване се сьвідчить однак також проте, що провідника вшехпольської молодїжи рушило сумлїнє і він почуваєть ся до обовязку випирати ся конференций з комісарями та участи в погромах, дарма, що робили їх його ученики, йдучи слїдом за давнїйшими „подвигами" п. В-ого на университетї і улицях у Львові. Впрочім се спростоване зовсїм не простує факту, що вшехпольська молодїж цїлими днями громила Русинів і руські институциї, добираючи ся в своїм запалї навіть до книжок в книгарни тов. їм. Шевченка та до вина в базарі п. Марковського. Чи вів їх п. Відомські, чи який його заступник, се річи не зміняє, особливо, що вони „бодрствували" в тїнях ночи! Імена тут нї при чім: чи се буде п. Widomski чи Woschlapscki чи Krapuliński — се все одно, бо то такі самі „edle Herren aus der Polakei!...

НОВИНКИ.

— **На численні запити** подаємо ще раз до відома, що загальні збори „Дністра" відбудуть ся в четвер дня 14. мая, а не 15, як деякі часописи хибно подали.

— **Образок з практик галицького староства.** Майже одночасно з запевнюванєм ексц. М. Бобжинського про конечність береженя законів адміністраційними урядниками, зайшов таки під оком п. намісника, бо в самім Львові факт, в якого віродостойність, прямо не хочеть ся вірити, коли-б не те, що він автентичний. Родом з Сорік під Львовом походить зелїзничий слуга „шибер" Іван Маєвський син Івана гр. кат. обряду, Русин. Місце се одержав він від цк. дирекциї зелїзниць державних у Львові тогід по вислуженю військових літ, але тільки услівно. Стало ся се тому, що він зветь ся Маєвський, та старенький сьвященик, який його хрестив, написав у метрицї хрещеня через помилку Майовський. Через те вийшла закрутанина в документах сего чоловіка а зелїзнича дирекция, надаючи йому посаду, зробила се тільки під услівєм, що Маєвський зробить лад з своїми документами, доводячи в них за посередництвом політичних властий до одноцїльности через скореговане назвища в метрицї на Маєвський. Поданє в сій справі вніс він до львівського ц. к. староства ще в марті 1907 р., але панове зі староства спішуть так, що сеї справи не полагоджено ще й досї. Се одно вказує вже знаменито на шлєндриян, який панує по галицьких старостваx та на бездільність адміністраційних урядників, які поза придумуванєм виборчих штучок і махерств, до своїх актів прямо не заглядають. — Не треба й казати, як шкідливо відбиваєть ся се неробство адміністрацийного перзоналу на населеню. Маєвському грозить утрата хлїба через те, що староство за цїлий рік не спромогло ся на полагодженє його дрібної справи! Справу сю пригадував урядникам інтересований не раз і не два. А що Маєвський сам занятий на зелїзници, то на його просьбу ходив в сій справі много разів до львівського староства його знакомий Ів. Ш., учит. кандидат. Дня 7 мая явив ся він в сій самій справі в регістратурі львівського старост вже в сорок третий раз, але коли звернув ся до знакомого собі з попередних разів рядника регістратури о поясненє, де акта на дять ся (nota bene: звернув ся по руськи як се і давнїйше робив!), то сей урядник по тав його імпертинентним висказом: „Nie ro mieм! Niech pan mówi po polsku!" Коли п. не хотїв згодити ся на протизаконне „widzimi польського гакатиста в цїсарськім мундурі, то заявив коротко і звязло: „Jeżeli pan nie chce mo wić po polsku, nie będę traktował sprawy!" — і дав вже більше нїякої відповіди. П. Ів. Ш., об джений таким поведенєм функціонаря старост надїяв ся, що бодай шеф сего уряду, староста совітник цк. намісництва, п. Франц, зуміє станут на легальнім становищи та приступчить самово лю свого підвладного функціонаря. Та вийш инакше: На висловлену по руськи і в чем формі жалобу п. І. Ш. дав йому п. Франц так сатисфакцию, що заявив, що він „поступає ви ganско!" Отже вживанє руської мови в галицьки старостві є в очах шефа сего уряду на пов. Льв ароганциею! Що більше! п. Франц, почувши, що жалїбник є учительським кандидатом, ще й по грозив йому, що коли говорить по руськи, то „niech nie liczy, żeby kiedy dostał posadę będąc t kim!" І так п. Франц не лиш не дав сторони б жаних вияснень в справі, в якій вона прийшла, не скартав винуватого свого підвладного, але ще й вилаяв того, кому повинен був дати сатисфак цию та прямо видалив його з канцелярії насьм шливим пращанєм: „Bądź Pan zdrów". Дїяло с се на очах других урядників староства. П. Франц очивидно дав їм примір, як треба за його прим ром топтати права Русинів. Надїємо ся, що екс Бобжинський провчить п. Франца корректности почутя законности.

— **Осторога перед полїцийними дурисьвітами.** Пишуть нам: Від кількох день волочать ся в го роденськім повіті колєктанти і збирають від Ру синів жертви на будову польської каплички Солонім залїщицького повіту. Для витуманен руських грошей на польські цїли потвердив не згідно з правдою п. Гродзїцкі до ч. 5337/pr. „dni 11 kwietnia 1908, że udziela się pozwolenie na zbie ranie składek na budowę gr k. kaplicy w Słonem". Отже Ляхам не досить того, що всї публичні фонди обертають для себе, але ще хотять обма ном хитро обдуманим, я спекулюючим на руску жертвенність, витягнути датки з руського карма на! Колєктанти мають збирати в цїлій східній Га личинї, тож нехай всюди знайдуть відповідну від праву, щоб знали, що Русин розумієсь на фарбо ваних лисах. — *О. К.*

— *Шафованє публичним грошем.* Польські газети доносять дуже втїшно, що дирекция поль ської каси ощадности в Перемишли ухвалила вп платити з каси 40.000 корон на місцеву селянську бурсу. З тої квоти 30 тисяч буде ужитих на бу дову бурси, а 10 тисяч піде на зелїзний фонд Се незвичайне шафованє публичним грошем ма в нинїшну пору очевидно лише полїтичний під клад, тому покликані чинники повинні би зало жити проти сего своє veto, бо очевидна річ, що анормальна жертвенність, подиктована полїтичним розгорячкованєм, може наразити на небезпеку ощадности широких верств населеня, складаючих там свої гроші в довірю до урядового надзору над господаркою сеї институциї. Намісництво по винно тим більше вглянути в ту справу, що цїль, на яку виасигновано таку високу суму, не стоячу в нїякій оправданій пропорциї до справдїшного майна сеї институциї, — є цїлком чужа переважній більшости тих, що улюкували там свої ощад ности.

— **Не забуваймо на дуже важну институцию!** Після атентату на Потоцького пізнав руський за гал, як може нїколи доси, що міста східної Галичини се головні і єдині осередки польського шо вінїзму. Тут відбувають ся на цїлій лїнії безличні оргії вшехпольської бути, поневіряєть ся нашу на родну честь, виставляєть ся на глум кожде руське слово, допчеть ся брутально найсьвятїйше руське почуванє. Вороги гуляють пяні почутєм своєї сили, роззухвалені на вид нашої безсильности. І ми, автохтони галицької землї, що на селах твo римо море, в якім польський елємент тоне, в мі стах мусимо терпіти тяжку наругу з боку наших переможців, бо не маємо тут своєї опори — сьві домого міщанства, не маємо своїх ремісників і про мисловців. Тій недостачі має зарадити руська бур са ремісничa і промислова у Львові, що виховує що року десятки своїх ремісників і промисловців, які поселившись опісля по рїжних містах східної Галичини, дадуть основу до питомої міщанської організациї та двигнуть руський елємент по містах до тої висоти, яка нам по нашій чисельности на лежить ся. На жаль, та бурса дуже бідна, не роз порядже нїякими капіталами, а просто бореть ся з вічними дефіцитами. Дивувати ся треба, що во на якось держить ся і серед таких важких умов сповняє свою задачу. Руський загал підпомагав її в перших літах по змозї, але від осени минулого року не впливають майже нїякі жертви і нині тій бурсї грозить — упадок. Прямо вірити не хочеть ся, що се дїеть ся у нас, серед руської суспільно сти, котра своєю жертвенностию довершила вже тілько гарних дїл, викликуючи заздрість у сусїд них народностий. Невже ми так мало розуміємо справу нашого культурного розвитку, що даємо гроші на цїли нераз менше актуальні і пекучі, а не хочемо піддержати одинокої ремісничо-промис лової бурси, институциї для нас преважної, бо маючої на цїли витворити нову суспільну верству і скріпити наше становище по містах? Невже хо чемо толєрувати дальше свою безсильність супро тив ворожої нахабности, дивити ся вічно на поне вірку нашої народної чести? Тому крайна пора залишити сю дивну байдужність до руської ремі сничо-промислової бурси у Львові, а зате присьвя тити їй таке заінтересованє і подати таку поміч, яку вона з огляду на свою велику культурну місию між нашим народом заслугує. Отже кличе мо до всїх наших патріотів, котрим культурна си ла руського народу являєть ся найгорячійшим ба жанєм: не спускаймо з ока наших численних куль турних цїлий, що вимагають нашої помочи, але й шлїм обильні жертви на руську ремісничо-проми слову бурсу у Львові!

— **В справі української мови в Росиї.** Виділ „Української Громади" в Петербурзї рішив запро сити звісного письменника Б. Грінченка, аби про читав реферат про українську мову в школах. Ре ферат, на котрий запрошено українських послів з думи, організує виділ в звязи з проєктом закона про українську мову в школу, який внесено в думі.

— **Осторога перед еміграциею.** Міністерство внутрішних справ у Відни остерігає перед еміграциею до бразилійської держави Sao Paolo і до полудневих Сполучених держав північної Амери.

Обширну брошуру **О ТРУСКАВЦИ** висилає на жадане **Заряд.**

в I сезонї т. є. від 15 мая до 30 червня і в 3 від 1 до 30 вересня **о 30% дешевше.**

В ТРУСКАВЦИ

Лїчить ся з незвичайним результатом:

Ревматизм, подагра, пісок нирковий, астма, ісхіяс, товстість, слабости жіночі, недуги серця і жолудка.

Початок сезона 15 мая. Конець 30 вересна.

Лїкарі заведеня: Цїс. рад. д-р Е. Крижановський з Бучача і д-р Т. Прашільвзі Львова. 524 4—

ки, бо в Sao Paolo еміґранти часто наражені на найбільшу нужду, а в полудневих Сполучених державах північної Америки є наражені на чисту неволю. Часто буває, що в горячих багнах Фльоріди або в нестерпних терпентинових лїсах Алябами робітники не годні робити і що залишають роботу, заки відробили видатки подорожи. А тодї засуджують їх після законів Фльоріди яко довжників працьодавців на примусову роботу. І можна бачити робітників яко вязнів в рядах до себе скованих при будові доріг або других земних робіт або на фармах. Австрийське товариство сьв. Рафаіла у Відни, що має своїх заступників по ріжних місцевостях Европи і Америки, остерігає дальше перед еміґрациєю до бразилїйської держави Espirito Santo і до держави Чілє (Chile). Також доносить то товариство, що господарське положенє кольонїй в паранській державі дуже погіршило ся, бо в другій половинї 1907 р. страшну шкоду наробила саранча. Много кольонїй стратило велику часть жнив, а особливо кольонїя Люцена. Найгірше є то, що саранча полишила яйця, з котрих нова саранча знищить другі жнива. Також знищила саранча луки і степи, наслїдком чого показав ся брак паші. А держава паранська не помагає кольонїстам нищити саранчу. — *Від руського товариства сьв. Рафаїла у Львові.*

— **На похорон б. п. мінїстра Пешки** їздив до Абтсдорф яко репрезентант українського клюбу. посол д-р Стахура і зложив іменем того ж клюбу вдовици кондоленцию, за що д-р Сильвестер, провідник нїмецьких людовців, зложив нашому клюбови на руки д-ра Стахури подяку. — На похоронї д-ра Герольда в Празї було також кількох наших послів.

— **Пливучі церкви.** Управа астраханської епархії предложила росийському синодови до потвердженя проєкт двох пливучих церков, призначених для заспокоєня духовних потреб десятків тисяч рибаків, розсїяних в переважній части року по берегах Каспійського моря. Рівночасно пливучі церкви будуть мати й місіонарське значінє серед тих Кірґізів і Калмуків, що кочують на берегах того-ж моря. По проєкту, предложенім синодови, одна церква є більша, зелїзна, обтягнена насмоленим вітрильним полотном і обіймає 18 квадратових сяжнїв, друга менша, деревляна, буде збудована на вітрильнім корабли або на плоскодонній лодцї і заходити-ме в устя рік. Обі церкви дадуть ся розбирати. До перзоналу на тих кораблях належить лїкар і аптика для удїлюваня лїкарської помочи прибережному населеню.

— **Голодівка вязнїв.** З Петербурга доносять, що в Самарі 120 полїтичних вязнів і 500 звичайних злочинцїв розпочало голодовий страйк. Спонукало їх до того зьвірське поведенє властий.

— **Справа Айленбурґа.** З Берлїна доносять, що слїдство против бувшого приятеля нїмецького цїсаря, кн. Айленбурґа, зібрало чимало обтяжаючого материялу. Його палату в Лїбенберзї стерегла полїция. Сьвідки зізнали, що кн. Айленбурґ удержував не лише з ними зносини, але раяв їх також своїм приятелям, котрі займають високі становища в Берлїнї і Римі. Кн. Айленбурґ заперечив всьому і каже, що сьвідки беруть його очевидячки за його брата, котрий наслїдком сексуальних збочень усунув ся з публичного житя. Переслухані по тій заяві сьвідки обстають при своїх зізнанях і впевнюють, що заміна осіб виключена, бо знали князя дуже добре і говорили до нього „ти". Цїсареви телеґрафовано до Корфу про всї подробицї слїдства, а пруські дневники доносять, що цїсар наказав властям відносити ся до кн. Айленбурґа, як до кождої людини. Тимчасом кн. Айленбурґа чомусь не відставлено зараз до вязницї, як се зробили-б із звичайним чоловіком, тільки пильнували його у власнім замку, куди спроваджували навіть сьвідків в цїли сконфронтованя з кривоприсяжником. Онодї оглядав кн. Айленбурґа лїкар і рішив, що з причини рани на нозї князя не можна арештувати. Берлїнські часописи доносять, що прокуратор зібрав вже чимало материялу, який доказує, що Айленбурґ з цїлою сьвідомостю допустив ся кривоприсяги. Кажуть також, що Айленбурґови буде відобраний ордер „Чорного орла". По донесеням, які нинї наспіли з Берлїна, вчера кн. Айленбурґа остаточно арештовано. З Берлїна приїхав автомобілевою дорогою кримінальний комісар і перевівши в замку конференцию між Айленбурґом а двома обтяжаючими сьвідками, арештував його. Князя уміщено з огляду на його недугу (кажуть, що він сімулює) в берлїнськім шпитали милосердя. За князем удав ся до Берлїна його охмайстер, щоб зложити кавцию. Шо-до її висоти, то одні кажуть, що суд зажадав 100,000, другі що мілїон марок. Часописи доносять, що Гарден вишукав ще сїмох сьвідків, котрі зізнають, що Айленбурґ управляв гомосексуалїзм.

— **Мінїстер а суфражистки.** Анґлїйський мінїстер Черчіль, перепавши при виборах до парляменту в Менчестрі, кандидує тепер в Дінде (Dundee) в Шкотиї. Там вчера хотів відбути виборче віче, але не міг нїгде дістати салї. Остаточно почав промовляти на улици, але тут суфражистки стали дзвонити великими дзвінками, так що Черчіль не міг говорити. Мінїстер удав ся на другу улицю, але й там не позволили йому прийти до слова. Скінчилось на тім, що Черчіль виїхав з Дінде, не виголосивши кандидатської бесїди.

— **Науковий спір о Марса.** Загадочна планета Марс стала останнїми часами предметом інтересної дискусиї в деяких нїмецьких і анґлїйських часописях. Ходить знова о два старі питаня, чи на Марсї є справдї канали та чи є на нїм температура, яка уможливлювала-б людське житє. В обох питанях заявились голоси за і против. Нїмець д-р Він (Wien) каже, що середна температура на Марсї виносить 32 степенї низше нулї, наслїдком чого не може там бути плинної води; температура Марса низша о 56 степенїв від температури нашої землї, котрої середну теплоту обчисляє на 24 степенї (метерольоґічні обчисленя подають сю теплоту трохи низшою). Все-ж таки д-р Він припускає, що на Марсї можливе орґанїчне житє, бо теплота сонця подає до сього условини. Атже й на земли в полярних сторонах майже так само студено, — о скілько обчисленє д-ра Віна вірне — а проте живуть там зьвірята й люде. Льоґічно треба припускати, що в рівникових сторонах Марса є значно теплїйше, а чимало дослїдників, головно-ж американський астроном Лювель, викрили, що з весною на Марсї білі підбігунові полоси меншають, очевидячки наслїдком таяня снїгу. З того виходило-б, що на Марсї прецї не так дуже студено і находить ся на нїм плинна вода. Однак д-р Він перечить тому. Анґлїйський учений Руссель Уаллє (Wallace) в часописи „Nature" посуваєть ся ще дальше і каже, що крім землї нїяка планета більше не є замешкана. По його думцї на Марсї нема зовсїм води, а синява краска його бігунів походить від чого иншого. Коли-б там були снїги, отже й води, то мусїли би бути дуже глубокі, а се на Марсї неможливе, бо його поверхня зовсїм рівна. Зрештою спектроскопічні досьвіди виказали, що в атмосфері Марса нема води. Те, що дехто називає „каналами", є нїчо инше тільки розколини, котрі являють ся ширшими або вузшими, відповідно до осьвітленя сонцем. Також инші астрономи виступають против гіпотези Льовеля, називаючи його відкритя фантазиєю, опертою на оптичній манїї. Однак всупереч їх твердженям в Америцї при помочи найновійших, значно улїпшених телєскопів удалось в останнїх часах зняти фотоґрафії Марса, на котрих зовсїм виразно видко канали. На жаль сї телєскопи, зладжені професорами Тодом і Слїфером, ще далеко не ідеальні, бо образи Марса, фотоґрафовані з астрономічної обсерваториї в горах Андах (полуднева Америка). мають в промірі ледви пять мілїметрів. Річ природна, що на таких фотоґрафіях не багато можна розріжнити, а на ще лїпші телєскопи технїка поки-що не може здобути ся. Все-ж таки астроном Лювель хоче в сїм роцї, коли положенє Марса супроти землї є ще кориснїйше, осягнути в Андах ще лїпші образи. Але, як сказано, вже з тих маленьких образів видко, що Марс має канали. Лювель виступив тепер проти всїх тих, що ще не вірять, і каже в анґлїйській часописи „Nature", що вода, яка спливає з бігунів наслїдком таяня снїгу, може наповнити порожні канали принайменше до 75 цтм. а навіть висше. Щоб унагляднити тоті канали для нашого ока, тоті води мусїли би плисти зі швидкостию 18 кільометрів на годину. Однак Марс дуже рівний, отже не має мабуть таких спадів, що позваляли би водним масам природним способом відпливати з бігунів до рівника. Можна-б здогадуватись, що казочні люде на Марсї мають свої штучні способи і розводять водні маси як слїд по цїлій планетї, але се буде лише фантазия, а нїколи певне відкритє, стверджене науковими дослїдами. Взагалї спір о Марса принесе нам ще чимало цїкавих тверджень.

— **Божевільні поети.** В льондонськім шпиталю для божевільних помер недавно визначний анґлїйський поет, Франц Томзон. Сей чоловік провів молодість в найбільшій нуждї, то продаючи часописи, то імаючись роботи, яка йому з дня на день навинула ся, а вільними хвилями списував олівцем на знайдених свистках паперу свої поетичні натхнїня. Раз вислав до редакциї одного з льондонських місячників зшиток таких брудних і подертих свистків, редакция їх приняла і Томзон — зробив ся славним. Однак не все ходить в парі із здоровлєм. Томзон, здобувши собі признанє і спокійний проживок, попав у божевілє і помер в шпитали. З приводу траґічного кінця сего талановитого поета париський кореспондент римського дневника „Giorno" пригадує вибрики знаменитих француських поетів, що скінчили не менше траґічно. І так Боделєр явив ся раз в каварни помальований на зелено і в строю чоловіка засудженого на смерть на ґільотину, отже з обрізаним ковнїрем від сорочки та остриженим з заду волосєм. В своїм мешканю плекав ящірки, жаби, вужі, а любов звертав лише до женщин, що визначали ся ненормальними формами. Отже любив ся в женщинах карловатих або у бабах великанах, в страшенно худих або незвичайно товстих представницях гарного пола. Коли вкінци збожеволїв цїлковито, з великого богацтва його мови, яким визначали ся його твори, лишили ся йому в тямцї тільки два слова: „Non i crenom". І так помер. Жерар де Нерваль явив ся раз на вулицях Парижа з живим гомаром на припонї і сердив ся дуже, коли прохожі сьміяли ся з нього. Спинившись вкінци на хіднику серед товпи цїкавих, заявив з цїлою повагою, що гомар так само вірний як пес, а притім спокійнїйший та чемнїйший. Иншим знов разом станув нагий серед вулицї і витягнувши руки до гори, ждав, щоб ангели понесли його до неба. У поетів, що визначають ся буйною уявою, галюцинациї відграють велику ролю. Так пр. Верлєн, що скінчив також в божевілю, на питанє приятеля, що викликує в нїм поетичне натхненє, відповів: „Бачиш ту фіранку, що ворушить ся на вітрі? Для тебе се кусник материї, а я бачу в нїй вітрило корабля на розбурханім мори і самого себе на тім корабли серед бурі. Бачу також инший образ: На вітрі лопотить хоругов... Трубка грає до атаку... Кидаю ся на ворога і веду цїлу армію в огонь до побіди."

— **Повени в Росиї.** Величезна катастрофа, яка навістила Росию наслїдком виливу рік, приймає чимраз більші розміри, особливо в полудневих сторонах. Ріка Днїпер спричинила найбільше шкоди а з наднїпрянських міст потерпів очевидно найбільше Київ. Про розміри катастрофи як доносять звідтам — можна набрати виображіня, коли зийти на гору сьв. Володимира. Перед очима отвираєть ся звідтам незвичайний, страшний, а навіть маєстатичний вид. Як далеко сягнути оком, всюди гладка площа лоснячої в сонци поверхнї води, що розлялась навкруги на просторі яких 15 до 20 кільометрів. З води сторчать денеде купи дерев, чи властиво їх верхівя, церковні банї, вершки телеґрафічних стовпів, фабричні комини і т. п. У властивім руслї Днїпра вода з величезним шумом пливе вперед, несучи на розбурханих филях криші хат, останки селянського добра, потоплену худобу, колоди дерева, домовини, вимулені з цвинтарів і т. п. Велике київське передмістє Никольска Слобідка зовсїм затоплене. Торговельна дїльниця Поділ залита в значній части. На богатьох улицях вода сягає до висоти першого пвверха. З забудованого острова на Днїпрі видко лише дахи і комини. По приближим обчисленям вода залила яких 3.500 домів. Сорок улиць на Подолї виглядає зовсїм як венецькі канали. Увихаєть ся по них безлїч човнів і збитих наборзї дараб, якими нещасні мешканцї вивозять останки знищеного майна або довозять харч для своїх родин, відтятих від сьвіта. Найбільше потерпіло від повени бідне населенє робітниче й ремісниче, що мешкає переважно в низше положених дїльницях. На сухих площах і улицях розложились табором сотки тих бідаків, що в короткім часї стались нуждарями і надармо дожидають помочи, з якою на жаль не спішить ся нїхто, анї правительство анї суспільність. — В Кременчуцї вода залила поверх 1000 будинків. Люде їздять човнами. Щоби вода не залила цїлого міста, пороблено окремі гати. З Ярослава доносять, що Волга розливаєть ся чимраз більше і вода піднялась до 10 метрів. Богато улиць і низше положені части міста опинились під водою. В Павлові в нижноновгородській ґубернії висота води перевисшає вилив з 1849 р. Всї склепи стоять під водою. Так само виляли великі сибірські ріки. На Іртиши пустили леди і вода заляла половину Омска.

— **Потрясеня землї бурею.** Управитель цїсарського уряду для дослїду землетрясень в Токіо, професор Оморі, відкрив, що земля трясеть ся инколи також наслїдком бурі. Вислїд своїх помічень оголосив япанський учений в одній з фахових часописий і вони являють ся мабуть одинокими в тім напрямі. Вперве завважив Оморі здрігненя землї в часї морської бурі, що лютила ся в днях 10 і 11 жовтня 1904 р. на схід від Токіо. Незвичайно вірні сейзмоґрафічні апарати в його урядї занотували тодї здрігненя земської кори на $3^1/_2$ цаля, що йшли звідтам, де тисненє воздуха було найменше. Другу бурю обсервовано в днях 10 і 11 сїчня 1906 р. Осередок бурі находив ся тодї недалеко япанської столицї. Здрігненя земної кори були тодї ще виразнїйші, хотяй менше сильні, бо виносили тільки 2·87 цаля. І тодї стверджено також, що починали ся вони в околицях, де тисненє було найменше, поверхня землї підносила ся там, а филястий рух переносив ся дальше. Подібні здрігненя можна було ще частїйше замічати на поверхнї океану. Проф. Оморі займаєть ся дальше тою інтересною справою та виясненєм причини здрігнень, бо з дотеперішних обсерваций не можна ще витягати загальних висновків.

— **Смерть від спориша.** В Бабчи богородчанського повіта стала ся страшна подія. Учениця IV. степеня тамошної школи і її старша сестра Анна з'їли сьвіжо спечений житний хлїб, в котрім було богато споришу. Наслїдки показались дуже сумні. Парашка померла серед страшних мук в шпитали в Станиславові, а Анна конає дома.

— **Сумна пригода з гарматною кулею.** Минулого тижня на полях між Жиравкою а Сокільниках під Львовом вправляла ся артилєрия в стріляню острими кулями. По вправах два парібки з Жиравки, оден 30-лїтний а другий 16-лїтний, знайшли на поли гарматну кулю, що упавши на землю після вистрілу, не експльодувала. — Замість віднести кулю військовій управі, котра за таку прислугу навіть платить, парібки занесли її до коваля. Знали, що така куля має в собі порох і кульки, отже просили коваля, аби ту кулю розбив. Коваль відказав ся і пішов з кузнї до хати. Тодї нерозважні парібки почали самі розбивати кулю. Оден з них держав її, а другий бив молотком. Очевидно по однім сильнїйшім ударі настав вибух. Хлопцеви, що держав кулю, вибух розірвав живіт і покалїчив обі руки, а другому розірвало руку. Аж по тій сумній пригодї селяне з Жиравки донесли війску, що оден селянин має також таку кулю. Капітан відобрав її.

— **Самоубийство хлопця.** В сїнях будинку польського музичного товариства при ул. Хорущини застрілив ся вчера вечером кільканайцятьлїтний хлопець. Прикликаний лїкар ствердив уже смерть. При самоубийнику, одїтім в студентський мундур з чотирма срібними пасками, найдено звернене йому з відмовою поданє о безплатну науки гри на скрипках. Був се Стефан Волощак, син емеритованого зелїзничого кондуктора. Як показало ся пізнїйше, Волощак був приватним учеником реальної школи і числив 17 лїт.

— **Дрібні вісти.** Намісник д-р Бобжинський буде удїляти авдиєнций що середи і недїлї від 12 години в полудне, а виключно для урядників у втірки. — В Лівчи, чесанівського повіта, зробив собі смерть тамошний господар Стефан С., підрізавши собі горло бритвою і розпоровши черево. Першої помочи удїлив тяжко раненому д-р Сохацький з Нароля. По провізоричнім обандажованю відвезено нещасливого до шпиталю в Любачеві, де в чотири днї опісля помер. — Страшну смерть хотїв собі зробити якийсь академік в Подґуржи коло Кракова. Підрізав собі горло бритвою, порізав ся по ногах і руках так, що поробив собі яких 50 ран, а відтак кинув ся ще з першого поверха на подвірє і зломив ногу. Самоубийника в грізнім станї відвезено до шпиталю. — В лїсї Шарашде коло Фуль Вашаргелї на Угорщинї напало 200 румунських лїсових робітників з сокирами і колами на 100 працюючих там Мадярів, при чім прийшло до кровавої бійки, котрій аж жандарми зробили конець. 3 робітників зранено на смерть, а 15 тяжко. 20 проводирів нападу арештовано. — Бурмістром міста Турки вибрано дня 5 с. м. д-ра Еміля Задуровича. — З Бомбаю доносять, що в північно-західних Індиях зударили ся два зелїзничі поїзди і станули в огни, наслїдком чого згоріло около 250 людий. — Професор Амброс Рехтенберґ, ем. ґімн. професор (служив передше в Станиславові, а відтак у Львові) помер у Львові в 86 роцї житя.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю Миронос. Силь. (лат. Ізид. ор.). Позавтра, в понедїлок: Максима, Язона (лат. Беатрикси). Ві второк: Муч. в Казицї (лат. Панкратия).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

Недїля, 10. с. м., пополудневе представленє, „Ой не ходи Грицю", драма в 5 дїях Старицького.

В Понедїлок дня 11. с. м. „Жидівка", опера в 5 дїях. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і М. Шляфенберґа.

Ві второк дня 12 с. м. „Надїя" рибацька драма в 4 дїях Гаєрманса.

В середу дня 13. с. м. „Чорноморцї" оперета народна в 3 дїях по Кухаренку, музика М. Лисенка.

В четвер, дня 14 с. м. „Катерина" опера в 3 дїях Аркаса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

В пятницю дня 15. с. м. (цїни до половини знижені) „Анонїми" шутка в 3 дїях Девалїєра.

В суботу дня 16. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

В недїлю 17. с. м. „Невольник" історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

☐ **Звичайні загальні збори товариства взаїмних обезпечень „Днїстер"** відбудуть ся в четвер, 14. с. м. о год. 10 перед полуднем у власній сали товариства у Львові (при ул. Руській ч. 20). На дневнім порядку звіти дирекциї, надзираючої ради, внесенє в справі ужитя надвишки, вибори: а) почетного прездоента товариства на 3 роки, б) 6 членів надзираючої ради на 6 лїт на місце уступаючих: д-ра Івана Гробельського, Йосифа Горика, Григорія Кузьми, д-ра Евгена Олесницького, Рафаіла Стеблецького і д-ра Стефана Федака. в) 5 заступників членів надзираючої ради на 1 рік і г) 3 членів комісиї ревізийної і 1 заступника на 1 рік — і інтерпеляциї членів. — Того самого дня по полудни о год. 4-ій відбудуть ся загальні збори товариства взаїмного кредиту „Днїстер". На дневнім порядку звіти дирекциї, надзираючої ради, ревізийної комісиї, внесенє в справі роздїлу зиску і інтерпеляциї членів. Перед зборами о годинї 8-ій рано відбуде ся богослуженє в Успенській церкві.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в недїлю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

> **На Ясну Гору!** Подібно як в минувших роках, так і сего року приготовляє ся богомілє в честь Пресьвятої Богородицї на Ясну Гору до Гошова. Люди так зі Львова, як і з околицї бажаючі взяти участь в сїм сьв. богомілю, зволять зголосити ся до ОО. Василиян у Львові ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим або через своїх Вп. Отцїв духовних. Цїна їзди там і назад желїзницею (3 кляси) виносить: зі Львова 4 К 10 с. з Пустомит 3 К 70 с., зі Щирця 3 К 40 с., з Миколаєва 2 К 70 с. Від'їзд богоміля є назначений на 30 н. ст. мая с. р. рано. Поворот 31 н. ст. мая вечером. Близші відомости подасть при замовленю білєтів монастир.

☐ **Загальні збори товариства св. Рафаїла для охорони руських еміґрантів** відбудуть ся в пятницю 5 червня 1908 р. о 4 год. пополудни в духовнім семінари під ч. 7. Порядок нарад: 1) Відчитанє протоколу з перших загальних зборів. 2) Вильосованє 5 видїлових і вибір для доповненя видїлу. 3) Апробованє делєґатів до видїлу австрийського товариства св. Рафаїла у Відни. 4) Вибір двох ревідентів до провіреня річних рахунків. 5) Принятє річного звіту із дїяльности товариства. 6) Принятє касового звіту. 7) Дискусия над внесенями поставленими по мисли §. 9статуту товариства. Осібних запросин не розсилає ся. — *Видїл.*

☐ **Римські стипендиї.** Istituto austriaco di studii storici має до роздачі стипендиї на веденє наукових дослїдів в Римі, почавши від 1. жовтня с. р. Компетенти мусять виказати: право австрийського горожаньства, доказ укінченя унїверзитетських студий, зглядно державний учительський іспит зложений з добрим поступом або академічний степень доктора, докладне знанє істориї, знанє італїянської мови а вкінци авторство наукової працї. Римські стипендиї роздають ся на час від початку жовтня до кінця червня, виїмково також на коротший час. Поданя треба вносити до мінїстерства просьвіти у Відни до дня 20. с. м.

☐ **Для хорого письменника** на книжочку ч. 5000 „Краєвого Союза кредитового" у Львові ринок ч. 10. зложили дальше (в коронах:) Складки на руки п. Кивелюка 28, складки на руки о. Яреми 10, д-р Ярослав Окуневський з Полї 50, д р Вол. Вербенець з Полї 25, о. Ів. Пор. з Стан. 10, складка на руки п. Леха в Радехові 18, Іван і Мария Лїтинські з Мужил. 10, складка в Любачеві на р. д-ра Полохайла 55, складка в Бродах на р. п. Бережанського 27·80, складка на р. п. Равлюка в Волчківцях 24, N. з Полї 10, Вас. Гнатків з Роздолу 20, Леопольд Балицький 10, Алек. Струмінський 10, Мих. Рихвицький 2, Ольга Дашкевичівна 20, складка на р. о. Фациєвича 19·10, складка на р. п. Боднара в Тернополи 75, о. Сьвіт. з Лад. 10, Роман Заячківський з Делятина 20, складка в Риманові 9. — Разом 2,148·03 корон.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 9 мая 1908.

Державна рада.

Відень. (Т. К. Б.). До президиї палати послів наспіло письмо від краєвого суду карного у Відни о видачу пос. Брайтера за проступок з арт. V. зак. з 17 XII 1862. Інтерпеляциї внесли: пос. Старух до през. мінїстрів і мін. справ внутр. в справі розвязаня держ. стов. жандармів „Einigkeit" у Відни; пос. Марков в справі переслїдуваня розворянських селян перемишлянським старостою; пос. Цеглинський в справі поведеня уряду податкового в Мостисках супроти руських податників; пос. Евген Левицький й Петрицький в справі не видаваня перепусток хлопам і рільним робітникам двох громад на росийській граници; пос. Евген Левицький в справі віддаленя одного зел. робітника в Ямници, в справі надужить в громадськім урядї в Залукві, в справі неузглядненя одної просьби о звільненє від військової служби з родинних причин та в справі відносин в повітї Богородчани.

З парляментарних комісий.

Відень. (Ткб.) Податкова комісия радила вчера в присутности мін. Коритовського. Принято з деякими змінами §§ 8—15 закона про податок автомобілевий.

Відень. (Ткб.) Правнича комісия полагодила вчера проєкт закона в справі складаня гроший осіб малолїтних та остаючих під кураделею в щадничих касах і почтовім урядї щадничих кас. На референта для повної палати визначено бар. Оттона Пражека.

Відень. (Ткб.) Ювилейна комісия радила вчера над петицею центрального стоваришеня для квестиї помешкань в Австриї. Петиция обіймає домаганє, щоб 100 мілїонів корон з фонду обезпеченя на случай старости та неспосібности до працї ульоковано в будову помешкань для урядників державних й автономічних та їх родин. По довшій дискусиї рішено на внесенє п. Люеґера поручити правительству, аби воно застановило ся, як маєть ся ульокувати названі капітали.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Мінїстир внутрішних справ іменував ст. інжинїра Теоф. Устияновича радником будівництва а інжинїрів Ант. Гарасевича, Кар. Герстінґера, Як. Ліблїнґа, Вінк. Гайна і Зах. Войцїховського ст. інжинїрами в службі державного будівництва в Галичинї. — Намісник переніс повітового комісаря Кароля Мариянського з Борщева до Жовкви.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 9. V. Васи ь Ропій, Тернопіль; д-р Михайло Конюшецький, Самбір; о. Іван Ковальчин, Лужок долїшний; Альойзий Червени, Равско; Кирило Печак, Мельнич; Ізидор Ткачкевич, Перемишль; Александер Строцький, Отинія

Плащі і пелерини ґумові черевики гіґієнічні для пань, панів і дїтей поручає: **Склад лїнолєум і церат** Львів, Карла Людвіка 3. 433

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Переписка Адміністрациї.

Ром. Гамчик. Перем. Заплачено за 1 кв. 1908. — Д. Снил. Убинь, заплачено за март а не за цьвітень. — П. Марти. Єжов. Тепер заплачено за март. — О. Зазуля. Чайко. Заплачено по день 15/6 с. р. — Вол. Полї. Жабє заплачено за март. — Т. Рой. Бере. Заплачено за цьвітень. — І. Хомчи. Озими. Заплачено тепер за цьвітень. — М. Юзьвя. Зві. Заплачено по конець червня с. р.

Оголошеня.

Руська артистично-слюсарська робітня **ІВАНА ГЛИНЧАКА** у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно будівельного. Виконане старанне, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

СКЛЕПАРЯ до веденя торговлї папером і приборами шкільними (як „Сокільский Базар") пошукує „Руська спілкова торговля" в Перемишли. Вимагає ся фахового образованя і кавциї. Близших відомостий удїляє Адвокат Д-р В. Загайкевич в Перемишли, улиця Францїшканьська ч. 13. 604 1 3

Фірма: **„Лемківський Банк"** в Новім Санчи. Рахунок за місяць цвітень 1908.

		К. с.
Стан довжний:		
1. Удїли	84.344·13	
Фонд резервовий	3.199·24	87.543·37
2. Вкладки: Стан з поч. міс.	474.877·01	
вложено	82.612·69	
винято	73.894·89	
Стан з кінцем місяця		483.594·81
3. Позички затягнені:		
Стан з початком місяця	151.191·40	
затягнено	96.185·—	
сплачено	72.366·—	
Стан з кінцем місяця		175.010·40
4. Сальдо відсотків		14.817·65
5. Недвижимости		291·86
Сума		761.258·09
Стан чинний:		
6. Позички удїлені:		
Стан з почат. міс.	іп. (304.013·58	
	век. (407.015·24	
сплачено	іп. (1.253·13	
	век. (15.959·67	
удїлено	іп. (18.000·—	
	век. (25.844·—	
Стан з кінцем міс.	іп. (320.760·45	
	век. (416.899·57	737.660·02
7. Льокациї		11.981·59
8. Кошти спору		586·36
9. Кошти адміністрацийні	8.337·07	8.337·07
10. Готівка		1.873·05
11. Ефекта		820·—
Сума		761.258·09

Загальний оборот касовий з кінцем цьвітня 1908 р. виносить 1,291.623 К 57 сот.

Членів прибуло 43, убув 1, остало з кінцем цьвітня 1908 р. 1061, з деклярованими удїлами в сумі 88.070 кор. Стопа процентова від вкладок $5^1/_2$%. Стопа процентова від позичок гіп. $7^1/_2$% а від векс. 8%.

Новий Санч дня 30 цьвітня 1908.

ДИРЕКЦИЯ.

Надіслане.

Адвокат д-р М. Шухевич

переніс канцелярию

на ул. Сикстуську ч. 27.

468 4—6

Д-р Зенон Пельчар

б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія" з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 4—8

Лїкар

Д-р Володимир Янович

мешкає від 1-ого мая б. р.

в Станиславові, улиця Голуховського (давнїйше Середна) Ч. 1. 593 2—5

Рентґенівський інститут

Д-ра Юліяна Майсельса

для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X), получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11** (над американьскою каварнею).

578 3—8

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

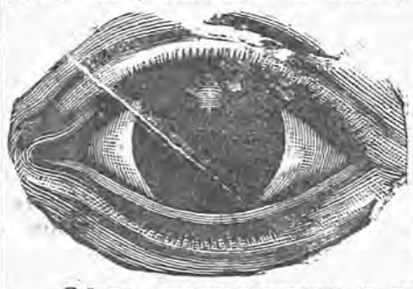

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14

РОБІТНЯ

металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 90—52

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревае від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дієта і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично освітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонічні получення. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 5 12

Закладовий лїкар д-р Ксаверій Обмінський

Парцеляцийне Товариство

„ЗЕМЛЯ"

у Львові

ул. Сикстуська ч. 43/б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку. 37 20—54

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.

Принимає вкладки щадничі на 5%.

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплїв і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до мити, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґліцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґліцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опалене від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Дїля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — **У Вашківцях** н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 407 7—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Подяка.

Мов казочні, нагальні Гарпії похватила нам дня 16 цьвітня найдорожшого нашого одинака Омельчика за допустом Божим по 2-ох днях недуги в 9 веснї житя люта шкарлятина. Діткнені таким ударом ізза втрати дитини, що віщувала найгарнїйші на будучність надії, станули ми в перших хвилях й самі наче без духа. На вість про таке наше горе явили ся в нас перші Ангели потїшителї наша найблизша сусїда, учителька тут. шк. видїл. ім. Міцкевича Впов. п. А. Дембіцька і наша стриянка Впов. п. С. Потелицька, що не лиш своякам, но й знакомим спішить все в недолї отирати слези. Поспішив до нас також сердечний друг Вп. проф. ґімн. Р. Цеглиньський. Наш біль відчули премногі наші Вп. Знакомі, що прямо заспали дім печали письмами співчутя, а численні Впр. і Всеч. оо. духовні не пожалували свого труду ласкавою участию в ходї нашого найдорожшого Покійника до темного гробу. Здавлені невисказаним болем не були ми нїяк в силї озватись, щоб подякувати Впр. і Впов. Добродїям, що старали ся вляти в наші найчорнїйшою печалю затроєні серця бальсам потїхи тай звеличити похорони нашої дитини. Уста мовчали, бо серця кровавлять ся, та хиба одна віра втишає бурю страждань. Одначе, щоби не бачилось, наче-б ми понеханєм загально принятого звичаю висказувати подяки сею дорогою не мали справдї для своїх в так тяжкій долї Добродїїв вдяки, прийміть, просимо, з глубини наших до краю діймаючим болем роздертих серць найщирійшу подяку за всю зичливість, співчутє в нашім горю і труди Всесьвітл. і Впр. о. офіциял А. Білецький, Всесьвітл. і Впр. о. мітрат Л. Туркевич, Впр. о. шамбелян К. Куницький, Впр. оо. совітники А. Стефанович, Евг. Гузар [також і за передсмертну сповідь нашого Ангелика], Т. Лежогубський, Ів Рудович, К. Яримович, Ів. Давидович, Впов. о. професор Б. Бодяньський і Ви душпастирі парохіяльні, Впр. о. сов. Р. Красїцький і о. катих. В. Гургула, за звершенє й звеличанє похоронів Покійника, Преп. Настоятельство монастиря СС. Василиянок, що з всею охотою отворили для Покійника в останнє церковцю, котру за свого коротенького житя він так любив, і своїми дзвонами дали вираз жалеви св. Церкви за так передчасно невмоленої смерти косою убитого єї сина, Впов. пп. А. Дембіцька і С. Потелицька тай Впов. п. професор Р. Цеглиньський за піддержуванє й ободрюванє нас своєю присутностию в нас і словами у сім нещастю, Ваша Ексцеленциє Преосьвящений Владико Кир Константине, Впов. п. совітник і директор ц. к. акад. ґімназ. Е. Харкевич, Впов. п надсовіт. Т. Ревакович, Впов. пп. совітники Петричкевич і Пацлавський з Перемишля тай Макух з Тернополя, Впов. п. ґенерал-авдитор З. Павлюх з Відня, Впов. пп. проф. ґімн. др Макарушка і др. Пачовський, Всч. оо. Купчинський з Сороцка і В. Петрик з Комарна, Впов. п. ревідент дирекциї ц. к. зелїзниць М. Парфанович, Впр. о. совітник Л. Лужницький, Впов. п. контрольор Р. Зарицький, Впов. пп. профес. ґімназ. Д. Коренець і Д. Левкевич з Перемишля тай Всеч. о. проф. Йос. Застирець і Впов. п. проф. Б. Старецький з Тернополя, Впов. п. М. Яворський вся близша і дальша Родино і всї прочі добродії, котрих добрі серця цїнимо рівно, однак з причини нестями в нашім безмежнім горю вже тепер всїх поіменно вичислити ми не в силї, за ласкаві письма співчутя, Впов. п. директор рівнорядних кляс ц. к. акад. ґімназиї І. Громницький, Впов. пп. професори ґімназ. Л. Сальо, І. Кокорудз, Юл. Левицький, С. Федев, Йос. Роздольський, М. Ластовецький, В. Адриянович і Гр. Мартинюк, Впов. п. проф. ґімн. О. Бережницька, Впов. пп. Гнатюки, Впов. п. інспектор карного закладу І. Біликовський, Впов. п. Фецякова, Впов. Родино пп. Потемицьких, Дорогий брате Володимире, сестро Анно, сестрінко Олено і братанко Емілїє і всї прочі щирі душі, котрих ми зза сліз не доглянули, що провели нашого невіджалованого Омельчика до місця єго вічного сну.

У Львові в цьвітни 1908 р.

о. Спиридон, Ольга і Неонїля Кархути, родичі і сестра. 599 1—1

ДЯКА овіяного патриотизмом, добре обізнаного з дяківством нотним сьпівом і дїловодством кредитних товариств потреба зараз в Немирові. Безженні мають першеньство. Зголошувати ся до: Гр. кат уряд парохіяльний в Немирові 594 3—3

Перша руська фабрика ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО *у Львов ул Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61* (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Мед білий питний знаменитий против інфлюенциї. Цїла бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів, 263 d 8—?

„Емілїя"

первородний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 11—20

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ

продає найдешевше

Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Пасїка 30 пнів рамкових-Дзержони, як також робота чиста пчільна на 30 роїв і всї знаряди пасїчничі сейчас на продаж в Східници коло Борислава. Інформациї удїляє п. Л. Савіцька в Східници. 595 3—3

Парцелї на продаж, найблизше передмістє Львова. Відомість ул Сикстуська ч. 58 склеп Шпак. 603 1—2

Ровери, машини

Singer-а і ҐРАМОФОНИ, куплені на лїцитациях, 50 ріжних штук продає ся надзвичайно тачо: ул. Скарбківська ч. 18, доворця вскаже. 572 1—2

Свій до свого!

В моїй торговли нафти улиця Жулїнського 9 найлїпша чиста і не коптяча нафта. Від 5 лїтер безплатна достава. Поручаю ся ласкавій памяти **Семен Козяк.** 334 8—8

СВОБОДА

письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїлорічна передплата виносить: 1 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щуплакевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

Дешеве чеське піре!

5 К. кільоґр. 12 біле дерте К. 24, 18, К. білий як сьніг пух К. 30, К. 36. Висилка за післяплатою. Заміна і звороти дозволені за зворотом порта. 49

BENEDIKT SACHSEL

Lobes 157 bei Pilsen Böhmen.

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах

К. Скібинський

довголїтний співробітник фірми Шустера

Львів, ул. Коперника 7.

266 21—?

Публична продаж

без викликаня і лїцитациї

лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи

продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька лянкастрівок, шабель, епис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диваників наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флетів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 558 2—9

Д-р ВЕЛИЧКО ГРИГОРІЙ.

Заведенє огородничо-насїнне.

Насїня яринні, цьвітові і всїлякі господарські.

Висилка відворотною почтою.

„Управа ярин" практичний порадник, цїна 20 с.

Адреса: *Львів Гофмана ч. 11.* 212 2—2

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механїк і специяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 22—30

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

135

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 5—?

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·03
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3 27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7 10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

ч. 103. Львів, понеділок 11. н. ст. мая (28. ст. ст. цьвітня) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кміньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гаєсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границю:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік 28 к. на пів року 14 к.
на чверть року 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошення числить ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платити у Львові.

Перед Сьвятом Свободи.

Дня 15 с. м. минає 60 літ від дня знесеня панщини. Як що-року так і тепер день сей обходити-ме наш нарід як Сьвято Свободи. Бо і справді день знесеня панщини являєть ся для нашого народу дійсним Сьвятом Свободи — мимо всіх хиб, які історик може виказати 1848-ому рокови. Правда, наше національне відродженє — а саме виступ „Руської Трійці" — почало ся ще перед 1848 р., але аж 1848 рік приніс ті основи, на котрих певне міг оперти ся храм нашого національного відродженя.

З огляду на те, що всї висші верстви нашого народу наслідком історичного поневоленя відпали від нашого народного пня, одинокою основою, на якій могла розвивати ся наша народність, остала наша народня маса. Але та маса була під панщизняним ярмом, отже анї під політичним анї під социяльним оглядом не відгравала в публичнім житю нїякої ролї. Повноправним горожанином держави на підставі істнуючих законів був тілько шляхтич і той сам шляхтич був також власником нашої землї разом з осїлими на нїй кріпаками. Тодї наша земля була справді польською землею, а наш нарід був панщизняним невільником польської шляхти. А поза селянством до нашої народности зачисляло ся тільки духовенство, яке одначе в переважній більшости було спольщене, та дуже нечисленні одиниці з-поміж сьвітської інтелїгенциї, так само спольщені, — так що на сих верствах наше національне відродженє рішучо не могло-б оперти ся. Аж 1848 рік приніс радикальну зміну сих відносин. Під політичним оглядом селянин став повноправним горожанином, під оглядом социяльно-економічним наша земля бодай в части вернула в руки нашого народу, — а ті, що доси були всевладними володарями нашої землї і нашого закріпоченого селянства та одинокими повноправними горожанами на нашій землї, стали на нїй тільки незначною національною меншістю, яка по справедливости не може домагати ся більших прав, ніж ті, які прислугують національній меншости.

Ось-так наше національне відродженє зискало ту непохитну підставу, якою для розвитку національного житя може бути єдино народна маса, зискало фактичну змогу будувати далї. І нинї ми можемо з гордістю сказати, що наша національна ідея є єдино ідеєю розвитку наших народних мас та що все, що ми зробили за тих 60 літ для нашого національного відродженя, зробили ми також для добра широких мас нашого селянства.

Правда, шлях нашого національного розвитку за отсих 60 літ конституційного житя не був встелений рожами. Наша національна політика в 1848 р. була подиктована радше інстинктом національного самозахованя ніж сьвідомістю шляхів політично-суспільного житя. Бажаючи охоронити наш нарід перед польсько-державними змаганями тодішної польської революциї, наші політичні провідники кинули ся без застережень в обійми австрийського правительства, не дбаючи зовсім про політичні гарантиї, які забезпечили би нашому народови свобідний розвиток раз на все, без огляду на політичні комбинациї правительства. Ся помилка нашої національної політики з 1848 р. мстить ся на нас доси. Австрийське правительство дуже швидко забуло на услуги, яких дізнало від нас в 1848 р. і безпосередно потім, і почало числити ся з революціонерами — Поляками, а щоби приєднати їх для своїх плянів, примирило ся з ними, признало їх польсько-державні претенсиї до панованя над Галичиною і віддало нас зовсім у власть польсько-шляхотського правлїня.

Що так а не инакше стало ся, сепередовсім винa обставин, серед яких застав нас 1848 рік. Ті обставини значно зменшують субєктивну вагу політичних промахів, зроблених нашими провідниками, — бо звідки-ж мала взяти ся в них, позбавлених через вікову неволю всяких політичних традиций, ясна політична сьвідомість?! А правительство? Теоретично беручи, було се його обовязком подбати, як слїд, про розвиток нашого народу, бо-ж від його представників ми тільки й чуємо, що в них тільки й думки, що про народне добро, — але з другого боку ми дуже добре знаємо, що вони числять ся тільки з політичною силою. А що та політична сила була в Поляків, а не було її в нас, тому так а не инакше уклали ся відносини правительства до Галичини.

За те можемо потїшити ся тим, що наука 1848 року не пропала для нашого народу даром. В міру того, як поступала наша політична сьвідомість, навчали ся ми будувати на нашій власній силї і звертати всю нашу дїяльність в тім напрямі, щоби нашу народну масу перетворювати в таку політичну силу, сьвідому своїх цїлий і доріг, які ведуть до тої цїли.

І нинї, поглянувши на плоди нашої 60-літної працї, можемо собі сказати, що мимо що-раз тяжших обставин, серед яких приходить ся нам будувати храм нашого національного розвитку, ми не промарнували того часу. Коли в 1848 р. були ми що-йно увільненою з панщизняного ярма темною селянською масою з нечисленною горсткою інтелїгенциї, — то тепер є ми вже нациєю в цїлім значінню того слова. Маємо свою літературу, з якою сьміло можемо виступити перед сьвітом, маємо доволї численну національно сьвідому і народному добру віддану інтелїгенцию, маємо сьвідоме селянство, наша земля покрила ся сїтю політичних, культурно-просьвітних та економічних організаций. І все те осягнене виключно власними силами, не тільки без підпомоги, якої в нормальних відносинах дізнає звичайно така праця від держави, але навпаки, при всїх тих перешкодах, які державна власть, захоплена польською шляхтою, ставила нам на кождім кроці в імя польської державної ідеї, а крім того також при перешкодах, яких дізнаємо від ренегатів-москвофілів, котрі знов раді би знищити наш національний розвиток в імя росийської державности.

І хоч нинї знаходимо ся в незвичайно важких обставинах, хоч становище центрального австрийського правительства в польсько-руській справі примусило нас стати в оборонї тих національних ідеалів, які в 1848 р. проголосила „Головна Руська Рада", на зовсім инше становище супроти держави, хоч наш національний ворог давить нас не тільки в імя своєї власної, польської державної ідеї, але кличе собі проти нас на поміч австрийську державу, дістави на се дозвіл від слїпих керманичів австрийської політики, — то мимо всего того наш дотеперішний розвиток дає нам повне право обходити день знесеня панщини як Сьвято Свободи, бо ту свободу, яку приніс нам той день, ми не змарнували, тільки по змозї наших сил використали її для нашого розвитку.

А то тим більше, що наш 60-літний розвиток приніс повну побіду української національній ідеї, ідеї національної самостійности нашого народу і його окремішности від народів польського і росийського, які напосїли ся на нього зі своїми національно-державними претенсиями, тій ідеї, яку в 1848 р. проголосила „Головна Руська Рада". З тим більшим правом можемо обходити Сьвято Свободи, що воно є також сьвятом триюмфу нашої національної ідеї.

Обходім-же скрізь то Сьвято Свободи, обходім його тим сьвяточнійше, що перед кількома днями наш національний ворог старав ся накинути цїлому краєви на сьвято роковини польського державного акту, котрий для нашого народу означував дальше закріпощенє під польсько-шляхотським ярмом. Нехай-же обхід того дня, котрий приніс визволенє з-під польсько-шляхотського панщизняного ярма, буде тим сьвяточнійшою маніфестациєю нашої свободи і наших прав на нашій споконвічній землї!

А обходячи Сьвято Свободи, надаваймо сьому обходови такий зміст, який годить ся справді свобідному народови. Чи се буде церковна проповідь, чи відчит на сьвітськім сьвяточнім обході, зазначуймо скрізь, що се сьвяткуєть ся іменно сьвято свободи, споминаймо вдячним серцем тих, чиєю кровю та свобода для нас куплена, вчім ся від них, як бороти ся далї за свободу. Бо хоч наша селянська маса в 1848 р. свободи собі не боролa, тільки її дістала, то все таки та свобода була виборена. Що свобода даром не дістаєть ся, тільки треба вміти її вибороти і виборену оборонити, на се найлїпшим доказом історія нашого національного розвитку по 1848 роцї, з якої видимо, як богато з того, що нам було дане або обіцяне в 1848 р., опісля пропало.

А оцїнюючи при сій нагодї наш дотеперішний розвиток, стараймо ся, щоби сегорічне Сьвято Свободи дало почин якомусь дїлу, котре причинило ся би до нашого дальшого розвитку: нехай в той день в кождім селї буде даний почин до засованя якоїсь народної институциї — читальнї, крамниці, каси, пожарного товариства і т. д. — якої недостача найбільше відчуваєть ся.

В кінцї памятаймо в той день про те, що в сій важкій для нашого народу хвилї є богато народних потреб, котрі мусять бути заспокоєні — для нашої дальшої свободи. Збираймо-ж датки на сї потреби, покажімо, що ми справді годні кувати свою долю своїми власними силами. Ріжні є під сю хвилю народні потреби, отже ми позволимо собі вказати тільки на деякі з них, котрі вважаємо на тепер найбільш наглими. Такими вважаємо: 1) будову бурси педагогічного Товариства у Львові, 2) удержанє ремісничо-промислової бурси у Львові, 3) народний фонд для веденя політичного осьвідомленя народних мас, 4) в кінцї в кождій місцевости чи в повітї знайдеть ся якась пильна місцева потреба. На отсї чотири цїли й повинен наш нарід в день Сьвята Свободи зложити як найбільші датки.

Бо треба памятати, що той тільки заслугує на свободу, хто вміє собі сам її здобувати, і тому найгарнїйший обхід Сьвята Свободи буде той, котрий дасть нам нові способи до дальшої боротьби за свободу!

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Політична необережність.

На похорон чеського політика, посла д-ра Герольда вислав руський парляментарний клюб, як своїх заступників пп. д-ра Окуневського і д-ра Стахуру, не даючи їм, крім порученя на репрезентованє, нїякої осібної диспозициї що-до заяв від імени клюбу. Склало ся однак так, що д-р Окуневський мусїв виголосити промову на банкетї, виданім по похороні Герольда для гостий радою міста Праги. Против сего нїчого-б не можна замітити, коли-б не се, що ся промова своїм — скажемо відразу — нефортунним змістом викликала не-аби-яке здивованє в політичних кругах. А саме, як доносять нїмецькі й чеські часописи, п. д-р Окуневський іменем руського клюбу заявив ся — як донесло кореспонденційне бюро — за всеславянською солїдарністю, підчеркуючи — як се донесли часописи — всеславянський характер празького збору в противенстві до панґерманьської маніфестациї зібраних рівночасно у Відні нїмецьких князїв.

Ся всеславянська енунциация визначного члена руського клюбу викликала здивованє в нїмецьких кругах, чого висловом були замітки в нїмецькій пресї.

Розуміють ся, руський клюб не міг принятн на себе одвічальности за всеславянську заяву, виголошену в його імени п. д-ром Окуневським, та для обминеня всяких непорозумінь мусїв недвозначно застерігати ся проти витягання з неї яких небудь політичних заключень. Іменем клюбу зробив се заступник голови, п. Василько, котрий на руки нїмецько-радикальних послів Вольфа і Странского зложив заяву, що нї один член руського клюбу не солїдаризуєть ся зі словами п. Окуневського на праськім банкетї, хоча — своєю дорогою той-же посол заявив, що преса переказала не зовсім вірно промову д-ра Окуневського; дальше п. Василько заявив, що руський клюб нїякої словянської солїдарности не признає і не хоче мати з нею нїчого спільного, та дав обом названим нїмецьким послам повновласть відповідно покористуватись його декларациєю. Що-до невірного відданя змісту промови посла Окуневського, то в „Die Zeit" появилось його спростованє, в котрім він заперечує, неначе-б говорив щонебудь про панґерманську демонстрацию нїмецьких князїв. До спростованя п. Окуневського додає „Die Zeit" отсю увагу: „Енунциациї п. Окуневського могли викликати неприємне здивованє, бо вони не годять ся з програмою Русинів; здаєть ся, що п. Окуневський в сьвяточнім одушевленю говорив більше, ніж-би йому як політикови випадало".

І справді, вони навіть приняти до відомости спростованє п. Окуневського що-до алюзий проти віденського з'їзду, то трудно здержатись від замітки, що наш, посол попав у суперечність з фактичним станом проголошуючи славянофільські заяви в імени руської суспільности й руського клюбу. Бо-ж чейже п. Окуневський не має найменших сумнївів про те, що він зі своїм несподіваним славянофільством стоїть у руській суспільности в повнї відокремлений та що всякі племінні чи расові симпатиї і антипатиї є зовсім чужі політицї руського народа. Для Русинів, о скільки вони стоять на національнім ґрунті, міродатний у політицї був і єсть виключно тільки

Дж. Бель.

Мр. Дунальд Мекдунальд.

Пристаркувата почтарка в Порт-Сунер в Шкоциї була безрадна. Що йно привіз почтовий корабель лист та почтові карти. Шість адрес на тих листах було їй знакомих, а сема нї — або властиво, вона була їй занадто знакома. Адреса на купецькій куверті звучала в машиновім почерку: „Мр. Дунальд Мекдунальд, Порт-Сунер, Ергільшір, Шкоция". Почтова стампілія означувала Лондон яко місце надачі. Почтарка оглядала крізь окуляри обємистий лист, крутила і обертала ним, а відтак закликала:

„Тату! Тату!"

З дверий в задї, що вели до склепу, вийшов старий чоловік та зближав ся повільним ходом.

„Тут є лист до одного „Дунальда Мекдунальда", сказала почтарка. „Не знаю, що маю з ним почати".

Старий приглянув ся уважно адресї. „Се гарна шутка", промовив усьміхаючись. „Лист до одного Дунальда Мекдунальда, а ми маємо їх пять в околици: Дунальда Мекдунальда з загороди Фісдель, Дунальда Мекдунальда в Інвірв, відтак одного в Нес і одного в . . ."

„Чи-ж я про те не знаю?" перервала йому почтарка. „Всї вони вже більше як три роки не одержали анї одної стрічки з почти. Як що хочете менї помочи, тату, то пійдїть до усїх пятьох Дунальдів Мекдунальдів і розповіджте їм, що до одного з них надійшло якесь письмо. Але вони мусять прийти сюди всї разом, аби ми могли вистежити, хто його має одержати".

„Дуже добре, Фльоро, знаменито", притакнув старий. „Я вже йду. Можливо, що великий, тяжкий лист зробить котрогось Дунальда Мекдунальда богатим чоловіком".

— — — — — — — — — — — —

Пять синів Старої Шкоциї зібрало ся півколесом перед почтовим віконцем, за котрим торжественно і достойно стояла почтарка. Вона завдавала мужчинам подрібні питаня, на які вони відповідали в гелїйськім дїялекті. Нї, машинового почерку вони не знали і ніколи навіть не бачили його. Вони приглядали ся листови, обсмотрювали його та лякомо доторкали ся.

„Він прийшов з Лондону", відозвалась почтарка. „Має котрий з вас приятелїв у Лондонї?"

Настала довга мовчанка, котру перервав Дунальд Мекдунальд з Інвірв. Він пустив ся був двайцять літ тому назад на лови та післав одному лондонському панови досить велику посилку, а той пан ще доси винен йому грошї. Хиба що тепер дає він знати про себе.

„Безперечно", кепкував собі Дунальд Мекдунальд із Слєйгешн.

„Як би він прийшов з Кембельтавну..." „Або з Каліфорнії", міркували один за другим Дунальди Мекдунальди. „Я мав раз свояка..."

„Лист є з Лондону", пояснив рішучо малий Дунальд Мекдунальд. Він замешкував сам на сам хатину на березї і його не любили в околици. „На що про инші міста базїкати. Я одинокий Дунальд Мекдунальд, котрого адреса звучить Порт-Сунер без жадного близшого поясненя. Отже лист до мене належить". Він витягнув руку по листовий пакет.

Настав загальний гармідер. Кождий йому се заперечував. Жаден не хотїв о тім знати. Майже безконечна, бурлива дебата гудїла в кімнатї. Почтарка попадала в розпуку. В тім виступив її отець, старий крамар, наперед і наказуючи всїм спокій, підніс руку. Він тїшив ся загальним поважанем. Майже всї з Порт-Сунеру були його покупнями, а чимало з поміж них й довжниками.

„Як не маєте ся погодити, то відошлемо лист назад до Лондону", закричав він. „Один з вас може його отворити і прочитати..."

Пять рук простяглось за листом.

„Хиба жереб порішить!" крикнув Дунальд Мекдунальд, що його хата звалась Слєйгешн. Остаточно по довгих короводах усї пристали на се. Старий крамар взяв кусник білого паперу, потяв його на пять рівних частий, нарисував на однім хрест, звинув картки в трубки, кинув їх до капелюха і телепав ними довго та прудко.

„Досить! Кому припаде пакет, той мусить прочим заплатити віску", запропонував Дунальд Мекдунальд із Слєйгешну. „Таким чином кождий буде мати свій зиск".

Сю пропозицию принято, хоч малий Дунальд Мекдунальд протестував проти сього.

Один за другим витягав картки з капелюха; ся з хрестом впала на малого Дунальда Мекдунальда. Та він мусїв собі доперва купити право до листа, і тому запросив своїх поіменників до господи. Се стало ся в перве, що малий Дунальд отворив свої кишенї для других. Коли вже всї мали перед собою чарку з віскою, тодї позволено йому отворити лист. Він сховав ся з пакетом в найдальший куток кімнати, обернув ся до своїх другів спиною і роздер куверту. Він потребував довгого часу, поки зрозумів зміст письма. Та коли вже се йому таки удало ся, вибухнув придавленим проклоном та сварив, затискаючи зуби. Та невдовзї пішла якась хитра усьмішка по його обсмаленім, бородатім рибацькім лици. Він сховав папір назад до куверти і приступив до чотирох мужчин, котрих цїкавість тимчасом змогла ся значно.

„До кого лист?" поспитали всї нараз.

„До мене, я то добре знав", відповів бурмотячи малий.

Всї замовкли. Не знали, що мають казати. Але й не мало були здивовані, коли малий захланний Дунальд ще раз замовив для них по чарцї найлїпшої віски.

„Ви мабуть одержали добрі вісти!" Крикнули всї чотири.

„Незлі," відповів малий Дунальд, „незлі. Та се тайна".

Він підніс чарку. „На здоровлє усїх Дунальдів Мекдунальдів;" вихилив чарку та й вийшов.

— — — — — — — — — — — —

По другій чарцї віски збудила ся в головах чотирох мущин цїкавість та підозрінє з незвичайною прудкостию. Що-ж таке міг містити в собі листовий пакет? Був-же він дїйсно спрямований до сего чоловіка, що тепер має його в руках?

Не тревало се довго, а вже населенє Порт-Сунера — очевидно нечисленне — зворушилось в найдальшій закутинї села. Про нїчо иньше не було бесїди, як лиш про сей лист. Здогади та міркуваня, що відносили ся до листа, не допускали жадної иньшої розмовної теми, жадної иньшої думки.

Малий Дунальд держав ся тепер більше від людий осторонь, чим коли небудь. Однак хто мав нагоду його бачити, то мусїв замітити, що якась таємна усьмішка сияла на його чертах лиця.

Люди надслухували його прихід і вихід, пильнували кождого його кроку. Але нїчого не лучило ся.

З кінцем тижня змінилась ситуация зовсім. Люди шептали між собою, що малий Дунальд купив почтову марку. Та чи вислав він який лист, про се нїхто нїчого не вмів сказати. Один з відважнїйших мущин забажав довідатись об сім на почтї, та почтарка відправила його з нїчим. Ще й поучила його з пригноблюючою достойностию, що королївська почта уміє свої тайни задержувати.

З часом сталась ситуация нестерпною. Мущини відчували потребу забратись до рішучо дїла. Відбувались наради над „як" і „що".

„Лишіть се менї", гукнув Дунальд зі Слєйгешн, „я вивідаю, що в листї стоїть".

І він подав ся хутко до малого Дунальда в Порт-Сунер. На його здивованє приняв його тамтой ввічливо. Позаяк він не вмів крутити, то-ж ішов прямо до своєї цїли.

„Чи не віщував лист щастя?" поспитав він. Малий Дунальд повів значучо рукою по своїй шпаковатій бородї: „Гм", сказав, „комусь принесе він певно щастє!"

„І що на сьвітї може він під тим розуміти?" задумав ся Дунальд зі Слєйгаши. „Мав би лист на решті не бути адресований до него?" І в півголос, немов до себе, відізвав ся: „Дуже радо дав бим фляшку найлїпшої віски, абим лишень міг сей лист прочитати!"

„За ту цїну позволю його й прочитати, Дунальде-Мекдунальде", відповів малий Дунальд звільна. „Але мусите присягнути, що задержите тайну для себе".

Слєйгешанець скочив зі свого місця: „Де той лист?"

„А де найлїпша віска?"

Умовили ся полагодити сю справу слїдуючого вечера.

„Але що маю другим сказати, коли се має лишити ся тайною?" поспитав Слєйгешанець.

„О, можеге їм сказати, що у мене нїчого нема за дармо", відповів спокійно рибак.

Се посольство викликало в місцевости бурю невдоволеня, та не було в силї притовмити анї цїкавости, анї підозріня. Що більше, воно змогло ся до найвисшого степеня, коли Слєйгешанець повторив слова: „комусь принесе сей лист щастє на певно".

Вже перед вечером ставив ся Дунальд зі Слєйгешн із своєю цїною купна в далекій хатї.

„Отже Ви, Дунальде Мекдунальде, присягаєте, що не зрадите жадній людській душі того, що я Вам покажу?" спитав рибалка.

Сей поставив фляшку на стіл і присяг. „От маєте, — читайте!" сказав малий Дунальд.

Сей взяв пакет дрожачими і штивними пальцями. Три хвилї потім кинув він папери на стіл і кинув ся з проклоном до дверий.

„Не забувайте, що Ви присягли мовчати", кричав за ним малий Дунальд і вложив папери обережно до куверти.

Вертаючи домів, стрінув Дунальд зі Слєйгешн богато сусїдів, з яких кождий обтяжений якимсь пакетом прямував до хати Вони задержували його та старали ся про все випитати.

„Нїчого, — зовсім нїчого", відповідав він пручаючись.

„Та ми вже самі о тім пересьвідчимо ся", казали вони рішучо, поспішали до хати та приносили, не гаючись датки.

„Лиш в ладї один по другім", визначував малий Дунальд. „Ви, Джон Мактавіш, приходите яко перший".

національний принціп. Для якогось специяльного славянофільства наш народ тим менше може мати наклону, що саме два словянські народи є противниками нашого політичного визволення, а навіть нашої самостійної національної екзистенції. З поза „славянофільських почувань“, — як ми про те аж надто діймаючо переконались і в Росиї і в Австриї — дуже скоро виявляють ся ворожі нашому народови національні інтереси великих славянських народів, котрі дешевим коштом славянських симпатий серед слабших словянських народів хотїли би збити для себе політичний капітал. Тож здирати фарисейську маску з усяких росийських, чеських чи польських „Всеславян“ та показувати справдїшне єство всеславянської бляги — мусимо вважати за корисну з національно-політичного погляду роботу; прикладати-ж руку до славянофільських комедий не маємо найменшої причини.

З другого боку ніхто не може нам інсинуювати яке-небудь „германофільство“, „юдеофільство“, чи инші якісь расові або племінні симпатиї, котрими ми мали-б в політиці руководити ся. В політиці нашій дороговказом був, є, і повинен бути лише національний інтерес, котрий не позволяє нам в імени якогось підозрілого „славянофільства“ забути наші тяжкі змагання о наше національне істнованє, загрожене славянськими братами.

В специяльнім випадку що-до манїфестациї по похороні молодочеського дїяча, то при тій нагоді можна пригадати, що саме двигачі національного руського руху в Галичинї з подивом глядїли на молодочеські змагання та брали собі приклад з їх завзятя і тактики в працї над політичним і культурним піддвигненєм свого народа. Тож саме для тої національної працї Молодочехів мьємо симпатиї і пошану, а не для славянської племінної приналежности Чехів та славянофільських почувань молодочеської партиї. І се лише повинно було стати вихідною точкою для всякої руської енунцияциї з нагоди похоронів Герольда.

О реформу адміністрациї.

На привіт з боку урядників намісництва відповів новоіменований намісник, д-р Бобжинський, промовою, в котрій подав найзагальнїйший начерк реформ адміністрацийних, які він має намір перевести. Задумані ним реформи зводять ся до отсих точок: помноженє скількости староств і адміністрацийного персоналу, витворенє безпосередної, тїсної звязи між староствами і намісництвом та піднесенє образованя адміністрацийних урядників. Як ціль тих реформ подає д-р Бобжинський зробленє адміністрациї більш спружистою та відповідаючою вимогам наших часів. Що-до збільшеня скількости староств, то — на наш погляд, як се ми вже мали нагоду зазначити — се другорядна річ, котра моглаб принести навіть деяку користь, коли-б зменьшено декотрі за надто великі політичні округи; про плян піднесеня „status-a“ адміністрацийних урядників можемо сказати, що теперішний стан вповнї вистарчав-би до сповненя завдач адміністрацийних, бо-ж звісна річ, що 90% „роботи“ галицьких адміністрацийних урядників не тикаєть ся адміністрациї в справдїшнім значінню того слова, а зводить ся на службу партийно-національній політицї. Вкінци а propos сотворенї органів безпосередної, тїсної звязи намісництва над староствами, то справдї не бачимо конечної потреби реформ у тім напрямі, бо староства є аж надто невільничими знарядами шефа краю і виконавцями його волї, що дальше вже трудно піти. В одно тільки, на правду болюча місце влучив д-р Бобжинський в своїй промові. А саме — коли доволї евфемістично говорив про ігноранцию галицьких адміністрацийних урядників у науцї адміністрациї. Ми маємо день-у-день стільки бючих до неба прикладів незнаня законів та ігнорованя найпримітивнїйших принціпів з боку галицьких політичних урядників, що могли-б з'ілюструвати слова намісника застрашаючими картинами.

Коли говорити про реформу галицької адміністрациї, то в першім рядї треба зреформувати не устрій адміністрацийних урядників, а того д у х а, котрими вони навіяні; треба би викорінити принціп арбітральности, котрий закорінив ся в галицькій адміністрациї та випер з неї принціп законности і права; треба би звернути адміністрацийних функціонарів з дороги партийного політикованя на дорогу справдїшної адміністрацийної працї. Ось-де лежить властива потреба реформи.

Таке наше відношенє до плянованих д-ром Бобжинським реформ. З польської преси основнїйше заговорили в тій справі Czas і Słowo polskie.

З політичного погляду замітнїйша і — так сказати — більше симпатичне є енунциация Słow-a polsk-ого, котра відкриває нам інтенциї цїлої польської політики що-до реформи краєвої адміністрациї. Обережнїйший і розважнїйший Czas обмежуєть ся тільки на докладнїйше розвиненє і обговоренє начеркненого д-ром Бобжинським нарису, котрого корисною признакою він уважає те, що реформи „можна перевести без зміни закона, в його межах“. Очивидна річ, що зі здїйсненєм плянів д-ра Бобжинського і Czas-у галицька адміністрация стала-б ся справнїйшим і догладнїйшим ніж тепер, знарядом у руках шефа краю; се — залежно очевидно від сего шефа — моглоби вийти на користь або на більшу шкоду населеня.

Słowo polskie не вдоволяєть ся самими тільки технїчними поправками і видосконаленями теперішної адміністрациї краю. Воно хоче навіть у словах д-ра Бобжинського доглянутись чогось більше, пишучи: „Промова ексц. Бобжинського була звернена до цїлої суспільности та мала, попри тон урядової промови шефа адміністрациї краєвої до урядників, також деякі політичні акценти. Ексц. Бобжинський дав до пізнаня, що він не буде тільки пасивним виконавцем поручень і інтенций правительства, а приходить на становище намісника з власною своєю думкою політичною та з власною ініциятивою реформ політичної натури“. І дальше Słowo polskie підсуває д-ру Бобжинському далеко-ідучі проєкти перестороювя галицької адміністрациї в звязи зі зміною галицького авто-краєвого статута. Суть тих проєктів у тім, шоб намісника зробити одвічальним перед галицьким соймом та щоб староства сполучити з автономічними радами повітовими; останнє було-б рівнозначне з автономізациею політичної управи; головну завдачу при здїйсненю тих проєктів мав би сповнити галицький сойм при помочи і співучасти парляментарного кола польського“.

Не потребуємо пояснятн, що проти зреалїзованя тих польських плянів мусить станути весь наш народ. В першім рядї мусить пильну увагу на ті польські „правно-державні аспіраціі звернути наші посли. Небезпека є тим більша, що правительство задумує предложити радї державній проєкт адміністрацийної реформи для цїлої держави; при нагоді парляментарного трактованя того проєкту будуть польські політики — як се виразно виявляє Słowo polskie — силкувати ся перевести свої окремі пляни та виброти для Поляків у Галичинї в тій справі виїмкове становище, анальогічне до того, яке здобули при переводженю парляментарної виборчої реформи. Наші посли мусять ударемнити сим разом польські забаганки в парляментї та в соймі, коли сей останнїй, переступаючи свою компетенцию, візьметь ся переводити адміністрацийні „реформи“ по рецептї польської соймової більшости.

Коли бесїда про адміністрацийні реформи, то з становища інтересів нашого народу ось-які реформи треба вважати пильними: виданє кодексу адміністрацийної процедури, опертої на принципах новітної процедури судової, з докладним означенєм порядку инстанций, — установленє приватної скарги проти адміністрацийного урядника зглядно проти держави за нанесену шкоду, анальогічної до судової скарги „синдикатської“, — розширенє компетенциї адміністрацийного трибуналу.

Парляментарні справи.

Буджетова комісия приняла в суботу без дебати титул „мита“ з буджету міністерства скарбу, почім приступлено до нарад над титулом „найвисший рахунковий трибунал“. В дискусиї відозвали ся голоси за реформою трибуналу та за установленєм його компетенциї. На те відповів міністер скарбу Коритовський, що такий закон є вже вилагоджений і що він уже раз був міністерством скарбу принятий; тепер працює ся теж над сею справою. Потім принято титул „найвисший рахунковий трибунал“ разом з резолюциею, домагаючою ся закону що-до реформи того трибуналу.

На чергу нарад прийшов титул „пенсиї“. Референт п. Вольф домагав ся між иншим, щоби урядникам і учителям, спенсіонованим перед 1898. роком зрівнано пенсию з тими, що спенсіоновані після того року, або щоби їм бодай підвисшено їх пенсию. — Міністер Коритовський у своїй відповіди віднїс ся до сеї справи прихильно, але заразом зазначив, що вже й так від р. 1896—1908 видаток на емеритури і пенсиї зріс з 39 на 85 мілїонів корон, а жадане тепер підвисшенє пенсий вимагало би дальших 5 мілн. корон річного видатку. Підвисшенє се залежати буде від того, як палата послів прийме проєкти підвисшеня дотеперішних податків і заведеня нових.

Після принятя титулу „пенсиї“ і дальшого „патенти“ приступлено до нарад над титулами „віроісповіданя“ і „фондациї“. П. Василько говорив про відносини гр. православної церкви на Буковинї. Він жалував ся, що на чолї управи церкви стоїть Румун, що більшість консисторії складає ся з Румунів, а на 400 душпастирів є лише 30 Русинів, та й ті є здебільша москвофіли, що й до православної церкви зводять московського духа. Бесїдник домагає ся заспокоєня жадань і потреб руського населеня на Буковинї. — П. Козловський жалує ся, що у східній Галичинї за мало є польських сьвящеників, так що один сьвященик мусить нераз учити релїгії в 20 народних школах. Вкінци промовляє за полїпшенєм матеріяльного положеня руського духовеньства і попирає дотичні бажаня перемиської капітули що-до управильненя платні. — П. Романчук промовляє за підвисшенєм державної субвенциї для Наук. Тов-а ім. Шевченка вказуючи на його визначну наукову дїяльність.

Міністер просьвіти д-р Мархет, відповідаючи на висказані в дискусиї бажаня, сказав між иншим, що буде старати ся заспокоїти бажаня п. Козловського; признав, що Тов-о ім. Шевченка заслугує на поміч державну, та вказав на значне підвисшенє субвенциї на р. 1908, а що-до дальшого підвисшеня ведуть ся дотичні переговори. П. Василькови міністер признав, що його бажаня мають на метї спокій і згоду між Русинами і Румунами на Буковинї. Се у всякім разї гадка похвальна; алеж незвичайно трудна річ подїлити дієцезию того самого віроісповіданя після народностий. Скорійше може далось би найти такий вихід, щоби консисторию зложити на рівні з членів одної і другої народности.

Потім принято титули „віроісповіданя“ і „фондациї“, а опісля ще й титул „промисловий інспекторат“. Референтом додаткового кредиту для міністерства публичних робіт вибрано п. Шмида.

Нині відбуває ся дальше засїданє, на котрім поставлено останок буджету (штука, мореплавство, склади, водні дороги) і фінансовий закон.

З Угорщини.

Новий закон еміґрацийний.

В сю пятницю вніс в угорськім соймі міністер внутрішних справ гр. Андраші проєкт нового еміґрацийного закону, котрий в прирівнаню до давного постановляє значні обмеженя еміґрациї. І так після сього проєкту ті, що остають під батьківською опікою, могуть еміґрувати лише за дозволом батька або опікуна, коли мають забезпечене приміщенє там, куди вибирають ся. Малолїтні понизше 15 лїт житя могуть лише тоді еміґрувати, коли викажуть ся, що вибирають ся в дорогу під опікою заслугуючих на довіре осіб. Хлопцї від 1. сїчня того року, в котрім кінчать 17. рік житя, через цїлий час, поки не вийдуть з обовязку войської служби, могуть еміґрувати лише за дозволом міністерства краєвої оборони і міністерства внутрішних справ, і то лише на означений час і за зложенєм кавциї, котру можна їм назначити від 50—1000 К. Коли би еміґрация обовязаних до войскової служби прибирала більші розміри, може міністерство спинити еміґрацию обовязаних до войскової служби взагалї або на певних териториях на час одного року.

Дальше вичислює проєкт тих, кому взагалї не вільно еміґрувати. До таких належать: родичі, котрі хотять лишити в краю свої дїти понизше 15 лїт житя, не лишаючи забезпеченого способу до житя; всї ті, що не могуть виказати ся потрібними на цїлу дорогу грішми або не мають условій, вимаганих в краю, до котрого вибирають ся; ті, котрим правительство заграничної держави або кольонїяльне чи таке инше товариство або приватна особа обіцює на цїли поселеня цїлком або в части даремний перевіз; ті, котрих на кошт держави завернено з заграниці, а вони тих коштів не звернули. Міністер внутрішних справ може заборонити на якийсь означений час виїзд взагалї або лише людям якогось занятя або віку до тих держав і країв, де житє, здоровлє або майно еміґрантів виставлене на поважні небезпеченьства; він може також обмежити виїзд на якусь означену руту, найвідповіднїйшу для державного надзору і опіки над еміґрантами.

В мотивах проєкту сказано, що дотеперішний еміґрацийний закон не осягнув наміреної цїли. Число еміґрантів до заморських країн виносило в остатних 5 лїтах 800.000 людий. Дотеперішний закон не управильняє також еміґрациї сезонової. Хоч в р. 1907. задержано 13.000 осіб, що хотїли еміґрувати, і покарано 640 тайних агентів еміґрацийних, то все те було даремне. На будуче можна буде еміґрацийні бюра закладати за дозволом міністерства внутрішних справ лише в Будапештї і в краєвих морських пристанях та на граници в тих місцях, де є стациї зелїзничі.

Як показує ся з декотрих постанов проєкту, особливо що-до сезонової еміґрациї, та з дискусиї, яка вже почала ся, можна вгадувати, що головною цїлию проєкту є забезпечити панам і посесорам дешевого робітника рільного. Беля Раковський, говорячи про робітничі відносини і про агітацию социялістів між робітниками, спитав, що зроблять угорські робітники, коли пани схотять спровадити робітників китайських або японських. На те замітив п. Мольнар: „А як між Китайцями найдуть ся також социялісти?“ Раковський відповів йому: „Упевняю Вас, що назадовго в Китайцях далеко більше плисти-ме мадярської крови, ніж у Вас“.

Польоній-Лєндель.

Як з Будапешту довідує ся Arbeiter Zeitung, в процесї Польонія з Лєнделем справа стояла була вже так, що Польоній, певний увільненя Лєнделя, мав минувшого понедїлка відступити від обжалованя, а та те оборонець Лєнделя мав зложити заяву, що розправа не достарчила підстави ані до засуджуючого ані до увільняючого вердикту. Така станула в неділю умова між Польонїем і державним прокуратором з одної сторони, а оборонцем Лєнделя з другої. Тимчасом прихильникам Польонія між присяжними судиями удало ся ще в неділю перетягнути двох товаришів на сторону Польонія, так що засуд Лєнделя став уже певний. Тогдї повідомлений о тім Польоній заявив в понедїлок оборонцеви Лєнделя, що відступає від зробленої умови. Розправа пішла тиким чином своєю дорогою до кінця і скінчила ся, як відомо, засудом Лєнделя. Отже в сю пятницю оголосив Лєндель в дневнику „A Nap“ наново своє обжалованє Польонія, значно ще розширене новими закидами всїляких дуже поганих вчинків. Коли Польоній схоче з тих закидів очистити ся, буде мусїв Лєнделеви виточити новий процес.

Виборча реформа.

Мадярська часопись „Pesti Naplo“ подає отсї інформациї про стан виборчої реформи: проєкти, дотикаючі загального виборчого права, лежать вже зовсїм готові в міністерстві внутрішних справ Вони основані на принціпі плюральности та вводять трояке право голосованя. Міністер внутрішних справ стоїть за явним голосованєм. Скількість послів піднесеть ся о сорок. Предложеня увійдуть до парляменту імовірно аж в осени; цїсар дістане їх мабуть в місяци маю для удїленя „передступної санкциї“.

Новий швіндель.

Ще не покінчилась брудна афера Польонія, коли викрилась нова, далеко не чиста справа з иньшим мадярським дїячем. Проти члена угорської палати векьмож, барона Урая, ведеть ся слїдство карна з приводу обманства. Дїло таке: щоби дістати дїдичне місце в палатї вельмож, до сього треба в Угорщинї виказатись з оплачуваня щонайменше 4 000 корон земельного податку. Барон Урай платив того податку тільки 1.790 корон та, щоб добитись чести, поправий собі число податку так, що вийшло, буцїмто він платить 4.790 корон і має право на місце в палатї вельмож. І справдї на основі предложеної ним грамоти, стверджуючої оплачуванє потрібної квоти податку, покликано барона Урая до палати вельмож. Тимчасом нещастє хотїло, що той-же барон Урай мусїв процесувати ся з якоюсь жінкою о аліментациї, при чім він старав ся виявитись перед судом як найбіднїйшим; на доказ своєї незаможности він подав судови справдїшну квоту оплачуваного податку. Сим покористав ся адвокат тої жінки та в своїй злобности доніс президентови палати вельмож про дїйсний стан маєтковий свого противника та про його недостаточні кваліфікациї на достоїнство члена високої палати. Довідавшись про те, що — сяк чи так — в палатї вельмож не можна буде звертатись, бар. Урай з помпатичною міною „добровільно зрік ся“ тої чести і „виступив“ з палати. Одначе скандаль був уже заголосний, так що навіть скорумпований угорський суд мусїв розпочати карні доходженя проти амбітного нащадка старо-мадярського роду. Швіндель — без кінця!

Заграничний огляд.

Замкненє цольських шкіл в Кілецькій губернії.

Саме в той час, коли галицько-польська преса частувала загал Русинів від „zbójów“, „łotrów“, „opryszków“ і т. д. а в се з приводу убийства ц. к. намісника гр. Потоцького, при чім простість руського баидитизму виставлювано благородности Поляків, які нібито ніколи не уживали терористичних способів боротьби — погиб на першний день Великодня від скритовбійчої смерти начальник Кілецької научної дирекциї, Афанасєв. Обставини, серед яких виконано його убийство, виключає усякі сумнїви що до характеру атентату, дарма що його виновники утїкли. Вбитє се складло ся на тлї боротьби польського громадянства в Конґресівщї з росийським урядом о рідну школу. Боротьба ся почала ся бойкотом, підчас якого прихильники бойкоту вдирали ся до шкіл осо-бливо низших, рвали книжки й зошити та розганяли дїтий, яких родичі проти волї загалу посилали до польської школи. Вживано також остроґо натиску на учителїв, які дальше викладали в росийській мові. Роки 1905, 1906 і 1907 значили ся убитєм начальника радомської научної дирекциї, Станкевича й інспектора сїнницької семинария, Бойка, невдалим атентатом на помічника варшавського інспектора Орлова й Диковського, стрілянєм до професора ветеринарнї Давидова та побитєм професора варшавського університету, Амалицького. Польські націоналїсти в боротьбі з русифікаторами не поминули й директора ломжинської а відтак кілецької научної дирекциї Афанасєва, який рішучо противив ся знольщеню підчинених собі шкіл, а навіть усував учителїв, які на домаганє населеня усували російську мову зі школи. По погрозах, які печатано на адресу Афанасєва в нелеґальнім видавництві „Walka o szkołę polską“, застрілено його отсе з бровнїнга; в Ломжі кидано під поріг його хати петарду.

У відповідь на сей атентат рішив варшавський генерал-губернатор на основі прислугуючих йому виїмкових прав позамикати в Кілецькій губернії всї приватні школи, в яких научувано в польській мові.

Не знати тільки, чи галицько-польські журналісти не потрактують тепер своїх читачів статями, в яких викажуть, що атентати за польську школу в королївстві виконували „ukraińscy hajdamacy“, щоб довести до позамиканя польських шкіл. У них буде се можливе!

Аґрарний страйк в Італії.

Аґрарні відносини в Італії крайно невідрадні та не-аби як нагадують нашу Галичину, де поруч величезних магнатських латифундий маємо 350 тисяч безрільних „рільників“, не кажучи вже про безлїч таких господарів, які мають тільки по одному або по два гектари землї. Оттимто й не диво, що в Італії приходить дуже часто до конфліктів на аґрарнім тлї. Не минає майже року, щоб в Італії обійшло ся без рільничого страйку, який не обходить ся без інтервенциї куль і багнетів.

Оттакий великий аґрарний страйк обхопив тепер парменську провінцию та триває від 1 мая ще й досї. Страйкує сорок тисяч рільних робітників. Завзятє обох сторін і робітників і дїдичів нечуване; через те звернув сей страйк на себе загальну увагу.

Навчені досьвідом давнїйших років, получили ся дїдичі в заводові організациї, щоб тим успішнїйше поборювати робітничі синдикати. Оттака дїдичівська організация, „Аґрария“ хотїла конче вимогти на робітниках, щоб вони пристали на погіршене умови, яку собі вибороли були робітники торічним страйком та на продовженє робочого часу в річних контрактах о 2 години денно. До приневоленя всеї робітничої маси почали дїдичі послугувати ся льокавтом. На се відповіли рільні робітники генеральним страйком, який обіймає всї роди рільної працї разом з обходженєм інвентаря. Страйкарі хочуть конче довести дїдичів до капітуляциї, а властителї, щоб не уступити, почали послугувати ся страйколомами і то з сфер паничів-охотників, які — розуміть ся — не належать до ніякої організациї. Між ними а страйкуючими приходить дуже часто до конфліктів, які кінчать ся нераз кроваво. Ось в С. Просперо стріляли оноді страйколоми до робітників з револьверів. До сего прийшло з тої причини, що страйкуючі не хотять допускати до перегонювання дїдичівської худоби з околиць обнятих страйком, в околиці, де страйку нема.

В околицях, обнятих страйком сконсиґнувало правительство богато війська пішого й кінниці. Першого мая висилано полк з Кремони так нагло, що жовнїрів, які були порозходили ся по місті скликувано алярмовими трубками.. Поміж страйкарями найзавзятїйші жінки. Вони групують ся перед оборами та не дають виганяти панського товару; як кавалерия хоче збіговище розігнати, то дїти й жінки лягають на землю і унеможливлюють шаржу.

Дїдичі, прочуваючи мабуть, що своїм поведенєм доведуть до страйку, почали в останних часах незвичайно горячково заосмотрювати ся в рільничі машини. Після „Джорналя д' Італія“ спроваджено в останних днях до Парменської околиці машин на суму 2 мілн. лїрів. На руку дїдичам іде — розуміть ся — правительство. Щоб не дати страйкуючим якого иньшого заробку як на панських рілях, не хоче уряд почати відводнюючих робіт, хоч вони вже давно порішені.

По атентаті.

Соборне посланіе

до вірних гр. к. обряду опублїкували всї три руські владики та розіслали його не лише своїм вірним, але й польській пресї. Посланіе се недовге, а до того більша половина його се звісна пропо-відь митрополита гр. Шептицького, виголошена в соборі сьв. Юра в Велику Пятницю с. р. Зміст посланія такий: Владики виступають против „полїтики без Бога“ очевидно по сторонї Русинів.

Що-ж до гріхів, які на Русинах поповнюють їх противники, то владики заявляють так: „А єсли о гріхах в политиці говоримо, єсли перестетю суспільнім і полїтичнім могли би ся допустити, а мало і рідко підносимо ті гріхи, котрих инші на Вас в политиці допускають ся, то не для того, щоб Ми тамті гріхи заслонювали і боронили. Яко Ваші душпастирі за Вас самих перед Богом відповідаємо а не за инших. Відчуваємо, що днесь в публичнім житю не всьо дїе ся так, як би того строга справедливість вимагала і як велить Божий закон любови ближнього. Відчуваємо упослїдженє нашої суспільности в публичнім житю і одиниць нашої народности не в однім і не раз. Разом з Вами відчуваємо всї народні болї і терпіня і разом з Вами хочемо працювати і працюємо по силам над полїпшенєм нашої народної долї. Для-того коли пятнуємо всьо, що поміж нами єсть злом, коли рішучо Вас перестерігаємо, робимо се для Вашого добра, а ніколи на те, щоби кому

„Прийміть сей мішок бараболь“, сказав Мактавіш.

„Се вистарчить. Ви менї натомість обіцяли задержати тайну! Не забувайте о тім“.

Джон Мактавіш зложив присягу, перечитав зміст листа і відійшов з тихим проклоном. Небаром прийшов знова до себе і переходив з усьмішкою біля малого гуртка людий, що стояли перед хатою.

„Приношу Вам два фунти найлїпшого масла“, сказав Дунальд Мекдунальд з Фісдель, коли вже увійшов у хату.

„Се вистачить“.

По чотирох мінутах спішив Дунальд з Фісдель домів, проклинаючи по дорозї.

— — — — — — —

Коло девятої години вечером лишив ся вкінци малий Дунальд сам. Всьміхаючись кидав він своїм зором навкруги. На столї лежало пять фунтів масла, яйцї, дріб, тютюн, пара шкарпиток та дві фляшки вина; на підлозї коло мішка з бараболями купа дров.

„Йде якось“, сказав Дунальд сам до себе.

Заткав фляшку з віскою, вкроїв кусник хлїба та сира і присїв ся до огню. Відтак виймив з кишенї помнятий і забруджений листовий пакет і майже солодко приглядав ся йому.

„Алеж відки вони знали моє імя“, мимрів.

„Булоб се преціньб дивовижне, як би так в Лондонї, знали моє імя. Та се значить, що люди, що висилають такі листи, то мудрі голови. Хиба може догадались вони, що в Порт-Сунер живе чоловік на імя Дунальд Мекдунальд. Аж тепер собі пригадую, що торік віднаймав тут польованє якийсь Др Дунальд Мекдунальд. Але що то має до річи! Се був добрий інтерес. Він сповнив свій обовязок“.

Він виймив папери з куверти і кинув її в огонь. За нею пішло кілька вузко задрукованих карток, до котрих прилучив ся гарний пестрий зошит. Коли вже огонь захопив титулову картку, Дунальд відчитав заголовок і повтаряв його в голос: „Що то є властиво перешкода травленя?“ а відтак докінчив: „Я про се, хвалити Господа, нїчого не знаю“.

І він забрав ся до своєї вечері.

Переклав А. М.

небудь на сьвітї приподобати ся і ніколи на те, щоби солїдаризовати ся з тим, що йшло би на яку небудь шкоду нашого народа. Відпираючи і осуджуючи все то, що есть Божому законови противне, що гріхом і несправедливостию зглядом нас, робимо се яко горожани і патріоти а робимо се тогди і там, де горожанський обовязок нам се наказує. А коли говоримо яко душпастирі, котрі лиш за Ваші душі відповідають перед Богом, то мусимо і більше видїти і більше підносити то, що есть моральним злом, або моральним небезпеченьством для повіреног Нам дїла Вашого спасеня".

По сїй заяві слїдує звісна вже проповідь о атентатї Сїчинського, лиш значно підкріплена в осудї вчинку Сїчинського. Конець посланія містить осторогу перед „нехристиянською пресою" та поклик до катихитів, учителїв і т. д., аби засади посланія вщіплювали в дїтвору. Тут додамо, що всї катехити одержали наказ відчитати се посланіе в клясах на годинах релїгії, хоч посланіе носить на скрізь полїтичний характер.

Від себе замітимо лише, що сьвітла і тїни в сїм посланю розложені надто нерівномірно. Християнська етика безуслівно вимагає осуду в с я к о г о убійства, але з того приводу ще не конче потрібні полїтичні послання, в яких владики чомусь-то не можуть осудити так само кріпко насильств і убійств, доконуваних на Русинах т. є на своїх вірних (аргументи з посланїя нами в горі зацитовані, не знаємо чи кого вдоволять!), як кріпко осудили убійство гр. Потоцкього.

В кождім разї годить ся занотувати, що наші владики з Митрополитом гр. Андрієм Шептицьким на чолї публично і як епископи зазначили, що „иньші — с. є. наші противники, допускають ся гріхів" на нас, що „днесь в публичнім житю не все так дїесь, як сего строга справедливість вимагала би" що істнує „упослїдженіе нашої суспільности в публичнім житю" та що наш народ зносить „болї і терпіня". Польська преса тепер не зможе чей кувати з того послана оружя для розбиваня руської суспільности, бо сї уступи послання очевидно мають на думцї польську сваволю над Русинами.

Слїдство

в справі атентату з 12 цьвітня 1908 р. вже покінчено. Слїдчий судия ,сов. д-р Берзон передав акти державній прокураторії для зробленя дальшого ужитку себто зладженя акту обжалованя.

Розуміють ся, що хід і вислїд слїдства є обслонений урядовою тайною, та можемо те певно сказати, що воно ставши відомим основно покаже брехунство польської преси, особливо „Dzien. polsk.", який до краю виснажив свій мозок видумками на тему компльоту і т. д.

Коли-б розправа мала відбути ся таки у Львові, то судила-б її в половинї червня надзвичайна лава судиїв присяжних, скликана нарочно на сю цїль. Тількиж справа місця суду Сїчинського є ще отвореною квестиєю. Досї однак ще не зроблено анї з боку оборони анї з боку прокураторії нїякого внесеня що-до делєгациї якогось иншого суду — не львівського. Що таке внесенє буде поставлене, се не улягає мабуть сумнївови, ходить тільки о те, чи буде запропонований якийсь инший суд галицький, чи таки позагалицький.

З тюрми.

Служницю пп. Сїчинських по кількаразовім переслуханю оставлено на вільній стопі. Вчера за дозволом слїдчого судиї побачили ся вперве з матїрю, п. О. Сїчинською її доньки а також о. Амврозий Сїчинський, парох Білївців к. Козачівки, стрий Мирослава. Справу відклику матери Мирослава що-до випущеня її на вільну стопу висший суд ще не полагодив.

Вчера переведено Мирослава Сїчинського з давнїйшої камери до новоі.

Віденські доходженя.

Віденська прокуратория повідомила львівського слїдчого судию, що проти учасників студентської депутациї Е. Галущинського й Коновальця, яка явила ся безпосередно по атентатї у сестри Мирослава п. Ол. Левицької, заряджено вступні доходженя за похвалюванє каридостойних вчинків.

Львівська полїция

ще когось шукає. По ревізиї в „Акад. Домі" вибрав ся один аґент ще й до дївочого інституту СС. Василиянок з незрівнаним припущенєм, чи там не спровадив ся якийсь „пан". Розуміють ся що се „бистре" припущенє львівського шпіона не причинило йому лаврів. Доходив він також, чи там нема кого з приватних осіб, що не ходять до школи але й се не справдило ся. Нїчого й казати, львівські аґенти ревні, коли й по монастирях шукають за „компльотом", шкода тільки що не мають більшої проворности, бо функціонарям полїциї тай то ще тайної хиба не конче треба осьмішувати ся.

Спростованє.

На підставі §. 19 закона з дня 17 грудня 1862 р. ч. 6 В. з. д. з 1863 р. прошу о поміщенє слїдуючого тут ц. к. державній прокураторії через президию ц. к. висшого суду краєвого у Львові надісланого спростованя помішеної в ч. 96 часописї „Дїло" з дня 2 мая 1908 р. в рубриці під заг. „По атентатї" дописї під заг. „Приготованє до narodowego święta". — Не є правдою, будьто би хтось з урядників ц. к. суду повітового в Глинянах аранжував демонстрацийний похід дня 3 мая с. р., не є правдою, будьто би дня 27 цьвітня с. р. (в понедїлок великодний) в подвірю судового будинку уряджено пробу стріляня з револьверів. Натомість є правдою, що 12-лїтний хлопак, мешкаючий у сторожа арештів, в тім дни для забавки на судовім подвірю стріляв сїрниками в той спосіб, що їх обсасом придоптував, як се хлопцї в Глинянах в часї Великодня люблять забавлятись. — Львів, 9 мая 1908 р. Ц. к. державний прокуратор *Barth.*

Напасть на руських судиїв.

Перед кількома днями принесло „Słowo polskie" статю з незвичайно тяжкими закидами против всїх судиїв-Русинів, а іменно, будьто Русини-судиї взагалї в реферованю вироків і загалом в урядованю руководять ся полїтичного сторонничого стилю та переслїдують польські сторони, а протегують Русинів. При тім закидувано в сїм Русинам-судиям, будьто вони дишуть ненавистию до польського народа та похвалюють полїтичні убійства. Вкінци „Słowo polskie" знимає великий крик, твердячи, будьто Русини-судиї становлять переважну більшість судейського персоналу. Звертаємо на се увагу п. президента Тхуржнїцького і п. прокуратора Барта і сподїємо ся, що ц. к. прокуратория у Львові: 1) вишле до „Słow-a polsk-ого" заперечуюче спростованє тих ложних й з правдою незгідних тверджень про велику часть персоналу судейського та 2) обжалує редактора „Słow-a pol-sk-ого" о клевету судейських урядників.

НОВИНКИ.

— **До Русинів - латинників.** Всїх сьвідомих Русинів-Українців л а т и н с ь к о г о о б р я д у з-поміж і н т е л і ґ е н ц и ї прошу, щоби у важній народній справі зволили подати менї свої точні адреси по можности як найскорше, а найпізнїйше до кінця мая с. р. — Рівнож прошу всїх наших Вп. орґанїзаторів і мужів довірия, щоби подали менї адреси знаних їм добре сьвідомих Русинів латинників з-поміж с е л я н с т в а а б о м і щ а н с т в а. — *Д-р Володимир Охримович*, Львів, улиця Руська ч. 20.

— **Представленя новому намісникови.** Вчера представили ся Й. Ексц. п. намісникови д-ру М. Бобжинському м. и. члени дирекциї тов. взаїм. обезпечень „Днїстер" д-р Кулачковський, д-р Федак і проф. Шухевич ; дир. „Народної Торговлї" Нагірний, дир. К. Паньківський ім. „Краєвого Союза Кредитового", провінциял оо. Василиян о. Філяс, та депуация „Народного Дому", в склад якої входив прддсїдатель інститута о. І. Костецький, заст. предс. д р Вол. Івасечко і д-р Л. Павенцький, та депутация ставропігийського інституту, зложена з стар. сов. Ямінського, Сивуляка і Коцовського. Супроти депутаций институций і товариств руських, п. намісник, у відповідь на їх привіт, покликуючи ся на своє засадниче означенє задач і становища обєктивної й прихильної адмінїстрациї заявив, що всякі змаганя тих институций около культурного й економічного піднесеня руського населеня буде радо попирати, а дбаючи о удержанє публичного ладу і спокою здає собі в цїлости справу, що одним із засобів, ведучих до тої цїли є заспокоєнє дійсних потреб широких верств населеня як руського так польського а то на поли економічнім.

— **Авдиєнция краєвого маршалка.** Нинї приняв цїсар на авдиєнциї новоіменованого краєв. маршалка, гр. Ст. Баденього.

— **Кліматичні заведеня а ми.** Останніми роками польські газети в Галичині і Варшаві підняли клич бойкотованя нїмецьких „бадів" себ-то купілевих і кліматичних місцевостий, очевидно з полїтичних мотивів. Патріотичні герольди вказують натомість на кліматичні місцевости галицькі а в остаточнім випадку на всякі заграничні, лише не нїмецькі. Непорозуміне зайшло тільки що-до кашубської місцевости Сопоти, бо коли одні голоси заявили ся за бойкотованєм їх, яко купилевої станції, що находить ся в нїмецьких руках (коло Ґданська), то „Głos warszawski" каже якраз противно, аби навідувати сю місцевість, бо такі відвідини можуть причинити ся до с п о л ь щ е н я її. Як примір впливу лїтників Поляків на окруженє і населенє галицької кліматичної місцевости подає „Głos warszawski" місто Косів, де находить ся природно-лїчниче заведенє д-ра Тарнавського. Польське населенє говорить тут ледви 5% і в самім містї до недавна панувала майже виключно мова руська. Коли до заведеня стали приїзджати Поляки й стикати ся з місцевим окруженєм, в околичних відносинах настав справдїшний переворот і заведенє зробило ся „cenną placówką wpływów polskich". Так пишуть Поляки про свої польонїзаторські успіхи там, де є зникаючою силою, бо творять ледви 5 процент населеня. А звісно, що крім Косова подібними „placówkami wpływów polskich" на руській земли є ше Яремче, Микуличин, Ямна, Дора та инші кліматичні, купилеві і лїчничі місцевости. Хто був хоч пів дня в такім Яремчу, мав нагоду пізнати основно сю польщину, що витиснула своє пятно на кождій пяди споконвіку руської землї і з диким нахабством поневіряє всьо, що руське. Русин там чуєть ся чужинцем і то чужинцем проскрібованим, що на кождім кроці стрічаєть ся з вибриками польського шовінїзму. І дивна річ, що з нашої сторони не видко супротив того нїякої реальної контракциї, або бодай паралєльної роботи, яка сьвідчила би про розуминє коли не народного, то бодай приватного інтересу. З Русинів нїхто не пробував доси не то засновати якесь більше кліматичне заведенє, але хоч би поставити найпримітивнїйші доми для лїтників Русинів, де-б вони не мусїли стрічати ся з польським шовінїзмом. Атже руських гостий мав би такий підприємець в сезоновій порі безліч, треба би лиш вміти їх до себе притягнути. Гарні досьвіди зробила в тім напрямі вже „Народна Гостинниця", та на жаль перші проби не заохотили нї сеї институциї нї инших підприємчивих руських одиниць до кліматичного інтересу. Чи будемо ждати, аж хтось инший запросить нас на готове, а поки-що „placówki polskich wpływów" будуть дальше робити своє? Думаємо, що наш голос не прогомонить безслїдно; що преціньсеред руського загалу знайдуть ся люде, котрі возьмуть ся ще сего року до дїла. Наші прекрасні гори мусять лишити ся руськими. — *В.*

— **Русин-лїкар з Теребовли.** Д-р Гр. Гарматій, досьвідний лїкар, посїдаючий уже широку практику, здобуту кілька лїтною працею в повітах богородчанськім і косівськім, де був державним лїкарем, експонованим для борби з сифілїсом, осїдає від 15. с. м. в Теребовли. Імя д-ра Гарматїя бувшого голови „Акад. Громади" за найкрасших часів еї ідейного розвитку, звісне широким кругам нашої суспільности. Тому треба надїяти ся, що Теребовелчщина радо повитає і підопре ту нову, а так солїдну силу — солїдну на поли лїкарського знаня як і на поли народних обовязків. З свого боку бажаємо д-ру Гарматїєви найкрасших успіхів як лїкавеви так і публичному дїячеви.

— **Польська нахабність.** До львівських Русинів прислав головний заряд „Towarzystwa szkoły ludowej" в Кракові льоси до закупна по однїй коронї з таким зазивом: „Towarzystwo szkoły ludowej" узискало рескриптом п. к. міністерства скарбу з 26. цьвітня 1905 ч. 27956 дозвіл на уладженє льотериї, котрої тягненє відбудеть ся 30. грудня 1908 р. Цїлию льотериї є здобутє доходів на цїли просьвіти: на закладанє і будову народних шкіл, закладанє і попиранє захоронок, орґанїзованє курсів початкової науки, закладанє і підпиранє народних читалень а заразом безплатних випожичалень книжок, закладанє народних домів, як рівнож піддержуванє польськости на окраїнах („kresach"). Овочем дотеперішної дїяльности „T. S. L." було заложевє 1300 читалень, 100 курсів для анальфабетів, 100 початкових шкілок і 26 окраїнних шкіл („kresowych"). Чек почтової каси ощадности залучаємо". — Щоби сказав Поляк, жиючий на галицькій Руси, якби дістав подібне візванє до попертя русько-української институциї? А зважити треба, що „T. S. L." має на цїли спольщенє нашого народу, і що з сторони українського народу нема анї одної институциї, котра мала би на цїли зукраїнщенє польського народу. — *Василь Калинин.*

— **72 сотиків за руське візванє до суду.** Д-р В. Б. мав бути переслуханий в характері сьвідка через ц. к. суд повітовий С. І. у Львові і як звичайно доручено йому против виразним приписам закона візванє в польській мові. Інтересований звернув судови візванє з жаданєм, щоби доручено йому візванє в руській мові. Суд вправдї вволив його бажаню, але дотична судова канцелярия ноціонувала письмо д-р В. Б. як неостемпльоване і ц. к. уряд виміру належитости доручив йому візванє платне на 72 сот. І так за непошановані прав своєї мови судом, т. є властию, якої задачею є стояти на сторожі справедливости, мусить Русин платити державі.

— **Самбірська „Ризниця" а Українці.** Пишуть нам: В передсьвяточних анонсах, оголошених в наших часописях, горлала на цїлу Галичину „Ризниця", щоби наші церкви і сьвященики купували в її складах потрібні церковні річи, бо вона страшно дбає о сьвященичі вдови і сироти. Ну і справдї майже кождий сьвященик Українець, потребуючий закупити щось до своєї церкви, спішить до складів „Ризници" та дає її добре заробити, не зважаючи на те, що се „гопщество" захопили в свої руки наші домородні „Москалюшки", яким анї краса нашого гр. кат. обряду, анї добро нашої церкви, анї доля сьвященичих вдів і сиріт не лежить на серцю, але тілько проста, звичайна нажива у видї доброї платнї та всяких зривків. Перед кількома місяцями о. Онуфрий Гадзевич, сотрудник з Старого Самбора подав зголошенє до того „гопщества", о принятє його в члени „Ризници". Славетна дирекция а опісля надзираюча рада „Ризници", зложена переважно з свояків, носили ся з тим зголошенєм як „той" з точилом, не знаючи, що з о. Гадзевичом, маркотним Українцем але при тім примірним сьвящеником почати. Аж по довгих нарадах „совіщаніях" та надумах, дня 5 мая с. р. звернули йому удїл та вписове, відказуючи принятя його в члени славної „Ризниці". Нас не дуже би обходило тото поведенє надзираючої ради „Ризниці", бо не велика тото честь належати до „общества", де пропагує ся крайна нетерпимість Українців, де плекає ся московщина, де навіть на сьвящеників Українців вигадує ся Бог зна що, де перед веде чорносотенний батюшка, коли би „Ризниця" перестала відзивати ся до Русинів і в імя якогось для нас цїлком незрозумілого патриотизму, але за тото крикнула „бий Русина, най жиє Московщина". Таж ми добре тямимо тоту хвилю, коли то „Ризниця" без надуманя з дуже великим поспіхом принимала в члени „господинов" Марковних, Дудикевичов, Добрянських, Лїсковацьких і сотки инших, не питаючи, чи вони достойні чи не достойні, бо бояла ся, щоб не перейшла в руки народовців, а нинї відказує принятя сьвященикови. Добре „alea iacta est", але нехай „Ризниця" буде на се приготована, що прийде час, коли своїм безглуздим, нетолєрантним, чорносотенним поведенєм доведе до того, що сьвященики Українцї з жалем та з болем серця відвернуть ся від неї, будуть заспокоювати потреби церквей у инчих складах, обминаючи „Ризницю", хотяйби вона і 100 філій заложила по наших містах, та полишуть „господам" Марковим, Дудикевичам та иншим галицьким Москалюшкам закуповувати в „Ризниці" собі... штани та шкарпитки. При тім запримітимо і се, що на виставах „Ризниці" повно всяких „ізданій", московських друків, якихсь православних ікон, але за се анї одної стрічки руської; — все, все дише якоюсь чужиною, а принайменше намагають ся завести та перешварцувати до нас чужину. Чи се патриотична робота і чи сьвященикам Українцям дивитись на се байдужно, над тим слїд би застановити ся. — *Глек.*

— **Polonia militans.** Пишуть нам із Старого Самбора: В нашій глухій дїрі по смерти гр. Потоцького підоймала Польонїя голову з наміром пигуляти собі трохи по Русинах, однак коли зібрані до купи всякі писарчуки споглянули по собі і побачили, що їх дуже маленько та переконали ся на уладженім за душу Потоцького в костелї богослуженю, що навіть міщанство лат. обр. від них відчахнуло ся, то на богослуженє прийшло ледви трох міщан і то таких, що держать ся при жолобі повітової ради та староства, гукнули собі щось кілька разів: „jeszcze nie zginęła" тай на тім конець. За тото пописувало ся своїми чорносотенними концептами наше ц. к. староство, яке зареквірувало до нашого місточка цїлу сфору жандармів наказуючи передовсїм слїдити руських сьвящеників та читальню „Просьвіти". Урядники староства підчас наших великодних сьвят затягнувши мундури під проводом концепіста Лишковського робили нам параду тим способом, що при асистенциї жандармів перемашировували улицями міста, вечером задержували ся перед вікнами читальнї „Просьвіти", заглядали до неї, а побачивши у нїй капраля 77. полку піхоти Римця, який прийшовши на сьвята на урльоп, поступив до читальнї за своїм братом, чатували на него кілька годин. Колиже той вийшов, зловили його, запроторили до арешту, а опісля при великім здвизї народу другий день великодних сьвят під жандармською ескортою відвели до Самбора. В великодний понедїлок концепіст Лишковський в асистенциї жандармів поважив ся навіть впасти з криком до льокалю читальнї „Просьвіти", а хотячи перестрашити членів та відтягнути від читальні, зачав питати ся о їх імена та записувати їх. Наш повітовий кацик страшно казить ся на Русинів, котрі остатними часами зачали годувати його сїном (інтерпеляция в радї державній п. Стахури про побиранє дарунків). І хотяй Річчі не має анї бичого анї телячого куїня (жолудка), хотяй не зачисляєсь до зьвірят румиґаючих, все таки маємо повну надію, що в галицьких обставинах, під доглядом своїх можних опікунів з Хирова і Перемишля стравить наш кацик і велику фіру сїна, яке до того вийде йому на здоровлє та послужить до одержаня похвал та аванзу на „radcę". Бо в Галичині під польськими ржондами все можливе. Правда і наш кацик перед Русинами зачинає уневинняти ся, будьто би тому не винуватий, що о. Іван Яворський перепав при виборі до сойму, та він яко „урженднік" мусїв сповнити волю свого шефа, котрий наказав йому перевести „вибур Поляка". Однак все таки наше ц. к. староство використовує кожде незадоволенє, та навіть кожду забаганку нашого селянина, щоби його лихо настроїти супротив сьвященика, не розбираючи чи сьвященик Українець чи Москаль. Недавно нишпорили жандарми по Ганчівці, хотячи щось знайти на боязливого, застрашеного та перепудженого о. М. Х., а конципіст Лишковський не пощадив і о. В. Г. з Білича, який уходить за старостинського аґерента. Взаґалї на цїлій лїнії страшенний старостинський „буй з Русїнамі", на латинські великодні сьвята приїхали з Самбора Поляки тутешні ґімназиальні ученики. Під вражінєм смерти гр. Потоцького зачали полювати на „Русїнуф". Подибавши на зелїзничім двірци п. Н. М., запитали ся його, чи він Русїн чи Поляк. Пан М. хотячи розвідатись, що підростаючі громили хотять, подав себе за Поляка, тогди ученики з під довгої пелєрини (плаща) витягнули бровнїнги і показуючи їх п. М. сказали: „у нас в Самборже кажди студент з вишого ґімназиум ма такі, то на Русїнуф; вистжелями їх як псуф". Нема що казати, гарна ґімназия, що такими їх виховала. — *Н.*

— **Добра нагода для бідних селянських дїтий.** Приміщу на безплатне удержанє у львівських майстрів бідних селянських хлопців в віці 14—17 лїт, в слїдуючих родах ремесла і промислу: 6-ох хлопців в столярстві, 2-ох в бляхарстві, 3-ех в шевстві, одного в масарстві а одного в цукорни. За одноразовою доплатою в квоті 100 корон приміщу: 5-ох в слюсарстві а 2-ох в кравецтві. За одноразовою доплатою в квоті 50 корон приміщу: 4-ох в столярстві, 2-ох в бляхарстві, 2-ох в пекарстві, 3-ех в шевстві а 2-ох практикантів торговельних. Повисші одноразові доплати можуть бути вплачені майстрам в догідних ратах. Зваживши, що нам брак наших національно-сьвідомих ремісників і промисловців, прошу нашу інтелїґенцию, так духовну як і сьвітську, що найлїпших і охочих до ремесла хлопців заохотити до вибраня сих заводів і тим самим забезпечити їм кусок хлїба, щоби не нидїли на шматочку землї. По близші інформациї і услівя належить звертатись письменно з долученєм марки почтової на відповідь, до *Григория Нарожняка у Львові ул. сьв. Петра ч. 15. І. поверх.*

— **О загребських студентів.** Делєгация польських академічних товариств в Кракові відбула вчера засіданє, на котрім ухвалено вислати до Загреба на руки хорватського студенстського товариствє „Mansa academica" і редакциї дневника „Obzor" запрошенє, аби хорватські студенти, що покидають університет в Загребі, записували ся на польський університет в Кракові. Рівночасно делєґат краківської молодежи, Л. Колянковський, був вчера у Відни у презеса польського кола, д-ра Ґломбінського, просячи о інтервенцию. Ґломбінський представив делєґата словінському послови Пльойови, котрий підняв ся посередництва між краковською а загребською молодїжю.

— **Новий шпиталь для невилїчених у Львові.** Магістрат міста Львова ухвалив на онодішнім засіданю утворити в будику при ул. Зборовських, де доси містила ся касарня кавалерії, філію заведеня для невилїчимих. Будинок буде наперед відреставрований коштом 50.000 корон.

— **Хмароломи, ґради і повени.** В сам день цїсарського ювилею минувшої середи по полудни около 2 години навістила Відень страшенна туча з громами і великою зливою, що тревала цїлих дві години. Улиці, на котрих перед тим з нагоди ювилею було повно людий, нераз опустїли а воздух остудив ся значно. Майже в тій самій порі навістив місто Вінер-Найштадт і охрестність сильний хмаролом з ґрадом. Вода в Дунаю сильно прибуває. Того самого дня падав в цїлих Карконошах так зливний дощ, що подобає на хмаролом а в наслїдок того ріки так прибули, що на долах грозять повению. З Ґмунден доносять, що там рівночасно з хмароломом падав і сильний ґрад а зерна величини голубячого яйця пообтовкали весь цьвіт на деревах. Також і в Берлинї падав через кілька годин сильний дощ. — Про страшну катастрофу доносять з Ганкав в середній Хінї, яка стала ся там в ночи з 6. на 7. цьвітня. Такого нещастя не запамятали тамошні люди від многих лїт. В Ганкав вливає ся до Янцекіяну ріка Ган, що перепливає через провінциї Гупе, Гонан і Шензі. На тій ріці перевозять хінськими джунками (лодями), що можуть нести й 100 тон всїлякі продукти а при устю згаданої ріки стоїть завсїгди по кількасот більших і менших джунок. В сторонах тих падав дощ через 14 днїв і кажуть, що десь прірвала ся ґребля а в наслїдок того вода в ріці Ган підняла ся нараз на півтрета сяжня високо та залила все як широко і далеко. Хінців, що мешкають в землянках вздовж ріки, захопила повінь в ночи і вони не мали навіть часу ратувати ся а в наслїдок того утопило ся що найменше 5000 людий. Що число се не пересадне, можна зміркувати з того, що в перших 24 годинах виловлено більше як 2000 трупів. Шкоду, яку наробила та повінь, обчисляють на більше як 3 мілїони таелїв або 10 мілїонів корон.

— **Дрібні вісти.** В суботу помер нагло у Львові професор львівського університету д-р Володислав Охенковський, чоловік глубокої науки і хоч вшехполяк, супротив студентів Русинів вельми толєрантний.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Муч. в Казиці (лат. Панкратия). Позавтра, в середу: Якова Ап. (лат. Серватия еп.).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

Ві второк дня 12 с. м. „Н а д і я" рибацька драма в 4 дїях Ґаєрманса.

В середу дня 13. с. м. „Ч о р н о м о р ц і" оперета народна в 3 дїях по Кухаренку, музика М. Лисенка.

В четвер, дня 14 с. м. „К а т е р и н а" опера в 3 дїях Аркаса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і А. Ґаєка.

В пятницю дня 15. с. м. (цїни до половини знижені) „А н о н і м и" шутка в 3 дїях Девалїєра.

В суботу дня 16. с. м. „Б а р о н ц и ґ а н і в" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

В неділю 17. с. м. „Н е в о л ь н и к" історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

> **На Ясну Гору!** Подібно як в минувших роках, так і сего року приготовляє ся богомілє в честь Пресьвятої Богородиці на Ясну Гору до Гошова. Люди так зі Львова, як і з околиці бажаючі взяти участь в сїм сьв. богомілю, зволять зголосити ся до ОО. Василиян у Львові ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим або через своїх Вп. Отців духовних. Цїна їзди там і назад желїзницею (3 кляси) виносить: зі Львова 4 К 10 с. з Пустомит 3 К 70 с., зі Щирця 3 К 40 с., з Миколаєва 2 К 70 с. Від'їзд богоміля є назначений на 30 н. ст. мая с. р. рано. Поворот 31 н. ст. мая вечером. Близші відомости подасть при замовленю білєтів монастир.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в неділю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **Проф. Грушевський** по півторамісячнім побутї в Італиї, вернув ся сими днями до Львова.

☐ **Жертви американських Русинів на фонд бл. п. Марка Каганця** (сплаченє довгів, заосмотрене дитини і вдовиці) зібрані американською „Свободою" (в долярах): Кат. Бельднер 2, Кость Кирчів 1·50, Бронїслава Стеткевич, Йосиф Стеткевич, Ант. Цурковський, А Савка, Ст. Вартинський, С. Гладкий, С. Яблонський і М. Бісюк по 1, А. Полотнянка, Федь Захарків, Вол. Маршиневич і Мих. Стельмах по 0·50, Йос. Карчевський, Вас. Підгородецький, Йос. Бекенбах Мик. Мерчак, Мик. Стельмах, Йос. Стибніцький, Мих. Поморанський, Франц. Поморанська, Ант. Фабрицький, Евгенія Рекрут і Мик. Храйливий по 0·25, Павло Фаріон, Стеф. Левицький, Петро Маціовський і Марія Гундич по 1, з акафисту в Шікаго, Ілл. 19·48, бр. відділ 123 Р. Н. С. в Скрентон Па 31 80, відділ Р. Н. С. 135 в

Смок Рон, Па 5·85, на зборах в Ансонії, Кон. зібрав о. Ст. Макар 10·55, Брацтво ч. 217 в Соєдиненію 10, Яросл. Гундич 1, в Yonkers N. Y. в часї панахиди 7·05, в Yonkers на хрестинах у Ів. Павчика 2·70 і на хрестинах у Ів. Спяка 2·50, В Montreal, Ont. Can. Гонта, Перейма, Сель і Петришин разом 2·05, на всенароднім вічу в Бруклинї 28. III. с. р. 7·19, на хрестинах у Ів. Страхоцького в Монессен Па 10, на хрестинах у Андр. Жука в Jersey City N. У. 7·50, Брон. Тнгла, Ню-Йорк N. У. 0·50, Складка за почином д. А. Шеремети 5·26, Гав. Дзядик, Ansonia Con. 1.50, о. Данилович 2. — Разом здожено 147·18 дол., які переслано на книжочку Кр. Союза Кред. ч. 4000 у Львові.

☐ В Народній Канцеляриї у Львові, ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попередним присланєм гроший: 1. *Русько-нїмецькі розмови*, цїна 1 К (дуже добра передівсїм для тих, що їдуть до Прус на роботу.) 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, цїна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, цїна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для агітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12 000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 клг. посилку 60 сот.

Урядові вісти:

Дирекция почт і телєграфів оповіщує: з днем 16. с. м. буде заведена при почтовім урядї в Краснім служба сїльського листоноса в двох округах, а то: в понедїлки, середи і пятницї для місцевостий Фірлеївка, Вільшанка, Скнилів і Бартків, а ві втірки, четверги і суботи для Приставалок, Бриконя і Петрич. — При почтовим урядї в Солотвинї заводить ся з днем 1. червня с. р. тижнево 6-разову службу сїльського листоноша для місцевостий Монастирчани і Журяки.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 11 мая 1908.

Справа української мови в Думі.

Петербург. (Тел. вл.). Трийцять сїмох послів Думи виступає звнесенєм, щоби в місцевостях з українським населенєм вже з початком слїдуючого року шкільного відбували ся виклади по народних школах в українській мові.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. вл.). 5-ого мая розбирано справу Болашова, обжалуваного за участь в славній „Радї робітничих депутатів" в характері відпоручника зелїзничих робітників. Хоч всї сьвідки однодушно ствердили, що Балашов не брав чинного удїлу в „Радї", палата засудила його на лишенє всїх прав та засланє на поселенє. Присуду не можна буде однак виконати, бо Балашов в останній хвилї утїк з судової салї.

Петербург. (Тел. вл.). За оден день 5-ого мая засуджено на смерть: в Петербурзї 4, в Варшаві 2, в Лодзї 6, в Севастополю 1, у Вятцї 1; у Вятцї повішено 5 людий. Дня 6-ого мая засуджено на смерть у Варшаві 2, в Лодзї 1, в Ризї 8, в Тифлїсї 1; повішено в Варшаві 3, в Ревли 3 особи.

Катеринодар. (Тел. прив.). Кубанський генерал-губернатор видав „обовязуючу постанову", на основі якої кождий, хто зі страху перед бандитами заплатить їм вимагану через них квоту гроший, буде засуджений на 3000 рублїв гривни або на 3 місяцї вязницї.

Тула. (Тел. вл.). В тюрмі в Тулї напали арештанти на тюремну сторожу, розброїли її і повязали, а відтак з окликом „руки в гору!" вдерли ся до помешканя начальника тюрми, зрабували 95 рублїв та утїкли. Підчас погонї погиб з руки арештантів один стражник, а одного з арештантів убито.

Петербург. (Т.К.Б.) Дійсного тайного совітника гр. Болєка іменовано послом в Газї.

Цїсарський ювилей.

Відень. (Т. К. Б.). По причинї 60-лїтного ювилею панованя цїсаря відбули ся тут великі збори австрийських ветеринарів, які перемінили ся на величаву манїфестацию. Прибули мінїстри Ебенгох, Мархет і Праде, посли Лїхт і Котляр, ректор і професори віденської Академії ветеринарийної а також депутация краєвих груп ветеринарів з Австриї. Збори заінавгуровав президент союза ветеринарів, вказуючи в привітній промові на значінє ювилею цїсаря. Закінчив окликом на честь цїсаря. Ухвалено вислати телєграфічну чолобитню до монарха.

Ново-базарська зелїзниця.

Париж. (Т. К. Б.). Агенция Гаваса довідуєть ся з Сальонїк, що до Митровицї відійшли три швадрони кінницї, щоб сповняти службу безпеченьства. Вибрали ся туди також інжинєри яким поручено приготовляючі працї до санджакської зелїзницї, щоб розпочати вступні студиї.

Передвиборча кампанїя в Болгариї.

Софія. (Ткб.) З причини агітацийної подорожи, яку почав провідник Стамбуловістів, Ґенадиєв з огляду на вибори до собранія, прийшло до конфлїкту між Стамбуловістами а товпою, яку вели социяльні демократи. Підчас змагань Ґенадиєва ранено. Інтервенювало військо та не допустило до дальших ексцесів.

Чорногорський кн. Микита говорить!

Цетинїя. (Ткб.) Відбуло ся тут в присутности князя, княжних, дипльоматичного тїла, членів правителєства, достойників і дуже численної публики положенє вугольного каменя під нову резиденцию, Антіварі. Князь виголосив промову, в якій зазначив, що привязує до того велику вагу, щоб місто Антіварі розвинуло ся та стало осередком торговлї і промислу, а також зазначив, що всї свої змаганя спрямує до тої цїли. Князь заявив, що Росия, відки він що-лиш вернув, буде радувати ся з розвитку Чорногори. Він переконаний, що цар і Росия не забудуть нїколи про Чорногору. Князь висловив також переконанє, що Чорногора і на будуче буде зазнавати прихильности могутної сусїдної монархії австро-угорської, яка попирала все економічний розвиток Чорногори. З вдячностию згадав також про Італїю, відки прийшли капіталїсти, щоб піднести підприємчивість Чорногори та поперти економічний розвиток того побережа Адрийського моря. При кінци зазначив князь, що всї держави, репрезентовані при тім торжестві і їх народи будуть попирати новий промисловий осередок, що повстає отсе в Антіварі.

Тїснїйші вибори мунїципальні у Франциї.

Париж. (Ткб.) При тїсшнїйших виборах до париської мійської ради вибрано 18 дотеперішних а 7 нових радних. Склад нової ради що до партийного складу мабуть без зміни. Кількох з'єдинених социялїстів потратило свої мандати на користь радикалів.

Париж. (Т.К.Б.) При тїснїйших виборах до мійських рад по департаменлах потерпіли социялїсти дальші страти: В Ст. Етієн втратили більшість, яка перейшла на лїбералів. В Тульонї добули більшість социяльні радикали. В Брест поступові лїберали. В Люґдунї втратили 6 мандатів. В Лїль вибрано поступових лїбералів. Зєдинені социялїсти перепали також в Рубе, за те удержали ся в Ст. Картен, а більшість добули в Німе. В Марсилїї складаєть ся мунїципальня рада по половинї з социялїстів і поступовців.

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 4/5 до 10/5 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільограмів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·50	11·75	Ріпак зимов.	14·10	14·35
Жито	10·—	10·25	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·10	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·70	7·—	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·50	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	47·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·45	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	58·50	59·—
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	95·—	105·—			
„ біла	38·—	48·—			
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус експонтинґ.	39·50	39·75
Тимотка	32·—	35·—			

Будапешт 11/5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·69	до	11·70
„ „ жовтень	10·02	до	10·03
Жито на май	10·20	до	10·25
„ „ жовтень	8·75	до	8·76
Овес на май	7·08	до	7·09
„ „ жовтень	6·62	до	6·63
Кукуруза на май	6·53	до	6·54
„ на липень	6·64	до	6·64
Ріпак на серпень	17·95	до	18·05

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: спокійне. Погода: змінна.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 11. 1. Д-р Теофиль Гвоздецький, Липиця дол.; Сидір Кузик, Київ; Бернард Сандар, Відень; Юхім Гнат, Любича корол.; Єлена Бриковичева, Березів; о. Іван Волошин, Коломия; Василь Фірман, Камінка струмілова; д-р Здзїслав Чаплїцкий, Закопане; Олександер Шаркевич, Підгайцї; Михайло Михалевич, Зборів; Микола Тулуб, Київ; Мария Алексевич, Батятичі; Фішель Гольденберг, Ляцке; Мирослав Гаврилів, Станиславів; Єлена Галандюкова, Болехів; Евгений Гнатик, Угерско; Олександер Малиновський, Жуків; Ольга і о. Михайло Пауки; о. Іван Сендецький, Золотники; Тимко Чабан, Каплинцї; Адольф Глинянський, Щирець; Петро Манастирський, Станиславів.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше відходове средство. 176

Адвокат Д-р Кос
в НАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 1—?

Д-р Роман Реслєр
отворив адвокатську канцелярию
в Ярославю пл. Міцкевича ч. 1.
609 1—3

Адвокат Д-р Арнольд Мозлєр
переніс канцелярию до Львова улиця Сикстуська ч. 16. I. поверх.
591 2—3

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 26—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнети** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник вправний інструктор, пошукує лекциї, евентуально бюрового занятя у Львові або на провінциї. Ласкаві зголошеня під адресою: M. B. poste restante Гільче via Белз. 590 3—3

Для руських лїтників.
На Буковинї в Дорні-ватрі, більшій купелевій місцевости маю до винаймленя в дуже догідній місцевости 14 покоїв на час сезону по умірених цїнах. На жадане можу давати й харч. Зголошувати ся можна вже тепер до Марії Левицької вдови по ц. к. лїсничім в Дорні-ватрі. 608 1—3

Конкурс на будову дому приходського в Молодькові, ширина 11 м., довжина 17 м. з дерева, після пляну і кошторису на 6540 К які рефлектуючі на будову, можуть в Урядї парохіяльнім переглянути або листовно порозуміти ся. 606 1—1

МАЄВА БРИНДЗЯ найлїпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Баторого ч. 2. 499 8—12

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
зістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 11—15

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 263

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Парцелї на продаж, найблизше передмістє Львова. Відомість ул. Сикстуська ч. 58 склеп Шпак. 608 2—2

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

На руські школи!
Марки і телєґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність

„Краєвий Союз кредитовий"
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цїнах:

Книга позичок	арк. по	4	с.
Асиґнати до побраня	„ „	3	„
„ „ виплати	„ „	3	„
Удїлові книжочки	шт. „	3	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2	„
„ „ за порук.	„	2	„
„ „ на короткоречин. пов.	„	1	„
Заяви членства	„ „	1	„
Поданя до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Поданя до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори товариства „Селяньска Поміч" стоваришеня зареєстр. з обм. порукою в Пробіжнї відбудуть ся дня 14 мая 1908 р. о 2 год. по полудни в льокали Товариства зі слїдуючим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Дирекциї за рік 1907. 3) Звіт комісиї контрольної. 4) Вибір ради надзираючої по мисли статута. 5) Удїленє абсолюториї. 6) Внесеня членів.

612 1—1 *Дирекция.*

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Конкурс.

Ц. к. Рада шкільна окружна в Снятинї оголошує отсим додатковий конкурс до оголошеного вже в часописи „Дїло" ч. 192 з року 1907 конкурсу на три стипендиї імени Дутчаків, а іменно що:

А) дві стипендиї імени Василя і Анни Дутчаків по 180 Кор. річно, платних з долу по укінченю кождого півроча шкільного, хлопцям дїтий фундатора і їх потомкам мужеського рода а то: а) Івана Дутчака, б) Николая Дутчака, в) Параски замужної Цїховска, г) Василя Дутчака, ґ) Мариї замужної Ляшкевич також для випущених в попереднім конкурсї дїтий фундатора і їх мужеських потомків Катарини з Дутчаків Костинюк і Дмитра Дутчака.

Прочі услівя оголошені в попередних конкурсах позістають незмінні.

З ц. к. Ради шкільної окружної.

611 *Левицький*, предсїдатель ц. к. староста.

ОГОЛОШЕНЄ.

Сорок перші звичайні загальні Збори членів Товариства задаткового в Комарнї, стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуть ся дня 21 мая 1908 о годинї 4-тій по полудни в сали Товариства задаткового в Комарнї, на які всїх до голосованя управнених членів запрашаємо.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

1) Відчитанє протоколу з посьлїдних загальних зборів.
2) Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за рік 1907.
3) Звіт комісиї ревізийної за рік 1907 з внесенєм Ради надзираючої на удїленє Дирекциї абсолюториї з дїяльности і рахунків за час від 1 сїчня 1607 до 31 грудня 1907.
4) Відчитанє протоколу з люстрациї Товариства переведеної 14 цьвітня 1908 р.
5) Роздїл чистого зиску за рік 1907.
6) Затвердженє вибору 1-ого члена Дирекциї на два роки на місце опорожнене через смерть начального директора, а одного члена дирекциї, та одного заступника на місце уступуючих силою статута §. 4 на 3 роки.
7) Вибір 3 членів Ради надзираючої на місце уступуючих силою статута §. 24 на 3 роки, а 3 членів на місце добровільно уступивших: двох на 1 рік, а одного на 2 роки.
8) Внесеня членів.

З Ради Надзираючої Товариства Задаткового в Комарнї стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою.

В Комарнї дня 6 мая 1908.

Косоноцький в. р. предсїдатель. *Д-р Тома Печерський* в. р. заст. предсїдателя. 610 1—1

Працюйте і щадїть!
Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР"
стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою у Львові,
приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт.

При 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з 3 підписами на 6% до 7%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі".

З зисків удїлив „Днїстер" на публичні добродїйні цїли квоту К. 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:			К.	2,795.183
Позички удїлені	„	„	„	3,410.684
Удїли членьскі	„	„	„	234.398
Цїнні папери	„	„	„	130.452
Фонд резерв. і иньші	„	„	„	46.842
Льокациї	„	„	„	182.206

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. крім недїль і руських сьвят. 126

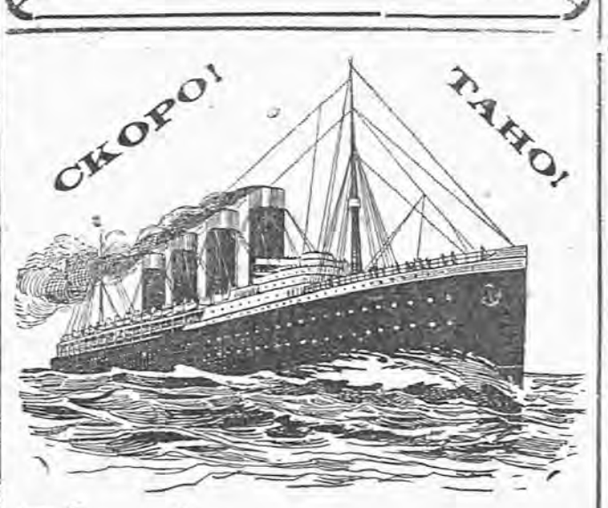

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 137—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 киґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

№. 104. Львів, второк 12. н. ст. мая (29. ст. ст. цьвітня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпіньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Карола Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубрині „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші принатні оголошеня числить ся по 20 с. за стрічку.

Перекладати і напоминіть за інсерати нимає у Львові.

Польський тероризм.

Припадок хотів, що як-раз в два тижні після убийства гр. Потоцького, в перший день великодних сьвят, на одній з людних вулиць губернського міста Кельц вбито вистрілом з брозвінга начальника келецької шкільної дирекції Афанасєва. Наслідок сього убийства був той, що варшавський генерал-губернатор Скаллон замкнув в келецькій губернії всі приватні школи з польською викладовою мовою. Тутешна польська преса поки-що здержала ся від усяких власних коментарів у сій справі, а обговорює її тільки реферуючо, покликуючи ся на статю офіціяльного „Варшавскаго Дневника", котрий в ч. 115 з 9. с. м. убийство Афанасєва кладе в причиновий звязок з боротьбою польського громадянства за національзацию школи в Польськім Королівстві, приписуючи його нелегальній організації, яка видає нелегальну газету п. н. „Walka o szkołę polską". З огляду на те, що та статя „Варшавскаго Дневника" оббігла в виписках всю польську пресу, ми подаємо її в цілости. Вона звучить:

„В 1905 р. утворила ся група крайних польських націоналістів, яка поставила собі за ціль вибороти національзацию шкільних закладів всіх типів у Польськім Королівстві шляхом бойкоту місцевої російської школи при помочи ріжних насильних способів. Націоналізатори впадали до шкіл, головно низших, дерли книжки, зошити та розганяли дітий, наводячи таким способом панїку на учеників та їх родичів, котрі опісля не мали відваги посилати дітий до російської школи. Погрозами і насильствами та група змушувала також учителїв понехати науку російською мовою. Зустрічаючи перешкоди своїм змаганям з боку енергічнійших представників шкільних властий, отсі польонізатори школи не здержали ся й перед уживанєм більше жорстокого терору. Роки 1905, 1906 і 1907 зазначили ся рядом кровавих розправ з вибраними жертвами з-поміж російських педагогів. Сюди належать: убийство начальника радемської шкільної дирекції Станкевича та інспектора сїнницької семинарії Бойка, побите професора варшавського університету Амалицького, замахи на помічників інспектора варшавських шкіл Орлова і Янковського, вистріл в професора варшавського ветеринарного інститута Давидова і кілька инших випадків. Весною минулого року терористи-націоналізатори стріляли навіть до студентів варшавського ветеринарського інститута, котрі посьміли серед страйку в місцевих висших школах учити ся, і то ще по російськи.

Не уйшла пильної уваги групи націоналізаторів також дїяльність начальника спершу ломжинської, а опісля келецької шкільної дирекції Афанасєва, що стояв твердо на сторожі законя, не вважаючи на безліч одержаних анонімів з погрозами смерти. Спершу в двері його мешканя в Ломжі кидають петарду. Коли се анї трохи не вплинуло на напрям його дїяльности, видавана в Варшаві нелегальна газета „Walka o szkołę polską" в ч. 6 з 1907 р. містить замітку п. н. „Afanasiew pokazuje rogi". Тут його осуджують за те, що він почав увільняти від обовязків тих учителїв російських шкіл, „którzy na usilne żądanie ludności wyrzucili język rosyjski ze szkoły". За дальше „wtrącanie się jego do spraw szkolnych" нелегальний орган грозить Афанасєву „dotkliwemi przykrościami". Але й ся погроза не захитала відданого своїм обовязкам Афанасєва, котрого в кінці, після ряду дальших анонімних погроз, убили в перший день Великодня серед білого дня на одній з людних вулиць міста.

З висше сказаного виходить, що Афанасєв упав жертвою не випадку, не особистої пімсти, а партийного суду. Борці за польську школу рішили з бровнїнгом в руках увільнити школи в келецькій губернії від „деструктивного" впливу Афанасєва. Вони не подумали над тим, чи може правительство після такого убийства на політичнім партийнім підкладї лишити й на далї польську приватну школу того округа в руках тих, хто шукає охорони для тої школи не в законї, а в терорі? Не подумали і помилили ся в рахунках: рішенєм варшавського генерал-губернатора з 6. с. м. всї приватні школи з польською викладовою мовою в келецькій губернії замкнено".

Стільки „Варшавскій Дневникъ". Ми нарочно навели в цілости голос сього офіцияльного органу, щоб наші читачі могли перевести порівнане між тим, як заховуєть ся російська урядова преса супроти вбийства представника російської державної власти польськими терористами, а як заховала ся вся польська преса від урядової „Gazet-и lwowsk-oї" до краківського органу п. Дашинського по атентаті Сїчинського. Там, в російській урядовій газеті, сухе осудженє факту зі становища обовязуючих законів, без нїякого патріотичного патосу, без одного обидливого слова на адресу польської суспільности. А в нас? — Знаємо...

Та не лише те. Коли „Варшавскій Дневникъ" оправдує замкненє польських приватних шкіл убийством Афанасєва, то російська поступова преса віднесла ся до розпорядженя варшавського генерал-губернатора зовсім инакше. Так прим. „Кіевская Мысль", називаючи те розпорядженє „наказом, котрий повинен фігурувати в історії побіч наказів Ксекса, Думбадзе, Толмачова і Бабича", пише: „За вбийство инспектора народних шкіл Ананасєва — ген. губ. Скаллон замкнув усї приватні школи з польською викладовою мовою в келецькій губернії. В яких відносинах стоїть те забите Афанасєва шевцем до викладів польською мовою, того, здаєть ся нам, не знає і сам Скаллон. Він очевидно навіть не клав собі такого питаня. Те розпорядженє не було подиктоване нїякими розумними причинами чи політичним тактом, — про право вже й не згадувати. Се пімста, акт роздражненя: А, ви так, — то й я вам!"

А як віднесла ся до Русинів польська поступова преса: ріжні „Kurjer-и", „Wiek-и", „Reform-и? — Знаємо також...

Одним словом, в польській національній боротьбі маємо до занотованя не перший акт терору, сим разом доконаний в боротьбі за національно-культурні домаганя, за національзацию школи. Зі становиша обовязуючих в Польськім Королівстві законів Афанасєв стояв на сторожі законя, а його убійники потоптали закон. Ті самі, що так реено нам толкували, що „університету не здобуваєть ся бровнїнгами", таки пішли з бровнїнгом в руках „здобувати школу". А були се члени якраз тої самої польської партиї, котра в Галичині надає тон у нагінці на Русинів та котрої члени є презесами „польського кола" у Відни і такого самого „кола" в Петербурзі. А одначе якось не чути, щоб польська преса вибухнула хоч сотою частию того обуреня проти убійників і проти цілої вшехпольсько-терористичної організациї „Walki o szkołę polską", яким від 12. цьвітня с. р. кипить вона проти всего, що руське, хоч-би ходнло о найневиннїйші культурні змаганя Русинів.

І в сьвітлї келецького акту найлїпше виходить на-верх ціле фарисейство польської політики. Коли хтось допустить ся чогось проти їх пановання, то вони закликають проти нього всї земні і небесні сили, але вони самі в куди більшій мірі позволяють собі уживати всяких легальних і нелегальних способів в боротьбі з чужим пановапєм над ними. Бо коли ходить о польські інтереси, тодї добрий кождий спосіб, навіть терор, але коли хто протестує проти „благодатий польської культурної місиї", той буде „zbrodniarz" навіть тодї, коли його дїяльність обертаєть ся строго в межах обовязуючих законів. — Так говорить „polska etyka narodowa"...

В кождім разї замітне, що за польський націоналістичний терор в Королівстві Польськім, що значить свій шлях трупами і кровю, є одвічальна партия, котрої галицького відлому лїдер є нинї презесом „кола польського" у Відни.

Допись з Відня.

Відень, 10. мая 1908.

В хвили, коли отсе письмо появить ся в „Дїлї" (второк), будете може мати телєграму з Відня, що в палатї послів державної ради нарештї закінчено дискусию над наглостию внесеня о побільшенє контингенту ляндвери і що наглість ухвалено. Як так стане ся, то Бек буде міг погратулювати собі, що перебув щасливо дуже тяжкий порід, бо від хвилї внесеня предложеня аж до послїдної хвилї грозила йому небезпека, що він своєї дитини не вродить, лише помре разом з плодом. Внесенє зголошено дня 2-ого цьвітня с. р., а єще нинї, дня 10. мая нема певности, чи знайдуть ся потрібні до ухваленя наглости дві третини.

В сю, майже безвихідну ситуацию загнав правительство, з марних 25 членів зложений, руський клюб, бо лише через руський клюб правительство було приневолене поставити справу на дневнім порядку нарад палати в формі наглого внесеня.

Як-би справа прийшла на порядок дневний як звичайне правительственне предложенє, то закон був би ухвалений вже в днях між 6-им а 10-им цьвітня. Звичайну більшість правительство все має в парлямент/, але не все має квалїфіковану більшість, коли мусить бути ухвалена наглість справи двома третинами голосів. Як-раз сих двох третин правительство не могло доси знайти.

З иншої сторони, крім Русинів, правительство обструкції не потребувало бояти ся. Правительственні сторонництва не мають причини робити обструкциї, а найбільше опозицийні сторонництва (прим. соціяльні демократи) засадничо противні обструкцийній тактиці в „людовім" парляментї. Все охочі до обструкциї чеські радикали суть чисельно за слабі і самостійно навіть інтерпеляциї внести не можуть, не то нагле внесенє. З опозицийних, обструкцию не відкидаючих партий, лише оден руський клюб може спромогчи ся на нагле внесенє (20 підписів) і лише руський клюб може робити обструкцию наглими внесенями — очивидно, як правительство не всуне перед руські внесеня своїх наглих внесень.

Знаючи, що руський клюб, з огляду на галицькі відносини, мусить робити обструкцию, правительство повсувало також свої державні конечности контрабандою на порядок дневний. Чотири свої справи поставило в формі наглих внесень перед руськими внесенями в справі галицької адміністрациї, в справі виборів і язикової справи. Нагле внесенє в справі буджету всунули правительственні партиї по згаданих руських внесенях а перед можливими обструкцийними внесенями руського клюбу. Для двох перших своїх внесень (контингент рекрута і міністерство працї) правительство знайшло дві третини більшости. При третім внесеню ся більшість застрягла в болотї чесько-німецького спору.

Тепер розпочала ся акция правительства на два фронти. З одної сторони правительство старало ся склеїти назад дві третини більшости, щоби може було ухвалити наглість, а з другої сторони, на случай, як би ся більшість не знайшла ся, президент міністрів загадав в якийсь хитрий спосіб спонукати Русинів, щоби вони залишили гадку обструкциї та уможливили правительству поставити справу ляндвери яко внесенє звичайне, котре ухвалено би без клопоту звичайною більшостию.

На переговори в однім і в другім напрямі потрібний був час. Для того, хоч правительство і правительственні партиї гадали зразу єще перед Великоднем перемолотити не тілько два дальші правительственні внесеня, але і руські наглі внесеня. дискусия над міністерством працї тягла ся довше, ніж се з разу було в плянї, а сьвяточні ферії розпочали ся скорше, ніж було намірено. Против дотеперішного звичаю правительство і правительственні партиї згодились навіть на продовженє сьвяточних ферий поза руський Великдень. Се не була уступка для гр.-католиків і православних! Се сталось тому, бо правительству був потрібний довший час на переговори.

Але і по сьвятах показало ся, що двох третин таки нема, а то тим більше, що через непередвиджені події в Чехії і в Галичині ситуация в обох напрямах застрягла ся: в напрямі чесько-німецького і в напрямі руcько-польського спору. Ферії були за короткі. Правительство старалось зискати час до дальших переговорів в той спосіб, що пробувало переложити наглі внесеня так, що насамперед прийшла би дискусия над руськими наглими внесенями, а доперва відтак над правительственними. Думка була така: Нехай палата бавить ся руськими внесенями, хоч би тиждень,

---

Лев Лотоцький.

ГАНЬКА.

Юрба більшала щораз. Дїти порозсаджували ся по плотах. Декотре шульнуло аж на грушку. Воробцї виполошені з грушки лягли хмарою на вербах над ровом. З рова висували ся ще люди й продирали ся крізь бзини до малої хатини. А вона небога, крізь густі прути зацвилих мальв всьміхала ся так якось любенько до юрби. Та юрба гомонїла дико, зловіщо й облягала її, начеб мала намір друлити похилий старенький будинок з омшеною стріхою, заквітчаною червоним маком та синїми блаватиками, що корчиками росли тутки. Відтїля мали вивести вдовину донечку Ганьку, що сьої ночі онучу з розжареним вугілєм вкинула в солому в шопі на обійстю Чорнухів, щоби пустити богачів з вогньом. Сього вправдї нїхто не видїв і огонь заздалегідь пригашено, та підпал був. Дали знати до суду й вже комісия приїхала судити злочин, на слїдство.

А що в селї всї знали, що Ганька ворогувала з дївкою Чорнухів задля Василя Переданчика, тож і здогад упав на Ганьку. Лиш вона встромила онучу з розжареним вугілєм в солому. В кінці й вона сама признала ся до злочину. Настали на дївчину й признала ся. Вони-ж напосїли ся на її долю! Перемовили парубка! А він її любив та тепер покинув! Тамта надала йому зїля!... Щож їй було робитоньки? Вона така бідна, нещасна!

І ось прийшов вже присяжний по дївчину, й тому нарід обляг низеньку хату вдови Марти. Гамір лунав, та з хати довго нїхто не виходив. Юрба непокоїла ся. Вона-ж ждала розвязки драми.. Чи комісия возьме її з собою? Чи оставить на вільній стопі? О то сварили ся всї. Дехто вгадував, кілько лїт присудять. Нїхто не жалував дївчини. Могло-ж цїле село пійти з вогньом через повію! Подеколи продирали ся крізь гамір поклики дикі, завзяті:

— А може суки нема вже в хатї?

— Може вже завісила ся?

— Може де її спрятали?

— Може голубка відлетїла де теплих країв?

— Ха! ха! ха! — зареготав ся хтось, та й зараз дав ся чути голос:

— А ти, богачику, не суши зубів і не паси черева на нищотї бідаків. Не сьмій ся!

— Ов! Може плакати маю? Ви стрий повії то й трубіть!

— Мовчи!

— Ви мовчіть! Не обставайте за шельмою!

— А хто зробив її шельмою? Такий богачик як ти? Я-б вас всїх вистріляв до ноги!

— А „фузию" маєш?

— Вас всїх посмажити би на терновім вогни...

— Нї, нї, куме! Не обставайте за шельмою; таке воно вже насївє, само лїзе в кропиву...

— Такий вже „накоренок"! Кури родом чубаті..

— Така вже „цнота" в них! Ха! ха! ха!

І юрба реготала ся здорово, що аж гомін ішов. Він залїтав і до хати.

Тутки сидїв присяжний на лаві й дрімав. Сонце крізь відчинене вікно грало са з його розкудовченим волосьом, з морщинами на жовтому лици, з червоним довжезним носом. Подеколи розплющував він на силу заспані очи, потрясав головою й постукував правою ногою, що аж порох з під великого чобота добував ся.

— Но, но — покликував він тодї до жінок, що вештали ся по хатї, — скорше, скорше! Пан комісар жде! Розсердить ся й „шандара" пришле...

Та жінки, а було їх кілька, не зважали зовсім на поклики заспаного присяжного й не квапили ся! Вони-ж виряжали бідну дївчину до пана комісаря, на суд. Треба-ж її пригладити! Коси вже заплели і прибрали їх новими червонимн биндами. Ой тоті бинди! Вдова Марта купила їх на ярмарку таки на качільцях і сховала їх була в скрини, в пересїчинку, призначивши їх на весїле для доньки. І ось инша „оказия"! Поплили у вдови слези гіркі, пекучі! Та вона їх втерла покванно. Бинди шелестїли в руках жінок, що їх укладали кожда по свому. Ганька надягла юбку чорну, мережану синьою політичкою з блискучими зірками. На юбцї визначували ся коралї й мигтїв дукач. Вдова Марта гладила донцї чорне волосе й голосила співучим тонесеньким голосом:

— Ой! ой! ой! Вороги тяженькі! Напосїли ся на мою дитину! Він любив її, доля всьмікала ся до нього, та завидно стало богачикам.. Дївка піддала щось парубкови й покинув мою голубоньку! Боженьку ти мій, що-ж їй було робитоньки? Нїхто не бувби лїпший!

Дехто потїшав вдову Марту: Цитьте! цитьте! Гріха не буде за се, та суд мусить своє зробити! Ганька, на згадку про суд, звісила голову і сплеснула в долонї. Вона збілїла як полотно. Лиш в очах мигтїв огонь якоїсь завзятости. Та тїтка Текля додавала їй відваги:

— Не жури ся, казала вона, не з'їдять тебе, не бій ся! Комісар не вовк, а в тебе личко як малюване! Лиш очи впяли, а стопить ся як віск. О, я знаю панів! Вони дуже мягкі! Дуже мягонькі! Не посварить тебе, ще й засьмієть ся!

Вуйна Горпина й собі навчала Ганьку:

— А як війдеш в канцилярию, то не глипай „прітьма" на комісара, а так „крадьком" кинь на нього зором і спусти очи „зі стиду..." Чуєш!

Та Ганька й не слухала вуйни. Вона поглянула в вікно а зазрівши на подвірю юрбу людий, кинула собою, наче божевільна.

— Пустїть мене! — скричала, — пустїть, хай конець собі зроблю! Хай ворогів до решти нагодую моїм гореньком!

Крик дївчини розбудив зовсім заспаного присяжного. Він схопив ся на рівні ноги й прискочив до дївчини.

— Вдуріла?! — покликнув, — хочеш запропастити душу? Ти гадаєш, що там в „гарештї" зле тобі буде? Йди, йди! Там буде тобі добре! Добро тамки тебе жде! Пани остануть за тобою й буде тобі як пирогови в маслї!... Ось Зонцї що стало ся в „гарештї"? Пішла хлопкою а вийшла панею в сукни і черевиках. До року віддала ся за возьного Розмаїтого, та тепер панує. Якось на ярмарку я й не пізнав її... Но: ходзь моя кохана!

Присяжний взяв дївчину за руку, та тїтка Текля вихопила її й покликнула:

— Тьфу! Та простоволоса не піде! Заждїть, чорт комісара не возьме! Де хустка?

Вдова Марта кинула ся до скринї й добула хустку. Тїтка поглянула й похитала гнївно головою:

— А се плахта якась! В мене є нова, шалїнова... Я зараз!

Вона побігла як куля до себе й небавом вернула з гарною новою хусткою в квіти. Й вивязали дївчину в нову шалїнову хустку й дївчина стала ще білїйшою і марнїйшого. Лиш в очах мигтїв заєдно дивний якийсь огонь, начеб відтїля ринула вперта постанова не піддати ся нїкому, цїлому сьвітови оперти ся. Губи блїді дрожали судорожно й немов казали: Зломиш мене, але не зігнеш!...

Коли присяжний наставав на дївчину, щоби вже йшла й лякав жандармом, вона підійшла в послїдне до зеркала й поглянула в нього. Брови нахмарила, начеб якийсь важкий гнїв зворушив серце. Стала якась сьмілива. Вона видала ся всїм не сьою боязкою дївчиною а доспілою женщиною, що сьміло йде до борби з сьвітом, з людьми, які занапащують їй долю. Здавало ся, що їй прибуло нараз богато лїт, що вона постаріла ся. Якийсь смуток віяв від ньої. Немов лягав він на щось такого, відкіля досї ринув чар весняного леготу. Такий смуток відчуваємо, коли дивимо ся на розцвилу цьвітку, та враз залїтає в нашу душу гадка на жарке лїто, яке ось-ось зішкварить сю красу а суховія розвіє зівялі листочки...

Дївчина вийшла з хати за присяжним майже всьміхнена з піднесеною головою й ступала гордо в юрбі людий, що її провожала. Провожала вона її диким вереском переганяючої ся дїтвори, насьмішливими покликами жінок, згірдливими поглядами стоячих у воріт дївчат, реготом парубків. Дївчина не видїла анї в одному оцї співчутя. Їй видало ся, що вона чужа тутки. Бачила скрізь свої люди, та від них жевріло полумя, палахкотїла дика ненависть. Вона споглядала до них та чула, що на її очи лягає якась паморока. А душу давив якийсь такий важкий біль, начеб там насипав хто розжареного вугіля. Та подеколи залїтали сюди якісь дивні гадки. Їй здавало ся часом, що вона не йде на суд, а стоїть перед своїми людьми й каже їм: Я кинула розжарене вугіле в солому. Я зле зробила. Та не дивуйте ся менї. Позад мене самі злидні. Не зазнала я нїколи добра. Мама йшла що-дня на роботу, а я голодна тиняла ся по пустому обійстю. На обійстє шпурляли другі дїти каміне й не оден вцїлив мене. І не було кому остати за мною! А всї кричали до мене: Покропивка! покропивка! Я виросла й не знаю, як і стала дївчиною. Я завважала, що хлопцї ззирають ся на мене... Та щастя — долї не надїяла ся! Ой нї! Але оно всьміхнуло ся до мене на часочок. Він заговорив до мене якось солодко. Казав, що оженить ся зі мною. Я повірила йому й стала жити наче в раю. Та ось і розторощили той рай мій... Залїтали тоті гадки, та вони затихали скоро, бо юрба гомонїла дико, зловіщо. Наче чорна непроглядна ніч йшла поруч дївчини. А золоте сонце сипало з синього неба ясне промінє доокіль. Воно немов ілюстровало буденну якусь казку, щоби її зробити інтереснїйшою, я затерти слїд її джерела.

20/VIII 1907.

Одинокий Руский готель „Народна Гостинниця" у Львові ріг ул. Сикстуської і Костюшки (стация електричного трамваю).

Осібні убікацї на нічліг для селян.

ГОТЕЛЬ, РЕСТАВРАЦИЯ і ПИВАРНЯ уряджені на спосіб віденьський. Осьвітлене електричне, електрична вінда, телєфон і купальнї. Товариство приймає нових членів і гроші на книжочки вкладкові до опроцентована.

196 5—6

хоч би три, аж доки правительство не знайде для своїх внесень двох третин більшости". Однак сей плян стрітив ся з рішучим протестом президента Вайскірхнера, котрий заявив, що регулямін нарад палати не знає ніякого переставлювання внесень, хиба лише цілковите відтягнене.

Супротив того, що й по сьвятах правительство не мало двох третин більшости, Бек загадав плян, котрий уможливив би йому поставлене справи ляндвери яко звичайне внесене, для котрого звичайну більшість мав запевнену. Переконує отже він то одного, то другого руського посла (між руським клюбом а правительством всякі зносини зірвані) і лякає Русинів, що дискусия над руськими внесеними викличе велику бучу між Русинами а Поляками (так само лякає нас якийсь блазен в Słow-i polsk-im в своїх дописях з Відня). Сим аргументом і иншими старав ся він переконати руських послів, що для руської справи буде лїпше, як руські посли свої внесеня возьмуть назад, а обмежать ся тілько на короткій заяві.

Бекови однак ні трохи не розходило ся о се, щоби в палаті послів не вибухла руськопольська буча, а розходилось о цілком що иньше. Бар. Бек припускав, що як наш клюб возьме назад внесеня, в тій хвили так річеві і актуальні для руського народу, то очивидно не зголосить також обструкційних наглих внесень, які суть готові і можуть бути в кождій хвили внесені. В такім разї буде, — як тепер тут кажуть, — bahnfrei. Порядок дневний буде вільний від наглих внесень, бо як руські посли не роблять обструкциї, то не буде їй робити жадне иньше сторонництво. Тодї і правительственні партиї возьмуть назад свої наглі внесеня з правительственними предложенями, а правительство поставить їх на порядку дневнім яко звичайні внесеня. Для таких внесень вистане звичайна більшість, котру правительство має.

Така була ціль заходів правительства коло руських послів. Руський клюб навіть під розвагу не брав тих підшептів і зробив се, що правительство вже цілий місяць осьмішує ся відкладанем дискусиї над наглим внесенем, осьмішує ся обструкційними відповідями міністрів на інтерпеляциї, котрі мають заповнити заповіджене і розпочате засїданє палати так, щоби не було часу приступити до першої точки порядку дневного — до наглого внесеня в справі ляндвери. Руський клюб мав тепер перший раз нагоду опізнити ухвалене наглої державної конечности о цілий місяць та змусив правительство до дуже прикрих для него переговорів з чеськими і нїмецькими партиями в тій цїли, щоби злїпити квалїфіковану більшість. Як руський клюб буде все пильнувати нагоди і як потрафить зробити правительству еще пару разів такий клопіт, як тепер зробив, то може аж тодї правительство зачне серіозно числити ся з домаганями репрезентантів руського народу.

Ві. Денський.

„У нас, слава Богу, ще нема парляменту!"

В думі прийшло на днях до дискусиї, якої мабуть не знає ніякий европейський парлямент. Дебатовано над буджетом міністерства скарбу а саме над роздїлом про зелїзниці. Буджет сей проявив таку безсистемність і таке безладє в управі зелїзниць, що проти неї піднесли ся голоси острої критики навіть з кругів найбільш умірковапих послів. В виду сеї нездарної господарки, яка задокументувала ся 132 мілїонами дефіциту запропоновано в думі утворене окремої анкети, яка-б провірила причини, через які державні й приватні зелїзниці приносять тільки страт. Думсьва комісия пропонувала, щоб сю анкету, зложену з членів думи й совіту і т. д. з правом кооптованя знатоків утворено в дорозї законодатній. Отся пропозиция вийшла не по нутру правительству а саме міністрови фінансів, Коковцови і він, забравши голос задля полеміки з посольською пропозициєю, заявив між иншим, що парляментарна анкета непотрібна, бо утворить ся її в дорозї адмінїстрацийній. „У нас — мовляв — слава Богу, ще нема парляменту!" Реченє се приняла крайна правиця ентузиястичним ревом, зате-ж з лївиці а навіть з центра рознїс ся свист і псиканє. Таких слів представителя правительства не могла оставити без належної відповіди навіть „Дума 130 тисячів поміщиків". І ось зараз таки забрав голос провідник кадетів, Мільков. Реагуючи на те, що міністер, виступаючи проти пропущеня в резолюциї слів „в законодатній дорозї", покликав ся на него, зазначив лїдер кадетів, що цїли, до яких через се змагає міністер і він — крайно відмінні. „Міністер скарбу думає, що дума згодить ся на утворене анкетової комісиї в адмінїстрацийній дорозї, але то не та комісия і не така, якої ми бажаємо, з якою хочемо запевнити собі можність спільної працї.. Дума для належного виконаня своїх обовязків мусить не тільки провірювати материяли на місци, але також покликувати ся на документи і знатоків. Ми переконані, що вже минув той час, коли комісию можна було уважати якимсь поширенем прав думи, якимсь вдертем в обсяг чиєї небудь компетенциї, бо в такім случаю не треба би нам загалом ніякого законодатного шляху". При кінци зазначив бесїдник, що думка міністра про парлямент не видаєть ся йому оправданою, бо міністер переконавши ся про слушність думки, яку він высказав, мусїв би прилучити ся до тих, які кличуть: „Слава Богу, що не маємо ще конституциї". „Але я особисто мушу заявити, що дивлю ся на справу зовсїм відмінно і я все готов сказати: „Слава Богу, ми маємо конституцию!"

Не тільки кадет Мільков, але й умірковапий член правиці, гр. Уваров виступив проти виводів Коковцева зараз на слїдуючім засїданю думи. Реагуючи на них, зазначив він, що вони є суперечні з словами, які проголосив був в листопадї про репрезентацийний лад Столипін. З того виходить, що Коковцев ужив своїх слів не як представитель правительства і міністер скарбу, а як совітник, ну а „за слова всіх тайних совітників правительство не відповідає!"

По сій промові, принятій оплесками в центрі попросив голова Хомяков послів не відбігати від теми. „Як президент не міг я спинити міністра скарбу, коли высказав те нефортунне реченє. Не мав я ані можности ані права. Але тепер вважаю своїм обовязком не допустити до дискусиї над сими словами".

Отсею заявою голови більшість думи вдоволила ся, тільки социял-демократичний речник, Гегеткарі хотїв робити ще дальші виводи зі „щирих" історичних слів Коковцева, бо вони немилосерно нищуть ілюзиї конституціоналістів, які не „мають під ногами грунту", та його крайна правиця закричала. Остаточно дума ухвалила формулу утвореня анкети в дорозї законодатній після пропозиції буджетової комісиї. Такий хід справи вразив одначе Коковцева і він через Столипіна почав робити заходи, шоб Хомяков зложив нову заяву. Коли Хомяков до сеї пропозиції прихилював ся, написав Столипін до него приватний лист, в якім висловив жаль, що його авторітет не вистарчає навіть в так дрібній справі. Беручи до серця нетактовність голови думи супроти члена ради, в якій він є президентом, заявив Столипін, що йому не остає нїчого иншого як подати ся до димісиї.

Під пресиєю сего листу зложив Хомяков в думі схвильованим голосом таку знаменну заяву: „Підчас вчерашного засїданя державної думи при обговорюваню буджету міністерства комунікациї, по промові гр. Уварова не допустив я до дальшої дискусиї над словами, высказанними міністром фінансів на попереднім засїданю. При тім схарактеризував я ті слова, даючи їм певну оцїнку. Моя думка така, що державна дума не має права критикувати поведеня свойого голови, але думаю, що голова має обовязок перед думою, яка його вибрала, выяснити своє поведенє, коли помітить він в нім якусь неумістність, особливо, як з сего має виринути щось не доброго у відношеню до думи, або до когось з її членів. Признаю отже в цілости, що я поступив невластиво під зглядом формальним, невластиво що-до міністра, якого промову я скритикував, невластиво супроти послів, яким не дав можности обговорити слів міністра, які по промові Уварова могли-б хотяй обявити свою думку.

„Признаю, що сим разом поступив я не так, як слїд, але мушу сказати, що крім писаних регулямінів, знаю ще инший регулямін — власне сумлїнє. Я думаю, що тодї як на моїх очах в думі все одно чи з боку правительства чи від якогось з послів паде іскра, з якої може вибухнути пожежа, то вважаю своїм обовязком проти регуляміну — гасити іскру, і як се повело ся менї зробити, то не забуду сего і до останної хвилини мого житя буду об тім згадувати з вдоволенем а не з жалем".

Питанє тільки, чи помимо податливости Хомякова, який зважив ся навіть на таку самовідречену заяву, шоб тільки не допускати до конфлїкту, довго вдержить ся дума в такім характері, шоб бодай троха могла нагадувати европейський парлямент. Побоюють ся, що Коковцев, шоб приподобати ся дворови а евентуально об няти наслїдє по Столипінови, буде далї дратувати думу, якій готов також урвати ся терпець в невільничім уляглюваню „сферам"...

Полїтичні ґльоси.

(*Одна зі сплетень „Галичанина". — Москвофіл у польській шкірі. — Барвінщина rediviva? — „Gazeta narodowa" про пастирське посланіе. — Інструкциї „Now-oї Reform-и" для руського епископату. — Посол Вуйцїк на нуту „Рускаго Селянина". — „Czas", проти-руські віча і спокійне пановане Поляків на Руси*).

Найновійше число „Галичанина" приносить в дописи з Відня цїлу вязанку більше або менше неімовірних сплетень про дїяльність руських парлямеитарних послів і про внутрішні відносини руського клюбу. Так, згадавши про словянофільську промову п. Окуневського в Празї, кореспондент „Галичанина" пише:

„Промова д-ра Окуневського може мати такий наслїдок, що нїнащо звелаб ся комбінация, після котрої д-р Окуневський мав би бути вибраний головою українського парляментарного клюбу, щоби тим вибором зазначити помірковані течії в тім клюбі, котрого одна часть глядає зближеня з Поляками. Ті мирні стремлїня в українськім клюбі так скріпились, що на їх основі в парляментарних кругах починають навіть говорити про те, що клюб візьме назад свої наглі внесеня, щоб осьтак обминути конфлїкт з Поляками та необхідність різких атаків проти них".

Хоча такі чутки вже декілька разів виринали, то думаємо, що вони вповнї неімовірні.

—

За мало, очевидно, підлещувались ще москвофіли Полякам у своїх органах, у заявах в парляментї та перед наймарнійшими польськими репортерами. Мимо всїх тих рабсько-негідних заходів якось непевні ще москвофіли польської протекциї, тож „хитрі Малороси" взялись на штуку: з'агітувати для себе Поляків з помічю брошури, в якій автор-москвофіл, перекрутивши своє призвище, підшиваєть ся під Поляка та в імя польського національного інтересу накликує Поляків винищити українство та розвити по цїлій галицькій Руси „umiarkowanych Starorusinów". Брошура Kaczrok-a (Корчак — ?) „O kwestyi ruskiej" є переповнена лайками на український рух, на Шевченка, Драгоманова, Франка, — докорами на адресу тих польських політиків, котрі робили „угоду" з українським табором, та навіяна теплими симпатиями до „Старорусинів". „Галичанинъ" поспішив ся її зареклямувати в двох передових статях п. з. „Білий крук" та не має доволї слів на звеличанє „тверезости поглядів її автора і його обєктивного осуду про польсько-руську квестию". „Признательность" належить ся, на думку москвофільської газети, авторови брошурки за те, що він „мав відвагу так сьміло і без застережень сказати рішуче слово правди" в польсько-руській справі. Ну, щодо тої „відваги" москвофіла, котрий вшив ся в польську шкіру, то на силу накидуєть ся читачеви в сьвідомість звісна байка про осла, котрий вліз у львину шкіру та вдавав з себе льва... Що правда, то порівнанє хитрого москвофіла з львом у сім випадку не зовсїм відповідне, за те тим явнійше визирають з-під польської шкіри ослячі вуха і примітивна москвофільська підступність автора брошурки.

—

І „барвінщуки" накликують себе до органїзациї! Хто не вірить, най прочитає „Допись з Лемківщини" в останнім числї „Руслана". Наперед іде лайка на „радикальних збігців" (sic!), котрі „іменували послів до думи (!) державної, до сойму". І чим вони воюють? — питає себе дописувач „Руслана" та скоро відповідає:

„Гидко згадати цїлу їх нагінку на радника О. Барвінського, шоб не допустити його у парлямент. Скілько злоби-огиди! І чому, чому питаю ся? Чом ставити колоди під ноги найвиднійшому (sic!) нашому народному дїячеви? Завись, засліплене, нерозум полїтичний, от що. Страшне!... а що дальше? В такій переломовій хвилї, зда ало ся, прийде рефлексия... Чекало ся, шукало ся, не видати!... Може прийде, але чи не запізно. Годї так дальше! Найвисший час завернути нам з дороги, найвисший час, може удасть ся ще відвернути те страшне лихолїте. Нам час рішучо, по мужеськи запротестувати проти тих, що полїтикою „розпуки" доводять справу народну до занепаду, нам пора стати ясно і отверто, сего вимагає від нас наша честь народна, добро нашого народа! Пора найвисша, щоби визначні наші дїячі скликали ті сотки поважних патріотів, що дотепер з наслїдок крикуньства і авантур радикалів і социялів усунули ся на бік, най і вони скажуть своє слово, най обдумають способи ратунку народної справи".

Так манїфестуєть ся барвінщина rediviva. Чи відгрівана „угодовщина" буде сильнїйша від первісної, про се нїхто в нашій суспільности чейже не сумнївает ся.

—

З приводу останного пастирського посланія грецько-католицьких епископів пише „Gazeta narodowa": „Высказуємо вдоволенє, що воно бодай за місяць по злочинї (Січинського) появило ся. Тепер треба, щоб те пастирське посланіе дістало ся до найширших мас та збаламученому народови отворило очі. Владики безсумнївно під загрозою церковних кар звелять, аби в усїх церквах в часї торжественних богослужень відчитано пастирське посланіе".

Краківська „Nowa Reforma" також приняла „полїтичне посланіе" грецько-католицьких епископів великими похвалами. Та, высказавши своє признанє епископам, „Nowa Reforma" береть ся давати їм інструкциї, як дальше „завертати руський люд і руський клир з блудної дороги". „Конечні є — пише той орган — радикальні реформи і тут отвираєть ся для авторів останного пастирського посланія поле дїланя. Їх наглячим обовязком є перш усього впливати на парохіяльний клир (задержуємо скрізь підчеркненя оригіналу — *Ред*), аби вкінцї розпочав виховувати руський нарід в принціпах щирої любови ближнього, щоб його не підюджував і не закаламучував співжитя з польським народом, а будував згоду на земли серед народів, істориєю зі собою звязаних. Треба би також подумати про реформу в духовних руських семінарах, впливати на їх едукацийну систему в иншім дусї, як той, що доси там панував. До розвязаня тих важних питань є покликаний руський епископат".

—

По рецептї полїтика з Kurjer-a lwowsk-ого" і инших йому подібних польських полїтиків написав польський „людовий" посол, п. Францішек Вуйцїк, в „Przyjaciel-y Lud-y" лист до „Braci chłopów ruskich", де вину за польсько-руську незгоду хоче звалити на руських послів, та докоряє руським хлопам за вибір „панів-інтелїгентів" послами: ті „пани" беруть десятки і великі пенсиї та не дбають про хлопську біду... Лист п. Вуйцїка не приносить нїчого нового: все те писав уже „Руский Селянин". І нема сумнїву, що ефект посланія п. Вуйцїка не буде ні менший ні більший, а такий сам, як ефект кількалїтної „дїяльности" „Рускаго Селянина". Коли се однак робить п. Демянчук, то се є його хлїб — а коли посол Вуйцїк, то се глупе шубравство, тим більш глупе і тим більш шубраве, що лишить ся без ефекту.

—

Щось не сподобали ся найрозумнійшим кругам польських верховодів уладжувані вшехполяками в східній Галичині „народові віча", на котрих крикливі бесїдники вже занадто щиро, явно і голосно проповідали похід на Русинів. Крикливих панів Заморських, котрі своєю щирістю в відслонюваню справдїшних польських аспірацій в руській справі занадто необережно компромітували польське правлїнє на Руси, взяв ся уговкувати орган намісника, краківський „Czas". У вчерашній передовій статї п. з. „Польські віча", той дневник в інтересї спокійного панованя Поляків у Галичині взиває вшехполяків залишити непотрібні демонстрациї та пише:

„Годячи ся на програму, основану на оборонї польського стану посїданя та на строгім виконуваню законів, накликуючи разом з цїлою польською пресою до національної консолїдациї, вважаємо за свій обовязок перестерігти перед наслїдками манїфестацийної тактики. Треба підчеркнути, що ходить нам про реальні результати справдїшної працї, про реальний зріст польських національних сил, а не про зверхні демонстрациї тих сил, не про голосні манїфестациї". Зрештою звісний канібальський реферат посла Заморського зве „Czas" „дуже поважним". „Czas" — як бачимо — аванзує.

Парляментарні справи.

На вчерашнім засїданю радила буджетова комісия над титулом „гарні штуки". Референт п. Крамарж заявив ся за внесенем, щоби дотацию на артистичні стипендиї і на закупно творів штуки підвисшено з 350.000 К на мілїон корон. Після промов міністрів просьвіти і скарбу ухвалено титул „гарні штуки" з резолюциєю, щоби правительство до найблизшого буджету вставило мілїон корон на цїли штуки. Серед дискусиї домагав ся п. Діямапд 100 000 К субвенциї для міської галеріг у Львові, а п. Романчук більшої субвенциї для руської школи музичної у Львові. Резолюцию п. Вольфа, котрий домагав ся заложеня нїмецької академії гарних штук в Празї, відкинено.

Дальше принято буджет „морської служби" і приступлено до нарад над титулом буджету „канали і дороги водні". Над сею справою розвинула ся широка дискусия, в якій взяли участь справоздавець Машталька, Гломбінський, Штайнвендер, Морзей, Шмідт, Д'Ельверт, Малїк, Колїшер, мінїстер торговлї Фідлєр, Кольоврат, Діямапд і Зайц. В голосованю ухвалено резолюциї референта: з зазивом до правительства щоби по скінченю експертизи зажадало в конституцийній дорозї, в цїли енергічного розпочатя робіт коло каналів в первісно принятих розмірах, потрібного кредиту на виконанє ухвалених законом з 11 червня 1901 р. водних доріг. Друга резолюция відносить ся до регуляциї і каналізациї Лаби і Велтави, дальша резолюция жадає знов побільшеня технічного перзоналу при експозитурі дирекциї в Празї. Ухвалено також резолюцию Гломбінського, щоби з кредитів, які остали до диспозиции, розпочати як найшвидше будову каналу Дунай-Одра-Висла. Кілька внесень відступлено правительству до узглядненя. Ухвалено також фінансовий закон на 1908 р. На сім буджетова комісия закінчила свої наради над буджетом на біжучий рік.

По атентаті.

З тюрми.

Акт обжалованя проти Мирослава Січинського і його матери Олени виладжує девжавний прокуратор, Барт, який має з сею роботою упорати ся до вісьмох днїв. Держ. прок. Барт буде актом обжалованя піддержувати також на головній розправі, коли її будуть переводити у Львові.

„Słowo polskie" подає здогад, що прокуратория на основі нагромадженого материялу відступить від обжалованя матери Мирослава. Апеляцийний суд потвердив однак вчера ухвалу палати радних в справі невипущеня п. Олени Січинської на вільну стопу.

Нове слїдство.

Державна прокуратория зарядила доходженє проти посла д-ра Евгена Левицького о провину з § 305 з. к. (похвалюванє карогідних вчинків).

Посол Левицький, запитаний в день по атентаті телеграфічно жінкою, чи Потоцького справдї вбито, відповів такою депешою: „Воно правда! Андрій помер. Най тебе кріпить національна гордість". В сих словах добачує прокуратория карогідність і отсе суд звернув ся до парламенту з просьбою о видачу посла д-ра Евгена Левицького. Оригінал депеші є в руках власти. Таке саме слїдство — як зачувати — зарядили відденські власти проти жени д-ра Евгена Левицького.

Денунциациї роблять своє.

В пятницю дня 8. с. м. арештувала жандармерия п. Михайла Ковальського, господара і заст. повіт. органїзатора в Болозві долїшній (пов. Рудки) під претекстом, будьто би він вказуючи на образ М. Січинського, похваляв його чин убийства гр. Потоцького. Супроти денунциациї трох хрунів поставив п. Ковальський 10 сьвідків, котрі сеї середи будуть переслухані в судї в Рудках на доказ, що так не було. В справі п. Ковальського інтервенїював в судї о. пос. Онишкевич. Не диво, що денунциациї розвельможнюють ся, коли висгане поклеп якого небудь індивідуа, щоб накладати зараз на прискаржену людину слїдчий арешт, навіть на случай непровіреної провини похвалюваня недозволеного вчинку.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер" в 1907. роцї.

(*На основі справозданя Дирекциї.*)

Побіч товариства взаїмних обезпечень „Днїстер" і під спільною управою істнує дванайцять лїт товариство взаїмного кредиту „Днїстер", котре рівнож гарно і успішно росте і розвиває ся. Єсть се найбільше зі всїх руських стоваришень кредитових. Подавши попередно звіт з дїяльности товариства взаїмних обезпечень, подаємо тепер найважнїйші дати про стан товариства взаїмного кредиту „Днїстер", рівнож на основі дирекцийного звіту, причім квоти наводимо в коронах з пропущенем сотиків.

Характеристикою минувшого року було з одної сторони більше запотребоване кредиту серед селян рільників, котрі наслїдком злого урожаю і обниженя цїн худоби жадали позичок численїйше, як в котрім-будь попереднім роцї, — з другої сторони під впливом сьвітових конюнктур господарських і економічних готовий гріш під половини 1907 року дуже подорожів; банк австро-угорський підніс стопу есконту 28. червня 1907 о ½ прц., потім 11. падолиста 1907 о цїлий 1 прц. до небувалої висоти 6 прц., — за ним пішли другі банки в краю ще висше. Помимо того товариство взаїмного кредиту „Днїстер" не підносило проценту від позичок гіпотечних на скрипти і удїляло дальше на 6 прц., — тілько від векслїв піднесло було процент для приватних сторін з 6 прц. на 7 прц., для товариств з 5 прц. і 5½ прц. на 6 прц. і 6½ прц., — і старало ся вдоволити збільшеним жаданям кредиту, — межи иншими удїлило більше число позичок парцелянтам в 4 місцевостях — в Добрусинї, пов. Жовків, в Черчу, пов. Рогатин, в Городниці, пов. Городенка і в Сороках, пов. Бучач.

Взагалї удїлило товариство в минувшім роцї більшу суму і число позичок, як в котрім небудь попереднім роцї, длятого перший раз сего року сума позичок выросла понад суму капіталу вкладкового, коли противно у всїх попередних лїтах сума вкладок все перевисшала суму позичок. Вправдї вкладки побільшили ся і сего року, а навіть більше вложено як в попереднім роцї, але єще в більшій мірі зросло запотребованє позичок.

Оборот касовий збільшив ся о 2,795.052 К і виносив 10,998 296 К.

Капітал обротовий збільшив ся о 781.722 К і виносить 3,736.861 К.

Членів на початку року було 4331 з 4893 декл. удїлами, збільшило ся число членів в роцї 1907 о 763 з 982 декларованими удїлами, проте всїх членів числить товариство 5094 з 5875 деклярованими удїлами на суму 293.750 К. Між членами більше як 90 прц. становлять селяне і господарі. Вплачені удїли членьскі збільшили ся о 40 739 К до суми 234.398 К — около 80 прц. деклярованої суми — пересїчно по 46 К на 1 члена.

Фонд резервовий виносить 40.380 К, спеціяльна резерва страт 6.462 К. Цїлий фонд власний товариства виносить разом 281.241 К, о 50.264 К більше як в попереднім роцї.

Вкладки на книжочки ощадности виносять на 2345 книжочках суму 2,795.184 К. Вложено в протягу року 1,542.060 К, то єсть більшу суму, як в котрім небудь роцї попереднім, помимо того, що з природи річи мусїла значна часть вкладок поплисти до Руської Шадниці в Перемишли, котра має законне пупілярне безпеченьство, і до других руських товариств, а се доказує, як велике довіре у суспільности виробило собі товариство „Днїстер" своєю оглядною господаркою. Винято в протягу року вкладок на 1,308.418 К, в наслїдок загального запотребованя готівки.

З кредиту банкового користало товариство в більшій мірі з причин, котрі вже висше пояснено. За рееконтовані векслї підняло товариство в протягу року — з 3 банках — суму К 963.318, з того звернуло К 692.219, остало довжне з кінцем року К 371.974, а то: Банкови краєвому у Львові К 267.023, банкови австро-угорському К 74.951, філії центр. банку чеських щадниць К 30.000. — На рахунку біжучім винно в товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер" 100.000 К і в банку краєвім 93.445 К. Разом цїлий капітал позичений на рееконтовані векслї і на рахунку біжучім виносить К 565.419.

Позичок удїлено в р.: на скрипти 1.141 штук на К 1,084.550, на векслї 700 штук на К 992 901, разом 1841 позичок на К 2 077.451. Сплачено скриптів 369, векслїв 668, разом 1.037 позичок на К 1,179.402; прибуло в тім роцї більше о 804 позичок на К 898.049.

Остало з кінцем року 4196 позичок на скрипти в сумі К 3,006.722; з того 4082 скриптів в сумі К 2,986.471 єсть інтабульованих на першім міс-

РОБІТНЯ
виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО
у Львові ул. Коперника ч. 16
зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року
на ул. Городецьку 43.
668 4—10

ци в спосіб пупілярний а 114 скриптів в сумі К 20.250 неінтабульованих, але порукою скріплених; пересічно одна позичка на скрипт 716 корон.

Позичок на векслї остало 349 на суму К 403.963; пересічно 1 вексель К 1158. — Сума есконтованих сего року векслїв збільшила ся, бо товариство удїляло кредит також другим товариствам, належачим до Краєвого Союза ревізийного, приймаючи їх векслї портфелеві.

Дотепер удїлило товариство взаїмного кредиту „Днїстер" в протягу 12 лїт 9684 позичок на скрипти і векслї на суму К 7,924.497. Товариство позичає тілько своїм членам на добрі і продуктивні цїли, найчастїйше на купно землї.

Проценту від позичок на скрипти товариство не підвисшило помимо подорожіня гроший; нормальна стопа процентова від скриптів з 6 проц. без осібних додатків на кошта адмінїстрациї. — Від позичок векслевих побирало товариство в першій половинї року також 6 проц. а від липня — в наслїдок підвисшеня проценту через инші банки — піднесло на 7 процент.

Сплата позичок відбувала ся правильно, бо товариство дає все позички оглядно і на добрі цїли; проте довжники платять без трудности навіть в такім тїснім роцї, як був для рільників рік попередний.

Залеглости у 404 довжників виносили з кінцем року 494 рат в сумі К 32.423 — менше як 1 проц. суми позичок; — ті залеглости були переважно з послїдних місяців.

На дорогу судову віддано 19 справ, з попередного року остало запізваних 20 справ, разом було запізваних 39 справ, з того сплачено в протягу року 9 справ, остало 30 справ на суму К 20.750.

Зголошень о позички було 2007, в 1906 р. 1298; відступило від зголошеня 64, призначено 1235 позичок, відмовлено 696 зголошеням, а до 68 зголошень не достарчено вимаганих вияснень.

Приходу з відсотків було від позичок скриптових і векслевих К 196.109, від льокаций і цїнних паперів К 14.485, від невиповіджених вкладок есконт К 889; разом всїх К 211.483, се виносить около 5·66 процент від капіталу оборотового.

Кошти адмінїстрациї позістали майже на тій самій висотї як в р. 1906 і виносять К 42·686 т. є. 1·14 проц. оборотового капіталу; в тім містить ся сума К 4.560 роздана на підставі рішеня Надзираючої Ради на публичні добродїйні цїли, головно на ріжні наші бурси.

Чистий зиск за р. 1907 виносить 26.882 К; попередного року було зиску 16.994.43 К.

Відповідно до постанов розп. мінїст. судівництва з 24. VI. 1903 ч. 134 В. з. д. перевели ревізори з рамени Краєвого Союза ревізийного у Львові в грудни 1907 ревізию в товаристві, котрої вислїд випав добре.

На закінченє мусимо звернути увагу на оден уступ дирекцийного справозданя, котрий відносить ся до звісної кавциї зложеної „Днїстром" за академіків увязнених в унїверзитетській справі. Уступ сей звучить:

„Фонд ґваранций на покритє евентуальних страт на кавциї в квотї 10.996 кор. 46 с. зложили готівкою ґваранти, котрі заручили за кавцию, яку товариство зложило в судї в справі карній увязненої академічної молодїжи; суд узнав кавцию в сумі 15.000 кор. за Павла Крата за пропавшу, але справа не єсть остаточно і правосильно полагоджена; в случаю дїйсної утрати тої кавциї обовязані ґваранти покрити також решту тої кавциї 4003 К 54 с., щоби товариство не понесло страти".

З сего бачимо, що всї сплетнї, які з причини згаданої кавциї ширили польські і москвофільські часописи против товариства взаїмних обезпечень „Днїстер", є злобною, несовісною ложию; іменно констатуємо:

1) що товариство взаїмних обезпечень „Днїстер" взагалї жадної кавциї за увязнених академіків не складало, бо зложило тую кавцию товариство взаїмного кредиту „Днїстер";

2) що товариство взаїмного кредиту „Днїстер" зложило тую кавцию доперва на поруки ґварантів;

3) що ті ґваранти зложили вже готівкою квоту 10.996 К 46 с. Отже до покритя цїлої кавциї не достає ще лише квоти 4000 К 54 с., котра однак є покрита добрими векслями і забезпечена порукою ґварантів;

4) що отже анї товариство взаїмних обезпечень „Днїстер" анї товариство взаїмного кредиту „Днїстер" не понесли жадної страти з причини зложеня кавциї за увязнених академіків, а навіть не можуть з тої причини понести жадної страти.

Констатуємо сї факти длятого, що вороги нашої народної справи ширять між несьвідомими річи людьми ріжні сплетнї на шкоду нашого товариства „Днїстер", отже нашим обовязком було вияснити сю справу.

Свій до свого.

(*Допись*).

Який се гарний клич! Через него народи приходили до добробуту, до слави, до самостійности. А мимо того кождий досьвідний Русин, що має дїло з людьми і „з них жиє" — почувши сей чудовий оклик, мусить всьміхнути ся іронїчно, болючо.

Справдї! Хочби нам сего кличу держати ся „руками й ногами" — як то кажуть, — то він по правдї нам байдужний. З одного боку мають до нас задля нього претенсию такі люди, яким і не снило ся бути Русинами. Ось поставить який хитрець руську вивіску, справить собі від припадку руську печатку, тай вже горлає: „свій до свого!" А коли ти прийдеш до нього з таким дїлом, де треба щось зробити даром для загалу, або щось дати, тодї він тобі в очи засьмієть ся і скаже таки отверто, що він лише з імени Русин, а „його мама була Полька".

З другого-ж боку ми не вміємо оцїнити сего кличу супроти тих Русинів, що справдї на се заслугують. Ми їх поминаємо все і всюди тодї, коли могли би щось від нас заробити, та йдемо чужим кишенї наповнити. Ми з легким серцем поминаємо руські фірми взагалї.

Чому се? Раз з легкодушности, з браку не то вже патріотичного, але сказати-б з браку племінного почутя. Нам се байдуже, хто від нас заробить, аби лише ми заспокоїли свою потребу. Відтак ми до того зневірили ся до самих себе, що вмовляємо в себе уперто, що „руська фірма не потрафить, як слїд, нашої потреби заспокоїти".

Є в місци руський лїкар, адвокат, купець, чи ремісник. Ми однак не хочемо вірити, щоб зпоміж нас міг вийти добрий лїкар, добрий адвокат, добрий купець, чи добрий ремісник. Нам здає ся, що у чужинця все лїпше, красше. Наш чоловік доперва тодї нагадає свого, як чужий нїчого порадити не може. Привезе отже недужого до лїкаря руського вже тодї, коли чужі — Поляки або Жиди, махнули рукою, прийде до адвоката руського з купою стухлих паперів тодї, коли вже на него ведуть екзекуцию, зайде до руського купця тодї, коли жидівське сьвято, а до руського кравця тодї, коли хоче зробити замовленє на кредит.

Натомість коли-б той лїкар або той адвокат оголосив, що інколи порадить за дармо, або колиб купець оголосив, що в таких або таких случаях дасть опуст, — о, тодї певно двері йому не замкнуть ся.

Нпр. наші адвокати в справах публичних роблять даром. Ого! Кождий в почутю свого патріотичного обовязку не піде нїкуди в таких справах, лише по засадї „свій до свого". А до когож йому йти? Свій хоч не заплаче, то скривить ся. Менї трафляло ся таке: Приходять до мене гарні ґазди радитись в справі виборчій, чи якійсь полїтичній взагалї. „Кілько буде пану належатись?" — „Нїчого". Вони се добре знають, але „полїтика" велить спитати. Приходить патріот, котрого чіпають за кольпортажу аґітацийних брошур. „Кілько, прошу пана меценаса, за термін?" „Нїчого." „То дякую панови, дай Боже панованє!" — Відтак приходжу до суду, і бачу тих самих ґаздів, того самого патріота при якійсь грошевій справі, але в товаристві иншого неруського адвоката. Чоловік мене пізнав, витає ся любенько, такий радий, що зі мною стрінув ся. „Я тут маю термін прошу пана, може-б пан за мною слово сказали.. то було так: мій тесть лишив тестамент..." — „Що мене то обходить, чоловіче, маєте свого адвоката..." — „Та я прошу пана не знав, що пан такі справи приймають..." каже хитрий Малорос.

Найяркійше відбиває ся се на руських крамарях на селї. Справдї не знати, чи плакати, чи сьміятись над людською глупотою чи злобою. Наш селянин бойкотує сїльського крамаря-брата ось для чого: „на що він має на менї заробляти, лїпше най заробить Жид..." Коли заговорити з народом на тему: „свій до свого", підносять ся і такі голоси: „свій чоловіка більше вдре, і не зробить як треба..."

Але буває і так. Бувають такі крамарі, що заговори до него по руськи, він зараз висшу цїну кладе, або гірший товар дає. Буває так в кождій бранжи. Винуваті вони, але винувата і суспільність. Вона повинна за себе постояти. Недарувати своєї кривди. Коли не поможе звичайне слово, поганьбити в ґазетї публично, а то і до суду завдати, а навчити такого „патріота" розуму. Бо клич „свій до свого" се не приватне дїло того, що дає, і того, що бере. Се дїло загальне, від якого залежить наша будучність. Я є на те, щоб замість чужого підпомагати свого лїкаря, адвоката, ремісника, купця і т. д. Він же є на те, щоб доробивши ся на менї, зложив частину того дорібку на цїль народню.. Але се „постоянє за собою" не повинно йти на то, щоб людий від руської фірми відганяти, а на те, щоб ту фірму змусити робити як треба. „Ти менї свій, і я тобі свій! Роби ж сякий-такий сану, як треба, а то вилаю публично, а опісля опять у тебе брати буду".

А може-би ми Русини без того кличу „свій до свого" обійшли ся? Поводженє фірми взагалї реґулює ся після відношеня числа таких фірм до числа потребуючих. А як у нас? Не маю статистичних даних, і полишаю статистику кому другому. Візьму справу загально: В селї є оден руський крамар. В однім містї є оден руський купець, оден руський лїкар, оден руський адвокат. Руської суспільности є, припустїм, лише 50 проц. т. є. половина, се найменче, що можна приняти. Натомість неруських крамарів є в селї три, в містї є неруських купцїв 10, лїкарів 4, адвокатів 4. Коли-б руська суспільність держала ся кличу „свій до свого", тодї-би на руські фірми припадало 50 проц., а на всїх почих теж 50 процент. Тодї було-би в селї 2 або 3 руські крамарі, а в містї з 5 до 6 руських купцїв, з 2 руські лїкарі і з 2 руські адвокати. В такім разї всї неруські фірми супроти руських були-би дуже маленькі. А тодї кілько би то грошенят прийшло від руських фірм на народні цїли і як-би змінив ся вигляд міст? А тепер як воно є дїйсно? Неруські фірми у нас пани, а руські мусять вдоволити ся 10 процентами цїлої суспільности руської; затим 40 проц. руської суспільности дає заробляти фірмам неруським.

Та воно не лише в тім біда, що руські фірми на прадїдній землї боками роблять, але кілько то ті неруські фірми з заробленого на руській суспільности гроша видають на свої цїли, і то нам ворожі! Тій неприродній появі економічно-полїтичній треба раз зробити конець. Годї достарчати наших конопель на посторонки ворогам, щоб мали нас чим вязати.

Ходить о се, як то зробити? У нас ще нема таких людий, таких руських фірм, котрі не числили би ся з опінїєю руської публики. А колиб такі були, то їх викиньмо зпоміж себе, бо вони неруські. Отже треба не лише суспільність змусити до того, щоб придержувалась кличу „свій до свого і неслухняну одиницю треба напятнувати публично в ґазетах, але так само треба пятнувати кожду руську фірму, яка не служить руській суспільности як слїд. Руські фірми не потребують бояти ся економічної крізи, бо конкуренциї між ними майже нема. Їх так, в порівнаню до руської суспільности, мало, що їм мусить добре вести ся.

Отже кождий комітет церковний, який замовляє до будови церкви неруських майстрів, кожду одиницю, що не послугує ся руською фірмою, що поміщає свої капітали в неруських інституциях — назвати публично! До того треба завести в наших часописях постійну рубрику. Межи тими неслухняними може трафити ся такий, що з сего не буде собі нїчого робити. Тодї даймо йому почути, що він хрунь і виминаймо його.

Поляки стали бойкотувати пруські фірми. Усюди гомонить у них клич „бойкотуймо пруські товари"! Недавно ще він лунає, а пруські фабриканти почули вже добре, що се гнїв обидженого народа. Тепер серед Поляків за вшехпольською аґітациєю залунав новий клич: „бойкотуймо гайдамаків"! В практицї вони се давно роблять.. Берім собі примір від них! Лиш будьмо розумнїйші. Ми не кличмо „бойкотуймо Поляків", лише придержуймо ся клича „свій до свого"! Дїлом оказуймо національну солїдарність. А хто сего не послухає, того перед суд цїлої руської суспільности!

Саме тепер рішаюча хвиля. Нас тиснуть з усїх боків, у нас менша культура, у нас менша сила податкова, а се вилазить нам боком при укладаню всякої „виборчої ґеометриї". Я би дуже рад, щоб над сим отворити дискусию. А поки що, отворім нову рубрику в наших часописях під написом: „Ганьба"!

Д-р Андрій Чайковський.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 12 мая 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) На початку нинїшного засїданя представив президент мінїстрів, бар. Бек новоіменованого мінїстра-земляка нїмецького, д-ра Прадого,

По відчитаню внесень і інтерпеляций приступила палата до дальшої дебати над наглячостию внесеня д-ра Кольоврата про підвисшенє рекрута краєвої оборони.

Пос. Фрайндлїх (соц дем.) закинув правительству, що в першім роцї істнованя народного парляменту не зробило нїчого для народу. Теперішне нагляче внесенє доказує, що правительственні партиї уважають підвисшенє контингенту рекрутів річию найважнїйшою. Люд бажає иньших предложень а іменно закона про національне питанє а в першій лїнїї обезпеченя на старість та на случай недуги і неспосібности до працї. Соціяльні демократи з ріжних причин мусять голосувати проти наглячости і meritum внесеня.

Відтак критикував бесїдник подрібно орґанїзацию краєвої оборони.

Справа Вармунда.

Відень. (Ткб.) Социяльні демократи внесли інтерпеляцию в справі давнїйших викладів проф. Вармунда. Вони запитують, що зробить правительство, щоб охоронити автономію унїверзитетів і свободу науки перед погрозами й інтриґами клерикальних партий.

Події в Росиї.

Київ. (Тел. прив.) Відкрито кілька проступків, яких допустив ся начальник слїдчого видїлу Аслонов і один аґент.

Варшава. (Тел. прив.) В тюрмі „Na Pawiaku" вибухла голодівка полїтичних вязнїв в чотирох віддїлах мужеських і в жіночім.

Доля Ірляндцїв.

Лондон. (Ткб.) Палата громад приняла в другім читаню закон про заснованє двох нових унїверзитетів в Ірляндиї.

НОВИНКИ.

— **Odwieczne polskie prawo.** Якийсь благородний Поляк написав до редакциї київської „Ради" лист, в якім, згадуючи про тогорічне масове арештованє укр. студентів, доходить до таких „изліяній" щиро-польського жалю: „Co za głupi ten nasz kochany Sienkiewicz, że staje do procesu z kim? z chamami! Przecież to odwieczne polskie prawo, że szlachcic z chamem pojedynku nie przyjmuje, — a ten się już tak zdemokratyzował! Plunąć chamom w oczy i rzecz skończona! to obelga dla szlachcica i zacnego człowieka mierzyć się z infamisami, niech szczekają — to ich rzecz! te psy wściekłe!" От нове горе Полякам! П. Сєнкевич, piewca Zagłoby zdemokratyzował się i то коли, тодї як по виславлюваню шляхти дістав остаточно w upominku Oblęgorek! Та не винен тут п. Генрик, тільки австрийський закон карний, який не хоче признавати odwiecz-ного польського права та тягне лицаря з Облєнґорка за клевету перед кратки. Перша розправа українських студентів проти п. Сєнкевича мала — як відомо — відбути ся ще 23. марта, але „walecznego Henryka" найшла слабість перед стрічию з infamisami і — розправу відложено. Стало ся особливо через те, що п. Сєнкевич впевнював суд, що йому дуже залежить на тім, щоб станути на розправі особисто й розправити ся з гайдамацькими нащадками, що важили ся заскаржити Jaśnie oświeconego Pana na Oblęgorku. Нову розправу визначено на 18 мая, та ще й досї нема певности, чи вона дїйсно відбудеть ся. „Nasz kochany Sienkiewicz" тільки пустив у сьвіт зовсїм не небезпечну погрозу, що він приїде сам на розправу, бо близькі йому польські часописї вже від давна голосять, що він до Відня таки не поїде, а отсе — доносять нам з Відня — що суд не може й досї доручити п. Г. Сєнкевичиви візваня на розправу, через що вона готова відпасти знов. Сподїємо ся, що на таку соромну райтераду rycerz z Oblęgorka таки не зважить ся, а коли його женує те, що його скаржуть „хлопи", то можемо його потїшити, що між жалібниками є також люди з шляхотським індіґенатом, тож п. Генрик зволить таки прибути до Відня, бо се не суперечить навіть odwiecz-ному польському праву. P. Henryku, prosimy do Wiednia!

— **Кацапська напасть.** З приводу наближаючого ся народного сьвята знесеня панщини (15. мая) „Галичанинъ" накинув ся на руське духовенство з докором, що не всї сьвященики беруть радо участь в тім сьвятї руських хлїборобських мас, бо дехто з них велить собі парохіянам за богослужебні функциї платити. Сей докір підносить „Галичанинъ" головно під адресою сьвящеників Українцїв, бо як каже, між його сторонниками таких людий нема або бувають лише рідкі виїмки. Отже докір „Галичанина" мусимо напятнувати як клевету і звичайну кацапську напасть, бо річ має ся як-раз противно. Торік після сьвята знесеня панщини подали ми чимало примірів, як власне сьвященики-кацапи брали участь в сїй народній манїфестациї задля приватного зиску. Впрочім українське духовенство занадто звісне зі свого безінтересовного патріотизму, чого гарні докази дало хочби при акциї за виборчу реформу та при послїдних парляментарних і соймових виборах. Духовенство з москвофільської фракциї відгравало тодї ролю поплечників польських верховодів, заскарблювало собі опінїю „поржондних ксенжи", а в послїдних часах, після замаху на польського намісника, виробило собі — ut facta loquntur — між осьвіченим селянством, славу людий, для яких в простій бесїдї є епітет „хрунь". Отже нехай „Галичанинъ" полишить в спокою сьвящеників Українцїв, а до себе і своїх приклонників примінить рецепту, що містить ся в словах: лїкарю, вилїчи ся передовсїм сам!

— **„Narodow-i кати" в ґімназияльних мундурках.** З Бучача пишуть нам: Скрайно шовінїстична преса польська давно вже осудила Січинського на смерть — зараз таки в кілька годин по атентатї. Засуд сей бодай „символїчно" виконати взяла ся „patryotyczna dziarska a nierozpolitykowana młodzież polska" тутешної ґімназиї, присвоївши собі ролю „narodow-их катів" та не чекаючи зовсїм, заким альфонс з Gońc-а буде дерти з засудженого „pasy". Ото Поляки, ученики V б кл. під вражінєм звісного вже „sejmik-у narodow-ого" з недїлї 3. мая, в котрім всї вони під доглядом дир. Зиха і своїх учителїв взяли участь, зараз слїдуючого дня перед годиною проф. Бужинського завісили на приладї до вішаня мап плащ і шапку та стали тим так радувати ся і тїшити ся, немов би Бог зна' якого патриотичного дїла довершили. Входить небавом Бужинський до салї а побачивши віби шибеницю і страченого на нїй виновника питає: „Co to jest?" — „To Siczyński". — зачуло хором кількох „катів narodow-их! „Ха-ха-ха!" — розсьміяв ся на се Бужинський. — „Już wisi? A to dobrze!"... І засїв відтак з вдоволенєм на катедру та почав екзамінувати: ученикам Полякам завдавав такі легонькі питаня, що мусїли на них добре відповісти, хоч би книжки й на очи нїколи не бачили; за те ученикам-Жидам і Русинам вишукував такі скомплїковані і незрозумілі питаня, що треба було гаразд над ними застановитись, аби догодити учителеви відповідию. Однак Бужинський, заким котрий Русин або Жид відповів на питанє, або помилив ся, зараз їх відсилав на місце, ще й кепкував собі з них, приговорюючи: „Trzeba się uczyć, nie politykować, — masz dwóję!" А коли один з учеників упімнув ся за собою, розкричав ся Бужинський на добре: „Tygrysy! Rezunie, hajdamaki! Szlak by was trafił!" — кричав він — „Orzelski! tyś był w pochodzie"? — „Tak jest, — відповіло кількох, — on był i na wiecu"! — „A, to dobrze! Widzisz!" — сказав на се Бужинський. Сим недвозначно дав до пізнаня, чому не питає і не трактує на рівнї учеників Русинів з Поляками. В Va кл. таки виразно сказав він до ученика Морасєвича, латинського обряду: „Ty się trochu nie uczysz, a wczoraj w pochodzie nie brałeś udziału — masz dwóję!" Факти повисше наведені подаємо до відома краєвої ради шкільної в надії, що вона оцїнить як слїд заслуги і подвиги вшехпольського проф. Бужинського, як не менше патриотичні обяви „nierozpolitykowan-ої" молодїжи польської, та подасть їх як примір до наслїдуваня до відома дирекций инших середних шкіл. — *К.*

— **Право публичности.** Мінїстер просьвіти надав клясам I до V. руського женського лїцея, удержуваного руським інститутом для дївчат в Перемишли, право публичности на 1907 8 рік шкільний.

— **Жидівська народність на унїверзитетах.** Ректор віденського унїверзитету д-р Ебнер приняв дня 9 с. м. депутацию сіонїстичних студентських товариств „Іврія", „Кадіма", „Маккабеа" і „Унїтас" і на предложені йому постуляти відповів, що студенти, котрих рідна мова є нїмецька або подібна, можуть при вписах зазначувати свою жидівську народність. Тоті вписи будуть втягнені до виказів центральної статистичної комісиї.

— **Бувають і такі „патріоти".** Одержуємо таке характеристичне письмо: Хвальна Редакциє! Передівсїм прошу дарувати, що пишу олівцем, але пишу в арештї і прошу конче помістити сей лист в Вашій цїнній час. „Дїло": Дня 9. вересня 1907. засудив мене ц. к. окружний суд в Станиславові на 14 днїв арешту за провину перепинюваня Гецева (звісного проф. ґімназиї з Бучача) в кандидованю на посла. (12. § з. д. о чистотї виборів з 1907 р.) В сїй справі боронив мене др. Партицький і, хоч його просив листом д-р В. Бачинський, щоб не брав у мене богато гроший (сей лист менї відтак навіть прислав з актами д-р Партицький), одначе д-р Партицький зажадав за оборону 20 К, які мусїв я йому зложити наперед. По засудї зголосив я зажаленє неважности, просячи д-ра Партицького, щоби внїс вивід. На руки д-ра П-ого прийшов вирок, одначе д-р П-ий на 2—3 дни перед реченцем внесеня виводу написав до мене лист, щоб я зложив йому 20 К, то він внесе вивід, а як нї то, щоб прислати йому 2 кор. і кілька сотиків, то він пришле вирок. Я післав йому сейчас сї 2 кор. і кілька сотиків і зажадав вироку. Одержавши папери, відіслав сейчас д-ру Вол. Бачинському до Підгаєць, просячи його, щоби внїс вивід. Д-р Бачинський донїс менї, що не міг внести виводу, бо не мав судових актів перед собою, а що був короткий час, то-ж попросив д-ра Партицького телєґрафічно, щоби внїс вивід і (як я пізнїйше дізнав ся) післав йому навіть своїх 10 корон. Та проте д-р П-ий крім сих 10 кор. зажадав зараз від мене листовно єще 11 кор. Я — розумієть ся — на сей лист не відповів, бо я не просив його, щоб він робив вивід і не зобовязував ся платити а до того, як би я був знав, що д-р Б-ий мусить аж до него відносити ся, був би я зовсїм вже відрік ся зажаленя неважности. Сими днями я як-раз відбуваю кару і тут в арештї доручено менї лист д-ра П-ого, в якім взиває мене заплатити йому 11 кор. 45 сот., а як нї — пише — то внесе позов до суду. У відповідь на сей лист прошу помістити ласкаво отсе моє письмо в Вашій Хвальний часописи, а читаючий загал най осудить „високопатриотичне" поведенє д-ра Партицького. — З глубоким поважанєм: *Василь Шклярик*, церковний півець з Монастириск.

— **Польські обманцї в Америцї.** Ославлений віденський адвокат, Йосиф Орловський, котрого за ріжні обманьства суд присяжних у Відни засудив на чотири роки тяжкої вязницї, з чого три роки відсидїв а четвертий йому даровано, найшов ся тепер в Америцї і осїв в Чікаґо, де редаґує якусь ґазету. Удає там полїтичного мученика і оповідає, що сидїв у вязници за свої „погляди", а якби був їх вирік ся, був би без сумніву іменований мінїстром торговлї в Австриї. Однак він не дав ся нїякими обіцянками перекупити...

— **За убитого вояка.** Як звісно, в лїтї минулого року убив капітан підчас муштри під Станиславовом вояка Юрка Перцовича, пробивши його шаблею в груди. В тій справі внїс в осени посол д-р Бачинський інтерпеляцию до мінїстра краєвої оборони, в котрій зажадав, щоб військовий скарб забезпечив родину убитого, яку він удержував працею своїх рук. Наслїдком сеї інтерпеляциї військовий скарб призначив для малолїтних трех братів заколеного Перцовича в Березові печеніжинського повіта одноразову запомогу в квотї 1000 корон і зарядив виплату сеї суми. Про се повідомив мінїстер інтерпелянта на засїданю державної ради з дня 30. цьвітня, відповідаючи на згадану інтерпеляцию.

— **Про софійський унїверзитет.** Друковану перед кількома тижнями в „Дїлї" статю д-ра Михайла Зобкова під повисшим заголовком містить тепер у фельєтонах болгарський дневник „Българска независимость" в перекладї п. з. „Софийскиятъ университетъ".

— **Катастофа на Днїстрі.** З Могилева подільської губернії доносять, що по урядовим обчисленям в часї переправи через Днїстер під Новим Биховом утонуло 66 селян, між ними 17 малолїтних. Уратовано 45 осіб.

— **П. Тозеллї,** бувша саксонська королева, сестра Леопольда Вельфлїнґа, а донька помершого недавно вел. кн. Тосканського, котра втїкла була з Французом Жіроном, а потім прибравши імя ґрафинї Монтіньозо, віддала ся перед сїм і пів місяцями за італїянського музика Тозеллїя, повила вчера сина.

— **Напади Хунхузів.** З Владивостока доносять, що в ночи на 4. мая ватага Хунхузів, зложена з 40 людий, напала на село Лутковскоє і узяла з собою двох хінських купцїв. В часї бійки упали трупи а чимало осіб потерпіли рани. Дня 4. мая друга ватага Хунхузів напала на села Орлівку і Митрофанівку, віддалені 18 верст від стациї Усурі. На поміч наспів віддїл війська і відогнав напад, причім 30 напасників убито а одного ранено.

— **Зьвірска женщина.** Американська полїция впала на слїд цїлого ряду убийств на хуторі близько міста Ляпорт в Індиянії (удїльна держава в Сполуч. Державах півн. Америки), а слїдство викрило, що убийницею була ще молода і хороша вдовиця Белля Ґінес. Женщина тота була два рази віддана і, як тепер показуєть ся, отроїла свого першого мужа Макса Соренсена, а діставши по нїм від асекурацийного товариства 43.000 кор., підпалила свій дім, що був також високо асекурований і отворила собі склеп в Чікаґо, котрий по якімсь часї так само погорів. І за склеп діста-

ла також значну асекурацийну суму а за призбирані так гроші купила собі згаданий хутір коло Ляпорт, дім і сто морґів поля. Опісля віддала ся за другого, якогось Ґінеса, котрого по пяти роках зарубала сокирою, а коли на неї впало підозрінє убийства, уміла так зручно відограти комедию, що присяжні судиї повірили у видуману нею байку, що причиною смерти її чоловіка була лиш нещаслива пригода, іменно так, що сокира спадаючи, розрубала голову погибшому. По її увільненю виплатило їй асекурацийне товариство 3.500 долярів (17.500 корон) по другім чоловіцї. Від тепер зачала вона полювати на богатих женихів і поміщала в ґазатах анонси, в котрих оголошувала, що молода, хороша і богата вдовиця хоче віддати ся за богатого чоловіка. Коли відтак на такий анонс зголошували ся женихи, то вона заводила з ними переписку і жадала, щоби явили ся особисто у неї а на доказ, що вони також богаті, мали при собі що найменше тисяч долярів готівкою. Для женихів видавало ся таке жаданє зовсїм зрозуміле і вони, забравши з собою готівку, їхали на хутір коло Ляпорт. Тут пропадав слїд за ними. Аж ось тиждень тому назад згорів дім тої панї Ґінес а на згарищах знайдено трупи троїх дїтий панї Ґінес від другого її чоловіка і труп якоїсь женщини без голови. Підозрінє впало на управителя хутора, якогось Лямфера; полїция припускала, що то він з якоїсь мести убив паню Ґінес і її дїти а відтак підпалив її дім, щоби затерти слїди убийства, і його арештовано. Тимчасом якийсь фармер в полудневій Дакотї довідав ся з ґазет, що згорів хутір панї Ґінес і дав знати полїциї, що його брат Андрій Гольдґрін, вичитавши анонс панї Ґінес, ще в січни сего року поїхав до Ляпорт, забравши з собою 12.000 долярів готівки і від тої пори щез без слїду. Се як і ще другі обставини спонукали полїцию, що вона звеліла копати на обійстю в згаданім хуторі а розкопи викрили страшенні річи. Тїло Ґольдґріна знайдено порізане на кусники, закопане в ямі на чотири стопи глубокій. Крім того знайдено ще богато й инших трупів, але також порізаних на куснї, що трудно розпізнати, чиї вони. Доси відкопано вже 16 трупів а здаєть ся, що знайде ся ще більше. Здогадують ся, що Ґінесова убила, почвертувала і закопала на своїм обійстю що найменше двайцять людий. Між викопаними трупами знайшов ся також і труп її 16-лїтної вихованицї, котру вона убивши, почвертувала так само, як і другі, та закопала. Коли Ґінесову питали, де подїла ся Женї, її вихованиця, відповіла, що вислала її до пансіонату в Льос Анґельос. Здаєть ся, дївчина за богато знала про вчинки Ґінесової і длятого мусїла згинути, щоб колись не стати ся для убийницї небезпечною. Тепер з цїлої Америки з'їзджають ся люди до Ляпорт, щоб розпізнавати по змозї убитих свояків.

— **Дрібні вісти.** О соймовий мандат по пок намісник, Потоцькім з хшанівського повіта стараєть ся стояловчик Стогандель. — У Львові помер нагло в суботу Леопольд Гавзер, радник висшого суду краєвого і міський радний. — Іван Ільків, 20-лїтний парібок з Жиравки, котрого при розбиваню знайдної гарматної кулї покалїчило на смерть, помер у львівськім шпитали, а його 16 лїтний брат також ледви чи буде жити. — П. Саломея Крушельницька виїхала до Буснес Аірес в полудневій Америцї на тамошний сезон оперовий.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Якова Ап. (лат. Серватия еп.). Позавтра, в четвер: Єремії прор. (лат. Бонифатия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

В середу дня 13. с. м. „Чорноморцї" оперета народна в 3 дїях по Кухаренку, музика М. Лисенка.

В четвер, дня 14 с. м. „Катерина" опера в 3 дїях Аркаса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

В пятницю дня 15. с. м. (цїни до половини знижені) „Анонїми" шутка в 3 дїях Девалїєра.

В суботу дня 16. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

В недїлю 17. с. м. „Невольник" історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

☐ **Збори львівської орґанїзациї** відбудуть ся завтра (в середу) о 7 год. вечером в важних справах в комнатах „Руської Бесїди" (Ринок ч. 10). Видїл висилає своїм членам запрошеня. Колиж би хто не одержав случайно візваня, зволить явити ся, а дістане на місци вступну карту.

☐ **На фонд б.п. М. Каганця,** памятника, сплати довгів, заосмотренє уродити ся маючої дитини і на підмогу вдові зложили дальші жертви в коронах: Чит. „Просьвіти" Бурканів 1·20, Ф. Жуковська складка на „Бесїдї" Тернопіль 36.

☐ **З „Кружка Українок".** На загальних зборах „Кружка Українок" дня 10. с. м. вибрано такий видїл: Оксана Озаркевич — голова, М. Заячківська, М. Лучаківська, О. Шарківна, І. Шехович, О. Охримович, Е. Цеглинська видїлові. О. Левкевич, П. Олинець, О. Балицька заст. видїлових. А. Нагірна, Т. Дольницька і О. Ткачук контрольна комісия.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в недїлю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **З Тернопола.** Вечерницї в честь Шевченка устроюють українські товариства в недїлю дня 17 мая с. р. в сали „Міщанського Брацтва". Програма: 1) Вступне слово. 2) Вебер: увертура з опери „Евриантe — орхестра 55 п. п. 3) Народні піснї п. Ан. Вахнянин. 4) Шопен: Концерт e-moll. Сольо фортеп. з акомп. орхестри, відограє проф. Ол. Пашкевич. 5) Деклямация п. Ів. Бородиєвичівної. 6) Ф. Колеса: Збірка народних пісень — мішаний хор міщанський. 7) а) Анат. Вахнянин: „Нема менї порадоньки", сольо сопран. з опери „Купало", б) Богдан Вахнянин: Сирітка і соловейко", сольо сопран. — панна О. Вахнянинівна. 8) Шевченко — Богдан Вахнянин: „Титар" музична картина на хори мішані і мужеські з солями сопрановими і теноровими Вп. Ольги Вахнянинівної і Анатоля Малиновського, з акомп. повної орхестри 55 п. п. — Білєти можна набувати вчаснїйше в Нар. Торговли, в день концерту вечером від год. 6. при касї. Початок о год. 8. вечером.

☐ **О. Константин Федев з Турчанщини** надіслав нам таке спростованє: „Отвіт на допис моєго ворога і парохіянина. Могу совістно одписати, що неправдою єсть якоби мої парохіани їли несвячену паску, понеже я посвятиль а тілько некотрі і то з Заділска дали ся збаламутити підлому человікови і не принесли паски до свяченя, решта принесла в Красне я посвятил, а парохіане жаловали дуже що дали ся збаламутити підлому человікови. Неправдою єст якоби я виражал ся що Епископ панъ въ Перемишли а я в Краснімъ, бо я свою власть шаную і свої обовязки знаю. Неправдою єсть що мої парохіане мене зненавиділи, бо численно приходять до церкви і з всем відносят ся до мене. Неправдою єст що село Мохнате хоче перейдти на латинскій обряд. Неправдою єсть що мої парохіане з Мохнатого в Сморжи святили паски бо ані оден такій ся не знайшов. Неправдою єсть та двузначна ніби клевета що наколи нема жінки то менї живет ся в дома добре. Той що то написав най не осуджаєть мене і моєго дому після себе. Неправдою єст оклеветанє моєй жени що ѣздить з своїм милим, моя жена уже опіки не потребує, а тебе клеветнику певно би навет за фірмана до себе не взяла, бо встидала би ся з таким неморальним человіком їхати. Правдою але єст що єст в селї бунтовщикъ котрий має свої цїли в тім аби мене вигризти, збунтовав себі кілкох своїх кревних і кревнячок котрих має аж за много, і з ними виписує на мене скарги до консисториї і клевету до ґазет. Однак най му Бог простит скажу по христянски, бо кто сам підлий і чорний то потрафить і другого очернити. — *Константин Федев.*

— **Рахунок „Краєвого Союза Кредитового"** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за місяць цьвітень 1908.

		Кор. с.
Стан довжний:		
1. Удїли	162.247·72	
Фонд резервовий	8.028·—	
Специяльна рез. страт	4.431·—	174.707·17
2. Вкладки: Стан з поч. м.	1,448.765·42	
вложено	139.680 94	
винято	164.713·73	
Стан з кінцем місяця		1,423.732 63
3. Позички затягнені: Стан з початком місяця	546.815·—	
затягнено	223 503·—	
сплачено	167·662·—	
Стан з кінцем місяця		602.656·—
4. Сальдо відсотків		40.807·48
5. Инші позициї стану довжного. Решта зиску з р. 1907		3.680.22
6. Рахунок ріжних сторін		4.731·95
Сума		2,250.315·45
Стан чинний:		
7. Позички удїлені: Стан з початком місяця	1,573.415·86	
сплачено	252·914 35	
удїлено	293.871 —	
Стан з кінцем місяця		1,614.372·51
8. Позички скриптові:	72.514·40	
сплачено	30·—	
Стан з кінцем місяця		72.484·40
9. Недвижимости		353.652·39
10. Льокациї		82.130·56
11. Кошти спору		277·99
12. Кошти адмінїстрацийні		7.302·33
13. Готівка		1.997·11
14. Инші позициї стану чинного: Друки для товариств		844·91
15. Інвентар		1,400·—
16. Кредит парцелянтів в Орелци		115.583·25
Сума		2,250.315·45

Членів прибуло 2, убуло 3, остало з кінцем цьвітня 1908 р. 641 з 3.629 деклярованими удїлами в сумі 181.450·00 К. Стопа процентова від вкладок $4^1/_2$%. — Стопа процентова від позичок векслевих $5^1/_2$, 6, і 7%. — Стопа процентова від позичок скриптових 6 і 7%. Затягнено позичку на —%.

Львів дня 30 цьвітня 1908.

Торговельні вісти.

Будапешт 12 5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·84	до	11·85
„ „ жовтень	10·18	до	10·19
Жито на май	10·25	до	10·35
„ „ жовтень	8·93	до	8 94
Овес на май	7·11	до	7·12
„ „ жовтень	6·69	до	6·70
Кукуруза на май	6·64	до	6·65
„ на липень	6·65	до	6·66
Ріпак на серпень	17·85	до	17·95

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: сильне. Погода: гарно.

Оголошеня.

На Ясну Гору! Подібно як в минувших роках, так і сего року приготовляє ся богомілє в честь Пресьвятої Богородицї на Ясну Гору до Гошова. Люди так зі Львова, як і з околицї бажаючі взяти участь в сїм сьв. богомілю, зволять зголосити ся до ОО. Василиян у Львові ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим або через своїх Вп. Отцїв духовних. Цїна їзди там і назад желїзницею (3 кляси) виносить: зі Львова 4 К 10 с., з Пустомит 3 К 70 с., зі Щирця 3 К 40 с., з Миколаєва 2 К 70 с. Від'їзд богоміля є назначений на 30 н. ст. мая с. р. рано. Поворот 31 н. ст. мая вечером. Близші відомости подасть при замовленю білєтів монастир.

СКЛЕПАРЯ до веденя торговлї папером і приборами шкільними (як „Сокільский Базар") пошукує „Руська спілкова торговля" в Перемишли. Вимагає ся фахового образовазя і кавциї. Близших відомостий удїляє Адвокат Д-р В. Загайкевич в Перемишли, улиця Францїшканьська ч. 13. 604 2—3

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 12. V. о. С. Ганкевич, Целїєв; о Теофиль Корчинський, Витків; о Василь Небиловець, Перегінсько; о. Щасний Раставецький, Сілець великий; Тимко Чабан, Каплинцї к. Козлова; о Александер Паславський, Лежайск; о. Омелян Радзикевич, Вишенка велика; Нуся Могильницька, Долина; Михайло Василишин, Камінка струмілова; о. Теофіль Скобельський, Горуцко; Филимон Риник, Нараєв.

Надіслане.

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматїй
осів в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 1—10

Адвокат Д-р Кос
в НАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 2—?

Лїкар
Д-р Володимир Янович
мешкає від 1-ого мая б. р.
в Станиславові, улиця Голуховського (давнїйше Середна) Ч. 1. 598 3—5

КРАЄВИЙ АДВОКАТ
Д-р Саломон Віттлїн
отворив адвокатську канцелярию у Львові улиця Крашевського ч. 5. 617 1—3

Адвокат д-р М. Шухевич
переніс канцелярию
на ул. Сикстуську ч. 27.
468 5—6

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтацях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К. Найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнотки** вільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупнї товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Кавалер Русин, на становиску з річним доходом 2000 К. оженить ся з панною або вдовою бездїтною. Посаг вимагає ся відповідний. За дискрецию ручить ся. Анонїми позістануть без відповіди. Ласкаві зголошеня „Ерос" poste restante Синьків коло Королївки. 615 1—1

ТОРГОВЛЯ
Николая Коцана
в Бурштинї
пошукує хлопця на практику купецьку з окінченою 4 клясою народної школи. 613 1—1

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: „ТОРБАН", музична накладня. Львів Вроновська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальоґ даром. 586 3-10

Мука подешевіла лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ
продає
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ФАБРИКА
ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ
ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61
(біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Новість! Масло медове, курацийне знамените до хлїба, набути можна в торговли Леонарда Солецького Львів, ул. Баторого ч. 2. 381а

Ровери, машини
Singer-а і ҐРАМОФОНИ, куплені на лїцитациях, 50 ріжних штук продає ся надзвичайно тано: ул. Скарбківська ч. 13, доворця вскаже. 572 2—2

Одинока руська
ЛІТОҐРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30. 103 2

Проповідницї стилеві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

СВОБОДА
письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Кінематоґраф „Cinephon"
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)
Від 9—15 мая нова прекрасна програма Драмат. Милосердїть ся над зьвірятами! Артист на місяци Папуґа жінки портиера. Комічний кравець і богато инших сьпіваючих образів. Представленя що-дня від 4—10 вечером. 451

МЕД-ПАТОКА
з гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

МОДЕЛІ
1908 1908
Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.
Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 1—8

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно н'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Театр ріжнородностий
„DEPENDANCE BRISTOL".
Нова програма. Теодор Волїер „La belle Rosalda" еспаньска танцерка. „Mizzi Roalith" і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 6 8 1—6

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.
Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, диета і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонїчні получення. В закладї добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 5—12
Закладовий лїкар д-р Ксаверій Обмінський.

Українське видавництво „РАНОК"
в Київі.
Вийшли з друку книжки:
1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности", 2-ге вид 40 к
2. „ „Рай і поступ" 3 те вид. 40 коп.
3. „ „Заздрі боги" 4 те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка" 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри" 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Анґлії" 6 те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас." Л. Толстого 2 ге вид 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна", слова П. Чубинського, народне вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей". слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цїлість держави і автономія", перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконин" казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна" I. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декляматор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гуморесок для читання і деклямування на сценї, вечерницях, лїтер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том I. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньєтками. Цїна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Цїна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.
Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Км., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 23—30

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3 27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·45*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11 35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

По конфіскаті наклад другий!

ч. 105. Львів, середа 13. м. ст. мая (30. ст. ст. цьвітня) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіпінського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи вертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		*за границею:*	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ей місце, а в рубриці „Надіслане" по 50 с. — Подяки і инші принятні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Перекладна і належитість за інсерати платні у Львові.

Скандал!

Вчерашна „Gazeta lwowska" (ч. 109 з 12. с. м.) містить слідуючий урядовий комунікат львівської ц. к. державної прокураторії:

„По замаху, доконанім на особі бл. п. Андрія гр. Потоцького, появив ся в деяких „українських" часописях цілий ряд статей, в котрих самого замаху не тільки не осуджено, але що більше, в спосіб дуже неприхильний роблено за нього відповідальними галицькі власти і цілу польську суспільність. Отже в публичнім інтересі заряджено конфіскату тих статей.

Натомість польські часописи однодушно осудили огидний факт мнимої самооборони тої части української партиї, до котрої належав виконавець замаху, а на доказ неприхильного для польської народности настрою деяких українських часописий цитували з них такі статі, про які мова висше. Так передрукували чотири тутешні польські дневники вісім статей, сконфіскованих в українських часописях.

Таким чином ціль конфіскати була зовсім хиблена, бо ті читачі, що не мали нагоди познакомити ся зі змістом згаданих статей з українських часописий, дізнали ся про їх зміст з часописий польських. Може бути, що в однім або другім випадку відповідальні органи польських часописий не вспіли в пору дізнати ся про заряджену конфіскату; одначе мушу зазначити, що деякі з тих передруків появили ся через два, а навіть три дні по конфіскаті.

Отже заношу апель до тих польських часописий, щоби в публичнім інтересі схотіли або в тутешній дирекциї поліциї або в прасовім бюрі тутешної державної прокураторії в кождім випадку заздалегідь поінформувати ся, чи стаття, яку думають передрукувати, не улягла конфіскаті, тим більше, що по §. 28. прасового закона каригідности змісту даної статі зовсім не ухиляє заява, що передруковуюча часопись з її змістом не солідаризує ся або його осуджує.

Львів, дня 10. мая 1908.

Ц. к. державний прокуратор *Барт.*"

Щоби зрозуміти той дух, якого висловом є наведений урядовий комунікат, треба пригадати дещо з теориї і практики конфіскацийної. Як бачимо, ходить тут о передруковуване польськими часописями статей, сконфіскованих в українській пресі. Коли ходить о конфіскату взагалі, то прокуратория має право сконфіскувати статю, яка їй видаєть ся колідуючою з приписами закона, але тут в кождім окремім випадку рішає те, як прокуратор розуміє, інтерпретуе і примінює закон. При тім крім т. зв. обективного поступованя, т. є. конфіскати статї і знищеня накладу, прокуратория має право зарядити поступоване т. зв. субєктивне т. є. обжалувати редактора, але закон не наказуе безусловно обективного поступованя, а в практиці таке обективне поступоване являєть ся незвичайною рідкістю. Власне таке обективне доходжене заряджено тепер проти руських редакторів за статї з приводу вбийства гр. Потоцького.

Инакше маєть ся річ, коли якась газета передрукуе статю, сконфіскованy вже в иншій газеті. За такий передрук газета мусить бути сконфіскована, а крім того редактор газети мусить бути обжалуваний за передрук сконфіскованої статї. Така зовсім виразна постанова прасового закона. Значить, коли-б львівська ц. к. державна прокуратория стояла на становищи закона, то вона повинна-би була в кождім випадку передруку сконфіскованої в українській часописи статї польську газету сконфіскувати, а редактора обжалувати за передрук сконфіскованої статї. Крім того в сім випадку прокуратория повинна би обжалувати польських редакторів за те саме, за що обжаловуе українських, т. є. за зміст сконфіскованих статей, бо через передруковане того змісту вони стали співвинними всіх тих злочинів і переступств, за які прокуратория обжаловуе українських редакторів.

Тимчасом львівська ц. к. державна прокуратория анї не сконфіскувала польських газет, хоч їй се наказував закон, анї не обжалувала польських редакторів за передрук сконфіскованих статей, хоч їй се так само наказував закон, анї, очевидно, не думає обжаловувати їх о співвину за зміст сконфіскованих газет.

А замість того львівський ц. к. державний прокуратор оголошуе в урядовій газеті урядовий комунікат, в якім найперше бавить ся у вшехпольського публіциста, купить собі зі слова *український* (беручи його в знаки наведеня), роздїлюе похвали польській і нагани українській пресї — одним словом, робить те, що вправдї вільно горожанинови п. Бартови, але не вільно ц. к. державному прокураторови п. Бартови в урядовім характері — а далї позволяе собі на те, на означене чого справдї годї найти делікатнїйше слово, ніж виписане в заголовку сеї статї.

Прокуратор, що його службовим обовязком було зарядити конфіскату і карне доходжене, а незаряджене того є занедбанем службового обовязку, замість того публично виправдуе польську пресу з її каригідних вчинків, що вона, мовляв, хотіла „тільки зілюструвати воровский для польської народности настрій" української преси, а в кінцї чемно просить її, щоб вона була ласкава вважати також хоч трохи і на § 28 прасового закона.

По всїм юридичним понятям обовязок прокуратора переслідувати в приписаній дорозї нарушене закону, а тимчасом пан Барт своїм урядовим виступом вчить нас, що обовязок прокуратора публично виправдувати злочинця і просити його, щоб він на далї був ласкав звертати увагу на параграфи.

Ми, очевидно, не стоїмо за конфіскатами, в загалї за обмежуваним свободи слова. Противно, нехай слово має необмежену свободу, нехай преса боїть ся тільки громадського суду, суду суспільности, а не прокуратора і карних параграфів. Але нехай право буде однакове для всїх.

Сконфіскованo!

Очевидно, пан Барт має, на жаль — власть, конфіскуючи отсю нашу статю, перешкодити нам в сповненю сего нашого громадянського обовязку. Але нехай пан Барт буде певний, що ми постараємо ся, щоби наші слова дійшли до відома суспільности і широких кругів Австриї, мимо його волї, і не лише до відома суспільности, але й до відома тих, котрі мають право потягнути пана Барта до відповідальности за його вшехпольське агітаторство в масці ц. к. державного прокуратора.

Нехай над нами мають власть австрийські закони, але польської самоволї в виконуваню тих законів ми не стерпимо!

Польські погрози, котрих ніхто не боїть ся.

(*Допись з Відня.*)

Від хвилї однодушної енунциациї руського клюбу в справі атентату на намісника, русиноїдна часть кола польського та вшехпольські публіцисти зраджують майже божевільну якусь тревогу. Вони боять ся чогось — чого? не знати — і ту наближаючу ся незвісну якусь небезпеку для польського панованя над Русинами старають ся відогнати в той спосіб, що при помочи преси полохають руських послів, полохають австрийське правительство якимись „дуже остриии" средствами, нагромадженими за пазухою кола польського. Делїричними сталисъ ті погрози особливо тогди, коли Поляки побачили, що не сповнила ся їх надія та їх пророцтво, що по „похваленю злочину" — як вони назвали енунциацию руського клюбу — панове міністри і члени всїх партий парляментарних „зірвуть всї зносини" з руськими послами — навіть особисті.

Деякі польські посли розвинули були горячкову агітацию між послами инших партий за бойкотованем руського клюбу і поодиноких його членів. Тимчасом на привелике диво відносини між руськими послами а нїмецькими, а навіть славянськими, на гірше цілком не змінили ся. Противно, про події і ситуацию в Галичині информують ся нині чужі люди більше у руських послів ніж у польських і цілком серіозно говорять про потребу санациї галицьких відносин.

Коли вже се вразило панів Поляків дуже немило, то прямо панїку викликала між ними чутка, що деякі дуже сильні сторонництва нїмецькі (прим. християнсько-социяльне) цілком серіозно розважували гадку, чи не піти би їм разом з Русинами, полишаючи Поляків їх власній судьбі. Такий плян був предметом розваги найповажнїйших членів великих сторонництв нїмецьких.

На щасте Поляків скінчило ся сим разом тілько на „розважуваню" і поки-що парляментарна більшість Поляків не покине. Русинам сказав представитель одної великої нїмецької партиї: „Справедливість рішучо вимагає від нас, щоби ми пішли з Русинами против Поляків. Однак, ми є правительственним сторонництвом і мусимо дати правительству „державні конечности". При такім стані річий ми мусимо числити ся з фактом, що коло польське має 70 членів, а Русини тілько 25. Коло польське є одиноким сторонництвом в парляментї, котре є в кишени правительства, котре погроз Поляків не боїть ся і котре за польську опозицию одним почерком пера відобрало би Полякам пановане над Русинами. Поляки знають, що такому рішучому правительству не сьміють робити опозиции. Стоючи по сторонї Русинів против Поляків, правительственні сторонництва стратили би для державних конечностий 55 голосів, з „альтрутенами" 60 голосів, а се в часї, коли правительственні предложеня приходять на порядок дневний яко наглі внесеня, є дуже поважне, навіть рішаюче число".

„Як би — говорено дальше руським послам — „альтрутени" не йшли з Поляками, лише були в руськім клюбі, як би в руськім клюбі були ще оба руські социяльні демократи, то при помочи сіоністів і Брайтера руський клюб репрезентував би силу 37-ох голосів против 70. Страту ріжниці (33 послів) правительственна більшість могла би єще переболїти. Як би в додатку правительство було енергічне, то і Поляки не пускали би ся на бистру филю обструкциї, бо вони знають, що могли би в однім дни стратити всї свої, протизаконно узискані національно-політичні здобутки на Руси. Тепер парляментарна більшість не може 75 польсько-москвофільських голосів проміняти за 25 руських. Купецький рахунок не позволяе се зробити.

Як бачимо, руський клюб в державній радї був доси ізольований не тому, що парляментарні партиї дивлять ся на галицькі справи так як „коло польське", тілько тому, бо так каже купецький рахунок. Сей рахунок каже, що 75 є три рази так велике число, як 25!

Що на наведену тему і в наведенім напрямі були дискусиї між теперішними союзниками кола польського, знають дуже добре польські посли, знає польська преса. Отсе є причиною нервозности в польськім таборі, причиною меганих на всї сторони погроз польської преси, а також причиною явища, що деякі польські дневники зачинають обережно пропагувати гадку нового зближеня між репрезентантами обох народів Галичини.

На всякий случай більше з'ізолювати руський клюб, ніж він доси був з'ізольований, Полякам не повело ся.

Вшехпольська часть кола польського і вшехпольська преса (читай Słowo polskie) відгрожують ся також бар. Бекови, що коли він тепер, „по похваленю морду руським клюбом", не зірвав з тим клюбом всяких зносин, а навіть зобовязуе ся виконати се, до чого в давнійшій своїй умові з клюбом зобовязав ся був, то коло польське дасть йому научку в парляментї. Устами кореспондента Słow-a polsk-ого коло польське грозить, що як правительство не зірве рішучо з Русинами всяких переговорів, як важить ся дати руському народови які будь уступки, то коло польське розпічне обструкцию, котра мусить звалити кожде правительство. Говорять також, що коло польське маєе використати дискусию і голосоване над наглостию справи ляндвери і дасть правительству за його „кокетоване" Русинів якусь адмоніцию, а може і „научку".

Strachy na Lachy! Поляки мають занадто велику кавцию зложену в руках австрийського правительства. Сю кавцию, протизаконне пановане над руським народом в Галичині, може їм кожде енергічне правительство відобрати в разї... непослуху.

А врештї... вольному воля; тому і не хочемо ворожити, як конець кінцем зробить правительство. У всякім разї руський клюб має вільну руку.

В. І. Денський.

Пакти бар. Бека з КОЛОМ ПОЛЬСЬКИМ.

Дня 11. с. м. мав президент міністрів бар. Бек конференцию з президиєю польського кола. Про сю конференцию видало правительство такий комунікат:

„Президент міністрів бар. Бек принимав нині в присутности міністра скарбу Коритовського і міністра Абрагамовича президию польського кола, зложену з п. п. д-ра Гломбінського, гр. Дїдушицького, Сьвєртнї і Стапінського. Предметом розмови була політична ситуация взагалї та декотрі важні краєві справи галицькі. Підчас розмови высказала президия погляд, що польське коло, як доси, так і дальше гадає утримувати свої відносини до правительства і инших в нім заступлених сторонництв та не сгремить також до нїякої зміни теперішної системи внутрішної політики".

Крім сього доносить N. Fr. Presse про розмову свого співробітника з однам з провідників польського кола, котрий про згадану конференцию так высказав ся: „Признаю, що форма, в якій появила ся урядова вість про конференцию, є незвичайна і потроха сензацийна. Але могу Вас упевнети, що вибрано лише незвичайну форму для річи цілком звичайної, природної і політично не сензацийної. Не находимо ся зовсім в положеню критичнім, і нема нїякої познаки, щоби заносило ся на крізу. Цілею конференциї була обопільна орієнтация, і сю ціль осягнено. Почин до конференциї вийшов від польського кола, котре хотїло дати і дістати деякі поясненя що до політичної ситуациї. Говорено о всїх актуальних політичних справах, як становище до проекту о рекрутах, до руської справи і т. и. Між иншим були ми також в положеню зробити одно спростоване. Декуди высказувано в політичних кругах здогад, що польське коло після вступленя людовців може змінити свій політичний напрям. Після дискусиї можна було стверднти, що дотеперішний напрям політики польського кола остане й на дальше без найменшої зміни. — Коли-б не оголошено того комунїкату, то в тім випадку, що президия польського клюбу буде у президента міністрів, добачувано би Бог знає які тайні умови. Та я могу заспокоїти Вас, що в тій конференциї не криє ся нїяка політична тайна".

З иншої сторони доносять до „N. Fr. Pr.": В парляментярних кругах говорять, що товчком до звісної конференциї барона Бека з президиєю польського кола була важна ріжниця між польським колом а правительством. В кругах польського кола зайшло поважне занепокоене з тої причини, що в квестіонарі, переданім знатокам анкети в справі будови водних доріг що-до проектованого каналу Дунай-Одра мало ся на увазї лише шлях з Відня до Одербергу, а поминено шлях з Одерберґу до Кракова. Отже на конференциї дістала президия польського кола улевненє, що до квестіонара возьме ся також шлях з Одерберґу до Кракова. Члени анкети після уложеної на конференциї умови удадуть ся в середу зрана оглядати трасу з Одерберґу до Кракова. Дальше запевнило правительство президию польського кола, що будова каналу розпічне ся рівночасно у Відни і в Кракові. Тим способом стало ся, що президия польського кола могла высказати правительству довіре і упевнити його, що польське коло буде, як доси, поступати спільно з сторонництвами, заступленими в коалициї.

Prager Tagblatt довідуе ся з Відня: урядовий комунїкат про конференцию президента кабінету з президиєю польського кола велить здогадувати ся, що ходить сим разом о ціль політичну. З оголошенем того комунїкату звязаний є намір, щоби групам чеського клюбу, котрі задумають відкинути наглість внесеня в справі контингенту рекрутів, показати, що правительство вже й без них має кваліфіковану більшість в парляментї. Група Краамарська хоче на завтрішнім засіданю „Народного клюбу" спонукати союз до голосованя против наглости.

Урядовий комунїкат повідомляе ті круги, що правительство з християнськими социялами, з нїмецьким національним союзом, з польським колом і з меншими сторонництвами має вже кваліфіковану більшість та не потребуе вже голосів евентуально фрондуючих груп. Таким чином надіе ся правительство не без підстави, що спонукае опозицийні групи, котрі боять ся відокремленя, або цілком покинути опозицию або ухилити ся від голосованя над наглостию внесеня.

Як бачимо з сих пояснень, п. Вл. Дехицкий, котрого допись з Відня нині також помішуємо, помиляе ся у своїх комбінациях.

Голос з кругів духовенства о послїднім посланію владиків.

При всякім злім вчинку — без ріжниці, як його клясифікуе і називае карний закон — розріжнювати треба сам вчинок від його евентуальних наслїдків. Вже й народна фільософія каже, що злий вчинок може мати добрі наслїдки, а те саме припускае і християнська католицька мораль. Отже після науки тої моралї злий вчинок, пр. убийство, кождий в своїй совісти є обовязаний осудити, — хоч не виходить еще з сього, що ми обовязані робити се во всеуслишаніе та писати свої прилюдні заяви (як сього тепер так дуже добивають ся Поляки з нагоди убитя гр. Потоцького). Але цілком инша річ є з наслїдками злого вчинку, — нехай буде: убийства. Коли ті наслїдки уважаю за добрі, то після християнської католицької моралї, єдино компетентної розказувати моїй совісти, вільно тішитись ними (не злим вчинком, а наслїдками).

Що так справдї є, покличу ся на гадку уважаного за першу повагу між моралїстами професора університетського з Інсбруку, єзуїта П. Г. Нольдїна, котрий у своїй „Summa Theologiae moralis" в томі I. на стор. 325. так пише: „Non licet gaudere de ipso opere malo, quod bonum effectum habuit; licet autem gaudere de opere malo propter bonum effectum, qui ex eo secutus est, sive opus materialiter sive formaliter malum fuit. — Ratio est, quia obiectum non est ipsum malum, sed praecise haec eiusdem circumstantia, quod bonum effectum habuit" (Не вільно тїшити ся самим злим вчинком, котрий мав добрий наслїдок, але вільно тїшити ся злим вчинком задля його доброго наслїдку, бо тут предметом радости не є злий вчинок, але як-раз ся обставина, що він мав добрий наслїдок).

А дальше на тій самій сторонї автор такий дае приклад: „Non licet gaudere de occisione hostis Ecclesiae, licet autem gaudere, quod ex ea pax Ecclesiae secuta est". (Не вільно тїшитись з убийства ворога Церкви, але вільно тїшити ся, що з того убийства вийшов спокій для Церкви).

Ще більшим злочином, ніж убийство чоловіка чоловіком, був гріх Адама проти Бога; а таки неомильна католицька Церков кличе в латинськім обрядї: „Q felix culpa"!", а названий о. Нольдїн пояснюе се: „quia et quatenus (той гріх) bonum effectum habuit". (т. є. бо і оскілько той гріх мав добрий наслїдок),

Але в справі убитя гр. Потоцького польська політика хоче не так напятнувати сам злочин убийства (сього й нема потреби, бож злочину нїхто не хоче похваляти і нїхто не похваляе), як більше рада би всїми силами закрити і заперти можливі евентуальні добрі наслїдки його для руської справи.

І тут наш епископат з Єго Ексц. митрополитом на чолї, наполоханий злочином і польськими громами, впрягае ся до воза польської політики, хоч би у своїх вірних мав стратити вплив і Церкві мав зашкодити.

Сконфіскованo!

Що пастирське посланіе руського епископату се акт передовсїм політичний, показуе ся і з тої дрібнички, що парохіяльні уряди дістали його в недїлю д. 10 с. м. зрана, та й то лише там, де ті уряди мають найлїпше почтове полученє зі Львовом; тимчасом у Відни вже в суботу по полудни появилось воно в декотрих нїмецьких дневниках. Чи-ж не мусить мимохіть насувати ся гадка, що посланіе було призначене в більшій мірі для Відня, для польського кола, ніж для руського духовенства і народа?

Нехай-жеж там тїшить ся і ликуе здорово польське коло тим політичним (а властиво дуже неполітичним) актом нашого епископату; але нам, руському духовенству, несказано прикро, що через таке поведенє наших владик — врештї не перше! — найлїпші і найвпливовійші наші сили тратять довіре і любов до наших владик, на чім тратити мусить і Церков і сьв. віра. Таким чином стають наші владики в ряди найсильнїйших пропагаторів релїгійного радикалїзму.

А з яким огірченем приняв наш народ се політичне посланіе! Коли гарних проповідий слухае звичайно з великою увагою і набожностию, то підчас читаня сього посланія весь народ в церкві немилосерно кашляв...

Голос в оборонї руського обряду.

(Допись з кругів руського духовенства).

Убийство намісника використала польська преса, щоби як найбільше підбурити польську суспільність і запалити її до агресивної діяльности супроти нас. Між иншим піднесено гадку громадного перетягання Русинів на лат. обряд. В „Słow-i polsk-ім" як і в других часописях піддано навіть проект, як би се в легкий спосіб переводити ділом: дотичні особи мали би звертатись до магістрату, зголошувати там протоколярно свій перехід в латинство і від тої хвилї мали би вже ставатись латинниками і Поляками. Деякі людцї, щоби обійти церковні перепони, дорадцують навіть, щоби руських вірних переводити в магістратї одного дня на протестантизм, а другого дня в латиньство. Розуміється, що на постанови католицької церкви, котрі сей спосіб поступования остро забороняють польські katoliki цїлком не зважають, — вони католиками лиш о стілько, о скілько се польській справі служить. Та коли не богато найшлось би Русинів, котрі би в добровільний спосіб покидали свій обряд, то уживає сфанатизована і розбішена Польонїя найбільшого террору, щоби склонити до сего діла тих руських людий, що остають в службовій зависимости від них. З цїлого міста доходять вісти, що від автономічних властий, приватних підприємств і партий робить ся страшний напір на підчинений руський перзонал, щоби змінив свій обряд. Зі всїх сторін міста несе ся розпучливий вопль: нам Русинам не дають вже у Львові жити, нас переслїдують і силують, виповідають місця або не приймають в службу, коли не покинемо свій обряд. І значне число людий, в розпуцї о хлїб насущний, сповняє нинї з плачем волю своїх службодавців.

Перетягане в лат. обряд довершує ся вже від довшого часу на широку скалю в цїлім нашім краю. Се дїло переводить з великим завзятєм нинїшний польський клир, особенно під управою нинїшних єрархів Більчевського і Пельчара. По селах, де лиш найде ся кількох латинників, здвигають ся з великим поспіхом лат. каплицї або костели, хоч в західній Галичинї многі великі села не мають своїх домів божих, і осаджують ся польські монахинї, з тою цїлию, шоби вели між руським народом дальшу лат. пропаганду. На проповідях, сповідях і в приватних зносинах веде ся всюди формальна круцїята проти руського обряду і клиру, заборонює ся ходити до руських церквей, заприсягає ся людий, щоби нїколи не вживали руської бесїди і т. д. Перед двома роками бачили ми навіть з сторони лат. архиепископа Більчевського таке підбурююче послане проти руської народности, що руські посли були спонукані внести задля него в парляментї інтерпецяцию до правительства. А в послїдних знов часах стало явне, що найбільше русиноїдне письмо, яке найгіршою грязею обкидало все що лиш було руське, „Goniec polski", видавало ся під протекторатом лат. єрархії. Дійшло до того, що лат. сьвященики голосять вже цїлком прилюдно, що декрет конкордиї не обовязує їх вже більше, і загортають масами, кого лиш вдасть ся, на свій обряд. В самім містї Львові, під оком наших єрархів, зголошує в магістраті що року (як бачимо з урядових справоздань) 1000 (тисячка!) Русинів свій перехід на лат. обряд; — а кілько їх перетягась тихцем, без доповненя урядової формальности! І ся акция мала би тепер іти еще в приспішенім темпі.

І на все те не робить ся з нашого боку нїчогісько. Епархияльний клир звертав ся попередними роками в сих справах з численними зажаленями до своїх ординариятів; но коли жалї оставали безуспішні, коли ординарияти показувались в сих дїлах безсильні або байдужі, то і перестав зовсїм туди відноситись. Ми чули про такі случаї, що коли руський сьвященик приняв одного латинника в свій обряд, то одержував зараз від свого ординарияту строгий выговір і приказ звернути того парохіянина правному обрядови; а коли томуж самому сьвященикови латинник забрав кількадесять душ, то тї остали ся на дальше при латиннику. Нам лучилось раз бачити і таку дивоглядну відповідь львівської консисториї, що она в справі внесеного обрядового зажаленя не відносить ся до лат. ординарияту, бо тойже не дає на еї попередні представленя нїяких відповідий. Ось як ведуть ся у нас церковні справи! Латинники броять, кілько можуть, а наші єрархи мовчать на те, щоби заховати з ними на позір добрі відносини. Нам відомо, що навіть львівські уряди парохіяльні приймають магістратські донесеня о переходї їх вірних на лат. обряд без нїякого дальшого реагованя; хоч такий перехід не міг би мати місця, коли-б їх лат. церков задля церковних постанов не приняла до себе. Львівські парохи складають тї донесеня, як мовлять, до історичних актів, — не знати лиш, чи яко докази індолєнциї, чи байдужности нашої церкви.

А прецїнь так не повинно бути. Наші єрархи мають сьвятий обовязок станути в оборонї своєї церкви. Ми бачимо, що наші пастирі бувають в инших случаях дуже многоглаголиві, що забирають слово навіть в таких справах, що до них строго не належать (прим. в полїтичних), і то часом в спосіб досить нефортунний, — а тутки, де було би власне їх повинностию говорити і дїлати, вони мовчать. І чомуж воно так діє ся! Як се толкувати?

Що гірше, ми бачимо, що коли лат. єрархи всїми силами загрівають і запалюють свій клир до горячої працї не лиш на поли церковнім, але і національнім і суспільнім в користь польського народа і ідеї, та виховують своїх духовних кандидатів з видимою тенденциею, щоби ставали борцями агресивної і воюючої церкви, — то наш клир не одержує з гори нїякої програмової директиви для своєї прилюдної працї, губить ся в більшій части в байдужности, а лучші сили дуть в працї навманя і самітно. Що більше, в одній диецезиї іде формальна деправация моральних характерів духовенства, незгідна з його духовним і горожанським достоїнством і понижаюча в високім степени його становище перед лицем всеї суспільности. В наших духовних семинарах остуджує ся еще запал молодих людий до всенародної працї і дає ся вихованє хиба на байдужні і пасивні натури, а з ославленого Станіславова будуть виходити, з під руки „злого духа" диецезиї і епископа, вже таки цїлі ідіоти без нїякої власної думки і сьвітогляду. І яке-ж буде становище, яка місия нашого клиру серед народа, і то в часах, коли в інтересї не лиш суспільности, але самої-ж церкви і клиру була би жива і інтензивна дїяльність духовенства на всїх полях як найбільше пожадана!

Та вернім до заложеної справи. Гадаємо, що годї тутки заховуватись дальше пасивно і мовчати. В виду такої агресивности лат. клиру і численного переводженя Русинів в лат. обряд, а особенно в виду піднятої паролї нинїшнього дня, повинні наші єрархи станути „на колесницїх" і зарядити енергічно все, що потрібне. Именно повинні видати зараз соборне послане, звернене не лиш до своїх вірних, але в сім разї й до всїх католиків, пояснити постанови церкви і вказати, що самовільний перехід на другий обряд єсть церквою заборонений і неважний. Дальше повинен зажадати від епископів лат. і вірменського обряду, щоби і з свого боку видали подібні перестороги, позаяк антицерковна пароля вийшла з їх стада. (Може здивує декого; що згадую і про вірменський обряд. На жаль, коли давнїйші вірменські архиєреї відчували свою близкість до нашого обряду і нераз ставали посередниками між нашими архієреями і латинськими, заняв теперішний вірменський єрарх становище аж надто маркантно польське і нам неприязне, що більше, ми чуємо вже і про перетяганя руських вірних на вірменський обряд, чого попередно не бувало.) Колиж би сего не хотїли зробити або учинили в формі нещирій, повинні наші архієреї віднести ся з явним протестом до Риму.

Кажу: з явним протестом! У нас ходять часом вісти, — не знаю, чи правдиві чи неправдиві — що наші єрархи роблять деколи в справах нашого обряду якісь чемні представленя в Римі. Ми розуміємо, що деяких річий не відповідно прилюдно голосити, але гадаємо також, що воно не єсть вказане й все укривати. Най знаємо ми і сьвіт, що дїє ся. Коли би ми дізнавались про заходи наших архиєреєїв, тоді вступав би в наш клир і нарід новий дух і зросло би довірє до своїх пастирів, котре скріпляло би їх становище. Тай прилюдна опінія сьвіта о анормальних відносинах між нашим обрядом і латинським мала би також свою силу, з якою мусїли би числитись і наші польські латинники і сама римська курия. При нинїшнім станї дїл здавалось би на зверха, що у нас панує між обома обрядами найкраща згода і любов; а тимчасом поза плечима тої хибної опінії сьвіта веде польська церков і Рим своє вікове лятинїзацийне дїло тихцем і систематично що раз дальше. Тому бажаємо з сторони наших архиєреїв явних дїл. Наша суспільність вже дозріла, вона знає добре, що в округ неї дїє ся, — і хотїла би дізнатись, чи наші єрархи стають в її оборонї, і що вони роблять? Се бажанє єсть цїлком оправдане, бо справа руського обряду не єсть тілько справою духовних кругів, але й всего руського народа!

Один за многих.

Державна рада.

(Засїданє з д. 12. мая с. р.)

В дальшій дебатї над підвисшенєм контингенту рекрута після посла Фрайндлїха промовляв п. Цугенберг (хр.-соц.), котрий заявив ся за правительственним предложенєм.

П. Кльовач в чеській промові виступив проти предложеня.

П. Вайденгофер заявляє ся за відосланєм предложеня до комісиї військової.

П. Лїберман (соц.-дем.) жалкуєть ся на великі тягарі, накладані безнастанно на людність та заявляє, що социяльсти доси не призволять державі нї одного рекрута, поки в армії не будуть переведені основні реформи в демократичнім напрямі. Парлямент полагоджує тільки самі державні конечности, полишаючи на боцї народні конечности. Коли правительство жалкуєть ся на замалий контингент рекрута, то бесїдник вказує на те, що коло 28.000 жовнярів є занятих як офіцерські послугачі. Крім того висилаєть ся жовнярів на роботи до приватних підприємцїв та до військових варстатів. Коли-б усунути тї відносини, то не треба би підвисшеня контингенту рекрутів, бо жовнярів було-б у службі доволї. Бесїдник домагаєть ся заведеня дволїтної служби військової. Заявляє, що в Галичинї ображаєть ся в війську національні почуваня жовнярів руських, польських та жидівських. Дальше жалкуєть ся бесїдник на лихий харч жовнярів і лихе поведнє з ними.

Обговорюючи відносини в Галичинї, бесїдник каже, що про тї відносини дізнав ся сьвіт з убійства намісника Потоцького. Социяльсти як найострійше осуджують убійства, як спосіб боротьби, але Галичина втратила довірє до державного парляменту. Социяльсти в відношеню до державних конечностий будуть так само тверді, як тверде є правительство супроти домагань Галичини. (Оплески).

П. Соммер ургував справу реформи земельного податку.

Президент відповідає, що ся справа є важна, але посли повинні самі подбати, щоб парлямент був здібним до працї.

На сім засїданє замкнено. Дальше нинї рано о 11 годинї.

Парляментарні справи.

Реформа регуляминy палати послів.

Вчора було зосїданє комісиї регуляминової. На внесенє пп. Пернерсторфера (с. д.) і Редлїха (нїм. пост.) в справі внесеня п. Кіярія про помноженє скількости членів президиї вибрано референтом п. д-ра Штайнвендера.

П. Штайнвендер референує справу внесеня п. Кіярія та пропонує, щоб сотворити ще дві посади віцепрезидентів палати та відповідно підвисшити скількість секретарів.

П. Крамарж ставить внесенє, щоби число віцепрезидентів піднеести о 3, так, аби південно-славянський клюб мав репрезентацию в президиї.

П. Романчук противить ся тому; колиб одначе мали се внесенє ухвалити, то треба би ще сотворити одно місце віцепрезидента для Русинів.

П. Евген Левицький ставить внесенє, щоб установити пять нових місць віцепрезидентів, аби всї репрезентовані в радї державній народи мали своїх представників у президиї.

През. Вайскірхнер висказує вдоволенє, що признано конечність реформи регуляминy. Що-до скількости віцепрезидентів, то бесїдник противить ся пропозициї п. Романчука, бо практично не можна перевести, щоб усї народи були репрезентовані в президї.

Президент мінїстрів бар. Бек пригадує, що регулямін австрийської палати послів є перестарілий та вже давно вимагає реформи. З'особна требаби управильнити квестию наглих внесень та запевнити правильне полагоджуванє правительственних предложень. Що-до скількости віцепрезидентів, то се не є квестия прінципіяльна, одначе мінїстер думає, що не належить установляти більше, нїж 4 віцепрезидентів.

По дальшій дискусиї відкинено внесенє пп. Евг. Левицького, Романчука і Крамаржа та принято внесенє референта.

Ухвалено також піднести число секретарів до шістьнацяти.

Вкінци обговорювано справу переведеня реформи регуляминy на надзвичайним засїданю і зазначено, що президент все має право скликувати надзвичайні засїдання.

Справа проф. Вармунда.

Усуненє професора інсбруцького університету, д-ра Вармунда, від викладів викликало між поступовими нїмецькими студентами велике невдоволенє. В цїли запротестованя против урядових репресий, вимірених против проф. Вармунда, котрий має піти у відставку без нїякої платнї, студенте агітують за ґенеральним страйком студентів всїх австрийських університетів. На середу заповіджено на віденськім університетї віче, на котре запрошено також всїх славянських студентів. Віче має остаточно рішити справу. До акциї інсбруцьких і віденських студентів прилучили ся студенти в Ґрацу, Празї і в Бернї.

В останній хвилї доносять з Відня, що заходом парляментарних послів та ректора віденського університету вдало ся відвести молодіж від постановленя страйку в найблизшім часї.

Рада державна і сойми.

В лїтній сесиї парлямент має занятись прінципіяльно двома квестиями: реформою регуляминy і буджетом. Правильного полагодженя домагають ся социяльні демократи, котрі не хотять вдоволити ся буджетовою провізориєю та вважають буджетове право точкою чести народного парляменту. Тому, що приминенє § 14 для буджету спричинилоб уступленє кабінету бар. Бека, істнує намір, аби для парляментарного трактованя буджету сесия тревала до кінця липня.

Про соймову сесию перед серпнем с. р. нема бесїди.

Конференция провідників клюбів

ухвалила вчера, щоби з огляду на отворенє вистави в Празї в четвер та з уваги на чеське краєве сьвято в суботу, засїданя палати відбули ся в середу і пятницю. Дальше ухвалено полагодити буджет правильною парляментарною дорогою. Для того засїданя будуть сконтингентовані на 24 до 30 с. м.; кожде буде тревати 10 годин.

В місце пок. Герольда ухвалено на пропозицию чеського клюбу вибрати головою комиси конституцийної п. Челяковського.

З чеського клюбу.

Посол Пацак по порозуминю з мінїстром Прашком, з котрим він посперечав ся в справі мнимого договору про іменовавнє урядників чеських і нїмецьких, взяв назад свою резигнацию з віцепрезидентури чеського клюбу.

До письменної анкети в справі читальняній.

Кермуючи від довшого часу справами Читальнї і стикаючись безпосередно з читальняним житєм мав я нагоду пересьвідчитись про рїжні перепони в правильнім розвою тих інституций і набрати деякого досьвіду в дотичних справах, тому хочу на зазив господарсько-промислової Комисиї товариства „Просьвіта" забрати голос в сій письменній анкетї.

Наперед про причини слабого розвитку читалень. Причини тї є такі: а) брак власних будинків під Читальнї; б) брак мінїятурної і цїкавої популярної лектури; в) брак організацийних, сьвідомих сил зпоміж самих селян; г) сама народна школа, що продукує майже самих анальфабетів; ґ) за мала ідейність у широких мас простолюда та високий материялїзм; д) брак почутя обовязку у народу до піддержуваня морально і материяльно институций, що служать загальній хлопській справі, а не специяльно егоїзмови поодинокого мужика з окрема; в) социяльно-економічна неволя народу.

Сходини до Читальнї відбувають ся звичайно в наймлених тїсних хатах, а загально знана поведенция, що де старші сходять ся і щось читають, радять, там молодїжи нема приступу. Молодїж женує ся старших, хочби могла вести провід, пр. хочби у читаню, бо читанє старших не будить загального інтересу з причини неумілости читаня. Старша знов генерация людий складає ся в більшій части з анальфабетів; мало хто там з'уміє якусь новинку пересилябізувати, і то з великою стратою часу, тим-то й не диво, що людий туди не тягне, а молодїж знов волить танцї і гулятику; тож нема кому в Читальни сидїти.

Брак інтересних книжок дає ся дуже відчувати. Знаю се з досьвіду. Хоч прим. в моїм селї 2 Читальнї розпоряджають (252+141=)393 книжками, всеж таки сьвідомійші селяни йдуть до мене, домагаючись книжок, та нарікаючи що в Читальнї нема що читати. Повість „Маруся", поема: „Панські жарти", „Сьпівомовки" Руданського, а навіть більші як „Мрія" Золї, читались з незвичайним інтересом. От чого народ хоче! Народ домагає ся історичних повістий з нашого житя, бо з житя других народів не любить, а ту — горе! нема! Наш нарід любить здебільшого сантиментальні сюжети, або з гумором писані, тимто т. зв. „модерні" твори не будять нїякого інтересу у селянина. Він хоче в повісти бачити житє з його горем, щоб міг розжалобитись, добачити в нїм відгомін свого горя, наче власну фотографію, а то він буде слухати і дечого навчить ся.

Також не любує ся нарід в газетній полємиці.

Сама народна школа не виучує дїтий як слїд читати, тому слямазарне читанє в Читальнї не будить у нїкого, а тим паче у селян інтересу і тому вони нераз серед найтрагічнїйшого місця опускають Читальню і забирають ся до дому.

За мала ідейність та за високий материялїзм у простолюдя тягне мужика лиш там, де би побачив наглядну користь, а де її нема, або де він її поза материяльним сьвітоглядом не може добачити, туди його не тягне. Мужика деморалїзує і сусїд і писар і жид і вийт і т. н.

Социяльно-економічна неволя народу, що поза буденним питанєм насущного хлїба держить в оковах кожду сьвітлїйшу думку мужика, так, що він більше привязує ваги до позички в Читальни, нїж до кождої хочби найповажнїйшої книжки. „От файна байка!" — кажуть мужики, покивуючи головою, а нераз яло ся видїти з правдивим огірченєм в серцї, як мужик серед найтрагічнїйшого току повісти покидає Читальню і йде, мовляв: коні напоїти!

Тим то я в основі противний відокремленю фінансових институций від осередків Читальнї, бо тільки вони піддержують тї огнища просьвіти. З досьвіду знаю, що тільки там, де є каса позичкова при Читальнї, вона держить ся добре, а не буде її, то Читальня істнувати буде лишень на папери.

Щоби оживити тревке читальняне житє мусимо проте: 1) подбати про власні будинки. На се порадно, щоб видїл набув ґрунт під Читальню в дорозї купна, не даровизни, хоч би Рада громадська рішила дарувати (бо такої ухвали Видїл повітовий не затвердить) посередництвом одного члена видїлу, котрий би купив для себе хочби за мінїмальну цїну, а відтак при інтабулациї зробив цесию на річ Читальнї. Той спосіб найвідповіднїйший і ми так зробили хоч рада громадська одноголосно рішала дарувати ґрунт. — 2) Кождий інтелїгент в селї повинен призивати до себе сьвідомійших селян і з них вироблять інтелїгентних культурних людий, котрі би в імя кляcової чести і інтересу (знана річ, що мужик так не вірить інтелїгентови як свому) оживляли читальняне житє і притягали туди людий. — 3) Вирабляти у селян почутє єдности, солїдарности і посьвяти для загальної справи, щоб можна витворити хоч кілька таких одиниць, які ставили би загальну справу висше своєї приватної.

Дальше читальняне житє належить оживити забавами товариськими, відчитами, викладами, прав горожанських, заснованєм кружків аматорських, танцями, і в тім напрямі повинен бути змінений статут, котрий у дотичній алїнеї повинен звучати:

а) Члени Читальнї мають уряджувати концерти, товариські забави, музику з танцями, фантову льотерию, відчити, виклади, представленя, а чистий дохід з тих має становити зелїзний фонд Читальнї.

б) Члени можуть удержувати у себе малу читальняну аптику лїків дозволених для себе і для худоби, як прим. сіль глявберська, татарське зїлє, ріцінус, хінїну, гірчичні синапізми, спіритус камфоровий і т. д.

в) Члени мають право спроваджувати і відпродувати добрі насїня, штучний навіз, дрїжджі і т. п.

г) Врештї члени мають право, де то можливе до переведеня, засновати товариство асекурацийне від обезпечень худоби в своїй місцевости на випадок елементарних нещасть.

Також треба ввести зміну в статутї що до філій Читальнї, щоб не творити по кілька самостійних Читалень, лиш їх філиї, де того вимагати буде потреба, щоб не розбивати єдности і солїдарности, або щоб примушувати морально сьвідомійших людий, щоб до кількох Читалень належали.

ґ) При Читальнї мають уряджувати ся постійні курси для анальфабетів, котрі відбувають ся в зими.

Регулямін для Читалень має постановляти: 1) порядок читаня через заведенє катальогів лекцийних, де би записувало ся, що ся читає; 2) означенє годин читаня, як в школї; 3) визначенє на читанє певних віддїлів белетристичних, прим. історія, повість, поезия, газета, гумористика; 4) уряд лекторів, котрі обовязково мусять читати, навіть колиб прийшло ся з вкладок ремунерувати без огляду на число авдиториї. Лекторів повинно ся на загальнім зборі іменувати і визначити їм ремунерацию. Се повинно рівнож ввійти до статута при правах загального збору.

Се розбудить взагалї ривалїзацию і запал до читаня, бо всякий буде старати ся Читати дома, аби можна зістати лектором в читальни і заробити за якийсь там час пару корон. Припустїм, що 50 лекций у рік коштувало би аж 10 корон. Чи се є такий великий вклад в поступ нашого народу, а користи з сього буде богато, бо лектор буде мати обовязок читати що неділї инший дїл, розуміється ся, що йому керманич вскаже: раз історию другий раз господарство, третий раз науку з природи і т. д. і кожду лекцию записувати в катальог а коли через рік буде провадити ся систематичну просьвітню роботу і призвичаїть ся селян до читаня, научить ся їх читати, а вони переконають ся практично про вартість з читаня книжок, тоді ми роботу свою зробили найкрасше а селяни вже самі будуть читати і стануть нам дякувати.

Взаїмно можуть себе Читальнї економічно підпомагати через даванє удїлів до більших кас Читальняних, де істнує Райфайзенка, через уладжуванє фантових льотерий по Читальнях при співучасти артикулів надсиланих через кожду Читальню в повіті, де би являли ся репрезентанти всїх взявших участь в льотериї Читалень і вильосовували лїпші роди збіжа, щеп, яєць і т. п. через приступленє кількох Читалень у спілку торговельну в цїли веденя торговлї збіжем, деревом, худобою і т. п.

В тім напрямі також пожадана зміна статуту.

Тревалу звязь між Читальнями і Філією завести можна осьтак:

Філії „Просьвіти" належить так з'організувати, щоб вибираючи Видїл, вибирати голову на оден округ судовий, а містоголову на другий (коли є 3 суд. повіти то голова і 2 заступники). Кождий керманич одного судового повіту, а просьвітного дистрикту, мати-ме вибраного на загальнім зборі філії свого секретаря, котрий провадить агенду тов-а. Між Читальнями і Філіями істнують посередні делегациї с. є 1, або 2 члени, вибрані загальним збором Читальнї на сталих річних делегатів. Голова філії в сім окрузї, а в тамтім містоголова, в важнійших справах чи то просьвітних, чи економічних сього району завзивати-ме делегатів підчинених Читалень на конференції просьвітні, а ті, відбувши конференцию, мали би обовязок ухвали чи обради таких конференций у своїм селї переводити. Кошти таких делегаций покривати-ме фонд філіяльний, до котрого обовязково всї Читальнї в повіті мали би річно вносити вкладки так як до материного тов-а пр. по 2 К. В той спосіб роботу Філії розложить ся на більше людий, на менші округи дїланя, а робота піде інтензивнїйше і буде більше користна. І Філії не будуть з немногими виїмками мертві, а осередками добре з'організованої роботи і центральними огнивами економічного і культурного під'єму повіту. І ту зміну повинен ввести статут.

Так отже менше-більше представив би я свої погляди що-до вказаних точок в тій надії, що може і моє слівце придасть ся для загальної справи.

Павло Гуменюк.

Народні віча.

Віче в Копичинцях.

Пишуть нам з Гусятинщини:

Як що року від кількох уже лїт, так й сього року уладила Гусятинщина в день 1. мая велике віче під голим небом в Копичинцях. Староста Дільц зразу не хотїв позволити на віче; але вкінцї дав ся упросити, діставши запоруку, що спокій і лад не буде нарушений.

На мійській площі в Копичинцях уже перед полуднем зароїло ся від людий, молодих і старих, чоловіків і жінок, хлопців і дівчат; „Січи", построєні у відзнаки, явили ся майже з кождого села з відповідними таблицями і написями та, сьпіваючи народні пісні, дожидали отворення віча. Загалом зійшло ся понад 6.000 людий. Перед год. 2-ою з полудня отворив віче голова повітової організациї д-р Сафіян. Проводили вічу: директор банку в Копичинцях А. Височанрик з Шидловець; секретарював Микола Пемитрицький.

По короткій промові посла п. Кивелюка, що не лише праця в парлямент і соймі нам може помочи, але що праця у себе в дома повинна бути основою, промовляли референти, а то: Іван Бобяк

з Говилова про школи і наші потреби на тім полі, Микола Бабин з Гадинковець про положенє економічне, Никифор Онищук з Шидловець про положенє політичне. Промовляв також академик Варшалевич по польськи, пятнуючи вшехпольське хулїганьство. Ухвалено слїдуючі резолюції:

Віче заступників цїлого повіту гусятинського, зібраних д. 1. мая 1908. в Копичинцях, ухвалює одноголосно:

1. Довірє українсько-руському клюбови парляментарному у Відни, зокрема свому послови п. Михайлови Петрицькому, та взиває наших послів вести політику принципіяльну.

2. Взиває українсько-руських послів парляментарних, щоби отверто і ясно висказали ся, чи їх парляментарна праця має виглядн на які успіхи було, в такім разї віче взиває Народний Комітет, щоби скликав народний з'їзд на нараду, що дальше дїяти.

3. Висказує обуренє москвофілам і їх провідникам, що на шкоду нашого народу злучили ся з його ворогами.

4. Віче домагає ся: заведеня правного стану у східній Галичинї, безсторонного і справедливого береженя обовязуючих законів, усуненя урядників, що не знають руської мови в слові і письмі, обсадженя урядових становищ Русинами для скріпленя довіря народу до урядів; заведеня правильної господарки в громадських урядах і точного а безсторонного надзору над громадським майном; вкінци рівномірного і безсторонного трактованя преси руської і польської.

5. Віче домагає ся справедливого уладженя шкіл народних, видїлових, учительських семинарий. шкіл середних, фахових, щоби по мисли основних законів австрийської конституції руська молодїж у всїх тих школах побирала науку в рідній мові; домагає ся заложеня руського університету. З окрема домагає ся заложеня руської гімназії і учительської семинарії та шкіл ковальської, колодїйської, кушнїрської і шевської в Копичинцях.

6. Віче стоїть за автономією народностий, за подїлом Галичини на часть руську і польську, за ревізією парляментарного закону виборчого і за реформою соймової ординації виборчої в дусї загального, рівного, безпосереднього і тайного голосованя.

7. Щоби зарадити безземелю хлїборобського населеня, домагає ся віче: знесеня майоратів; державної помочи для місцевого населеня при набуваню землї при парцеляциях.

8. Віче домагає ся утвореня державних складів дерева будівляного і опалового та охорони лїсів перед девастациєю і заказу вивозу дерева за границю.

Вкінци ухвалило віче — крім резолюций загального характеру, як: заведеня одного лише податку прогресивного доходового з полишенєм мінїмума екзистенциї, знесеня постійного війська, реформи закона ветеринарного, реформи пресового закона, вільної кольпортажі, знесеня обективного поступованя, установленя землемира при кождім судї, знесеня патронату — ще кілька резолюций місцевого характеру, як: щоби староство перенесено з Гусятина до Копичинець, щоби в Хоростковї отворено суд, а вкінци, щоби раз уже полагоджено справи громад Шидловець і Зеленої, котрі мають землю за Збручем.

Віче в Косові.

З Косова пишуть:

Дня 6. с. м. відбуло ся в Косові в салї Народного Дому, народне віче при участи около 200 селян в асистенциї двох комісарів і тьми жандармів. Віче ухвалило одноголосно отсї резолюції:

1. Віче домагає ся загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосованя до сойму.

2. Віче протестує против всяких польських аспірацій до східної Галичини, з того титулу, що вона колись належала до польської держави.

3, Віче взиває населенє, так інтелїгенцию і сьвящеників, як головно сьвідомійших селян повіта до як найгорячійшої праці над піднесенєм у сїльского народа крім політичної і національної сьвідомости також загальної осьвіти і материяльного добробуту, а через заохочуване при кождій нагоді до просьвіти і до завязуваня кооперативних спілок.

4. Віче остерігає польську суспільність і правлячі круги перед утверджуваним польських впливів у східній Галичинї незаконними способами і практиками, взагалї перед усїм, що у народа мусить ослаблювати пошану для закона.

По вічу відбув ся похід з таблицями при звуці пісень „Не пора" і т. д.

Віче мало дуже поважний перебіг. Сконцентровані з цїлого повіту 30 жандармів навіть не показувались. Настрій у народа був піднеслий, і видко було, що не легко ворогам вивести його з рівноваги. Сьвідомість проявляла ся в промовах селян, і всї відчували повагу хвилї.

Якже в порівнаню з тим сумно випала демонстрация, яку противники наші, що люблять свободу, але для себе, урядили в неділю 3. мая. Просто з костела по службі Божій горстка Соколів і стражаків та трохи збаламучених латинників пішли до Сокола, де їм читано, які то благодати давала конституция, котрої нїколи не було.

Сумним обявом є, що сьвященики, крім кількох цїлком усувають ся від житя і дїяльности народної. На вічу не було ані одного. О скілько знаємо, читальнями також не багато з них інтересує ся. Декстрі як, Совершицький з Тудорова, по просту ворожо відносить ся до читальнї. Робота така ані церкві ані їм хісна не принесе. Буде хиба такий конець, що нарід перейде над ними до порядку дневного, а тодї і місиї їм не поможуть.

Допись з Горличчини.

(*Незреалїзований вексель виборчий. — Ізольованє Русинів в наслїдок львівської події. — Перфідия польська.*)

Заверуха виборча, яка й тим разом не обійшлась без жертв для нашого народу, була би проминула майже незамітно, колиб не знайшовсь був „інтруз", що запротестував на передвиборчих зборах з дня 29. сїчня с. р. против шовінїстичної захланности людовців, викликав для польсько-кацапського аліянсу деякі небажані наслїдки, яких обі з союзних сторін не могли предвидїти.

Одним наслїдком того було те, що обурений диктатор людовців, п. Стапінський, накинув ся з цїлою скаженістю на Русинів, що — мовляв — „повинні бути Полякам вдячні за те, що ласкаво позволяють їм жити побіч себе, та користати з їх „культури". Злишно доказувати, що то влучило болюче й найбільш закацапщених тутешних селян, та роз'ятрило їх проти людовців, яким наші селяне не забули ще зради при послїдних виборах до ради державної, коли то людовці не додержали даного слова, що за підпертє Русинами кандидатури людовця Мадея, будуть голосувати на рутського кандидата москвофіла Цїсьляка, а в послїдній хвили, на команду Стапінського, голосували лавою на центровця кс. Менського. Тож не дивниця, що бажаючи відплатитись людовцям за все те, на передвиборчих зборах селянського комітету рішили наші селяне поборювати кандидатуру людовця й поставили власну кандидатуру на посла соймового в особі селянина Цїсьляка.

Та не так склалось, як ждалось, бо не було се на руку „истинно-русским" менерам, а особливо голові окружного комітету виборчого, скаженому украіножерцеви, „атцу" Юрчакевичеви, а сей „маститий патріот" з огляду на потайні пляни кацапських проводирів, був страшенно обурений „самоволею" селянського комітету, і попровадив справу так, що хотяй руський кандидат не уступив до послїдної хвилї, всеж таки в день вибору не дістав ані одного голосу, а за те всї руські голоси впали на старостинського кандидата Длугоша.

Другим наслїдком руського протесту на горлицькім вічу було, що Длугош, котрий на сім вічу 29. сїчня с. р. в Горлицях, офіцияльно зрік ся кандидатури в горлицькім окрузї в користь людовця Мордавського в заміну за жертвований собі через сторонництво людове мандат в окрузі старосамбірськім, не жартом налякав ся того протесту, зрозумівши, що мандат той супротив того мусів би його дуже дорого коштувати, та як чоловік практичний (доробкевич, що нераз зазнав нужди й уміє гріш шанувати), рішив дати спокій Старосамбірщинї і тихцем старатись таки о мандат в горлицькім окрузї. Маючи отже за собою деяких польських виборців а головно старосту, а знаючи, що кацапи, закладаючи в Горлицях бурсу, потребують „денег", почав укладатись з ними о цїну за руські голоси. По довгих торгах згодив ся дати 8.000 кор. на кацапську бурсу і обіцяв старатись в соймі о декотрі користи для руського населеня в тутешнім окрузї. В той спосіб здобув всї руські голоси й завдяки тому побідив свого противника.

Та здаєсь, не тільки побідив противника, але й перехитрив наших „настоящих", бо — як зачувати — доси не вдалось їм ще видобути від него обіцяних гроший на бурсу і будуть мусїли попрацатись з надією, щоби вспіли що видерти від хитрого доробкевича. Справдї, невдячна заплата за самий сором, якого тільки наїлись таки з боку власних приклонників, а головно бувшого кандидата п. Цїсьляка, який отримавши перед виборами з чеснїйших москвофільських кругів лист, остерігачий його, щоб зберіг честь народну та не відступав своїх голосів польському кандидатови — кинув тим листом в лице своїх партийних повітових верховодів. Коли наші „доблестние" придбають ще з одну таку „користь" для свойого округа, то мабуть в недалекій будучности позістануть вождами без армії.

З приводу львівської події, положенє замешкалих тут Русинів, стає з кождим днем гірше; польські шовінїсти бойкотують всїх Русинів, не виймаючи й тих, що до тепер уходили за „najporządniejszych", були членами „Sokoła" і прямо удавали горячих польських патріотників. Дійшло до того, що прилюдно годї відозватись по руськи, щоб не напитати собі якого лиха, та не зробити собі смертельного ворога з найлучшого приятеля. Оден Русин впрочім зовсїм „porządny" не встиг в одній реставрациї відозватись до когось по руськи, а зараз знайшовсь Ляшок, що закричав: „to jest bezczelność, aby po tem co zaszło, używać jeszcze tej barbarzyńskiej mowy"!

Тая нахабність польська, що прямо відмовляє нам права істнования не лиш в Галичинї а взагалї на цїлим сьвітї, доведе тепер до того, що неоден блудний син нашої суспільности поверне до неї, та стане ще горячим патріотом.

Г. Орлицький.

Заграничний огляд.

Військова служба Жидів.

По полагодженю буджету зелїзничого приступила дума до дебат над контингентом рекрутів на 1908 р. Дискусия над сею справою зійшла швидко на тему, яку „истинно-русскіе" вже від давна порушували на своїх нарадах та в чорносотенній пресї себто на квестию, щоб Жидів усунути з війська, бо вони не хоробрі й руйнують військову дисциплїну.

Ще недавно доказував славетний Меньшиков в „Новом Времені", що росийська армія не має хісна з Жидів, бо... вже египетський Фараон не мав довіря до їхньої хоробрости. Дальше „доказував" Меньшиков, що в росийсько-японській війні було всего 18.000 Жидів, з чого 12.000 здезертирувало, а решта поховала ся на плечах армії, що Жиди виминають військову службу та що є крайними боягузами. На те принесла „Рѣчь" відповідь, в якій на основі офіцияльних дат доказано, що на Далекім Сходї було в росийській армії не 18 але 40 тисяч, з чого до неволї пішло тільки 1.739. На другий закид відповіджено тим, що в 1903 р. Жиди, які в відношеню до других народів мали дати тільки 2.000 рекрутів, дали їх 17.849, та що на 34.358 рекрутів, яких дали того року всї росийські міста, було 17.800 Жидів, хоч жидівське населенє виносить по містах ледви 20 до 40 прц. Низшість жидівських жовнїрів голошену Меньшиковим опрокидує не хто инший, як сам ген. Куропаткін, який в „Военном Сборнїку" писав: „Татари й Жиди умілн й будуть уміти бити ся по геройськи, подібно як другі росийські жовнїри.

Здавало би ся, що по такім поставленю квестиї чорносотенні посли повинні були не рушати „жидівського питаня" в думі, але всякі Пуришкевичі мусїли пригадати ся інстинктам темних мас, щоб не дати їм часу приглянути тверезо на становище думи та на ролю „истинно-русских" послів...

По промові референта комісиї краєвої оборони, Хвощинського, який поминув зовсїм проекти видаленя Жидів з війська, почав викладати свої погляди відомий чорносотенець Залисловський. Він на основі довгих цифрових колюмн, які сам поокладав, доказував горячо, яке то лихо грозить Россії через відразу Жидів до салдатської повинности. Та не одні Жиди ухиляють ся від військового обовязку. Те саме „констатує" посол м. Вільна і що-до Поляків, Литвинів і Кавказців! Ну а з Жидами не тільки той клопіт, що утїкають перед військом, але ще удають слабих, особливо в часї війни, а до того наносять на армію всякі пошести. Через Жидів — мовляв — „русская армія" готова запаршивіти... Ще яснїйше поставив квестию пос. Крупенський. Показавши вперед, як погано відбиваєть ся відбуване Жидами військової служби на росийській армії, обнижуючи її хоробрість і политичну „благонадьожність", почав він відтак грати ролю жидівського оборонця, доказуючи, що Жидів годї силувати до військової служби, бо там... годї їм сьвяткувати суботу, а навіть мусять їсти „трефне" мясо. За те-ж пропонує речник чорносотенщини, щоб в інтересї держави кождого Жида обложити 10-рублевим податком... Одначе між „правими" не було одної думки в сїй справі. „Сам" Пуришкевич заявив, що Жидів треба усунути з війська, щоб відтак мати аргумент за лишенєм їх рівноправности. Через те й годї принимати від них окупу в видї податку...

Говорили ще й другі чорносотенні сьвітила, але вже меншого калібру. Виводи їх розбили до краю кадети Родічев і Пергамент та трудовик Булат, які передовсїм виказали безосновність закидів, піднесених ворогами Жидів та других інородців. Родічев вказав між иншим на те, що Жидів годї винувати за зреволюціонїзованє армії, бо найгрізнїйші бунти були в маринарцї, хоч там нема ні одного Жида. Попри се вказували лїві бесїдники на те, що ненормальне відношенє Жидів до армії має тільки жерело в ненормальнім положеню Жидів в Росиї, яке треба перемінити на повну рівноправність. Коли недобір не-росийських рекрутів є, сему винно важке положенє не-Москалів, що зазначуєть ся їхньою еміґрациєю. „Коли хочете — говорив Булат — щоб всї народи були добрими горожанами, зрівнайте всї народи; коли хочете, щоб ісповідуючі всї конфесиї в рівній мірі обороняли державу, то зрівнайте права всїх вір".

При голосованю приняла дума резолюцию комісиї і ухвалила після неї контінгент рекрутів, переходячи до дневного порядку над пропозиціями чорносотенців в справі виїмкового становища Жидів в армії.

Вибір Черчіля.

Новому англійському міністрови торговлї, Черчілеви, який провалив ся онодї в Манчестер, запропонувано кандидувати в Денді. Горяча передвиборча кампанія покінчила ся остаточно тим, що Черчіль добув собі мандат, побиваючи свого увіонїстичного контркандидата великою більшостию трох тисяч голосів. Про завзятє виборчої кампанії сьвідчить найлїпше те, що в останний день перед голосованєм Черчіль промовляв на десяти зборах.

Ліберальна партия й преса приняли побіду Черчіля з великою радостию, бо від довшого часу лїберальні кандидати провалювали ся, а за те консерватисти добували собі щораз значнїйшу більшість. Побіду Черчіля вважають лїберальні часописї також побідою клича рільної торговлї, бо саме Денді, до виробляють юту й мармеляду, могло дуже легко перехилити ся на користь приклонників охоронної тарифи, яка тамошним фабрикантам вийшла-б тільки на користь.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 13 мая 1908.

Палата панів.

Відень. (Ткб.). Найблизше плєнарне засїданє палати панів відбудеть ся в понедїлок д. 18. мая о год. 3. по пол. На дневнім порядку стояти ме перше читанє внесеня Людвіга про розвиток державної санїтарної служби та друге читанє закона про уладженє міністерства публичних робіт.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). На останнім засіданю парляменту з дня 12. мая внесли інтерпеляциї посли: Прокеш, Цінгр, Томашек і Поспішіль в справі принимання до гірничого уряду в Моравській Острави урядників, які не знають ні чеської ні польської мови; Морачевський в справі суперечного з законом спенсіонованя будника Александра Креховецького в Пасїчній, в справі невиплаченя ренти вдовиці по жел. робітнику М. Стринським, що помер через нещасну пригоду а також в справі шиканованя галицького робітника Б. Маєра через угорські власти, в справі сторонничих оречень мирового суду зелїзничого обезпеченя від пригод, в справі шиканованя робітника М. Подкосморського, в справі неоправданого задержаня актів і подань дорожника Гр. Лотоцького львівським намісництвом; Старух в справі надужить жандармериї в Галичинї; Будзиновський в справі надужить жандармів, почтових урядів і староства в повіті бучацькім; Бачинський в справі нелєгального вибору бурмістра і части мийської ради в Товмачи та Брайтер в справі поведеня з вязнями в повітовім судї в Перемишли, в справі несправедливого відбиранє підмог в військовій службі та в справі конфіскати „Monitora" у Львові.

Події в Росиї.

Симферополь. (П. Аб.) Арештанти тутешної тюрми, роздобувши оруже, втекли гуртом. Підчас конфлїкту начальника тюрми ранено, а його помічник, два доглядаючі й лїкар тюремний погибли. Число тих, що вспіли втечи, ще не стверджене.

Справа Крети.

Копеа. (Ткб.) Охоронні держави оповістили в урядовій формі, що з огляду на довіре, яке мають до теперішного надкомісаря Крети Зяміса і його правлїня, порішили постепенно вицофувати з Крети міжнародну залогу.

Атени (Аг. Гаваса). Надкомісар Крети Зяміс подав урядово до відома, що відповідно до ноти охоронних держав міжнародні війська буде ся постепенно відкликувати, починаючи з 1908 роком. Вістка ся викликала велике вражінє.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **„Nasz kochany Sienkiewicz!"** Штубак, що не навчить ся лекциї, зі страху перед „двійкою" не встає з ліжка і „робить ся" слабим та не йде до школи. В хатї сидить він звичайно доти, доки не покінчить ся наука в школї, щоб йому часом професор „не зловив". Відтак він зараз вертає до здоровля. На такі маневри пускають ся одначе не тільки лїниві свавільники-штубаки. Часом приходить ся ратувати ся оттак „nie honorowo, ale zdrowo" й великим людям. Так примірром довідуємо ся, що процес з українськими студентами а саме розписанє головної розправи вже по раз другий ослабило гусеґа на Oblęgorku Генрика так, що він не може вибрати ся до Відня на розбитє в порох гайдамачнї. Через ц. к. кореспонденцийне бюро розтелєґрафовано на всї боки, що він на розправу не приїде, що знов запав на здоровлю! Дивна хороба! „Pan na Oblęgorku" виїхав здоров з Варшави, відбув дорогу до Кракова до свого адвоката д-ра Розенблята і аж тепер вийшли сумнїви що-до його здоровля. І ось найшов ся лїкар ляріґольог, проф. д-р Пєньонжек, який поручив п. Сенкевичови лягати до ліжка. Судячи по специяльности сего лїкаря, виходило би, що „nasz kochany Sienkiewicz" помічує в своїм горлї й язицї такі манкаменти, які мабуть не дали би йому викрутити ся у Відни. Про лїки п. Генрика з польської преси нїчо не відомо. Мабуть обмежить ся все на положеню в ліжку, поки не покінчить ся розправа, а там здоровлє вже само вернеть ся, як було вже в мартї. Впрочім місто до бою змикали польські лицарі до перин вже і в давнїйших часах. Тількиж треба зазначити, що п. Непгук хоч упертий і старий, то робить поступи. Ось тепер вже впевнює віденських судиїв, що він приїде до Відня иньшим разом, як поздоровіє, але поручив свому адвокатови, проф. д-рови Розенблятови, щоб він заступив його на розправі. Видно п. Генрик певний, що як лиш наближаєть ся час розправи з „хамами", то миле здоровлє його зараз опускає, так що сам не міг нїколи явити ся на неї до Відня, що дати доказ правдиво польської відваги й правдомовности!...

— **Виступленє п. д-ра Окуневського з руського клюбу?** Польські дневники приносять з Відня телєґраму, що п. д-р Окуневський наслїдком непорозуміня, котре повстало по його промові в Празї, виступив з руського парляментарного клюбу. Автентичного донесеня ще про те не маємо, одначе вважаємо польські реляциї про виступленє за неімовірні, бо п. д-р Окуневський кандидував і зістав вибраний послом на основі програми, котрої перша точка домагаєть ся безумовної клюбової солїдарности українсько-руської репрезентациї в парляменті.

— **Зухвалість кацапських чорносотенців** не має кінця і міри. Як звісно, поведенє руського епископа в Америці, о. Ортинського, дуже не подобало ся кацапам, як в Америці так в Галичині і на Угорщині. Епископ Ортинський держить ся ясної церковно-народної програми противної москвофільсько-православним тенденциям кацапської кліки і inde ira. Кацапські часописи в Америці ведуть против нього на цїлій лїнії завзяту кампанію, котру в останніх часах перекинули на галицький та угорський грунт. Та дивна річ, що навіть така угро-руська „Наука", орган угро-руського духовенства, станула в останнім своїм числї в ряді ворогів еп. Ортинського і помістила статю повну грубої лайки й диких напастий против американського епископа. Всї замітн зводять ся до стереотипних кацапських болїв, отже що еп. Ортинський прихильник фонетики, попирає український рух, а рішучо виступає против схизми і русофільської агітациї... „Вікраїнці", „вікраїнська церква", „вікраїнський епископ", „вікраїнська політика" отсе головні докори а рівночасно нїби дотепи, якими стараєть ся автор статї розсьмішити своїх читачів. Як сказано, дивна річ, що таку ідіотичну писанину помістила угро-руська „Наука", котра прецї дала вже була такі гарні докази розумного пониманя народної справи, як се недавно в „Дїлї" було виказане. Се дасть ся пояснити хиба тим, що згадана статя то лише зазулине яйце, снесене в „Науці" якимсь В. Як видко зі змісту статї, то той В. є згаданий в ній угро-руський сьвященик в Америці, котрого епископ Ортинський хоче за його москвофільську агітацию усунути з парохії. В кождім разї редакция „Науки" могла-б бути обережнїйшою супротив таких зазуленних яєць.

— **Генеральний страйк студентів університету.** Усуненє професора інсбруцького університету, д-ра Вармунда, від викладів викликало між поступовими нїмецькими студентами велике невдоволенє. В цїли запротестованя против урядовирепресий, вимірених против проф. Вармунда, котрий має пїти у відставку без ніякої платнї, студенти агітують за генеральним страйком студентів всїх австрийських університетів. На середу запо віджено на віденськім університетї віче, на котре запрошено також всїх славянських студентів. Віче має остаточно рішити справу. До акциї інсбруцьких і віденських студентів прилучили ся студенти в Грацу, Празї і в Бернї.

— **Адвокат Русин в Любачеві** потрібний конче, як нам звідтам пишуть. Провоґний і меткий адвокат має в тім містї сьвітлі виглядн, тим більше, що в цїлім окрузї нема ні одного адвоката Русина.

— **Зелїзнича катастрофа в Рудках.** Пишуть нам: На зелїзничій стациї в Рудках наїхав ві второк, дня 12. с. м. о 7 год. 40 мін. вечером поїзд, що їхав зі Самбора до Львова, наслїдком зле уставленої зворотниці на 16 тягарових возів. Наслїдки катастрофи були страшні. Льокомотива, що вдарила на стоячі вагони, здемольована; з комина не лишило ся ві слїду, передні колеса відорвало, а крім того є многі инші знищеня, що зробили магину не до ужитку. Вискочив зі шин також оден вагон. Із стоячих 16 тягарових вагонів два перші розторошені на тріски, а два дальші вискочили зі шин, потерпівши значні ушкодженя. Вагони були наладовані худобою, головно безрогами, з котрих богато погибло. З осіб, що їхали поїздом, пять потовкло ся так тяжко, що винесли їх на ношах. Яких 40 осіб дізнало сильного потрясеня нервів. Як сказано, причиною катастрофи була зле уставлена зворотниця, а властиво ослаблений зелїзничий „шпарсистем". До тягарових вагонів ладовано перед катастрофою худобу а по пересуненю вагонів на бічний шлях, забули змінити зворотницю для над'їзджаючого поїзду зі Самбора. Факт є, що в часї в'їзду поїзду на стацию коло зворотниці не стояв сторож, як сего вимагають службові приписи. Дальше сконстатовано, що машиніст, який вів поїзд, мусїв бути вичерпаним довгою службою, коли сейчас не замітив похибки зі зворотницею і дав контрапару аж безпосередно перед ударом. Ратуючи ситуацию, хтось зі зелїзничої служби пустив недорічну чугку, буцїм то на поїзд виконано замах (!), а навіть мали спачити якогось чоловіка, що втїкав до лїса... На вість про катастрофу з львівського двірця вислано на поміч другий поїзд з урядниками та робітниками, аби усунули перешкоду в руху. Виїхав також львівський директор зелїзниць п. Рибіцкий. О 2 год. 15 мін. в ночи приїхав до Львова поїзд з Рудок, везучи всїх пасажирів, з котрих пятьох буде мусїло катастрофу тяжко відхорувати.

— **Цигане у Львові.** Вчера по полудни донесено львівській полїції з городецької рогачки, що появила ся там ватага циганів, за якою гонили жандарми за крадіж пятьох селянських коней. Жандарми вправдї придержали чотири вози з чотирма женщинами і 16 дїтьми, але мужчини, яких було трьох, вспіли втїчи в поблизькі лїси з чотирма возами. Отже спроваджено вози з женщинами до Львова, а рівночасно вислано віддїл полїциї за втїкачами. За годину спроваджено й втїкачів. Пізним вечером придержано ще на Городецькій рогачці табор, зложений з 7 возів, і всїх циганів відставлено до судового арешту.

— **Незвичайна операция.** В Мільвоко (в Америці) робітниця в одній з тамошних фабрик, Катерина Новаковська, наближила ся занадто до машини і лишила ся не тільки волося, але й шкіри на голові. Новаковську забрали до шпиталю без надії, аби дало ся її уратувати. Однак лїкарська штука доказала справдїшної штуки. Голову дївчини обтягнули людською шкірою, яку жертвували їй приятельки пасками зі своїх рук і тїл. Новаковська тепер зовсїм здорова, тільки мусить носити перуку, бо на її голові нема ані одного волоска. Спочуваючі їй особи зложили для неї 2000 долярів.

— **Справа Айленбурга.** З Берлїна доносять, що кн. Айленбург перестав уже заперечувати свою вину, а на ставлені питаня відповідає, що не знає нїчого. У Гибака Ернеста, що ставав як сьвідок в монахійськім процесї, найдено лист, де кн. Аленбург пише до нього „ти". Гарден предложив довгу листу муженя, з котрими кн. Айленбург мав паридостойні сексуальні зносини. Кн. Айленбург заявляє, що вже нїчо гіршого його не

може стрінути. Він і його родина морально зруйновані, отже на нічім більше йому не залежить.

— **Бомба у вязници.** В Єкатеринославі кинено вчера по полудни в ґуберніяльній вязници до комнати, де находила ся сторожа, бомбу. Вибух ушкодив мури, а вязні кинули ся втікати. Вязнична сторожа застрілила 10 вязнів в середині а 10 вязнів на дворі. Оден вязничий дозорець потерпів також рани.

— **Відшкодоване за поєдинок.** Перед цивільним судом у Відни розпочав ся вчера процес против державного скарбу о відшкодоване, заряджений емер. оберляйтнантом Вільгельмом Сидоровичем. Свого часу командант полку приневолив Сидоровича до поєдинку з иншим офіциром. З того поєдинку Сидорович вийшов тяжко ранений і, ставшись неспосібним до якої-небудь праці, мусів спенсіонувати ся. Тепер Сидорович домагаєть ся 50.000 корон відшкодованя, 2.400 корон коштів процесу і 4.000 річної ренти. Розправа скінчила ся вчера на тім, що віденський суд признав себе некомпетентним в сїй справі, яка належить властиво до суду в Празї.

— **Убийниця з Ляпорт.** Послїдні вісти з Ню-Йорку доносять, що на хуторі пані Ґінес коло Ляпорт відкопано доси 21 трупів а в пивници спаленого дому знайдено богато годинників, що позволили розпізнати деякі жертви убийниці. Ґінесова має літ 48 і походить з Дронтгайму в Норвеґії. Полїция переконана, що знайдений в спаленім домі жіночий труп без голови то не Ґінесова, лиш якась инша підставлена женщина, котру Ґінесова убила разом зі своїми дїтьми, щоби в той спосіб відвернути увагу від себе. Загально припускають, що Ґінесова стояла в звязи з якимись людьми, котрі в добре запакованих скринях присилали їй трупи до похороненя а вона відтак сама одна заносила їх в ночи до пивниці, там чвертувала, зашивала поодинокі части в грубе полотно і закопувала на обійстю. З другої же сторони є докази, що вона тих мужчин, котрих звабила до себе, заводила на ніч до комнати з закратованим вікном і там їх мабуть в снї хльороформувала а відтак вже зовсїм легко убивала, чвертувала і закопувала. Чи арештований Лямфер, що служив у Ґінесової, був її помічником в убийствах і чи то він підпалив хату, сего ще не можна було вислїдити. Полїция не може нїчо з него видобути. Крім Лямфера арештовано ще й якусь панну Бесіє Воллєс, хорошу доньку сусїдного фармера, котра мала Ґінесовій помагати в приваблюваню богатих мужчин. По відкопаних трупах здогадують ся, що убийства дїяли ся вже від початку 1906 року.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Єремії прор. (лат. Бонифатия). Позавтра, в пятницю: Бориса і Глїба (лат. Софії і 3 дочки).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

В четвер, дня 14 с. м. „Катерина" опера в 3 дїях Аркаса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

В пятницю дня 15. с. м. (цїни до половини знижені) „Анонїми" штука в 3 дїях Девалїєра.

В суботу дня 16. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

В недїлю 17. с. м. „Невольник" історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в недїлю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **З кругів української молодїжи.** В четвер дня 14. с. м. відбудуть ся в льокали товариства „Академічна Громада" ул. Кохановського ч. 1. Д. Збори української академічної молодїжи в справі проф. д-ра Вармунда і становища, яке заняв против него інсбруцький унїверзитетський сенат. Просить ся о численну участь. — *Комітет.*

> **З Коломиї.** В суботу дня 16. мая 1908 відбуде ся заходом українських товариств в Коломиї концерт в 47. роковини смерти Тараса Шевченка в великій сали Каси Ощадности, при ласкавій співучасти Вп. п. І. Біберовичевої, М. Бобанича, М. Волошина, О. Садовського і Т. Шухевича. Початок точно о год. 7·30 вечером. Білєти продає „Народна Торговля" і склеп Взаїмної Помочи учителїв в „Народнім Домі". — Запрошеня вислано лиш тим Вп. Родимцям, котрі не мешкають в Коломиї.

Померли:

Емануіл Воробкевич, парох в Іспасї на Буковинї, син бл. п. Ізидора, звісного буковинського поета, помер 10. с. м. в 45 р. житя. Був спершу сотрудником в Іспасї і Раранчу, відтак військовим православним сьвящеником у Львові, катихитом народних шкіл і учительської семинариї в Чернівцях, а вкінци став парохом в Іспасї. Визначав ся поетичною снагою, за молоду брав ся до віршованя і його стишки появляли ся в давнїйших буковинських калєндарях. Опісля писав проповіди в церк. ґазетї „Кандела". Будучи у Львові, видав Псалтихію і Історию черновецької митрополії. В народних школах і приготовляючих курсах стоїть в ужитку його учебник релїґії „Короткий Катехизис" (переклад). О. Емануіл розумів і поважав заслуги свого батька і по його смерти зібрав і впорядкував розкинені його рукописи. Ноти передав відтак „Станиславівському Боянови" а поетичні твори д-рови О. Маковеєви, щоби заняли ся їх опубликованєм. В народнім житю пок. Емануіл не брав участи, однак мав до нас прихильне серце, задля чого зносив неодну прикрість. В. й. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

ВЕСНЯНКА.

(З поезий Р. Бавмбаха).

З селом подружитись
приїхав князь май,
У шлюбні у мірти
прибрав єго край.

Став, жиде, горівку!
Музико, заграй.
За чарку, за скрипку
платить вам князь май.

Як веть ся, несеть ся
до такту сто пар!
Стрічки у волосю,
а в серденьку жар.

Позволь обіймитись,
дївча, не втїкай!
Пан-отчиків заказ
касує князь май!..

Переклав *В. Щурат.*

Оголошеня.

ОПОВІСТКА. Краєвий Союз кредитовий у Львові повідомляє свої союзні стоваришеня, що з днем 15 н. ст. мая 1908 привертає нормальну відсоткову стопу від векслевого кредиту, т. є. для заробкових і господарських стоваришень $5^1/_2$%, а для спілок ощадности і позичок системи Райфайзена 5%. — *Дирекция.*

Торговельні вісти.

Будапешт 12/5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·85	до	11·86
„ „ жовтень	10·12	до	10·13
Жито на май	10·25	до	10·26
„ „ жовтень	8·85	до	8·86
Овес на май	7·06	до	7·07
„ „ жовтень	6·70	до	6·71
Кукуруза на май	6·50	до	6·51
„ на липень	6·60	до	6·61
Ріпак на серпень	17·90	до	18·00

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: стале. Погода: гарно.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 13. V. Мария Полопята, Підярків; Ілько Волексин, Сцїнява; Микола Ванкович, Чорна; Андрей Чабан, Краків; Михайло Садовський, Видарок; Микола Петрицький, Копичинцї; Северин Наконечний, Лдзїне; Микита Винар, Милошовичі; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; Михайло Миколаєвич, Скоморохи; Миколай Комарницький, Лежайск; д-р Михайло Новаковський, Богородчани; Іван Калимон, Дубровиця; Михайло Солодуха, Рава руська; Осип Мартинович, Мечищів; Данило Ганущак, Перегинсько; д-р Максимілїян Френкель, Журавно; Озіяс Ґільдбурд, Росия; Ілия Мардарович, Камянка вел.

„Польський і руський революційний рух і Україна" (стор. VIII+200, цїна 3 кор.) *Михайла Лозинського* замовляти треба в автора: Львів, вул. Гавснера 14, або через адмінїстрацию „Дїла".

Надіслане.

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматій
осів в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпінського від 9—12 і від 3—6. 614 3—

Адвокат Д-р Кос
в КАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 3—

Д-р Роман Реслєр
отворив адвокатську канцелярию
в Ярославю пл. Міцкевича ч. 1.
609 2—

Рентґенівський інститут
Д-ра Юліяна Майсельса
для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X) получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11** (над американьскою каварнею). 578 4—

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштоспис церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних **управу і підприємства повисших будівель.** 39 27—?

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше відходове средство. 176

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

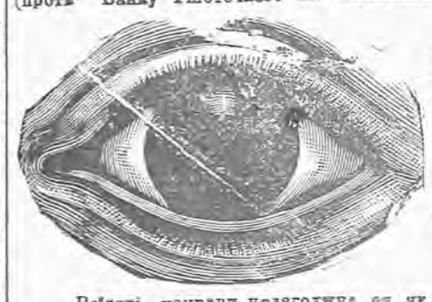

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Панночка маєтна, котра не уважає на маєток будучого мужа, тілько бажає вийти за чесного, інтелїґентного і пристійного 26-лїтного молодця, котрого серце нікому еще віддане не було, буде ласкавою написати під: „Перша любов" poste restante Стрий. 624 1—2

Прийму лекцию від 1 червня. Можу приготовити до матури ґімназияльної у протягу чотирох а здібнїйших навіть у трох лїтах. Найрадше однак прийму лекцию на оден рік. Зголошеня під: „Надія" (за оказанем півкарти колїєвої ч. 001376.) Львів, головна почта. 625 1—3

Десять родин найде на лїто поміщене в Пшеничнику. Ріка в місци. Інформаций удїляє Федь Кальмук в Пшеничнику п. Мізунь старий. 622 1—2

Для руських лїтників.
На Буковинї в Дорнї-ватрі, більшій купелевій місцевости маю до винаймленя в дуже догідній місцевости 14 покоїв на час сезону по умірених цїнах. На жадане можу давати й харч. Зголошувати ся можна вже тепер до Марії Лезицької вдови по ц. к. лїсничім в Дорнї-ватрі. 608 2—3

В Микуличині суть до винайму мешканя з кухнями і приналежностями. Відомість школа (Ст. Чесник.) 602 2-5

Подешевів смалець
лише в торговли Леонарда Солеського, улиця Баторого ч. 2, Львів. 862 б

Горні сїдалища,
богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

„Емілїя"
перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 12—20

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
вістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 12—15

Посїлість земська
230 морґів в однім кавалку в будинками і з лїсом три кільометри від Стрия на продаж під незвичайно користними условіями сплати. Лише часть цїни купна треба мати готівкою. Можна роздїлити на кілька частий. Посередничить виключно Д-р Евген Олесницький, адвокат в Стрию. 621 1—3

Дім банково-комісовий.
Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.
Львів, площа Марійська 10 с.
Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банкових — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на I. і II. місце. Кредит будівельний. На відповідь треба долучити марку
619 1—6

Краєвий Союз кредитовий
у ЛЬВОВІ
[*Ринок ч. 10 II. поверх*]
видає для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ лїквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошеня о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкненя рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків дїловодства від стемпля	„ „	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

СВОБОДА
письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

ОГОЛОШЕНЄ.
Надзвичайні Загальні Збори Повітового Товариства ощадности і позичок **„Праця"** в Бучачи відбудуть ся в четвер дня 28 мая 1908 о годинї 11 рано в комнатах „Руської Бесїди" з слїдуючим порядком дневним:
1. Справа Дирекциї і єї платня.
2. Вільні внесеня.

ЗА НАДЗИРАЮЧУ РАДУ:
Володимир Масляк предсїдатель. *Зенон Ганкевич* секретар. 620 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.
Дня 28 мая о годинї 3-ій по полудни відбудуть ся в Бібрцї в комнатах „Бесїди" Надзвичайні Загальні Збори „Повітового Товариства кредитового в Бібрцї" стов. зареєстр. з обмеженою порукою з слїдуючим порядком денним:
1. Принятє білянсу за рік 1907.
2. Вибір 2 членів Ради Надзираючої.
3. Внесена членів.

о. Михайло Бобовник голова. *Василь Копцюх* секретар. 620 1—3

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Від 25 лїт славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведенє на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні згляди, прошу уклїнно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте.
3 *З поважанем*
КЛИМ ФЕДУНЬО.

Читайте!
Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також переробляє по найдешевших цїнах
К. Скібинський
довголїтний співробітник фірми Шустера
Львів, ул. Коперника 7.
266 22—?

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

РУСЬКИЙ СКЛЕП
Товариства „Взаїмна Поміч учительська"
в Коломиї (Народний Дім)
має богатий склад:
1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, вотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лїнїйок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Цїни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся відворотно. 285 9—?

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
135

КОНКУРС.

По мисли рішеня з 5 мая 1908 р., Головний Видїл Товариства „Просьвіта" у Львові розписує отсим конкурс на посаду люстратора крамниць при читальнях „Просьвіти".

До обовязків люстратора буде належати: 1. Люстрация крамниць при читальнях „Просьвіти" під зглядом господарства фінансового, товарового і провірюванє, справлюванє і зіставлюванє потрібних рахунків, та складаня Видїлови звітів. 2. Подаванє інтересованим Читальням основних поучень, вказівок та рад на місци і писемно. 3. Веденє фахових торговельних курсів для склепарів при помочи иньших специяльних сил учительських.

Платня після умови. Пожадане висше загальне образованє, торговельна академія і торговельна практика у віддїлї мішаних товарів. При даних иньших кваліфікациях може Видїл Товариства „Просьвіта" дати нагоду спосібному кандидатови до набутя товарової практики.

Поданє о наданє повисшої посади заосмотрені в 1) метрику хресту, 2) сьвідоцтво заводових наук і практики, 3) опис житя та 4) евентуальні вимоги компетента, належать вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 10 червня 1908 р.

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар. 1 3

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7 25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·20	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2 25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11 35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 25	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Львів, четвер 14. н. ст. (1. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Поклики і инші виїмкові оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

О клюбову солїдарність.

Вже кілька разів, майже в правильних відступах часу, оббігає австрийську, а особливо галицько-польську пресу вість про розбите нашого парляментарного клюбу. Така вість появила ся на ново власне тепер, з приводу промови посла д-ра Теофіля Окуневського на похороннім бенкетї пок. Герольда в Празї. Від хвилї виголошеня тої промови аж до нинїшнього дня вість про розбитє нашого клюбу прибирає що-раз більші розміри, а наші полїтичні „приятелї“, яких маємо досить, докладають усїх сил, чи не вдасть ся роздувганєм тої вісти до незвичайних розмірів повести свої інтриги так, щоби справдї дійшло до якогось поважнїйшого конфлїкту в нашім клюбі.

Пригадаємо, о що властиво пішло. Зараз по похоронї преса розтрубіла, що пос. Окуневський виголосив промову, в якій з'їзд Славян на похороні Герольда підвїс до значіня славянської демонстрациї проти з'їзду нїмецьких князїв у Відни і заявив ся за славянською солїдарностию проти германїзацийного напору. Що нїякий руський полїтик такої промови виголосити не міг та що преса мусїла промову пос. Окуневського перекрутити, се зрозуміла річ для кождого, хто знає національно полїтичне положенє нашого народу, угнетеного власне двома славянськими „братами“ та виплиґаючий з того положеня напрям нашої національної полїтики. Се й пояснив заступник голови клюбу пос. Василько на засїданю буджетової комісиї 9 с. м. нїмецьким послам Кіярому, Сильвестрови, Штайнвендерови, Фуксови, Вольфови, Странскому та Малїкови, порозумівши ся в сій справі з головою клюбу пос. Романчуком, а опісля оголосив таке саме поясненє і в віденських дневниках.

Щоби-ж усунути всякі можливі сумнїви в сій справі, клюб посьвятив їй окреме засїданє, про котре оповістив офіциальний комунїкат, надісланий нам до поміщеня президиєю клюбу. Сей комунїкат звучить:

„З причини дискусиї над змістом промови д-ра Окуневського в Празї застановив ся над сею справою Український Клюб на засїданю дня 13. мая 1908. Після заяви д-ра Окуневського, потвердженої членами Клюбу, присутними на бенкетї в Празї дня 7. мая с. р., зміст промови д-ра Окуневського був такий:

„„Ми з'їхали ся тут, представники славянських народів, щоб віддати послїдну честь чеському Товаришеви. Ми з'їхали ся в дни знаменнім — хоть ми сего не думали і не хотїли, бо нїхто смерти тов. д-ра Герольда не хотїв і похоронів наперед замовити не міг, — в дни, коли у Відни з'їзджають ся нїмецькі князї. Ми з чистим серцем приїхали сюди, а цїль так сьвята, що й неславянські товариші прилучили ся до нас, і ми видимо у кружку нашім також нїмецьких, італїйських та румунських гостий. Тут у Золотій Празї видимо ми, застуники инших славянських народів, чудо[ро] Pich[ert] славянського брата, котрий, за[wacki] ko[ndy]ювати не з гори, а з долини, консисто[кра]тичних основах, доходить до ч[ого] собі з сві[тових] культури. Дивлячи ся на сей [об]раз і в[есь] зріст славянського брата, на ту мура[вл]ину працю, зложену у чеськім музею, на ті старинні історичні памятки, хочеть ся менї, заступникови одного з молодших в сім культурнім розвитку народів, сказати моїм соперникам полїтичним поміж Славянами: Лишім хоча на хвилю сю разпрю і принесїм жертву культурї. Я з моєї сторони готовий до такої жертви““.

Сконстатувавши сей автентичний зміст промови д-ра Окуневського, прийшов український клюб до пересьвідченя, що ся промова не містить в собі нїчого противного полїтичному становиску клюбу і що заяви посла Василька в пресї, які наступили в порозуминю з головою клюбу, були спричинені лише тим, що преса слова д-ра Окуневського хибно навела і невідповідно коментувала. Промова д-ра Окуневського в повисшім змістї не містить в собі після гадки українського клюбу нїяких неприязних енунциаций проти Нїмців, а висказанє симпатий Славянам не може бути уважане противним інтенциям українського клюбу і чувствам його членів.

З тої причини вважає український клюб всяку дальшу дискусию на сю тему безпредметовою, а тим самим вважає ту справу за полагоджену. Відень 13. мая 1908. — *Ю. Романчук*, голова, *д-р С. Дністрянський*, секретар.

І справдї в нормальних відносинах отсим поясненєм клюбу ціла справа повинна-б закінчити ся. Як бачимо, промова посла Окуневського зовсїм не носить на собі прикмет якоїсь програмової полїтичної енунциаций, а є особі звичайною пригнагідною бенкетовою промовою, яку й так а не инакше треба оцїнювати. В згадцї про з'їзд нїмецьких князїв не можна абсолютно доглянути нїчого иншого крім реторичного звороту, а з кінцевої заяви бесїдника віє знов та славянська сентиментальна щирість, яка є характеристичною — в прочім дуже симпатичною—особистою прикметою пос. Окуневського. На нашу думку і той реторичний зворот і та щирість були може в Празї злишні, бо, як бачимо, на них накинули ся ріжні полїтичні гієни, щоб укувати з них оружє проти самого д-ра Окуневського і проти нашого клюбу та сплести сїть своїх інтриг, але, повтаряємо, якогось полїтичного значіня в них абсолютно годї доглянути, так що в нормальних обставинах справа була-б не звернула на себе навіть нїякої уваги.

Але на поли полїтичної боротьби все повно ріжних гієн-інтриганґів, які кидають ся на кожду нагоду, шоб тільки зробити якийсь полїтичний інтерес. А що солїдарність нашого парляментарного клюбу вже від давна не на руку і правительству і польському „колу“ та його славянським союзникам, се ми мали нагоду вже нераз пересьвідчити ся І от ті полїтичні гієни-інтриганти вхопили ся всїми силами за промову пос. Окуневського, перекрутили її текст, надали їй хибну інтерпретацию, щоб тільки клюбови „заварити кашу“. Чей вдасть ся інтригою як не розбити клюб, то бодай вістками про розбитє ослабити на якийсь час його значінє та здискредитувати його в полїтичних крутах...

Отже, як уже зазначено, найперше пішло сфальшоване промови і хибна інтерпретация її. Потім, коли пос. Василько пояснив справу провідникам усїх нїмецьких партий, і то цїлком пригнагідно, стрінувши ся з ними в комісиї буджетовій, а не лише всенїмцям, як се в інтриґантських цїлях писали польські часописи і „Галичанинъ“ — пішли сплетнї про роздвоєнє в клюбі, пішла сфабрикована польськими кореспондентами вістка про виступленє пос. Окуневського з клюбу і т. д. В кінцї, коли клюб заняв ясне становище в тій справі, зачало ся на велику скалю інтриґованє при помочи настроюваня осіб проти осіб, граня на струнах їх особистих амбіций і т. д. Схарактеризуємо ту роботу при помочи виписків з органів преси.

Отже найперше ствердимо на підставі відомостий з автентичного жерела, що не є правдою, будьто би посол Окуневський де-небудь і кому-небудь заявив, що виступає чи виступить з клюбу. Сю вістку сфабрикували кореспонденти польських газет для своїх інтриґантський цїлий.

Таку саму інтриґантську цїль має на увазї віденський кореспондент „Kurjer-a lwowsk ого“, пишучи з приводу пояснення пос. Василька: „Цїкава річ, чи пос. Окуневський дасть себе пос. Василькови втягнути в болото звичайної брехнї і лишить заяву пос. Василька без відповіди. Нинї (12 с. м.) рано оповідав менї один з польських послів, котрий підчас промови пос. Окуневського сидїв дуже близько него і по руськи знаменито розуміє, що ті слова, які тепер простує пос. Василько, пос. Окуневський сказав... Чи „український клюб“ накаже пос. Окуневському зьбрехати, доси не відомо, бо наради ще не покінчені“.

Як бачимо, „Kurj. lw.“ бє на амбіцию пос. Окуневського, вмовляючи в нього, що його клюб хоче його зробити „брехуном“. Ту саму цїль має віденська кореспонденция „Czas-у“, котрий готов навіть під небеса вихвалити пос. Окуневського (за несказані ним слова!), щоб тільки поставити його в конфлїкт з клюбом. „Д-р Окуневський — пише „Czas“ — є полїтиком занадто поважним, щоби заперечати власним словам“.

З другого боку граєть ся також на струнах особистої амбіциї пос. Василька. Так „Dziennik polski“, подавши звістку про наведений нами офіциальний комунїкат нашого клюбу, додає від себе: „До сього комунїкату треба додати, що в кульоарах палати справи зовсїм не вважають полагоженою. Загально думають, що пос. Василько витягне консеквенциї з пощочини (!), яку вимірив йому його власний клюб“. — Де в комунїкатї клюбу можна доглянути яку-небудь обиду, а не то пощочину для пос. Василька, се вже секрет гієни-інтриганта з „Dziennik-a polsk-ого“...

Очевидно, що й „Галичанинъ“ не витерпів, щоби не скористати з такої нагоди. Москвофільський інтриґант, подаючи всю справу в тенденційнім осьвітленю, ось-як проливає сльози над д-ром Окуневським:

„Мы должны сознаться, что не помнимъ, чтобы когда-нибудь произошелъ подобный случай, гдѣ бы члены парламентской групы обличили и опозорили своего клубнаго товарища такимъ дерзкимъ образомъ, какъ это сдѣлали товарищи д-ра Окуневскаго. Даже когда въ свое время членъ польскаго „кола“ п. Вилькъ имѣлъ извѣстную аферу съ парламентскими бумагами, карандашами и перьями, его товарищи не обращались еще съ нимъ такъ безпощадно, какъ это сдѣлалъ въ настоящемъ случаѣ украинскій клубъ съ такимъ выдающимся дѣятелемъ, какимъ есть д-ръ Окуневскій. Получается впечатлѣніе, что дѣйствительно выдающіеся люди (не въ украинскомъ значеніи а въ общечеловѣческомъ) не достраиваются къ общей гармоніи цѣлаго состава украинскаго клуба, ибо образуютъ черезчуръ рѣзкій дисонансъ. Впрочемъ ихъ тамъ очень немного, всего два человѣка“. — Як бачимо, „Галичанинъ“ підлещує д-ру Окуневському, який певно похвал „Галичанина“ не потребує і за них вдячним не буде, щоби тільки поставити його в конфлїкт з клюбом.

Не втерпів і „Руслан“, котрого ще нїколи не бракувало між полїтичними гієнами-інтриґантами тодї, коли всї вороги нашої національної полїтики уїдали на наше парляментарне представництво. „Ми пригадаємо тут, — заявляє авторитетно орган п. Барвінського, — що д-р Окуневський, котрий в 1897—1900 рр. відкликував ся до нїмецьких людовців і всенїмців о поміч, розчарував ся опісля вельми, і се імовірно натхнуло йому слова висказані в Празї. Але що руський „независимий“ клюб вважає конечним оправдувати ся перед такими Вольфами, котрих вже й нїмецька суспільність за нїщо має, се кидає вельми характеристичне сьвітло на становище клюбу і руських послів! Як звіщає „Deutschradicale Korresp.“, мав д-р Окуневський заявляти, що Чехи незрозуміли його промови, а дневники невірно її переказали. Також цїкаве!“

Вкінцї вся та сїть сплетень та інтриг заманїфестувала ся в нинїшних раніших польських дневниках такою „сензацийною“ звісткою:

„В руськім клюбі повстала повна дезорганїзация. Пос. Василько, як чувати, думає разом з послами з Буковини зовсїм виступити з руського клюбу й утворити окремий буковинський клюб. Кругом послів Романчука та Окуневського зберуть ся як окремий клюб всї умірковані посли, а посли Будзиновський, Бачинський і Трильовський разом з иншими радикальними послами утворять окрему групу. Ті радикальні посли беруть за зле пос. Окуневському, що в своїй промові на бенкетї по похоронї пос. Герольда в Празї промовляв у примирюючім дусї“.

Можемо на підставі информаций з автентичного жерела впевнити і польських та москвофільських гієн-інтриґантів і нашу суспільність, що на всїх тих вістях нема анї словечка правди. Той „великий галас за нїщо“, який підняли ті інтриганти з приводу промови пос. Окуневського, для внутрішних відносин в нашім парляментарнім клюбі в цїлости полагоджений наведеним комунїкатом клюбу. Та без'услівна солїдарність, яку ствердив клюб одноголосно на початку теперішної сесиї, тревае далї і нїякі сплетнї та інтриги польських та москвофільських полїтичних гієн її не захитали анї не захитають. Ми знаємо, що для тих панів розбите нашого клюбу було би дуже пожаданим, тому вони і трублять про се розбитє так часто та пускають в сьвіт інтриґантські вістки, маючі на цїли викликати якісь особисті непорозуменя в клюбі, — але се для них... квасний виноград.

Наші посли занадто сьвідомі своєї задачі і своєї відповідальности перед народом, котрий вибирав їх на основі клюбової солїдарности і такої солїдарности від них безусловно домагаєть ся, щоби в такій важній хвилї, в хвилї, коли боротьба з нашим історичним ворогом за наше національне істнованє, вимагає напруженя і з'єднаня всїх національних сил, роз'єднювати ті сили з приводу сплетень і інтриг, розсіваних тими, для кого таке роз'єдиненє наших сил було би найбільшою по-

---

Альфред Рамбо.

Загальні риси новітної цивілїзациї.

З французького переклав О. Пашук.

Доба, в якій ми живемо, відріжняєть ся від попередніх епох такими есенціональними рисами: 1° поступ науковий; 2° поступ демократичний; 3° поступ економічний; 4° поступ міжнародньої солїдарности.

Поступ науковий. — Середні віки припізнили розвій наук наслїдком панованя духа авторитету; а що власть над творами інтелїґенциї належала до церкви, тому новатори в области фільозофії та науки були підозрілі майже так само, як новатори релїґийні.

До авторитету церкви прилучили ся инші авторитети. Арістотель, сей вільний дух старинної Греции, став ся в середних віках одним з тюремних сторожів інтелєктуальної свободи. На його фільозофії, яку тодї знали лихо, побудовано рід офіциальної фільозофії. Дрібку свободи, яку фільозофови полишала релїґийна ортодоксия, забрала йому ортодоксия університетська. І тому то в середних віках бачимо так мало проб відновити фільозофію і природничі науки.

В сїмнацятім віцї доконала ся подвійна революция: Реформа і Ренесанс. Часть Европи, яка переходить на протестантизм, перестає признавати авторитетом церкви; авторитет схоластичного Арістотеля знївечено правдивим Арістотелем, себто лїпше пізнаним самим Арістотелем, та иншими фільозофами старини, головно Платоном.

Вскорі Бекон сформолував теорию обсерваційних наук і таким робом доконав у науковім сьвітї революцию так само велику як ся, яку в сьвітї фільозофічнім перевів Платон, та в сьвітї релїґийнім Лютер. Від тодї, щоби навчити ся пізнавати природу, не обмежували ся вже на читанє тексту давних письменників; учені почали безпосередно студиювати явища при помочи обсерваций та досьвідів.

Без сумнїву, давний авторітет, захитаний сими переворотами в науці, все ще надзорував, і то навіть з більшою строгістю, незалежні уми. В 1632 р. Ґалілей мусїв потерпіти достойну почести кару. Декарт (Descartes) не важив ся заявити ся отверто за правдивою системою вселенної.

Всеж таки прінціп авторитету не був уже на стільки сильний, щоб міг знасилувати на-пів вимаципованну інтелїґенцию: він ослаб від того часу, відколи на сьвітї було кілька релїґийних і кілька фільозофічних авторитетів. Сьвітські правительства не позволяли вже на се увязнене науки теольогією. Поступові сьвященики самі визволяли ся з-під накиненої дисциплїни. Та нова свобода в науці, хоч вона істнувала побіч жорстокости релїґийних переслїдувань, спричинила в XVII. і XVIII. віці перший розцьвіт наук. Природний поступ новочасної цивілїзациї запевнив би скорше чи пізнійше повну еманципацию; французька революция її прискорила.

Нинїшний вік одїдичив повну релїґийну свободу, повну свободу фільозофічну і повну свободу наукову.

Наука була наймогутнїйшим чинником суспільної переміни. Її відкритя відновили всї знаряди працї від плуга до машини до шитя. Опанувавши обі сили природи, про які доси знали лише недокладно або й зовсїм не знали, пару і електричність, вона — так сказати — обдарила людськість двома новими здібностями. Вона окружила земну кулю сїтю телєграфічних дротів, якими від одного континенту до другого кружить людська думка, і дала нашій планетї немов широку нервову систему. Вона покрила землю і моря бистрими паровиками, які розбуджують у людськім муравлиську безустанний рух обігу. Вона сотворила машини, які дають нам можність пливати в воздусї і віддихати під водою. Вона змусила сонце стати на службу чоловікови. Вона винайшла знаряди, які перемінюють ніч у ясний день. Вона дала нам змогу зреалїзувати від часів Франкліна до Едізона і від Біша до Пастера, т. є. менше як протягом одного столїтя більше поступу, нїж сей, який доконав ся від перших грецьких учених аж до часів Франкліна та Біша, себ-то протягом двацять трьох столїть. Вона збільшила тривкість нашого пересічного житя і помножила наші способи дїланя. Вона призвичаїла наших сучасників до дивнїйших чудес нїж сї, які колишня забабонність приписувала русалкам, ворожбитам та чарівникам; вона зробила природні річи дивнїйшими нїж дива наших батьків.

Ті відкритя змінили так глибоко услівя житя, що могла утворити ся зовсїм нова суспільність. Ся суспільність ріжнить ся о стільки від тої, яка видала Мірабо і Робеспєра, к та ріжнила ся від тої суспільности, що видала з себе сьвятого Бернарда або сьвятого Людвика.

Не лише не можливо булоб перенести Францию в положенє, в якім вона була в передодню великої революциї, але навіть не можливо булоб перенести її у се положенє, в якім була на другий день по революциї. Переміна, доконана наукою, була так само безоглядна як революция, довершена принципами 1789 р. Відкритя, які вийшли з лябораторий учених, відновили сьвіт так само як закони, що вийшли з наших великих революцийних зборів. Коли революция вкінцї дала нам повну наукову свободу, то наука зробила невідкличними суспільні та полїтичні зміни, доконані від 1789 р. Коли дїло наших зборів лишило ся незбуреним, то лише тому, що полїтична і социяльна революция відбула ся рівночасно з революциєю в полїтичній економії.

Демократичний поступ. — Середні віки були панованєм аристократиї і духовенства; новітні часи видвигнули абсолютну власть королїв; революция дала суверенність народови. В самій нациї народні кляси мали через хвилю в руках власть, коли партия монтанярів з Дантоном і Робеспєром правила Францією. Правительство тих кляс не тривало довше двох лїт, від 1793 до 1795. Вони були занадто ігнорантні, занадто пристрастні, занадто мало обізнані з законами полїтики та полїтичної економії, щоби могла на довго задержати власть. Терор, революцийний трибунал, закон про підозрілих, одним словом всякого рода ексцеси, швидко зруйнували їх перевагу. Правительства, які по нїм наступили, оперли ся на иньших клясах народу: перше цїсарство на войську, реставрация на великих чинівних властителях, липнева монархія на промисловій і торговельній буржуазиї. Революция з 1848 р. віддала власть народним клясам, але нерозум робітників і апатия селян були причиною, що суверенність народа перейшла на нового цезара; демократию і загальне голосованє віддано в курателю. Нинї вони повнолїтні.

Всї форми, монархія з божої ласки, буржуазийне королївство, мілїтарне цїсарство, які прислонювали менше або більше дїйсність себ-то дїйсну суверенність народа, закінчили ся. Республика, коли не з'організувала то зреалїзувала правительство краю самим краєм; виборці іменують сенаторів і депутатів: сї вибирають шефа держави і мінїстрів, бо мінїстри суть подекуди накинені шефови держави іменованєм палат. Таким робом голос кождого виборця має свій посередний або безпосередний наслїдок, запевнений державною конституциєю. Кождий виборець відповідає за свої наслїдки, які могло би потягнути за собою нерозважне голосованє або просто повздержанє від голосованя. Виборче тїло буде завсїгди мати лише таке правительство і такий парлямент, на який заслугує.

Держава, де колєктивність горожан є жерелом власти, а всї горожани мають ті самі права і ті самі обовязки, називаєть ся демократиєю, себ-то правительством народу.

В демократичній формі держави найчисленнїйші кляси мають найбільший удїл; і тому всї закони мусять неминуче фаворитувати їх інтереси.

Коли розходить ся о се, аби встановити армию, то сї закони сторожити-муть, аби войсковий обовязок не тяжів більше на робітникови та селянинови як на шляхтичеви та міщанинї. Правительство з ограниченим правом голосованя як реставрация і липнева монархія, могли видати тілько войскові закони, як закони з р. 1818. і 1832., котрі позволяли богатим відтягнути ся за цїну золота від спільних обовязків. Правительство з загальним голосованєм, як правительство нинїшної републики встановили закони з р. 1872. і 1889., котрі по змозї в рівній части вкладають ті самі обовязки на всїх горожан.

Правительство з ограниченим правом голосованя, видаючи закон про елєментарне навчанє, мусїло з природи річи усунути засади примусу та безплатности навчаня; правительство з загальним правом голосованя мусїло усьвятити їх, бо кождий горожанин, будучи виборцем, повинен бути змушений учити ся; а що закон робить се примусом, проте повинен безплатністю запевнити йому способи до сеї цїли.

Правительство з ограниченим правом голосованя ризикує в економічних справах сим, що нахиляєть ся до протекцийної системи.

Правительство реставрациї, аби поперти великих земельних властителїв, установило закони про збіже, хоч вони причинили ся до підвисшеня цїн хлїба для кляс, котрі не мали права голосованя. Правительство липневої монархії, протеґуючи промислову буржуазию, мусїло задержати або наложити права на продукти, вироблювані за границею, хоч наслїдком їх було підвисшенє для

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 568 5—10

лїтичною приємністю. Можемо запевнити про се нашу суспільність, що наші посли сеї приємности нашим ворогам не зроблять.

Польські пляни.

Невичерпана та неможлива до заспокоєня є польська охота на загарбанє руської землї та спольонїзованя руської людности. В що-раз нових „Projekt-ах na zniszczenie Rusi" перелїцитовують ся взаїмно всї польські партиї від консерватистів, вшехполяків до людовцїв. Аж дивно, що такий „помисловий" народ, як Поляки, не встановили ще національно-патрїотичного патенту на найлїпший, найпевнїйший і найуспїшнїйший спосіб, як винищити руську людність на руській землї та раз на все, певно і безвідклично придбати руську землю з її людським і природним материялом для польської нації. А шкода! Бо, не зважаючи на те, що споконвічні з'усиля Польщі коло проковтненя бодай вдвоє більшої Руси *приносили* й приносять не конче відрадні результати для слави польського імени та реальної користи, трохи непропорціональні до суми вложеної енергії, польські полїтики не залишають знасилювати свої голови видумуванєм щораз нових плянів і концептів на zniszczenie Rusi. Специяльно щедро посипались такі пляни та навіть проба їх реалїзацнї в останнїх днях, по забитю гр. Потоцького. Навіть посперечались трохи поміж собою голодні польські аспіранти на руську землю і руську людність: до згоди що-до „єдино-успїшного способу" їм якось доволї трудно дійти. Для поінформованя нашої суспільности про найновїйші польські пляни і заходи буде найкрасше, коли подамо зразки польських міркованьь, теорий і накликів у тій справі в дослівнім перекладї з оригїналів.

В понедїлок і второк сього тижня принесло Słowo polskie під спільним заголовком „Шкідлива фраза" дві програмові статї про задачі польської полїтики на Руси. Звівши полємїку з Kurjer-ом Lwowsk-им, що хотїв би „взяти" Русинів новою „угодою", котру Поляки мали би заключити не з провідниками руських партий, а безпосередно з „lud-ом" руським (про сю „угоду" говоримо понизше), Słowo polskie викладає свою програму що-до відношеня до руських партий. Вправдї — каже вшехпольський дневник — для Поляків нема квестиї, кого при виборах соймових, громадських і иньших попирати — „поміркованих старорусинів", чи „українську гайдамаччину", то все-ж таки полїтична угода з якою-небудь руською партиєю є недопустима, бо Поляки нїяких уступок не можуть зробити. Бо „кожда уступка ослабляє польську позицию". „Не вільно нам — читаємо в „Słow-i polsk-im" — віддавати нї одного, зістаючого в наших руках полїтичного або культурного посту в руки Русинів, без уваги на те, чи тї руки є українські чи староруські; не вільно нам причинювати ся до рутенїзацнї наших міст необачним підпиранєм руських институций, заснованих для цїлий руської експанзиї, без уваги на те, чи тими інстнтуциями мають управляти старорусини чи Українцї. А перш усього нам не вільно для якихнебудь угодових комбінаций прикладати руки до витворюваня фактів шкідних для загально-національної нашої полїтики. Таким шкідним фактом було повстанє і зріст українських стремлїнь, котрі заперечують наші історичні права до териториї Руси Червоної". Все те не позваляє Полякам робити угоду з руськими партиями. Одначе і угода з руським „lud-ом" є для Поляків так само „небезпечна і шкідна". Таку угоду можна-б перевести тільки на основі станових, хлопських інтересів з полишенєм на боцї інтересів національних; на те вшехполяки не можуть згодитись. Перше завданє Поляків у східній Галичинї — остаточно спольонїзувати латинників, а далї взяти ся до польонїзованя греко-католикїв, котрих „тисячі є з роду Поляками чистої крови, які для недостачі латинського костела в місци перейшли на східний обряд".

Начеркнувши плян тої „просьвітно-культурної" польонїзацнї, „Słowo Polskie" заявляє, що Поляки, поки не здійснять того пляну, не можуть залишити боротьби, та „зрезигнувати з думки, що згодом здужають розумною, консеквентною полїтикою проломити напір ненависти української до польського народа, до Польщі". Ся боротьба — вїщує „Słowo polskie" — принесе Полякам не страти, а користи. Полякам потрібна тільки „ясна сьвідомість, що боротьба є нинї і на довший ряд лїт, може десятилїть, конечністю, та що треба до неї відносити ся з тимсамим почуваннєм спокійної рішучости, з яким кождий з нас відносить ся до своєї боротьби зі щоденними житєвими противенствами".

Такий плян польського сторонництва народово-демократичного. Програму „людового" сторонництва, яке хоче демагогічної „згоди" з руким „lud-ом" на основі станових, хлопських інтересів, почав здійснювати член кола польського, посол Вуйцїк у своїм листї до руських хлопів. Сей лист, поміщений в „Przyjaciel-y Lud-y" та передрукований майже цїлою польською пресою, звучить:

„Братя Хлопи Русини! Мушу Вам сказати, що зле дїють ся тут в Радї державній. Посли иньших народів — Нїмцї, Чехи, Румуни, Італїйцї, Словинцї напружають сили, щоб як найбільше гроший зі скарбу добути для своїх народів, а тільки ми, посли з Галичини, замість з'єднати ся, щоб виборотн поміч для хлопів польських і руських у Галичинї, тратимо час на безплодних національних боротьбах. От і тепер стоїть на дневнім порядку парляментарних нарад аж пять внесень руско-українських послів про забитє Каганця при правиборах в Коропци, про Січи і инші такі справи, але нема нї одного внесеня, щоб помогти хлопам руським і польським. Через дві недїлї посиплять ся великі промови, розпалюючі ненависть між руско-українськими і польськими послами, та як потім так роззьвірені проти себе посли можуть порозуміти ся! А за ту боротьбу хто заплатить? Заплатимо ми, польські і руські хлопи. — Нашою шкірою і нашим добром заплатимо за ту національну боротьбу. Пану послови Русинови Цеглинському нїчо злого не може стати ся, бо він, як ц. к. директор гімназиї в Перемишли, має вже сїм тисяч корон пенсиї і посольські диети, разом має він звиш два найцяти тисяч корон річно, котрі він бере з наших хлопських податків; то-ж йому біди нема і добре йому бавитись в національну війну. Але що прийде нам, польським і руським хлопам, з тої війни пана Цеглинського і товаришів? Нам з того нїчо не прийде, ми тільки заплатимо кошти тої війни. Братя Хлопи Русини! Бог сьвідком, що привід до тої війни дають українські посли, головно посли Будзиновський, д-р Трильовський, д-р Левицький, д-р Бачинський, отець Онишкевич, отець Фолис і инші. Посол Будзиновський, як редактор з професиї, не згине тому, що руські і польські хлопи не будуть мати що їсти! Навпаки, послови Будзиновському ходить о те, щоб побільшити роздражненє і довести до авантур, бо буде мати про що писати в газетах і більше газет продасть з такими новинками. Посли Трильовський, Бачинський і Левицький, як адвокати, на тій боротьбі не стратять, тільки зароблять, бо як люди зі собою сварять ся, то множать ся процеси, а процес, се зарібок для адвоката. Посли сьвященики Фолис і Онишкевич також нашої хлопської біди не відчувають, тож їм добре юдити народи проти себе і вдавати потім великих оборонцїв. Братя Хлопи Русини! Дуже зле Ви зробили, що вибрали послами самих агітаторів та нї одного хлопа. Якби тут було бодай кількох руських хлопів, то ми порозуміли-б ся взаїмно і не допустили до такої пустої війни, яку тут ведуть на згубу руських і польських хлопів. Нас польських хлопів є тут послами звиш двайцять, отже ми не позволяємо, щоб наше коло польське виступило з такими внесенями. Та що з того, коли українських послів нема кому уговкати — і так наша робота не принесе наслїдків. Братя Хлопи Русини! Знаю, що Вам українські газети обіцяють хосен з такої роботи послів Будзиновського, Бачинського, Трильовського, Левицького, Петрицького, Онишкевича і инших. Не вірте їм. Самі осудїть, що се не доведе до нїчого доброго, бо не може довести. Братя Хлопи Русини! В однім краю живемо, одна наша доля і недоля, тож єднаймо ся і борімо ся разом за лїпшу будучність для наших дїтий. Так ми робили в соймі, разом їшли ми хлопи польські й руські, тож ми здобували, хоча поволи, наші права".

Отсе „Meisterstück" хлопського макіявелїзму польського посла, який нї своїми інтенциями нї моралю не уступає платному наймитови п. Демянчукови. З більшим, нїж доси напруженєм беруть ся Поляки відривати руського хлопа від полїтичної роботи і від руської інтелїгенциї. Рівночасно з тим польські правлячі сфери покористують ся державною і автономічною машинериєю для давленя руської опозициї, не залишаючи при тім робити „угоду" з меньше певними руськими елєментами.

На сї пляни наших противників звертаємо увагу нашої суспільности, що повинна в час і успїшно ворожим заходам противдїлати. Особливо звертаємо увагу на заходи около польонїзациї есїх наших латинників, як також на клясову демагогію людовцїв. Одно і друге остане для нас цїлком нешкідливе — однак лише під одним услівєм: коли тій пляновій і агресивній акциї противставимо рівнож плянову, систематичну та інтензивну контраакцию. Зверньмо більшу увагу на латинників та вияснюймо наших масам послїдні еволюциї в таборі людовцїв і їх властиві заміри, прикриті покришкою хлополапства, — а спаралїжуємо ворожі заходи. Легковажити їх нам не вільно!

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів після відчитаня інтерпеляций і внесень прийшла на чергу дальша нарада над підвисшенєм контингенту рекрутів краєвої оборони.

Міністер краєвої оборони Георгі сказав, що військова управа сьвідома є того, як великі жертви накладає військовий обовязок на населенє. Ті жертви накладають також і на військову управу великі обовязки. Передовсїм слушне є домаганє, щоби з жовнірями обходжено ся добре. Річ певна, що настала в сїм зглядї поправа, а можна надіяти ся ще більшої поправи. В справі урльопованя жовнірів, особливо тих, що утримують родину, сказав бесїдник, що в р. 1905. около 40 процент тих, котрі просили о відпустку, пущено на урльоп; той процент зменшив ся опісля лише через недостаточний контингент. Вкінци покликував ся бесїдник на заповіджені президентом міністрів уступки і висказав надію, що жадані правительством жертви з суспільно-економічного огляду зрівноважать ся тими самими уступками.

Після промови п. Поспішіля (ческ. соц. дем.) замкнено дискусию і вибрано генеральних бесїдників. Після їх промов і кількох фактичних спростованьь приступлено до поіменного голосованя над наглостию внесеня. За наглостию було 280 голосів, против неї 136, значить, наглість внесеня перейшла лише двома голосами понад кваліфіковану більшість. За наглостию голосували: польське коло, християнські социяли, нїмецький народний союз, Чехи (з виїмком радикалів) і посли москвофільські, так що москвофільські посли своїми голосами уратували наглість внесеня, против котрої голосували члени руського клюбу.

Опісля приступлено до першого читаня закону о підвисшеню контингенту рекрута краєвої оборони. Промовляли п. Клїчка і Горский. На тім скінчило ся засїданє; наступуюче відбуде ся завтра.

З комісий.

Комісия буджетова приняла вчера додатковий кредит для міністерства публичних робіт.

Социяльно-полїтична комісия постановила візвати правительство, щоби виготовлений уже проєкт закону о убезпеченє робітників на старість і на випадок неспосібности до працї передано палатї і щоби загально висказуване бажанє що-до убезпеченя рукодїльників і селян на старість і на випадок неспосібности до працї безпроволочно уложило в форму закона та чим скорше проєкт того закона передало палатї послів.

На вчерашнім засїданю комісиї для елєментарних нещасть п. Штайнвендер референтував наглі внесеня в справі запомог. По довшій дискусиї принято отсї внесеня референта:

„Наглі внесеня передає ся правительству до чим скоршого полагодженя або для дальших досліджів в тих разах, в котрих треба ствердити фактичний стан річий".

„Припоручає ся правительству, щоби зложило в палатї послів проєкт закона в справі заведеня примусового убезпеченя від огню, а то після країв".

„Взиває ся правительство, щоби чим скорше зложило в палатї послів справозданє в справі істнуючих приватних і публичних заведень убезпеченя від огню, граду, нещасливих випадків і на житє, та справозданє з дїяльности тих товариств за остатних 40 лїт".

В легітимацийній комісиї признано вибір п. Глїбовицького важним. — В справі протесту против вибору п. Обертинського вивязала ся довша дискусия з причини, що той посол зложив мандат, а місце його заняв заступник п. Дембський. Референт жадав затвердженя вибору п. Дембського. Иньші бесїдники були тої гадки, що вибір заступника стоїть у такій звязи з вибором посла, що не можна заступника затвердити, не провіривши вибору посла. Вкінци принято внесенє п. Дїямандa, щоби сю справу відложити до наступуючого засїданя. — В справі запротестованого вибору п. Зєлєнєвського (з другого округа краківського) референт п. Морачевський радив уневажнити п. Зєлєневському 67 голосів, але вибір таки затвердити. По довшій дискусиї відкинено внесенє на уневажненє тих 67 голосів, а принято внесенє на затвердженє вибору. Наслїдком того п. Морачевський зрік ся реферату, а на його місце віддано референт п. Малаховському.

Вкінци п. Вінярський (соц. демократ) зажадав, щоби комісия виладила внесенє на зміну постанов виборчої ординациї що-до голосованя і способу виповнюваня карток голосованя. Внесенє се одноголосно принято.

По атентатї.

Делєгация позагалицького суду.

Нинїшне число „Die Zeit" доносить таку вістку: Як довідуємо ся, в справі делєгованя позагалицького суду в справі Січинського і його матери зробив український клюб рішучий крок. На основі наради — яка відбула ся в клюбі з адвокатами, д-ром Пресбургером і д-ром Роде, внесено до найвисшого трибуналу просьбу о делєгованє позагалицького суду ще перед чотирома днями, але держано справу в тайнї до нинї. Поданє обіймає кілька аркушів та наводить між иншим як аргумент за позагалицьким судом те, що галицький суд мусить бути відкинений як сторонничий. Поданє вказує на те, що після постанов присяги для присяглих судиїв, судиї ті не повинні з нїким дискутувати про справу, яку мають судити, тимчасом вже перед розпочатєм процесу дискусия про него була загальна. До того прилучуєть ся ще та обставина, що присяглі судиї будуть належати до прононсованих полїтичних противників обжалуваного, а в полїтичній боротьбі максимою є не справедливість, але знївеченє противника. Крім того наводить поданє мотиви колегиї львівських судиїв, які долучено до внесеня з 5. марта 1907 о делєгованє позагалицького суду.

В мотивах сих сказано, що львівська палата заявляєть ся за делєгациею позагалицького суду, бо в виду загального розгорячкованя дано би польським судиям надто важку задачу рішати вповнї безсторонно справу обжалуваних студентів. Оборонцї в процесї укр. студентів зазначують отже, що тї мотиви відносять ся в цїлости до теперішної справи, бо тї познаки виступають ще яркійше як підчас процесу студентского.

Віденські доходженя.

Вчера переслухав слїдчий судия віденського суду краєвого п. Олену Левицьку, жінку посла д-ра Евгена Левицького, обжалувану о провину з §. 305. (похвалюванє каригідних вчинків), якої вона мала допустити ся, заявляючи делїгациї студентській, що явила ся була у неї, що вона горда з того, що має такого брата, як Мирослав. Обжалувана зізнала, що її замітка не відносила ся до атентату.

Анальогічні доходженя зарядила віденська прокуратория також проти студентських делєгатів, Галущинського й Коновальця. Тому що студ. М. Галущинський відбуває тепер військові вправи в Галичинї, тому поробив він заходи, щоб його переслухувано в чортківськім суді.

Провокують і денунциюють...

Вшехпольська теория, яка у відношеню до полїтичного й національного противника не признає нїякої моралї, знайшла особливе примінене по атентатї з 12. цьвітня 1908. Щоб ратувати „ojczyzn-у від „wrogich zakusów hajdamackich", зійшли вшехпольські дїячі на те, що рїжних руських державних і краєвих функціонарів засипувано лайками на цїлий руський нарід або силувано до датків на польонїзацийні цїли. Коли при тім спровоковано декого горячїйшого, хто в приватній розмові забув, що має до дїла з шпіонами й денунціянтами, на горячїйше слово — роблено сейчас доноси і до начальних властий і до прокураторий, не кажучи вже про страшний алярм в польській шовінїстичній пресї. Таким справді осоружним робом, негідним горожанської етики доведено — як зачуваємо — до дисциплїнарок проти цїлої низки Русинів, що займають публичні місця у Львові і на провінциї. Очивидна річ, що денунциациї ковано з одних натягань і перекручувань, проти яких не легко оборонити ся, тому що шовінїстичне заслїпленє стає на перепонї найденю серед загалу польсько-урядничого людий для даня сьвідоцтва правдї.

Про один такий клясичний примір „правди-во-польського" денунцияторства одержуємо таку вістку:

На другий день по атентатї, втягнуло кількох польських інтелїгентів в Риманові тамошнього учителя Русина п. Винярського в розмову на тему убийства намісника. П. Винярський очивидно не припускав, що ті люди тільки ждуть на те, щоби від него витягнути якусь незгідну з їх поглядами гадку, тож став з ними дискутувати тим більше, що розмова була приватна, із знакомими людьми в приватнім помешканю. Поляки, очивидно не втерпіли, щоби не обкинути Січинського і взагалї цїлого нашого українського народа крайними лайками, в роді: „zbrodniarze, zbóje, jakobym ich teraz wszystkich powywieszał, zemścili się na najniewinniejszym i najprzychylniejszym im członku wieku", etc. П. Винярський не втерпів та став простувати їх понять, вияснюючи убийство як випадок намісника до Русинів. Між иншим подав слїд сумних національних відносин в Галичинї та навів факти для належного осьвітленя становища убитого намісника до Русинів. Між иншим подав опісля послїдних виборів до сойму, кривдженє українського народа на поли просьвітнім, економічнім і полїтичнім та підчеркнув, що мотиви поступку Січинського, — як се він сам зізнав — не були особисті, але загальні. При тім однак не сказав п. Винярський нїчого такого, що ображувало би особу гр. Потоцького, як також не похвалявся атентату Січинського. Мимо того співбесїдники п. Вінярського зробили своє. Хтось з них заденунциював його до старосьтва і ради шкільної окружної в Сяноцї і на підставі тих денунцияций рада шкільна виточила п. Винярському слїдство дисциплїнарне і засуспендувала його в службі „za publiczne objawianie przekonań i wygłaszanie zdań, obrażających oczucia religijne i narodowe mieszkańców". Крім того заряджено проти него ще й судово-карне доходженє в напрямі §. 305. Розуміють ся, що всї Поляки в Риманові затирають тепер руки з радости, що вдало ся їм „obuć w buty jednego hajdamakę". І нехайже хто тепер скаже, що вшехпольська етика не є „wzorem dla wszystkich narodów Europy", лиш, як каже наш селянин, „люзом ходить"? Сподїємо ся одначе, що судові доходженя викажуть невинність п. В-ого, та що ц. к. рада шк. краєва вгляне в справу суспендованя його докладнїйше, не руководячи ся вшехпольською етикою, для якої всї засоби добрі, коли ходить о се, щоб Русина лишити кусня хлїба.

Случай сей повинен також послужити наукою для загалу наших інтелїгентів, щоб навіть в приватних розмовах з Поляками не забували нїколи на те, що на них жде зачаєний донощик, який кожде щирійше слово прибільшить і перекрутить, щоб викувати з него донос. Нїчого собі атмосфера в Галичинї!...

Перехід громади Недїльної на латиньство.

(*Допись з Старосамбірщини.*)

Руська громада Недїльна зголосила свій перехід на латинський обряд, або, як кажуть, „на польське" і днесь там уже сидить польський сьвященик, кс. Мадей, чекаючи лише на доповненє деяких формальностий. Неоден здивує ся і спитає: що за причина, що наш Бойко в таких глубоких горах як Недїльна, привязаний до руської церкви немов до рідної землї, нараз тую церков покидає і переходить на обряд йому чужий і мовою і духом?... Певно, було-би се дуже дивне і неімовірне навіть, але тодї лише, як-би у нас дїяло ся все законно. А „w Polsce wszystko wolno" против Русина і повисший факт на жаль правдивий.

Причиною нїби є те, що люди не могли добити ся свого сьвященика, але се тілько основа, на котрій вороги уткали свій невід на руську громаду. І давнїйше тамошні люди старали ся о свого сьвященика, і заходи їх тягнуть ся вже 50 лїт. Одначе їм не прийшло їм на гадку важити ся на зрїй вказівок від руської церкви тим більше, бувши бу тових тормі нїколи не мали нїякого на дем очи пи ив теперішнього нїхто не мо удових ве закинути. Аж коли прийшов до "удови тя Кроста Річчі — відносини змінили ся.

Річчі забавив ся прямо в місіонара „kościoła katolickiego". Скоро тілько довідав ся, о що Недїльнянам розходить ся, притворює ся в їх приятеля, а до села почали зараз налазити рїжні посїпаки і намавляти людий аби „перейшли на польське", упевняючи їх, що наш епіскоп того „налякає ся" і зараз дасть їм сьвященика. Люди, з дїда-прадїда привязані до своєї церкви, не хотїли й чути о переході і відпекували ся від лукавих дорадників. Але спокусники не дали за програну і почали людий з далека підходити.

В селї був дуже „учений" чоловік Василь Яник, що науку свою побирав 5 лїт в криміналї в Станиславові і кількома наворотами в криміналї самбірськім. Його зроблено писарем, а швагра його, Василя Пенька, війтом. Той-то Василь Яник умів до людий промовити, захвалив православіє яко давну віру руську і враз з війтом почав агітувати до переходу на православіє. Пани із староства і ради повітової на все те мовчали і тихцем навіть попирали сю роботу, знаючи дуже добре, що до православія не прийде, але людий пхне ся на дорогу відступства. І дійсно так стало ся. Громада зголосила свій перехід на православіє, до Черновець їздила навіть депутация до митрополита Репти, митрополит однак не дав їм зараз сьвященика, як вони сего жадали. Тимчасом з'їхала духовна комісия з рамени епископского ординарияту в Перемишли і з переходу на православіє лишило ся лише опозоренє цїлої громади перед другими селами, котрі стали собі з Недїльнян кепкувати.

Тим подразнені Недїльняни постановили вже за всяку цїну дїпняти свого. Але церкви і обряду свого не хотїли покидати. Тож удали ся до староства і заявили, що зложать потрібну суму гроший на утримане т. є. пенсию свого сьвященика. В старостві казали їм зложити 15.000 корон. Люди радо пристали, заявляючи, що зложать навіть 20.000 кор., аби тілько були певні, що дістануть сьвященика. І зараз зложили 6.000 кор. а решту обовязали ся зложити незадовго. По якімсь часї пішли до староства спитати ся, коли мають решту гроший зложити а їм відповіджено, що не 15 але 32 тисячів треба зложити, бо так прийшло з намісництва. Люди, учувши таке, аж задубіли. Та їм зараз сказано в старостві, що коли перейдуть на польське, то сейчас дістануть сьвященика, а гроший не будуть потребували складати ані сотика, ще й зложені 6.000 корон дістануть назад. Се подїлало на людий несказано деморалїзуючо. „Коли наш епіскоп — казали, — такий немічний, що сьвященика нема, хоч ми гроші складаєм, а польський такий всемогучий, що і сотика не тре-

ба дати а сьвященик зараз буде... е! Бог оден". От тодї-то перша гадка переходу на латиньство майнула людям в головах.

Від тепер розпочала ся горяча агітация по селї за переходом на польське. Агітацию вели заушники ц. к. старости Річчого: писар Василь Яник і війт Василь Пенько. Оба вони майже не вилазили зі староства і вічно відбували наради то з самим старостою Річчим то з другими урядниками. Рівночасно яко в заплату дістали оба повну свободу в завідуваню маєтком громадським. Продали раз кусень лїса громадського, продали другий раз і все те проїздили в депутациях до Черновець, до Відня (400 кор.), до Перемишля (500 кор. — кількаразові депутациї), до Львова і Бог знає куда, ніби стараючи ся о сьвященика. В справі інгеренциї самого старости Річчого в переходї Недїльнян на латиньство, як також в справі господарки маєтком громадським війта Василя Пенька, були внесені в соймі інтерпеляциї минувшого року, але все те зістало без усьпіху, а староста Річчі і товариші, Василь Яник і Василь Пенько, дістали немов урядову апробату на свою роботу.

І тепер вже почато людий переводити на латиньство не в дорозї агітациї, але простим насильством. Понеже в селї єсть церков і при нїй все ще лишила ся певна горстка людий, що не хотїли виречи ся свого обряду, то постановлено церков забрати на силу. Ключ від церкви був у одного з горстки вірних своїй церкві. Отже війт Василь Пенько розбив церков і замкнув на свій замок, щоби сьвященика з Топільниці яко пароха не допустити до неї. Так зробив пять разів. Парох о. Ортинський скаржив єго до староства, до суду і до прокураторії та все на дармо, Пенькови і волос з голови не впав. За ним стояло староство а найлїпшим доказом того єсть та обставина, що зараз по другім розбитю церкви секретар староства Александер Солтис впрост сказав до о. Ортинського, що за те нїхто не дістане акту оскарженя. І так стало ся, а війт Василь Пенько дальше війтує.

Тимчасом агітация за переходом на латиньство дальше вела ся, а староство виступило вже з своєю акциєю цїлком явно. Зараз по виборах соймових їздив до Недїльної концепіст Лишковський записувати тих, що зголосять свій перехід на обряд латинський а незадовго потім приїхав кіньми самого старости польський сьвященик кс. Мадей, яко наданий через польського епіскопа і осїв в Недїльній яко будучий парох.

Дня 9. цьвітня 1908 кс Мадей і три депутати: Василь Яник, Василь Пенько і Михайло Будулич були зі списом зголосивших свій перехід на латиньство в старостві а звідти по нараді поїхали до Перемишля і дня 10. цьвітня були у лат. епископа. Які децизиї запали, нїхто не знає, то лише певна річ, що вже лише розходить ся о простy формальність. А що децизиї ті певно не суть негативні і недалека вже будучність, коли потрібна формальність буде довершена, сьвідчить найлїпше отсей факт, котрий може перший єсть в історії нашої церкви На день 16. цьвітня 1908 парох о. Ортинський запросив чужих сьвящеників до сповіди парохіян в Недїльній. Довідавши ся о тім, писар Яник і війт Пенько сейчас побігли до староства на пораду і ось що зроблено. Зараз на другий день явив ся в селї жандарм, війт в єго асистенциї церков опечатав і на дверех церковних прибив таке оповіщене:

Obwieszczenie.

Zwierzchność gminna na żądanie gminy oznaczyć żałobę za ś. p. Pana Namiestnika cerkiew zamyka się, ażeby jakie zbrodnie nie wybuchły pod czas trwania żałoby, na czas od 16 kwietnia do 16 maja. Ktoby się odważył cerkiew otworzyć, urzędowanie gminy unieważnić, urzędowe opieczętowanie w imieniu prawa Cesarskiego patentu sankcyonowane ma swoją moc, będzie aresztowany w tej chwili od urzędu gminnego nim nastąpi dalsze z wyższej władzy zarządzenie. Zwierzchność gminna dnia 16 kwietnia 1908. — *Wasyl Peńko* wójt, *Michał Budulicz* zastępca, *Mikołaj Ślipeć*, *Wasyl Pichocki*, *Bazyli Janik* pełnomocnik, *Bazyli Winnicki* komitet. (Оригінал відослано епископській консисторії).

Тепер кс. Мадей сидить собі з своєю господинею в Недїльній, вікна в нього і в день фіранками заслонені, а поза тим „jedna duszyczki dla swego kościoła". І найже Поляки скажуть тепер, що вони не рвуть живцем цїлі кусні з руського органїзму. Що за етика у них! За одно польське вухо відірване десь там в Прусах наробили крику на цїлий сьвіт, а тут цїлу громаду, яких вісїм сот душ, з пятами проковтують і не дивлячись, що се „племя гайдамацьке".

Заграничний огляд.

Росия й Нїмеччина.

Кадетська „Рѣчь", обговорюючи заграничну полїтику Росиї, констатує, що в висших сферах видно рішучу симпатию до Нїмеччини на шкоду Англії. В дипльоматичних кругах коментують подорож мін. справ загр. Ізвольського до Берлїна, де брати-ме правдоподібно удїл в македонській конференциї. В результатї можна надіяти ся скріпленя дружних відносин між Берлїном і Петербургом, над чим специяльно трудить ся Ізвольський. Панує таке переконане, що англїйсько-росийський договор має на метї тільки забезпечене перед Японією, не обіймаючи других полїтичних квестий.

Також „Berliner Tgbl." приносить допись з Петербурга, в якій зазначено, що в правительственних кругах росийських переводить ся новий зворот, що змагає до тїснїйшого зближеня до Нїмеччини. Новим росийським амбасадором в Берлїнї має бути іменований президент кабінету, Горемикін.

Колиб се зближене дипльоматиї Берлїна дїйсно наступило, то виходилоб на те, що підчеркуване сили тридержавного союза, яке між иньшим зроблено недавною гостиною нїмецьких володарів у Відни, спинило агресивні заходи Петербурга на Близькім Сходї. Проти них виступила оноді дуже рішучо берлїнська „Die Post", доказуючи, що панслявістичний рух, пропагований з Петербурга, який горячійше обявив ся і в Білгородї і Софії, готов довести до не бажаних наслїдків. „Хто випускає птахів з палаючим повісмом, не може знати, чиї стріхи вони підпалять. Зворот з сеї дороги петербурських полїтиків був би тільки новим розбитем ілюзий всяких поклонників славянофільської ідеї, що все ще надіють ся на опіку „білого царя". Росия почала була підпомагати недавно панслявістичний рух на Балканї, але не з специяльної любови до Сербів і Болгарів, але тому, щоб наробити Турциї клопоту в дома та придержати її до відкликаня військ з над перської границї, де вони для Росиї небезпечні. Колиж інтереси заграничної полїтики Росиї змінюють ся, то вона знов зближаєть ся до Нїмеччини, не турбуючи ся „меншими братьми-Славанами".

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 14 мая 1908.

Палата послів.

Відень (ТКБ). На вчерашнім засїданю внесли між иншими інтерпеляциї: Куніцький в справі конфіскати газ. „Prawo ludu"; Томашік, Дашинський і Морачевський в справі перетяженя зелїзничого персоналу в Дембіци; Король в справі поступованя деяких гал. пов. дирекций скарбу з приводу підвисшеня конгруи кат. сьвященикам і в справі неузглядненя гр. кат. сьвят в 4 полку уланів в Жовквї; Бачинський в справі громадських виборів в Бобулипцях, в справі виданого староством в Богородчанах заказу виставлюваня пашпортів для худоби в українській мові, в справі злого обходженя з одним уланом з боку його начальства і в справі виплати днєт та коштів подорожі тим ц. к. державним урядникам, котрі при сегорічних парляментарних виборах були виборчими комісарями; Стефаник в справі поступованя жандарма в Снятинї супроти одної дївчини; Евген Левицький в справі надужить в богородчанськім повітї; Бачинський в справі поступованя одного жандарма в Лядськім шляхотським і в справі невиплаченя належної суми судовим післанцям в товмацькім судовім повітї.

Прага. Нинї наслїдник престола отворив в присутности численно зібраних гостий виставу, уряджену пражською торговельною палатою.

Збиране грибів і ягід по державних лїсах.

Відень. (Ткб.). Міністер рільництва д-р Ебенгох видав до всїх дирекций лїсів і державних дібр зазив, в якім зарядив, щоб на будуче не побирано належитостий за дозволи на збиране всякого роду ягід і грибів по державних лїсах. Лїценциї сї мають бути удїлювані безплатно старшим людям і дїтям до 12 лїт, коли вони зголосять ся о неї в дорозї устній або письменній, а просьбу свою підопруть сьвідоцтвом убожества з громади.

Канал Дунай-Одра-Висла.

Краків. (Ткб.). Комісия експертів в справі каналу Відень-Краків прибула вчера в полудне. По огляненю берегів Висли, де можна би побудовати порти, від'їхали експерти до Відня о 10 год. веч., де зложать свої фахові помїченя.

Краків. (Тел. прив.) Совітник тутешної експозитури дирекциї будови водних доріг, Червінський виїхав вчера веч. до Відня з членами комісиї експертизи. У Відни слїдує по части устне, а по части письменне зіставленє опинії експертів. Учасники вчерашної експертиви заявляють, що опінія випаде корисно. Тутешна експозитура підготовлює материял в справі вивласненя грунтів під сканалїзованє Висли в околици Кракова й Подгужа.

Події в Росиї.

Петербург. (П. А.) Мінїстерство справедливости внесло до думи законопроєкт, щоб кредит на удержанє тюремної сторожі збільшити на 345.000 рублів, а кредит на тюремні приміщеня й сплату довгів на 1.803.000 рублів.

Петербург. (Тел. прив.) Члена воєнного суду, бар. Остен-Сакена іменовано головним воєнним прокуратором і начальником головної управи воєнних судів.

Ревель. (Тел. прив.) Воєнний суд засудив з поміж членів лотишської соц.-дем., обжалуваних о акти насиль, які мали на метї довести до зміни істнуючого ладу — 15 на тяжкі роботи від 2 лїт і 8 місяцїв до 10 лїт; 15 обжалованих увільнено.

Петербург. (Тел. прив.) Онодї вислано на поселенє на Сибір значну партию вязнїв полїтичних і кримінальних. Між першими находять ся й два мужчини, засуджені на досмертні важкі роботи за атентат на житє Столопіна.

Петербург. (Тел. прив.). „Русское Слово" засуджено на 1000 рублїв гривни за поданє фалшивих вістий в дописи з Вітебська.

Лодзь. (Тел. прив.). Нїм. стов. шкільне „Schulverein" рішило вибудувати нїмецьку гімназию з правами державної ім. цїсаревича Александра. Однодушно звернуло ся воно до мінїстерства з просьбою, щоби жертвувало площу під будову.

НОВИНКИ.

— **Перед Сьвятом Свободи** пригадуємо ще раз нашому Загалови, що сьвято се належить нам вихіснувати з реальною користию для нашої народної справи, а именно в трех напрямах: 1) для осьвідомленя широких мас, беручи участь в тім сьвятї, через відповідні проповіди, відчити і т. д.; 2) для основання нових осередків народної органїзациї по найменших громадах руської части краю (читалень, товариств пожарних, кас, крамниць, спілок господарських і т. д.) — і 3) для придбаня фондів на загально-народні, а при тім актуальні цїли. — Такими цїлями вважаємо: 1) будову бурси, школи видїлової і семинариї жіночої товариства педагогічного; 2) піддержанє і розширенє укр.-руської бурси промислової у Львові і 3) народний фонд для полїтичної органїзациї, видаваня брошур і т. д. Вкінци кождий повіт має ще якусь свою актуальну потребу. На ті цїли жертвуймо всї по всїх громадах гал. Руси, без ріжниці стану, пола, віку, майна — бодай по кілька сотиків, а зберем десятки тисяч! Берім собі Поляків за примір, що в день 3 мая зібрали кількадесять тисяч корон на русиножерне товариство „Школа людова".

— **Загальні збори** товариства взаїм. обезпечень „Днїстер" відбувають ся нинї перед полуднем в салї „Сокола" при численній участи членів під проводом радника двору п. Григория Кузьми. На 303 голосуючих одноголосно або майже одноголосно зістали вибрані на членів надзираючої ради: Вп. о. Гробельський зі Станиславова, Йосиф Гурик з Угринова, проф. Ром. Залозецький зі Львова, д-р Евг. Олесницький зі Стрия, рад. Гр. Кузьма зі Львова і д-р Ст. Федак зі Львова. На заступників членів Надзираючої ради: д-р Іван Копач, ц. к. професор у Львові, о. Теодозий Лежогубський, катихит у Львові, п. Петро Огоновський, ц. к. професор у Львові, п. Кость Паньковський, дрректор Кр. Союза Кред. у Львові, д-р Кирило Студинський, ц. к. професор університету у Львові. На членів ревізийної комісиї: п. Юлїян Січинський, ц. к. старший совітник рах. у Львові, п. Емілїян Куницький, ц. к. ревідент скарб. у Львові, п. Микола Мельник, ц. к. асистент рах. у Львові, на заступника: п. Микола Заячківський, секретар Н. Торговлї у Львові. — Година пів до 2. пополудни; збори тривають дальше.

— **Пекуча справа.** Вчора, дня 13. с. м., завязав ся у Львові комітет в цїли збираня складок на будову руської жіночої семинариї і руської видїлової школи у Львові. Дотепер містили ся ті школи в будинку на т. зв. площи театральній і комітет будови руського театру у Львові був так патріотичний, що доси не брав майже жадного чиншу від Руського товариства педагогічного за поміщенє у своїй реальности дотичних руських приватних шкіл, бо товариство не було в силї того чиншу в цїлости платити. Тепер однак театральний комітет приступає до парцеляциї театральної площі (бо шкода щоби ґрунт, не приносячи майже жадного доходу, дармо лежав) і тому повстала між патріотичною львівською публикою гадка, щоби відповідну часть площі вразе з дотичними будинками закупити для Руського товариства педагогічного на згадану цїль. Цїль дуже важна і дуже пекуча, именно з огляду на велику потребу ширеня осьвіти між нашим народом. Гадаємо отже, що й увесь наш загал, увесь наш нарід, покаже наглядно зрозуминє тої великої потреби, складаючи як найчисленнїйше і свої, хочби невеличкі жертви, на руки згаданого комітету. Склад комітету буде незабаром оголошений.

— **Брехня „Słowa polsk ого"** діждала ся знову пригвождженя. Подало воно недавно, що мінїстерство справедливости мало відослати до президиї висшого суду краєвого у Львові пропозициї обсадженя шістьох місць президентів окружних судів у східній Галичинї, поручаючи, щоб іменовано трьох руських і трьох польських кандидатів. Рівночасно вшехпольський орган ударив на мінїстра справедливости д-ра Кляйна, грозячи йому, що польське коло висадить його з сїдла, коли буде попирати Русинів. Отже прасове бюро ради мінїстрів заявляє на се, що вість „Słowa polsk-ого" неправдива. Вправдї є до обсадженя кілька судейських посад VI ранги в Галичинї, однак між ними є лише дві посади віцепрезидентів, а президентур окружних судів зовсїм нема вільних. Мінїстерство справедливости зажадало лише деяких доповнень в предложених пропозициях кандидатів, однак про народність не було там найменшої згадки.

— **До характеристики наших шкільних відносин.** Пишуть нам з Гусятинщини: На учительську посаду в Нижбірку старім після двократного оголошеня конкурсу зголосило ся кількох кандидатів, з поміж котрих вибрала окружна рада шк. в Гусятинї і уложила в терно трьох кандидатів: Поляка Мендефіка на першім місци, а двох Русинів: Олїйника на другім, а Остапчука, місцевого учителя, на третім. Мендефік одержав цензуру з поведеня похвальну, а аплїкацию добру; Олїйник: поведенє взірцеве, аплїкация достаточна, а Остапчук: поведенє моральне похвальне, а аплїкация достаточна. Щоби визнати ся в тій дислокациї терна, а тим самим оцінити безсторонність і справедливість окр. ради шк., слїд згадати про заслуги компетентів, які поручають їх на сю посаду. Пан Мендефік, се той чоловік, про котрого писало „Дїло" в цьвітни 1907 р. п. з. „Кати і демораліватори"; після переведеного слїдства вийшов він „чистий" та зі збільшеною енергією катував дальше дїтий, про що міг би гусятинський суд найлїпше посьвідчити, а неодна дитина в Товстенькім до суду-віку памятати-ме його педагогічні подвиги. Се той сам пан, що допускав ся таких скандалів на сексуальнім тлї, що нинї нанїс сорому учительству в цїлім повітї. І сей панок удостоїв ся першого місця в терві і похвального поведеня. Коли так толєрує ся злочин, підкопуєть ся повагу права і публичної моралї, то не диво, що до такої власти тратить ся респект і затрачуєть ся всяку віру в справедливість. Бо і якже можна вірити інспекторови Войнаровському, котрий перед учителем висказує погляд, що на самостійну посаду треба учителя, щоб приміром чесноти і характеру був сьвітлом на цїле село і зміг уложити добрі відносини до двора, церкви і громади? Ми лише можемо позавидувати кождій громадї такоги „сьвітла" яким є п. Мендефік. О тім, що сей панок є приятелем і „świętej karczmy" не хочемо тут розводити ся. — Другий з ряду Олїйник, Русин, оженний з Полькою, сталий на посадї підчиненого учителя, чомусь рівнож не надавав ся на перше місце, хоч навіть в полїтичнім житю про нього не чувати, нїгде не видати, мабуть навіть не належить до „Взаїмної помочи". Дома у него нї одного слова руського! Але горе: хрещений в церкві! За те місцевий учитель, що і чотири роки вже в Нижбірку, що має кваліфікацию з відзначенєм, і що за ним громада, стоїть на місци третім — чи на те тільки, щоб доповняв терно? Склясифіковане його поведенє: „моральне хвалєбне", дає ключ до зрозуміня краєвій радї шкільній, що він тому на третім місци, бо повєденє його не відповідає вповнї шлягунській терминольогії „pod względem moralnym i politycznym", хоч сей чоловік на стільки „politisch verdächtig", що є секретарем філії „Тов-а педагогічного" і відділу „Взаїмної помочи". Але від чого-ж інспектор Войнаровський? За його трилїтної управи ще жаден учитель Русин в повіті не дістав сталої посади, але за те прогнано кількох! Сї факти сьвідчать наглядно, як треба розуміти „beztronność" Войнаровського, котрою все себе величає. Може краєва рада шкільна покаже ся більше безсторонною і або заіменує п. Олїйника, або зволить розписати поновний конкурс. — *X.*

— **В справі поклику „свій до свого"** пишуть нам: До голосів, які появили ся в „Дїлї" на сю тему, хочу докинути кілька своїх замїток, Скажу дещо про нашу публику, а головно про нашу руську інтелїґенцию. Вже нїгде правди дїти, наша інтелїґенция має дуже велико-панські манїри: у неї всьо, що чуже та заграничне, то величне, а що своє, то не має нїякої вартости. От возьмім на примір „Народну Торговлю" у Львові. Нїхто не скаже, що „Народна Торговля" не продає товари найлїпшої якости та не дорожше від ворожих нам торговель, а кілько то наших патріотів без нїякої причини купує товари не в „Торговлї", тілько деінде а навіть у не Русинів. Їм імпонує тілько те, що чуже... От приміром є в Бучачи склеп Русина патріота п. Рогозинського. Ну, панове читачі, згадайте, кілько п. Р. має відбирателїв Русинів? А ж двох сьвящеників! Або є в Станиславові філія „Народної Торговлї" і хто в неї купує? По найбільший части Жиди і Поляки. Русини свою торговлю оминають. Є в Станиславові також торговля полотен і рукодїльня виробів біля п. Шевчука, що своє готове біле висилає до Бельгії, Баварії та Нїмеччини і звідси одержує похвальні листи за свої вироби, але від наших „рутенців" ся торговля дуже маленько має замовлень. Тож недивота, панове, що вас викидають з чужих льокалїв і то не тілько у Львові, але і в Станиславові. От минувшого тижня прийшло до шукорнї п. Новорольського і Кровіцького в Станиславові двох руських сьвящеників та застали там двох нотарів' польських шовінїстів, уже добре підхмелених. Як увидїли двох руських сьвящеників, зараз приступили до них і запитали: „czy ksiądz ukrainiec czy moskalofil?" — Коли оден з них відповів, що він Українець, оба нотарі прискочили з великим зойком та викинули обох сьвящеників на вулицю. Видите, панове, яка заплата за ваші руські грошики, які даєте Полячкам заробити. Бо кілько то руського гроша забрали в Станиславові нотарі від Русинів а тепер тих самих Русинів за двері викидають. Я знаю добре, що анї оден Русин не робив контракту купна у свого чоловіка, Русина, д-ра Партицького, тілько нїс свої гроші до шовінїсти Поляка, а д-ра Партицького тодї знає Русин, коли має карну справу і просить щоби пішов даром боронити. І д-р Партицький богато наших „рутенців" даром боронить, бо правду сказати, він є щирий патріот. Берім примір від Поляків. Як їх польська преса дала клич бойкутовати пруські товари, то вони сьвято сего додержують і що тілько пруське, того не тілько не купують, але і тих купців, котрі зважили би ся пруський товар продавати, також бойкотують. А як наша преса кличе „свій до свого", то сей голос рівнаєть ся киданю гороху об стїну. — *Русин.*

— **Ще в справі „Ризници".** Зі Самбора пишуть нам: До нотатки, що була оноді в „Дїлї" про „Ризницю", прошу додати. Чистий дохід з „Ризниці" має йти на підмогу для вдів і сиріт по сьвященикаx. В дійсности хто иньший має несогірше попертє. І так директор о. Гмитрик, що є катехитом гімназиї в VII. ранзї, має за свою директуру в „Ризниці" 240 К місячно (!) і мешканє, що складаєть ся з 4 покоїв, біля самого ринку. За таку хату треба-би в Самборі заплатити бодай 70 кор. місячно. Другий директор о. Рабій, що має і свій порядний маєток (два доми) і пенсию вислуженого катехита видїлової школи і є директором польської „Kas-и zaliczkow-oї" — і руським парохом міста Самбора — має із „Ризниці" що повинна попирати вдови і сироти по сьвященикаx місячно 200 кор., о. Хиляк має 160 кор. і о. Юзьвяк 160 кор. Тільки побирає дирекция!! А робітниці? Платять їм від штук. В осени і в зимі заробляли вони по 60—70 корон місячно. Що однак від зими „Ризница" упадає, бо Українці єї бойкотують і не має роботи, тому дирекция виплачує менші платнї, однак не собі, але робітницям! Робітниці зароблють тепер по 8, 10 до 15 корон, але о. Гмитрик однаково бере 240 корон і 4 покої і паливо та сьвітло — крім пенсиї VII. ранги. о. Бабій 200 кор. і т. д. Сї факти говорять нам ясно, чому теперішна дирекция так дуже береже „Ризницю" перед укр. сьвящениками. Супротив того крайна пора перестати підпирати товариство, яке під фірмою „для вдів і сиріт" годує богатих і так янїчарів, а то тим більше що маємо в Станиславові свою „Доставу", яка при нашім попертю може вкоротцї заложити філії по важнїйших містах хочби і в Самборі. Та хоч і не мали-би ми свого товариства — то поступоване дирекциї „Ризниці", що наших сьвящеників, як о. Гадзевича та инших не приймає в члени та що кривдить наших вдів і сиріт, для яких єї властиво заложено — то все вже є достаточним мотивом, щоби єї збойкотувати — *Сьвященик.*

— **Московщина „на зелїзницях".** „Русскій литературный языкъ" вводить видко львівська дирекция зелїзниць. В возах поїздів, що курсують на лїнії Львів-Самбір, можна читати такі написи: „Посля § 95 регулямину движенія желѣзниць запрещае ся подорожнимъ ходити и стояти на сходахъ и платформахъ пасажирскихъ вагоновъ поки потягъ не стане". Сей документ „гражданства" росийської мови у возах галицьких зелїзниць назначений „Auflage 1906", отже правдоподібно треба його взяти на рахунок перших признак „признанія", за котрим так побивають ся кацапські „депутати". Що правда, той „язик" сего документу, хоч „литературний", то не так „русскій", як радше „общерусскій", именно уложений по взірцям „Галїчанїн-а". Але руський загал всеж-таки має право вимагати від дирекциї зелїзниць, щоби свої оголошеня для подорожуючої публики стилїзувала в мові хочби меньше „литературній", то бодай більше... граматичній, щоби не примушувала руської людности читати такі неграмотні оголошеня, а себе не виставляла на компромітацию і дальші „неприємности".

— **„Ukrainische Rundschau" а наше учительство.** Пишуть нам з учительських кругів: Як звісно зі статей „Дїла", наш віденський оргам „Ukrainische Rundschau" потребує материяльної підмоги. Хто читає сей журнал, знає, що крім загально народних інтересів боронить він неустрашимо интереси нашого народного учительства. Тому коли хто обовязаний підпомочи сего речника українського народу на ширшій сьвітовій аренї, то передовсїм наше народне учительство. Є нас кілька тисяч, а колиб кождий з нас, чи то учитель чи учителька, жертвував на видавництво сего журнала місячно лише корону, то для народної справи зробили-б ми величезну прислугу. „Ukrainische Rundschau" потрібне нам конче тепер, коли вороги напосїли ся на нашу екзистенцию і добру славу в очах европейського сьвіта. Мусимо конче мати свою европейську трибуну для оборони інтересів свого народа, а тимчасом, як довідуємось, „Ukrainische Rundschau" з материяльних причин може появляти ся лише рідко. А тут час не стоїть, атаки ворогів відпирати треба за горяча. Отже покажім сьвітови, що народне учительство вміє також постояти за народну справу. Не дають нам польські власти брати безпосередної участи в громадянськім житю, позбавляють найелєментарнїйших горожанських прав, отже бодай матеріяльною підмогою преважного для нас видавництва даймо доказ, що ми вірні сини свого народа. Бідні ми, що правда, упосліджені материяльно низше державних слуг, але будемо духом богаті, горячою любовю до своєї поневоленої вітчини, бо лише тим виставимо собі сьвідоцтво, що ми не юрба заголюканих старостинських і инспекторських невільників, але сьвідомі горожане. Отже до дїла, товариші і товаришки, скиньмо й свої лепти на народнім жертвеннику, пішлїм бодай по коронї видавництву „Ukrainische Rundschau" (а як хто може, нехай запренумерує, передплата не висока!), нехай не упадає анї на хвилю наша европейська трибуна, нехай не устає в нинїшне „время люте" оборона інтересів нашого народу, а специяльно оборона нашого народного учительства. В єдности сила, отже покажім, що „ми не дамось, нас більше тут", а маю надію, що за нами піде цїла українська суспільність. — *Учитель.*

— **Дрібні вісти.** Митрополит Шептицький виїздже дня 16. с. м. на канонїчну визитацию в деканати винницький, яричівський, янівський, городецький, щирецький, бурштинський, журавенський і жидачівський.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Бориса і Гліба (лат. Софії і 3 дочки). Позавтра, в суботу: Теодозия печ. (лат. Івана Непом.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної радї і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру** в Чернівцях. Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В пятницю дня 15. с. м. (цїни до половини знижені) „Анонїми" штука в 3 дїях Девалїєра.

В суботу дня 16. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

☐ Тов. „Воля“ у Львові уляджує в неділю, дня 17. с. м. в сали друкарів при вул. Пекарській ч. 18. сьвяточний вечір в память 25-их роковин смерти Карла Маркса. Початок о годині 7·30 вечером.

☐ Спростоване новинки „Бувають і такі патріоти“ в ч. 104 „Діла“ з 12. н. ст. мая: При кінци липня 1907 р. прислав менї д-р Володимир Бачинський з Підгайців два виборчі акти оскарженя против Василеви Шклярикови, дякови з Монастириск, ч. Vr. 1214/7 і против Василеви Душенькови, мурареви з Комарівки, ч. спр. Vr. 1152/7 жадаючи, щоби я в справі Шклярика вніс спротив до Львова, а в справі Душенька подав внесок о візване сьвідків до розправи і додав при тім, що сї справи є платні. Дня 27. липня подав я внесок іменем Душеньки і відписавем д-ви Б. листом рекомендованим, що спротив Шклярика шкода роботи і грошей, нехай справа іде перед трибунал. Дня 4. вересня доручив менї Шклярик почтою візване до розправи головної на 23. вересня і зажадав покликаня сьвідків відводових, не подаючи докладно анї імен анї фактів, на які ті сьвідки мали бути слухані. Я відписав єму 7. вересня лист звичайний, що інформация є недостаточна, внесок такий може внести з Монастириск, а на розправі я боронити буду; про заплату я не згадав анї словечком. На те наспіла 12. вересня інформация докладна, при чім Шклярик пише дословно так: „Не думаю о тім, щоби Високоповажаний пан Меценас мене обороняли за дурно або безплатно. Хоть то єсть справа політична, однаковож я дуже добре знаю, що таких справ Вп. п. Меценас мають цїлі копиці, тож знаю, що неможливо всїх обороняти безплатно, а навіть безлично було-би вимагати, щоби один всї справи обороняв, бо тогди нам цїлком не треба адвокатів, бо Русин-адвокат цїлком не мавби з чого утримати ся“ (оригінал листу є у мене!). Тепер я прочитав акта судові і 13. вересня пішов внесок до суду на покликанє сьвідків відводових, а рівночасно лист рекомендований до Шклярика, що за оборону перед трибуналом рахую єму дуже мізерну квоту 20 К, а як не заплатить, то даром буду боронити. Дня 23. вересня відбула ся розправа головна з цїлим апаратом доказовим сьвідків доводових і відводових, а моїми противниками були прокуратор Кілїян і адвокат д-р Алексевич іменем пошкодованого проф. Гецева. Вирок засуджуючий звучав на кару арешту через 14 днїв, хоч уставова кара є один до шість місяців строгого арешту. Чи вирок справедливий і чи п. Шклярик винен закиненого єму чину, се він сам здоров найлїпше знає; на менї тяжить обовязок захованя тайни. По розправі мимо моєї відмінної поради зажадав Шклярик внесеня зажаленя неважности, бо мав при тім своє вирахованє, о чім промовчую. Я зголосив 25. вересня письменно зажаленє, а 7. жовтня доручено менї відклик, від котрого треба було до вісьмох днїв внести вивід зажаленя. Дня 8. жовтня повідомив я п. Шклярика листом експресовим, що як хоче, щоби я зладив вивід, то має прислати 20 К, як-жеж має на місци оборонця, в такім разї пришле 2 корони за листи експрес і рекомендований разом з почтовими оплатами, а йому акта вишлю. Дня 10 жовтня зажадав п. Шклярик звороту актів і прислав 2 К, та заявив, що в Монастирисках обіцяв йому адвокат зробити рекурс безплатно. Листом рекомендованим з 11 жовтня відіслав я вирок і всї акта п. Шклярикови і від того часу я їх анї п. Шклярика не видів. Тимчасом 13 жовтня дістаю телеграм і 14 жовтня переказ на 10 К від д-ра Бачинського, щоби я вніс вивід іменем Шклярика. Я був тим обурений, бо навіть всї акта мав Шклярик у себе і треба було в суді робити відписи, але час наглив і 15 жовтня я вніс в реченци вивід зажаленя до Відня. О тім я повідомив п. Шклярика листом рекомендованим з 18 жовтня, просив я, щоби таких штук менї більше не уряджував, а рівночасно зажадав я доплати 10 К за вивід і 1 К 35 с. за лист і порто. Мимо упімнень п. Шклярик не обзивав ся, а заплатив мимо добровільного зобовязаня всего 30 К. Жадав ще п. Шклярик щоби я описував його процес в „Дїлї“, але я сего не зробив, так тепер сам оголосив сьвітови, що відбуває кару. В другій справі Душенька я боронив безплатно; вийшов вирок увільняючий, але се був чоловік бідний, отець численної родини, а не півець з Монастириск. Кінчу увагою, що ся напасть в „Дїлї“ мене прикро вразила. Від поверх двох лїт мав я около 50 безплатних оборон перед самим тільки трибуналом, не числячи суду повітового, справ громадських, повітових і старостинських. До Станиславова приходять справи з округів судових Тисьмениця, Товмач, Монастириська, Бучач, Потік Золотий, Калуш, Войнилів, Галич, Надвірна, Солотвина, Богородчани і Отинїя, з тих повітів повиходили послами: Будзиновський, Бачинський, Евген Левицький, Трильовський, Войнаровський, Романчук і Лагодинський, отже длятого в Станиславові ще й доси нема кінця процесам повиборчим. Оборони безплатні присилають „Народний Комітет“, повітові орґанїзациї і поодинокі дїячі полїтичні, часом прямо приводить ся чоловіка до розпуки, бо через безплатні оборони занедбує ся клїєнтеля платна, а ся дає чоловікови екзистенцию. Коли-ж в додатку дістаю в „Дїлї“ таке „подзїнкованє“ від півця Шклярика, так прошу загал або не давати менї нїяких полїтичних оборон або заохотити якого „патриотичного“ адвоката, щоби прийшов до Станиславова і зняв з мене сей тягар, за що вдячний буду до гробової дошки. — З глубоким поважанєм: *Д-р Йосиф Партицький*, адвокат в Станиславові.

Урядові вісти:

Дирекция почт і телеґрафів оповіщує: Дня 16. с. м. запроваджуєть ся на час сегорічного купелевого сезону т. є. до 15. вересня в Лазєнках Немирівських, місцевости належачій до округа доручень почтового уряду в Немирові, почтову складницю зі звичайним кругом дїланя. Складниця буде получена з почтовим урядом в Немирові за помочию тижнево шестиразового пішого післанця.

З днем 1. червня с. р. запроваджує ся при почтовім урядї в Солотвинї тижнево шестиразову службу сїльського листового післанця для місцевостий Монастерчани і Жураки.

Померли:

Льонгин Церкевич, ем. ревідент рахунковий краєвої дирекциї скарбу, упокоїв ся в ночи з 12 на 13 с. м. Похорон відбудеть ся дня 15 с. м. в пятницю о 3 год. попол. з дому при ул. Краківській ч. 5. — В. й. п.

Торговельні вісти.

Будапешт 14/5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·71	до	11·72
„ „ жовтень	10·02	до	10·03
Жито на май	10·20	до	10·30
„ „ жовтень	8·83	до	8·84
Овес на май	7·10	до	7·11
„ „ жовтень	6·70	до	6·71
Кукуруза на май	6·46	до	6·47
„ на липень	6·56	до	6·57
Ріпак на серпень	17·90	до	18·00

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: слабе. Погода: хмарно.

Оголошеня.

ПОДЯКА.

За волею Всевишнього опустила моя найдорожша жена, найлюбійша мати дїтей, Ольга з Федоновичів, 5 мая с. р. в 37 р. житя сей сьвіт. Діткнений таким тяжким горем дякую сердечно з цїлого серця Впов. п. Хомінським з Острова за всї їх труди в посїщеню хорої жени, улекшуючи їй терпіня. Прийміть, прошу, і Ви Впр. о. Крилошанине, А. Зубрицький, за Ваші чувствительні молитви, за вливаюче потїху надгробне слово найщиршу подяку. І Вам прочим Впр. і Всеч. оо. І. Райнаровичу з Болянович, що мимо старшого віку і найдальшої дороги зволили ласкаво почтити память помершої своєю участию в похоронї, В. Гинилевичу з Тисови, декану Нижанківському, І. Михальчукови з Коригник, А. Костецькому лат. п. з Уйкович, І. Калужняцкому з Пралковець, П. Кузикови з Буцева, А. Макарови р. п. з Уйкович, Г. Падохови з Кривчи, як також всїм Впов. Паням і Панам та Пов. парохіянам складаю за ласкаву участь в похоронї найщирше спаси Біг.

Цинило Михайлів, муж; *Наталїя, Дмитро, Дария, Евгенїя, Мария, Петро*, дїти. 632 1—1

На Ясну Гору! Подібно як в минувших роках, так і сего року приготовляє ся богомілє в честь Пресьвятої Богородицї на Ясну Гору до Гошова. Люди так зі Львова, як і з околицї бажаючі взяти участь в сїм сьв. богомілю, зволять зголосити ся до ОО. Василиян у Львові ул. Жовківська ч. 36. Зголошувати ся можна або самим або через своїх Вп. Отцїв духовних. Цїна їзди там і назад желїзницею (3 кляси) виносить: зі Львова 4 К 10 с. з Пустомит 3 К 70 с., зі Щирця 3 К 40 с., з Миколаєва 2 К 70 с. Від'їзд богоміля є назначений на 30 н. ст. мая с. р. рано. Поворот 31 н. ст. мая вечером. Близші відомости подасть при замовленю білєтів монастир.

До заміни парохия в львівській архиепархиї. 1100 душ, одна церков, 81 морґ. орного поля, 5 м. сїн., 1 м. огорода. Дім і всї будинки нові. Відомість в адмінїстр. „Дїла“. 523 1—3

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 14. V о. Володимир Кальба, Соколівка; о. Михайло Бачинський, Ріпчицї; Августин Арсенич, Коломия; Петро Лїнинський, Сокаль; Зиґмунт Цайлер, Самбір; о. Евгений Дуткевич, Шишківцї; о. Евген Рудницький, Дібрнів; Дмитро Гривняк, Данильче; Петро Лопатюк, Гвоздець старий; Гнат Билик, Настасів; Іван Косарчин, Нагорянка; Кипріян Ясеницький, Балигород; Осип Лебіщак, Бережани; Іван Гарасимович, Таврів; Олекса Симчишин, Золочівка; Северин Паньківський, Одесса; Володимир Данилевич, Жовква; Володимир Кушнїр, Броди.

Надіслане.

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого концїпієнта.
631 1—5

Адвокат Д-р Кос
в КАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 4—?

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматїй
осїв в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 3—10

Лїкар
Д-р Володимир Янович
мешкає від 1-ого мая б. р.
в Станиславові, улиця Голуховського (давнїйше Середна) Ч. 1. 598 4—5

Яко добру і певну льокацию
поручаємо:
4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.
Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім
Контора виміни
ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного. 4

Яко корисну льокацию капіталів
припоручаємо:
4% облїґациї фонду пропінацийного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.
Папери тоті купує і продає найкориснїйше
Дім банковий і контора виміни
Сокаль і Лїлїєн
Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 56

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. Льорнетки пільні по 12, 16, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Вправний діріґент нотного сьпіву виучить в пятьох місяцях хор. Глядає місця. Також може обняти добру посаду дяка найскорше в місцї. Адрес: І. Вовчок, Тарнавка п. Журавно. 634 1—2

Особа інтелїґентна обійме управу дому на селї або в містї, уміє добре варити і розуміє ся на ґаздівстві. Відомість під „Май 9“ poste restante почта на желїзници в Станиславові. 636 1—3

Ґімназияст VIII. кляса глядає лекциї на провінциї зараз. Адрес: „Ґімназияст“ poste restante Радимно. 635 1—2

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вир. би золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Кавсиєвський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 894 8—30

Солонина подешевіла
тілько в торговли Леонарда Солеського ул. Баторого ч. с, Львів. 263 3

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ
ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльнї, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 1—10

„РІЛЬНИЧА САМОПОМІЧ“
Перше краєве Товариство обезпечень живого інвентаря (худоби) у Львові ул. св. Петра ч. 9.
Надзираюча Рада „Рільничої Самопомочи“ на засїданю дня 11 мая 1908 р. признала відшкодоване слїдуючим членам за упавші штуки худоби (осьма серия виплати):
1) Т. Боднарови з Запитова. 2) І. Білїньскому з Білинів. 3) М. Більднерови з Голгоча. 4) В. Бровому з Чорного Потока. 5) С. Бронерови з Язіржа. 6—7) І. ґр. Дунїн Борковському з Городка (за дві штуки). 8—9) Д. Бедерови з Увся (за 2 штуки). 10) Н. С. Дубови з Гриновець. 11) Ф. Дигдаловичеви з Замарстинова. 12) І. Айнлеґерови з Доброполя. 13) С. Ебертови з Барича. 14) А. Фішбахови з Пишковець. 15) П. Ґалянтови з Шмайковець. 16) Д-рови І. Ґоттлїбови з Юзефівки. 17) Л. Ґоттлїбови з Будзанова. 18) Д. Головатому з Локуток. 19) Д. Кофлерови з Ладичина. 20) Г. Мердюґерови з Дорошовець. 21—22) Б. Меллерови з Залїщик. (за дві штуки). 23) Ф. Мацишинови з Петликовець. 24) Л. Нерфинови з Переволоки. 25) М. Процьови з Берегів. 26) Б. Рінґльови з Рудавців. 27—28) М. Росмаринови з Телячого (за дві штуки). 29) С. Шерфштайнови з Браєстець. 30) А. Шорови з Давидестець. 31) Л. Штурлявфови з Ловець. 32) С. Свориньови з Борщева. 33) Р. Шепсорови з Винограду. 34) Т. Стебельському з Луки. 35) І. Шварцальдови з Радехова. 36) С. Слизакови з Зеленої. 37) І. Шп'льфоґлеви з Микулинець. 38) А. Штерентальови з Голятина. 39) І. Шерзерови з Винограду. 40) Ф. Тарновецькому з Голятина. 41) Р. Тиховській зі Львова. 42) М. Висоцькому з Вулькіможа. 43) М. Вайсови з Чортківця. 44) Н. Вайсови з Колоринова. 45) І. Вільдманови з Микулинець.
Загальна сума відшкодовань по нинїшний день виносить квоту 22.594 кор.
629 1—1 **ДИРЕКЦИЯ.**

Звіт Товариства торговельно-промислового
„СОКІЛЬСКИЙ БАЗАР“
стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за місяць цьвітень 1908 р.
Торг в місяци цьвітни був о К 2203·60 більший від торгу в цьвітни минулого року. На збільшене торгу вплинула значно трафіка тютюну, стемплїв і марок, котру посїдаємо від 18 лютого 1908 р.

На вкладки вплинуло в цьвітни	К 1.205·10
Стан 30/4 1908	К 13.588·08
На удїли вплинуло в цьвітни	К 36·—
Стан удїлів з 30/4 1908	К 2.993·—
На фонд резервовий вплинуло в цьвітни	К 4·—
Стан фонду резервового з 30/4 1908	К 164·—
Оборот касовий в цьвітни	К 11.717·24

До Товариства приступили в цьвітни Вп. О. Бариляк, урядник чеського Банку з 1 удїлом і Т. Гриневич арт.-маляр з Лопушни з 2 удїлами.
На розвій нашого стоваришеня впливає по більшій части патриотизм нашої провінциональної Публики, котра так підчас приїзду до Львова як і листовними замовленями збільшає з кождим місяцем торг в склепі. Кромі того льокує значно свої ощадности в нашім Товаристві, чим доказує своє довірє до солїдности нашої фірми а нам додає охоти до енерґічнїйшої і успішнїйшої працї на торговельній і орґанїзацийній ниві. — Членьскі удїли 25 К, вписове 2 К, % від вкладок 5%.
Дирекция „Сокільского Базару“ у Львові, ул. Руська ч. 20.
637

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 28 мая о годинї 3-ій по полудни відбудуть ся в Бібрцї в комнатах „Бесїди“ Надзвичайні Загальні Збори „Повітового Товариства кредитового в Бібрцї“ стов. зареєстр. з обмеженою порукою з слїдуючим порядком денним:

1. Принятє білянсу за рік 1907.
2. Вибір 2 членів Ради Надзираючої.
3. Внесена членів.

о. Михайло Бобовник голова. *Василь Копцюх* секретар. 620 2—3

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 24—30

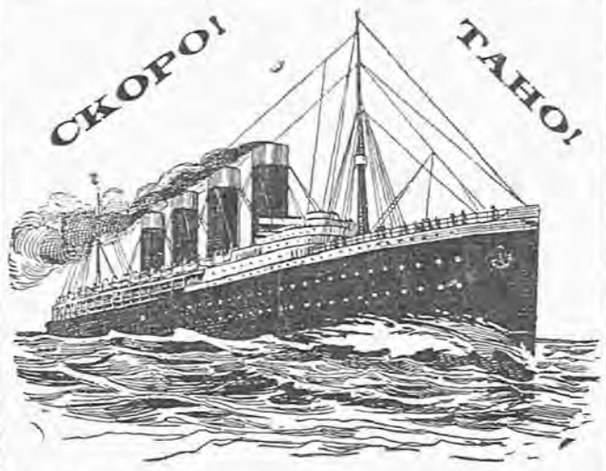

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилїї.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 138—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.
1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 107. Львів, пятниця 15. н. ст. (2. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

В справі громади Недїльної.

Подія в Недїльній, про котру ми донесли вчера, показує наглядно, що проґрама розширюваня польського стану посїданя через польщенє Русинів дорогою перетяганя їх на рим.-кат. обряд, проголошена в „Słow-i polsk-im“ (див. статя „Szkodliwy frazes“) нїби-то для будучности, в дїйсности переводить ся вже від давна, тільки з тою ріжницею, що коли вшехполяки хотїли би, щоби се робило ся з шумом, то „умірковані“ Поляки роблять се по-тихо, щоб не звертати на свою роботу уваги Русинів, — так що ті „умірковані“ може й справедливо вважають вшехполяків шкідливими для польського національного інтересу, бо вони своїм криком „непотрібно“ звертають увагу Русинів на польську небезпеку.

А при тім як переводить ся та проґрама! Щоби перетягнути вірних гр.-кат. обряду на обряд рим.-кат. і таким чином узискати підставу для спольщеня їх, повітова полїтична власть пускає в рух всї штуки, на які тільки може здобути ся і аґітує, виконує пресию, манить обіцянками, відволїкає урядові доходженя, а навіть позволяє війтови замкнути церков перед правним її управителем-парохом, та перешкодити йому таким чином в виконуваню своїх духовних функций. Справдї пригадують ся часи 30-лїтної війни, коли на підставі принципу „cuius regio, illius religio“ володарі силою своєї власти замикали церкви противного собі віроісповіданя, або часи польської Річи посполитої, коли латинники могли безкарно виробляти, що тільки їм подобало ся, з руськими „божницями“. Пригадують ся ті часи, але коли взяти на увагу теперішні відносини, то подія в Недїльній куди перевисшає їх. Бо треба тямити, що все те дїєть ся з католицькою церквою в par excellence католицькій державі, котра дає тій церкві специяльну охорону, специяльні привілеї; що староста й підчинені йому урядники, під покровом яких все те дїєть ся, самі належать до католицької церкви; що вкінцї все те тїшить ся явним підпертєм і апробатою католицького епископа Пельчара.

Коли-б на щось подібного позволило собі росийське або нїмецьке правительство проти польських вірних рим.-кат. церкви, то на цїлий сьвіт лунав би крик про насильство Росиян чи Нїмцїв над Поляками і православних чи протестантів над католиками. Так само, коли ходить о відносини вільнодумства до католицької церкви, то з приводу якоїсь там брошури Вармунда аж вуха болять від того шуму і крику, який счинили патентовані оборонцї католицької церкви. Але коли в супереч державним законам і в супереч виразним постановам католицької церкви державна власть і католицький епископ допускають ся такого насильства над католицькою церквою тільки тому, щоб спольщити руське село, тодї все „в порядку“. Тодї мовчать висші державні власти, мовби на доказ, що в Галичинї ad maiorem Poloniae gloriam все вільно; мовчить „католицька“ совість тих польських урядників, котрі вважають себе „jedynymi szermierzami kościoła katolickiego“ на Руси; мовчить навіть супроти такого разячого нарушеня постанов католицької церкви католицький епископ, а властиво не мовчить, тільки прикладає свою власну руку до такого насильства і наруги над католицькою церквою, немов потверджуючи слова ks. Robaka z „Pana Tadeusza“, що pro publico bono, читай: для успіхів польського панованя на Руси — церков дає на все розгрішенє.

І в сьвітлї сеї події найлїпше виступає все те фарисейство, з яким весь польський загал, від епископів до простих вірних, деклямує про свій католицизм. Адже селяни в Недїльній були католиками, отже не треба було їх хитрощами і насильством перетягати на рим.-кат. обряд в імя католицизму. Що більше, католицька церков виразно забороняє переходу, а тим більше перетяганя з одного католицького обряду на другий, отже кождий католик, що яким-небудь способом причиняєть ся до такого переходу, поступає проти постанов церкви. А тимчасом тут виступає проти тої постанови навіть сам католицький епископ, щоби тільки скріпити польський стан посїданя на Галицькій Руси.

Та коли ми в сїй справі жадаємо від державної власти, щоби її функціонарі не ломили закона, а від рим.-кат. епископа Пельчара, щоб він не ломив постанов католицької церкви виключно в польонїзацийних цїлях, то на скільки більше право маємо жадати від гр.-кат. епископату, щоби він виступив в оборонї прав гр.-кат. церкви. Бо-ж він до сього найбільше обовязаний: раз як католицький епископат, котрий повинен стояти на сторожі постанов католицької церкви і всїми силами запобігати їх ломаню, по друге як епископат гр.-кат. обряду, котрий повинен стояти на сторожі свого обряду і докладати всїх сил, щоб не допустити до того, щоб з того обряду просто рвали кусьнями живе тїло, а по трете як духовна власть церкви, котра наслїдком історичних відносин має виразний національний характер — бо-ж очевидна річ, що такі події, як в Недїльній, мають виключно національний характер.

Се послїдне тим більше, що гр.-кат. епископат сам акцентує свій національний характер, що він сам вважає своїм правом провід над нашим народом в національно-полїтичних справах, що він при кождій важнїйшій полїтичній справі (ще пригадаємо тільки рух за виборчою реформою до парляменту, або вбийство ґр. Потоцького) забирає голос, домагаючи ся від нашого народу іменем своєї духовної власти, щоб нарід ішов виключно за тим його голосом. Одним словом, гр.-кат. епископат сам присвоює собі право рішаючого голосу в національно-полїтичних справах, а права накладають на управнених також відповідні обовязки.

І власне в виконуваню тих обовязків якось нїяк не можна доглянути ся у гр.-кат. епископату тої ревности, з якою він реклямує для себе ті права. Скільки разів наш нарід почне хоч трохи острійше реаґувати на національний, полїтичний і социяльно-економічний гнет з боку Поляків, стільки разів нїколи не хибне голосу епископату, але не на те, щоб осудити той гнет, тільки на те, щоб гасити народнього духа, щоб гасити народний запал до боротьби о свої права, бо тут на думку гр.-кат. епископату грозить небезпека, що вірні гр.-кат. церкви готові зійти в огнї боротьби з християнських доріг. А щоби себе виправдати з сеї дивної односторонности, гр.-кат. епископат в послїднім своїм посланію заявляє, що тому не відзиваєть ся проти гнету над нашим народом, бо того гнету допускають ся вірні, які не належать до його духовного стада, а він має обовязок дбати тільки про те, щоб його духовне стадо ходило християнськими дорогами.

Оправданє на скільки вигідне, на стільки нещире... А нещире воно тому, бо хоч-би признати йому рацию в національно-полїтичних справах, то ще лишаєть ся широке поле справ релїґійних, а тут виступати в оборонї своєї церкви та її вірних наказує гр.-кат. його духовний обовязок. А тимчасом ми бачимо, що і в сих справах гр.-кат. епископат на упослїдженє, гнет і просто переслїдуванє гр.-кат. обряду зовсїм не реаґує. Вправдї від часу до часу дістанеть ся між нашу суспільність якимсь закулїсовим способом якась таємничо-сензацийна відомість про якісь незвичайні заходи гр.-кат. епископату для добра руського народу і його церкви, про заходи, які, мовляв, в інтересї справи треба держати в як найбільшій тайнї, але на сих закулїсових відомостях і кінчить ся. Загал про ті заходи нїчого не знає, а не видячи з них нїякої користи, мусить прийти до переконаня, що або ті заходи власне для того, що не мають підпертя широкого загалу, безуспішні, або розпусканє вістий про них, се просто рекляма.

А тимчасом факти говорять нам що иншого, а саме, що гр.-кат. епископат нїколи не має енерґії і відваги виступити явно в оборонї прав церкви, повіреної його опіцї. Підчас кождого живійшого руху між нашим народом гр.-кат. сьвящеників безправно арештують, щоб кинути терор на руське населенє і понижити в його очах гр.-кат. обряд та скомпромітувати його духовенство, — а одначе епископат нїколи не зробив нїякого кроку, щоб сьому безправству запобігти. В Копичинцях урядник староства доконує нападу на церковне богослуженє, — факт неможливий навіть в нїякій „масонській“ державі, хоч там католицька церков не має нїяких специяльних привілеїв, як в Австриї, — а тимчасом епископат вдоволяєть ся такою „сатисфакциєю“, що винного урядника переносять з авансом! Підчас руху за виборчою реформою до парляменту вшехпольський аґітатор проф. Сроковський розкидає по повітї відозви з власним підписом, де закидує гр.-кат. духовенству, що воно „готовить ся сьвятити вже гайдамацькі ножі на Поляків“, — і епископат вдоволяєть ся тим, що вшехпольський аґітатор дістає лише „upomnienie“ з Краєвої Ради Шкільної. Подібних фактів можна вичислити безлїч, а всї вони доказують, що гр.-кат. епископат до топтаня прав гр.-к. церкви і понижуваня гр.-кат. духовенства з боку Поляків відносить так само рівнодушно, як ревно гасить кождий обяв протесту нашого народу проти польського панованя.

Таку саму рівнодушність бачимо і в справі Недїльної. В сїй справі повинен би був владика віднести ся зараз до президиї намісництва і запротестувати проти старостинської самоволї та зажадати покараня її, а коли-б се сейчас не помогло, віднести ся до мінїстерства і евентуально до цїсаря як до католицького володаря та просити охорони католицької церкви перед польською самоволею. А рівночасно повинен би був також віднести ся до еп. Пельчара з рішучим жаданєм безпроволочного відкликаня рим.-кат. сьвященика з села, а коли-б се не помогло, віднести ся до нунция і до Риму. А при тім належало-б зробити все те явно, щоб руський загал знав про ту роботу і міг заявити прилюдно свою солїдарність з нею, бо тодї певно така робота мусїла би принести свої наслїдки.

Тимчасом еп. ординарият звалив усю справу на пароха, щоб той ішов дорогою інстанций, а заки справа обійде всї інстанциї, польські „szermierze kościoła katolickiego“ зроблять своє і перетягнувши село на рим.-кат. обряд, eo ipso убють цїлу справу.

Проти такої рівнодушности гр.-кат. епископату в справах церкви і народу мусимо рішучо запротестувати. Ми не можемо мовчати, коли з вини тої рівнодушности Polonia militans під маскою католицизму рве кусень за куснем з нашого національного орґанїзму, — дарма, що власне виключно за се вказуванє на занедбуванє церковних і народних обовязків гр.-кат. епископатом ми удостоюємо ся з його сторони назви „нехристиянського орґану“. Але що-ж, коли християнські владики мовчать, то мусимо ми, напятновані тими владиками „нехристиянським орґаном“, пригадати їм їх церковний і народний обовязок і самі виступити в оборонї поневірюваної польськими верховодами гр.-кат. церкви, бо справдї, коли б спустити ся тільки на ту оборону, якої дізнає вона від своїх владик, то ті владики лишили би ся швидко пастирями без стада...

Реформа парляментарного реґуляміну.

Справа реформи парляментарного реґуляміну має в австрийській палатї послів уже свою історию. Признають се усї, що теперішний реґулямін є давно вже застарілий, що відносини парляментарного житя значно і давно змінили ся, так що вимагають і зміни реґуляміну. З другої-ж сторони годї не признати, що при правильних і здорових відносинах парляментарних реґулямін не має великої ваги. Тим то й бажаня зміни реґуляміну виходять не так з тих парляментарних кругів, котрі справдї мали би слушну причину до незадоволеня, значить, з кругів парляментарної меншости, з кругів сторонництв опозицийних, а виходять із сторони більшости і правительства; а цїль тих бажань є як-раз та, щоби опозицию ще більше приборкати і замкнути їй рот та щоби дїло майоризациї могло поступати тим гладше та без перешкоди.

Сю цїль наглядно виявила в часах кабінету ґр. Каз. Баденїя за президиї Абрагамовича перша проба реформи парляментарного реґуляміну, памятне внесенє Фалькенгайна, коли то прийшло аж до того, що полїция витягала опозицийних послів з салї засїдань. Після тої першої проби, що закінчила ся соромною невдачею, відзивали ся пізнїйше від часу до часу лише побожні бажаня реформи, але не приходило до того, щоби справдї забратись до неї. Аж тепер на внесенє нїмецького лїберала п. Кіярія, щоби число віцепрезидентів палати послів побільшити з двох на чотирох, вибрано комісию для реформи парляментарного реґуляміну, і ся комісия зібрала ся вперве дня 12. с. м. перед полуднем, — як ми вже писали о тім в ч. 105. З огляду на вагу справи вертаємо ще раз до неї, щоби докладїйше здати справу з того засїданя.

Внесенє п. Кіярія мало властиво лише ту цїль, щоби нїмецьким лїберальним сторонництвам і социяльним демократам зробити місце в президиї палати. Отже сю нагоду використано в тім напрямі, щоби дати товчок до дальше сягаючих змін в реґулямінї.

На ранїшнім засїданю голова комісиї вказав на дїйсну потребу побільшеня числа віцепрезидентів, бо навіть в нормальних часах при довших засїданях палати оказує ся трьох президентів за мало, а прим. підчас нарад над буджетом, коли засїданя мають тревати по 10 годин, палата при трьох президентах по просту не могла би працютати. В дискусиї не тілько признано слушність тих мотивів, але й висказано гадку, що і в инших точках реґулямін вимагає змін. Вкінци вибрано для внесеня п. Кіярія референтом п. Штайнвендера, а сей з уваги, що справа є легка і вимагає швидкого полагодженя, заявив готовість уже на пополудне виготовити свій реферат. Таким чином зібрала ся комісия в друге зараз таки по полудни.

На пополудневім засїданю явили ся мінїстри бар. Бек, Ґесман і Абрагамович та президент палати Вайскірхнер. Референт п. Штайнвендер радив приняти внесенє Кіярія, щоби число віцепрезидентів побільшити на 4, а число секретарів на 16. — П. Крамарж висказав бажанє, щоби се внесенє сполучити зі справою полагоди урядової мови парляменту та може й зі скріпленєм дисциплїнарної власти президента; крім того радив утворити місце ще одного віцепрезидента, отже пятого, щоби дати в президиї місце також полудневим Славянам. — На те зажадав п. Романчук також і для Русинів місця в президиї, а п. д-р Евген Левицький жадав 5 нових віцепрезидентів (всїх разом 7), щоби в кождій народности, заступленій в палатї, дати місце в президиї.

В дальшій дискусиї особливо социяльні де-

Альфред Рамбо. 2)

Загальні риси новітної цивілїзациї.

З француського переклав О. Пашук.

(*Конець.*)

Королївство бритийських островів, від часу виборчих реформ з р. 1832, 1867, 1884, королївства Італїї, Бельґії, Голяндиї, Еспанії, Портуґалії, Швециї та Норвеґії, суть монархиями лише з імени. І тут також нация управляє сама собою через парлямент і раду мінїстрів, відвічальні перед палатами. Майже так само маєть ся ві всїх державах, з яких складаєть ся Австро-Угорщина. Нїмецька імперия, хоч задержала на скрізь військову та абсолютну у своїй засадї монархію, має також вибрані репрезентациї. Коли пруська палата вибираєть ся ще ограниченим голосованєм, найважнїйша з усїх палат „райхстаґ“ або цїсарський парлямент походить зі загального голосованя, хоч загальне голосованє підлягає іще твердому надзорови і хоч „райхстаґ“ підчиняєть ся тїсно цїсарській власти, то все таки приняті принципи не можуть перестати розвивати, скорше чи пізнїйше, свої консеквенциї. В Европі є лише два абсолютистичні правительства: імперия росийська і турецька; але перше доконало вже великі социяльні реформи, а друге мусить перемінити ся або щезнути.

Европа творить збір наций, які у всїх епохах приймали вкінцї ті самі полїтичні інституциї в міру того, як доходили до того самого степеня цивілїзациї. Між усїми тими нациями, Франция представляє нинї зовсїм відмінний характер: се одинока, велика европейська держава, яка рівночасно є унїтарною, демократичною і републиканською. Але дух свободи та дух демократиї змагають також до запанованя і в инших державах. Франция ступає на передї усїх европейських наций, але вона перестала бути у сїм походї відокремленою.

Поступ економічний. — Великим проблємом, що його мав розвязати наш вік, був добробут мас; і тому то вся полїтика мусїла мати його на оцї. В часах, коли панували барони, вони воювали, аби збільшити свої домени, накинути зверхність свою новим васалям, збільшити число своїх кріпостий та вояків. Коли Церква накинула свій авторитет, вона голосила сьвяту війну і заінавґурувала хрестоносні походи. Коли Франция зібрала ся під скиптром короля, тодї проваджено війни для завойованя провінций, ослабленя могучих сусїдів, та піддержаня „европейської рівноваги“. Разом з національними та демократичними ідеями розпочали ся війни в цїли революцийної пропаґанди або висвободженя гноблених народів. Такими війнами були: американська війна під Людвиком XVI, більшість війн революциї, потім війни о незалежність Грециї, Бельґії і Італїї.

Нинї, війна в цїлях полїтичних та для фільософічних ідей починає уступати місце борбі за економічні інтереси. Аби отворити для француської торговлї нові ринки, проваджено війни з Хінами в р. 1860 і 1900, війни з Кочіхчіною і Тонкіном, з Тунїсом, Мадаґаскаром і завойовано частину Африки. Коли нинї здобуваєть ся кольонії, то дїєть ся се не для пустої слави прилученя до метрополії нових провінций.

З уваги, що зріст богатства залежить радше від спокою нїж від війни, мирні відносини між народами намагають ся заняти місце колишних конфлїктів. Заборча полїтика в Европі є строго осуджена. Підбої Наполєона I. лишили Францию меншою нїж вона була давнїйше. Прилученє Нїмеччиною двох француських провінций є для сеї імпериї причиною клопотів і небезпеки. Ізза Альзациї і Льотаринґії накладаєть ся Европі величезні узброєня та не менше руйнуючі видатки для Нїмеччини та Европи, нїж для Франциї. З причини сього прилученя Нїмеччина находить ся в безнастаннім страсї перед війною з Франциєю і Росиєю; ізза них Нїмеччина не може щиро виконувати конституцийних свобід і через них то спадають на ню так тяжкі фіскальні та військові обовязки.

Задачею нинїшного мужа стану не є так, як колись, укладати офензивні алїянси, приготовляти тайні та субтельні комбінациї та приспішувати проєкти збільшаня. Вона полягає передовсїм на тім, аби національній торговлї запевнювати безнастанно нові ринки, боронити краєвий промисл перед цловими тарифами або економічною перевагою сусїдних держав, надзорувати привіз і вивіз товарів і хоронити державний кредит. Найчастїйші угоди тепер се угоди торговельні.

Без сумнїву давні королї часом займали ся працею коло зросту народного добробуту; але вони робили се головно тому, аби відтак могли побирати від нього більші податки і побільшати свої війська, маринарку, свою могучість в Европі. Нинї добробут народу не є вже лише средством до иншої цїли: се сама цїль кождого вільного правительства.

Полїтика, дипльоматия, сама війна, підчиняють ся полїтичній економії. Державі грозить уже не лише збройний напад сусїдного народу, вона може бути загрожена дефіцитом своїх буджетів, збуренєм кредиту, зменшенєм вивозу і и. Зле заключена торговельна угода, може бути для неї так само страшною в наслїдках, як програна битва; банкроцтво може знищити її незалежність: ми бачили в сїм столїтю, як деякі держави, не можучи сплачувати довгів, були змушені відступити своїм вірителям адмінїстрацию своїх доходів і навіть керму полїтики. Важним є дбати о число військ, які нарід держить на суші і на морі; але замкненє деяких ринків перед продуктами його мануфактур зготовило би так само певно його руїну, як упадок маринарки або армії.

Міжнародна солїдарність. — Здаєть ся, що слова міжнародної солїдарности не були нїколи менше оправдані як сьогодня. Від часу війн революциї і цїсарства, дух космополїтичний і гуманїтарний, який панував у XVIII. столїтю і який змагав до сього, аби зробити Европу одною родиною, уступив місце горячому розбудженю національного почутя. Се почутє завдяки мировій полїтицї, яка панувала від 1815—1848, не спричинило зразу нових конфлїктів. Але від 1841 для Нїмеччини, від 1848 для більшости инших европейських наций, квестиї національности заняли перше місце. Здобуті свободи або октройовані конституциї майже скрізь немов погіршили сю ситуацию. Народи, ставши повнолїтними, одїдичили пристрасти, заздрість, ненависть, які колись дїлили лише королїв. Кожда европейська війна прибрала характер боротьби вже не одного кабінету з другим, а одної нациї з другою. Особливо від часу подій з р. 1866 і 1870—1871, Европа покрила ся вже не тисячами, але мілїонами вояків. Хвилями здаєть ся, що стоїмо в передоднї загальної боротьби рас.

Коли би в будучности місце монархістичних правительств заняли правительства републиканські, колиб навіть социялїстичні републики заняли місце „буржуазних“ републик, то воєнні такси не будуть менші, анї війни менше страшні, анї наслїдки війн менше жорстокі. „Національні“ війни за незалежність або для пропаґанди не були лагіднїйші від війн „королївських“ для збільшеня держави, або для престіжу та слави; „буржуазийні“ війни в цїли розширеня торговлї або завойованя золотодайних місць були також не менше жорстокі. „Социяльні“ війни між „робітничими“ державами, по причинї тариф або робітничої платнї себто для щоденного хлїба в дуже з'убожілих суспільностях, булиб можливо ще більше завзяті. Судячи по кровавих конфлїктах, до яких нераз доходить між робітниками француськими, італїйськими або бельґійськими, здаєть ся, що інтернаціональні доктрини зовсїм не такі близькі до здїйсненя золотого віку. Доси зміни в полїтичній формі або в суспільній конституциї народів не були конче ґварантиями люду.

Мимо богатьох алярмуючих симптомів, не можна заперечити сього поступу, який доконав ся в міжнародних відносинах.

У февдальній добі кождий жив на землї свого пана, між мурами свого міста, і мало хто поважив ся перейти границї своєї домени або комуни. З могучістю королїв, горизонт розширив ся аж до границь Королївства, і народила ся ідея Вітчини. Церква піднесла ідею троха за широку, ідею християнства: дипльоматия XVI. віку сотворила Европу. Але як від того часу сьвіт збільшив ся для нас! Француська кольонїзация впровадила в обсяг дїланя европейської цивілїзациї Канаду, Люїзияну, Анталї, потім північну і західну Африку, Мадаґаскар, частину Індохін та архіпеляґ Океанії. Анґлїйська кольонїзация впровадила північну Америку, величезну імперию Індів, великий австральський континент і, з нїмецькою кольонїзациєю, частину Африки. Еспанська і портуґальська кольонїзация впровадила центральну і полудневу Америку, частину островів і побереж африканських, Філїпіни і инші океан-

мократи остерігали перед тим, щоби не запускати ся в дальше сягаючі зміни регуляміну та не давати жадній парляментарній групі причини до підозрівань, що постановляє ся против неї. На замітки иньших бесїдників, що § 19-ий регуляміну позваляє комісиї виступати перед палатою також з власними внесенями, відповідали соціяльні демократи, що таке розуміне наведеного параграфу є натягнене і що лїпше було би ждати, поки палата при нагоді дискусиї над внесенєм Кіярія сама не дасть комісиї яких нових припоручень що-до зміни регуляміну.

В дискусиї взяли участь також президент палати Вайскірхнер і президент кабінету бар. Бек. През. Вайскірхнер виводив, що внесенє Кіярія є лише першим і може найщасливійшим етапом на шляху реформи регуляміну. П. Романчукови відповів, що не може ходити о те, щоби всї народности були в президиї рівночасно заступлені, але з часом могуть вони бути там заступлені на переміну так, як уже й бувало, що раз був в президиї член румунського клюбу, а иньшим разом член полудневo-славянського клюбу. Бесїдник просив комісию, щоби формально зобовязала ся не спинитись на першім етапі, але щоби тою дорогою поступала дальше і забрала ся до всїх тих змін в регуляміні, яких вимагають змінені обставини парляментарні і 30-лїтний досьвід.

Бар. Бек сказав, що на його гадку прийшов час полагодити бодай найпильнїйші потреби що до реформи регуляміну, так уже застарілого, що в цілій Европі нї одна держава не має регуляміну, котрий би так довго оставав без зміни. На разї ходило би передовсїм о відповідне до збільшеного числа послів підвисшенє числа підписів, вимаганого на внесенях, інтерпеляциях і т. п. Дальше конечно потреба управильнити трактованє наглих внесень, або бодай трактованє правительственних предложень так, щоби може призначити для них кілька днїв в тижни або щоби й правительственні предложеня можна трактувати пильно; також і в способі нарад над буджетом потрібна є зміна. Дальше президент мінїстрів зовсїм недвозначно прихилив ся до гадки, высказаної п. Вайскірхнером про „етапи". Вкінци зазначив, що в засадї є се без ваги, чи має бути 4 чи 5 віцепрезидентів, всеж таки на разї лишитись би треба при чотирох.

Ухвала комісиї читачам нашим уже знана. Тут лише вкажемо на зазначені в горі наміри, щоби „етапами" іти до дальше сягаючих змін регуляміну, передовсїм таких, котрі би бодай меншим опозиційним сторонництвам унеможливляли обструкцию через підвисшенє числа підписів, вимаганих на внесенях і інтерпеляциях. При теперішнім регулямінї правительству вже надоїло, що позакулїсовими переговорами і зацитькуваннями мусить панькати ся навіть з такими клюбами, як руський!

Галичина.

Накладом польського „Związk-y naukowo-literack-ого" у Львові появив ся недавно перший том працї Фр. Буяка п. з. „Galicya". Ся з кождого погляду замітна книга бодай в части заспокоїть загальну потребу енцикльопедичної компендиї галицьких відносин. Автор кладе собі дуже широку завдачу. Зазначивши факт, що мимо загального розполїтикованя, в Галичинї мало знайдеть ся людий з поважнїйшим суспільно-економічним образованєм, та показавши, що велика частина вини за те лежить саме в недостачі загально доступної лїтератури про Галичину, п. Буяк так представляє свій плян:

Живемо в епоху панованя демократичного ладу полїтичного і суспільного, в котрім справи добробиту, інтереси і стремлїня суспільних кляс грають першорядну ролю, становлять майже суть суспільного житя. Тож люди, котрі бажають економічного і суспільного поступу, повинні пильно приглядатись розвиткови материяльних справ суспільности та в них співдїлати. Кожда важна справа вимагає пильних дослїдів і живої співучасти нетільки малого гуртка урядників і членів законодатних корпораций, а перш усього заінтересованя в широких кругах горожан. До того причинить ся книжка, котра представлялаб теперішний суспільно-економічний стан та розвоєві тенденциї краю, його засоби, його материяльні і суспільні (людські) сили, його продукцийні, оборотові і консумцийні відносини. Така книжка малаби подати образ економічного і суспільного житя Галичини, оснований на статистичних датах, та разом з тим начеркнути плян краєвої суспільної і економічної полїтики.

Сю роботу взяв ся виконати п. Буяк у творі, котрого перший том лежить перед нами. Материял того обємистою (562 сторін!) тому є розложений на чотири великі глави: I. Край, II. Людність, III. Суспільність, IV. Рільництво. Названі глави є поділені на роздїли, котрих наголовки для перегляду наводимо. Глава Край: 1. Положенє, 2. природні засоби землї, 3. адмінїстрацийний поділ; глава Людність: 2. статистика людности, 2. статистика національностий і конфесий, 3. Русини, 4. жидівська квестия; глава Суспільність: 1. професіональний і соціяльний уклад, 2. духовенство і учительство, 3. більші земельні власники, 4. інтелїгенция, 5. дрібноміщанство, 6. народ; глава Рільництво: 1. земля і її культура, 2. аграрний устрій, 3. табулярна власність, 4. спільна власність, 5. продукция земельних плодів. (засіви і збори), 6. статистика домашних звірят, 7. плеканє домашних звірят (коні, худоба, безроги, дріб), 8. молочарство, 9. городовництво, 10. робітничі відносини, 11. цїни землї і посесия, 12. парцеляция, 13. професіональна просьвіта, 14. дренованє, 15, комасация, 16. рентові оселї, 17. спадкове право, 18. асоциациї в рільництві, 19. рільничі стоваришеня".

Другий том, котрий ще не появив ся, має обіймати такі глави: лїсництво, гірництво, промисл, торговля, кредит, суспільна квестия.

Як з того загального перегляду видно, праця п. Буяка є закроєна на широку скалю та, коли другий том у використуваню жерел і збираню фактичного материялу не буде стояти позаду першого тому, то будемо мати готовий „підручник Галичини", без порівнання ширший і повнїйший від істнуючих вже специяльних і монографічних праць Щепановського („Nędza Galicyi w cyfrach") і Будзиновського („Хлопська посїлість в Галичині").

Книжку п. Буяка поручаємо увазї наших дїячів, котрі в нїй знайдуть дати і вказівки для щоденної громадянської дїяльности. І ми будемо покористуватись тою книжкою, та подамо на її основі ряд статий на найбільше пекучі соціяльні і господарські теми, дотикаючі в головному програми т. зв. оранїчної працї. Тілько одно застереженє — що-до національно-полїтичного становища автора. Він глядить на справу з погляду польсько-національних та польсько-краєвих інтересів. Се значить, він бере Галичину як країну, зістаючу під управою Поляків, у котрих інтересї лежить вдержати свою національно-полїтичну гегемонїю в Галичинї та піднести країну економічно так, аби з того вийшла як найбільша користь для Поляків, котрі репрезентують Галичину на зверх і держать у своїх руках її управу. Не значить се, немовби п. Буяк тенденційно представляв факти і дати; навпаки — в добре зрозумілім національно-польськім інтересї він хоче дати своїм родимцям обєктивний, згідний з дійсним станом річий образ краєвих відносин, аби вони могли без самообману і ілюзий глянути правдї в очі та відповідно до того уложити програму дальшої своєї полїтики в краю. Се дуже цінна прикмета автора, тим ціннїйша, що він з того погляду являєть ся білим круком серед стада польських письменників і публїцистів, котрі при представлюваню краєвих відносин не можуть зберігти себе від бляґерського перекручуваня фактів, та котрі своєю довголїтною дїяльністю ввели галицько-польську суспільність у той стан ноторичної „галицької" темноти і ігноранциї, бляги і самодурства, в якім галицькі Поляки плавають по самі вуха. Автор є противником такої політично-суспільної і економічної „ловлї риб у мутній водї" та бачить саме в тім велику пайку провини за невідрадний стан Галичини. Він хоче сьому протидїлати та внести сьвідомий плян і консеквентну, повну та докладну програму там, де польська полїтика в Галичинї мала тільки мрачні кличі та інстинктовні рухи. Відповідно до сього автор щиро силкуєть ся вирватись з зачарованого круга польського „невіжества" в руських справах та обєктивно оцінити силу і розвиток Русинів, аби після того Поляки мали змогу успішнїйше „боронити свій стан посїданя" в краю. В тім значінню дістала галицько-польська суспільність в книжцї п. Буяка щось в роді кодексу польської полїтики в Галичинї та умотивований нарис програми для дїяльности в найблизші часи.

З уваги на все те, буде нашою річю в нашім національнім інтересї познайомитись з датами і висліданми Буякової книжки, присвоїти собі все потрібне з зібраного материялу, а як найбільше для нашої національно-полїтичної та економічної справи скористати з поданих у нїй для Поляків практичних рад і вказівок.

Загальні збори „Днїстра".

Вчера відбули ся загальні збори товариства взаїмних обезпечень „Днїстер" при небувалій ще доси участи членів. Явило ся 128 повновласників громад з усїх майже повітів східної Галичини навіть найдальших сторін як з під Турки, з під Снятина, з під Гусятина. Дальше явило ся 192 членів управнених до голосованя з титулу обезпеченя понад 2.000 корон і 16 членів та заступників з Надзираючої Ради, — разом отже всїх управнених до голосованя 336, а побіч того значне число членів неуправнених до голосованя. Найбільшу часть учасників становили селяни, однак було також значне число духовної і сьвітської інтелїгенциї а також і женщин.

Зборам проводив президент, радник двора Григорий Кузьма, котрий покликав на секретаря зборів п. Костя Паньківського, директора Краєвого Союза кредитового, а на верифікаторів о. Александра Стефановича і д-ра Івана Копача. Державну власть заступав ц. к. комісар правительственний п. радник двора Гут.

Голова зборів ствердивши, що збори зісталн належито скликані і оголошені отворив наради.

Директор д-р Стефан Федак відчитав протокол з попередних загальних зборів, котрий принято без зміни.

З порядку мало наступити відчитанє звіту з дїяльности товариства за 1907 рік, однак збори порішили від сего відступити, бо всї учасники дістали друкований звіт і кождий мав можність сам собі той звіт прочитати. Директор д-р Кулачковський устно представив короткий образ з дїяльности товариства і пояснив важнїйші дати з рахункового замкненя і білянсу. На запитанє голови зборів, чи хто не бажає собі якого выясненя, нїхто не зголосив ся до голосу а дали ся чути голоси: „все ясно, все зрозуміло".

По відчитаню заяви комісиї ревізийної членами тоїж комісиї п. Николою Мельником, загальні збори одноголосно приняли замкненє рахунків, білянс і звіт з дїяльности товариства за 1907 рік до відомости та удїлили абсолюторию Дирекциї і Надзираючій Радї.

Приступлено до точки порядку дневного: роздїл білянсової надвижки. Справу референував з рамени Надзираючої Ради д-р Стефан Федак. Згідно з внесенями Надзираючої Ради загальні збори постановили одноголосно з білянсової надвижки в квоті 302.782 корон призначити:

1, 20% до резервового фонду, по мисли § 9. статута 60.557 К.

2. Звернути членам по мисли § 52. статута 10% премій заплачених за 1907 рік 215.999 К.

3. На публичні добродійні цїли, по мисли § 29. статута, до розпорядимости Ради 2.000 К.

4. Щоби почтити 60 лїтний ювилей панованя цїсаря Франц Йосифа І., утворити ювилейний фонд імени цїсаря Франц Йосифа І. з котрого фонду має ся удїлювати безпроцентові позички і беззворотні запомоги на огнетревале покритє будинків для погорівших членів — і призначити на той фонд квоту 20.000 К.

5. Наконець придїлити до фонду спеціяльного на звороти членам, по мисли § 52 і 17 статута решту 4.235 К.

При сїй точцї вивязала ся коротка дискусия, що до цїли, на яку має буги ужитий ювилейний фонд; підносили ся голоси, щоби з того фонду не удїляти беззворотних запомог, лише безпроцентові позички, инші знов домагали ся, щоби з того фонду давати позички або запомоги на заснованє фабрик дахівок. Однак по выясненях референта Збори приняли одноголосно внесеня Ради надзираючої.

Наступили вибори.

Почетним президентом товариства вибрано поновно Є. Е. Митрополита графа Андрея Шептицького.

На місце уступивших шістьох членів надзираючої ради, а именно на місце пп: О. д-ра Івана Гробельського, Йосифа Гурика, Григория Кузьми, д-ра Евгена Олесницького, Рафаіла Стеблецького і д-ра Стефана Федака вибрано членами Ради надзираючої на протяг 6 лїт на 303 голосуючих поновно: О. д-ра Гробельського 302 голосами, п. Гурика 303 голосами, пана Кузьму 303 голосами, д-р Евгена Олесницького 303 голосами, д-р Федака 302 голосами, а крім того перший раз п. Романа Залозецького, професора політехнїки і англїйського конзуля у Львові 296 голосами.

Мимо сего сьвітлого висліду вибір членів надзираючої ради, замітне було при сім виборі досить значне напруженє між учасниками, бо окрім лїсти, котра так сьвітло побідила, появили ся на Зборах ще три инші лїсти, одна москвофільська і дві українські, однак з тих двох лїст дістала си до виборчої урни лише одна картка (!), а з москвофільської лїсти не впала ані одна картка до виборчої урни. Скрутаторами при сім виборі були пп. радник Петро Лїнинський з Сокаля, о. Остап Качмарський з Славська і п. Михайло Гладїй господар з Книгинича, а голосованє відбувало ся через поіменне викликуваннє голосуючих і віддаваннє карток; значить вибори були поіменні і тайні.

Дальше вибрано одноголосно або майже одноголосно заступниками членів надзираючої ради на 1 рік пп. д-ра Івана Копача, о. Теди на 1 рік пп. д-ра Івана Копача, о. Тедозия Лежогубского, директора Костя Панькївського, проф. Петра Огоновського і д-ра Кирила Студинського.

На конець до ревізийної комісиї вибрано одноголосно тих самих членів, а именно: пп. надрадника Юлїяна Сїчинського, ревідента Омеляна Куницького і асистента Миколу Мельника, а яко заступника пана Миколу Заячківського, секретаря „Народної Торговлї".

У виборах заступників членів надзираючої ради і ревізийної комісиї брало участь вже лише 169 голосуючих.

Наступила послїдна точка: інтерпеляциї членів.

Було кілька інтерпеляций внесених зі сторони учасників селян, однак ті інтерпеляциї мали переважно характер льокальний або індивідуальний; з тих інтерпеляций звернула більшу увагу жалоба пятьох членів з Лапшина, піднесена против місцевого агента. Інтерпеляций, котрі мали ширше значінє, було три, именно п. Пилип Вовк, селянин з Гаїв, домагав ся заведеня фонетичної правописи в діловодстві Товариства, д-р Володимир Данилович домагав ся зміни статута дотично складу загальних зборів в тім напрямі, щоби відпоручників на загальні збори вибирали члени на повітових з'їздах а п. Сїкорський і о. Остап Нижанковський заохочували до закладаня льокальних спілок для обезпеченя від слабости і гибели худоби.

Опісля відбули ся загальні збори Товариства взаїмного кредиту „Днїстер" під проводом найстаршого віком члена надзираючої ради, радника Льонгина Рожанковського.

Відчитано протокол попередних загальних зборів і принято його до відомости.

Дальше принято до відомости рахункове замкненє, білянс і звіт з дїяльности товариства за 1907 рік і вислухано звіт ревізийної комісиї, почім одноголосно удїлено абсолюторию дирекциї і надзираючій радї.

Згідно з внесенєм надзираючої ради, постановили загальні збори з чистого зиску за 1907 рік в квоті 26.881 К 83 с. призначити: 1. до резервового фонду 5.000 К, 2. на дивіденди від членських удїлів по 6 прц. 11.942 К 83 с., 3. на публичні добродійні цїли, до розпорядимости надзираючої ради 5.000 К, 4. для звеличаня 60 лїтного ювилею цїсаря Франц Йосифа І. призначити квоту 20.000 К, яко ювилейний дар на придбанє будинку для руської жіночої семинарий учительської у Львові і виплатити той дар в пяти річних ратах по 4.000 К, та вже в сім році дати на ту цїль першу рату 4.000 К. 5. перенести на слїдуючий рік решту в квоті 939 К.

Перед загальними зборами відбуло ся в волоській церкві богослуженє при значній участи членів, а по зборах перекуска для учасників селян, котрі не жалували свого кошту і труду і так численно явили ся на загальні збори, навіть з найдальших сторін краю.

Вечером відбуло ся конститууюче засїданє надзираючої ради. З причини, що д-р Володимир Охримович, обнявши уряд технїчного заступника директора, зложив мандат до надзираючої ради перед упливом каденциї, покликано на його місце до надзираючої ради зпоміж заступників д-ра Івана Копача.

Президентом ради вибрано поновно п. радника двора Григория Кузьму.

До дирекциї, яко директора з рамени надзираючої ради вибрано поновно д-ра Стефана Федака, а заступниками директорів вибрано радника Тита Реваковича і проф. Романа Залозецького.

ські острови. Голяндська кольонїзация впровадила полудневу Африку і сундайські острови. Російська кольонїзация впровадила північну Азию. Держави на-пів варварські, або ті що мають цивілїзацию зовсїм окремого типу від нашого, як Хіни, Япан, Перзия, Турция, Египет, Мароко, добровільно чи насильно мусїли навязати зносини з народами нашої раси. Сьогоднїшна Европа є лише частиною европейського сьвіта, сьвіта цивілїзованого. Нові нациї, крови французької, англїйської, еспанської, португальської, голяндської, нїмецької, росийської, потворили ся, або починають витворювати ся в обох Америках, в Африцї, в Азиї, в Океанїї, а засади нашої цивілїзациї вдирають ся в просторі околиці найдальшого Сходу. Чоловік нашого столїтя вважає цїлий сьвіт немов своєю доменою, а давний сьвіт Римлян є лише слабою частиною реального сьвіта. Зачинає витворювати ся ідея солїдарности між всїма народами, без уваги на се, чи вони раси білої, жовтої, чорної чи мідяної.

Право народів, яке давнїйше обовязувало тїльки народи християнської Европи, старає ся запанувати над всею людскістю. Турки, колись виключені від европейського концерту, становлять нинї його інтегральну частину. Перси, Хінці, Япанці, Корейці, Сіямці, Мароканці, навчили ся посилати та приймати амбасадорів, підписувати торговельні й аліянсові договори та висилати репрезентациї на конгреси.

Так отже істнує право, меньше або більше шановане, яке рядить відносинами між всїми націями гідними сього імени, так в часї спокою як підчас війни.

Для чужосторонного мореплавця, побережа Франциї в давних часах були дуже негостинними. Нинї удосконалено систем лїхтарняних веж, утворено товариства і з'орґанїзовано ратункову службу, а неустрашимі моряки пускають ся на найстрашнїйші моря на поміч загрожених кораблїв, не питаючи про се, якої вони народности. Чужинців уже не відпихаєть ся, навпаки притягаєть ся їх до себе, охоронюєть ся їх, а іноді ратуєть ся перед бурею.

Давнїйше, границі держави були поважною перешкодою для обігу предметів. Майже на всї річи, які приходили з заграниці, накладано тяжкі права. Нинї число сих прав зменьшило ся. Контрабанда не відносить уже тих самих зисків, що давнїйше і не є вже так дїяльною. Коли коло 1820 р. перебігав хто трийцять сїм нїмецьких держав, мусїв дивити ся, як його пакунки розборювали трицять сїм разів цлові урядники в ріжних унїформах. Ті самі приємности ожидали подорожного в Італії при переїзді з держав сардийських до держав льомбардсько-венецьких, з пармійського князївства до великого князївства Тосканї, з земель папи до неаполїтанського королївства. Майже всї ті цлові лїнії знїс нїмецький Zollverein або цлова унія, через реорґанїзацию цлового систему в Австро-Угорщинї, через злуку Італії в одну державу. Нинї, в дорозї з Парижа до Петербурга переїздимо лише через дві цлові лїнії.

Подорожного чекали давнїйше ще й иньші неприємности на всїх границях. Він не міг переїхати їх без паспорту, для якого побільшено формальности та фіскальні права і який, при кінцї подорожи, був чорний від всїх віз та стемплїв цивілїзованих держав. Найсвобідпїйший та найпрактичнїйший тоді нарід, Англїйці, перші знесли паспортовий примус в своїм краю. Цїсарське правительство Франциї, хоч як було воно абсолютне та недовірчиве, пішло за їх прикладом. Приклад ширив ся від одної держави до другої. Нинї, з виїмком Росиї і Турциї, можна всю Европу переїхати без паспорту.

Рівночасно з тим, як падуть деякі перегороди, які дїлили від себе народи, побільшають ся узли, які лучать їх зі собою. Що дня, якась нова телєґрафічна лїнія, підморський телєґраф, зелїзниці згущають сїть комунїкаций, яка окружає цивілїзований сьвіт. В усїх зелїзничих та промислових підприятях в усїх національних або муніципальних позичках Белґії, Іспанії, Італії, Росиї, є величезна скількість французьких сускрипций, і так само маси бельґійських, англїйських, нїмецьких, американських капіталів розміщено в підприятях та позичках французьких. Богацтва Англії і Франциї є так тїсно злучені зі собою, що паризька біржа слїдить за найменшими рухами льондонської біржі, що банкроцтва Англії викликують банкроцтва на фінансових ринках Парижа, Ліону, Марсилії, Ліль, Бордо, що війна, виповіджена між сими двома державами спровадила-б у обох народів ту саму знижку вартостий і той самий упадок кредиту. Обі держави вяже стільки узлів та інтересів, що війна між сими двома націями, які колись наносили собі стільки страшних ударів, видаєть ся нині неможливістю. Се сіямські брати економічної полїтики.

Нїякого великого підприятя свого віку не могла підняти ся одна нация: Італія і Франция мусїли злучити ся в цїли перепровадженя тунелю через гору сьв. Готґарда, Англія і Америка для попровадженя підземельного телєґрафу; суезький канал отворено головно французькими капіталами.

Наука XIX віку се наука, яка не є ані французькою, ані англїйською, ані американською, ані нїмецькою: вона є передовсїм наукою. Учений не працює уже так, як давнїйше, відокремлений у своїй лябораториї; сотки Переглядів (Revues) інформують французького ученого про працї та винаходи його чужосторонних співбратів. Інтернаціональні конґреси, для всїх галузий науки дають ученим можність увійти зі собою в безпосередну стичність. Нїяке велике відкритє не доконало ся без того, аби до успїху не причинив ся ґенїй Франциї, практичний змисл Англії, знаменита наукова орґанїзация Нїмеччини, бистрість та помисловість Американців. — Француз Папін, відкриває експанзивну силу пари; Англїець Ват, будує першу парову машину; Американець Евенс (Evans) будує першу досконалу машину о великім тисненю. — Француз Жуфроа д'Абанс кермує першим паровиком; Американці Фіч і Фультон проводять далї його думку і зводять її до практичного результату. — Льокомотива Англїйця Стефензона осягає своє maximum сили доперва тоді, коли Француз Сеґуїн дав їй табулярну систему. — Англїець Ґре (Grey) відкриває трансмісию електричности через зіткненє; Голяндець Мушенброк винаходить лєзбейську бутельку; Американин Франклїн конструує перший громозвід; Італїець Вольта будує першу батерию, Данець Ерстед винаходить електро-магнетизм; Француз Фаґо і Ампер находять засаду електричного телєґрафу.

В старинї панували головно дїла, які роздїлюють нациї: війна і завойованє. В будучности може буги запанують сї дїла, які вимагають мирного співдїланя та плїдного наслїдуваня всїх народів: дїла промислу, торговлї, науки і філянтропії.

По атентаті.

Pro publico bono.

Польським редакторам пригадуємо отсї вірші найбільшого польського посла, якого памятник стоїть серед м. Львова:

Ksiądz porwał się z poduszek i posępny siedział,
Na koniec rzekł, spojrzawszy bystro na klucznika:
Wielki grzech, bezbronnego zabić niewolnika!
Chrystus zabrania mścić się nawet i nad wrogiem!
Oj, Kluczniku! odpowiesz ty ciężko przed Bogiem.
Jedna jest restrykcya: jeśli popełniono
Nie z zemsty głupiej, ale pro publico bono.

Всякі коментарі до сего булиб мабуть зайві, особливо, що не хочемо доводити до того, щоб польський патріот п. Барт в мундурі австрийського прокуратора взяв ся до ампутованя віршів А. Мицкевича. Згадаємо тільки, що сї вірші находять ся в X-ій книзї „Pana Tadeusz-a", якого мусять читати і знати обовязкого ученики V кл. по всїх галицьких гімназиях!... Мирослав Сїчинський, як се недавно читали ми в польських часописях, знав знаменито польську літературу, а при матурі чудував егзамінаторів прегарними відповідями з сего предмету...

Хто „громив"?

Одержуємо з просьбою о поміщенє отсї стрічки: Через помилку назвав я між „громилами", що воювали онодї у Львові, п. Відомського, хоч ролю сю грав ст. філь. Капаровський. Не писав би я того, як би не змушували мене до сього польські часописи, які тепер пишуть, що на руські домы у Львові нападала не „młodzież polska jeno gawiedź uliczna, złożona z Polaków, Rusinów i Żydów." Отже як се оправдати, що та gawiedź uliczna, złożona z Polaków, Rusinów i Żydów ланаради під „Domem Akad. im. Mickiewicza" та, що д. Канаровський промовляв до gawiedzi не per „towarzysze", а „panowie koledzy" (дня 15 цьвітня

в середу, о 11 год. в ночи, по розмові з комісарем поліції недалеко памятника Фредра). Хиба тепер gawiedź uliczna повинна спростувати, що вона не брала участи, або młodzież, що вона не gawiedź. І чого-ж тут показувати свою культуру, а відтак ховати? Впрочім висока культура тут зовсім не понизила ся, бо-ж вибивано шиби і на III поверсі, а що висока культура не могла розвинути ся в „całej pełni“, сему хиба ие винна сама культура анї властителї руських шиб (з чеського шкла — де славянофільство?), а тільки закон будівельний, що забороняє ставити 4 і більше поверхові доми у Львові. Гадаю, що за отсю тим паче, що неодин вже ізза таких скарг угинаєть ся під тягарем ордерів та відзнак... Згадаю ще й те, що й техніка не поскупила свого відпоручника до „poskromienia“ Русинів в дні антируських погромів. Відзначив ся тут особливо п. Остафій, який зробив свого часу не злий інтерес на віденськім процесї укр. студентів, бо хоч нїчо не чув і не бачив, взяв кількадесять корон коштів. — *Той сам.*

Ще про „hajdamacki gwałt“ в Гнильчу. Від начальника громади в Гнильчу п. Павла Калакури одержуємо таке письмо:

В польських часописях львівських помістив хтось зі Станиславова, алярмуючу вість, що „hajdamacy w Hnilczu spalili polską szkołę“ а дальше, що на Поляків в Гнильчу Русини хотять урядити напад. Між Поляками страх великий, всї обозують під голим небом і в поли ночують.

На разї яко начальник громади простую те в сей спосіб:

З втірка на середу по лат. Великодни повстав огонь в хатї Бінки Слуґоцької, де містила ся також польська школа. Була то хата дуже стара і мала вадливу будову комина. В тій хатї, а властиво в тій части, де містила ся польська школа, кілька разів перед тим вже починало горіти, але огонь придушено. Тепер огонь повстав дїйсно, отже треба конечно на когось зложити вину. Жандармериї подала Бінка Слуґоцька, що підпалу міг допустити ся Никола Бук з пімсти за те, що від него ту хату купила вона перед 6 роками на лїцитації.

Зараз на другий день сусїдка а заразом сестра Бінки Слуґоцької, Каролина Ніжанковська поїхала до Станиславова. Безпосередно по тім показала ся зі Станиславова в „Słow-i polsk-im“ алярмуюча вість про страшні річи в Гнильчу. На дїлї однак нїчо не було більше, як те, що висше описано.

Додати мушу, що Русини перші прибули до огню зі сикавкою і не допустили, щоб огонь розширив ся на сусїдні будинки. Спалила ся хата і стодїлка Бінки Слуґоцької, а Ніжанковському Михаїлови невеличка комірка і курник. — Жадна польська школа не згоріла, бо на таку школу T. s. l. купило обійсте і хату Мих. Ніжанковського, а хата ся не згоріла.

В цїлім селї найбільший спокій. Се сконстатували жандарми а було їх в селї кождого дня по 3—4, бо на алярми латинників жандармерия слїдила по селї.

За клевету я в імени громади вношу скаргу до ц. к. властий.

На доказ правди підписую своє повне імя і назвиско і прибиваю печатку громадську.

В Гнильчу, дня 9. мая 1908.

Павло Калакура вр.
начальник громади.

Крайна безсовісність.

Коли тепер є важким положенє нашої інтелїгенциї та молодїжи на Руси, то прямо безвихідною доля Русина інтелїгента а спеціяльно Русина-студента в західній Галичинї. Хай заговорить про се сам живий, а в нормальних обставинах чейже неімовірний факт, який сими часами зайшов в Тарнові. В сам день Великодних Сьвят появили ся на містї плякати взиваючі публику на поминальне богослуженє за душу намісника. Якась невідома рука „зневажила“ сесї афіши домальованєм червоних хрестиків. Щоб сей поступок відповідно використати, пригадали собі тутешні патріоти що в обох тамошних гімназиях ще находить ся аж . . . один сьвідомий Русин і то хлопець старший (в VI. кл.), що удержуєть ся лише з лекций Ст. Т. Отжеж нехай він покутує. Сейчас зроблено д о н о с д о п р о к у р а т о р и ї, в н а с л ї д о к ч о г о у ч е н и к м у с ї в о п у с т и т и г і м н а з и ю.

Беручи під увагу нужденні материяльні обставини сего ученика а також і крайну нетерпимість польських дирекций до нашої молодїжи ми певні, що в сей спосіб прогнаного до нїякої гімназиї не приймуть. Отжеж в сей спосіб довершено зломаня молодої інтелїгентної одиниці, яка за 2 роки становилаб поважну інтелїгентну силу, мимо сего, що о б в и н е н и й є г о т о в п р и с я г о ю і с ь в і д к а м и д о в е с т и с в о є ї н е в и н н о с т и. Краківська „Nowa Reforma“ хотячи положенє молодого чоловіка зробити вже крайно безвихідним помістила в числї з 12 мая таку безсовісну сплетню: „Na afiszach rozlepionych w Tarnowie z powodu nabożeństwa za duszę ś. p. namiestnika ukazały się napisy w języku ruskim sławiące Siczyńskiego a obrażające narodowość polską („na pohybel Lacham“). Śledztwo wykryło, iż napisy te pochodzą z jednej ręki a pisał je uczeń narodowości ruskiej. Sprawę oddano prokuratoryi“.

Поданий нами горі фактичний стан достаточно виказує всю брехливість і перфідию сеї нотатки, бо на плякатах крім червоних хрестиків не було загалом нїяких инших дописок. До тогож слїдство не викрило виновника в особі того нещасного ученика, прямо тому, бо такого слїдства загалом не ведено. Дирекция тарнівської гімназиї виключила ученика Ст. Т., не ждучи зовсім на вислїд слїдства.

Нагінка в Дрогобичи.

З Дрогобича пишуть нам: У нас нечувана нагінка за Русинами. Майше всї урядники судові і податкові мають доходженя „za pochwalanie mordu“! А по домах плач бідних жінок і дїтий. Дуже можливо, що польський шовінїзм для догодженя своїм пристрастям знищить екзистенцию кількох невинних Русинів, особливо з податкового уряду. Між ними найбільше терпить екзекутор Крушельницький. На лихо дістав тутешний податковий уряд двох нових русиноїдів, надпоборця Германа з Чорткова і Зайонца з Бучача, про котрого бучацькі Жиди говорили: Co? Wun Zając? Wun je pies, nie zając!“

Заграничний огляд.

Мароканська заверуха.

Французьке правительство вибравши ся на покоренє мароканської заверухи, опинило ся в дуже прикрім положеню. Почало ся з того, що експедиційний корпус, який вислано на самім початку для привернення ладу в Мароко, виносив всього 3000 мужа. Але-ж показало ся швидко, що ті військові сили є за слабі, тому треба було їх ще раз збільшувати, так що нині є в Мароко защо раз збільшувати, так що нині є в Мароко защо раз збільшувати, так що нині є в Мароко защо

шими президент австрийської палати послів, д-р Вайскірхнер одержав ордер пруської корони III кляси. Як доносять з Відня, д-р Вайскірхнер наданого йому ордеру не приняв і відослав його через міністерство заграничних справ пруській амбасаді. Д-р Вайскірхнер каже, що наданий йому ордер не зідповідає його становищи президента посольської палати ані навіть становищи директора магістрату.

— **На природописно-лікарський з'їзд до Праги.** Як звісно, в Празі відбуде ся в днях 6—10. червня з'їзд природописців і лікарів. Організаційний комітет з'їзду звернув ся з запрошенем до участи в сім з'їзді також до наших природописців і лікарів. В сій ціли завязав ся перед кількома днями у Львові український комітет, вибираючи головою комітету д-ра Евгена Озаркевича, директора „Народної Лічниці", містоголовою Романа Залозецького, проф. політехніки, а секретарем д-ра Мирона Вахнянина, лікаря у Львові. Участь свою в сім з'їзді зголосило вже кількананайцять осіб зі Львова і з провінції. Хто би з руських лікарів і природописців хотів поїхати на з'їзд до Праги, зволить зголосити ся письменно до секретаря комітету д-ра М. Вахнянина (Львів, ул. Академічна ч. 26), де одержить всякі близші інформації. Було би для руської науки дуже корисним, щоби участь Русинів в з'їзді була як найчисленнійша. — *Д-р М. В.*

— **Ватага Васінського комплєтуєть ся.** З Чернівців доносять: На поручене дирекції поліції в Чернівцях жандармерия в Новоселици австрийській арештувала Кальмана Дреслера, що був властивим шефом ватаги вломників Васінського. В часі, коли за ним глядали, довершив ще влому до контори банкира Мартенса і зрабував там 40.000 корон. Черновецька поліция одержала довірочну вість, що Дреслер перебуває на Україні. Про се повідомлено всі поліційні експозитури. В Новоселици звернув на себе увагу поліції чоловік, що представив ся як американський купець з англійським назвищем. Був дуже подібним до Дреслера, за котрим вислано стежні листи, тому його арештували. При ревізії знайшли при нім 2.000 долярів. Арештований виправ ся довгий час всього, обстаючи при своїм англійськім назвищи, але вкінци признав ся, що він Дреслер та що заосмотрив ся у фальшиві документи, аби його не зловлено. Доходженє мабуть викаже, що Дреслер і Васінський допустили ся грабежи в Надь Каролі на Угорщині, де украли цінних паперів і готівки на яких мілїон корон, а крім того ограбили імовірно податкові уряди в Чорткові та Калуши.

— **Планета Венера в найбільшім сьвітлї.** Було то в Парижи в 1750 р., коли якийсь робітник в білий день, майже в само полудне добачив на небі зьвізду і показав се з'явище другим Зараз зібрала ся довкола него так величезна товпа людий, що аж треба було закликати полїцию, щоби лад зробила. Тепер в місяци маю можна таке саме з'явище і у нас видїти. Планета Венера, вечірна зоря (звана також ранною зорею, коли сьвітить над раном) стоїть дуже високо на небі і скоро знає ся місце, де за нею пошукати, можна її навіть голим оком добачити на небі. Але до того треба зовсім ясного дня і чистого синього неба. Її треба шукати на західнім небі, зачинаючи від зеніту, глядаючи поволи, що-раз більше в долину, доки аж не покаже ся мала блїдава точка на небі. Ся точка нагадуюча своїм сьвітлом місяць, який в день видко, то Венера, котра по заході сонця сьвітить так ясним сьвітлом. Аж до 30 мая її ясність стає що-раз більша, а від того дня зачинає борзо блїднути.

— **Дрібні вісти.** П. Лев Лопатинський, родом зі Львова, осягнув вчера на львівськім університеті степень доктора прав. — Доповняючий вибір посла до краєвого сойму з курії сільських громад хшанівського повіта на місце пок. гр. Потоцького розписало намісництво на день 21. липня. — Намісник д-р Бобжинський виїхав нині рано блискавичним поїздом до Кракова, щоб взяти участь в торжественнім засіданю академії наук, яке відбуває ся нині в полудне.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Теодозия печ. (лат. Іоана Непом.). Позавтра, в неділю: Пелагії (лат. Пасх.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, зі второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторьска сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білети продає театр. каса.

В суботу дня 16. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

В неділю 17. с. м. „Невольник" історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

В понеділок 18. V. (abon susp.) „Галька" — опера С. Монюшки в 4 дїях.

Второк 19. V. abon. parі) „Романтичні" комедия в III дїях Е. Ростанда в переводі Фр. Коковського.

☐ **В Гвіздци** коло Коломиї відбуде ся заходом місцевої філії „Руського тов. педагогічного" в неділю, 17. с. м. концерт в честь Шевченка в сали громадського уряду. Початок о 7. годині вечером.

☐ **Військові музики** будуть грати у Львові в маю: дня 19. перед домом інвалїдів 80. п. п.; дня 20. перед корпусною командою 95. п. п.; дня 21. в єзуїтськім огороді 15. п. п.; дня 26. в стрийськім парку 30. п. п.; дня 27. перед намісництвом 80. п. п. Початок концертів о 6. год. по пол.

☐ **Шлюбні стипендиї для дівчат.** Товариство обезпечень на житє і віна ім. Гізелї для вшанованя цїсарського ювилею призначило квоту 25.000 корон на гуманітарну ціль, именно ухвалило виплатити 50 убогим дівчатам, що виходять замуж в сім році, віно в квоті 500 корон. Першеньство мають доньки бувших державних і військових функціонарів. Неостемпльовані поданя треба вносити найдальше до 1 жовтня с. р. до товариства ім. Гізелї у Відни (Franz-Josefs-Kai. 13) з залученем сьвідоцтва убожества та инших документів, що стверджують згадані обставини в поданю.

Урядові вісти:

Краєва рада шкільна надала посади дійсних учителів в гімназиях: професорам і дійсн. учителям: д-рови Іванови Раковському з Коломиї в руській гімн. у Львові; в польських гімназиях: Брон. Ґрашинському з Коломиї у Львові (V); Алекс. Радецькому з Перемишля у Львові (V), д-рови Брон. Бандровському у Львові (VI), Фр. Смольці з Ясла у Львові (VII), Стан. Данцеви з Тернополя у Львові (VIII), Ів. Носалеви з Бучача в Н. Санчи (II), Марк. Прушинському з Дембиці у Львові (II), Стан. Майковському зі Станиславова у Львові (VI), Каз. Кобздаеви зі Стрия у Львові (IV), Йос. Виснєвському з Коросна у Львові (VII), Ант. Белякови з Сянока в Подгужу, Ів. Александровичеви з Коломиї в Станиславові; в реальних школах: Фр. Новицькому зі Станиславова у Львові (I) та Ів. Суханкови з Тернополя в Живцю; — заступникам учителїв в руських гімназиях: Мих. Посацькому в Коломиї, Юліян. Чайковському в Станиславові, Олег. Целевичови в Перемишлї, д-рови Адриянови Копистянському в Станиславові і Теод. Примакови в Коломиї; в польських: Войт. Мороньови в Бучачи, Евг. Пілєрови в Станиславові (II), Кар. Крамарчикови в Яслї, Фел. Пшиємському в Перемишлї (II), Яросл. Опатрчому в Н. Санчи (I), д-рови Чесл. Нанкому в Самборі, Ант Герцігови в Станиславові, Каз Модичці в Теребовлї, Стан. Бороньови в Коломиї, Петр. Клосінському в Н. Санчи, Каз. Сосницькому в Сяноці, Йос. Заячківському в Золочеві, Густ. Коцінерови в Сяноці, Меч. Войковському в Тернополи; в реальних школах: Стан. Белзовському в Коросні, Алекс. Солецькому і Ів. Августакови в Снятинї, Андр. Климкови в Живцю і Стеф. Юнському в Тернополї. — Краєва рада шкільна перенесла дійсних учителїв гімназий: Никиф. Даниша з Бучача до руської гімн. в Коломиї, Волод. Бирчака з Самбора до Дрогобича, Онуф. Гецьова з Бучача до польської гімн. в Коломиї, Льва Керонського з Бучача до Ярослава, Стан. Рембача з Бучача до Вадовиць, д-ра Конст. Войцеховського з VI до III. гімн. у Львові, д-ра Мар. Янеллього з Н. Санча до VIII гімн. у Львові і Людв. Петринського зі Станиславова до Сокаля; придїлила: д-ра Генр. Бігельвайзена до гімн. в Дрогобичи, Войт. Смолїцького до гімн. в Золочеві і д-ра Корн. Гека до IV гімн. у Львові. — Краєва рада шкільна затвердила дійсних учителїв гімназиї, Михайла Галущинського, в Золочеві і Мечислава Скібінського в Самборі і надала їм титули професорів; именувала Стефана Малиновського, заступником учителя в руській гімназиї в Перемишли і перенесла Роберта Галькевича заступника учителя з III гімназиї у Львові до Теребовлї.

Оголошення.

Повітове Товариство кредитово-господарське „Народний Дім", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою в Тлустім (місті) приймає вкладки до обороту і опроцентовує по 6 від ста з піврічною капіталїзациєю. 643 1-3

СКЛЕПАРЯ до ведення торговлї папером і приборами шкільними (як „Сокільский Бавар") пошукує „Руська спілкова торговля" в Перемишли. Вимагає ся фахового образованя і навиці. Близших відомостий удїляє Адвокат Д-р В. Загайкевич в Перемишли, улиця Францїшканьська ч. 13. 604 3—3

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 15. V. Микола Стадник, Перемишль; о. Павло Кудрик, Рогатин; о. Евгений Чубатий, Деревляни, Михайло Комарницький, Лежайск; о. Петро Білинський, Здвиниця; о. Юліян Левицький, Лукавиця вижна; о. Александер Танчаковський, Озірна; Антін Кунько, Чернелїв руський; о. Тома Грабець, Лупків; Емілїян Полипайло, Турівка, о. Василь Молчко, Сервири; Стефан Хомяк, Журавно; Михайло Борушевський, Вербилівці; Федько Давидчук, Скалат.

Надіслане.

ФАНТОМЕНОЛ Найлучше дезодоруюче средство 176

ЛІКАР

Д-р Григорий Гарматій

осїв в Теребовлї і ординує в домі Д-ра Ольпіньского від 9—12 і від 3—6. 614 4—10

Д-р Жигмонт Ашкеназе

лїкар недуг жіночих

прибуде до Криниці дня 20 мая с. р. 1—3

Д-р Роман Реслєр

отворив адвокатську канцелярию

в Ярославю пл. Міцкевича ч. 1.

3—8

Адвокат Д-р Кос

в НАЛУШИ

приймє концїпієнта. 607 5—?

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 28—?

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

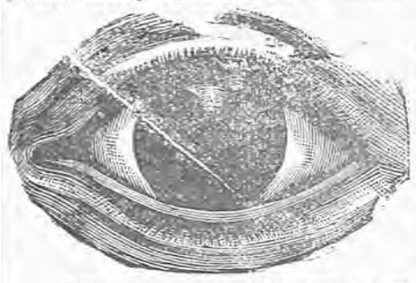

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразок поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджують ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Матурист пошукує лекциї на селї. Зголошеня до Адміністрациї 638 „Дїла" під А. Б. 1—1

Склепар фаховець не жонатий з кавциєю і добрими сьвідоцтвами пошукує посади до ведення крамниці на селї або в місті, може вести касу Райфайзена і писарку громадску. Платня після умови. Ласкаві зголошеня на руки Вп. Н. Кондра управителя школи в Юрямполи п. п. Королївка коло 640 Борщева. 1—1

Вдовиця Русинка пошукує женщини або мужчини старш го, котрий би схотїв при родинї мешкати, а навіть дїти прийме на виховане за оплатою місячною. Зголосити ся Садівницька ч. 11 перший 642 поверх двері ч. 5. 1—3

Десять родин найде літо помїщене в Пшеничнику. Рука в місци. Інформациї удїляє Федь Кальмук в Пшеничнику п. Мі 622 вунь старий. 2—2

Прийму лекцию від 1 червня. Можу приготовити до матури гімназияльної у протягу чотарох а здібнїйших навіть у трох лїтах. Найрадше однак прийму лекцию на один рік. Зголошеня під „Надія" (за оказанем півкарти коліової ч. 031876.) Львів, головна почта. 625 2—3

Панночка маєтна, котра не уважає на маєток будучого мужа, тілько бажає вийти за чесного, інтелїгентного і пристойного 26-лїтного молодця, котрого серце нїкому ще віддане не було, буде ласкавою написати під: „Перша любов" poste restante Стрий. 624 2—2

В Микуличині суть до винайму мешкання з будинками і приналежностями. Відомість школа (Ст. Чесник.) 603 3—5

Пісні Січинського в супроводї фортепіяна, а також твори на фортепіян та мужеські і мішані хори, висилає: „**ТОРБАН**", музична накладня. Львів, Врововська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальог даром. 586 4-10

Для руських лїтників. На Буковині в Дорні-ватрі, більшій купелевій місцевости маю до винаймленя в дуже догідній місцевости 14 покоїв на час сезону по умірених цінах. На жадане можу давати й харч. Зголошувати ся можна вже тепер до Марії Лешицької вдови по ц. к. лїсничім в Дорні-ватрі. 608 8—3

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх більших і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність

Посїлість земська 230 морґів в однім кавалку з будинками і з лїсом три кільометри від Стрия на продаж під незвичайне користними условіями сплати. Лише часть ціни купна треба мати готівкою. Можна розділити на кілька частий. Посередничить виключно Д-р Евген Олесницький, адвокат в Стрию. 621 2- 8

МАСЛА ВРИНДЗЯ найліпша і найдешевша лише в торговли Льонарда Солецького, Львів, улиця 499 Баторого ч. 2. 9—12

Відновляє, золотить ікони, ностаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплаковича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул. Руська 20. 19—?

Новість! Медове масло курячиное 1 клг. кор. 1·26 в краснім емайльованім ведерци 5 клгр. кор. 5·50, лише в торговли Леонарда Солецького улиця Баторого ч. 2 Львів. 581 6

Росада

Карфіоли копа 30 крейцарів Капуста „шанц" і калярепа 1½ кр. Брукса, бураки, цебуля, салата і помідора 8 кр. Левконія і вербени копа 30 кр. Рицинус 10 кр. Рїжні цьвіти 20 кр. Найгарнїйші щеплені рожі 30, 40 і 50 кр. штука з корінем 20 кр. поручає

ШМИДТ

Станиславів, ул. Галицьки 84. 639 1—3

Кунероль подешевів лише в торговли Леонарда Солецького ул. Баторого ч. 2, Львів. 326 10—?

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14 104

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ! Маґазин і робітня ювилєрська під фірмою **КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН** (VÖLKER) вістав перенесений до **Пасажу Міноляша.** 505 13—15

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* **цементові камінцеві мозаїкові** поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

СВОБОДА

ілюстровано політично-просьвітне і господарське для народу.

Видає і за редакцию відповідає Львонгин Цегельський

Цілорічна передплата виносить: на ср. на пів року 1 ср. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок поручає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

„Дзвінок"

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місець. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

СЕЗОН 1908. СЕЗОН 1908.

ФАБРИКА і СКЛАД КАПЕЛЮХІВ

під фірмою: **АНТІН КАФКА** (передтим Кожелюжек) Львів, ул. Галицька ч. 4 (коло катедри)

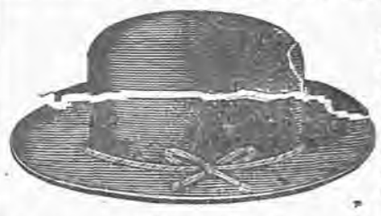

поручає на сезон весняний і лїтний капелюхи і цилїндри найновійші власного виробу як також капелюхи і цилїндри фабрики P. C. Habiga, ц. к. надворних доставців у Відни як також инших фабрик заграничних в найновійших фасонах і барвах по найдешевших цінах. **Великий вибір капелюхів для дїтий.** Цінники даром і оплатно. 405

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно м'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

до Америки

Канади, Тексасу, Аргентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Японії, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирські обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 28 мая о годині 3-ій по полудни відбудуть ся в Бібрці в комнатах „Бесїди" Надзвичайні Загальні Збори „Повітового Товариства кредитового в Бібрці" сгов. зареєстр. з обмеженою порукою з слїдуючим порядком денним:

1. Принятє білянсу за рік 1907.
2. Вибір 2 членів Ради Надзираючої.
3. Внесена членів.

о. Михайло Бобовник голова. *Василь Копцюх* секретар. 620 3—3

До заключеня обезпечень житевих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ"

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Гваранційні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,018.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталах около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 10—44

ЛЯРНЯ ДЗВОНІВ

АНТОНІЯ СЕРАФИНА

в КАЛУШИ

відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,

виконує **дзвони** рїжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливаня в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони рїжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотеперішні замовлена, прошу о ласкаві замовлена так на поодинокі нові дзвони як і на цїлі ґрупи. За тревалість материялу і гармонійний звук моїх дзвонів ручу і длятого осьмілюю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публиці.

385 6—? З глубоким поважанем

АНТОНІЯ СЕРАФИН.

Аґентів не висилаю.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Рашева	—	—	11 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11 00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·35*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Рашева	—	—	12·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10л	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	—	—
Стрия	7·30	—	2 25	6·05	—
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	6·42	11·25
Любіня	6·00	9·05	—	—	10·45
Рави руської	6·14	11·05	2 15†	4·00	10 45
Янова	6·58	9·15	—	7·10	11 35н
Брухович	7·21	11·05	1·35†	3·35	6·30
Брухович	9 00†	12·41н	3·30н	5·50	8·34†
Зимної води	3·50	—	3·45	7 10	11·35н
			3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їхучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

I

Видавець і одвічальний редактор: Львонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 108. Львів, субота 16. н. ст. (3. ст. ст.) мая 1903. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженим. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсеранову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 60 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Конець польської державної ідеї.

Під сим заголовком приносить 10-ий зошит берлїнського півмісячника Socialisti-sche Monatshefte на рік 1903. (є се непартийний теоретичний орґан, редаґований дуже старанно і серіозно) дуже замітну статю Карла Ляйтнера (Karl Leuthner). Автор статї, як читачі „Дїла“ зможуть самі переконати ся, обізнаний дуже добре з польсько-українським питанєм — хоч, що правда, лучають ся і в него дрібні промахи, які однак цїлком не шкодять цїлости його статї. Позаяк автор трактує справу з ширшого, міжнародного становища — тож і цїкавим буде для наших читачів познакомити ся з сею знаменитою статею. Подаємо єї без скорочень, в цїлости (в однім лише місци пропускаємо одно реченє, дотикаюче атентату Січинського, з огляду на прокураторський олівець).

Ся статя звучить:

„Для переважної части нїмецько-державних полїтиків польська справа стала квестиєю пруської адмінїстрациї. Чувство, що має ся тут до дїла з европейським проблємом, якого польська недоля в Прусах є лише складовою часткою, від 60-их років, в яких воно було так живе, — здає ся — цїлком загибло. Прихильники, як і противники гакатизму в сути річи є згідні в однім: щоби польську нацию трактувати як предмет законодавства. Але, чи буде ся ґвавтувати на польську зраду державну чи єї заперечувати, чи буде ся навертати Поляків на добрих Нїмцїв і Прусаків нїмецькою школою чи знов буде ся твердити, що Полякам до повної державної льояльности недостає лише приязного обходженя з ними — не єсть-же в кождім случаю одно так само сьмішною похибкою, як і друге? Чи-ж не повинні так приятелї як і вороги Поляків спитати ся перше, чи Поляк взагалї під зрадою може розуміти те, що розуміє під тим горожанин національної держави, і чи се можлива річ народови о сильній самосьвідомости та великій минувшинї чи-то нагаєм чи-то медівником вирвати з серця тугу за самостійностию? А прецїнь-же головна нута всїх польських змагань се їх власна держава. Се, за що Поляки до 1863 р. взагалї бороли ся і за що вони до нинї ще борють ся, се не була їх власна національна свобода, але була се мрія про стару польську державу, ту державу, що була збудована на найстрашнїйшім — полїтичнім, економічнім і національнім поневоленю двох третин її населеня (Русинів, Білорусів, Литовцїв і Нїмцїв) третиною пануючою, т. є. Поляками.

„Хто завдасть собі труду перекарткувати часописи і письма з 60-их років, ще нинї буде поражений незвичайно сильним вражінєм розчарованя, яке викликало серед західно европейських полїтиків зрозумінє сеї обставини. Поведенє Русинів і Литовцїв підчас повстаня з р. 1863 розвіяло леґенду про польську державу. Коли-ж письменники тої міри, як Лєруа-Болїє (Leroy-Beaulieu) займили опісля надто прихильне Росиї становище, то причин ю сего до певної міри було щось-віби як почутє сорому, що вся та прихильна Полякам лїрика і реторика мала своє жерело в одушевленю тих засліплених, котрі величали ідеал свободи в тім, що після слів українського революціонера Драгоманова „для величезної більшости західно-руського населеня було би мало лише значінє зміни росийського деспотизму на польський“. Правда, що тимчасом богато людий затратило те пізнанє, а ті, що брак знаня вирівнують надміром чутя, говорять про подїл Польщі так, як коли би читали з польських національних казок і як би не знали, що в руській части Польщі тілько-ж Нїмцїв визволило ся зпід польської кормиги, кілько Поляків дістало ся під ярмо нїмецьке, та що в Галичинї половина населеня, значить, 3·5 мілїона Русинів дістало від Австриї перші услівя людської екзистенциї.

Однако помилка має нинї своє жерело не в одушевленю, а в браку цїкавости, закриванім прихильними фразами, котрими і найлекше його закривати. А таки як-раз тепер була би пора добре уважати, бо в думаню самого польського народу починає відбувати ся процес, котрий вкінци мусить польську національну ідею увільнити від злученої з нею ідеї державної. В Росиї дала товчок до сього революция, а в Галичинї зріст українського руху. Аж у тій звязи набирає також значіня атентат Русина, Січинського на галицького намісника, ґр. Потоцького, що всюди викликав так сильне вражінє. Поляків не могла ся пригода нїколи так болючо діткнути, як у хвилї, коли вони розбудили спочутє для своїх, гноблених в Нїмеччинї братів. Замах той показав усему сьвітови, що Поляки, гноблені національно в Познанщинї, там, де мають власть, в Галичинї, самі прикладають ніж до горла другому народови. Чисто національного характеру замаху нїяк не можна було заперечити. (Тут наступає уступ, котрий з уваги на дражливість державного прокуратора мусимо пропустити. — Ред) Не здало ся нї нащо, що Поляки кажуть, мов то якраз виборча реформа так дуже розширила права Русинів; в замаху відбили ся властиво тілько методи росийської революцийної підпольної борби. Бож ту дрібку, яку Русини здобули через виборчу реформу, треба було аж видерти шляхтї, а приклад польських революціонерів в Росиї був би не мав на галицьких Русинів такого заразливого впливу, коли би як тут, так там не прийшло було до страшного вибуху вікове завзятє.

Глубину тої ненависти можна би аж тогдї зрозуміти, коли би розказати історию обох народів. Тут нехай до поясненя послужить порівнанє. Народи, що не дійшли до державного уформованя, живуть споминами і тугою. Коли повстала нїмецька держава, поблїд Нїмцям згодом блеск часів Гогенштавфів; Полякам в столїтю розшматованя і немочи в ярких барвах відновив ся образ побіди під Таненберґом; а душа Русинів живе в думах і піснях, котрі розказують про Січ, про козацьку републику, про її кроваві війни з Поляками, про довгу, страшну чергу лютих повстань і лютих погромів. Та Полякам було за мало, що убивали тїло; вони хотїли убити ще й душу. Коли розібрано Польщу, українська і литовська письменна мова і культура була вже загибла, шляхта спольщена, свобідний селянин зійшов був на „хлопа“, на невільника. Навіть спомин про національну екзистенцию Русинів був уже пропав: Мария Тереса і Катерина уважали набуті країни, в половинї і в двох третих не польські, за польський край так само, як пізнїйша лїберальна лїрика, що побивала ся за їх визволенєм. Александер І., котрий під впливом Сперанського і, щоби свій лїбералїзм показати в повнім блеску, пустив ся на пробу з „польським королївством“, поняв се королївство в його давних границях та в столицї Литви установив другий польський унїверзитет. Повстанє з р. 1830., з котрим в парі пішло повстанє литовських селян против польських „панів“, змінило, що правда, урядові росийські погляди, але тілько в тім напрямі, що спершу в лїтературі через історика Устрялова, опісля в полїтичній практицї на місце польського принципу винародовлюваня станув такий же принцип великоруський. Аж до революциї з р. 1904. була мова українська, білоруська і литовська законом заборонена, жадна часопись, жадна наукова анї популярна праця, жаден переклад, навіть переклад Нового Завіта, не сьміли появляти ся в тих мовах. Ще й нинї не визволились вони від сумної долї паріїв. Коротка весна свободи проминула; а хоч уже тепер годї зважатись назад закувати українську мову в кайдани, то таки важко переслїдують українську пресу; українським товариствам в Київі і Харкові, як доносить „Рѣчь“, вільно уладжувати тілько театральні вистави; відчити обмежено до крайности, ширенє лїтератури по селах цїлком спинено.

Серед яких обставин розвивала ся українська лїтература і письменна мова від 30-тих і 40 вих лїт, коли Костомарів, Бодянський і знаменитий поет Шевченко клали для неї підвалини! До цензурних пут причиняла ся ще сильнїйша перешкода, що в чисто селянськім народї з його спольщеною шляхтою і змосковщеною інтелїґенциєю не було читачів і так само не було усталених форм спільної мови та що вихованє і наука навіть самого українського письменника перли до великоруського письменства. Від Богдановича аж до Короленка і Потапенка богато-пребогато Українцїв вкладало у великоруську лїтературу що найгарнїйші свої твори. А у сїм відношеню величним образом траґічности являє ся Гоголь, творець великоруської повісти, в котрого писанях так само ясно проявляє ся неохота до Москалїв, як в його „Тарасї Бульбі“ ненависть вільного козацтва до польських гнобителїв підіймає ся до найвисшого поетичного звеличаня. Як Москалї по Поляках обняли в спадщинї методи неволеня, так і поведенє обох пануючих народів проти розвиваючої ся української лїтератури ішло в парі. Никола І. вигнав Костомарова і Шевченка на засланє; польська суспільність і преса ще двацять лїт пізнїйше виклинала такого Антоновича і його приятелїв, що, будучи українськими шляхтичами, почувались Українцями, а не Поляками. Поляки видумали для українських дїячів згірдну назву „хлопоманів;“ московська гординя перетворила сю назву на московську лайку „хахломанів“. А коли великий росийський критик Бєлїнський докоряв Гоголеви його українськими симпатиями, то польські рецензенти всякими грубостями лаяли Шевченка за те, що він славословив козацькі війни і нїбито їх варварство та нелюдскість.

(Конець буде).

Полїтичні ґльоси.

Соц.-дем. „Głos“ бачить стебло шовінїзму в нашої, а не бачить полїна в своєї суспільности. — „Rozdwojenie“ в мозгу співробітника „Przegląd-y“. — „Всеславянська солїдарність“ за виповідженєм.

В нашій полїтичній лїтературі, почавши від працї М. Драгоманова „*Историческая Польща и великорусская демократія*“, а скінчивши на сьвіжій публїкациї д. М. Лозинського „*Польський і руський революційний рух і Україна*“ виказано вже безлїч разів, і то самими социялїстами, що польські социялїсти в польсько-українській справі займають не таке становище, яке наказувала-б консеквентно понята ідея міжнароднього братерства, тільки остають під сильним впливом історичних польсько-державних традиций. Та серед того пароксизму шовінїзму, який обхопив весь польський загал, ми високо цїнимо кождий, хоч-би найслабший проблеск здорової думки на польсько-українські відносини і тому радо зазначуємо кождий такий проблеск серед галицько-польської социяльної демократиї. І через те з тим більшим жалем мусимо зазначити, коли попри ті здорові думки польська соц.-дем. преса вилїзе з чимсь таким, що хоч — як то кажуть — сьвятих з хати виноси! А до ряду таких річий треба зачислити і вчерашну статю в львівськім соц.-дем. „Głos-ї“ п. н. „Panslawizm czy prusofilstwo?“

Статя навязана до справи виступу посла д-ра Окуневського в Празї, а властиво не є се статя, тільки казка про поганих українських і польських шовінїстів, з котрих перші накладають з нїмецьким Вільгельмом а другі з москвофілами та про гарного „речника народних мас — социялїстичний пролєтарият“, очевидно з тою моральною наукою, щоби гнати від себе тих поганих шовінїстів, а слухати того гарного речника.

А в казцї, як в казцї, — ріжні нечувані річи. Отже, що „Вільгельм II зі своєю княжою дружиною“ є „любимцем української національної демократиї, її симпатиєю“; що „в боротьбі проти шляхти і бюрократиї польської українська національна демократия бачить союзника в могучім нїмецькім цїсарстві та шукає союзників у тих нїмецьких партий, котрі супроти польського народу держать ся засад гакатизму“ — і т. Очевидно, казка не може бути без морального осуду і моральної науки. Отже автор казки киває згіршений головою, як то „реакцийний замах пруського правительства (себто експроприяцийний закон) похвалили мовчки (!) навіть такі посли, як Трильовський, що в сьвяточних хвилях признаєть ся до социялїстичних засад“; бідкає, як то „длятого, що пруська реакция не паде безпосередно на український нарід, длятого, що та реакция давить Польщу, — українські „патріоти“ думають, що виграна „нїмецької“ полїтики є виграною полїтики української;“ вкінцї зачинає вчити, що „полїтика Вільгельма II. є погромом для демократиї, для справи свободи в цїлій Европі, а особливо на Сходї Европи“. Що правда — ся наука, се тільки „pacierz za panią matką: Маркс і Енґельс доказували колись, що Росия є небезпекою для справи свободи Европи, а наш автор замість „Росия“ всаджує тільки „Нїмеччина“ і їде на тім самім кони навіть до тої самої цїли, бо як у Маркса і Енґельса тою цїлею було відбудованє історичної Польщі задля ослабленя Росиї, так і в нашого автора ізза його моралів вилїзає думка: Не сьмійте бороти ся проти історичної Польщі, бо сим зміцнюєте ворога „свободи Европи“ — Нїмеччину!

Що правда, мусимо соц.-демократ. авторови признати одну прикмету, яка його казку виріжнює корисно від таких самих казок в иньших орґанах польської преси. Бо коли ті орґани видять шовінїзм виключно по сторонї українських партий, то наш автор був ласкав доглянути його і по сторонї партий польських. А навіть та часть його статї, — що правда, дуже невеличка, — де він говорить про польсько-москвофільський союз, тратить характер казки.

Ну, а тепер моральна наука. Отже українська національна демократия в своїм прусофільстві і польська народова демократия в своїм панславізмі є короткозора, а „та короткозорість є характеристична для кождої буржуазийної полїтики“. Отже „шкідливий є шовінїзм навіть для незалежних народів, але шкідливійший, двічі шкідливий для тих народів, котрі доперва борють ся за свою свободу і незалежність“, значить, для українського народу в Галичинї; отже „зі здвоєною енерґією треба поборювати той нерозумний шовінїзм, який роз'ярює і піддержує національна демократия польська і українська“; отже „для того речник народних мас, социялїстичний пролєтарият, мусить поборювати полїтику „патріотів“ ріжних красок, тих сьвідомих чи не сьвідомих союзників реакциї“.

Так кінчить ся казка. Але полїтичний орґан не є для казок і ми мусимо подивити ся також на полїтичну цїль тої казки. Отже найперше автор сам не знає, чого властиво хоче і написав свою статю от-так собі, щоби була нагода виганьбити „українських шовінїстів“. Бо коли українському клюбови в справі з послом Окуневським закидаєть ся прусофільство, то льоґічно виходило би, що він повинен би згодити ся на те славянофільство, яке ріжні інтриґанти старали ся підсунути промові пос. Окуневського. А тимчасом нї, і славянофільство авторови не подобаєть ся...

І так автор нехотячи зійшов ся з тими поганими „українськими шовінїстами“, які також не признають нї одного нї другого „фільства“, не признають нїякої „расової“ полїтики, тільки полїтику національних інтересів, виповнюючи її таким змістом, що й социяльна демократия, на скільки ходить о проґраму для найблизшої будучности, не може йому нїчого закинути. І тому автор, хотячи все таки вилаяти „поганих шовінїстів“, мусїв хопити ся аж звичайної брехнї, бо-ж усе те, що він понаписував про симпатиї української національної полїтики до полїтики Вільгельма і т. д., все те нїщо инше, тільки брехня. Ми дуже просили би соц.-дем. публїцистів на будуче, щоб вони оружє брехнї лишили вже иншим польським публїцистам, а самі, коли вже конче хотять нищити „український шовінїзм“, нищили його цитатами з наших статей і фактами з нашої полїтики.

Але соц.-дем. автор не послугуєть ся таким оружєм так собі: в тім є своя цїль. А та цїль ставить його на одну дошку з иншими польськими шовінїстами. В сьвяточних хвилях польська социяльна демократия звичайно заявляє, що нашому народови дїєть ся під національним оглядом кривда. З того виходило би, що й оправдана є боротьба проти тої кривди. Але ту боротьбу вона, як бачимо, пятнує шовінїзмом. Значить, щоб не стягнути на себе епітету „українського шовінїста“, не треба бороти ся проти польського панованя над нашим народом. А таке „непротивленіе злу“ кому иньшому вийде на користь, як не тому панованю?! Ось і маємо ту цїль: пятнуючи боротьбу за національне визволенє нашого народу шовінїзмом, польська социяльна демократия сповнює ту саму службу, що явні будівничі Польщі на Руси, тільки — иншим способом.

Бо щоби український нарід міг ждати національного визволеня від польського панованя без боротьби, сподїваючи ся на почутє міжнародньої справедливости хоч-би з боку польської социяльної демократиї, на се якось мало виглядів. Противно, ми готові дійти до того, що в очах панів з „Głos-у“ незадовго навіть українська социяльна демократия стане шовінїстична. От недавно „Głos“ облаяв українське соц.-дем. „Слово“ в Київі, рівнаючи його з Брандовським, за те, що воно поважило ся образити маєстат „towarzysza Mikołaja Hankiewicza“, виводячи на сьвіт, як то він не хотїв підписати як видавець „Землю і Волю“, бо не міг згодити ся на її становище в справі Січинського. А тепер подає знов „Земля і Воля“, що пос. Гудец не хотїв підписати інтерпеляциї пос. Остапчука, внесеної в справі конфіскати „Землї і Волї“ за статї в справі Січинського. Гарне „міжнародне братерство“, котре каже польському соц.-дем. послови брати участь в похоронї ґр. Потоцького, а не позволяє підписати інтерпеляциї за конфіскату „братнього“ орґану. От нехай би туди звернув ся „Głos“ в своїх пошукуванях за шовінїзмом!...

— —

Справа промови посла Окуневського все ще не сходить зі шпальт польської преси, тільки по мисли польських інтриґантів стають що-раз глупійші. Під сю характеристику підходить власне вступна статя вчерашного „Przegląd-y“ „Rozdwojenie wśród Ukraińców“. Отже в українськім клюбі „настало роздвоєнє“: пос. Окуневський, „niezaprzeczenie najpoważniejszy między Ukraińcami“, тягне до помиреня з Поляками, а п. Василько тягне до ґерманофільства. В словах пос. Окуневського український клюб не знайшов нїчого противного своїм поглядам, значить, клюб також ударив у струну помиреня. Але чи можна клюбови вірити? Очевидно нї, бо він „роздвоєний“. Так виводить „Przegląd“ і остерігає, щоби хто з Поляків не взяв слів Окуневського за добру монету цїлої української національної полїтики. Чи можна видумати що глупійшого від тих виводів? Справдї польські публїцисти заслугують на те, щоб з бібули, задрукованої такими ельокубрациями, зробити їм ослячі вуха!

— —

Краківська „Nowa Reforma“ пише на тему „польсько-чеської солїдарности“. Сей демократичний орґан на Чехів дуже загнївний, бо ось вони посьміли в справі Січинський-Потоцький мати иншу, думку, нїж польська преса. Се, так сказати, головний гріх, один з тих, що нїколи не можуть бути відпущені, бо crimen laesae maiestatis Poloniae власне до таких гріхів належить. Є ще й другий гріх: Чехи люблять „прусофільствувати“. Є в кінцї й третий: Чехи, обиджені з приводу ювилейних театральних вистав, жадають від инших славянських народів в імя всеславянської солїдарности, щоб ті також не брали в ювилейнім обходї участи, а де-ж се можливе для полїтиків принципу „Przy Tobie Panie stoimy i stać chcemy“.

Ну, і вилїзають з львиної шкіри ослячі вуха: „всеславянська солїдарність“ показуєть ся звичайною полїтикою національного еґоїзму. Коли Полякам вигідно використовувати Чехів для скріпленя свого панованя над нашим народом, тодї вони блягують про „всеславянську солїдарність“; але нехай тільки Чехи в якійсь справі посьміють инакше думати нїж Поляки, зараз дістають „виповідженє“ тої солїдарности. Польська льояльність з виповідженєм вже давно знана; польська „всеславянськість“ має таку саму вартість.

І яким правом ті панове нам закидають ворожість славянству?! Адже ми робимо те саме: ведемо полїтику наших національних інтересів, тільки ведемо її чесно, не вбираючи наші національні інтереси в маску ріжних „фільств“. А при тім відносимо ся чесно і до наших противників і прим. в чеській справі, хоч Чехи все помагають Полякам панувати над нами, ми нїколи не нападали на них так брутально, як їх польські союзники, навпаки, ми все радо витаємо кождий національний здобуток чеського народу.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю парляменту, по відчитаню т. зв. впливів — перший забрав голос посол Петрицький.

Промова посла Петрицького.

Речник вказує на причини, за-для яких Русини голосували проти наглячости внесеня о підвищцї континґенту рекрута та будуть голосувати також проти мерітум предложеня. Русини роблять се найперше з загальних мотивів, бо убоге населенє не спроможне вже нинї двигати величезних тягарів мілїтаризму. З другого-ж боку Русини мають ще свої специяльні причини, ті самі, яких наслїдком був траґічний случай з 12 цьвітня с. р. Вину нинїшного положеня руського народу поносять зарівно Поляки як і австрийське правительство, не вилучаючи теперішного президента мінїстрів — а вкінци заступники всїх австрийських народів, що своїм поведенєм супротив русько-польського спору апробують поневоленє Русинів.

Бесїдник характеризує детайльно способи польської борби против Русинів. Ілюструє цитатами з польської публїцистики, як Поляки беруть ся винищити Русинів як нацию. Кличем польських верховодів є: „нема жадних Русинів! в Галичинї нема місця для руського сепаратизму“! Нарід руський був усе вірним династиї і австрийській державній ідеї — навіть у найтяжших хвилях, коли егзистенция сеї держави і її династиї здавала ся захитаною. В заплату за се рішаючі чинники австрийські зробили все можливе, щоби допровадити весь руський нарід до як-найнужденнїйшого положеня до тяжкої недолї.

Посол Петрицький малює дальше яркими красками та подрібно польонїзаторські заходи у Галичинї, заходи, з якими в парі йде систематичне економічне руйнованє руського хлопа польською адмінїстрациєю Галичини. Русини, що лляли колись свою кров за Австрию, крок за крок знев рювали ся в Австрию, тратили віру в те, аби знайшли справедливість у тій державі та постепенно прийшли до переконаня, що та держава не заслугує на се, аби руські жовнїри наставляли за неї свою грудь. Се є результат польської госпо-

Обширну брошуру О ТРУСКАВЦИ висилає на жаданє Заряд.

в 1 сезонї т. є. від 15 мая до 30 червня і в 3 від 1 до 30 вересня о 30% дешевше.

В ТРУСКАВЦИ

Лїчить ся з незвичайним результатом:

Ревматизм, подаґра, пісок нирковий, астма, ісхіяс, товстість, слабости жіночі, недуги серця і жолудка.

Початок сезона 15 мая. Конець 30 вересня.

Лїкарі заведеня: Цїс. рад. д-р Е. Крижановський з Бучача і д-р Т. Прашіль зі Львова. 524 5—6

дарки в Галичинї для австрийської державної ідеї.

Бесїдник ілюструє упослїдженя Русинів при виборчій реформі. Співдїлало при тім правительство. Русинам зрабовано надію на нормальний розвиток. Правительство, а нїхто инший, є властивим виновником атентату з 12 цьвітня с. р. Сей акт розпуки се не відорваний факт і не чин патольоґічно диспонованої і еґзальтованої хоробливої одиницї — але льоґічна консеквенция того, що доси дїяло ся з Русинами, як відношено ся до їх страшного покривдженя. Що відчував Сїчинський при атентатї, се відчуває увесь руський нарід. Коли ся палата має совість і почутє права та коли вона бажає, щоби Австрия була справдї правово-упорядкованою державою, то нехай не буде глухою на жалоби, на крик розпуки Русинів. Русини нїчого иншого не жадають — лише рівноправности! Коли-ж правительство і заступники народів Австриї остануть глухі на всї домаганя Русинів — то се, чого відмавляє ся „Тирольцям Сходу", буде даним... революціонерам Сходу!

По п. Петрицькім промовляв п. Кінцль, а опісля п. Лукасевич.

Промова посла Лукасевича.

Русини будуть голосувати против предложеня, бо не можуть згодити ся на ще більше обтяженє селян, а також тому, бо правительство не узглядняє потреб і домагань Русинів. Австрия є державою, де одні національности живуть коштом других. Доки національні спори не будуть поладнані, доси неможливий правильний розвиток Австриї. Розвязка національних спорів можлива лише дорогою автономії народів.

Дальше бесїдник наводить факти упослїдженя руської мови в армії, нехтованя руських сьвят військовими командами і т. д. Жалїє ся на нелюдське трактованє жовнїрів. Жадає приспішеня реформи військового кодексу карного і військової процедури карної. Домагає ся, щоби резервістів з сїл покликувано на вправи в часї, коли нема рільних робіт. Жадає, щоби жовнїрів оборони краєвої урльоповано на час жнив. Заведеня дволїтної служби військової не можна довше відкладати. Рівнож треба полїпшити харч жовнїрів.

З осібна обговорює бесїдник непошанованє релїґійних почувань руських жовнярів у війську та уживаня жандармериї у східній Галичинї до полїтичних услуг пануючій польській партиї в цїлях полїтичної секатури і польонїзациї руського населеня.

Після того виголосив довшу промову пос Брайтер, який остро критикував сердновічну інституцию військових судів чести, ілюструючи єї справою полковника Григоровича, ред. „Simplicissimus-a" Майрінка, та перського ґен. Колїшера. Бесїдник закінчив тим, що в новім будинку мінїстерства війни повинен запанувати також новий дух. „Треба зачати від усуненя окремих войскових понять про честь"! На внесенє пос. Прохазки замкнено дискусию, а як ґенер. бесїдники промавляли: соц.-демократ Пік contra та Заморські (koło) pro „Славний історик з Тернополя" обмежив ся до вирецитуваня написаної розвідки, чому то він як „Polak i austryacki patryota" голосує за підвисшенєм контінґенту краєвої оборони. Промова проминула без вражіня. На виводи пос. Петрицького не реаґував нї слова, бо не було часу, щоб він ту відповідь наперед викував.

По фактичних спростованях послів Ґабля і Граського переслано предложенє про контінґент рекрутів краєвої оборони до військової комісиї.

Відтак мотивував пос. Кольоврат наглячість свого внесеня в справі законопроєкту про запомоги для родин резервістів.

В дискусиї над сим внесенєм промавляв пос. Ілля Семака. Він заявив, що руське населенє витає з вдоволенєм уступки признані й заповіджені військовою управою. Бесїдник виступає за національною самоуправою та жалїєть ся на упослїдженє Русинів та на проби їх винародовленя, практиковані в Галичинї й Буковнї.

Відтак промавляли ще посли Скарет (с.-д.) Малїк (всенїмець) Піхлєр (хр.-соц.) а на сїм дискусию замкнено. Ґенеральними бесїдниками вибрано послів Філїпського (pro), Лїсого (contra).

Перед замкненєм засїданя урґував пос. Різе (с. д.) справу законодатної полагоди долї контрактових урядників.

Слїдуюче засїданє в понедїлок.

На вчерашнім засїданю парляменту відчитано просьбу краєвого суду о дозвіл на доходженя проти пос. д-ра Евгена Левицького з § 305 зак. кар.

Статистика національностий і віроісповідань в Галичинї.

(За Буяком.)

Справа національностий і віроісповідань має в Галичинї першорядне значінє; ті численні ріжницї, які істнують між східною і західною Галичиною, не мають причини в ґеоґрафічно-фізичних чинниках, а перш усього в її історично-суспільних і культурно-расових відносинах.

Після статистики, переведеної галицько-польськими державними орґанами в 1900 роцї признало ся в Галичинї до руської національности 3,074.000 осіб (себто 42·2 проц. загалу людности), в 1890 роцї 2,836.000 (себто 43·1 проц.); до польської національности в 1900 роцї 3,989.000 осіб (себто 54·8 проц. загалу), в 1890 роцї 3,509.000 (себто 53·3 проц.); нїмецької національности в 1900 роцї 212.000 осіб (себто 2·9 проц.), в 1890 роцї 228.000 (себто 3·5 проц.). Замітний тут є зріст процентовий Поляків на шкоду Русинів і Нїмцїв. В останім десятилїтю приріст польської людности виносив 479.500 осіб (13·66 проц.), приріст руської людности 238.800 (8·42 проц.), народність нїмецька зменшила ся о 15.800 (7 проц).

Статистику національностий треба доповнити і поправити статистикою віроісповідань. Числа двох головних краєвих конфесий не покривають ся числами головних національностий. Поміж римо-католиками є 45 тисяч Нїмцїв, коло 30.000 селян-латинників признало ся до руської національности, коло 83.000 греко-католиків признало ся Поляками. В порівнаню зі станом з 1880 р. взаїмна сила асиміляцийна Поляків і Русинів зменьшилась, національна відпорність зросла. Статистика віроісповідань позволить нам також пізнати скількість Жидів, котрі в своїй масї представляють безсумнївно відрубний культурний орґанїзм, та котрі з опортунїстичних причин в головному вписують ся за Поляків.

	1900 рік	1890 рік
Римо-католиків було:	3,352.000 (45·8 прц.),	3,001.000 (45·4 прц.)
Греко-католиків було:	3,104.000 (42·4 прц.),	2,791.000 (42·3 прц.)
Жидів було:	811.000 (11·0 прц.),	770.000 (11·7 прц.)

(Приналежних до иньших конфесий було низше 1 прц.)

	1890—1900	1880—1890
Приріст римо-католиків:	353.000 (11·78 прц.),	282.500 (10·40 прц.)
„ греко-католиків:	313.700 (11·24 прц.),	280.000 (11·16 прц.)
„ Жидів:	39.000 (5.07 прц.),	86.000 (12·47 прц.)

(Приріст Жидів в ост. десятилїтю виносив фактично 19·18 прц.; одначе $^2/_3$ їх природного приросту виеміґрувало з краю.)

Розміщенє національностий і віроісповідань після обчислень Буяка на основі урядової статистики представляєть ся так:

З польської людности припадає на західну Галичину 2,370.500 (59·4 проц.), на східну Г. 1,618.000 (40·6 проц.); з римо-католиків на західну Г. 2,214.000 (66 проц.), на східну Галичину 1,138.000 (34 проц.) Русинів є в східній Г. 2,997.000 (97·5 проц.), в зах. Г. 770.000 (25 проц.) Жидів маємо в схід. Г. 619.000 (76·3 проц.), в зах. Г. 192.000 (23·7 проц.).

В східній Галичинї представляє людність:

руська:	62·5 проц.
польська:	33·7 „
римо-католицька:	23·6 „
жидівська:	12·8 „
нїмецька:	3·7 „

В західній Галичинї представляє людність:

польська:	95 проц.
римо-катол.:	88·7 „
жидівська:	7·6 „
руська:	3·1 „
инша:	1·6 „

Поважнїйшу меншість має руська людність в чотирох повітах: Н. Санч (13·8 проц.), Коросно (16·5 проц.), Грибів (18·9 проц.), Горлицї (25·3 проц.)

Східну Галичину вважає Буяк за країну національно-мішану, мотивуючи свій погляд тим, що Жиди становлять тут $^1/_8$ часть людности, римо-католики майже $^1/_4$ часть, Русини менше нїж $^2/_8$; значінє Поляків-католиків і Жидів підносить ще їх перевага економічна і культурна, обнижаючи тим самим становище Русинів.

Розміщенє Поляків у східній Галичинї є для них некорисне, бо вони розкинені по цїлім просторі та, з виїмком Львова й львівського повіту, та навіть ярославського і березівського, а нїде не мають чисельної більшости. Доси се розсїянє Поляків помагало їм вдержати свої впливи на цїлім просторі краю, одначе при дальшій еволюциї відносин — побоюєть ся Буяк — могла-б Полякам грозити доля позбавленої майже голосу меншости, а навіть денаціоналїзация.

Зі свойого становища та згідно з п. Ґломбінським Буяк дїлить Галичину на такі териториї: I. руська національна територия, обіймаюча 8 повітів (Турка, Долина, Богородчани, Надвірна, Печенїжин, Косів, Снятин та Яворів); Поляки не доходять тут нїде до 15 проц. (пересїчно числять 8 проц.). II. 17 повітів польсько-руських, у котрих Русини мають значну більшість, Поляки доходять 16—36 проц., римо-католики 11—22 проц. Ті повіти не становлять одноцїльного простору, три з них лежить на півночи (Сокаль, Рава руська, Жовква), шість в серединї (Бібрка, Рогатин, Товмач, Жидачів, Дрогобич, Калуш), чотири в південнім сходї (Коломия, Городенка, Залїщики, Борщів) та чотири на Підгірю (Добромиль, Лїсько, Стрий, Старий Самбір). III. 22 повіти польсько-руські, в котрих Поляки мають поважну меншість 30—49·3 проц., римо-католики 20—39·4 проц. Ті повіти сполучають ся територияльно зі собою, тягнуть ся серединою краю від Сяну до східної границї. Найбільший процент римо-католицької людности мають повіти: Львів 39·4 (польської 48·4), Сянік 38 (пол. 49·3), Теребовля 37·7 (пол. 46), Перемишль 34·3 (пол. 47·1), Скалат 33·6 (пол. 44·8), Збараж 30·5 (пол. 36·6), Мостиска, Городок, Тернопіль звиш 29 (пол. 44·4). IV. Польська територия, котра складаєть ся з міста Львова і двох повітів Березова і Ярослава, в котрих Поляки і латинники мають численну перевагу. Сей простір скріпляє позицию Поляків у східній Галичинї.

Польська людність східної Галичини скуплюєть ся перш усього в містах і на обшарах двірських. У 58 містах і громадах з людностию звиш 5.000 мешканцїв було 1900 р. загалом 762.000 осіб, з того рим.-кат. 257.000, (33 проц.), Поляків 487.000 (64 проц.), греко-католиків 212.000 (27 проц.), Русинів 177.000 (23·4 проц.), Жидів 284.000 (39 прц.), Нїмцїв 96.000 (12·6 проц.)

В 7 містах з поверх 20.000 мешканцїв, процент Поляків є ще висший, бо виносить 79, а Русинів 11; процент римо-католиків 44, Жидів 36, греко-католиків 19. З напливом сїльської людности до міст процент Русинів росте. Так у Львові греко-катол. людність цивільна виносила в 1880 р. 14·5 проц., в 1890 р. 15·3 проц., в 1900 р. 16·5 проц., а з військовими 18·3 проц.; в Перемишли було в 1880 р. Русинів 7·5 проц., в 1900 р. 14·4 проц.; в Станиславові в 1880 р. 7·3 проц., в 1900 р. 13·4 проц.; в Самборі в 1880 р. 4·5 проц., в 1900 р. 13 проц. Зі зростом руської „інтелїґенциї" в східно-галицьких містах скріпляєть ся щільно руська людність.

По двірських обшарах мешкало в 1900 р. в східній Галичинї 196.000 осіб, з чого 128.000 (66 проц.) Поляків, тільки 81.000 (42 проц.) римо-католиків; гр.-католиків було 65.000 (33 проц.), Жидів 45.000 (23 проц.)

В сїльських громадах східної Галичини на 3,857.000 є Поляків 1,003.000 (26 проц.), тільки 798.000 (21 проц.) римо-католиків.

На обниженє процентового відношеня на шкоду Русинів у сх. Галичинї впливає — після думки Буяка — не мазурська кольонїзация, а еміґрация Русинів до Америки та більша смертність руських дїтий, нїж дїтий польських.

Вкінцї ще кілька дат про скількість духовенства обох обрядів. У цїлій Галичинї має греко-католицька конфесия о 110 проц. парохій і о 32 проц. духовенства більше, нїж конфесия римо-католицька. Недостачу сьвітського духовенства невтралїзує велика скількість римо-католицьких мужеських монастирів (95).

Заграничний огляд.

Третя дума.

Дебати в росийській думі стають незвичайно знаменні. По мінїстерстві війни прийшла черга на судівництво й тюремну управу. Опозицийні бесїдники виказували яркими красками нечувані відносини по росийських тюрмах а ще більше упадок судівництва, яке стало вповнї зависимим від адмінїстрациї та є здане на її самоволю. Знаменне тут особливо те, що в такім дусї промовляли не лише кадети та крайні лїві посли, але навіть октябристи й мирнообновленцї. Мирнообновленець Соколов, заступник секретаря думи заявив м. и. реакцийному мінїстрови судівництва, що „годї нинї усувати одну ґрупу судиїв, завтра другу, відповідно до зміни полїтичних поглядів хвилї. Се річ виключена, щоб в законній державі судия мав кермувати ся після того, відки віє в даний момент вітер!"... Розумієть ся, що буджет мінїстерства дума ухвалила, але дебата народної репрезентациї надто виразно осудила теперішний занепад росийського судівництва, який дійшов до того, що адмінїстрацийні власти не спинюють ся навіть перед засиланєм судиїв, як вони видають засуди не бажані адмінїстрациєю, як се стало ся прим. в Омску!...

Ще острійше заатаковано росийську адмінїстрацию при обговорюваню буджету мінїстерства справ внутрішних. Кадет Маклаков виголосив в сїй дебатї так знамениту й зручну промову, що добув оплески не лиш серед лївих послів але також в центрі а навіть на правици! Схарактеризувавши давний режім Росиї, який обмежував ся на боротьбі власти з суспільностию, перейшов відтак до доби, яка почала ся указом із 30 жовтня. „Минуло богато часу, ми пережили революцийний чад, прожили час успокоюваня, а тепер переживаємо добу реакциї". Нові засади істнують тільки в теориї, а те, що говорить ся в думі, суперечить дїйсности. Форма правлїня в Росиї не згоджують ся з способом управи. Місто законного ладу, панує всюди самоволя виїмкових і воєнних станів. В супереч з жовтневим манїфестом льокальні сатрапи допускають ся нечуваних надужить і злочинів. До того зааранжовано завзяту боротьбу зі свободою росийської преси, якої положенє стало тепер ще прикрійше, як за часів абсолютизму. При кінци своїх виводів, ілюстрованих яркими примірами, зазначив він, що було божевільним переконанє старого ладу, що сильна держава може операти ся на слабій, пасивній суспільности. Будучність Росиї лежить тільки в побудженю самодїльности суспільности, яку одначе убиває теперішний безсистемний, самодержавний режім. Одноцїльности в полїтицї вимагали також иньші бесїдники з центра й опозициї. Особливо підносили ся голоси против воєнного стану, який деморалїзує провінціональну адмінїстрацию. Октябристи зазначували, що вони згоджують ся на воєнний стан тільки в виїмкових случаях та висловлювали надію, що правительство візьметь ся до консеквентної полїтики особливо по окраїнах.

Відповідь правительственного репрезентанта на сї виводи подали ми у вчерашних депешах.

Данїя й Ісляндия.

Тогідь установлена комісия предложила отсе данському королеви, Фридрихови VIII. проєкт нового закона про управильненє правнодержавних відносин між Данїєю й Ісляндиєю. Головні точки сего законопроєкту є такі: Ісляндия є вільним і самостійним краєм, який лучить з Данїєю спільний король та спільні справи. На будуче король має носити титул „король Данїї й Ісляндиї". Крім того признано Ісляндиї ще деякі уступки в справі інспекциї риболовства, яке становить головне жерело прожитку Ісляндцїв, та в справі установленя найвисшого судового трибуналу на Ісляндиї і признаня воєнної фляґи. Ісляндська каса платити ме що року причинок на цивільну лїсту короля.

Закон сей має обовязувати через 25 лїт, потім може бути дансько-ісляндська спільність змінена, але спільність короля, мінїстерстра справ заграничних і армії виповідати не можна...

Отсей законопроєкт, який безперечно вже незабаром стане законом, є незвичайно характеристичний для автономічних змагань нинїшної доби. Ісляндия перейшла під володїнє Данїї ще в 1380 роцї, а остала при нїй навіть після того, як 1814 р. Норвеґія получила ся зі Швециєю. Між Данїєю а Ісляндиєю вели ся довгі часи змаганя о конституцию, які покінчили ся на якийсь час тим, що 1874 р., як в тисячлїтє істнованя Ісляндиї, надано краєви конституцийний лад. В столици краю, Рейкевіку, збираєть ся народна репрезентация (альтінґ) зложена з двох палат, яка ухвалює податки й порішує закони. Під полїтично-адмінїстрацийним зглядом має Ісляндия досї над собою краєвого намісника. Але й таке відношенє до матїрнього краю не вдоволювало Ісляндцїв, які змагають постепенно до повної независимости. Одним з етапів, які ведуть до сього, треба признати теперішну угоду, яка признає повну рівноправність Ісляндиї з Данїєю, а лучить їх тільки через деякі спільні інституциї як прим. Австрия з Угорщиною. До того треба згадати, що 2,605.000 населеня Данїї говорить мовою данською, а 78 тисяч Ісляндцїв зберігло давну мову норвежську.

НОВИНКИ.

— **Міцкевича сконфісковано!** І стало ся се не в Прусах анї в Росиї, але у Львові. У вчерашнім числї нашої часописи не спинив ся прокураторський олівець навіть перед цитатом з „Pana Tadeusza", якого видавано десятки разів в ориґіналї і перекладах та якого читаєть ся обовязково по всіх галицьких ґімназиях. „Каридостойними" видали ся львівській прокураториї вірші 189 і другі з X. книги сего твору, в яких кс. Робак висловлює свою думку про убиванє людий. Конфіскатою сею здобула собі наша прасова власть славу, про яку й не треба богато говорити... Щасливий Міцкевич, що він вже помер, а то може прийшлось би йому відповідати перед львівським судом за похвалюванє каригідних вчинків разом з „гайдамацькими" редакторами... Добре бодай те, що у Відни засїдають наші посли; вони незабаром зімунїзують сю конфіскату, так що Міцкевича буде можна і в Галичинї читати... і то без прокураторської ампутациї.

— **До виборцїв-Русинів міста Львова!** В дни 26 марта с. р. вибрала людність міста Львова 50 членів до міської ради. Сама слушність жадала, щоби в ту раду ввійшли також представники руської людности, що заступали би там її інтереси, тим більше, що Русини творять так значну часть мешканцїв, бо до 35.000 душ. І ми робили іменем руської людности все можливе, щоби довести в тій справі до якогось порозуміня з поважнїйшою частию польських співгорожан. Щоби не утруднювати дїла, ми й не домагались навіть такого числа радних, яке би нам справдї належалось, а поставили лиш кілька наших кандидатів. Але наші стараня показались надаремні. Сторона, противна відданю нам справедливости, видала поклик — подібний як перед трема роками — щоби не впустити до управи міста нїякого Русина. І на жаль, за тим покликом пішла велика більшість польських виборцїв, і до ради не вибрано дїйсно нї одного Русина! Сей факт говорить сам за себе. Він сьвідчить перед лицем широкого сьвіта наглядно про ті прикрі відносини, які ми на нашій землї переживаємо. І сего факту не в силї нїякі арґументи виправдати. Виборцї Русини! Позаяк і поміж кандидатами, призначеними до тїснїйшого вибору, нема нї одного Русина, проте порішив ширший збір членів руської львівської Орґанїзациї, щоби руські виборцї усунулись при тїснїйшім виборі в дни 19 мая від участи в голосованю. Коли нас Русинів виключено з міської ради, то най вибирають собі Поляки вже й дальше самі, кого хотять. Се рішенє подаємо до відома всїх Виборцїв-Русинів. — У Львові в дни 3 мая 1908. За львівську руську Орґанїзацию: д-р *Евген Озаркевич*, сов. о. *Александер Стефанович*.

— **Безличність.** Завтра, в недїлю, уладжують кацапські товариства в „Народнім Домі" у Львові „юбилейный народный концертъ въ память 60-лѣтней годовщины освобожденія отъ крѣпостного права". Се їм безперечно вільно і ми про сей концерт навіть не згадували-б, як би не те, що в його проґрамі стрічаємо імена Вахнянина та Григорієвича себ-то Гр. Цеглинського. Отже осьмівані та опльовувані доси кацапами Українцї таки удостоїлись кацапського признаня і своїми творами мають причинитись до кацапського сьвята... Де-ж льоґіка? Твори українського духа, або по кацапським понятям — польської інтриґи, поруч творів Чайковського і Некрасова! Доси ми привикли чути від кацапів одні насьміхи з української культури, а нинї бач що за дивогляд! Самі кацапи ними продукують ся, не здобувшись на нїчо свого, „истинно-русскаго". Се вже не неконсеквенция, але безличність. Можете панове „ґаспада", дальше насьміхатись з україньства, лаяти українську мову „язиком пастухоф", відмовляти українській культурі вартости (vide онодїшну статю „Галичанина" про наукову дїяльність проф. Грушевського), се ваш собачий обовязок, обовязок цареславних наймитів, але проч, ренеґати, раз на завсїгди від творів нашої культури, не продукуйте їх на свою користь, в хосен цїлий, ворожих українській ідеї! Без сумнїву, аранжери згаданого концерту покористувались творами пок. Вахнянина і Цеглинського без дозволу авторів чи там їх родини, а покористувались по бандитськи, бо авторство комедиї Гр. Цеглинського п. з. „Тато на заручинах" приписали якомусь „Григоровичеви", отже навіть псевдонїм затерли, щоб не зрадити імени нелюбого їм Українця, хоча Гр. Цеглинський свого старого псевдонїму „Григорієвич" вже від давна не уживає. Надїємось, що родина пок. Вахнянина і п. Цеглинський скажуть своє слово в тій справі, що виявляє в цїлій наготї кацапську безличність.

— **Для бідної руської дїтвори.** Вже три рази висилало тов. „Вакацийних Осель" у Львові по кількадесять убогих дївчат на оселю, аби і вони по трудах цїлорічної працї серед тяжких обставин і крайної нужди могли короткий вакацийний час відживити ся і на сьвіжім воздусї набрати сили до дальшої житєвої боротьби. Однак доходи товариства на сю цїль є майже нїякі, зовсїм невистарчаючі, бо жертви протягом року зовсїм не напливають, а се, що товариство з кінцем року вижебрає, є за мало, аби могло сповнити тяжку задачу, яку суспільність на него наложила. Сотки дїтий зголошує ся що року на оселю, а товариство може вислати всего 40—50 дївчат а то з причини браку фондів; о висилцї хлопцїв на разї і думати не можна, бо жертви на се зовсїм не напливають. Хто знає, як бідні руські дїти, що жиють по містах через цїлий рік, нужденно жиють серед тяжких обставин материяльних і моральних, той певно не відмовить своєї помочи для бідних руських дїтий. З огляду на сї прикрі обставини видїл товариства звертаєть ся з просьбою до руської суспільности, до всїх щирих прихильників бідної руської дїтвори, щоби зволили присилати як найобильнїйші жертви на адресу проф. Володимира Адрияновича у Львові, ул. Вірменська ч. 2. — *Від Видїлу.*

— **Успіхи латинїзациї.** Нечувана нагінка на Русинів у Львові викликує в низших, мало осьвідомлених верствах руського населеня, сумні наслїдки. Як довідуємось з достовірного жерела, до руських парохіяльних урядів у Львові приходять що день повідомленя з маґістрату про перехід бодай одної особи з греко-католицького обряду на латинство. Пересїчно зміняє обряд в нашу користь денно кілька осіб в кождій парохії. Аґітують за переходом на латинство не лише польські газети, товариства, поодинокі люде, але й ксьондзи та катихити. Як нам доносять, в женській міській школї ім. Пірамовича, польський катехит приказав в клясї, в присутности директорки, ученици 4 кл. Евгенії Баранівній, шоб як найшвидше змінила руський обряд на латинський. Подібно роблять польські катехити у всїх инших школах. На диво, з боку руських катихитів і взагалї руського духовенства якось не видно відповідних заходів, аби тій дезерциї з руського обряду а відтак з руської національности заставити якусь запору. Атже тут вистарчає вже само совісне сповнюванє своїх обовязків і відповідне поученє.

— **На „żywy pomnik".** Як звісно, Полякам зібралось страшенно на любов до небіщика Потоцького, з котрого зробили „męczennika" а мало-що не сьвятого, дарма що за житя відносились до нього байдужно, а навіть ворожо, звичайно, як до потомка Тарґовічан. Між иншим для звеличаня імени, доси навіть між Поляками непопулярного, збирають тепер за посередництвом редакциї „Słow-a polsk-ого" гроші на фонд польських бурс „imienia Andrzeja Potockiego". Треба признати, що складки пливуть обильно, головно з кас ріжних польських інституций фінансових, бо от вчерашне „Słowo polskie" виказує зібрану доси квоту 22.060 корон. Замітна річ, що між жертводавцями стрічають ся також імена кацапів. Ось як полїтичні байструки Потоцького шанують память свого „батька".

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 563 6—10

— **„Поржондні ксєнжа“.** Пишуть нам із Самбіршини: Недавно донесло було „Діло“, як то декан і парох в Дорожеві, о. Андрій Децко відправляв богослуженє за Потоцького, на котрім явили ся вправді всякі панки з сусідної Луки, але нестало власних парохіян. Подібне богослуженє відправив о. декан Лев Козаневич в Мистковичах. По богослуженю зібрано 10 корон на „żywy pomnik“ для Потоцького. Оба сї „поржондні ксєнжа“ се рячі москвофіли. — *К.*

— **Польський шовінїзм а руські слуги.** З міста Львова звіщають, що многі руські слуги жалують ся дуже на своїх польських службодавців за те, що поступають з ними нелюдяно, дорікаючи і обиджуючи їх безупинно за приналеженє до руської народности і обряду. Значна часть польських родин, вихована в шляхотськім духу, відносилась вже досї в застарілий спосіб до своїх слуг, трактуючи їх за щось низшого від людий і не стараючись зовсїм зближуватись до них і привязувати до себе людяним поступованєм. Тепер прилучилась до сего ще й друга нагінка. Богато руських слуг покидає задля того польські доми, шукаючи радше обовязків по жидівських родинах. Многі знов наміряють іти до Прус і питають за тамошними зарібками. Се буде й так добре. Най стрібують наші Поляки своїх мазурських родимців, а тоді певно будуть припрошувати та инакше шанувати наших руських добряг.

— **Чому „Франусь“ став парохом?** Пишуть нам: Кажуть люди, що „двом богам служити годі“, та в Самборі є людина, яка не двом а тром служить і добре на тім виходить. Є се о. Франц Рабій, сьвіжо упечений самбірський парох, котрий як „сковронок з ґалонзкон олївнов в дзюбку на челє ізбраних, скромно крочить над балванами нинїшной жизни і полїчкує намєнтнє як ольбрим настоящиї обстоятельности, доки не спочне на нас милость“ (се цьвітки з сегорічних нїби-руських його „майових казань“). Інсталяция його на пароха, яка відбула ся 10. с. м., приневолює нас познакомити ширший загал з нашим парохом. Поляк з роду і переконаня перейшов на гр.-кат. обряд, (перед вступленєм на теольоґію), щоби могти оженити ся. В ґімназиї чесні товариші мали від нього сторонити, бо уважали його за денунциянта. Та нас обходить він яко „Русин“. Яко сотрудник в Самборі співав на всяких польських шопках і за се став — руським катехитом при жіночій школї в Самборі. Заложив „Czytelnię ludową“ — нинїшну „Gwiazd-y“, одно із гнїзд польських шовінїстів, а покірні Русини приняли його до читальнї „Просьвіти“, коли польські товариства свого „założyciela“ нагнали. Посадив дуба Міцкевичови на ринку в Самборі, при чім „пальнув“ собі промову, якої навіть Костецький був би не втяв (розумієсь як все по польськи, бо публично инакше говорити не випадає, а Русини посадили його між видїлових „Бесїди“. Русини не жалували також дати йому добре заробити на продажі „ікон“, при чім треба зазначити, що о. Рабій жалував платити вкладку тов. „Бесїдї“ і вступав назад в члени тодї, коли залягаючі вкладки йому счеркнено, хоч до польського касина платить точно! Засновав „Касу залїчкову“, в котрій руські гроші опинились в руках Поляків, а Русини дали йому аґенцию „Днїстра“, аби не „збіднїв“ (такий Заранський з Пинян просить о се два чи три роки, але не дістане, бо Українець і селянин). Розщибав ся за дир. Томашевським [тодї Томашевський був ще правительственним кандидатом] і вибрав його послом до сойму, а Русини вибрали його почетним членом „Бесїди“. Кацапи завдячують йому розвиток „Ризницї“, а Українцї завдячують йому здеморалїзованє части членів тов. „Просьвіта“, котрих при послїдних виборах замінив прямо в гієни. Вибрав послом до сойму польського кандидата Соболєвського, за що дістав парохію і впливові Русини поперли його в консисторі. Обіцяно (Соболєвський — фізик!) дати йому 600 корон річної пенсиї яко бувшому катихитови, а Русинам обіцяв Соболєвський на їх зборах поперти проєкт виборчої реформи соймової п. Бобжинського та що старатись буде о руську ґімназию там десь, але він ще нагадає ся де, бо „до тепер він не полїтик“. Скликав видїл „Бесїди“, щоби післати кондоленцию ґрафинї Потоцькій і Русини були-б се зробили, але терор молодїжи попсував „шики“. Дня 11. с. м. (перший день його урядованя) відправив величаве поминальне богослуженє за Потоцького. Русини в навечерє богослуженя на „сьвяченім“ в „Просьвітї“ виспівували: „Наш Францїшко най жиє“... О. Рабій офіцияльно запросив всї уряди і школи на богослуженє, а Русини офіцияльно цїлували його і дякували, хиба за се, бо за одиноке добро зроблене ним Русинам с. є. позичку на мізерний будинок „Бесїди“ вже не одно многолїтствіє відспівали. Сам о. Рабій зрозумів, що в ролї руського пароха польських шопок йому устроювати не вільно і просив посередно молодїж, щоби йому „сього“ за зле не брала, бо він „мусїв правити“ і Русини ще не зрозуміли, що такого чоловіка пр. польське товариство не стерпіло би у себе. Та не треба його викидати, він і так від інсталяциї між непотрібних йому Русинів не пхає ся, а сидить в польськім касинї, бо він вже — парох! — *П.*

— **Важне для виходців до Прус.** Селяни зі Стїнки коло Золотого Потока віднесли ся свого часу з жалобою до посла д-ра Евгена Левицького, що урядник стациї Нижнів не хотїв їм видати карт зниженої цїни їзди з причини, що не мали книжок робітничих. Д-р Евген Левицький інтервенїював з тої причини у мінїстра зелїзниць д-ра Дершати і виєднав зарядженє, що на будуче мають вистарчати хочби навіть звичайні сьвідоцтва моральности, коли тільки в тих сьвідоцтвах дотичний виходець за зарібками буде означений яко робітник (Arteiter, зглядно Feldarbeiter). Про се рішенє повідомив мінїстер безпроволочно уряд стацийний в Нижневі а відпис рішеня доручив також послови Левицькому в письменній відповіди на його жалобу. Понеже справа ся вельми важна для усього нашого селянства а особливо в теперішню пору, тож звертаємо увагу на згадане рішенє мінїстерства наших селян і дїячів народних на провінциї, з тим, щоб на случай дальших яких перепон в згаданім напрямі звертали ся телеґрафічно (з оплаченою відповідию) до мінїстерства або до посла д-ра Евгена Левицького (Wien, Abbeordnetenhaus), який певно постарає ся, аби всякі дальші перешкоди ставлені нашим заробітчанам на зелїзницях безпроволочно усунено.

— **Польські судиї місіонарами.** Пишуть нам: Урядники самбірських судів вже звісні читачам „Дїла“. Їх судейська безсторонність так затемнена полїтичними виступами, як се можливе хиба в Галичинї. Найновійші факти вказують, що ті панове ведуть навіть в урядї шшехпольську роботу, використовуючи явно свої становища до розширюваня польського „stanu posiadania“ коштом Русинів. Перед самбірським карним трибуналом відбуваєть ся тепер розправа проти 41 селян з Недїльної, старосамбірського повіта, котрі стараючись о заснованє самостійної парохії в своїм селї, не позваляли парохови Ортинському, що мешкає в другім селї, обрабляти недїльські ерекціональні ґрунта. Обжалованє вносив звісний з полїтичних виступів прокуратор Войцїцкі а трибуналови, в якім між иньшими засїдав також славетний радник Бережнїцкі, проводив п. Донїхт. Як би селяни з Недїльної були сьвідомими Русинами, то розправа ведена була-б так, як недавно проти селян з Волї райнової. Але селяни з Недїльної постановили завдяки байдужности руського перемиського епіскопату а стараням старосамбірського старости Річчія „перейти на польське“ і тїшать ся симпатиєю вшехпольських судовиків. В судї зробив авскультант Берґер складку для них, ходячи по всїх салях розправ і збираючи по коронї навіть від не-Поляків. Тому й розправа подобала на комедию, в якій акторами були члени трибуналу, а режісерами вшехпольські академіки, що з примежної комнати раз-в-раз порозумівались з Бережнїцким і Войцїцким. Підчас прозправи трибунал занимав ся такими річами, як се, що на салї між доволї численною авдиториєю, „są ruscy akademicy“ і т. п. У цїлім поступованю видко було, що інтенциї в польських судиїв були такі самі, як в сього єзуїта, що впхав ся вже до Недїльної, і в тих вшехпольських академіків, які руських бойків тягнули під памятник Косцюшка, до костелів і до товариства ім. Кілїнського (де в певних годинах пп. Бережнїцкі і Войцїцкі удїлюють „правних порад“). Вправдї засуд ще не виданий, та можна сподїватись, що він буде корисний для обжалованих, хотяй самбірський карний трибунал вславив ся вже великими карами, які накладає на обжалованих. І селяни з Недїльної переходять на латинський обряд, вдячні за опіку, нічлїг, безплатний харч і „правні поради“, яких не жалувала самбірська Польонїя. І бажаня місіонарів в судейських тоґах сповнять ся, а руські архиєреї могуть спокійно думати далї над полїтичними посланіями, бо релїґійні не буде може в короткім часї й до кого писати. — *С. Л.*

— **Непорядки на почтах.** Пишуть нам: Перебуваючи в Тустановичах коло Борислава, кинув я дня 3 с. м. пять листів до почтової скринки, знаходячої ся при читальни „Просьвіти“ в Тустановичах. З листів три були адресовані до Тернополя. Та якже я здивував ся, коли повернувши до Тернополя дня 10 с. м., переконав ся, що всї три листи, надані до Тернополя, в протягу одного тижня ще до Тернополя не прибули. Отже виходить з того, що почтова скринка в Тустановичах, прибита на стїнї читальняного дому лише від паради висить і листи вислані мною цїлком спокійно спочивають на днї тої скринки. Може би дирекция почт і телеґрафів вглянула в сю справу і зволила запитати ся почтового уряду „Волянка“, чи листи з повизше згаданої скринки вибирають ся тижднево, місячно, або квартально, чи може цїлком нї. — *Стефан Атаманчук.*

— **В справі еміґрациї до Америки** надіслано нам такий урядовий комунїкат: Вигляди переселенців в полудневих державах північно-американської Унїї все ще не такі, щоби можна дораджувати еміґрантам, аби там удавали ся. Наріканя на держанє переселенців в примусових, до невільництва подібних, відносинах службових (reonage) не втихають і в поодиноких випадках, як ствердили доходженя, показали ся оправданими. Особливо до деяких підприємців в полудневих державах присилають ню-йорські бюра посередництва працї переселенців, котрі небавом, прибувши на місце, переконують ся, що не зносять роботи в горячих багнах Фльориди або в терпентинових лїсах Алябами і що не можуть сею працею заробити собі тілько, аби сплатити роботодавцям задатки на дорогу. В деяких випадках союзні власти Сполучених Держав потягнули до відвічальности підприємців в полудневих державах за нарушенє закона против невільництва та за силуванє до примусових робіт. Однак підприємцї оправдували ся тим, що закони їх країн позваляють їм придержувати евентуально й силоміць робітників, які є їх довжниками, аж до часу сплаченя довгу. Зачувати з доброго жерела, що річно яких 3.000 людий висилають до полудневих держав, головно ню-йорські бюра посередництва працї. В однім випадку ню-йорська власть, покликана до нагляду над тими бюрами, уважала ся приневоленою відобрати концесию одному з найбільших бюр посередництва в Ню-Йорку, тому що дало глядаючим працї неправдиві інформациї про відносини в полудневих державах. Дотичні іміґранти в переважній части були з причини стану свого здоровля або молодого віку нездібні до тяжкої роботи, якої від них вимагано. Всї мусїли при заключуваню робочої умови з'обовязати ся до працї доси, доки товариство, до котрого вступили на службу, тижневним потручуванєм з платнї не заспокоїть своєї претенсиї з причини заплачених коштів дороги. Отже коли якийсь робітник з браку сил або з иншої причини мусїв занехати роботу, заки сплатив кошти дороги, ставав ся по законам держави Фльориди довжником роботодавця і його засуджувано до примусових робіт відповідно до висоти довгу. Таких задовжених робітників, скованих в ряд, уживано при будові доріг та иньших земних роботах, або винаймано фармерам на цїлий час кари.

— **Нова зелїзниця.** Будова зелїзницї Львів-Винники-Підгайцї поступає борзо наперед. Від двірця на Личакові в сторону як до Винник уложено вже шини на значнім просторі. Найдовше потягне ся мабуть будова великого віядукту в кривчицькім лїсї і сполученого з ним перекопу до двірця на Личакові.

— **Самоубийство ученика.** В Ярославі відобрав собі житє дня 14. с. м. в міськім парку приватний ученик VIII кляси ґімназияльної, Раф. Причиною самоубийства була грудна недуга і зденервованє наукою до іспиту зрілости, який мав здавати в червни, а головно страшна нужда, в якій находив ся.

— **Мордованє вязнїв.** З Катеринослава доносять, що в часї, коли в тамошній вязници хотїли виломити ся вязнї, 29 вязнїв убито бо померли наслїдком одержаних ран в часї погонї. Крім того 28 вязнїв потерпіло рани, з того 16 тяжкі. Салдати стріляли не лише тих вязнїв, що втїкали, але мордували також і тих, що находили ся в тюрмі.

— **Полїцмайстер спільником злодіїв.** Арештованє полїцмайстра Аслана в Київі наробило великої сензациї не лиш в самім Київі, але й в цїлій Росиї, бо стало явним доказом, про що всї і всюди тихцем говорять, а що практикує ся в Росиї від многих лїт. В помешканю арештованого знайдено переписку, з котрої показало ся, що Аслан стояв в звязи зі злодіями і брав від них хабарі. В готели „Марсилїя“, де мешкав Аслан і кількох його помічників, сходили ся проводирі всїлякого рода злодіїв і мантіїв, котрі під покровом Аслана вели спокійно і з успіхом своє ремесло в Київі і його охрестности, бо в разї небезпеки Аслан помагав їм проворно втїкати.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: Пелагії (лат. Пасх.) Позавтра, в понедїлок: Ірини муч. (лат. Фелїкса). Ві второк: Йова многострад. (лат. Петра).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

В недїлю 17. с. м. „Невольник“ історичні картини зі сьпівами в 5 дїях М. Кропивницького.

В понедїлок 18. V. (abon susp.) „Галька“ — опера С. Монюшки в 4 дїях.

Второк 19. V. abon. pari) „Романтичні“ комедия в III дїях Е. Ростанда в переводї Фр. Коковського.

☐ **Прогулька „наколесників“ львівського Сокола,** відбуде ся сеї недїлї (17. с. м.) до Янова, на котру отсим всїх другів і другинь запрошуєсь. Місце збірне „Сокіл“. Виїзд 2 год. пополудни. Нечлени, котрі хотїли-б брати участь в наших прогульках, зволять прибути перед другою, щоби мали час познакомити ся бодай з найважнїйшими приписами і сиґналами їзди. Подаєсь рівнож до відома, що лїтний курс їзди на колесї вже розпочав ся. Записувати ся можна що дня вечером від 7—7 год. в льокали товариства. Руська ч. 20. Гаразд! — *Клим Ґутковський*, провідник „Наколесників“.

☐ **В Яворові** відбуде ся дня 22. мая (пятниця) по богослуженю в парохіяльній церкві о год. 11. пер. пол. торжественне посьвяченє угольного каменя під „Народний Дім“, на котре то торжество надзираюча рада „Народного Дому“, кредитового товариства сим всїх родимців запрошує. Того дня о год. 2. по пол. відбудуть ся загальні збори філїї товариства „Просьвіти“ в Яворові в льокалю читальнї „Просьвіти“.

☐ **Лїкар жіночих хоріб,** Д-р Жиґмонт Ашкеназе прибуде до Криницї дня 20 мая с. р. 641 1—3

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 16 мая 1908.

Вражінє промови Петрицького.

Відень. (Тел. вл.). Промова п. Петрицького мала великий успіх. Майже всї віденські дневники, між ними й „N. Fr. Presse“ і „Fremdenblatt“, звернули на неї особливу увагу. Особливо звертають увагу на виводи, що атентат був психольоґічною консеквенциєю поневоленя та настрою всего народу. Отсї виводи про психольоґічний підклад атентату, та про настрій руського загалу зробили велике вражінє. При тім виголошевнє промови зробило на цїлу палату дуже добре вражінє. Петрицькому ґратульовано з многих сторін.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). В палатї послів зголосили інтерпеляциї м. и. пос. Трильовський в справі метрикальній, пос. Остапчук в справі поведеня старости Телїховського й комісаря Хоржемського в Золочеві, пос. Морачевський в справі упослїдженя абсольвентів промислових шкіл, занятих при реґуляциях галицьких рік, пос. Будзиновський в справі громадських відносин в Боратинї, пос. Дашинський і Вітик в справі безвпинних конфіскат галицьких часописий.

Авдиєнциї у цїсаря.

Відень. (Ткб). Цїсар приняв вчера в Шенбрунї президента мінїстрів, бар. Бека на окремій авдиєнциї, яка тривала цїлу годинну.

Податкові реформи.

Відень. (Тел. прив.). Мінїстер скарбу др. Коритовський заявив супроти кількох послів, що в червни піде під обради закон про реформу домово-чиншового податку. Рівночасно з сею реформою мусить наступити підвисшенє податку від горівки, щоб через се покрити люки в буджеаї та уможливити санацию краєвих фінансів.

Намісник в Кракові.

Краків. (Ткб.). Нинї о год. 10 рано почав намісник удїлювати приватних авдиєнций в бюрі. На авдиєнцию прибуло дуже богато осіб, а між ними директор театру Сольський і депутация міста Мислєнїц в справі заснованя ґімназиї в тім містї.

Справа Вармунда.

Відень. (Тел. прив.). Ректор інсбруцького унїверзитету, Скаля, відбув нараду з мінїстром просьвіти над тим, чиб не позволити проф. Вармундови на виклади якогось предмету, близького до церкового права. Ся пропозиция буде мабуть принята.

Ордер Вайскірхнера.

Відень. (Тел. прив.). Заступник віденського двірського уряду виїхав до Берлїна, щоб залагодити Вайскірхнерову аферу ордереву.

Страйк.

Будапешт. (Ткб). Всї робітники заняті в різници страйкують, але рух удержуєть ся помимо сего.

Трета Дума.

Петербург. (Пет. аґ.) На вчерашнім засїданю вечірнім думи покінчено розправи над буджетом мінїстерства справ внутрішних. Принято з кількома додатками дневний порядок, в якім дума м. и. признає конечним: зменшенє числа урядників мінїстерства справ внутр., знесенє статистичної ради, реорґанїзацию центрального статистичного комітету, управильненє видатків управи цензури і внесенє в думі проєкту закону в справі привернення самоуправи шляхти в девяти західних ґуберніях з рівночасним означенєм компетенциї маршалка шляхти.

Товариш мінїстра справ внутр. Крижановський заявив, що заведенє шляхетських виборів в західних провінциях є передчасне. Що до заведеня земств в західних ґуберніях, то правительство внесе незабаром в Думу законопроєкт в сїй справі, бо вона вже зовсїм дозріла.

Посольство Муляя Гафіда в Парижи.

Париж. (Ткб). Послів Муляя Гафіда не принято анї в мінїстерстві справ заграничних, анї в елїзейській палатї.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 16. V. о. Константин Ґуляй, Плїсняни; Володимир Саєвич, Стрий; Казимир Рогуцький, Борислав; д-р Ігнатий Апфельбавм, Тарнів; д-р Омелян Левицький, Турка; Йосиф Гуменюк, Козова; Мария Прухницька, Турка; Юлїян Войтович, Раленка.

Оголошеня.

До заміни парохия в львівській архиепархиї. 1100 душ, одна церков, 81 морґ. орного поля, 5 м. сїн., 1 м. огорода. Дім і всї будинки нові. Відомість в адмінїстр. „Дїла“. 593 2—3

Шатинка 22. Прошу о відомість під адресою: Г. БЛЯНК, кравець, Чортків. 653 1—1

Полюбовний суд з 24/4 1908 року н. ст. в справі гоновій п. Віцентого Сївка против Станиславови Крукови о клевету видав слїдуючий

Вирок

1) Узнаєть ся Станислава Крука довжним провини клевети здїланої п. Вінцентови Сївцї і сказуєть його на кару в сумі 50 кор. на річ убогих міста Львова без різницї віроісповіданя.

2) Пана Вінцентого Сївку узнаєть ся зовсїм невинним і чистим від напастливих і обидливих закидів через Станислава Крука на него безпідставно роблених. 648 1-1

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматїй
осїв в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 5—10

Адвокат Д-р Кос
в КАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 6—?

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого концїпієнта.
631 2—5

КРАЄВИЙ АДВОКАТ
Д-р Саломон Віттлїн
отворив адвокатську канцелярию у Львові улиця Крашевського ч. 5. 617 2—3

Д-р Зенон Пельчар
б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія“ з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 5—8

Лїкар
Д-р Володимир Янович
мешкає від 1-ого мая б. р.
в Станиславові, улиця Голуховського (давнїйше Середна) Ч. 1. 598 5—5

Рентґенівський інститут
Д-ра Юліяна Майсельса
для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X), получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11 (над американьскою каварнею).
578 5—8

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. уприв. гал. акц.
Банку Гіпотечного
купує і продає
всякі папери цінні і монети
по найдешевшім курсї деннім не числячи нїяко провізиї. 4

„The Gresham“
тов. обезпечень на житє в Льондонї, що стоїть під контролею австрийського та анґлїй. правительства.
Фонд ґваранцийний для обезпечених в Австриї через ц. к. правительство признаних виносить **кор. 34,620.913.**
Нові тарифи в ріжних комбінациях і проспекти висилає даром і оплатно
Ґенеральна аґенция для східної Галичини, Львів Коперника 21. 248 3—11
Особи які мають розгалужені товариські зносини можуть як аквізитори бути принятими за сталою платою і провізиєю

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Учитель народний пошукує сею дорогою щирої товаришки житя (учительки або з середним посагом) Адрес: „Народовець“ poste restante Долина. 652 1—1

Пошукує ся дяка зараз, котрий би міг в руській касї мати занятє за винагородою 40—50 К місячно. Услівя: знанє дяківства, хороше письмо і тверезість. Руска каса в Радимнї. 650 1—3

Особа інтелїґентна обійме управу дому на селї або в містї, уміє добре варити і розуміє ся на ґаздівстві. Відомість під „Май 9“ poste restante почта на желїзници в Станиславові. 6·6 2 3

МАСЛО липтавську бриндзю в 5 к-о почтівках висилає за послїплатою найдешевше „Краєвий Молочарський Союз“ в Стрию.

„Емілїя“
первородний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 13—20

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні еквіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
649 1—4

Перша руська торговля
нафти і приборів до сьвіченя
С. КОЗЮКА
у Львові, Жулїнського ч. 9
поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвітленя і т. д. Приймає замовленя карткою Безплатна достава. 623 1—8

Плащі і пелерини ґумові черевики гіґієнічні для пань, панів і дїтей поручає: **Склад лїнолєум і церат** Львів, Карла Людвіка 3. 493

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Zacherlin

лише у фляшках де вивішені плякати. 525

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ
ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18?

Читайте!

Ковдри з вовняного атласу по 14 кор. Ковдри атласові по 18 кор. Матераци з волосїня від 24 кор. Подушки, всипи, вкладки пружинові до ліжок, коци і простирала продає а також перероблює по найдешевших цїнах

К. Скібинський
довголїтний співробітник фірми Шустера
Львів, ул. Коперника 7.
266 23—?

Дім банково-комісовий.

Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.
Львів, площа Марійська 10 с.

Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банковних — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на I. і II. місце. Кредит будівельний. На відповідь треба долучити марку
619 2—6

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щуплакевича**, Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

---

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи
продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька лянкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портиєр, фіранок, диванів, диваників, наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флетів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 558 3—9

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.

Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість в Адмінїстрациї „Дїла". 645 1-?

Найбогатша в угляний квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купїлевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.
651 1—10

Театр ріжнородностий
„DEPENDANCE BRISTOL".

Нова програма. Теодор Волїєр „La belle Rosalda", еспаньска танцерка. „Mizzi Roalith" і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 618 2—6

Поручає ся дешеве і совісне **артистично-ритовниче заведенє**
А. Зіґмана
у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 91—?

ЛЮБІНЬ
купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм становий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, диета і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешицї. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до К., а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонічні получення. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 6—12

Закладовий лїкар д-р Козеврій Обмінський.

МОДЕЛІ
1908 **1908**

Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59

Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 2—8

Найбільший склад в краю

ориґінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.
КУПС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цїнники даром і оплатно.

Йосиф Іваницкий
механїк і специялїст
18 **Львів, Готель Жоржа.**

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, унїформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:
фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава! Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна, апремічна **дворна фарбярнура і хемічна пральня.**

284 8—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
В СТРИЮ 441 6—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 25—30

Від 1868 р. уживане
БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до миття, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґліцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґліцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гіґієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білєвского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького **в дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 407 8—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Парцеляцийне Товариство
„ЗЕМЛЯ"
у Львові
ул. Сикстуська ч. 43 б

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в инших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку. 37 20—54

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.

Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно визший процент і до поодиноких інтересів за виповідженєм після осібної умови.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·5[illegible]	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7 10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Русини читайте!

Нема у нас інтелїґентного чоловіка, який не розумів би яку дає запоруку для його родини, як також для него самого на старість заощаджений гріш в дорозї асекурациї на житє чи ренти, а також не поминаючи важну, дуже важну в теперішних часах справу, т. є. для доньок віно (посаги); а друга річ в тім, в якім товаристві і в котрих аґентів інтелїґенция і цїла суспільність руська асекурує ся? Дуже часто буває, що цїлком в незнаних собі і в чужих людей, в заграничних товариствах, бо злакомить ся Рутенець не оден на солодкі і приманчиві слова чужого незнаного собі чоловіка, що може і перший раз бачить в житю його і послїдний, от аби вхопив який задаток! А по щож далеко шукати! Єсть прецінь одно дуже поважне і найдешевше і для кождого найприступнїйше, о чім не оден вже мав нагоду переконатись — Акцийне тов. „Аллїянц" і то в границях австрийських має осїдок, котре приймає в ріжнородних комбінациях асекурациї, а також має окремий віддїл, так званий робітничий, що найбіднїйший денний робітник може себе чи доньку свою на віно, за довільною тижневою оплатою асекурувати. А також має чоловіка в аквізициї широко обізнаного, п. Миколу Петрицького, брата теперішного посла до ради держ., якого сталий осїдок є в Копичинцях.

Кождий отже, хто би лише бажав з провінциї осягнути які інформациї зглядом того, як також єсли би бажав заасекуруватись, то такого просить ся ласкаво прямо до него відноситись, як вже богато инших доси робило з найдальших кутків Галичини, а кождого 1 і 15 в місяци сейчас полагоджує інформациї, евентуально єсли єсть трох-чотирох в певній місцевости до асекурациї, то навіть виїздить туди сейчас.

Русини! Вже час би застосуватись до кличу: Свій до свого! Свій у свого! а тим більше, що п. Микола Петрицький має на метї, часть доходу з тих, котрі як-раз у него впрост заасекурують ся, віддавати на приватну середну школу, котра засновуєсь в Копичинцях. 646 1—3

П. Т.

Отсим маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публику, що я, низше підписаний, від ряду лїт добре знаний у Львові, яко специялїст в заводї фризиєрсько-перукарськім, по довголїтній практицї в перворядних фризиєрських сальонах у Львові і заграницею, отворив

ПЕРШИЙ ФРИЗИЄРСЬКИЙ САЛЬОН **у Львові ул. Руська ч. 20** (Дім тов „Днїстер").

Запрошую проте ласкаво Високоповажану П. Т. Публику до мого першого фризиєрського сальону при ул. Руській ч. 20, (Дім тов. „Днїстер").
647 1—1 З поважанєм С. КУРЦ.

Мед білий питний знаменитий против інфлюенциї. Цїла бутелька кор. 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів.
263 d 9—?

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплєтні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 2—10

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада надзираюча товариства каса задаткова „Віра" в Тисьменици скликує отсим звичайні Загальні збори членів на день 28 мая с. р. о годинї 4-тій по полудни, а в случаю браку комплєту на день 8-го червня с. р. о год. 5-ій з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних зборів минувшого року.
2. Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907.
3. Звіт комісиї ревізийної.
4. Відчитанє звіту люстратора з Союза ревізийного.
5. Удїленє дирекциї абсолюториї.
6. Внесеня Ради надзираючої що-до роздїлу зиску.
7. Відчитанє протоколу Ради надзираючої що-до запропонованя Дирекциї і заступника тоїж.
8. Вибір Дирекциї і єї заступника на протяг трех лїт.
9. Вибір Ради надзираючої числом 12. на протяг трех лїт.
10. Внески членів Ради надзираючої.
11. Внески членів товариства.

Тисьменица дня 13 мая 1908.

За Раду надзираючу:

Т. Смольницький в. р. предсїдатель. *Е. Голуб* в. р. секретар. 644 1-2

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

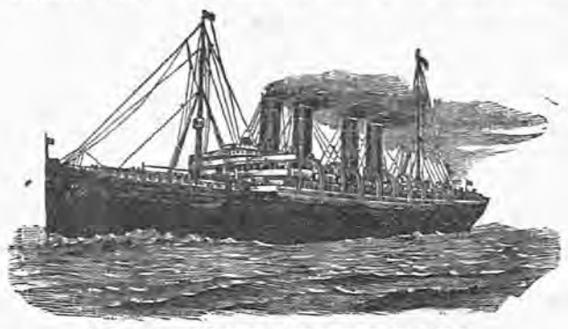

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

185

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 109. Львів, понедїлок 18. н. ст. (5. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Посланіє до наших владик.

В передпослїднім числї нашого дневника ми були примушені заапелювати до наших владик з приводу події в Недїльній, а нинї мусимо знов забрати голос в сїй справі, бо хоч кождий день приносить що-раз новійші вісти про переслїдуваня гр.-кат. обряду і його вірних, то одначе зі сторони наших владик не бачить наш загал нїяких заходів, щоби взяти вірних гр.-кат. церкви в оборону, стримати ту що-раз численнїйшу дезерцию з гр.-кат. обряду на обряд латинський, котра є рівночасно дезерциєю з нашого національного табору, і так сповнити свій церковний і народний обовязок.

От хоч-би таки в справі Недїльної. Ся справа стала вже голосна на цїлий край, затревожила весь наш патріотичний загал, а одначе мимо того мусимо нинї знов сконстатувати той сумний факт, що наші владики — в першій мірі перемиський еп. Чехович, а також митрополит Шептицький, як настоятель цїлої провінциї — і до нинї не зробили нїяких публичних заходів, щоби спаралїжувати таємну роботу патрів Єзуїтів, — котрі, як довідуємо ся, найбільше потрудили ся в сїй справі, — і задержати населенє Недїльної при його обрядї і народности. А прецїнь-же на се є така маса хочби тільки чисто церковних способів. Міг-жеж перемиський владика або й усї три владики разом явити ся особисто в Недїльній, устроїти місию, поучити вірних, що се гріх покидати свій обряд, одним словом вжити цїлого свого авторитету, щоб не допустити до зменьшеня свого духовного стада. Адже Христос казав, що добрий пастир кидає цїле стадо, коли хоч одна вівця загубить ся з нього, щоб відшукати її, і врадуваний несе її на руках до свого стада; Христос учив, що добрий пастир навіть душу свою положить за свої вівцї, — вчив словом і ствердив ту науку власним прикладом. А наші владики, Христові заступники на землї? Чи вони не вірять, щоб їх авторитет міг здержати Недїльнян від переходу на лат. обряд, чи може думають, що того авторитету треба вживати тільки в полїтичних справах, а в церковних нї?! Але хоч-би й не вірили, то все таки повинні би сповнити свій обовязок і зробити все можливе, щоби вратувати своє духовне стадо, бо „добрий пастир навіть і душу свою покладе за вівцї свої“...

А при тім усїм духовне стадо наших владик загрожене не тільки в Недїльній. Від дня 12 цьвітня по цїлім нашім краю іде що-раз сильнїйша нагінка на вірних гр.-кат. обряду, яка має на цїли примусити їх перейти на латинський обряд і тим способом відірвати від нашої народности і спольщити. Навіть по державних урядах начальники-Поляки тероризують низшу службу покидати свій гр.-кат. обряд, а що за непослух ждуть шикани, переслїдуваня і дуже легко навіть втрата посади з якихсь-там „względów służbowych“, се ми всї дуже добре знаємо. А вже в ріжних приватних підприємствах та на ріжних домашних службах, то Русинам-робітникам просто прикладають ніж до горла: „Або покидай „гайдамацький“ обряд, або забирай ся зі служби!“ — такий пароль видали тепер службодавцї Поляки і виконують його по цїлім краю.

Що така „полїтика“ може викликати в східній части краю, де вся біднїйша, заробляюча верства населеня, руська, такий рух безробітних, що в його хвилях готові потонути й польські службодавцї, се ми на сїм місци тільки мимоходом пригадуємо тим панам для перестороги. Головно-ж ходить нам нинї о се, що той польський тероризм починає проявляти ся такими наслїдками, що стероризована руська служба, боячи ся в нинїшних економічно важких часах утрати хлїба, починає покидати свій обряд, а з ним, розумієть ся, і свою народність. Як нас інформують, у Львові нема дня, в котрім в кождій гр.-кат. парохії не перейшов би хтось з вірних на рим.-кат. обряд, а в деяких днях число тих відступників буває значно велике. Значить, та дезерция з гр.-кат. обряду, котра під польською пресою доконуєть ся у Львові систематично від давна, починає прибирати що-раз поважнїйші розміри.

А що-ж на се наші владики і специяльно митрополит Шептицький? Що він робить, щоби укріпити своїх вірних — головно в своїй столици — в вірности свому обрядови, додати їм відваги супроти переслїдувань, які їм доводить ся переносити за вірність свому обрядови, пригадати їм, що се гріх для материяльних вигод вирікати ся своєї церкви і народности? Тай не тільки те. Бо обовязком наших владик поробити також відповідні кроки, щоби тої пресиї на вірних гр.-кат. обряду понехано, щоби рим.-кат. духовенство не грало ролї аґітаторів в сїй справі, як се прим. робить львівський Єзуїт ks. Metody, котрий, як знаємо се з автентичного жерела, на конференциї польських пань з приводу богослуженя за пок. Потоцького сказав: „Dobrze robicie, zacne Panie, że oddalacie hajdamaków. Rusini niech idą do Rusinów“! — і т. д. Одним словом, на наших владиках лежить просто обовязок, коли вже не супроти народу, то супроти своєї церкви вжити всїх заходів, щоби вдержати повірених їх опіцї вірних при гр.-кат. обрядї, а також охоронити їх від тих переслїдувань, на які вони за належанє до гр.-кат. обряду наражені.

А способів, як уже сказано, мають наші владики дуже богато. Щоби спинити ту пресию, повинні вони вдати ся з відповідним представленєм до сьвітських властий, щоб занехано протизаконної пресиї на урядників і службу гр.-кат. обряду, а до властий духовних рим.-кат. обряду, щоб вони підвладному духовенству заборонили ломити постанови конкордату, який забороняє перетяганє з обряду на обряд, а своїм впливом вірних своєї церкви заставили не робити пресиї на своїх підвладних гр.-кат. обряду. А поза тими, що так скажемо, материяльними способами лишаєть ся безмежне поле практики релїґійно-моральної. Зараз в першій хвилї, коли тільки польська преса видала пароль перетягати Русинів пресиєю на лат. обряд, повинно було появити ся в сїй справі пастирське посланіє до вірних гр.-кат. церкви, яке певне було-б більше на місци і до лиця нашим владикам, нїж публїкованє пожалуваня гідних аґітацийних брошур в видї полїтичних посланій, — повинні були бути заряджені в львівських церквах відповідні проповіди, місиї і т. д. Повторяємо, тих способів мають наші владики безмежно богато, а при релїґійности, котрою, як запевняють нас самі владики, відзначаєть ся наш загал, не повинні вони бути безуспішні.

А тимчасом нїяких таких заходів зі сторони митр. Шептицького що до Львова, де та дезерция з гр.-кат. обряду найбільша, анї зі сторони гр.-кат. епископату взагалї ми не бачимо. Наші владики, такі многоглаголиві і краснорічиві тодї, коли ходить о се, щоби осудити якийсь полїтичний крок або якийсь напрямок нашого народу в боротьбі з польсько-шляхотським панованєм, тепер, коли вороги нашого народу в національно полїтичних цїлях рвуть цїлими кусниями живе мясо з церковного орґанїзму, повіреного їх, наших владик, духовнїй опіцї, на превелике диво чогось мовчать як закляті, так неначе би не знали, що серед їх духовного стада дїєть ся, або не вважали тої дезерциї з гр.-кат. обряду гідною своєї уваги. А львівський митрополит, котрий перервав курацию, щоб тільки забрати з амвони голос в такій чисто-полїтичній справі, як акт Січинського, тепер, коли в його митрополичій столици вірні його церкви масами покидають її, виїхав собі, мов би нїчого не було, на візитацию провінціональних деканатів, лишаючи свою паству у Львові на поталу долї.

При тім звернемо увагу, що гр.-кат. церкві грозить не лише небезпека від перетяганя на латинський обряд. Та небезпека наближаєть ся також з боку православія. Ось перед нами найновійше число (8 з 15. с. м.) москвофільської ґазетки „Русская Воля“, видаваної в Перемишли, а в нїй на самім вступі статя-поклик п. н. „Прогулка галицко-русскихъ крестьянъ въ Почаевъ и Кіевъ въ 1908 г.,“ в якій читаємо:

„Если поляки изъ Россіи устроиваютъ себѣ прогулки въ Кальварію и Краковъ, а галицкіе поляки устроиваютъ прогулки въ Ченстохову и Варшаву (въ Россіи), то чему-же мы, русскіе крестьяне, не должны-бы устроить себѣ прогулки въ Почаевъ и Кіевъ. Такъ, какъ для поляковъ дорогіи суть мѣста Ченстохова и Варшава, Кальварія и Краковъ, то для насъ, русскихъ крестьянъ, и вообще русского народа, дорогіи и святыи суть мѣста Почаевъ и Кіевъ“. — Тут іде опис сьвятости тих місць, а далї читаємо: „А теперь къ нашой цѣли. Мы, галицко-русскіе крестьяне, привикли вже къ тому и принимаемъ безъ малѣйшаго супротивленія вредную дѣятельность своихъ и чуждыхъ враговъ русскаго народа, которые, предъ нашими глазами закрываютъ русскую исторію и не соизволяютъ вглянуть намъ въ книгу нашей тисячилѣтной жизни, а желали-бы въ поить въ нашіи русскіе сердца это, чтобы мы и дальше остались бѣлыми невольниками, темными и непонимающими своего народного происхожденія. Минуло вже время рабства! Сегодня каждый изъ насъ имѣетъ свою волю, а эту волю мы окажемъ тѣмъ, если насъ галицко-русскихъ крестьянъ выберется нисколько сотъ съ прогулкою въ Почаевъ и Кіевъ, дорогимъ мѣстамъ русскому сердцу.

Если у насъ есть деньги на путешествіе въ Римъ и Іерусалимъ, то чемуже мы не должны знайти въ нашихъ карманахъ якихъ то 30 зр. на прогулку въ Почаевъ и Кіевъ“.

А яким духом в загалї віє з тої газетки, се видно ось хочби з сего уступу в статї „Нинѣшное положенье Галицкои Руси и выходъ исъ него“:

„Наименованія наши какъ то: „старорусины“, „старо-твердо-русская партія“, „москалефилы“ и прочія нелѣпости бросить, а принять всѣмъ одну терминологію: „Русь“, „русскій“, а что касается вѣры, такъ „православный“. Рутенское названіе „греко-католики“ бросить. Быть русскими тѣломъ и душей. Тогда всецѣло раз дѣлимся отъ рутеновъ, уніятовъ, греко-католиковъ и украинцевъ — *это все не Русь*... Цѣлое духовенство наше нужно оставить в покою; это слуги Рима и уніи, да и недолгое время когда духовенство станетъ прививатъ нашему народу уніятско-римскій клерикализмъ. Базильяне и „римскіе“ наши ксендзы это уже и дѣлаютъ. На нашихъ „староруссовъ“ нѣтъ надежды. Они то и закабалили русское дѣло в Галиціи. Да и не могло быто иначе. Мы потѣшали себи тѣмъ что мы „твердыи Русины“ и не замѣчали этого, какую политику проводили наши главари. Народъ этому не виноватъ.. А какая это наша „твердь“? Я не вѣрилъ глязамъ, не могъ понять сонь ли это или дѣйствительность когда увидѣлъ подписи нашои именитои „тверди“ на отзывѣ, помѣщеномъ въ „Галичанинѣ“, гдѣ брошено камнемъ на св. православіе, вѣру нашихъ батьковъ, и возвано галицко-русскій народъ жертвовать на „греко-католицькій“ храмъ въ Веѳлеемѣ. Подлое уживеніе, достойное презрѣнія.“

Отже з одного боку пресия і тероризм для переведеня вірних гр.-кат. церкви на лат. обряд, а з другого явна аґітация за православієм і для більшого успіху сеї аґітациї орґанїзация чорносотенного паломництва в Почаїв і Київ.

Ми, очевидно, далекі від того, щоби сю православну аґітацию поборювати якимись полїцийними способами і перші піднесли би як найрішучійший протест проти таких обмежень чиєї-небудь свободи, запорученої основними державними законами.

Але тут ходить о що инше, а іменно о те, що наші владики, хоч своїм становищем покликані протидїлати всїми релїґійно-моральними способами такій аґітациї, того зовсїм не роблять. На аґітацию латинського духовенства нїчим не реаґують, а москвофілів то просто явно підпирають. От прим. майже всї львівські парохії обсаджені москвофілами. А на обсадженє тих парохій має митр. Шептицький великий вплив. І чи він думає, що се лежить в інтересї гр.-кат. церкви, щоб на тих парохіях сидїли люди, яких національно-полїтичні переконаня з одного боку є провокациєю нашого патріотичного загалу, а з другого боку ведуть з льоґічної конечности до православія, на що найлїпший доказ — православна аґітация всеї москвофільської преси!

Але на все те наші владики, видно, не мають часу. Їх очи дивним дивом звернені тільки в одну сторону: на український національний табор і його полїтику. Тут вони на вдивовижу дуже ревні і не перестають вести боротьби... з вітраками. Тут вони понамальовували собі ріжні страшні страхітя в видї ріжник „радилїзмів“, „социялїзмів“, „атеїзмів“, „вільнодумств“, „нехристиянських полїтик“ і таких иньших „масонств“ тай не перестають воювати з ними, і то не на церковнім, тільки на полїтичнім поли, протидїлаючи кождому сильнїйшому народному рухови в боротьбі за наші права та ослаблюючи його через вбиванє клину між нашу інтелїґенцию сьвітську і духовну. Инодї просто відносить ся вражінє, що наш епископат, се якась полїтична експозитура польсько-шляхотського краєвого правительства, котра стає многоглаловива і краснорічива тодї, коли тому правительству того треба, а нагло замовкає тодї, коли інтерес того правительства наказує мовчанку. Мусимо сказати нашим владикам, що наш загал просто згіршений таким пониженєм тої церковної і народної гідности, якої допускають ся ті, що присвоюють собі титул „князїв руської церкви“, а рівночасно забувають, що права мусять іти в парі з обовязками.

А сказати се маємо не тільки обовязок як орґан преси, але також право, яке дають нам ті численні голоси признаня з кругів нашого духовенства, які надходять до нашої редакциї з приводу нашого становища супроти наших владик в справі атентату Січинського і в справі Недїльної.

Є се дуже невідрадний обяв, що наші духовні єрархи своїм поступованєм змушують нас з одного боку критикувати їх полїтичні посланія, а з другого боку писати до них посланія, щоби пригадати їм їх церковні і народні обовязки в чисто церковних справах. Але коли доля поставила нас на сторожі наших народних інтересів, то ми спроневірили би ся нашим обовязкам, коли-б не зробили сего. Бо коли від простого, бідного і темного селянина жадаємо з цїлою строгістю сповненя народних обовязків, то о скільки більше маємо право і обовязок жадати сего від тих, що хотять, щоб цїлий наш нарід уважав їх „князями руської церкви“.

Конець польської державної ідеї.

(*Конець.*)

Поведенє росийського правительства відбиває ся в ідеях росийських панслявістів, лїбералів і революціонерів. І вони також відповідно тогдїшним понятям стояли на становищи державности історичних наций, котре ще такого Маркса завело до його хибних гадок про будучність малих славянських народів австрийських. В нарадах декабристів з Поляками стояв Муравєв за ненарушимостию росийської держави, котрій що правда, хотів дати федеративну підставу, а Поляк Крижановський стояв за відбудованєм Польщі в давних границях. Про инші народи не було й бесїди. Але мрії, сповиті блеском свободи, показали ся в революцийних кругах сильнїйшими, нїж дїйність. Се видно й на Герценї. У своїх славних статях, що появились з початком повстаня 1863. р., питає він, що сталось би, коли би Українцї не схотїли признати нї росийського нї польського проводу, та відповідає, що тогдї треба би їм лишити самостійність; але опісля чим-раз більше завертав на польський шлях — почасти під впливом Бакунїна, котрий зарівно, як його социялїстичні противники, не розумів добре ваги і сили націотальної окремішности та надїяв ся по польськім повстаню свободи для Росиї, коли тимчасом цїлком зрозуміло єдність росийських лїбералів з Поляками всї національні почуваня Росиян звернула против лїбералїзму. Росийські як і всї инші революціонери переняли були у спадщинї польський ідеал свободи; з тим консерватизмом,

---

Моріс Розенфельд).*

Жидівський май.

(*З жарґону перевів Микола Курцеба*).

І прийшов той май чудовий...
в повнім розцьвітї краса!
трави, цьвіти, луг шовковий
Знов збудились до житя.
Цьвите поле цьвіточками,
зеленїє лїс листками,
і до радощів, до мрій
строїть пісню соловій.
Знов Маляр малює весну,
а у Нього чудний хист;
поведе рукою — вскресне
луг, а бір укриє лист...
Сонце сипле тепла струї,
шле горячі поцїлуї
мов коханкови дївча
й будить землю до житя.

* * *

Оттак і в кождім серцю весна
приют знайти бажа;
солодка мрія і ясна
нам душу прошиба.
А злоті сни вскресають
і відкривають
неба новії.
І будять мрії —
житя надію,
А з дарунками в долонях
по левадах, по болонях
доля йде!

*

Та дивіть! Хтось там мандрує
в той час майський. Важка путь.
Похилившись, йде, не чує
етапом лиш хвилює грудь.
Йде з тяженкою тоскою
з житєм зломаним він йде,
а той май й весна з красою
в нїм давно відцвили вже.
Скажіть! Знаєте ви того,
що там йде, де все цьвіте;
того бідного, слабого,
що його лиш сум гнїте?!
Хто він? Звісно всїм як слїд:
Се наш Жид, отсе наш рід!
І не манить
його весни краса;
його болить
від мук цїла душа.
В його очах
надії промінь згас,
вже не горить.
Слїди ран тяжких, незгійних —
сьвідки днїв журб безнадїйних.
А де сягне бистрокрила
його думка... там... могила...
вбита молодість лежить.
Тернє, цьвіти, трави, рожі
всї ростуть йому на сум,
кождий цьвіт йому ворожий
кождий птах сьпіва' на глум:
„Чар весняний, радість, воля
тут для тебе є чужа;
чужі птахи, чужа доля,
чужий сьвіт, той май — краса“.

*

Досить жартів й сьміху! Цьвіти,
що зродила вас весна,
вірте, кращі землї й сьвіти
юдська доптала нога.
Злотих помаранч полями
колись край наш увесь цвив,
а чудесними цьвітками
його Бог сам засадив.
Питай кедрів над Ливаном
тай сиронських міртів всїх,
чи пізнають, хто був паном,
хто царив колись у їх.
Запитай гори сьвятої,
йди на Кармель, на Сіон;
запитай краси мертвої,
де той гарний давний сон.
Запах рож і тиміяму
віяв скрізь сьвятий наш край,
що в його могутнїм храму
пізнав Бога й його рай...
Тисяч ангеликів красних
у тім храму вели сьпів;
втїх надземських тисяч ясних
він зазнав з сьвятих сьвітів.
Там при звуцї струн шовкових
було чути сто чудових
дум і пісень сина Юди;
вже та пісня не загуде
таким сьпівом ясним, чистим
тоном чарівним, сріблистим.
Гей! На гілля, на вербові
Жид повісив сни чудові!

* * *

Та диви ся! Там крізь поля
Нові сни пливуть і йдуть;
Чуєш Юдо! Мир і доля
в новий май тебе зовуть!
Вже не плач! ти не пропащий!
Най покине тебе жах!
тебе нові роки, кращі,
на новий повернуть шлях!
Чуєш!? В хмарах щось гуде!
Піснї Божі, мельодийні
херувимські, гармонїйні!
чуєш?! сьпів новий пливе!
Твій Єзроґ зазеленїє,
твої мірти зацвитуть,
збудить ся весь край як з мрії
Тож збирай ся в божу путь!
Сьпів вівчарський знов загуде,
зросте винниця плідна,
будеш жити, жити будеш
аж до суду, до віка!
По мандрівних роках горя
Стане радістю житє,
а при склонї гори Морія
вільно грудь твоя дихне!
І прийде кінець недолї,
горю, сльозам, що лились;
в ріднім краю ти на волї
заживеш, як жив колись!
Горі серця! Йди шляхами
в старий, рідний твій край плинь!
Іскра там жеврить огнями
у розвалинах сьвятинь.

Перекладено в Жовкві в маю 1908.

*) Моріс Розенфельд, се один з найвизначнїйших сучасних поетів жидівських, що пишуть жарґоном. Кравець з професиї, родом з Росиї, поїхав до Америки, де з надмірної працї в кравецтві і письменьстві ослїп. Твори його незвичайно спопуляризовані і переведені вже майже на всї европейські мови.

якому все піддає ся абстрактними засадами кермоване думанє, не хотїли вони добачати навіть в очи бючих фактів. Драгоманів розказує, як висланники „Землї і Волї", що на Волинї перед польським повстанєм переговорювали з польськими резолюціонерами, нїчого не хотїли о тім знати, що польські шляхтичі тих Українців, котрі не хотїли прилучатись до польської справи, замотували в тенети росийської полїції.

Таке поведенє Поляків було, розуміє ся, в дусї польської державної ідеї консеквентне; у них гнобленє Русинів і Литовців так само є важна і головна річ, як польська свобода. Атже й в Австрії шляхта переслїдувала своїх противників як ворогів Польщі, а знов перед Австриєю денунціювала їх як ворогів Австрії. Не можна також забути статї Чернишевського, котрий галицьким Русинам разом з сильними докорами „національної безтактности" давав раду разом з Поляками іти проти „спільного нїмецького ворога", отже разом з польською шляхтою, котра їх визискувала, і з польською бюрократиєю, котра їх повертала в неволю. Але Чернишевський, так як инші великоруські революціонери, на чудо-диво не знав західно-славянських справ, а при його столику стояв... Поляк Сераковський! А хто знав колинебудь лїпше від Поляків штуку, як впливати на других? Для них же й тепер працюють спритні пера і в Kölnische Volkszeitung і в „Новомъ Времени" і в Osservatore Romano і в віденських півурядових дневниках. Народи, ведені і заступлені аристократиєю, мають незвичайні вигоди і користи. Навіть звернені против Поляків після повстаня з р. 1863, селянські реформи не зашкодили їм в Росиї настілько, щоби мимо всякого утиску таки не мати деякого вищого становища, подібного тому, яке має хиба ще балтийська шляхта. В Австрії здобула собі шляхта ще раньше від Чехів участь в правительстві. А на льондонських банкетах в честь польського повстаня Маркс і инші промовцї говорили про польську свободу, хоч про инші, ще тяжше гноблені народи Росиї ледви й згадано. Аристократичний сприт в житю і думаню всїх Поляків підносить також блеск їх революцийної романтики. Як же то довгого часу треба було, поки далеко більший, але в манїрах хлопський і демократичний народ руський здобув собі в революцийнім кодексї право рівности!

Остатне польське повстанє фактично убило польську державну ідею, але не вибило її Полякам з голови. Правда, що у Варшавї відзивали ся часом розумнїйші голоси; але вони не находили відгомону у Вильнї, а вже найменше в Кракові і Львові, де від Голуховського наново повстала польська річ посполита під австрийським зверхництвом. Що значить польська державна ідея, польська свобода, за тим не треба глядати аж в теоріях і книжках: сороклїтна історія Галичини показує се в практиці. Але не хочемо тут говорити про визискуванє руського хлопа, про самоволю польського урядника і судів, про колишне куриальне право виборче, котре давало Полякам 80 мандатів в державній радї, а так само чисельним Русинам 10, а в соймі ще й тепер дає одним 120, другим лише 20 заступників: у всїх сих справах, можна би сказати, грає також ролю клясовий інтерес верховодячої шляхти. Хочемо вказати лише на справи національні, в котрих Поляк поступав яко Поляк, а всї Поляки були одної думки. Правда, що галицький намісник і урядники не могли на росийський лад руську мову по просту заборонити, бо сього таки вкінци не допускали основні закони австрийської конституції. Але як вони нароком занедбували руські школи; як хотїли заборонити Русинам навіть скоропись і денунціювали їх у Відни, що то письмо росийське; як против руських національних змагань піднимали при помочи Риму клерикалїзм; як вкінци на переминy підпирали то росийський напрям, пануючий в деяких руських кругах, то знов національний український, щоби одним побивати другого і опісля у правительства кидати на одних і других підозріня і полохати його то панросийським небезпеченьством то революцийним: отсе все виходило точнїсенько з того самого духа, яким кермує ся також росийська управа в Києві і Харкові; тілько-ж в Галичинї мусить корупция заступати те, до чого часом бракує власти. І се тягне ся аж до нинїшних подій. Що Потоцький, наляканий успіхами українського національного сторонництва при виборах до державної ради, попер москвофілів при виборах до сойму, через те властиво він погиб. [На сей факт і його причини автор, як бачимо, задивляє ся невірно, очивидно завіривши хибним информациям нїмецьких дневників, інспірованих Поляками. Що погляд автора в сій справі справдї хибний, найлїпше показують зізнання самого Січинського. — *Ред.*].

Але тут настає хвиля звороту, тим замітнїйша, що сходить ся з таким самим зворотом польської історії в Росиї. Кількадесять лїт як полїські так і росийські революціонери тримали ся централїстичного напряму, хоч і признавали деякі уступки федералїстичному принципови. Аж коли робітничий рух обгорнув маси; коли пролетарський характер росийської соціяльної демократиї з програмової точки став ся дїйсностию; коли практика приневолила агітацию в кождій країні поступати відповідно до її краєвих відносин; коли лотишська, литовська і вірменська соціяльна демократия стала властивою репрезентанткою національної ідеї своїх народів, а „бунд", та найкріпша організация, обняв західні міста: тогдї росийська державна ідея щезла у соціялістів так, як і на перших з'їздах земств показало ся, що й в буржуазні круги втискає ся федералїстична (Драгоманівська) ідея. Тепер же провалили ся цїлком і мрії Поляків про їх царство. Пророчі слова Антоновича, що „нам шляхтичам на Українї і Литві колись нїщо не лишить ся, як або розплисти ся в народї, над котрим доси панували, або утїкати до Варшави", вповнї справдили ся в часах українського і литовського селянського руху; хоч цар виборчим правом Вітого і своїм попиранєм аристократиї подав Полякам на хвилю надію на перевагу на заході, та опісля й ту надію цїлком знївечило право Столипіна. На диво здержане поведенє польської буржуазиї має без сумнїву причину не тілько в економічно-соціяльних міркованях, але й в гадці, що революция потрясає так само підвалинами вимріяної польської держави, як і дїйсної царської. В инших формах переживають те саме Поляки в Галичинї. Можна сказати, що вони нинї вже знають, хоч і не говорять сього, що польська Галичина, той остатний шматок польської держави, належить до минувшости. Хоч наслїдника Потоцького, Бобжинського, видобуто з найконсервативнїйшого кута шляхотського сторонництва; хоч навіть лїберальні польські дневники, як Nowa Reforma, отверто і так, як коли би не могло бути инакше, говорять про галицького намісника як про репрезентанта польського народу, лише перед Поляками одвічального: то вони лише тому так голосно кричать, щоби перекричати свою тревогу, котра в тих самих польських дневниках голосно проявляє ся, коли повтаряють чутки про якийсь бунт руських хлопів, про пожежу польських дворів, — чутки самі видумані, але тим замітнїйші.

Польська державна ідея наближає ся до своєї кінчини. За десять лїт щезне вона з політичних думок Поляків так само, як вже тепер уступила з політичної практики польської соціяльної демократиї в Австриї і мабуть також в Росиї; що десь еще і пізнїйше відібє ся вона луною споминів, се вже не має значіня. А се факт превеликої ваги. Про польську ідею независимости нїмецький соціяльний демократ, так з нїмецького як і з соціяльно-демократичного становища, може лише тогдї говорити, коли ся ідея обіймає тілько свободу Поляків, але не, як доси, також утиск инших народів, коли польські претенсиї скінчать ся на етнографічній граници польського народу, коли Поляки покинуть свої мрії так само про Балтик як і про Чорне море, коли розправащають ся з своїми надіями на Гданьск як і на Вильну. Говорити — се зовсім еще не значить приняти за предмет дїланя і домаганя. Гакатисти Поляків не вигублять, центр не примирить їх, нїмецька соціяльна демократия не визволить їх. Се міг би кождий народ лише сам собі зробити, а тут навіть Поляків за мало до сього. Польська справа то справа европейська, то могутне питанє, то цїлий комплєкс питань, яким є відбуваючий ся фермент твореня і перетворюваня серед населеня західної Росиї, зложеного з польських, литовських, українськвх, білоруських, жидівських, румунських народних мас. А жадна з тих народностий не є від других до чиста відділена; вони всувають ся одна в другу і по части, як пр. найбільша з них, Русини, що-йно приходять до кріпших форм самосьвідомости. Вже теоретично віддїленє одної від другої і відмеженє їх від Москалїв веде до величезних трудностий. При тім більша їх часть значними відломами входить в сусїдні держави, де, як пр. в Австриї, Угорщинї і на Балканї, також проявляє ся творчий фермент, так що круг повязаних з собою сил ще безконечно розширяє ся. А ті сили творять занадто важку суму, щоби можна думати, що Росия зможе на довший час утримати в теперішних централїстичних формах власть над цїлим тим немосковським заходом з його більше нїж 40-мілїоновим населенєм, коли раз протисне ся національна сьвідомість в низини народів. Тількож знов росийська державна ідея є занадто могутна і оперта на занадто великій нації, щоби можна передвидїти її повільний розпад, як се пр. ворожать австрийській і угорській державі. Коли щезне дуалїстична суперечність польської і росийської державної ідеї і перестане впливати на політичні напруженя в Росиї, то тим визволять ся сили, котрі могуть угрупувати ся в найріжнїйших формах. Можлива річ — хоч се був би сам край можливости, що росийська держава перемінить ся у вільний федералїзм; а можливо також, що на ново оживить ся могутна панславістична ідея, для котрої ослабленє росийсько-польських і українсько-польських антагонїзмів та переміна демократично-соціяльного націоналїзму в чистий націоналїзм промостили би дорогу.

Де являє ся так богато можливостий, там упадають усї висновки; оден лише можна уважати за певний: у великім круговоротї східно-европейських справ, в котрім могло би само тільки польське питанє дійти до окончної полагоди, мали би Нїмцї, як в Нїмеччинї так в Австриї, без рїжниці сторонництв, так богато роботи около збереженя власної самостійности і екзистенциї, що не лишалось би їм часу журити ся долею инших народів.

О катедру руської історії в київськім університеті.

З смертию бл. п. проф. Голубовського, наслїдника проф. Антоновича, опорожнила ся катедра руської історії в університеті св. Володимира в Київі, яка для всеї України має чимале значінє. Тож цїлком зрозуміла річ, що о сю катедру старав ся найкомпетентнїйший на неї ученний, проф. Михайло Грушевський. Справа коливала ся довший час, при чім політичні противники проф. Грушевського вживали всяких доріг, між тим і денунцияций та клевет, щоби кандидатуру проф. Грушевського провалити. Доложили тут своє і галицькі москвофіли та їх союзники против українства, Поляки, яким залежить, аби наукова і громадянська дїяльність проф. Грушевського обмежувала ся на як-найменші круги. І, на жаль, ворогам проф. Грушевського вдало ся дїлняти свого і на засїданю історично-фільольогічного факультету київського університету кандидатура проф. Грушевського на згадану катедру перепала.

Київська „Рада" помістила з того приводу довшу статю під заголовком „Нова пляма на київськім університетї", яку — з малими пропусками перепечатуємо. „Рада" пише:

„Кіевлянинъ" (орган київських обрусителїв — *Ред. „Дїла"*), який найперше й найскорійше від усїх инших одержує відомости з офіцияльних і офіциозних кругів, подає звістку, що історично-фільольогічний факультет київського університету на засїданю 29 цьвітня ст. ст. забальотирував проф. Мих. Грушевського, котрий виступив кандидатом на катедру російської історії, вільну після смерти пр. Голубовського. Реляция „Кіевлянина" подає такі подробиці сего ганебного в історії київського університету вчинку: кандидатами виступили два: малосьвідомий в науковому сьвітї і майже нїкому невідомий серед громадянства професор віденського істор.-філ. інституту — Савва та славний на цїлий культурний сьвіт, автор капітальної „Історії України-Руси" проф. М. Грушевський, вихованець і магістер київського університету, доктор honoris causa харківського університету, співробітник видань петербурської Академії Наук. Він представив на розгляд спеціяльної комісиї від університету біля 600 наукових праць, з котрих багато написано, як висловлює ся „Кіевлянинъ" на „мало понятномъ галицко-украинскомъ жаргонѣ". І от пр. Савва одержав 7 виборчих і 7 невиборчих кульок, а пр. Грушевський — 6 виборчих і 8 невиборчих. Пр. Грушевського наслїдком сего виключено з числа конкурентів на катедру. Так передає справу „Кіевлянинъ".

„Ми не можемо знайти досить слів, щоб оцінити як слїд ту ганебну гляму, яку поклала на київський університет та тепла компанія чиновників науки, котра зараз панує в університеті. — Ще не так давно вона накликала сором на університет, забальотировавши професорів В. Желєзнова і гр. Де-ля-Барта, провівши натомість нїчим не помітних, самих звичайних, ординарних людей, вся заслуга котрих в тому, що вони комусь „угодні", але сей факт забальотировки знаного на весь сьвіт спеціяліста, чоловіка з великими заслугами саме на тій катедрі, яка стоїть сиротою по смерти її великого основателя В. Антоновича і його скромного учня пр. Голубовського, — се такий нечуваний факт „мракобѣсія", якому не можна знайти рівного й за часів панованя в університетї фельфебельства і „военного строю". Се таке сьвідоцтво морального убожества та неповаги до самої науки в особі її сьвітлого репрезентанта, що воно стояти-ме вічним соромом на честї тієї обскурної компанії, яка, верховодячи відданою їй в руки культурною інституциєю, кладе на неї темну пляму свого антикультурництва. Навіть для київського університету, який не може похвалитись сьвітлими традициями, що тут нїколи науку не ставили до послуг політиці, навіть, кажемо для київської alma altar факт забальотировки ляже вічним соромом і буде згадуватись в потомні часи в його історії, як щось у висшій мірі дике й некультурне.

„Коли ми зупинимось на тих причинах, що спонукали історично-фільольогічний факультет дати перевагу пр. Савві над пр. Грушевським, то можемо сьміливо сказати, що тут роль грали мотиви не наукові, а чисто політичні; відомо всїм, як ворожо ставить ся київський університет до українського руху; досить згадати археольогічний з'їзд 1897 року та історию з петициєю українського студентства за українські катедри, досить пригадати, що зараз головно ролю в факультетї грають пр. Фльорінський, Кулаковський, Бубнов, — се все ясно показує, що в київському університетї ми маємо зараз не культурне жерело сьвітла для країни, яка утримує своїм коштом сю інституцию, а ворожий сій самій країні бастіон, з котрого раз-у-раз ідуть ворожі наскоки на український культурно-національний рух. Специяльно проти проф. Грушевського вже здавна ведеть ся самого ганебного сорту полемїка, навіть не полемїка, а якесь злобне цькуванє і в сьому цькуваню перший голос веде — сором сказати — теж професор і кандидат в ректори — д. Фльорінський. Яких тільки вигадок, злобного глузованя і просто доносів не вживано, щоб пошкодити в очах уряда професорови Грушевському — єдине за те, що він не відрік ся задля „лакомства нещасного" від служби рідному народови, за те, що він замість широкої карієри в себе дома пішов у добровільне вигнанє, щоб служити розвитку національної науки в чужій державі, на новій, тільки що утвореній катедрі. Замість того, щоб пишатись тим, що він розносить славу київського університету, як єго вихованець, по всьому закордонному славянському сьвітови, дїяльність Грушевського називано „зрадою"; єго вчені працї замовчувано, заборонювано, а коли й згадувано, то хиба для того, щоб поглузувати з їх української мови. Ми не помилимось, коли віднесемо згірдну увагу „Кіевлянина" про „галицко-украинскій жаргонъ", який нїби-то важко й зрозуміти, — на карб тієї „честної компанії", яка заманїфестувала ще перед усїм сьвітом своє моральне убожество. Працї пр. Грушевського на українській мові друкує петербурська „Академія Наук", без них тепер не може обійтись жаден спеціялїст по росийській історії, за них харківський університет дає титул доктора, а для київського ареопагу „вчених" — се незрозумілий жаргон!

„Недавно, над домовиною Антоновича, сї професори-чиновники проливали крокодилячі сльози, заявляли устами пр. Бубнова, що вони втратили в небіжчику „одного з видатнїщих керманичів, красу й славу університета". Але, як слушно завважив д. Українець на сторінках „К. Вѣстей" (ч. 78), коли би проф. Антонович задумав тепер виступити кандидатом на катедру російської історії в київському університетї, — воний його не обібрали. Радуючись, що його нема між ними, вони лицемірно хвалили його і в той же час готувались нанести глибоку образу ідеям і всїй дїяльности покійного, забалотировуючи його учня й духовного спадкоємця.

„Та вониб і самі посоромились сказати, що наукові інтереси кермували їми, коли вони подавали голос проти проф. Грушевського. Хто в сьомуб їм повірив? Ні, вони своїм учинком признались отверто, що невибором пр. Грушевського на катедру в київському університетї, вони виступили проти української науки, проти цїлого українського громадянства, видатним дїячем котрого є проф. М. Грушевський. Се образа всїй українській нації, і вона сїєї образи нїколи не забуде, пятнуючи вічним соромом і огидою лукавих фарисеїв науки, котрі всї свої сили, свій вплив ужили на те, щоб не дати розвинутись українському національному рухови, який несе сьвітло знаня широким народнім масам".

Карна розправа проти п. Сенкевича.

Перед судом присяжних у Відні розпочинаєть ся нинї розправа карна проти п. Генрика Сенкевича, обжалованого українськими студентами пп. Ярославом Весоловським, Володимиром Левицьким, Осипом Назаруком, Григорием Паламарем і Олександром Черкавським.

Провід у розправі веде радник Файгль, обжалованє вносять адв. д-р Роде і посол д-р Окуневський. Імєнем п. Сенкевича виступає проф. д-р Розенблят з Кракова і адвокат Рабенлєхнер з Відня.

Обжалованє звучить:

У віденським дневнику „Die Zeit" появила ся в ранїшнім числї з 19 мая 1907 статя обжалованого п. з. „Бєрнзонови у відповідь". У тій статї містить ся дослівно такий уступ:

„У вязниці, до котрої їх замкнули на кілька днїв, вони уладили голодовий страйк з вином і біфштиками, присланими від приятелїв".

Як показуєть ся з ходу думок статї, мав автор під словом „їх" на думцї руських студентів. Обжалований признав ся до авторства інкримінованої статї на переслуханю в ц. к. Судї краєвім у Кракові дня 6. вересня 1907 р.

Позовники перебули той голодовий страйк, про котрий говорить статя обжалованого, тож вони є управнені внести скаргу. — Ноторично звісний є факт, що голодовий страйк, котрого симуляцию обжалований нам інсинуує, в дїйсности відбув ся, що він був переведений з повною строгістю та що цїла европейська публична опінія стежила за ним від початку з великим напруженєм.

(Дальше йде опис подій на університетї, звісний нашим читачам, та представлено пановане польської шляхти над руським народом, котре довело до тих подій та в дальшій консеквенциї до голодівки).

В тім напрямі — каже дальше обжалованє — можнаб переслухати всїх функціонарів львівського карного суду, як сьвідків. Покликуємось в тій цїли на зізнаня сьвідків, переслуханих у вступнім слїдстві: дозорця вязниці Ізидора Мельника, вязничного лїкаря, цїс. радника д-ра Люкаса, та на зізнаня сьвідка Осипа Назарука.

Дальше ноторично звиний є факт, що тільки голодовому страйкови треба приписати знесенє слїдчої вязниці; се доказує, що увязненє було безправне. Голодовий страйк зістав отже переведений для попертя справедливого дїла та з найбільшим напруженєм моральної сили. Вправдї ніхто не обовязаний для добра якоїсь справи уживати надзвичайної енергії, одначе удаванє невигод і зусиль є ганьблячим цїлом, яке тому може дотичну людину віддати під погорду в публичній опінії та його понизити.

Відповідь, подана обжалованим у вступнім слїдстві, неначеб він тільки повторив те, що польська преса писала про нашу голодівку, не може його оправдати. Коли обжалований публично в пресї підніс закид, що ми уладили комедию, то мусів перед тим провірити правдивість наведених фактів; що одначе дневникарські справозданя часто не годять ся взаїмно, про те чейже обжалований знав.

Обжалований, переслуханий в судї, заявив, що повторив тільки реляциї польських дневників, котрих не заперечено. На се відповідаємо, що польське дневникарство є пресою зовсїм до правди нездібною; тому його справозданя не мають нїякого значіня, нїякої гідности; сю пресу ми вважаємо за негідну того, шоб їй зробити честь нашим спростованєм. Якби пан обжалований був звичайним польським дневникарем, а не письменником з великим значінєм, ми булиб признали за низше своєї чести вносити проти нього скаргу.

Обжаловане є отже умотивоване.

Як наші читачі вже знають, п. Сенкевич по крутарських зусилях, щоб усунути ся з-під дової одвічальности, та по будючних погрозах, що переведе доказ правди на свої слова, — кінець кінців сальвував ся — слабістю, щоб тільки особисто не станути перед судом... Зовсїм, як штубак, котрий викручуєть ся „слабістю" від тяжкої лекциї в школї, та зовсїм так, як викручують ся фахові клеветники і шантажисти з вольверових газеток перед судовою одвічальністю! Для того пана, котрий „dla pokrzepienia serc" своїх родимців безкарно оплюгавлював і оклеветав великий народний рух української нації, се трусівське крутарство аж надто характеристична прикмета.

Справозданя про хід розправи дістане наш орган від нашого власного кореспондента.

Промова посла Петрицького

виголошена при дебатї над підвишкою контінгенту оборони краєвої дня 15 мая 1908 р.

Висока Палато! Ми, Русини, голосували против наглячости внесеня о підвишцї контінгенту оборони краєвої та будемо голосувати також против мерітум. Я позволю собі спрецизувати причини такого нашого становища. Є вони двоякі: по перше мотиви загальні, а потім специяльні наші мотиви, як нації руської. Не буду тратити богато слів на викладанє загальних мотивів, бо ся справа вже була тисяч разів обговорена. Тягарі мілїтаризму є так великі, а послїдними часами так незвичайно підскочили в гору, що голоси протесту против молоха мілїтаризму стають чим раз сильнїйші.

Сї голоси протесту цїлком оправдані, бо через військову службу не лише відриває ся найлїпші сили від економічної і культурної працї, але й ростуть з сеї причини, та з причини все нових укріплень, так високі тягарі податкові, що населенє не в силї буде дальше сї тягарі двигати. (*Дуже справедливо!*). Кошти удержаня армії добігають нинї до 472 мілїонів корон. Се так величезна сума, що треба дивувати ся, що люди хочуть платити так великі суми, які зі становища культури є цїлком безплодні. А до того сї тягарі ростуть з року на рік, так що ми навіть не можемо предвидїти, на чім се скінчить ся, коли так дальше буде іти.

Висока Палато! Від року 1814, т. є. від звісного розпорядженя пруського короля Фридриха Вільгельма III., знає Европа загальний обовязок військовий і від сего часу жертви, які поглощає молох мілїтаризму, збільшили ся многократно. Не буду обтяжати Високої Палати статистичними датами, але лише в одній Австро-Угорщинї военний стан армії, що в році 1869 виносив 750.000 мужа, збільшив ся до нинї на 1,900.000 (*Слухайте!*), а видатки на армію в послїдних 20 лише роках з 163 мілїонів скочили на 472 мілїонів корон — отже майже в троє. Коли-ж ми з тим порівнаємо, що на культурні цїли ми не можемо призначити більше як 44 до 50 мілїонів а на піднесенє рільництва не даємо навіть 15 мілїонів (*Дуже влучно!*) — то вже з самих чисел бачимо, що мілїтаризм спричиновує лише з'убожінє і оглупленє населеня, що взагалї мілїтаризм підержує ся коштом нашого добробуту і культури. (*Оплески.*)

Висока Палато! Що мілїтаризм обтяжує сильно народну масу і шкодить господарським та культурним інтересам населеня, се загально признано і навіть цар Микола II. свого часу в письмі привітнім до гагської конференциї висловив ся в тім дусї дуже остро і ясно. Отже вже з тих загальних причин, ми, Русини, як нарід демократичний не можемо голосувати за призволенєм побору рекрута.

Але крім загальних причин ми, Русини, маємо ще свої специяльні причини, щоби голосувати против сего предложеня і вже найвисша пора, щоби тут, в тій палатї, тяжкі терпіня Русинів зістали вияснені, щоби наше положенє в тій державі зістало основно висьвітлене — аби такі кріваві вчинки, як атентат з 12 цьвітня с. р., не повторювали ся і не знаходили собі причини в галицьких відносинах.

Ми мусимо собі се вияснити, які причини сотворили такі відносини у Галичинї, бо чей-же в сьвітї нїчо не дїєсь без причини. Крім того мусимо собі здати ясно спразу з того, хто завинив кріваву трагедию з 12 цьвітня с. р. На мою думку вина за се спадає на кілька чинників, в першім рядї на екстермінацийну політику Поляків супротив Русинів (*Так є!*), дальше на австрийську державу і її правительство, не виключаючи правительства бар. Бека, а вкінци на парляментарних заступників австрийських народів. По черзї виложу, о скілько кождий з сих факторів завинив отсей атентат.

Висока Палато! Між Русинами а Поляками шаліє вже від 570 років завзята національна боротьба і атентат з 12 цьвітня с. р. є лише одним епізодом в сій борбі, котра мусить рішити ся тепер в Австриї на галицькім грунтї.

Воююча Польща вже дуже давно присягла національну смерть руському народови, а тепер дальше працює ся, щоби тую відвічну програму Поляків виконати на галицькій земли. Польська публїцистика знає дуже цїкавий історичний документ під заг. „Projekt na zniszczenie Rusi", де виложено ще около 200 лїт тому, в р. 1714, повну програму знищеня Руси. Позволю собі відчитати декотрі цїкаві місця тої програми (читає):

„Передовсїм, коли має ся виконати таке благодатне і бажане дїло, повинні ми старати ся в сякій-такій приязни жити з Москвою і бути готовими польський трон тримати для монархів сеї держави. Річ природна, що більше уважає ся на поведенє ворога ніж приятеля; длятого й Москва наша приятелька, не дуже буде пильнувати наше поведенє; а чим більше будемо здобувати власти, тим менше зискає на тім Москва і Україна.

„По друге: Анї грецко-католицької шляхти, хоч вона остає в унії з Римом, анї схизматицької бливо до таких, де можна здобувати собі приятелїв, багатство і повагу; те все повинен постано-

вити сойм, і то докладнійше, ніж бувало доси. Крім того кождий Поляк повинен ухиляти ся від товариства Українців; а коли Українець є його сусідом, не повинен з ним заходити в приязнь, хиба для власної користи. В розмовах, в котрих бере участь також Українець, треба широко розводити ся про українські забобони. Коли так буде ся робити, то річ певна, що кождий скорійше буде готов покинути свою віру і українську народність, ніж до смерти зносити таке переслідованє.

„По трете: Богатші і пани не повинні принимати Українців на службу, в котрій би вони могли набрати осьвіти, — хиба в такім разі, коли є певність, що вони змінять релігію; бо, остаючи в темноті, мусять зійти на найбільшу біду і пониженє і або зносити нужду або для поправи свого житя змінити релігію.

(Дальше буде.)

Австро-угорські справи.

Великі бучі на університетах.

Вчора мала відбути ся в університеті в Градци промоция одного студента з німецько-католицького клерикального товариства „Carolina". Німецько-національні студенти обсадили заздалегідь університет, аби не допустити клерикальних студентів з клерикальними відзнаками до демонстрацийної участи в промоциї. Тимчасом клерикали стягнули з околиці близько двіста мужиків, котрі під проводом посла Гагенгофера вдерли ся на університет та в купі з клерикальними студентами напали на німецько-національних студентів. Прийшло до крівавої бучі, серед котрої з одного і другого боку були ранені. Що-й-но поліция, котра явила ся в університеті, зупинила боротьбу Ректор університету, котрого візваня до спокою лишились безуспішними, перервав акт промоциї та потім оповістив на чорній таблиці в університеті таку заяву: Заповіджену нині промоцию члена стоваришеня „Carolina" зробило неможливою масове появленє селян під проводом посла Гагенгофера. Перестерігаю студентів, аби не дали відвести себе від свойого супокійного становища.

По бучі відбули німецько-національні студенти по місті великий демонстрацийний похід.

Також у Відні прийшло вчора до конфлікту між університетськими студентами вольнодумними і клерикальними; коли клерикальні студенти в рядах маширували до свойого клюбу, вони зустрілись з походом вольнодумних студентів. З обох сторін піднеслись в гору палиці. Поліция розділила борючих ся та обсадила браму дому, в котрім містить ся клюб католицьких студентів, аби не допустити туди вольнодумних студентів.

Міністерські конференциї.

Вчора о 10 годині перед полуднем зібрала ся у Відні спільна конференция австрийських і угорських міністрів під проводом міністра заграничних справ, бар. Еренталя. З австрийського боку брали в конференциї участь президент міністрів бар. Бек і міністер скарбу Коритовський, з угорського боку президент міністрів д-р Векерле і секретар державний Попович; крім того були присутні спільні міністри Буріян і Шенайх та командат маринарки Монтекуколі. Предметом нарад була справа підвисшеня ґаж з реченцем від 1. мая с. р. Міністер Векерле заявив, що угорське правительство принципіяльно тому не противить ся, одначе не може згодити ся на те, щоб дотичний закон обовязував взад, бо угорський кабінет тої справи не рішив; також не знати, чи сторонництва в угорськім Соймі на те згодять ся, не діставши перед тим у заміну гарантий на здійсненє їх домагань на військовім полі.

З уваги на те не запала на вчорашній конференциї остаточно ухвала ані що-до підвисшеня офіцирських ґаж, ані що-до реченця скликаня делеґаций. Дальші наради в тих справах відложено до четверга дня 21. с. м.

В політичних кругах ходить чутка, що ще сього тижня відбудеть ся під проводом цісаря рада коронна, на котрій будуть обговорювані спільні австро-угорські справи.

НОВИНКИ.

— **Пані Олена Січинська випущена з вязниці.** Нині рано перед 10 годиною судия слідчий радник Берзон повідомив паню Січинську, що прокуратория, котра як-раз тепер виготовляє акт обжалованя проти Мирослава Січинського, рішила застановити проти неї карне слідство і що тим самим вона має опустити мури вязниці. П. Січинська веліла прикликати повозку і нею від'їхала домів. Пані Січинська мала „гостинне" приміщенє в вязничних мурах протягом повних пять тижнів, і ся слідча вязниця при браку сьвіжого воздуха, можливого харчу і людяного товариства лишила на ній своє пятно. П. С-ка виглядає ослаблена і схорована. Нас дивує, що треба було аж пятьох тижнів слідчої вязниці, щоби компетентні судові чинники прийшли до переконаня о повній невинности п-ні Січинської, хоч кождий незасліплений польським шовінізмом сю невинність міг бачити ясно наче на долони. П. Січинська ведена безграничною материнською любовю сама себе обжалувала, думаючи, що се поможе її синови, і судия слідчий міг сконстатувати се відразу, а не аж по 5 тижнях. Але польським публіцистичним шакалям треба було жиру і вони з заїлостию кинули ся на невинну матір і своїми відкритями про змову, компльот і т. д. робили пресию на саме карне слідство і спричинювали його опізненє і дальше держанє в вязници невинної женщини.

— **Розправа против Січинського** — як доносить „Słowo polskie" — відбуде ся у Львові, а розпічне ся ві второк, 16 червня і потреває два дні. Вести її буде президент д-р Пшилускі, обжаловувати прокуратор п. Барт. Доси зголосило ся пятьох оборонців: д-р Роде, д-р Прешбурґер, д-р Кость Левицький, д-р Шухевич і д-р Ліберман. Від себе додамо, що донесенє „Słow-a polsk-ого" є лише його здогадом, бо доси в тій справі ще нічо не рішено, позаяк роблять ся заходи о делеґацию позагалицького суду.

— **Нагінка на Русинів у Львові.** Найновійша рецепта польської гакати на знищенє Русинів, то перетяганє на латиньство. Се перетяганє відбуваєть ся в ріжних формах, найчастійше у формі пресиї польських службодавців на руську службу. В нашій редакциї явив ся Юрко Стангрет і оповів нам ось-що: Ще в марті с. р. подав ся він на посаду возьного до „Товариства кредитового земського" у Львові. Його приняли і посаду мав обняти з днем 1. мая с. р. Коли того дня зголосив ся, директор того товариства, Ян Вівен заявив йому, що як змінить свій обряд на польський, то тоді дасть йому посаду, инакше місця не дістане. На се Стангрет пішов до маґістрату і заявив свій перехід на латинське, взявши на се посьвідченє. Сим способом він хотів тільки позірно за-для Вівена переписатись на польське і виказав ся маґістратською посьвідкою. Однак Вівен сказав, що се не вистарчає і тільки тоді дасть посаду Стангретови, як той принесе вже метрику від польського ксьондза. На се Стангрет відвернув ся до Вівєва плечима і вийшов, постановивши свого руського обряду ніколи не зміняти. Тепер дістав він посаду при одній з руських інституций.

— **До виборців-Русинів міста Львова!** В дни 26 марта с. р. вибирала людність міста Львова 54 членів до міської ради. Сама слушність жадала, щоби в ту раду ввійшли також представники руської людности, що заступали би там її інтереси, тим більше, що Русини творять так значну часть мешканців, бо до 35.000 душ. І ми робили іменем руської людности все можливе, щоби довести в тій справі до якогось порозуміня з поважнійшою частию польських співгорожан. Щоби не утруднювати діла, ми й не домагались навіть такого числа радних, яке би нам справді належалось, а поставили лиш кілька наших кандидатів. Але наші стараня показались надаремні. Сторона, противна відданю нам справедливости, видала поклик — подібний як перед трема роками — щоби не впустити до управи міста ніякого Русина. І на жаль, за тим покликом пішла велика більшість польських виборців, і до ради не вибрано дійсно ні одного Русина! Сей факт говорить сам за себе. Він сьвідчить перед лицем широкого сьвіта наглядно про ті прикрі відносини, які ми на нашій землі переживаємо. І сего факту не в силі ніякі арґументи виправдати. Виборці Русини! Позаяк і поміж кандидатами, призначеними до тіснійшого вибору, нема ні одного Русина, проте порішив ширший збір членів руської львівської Орґанізациї, щоби руські виборці усунулись при тіснійшім виборі в дни 19 мая від участи в голосованю. Коли нас Русинів виключено з міської ради, то най вибирають собі Поляки вже й дальше самі, кого хотять. Се рішенє подаємо до відома всіх Виборців-Русинів. — У Львові в дни 3 мая 1908. За львівську руську Орґанізацию: д-р *Евген Озаркевич*, сов. о. *Александер Стефанович.*

— **100 корон гривни за ношенє ленти.** Пишуть нам з Заліщик: Наше староство садить і дальше Січовикам гривни за ношенє лент. Недавно дістав один Січовик з Угринковець за ленту ні більше ні менше як 100 корон гривни. Справді вже турецькі башибужуки не обходили би ся з людом так люто, як наші польські урядники. Розумієть ся, проти сего вносять ся рекурси без кінця, так що доходить все то аж до обридженя. Можна зрозуміти, що то мусить діяти ся в груди народа на таке вандальське поведенє з ним. Не знати, чи се мала би бути й система нового намісника, чи останки давної традициї нашої адміністрациї, чи одно і друге разом.

— **Польським ґазетярам до відома.** Пишуть нам: В сих днях оббігла польську пресу відомість, що ученик VIII. кляси ґім. в Сяноці, Пелехатий, вдарив професора Ґольчевського в лице за „zły stopień, jaki otrzymał". При тім польські ґазетярські опришки накидають ся знова мокрим рядном на Українців-учеників, закидаючи їм „umysłowe zdziczenie", не джентельменство і тим подібні „гріхи". Самого Пелехатого називають „hajdamaczkiem" і лиють крокодилячі слези над його моральним упадком. Поминаючи саму справу побитя, якою заняли ся компетентні власти, мушу на ідіотичні виводи польських ґазетярських опришків заявити ось що: 1) Пелехатий не є Українцем, лиш „істинно-русским" з партиї „sympatycznego" Markowa. 2) Пелехатий від першої кляси ходив і ходить до польських ґімназий, отже коли самому фактови давати якийсь підклад, то треба хиба уважати його за вицьвіт польської культури. 3) Українська суспільність не може приняти Пелехатого за свого, хоч би його „атентат" мав навіть затемнити на хвилю „істинно-русскі" і „істинно-польські" медові місяці. — *Поінформований.*

— **Де згода в семействі.** Пишуть нам: Як Поляки і симпатичні „starorusini" переживають медові місяці політичного подружя, характеризує факт, який став ся в Любачеві. В день 3 мая уладила любачівська Польонія в сали „Sokoła" урочисту шопку, на котрій співано і деклямовано неімовірні річи на Русинів. На сю шопку прийшов між иншими любачівський судия Евген Козловський, яко „sympatyczny starorusin". Його присутність на польській патріотичній шопці дала причину до иншої шопки: оден канцеліст, заохочений протируськими куплетами, зааплікував „господину" судиї удар в лице. Здавало-б ся, скандал, і то нечуваний — канцеліст зневажає судию, свого зверхника! Але в тім випадку не стало ся нічо незвичайного, атже се Поляк і „starorusin", отже щось як чоловік і жінка, а звісно, в подружю буває всіляко... Часом і побють ся, а відтак ще більше люблять ся... І справді, факт став ся ще перед двома тижнями, а в часописях про се ані згадки, хоч якби так побив був Поляка Русин і то „ukrainiec", то всякі „Słow-a", „Dziennik-и" і „Wiek-и" були би наробили крику „od morza do morza". А так справу затушовано, судия Козловський і канцеліст урядують дальше спокійно в тім самім будинку, бо „де згода в семействі там мир і тишина"...

— **Хто се кс. Мадей?** Пишуть нам: З попередних дописий в „Ділі" звісно, що Поляки, перетягаючи руську громаду Недільну в старосамбірськім повіті на латинство, усадовили там вже кс. Тадеуша Мадея, аби пильнував на місци „душички", захоплені в польські сіти. Сказано при тій нагоді (в ч. 106 „Діла"), що кс. Мадей сидить собі тепер зі своєю господинею в Недільній, вікна в нього і в день фіранками заслонені, а поза ними „jedna duszyczka dla swego kościoła". До того додам, що кс. Мадей славний з культу жіночого пола. В Стрию удержує собі любовницю, що має від нього двоє дітий. З нею ходить без женади по місті, а всі не називають єї инакше лише „ксендзовою". Тепер закладає в Недільній гарем. Ото гарного опікуна діждали ся нещасні руські селяне! — *В.*

— **Ще в справі „Ризниці" в Самборі.** Пишуть нам: Рівночасно з о. Гадзевичом, не згадуючи вже про неприняте надкомісара Мартинця і коміс. Шеховича з Самбора, не принято також в члени і моєї жени. Свою партийну ненависть посувають тепер засліплені вже і до невинних женщин, щоби на случай смерти мужа і того так марного зарібку з шитя не дати! Коли ти чесна, не хочеш опідлити ся, зрадити свій народ, то гинь марно, а цента не дамо! — так думають ренеґати. Се сьвідчить як найліпше, що „Ризниця" минула ся зі своєю цілею і не заслугує ні на найменше попертє зі сторони сьвящеників. — Сьвящ. *Дмитро Хомяк*, гр. к. сотруд. в Самборі.

— **Руський театр в Чернівцях.** Як звісно, до столиці Буковини приїхав наш руський театр і дає свої представленя. Як нам звідтам пишуть, вистави презентують ся дуже добре, а навіть самі Німці признають се, що наші артисти грають ліпше, як артисти тутешного сталого німецького театру.

— **Маніфестация в Заліщиках.** Пишуть нам: Минула субота, 16. с. м., була днем гарної маніфестациї в Заліщиках. Відбув ся концерт в честь Шевченка, а відтак похід крізь місто. Очевидно, що тоді, коли Полякам вільно всьо робити без ніяких перепон, супроти Русинів нічо не обійде ся без репресий. Тож і арештовано одного селянина.

— **Товариство „Сільський Господар"** у Львові відбуло дня 25. марта с. р. загальні збори. Зі звіту п. секретаря Гарасевича можна піднести отсі важнійші точки: Товариство має 226 членів і 5 філій: в Бродах, Золочеві, Коломиї, Олеську і Перемишли. Товариство веде дві шкілки овочеві в Олеську і Золочеві і заснувало три хлівні зарядові расових свиней, а то в Хишевичах раси вестфальської а в Городилові і Ожидові йоркширської. Виділ товариства постарав ся о економічно-господарські виклади на днях 26, 27 і 28 грудня 1907 р., розіслав членам своїм насіня, помагав материяльно молодим людям в студиях рільничих, посилав делеґата, о. Остапа Нижанковського, на Буковину, щоби приглянутись тамошній орґанізациї економічної роботи, старав ся о заснованє нових філій, і ініціював господарські виклади на зборах філій, посилаючи на них своїх делеґатів і т. и. До нового виділу вибрано: 1) п. Гарасевича 2) о. А. Глодзінського, 3) о. Тому Дуткевича, 4) інжинера А. Корнеллю, 5) д-ра Коцюбу Михайла, 6) радника Григория Кузьму, 7) о. Остапа Нижанковського, 8) директора Костя Паньківського і 9) п. Сідельника з Чертежка а на заступників: д-ра Величка Григория, п. Михаса, господаря з Ланович і п. посла Онишкевича. Виділ уконституовав ся на засіданю 13. мая в той спосіб, що головою вийшов п. радник Григорий Кузьма, заступником голови о. Тома Дуткевич, секретарем п. Кость Паньківський.

— **128-літний дідусь.** З Петербурга доносять: Приїхав тут відставний підофіцир Михайло Будніков, котрому тепер 128 літ, а котрий в 1797 р. вступив до ґвардейського полку драґонів і служив при війську звих 80 літ. Будніков походить з міщанської родини в Калузі і розпочав свою військову службу маючи 15 літ. Він брав участь у всіляких війнах, почавши від француської війни, знав Кутузова, а пізнійше і Скобелева, має всі степені ордера Георгія і богато медалів. Будніков приїхав до Петербурга, щоб тут відобрати 500 рублів, які виграв ще перед трома роками на якийсь льос. За свою довголітну службу у війську побирає всілякі пенсиї в загальній сумі 1200 рублів. Будніков держить ся ще просто і має добрий слух.

— **Гомосексуалізм в Росиї.** В паперах помершого начальника слідчої комісиї в Петербурзі Путилина знайдено мемориял, що містив в собі вислід тайного слідства в справі товариства гомосексуалістів, котрих діяльність приняла розміри, що загрожували суспільній моралі. Кілька виїмків з того мемориялу подали „Бірж. Ведомості". Не було се товариство, оперте на якімсь статуті, але радше союз богатих людий з однаковими ґустами. Сі люде називали себе взаїмно „вуйками" і „тітками", а „тітки" виступали з жіночих вборах. Належали до них люде з титулами, або на висших становищах, більше і менше визначні, що могли сипати грішми. Для звербованя людий до своїх ціций висилали своїх аґентів на всякі збори люду, головно-ж до цирку. Звербовану людину привозили инколи в кариті з завязаними очима до умовленого дому. Тут виходив йому на зустріч мужчина в жіночім одязі або привезеному звеліли переодіти ся по жіночому і тоді відвідували не його „тітка", а „вуйко". Все те діяло ся в Петербурзі і то з таким цинізмом, що майже все місто говорило про реставратора, в котрого сепаратках ті панове гуляли. Раз на тиждень уладжували ґенеральні оргії, які годі списувати. Путилин зложив свій мемориял петербурському градоначальникови, але той приказав занехати слідство.

— **Дрібні вісти.** Цісар уділив зі своїх приватних фондів громаді Баличі, мостиського повіта, 400 кор. запомоги на докінченє будови церкви, а гр. кат. комітетови будови церкви в Бабинцях товмацького повіта на докінченє будови церкви 200 кор. запомоги. — В лісі коло Посіча, богородчанського повіта, застрілила ся з незвісної причини 20-літна дівчина Анна Івасів, донька господаря. — В Тапчу, долинського повіта, згоріли дня 10 с. м. 4 селянські загороди, а в Щитівцях, заліщицького повіта, 6 загород. — Доповняючий вибір трех членів повітової ради в Чорткові з ґрупи сільських громад, розписало намісництво на день 30 червня с. р.

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Йова многострах. (лат. Петра). Позавтра, в середу: Явл. зн. Ч. Хр (лат Бернгарда).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Для хорого письменника** зложили дальше через тов. ім Шевченка (в коронах): д-р Мих. і Стеф. Новаковські 200, д-р Горбачевський з Праги 50, Іван Ясеницький 50, Антін Копровський складка 40·80, читальня „Просьвіти" в Комарні 50, Григорий Грозик 30, каса зачетна в Топорові 20, Ольга Желехівська 20, Григорій Пежанський 10, Кароль Бандрівський 7, д-р Теодор Яців складка 50, о. Константин Гукевич 20, Мих. Моравецький складка 6, о. Омелян Боярський 10, Сидора Паліева складка 14, д-р Кулик 30, д-р Евген Гвоздецький складка 31, Павло Димідас 10, д-р Филип Євин складка 37, Бучацькі Русини 39, тов. педаґоґічне в Бучачи 10, руський „Сокіл" в Бучачи 10, Мик. Мороз в Будзанові 5, Леонард Будзиновський 5, Ляшецка зі Зборова 5, складка в Калуши 2, Стефан Пеленський 9, д-р Іван Кунців 10, Василь Петруняк складка 3, Василь Дяків 5, о. Саляк з Бурштина складка 25, Остап Весоловський 5, О. С. Львів 10, о. М. Михалевич 10, Л. Кручковський 2, о. І. Гл. 20, Ом. Кобринський 10, Вол. Громницький 3, д-р Ярослав Грушкевич 10, о. Я. Вацик 2. — Жертви сі зложено на книжку ч. 5.000 Краєвого Союза кредитового. — Жертви з України оголошує ся в „Раді".

☐ **В Народній Канцеляриї у Львові,** Ринок ч. 10. можна дістати слідуючі книжки за попередним присланєм гроший: 1. *Русько-німецькі розмови*, ціна 1 К (дуже добра передівсім для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, ціна 10 с. Три послідні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для аґітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

☐ **На могилі заслуженого народного діяча.** В Жукові, бережанського повіта, відбуде ся дня 6 червня (в суботу) около 8 год. рано посьвяченє памятника, поставленого заходами громадян Жукова, Гинович і Шумлян на могилі першого просьвітителя Бережанщини, пок. о. Сильвестра Лепкого, (що писав поезиї під псевдонімом Марко Мурава). На се торжество повітова орґанізация запрошує всі українські товариства, всіх приятелів і почитателів покійного з бережанської і подальшої України. Окремих запрошень не висилаєть ся. — *Сьвящ. Ом. Король, Гр. Волощук.*

☐ **З Теребовлі.** Товариства „Руська Бібліотека" і „Читальня" в Теребовли устроюють в неділю 24 с. м. в читальняній сали торжественний вечір в честь Шевченка при співучасти П. Т. Олени Яцишинівної, пяністки зі Львова, о. Купчинського, звісного цитриста з Сороцька і А. Малиновського, соліста тенора. Початок о годині 8 вечером.

☐ **З Копичинець.** Загальні збори філії „Просьвіти" гусятинського повіта відбудуть ся дня 28 мая с. р. о годині 11 рано в сало „Народного Дому" в Копичинцях. Просить ся членів „Просьвіти" явитись численно, а читальні „Просьвіти" прислати делеґатів. На порядку дневнім дуже важні справи. Иньшого повідомленя не буде. — *Виділ.*

☐ **Військові музики будуть грати у Львові** в маю: дня 19. перед домом інвалідів 80. п. п.; дня 20. перед корпусною командою 95. п. п.; дня 21. в єзуїтськім огороді 15. п. п.; дня 26. в стрийськім парку 30. п. п.; дня 27. перед намісництвом 80. п. п. Початок концертів о 6. год. по пол.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Міністер просьвіти і віроісповідань в порозуміню з міністром справ внутрішних іменував старшого радника будівництва, Романа Інгардена, членом комісиї іспитової для II іспиту державного з виділу інжинїриї в політехніці у Львові. — Намісник переніс комісаря повітового, Волод. Бялобжеського з Підгаєць до Львова.

Дирекция почт і телеґрафів оповіщує: З днем 16. с. м. входить в житє почтовий уряд в місцевости Пустомити (пов. Львів) зі звичайним обсягом діланя і назвою „Пустомити". Місцевий круг доручень нового почтового уряду будуть творити: громади і двірський обшар Пустомити з присілками Волиця і Заяць, а замісцевий громади і двірські обшари Лесновичі з присілками Буди і Видерко, Містки з присілком Малинівка і фільварком Дубянка, а вкінци громада і двірський обшар Полянка.

Померли:

Емілія з Крушельницьких Гудикова, вдова по б. п. о. Якові Гудику, упокоїла ся дня 13 с. м. в Боратковичах коло Городка в 62 р. житя. В. її п.!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 18 мая 1908.

Процес проти Сєнкевича.

Відень. (Ткб.). На самім початку розправи проф. Розенблят заявляє, що Сєнкевич задля недуги не може явити ся особисто на розправі. Предкладає лікарське сьвідоцтво і зазначує, що його клієнт не бажає собі відложеня розправи і зрікаєть ся всіх правних способів, які випливали би з його неприсутности. Трибунал, по короткій нараді ухваляє перевести розправу в неприсутности обжалованого.

Опісля відчитано акт обжалованя і ґенералії, потім статю Бернзона і відповідь Сєнкевича в „Die Zeit", в кінці зізнаня Сєнкевича, зложені в слідстві в Кракові. В тих зізнанях Сєнкевич покликуєть ся на те, що не мав наміру нікого обидити, а також не назвав нікого по імени, отже не знає, длячого власне тих 5 студентів почуло ся обидженими. Повторив відомости, подані польськими дневниками, котрим не прислано спростованя ані їх не обжалувано.

Далі відчитано протоколи зізнань сьвідків, покликаних обжаловуючими, а саме вязничного лікаря д-ра Люкаса і дозорця Мельника. Заступник обжаловуючих д-р Роде вносить, щоби д-ра Люкаса покликано на розправу; крім того він і д-р Окуневський кладуть ряд внесень в справі переведеня голодівки і арештованя студентів, а також домагають ся зареквірованя деяких актів з віденського процесу укр. студентів.

Оборонці Рабенлєхнер і Розенблят противлять ся тим внесеням, після чого трибунал удаєть ся на нараду.

Пекарський страйк.

Краків. (Ткб.). Переговори між майстрами і челядниками пекарськими не довели до нічого і нині почав ся страйк. За інтервенциєю маґістрату хліба для міста доставляють військові пекарні. Нині продано 800 комісних бохонців по 36 сот. Деякі майстри з термінаторами випікають білий хліб і булки. Ті пекарні, де були лиш челядники, а термінаторів не було, зовсім стоять. Страйк розтягаєть ся на Краків, Подгурже і підміські округи.

Переписка Редакциї.

І. В. в Стрию: Просимо о близші інформациї.

Звіт комітету будови бурси руського товариства педаґоґічного у Львові

за час від 1. січня 1908 до 31. марта 1908 включно.

Приходу було:

з жертв	6.521·06 кор.
з облїґаций по 100 кор.	5.195·31 „
з видавництва карток з видом бурси	93·86 „
з відсотків від льокаций	24·32 „
з „чужих гроший" призначених на инші цїли	197·80 „
Разом	12.032·35 кор.
з того 5.415·19 кор. прийшло через почтову щадницю у Відни, 1.986·90 кор. через товариство педаґоґічне, 1.042 через краєвий Союз кредитовий, 23·92 кор. через товариство „Днїстер", 1.965·97 кор. зібрали львівські курзори, а решта вплинула безпосередно або переказами, до того „надвижка" з року 1907	29.011·26 „
Разом отже приходу було	41.043·61 кор.

Жертви 6.521·06 кор. складають ся: з датку краєвого Союза кредитового у Львові 1.000 кор., доходу з вечерка в честь св. Йоана Золотоустого 300 кор., складки від української молодіжи середних польських шкіл у Львові 155 кор., учеників VIII. кл. укр. ґімназиї у Львові раз 100 а другий раз 120 кор. і датку церковного брацтва в Скнилові 100 кор. — решта дрібними датками.

Деклярованих записів довжних по 100 кор. зголосило в сім кварталї 70 Вп. Добродіїв на загальну суму 7.000 кор., — до того деклярованих в 1907 році 735 записів на 73.500 кор. — разом отже по конець марта 1908 декляровано 805 записів на загальну суму 80 500 кор.; — на то вплачено

в сім кварталї (в тім 20 Вп. Добродіїв сплатило вже цілковито свої зап.)	5.195·31 кор.
в попереднім році 1907 вплачено	20·907·18 „
Разом отже вплачено дотепер	26.102·49 кор.

а сплачено 135 записів. — Решта записів сплачуєть ратами, з котрих значнійша часть впливає правильно.

Розходи:

на будову видано . . .	12.002·10	кор.
сплачено 1 позичку в краєвім Союзі кредитовім 11.000 кор. і в товаристві педаґоґічнім 1.000 кор. — разом . .	12.000·00	„
процентів від затягнених позичок заплачено	1.596·76	„
звернено громаді Підкамінь квоту надіслану ошибочно чеком нам, місто урядови податковому, о чім вже була згадка в попереднім нашім звіті за р. 1907	2.950·00	„
курзорам титулом провізиї і коштів подорожи . . .	349·77	„
почтовій щадниці у Відни титулом провізиї і за чеки . .	240·66	„
друкарні а конто довгу за друковане відозв, звітів і т. и. .	200·00	„
векслї до прольонґованих позичок коштували	76·00	„
з „чужих гроший“ призначених на инші цїли виплачено . .	197·80	„
на инші дрібні видатки видано .	150·68	„
Разом отже видано	29.763·77	„

Віднявши розходи від приходів, остане надвижка 11.279·84 кор., на котру складають ся:

а) кавция в „Днїстрі“ . . .	190·50	кор.
б) удїл в „Днїстрі“ . . .	50·00	„
в) кавция трамваєва . . .	600·00	„
ґ) льокациї в краєвів Союзі кредитовім	600·95	„
д) льокациї в почтовім щадници у Відни	830·87	„
е) позичка товариства педаґоґічного на удержанє шкіл . .	8.288·02	„
з) ґотівка в касї . .	499·50	„
Разом отже позістає на слїдуючий квартал . . .	11.279·84	„
Разом отже від 1/6 1906 до 31/3 1908 було приходу . .	205.116·12	кор.
розходу за той час було . .	193.836·28	„
Остає . .	11.279·84	кор.

Дорогі Земляки зволять ласкаво й дальше на нас памятати, присилаючи на таку велику цїль свої щедрі жертви і рати на облїґациї. Коли-б всї, що своїм власноручним підписом зобовязались на заявах присилати точно що місяця рати на скрипти, присилали їх с п р а в д і, то ми місячно мали би з самих рат 4 до 5 тисяч корон, а тимчасом в цьвітни і маю мали ледви по кількасот. Тож просимо ще раз про нас не забувати, бо бурса мусить бути до вересня готова, а на се потребуємо ще понад 100.000 корон, не вчисляючи видатків на заплаченє процентів від сто тисяч позичених доси корон. Всїм Високодостойним Добродіям і Добродійкам, що про нас памятають, складає горячу подяку

Комітет.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць марець, в коронах — чеками: О. Іван Дорош з Ракобутів 8. з акафисту, О. В. Молчко в Сервирах від церкви 10, Братство церковне в Монастирци 8, Іван Сенишин у Львові 3, Микола Парфанович у Львові 2, О. Лев Сїлїнський в Ражневі 1, Осип Ганінчак у Львові 10, Володимир Мриглоцький у Львові 2, Софрон Недїльський в Коломиї 5, Йосиф Куніцький в Тернополи 2, Юлїян Струтинський в Переворську 10, Януар Цурковський в Бережанах 2, Стефан Мішкевич в Станиславові 4, Антін Лукашевич у Львові 4, Аристарх Пацлавський в Перемишли 5, Дмитро Правець в Дубецьку 10, П. Пулик в Яслї 5, о. А. Гвоздецький в Бібрцї 3, Василь Бережанський в Бродах 2, Олександер Радецький в Перемишли 1. Андрій Мигаль у Львові 5, Іван Тилїщак в Коломиї 6, Остап Горбачук в Забежові 5, Іван Горук в Заболотові 2, Громадський уряд в Гломи 10, О. Іван Савіцький в Сокали 2, Іван Дудич в Панасївцї 10, Теодор Ілевич в Теребовли 2, Д-р Тома Печерський в Комарні 10, Йосиф Кульчицький в Самборі 10, Орест Авдикович в Перемишли 2, Д-р Ярослав Вахнянин в Равї руській 2, Захарий Садовський в Целїєві 20, Антін Чубатий в Юнакшові 10, Михайло Войтович в Бібрцї 5, о. Володимир Гойдиш в Девятири 5, Святослав Балей в Тернополи 1, Читальня „Просьвіти“ в Тлустім селї 11·50 с., Уряд парохіяльний в Добрій 1·50 с., Парохіяне на Дорі 2, Кость Мацюк в Довгім 5, о. Семен Шпіцер в Лежанівцї 3, Марія Абрисовська в Крилосі 30, Августин Мусаковський в Галичи 5, Д-р Роман Чайковський в Перемишли 10, Йосиф Качмарський в Бережанах 2, Северин Лещій у Львові 5, Ромуальд Перфецький у Львові 5, Василь Радомський в Олеську 2, о. Микола Лепкий в Коломиї 10, О. Стефан Онишкевич в Хишевичах 10, Іван Буцяк в Підволочисках 2, Евгенія Красїцька в Стрию 4, Григорий Мицько в Тернополи 2, Осип Мартинюк в Тернополи 1. о. Василь Левицький в Сокали 20, о. Ілятоpовський в Долинї 10, Николай Ромаха в Чесниках 2, з того 1 на запис а 1 яко жертву місто желань з нагоди вінчання П-ни М. Собківної, Теодор Потерейко в Реклинци 5, Лучаковський у Відни від пп. Шведзіцького 1, Менцїнського 1, Днїстрянського 1, Д-ра Романчука 1, Вітошинського 1, Лїськевича 1, Іван Одїжинський в Ключеві великім 2, Николай Боберський в Ваньовичах 2, Михайло Субтельний 1·60 с., Іван Горалевич 1, Михайло Рихвицький в Розвадові 1, Северина Оноферко в Качанївці 10, Марія Гошовська 10, Д-р Володимир Янович в Станиславові 10, Петро Михайлів в Купчу 3, Василь Грицевич в Тернополи 3, Еміль Волянський в Станиславові 10, Лучаковський у Відни 2, Володимир Бирчак в Самборі 3, Северин Левицький в Бродах 5, О. Григорий Мороз в Борини 3.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Тижневе справоздане торговельної палати у Львові від 11/5 до 17/5 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	11·50	11·75	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·—	10·30	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·40	6·60	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·45	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	45·—	60·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·45	Спіритус за 10 тисяч літер, готовий, континґентований, без оплати податку	58·50	59·—
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	100·—	105·—			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	85·—	100·—	Спіритус експонтинґ.	39·25	39·75
Тимотка	33·—	34·—			

До „Народної Гостинниці“ пр (хали дня 18. V. д-р Ол. Колесса, Відень; Іван Чехович, Миколаїв; Мария Шенк, Чернівці; д-р Здіслав Чаплїцький, Закопане; д-р Мирон Кордуба, Відень; Володимир Матвіївський, Сокаль; Лазар Гершдорфер, Дрогобич; Михайло Заланський, Тучно; Теофіль Красїцький, Заболотів; Анна Бандлярова, Підгайці; С. Паперникова, Підгайці; о. Тит Войнаровський, Балинці; Рожанський, Романів; Яким Ярема, Городок ягайлонський; Володислав Надзьвецький, Живець; Михайло Карпинець; Спіридіон Дидинський, Угри.

Надіслане.

До заміни парохия в львівській архиепархії. 1100 душ, одна церков, 81 морґ. орного поля, 5 м. сїн., 1 м. огорода. Дім і всї будинки нові. Відомість в адміністр. „Дїла“. 3–3
583

Адвокат Д-р Кос
в НАЛУШИ
приймє концїпієнта. 607 7—?

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматій
осїв в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньского від 9—12 і від 3—6. 614 6—10

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 29—?

ФРАНЦ ЙОСИФ Ґірка вода Найлучше Відхідоване средство. 176

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Ґіпотечного на пляцтарях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, рейзівші по 12, 16, 20 і 24 К. **Ґльорметри** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджують ся як найскорше і найлешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Особа інтеліґентна обійме управу дому на селї або в місті, уміє добре варити і розуміє ся на ґаздівстві. Відомість під „Май 9“ poste restante почта на желївниця в 636 Станиславові. 3 3

Ґімназияст VIII. класи ґлядне лекциї на провінциї зараз. Адрес: „Ґімназияст“ poste restante Радимно. 635 2—2

Вправний дириґент нотного сьпіву вучить в пятьох місяцях хор. Ґлядає місця. Також може обняти добру посаду дяка найскорше в місці. Адрес: І Вовчок, Тарнавка п. Журавно. 634 2—2

Вдовиця Русинка пошукує женщини або мужчини старш го, котрий би схотїв при родинї мешкати, а навіть дїти приймє на вихованє за оплатою місячною. Згодоєть ся Садівницька ч. 11 перший 643 поверх двері ч. 5. 2—3

Пошукує ся дяка зараз, котрий би міг в руській касї мати занятє за винагородою 40—50 К місячно. Услїва: знанє дяківства, хороше письмо і тверезість. Руска каса в Радимні. 650 2—3

Прийму лекцию від 1 червня. Можу приготовити до матури ґімназияльної у протягу чотирох а здібнійших навіть у трох лїтах. Найрадше однак приймy лекцию на один рік. Зголошенє під „Надія“ (на оказанем півкарти коліївої ч. 001376.) Львів, головна почта. 625 3—3

В Микуличині суть до винайму мешканя в кухнями і приналежностями. Відомість школа (Ст. Чесник.) 603 4—5

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня
ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
вістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 14—15

Посїлість земська
230 морґів в однім кавалку з будинками і з лісом три кільометри від Стрия на продаж під незвичайно користними условіями сплати. Лише часть цїни купна треба мати ґотівкою. Можна розділити на кілька частий. Посередничить виключно Д-р Евген Олесницький, адвокат в Стрию. 621 3—3

МАЄВА ВРИНДЗЯ найліпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця 499 Баторого ч. 2. 10—12

Мед білий пятний знаменитий против інолюенциї. Цїна бутелька кор 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 10—?

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуровського Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48a

Конкурс.

Отсим оголошуємо конкурс на будову дому приходского вправ в пивницею. Плани і кошторися, установлені на 6540 К можна переглянути в місци т. в. в уряді парохіяльнім в Модолькові п. Надвірна.
656 1—2

До П. Т. о. о. сьвященників,
котрі хотїли би принати до себе руську родину на ферми на мешкане і харч, а мешкали би над рікою приступлю до купели а теплою в околиця лїсистій а сухій зволять надіслати оферту під адресою: Д-р Хомин ул. Зиморовича ч. 3.
655 1—2

Остереженє!
Осьвідчаю сим, що вексля без дати, виставленого на 4000 К, з підписами Залєзкого і Шлюпка платити не буду і остерегаю перед ескомтованєм тогож.
Тадей Васїлєвський.
654 1—1

Одинока руська
ЛІТОГРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.
105

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Краєвий Союз кредитовий“
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга повичок	арк. по	4	с.
Асигнати до побрання	„ „	3	„
„ виплати	„ „	3	„
Удїлові книжочки	шт „	8	„
Вкладкові книжочки	„ „	3	„
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2	„
„ „ за порук.	„ „	2	„
„ „ на короткоречин. поз.	„ „	1	„
Заява членства	„ „	1	„
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4	„
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4	„

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 139—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвічки се виписане ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся ліхо фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приторучає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциею Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада надзираюча товариства каса задаткова „Віра“ в Тисьменици скликує отсим звичайні Загальні збори членів на день 28 мая с. р. о годині 4-тій по полудни, а в случаю браку комплету на день 8-го червня с. р. о год. 5-ій з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних зборів минувшого року.
2. Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907.
3. Звіт комісиї ревізийної.
4. Відчитанє звіту люстратора з Союза ревізийного.
5. Удїленє дирекциї абсолюторії.
6. Внесеня Ради надзираючої що-до розділу зиску.
7. Відчитанє протоколу Ради надзираючої що-до запропонованя Дирекциї і заступника тоїж.
8. Вибір Дирекциї і єї заступника на протяг трех лїт.
9. Вибір Ради надзираючої числом 12. на протяг трех лїт.
10. Внески членів Ради надзираючої.
11. Внески членів товариства.

Тисьменица дня 13 мая 1908.

За Раду надзираючу:

І. Смольницький в. р. предсїдатель. *Е. Голуб* в. р. секретар. 644 2-2

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР“
у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)
приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер“ з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Днїстер“ 15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Днїстер“ в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Днїстра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Днїстра“ можуть писати ся селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий . . .	Кор.	1,003.364
„ резерви премій . .	„	613.720
„ спец. на звороти .	„	50.939
„ на ріжницю курсів	„	3·437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126	Разом сума Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте ваші банкові або лїквідові

Канцелярії отворені для сторін тїлько перед полудн. (вл. 8—3).

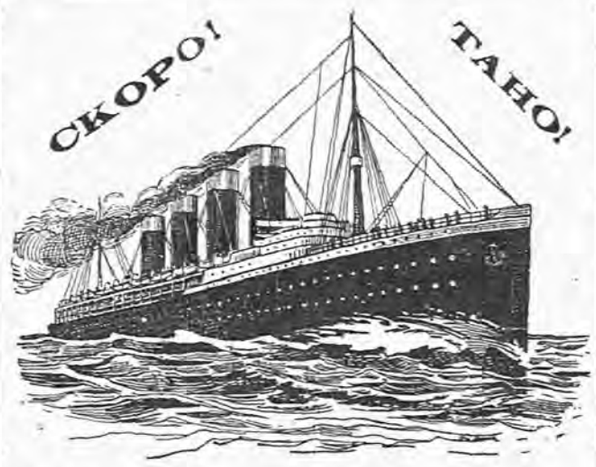

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.
! Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Від 1868 р. уживане
БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО
поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порищів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоного носа, відморожень і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсім відрізняє ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.
Як **лагіднїйше смоляне мило** до усунена **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також невріснане косметичне мило **до митя, кулїлїв** і до **щоденного ужитку** слу жить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило
що містить в собі 35%, ґлїцеринн і є сильно напереґумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся в великим успіхом;

Берґера бораксове мило
особливе на весняники, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повищої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену в боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і ґіґієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Дзя, Петра Міколяша, Якова Пінеса-Поратиньского, Жагмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Віхзвского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Ган, д-ра Т. Зарицького в **дрогуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Ґ. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 407 9—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	3·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·03
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45н
Равї руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	3·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Равї руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·20
Брухович	7·21	11·05	3·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їхучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята що день буквою г.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 110. Львів, второк 19. н. ст. (6. ст. ст.) мая 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Букштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Сєнкевич засуджений.

У вчерашній віденській розправі українських студентів проти Сєнкевича запав вирок, засуджуючий обжалуваного на 30 днів арешту або 300 корон гривни і на поношенє коштів процесу. Сей засуд, виданий в справі, що повстала на тлї польсько-української боротьби, судиями-горожанами, що в тій боротьбі безпосередно не заінтересовані і тому можуть бути безсторонними, на чоловіка, який сам себе і якого весь польський загал вважає своїм духовим провідником, має для польсько-українських відносин величезне значінє. Очевидно, не тим, що Сєнкевича засуджено, а тим, кого і за що засуджено.

Пригадаємо ґенезу сеї справи. По побіднім голодовім страйку сотнї українських студентів появляєть ся в віденськім дневнику „Die Zeit“ статя норвежського приятеля нашого поневоленого народу, Бєрнштерне Бєрнзона, про наше положенє під польським панованєм в Галичинї. Сєнкевич пише відповідь на ту статю. Але яку відповідь? Він, що від часу написаня своєї Трильоґії вважаєть ся цїлою Польщею першим ґенієм-ідеольоґом історичної Польщі, він, що на його творах виховало ся цїле польське поколїнє, він, що й сам уважає себе неначе духовим батьком свого народу, пророком його національного духа і ві всіх важких для свого народу хвилях чуєть ся покликаним забирати голос, виступаючи то з отвертим листом до Вільгельма II., то з зазивом до опінії Европи, то з покликом до свого власного народу, — він пише статю повну такої злоби і ненависти до українського „хамства“, що вона справдї що-до своїх тенденций супроти нашого національного руху може стати побіч його „Ogniem i mieczem“. Для характеристики позволимо собі зацитувати в цїлости той уступ, з приводу котрого відбула ся вчерашна розправа. Ось він:

„Недавно (очевидно, в неприсутности польських студентів) банда українських студентів напала на львівський унїверзитет, очевидно в переконаню, що унїверзитет здобуваєть ся не студиями а палками. „Герої“ знищили урядженє, порозбивали шафи, порізали портрети ректорів і поранили безборонного професора, що був у канцеляриї як секретар. В арештї, до якого їх сховали на кілька днів, зааранжували „голодовий страйк“ з вином і бефштеками, які їм понасилали приятелї. Потім їх випущено на волю, а тепер про ті культурні і патріотичні подвиги має видати осуд нїмецький суд. Се буквально привід, з якого зродила ся статя Бєрнзона“.

І вистане порівнати сей уступ з тим, що подав Сєнкевич перед слїдчим судиєю в Кракові на свою оборону, щоби перед нами стала в цїлій наготї вся моральна вартість сього ґенія-ідеольоґа історичної Польщі. Він „не мав наміру нїкого обидити“. То назвати студентів унїверзитету „бандою“, котра хоче „здобути унїверзитет палками“, іронїзувати з них, як з „героїв“, котрі „зааранжували голодовий страйк з вином і бефштеками“, се в очах Сєнкевича не є обида? Далї він „не назвав нїкого по імени, отже не знає, длячого власне тих пять студентів почуло ся обидженими“. Чи таке „оправданє“ достойне справдї великого письменника? Адже його слова відносили ся до всїх, що перебули голодовий страйк і кождий з них має не тільки формальне, але й моральне право потягнути його до відповідальности. Коли-б так хто прим. обидив польських повстанців з 1863 р. і потім викручував ся тим, що не назвав нїкого по імени, як се назвав би п. Сєнкевич? В кінцї він „повторив відомости, подані польськими дневниками, котрим не прислано спростованя анї їх не обжаловано“. Очевидно, Сєнкевич може инакше дивити ся на польську пресу, як ми, може навіть вірити їй, але все-ж таки дивно, що він повірив тим польським ґазетам, що очернювали наших студентів, а якось не доглянув „Gazet-и Lwowsk-ої“, з котрою його лучать близькі лїтературні відносини, не доглянув у нїй урядового спростованя президиї львівського карного суду, де сї очернюючі вісти катеґорично заперечено. А по-при неправдиві факти лишаєть ся ще тон статї, а той тон се найлїпший сьвідок, що Сєнкевич власне хотів нашу академічну молодїж як найбільше обидити, висьміяти, понизити в очах европейської опінії.

Але допустїм, що він писав свою статю справдї в добрій вірі. Але-ж потім він міг понад всякий сумнїв переконати ся, що написав неправду, що зробив людям кривду. І коли-б він був справдї чоловіком ідеї, чоловіком, що стараєть ся все і всюди служити правдї-істиннї і правдї-справедливости, то се зовсїм не було-б пошкодило його славі, його величі, коли-б він був публично признав свою помилку і направив зроблену людям кривду. Навпаки, се ще було-б його піднесло в людських очах, як чоловіка, котрий правду кладе висше всего.

Та Сєнкевич сього не зробив. Він волїв поставити себе на одну дошку з першим лїпшим писакою з револьверової шмати a la „Goniec“ Брандовського, що то сипле калюмнїями на право і на лїво, а потім як вюн вивертаєть ся від судової відповідальности: сього не знав, того не писав, тамтого так зле не думав, одним словом — „і я не я, і хата не моя, і сам я не тутешний“, як каже народна приповідка. І Сєнкевич сам собі винен, коли обсуджені ним студенти мусїли з ним поступити як з першим-лїпшим Брандовським: потягнути перед судові кратки і довести до засуду на 30 днів арешту або 300 корон гривни...

Повтаряємо, не о кару тут ходить. Але ходить о те, що безсторонний суд сконстатував, що той, кого весь польський загал уважає своїм національним ґенієм, в боротьбі з українським національним рухом (бо статя Сєнкевича мала на меті ґльорифікацию польського панованя в Галичинї) послугуєть ся фалшованєм фактів, калюмнїями, інсинуациями, одним словом, таким оружєм, якого вживають проти нас звичайні публїцистичні розбишаки з польської преси, — сконстатував се і осудив.

А се тим важнїйше, що той засуд кидає тїнь не тільки на самого Сєнкевича, і то з двох причин. По-перше — Сєнкевич, як уже сказано, вважаєть ся всїми тими, що стоять на становищи історичної Польщі (а хто з-поміж польської суспільности не стоїть на тім становищи?!), національним ґенієм-ідеольоґом. Нїхто инший, тільки він своїм „Ogniem i mieczem“ розбудив на ново в польській душі безмежне одушевленє польсько-шляхотською минувшістю і безмежну ненависть та погорду до українського народу та його визвольних змагань. Та ненависть і погорда до українського козацтва, яку він вложив в слова і дїла своїх героїв, бючи по лици історичну правду, як се виказав йому пок. Антонович, — та сама ненависть і погорда до нашого народу і його теперішних визвольних змагань запалала на ново під впливом його повісти в душах сучасної Польщі. Він, Сєнкевич, є духовим батьком нинїшного вшехпольського шовінїзму, він, Сєнкевич, є духовим батьком тої системи боротьби проти нашого визвольного руху, за яку засудив його отсе віденський суд.

І тому — по-друге — засуд Сєнкевича є засудом на цїлу польську пресу і на весь польський загал, який переймаєть ся тим, що голосить та преса. Адже те, що написав Сєнкевич, се дрібниця в порівнаню з тою повінию лайок, інсинуаций, калюмнїй, які день за днем виливає на наш нарід польска преса і які день за днем вливають ся отруєю в національну психіку польської суспільности. Тільки польська преса в Галичинї, де вся державна машина знаходить ся в руках її вихованців, може се робити безкарно. А Сєнкевич в своїй необережности вжив такої самої системи там, де не сягає та моральна зараза, ширена день за днем польською пресою.

І коли-б европейська опінїя мала час і змогу подумати глибше про віденський процес, то він був би також кінцем писательської слави Сєнкевича. Бо ті його твори, що здобули йому писательську славу, оперті на таких самих безідейних неморальних підставах, як та його статя, за котру його засуджено. Адже в своїй „трильоґії“ він ідеалїзує такого дикого звіра в людськім тїлї, яким був проклятої памяти Ярема Вишневецький, той польський Вєшатель, як його називає польський письменник Wiesław Sclavus. Чоловік, що відрік ся свого роду, своєї народности і віри і мов лютий звір кидав ся на все те, що йому своїм істнованєм пригадувало його ренеґатство, чоловік, що милями устроював вулицї з двох рядів козацьких тїл, вбитих на палї, — чи такий чоловік заслугує на ідеалїзацию, на таке звеличанє, як се зробив Сєнкевич? А письменник, що ідеалїзує такого звіра, що кладе його як найбільшого національного героя перед очи сучасного поколїня як ідеал до наслїдуваня, — чи такий письменник заслугує на славу справдї великого письменника? Нї, тільки незнанє істориї польсько-українських відносин могло зродити ту славу, якою в Европі тїшить ся Сєнкевич. Тепер віденський суд відкрив край заслони, яка нїмбом величі окружала його і ми за сею заслоною побачили чоловіка з такою моральною вартістю, як перший-лїпший Брандовський. А Брандовські, хочби в них був і який писательський талант, в нїякій суспільности, що ще не затратила всїх етичних критериїв і почувань, не можуть вважати ся великими людьми.

І даром польська преса, та духова дитина Сєнкевича, стараєть ся заздалегідь розгрішити його. Даром прим. такий „Kurjer lwowski“, роблячи gute Miene zum bösen Spiel, питаєть ся, „czy może być wśród wesołości tego świata coś bardziej rozweselającego, aniżeli zestawiene, na jednej linii takich osobistości, jak Sienkiewicz i... Pałamarz“, та заявляє, що „czy Sienkiewicz proces „wygra“ czy „przegra“, będzie on zawsze Sienkiewiczem, a pp. Nazaruk i tow. pozostaną zawsze i wszędzie tylko... „bohaterami“, o których głośno tylko wtedy, kiedy biją szyby, mordują ludzi lub usiłują przykładem przodków skąpać kogoś w beczce śnierdzącego dziegciu“.

Є се, панове людовцї, сьвітогляд Сєнкевичового героя Заґлоби, котрий при кождім польсько-українськім конфлїктї вилазить і з найпоступовійшої польської душі, але не є сьвітогляд сучасної людськости. Тепер славне імя не дає „carte blanche“ на всяку „moral insanity“, тепер і найславнїйший чоловік не має морального права обиджати навіть найнезамітнїйшого свого ближнього, і тим більше не має права, чим більша його слава, чим визначнїйше його становище. Бо кому богато дано, від того також богато вимагаєть ся. І коли польська преса думає, що Сєнкевич з титулу своєї лїтературної слави має право безкарно кидати калюмнїї, то той її погляд має таку саму моральну вартість, як коли-б хтось думав, що на все має право елеґантно одїтий і удаючий великого пана Hochstapler...

Проєкт краєвої орґанїзациї опіки над дїтьми.

З приводу 60-лїтного ювилею свого панованя висловив наш монарх бажанє, щоби всї фонди зібрані з сеї нагоди, обернено на з'орґанїзованє опіки над дїтворою, полишеною належної опіки родичів. Гадка безперечно високо благородна, високо гуманїтарна і можна собі лише бажати, щоби вона як-найуспішнїйше зістала переведена в житє. В самій лише Галичинї близько 50 тисяч дїтвори, як се виказують урядові дані, остає без опіки, без усякого вихованя, а фактичне число таких дїтий буде значно більше. Число малолїтних проступників і злочинцїв росте з року на рік в затрівожуючий спосіб, і нераз можна бачити перед карним судом (по більших містах) цїлі шайки „злочинцїв“, яких „проводирі“ не переступили навіть 14-ого року житя, а між якими трафляють ся і семилїтні дїти. А рекрутують ся отсї кандидати на справдїшних злочинцїв, яких виховуючими заведенями є нічні шинки, публичні доми та полїцийні і судові арешти, як-раз з полишеної без усякої опіки дїтвори, переважно сиріт або неправесних дїтий низько ситуованих социяльно материй, котрі тяжко борючи ся о кусень хлїба або й потонувши на моральне дно суспільности, не мають або спромоги або моральної сили, щоби повести як-слїд своїх нещасних дїтий. Тим-то кинена монархом гадка з'орґанїзованя публичної опіки над дїтворою знайшла живий відгомін в цїлій Австриї і буде се справдї найкрасшим, трівкійшим від крицї памятником ювилейного цїсарського року, коли сей рік полишить населеню Австриї з'орґанїзовану опіку над дїтьми.

Акция в тім напрямі зачала ся також і в Галичинї, а іменно в двох напрямах. З одного боку завязав ся вже за інїциятивою д-ра Тхужнїцького, президента апеляциї у Львові, краєвий комітет для Галичини, що має обдумати і ввести в житє відповідну орґанїзацию сего дїла, а з другого боку повітові полїтичні власти (староства) розвели з уряду акцию за збиранєм фондів на сю цїль та з'орґанїзованєм сего дїла по повітам.

На жаль — спосіб, в який дотепер веде ся справа зі сторони сих офіцияльних чинників, не може викликувати в нас довіря, щоби так важне і благородне дїло зістало поведене як-слїд, без нїякої примішки національної сторонничости. Навпаки, коли-би дїло дальше мало йти тим самим шляхом та коли-би дальше цїла акция згаданих чинників мала той характер, який доси проявила, то руському населеню треба-би було віднести ся до сеї „краєвої“ акциї з великою резервою, а то й подумати про самостійну акцию. В кождім разї наш загал мусить звернути увагу на сю важну справу, аби часом ми несподївано не опинили ся в такій ситуациї, що під покришкою „краєвої“ акциї зачала-би ся офіцияльна і примусова польонїзация цїлих десяток тисяч руської дїтвори.

На сї побоюваня наводить нас, як сказано, спосіб, в який офіцияльні чинники взяли ся до згаданої „краєвої“ акциї. Ото до краєвого комітету для сеї справи запрошено зразу лише одного-однїського Русина (репрезентанта гр.-кат. консисторії), з склад комітету, в який входять деякі нэторичні польські шовінїсти, не може будити в Русинах нїякого довіря, що високо гуманїтарне дїло не буде над'ужите для польонїзаторських заходів — як се дїє ся на Угорщинї, де мадярське правительство виховує остаючі без опіки словацькі дїти по мадярських заведенях на найзагорільших янїчарів. З другого боку нема нїякої забезпеки, на які цїли зістануть обернені ті суми, що їх староства збирають з громад і т. д. під кличем орґанїзациї опіки над дїтьми. Знаючи галицькі відносини, можемо побоювати ся, щоби цїсарського ювилею не над'ужито для стягненя з руських громад диспозицийних фондів для польських інституций. Побоюванє се тим більше узасаднене, що — о скільки про се можна поінформувати ся з пів офіцияльної брошури Казимира Яжевського „W sprawie organizacyi krajowej opieki nad dziećmi w Galicyi“ — польським кругам, які в тій справі мають голос, ходить о з'орґанїзованє „краєвої“ опіки аж надто в звіснім значіню сего слова. П. Яжевський говорить про інтереси „польського народу“ і „роздартей на троє ойчизни“ і, з того становища глядячи на справу, пропонує утворенє при краєвім видїлї краєвого бюра опіки над дїтворою, в яке входили би репрезентанти видїлу краєвого, намісництва, апеляциї, консисторий, жидівського збору, лїкарів, ради шкільної краєвої і... кулок рільничих, дальше анальоґічних „повітових опік“ а вкінци „гнїзд опікунчих“, яким віддано-би з уряду на вихованє остаючу без опіки дїтвору. „Гнїзда“ сї творили би вибрані повітовою чи краєвою „опікою“ родини, котрим з „фонду опіки“ (на який малиби піти всї надвишки з обороту кас сиротинських і датки ювилейні від громад і т. д.) видїлювано-би до ужитку господарство вартости около 40.000 корон — та котрим віддавано-би на вихованє, в „прийми“, по кілька сиріт. Як бачимо, проєкт сей нї трохи не числить ся з тим, що наш край незаселений одноцїльною під національним зглядом людностию і не дає Русинам нїякої ґарантиї перед польонїзациєю руської дїтвори.

Супротив того, як сказано, Русини мусять з певним недовірєм відносити ся до згаданої акциї. Русини мають повне право жадати, аби „краєва“ акция була польсько-руською і то так, щоби Русинам реально забезпечено рівний вплив не неї з Поляками. Русини повинні отже жадати рівної участи і реальної забезпеки своєї рівности в усїх комітетах для сеї справи — краєвих і повітових — в формі рівнорядних руських секций і т. д. Колиби се жаданє з'іґноровано, Русини будуть мусїли взяти ся безпроволочно до власної акциї. В кождім разї руські громади і інституциї повинні здержати ся з передаванєм яких-небудь фондів на згадану цїль в руки староств. Годї нам позволити, аби під покришкою ювилею цїсарського родила ся, за наші-ж гроші, інституция для виховуваня янїчарів.

Карна розправа проти п. Сєнкевича.

Коло години $^3/_4$10 перед полуднем розпочала ся карна розправа проти Сєнкевича, обжалованого українськими студентами за клевету, кинену на них у статї в „Die Zeit“. На салї появило ся богато публики, серед котрої видно було чимало послів. Дневникарська лава переповнена справоздавцями нїмецьких ґазет, також руська і польська преса вислала своїх кореспондентів. На лаві оборонцїв п. Сєнкевича засїли краківський професор і адвокат д-р Розенблят та віденський адвокат д-р Рабенлєхнер. Обжалованє вносять адвокати посол д-р Окуневський і д-р Роде. Як заприсяжний перекладчик з руської і польської мови явив ся д-р Ціппер. Перед 10 годиною входить на салю трибунал з одним із найповажнїйших радників віденського суду, д-р Файґлем, на чолї.

По викликаню розправи та полагодженю формальностий з лавою присяжних, д-р Розенблят предкладає лїкарське сьвідоцтво, котре має доказати, що п. Сєнкевич на правду хорий, та ставить внесенє, щоб розправу перевести в неприсутности обжалованого, котрий заздалегідь (що за великодушність!) зрікаєть ся всїх законних засобів, випливаючих з його неприсутности.

На се забирає слово д-р Роде і замічає, що „недуга“ Сєнкевича є доволї підозріла та що виглядає так, неначеб не лїкарі здержали обжалованого перед подорожю на розправу, а адвокати...

Тут д-р Розенблят, очевидно немило вражений влучністю того закиду, випадає з рівноваги і рричить: Се клевета!

Д-р Роде коротко йому відповідає, застерігаючи собі з того титулу скаргу, обстає при своїх словах та домагаєть ся доставленя виновника до розправи.

По нарадї трибунал рішає на разї переводити розправу в неприсутности Сєнкевича та відложити розправу аж тодї, якби прийшла конечність переслухати Сєнкевича.

Наступає відчитанє „ґенералїй“ обжалованого. Д-р Розенблят хоче використати сю нагоду та дешевим коштом зареклямувати свого клїєнта в очах присяжних та заімпонувати їм достоїнствами п. Сєнкевича, тож домагаєть ся, щоб доповнити ґенералїї в тім напрямі, що Сєнкевич є почесним доктором унїверзитету (розумієть ся:) краківського, дістав від австрийського цїсаря медаль за штуку й науку та нагороду Нобля.

Як показало ся одначе потім, реклямованє тих відзнак не зробило бажаного оборонцем вражіня на присяжних горожанах, котрі — видно — вимагають від чесної людини ще инших кваліфікаций морально-етичних і джентельменських, як медалї і грошеві премії...

По відчитаню акту обжалованя предсїдатель відчитав зізнаня Сєнкевича, зложені в краківськім судї. Зміст сих зізнань дуже характеристичний для п. Сєнкевича і його інформаторів, найповажнїйших польських дневників. Викручуєть ся в тих зізнанях п. Сєнкевич від вини ось так: У відповідь на статю, щоб „спростувати неправдиві“ слова Бєрзона; тільки „мимоходом“ обговорюючи унїверзитетські події, він згадав про голодівку руських студентів, повтаряючи про неї тільки те, що писали всї польські ґазети, як „Czas“, „Nowa Reforma“, „Słowo Polskie“, „Dziennik polski“; сих відомостий нїхто не простував (очевидно, бо — як кажуть — „суду не перепишеш“!) тож він не мав приводу їм не вірити; він не мав наміру (ага!) нїкого образити, не назвав нїякого імени та не знає, чому тих пятьох студентів взяло се до себе та внесло скаргу проти нього.

Предсїдатель заряджує відчитанє статий Бєрнзона і Сєнкевича з „Die Zeit“ та зізнаня вязничого лїкаря у Львові д-ра Люкаса і ключника Ізидора Мельника про голодівку. Останнїй заявляє, що вправдї не входив до келїї увязнених студентів, одначе се знає, що їм принесли з поза вязницї харч, котрого студенти не приняли.

Внесенє оборони, щоб відчитати лист редакциї „Zeit“ до Сєнкевича з пропозициєю написати статю, по супротивленю д-ра Родого трибунал відкинув, бо се не належить до справи.

Так само відкинув трибунал внесенє д-ра Окуневського, щоб розправу перервати та завізвати на неї Сєнкевича.

Др Роде ставить внесенє, щоб переслухати присутних на салї чотирох руських студентів, пп. Ярослава Весоловського, Володимира Левицького, Осипа Назарука і Гриця Паламара, як сьвідків що-до таких квестий і обставин:

1. в який спосіб їх увязнено?
2. в який спосіб переведено голодівку?
3. яка була її цїль?
4. який відгомін вона викликала в руськім народї?

Дальше д-р Роде заявив, що по звісних подїях на унїверзитетї у Львові тамошний слїдчий судия видав приказ до жандармерий, щоб всїх руських студентів, котрих стрінуть на провінциї між селянством, увязнити. Рівночасно д-р Роде ставить внесенє, щоб відчитати кілька польських ґазет на доказ, як ворожо відносила ся цїла польська суспільність до руських студентів.

Наполохані тими внесенями оборонцї Сєнкевича, один по другім, противлять ся тим внесеням, бо з принятєм їх розправа дістала би (що-й-но дісталаби?!) „полїтичний характер“.

Трибунал іде на нараду та по повороті предсїдатель заявляє, що внесеня д-ра Окуневського і д-ра Родого відкинено. Наступила дискусия над сформулованєм питань, котрі мають бути предложені лаві присяжних. По перерві предсїдатель відчитав два питаня, одно в напрямі образи чести, друге евентуальне в напрямі наруги. Відмінні внесеня д-ра Родого трибунал відкинув.

Наступили промови.

Як перший обжаловуючий промавляв д-р Роде. В своїй промові представив він цїлий суспільно-полїтичний і психічний підклад, з котрого виросла клевета п. Сєнкевича, змалював яркими красками польське панованє в Галичинї, пригадав мордованє руських виборцїв польськими властями і брутальне поведенє з увязненими руськими студентами, та домагав ся примірного покараня клеветника, в котрого особі буде осуджена цїла система польських калюмнїй проти Русинів.

Д-р Окуневський в річевій і супокійній промові (як се признають навіть декотрі польські ґазети) обговорював справу головно з правного погляду. Коли покінчив, трибунал від-

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 593 7—10

ложив дальше веденє розправи до третої години по полудни.

По перерві промовляли оборонцї д-р Розенблят і д-р Рабенлєхнер, котрі силкували ся „обмити“ свого клієнта з вини, головним виправдуючим Сєнкевича арґументом було — як се виразно зазначив д-р Розенблят — те, що він „поступив може трохи (трохи — чи дуже? — *Ред.*) необережно“, повтаряючи слова польських ґазет про руських студентів...

Се справдї цїнне признанє польського адвоката і професора про достовірність польського дневникарства використав обжаловуючий п. Назарук, котрий потім промовляв. Він схарактеризував як слїд моральний уровень і любов правди серед польської журналїстики і звернув ся до судиїв-Нїмцїв з зазивом, аби своїм вердиктом видали справедливий осуд на польську публичну мораль і її ідеольоґа, п. Сєнкевича; якби Русини перед чужинецьким судом не знайшли справедливости, то будуть присилувані самі собі її здобути.

Д-р Рабенлєхнер виголосив реплїку, наступила дуплїка, почім предсїдатель виголосив резюме для лави присяжних.

Присяжні пішли на нараду. Коли вернули, провідник лави відчитав вердикт.

На перше питанє що-до образи чести через подаванє ложних закидів відповіла лава 10 голосами: нї, двома: так. На друге питанє що-до образи через наругу присяжні 11 голосами відповіли: так, один голос був против.

На підставі того вердикту трибунал засудив п. Сєнкевича на місяць арешту з заміною на 300 корон гривни та на заплаченє коштів судових.

Промова посла Петрицького

виголошена при дебатї над підвишкою контінґенту оборони краєвої дня 15 мая 1908 р.

(*Дальше*).

„Четверте: З уваги, що в більших і меньших українських містах живе ще богато заможних Українцїв, треба їх звести на біду і темноту, щоби анї в маєтку анї в розумі своїм не мали поратунку. Коли-ж міста належать до корони, то старости повинні їх мешканцїв під всякими позорами покликувати на панщину і до неї призвичаювати. До декотрих міст треба для того впровадити також Жидів і кількох рим. католицьких міщан; Українцїв треба ухиляти від усякого вивисшеня, котре би могло їм принести якусь материяльну користь. Також усяку екзекутиву треба віддавати лише в руки римо-католиків. Всї декрети маґдебурських судів повинні бути видавані в польській, а не в руській мові. Таким способом Українцї ще більше спростаковатїють і не будуть мати в містах жадної власти і поваги.

„Пяте: Найтяжша справа в сїм благодатнім дїлї є з владиками і попами. Перших треба ослїпляти, щоби не бачили всього, других треба так закидати всїлякими жалобами, щоби не могли двигнути ся, думати і робити те, що хотїли би. Тут подаю способи, як треба поступати з владиками і попами. Владиками мають бути іменовані лише шляхтичі, як то і давнїйше постановляла конституция, а до того лише такі, що мають рим. католицьких кревних, котрих мусїли би спомагати, так що за житя не могли би збирати богатств; а що лишилось би по їх смерти, дісталось би Полякам, а не Русинам. Крім того ми і наші потомки нїколи не допустимо, щоби руські владики засїдали в польськім сенатї і тим надавали повагу свому обрядови; таким способом не будуть могли причиняти ся до піддвигненя Русинів, з'єднувати собі приятелїв між образованими і впливовими Поляками, а передовсїм не будуть могли анї догадувати ся того, що против них і цїлої України потайно проєктує ся і робить ся.

„Шесте: Наші епископи повинні собі подати руку і оглядно а енерґічно подбати о те, щоби руські владики мали лише титул суфраґанів і щоби були підвластними наших епископів, так щоби наші пралати могли їх і попів візитувати, прилюдно за пристойні дїла карати і упоминати за їх забобонну віру. Таким чином владики не будуть могли тому всьому противити ся, а поспільство, призвичаєне до римської власти, лекше буде нахилятись до відступства від свого обряду.

„Семе: Наші дїдичі не повинні робити жадних записів на церкви, а той, хто схоче стати сьвящеником, нехай собі для свого і своєї родини утриманя купить ту землю, що була в уживаню його попередника. Бо наші теольоґи казали менї, що в тім нема симонії, коли дїдич таким способом продає церковне майно. В таких місцях, де є давні фондациї, повинен дїдич, що має право презенти, без гріха брати гроші, не за парохію, бо се було би продажею посьвячених Богу річий, а на те, щоби піп відразу зійшов на жебри і не мав гроший на купно схизматицьких книжок.

„Осьме: Родини попів треба віддати під власть дворів і для більшого упокореня остро карати їх за найменшу провину. Поповичі, з виїмком того, що має колись заняти місце батька, не повинні бути вільні від панщини, не могуть мешкати у вільних містах і не сьміють самовільно зміняти місця. Тим будуть дїти шляхтичів мати нагоду звалювати на руські дїти всїлякі провини, які лучають ся у них з молодечої сваволї.

Десяте: Найзухвалїйшими бувають ті Русини з хлопського стану, що уміють читати; вони бунтують і других. Для того треба хлопським дїтям заборонити ходити до церковних шкіл“.

Мої панове! Я відчитав найважнїйші точки польської програми на знищенє руської нациї. Хоч з того часу, як сю програму уложено, минуло близько 200 лїт, то таки в сїм напрямі працює ся дальше в Галичинї. Полїтичні обставини змінили ся з того часу у обох народів цїлком, але борба на житє і смерть, давний дух нетерпимости до всього, що руське, лишили ся й доси без зміни. А що руський народ нїяким чином не хоче служити за материял для відбудованя Польщі, тож і боров ся він всїми можливими леґальними способами з всепольською пропаґандою та старав ся права, признані йому на рівнї з иншими австрийськими народами конституциєю, використувати для свого розвитку. Але Поляки відповідали на ті заходи Русинів кличем: „Niema Rusi!“ До сього додали вони згодом другу засаду: „Нема в Галичинї місця для руських сепаратистів!“

В сїй варварській полїтицї польських верховодів, що з найбільшою брутальностию переводили ті два кличі в практицї на винищенє Русинів в Галичинї, треба глядати першої причини львівського замаху.

Тепер переходжу до другого винуватого чинника, до австрийської держави і її правительств.

Передовсїм треба пригадати, як давнїйше Русини відносили ся до австрийської держави. Загально знана є вірність руського народу для Австриї. Нема в найновійшій істориї австрийській побіди, котрої би руський народ не скупив своєю кровію. На полях під Маджентою і Сольферіном лягло за Австрию в найтяжших її хвилях тьма руського вояцтва. В тревожних хвилях, коли всьо розпадало ся, коли навіть інтереси габсбурського дому були в небезпеченьстві, руський народ доховав цїсареви вірність, а цїсар Фердинанд говорив, що спокійно може спати, бо знає, що його стережуть руські вояки. Се найлїпший доказ, що руський народ був тогдї ще дуже льояльний і вірний династиї.

Яку-ж мої панове, нагороду дістав руський народ за свої заслуги для сеї держави і пануючої династиї? Не богато лїт проминуло з того часу, а найбільш міродатні чинники сеї держави зробили всьо можливе, щоби руський народ у власній його вітчинї звести до крайної нужди.

В р. 1772 прилучено Галичину до Австриї як край руський, а таки в рр. 1861 і 1867 і пізнїйше з'єднано ся з Поляками, щоби руський народ полїтично раз на все знищити, а з Галичини зробити польський Пємонт. Проминуло небезпеченьство, і руський народ цїлком знехтовано.

Загально відома річ, яким способом руський народ віддано на ласку Поляків. Зразу галицьке руське королївство злучено з чисто польською країною в одну адмінїстрацийну цїлість, щоби тим способом дати Полякам штучну перевагу в цїлім краю. За тим пішли цїсарські розпорядженя, що мали підступним способом і з поминенєм конституцийної дороги надати Галичинї вигляд польського краю. І так передовсїм заведено польську мову до урядованя в цїлім краю; опісля, також цїсарським розпорядженєм, утворено краєву раду шкільну, в котрій, розуміє ся, Полякам забезпечено подавляючу більшість; вкінци спольщено львівський унїверзитет і утворено польське мінїстерство і тим фактично вилучено Галичину як польський край з державного орґанїзму та утворено з неї державу в державі.

Ся тенденция зробити з руського краю край польський, треває безперерви аж доси; ще перед двома роками санкціоновано закон, котрим усе шкільництво віддано Полякам і ще розширено компетенцию польської краєвої ради шкільної з укороченєм прав державної ради і центральної власти. Дійшло навіть до того, що дістав найвисшу санкцию краєвий закон, котрий має на цїли руську часть краю кольонїзувати Поляками, щоби тим способом раз на все унеможливити Русинам власну самоуправу на своїй земли.

Мої панове! Які наслїдки для руського народу вийшли з тої державної полїтики, не треба тут виводити, бо воно загально відоме. Всю адмінїстрацию Галичини безоглядно спольщено; руську репрезентацию в соймі зведено до незначної безсильної меншости; в народних школах заведено не лише обовязкову науку польської мови, але дуже часто навіть польську викладову мову. Коротко кажучи, зроблено всьо можливе, щоби Русинів виперти з управи краю, а руські народні маси позбавити їх прав і спольщити. В парі з тим іде також пляновий визиск і економічне нищенє руського селянства, нароком занедбуваного галицьким соймом, щоби польських кольонїстів з західної Галичини з кождого огляду ставити висше, а руського селянина, коли не хоче вмирати з голоду, вигнати з краю.

Висока Палато! Неможлива річ, щоби руський народ не розумів того, відки йде на нього нещастє і хто винен його зубожіню та безправному станови. Руське селянство і весь руський народ приходить чим-раз більше до переконаня, що його ворогом є держава і найвисші її керманичі, котрих Русини колись з такими жертвами і так хоробро боронили. А разом з тим пізнанєм доконує ся також чим-раз більше зворот в полїтичнім настрою руського народу. Народ чим-раз лїпше розуміє, що не його річ боронити сю державу — так, як від нїкого не можна вимагати, щоби цїлував руку, котра його бє.

(Конець буде).

Державна рада.

(*Засїданє з 18 мая с. р.*)

Палата послів вела вчора дальшу дискусию над наглим внесенєм п. Кольоврата в справі закона про резервістів. Засїданє розпочало ся о 3·20 годинї пополудни.

Глїбовицький боронить Потоцького!

По чеських промовах ґенеральних бесїдників пп. Лїсого і Філїпінського забрав голос для фактичного спростованя п. Глїбовицький і „громко“ запротестував проти слів посла Петрицького, начеб цїлий руський нарід співчував з Січинським що-до вбийства Потоцького. До тої справи бесїдник ще верне в своїй промові при наглих внесенях в справі галицьких соймових виборів, тимчасом він „перед цїлим культурним сьвітом протестує проти слів посла Петрицького“. (Гучні оплески серед Поляків).

П. Старух перериває: А де-ж Ваш народ? У Галичинї його нема, а Ви є Москаль, не Русин!

П. Глїбовицький таки повтаряє, що „його народ“ осуджує нетільки той страшний морд, а й кождий тероризм. (Поляки підносять грімкі оплески одобреня). З почуванєм і поглядами Січинського солїдаризують ся тільки його українські товариші, а не „народ п. Глїбовицького“.

Серед гамору окликів і перервань з боку українських послів п. Глїбовицький кінчить своє „спростованє“, котре було очевидно відрецитованєм лекциї, написаної для нього його протектором, п. Новіцьким зі Słow-a polsk-ого.

Підмоги для родин резервістів.

Наглість внесеня Кольоврата принято одноголосно, а потім приступлено до першого читаня закону о запомогах для родин резервістів, покликаних на вправи.

П. Куніцкі (соц.-дем.) каже, що запомоги для родин у висотї 50 прц. робітничої платнї, звичайної в данім окрузї, є за малі; бесїдник домагає ся що найменше 60 прц. Після проєкту робітник, покликаний на вправи, не дістає нагороди за час подорожи. Бесїдник жадає за той час подорожи запомоги у висотї подвійної платнї робітничої. Також в разї, коли резервіст занедужає в службі, треба домагати ся запомоги аж до його подужаня. Вкінци домагає ся бесїдник, щоби недостатки закону о резервістах усунено і то чим скорше, так, щоби резервісти, покликані на осінь, могли вже користати з поправленого закону. Бесїдник заявляє також, що його сторонництво жадає заведеня дволїтної служби у войску.

Після чеської промови п. Фресля замкнено дискусию і вибрано ґенеральних бесїдників. П. Штогандель говорить за проєктом по польськи, зазначуючи, що право польського язика є рівне як і нїмецького. В дальшій промові нїмецькій каже, що проєкт виглядає так, як коли би ходило лише о запомоги для робітників, покликаних на вправи, а тимчасом селяни та ремісники мають однакове право до тих запомог. Бесїдник кінчить заявою, що його сторонництво буде при першім читаню голосувати за проєктом, але з тим, що в комісиї поробить потрібні поправки.

Наконець промовляв ґенереальний бесїдник Бужіваль против проєкту, а коли говорив по чеськи, чеські радикальні посли гомонїли, чому нема стеноґрафа, щоби записував промову.

Предсїдатель просить о спокій.

П. Хоц протестує проти неприсутности чеського стеноґрафа.

През. Вайскірхнер заявляє, що не його річ дбати про чеського стеноґрафа; се тільки умова між президентом мінїстрів і Чехами.

По промові п. Бужіваля переказано проєкт закона комісиї військовій.

През. Вайскірхнер повідомляє палату, що п. Льондзїн (коло польське) взяв назад своє нагле внесенє в справі виборчих надужить у Шлезку.

Розпочали ся наради над наглостию внесеня п. Шрафля про справозданє комісиї для культури вина що-до підмог для плеканя винної лози. По промовах кількох бесїдників дискусию замкнено та вибрано ґенеральних бесїдників.

В справі подій у Градци

поставив п. Брайтер внесенє, щоб засїданє перервати та на 6 годину вечером скликати надзвичайне засїданє, на котрім палата осудила би поведенє тих послів, котрі місце науки заколочують актами насильства, та візвала-б правительство, щоб усїми силами боронило свободи науки.

В голосованю се внесенє відкинено 112 голосами проти 76. (Оплески на лавах християнсько-социяльних).

По запитї до предсїдателя в тій самій справі з боку п. Сільвестра засїданє замкнено.

Дальше засїданє нинї о 11 год. перед полуднем.

Між інтерпеляциями, поставленими на вчерашнім засїданю, є інтерпеляция п. Будзиновського в справі конфіскати цитату з Міцкевича в „Дїлї“.

Позичкові каси а крамницї.

Вже у виданім з початком 1908 р. „Поученю“ на стор. 50—55 (XII. Услівя потрібні до заснованя спілки) звернено увагу основателїв на умови, в яких торговельна спілка має підставу тривкого і здорового розвитку і які при її заснованю треба мати на увазї. Інтересовані інїциятори, котрим на жаданє вислано згадане „Поученє“, покористували ся очивидно вказівками поданими в тім XII. роздїлї „Поученя“ і перед заснованєм розглядають ся докладно, розпитують, приготовлюють, щоби не зробити так як той, „що збудував свій дім на піску“ — нерозважно. Однак деякі з давнїйше основаних стоваришень, які мабуть утворили ся під впливом найперших загальних звісток подаваних в часописях про кооперацию (спільництво), — та які не обдумали гаразд свого дїла, не обчислили ся з силами, — зачинають тепер відчувати прикро наслїдки своєї неоглядности. Маємо тут на думцї кілька стоваришень, заснованих на статутї т. зв Народного Дому, що почали вести торговлю мішаних товарів, взяли товари на борг, на борг ті товари пороздавали і тепер не годні дати собі ради нї з членами, нї з вірителями, нї з довжниками нї з рахунками.

Аби встеречи прочі основательські комітети і иньших інїцияторів від такої легкодушної роботи і охоронити людий від нещастя, звертаємо ще раз увагу інтересованих на умови і услівя, від яких залежить розвій торговельного підприємства.

І так загально до тепер удержує ся пересьвідченє, що там, де вдало ся склеїти якось касу Райфайзена або якесь иньше кредитове стоваришенє, там треба тільки крихітки доброї волї, аби поставити, як то кажуть на ноги і спілкову торговлю мішаних товарів.

„Статут такий самий“, кажуть і реєструє ся так само; Краєвий Союз кредитовий присилає до веденя такі самі друки; гроший на початок нема так само, як в Спілцї кредитовій; людий до веденя дасть Біг так само, — отже на що-ж тут довше оглядати ся; коли десь там держить ся Каса, то для чого-ж у нас не мала би удержати ся торговля?

Так то на жаль міркують у нас часом люди і з таким нераз приготовленєм беруть ся до веденя економічних інституций.

А як тимчасом виглядає дїйсність? В дїйсности (поминувши статут, і само зареєстрованє), між орґанїзациєю стоваришеня кредитового а стоваришеня торговельного заходить не аби яка ріжниця. Статут то порожні рами, то лиш мертва підстава до будинку. Так само реєстрованє то в практицї формальність спільна всїм заробково-господарським стоваришеням опертим на законї з 9/4 1873. В. з. д. 70,

Ріжниця між кред. а торг. стов. лежить в самій основі орґанїзациї, в сфінансованю підприємства, в підставі на якій ведесь його дїла, в технїчних способах, в ризику і цїлім дїловодстві.

Цїла трудність веденя позичкової каси обмежуєсь до того, аби зареєструвати статут, затягнути позичку, купити огнетревалу касу і відтак записувати порядно, хто що зичить і що віддає.

Перший лїпший господар, що знає троха письмо, потрафить виповнити скрипт, записати рату і обчислити на табличцї відсотки. До того кілька поважнїйших ґаздів, що знає читати нумера, пильнує такого касиєра, аби все записав і замикав в касї готівку.

Приїде ревізор, доведе до ладу рахунки, зладить білянс і „каса розвиває ся прекрасно.“

По ревізиї управа такої каси, може спати смачно. Злодїя не боїть ся, бо в касї огнетревалій готівки нема, — розжичена; на скрипти нїхто не лакомий; — замало спілцї капіталу, нема з чого давати позичок, то касиєр іде собі місто до „бюра“ в пасіку, або направляє щось коло плуга, вдоволений, що не має клопоту з чужими грішми.

Конкуренциї нїяка каса бояти ся не потребує. Щурі муки їй не зїдять; фінанцвахи до каси за горівкою не зазирають, навіть на залеглости довжників є прості способи: позов і % проволоки.

Зовсїм инакше з крамницею.

Тут вже при самім заснованю — що крок то самі трудности. Ще крамниця церковна або читальняна, коли призначена на збиранє яких громадських фондів має троха лекшу задачу. Для церкви або читальнї то не встид брати ся до торговлї. Але коли вже засновує ся торговельна спілка на статутах, тодї зачинають виповзувати із темноти всїлякі середновічні упередженя. Гандель то жидівський інтерес каже один, менї на що клопоту з крамницею, хиба аби собі ворогів напитати каже другий; я з тим жидівським крамом бабратись не буду, каже третий; і т. д.

Користи з позичкових кас і банків кождому ясні і зрозумілі. Однак користий з крамницї веденої в дусї кооперативнім наші люди ще в практицї не бачили і не вміють їх оцїнити. До зрозуміня далекосяглого економічного і культурного їх значіня вони ще не доросли, а зиски материяльні у формі дивіденди від закупна видають ся їм надто маловажними і дрібними.

Через те дуже часто годї інїцияторам придбати відповідне число членів і тим самим зібрати потрібний оборотовий капітал для веденя крамницї. Стоваришенє кредитове, особенне на необмеженій поруцї вспіє порадити собі затягненєм позички, бо завдяки необмеженій поруцї і виключеню ризиковних спекуляций має всюда дешевий кредит.

Торговельна спілка, яко підприємство ризиковне може числити в першій лїнії тільки на удїли членів.

До веденя позичкової каси вистане кілька елементарних відомостий про ладженє довжних скриптів, предкладанє властям рахунків, скликуванє зборів.

До заснованя і успішного веденя торговельної спілки треба зазнайомити ся з постановами кільканацяти законів дотично торговлї ріжними товарами, за яких переступленє або недопильнованє накладають власти доткливі кари.

Для позичкової каси, хочби і великої, вистане огнетревала каса, та кілька звичайних комнатних спрятків, як шафа, стіл, крісла. Чимало дрібних кредитових стоваришень радить собі спершу таким способом, що вмісто купувати які небудь спрятки, тулить ся в комірнім, в умебльованій вже „читальни“, „Бесїдї“ або приватній комнатї котрогось з членів управи. Таке циганське, скитальське житє можливе в кредитовій інституциї для того, що дїловодство кредитового стоваришеня обмежене під зглядом технїчним до писанини і перехованя документів та готівки, може бути поладжуваним ким-не-будь, що має елементарне шкільне образованє, в годинах свобідних від иншого занятя заводового, і може строго примінюватись до запасу оборотового капіталу в підприємстві. Нема приміром в касї через якийсь час готівки, тодї і стоваришенє попадає в летарґ: нема руху, каса замкнена, касиєр нї лїквідатор не мають що робити, а стоваришенє мимо того істнує і не поносить великого ризика.

Тимчасом торговельне стоваришенє, хочби найменше, мусить відразу спромогти ся власним коштом на цїлий сорозмірно дорогий склеповий апарат, потрібний безусловно до веденя крамницї і мусить наймити окрему комнату, яка булаб доступною для людности і відповідала приписам промислового закона; потребує маґазину і пивницї, полиць, ляди, ваги і важок, мір, муфельок, лїйок, баньок, шуфлядок, скринок, торбинок та багато инших приборів. Все те треба обдумати, справити та удержувати в порядку.

До правильного веденя позичкової каси вистане кілька годин в тижни вечерами або в недїлю по вечірни.

Крамниця мусить бути отвореною цїлий день, отже мусить мати окремого чоловіка, що пильнував би склепу від раня до ночи.

Аби такого чоловіка оплатити, треба аби крамниця мала достаточний оборот товаровий, тим більше, що до успіху крамницї потрібний крамар з добрим шкільним образованєм, фаховою практикою і певним замилуванєм до свого ремесла.

Коли в позичковій касї має ся до дїла тільки з одним товаром грішми і через те робота роздїлена тільки між касиєра і лїквідатора то в крамници маємо до дїла вже з готівкою і з товарами (комплїкация). Потреба отже крім спосібного крамаря ще постійної контролї над ним з боку управи, іменно касиєра і справника і книговодця. В поз. касї має ся до дїла тільки з одним родом товару: грішми. Цїла трудність в тім, аби гроші дати в певні руки, добре порахувати і записати. Отже до правильного веденя каси вистане роздїл лїквідациї від каси між дві особи: лїквідатора і касиєра. Лїквідатор був є звичайно і книговодцем, а справник підписує тільки асиґнати і має нагляд над цїлим дїловодством.

В крамници маємо до дїла не тільки з готівкою, але і з ріжними родами товарів. Коли в містї можливі склепи спеціяльні, окремі з товарами споживними, окремі з зелїзними, окремі з блаватними і т. д., — то на селї приходить ся держати в крамници все, що тільки до житя потрібне. Треба отже розуміти, знати і вміти заспокоїти без порівнаня більше вимогів консументів (купуючих) як в містї. Цїле дїловодство через те більше скомплїковане, вимагає більше пляну, помисловости, інтелїґенциї. Торговельне підприємство живе значно швидшим темпом, як кредитове, поносить більше ризико, вимагає значно частїйшої і фахової контролї.

Крім наведених висше трудностий, приходить ся зазнати молодій крамници ще богато розчаровань, зустрічати чимало перепон і несподїванок які годї тут в цїлости перечислити.

Тверезий погляд, докладний рахунок і надівсе сильна воля і витревалість поконують звичайно найбільші перешкоди. Але для того власне, що мало у нас людий, котрі розумілиб — як слїд вагу добре передуманої орґанїзациї торговлї по селах і чимало людий приступає до тої орґанїзациї без достаточного приготованя, звертаємо їх увагу на головні ріжницї між касами і крамницями, а врештї подаємо в скороченю найважнїйші обставини, які треба узгляднити перед заснованєм реєстрованої крамницї:

1) Чи в даній місцевости загалом є умови до розвою крамницї, себ-то чи:

а) громада досить численна;

б) чи має зарібки;

в) чи місто і місцеві приватні склепи не роблять надто сильної конкуренциї;

2) чи найдуть ся члени готові зложити достаточний капітал,

3) чи з тих членів буде можливим вибрати спосібну управу,

4) чи найде ся відповідний крамар.

Де тих умов нема, там треба заснованя реєстрованої Торговлї поки що залишити і заняти ся радше витворенєм пригожих до спільництва сил та осьвідомленя. Всякі необдумані і неприготовлені проби вмісто двигати нас економічно кидають нам під ноги колоди.

Іван Петрушевич.

Сконфіскований Міцкевич.

(*Інтерпеляция п. Будзиновського до Мінїстра судівництва, внесена на засїданю палати послів державної ради дня 18 мая 1898 в справі конфіскати Міцкевича* „Pan Tadeusz“.)

Найлїпшим доказом, що державній прокураториї у Львові не розходить ся о се, щоби унеможливити розширюванє друків з каригідним змістом, а лише о се, щоби руським часописям робити як найбільшу материяльну шкоду, є конфіската 107. числа руського дневника „Дїло“, а іменно одного фраґмента з твору найбільшого польського поета Міцкевича, котру друковано вже сотки разів і котру навіть вчать обовязково і то в цїлости в державних школах в Галичинї.

Сконфіскований в „Ділї“ уступ звучить:

Pro publico bono.

Польським редакторам пригадуємо отсї вірші найбільшого польського поета, якого памятник стоїть серед м. Львова.

Ksiądz porwał się z poduszek i posępny siedział,
Nakoniec rzekł, spojrzawszy bystro na klucznika:
Wielki grzech, bezbronnego zabić niewolnika!
Chrystus zabrania mścić się naweti nad wrogiem!
Oj, Kluczniku! odpowiesz ty ciężko przed Bogiem!
Jedna jest restrykcya: jeśli popełniono
Nie z zemsty głupiej, ale pro publico bono.

Всякі коментарі до сего булиб мабуть злишні, особливо, що не хочемо доводити до того, щоб польський патріот в мундурі австрийського прокуратора, п. Барт, взяв ся до ампутованя віршів А. Міцкевича. Згадаємо тільки, що сї вірші находять ся в X-ій книзї „Pana Tadeusza“, якого мусять читати і знати обовязково ученики V кл. по всіх галицьких гімназиях!... Мирослав Січинський, як се недавно читали ми в польських часописях, знав знаменито польську літературу, а при матурі чудував екзамінаторів прегарними відповідями з сего предмету“...

Січинський зробив лише се, що научив його Міцкевич, сей пророк сьвятий польської нації. Він перевів в житє лише ті засади, котрими польські професори в галицьких школах годують шкільну молодіж.

Підписані запитують Ексцелєнцию, як Ексцеленция виправдає сю конфіскату?

Справедливість східно-галицьких судів.

(Допись з Старосамбірщини).

——

Недавно в „Słow-i polsk-ім“ був поміщений пашквіль на судиїв Русинів, в котрім автор безлично, по вшехпольськи, набрехав, що в східній Галичині судиї-Русини сторонничо судять: невинних Поляків засуджують а Русинів і за найбільші провини увільняють. Факту конкретного не подав пашквілянт ні одного, бо і не міг подати, а видумати вже годї було. Ми дуже дивуємо ся, що ані прокуратор державний ані президент суду до нині не заперечили тої брехні. Тож на спростоване згаданого пашквілю „Słow-a polsk-ого“ подаємо отсї нагі факти.

Як звісно вже з недавної дописи в „Дїлї“, банда хулїганів ходила дня 17. цьвітня около півночи попід руські доми в Старім Самборі і виправляла крики. Між иншими зайшли нічні „гусеzzy“ під дім п. Василя Волосяньского. Син его Гриць, обудженый криком, зірвав ся зі сну, вибіг на двір і крикнув лише: „Підеш ти ляцька голото звідси?“ За се ц. к. суд пов. в Старім Самборі засудив Гриця Волосяньского на 10, (словами: десять) днів арешту.

Дня 27. цьвітня кілька дівчат старосамбірських зайшли були з проходу на стацию желїзничу. До них приступив маляр Запольський з двома иншими товаришами і сказав: „Добри вечур“. На се одна з дівчат, Петронеля Шемердяк, відповіла: „Добрий вечер“. „Чому такім єнзикем одповядаш?“ — спитав Запольський. „Бо я Русинка-Українка“ — відповіла Шемердяківна. На се став Запольський вимикувати: „Ukraińcy to baciarzy, kajdaniarzy, hajdamaki“. „Може не всї“ — рефлектувала его спокійно обиджена Шемердяківна. „Nie, nie, — кричав дальше Запольський, „każdy Ukrainiec to hajdamaka, łoter, zbój. I ty do nich należysz“. І вічно те повтаряв за дівчатами, аж ті забрали ся із стациї.

За нанесену обиду внесли скарги о. І. Яворський, яко голова полїт. тов-а „Народна Рада“, о образу руської народности, а Шемердяківна від себе о образу личну. Дня 13. мая відбула ся росправа на обі скарги. Запольський признав ся до всего навіть в детайлях так, що відпало всяке переслухуване сьвідків. З сказаних обидливих слів не заперечив ані одного. З его лиця в часї росправи пробивала ся видна певність, що засудженим не буде.

І справді так стало ся. Запольського увільнено в обох разах. Судия Найбар в першім разї мотивував свій вирок тим, що „народности української в Галичині нема, а тілько є партия полїтична українська, а закон не знає образи партий полїтичних. — В другім знова разї мотивував тим, що Запольський, сказавши до Шемердяківної „і ти до них належиш“, не виразив, що она належить до „baciarzów, kajdaniarzów, łotrów, zbójów“, але до „Ukraińców“, — дарма, що всїх Українців такими епітетами назвав.

Від обох вироків зголошені зістали відклики, а ми отсим еще звертаємо ся до п. президента Тхожницкого, може-би був ласкав вглянути в повисші три вироки старосамбірського судиї Найбара. Тут Русини виняті з під права. Перший лїпший напасник може весь нарід і найтяжше образити, а заскаржений до суду виходить уневинненый. Для заохоченого такими вироками напасника полишає ся хиба еще взяти бровнїнг і стріляти Русинів яко „kajdaniarzów, łotrów i zbójów“. От до чого ведуть такі вироки.

Піднести тут еще мусимо, що повіт старосамбірський то повіт чисто руський. Після польської навіть переписи з р. 1900 Русини тут становлять 78·33% населеня, а решта припадує на Поляків, Жидів і Німців. Рим.-католиків є всього 12·03%. Мимо того вже від кількох лїт при судї старосамбірськім нема ані одного судиї Русина. Вправдї є тут придїлений оден судия Русин, але він призначений до закладаня нових книг табулярних і їздить навіть по чужих повітах. Всї справи в судї залагоджують самі тілько Поляки. У них на столї завсїгди мов кодекс спочиває „Słowo Polskie“. Дня 13. мая в часї росправи також оно лежало перед судиєю Найбером. Можна собі уявити, яким духом дишуть судиї, що навіть в часї росправ черпають его із „Słow-a Polsk-ого“.

В справі визначуваня судових розправ в часї лїтних ферий (жнив).

(Інтерпеляция посла д-ра Стахури і товаришів до Его Ексц. Міністра судівництва.)

——

Із заведеним нового судового поступованя в Австрії, мала наступити після інтенциї законодавця полекша для правуючих ся сторін а відтак і для судейського стану. Се стало ся може де в иншим краях Австрії, але не в Галичині, де еще не всї приписи нового закона належито применено, а деякі з них не то, що не причинили ся до полекші, але надто ще побільшили прикрости для сторін, а для судиїв спричинили ще більше обтяженє, ніж було перед введеним нового поступованя.

Розходить ся тут о виконуване судівництва в карних і цивільних справах в ц. к. повітових судах в часї великих ферий, від дня 15. липня до 20. серпня, а за тим в часї найбільших і найважнїйших робіт в Галичині, бо в часї жнив.

Властиво взяти, то в наших галицьких судах майже нема жадних ферий, бо кромі процесів понад 100 кор., всї инші агенди в повітових судах ідуть так, якби зовсїм ферий не було.

А вже ніяк не можна собі витолкувати, длячого би в тім фериялнім часї мали доконче відбувати ся розправи в справах карних о переступи і в дрібних справах т. зв. багательках, котрі радше належалоби судам відняти, ніж дорожити ними так, що навіть в часї ферий мусять бути переведені та покінчені. Чейже для уникненя задавленя вистарчило би лише визначити розправу поза 25. серпня, доручити пізваному завізваня, а не конче зараз примінювати ригор припису скорого розписаня і визначеня розправи, так як би Бог зна що на тім залежало, щоби якась багателька в Галичині до 8 днів була переведена. Противно, у нас в Галичині сторони навіть не суть вдоволені з того незвичайного поспіху з дрібних справах в часї жнив, длятого, що тратять дорогий час на выстоюване в судї, а відтак і виконуване справедливости в тім феральнім часї не відповідає зовсїм інтенциям і цїли законодавця. У нас, в Галичині, витворили ся дуже анормальні відносини під тим зглядом длятого, що лучає ся і таке, що нераз лише остає оден судейський урядник, котрий заступає в часї ферий всї віддїли і тим способом майже що дня працює для всїх своїх товаришів, що суть на відпустцї, та переводить кромі своїх деайцятьох кількох розправ, також і розправи повизначувані своїми товаришами, котрі в слїд приписів закона повизначувати мусїли без огляду на се, хто їх буде перепроваджував.

Майже правильно лучає ся, що такий оден судия у фериялнім часї має звиш 70 розправ у дрібних справах, а за тим має в часї найбільшої спеки переслухувати що найменше зі 140 сторін, зі 100 сьвідків і знатоків, списати протокол, пересправляти угоду, зглядно повидавати осуди і т. д.

Щось подібного неможливе навіть в Галичині і длятого то такий судия в часї ферий полює передовсїм на се, щоби ему як найбільше справ поупадало і не дасть ся нїчим склонити до цофненя ухвали на спочиване, навіть в таких случаях, коли сторона в часї викликуваня справ була присутна, а лише у величезнім натовпі не дочула свого назвиска. Відтак форсує судия насильно нераз неможливі угоди, щоби як найскорше позбути ся справи. Шукає найдрібнїйшого позору, щоби лише справу відрочити, та звалити цїлу роботу знов на другого судию, котрий з відпустки поверне. І мимо всїх тих штучок, всїх тих з'усиль працює той судия цїлїсїнький день нераз і до 10 тої години в ночи, щоби доконче тих сїмдесять кілька розправ перебичувати. Відтак забирає всї акти до себе на нїч до дому, щоби повирабляти оріки, бо на другий день чекає его знов така сама гамарня з тим, що попри багательках має ще дуже часто провізиориальні спори, комісиї, управу судом, а в кінци також мусить підписувати всї ті куснї, які канцелярия предложить, не знаючи навіть що там є понаписуване. Не диво проте, що такий судия в часї ферий є зденервований, тратить супроти сторін дуже часто спокій та рівновагу, та іритує ся на людий, котрі нїчого не завинили, та ще би Богу дякувати, а як би їх зовсїм в тім часї до суду не взивано.

Після практики і помічень, пороблених в Галичині за тих 9 лїт нової процедури, показало ся, що судівництво в тім часї фериялнім в Галичині виконують для обох сторін страшно фатально, а цїлком без потреби, бо всї ті багательки і всї ті переступи зовсїм нїчого не стратять, если їх в часї жнив не буде ся в судї рішало. Противно, можна на сьміло сподївати ся, як се вже на більших процесах зауважано, що тії справи по фериях були би з далеко більшою старанностию трактовані і людність була би о много більше вдоволена, як би бодай ті дві категориї справ вилучено в Галичині із фериальних справ, та трактовано їх, як перший лїпший процес. За тим промовляє ще й ся обставина, що більша часть галицьких багательок є так скомплїкована, що заступить навіть кілька процесів понад 100 К.

Супроти того запитують підписані: „Чи Ваша Ексцелєнция не зволили би в сї анормальні відносини вглянути і в як найскорійшім часї виготовити новелю, після котрої бодай багательні справи і карні переступи вилучені би були із фериальних справ, та тим способом змінило би ся §. 224 П. с. і привернуло би ся якісь нормальні відносини в Галичині для людности як і для судейського стану, із загальному вдоволенню, тим більше, що такий стан, який днесь в Галичині есть, виродити ся може з часом в розлад судівництва“.

——

Як довідуємо ся, ц. к. міністерство віднесло ся до наших судів з запитанєм, як властиво річ має ся з тими багательками, та чи се правда, що в інтерпеляциї д-ра Стахури наведено. На разї отже дістали перше слово в тій справі судиї і було би з їх сторони дуже нерозважно, если би, не зважаючи на інтерес народа і на свій власний, схотїли заперечити фактам через д-ра Стахуру наведеним і представити справу инакше, як вона в дійсности есть.

Як би однак, в що не хоче ся нам повірити, наші суди для представленя себе в лучшім сьвітлї впровадили міністерство в блуд і річ мала би устати ся по давному, то в такім разї мусїли би інтересовані сторони забрати тут голос. Кождий випадок покривдженя, мальтретованя, вистоюваня цїлими днями на коритарах судових належить донести в формі жалоби на судию до президента суду окружного, а тоді покаже ся, по чиїй сторонї була рация.

Преціньтим незвичайним надужитям в часї канїкули мусить ся якийсь конець зробити, бо годї, щоби задля абсурду в законї, що до 8 днів мусить бути багателька полагоджена, терпіти мали люди. Творцї нової процидури цивільної не мали понятя о наших галицьких відносинах. Їм ані через гадку не перейшло, щоби оден судия міг визначити собі 75 багательок, або 120 гоноpок на оден день, взглядно на одно передполудни! Німецький кодефікатор, чоловік наскрізь серіозний і чесний, навіть би в думцї не пропустив, які то „шопки“ устроюють наші судиї при викликуваню справ о 8 годинї рано, а все лише в тій цїли, щоби їм з половина справ поупадала. А відтак ті славні наші розправи по повітових судах — таж то чисті кпини зі справедливости! Еще доки сидять конципєнти адвокатські, то ще яко тако іде. Ще тоту сторону і скорше до дому відправлять і якось там переведуть з нею розправу. Але як вже перейде послїдна т. зв. адвокатська справа і судия зістане лише сам з писарем, тодї то вже справді наступає „скорочене поступоване“. Не оден вийшовши з такого суду, клене на чім сьвіт стоїть, і свого противника і судию і писара, а се лише задля того, що не вислухано його належито і формально докладано всїх усиль, щоби його „важну справу“ звести на посьміховиско.

Судиї, визначуючи в часї жнив розправи, оправдують ся тим, що як-би сего не робили, попали-би в залеглости, за котрі опісля потягнено-би їх до відвічальности. Єсть в тім по части якась рация і длятого цїле галицьке населенє мусить домагати ся від міністерства виданя такої новелї, в котрій би справді заведено спочинок по наших судах на час ферий так для людности, як і для судиїв без нараженя тих послїдних на дисциплїнарну одвічальність.

Єсть новий предмет до прилюдної дискусиї, може хтось з наших юристів зволить тут голос забрати, а поможемо до доброго дїла.

В. Д.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 19 мая 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). На початку нинїшного засїданя палати послів п. Малїк зголосив нагле внесенє з причини подій на університетї в Градци і Іномості. Підчас відчитуваня того внесеня як також слїдуючого наглого внесеня послів христ. соц. о потягненє до відповідальности ректора університету в Градци, що назвав хлопів прибувших на університет в Градци, уличною бандою, — прийшло до бурливих сцен між послами христ.-соціяльними а вільнодумними Німцями і всенїмцями. З одної сторони кричали: — „Пфуй Гагенгофер!“ — а з другої: „Браво Гагенгофер!“

Христ.-соц. посли кричали: „Хлопів запрошено на промоцию“. — З другої сторони відповідали: „Але вони прибули з камінями в кишенях“.

Крик тревав досить довго і перший бесїдник, що забрав слово до деннього порядку, лише з трудом міг позискати послух. Доперва по певнім часї успокоїло ся в палатї і приступлено до дальшої розправи над наглим внесенєм п. Шрафля в справі винниць в Тиролю. Промовляли бесїдники генеральні.

Між інтерпеляциями є інтерпеляция п. Куриловича в справі науки анальфабетів при війську.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **До Є. Е. митрополита Шептицького** надіслали нам міщане з Бібрки отвертий лист з просьбою о поміщенє: В лютім 1907 р. опорожнила ся парохія в Бібрцї через смерть довголїтного пароха, б. п. о. Дзеровича, котрий богато заслужив ся для бобрецьких мішан. На адміністратора прийшов о. Александер Гвоздецький, молодий, енергічний сьвященик, що своїм поведенєм придбав собі загальну симпатию та притягнув назад до руського обряду навіть таких, що вже до костела ходили. Се — очевидно — дуже не подобалось місцевому латинському парохови, кс. Лозїнському і він то при помочи нотара Адамського ужив усїх способів, аби колятор Чайковський борони Боже не підписав презенти о. Гвоздецькому. На презенту були предложені в терні оо.: Бартків, Дзерович і Гвоздецький і руські міщане з Бібрки вислали були до Є. Е. Митрополита депутацию з просьбою, аби ужив свого впливу, щоби парохом в Бібрцї зістав о. Гвоздецький. Та—видко — кс. Лозїнський і нотар Адамський мають більший вплив на обсаду руської парохії, як руський митрополит, бо на жаданє колятора консисторія аж три рази предкладала йому терно, аби Поляки могли вибрати собі „порж нднего русїна“. І скінчилось на тім, що дїдич Чайковський надав презенту „starorusinowi“ о. Даниловичови. „Niech się żrą bobreccy hajdamaki z starorusinem“ — сказав колятор Чайковський і бобрецькі парохіяне дістали на пароха ноторичного кацапа... Властиво ж дістали його Поляки, а не Русини. Не дивниця, що таке полагоджене справи викликало між бобрецькими Русинами страшенне обуренє. Вони нїяк не можуть з тим погодитись, аби пароха установляли для них не свої церковні власти, але споконвічні вороги руського народа. Обуренє росте з дня на день і міщане не хотять на очи бачити пароха, накиненого їм Поляками. Будемо його бойкотувати так довго, аж Є. Е. Митрополит не покаже, що й він має голос при надаваню пароха. Колиж се не поможе, знайдемо спосіб, аби не мати нїчого спільного з польським кандидатом, накиненим Русинам лише тому, щоби між собою „жерли ся“. Ми, бобрецькі міщане, вже занадто сьвідомі руські горожане, аби ше в нинїшних часах накидували нам пароха Поляки. Отже ще раз апелюємо до Є. Е. Митрополита Шептицького з просьбою, щоб направив поки час лихо, бо колись буде за пізно. (*Слїдує кількадесять підписів*).

— **Шовінїзм львівського магістрату.** До „Товариства для розвою руської штуки“ у Львові звернув ся львівський магістрат з просьбою о предложене статистичних даних з дїяльности сего товариства, щоб предложити їх центральному урядови статистичному у Відни, котрий сих даних зажадав від магістрату до своїх цїлий. Дотичне письмо львівського магістрату було вистилїзоване в польській мові, тому „Товариство для розвою руської штуки“ зовсїм слушно його звернуло, зазначуючи, що відповідає лише на письма руські. Магістрат повторив свою просьбу знова в мові польській і зазначив при тім, що по руськи не напише, бо урядова мова львівського магістрату польська. На се удав ся відпоручник згаданого товариства до дотичного бюра магістрату з представленєм, що в сім випадку не ходить о внутрішну справу магістрату, але о зносини з приватною стороною, а на основі закона автономічні уряди обовязані в такім випадку уживати мови інтересованої сторони. На диво, радник магістрату Фішер заявив, що єсе те його не обходить, і львівський магістат уживає в своїм внутрішнім і внїшнім урядованю лише польської мови. Се вже не перший раз мають Русини нагоду пізнати, що для львівського магістрату не істнує рівноправність руської мови навіть у випадках застережених законом, тому подаємо той вицьвіт польського шовінїзму до відома ширшого загалу для характеристики наших „гаразділ“, яких заживаємо під польським панованєм в давній столици Руси.

— **Польське лайдацтво.** Як звісно, руський комітет організаційний рішив, що при нинїшних тїснїйших виборах 18 радних міста Львова руські горожани не возьмуть участи з огляду на те, що всї польські сторонництва при перших виборах заняли супротив кандидатів Русинів становище вороже і не допустили до міської ради ані одного Русина. Мимо тої заяви нашого комітету якесь польське сторонництво хоче поратуватися при нинїшних виборах руськими голосами, бо пустило в курс „лїсту руского народного комітету“ і при помочи швіндлю хоче звербувати собі виборців Русинів. Не входимо в те, котре то сторонництво пустило ся на таку штучку (на лїстї є також Йосиф Гудец, отже не зробили сего вшехполяки), але таке надуживанє руської фірми мусимо напятнувати лайдацтвом.

— **Чи перехід нової громади на латинство?** Польські часописи доносять, що за приміром громади Недїльної пішла громада Білина велика самбірського повіта, де поверх 200 руських родин перейшло з руського обряду на латинство. В Білинї великій живе т. зв. ходачкова шляхта.

— **Що на се президент Тхоржнїцкі?** В Тернополи відбуло ся дня 3. мая з приводу „конституциї 3-го мая“ вшехпольське віче, на котрім ославлений пос. Заморскі накинув ся в нечуваний спосіб на Русинів, доказуючи між иншим, що через руське „krzykactwo, interpelacye і fałsze“ Поляки виставлені особливо в судах на „stałe pokrzywdzenie, nie doznając odpowiedniej obrony“. Предсїдателем віча був судовий радник Шелїнські, котрий прислухував ся тим інвективам на судівництво і не уважав за відповідне реагувати на бесїди Заморського та подібних йому „дон-кішотів“. Ждемо тепер, що зробить з тим „фантом“ президент апельциї, п. Тхоржнїцькі. Або пос. Заморські говорив правду, а в такім разї зле дїєть ся в царстві п. Тхоржнїцького, бо судиї Русини переслїдують Поляків, або балаканє пос. Заморського се бляга, обчислена на підбуренє против судиїв Русинів, і в такім разї ще гірше дїєть ся під крилами п. Тхоржнїцького, бо ані предсїдатель віча, судовий радник Шелїнські, ані инші судовики Поляки, присутні на вічу, не запротестували проти того: Доси не було випадку, щоби Поляк був несправедливо засуджений (атже галицьке судівництво в польських руках, отже прецї котрась інстанция не допустила би до несправедливого вироку). Зістаєть ся факт, що польські судиї беруть участь в полїтичних вічах, годять ся на бесїди підбурюючі против руського народа, навіть против судиїв Русинів, і за те не спаде їм волосок з голови. Против судиїв Русинів видано — звісне строге розпорядженє, яке грозить їм дисциплїнаркою за найслабшу тїнь подібної „провини“. Може се розпорядженє буде ще примінене й до п. Шелїнського, отже ждемо на п. президента Тхоржнїцького. — *Н.*

— **Польський ксьондз фальшівником документів.** Пишуть нам: На кс. Йосифа Сапойцу, латинського пароха в Скалї над Збручем, знаного душехвата, вніс руський парох в Скалї о. Александер Левицький жалобу до латинського консистора у Львові того змісту, що він не респектуючи поручень духовних властий вінчає його парохіянки гр.-кат. обряда, без голошеня заповідий, без жаданя метрик і по просту фалшує акти вінчаня. О. Левицький навів в своїй жалобі кілька фактів незаконного вінчаня довершених згаданим лат. парохом. Латинський консистор замість перевести якісь доходженя, звернув жалобу о. Левицького кс. Сапойцї з порученєм, щоби заскаржив о. Левицького до суду о клевету. І дїйсно кс. Сапойца, в тім випадку „posłuszny swej przełożonej władzy duchownej“, заскаржив о. Левицького до суду в Борщеві о клевету. При розправі дня 26. марта, котру переводив судия п. Чирнянський, увільнив суд о. Левицького в цїлости від вини і кари а кс. Сапойца, не вдоволений тим вироком, відкликав ся до окружного суду яко апеляційного трибуналу в Тернополи, де дня 16. с. м. відбула ся розправа, при котрій обжалованого о. Левицького заступав адв. д-р Голубович. По переведеню розправи трибунал, зложений з радників Гута, Фрайнда, Вальтенбергера і Мандибура, затвердив в цїлости вирок першого судиї, приймаючи, що о. Левицькому удав ся доказ правди що-до фалшованя метрик кс. Сапойцою. Варта дещо пізнати з мотивів сего вироку, в котрих між иншим сказано так: „Письмом лат. консистора з дати Львів 15. липня 1896 підписаного пок. архіепископом Моравським, котре о. Левицький при розправі в оригіналї предложив, заказано строго лат. парохови в Скалї над Збручем перетягати вірних обряда гр. кат. на обряд латинський і наказано йому тримати ся приписів конкордату. Кс. Йосиф Сапойца признав, що вінчав женщини гр.-кат. обряда а як розправа виказала, навіть перед повідомленєм старости, що вони змінили обряд. Після конкордату не вільно вінчати женщини другого обряда, і заборонений есть перехід з одного обряду на другий, що само зголошене в полїтичній власти, що хтось переходить на другий обряд не має жадної сили обовязуючої для духовенства обох обрядів і що врештї властию дозваляючою зміни обряду есть лишень папа. В згаданих випадках латинський парох в Скалї вінчав женщини гр. кат. обряда, отже дїлав яко духовна особа против приписів конкордату а навіть розпорядженєм своєї власти духовної, як сьвідчить письмо лат. консистора у Львові з дня 15. липня 1896 р., належало отже обжалованого о. Левицького, котрий доказав, що обвинитель кс. Сапойца не респектує поручень своєї духовної власти, від обжалованя о переступство з § 488 з. к. увільнити. — Рівнож належало увільнити о. Левицького від обжалованя о переступство з § 487 з. к., коли возьме ся на увагу факт, що обвинитель приватний, даючи вінчаня особам обряду гр. кат., втягав їх до своїх метрик вінчаня, де дати віку, імена і назвиска женихів не вписував на підставі метрик уродженя дотичного парохіяльного уряду, але тілько на підставі заподань сторін, котрі були цїлком фалшиві. Вправдї обвинитель сказав, що вінчав на підставі „status animarum“, признав однак сам, що ті особи не приходять в його книзї „natorum“. А позаяк „status animarum“ не есть жадною книгою метрикальною, тілько звичайним „реєстром“ та позаяк показало ся, що кс. Сапойца цїлком сьвідомо фалшиві дати повтягав в свої метрики, належало о. Левицького, котрому що-до фалшованя документів кс. Сапойцою удав ся доказ правди, рівнож увільнити і обвинителя на поношенє коштів поступованя карного засудити“. — Тут додам, що з актів розправи видко, що всї, котрим кс. Сапойца дав вінчанє, по сповіди у него перейшли на обряд латинський, що самі при розправі зізнали, як рівнож що вони самі жадних подань до староства о зміну обряда не вносили. — *Р.*

— **Дрібні вісти.** Цїсар надав титул радників двора радникам висшого суду краєвого у Львові, Романови Яминському і Іванови Комарницькому з нагоди перенесеня їх на власну просьбу в постійний стан спочинку.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Явл. зн. Ч. Хр (лат. Бернгарта). Позавтра, в четвер: Івана богослова (лат. Єлени).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **На адресу Хв. Комітету будови руського народного театру у Львові.** Уважаю за свій обовязок звернутись в послїдне, ще на отсїй дорозї до Хвального Комітету з прошенєм, щоби зволив взяти під розвагу звісні Хв. Комітетови мої проекти що-до економічнїйшого визисканя театральної площі, призначеної до розпар-

цельованя. Трудности, які дехто вважає перешкодою в здійсненю моїх проєктів, є мнимі, а на всякий случай — по моїй думці — не такі, щоби їх не можна було побороти, хоч через проволоку справа стала справдї трохи труднїйшою. Справу сю вважаю дуже важною і пильною, а чейже всїм нам повинно залежати на придбаню як найбільших фондів на річ нашого театру. Тому — думаю — не належить ігнорувати нїякої думки, яка стремить до сеї цїли, тим більше думки опертої на фаховім досьвідї та на добрій воли послужити радою публичній справі. — *Витовт Манастирський*, інжінєр і державно-уповажн. ґеометра цив.

☐ **Закінченє науки на курсї неграмотних тов. „Просьвіта“ у Львові** відбуде ся в недїлю 24. мая о год. 4 попол. в школї ім. Шашкевича ул. Скарбківська ч. 26.

☐ **О. посол Иосиф Фолис**, парох Скнилова, дарував в хосен філії товариства „Просьвіти“ для львівського повіту сто корон. За се складає видїл О. послови сердечну подяку. — *Видїл.*

☐ **Оголошенє.** Дирекция товариства парц. „Земля“ у Львові звертає ся знова з просьбою рішучо до всїх тих Вп. членів товар. „Землї“ котрі доси не вплатили удїлу членського і вписового, щоби як найскорше і то конче поспішили з вплаченєм вписового і удїлу. Рівночасно з тим оголошенєм висилаємо поіменні упімненя з долученими чеками почтовими. Сподїємо ся, що Вп. члени сповнять вже раз сей на себе принятий обовязок і не спричинять висиланя поновних упімнень. Впов. панів Юлїяна Левицького уряд. тов. кред. і Зиновія Харака ст. прав просимо о поданє своїх адрес. — *Дирекция.* 661 1-1

Урядові вісти:

З перемиської епархії. Завідательство парохій дістали оо.: Мих. Карпяк в Посядї Риботицькій і Вас. Кузич в Купновичах. — Сотрудництва дістали: Конст. Бугера (самостійне) в Межиброді і Стефан Кійко в Угнові. — Ярослав Карпяк установлений постійним катихитом при народ. школах в Лїську. — Відпустку для покріпленя здоровля дістали: Лев Козаневич на три місяцї, Алек. Маляркевич на два місяцї, Ант. Слонський, Сильв. Баранецький і Кипріян Сінкевич по 8 тижнїв, Евг. Омелянський, Ал. Івасівка і Іван Волосянський по 4 тижнїв. — Увільнені від конкурсового іспиту: Йосиф Гумецький і Теофил Глушкевич. — Сотрудництво в Липі дістав Михайло Дяк.

З станиславівської епархії. Канонїчну інституцию дістали оо.: Іван Пісецький на Корнїв, Симеон Білинкевич на Яблоницю і Антін Мануляк на Микитинцї. — Від конкурсового іспиту увільнений на 6 лїт Софрон Левицький із Стриганець. — Увільнені: Ілия Чорнодоля від сотрудництва в Ласківцях, Іван Купчинський від сотрудн. в Борщеві, Йосиф Дженджера від експозитури в Ключеві малім, Константин Ткачкевич від парохії Жабокруги, Софрон Глїбовицький від сист. сотрудн. в Надвірній, Лев Воробкевич від завід. в Григорові, Антін Мануляк від сотруд. в Кобаках і Володимир Яримович від завідательства в Беремянах. — Введені оо.: Ілия Кливак на прив. сотруд. в Павшівцї, Леонтій Коростїль яко завідатель Лисовець, Данило Бахталовський, яко завідатель ex currendo в Сухоставі, Теодор Мицько яко завідатель Лесївки, Валєриян Луговий яко експон. сотр. в Ключеві малім, Парфенїй Чубатий яко завід. в Жабокруках, Йосиф Фациєвич яко парох в Дубках-Репужинцях, Василь Маньовський яко приватн. сотрудн. в Борщеві, Іван Лятишевський яко сист. сотрудник в Надвірній, Ярослав Марчак яко сист. сотрудник в Микуличинї, Василь Стрільців яко завід в Сїльцї, Іван Березовський яко завід. в Викторові, Володимир Антонович яко завід. в Боднарові, Роман Петровський яко прив. сотр. в Надвірній, Лаврентий Ткачук яко завід. в Беремянах, Нестор Гавацький яко завід. в Ямници і Симеон Білинкевич яко завід. в Яблоници. — Намісництво назначило на один рік дотацию для прив. сотрудників в Ворохтї і Тишківцях і признало титул стола окінченому богослови Евстахови Гордїйчукови.

Дирекция почт і телеґрафів оповіщує: В наслїдок жалоб телеґрафічних абонентів на трудности в осягненю полученя з товариськими стациями (співудїловими) звертає ся увагу всїх абонентів львівської телефонїчної сїти на сю обставину, що для товариських стаций єсть в центральній телефонїчній стациї уладжений окремий центральний (збірний) апарат, котрий посередничить при лученю товариських стаций зі звичайними телефонїчними стациями. Тому єсть дуже пожадане, щоби жадаючи з товариської стациї із звичайною стациєю або відворотно жадати наперед полученя з дотичним збірним (центральним) апаратом, а доперва по одержаню сего полученя подати число жаданої стациї будьто товариської будьто звичайної (н. пр. Абонент звичайної стациї ч. 816 бажає розмовити ся з товариською стациєю ч. 2017/II. В тій цїли дзвонить до центральної стациї а по зголошеню сеї жадає наперед полученя з центральним апаратом для стаций товариських, а коли учує зголошенє зажадає аж тодї полученя з ч. 2017 риська двійка. На відворот, абонент стациї ч. 2017/II хоче розмовити ся зі стациєю ч. 816 жадає наперед полученя з центральним апаратом для звичайних стаций а доперва потому жадає полученя з ч. 816).

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць марець, в коронах — чеками: (дальше) Евгеній Гавришо у Львові 3, Роман Шипайло в Коломиї 5, Евген Грицяк в Тернополи 1, Михайло Ґеник з Лючи 2, д-р Теодор Ваньо в Сколїм 10, Кароль Шипайло в Коломиї 5, о. Дмитро Курдидик в Циганах 5, Осип Кузьма в Коломиї 5, Олїмпія Левицька в Желдци 5, о. Лука Салук в Белзї 2, Андрій Дорош в Бориславі 2, Віра Трусевич в Комарові 15, о. Іван Порайко в Станиславові 10, о. Михайло Яцковський 10, Йосиф Туркавський в Самборі 10, Михайло Яценьо в Сяноцї 10, о. Михайло Кордуба в Сушнї 10, о. Петро Гарух в Незнанові 5, о. Михайло Шумило в Стронятинї 4, брацтво церковне в Гуменци 10, о. Мик. Ґалянт у Львові 5 — заклад — о. Іван Косоноцький в Залїській Волї 5, Теодор Мельничук в Ярославі 4, Марцеля Кавська 2, о. М. Попович в Павлові 1·50, о. Атанас Котис в Телесници С. 10, Евген Сенатович в Космачи 10, Михайло Цьвєк в Обертинї 2, о. Василь Левицький в Борках малих 2, Тома Головацький в Шешорах 1, Данило Мекелита в Бутинах 12·25, з того 10·25 яко збірку на загальних зборах читальнї „Просьвіти“ в Бутинах а 2 з каси тоїж читальнї, о. Андрій Кочиркевич в Вислоцї нижн. 11·74 від громадян, читальня „Просьвіти“ в Лїмній 5, Михаїл Посїкира в Камінцї лїсній 3, о. Емілїян Кузьма в Плугові 2, церков в Закомарю 2, Орест Дуб в Гнилицях 1, о. Віктор Сиротинський в Камінцї 10, Іван Вертипорох в Сїльци 10, Іван Іванїцький в Сїльци беньк. 5, Атанас Скобельський в Залогові 20, Стефанія Брикович в Тернополи 15, Сабіна Петрицька в Колоколинї 1, уряд парохіяльний в Зарудю 6, о. Володимир Кузьмів в Горожанцї м. 5, Едвард Пацановський в Перемишли 6, о. К. Селецький в Жужелю 10, Андрій Назаревич в Залїсю — складка — 10, Андрій Заремба в Кійданцях 3·86, о. Лев Набак в Нагорцях 10, Михайло Корецький в Рожнїтові 2, о. Іван Савчак в Замочку 20, о. Іван Заяць в Сьмільнику 20, Іван Ясеницький у Львові 2, о. Іван Шмериковський в Печенїжинї 10, Марія Наклович в Дорожові 2, Михайло Когут в Бикові 2, о. Александер Зубрицький в Перемишли 20, церков в Драганівцї 2, Теофіля Гриневецька в Мельничи 5, о. Михайло Бачинський в Григорові 20, Ольга Яремкевич в Жукотинї 5, Андрій Гаєк у Львові 2, Александер Левицький в Камінній від брацтва церковного 5, комітет церковний в Городилові 4, Васько Крутїй в Воляновичах 6·30, о. Михайло Артимович в Посадї риб. 1, о. Іван Лушпинський в Бобулинцях 1, Гринь Мелнишин 2, Василь Яхно в Дрогобичи 4, читальня „Просьвіти“ в Дрогобичи 20, о. д-р Василь Левицький в Сокали 10, Юрий Балаким в Миколаєві н. Дн. 3, о. Йосиф Коменда в Сливках 20, Іван Яремчук в Тарнорудї 1, о. Ів. Честинський в Підяркові 2·30, о. Семен Билинський в Гориглядах від себе 1, від парохіян 5, о. Павло Кудрик в Рогатинї 42, М. Гушалевич в Коломиї 5, о. Йоан Гургаль в Борках великих 4, брацтво церковне в Добротворі 7·20, Софія Тимкевич в Желдци 10, о. Лев Горалевич в Угерську 1, Стефан Мушак в Стинаві вижній 1·40, о. Іван Шмериковський в Печенїжинї 15, з того 10 на будову бурси а 5 для Бурси ремісничої і промислової у Львові, котрі передано, громада Сливки 6, о. А. Савчин в Бірчи 2, Тимотей Василишин в Сїльци беньк. 10, Франц Шмериковський в Сулковичах 10, Володимир Грабовенський в Самборі 30, Давидовський у Львові 20, о. Олекс. Павляк у Львові 30·64, Андрій Алиськевич 3, читальня „Просьвіти“ в Розджалові 4, о. Чичилович в Кобильници 10, Романа Турянська 5, Бариляк 2, Яримович у Львові 1, Вол. Пежанський у Львові 2, о. Гриневич з Шумлян 3·22, Йосиф Сахрин у Львові 2, Софія Сахрин у Львові 1, Ольга Гавраник 8, М. Медведівна 20, Громницький у Львові 5, Колесса у Львові 1, Рибачок у Львові 1, Роздольський у Львові 2, Тисовський у Львові 2, Томашівський у Львові 1, Федів у Львові 2, Гринь Мельнишин в Надїтичах 2, Ю. Фолис 5, брацтво церковне сьв. Пятниць у Львові 20.

(*Дальше буде.*)

Торговельні вісти.

Будапешт 19 5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·45	до	11·46
„ „ жовтень	10·10	до	10·11
Жито на май	10·20	до	10·21
„ „ жовтень	8·83	до	8·84
Овес на май	7·17	до	7·19
„ „ жовтень	6·83	до	6·84
Кукуруза на май	6·56	до	6·57
„ на липень	6·62	до	6·63
Ріпак на серпень	17·75	до	17·85

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: гарно.

Оголошеня.

Повітове Товариство кредитово-господарське „Народний Дім“, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Тлустім (містї) приймає вкладки до обороту і опроцентовує по 6 від ста з піврічною капіталїзациєю. 643 1-3

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 18. V. Славка Кузелївна, Бережани; Анна Кульпака, Корениця; Ярослав Шуль, Рожанка вижна; Микола Захарясевич, Радимно; о. Александер Лебедович, Сорока; Лев Рогатин, Золочів.

Надіслане.

Сьвітла Редакциє!

Яко член Спілки львівських столярів, закинув я на загальних зборах заступникови директора спілки, п. Вінцентови Сївкови, ріжні неправильности і над'ужитя на шкоду Спілки. Я заявив готовість доказати закиди перед судом, тим більше, що й давнїйші директори Спілки такий сам закид п. Сївкови робили.

Місто мене заскаржити до суду, де можна доказ перевести відповідно через сьвідків під присягою, п. Сївек завізвав мене кілька місяців по моїм осьвідченю перед мировий суд. Позаяк особисто з п. Сївком я не маю жадних спорів, котрі через мировий суд мали би бути залагодженими, відмовив я візваню, додаючи і тодї, що перед звичайним ц. к. судом охотно буду міг служити доказами.

По тій відмові не чув я уже о тій справі з яких 4 недїль, аж несподївано онодї читаю в анонсах кількох ґазет анонїмове оголошенє, що якийсь мировий суд оголосив мене клеветником і засудив на 50 К. кари. Та фарса була би сьмішною, коли би не була заразом і сумною. Предчуваю, що тут не ходить о мою кару, але о то, аби п. Сївек, нїби „очищений“ від закидів, міг дальше повнити функциї заступника директора Спілки львівських столярів.

Бідна Спілка! — коби то єї дорозше не коштувало. — Єсли ходить о інтерес Спілки, нехай п. Сївек мене заскаржить до суду. Там послужу єму доказами.

З поважанєм
Станислав Крук.

661 1—1

Д-р Адольф Штекль
повернув з Чорткова і ординує як звичайно.
595 1—3

Адвокат Д-р Кос
в КАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 7—?

Д-р Жигмонт Ашкеназе
лїкар недуг жіночих
641 прибуде до Криницї дня 20 мая с. р. 1—3

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого концїпієнта.
631 2—5

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на пляцтацях площі Галицкої)
поручають:

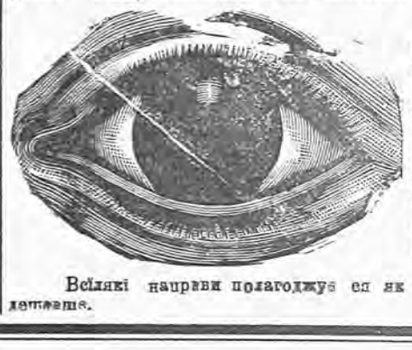

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукує ся дяка зараз, котрий би міг в руській касї мати занятє за винагородою 40—50 К місячно. Услівя: знанє дяківства, хороше письмо і тверезість. Руска каса в Радимні.
650 3—3

Вдовиця Русинка пошукує женщини або мужчини старшого, котрий би схотїв при родинї мешкати, а навіть дїти прийме на вихованє за оплатою місячною. Зголоситись Садівницька ч. 11 вершій поверх двері ч. 5 3—3
642

Ґімназияст VIII. класи глядне лекциї на провінциї зараз. Адрес: „Ґімназияст“ poste restante Радимно. 635 2—2

Конкурс.

Отсим оголошуємо конкурс на будову дому приходского враз з пивницею. Пляни і кошториси, установлені на 6540 К можна переглянути в місци т. є. в урядї парохіяльнім в Молодькові п. Надвірна.
656 2—2

Проповідницї стилеві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Міґдали подешевіли лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2, Львів. 263

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: „ТОРБАН“, музична накладня. Львів, Вроновська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальоґ даром. 586 5-10

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Кшановський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи.
894 9—30

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Особа інтелїґентна обійме завідательство дому на селї, або в містї, вкусно варить і в ґаздівстві умна. Відомість під „Май 9“ poste restante почта колейова в Станиславові.
661 1—2

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні еквіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
649 2—4

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 1?, 20, атласові, шовкові по К 2?, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦІЇ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ. КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
653 1 30

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

КОНКУРС.

Видїл Руського Товариства педаґоґічного у Львові розписує отсим конкурс на дві посади учительок школи вправ приватної женьської семінариї учительської, удержуваної Товариством.

О сї посади можуть старати ся учительки з кваліфікациєю до народних, зглядно видїлових шкіл; пожадана є довша практика в заводї учительськім і условини до взірцевого веденя шкільних практик.

Обовязки 24—28 годин тижнево науки.

Товариство дає стале винагородженє після умови, а по трех роках служби стабілїзує і запоручує ренту, забезпечену всякими правними вимогами.

Поданя належить вносити до 15 червня 1908 на руки Видїлу Руського Товариства педаґоґічного у Львові, при ул. Сикстускій ч. 47.

Конкурс.

Видїл Руського Товариства педаґоґічного розписує конкурс на місце настоятельки дївочого Інститута св. Ольги у Львові. Обовязком настоятельки є веденє кухнї і адмінїстрациї. За се отримує один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 30 корон місячної платнї. Рівночасно розписує ся конкурс на місце молодшої настоятельки, якої обовязком є попри догляд, також удїлюванє наукової помочи інституткам. Молодша настоятелька отримує рівнож один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 10 корон місячної платнї. Поданя належить вносити найдальше до 15. червня до Видїлу Руського Товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47. Близших інформацій удїлює канцелярия Товариства. — *Видїл.* 1—3

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно в'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин*, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.
Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатинї купелї, масаж, електрика, диета і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. дезно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в І. і ІІІ. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонїчні полученя. В закладї добра і недорога реставрация. — Всїляких поясненя удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 7—12
Закладовий лїкар д-р Коаеврій Обмінський.

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 362 26—30

Українське видавництво „РАНОК“ в Київі.
Вийшли з друку книжки:
1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид 40 к
2. „Рай і поступ“ 3 те вид. 40 к. п.
3. „Заздрі боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „Євангельска віра в старій Англії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народнє вид. (ноти) 15 коп.
9. „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цїлість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконин“ казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ І. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декламатор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гуморесок для читання і деклямування на сценї, вечерницях, лїтер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньетками. Цїна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Цїна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Км., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

Кінематоґраф „Cinephon“
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)
Від 16—22 мая нова специяльна програма. Живі і співаючі образи. Гурра! Огнева сторожа. Регати і вистава в Льондинї. Ловля перел. Чарівна полька і т. д. Представленя що-дня від 4—10 вечером.

МЕД-ПАТОКА
з гірских пасік незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 111. Львів, середа 20. н. ст. (7. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Арцибіскупський „projekt na zniszczenie Rusi“.

З того хаосу, який настав в польській пресї і в польських політичних кругах що-до дальшого становища польської національної політики супроти руського народу після акту з 12. цьвітня с. р., виринає ясно одна точка: не вважати Русинів окремим національним орґанїзмом і в консеквенциї іґнорувати їх національно-політичні домаганя, репрезентовані нашими політичними партиями, а за те обернути ся безпосередно до „ludu ruskiego“ і ріжними „добродійствами“ переконати його, що таки найлїпше йому бути з польськими панами, а тих, що хотїли-б його піднести зі стану „панської худоби“ (нехай і добре годованої, — хоч доси та годівля була вже занадто лиха, — але все таки худоби!) до гідности самостійного національного орґанїзму, се його найбільші вороги. Тільки одні вшехполяки не вірять в успіх такої полїтики, вказуючи на те, що наш селянин вже занадто сьвідомий своєї національної гідности, щоб дав ся взяти на таку полїтику, і тому домагають ся аґресивної полїтики проти цїлого нашого народу як окремого національного орґанїзму За вшехполяками підтягають ще, хоч і не так ясно, подоляки, котрі чують, що полїтика „добродійств“ супроти „ludu ruskiego“ мусїла би їх коштувати дещо з їх економічних інтересів. А поза тим весь польський „narodowy myślący“ загал стоїть на тім, що треба таки взяти ся деморалїзувати чи там „ущасливлювати“ добродійствами „lud ruski“. Ріжниця лиш та, що коли людовцї хотїли-б дібрати ся до душ „ludu ruskiego“ хлополапською демаґоґією, ілюстрациєю якої являєть ся лист посла Вуйцїка, — то теперішні покровителї людовців, краківські станчики, маючи в своїх руках адміністрацийну машину, хотїли би власне її вжити для приєднаня собі наших народних мас.

Власне висловом сеї станчиківської тактики являєть ся статя арцибіскупа вірмено-кат. обряду Теодоровича п. н. „Obecny moment kwestyi polsko-ruskiej“, поміщена в маєвім зошитї краківського місячника „Przegląd powszechny“, наукового станчиківсько-клерикального орґану. Ся статя дїлить ся орґанїчно на дві части: в першій обговорюєть ся акт Січинського буцїм-то зі становища руської полїтики і кладеть ся домаганє до руських полїлїтичних провідників на будуче; друга часть посьвячена власне обговореню сеї польської тактики приєднуваня „ludu ruskiego“.

Та перша часть нїчим не ріжнить ся від голосів польської преси в загалї. Арц. Теодорович доказує, що навіть „з анархістичного становища“ атентат Січинського був непотрібний в хвилї, коли виборча реформа скріпила руські полїтичні сили для законної полїтичної боротьби, а також супроти намісника, котрий був такий прихильний для Русинів. Що-ж до того дезідерату до наших полїтичних кругів, то на думку автора теперішний момент „не позваляє довше руським консервативним („zachowawczym“) сферам на нїякі компромиси, на нїякі сумерки, закриваючі совість, змушує їх просто до виходу з половинчатости і до катеґоричного „або — або“: або з'асимілювати ся з злочином і втопити здорові національні елєменти з хаосї анархії, або відкинути від себе солїдарність зі злим, а тим самим перевести ясний роздїл в житю приватнім між інтернаціональним радикалїзмом і здоровою любовю свого народу“.

Переходячи до польської національної полїтики супроти нашого народу, арц. Теодорович вбирає вовчу натуру тої полїтики в овечу шкіру і накликує польський загал поборювати „зло добром“. Але се має виглядати так, щоб „нищити тероризм“ (читай: наші полїтичні партиї), а обернути ся при помочи адміністрациї безпосередно до „ludu ruskiego“.

„Недостачі адміністрациї, — пише він, — її занедбаня, її переоченя, її неточности народ дуже відчуває; відчуває як несправедливість, котра опісля при помочи радикальної аґітациї переносить ся найнесправедливійше на цїлу суспільність. Радикальна аґітация вміє кожду недостачу чи помилку роздути до широких розмірів а потім узагальнити і все ненависть одної народности до другої опирає зручно о яку уроєну чи збрехану або й дїйсну хибу адміністрациї. Наш народ бідний, а до того живе в повнім незнаню права. Кождий подвійно відчуває непримінений або зле примінений правний випадок, бо майже кождий випадок, навіть на око дрібний, досягає одначе його материяльного істнованя, а тодї нехіть, невдоволенє, ненависть має вже до його душі отворену стежку, яку встелила зла адміністрация. Між острою відправою, даною селянинови урядником, між непримінюванєм закона про лихву, між злим податковим виміром, а між кличами бити, нищити, вбити, палити є звязок далеко близший, нїж се може здавати ся. І коли-б можна прим. нашим старостам зменшити формалїзм, писанину, а за те звернути їх на частїйші обїзди повіту, на безпосередні зносини з народом і з елєментами, що впливають на народ, коли-б таку саму дїяльність розвинули повітові ради, маршалки повіту, коли-б з цїлю похвалювати консервативні елєменти в громадах (ага, розуміємо! — *Ред.*), коли-б цїлу адміністрацийну акцию оживити рухливостию, оперти о справедливість і її точний вимір, коли-б її розширити горожанською ініциятивою, яка не вдоволяєть ся буквою закона, але сама вишукує жерела нужди і стараєть ся їм запобігти, — о! як тодї богато змінило-б ся! Якого тодї ворога знайшов би для себе радикалїзм в рухливій, оживленій горожанським духом адміністрациї, в котрій всї елєменти суспільного ладу разом працюють і разом її скріпляють“.

Ось так виглядає полїтична рецепта арц. Теодоровича. Переведена на мову галицьких відносин, значить вона: ласкавим обходженєм та ріжними дрібними уступками головно економічного характеру приєднувати собі ту часть нашого селянства, котра дасть ся приєднати, вбити ось-так клин з одного боку між наше селянство і нашу інтелїґенцию, а з другого між богатші і біднїйші верстви селянства і системою „di vide et impera“ далї панувати над руським народом як окремим національним орґанїзмом при помочи численнїйшої нїж доси верстви... хрунїв. Так, хрунїв, бо на се зовсім пляново вказують ті слова арцибіскупа, де він радить „з цїлю похвалювати консервативні елєменти в громадах“.

Що-ж сказати на ту рецепту? Перше всего стара вона, як польське панованє на Руси, подруге пробована вже стільки разів і все невдачно, а по-третє тепер, коли наше селянство вже не почуває себе „панською худобою“, якій ходить тільки о пашу, але є сьвідоме своєї національної гідности, тим більше мусить вона скінчити ся невдачею і ще більше заострити польсько-руські відносини. Атже ті способи, які пропонує арц. Теодорович, се нїщо инше, як „carte blanche“ на всяку, отже ще більшу нїж доси самоволю адміністрациї, яка мусить-же мати свобідну руку з одного боку „похвалити з цїлю консервативні елєменти“, а з другого „бороти ся з тероризмом“.

А при тім усїм яке нерозумінє найпримітивнїйших правил суспільного розвитку! Адже таку „суспільну філянтропію“ проповідують уже ріжні пророки тисячі лїт, а одначе клясові противенства стають що-раз більші. Се одно. А друге, що ми не бачимо в історії примїру народу, який би задержав ся в своїм національнім розвитку десь по дорозї і остав на тім ступнї, навпаки, все змагає до вершин національного розвитку або — гине. Адже Жиди — пригадаємо арц. Теодоровичеви — волїли йти в пустиню, щоб тільки бути незалежними, нїж сидїти в египетській неволї при повних горшках мяса. А тут арц. Теодорович хоче, щоб наш нарід, і то на такім ступнї національного розвитку, до якого він уже дійшов, задержати в станї якогось нерозвиненого „хлопського племени“ і то задержати штучно, знищивши весь його національний доробок, його інтелїґенцию, його культурні інституциї, його національно-полїтичні домаганя. Треба бути зовсїм слїпим, щоб хоч на хвильку припустити, що така полїтична рецепта може мати инакші результати, як хиба ще більше заостренє польсько-руських відносин.

Та хоч полїтичне становище арц. Теодоровича, яке нам вороже і через те несимпатичне, то не можемо відмовити самому арцибіскупови одної прикмети, а саме, що почуває себе, не тільки настоятелем вірмено-кат. архидиєцезиї, але також членом польської суспільности, який має вироблений погляд на національну полїтику своєї суспільности і той погляд серед своєї суспільности пропаґує. Не ходить тут о вартість національно-полїтичної ідеї, але о факт, що та ідея в арц. Теодоровича є і він вважає своїм горожанським, національним обовязком виступати в її обороні. Зрештою арц. Теодорович не творить тут виїмку; треба сконстатувати, що всї церковні єрархи польської народности стверджують словом і дїлом, що вони не тільки церковні єрархи, але й польські патріоти. От прим. недавно біскуп Бандурський виступив прилюдно як прелеґент з відчитом „Czem Wyspiański dla Polski“, з відчитом, який був одною величавою манїфестациєю в честь ґенія національної лїтератури. Таких епископів мають Поляки.

По процесї Сєнкевича.

Поличник, що його нїмецький горожанський суд вимірив п. Сєнкевичеви „na polu chwały“ у Віднї та цїлій здеправованій польській публичній опінії, викликав в польській суспільности і пресї з одного боку зовсїм зрозумілу депресию, з другого боку вибухи злоби, лютости і — здивованя. Такої депресиї, злоби і прикрого здивованя, в яке попадає налоговий і довголїтною практикою в своїм званю вправлений і до безкарности призвичаєний „rzeźimieszek“, коли вкінцї його досягне добре заслужена законна кара.... Він соромить ся — звісно — не з приводу своїх злочинів і поганих навичок, а задля того, що був на стільки необережний, що дав себе прихопити; він точить піну зі злости на „руку справедливости“, котра посьміла його приловити; він не може вийти з дива, як його, такого вправного майстра, з'умів хтось придержати; він вкінцї для потїшеня себе і других буде вдавати, що „властиво“ нїчо страшного не стало ся, що „властиво“ сором впав не на нього, а властиво на його противників і судиїв..

Усї ті психічні настрої і почуваня разом з жестами, котрі їх супровожають, переживає тепер польська громадянська осьвідомість, а висловом того являєть ся польська преса. Одна її часть махнула рукою і проковтнула брудну воду, порскнула злостию та — як то каже ся — сховавши хвіст під себе, замовкла, щоб не роздувати своїх болїв. Друга часть не видержала та веть ся і корчить ся в пароксизмах злости, сорому і здивованя. Щоб не займати богато місця тими виплодами польської психопатиї, наведемо з цїлого ряду иньших болючих стонів, рефлєксий і голосів тільки відзиви львівської шляхотської „Gazet-и narodow-oї“ та краківської „демократичної Now-oї Reform-и“.

Під заголовком „Nieprawdopodobieństwa“ читаємо в передовій статї нинїшної „Gazet-и narodow-oї“ між иньшими такі ляментациї:

„Давнїйше жартом говорили, що Австрия є державою неімовірностий, але тепер сей вислів застрашаючо скоро стаєть ся що-раз більше правдивий. Те, що вчора ще видавало ся всїм неімовірним, нинї стаєть ся фактом. А таких неімовірних фактів приносять щоденні телеґрами з наддунайської столицї що-раз більше і що-раз більше небажаних неімовірностий здїйснюєть ся. — Берімо нинїшні телеґрами. Сєнкевич, вицьвіт культури, цїлим сьвітом звеличаний, засуджений віденським судом за глузованє з пяти гайдамаків, котрі ходять з сокирами і палками... Вірити не хочеть ся, а одначе се правда.

„Гайдамацьку честь образив Сєнкевич. Чим? Бо голодівку молодих гайдамаків, запертих у вязницї за напад на унїверзитет, посьмів піддати в сумнїв, чи вона була справдїшною голодівкою, чи тільки симуляциєю... Тут якесь замішанє понять. Правда, доси карали за кидане на когось підозріня, що не сповняє як слїд своїх обовязків, але нїколи не карали за те, як хтось сказав про когось, що він не сповняє річи недозволеної, самої собою каридостойної, якою була голодівка, котра противить ся законному реґулямінови вязницї. Від нинї гайдамака, котрий підпаляючи скирту, не спалив її, або тнучи сокирою, не вбив на смерть Ляха, буде позиватись за образу чести, коли йому хтось скаже, що не вміє підпалювати та не вміє вбивати. І гайдамацї признають слушність.

„Сєнкевич образив честь пяти молодих гай-

Поль Бурже.

Ґрафиня Кандалє.

Переклав О. Пашук.

Було се у малій гостинній приватного дому при вулици Тільзіт, недалеко Тріумфального Лука. Дві жінки сидїли заняті ручними роботами, одна робила голкою з перлової матицї над сїро-вовняним покривалом, друга витягала нитки канви. Січнева ніч ослонювала Париж у сю снїжну тишу, яка робить домашне огнище приємним та щасливим, коли то огонь висилає лагідне тепло, лямпи кидають прибите сьвітло крізь пестрі абажури, коли коври та портєрий стлумлюють найменший шум а горнець з гербатою мирно бренить над малою, блакитною полуміню спірітусової лямпки, тодї як філїжанки, склянки та золотожовті тїста стоять приготовані на порцеляновім підносї. Обі жінки, які у сїй малій салї розмовляли приязно зі собою, носили славні у війсковій історії Франциї імена. Одна була княгинею Арколє, друга ґрафинею Кандалє. Якимсь незвичайним чудом обі сестри суть приятельками і любять себе так само сильно, як обі до себе суть неподібні. Княгиня є велика, блїдої краски лиця, має чорні очі, тиху сердечність і вигляд Італїйки, що завдячує своїй матери, родом з Міляна. Ґрафиня є мала і нїжна, має ясне волосє, живо закрашені блакитні очи, які глядять легко, непорушно і остро, профіль, що пригадувавби на хижого птаха, колиб сього острого виразу не злагодила майже ідеальна чистість лиця. Обі сестри з роду Кандалє, з молодшої лїнії свого дому, яка вславила ся великим маршалом Людовиком Кандалє, любимцем Генрика II., сучасником і приятелем Франсоа Ґізе, соперником Монлюї. Який страшний звук мало імя чоловіка, який серед здичіня релїґійних війн закінчив житє численними великими подвигами в заграничних битвах! Істория сама вагаєть ся, чи має його подивляти чи погордити ним, чи подати йому лавровий вінець чи прокляти його. З двацятим роком житя полишено Люї Кандалє у Павії, тому, що уважали його за помершого; недовго перед тим він уратував був королеви Францови I. житє; маючи шістьдесять лїт, він велїв в однім дни повісити шістьсот пятьдесять Гуґенотів, полонених у Жонзак при Сен онж. В р. 1529 на силу вилїчивши ся з тяжких ран, переняв тайне посольство француського короля до султана Солїмана; він перейшов Европу серед найнеімовірнїйших небезпек і оказав ся так само добрим дипльоматом як хоробрим вояком і завдяки йому, вирушили Турки іще того самого року на Відень, що примусило Карла V. підписати камбрейський мир. Коли той самий герой, майже пятьдесять лїт пізнїйше, переїздив зі своїми військами гостинцем Ґієн, почув, як протестанти сьпівали псальми в стодолї, яка служила їм замість церкви. Він велїв забарикадувати будинок і хотїв своїми власними руками, які так великодушно служили вітчинї, підпалити будинок. І той самий дикий маршал Кандалє, сей кат, опришок і убийця, провадив атак на Церізолє, обороняв разом з великим Ґізе Мец і на чолї резерви в'їхав побідно до Калє. Через паризько кроваве весїлє став він єще страшнїйшим. По замордованю його дорогого приятеля Франсоа Ґізе, він не знав нїякого милосердя. Значний своїм виколеним оком і обридливою раною яка перетинала його лице на дві части, він без утоми, убивав цїлу ніч, що наповнило відразою навіть його пристрастних товаришів. Потім заховав ся у монастирі на границї Франциї і Італїї, де він так довго боров ся і там умер сьвятим.

У малій салї новочасного дому, який велїв вибудувати і пристроїти вишуканим та вирафінованим комфортом потомок сього страшного прадїда, ґраф Людовик Кандалє, спомини про маршала були розміщені по всїх боках, що у молодої тринцять лїтньої жінки, для якої сей куток є улюбленим місцем перебуваня, вказує на пристрасне почитанє сеї траґічної памятки. І дїйсно, тодї як старша сестра Антоанета вийшла за муж за внука одного з Наполєонових маршалів, князя Дюпуї Арколє, одного з найбогатших офіцирів нового війська, молодша сестра Ґабрієля хотїла за всяку цїну одружити ся зі своїм кузином Людовиком, тому, що він був убогим а вона мала великий маєток.

Людовик, рослий, сильний хлопчисько, якого в кругах, де він обертав ся називали дураком, був своєю вдачею та будовою тїла більше Нїмцем нїж Французом. Підчас еміґрациї один Кандалє одружив ся зі Швабкою. Він не мав найменьшої амбіциї. Ґабрієля, яка про все те знала, вибрала собі сього мужа, якого вона не любила, відмовляючи своєї руки братови князя Арколє, чоловікови мудрому та розумному — лише тому, що сей останнїй був головою родини, заступником великого маршала. В особі сього малозначучого нареченого вона одружилась з великим чоловіком. Її романом було бажанє мати сина сеї геройської раси, якого хотїла виховати на вояка, що був би здібним заступити потомка в нових часах.

І того зимового вечера, вона говорить зі своєю сестрою про сина, якого вона мала. „Ах“, зітхає вона, „ти не знаєш, як сумно стає менї на думку, що так велике імя як наше щезне на завсїгди“.

І понурим зором вдивляєть ся у різьблений Жаном Кузіном бюст маршала, який стоїть в кутї салї. Як-раз під тим мраморним бюстом кіпить горнець з гербатою, а на круглім столику стоїть піднос, символ дивовижнього контрасту у сїй модерній париській будівлї, яку місцями украшують релїквії шіснацятого віку. Спущені зїницї, поорані лиця, жорстокі уста, твердий мраморний бюст роблять страшне вражінє. Видно в усїм тім непереможну волю, призвичаєнє до щоденних небезпек, бурливу пристрасть, дикі звичаї зелїзного столїтя; і байдужно шипить побіч нього горнець з гербатою.

Стїни оббиті шовковими, матово закрашеними материями, як се нинї в звичаю, відповідно смакови часу, в якім притуплені змисли признають лише більше степенювань, а в кутї кімнати, якої тон краски схлїбляє оку, уміщено як окрасу чотири мечі, які належали до маршала. На вкритій сукном штелюзї стоїть його образ. Є се малий олїйний малюнок незнаного фльорентийського артиста і походить певно з атаку на Церізолє. На образї маршал має сорок лїт; в зелїзї, з відкритою головою, опираєть ся обома руками на шаблю перед чорним конюшим, який держить за ним шелом; у своїх блакитних очах має він той самий вираз, що молода жінка, яка поставила образ на сьвітло рефлєкторової лямпи. Не далеко, на маленькім столику до писаня з рожевого дерева, закритім невеличким параваном, між всїлякими предметами до писаня, між зошитом тижневника і приготованими візитовими картами вона держить в мапї листи, королеви Катерини Медічі до виконавцї її достойної волї, непохитного маршала. Вона иноді перекартковує сї старі папери своїми пальцями, на яких блестять сафіри і туркуси Вона відгадує писані стародавною ортоґрафією слова, яких зміст творять страшні роскази, припоручені маршалови Кандалє. Її ніздря дрожать, і в новочасній Парижанцї будить ся амазонка при запаху крови та пожежі, які виринають з сеї страшної та великої минувшини, з якої присьвічує для неї слава героя, що в службі короля дістав дванацять куль, відбув вісїм облог, звів пятнацять великих битв, і від вісїмнацятого аж до сїмдесятьпятого року житя провадив війни, не скидаючи зі себе зелїзного одягу, хиба, коли в таборі клав ся на спочинок.

„Так“, — повторила ґрафиня, вдивляючи ся довго в бюст прадїда, — „я не можу потїшити ся, що не маю дїтий. Чи увіриш в се? Я питала ворожбитів, чи народжу коли сина? Ах, не сьмій ся з мене, Антоането; адже ти є матїрю і не знаєш сього“...

— „Но, се ще може стати ся“, — відповіла княгиня, яка підчас своєї роботи легко усьміхала ся, як чоловік, що не хоче, аби розмова прибрала поважний зворот,—а відтак думаю, що кожда річ має також свою добру сторону. Молоді люди нашого стану мають нинї мало виглядів бути щасливими. Я люблю свого сина незвичайно і гордж ся ним, але можеш повірити менї, він є для мене не малою журбою. Він стане вояком, так як його батько та дїд. Він вирушить у похід. І я буду знов відчувати сей страх, який не покидає мене від хвилї, як мій муж провів два роки в Тонкінґ. Думаю, що наймудрійше, сподївати ся всього найлїпшого. Чи пригадуєш собі, як ми йшли на баль а наша дорога мати сказала: „Бавте ся, як довго ви молоді, пізнїйше ви не будете молодими“. Лишім се, роскажи менї радше, як вчера було у Ребастенів?“ —

— „Се вечірне товариство настроїло мене як раз так сумно“—відповіла ґрафиня і здержаним голосом додала: „Я стрінула там паню Бернард“. —

— „Бідна Ґабрієля“, сказала поважно Антоанета, „ти заздрісна“.

— „Так, я заздрісна“,— повторила зворушена, Ґабрієля, „але не так, як ти се думаєш... не із за неї. Що менї залежить на сїм, що ся жінка перед нашим весїлєм була любовницею мого мужа а навіть се, що вона є нею ще й досї, як запевняють мене наші приятельки? Чи думаєш може, що я ще люблю мого мужа? Коли я вийшла за нього перед десятьма роками, я мимо моїх одушевлених дївочих мрій вміла оцїнити мірноту сього клюбового та спортового житя, яке провадить шляхта нашого часу; я знала, що він є ігнорантом та безчинним і не має нїчого, що я цїню в мужчинї, нїчого, крім хоробрости. Підчас війни він бив ся хоробро і я сказала собі, що хоробрим мужем можна все таки вдоволити ся. Я чула таке тепло у моїм серцю, я пристрасно обожала наше імя, якого він є остатним потомком, що мимо всього того я не перестала надїяти ся. Я думала, що зможу розбудити в нїм його шляхотство, його енерґію... Ах, нинї я знаю, кілько в сїй сумній істотї є правдивої гордости. Нїчого, чуєш, нїчого, зовсїм нїчого. Привязанє візника до своїх коний, потреба гроша для гри, тут і там любощі, як довго не забурять його власної любови. Коли він любив паню Бернард то тому, що ся інтриґантка з'уміла провадити йому вигідний дім. Вона амбітна і гордила ся сим, що має Кандалє любовником і потрафила в сей спосіб отворити собі двері кількох домів нашого стану, де інакше її нїколи не булиб допустили. Се сумно для Кандалє, сумно для нашого товариства і корисне для неї. Однак не се робить менї вид сеї жінки незносним. Я занадто погорджую нею, аби се могло спричинити менї терпінє“.

(*Конець буде.*)

дамаків! Їх честь!.. Образив їх своїм мистецьким та так делікатним пером, якому рівного нема, бо не признав їх геройства в голодівці. Само поставлене поруч себе: гайдамаки позивають Сенкевича за образу чести — видавало ся вже неімовірністю, а тут отсе фактом стала ся стократ більша неімовірність, що Сенкевича покарали за образу чести Назаруків і Паламарів, котрі в ватагах Гонти і Залізняка булиб поміж своїми.

„Виглядає се так, неначеб варварство повертало та брало верх над культурою... Се застрашаючі неімовірности, в котрих атакови варварства признаєть ся слушність... В тім навиканю, освоюваню себе зі здичінем, у тім легкім приниманю неімовірностий та в тій ще лекшій згоді на них, лежить найбільша небезпека".

Справді, орган призвичаєних до безкарности польських шляхтичів влучно відчув небезпеку, яка для польського башибузуцтва лежить у безсторонніm судівництві, котрого караюча рука передучора спочала на особі і чести найчільнійшого ідеольога шляхотської Польщі. А ереміяди Gazet-и narodow oї" ми навели так просторо не тому, щоб на неї накликувати суд за цілу купу ординарних лайок і інсинуаций — аджеж Русини, як се заявлено в актї обжалованя проти Сенкевича, не дуже-то палять ся тягатись по галицько-польських судах з польськими газетними опришками та діждатись увільненя і виправданя тих-же з боку суду, — а тільки ради „розвеселенія" наших читачів. Бо чейже деяку сатисфакцию представляє собою таке злюще скавулїнє, як отсе принесла „Gazeta narodowa".

А тепер трохи з „Now-oї Reform-и". По вступних голосінях ізза засуду ся газета пише так:

„Для кождого, хто стежив за ходом розправи, було зразу очивидним, що вона покінчить ся засудом обжалованого. З польського боку сповнено ту саму похибку, що звичайно: уповаючи в добру справу, злегковажили ії. Сенкевич, переконаний про свої добрі наміри, приняв процес, (викручував ся як міг! — *Ред.*) хоча його, як чужого підданого, не мешкаючого в Австриї, не можна було до сього присилувати...

„Але й усї иньші, пересьвідчені про слушність Сенкевича, злегковажили процес (неправда, Поляки робили горячі заходи в пресї і в відповідних кругах, щоб викрутити Сенкевича. — *Ред.*), що більше зовсїм ним не інтересували ся". На салї розправ панувала „страшенно зимна, нестерпно руська (!!) атмосфера", котра не позволила адвокатам Сенкевича як слїд його боронити. А одначе — впевняє й успокоює себе „Nowa Reforma" — „вердикт присяжних ні трохи не кидає тїни на Сенкевича". Жаль тільки, що результат розправи „може відстрашити на будуче декого від усякої більш горячої ініциятиви" — зі слїзми в очах жалкуєть ся польська газета, завважавши, що на будуче польські клеветники мусять трохи з „холоднійшою ініциятивою" кидати брехливі калюмнії на руський національний рух, — бодай тоді, коли їх може досягнути компетенция поза-галицького і не-польського карного суду.

На основі реляций віденської преси доповняємо кількома подробицями наше вчорашне справозданє з карної розправи проти Сенкевича.

В часї кінцевої промови д-ра Родого, присутні на салї розправ Поляки позваляли собі на іронічно-ідіотичні съміхи. На се звернув ся д-р Роде до тих панів з ввічливою пропозицією, щоб на дворі съміяли ся, а в салї поводили ся культурно; коли се не вспокоїло роздратованих патріотів, предсїдатель загрозив, що їх усуне зі салї. Се помогло.

В своїй примові при кінцї розправи д-р Окуневський заявив між иньшим, що обжаловуючі не домагають ся покараня Сенкевича; тому він звернув ся перед розправою до визначних осіб з польської суспільности, щоб довести до помиреня. Одначе Поляки на пропозицию згоди відповіли: „Невже думаєте, що знайдуть ся судиї, котрі автора Quo vadis засудилиб?"

Як з того видно, Поляки були певні, що Сенкевич вийде безкарно з-перед нїмецького суду, так як безкарним він вийшов би від галицько-польського суду. На розправі показало, що д-р Роде і д-р Окуневський пропонували були оборонцям Сенкевича згоду під умовою, що Сенкевич візьме назад свої ображуючі вислови, заявить, що не мав наміру образити українських студентів, та заплатить кошти процесу, котрі обжаловуючі призначають на добродійні руські цїли. Певні свого адвокати д-р Розенблят і д-р Рабенлєхнер не приняли сього предложеня та годили ся тільки на заяву з боку Сенкевича, що він не хотїв позовників образити; щоб Сенкевич взяв назад свої клевети та щоб заплатив кошти, на се його заступники не згодили ся, числячи на безкарність свого клїента.

Не вважаючи на таку провокацийну самопевність Сенкевичевих заступників, д-р Окуневський, по оголошеню некорисного для обжалованого вердикту присяжних, іменем обжаловуючих великодушно заявив, що їм ходило про те, щоби доказати свою правду, а не про кару на Сенкевича; тож, коли вже за пізно домагати ся увільненя обжалованого від кари, позовники ставлять внесенє, що-б йому наложити найнизший вимір кари.

І справді предсїдатель трибуналу, — оголошуючи засуд Сенкевича на 300 корон гривни, зглядно на 30 днїв арешту, — заявив, що трибунал як „лагодячу обставину" при вимірі кари приняв вставленє ся позовників за обжалованим.

По розправі вислали українські студенти до Бєрнзона депешу такого змісту: „Правда побідила; народні судиї признали Сенкевича винним". Бо засуд на Сенкевича приносить деяку сатисфакцию для великого норвежського письменника, проти котрого Сенкевич написав інкриміновану статю та котрому він закинув неправду в представлюваню польського гнету над Русинами.

Державна рада.

На вчерашнім засіданю палати послів принято по довшій дискусиї внесенє в справі помочи властителям винниць в сторонах, навіщених елементарними нещастями. На тім перервано наради, а наступили ще запити до президента палати.

Хто є „пануючим" Маркова?

Між иншими зголосив ся з запитом п. Марков і почав говорити: „Перед маєстатом віку і доброти нашого пануючого замовкають усї тенденції полїтичні". — Соціяльні демократи кличуть: „Хто є властиво пануючий?" — П. Трильовський каже: „Атже цар Микола є ще цїлком молодий!" (Съміх і оплески.) — П. Марков в довгій промові, котру йому кілька разів перебивав президент Вайскірхнер зазивом, щоби обмежив ся до запиту, пригадував свою давнїйшу інтерпеляцию в справі приїзду нїмецьких володарів до Відня та запитує президента палати, чи схоче він наклонити президента мінїстрів до відповіди на тую інтерпеляцию. — Президент Вайскірхнер відповів, що завсїгди радо посередничить між послами а членами правительства, але до сього нема потреби так довго говорити, як отсе говорив п. Марков.

Наступаюче засіданє відбуває ся нині.

З комісиї.

На вчерашнім засіданю буджетової комісиї раджено над резолюциею п. Адлєра в справі реорганізациї і зміни компетенциї мінїстерства публичних робіт в тім напрямі, щоби гірничі справи віддано мінїстерству торговлї, а промислові школи щоби полишити при мінїстерстві просьвіти. В дискусиї резолюцию відкинено.

Комісия посольської ненарушимости ухвалила внесенє на видачу п. Бомби судови.

Градовий оркан в Тернопільщинї.

В ночи з суботи на неділю впала Тернопільщина жертвою страшної градової тучі полученої з руйнуючим орканом. Вся полуднева часть тернопільського повіта, від Козови аж до Скалата, представляє образ страшного знищеня, якого не тямлять найстарші люди. Жертвою тучі і гураґану впало кільканайцять сіл. Поля стовчені до тла і замулені, множество будинків, хат, стоділ і стаєн понищених, дві церкви сильно ушкоджені, плоти, сади, пасїки порозношені, придорожні дерева, стовпи і хрести повалені. Одним словом — страшна руїна, яку збільшає се, що потоки і річки, наслїдком градового хмаролому, нараз виступили з берегів та розлили в небувалих доси розмірах, заливаючи низше положені части сіл. Шкоди, занесені орканом, треба числити на мілїони корон, з чого лише дрібка була обезпечена.

Жертвою градового оркану впали слїдуючі громади: Янівка, Почапинцї, Ходачків великий, Забойки, Буцнів, Березовиця велика, Мишківцї, Оленівка, Острів, Глубічок великий, Драганівка, Серединцї, Ковалївка, Товстолуг, Юзефівка, Богатківцї, Дичків, Кипячка, Красівка, Купчинцї і т. д. Наочні сьвідки оповідають, що сї місцевости та їх околицї представляють прямо поражаючий вид. Поля поорані вирвами, які зробила вода, низші поля залиті, деякі части сіл здемольовані. Можна собі уявити силу оркану, коли камінні придорожні хрести, зірвані з своїх підстав, лежать кинені вихром по кілька метрів від своїх підстав.

Найбільше потерпіли села Почапинцї і Забойки, а також Серединцї і Драганівка. В Почапинцях повалив оркан множество придорожних дерев, вирвавши деякі з корінем. Сади понищені цїлком, а дерева садові звалені на купи і поломані. Будинок громадський, що стоїв на відкритім місци, зістав прямо зметений, а бляху з його криші порозносило далеко по полях, покрутивши її і подерши наче папір. З другого громадського дому знесло дах, критий черепєм. Черепє позаносив вихор далеко на поля. З шкільного будинку зірвало вежу. Недавно збудовану стодолу Короля Піняковського рознїс вихор на дрібні кусні. Крім того звалив вихор ще двайцять кілька стоділ, розносячи солому та пашу по селї і полях. Громадський млин потерпів також дуже. Вода, наслїдком наглого виливу і напору вихру на став, зірвала і залила млин, а вихор зірвав з него дах. Крім того всї будинки в селї ушкоджені.

Про силу оркану в Почапинцях може сьвідчити слїдуюча подія. Селянин Іван Затор віз з Глубічка великого робітників двома возами. Коли вози в'їхали на горбок, виставлений на сильнійший продув, ударив нараз оркан і вивернув оба вози та розірвавши їх на кусні, порозносив їх так, що поодинокі части возів знайдено аж в сусїдних селах. Пять робітників віднесло при тім тяжші рани, решта потовкла ся.

Рівнож великі шкоди потерпіла Драганівка, де зірвало дах з костела. В фільварку Ковалївцї з самого початку бурі вдарив перун в двір і знищив дах. Дах, критий бляхою, рознесло, повали завалили ся. Нову стодолу вхопила воздушна труба та крутячи нею, наче помелом, рознесла її на кусні. На горальні і на деяких инших будинках позривало дахи.

В Забойках кільканайцять стоділ цїлком знищені. Зі школи зірвав оркан великий, бляхою критий дах враз з кроквами і перекинув його далеко, за дорогу. Повали запали ся. Дзвініця церковна сильно ушкоджена.

В Ходачкові великім падаюча під напором вітру стайня придавила на смерть 14-лїтнього пастуха, що схоронив ся там перед громом. В Серединцях звалив гураґан 20 стоділ а стрїхи порозносив по полях.

В Березовици великій місцева ріка так виляла, що забрала з собою дві стодоли і одну хату. В селах Мишковицї, Буцнів, Товстолуг, Богаткївцї і Іщків (підгаєцького повіта) вихор знищив кільканайцять дахів та до тла вибив озимину. В Оленкові (Бережанщина) звалив вихор дворську стайню.

В цїлім рейонї, захопленім орканом і градом, розпука. Староста тернопільській об'їхав діткнені нещастєм села свого повіта, оглядаючи шкоди. Акция публична в цїли несеня помочи є конечною та не терпить проволоки. Наші посли займуть ся певне сею справою, а потерпівші громади повинні сейчас розміри шкоди, докладний їх опис та грошеві втрати, подати до відома і нашим послам і староству.

Промова посла Петрицького

виголошена при дебатї над підвишкою контінґенту оборони краєвої дня 15 мая 1908 р.

(*Конец*).

Руський народ ще до недавна вірив у справедливість центрального правительства, висилав петициї, мемориали і депутациї до Відня до цїсаря і до правительства в тій вірі, що на його жалоби таки раз звернуть увагу. Але заведений у всїх своїх надіях, прийшов руський народ до пізнаня, що лише на власні свої сили може числити. Длятого кинув ся усїми силами до борби о виборчу реформу, покладаючи в нїй остатню свою надію на визволенє з під польської кормиги.

І що-ж вийшло? Майже 4-мілїоновий руський народ збуто 28 ма мандатами, значить, не признано йому навіть половини того, що йому належить ся. Се нечуване укороченє його конституцийних прав збільшено ще тим, що правительство після знаної засади „divide et impera" перевело для Галичини окрему виборчу систему, щоби волю більшости руського населеня можна паралїжувати, як се найлїпше показало ся при остатнім голосованю, коли так вороже для Русинів правительство ураґувало 5 голосів москвофільських.

Так пізнали тепер Русини, що правительство тою виборчою реформою цїлком знївечило їх остатню надію на визволенє від національної неволї.

Вина в наведених фактах спадає також на австрийські правительства, а найбільше на правительство бар. Бека, і длятого робимо їх одвічальними за львівський замах з д. 12 цьвітня.

Не менше, як польські олїгархи і австрийські міродатні круги, завинили також парляментарні заступники австрийських народів в тих неможливих відносинах галицьких, що мусїли довести до звісного замаху, бо-ж австрийські парляменти від нїчого не були так далекі, як від чесного намїру, щоби вглянути в галицькі відносини та зробити раз в них порядок. Галицькі дебати стали ся постійною частию австрийського парляментаризму, війшли у звичай, що вже сам собою дає йому як найгірше сьвідоцтво, бо найлїпше показує, що ті парляменти терплять незаконну господарку галицьких верховодів. Тим то і не можна дивувати ся, що положенє руського народу доводить його до розпуки. А найсумнійша при тім річ, що й новий парлямент, хоч вийшов з загального голосованя, іде за традициями давного парляменту курияльного. Що варта почутє права і моралї у більшости сеї палати, показує факт, що сторонництва парляментарної більшости завсїгди спокійно переходять до дневного порядку над найбрутальнійшими над'ужитями галицьких властий та над невинно убитими руськими хлопами.

Коли з другої сторони зважити, що в нїмецько-чеськім спорі кожда дрібниця, як прим. полагодженє чеського поданя в нїмецькій мові або на відворот, викликує в парлямент справдїшну бурю і готова потрясти цїлою державою, то можна собі уявити, як болюче мусить вражати Русинів таке нечуване легковаженє їх найсьвятїйших почувань і їх найважнїйших прав, а навіть їх крови і житя (оплески); бо-ж се дає цїлому народови доказ, що Австрия поступає з ним гірше нїж з Гельотами, що Русини серед австрийських народів є парiями.

Чиж можна дивувати ся, коли ті парії, обдерті з своїх найелєментарнїйших прав і навіть зі свого людського достоїнства, зважують ся на крайні річи? Чиж дивно, що такий досьвід і такий загальний настрій родить такого Січинського, котрий в пожертвованю себе для добра цїлого народу, лише на кілька кроків випередив той народ?

І ще одно. Коли застановляти ся над тим вчинком розпуки з д. 12 цьвітня, треба звернути увагу й на те, що руський народ майже від 600 лї не мав спромоги розвивати по своему своєї культури і національности. Ще й не нажив ся, а вже його сусїди перед кількасот роками засудили на смерть і живцем поклали в могилу. Коли-ж розсадив тую могилу, тогдї його провідники злучили ся з його відвічними ворогами, з чого вийшло нове поневоленє руського народу. А сьвідомість того факту, що ми віками жили не широким житєм народу, а мали тілько ворогам нашим служити погноєм, діймає нас болюче і потрясає всїм нашим єством. І тепер, коли руський народ прийшов до повної національної сьвідомости, коли з горячковим напруженєм усїх своїх сил старає ся надложити той розвиток, занедбаний через свою історичну долю, коли з розпукою бачить, що цїлі столїтя національної еволюциї минули для нього без слїду, що море крови, пролитої в оборонї власного житя, вийшло на пожиток не йому самому, а чужинцям: тепер бачать Русини, що Австрия переняла той давний засуд смерти, виданий колись Польщею на Русинів, і заходить ся виконати його.

Висока палато! Всї ті муки наші більшають єще від того, що наші вороги укривають перед сьвітом наше імя і наше істнованє, що малюють нас перед сьвітом меншевартним народом. По сей і по той бік границї називають нашу мову жаргоном, там жаргоном росийської мовн, тут жаргоном польської; там і туть зовуть нас сепаратистами, щоби тим лекше не випускати нас з-під своєї опіки, щоби тим лекше загарбувати наше майно. (Оплески).

Для народностий університети і академії є метрикою. Такої метрики нам не хотять видати, бо не хотять пристати на заложенє руського університету. Ми мали колись академії, та зївечили їх нам наші вороги, щоби тим лекше кинути нас у пропасть тьми. Але руський народ таки розвалить ту національну могилу, яку нам зготовлено, розвалить без вибору средств, без огляду на те, чи держава ті средства похваляє чи ні. (Живі притакування).

Хто має очи, щоби бачити, той добре знає, що кровавий вчинок з д. 12 цьвітня є лише дальшим звеном в довгім ланцюсї средств, яких руський народ від довгих лїт уживає для ратованя свого житя. Згадую лише події остатних лїт, щоби показати, як вони чим-раз більше заострюють ся, коли помічено, що доси уживані способи були недостаточні і даремні.

Пригадаю Вам, панове, громадну депутацию руських селян до цїсаря, громадну сецесию руських студентів з львівського університету, великанський рільничий страйк з р. 1902., вихід руських послів з львівського сойму, кровавy демонстрацию з нагоди подорожи президента мінїстрів д-ра Кербера до львівської Каноси, демонстрацию з гнилими яйцями против ректора Фіялка і вкінци барикади та кровавi бійки у львівськім університетї в роках 1906 і 1907.

Придивляючись тим подіям, кождий хоч трохa розумний керманич державний повинен був зрозуміти, що такі відносини довго тревати не могуть і що при дальшій такій господарці в Галичинї мусить наступити якась катастрофа. (Живі притакування і оплески).

Отже уважаю за свій обовязок ствердити, що замах Січинського з д. 12. цьвітня не є відокремленим фактом екзальтованої, недужої одиниці, а льогічним наслїдком, який з історичною невідпертою конечностию в кождій з розпукою веденій борбі у всїх часах і у всїх гноблених народів являв ся, являєсь і буде являти ся. (Живі притакування і оплески). Стверджую дальше, що Січинський своїм вчинком дав вираз не свому особистому революцийному настроєви, не своїй особистій ненависти до брутального гнобителя його народу; се, що у своїй груди відчував Січинський, стріляючи на Потоцького, відчуває весь руський народ. (Живі притакування і оплески).

Висока палато! Не хочу грозити, а стверджую лише факт, що весь руський народ вже давно готов в борбі за свою волю віддати все своє майно і кров. Коли висока палата хоче, щоби Австрия стала цивілїзованою, упорядкованою державою, то не буде мовчки поминати жадань руського народу, домагаючого ся повної рівноправности; колиж нї тогдї те, чого не могуть дістати Тирольцї сходу, мусять здобути революціонїсти сходу. (Живі притакування і оплески).

Висока палато! Я уважав за свій обовязок в так важній хвилї сказати щиру і повну правду про змаганя руського народу і про наші відносини до сеї держави. Кінчу заміткою, що ми Русини з огляду на наше положенє так, як голосували против наглости внесеня, мусимо і будемо голосувати також против підвишеня контінґенту рекрутів. (Живі притакування і оплески).

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

В справі бразилїйських учителїв Русинів.

На наш зазив до пп. учителїв і кандидатів на учителїв в руських школах в Бразилії в „Дїлї" ч. 100 зголосило ся много учителїв і иньших кандидатів уздібнених до обнятя посад учительских, що радо приймилиб посаду учителя в Бразилії, і просило о близші інформациї. Не могучи для браку сил кождому з осібна відповідати, відповідаємо отсим так тим, що до нас писали, як і тим, що до нас ще напишуть, отсе:

З усїх 21 Сполучених держав Бразилії є за для горяча можливе Русинам жити лишень в трех — також теплих — бразилїйських державах полудневих, а то в полудневій Парані, в Санта Катаріна і в Ріо Гранде д' Суль. Зими там нема, є два рази до року збір (жнива). В тих трех державах мешкає кодо 50.000 Русинів. Найбільше мешкає їх в Парані, де ¾ поверхні займають пралїси, а ¼ мало плодовиті степи. Людности числить Парана звиш 350.000 душ на 240.000 квадр. кільометрах. З того числять Індияни з бїлими Португальо-Бразилїйцями звиш 220.000 душ, Італійцї звиш 25.000 душ, Нїмцї звиш 15.000 душ, Поляки звиш 40.000 душ. Русини дійшли по надлюдській працї при вирубованю пралїсів до якого-такого статку й мають що їсти; але брак їм просьвіти і брак їм духовної поживи, бо всего на всего є лиш три сьвященики (оо. Василияни) і десь кудись учителї, котрі хиба лиш навчать читати і писати (з виїмком п. Галущинського, котрий має академічні студиї). Більші колонії руських в Парані є: Прудентополїс (звиш 10.000 Русинів), Ріо Кляро (звиш 8000 Русинів), Агуа Амареля або Антоніо Олїнто (звиш 4000 Русинів), Люцена (звиш 3000 Русинів), Жангада (звиш 1500 Русинів). А дальше є більше Русинів в кольоніях: Іпіранга, Кастеляно, Санта Барбара. А також в иньших кольоніях паранських жиють Русини побіч Поляків.

В державі Санта Катаріна жило 1902 року в кольонії нїмецькій Brusque коло 70 родин руських. В державі Rio Grande do Sul жило 1902 р. в кольонії Сан Антоніо до патруля около 100 родин руських, в польсько-італійських кольоніях: Іжуї (Ijuhy) коло 70 р. руських, в Жагуарі (Jaguary) коло 70 р. руських, в Гуарані (Guarani) коло 20 родин руських. — В сусїдній державі Аргентині в території Місіонес жиє в кольонії Апостолєс звиш 4000 Русинів, що побудовали собі церков і до котрих удав ся в остатнїм часї на розказ римської столиці на місию руський сьвященик Василиянин о. Клим Бжуховський.

Вартаби, щоби руська суспільність і наші руські владики заопікували ся тими Русинами кольонїстами і дали їм просьвіту і пораду і не лишали їх без опіки нашого духовенства і не допустили до того, щоби Русини полудневo-американські задля браку руських сьвящеників без сьв. Тайн вмирали і в розпуку впадали, як о тім нам тямошні Русини-селяни доносять.

Длятого добре роблять ті сьвященики і учителї, що хотять пару лїт в полудневій Америці попрацювати й нашим братям помочи, а заразом красного сьвіта більше пізнати. — Кілько лїт мали би там працювати, залежало би від їх волї. — Учителї вчили би лиш по руськи. — Яку платню мають там учителї по руських школах, то залежить від умови учителя з руською кольонією. Ряд в то не мішає ся. — Тепер, коли учителями є з потреби майже анальфабети, що самі л и ш научили ся читати і писати, є та платня дуже мала. І так пише нам учитель Шаравара в Жангадї, ще за науку бере по мільрайсови (1 К 20 с. до 1 К 50 с.) на місяць від одного школяра, але що не всї Русини посилають дїтий до школи.

Асентерованих або учителїв від 18 до 24 лїт не пустять через австрийську границю. Хто хоче їхати на учителя до полудневої Америки, має викати ся одним з отсих документів:

1, пашпортом виставленим на подорож до Америки, або

2. доказом заплаченя військової такси або посьвідченєм увільченя від її плаченя, або

3. відправою з військової служби (Abschied), або

4. пашпортом загального ополченя (Landsturmpass).

5. Для мущин по 50 роцї житя і для жінок без огляду на вік вистарчає сьвідоцтво моральности, сьвідоцтво шкільне або метрика.

Перешкоди для повороту до старого краю могуть бути лишень для дезертирів, котрі би строго карані були, і для тих, що утекли перед бранкою (для тих лиш до укінченого 36-ого року).

Чиїм коштом переїзджає ся? Власним, бо до тепер бразилїйське правительство не дало вільного перевозу через море. Але можна умовити ся з кольонією, щоби она прислала гроші на подорож. Ми тут фондів на то не маємо. Так само вертає ся на кошт власний, або на кошт кольонії, як вона зобовяже ся до заплати тих коштів.

Коли мають учителї виїзджати в дорогу? Залежить від того, коли приспособлять гроші на подорож, і від умови з кольонією, де мають учителювати. Лиш коби дехто так не зробив, як учитель Ярмух з Карова (Угнова) перед двома роками: Взяв гроші на подорож до Prudentopolis, прислані о. Щкирпаном, Ігуменом ЧСВВ тамже, і поїхав в північну Америку, а звідтам написав лиш до о. Ігумена в Prudentopolis лист і просив о вибаченє, але гроший доси не звернув.

Чи треба мати конче семінарию учительську, матуру і іспит квалїфікацийний? Певно, що се було би пожадане. Але думаємо, що головна річ є, щоби вміти добре учити, хоч всїх тих сьвідоцтв не має ся. Однакже думаємо, що все треба предложити своє сьвідоцтво шкільне з остатного курсу, сьвідоцтво моральности і посьвідченє, що кандидат є здібний учити по руськи читати, писати і рахувати і елєментарні відомости з української істориї, з української і всесьвітної географії і з других загально пожиточних наук, котрі нашим кольонїстам треба доконче знати, щоби бути в стані своєю кольонією самостійно управляти і щоби свій добробут поправляти, і релїгійно жити по мисли нашої рідної віри і обряду.

Чи виплатить ся виїзджати в незнану країну, кидаючи який-такий кусник хлїба? Наша думка є, що хто має тут пенсиї 890 кор., 900 кор. і 90 кор. додатку, хто має право до квінквеній, хто має право до емеритури, і хто має дїти, котрих тут лекше образовати як в Бразилії, той най не виїзджає. Але розуміє ся: патріотичній волї і патріотичним дїлам не кладемо межі.

Хто зобовязаний відслужути стипендию, тому не дадуть пашпорту, щоби виїхав до Бразилії.

Чи зараз можна дістати працю в кольоніях? Радимо в загалї, як хто з тих панів, що до нас зголосили ся і що ще зголосять ся до учителювання в пол. Америці, — по прочитаню повисших вияснень — так й почуває в собі патріотичний обовязок помогти нашим братям в полудневій Америці до просьвіти, щоби удав ся до о. Ігумена Шкирпана в Прудентополїс і його просив, щоби

був ласкав винайти відповідну кольонїю і щоби іменем кандидата умовив ся з кольонїєю: а) що до покритя коштів перевозу (що винесло би коло 200 корон від особи), б) що до платнї учительської, в) що до хати для учителя, г) що до поміщеня школи. — По полагодженю сих питань буде ясна відповідь: коли може розпочати працю в школї на руських кольонїях.

Адреса до о. Ігумена Шкирпана є така:
„Sud America — Brazil — Parana.
Colonia: Prudentopolis.
Ill mi Senhor
Padre Marciano Szkyrpan
Missionario dos Ruthenos
em
Prudentopolis."

Від руського товариства св. Рафаіла у Львові.

Львів 19. мая 1908.

Тит. Ревакович.

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 20 мая 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім засїданю зголосили інтерепеляциї між иншими: п. Брайтер в справі залагодженя реклямаций осіб обовязаних ставити ся до військової служби і безпроволочного увільненя Миколи Бердуна з родинних причин та в справі поведеня комісаря Смоленя і п. Льондзїн в справі ексцесів нїмецьких учеників середних шкіл і полїциї в Цешинї.

Відтак приступлено до дискусиї, над наглим внесенєм пос. Цеглинського в справі галицької адмінїстрациї. Забрав голос п. Цеглинський.

НОВИНКИ.

— **Пан віцепрезидент Дембовський дає про себе знати.** Пишуть нам: Зараз по номінациї п. Дембовського на віцепрезидента краєвої ради шкільної писала наша преса загально, що з його номінациєю розпічне ся новий похід на знищенє нашого українського шкільництва. І побоюванє загалу не було цїлком безпідставне, чого доказом події в тернопільській українській ґімназиї. Пан віцепрезидент Дембовський і „starorusin" Савицький, директор української ґімназиї в Тернополи, подали собі руки, щоби знищити „гайдамацьке гнїздо". Мало їм того, що добором учительських сил старали ся обнижувати уровень науки в ґімназиї а занедбанєм гігієнїчної сторони цїлого заведеня зменшити його фреквенцию, отже в послїдних часах втяли таку штуку, яка є унїкатом в істориї нашого шкільництва а тернопільська ґімназия є мабуть першою, що почула на собі важку руку віцепрезидента і його помічника директора. При увільнюваню репетентів від чесного за перший піврік неузгляднила краєва рада шкільна кількох подань цїлковито, а кількох увільнила тілько від половини, мимо того, що петенти мали всї вимоги потрібні до увільненя і що за увільненєм заявив ся цїлий учительський збір. Завдяки тому більше як десять хлопців ходить як строєних, бо резолюция та впала на них цїлком несподївано та і батькам, не приготованим на сей видаток, прийде ся тяжше стягнутись на заплаченє чесного. Сей факт і много инших, котрі завдяки байдужности наших патріотів не дістались до відома загалу, сьвідчить, що система спілки Савицького-Дембовського стремить просто до винищеня української молодїжи в тернопільській ґімназиї. Що українська молодїж не є мила п. Савицькому, москвофілови, се ми добре розуміємо, але щоби на се годились декотрі професори, сьвідомі Українцї, щоби їх не брали в свою оборону, се для нас річ незрозуміла. Злобні люди говорять, що учительський збір дуже боїть ся свого шефа з огляду на його позицию в кр. радї шкільній, хотяй за управителя д-ра Калитовського носили голови дуже гордо. Тому звертаємось отсею дорогою до батьків неувільнених учеників, щоби зробили сейчас рекурс від кривдячої їх ухвали краєвої ради шкільної а наших послів взиваємо до як найенерґічнїйшого виступленя в обороні нашого шкільництва взагалї а специяльно тернопільської української ґімназиї. — *Поінформований.*

— **П. намісникови д-ру Бобжинському до відома.** Пишуть нам: В 1906 р. відбули ся громадські вибори в Добротові надвірнянського повіта. Против тих виборів внесено протест. Слїдство ведено до червня 1907 і вибори уневажнено заряджуючи нові. Не входячи в стійність перепровадженя слїдства, ми рішились пристати на нові вибори. Від червня ждали на них, та якось не мож було діждатись, хотяй їздила депутация селян кілька разів в сїй справі до староства. Аж внесена інтерпеляция п. Лагодинським в державній радї помогла, бо визначено на 17 грудня 1907 вибори. При нових виборах так ми, як і ц. к. комісар стеріг, щоб не допустити до найменшої неправильности, аби знов не було причини вносити протест. Нова рада перейшла одноголосно, нї один голос на кого иншого не впав. Та таки найшло ся кількох киринників з Йосифом Сїкориком на чолї, заплатили якомусь емеритованому жандармови з Делятина кільканайцять корон і сей зробив протест, наводячи найбільші дурницї, які соромно було-б тут наводити. Досить, що знов 6 місяців минає, а чутки про вибори нема. Депутациї селян, що знов кілька разів була в старостві, ц. к. староста Марек сказав, що нїчо ще нема, а останнього разу сказав, що протест відкинено, лише він хоче переконати ся, чи всї радні є оподатковані що 2 с. м. вислав до податк. уряду в Делятинї запити в сїй справі. Тимчасом ми довідали ся, що сего зарядженя в податковім урядї нема до нинї. Не знаємо отже кому властиво вірити. Хто крутить тут і яка причина сему є? Тому сею дорогою просимо ексцеленцию п. намісника д-ра Бобжинського, щоби наказав староству як найскорше закінчити се крутїйство і установити в громадї правні відносини. — За радних: *Яків Кметюк, Яким і Федір Білоуси, Данило Римарук. Василь Іванїшак, Яків Білоус, Андрій Петруняк, Олекса Гутенко.*

— **Наслїдки москвофільської аґітациї.** Пишуть нам: Переїзджаючи д 18 с. м. через Жовкву, стрінув я три фіри, наповнені битком селянами. То мене зацїкавило і питаю: Де їдете? — До Жовкви! — А звідки ви? — З Гребенець! — А пощо їдете до Жовкви? — Та їдемо до староства, бо переходимо на „православіє". — Що, думаю, вони собі кплять, але на жаль незабаром пересьвідчив ся я, що се таки дїйсна правда. Заїхав я до Куликова і тут нароком став питати, та довідав ся, що то робота наших домородних Москалїв. Куликівський декан о. Йосиф Пелех, позакладав навкруги у всїх парохіян безвідомо їх парохів читальнї Качковського, в кождому селї має своїх посїпаків, і так веде цїлий москвофільський рух. Гребенцї може не перейдуть на православіє, тільки певно на латинське, бо і Недїльна була внесла свій перехід на православіє, а тимчасом перейшла на латинське. Найвисший час, щоб перемиська консистория прийняла вже раз резиґнацию з деканства о. осифа Пелеха, яку він вже давно внїс, а на його місце заіменувала сьвідомого і енерґічного Русина, котрий не позволив би йому дальше без волї парохів закладати московські гнїзда. Він, яко декан, має бути страшним терористом і гнобителем та запеклим ворогом Українцїв. Отже для загального добра таких деканів не повинно ся терпіти. — *Переїздний.*

— **„Поржондни ксєнжуньо".** Пишуть нам: Парохом в Боложинові золочівського повіта є о. Емилїян Бряковський, що головною цїлию свого житя поставив собі нищенє Українцїв. Отже тих своїх парохіян, що є сьвідомими Українцями, не сповідає, не мирує, а на проповідях називає всїх Українцїв „батярами", „сьмітєм", „баранами", „псами" і т. п. Навіть місцевого учителя назвав „дурною українською головою", за що очевидно буде відповідати перед судом. Взагалї його проповіди се самі лайки на людий, на котрих має злість, чи то з полїтичних причин, чи то з якихнебудь приватних, пр. за те, що громадяне спинили йому вирубуванє ерекціонального лїса. Як сей „атєц" розуміє свої духовні обовязки, сьвідчить також факт, що в місцевій школї не вчить релїґії (за послїдні три роки був може кільканайцять разів на катехизациї), хоч іменовано його шкільним комісарем. Він волить пильнувати дров у лїсї або класти кабалу чи там грати з самим собою тарока та віста. От недавно, в сьвято свободи, по инших селах відбували ся богослуженя, відповідні проповіди й торжества, а в Боложинові було тихо, бо о. Брояковський за дармо нїчого не робить, а заплатити не було звідки. Отсе „поржондни ксєнжуньо" і „симпатични старорусїн"! — *Г. Г.*

— **Інґноранция польських публїцистів в справах руських** загально звісна. Не знають не то нашої істориї, лїтератури або хочби сучасних відносин, але навіть мови, а проте поривають ся до видаваня неомильних вироків в наших домових справах. Причинком до характеристики тої інґноранциї являєть ся отся нотатка в послїднім числї „Przegląd-y": „Pan Myszuga, znany tenor, który swą karyerę rozpoczął na naszej scenie, mieszka teraz w Kijowie, gdzie założył szkołę śpiewu. Zamierza jednak widocznie na stare lata oddawać się także polityce, albowiem tymi dniami polityczny Klub ukraiński wybrał go zastępcą swego prezesa". — Привід до написаня сеї нотатки дало донесенє нашої часописи про заснованє „Українського Клюбу" в Київі, отже, як звісно, товариства, що з полїтикою не має нїчого спільного, а подібного до „Руських Бесїд" в Галичинї та всїляких польських „касин". Однак польський публїцист на стілько не знає руської мови, аби зрозуміти наше донесенє і пальнув сензацию, що п. Мишуга став містоголовою якогось полїтичного товариства. Бідна польська публика, що має таких мудрих інформаторів.

— **Шовінїстична дурійка львівського маґістрату.** Громада Повітно городецького повіта прислала маґістратській радї у Львові покликанє до бранки для Н. Н., слуги при шпитали у Львові (мешкаючого у Львові при ул. Піярів ч. 24) з тим, щоб доручено його інтересентови. Хоч се письмо урядове і пильне, маґістрат м. Львова відіслав назад як „niezałatwione" тому, що було в руській, а не иншій мові. Щоб не спізнити реченця, мусїла тепер зверхність громади Повітна наняти специяльного післанця, щоб доручив завізванє Н. Н. у Львові. Отсе рівноправність нашої мови з польської ласки, про яку деклямують Поляки перед заграничним сьвітом. — *М.*

— **За що обжаловує польська прокуратория?** Дня 9. грудня 1908 р. відбуло ся в Скалатї віче, на якім здавав звіт з парляментарної дїяльности посол Петрицький. По рефератї п. Петрицького і ухваленю вотум довіря, в часї промови студ. В. Гладкого викликали москвофільські та вшехпольські хулїґани під проводом судових возьних і канцелїста М. Шара авантуру, а комісар правительственний, хоч добре знав всїх авантурників, місто їх арештувати або хоч візвати до порядку, розвязав віче. А короною дїла є обжалованє ц. к. державною прокураториєю в Тернополи Йосифа Задорожного, бувшого кандидата на соймового посла і Льва Вільчинського, які саме успокоювали обурених самоволею комісаря вічевиків, о провину збіговиска (§§ 279 і 283 зак. кар.), і студента Василя Гладкого о провину збіговиска з § 283 зак. к. і обиду власти з §§ 491 і 492 зак. к. — П. Гладкий — як читаємо в „Буковинї" — студ. філ. в Чернівцях, одержав акт обжалованя за те, що на вічу в Скалатї мав висловити ся: „Староства покривають лайдацтва, шахрайства панів і виборчі", а дальше (наводимо дословно за актом обжалованя): „Ужив обвинений Гладкий кілька разів слова „Українець" — задля чого повстав з зпричини протесту зі сторони противної партиї руської в сали такий гамір і крик, що присутний на вічу комісар староства Сєдлєцький був приневолений по кількаразових безуспішних напімненях віче розвязати". Коментарі злишні.

— **Нове академічне товариство.** Галицьке намісництво позволило рескриптом з дня 6 цьвітня с. р. (ч. 43.603) завязати академічне товариство „Кружок правників" у Львові. Се товариство має за собою вже кільканайцять лїт істнованя зн. має традицию. Вже в лонї тов. „Академічного Брацтва" у Львові істнував „Кружок правників", що мав помагати правникам академикам в їх фаховім образованю. Був се перший „кружок", який колинебудь засновано між академічною молодїжию і в академічнім товаристві. Завдяки опіцї пок. професора Ол. Огоновського „кружок" досить гарно розвивав ся, однак з його смертию не стало й „Кружка правників". Згодом основано „Академічну Громаду" і при тім товаристві віджив „кружок". Від хвилї свого заснованя при „Акад. Громадї" у Львові дїлив „кружок" долю і недолю сего товариства. За той час завдяки ревній опіцї Впов. проф. Ст. Днїстрянського і щедрим дарам в книжках Впов. проф. Стебельського придбав собі „кружок" не аби-яку бібліотеку з фахових правничих книжок; крім того купив потрібний інвентар а що найважнїйше, видав власним накладом майже всї виклади з австрийського права проф-ів д-рів Днїстрянського та Стебельського. З дотеперішнього розвою „кружка", вдоволяючого під кождим зглядом треба вносити, що „кружок" як самостійне товариство буде ще гарнїйше розвивати ся тим більше, що рамки, в яких замикає ся дїяльність кружка правників „Акад. Громади", були за вузкі і зупиняли в деяких засадничих (головно економічних) справах розвій „кружка". Се добре розуміли члени „кружка" ще в роках 1904—7 і бажали засновати осібне товариство, та з огляду на ріжні справи загальної вартости не могли зачатого дїла допровадити до кінця. Тов. „Кружок правників" буде сповняти між українською академічною молодїжию ту саму задачу, яку між польськими студентами сповняє „Biblioteka słuchaczów prawa". Буде старати ся видавати виклади не тільки до другого іспиту але й до першого і третого, як з римського права так і з австрийського; буде дбати про те, щоби молоді студенти права перестали уважати право, як ремесло, але щоби віддавали ся науцї права з любовю до сеї науки, буде дбати про те, щоби що-й-но вступивші на унїверзитет правники дістали відповідні вказівки що до напряму науки і т. д. Тому треба сподївати ся, що не буде анї одного Українця правника, який маючи на увазї своє образованє, не вступив би до сего товариства. Треба також надїяти ся, що й старші правники, Впов. адвокати, судиї, нотарі і т. д. чи то давні члени кружка правників „Акад. Громади", чи взагалї ті, що з радостию витають кождий прояв нового житя між акад. молодїжию, не схотять байдужно приняти вістки про основанє першого товариства правничого серед академічної молодїжи, та ріжними жертвами чи то в видї правничих книжок чи в видї гроша причинять ся до гарнїйшого розвою молодого товариства а тим самим дадуть йому змогу видержати конкуренцию з такими товариствами між польською та жидівською академічною молодїжию. — *В. Ц. К.*

— **В справі руських друків.** Пишуть нам: Громада Повітна городецького повіта замовила собі в друкарни перемиської гр. кат. капітули друки до урядованя в руській мові. У відповіди повідомлено її, що висилаєть ся тілько в більшій скількости. Тимчасом хто перший раз замовляє, не може замовляти в більшій скількости, бо не знає, які ті друки, та чи відповідні. А таким категоричним становищем приневолює капітула руські громади купувати польські друки, бо вона поки-що одинока видає того рода друки руські. Колиж тота друкарня не хоче примінити ся до потреб руського загалу, повинно заняти ся таким видавництвом якесь инше руське товариство, що розумієть ся на інтересї. Чому не заняла ся доси тою справою львівська „Просьвіта", годї зміркувати. Атже такі друки в нинїшних часах, коли півтора тисячки громад почало урядувати по руськи, се дуже пожадана річ, а фірма, що підняла-б ся сего видавництва та уможливила-б купованє en gros і en detail, може зробити на тім гарний інтерес. Звертаємо на се увагу управи „Сокільського Базару", може вона схоче прислужити ся нашим громадам. — *К.*

— **Осторога.** В сторонах Жовкви, Яворова і Городка коло Львова крутить ся людина без лївої руки по домах сьвящеників і церковних брацтв, продаючи церковні річи. То індивідуум при вломаню і ограбленю зелїзної каси стратило руку і відсидїло 5 лїт вязницї а річи набуло від бронзівника Стан. Устенського, спільника вломника Васїнського в нечистий спосіб, проте купуючі неминучо війдуть з судовими властями в колізию. Остерігає ся перед тою людиною а прочі часописи просить ся о повторенє тої остороги. — *Сьвященик.*

— **Жертви тучі.** Суботнїшна туча, яка пересунула ся над Львовом, наробила, як показуєть ся, великої шкоди і нещастя в охрестности. В Миклашеві коло Винник вдарив грім в хату Таньки Швець, в котрій крім Швецьової була ще Паранька Микитка і 2 дїтий, одно 2- а друге 3-лїтне. Грім убив на місци обі женщини, 6-лїтному хлопцеви попік обі ноги і праву руку, але він ще жиє, а другій дитинї не стало ся нїчого. За хвильку зачала хата горіти і аж тодї люди довідали ся, що стало ся. На крик дїтий збігли ся сусїди і впали до хати, де вже застали два трупи. Від горіючої хати Таньки займила ся стодола Михайла Чорного і також згоріла.

— **За мальверзациї на зелїзници** стануть перед судом в Станиславові дня 22. с. м.: бувший зелїзничий інспектор Венедикт Зібавер, лїт 65, жонатий, батько 4 дїтий; зелїзничий офіциянт Йосиф Вальдекер, лїт 37, жонатий, батько 3 дїтий і банмайстер Антін Рудковський, лїт 60, жонатий, батько 8 дїтий — перший з них обжалований о злочин надужитя власти урядової а оба другі о злочин спроневіреня. В мартї 1907 р. викрито, що інспектор Зібавер потвердив доставу деревного материялу для секциї консервациї на більшу суму, як дїйстно доставили того материялу Рифка Вуль, зглядно її чоловік Яков Вуль. Доставники брали з каси гроші за зовсїм недоставлений материял та й очевидно дїлили ся з обжалованими. Таких рахунків було кілька. Перший з них з датою 25. серпня 1905 р. виказав заплачену за недоставлений материял суму 46.133 кор. 43 сот. За ту шкоду має відповідати сам Зібавер а до спілки з Вальдекером за таку саму шкоду в сумі 9.897 кор. 99 сот. Дальше вписував Зібавер банмайстрам до їх книжочок т. зв. материялових без їх відома і призволеня видумані видатки материялів, зовсїм не ужитих при роботах секциї. Так вписав він банмайстрови Теодорови Козловському видумані видатки материялові на суму 263 кор. 67 сот., Іванови Стопчинському 596 кор. 4 с., Вальдекерови 1.789 кор. 52 с., Йос. Леснякови 198 кор. 98 с., Рудковському 172 кор. 13 с., Єронїмови Господаревському 1055 кор. 53 с. і Стеф. Лєханському 928 кор. 19 с. — Обжалований Вальдекер має відповідати за сфалшованє рахунку з цьвітня 1906 р., після котрого Вуль мав доставити будових брусів за 29.130 кор. 40 с. Зібавер підписав рахунок до виплати а Вальдекер потвердив на табелї виміровій відобранє материялу. Шкода скарбу державного з того рахунку виносить 9097 кор. 95 с. Дальше відповідає Вальдекер за то, що видав зі свого складу материял на помости в зелїзничих варстатах і на роботи до товарових маґазинів загальної вартости 9.807 кор. 71 сот., а тимчасом материял представляв дїйстну вартість лиш 2.894 кор. 45 с., отже спроневірена сума виносила 6.913 кор. 26 с. Крім того казав одного разу завезти до свого мешканя 20 нових брусів а в двох роках свого урядованя забрав 20 фір старого материялу. Наконець обжалований Рудковський має відповідати за то, що яко банмайстер присвоїв собі всїлякого материялу деревного на суму 298 кор. 44 с. а при відбираню материялу затаїв в двох випадках материял вартости 527 кор. 57 с. і продав старі зелїзничі шини вартости 3.224 кор. 84 с.

— **Арештованє вломників.** В Новоселици арештовано, як ми вже доносили, Кальмана, Дреслєра, котрого називають „королем" вломників і кажуть, що то він а не Васїнський був проводирем ватаги вломників. Отже черновецька полїция зачинає вже сумнївати ся, чи дїйсно зловила Дреслєра. Арештований каже, що називає ся Гаррі Боріскі і єсть Американцем. Того Дреслєра чи Боріского і його товариша, котрого разом з ним арештовано, поміряно системою Бертільйона і відфотоґрафовано і може бути, що тепер при помочи фотоґрафій удасть ся сконстатувати, хто поправдї оба арештовані. Онодї відвезено обох до Тернополя, звідки Дреслєр-Боріскі єсть родом; але здаєть ся, що їх привезуть назад до Черновець, бо тому Боріскому приписують велику крадїж з вломом. Також і повітовий суд в Борщеві розіслав свого часу стежні листи за Гаррім Боріским, обжалованим о крадїж з вломом в податковій касї в Борщеві. — Черновецька полїция арештувала в послїдних часах небезпечного вломника і убийника, котрий належав до ватаги Васїнського, що, як звісно, допускала ся великих крадежий з вломами у нас в Галичинї, на Буковинї і в инших краях. Вломник той називає ся поправдї Гаврило Романчук, але звав себе Іваном. До спілки Романчука належало ще й 11 осіб, переважно його свояків з Топоровець на Буковинї. В Топорівцях по арештованю Романчука розійшла ся чутка, що Романчук закопав великі гроші десь в поли чи в городї, тому перекопано городи його брата і стрия і остаточно в городї його стрия знайдено в земли касету, в котрій було готівкою 8.628 корон і 200 рублїв. Касету з грішми віддано краєвому судови.

— **Замах на царя.** З Петербурга доносять, що на двірци в Царськім Селї арештовано панну, що поводила ся дуже підозріло. В почекальни написала кілька листів. Коли явила ся полїция, незнакома в найбільшім зденервованю почала кричати: „бомба! бомба"! а потім зімлїла. Листи, знайдені перед нею на столї, були без адрес, а містили в собі донесенє, що молода дївчина дійшла до цїли своєї місиї. Зате з паперів, які найдено в її кишени, виходило, що її вислала революцийна боєва орґанїзация. Дївчину відставлено до вязницї, де вона відмовила всяких пояснень що-до своєї особи. Полїцийні власти здогадують ся, що дївчина мала виконати замах або на царський поїзд або в палатї в Царськім Селї, але сильне зденервованє перешкодило їй.

— **Росийські тюрми.** В петербурській думі порушено сими днями справу величезного переповненя росийських криміналів. Так н. пр. в київськім криміналї, обчисленім на 690 виновників, сидить тепер 2207 вязнів а положенє їх єсть страшне. В одеськім криміналї замість 804, знаходить ся 1610 арештантів, а в катериноcлавськім 942, замість 324. Вязнї мусять сидїти на коридорах вязниць і навіть сидячи спати, бо положити ся і витягнути ся, хочби лиш на голу землю, нема де. Страшевне переповненє не дає можности удержати порядок і дисциплїну та стаєсь причиною, що вязнї старають ся втїкати. Також може дуже легко стати ся, що в так набитих людьми вязницях вибухне якась пошесть.

— **Жертви легкодушного розпорядженя.** Як звісно, мінїстерство зелїзниць знесло з днем 15 с. м. свиставкові сиґнали поїздів, що виїзджають і приїзджають на стацию. Вправдї для нервових людий се дуже приємне, але для служби, занятої на зелїзничих стациях, як показала вже кількадневна практика, знесенє сиґналів дуже небезпечне. З Бібрки доносять, що на тамошній стациї в ночи з недїлї на понедїлок погиб під колесами кондуктор Василь Мазуркевич, осиротївши жінку і девятеро дїтий. Дістав ся під над'їзджаючий поїзд тому, що не чув нїякого сиґналу. Жертвою знесеня свиставкових сиґналів став ся також оден зелїзничий робітник в Снятинї. Машина відорвала йому ноги. Се лише початок страшних випадків завдяки „мудрій" реформі. Чи нема кому звернути увагу мінїстерства зелїзниць, аби своє розпорядженє відкликало чим скорше? Вкінци згадати треба про подібну пригоду, що стала ся в суботу вечером на головнім двірци у Львові. Підчас пересуваня ваґонів льокомотива зачепила пересувача Івана Романка, але на щастє тілько легко його покалїчила.

— **Огнї.** В ночи з пятницї на суботу вибух в Самборі на Долїшнім передмістю недалеко млинів великий огонь, котрий знищив 12 домів і 16 господарських будинків зі всїма запасами. Згоріла також значна скількість дробу і худоби. Шкода, в значній части необезпечена, виносить коло 140.000 кор. Огонь вибух в стодолї Ґіґля і був мабуть підложений. — В Манаєві зборівського повіта згоріло дня 18. с. м. над раном три господарські загороди, між ними парохіяльні будинки. Причина пожежі не звісна.

— **Триянґуляцийні знаки, так важні для катастральних помірів та инших картоґрафічних цїлий,** часто ушкоджують а навіть нищать свавільні і злобні люде. Щоб тому зарадити, мінїстерство внутрішних справ поручило видати як найострійші зарядженя для охорони тих знаків. Намісництво подаючи той рескрипт до відома староств, візвало їх, щоб поучили населенє про значінє триянґуляцийних знаків і загрозили карним доходженєм против виновників всяких ушкоджень.

— **Дрібні вісти.** Митрополит Шептицький виїхав на канонїчну візитацию в сусїдні деканати і верне коло 9. червня до Львова. — Цїсар призначив для тих полків, котрих є властителем від 1848 р. а то: для 1. полку піхоти, 4. і 6. п. уланів і 1. п. гузарів а також для чотирох полків цїсарських стрільцїв в Тироли по 15.000 корон яко фондацию, з котрої процентів можуть користати по половинї офіцири і вояки. Дня 30. с. м депутация тих полків приїде до Відня, щоби там подякувати цїсареви за щедрий дарунок. — П. Рудольф Брож, адвокатський кандидат в Празї і звісний чеський публїцист, що написав свого часу в чеськім журналї „Slovansky Přehled" простору студию про український національний рух, осягнув дня 19. с. м. на праськім унїверзитетї степень доктора прав. — В Бродах отроїв ся в аптицї Зенцера ляборант, зі страху, що піде до арешту за украдену фляшку коняку. — В ювилейнім походї, який устроює Відень з нагоди цїсарського ювилею, возьме участь, о скілько вже доти в приближеню обчислено, звиш 20.000 людий. На історичну часть з того припадає 4000 осіб, на національні 12.000, а на шпортову ґрупу 5000. Крім того буде в походї 4.000 коний і 400 возів.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Івана богослова (лат. Єлени). Позавтра, в пятницю: Перен. м. с. Ник. (лат. Юлїї дїви).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Ширші збори** членів львівської орґанїзациї відбудуть ся завтра (в четвер) о 7. год. вечером в комнатах „Бесїди" (Ринок ч. 10). На дневнім порядку: 1) дальші наради над нашим орґанїзованєм, 2) справа руських промисловцїв, 3) церковна справа, 4) шкільна справа, 5) доповненє видїлу, 6) внесеня членів. Запрошеня висилають ся членам, евентуально видадуть ся на місци. З огляду на трактованє так важних справ просить ся о численну участь.

☐ **Загальні збори членів товариства „Просьвіта"** у Львові відбудуть ся в великій сали „Народного Дому" дня 8. червня 1908 т. є. в понедїлок Зелених лат. Сьвят.

☐ **Поправка.** У вчерашнім числї „Дїла" в новинцї п. з. „Польський ксьондз фальшівником документів" вийшло хибно всюди кс. Сапойца замість „Санойца".

☐ **З акад. тов. „Кружок правників" у Львові.** Загальні (конститууючі) збори тов. акад. „Кружок правників" у Львові відбудуть ся дня 30. с. м. о год. 6. вечером в льокали тов. „Акад. Громада" (ул. Кохановського ч. 1 Д.) з таким порядком денним: 1) перечитанє статутів, 2) вибір видїлу і шконтруючої комісиї на рік адм. 1908/9, 3) внесеня і інтерпеляциї. Просить ся всїх товаришів правників, так тих, що є на провінциї, як і тих, що є у Львові, щоби як найчисленнїйше явили ся на зборах сего першого правничого товариства серед української суспільности в Галичинї. При-

ступленє в члени товариства можна зголосити листовно. Всяких пояснень уділяє В. Цмайло-Кульчицький ст. пр. Львів, ул. Супінського ч. 17. (Акад. Дім). — За членів основателів: *Вас. Цмайло-Кульчицький*, ст. пр., *Дмитро Стецишин*, ст. пр., *І. Сохацький*, ст. пр., *Стефан Дробовицький*, ст. пр.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель“** у Львові оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в недїлю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **В Народній Канцеляриї у Львові**, Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попередним присланєм гроший: 1. *Русько-нїмецькі розмови*, цїна 1 К (дуже добра передівсїм для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, цїна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, цїна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для аґітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

Нові книжки і виданя:

◇ **Мета**, орґан українських поступових жінок, ч. 6. містить: З галицьких дебат у віденському парляменї. — Д-р І. Сьвятитський: Женщина в поезиї Некрасова. — Кляра Фібіґ: Над мертвим озером. — С. Яричевський: Сонет. — Ольга Кобилянська. — Шляхами поступу. — Безмежна любов. — Загальні збори „Кружка Українок“. — Всячина.

Померли:

Мария Устиянович, учителька в Головецьку, упокоїлась дня 16 с. м. в 31 роцї житя. Покійна походила зі знаної на галицькій Українї родини Устияновичів, а відзначалась горячою любовію до свого народа, для котрого не перестала трудитись до послїдної хвилї. Нарід утратив в нїй щиру робітницю, а родина і сусїди приятельку і товаришку, готову все до самопожертвованя. В. їй п.!

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць марець, в коронах — чеками: (дальше) Сов. Харкевич у Львові з вечерка в честь сьв. Йоана Золотоустого 300, Скобельський в Золочеві з пушки в Народній Торговли 5·20 с., Народна Гостинниця у Львові 100, Чапельський і Райнерович у Львові від богословів 20, Ольховий Дмитро в Комарні 2, — гонорар признаний „Днїстром“ за інформацию табулярну — Володимир Штель у Львові 4·60 с., Крижановський з карток 2·50 с., Семен і Евгенїя Кульчицькі 6, Українська молодїж середних шкіл польських і обох реальних у Львові з вечерка в честь Шевченка 155, Крижановський у Львові з карток 3, Збір учительський руської ґімназиї у Львові 68, з того: Андриянович 5, Андрухович 1, О. Кархут 2, Кокорудз 5, Д-р Копач 2, Ластовецький 2, О. Лужницький 2, Д-р Макарушка 5. Мартинюк 2, Мельник 5, Наливайко 2, Іл. Огоновський 5, Петро Огоновський 5, Павлюх 2, Д-р Пачовський 2, Сальо 5, Ціммерман 1, Кароль Чайковський 10, Янів 1, Ю. Левицький 2, Д-р Сушко 1, Безкоровайний 1, Товариство „Основа“ у Львові 50, Н. Маринович у Відни 10, Іван Константинович в Буківську 4, Петро Песцьоровський у Львові 10, Д-р Іван Макух и Товмачи 25, о. П. Яцишин в Рипянцї 2, Михайло Воробець в Кулачківцях 1, — від себе і зібрав від: В. і М. Тисаків 1, Івана Кісїлевського 1, Ант. Могильницького 1, В. Букатовича 1, Ів. Кривого 60 с., А. Мемянчука 30 с., Іг. Чайківського 20 с., Ів. Цюпрака 20 с., Л. Клапоушка 20 с.; О. Гаврищак у Львові 4, о. Михайло Сивенький в Дерневі 6, і з збірки в церкві 14, Д. Красножин в Станиславові 8, о. Михайло Проскурницький в Бабинцях 2, Антонїя Сениця в Ладанцях 2, Андрій Литвин в Радимні 2, З нагоди вінчаня Вп. п. Зобківних 16·96 с., Телїшевська в Вібрцї 2, о. І. Жигалович в Нивицях від парохіян о Оплуцька 2·32 с., Кость Котецький на весїлю у Зенона Флюнта в Лютовисках 23·78 с., Емиль Пискорж в Перемишли 20, Гнат Якимчук в Тарнобжеґу 2, о, Т. Дуткевич з Пішок 60, Семен Кульчицький у Львові 2, Іван Лїтинський в Мужиловичах 5, А. Ґл., учитель в Топорівцях на Буковинї 4, Володимир Данилович в Жовкві 10, о. Михайло Проскурницький в Бабинцях 2, Евстахий Лєльо в Яворові 2, Іван Цибульський в Антонові 1, Гриць Мороз, учитель, з бльочків 6. Теофиль Томашевський в Теребовли 2, д-р Ф. Евин в Теребовли 1, О. Моровик в Теребовли 1. церков в Сушні 10, Іван Капустїй в Жабиню 10, Емілїя Туна в Чорній 3, філїя товариства педаґоґічного в Калуши, складка на сходинах 8, Володимир Шухевич у Львові 5, Василь Равлюк в Волчківцях 2, Іван Палїйчук в Волчківцях 1, Михайло Керницький в Вочківцях 0·40. Мих. Кульчицька в Сопові 2, о. І. Жигалович від громади Нивиці 7·18, о. П. Білїнський з Зарваници 5, М. Молотюк в Копичинцях, збірка 6, о. Теодор Банах 2, о. І. Тарасович в Мостах великих 2, Ст. Лучаковський в Рожнїтові 5, Бородїєвич в Денисові 4, о. Володимир Венгринович в Яворові 3, читальня „Просьвіти“ в Нижбірку старім 4·20, о. Володимир Венгринович в Яворові 4, філїя товариства педаґоґічного і товариство „Руська Родина“ в Тисьмениці, складка на похоронї бл. п. Михайла Коцюби 69, на яку зложили ся: сов. Білинський з Зарваниці 5, о. Савин Дурбак з Тернополя 2, о. Д. Коцюба з Зарваниці 4, о. Северин Гаванський 4, о. Петро Коцюба 2, о. Іван Коцюба 10, о. Й. Коцюба 2, о. Лука Іванців з Пшеничника 2, о. Клим. Кульчицький з Підпечар 1, о. Іван Галай з Тисьмениці 1, о. Іван Калинський 1, Володимир Білинський 1, С. Сидорак в Тернополи 2, Іляріон Брикович в Тернополи 2, Іван Бавман в Тисьменици 5, В. Кіслїнґер зі Львова 2, Настя Яцикевичева з Станиславова 2, М. Гаванська з Станиславова 2, Т. Шанковська з Копичинець 2, Табарева з Підгаєць 1, Матейкова з Опришковець 2, Павло Скородинський з Тисьмениці 2, Н. Яцикевич з Станиславова 2, П. Телїховський з Тисьмениці 1, Евг. Махаловський з Тисьмениці 1. Володимир Гоцький 1, М. Кіндрат 1.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Будапешт 20 5. Цїна збіжа.

Пшениця на май	11·24	до 11·25
„ „ жовтень	10·09	до 10·10
Жито на май	10·20	до 10·21
„ „ жовтень	8·81	до 8·82
Овес на май	7·12	до 7·14
„ „ жовтень	6·81	до 6·82
Кукуруза на май	6·55	до 6·56
„ на липень	6·61	до 6·62
Ріпак на серпень	17·85	до 17·95

Оферти на пшеницю: слабе. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: гарно.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 20. V. Іван Волянський, Станиславів; Аннета Берґштайн, Лубної; Василь Деревянка, Мацошив; Василь Вашинський, Балинцї; Михайло Мартинець, Самбір; Софрон Недїльський, Коломия; Петро Малевич, Долина; Григорий Гуменюк, Тернопіль; д-р Іван Кос, Перемишль; Андрій Пеленський, Книгиничі; Дмитро Насипаний, Бережани; Ярослав Нїчийстав, Сокаль; о. Александер Кваснюк, Березовиця; о. Омелян Калинич, Головацько горішне.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ гірка вода Найлучше відходове средство. 17

Торговля мішаних товарів є до продажи по корисними услівями. Близшу інформацию уділяє листовно Д-р Теодор Ваньо в Сколїм. 665 1—

Адвокат Д-р Кос
в НАЛУШИ
прийме концїпієнта. 607 8—

Рентґенівський інститут
Д-ра Юліяна Майсельса
для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів Х) получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11** (над американьскою каварнею). 578 6—

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плани і коштоспис церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 9 30—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтацках площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Інтеліґентна особа (кухарка) пошукує посади до самостійного заряду домом на селї або в містї. „Лиса“ poste restante Городок Ягайлонський. 663 1—1

Особа інтеліґентна обійме завідательство дому на селї, або в містї, вкусно варить і в ґаздівстві умна. Відомість під „Май 9“ poste restante почта колейова в Станиславові. 662 2—2

На продаж 57 морґів поля, сьвіжого дубового корчунку І. кляси ґрунту з лїсничівкою віддаленого 20 кроків від стациї Мартинів коло Бурштина. Зголошеня до п. Majer Kornblüh 667 Станиславів. 1—5

РОВЕРИ машини Singer а і ґрамофони продає ся оказийно дуже дешево в ґваранциєю ул. Стрілецька 664 ч. 4 І. поверх. 1 2

„Емілїя“
первородний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 14—10

Мука подешевіла лише в торговли Леонарда Солецького, ул. Баторого ч. 2. Львів. 263

Горні сїдалища,
богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
Маґазин і робітня ювилєрська
під фірмою
КАРЛО ФЕЛЬКЕР і СИН
(VÖLKER)
вістав перенесений до
Пасажу Міколяша.
505 15—15

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

СВОБОДА
пясьмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Росада
Карафіоли копа 30 крейцарів Капуста „шана“ і калярепа 12 кр. Брукна, бураки, цебуля, салата і помідори 8 кр. Левконія і вербени копа 30 кр. Ріцинус 10 кр. Ріжні цьвіти 20 кр. Найгарнїйші щеплені рожі 30, 40 і 50 кр. штука з корінєм 20 кр. поручає
ШМІДТ
Станиславів, ул. Галицька 84. 619 2—?

Дім банково-комісовий.
Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.
Львів, площа Марійська 10 с.
Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банкових — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на І. і ІІ. місце. Кредит будівельний. На відповідь треба дозучити марку
619 3—6

Від 25 лїт славно знаний
ПЕРЕПЛЕТНИК
ФЕДУНЬО
переніс своє заведенє на
ул. Оссолиньских ч. 13.
Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні зглядн, прошу уклїнно також і на дальше о ласкаве довіре і поперте.
З поважанєм
КЛИМ ФЕДУНЬО.

МАСЛО липтавську бриндзю в 5 к-о почтівках висилає за послїплатою найдешевше „Краєвий Молочарський Союз“ в Стрию.

Краєвий Союз кредитовий
У ЛЬВОВІ
[Ринок ч. 10 П. поверх]
видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	зрк. по	10 с.
„ лїквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошеня о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкненя рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

„Дзвінок“
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Театр ріжнородностий
„DEPENDANCE BRISTOL“.
Нова програма. Теодор Волїєр „La belle Rosalda“ еспаньска танцерка. „Mizzi Roalith“ і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 618 3—6

МОДЕЛІ
1908 **1908**
Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.
Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 3—8

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтеліґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

РУСЬКИЙ СКЛЕП
Товариства „Взаїмна Поміч учительська“
в Коломиї (Народний Дім)
має богатий склад:
1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лїнїйок, ручок і топірцїв і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих діточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Цїни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся відворотно. 285 10—?

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплєтні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 3—10

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність!

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні збори звичайні повітового товариства ощадности і позичок „ПРУТ“ в Снятинї, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою, відбули ся 6 мая 1908. Зборам проводив о. Іван Дутчак Василя, заступник предсїдателя. Секретар о. А. Дмитриш відчитав протокол з послїдних загальних Зборів, котрий одноголосно принято до відомости. П. Ілия Федорчук, директор-контрольор, зложив звіт зі замкненя рахунків і білянсу за рік 1907, котрий принято до відомости і удїлено дирекциї абсолюторию. П. Семен Зінкевич відчитав протокол комісиї контрольної і ревізийної за рік 1907, а збори, принявши сесе до відомости, удїлили обом комісиям абсолюторию. Ухвалено дивіденду від удїлів 5%. На рік 1908 вибрано до комісиї контрольної Семена Зінкевича, о. Дмитраша і Петра Сандуляка, а до комісиї ревізийної вибрано п. п. Ілярія Вацика, Олексу Мардаровича і о. Крвавича з Будилова. Білянс представляє ся так (в коронах):

	Стан довжний	чинний
Удїли	5.412·—	
Фонд резервовий	678·86	
Вкладки	41.121·22	
Відсотки наперед побрані	323·01	
Відсотки наперед заплачені		101·71
Зиск	316·04	
Позички загягнені	10.500·—	
Позички на скрипти		55.708·76
Позички на векслї		2418·—
Льокациї		550·—
Інвентар		157·23
Готівка		53·47
Специяльна резерва	406·42	
Кошти скриптів і таб.	13·80	
Непіднята дивіденда	90·92	
Друки		373·10
Платнї за рік 1907	500·—	
Разом	59.362·27	59.362·27

666 1—1

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·53н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 112. Львів, четвер 21. н. ст. (8. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Галицька адміністрация перед форум парляменту.

Відень 20 мая 1908 р.

По довгім зволіканю й вижиданю стала нині на дневнім порядку парляменту дебата над наглячими внесенями нашого клюбу в справі галицької адміністрациї й над'ужить виборчих, яких допускали ся галицькі польські власти при останних соймових виборах. Поставлено їх ще предавно, та правительство добирало всяких заходів, щоб їх усунути з дневного порядку, щоб ще раз вимогти уступчивість руського клюбу. Та ні обіцянки, ні погрози, ні проби дискредитованя послів нарочно розсіваними поголосками про те, що наші посли вже відтягли свої внесеня — не помогли. Наш клюб дотримав становища до кінця.

Вже кілька днів заносило ся на початок сеї дебати, та через парляментарний відгомон конфліктів між клерикалами й вільнодумцями на терені університетськім а в останній хвилї, через протягненє дебати над запомогами для виноградарів Долїшної Австриї, стало певним доперва вчера, що нині до голосу прийде вже наш бесїдник, пос. Гр. Цеглинський, та розпічне дебату.

До салї нарад сходять ся посли дуже поволи. Нїм „заступники народу“ вступлять до салї, заступає їм дорогу тьма прохачів, що збігають ся день у день з цїлої держави, шукаючи тут лїків на все своє горе. До того-ж обскакує послів ще й публика, яка рада-б добути білєт на представленя, які останними часами так часто уладжують деякі посли. Отї хочби згадати вчерашний день. Рано ходила палата ходором від крику антисемітів і всенїмців з приводу подій на ґрацькому університетї, де квестию, чи клерикальний студент має промувати ся з шлєгерами чи без них, прийшли рушати староклерикальні хлопи з коликами. Відтак по довгій балачцї про підмогу долїшно-австрийським виноградарям, прийшло до не менш інтересного епільоґу засїданя в формі незрівнаних запитів до президента, в яких брилював вперед Кльофач, котрий з ножем в руцї оборонював свою недоторканість проти чеських социялїстів, а відтак розсьмішував собою цїлу палату „der jovijale Russe“, „депутат от Бродов і Сокаля“.

В перестрільнім вогни безвпинного взиваня президента палати, щоб говорити до річи та острих перебиваньз боку наших послів, загубив ся він був так, що палата навіть не могла з'ориєнтувати ся, хто властиво його володарем, а він сам в розпалї оферував пос. Вітикови в дарунку..... росийського царя, Миколу, що викликало гомеричний сьміх в цїлій палатї.

Нинї — здаєть ся — відограє подібну ролю г. Нїколай Павловіч Ґлєбовіцкий, бо один з перших явив ся в палатї, виклонюючи ся всяким польським опікунам.

Перший промовив пос. Цеглинський. Те, що його промова припала на сам початок засїданя, та й те, що чужі посли і нинї не дуже цїкаві на те, що дїєть ся в Галичинї, відбило ся на чисельности авдиториї, яка складала ся головно з послів наших, социял-демократичних та відпоручників Коґа. Замітне, що особливо лавки антисемітів тай клерикалів инших відтїнків сьвітили пустками... Пос. Цеглинський говорив майже повних три години, висьвітлюючи всї недомаганя галицької адміністрациї та пятнуючи енерґічними словами самоволю галицької олїґархії, під якою стогне наш нарід. Стійність його виводів піддержувала безлїч цитованих фактів і документів, які може й обтяжували дещо промову під зглядом реторичного ефекту та за те давали їй річеву стійність. Сего як-раз не було в пустословній деклямациї презеса Коґа, п. Ст. Ґломбінського, який нї словечком не пробував опрокинути фактів, наведених речником руського народу, а за те з очевидним позвонєм деклямував з патосом стораз перемелені фрази про прихильність Поляків до Русинів. На віденськім ґрунтї й не пізнати вшехпольського вожда. Там він невинний як і цїле Коло — прямо жертва угнїту Русинів, які не хочуть зрозуміти їх найлїпшої волї. А то — бачите — Русинам в Галичинї лїпше, як Полякам в Прусах: мають признану рівноправність, поробили останними часами великі поступи — а те все є доказом, що Поляки Русинів не гноблять! Розуміє ся, що те мірковане прибрано в специяльно сфабриковану статистику благодатий, які мають Русини, а з цїлковитим поминенєм вичисленя того, що на наш кошт загарбали тоті Поляки, які мотивують свій „stan posiadania“ між иншим цифрою польських податків — дарма, що їх платять... Жиди. При всій зручности не зовсїм везло п. Ґломбінському, особливо як його теревенї стали перебивати окликами посли Трильовський, Старух, Бачинський, Стахура, Семака. На поміч реґіментажови поспішили деякі міцні в губі коловцї, як приміром Добія. Але-ж ослячою щокою відносив побіди тільки біблїйний Самсон, тож проводирі „Коґ-а, швидко з'ориєнтувавши ся, відкликали п. Добію, щоб їх не компромітував. Порадив їм се по польськи пос. І. Дашинський, очевидно обурений ординарностию польського крикуна. До річи треба згадати, що й п. Ґломбінський пересадив раз так, що показав цїлій палатї свою „східно-галицьку ученість“. Він оголосив urbi et orbi нї менше нї більше, лиш те, що д-р Бобжинський усталив руську лїтературну мову. Отся компромітация, можлива тільки у польського ученого, кинула відразу тїнь і на блеск решти його промови, тим більше, що фалші великого вченого міг збивати з місця вже слїдуючий бесїдник — селянин Я. Остапчук.

По нїм промовив contra пос. Н. Ґлєбовєцкий. Коротко зібрати, що він плїв, годї. Се було корчеве ловленє поли польських панів, яка уриваєть ся. Ставувши раз на похилу дорогу, кацапня з своїм „предводителем“ скочуєть ся що раз низше, аж на низини крайного упідленя. Говорив він, бичований без упину окликами послів руських і социял-демократичних. Крутив ся в своїх теревенях, як в блуднім колесї, здобуваючи ся на що-раз гірше вислугуванє Полякам та оклеветуванє Русинів. Москвофільські ефіяльти стояли як не свої серед насьміху цїлої палати, який перейшов відтак в обридженє. Оплескували його тільки одні польські шовіністи, а Д. Абрагамович видимо аж розпливав ся з утїхи, що має таке фактотум. Брава коґа й ґратуляциї Поляків, а в першій лїнії вшехполяків, заглушали оклики цїлої палати: „пфуй“, „сором“ „підлий ренеґат“. Сивий пос. Енґельберт Пернесторфер по скінченю його промови, на весь голос кричить в обуреню: „Підла душа. Такої шубравої промови не чув я в сїм парляментї ще нїколи!“ Навіть чеські радикали вважали за відповідне виречи ся перед нашими нашими послами солїдарности з галицькими кацапами.

Одна зовсїм чужа менї Нїмкиня, що прислухувала ся цїлій промові Нїколая Павловіча з ґалєриї, не втерпіла і звертаєть ся до мене: „Der Elende! So ein armes Volk diese Ruthenen. Muss so kämpfen mit seinem Untepdrückern und hat solchen Dorn im Fusse“!

Так говорять про кацапів чужі люди...

По Глїбовицькім виголосив свою стереотипну промову мін. справ внутрішних, бар. Бінерт. Зависимість мінїстрів від голови коґ-а, яке свою льояльність каже солено оплачувати, казала бар. Бінертови обороняти галицьку адміністрацию, яка систематично нїби-то не нищить руського народа! Запевнюваням його, в виду неопрокидуваня численних фактів, не вірив в палатї мабуть таки нїхто а найменше коґ-о, хоч його виводи воно тільки оплескувало. Замітне, що бар. Бінерт, признаючи, що ґр. Потоцький старав ся о скільки міг — усувати галицькі аномалїї, признав, що вони розвельможнили ся в Галичинї з давна. До тогож вививав ся він перед закидами самими загальними фразами й запевнюваними, що теперішний намісник все поведе лїпшим шляхом та переведе безсторонне й точне слїдство проти всїх виновників. Знаменитий собі п. мінїстер! Знає, що він безсильний проти першого лїпшого Дїльца й Річчого, а при тім хоче вмовити в загал, що сам нам. д-р Бобжинський вспіє привернути пошану для закона у всїх, отже і в тих, що його топчуть, хоч настановлені для його сторожі.., Що відповідь бар. Бінерта не могла вдоволити нїкого, хто хоче справдї вкороченя самоволї галицьких олїґархів, про те сьвідчив м. и. і аплявз, яким проводжено промову другого речника нашого клюбу проф. Ст. Днїстрянського, котра викликала ефект, дарма, що бесїдник не розпоряджує дуже сильним голосом. Зараз по його промові, а була се вже $5^1/_4$ веч., замкнено дебату та вибрано ґенеральних бесїдників, pro: Гната Дашинського а contra ґр. В. Дзєдушицького. Промовляти-муть вони завтра т. є в четвер, коли то й прийде до голосованя над наглячостию цїлого внесеня.

Колиб ходило о зсумованє вислїду цїлоденної дебати, то можнаб сьміло сказати, що вона попри киненє нового жмутку промінів на Галичину, показала рівночасно і безмежну підлоту кацапів в цїлій палатї, і то в таких межах, що вони викликали обридженє навіть серед близьких собі ґруп, яких брали дос на славянську мельодию. Нинї парлямент побачив, що се не славянолюбцї, але ренеґати, платні Ефіяльти, орудиє в руках Поляків, які підло з заду атакують послів свого народу. А від таких панів відвертаєть ся все — з відразою. Вчера наші „русскіе“ виконали на собі політичне гаракірі.

О. С.

Дебата зачала ся

промовою внескодавця пос. Цеглинського.

Пос. Цеглинський заявляє, що забирає слово серед обставин, серед яких стинаєть ся кров і затемнюєть ся думка, яких по людським обрахункам не можна було навіть передчути, про які не можна подумати без жаху; серед обставин, з приводу яких треба глибоко жалїти з якого-небудь становища, чи з загально-людського, чи з політичного, чи з національного.

Передовсїм мусить з натиском зазначити, що терористичні способи боротьби, як в загалї всякий тероризм противить ся характерови руського народу, а також чужий політичним проґрамам всїх руських партий, котрі знають виключно леґальну боротьбу. Коли-б наш нарід — каже бесїдник — хилив ся до тероризму, то на жаль мав би аж за часто нагоду виявити його, як підчас кровавих виборів в 1897 р., підчас мордованя селян в Чернїєві, Ляцкім, Горуцку, або підчас замордованя селянина Каганця при послїдних соймових виборах, підчас страшних сцен при селянських стрейках, коли то селян, мущин і жінок, старцїв і дїтий по кільканацять сковувано разом і гонено милями, підчас сцен, які можна побачити хиба ще в Сибірі. А одначе нарід терпеливо перенїс всї ті насильства, не сходячи з дороги права, не хапаючи ся репресий.

Коли-ж отсе став ся той страшний вилім в правнім порядку, то мусїли бути для сього також страшні причини, що як тайні мікроби назбирали ся в нутрі орґанїзму, полишені без уваги мимо криків хорого, аж в кінцї, розрісши і розмноживши ся як зараза, своїм вибухом розсадили цїлий орґанїзм. Хоч з відразою і проклонами, а мусимо дійти до коріня того зла. Що-ж се за зло, що поглотило вже тільки жертв, як називаєть ся той новочасний мінотавр? Се — галицька система адміністрацийних надужить. Її, очевидно, не сотворив намісник Потоцький. Він її дістав у спадщинї по своїх попередниках, а тільки своїм авторитетом піднїс і своєю необмеженою властию укріпив.

Для горожанина Европи мусїло бути дивно, що між домаганями, нї, між просьбами, з якими руський клюб звернув ся в осїнній сесиї до правительства і сповненє яких йому льояльно приречено, як перша точка стояло: законне поступованє галицьких адміністрацийних властий. Отся в цїлім культурнім сьвітї одинока справдї виїмкова адміністрация, ся виїмкова система є причиною недуги цїлого краю. Вона є головною виною культурного, социяльного і економічного занепаду населеня. Бо як-же се инакше зрозуміти, що руський еміґрант в Канадї, в Бразилїї, в Арґентинї вміє добре урядити ся і ще присилає рідні запомоги до старого краю, а тут, в своїм ріднім краю попадає в що-раз гіршу нужду?! Руський нарід енерґічний і підприємчивий, він всїми силами боронить ся проти що-раз більше зростаючої нужди, але скрізь стрічаєть ся з грубим, ворожим становищем правительства. В краю нїхто з Русинів, не є свобідний: анї робітник, анї селянин, анї міщанин, анї урядник від найвисшої до найнизшої ранґи, — кождого гнетуть, хто тільки признаєть ся до своєї народности.

В одній статї в „Neue Freie Presse“ сказав посол Бендель, що се найстарше право кождого народу, щоб його судили судиї з власного народу, щоб урядники з власного народу управляли ним. Сей принцип всюди переводить ся в дїйсність, тільки в Галичинї нехтують його. На компактній руській язиковій териториї є судові повіти, де нема анї одного руського судиї. Анї в центральній анї в краєвій адміністрацийній власти руський нарід не має заступників. Коли де-не-де попадають ся Русини, то вони все в зникаючій меншости, а при тім є се одиницї, що вже давно вирекли ся своєї народности.

Одинокою адміністрацийною інституциєю, яка остала в руках Русинів, є громада. Галицька адміністрацийна система не могла захопити її в свої руки, але за те її зовсїм скоррумповала. Анї одна руська громада не може вибрати війта по своїй волї, всюди вмішуєть ся староста і робить війтами одиницї, йому віддані і послушні, хоч-би се були найгірші пяницї. Такий іменований староством війт урядує як хоче, розтрачує без нїякої відповідальности громадське добро, а остає на своїм становищи, доки тільки се подобаєть ся старостї, навіть цїле житє.

Чи се не є обурююче, що староства і повітові ради, сї два справжні бичі божі в Галичинї, використовують навіть найбільшу нужду населеня до своїх партийно-політичних цїлий і з політичних причин не видають громадам запомог, признаних їм з приводу елементарних нещасть.

Бесїдник переходить до галицьких виборів, яким на його думку нема анальоґії нїде в істориї Австриї, і ілюструє їх практики послїдними виборами до сойму, описуючи широко ті найріжнороднїйші практики, якими послугували ся галицькі власти при виборах, та зазначуючи, що інтервенциї руських послів не відносили нїякого успіху, немов нарочно на те, щоб понизити їх значінє в очах народу. Бесїдник зазначує, що шляхта, налякши ся в колї „демократичної унїї“, притягнула до себе людовцїв, яким мусїла заплатити мандатами в Західній Галичинї, отже, щоб повернути собі страту, зрабувала для себе мандати руських хлопів в Східній Галичинї.

Свою промову кінчить бесїдник таким зазивом: Як коли якесь нагле внесенє було висловом часу і обставин, то таким є власне отсе внесенє. Ми пробували всїх інстанций, але краєві власти були для нас все замкнені, а центральні все нерішучі. Тепер ми звертаємо ся до народної інстанциї австрийських наций, до австрийського народного парляменту і просимо: Згляньте ся не на мою недостаточну промову, яка говорить ледви тисячну часть того, що хоче, яка містить ледви ледви мілїонову часть того, що справдї дїєть ся, але згляньте ся на крик о поміч, на крик розпуки нашого народу, так само, як він в часах небезпеки слухав крику о поміч Австриї. Голосуйте за нашим наглим внесенєм.

Промова п. Ґломбінського.

З тою безмежною перфідностию, яка характеризує всю політику Поляків супротив Русинів, зачав презес „польського кола“ свою промову наче смирне, — як то кажуть — Богу духа винне ягня, покривджене — очевидно — нїким иншим, лише руським вовком. Прикинувши ся незвичайно умірковaним, лїдер найбільш русиножерної польської партиї зачав від висловленя надії, що „правда“ таки побідить. Навіть найбільш несовісне збуджуванє найнизших інстинктів та пристрастий мусить — говорив п. Ґломбінський — викликати здорову реакцию. Тож він надїє ся, що таку реакцию викличуть і „анархістичні змаганя“ Русинів, хоч нинї Галичина є видовищем непокоячих проявів.

Радикальні українські партиї, пронятї зачерпненою з істориї жаждою мести і оживлені національною і социяльною ненавистию і завистию та тенденциєю социяльного і національно-політичного перевороту, прібують від довшого часу і то не без успіків, про помочи террору, клевет і під'юджуваня всякого роду, при помочи преси, брошур, інтерпеляций, парляментарних промов, інтервієвів а навіть при помочи певних орґанів, призначених для інформованя заграницї — з одного боку під'юджувати в краю руське населеленє, з другого боку ввести в блуд політичні чинники держави і цїлого сьвіта що-до фактичних відносин в Галичинї і що-до правдивого настрою населеня. Сим методом, мимо численних з нашого боку спростовань, послугують ся вони від ряду років, хоч виставляють ся на ту небезпеку, що сей їх метод може увійти в пословицю (що за печаливість о нас! — *Ред.*) та хиба не принесе слави єї авторам і прихильникам, бо правда є непоборима і нїякі способи не будуть против неї через довший час успішними. Ми мали власне пригривку до таких промов, яких цїлию викликати т. зв. галицьку дебату в палатї. Будемо тут чути видумки і перекручуваня фактів, чого початок ми вже чули. (*Руські посли перериваютъ бесїдникови Посли Старух і Трильовський кричать*: Ми не є Поляками, аби оббріхувати сьвіт! *Настає шум. Поляки Добія та Стапінський, запінивши ся, викрикують до Русинів та грозять кулаками. Президент дзвонить і шум улягає ся*).

Ґломбінський: Ширенє фальшивих вістий про нашу адміністрацию є можливе тут лише тому, бо — на жаль — Галичина для всїх народів Австриї і їх парлям. заступників є terra incognita. (*Поляки потакують. Руські посли підхоплюють се і кричуть*: Дуже добре! Дякуємо за признанє! Се-ж ми давно говоримо, що лише задля сего удержуєть ся в Галичинї лайдацька адміністрация: *Шум серед Поляків. Ґломбінський збитий очевидно з пантелику. По хвилї похоплює ся і континуує дальше*:) То-ж старайте ся, панове, пізнати наш край безпосередно. (*Русини*: Сего як-раз бажаємо собі! В тій цїли ми домагались нераз осібних комісий з парляменту для розслїдженя галицьких справ!)

Ґломбінський продовжає: Поважна нинї хвиля в державі і в краю. По послїднім мордї, котрий на жаль, зістав тут через одного руського посла названий як конечне звено в ланцюху польсько-руської борби, панує загальне огірченє, яке може лише зрости через сю дискусию. Однак не вільно нам уступати перед терроризмом, бо се нарушило-би правний лад в краю (*оплески Поляків*). Нагле внесенє домагає ся специяльної контролї і надзору над галицькою адміністрацию, так, як-би галицька адміністрация не була частию адміністрациї австрийської, а специяльним витвором польського духа. Адміністрация галицька виказує лише ті самі недостачі, що решта австрийської адміністрациї, але анї юридично анї історично не лучить ся з давною адміністрациєю Польщі. Між Галичиною а рештою Австриї є лише та ріжниця, що Галичина є покривджена на точцї скількости урядів політичних і персоналу урядничого. Рівно-ж орґанїзация адміністрациї вимагає реформи, про яку думав вже д-р Кербер.

Особливо тяжкими є задачі адміністрациї в східній Галичинї задля анархістичної аґітациї руських партий (*Поляки бють браво*). Дальше бесїдник заперечує — як то каже ся — „в чамбул“ всї заміти піднесені пос. Цеглинським, не пробуючи однак заперечити нї одного конкретного факту.

Але мої противники скажуть — говорив дальше п. Ґломбінський — що не жалять ся на австрийську адміністр. систему, лише на польські впливи політичні в виконуваню галицької адміністрациї. Сей вплив вони осуджують тому, бо він має вести до польонїзациї краю і до угнетеня культурного і материяльного. Отсї сьмілі але неправдиві твердженя простую тут коротко наведенєм фактів і дат статистичних.

Політичний вплив Поляків на гал. адміністрацию зачинає ся 1867 р., а зискав силу через виданє найвисшого розпорядженя з 1869 р., котрим в Галичинї введено польську мову як внутрішну мову урядову. Чи-ж справдї за тих 40 лїт Русини дізнали якої шкоди під зглядом правним, господарським і культурним? Чи може як-раз противно — розвинули ся вони всесторонно? (*Голоси Русинів*: Ми розвинули ся, але власними силами, в тяжкій борбі з перепонами і секатурами польської адміністрациї! Як-би не та адміністрация, Русини перевисшили-би своїм розвоєм Поляків!)

Ґломбінський: Що до прав руської мови, то розпорядженє з 1869 року узнає їх, а в практицї шанує ся їх. Руського язика уживають власти в відношеню до руських громад і публики (*Руські голоси*: Се брехня! Хиба по довгих авантурах і волокитах! За кождий раз треба зводити осібну борбу!) Руська мова є урядовою мовою судів і урядів (*Русини*: Се цинїчна брехня! Професор унїверзитету має чоло так брехати! Ганьба!). Суди не лише полагоджують поданя в руській мові, але ведуть в тій мові розправи і по руськи вирокують. Протоколи судові пише ся по руськи (*Русини*: Се неправда! Як можна так безлично брехати! Отсе польська етика і польський гонор!)

Ґломбінський: Як кому дїє ся кривда, може вносити рекурси і жалоби. Я стверджую що маєте право, аби протоколи писано по руськи і так робить ся. *Русини*: Сьміле ствердженє брехнї не робить її правдою!) Коли, панове кажете, що я говорю неправду, то се є ваша власна вина, що так не дїє ся, бо 40 (?!) процент суднїв східної Галичини є Русинами. Так само вписи до книг ґрунтових доконуєть ся по руськи. Всї публичні оповіщеня, блянкети і т. д. є друковані в обох мовах.

Навіть на „польськім“ унїверзитетї є руські катедри. І се є заслугою Поляків, бо не Русини а Поляки вибороли розпорядженє з 1871 р., яким скасовано нїмецькі виклади. Так само Полякам завдячують Русини свої ґімназиї. Зразу була лише одна руська ґімназия у Львові. Від сего часу сойм креував 4 нові руські ґімназиї (*Русини*: За сей час Поляки дістали 40! Кожду ґімназию ми тяжко окупили!) Зразу не було нї одної руської учительської семинариї, лише самі польські. (*Русини*: Се брехня!) На внесенє польської ради шк. краєвої всї семинариї східної Галичини перетворено на польсько-руські (*Руські посли іронїчно сьміють ся*). В соймі руська мова має рівні права з польською. (*Русини дальше сьміють ся*).

Дальше говорить бесїдник о праві руських громад рішати про урядовий язик в громадській радї і про викладову мову в школї, але очивидно не згадує о тих перешкодах, які робить ся громадам в сїй справі зі сторони адміністрациї. Говорить про 5 руських членів в краєвій радї шкільній, але не каже, що польських членів є в нїй 31. Править, що з кождим роком зростає число руських урядників у східній Галичинї, але не згадує, що з кождим роком значну їх часть висилає ся на Мазури. Опісля широко розводить ся бесїдник над оклепаним порівнанєм між положенєм Русинів у східній Галичинї, а положенєм Поляків на Шлеску, на Буковинї та в Прусах. Дальше порівнує положенє Русинів перед 40 лїтами з теперішним, але анї словом не згадує о тім, що той безперечно величезний поступ Русинів за остатних 40 лїт не є наслїдком — не кажемо вже, якоїсь ласки, але хочби — справедливости польської, а наслїдком власної і то тяжкої працї, тим тяжшої, що веденої в безнастанній борбі з польською нахабностию; не згадує також анї словом о тім, що за той сам час Поляки, спиняючи всїми способами працю і поступ Русинів, самі в сотеро більші зробили поступи на всїх полях, і то як-раз коштом Русинів. Дальше широко розповідає байки про велику дбалість краєвої ради шкільної про руське шкільництво, фалшуючи навіть урядові статистичні дати, — байки, котрим нинї вже й жадна дитина на Руси не вірить, бо факти говорять цїлком що иншого.

Переходячи до справ віроісповідних, згадує п. Ґломбінський о церквах і парохіях, фондованих Поляками за польських часів. Також і на економічнім поли польське коло не робить ріжницї між Поляками і Русинами; але бесїдник забув о тім згадати, як „польський“ сойм і польське коло краєвими і державними фондами попирає від давна лише економічний розвиток західної Галичини,

а східну Галичину зводить до крайного зубожіня. Нїби то на доказ, що західна Галичина гірше має ся економічно, каже бесїдник, що еміґрация з західної Галичини є більша, нїж зі східної; але промовчує, з якими перешкодами із сторони адмінїстрациї стрічає ся еміґрация Русинів — на те лише, щоб польським дідичам не убувало дешевого робітника. Вкінци вказує на товариство взаїмних обезпечень „Днїстер" і на „Руську Щадницю" в Перемишли, „одиноку в цїлій Австриї" національну щадницю, і на тім кінчить „доказ правди", що галицька адмінїстрация не є до Русинів неприхильна, а байка про польщенє і утиск Русинів є з кождого огляду невірна. Одного лише — каже — не могуть Русини осягнути: не могуть виперти Поляків з краю. Лишимо ся — каже — у східній Галичинї, де нас є над 1.600.000 душ, де вкінци клали ми наше майно для добра краю; лишимо ся не як гостї, а як з дїда-прадїда польське населенє і будемо хоронити те населенє перед дальшим русченєм. Бесїдник радить Русинам лишити будучність краю і розвиток свого народу суспільній еволюциї і істориї.

Що було в силї Поляків, усьо зроблено, щоби краєви і обом його народностям запевнити спокій і спокійний розвиток. (П. Бачинський: Випустїть нас з під своєї опіки!) Колиж руські радикали або инші полїтичні вороги польського народу і дальше будуть говорити, що Поляки спиняють Русинів в розвитку, то можемо спокійно ждати осуду розумних людий і істориї. Голосувати будемо против наглости.

Промова пос. Остапчука.

Бесїдник завважує, що коли в якімсь краю два народи, близькі собі походженєм, живуть в незгодї, то се знак, що між ними панують анормальні відносини.

Фактично нїхто не може заперечити, що всему злу в Галичинї винна в першій мірі польська шляхта. Вона через свою деморалїзацию і дикість збудила ненависть проти себе серед найспокійнїйшого народу і тому за все зло можна робити відвічальною тільки її, а не цїлий польський нарід, бо польські хлопи терпіли під ярмом шляхти так само як і українські. Теперішні відносини в Галичинї є продовженєм історичного стану в тім краю, того стану, який колись зготовив упадок польській вітчинї. Польська шляхта знає добре настрій українського народу, вона знає свої вини супроти нього. Адже навіть Стапінський, котрий що-йно перед кількома тижнями через своє вступленє до кола викликав загальне здивованє, перед двома роками заявив на зборах, що в Галичинї доти буде зле, доки дороги не будуть вимощені шляхотськими черепами. (*Пос. Трильовський*: Jasiu! jakżeż ty się zmienił! — *Веселість*). Що в правительственній системі доси нїчого не змінило ся, се найлїпше показало ся підчас послїдних соймових виборів.

Далї звертаєть ся бесїдник проти виводів пос. Ґломбінського, котрий замість фактів оповідав ріжні казки. Коли Ґломбінський каже, що в Галичинї все знаходить ся в найбільшім порядку, то чому так боронить ся перед розслїдженєм галицьких відносин. Се факт, що в Галичинї від років панує еміґрация польського і українського селянства, що українське населенє дізнає від бюрократиї безправств і зневаги. Центральне правительство не звертає на се нїякої уваги, на чім терпить інтерес обох народів краю і інтерес держави.

Коли взяти під увагу галицькі відносини, то й акту Січинського не важко зрозуміти, бо з розпуки цїлого народу, котрому замкнено всї шляхи ратунку, мусять родити ся такі вчинки. Потоцького вважали жерелом усїх надужить в Галичинї, а до ненависти проти нього причинило ся й те, що він походив з родини, яка підчас польського безладя просто купала ся в крови українських селян. Не можна дивувати ся, коли серед важко гнетеного українського народу будить ся гнїв і бажанє пімсти. Вчинок Січинського є випливом почувань всїх покривджених і гнетених людий в Галичинї.

В інтересї мирного житя і розвитку обох народів і в інтересї цїлої монархії треба розслїдити галицькі відносини і не відмовляти помочи для їх поправи.

Промова п. Глїбовицького.

П. Глїбовицький заявляє, що він є в приємнім положеню, що може відповісти на всї ті закиди і денунциациї (?!), на котрі його сторонництво було наражене з боку українофілів (!) в часї останної соймової кампанії і потім. (*Перебиванє з боку п. д-ра Бачинського*).

П. Глїбовицький: Пане Бачинський, Ви все робите систематично, спершу кричете, потім бєте... (*Голосні перебиваня з руського боку*).

П. Василько: Се йде за далеко, до того ми не допустимо! (*Оклики з руських лав до Глїбовицького*: Ідїть до думи)!

П. Марков: Дума часом лїпша від нашого парляменту.

П. Вітик: Їдьте до Петербурга, як Вам там лїпше — а нї то аж на Сибір! Рубльохапи! Я вам докажу, кілько рублїв ви і ваша партия дістали від царя Миколи. (*Оклики*: *Слухайте, слухайте*)! Царофіли ви є, наймити ви є, посїпаки кола польського!

Предс. Жачек дзвонить і просить о спокій.

П. Глїбовицький: Для всякого, хто знає східно-галицькі відносини, є сьмішною річю, коли чує, що українофіли когось оклеветують за над'ужитя і насильства. На „русско-народних" кандидатів нападали з'орґанїзовані банди українські.

Трильовський: Ваші люди стріляли і провокували.

П. Глїбовицький: Але ваших засудили,

П. Трильовський: Розумієть ся, бо Поляки то ваші опікуни!

П. Глїбовицький жалуєть ся, що якомусь москвофільському сьвященикови українські хлопи відорвали вухо. (*Загальний сьміх*). „Русско-народні" посли діставали погрози на смерть.

П. Бачинський: Безлично брешете і навіть не почервонїєте! (*Оклики*: Так може говорити тільки ренеґат).

П. Глїбовицький: На зборах п. Давидяка Українцї уладили по просту страшну різню.

П. Старух: Але бо скажіть нам же раз про віче в Галичи! (*Оклики*: Там гуляли Ви і Ваша чорна сотня)!

П. Трильовський: А о. Давидяка набили по лици таки ваші люди — „русскіе" терористи.

П. Давидяк, збентежений кличе: Се були ваші люди, з української школи!

П. Трильовський: Отче, не сором вам, та-ж старий Ґеровський такий самий кацап, як ви!

П. Глїбовицький: Українцї жалкують ся, що галицька адмінїстрация підпирала в часї виборів нашу партию. Се неправда, бо Українцї без помочи Поляків навіть не істнували-б. В „Дїлї" і „Землї і Волї" признали ся самі, що українські посли ходили до Потоцького з прошенями, щоб як найострійше поборював моїх сопартийників. (*Оплески серед Поляків*).

П. Бачинський: Се брехня. Покажіть ті ґазети!

Глїбовицький: Прийдїть до мене, то покажу, але прийдїть без револьверу.

Бачинський: *Собаку бєть ся буком, не револьвером!*

Глїбовицький: В відношеню до вас я волїю бути собакою, нїж рівним вам.

Бачинський: *Лишіть ся отже і дальше собакою!* (Гучний сьміх і оклики в напрямі Глїбовицького).

Глїбовицький: Коли ґр. Потоцький не хотїв робити таких надужить виборчих, українофіли запалали ненавистию до нього. Нїчо не помогло йому, що він протеґував їх на високі посади, а Олесницького на віце-маршалка соймового. Перед смертию він перенїс невигідних українофілам старостів...

Бачинський і Трильовський: На лїпші посади службові.

Пастор: Куди-ж їх мав перенести? На Сибір?

Старух: Нї, до криміналу!

Глїбовицький: Замордований вами ґр. Потоцький... (*Перериваня*: Пфуй — Ренеґат — Хулїґан!) дав вам ряд мандатів. Можу з автентичного жерела запевнити, що без помочи Потоцького українофіли булиб дістали два до пять мандатів.

Лагодинський: З якого жерела? З „Gońca polsk-ого?"

П. Трильовський: Се прецїнь не є брехня, що в Галичинї нема нї одного Москаля. Перед народом не важите ся говорити по росийськи!

П. Глїбовицький: Що нас попирав, хоч наша партия стоїть близько до росийських офіцияльних кругів.

П. Пігуляк: Щож то? ви не їдете до Петербурга?

П. Глїбовицький: Але не до кругів офіцияльних.

П. Трильовський. Таж вас має там приймати чорносотенна дума. Чому не їде там жаден Поляк? Поляк так не понижить ся! Ваші „неофіцияльні" патрони то Комаров та другі ґенерали.

П. Глїбовицький виводить дальше свої жалї, а головно пручаєть ся проти того, що росийської партиї й народу не видумано через ніч. А сказав то чоловік, що 8 лїт тому був активним членом партиї. (Алюзия до посла М. Василька).

П. Трильовський: Він Москалем не був нїколи!

Пос. Глїбовицький. Як можна називати нас новою партиєю, коли праса нотує нас з давна як старо-руську партию.

Оклики: Щож ви є тепер властиво? Старорусини чи Москалї?! Пос. Глїбовицький на те не відповідає, а тут пос. Трильовський кличе: Виж самі звете себе Москалями і говорите з собою по росийськи, а перед народом не важити ся говорити по росийськи!

Пос. Марков: Маємо хлопів, що вміють говорити по росийськи, а в Перемишли видає хлоп росийську ґазету.

Оклики: Брехня! Пос. Старух кличе до кацапських Аяксів: Ану ходїть до мене до Бережан та говоріть до хлопів по росийськи! (*Сьміх.*)

Пос. Глїбовицький, відсапнувши та попивши водою, кривдує собі, що кацапів очернювано перед центральним правительством.

Пос. Діяманд. Але вам се мабуть не пошкодило! (*Сьміх*). Глїбовицький: То инша річ, але я мушу запротестувати проти сего. Russisch a russländisch є що иньшого. Вслїд за тим стараєть ся від виводити, що кацапи хотять лише „культурного єдінства" з „русским" народом та на доказ сего цитує всякі фільольоґічні працї.

Посли руські перебивають йому. Пос. Старух кличе: Ходїть до Галичини та зацитуйте се!

Пос. Стапінський, який прийшов в сукурс „русскому" кличе: Не маєте також що гризтись Галичиною. *Оклики*: І Стапінський тут. Пос. Бачинський: Продав уже своїх хлопів і ще чогось хоче. Пос. Стапінський: Проти вас ми всї получимо ся, щоб таких панів, як Бачинський винищити. *Протести на руських лавах.* Пос. Старух кличе: Вперед знищимо таких панів як Стапінський!

Пос. Глїбовицький цитує дальше відорвані реченя з своїх жерел, в чім йому перебиває пос. Колесса.

Пос. Вітик: Дивіть на найбільшого фільольоґа між адвокатами! Хулїґан!

Пос. Старух: Щож то має спільного з галицькими надужитями?!

Пос. Діяманд: Чи він вже раз зачне говорити до річи?

Пос. Глїбовицький очивидно зацукав ся і мовчить якийсь момент. Робить ся павза, яку пос. Вітик перебиває поважною радою: Also erzählen sie weiter! На сали гомеричний сьміх; а в слїд за тим пос. Глїбовицький ще раз вирікаєть ся симпатий до офіцияльних кругів росийських, а навіть заявив, що мусить погорджувати офіцияльними кругими, росийськими, під якими терплять його прихильники. (*Вшехполяки? — Ред.*).

Пос. Трильовський: Скажіть се в Росиї!

Пос. Глїбовицький: Чому не скажу? Скажу!

Пос. Трильовський: Йдїть, а опинитe ся, де Макар кози пасе!

Глїбовицький: Мою промову будуть читати і в Росиї, але менї не ходить о симпатиї росийських офіцияльних кругів.

Трильовський: Вам заступають їх в цїлости симпатиї офіцияльних польських кругів!

Глїбовицький: Доси не можу симпатизувати з офіц. Росиєю, доки вона не веде правдиво-славянської полїтики, вільної від впливів Берлїна, без їзди до Свінемінде та без наслухуваня при телєфонї з Берлїна. Так само внутрішна полїтика Росиї повинна бути славянською, т. є. мирною. Ми признаємо засаду культурного єдинства всїх росийських (russisch) племен, але хочемо дїлати полїтично лише в східній Галичинї і півн. Буковинї на австрийськім ґрунтї. Однак ми бажали-би бачити Австрию і Росию в тїснім союзї, що було-би о много користнїйше для Австриї, нїж союз з Прусиєю. Наша партия не повстала щойно сего року. При послїдних соймових виборах ми побідили, і все ми були сильні, хоч від р. 1882, нас переслїдувано і денунціовано. Наша партия істнувала ще перед тим, нїм в 1848. роцї винайдено Русинів (*Поляки бють браво. Русини кличуть*: „Повтаряєте польські ідіотизми! ви польський льокай!") Наша партия має тисячлїтну історию (*Сьміх*) і спокійно глядимо в будуччину. На жаль, не всї Поляки то зрозуміли, що лише в союзї з нами їх будучність, через що пошкодили нам і собі! Поляки, іменно Баденї, підпирали український рух (*Сьміх на лавах руських*).

Трильовський: Баденї підпирав? — А вісїм трупів при виборах з 1897. р. се що значить?!

Глїбовицький: Тепер Українцї є перші вороги Поляків!

Марков: Се є наслїдком злого вчинку! Їх-же підпирано!

Глїбовицький: На щастє братя Поляки прозріли. Лише було-би пожаданим, аби трівало.

Бесїдник звертає ся дальше против укр. преси: каже, що вона ширить брехнї про Поляків і москвофілів, про видумані над'ужитя (*Поляки бють грімке браво.*) І ми — каже Глїбовицький — маємо деякі дрібні рахунки з Поляками, але ми вирівнаємо їх мирно і культурно, без револьвера в руцї, не скритовбийством, не мордами, не насильствами. (*Грімкі оплески Поляків.*)

Пос. Бачинський: Вирівнаєте їх готівкою! (*Сьміх.*)

Глїбовицький: То є перша ріжниця між нами а Українцями. Друга ріжниця та, що ми ті рахунки бажаємо вирівнати безпосередно, без посередника, котрий не має мішати ся до славянських спорів.

Пос. Бачинський *перериває*...

Глїбовицький: Ви мене розумієте. Певне, що в розвитку українофільства прикре те, що їх виплекано як штучну ростину; українська партия подібна до розгнїваної дитини.

Пос. Бачинський: Від 40 лїт чує отся палата наші жалоби на польську господарку, а він сьміє таке говорити! І як можна так низько впасти, щоб таке говорити!

Глїбовицький: Тепер виховавцї бачуть, що виховали собі гадюку, серед них починаєсь ся процес отверезїня і для того гадюка казить ся і кусає на всї боки.

Цїла палата — навіть Чехи — вибухає криком обуреня, тільки Поляки бють браво.

Глїбовицький: Мимо стільки комплїментів, які припали менї від українофілів і їх товаришів, звертаю ся до них під покликом славянських почувань з отсими словами: Дорога, якою йдуть від ряду лїт...

Старух: Не потребуємо нїяких наук від такого драба!

Бачинський: Ще ми так низько не впали, щоб від такого драба приймати науки!

Глїбовицький: Дорога терозизму, неґациї, фанатизму, корупциї, клевети і денунциациї тут і перед центральним правительством є негідною якої-небудь національної орґанїзациї і кінчить ся в моральнім багнї. Отже заверніть з неї!

Старух: Скандал! Ефіяльт! *В цїлій палатї крики обуреня. Польське коло бє оплески і ґратулює.*

Промова мінїстра Бінерта.

Висока палато! В наглім внесеню, над котрим тепер радить палата, пп. Цеглинський і тов. взивають правительство, щоби розслїдило наведені в інтерпеляциях, внесенях і промовах руських послів вчинки галицьких адмінїстрацийних властий та видало відповідні розпорядженя. Вже з нагоди всїляких жалоб, ріжними часами тут вношених, а дотикаючих переводженя всїляких виборів, громадських, соймових і парляментарних, правительство не залишало розслїджувати правдивий стан річи і, де стверджено провину адмінїстрацийних орґанів, не занедбало розпорядити, щоби винуватих потягнено до одвічальности. Розуміє ся, що не могу тут обговорювати всїх жалоб зокрема, внесених в сїй сесиї руськими послами; але й думаю, що могу поминути факти, наведені в сїй дискусиї, бо всї вони відносять ся до остатних соймових виборів, а ми й так по сїй дискусиї зараз приступимо до иньшої, котра специяльно доторкати буде тих виборів.

Передовсїм могу загально ствердити, що жалоби на систематичне переслїдованє руського населеня із сторони галицьких полїтичних властий не мають нїякої підстави. Коли лучали ся надужитя, то були то надужитя одиниць против одиниць; для того й не можна властям підсувати тенденций, неприязних Русинам. Я переконаний, що полїтичні урядники адмінїстрацийні далекі від таких тенденций. Для того мушу сказати, що некорисний суд, виданий взагалї о галицькій адмінїстрациї, не має підстави; а могу покликати ся також на те, що відносини галицькі знаю по троха і з власного досьвіду, бо кілька лїт прожив я в Галичинї, а і опісля їздив туди кілька разів і не занедбав жадної нагоди, щоби інформувутись о відносинах краю.

В дискусиї, о скілько я зрозумів, говорено не лише про адмінїстрацию в тїснім значіню сього слова, але також про адмінїстрацию шкільну, про справи водного права, адмінїстрацию лїсову і т. и.; длятого хочу взагалї зазначити, що правительство признає конечність розвитку державної адмінїстрациї в Галичинї, згідною з духом часу. Недостаточне число повітових полїтичних властий в Галичинї є причиною, що урядники не є в силї подолати своїм задачам. Також і заострені відносини національні вимагають часто інтервенциї властий. До того і поступ та розвиток на поли суспільнім і економічнім причиняє ся до збільшеня роботи адмінїстрациї; досить указати на велике число законів, ухвалених як в соймі так в державній радї, а всї вони дають полїтичним властям богато до роботи. Длятого конечне є побільшенє всїх адмінїстрацийних властий в Галичинї; бо, хоч галицьким урядникам не можна відказати доброї волї і охоти до служби, через вказані трудности адмінїстрацийний апарат таки нераз не функціонує цїлком вдоволяючо, а сторонам немило дають ся відчувати опізненя в урядованю.

Було заслугою ґр. Потоцького, що бистрим оком добачив той злий стан і почав його усувати. Є се велика несправедливість, що доконаний у Львові злочин вяже дехто з т. зв. галицькою адмінїстрацийною системою та що убитого намісника робить ся по просту одвічальним за те обуренє, котре нїби то елементарно проявило ся в доконанім на його особі злочинї. З уваги на ті обвинуваченя мушу покликати ся на признану навіть противниками дїяльність ґр. Потоцького, повну пожертвованя і переняту моральною повагою, на його тепле серце для потреб населеня, на факт, що ґр. Потоцький бажав помиреня всїх сторонництв, що уряд свій виконував обєктивно, чесно і совісно та старав ся усунути надужитя і по можности приспішувати полагоджуванє справ. Ся дїяльність його заслугувала би на признанє також у його противників. Замість сього не вагано ся указувати на скритоубійство як на дїло патріотичне.

Також і новий намісник, обіймаючи свій уряд, заявив, що буде дбати о рівномірне виконуванє законів у відношеню до всїх без ріжницї віри і народности, а передовсїм трудитись буде над розвитком адмінїстрацийного апарату. Правительство сильно буде його попирати в сих заходах, щоби витворити сильну і для всїх верств населеня однаково справедливу адмінїстрацию. В сїм бачить правительство також і найпевнїйший спосіб, щоби з одної сторони ухилити причини до жалоб на адмінїстрацию, а з другої виробити послух для законів і ухоронити населенє від систематичного підбурюваня. Адмінїстрация, коли остає в безперерівній стичности з населенєм, легко може запобігати погубним аґітациям і корисно впливати на розвиток публичного добра. Правительство завсїгди уважало за свій обовязок розслїджувати всякі жалоби, висказувані в сїй палатї на поведенє властий, а опісля відповідно до вислїдків розслїдів видавати розпорядженя для заради лихови.

Длятого гадаю, що се нагле внесенє є безпредметове, бо домагає ся чогось, що правительство й так уже робило або робить. Колиж внескодавцї жадають неупередженого слїдства, котре мали би перевести не орґани полїтичної адмінїстрациї, то мушу зазначити, що навіть із становища внескодавцїв нема достаточної причини недовіряти теперішному намісникови, під котрого управою і контролею ті слїдства тепер буде ся вести. На мою гадку се внесенє не має характеру наглости, длятого прошу високу палату не признати йому наглости.

Промова посла Днїстрянського.

Бесїдник на вступі зазначує, що з двох бесїдників contra, які доси виступали в дискусиї, один, се офіцияльний презес польського кола, а другий — неофіцияльний презес „польсько-росийського союза для заглади руського народу". (*Оплески на руських лавах*). Коли оцїняти той союз двох елементів зі становища правничого, то годї назвати його товариством з обмеженою або необмеженою порукою, але треба його вважати за societas leonina, де одна сторона забирає собі всю користь, а друга поносить тільки шкоду. З полїтичного становища сей союз на-зверх є товариством без поруки, коли ходить о добро руського народу (*оплески Русинів*), а в нутрі є се односторонне нерозривне відношенє службове (*оплески Русинів*). Односторонне тому, що сильнїйша сторона не приняла на себе в загалї нїяких обовязань, а нерозривне тому, бо слабша сторона не хоче уступити, хоч їй вже властиво вимовлено службу. Сей союз можна витолкувати хиба тим, що пос. Глїбовицький та його клюбові товариші є ґенералами без армії.

Бесїдник констатує, що такої безличної промови, як що-йно виголошена промова посла Глїбовицького, ще в сїй палатї не чули (*оплески Русинів*) і тому він не буде з нею полємізувати, тільки обернеть ся зі своїми увагами від разу до промови презеса польського кола.

Сей посол з гори, в почутю своєї власти, представив ся як ц. к. добродїй і ц. к. судия Русинів. Головною точкою вшехпольської проґрами є безоглядне знищенє руського народу і спиненє його в культурнім та економічнім розвитку, а коли той нарід мимо того завдяки своїй власній силї по довголїтній боротьбі дійде до культурних та економічних здобутків, тодї треба заявити, що ті здобутки завдячує виключно польській адмінїстрациї, що навіть управильненє мови є дїлом Поляків. Щось подібного може говорити тільки володар, котрий думає, що він по своїй волї роздає дарунки, а того, що посьміє тих дарунків не приняти, зовсїм справедливо можна напятнувати радикалом і анархістом. (*Оплески Русинів*).

Наш нарід не потребує дарунків, він платить податки і за те домагаєть ся своїх прав. Правда в виводах пос. Ґломбінського є тою самою правдою, яку польська адмінїстрация все кидає в лице Русинам, є статистикою галицького правительства, котре східну Галичину стараєть ся представити центральному правительству як територию на-пів польську. Бесїдник описує докладно економічне і культурне положенє руського народу в Галичинї і зазначує, що той нарід знаходить ся в розпучливій, накиненій йому боротьбі за істнованє. Над 90 процент руського народу в східній Галичинї, се селянство. Але коли селянин в західній Галичинї має змогу жити по людськи, то житєві умови руського селянина остають далеко по заду управнених домагань що-до мінїмум істнованя. Руський селянин відчуває недостачу найконечнїйших способів поживи. Мясо їсть хиба раз на рік, на Великдень, а виїмково тільки в великі сьвята. Молоко вважаєть ся продуктом люксусовим, який даєть ся тільки дїтям і хорим. Особливо час перед жнивами, се період голоду. І власне ся недостача поживи, а не пянство, є причиною, що селянин старав ся недостачу енерґії заступити алькоголем. Але наслїдком аґітациї за тверезістю вживанє алькоголю постійно зменшуєть ся, що є доказом моральної сили руського селянина. Так само недостаточні є відносини помешканя серед руського селянства.

І вся та нужда панує в краю, котрий з огляду на свої природні богатства міг би бути шпіхлїрем Европи, в краю, котрий міг би плисти медом і молоком, коли б покликані сфери сповнили свій обовязок супроти краю, коли-б населенє краю було сьвідоме того. Пересїчна земельна власність руського хлопа виносить 3 морґи, задля чого він навіть при напруженю всїх своїх сил не може одержати того, чого йому безуслівно треба на удержанє власне і родини. Що руський селянин на такім дрібнім господарстві може взагалї вдержати ся, є се клясичний доказ його здатности і пильности. Нищенє лїсів, доконуване галицькою великою земельною власностию, діймає посередно і селян і приносить їм велику шкоду, бо погіршує клїмат і спричинює великі повени. Наслїдком сеї рабункової господарки є неурожаї послїдних лїт, котрі починають бути вже постійними.

Статистика виказує, що все, що дїєть ся в Галичинї, виходить на користь великої власности, а також, що чисто польська Галичина західна дістає львину часть в порівнаню з руською Галичиною східною. Через те, що руський селянин живе в такій нуждї, а також, що в краю нема промислу, зростає еміґрацийний рух, бо еміґрация є нинї для руського селянина одиноким способом втекти перед нуждою економічною, а навіть полїтичною. Але навіть ту утечу перед нуждою стараютъ ся власти унеможливити, мабуть тому, щоб через голодову конкуренцию обнизити зарібну плату. Галицька адмінїстрация вживає всїх способів, щоб руських селян, як яких новочасних невільників, прикувати до лаву обшарника.

Але руський нарід мимо всего того під впливом европейської культури поступає в своїм розвитку і нинї має вже численну інтелїґенцию. Се викликало ще більшу ненависть пануючої в Галичинї партиї, бо та інтелїґенция перешкаджає їй в повнім позбавленю прав руського народу. За те руську інтелїґенцию допускають до урядових становищ лиш на стільки, на скільки вона готова виректи ся свого народу або бодай мовчати, а за національну зраду визначена формально з уряду премія.

В цїлім краю є 5 руських шкіл середних, а 48 польських, а закладанє висших шкіл руських

є заборонене. А все те є наслідком одної системи: негації теперішности і будучности руського народу. Але хоч би всї сили ада сполучили ся против Русинів, то по сторонї Русинів є право. Руський народ має за собою вікову історию, находить ся в нездержнім розвитку і є приготовлений до борби о сей розвиток. Є се величезна борба о народну екзистенцию і народну культуру. [*Оплески на руських лавах.*]

По промові п. Дністрянського замкнено дискусию і вибрано генеральних бесідників: Дашинського pro і Дїдушицького contra. Наступуюче засїданє відбуває ся нині.

Ґраф Станислав Тарновський про ґр. Андрія Потоцького.

Краківський „Czas" (чч. 111 і 112) передруковує з журнала „Przegląd polski" некрольог, який написав ґр. Станислав Тарновський, професор краківського університету і презес краківської Академії Наук, а при тім духовий батько політичної теориї і практики краківських станчиків. Що до змісту і форми некрольогу, то треба сказати, що він держаний в дуже підвисшенім тонї, повнім похвал і просто гльорифікациї для особистих приємет намісника і його публичної діяльности. З сього некрольогу виймаємо для інформациї наших читачів ті два місця, де ґр. Тарновський говорить про значіне ґр. Потоцького як намісника і дає політичну оцінку атентату з 12. цьвітня с. р.

Про ґр. Потоцького як намісника ґр. Тарновський пише:

„Намісництво обіймав також (т. зн. так само як маршалківство) з надією, що дасть йому раду, але без охоти, на сильні налягання, чисто тільки з почутя обовязку, з посьвячення. Мав обняти власть в краю, коли в державі нїхто на правду власти не виконує, коли законодатне тїло діткнене паралїжом обструкциї, а правительство штуками, викрутами окуплює собі з дня на день штучний спокій. Мав обняти власть в краю, також викиненім з рівноваги. В неладї держави змагала ся очевидно сьмілість і пристрасть всїх партийних ривалїзаций і лїцитаций польських, руських, жидівських і социяльстичних. Хаос, в котрім не тільки становище правительства ставало труднїйше нїж було, але цїле положенє і значінє краю могло захитати ся, зійти з доброї дороги, псувати ся.

„З того стану річий Андрій Потоцький здавав собі справу ясно; отже коли жадано від нього в Відни, щоби взяв власть і відповідальність, мусїв знов жадати, щоби та власть була дїйсна. Поклав умови. Не знаємо їх, не можемо вичислити; але знаємо, що були і що давали йому (очевидно, в суверенности від центрального правительства) більше незалежности, нїж звичайно мають намісники. Був се рід договору: Колиб друга сторона не додержала умови, він в тій самій хвилї був би зложив свій уряд. Се давало йому супроти міністерства силу в домаганях і силу в відмові. Знали, що не грозити-ме димісиєю без важної причини, для форми, але що коли ії раз подасть, то рішучо, та що його димісия вплине на відносини краю і відносини польського кола до правительства. Правительство мусїло з ним числити ся, а рівночасно признавати і його голову і його характер; вартість чоловіка, його повага, значила в його становищи ще більше, нїж потреба його послуг і всї умови. Розум, такт, добра віра, щирість і чесність в службі, сьмілість і отвертість висловлюваня своєї думки і погляду, а міра в домаганях, огляд на потреби і запутані відносини держави, виробили йому ту повагу і довіре, яку мав у Відни, яку мав особливо у нашого цїсаря".

Отсї слова ґр. Тарновського найлїпше потверджують те, що ми все говорили, а саме, що ґр. Потоцький мав такі широкі повновласти, які робили його властиво не цїсарським намісником, а самостійним володарем Галичини. Як він уживав сих повновластий супроти нашого народу, сього не потребуємо тут пригадувати...

Що-до політичної оцінки убийства ґр. Потоцького, то ґр. Тарновський є очевидно рішучим противником політичних убійств як способів політичної боротьби. Але його оцінка акту Сїчинського має ту цінну а вимкову у Поляків прикмету, що не знає „подвійної бухгальтериї", не знає иншого критерия для Поляків, а иншого для Русинів, як се звичайно робить польська преса. Осьщо пише про сю справу презес краківської Академії Наук:

„Недавно тому женщину, котра кинула бомбу на ген. Скаллона, котра до того отверто призналася, наші польські суди признали невинною, а ісповідники її політичної віри навіть овацийно витали її. І нині часописи росийські і руські мають право кидати нам в очи уневинненє п-ні Добродзїцької, а ми не можемо їм відповісти, що брешуть. Коли все вільно для ідеї, коли вільно вбити, то вільно однаково кождому. Для неї був ворогом росийський генерал, для Сїчинського намісник-Поляк; обоє робили те саме, з тих самих мотивів, з того самого понятя патріотизму і обовязку".

За сї слова мусимо віддати признанє політичній чесноти нашого політичного противника ґр. Тарновського, тим більше, що та його політична чесність се мабуть унїкат серед польської преси. Навіть ц. к. прокуратория виступила проти нас з конфіскатою і процесом за висловленє — тільки в богато обережнїйшій формі — того погляду, з яким отсе виступає так явно і категорично презес краківської Академії Наук.

Ще в справі обсади катедри руської історії в Київі.

Провалене кандидатури проф. Грушевського на катедру руської історії в сьвято-владимирськім університеті в Київі істинно-русскими шовінїстами викликало широкий відгомін серед кругів, інтересуючими ся справою науки на університетах південної Росиї. Між иншим поважна київська часопись, „Кіевскія Вѣсти", помістила замітну статю під заголовком „Политика и кіевскіе профессори", яка в перекладі звучить:

Навіть в тяжкі релятивно часи российського житя університети являли ся, по мисли добродіїв „охранителїв", цитаделею чистої науки, звідки виганяно геть всяку „політику". Професори гордились тим, що вони стоять „висше всякої політики". Не берем ся судити тут, на скільо таке відпекане від політики було реальним та на скільо научні корпораций справдї виконували сей клич. Однак певним є одно: університети поставили сей клич на своїм прапорі, видвигаючи, хочби в ідеалї, першенство і головне значінє научних задач університету.

Нинї бачимо що иншого. Хвиля реакциї доторкнула й університетів і — чи не дивно се, що найбільші дотеперішні противники „політики" на університетах показали ся найбільш яркими її поборниками, видвигаючи політику понад науку. Група реакцийних політиканів, пануюча в київськім університеті, нераз уже сегорік проявила тенденцию паралїжувати розвій наукової діяльности університету, видвигаючи на місце забальотованих за „політику" кандидатів історично-фільольогічного факультету тих кандидатів, котрі, як се заявляли спецыялїсти, відзначувались більше „благонадежностю" в полїцийнім змислї, нїж науковою компетенциею в вибраній ними спецыяльности.

Послїдний случай на засїданю з 29 цьвітня ст. ст. с. р. показав, що на сей раз незавидну ролю поліцая взяв на себе не сенат, а сам історично-фільольогічний факультет. Бальотовано на опорожнену катедру руської істориї — головно давної враз з істориєю Малоруси (як се було зазначене в конкурсї) — два кандидати: М. С. Грушевський, звісний ученний европейської слави, доктор руської істориї, автор поверх 200 научних праць, серед яких є 6 томів „Істориї України-Руси" — та професор нїжинського істор.-фільольогічного інститута, магістер В. І. Савва, автор працї археольогічної о „Московских царях і византийских василевсах".

Справозданя критичні були виготовлені осібною комісиєю. Члени її дали менше-більше такі звіти: спецыялїсти-історики, професор Довнар-Запольський і доцент Данилевич, з похвалою про працї професора Грушевського, а до них прилучив ся і проф. Голубєв, що дав дуже прихильну оцінку церковно-історичної части праць проф Грушевського; натомість проф. Флорінський та Іконнїков обрушились на „тенденцийність" п. Грушевського в єго „Істориї України-Руси" і пробували збудувати з сего обжалуване проф. Грушевського за „ненаучність" праць сего славного ученого. Особливо обурювала сих старовірів науки схема, якої проф. Грушевський придержує ся в „Істориї України-Руси", а після якої схема істориї Руси повинна бути так поправлена, як сего вимагають поправки введені проф. Грушевським. За своє новаторство, за виказане, що природним продовженєм істориї давного Київа і всеї південної Руси повинна бути история України, сьмілий новатор почув не опрокинене сеї „єреси" з фактами в руках, а свого рода засуд на історично-фільольогічнім загуменку київського університету.

Над оцінкою трудів п. Савви не було довгої роботи: се надто скромна научна величина, що вже було вияснене тому 10 лїт при появі його одинокої працї. По сім наступило голосованє, що дало такі результати: проф. Савва 7 голосів вибираючих і 7 невибираючих, проф. Грушевський 6 голосів вибираючих і 8 невибираючих. Так отже нїхто не зістав вибраний.

Тим робом виявилось — не то, що стане ся з катедрою руської істориї, а се, що можна на будуче надіяти ся від київського університету. Силою натурального добору все живе, сильне і спосібне до житя — не буде ся допускати до катедр. До долу наука, а нехай живе охранительна політика! — отсе сумний клич наших „жрецїв науки". От чому сей факт являє ся нам важним не лише для сего моменту"...

До сего додамо, що упадок проф. Грушевського був з гори передвиджений. Однак проф. Грушевський компетував о катедру для засади — тим більше, що сего жадала вся українська молодіж висших шкіл Київа.

Події на університетах.

По бучах між клєрикалами і вільнодумними на університетї в Градци прийшли заворушеня в Інсбруцї. Передучора рано клєрикальні студенти (між ними також перебрані по цивільному питомцї духовного семінара), з палицями в руках обсадили перший поверх університету, щоб не допусти вільнодумних студентів на виклади. Візваня ректора, щоб усї, котрі не мають викладів, протягом 10 хвиль вийшли з університету, маніфестанти не послухали. Промова ректора зустрілась з протестуючими окликами. Аж коли ректор оповістив на чорній таблици, що виклади здержує, католицькі студенти, сьпіваючи австрийський імн, вийшли з університету. Браму за ними заперли. Католицькі студенти подали ся з-під університету до свого клюбового льокалю, перед котрим розпочали бурливу демонстрацию; на поміч клєрикальним студентам прийшла полїция, перед котрою вільнодумні уступили. Потім відбула ся демонстрация вільнодумних перед помешканєм клєрикального посла і профєсора Майра.

По полудни піднято назад виклади на університетї. На зборах вільнодумних нїмецьких студентів появили ся представники студентів словінських, хорватських і італійських та серед оплесків заявили свою солїдарність з нїмецькими студентами. Виклади розпочали ся спокійно о 3 год. пополудни. Вільнодумні студенти станули вчасно на університетї, одначе на візване ректора не обсадили входу. В містї ходила чутка, що 3.000 клєрикальних хлопів маширує до міста, щоб вдерти ся на університет. З того приводу полїция станула на всїх передмістях та патролювала по вулицях.

О 3 годинї пополудни прийшло 150 клєрикальних студентів, котрі вийшли на університет серед шпалїру, зложеного вільнодумними студентами, без нїяких демонстраций. Виклади проминули супокійно, бо більша часть вільнодумних студентів патролювала перед салями і перед університетом.

З приводу погроз, що хлопи мають вдерти ся на університет, зібрали ся під університетом социяльно-демократичні робітники, щоб здержати евентуальний напад. На інтервенцию намісника социялїстичний посол Абрам заявив, що робітники не мають наміру демонструвати, хотять тільки оборонити університет перед можливим нападом.

По скінченю викладів оба табори не хотїли вийти з університету. За інтервенциєю ректора і професорів розпочали ся переговори. Вільнодумні домагались, аби клєрикали прирекли, що протягом сього півроку не будуть більше спинювати викладів, — клєрикали-ж домагали ся, щоби проти них не демонструвати на вулицях по виходї з університету. На інтервенцию професорів прийшло до порозуміня. Одначе супокою не привернено, бо під академічним домом прийшло до бурливого конфлїкту. Студенти били ся палицями так завзято, що полїция мусїла інтервенїювати з оружєм в руках та кількох демонстрантів легко ранила. Вкінцї полїция наклонила клєрикалів, аби вийшли до академічного дому, та заперла браму дому.

Одначе демонстрациї не перестали, бо з третього поверха академічного дому впав камінь на демонстрантів. Аж пізно вечером привернено супокій. Перед редакциєю клєрикального органу відбула ся велика буча. Студенти вибили всї вікна та що-й-но полїция і жандармерия відперла демонстрантів; серед бучі 12 вільнодумних студентів полїция зранила.

Бучі в інсбруцькім університетї відбили ся голосним відгомоном серед студентів у Відни. Вчера о 10 годинї вільнодумні національно-нїмецькі студенти обсадили всї брами університету, щоб не допустити студентів клєрикальних. Коли ті появили ся, стрінули їх окліки: „пімста за Інсбрук! проч клєрикали!" Два клєрикальні студенти пішли до ректора і просили опіки університетських властий. Инші розпочали рівночасно переговори з противною стороною, щоб клєрикальним студентам позволила в почесний спосіб вийти з університету. Перегов-ри лишались без успіху та національні й вільнодумні студенти виперли силою клєрикальних з університетського будинку — не зважаючи на їх протести.

Для запротестованя проти заходів коло склєрикалїзованя австрийських висших шкіл скликують ся на 30. с. м. віче студентів з цїлої Австриї. Віче має бути манїфестациєю поступового студентства цїлої держави

НОВИНКИ.

— **Брехнї польських газет.** Оноді подали ми звістку про перехід 200 руських родин в Білинї великій самбірського повіта на латинський обряд, зазначуючи притім виразно, що так доносять польські газети. Нинї одержуємо від руського пароха громади Білини, о. Погорецького, таку заяву: „З найвисшим здивованєм вичитав я в часописях звістку о мнимім переходї деяких моїх парохіян на латинство. Отже констатую, що та відомість цїлком неправдива, бо нїхто з Білини великої за цїлий час мого душпастирства до нинїшної хвилї не перейшов на латинський обряд. А вжеж найменше можна се сказати о нашій руській загоновій шляхтї, що знана єсть із своєї релїгійности та глубокого привязаня до сьв. церкви і нашого руського обряду. — Сьвящ. *Петро Погорецький, парох*". — Подібно дементує згадану вість „Gazeta narodowa" (ч. 118), причім додає від себе таку замітку: „Wiadomości takie zmyślają dzienniki ruskie dla podjudzenia swoich przeciw Polakom". На се мусимо сконстатувати ось - що: Вість про перехід громадян з Білини на латинство повторило „Дїло" (ч. 110 з втірка) якраз за „Gazet-ою narodow-ою", котра в ч. 116, виданім в понедїлок вечером, в рубрицї „Kronika krajowa" подала нотатку, яку наводимо дословно: „Na obrządek gr. kat., za przykładem gminy Niedzielny, przeszła gmina Bilina Wielka w Samborskiem; dwieście rodzin w tej gminie przyjęło już obrządek rzymsko-katolicki". — Зазначуємо рівночасно, що нїяка часопись перед „Дїлом" не пустила тої побрехоньки, але зате рівночасно з „Gaz. nar." подав її також „Kurjer lwowski". Отже бачимо тепер, яку вартість має замітка „Gaz. nar.", немов то подібні вісти видумують руські газети „dla podjudzenia przeciw Polakom", а рівночасно, що за опришки сидять в редакциях польських газет, котрі власні брехнї приписують з безличним цинїзмом газетам руським. Ми навмисне заняли ся ширше пригвозденєм сеї польської брехнї, бо є вона типічна і характеризує як найвірнїйше бандитизм польської преси, яка при помочи потрібних крутїйств і брехонь фабрикує публичну опінію в Галичинї.

— **Тов. „Сїльський Господар" а намісник.** Головний виділ тов. „Сїльський Господар" вислав вчера до намісника д-ра Бобжинського депутацию, зложену з голови товариства, радника двора Кузьми, голови філії в Олеську о. Томи Дуткевича і члена головного виділу В. Сїдельника. На авдиенциї поінформував ся намісник про діяльність і розвиток „Сїльського Господаря" та його заслуги коло піднесеня поодиноких галузий нашого сїльського господарства. Дізнавшись при тім, що одиноке того рода руське товариство сповняє свою задачу о власних силах, без нїякої материяльної підмоги з боку обовязаних до того чинників, підчас коли польське ц. к. господарське товариство і рільничі „кулка" користують ся повними жменями з краєвих і державних фондів, прирік депутациї постарати ся для „Сїльського Господаря" о відповідну підмогу та всякі можливі полекші.

— **Покривдженє податкових урядників.** Пишуть нам: З кінцем марта с. р. всї податкові урядники повисилали до краєвої дирекциї скарбу у Львові замовленя на нові зелїзничі легітимациї та по 6 кор. на стемпель і на книжочку, однак доси ще жаден уряд їх не одержав, коли инші урядники, пр. з дирекциї, староств, судів, геометри і т. и. вже давно дістали. Чиж не сором се для кр. дирекциї скарбу, що тих найбіднїйших чорних муринів-робітників місто трактувати на рівні з иншими, лїпше ситуованими урядниками— лишає полагодженє їх легітимаций Бог зна доки? А кілько то податкових урядників виїзджало на Великодні сьвята, особливо з Мазурів в свої рідні так далекі сторони, кілько з них в тім часї перенесено на власні кошти, та дармо, так солоно мусїли оплачувати карти їзди, хотяй їм вже з днем 1 сїчня згляднo і цьвітня належала ся легітимацийна знижка після устави з року відай 1903! Брак слів, щоб висказати обуренє на таке поведенє висших властий. Моя рада така: по кождій їздї, чи то в наглих випадках, чи в справах инших, кождий податковий урядник повинен виказатись білєтом їзди і жадати від краєвої дирекциї скарбу звороту припадаючої знижки, або просто удатись на дорогу судову, де єсть шанси справу виграти, а тодї мож запобіжить ся такому нечуваному фіскалїзмови та лихому трактованю податкових урядників. — *Податковець.*

— **Ключ брідських дібр, власність спадкоємців** Шмідта, набув кн. Любомірські за цїну коло пятьох мілїонів корон. Ті добра, як доносить „Kurjer lwowski", мають бути обернені на парциляцию для польських кольонїстів з Познанщини.

— **Страшна пригода на зелїзници.** В містї Воронжи стала ся на двірци незвичайна подія. Пятнайцять монахинь з Дївиченського монастиря прийшло відобрати транспорт дерева і нараз на двірци заскочив їх заливний дощ. Монахині поховали ся перед зливою під товаровими вагонами що стояли на бічних шинах, не здогадуючись що ті вагони будуть небавком виправлені з поїздом. І справдї мимо зливи до вагонів причеплено льокомотиву, котра рушила їх з місця. Роздав ся страшний крик і поїзд спинили. Одній монахини колеса вагонів відрізали руки й ноги, так що вона погибла на місци, другу тяжко покалїчило. Решта монахинь тільки страшенно перелякались.

— **Обмеженє свиставкових сигналів на зелїзницях.** Щоби маніпуляция в зелїзничім руху відбувала ся, о скільо можна, тихо і з уваги на то, що занадто часте даванє сигналів паровою свистявкою на льокомотиві з одної сторони притуплює персонал на такі сигнали, з другої же стаєть ся дуже докучливим подорожним і людям мешкаючим здовж шляху, обмежено ті сигнали значно вже в 1905 р., коли то увійшов в житє новий порядок сигналовий. Досьвіди, пороблені в сім напрямі, показали ся корисні і длятого мінїстерство зелїзниць постановило завести на пробу на один рік ще дальше обмеженє свистявкових сигналів. Після сего розпорядженя мінїстерства, котре увійшло в житє вже з днем 15. с. м., сигнал „позір" (довгий свист), який давано при відходї всяких поїздів зі стациї, відпаде при всїх тих поїздах, що мають преходячу через цїлий поїзд гальму, отже майже без виїмки при всїх поспішних і особових поїздах. При поїздах, що не мають такої гальми, отже при всїх поїздах товарових, мусить той сигнал з огляду на небезпечність бути задержаний. Ще в більшій мірі буде обмежений ужиток парової свистявки в службі в огрівальни і при пересуваню вагонів, в котрій то службі доси дуже надуживаний сигнал „скликуване персоналу" (на переміну кілька високих і низьких свистявкових тонів) строго заказано. При їздї на шляху („на штрецї") будуть сигнал „позір" давати лиш перед в'їздом до такого тунелю, котрїй не видко на скрізь. Дальше буде сигнал „позір", даваний доси при переїздї попри більші будники, відтак при доїзджуваню до стаций, пристанків і при переїздї через довші стациї, обмежений лиш на безусловно зі взглядів безпечности конче потрібні випадки. Доси при особових поїздах, задержаних на шляху, коли подорожним вільно було висїдати, давано три або й чотири рази сигнал, щоби знов всїдали; від тепер буде свистявка лиш раз свистати. При поїздах з другою, тручаючою льокомотивою свистали доси обі льокомотиви аж до хвилї, коли поїзд рушив, всего разом 11 разів; тепер то число сигналів зменшено на чотири.

— **Дещо про пчиханє.** Давнїйше, коли хтось пчихнув, то казали: „Дай Боже здоровля!" а той, що пчихнув, відповідав: „Дякувать, дай Боже і вам!" З початком сїмнайцятого столїтя належало до доброго тону говорити, коли хтось пчихнув: „Боже вас благослови!" А всеж-таки в англїйськи приписах чемности (Rules of civility) з 1685 р. сказано: Коли Його Величество пчихне, то не сьмієш кричати „Боже вас благослови пане!", лиш треба чемненько здоймити капелюх і красненько йому поклонити ся а ті слова до себе сказати. Італїянцї ще й нинї кажуть: „Просіт!" або „фелїчіта!", а пчихнувший відповідає на то „граціє!" У Франциї вже давно перестали говорити „бонер!" (щастє) або „Дієвубенїс" (Боже вас благослови) та хрестити ся при тім, а замість того ще лиш иноді одні другим при такій нагоді покланяють ся. Однак тепер вже всюди в цивілїзованім сьвітї належить до доброго тону не відзивати ся зовсїм, коли хтось пчихне, як знов з другої сторони, той, хто пчихає, має уважати, щоби то зробити о скільо можна як найтихійше а не верещати так, щоби аж другі від такої несподіванки попереповуджували ся. Длятого то пчихаючий повинен чим скорше притулити собі хусточку до носа або старати ся сперти дух в собі. Так само уважають і на то, щоби на пчихнути комусь в лице або при столї до тареля і длятого відступають ся на бік або бодай відвертають ся. З огляду на здоровле треба навіть конче уважати на то, щоби не пчихати в голос з цїлої сили, лиш о скільо можна в хусточку або бодай прислонившись рукою, бо пчиханє є по найбільшій части наслїдком катару (нежиту носа), иноді навіть дуже заразливого, як напр. при інфлюенци, а через таке голосне і неуважне пчиханє заразники катарів розносять ся як найсильнїйше та заражують других. А звідки пішов був давний звичай говорити пчихаючим: „Дай Боже здоровля"? Кажуть, що в шестім столїтю по Хр. панувала в Італії якась така пошесть, що люди пчихаючи умирали і длятого недужим бажано щастя. Однак то далеко старший звичай, бо знали його вже стародавні Греки і Римяни. Гомер розповідає, що коли боги на Олїмпі пчихали, то взивали найстаршого бога Зевеса (Юпітера), вимовляючи його імя. То робили і Греки на земли. В якійсь старогрецькій написи в той спосіб оправдує ся того, котрий пчихнувши не візвав Зевеса, що він мав так довгий иіс, що не міг чути, коли пчихнув. Коли Темістокль зачув, що хтось пчихнув по його правій сторонї, то він взяв то за добрий знак і сказав, що побє Ксеркса. Пчиханє з лївого боку уважано за злий знак, коли хтось пчихнув, розпочинаючи якесь дїло. Коли Ксенофон вів своїх десять тисячів назад з походу і промовляв до них та сказав, що є надія на виратованє, хтось якраз в тій хвили пчихнув а тодї всї закликали Зевеса спасителя. Однак Ксенофон надав тому зловіщому знакови добре значінє, кажучи, що Зевес потвердив його погляд. Та й у Римлян був вже звичай складати бажаня, коли хтось пчихнув а цїсар Тиберий жадав того — як каже Плїній — навіть тодї, коли сидїв на возї. Додати тут потреба, що у Римлян в часах цїсарства знані вже були і уживані хустки до носа, але ніс все ще чищено найпростїйшим способом, а хустки були попрадї до пальців. У стародавних Жидів карали за пчиханє смертию а звичай той зніс аж Яков. Жиди ще й до нинї уважають пчихненє за злий знак і кажуть, коли хто пчихне: Тобім хаім! (жий довго!) У нас уважають часто пчихненє за потвердженє правди того, що сказано.

— **Дрібні вісти.** Мінїстерство просьвіти затвердило ухвалу професорів медичного виділу львівського університету, якою допущено д-ра Мариана Франке на доцента внутрішних недуг. — Виділ повітової ради в Рогатинї розписав з реченцем до 15. червня конкурс на посаду офіцияла з річною платою 1800 корон. — Мінїстри Дершата, Ебенгох і Гесман приїдуть дня 9. червня до Борислава оглянути тамошні копальнї. — Бранка у Львові з І. кляси скінчила ся тим, що на 712 Львовян асентировано 115, а на 834 з львівського повіта й сусїдних відобрано 141 новобранців. — В Константинополи арештовано віденського адвоката Квітнера, що втїк з Відня, спроневіривши і сфалшувавши векслїв на суму звиш 1 мілїон корон. — В одеській політичній тюрмі відобрала собі житє якась Смирнова з причини страшних відносин. Підпалила на собі одїж і погибла серед мук. Иньші політичні вязнї розпочали знов голодівку.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Перен. м. с. Ник. (лат. Юлії дїви). Позавтра, в суботу: Симеона, Зил. (лат. Дезидерия).

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В пятницю, дня 22 с. м. „Нещасне кохання", народний образ зі сьпівами і танцями в 5 дїях Л. Манька. Бенефіс театр. дружини.

В суботу, дня 23 с. м. „Хата за селом" народний образ в V. дїях.

В неділю, дня 24. с. м. „Пісні в лицях" народня опера в 3 дїях Порошина.

☐ **З Коломиї.** Заходом товариства укр. молодїжи „Громада" в Коломиї відіграють дня 24. мая с. р. аматори в салї „Народного Дому" драму Ів. Франка „Украдене щастє". Початок о год. 7·30 веч. — *Виділ.*

Жертви на будову „Руського товариства педагогічного" у Львові. — За місяць марець, в коронах — чеками: (дальше) Е. Волосєнка 1, Й. Бобикевичева зі Стрия 10, о. Микола Матковський

зі Стрия 2, Володимир Котович 1, Поколинський 60 с., Іван Михалїчко 1, Лев Коцько 20 с., Микола Книш 60 с., І. Маркевич 2, Теофиль Барусевич 1, Олександер Чарнецький 50 с., П. Пізар 3, Теодор Левків 1, Станислав Паньків 1, Володимир Бартош 1, Лев Ковальський 2, Д-р Слоневський 40 с., Єронім Радловський 1, Іван Гирус 80 с., В. Гофрик 1, Михайло Стецькевич 2, Е. Гординський 2, Брилинський 1, Василь Бриґідер 2, Кульчицький 40 с., Волод. Крисько 5, А. Гладишовський 1, В. Левицький 1, К. Охримович 2, Йосиф Ласовський 1, Омелян Саєвич 2, Григорий Саїк 1, Ярослав Весоловський 50 сотиків Григорий Іваницький 3 кор, Сосновська і Сушкевич 2 кор. Крупкова 1 кор. отець Василь Мерешко 1 кор. Волощакова 1, о. Ю. Федусевич, 2, о. Мільницький 1, Іван Ґонтарський 0·50, Іван Товарницький 0·20, Срібний і Флюнт 11, Евин 0·20, Омелян Скоморовський 0·20, Іван Шпаковський 0·30, Остап Сидорак 0·30, Андрій Жук 1, Дякович 1, Ілярий Медвідь 1, Корн. Зубрицький 2, Іван Ґамота 1, о. Йосиф Кишакевич 2, Юліян Дольницький 2, о. Теодор Ярема 2, Богдан Сенета 2, Церков в Болехові 1, Емілїя Корінець в Болехові 2, Дармохвал в Болехові 2, Іван Ґамота в Болехові 1, Григорий Семенюк в Болехові 2, Ревакович в Болехові 0·60, Петрович в Болехові 1, Михайло Маркусь в Болехові 0·50, Михайло Грицей в Болехові 1, Микола Гошко в Болехові 1, Іван Ормезовський в Болехові 1, Михайло Шлапак в Долинї 0·50, Йосиф Винник в Долинї 10, Іван Грабовенський в Долинї 1, Микола Іваськевич в Долинї 0·20, Іван Горшовський в Долинї 0·30, о. Лука Захаріясевич в Рахинї 1, В. Тарипа в Кропивнику 1, Павло Кабляк в Ракові 0·40, О. Величковський в Долинї 2, Володимир Мазуркевич в Долинї 1, Іван Місєвич в Долинї 1, Йосиф Крумгольц в Долинї 2, Лев Турянський в Долинї 1, Дмитро Грицай в Долинї 2, Олена Леонтович в Долинї 1, Павло Рой в Долинї 2, Клосевич в Долинї 5, о. Гургула в Галичи 1, Августин Мусаковський в Галичи 1, Ядвіґа Мусаковська в Галичи 1, Александер Мегович в Галичи 1, Емілїя Свистун в Болшівцях 1, д-р Н. Н. в Болшівцях 1, Евген Барановський в Болшівцях 2, о. Йосиф Троць в Станиславові 3, Аґенция „Днїстра" в Станиславові 0·60, о. Михайло Бурчицький в Станиславові 2, о. Литвинович в Станиславові 2, о. Тисовський в Калуши 1, Читальня міщанська в Калуши 2, Тарас Коритовський в Калуши 1, Павло Войнаровський в Калуши 1, Стефан Загаєвич в Калуши 1, Іван Губчак в Калуши 1, Євген Файґель в Калуши 1, Серафин в Калуши 2, Олена Тишинська в Калуши 1, Каса задаткова в Калуши — з пушки — 2, Тимотей Бариш в Калуши 1.

В місяци цьвітни зложили: Руська Міщанська Каса в Станиславові 100, Олександер Бачинський в Корналевичах 10, Філїя Товариства педаґоґічного в Тернополи 41, Йосиф Гомик у Львові 20, Ф. Пулик в Яслї 5, А. Решетилович в Старих Кутах 2, Марія Абрисовська в Крилосї 10, Михайло Яценьо в Сяноцї 10, Семен Сидоряк в Тернополи 10, Йосиф Кульчицький в Самборі 10, Д-р Тома Печерський в Комарнї 10. Іван Виханський в Золочеві 10, Едвард Пацановський в Перемишли 6, Софрон Недїльський в Коломиї 5, Михайло Войтович в Бібрцї 5, Марія Мудракова у Львові 5, Теодор Рожановський у Львові 5, Андрій Мигаль у Львові 5, Ольга Яремкевич в Жукотинї 5, Д-р Ярослав Вахнянин в Раві 4, Іван Константинович в Буківську 4 корон, Антін Кусевич у Львові 4 корони, Іван Сенишин у Львові 3 кор., Іван Кивелюк 3 кор., Осип Насельський в Бережанах 2, Володимир Гусак в Бережанах 2, Орест Авдикович в Перемишли 2, Іван Горук в Заболотові 2, Микола Парфановач у Львові 2, Василь Радомський в Олеську 2, Володимир Бирчак в Самборі 2, Никола Ромаха в Чесниках 1, Александер Радецький в Перемишли 1, Михайло Рихвіцький в Розвадові 1, Теодор Ілєвич в Теребовли 1, Осип Ганінчак у Львові 10, Д-р Теодор Ваньо в Сколїм 10, о. Никола Лепкий в Коломиї 10, Д-р Роман Чайківський в Перемишли 10, Емиль Волянський в Станиславові 10, Александер Кмицикевич у Львові 6, Ізидор Білїнський в Тернополи 6, Северин Лещій у Львові 5, Василь Щирбатюк в Калуши 5, Аристарх Пацлавський в Перемишли 5, Стефанїя Брикович в Тернополи 5, Іван Созанський в Бродах 4, Іван Тилїщак в Коломиї 4, Никола Корецький в Дїдилові 4, Йосиф Кучика в Стрию 3.

(Дальше буде.)

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 21. V. Василь Доманицький, Закопане; Вячеслав Лїнинський, Краків; Климентина Ясинська, Руда; Геля Прийма, Золочів; Василь Мельник, Бережани; о. Григорий Содомора, Новосїлка; Василь Сїдельник, Чертеж; Катарина Рожаньска, Богородчани; Людвик Вербицький, Туряни; Данило Борушевський, Вербилівцї; Іван Коваль, Горнашівка; д-р Володимір Білинський, Збараж; о. Станислав Алексевич, Батятичі; Стефан Стефанів, Дрогобич.

Надіслане.

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич
в Станиславові, ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ". 673 1—3

ВСЇХ НАУК ЛЇКАРСКИХ
Д-р Н. МІНЦ
замешкав **в Золочеві** (Дім повітової Ради).
670 1—3

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого конціпієнта.
631 3—5

Д-р Адольф Штекль
повернув з Чорткова і ординує як звичайно.
595 2—3

Бухгальтер іспитований до веденя книг і кореспонденциї дістане місце зараз в Домі торг. пром. „Достава" в Станиславові. Оферти з поданєм сьвідоцтв, висоти кавциї і платнї належить вносити зараз на руки Дирекциї „Достави". Першеньство мають обзнакомлені з торговлею церковних річий. Платня після умови. 514 1—1

Д-р Жигмонт Ашкеназе
лїкар недуг жіночих
641 прибуде до Криницї дня 20 мая с. р. 2—3

ВСЯКІ КУПОНИ
і вильосовані папери вартостні
виплачує без потрученя провізиї або коштів
КОНТОРА ВИМІНИ
Ц. к. управ. Галицкого акцийного 4
Банку Гіпотечного

Виплата купонів і вильосованих облїгаций
Ревізия льосів і инших вартісних паперів.
Обезпеченє льосів від страт при вильосованю
поручає Дім банковий і контора виміни
Сокаль і Лїлієн
Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 207с

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К. Найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

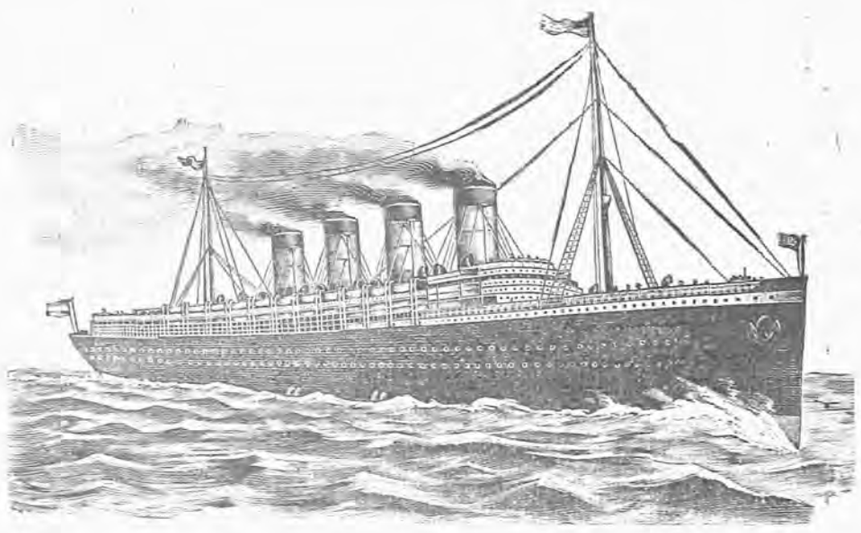

ОПОВІЩЕНЄ!
Лїнїя КУНАРД
Від 1 мая 1908 р.
у Львові, улиця Городецька ч. 99.
Лїнїєю Кунард
за 4½ дня до Америки і Канади.
Пояснень удїляє за дармо Лїнїя Кунард у Львові ул. Городецька 99.
668 1—1

Прийму на місяць червень на сьвіжий воздух до себе 1 2 осіб в чудній околици в буковинських горах. Лїси смерекові, вода, стация желїзницї, реставрациї, здоровий гірский воздух, проходи по лїсах. Зголошеня до гр. кат. уряду парохіяльного в Кімполюнґу на Буковинї. 671 1 3

Правник II. року лїт 26 оженить ся з молодою панночкою, котра би допомогла єму вистарати ся о принятє до желїзницї, почти і т. д. poste restante М. К. Перемишль. 674 1—1

Матурист руської ґімназиї, відзначаючий ученик пошукує лекциї. Зголошеня Львів poste restante А. Б. 672 1—1

1, 2 і 3 книжка Л. Н. Вістника з 1893 р є на продаж за 10 кор. Адреса Василенко Львів, університет.

В Микуличині суть до винайму мешканя з кухнями і приналежностями. Відомість школа (Ст. Чесник.) 602 5—5

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї **Евст. Щуплакевича**, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Одинока руська
ЛІТОҐРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.
106—?

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ
продає
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність!

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

До П. Т. о. о. сьвящеників, котрі хотїли би приняти до себе руську родину на ферії на мешканє і харч а мешкали би над рікою приступною до купели а теплою в околици лїсистій а сухій зволять надіслати оферту під адресою: Д-р Хомин ул. Зиморовича ч. 3.
655 2 2

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 2?, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦІЇ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ КОЦИ, капи на ліжка, дивани, желїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
653 2—30

Подешевів смалець лише в торговли Леонарда Солеського, улиця Баторого ч. 9, Львів. 862 б

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні екипажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
649 3—4

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ
ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 18?

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 862 26—30

Найбогатша в углячий квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.
ДОРНА
в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.
Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.
Лїкарської поради удїляє купїлевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.
651 2—10

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 140—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля". Сотки похвал і признань!!!

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Заагальні Збори Дому торговельно-промислового „ДОСТАВА" в Станиславові відбудуть ся в четвер дня 28 мая 1908 о год. 3 по полудни в комнатах Руської Бесїди з сим дневним порядком:

1. Відчитанє протоколу з послїдних Загальних Зборів.
2. Звіт Дирекциї.
3. Звіт контрольної комісиї з внеском на удїленє абсолюториї.
4. Вибір 4 членів Ради Надзираючої.
5. Внесок Ради надзираючої що-до роздїлу чистого зиску.
6. Затвердженє 3 членів Дирекциї і 3 заступників.
7. Внески.

Просимо о численну участь і вступленє в члени.

Станиславів дня 18 мая 1908. 675 1—2

Д-р В. Янович *о. Яр. Бородайкевич.*

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
„Достава" в Станиславові
переносить свій богато заосмотрений
склад товарів церковних
з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1,** напротив ц. к. Головної почти.
Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, пауків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи, чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне з правдивої лянної веби, фелони перерабляє і направляє в в власній робітни кравецькій. На жаданє висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — **Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.**
Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. — Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава" в Станиславові.** 515 1—3
Вкладки щадничі принимаємо на 6%
Весь дохід на церкви і бурси.

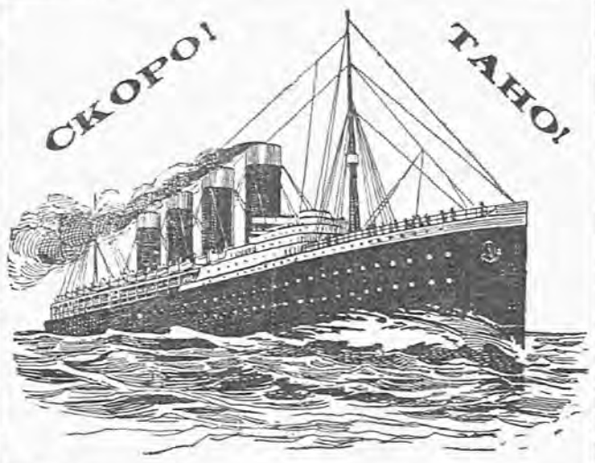

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилїї.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.
1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 113. Львів, пятниця 22. н. ст. (9. ст. ст.) мая 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	24 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Мінїстер шляхти.

Під такою назвою містить віденська „Arbeiter-Zeitung“ в ч. з 21. с. м. з приводу першого дня галицької дебати отсю статю:

Хто хоче бачити, як з холодною наругою доводить ся до крайности поневолений і повний полїтичного обуреня нарід, котрий шукає права проти своїх гнобителїв, і як холодно-іронїчними провокуючими словами вганяєть ся почутє заподїяної кривди ще глибше в його душу, той нехай уважно прочитає, як мінїстер внутрішних справ Бінерт відповідав на руське внесенє в справі надужить галицької адмінїстрациї. В кождім реченю зазначено і підчеркнено маловаженє, кождий вислів нарочно дібраний, щоб як найвиразнїйше дати відчути Русинам ту ріжницю, яка їх дїлить в оцїнцї і пошанї мінїстра від Поляків. Пан Бінерт не знає нїчогісїнько про систематичне переслїдуванє руського населеня галицькими урядниками, недовірє до галицької адмінїстрациї позбавлене в його очах всякої основи, так що навіть дивуєш ся, що він бодай признає вселаскавійше, „надужитя одиниць супроти одиниць“. Слухаєть ся тої промови, як коли-б з якоїсь незрозумілої полїтичної і національної ненависти перший раз піднесено жалоби на польських урядників.

А тимчасом ті описи галицької нужди через своє правильне повторюванє по кождих виборах в тім нещаснім краю від дванацяти лїт стали для нас майже нудними. А при тім перші обжалуючі не були зовсїм Русини. Поляки перші, і то в найголоснїйших та найбільш обтяжуючих обжалуванях пятнували перед сьвітом ту господарку шляхти, а між тими Поляками був неодин, що тепер знайшов тепле місце в колї і співуживаючий та клієнт шляхти закидує тим, що обжаловують її, брехню так само, як давнїйше закидувано їм з пануючих у Галичинї кругів, — як ось Стапінський, що ще недавно хотів встелювати Галичину шляхотськими черепами, а тепер, як приятель і товариш шляхти, кидаєть ся на Русинів з насьмішливими окликами. Що тут правдоподібнїйше: чи в шляхотських черепах, які давнїйше на думку Стапінського тільки тодї запоручували би спокій в Галичинї, коли-б їх віддїлено від решти тїла, все перемінило ся на людяність і справедливість, чи швидше колишнїй смертельний ворог став кандидатом на товсту краєву посаду?!

Пан Бінерт очевидно вважає переміну в шляхотських черепах правдоподібнїйшою. На його думку всї жалоби проти галицької адмінїстрациї є „безпредметові“ і гарний східний край бувби раєм мира і вдоволеня, коли-б через руську аґітацию не дістала ся в його жили „отруя систематичного підбурюваня“. Ясня, видно, знов скаламутило воду, коли пан мінїстер виє з вовками, а при тім робить се так методично і сильно, що се звучить як гимн на честь вправдї що-йно іменованого, але мимо того вже найбільшими адмінїстрацийними чеснотами прикрашеного намістника Бобжинського. Коли-б пан Бобжинський був у такім самім положеню супроти мінїстра, то ми не віримо, щоб він так напружував ся з похвалами для нього. Отсе відворотне відношенє підчиненя, котре вже від давна панує між австрийським мінїстром внутрішних справ і намістником Галичини, відбиваєть ся просто гротесково в промові Бінерта.

При тім просто дивує та добра віра, з якою говорить мінїстер, так як коли-б нїхто не знав про те, що творило ся що-йно перед кількома днями. Він не бачить причини сумнївати ся заздалегідь що-до обєктивности теперішного намістника і, неначе б се був найпевнїйший доказ, цитує з промови Бобжинського при обниманю урядованя фразу про „рівномірне примінюванє законів без ріжницї віроісповіданя і народности“. Пан Бінерт може мати свої причини не сумнївати ся або не сьміти сумнївати ся. Але люди, що не потребують польського кола як підпори більшости, а при тім мають память, яка їх не заводить хоч на три тижнї в зад, знають зовсїм добре, що той в ясній авреолї обєктивности представлений Бобжинський є тільки про людське око іменованим урядником і називати його австрийським урядником, се хиба кепський дотеп. Від смерти Потоцького аж до вступленя на трон Бобжинського, органи ріжних клїк в колї спорили між собою, хто має стати намістником, хто найлїпше надаєть ся до того як найзавзятїйший заступник польської справи, найбільш непримиримий местник атентату і найенерґічнїйший успокоїтель краю. Та коли вони й спорили, то в тім були згідні, що будучий намістник не буде, не може бути, не сьміє бути нїчим иншим, як тільки оборонцем польських інтересів в краю В сих перегонах виграв муж з найкрайнїйшої правицї, — отсе було „іменованє“ Бобжинського, отсе початок, умова, вихідна точка його обєктивности.

І пан Бінерт сьміє виступити тут з словом „заздалегідь“, як коли-б мав виступити проти бездонно хитрого, але при тім зовсїм очевидно не оправданого підозріня. Він сьміє вказувати Русинам, котрі жалують ся на гнет польської шляхти, вказувати на доходженя, котрі вести-ме Бобжинський, фанатичний Поляк і парляментарний речник шляхти, що зробив полїтичну кариєру завдяки проступкам, які Бінерт з щирости свого серця перемінює йому на чесноти „безпартийного цїсарського урядника“. Се значить, кпити з'їдливо з цїлого народу, і треба запитати ся, звідки мінїстер внутрішних справ набирає до сього сьмілости. Чи може хоче він оперти австрийську державу серед руського народу на Глїбовицькім і товаришах, що за росийські гроші роблять росийську, а за польські польську полїтику, що при помочи шляхотських урядників здобувають для себе мандати, а опісля виводять з сього для себе претенсию бути одинокими правдивими заступниками Русинів? Чи може Бінерт вважає свій виступ морально оправданим обридливо-претенсіональними виводами польського провідника Ґломбінського, що говорить до Русинів — як коли-б ще істнувала славетна шляхотська република — як до підбитого народу, для котрого з особливої ласки будуєть ся навіть школи? А тимчасом сей тими ласками ущасливлюваний нарід творить в дїйсности половину населеня Галичини, про котру ріжні Ґломбінські і мінїстри говорять як про польський край, коли в дїйсности ту буцїм-то польську більшість завдячуєть ся тій статистичній штуцї, що Жидів, котрі по найбільшій части не говорять по польськи, зачисляєть ся до Поляків.

Найперше вибраний, а потім „іменований“ намісник, за царизмом аґітуючий стипендист бувшого намісника, парляментарний і мінїстерияльний речник польського клюбу, — що за приємна компанія! Отсе австрийська адмінїстрация в буцїм-то австрийській провінциї, австрийська адмінїстрация, що з найвисшого місця бере участь в інтриґах, яких уживає шляхта, щоб руський нарід скорумпувати, розбити, поневолити. А потім удають здивованє, що з того виходять атентати! Говорять патетично про „страшне дїло“, для якого так старанно приготовляють умови! Австрийська держава, котра відмовляє Русинам права і помочи, се вона сама примушує їх доходити свого права через власну поміч.

Замах на руську мову в судах.

Роззухвалені безкарностию в напастях на все що руське, та нашою власною смирностию і маловідпорностию, польські шовінїсти поважили ся послїдними днями зробити першу пробу відкритого атаку на права руської мови в судах Галичини. Доси нехтовано руську мову de facto, всупереч виразним законним постановам, переводячи розправи з руськими сторонами по польськи, списуючи руські зізнаня в польській мові та оголошуючи руським сторонам польські вироки. Все-ж таки не важили ся польські русиноїди заперечити в засадї виразної постанов. букви закона, а то тим паче, що недавно сам мінїстер судівництва пригадав галицьким судам права руської мови. Аж тепер, коли польський шовінїзм, защіплюваний і польській суспільности і польській бюрократиї, дійшов до нечуваних меж, задумали польські русиноїои виконати засадничий атак на руську мову в судах. І неначе на іронїю судьби стало ся се як-раз тодї, коли в парляментї презес кола п. Ґломбінський з рукою на серци запевнював весь сьвіт, що руська мова в судах користує ся de iure і de facto мало-що не рівними правами з польською.

Польська преса, в першім рядї Wiek Nowy і за ним і Słowo polskie, піднесли іменно прямо оглушуючий вереск про „ruszczenie naszego sądownictwa“ з приводу слїдуючого факту: Перед кількома днями вела ся перед трибуналом судиїв присяжних у Львові розправа, при якій судиями присяжними були самі Поляки, а обжалований був руської народности і зізнавав по руськи. Боронив його рівнож Русин, оборонець карний д-р Зарицький. Предсїдатель трибуналу, совітник Шехович, опираючи ся на букві закона, що цїла розправа має бути переведна в мові обжалованого, зарядив також відчитанє питань, поставлених лаві судиїв присяглих, найперше по руськи, а опісля в польськім переводї.

Та тут зайшов інцідент, який сьвідчить з одного боку про се, що за дурійка шовінїстична розпаношила ся серед судових урядників-Поляків, як і про незнанє постанов закона сими судовиками-Поляками. Ото заступник прокуратора д-р Гофмокль (впрочім звісний молодий вшехполяк) зголосив ся по відчитаню згаданих питань до слова і заложив протест (!) против відчитаня питань по руськи (!!) та зажадав, щоби суд завізвав урядово заприсяженого перекладчика (!!), який би провірив, о скілько польський переклад питань відповідає руському ориґіналови (!!!).

Предсїдатель трибуналу, сов. Шехович, відкинув — розуміє ся — се не то дивне і незаконне, але прямо безличне і крайно провокуюче жаданє молодого вшехполяка, над'уживаючого становища заступника прокураторського для русиноїдних продукций, заявляючи, що його зарядженє що-до відчитаня питань по руськи а опісля по польськи згідне з законом, а що-до автентичности перекладу — то сам як предсїдатель стверджує її з уряду і за неї ручить.

Коли опісля, по виданю вердикту через судиїв присяглих, сов. Шехович оголосив вирок по руськи — як се виразно наказують законні постанови — др Гофмокль знов заложив против сего протест і жадав його запротоколованя.

Вже навіть з промови д-ра Ґломбінського могла польська преса поінформувати ся, що вся законна рация була в тім случаю по сторонї сов. Шеховича, а не п. Гофмокля, котрий очевидно не вважає вмістним познакомити ся з розпорядженями, дотикаючими прав руської мови в судах. Се однак не перешкаджало польській пресї вдарити на алярм, а п. Гофмоклеви, очевидно підбадьореному польською пресою, пробувати нового атаку на права руської мови в судї, якого він доконав в другім анальоґічнім случаю, при одній з вчорашних розправ, де знов і обжалований і оборонець були Русинами і говорили по руськи.

При сїй вчорашній розправі сов. Шехович знов зарядив відчитанє питань, по руськи а опісля по польськи. Д-р Гофмокль запротестував знов против сего, а коли сей протест остав без успіху, зажадав ухвали трибуналу. Аж тепер прийшла черга на найбільший юридичний абсурд а заразом по топтанє заґарантованих прав руської мови трибуналом. Ото трибунал ухвалив, що питаня мають бути поставлені по польськи (!) а опісля перекладені на руське та що в вироку, який має бути оголошений по руськи, згадані питаня мають бути наведені дословно по польськи (!!) — значить: вирок має бути макаронїчний.

Не треба виводити, що та ухвала трибуналу незгідна з постановами анї з рухом розпоряджень про права руської мови в судах. Ясна річ, що питаня до лави присяглих є складовою частию розправи і вироку, а тим самим повинні бути уложені в мові обжалуваного. З правила і судиї присяглі повинні розуміти мову обжалуваного, бо годї їм видавати вердикт на основі незрозумілих їм зізнань. Коли-ж трафить ся, що судия присяглий не розуміє мови обжалуваного, то виїмково можна їм перекладати незрозумілі части розправи. Коли-ж трибунал в наведенім случаю рішив, що питаня мають бути польські, то се було нарушенєм прав обжалуваного на руську розправу. А коли трибунал дальше рішив, що польські питаня мають бути вплетені в руський вирок, то се була лише абсурдна консеквенция попередного відступленя від букви закона а при тім підношенє руського вироку на глум. Бо чей є се глумом з руської мови і її прав—але не менше і глумом з поваги вироку — коли замість серіозного вироку сторонам продукує ся макаронїчний перекладанець. Се до лиця шовінїстів з польських ґазет, але не судовому трибуналови.

В кождім разї весь руський загал запротестує против такого незаконного обмеженя прав руської мови як і против невмістних жартів польських радників з руської мови і з виголошуваних в руській мові актів. До справи сеї повернемо, бо є вона справою засадничого значіня.

Галицька адмінїстрация перед форум парляменту.

На вчерашнім засїданю палати послів промовляли в справі наглости внесеня пп. Цеглинського і тов. вибрані оногдї ґенеральні бесїдники. Перший говорив

ґр. Дзєдушицький.

По довгім вступі, в котрім бесїдник дуже хитро висказав сумнїв, чи на так яркі обжалованя, з якими виступили в палатї руські посли, він, строго правдомовний, буде міг дати переконуючу відповідь, зачав ґр. Дзєдушицький широко розказувати всїлякі оклепані польські і московські байки історичні і фільольоґічні та власні видумки і фантазиї, старанно оминаючи всякі річеві арґументи і на фактах оперті докази.

Першою такою фантастичною байкою для малих польських дїтий є згадка про часи перед 40 лїтами, значить, більше менше з р. 1868. Тогдї — каже учений бесїдник — більшість Поляків уважала руську мову за людове нарічє, з Русинів

Поль Бурже.

Ґрафиня Кандалє.

Переклав О. Пашук.

(Конець).

Дві сьози упали з очий ґрафинї, коли вона вимовила се останнє реченє. Її сестра, яка завважала се, відложила свою працю і клубок на бік; вона клякнула перед нею, почала її цїлувати і сказала:

— „Сестричко, сестричко, ти не мудра... Ти ображуєш ся із за дурницї. Глянь, адже ми обі щасливі. Ми моглиб провести зі собою гарний, спокійний вечір і що тобі бракує? Маєш сестру, яка пестить тебе і страшний бюст старого маршаля для обожаня“, — додала вона весело, аби змусити її до усьміху; але ґрафиня не усьміхнула ся із за сього невинного жарту, поцїлувала свою потїшительку і говорила дальше: — „Нї, дорога, ти знаєш добре, що я не є нерозумна, і ти розумієш мене дуже добре, хоч ти скриваєш ся з сим, аби повздержати мене... Я не є новочасною жінкою, ось що. Колиб я не вірила о божу мудрість, а сказалаби, що він помилив ся, сотворюючи мене в тім столїтю, в якім шляхта не є шляхтою, лише богатими людьми зі звучними іменами. Ся панї Бернард, про яку ми говоримо, має свою льожу в опері, як ти і я, свій дім, свої конї, як ми... Але вона не має сього, що ти називаєш „страшним бюстом“, героя між предками, память про Кандаля, які на полях битви проливали свою кров за короля, як-раз сю кров“,— додала вона і показала синї жили своєї нїжної руки. — „Ах, я здавна відчувала, що ми зовсїм иншої раси, і я присягла шляхотній крови Кандаля вічну відданість, або як ти говориш, я зробила се моєю релїґією“.

— І думаєш, що Людвик прогрішив ся проти сеї релїґії, тому, що він любить паню Бернард? — перервала княгиня, яка занадто добре знала вибухи пристрасти своєї сестри, аби бороти ся з ними.

— Але великий муж, „страшний бюст“ з відразливим шрамом є для мене занадто огидний — прости, сьвітлий маршал провадив ще далеко гірше житє, і Брантом оповідає дві або три мало будуючі істориї про нього, заки він заховав ся у кляшторі, аби спокутувати свої гріхи. І чи можу тобі зовсїм скромно здрадити свою слабість? Геройські часи, у яких палено та вішано людий, та вистрілювано по улицях, душено або штилєтовано, могли бути собі гарними; але я волю жити в часї, у якім панї Бернард сходить ся з княгинями, та не палять церквей, аби спалити разом з ними людий під покривкою, що вони не молять ся так як треба Богу.“

— „Ти знов на фалшивім слїдї“, — відповіла ґрафиня „не панї Бернард є причиною образи“. І з трудом додала: Є нею дитина“.

— „Яка дитина?“ запитала сестра.

— „Син, якого Людовик має від сеї жінки“, сказала панї Кандалє.

— „Як?“ відповіла княгиня своїм любим усьміхом, здвигаючи гарними раменами, „в твоїх лїтах ти віриш єще в сї сплетнї злобного сьвіта? Атже нерозумна, лише мати знає хто є батьком єї дитини, а ся не скаже сього нїкому, чи не правда? Ну, і щож він оповідає? Любовник, який хвалить ся? Соперник, що очернює. Я вже упорала ся з сим, як осуджувати закон і я знаю лише одного батька, мужа. При сїм є більше вигляду бути справедливим“.

— „А потім чи ти не завважала тут єще сього?“ сказала ґрафиня; вона встала і зняла з паравана, який закривав стіл до писаня, мінїятурний образок, і подала його своїй сестрі. „Се образ батька Людвика, коли він мав шість лїт. Чи пізнаєш малого хлопця панї Бернард? Чи-ж се не ті самі черти, ніс, уста а особливо очі? Схожість перескочила одну ґенерацию! Я люблю безмежно сей образок, бо се справжнї риси Кандаля. Чи пригадуєш собі, як дуже старий ґраф був подібний до своїх предків в пятьдесятім роцї свого житя? Отже добре! Коли я зобачила перший раз малого Бернарда, менї видало ся, немов би ся мінїятурка нараз оживила ся. Ах, я не помиляла ся, менї занадто часто росказували про зносини Людвика з панею Бернард. Я як-стій зрозуміла, — що се його син. Ті самі добрі приятельки трудили ся з того часу, аби донести менї про всьо, але я не потребувала їх ввічливости, я знала більше від них, се мене прибило, менї завсїгди видавало ся те положенє, у якім зростає бідна, мала істота, яка нїколи не сьміти-ме назвати свого дїйсного батька батьком. І як болючим мусить се бути для батька, як жорстоким для матери“!

— „Ах“ сказала княгиня, „мати забуває, батько є вдоволений, що скинув собі з карку дитину, а дитина та фалшивий батько не прочувають нїчого і живуть спокійно далї... Таким робом житє стає значно простїйше“...

— „Се залежить від того, як хто се з'уміє відчути“, говорила далї панї Кандалє.

„Минули лїта, і я лишила ся бездїтною, син, якого я так тужливо бажала, не приходив. Однак се було моїм невтомним бажанєм, до якого сходили всї мої думки. Я мріла завсїгди про се, особливо в сїм місцї, яка є певним родом приватної каплички, яку я посьвятила споми нам наши великих предків та инших Кандалє, які певно були гідними сього. І серед сих мрій збудило ся в менї дивне почутє. Так, я мріла про сього бажаного сина. Я бачила його в уяві перед собою, немов би він був дїйсно тут, завсїгди з чертами, рухами, особливо очами, головою сього малого хлопця, якого я вважала сином мого мужа Нераз відчувала я бажанє зобачити в дїйсности сю дитину, як я представляла се собі в уяві. Я пішла пішки на елїзейські поля, до алеї, де я знала, що він бавить ся перед обідом, аби подивити ся наочно на схожість нашої раси, хоч се було для мене мукою. Він був так гарний зі своїми дикими завоявами волося, так шляхотський у всїх найменших рухах, одним словом: цїлий Кандалє! І я говорила собі нераз, що він народив ся Бернардом, буде Бернардом вихований, яко такий буде жити і умре ним, Менї украли його, менї, яка відповідно його крови могла так добре виховати його. Я не моглаб сказати, чи я люблю чи ненавиджу його, так солодкими і заразом гіркими були почутя, які навівала на мене його присутність. Вони мусїли бути дуже сильні, бо мало що не довели мене до злочину“.

Сї останнї слова були вимовлені з таким правдивим акцентом, що сьміюча ся княгиня споважнїла. Вона не старала ся так як давнїйше спровадити сестру на иншу розмову. Бо й вона мимоволї стояла під впливом леґенди старого Кандалє, яка розбуджувала в нїй теплі почутя. Вона мала легку дрож і не відповідала. В комнатї запанувала на хвилю тишина, яку панї Арколє звичайно переривала зворотом своєї італїйської матери. „Nasce un prete“. Однак вона залишила сю увагу, яка нагадувала її дитячі лїта. Вона була прибита і чекала, аж сестра зачне далї своє оповіданє, яке немов переходило у сповідь.

— Чи пригадуєш собі? говорила далї ґрафиня, сї два тижнї, як ми в осени провели на замку Ґод у паньства Корсіє? Добра Лявра запросила рівночасно з нами Бернардів, а разом з родичами прийшла також і дитина. Ти, що знаєш мене, увіриш в се, що я тодї хотїла спакувати свої куфри і від'їхати. Та я не могла зробити сього ізза Людвіка. Я не люблю робити нїчого через половину. В дни, в котрім скажу: „Я знаю все“,— покину його на завсїгди безповоротно. Як довго я є його жінкою і живу разом з ним, я не знаю про нїщо. Я не хочу розказувати тобі про се, що я витерпіла підчас сих двох тижнїв. Ся дитина має нинї одинацять лїт. Чи бачила ти її остатними часами? Нї? Я представлю се тобі коротко: він більше подібний до сина, як сей, якого я так страшно бажала. Я бачила що-дня рано і вечір, як він йшов гордо і сьміливо, немов молодий орел, гарний як пав, з рученятами та ніжками подібними до твоїх, а сей грубий Бернард, сей грубий тупак, що сидить на своїх мілїонах, які придбав йому батько, якого він має безличність стидати ся, сей чоловік, що немов той пав дуєть ся обок сього цьвіту аристократиї каже: — Мій син Альфред! Він повторяв сї слова з вдоволенєм, з надмірною гордістю доробкевича!... А мати? Я не хочу говорити про се, не хочу бути рубашною. А потім єще Людвик, який вповнї певний моєї слїпоти, не ощадив менї нїчого з тих малих неприємностий, які мусїли збудити мою завість. Коли він глядїв на хлопця, по його лицї промикало щось, що висьвітлювало менї, чим він був би став для мене, колиб я могла йому показати такого сина і се було для мене страшним болем, можливо божевільним та негідним, бо се передовсїм була заздрість. Але що я можу зробити? Одно було певне: в сїй хвилї я пізнала своє почутє для сеї дитини. Я ненавидїла її! Я бажала би, аби вона захворіла і згинула, або була низькою та зіставала під впливом обридливого окруженя. Ах, ми не знаємо, скільки ми носимо в нашій душі огидних інстинктів, аж доки не розвяже їх нагода. Одного полудня було дуже горячо, як звичайно в червнї і всї мешканцї замку були у своїх кімнатах, де полагоджували свої кореспонденциї; я вийшла на найвисшу терасу, звідки розлягаєть ся гарний вид на Льоару та на край і яку в тій годинї хоронить перед сонїчними лучами тїнь малої стражницї. Я нераз заходила там, аби відірвати ся від иньших, які не задавали собі труду, аби перейти так богато сходів. Коли я вийшла на звичайно безлюдну терасу, я завважала, що обіч

єще нїхто тогдї не був Українцем, в соймі і в державній радї перші руські посли зажадали признання їх окремої народности. „Богато Поляків було з того крайно невдоволених; бо прошу собі уявити, що подумали би Нїмцї, коли би пр. в долїшній Нїмеччинї оголошено в политичних цїлях plattdeutsch окремим язиком і коли би такі сепаратисти не тілько виступали против всяких домагань нїмецького народу, але коли би навіть заявляли, що долїшно-нїмецький язик зовсїм не є нїмецький, а пр. нарічем англїйського!“ (І се говорить учений професор унїверзитету, чоловік старий, уроджений в р. 1845., котрий повинен знати і певно знає, що в роках 1860-их спір о окремішність руської мови і народности був, бодай в Австрії і в Галичинї, давно вже рішений, „ein längst überwundener Standpunkt“. Отже бесїдник або сходить на дитинний розум або сьвідомо голосить ложї! *Ред.*).

„Анальогічно було в Галичинї“. (В чім тут п. граф добачує анальогію, годї зрозуміти! *Ред.*). Між польськими политиками одні були за попиранєм розвитку русчини, другі відмовляли йому всякого права. Був час, коли в соймі раджено над тим, щоби закладати утраквістичні гімназиї. (Бесїдник не додав, що при тім була польонїзаційна цїль і що самі Поляки закинули сю гадку з обави перед шкідливими впливами руської мови на чистоту мови польської. *Ред.*). Зразу заступники руської справи стратили грунт в парляментї, аж за намісникованя гр. Баденія, настала в намісництві гадка, що булоб безглуздєм заперечувати істнованє народности, хоч старше поколїнє Поляків було виховане в тій гадцї, що „ruski lud jest naszym ludem“. Було то в часї, коли тридержавний союз був єще молодий і коли думано про війну на північній і східній границї. Думано тогдї, що вийде з того користь для цїлої монархії, коли Малорусини чи Українцї чи Русини розвинуть ся в Галичинї до сильної національної сьвідомости. Поляки пригадали собі, що навіть в ягайлонській канцелярії уживано руської мови. І тогдї намісник і рада шкільна дуже рішучо попирали русчину. Спір, що панував між самими Русинами що-до язика, рішила краєва рада шкільна за вїцепрезидентури д-ра Бобжинського; язик, уважаний Українцями за їх власний, признано урядовим. Намісництво помогло Русинам до заложеня нових руських гімназий в Перемишли, а потому в Коломиї. Кажуть, що 5 руських гімназий за мало; алеж се число відповідає культурним потребам Русинів, а як ті потреби збільшать ся, то й число гімназий мусить бути побільшене. (Значить, як Поляки будуть ласкаві признати сю потребу! *Ред.*). Тут розказує бесїдник стару пісоньку, котрої брехливість давно виказано, що при отвореню руської гімназиї в Коломиї „нїхто не записав ся до І. кляси, так що аж адміністрацийні власти мусїли на родичів наперти, щоби їх склонити до посиланя дїтий до тої гімназиї“. (Що за перфідія і упертість в повтаряню давно збитої ложи! *Ред.*). Бесїдник наводить тут фантастичні поясненя, які нїби то сам чув від руських сьвящеників на питанє чому не хотять віддавати синів до ново отвореної руської гімназиї в Коломиї. „Бачимо — казали йому нїбито ті сьвященики, — що дїє ся в гімназиях. Хочемо, щоби наші дїти в школї учили ся, а не, щоби їх відвертано від віри і моральности, щоби виховували ся в радикалїзмі та ще батькам своїм приказували. Всяку культуру уважають за щось пережитого і хибного і раді-би лише, щоби серед страшного катаклїзму вирослo щось нового, в чім би вони могли відограти ролю, бо їх особиста сьвідомість зросла до хоробливого стану“. (Справдї лише в хоробливім мозку якогось здурноватїлого фільозфа могуть вигрїти ся такі дурні резони, але не в головах наших сьвященників! *Ред.*). Бесїдник хвалить ся, що сам читав брошури з українського радикального табору, в котрих будучність народу бачить ся в культурі без минувшости, без Гомера і Партенону, без римського права і християнства. На жаль бесїдник не наводить хочби заголовків тих брошур. Молоді хлопцї — каже — ходять по селах і в браку культури, показують спасенє народу. Зразу думано, що то радикали, фантасти, яких усюди можна стрічати. Але чим дальше, тим менша ставала повага таких Барвінських і ин. Думано, що те варварство незабаром щезне. Адміністрация ужила свого сприту в інтересї українського сторонництва, званого тогдї молодоруським, до того ступня, що „народові политики“, хоч належали до гр. кат. церкви і засїдали в польськім колї, признали ся тогдї до руської народности. (Хто то такий? Може Зибликевич, Савчинський, Черкавський?... *Ред.*). Не є тайною, що до деяких становищ лекше дійти тому, хто „признає ся“ до руської народности, нїж Полякови (пр. до мітри. — *Ред.*).

Польська адміністрация всїми силами старала ся о розвиток партиї української. Не є тайною, що до деяких становищ богато лекше можна дійти Русинови, нїж Полякови. Одначе все те не заспокоїло руських „радикалїстів“, котрі розпочали люту боротьбу з західною культурою Поляків. Ся боротьба стаєть ся що раз небезпечнїйшою для культури, свободи, для житя і власности. Руські политики, се люди, в котрих головах помішались понятя. Так не розуміють понятя „утраквізму“ та плачуть у парляментї, неначеб-то не було в Галичинї руських шкіл, а тільки утраквістичні. Тимчасом утраквістичними нїхто не називає шкіл, у котрих друга краєва мова є предметом науки. Се благодать, а не утраквізм. Також не розуміють Русини понятя „експроприяциї“, коли парцеляцию польських великих обшарів між польських хлопів називають „вивласненєм руської землї“.

Що-до „Сїчий“, то ті гімнастичні товариства дуже мало гімнастикою займають ся. Їх занятє — висьпівувати шовінїстичні, проти-польські пісоньки, тероризувати Поляків та прозивати хрунями тих Русинів, котрі не є такі дикі, як Сїчовики. Свободу виборів руські политики представляють собі так, що надуживаючи цїсарського імени до бунтованя хлопів, вони запевняють темне хлопство, — що цїсар звелїв, щоб землю і грунти роздїлити між хлопів.

Страйк з 1902 р. був виключно политичним, не аграрно-економічним страйком. Тільки великій поздержливости і тактови тодїшної адміністрациї треба подякувати, що тодї не прийшло до проливу крови. Саме тодї доконалась та страшна подія, про котру посол Остапчук розказував: званого галицьким намісником кровожадного вампіра.

Не знаю істориї предків п. Остапчука; вірю йому, що всї були бравими людьми, але з певностию буде між ними і якийсь виїмок.

За те п. гр. Войтек знає добре історию предків гр. Потоцького, а коли між ними може були такі, яким закидано важкі блуди, то з другої сторони кожда карта істориї XVII. і XVIII. столїтя сьвідчить про те, що члени тої родини боронили руських сїл (яких землї забрали собі — *Ред.*) перед Татарами, що свій маєток посьвячували, а часами опинювали ся в татарській неволї (пр. по програних з козаками — *Ред.*). Коли обїздить ся богато східно-галицьких сїл і приходить ся до церкви, то безвпинно одержуєть ся відповідь, що побудував її якийсь Потоцький. (Що ті Потоцькі будували ті церкви як колятори, що забрали собі селянські землї, се й гр. Войтек промовчав. — *Ред.*). Бувший намісник обняв урядованє з романтичною надїєю, що Русинів приєднає до мирного житя з Поляками через уступства. (Чи не заповітом Берестечка? — *Ред.*). Отже хоч по аграрнім страйку з р. 1902 настрій сойму був дуже розбурханий проти яких-небудь уступок для Русинів, то гр. Потоцький заявив ся за утворенєм нових гімназий (яких? — *Ред.*), а навіть отвирав сойм в мові польській і руській. Коли-ж обовязуючий закон краєвий зробив утворенє нових гімназий зависимим від votum сойму, то гр. Потоцький використав постанови иншого закона, щоб основувати руські (?! — *Ред.*) паралєльки без питаня сойму. Хоч через се викликав нехіть у неодного Поляка, (якже се? Та-ж вони є „przyjaciółmi rozwoju ruskiej kultury? — *Ред.*), то рівночасно можна було надїяти ся, що гр. Потоцький добуде серця „bratniego narodu“. До того-ж за його управи порушено увїверзитетську справу у Львові. (Пане графе! Отже наруги над укр. молодїжию, масові арештованя і голодівка мали бути засобами до здобутя серця нашого народу?! Чисті клини! — *Ред.*).

Тепер в цїлій державі борють ся о автономию унїверзитетів, а українські партиї домагають ся ослабленя її. По сім відкритю висловив п. граф ще поучаючу засаду, що засобом до добуваня висших шкіл не є спинюванє молодїжи від науки та поучуванє її як треба робити напади, але поучуванє, як здобуваєть ся знанє, а не управлюванє политики. (Що-ж на се Гломбінський, Бузек et tutti quanti? — *Ред.*).

За часів намісникованя графа Потоцького звершили ся дві подиї: Заведенє загального голосованя в Австриї і росийська революция та получений з нею анархістичний аграрно соціяльний рух. Те все — здогадуєть ся бистро гр. Войтко — мабуть викликало серед руського населеня подію, яку в нїм збуджено через товариства „Сїчи“, що тепер наступить зміна всїх відносин власности. По сій денунциациї на „Сїчи“ зїйшов бесїдник на вибори до парляменту „smutne“ (мабуть тому, що Коло програло їх в руських виборах — *Ред.*). Коли-ж в соймових виборах руські провідники не осягнули побіди, мабуть тому, що не посповнювали ся обіцянки, які вони поробили перед парляментарними виборами, тодї зачали вони хапати ся засобів, примінюваних в росийській революциї. Вже самі погрози були великою провиною, а по сім стала річ найстрашнїйша — графа Потоцького убив руський студент, який вже перед тим мав конфлїкт з унїверзитетом і втратив право студиювати, та стратив право студийованя у Львові (неправда — *Ред.*), а лише з причини інтервенциї намісника вільно йому було знов вернути. (Друга неправда. — *Ред.*). Поповнено скритоубійчий морд і можна було думати, що вже раз наступить відворот, та що остаточно застановлять ся над єдиною можливою розвязкою міжсобиці. Тимчасом убійника підвесено до висоти героя, а один з послів в палаті заявив навіть, що той морд був лише початком акциї. В виду сего гр. Войтко благає Русинів: В інтересї вашого люду відорвіть ся від вашого почоту, коли хочете добути вплив, коли хочете охоронити край від безвпинної анархії. По сім апелю заявляє бесїдник, що за анархістичні відносини в Галичинї винувата також палата. Галицькій адміністрациї, що має до дїла з анархією, яка на пограничу держави безвпинно тлїє, не можна робити легкодушно яких-небудь перепон. Через те палата не повинна приняти сего наглячого внесеня, який може служити тільки до того, щоб долити до огню оливи, бо коли хто хотїв викликати в Австриї стан трівкої анархії, то найпевнїйшим і найбільше випробуваним засобом до сего було все — починанє від Галичини. Чим більше сил ужиє генеральний бесїдник про в дискусиї, щоб ослабити мої виводи, кінчить гр. Дзєдушицький — тим певнїйше для мене votum палати.

Промова пос. Дашинського.

П. Дашинський, як генеральний бесїдник про, сказав між иньшим: Жалоби Русинів, котрі від цїлих десятилїть чуємо в палатї, підносять ся з новою силою. Чи палата їх з належною розвагою прослїдить, чи виявить сильну волю, щоб рани Галичини вилїчити, приготовити реформи і привести мир, про котрий Дзєдушицький в своїй бесїдї так ревно молив? Чи також ся палата віднесеть ся до руських жалоб так само, як перше, з парляментарним зблязованєм і политичним кретинїзмом? Ходить тут про чвертку держави, про вісїм милїонів людности, про великий граничний край, про дуже важні справи. Також те, що сказав мінїстер внутрішних справ, звучить як легковаженє. (*Оплески*). Становище Поляків до Русинів перед 12 цьвітня, перед мордом, доконаним молодим Сїчинським, було зовсїм иньше, як тепер. Маю щире бажанє, щоб пролита кров дала товчок до переведеня реформ і заведеня супокою. Правительство не скине з себе вини за те, що стало ся. (*Оплески*). Кождого року виступають перед правительством тяжкі жалоби проти галицької адміністрациї. Все безуспішно. Все мала слушність правляча кліка меньшости, намісник і жандарми аж до найнизшого степеня. Безкрайний шовінїзм по обох (?) боках викликує пристрастну политичну боротьбу. Тільки социялїсти борять ся з польським і руським (?) шовінїзмом та наражають себе на ненависть. Социялїсти, як би хотїли признати политичний терорізм, то мали-б що дня причину до мордования в оборонї робітників. Социялїсти були противниками Потоцького, але мусять признати, що він був лїпший (!) від своїх попередників. Він не був прихильником польських шовінїстів та старав ся вшехполяків обмежити; за те „Słowo polskie“ його дуже атакувало, закидаючи йому, що впливав на вибори і зломив слово чести. Як погодити ті закид" „Słow-a polsk-ого“ з теперішними словами Гломбінського і плачами вшехполяків за Потоцьким? (*Сьміх*).

Ми, польські соціяльні демократи, не забудемо гр. Потоцькому, що він свій могучий вплив вихиснував на користь реформи виборчої (?!). В палатї панів він підпирав реформу в противенстві до гр. Пінїнського і Туна, котрі її поборювали. В порівнаню з Пінїнським гр. Потоцький росте на знамениту (!) величину. Яку политичну користь принесло убийство? Воно могло принести тілько политичну шкоду; воно причинило ся до розпаленя ясного полумя національної ненависти, дало нагоду вибити ся на гору безсовісним крикунам з обох (?!!) боків. Серед відносин населеня Галичини Поляки і Русини мусять разом працювати на полях, в робітнях, радах громадських, повітових і т. и. Жаль, що Поляки і Русини в Галичинї роздвоєні. Не хочу бути судією Сїчинського, але з того, що я чув, се має бути ентузияст, який горячо любить свій народ, який вже в молодих роках засмакував горечи національного гнету; може він бачив на народних зборах поведенє концепістів староства, може бачив беззаконне розвязуванє зборів, бачив, як жандарми вели скованих хлопів. (*Оплески серед соціялістів і Русинів*). І він мусїв собі сказати, що Русини завсїгди були побіджені. Хоча рішучо осуджаю вчинок Сїчинського, то певно не лежить в інтересї обох народів, аби його голову віддано катови. Коли посол Петрицький сказав, що вчинок Сїчинського відчуває цїлий руський нарід так, як він, то питаю ся: як міг п. Петрицький дальше полишитись у клюбі, котрий переслав вдові сердечну кондолєнцию (?) та котрого голова взяв участь у торжественнім похороні? Народ, котрий бореть ся за свій розвиток, не повинен глядати ратунку в револьверових вистрілах. Є краї, в котрих народ позбавлений всїх прав, де навіть слова друкованого власти не пускають, та де людий тиранїзують. Там морд политичний є управнений. Поляки і Русини знають таку країну, а п. Петрицький найлїпше зробив би, як би зі своїми стрілами пішов поза границї Австриї на российський бік. Социяльна демократия є сторонництвом, визваляючим народи, ведучим до культури і тріюмфу національного духа. Тож социяльні демократи підпирали Русинів проти шляхти.

Дальше п. Дашинський зробив закид декотрим польським сторонництвам, що з уваги на відносини в Познанщинї хотять наблизити ся до Росиї. Се политична помилка, котра є обчислена на те, що цар Микола виступить проти цїсаря Вільгельма, котрий є його найбільшим приятелем. Серед Поляків є люди, котрі домагають ся, щоб ввести росийську мову до гімназий та заздалегідь приготовитись на слїпих рабів Росиї. Треба мати на увазї 15 милїонів Поляків і 25 милїонів Русинів поза Австриєю. (*Другу частину промови п. Дашинського задля недостачі місця подамо завтра*).

Кінцева промова пос. Г. Цеглинського.

Пос. Цеглинський вказує в кінцевім виводі на заяву мінїстра справ внутрішних, виголошену з нагоди нарад над наглячим внесенєм про події при виборах до державної ради в Галичинї. Від того часу проминуло звиш 10 місяців, а про результат тих дослїдів не подано ні слова звістки. Як би мінїстер був тодї сповнив свої приреченя і потягнув до одвічальности урядників, то вони прийшли-б до переконаня, що правительство пильнує законности. А так урядники стали ся ще сьміливійші та при останних соймових виборах дали нове видовище, при котрім одначе мінїстер внутрішних справ фунгував уже не як глядач і слухач, а як співвиновник. (*Оплески*). Се тому, щоб нїчого не торкати в галицькій адміністрациї, щоби та адміністрация полишалась цїла і ненарушена, щоб мінїстер міг її cum omnibus beneficiis inventarii віддати своему наслїдникови. Се шкідлива политика центрального правительства в Галичинї, котрого представником, виконавцем і оборонцем є мінїстер внутрішних справ.

Від 1868 р., коли Байст долю і недолю руського народа віддав в руки польських верховодів, центральне правительство австрийське супокійно приглядаєть ся, як ті польські верховоди творять в Галичинї новий Піємонт, концентрують цїлу адміністрацию в своїх руках, Русинів випирають з усїх адміністрацийних корпораций, як намагають ся з Галичини зробити независиму державу в державі. Намісника Галичини наділено майже необмеженою властию, щоби весь апарат адміністрацийний віддати на службу кождочасної польської политики державної. Теперішне правительство спокійно приглядало ся, як припадаючі Русинам на підставі загального і рівного права виборчого нечисленні мандати ріжними обмеженями скорумповали та, здаєть ся, сим хотїли показати народній масі, що вона з душею і тїлом віддана в руки аристократичної олїгархії Галичини. (*Оплески на руських лавах*).

Не зважаючи на численні інтерпеляциї, правительство не хоронить названих там людий, а навпаки, ще гірше їх переслїдує, так що клюб руський діставав прошеня, щоб не подавати назвищ в інтерпеляциях.

Правительство супокійно приглядало ся, як нечувані насильства на руськім народї в часї соймових виборів укінчались проливом хлопської крови.

По страшній трагедиї, по вчинку Сїчинського центральне правительство бодай повинно було звернути увагу на сей крик перестороги, що країна станула на березї пропасти. Але правительство заіменувало намісником людину, котра мусить уважатись духовим провідником дотеперішньої адміністрацийної системи в Галичинї. Упереджене Русинів не йде одначе так далеко, щоб нодженє Русинів не йде одначе так далеко, щоб нодженє Русинів не йде одначе так далеко, щоб нодженє

народного“ клюбу, що мусить кілька огидних висловів, кинених сему клюбови через політичних противників, напятнувати, яко брудне обкиданє болотом. Байки ославлених вільнодумців Трильовського і його товаришів Старуха, Вітика і Дашинського о т. зв. царофільській рублевій політиці „русско-народної“ партиї в Галичині, дальше о мнимім антікатолицькім і антипольськім настрою сеї партиї, що є іронією в устах Трильовського і Дашинського, а також о мнимій народній зраді — без поданя конкретних фактів — бесідник мусить спростувати в тім напрямі, що се є нужденні, полягаючі на брехнях, марні клевети, полишені всякої підстави. Вільнодумним противникам ходить о засаду „calumniare audacter“, щоби „русско-народну“ партию представити як нельояльну і небезпечну для держави партию. Бесідник складає слідуючу заяву: Русско-народний рух в Галичині належить уважати яко такий виключно під зглядом народно-культуральним. Сей рух основує ся на тисячлітній істориї і традициї і є наслідком розвитку нашого народа, котрий яко російське племя, опирає ся в інтересі поступу о російську культуру без застережень, в почутю своєї племінної спільности, опіки над малоруським нарічем, котре є властиве нашому народови в Галичині і без занедбуваня російської літературної мови, котру наше сторонництво уважає за спільне добро цілого російського народа. Малоруське племя, що замешкує східну Галичину, полудневу Росию, Буковину і північно-східну Угорщину се лише часть сего народа. Диялєкт сего племени, по сьвідоцтву рішаючих слявістів як Яґіча, стоїть близше мови великоруської, як наріче долішно-німецьке до горішно-німецького. Російський (русский) люд в Галичині творить отже складову частину російської племени з мовою, що диялєктично ріжнить ся від російської. Сего не може змінити упередженє і незнанє річи, та оперті на них виводи псевдоісторика Дашинського. Що є слушне для всіх иньших народів, се мусить бути слушне і для нашого. Як Німець, Поляк, Румун, Італієць мимо своєї приналежности до Австриї має незаперечене право почувати ся членом свого цілого народа і за такого уходити, так само відносить ся се й до нашого народа в Австриї. Під *політичним зглядом* русско-народне сторонництво в Галичині стоїть сильно і непорушно на австрийськім ґрунті і нас не без рациї називають „Тирольцями Сходу“. Наше сторонництво є рішене в вірности для цісаря і своєї народної програми законними способами працювати для добра людности і для розвою Австриї. Тілько в той спосіб зможе російський нарід гідно в Галичині станути обіч иньших культурних народів сеї держави. (*Оплески*).

П. Маслянка (*коло польське*) заявляє: Ми, заступники польського народа, застерігаємо ся в як найбільше рішучий спосіб проти сего, щоби п. Дашинський тут в австрийськім парляменті виступав яко представник польського народа і як такий промовляв. (*Оплески серед Поляків. Протести социяльних демократів, котрі кричать*: Длячого ні, ми маємо право на се!) Се право не прислугує йому. Польський нарід, відвертаючи ся від социялістів і відкидаючи вибір Дашинського, найліпше доказав, що завсїгди і енерґічно випрашає собі таких заступників, як Дашинський. (*Оплески серед Поляків.*)

Приступлено до голосованя.

Наглість внесеня п. Цеглинського відкинено 158 голосами проти 114. За наглостию голосували: український клюб, соц.-демократи, сионісти, вільнодумні Німці, проф. Масарик; против: коло польське, німецькі клєрикали, полудневі Славяни, чеська католицька партия а з молодочехів і ексмінїстер Пацак.

Усунули ся від голосованя: москвофіли, нїм. людова партия, чеські аґрариї і чеські радикали.

— —

Опісля почала ся дискусия над наглими внесенями в справі надужить при останних соймових виборах в Галичині. Внесеня поставили пп. Петрушевич і тов., Вітик і тов., Остапчук і тов.

Справозданє подамо завтра.

Голоси преси про галицьку дебату.

— —

Віденська преса поділила ся з приводу галицької дебати в австрийськім парляменті, як звичайно, на два табори: по одній стороні социяльно-демократична „Arbeiter-Zeitung“ і лїберальна „Neue Freie Presse“, а по другій офіцияльний „Fremdenblatt“, орґани християнсько-социяльної більшости і всї т. зв. безпартийні, а властиво продажні орґани, між котрими фіґурує й „Die Zeit“. Всї ті оорґани старають ся ослабити значінє галицької дебати тим, що кладуть найбільший натиск на ворожнечу між Українцями і москвофілами, а також тим, що реклямують скільки змога виводи презеса польського кола, вмовляючи в своїх читачів, що як-раз вони і тільки вони заслугують на віру.

Супроти тих виводів голови польського кола влучно завважує ось-що „Neue Freie Presse“:

„Жалоби, які підніс пос. Цеглинський, старав ся речник польського кола Ґломбінський ослабити заявою, що нема галицької адмінїстрациї, що галицька адмінїстрация є тільки галузею загальної австрийської державної адмінїстрацаї і виказує всї її хиби. Певне, що австрийська адмінїстрация потребує реформ, — але се ще зовсїм не виясняє факту, що з нїякого коронного краю не находять такі численні і бурливі жалоби на надужитя адмінїстрациї в загалї і з окрема при політичних виборах, як з Галичини. Адже се явище, що дає дещо до думаня. Політична і виборча боротьба ведеть ся всюди бурливо і пристрастно... Політичні урядники є людьми, котрі мають симпатиї і антипатиї і від котрих не можна вимагати, щоб вони все поступали як втілена обєктивність. А при тім побіджена при виборах партия все любить приписувати побіду противника підмозї правительства. Але се зовсїм що иншого, нїж ті масовові жалоби, які вже більш 10-и лїт власне з Галичини йдуть в широкий сьвіт і які консеквентно обжаловують галицьку адмінїстрацию, що вона стоїть по стороні Поляків, що вона служить не Австриї, а Полякам. А при тім також хто з-поза Галичини має яке-небудь дїло з галицькою адмінїстрациєю, зараз відчує, що тутенші адмінїстрацийні відносини, нїж ті, які він пізнав в західно-австрийських краях. Галицька адмінїстрация повинна вправдї бути галузею загально-австрийської державної адмінїстрациї, але хто має з нею дїло, той зараз бачить, що має дїло не з австрийською, тільки власне з галицькою адмінїстрациєю. А сї досьвіди певне радше потверджують основність руських жалоб, нїж ослаблюють їх“.

Влучну загальну характеристику першого дня дебати подає „Arbeiter-Zeitung“.

„Справу Русинів — читаємо там — заступали з великою вмілістю і гідністю крім внескодавця Цеглинського також посли Днїстрянський і Остапчук. Хоч і як провокуюча була зухвалість противників, то руські бесїдники здержали ся від занадто сильних висловів, вдовоияючи ся представленєм галицьких відносин. За те треба вказати на *просто огидну комедию*, якою була промова посла Глїбовицького. Заступник народу, угнетеного як мабуть жаден инший в Европі має сумну відвагу боронити гнобителїв свого народу проти своїх земляків. Вправдї п. Глїбовицький, котрому в окликах закинено, що він рівночасно заплачений і російським правительством і польською шляхтою, каже, що погляд, будьто би Русини були окремим від Росиян народом, невірний. Але що се доказує? Що півчверта мілїона людий, котрі в Галичині говорять мовою, яку звичайно називають руською, а яку п. Глїбовицький називає російською, дізнають національного, політичного і социяльного гнету, сього й сам він чей не захоче заперечити. Отже арґументация того пана не доказує нїчого в його користь, тільки робить його соромну зраду ще нужденнїйшою, і се зрозуміла річ, що Русини вибухали найвисшим обуренєм на того слугу шляхти і просто бомбардували його“.

Польська преса всїх партий, заступлених в колї, заняла становище, якого можна було від неї заздалегідь сподївати ся. Промови українських послів були повні „kłamstw i oszczerstw“, а при тім „nudne“, промова презеса кола була „spokojna“ і „rzeczowa“ і повинна „zadać kłam“ *жалобам українських послів, ну, а для посла Глїбовицького польська преса просто не знає, яких дібрати слів похвали.* Для характеристики сього польського одушевленя огидним ренеґатством москвофільського посла наведемо слова найрозважнїйшого з польських орґанів преси — краківського „Czas-у“, котрий пише:

„*Для палати і для всїх, котрі готові були вірити українським обжалуваням, мусїла бути несподїванкою промова посла, котрий з рівною, як Українцї, справедливістю міг назвати ся репрезентантом руського народу, коли з такою рішучістю зазначив ріжницю між національним і державним елєментом російським (проба регабілїтациї москвофілів в очах австрийського правительства! — Ред.)* Мова посла Глїбовицького є важним документом з богатьох причин. Говорив іменем тої части своєї суспільности, котра *при соймових виборах* віднесла побіду (?) над Українцями і виказала, що вони — повторяємо — є тільки партиєю, а не народом. Впливав з силою і рішучістю проти українського варварства і осудив їх політику, полягаючу на насильствах і терорі. Вкінцї відкрив подробицї (?), які доказують, якими високими і благородними почуванями руководив ся супроти Українцїв Потоцький і як вони йому відплатили. Промова пос. Глїбовицького мусить бути уважана ударом для української партиї.

„Czas“ забув додати ще одну причину, задля якої промова москвофільського посла є важним документом. А саме, показує вона, як низько може впасти ренеґат, а також, як низько мусять стояти ті, що одушевляють ся виступом таком ренеґата...

Австрийські справи.

— —

Парляментарна ситуация.

Конфлїкти між клєрикалами і вільнодумними в німецьких унїверситетах захитали правительственним бльоком у парляменті, до котрого належать німецькі вольнодумні і християнсько-социяльні посли. Передучора відбуло ся плєнарне засїданє німецьких вільнодумних партий під проводом п. Сільвестра в присутности мінїстрів Дершатти, Мархета і Прадого. П. Сільвестер дав короткий історичний перегляд подій від часу клєрикального віча в Відні, коли клєрикали кинули клич на здобутє унїверситетів, аж до останнїх подій у Градци та предложив отсю резолюцию, яку зібрані одноголосно приняли:

Посли німецько-вільнодумних партий висказують своє обуренє з приводу клєрикального нападу на унїверситет у Градци та з приводу насильств клєрикальних студентів в Інсбруцї. Зібрані довіряють теперішному мінїстрови просьвіти, що свобода науки і навчаня буде безумовно збережена та що супроти клєрикальних замахів вдержить ся лад і пошана перед законом. Професорам висших шкіл зібрані висказують горячу подяку за однодушне, рішуче і достойне поведенє при обороні прав і достоїнства висших шкіл. Якби на будуче спільна акция з християнсько-социяльними послами в національних справах показала ся неможливою, то вина сього спаде не на німецькі вільнодумні партиї, котрі в своїм поміркованю дійшли до остаточних границь.

В політичних кругах уважають ситуацию, витворену унїверситетськими подіями та ухвалою вільнодумних сторонництв, за поважну. Так праська „Union“ пише, що в політичнім положеню приготовляєть ся зовсїм нова фаза. Все промовляє за тим, що союз між христ.-социяльними і вільнодумними Німцями не дасть ся вдержати та що німецькому бльокови грозить кріза, котра рішучо вплине на парляментарну констеляцию і склад мінїстерства. Християнсько-социяльні заявляють, що їх теперішне відношенє до вільнодумних не може вдержатись, мінїстер просьвіти мусить уступити, — тож вони глядають за новими союзниками, при помочи котрих вони сотворилиб нову парляментарну ситуацию. Перш усього вони звернули ся до сторонництв правицї, домагаючись, аби Поляки, Чехи і південні Славяне в разї потреби сотворили нову парляментарну більшість. Відбули ся вже в тім напрямі переговори, котрі, розумієть ся, до остаточних вислїдів не довели.

N. Fr. Presse думає, що безпосередним наслїдком роздору між німецькими партиями бувби упадок кабінету бар. Бека. На засїданю видїлу вільнодумного союза розважали дві евентуальности: чи має доконатись тільки зміна осіб, що не викликалоб політичних наслїдків, чи має обняти правительство новий кабінет з повновласністю на розвязанє парляменту. Піднесено, що сотворенє парляментарної більшости правительственної без участи великих сторонництв є неможливе. Також неможливо покликати урядницький кабінет, котрий управлявби на підставі §. 14.

Die Zeit приносить успокоюючі звістки від одного з німецьких політиків. Він думає, що антисеміти вдоволять ся уступленєм мінїстра Мархета та до крізи не прийде.

Ситуация на кождий випадок поважна і замотана.

О видачу п. Евгена Левицького.

Комісия недоторканости посольської, переказала реферат про видачу посла д-ра Евгена Левицького, обжалованого за мниме похвалюванє вбийства Потоцького в депеші до жінки, послови д-рови Лїберманови.

Імунїзация нарад державної ради

була предметом нарад комісиї пресової. На внесенє референта, п. Скедля, одноголосно постановлено розширити імунїзацию також на делеґацию угорського сойму.

Крім того по довшій дискусиї комісия ухвалила, що писаня, сконфісковані з приводу деяких означених переступів, на основі осібної ухвали палати не мають бути публїковані.

Загальні збори товариства „Просьвіта“,

відбудуть ся в понедїлок, дня 8 червня н. ст. 1908 р. у Львові в „Народнім Домі“ о годині 10. рано.

Того дня о 8. годині рано відправить ся Богослуженє за упокій померших членів Товариства в церкві Преображенській при улици Краківській.

Дневий порядок зборів:

1. Отворенє загальних зборів головою Товариства.
2. Звіт Головного Видїлу з дїяльности Товариства „Просьвіта“ за час від 1. січня 1906 до 31. грудня 1907.
3. Звіт контрольної комісиї і удїленє уступаючому Видїлови абсолюториї.
4. Іменованє нових почесних членів.
5. Вибір тринайцяти членів і шістьох заступників Головного Видїлу Товариства.
6. Вибір Голови Товариства.
7. Вибір трьох членів комісиї контрольної.
8. Зміна статута.
9. Внески і інтерпеляциї членів.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові.

Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик*, секретар.

НОВИНКИ.

— **Стан здоровля д-ра Івана Франка** не поправив ся. Як звісно, знаменитий наш письменник упав жертвою нервової психічної недуги, з якої нема вже ратунку. Послїдними часами мимо заходів лїкарів, недуга приймає ширші розміри, бо проявляєть ся паралїж деяких орґанів.

— **З приводу процесу проти Сєнкевича** пише нам п. Володимир Кушнїр, редактор „Ukrainischen Rundschau“: Позволю собі додати до представленої Вами ґенези процесу українських студентів проти Сєнкевича отсе поясненє: По голодівцї українських студентів звернув ся я був до Б. Бєрнзона, з котрим наша редакция оставала від давна в переписцї, з описом цїлої афери і просьбою, написати для „Ukrainische Rundschau“ з того приводу статю. На мій лист відповів поет відразу присилкою своєї знаменитої статї, яка появила ся наперед в „Ukrainische Rundschau“ і що йно опісля була передрукована за моїм старанєм в „Die Zeit“. Підчас процесу проти Сєнкевича трактувала ся статя Сєнкевича як статя „Die Zeit“, а статя Б. Бєрнзона як статя „Ukrainische Rundschau“ і відчитувано її перед присяглими судиями з „Ukrainische Rundschau“, що зрештою подали згідно з правдою всї віденські часописи. — *Володимир Кушнїр.*

— **Провокация з боку скарбових властий.** До якої зухвалости посувають ся послїдними часами польські власти в нехтованю руської мови, доказом факт, що адмінїстрация податків у Львові вже третїй раз сього року прислала адмінїстрациї нашої часописи фасию до виміру зарібкового податку (ч. кат. 21.669) в польській мові. Се нехтованє являєть ся в нинїшних часах тим більшою провокациєю, що в попередних роках одержували ми фасиї завсїгди в мові руській, отже видко тут виразно гасло, кинене тепер вшехполяками: żadnych ustępstw dla Rusinów! Є се сьвідоме ломанє закона про рівноправність руської мови, тим безличнїйше, що рівночасно Ґломбінський деклямує в парляменті про ідеальну рівноправність, якою користуєть ся руська мова у всїх урядах в Галичині. В кождім разї звертаємо увагу п. віцепрезидента Прокоповича на надужитє, якого допускають ся польські урядники під його управою.

— **Польські „владзе“ мстять ся.** Пишуть нам: Серед яких обставин доводить ся тепер Русинам жити в Галичині, нехай посьвідчить також факт, що державна прокуратория зарядила доходженя против калуських Русинів: лїкаря д-ра Куровця, о. радника Петрушевича, калуського пароха, судиїв В. Щербатюка і Ант. Файґля та богослова Сороку, обжаловуючи їх о переступство з §. 305 к. з. Робить ся се на підставі фальшивого доносу, буцїм то згадані Русини похваляли публично подію з 12. цьвітня... Сьміх збирає припускати щось подібне з боку вичислених осіб, між ними двох ц. к. судиїв, і колиб так ходило о Поляків, то прокуратория кинула-б певно такий підлий донос до коша, але тут — co innego! Польські „владзе“ мусять чейже пімстити ся на Русинах за „udar wymierzony w serce polskiego narodu“ і користують ся в тій цїли леда дурницею, хочби підлим доносом.

— **Майор чи польський провокатор?** Пишуть нам: Дня 14 мая с. р. ставав я до асентерунку в Гусятині. Коли я прибув на місце бранки, не міг власним очам повірити на вид того, що бачив. З буджету на 1908 р. призначено на політичну управу Галичині 4,750.550 корон, а гусятинському ц. к. староству мабуть бракнуло гроша, щоби для селянських дїтий винаймити сякий-такий, хоть троха порядніший льокаль. І справдї неначе ту худобу неначе справдїшну „dzicz hajdamack-у“ загнали жандармські баґнети на плюгаве і нехлюйне підсїнє, де серед пороху і всякого бруду мусїли хлопські сини розбиратись, своє одїнє класти в сьмітя та нагі стояти на страшеннім протягу. Всї мої леґальні заходи, аби заряджено злому, були безуспішні, бо звісно „u nas w Polsce, jak kto chce“! На щастє, асентерунок в сїм роцї був в маю, а иншими роками в тім самім льокали стає ся серед найлютїйшої зими. Та за мої „buntownicze wymagania“ загрожено менї арештованєм. В яких дві годині по розпочатю асентерунку вийшов з асентерункової салї майор, скорим кроком приступив до гурту, серед якого я стояв та вказуючи пальцем на мене, спитав окружаючих: „Co ten pan wam mówi?“ Коли однак не довідав ся нїчого такого, за що можна би „butnego hajdamakę“ замкнути до арешту, звернув ся до мене з пересторогою, аби я був обережним, бо звелить мене арештувати. Не будучи у військовім мундурі, отже й не признаючи нїякої висшости майора над собою, я відвернув ся до нього плечима. Зазначити мушу, що той майор зовсїм мене не знав але зате при комісиї був наш славний африканський „культуртреґер“, надкомісар Совінський, котрий певно представив мене яко чоловіка „politisch verdächtig“. Чому ж ви самі, п. надкомісар, не прийшли успокоїти того „бутного“ духа Ґонти? — *К. Т.* студент прав.

— **Клопіт громади зі старосстинським махером.** Пишуть нам з Кобиловолок теребовельського повіта: Перед двома тижнями розійшлась по нашім селї вістка, що бувший теребовельський староста, Крушинський, дістав анонїм, в котрім грозять йому смертию, коли не покінчить корисно громадських справ в Кобиловолоках. Лист написаний по польськи, наданий на почтї в Будзанові. Вістка росла мов огонь, а роздували її ті, котрим на тім видко залежало. Говорили вони публично, що кількох старостів у східній Галичині і двох повітових маршалків дістали рівночасно присуди смерти, що власти є на дорозї до вислїдженя тайного товариства між Русинами, що руська інтелїґенция „wciąga już nawet włościan do brudnego działania, aby za chłopskimi plecami bezkarnie szczuć na Polaków“. І дїйсно, з початком с. м. прибули до Кобиловолок жандарми. Вперед вступили по інформациї до свого конфідента, знаного шпіцля і заушника повітового „oglądacza z woli i rozkazu“ бувшого старости Крушинського. Той вказав сейчас на найсьвідомійших селян, видїлових читальнї і тов. „Сокіл“ а навіть на не любих йому латинників і почалась тяганина. З поля, від плуга забирали жандарми наших людий і через три дни списувани протоколи, порівнувано письмо, однак безуспішно. І хто знає, як довго були-б тягнулись немилі індаґациї, якби не бистроумність одного селянина. Коли вже огірченє невинних людий рівналось розпуцї, прийшла черга на Василя Ямного, аґента „Днїстра“ і секретара всїх місцевих просьвітних товариств. Сей підглянув письмо анонїму а придивившись добре, заявив в присутности команданта жандармериї і сьвідків, що під присягою готов ствердити, що письмо анодїму є зовсїм подібне до письма Івана Мазуркевича, „oglądacza“ і махера від всїх брудних інтересів. Наступило в тій хвилї порівнанє письма, котре на превелике диво показало ся подібнїське до письма Мазуркевича. Жандарм сховав цїлий інтерес до торби і більше вже ми його тут не бачили. Але чи на тім скінчить ся? Ми побоюємо ся, щоби та справа не дісталась в руки судиї від карних справ в Будзанові, вшехполяка Віннїцького, котрий дуже запопадливо вимотував вже тутешну трійцю махерів а то: Мазуркевича, писара Терлєцького і Цибульського з дуже нечистих справ. Чотири дни на місци переслухував безлїч сьвідків, кільканайцять термінів відбулось в Будзанові і щож: п. Віннїцкий „sprężysty i dzielny sędzia“, обмив до чиста всї три громадські пявки, котрі сотки корон неправно від бідних людий за кульчикованє свиний, за ріжні концесиї при будовах мізерних хлївців, за книжки службові від найбільших нуждарів видерли. Ми покривджені на чести через підозрінє, яке на нас кинено, удались до комісаря теребовельського староства, п. Кудельського. Той сказав, що справу відіслано до знатоків письма до Львова. Який-же інтерес мав Ян Мазуркевич писати того рода анонїм? Щоби висьвітлити прилюдно справу і щоби вона не загирилась, заявляємо ось що: Від кількох лїт староста Крушинський (давнїйше під впливом комісаря Шведзїцького) окружившись Мазуркевичами, Терлєцькими і т. п. людцями вірив їх підлим доносам сьвято. Не помагали представленя найповажнїйших людий так Русинів як і Поляків. Шість разів відбув ся вибір громадської старшини в тут. селї, а по кождім виборі Мазуркевич за порадою „з гори“ вносив протести, тому що його до старшини не вибрано. Послїдний протест сперед двох лїт показав ся зовсїм безпідставний. Мимо сего староста Крушинський не вчинив волї більшости, мов на глум держав нас як малолїтних і все збував обіцянками і іронїчними кпинами. Тож не диво, що оден з наших сказав по від'їздї Крушинського до ком. Кудельоського: „Добрий був чоловік п. Кр., так щож, вірив лише Мазуркевичеви і Терлецькому і через те ми тілько кривд за його урядованя дізнали, так нас мучено страшенно, що хиба позістав по від'їздї його великий жаль до него, тим більший, що тих кривд навіть в послїднім часї перед своїм від'їздом не старав ся направити а лише за всяку цїну хотїв нам надати правительственного комісаря до громади“. І в тім власне бачив комісар Мазуркевич а з ним писар Терлецький свою дошку ратунку. Повітова рада якось не спішить ся з виданєм призволеня на наданє комісаря а тут староста виїзджає, в громадї нема нї одної зичливої особи, і піде 200 корон „za oglądactwo“ в дубину, бо громадська рада вже не буде оглядатись на погрози п. Крушинського. От коби так комісар, но то-би якось тягнуло ся. От і прийшла гадка: треба старосту, хотьби свого „dobrodzieja“ настрашити! При тім спече ся не одно. — Передовсїм впаде підозрінє на Русинів а то тепер в модї, прислужу ся справі „narodowej“. Друга річ: буде можна пострашити немилі для себе особи, а трете: „władze“ сейчас дадуть комісаря до Кобиловолок, бож то прецїнь Русини грозять атентатом, ну, а для Яна комісар, річ так потрібна як потапаючому мотузок. Побачимо, що з того буде. Ми вносили в справі невиносимих відносин в тут. громадї жалоби до бувшого намісника гр. Потоцького, інтерпелювали через наших послів в соймі і радї державній. їздили безлїч разів до староства, до повітової ради, вносили оправдані скарги на безчисленні махерства Мазуркевича і Терлецького до прокураториї, так щож — нїгде не знайшли справедливости. Мазуркевичеви не помагає навіть хлопський параґраф, вже кілька разів облатали йому (таки його одновірцї) боки, коли вертав від чужих жінок, так щож — вилизав ся! Апелюємо ще до повітового маршалка гр Юрія Баворовського, котрий чейже розслїдить справу нашої громади, як се обіцяв а думаємо, що навіть секретар повітової ради п. Щепан (найщирійший приятель і протектор Мазуркевича) що так радби дальше за обильними диєтами громадську щадничу касу провадити, не буде мав рішаючого впливу на рішенє ясної як сонце нашої справи. — *Громадяне.*

— **Ватага Васїнського стане небавком,** бо вже 19. червня, перед судом. Так великої ватаги вломників і злодіїв не видїла мабуть ще нїяка лава судиїв присяжних у Львові. Крім Васїнського, а по правдї Снєґуцького, і його жінки засяде на лаві обжалованих ще 13 виновників і злодіїв та їх спільників, взглядно спільничок. Найважнїйшу ролю буде грати Васїнський, бо буде мусїв відповідати аж за 13 великих крадежий з вломом. Розправа розписана на 14 днїв, а вести буде радник Берзон. До розправи покликано 120 сьвідків. Едмунд Снєґуцький, званий фальшиво Васїнським, родом з Івановиць, калївського повіта в Росиї, єсть молодим чоловіком, бо родив ся 1877 р. і росийським підданим, а прибрав собі всїлякі прізвища як: Петро Боба, Едмунд Бабінський, Балїнський, Васьнєвський, Васїнський і т. п. Крім убийства в грудни в Празї, допустив ся він ще отсих крадежий з вломом: 1. В Тарнові у вересни 1906 у банкіра Машлєра, де вкрав звиш 800 К; — 2. в падолистї того року в Коломиї добув ся до склепу ювилєра Фаєрштайна і забрав годинники, та біжутериї вартости кількасот кор; — 3. в лютім 1907 добував ся до контору Корвблїґа в Станиславові і вибивав вже в пивницї дїру до склепу (тут помагали йому Кос, Литвин і Ґотвальд); — 4. в серпни 1907 добув ся до руського Тов. кредитового урядників і сьвящеників у Львові і вкрав 152 кор., а п. Гр. Ґрозикови, директорови тогож тов., перстїнь і льос Boden Credit; — 5. в тім самім часї добував ся до касового льокалю збору жидївської громади у Львові; — 6. у вересни в ночи на 7-го добув ся в ринку до ювілєрського склепу Берти Сассової і забрав з від-

там всіляких річий на 8090 кор; зі склепу Рубінфельда вкрав готівку около 240 кор. а з трафіки Ваврова тютюн, марки і блянкети векслеві вартости звиш 500 кор.: — 7. вечером дня 28. вересня вломив ся до помешканя директора руського театру п. Стадника при ул. Красіцьких і вкрав готівку 1700 кор., 12 рублів, біжутерії і гардеробу п. Стадникової і револьвер вартости звиш 1000 кор.; — 8. в жовтни вкрав у Відни в тов. „Tempelverein" 2935 кор. готівкою, золоту медаль вартости 1000 кор. і цінні папери, вартости около 9000 кор. а секретареви тогож товариства, Фр. Бунді'му 2000 кор. готівкою і заграничні монети вартости 80 кор.; — 9. в тім часі добував ся в Ряшеві до склепу ювілера Шіффа; — 10. добув ся до банку кредит. в Перемишли і вкрав 11.455 кор. а директорови Зільберфельдови 7 купонів; — 11. в ночи на 3-го падолиста вкрав в Ґрацу в льокали жидівської громади цінні папери вартости 750 кор.; — 12. в грудни добував ся до склепу ювілєра в Празі а втікаючи, убив дозорця вязниць Кавтського; — 13. в грудни 1907 добув ся до податкового уряду в Калуши і вкрав готівку 75.452 кор. та цінні папери, вартости 22.455 кор. а поборцеви Подгалічеви черевики. Крім того намавляв сидячого з ним у вязниці в Станиславові Гната Кучеру, щоби поміг йому втечи а в липни м. р. поміг втечи Шварцерови, засудженому за рабунок і Шиптурови, обжалованому о крадіж. Яко спільники Снєгуцького-Васінського засядуть на лаві обжалованих: Володислава з Ваховських Снєгуцька, жінка Снєгуцького, літ 29, за участь в крадежах і укриванє крадених річий, дальше: Ізидор Кнобльох, син шинкаря з Замарстинова, літ 21; Леопольд Тіттель, золотар зі Львова, літ 35, Фльориян Адамський, агент торговель., літ 37, з під Бєльська; Віктор Міхальський, челядник бронзівничий, літ 35, родом з Кракова; Теофиль Шветліх, челядник бронзівничий, літ 24; Вільгельм Гіттнер, літ 30; Станислав Усьценський, властитель робітні бронзівничої у Львові, літ 32; Франціска Усценська, жінка попереднього, літ 25; Люіза Тіттльова, жінка наведеного попереду, матір 4 дітий; Станислав Вальоха, дозорець вязниць у Львові, літ 44; Мария Вальоха, жінка попереднього, замешкала в Самборі; Юрий Костур, статист руського театру, літ 26, порадив Васінському і Шветліхови, щоби обікрали помешканє дир. п. Стадника і намавляв до обікражи „Карпатського союза" і „Народ. Торговлї" в Коломиї; наконець Майєр Лайб Байшпіль, челядник малярський, літ 25.

— **Дрібні вісти.** Міністерство війни скасувало весняну інспекцию військ (Frühjahrsinspizierung) при котрій воякам вільно було виступати з просьбами або жалобами, бо показало ся, що сполучені з тою інспекциєю практики зводили її до абсурда.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Симеона, Зил. (лат. Дезидерия). Позавтра, в неділю: н. О Самар Мокія (лат. Йоанни).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В суботу, дня 23 с. м. „Хата за селом" народний образ в V. дїях.

В неділю, дня 24. с. м. „Пісні в лицях" народня опера в 3 дїях Порошина.

☐ **Поминальне богослуженє за спокій душі бл. п. о. Йосифа Домбчевського,** пароха в Викторові, відбуде ся в четвер 28. с. м. о 9 г. рано в катедральній церкві в Станіславові.

☐ **З Калуша.** Довірочні збори філії „Руського товариства педагогічного" в Калуши відбудуть ся дня 4. червня о 1. годинї в салї „Народного Дому".

☐ **Запомоги для вдів і сиріт по сьвящениках** всіх галицьких епархій роздасть тов. „Ризниця" з суми 40% зисків за минулий адміністрацийний рік. Просьби, стверджені належито деканальним урядом, належить вносити найдальше до 10. червня с. р.

☐ **Спростованє.** В 60 числї „Дїла" з дня 17 марця 1908 р. в нотатцї "Ще в справі виступу п. Романчука", зроблено закид ц. к. бюрови кореспонденційному, що звісну промову п. Романчука, виголошену в делегациї, подало в перекрученім видї. Згідно з правдою констатуємо, що сей закид був неоправданим, а опирав ся на хибнім здогадї, що текст промови п. Романчука, поданий польськими ранїшними дневниками є вірним перекладом депеш кореспонденційного бюра. — *Редакция „Дїла"*,

☐ **Убогий ученик IV. кл. гімн.,** сирота, котрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик кличе покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка клїба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла" під зн. Ш. Х. 10.

Урядові вісти:

Дирекция почт і телєграфів оповіщує: Дня 1. червня запроваджує ся в Рудоловичах, місцевости належачій до округа доручень почтового уряду в Ярославі, для місцевостий Рудолович і Розвіниць почтову складницю зі звичайним кругом дїланя. Складниця буде получена з почтовим урядом в Ярославі при помочи тижнево шестиразового пішого післанця.

Після розпорядженя міністерства торговлї будуть небавом видані зошити почтовими марками передовсім для вигоди подорожуючої публики. Зошити будуть містити в окладцї три аркушики листових марок по 5 сот. і оден аркушик листових марок по 10 сот. Кождий аркушик складаєть ся з 6 марок. Ціна такого зошита буде виносити 1 корону 50 сот. на листові марки а 2 сот. на кошти зладженя зошита.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педагогічного" у Львові. — За місяць марець, в коронах — чеками: (дальше) Я. Долгий 1, Іван Роздольський 1, Василь Банд 1, Іван Піранський 1, Петро Волощук 1,; — Котецький в Бомбніках 1, о. В. Бернацький в Підбірцях 10, М. Козаневич в Бохні 2, Н, Криштак 1, о. П. Курчаба в Синевідзьку вижнім від громади 15, А. Білян в Зарваници 15 10 с., В. Семаш в Вишневі 3, А. Головка в Коломиї 10, П. Войтович в Калагарівці 2, о. Денис Коцюба в Зарваници 25, Мих. Верес в Фразі 3, А. Січинська в Перемишли 4, Е. Павлюк в Зубкові 2, І. Стернюк в Чернівцях 2, Яремовичі в Підгайцях 10, Атанас Островський в Тисьменицї з розпродажи карток 10, И. Котович в Гніздичеві 2, о. Гр. Аліськевич в Остапівцях 2, і складку 3·60 с. на соборчику в Озірній; О Яворський від Рогатинської філії Тов-а пед. з розпродажи карток 9, О. Яворський в Лучинцях від громади 10, а з пушки від о. пароха в Лучинцях 3·50 с., Дамян Пеленський в Книгиничах 2, Д-р Йосиф Кос в Коломиї 10, о. Т. Савойка в Селисках 4, Никола Маринович у Відни 10, — через курзора у Львові: Ю. Гозияш 1, Клим Волянський 2, Михайло Іванець 2, Евген Величковський 2, Стефан Лотоцький 2, Иосиф Максимович 2, Денис Кучика 2, Зеновій Сушко 2, Ілько Матеїк 2, Йосиф Лукашевський 6, Атиназий Заячківський 10, Михайло Русин 5, Григорий Зацерковний 2, Никола Гриців 4, Тит Ревакович 5, Д-р Стефан Юрик 5, Амброзий Яновський 10, Василь Кучабський 10, о. Дмитро Яремко 5, о. Др. Жук 10, Лев Чапельський і Йосиф Райнерович за богословів 10, о. М. Малицький 3, о. Боцян 3, Д-р Михайло Корнеля 1, Петро Скобельський 10, Теодор Зубрицький 10, о. Касиян Куницький 2, Вітольд Ільницький 2, Іван Матїв 10, Григорий Пїжанський 2, Дзерович 2, Александер Гарасевич 2, Д-р Мариян Кочиркевич 5, Др. Охримович 5, Іван Боднар 10, Іван Гофрик 4, Александер Гошовський 2, Спиридіон Банківський 10, Григорий Яблоновський 2, О. Паньківський 4, Александер Серочковський 5, Д-р Юлій Савчак 2, Александер Пісецький 1, Михайло Штайцер 2, Йосиф Мойсеович 2, Володимир Гучковський 1, Д р Іван Брик 2, Іван Вахнянин 2, Гарасимович 1, Ол. Кузьма 2, Яків Заяць 5, Ернест Брайтер 2, Галібей 1, Д-р Святицький 6, Василь Потелицький 5, Михалина Сосенко 5, В. Козловський 4, Льоренц 5, Дембовський 5, Богослови IV. року 12, Гілярий Бачинський 5, Микитяк 3, Йосиф Кучика 2, Михайло Королевич 3, Волод. Лукавецький 2, о. Іван Жигаль 2, Яків Назарович 3, Юстян Русин 2, Д-р Іваловч 5, Никола Тисовський 4, Василь Мазуркевич 1, Микола Івасюк з Долини 6, і 5, Мечислав Туркевич з Долини 2, Іван Лавровський з Долини 1, о. Михайло Лада з Долини 2, Петро Мацевич з Долини 2, Михайло Петришак з Долини 2, о. Жолдак зі Львова 10, Гузар з Калуша 10, Йосиф Яновський з Болшовець 2, Д-р Сабат з Станиславова 20, Д-р Янович з Станиславова 20,

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Будапешт 22/5. Ціна збіжа.

Пшеница на май	11·30	до	11·33
„ „ жовтень	10·11	до	10·12
Жито на май	—·—	до	—·—
„ „ жовтень	8·83	до	8·84
Овес на май	7·06	до	7·08
„ „ жовтень	6·53	до	6·54
Кукуруза на май	6·54	до	6·55
„ на липень	6·58	до	6·59
Ріпак на серпень	17·75	до	17·85

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: ліпше. Погода: тепло.

Оголошена.

Дня 5 мая 1908 відбув ся в церкві парафіяльній в Роздолї слюб Івана Юркевича ц. к адюнкта судового в Турцї над Стрийом з панною Стефанією Єзерскою дочкою бл. п. Сидора Єзерского катихита гімназ. в Золочеві. 677 1

Повітове Товариство кредитово-господарське „Народний Дім", стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою в Тлустім (місті) приймає вклады до обороту і опроцентовує по 6 від ста з піврічною капіталізациєю. 643 2-3

Переписка Адміністрациї.

А. Зарих. Шлях. заплачено до 15/5 1908.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 22. V. о. Дмитро Бахталовський, Перепельники; о. Павло Кудрик, Рогатин; Стефан Ватаманюк, Золочів; Максиміліян Френкель, Журавно; Генрик Гліх, Будапешт; Емілія Яремкевич, Рождалів; Петро Бугель, Краковець; Каролина Давидовичева, Тартаків; о. Лев Залужний, Потік; о. Алексей Хтей, Беньова; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич.

Надіслане.

Торговля мішаних товарів є до продажі під корисними условями. Близшу інформацию удїляє листовно Д-р Теодор Ваньо в Сколїм. 665 2—2

„Аліянц" акційне Товариство обезпечень на житє і ренти у Відни.

На відбувших ся загальних зборах тов. „Аліянц" дня 20 цьвітня с. р. предложила дирекция справоздане за минулий рік, з котрого виходить, що рік 1907 вписав під к ждим взглядом знаменито. Переважно підніс ся відділ пр вильних обезпечень житевих, до котрих тов. від кількох літ привязує більшу вагу. Вариот капіталів виносить в дійсности К 9,427,5.4 в чого припадає на відділ правильних обезпечень житевих 4·6 міліонів К і 5297 К ренти. Загальний стан обезпечень виносив дня 31 грудня 1907 818.230 полїс на обезпечений капітал 98 119,862 К і на 153 51 К ренти.

Увзглядняючи всякі вимоги дорожні, постановило товариство богато причинити ся до полїпшеня єквистенциї своїх урядників, признаючи їм аванс, без взгляду на ренумерацию в висотї 18 000 К, ухвалену на послїдних загальних зборах. Видатки на пенсиї і ренти взросли через се о 46.024 Корон.

З початком с. р. заведено при тов. також прагматичну службову, управильняючу угодово становисно і авансу урядників. Товариство задумує утворити також фонди для підмоги своїх агентів і інкасантів.

Чинний стан виносить 80.007 К в готівці, 109.593 К в належитостях до розпорядимости при кредитових інститутах, 2,839.521 К в реальностях, 1 767.459 К в ефектах, 7,068.675 К в пожичках гіп. 1,159.242 К в пожичках на власні полїси. Ренти премій вимогли ся о 1,711.485 К і виносять 11,224.470 К. Зібрані премії виносять 4,186.101 К а відсотки 496.546 К. Гваранцийні фонди виносять після бїлансу з р. 1907 12,799 579 К З причини випадків смерти виплачено 954.763 К, о 124.805 К більше як минувшого року.

Чистий зиск виносить, дочисляючи позісталости в минувшого року, 244.501 К. Відтак ухвалено по виплачено статутом признаної тантиеми для надзираючої ради в висотї 25.3·8 К і по обильнім скріпленю резервів і пенсийного фонду, розділити 34 К від акциї титулом дивіденди з 41.192 К перенести на новий рахунок. 676 2—1

ФРАНЦ ЙОСИФ гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого конціпієнта.
631 4—5

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич
в Станиславові, ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбург". 673 3—3

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 19 31—?

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
проти Банку Гіпотечного на пляцовках площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероіди по 7, 8 і 10 К. Термометри по 12, 16, 20 і 24 К. **Лєвентяки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Фаховий фабричний спромисловець літ 30, хотячий заложити інтерес фабричний, пошукує панни або бездітної вдови, котра входячи з ним в зносини матримоніяльні помогла до зреалїзованя его плянів. Фотографія по можности пожадана. Справу трактує ся на правду, а за дискрецию ручить ся словом чести. Адрес: poste restante „Будучість" за оказанем квіту інсератового ч. 680 Тернополь.
680 1—2

Спілка торговельна „Зоря" в Скалї н. Збручем пошукує крамаря до ведення крамниці. Кавция вимагана. Оферти в відписом свідоцтв належить слати до дня 1/6 1908 на руки п. Осипа Мартинця в Скалї над 678 Збручем. 1—2

Прийму на місяць червень на сьвіжий воздух до себе 1 2 осіб в чудній околици в буковинських горах. Ліси смерекові, вода, стация желїзниці, реставрациї, здоровий гірский воздух, проходи по лїсах. Згодошення до гр. кат. уряду парохіяльного в Кімполюнгу на Буковині. 2 3

Пісні Січинського в супроводї фортепіяна, а також твори на фортепіян та мужеські і мішані хори, висилає: „**ТОРБАН**", музична накладня. Львів, Вронозська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальог даром. 536 6-10

Відновляє, золотить іконостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. **Щупляковича,** Львів, Шпитальна 38.
48е Склеп, ул. Руська 20. 20—?

МАЄСТА БРИНДЗЯ найліпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця 499 Батторого ч. 2. 11 12

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 449
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Солонина подешевіла
тілько в торговли Леонарда Солецького ул. Батторого ч. с, Львів. 268 3

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ
продає
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінія КУНАРД
за 4½ ДНЯ.
Повечерь удїляє безплатно Лїнія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 1—76

СВОБОДА
письмо політично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.
Цілорічна передплата виносить: ц ар. на пів року і ар. Редакция і Администрация, Львів ул. Рынок ч. 10.

КОНКУРС.

Повітове Товариство кредитове в Тернополи розписує конкурс на посаду 1 урядника з платнею 1200 К.

Поданя з долученєм „curriculum vitae" і документів покінчених студий, квалїфікуючих ся на обняте сеї посади, належить вносити на руки Дирекциї Товариства найдальше до дня 1 липня с. р.

Надане посади через рік буде провізоричне, відтак наступить евентуально стабілїзация.
679 1—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими условями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно н'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденційну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,
під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше
„АЛЇАНЦ"
Акційне Товариство обезпечень на житє і ренти.
Гваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,013.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталах около К. 89,000.000·00.
ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ
Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.
Агентів приймає ся кождого часу і під найкорисніїшими услівями. 303 11—44

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·80*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·03
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45д
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30д	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·35*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·10	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10д	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·43	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їхучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою к.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

По конфіскаті наклад другий!

№ 114.

Львів, субота 23. н. ст. (10. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Панськ Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, l. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації ласпечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за ві місце, а в рубрикі „Надісłане" по 50 с. — Подяки і инші принатні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсерати платні у Львові.

Руська дебата в парляментї.

По дводневній дебатї над галицькою адміністрациєю нагляче внесенє пос. Цеглинського і тов. в справі провіреня наших жалоб на галицьку управу через нарочно установлену, позагалицьку комісию — відкинула палата 158 проти 114 голосів. Значить ся не признано сему внесеню навіть наглячости, не то щоб рішати про саме meritum справи. Сей вислїд не заскочив несподіванкою внескодавців і тих, що з ними голосували, але панів з „кола", що віднесли свою пиргову побіду.

Наглячість руського внесеня перепала. Та минули ті часи, коли палата майже в комплєті ставала на боцї наших гнобителїв. Проти наглячого внесеня, на якого поваленю залежало і польському кол-ови і правительству не станула уся правительственна більшість парляменту. Були цїлі групи посольські, які не могли згодити ся на поданє голосів проти руського внесеня, дарма, що їхні мужі довіря засїдають в міністерській радї.

Сконфіскованo!

Люди заходу, привиклі до певної приличности навіть у полїтичного противника, довгі десятки років не могли навіть подумати, щоб польські „джентельмени", продукуючи у Відни Потемкінівські села, були найцинічнїйшими брехунами. Але час зробив своє і роля „правдолюбців" з кола стає що раз скрутнїйша.

Рінуть ряди їх сліпих приверженців. З ними ідуть хиба ті, хто позаключував з „колом" спілку з взаїмною порукою для всяких „здєлок". Репрезентанти других народів Австрії що раз більше вглядають в карти тих панів, які Галичину перемінили на Піємонт... польсько-шляхотської самоволї. А рівночасно стає чим раз виднїйший осуд польської агресивности на галицькім теренї.

З Русинами проти теперішного режіму в Галичинї голосували социял-демократи всїх наций, нїмецькі радикали й кількох нїмецьких поступовців та оба чеські реалїсти, професори пражского унїверзитету, ректор Дртіна й проф. Масарик. Та не менше замітним є вичисленє посольських груп з поміж Чехів, які для рїжних причин не могли виступити проти кол-а, бо з ним мають богато спільних інтересів і тому повиходили з салї. Спершу рішено на Narodnim klubi, щоб всї чеські посли голосували проти нашого внесеня, та при самім голосованю ухвалу сю виконано зовсїм не після польського бажаня. Чеські аграрії відсунули ся від голосованя в комплєті, з малими вийнками зробили се також старо й молодочехи, з поміж яких голосували contra тільки д-ри Пацак, Пражек і Жачек. До тогож заабсентували ся ще й чеські радикали, які остають поза чеською клюбовою солїдарностию та богато полудневих Славян, а до тогож нїмецько-національний союз.

Отсе так здепримувало Поляків, що з своєї ролї випав навіть найбільш вирафінований між ними — специяльний міністер для справ польських при австрийськім правительстві, ексц. Давид Абрагамович. Він, що природну „мумійність" свого облича прикриває ще окремою маскою полїтичної „щирости" польського Вірменина, не видержав та, приступивши до чеського міністракраяна, зробив йому гіркий докір за таке поведенє його партийних товаришів-аграріїв. „Wir danken vielmals, nun wissen wir, auf wen wir uns verlassen können" — говорив з іронїчною злобою польський міністер земляк до свого чеського товариша — в „загальнославянській" мові. Деж таки не бути лихим, коли ті вірні союзники, на яких числить певно польське коло в задавлюваню голосу руського протесту обмежуєть ся тільки до нїмецьких антисемітів й староклєрикалів та до клєрикальних загорільців з поміж иньших народів. Се знаменне, що проти нас ідуть однодушною лїнією як-раз ті групи, до яких по рецептї „найрозважнїйшого" руського експолїтика мав наш клюб причалювати, як до берега спасения. Нїчого й казати, гарний беріг!...

Нагляче внесенє про галицьку адмінїстрацию не вичерпало галицької а властиво руської дебати, бо по нїм прийшло на дневний порядок обговорюване галицьких виборів заініціоване наглячим внесенєм послів Петрушевича і Вітика, якого не покінчено ще й вчера. Голосованє над ним відбудеть ся аж в понедїлок по виголошеню промов генеральними бесїдниками пос. Малаховським (contra) і Діямандом (pro). Відтак почнеть ся дебата над наглячим внесенєм пос. д-ра Е. Левицького в справі замордованя бл. п. М. Каганця в Коропци.

Хоч дебата ведеть ся формально над рїжними внесенями, то вона має за предмет таки одну тему, а то самоволю галицької адмінїстрациї, а осуд сеї адмінїстрациї й полїтики польського кола стає що раз острїйший і прикрїйший і то з дня на день. По „фільозофії" гр. Дзєдушицького почула палата огненне слово Поляка, І. Дашинського, який зі свого, добре відомого партийного стаго, який зі свого, добре відомого партийного старого, який зі свого, добре відомого партийного старого, який зі свого, добре відомого партийного старого

лицько-польських верховодів. Роблять вони се не лише підчас виборів, але заздалегідь до виборів, займають ся вони безвинно нічим иншим, як лише приготовленєм терену для виборчої кампанії. Ціле шестиліте між поодинокими виборчими кампаніями, се оден безперервний акт пімсти за минулі вибори і приготовленя будучих. Ціле шестиліте по виборах мстять ся староства нїкчемними способами на тих виборцях, що посьміли голосувати на неправительственного кандидата, переслїдуючи людий масово найбільш неймовірними секатурами. Се именно є одна з головних причин, чому наш нарід з розпукою в серци, з слезами в очах і з проклоном на устах лишає ту рідну землю, яку він так безмежно любить, та втїкає в незвісні йому, далекі краї. Тисячі і десятки тисяч руських селян опускають свою вітчину раз на все, з одного боку зруйновані материяльно вічними секатурами адмінїстрації, карами і т. д., а з другого боку не знаходячи ні звідки помочи та не маючи вже ні сили, ні злости переносити дальші переслїдуваня.

Бесїдник малює дальше поодинокі типові категорії галицьких виборчих над'ужить. Ті над'ужитя при посередности соймових виборів складають ся на те, що сам властивий виборчий акт є лише пустою формальностию, бо виборчий результат є приготовлений старостами уже згори по своїй вподобі. Русинам робить ся всяку виборчу акцию майже неможливою, ставить ся їм протизаконні перепони, арештує ся навіть руських кандидатів та їх визначних і впливових прихильників, яких зараз по доконанім виборі польського кандидата випускає ся без нїякого судового слїдства на волю, що є найлїпшим доказом цїли їх арештованя — між тим, як за польським кандидатом агітує ся навіть в самім льокали виборчім та роблять се навіть самі старости, інспектори податкові і т. д., терроризуючи прилюдно виборців. Лише наслїдком того може стати ся, аби послом з руського наскрізь округа виходив польський дїдич, зненавиджений до крайности мало-що не всїм населенєм повіту.

Отсї терпіня, отся мартирольогія, яку переживають Русини від ряду років, зробила з них дозрілий нарід. Се вже нині не ті легковірні, наївні дїти політичні, в котрих леда обітниця знаходила віру. Русини не вірять нині вже нїяким словам, нїяким обітницям. Послїдні вибори мусїли відчинити очі навіть найлегковірнїйшим оптимістам споміж Русинів. Русини бачать нині вже ясно, що ворог їх находить ся не лише в краю, не лише в польських рядах, але також у Відни, хто знає — чи не головно як-раз у Відни, де глухі і слїпі на те, що дїє ся в Галичині, де затикають вуха на наш крик розпуки, де замикають очи на галицьке пекло!

Однак нїкому не вдасть ся нас, Русинів, стерти з лиця нашої землї! (*Грімкі оплески Русинів*). Живий народ, що з молодечим жаром і з вірою в будуччину преть ся до житя і свободи, не так легко погребати! Русини вже нині надто сильні, щоби можна було спинити їх розвій. Наша сила, мимо всїх перепон і терроризму з гори, росте невпинно і скоро з року на рік, наші кадри множать ся, в нашім таборі народної независимости стає вся маса нашого народу. (*Оплески Русинів*).

Панове! Заступники других народів Австриї! Наша справа не є лише справою вузко-льокальною, бо се справа загальної свободи. Се справа усїх, кому лише дорогі є ідеали волї і справедливости, кому цїнні є свободи горожанські, хто лише бажає добра всїй державі і кому справдї на серци лежить будуччина австрийської монархії та її народів. (*Оплески і потакуваня*). Крівавий чин з 12 цьвітня с. р. се грізне memento, то страшний доказ, що чаша горя і терпінь вже фактично переливає ся через край, що терпеливість нашого народу вже вичерпана та що наш нещасний, руський нарід стоїть над берегом пропасти! (*Оклики Русинів*: Сьвята правда! Так є)! Коли і сей наш апель зістане відкиненим, коли відберете, панове, нашому народови сю послїдну надїю, яку він мав ще на справедливість парляменту, то ся Палата буде мусїла приняти всю одвічальність за се, як дальше розвинуть ся події в східній Галичині.

В імя справедливости, в імя людяности, в імя загального добра і доброї слави сеї держави прошу вас, панове, не відкиньте наглячости нашого внесеня. (*Грімкі і довготріваючі оплески на лавах не лише руських, але й чужих. Бесїдникови, якого промова зробила знамените і сильне враженє, гратулюють з ріжних сторін.*

На сім дебату позавчерашну перервано, а до

дальшої дебати

над внесенєм п. Петрушевича приступлено вчера рано, сейчас по відчитаню т. зв. „впливів".

Перший забирає слово як другий внескодавець — п. Вітик.

Промова п. Вітика.

Пос. Вітик вказує на пануюче в Галичині розворушене задля тенденційного переведеня послїдних соймових виборів, котрі показали, що всякі „галицькі дискусиї" в парляменті не приносять користи. Послїдні трагічні події з усїми наслїдками вказують, що на галицькім горизонті зібрали ся хмари. Мимо всяких пересторог рішаючі сфери не вважають за потрібне старати ся, щоби через сповненє справедливих домагань народу зменшити те розворушенє. Певне не було би прийшло до таких випадків в Галичині, коли-б більшість у тій палаті не була відкинула наглих внесень о заведенє загального і рівного права голосованя до сойму. (*Потакуваня соціялістів*). Галичина має найбільш ретроградне виборче право. Мимо обіцянок намісника сойм не ухвалив виборчої реформи. Пануюча партия *вправдї предложила проект*, але він має на метї дальше задержанє власти в її руках. Далї згадує бесїдник, що також теперішний намісник Бобжинський предложив один проект виборчої реформи, і подає той проект критиці, домагаючи ся загального виборчого права до сойму.

Посли Гломбінський і Дзєдушицький представили Галичину як правдивий рай, але в дійсности народ в тім краю попадає в що-раз більшу розлуку. Економічні відносини в краю як найгірші. Перед 50-и лїтами пересічна хлопська власність виносила 13 моргів, нині виносить ледви 3 морги, а чверть мілїона хлопів взагалї нїчого не мають, або хиба пів морга. Знесенє панщини окупив галицький народ великими тягарами. Наслїдком шахрайства при уложеню катастру хлопи платять податки за шляхту. Шляхта платить 19 проц., т. є. 2,800.000 кор., а решта населеня платить 91 проц., т. є. 12,400.000 кор. Характеристична річ, що в Галичині платить ся пів мілїона кор. за мита, коли всї инші коронні краї в Австриї платять разом тільки 26.000 кор. Галицький хлоп не має лїсів анї пасовиск. Майже нема села, де-би не застрілено селянина за оборону належного йому лїса. Через недостачу лїсів і пасовиск неможлива модерна хлїборобська культура. В Галичинї фактично панують такі відносини, як за часів панщини, дїдич має фактично право тїлесних кар. Цїле соймове законодавство змагає тільки до законсервованя тих відносин.

Розділенє мелїоративного фонду виходить по більшій части тільки на користь дїдичів. Навіть дороги і зелїзничі лїнії будовані так, щоби в першій мірі приносили вигоду шляхтї, а не загалови населеня, через що краєві зелїзниці мають дефіцити. Ухвалений минулого року в соймі новий ловецький закон не фукціонує. Вправдї той закон містить тільки незначні користи для селян, але навіть того завидує їм міністер Абрагамович. Все те є причиною еміґрациї. Що року над 100,000 людий опускає Галичину.

Положенє польського народу не є лїпше від положеня народу руського на полї шкільництва, бо шляхта боїть ся народної просьвіти. Коли в инших коронних краях пересічно на одну дитину припадає 27 кор. шкільних видатків, то в Галичині той видаток виносить 7 кор. Бесїдник заявляєть ся за заложенєм самостійного українського університету. Заяву міністра Бінерта підчас дебати в справі галицької адмінїстрациї бесїдник називає провокациею. (*Старух*: Се йому подиктував Гломбінський). Далї вказує бесїдник конечність реформи галицької адмінїстрациї. Теперішний намісник має самодержавну власть, як нїякий володар конституційної держави. Він не має над собою нїякої власти. Також президент міністрів мусить там мовчати, де намісник говорить. Бесїдник закидає бувшому намісникови Пінїнському, що утворив антисемітизм в Галичині, що сам викликав ненависть Русинів проти Поляків. В Галичині так само як намісники поступають з населенєм також старости, а навіть автономічні власти підпирають їх, і то не тільки ради повітові, але і громадські. Начальники громадські се часто індивідуа, котрі деінде сидїли би в криміналї. Декуди вийти позбавляють громаду цїлого маєтку. Часто урядують вони 20 лїт без розписаня виборів.

В послїдній виборчій кампанії померший намісник сотворив новий нарід і надав йому офіциальний характер руського народу. Шануємо росийський нарід, подивляємо росийських героїв свободи (*живі оплески*), вчимо ся росийської мови, познакомлюємо ся з росийською культурою, але не можемо позволити, щоби нас росийщити (*грімкі оплески*). Того не жадає від нас також росийський нарід. В свій час видавано росийських революціонерів, котрі схоронили ся до Австриї. Але людий, котрі в білий день працюють для росийського правительства, котрі є росийськими шпіонами, тутешне правительство підпирає.

Офіциальна Росия все дуже інтересувала ся Галичиною. Часть того краю, повіти залїщицький і тернопільский, довший час належала до Росиї; в тім часї цар видав тайне розпорядженє, щоб генеральний комендант військ старав ся розбудити серед галицького населеня симпатиї до Росиї. В 1849 р. підчас походу росийського війська через Галичину на Угорщину росийські офіцири дістали тайний наказ заховувати ся прихильно супроти руських селян і старати ся позискати їх для Росиї.

Бесїдник звертає ся острими словами проти Маркова і Гльбовицького. Брат Маркова — каже він — оглядав окопи в Залїщиках і вислав свої уваги до росийського міністерства. Купчанко, котрого представляють мучеником, був інтернаціональним шпіоном, навіть шпіоном Німеччини. На агітаційні цїли росийське правительство видає великі суми рублїв. Один з партийних органів тих панів признав з приводу смерти Олександра III, що той цар дав мілїон рублїв на москвофільські кредитові товариства в Галичині. Але того мілїона *ті пани не дали народови, але розікрали*, а за те народ масами переслїдувано екзекуциями власне з приводу тих панів, котрі тут виступають як спасителї славянства і творять підпору польського кола. Приятель Маркова і Гльбовицького, бувши студентом, діставав рублї як росийський агент. Дудикевич, провідник тої партиї в соймі, був обжалований як росийський агент і доказано йому, що він є підпорою візантийского руссофільства. Ті панове устроюють тепер панславістичний конґрес в Росиї.

Коли-б руський нарід був богатий і мав до роздачі добрі посади, то ті панове не були би зрадниками власного народу. Та руський нарід розвивати-меть ся далї, а про тих людий видасть свій суд історія. Заступники робучого народу цїнять дуже високо всї народи, шанують всї народности, не знають ненависти анї віроісповідної анї расової. Український нарід не повинен тратити надії, бо ще є польська партия, котра получивши ся з українською соціяльною демократиєю, виборе для обох народів лїпшу будучність. І український нарід не попадає в розпуку. А від палати послів домагаєть ся, *щоби стала в оборонї законів* і виступила проти скорумпованої галицької адмінїстрациї. Бесїдник просить о голосованє за наглістю. (*Грімкі оплески соціяльних демократів і Русинів.*)

Промова п. Будзиновського.

П. Будзиновський заявляє, що не поборює галицької політики єдино з ненависти до Поляків, бо радше було-б обовязком Русинів підперти польські стремлїня до відбудованя польської національної держави. Одначе Поляки не можуть домагати ся, щоб Русини помагали їй в стремлїню до відобраня частини руської землї, котра потім потонулаб у будучій польській державі. Не Поляки провинили ся, коли до осягненя польської цїли вживаєть ся низькі і шкідні способи. Головна вина заостреної польсько-руської боротьби і надужить галицької адмінїстрациї лежить у тім, що з Відня вмовлюєть ся в Поляків, що державна підмога позволить їм розширити їх власний національний простір коштом руської землї в Австриї. Ся помоч вдержує Поляків у тім самообманї, що сила держави зможе знищити Русинів на користь Поляків. Тільки від держави, а не від Поляків домагаєть ся бесїдник звороту покрадених дібр і прав Русинів на користь Поляків.

На цїлій купі прикладів з польської істориї бесїдник доказує, як чвсто давна польська держава тільки при помочи Русинів виратувала ся від занепаду; одначе за те Русини збирали як заплату тільки невдячність. Скільки разів Поляки стояли над пропастю, то се було приводом до гнобленя Русинів, а единою причиною упадку польської держави було те, що Поляки навіть на смертнім ложу не хотїли признати Русиннів за рівноправних горожан. Коли Поляки не дійдуть до національно-політичного відродженя, то сьому буде винна тільки акця польонїзованя східної Галичини. Бесїдник остерігає Поляків, аби їх нация не дала ще раз можливости до сповненя того, що стало ся з їх державою з приводу лихої господарки їх предків. Декотрі народи, немов всякають в себе богато, а потім зчезають. Най Поляки не впивають ся занадто руською кровю, бо згинуть. Наглі внесеня своїх клюбових товаришів уважає бесїдник за безосновні і шкідні для руської справи. Аджеж є шкідним ставити наглі внесеня, коли з гори знаємо, що вони абсолютно не доведуть до бажаної мети. Цїль таких внесень є подвійна: з одного боку для переконаня правительства і послів, що в гнобленю Русинів провинились так Поляки, як приватні особи, а ще більше державні органи в Галичині, а то через сповнюванє найбільших беззаконностий. Другою цїлию було-б зискати австрийське правительство для акциї коло санациї галицьких відносин, або як держава про те не памятає, то присилувати її відповідною ухвалою палати. Що-до першої цїли, то здаєть ся, що не треба тут ще раз малювати махінациї політичних органів у Галичині. Кождий в сїй палаті про те більше чував, ніж треба. Се знова лишить ся без результату. А коли хто не чував, то най загляне до котрого-небудь тому стенографічних протоколів то знайде відповідне місце. Від ряду лїт нема ні одної сесиї ради державної, котра була-б свобідна від жалоб руських послів про безправне трактованє Русинів тими, котрих держава коштом руського народа именує оборонцями законів. Коли з наведених у них жалобах фактів тільки тисячна часть є правдою, то для Русинів їх вітчина була-б пеклом. Се іронїя, коли держава, котра в своїх краях всїлякі власти а навіть суди надуживає до безправного гнобленя Русинів, домагаєть ся судових реформ у Македонії. До знаних вже палаті фактів додавати нові є роботою Данаїд. Русинам кажуть: те, що тут наводите, може бути вправдї слушне, але се твердженя, котрим треба протиставити твердженя Поляків. Бог знає, по котрім боці є правда. Домагаєтесь невірного Тому, котрий вложив пальці в отверту рану.

Хто хоче переконати ся, що жалоби руські є оправдані, най приїде до нашого краю. Коротка та з отвертими очима зроблена подорож по східній Галичині вистане, щоб розігнати всї сумнїви, покаже, що руські посли глядять крізь пальці на галицьку бюрократию. Причиною того недокладного віддаваня фактів є те, що Русини від молодих лїт бачуть тільки безправства урядників, що привикли до того, що не є в силї вповнї відчувати огиду топтаня законів властями, покликаними до їх виконуваня і оборони. Те, що дїєть ся в східній Галичинї, було-б серед инших народів уже давно викликало революцию. Кождий австрийський горожанин, переїхавши східну Галичину, був би переконав ся, що польська господарка державних урядників у Галичині так виглядає, як її представляють Русини. Отже та цїль вже є осягнена попередною галицькою дебатою. Друга мета, щоб ухвалою палати присилкувати правительство до енергічної інтервенциї, не буде осягнена, бо правительство знає, що в Галичині не має що говорити. Галичина є супроти Австриї самостійною державою. Австрийське правительство має там такі права, як у Македонії. З таким самим успіхом, як реформа у Галичині, могло-б австрийське правительство домагатись в Англії реформ в справі Ірляндиї.

До галицьких справ можуть тільки два міністри втручати ся. Одним з них є очевидно міністер Галичини — земляк, плачений Австриєю заступник чужої власти при австрийськім дворі. (*Веселість. Оклики: дуже добре!*) Крім того має голос у важних галицьких справах міністер заграничних справ. Квестиї, котрих розвязки жадає нагле внесене, не належать до австрийської ради державної, бо се було-б втручанєм себе в чужі справи галицькі. Ті справи належать до міністерства заграничних справ, отже не підпадають компетенциї ради державної, що найвисше вони належать перед форум спільних делєґаций.

Представники австрийських народів не можуть, мимо свободи симпатий для Русинів, голосувати за руськими внесенями. Адже 75 голосів польсько-росийського клюбу більше значать, ніж 27 голосів заступників гнобленого руського народа. П. Бєльоглявек сказав отверто, що заслугує на признанє, кілька разів на засїданях легітимацийної комісиї заявив, що як центральне правительство заряджує слїдство, то його обовязком є доказати щось противне сьому, що говорять Русини. До Галичини правительство не може вислати своїх мужів довіря. Виновників судять у Галичині ті самі власти, котрі обжалованих урядників заохочують над'уживати урядову власть. Галицькі намісники все були виновниками, котрих треба було-б перш усього потягнути до одвічальности. Їх не віддаєть ся під суд, тільки позістають ся вони в урядї. Отже не можна дивувати ся, коли такий намісник винагороджує таких урядників, замість їх покарати. Результатом такого слїдства є все брутальна нагінка на тих, проти котрих доконано злочин. Се одинокий вислїд таких слїдств.

Президент кабінету відчитує тут в палаті справозданє намісника Галичини, хоч сам анї одному слову з того справозданя не вірить. Але він знає, що стоїть о 10 ранґ низше, ніж галицький віцекороль. Наслїдки того такі, які були по виборах до парляменту, коли то урядники вели слїдство з приводу виборчих надужить, а підчас того слїдства допускали ся при соймових виборах ще більших надужить, ніж ті, що були предметом слїдства. Длятого кождий, хто не хоче видати руських селян на поталу урядників, повинен голосувати проти наглости. Ставленє таких внесень було-б непотрібне навіть тодї, коли-б одноголосна ухвала палати додала тому правительству, перед котре Русини заносять свої жалоби, відваги до боротьби проти галицького намісника. І тодї центральне правительство не могло би нїчого зробити, бо міністер, котрий посьмів би вважати Галичину частию Австриї, не 24 годин, але навіть стільки мінут не остав би на своїм становищи. Польська господарка представлена в міродатних кругах як династична конечність. Тільки той міністер, що вже ситий урядованя, або той, що носить ся з самовбійчими думками, може позволити собі на люксус мішати ся в чужі галицькі відносини.

Виборчі надужитя належать до способів, котрими має бути доконана польонїзация Східної Галичини. Від 1867 р. анї одні вибори в Галичині не були переведені легально. Кожді нові вибори приносять нові надужитя і непошановане законів. Галицькі виборчі штукмайстри дійшли до такої досконалости, що урядничі органи, які переводять вибори, могли би попысувати ся в театрі „Апольо" або в Ронахера. Один галицький вибір був би атракциею першої води. (*Веселість*). Вони не здержують ся навіть перед скритовбійством. Руський селянин Каганець був засуджений на смерть польським комітетом. Винних тій смерти жандармів не повішено, але вони далї є органами ц. к. безпеченства в краю. Авторитет найвисшого відповідального чинника є ненарушимий, а всяке вмішуване центрального правительства виключене. Провокуєть ся заяви і рішеня того чинника, але ті рішеня і заяви такі, що получені з фактами, з приводу котрих їх видано, виходять на нагороду і заохоту до повтореня каригідних поступків.

Історія міністерства Гасснера доказує, що є волею корони, щоби Галичину в парляментї репрезентували тільки Поляки та щоби Русинів зовсїм з парляменту викинено, — бодай так про се думає польська бюрократия в Галичині. Що-до дїяльности послїдного намісника, то вона не була нїчим иншим, як тільки вірним продовженєм дїяльности його попередників, особливо ославленого гетьмана Потоцького. Уряд намісника обняв він на підставі умови з короною; ту умову завдержують ся навіть перед скритовбійством. Русь-

лякам потрібна ненависть Русинів до всього, що існує в Галичині. Тому підпирає ся безправства, котрі становлять тепер предмет наглих внесень.

Вкінци бесїдник заявляє, що не підпирає наглих внесень свого клюбу, тільки кличе до правительства: Ще більше насильств, ще більше гнету! Бесїдник буде голосувати проти наглости та просить усї сторонництва палати, щоб голосували проти наглости. Най сторонництва зроблять гнобителям Русинів ту прислугу і прискорять ту вижидану Русинами крізу. В той спосіб руський народ або здобуде волю, або впаде в пропасть. Одначе, коли впаде в пропасть, то потягне своїх гнобителїв за собою. (*Оплески*).

Промова п. Трильовського.

П. Трильовський зазначує, що Галичина в останніх лїтах була аренсю гідної уваги історичної появи: шляхотська кліка мусїла відступити власти новоствореній міщанській клясї, котра в Галичинї рекрутує ся майже виключно спомїж бюрократиї. Сей процес відбив ся на лавах кола польського, бо головою кола є не шляхтич, але міщанин, д-р Гломбінський, провідник вшехполяків. Поняте вшехпольського сторонництва покриває ся зовсім з понятем галицької бюрократиї. Партия отся називає ся евфемістично „демократичною", але підчас останніх виборів богаті реакционери і найзавзятїйші шляхтичі попирали її. З початку попередний намісник гр. Потоцький був невдоволений з сего обороту річий в колї польськім і при соймових виборах працював проти Гломбінського. Вшехпольський генерал д-р Гломбінський, щоб увійти до сойму, мусїв угнути ся, а гр. Потоцький показав свою ласку і дав себе переєднати, а соймові вибори відбули ся під знаком порозуміня між шляхтою а вшехполяками. Русинам належало ся 46 мандатів соймових з сїльської курії, в дїйсности однак всї руські партиї, в числю ючи русофілів, одержали 21 мандатів. Як докладно були виборчі швіндлї зорганїзовані через галицьке намісництво, видко найкраще з сего, що „Gazeta narodowa", орган гр. Потоцького, на 5 днів перед виборами вичислила тих руських кандидатів, котрі по всякій правдоподібности будуть вибрані до сойму, а ошибла ся тїльки що-до двох мандатів, бо намість 19 вибрано 21 Русинів. В прочих 25 руських сїльських округах старости були обовязані шахрувати на всї можливі способи, не оглядаючи ся на закон. Бесїдник приводить численні випадки виборчих надужить і каже, що старости в Галичинї немають нїчо иншого до роботи, як лише дбати о се, щоби вибори випали на користь шляхтичів.

В однім округї поставлено яко кандидата староруської партиї людину, котра взагалї не належить до нїякої руської партиї, у котрої дома говорить ся по польськи. Бесїдник з певністю нехоче нїкого дотикати, але коли Русин з роду говорить тїльки по польськи, то се вправдї не гріх, але хиба свинство.

П. Малаховский: Прошу, се йде за далеко! П. Трилоьський: Так, се є ренегати! Президент просить, щоб бесїдник вертав до узасаднення наглости.

Пос. Трильовський зазначує дальше, що центральне правительство у Відни було безсильне проти гр. Потоцького, не могло додержати обітниць, даних Русинам устами президента міністрів і бар. Бінерта. Наданє намісникови необмеженої власти під кождим зглядом противило ся конституциї. Зі смертию гр. Потоцького не устане система безмежної самоволї. Вправдї гр. Потоцький складав присягу на конституцию і істнуючі законні постанови, однак нїколи сеї присяги не додержав. Навіть партию небезпечну для держави попирав прямо в супереч інтересам держави і династиї. Судівництво в Галичинї підчинив своему пановаию. Спричинив він, що львівський краєвий суд без нїякої причини, основаної на постановах карного закона, запроторив до вязниці руських студентів в наслїдок знаної університетської афери. Він був найбільшим противником руського університету і провадив безпардонну боротьбу з руськими пожарними товариствами. Тисячі хлопів обложено карами за те, що носили відзнаки товариства. Дальше підносить бесїдник, що гр. Потоцький був чоловіком насильства, уважав ся за незалежного володаря; такому то чоловікови видано руську людність на ласку і неласку. Нема диву, що по останнїх соймових виборах настало безмежне роздраженє серед мас людности. Сїчинський хотїв зїмстити ся за кривду, котру гр. Потоцький заподіяв руському народови і дати приклад на будуче. Не ходить тут — каже бесїдник — о славленє або осуджуванє вчинку, але о порушенє причин, які можуть тую справу представити в належнім сьвітлї. Кождий нарід має право до революцийної тактики і сам нарід має право рішати, коли йому за таку тактику брати ся. Послам з західних провінций не повинен остати незнаним факт, що руський люд уважає Сїчинського за народного героя. Сей настрій спокійного впрочім руського населеня доказує найкраще, до якої розпуки його доведено. Товариші з західних провінций нехай перестануть уважати Галичину за австрийську провінцию. Австрийський мундур на галицьким короли є лише формою. Доказ на се єсть, що гр. Потоцький вправдї вбирав ся в австрийський мундур, коли приказував стрїляти хлопів, але зараз по смерти прибрано його в шляхоцький одяг і так похоронено. Бесїдник пригадує, як у Львові публично кольпортовано поголоску, що відоме запевненє о своїй вірности і подяки, які умираючий намісник звелїв переслати цїсареви, суть лише вигадкою шефа президиялього бюра намісництва, котрий в той спосіб хотїв прислужити ся шляхоцькій кліцї і родинї помершого.

П. Малаховський. Се неправда.

П. Трильовський. Вас при тім не було.

П. Малаховський. Але маю на се 20 сьвідків.

П. Трильовський виводить причини, для чого вчинок Сїчинського нарід руський приняв з одушевленєм.

П. Малаховський. На жаль.

П. Трильовський. Не є се нарід убийників, але ви його розбурхали; найвисший час до відвороту.

П. Малаховський. У вас.

Трильовський. Очевидно, маємо вас цїлувати по руках і просити о ласку. В дальшій части промови бесїдник займає ся проповідю митрополита Шептицького, виголошеною в львівській катедрі в Велику Пятницю гр.-кат. обряду. Гр. Шептицький на думку бесїдника надужив високого церковного становища, щоби спаралїжувати силу руського народа, щоби молодця, котрий посьвятив своє молоде житє на жертвенику вітчини, представити як найпростїйшого убийника, його імя обсипати обидами. Після сеї проповіди гр. Потоцький був уособленєм невинности, пригір доброго християнина. Малаховський. Таким був він. Трилоьський. Гр. Потоцький, котрий тисячі руських хлопів звелїв закувати і замикати в вязницях, котрий при помочі війська зрабував народови 25 мандатів, за котрого призволом ужито оружя проти того народа, він що має цїлий ряд хлопів на своїй совісти!

Малаховський. Анї одного!

Трильовський. Яку-ж вагу клав гр. Шептицький на те, щоби запобігти хваленю Сїчинського аби за всяку цїну не наслїдувати його тактики?

Малаховський. Мав рацию. Трильовський. Чи так само як супроти гр. Потоцького, заховав ся гр. Шептицький супроти руських хлопів, коли їх мордовано і рабовано їм мандати?

Пастор. Може повинен був хвалити учинок Сїчинського? Добрий епископ був би з нього!

Трильовський. Гр. Шептицький підняв свій голос, коли тисячі руських хлопів з причини удїлу в виборчім руху, за ношенє відзнак „Сїчи" невинно заковано в кайдани. Удало ся гр. Шептицькому також і двох руських владик склонити до спільного пастирського листа до руського народа, а в тім листї повторено руському народови засади, проголошені в проповіди. Се є ганьбою для обох владик і коли через те з певністю поширить ся роздїл між ними, а руським народом, то радикальні руські сторовництва не будуть уважали за свою річ будувати міст над сею пропастию. Бесїдник зазначує, що отсю часть своєї промови виголосив іменем української радикальної партиї. Зазначує дальше, що Поляки покликують ся на свій гнет в Прусиї і будують для Русинів теорию абсолютного щастя. Після сеї теориї подорожний повинен бути вдоволений, коли підчас зелїзничої катастрофи сторощило йому одну ногу, намість двох.

Оповідає дальше бесїдник, що з причини статї, яку написав з приводу убийства Потоцького, один польський дневник офіциально оголосив його руським королем.

Пастор. Гратулюю.

Трильовський. Дякую вам, іменую вас моїм сповідником. (*Веселість*).

Пастор. Я не міг би дати вам розгрішеня.

Дияманд. На дворах нема такої скрупулятности; як він буде королем, то й ви отче добродію удїлите вже своєї ласки. (*Веселість*).

Президент просить не переривати.

Трильовський. Нема нїякого сумнїву, що молодий Сїчинський лише з причини повного браку виглядів оборони в законних межах допустив ся атентату, посьвятив свою голову, щоби звернути увагу культурного сьвіта і компетентних державних чинників на кривди, які терпить його нарід. І осягнув свою цїль. Його куля трафила в одного з найбільше виноватих. Вшехполяки мають найменше права протестувати проти убийства, бож їх товариші в Росиї аж надто часто ймають ся за террор проти польського социялїстичного робітника, впрочім істнують також Поляки, що солїдаризують ся з чином Сїчинського.

Пастор. Се неправда.

Трильовський. Всї робітники з котрими розмовляв ся в Коломиї, Русини, Поляки і Жиди, годили ся з чином Сїчинського, а навіть у Відни соц.-демокр. робітники задивляють ся так само. Зайц. Таких тверджень не можна преціньвиголошувати. Трильовський. Можу лише заявити, що я говорив у Відни з робітником, котрий згодив ся з убитем графа Потоцького.

Зайц. Се преціньне рішає, тут сего аргументу неможна приводити.

Пастор. Мордувати не вільно.

Трильовський. Русинам не можна зробити закиду, що не пробували перше законної оборони. Проти виборам поодиноких членів кола польського внесено протест, однак реферату в легітимацийній комісиї не можна складати, бо чекають там на однорічний термін, щоби тим способом унеможливити всякі протести. Малаховський. Річний термін вже минув. Дияманд. Ви не маєте причини тим гордити ся. Трильовський. В р. 1895 вислали Русини депутацию з 220 членів до Відня до коронни, але тільки 6 делегатів допущено на авдиенцию. Депутациї обіцяно, що будуть переведені доходженя, однак рівночасно представлено їх присутність у Вікни як коштовну і невідповідну для цїли демонстрацию. Їх позбули ся чемним словом „adieu".

Мої панове! Смертельна куля, котра 12-го цьвітня досягла Потоцького, безусловно вже тодї була відливана, коли сказано те страшне слово „adieu".

Русини не суть терористами з покликаня. Одиноке їх найгорячійше бажанє є, щоби чинники покликані до сего в правовій державі помогли руському народови до здобутя своїх прав. Одинока інстанция, до котрої ще тепер можна звернути ся — каже бесїдник — се народний парлямент, а його члени нехай окажуть ся гідними сего, що суть членами першого австрийського народного парляменту, нехай покажуть, що справдї боронять народного права і хотять взяти в оборону руський нарід. Нехай голосують за наглостию наших внесень (*Оплески на лавах Русинів*).

Закінченє вчорашної дебати.

По промові д-ра Трильовського дебату перервано о год. 9 вечером. Промови Вітика, Будзиновського і Трильовського виповнили цїле засїданє, т. є. майже 12 годин часу — при чім сам президент Вайскірхнер президував 8 годин без перерви, бо віцепрезидента Зачка не було в парлямент, а віцепрезидент Старжинський не президує тодї, як промовляють Русини.

Продовженє дебати в понедїлок. Перший має говорити Стапінський.

Додати ще треба, що по промові д-ра Трильовського президет Вайскірхнер

візвав до порядку п. Будзиновського

за те, що п. Будзиновський мав у своїй промові „в невідповідний спосіб апострофувати Габсбурського орла та загалом допустив ся ще кілька инших невластивостий".

НОВИНКИ.

— **Нагінка на „Дїло".** Пишуть нам: В товаристві почтових урядників у Львові, „Почтовім Клюбі", відбула ся в неділю, 16. с. м. велика буча ізза „Дїла". По атентаті на Потоцького видїл товариства постановив усунути з читальні „Дїло" за його становище супроти сеї справи. Коли се не удало ся, скликано на згаданий день загальні збори членів, на котрих мимо опозициї Русинів ухвалено усунути „Дїло" з клюбу. Русинам не лишаєть ся тепер вічо инше, як виступити з того товариства, що очевидно Полякам дуже не по нутру. Тому взяли ся на спосіб і заявляють, що хто виступить з Клюбу через „Дїло", той солїдаризуєть ся тим самим зі Сїчинським і похваляє убийство Потоцького. Так говорити можуть лише або ідіоти або скінчені шубравцї в роді редакторів всяких „Gońc-ів", „Wiek-ів" і т. п. Тому почтові урядники Русини повинні начхати на шовінїстичний „Klub pocztowy" і разом з урядниками инших дикастерий, як з краєвої дирекциї скарбу, судів, всяких приватних институций і т. п. засновати власне товариство, де могли-б свобідно читати, що їм подобаєть ся. — *Очевидець*.

— **З репертуару слїдств по атентатї.** Пишуть нам: На денунциацию податкового екзекутора Яна Броди, державна прокуратория зарядила карне слїдство проти К. Левицького, асистента податкового уряду в Ряшеві, о злочин з §. 63. і 305 к. з. Слїдство веде окружний суд в Ряшеві і візвав уже на день 26. має аж 12 сьвідків. Обжалованому відмовили правної поради адвокати Поляки, тому добре було-б, щоб сею справою заняв ся хтось з руських адвокатів.

— **Polonia militans.** Кілька днїв по атентатї на гр. Потоцького, рішили учителї Поляки учительського семінаря в Тернополи бойкотувати своїх товаришів Русинів с. є. не подавати їм руки і не поздоровляти їх. Сеся ухвала перейшла за намовою ославленого ренеґата Ст. Сроковського. Сей панок змінив в послїдних днях свій обряд і перейшов на обряд латинський, а що хоче патріотизмом себ-то русиноїдною политикою перевисшити корінних Поляків, заініціював сю ухвалу. Ученики обох народностий голосно говорять о сім, бо таке поведенє, очевидно, впало їм в очи. — *Тернопілець*.

— **Кацапський брехун.** Пишуть нам: В ч. 97 „Галїчанїна" якийсь москвофільський опришок накинув ся зі скаженою лайкою на дописувателя „Дїла" про вибори до повітової ради в Тернополи, головно-ж за сконстатованє, що кацапська лїста одержала всього 1 (оден) голос. Для характеристики того опришка наведу всї цьвітки його вимови, ужиті під адресою зненавидженого Українця: „украинскій хамъ", „жалкій недоносокъ ягеллонской идеи на Руси", „украинскій хулиганъ", „дитя грѣха", „плодъ внѣбрачнаго сожитія Польщи и Украины", „украинскій негодяй, способен на всякую гадость"... А тепер для зрозуміня причини, задля якої кацапський опришок казить ся, подаємо автентичний вислїд виборів після записок виборчої комісиї (під проводом о. Юрия Куницького): 1) українська лїста: Дебельський 238 голосів (на українській і повітовій лїстї), д-р Голубович 145, о. Сьвітенький 145, Каплун 145, Стефанів 145, Флиста 145, Садовський 145, Жминда 145, Базар 145. — 2) Повітова лїта: Мокринський 94, Ремінник 95, Павлїк 94, Цебровский 96, Лисий 81, Сорока 94, Коритовський 94, Беляк 94, Москаль 11 (дописуваний місто Лисого на повітовій лїстї) і 3) кацапська лїста: Гайда 1, о. Миронович 1, о. Чубатий 1, Ігнатиевич 1, Хиляк 1, Білий 1, Левандовський 1, Сидяга 1 і Ремінник, що був рівночасно на повітовій лїстї. Отже нехай скаже тепер бішений кацапський опришок, де тих 17 голосів, які він приписує кацапській лїстї? Пише він, що їх картки були синьої краски. Коли так, то сї голоси упали на лїсту польську чи там повітову, бо справдї 17 карток повітової лїсти було синьої краски. І чогож бісить ся опришок на Українців, що їх „сознательныи выбиратели" схрунили, чого лаєть ся як скажена собака? Гратулюємо „Галїчанїнови" дописувателя. — *Д. Д.*

— **Також „поржондні Русїні".** Пишуть нам: У виказї жертв на „żywy pomnik" для пок. Потоцького, поданім в „Słow-i polsk-im" з дня 19. с. м., знаходимо також імена Русинів, а то д-ра Вацика, адвоката в Зборові, (дав 5 корон) і Курмановича, судового ад'юнкта в Зборові (дав 2 кор.). Перший з них навіть кандидував торік на посла до парляменту з міст Золочів-Зборів і завдяки системі Потоцького перепав. Нині ставить гонителеви руського народа „żywy pomnik"...

— **Ще раз кс. Мадей.** Пишуть нам: Яке щастє зробила громада Недїльна, старосамбірського повіта, переходячи на латинський обряд, та дїставшись під опіку кс. Мадея, почасти вже звісно з характеристики сего „душпастира", відомої читачам „Дїла". Слава кс. Мадея яко жреця жіночого культу була би не повна, колиб не згадати, що крім п. Белявської в Стрию, має він більше любовниць а від них щось пятеро дїточок... Та Бог з ним, се його приватні справи, нас обходить його публична дїяльність. Отже з того огляду знаний він як непримиримий ворог Русинів, з котрих радо живцем дер би паси. Коли зїткне ся з Русином, говорить йому отверто, що „wstydzi się mówić z Rusinem" і з цїлою перфідиєю намовляє його, аби „się wychrzcił, bo do nieba takim brak wstępu". Можна собі тепер уявити, яке щастє дожидає громадян з Недїльної під кс. Мадеєм. — *С.*

— **Найвисший судовий трибунал про §. 19. пресового закона.** Управитель школи в Полїчці коло Гогенштадт вислав редакторови клерикальної часописи „Severni Morava" спростованє — на підставі §. 19. пресового закона. Редактор помістив спростованє, але з пропущенєм деяких місць і зате управитель школи запізвав його до суду. Повітовий суд в Гогенштадтї увільнив редактора, тому що пропущені місця не були нїяким спростованєм, тільки полємікою, і засудив позовника на заплаченє коштів Сей вирок потвердив окружний суд в Оломуцу. Однак найвисший трибунал уневажнив сей вирок і зарядив нову розправу в Оломуцу, бо на основі §. 19. згаданого закона редактор обовязаний помістити надіслане спростованє в цїлости, або, коли воно в деяких місцях не віддовідає приписам закона, зовсім його не містити.

— **Посилка гроший в рекомандованих листах.** Асекурацийне товариство „Ню-Йорк" мало виплатити у вересни 1907 р. спадкоємцям обезпеченого в тім товаристві краківського адвоката д-ра Володислава Лїсоцького, котрий в червни тогож року закінчив житє самоубийством, асекурацийну суму 64.895 кор. Половину тої суми післало товариство рекомандованим листом за зворотним рецепісом до депозитового уряду в Кракові для ще неповнолїтних спадкоємців д-ра Лїсоцького і обезпечило лист на случай, коли би він пропав в дорозї, а другу половину тої суми вислало в такий сам спосіб до заступника вже повнолїтних спадкоємців обезпеченого, адвоката д-ра Іскрицького. Посилка до депозитового уряду наспіла до свого місця призначеня, підчас коли посилка призначена для д-ра Іскрицького не дійшла до його рук. Рекомандований лист, висланий до д-ра Іскрицького з сумою 32.447 кор., відобрав в неприсутности адвоката його писар Станислав Раблїн, котрий відобранє потвердив в той спосіб, що на зворотнім рецепісї підписав свого шефа. Відобравши гроші, втїк з Кракова до Росиї. Д-р Іскрицький зажадав тодї від асекурацийного товариства „Ню-Йорк", щоби воно ще раз виплатило обезпечену суму, а коли його жаданє відкинено, вніс против товариства іменем спадкоємців обезпеченого жалобу о виплату суми 32.448 корон. Суд торговельний відкинув ту жалобу. Висший суд краєвий, до котрого позовник відкликав ся, порішив справу в користь позовника і засудив запізване товариство до заплати 32.447 кор. разом з процентами і коштами процесу.

— **Ювилейна маніфестация дїтий.** У Відни відбув ся онодї при красній погоді поклін шкільної молодежи, зложений цїсареви в Шенбрунї. В торжестві тім взяло участь 82,000 дїтий. Хлопці в темних одїнях, дівчата в білих суконках, з лентами уставили ся перед палатою в Шенбрунї. На терасї явив ся цїсар з членами цїсарської родини. Крім того були присутні: члени цїлого дипльоматичного тїла, міністри, двірські і державні достойники та запрошена публика. Дїти з товариством „Фільгармонїя" відсьпівали торжественний імн а відтак панна Бляйбтрай з Бургтеатру виголосила деклямацию „Австрия представляюча поклїн дїтий". По відсьпіваню кількох пісень славлячих доброту серця, ревність і замилованє до праці цїсаря, слїдувала апотеоза дїтий, котрі уставили ся так, що творили собою початкові букви імени цїсаря і число 60. Цїсар зійшов з тераси до парку, де подякував аранжерам за ту красну манїфестацию, котра зробила на монарха глубоке вражінє.

— **З'їзд урядників повітових рад** відбув ся в неділю у Львові. На засїданю тогож дня переведено дискусию над проєктом реформ адміністрацийних властий і над евентуальними наслїдками тої реформи для повітових рад. Ухвалено заняти ся виробленєм взірцевого шемату складу бюр повітових рад, приписів що до кваліфікациї, якої належить жадати від кандидатів і платні урядників задля одноцїльности условин служби урядників повітових рад в цїлім краю. Сеї задачі підняв ся п. Квятковський з Перемишля, а п. Буковський зі Станиславова має обробити взорець службової праґматики, службових інструкций для секретарів, люстраторів громадських рахунків, інжинерів і дорогової служби, інструкциї касової і рахункової, та вкінци для манїпуляцийної служби.

— **Осторога перед обманцями.** Пишуть нам з Лавочного: В сторонах Скільщини і Старосамбірщини збирають якісь людцї гроші на церкву в Лавочнім. З огляду на те, що їх за такою збіркою нїхто не висилав, остерігаємо наш загал перед тими обманцями і радимо поступити з ними так, як на се заслужили. — *Громадяне*.

— **Для кіцманської бурси.** З Відня доносять, що цїсар позволив на даровизну реальности релїгійного фонду в Кіцмани, в котрій містить ся тепер фінансова касарня та інтернат, для „Руської Бурси" в Кіцмани. Реальність обнимає мурований дім і стайню і 26 арів подвіря, зглядно огорода і представляє вартість около 24.000 корон. Реальність призначена виключно для потреб інтернату згаданої бурси.

— **Дрібні вісти.** Епископ д-р Хомишин виїхав на довший час в діецезию. — Мирослав Гаврилів і Артим Хомик зложили на львівськім університеті професорський іспит з природничо-математичної групи. — Д-р Роман Яросевич, лїкар в Станиславові, переніс ся на нове мешкане при ул. Собіського ч. 22 (над каварнею „Габсбург"). — Виклади скарбовости на львівськім університеті по б. п. проф. Охенковськім обняв д-р Йосиф Мілєвський, бувший професор краківського університету, тепер директор краєвого банку.

Оповістки:

Календар. Завтра, в неділю: н. о. Самар. Мокія (лат. *Йоанни*). *Позавтра, в понедїлок: Епіфанія еп.* (лат. *Урбана* І. папи). Ві второк: Гликериї муч. (лат. *Филипа Нері*).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В неділю, дня 24. с. м. „Пісні в лицях" народня опера в 3 дїях Порошина.

В понедїлок, 25. с. м. „Продана наречена", комічна опера Ф. Сметани в в 3 дїях. Виступ Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

☐ В Жидачеві відограє аматорський кружок „Сокола" в неділю, 24 с. м., народну драму Цеглинського „Кара совісти". Початок о год. 7·30 вечером.

☐ **В справі українського „Політехнічного товариства"** надіслано нам отсю відозву до наших інжинїрів, архітектів, будівничих, хемиків та людий, що працюють на поли наук технічних, природничо-математичних та на полї промислу, гірництва, лїсництва і рільництва: В неділю, дня 7 червня с. р., відбудуть ся в салї „Руської Бесїди" у Львові (Ринок ч. 10 І. поверх) перші загальні конститууючі збори в справі маючого ся засновати українського „Політехнічного товариства" з отсим порядком дневним: 1) Вибір президиї зборів, 2) вступне слово, 3) реферат про справу заснованя товариства українських техніків, 4) ухваленє статутів товариства, 5) внесеня і інтерпеляциї. Початок о 11 год. перед полуднем. З огляду на важність справи та її актуальне значінє, просимо о як найчисленнїйшу участь. Запрошеня розіслано вже до 150 осіб, котрихадреси нам звісні. Ті, що їх не одержали, зволять як найскорше зголоситись письменно під адресою: „Основа", тов. українських студентів політехніки у Львові, ул. Льва Сапіги ч 17 І. пов. — *Комітет основателїв*.

> **Загальні збори укр.-руської Видавничої Спілки у Львові** будуть дня 4. червня, о 11 годинї рано, в сали засїдань Видїлу Наук. Тов. ім. Шевченка, при ул. Супінського, ч. 17, з таким порядком: 1) Відчитанє протоколу з попередних зборів; 2) Справозданє секретарське, касове й контрольної комісиї; 3) Доповняючий вибір одного члена дирекциї й одного заступника; 4) Внесеня й інтерпеляциї. — *М. Грушевський*, голова, *В. Гнатюк*, секретар.

☐ **Дирекция тов. парц. „Земля" у Львові** звертає ся ще раз з просьбою до всїх тих Вп. членів тов. „Землї", котрі доси не вплатили удїлу членського і вписового, щоби як найскорше і то конче поспішили з вплаченєм вписового 5 кор. і заявленого удїлу. Поіменні упімненя з долученими чеками почтовими вже вислались мо. Сподїємо ся, що Вп. члени сповнять вже раз сей на себе принятий обовязок, і не спонукають нас до висиланя упімнень. — Вп. Родимцям звертаємо увагу на наш постійний, що суботи поміщуваний анонс в „Дїлї".

Вп. панів Юлїяна Левицького, урядника тов. кред. і Зиновія Харака, ст. прав, просимо ще раз о поданє своїх адрес. — *Дирекция*.

☐ **З Гусятинщини.** З непредвиджених причин Загальні збори філії „Просьвіти" на повіт гусятинський в Копичинцях не відбудуть ся дня 28 мая, але аж в понедїлок, дня 8 червня з тою самою програмою. — *Видїл*.

Померли:

Андрей Гриб, парох в Берлинї брідського повіта, упокоїв ся дня 14. с. м. в 56 р. житя і 26 сьвященьства. В. й. п.!

До „Народної Гостинницї" прибули дня 23. V.: Матій Савуляк, Підгайцї; Никола Корецький, Дїдилів; Ізидор Глинський, Бучнів; Мария Соневицька, Старий Самбір; о. Евстахій Цурковський, Настасів; Осип Лїсікевич, Болехів; д-р Д. Куровець, Калуш; Андрій Галасюк, Тростянець; Тимофтей Карвів, Тростянець; Михайло Самарика Котів; Яць Щур, Підгородцї; Андрій Швак, Тростянець; Іван Гринишин, Котів.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Zacherlin

лише у фляшках де вивішені плякати. 525

Надіслане.

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич
в Станиславові, ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ". 673 3—3

ЛІКАР
Д-р Григорий Гарматїй
осів в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 7—10

Д-р Зенон Пельчар
б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія" з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 6—8

Д-р Адольф Штекль
повернув з Чорткова і ординує як звичайно.
595 3—3

ВСЇХ НАУК ЛЇКАРСКИХ
Д-р Н. МІНЦ
замешкав **в Золочеві** (Дім повітової Ради).
670 2—3

КРАЄВИЙ АДВОКАТ
Д-р Саломон Віттлїн
отворив адвокатську канцелярию у Львові улиця Крашевського ч. 5. 617 3—3

Рентґенівський інститут
Д-ра Юліяна Майсельса
для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X), получений з урядженем електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. 11** (над американьскою каварнею).
578 7—8

Ц. к. уприв. галицкий акцийний
БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
Відділ депозитовий
принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цїнні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові
(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі зарядженя. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім відділї.

Театр ріжнородностий
„DEPENDANCE BRISTOL".
Нова програма. Теодор Волїєр „La belle Rosalda", еспаньска танцерка. „Mizzi Roalith" і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 618 4—6

20 книжок за 4 корони!
Як довго запас вистарчить, продаю **20 ріжнородних книжок** між якими знаходять ся по 2 і 3 К, за 4 корони. Користайте з нагоди. Висилає ся лише за попереднім надісланем грошей або за послїплатою.

Микола Грабчук
Чернівцї, ул. Паньска ч. 16.
686 1—5

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє
А. Зіґмана
у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілїй
Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 9—?

МОДЕЛІ
1908 **1908**
Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.
Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 4—8

Де підемо на снїданє?
Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Днїстровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, істи,
Як з приятелями у **Днїстровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
В СТРИЮ 441 7—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.

ЛЮБІНЬ
купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.
Найсильнїйші сірчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золзи, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора триває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сірчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дієта і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонїчні получення. В закладї добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 8—12
Закладовий лїкар д-р Ксаєврій Обмінський.

ОПТИК І МЕХАНІК
Маврикий Боскович
від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому
до будинку Гал. Банку Гіпотечного
ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всїлякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громозводів так у Львові як і на провінциї. 362 27—30

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.
Аґентами не послугую ся.
КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цїнники даром і оплатно.
Иосиф Іваницкий
механїк і специяліст
18 Львів, Готель Жоржа.

Правник пошукує лекциї на селї навіть на цїлий рік або бюрового занятя. Солодович Евген, Львів Супінского 17 (Акад. Дім.)
683 1—2

Ученик VII. кл. пошукує здорового удержаня в горах за винагородженем після умови, найрадше у священика або учителя від 15 червня. — Прийме також лекцию. Зголошеня під: Андрій Рудий, Академічна ґімназия.
684 1—2

Прийму на місяць червеня на сьвіжий воздух до себе 1—2 осіб в чудній околици в буковинських горах. Лїси смерекові, вода, стация желїзницї, реставрациї, здоровий гірский воздух, проходи по лїсах. Зголошеня до гр. кат. уряду парохіяльного в Кімполюнґу на Буковинї. 671 3 3

Фаховий фабричний промисловець лїт 30, хотячий заложити інтерес фабричний, пошукує панни або бездїтної вдови, котра входячи з ним в зносини матримонїяльні помогла б до зреалїзованя его плянів. Фотоґрафія по можности пожадана. Справу трактує ся на правду, а за дискрецию ручить ся словом чести. Адрес: poste restante „Будучість" за оказанем квіту інсератового ч 680 Тернопіль.
680 2—2

Важне для Вп. емеритів або адвокатів!
Дім мурований о 6-ох комнатах в Янові під Львовом враз з огородом зараз до проданя. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".
682 1—3

РОВЕРИ машини Singer-а і ґрамофони продає ся оказийно дуже дешево з ґваранциєю ул. Стрілецька ч. 4 I. поверх.
664 2—5

На продаж 57 морґів поля, сьвіжого дубового корчунку I. кляси ґрунту з лїсничівкою віддаленого 20 кроків від стациї Мартинів коло Бурштина. Зголошеня до п. Majer Kornblüh Станиславів.
667 3—5

В Бруховичах під Львовом єсть до проданя лїсиста парцеля о 1000□ сажнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".

Фільварок на добрій земли є до продажи в цїлости або парцелями. Д-р Розенбаум, Львів, Коперника ч. 30.
651 1—3

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 481

Поїзди ріжного рода нові, як також ужавані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні еквіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
649 4—4

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ
ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Перша руська торговля
нафти і приборів до сьвіченя
С. КОЗЯКА
у Львові, Жулїнського ч. 9
поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвіченя і т. д. Приймає замовленя карткою Безплатна достава.
623 2—8

Дім банково-комісовий.
Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.
Львів, площа Марійська 10 с.
Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банкових — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на I. і II. місце. Кредит будівельний. На відповідь треба долучити марку
619 4—6

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ. КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
658 3 30

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи
продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька лянкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і сїчного.

Кілька пар портиєр, фіранок, диванів, диваників наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флєтів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 558 4—9

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицької) поручають:

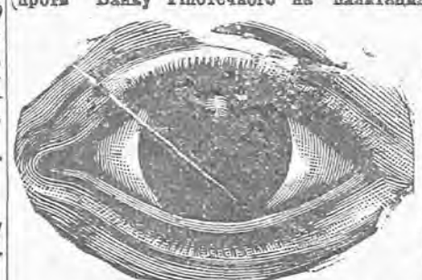

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цїльні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.
Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість в Адмінїстрациї „Дїла". 645 2-?

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
за $4\frac{1}{2}$ дня.
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99.
669 2—26

Парцеляцийне Товариство
„ЗЕМЛЯ"
у ЛЬВОВІ
ул. Сикстуська ч. 43/б
Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телеґрамів: „Земля" Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

На жаданє всякі інформациї.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.
37 20—54

Найбогатша в угляний квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.
ДОРНА
в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторня, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купїлевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.
651 3—10

Лише 40 кр.
коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльнї, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 4—10

Найбільший заробок людям відкриваєть перша руська фірма
Комісово-промислове бюро
для виробу цементових дахівок для критя будичків.

Отже беріть ся люди чим скорше і закладайте фабрики дахівок цементових, бо як знаєте, що уже не вільно крити будинки соломою або ґонтами, так як закон рішений соймом, і уже санкціонований, не позволяє на то. А практика доказала, що найдешевшим і найлучшим огнетревалим дахом єсть дах, критий цементовою дахівкою!

Беріть ся люди до дїла, а то принесе Вам величезні користи!
Люди не давайте себе визискувати!
Трудїть ся і заробляйте самі у себе!

Найдешевші і найсильнїйшої конструкциї машини
поручає лише
КОМІСОВО-ПРОМИСЛОВЕ БЮРО
в Дрогобичи ул. Стебницька ч. 20.

Пишіть отже чим скорше до першого в тій цїли основаного бюра а воно Вам радо відповість і щиро порадить. 464

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

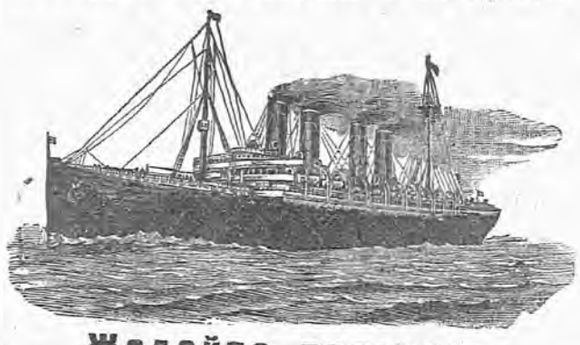

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 115. Львів, понедїлок 25. н. ст. (12. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належимість за інсерати платні у Львові.

Де живемо?!

Доносять нам про слїдуючу, неймовірну подїю, котрій ми самі не дали би віри, як би не обставина, що донесенє отсе одержуємо від дуже поважної личности, яка нам ручить за його згідність з правдою:

„На анонїмну денунциацию якогось вшехпольського хулїґана (загальна опінїя каже, що се робота ксьондза Юзефа Санойци, римо-катол. пробоща в Скалї)! з'їхав до Скали над Збручем комісар староства з Борщева, явив ся у руського пароха в Скалї, о. сов. Олександра Левицького, та завізвав о. Левицького в імени закона, щоби сей отворив йому церков, бо він (комісар) має наказ **перевести ревізию в церкві.** І справдї доконав в церкві ревізиї, **бушуючи в кождім закутку Божого храму** — не лише на хорах, в шафах, пивницях і т. д. — **але навіть на престолах** (вівтарах)!

„На запитанє о. пароха, яку цїль може мати така нечувана ревізия, комісар відповів: „jest doniesienie, iż **w cerkwi ma być skład bomb. browningów** i t. p.“.

„Не треба казати, що ревізия, хоч як скрупулятна, не дала нїякого результату і комісар від'їхав, „перепрашаючи дуже чемно“ о. пароха за „неприємність“, але він „musiał spełnić swój obowiązek“. Вкінци **просив комісар о. пароха о захованє факту ревізиї в тайнї (!) „dla uniknięcia skandalu“.**

Отсе єсть нагий факт, за якого правдивість наш поважний і вповнї достовірний інформатор приймає повну запоруку.

Мали ми вже факти масових арештовань хлопів і академиків, мали ми безчисленні факти зневажуваня руської мови, мали ми факти арештованя руських сьвящеників, мали ми факт зневаженя руської процесиї і сотки тисячі инших фактів, вопіючих о вимір справедливости і кару на доптателїв закона, — але ревізиї в церкві, в церкві католицькій, бушуваня по престолах, на яких доконуєть ся найсьвятїйша з Сьвятих Тайн, ще й до того на основі анонїмного доносу якогось-там хулїґана — того навіть у нас, навіть у східній Галичинї, ще не бувало.

Ми подаємо сей нечуваний факт до відома нашого загалу, до відома нашого духовенства і наших владик. А факт се так обурюючий кождого греко-католицького вірного, що він не може остати без рішучого відпору.

Бо що-ж остане для наших противників ненарушимим, коли й християнські церкви та престоли виставлені на зневагу лише тому, що вони руські?...

Як виглядає „ruszczenie sądów?“

В послїдних часах Поляки особливу увагу свого польонїзацийного напору звернули на судівництво в східній Галичинї. З одного боку польська преса бє у великий дзвін національної небезпеки „ruszczenia sądów“, розуміючи під тим „ruszczeniem“ використовуванє якої-небудь части тих прав, які прислугують руській мові в судівництві на основі австрийських законів, та кличе до нагінки на руських судиїв, а з другого боку представник польської національної полїтики в парляментї, пан презес Ґломбінський, з цинїзмом, на який здібні тільки брутальні завойовники, щоб відвернути увагу сього польонїзацийного напору на судівництво, „стверджує“ повну рівноправність руської мови в судах, та стараєть ся ще обернути руські закиди проти самих Русинів, заявляючи, що коли тої рівноправности нема, то винні сему самі Русини, котрі не користають як слїд з постанов закона.

Нема що казати, польський речник в парляментї вийшов в очах посторонних людий не тільки прихильником рівноправности руської мови в судівництві, але ще й національним Катоном супроти Русинів, котрі, мовляв, не дбають про права своєї мови. Тільки дїйсна вартість того виступу пана Ґломбінського така сама, як того зручного обманця, котрий перед посторонними, незнаючими його людьми вміє заграти пана. Бо тому, що пан Ґломбінський говорив в середу (20 с. м.), як найякрійше завдав брехню інцідент, який став ся три днї перед тим, в суботу (17 с. м.), перед львівським трибуналом присяжних у Львові з приводу становища радника Шеховича, котрий власне хотів скористати з прислугуючого руській мові права. До сього інціденту вернемо низше, а тепер представимо взагалї, яка ріжниця що-до прав руської мови в судівництві панує між законною теориєю і галицько-польською практикою.

Отже в карних справах з руською стороною повинно бути все поступованє від початку до кінця, від слїдчого протоколу аж до вироку переведене по руськи. Так каже закон. А тимчасом в галицько-польській практицї сеї законної постанови судия-Русин просто не сьміє держати ся, коли не хоче замкнути перед собою всякі службові вигляди на будуче, а коли хто з них таки відважить ся на щось подібного, то польська висша власть зараз зробить його нешкідливим. Так пр. коли судия в Любачеві п. Рак почав був карні розправи переводити по руськи, то його перенесено до Вивник і придїлено до ґрунтових книг, щоб не давав своїм поступованєм при переводженю карних справ „злого приміру“ иншим руським судиям.

В цивільних справах мова поступованя повинна примінювати ся до мови позву і коли позов внесено по руськи, то все поступованє, як протоколи так і вирок, повинні бути руські. Одначе в супереч сїй постанові протоколи ведуть ся все по польськи, а дуже часто й вироки виголошують ся по польськи.

Поминувши пресию з гори, руські судиї ще й тому примушені в карних і цивільних справах поступати висше описаним способом, що мало де можна знайти протоколянта, котрий знав би руську мову. Тільки в справах спадкових, де протоколянта не треба, судия-Русин має змогу признати належне право своїй мові, коли, очевидно, стане в нього відваги знести всї консеквенциї свого поступку. Бо за таке поступованє він наражений на масу неприємностий, на поминанє в авансї і т. д. З сього приводу мав прим. численні неприємности радник Тит Ревакович, котрому вкінцї вони так надоїли, що спенсіонував ся, таки не діждавши ся належного йому авансу.

Знаменитою ілюстрациєю тих відносин в галицькім судівництві є власне інцідент з приводу зовсїм законного становища п. радника Льва Шеховича, чоловіка незвичайно поважного і шанованого в судейських кругах як за його особисті прикмети, так за юридичне знанє та службову совісність і тактовність. Як предсїдатель розправи проти обжалованого Русина, рад. Шекович, держачи ся приписів закона, відчитує питаня, поставлені трибуналом, в руській мові, додаючи до руського оригінального тексту польський переклад для евентуального ужитку лави присяжних. Та тут без найменшого права вмішав ся прокуратор Гофмокль, молодий вшехполяк, звісний зі своєї зарозумілости, для якої навіть між Поляками-судиями повстав terminus techuicus „zarozumiałość hofmoklowska“, протестуючи проти ставленя питань в руській мові та жадаючи навіть урядового перекладача для ствердженя вірности польського перекладу. До сього повтаряємо, прокуратор не мав нїякого права, бо по-перше йому не прислугує право нїякого протесту що-до мови, а по-друге він-же сам обовязаний знати руську мову. Взагалї, коли в розправі проти Русина чи прокуратор, чи хтось з членів трибуналу чи з лави присяжних не розуміє руської мови, то повинен бути виключений від участи в розправі, а не щоб через його незнанє терпіли заґарантовані державою права руської мови і права обжалованого! А тимчасом не тільки так не стало ся, але при другій анальоґічній розправі трибунал більшостию голосів переголосував рад. Шеховича, постановляючи, щоб оригінальний текст питань був польський та щоб той польський текст питань вплетено навіть в руський вирок, роблячи його таким чином для сторони незрозумілим.

Таке нарушуванє прав руської мови в львівськім судї краєвім карн. не є зрештою новиною. Переважна його часть тільки й тим показує свій „патриотизм“, що дише ненавистию і погордою до руської мови. Так прм. з тих двох членів трибуналу, що входили в його склад з рад. Шеховичем як предсїдателем, один, рад. Вержбіцький такий шовінїст, що просто скаче зі злости, як почує руську мову, а другий рад. Дрекслєр, публично хвалить ся, що до своєї кваліфікацийної табелї не вписав руської мови, не хоче говорити зі сторонами по руськи і переводить розправи тільки по польськи. Не хотять переводити розправ по руськи також инші радники, а панове Берзон, Дзєржинський, Дрекслєр і Лєкчинський стоять просто на тім, що протоколи є внутрішним урядованєм, отже мають бути списані по польськи, хоч закон стверджує, — а признає се навіть Кшимуський в своїм підручнику „Wykład procesy-alny“ в роздїлї про судову мову, — що не тільки протокол розправи, але навіть протокол нарад трибуналу повинен бути ведений по руськи, коли обжалований є Русином. А тимчасом ті панове навіть вироки оголошують по польськи, удїлюючи руській сторонї, мов на глум тільки початок і кінець вироку по руськи, як прим. рад. Лєкчинський в справі Івана Снїди і Павла Андрухова.

Ось-так шануєть ся права нашої мови в судах, а коли хто з судиїв-Русинів посьміє поступити по приписам закона, то польська преса устроює на нього зараз люту нагінку, бючи в великий дзвін „jak pierwszy lepszy urzędnik sądowy wprowadza bezprawnie ruskie urzędowanie, jak masowo ruszczą się sądy we wschodniej Galicyi“, — як се писало з приводу рад. Шеховича „Słowo polskie“ того самого дня, коли пос. Ґломбінський мав сьмілість виголосити свою промову.

В тій польській пісонцї про „ruszczenie sądów“ знаходить ся окрема строфа про те, що „майже всї судиї в східній Галичинї Русини“, що „є повіти, де нема анї одного судиї-Поляка“, що „Поляк через се не може в судї знайти справедливости“ і т. д. Скільки правди в сїй строфі, яку відсьпівав у своїй промові також презес польського кола, се найлїпше покажуть цифри. Один з прихильників нашого дневника на підставі судового шематизму на біжучий рік, на підставі власного знаня особистих відносин в східно-галицьких судах і на підставі кореспонденций з достовірними знакомими зібрав для нас як найдокладнїйші дані про національну приналежність судового персоналу в східно-галицькім апеляцийнім окрузї (без Буковини), а з тих даних виходить ось-що:

Президент краєвого апеляцийного суду у Львові, п. Тхуржнїцький, в III ранзї — Поляк.

Місце віцепрезидента того-ж суду в V ранзї — необсаджене.

Президент краєвого суду у Львові і президенти окружних судів — в V ранзї є 9-ох, з чого тільки один (през. Червінський в Тернополи) є греко-католик, але не Русин, а в VI ранзї 3-ох, з чого анї одного греко-католика. Значить між президентами нема анї одного Русина.

Далї є в VI. ранзї віцепрезидент краєвого суду у Львові і віцепрезиденти окружних судів, радники висшого краєвого суду при II. і I. інстанциї і 7 прокураторів, разом 66 людий. В тім числї греко-католиків є тільки 11, а іменно: 1 віцепрезидент окружного суду (п. Лисяк в Станиславові, „старорусин“), 1 прокуратор (п. Стебельський в Самборі, національно зовсїм неясний), 3 радників висшого краєвого суду (на зверх 30 радників тої катеґориї!) і 6 радників при першій інстанциї, з чого половина кацапи.

Значить в начальних ранґах — III., V. і VI. — на 76 урядників є ледви 12 Русинів, а з того лиш половина таких, котрих можна вважати Русинами, инші-ж або кацапи, або „gente Rutheni natione Poloni“.

В VII. ранзї радників краєвого суду і радників на становищах начальників повітових судів є 351, з чого греко-католиків 90—92 (точну цифру годї було установити). Але з тих греко-католиків тільки 85 не мянїфестує себе яркими поляками, а з тих 85 половина, се кацапи і инші „porządni Rusini“ (з чого около 20 таких, що властиво є Поляками!)

В VIII. ранзї є 41 начальників суду, між ними тільки 5 Русинів, тай то три з них „gente Rutheni“, і 170 секретарів суду, між ними тільки 34 Русини, з чого третина кацапів і польсько-руських амфібій.

В кінцї адюнктів в IX. ранзї є 418, з того Русинів 85, а між ними одна третина кацапів і амфібий.

Перейдемо до прокураториї. В V р. надпрокуратор Поляк. В VI ранзї на 7 прокураторів тільки один п. Стебельський в Самборі не-Поляк (про сю ранґу ми вже згадували висше). В VII ранзї між 3 прокураторами анї одного Русина. Між 37 субститутами прокураториї (крім

Д-р Іван Копач.

Мому критикови.*)

(На тему фільозофічну).

Моя брошура п. з. „Що то таке людське думанє“ (Львів 1906) діждала ся недавно тому критики в „Дїлї“ з боку студента фільозофії д. Ст. Балея.

Критик досить ласкавий для мене. Він признає моїй працї навіть „деяке значінє“, іменно що до психольоґічної термінольоґії. „Тут д-р Копач пише він — о скілько я можу судити, має свої заслуги. Ті, що схотять писати про психольоґію в українській мові, будуть мати завдяки д-ру Копачеви працю трохи облекшену; а також ті, котрим прийдеть ся викладати пропедевтику в ґімназиях, з вдячностию шукати собі будуть поради в книжцї д-ра Копача“. Натомісць д. Балей остро бере мене з боку, так сказатиб, фільозофічного. І я бажаю отсе приглянути ся близше власне передовсїм онтим закидам фаховим, фільозофічним.

Я дуже тїшу ся, що прецїнь і у нас є вже люде, що з повною фаховою сьвідомістю забирають публичний голос навіть у справах фільозофічних. Видко, що й у нас іде вже до лїпшого у тім зглядї. Своєю дорогою, і львівський унїверзитет обсаджений нинї зовсїм иншими фільозофічними силами, чим се було перед 19 роками, коли то я прийшов на львівський унїверзитет тай „людий шукав, щоб добру навчили“. Я так і зістав ся у фільозофії, так сказатиб, самоуком т. зн. своє знанє фільозофії та істориї фільозофії завдячую не викладам доцентів унїверзитету, лиш тим (розуміє ся, в обмеженім виборі) оригінальним творам фільозофічним і тим підручникам істориї фільозофії, котрими більше або менше послугують ся також і доценти унїверзитету при укладаню своїх викладів. Правда, набуванє знаня тою дорогою мало для мене ту відємну сторону, що тревало занадто довго; але з другого боку мало й ту користь, що авторитет викладаючого доцента не подавляв і не заступав у мене самостійности власного розуміня і думаня. І так і тепер — я, на жаль, не можу анї в одній засадничій точцї критики признати д. Балєєви оправданої рациї.

І так: Насамперед що до т. зв. „непорозуміня, яке заходить між читачем і автором книжки“ в справі титулу і змісту брошури. Критик поучує мене з Зіґварта, що тема моєї книжки психольоґічна, а не льоґічна (при чім своєю дорогою дивним дивом іґнорує у Зіґварта слівце „zunächst“!), так як-би я денебудь у брошурі говорив, що тема моєї брошури льоґічна а не, борони Боже, психольоґічна. Наколи критик впирає в мене таке становище, щоби потім строфувати мене (мовляв: „як се хибно думає автор“!), то се чиста його фантасмаґорія, нїкому анї не потрібна, анї не пожиточна. У мене стоїть чорне на білім так: „Льоґіка є частиною психольоґії, т. зн. науки про душевні прояви взагалї. — До психічних проявів належать крім думаня також обяви чувств і бажань“ (стр. 3.) Критик справедливо пригадує, що сей погляд в науцї називає ся психольоґізмом, але додає, що, на його думку, той погляд „можна цїлком слушно оспорювати“. Но, і чомуж не оспорює, лиш говорить про якесь „непорозумінє“ межи мною а читачем що до титулу і змісту моєї працї, немовби я в брошурі не дав того, що обіцяв. Я обіцяв пояснити єство людського думаня. І кажу: „Думанє є то підметове психічне дїйство, що порядкує материял, який дає нам і громадить досьвід“ (стр. 8.). „Наше думанє зводить оба досьвіди (тобто: внутрішний і зовнїшний) до купи і, коли з них усуне всякі суперечности, тодї привлащує собі само силою свого власного єства значінє і вартість певного знаня“ (стр. 4.). „Суд, зложений з підмета і присудка, є основною формою людського думаня“ (стр. 43.). Суди маємо двоякі: 1) поглядові, тобто такі, що їх зміст становлять особисті, індивідуально (т. зн. для кождого чоловіка трохи інакше) забарвлені, спостереженя і виображіня або загально кажучи: погляди і 2) суди понятеві, що вискаузують щось, що не є зависимим від хвилевого успособленя або погляду даного чоловіка, лиш має постійну, обєктивну вартість загальну (стр. 44). „Суди понятеві уможливляють розважанє відносин між ріжними понятями і їх полученями що-до їх обсягу і значіня. І вони то й становлять власне властивий премет формальної льоґіки, котра розпадає ся на три части, а то 1) на науку про понятя; 2) науку про суди і 3) науку про ключі (т. зн. полученя судів). Однак розважанє проблємів і елєментів формальної льоґіки не лежить уже в обсягу моєї теперішної теми, що мала лиш вияснити єство і значінє людського думаня взагалї“ (стр. 45.). — Так в есенциї виглядає те, що я обіцяв, і те, що я дав читачеви у моїй брошурі. Якеж ту можливе непорозумінє або розчарованє? Очивидно, критик міг оспорювати поодинокі мої тези. Але він того не робить, лиш говорить наперед про якесь „непорозумінє“, а вкінци додає ще хиба, що проф. Єрузалєм „дефінїює льоґіку цїлком(!) інакше як д-р Копач“, хоч міцно підчеркує, що мій виклад опирає ся передовсїм на працях Єрузалєма — т. зн. що пересїчний читач критики д. Балея мимоволї мусить собі погадати: Ну, ну, той Копач, як видко, навіть Єрузалєма не розуміє! І д. Балей не уважає потрібним зацитувати відповідні уступи з Єрузалєма і поставити їх побіч моїх дотичних слів, щоби кождий читач самостійно сам міг собі справу розважити — так гей би у нас на Руси кождий читач „Дїла“ мав свою фільозофічну біблїотеку з усїми працями проф. Єрузалєма і т. д. Отже, коли д. критик сего не зробив, то я се зроблю — на власне ризико:

Отже я кажу так: „Наука про людське думанє називає ся льоґікою, а то від грецького слова logos, котре значить тільки, що наш вираз „слово“, але „слово“ в значіню не зверхного звука, лиш в значіню того понятя чи виображіня, котре криє ся за кождим словом яко зверхним звуком“ (стр. 3). Що то є думанє, я відтак пояснив у брошурі, і читач „Дїла“ має есенцию отсе у поданім що йно витязї перед собою. А тепер пригляньмо ся, що каже проф. Єрузалєм про льоґіку. Отже в „Einleitung in die Philosophie“ (3. вид. 1906) читаємо: „Die Logik ist die Lehre von den Formen des richtigen Denkens. Als richtig gilt uns das Denken dann, wenn es zu objektiv gewissen Urteilen führt. Objektiv gewiss sind solche Urteile, die jeder, der sie hört und dem zu ihnen führenden Gedankensgang mit Verständnis folgt, als wahr anzuerkennen nicht umhin kann“ (стр. 35.). А в „Der kritische Idealizmus und die reine Logik“ (Wien und Leipzig 1905) маємо знов так: „Gegenstand der Logik sind die Begriffsurteile, und eine ihrer wichtigsten Aufgaben besteht darin, die wichtige Verwendung der dabei gebrauchten Denkmittel zu überwachen“ (стор. 178). Тепер уже, читачу, полишаю тобі самому виробити собі суд про те, чи і о скілько моя дефінїция і мої обясненя ріжнять ся від дефінїциї і обяснень проф. Єрузалєма. А щоб тебе не дивувало, що проф. Єрузалєм прецїнь говорить про форми „правильного думаня“ (des richtigen Denkens), а я лише просто про „думанє“, то розваж: чи яке небудь „неправильне“ думанє заслугує в загалї на назву нормального думаня. І тому то й анґлїйський льоґік William Stanley Jevons так зачинає свою льоґіку (в нїмецькім переводї Kleinpeter-a Leipzig 1906): „Die Logik kann am kürzesten als die Wissenschaft des Schliessens definirt werden. Häufiger wird sie in des als Wissenschaft von den Gesetzen des Denkens (отже також не: „des richtigen Denkens“!) bezeichnet, und es gibt manche Logiker, die es wünschenswert halten, sie noch genauer als die Wissenschaft von den formalen oder notwendigen Gesetzen des Denkens zu kennzeichnen“ (стор. 1).

Та йдїм уже дальше: На другім місци розбирає автор відношенє моєї працї до праць проф. Єрузалєма. І насамперед обговорює загальний характер моєї працї під тим зглядом. „Автор дуже не самостійний“ — казали йому одні. „Се компіляция з Єрузалєма“ — заявив йому один з доцентів фільозофії на львівськім унїверзитетї. Суд самого критика такий: „Можна сказати цїлком сьміло, що з виїмком вступу [1]) і додатку, більша половина всїх речень, які знаходимо в працї нашого автора, є перекладом відповідних речень з психольоґії Єрузалєма“. Се немило вражає д. критика з двох причин: раз тому, що він надїяв ся від мене чогось „принайменше релятивно ори-

*) Безпосередно по сїй відповіди п. д-ра Копача помістимо і голос п. Балея на сю відповідь. На сїм дискусию замикаємо. — *Редакция.*

[1]) Критик не каже, що уважає вступом(!) а у мене в брошурі такого заголовка нема.

Масло десерове, яйця, бриндзю і мід найлучшої якости *продають склепи:* „Стрийського Союза господ. молочарського“ у Львові Ринок ч. 10 і ул. Казимирівська ч. 47.

690

2 в VII ранзї всї в VIII ранзї) тільки 5 Русинів.

Перейдемо тепер до сего, як обсаджені повітові суди. Отже повітових судів у східній Галичинї є 102, отже є 102 начальників суду, але між ними тільки 26 Русинів (21 радників в VII ранзї і 5 начальників в VIII ранзї), тай то через половину ріжних „rządnych“ і кацапів, — а решта самі Поляки.

В супереч твердженям польської преси нема анї одного повітового суду, де не було-б судиї-Поляка, а за те маємо аж 35 судів, де нема анї одного судиї-Русина, хоч в тім числї є 14 судів, де число судиїв виносить 5 і більше судиїв. Ось ті суди: Делятин (9 судиїв), Добромиль (8 с.), Дубецко, Глиняни, Городок (8 с.), Грималів, Гвоздець, Ярослав (8 с.), Лука, Лїсько, Любачів, Мільниця (5 с.), Монастириска (5 с.), Мостиска (7 с.), Мости Великі, Нижанковичі, Нове Село, Печенїжин, Підволочиска, Потік Золотий, Порохник (мішаний повіт), Радимно, Рогатин (7 с.), Рудки (5 с.), Судова Вишня, Сінява, Стара Сіль, Старий Самбір (6 с.), Товмач (7 с.), Теребовля (7 с.), Тисьменица (5 с.), Войнилів, Заболотіе (6 с.), Жабє, Журавно. А є се суди в великій більшости на чисто-руській, а тільки кілька на мішаній території.

Коли всї ті цифри зведемо разом по ранґам, то дістанемо такий образ:

III, V і VI ранга: на 76 урядників — Русинів 12 себто 16 прц.

VII ранга: на 356 урядників—Русинів 80 себто 22 прц.

VIII ранга: на 246 урядників — Русинів 44 себто 18 прц.

IX. ранга: на 418 урядників — Русинів 85 себто 20 прц.

Отже разом на 1.096 судиїв маємо в східно-галицькім судовім окрузї 221 Русинів себто 20 прц.

Ось-як виглядають „статистичні докази“ пана презеса Гломбінського і польської преси в сьвітлї дїйсних статистичних цифр, зібраних на підставі урядового шематизму та окремих дослїдів. А при тім той стан (20 прц. Русинів) є занадто оптимістичний, бо тут почислені за Русинів всї греко-католики, коли тимчасом четвертина з них се „gente Ruteni natione Poloni“.

Супроти всего того крик про „ruszczenie sądów“ є таким самим маневром, як коли злодїй, тїкаючи перед погонею, для відверненя уваги від себе верещить: „Лапайте злодїя!“ Під покришкою боротьби проти „ruszczenia sądów“ зносить ся останки прав нашої мови в судівництві!

Димісия pro forma.

Австро-угорська монархія діждала ся мінїстерської кризи, тільки зовсїм не грізної, хоч до димісиї подали ся аж два спільні мінїстри: війни і справ заграничних. Що ген. Шенайх і бар. Еренталь трактують свою димісию з дня 23 с. м. доволї несеріозно, видно вже з того, що предложили єї тільки в письменній дорозї, не вибираючи ся зовсїм на окрему авдиенцию до цїсаря. Так зложило ся все через те, що їхня димісия зроблена тільки pro forma, та являєть ся наслїдком розбіжности між обіцянками, поробленими через них австрійській делегациї в справі підвисшеня офіцирських ґаж, а між тим, що в четвер порішено в сїй справі на конференциї спільних мінїстрів.

Під напором антисемітів і клерикальних делегатів иньшого автораменту, які видвигненем квестиї підвисшеня офіцирських ґаж і жовнїрської платнї хотїли довести до упокореня Угорщини перед Австриєю чи радше перед партиєю Кароля Люегера, мусїли спільні мінїстри підчас останної делегацийної сесиї публично з'обовязати ся до скликаня найблизшої делегацийної сесиї в маю або червни та до перефорсованя підвисшеня ґаж ще на рік 1908. Заяву сю мусїли оба мінїстри зложити, бо делегацийна більшість відмовила ся инакше полагоджувати спільний буджет в третім читаню. Се, що спільні мінїстри з'обовязали ся публично до перефорсованя того, на що Угорщина нїяк не думала годити ся, відразу завязало їм руки та унеможливило добути згоду у Мадярів на те, що австрийські патріоти вже заздалегідь проголошували як упокоренє Угорщини. Оттимто й не диво, що антисеміти в отсїй боротьбі, яку вони самі викликали, місто лаврів добули — упокоренє.

Пересправи між Віднем а Будапештом в справі підвисшеня офіцирських ґаж та жовнїрської платнї трівали цїлий піврік а покінчили ся аж в минулий четвер на спільній конференциї мінїстрів, на якій заключено такий компроміс: I. До спільного буджету на р. 1909-ий буде на підвисшене офіцирських ґаж вставлена сума, якої вимагає управа спільної армії. II. Підвисшене офіцирських ґаж мати ме обовязуючу силу від 1. жовтня 1908 р. а не від сїчня, як сего вимагали антисеміти. III. Справу полїпшеня долї мужви порішено в той спосіб, що на полїпшенє жовнїрських харчів, має вже сего року піти 500 тисяч корон. За теж підвисшене „ленунгу“ наступить в цїлости аж в 1910-ім роцї, бо на ту цїль вставить ся до спільного буджету на р. 1909-ий тільки 3½ мілн., а повну суму 7-ох мілїонів вставить ся на сю цїль до спільного буджету аж на р. 1910-ий. Внесенє Шрафля-Лятура, ухвалене австрийською делегациєю — вимагало iunctim в сїй справі. Квоти, потрібні на підвисшене офіцирських ґаж в четвертім кварталї 1908-го року й полїпшенє жовнїрського харчу будуть вставлені до спільного запотребованя як додаткові кредити.

Отже компроміс австрийського й угорського правительства не випав по думцї австрийської делегациї анї в одній точцї, а що найважнїйше, на мінїстерській конференциї не установлено зовсїм найблизшого речинця делегаций, за чим так побивала ся австрийська делегация! Що більше конференция станула на тім принципіяльнім становищи, противнім внесеню Лятура, що делегациї вправдї мають право ініциятиви, але в справах буджету повинні дебатувати тільки над пропозициями, зробленими обома правительствами.

Таке порішенє справи офіцирських ґаж і жовнїрської платнї потягло за собою димісию обох спільних мінїстрів, які не додержали обіцянок, поробленых австрийським делегациям. Та вже те саме, що до компромісу доведено за згодою корони, вказує, що димісия принята не буде. Так воно й стало ся. Цїсар не приняв димісиї бар. Еренталя й ФЦМ. Шенайха, спонукуючи їх остати дальше на своїх становищах і то дуже прихильним письмом, яке буде оповіщене завтра.

Через сю децизию цїсаря поведенє обох спільних мінїстрів одержало санкцию корони, так що антисемітські Scharfmacher-и не можуть в подано до димісиї обох мінїстрів добачувати нїякої сатисфакциї для себе.

Між антесемітськими й клерикальними делегатами панує настрій дуже подразнений. Деж таки, вибравшись на упокоренє Мадярів довели радше до упокореня самих себе і — Австриї, яка не може рішити нїчого проти волї Угорщини. В кругах австрийської делегациї обговорюють ся тепер справу зложеня мандатів; чи воно перейде в дїло покаже будучність.

Підвисшене ґаж офіцирських не стріне тепер важнїйших перепон, бо проти компромісу не виступить вже й угорська партия независимости. Підвисшене ґаж офіцирів армії спільної — потягне за собою ще й анальогічні реформи в краєвій оборонї, тому що побори офіцирів і мужви краєвої оборони мусять бути рівні з тими, які має спільна армія. Через те в часї буджетової дебати внесе правительство в парлямент предложенє про підвисшене ґажі офіцирів краєвої оборони на час від 1 жовтня до 31 грудня та про полїпшенє материяльного положеня „ляндвери“ на той час. Анальогічне предложенє внесе угорське правительство своїому парламентови в справі гонведів. Австрийська краєва оборона має кругло 4300 офіцирів, а підвишка ґажі для них потягне за собою видаток півтора мілїона корон.

Розуміють ся, що підвисшене поборів для краєвої сборони, коли навіть буде ухвалене парлямент-ом, стане правосильним аж тоді, як точки, обняті компромісом що-до спільної армії ухвалять делегациї, які зберуть ся мабуть аж в жовтни.

Голоси преси про руську дебату.

Польська преса.

З приводу руської дебати в радї державній пише „Naprzód“ в статї „Дебата польсько-руська“ між и. таке:

„Найзнаменитше було не те, що говорили пп. Гломбінський і Дзєдушицький, і не те, що ревіли пп. Добія і Стапінський, котрий навчив ся дуже скоро сповняти службу другого Добії, — а те, що робило коло польське поза своїми офіциальними промовами. Бо властивим і головним бесїдником кола польського був не Поляк, а москвофіл Гльобовицький. Його бесїду коло польське остентативно оплескувало, а „Czas“ робив їй реклямy такими словами: „Кульмінацийною точкою дискусиї була промова посла Гльобовицького, виголошена з великою проречистістю та переповнена фразами повними пронизуючої іронії“. — Що коло польське голосує проти руського наглого внесеня на введенє слїдства з приводу замордованя Каганця, се вповні відповідає давній традициї кола. Станчиківське чи демократичне коло польське з того погляду позісталось незміненим: нїяких слїдств, нїяких доходжень, най собі жандарми стріляють хлопів як воробців“...

Так польський социялїстичний орґан. Решта-ж польської преси аж до виступленя п. Дашинського в руській дебатї збувала її короткими увагами, в котрих засипуєть ся грубими лайками руських послів, вихвалюєть ся під небеса польських бесїдників та впираєть ся в польський загал переконанє про маловажність і безуспішність цїлої дебати.

„Цїла дискусия була з руського боку яркою оргією фальшу і брехнї, котрі голосним відгомоном відбивають ся в одній части нїмецької преси“, — пише орґан краківських станчиків „Czas“. — „Бесїда гр. Дзєдушицького була могуча своєю ясністю і розторощила (!) противників... Велике вражінє в палатї зробили також фактичні спростованя п. Чайковського і д-ра Гломбінського, пригвождуючі (!!) руські брехнї“, — чванить ся „Gazeta narodowa“.

В тих двох коротких виривках маємо зміст усїх, буквально всїх рефлексий і уваг, які польська публїцистика з'уміла подати польській суспільности з приводу такої важної, далеко ідучої, першої в своїм роді, польсько-руської полїтичної дебати на велику міру! Се незвичайно характеристичне для сеї преси та для тої суспільности, котру та преса веде. Справдї — для уличної польської черні, котра свої націоналїстичні почуваня висловлює найкрасше товченем шиб у руських институциях та грабленем товарів, виставлених за вікнами руських склепів, иньших рефлексий не треба.

Що-й-но промова п. Дашинського, котра зробила сильне вражінє в парламентї та до краю скомпромітувала цїлу польську полїтику в Австриї і Галичинї, вивела польську ґазетярську дружину з того блаженого супокою, який спливає на душі тих панів з лайок на Русинів та з величань своїх, та викликала цїлу бурю докорів на адресу социялїстичного бесїдника. Виступ п. Дашинського, се „національний гріх“ (Nowa Reforma), — се „національна зрада“ (Słowo polskie), — се „крок достойний адвокатського шарлятана Родого“ (Kurjer lwowski) — і так дальше на ті мотиви грає польська публїцистична орхестра. Наводити тут цїлі шпальти тих атаків проти п. Дашинського нема найменшої потреби, — одну тільки, дуже характеристичну річ з тої нагоди треба занотувати. А саме — по промові п. Дашинського коло польське в ночи з 21 на 22 с. м. телеґрафічно розіслало довірочний обіжник до всїх польських дневників у Львові і Кракові з зазивом, аби тої промови навіть у короткім справозданю не подавати.

Такий указ вийшов від кола польського та польська преса слухняно виповнила домаганє польських послів: з двогодинної бесїди Дашинського галицько-польський загал не дізнав ся ні слова. Річ нечувана серед инших обставин! А така строга „солїдарність національна“ польського дневникарства з польським колом у тій справі вказує на те, що польською публичною опінією заволодїла всемогуча мафія, котра веде польську суспільність до безоглядного нищеня Русинів та не допускає до сьвідомости польського загалу ні одного голосу отверезеня з шовінїстичної, антируської фурії. Таким голосом перестороги була промова п. Дашинського, про котру польська суспільність, з виїмком социялїстичних робітників, нїчого не довідаєть ся, та котрої зміст наслїдком з'організованого бойкоту мусить проминути бозслїдно для величезної більшости Поляків. Сей бойкот, се дуже замітне signum тої беззглядности і непримиримої загорілости, яка характеризує теперішну полїтику Поляків у відношеню до Русинів.

Німецька преса.

Після голосованя над наглостию внесеня пп. Цеглинського і тов. виступив віденський орґан австрийських социяльних демократів Arbeiter-Zeitung в передовій статї з важкими докорами против християнсько-социяльного сторонництва, котре в союзї з польським колом головно причинило ся до результату голосованя.

Статя пригадує, відки взяли ся в Галичинї „Тирольці Сходу“. Коли австрийське правительство обняло Галичину, завело закон на місце шляхотської самоволї і взяло лишеного всяких прав хлопа в опіку і оборону перед визиском, а Русинів зокрема перед самоволею чужих йому панів. Народні маси Галичини бачили тогдї у Відни своїх спасителїв, а як сильне було те почутє, показує факт, що в р. 1846. ті маси злучили ся з австрийським військом, щоби приборкати повстанє польською шляхти. З того часу пішла для Русинів і наської шляхти. З того часу пішла для Русинів і наської шляхти. З того часу пішла для Русинів і наської

так позамикано їх в окремих казаматах, через що їх кара буде зменьшена о 22 дни. В кульоарах суду зібрало ся було чимало публики, яка овацийно прощала йдучих на кару. До тюрми забрали посли богато книжок і паперу, і будуть там займати ся літературними працями, які відтак мають вийти в збірнім виданю.

По атентаті.

(*Статя надіслана*).

Правду кажучи, ся справа так вже перепирятьована на нуль-нуль, що повинна зійти з порядку дневного. І певно зійшла би, коли-б не польська шовіністична преса, котра на нас заєдно цькує і змушує нас реагувати на се, коли в наслідок неї являють ся такі факти і консеквенції, яких ми промовчати не можемо.

Шовіністична польська преса закидає нам, що ми атентат похваляємо, що ми тішимось смертию намісника Потоцького. Тимчасом — ні одно, ні друге. Ми розуміємо добре, що нас за таку похвалу жде, і тому — застерігаючись проти всяких евентуальностий субєктивного поступованя прасового — заявляємо „во все услишеніе“: не похваляємо, не похваляємо, не похваляємо... і так дальше, в безконечність.

Та польська шовіністична преса хоче від нашої суспільности чогось иншого; а то, щоби ми не тільки не похваляли, а в ревности упокореного невольника здемолювали вязницю на улици Батория, вивели Січинського на площу сьв. Юра і там його злінчували... О, тоді ми були-б виправдані, тоді ми стали-б „prawdziwymi Rusinami“, що вміли бути вдячними за ті добродійства, які нам зробив Андрій гр. Потоцький.. Але, зрозумійте, панове Поляки, що сего не можемо зробити з причин фізичних, і — моральних. Ми тим способом зразили-б собі ще гірше вшехполяків, бо завдане катів вони собі раді би присвоїти. Коли-б так можна видати Січинського в їх руки, вони би йому вичинили таку гарну смерть, що покійний Торквенада засоромив би ся за свою недотепність.

Тож, панове, вибачте, але ми відбирати вам тої евентуальної приємности не можемо і не хочемо. Але коли йде про втіху зі смерти гр. Потоцького, то не ми тішимось з неї, а ви, панове польські шовіністи. Чого нам тішитись? Що по тім атентаті повстали проти нас різного рода утиски? Що кождий сьвідомий Українець не є певний, чи не посуджувати-муть його о компльот і чи ревізия не переверне йому хати до гори ногами? Що не сьміє публично між Поляками по руськи заговорити, що дістаємо газету з білими пятнами, що бачимо, як органи ц. к. инакше інтерпретують закони проти нас, а инакше супротив Поляків? Чи того нам тішитись, що ми фактично в многих зглядах виймлені з-під права?

Тимчасом польська Ірредента має справді чого ликувати, бо зі смертю гр. Потоцького укувала собі капітал шовіністично-національний, неаби який.

З приводу того атентату вони кричать, що гайдамаки мордують Поляків, бо гр. Потоцький був Поляком. Сим дістали тему до вічевих промов, до голошеня круцияти проти гайдамацва, а такі гасла, то для шовіністичних польських віч одинокий можливий материял. Вони дістали лист зелізний на публичне зневажане українського народа, вони придбали собі укороченє української преси і т. д. Вони змушують зависимих людей до переходу на латинство. Їх кумпанія дістала спосіб, що кождий, кому воля, може за 24 годин дістати патент на мученика патріота. Одним словом вони через смерть гр. Потоцького пішли дуже в гору і мають чого тішити ся.

От перший ліпший чоловік, на якого навіть ніхто не зважає, замовить собі у таких самих чоловічків вирок на смерть, пішле до першої ліпшої шовіністичної газети, і готовий патріот; шовіністична газета заголосить: ось який то важний труженник народний, коли його гайдамацтво на смерть засудило.

Така сама штучна небезпека спричинила, що Українці по містах їли сьвячене в асистенциї жандармів. Голосили, що ми будемо різать Ляхів, і то лише третого дня Великодних сьвят.

Але не різали нікого, та не для того, що спроваджено сьвіжих жандармів, а тому, що народ не хотів того. На доказ того досить навести, що справді нікого не зарізали, хоч сотки Поляків живе оазами по руських селах, де не було й ні одного жандарма.

Поминувши те, що з нами тепер творить ся, та нас ще приневолюють молити ся за душу гр. Потоцького та кажуть нам за ним плакати.

Се вже щось таке сьмішне, середновічне, що не дай Боже. З одного боку воно нагадує того вітчима, що бючи малого пасерба, казав себе за се добродійство любити і в руку цілувати. Наша шкільна молодіж, а також ті зависимі Українці, котрі мусіли, ходили вправді на набоженьства за упокій душі Андрія гр. Потоцького. Та скажіть мені, будь ласка, панове вшехполяки, чи ви справді християни, що так по дурному толкуєте значінє молитви? Чи силувана молитва варта що? Опять нагадує се приказку, як мама силувала буком сина, щоби йшов до церкви, а він відповів: „Я до церкви мушу піти, але дідька з'їси, мамо, чи буду молити ся“. Коли ті панове справді розуміють християньство по науці Спасителя, то чейже повірять, що силувана молитва нічого не поможе.

По другому: чи Поляків так мало, що всі разом не можуть вимолити спокою одної душі? Коли їм справді потрібна молитва українського народа, то хиба тому, що Бог скорше вислухає молитви томленого, мученого народа.

Та ні, не те. Тим силуванним набоженьством хотять нас наші верховоди упокорити. Значить: наш раб! Цілуй в покорі руку, яка тебе катує.

Не поможе на се і соборне посланіє владик. Хиба-ж народ того не знає, що воно було на владиках вимушене?

Та не гадайте собі, панове вшехполяки, що народ наш ще так відсталий, дурний, що послухає того, що є проти його переконаня.

Щоб народ послухав, треба його переконати ділами, а не словами. Змініть, панове, своє поступованє супроти нас, випустіть нас з своєї наки-неної нам опіки, дайте нам на нашій батьківській землї повні права, які нам надає конституция, а тоді ми без посланій помолимо ся за вас, і бажати вам будемо обновленя етнографічної Польщі... А поки що, ми хиба можемо молити ся, аби вам Бог дав znanie oprawiętania та здоровий розум.

Кождий день приносить нам щось нового.

Ось силують Українців, що служать там, де Поляки мають власть, переходити на обряд латинський під загрозою втрати хліба.

На се зацитую оден припис австрийського закона карного (§ 98): a) Unter derselben Voraussetzung begeht eben dieses Verbrechen (публичного насильства) aber jenige, der b) mittelbar oder unmittelbar, schriftlich oder mündlich, oder auf andere Art, mit, oder ohne Angabe seines Namens, jemanden mit einer Verletzung an... Eigenthum in der Absicht bedroht um von dem Bedrohten eine Leistung, Duldung, oder Unterlassuug zu erzwingen...“

З того виходить, що ті силуваня є злочином, загроженим карою вязниці від шість місяців в гору.

Треба лише в кождім случаю внести донесенє до Прокураторії державної з наведенєм сьвідків. Прокуратория зарядить слідство, внесе акт обжалованя а трибунал засудить того негодяя на кару вязниці, де буде мати час міркувати, яка ріжниця заходить межи католицтвом латинським, і руським...

Ех! Куди там панове громадо! Вибачайте, я розгорячив ся і не так вам порадив. Жадних донесень не робіть, бо се на нїщо не придасть ся, шкода паперу... Мені бачите здавало ся, що і в Галичині обовязує австрийський кодекс, а воно дійсно не так. У нас примінює ся кодекс карний лише супроти нас, але не за нами. Знаю се з розправ повиборових, та страйкових.

Коли йде річ за нами, тоді, або Прокуратория nie widzi powodu do scigania, або опять трибунал nie nabrał przekonania o winie... Воно цілком ясна річ. У нас придержують ся того пріндіпу, що лише артикул не можна обернути, а § куди не обернеш, то все §.

А переповідаючи се на европейську мову виходить, що у наших краєвих верховодів наступив супроти Українців marasmus iudicialis... і на се треба радикального лїченя і то в якімсь нїмецькім бадї.

Адвокат.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 25 мая 1908.

† Ольшанський

Чернівці. (Тел. вл.) Нині рано помер тут визначний артист руско-народного театру і його колишний директор М. Ольшанський. Похорони відбудуть ся завтра.

Авдиєнциї.

Відень. (ТКБ) Цісар удїлював нині перед полуднем авдиєнций в Бургу,

Славянофільські паломники.

Петербург. (ТКБ) Нині прибувають сюди чотири репрезентанти австрийських Славян, а іменно: предсідатель чеського клюбу Крамаж, Словінець Грібар і „русскіе“ Глїбовицький та Марков та 15 росийських репрезентантів славянофільства, щоби запросити на вступну конференцию до Праги в справі всеславянського конгресу, який має відбути ся 1909 р. в Росиї. — Вчера як в навечерїє приїзду делегатів відбули ся під проводом митрополита збори, в яких взяли участь найвисші духовні достойники та провідники славянофільського руху.

Бурливий страйк.

Будапешт. (ТКБ) За напад виконаний в суботу на масарський склеп, підчас якого стріляно з револьверів та одного чоловіка вбито а двох ранено, власти розвязали страйковий табор масарських ремісників.

Чесько-нїмецький конфлїкт.

Карльсбад. (Ткб.). Помимо заказу пробували вчера чеські національні социялісти відбути збори в „Cesk-ій Besed-і“. Нїмці, яким також заказано відбути збори, зібрали ся під льокалем та хотїли вдерти ся до середини. При сутичці Нїмець, бухгальтер-Осип Каспер одержав рану в голову. Се викликало серед Нїмців заворушенє. Вони почали кидати в „Besed-у“ камінєм. Вкінци удало ся старості успокоїти товпу. Вечером пробовано знов демонструвати перед „Besed-ою“, але жандармерия й полїция до того недопустила.

Події в Росиї.

Петербург. (П. А. Т.) Дума радила над роздїлом буджету: „державна каса пенсийна“. Референт комісиї вказав на збільшенє пенсий і запомог, що дає причину до занепокоєня. Пенсийнукасу слїдби оперти на иньших основах. Мінїстер скарбу Коковцев замітив на те, що є обовязком кождої держави дбати про людий, що посьвятили їй своє житє. Роздїл принято без змін.

Кельці. (Тел. прив.). В справі убитя начальника келецької наукової дирекциї, Афанасєва арештовано поверх 40 осіб. Арештованим закидують, що вони належать до боєвої организациї, яка поставила собі за цїль борбу о польську школу. Власти старають ся дійти, чи та боївка не стоїть в звязи з ширшим загалом польської суспільности та народними й католицькими партиями.

Лодзь. (Тел. прив.). При Вульчанській вул. найдено мешканє анархістів. 6 осіб арештовано, иньші втекли.

Метелиця в маю.

Берно швайцарське. (Т. К. Б.). Вчера навістила буря зі снїгом майже цїлу Швайцарию, переважно на північ від Альп. В західній Швайцариї дійшла буря над Цурихське озеро. Шкоди мусять бути дуже великі. Метелиця, що тривала майже 12 годин, є важкою катастрофою для рільництва а особливо для винниць. Телеграфічне й телєфонічне полученє перерване. Зелїзничий рух декуди неможливий. Лучило ся також кілька пригод з людьми.

НОВИНКИ.

— **Справа Січинського.** Від найвисшого трибуналу у Відни наспіло онодї до львівського карного суду поданє Мирослава Січинського, внесене о делєгованє суду позагалицького, головнож віденського, в цїли видання своєї опинії. Радна палата ухвалила заявити ся против делегациї позальвівського суду, але остаточне рішенє видасть найвисший трибунал. Акт обжалованя вже доручено обжалованому; акт був спершу написаний латинськими буквами, хоч в руській мові, і тому обжалований його не приняв, але небавком доручено йому той сам акт написаний буквами руськими. Против змісту сього акту вніс обжалований протест.

— **Важне політичне товариство.** У Відни відбули ся дня 19. с. м. конституючі збори політичного товариства „Nationale Autonomie“, котрого метою є пропаганда відповідних засобів в цїли усуненя національних противенств заведенєм національної автономії на підставі рівноуправненя всїх народів і рас в напрямі загальних людських прав і взаїмної пошани та терпимости. До старшини товариства вибрані: посол Ернест Брайтер головою, посол д-р Евген Левицький першим заступником голови, журналїст Рудольф Ріхтер другим заступником голови, журналїст д-р Натан Бірнбавм (Матіяс Ахер) секретарем, Константин Цоппа касиєром і редактор Франц Бернекер.

— **Після процесу Сєнкевича.** Поляки крутять на всї способи, щоб увільнити ся від компромітациї наслїдком засудженя Сенкевича. Спершу кпили собі з „гайдамаків“, котрі не годні понизити маєстату польського „божка“, але прийшовши з першого подразненя до рівноваги, зміркували, що таки біда, строга дійсність не жартує і Сенкевич стоїть в очах цїлого сьвіта з пятном нїкчемного клеветника. Отже стали шукати за способами ратунку. Одинокою дошкою, яка мала вивести Сенкевича з болота компромітациї, явив ся тут правничий викрут, поданий якимсь д-ром Обмінським, що австрийський карний закон не передвиджує зовсїм випадку, що чужинець, не перебуваючий в границях австрийської монархії, допускаєть ся провини в Австриї; такий вчинок є безкарний, австрийські суди не можуть ним займати ся. Тим самим і вирок віденського суду являєть ся безпредметовим. Однак і ту послїдну надїю скомпромітованих Поляків розвіяв сам д-р Розенблят, професор карного права і нефортунний оборонець Сєнкевича, заявляючи, що нїякий викрут тут не поможе, вирок віденського суду правосильний і Сєнкевич мусить піддати ся карі. Всяке ухиленє від кари для нього навіть небезпечне, бо ухиляючись від кари, Сєнкевич замкнув би собі вступ до Австриї, евентуально з хвилею появи в межах австрийської держави наразив би ся на арештованє. Супротив того Сєнкевич постановив не вносити відклику від вироку віденського суду і зложити наложену на нього гривну в квотї 300 корон. Щоб осолодити йому проковтненє і тої гіркої пігулки, якийсь Поляк накликає польський загал до складаня жертв на рахунок сеї грошевої кари. Помисл також не згідний з законом, і Русинам на таке не позволили би. Ale to co innego.

— **„Ukrainische Rundschau“**, число за май, сконфісковано за статю п. В. Будзиновського „Enteigung ohne Gesetze“. Конфіската наступила в пятницю по полудни, тоді, коли вже понад 200 примірників роздано було в парляментї, а решта приготовилась до експедициї. Через потребу нового накладу, який з огляду на брошурованє займе кілька днїв часу, дістануть передплатники сеї часописи нове число в кілька днїв пізнїйше. Належить зазначити, що се перша конфіската сеї часописи за пять літ її істнованя.

— **О. Давидяк і Ягіч.** Після першої галицької дебати в парляментї зголосив ся між иншими до „фактичного спростованя“ о. Давидяк. Взяв ся „науково“ оправдувати своє ренегатство, при чім покликав ся лиш на сьвідоцтво Ягіча, котрого погляд мав би бути такий: Росийський (русский) люд в Галичині творить складову частину росийського племени з мовою, що лиш діялєктично ріжнить ся від росийської. Бувби се той сам погляд, що і в чорносотенного професора київського університету Фльоринського, якого вироки в українській національній справі популяризує „Галичанинъ“. Чи так воно справді? Се міг би о. Давидякови витолкувати найкрасше хиба проф. Фльоринський. А поки-що — один факт до відома о. Давидякови. Коли проф. Фльоринський минувшого року прислав свою велику студию про Славян для видаваної в Петербурзї „Славянської Енцикльопедиї“ на руки редактора Ягіча, то Ягіч безпардонно відкинув її, до чого соромливо признаєть ся й проф. Фльоринський, печатаючи її в київських університетских „Извѣстіяхъ“. За що-ж стрінув чорносотенного вченого афронт зі сторони Ягіча? За той сам погляд, що його тепер о. Давидяк підсуває Ягічеви, за те, що проф. Фльоринський, вичисляючи славянські народи, знає навіть окремий нарол Кашубів, а не знає українського. Отже коли о. Давидякови треба наукових оправдань для свого ренегатства, то нехай радше глядає їх в тій студиї проф. Фльоринського, яка не удостоїла ся апробати Ягіча.

— **Додвійний ренегат.** П. Тадей Левицький, шкільний радник і кандидат на інспектора для руських гімназий після смерти б. п. Яна Левицького, як довідуємо ся з достовірного жерела, перейшов з русько-католицького обряду на латинський. Своїх синів п. Тадей златинщив вже давнїйше, зараз по смерти свого батька, судового радника, що був греко-католиком та почував себе Русином, і вони виховані від дитиньства на Поляків. П. Тадеєви в уходженю за Поляка перешкаджав руський обряд, але тепер і ся перешкода вже усунена. Тепер вже в польській опінії він чистий, пятно гайдамацтва з нього сполоскане. П. Тадей Левицький тепер щасливий. І може тішити ся своїм „щастєм“, але звідки приходить такий подвійний ренегат, бо відступник від рідної народности і рідного обряду, давати провід руським гімназиям і тим самим служити їм за взорець в моральнім напрямі? Колиж п. Тадей Левицький буде фактично іменований інспектором для руських гімназий (тепер він сповняє сї фунциї провізорично), то його ренегатство зовсїм не буде для когось заохочуюче, а радше стане відстрашаючим приміром, як не треба робити. Особа п. Тадея Левицького се для кождого Русина жива пригадка: дорожи своєю народностию і обрядом!

— **„Nierozpolitykowana młodzież“.** Пишуть нам зі Львова: Вичитавши радісне донесенє польських газет про строгу кару, яка стріла учеників руської гімназиї в Перемишли за те, що по атентаті на Потоцького мали ходити в ночи по місті і сьпівати „гайдамацькі“ пісні, нагадав я собі подія, якої був я сьвідком дня 12. с. м. Ул. Садівницькою йшла вечером банда польських молодиків і вигукувала польські патріотичні пісні, між иншими „Bartoszu, Bartoszu...“ Надійшов якийсь ученик і став їх передразнювати, співаючи: „Bartoszu, Bartoszu, macie koguta w koszu“. На се польські патріоти кинулись за учеником, а коли той десь щез, допали одного гімназияста з І. кл., Русина, затягли його в бічну, темну уличку і почали немилосерно його бити. Чути було лише від часу до часу оклики: „Райтуйте! гвавт!“ Полїциянт бачив се, але махнув лише рукою і пішов... Того самого вечера згубив був хтось примірник „Діла“. І знову склалось так, що знайшли його якісь польські студенти. Обурені видом руської газети счинили страшенний вереск і далї гонити кілька разів здовж улиці, питаючи кождого прохожого, чи то його „Діло“. Властителя згубленої газети не знайшли, але зробили собі тоту сатисфакцию, що при кождим прохожім викрикали найлоганїйшу лайку під адресою редакциї „Діла“, Січинського і взагалї Українців. Так політикували і воювали польські студенти до пізної ночи і ніхто не потягнув їх за се до відвічальности. — *Очевидець.*

— **Рентові оселї.** В соймовім будинку відбуло ся онодї засіданє краєвої комісиї рентових осель. Комісия приняла до відома протокол з послїдного засіданя і звіт з дїяльности бюра комісиї, а потім приступила до признаня позичок на рентові оселї. Рентові позички признано в отсих повітах: Мостиска одну позичку в квотї 4000 корон; Ярослав 4000 кор.; Цїшанів 11.000 кор.; Ланьцут: пять позичок в загальній сумі 47.000 кор.; Тарнобжег: шість позичок в загальній сумі 71.900 кор.; Мелєц: дві позички в сумі 9000 кор.; Ряшів: дві позички в сумі 18.200 кор.; Ропчиці: три позички в сумі 20.500 кор; Грибів 6000 кор.; Львів 4000 кор.; Сокаль: шість позичок, одну в квотї 12.000 кор., дві по 9.000 кор., одну в квотї 29 000 кор., одну в квотї 28.000 кор. — загалом в сумі 128.000 кор.; Камінка стр.: три позички, одну в квотї 5.500 кор., одну в квотї 6000 кор. і одну в квотї 10.000 кор. — загалом в сумі 21.500 кор.; Жовква: три позички, дві по 5000 кор. і одну в квотї 8000 кор. — загалом в сумі 18.000 кор.; Збараж: дві позички, одну в квотї 5500 і одну в квотї 7000 кор, — разом в сумі 12.000 кор.; Коломия: дві позички, одну в квотї 2800 кор. і одну в квотї 7400 кор. — разом в сумі 10.200 кор.; Снятин 1600 кор.; Чортків 7000 кор. Загалом признала комісия на послїднім засіданю 41 рентових позичок в сумі 395.200 корон. Від часу, як війшов в житє закон про рентові оселї, признала доси комісия загалом 260 позичок в сумі 2,508.850 корон.

— **Польсько-кацапська безличність.** Пишуть нам з Яворова: Онодї відбули ся тут загальні збори цеху столярів, боднарів, стельмахів і ковалїв, на котрих перейшла майже одноголосно ухвала, щоб справити до церкви руський прапор. На диво правительственний комісар на протест цехмайстра Будзїцького знїс тоту ухвалу, хотяй подібні прапори, справлені коштом руських цехових майстрів, стоять в польськім костелї, та й нові будуть справлені. Очевидно, польський шовінїзм обурив яворівських майстрів до живого і скінчилось на тім, що вони, головнож столярі, справили собі новий прапор власним коштом. Виконала його фірма Устєнського і Спожарського у Львові та на жаль опоганила його, давши на ленті напись етимольогією і кацапською мовою. Сї написи тим дивнїйші, що горожане жадали виразно написи фонетичної і виписали згаданій фірмі її на картцї. Так само на нових прапорах инших ремісників завдяки тій фірмі читаємо написи „шевцовъ“, „кравцовъ“, „ризниковъ“ і т. п. Сю погань повинні інтересовані як найскорше усунути.

— **Ледачість шкільних бюрократів.** З Долинщини пишуть нам: Нечувана річ, як наші славетні „владзе“ легковажать собі народне учительство. В долинськім повіті народне учительство до нині не одержало припадаючої йому ремунерациї за перший піврік! Ті учителї і учительки, яких перенесено серед року на иншу посаду, ждуть три місяці або й більше на асигнату на платню. За той час не дістають ні звідки ані сотика і приневолені через ледачість властий робити лихварські довги. В инших краях австрийської держави таке драстичне урядованє прямо не чуване, а звісне доси хиба в Туреччині. Як бачимо, то галицькі „владзе“ ратують опінію зледанцілих Турків. Або приміром таке: викази за непосиланє дітий з місяця лютого полагоджують ся аж в маю! Дальше: подїли годин за другий піврік ще до тепер не затверджені і не розіслані управам шкіл! Очевидно, инакше не може бути, бо інспектор Точиський управляє польську політику, бавить ся у виборчого агітатора і товк ся по виборчих повітах як комісар. На полагоджуванє шкільних справ він не має часу. Ми чули, що новий намісник заповів великі реформи у підчинених йому областях. Нехай же возьме ся передовсїм яко президент краєвої ради шкільної до наших повітових потентатів, що держать в своїх руках народне шкільництво. З тої стайні Авгія треба викинути цїлі купи гною. — *Б. Б.*

— **Осторога перед мантїйкою.** Пишуть нам: В Перемишли, а може й в иншім якімсь містї, має снувати ся якась підозріла пані, зростом невелика, вбрана в жалібний одяг і мантить гроші собі на підмогу. А має говорити, що пробуває в моїм домі, належить до моєї чи жінчиної родини і загалом покриває своє мантїйство моєю фірмою. Супроти того заявляю, що нїякої такої особи ні в моїй ні в жінчиній родині нема і не було і з нїякими підозрілими людьми ні я ні мій дім нїколи не мав і не має нїяких зносин. Може се бути хиба якась хитра мантїйка, що сама на свою руку веде своє ремесло і сама най відповідає за свої вчинки. — *Ор. Авдиковичучит. гімназ. в Перемишли.*

— **Не деправуймо себе.** Пишуть нам з міста: Є у Львові торговля церковними річами фірми „Спожарський і Устєнський“, реклямована досить сильно українськими часописями. Завдяки тим реклямам фірма робить на Русинах незлі інтереси, особливо від коли українське духовенство стало бойкотувати кацапську „Ризницу“. Та майже кождий Українець, що мав діло з тою фірмою, виніс вражінє чогось немилого Панове Спожарський і Устєнський, послугуючись реклямою в українських часописях, культивують разом зі своїми виробами кацапщину. Замовивши у них пр. прапор або якусь иншу річ з написию, то будь певний, що та напись вийде в „общерусском язике“, хочби навіть виразне було застереженє за українською мовою. Ось кого ми попираємо своїми грішми. Се просто скандал, що така фірма містить ся в каменици „Просьвіти“, так само, як нечуваним скандалом є те, що в каменици „Дністра“ містить ся видавництво батярського і русиноїдного „Gońca polsk-ого“. Невже руська институция мусить давати захист шкідникам нашої народної справи і вже тим самим виставляти їх імена в очи руської публики, що має з тою институцією діло? Учім ся розуму хочби від Поляків, котрі — як се маємо докази в послїдних часах — до всього, що для них вороже або не йде їм на руку, відвертають ся плечима. Найвисша пора закинути удаванє фалшивої великодушности та дурити ся засадою, що се бізнес а в бізнесї нема політики, бо на таких засадах зискують лише наші вороги, а ми непотрібно себе деправуємо. — *Г. Г.*

— **Дрібні вісти.** Епископ Константин Чехович виїзджає дня 25. с. м. (в понедїлок) на візитацию дуклянського деканату і поверне аж в половині червня.

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Гїкерії муч. (лат. Филипа Нері). Позавтра, в середу: Явл. зн. Ч. Хр. (лат. Бернгарда).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

Ві второк, 26. с. м. „Перехитрили“, народна оперета в 3 дїях М. Кропивницького.

В середу, 27. с. м. „Різдвяна ніч“, опера в 4 дїях Лисенка. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської.

В четвер, 28. с. м. „Галька“ цїни знижені о 20%. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

☐ **З „Академічної Помочи“.** Надзвичайні загальні збори тов. „Руська Академічна Поміч“ у у Львові відбудуть ся в четвер, 4. червня. Початок о 10. год. рано.

☐ **Загальні збори укр. руської „Видавничої Спілки“ у Львові.** В оголошеню про загальні збори „Видавничої Спілки“, надруковані у 114 ч. „Діла“, пропущено одну точку програми зборів, тому подаємо повну програму ще раз. Збори відбудуть ся дня 4 червня, о 11 год. рано, в сали засїдань виділу „Наук. тов. ім. Шевченка“, при ул. Супінського ч. 17, з таким порядком: 1) Відчитанє протоколу з попередних зборів. 2) Звіт секретарський, касовий й контрольної комісиї. 3) Доповняючий вибір одного члена дирекциї й одного заступника. 4) Вибір контрольної комісиї. 5) Внесеня й інтерпеляциї. — *М. Грушевський*, голова. *В. Гнатюк*, секретар.

☐ **Для хорого письменника.** вплинули до Наукового Товариства ім. Шевченка такі дальші жертви, які передано на книжку Краєвого Союза кред. в 5000 (в коронах): Д-р Володимир Янович 50, Ольга Левицька з Боднарова 20, Вінкент Яворський Сяноцький 50, Теофіль Янович складка 36·67 с., Іван Рошасевич 2, о. Мих. Гординський 30, Ів. М. Зілоботь 10, Никола Левицький 5, Спіридон Бялькевський 25, о. Северин Борачок 14, Ілля Труш 20, Д-р Т. Соневицький складка 63, Д-р Б. Вітошинський 20, Ом. Терлецький 5, П. Чубатий 2, о. П. Карпинський 2, Лідия Лебедович 5, Рошковський 2, Члени Читальні „Просьвіти" в Скалаті 15·70 с., Д-р Волод. Г. Біліїнський складка 22·50 с., Ілия Савчак складка 6, Д-р Єронім і Стефанія Калитовські 50, Д-р Волод. Кобилянський 10, Ольга Кобилянська 10, Іван Будний 5, В. Данилович 12. О. Тимкевич 3, Остап Копцюх складка 10, о. Мих. Олексишин 10.

☐ **В Народній Канцелярії у Львові,** Ринок ч. 10. можна дістати слідуючі книжки за попереднім присланем грошей: 1. *Руcько-німецькі розмови,* ціна 1 К (дуже добра передівсім для тих, що здуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба,* ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли,* ціна 10 с. 4. *Чорна сотня,* сьмішна казка з життя кацапів, ціна 10 с. Три послідні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість падають ся до масового ширеня для агітації і освідомлювання народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кільча місяців розійшло ся 12.000, а остало всего лишь 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

☐ **Убогий ученик** IV. кл. гімн., сирота, котрий з браку удержания, мусів покинути школу і вчитись приватно на селі, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка хліба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Діла" під зн. Ш. Х. 10.

Урядові вісти:

Іспит зрілости. В станиславівській учительській семинарії відбув ся в днях від 11—22 мая включно під проводом краєвого інспектора п. Ів. Мятіева іспит зрілости. До іспиту приступило 54 публичних учеників, між котрими було 20 Русинів, (один задля перебутої тяжкої недуги піддасть ся іспитови по сих ферiях) 27 Поляків а 7 Жидів. З Русинів одержали сьвідоцтво зрілости: Стефан Гупа, Дмитро Дирів, Михайло Гуменюк, Лаврін Гайдукевич, Карло Ясельський, Василь Кепещук, Іван Кохорупа, Олександер Крижанівський, Антін Леґінь, Дмитро Виноградник. Девять Русинів мають поправку з одного предмету.

Кадетські школи. На шкільний рік 1908/9 є вільні місця в кадетських школах всяких родів оружя. Поданя о принятє до шкіл в Будапештї, Прешбурзї, Кошицях, Темешварі, Надьсебенї (Германштадтї), Карльштадтї і Каменїцї треба вносити в реченци до 12. липня. а поданя о принятє до иньших кадетських шкіл в реченци до 15. серпня, при чім поданя о принятє до школи кадетів для піхоти вносити належить до команди найблизшої кадетської школи, а о принятє до школи для инших родів оружя до команди дотичної школи. Близших інформаций удїлить X. департамент львівського магістрату.

У військовій терезиянській академії у Відни є вільні безплатні місця для аспірантів на офіцирів краєвої оборони на шкільний рік 1908/9. Просьбу о принятє треба вносити до 10. липня с. р. через місцеву команду (Platzkommando) краєвої оборони у Відни або найблизшу повітову доповняючу команду (Ergänzungsbezirkskommando) краєвої оборони до міністерства краєвої оборони. Дотичний конкурс оголошений в „Gazet-I iwowsk-iй" з 30. цьвітня с. р. Близших інформаций удїлить X департамент львівського магістрату.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педагогічного" у Львові. — За місяць цьвітень, зложили в коронах — чеками: (дальше) о. Семен Шпіцер в *Лежанівці* 3, Василь Бережанський в Бродах 2, о. Лука Салук в Белзї 2, Андрій Гаєк у Львові 2, Йосиф Качмарський Бережанах 2, Мечислав Туркевич в Голини 2, Михайло Цьвек в Обертинї 2, Григорий Мицько в Тернополи 2, Іван Горалевич в Стрию 1, Олександер Сероїчковський у Львові зібрав від: Ернеста Вінклєра 1, Гунерта 0·20 Адольфа Гроллє 0·40, Антона Комарека 1, Віктора Корнецького 0·40, Ришарда Моша 0·40, Ксаверого Мотилєвського 0·16, Михайла Секели 1, Мелітона Слюсарчука 1, Зигмунта Суліковського 0·70, Михайла Теодоровича 2, Станислава Цавдерера 0·54, Павла Цьомпи 0·40, і від себе 2 К. — разом 11·20; молочарня Марії Комунєцької у Львові 10, Кипріян Ясеницький в Балигородї — складка 9 — в тім: себе 1, Габлинського 2, Осїдача 1, Моравського 1, Устияновського 1, і Стукача 3, В. Кліщ з Банилова р. 5, Мицавка в Оберт. 2, Ульванський в Обертинї 2, Іван Мерунович у Львові 4, Осип Секунда в Переворську 4, Володимир Дутка в Загірю від себе 2, від Івана Гелети 0·60, Осип Залеський в Лобзові 2, Михайло Заремба в Добрусинї 2, Михайло Фільц в Перемишли 2, Семен Стецура в Сухорічу 2, д-р А. Гнатишак, Тринець 2, Петро Лісний з Мамаївців складку 1·40, в тім від себе 1, Ев. Прокоповича 0·20, Т. Фотія 0·20, Гнат Якимчук в Тарноберегу 1, Володимир Пеленський в Комарні 1, Михайло Винярський в Риманові 1, Іван Воробкевич в Чернівцях 1, о. Ю. Зубрицький в Яхторові 30,

(Дальше буде.)

Конкурс.

Видїл філії Товариства „Просьвіта" в Товмачи розписує отсим конкурс на посаду склепаря в крамници „Повітового Союза торговельного" стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Товмачи. Від компетентів вимагає ся фахового образованя торговельного в віддїлї торговлї товарами корінними і мішаними, а що найважнїйше організацийного змислу потрібного до переведеня організації крамниць по селах.

Услівя і висота платнї після умови. Поданя з потрібними сьвідоцтвами виказуючими фахове образованє і сьвідоцтвами дотеперішної практики просить ся присилати до 10 липня с. р. на руки адвоката Д-ра Макуха в Товмачи. Кавция конечно вимагана.

За Видїл філії Тов. „Просьвіти" в Товмачи.
Д р Іван Макух, заст. голови. *Микита Боберський* секретар. 1—3

Конкурс.

Видїл Руського Товариства педагогічного розписує конкурс на місце настоятельки дївочого Інститута св. Ольги у Львові. Обовязком настоятельки є ведене кухні і адмінїстрациї. За се отримує один покій на мешкане, харч, опал, сьвітло і 30 корон місячної платнї. Рівночасно розписує ся конкурс на місце молодшої настоятельки, якої обовязком є попри догляд, також удїлюване наукової помочи інституткам. Молодша настоятелька отримує рівнож один покій на мешкане, харч, опал, сьвітло і 10 корон місячної платнї. Подания належить вносити найдальше до 15. червня до Видїлу Руського Товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47. Близших інформацій удїлює канцелярия Товариства. — *Видїл.* 2—3

Торговельні вісти.

Будапешт 25/5. Ціна збіжа.

Пшеница на май	11·32 до 11·33
„ „ жовтень	10·13 до 10·14
Жито на май	10·13 до 10·14
„ „ жовтень	8·83 до 8·84
Овес на май	7·12 до 7·14
„ „ жовтень	6·89 до 6·90
Кукуруза на май	6·58 до 6·59
„ на липень	6·61 до 6·62
Ріпак на серпень	17·80 до 17·90

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: спокійне. Погода: хмарно.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 25. V. Іван Дубляниця, Добча; д-р Евген Гвоздецький, Бібрка; д-р Здзїслав Чапліцький, Закопане; М. Бернштайн, Одеса; д-р Ізидор Голубович, Тернопіль; Степан Шухевич, Дрогобич; Александер Яремчук, Поляника; Григорий Герасимович, Броди; Іван Семеаюк, Немирів; В. Щербаковський, Львовранa; Володимир Строцький, Коломия; о. Теофіль Прийма, Калуш; Теодор Мохнацький, Кокошинці; Осип Лукашевський, Львів; Людміла Демків, Бубнище; Мария Грабовенська, Долина; Василь Фірман, Камінка струмілова; Ромуальд Рулїг, Закопане; о Теодор Серединський, Михайлевичі; Ом. Евг. і Мария Рудницькі, Дібрнів.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівняне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, управу і підприемства повисших будівель. 59 31—?

Копернициький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероіди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник пошукує лекції на селї напять на цілий рік або бирсвої занята. Осип Іванович Євген, Львів Суліславів ул. 17 (Акад. Дім.). 688 3—2

Шукає лекції на селї від 1/6 Володимир Бабяк учитель гімназ. в Перемишлї. 691 1—6

Особа середнім віці, здорова, пошукує місця на селї у священика нежонатого або вдівця до заряду домом, хто міг би зайнята ся і кухнею. Лишка: Евґенія Старжевська у Львові, нові улиці Шевченка ч. 3. 685 1—3

Семинаристка пошукує зараз лекції на селї в околиці під Львовом. Ласкаві оферти просить прислати на руки п. А. Лобадовича Сороки ул. Хрестків. 1—6

Ученик VII. кл. пошукує здорового удержання в горах за винагородженем після умови, найкраще у священика або учителя від 15 червня. — Приїме також лекцию. Зголошення під: Андрій Рудий, Академічна гімназия. 684 2—2

Спілка торговельна „Зоря" в Скалї н. Збручем пошукує крамаря до ведення крамниці. Кавция намагана. Оферти в відписом сьвідоцтв належить слати до дня 1/6 1908 на руки п. Осипа Мартинця в Скалї над Збручем. 678 2—2

Росада
Капуста коли копа 30 крейцарів Капуста „шани" і калярепа 12 кр. Брукса, бураки, цебуля, салата і помідори 8 кр. Левкоєві і вербени копа 30 кр. Рипиную 10 кр. Ріжні цьвіти 20 кр. Найгарнїйші щеплені рожі 30, 40 і 50 кр. штука з корінем 20 кр. поручає
ШМІДТ
Станиславів, ул. Галицька 84. 639 3—3

МАЄРА ВРИНДЗЯ найлїпша і найдешевша лише в торговли Леонарда Солецького, Львів, улиця Ваторого ч. 2. 499 12—12

Одинока руська ДРУКАРНЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14. 107—?

Кунероль подешевів лише в торговли Леонарда Солецького ул. Баторого ч. 2, Львів. 326 11—?

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щупляковича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори Кредитового Товариства „САМОПОМІЧ" в Солотвинї відбудуть ся в пятницю 29 мая 1908 р. о год. 2-ій, а в случаю браку комплєту о год. 5-тій по полудни в канцелярії д-ра Желехівського з отсим порядком дневним:

1) Відчитане протоколу з послїдних загальних зборів.
2) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907 і удїлене ей абсолюторії.
3) Внесенє Ради Надзираючої що-до розділу зиску.
4) Вибір 2 членів Ради надзираючої на місце уступаючих.
5) Доповняючий вибір одного члена Дирекциї.
6) Внесеня та інтерпелациї членів.

Ізидор Рудницький предсїдатель. *Іван Цїховський* секретар. 689 1—1

Працюйте і щадіть!
Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР"
стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою у Львові,
приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, уділяє позички на скрипти за інтабуляцию на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 літ.

При 30 ратах півчних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з 3 підписами на 6% до 7%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше літ в „Дністрі".

З зисків удїлив „Дністер" на публичні добродійні цїли квоту К. 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:			К. 2,795.183
Позички удїлені	„	„	3,410.684
Уділи членьскі	„	„	234.398
Цінні папери	„	„	130.452
Фонд резерв. і инші	„	„	46.842
Локациї	„	„	182.206

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. крім неділь і руських сьвят. 126

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!
„Достава" в Станиславові
переносить свій богато заосмотрений
склад товарів церковних
з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1.** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, цауків, хїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесіональних, ляпп до вічного сьвітля, образів і т. д. в добрій якости, солїднім викінченю та найдешевших цінах. Приймає Евангелия до справи, чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне в правдивої лляної вели, фелони перерабляє і направляє в **в власній робітни зразцьній.**

На жадане висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовлена виконує ся безпроволочно. — **Богато признань за якість і дешеву ціну до перегляду.**

Склад паперу, вошатів прaборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетривалі, штучні навози. — Просимо вписувати ся в члени товариства:
„Достава" в Станиславові. 515 2—3

Вкладки щадничі приймаємо на 6%

Весь дохід на церкви і бурси.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
мамінцеві
мозаїкові
доручає 447
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ
Лінія КУНАРД
За 4½ дня.
Повні опис удає безплатно по Лінія Кунарда у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 3—25

МОДЕЛІ
1908 1908
Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.
Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковани цінах завсїгди на складі.
Цінники даром і оплатно. 616 5—8

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 141—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся явно фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвічки поручає „Народна Торговля". Сотки похвал і признань!!!

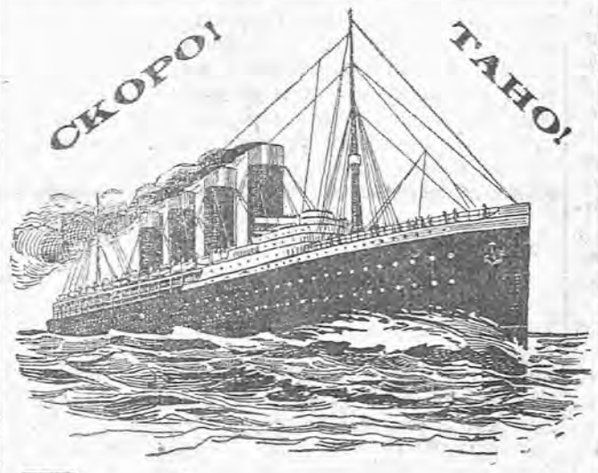

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
! Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Русини читайте!

Нема у нас інтелїгентного чоловіка, який не розумів би яку дає запоруку для його родини, як також для него самого на старість заощаджений гріш в дорозї асекурациї на житє чи ренту, а тимчасом не помінаючи важну, дуже важну в теперішних часах справу, т. є. для доньок віно (посаг); а друга річ в тім, в якім товаристві і в котрих агентів інтелїгенция і цїла суспільність руська асекурує ся? Дуже часто буває, що цїлком в незнаних собі і в чужих людей, в заграничних товариствах, бо злакомить ся Рутенець не оден на солодкі і приманчиві слова чужого незнаного собі чоловіка, що може і перший раз бачить в житю його і послїдний, от аби вхопив який заробок! А по що далеко шукати! Єсть прецїнь одно дуже поважне і найдешевше і для кождого найприступнїйше, о чім не оден вже мав нагоду переконатись — Акцийне тов. „Алліянц" і то в границях австрийських має осїдок, котре приймає в ріжнородних комбінациях асекурациї, а також має окремий відділ, так званий робітничий, що найбіднїйший денний робітник може себе чи доньку свою на віно, за довільною тижневою оплатою асекурувати. А також має чоловіка в аквізициї широко обізнаного, п. Миколу Петрицького, брата теперішного посла до ради держ., якого сталий осїдок є в Копичинцях.

Кождий отже, хто би лише бажав з провінциї осягнути які інформациї зглядом того, як також если би бажав заасекуруватись, то такого просить ся ласкаво прямо до него відноситись, як вже богато руских доси робило з найдальших кутків Галичини, а кождого 1 і 15 в місяци сейчас полагоджує інформациї, евентуально если єсть трох-чотирох в певній місцевости до асекурациї, то навіть виїздить туди сейчас.

Русини! Вже час би застосуватись до кличу: Свій до свого! Свій у свого! а тим більше, що п. Микола Петрицький має на метї, часть доходу з тих, котрі як-раз у него впрост заасекурують ся, віддавати на приватну середну школу, котра засновуєсь в Копичинцях. 646 2—3

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педагогічна, орган Руського Товариства Педагогічного, під редакцією Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К півчно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·53н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45н
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	8·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·5.	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	2·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·59
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Їзди їдучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята що день буквою к.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 116. Львів, второк 26. н. ст. (13. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Пять хлопських трупів! Десять тяжко ранених!

Депеша з Тернополя.

В селї Чернихові, тернопільського повіту, з приводу спору між дідичом ґрафом Коритовським а місцевими селянами о право риболовства на ставі, прийшло до сцисиї спроваджених через двір жандармів з товпою селян, обстоюючих своє посїданє.

Жандарми ужили стрільного оружя. Пять осіб впало на місци трупом, а то двох хлопців, дві жінки і одна дитина. Десять осіб тяжко ранених, з чого кілька безнадійно.

Пять хлопських трупів, десять тяжко ранених, кілька умираючих! Ще одна кровава подія, зроджена в галицьких обставинах, подія так страшна, так траґічна і так характеристична, що зайшла як-раз тодї, коли в парляментї п. Бінерт впевняв весь сьвіт, що в Галичинї все „благополучно“.

З одного боку польський дідич і ґраф, потентат земельний, заїлий русиноїд та маршалок повітовий — з другого наші бідні, обстоюючі своє відвічне посїданє селяне. Жандармерия — очевидно — також мусить бути на сценї, бо ходить тут о спір громади з двором.

Результат: пять трупів на пляцу, кілька вмираючих, кілька калїків, та кількадесять людий в розпуцї по стратї найдорожших осіб.

Галицька ідилля.

Дальші депеші.

Тернопіль. В селї Чернихові, (пов. Тернопіль), ґрафська служба з жандармами застрілили вчера пятеро людий. Крім того ранено тяжко других пятеро людий, а ще більше легко.

Стріляно навіть до втікаючих.

Тернопіль. (Тел. вл.). Чернихівський кровопролив викликав незвичайне обуренє в цілій околици. На місце нещасної пригоди виїхав комісар староства Трембалович в асистенциї сильного віддїлу жандармів. — Жандарми мали стріляти нібито тому, що стративши з очий начальника громади, думали (?!), що його убито! Се очивидно крайна неправда.

Тернопіль. (Тел. вл.) До конфлікту прийшло з того, що лїсовий стражник без нїякої причини стрілив до людий. В його обороні виступили жандарми.

Руська дебата в парляментї.

На вчерашнім засїданю палати послів після відчитаня кількох інтерпеляций ухвалено на внесенє п. Штельцля отворити на найблизшім засїданю дискусию над відповідию міністра краєвої оборони в справі форсовного маршу війська в Сольногородї. Потім приступлено до дальшої дискусиї над наглостию внесень руських послів в справі надужить при останних соймових виборах. Перший промовляв міністер внутрішних справ Бінерт.

Промова Бінерта.

Поки вискажу ся — говорив міністер — о обох наглих внесенях, котрі є предметом дискусиї, мушу виразно застерегчи ся против того розуміня і поясняваня моїх виводів, висказаних в дискусиї над внесенєм пп. Цеглинського і тов., яке тут чуло ся від кількох бесїдників социяльно-демократичного і руського сторонництва. Річ цїлком природна, що правительство зверне пильну увагу на всї передані йому жалоби і почуває ся до обовязку усунути недостатки там, де вони після совісних розслїдів окажуть ся. Правительство нїчого не бажає менше, як викликувати у частини населеня цїлком неоправдану безнадійність або навіть підтримувати її. Отсе мало правительство на увазї, коли іменувало нового намісника. [Протести у Русинів, потакуваня Поляків]. Я переконаний, що поставлено відповідного чоловіка на відповіднім місци. [Оплески у Поляків. Кс. Пастор: „Для цїлого краю!“ — Протести у Русинів]. Обнимаючи свій уряд, новий намісник згідно з намірами правительства заповів, що підставою державної адміністрациї буде рівномірне береженє законів для всїх без ріжницї віри і народности. [П. Старух: „Але на польський лад!] Береженє сеї засади вийде на користь зарівно польській як і руській народности та всїм їх верствам. Так задивляючи ся, дало правительство іменованєм намісника найлїпший доказ, що відносини населеня до адміністрациї хоче спровадити на дорогу всїх вдоволяючу.

Щоби ухилити всякі непорозуміня, хочу ще додати, що правительство з одної сторони приймає до відомости запевненя льояльности бесїдників „русско-народного“ клюбу, з другої-ж сторони національної програми того сторонництва вже длятого не може попирати, бо доси не стверджено, щоби в Галичинї і Буковинї жило росийське населенє — крім малого числа Липованів на Буковинї, — так що національна програма того сторонництва не остає у звязи з національною сьвідомостию того населеня, котрого заступниками уважають себе члени „русско-народного“ клюбу. [Оплески Русинів. — П. Марков: „Се ми вже знали!“]

Великим обуренєм переняли мене виводи двох бесїдників, що промовляли безпосередно передомною, а відпираючи їх іменем правительства як найрішучійше, мушу заявити, що ті промови скріпили у мене переконанє, що тенденциї радикального крила руського національно-демократичного сторонництва справдї є такі, як кажуть Поляки. [Оплески Поляків]. Єще нїколи не виголошено в сїй палатї так отверто ідеї вивороту [Потакуваня Поляків], як зробили се посли Будзиновський і Трильовський. [П. Трильовський: Які ідеї вивороту? — Президент палати: Прошу о спокій, п. Трильовський!] Такі промови, тут виголошувані і тим імунїзовані, коли доходять до відомости населеня, мусять викликати небезпечне роз'яренє, коли не щось гіршого. [Оплески Поляків, — оклики Русинів]. Правительство сповнить лише свій обовязок, коли на будуче як найбільшу увагу зверне на дїяльність радикальної руської фракциї; [оплески Поляків, оклики Русинів] і ся ґрупа сама собі буде мусїла приписати, коли її дїяльність буде розслїджена також що-до тенденций, явних після виводів її бесїдників. Тому повинні вони надумати ся, до якої консеквенциї може довести їх становище.

Мушу також єще відповісти на докір, мов би то я про вислїд розслїдів що-до виборчих надужить, які нїби то зайшли при останних виборах до державної ради, не повідомив палату, як свого часу обіцяв. Те, що я в сїм напрямі запорядив, можна було виконати аж під конець мин. року, — може длятого, що роблено се дуже докладно; отже факти основно розслїджено в міністерстві внутрішних справ, так що материял щойно недавно зібрано. Більша часть сього материялу находить ся тепер в леґітимацийній комісиї, де посли тих сторонництв, що виступали з жалобами, мають нагоду довідати ся про вислїд доходжень. Хоч не можна було доказати таких надужить, як тут говорено, всеж таки не могу заперечити, що стверджено провини. Оскілько допустились їх державні урядники, виступлено против них в дорозї карно-судовій або дисциплїнарній.

На сїм становищи стою також і що-до жалоб в справі соймових виборів. Як мене повідомив товариш п. міністер судівництва, виточено з нагоди тих виборів в ріжних випадках карні слїдства, а винуватих не мине кара. Всї жалоби, наведені в сїй дискусиї будуть докладно розлїджені, і могу упевнити високу палату, що, оскілько окажуть ся слушними, винуватих не мине кара. [Оклики].

Коли всупереч поглядам обох бесїдників, котрі промовляли безпосередно передомною, полїтичні провідники руського населеня переймились би гадкою, що руський народ лише при мирнім пожитку може щасливо розвинути ся, і коли би в сїм напрямі попирано з довірєм намісника, тодї з уваги, що й впливові провідники Поляків завсїгди рішучо висказують бажанє мирних взаємин обох народів, відносини галицькі дійдуть на мою гадку до бажаного успокоєня. [Притакуваня Поляків]. Правительство зробить в сїм напрямі всьо, що є в його силї, а з-окрема в моїм крузї дїланя, в адміністрациї, буде дбати о вирівнанє теперішних суперечностий, щоби дати почин до тривкого спокою для обох народів, заселяючих край. Тому прошу відкинути наглість обох внесень. [Гучні, довготревалі оплески Поляків]

Промова Малаховського.

Бесїдник зазначує, що хоч неприємно обговорювати публично свої болї і рани, то мусить відповісти на закиди українських послів. Далї проливає сльози, що Русини з Поляками не можуть жити в згодї, та супроти маєстату смерти Потоцького тих внесень не взято назад. Польським звичаєм п. Малаховський вмиває руки від всїх надужить галицької адміністрациї та полишає відповідь за них правительству, а сам заявляє, що польське коло осуджує всякі надужитя і домагаєть ся строго розслїдженя їх. В кінцї ще застерігаєть ся, що дискусия про соймові вибори не належить до компетенциї центрального парляменту, тільки до самого сойму.

Переходячи до самої справи, бесїдник передовсїм відмовляє українському клюбови права виступати в імени руського народу, бо виступи „староруських“ послів, гр.-кат. епископату, скликане Куриловичем москвофільське віче в Щавнім сяніцького повіту, таке саме віче в Лїську, „славний поет“ Плятон Костецький і богато иньших голосів окремих осіб, преси і інституций, все те є „доказом“, що український клюб є зізольований серед своєї суспільности.

Потім бесїдник переходить до „доказів“, що „українська партия“ ширить тільки ненависть до Поляків і терористичні способи боротьби. Покликуєть ся на ріжні промови українських послів, як Будзиновського, Трильовського, Окуневського, Василька; повторяє брехнї польської преси, як то руські селяни не хотїли гасити огню, бо доми були асекуровані в краківськім товаристві, як „руки злочинцїв“ замазували плякати, оповіщуючі богослуженє за душу Потоцького і т. д.

Далї переходить до „терористичної аґітациї“ Українцїв, розводячи ся в тенденцийнім тонї польської преси про ріжні статї і брошури українські. Згадує про заяву пос. Онишкевича в „Дїлї“, де о. посол заявляє своїм виборцям, що супроти самоволї польських властий він безсильний та що нехай вони самі роблять собі справедливість; про статю п. М. Лозинського п. н. „Полїтичні убійства“ в великоднім числї „Дїла“, про брошури „Злодїйська рука“ та „Новітнї революциї“ і т. д.

В кінцї жалує, що український клюб не пішов слїдом за заявою своїх презесів Романчука та Василька, але змінив ту їх заяву своїм комунїкатом з 29. цьвітня.

Тепер переходить бесїдник до виказаня, що руський нарід не має лїпших приятелів від Поляків. Ми — каже п. Малаховський — не тратимо надії, що прийде той ідеальний час, коли оба народи, як в давних часах (в котрих? за козацьких воєн, чи за Хмельниччини, чи за гайдамаччини? — *Ред*), злучать ся проти спільного ворога і переймуть ся пересьвідченєм, що боротьба, яку українська партия веде з нашою народністю, тільки шкодить обом народам.

На доказ, яке щире серце мають Поляки для руського народу, бесїдник цитує дословно пастирські посланія арц. Більчевського з 1901 і 1906 року, пригадує слова вдови по ґр. Потоцькім і зазначує, що на польських з'їздах і обходах національних нїколи не голосить ся ненависти і боротьби з Русинами, але згоду, і нїколи ще Поляки не зробили Русинам нїчого злого.

Далї п. Малаховський удає здивованого, чому Русинам не подобаєть ся Бобжинський, коли пос. Трильовський в своїй промові з 22. липня 1907., а пос. Вітик в своїй послїдній промові покликували ся на історичні працї Бобжинського, зазначує, що й він осуджує полїтику польської держави супроти козацтва.

Бесїдник цитує ще цїлу лїтанїю насильств,

Ст. Балей.

Ґльосси до відповіди д-ра Копача.

Д-р Копач констатує, що „нї в одній засадничій точцї“ моєї критики не може признати менї рациї; з другої сторони і його відповідь не встигла переконати мене про нестійність котрого-небудь зі зроблених йому в моїй рецензиї закидів. Не буду однак входити в детайлї відповіди д-ра К. та полємізувати з усїми його арґументами; читач, що схоче порівнати докладно те, що я писав, з тим, що пише д-р К., сам зможе виробити собі осуд про те, чи і як відповідає д-р К. на всї мої закиди, та по чиїй сторонї слушність. Що до сего осуду я цїлком спокійний, а скажу тілько кілька уваг про ті точки, в яких д-р К. не тільки сам себе боронить, але ще робить менї закиди, та ставляє до мене ріжні питаня та жаданя.

Для д-ра Копача стоїть „чорне на білім“, що льоґіка а наука про думанє се одно і те саме. Про мене! Вільно остаточно кождому, коли схоче, надавати якимсь термінам таке значінє, яке єму подобаєсь. Однак є в науцї принятим звичаєм, що научних термінів уживає ся або в загально принятім значіню або, коли змінюєсь те значінє, то робить ся се на якійсь оправданій підставі. А від д-ра К., котрий не поясняє, чому власне так а не инакше розуміє слово льоґіка, можна-би проте жадати, щоби він прилучив ся до якогось істнуючого в науцї сучасній погляду на суть льоґіки, та згідно з тим її дефінїював. Два є в фільозофії нинїшній засадничо відмінні погляди на предмет та єство льоґіки: формалїзм та психольоґізм. Однак так зі становища формалїзму як і зі становища психольоґізму дефінїцию льоґіки д-ра К-а мусить ся уважати хибною та перестарілою. Про перше становище (формалїзм) нема що й говорити, бо те відкидає сам д-р К., заявляючи, що уважає льоґіку за частину психольоґії; д-р К. признаєсь отже до психольоґізму і з сеї тілько точки треба оцїнювати єго дефінїцию льоґіки, а іменно: чи зі становища психольоґізму можна приняти ту дефінїцию чи нї? Се-ж я і зробив в моїй рецензиї і не знаю, чому д-р К. жадає від мене, щоби я боронив формалїзму та полємізував з психольоґістами. І для сучасних психольоґістів не є льоґіка синонїмом науки про думанє, і вони, особливо під натиском формалїстів, признають, що не усяке думанє становить предмет льоґіки. Є примірoм люди, котрі думають, що коли встануть рано з ліжка на лїву ногу, то з певностию жде їх нещастє. Той і подібні до него безчисленні пересуди є неперечно думанєм і то навіть не патольоґічним думанєм, котре підлягає певним правилам і нормам; стежити та поясняти сї правила є безперечно завданєм науки о думаню однак рішучо не льоґіки. Без сумнїву думають також бежевільні люди, хотя „ненормально“, а наука завдає собі богато труду, щоби пояснити право та ґенезу такого думаня; се однак знов не належить до льоґіки.

Чоловік залюблений думає звичайно, що його любка є олицетворенєм усяких чеснот та прикмет, хотя їх у неї цїлком нема і не добачують їх у неї иньші неупереджені люди; і знов наука поясняє ґенезу та механїзм сеї полуди залюблених, впрочім цїлком „нормальної“; та знов безперечно таке думанє і його правила не є предметом льоґіки. На се годять ся навіть психольоґісти. Є отже безперечно такі роди думаня, яких розслїдженє і витолкованє не належить до льоґіки; не можна отже дефінїювати льоґіку яко науку про думанє взагалї, як се давнїйше роблено і як ще й тепер робить се д-р К., бо тодї задачею льоґіки було би також пояснюванє і такого думаня, якого приміри я навів — коли тимчасом після загальної згоди учених, льоґіка що-найвисше показує, чому таке думанє (якого приміри я навів) є неправдива, а зовсїм не є обовязана шукати його причин, ґенези та механїзму; се річ не льоґіки, а психольоґії. І психольоґісти, узглядняючи сей стан річи, а також цїлий ряд дальших зглядів, про які менї тут годї розводити ся, а які повинен би знати д-р К., радять собі всїляко, щоби не наразити ся на закиди, які цїлком слушно мусить зробити ся тим, для котрих льоґіка є синонїмом науки про думанє; вони приміром розріжняють „льоґічне“ і „психольоґічне“ думанє і кажуть, що тільки перше належить до льоґіки; або також розріжняють думанє „правильне“ і „неправильне“ і знов тільки перше призначують льоґіцї а друге психольоґії. Так прим. робить Гефлєр, який дефінїює льоґіку яко „Lehre vom richtigen Denken“; так також робить д-р Єрузалєм, який так само, як се видно з цитатів, наведених самим д-р Копачем, уважає льоґіку за науку про форми правильного (richtig) думаня. Се я між иншими мав на думцї, коли казав у моїй рецензиї, що навіть для психольоґістів (а між ними Єрузалєма) не є льоґіка наукою про думанє взагалї, а тільки частиною сеї науки (отже приміром для Гефлєра і Єрузалєма льоґіка є наукою тільки про правильне думанє). А щож на те д-р Копач? Ото навівши сї місця з Єрузалєма, які тільки потверджують те, що я вже давнїйше сказав і що тепер повтаряю, в обуреню роздирає одежу над моєю безглуздностию!

Вправдї д-р К., відчуваючи, що наведений ним цитат не конче промовляє в його користь, заявляє катеґорично, що він неправильного думаня не вважає за нормальне (?) думанє (для д-ра К. отже кождий, хто тільки в мисленю помилить ся, є ненормально думаючим чоловіком!); однак, поминувши уже се, що д-р К. не має абсолютно права уважати кожде льоґічно неправильне думанє зараз за ненормальне, то прецїнь він сам у своїй дефінїциї не каже зовсїм, що льоґіка є наукою про нормальне думанє, а тільки, що льоґіка є наукою про думанє взагалї; льоґіка проте здефінїована так, як її дефінїює д-р К. мусїла би занимати ся рівно добре „нормальним“ як і „ненормальним“ думанєм. Цїла та гра вираженями „нормальний“ і „ненормальний“, так дуже хиткими і неозначеними, якою спасає ся д-р К. перед немилими для себе консеквенциями, може лише збити з пантелику менше сьвідомих річи читачів, але нїяк не є річевою полємікою.

Алеж д-р К. цитує ще Джівонса; ну, і сей автор каже, що найкоротше мож здефінїювати льоґіку яко науку про „ключі“ (Wissenschaft des Schliessens). Чиж д-р К. не знає, що наука про ключі є тільки частиною науки про думанє, і що се власне позістає в знаменитій згодї з тим, що я сказав у моїй критицї, а іменно, що для психольоґістів є льоґіка тільки частиною науки про думанє, а лише не всї годять ся на се, якою іменно частиною? Однак Джівонс згадує, що істнують прецїнь ще й такі, котрі льоґіку дефінїюють так, як д-р К. Чи може то ті були авторитетом для д-ра Копача? Шкода, д-р К. не назвав сих людий, а цитує дивним дивом власне тих, що інакше як він дефінїюють льоґіку. Сам висказ Джівонса, що такі люди є, цїлком ще не вистарчає; треба було їх самих таки цитувати а принайменьше подати їх назвиска; а шкода, що сего д-р К. не зробив; ми могли-би тодї побачити, що се за люди, якої наукової компетенциї, та в яких часах вони так писали, бо — як звісно — наука поступає в перед.

Д-р Копач, каже, що „не вмовляє в нїкого“, що тема його розвідки льоґічна а не психольоґічна. Певно; коли однак хтось каже виразно, що написав книжку про єство людського думаня а науку про думанє назве льоґікою, то чи не виходить звідси цїлком ясно, що тема його книжки є льоґічною? Чи може розумованє се не є правильне?

Однак перейдім уже до дальшої точки. Д-р Копач питає мене, як переводити слово „Eindruck“, а як слово „Empfindung“, щоби, коли хтось оба ті слова переводить через „вражінє“, не повстало баламуцтво. Отже можна навіть і оба ті нїмецькі терміни переводити одним терміном українським, а треба тільки (як сего однак не робить д-р К) повідомити читача, що даного терміну наукового уживати ся буде в двох значінях і усе там, де читач може бути хоч дрібку непевним, в якім значіню ужити сей термін, пояснити йому в текстї або в увазї, о яке значінє в данім місци ходить. Певна річ, що було-би ще лїпше віддавати иньшим терміном слово „Eindruck“ а иньшим слово „Empfindung“. Як се зробити, як переводити в такім разї одно, а як друге слово, над тим призадумати ся повинні ті, котрі беруть ся до переводу на наш язик фільозофічних книжок нїмецьких.

Д-р К. закидує менї гіперкритику тому, що я бачу суперечність у двох його дефінїциях „уваги“, з котрих одна називає її фізичним а друга психічним яв щем. Передовсїм треба зазначити, що ся суперечність не є оригінальним твором д-ра К., а походить від Єрузалєма, з якого автор переводить обі дефінїциї; д-р К. забуває видко цїлком про те, коли закидає менї, що я говорю про суперечности в Єрузалєма, однак не показую їх „нї на однім примірі“. Вертаю тепер до „гіперкритики“. Д-р К. боронить ся перед закидом суперечности в сей спосіб, що як каже, „де бесїда про орґанїзм чоловіка, там кождий має на думцї живого чоловіка, а не трупа“. — Певно, що так; але щож з того виходить? Прецїнь відрух відбуває ся також не у трупа лиш у живого чоловіка (на яві або у снї), і можна його цїлком влучно назвати реакциєю орґанїзму, а мимо того нїхто не мусить уважати єго за явище в части фізичне а в части психічне, бож суть відруху полягає як-раз на тім, що він може відбувати ся також цїлковито без співучасти нашої сьвідомости (у снї). Коли отже хтось так, як д-р Копач чи Єрузалєм, назве „увагу“ концентрациєю орґанїзму, то звідси ще цїлком не виходить, що „implicite“ має ся при тім на думцї побіч фізичних також і психічні явища.

А тепер ще одно; д-р К. жадає від мене, щоби я доказав нестійність його доказу на істнованє Бога. Се доволї дивне жаданє. Д-р К. пови-

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43.

яких буцім то допускали ся селяни, підбурені українською агітациєю, проти виборців, що голосували на польських або „староруських“ кандидатів, і на підставі всего попередно сказаного заявляє :

Не є правдою те, що голосять українські посли, будьто би Поляки були гнобителями, ворогами руського народу. Навпаки, то ми є переслїдувані як дике звіря, а нападані, ганьблені й насилувані українською партиєю, її заступниками і її пресою, стоїмо з оружєм при нозї, але не проти руського народу, але проти тих фракций, товариств і одиниць, котрі стоять на перешкодї мирному співжитю, котрі голосять ненависть, під'юджують до насильств, хвалять і славлять убийство і очевидно пруть до того, щоби бідний руський нарід в тім станї безнастанної сварки, невдоволеня і боротьби був зовсїм знищений. Є се та сама система, котрої вже в 17. в. ужив Хмельницький, через що Україну зовсїм обрабував, знищив, зруйнував і завів під росийське ярмо.

Не ми ведемо боротьбу, але ви її почали і ви її ведете далї. Ведете її з цїлим польським народом, хотячи нас вигнати з рідної землї. Ми не хочемо чужого добра, ми боронимо тільки своєї батьківщини і боремо ся тільки з радикальними фракциями, а не з руським народом.

Чого ми домагаємо ся ? Не репресиї, не реакциї, не гнетеня руського народу. Жадаємо тільки примінювання закона проти тих, що поступають проти закона. Жадаємо, щоби всї руські фракциї поступали по християнському принципу любови ближнього, котру голосить з амвони їх митрополит. Жадаємо, щоби по основним законам всїм вимірювано рівне право, також і нам, польському народови. Боремо ся також тому, бо ми переконані, що ті радикальні фракциї з принципу не хотять спокою і нарочно сіють незгоду, бо живуть тільки з підбурювання і невдоволеня бідного, ошуканого руського народу. Так є, ошукують його, почавши від Хмельницького аж до нинїшнього дня.

Є в тій українській політиці анархістичний елемент. Є се прогресия. Минулого року студенти у Львові зранили тяжко професора університету, потім прийшли події тут в палатї, коли пос. Бачинський зранив пос. Бенковича, а в кінцї убийство 12. цьвітня с. р. Сумна се прогресия, але те убийство є також глибокою образою нашого національного достоїнства, нашого змислу справедливости, нашої національної чести. Чи нема способу, щоби вратувати населенє від тих підбурювань і під'юджувань ?

Ми є добрими християнами, а християнські засади вчать нас прощати. І се хочемо зробити. Але забутє не є в людській силї, сього нїхто не може від нас вимагати і ми для того стали обережнїйші і холоднїйші. Ідея польскости, ідея Ягайлонська, ідея свободи, толєранциї до инших народів і віроісповідань, яку ми все виявляли, не мала нїколи нїчого спільного з гнетенєм. І се нещастє, що теперішний кровавий вчинок став перегородою між обома народами. Тільки час, справедливість і обопільна добра воля може вилїчити ту рану. Тому хочемо подати руку тим елементам серед руських партий, котрі готові вступити на дорогу мирного співжитя, инші хочемо поборювати. Бо тільки в одній точцї згоджую ся з послом Цеглинським : Нїяка анархія не повинна остати безкарна.

Вступимо на дорогу, котру вказав нам цїсар в престольній промові з 19. червня, а на котру вступив і той, котрий перед лицем смерти назвав себе вірним слугою свого цїсаря.

Кінчу тим, чим зачав : Не ми викликали ту прикру дебату, але мусимо заявити, що остaнемо й на далї на шляху, яким ішли ми доси, для добра нашого і вашого народу, так як наші предки все боролись за нашу і вашу свободу. Будемо бороти ся за ідеали свободи, рівности, справедливости і християнської любови ближнього і при Божій помочи побідимо без вас, помимо вас, а також проти вас, бо ви є ворогами власного народу.

По сій промові речника польського кола, котра як в зеркалї відбиває всю облуду польських гнобителїв, що гноблячи наш нарід, рівночасно удають його приятелїв, — замкнено дискусию і вибрано на генеральних бесїдників : проф. Масарика pro і п. Стапінського contra. Промов сих бесїдників ще не надіслало кореспонденцийне бюро, отже подамо їх доперва в завтрішнім числї.

Потім забирали ще голос внескодавцї Петрушевич і Вітик і ряд бесїдників для фактичних спростовань.

нен знати, що його доказ, се одно з численних а досить рїжнородних сформулованъ т. зв. телєольогічного доказу на істнованє Бога, чи там як його називає Кант фізикотелєольогічного. Колись-колись сей доказ разом ще з онтольогічним та космольогічним тїшив ся величезною популярностию*). Доперва двох фільозофів показало його нестійність : Кант (у „Критицї чистого розуму“) та Юм (Hume) (у своїх „Діяльгах про природну релїгію“) ; від сеї пори телєольогічний доказ стратив кредит у фахових фільозофів (не теольогів), бо нїхто не зміг ослабити цїлковито тих численних замітів, які оба згадані фільозофи піднесли против него. І коли нинї хтось хоче наново ужити сего доказу у строгій фільозофії, передовсїм мусїв би усунути ту гору накопичених трудностий, о котрих згадую, а які знати він сам хиба повинен. А як довго він сего не зробив, нехай не жадає від нїкого віри у свій доказ і нехай не домагає ся, не маючи до сего нїякої оправданої підстави, взновлювання дискусиї про річи, які давно уже зістали передискутовані**).

---

*) Назва доказу телєольогічного походить звідси, що він вказує на Бога яко на се єство, що кермує сьвітом розумно, після певного пляну, та осущає у нїм усякі цїли. („Тельос“, слово грецьке, значить : цїль. — Доказ космольогічний вказує на Бога яко на остаточну, конечну причину сьвіта („Космос“ в грецькій мові значить то що наше „сьвіт“, „вселенна“. — Доказ онтольогічний вказує, що з самого способу, в який ми уявляємо собі Бога яко нескінчено совершенне єство, слїдує, що він мусить істнувати („онтос“ — форма від „ейнай“, котре значить істнувати).

**) Для усуненя якого-небудь непорозуміня зазначую тут виразно, що з нестійности телєольогічного доказу не випливає єще цїлком неїстованє Бога ; се видно найлїпше з того, що як-раз оба згадані мною противники телєольогічного доказу, Кант та Юм, були самі віруючими людьми, хоч — очевидно — не ортодоксами ; оба вірили в те, що Бог істнує. Відкиненє телєольогічного доказу не є навіть з точки погляду релїгії нїяким гріхом ; релїгія вимагає тілько, щоби чоловік вірив у істноване Бога, а не вимагає щоби сей або инший доказ уважати за правдивий. Навіть самі церковні писателї нинїшної доби опрокидують згаданий тут онтольогічний доказ, уживаний часто давнїйшими писателями церкви ; а їм нїхто хиба не зробить закиду атеїзму.

Промова п. Петрушевича.

П. Петрушевич, як внескодавець, по замкненю дискусиї заявляє, що також бесїдники contra мусїли признати, що адмінїстрация в Галичинї показує богато хиб. Бесїдник звертаєть ся проти твердженя, неначеб лихе положенє Русинів у Галичинї та втрата руських мандатів при сеймових виборах не були результатом адмінїстрацийних надужить, а партийної боротьби в нутрі руського народа. Руські посли домагають ся, щоб завсїгди приміняти в Галичинї закон без уваги на особу, та щоб Русини мали спроможність на людське бутє. Коли той або инший заступник руського народа в горячцї боротьби зробив якийсь хибний крок, то не можна се узагальнювати. (*Оплески серед Русинів*).

Що-до слів мінїстра внутрішних справ, то бесїдник зазначує, що є вдячний за те, що він нинї вперве іменем австрийського правительства рішучо і достойно взяв руський народ в оборону перед імпортованими з-заграниці ворогами. Одначе се не можна вважати за заспокоєнє руських домагань. Русини мусять домагатись від австрийського правительства, щоб їх взяло також в оборону перед другим, дуже небезпечним ворогом, перед польською шляхтою в Галичинї. Поки шляхтичі не зречуть ся панованя над Русинами, поки не перестануть Русинів переслїдувати і провокувати, так довго Русини будуть вести завзяту боротьбу. Ухвала палати що-до наглости буде для них вказівкою, чи в Австриї Русини осягнуть свою цїль дорогою лєґальною, чи иньшою дорогою мусять іти до своєї мети.

П. Вітик представляє русиноїдну політику кола польського тз заявляє, що в Галичинї зробить порядок аж хтось третий. Промова мінїстра Бінерта, се провокация руського народа.

Наступили

фактичні спростованя.

П. Курилович протестує проти закидів, що його партия є основана за росийські рублї.

П. Марков заперечує словам п. Вітика, неначеб його брат продав пляни фортифікаций в Залїщиках росийському правительству.

П. Дністрянський виступає проти виводів п. Ґломбінського про анальфабетів у Галичинї та вказує на фабриковане статистичних дат польськими урядами. Дальше пригадує бесїдник п. Стапінському, що своїми виступами в руській дебатї він шкодить інтересам польських народних мас.

П. Станек (чеськ. аґрар.) констатує, що професор Масарик не мав повновласти промовляти іменем чеських аґрариїв. Погляди, виголошені п. Масариком, є виключно його особистими поглядами.

П. Челяковскі (молодочех) іменем своїх політичних приятелїв заявляє свою солїдарність з заявою п. Станека ; з причин автономічних і політичних бесїдник і його партийні товариші голосувати-муть проти наглости руських внесень.

П. Трильовський заявляє, що п. Стапінский перекрутив його слова. Се нечувана в народнім парлямент рїч, аби кидати погрози проти цїлого сторонництва, як се зробив мінїстер внутрішних справ. Усї сторонництва у власнім інтересї повинні проти того запротестувати. Бесїдникови на думку не прийшло нарушувати особисту честь мінїстра внутрішних справ. Вправдї надужитя приключають ся скрізь, одначе в инших краях та Русинів у Галичинї за виборчі надужитя стрічає кара, польські-ж урядники староства, котрі обманюють, лишають ся безкарними.

П. Старух заявляє, що п. Стапінський мусїв почувати, що своїм вступленєм до кола польського похоронив свою місию, як представник хлопів. (*Оплески серед Русинів.*)

П. Трильовський. Аджеж він перед п. Лїберманом признав ся, що за те дістав.

П. Старух. Стапінський за два або три роки знайдеть ся в такім самім положеню, як Стояловський. Слова посла Стапінського, неначеб бесїдник зголошував ся до польського людового сторонництва, є неправдиві.

Хлопи старають ся вибрати найлїпших з-поміж себе війтами, одначе навіть найпорядиїйших хлопів старости і повітові ради по кількох роках зроблять наймарнїйшими одиницями.

Коли бесїдникови роблять з того закид, що він є пенсіонованим жандармом, то він супроти сього мусить заявити, що був щирим австрийським жандармом, а при тім вірним слугою руського народа. Доказом сього факт, що в тій самій околиці, в котрій служив як жандарм, він зістав вибраний послом до сойму і ради державної.

Кождий, хто чув нинїшну промову п. Стапінського, мусить сказати, що се вже не давний Стапінський, а се лялька, випхана шляхотською соломою. (*Живі оплески серед Русинів.*)

П. Стапінський заявляє, що 16 членів польської партиї людової може посьвідчити, що в часї, як польська людова партия не була ще сполучена з колом польським, хотїв як госпітант вступити до неї.

Бесїдник нїкому не говорив, неначеб за вступленє до кола польського щось дістав.

До кола польського він вступив тільки на те щоби політицї руських послів протиставити силу кола польського. (*Оплески серед Поляків.*)

В голосованю відкинено наглість обох внесень. (Петрушевича і Вітика.)

На тім засїданє перервано. Дальше засїданє нинї о 12 годинї в полудне.

Сконтінґентованє буджетової дебати.

Послїдної пятницї відбула ся в присутности мінїстра-президента бар. Бека конференция клюбових голов, скликана президентом палати послів. Раджено над порядком буджетової дебати. В дискусиї забрали слово всї голови клюбів, почім постановлено, що в дискусиї загальній возьмуть участь, крім референта, лише 4 бесїдники. Для дебати специяльної призначено 200 годин працї, які розділять ся між поодинокі партиї пропорціонально до їх клюбової сили. Специяльна дискусия буде вести ся групами, так, що кожда партия має згори подати своїх бесїдників до даних ґруп. Кожда партия може призначені для своїх бесїдників години відступити другим партиям, довільно.

В той спосіб буджетова дискусия скінчить ся в 20 засїданях, кожде по 10 годин. Дебата повинна скінчити ся дня 23. червня с. р., щоби палата панів мала ще час залагодити буджет до 1. липня с. р.

З 200 годин, призначених для буджетової дебати, „колу“ припаде 27½ години, українському 9½ годин, москвофілам 2 години. З инших клюбів дістануть : чеський клюб 33 години, нїмецький союз 18⅛ годин. Партиї клєрикальні одержать 61½ годин.

Так отже буджетова дебата зістала сконтінґентована і кожда партия має визначену для себе пайку часу, пропорціональну до чисельної сили даної партиї. Є се інновация, введена до парлямент на жданє правительства, а лежача також в інтересї двох великих, правительственних партий : християнсько-соціяльної і „кола польського“, котрим пожадане єсть обмеженє свободи слова партий опозицийних. Тож дуже влучно з того приводу замічає Neue Freie Presse, що отсе сконтінґентоване є властиво покривдженєм партий опозицийних. Формально беручи, розділ часу після сили партий виглядає вповнї оправданим, однак Neue Freie Presse замічає, що та справедливість— як се часто буває — є найбільшою несправедливостию.

При всяких буджетових дебатах головний контінґент бесїдників достарчає опозиция, між тим, як правительственним партиям залежить лише на тім, аби як найскорше наступило голосованє. Право буджетової критики се отже в першім рядї право опозициї. Сконтінґентованє часу призначеного на дискусию є отже обкроєнєм прав опозициї а упривілейованєм партий правительственних. Також добре замічає Neue Freie Presse, що трохи дивно виглядає, коли на цїлу велику буджетову дебату (200 годин) руському клюбови припадає лише 9 і пів годин, між тим як в пятницю промови лише трех руських послів виповнили цїле засїданє!

Neue Freie Presse виказує також недорічність процедури сконтінґентованя тим, що є клюби, які анї не думають забирати слова. Мимо того їм визначено час до бесїд, з кривдою инших партий, хоч вони будуть і хочуть мовчати.

З внутрішної політики.

Законопроєкт язиковий.

„Konservative Korr.“ довідуєть ся, що останними днями відбуло ся кілька мінїстерських конференций, в яких брали удїл бар. Бек та мінїстри Праде і Прашек. Наради ведено над язиковим законопроєктом. Оба мінїстри земляки знають вже отже еляборат свого законопроєкту, а що його а limine не відкинули, то порозуменє в сій справі не виключене. Можна отже надіяти ся, що законопроєкт в остаточній редакциї перейде також через мінїстерську раду без крізи. Певна річ, що оба мінїстри-земляки чеський і нїмецький в деяких точках стануть на специяльнім становищи а евентуально навіть спрецизують свої погляди в окремих вотах меншости.

Димісия pro forma.

„Wiener Ztg.“ оповішує відручне письмо цїсарське до бар. Бека, в якім подано відпис відручних писем цїсарських, висланих до бар. Еренталя і ФЦМ. Шенайха. Цїсар вважає причини димісіонованя, подані обома мінїстрами недостаточними та впевнюючи їх про свою прихильність, задержує їх дальше на дотеперішних становищах. Крім того висловлює монарх своє вдоволенє з компромісу заключеного в справі підвисшенє офіцирських гаж та поліпшеня материального становища жовнірів та вижидає пропозициї що-до скликаня найблизшої делєґацийної сесиї, застерігаючи однак децизию в сій справі собі.

Християнсько-соціяльна партия, яка має повну причину бути невдоволеною з висліду спільної наради мінїстрів відбула вчера конференцию, на якій вправдї не порішено нїякої формальної ухвали, та члени всеж таки розійшли ся з тим переконанєм, що годї робити перепони делєґацийній сесиї, яка збереть ся в осени.

Прінципіяльне становище антисемітів в справі „лєнунґу“ жовнірів буде зазначене в інтерпеляциї, в якій вони висловлять бажанє, щоб підвисшенє „лєнунґу“ наступило рівночасно з підвисшенєм офіцирських гаж.

Найблизша делєґацийна сесия, як запевнюють з добре поінформованих кругів — збереть ся дня 18. вересня б. р.

„Narodni Listy“ доносять, що чеські делєґати не пристануть на підвисшенє офіцирських гаж, як рівночасно з тим не наступить підвисшенє „лєнунґу“.

Справа проф. Вармунда.

До інсбруцького вільнодумного студентства наспіла депеша від кількох послів з донесенєм, що бар. Бек заявив, що проф. Вармунд буде міг читати виклади, як буде о те старати ся. Проф. Вармундови годї буде в лїтнім семестрі викладати тільки церковне право, а не який иньший предмет.

„Mittagszeitung“ доносить, що папська курия заявила готовість відкликати віденського нунция гр. Бельмонте, коли рівночасно буде відкликаний австро-угорський амбасадор при Ватиканї бр. Сечені за його поведенє в справі віденського проф. Файльбоґена, що на Великдень дав ся папі запричащати, хоч був Жидом. Ватиканські круги — значить ся — не похвалюють дипльомацийної методи, приміненої віденським нунцуєм в справі Вармунда, але його відкликанє бажалиб получити з відповідною сатисфакциєю для себе через відкликанє гр. Сечена. Алеж австро-угорське міністерство справ заграничних вважає поведенє бар. Сечена в справі проф. Файльбоґена вповнї коректним і не думає його відкликати. Через те урльоп віденського нунция продовжено, бо серед даних відносин курия не згоджуєть ся його відкликати.

Замітно, що мін. Ґесман в своїй промові, яку виголосив в нелїлю в Оберґоляндбрун, заявив іменем християнсько-соціяльної партиї, що вона в унїверзитетській квестиї не хоче нарушувати свободи науки і знання. Заяву сю уважав дехто за бажанє антисемітів відмежувати себе від старокльрикалів, які підняли атак на унїверзитетські свободи.

Делєґация позагалицького суду для справи Сїчинського.

(З Ukranische Rundschau.)

Як звісно, внесено поданє о делєґацию позагалицького суду для Мирослава Сїчинського. Львівська палата радних карного суду высказалась неприхильно що-до того домаганя ; остаточне рішенє видасть найвисший трибунал у Відни, котрому предложено поданє о делєґацию. В тій справі віденський адвокат д-р Вальтер Роде помістив у маєвім числї „Ukrainische Rundschau“ статю, котра в перекладї звучить :

Присяга, котру судня присяжних складає на основі австрийської карної процедури, звучить : „Присягаю і прирікаю перед Богом, що з найбільш совісною увагою буду провірювати докази в користь обжалованого і проти нього, що нїчого без уваги не пропушу, що моглоб вийти на користь або шкоду обжалованого, що вірно буду берігти закона, котрому маю придбати силу, що перед своїм ореченєм не буду говорити про предмет розправи з нїким, з виїмком моїх товаришів-присяжних, що не буду слухати голосу прихильности або неприхильности, страху і радости задля шкоди (Schadenfreude), а з бесторонністю і непохитністю правого і вільного мужа після наведених доказів за і против та після основаного на них переконаня так буду рішати, щоб я міг за те відповісти перед Богом і своєю совістю“.

Отже закон вимагає, — щоб піднесений на судию чоловік з народу був свобідний від присудию чоловік з народу був свобідний від прихильности і неприхильности до обжалованого, свобідний від страху і злобности при виконуваню свого уряду, домагаєть ся, щоб воля судиї остала непорушена тими мотиваии, котрі впливають на людські дїла в щоденнім житю.

Таке домаганє ставить ся тому, що судейська функция не має на метї служити особистим інтересам, тільки інтересам суспільности.

А суспільність, на котрої інтереси має присяжний вважати при своїм осудї, не є тїсною громадою його роду, його другів, не близькою і сьвідочучою спільнотою зі звязаними з ним учасниками тої самої політичної і національної солїдарности, бо в противнім разї в грудях присяжного розбуджувалаб ся зараз з початком процесу осуджена законом сторонничість, котра булаб ярким заперечєнєм вимогів судейської безсторонности.

Хто має судити свого національного противника, свого політичного ворога в справі, де той же виступив як політичний ворог, в того нема тих кваліфікаций судейської ясности і безсторонности супроти підсудимої справи, котрі є необхідні, коли осуд має рівномірно відповідати вазї дїла та мотивам справця.

Отсе прінципи, признані споконвіку цивілїзованими народами, котрі давали політичному злочинцеви право глядати прихильників для своєї справи перед зложенєм суду, або котрі дають йому прерогативу вибрати собі своїх судиїв з поміж безсторонних людий. Хто мусить знести на собі засуд з боку свойого політичного ворога, той підпаде не судови а пімстї, бо прінципом політичної боротьби не є справедливість, а знищенє. Та мимо всїх зверхних признак суду вирок на зловленого ворога не є вироком справдїшного суду. Коли вже само політичне і національне противенство відбирає здібність до судейського уряду, коли навіть у дрібних справах Англїчць не може бути справедливий супроти Ірляндця, Поляк супроти Русина, то що казати про випадки, коли противенство ізза великих справ виродить ся в отверту ворожнечу ? З'осібна на те, що в випадку з Мирославом Сїчинським не можуть бути судиї з польського народу, маємо клясичний документ, написаний польською судейською колеґією, в котрім пробиваєть ся дуже богато розуму і духової свободи. Привід до написаня тої грамоти дав процес проти українських студентів за здемольованє львівського унїверситету. Хоча тодї карний процес мав перевести ся перед т. зв. ученими судиями, палата радних львівського карного суду поставила внесенє на делєґацию нїмецького суду ; аргументи, котрими умотивовано се внесенє, годить ся задля їх влучности і незахитности тут пригадати. Як докладно відповідає справі проти Сїчинського аргументация львівської палати радних, списана в протоколї засїдань палати з 5 марта 1907, се кождий читач легко пізнасть з акту ч. 342 карної справи проти Павла Крата і товаришів.

Протокол звучить : „В справі Павла Крата і товаришів задля злочину публичного насильства — покінчено слїдство і віддано акти ц. к. державній прокураторії для дальших внесень, та цїлий зібраний материял велить сподївати ся, що бодай проти одної части обвинених буде внесене обжалованє. Ся справа має безперечно виразний політичний підклад. Предметом судейського ореченя будуть вчинки, доконані під впливом національних пристрастий, заворушених до найвисшого степеня.

„Вже сама суть предмету, рід і характер дїла, розмір і наслїдки доконаних насильств та спустошень виразно показують, що їх причиною була надмірна (?) ненависть до другої народности, серед котрої ті і давнїйші події мусїли викликати неменьше остру реакцию. Обосторонне розбурханє почувань, котрі повстали під першим вражінєм атентату на унїверситет та проти професорів, з кождим днем скріпляли ся.

Конець буде.

„Związek zemsty Ludu Polskiego“.

Варшавський кореспондент „Kurjer-a lwowsk-ого“ подає дословний текст виданої в тайній друкарни і розкиненої по Польськім королївстві відозви організациї „Związek zemsty ludu Polskiego“. Та відозва звучить :

„Ґорожани !

„Поломінь революциї розпалений нездарними рукими, на перший погляд погасає.

„Розбійниче правительство і буржуазия, тріюмфуючи, починають знущати ся над податливим противником, польським людом і польським народом.

„Певна себе, розпаношуєть ся царська урядничa псярня. В фабриках обтинають зарібки, ошукують і по давному мучать робітника. По селах шляхта не боїть ся вже рільних страйків і починає обдирати зі шкіри безземельного хлопа. Польські школи позамикані. Одним словом положенє повне розпуки.

„Супроти того стоять без думки політичні партиї : одні пробують робити угоду в Петербурзі, а другі укладають пляни будучої революциї при склянці пива безпечно за границею.

„Ми, нечисленний ґурток людий на все готовий, стаємо перед краєм як „Związek zemsty Ludu Polskiego“, заявляючи, що запалюємо в краю червоне полумя терору.

„Нищити будемо без милосердя ревних царських посїпак і підлих визискувачів.

„З 22 засудів нашої боєвої орґанїзациї виповнили ми перший в Кельцях на Афанасєві.

„Про кождий виконаний засуд будемо повідомляти край.

„Нехай живе боротьба!“

Автентичність сеї відозви безсумнївна. Потверджує се й кореспондент „Kurjer-a lwowsk-ого“, додаючи від себе, що „Związek zemsty Ludu Polskiego“ „рекрутуєть ся з політично неозначених (себто не партийних) елементів“.

Отся відозва в істориї польського революцийного руху не є, очевидно, нїчим новим. І коли ми її наводимо, то тільки на те, що вона є найновійшим доказом польського революцийно-терористичного руху, доказом, який завдає брехню всему тому, що голосить польська преса і провідники польської національної політики від 12 цьвітня с. р. Покликуючи ся на акт з 12 цьвітня с. р., ті панове представляють нас як якийсь варварський унїкат серед новочасної культури, протиставлячи нашому „гайдамацтву“ себе, що, мовляв, нїколи не сходять з дороги закона і культури. А тимчасом все те фарисейство і брехня, бо де Поляки приневолені бороти ся за свої національні права, там вони зовсїм не боять ся „осуду культурного сьвіта“ за уживанє терору.

Пан Малаховський, фалшуючи та перекручуючи слова і змисл руських статей і брошур, повинен був у парлямент відчитати також і наведе-

ну нами відозву. Нападаючи на Русинів за їх боротьбу проти національного поневоленя, треба австрийському парляментови показати також, як борють ся Поляки там, де їм дїеть ся кривда.

Заграничний огляд.

Процес соціялїстів-революціонерів в Росиї.

Петербурський воєнний суд покінчив вчера розправу летучого боєвого віддїлу партиї соціялістів революціонерів. З тої причини заряджено незвичайні засоби обережности, непрактиковані навіть при великих політичних засобах обережности. Цїлу палату буквально окружено полїцією. Розправу переводжено при замкнених дверях. До одвічальности потягнено 16 осіб, а між ними три жінки. Підсудимих обжалувано за те, що вони в 1906. і 1907-ім році зорганїзували стоваришенє на ново м. ин. замордованє військового прокуратора Павлова, шефа головної адміністрациї тюрем, Максимовського, шефа виборської тюрми, полковника Іванова та богато других атентатів, яким запобіжено; м. ин. пляновано атентат на міністра справедливости Шемовітова. Головний осїдок орґанїзациї находив ся в Фінляндиї. Підчас ревізиї найдено у обжалованих вибухові материяли, кореспонденцию й ріжні фотографиї. Чотирох обжалуваних засуджено на смерть через повішенє, 4 на роботи примусові, 2 на поселенє, а одного увільнено.

В звязи з боротьбою російського уряду з терористами остає найновійша заборона приватним особам всїх проб і досьвідів в тій области. Від тепер не можна буде нїкому крім уповажнених до того військових осіб — анї будувати бальонів анї воздушних машин анї відбувати ними проби лїтаня. Заказ сей видано виключно з огляду на безпеку царської сїмї. В двірських і правительственних кругах — як доносить „Pall-Mall Gazette“ — повстало було побоюванє, що терористи моглиб ужити бальону на те, щоб виконати атентат на царську резиденцию...

Фалїєр в Льондонї.

Дня 25. сего місяця вибрав ся президент французької републики, Фалїєр, в гостину до англїйського короля, Едварда VII. На стациї Віктория приняв президента король з престолонаслїдником та членами англїйського кабінету. По візитї президента у королївської пари і престолонаслїдника, уладжено вчера величавий бенкет в Бекінгемській палатї. Підчас бенкету виголосив король на честь президента Фалїєра промову в французькій мові, витаючи його як найщирійше. Він зазначив, що французько-англїйська вистава, уладжена тепер в Льондонї є виразом сердечного порозуміня обох країв. Король бажає з серця, щоб те сердечне порозуміне перемінило ся в порозуміне безперервне (entente permanente) на честь і щастє обох народів та на користь удержаня мира. Король пив на здоровлє президента републики і красшу будучність Франциї, того краю, який знає й подивляє. У своїй відповіди висловив президент Фалїєр подяку за величаве гостинне приняте та заявив, що Франция вважає гостину свого президента в Англії та части відвідини короля в Франциї потвердженєм щирик відносин між обома краями, які на будуче ше й затіснять ся на добро Англії й Франциї та удержанє мира.

В Льондонї пробуде президент Фалїєр до дня 29. с. м. „Figaro“ доносить, що президент Фалїєр незабаром по своїм поворотї з Англії вибереть ся до Скандинавії й Росиї. З Росиї мавби президент вернути до Парижа аж у вересни.

Загальні збори товариства „Просьвіта“,

відбудуть ся в понедїлок, дня 8 червня н. ст. 1908 р. у Львові в „Народнім Домі“ о годинї 10. рано.

Того дня о 8. годинї рано відправить ся Богослуженє за упокій померших членів Товариства в церкві Преображенській при улици Краківській.

Дневий порядок зборів:

1. Отворенє загальних зборів головою Товариства.
2. Звіт Головного Виділу з дїяльности Товариства „Просьвіта“ за час від 1. сїчня 1906 до 31. грудня 1907.
3. Звіт контрольної комісиї і удїленє уступаючому Виділови абсолюториї.
4. Іменованє нових почесних членів.
5. Вибір тринайцяти членів і шістьох заступників Головного Виділу Товариства.
6. Вибір Голови Товариства.
7. Вибір трьох членів комісиї контрольної.
8. Зміна статута.
9. Внески і інтерпеляциї членів.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта“ у Львові.

Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик,* секретар.

ТЕЛЄГРАМИ.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) Палата послів приступила до нарад над наглячим внесенєм пос. д-ра Евг. Левицького в справі убитя жандармом руського селянина Марка Каганця, доконаного дня 6 лютого 1908 р. в Коропци коло Бучача.

Палата панів проти зниженя податку від цукру.

Відень. (Ткб.) Буджетова комісия палати панів рішила відкинути законопроєкт, ухвалений парляментом в справі зниженя податку від цукру та перейти над сим до дневного порядку.

Авдиєнциї у цїсаря.

Відень. (Ткб.) Цїсар приняв вчера по пол. міністра справ заграничних Еренталя і мін. війни Шенайха і президента міністрів Бека на окремій авдиєнциї на замку.

Бельгійський парлямент.

Брукселя. (Ткб.) Нова палата буде складати ся з 87 католиків, 43 лїбералів, 35 соціялїстів і 1 християнського демократа. Католицька більшість остане отже з 12 голосів на 8. Міністрів: справ заграничних, промислу і желїзниць вибрано послами на ново. — В новім сенаті буде засїдати 64 католиків, 35 лїбералів, 12 соціялістів. Католицька більшість сенату підскочила з 14 на 17 голосів.

Португальська диктатура.

Лїсабона. (Ткб.). Президент міністрів предложив палатї законопроєкт, який відкликує декрети диктатури.

Бар. Равх у клопотї.

Відень. (Тел. прив.). До „Kroatische Korrespondenz“ пишуть з Загребу, що хорватський делєгат д-р Попович поробив бар. Равхови в угорськім парляментї закиди що до його льояльности супроти цїсаря. Помимо того, що ті закиди поміщено в стенографічнім протоколї, не спростував їх бар. Равх і доси, хоч проголошено ще тамтого тижня, та хоч хорватська опозиційна преса взивала до сего офіцияльний орґан Бана. „Kroatische Korr.“ взиває ще раз бар. Равха, щоб він ті закиди здементував, або пізвав д-ра Поповича за клевету. Здаєть ся однак, що барон Равх не зважить ся анї на одну анї на другу евентуальність.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Розправа проти М. Сїчинського,** якби вона відбувала ся навіть у Львові, припала би аж на час по 25 червни, коли покінчить ся розправа проти банди вломників Васїнського. Проти делєгациї иншого суду для справи Сїчинського заявив ся попри палату радну також висший суд краєвий. Рішенє залежати-ме тепер від найвисшого трибуналу, якого рішеня польських судиїв зі Львова зовсїм не вяжуть.

— **Панслявістичний гумбуг.** Отже чотири а властиво три паломники австрийських Славян (бо деп. Марков, який після донесень кореспонденційного бюра мав вчера прибути до Петербурга, остав у Відни, щоб боронити на парляментарнім тереню „русской ідеї“) вибрали ся знов до білого, царя восточного, щоб над Невськими берегами шукати ратунку для славянства... Що за цїху матиме се паломництво й цїла акция в справі проєктованого всеславянського з'їзду, видно з того, що перед приїздом делєгатів австрийських Славян, відбула ся в їх справі нарада достойників православної церкви під проводом митрополита Флавіяна! Що спільного мають слуги Синоду з всеславянством, яке нїбито не має нїчого спільного з офіцияльними кругами Росиї, сего мабуть нїхто не вгадає. „Православіє, народность і самодержавіє“ отсе та всеславянська трійця, якій над Невою бють чолом комівояжери панславізму. Через те й ясним стало те, чому то catolicissimi „русскіе“ з Галичини підготовляють окреме паломництво до Лаври й... Петербурга. На двірци повитали всїх трох послів члени чорносотенної петербурської міської думи та „штабскій совєтнїк“ Крассовський. По прибутю до готелю вибрали ся всї три делєгати з візитою до президента держ. думи, Хомякова, та не застали його дома. Через те зложили йому тільки свої карти. Стало ся се мабуть тому, що Хомяков, маючи доволї приємностий з своїм Пуришкевичем, не бажав собі заходити в личні знайомства з Пуришкевичем австрийського парляменту! Дивно тільки, що разом із таким Глєбовіцким, який репрезентує в Петербурзї народ, якого в Галичинї нема не завагав ся їхати разом і провідник молодочехів д-р Крамаж. Жертва, яку він понїс, згоджуючи ся на товариство з таким джентельменом, зовсїм не випереджує порівнаня з користию, яка могла-б з сего паломництва вийти для Чехів у їхній боротьбі з Нїмцями. З австрийських Поляків не зважив ся товаришити Николаєви Павловичеви нїхто навіть — не виймаючи ославленого Добія й патра Стоялєвського, що поробив вже неаби які поступи в области „рублевидівїя“. Також і groos російських Поляків відносить ся до „всеславянського гумбугу“ незвичайно неприхильно, дарма що з того могли-б числити на безпосередні користи в справі укладу своїх відносин до Росиї. Проти всеславянських ілюзий виступив оноді в Варшаві проф. Будсен де Куртене, а тамтого вівторка відбули ся в сій справі окремі збори в льокали варшавського „Zjednoczenia postępowego“. Референт квестиї, адв. Лєщицевич дійшов до того, що всеславянська держава й федерация навіть в будуччині є утопією, бо між Славянами живуть народи неславянські, які мають повне право на самостійний розвиток. Коли б навіть припустити, що всеславянські з'їзди могли-б відбувати ся по гуманїтарно-демократичних основах, то з'їзди, які мають характер супремациї не-славянських народів, або висуненя на перед якогось одного славянського народу або боротьби між суперечними „ізмами“ панґерманізм — панслявізм) тільки шкодить порозуміню між Славянами. Отсего не повинні спускати з ока і ті круги, що аранжують всеславянські з'їзди з мотивів ідеальних, о які мабуть годі посудити людцїв, що під кличем славянської взаїмности розуміють кнебльованє уст меншим братам між Славянами, щоб вони не піднимали голосу протесту, проти того, як їх гноблять всякі „старші братя“ піддержуючи між ними навіть очевидних народних апостатів, приклонників кнута і пособій!

— **Інтрига епископа Хомишина против т-ва „Просьвіта“.** Епископський ординарият в Станиславові розіслав до всїх парохій станиславівської епархії офіцияльний обіжник в справі закладаня парохіяльних читалень і библїотек. Як із залучених статутів виходить, має се бути наскрізь клєрикальна орґанїзация, остаюча під головною управою епископа. Головою такої „парохіяльної читальнї“ може бути лише парох чи завідатель парохії, а колиб місцевий парох не міг або не хотїв належати до товариства або бути його головою, то голову іменує епископський ординарият. Отже маємо знова доказ, що станиславівський епископ, завзявшись раз у своїй клєрикальній амбіциї, стремить консеквентно до розбитя нашої національної орґанїзациї. Успіхи 40-лїтної дїяльности нашого великого товариства „Просьвіта“, до котрої станиславівський владика не приложив нї на волос руки, не вдоволяють еп. Хомишина, якому в його личній амбіциї та фанатичнім заслїпленю забаглось конче якоїсь власної, кастової орґанїзациї, хочби за цїну зруйнованя дотеперішних просьвітних здобутків, заснїченя цїлої сїти читалень „Просьвіти“, викликаня між народними масами штучних ворожнеч на церковно-клєрикальнім підкладї та відверненя уваги руського народу від найжизненнїйших інтересів його житя-бутя. Статути „парохіяльних читалень“ виладжені фонетикою, отже кацапські парохії відкинуть їх з гори без нїякої надуми і там полишить ся читальня Качковського або коли її ще нема, то на перекір еп. Хомишинови буде певно заснована. Зате в українських громадах такі статути можуть декуди зробити свє, о скілько очевидно не стрінуть ся з опором сьвідомих людий. Тим способом вся акция еп. Хомишина звертає ся против читалень „Просьвіти“ а тим самим поцїляє і в само товариство „Просьвіта“ та в основу нашої, національної просьвітної орґанїзациї. І спитаймо: cui bono? Клєрикальна орґанїзация між нашим народом — як се виказує практика — не приймесь, зате в дотеперішну просьвітну акцию внесесь замішанє, розлад і знеохоту, підчас коли кацапи будуть робити без перешкоди своє і попри нашім розбитю лише скріплять ся. Якби епископови Хомишинови залежало справдї на просьвітї народних мас, взагалї на релїгійній просьвітї в особенности, то свою добру охоту до працї на тім поли міг вже давно дуже гарно проявити в рамцях програми товариства „Просьвіти“. Кождий сьвященик може на основі статутів „Просьвіти“ закладати читальнї, крамницї, каси Райфайзена, курси для неграмотних і т. п., та у всїх тих товариствах давати провід. Так робить справдї значна часть нашого духовенства, стаючи в ряди робітників на основах нашої народної орґанїзациї, і інтереси церкви і вплив духовенства не то що на тім нїчо не потерпіли, але навпаки — зискали. Сам перемиський епископ Чехович висказав торік своє признанє товариству „Просьвіти“, а се найлїпший доказ, що інтереси церкви не наражені з боку сеї просьвітної институциї. Тілько епископ Хомишин є иншої думки і сам викликує вовка з лїса, бо очевидна річ, що против його деструктивної акциї мусить наступити реакция і оборона загроженої „Просьвіти“.

— **Вшехпольський шовінїзм а цїсарський ювилей.** Пишуть нам: На 12 червня с. р. вишле край около тисяч людей (селян) до Відня, щоби взяли участь в ювилейнім походї національностий. Вибранєм до тої цїли людей займають ся повітові виділи. Повітовий виділ в Рудках вибрав 40 селян самих Поляків, хотяй в повіті живе 75 прц. Русинів! Ба, що більше, до сеї групи вибрано самих старостинських лизунів Поляків, неначе в нагороду за їх хрунївство. Не тілько між Русинами, але і між селянами Поляками велике огірченє. А щож на се людовцї а специяльно посол п. Млєчко?

— **Польські суди місіонарами.** Як звісно, перед карним трибуналом в Самборі відбула ся розправа проти 41 селян з Недїльної в старосамбірськім повіті, котрі стараючись о заснованє самостійної парохії в своїм селї, не позволяли парохови о. Ортинському, що мешкає в другім селї, обрабляти недїльські ерекціональні ґрунти. По дворазовім відложеню розправи в цїли придуманя способу, аби увільнити селян з Недїльної, обжалованих о злочин з § 83 к. з., видав трибунал такий засуд: Піхоцький Стась, Здзянський Федь, Сліпий і Піхур Василь одержали по 3 тижнї вязниці, Дидюк Михайло 4 тижнї, Яник Василь, Яник Василь (писар) і Оленяк Микола по 5 тижнїв вязниці — всї з одноразовим постом що тижня. Значить, лише сїмох засуджено, а прочих увільнено. Мотивів не подано майже нїяких. Сей вирок викликав в кругах самбірських правників немале здивованє особливо-ж засуд В. Яника на 5 тижнїв (отже низше законного виміру кари), хоч Яник був уже нераз караний, а також увільненє між иншими такого Василя Пинька. Говорять, що прокуратор мав зголошений відклик від низького виміру кари понехати. Взагалї обжаловані з Недїльної тішились в цїлій повни ласкою трибуналу, очевидно завдяки переходови сеї громади на латинський обряд. Нїхто не повірив би, що се той сам трибунал, який судив українських селян з Волї райнової, Ісаїв, Торганович і т. п.

— **Під крилами самбірського староства.** В Кульчицях шляхотських, самбірського повіта, мають відбути ся в сих місяцях вибори нової ради. Реченця виборів ще не оголошено, але зате оголосив префект (він урядує вже 12 лїт), що листа управнених до голосованя буде виложена до публичного перегляду в громадській канцелярії через цїлий тиждень до 17 с. м. Люди надармо допитували ся через цїлий тиждень, де листа, даром інтерпелювали префекта і ходили навіть до староства з жалобою, що префект листи не виложив до публичного перегляду, всеж таки листи не побачили, бо вона спокійно лежала замкнена в префектовім столику. Інтерпельований, чому листи не виложив, префект заявив, що не хоче, аби люди її забрукали. Реклямаційна комісия цїлком не функціонувала, бо жадних реклямаций не було. Все село переконане, що староство (а особливо комісар Лемпковський) про се добре знає, але не знають люди, чи про се поінформовано намісника Бобжинського. Тому, подаючи се до його відома, надіємось, що він не залишить в тій справі заняти відповідне становище і постарати ся о се, щоби невдоволенє людий, яке вже переміняєть ся в обурунє, усунути відповідним зарядженєм в тій справі. Звертаєть ся увагу п. намісника що ходачкова шляхта вже не та що давнїйше і готова в разї неполагодженя справи дїлом доказати, що не годить ся на нехтованє її горожанських прав. — *Ц.*

— **Пок. Михайло Ольшанський,** артист руського театру, що — як ми вчера вже донесли — помер вчера рано в Чернівцях в 45. роцї житя, ставив перші кроки на сценїчних дошках як 17-лїтний молодець, вступивши в 1879 р. до провінціонального театру Катнера, з відки перейшов до театру Лясоцького, а відтак до польсько-руського театру Бачинського, де вперве учив ся руської мови. Звідтам перейшов до трупи Дерінґа. В 1888 роцї заанґажував ся до театру пок. Біберовича і тут виступав аж до 1895 р. В тім роцї обняв на короткий час разом з пок. Яновичем дирекцию руського театру, а опісля по смерти пок. Стечинського був управителем театру. В р. 1897 перенїс ся до львівського міського театру і тут пробував аж до року 1901. Опісля вернув знова за дирекциї Губчака і в театрі остав аж до смерти. Тиждень тому виступав ще в театрі. Помер на затроєнє жолудка якимсь зіпсованим мясом. Хороби своєї набавив ся пок. тим, що жив незвичайно ощадно, бо $^5/_7$ частий своєї ґажі посилав своїй жінцї до Львова. В Ольшанським тратить наш театр дуже богато. Покійний зачав свою карієру як оперовий хорист, опісля виступав яко оперовий співак, а останними часами ґрав драматичні і характеристично-комічні ролї. Взірцевими його креациями були ролї „Ґаспароне“, Ленюк в „Хатї за селом“, пастор Мандерс в „Марах“, Дяк в „Різдвявій ночи“, Добчинський в „Ревізорі“ та Паскінот в „Романтичних“.

— **О. Александер Гвоздецький,** адміністратор руської парохії в Бібрцї, просить нас зазначити, що отвертий лист до митрополита Шептицького, поміщений в 110-ім ч. „Дїла“, написали бобрецькі парохіяне без його відома, і що він зі змістом того листу не солїдаризуєть ся, тим більше, що докори під адресою митрополита не оправдані. Митрополит відносив ся до справи обсади бобрецької парохії згідно з бажанєм парохіян, а коли справа випала для них некорисно, то лише завдяки опорови колятора. Від себе мусимо замітити, що згаданий лист помістили ми лише для характеристики наших церковних відносин, які випливають наслїдком застарілого, середновічного права патронату.

— **З'їзд славянської молодїжи в Празї** — як нам доносять — відложений до 24. червня, тому то аж тоді можуть приїхати делєгати академічних товариств з Росиї.

— **Вільні посади.** При галицьких скарбових властях є кількайцять посад концептових практикантів з висшим ад'ютум в сумі 1.200 корон річно. Належито удокументовані поданя, заосмотрені сьвідоцтвами з трьох державних іспитів, зложених на правничім факультетї одного з австрийських університетів, треба вносити до президиї краєвої дирекциї скарбу у Львові. Рівночасно з тим зачувати, що авансові відносини при скарбових властях поліпшили ся і представляють ся для молодих правників корисно.

— **Градова туча.** Минулої соботи навістила північну полосу новосанчівського повіта страшна буря з ґрадом, від котрої потерпіло богато сел, як: Роївка, Лососина, Збишичі, Липє, Сїдлцї, Ясїнка, Личана, Свидник, Янцова, Убрат, Сїнна, Єльна Вовконоша, Курівська Воля і ин. Засіви в тих селах так знищені, що не осталось по них навіть слїду. Верхню оброблену частину землї вода унесла з собою, а поля занесені ілом. З якою силою бісилась буря, видко з того, що на просторі, навіщенім бурею, знищила 11 шоп. В Придониці буря вивернула млин. В Кобилї вода підмила краєвий міст, а малий потік, довгий на два кільометри, так високо виступив з берегів, що мурована коршма стояла у водї по вікна. В Залужи вода унесла половину дому, причім утонула одна дитина, а мати лише з трудом могла уратувати ся. Також і в грибівськім повіті значні спустошеня.

— **Арештованє росийського шпіцля.** Нинї арештувала львівська полїция якогось підозрілого „промисловця“, що замовив собі у заведеню Шапіри росийські печатки з написию: „Департаментъ полиции. Сек. газ.“ При ревізиї знайдено у него кілька тисяч рублїв і компромітуючі документи, з яких вийшло, що сей „промисловець“ займав ся шпіонованєм росийських революціонерів в Галичинї. Назвав він себе: Мотель Бернштайн та подав, що займаєть ся торговлею. При Бернштайнї найдено адреси шпіонів що „працюють“ в Парижі і Швайцариї.

— **В справі руських векслевих блянкетів.** Краєвий союз кредитовий у Львові, що приймає від руських кредитових товариств на провінциї векслї лише на руських блянкетах, стрічаєть ся дуже часто з жалобами, що в деяких трафіках в рїжних місцевостях не можна дістати руських векслїв. Щоб починити відповідні заходи в цїли зарядженя тій аномалії, дирекция Краєвого союза кредитового просить інтересовані сторони донести їй [Ринок ч. 10] докладно, в котрих місточках і в котрих трафіках та податкових урядах не можна набути руських векслевих блянкетів, як також чи дотичні сторони робили які заходи в сій справі.

— **Стопа процентова „Краєвого Союза кредитового“.** „Краєвий Союз кредитовий у Львові з днем 15. н. ст. мая 1908. привернув нормальну відсоткову стопу від векслевого кредиту, т. є. для заробкових і господарських стоваришень $5^1/_2$%, а для спілок ощадности і позичок системи Райфайзена 5%.

— **Повітове Товариство кредитово-господарське „Народний Дім“,** стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою в Тлустім (містї) приймає вкладки до обороту і опроцентовує по 6 від ста з піврічною капіталїзациєю.

— **Страшна катастрофа стала ся** дня 21 с. м. около 9 год. рано на стациї зелїзничій Контіш в Бельгії. Єсть то найбільша катастрофа, яка приключила ся в Бельгії від часу, коли там побудовано першу зелїзницю. В катастрофі тій, як тепер показало ся, згинуло 40 осіб а 200 єсть більше або менше тяжко ранених. Причиною катастрофи було хибне уставленє зворотниці. Наочні сьвідки так описують сю страшну подію: На стациї в Контіш (Contich) стояв поїзд особовий, котрий мав відходити звідтам бічною лїнією до Тюрну (Turnhout). Поїздом тим їхало так богато людий, що треба було причепити додатково кілька вагонів. Головно їхало богато вояків на вправи і богато портових робітників, а в послїднім вагонї поміщено богато жінок і дїтий, що їхали на відпуст до Лїпа. О 8 год. 58 м. над'їхав експресовий поїзд з Антверпії, котрий, їдучи до Брукселї, задержуєсь лиш дуже коротко на стациї в Контіш, положеній яких 25 мінут дороги від сего місточка. Зворотничий переставив зворотницю, як треба, але побачив, що підойма в нїй не пересунула шин. То само побачили й урядники з бльока і зачали червоними хоругвками давати знаки, щоби експресовий поїзд здержати. Якісь селяни, що то видїли, бігли з криком против експресового поїзду і давала знаки, але то все нїчого не помогло, бо було запізно. Коли машиніст експресового поїзду побачив, що в'їхав на хибну колїю, був вже віддалений від стоячого поїзду лиш на 100 метрів. Тимчасом люди в стоячім поїздї, почувши крик на дворі, поставали у вікнах і дверех, що опісля ще збільшило причину страшних покалїчень. В найблизших 5 секундах вбила ся льокомотива експресового поїзду в поїзд особовий і розторощила три його послїдні вагони. В поїздї експресовім настало лиш страшне потрясенє без великої шкоди пасажирів, бо вагони його були вже загальмовані. Капітан від маринарки, Дефре, котрий їхав у віддїлї другої кляси поза люксусовим вагоном антверпського поїзду, розповідає про сю страшну катастрофу, що слїдує. Разом з ним сидїло в тім самім віддїлї ще шість осіб. Він читав як-раз газету, коли нараз поїздом так страшно потрясло, що всїма сидячими кинуло одних против других і всї шиби у вікнах потріскали. Поїзд тодї станув. Коли Дефре перепуджений вискочив крізь вікно, побачив, що експресовий поїзд в'їхав вже 50 метрів в розбиті і кровю замащені вагони поїзду особового. Зі всїх боків чути було лиш страшенні крики, зойки і стогни. Персонал двірцевий і непокалїчені пасажири кинули ся зараз ратувати нещасливих, котрі ще жили і під розбитками кричали. Чим більше усувано розбитки, тим страшнїйший представляв ся вид. Трох вояків рзтолочило так, що вже не можна було розпізнати на них нїяких частий тїла. Кілька жінок розірвало на кусні. Одному робітникови всадило кусень дерева в груди так, що аж вилїз йому крізь плечі. Иншим порозривало груди і черева так, що випустило з них всї внутренности. Між зелїзними частями вагона знайдено відорване рамя, в котрого скорченій руцї було ухо і жмуток волося. Куди лиш було подивити ся, всюди видко було порозривані, розтолочені та здушені на масу людські тїла, з котрих ще пара виходила. Льокомотива експресового поїзду, котра своїм величезним тягаром розбила три вагони поїзду особового, цїлїсенька вкрита порозриваними частями людського тїла, кровю і шматами з одїня. Перша поміч для нещасливих була дуже утруднена, бо не було на місци анї лїкарів анї приборів ратункових. Найбільше причинили ся до ратованя нещасливих вояки з касарнї в Контіш, котрі добували ранених зпід розбитих вагонів, та зносили до вагонів експресового поїзду, а що не було чим обвязувати рани покалїчених, то вояки і пасажири здоймали з себе сорочки і дерли на кусні та обвязували рани нещасливим. Аж пізнїйше приїхало з Антверпії 30 лїкарів і помічників лїкарських та попривозили з собою потрібний материял ратунковий. Місце катастрофи представляло вид страшного побоєвища а запах крови, порох і дим з машини при спеці 23 степенїв в тїни робили положенє незносиме для ранених і тих, що їх ратували. Аж по полудни, коли настала туча з хмароломом, спека трохи зменшила ся. Майже всї пасажири, що їхали в трох послїдних вагонах, згинули; лиш мало хто як би якимсь чудом виратував ся. Коли піднесено розби-

ті части вагона і добуто трупів, вискочила зпід них якась мала дівчина і побігла з плачем. Якогось старшого пана, котрий їхав в тім самім пересіку з двома дамами, лиш легко потовкло, підчас коли обі дами згинули на місци. Якусь паню, що їхала зі своїми семеро дітьми, покалічило тяжко підчас, коли дітем не стало ся нічого. Причиною катастрофи було здаєсь то, що коло зворотниці щось направлювано а пересуване шини треба було руками виконати. Зворотничий Вандерштайн, з котрого вини стало ся нещасте, втік був і його знайшли на другий день досьвіта на полях, де волочив ся. Він зійшов з розуму і від него не можна нічого довідати ся. Здає ся, що вина лиш в части на него спадає.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Ізидора м. (лат. Марії Магд.). Позавтра, в четвер: Пахомія (лат. Визнасеня Господ.).

Авдиенції: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбувае ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекції скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В середу, 27. с. м. „Різдвяна ніч", опера в 4 діях Лисенка. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської.

В четвер, 28. с. м. „Галька" ціни знижені о 20%. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

☐ **На фонд бл. п. Марка Каганця** (памятник, сплата довгів, заосмотрене дитини і вдови) надіслали члени чит. „Просьвіти" в Дзвинячи на книжочку ч. 4000 краєвого Союза кредитового 49 К, К. Котецкий Лютовиска 10 К (збірка на весілю богослова З. Флюнта в Кривім) о. А. Капустинський Мельниця 4 К.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель"** у Львові оголошує, що прийме в сім році 40 дівчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дівчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дівчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів. Всї дівчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в неділю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дівчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Герусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **З філії „Просьвіти" у Львові.** Дня 28. с. м. (в четвер) відбудуть ся в читальни „Просьвіти" для середмістя у Львові (Ринок ч. 10) збори делегатів читалень львівського повіта, де будуть обговорювані справи райфайзенівських кас, крамниць системи Рочделя і дахівкарень. — *Видїл.*

☐ **В Монастирисках** відбудуть ся в неділю, дня 31. с. м. перші загальні збори „Січи", на котрі запрошуєть ся „Січи" з околичних сїл. — *Видїл.*

☐ **З Заліщик.** Філія „Руського товариства педагогічного" в Заліщиках, уладжує з днем 1. червня с. р. одномісячний курс приготовляючий до вступних іспитів до гімназиї і учительської семинарії. Близші услівя подасть охотникам о. Йосиф Савицький, катихит школи видїлової в Заліщиках. — *Видїл.*

☐ **З тов. сьв. Ап. Петра.** Товариство „Дністер" жертвувало в сім році на цїли товариства сьв. Ап. Петра в Перемишли 400 кор. а на цїли товариства дяків перемиської епархії 100 кор. За сї жертви складають оба видїли товариству „Дністер" сердечну подяку. При тій нагоді запримічаємо, що, як показуєть ся зі звіту тов. „Дністер", не всї наші церкви обезпечені в нашім руськім товаристві, а також не всї сьвященики і церкви є членами товариства сьв. Ап. Петра. Длятого видїл товариства сьв. Ап. Петра звертаєсь до нашої інтелїгенциї, так духовної як сьвітської, з горячою просьбою, обезпечати церкви і будинки в товаристві „Дністер", громадно вписуватись в члени товариства сьв. Ап. Петра, бо в той спосіб дамо доказ, що дбаємо про добро нашого народу, про красу нашого обряду та славу Божу. Вкладка до товариства сьв. Ап. Петра невелика: для новоприступивших членів 2 кор., для давних 1 кор., для новоприступивших церквей 6 кор., для давних 5 кор. річно. — За оба видїли: *о. Мриц*, предсїдатель.

☐ **Від п. Евгена Спожарського,** заступника фірми Спожарський-Устеньский, одержуємо слїдуюче вияснене двох заміток, що були про сю фірму поміщені в вчорашнім числї „Дїла": „У відповідь дописувателеви „Дїла", котрого замітки в ч. 115 „Дїла" вимірені против нашої фірми, змушений я заявити, що закид, будьто-би наша фірма уживала в своїй торговли „общерусского язика", незгідний з правдою. Фірма наша стоїть на тім становиську купецькім, що виповнює всякі замовленя по такій формі, яку собі хто бажає. Що до прапорів замовлених для Яворова річ представляєся троха инакше, ніж се було в дописи представлено. Именно парох яворівський о. Левицький, в письмі з дня 7. XII. м. р., замавляючи прапор для цеху шевського, велїв нам дати напись на лентах етимольогією і не народним язиком. При замовленю другого прапора, для цеху столярів і т. п. в Яворові, ми не дістали ніякого виразного порученя що-до мови і правописи. Опираючи ся на першім замовленю, зроблено отже напись на лентах також етимольогією, коли-ж замавляючі зажадали опісля зміни написи на фонетичну, наша фірма без всякої доплати виміняла шарфи з написию на фонетичну і на тім справа покінчилась. Супротив того і всякі заключеня, які витягає автор згаданих заміток зглядом нашої фірми, є вповнї неправдані, а вже найменше оправданим є поклик до бойкоту. Поляки нас і так бойкотують. Коли-ж і Русини се зроблять, ми не вдержимо ся і остане хиба одна „Ризниця", що находить ся в руках псевдо-Москалїв. Чи таку цїль мав на оцї дописуватель „Дїла" — сумнїваємось. — *Евген Спожарський.*

☐ **В Народній Канцелярії у Львові,** Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попереднім присланєм грошей: 1. *Руско-нїмецькі розмови*, ціна 1 К (дуже добра передівсім для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з життя кацапів, ціна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для агітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

☐ **Убогий ученик IV. кл. гімн.,** сирота, котрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка кліба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла" під зн. Ш. Х. 10.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педагогічного" у Львові. — За місяць цьвітень, зложили в коронах чеками: (дальше) З. Садовський в Целїєві 20, о. Василь Мотюк в Мариямполи 10, о. Іван Ляровський в Долинї 10, Стефан Онишкевич в Хихевичах 10, о. Василь Левицький в Сокали 10, Ольга Гоцка в Острові 10, о. Іван Порайко в Станиславові 10, Йосиф Туркавський в Самборі 10, Олїмпія Левицька в Желдци 5, Остап Горбачук в Забежові 5, Ромуальд Перфецький 5, М. Гушалевич в Коломиї 5, Кароль Шипайло в Коломиї 5, Дмитро Курдиник в Циганах 5, Августин Мусаковський в Галичи 5, о. Петро Гарух в Незнанові 5, Стефан Мішкевич в Станиславові 4, Емілія Туна в Чорній 4, о. Володимир Венгринович в Наконечнім 3, Петро Михайлів в Кзичу 3, Маріи Гошовська в Янові 3, Антонія Сеницьова в Ладанцях 2, Андрій Дорош в Бориславі 2, Януар Цурковський в Бережанах 2, Лучаковський у Відни 2, Ізидор Єлюк в Перемишли 2, о. Іван Лушпинський в Бобулинцях 1, Тома Головацький в Шешорах 1, о. Лев Сїлїнський в Ражневі 1, д-р Михайло Кос в Перемишли 10, Петро Буйняк в Чорткові 10, Алексей Саляк в Бурштині 10, М. Мартинець в Самборі 8, Лучаковський у Відни 6, а то: від Шведзїцького 1, Менцїнського 1, Дністрянського 1, Романчука 1, Вітошинського 1, і Лїськевича 1, Михайло Гамота в Перемишлянах 5, Ізидор Ганкевич в Устю еписк. 5, Йосиф Охримович в Велдїжи 5, М. Яворська в Черешеньках 5, Софія Миронович в Солотвині 5, Володимир Масляк в Бучачи 5, Олександер Максимович у Львові 5, Відділ ц. к. сторожи скарбової в Мощаници 4, М. Зятик в Мірошині 4, Тимко Жук в Ракшаві 3, Іван Топольницький в Тернополи 3, Леонтия Литинська в Устриках долїшних 3, в тім: від себе 1, Юлії Литинської 1, і Зонї Згорлякевичевої 1, Юрий Князький в Вашківцях від себе 0·50. Олександра Веренки 0·60, Антона Грицишина 0·50, і Івана Гарасимовича 1 — разом 2·60. Микола Сковронський в Ігровици 2·50, Іван Стешин в Попівцях 2·20, Іван Маєвський в Снятині 2.06, Адриян Мільницький в Східници 2, Анна Кучерська в Ходачкові малім 2, Софія Тарасович в Мостах великих 2, д-р Станислав Дроздовський в Залїзцях 2, Іван Савечка в Манаєві 2, Іван Макушка в Долинї 2, Володимир Гупаловський в Підкамени 2, Олекса Турко в Старисках 2, Альбіна Ранжевська в Добровідах 2, Іронім Білинський і І. Жупник в Зеленій 2, Дамян Сімович в Неполоківцях 2, Евстахий Котович 1, о. Антін Підлящецький 1, О. Ляшецька в Зборові 2, Іван Бобовський в Беньовій 2, Михайло Моравецький в Холоєві 2, о. Михайло Левицький в Княжівськім 2, Іван Мішкевич і Михайло Гнатишин в Рудках 2, Василь Гриневич в Корсові 2, о. Віктор Кончило в Дністрику 2, Михайло Стецїв в Лїшни 2, о. Теодор Леонтович в Зашкові 2, Володимир Жизневський в Поршні 1·10.

(Дальше буде.)

Будапешт 26/5. Ціни збіжа.

Пшениця на май	11·54 до 11·55
„ „ жовтень	10·36 до 10·37
Жито на май	10·20 до 10·21
„ „ жовтень	9·— до 9·01
Овес на май	7·15 до 7·16
„ „ жовтень	7·06 до 7·08
Кукуруза на май	6·68 до 6·69
на липень	6·70 до 6·71
Рїпак на серпень	17·95 до 18·05

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: слабе. Погода: тепло.

КОНКУРС.

Видїл Руського Товариства педагогічного у Львові розписує отсим конкурс на дві посади учительок школи вправ приватної женьської семінарії учительської, удержуваної Товариством.

О сї посади можуть старати ся учительки з кваліфікациєю до народних, зглядно видїлових шкіл; пожадана є довша практика в заводї учительськім і условини до взірцевого веденя шкільних практик.

Обовязки 24—28 годин тижнево науки.

Товариство дає стале винагородженє після умови, а по трех роках служби стабілізує і запоручує ренту, забезпечену всякими правними вимогами.

Поданя належить вносити до 15 червня 1908 на руки Видїлу Руського Товариства педагогічного у Львові, при ул. Сикстускій ч. 47. 2—3

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 26. V. Микола Дердиця, Вітвиця; Олена і Остап Радковичі Гаї о. Лев Нестор, Ремизівці; Щасний Раставецький, Сїлець великий; Роман Рудницький, Пятликівці; Віктор Шараневич, Мости вел.; Стефан Танчаковський, Потік зол.; Сальо Цавм, Дроєбич; Микола Стебницький, Золочів; о. Теодор Гураль, Якимів.

Надіслане.

Адвокат Д-р В. Шараневич

в Равї рускій

пошукує рутинованого конціпієнта.

696 1—1

ВСІХ НАУК ЛІКАРСКИХ

Д-р Н. МІНЦ

замешкав **в Золочевї** (Дім повітової Ради).

670 2—3

Копернцький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

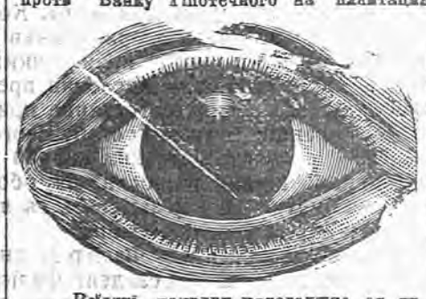

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, лїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравок поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджуєть ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Панна в VIII. кл. пошукує лекциї в кляс нормальних або посади касиерки до склепу або бюрового занятя. Зголошеня до 5/6 poste restante „Наука" Мости великі. 698 1—2

Семинаристка пошукує сейчас лекциї на селї в підгірській околици під дуже скромними услівями. Ласкаві зголошеня просить прислати на адресу с. А. Лебедовича Сорока п. п. Хоростків. 692 2—6

Матурис руської гімназиї відзначаючий ученик пошукує лекциї на провінциї. Адрес: „Нестор" ул. Янівска ч. 46 I. пов. у п. Гронека. 694 1—1

Шукає лекциї на селї від 1/6 червня с. р. Володимир Бабяк абітурієнт руської гімназ. в Перемишли. 691 2—5

Оженю ся з панночкою, доброго серця і лагідної вдачі котра би допомогла мені до укінченя студиїв. Пожадана фотографія. Анонімів влитні. За дискрецию ручу словом чести. Ласкаві переписки прошу слати на адресу „Лагідна вдача" poste restante, 693 Львів. 1 2

Особа в середнім віці, здорова, пошукує місця на селї у священика нежонатого або вдівця до заряду домом, при чім могла би занятись і кухнею. Адреса: Емілія Старжинська у Львові, при улици Михайла Рагового ч. 3. 688 2 3

Перстені варучинові, слюбні обручки, як також вир. би волоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Кваснєвський, Львів, пл. Галицька ч. 3,** приймає також направи. 394 10—30

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: **„ТОРБАН"**, музична накладня. Львів, Вровновська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальог даром. 536 7-10

Поїзди ріжного рода нові, як також ужиїані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні екіпажі

М. НАСС

Львів, ул. Шпитальна 28.

649 4—4

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ

ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Мед білий питний знаменитий против інфлюенци. Ціна бутелька кор. 1·60. Набути можна лише в торговли Леонарда Солецького, Баторого ч. 2 Львів. 263 d 11—?

Проповідниці стилеві, виготовляє рїбарська робітня **Евст. Щуплявцевича,** Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові
камінцеві
мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ

Лінія КУНАРД

за 4½ дня. 4—25

Пояснень удїлає безплатно **Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99.** 669

Від 20 літ

знане з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 24, 28, 30, 36 і вище. МАТЕРАЦИ чисто волосїні від К 25, 30, 36 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, качи на ліжка, дивани, великі ліжка і комплетні уряджена покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 8 мая ч. 5.

658 4 30

Singer-a

МАШИНИ ДО ШИТЯ

треба куповати лише в наших складах, котрі можна розпізнати по нижше поданім знаку:

669

Ніхто не повинен йти на слїпо за оголошеням, що не мають иншої цїли, як через над'уживане назви „Singer" ввести на торг з'ужиті уже машини. Наших машин до шитя не даємо відпродавцям, лише прямо продаємо потрібуючій П. Т. Публицї.

Singer & Co.

Акц. Тов. машин до шитя

Львів, Галицька ч. 2.

Філія: Городецька 30.

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

віх року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові переніс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всякі направи в своїм обсязї, приймає також уряджена електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 362 28—30

КОНКУРС.

По мисли рішеня з 5 мая 190 р. Головний Видїл Товариства „Просьвіт" у Львові розписує отсим конкурс на посаду люстратора крамниць при читальнях „Просьвіти".

До обовязків люстратора буде належати: 1. Люстрация крамниць при читальнях „Просьвіти" під зглядом господарства фінансового, товарового і провірюване, справлюване і зіставлюване потрібних рахунків, та складаня Видїлови звітів. 2. Подаване інтересованим Читальням основних поучень, вказівок та рад на місци і писемно. 3. Веденє фахових торговельних курсів для склепарів при помочи иньших специяльних сил учительських.

Платня після умови. Пожаданє висше загальне образованє, торговельна академія і торговельна практика у видїлї мішаних товарів. При даних иньших кваліфікациях може Видїл Товариства „Просьвіта" дати нагоду спосібному кандидатови до набутя товарової практики.

Поданє о наданє повисшої посади засмотрені в 1) метрику хресту, 2) свідоцтво заводових наук і практики, 3) опис житя та 4) евентуальні вимоги компетента належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до 10 червня 1903 р.

Петро Огоновський голова — *Д-р Іван Брик* секретар. 3 3

Театр ріжнородностий

„DEPENDANCE BRISTOL".

Нова програма. Теодор Волєр „La belle Rosalda", еспаньска танцерка. „Міхі Roalith" і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 618 5—6

Курс крою в „Труді" у Львові

Отсим завідомляємо, що КУРС КРОЮ СУКОНЬ в нашім стоваришеню розпічне ся під управою спеціялісти дня 16 червня і тревати ме до 14 липня. Наука крою що другий день в годинах від 3 до 5 в полудня. Оплата: 4 кор. вписового, а 40 кор. за крій нараз і в гори при зголошеню. По укінченім курсї мають ученицї виказати ся перед управою стоваришеня в поступу в науці і біглости в рисунку, а в случаю вдоволяючого висліду, одржать посьвідчене участя на курс. 700 1—3

Дирекция Жіночої спілки промисловой „ТРУД" у Львові.

Кінематограф „Cinephon"

ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)

Від 23 29 мая цїлком нова програма. Steple-chase в Ліверполи. Американьска рекляма. Денервуюча їзда. Пользоване на мужчину. Пане маркізе (зі спів.) Честь робітника (храмат). Пародия з Льогенгріна (зі спів.) і инші новости. Представленя що-дня від 4—10 вечером.

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори Товариства кредитового стов. зареєстр. з обмеж. порукою в Токах відбудуть ся дня 7 червня 1908 року в слїдуючім порядку: 1) Звіт з переведеної контролї каси ревідентом краєв. Союза Ревізийного у Львові. 2) Зміна статута. 3) Вибір одного члена Дирекциї. 4) Внесеня членів. Початок о 2-ій годинї з полудня. 695 1—3

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасїи незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

КОНКУРС.

Повітове Товариство кредитове в Тернополи розписує конкурс на посаду 1 урядника з платнею 1200 К.

Поданя з долученєм „curriculum vitae" і документів покінчених студий, кваліфікуючих ся на обнятє сеї посади, належить вносити на руки Дирекциї Товариства найдальше до дня 1 липня с. р.

Наданє посади через рік буде провізоричне, відтак наступить евентуально стабілізация.

679 2—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленєм найнижших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·80*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Врухович	7·10	10·05н	4·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1 10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10л	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4 00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їхучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 117. Львів, середа 27. н. ст. (14. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порча.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Сегорічний буджет державний.

Вчера розпочав австрийський парлямент дебату над справозданєм буджетової комісиї. Хоч право контролї й ухвалюваня буджету, се перше і найважнїйше право парляменту в конституцийній державі, то для австрийського парляменту правильне полагодженє буджету являєть ся в послїдні часи чимсь незвичайним. Досить сказати, що за послїдних 10 лїт, т. є. від 1897 р., тільки один раз, в 1902 р., австрийський парлямент мав змогу полагодити буджет в парляментарній дорозї, а поза сим виїмком панувала в державі ера буджетових провізорий, т. є. властиво маскованого абсолютизму в буджетовій справі.

В сегорічнім буджетї, як се виходить зі справозданя ґенерального справоздавця буджетової комісиї, державні видатки прелїміновано на великанську суму 2,148,913.254 корон. Коли порівнаємо сей стан зі станом з 1897 р., то побачимо, що від 1897 до 1902 р. державні видатки зросли о 308·7 мілїонів корон, а від 1902 до 1908 р. о 451·4 мілїонів корон, значить, за час, від коли правительство укладало буджет без контролї і апробати парляменту, державні видатки побільшили ся на поверх 760 мілїонів корон.

Державні доходи буджетова комісия означує на 2.149,022.233 корон. Від 1902 р. сї доходи зросли о 462 8 мілїонів корон. Головним жерелом сих доходів є доходи мінїстерства фінансів. З безпосередних податків впливає до державної каси 323·5 мілїонів корон. Консумцийні податки дають 356·3 мілїонів корон, між ними податок від цукру 130·4 мілїонів корон, від горівки 89·6 міл., від пива 77·5 міл., від нафти 20·5 міл., від мяса 16·1 міл. і т. д. Величезні доходи приносить тютюн, бо 224 мілїонів корон, стемплї, такси і належитости 165·5 міл., сіль 47·6 міл., льотерия 30·5 міл. і т. д.

Обдовженє держави зросло від 1902 р. о 100·5 мілїонів корон, від чого проценти виносять 43·4 мілїонів корон. Супроти того справозданє буджетової комісиї радить не затягати всїх позичок, дозволених в сїм роцї.

Що-до державного господарства взагалї, то справозданє підносить, що те господарство було дуже обережне: звичайно фактичні доходи були більші а фактичні видатки менші від прелїмінованих, наслїдком чого що-року осягало ся значні надвишки.

Далї виводить справозданє, що економічна депресия, котра панувала в державі в 1902 р., в слїдуючих лїтах уступила місце економічному розцьвітови. Одначе ера того розцьвіту з 1907 роком скінчила ся і тепер наступив зворот в діл, який одначе відбуваєть са зовсїм спокійно, так що не викличе надзвичайних економічних потрясень. Супроти сього звороту держава мусить пошукати нових жерел доходу, одначе — завважує справозданє — ті доходи не повинні лягти тягаром на низші верстви населеня, тільки на тих, котрі витягнули найбільші зиски з економічного розцьвіту попередних лїт.

Отся увага про економічний розцьвіт в лїтах 1902—1907 показує наглядно, як мало спільного має сучасний „економічний розцьвіт“ з добробутом широких народних мас. Зростала продукция, зростали доходи капіталїстів, зростали доходи держави, одним словом, зі становища державного господарства був економічний розцьвіт, а разом з тим розцьвітом рік-річно зростає нужда робучих мас, нужда тої верстви населеня, що своєю працею двигає той розцьвіт. Мешканя, цїни консумцийних продуктів, рік-річно дорожіють, заробітки або зовсїм не зростають або в значно повільнїйшім темпі, одним словом, умови житя рік-річно гіршають.

Специяльно що до Галичини, то вона й доси в державнім буджетї сильно покривджена в порівнаню з иншими краями держави. Але ми, Русини, знаходимо ся в такім безвихіднім положеню, що не можемо навіть протестувати проти того покривдженя. Бо хоч-би наш край був у державнім буджетї як найбільше протеґований, то се при теперішних полїтичних обставинах не вийшло би нашому народови на користь, тільки збільшило би ті засоби, якими польське правлїнє Галичини, з одного боку здержуючи природний розвиток нашого народу, а з другого підпомагаючи засобами, призначеними для цїлого краю, тільки розвиток польського народу, працює для триюмфу історичної Польщі над нашим народом.

Руська дебата в парляментї.

Вчера скінчила ся пятиднева дебата над польською господаркою в Галичинї. Властиво-ж не так закінчила ся, як перервала її заява п. Евг. Левицького, внескодавця наглого внесеня в справі убійства бл. п. Каганця, що він відступає від наглячости сеї справи, застерігаючи собі однак трактованє свого внесеня як звичайного, нормальною реґуляміновою дорогою. На сїм дебату перервано, а внесенє п. Евг. Левицького і т-ів відослано до комісиї військової.

Не знаємо ще, які мотиви спонукали д-ра Евг. Левицького до сего кроку. — В кождім разї не ті, які підсуває єму польська преса, котра утвердить, будьто Русини почували, що справа убійства бл. п. Марка Каганця не має ся так, як се з руської сторони представлено. В руках наших послів є аж надто богато материялу доказового на факт, що убійство бл. п. Каганця не було цїлком случайне.

Рівно-ж треба вважати певним, що д-р Евг. Левицький не відступив від наглячости внесеня на власну руку, але цїлком певно зробив се в порозуміню з укр. клюбом і на основі його рішеня. Коли взяти на увагу, що саме вчера на основі пляну, ухваленого конференциєю клюбових голов, мала зачати ся дебата буджетова, а через продовженє руської дебати на дальші два дни буджет не міг-би бути на означений час ухваленим — то не буде улягати сумнївови, що причини, задля якої руський клюб відступив від наглячости послїдного свого внесеня, треба шукати в якімсь порозуміню укр. клюбу з правительством.

Годї нам нинї, коли ще не маємо під рукою автентичних текстів усїх промов, виголошених при цїлій галицькій дебатї, видавати загальний осуд о єї результатах. Тим більше годї на основі неточної передачі другої промови мінїстра справ внутрішних обговорити вже нинї єї полїтичне значінє з нашого становища. Зробимо се, коли будемо мати під рукою автентичний текст, усуваючий всякі сумнїви що-до поодиноких зворотів і термінів, ужитих мінїстром Бінертом в його енунциациї.

Все-ж таки вже нинї можемо зробити кілька загальних уваг, що відносять ся до найважнїйшої в цїлій дебатї точки, т. є. до промовя мінїстра Бінерта.

Коли порівнати послїдну промову мінїстра справ внутрішних з промовою виголошеною кілька днів перед тим, годї не замітити наглої зміни в способі, в який п. Бінерт трактував руські заміти взагалї, а з'окрема квестию галицької адмінїстрациї.

Ще в минулу середу п. Бінерт з нечуваним легковаженєм — се ствердили віденські часописи, роблячи п. Бінертови з сеї причини тяжкий закид провокованя Русинів — перейшов до порядку над жалобами Русинів, заперечуючи їх голословно, закидаючи Русинам, що вся вина по їх боцї, бо Русини „підбурюють“, виправдуючи всї адмінїстрацийні над'ужитя та заявляючи навіть, що він з власної автопсиї може засьвідчити велику солїдність гал. адмінїстрациї. Позавчера говорив п. Бінерт цїлком инакше. Видко — промови пп. Будзиновського і Трильовського, хоч не зі всїм, що вони сказали можна згодити ся, зробили своє і жаль лише, що в Австриї, супротив австр. правительства треба було аж таких промов, аби приневолити мінїстра трактувати серіозно руську нацию, а не збувати єї з легковажним жестом. І коли порівнати той тон, з яким п. Бінерт заперечував всякі над'ужитя в Галичинї не цїлий тиждень тому назад, з тим виправдуючим тоном, якого в справі над'ужить ужив позавчера та з тими миролюбивими мотивами, які вплїв він у свою промову, — то треба сконстатувати, що п. Бінерт дуже змінив свій погляд на руську справу, перестав нас трактувати як quantité negligeable і — хоч грозив „лївому крилу нац.-дем. партиї“ — але не легковажив. І се є першим полїтичним успіхом послїдної дебати.

Другим нашим успіхом є цїнне признанє з уст того самого п. Бінерта, котрий тому тиждень бачив в гал. адмінїстрациї мало що не ідеал, що справдї в Галичинї дїють ся над'ужитя, що є карно-судові і дисциплїнарні доходженя против адмін. урядників та що правительство не має наміру легковажити руських жалоб і доводити Русинів до розпуки, але „винних покарає“. Що-до сеї обітницї, то не дуже на неї можна числити — бо коли приміром урядників староства, против яких веде ся карно-судове доходженє, в супереч службовим постановам авансує ся (так мала ся річ з двома урядниками залїщицького староства, Вуйцїкевичем і Атенштеттером), то годї вірити в серіозність карно-судового поступованя против них, а тим менше в їх каранє. Однак остає фактом, що мінїстер справ внутрішних признав, що гал. над'ужитя не є видумкою, але сумною правдою.

Вкінци згадати-би ще про тих кілька слів, що їх мінїстер Бінерт присьвятив москвофілам. Не помогла їм дволична гра на дві руки — в Петербурзї і у Відни — не придала ся нї нащо і протекция мінїстра-родака п. Абрагамовича, не помогли й упідляючі та нїкчемні виступи пп. Глїбовицького і Давидяка. Їх льокайська оферта зістала відкинена так соромно, як ще не відкинено жадної з полїтичних оферт. Своїми виступами вони зашкодили лише справі руській, помогли Полякам, скомпромітували ся до решти самі... і вийшли з квітком. Так кінчить ся полїтика зради. Нїкчемних прошаків викидає ся за двері. „В Галичинї не знаємо нїяких Москалїв і нїяких московських жадань не можемо признати“. — Отсе відправа правительства нашим „Москалям“. Можна собі уявити їх теперішний Katzenjammer. Та все-ж остає їм ще надїя — протекция Поляків...

Становище п. Бінерта зглядом москвофілів подиктоване очевидно не якоюсь любовю до нас і не печаливостию о Русинів — нїхто-ж инший лише правительство своєю системою правлїня в Галичинї підсичувало москвофільську ірреденту — але прямо інтересом держави. Австрия не може признати в своїх межах Росиян, а то тим більше, що їх у нас нема.

I. Дебата над гал. виборами.

Доповняючи вчерашне наше справозданє з оногдїшного засїданя палати послів, подаємо отсе зміст промов обох ґенеральних бесїдників, пп. Масарика і Стапінського,

П. Масарик

заявляє, що й сим разом буде голосувати за наглостию внесень, і то не лише з причин особистих, але й з національних і полїтичних. Чехи повинні в борбі між Русинами і Поляками впливати успокоюючо. Цїла дискусия обертає ся коло вчинку Січинського. Бесїдник добачує в нїм не результат тайного заговору, а типову прояву анархістичного терору і не може його нїяк похвалити; також і социялїсти завсїгди були противні анархістичному теророви. Коли би було в Галичинї сторонництво, котре би мало той вчинок на совісти, то з полїтичного і етичного становища було би лїпше, нїж коли має ся дїло з відокремленим анархістичним вчинком; такі вчинки не могуть повалити систему. Ґр. Дзєдушицький як найострійше осуджує анархізм, а бесїдник є тої самої гадки може ще в більшій мірі. Але ґр. Дзєдушицький добачує анархізм там, де його нема, та треба пригадати, що навіть католицькі і протестантські теольоґи похваляли терористичні замахи. Дальше виказує бесїдник ріжницю між тактикою польською а чеською. Чехи зачисляли ся завсїгди до панслявістів і русофілів. Але вже в р. 1846. сказав Гавлїчек знані слова: „Я не Славянин, а Чех“, а тим розумів не що инше, як тілько, що він своє славяньство опирає на сьвідомости своєї чеської народности. Нинї Чехи оперли своє національне почуванє не лише на мові і лїтературі, але хотять заразом полагодити економічно-социяльні питаня часу та мають також цїлком рішучі полїтичні тенденциї, що проявляють ся у змаганях до полїтичної независимости, котрих давнїйше не було. Розуміє ся, що Чехи єднають ся з тим сторонництвом инших славянських народів, котре має подібну їм програму. Але не виходить єще з того, щоби Чехи ворожо відносили ся до инших сторонництв. Дотеперішна полїтика Поляків в неоднім була нам не по нутру; була вона консервативна, аристократична і прихильна до правительства. Не могло се нам подобати ся, коли Поляки заявили ся против виборчої реформи, коли свого часу голосували за виїмковим станом в Празї і лучили ся з Нїмцями навіть тогдї, коли вони енерґічно і несправедливо виступали против нас. Але Чехи проте не мають до Поляків ненависти нї антипатиї, лише заховують до них деяку резерву. Врештї в остатних роках Поляки змінили ся; їх давнїйша палкість уступила місце холоднїйшим, розважнїйшим і демократичним поглядам. Польська справа певно важна для кождого Славянина. Народ польський дістав ся під три правительства; находить ся він в труднім положеню і не легко йому найти відповідну тактику. Остає питанє, в яких границях має ся приступити до відбудованя польської независимости. Коли серед польської суспільности проявляють ся ріжні дороги до переведеня всепольської програми, то всї ті дороги мають те одно спільне, що далеко ведуть від того, чого колись учили в методї і програмі Станьчики. Польська шляхта є без сумнїву дуже споріднена з австрийською. Те, що називає ся польською господаркою, є властиво господаркою австрийською, і за те одвічальна є Австрия та шляхта австрийська, бо в її дусї веде ся вся адмінїстрация. Що значить мінїстер попри галицькім або чеськім намісникy? Австрийська адмінїстрация завсїгди була аристократична, а намісник в в Чехах чи в Галичинї то великий пан, котрий веде свою полїтику, а мінїстер нераз дуже мало може против нього вдїяти. Тепер зближають ся Поляки значно до Чехів своєю тактикою, а також своїм становищем супроти Росиї. В Росиї прийшло вже до зближеня між Поляками і Росиянами, і се може корисно вплинути на розвиток славянських відносин.

Що-до Русинів, каже бесїдник, хибно є думати, що справу їх народности може рішати фільольоґія і лїтература. Далеко важнїйше те, що Русини гуртують ся полїтично та єднають свої полїтичні сили. Сторонництво руських послів виказує всї добрі прикмети, але також деякі хиби правдиво народного сторонництва. Ті великі прикмети лежать в безпосередности, характері і способі поведеня, і вони певно не проявляють ся тут несимпатично. Але членам сторонництва, котре в так короткім часї дійшло до такої сили через добру орґанїзацию і аґітацию, не легко приходить стати також добрими парляментарними полїтиками, бо до сього треба дипльоматиї. Сторонництво, що складає ся з 32 членів, не стріляє вже, не кличе „vivat sequens!“, а „vivant omnes!“ В полїтицї треба мати терпеливість; треба зачинати від малої роботи полїтичної. Полякам пригадує бесїдник слова Кавура: „Найгіршою полїтикою є полїтика мести“, та взиває їх, щоби ужили свого впливу, щоби молодий, роз'ярений чоловік не заплатив житєм за свій вчинок. Поляки дуже богато зробили би для свого народу і для своїх противників, коли би завернули на дорогу помиреня. Справа Поляків богато терпить на тім за границею, що докоряє ся їм несправедливостию для Русинів.

Те, що мінїстер внутрішних справ бар. Бінерт сказав у своїй першій промові, було нещасливо сказане і мусїло Русинів знеохотити. Також і нинїшна промова мінїстра не була щаслива, бо правительство при так сильнім роздражненю, яке панує в Галичинї, не повинно так грозити. Се мусять відчувати навіть члени правительственних сторонництв. Подібні відносини, як в Галичинї, показують ся також в управі инших країв, пр. в Чехах і на Мораві. Подібні відносини є також в парляментї, а коли вони тут не змінять ся, то се мусить без сумнїву відбивати ся також на Галичинї і на инших краях. Всюди треба завести лад. Та не значить воно, щоби мобілїзувати против сторонництв або против якогось народу дике насильство, тілько всюди треба увести рішуче і справедливе бережене законів. [*Живі признаня.*]

По промові пос. Масарика забрав голос

пос. Ян Стапінський

як ґенеральний бесїдник contra.

Була се його перша промова як члена й віцепрезеса кола польського та дала наглядний примір „ревности“ ренеґата, який, пішовши на послуги шляхти, став обкидати лайками її противників так само, як се робив супроти шляхти. В сїм напрямі зробив п. Стапінський справдїшну сензацию в парляментї, де збирав оплески антисемітів а передовсїм панів з кола польського, вдоволених, що купили собі такого справного прислужника. Почав він з виступу проти Масарика, що він як автономіст вважав за відповідне обговорювати галицькі соймові вибори перед парляментом. Говорив се той сам Стапінський, що ще недавно сам „прав бруди“ галицьких верховодів у Відни! Відтак закинув він проф. Масарикови, що той виробляє собі погляд на галицькі відносини на иньшій основі, як на актах галицьких старостів!! По сїм приступив шляхотський апольоґет до нападів на руських речників, які виголосили свої промови перед ним. Послам руським — говорив він — не ходить о надужитя виборчі або иньші; вони жадають, щоб палата заявила своє домаганє до 1,600.000 Поляків у східній Галичинї, аби вони покинули свій тисячолїтний осїдок, культурну працю безчислимих ґенераций польського народу в східній Галичинї. (*Поляки бють браво, а посол Трильовський кличе*: Жадаємо лише того, щоб покарано виборчих шахраїв!) То домаганє висловили тут українські посли через уста свого фактичного провідника (sic!), Будзиновського словами: „Побіда або смерть“. Він заявив виразно, що йому зовсїм не ходить о принятє або відкиненє українського внесеня, що він є навіть рішучим противником тих внесень. (*Русини кличуть*: Таж то була іронія!) Коли панове що иньшого говорите, а що иньшого робите, то того не може нїхто розуміти. Відтак цитував пос. Стапінський слова Будзиновського, який мав йому казати, що наші справи можуть заступати в парляментї тільки скажені пси, що незвичайно урадувало антисемітських колтунів. По сїм доводив, що пос. Будзиновському ходило в промові лише о те, щоби проти Поляків підбурити не лише хлопів, але й палату і правительство. Але се йому не вдасть ся, бо будучність Поляків в Австриї залежить від їхньої працї а не від бажань Українцїв. Поляки — бачите — і в сїй палатї і в делеґациях дали досить доказів, що їх розвиток і успіхи є індентичні з розвитком Австриї. (*Поляки бють собі браво*) За теж програма пос. Будзиновського не може бути принята за основу австрийської держави. Социяльно-полїтичні промови тих панів не лише в Австриї але й нїгде инде не будуть приняті, бо вони є прямо абсурдом! Ходить лише о те, щоби підбурювати і унещасливлювати люд, який відтак мусить стогнати в арештах.

З черги переходить бесїдник до пос. Трильовського. Д-р Трильовський представив виразно, якого ладу бажав би він в державі, в якій би розказував. Іменем укр. клюбу розважує й розвиває пос. Трильовський, краєвий адвокат таке: „Слова: мій кримінал — твоя смерть стали, на жаль, чимось звичайним в устах нашого хлопа“. (Пос. Трильовський: Алеж я навоожу чужі думки!) Такі штуки можуть вам удати ся перед судом, але я тому не вірю, щоб руський хлоп міг так говорити й думати. То ваші слова й ваші думки! (Пос. Трильовський: Говорите неправду!) Руський народ, з яким жиємо і будемо жити, як братя, не є народом убийників, то люд приличний. (*Притакуваня у Поляків.* Пос. Трильовський: Те сказав я сам.)

Пос. Стапінський відчитує дальше з промови пос. Трильовського такий уступ: „А як ти, милий брате, вже рішив ся сидїти в криміналї, то чиж не лїпше, що ти відсиджуєш ту кару за вчинок, який бувби пімстою за кривду, нанесену нам всїм, твоїм братам, а не з причин особистих. Та не жадаємо, щоби такого шахрая“ — отже тут іде мова про урядників, судиїв, про кождого, хто після Трильовського, заподіяв одному з тих панів щось лихого, а як ті панове розумують, чи їм вчинив хто щось доброго чи злого, доказує поступок з ґр. Потоцьким — „не жадаємо, аби ви такому шахраєви зараз поломили ноги, тодї як він в урядничім унїформі (*веселість; голоси: Слухайте! Слухайте!*). На першу лекцию для такого шахрая, як Заграднїк, Левицький або Полєстер“ — отже наводить ся імена — „вистане порядний хлопський поличник!“ (*Слухайте! Слухайте!* — Пос. Трильовський: Се є цитат.) „Розумієть ся що тодї не вільно дати в лице такому чоловікови, як він є в урядї, окружений жандармами (*Сьміх.*), бо він скаже убити тебе на місци. Ти повинен мати трохи терпеливости й підождати, аж стрінеш його в містї на ринку, в товпі. Тодї під претекстом, що він наступив тобі на ногу, даш му в лице так, аж виверне ся“. (*Загальний сьміх. — Слухайте!*) „А колиб той лагіднїйший спосіб не вистарчив, то треба хопити ся острійших. Як такий панок вертає в ночи підхмелений з касина, тодї маєш досить нагоди, щоб з ним розправити ся (*Слухайте!*) та пригадати йому обовязок супроти цїсаря й народу“. (Пос. Трильовський: Се безсоромність, встидайте ся. Се-ж цитат. Я того не сказав.) Пане адвокат, прошу не кидати клевет на той люд! (Пос. Трильовський: Ви продали ся шляхтї.) Колиб я мав остати вже в якім товаристві, то волїю мати до дїла з шляхтичами, як з убійниками. Пос. Три-

льовський знає, що того не говорить жаден хлоп. Не може того видрукувати, тож перепачковує се до протоколу, щоб відтак розповсюднювати. (*Притакуваня. — Пос. Трильовський перебиває обувений. — Віцепрезидент Жачек просить, щоб бесідникови не перебивати.*)

Пос. Стапінський читає дальше: „Колиб однак і ті аргументи не мали поводженя, то треба буде хопити ся ще острійших засобів. Таж є тільки тяжко хорих хлопів, без якої небудь надії на подужане. Чижби не міг такий, безвихідно хорий чоловік посьвятити останні дни свого житя на ціль, яка увільнила-би наш нарід від небезпечного ворога, без огляду на його рангу! Такий нещасник вчинив би через такий вчинок своє імя безсмертним та зробив би цілому руському народови неоцінену прислугу".

По сих цитатах не поминув пос. Стапінський також депеші пос. Будзиновського „*Vivat sequens*" а за сим доказав, що хлопам дїють ся погано не лише в Галичині але й в Дальмації, Країні та Буковині! Нужди галицьких селян не мож пояснювати руcько-польською ворожнечою, бо людовці навіть голосували (але колись! — *Ред.*) на руських кандидатів, як на кандидатів опозиційних. Так прм. дістав пос. Трильовський при парляментарних виборах 2500 голосів польських. (Від людовців?— *Ред.*), а пос. Старух старав ся по парляментарних виборах о те, щоб бути госпітантом клюбу людовців. (Пос. Старух: Ви є безличним брехуном!) По ліричних виводах, на тему згоди між польським а руським людком, задля якої людовці навіть позволяли на рущенє Поляків у східній Галичині, та вичисленю благодатий, які спали на Русинів від Поляків, бо вони нині вже такі сильні, що стають навіть до бою з Польщею, виводив п. Стапінський, що тепер годі виводити жалоби на шляхотські впливи, бо коло де засїдають людовці й народові демократи є нині більш демократичне як український клюб (!!), а менше шляхотське від польської фракції соціяльно-демократичної, яка на шістьох членів має трох шляхтичів. (*Сьміх.* — Пос. Дияманд кличе: Якби ви не були покрали наших мандатів, було би нас не шістьох але дванайцять.) Клюб український, що має 28 членів, має в президиї шляхтича, а одним з головних його моторів є Ritter von Wassilko. Коло має 22 членів хлопів, що прийшли прямо від плуга, а більшість творять хлопські сини. В президиї кола є також шляхтич гр. Дзедушицький, консерватист, дуже образований і граф, але то чоловік. (Хамським душам hrabia все імпонує. — *Ред.*) При кінци розповідав п. Стапінський про свою минувшість, та признавав, що в Галичині дїють ся ріжні надужитя, але теперішна дебата є марнованєм часу, бо далеко більше надужить чим правительственні сфери допускають ся Русини, які програли вибори нїбито тому, що не мають за собою народу.

Розуміють ся, що любезний Ясьо не дарував собі, щоби не кинути клевет на руську інтелїгенцию, а особливо на руських судиїв. Польські хлопи — мовляв — жалують ся, що все програють справу, як їх справу судить Русин-судия. При кінци ще виводив жалї на те, що европейська преса не мовчить про те, як нас гноблять Поляки, а особливо кривдував собі на „Neue Freie Presse" та докорював вільнодумцям, а особливо проф. Масарикови, що він не йде під коменду „поступовців" з кола та завізвав палату, щоб вона відкинула наглячість внесеня і запевнював парлямент, що Поляки, помимо провокацийного поведеня руської інтелїгенциї супроти Поляків, не дадуть ся відвести з мирного шляху та будуть шукати порозуміня з руським людом... З тими, що мир заворушують з обох сторін, ми вже дамо собі раду".

По сих виводах генеральних бесїдників і річевім виводї посла Петрушевича, та фактичних спростованях, в яких дістав належну відправу саме п. Стапінський від послів Петрушевича, Трильовського й Старуха нагляче внесенє Петрушевича й Вітика — як відомо — відкинено.

II. Дебата над убийством Каганця.

З черги приступлено до наглого внесеня п. Евгена Левицького в справі замордованя Каганця.

Промова д-ра Евг. Левицького.

П. Евген Левицький, мотивуючи наглість свойого внесеня в справі замордованя Каганця жандармами в Коропци, зазначив, що в останній галицькій кампанії виборчій до сойму не тільки повторили ся звичайні давні надужитя, а й полила ся кров, як у 1897 роцї при т. зв. Баденївських виборах. Дневники в днях 6. і 7. лютого помістили про подію з Каганцем тільки цїлком короткі нотатки та від тодї про морд поза Галичиною взагалї нїчого не знають. Львівське ц. к. бюро кореспонденційне, котре є в руках польського намісництва, зробило все можливе, щоб той факт не дістав ся до ширшої відомости. Польська преса дбала тільки о те, щоб цїлу ту справу затушувати, а о скільки мусїла про неї писати, старала ся, щоб публічність про фактичний стан справи ввести в блуд. У першій хвилї вислано два відмінні урядові комунїкати пресові: В однім сказано, що між самими Русинами прийшло до боротьби, при котрій Каганця вбито: аж у другім донесеню подано, що Каганця вбив жандарм.

По кождій виборчій кампанії Русини приходять з жалобами і сим поясняєть ся, що палата тим жалобам меньше уваги присьвячує, нїж вони сього заслугують. В тій справі палата кермуєть ся радше симпатиєю або антипатиєю. Одначе в сїм випадку, в котрім молодий чоловік в так злочинний спосіб втратив житє, треба докладно розважити всї обставини та як слїд покарати виновників.

Руський клюб вибрав бесїдника на справоздавця тої крівавої події. Бесїдник хоче цїлком обєктивно представити тільки те, про що він сам є кріпко переконаний.

Громада Коропець числить 5.080 мешканців, а то 3.852 Русинів, 978 Поляків і 248 Жидів. У цїлім бучацькім повіті на 52 тисяч мешканців є 38 тисяч Русинів. Уже з того ясно, що се повіт в великій більшости руський та що вже з тої причини годі там переперти польського кандидата. Додати ще до того, що в останнім часї національна сьвідомість серед руської людности піднесла ся та що в тім повіті посол до ради державної, Будзиновський, дістав не меньше лиш 19.679 голосів, між тим як його шляхотський противник дістав 608 голосів. Та про те верховодяча польська партия посьміла в тім повіті поставити польського кандидата гр. Генрика Баденія, а Рада народова оповістила в своїм органї вже перед правиборами, що гр. Генрик Баденї junior безумовно мусить бути вибраний та що його вибір є певний. (*Голоси*: *Слухайте!*).

Дальше, можна сказати, без впину в цїлій виборчій кампанії обманювали, або відношенє голосів фальшували, або не допускали виборців руських до голосованя, або в кінцї крали голоси. Все одначе йде вперед, поступила також система виборчих обманьств. Специяльно, від коли гр. Лев Пінїнський обняв адмінїстрацию краю, ту систему о стільки поправлено, що цїлу систему виборчих швіндлїв сконцентровано на правибори, так що самі вибори можна вже перевести релятивно законно, без специяльних штучок. Річию енергічного старости є дбати про те, щоб приклонники шляхотського кандидата дістали більшість. Коли перші правибори старостї не повели ся, то особливо в більших місцевостях так довго їх поправляєть ся, аж таки більшість буде готова. Так вибрано гр. Баденія в бучацькім окрузї. Бучацький староста вложив богато свого труду на те, щоб у більших місцевостях придбати для нього більшість.

Громада Коропець, котра числить 5 тисяч мешканців, представляла позицию, яку треба було за всяку цїну здобути для гр. Баденія. Се була важка завдача, бо громада була з національного боку дуже осьвідомлена; се була заслуга Каганця. Той хлоп зумів по кількох роках довести до того, що тепер громада має дві руські читальні, кредитове стоваришенє і — що в Галичині дуже рідка поява — товариство для піднесеня рільництва і промислу. Одначе та патріотична дїяльність убогого руського селянина звернула на себе увагу „польської тайної організациї". Вже минулого року в часї виборів до ради державної Каганець одержав від тої організациї засуд смерти, котрий бесїдник має в оригіналї. (*Слухайте! Слухайте!*). Той польський засуд звучить: „Маєш відступити від виборів, бо в противнім разї знайдемо тебе навіть під землею. Комітет польської партиї боєвої. Станиславів 27. мая 1907".

Такий самий засуд одержав найлїпший приятель і співробітник Каганця, покінчений правник, син гр. католицького пароха.

Агітация за гр. Баденїем розпочалась в Коропци від фальшивого списаня виборчих лїст, на котрих поміщено чотирох мерців, 15 хлопів, котрі давно вже виемігрували до Америки, та пропущено коло сотки Русинів, управнених до голосованя. Каганець уважав за свій обовязок охоронити громаду перед надужитями, вніс 75 реклямаций, домагав ся сотвореня комісиї реклямацийної. Коли відмовлено, він телеграфічно звернув ся до староства в Бучачи з прошенєм о рішенє тої справи.

В дни смерти Каганця, о 7. годинї рано, прийшло перед корчмою в Коропци до битки між пяти мужиками, в котрій трох мужиків легко зранили. В сїй бучі Каганець не брав участи, бо що-йно о 8. годинї вийшов з дому, щоб піти до уряду громадського та дізнати ся про відповідь з Бучача. З Каганцем ішла його жінка, сестра та ще 10—15 селян. Коли той гурт наблизив ся до уряду громадського, вийшов відтам посесор дібр гр. Баденїя з двома жандармами. Посесор в імени закона візвав селян, щоб увійшли до уряду. Оба-ж жандарми, до котрих прилучив ся ще третий, звернули карабіни з баґнетами проти селян, взиваючи здивованих людий, щоб завернули ся з дороги.

В тій хвилї, коли селяни хотїли завернути ся, жандарм без причини замахнув ся проти голови Каганця; се викликало панїчний страх серед селян, котрі почали повертатись в зад. Одначе тимчасом жандарми перескочили бариєру, окружаючу громадський уряд, аби відрізати їм дорогу, та з насторченими баґнетами станули напроти селян. Жінка і сестра Каганця старали ся Каганця з обох сторін заслонити. Юрба посунула ся, а випадок хотїв, що правий бік Каганця був відслонений. Один жандарм в сю хвилю вдарив Каганця баґнетом у той бік, другий у живіт, третий у лївий бік.

Наслїдком ран Каганець помер.

Представивши так зовсїм обєктивно опис події, бесїдник

взяв назад наглість свого внесеня.

Очевидно, се мусїло стати ся наслїдком переговорів між руським клюбом і правительством, котрому дуже залежало на тім, щоб ще вчорашного дня розпочати буджетову дебату.

Meritum внесеня п. Евгена Левицького палата переказала комісиї військовій.

Державна рада.

По скінченю галицької дискусиї, котрої конець подаємо в рубрицї „Руська дебата в парляментї", приступила палата до

наглого внесеня п. Штайнвендера

о другім читаню буджету на рік 1908. По внескодавци п. Штайнвендері забрав слово

посол Василько.

Бесїдник вказує на жертви, які Русини понесли при заведеню загального права голосованя і на великі надії, які привязували до народного парляменту. Обговорює становище українського клюбу і зазначує, що міродатною в сьому клюбі є народно-політична програма, що опирає ся на самостійности українського народа і мирнім розвитку його сил. Ненависні зглядом Поляків тенденциї суть сему клюбови чужі. Бесїдник вказує дальше на обурене руської людности, яке панує серед неї з причини над'ужить підчас останнїх виборів до сойму і характеризує кровавий учинок Січинського як виплив безнадійности, за що руські посли не суть одвічальні. Український клюб буде голосувати проти наглости внесеня, аби тим способом висказати правительству своє votum недовіря.

На тім дискусию о наглячости замкнено і вибрано генеральних бесїдників.

Генеральний бесїдник „contra", д-р Штернберґ, виступає пристрасно проти виводам п. Масарика, котрому відмовляє права говорити імєнем чеського народа і відгравати ролю судиї між Поляками а Русинами. Моглоб бути дуже фатальне для чеського народа, коли би заключено польсько-нїмецький союз. Дальше виказує гр. Штернберґ конечність зміни регуляміну палати, підвисшеня жолду жовнїрам і заведеня дволїтної військової служби. Протестує проти сього, щоби проєктований закон о обезпеченю на старість обіймав лише робітників. Обширно обговорює справу проф. Вармунда, виступаючи остро проти нього. Зазначує вкінци, що обовязком партий є, ради уздоровленя відносин, виступити проти демагогічної дїяльности социяльної демократиї.

П. Пернерсторфер, генеральний бесїдник „pro", заявляє, що социялїсти будуть голосувати за наглячістю не тому, щоби прислужити ся правительству, але тому, щоби дати всїм послам можність підчас буджетової дебати висказати свої бажаня і жалї і щоби не лишити парляменту його найважнїйшого права: контролї над господаркою правительства. Бесїдник жалує ся, що правительство не попирало, але противно, проволїкало наради буджетової комісиї. Вказує на телєґраму, котра власне надійшла до Відня, і доносить, що в Чернихові шістьох хлопів убито за те, що ловили рибу в ріці. Именно в тім, що оружні жовнїри стріляли до утїкаючих мужиків, лежить найбільша нїкчемність. Кождий мусить спитати самого себе, чи в иншім краю було би се можливе, щоби за безправне ловленє риб карати смертю. Правительство показує, що воно нездібне до заведеня порядку.

Вкінцї бесїдник вказує на те, що мінїстер скарбу д-р Коритовський, котрий в справі обниженя податку від цукру заключив в посольській палатї компроміси, в палатї панів заняв в тій справі становище нетактовне, щоб не сказати неприличне.

В голосованю наглячість внесеня принято і приступлено до генеральної дебати над буджетом.

По короткій промові ґенерального референта п. Штайнвендера забрав слово перший бесїдник „contra" п. Бакса, котрий промовляв по чеськи. Опісля наступила

промова п. Баталії.

Бесїдник вказує на те, що п. Е. Левицький цофнув своє нагляче внесенє і через те відобрав бесїдникови можність відповісти на його виводи. Длятого бесїдник мусить відповісти тепер, при буджетовій дебатї. Руські посли підняли проти Поляків цїлий ряд жалоб, на котрі палата не могла виробити собі правдивого осуду і мусить опирати ся на більшій або меншій вірогодстойности обох противних сторін.

Представляючи справу замордованя Каганця завважує бесїдник, що жандарми дїлали у власній оборонї, бо товпа грозила їм роз'оруженєм.

Нинї надійшла депеша з Чернихова, де від двох років йде спір о право риболовлї в ставі. Сей спір, що закінчив ся вчера кровавою драмою, доказує, що українські агітатори підкопують право чужої власности.

Жінку, що безправно ловила рибу арештували три жандарми і завели до громадського уряду. Вона наробила крику, збігли ся хлопи і заатакували жандармів, так що вони виступили у власній оборонї. Бракує ще інформаций чи жандарми поступили поправно, але бесїдник знає одно, що завинила тут головно агітация і пролита кров спадає на агітаторів.

Дальше обговорює бесїдник історичні права Поляків до східної Галичини, причини їх теперішнього впливу і значіня, більшого як Русинів. Коли Поляки мають в краю гегемонію, то се є виплив їх висшої культури, більшої сили податкової і моральної. Але власне під покровом сеї гегемонії Русини зросли. Українську ідею попирали Поляки з обави перед русофілським рухом. Наріканя на переслїдуваня руської преси суть неоправдані, бо число конфіскат руських ґазет постійно зменшаєть ся, а богато статий не конфіскує ся хоч вони надають ся до викликаня настрою, що веде до кровавих вчинків.

У судиїв-Поляків східної Галичини неохотно бачить ся, коли вони належать до польських товариств, а руські судиї безкарно бунтують людність. Подібно руські учителї. Директор Цеглинський, котрий домагає ся реформи адмінїстрациї, краще зробив би, коли-б зреформував свою ґімназию, де ученики стріляють до учителїв. Руський клюб є конґльомератом ріжнородних напрямів народних, радикальних, социялїстичних, елєментів революцийних, анархістичних і таких, котрі хотять уходити за умірковапих дипльоматів.

Умірковані члени руського клюбу боять ся впливу радикалів, але часто сей вплив не є для них неприємний, бо можуть переговорювати, а коли опісля не дотримують умови, то відкликають ся, що не могли сего зробити з причини радикалів.

Відтак переходить бесїдник до виводів п. Василька. Він сказав, що руські посли нїчого не принесли виборцям. Се є річ неможлива, каже п. Баталія, щоби кожде сторонництво в палатї, коли йде на ферию, приносило що-небудь виборцям. Инші партиї теж нїчого не мали до принесеня, ані Поляки, ані Русини.

П. Василько. Ви принесли виборцям мінїстра Абрагамовича.

П. Баталія заявляє дальше, що в захованю руських послів є патольоґічні признаки. Се хороблива поява, котра кінчить ся манїєю переслїдуваня. Учинок Січинського є випливом сеї манії крови, а всї ми є переконані, що ся манія є результатом агітациї радикальних сторонництв і їх провідників. Хороба се є дуже небезпечна, бо загрожує поступови Галичини, а навіть всїх инших країв.

Відтак бесїдник оспорював виводи п. Дашинського. Заявляє, що один Поляк...

П. Дашинський: Лїпший, як неодин з вас!

П. Баталія: Той Поляк, великий бесїдник, але з артистичної точки погляду, часто йде дальше як хоче і поробив колу польському закиди, котрі звертають ся проти його власної партиї. Забуває, що належить до партиї, котра всьо, що її не відповідає, мішає з болотом, не шануючи навіть осіб.

П. Брайтер: А що скажете о нас, пане гохштаплєр?

П. Баталія: З вами не маю охоти говорити. Дашинський домагає ся для руського народу народної автономії на підставі берненської програми, а прецінь треба в тій мірі узгляднити історичні підстави сеї держави і оцінити культурний розвиток народу польського і руського. — Поляки, після гадки п. Дашинського, повинні зректи ся своїх історичних прав, щоби допомогти до руської самоуправи, котра тепер булаб самоуправою пп. Будзиновських і Трильовських.

Колу польському закинено, що воно зближає ся до офіциальної Росиї. Се є неможливе вже з сеї причини, що офіциальна Росия є тепер тїсно звязана з офіциальною Прусиєю. Аби зближити ся до офіциальної Росиї, не потребуємо інтервенциї Маркова.

Над'ужитя в галицькій адмінїстрациї трафляють ся, се бесїдник признає, але треба глядати причин, котрі з певністю суть гідні пожалуваня. В нїоднім краю не буває стільки над'ужить з боку радикальних партий, як власне в Галичині. П. Дашинський повів паралєлю між поглядами п. Ґломбінського, а запевнюванми кн. Більова в прускім соймі о положеню Поляків в Прусиї. З польського становища треба признати се злочином, бо через те дає ся оружє в руки ворогів польського народа. Коли зробив се без злого наміру то як політик, котрий таке завинив не може жадати, щоби брати його поважно. Треба спитати ся, хто більше заслугує на віру, коло польське, чи п. Дашинський, що виступив в оборонї Русинів.

П. Дияманд: Стапінський вчера сказав вам, що ваша партия стоїть на однім степени з партиєю Будзиновського.

П. Баталія: Се неправда. Стапінський сказав тільки, що по обох сторонах осуджує бурителїв.

П. Дияманд: А хтож є бурителем по вашій сторонї?

П. Баталія: Поляки не думають о тім, щоби забрати Русинам їх права, щоби стримати їх розвій. Поляки хотять лише свої центри в східній Галичині допровадити до народної сьвідомости, щоби зберегти їх перед рутенїзацию. Се право Поляки мають так само, як право організованя людности для позитивної працї. Подекуди людность для позитивної працї. Подекуди нападе острійше слово, але не проти руському нападе острійше слово, але не проти руському родови, тільки проти політичної руської партиї, і се не стоїть в нїяким відношеню до безмежного підбурюваня руської людности проти Поляків. Поляків не можна називати шовиністами за те, що боронять інтересів польського народу.

Демократичне коло польське ужиє цїлого свого впливу на поправу відносин в Австриї, а особливо в Галичині. В першім рядї лежить в інтересї самого польського народа, щоби адмінї самого польського народа, щоби адмінї-стрвция і економічні відносини були кращі. Остроких мас є також бажанєм кола і росьвіта широких мас є також бажанєм кола і росьвіта широких мас є також бажанєм кола і росьвіта широ

бо ще не знати, коли покінчить судова комісия свою діяльність.

Кореспондент „Arbeiter Zeitung“ виїхав нині до Чернихова.

——

Другий кореспондент нам пише з Тернополя під безпосередним вражінєм тої страшної події.

„Знова полила ся неповинна кров хлопська, знова поневолений народ зложив на жертвеннику терпінь кріваву жертву шляхотській бутї.

„Нинї рано наспіла алярмуюча та поражаюча вістка, що в селї нашого повіта, в Чернихові, стріли жандармів і також служби двірської ґр. Коритовського встелили землю трупами хлопів. Для провіреня траґічної події та розслїдженя її розмірів виїхали ми з Тернополя на місце катастрофи. Переїхавши лиш кілька кільометрів, зауважили ми признаки, що вказували, що вість не є містифікациєю...

Дорогами їхали і ішли гуртки народу в одну і другу сторону гейби з якого празника, а в припертім поглядї бачилось, що невесела якась подія їх туда жене; лиця трівожні, сумні вказували, що зістають під вражінєм якогось сумного випадку. В самім Чернихові народ зовсїм збентежений на незнакомого чужинця споглядає з недовірєм та ляком, а доглянувши знакоме лице прихильної людини, витаєсь з якимсь безмежно сумним усьміхом, який сейчас зчезає. На місци самої катастрофи та ведучих до неї доріжках гуторять люди гуртками по тихо без гамору, а серед них увихаєть ся юрба зареквірованих жандармів. Під дверимм хати війта зложені три трупи нещасних жертв. Сумна, здавляюча груди картина!

Хата війта, звернена виходом до вулицї, стоїть на невеличкім горбку, а перед нею подвірє коло 20 кроків широке і довге. (На тім малім подвірю мало поміститись — як впевняє благородна польська преса — звиш трох тисяч людий! — *Ред.*). З лївого боку відгороджений садок на який виходить вікно. На сїм обійстю розігралась страшна драма.

Причиною до сего була, як звичайно, нахабність польського шляхтича на марне добро. В річцї Серетї дві громади, Чернихів і Янківцї, виконували від ряду лїт ловлю риб. Аж в минувшім роцї оголошено лїцитацию на ревір рибацький, та хоч при ґр. Коритовськім лїцитовали деякі з громадян і давали більше, нїж ґраф, признано риболовлю ґрафови. Одначе нїякої заборони ловлї риб не оголошено. Вперве в понедїлок 25. с. м. коло години 6 вечером стали двірський лїсничий з трома жандармами, з котрих два було не в службовім мундурі, зганяти з ріки хлопцїв ловлячих рибу; при тім то одного хлопця кільканайцятьлїтного трунув жандарм у ріку. В тій хвилї надбігла мати хлопця з другою жінкою і стала за хлопця і потолочену на їх сїножати траву сперечатись з лїсничим. Се спонукало обох жандармів, котрі не були в службі, до арештованя жінки, а коли вона не хотїла з ними піти, побіг один з жандармів на постерунок і приніс для себе і товариша свого оружє. Додаю тут, що в часї сеї події третий жандарм узброєний знаходив ся в досить віддале ім місци. Оба жандарми, узброївши ся, стали тягнути лежачу на земли жінку при чім один ударив її ложищем карабіну в бік. На зойк обох жінок, надбігла юрба людий серед котрої повели жандарми обі жінки до хати війта. На обійстю заметушились обі ведені жінки в юрбу а селяни візвані до розходу, стали домагатись щоб вийшов війт і пояснив їм, яким правом відбирають від них ріку. Се трівало довший час, війт не виходив а жандарми дурили людий, що війт є в поли. Здесперовані селяне, жінки й дїти підняли безнадїйний зойк та нарікане, що їм відобрано ріку. Тимчасом зріс гурток людий до сотки. Вчасї сего гамору перескочив хлопчина Семко Лалак через пліт до садку, лежачого лївобіч хати, заглянув у вікно і крикнув: „О, війт є в хатї!“. В тій хвилї гримнув через вікно стріл лїсничого. Хлопчина відбіг кілька кроків і звалив ся мертвий. Мов на сиґнал рознеслись сальви і три жандарми на подвірю стоячи, стрілили на товпу. Присутні оповідають, що в утїкаючу юрбу віддали жандарми кождий по три стріли а рівночасно стріляв лїсничий з фронтового вікна. Після числа трупів і ранених належить здогадувати ся, що більше впало стрілів. Перед сальвою правильного візваня до розходу зі сторони жандармів зовсїм не було, бо годїж уважати за службове візванє слова в роді „**idź psiakrew, bo będę strzelał.**“ По вистрілї лїсничого люди перелякані розбігали ся; на те найлїпшим доказом є оглядини комісиї лїкарської, котра розслїдила на вісьмох оглянених лиш один є прострілений з переду а решта з заду.

Двох тяжко ранених відвезено до шпиталю і лїкарі на місци не оглядали; секцию 5 трупів відложено до середи рано. Трупом лягло на місци 5 осіб а то:

М. Карачок	60 лїт, лишив	3 дїтий
М. Шиґадин	35 „ „	6 „
С. Лалак	14 „	
Мария Мандзїй	37 „ лишила	1 „

(близька розвязаня).

Настя Сидорак 36 лїт лишила 3 дїтий.

Ранені:

Юрко Гасюк	37 лїт	дві рани, безнадїйний
Гр. Лалак	19 „	4 „ „

Настя Цвях з заду ранена,
Іван Прокопів 13 лїт з заду ранений,
Ипир Недопитальський ранений,
Андрух Хмельовський ранений (латинник)
Ілько Притуляк з боку ранений
К. Глинська з заду ранена. Кромі сего є ще кількох ранених.

Ось так за скоро здїйснилась погроза посла Заморського кинена при нагоді обходу 3 мая в Тернополи, звернена на адресу руських хлопів „że będzie jeszcze gorzej, jak w czasie strejków“. І здавало-б ся що в хвилї так страшної події замовкнуть цькованя та брехливі інформациї польської преси, одначе показуєть ся, що кровожадним гиєнам мало єще крови хлопської. З першої вістки, поданої „Słow-ом polsk-им“ перезирає нова денунцияция немов то настрій в нещаснім селї та в дохрестних селах є небезпечні та немовби „кипіло“ серед народу. Вони не годні зрозуміти маєстату смерти, почули кров та сейчас кинулись на жир. Вибачайте панове, серед народу є сумний спокій, як в таку хвилю може бути. — Його зуміє пошанувати кождий, хто чує себе дрібку людиною, а не зьвіриною.

——

Справдї, наш тернопільський кореспондент, характеризуючи відношенє польської преси до крівавої події, нї трохи не помилив ся. Уживають-же собі тепер польські ґазети! Всякі Kurjer-и і Słow-a, Przegląd-и і Narodow-i переганяють ся в подаваню що-раз нових брехонь про подію та в виправдуваню злочинцїв. Також п. к. кореспонденцийне бюро не залишило тої нагоди, щоб пустити в сьвіт ряд — що-найменше — „тенденцийних“ інформаций. Шкода тільки, що в цїлім тім брехливім концертї аж гуде від взаїмних суперечностий. Так одна і та сама ґазета раз подає, що на малім подвірю помістилось „przeszło (!) 3.000 chłopów“, — другий раз, що там було „kilkaset ludzi“. Се „цифрова“, наглядна брехня! А иньших — така тьма, що простувати їх і показувати їх взаїмні суперечности не варта. Сконстатуємо тільки одно: Słowo polskie в поспіху призабуло пробрехати одну дуже важну обставину. А саме в першій власній телеґрамі з Тернополя **Słowo polskie** признало, що ґрафський стражник перший стрілив до хлопів та схоронив ся за жандармів, та що з приводу сього прийшов дальший пролив крови. Се треба сконстатувати тому, що потім Słowo polskie разом з иньшими польськими ґазетами, забувши про своє первісне донесенє, хоче звалити вину на хлопів та подає, немовто селяни перші почали стріляти. Тай ту другу, брехливу звістку польські ґазети, не зважаючи на цїлу її абсурдність (з чого могли селяни стріляти — з пястуків?!), — у ріжних варияциях і комбінациях дальше кольпортують.

Бо — що тим орґанам по правдї! Аби тільки злочинцї вийшли без кари за злочин...

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Загальні збори товариства „Просьвіта“,

відбудуть ся в понедїлок, дня 8 червня н. ст. 1908 р. у Львові в „Народнім Домі“ о годинї 10. рано.

Того дня о 8. годинї рано відправить ся Богослуженє за упокій померших членів Товариства в церкві Преображенській при улици Краківській.

Дневий порядок зборів:

1. Отворенє загальних зборів головою Товариства.
2. Звіт Головного Видїлу з дїяльности Товариства „Просьвіта“ за час від 1. сїчня 1906 до 31. грудня 1907.
3. Звіт контрольної комісиї і удїленє уступаючому Видїлови абсолюториї.
4. Іменованє нових почесних членів.
5. Вибір тринайцяти членів і шістьох заступників Головного Видїлу Товариства.
6. Вибір Голови Товариства.
7. Вибір трьох членів комісиї контрольної.
8. Зміна статута.
9. Внески і інтерпеляциї членів.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові.

Петро Огоновський, голова. *Д-р Іван Брик*, секретар.

Руська артистично-слюсарська робітня ІВАНА ГЛИНЧАКА у Львові, ул. Городецька ч. 41. Виконує всякі роботи входячі в обсяг артистичного слюсарства, як і конструкцийно будівельного. Виконанє старанне, совістне і точне. Цїни дуже умірковані. 89

ТЕЛЄҐРАМИ.

Дня 27 мая 1908.

Панслявістичний гумбуґ.

Петербург.)Аґ. тел.) В клюбі полїтиків відбуло ся вчера снїданє на честь славянських гостий. Предсїдатель клюба, Кресcовський, подякував гостям за приїзд задля підготовленя основ для славянського з'їзду. Д-р Крамарж замітив, що славянський конґрес дозрів уже від давна.

Петербург. (Аґ. тел.) Д-р Крамарж був вчера на авдиєнциї у Столипіна. (По митрополитах, през. мін. Столипін — се знамениті обяви того, що всеславянський з'їзд має стояти осторонь від офіцияльних кругів і полїтики. *Ред.*)

Петербург. (ТКБ) Президент думи, Хомяков висловив супроти свого співробітника „Русское Слово“ свій погляд на славянський з'їзд. Зближенє Славян — є після него — річию невідкличною, але повинно бути доконане через познакомленє з славянськими суспільностями на місци. Се можуть облекшити взаїмні відвідини визначних славянських діячів. З'їзд може бути неначеб увінчанєм зближеня, але не його початком а особливо, що полїтика, яку годї вилучити, може довести до зовсїм не бажаного розятреня.

Загадочне убийство.

Женева. (ТКБ) Онодї вечером замордовано тут Росиянина, Бориса Наїдова, який подавав себе за дописувателя російських часописий та мешкав від кількох місяцїв. Виновник утїк. Убитий був чоловіком засібним та діставав від матери значні грошеві посилки. Припускають, що він належав до социялїстичної партиї та що морд був актом полїтичної пімсти.

Льондон. На вчерашнім засїданю низшої палати депут. O'Grady з робітничого сторонництва спитав президента мінїстрів, чи з уваги на теперішні відносини між російським правительством а членами першої думи анґлїйське правительство поробило кроки, щоби намірений з'їзд монархів Анґлїї і Росиї не відбув ся. — Президент мінїстрів відповів, що король єще не віддав візити, яку цар, вступивши на престол, зложив на анґлїйськім дворі, та що король також з нагоди власного вступленя на престол має ще зложити візиту російському дворови, так само як зложив уже візити иншим пануючим. Врештї король і королева від 7 лїт не мали нагоди бачити своїх сестрінцїв. Премієр додав, що через сю візиту могуть заграничні відносини обох держав лише зискати. — O'Grady відповів, що Анґлїя від давна уходить в очах Европи за опору репрезентацийних институций, та запитує премієра, чи відомо йому, що 100 членів першої думи і 50 членів другої думи заслані на Сибір, або остають у тюрмі як прості злочинцї, або ждуть суду, котрий імовірно нїколи не відбуде ся. Дальше запитує, чи мінїстер знає, що в Росиї завсїгди ще безкарно уходять урядові і неурядові убийства, що цар декорує людий, допускаючих ся таких вчинків, і що люди підозрілі о неприхильність до правительства нагло щезають таємним способом з посеред своїх приятелїв і родин. Бесїдник кінчить візванєм, щоби репрезентация народу просила короля візитї в Росиї не надавати характеру репрезентацийного і офіцияльного. — Президент мінїстрів висказав жаль, що через се запитанє вмішано ся у справи чужої держави, а на питанє, чи візита ся може не мати репрезентацийного характеру і чи не буде то прецедентом, відповів, що між тими двома справами нема жадної звязи. — Депут. Wardt з робітничого сторонництва питає премієра, чи звернув увагу на небезпеченство, на яке король при російських відносинах може бути виставлений. — Президент палати спротивив ся внесеню відрочуючому, і потім справу полагоджено.

НОВИНКИ.

— **Приватна жіноча 8-клясова ґімназия з правом публичности СС. Василиянок у Львові.** Недавно донесли ми про надїленє правом публичности сеї ґімназиї, яка по осудови компетентних кругів вповнї на се заслугує. Небавом добігає до кінця другий рік її істнованя, а вже за сей короткий час здужала ся институция вибитись між подібними институциями у Львові на перворядне становище і з'єднати собі повне довірє і симпатию серед нашої суспільности, яка розуміє, що лише ґімназия є одинокою школою середною, котра управняє до наук унїверзитетських в характері звичайної студентки і до складаня державних іспитів та риґорозів. Сего не дає жадна инша школа середна. В виду того, що тепер матура в ґімназиях в наслїдок реформи дуже улекшена, відтак в виду сподїваної реформи цїлої науки ґімназияльної, яка буде проголошена, мабуть ще перед вереснем, наша суспільність повинна віддавати свої дочки до сеї одинокої женської ґімназиї в далеко більшім, чим доси, числї. Польських женських ґімназий в самім Львові три, а всї переповнені; чиж би наша суспільність не могла спромочись на заповненє своєї одної?! Чи не було би се сумним доказом нашої малокультурности? Нема майже анї одного ґімназияльного міста в західній і східній Галичинї, де би побіч мужеської не істнувала приватна ґімназия, а у нас як?... Чи нам не треба тої науки, яку цїнять такі практичні Англичани, висококультурні Французи та Нїмцї і наші сусїди Поляки та Москалї? — Від дирекциї мали ми нагоду довідати ся, що з новим роком шкільним зачнесь в III клясї ґімназияльній наука француської мови (5 годин тижнево), так, що як би реформа принесла нам навіть пізнїйше заведенє сеї мови, яко обовязкового предмету, то учениці сего закладу не будуть у сїм зглядї мати найменшого клопоту, а як-раз будуть приготовані до побираня сего предмету лїпше, чим в ґімназиях державних. На жаданє родичів буде заводити ся в дальших лїтах науку італїйської, зглядно анґлїйської мови. Ті особи, що стоять близше до сеї институциї, знають добре, під яким опитним, щирим і ревним аж до самопожертвованя проводом остає ся ґімназия, який там добір сил учительських, тому сего повтаряти не думаємо. Але випадає нам звернути увагу на сю незвичайну опіку, якою огортає сю школу монастир Василиянок, що не жалує нїяких жертв материяльних на виніованє сеї школи у всї наукові середники. До того будинок шкільний і інтернат для ґімназиясток лежить в найздоровійшій части міста, серед великого огороду. Ся ґімназия тїшить ся й особлившою опікою Єго Ексц. Митрополита, котрий в своїй ласкавости і зичливости для справи жіночої просьвіти обіцяв подбати в найблизшій будуччинї о розширенє згаданого будинку, зглядно о здвигненє нового. Коли отже сама школа має так запевнену поруку гарного розвитку, то було би непростимим гріхом нашої суспільности, коли-б вона не могла заповнити її своїми ученицями. Рік шкільний має закінчитись 3 липня, вступні іспити до I і приготовляючої кляси відбудуть ся 2 липня, а для приватисток II і I кляси дня 18 червня — Близших інформаций удїляє все дуже радо о. сов. Спіридіон Кархут, директор заведеня і ц. к. професор акад. ґімназиї у Львові (ул. Длуґоша 17, або ул. Ленартовича ч. 19).

— **На могилї заслуженого народного діяча.** Посол до ради державної п. Т. Старух просить нас зазначити, що він прибуде на торжество посьвяченя памятника, поставленого заходами громадян Жукова, Гинович і Шумлян на могилї першого просьвітителя Бережанщини і народного поета, пок. о. Сильвестра Лепкого. Торжество відбуде ся дня 6. червня (в суботу) около 8. год. рано в Жукові. Було-б пожаданим, аби Русини не лише з Бережанщини, але й з сусїдних повітів своєю присутностию причинили ся до звеличаня сего торжества.

— **Туристичний український кружок в Станиславові.** Дня 19 с. м. засновано в Станиславові „Туристичний Кружок“, який має на метї дати почин до заснованя першого туристичного українського товариства в Галичинї. Основателї Кружка є сеї гадки, що Станиславів через своє ґеоґрафічне положенє як і через дуже вигідні полученя желїзницї надає ся як-раз на осїдок туристичного тов-а Сподїємо ся що воно згуртує усїх тих Українцїв, що люблять красу наших чудових Карпат. Щоби єще перед заснованєм тов. по можности вже і сего року використати зближаючий ся туристичний сезон, рішив Кружок урядити вже в сїм роцї ряд прогульок, які в своїм часї будуть оголошувані в часописях. Першу прогульку уряджує Кружок на дни 7 червня (недїля) на Хомяк. Виїзд зі Станиславова 7 червня о год. 5·50 рано, поїздом до Тартарова, дальша часть дороги на Хомяк і назад до Тартарова пішки. Поворот до Станиславова того самого дня о год. 9·07 веч. Кошта білєту їзди там і назад разом з коштами провідника 3 К від особи. Харч на цїлий день належить взяти зі собою, а крім сего звертає ся увагу на відповідну теплїйшу одїж. Хто схоче взяти участь в сїй прогульцї зволить зголосити ся листовно найдальше до 3 червня с. р. на руки радника п. С. Стеблецького, Суд повітовий Станиславів. — *Станислав Стеблецький*, голова. *Федір Величко*, писар.

— **Де народна честь?** Руська фірма в Перемишли, „Спілка для торговлї і промислу“ веде — як довідуємось з автентичного жерела — переписку з нїмецькими фірмами в мові польській! Нїмцї очевидно відписують по польськи, але стрінувшись з Русинами, дорікають ось-як: Haben Sie schon Ihre nationale Ehre ganz verloren? Справдї скандал! Невжеж аж Нїмцї мають учити нас шанованя народної чести?

— **До чого веде т. з. мішане подружє?** Треба признати, що завдяки національному осьвідомленю, мішані подружя т. зн. Русинів з Поляками нинї чим раз рідші. Факт для нас тим відраднїйший, що такі мішані подружя без огляду на те, чи Русинка виходить за Поляка, чи Полька виходить за Русина, кінчать ся майже правильно златинщенєм та ополяченєм потомків. Приміри такої польонізациї бачимо всюди, головнож по більших містах. У Львові трафив ся між иншими такий клясичний і для нас сумний факт. Коло костела Єзуїтів є „фабрика цукрів“ і цукорня Hoeflingera (чисто польське прізвище). Властителем тої цукорнї є молодий Тадеуш Гефлїнґер, який не давно унаслїдив той інтерес по свому батькови. Минулого тижня померла його мати. Вона була дочкою руського сьвященика і ходила все до церкви та до руської сповіди. Лишила Тадеушови свого власного майна 36.000, за що „вдзєнчни“ син, затуманений вшехпольською дурійкою, не віддав тій своїй матери останної християнської прислуги, не взяв на похорон нї одного руського сьвященика, так, як се їй належалось. Тим самим пан Тадеуш Гефлїнґер показав себе ворогом Русинів, на що звертаємо їх увагу. Бо як знаємо, то наші львівські Русини численно купують у п. Гефлїнґера, даючи йому не мало торгувати. Тож від тепер Русини повинні перестати попирати своїм грошем того вшехляцького „патриотнїка“.

— **О руський білєт.** Пишуть нам: Якраз тепер блягують польські посли у віденськім парляментї, що Русини в Галичинї уживають цїлковитої рівноправности. Ось найсьвіжійший образок нашої ідилї: Д. 25 с. м. зажадав я при зелїзничій касї в Бродах білєту з руським друком. Касиєр кепкує: „Żebyś pan był wczoraj przyszedł“. На зухвале поведенє урядника зажадав я книги жалоб. Урядник: „We Lwowie pan ją dostanie“, — і дає білєт. Я знов домагаюсь книги жалоб. Урядник: „To idź pan sobie za nią do miasta“. (Мабуть він знав, що начальник пішов до міста). А відтак загрозив менї арештованєм. Зі словами — „то знайду собі деинде справедливість“ — відходжу. Касиєр кличе тепер одного з пакерів і каже йому показати менї де є книга жалоб. На перонї стояв якийсь пан (мабуть урядник), але сей сказав, що се до него не належить. ду до канцеляриї, однак на диво не зобачив я крім телєґрафічних експериментів нїкого. Йду я до канцеляриї начальника руху в гадцї знайти там то, що менї належить ся. Ще на більше здивованє не знаходжу анї начальника анї жадного урядника, тілько якийсь пакер закликав через вікно: „Tam niema nikogo“. — Pan naczelnik poszedł zdaje się do miasta a może spi“. На запит — де урядники? — відповідає, що не знає. Стративши надїю на успіхи пішов я до ваґона. Мабуть в Бродах на зелїзничім двірци тримають книгу жалоб для паради, бо таке лучилось менї вже другий раз. — *Яків Плашовецький*, ст. прав.

— **Дрібні вісти.** Цїсар удїлив з приватних фондів 200 корон запомоги церковному конітетови в Городищу на докінченє будови церкви. — Семен Булик, родом з Гійча, одержав на краківськім унїверзитетї степень доктора прав. — В Іванівцї коло Теребовлї стала ся дня 20. с. м. в паровій молотїльни на фільварку п. Цєнського страшна подія. Робітниця Варвара Коханська зсунула ся по столї перед бубном з біяками, на котрім подає ся снопи до молоченя, так нещасливо, що біяки вкопили її праву ногу і урвали повисше колїна. Нещасливу відвезено насамперед до Теребовлї, де військовий лїкар заосмотрив їй тимчасово рану, а на другий день відвезено її поїздом до шпиталю в Тернополи, де показала ся потреба дальшої ампутациї ноги. Нещаслива в наслїдок значного упливу крови померла дня 22. с. м. рано. — В Хоросткові дня 18. с. м. вийшов Григорий Сорока з жінкою копати глину на гору не далеко кладовища. Земля розмочена дощами, підчас копаня усунула ся і засипала їх обоє. Сороцї удало ся виратувати, а жінка згинула на місци.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Пахомія (лат. Вознесенє Господ.) Позавтра, в четвер: Модеста, Теодора (лат. Максима).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Видїл тов. „Вакацийних Осель“ у Львові** оголошує, що прийме в сїм роцї 40 дївчат на оселю в Милованю. Видїл приймає лише пильні і чемні дївчата, котрі не мають де виїхати на вакациї. Бідні дївчата приймає ся безплатно; богатші платять по 20—40 корон за весь час, відповідно до маєткового стану родичів Всї дївчата, котрі внесуть поданя, мають зголосити ся 7 червня, в недїлю о год. 9 рано в школї ім. Шевченка ул. Сиктуська 47 до лїкарських оглядин. Приняті дївчата складають по 5 корон на кошта подорожи. Поданя треба вносити на руки секретаря С. Ґерусинського, ул. Арсенальська ч. 6 III. пов. у Львові найдальше до 1 червня. Спізнені поданя не будуть узгляднені.

☐ **Убогий ученик IV. кл. ґімн.**, сирота, котрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка кліба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла“ під зн. Ш. X 10.

☐ **В Народній Канцеляриї у Львові**, Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попередним присланєм гроший: 1. *Русько-нїмецькі розмови*, цїна 1 К (дуже добра передівсїм для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, цїна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, цїна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для аґітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяцїв розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кґ. посилку 60 сот.

КОНКУРС.

Видїл Руського Товариства педаґоґічного у Львові розписує отсим конкурс на дві посади учительок школи вправ приватної женьської семінариї учительської, удержуваної Товариством.

О сї посади можуть старати ся учительки з квалїфікациєю до народних, зглядно видїлових шкіл; пожадана є довша практика в заводї учительськім і условини до взірцевого веденя шкільних практик.

Обовязки 24—28 годин тижнево науки.

Товариство дає стале винагородженє після умови, а по трех роках служби стабілїзує і запоручує ренту, забезпечену всякими правними вимогами.

Поданя належить вносити до 15 червня 1908 на руки Видїлу Руського Товариства педаґоґічного у Львові, при ул. Сикстускій ч. 47. 2—3

КОНКУРС.

Повітове Товариство кредитове в Тернополи розписує конкурс на посаду 1 урядника з платнею 1200 К.

Поданя з долученєм „curriculum vitae“ і документів покінчених студий, квалїфікуючих ся на обнятє сеї посади, належить вносити на руки Дирекциї Товариства найдальше до дня 1 липня с. р.

Наданє посади через рік буде провізоричне, відтак наступить евентуально стабілїзация.

679 2—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годині 7½ вечером. Білети продає театр. каса.

В четвер, 28. с. м. „Галька“ ціни знижені о 20%. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської і А. Гаєка.

☐ *Засїданє фільольоґічної секциї Наукового* Товариства ім. Шевченка відбуде ся в четвер (28. мая) о 6. годині вечером в льокали Товариства (ул. Супінського) з таким денним порядком: 1) д-р І. Свєнціцький: Іван Вагилевич — проповідник. Референт І. Кокорудз. 2) Справа вибору дійсних членів.

☐ **До П. Т. Приятелів бідної руської дітвори!** За почином щирих приятелів бідної дітвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська оселі вакацийна для бідних руських дітий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель“ по кількадесять бідних дівчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цілорічної умової праці серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю ціль є майже ніякі. зовсім не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсім не напливають, а ті лепти, що Виділ тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дітий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої діти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в ділї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дітий, котрі жиють через цілий рік серед тяжких обставин моральних і материяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка діточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Виділу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсїдателька. *С. Герусїнський* секретар.

☐ **З Товариства „Академічна Громада“ у Львові.** Всїх Вп. довжників, що винні за книжки з маґазину т-ва „Академічна Громада“ і тих, що взяли книжки в коміс, просить ся о як найскорше сплаченє довгу з огляду на се, що час в якім з'обовязали ся сплатити довг, вже давно минув. Гроші слати на адресу: *Музичка Андрій* маґазинер вул. Кохановського ч. 1 Д. Академічна Громада.

☐ **Перші загальні збори „Тов. руських сьвящеників імени сьв. Андрея“** відбули ся в четвер дня 14 мая с. р. в духовнім семинари при участи 31 членів під предсїдательством Впр. о. Т. Дуткевича з Цїшок. Фахових пояснень про ціль (несенє лїкарської помочи і їх родинам), средства і змаганя тов. уділив гол. референт о. д-р А. Окуневський. По оживленій дискусиї над деякими точками статута та над будовою власної санаториї вибрано головою тов. о. Атаназия Окуневського, д-ра мед., емер. лїкаря повітового, а членами виділу Впр. оо.: посла В. Давидяка (яко заст. голови), інспектора А. Ґлодзиньского, професора І. Рудовича (яко касиєра), професора Т. Лежогубського, віцеректора І. Паньківського. По резиґнациї шестого виділового о. катехита П. Щепанюка виділ кооптував о. префекта А. Малицького (яко секретаря). — Доси надіслано 167 деклярацийй; вкладки і вписове зложило 40 членів. Дальші деклярациї просить ся надсилати на імя о. ректора д-ра Й. Жука (ул. Коперника ч. 36), а гроші на руки о. касиєра І. Рудовича (ул. Театинська ч. 3). Для вигіднїйшої посилки вписового і вкладок будуть невдовзї розіслані членам, які прислали деклярациї, чеки „Народної Лїчницї“ з буквами: Т. А. т. є. товариство Андрея. *о. Д-р А. Окуневський* голова. *о. Ол. Малицький*, секретар.

Померли:

Петро Єсип, парох в Лїтинї, дрогобицького повіта, упокоїв ся дня 26. с. м. в 75. р. житя а 47. сьвященьства. В. й. п.!

Александер Джулинський, парох в Монастирци, журавенського деканату, упокоїв ся дня 22. с. м. в 40. р. житя а 16. сьвященьства.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць цьвітень, зложили в коронах чеками: (дальше) Іван Бродович в Сянках 1·10, Телїшевська в Бібрцї 1, Ольга Пацкань в Бжеску 1, Йосиф Пацкань в Бжеску 1, Василь Кіщак в Жабнї 1, Іван Жаровський в Могильници 1, Сильвестер Волинець в Липівцях 1, Василь Лозовий в Ворохтї 1, Атаназий Дольницький в Чорногузах 1, Іван Луцейко в Гірчу 1, Григорий Кінах 1, Юлїя Сїменович в Облязници 0·50, Григорий Климкович в Коломиї 0·20, Володимир Гнатюк у Львові 2, Володимир Сухий в Жапалові 1, о. Николай Сваричевський в Залїсю 1, Олена Бріль в Облазници 1, Фуньо і Дзюня Врублєвські в Денисові 2, Якентий Пасїка в Луцї малій 2, в тім від себе 1, а від Юлїї Пасїка і Мариї Пасїка по 0·50, Йосиф Драчинський в Товмачи 2, Григорий Назаревич в Завидчу 2, Гриць Васильків в Більчу 2, Іван Галущинський в Звинячи 2, Лев Федорович в Плазові 3, Ф. Іванець в Кіцмани 5, Северина Оноферко в Качанівцї 10, Михайло Курович в Кобилї 1, Юлїя Глинська в Чернелеві руськім 2, Миколай Явний в Ягольници 2, Іван Романяк в Снятинцї 2, Братство церковне в Струтинї 2, Павло Войтович в Калагарівцї 2, о. Іван Честинський в Підяркові 2·30, Семен Стецура в Сухорічу 3, Григорий Устєнський в Полянцї 4, Осип Гордійчук в Дрогобичи 5, Петро Фостяк в Судовій Вишни 11·90, в тім: від себе 1, Івана Юрчишина 0·50. Николи Іванчука 0·50, Володимира Чернявського 0·60, Івана Денисяка 0·50, Івана Ваврика 0·40, І. С. 0·40, Ф. Труханова 0·50, І. Р. 0·50, С. Д. 0·50, І. Каганого 2, С. Біленського 0·50, Струсевича 1, Івана Хамека 1, Івана Тритяка 0·50, Івана Торського 1, Стоцького 1; Сабіна Петрицька в Колоколинї 1, Северин Левицький в Бродах 5, Володимир Кузьмів в Горожанцї 5, Ізидор Глинський в Буцневі 5, Теофиля Гриневецька в Мельничи 5, д-р Іван Бартошевський у Львові 10, Михайло Яцковський 10, Льонгин Пиж в Буську 1·10, о. Іван Жарський в Глуднї 1·10, Володимир Яворський в Колодрібцї 2, Мария Кубчаківна в Томашівцях 2, Іван Клїчук в Семенівцї 2, Григорий Капустяк в Поздимирі 2, о. Омелян Боярський в Новосїлцї кост. 2, о. Дмитро Лойванюк в Винятинцях 5, Дионїзий Сорочан в Збаражи 5, Симеон Кальба в Мозолівцї 10, о. Михайло Проскурницький в Бабинцях 2, Василь Грицевич в Тернополи 2, Евгения Красїцька в Стрию 4, Іван Мирон в Станиславові 4, Осип Кузьма в Коломиї 10, Іван Терещук в Новім селї 1, П. Кмит в Дрогобичи 1, Ст. Коник в Липовци 1, Василь Ниґа в Білинцї малій 1, Осип Козак в Грималові 1, Володислав Сємаш в Вишневі 3, товариство „Родина“ в Ярославі 3, Рада громадська в Звенигородї 20, Леонард Будзиновський у Львові 5, Едвард Ґраф в Сїняві 2, Михайло Корецький в Рожнїтові 2, Іван Буцяк в Підволочисках 2, Олександер Чорненько в Войнилові 2, Михайло Фільц в Перемишли 1, Григорий Нос в Борткові 2, Юрий Гумінїлович в Берлогах 2, Микола Сима в Радаві 2, Микола Миханевич в Чернелеві руськ. 2, Братство церковне в Несторівцях 6, Еп. Константин Чехович в Перемишли 20, о. Михайло Щуровський в Марковій 8, о. Володимир Вербенець в Стібні 1, о. Дмитро Шуль в Рожанцї 2, Товариство українських технїків „Основа“ у Львові 10, — з відчитів — Теодор Хмельник в Шмиткові 2, о. І. Гринишин в Тарнавцї 1, А. Мороз в Бібрцї 1, Алексей Ляшевич в Переволоцї 1, Брацтво церковне в Осталовичах 8, Андрій Занько в Угнові 10, Григорий Діденько в Бориславі 10, о. Остап Нижанковський в Завадові 1, о. Григорий Мороз в Борини 7·30, Семен Гриник і Василь Сулик в Старяві 2, о. Іполит Погорецький з Бродок 1, о. Гаврило Боднар в Свистільниках 12·50, в тім: Михайло Чеварос 1, Аксентий Ренега 2, Евдоха Блажтів 1, Маричка Литвин Ситник 2, Паранька Денега 1, Микита Мединський 2, Маланка Ковальська 1, Маланка Ґой 1, Федь Бодяковський 1·10, Гануська Кулеша 40 с, Юлїян Дроздовський в Підгайцях 16, а то: від В. Граба 2·10, П. Яремовича 2, О. Токара 4, Кадайського 1, Коваля 1, М. Дроздовського 2·10, Совяковського 40 с, Малиса 80 с, Семань Чорній в Косові к. Білобожницї 1, Іван Боднар і Сітницький в Тернополи 1, Тит Шипайло в Дроговижи 2, Антін Іванів в Жидачеві 5, Українцї-богослови у Львові 9, Виділ повітовий в Калуши 20, Іван Майковський в Саратї 1, Дария Новосад в Новици 2, о. Лев Набак в Нагорцях 10, о. К. Селецький в Жужели 10, Віра Трусевич в Комарові 15, Ол. Моровик в Теребовли складка 5, в тім: 1 від себе, 2 від д-ра Євина і 2 від Т. Томашівського; Гриць Кісь в Боровім — складка — 5, в тім: від себе 1·54, Павла Корнова 22 с, і селян: Гаврила Корнова 50 с, Івана Рудька 30 с, Степана Занька 24 с, Івана Валька 20 с, Андрія Білаша 20 с, Мих. Мудрика 20 с, Івана Білаша 0·20, Івана Ковальчука 0·20, Івана Буська 0·20, Андрія Мерещука 0·50, Івана Сенюти 0·20, Петра Васька 0·14, Миколая Чорнїя 0·10, Гаврила Сенюти 0·06; о. Т. Бородїєвський в Тростянци 2, Алексїй Цїшецький в Верхобужу 3, Антін Пушкар з Баричи 2, Кость Андрухович в Ославах 2, о. Йосиф Коменда в Сливках 20, читальня „Просьвіти“ в Тростянци малім 10, о. М. Лисинецький в Космачи 2·40, Стефан Копцюх в Жидачеві 11·50, — збірка — Максим Гнїдець в Забірю 2, Семен Ткачук в Книгининї від М. Щ. з Станиславова 2, д-р Володимир Янович в Станиславові 20, Зен. Гординський в Рафайлові 3, о. Симеон Колодій в Волї миговій 10, Болеслав Латинський в Коломиї 4, В. Трусевич в Комарові 10 від учительок, місто вінця на домовину бл. п. о. Йосифа Домбчевського; о. Олекса Базюк в Грабівцї 10 — в тім: 5 від себе, місто желань сьвяточних, а 5 від парохіян села Грабівки, русько-кат, уряд парохіяльний в Реклинци, від парохіян 10, Ігнатий Дубовицький в Лисци 4, Дмитро Цмоць в Синевідзьку вижнім 1, Орест Строцький в Синевідзьку вижнім 1, Ілько Ревюк в Переросли 1, о. Михайло Минницький в Новосїлцї 2, о. Михайло Клюк в Зарудцях 4, Іван Палїїв в Перевізци 5, о. Михайло Жарський в Цикові 10, о. Омелян Боярський в Новосїлцї 1, і другий раз 1, Василь Кіцак в Жабнї 1.

(Дальше буде.)

Торговельні вісти.

Будапешт 27/5. Ціна збіжа.

Пшениця на май	11·58	до	11·59
„ „ жовтень	10·36	до	10·37
Жито на май	10·35	до	10·36
„ „ жовтень	8·99	до	8·98
Овес на май	7·10	до	7·11
„ „ жовтень	7·03	до	7·04
Кукуруза на май	6·82	до	6·83
„ на липень	6·70	до	6·71
Ріпак на серпень	17·95	до	18·05

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: хмарно.

Конкурс.

Виділ Руського Товариства педаґоґічного розписує конкурс на місце настоятельки дївочого Інститута св. Ольги у Львові. Обовязком настоятельки є веденє кухнї і адмінїстрациї. За се отримує один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 30 корон місячної платнї. Рівночасно розписує ся конкурс на місце молодшої настоятельки, якої обовязком є попри догляд, також уділюванє наукової помочи інституткам. Молодша настоятелька отримує рівнож один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 10 корон місячної платнї. Поданя належить вносити найдальше до 15. червня до Виділу Руського Товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47. Близших інформацій уділює канцелярия Товариства. — *Виділ.* 3—3

Конкурс.

Виділ філії Товариства „Просьвіта“ в Товмачи розписує отсим конкурс на посаду склепаря в крамници „Повітового Союза торговельного“ стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Товмачи. Від компетентів вимагає ся фахового образованя торговельного в відділї торговлї товарами корінними і мішаними, а що найважнїйше орґанїзацийного змислу потрібного до переведеня орґанїзациї крамниць по селах.

Услівя і висота платнї після умови. Поданя з потрібними сьвідоцтвами виказуючими фахове образованє і сьвідоцтвами дотеперішної практики просить ся присилати до 10 липня с. р. на руки адвоката Д-ра Макуха в Товмачи. Кавция конечно вимагана.

За Виділ філії Тов. „Просьвіти“ в Товмачи. *Д-р Іван Макух*, заст. голови. *Микита Боберський* секретар. 2—3

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 27. V Ольга і Василь Павула, Соснів; о. Александер Ґутковський, Вербів; о Евстахій Бартків, Седлиска; о. Яків Сїнгалевич, Романів; Ілия Андрущишин, Красне; Федор Романюк, Капустинцї; Мария Фельдберґова, Підгайцї; д-р Лев Чаплїнський, Теребовля; о. Еміль Петрович, Оравчик; Іван Войнаровський, Сопів.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше Відходове средство. 176

Рентґенівський інститут

Д-ра Юліяна Майсельса

для дослїдів і лїчничих цїлий (при помочи лучів X), получений з урядженєм електричних апаратів до масованя і косметичних цїлий. Також лїченє горячим воздухом. Знаходить ся **у Львові, ул. 3-го Мая ч. II** (над американьскою каварнею). 578 8—8

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 32—?

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. I.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицко) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Семинаристка пошукує сейчас лекциї на селі в підгірскій околици під дуже скромними услівями. Ласкаві зголошеня просить прислати на адресу о. А. Лебедовича Сорока п. п. Хоростків. 692 3—6

Особа в середнім віцї, здорова, пошукує місця на селї у священика нежонатого або вдівця до заряду домом, при чім могла би заняти ся і кухнею. Адреса: Емілїя Старжинська у Львові, при улици Михайла Рагового ч. 3. 688 3 3

Шукає лекциї на селї від 1/6 червня с. р. Володимир Бабяк абітурієнт руської ґімназ. в Перемишли. 691 3—5

Акушерка еґз. приймає на час слабости. Дискреция. К. П. ул. Городецка ч. 32, І. поверх, двері на право. 701 1—3

В Бруховичах під Львовом єсть до продання лїсиста парцеля о 1000☐ сяжнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла“.

На руські школи!

Марки і телеґрами Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.

В школї наша будучність!

Горні сїдалища, богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

„Емілїя“ перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 15—20

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ продає Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Від 25 лїт славно знаний **ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО** переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.** Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї зглядн, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте. *З поважанем* **КЛИМ ФЕДУНЬО.** 3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ ЯРОСЛАВ. 443

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ** Лінїя **КУНАРД** за 4½ дня. Пояснень уділяє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 69 5—25

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський

у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 5—10

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

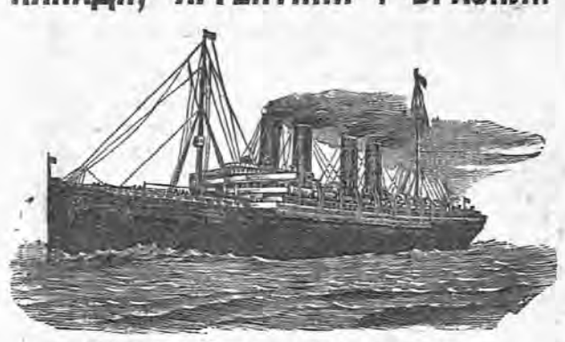

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська“

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лїнїйок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 235 11—?

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори Товариства кредитового стов. зареєстр. з обмеж. порукою в Токах відбудуть ся дня 7 червня 1908 року в слїдуючім порядку: 1) Звіт з переведеної контролї каси ревідентом краєв. Союза Ревізийного у Львові. 2) Зміна статута. 3) Вибір одного члена Дирекциї. 4) Внесеня членів. Початок о 2-ій годинї з полудня. 695 2—3

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

По конфіскаті наклад другий!

Ч. 118 119. Львів, четвер 28. н. ст. (15. ст. ст.) мая 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Київського 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

	в Австрії:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місця, а в рубриці „Надісляне" по 50 с. — Поклики і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платити у Львові.

Чернихів.

Сконфіскована!

Підкладом крівавого конфлікту в Чернихові стали замотані сервітутові відносини між селом і двором, які від 1848 р. тягнуть ся червоною ниткою через історию економічних відносин нашого села. А саме пішло тут о право риболовлї в ріці Серетї. Перед заведенєм краєвого закона про риболовлю панувало в нас т. зв. право природної або дикої риболовлї. Рибу в ріках, ставах і т. д. ловили звичайно мешканцї надбережних сїл собі, а двірські обшари собі, селяни більш примітивно, а двори більш новочасними приладами. Коли-ж в 1890 р. почато вводити закон про риболовлю, то поділено води на рибацькі ревіри, які мають винаймати ся, а доходи з того винайму мають бути дїлені між управнених. Тільки, хто тут управнений? На підставі закона (§. 5.) виходило-б, що і селяни і двірський обшар, але той закон інтерпретуєть ся звичайно на некористь селян. А іменно обшар двірський звичайно стоїть на тім, що тільки він має право риболовлї, бо тільки він перед заведенєм закона виконував те право на ширшу скалю і такими способами, що тут можна справдї говорити про виконуване права риболовлї. Коли-ж селяни проти такої інтерпретациї виступають з процесом, то звичайно програють, бо коли виступить з процесом одиниця або ґрупа селян, то їх відсилають з нїчим на тій підставі, що вона не виконувала права риболовлї індівідуально, але яко члени громади, а коли-ж до процесу візьметь ся громада, то програє на тій підставі, що вона як така не виконувала права риболовлї, а тільки виконували його її члени на власну руку. Через те краєвий закон про риболовлю став приводом богатьох процесів, які зруйнували селян. Повторила ся тут та сама історія, що при лїсах і пасовисках, а саме, що закон інтерпретовано все на шкоду селян, а на користь дїдичів.

І се перший момент, де селяни мусять відчувати закон, як кривду для себе.

Другим таким моментом є виконуване того закона. А іменно, закон постановляє, що право риболовлї має бути видержавлене, очевидно тому, хто дає найкориснїйшу оферту. Але як з видержавленєм права польованя, так і з видержавленєм права риболовлї поступаєть ся зовсїм инакше.

Сконфіскована!

Подробиці про се знайдуть читачі на иньшім місци в реляциї посла Петрушевича, — а тут ми вкажемо тільки на ті моменти, які характеризують поступованє жандармів.

Сконфіскована!

А тепер про саме арештованє. Чи була потреба арештувати приловлених на риболовлї? Також абсолютно ні! Адже се не є нїякий злочин, за який карний закон наказує слїдчий арешт або щось подібного. Адже вистало записати імена прилапаних і внести на них карне донесенє. Тим більше, що закон специяльно наказує, щоби арештованя уживати тільки в конечних випадках і в спосіб для арештованого найменше діймаючий. Але в нас робить ся инакше. В нас арештують за найменшу дрібницю, а навіть без найменшої причини і то арештують демонстративно, заковують, кольбують, ведуть через найбільше людні місця, щоби арештованому показати в як найбільше діймаючий спосіб, що супроти власти він є невільником, з яким перший-лїпший жандарм може зробити, що тільки сам захоче. Отже і в сїм випадку приловлених заарештували, відвели через село до війта, а при тій нагодї ще й натовкли їх кольбами.

Сконфіскована!

Сконфіскована!

А польська преса? Ті самі панове, що з цинічною облудою заявляють при кождій нагодї: „Ми не зробили Русинам нїчого злого, а всї ті надужитя, на які вони жалують ся, походять преціньвід ц. к. австрийських урядників!" — ті самі панове напружують увесь свій мозок, щоби перебрехати справу так, що в кождім такім конфліктї завинили селяни, а жандарми — се тільки жертви своїх обовязків. В тій самій хвилї, коли презес польського кола в облудний спосіб домагаєть ся буцїм-то безсторонного і строгого доходженя, всї польські полїтичні чинники в краю препарують справу так, щоб те „безсторонне і строге дохожденє" виказало вину селян. Реляциї місцевої полїтичної власти до мінїстерства, донесенє ц. к. кореспонденційного бюра, видумки польської преси, все те має одну й ту саму цїль. Ми не будемо переходити всїх тих брехливих видумок орґанів польської преси одну за другою, а ствердимо тільки категорично, що всї вони розминають ся з правдою. З окрема неправда, будьто би товпа дала привід до стріляня; неправда, будьто би перший вистрілив хтось з товпи, противно, в першій хвилї, не вспівши ще видумати нїякої брехнї, навіть „Słowo polskie" донесло, що перший стрілив лїсничий; неправда, будьто би товпа вивісила синьо-жовту хоругов!

Вистріли й трупи в Чернихові немов яркою блискавкою осьвітили ті відносини, над якими вела ся власне в парляментї дебата. Заворушеня бувають всюди по сьвітї, але чому-ж нїде не стріляють до людий, тільки в Галичинї? Чому не стріляли до французьких виноградарів, чому не стріляли до італїйських хлопів, що прогнали нїмецьких туристів і повибивали всї вікна в поїздї, чому не стріляли перед кількома днями в Карльсбадї, де наступило до кровавої бійки між Нїмцями і Чехами — і т. д. і т. д.? Чому?

Сконфіскована!

Очевидно, польська преса вже розкричала ся

Відповідь Бінертови і Малаховському.

При кінцї своєї промови в радї державній з 26 с. м. посол д-р Евген Левицький дав відповідь на заяву мінїстра Бінерта і промову посла Малаховського. З уваги на те, що дотичні виводи посла Левицького представляють ширший полїтичний інтерес та викликали поважне вражінє в палатї, подаємо конець тої промови в дослівнім перекладї зі стенографічного протоколу, — тим більше, що в поданім нами первісно скороченім справозданю сей уступ промови не вийшов з відповідною ясністю.

Обговоривши справу Каганця та систему галицьких виборів, п. д-р Евген Левицький сказав отсе:

Мої панове! В основі усїх крівавих подій в східній Галичинї лежить та сама причина; се та сама система галицьких виборчих обманств, се ті надужитя, котрі систематично доконують ся галицькими адмінїстрацийними властями й урядниками.

Тепер, при кінцї своєї промови скажу, чого ми домагаємось у своїм внесеню та до кого ми звернулись з нашим жаданєм. Ми домагаємось у своїм внесеню найсправедливійшої речі, — а то: 1. Слїдства проти жандармів та їх покараня і 2. жадаємо, щоб признати полишеній родинї, себто вдові та евентуальній дитинї, підмогу, зглядно ренту з державних фондів. Розумієть ся, ми звертаємось з сим домаганєм до правительства, бо се обовязок правительства потягнути до одвічальности винні орґани та по змозї вирівнати шкоди, заподіяні тими орґанами. Одначе побоююсь, що правительство, по всїй імовірности не сповнить свойого обовязку, а се не тільки тому, що, як бачимо, жандармів доси навіть не увязнено, а й тому, що на мінїстерській лаві сидять люди, котрі в першій лїнії провинили ся в соромній господарцї в Галичинї в страшних вчинках, котрі там доконують ся. (*Посли притакують*).

Ми Русини від ряду лїт приходимо з нашими безчисленними жалобами, приносимо тисячі доказів, та все нїчого не помагає, все зістаєть ся без успіху. Що-ж властиво робить правительство з усїми нашими жалобами? Кождим разом, коли ми приходили з нашими жалобами до сеї палати і перед правительство, воно грало перед нами сьміщну комедию, комедию недостойну упорядкованої правної й культурної держави, за яку хоче Австрия уходити. Мої панове! Всї наші жа-

---

1)

Ол. Галичанка.

Карнавал в Нїцї.

Звичай забав на улицї заведено у Нїцї еще в 1821 роцї за приміром Італії. Двір сардинський запровадив його для розвеселеня свого короля, який тогдї перебував там зиму. Однак в перших лїтах зійшов він тільки на якісь безпорядочні сатурналії. Аж в 1856 р., коли зимувала там цариця Мария Теодорівна, доложено всяких з'усиль, аби надати йому елеґанциї та блеску. Се й удало ся на якийсь час, та згодом, коли настали 1870—1 роки, забави уличні зникли цїлком, але, позаяк вони могли при відповіднім урядженю стягнути велике число гостей до Нїци, то в роцї 1873 завязав ся окремий комітет, який з часом потрапив із невинної італїйської забавки, зробити справдїшне дїло штуки, яким є теперішний нїцейський карнавал.

Кілько народа бере в нїм удїл, може собі представити з того, як нагадаємо, що сама Нїца числить до 140 тисяч мешканців, — а крім того з'їхало ся сего року до 60 тисяч гостий карнавалових. Досить сказати, що одного дня прибули до Нїци 43 надзвичайні потяги. Готелї, пансіони, приватні мешканя переповнили гостї так, що вкінци навіть за казочні цїни тяжко було знайти помішенє. За кімнату на пару годин в днину (без нїчлїгу) плачено кількадесять франків, а часто і за сю цїну не мож було її дістати.

В часї карнавалу т. є. менше більше на два тижнї перед початком посту, Нїца, сей малий Парижик, як її зовуть Французи, прибираєзовсїм відмінний характер. Незвичайне число богатої людности заповнає парки, бульвари, а надівсе майже найгарнїйшу в сьвітї „променаду Анґличан". Переповнює театри, концерти, де виступають тодї лїпші сьвітові артисти, заливає по береги чудову палатку касина Де-ля-Жете, яку побудовано на зелїзних стовпах на самім мори та широким мостом получено з променадою Анґличан.

Прегарна вулиця де ля Ґар, обсаджена величезними плятанами, сияє пишними виставами париських купців, які позвозили тут найгарнїйші свої товари. За широкими вікнами ждуть довгими рядами маскарадові костюми, виконані з дорогих шовків, — артистами-кравцями. Що до костюмів, то зі сторони комітету є специяльні приписи не тільки що до барв, але також що до роду матерій. На балї в опері заповіджено за здалегідь газетами найлучший сорт шовку і оксаміту, подано навіть фірми продавців, які зобовязали ся заосмотрити ся в потрібні товари.

Ціла ся довжезна й широка вулиця, украшена рядами рїжнобарвних луків з лямпок електричних, безчисленними хоругвками; навіть стїни й балькони камениць, які на неї виходять, обвішано зеленими й барвними фестонами та драпериями. Велика площа Масена, на яку вулиця виходить, се немов пишно декорована саля театральна або балева; орнаменти, цьвіти, птахи, всякі брами й луки з рїжнобарвних електричних лямпок, лучать її наче тріумфальними брамами із численними вулицями, які збігають ся на нїй із всїх сторін. Крім сього аркади старинних камениць, що квадратом окружують площу, навіть береги дахів, все украшене цьвітами, хоругвами а надівсе лямпочками, що звисають зі всїх ґзимсів безчисленними рядками — наче намисто на шиї дївчини. Вечером підчас карнавалових походів, коли все в округ засияє мілїонами сьвітел, площа й вулиці переміняють ся в якесь зачароване, казочне місце.

На середині площі вибудовано великий павільон, украшений мальовилами, шкарлатними драпериями, рїжними алеґоричними ґрупами, які зображують музику, танець бахантох, арлекінів і т. д. Се резиденция XXXVI князя карнавалу, який 20-го лютого о 9·30 год. вечером, має вїхати в свій „улюблений город Нїцу". На площі й на улиці де-ля Ґар, побудовано високі трибуни для гостей, які мимо великої цїни, в мить розкуповують ся. Крім трибун, балькони, вікна, навіть широкі сходи прегарної сьвятинї, збудованої зовсїм на взір париської „Нотр-Дам", перемінено на театральні льожі.

Трикратні стріли дають знати, коли від сторони зелїзниці надтягає нетерпеливо вижиданий поїзд. Найперше кінні герольди, за ними кілька пар коний тягне величезний віз, украшений рїжними симболїчними ґрупами, а на якім їде одїтий в яскраву й зелену одїж, монструальної величини манекін, себ-то сам князь Карнавал в власній особі. За ним еще два алеґоричні вози, дальше 12 груп костюмованих масок в рїжних історичних костюмах, 400 жовнїрів, 40 стражників, артелєристи на конях і т. д., до того 5 музик й смолоскипи. Представте собі, що похід мав 267 метрів довготи, а супроводжали його безчисленні, многотисячні маси, — а може уявите собі хоть частину сього, як Нїца розпочинає свій карнавал! Похід, який надтягнув зі сторони двірця улицею де-ля Ґар, переходить площу Масена, Жарден-публїк, еще пару ілюмінованих улиць, вкінци вертає опять на пл. Масена, приміщує князя карнавалу в його павільоні і при звуках музики, співу, карнавалових маршів, серед сьміху, крику радости, починає на добре бавити ся, гуляти, засипувати себе дрібнесенькими паперцями, які перед вїльканайцяти роками видумали Парижанці, котрі тепер, під назвою париських конфетів стали улюбленою карнаваловою забавою. Перед пятидесяти роками обсипував ся народ ґіпсовими кульками, та яйцями, наповненими мукою. Коли однак до штучних мучних яєць, не рідко почали мішатись зовсїм природні, полїция такі жарти строго заборонила. Градові тучі ґіпсових кульок у Франциї остали й досї, але тому, що це вимагає від всїх специяльного охоронного строю й дротяних масок, дозволене тільки в два послїдні дни карнавалу.

Помогли ми Нїцеанцям витати карнавал, — а в три днї опісля, приїхали знов поглянути на їх славні на весь сьвіт битви цьвітами. Ся гарна забава — то винахід Нїцеанців і нїде вона не відбуваєть ся так пишно, як тут у своїй вітчинї. І не диво: адже околиці Нїци, се цьвітник цїлої Европи, їх бачимо на всїх балях, нюхаємо в формі славних французьких перфум; вони в зими так розкішно манять очи на вікнах вистав огородників і нїде в сьвітї нема так ідеального поля битви, як нїцейська Анґлїйська променада. Представте собі улицю 27 метрів широку, 2 кільометри довгу, обсаджену високими пальмами. Один її бік становлять віллї, готелї, палати з чудовими парками; другий, сині аксамітні филї моря — над головою ярко синьої, не виданої у нас барви, небо. Ціла улиця на цьвітове сьвято ще й пишно удекорована, обвішана хоругвками, стяжками, цьвітами.

За барієрою, що відґороджує публику від улиці, на бальконах і терасах близьких готелїв, збирають ся тисячі народу — а перед очима їх дефілює безконечний подвійний ряд удекорованих цьвітами повозів. Се не Сан-ремська хвиля загальної майже дїточої забави, не всї в нїй годні брати участь — але всїм доступний вид, якого — раз побачивши — не забудеш.

Перед нашими очима дефіляда наче з казки тисяч і одної ночи. Їдуть мушлї, зьвізди, метилики, коші, їдуть цїлі кораблї, замки, шатра, млинки — прямо гори найчуднїйше уложених, пахучих, сьвіжих квіток. От містерне ґнїздечко пташки, увите з чудових жовтих маргаріток, — там монструальний букет цьвітів, на якім знайшло помішенє двоє гарних дївчат, перебраних за сверщика й мотиля. Тут знов лодка з квіток з квітками, — дїтьми, керманичами. Килими цьвітові в прегарних взорах ще й з гербами, вкривають хребти коний, звисають з сїдал. Цьвітами вкриті колеса, безлїч широких шовкових стяжок, повівають барвними кицицями на конях, лїхтарях, та капелюхах візників. Декорациї таких возів, це правдиві дїла штуки, які може сотворити тільки французька інтелїґенция і її вроджений артистичний талан. Правда, що й оплачуєть ся огородникам їх праця, бо за прибране одного воза платить ся від триста до три тисячі франків. Властителї знов найгарнїйших — дістають від комітету високі премії. Розентузиязмована публика, з окликами вдоволеня, закидує гарні повози квітками, властителї її відповідають за оказані симпатиї цьвітовими стрілами, але головна битва розгриваєть ся таки між самими дефілюючими властителями возів.

Цїлий час, кілька музик на переміну, пригриває рїжні веселі мельодиї, а ще веселїйше сьвітить тепле ослїпляючо ясне сонце, що так і купає все в своїх горячих промінях, нїчим не нагадуючи, що всеж таки — це тільки що-й-но 23-го лютого!

Не менше цїкава і дальша програма карнавалу. До неї треба зачислити походи возів та груп маскових, які перетягають улицями в днях призначених на битви конфетами.

Ужите тут слово „вози" — зовсїм нашому вображеню про вози не відповідає. Кілька, а частїйше кількайцять прибраних коний, з їздцями на хребтах, — тягнуть за собою цїлі зачаровані замки, неприступні кріпости, лодки або й кораблї. Часто вози, які представляють якісь заведеня розвеселяючі, мають свою з кількадесять музикантів зложену музику й сотки костюмованого та замаскованого народу. Тут же перед очима публики виконують ся рїжні представленя а найбільше танцї, між якими не бракне й канкана.

Рїжні невинні, дотепні шутки мішають ся з доволї їдкою іронїєю. Приміром їде віз, який зображає і мирову конференцию з її учасниками, а за нею сейчас цїлий ладунок оружя, армат, кораблїв. Сатирою полїтичною, однак зміненою полїцією, проте й не зовсїм ясною, єсть також ґрупа гуляюча на животї оберненого до гори ногами величезного осла. На иншім возї, пані дому бавить ся в рулєтку, а за її плечима пан дїти кончше. Великанський слимак із написею „Nice Coni" та цифрою 50, — на якім їде в національнім строю Італїянець; се насьміх з поспіху, з яким через 50 лїт ведено будову зелїзниці з італїйського місточка Коні до Нїци.

(Конець буде.)

РОБІТНЯ виробів арт.-слюсарських МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО у Львові ул. Коперника ч. 16 зістала перенесена з днем 1 мая 1908 року на ул. Городецьку 43. 563 9—10

лоби за кождим разом відступало правительство галицькому намісникови, себто людині, котру мусимо вважати за першого управителя цілої системи галицьких швіндлів. Та що ще роблено? Ті жалоби віддавано або самим виновникам або, розуміється ся, їх добрим товаришам, — значить таким, котрі вже самі визначили ся своїми протизаконствами та котрі за сьвідоме своєї цїли переведене слїдства є одвічальні перед своїм шефом галицьким намісником. Одначе саме в сю хвилю мушу перервати, щоб відчитати телєґраму зі Львова котра доносить, що в околиці Тернополя забито шістьох хлопів ізза неправної ловлї риб. (*Слухайте!*) На сїм панове найлїпше бачите, як у нас трактуєть ся людий.

При такім поведеню правительства годї дивувати ся, що погані відносини в Галичинї щораз більше розширяють ся, що хлопів убивають на голій дорозї, що найзвичайнїйших злочинцїв підносить ся на найбільш одвічальні посади в Галичинї.

Мої панове! Я не бачив у Галичинї ні одного урядника, котрого справдї стрінула-б кара за протизаконности, але знаю цїлу купу галицьких урядників, котрих за злочин й проти руського народа не тільки не покарано, а ще й винагороджено авансами і цїсарськими ордерами.

Чого-ж можемо з того погляду сподїватись від теперішнього правительства? Чого можемо сподїватись від правительства бар. Бека, се показують промови, виголошені міністром внутрішних справ Бінертом перед кількома днями тай вчера при дебатї над наглими внесенями. Міністер перш усього заперечує, неначе-б у Галичинї ми мали дїло з системою: він каже, що се не система, а поодинокі надужитя одиниць проти одиниць, які скрізь лучають ся. Прошу тільки переглянути стенографічні протоколи від богатьох лїт та побачити масу ярких випадків, котрі ми там навели. Кожда дитина в Галичинї знає, що всї ті протизаконности мають одну і ту саму мету, та міністер сього ще не знає й каже, що се не система, а відосібнений випадок.

Мої панове! Міністер покликав ся на своє власне сьвідоцтво, він каже, що він сам був у Галичинї та може посьвідчити, що там усе є в порядку.

Мої панове! Обставина, що Його Ексцелєнция може кілька разів їла обід з якимсь польським ґрафом, ще його не робить знавцями галицьких відносин та з'осібна він не має права нам закидувати неправдивість наших слів. Як довго правительство не пересьвідчило ся, оскільки наші жалоби є слушні, як довго правительство через своїх делєґатів і урядників в міністерства само не пересьвідчило ся, хто має слушність — галицька адмінїстрация, чи заступники руського народа, так довго правительство не має морального права піддавати сумнївам наші слова. Се образа заступників руського народа і ми мусимо таку образу з цїлою рішучостию відкинути. (*Живі оплески*).

Мої панове! Міністер обіцяв нам дальше побільшити скількість урядницьких посад у Галичинї. Він каже, що як теперішня адмінїстрацийна машина не зовсім правильно функціонує, то зарадити сьому можна сим, що вишлеть ся туди більше урядників. Міністер навіть не злогадуєть ся, що він з того погляду заступає тільки домагане польського кола, звернене саме проти Русинів. Бо в останних 10 лїтах засновано не менше як 20 середних шкіл у польських частях краю, щоб потім їх вихованки прийшли до східної Галичини.

Тепер ходить о те, щоб тих виновників вперти до східної Галичини та до сього потрібні ті посади; вони не тільки мають скріпити ворожу Русинам армію польської інтелїґенциї, — вони, як польські урядники, польські шовіністи в австрийськім мундурі, тим докладнїйше малиб стежити за найдрібнїйшим рухом серед руського народа та придбати собі змогу здавити кождий опозицийний рух, кожде стремлїне руського народа до свободи і незалежности.

Мої панове! Міністер учора вдруге промовляв та пробував сим разом ударити в инші струни. О скілько ходить про росийську партию і росийську пропаганду в Галичинї, то ми годимо ся з його становищем, одначе рівночасно мусимо заявити, що з усїм тим, що міністер крім сього сказав та виставив як свою програму на будуче, ми абсолютно не можемо згодити ся. Пан міністер посьмів і поважив ся виступити з погрозами, проти чого вже посол Масарик, котрий стоїть на боцї як безсторонний обсерватор, протестував, наклеймивши се зовсїм влучно, як безтактовність з боку правительства.

Мої панове! Одначе тут ходить ще про щось инше. Пан міністер сказав, що він з цїлою силою виступив проти „радикального" руського напряму, нїби-то, щоб привернути спокій в краю. Думаю, що се не є програма центрального правительства, а теперішного намісника Бобжинського та кола польського. І як в дїйсности буде виглядати в польській правици сей виступ проти руського „радикалїзму"? Під той „радикалїзм" підтягнуть увесь руський національний рух, аби під покривкою, неначеб не було боротьби проти радикалїзму, здавити весь опозицийний руський рух.

Мої панове! Знаємо, як можна в Галичинї привернути спокій; треба тільки привернути руському народови загарблені йому права. (*Живі оплески*). Та як довго правительство не стане на тім становищи, як довго ми Русини не дістанемо своїх прав, так довго неможна нас роздвоїти та висунути взаїмно проти себе; ми всї будемо іти разом, як одна армія та будемо дальше вести накинену нам боротьбу (*живі оплески*), поки не повалимо до краю практикованої проти нас системи.

(Конець буде).

Події в Чернихові.

На похорони замордованих чернихівських селян виїхали члени українського парляментарного клюбу посли: д-р Евген Петрушевич і д-р Лев Бачинський. Від п. д-ра Петрушевича одержуємо нині про саму подію отсї інформациї:

Тернопіль, 27 мая.

Заки отримаєте докладнїйші вісти про замордоване наших селян в Чернихові, подам коротко се, що на борзї безпосередно по похоронах пяти жертв морду особисто на місци від безпосередних сьвідків сеї страшної події зміг я при помочи посла д-ра Бачинського довідати ся.

Сконфіскованo!

Річ сама представляєть ся коротко так:

Грунти громади Чернихів перепливає ріка Серет. Від непамятних лїт аж до сего року ловили Чернихівці в сїй ріцї рибу всюди, де ріка припирає до ґрунтів селянських. Що-йно сего року зарядило староство виарендоване права риболовлї в сїй ріцї і розписало реченець до внесеня оферт. Громада Чернихів, хоч уважала се діймаючим покривдженєм свого поконвічного права посїдання, постановила мимо сего не противити ся сему зарядженю, а одначе також і за всяку цїну не дати собі відобрати посїдання ріки, без котрої громада просто не може істнувати, бо абстрагуючи від риболовлї, потребує її необхідно до напою товару, праня біля і т. п. Отже тому в порозумінню з громадою внїс один з членів сеї громади оферту так високу, що вона значно перевисшала всї инші оферти а іменно також оферту гр. Коритовського, властителя Чернихова. Мимо сего староство не узглядднило сеї найвисшої оферти, а признало право риболовлї гр. Коритовському. Не досить того. Староство повідомило про се рішенє виключно лише самого гр. Коритовського. Громада не отримала до нинї ані нїякого повідомленя про се рішенє, ані нїякого заказу дальшого виконуваня посїдання ріки, не спинюваного до тепер через нїкого.

На сїй підставі, не знаючи нїчо про рішенє староства, пішли критичного дня ловити рибу в Серетї один старший господар і один хлопець. Недалеко від них стала прати білє в ріці мати сего хлопця. Сего лиш ждали змовившіся вже попередно лїсничий ґр. Коритовського і жандарми. Щоби унеможливити утечу, зайшли згаданих селян з обох боків ріки, з одного лїсничий з одним шандармом, з другого другий жандарм. Приарештували всїх троє і повели до війта.

Вість про се рознесла ся по цїлому селу, люди почали громадитись коло хати війта, але переважно самі жінки і дїти, бо чоловіки були при роботї в полї. Мимо оправданого обуреня настрій зібраних був зовсїм спокійний і лишив ся спокійним навіть тоді, коли жандарми силуючи арештовану жінку війти до хати, почали в очах зібраних бити її брутально кольбами своїх ґверів.

Всї і арештовані і зібрані, домагались лише одного, нехай вийде війт і нехай їм скаже, чи дїйсно отримав рішенє, що право риболовлї признано гр. Коритовському. Війт однак не виходив, жандарми твердили, що його нема дома, що він у полї, а нарід, будучи переконаня, що він лиш не хоче вийти, відповідав на се, що буде ждати на него, хотяйби цїлу нїч. Се переконанє народу скріпилось ще сильнїше, коли по хвили над'їхали з поля два сини війта і запитані про батька, відповіли: „Батька в поли нема, батько є дома". Тодї один з присутних між зібраними, 12-лїтний хлопчина, постановив переконати ся, чи війт є, чи нема його дома. Влїз в город з боку хати, підкрав ся під вікно і заглянув до середини. Кликнувши: „війт є в хатї", відскочив від вікна, та в тій хвили впав з тогож самого вікна перший стрїл. Хлопчина поцїлений кулею в голову з заду, поступив пару кроків і упав мертвий. Рівночасно роздав ся другий стрїл знова з хати, але вже з другого вікна від фронту хати цїлений в масу зібраних перед хатою. Оба ті стрїли впали зі стрільби лїсничого, котрий підчас цїлого заколоту сидїв в хатї, підчас коли три жандарми стояли в сїнех при отворених дверах.

Нарід осторопів. Хтось крикнув „ґвалту, нас мордують, втїкаймо!", все звернулось в сторону брами втїкати, та заким прогомонїв відголос стрілу, заким отямились зі страху, заким годні були одним кроком поступити вперед, — почули голос команданта постерунку, два рази скоренько вимовлені слова: „W imieniu prawa wzywam rozejść się" — і в масу готуючих ся до утечи зібраних впали три сальви одна по другій. Результат відомий: пять трупів і кількайцять ранених, з котрих двох померло вже нині в шпитали в Тернополи. — І трупи і ранені всї пострілені з заду!

Всї сьвідки без виїмку зізнають згідно, що з боку зібраного народу не було найменшої, навіть словної провокациї. Доказом того факт, що аж до хвилї перших стрілів лїсничого, жандарми цїлком спокійно розговорювали з народом.

Ось правдивий образ сеї нечуваної своїм варварством події. А тепер на закінченє ще два слїдуючі характеристичні факти. Критичного дня рано всї три жандарми, герої сеї страшної події, були в гр. Коритовського. Чого?, — не знаю. А другий факт такий: Один з сих жандармів, той сам, що зайшов риболовам дорогу з другого боку Серету, ідучи до ріки, спіткав по дорозї знакомого господаря. Коли господар зачепив його і став з ним розмавляти, жандарм попращав його скоро, кажучи: „Дайте менї спокій, не маю часу, мушу спішити ся до Чернихова, там нинї щось буде!"

Дальші і докладнїйші вісти про саму подію і похорочи отримаєте пізнїйше.

Д-р Е. Петрушевич.

Чернихівська драма

перед форум парляменту.

Саме тодї, як п. Бінерт враз з хором польського кол-а сьпівали пісню про те, що в Галичинї все в найлїпшім ладї, що гіркі скарги Русинів на галицьку адмінїстрацию се тільки видумки каригідної агітациї й підбурюваня, залунали в Чернихові вистріли двірського лїсничого й жандармів, що поклали трупом батьків, материй і молодого хлопчину, що мав бути підпорою старим батькам, насичуючи на ново землю хлопською кровю — та вводячи своїм відгомоном страшний діссонанс до польсько-правительственної мельодиї...

Чернихівські вистріли розбили в один мент всю диялєктику й дипльоматию панів з кол-а, які закулїсовими торгами й пактами довели до відкиненя наглячости обох руських внесень в справі самоволї галицької адмінїстрациї.

Саме промовляв в палатї пос. д-р Евген Левицький, обговорюючи коропецький морд, коли наспіла до руського клюбу депеша про нове жандармське геройство в Чернихові. Трагічну подію подав зараз бесїдник до відома слухаючих його послів як ще один нїгде не чуваний факт, з якого чужий загал може легко додумати ся, чи правда по сторонї нашій, чи по сторонї облудних гнобителїв. Але що в сій палатї рішають ся наглячі внесеня не зі становища річевого, але зі становища полїтичних комбінацій, тому він не жадає голосованя над наглячостию внесеня в справі Каганця, а просить передати його як звичайне військовій комісиї, щоб його там річево розібрано, після чого внесеня комісиї парлямент приняти мумоходом згадав ще про чернихівську справу також і пос. Пернерсторфер у своїй промові, але властиве обговоренє її почало ся аж при запитах, коли то проявило ся недвозначно обуренє всїх чесних елєментів палати на те, що творить ся в Галичинї.

Перший пос. Вітик в запитї до президента доносить, що в Чернихові вчера застрілено 5 мужиків.

П. Старух. Бобжинський зачинає урядувати!

П. Вітик. Крім того кількох хлопів тяжко ранено, а 4 з них вже померло. Хлопів стріляли не лише жандарми, але й лїсничий місцевого властителя дібр. Нетільки руських але й польських хлопів постріляно.

П. Старух. Слухайте панове, Стапінський і Добія! Також польських хлопів помордовано.

Президент просить о спокій.

П. Вітик. Причиною сего масового мордованя було, що хлопи ловили рибу в ставі. Отсе масове стріляне є ілюстрациєю вчерашної дебати і інтродукциєю правлїня Бобжинського. Бесїдник запитує президента, чи схоче зажадати від міністра справ внутрішних, щоби органи власти й безпеченства і жандармерия в Галичинї шанували житє горожан і аби виноватих безпроволочно покарати. (*Оплески*).

Президент заявляє, що поспішить вручити сей запит президентови міністрів і міністрови внутрішних справ.

П. Брайтер замічує до сего, що наведена пос. Вітиком подія є така страшна, що бесїдник мусить о нїй говорити, хоч воно не відповідає регуляминови. Зачувати, що властитель Чернихова Коритовський і місцеві власти вислали до всїх дневників у Відни і до властий телєґрами, аби викликати корисне вражінє і вину події звалити на хлопів.

П. Зайц. В кождім иньшім парляментї бувби міністер внутрішних справ тут, щоб дати вияснення.

П. Брайтер уважає за вказане, щоби вислати з Відня до Чернихова комісию, якаби об'єктивно розслїдила подію. Бесїдник питає отже президента, чи схоче він представити міністрови вн. спр., що галицькі посли бажають, аби як найскорше вислати до Чернихова комісию і чи завізве міністра, щоби чимскорше здав палатї звіт з події.

Президет замічує, що він не має компетенциї до егзекутивних кроків, тож мусить обмежити ся до того, щоб передати запит пос. Брайтера міністрови.

За сим обізвав ся пос. Гломбінський та роблячи добру міну заявляє, що коло польське дізнало ся про ту дуже сумну подію і виладило інтерпеляцию до міністра справ внутрішних.

П. Зайц. Де є міністер справ внутрішних? То скандал!

П. Гломбінський. В тій інтерпеляциї жадаємо як найокладнїйшого слїдства. Бесїдник запитує президента, чи схоче сю інтерпеляцию безпроволочно доручити міністрови.

Пос. Либерман. Се облуда, більш нїчого!

Пос. Стапінський. Ви є причиною того всего. (*Йому перебивають. Між п. Стапінським і социял-демократичними послами приходить до живої виміни слів*).

Президент заявляє, що п. Гломбінський справдї внїс інтерпеляцию та що задля великої ваги зарядить відчитанє її ще на нинїшнім засїданю.

З черги забирає слово також пос. Цеглинський та вказує на те, що й український клюб внїс в тій справі інтерпеляцию і питає президента, чи він готов передати її міністрови справ внутрішних та просити його о безпроволочні точні доходженя з тим, щоб їх, згідний з правдою зміст передано палатї.

Пос. д-р Стахура. Жандармів треба арештувати!

Крокодилеві сльози польського кола.

Тепер відчитано інтерпеляцию п. Гломбінського і тов. до міністра справ внутрішних, яка звучить: „Після відомостий, які одержало коло польське, прийшло вчера перед полуднем в Чернихові до кровавого конфлїкту між підбуреними... (*Русини і социялїсти кличуть*: „*Підбуреними!*") хлопами з одної сторони а жандармами з другої. Як жертва сего конфлїкту остало на місци 5 хлопів убитих і богато ранених".

П. Елєнбоґен. То може лучити ся лише в Галичинї!

Гр. Дзєдушицький і Старух.

П. Старух (*звертаєть ся до Поляків*). Ви є убийниками!

На те кличе пос. Дзєдушицький, який стояв біля лавки міністрів: Ви є убийниками хлопів. Кожда капля крови спадає на голову вашої партиї. П. Старух. Се польська господарка! Так зачинає урядувати Бобжинський. Коли замордує ся графа, то весь сьвіт кричить, а коли поплине хлопська кров, тоді маємо мовчати?! Встидайте ся! На кождім вашім сивім волоску є хлопська кров.

Президент взиває п. Старуха до порядку.

Отся перепалка мала таку остру форму, що гр. Дзєдушицькому аж зробило ся слабо. З салї випровадив його пос. Гломбінський до кульоарів, а там поспішив йому з помочию член кола д-р Гольд. Просидївши кілька хвилин на фотелю, прийшов зіритований п. ґраф до себе та став курити своє улюблене цигаро...

По сім інтермеццо відчитано конець польської інтерпеляциї, в якій запитуєть ся міністра справ внутрішних, чи він готов зарядити безпроволочно доходженє що-до кровавої події і евентуально покарати як найострійше провину жандармів і підбурюючих... (*Переривaня з боку социялїстів*)... бідного (що за чулість!) хлопського люду, вислїдити і предложити палатї справозданє. Дальше запитують Поляки, що міністер задумує зарядити, аби в східній Галичинї запевнити безпеченство житя і майна. (*Несупокій, різні оклики*).

Інтерпеляция Русинів.

В інтерпеляциї пп. Романчука, Василька, Цеглинського і тов. в тій самій справі запитують посли міністра вн. спр., чи подія йому є звісна та чи він готов як найскорше зарядити доходженя й предложити палатї докладне й правдиве справозданє.

Президент заявляє, що ще того самого дня передасть інтерпеляциї міністрови.

Відповідь міністра справ внутрішних.

Вістка про чернихівський кровопролив, отся страшна ілюстрация до „руської дебати" вразила незвичайно не лиш цїлий парлямент але й п. Бінерта. На першу вістку про неї, яка наспіла до парляменту в дорозї приватній, (ще не вспіли були сфабрикувати „урядової правди!"), звернув ся до галицького намісництва в дорозї телєґрафічній — та переконав ся, що австрийські жандарми в оборонї стану посїдання польського графа Коритовського, справдї постріляли руських хлопів... Однак се нечуване в конституцийній державі, що мін. справ внутрішних не явив ся сейчас в палатї, коли посли запитували в справі Чернихова, та не дав про неї безпроволочної відповіди!

На самім початку вчерашного засїданя заявив през. палати д-р Вайскірхнер, що внесені у второк інтерпеляциї в справі Чернихова перед слав він того самого дня вечером мінїстрови справ внутрішних. Тому, що мінїстер мусить бути о год. 12 в Бургу при актї ренунцияциї, тож президент удїлює йому голосу для відповіди на ті інтерпеляциї.

Мін. бар. Бінерт промовив так: На внесені кож пос. Романчуком і тов. інтерпеляциї в справі вчера вечером пос. Гломбінським і тов. а також пос. Романчуком і тов. інтерпеляциї в справі пожалуваня гідних подій в Чернихові маю честь відповісти, що безпроволочно, на першу вістку про ті події зарядив я повне дрібне провіренє справи. Після достарчених урядових справоздань розходить ся о такий перебіг справи: Дня 25. с. м. ведучером в рибацькім ревірі, арендованім через властителя дібр, Коритовського.

П. Брайтер: В який спосіб його арендує? Се річ головна!

П. Вітик: Обрабував хлопів! На те є докази!

Президент: Алеж прошу вислухати міністра!

Мін Бінерт:... коло Чернихова, приловили жандарми злодія, який безправно ловив рибу і його матїр, що стояла на сторожи, пильнуючи, аби його не приловлено. Обоїх відставлено до громадської канцелярії.

П. Трильовський: То була мала дитина.

П. Вітик: Хлопи мають право ловити там рибу. (*Різні оклики на руських лавках*).

П. о. Пастор: Зголосїть внесенє о отворенє дискусиї, але не перебивайте! (*Різні оклики у Русинів*).

Мін. Бінерт: Я позволив собі на початку зазначити, що представляю справу на основі справоздання, яке менї надіслано. Думаю, що може булоб вказаним, щоб панове були такі чемні та позволили менї представити стан справи, а відтак критикували. (*Оклики у Русинів*).

Президент: Чогож ви панове інтерпелюєте, коли не хочете слухати відповіди? (*Оплески*).

Мін. Бінерт: Перед громадською канцелярию зібрала ся на вістку про подію товпа людий, жадаючи видачі начальника громади, закидуючи йому, що продав ріку. Жадано також видачі присутного там лїсничого Кіршнера, який мав зробити донесенє про крадїж риб. Коли тих домагань не сповнено, товпа почала прибирати чим раз грізнїйшу поставу і сейчас посипало ся камінє на громадську канцелярию. Впали також три стріли.

П. Трильовський: То стріляв лїсничий!

П. Вітик: Лїсничий ґр. Коритовського стріляв. (*Перебиваня і оклики з поміж Русинів*).

Мін. Бінерт: Лїсничий Кіршнер заховав ся за жандармів, на яких кидано камінєм.

П. Старух: То не жандарми, то шляхотські парубки!

Мін. Бінерт: Жандарми старали ся кілька разів напімнути товпу, але їх не слухано. Самі жандарми були в найбільшій небезпеці, а як в кінци двох з них ударено камінєм, бачили ся приневоленими зробити ужиток з пального оружя. Дали 3 стріли (*Оклики Русинів: сальви!*), від яких 5 осіб лягло трупом, а між ними дві жінки й одна дитина. Крім того потерпіли 4 особи важкі а 6 легкі рани.

Безпроволочно на першу вістку вислав намісник до Чернихова сов. двору Чеховського для сконстатованя перебігу події.

П. Брайтер: Чи се може має помочи убитим?

Мін. Бінерт: Для слїдства удали ся на місце також судова комісия й краєвий командант жандармериї. Крім того вислано більшу скількість жандармів для удержаня публичного ладу й супокою. Крім того почало ся слїдство краєвої оборони, щоб провірити, чи жандарми зробили законно ужиток з оружя.

Правительство жалїє над сумними подіями в Чернихові, де втратило житє тільки людий. Прошу високу палату, щоб не сумнївала ся в щирі й поважні старания правительства, щоб перевести точне й предметове слїдство, а по сконстатованю фактичного стану річий, видало згідні з законом розпорядженя для переведеня пошани для закона й слушности.

Прошу заразом високу палату узгляднити, що тут розходить ся о події в далекім селї, на сходї монархиї, що отже є неможливою річию, аби всї подробиці вже тепер були представлені. (П. міністер говорить так, якби Галичина не була получена з Віднем телєґрафами й телєфонами, як яке-небудь село на заход монархії! Бз, але тут ходить лише о руських хлопів! — *Ред.*). Прошу, щоб палата здержала ся з осудом, бо треба конче, щоб заворушенє в краю евентуально не збільшило ся.

Думаю, що можу мати надію, що й члени високої палати зроблять все для успокоєня населеня, щоб розпочате слїдство могло бути переведене річево й без перепон. Я не помину подати вислїд дальших доходжень як найшвидше до відома палатї.

П. Старух: Ексцелєнциє, а убийників увязнено?

Отворенє дискусиї.

Пос. Гломбінський зголошує внесенє о отворенє дискусиї і уміщеня її на дневнім порядку найблизшого засїданя.

Внесенє се ухвалено.

Пос. Брайтер домагаєть ся безпроволочного отвореня дискусиї над відповідию міністра.

Президент заявляє на се, що внесенє пос. Брайтера не може піддати під голосованє, бо палата прихилила ся вже до внесеня пос. Гломбінського.

Місто безпроволочного обговореня відповіди міністра відрочено її через маневр пос. Гломбінського на довгі часи, бо воно може прийти на дневний порядок аж по полагодженю залягаючих наглячих внесень, а в першій лінії аж по скінченю буджетової дебати...

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Державна рада.

(*Докінчене засїданя з 26. мая с. р.*).

Ревізия в церкві за бомбами.

При кінцї засїданя з 26. с. м. звернув ся п. о. Й. Фолис з запитом до президента в справі ревізиї за бомбами в церкві в Скалї. Представивши сю подію, заявив п. Фолис, що таке поведенє мусить в теперішній важкій хвили, коли як раз органи публичного безпеченства замордували кількох руських хлопів, ще більше огірчити руський нарід. Бесїдник запитує президента, чи він схоче повідомити президента міністрів, міністра справ внутрішних та міністра віроісповідань і просьвіти про тую нечувану подію та представити їм бажанє руських послів, аби така обида релїгійних почувань руського народу не повторила ся та щоб відповідь на сю інтерпеляцию наступила як найшвидше.

П. Старух: Оттак господарують Поляки в Галичинї!

Президент просить о спокій, та пос. Старух перебиває йому. Пане посол Старух може позволите, щоб я відповів на питанє вашого товариша клюбового. (*Сьміх*). Мушу дуже просити, щоб занехано надуживанє регуляміну. Що маєзробити президент, коли все виводить ся справи, які зовсїм не належать до обсягу його дїланя. Я готовий внесену інтерпеляцию в відповіднім часї заургувати. Дуже прошу, щоб берігти постанови регуляміну.

На сїм засїданє замкнено.

Засїданє з 27 мая с. р.

розпочало ся від відповіди міністра Бінерта на інтерпеляцию в справі події в Чернихові. По вислуханю сеї відповіди, котру подаємо на осібнім місци, палата приступила до дальшої генеральної

дискусиї над буджетом.

По промовах пп. Кіярія (нїм. партия нар.), Григоровіча (румун. с. д.), Дамма (нїм. агр.), забрав слово п. Кольоврат і висказав вдоволенє, що правительство наміряє предложити проект язикового закона; нїмецька партия аграрна не бажає собі культурної боротьби.

П. Странскі (всенїмець) піднїс, що його партия, опираючись на прінціпі свободи, з цїлою рішучістю буде боронити прав нїмецького народа.

П. Бузек промовляв спершу по польськи, потім по нїмецьки, та полемізував з промовою п. Странського про гноблене Нїмців у Галичинї. Потім бесїдник перейшов до обговорювання санациї краєвих фінансів, котру він уважає за найважнїйшу справу держави. Одначе ся санация може повести ся тільки по переведеню новітної адмінїстрацийної реформи в державі; ся реформа є можлива тільки разом з розвязанєм національної квестиї. А сї обі реформи не можуть бути переведені, як довго теперішний регулямін палати не буде зміненый відповідно до теперішних відносин.

Полемізуючи з соціяльними демократами щодо автономії краєвих фінансів, бесїдник домагаєть ся зрівнаня фінансового права соймів з таким же правом ради державної.

Проти заведеня національної автономії бесїдник, о скільки ходить про Галичину, мусить заявити ся іменем своєї партиї.

Дальше бесїдник обговорює заряджена, котрі повинні вести до основної реформи краєвих фінансів, та заявляєть ся в тій цїли за евентуальним підвисшенєм посередних податків, у першім рядї на горівку і пиво. (*Оплески Поляків*)

П. Роблєк (лїбер.-словін.) говорив по словінськи, потім по нїмецьки, та наводив жалоби Словінців на полї шкільництва.

Дальші бесїдники виступали за реформою регуляміну палати.

П. Брайтер зголосив нагле внесенє в справі подій в Чернихові.

На сїм засїданє замкнено о годинї 9·30 м. вечером.

Наступаюче засїданє в пятницю.

Інтерпеляциї.

Між иншими внесли інтерпеляциї отсї посли: Стахура в справі поступованя виборчого комісаря Красуцького і секретаря Барабаша в Цешанові і в справі невиплаченя пенсиї одній народній учительці; о. Онишкевич в справі поступованя старости Покінського в Рудках супроти руських партий; Брайтер в справі обходженя ся з почтовими слугами зі сторони комісаря почт; Сьреднявський в справі заосмотреня військових інвалїдів; Дембський в справі розширеня стациї в Зарванициї; Заморський в справі обходженя ся з польськими робітниками в двох місцевостях Нїмеччини.

На понедїлковім засїданю палати відчитано інтерпеляцию Заморського до міністра внутрішних справ, в справі положеня тами тероризмови, якого уживає „українська партия" в повітах тернопільськім, збаражськім і бережанськім. Виглядає се так, як би п. Заморський заздалегідь знав, що в Чернихові постріляють хлопів і своєю інтерпеляциєю хотїв вказати на те, що винен тому „тероризм" української партиї"...

В комісиї військовій

на початку засїданя міністер краєвої оборони заявив, що військова реформа є рівно необхідна зі становища людности, як також зі становища військової адмінїстрациї. Новий військовий закон основуєть ся на дворічній військовій службі, котра має бути введена не відразу, а постепенно, по відповіднім підготовленю, по зібраню материяльних і особистих засобів, при відповіднім підвисшеню контингенту рекрутів і резервістів. На будуче подїл рекрутів і резервістів доповняючих має бути зависимий не від припадку, а від зглядів на оцїнене асентерованих. Щоб зробити можливим лїберальнїйше поведенє при рішаню прошень о постійне урльопованє, міністерство наміряє тимчасом, перед введенєм в житє нового закона, сотворити спосіб поведенє, в формі рекомпезати за постійно урльопованих, котрої предложене буде узгляднене в найблизшім контингентї рекрутів.

Голоси преси про другу промову Бінерта.

N. fr. Presse так характеризує другу промову міністра внутрішних справ, виголошену при дискусиї над наглостию руських внесень в справі надужить при остатних соймових виборах:

„Виводи міністра передовсїм звертають ся против москвофільських Русинів, „бо національна програма того сторонництва не згоджує ся з національною сьвідомостию населеня, котрого заступниками уважають себе члени того сторонництва". Про відносини того сторонництва до Росиї міністер мовчав. Чи се уходить? Незвичайно остро натомість виступив міністер против національно-демократичних Русинів, обвиняючи їх о пропаганду отвертих переворотових ідей і грозячи їм, що правительство буде на будуче як найпильнїйшу увагу звертати на радикальну руську фракцию. В справі самих виборчих надужить бесїда міністра не каже нїчого, чого би при всїх подібних дебатах не обіцювано вже давнїйше з лави міністрів: як найстрогійше розслїдженє поодиноких випадків і укараня винуватих. Та досьвід показав, що всї ті заяви не були в силї змінити галицького способу виборів та довести до того, щоби раз ті вже традицийні дебати про галицькі вибори замовкли в парляментї. Тим прибрали ті міністеріяльні заяви вже щось шабльонового і ледви чи могуть збудити надїю, що через енергічний виступ правительства настане зворот до лїпшого".

Arbeiter Ztg. замічає: „Міністер внутрішних справ знов мав промову, гідну своєї першої промови. Годї зрозуміти, що спонукує п. Бінерта доливати оливи до огню, коли бачить огірченє між Русинами, огірченє, проявляюче ся навіть в парляментї, хоч і у формі, якої не можна похвалити".

Що польські дневники инакше глядять на промову Бінерта, не треба й казати. Найзамітнїйший є голос краківського „Czas-y". Висказавши й міністрови і взагалї кабінетови „щире признанє", застановляє ся „Czas" над значінєм і сподіваними наслїдками тої промови. „Коли би енергічне виступленє правительства навіть не подїлало на мітичних нині умірковапих членів українського клюбу, то у всякім разї було воно конечне і певно буде корисне. Цїлий край повинен знати, що в разї якогось нарушеня публичного ладу, коли би власти мусїли проти винуватих виступити з цїлою строгостию закону, мають на се з гори повновласть центрального правительства." Бо доси, пояснює дальше дневник, українська агітация тим і баламутила Русинів, що нїбито центральне правительство радо зробило всьо, чого хотять Русини, тілько краєве правительство стоїть тому на перешкодї. Ся „лож" є найголовнїйшою перешкодою в успокоєню української опінії в краю. Отже тепер рішучо знївечив міністер сю лєгенду і тим радикальній агітациї відобрав одно з найсильнїйших оружій.

На ті виводи Czas-y можемо лише сказати, що Русини дуже тїшились би, коли би краєві власти, опираючи ся на „даній їм з гори повновласти", справдї схотїли в кождім випадку нарушеня публичного ладу „з цїлою строгостию законів виступати проти винуватих". Тогдї певно не мали би ми таких випадків, як в Коропци і Чернихові; тогдї і замовкли би вже раз ті традицийні „галицькі" дебати в парляментї. Тількож після Czas-y на жаль не всї ті, що самовільно нарушають закон, нарушають також публичний лад; одним вільно безкарно нарушати закони, другим не вільно упоминатись о своє право, бо се — „нарушенє публичного ладу"! Тим то, коли би стало ся й тепер по бажаню Czas-y, треба би нам ждати лише ще більшої самоволї і репресий. Та се звісно нїколи не веде до цїли. Строга справедливість, але для всїх однакова без нїякої рїжниці, — отсе, що й нас задоволить і заспокоїть!

В тім самім значіню, як і Czas-ови, незвичайно сподобала ся промова бар. Бінерта також Gazet-i narodow-ій. І вона висказує міністрови „правдиве признанє і вдячність". Коли би — каже вона — всї австрийські міністри від давна були так говорили і в тім дусї дїлали, було би обійшло ся без неодного нещастя в нашім краю і не дійшло би було до теперішної анархії.

Та сама пісонька і в Słow-i polsk-ім і в Dziennik-y polsk-ім. Усїм їм здає ся, що закони є в Галичинї лише для Русинів і против них, але не для них, і коли говорить ся о строгім береженю законів, то відносить ся воно лише до Русинів; Поляки є нїбито лише на те, щоби пильнувати Русинів.

Про остатну галицьку дебату в справі коропецькій пише N. fr. Presse: З бесїди п. д-ра Евг. Левицького видно було факт, що при соймових виборах в бучацькім окрузї дїяли ся найстрашнїйші виборчі шахрайства і насильства, котрі мусїли руське населенє до крайности роз'ярити. Чи в Коропци жандарми мусїли ужити оружя і як прийшло до того, що всї три жандарми рівночасно ударили на Каганця, доси ще не виясніло ся достаточно. Настрій в палатї заострив ся через телєграфічну вість про кровавy подію в Чернихові, де знов жандарми ужили оружя против руських хлопів. Не дивно, що перший день буджетової дебати цїлком був під вражінєм польсько-руського спору. Помянувши короткі промови кількох бесїдників, всї инші бесїдники говорили лише про руську справу. П. Василько виводив причини, що довели до чимраз більшого роз'яреня руського народу. Правительство не дотримало умови, що не буде впливати при соймових виборах на руське населенє. Стало ся инакше і тим лише ще більше роздратовано нарід. Вражінє бесїд руських послів на палату мусїло бути дуже сильне, коли п. Баталїя бачив себе спонуканим в довгій бесїдї говорити лише про руську справу. Він не тілько умів виправдати убитє Каганця, але навіть і поведенє жандармів в Чернихові, хоч про сю справу так незвичайно мало було ще вістий, що про якийсь оконечний суд не могло бути й бесїди. Найголовнїйшою точкою в промові п. Баталїї було обвинуваченє Русинів о нахил до Росиї. Мимохіть згадало ся, як то колись більший від Баталїї бесїдник п. Гавзнер виступив в палатї против т. зв. сьвятоюрського сторонництва Русинів, та явно закинув йому зраду державну, почім опісля відбув ся звісний процес о державну зраду против радника двору Добрянського. Тогдїшних зрадників держави уважають тепер Поляки радо за своїх союзників. Є се наукою, що такі обвинуваченя, кидані в горячцї партийної борби, треба принимати осторожно і з недовірєм.

Делєгация позагалицького суду для справи Сїчинського.

(Конець).

„Кожда нова фаза тої справи (*читаємо далї в протоколї львівської палати радних в справі П. Крата і тов.*) відбила ся голосним відгомоном в містї і в цїлім краю, була предметом живих дискусий в публїцистицї на зборах, в товариствах, викликаючи що-раз більше розворушенє. Вправдї з колегії тутешного суду нїхто не бере удїлу в політичній боротьбі і не займає в національних справах нїякого становища, мимотого трудно припустити, щоб комусь аж так вдало ся опанувати власну індивідуальність, позбути ся особистих поглядів і почувань, увільнити ся від всякого впливу настроїв, що панують в суспільности, до котрої він належить, щоб він міг приступити до осуду такої справи, в її теперішній формі, при такій закрасці, яку їй надали останні події, з тою холодністю, розвагою і тверезістю, яка є умовою зовсїм безпартийного і обєктивного осуду.

„З другої сторони не може бути байдуже, як буде принятий в суспільности осуд в сїй справі. В сім випадку не розходить ся о погляд окремих осіб, груп, чи партий, тілько легко передвидїти, що цїла суспільність, яка є заінтересована в тім процесї, розпаде ся на два противні табори, з котрих кождий зі свого становища осуджувати-ме судове оречене і витягати-ме з нього консеквенциї.

„Яке є недовірє до судів у краю, особливо у Львові, виявляють руські національні круги, се добре відомо. Видно се з майже щоденних енунцияций преси, з парляментарних дискусий, з внесених інтерпеляций, повних обид, а навіть важких обжалованьсупроти галицького судівництва та його представників. Не менше замітним ярким висловом таких аргументів і поглядів є зміст заяви, внесеної арештованими до ц. к. президиї вишого суду краєвого, заповідаючи голодовий страйк. Кожде слово, се упередженє до властий краю, се переконанє, що вони карають невинних, ломлять закони, виконують акти пімсти. Серед таких обставин нїяка докладність і обєктивність, хоч-би доведена до якої крайности, не охоронить оречення суду, коли воно не буде повним увільненєм, від найгірших закидів. інсинуаций та підозрінь. Коли-б наступив навіть тільки частинний засуд, руська суспільність вважати-ме кождого засудженого жертвою, а преса й агітация напружить всї свої сили, щоб той погляд вщепити масам „многомілїонового народу" і при помочи услужних часописий розширити в цїлій державі і заграницею. Треба також бояти ся, що обжаловані, як тепер по більшій части відмавляють зізнань, так і на розправі для осягненя ефекту не будуть боронити ся і заявлять, що перед судиями-ворогами, які з гори мусять їх засудити, не відповідати муть. А в противнім випадку, коли-б їх не засуджено, польська суспільність не легко повірить в істнованє річевих мотивів, але вважати-ме се занепокоюючим і зловіщим обявом слабости згубної політики капітуляциї перед терором і не занедбає повязати се з вістями про натиск центрального правительства і т. д, котрі тепер безнастанно в обігу.

„В кождім разї судове оречене, замість своєю повагою розоружити противенства та успокоїти публичну опінію, стане для половини краю і населеня новим жерелом забуреня і роздражненя, новою цїлию пристрастних нападів. Не можна також не звернути уваги на ту обставину, що кождий суд в краю буде оголошений заздалегідь орудєм пануючої ворожої більшости і через те виставлений на напади нестримного тероризму. А на підставі досьвіду, особливо по манїфестациях перед судовим будинком в честь увільнених студентів, треба сумнївати ся, чи льокальні власти зможуть протиставити тому тероризмови відповідну охоронну силу, котра забезпечила би свободу судової розправи і публичний спокій.

„Всї наведені колїзиї зникнуть, коли справу рішати-ме чужий суд, де судия а також прокуратор не будуть мешканцями сего краю і приналежними до одної з інтересованих народностий, отже коли справа рішати-меть ся поза всїми чинниками, які загрожують безсторонности і незалежности думки.

„Отже з огляду на те, що справа, яка є предметом слїдства, коли взяти під увагу причини, рід і значінє сповнених проступків, а також діткневу ними сферу публичних інтересів, вимагає як найбільше спокійного і річевого розслїду, палата радних по вислуханю згідної думки прокураторії одноголосно порішала: поставити ц. к. вишому краєвому судови по думцї §§ 62 і 63 карної процедури внесенє виєднати для дальшого веденя і полагодженя справи делєгациї иншого суду поза Галичиною і Буковиною, бо сей послїдний край з огляду на національні та політичні відносини стоїть на однім ступнї з Галичиною".

Що тут сказали львівські судиї, се є розумне і правдиве. І хоч панове Поляки нинї думають инакше, нїж в мартї минулого року, то найвисший трибунал, котрий має рішати про делєгацию, не повинен звертати уваги на той опір, він мусить для справи Сїчинського делєгувати суд поза Галичиною, бо инакше нарушить свої обовязки. Я в кождім разї не занедбав ужити в моїм поданю о делєгованє знаменитих аргументів польських суднїв, бо лїпше зректи ся оригінальности для плягіяту добрих думок і сильних аргументів.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 28 мая 1908.

Відгомони чернихівських подій.

Відень (Тел. вл.) Цїла, нескоррумпова Поляками, преса, обговорюючи чернихівські події, вказує на те, що вони сьвідчать про ненормальні відносини в Галичинї та про невірність польських впевнювань бесїдників з останньої дебати. — Спеціяльні справоздавцї „Arb. Ztg." і других часописів, вислані до Чернихова, стверджують, що вина сего нечуваного кровопроливу лежить не по боцї селян а двора й жандармів. Навіть „Zeit" пише, що хоч „власність є сьвятою справою, то сьвятим є й житє людське". Крайна пора, щоб правительство дало галицькому селянинови сьвідомість, що він є австрийським горожанином.

Тернопіль. (Т. вл.) Похорони жертв чернихівського морду відбули ся вчера о 3 год. по пол. в присутности більше як 15.000 народа. Прибули масово селяне навіть зпід Зборова. Були представлені всї околичні села і сїльські товариства „Січи" Соколи", читальнї. Тернопільські Русини прибули в поважнім числї, окрім сего приїхали посли д-р Петрушевич, Остапчук, д-р Бачинський. Похорон вело 16 сьвящеників, сьпівали два хори, а домовини несли жінки селянки. Убитим зложено богато вінків, переважно тернових. Обряд похоронний почав ся під церквою, а відтак удав ся похід в взірцевім порядку до цвинтар. Промови виголосили: під церквою місцевий парох о. Алексевич, а на цвинтарі о. Сьвітенький і пос. д-р Бачинський.

Похорон відбув ся в присутности всїх урядників терноп. староства, що приїхали в уніформах під проводом старости Завадського і одного урядника намісництва. Асистувало 40 жандармів і 2 ескадрони кінноти.

Підчас похорону уланський кінь, сполоханий сьпівом вирвав ся своєму їздцеви і скочив в учасників походу. Настала панїка, бо нарід в першій хвилї думав, що се початок шаржі. Лиш з трудом удало ся привернути спокій.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). Інтерпеляциї в палатї послів внесли: пос. Курилович в справі зміни інструкциї для жандармів в справі уживаня оружя з нагоди події в Чернихові; пос. Брайтер в справі поліпшеня долї зелїзничих будників, в справі удїлюваня урльопів і скороченя часу працї почтових урядників в недїлї й сьвята; п. К. Левицький в справі упослїдженя руських організаций господарських при скликаню анкети для заопінїюваня проекту нового закона про товариства і в справі поведеня галицьких судів; пос. Онишкевич до цїлого кабінету в справі ревізиї в гр. кат. церкві в Скалї над Збручом; п. Стахура в справі рішеня одної карної справи судовим ад'юнктом, Найбером в Старім Самборі; п. Олесницький в справі поведеня начальства громадського в Доложеві (?); пос. Куницький в справі конкуренційної працї вязнів в Моравській Остраві, а пп. Вітик і Остапчук до цїлого правительства в справі подій в Чернихові.

Події в Росиї.

Петербург. (Тел. прив.). Доля послів I-ої думи в тюрмі доволї важка. Їх розсаджено в далеких келїях. Можна їм давати тільки чай і цукор. На проходи йдуть разом з уголовними.

Мінськ. (Пет. Аг.). Недалеко Баранович кинено на почтовий поїзд бомбу, яка поторощила дах поїзду.

Петербург. (Пет. Аг.). В селї Подгродноє при нападї на почту, зграбовано 30.000 рублїв і вбито двох полїциянтів.

Овация для португальського короля.

Лїсабона. (Ткб.). Численні студенти, котрі прибули з провінциї, уладили сердечну овацию для короля, котрий приняв їх у палатї Necessidades. Прийшло також до кількох контрдемонстраций.

Землетрясеня.

Реджіо ді Калябрія. (Ткб.). О год. 11 в ночи відчуто тут сильне землетрясенє, попереджене підземним лоскотом. Мешканцї повтїкали з домів. З провінциї не наспіли доси вістки про землетрясенє.

Кечкемет. (Уг. К. Б.). О год. 2·30 над раном відчуто знов слабе трясенє землї. В 15 мінут пізнїйше відчуто сильне довготриваюче трясенє, з яким йшов в парі підземний лоскіт.

НОВИНКИ.

— **На жертви чернихівського морду** зложили українські теольоги в львівськім семинари квоту 126 корон і переслали до Краєвого Союза кредитового у Львові на книжочку ч. 4.500. Відкликуємо ся до нашої патріотичної Вп. Публики, щоби поспішила за приміром патріотичної молодїжи з лептами на сироти, оставші по побитих і хоч в части улегчила їм тяжку судьбу.

— **Галицька урядова правда.** Тутешна філія ц. к. кореспонденційного бюра розіслала до львівських газет такий комунікат: „На підставі автентичних інформаций показує ся неправдивим алярмуюче донесенє „Дїла" в ч. з д. 25. с. м. (ч. 115.) о переведеню політичною властию урядової ревізиї в гр. кат. церкві в Скалї, де нїбито глядано за укритим оружєм, при чім, як донесло „Дїло", комісар „мав бушувати в кождім закутку Божого храму, навіть на престолах". За те правда є, що управитель староства в Борщеві, діставши з поважної сторони донесенє, що в пивницї під церквою в Скалї находить ся склад оружя, припоручив урядникови староства, щоби в строго приватнім характері без мундуру удав ся до пароха в Скалї і довірочно його поінформував о тім доносї та щоби його просив переконати ся самому о правдивім станї річи. Було то ще д. 5 мая. О. парох зробив се з найбільшою охотою, виказав довідно, що під церквою навіть нема пивницї, та сам запросив комісаря оглянути церков. Комісар, роблячи се, виразно застеріг ся що не переводить ревізиї". — Справдї, іділля! Біда лише, що закон не знає нїяких ревізий в приватнім характері, а чемне поведенє комісаря і навзаїм чемне поведенє о. пароха цїлком ще не оспорює факту, що ревізия справдї відбула ся. „Застереженє" комісаря се очевидно звичайна галицька штучка. Зрештою цїле се оригінальне спростованє є найлїпшим потвердженєм нашого донесеня, яке ми — як повтаряємо — одержали з дуже поважної і достовірної сторони. Крутійства не змінять факту.

— **Від чого польські ксьондзи дуріють?** В домі при ул. Личаківській ч. 61. збожеволїв польський ксьондз М. В. Божевільний кидав ся до вікон, ломив меблї, калїчив ся — при чім безнастанно кричав: „hajdamaki nie mordujcie!" Нещасливого відвезено вже до шпиталя. Отсе один з наслїдків реву „Gońc-ів", „Wiek-ів" і иньших патріотичних польських шмат. Що правда, то сей факт помраченя ума польського духовника не відокремлений, бо ріжнородні психічні збоченя на тлї „гайдамакофобії" дають ся завважувати навіть на висших представниках польського воюючого костела, хоч не все в таких драстичних проявах. Але недуги, що поволи розвивають ся, бувають тим упертїйші і страшнїйші... Випадок з кс. М. В. повинен для декого стати грізним memento.

Оповістки:

Календарь Завтра, в пятницю: Модеста, Теодора (лат. Максима). Позавтра, в суботу: Андронїка (лат. Феликса папи).

☐ **З „Львівського Бояна".** Запрошуємо Вп. членів на вправи хору мішаного, що відбудуть ся в пятницю дня 29. мая о годинї 7·50 точно. З огляду на се, що суть то приготованя до концерту, який має відбути ся в перших днях липня, просимо доконче явити ся в якнайбільшім комплєті. — *Видїл.*

☐ **З Тернополя.** Курс приготовляючий до гімназиї буде тревати від 1 червня до 4 липня. Кандидати найдуть цїле удержанє в Руській Бурсї.

☐ **В Збоїсках** під Львовом відбуде ся заходом місцевої читальнї „Просьвіти" і членів тов. „Воля" у Львові в недїлю, дня 31 с. м., сьвяточний вечір в память Т. Шевченка в домі п. Люблїнера. Початок о 6 год. по пол. Вразї непогоди відбуде ся сьвяточний вечір слїдуючої недїлї.

☐ **З нинїшним ч. „Дїла"** розсилає ся проспект молитвенника „Господу помолимъ ся", на котрий звертаємо увагу наших Вп. читачів.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Міністер торговлї іменував старшими управителями почтовими між иншими управителїв почтових: Еміл. Матковського для Львова, Авг. Домбровського для Бережан і Ром. Сарачинського для Станиславова. — Намісник переніс інжинїра Якима Трачика із Живця до Львова. — Львівський вишший суд краєвий іменував авскультантами: практикантів концептових скарбу Фр. Міґоцкого, Юл. Кеслєра, Івана Вішньовського, Герм. Дакса і Фел. Грабовецького і практикантів судових: Юр. Емму, Вільг. Бачеса, Дав. Френкля, Едв. Ковальчука, Стан. Юнського, Евг. Жарського, Я. Пачовського, Ю. Білїнського, Т. Чеснока, М. Скверженського, Вол. Бриковича, Яросл. Руденського, Евг. Кордасевича і Ст. Жарського; — стар. офіциялів канцелярийних: Брон. Дену в Глинянах ведучим книги грунт. у Львові і Конст. Глуховського в Теребовлї ведучим книги грунт. в Станиславові і Людв. Поляковського стар. офіциялом канцеляр. в Теребовлї; — офіциялами канцелярийними іменував канцелїстів: Ст. Радельського в Жабю, Волод. Вагнера в Будзанові і Каз. Здибкевича у Винниках.

Нові книжки і виданя:

„**Ukrainische Rundschau**“ ч. 5 вжевийшло і містить: Ein Blatt aus der kulturallen Enteignungsgeschichte des ruth. Volkes (Zur Ernennung Bobrzyńskis) von W. K. — Enteignung ohne Gesetze. Vom Reichsratsabgeordneten W. Budzynowskyj. — Potocki. Eine geschichtliche Betrachtung v. W. Kuschnir. — Ruthenische Volkslieder von Iryna K. M. Budz. — Ein aussergalizisches Gericht für Myrosław Siczyńskyj. Von Dr. Walther Rode. — Henryk Sienkiewicz als Romanschriftsteller. Von Prof. Wladimir Antonowytsch. — Eine nicht gestellte Anfrage an den Präsidenten des österr. Abgeordnetenhauses. Von Reichsratsabgeordneten W. Budzynowskyj. — Die Nadel. Eine Potocki-Geschichte. Von Oleksa Storozenko. — Zeitungsstimmen über das Attentat Siczyńskyjs. — Graf Andreas Potocki als Landwirt. — Selbstanzeige der k. k. galizischen Staatsanwaltschaft. — Geldsammlungen für polnische Zwecke in galizischen Ämtern. — Büchereinlauf. Адреса редакциї і адміністрациї: Ukrainische Rundschau, Wien XVII 3 Frauenfelderstr. Nr. 2.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць цьвітень, зложили в коронах чеками: (дальше) І. Орловський в Бережанах 2, Стефанїя Волянська в Волї вижній 3, о. Дмитро Хомяк в Самборі 3·30, Дионизий Хромовський в Глинках 4, Василь Бахор в Вислобоках 1, Роман Михайлович в Боянові 2, о. С. Метелля в Любинци 10, о. Й. Шанковський в Чанижу 2, о. А. Гриневецький в Мельничи 2, о. Василь Яремкевич в Волчім 2, Андрій Смук в Отинії 2, о. Імануїл Лисинецький в Космачи 3·30, о. Венямин Муциковський в Крехові 10, Іван Угрин в Яхторові 50, уряд громадський в Стритку 1·50, Петро Пєсцьоровський у Львові 10, Андрій Алиськевич у Львові 3, учительський збір філії руської ґімназиї у Львові 19, в тім: пп. Громницький 5, Колесса 1, Котецький 1, Рибачек 1, Роздольський 2, Тисовський 2, д-р Томашівський 1, Федів 2, Стефанович 1, Гарасимчук 1, Зїлинський 1, Стефан Кордюк у Львові 6, Марія Кордюківна 2, Юлїян Кордюк 2, о. Кирило Гаморак в Стецевій 10, відступив признаний „Днїстром“ гонорар за зліквідоване одної шкоди, Онуфрій Власїйчук в Яворові 10, Микола Король з Молодиньча 1, Д. Стефанів з Розважа 1, Турянська 5, о. Йосиф Білинкевич з Рукомита 2, Крижановський з розпродажи карток 4·60, Андрій Алиськевич 5, д-р Макарушка з цеголок 2·60, Сп. Ґерусїнський 5, Семен Кульчицький у Львові 20, Евг. Шмідт в Сянках 3, Мих. Твердохлїб в Бучачи 10·50, Мария Левинська з Потутор 6, місто желань сьвяточних, а 3·20 з преферанса, Ем. Франкова у Львові 4, Лєщинська з Чернявої 4, д-р Волод. Левицький зі Львова 2, Войтович з Калагарівки 4·50, Величковський зі Львова процент 2·20, Товариство „Руслан“ підмога 1.000, Ю. Д. Бачинський в Перемишли 4, Іван Білинський в Пчанах 10, Товариство „Січ“ в Чернівцях, місто телеґрами на похорон бл. п. Антоновича в Києві 5, М. Луцьків від громади Бутин 10, Ірина Рибчаківна в Домажирі 2, Іван Павлюк в Домажирі 5, В. Левицький у Львові 2, Стефан Рудницький у Львові 4, Гаврищак зі Львова 4, Іван Якуш 3, Ол. Навроцький в Голгочу 2, д-р М. Литвинович в Вижници 20, о. Лежогубський у Львові 10, Володимир Шелестяк в Родатичах 2, Юлїян Дроздовський в Підгайцях 2, Д. Гуньовський в Жабю від себе 1, Ілюка 1, Ілька Хамова 2, Николи Сорохана 50 с, Д. Семенюка 1, — о. Юліян Гумицький в Любини 4, Микола Демчук в Холоєві 4, Іван Лїтинський в Мужиловичах 5, Володимир Шухевич у Львові 5, Йосиф Котович з Гнїздичева 2, Андрій Озарків з Демянова 1, Никола Щуровський з Боснії 25, о. Теодор Банах з Сьвіржа 4, — Учительський Збір руської акад. ґімназиї у Львові 56 К в тім: Адриянович 5, о. Кархут 2, Кокорудз 5, д-р Копач 2, Ластовецький 2, О. Лужницький 2, д-р Макарушка 5, Мартинюк 2, Мельник 5, Наливайко 2, Іл. Огоновський 5, Петро Огоновський 5, Павлюх 2, д-р Пачовський 2, Сальо 5, Яків 1, Юл. Левицький 2, д-р Сушко 1, і Безкоровайний 1, — через львівського курзора зложили: Стефан Лотоцький 2, Михайло Іванець 2, Клим Волянський 2, Евген Величковський 2, Йосиф Максимович 2, Денис Кучика 2, Нестор Пшепюрський 2, Михайло Русин 5, Атанас Заячківський 10, Йосиф Лукашевський 5, Ілько Матеїк 2, Володимир Мриґлоцкий 2, Володимир Стафиняк 3, Филемон Левицький 10, Михайло Корнеля 10, Олександер Сероїчковський 5, Микола Грицїв 4, Іван Боднар — купець — 10, Петро Гриньовський 20, Юлїян Савчак 2, Володимир Вергановський 5, К. Лучаковський 2, Дембовський 5, Григорий Пежанський 2, Петро Скобельський 10, Спирідіон Баньковський 10, Григорий Зацерковний 2, о. Ілярий Паньківський 8, о. Боцян 3, Амврозий Яновський 10, о. д-р Юрик 15, д-р Іван Брик 10, Олександер Гарасевич 2, Тит Ревакович 5, о. д-р Дмитро Яремко 5, о. Мик. Малицький 5, О. Пісецький 1, Йосиф Мойсеович 2, Володимир Гучковський 1, о. д-р Жук 10, д-р Маріян Кочиркевич 5, о. Касиян Куницький 2, Теодор Зубрицький 10, Іван Вахнянин 2, Іван Матїїв 10, Олександер Гошовський 2, Дзерович 2, д-р Володимир Охримович 5, Василь Потелицький 5, Михалїна Сосенко 2, Вітольд Ільницький 2, Григорий Іваницький 10, д-р Святицький 6, Іван Ґофрик 4, о. Ярослав Левицький 4, Ол. Кузьма 2, В. Козловський 4, Гевасимович 1, Льоренц 5, Галїбей 1, Єнджейовський 1, Григорий Яблоновський 2, Атаназий Островський 10, Петро Волощук 2, Володимир Новодворський 2, Володимир Новошинський з Тисьмениці 5, Михайло Кіндрат з Тисьмениці 4, о. Іван Галай з Тисьмениці 2, Антін Яворський з Товмача 2, о. Левицький з Нижнева 10, Стефан Федашко з Нижнева 2, Матїй Бараболяк з Монастирця 5, о. Маріян Повх 100, Іван Цурковський з Бучача 2, Михайло Ріпецький з Бучача 2, Дмитро Пасїчник з Петликовець 5, Стефан Типкевич з Бучача 2, Володислав Остапович з Бучача 2, Северин Вітошинський з Бучача 2, Семен Смаль з Бучача 5.

(Конець буде).

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 28. V. Василь Михайлишин, Надїєв; Іван Будний, Жовква; Юрій Кміт, Дзвиняч горішний; Кипріян Добравський, Добра шляхоцька; д-р Лесь Кульчицький, Коломия; Тадей Кочеркевич, Ярослав; Єлена Алексевичева, Батятичі; о. Іван Кобрин, Олешичі; Теодор Романків, Бурканів; о. Ярослав Лучаковський, Орава; Евгенїя Бородайкевич, Тростянець; Евдвард Строцький, Сїнява; о. Александер Царевич, Присївцї; о. Евген Гарасимович, Присївцї; Володимир Гвоздович, Безз; Лука Слїпчук, Розджалів; Михайло Слимак, Надїїв; о. Володимир Кальба, Соколівка; Теодор Сверда, Пуків; о. Щасний Раставецький, Сїлець великий; Іван Кивелюк, Копичинцї.

Оголошеня.

П. АНТІН ОПРИСК, настоятель Руської бурси реміснично-промислової, примістить хлопцїв до науки у комнатного маляря, шлюсаря і столяря.

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня 9 червня 1908 р. о годинї 12 в полудне відбудуть ся Загальні збори Товариства „Самопоміч“ в Бродах в комнатах Товариства.

Порядок:

1) Відчитанє протоколу загальних зборів за рік 1906.
2) Справозданє Дирекциї.
3) Справозданє комісиї ревізийної.
4) Роздїл чистого зиску за рік 1907.
5) Ухваленє абсолюториї Дирекциї.
6) Вибір двох взглядно трох членів „Совіта управляючого“, і одного заступника.
7) Затвердженє вибору двох членів і трох заступників Дирекциї на 3 роки.
8) Внесеня членів.

Броди 26 мая 1908.

о. Микола Герасимович. о. Микола Демчиньский.
704 1—1

Надіслане.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїяко провізиї. 4

Всілякі монети заграничні купує і продає по найдешевших цінах

ДІМ БАНКОВИЙ і КОНТОРА ВИМІНИ

Сокаль і Лїлїєн

Порученя з провінциї відворотною почтою без дочисленя провізиї. 5 d

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Панна з VIII. кл. пошукує лекциї з кляс нормальних або посади касиерки до склепу або бюрового занятя. Зголошеня до 5/6 poste restante „Наука“ Мости великі.
698 2—2

Семинаристка пошукує сейчас лекциї на селі в підгірскій околици під дуже скромними услівями. Ласкаві зголошеня просить прислати на адресу о. А. Лебедовича Сорока п. п. Хоростків. 692 4—6

Шукає лекциї на селі від 1/6 червня с. р. Володимир Бабяк абітурієнт руської ґімназ. в Перемишли. 691 4—5

Оженю ся з панночкою, доброго серця і лагідної вдачі, котра би допомогла менї до укінченя студий. Пожадана фотоґрафія. Анонїми злишні. За дискрецию ручу словом чести. Ласкаві переписки прошу слати на адресу „Лагідна вдача“ poste restante, Львів. 693 2—2

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї **Евст. Щуплакевича**, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ

продає

Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 443

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

2 і 3 книжка Л. Н. Вістника з 1893 р. є на продаж за 10 кор. Адреса Василенко Львів, унїверзитет.

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ**

Лінїя КУНАРД

найскорше

Пояснень удїляє безплатно Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 5—25

Від 20 лїт

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, каци на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 8 мая ч. 5.
658 5—30

ОГОЛОШЕНЄ.

Загальні Збори Товариства кредитового стов. зареєстр. з обмеж. порукою в Токах відбудуть ся дня 7 червня 1908 року в слїдуючім порядку: 1) Звіт з переведеної контролї каси ревідентом краєв. Союза Ревізийного у Львові. 2) Зміна статута. 3) Вибір одного члена Дирекциї. 4) Внесеня членів. Початок о 2-ій годинї з полудня. 695 3—3

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори Повітового Товариства Кредитового в Скалатї відбудуть ся в четвер 18 червня 1908 р. о год. 2 по полудни з отсим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Відчитанє протоколів Союза Ревізийного і комісиї шконтруючої.
3) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907 і удїленє єї абсолюториюм.
4) Внесеня Ради Надзираючої що-до роздїлу зиску і страт.
5) Вибір комісиї шконтруючої з помежи членів Загальних Зборів.
6) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 3 заступників.
7) Зміна статута §§. 8 і 50.
8) Внесеня членів.

Рано о 9 год. відправить ся богослуженє в церкві парохіяльній.

о. Ілярий Герасимович предсїдатель Ради Надзир. *Іван Білик* секретар. 703 1—3

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ!

„Достава“ в Станиславові

переносить свій богато заосмотрений

склад товарів церковних

з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1.** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, пауків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи, чаші і инші знаряди до волоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дуткевича, обруси і біле церковне з правдивої лянної веби, фелони перерабляє і направляє/ в в власній робітни кравецькій. На жадане висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — **Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.**

Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. — Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава“ в Станиславові.** 515 3—3

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

Весь дохід на церкви і бурси.

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя

ДО

Півн. Америки Канади Бразилії

величезними поспішними кораблями

Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк 86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.) 103·60 зр.
Львів—Бразилія 85·60 зр.
Антверпія—Канада 70.50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до Ґенеральної аґенциї для Галичини

Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
702 1—8

ОПТИК І МЕХАНІК

Маврикий Боскович

від року 1860 в домі ч. 6 і 7 пл. Марийська у Львові перенїс свій склад з причини перебудови дому

до будинку Гал. Банку Гіпотечного

ріг пл. Галицької ч. 15 і ул. Академічної і поручає на дальше Поважаній Публицї **добірний товар по найдешевших цїнах.** Полагоджує всілякі направи в своїм обсязї, приймає також урядженя електричних дзвінків, телефонів, громоводів так у Львові як і на провінциї. 362 29—30

Найбогатша в углячий квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторня, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купїлевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лебель.
651 4—10

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, унїформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава! Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна дворна фарбяртура і хемічна апремічна пральня.

284 9—10

Власні фабричні склади: І. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

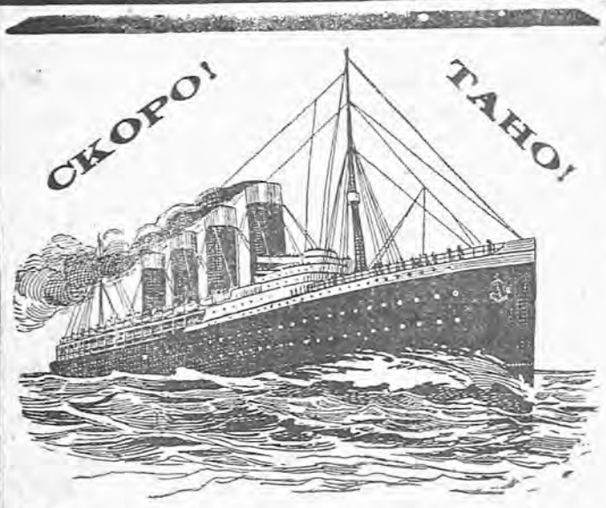

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Нарада Ширшого Нар. Комітету.

Вчера, 28. с. м., відбуло ся засїданє Ширшого Народного Комітету, у Львові в сали „Бесїди". Явило ся 101 учасників з краю та кільканайцять парляментарних і соймових послів.

Репрезентовані були всї повіти руські.

Зборам проводили містоголови „Нар. Комітету", д-р Володимир Охримович і о. Олександер Стефанович. (Голова д-р Кость Левицький мусїв остати у Відни задля буджетової дебати.). Секретарювали д-р Володимир Бачинський і д-р Альфред Говикович.

На порядку дневнім стояли дві справи, а то „огляд политичної ситуациї під теперішню пору" і „програма органїчної працї". До першої точки виголосили рсферати посли Юлїян Романчук і д-р Евген Олесницький, а програму органїчної працї референував д-р В. Охримович.

Резолюциї до першого реферату предложив іменем тїснїйшого „Народного Комітету" секретар „Нар. Комітету" д-р В. Бачинський. Збори зачали ся о годинї 10. рано, а перетягнули ся поза 9. годину вечером.

Над рефератами розвинула ся оживлена дискусия, в якій брали живу участь також делегати-селяни.

Всї ухвали, так що до политики парляментарної як і акциї в краю, запали одноголосно.

Між иншими резолюциями запали такі ухвали що-до загального полїт. положеня нашого народу і политичного становища Русинів супротив правительства:

Ширший Народний Комітет, як верховна екзекутива українсько-руського національно-демократичного (народного) сторонництва:

констатує, що в положеню українсько-руського народу в краю і в відношеню центрального як і краєвого правительства до постулятів руського народу не зайшла нїяка зміна в такім напрямі, що оправдувала-би під теперішну хвилю зміну дотеперішної опозиційної тактики сторонництва і українського парляментарного клюбу;

супротив скріпленя дальше ворожої нам системи і супротив офіциальної заповіди репресий, впавшої з уст міністра п. Бінерта, взиває Ширш. Нар. Комітет цїле сторонництво до незломної солїдарности, а цїлу українсько руську суспільність у Галичинї в імя спільної національної ідеї до мужного відпору ворожих нам заходів.

„Партия Липованів".

За сю нову назву нехай подякують галицькі москвофіли панови Бінертови, котрий на російські національні домагання панів Маркових і Глїбовицьких відповів з кпинами, що крім невеликого числа Липованів на Буковинї в границях австрийської держави не сконстатовано істнованя російської народности. Отсе результат цїлорічних заходів галицьких москвофілів, від російського виступу посла Маркова до послїдної промови посла Глїбовицького, від гордих заяв, що „русское дѣло" іде в гору аж до таких нїкчемних упідлювань, якими була „блистательная рѣчь Николая Павловича".

Сї кпини пана Бінерта потверджують в цїлій основі наше *cetertum censeo в москвофільській* справі, що москвофіли служать не „русскому дѣлу", тільки справі польщеня нашого народу в Галичинї. Бо тільки погляньмо на результат їх политики в послїднім роцї. Своїм росийським національним pronunciamento дали вони Польщі оруже в руки проти українського національного руху; своєю тактикою при соймових виборах *помогли* Полякам зрабувати значне число руських мандатів і ущасливити руський нарід *такими* заступниками, як ріжні Кривицькі, в порівнаню з котрими такий дрогобицький Охримович, найбільше зеро між українськими угодовцями, виходить ще добрим патріотом; своєю обороною польського правлїня як в своїй пресї так і з парляментарної трибуни ослабили українське обжалованє галицької адмінїстрациї; одним словом, зробили добру службу Полякам, але „русскому дѣлу" помогли хиба на стільки, що міністер внутрішних справ був ласкав позволити доповнити число Липованів, яке тепер через еміграцию тих послїдних на Сибір значно зменшить ся.

Польська преса виносила москвофілів під небеса, коли вони своїми нападами на український національний рух давали Полякам оруже проти того грізного для польського стану посїданя руху; польський міністер Абрагамович мало не обцїлував з радости „Николая Павловича" за його промову в парлямснтї. Але щоб польські інспіратори пана Бінерта заставили його зробити хоч найменшу уступку москвофілам або щоб польська преса взяла своїх слуг в оборону перед міністерськими кпинами, сього не тільки не видно, але в додатку вшехпольський посол Баталїя заявив публично в парлямснтї, що коли Поляки схотять порозуміти ся з Росиєю, то не потребують посередництва панів Маркових Справдї „der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen", або, коли спеціяльно взяти на увагу слова Баталїї: „Pan z panem zna się, a słudze zasię!"

Не дивниця, що в москвофільськім органї панує тепер *вселадно* Katzenjammer, що бідний „Галичанинъ" гірко плаче, так гірко, що тільки тим може потїшити себе і своїх, що, мовляв, „мы будемъ елачить (т. є. коротати) наше существованіе и безъ министерскаго разрѣшенія".

Всїх способів пробували москвофіли, але ані один не вдав ся. Пробували взяти центральне правительство на австрийську льояльність, рекламуючи устами Давидяка для себе роль „Тирольців Сходу", хоч звичайно відхрещують ся вони від національної програми „Головної Руської Ради" з 1848 р., а за послїдний рік скільки похвал не виголосили вони на честь Маркова, що він зірвав з програмою національної самостійности з 1848 р. і проголосив ясно програму „единства русскаго народа". Пробували підшити ся під авторітет Ягіча, — також безуспішно, бо той сам Ягіч відкинув працю ідеольога того „единства", Флоріна, вище в фільольогії. Пробували взяти Поляків на льояльність краєву, але й тут нїчого не вийшло, бо Поляки радо приймили до відома те, що москвофіли не хотять виступати проти них в центральнім парлямснтї, ще й помагають їм проти Українців, одначе признати які-небудь права російській народности в Галичинї зовсїм не спішать ся.

Тепер, діставши таку прикру відправу, москвофіли знов старають ся причепити ся якось до руського народу і „Галичанинъ" в статї „Къ заявленію мин. Бинерта" (ч. 109) плаче, „что послѣ того цѣлому русскому народу без исключенія, не смотря на то, схочетъ-ли онъ считать себя русскимъ или рутенскимъ (го! го!), придется развѣ прекратить свое существованіе".

„Як тревога то до Бога". Коли ми виказували, що москвофіли працюють на шкоду нашого народу без огляду на те, чи вважати його самостійним українським народом чи частию росийського народу, то той сам „Галичанинъ", певний польських ласк, співав зовсїм инакше. А тепер, коли москвофілів „авансували" на „партию Липованів", нагло той сам „Галичанинъ" обстає за нашим народом без огляду на те, чи він хоче себе вважати росийським чи українським.

Що більше, в бідї пригадав він собі знов те, що вже був зовсїм забув, під'івши собі з польського *жолоба*, і *послухайте тільки, що* він пише з приводу події в Чернихові:

„Мужикъ началь понимать, что законы обходятся или нарушаются въ его ущербъ, что это обойденіе и нарушеніе совершается даже тыми, кто обязанъ стоять на стражѣ закона... "Мужикъ испыталъ на себѣ и своихъ собратьяхъ, что съ нимъ не обращаются, какъ съ гражданиномъ, а только какъ съ существомъ, которому только по милости разрѣшается ходить по этому свѣту. И эти обиды испытывалъ мужикъ со стороны тѣхъ, о которыхъ онъ зналъ, что они должны стоять на стражѣ его законныхъ правъ. Не находя удовлетворенія за испытанныя обиды въ законномъ порядкѣ и потерявъ всякое довѣріе къ органамъ власти, населеніе принуждено наконецъ добивать ся возстановленія своихъ попранныхъ правъ незаконнымъ путемъ. Причина черниховской и другихъ подобныхъ катастрофъ въ томъ, что населеніе потеряло всякое довѣріе къ агентамъ административной власти"...

А то що? Преклад з „анархическаго" „Дїла", чи виписка з того самого „Галичанина", котрий, коли вбито Каганця, доказував, що сему винна „українська агітация", — з органу тої самої партиї, котрої посол Глїбовицький вже стільки разів заявляв і в пресї і в парлямснтї, що в Галичинї нїяких над'ужить адмінїстрациї нема, тільки є над'ужитя „украинскихъ террористовъ"... Що-ж властиво є правдою: те, що писав „Галичанинъ" і „Русское Слово" і голосили москвофільські посли доси, чи те, що ми нинї виписали з „Галичанина"?

Ми розуміємо, що москвофіли, діставши таку відправу від Поляків і пана Бінерта, хотїли би знов поправити свою репутацию між нашим народом. Але руки проч, панове! Наш нарід не потребує помочи вчерашних своїх клеветників, вчерашних слуг польського кола! Зрозумійте, що між тим, що сказав пан Бінерт до вас, і між тим, що він сказав до нас, є велика ріжниця. Хоч міністер погрозив „лївому крилу української національної демократиї", то при тім він не посьмів заперечити нашого національного істнованя, що більше, він мусїв навіть признати, що галицька адмінїстрация допускаєть ся над'ужить, признати те, що так категорично заперечив в угоду Полякам ваш „Николай Павлович".

А погроз, які кинув нам пан мінїстер, — хоч вони, як се й коментує „Czas", відносять ся не до „радикального крила", але до цїлого українського національного руху, так само, як цїлий той рух мав на думцї пос. Король, коли в попереднім соймі пропонував польсько-шляхотський соймовій більшости від імени москвофілів союз проти „радикалїзму" — погроз тих ми не боїмо ся. Наше національне істноване і наш національний розвиток опирають ся не на польській чи мінїстерській ласцї або неласцї, але на нашій народній силї. І наш нарід, що перебув уже стільки лихолїть, перебуде й погрози пана Бінерта.

Инакше москвофіли. Виплекали їх российські рублї ріжних „Благотворительныхъ Обществъ", підняла їх сього року в гору ласка польського правлїня, — то й не диво, що вони плачуть, коли панська ласка відвернула ся від них.

Тепер заговорив „Галичанинъ" знов про потребу „изучать русскій литературный языкъ", щоби предложити мінїстерству доказ, що в Галичинї таки є якісь „русскіе". Се найкомічнїйше зі всього в тих плачах „Галичанина". Творити нову національність через виучуванє чужої мови, коли національна свідомість і національний розвиток нашого народу знаходить ся в повнім розцвітї і тільки потребує усунути зверхні перешкоди, се справдї може помістити ся хиба в голові таких темних та низькокультурних людий, а при тім таких упертих ренегатів, як галицькі москвофіли. Вони-ж самі признають, що небезпека грозить нашому народови без огляду на те, чи він хоче себе вважати українським чи росийським, а при тім, замість скріпляти національну силу, вони розєднюють її, то видумуючу нову національність, для якої ще треба вчити ся (!) чужої мови, то знов продаючи ся ворогам нашого національного істнованя — історичній Польщі.

Продавайте-ж ся далї, щоб хоч як-небудь „влачить свое существованіе", тільки держїть ся з далека від нашого народу, ви, слуги ріжних Потоцьких і Абрагамовичів, бо той нарід по таких виступах, як вся ваша дїяльність за минулий рік, може вам з повним правом сказати словами польського поета: „Precz od nóg moich, byś nóg mych nie spodlił!"

Відповідь Бінертови і Малаховському.

(*Конець промови п. Евг. Леецького*).

Мої панове! Також і польський клюб взяв участь у вчерашній дебаті, а польським бесїдникам ходило о те, щоби підперти висказану тутки в заяві правительства програму. П. Малаховський — п. Стапінському не зроблю тої чести, щоби говорити про його виводи — закинув руському народови анархістичні і ворожі до держави тенденциї; тим хотїв він *поперти програму* ексцелєнциї міністра внутрішних справ.

Отже що-до анархізму, то він поправдї таки є в Галичинї, і ми знаємо галицьких анархістів: се ті, що правлять Галичиною. (*Живі притакуваня і оплески*). Се ті, що закон допчуть ногами; се ті, що научили урядників не зважати на закон і тим довели до того, що довіре до адмінїстрациї цїлком підкопано в найширших верствах народу. І крайна пора вилїчити раз той нещасний край з того анархізму в інтересї всього населеня, отже також польського і жидівського. (*Живі притакуваня і оплески*).

П. Малаховський нам докоряв ворожими державі тенденциями, а заразом хвалив ся австрийською вірностию Поляків, що тримають ся програми: „Przy Tobie, Panie stoimy, і stać chcemy". Се пригадує менї слова визначного французського публїциста, котрий відносини декотрих сторонництв до держави і до австрийської династиї порівнав з відносинами пасербів *до мачохи*. Пасерби завсїгди кленуть ся, що дуже люблять мачоху, але користають з кождої нагоди, щоби тую маму порядно перетрїпати. І ми вже нераз бачили, що польська политика має два лиця. Знаємо, що Поляки на всї сторони божать ся на свою льояльність, але рівночасно всїми силами у всїх трьох державах попирають всепольський рух. Длятого гадаю, що по таких досьвідах остатні *запевненя п. Малаховського нема що* брати так дуже поважно. Коли-ж нам, Русинам, докоряє ся ворожими державі тенденциями, то мушу сказати: Ми народ хлопський, простий і отвертий, і так само отверта є наша душа. Ми зовсїм не є завзятими ворогами держави; противно, ми готові нашими силами служити державі, але не державі національного гнету, не державі, де нациї *подїлені* на дві категориї, а державі, що всїм народам дає повну рівноправність, щоби й ми в сій державі знайшли собі захист та могли свобідно у всїх напрямах розвивати ся. (*Живі притакуваня і оплески*).

Отсе, мої панове, наша програма, а до нашого поведеня спонукує нас лише те, що ся держава не обходить ся з нами як з рівновартним чинником. (*Притакуваня*).

Хочу закінчити. Ми зложили в сій палатї три наглі внесеня в справі адмінїстрацийної системи і виборчих надужить. Перші два внесеня не дістали кваліфікованої більшости голосів, і ми прийшли до переконаня, яке мали вже давно, що в сій т. зв. палатї народних послів не можна навіть найсправедливійших жадань *добити ся*, коли вони не згоджують ся з умовами закулїсовими. Коли би польське коло зажадало, щоби голосувати за тим, що два рази два є пять, то й тогдї найшлись би сторонництва, котрі за тим голосували би. Не хочу і на моїм внесеню, котре я що-йно мотивував, зробити того самого досьвіду. Мушу сказати, що я поклав собі за задачу, і то не яко Русин, не яко политик, а яко чоловік, у всякім разї доконати того, щоби винуватих жандармів покарано, а родинї замордованого удїлено підмогу. Длятого не хочу тепер доводити до голосованя, бо може й се так справедливе жаданє відкинено би, а се, розуміє ся, лише пошкодило би справі. Длятого після вчерашнього голосованя, видячи, яка нервовість опанувала деякі сторонництва, змінив я свій намір і хочу, щоби моє внесенє придїлено військовій комісиї, де би його розслїджено не з политичного, а з річевого становища; коли се стане ся і комісия здасть справу палатї, тогдї всї будуть мусїли голосувати за внесенєм. Отже прошу поступити з моїм внесенєм як зі звичайним і придїлити його військовій комісиї.

Заразом мушу зазначити, що вразї, коли би може військова комісия схотїла справу проволїкати або коли би правительство не сповнило свого обовязку та не звелїло зараз приарештувати жандармів і перевести слїдство, то я в найблизшім часї поновлю справу у формі наглого внесеня. (*Живі признаня і оплески*).

З Чернихова.

(*Допись*).

Похорон помордованих.

Сира земля вкрила в середу *пополудни* тїла пяти невинних жертв, пяти руських хлопів.

Від вчасного вже рана стали надтягати менші або більші гуртки селян та интелїгенциї фірами або піхотою, щоби взяти участь в сумнім похороннім обходї. Села положені при шляхах, ведучих до Чернихова, мов вимерли. Хати позамикані, лиш де-неде покажеть ся якась старенька бабуся і стрічає проїзших сумним зором, або появлять ся *невеличкі гуртки малих дїтий*, в яких наляканім видї мовби інстиктовне зрозуміє ваги хвилї.

Над шляхами хмари туману, збитого ногами соток народу.

Сконфіскованo!

Площу та дорогу на кладовище, майже кільканадцять кільометрів довгу, виповнив народ, серед котрого поверх 10.000-ної маси никне кілька соток української інтелїгенциї. По відправі панахиди, в якій взяло участь 15 сьвящеників, двигнув ся величавий, безмежно сумний похід серед співу хору товариства української молодїжи „Громада" з Тернополя. Задля незвичайної глоти цїлі гуртки учасників відривають ся від *походу*, спішучи бічними стежками, через городи та громадські пасовиска навпростець в сторону кладовища. Ще перед виходом походу з села зібрались в сей спосіб кількатисячні маси народу, який, вижидаючи на прихід кондукту, розставив ся на дорозї, ведучій зі села на кладовище, і на горбї коло кладовища, положенім повисше луки гр. Коритовського, де стояла ескадрона драгонів.

Тут був зібраний народ сьвідком події, якої згадка сама дрощем перенимає, а яка ледве не потягнула за собою соток офір, та не стала причиною нової масакри народа.

Коли гр. Козебродзький, командант, якби нарочно задля провокациї мас, відкомандував один віддїл драгонів як резерву, зірвав ся з узди одному жовнїрови кінь і став ганяти по улиці. Попущене з поясів сїдло зсунуло ся і бючи по животї та ногах, довело його до такої скаженини, що повним гальопом пустив ся на дорогу, заповнену народом, і тут наполоханий ще *більше зойком, криком* та мегушнею наляканої товпи, скрутив в село і з шаленим розмахом пустив ся напротив надходячого як раз похоронного кондукту.

Грозу сеї хвилї просто годї описати.

Сьвідки сеї події одні занїміли, другі зняли страшний серце роздираючий крик, а деякі просто ошалїли, та лїтали у ріжних напрямах, якби даром шукаючи ратунку, тим більше, що всякий мав когось дорогого, кого не бачив коло себе, та не знав, чи не ляже він під копитами кінськими, або не буде роздавлений товпою. З богатьох уст падали проклони, наріканя, що без потреби поставлено сюди військо.

Обуренє на військо а з ним і небезпека збільшились, коли з-поміж товпи впав здогад, що мабуть нарочно пущено коня, щоби ще більше поплило крови.

А тимчасом зі села заходили стони, тріск ломаних втїкаючими масами плотів, видніли крізь галузє дерев падаючі хоругви похоронні.

Надлюдським з'усиллям послів Бачинського, Петрушевича і Остапчука, які приїхали з Відня на похорон, вдалось втихомирити обуреня людий, бодай на стілько, що минула небезпека шаржи військової.

Тут мушу напятнувати з обуренєм поведенє команданта віддїлу драгонів, ротмайстра гр. Козебродського, який, хоч всякий міг бачити грозячу небезпеку, замість відкомандувати кільканайцять драгонів, котрі легко змогліб спіймати ще на луцї коня, з провокуючим спокоєм, якби вижидаючи виду тратованих людий, придивляв ся страшній сценї, а на уваги п. Остапчука лиш згірдно здвигав раменами. Аж на рішуче жаданє одного інтелїгента вислав кільканайцять драгонів за конем.

Та не богато булоб помогло, колиб не щасливий *случай*, що кінь, *минувши* перші ряди похорону, які мали ще час розбігчи ся, повалив ся на землю замотавшись в реміня зі звисаючого сїдла.

Скінчилось щасливо на тім, що деякі люди втїкаючи пообдирались на *плотах* або скачучи з висоти кількох метрів до води з містка на дорозї, потовкли ся; та се справдї може ще щастєм назвати.

По довшій перерві успокоїв ся народ, згуртував ся знова в похід і вже спокійно дійшов на кладовище, де над уставленим в рядок домовинами промовляли о. Сьвітенкий, пп. Бачинський, Остапчук і іменем тернопільської политичної организациї „Народної Волї" п. Постригач.

Сконфіскованo!

Подробиці про подію.

А тепер по начеркненю споминy про сей безконечно сумний в своїм величавім маєстаті акт, приходить ся зійти в багно моралї ворожої нам преси, яка не вміє в сій хвилї пошанувати біль родин нещасних жертв і не мерзить ся з болота брехні повними пригорщами черпати, щоб все немиле собі обкидати.

Найлїпшим доказом скільки варті сї інформациї, є факт, що „Specyalny korespondent Słowa polsk." не був зовсїм на місци катастрофи. Бідний, збожеволїлий письмака виїхав вівторок з полудня фіякром з Тернополя, та видумувані ним вечерами при столику байки про „бунти" „rozszalonego chłopstwa, niesumiennych podrzegaczy radykalnych" і тут не дали йому спокою; налякав ся безстидний письмака витворів своєї власної фантазиї та завернув з половини дороги, доїхавши лиш до Івачова. А шкода, — може побачивши цїле море горя, знайшов би в своїй здераваній душі настілько чести, щоб бодай не брехати так без міри. Олис поміщений в „Wiek-y Now-im", вказує рівнож, що пан кореспондент стілько варт, як його товариш зі „Sł. polsk-ого".

Що-до информаций польських часописий на тему каміня, киданого на жандармів, та ще великого як голова дитини, то всякому висталоби глянути на місце катастрофи і уявити собі перебіг події, хочби після опису „Słowa polsk-ого", щоби доглупатись, що ся істория з камінєм, се видумка. Цїле обійстє війта, невеличка площа від брами до дороги, та сама дорога, се найгарнїйша земля подільська, на якій не знайти ні одного камінчика. За камінєм мусїлиб люди бігати на гостинець, та коли зважимо, що на площі о просторі кількадесяти сажнів квадратових мало міститись після наших інформаций з півтора сотні людий, — а після „Sł. pol." ще більше, — то ясно буде, що стоячі в перших рядах не годні булиб протовпитись, щоби заосмотритись в камінє; а щоби вони могли стояти з годину перед жандармами з камінями як голова дитяча, сьому чейже ніхто не повірить. На задї знова стоячі не могли кидати тому, що стоячий вже в трегім рядї із-за раптового спаду цїлої площі не міг бачити, що дїеть ся на передї.

Се висталоб розумному, та на панів польських редакторів маємо инший доказ, а саме — є кількох сьвідків, які бачили, що ві второк рано носив хлопець війта каміне до хати, щоби придбати corpus delicti!

Мушу ще згадати як виглядають сліди від „куль хлопських", яких відкритєм так тїшать ся польські редакциї, а які мають сьвідчити, що хлопи стріляли. Оглядали ми їх разом з послами Бачинським і Петрушевичом.

Тут вже наглядно знати дуже невдачну фабрикацию революциї. Два такі сліди є від вікна, з котрого мали власти стріли, зовсїм закриті скринею, в комнатї стоячою. Ніякий з них не має металевої закраски, який лишає куля, а по більшій части наприям прямовісний так, що колиб приняти навіть що повстали через удар кулї, стріляючий мусїв би стояти в комнатї або в сінях, де були лиш жандарми і лїсничий.

На тему знова крадїжи риб признав війт згідно з людьми, що не оголошено про залїцитованє ревіру, в громадї нїкому, нї нїякої заборони ловленя риб і до послїдної хвилї свобідно без перепон користувались всї рікою.

Польська преса за всяку цїну хоче доказати сьвітови, що коли в Чернихові жандарми постріляли хлопів, то се стало ся слушно і справедливо. Всякі Kurjer-и і Słow-а перелїцитовують ся, подаючи звістки про „цїлі скирти каменів, дручків, лопат", котрими хлопи буцїм-то заатакували жандармів та присилували їх в оборонї загроженого житя стріляти.

А все таки повага похорону була така велика, що навіть на кровожадних польських „фабрикантів опінії“ зробила сильне вражінє. Вправді польські ґазети таки лїцитують ся що-до скількости учасників похорону (одні бачили там „коло 4.000, другі 7 до 8 тисяч), одначе напр. такий „Wiek Nowy“ мусить признати, що похорон був величавий і поважний, — що народ не виступав „збунтований“, а пригноблений, — що адмінїстрация так стероризувала селян, що на команду поручника драґонів „zum Gebet!“ вся юрба була переконана, що се буде атак на неї, та пустила ся в розтїч.

Сконфісковано!

Смерть жертви.

В ночи з дня 27. на 28. с. м. помер у тернопільськім шпитали ранений двома кулями в Чернихові Юрко Гасюк, проживши 37 лїт.

Сконфісковано!

За десять корон!

Як з зовсїм достовірного жерела довідуємось, ґраф Коритовський платить за аренду цїлого рибацького ревіру, до котрого належить ріка в Чернихові, на рік 10 корон, словами: **десять корон!**

Сконфісковано!

НОВИНКИ.

— **В справі приготовляючих курсів до середних шкіл.** В послїдних двох лїтах майже не було у нас (кромі кількох місцевостий) приготовляючих курсів до середних шкіл. Звичайно уладжуванєм таких курсів занимали ся філії „Просьвіти“, Тов-а педаґоґічного та заряди селянських бурс так у Львові як і на провінциональних містах і місточках. Сего року ізза заостреної національної боротьби надїятись треба страшної масакри руських дїтий при вступних іспитах до польських ґімназий, тому не сумнївати ся, що ті товариства, що попередними лїтами занимали ся уладжуванєм таких курсів, сего року тим більший позір звернуть на сю справу та дадуть ініциятиву до отвореня таких курсів. Знаючи однак з досьвіду, що нераз найлучші заходи провінціональних товариств розбивають ся о брак людий охочих до веденя курсів, відносимо ся отсим до всїх Товаришів на провінциї, щоби не ждучи на запросини до працї на сїм полї, самі спішили з помочию тим товариствам, а де сего потреба, самі уладжували безплатні тритижневі курси так перед фериями як і в часї ферий. Скріпленє фреквенциї української молодїжи в середних школах се справа такої ваги, що всяка аґітацийна дїяльність повинна супроти неї в даний момент уступити на другий плян. Товаришів на провінциї просимо присилати нам статистичні дати з тих курсів. — *Від Заряду „Просьвітного кружка“ тов. „Академічна Громада“ у Львові.*

— **Внесенє в справі Каганця.** Ми донесли оноді за бюром кореспонденцийним, немовто пос. д-р Евген Левицький взяв назад своє нагле внесенє в справі бл. п. Каганця. Отже донесенє се бюра кореспонденцийного є неправдиве, бо д-р Евген Левицький не цофнув згаданого внесеня, а тілько в інтересї справи не жадав голосованя над його наглостию. Відкиненє наглости, дуже правдоподібне по голосованю над двома першими внесенями нашого клюбу в справі адмінїстрацийної системи і надужить, було-б самій річи пошкодило, а так внесенє д-ра Левицького як звіт комісиї войськової, до якої його згідно з волею внескодавця відіслано, палата приняти мусить. Кромі того при полагодї звіту комісийного буде еще вдруге нагода говорити в повній палатї про страшну смерть Каганця.

— **Ілюстрация до промови п. Ґломбінського.** „Русини мають всюди рівноправність“, сказав польський „mąż opatrznościowy“. З численних доказів сеї рівноправности приведемо один, донесений нам принагідним дописувателем. Дня 25. с. м. хотів я на стациї Ходорів русько-польсько-нїмецький урядовий розклад їзди. Урядник руху сказав менї, що такого розкладу не має, а начальник стациї боронив ся тим, що дирекция зовсїм такого розкладу не присилала. Значить ся, маємо до дїла не з „індивідуальним“ подвигом якогось патріотника, але з шовінїстичним захованєм львівської дирекциї ц. к. державних зелїзниць. Купуючи зелїзничі білєти, постійно домагаю ся руських білєтів, щоб за кождим разом одержати стереотипову відповідь „нема“. Один раз навіть урядник при касї був на стілько чемний, що радив менї в тій справі удати ся... до мінїстра. А звісно, що мінїстерство вже видало потрібні розпорядженя, тільки що дирекциї в почутю свого „слушного права“ іґнорують собі австрийського мінїстра.

— **Польщенє руських дїтий.** Пишуть нам: В т. зв. задушні днї провадять управителї міських шкіл всї дїти без огляду на обряд і народність на набоженства до костелів. До руської дїтвори всякий втручає ся, а зажаленя до властий остають без успіху. Чи се також належить до рівноправности, реклямованої п. Ґломбінським?

— **„Ruska dzicz“** в. сьвідоцтві „nieuświadomionych“ Поляків. В фейлєтонах „Słow-a Polsk-ого“ друкують ся „Листи з Бразилїї“ Вл. Правдзїца. Між иньшими читаємо там також спостереженя автора на тему польсько-руських відносин в Бразилїї, специяльно в Придентополїс. Автор (в ч. 226) пише: „Відносини між кольонїстами суть добрі, бо переважно і Русини і Поляки походять з тих самих повітів, звикши до спільного житя, володїють обома мовами (нераз попадають Русини, що краще говорять по польськи, як Поляки — як латинники, повинен був сказати автор —), вкінцї культурна перевага Русинів є тут так незаперечена, що не може підлягати нїякому сумнївови. Отся перевага проявляєть ся і в господарстві. Русини мають лїпші, гарнїйші домики, стараннїйше „удержанє городу, лїпші пасїки. Дальше вичисляє автор руських і польських купцїв і промисловцїв, причім оказує ся, що Русинів на тих полях господарки майже два разів більше як Поляків, та вкінцї, що „polsko-rusinski“ елємент випирає иньші народности. Сї цїнні слова признаня для наших переселенцїв нагадують нам голосне свого часу справозданє радн. Филиповича, котрий не мав слів похвали для наших кольонїстів в Америцї. Але слова п. Правдзїца для нас тим замітнїйші, що поміщені на сторінках найбільш русиножерної польської ґазети. Аджеж не раз і не два читаємо в тій самій ґазетї діяметрально-противні погляди на культурність руського хлїбороба в порівнаню з польським. „Wrodzone lenistwo, niechlujność, niedbalstwo“ нашого мужика на галицькім ґрунтї переміняють ся в незаперечену культурну висшість над польським мужиком на нових землях. Чи справдї за тих кілька тижнїв подорожі через море руський хлоп перетворює ся неначе який казочний Фавст? І колиб приняти за правду те, що пише „Sl. polskie“ в вступних статях про руського хлїбороба в Галичинї і те що та сама ґазета пише про тих самих хлїборобів в Бразилїї, то конечним висновком для всякого причиною сеї зміни нашого мужика являєть ся зміна обставин його житя, а саме в Бразилїї не має наш мужик нї старостів, нї рад повітових, нї врештї цїлої славетної польської „опіки“ і длятого перевисшає культурою своїх сусїдів. І коли наш мужик втїче за море, то втїче власне від сеї опіки, та тужить до сеї хвилї, коли йому буде можна повернути до рідної країни, свобідної від польської опіки.

— **До відомости Ексц. Намісника.** З Белза пишуть нам: Звичайно іменує ся правительственних комісарів до господарки громадськими справами, коли рада громадська марнує публичне добро. Інакше є в Белзї. Комісар п. Смолєнь урядує у нас вже два роки і приводить місто до банкроцтва. Міщанство упоминає ся о нові вибори. Врештї п. Смолєнь зважив ся на розписанє доповняючих виборів на день 2 і 3 червня, але лише для 7 радних на місце дотеперішних опозицийних членів ради. Щоби забезпечити вибір податних елєментів, деморалїзує ком. Смолєнь міщанство. Маючи в своїм зарядї громадський лїс, видає осібно своїм заушникам дерево і зате каже підписувати собі повновласти до голосованя, щоби при виборах побороти опозицию. Длятого белзьке міщанство, занепокоєне о своє добро, звертаєть ся отсим до покликаних чинників з жаданєм, щоби 1) безпроволочно усунути з уряду ком. Смолєня, а переведенє виборів поручити безсторонному урядникови, 2) до акту виборчого допустити мужів довіря міщанської партиї і переводити вибори явно, так щоби з причини неформальностий і ев. надужить не було протестів, та щоби міщанство одержало вже раз автономію, запоручену державними законами. *Слїдує звиш 300 підписів міщан Русинів і Поляків.*

— **„Кружок правників“** відбуде ся дня 30. с. м. свої перші загальні збори „Кружок правників“ жиє і працює від 1881-ого року, зразу при „Акад. Брацтві“, опісля при „Акад. Громадї“, а тепер стає на власні ноги, як самостійне товариство. Перед нами лежить статут молодого товариства і поклик до суспільности „з просьбою, допомогти молодому Товариству в виповненю його задачі серед українських студентів львівського унїверзитету, чи то дарованєм фахових книжок до його біблїотеки, чи датком грошевим на цїли Товариства“. Задача кружка: подаванє помочи молодим адептам права через удержуванє біблїотеки, видаванє правничих книжок і часописий, удїлюванє позичок і запомог, преміованє праць членів признаних за найлїпші. Для сповненя тих задач треба Товариству средств, о котрі „Кружок“ просить усю українську суспільність, а особливо всїх бувших членів „Правничого Кружка“ від 1881-го року і повідомляє, що жертви приймає: *В. Цмайло-Кульчицький*, сд. прав. Львів, ул. Супінського ч. 17. „Акад. Дім“.

— **Дїяльність українських „Просьвіт“.** Мимо перепон й переслїдувань росийського уряду, українські „Просьвіти“ розвивають ся чим-раз краще. На першім місци треба поставити „Просьвіту“ в Одессї. Подаємо деякі відомости про дїяльність сего товариства з недавно виданого звіту, за рік 1907. Дїяльність обіймала наукові реферати, лїтературно-вокальні вечери і вистави, упорядкованє біблїотеки, заходи коло заснованя в Одессї української школи, видавництво книжок. Наукові реферати виголошувано головно на теми з української істориї лїтератури і етноґрафії. Лїтературно-вокальні вечери відбували ся по суботам, а на проґрами складали ся реферати (головно лїтературні), деклямациї і музикальні продукциї. Загалом уряджено 62 вечерків, з того 3 для дїтий. Драматична секция „Просьвіти“ впорядила торік чотири вистави. Читальня „Посьвіти“ має всї періодичні виданя росийської України, а окрім сього передплачувано „Дїло“, „Руслана“, „Громадський Голос“, „Зеркало“, „Сьвіт“, „Буковину“ й американську „Свободу“ та деякі росийські часописи. На р. 1907 припадає закінчене упорядкованя біблїотеки, котра обіймає тепер 2068 томів, належито скатальоґованих. Заходи коло заснованя української школи пороблено такі: Зібрано початковий шкільний фонд, вироблено проґраму і подано просьбу. На просьбу від жовтня м. р. нема нїякої відповіди. Товариство взяло ся також за видаванє книжок. Досї видало М. Комаря „Запорожські вольности“, і І. Бондаренка „Про Гарібальді“. Членів має товариство 583. Грошевий бік „Просьвіти“ не представляєть ся корисно. Вкладки (544 рублїв) покривають ледви шесту часть буджету, зате прихід з вистав і вечерків принїс 1719 рублїв.

— **Голос остороги.** Надіслано нам до поміщеня отсе письмо: Хоч в послїдних часах серед нашої суспільности змогла ся значно національно-полїтична сьвідомість, навіть в найдальших і темних закутинах нашого краю, то всеж таки осьвідомлена наша публика, безперечно обтяжена ріжного рода складками на публичні цїли, перестає опікувати ся в рівній мірі деякими інституциями, котрі сповняють і мають сповнити велику культурну місию між нашим народом, а істнують завдяки щедрим даткам своїх добродїїв. Між числом занедбаних інституций, найбіднїйшою справдї стала „Руська ремісничо-промислова бурса у Львові“, про вагу і значінє котрої вже нераз було писано в наших часописях. Від осени 1907. р. майже не впливають нїякі жертви для сеї бурси, узбирана перед тим готівка вже вичерпуєть ся а пів сотки синів, найбіднїйших селян, переважно сиріт, котрі посьвятили ся науцї ремесла і промислу, остане позбавлених удержаня і вихованя. Сьвідомі небезпеки, яка грозить сїй одній з найважнїйших едукацийній руській інституциї в Галичинї, відкликуємось до цїлої нашої суспільности і просимо о безпроволочну материяльну підмогу. В кінци застерігаємось, що коли ся інституция, задля браку фондів, розлетить ся, вина за се не спаде на нас. — *Іван Бачинський*, ц. і к. капітан, голова бурси.

— **Дрібні вісти.** З днем 16. мая 1908 увійшов в житє новий уряд почтовий в Пустомитах пов. Львів, з звичайним обсягом дїланя на гром. Пустомити з присїлками Волиця і Заяць, гром. Лїсновичі з Будою і Видеркою, гром. Містки з Малинівкою і Дубянкою, вкінцї на гром. Полянку.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Андронїка (лат. Феликса папи). Позавтра, в недїлю: Теодора (лат. Патронелї).

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

В суботу, дня 30. с. м. „Різдвяна ніч“ опера в 4 дїях М. Лисенка.

В недїлю, дня 31. с. м. „Серед бурі“ драма в 5 дїях (В. Чайченка) Б. Грінченка.

☐ **З тов. „Кружок правників“ у Львові.** Перші загальні збори тов. „Кружок правників“ будуть дня 30. с. м. о годинї 4-тій по полудни, (а не як було оголошено о годинї 6·30) в льокали „Акад. Громади“. Право голосу будуть мати ті товариші, що вирівнали вкладки в „Кружку“ правників „Академічної Громади“, або вплатили 1 кор. вписового в нове товариство. — Просить ся товаришів правників явити ся численно на зборах.

☐ **Зі Станиславова.** Загальні збори товариства „Руських жінок“ відбудуть ся 2. червня с. р. о год. 4 попол. в комнатах товариства при ул. Липовій ч. 76.

☐ **З Сокаля.** Дня 8. червня, в понедїлок, відбудуть ся загальні збори товариства „Шкільна поміч“ в Сокали з слїдуючим порядком: 1) Отворенє зборів; 2) справозданє з купна реальности і адоптациї; 3) звіт з дїяльности Видїлу; 4) звіт касиєра з адмінїстрациї фондами і настоятеля бурси з веденя інституциї; 5) зміна статутів; 6) вибір нового видїлу; 7) внески членів. Початок зборів о годинї 10·30 перед полуднем в салї „Народного Дому“. На случай, єсли би не явила ся приписана статутом скількість членів, відбудуть ся загальні збори о годинї 11·30 хотяйби і при найменшій скількости. — *Видїл.*

☐ **З Відня.** Українські товариства у Відни „Кружок земляків“, „Січ“, „Родина“, „Поступ“ устроюють в четвер 2 червня Шевченківські вечерницї в салї Riedhofa. Початок о год. 8 вечером.

☐ **На фонд бл. п. Каганця** зложили парохіяни Місток при парастасї 10 К 14 с.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 29 мая 1908.

Про подорож короля Едварда до Петербурга.

Льондон. (Т. К. Б.). В палатї громад заявив державний секретар заграничних справ Grey, що візита короля Едварда в Ревлю має характер офіцияльний так само, як візити зложені королем иньшим монархам. Дальше впевнив, що візита не має на метї заключеня якоїсь нової конвенциї, анї веденя подібних переговорів.

Напад.

Тегеран. (П. Аґ.). До помешканя рос. аґента Остроґрадського, директора дисконтового банку, вдерло ся 3 незвісних людий очивидно задля рабунку. Коли Остроґрадський виступив проти них, одержав стріл, який ранив його легко. Остроґрадський сам стрілив до напасників, які кинули ся на втїкача.

Землетрясенє в Угорщинї.

Будапешт. (Т. К. Б.). З богатьох провінціональних міст доносять про доволї сильні землетрясеня, котрі спричинили чимало шкід. Найсильнїйше було в Кечкеметї, де завалило ся богато димарів і одна камениця.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 29. V. Володимир Ольшанський, Ванівка; Захар Скварко, Мостиска; Теодор Соломка, Пуків; Осип Мійській, Тискова; о. Володимир Кальба, Соколівка; Григорий Онуфрів, Броди; Еміль Чубатий, Жуків; о. Андрій Галандюк, Болехів; Григорий Крисько, Попелї; Мария Левицька, Дегова; о. Йосиф Логинський, Володимирцї; Николай Піджарко, Дїділів; Михайло Симак, Надїїв; Станислав Ґродецький, Семерж; Олекса Яремчук, Полянка; о. Йосиф Фолис, Скнилів; Йосиф Граховина, Берно; Мария Олексишинова, Суховоля.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 33—?

КОНКУРС.

Повітове Товариство кредитове в Тернополи розписує конкурс на посаду 1 урядника з платнею 1200 К.

Поданя з долученєм „curriculum vitae“ і документів покінчених студий, кваліфікуючих ся на обнятє сеї посади, належить вносити на руки Дирекциї Товариства найдальше до дня 1 липня с. р.

Наданє посади через рік буде провізоричне, відтак наступить евентуально стабілїзация.

679 3—3 **ДИРЕКЦИЯ.**

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Дяк іспитований, кавалер глядає посади зараз. голос баритоновий. Адреса: Петро Дмитрик, Гаї коло Львова. 705 1 3

Акушерка еґз. приймає на час слабости. Дисреция. К. П. ул. Городецка ч. 32, І. поверх, двері на право. 701 2—3

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: **„ТОРБАН“**, музична накладня. Львів Вроновська 8. На складі і жадати в книгарнях. Катальоґ даром. 536 8-10

14. **Одинока руська** ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 103—?

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий, під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше
„АЛЇАНЦ“
Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.
Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,013.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.
ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ
Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.
Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 303 12—44

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

Курс крою в „Трудї“ у Львові
Отсим завідомляємо, що КУРС КРОЮ СУКОНЬ в нашім стоваришеню розпічне ся під управою специялїсти дня 16 червня і тревати ме до 14 липня. Наука крою що другий день в годинах від 3 до 5 з полудня. Оплата: 4 кор. вписового, а 40 кор. за крій нараз і з гори при зголошеню. По укінченім курсі мають ученицї виказати ся перед управою стоваришеня з поступу в науцї і біглости в ри унку, а в случаю вдоволяючого вислїду, одрржать посьвідчене учащаня на курс. 700 2—3
Дирекция Жіночої спілки промислової „ТРУД“ у Львові.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 142 -?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

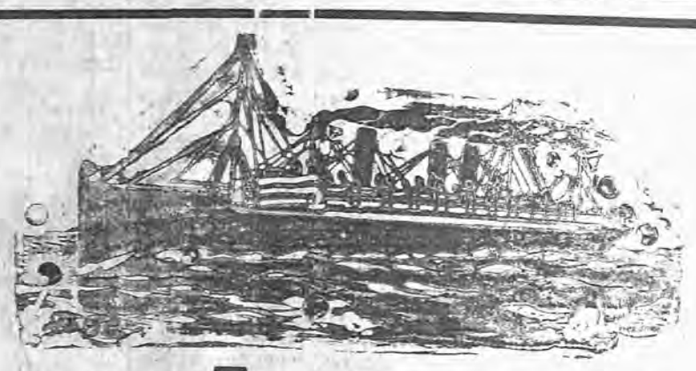

до Америки
Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно к'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

По конфіскаті наклад другий!

№ 120. Львів, субота 30. н. ст. (17. ст. ст.) мая 1903 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрація „Діла", Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Панаж Гаусмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstei. & Vogler. Action Gesellschaft, Kärntnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакція, Адміністрація і Експедиція Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередних ...стерегших. — Реклямації ...ночатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік . . 24 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертового або за її місце в рубриці „Надіслане" по 60 с. — Поклик і инші приватні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належність за інсер-ти плати у Львові.

Кольоніяльна політика галицького Видїлу Краєвого.

Коли би кого здивував сей титул, то нехай заспокоїть ся тим, що преціньв Галичині все моживе, отже й кольоніяльна політика Видїлу Краєвого. А виглядає ся політика так само, як і загалом вся галицька політика, т. є. грішми краю, зібраними в половині з руських податників, підпираєть ся виключно польські національні інтереси, будуєть ся Польща, та не тільки від моря до моря, але вже і за морем.

Справа виглядає ось-як: як відомо, в полуднево-бразилійській державі Парані живе над 40.000 Русинів і майже таке саме число Поляків. І одні і другі потребують для свого національно-культурного розвитку помочи своїх земляків зі старого краю і всїлякими способами старають ся о ту поміч. І власне з сього приводу повтаряєть ся та сама історія, яка дієть ся тут в Галичині: Коли Русини приневолені підпирати свій національно-культурний розвиток виключно своїми власними силами, тими засобами, які остають їм після того, як уже держава і край стягне з них податки на „державні" і „краєві" потреби, за котрі одначе не вважає потреб руського народу, — то на підпиране розвитку Поляків ідуть усї засоби призначені для цїлого краю, отже й ті засоби, які по справедливости повинні би піти на руські потреби. Так і дієть ся в нашім краю і таку саму політику пересаджує галицьке правительство в порозуміню з центральним правительством і на заморську еміграцию з нашого краю.

Ось-так перед нами куритибська „Gazeta polska w Brazylii", ч. 17. з 23. цьвітня с. р., а в ній статя її редактора Леона Белєцкого, писана 15. марта с. р. зі Львова, куди п. Белєцький приїхав власне старати ся о поміч старого краю для своїх паранських земляків. Отже п. Белєцький доносить їм в сій справі ось-що:

„На представленє міністерства заграничних справ Видїл Краєвий порішив вислати до Парани сїмох народних учителїв Поляків, платити їм половину пенсиї, побираної в Галичині, уважаючи їх за урядників, остаючих на відпустці, дати кождому з них 200 корон запомоги на дорогу і заосмотрити в потрібні книжки".

Далї п. Белєцький розповідає, як до сього дійшло: „Пригадують собі наші читачі — пише він — відвідини австрийського военного корабля „Зента"? Отже тодї зробили ми в тій справі перші кроки, складаючи на руки конзуля д-ра Бертонього відповідне подане. Серед прибувших гостий був п. Піско, висїкий урядник, висланий для навязаня торговельних зносин. В той спосіб перший раз вислано до Відня бажаня Поляків австрийських підданих в шкільній справі. Відомо нам також, що д-р Бертонї будучи в Відни заходив ся коло тої справи". „Коли ми довідали ся, — оповідає п. Белєцький далї, — що до Парани має прибути австрийський амбасадор гр. Форґач, вважали ми можливим, що серед инших задач він може мати на цїли також справдженє, на скільки давне поданє і стараня конзуля в шкільній справі мають рацию та узасадненє. З тих причин звернули ми увагу читачів „G. pol." на потребу принятя високого гостя і поважна більшість добре нас зрозуміла. Та коли перша просьба о поміч ішла виключно від австрийських підданих, то до гр. Форґача звернули ся з такими бажанями Поляки взагалї т. є. без ріжниці, з якої походять держави. Не потребую додавати, що конзуль Z. Okęcki не щадив заходів, щоб глибше узасаднити наші старання в шкільній справі. Гр. Форґач по виїздї з Парани а потім з Бразилії зложив відповідну реляцию в своїм урядї т. є. в міністерстві заграничних справ, а воно віднесло ся до Краєвого Видїлу у Львові, пересилаючи йому проєкт гр. Форґача Ось так в шкільній справі для Поляків в Бразилії міністерство заграничних справ у Відни відіграло роль ініциятора".

І так австрийське міністерство заграничних справ, прихиляючи ся до просьби паранських Поляків, постарало ся о те, щоб вони дістали від краєвого правительства учителїв Поляків. А що-ж з потребами руських еміґрантів? Чи міністерство заграничних справ не знає про їх істнованє в Парані і про те, що вони також потребують помочи, чи може вони не старали ся о таку поміч? На се дає відповідь куритибська „Зоря" ч. 14 з 30 цьвітня с. р. В тім числї „Українець з Ріо Кляро", подавши звістку „G. pol.", додає: „А Русини? З послїдного стягали ся, щоби кождого репрезентанта австрийського правительства приймити. Міністра австрийського так принимали, що часом і короля так де инде не приймають, вносили петициї навіть на руки гр. Форґача, просьби, нїчого не поможено, хоч, як знаю, так оо. Василияни як і пок. о. Роздольський петициї вносили". — До сих слів редакция „Зорі" додає від себе, що „сумнїваєть ся, щоби Видїл Краєвий у Львові в порозуміню з міністром у Відни лишень польських учителїв, з польськими книжками посилав".

Супроти сього найперше сконстатуємо, що сумнїви редакциї „Зорі" не відповідають фактичному станови річий та що — як ми се довідали ся з певного жерела — галицький Видїл Краєвий справдї висилає до Парани сїм учителїв Поляків.

З огляду на се позволимо собі запитати і австрийське міністерство і галицьке краєве правительство: Чи вони не знають, що до Парани виеміґрували з Галичини не лише Поляки, але й Русини, котрих — як констатує „Зоря" — є там навіть богато більше нїж Поляків, та що вони так само потребують помочи, як і Поляки? І чому міністерство заграничних справ каже краєвому правительству дбати тільки про Поляків? Виходить, що Австрия не лише цїлу Галичину згідно з домаганем Поляків уважає „польською землею", але навіть тих Русинів, що втїкли перед галицько-польським пеклом за море, вважає Поляками, коли стараєть ся тільки о польських учителїв.

І коли австрийське міністерство заграничних справ позволяє галицькому правительству на таку польську „кольоніяльну політику", то ми мусимо проти сього рішучо запротестувати. Або нехай галицьке правительство дбає однаково про еміґрантів обох народностий, і коли висилає до Парани 7 учителїв Поляків з польськими книжками, то нехай рівночасно вишле таке саме число учителїв Русинів з книжками руськими, або, коли Русинам нема помочи, нехай залишить свою польську „кольоніяльну політику". Досить уже йде руського гроша на польські цїли в краю, щоб нашими грішми краєве правительство спомагало Поляків ще й за морем, коли тимчасом на потреби руського народу анї держава анї край не мають потрібних фондів!

Звертаємо ся до наших послів, щоб вони поробили відповідні кроки в сій справі, щоби бодай за морем наші земляки дістали від австрийського правительства таку поміч, яку воно дає Полякам.

Neue freie Presse про чернихівську подію.

Чернихівською справою зацїкавила ся вся загранична преса. Між иншим дуже замітні дві передові статї в дневнику N. fr. Presse, котрі з уваги на висказані в них гуманні погляди і на безсторонний річевий осуд страшної події подаємо понизше майже в цїлости.

„Пятеро людий — пише N. fr. Presse д. 27 с. м. — між ними дві жінки і одного хлопця, убили в Чернихові жандарми з приводу цїлком дрібного випадку. Крім того четверо людий покалїчено тяжко, а шестеро легко. Сю вість подав палаті міністер внутрішних справ бар. Бінерт на підставі урядових донесень. Порівнанє дрібної причини з страшним наслїдком, вражає так пригноблюючо, що того вражіня не може затерти дуже недостаточний еще доси виклїд урядових доходжень. Пятнайцятеро людий пало жертвою цїлком маловажної події. Против такої можливости пручає ся все почутє права і гуманности, а розум не дає себе переконати, щоби так тяжке нещастє могло стати ся лише припадком або з вини хлопія.

„Не менше важним є факт, що дебата над взаїминами між Поляками і Русинами через кровавї події у східній Галичині набирає страшного тла. Ті взаємини і смертельна ненависть між Поляками і Русинами зродили такий стан річий, що фрази і бюрократичні відповіди на інтерпеляциї вже не в силї його усунути. Навіть з урядового звіту видко, як небезпечне і критичне положенє витворило ся у декотрих сторонах східної Галичини під впливом незалежної від центрального правительства політики, пануючої від кількадесяти лїт".

Тут наступає коротенький опис факту, котрий став ся причиною нещастя. А дальше читаємо:

„Бачимо тут типічний випадок чисто аграрного руху. — Та замітні тут напружені соціяльні відносини у східній Галичині, роз'яренє між селянами, всї ті обставини, які ми пізнали в дебатї парляменту, а які могуть бути лише наслїдком цїлком хибної політики в Галичині. При тім нема нїякого способу, щоби довідати ся з докладної правди, бо при національній ненависти трудно о безсторонні вісти, а за те кожда з обох сторін мусить мати нахил обманювати сама себе. Міністер внутрішних справ каже, що стріляно з товпи. А знов селяни кажуть, що лїсничий стрілив і опісля для власної безпечности скрив ся за жандармів. Не єсть отже се що найменьше імовірнійше?"

„Відносини у східній Галичині є цїлком нездорові, і нїхто не може вже перечити, що є руське питанє, і то питанє, котрим мусить заняти ся державна рада і правительство, бо жаден з обох народів не може бути судиєю у власній справі. Таким подіям годі дальше придивляти ся мовчки, а знов справа належить також до тих, що парляментарна техніка сама не зможе її поконати. Жінок і дітий у всякім разї можна було инакше привести до спокою, а не смертельними стрілами. Політично і соціяльно є різня в Чернихові дуже важна".

В другій статї після вступу, в котрім переважно повтаряють ся гадки, висказані в першім, читаємо:

„Те, що скоїло ся в Чернихові, є випадком, котрий особливо в краях меньше розвинених культурно показує знаний аграрний характер. Нїщо тяжше селянам витолкувати, як те, що дичина може бути чиєюсь приватною власностию. Відома річ, що закони про дичину і про шкоди від неї від давна були причиною вічних спорів між малою а великою посїлостию, бо селянам не може помістити ся в голові, щоби дичина, котра біжить по їх полях, могла бути приватною власностию. Подібно має ся річ і з рибою в ріці. Селянам в Чернихові не сказано на розум, що виарендовано право риболовлї; вони хотїли довідати ся, чи так чи нї. Вони не годні були погодити ся з гадкою, щоби риболовля, котрою вони від давна займали ся, нараз могла стати ся приватною власностию дідича. Отсе сьвітогляд селян, котрого годі їм вибити з голови, а вже певно не стрілами; та й не можна нї троха сумнївати ся, що те руське селянство з його питомим сьвітогядом, з його національними почуваннями, годі брати під валець, котрий усьо зрівнує і здавлює. Вже остатні руські дебати в палатї послів, ті страшні пристрасти, що тут вибухали, ті почасти кровожадні промови, які тут можна було чути, насували питанє: що такого сгало ся з тим народом, котрий належав до найуміреніших, до найконсервативнійших в Австриї? Можна сказати, що ті Русини і їх трактованє нагадує в дечім ті великі помилки, яких допускала ся англійська політика в Ірландиї, помилки, що тягли ся довгими роками, поки всї правительства, консервативні і лїберальні, не зрозуміли, що так не може бути дальше, та перейшли від репресий до реформ. Як хибні були погляди, показує ся з того, що могла повстати казка, моз то гр. Стадіон, котрий хотїв Русинам дати широку автономию з власним соймом, „винайшов" Русинів, а Земялковський, котрого дивна судьба жиля вивела з казамат кріпостної вязниці на першого міністра rodaka, сказав в конституційній комісиї, що Русинів взагалї нема, та й у вчерашній дебатї говорено, що руська мова то тілько наріче. Чиж Русини не належали в Шмерлїнгівській державній радї до найпевнійших, найвірнійших і найприхильнійших до правительства елєментів? Кількож то треба було нагрішити, щоби в тім самім народї викликати таку розпуку і такі дикі погляди, які чуло ся в остатній дебатї в палатї послів!

„Тих справ не можна вже тепер трактувати шабльоново. Не ходить тут о централїзм і федералїзм; такі відносини на границї Австриї, і то на границї політично дуже важній, треба розслїдити з становища державної політики, а того розслїдженя не могуть сторонництва виминати".

Дальше указує статя на трудности, задля яких великі партиї в парляментї не могуть поважно заняти ся так важною справою, натякує на всїлякі закулїсові справки, все-ж таки настає на те, що державна рада мусить заняти ся галицькими справами.

„Найважнійша річ — читаємо дальше, — від котрої державна рада нїяк не може ухилити ся, є основне розслїдженє лихих відносин у галицькій адміністрациї, признаних навіть польськими послами і лише з бідою закриваних в боязливій, по бюрократичному зладженій промові міністра внутрішних справ. Тут є недуга, тут треба лїку.

„Річ певна, що рецепта не може бути писана у Львові. Було би попросту педантизмом і доктренарством порушувати велику справу галицького державного права; ані йоти нехай не відбирає ся Полякам; нехай їм лишить ся цїле посїданє, яке за часів міщанського міністерства здобули на поли язика, адміністрациї, судівництва і шкільництва (зі споминів Леопольда Газнера знаємо, що се стало ся против його ради і против його голосу). Австрия має тепер цїлком инші обовязки, віж якнебудь вдавати ся в автономию Галичини, признану в рамах конституциї, і нїхто не гадає порушувати справу, в котрій може й нема відвороту. Але провідник всеполяків і теперішний голова польського кола сам сказав, що галицька адміністрация є австрийська; а коли вона є такою, то й цїлому парляментови залежить на славі і чести австрийської адміністрациї. Не повинно аж до того доходити, щоби через те обопільне роз'ярене і через соціяльне напружене частїйше мали повтаряти ся такі випадки, як чернихівський, і щоби взаємини між великою а малою посїлостию ще дальше заострювали ся та щоби через те цїлий нарід тратив віру у мирні способи боротьби. Се лежить у власнім інтересї Поляків, бо мирні відносини у східній Галичині скріплять також і цїлу сїльську господарку. Чи має ся може ждати, аж знов стане ся нещастє, не далеко більше нїж страшне убитє гр. Потоцького і чернихівських хлопів, і чи ті випадки ще за мало звернули увагу на ті великі хиби, які довгими роками завинили правительства і парлямент трактованєм галицьких справ? Повинно би раз уже всюди взяти верх переконанє, що Австрия не потребує руської Ірляндиї".

В такім самім дусї пишуть і инші нїмецькі дневники, як „N. Wiener Extrablatt, Oesterr. Volkszeitg., Arbeiter Ztg." і и. Крім того усї подають обємисті справоздання про саму подію.

Те все незвичайно сердить польську пресу. Особливо-ж болюче діймають її такі голоси, що домагають ся упорядкованя галицьких відносин від центрального правительства і парляменту. „Австрия не потребує руської Ірляндиї!" „Тут є недуга, тут треба лїку, але рецепта не може бути писана у Львові!" Чи може бути щось болючійшого над такі голоси!

Длятого Czas, той старий, почажний Czas, попросту виходить з рівноваги і у своїх довгих теревенях доходить аж до такої нїсенїтницї, що „нїщо нам до поладнаня руської справи в дусї згоди і спокійного пожитя не перешкаджає так, як власне те, що „Австрия" занадто займає ся Галичиною". Або: „Як сьвіт сьвітом, нїколи не пало би в Чернихові пять трупів від жандармських куль, коли би Русини не мали у Відни стілько опікунів, коли би „Австрия" так ними не займала ся".

Коли би статя Czas-у писана була спокійнійше, то можна би наведені висше слова брати за жарт. Бо чим же то „Австрия" колинебудь перешкаджає Полякам чи то польському краєвому правительству робити в Галичині те, чого душа бажає? Колиж то „Австрия" брала Русинів в опіку перед галицькими властями? Тількож охоти до поладнаня руської справи „в дусї згоди і спокійного пожитя" у Поляків нїколи не було; а до поладнаня тої справи в дусї ягайлонської ідеї не „Австрия" була і є Полякам перешкодою, а таки власні сили руського народу, котрий з своєї сторони не має охоти дати ся живцем пожерти.

Так само читаємо і в Now-ій Reform-і: „Успокоїти руський народ, дати йому спромогу мирно розвивати ся і запевнити йому той розвиток є народним і культурним обовязком польської суспільности; але помочи анї опіки чужої не потребуємо. До згоди між Поляками і Русинами прийти може тілько у Львові, а не у Відни". — Гарні слова! Тілько чому-ж Поляки, хоч їм нїхто „чужий" не перешкаджав у тім „народнім і культурнім обовязку", довели до того, що тепер уже таки і „Австрия" зачинає пізнавати, що їй непотрібно руської Ірляндиї?...

Нам воно байдуже, де „буде писана рецепта" на галицьку хоробу, чи у Відни чи у Львові; головна для нас річ, щоби придумано вже раз рецепту, і то таку, котра би помогла. Може й милїйше було би й нам, щоби її написано у Львові. Коли-ж бо досьвід кількадесяти лїт показав, що се майже не можливе. Польські лїкарі не витримають, щоби не встромити до рецепти або в крайнім разї бодай не перепачкувати до неї бодай дрібку ягайлонської ідеї; а така рецепта, хоч би впрочім і добра, нїчогісько не поможе.

По баталиї.

(*Допись з Відня.*)

„Не говори „гоп" — доки не перескочиш!" Таку научку мають Поляки з цїлотижневої дебати парляментарної над гріхами галицької адміністрациї. Через цїлий місяць організували Поляки в спілцї з президентом міністрів, бар. Беком заговор в цїли збойкотованя і скомпромітованя Русинів, і, коли думали, що руський клюб вже упав під ударами „аргументів" кола польського, телеграма з Тернополя про жандармські сальви і трупи Чернихівців, розторощила картяну палату, збудовану з таким трудом кацапсько-польською спілкою.

Читачам „Діла" вже відомо, що президент міністрів до послїдного дня мучив руських послів, щоби відобрали свої наглі внесеня в справі галицької адміністрациї, в справі виборчих надужить і в справі замордованя Каганця. Послїдна конференция бар. Бека з деякими руськими послами в сій справі показала, що Бек старав ся наклонити Русинів до відтягненя внесень в наслїдок категоричного жаданя кола польського, котре потерпало, що ся дискусия до решти дискредитує коло в очах парляменту і в очах заграници.

Коли Бекови не повело ся надути руських послів, порішило коло польське зробити все можливе, щоби тілько дискусия скінчила ся позорами побіди Поляків та компромітациї Русинів. До сеї роботи подало їм руку правительство, ураженє і люте на Русинів за се, що руський клюб посьмів непослухати так горячих і через цїлий місяць що день повторяючих ся просьб президента міністрів о цофненє внесень.

Насамперед коло польське постарало ся о се, щоби против руських внесень запевнити собі число голосів, потрібне до відкиненя наглости. Як палата є в комплєті, то до зваленя наглости вистане 172 послів, голосуючих против наглости. Се значить, що окрім християнсько-соціяльних, котрі разом з Поляками дають 166 голосів, коло польське потребувало мати еще 6 голосів з инших партий. За тими голосами Поляки не потребували довго шукати, бо мали на случай потреби, до розпорядимости 5 голосів москвофільських і голоси славянських клерикалів. Побіда кола польського при голосованю була отже з гори запевнена і нї один Русин не міг анї хвилину сумнївати ся, що нагласть внесень буде відкинена. Русинам розходило ся тілько о „моральну побіду", котрою ми вже від давна змушені вдоволяти ся.

Однак Полякам не тілько розходило ся о се, щоби побідити при голосованю. Їм розходилось тепер також о позори моральної побіди. Щоби ту побіду здобути, вони, разом з Беком постарались насамперед о се, що віденська преса (навіть найбільше независимі дневники віденські є від правительства материяльно зависимі) буде широко містити проти руської промови, а з промов Русинів буде передовсїм пропускати се, що сильнійше компромітує Польщу і галицьку адміністрацию.

Дальшим способом обниженя вартости руських закидів цротив польської адміністрациї в Галичині мало бути се, що в сій дискусиї не забере голосу сам президент міністрів, котрий, як звісно, сам провадить внутрішну політику в державі. В дискусиї виделєґувало правительство міністра внутрішних справ Бінерта, котрий до сеї пори лише брав платню міністра, а до державних справ, особливо принціпіяльних, нїколи не мішав ся.

Третим тактичним способом, котре мало відвернути увагу більшости палати від властивої теми дискусиї — від закидів роблених Русинами державній адміністрациї в Галичині, порішено, що всї бесідники против руських внесень мали перескочити через властивий предмет нарад, а атакувати лише роботу самих Русинів, розводити ся над справою культурного розвою руського народу, та ролю, яку в тім розвою нїби-то грала поміч і щедрість Поляків. Про все мали бесідники розводити ся, лише не съмїли доторкати ся справ, порушених руськими внесенями і руськими бесідниками. Вони гадали, що якби переконали сьвіт, що руську мову літературну „витворив" Бобжинський, як переконають сьвіт, що революцийну брошуру написав Будзиновський, то тим самим докажуть, несправедливість закиду внеско-

Масло десерове, яйця, бриндзю і мід найлучшої якости продають склепи:
„Стрийського Союза господ. молочарського" у Львові Ринок ч. 10 і ул. Казимирівська ч. 47.
690

лавців, що комісар Х. фальшиво оголосив результат виборів, або що староста У. протизаконно засудив когось на кару.

Найсильнїйшою довбнею, котра мала розторощити всї закиди Русинів против галицької адмінїстрациї, мав бути атак пос. Глїбовицького против „українського бандитизму". „Нехай сам Русин потвердить, що пановане Поляків на Руси є більше, нїж батьківською опікою".

Мимо того, що цїлий сей плян переведено дуже точно після програми, уложеної президиєю кола польського, Беком і москвофільським клюбом, Поляки потерпіли погром вже при першім внесеню п. Цеглинського.

Придивім ся голосованю: за руським внесенєм голосувало 114 послів, против 158. Сі цифри треба критично розібрати, а тодї покаже ся, що голосоване було моральним погромом кола польського, зглядно галицької адмінїстрациї.

Вже цифра голосів відданих за колом польським, а очивидно також цифра за внесенєм, показує, що в партиях, котрі голосували так „за" як і „против", була сильна абсенция. Против внесеня мали голосувати: 70 Поляків, 96 християнсько-социяльних, 5 кацапів, 70 членів чеського клюбу і 37 полудневих Славян. Окрім инших сподїваних голосів, мали Поляки против наглости цїлком певних 278 голосів, а мали тілько 158. Деж подїло ся 120 голосів?

Насамперед відпало 5 кацапських голосів. По болючих ударах Дашинського і Цеглинського, вони вже не мали сьмілости голосувати разом з Поляками і „спасли ся бігством". Чехи, хоч день перед тим ухвалили були голосувати против внесеня, по промові Дашинського і кінцевій промові Цеглинського також в більшій части спасли ся а голосували тілько клєрикали і Пацак, разом 18 мужа. В той спосіб Поляки стратили дальших 52 голосів. За приміром поступових Чехів пішли деякі полудневі Славяни. Против Русинів голосували 2 Хорвати і 8 клєрикальних Словінців, так, що на полудневих Славянах Поляки стратили 27 „певних" голосів; разом 84 голосів. Польських, чеських, хорватських і словінських голосів мали Поляки 98; значить, найвірнїйший доси союзник кола польського, християнсько-социяльні, дали Полякам при голосованю тільки 60 голосів. Трицять і шість християнсько-социяльних, мимо того, що зобовязали ся ратувати Поляків, спасли ся бігством! І се симптом!

Придивімо ся, які партиї голосували з Русинами: Руський клюб, социяльні демократи, нїмецькі поступові людові сторонництва, сіонїсти, чеські реалїсти і деякі дикі з Брайтером. Ті ґрупи, що голосували за руським внесенєм, мають разом 203 членів. Що внесенє Цеглинського мало тілько 114 голосів за собою, вина в тім, що негалицьких послів, котрі в додатку не є нїчим звязані з руським клюбом (як прим. з польським є звязані християнсько-социяльні), галицькі справи попросту не інтересують. Знаючи, що „галицька дебата" потягне ся кілька днів, вони зробили собі малі фериї парляментарні і — роз'їхали ся.

По сїм першім голосованю запанувала в колї польськім тревога. Потерпали, що як вернуть до Відня члени тих фракций, що голосували з Русинами, то внесеня Петрушевича і Е. Левицького готові дістати звичайну більшість. Вони рішили ся тепер брутальностию стероризувати палату против Русинів. Як при першім внесеню Rusin Глїбовицький мав бути maczugą для добитя Русинів, так тепер вислано до бою єще брутальнїйшу довбню, п. Стапінського. Окрім того змобілїзовано християнсько-социяльних і прикликано Бєльоглявка, щоби своїми Zwischenruf-ами робив Stimmung.

Плїв — не плїв, а ревів — Стапінський нїсенїтницї, що не мали найменшої звязи з темою порушеною внесенями, а фякерські крики Бєльоглявка і инших християнсько-социяльних ґрайзлєрників робили „опінїю палати". Гадали Поляки, що виграли велику баталїю, бо — упало друге руське внесенє.

„Друге руське внесенє дістало єще менше голосів, нїж перше!" кричали Поляки. При тім промовчали, що против внесеня число голосів єще сильнїйше зменшило ся, нїж число голосів за внесенєм. Тепер попросту палата не знала, чия правда. Ось причина, чому голосувало менше — так по одній як і по другій сторонї.

За внесенєм Петрушевича промовляв Чех Масарик. Хоч Стапінський і Бєльоглявек його за се брутально і ординарно вилаяли, його промова зробила своє. Чеські клєрикали — хоч ненавидять Масарика — рішали на засїданю (в ночи) свого клюбу голосувати за третим руським внесенєм д-ра Е. Левицького. Те саме ухвалили на другий день рано нїмецькі консерватисти.

Коли вівторок рано зійшла ся палата і п. Е. Левицький зачав мотивувати своє внесенє, Поляки ходили мов індики надуті та тріюмфуючо насьміхали ся з Русинів. Тогди зрадив їм хтось тайну, що майже сотка всякого рода консерватистів, котрі доси голосували против руських внесень, або здержувалась від голосованя, буде тепер голосувати „за". Між членами польського кола настала метушня. Гломбінський, Стапінський та инші бігали то сюди, то туди, та нараджувались, що їм робити. „Мусимо також голосувати „за", щоби показати Русинам, що лише з нашої ласки можуть що небудь дістати" — був результатом покутних нарад. Гадали, що галицька дебата скінчить ся єще „єдним триумфем Полякуф вєнцей, єще єдном клєнском Русївуф вєнцей".

Але жорстока і невмолима немезіс одним махом звалила палату брехнї, перфідиї і — плюгавства, з такою форсою будовану Поляками і правительством. Д-р Е. Левицький не тілько не піддержав наглости і зажадав відісланя внесеня до комісиї без першого читаня, але в додатку відчитав громовим голосом, що лише наспівшу телєґраму про масакру в Чернихові.

Вражінє, яке ся вість зробила на палатї, не дасть ся описати. Як був хто в парляментї, що сумнївав ся о правдивости жалоб руських послів, то сей сумнїв перемінив ся тепер в тверде переконанє, що Русини мають рацию, та що все се, що Поляки кажуть в оборонї адмінїстрациї та свого панованя в Галичинї, є ложию. Остаточний ефект дискусиї, закінченої жандармськими сальвами в Чернихові, був як-раз противний ефектови, який Поляки хотїли викликати: кождий полїтик австрийський прийшов до переконаня, що правительство таки мусить сповнити жаданє руського народу, мусить раз вже в Галичинї пустити в рух зелїзну мітлу.

Се оден позитивний, та для Русинів корисний, результат галицької дебати. Другим зиском нашим є се, що надуті Поляками москвофіли, виступом Глїбовицького попросту дорізали ся в оопінїї палати. По відповідях, які сей речник кола польського одержав від Дашинського, Цеглинського, Вітика і Будзиновського, нїхто їх в парляментї за „шуфецу" не має. Відчуло се також правительство і Бінерт рішив ся нарештї заявити, що правительство Росиян в Австриї не знає. Надїю ся, що по оголошеню промов в сїй справі, руське селянство відверне ся від кацапів так, як відвернув ся від них цїлий парлямент.

Ві. Денський.

Закон о риболовли.

Не мож собі погадати більше несправедливого закону як що-до змісту так і в способі виконуваня, як закон рибацький ухвалений галицьким соймом дня 31. падолиста 1887. (Д. з. к. н-р 37. р. 1890). Треба дивувати ся, що аж страшні події в Чернихові звернули увагу компетентних кругів на сумні наслїдки виконуваня того закону, бо майже що року подавано хронїкарські вістки о спорах межи селянами мешканцями надбережних сїл а так званими властителями рибацьких ревірів. Пригадую, що в минулім роцї в селї Монастирку в повітї брідськім, так само візвав властитель Брідщини, Шмідт, віддїл жандармів, щоби впровадили його в посїданє виконуваня права рибацького. Селяни тамошні рішучо заявили, що того відвічного свого права не дадуть собі видерти і скорше умруть, нїж уступлять з місця. Жандарми були готові до насильства і ужитя оружя, коли би не такт дїдича-Нїмця Шмідта, котрий, видячи грізну поставу народа, зрезиґнував з свого права і казав жандармам відступити.

Закон сей може не має так великого значіня в західній части краю, де ріки уреґульовані, поглублені, де через мелїорациї, переведні коштом мілїонів, поправлено ужиткованє ґрунтів і де мазурський нарід пізнав добродїйства такої акциї та користає з них. Ріки уреґульовані мають русло поглублене, випростоване, а побережні ґрунти в дуже многих случаях викуплені на доїзди, на сплави, на пійла для худоби і т. д. В уреґульованих ріках риболовля може вести ся більше рационально, виключно тільки в однім руслї. Ловленє риб є через те утруднене, а навіть примітивний спосіб ловлї майже неможливий.

Противно у східній Галичинї. Ріки пливуть тут низинами, забагненими сїножатами, нераз в кільканайцяти і більше раменах, до яких доступ дуже легкий. А що ріки пливуть через ґрунти селянські або громадські, а береги суть також власностию тих властителїв, то цїлком зрозуміла річ, що й дїти часто ловлять там рибу для забави і старші для поживи. Нарід не може зрозуміти, як можна заказувати те, що він робив від віків, як можна заказувати комусь ловити рибу при єго березї, коли ту рибу нїхто не вигодував анї не вложив жадних коштів, нї труду, щоби її в ріцї утримати. Се так само незрозуміле селянинови, як коли би хто хотїв заборонити єму уживати води з кирницї, що находить ся на єго подвірю. Що більше: кождий чужий, хто виконує право риболовлї в таких ріках, мусить уживати берегів і входить на прибережні ґрунти, котрі не належать до него, та робить властителеви тих ґрунтів шкоду, доптаючи сїножати чи управні огороди і поля.

А таки закон з р. 1887. відобрав одним замахом відвічне право хлопів, зовсїм не зважаючи на хлопські інтереси. В дуже многих околицях сотки людий утримувало ся з риболовлї, а богато халупників, що нераз і бараболї не мають, мало в рибі одиноку поживу. І ото закон касує нараз всї права і віддає право риболовлї в руки старостів, а ті на лїцитациї віддають єго майже виключно дїдичам.

Сконфісковано!

Нарід в деяких околицях не може подумати, щоби міг бути закон, котрий би і риби в тих ріках, потоках, ровах і річках віддав на виключну власність панів.

Що дїйсно майже 90 процент виарендованих ревірів рибацьких знаходить ся в руках панів, то не трудно о тім переконати ся з актів лїцитацийних по ріжних староствах.

Після рибацького закону власть полїтична дїлить ріки на ревіри, та в дорозї лїцитацийній віддає найбільше даючому в аренду на 10 лїт. Громади яко такі суть виключені і не сьміють ставати до лїцитациї.

Цїкава при тім постанова, що не конче має ся приняти оферту під зглядом грошевим найкориснїйшу, але можна віддати аренду тому (§ 15), „котрий з огляду на поставлену оферту являє ся зглядно найлїпшим арендарем". В тім самім параґрафі є також постанова, „що арендуючому можна і на дальших 10 лїт виарендувати дотичні ревіри без розписуваня поступованя офертового, коли арендар зобовязаням своїм точно і цїлковито задосить учинив, коли не допустив ся жадного перекроченя закону і коли чинш на дальший час що найменше о 20 проц. підвисшив".

Отже тут уже з гори унеможливлено хлопам ставати до лїцитациї, бо наші старости нїколи не признають хлопа за найлїпшого арендаря. Лїпшим від хлопа буває звичайно Жид, а найлїпшим пан дїдич, властитель двірського обшару, котрий з п. старостою вже перед лїцитацийним поступованєм звичайно справу полагоджує. Лучає ся, що хлопи давали значно більші оферти, а таки оферти їх з гори відкидано і до лїцитациї не допускано. Лучає ся і таке, що на розписаний день лїцитацийний поприїздили хлопи з близших і дальших сторін, але на дармо, бо п. староста рішив, що лиши одну оферту узнає за найлїпшу і розправа офертова злишна.

Утрудненєм при арендї ревірів уважати треба постанову в § 17, котра каже арендареви зложити в старостві кавцию на дотриманє условій держави і евентуальних кар грошевих у висотї дволїтного чиншу в готівцї або в цїнних паперах; готівка лежить без опроцентованя.

Поминувши ті засадничі, вже в законї передвиджені трудности в набуваню права ловленя риб, оказує ся, що подїл на ревіри так само обчислений на те, щоби слабших горожан з права того раз на все виключити. — Ревіри суть незвичайно великі, розтягають ся на кільканацять і кількадесять кільометрів. Так пр. ріка Стир подїлена тілько на 7 ревірів, Серет на 21, Буг на 20, Прут на 18, Черемош на 16, Днїстер на 76, Сян на 78, Бистриця на 20, Золота Липа на 8 і т. д.

Щоби мати понятє о великости поодиноких ревірів, досить згадати, що пр. ревір І. на Серетї, що находить ся в руках гр. Юлїяна Коритовського, обіймає ріку Серет від жерел зі ставу в Греблї до границї межи громадами Гладке і Івачів горішний на обшарах громад Гребля, Плешківцї, Янківцї, Чернихів, Гладке і Малашівцї.

Той сам граф виарендував так само право риболовлї на ревірі N-r 2, котрий іде від ставу в Івачові в обсягу громад: Івачів горішний, Івачів долїшний, Глубічок великий, Плотиче, дальше потік Глубічок від випливу зі ставу у Воробіївцї до уйстя на обшарах громад: Воробіївка, Курівцї і Глубічок великий, та всякі инші допливи в цїлім бігу, впадаючі до Серету в границях ревіру.

На Стирі в повітї брідськім, ревір N-r 1 займає східне рамя ріки від жерела в ставі в Поникві великій і від випливу зі ставу в Дубю до границї межи громадами Руда і Манастирок брідський з усїми бічними допливами на обшарі громад Пониква, Дубє, Суходоли, Голосковичі, Пониковиця мала, Ражнів, Руда, Гутиско вижне і нижне ad Турє, Кадлубиска, Висоцко, Волковатичі ad Заблотцї і Чехи, з вилученєм ставів, на ріках тих заложених, котрі суть приватною власностию.

Ревір II. обіймає річку Радославку з усїми допливами на обшарі громад: Кути, Лабач, Соколівка, Турє, Переволочна, Столпятин, Топорів, Чаниж, Майдан старий, Оглядів, Манастирок оглядівський, Дмитрів, Полонична і Трійця.

Ревір V на Стирі розтягає ся від уйстя річки Болдурки на обшарах громад Щуровичі, Лазове, Ляшків, Лешнів, обіймає річку Солонівку на обшарах громад Кореїв, Лешнів, Грималівка, і инші допливи в громадах Кустинь, Новоставцї, Ляшків і Щуровичі. Ревіри є на инших ріках, як на Днїстрі і Сянї, ще більші, так що з гори вже уложені вони на те, щоби не впали в руки хлопські.

Та найзамітнїйше те, що ревіри ті віддають ся по незвичайно низькій цїнї оферентам панам і Жидам. Так пр. граф Ю. Коритовський на Серетї за ревір І., за право риболовлї платить річно чиншу 10 корон (десять)! За тих 10 корон пало в понедїлок дня 25 мая жертвою 5 людий трупом і кільканацять покалїчених.

За инші ревіри переважно цїни такі самі, пр. ревір N-r 3 в руках дїдича п. Серватовського, арендує ся за річною оплатою 12 кор. N-r 6 в арендї п. Зенона Лукащевського 5 кор. Ревір N-r 4 арендує „Kółko rolnicze" в Луцї велткій за річною оплатою 200 кор.

Зовсїм такі самі обставини панують і на инших ріках. В повітї брідським, де кождого дня можуть повторити ся події з Чернихова, цїла ріка Стир виарендована великим панам. І так ревір 1. і 3. тримає В. Ф. Шмідт, властитель Бродів, перший ревір за цїну 20 кор., другий так само за 20 кор. Ревір Nr. 2. тримає ґр. В. Баворовський з Топорова за 20 кор. Ревір Nr. 4. панї Горайська, властителька Лопатина за 20 кор. Ревір Nr. 5 та сама за 280 кор. Ревір Nr. 6. ґраф Полетило, властитель Щрровця за 280 кор. Ревір Nr. 7. Шмелько Кремнінґер. властитель дібр в Стремильчу за 202 кор.

І гадавби хто, що ті пани самі виконують право риболовлї. Боже борони! Закон позваляє відарендувати, а панове дїдичі користають з того і за значно більші гроші віддають то право Жидам і ріжним підприємцям, котрі ще мають великі доходи для себе.

Справу ту поручаємо нашим послам, бо вона так само болюча і несправедлива, а може в ще більше, як закон ловецький. Всякі дозорцї і льокаї двірські пантрують і шукають спосібности, щоби хлопа карати, тягати по судах і до крайности нищити.

К.

Державна рада.

(Засїданє з 29 мая с. р.)

По відчитаню інтерпеляций і внесень, мінїстер скарбу Фідлєр відповів на інтерпеляцию в справі почтових аспірантів і офіциянтів та заявив, що о скільки безпроволочне сповненє даного приреченя є можливе, то він його виповнить. Необхідні кроки для вчисленя військової служби почтових офіциянтів до авансу й емеритури вже зроблено. Так само зроблено зарядженя, щоб час провізориї почтових аспірантів по змозї скоротити.

Палата приступила до дальшої буджетової дискусиї. Промовляв п. Король. Він виступає проти денунцияций (?) і лайок на „староруську" партию, киданих в останній дискусиї. З противного боку кажуть, що старорусини мають з колом польським формальний союз та мали попертє з боку Поляків, галицького намісника, центрального правительства (?) і всїх (!) децидуючих сфер. Про все те бесїдник нїчого не знає, хоча є головою соймового клюбу староруського. Він усе стояв на тім становищи, що нарід може дійти до своїх прав тільки чесною дорогою (а la Глїбовицький або й сам п. Король зі своєю офертою для Поляків у соймі! — *Ред.*) Він полишив ся глухий на панські приреченя, бо не бачить дїл (Ага! — *Ред.*) Польські провідники виходять з хибного заложеня, що Галичина є польською провінциєю та що їм у Галичинї належать ся всї права, котрих не вільно нарушити. Вони є вправдї склонні робити Русинам (чи „русским?" — *Ред.*) після своєї волї якісь уступки, котрі понижають руський народ (Ого! — *Ред.*), бо його трактують так, якби він оставав під польською курателею. (Видно, москвофілам не виходить на здоровлє в краю, серед народа, та в парляментї, тактики п. Глїбовицьких, коли виделєґували п. Короля, щоб з них трохи змив клеймо посїпак кола польського! — *Ред.*)

Бесїдник не відмовляє Полякам права на розвій в східній Галичинї, але протестує проти підношених ними історичних прав до тої країни. Бесїдник домагаєть ся рівноправности для руської мови в галицьких урядах; правительство повинно предложити язиковий закон, до котрого ухваленя є компетентний єдино парлямент. Инакше не можна полагодити спір між двома народами.

Коли партия бесїдника не брала участи в останній дебатї про виборчі надужитя в Галичинї (пп. Глїбовицький і Давидяк так скомпромітували ся при дебатї над адмінїстрациєю галицькою, що вже в дискусиї над надужитями годї їм булоб щось більше запродукувати. — *Ред.*), то се не тому, неначеб вона признавала, що вибори до сойму відбули ся законно (Ага! — *Ред.*) Навпаки, бесїдник мусить в цїлим натиском сконстатувати, що в богатьох випадках з боку правительственних орґанів сповнено яркі (!) надужитя виборчі, щоб за всяку цїну (!!) повалити нетільки українських, а й москвофільських кандидатів на користь польських. (З боку москвофіла і таке признанє цїнне! — *Ред.*) Бесїдник вказує на події в дрогобицькім і сяніцькім окрузї.

Бесїдник не хоче Поляків прогнати за Сян, але домагаєть ся повної рівноправности для руського народа. Бесїдник наводить, що до ради міської у Львові не вибрано нї одного Русина та що прокуратор-Поляк у Львові запротестував проти питань для присяжних та вироку в руській мові.

Дальше бесїдник заявив, що запевненє кола польського про щирість його намірів супроти Русинів треба приймати з деяким (тільки „деяким"? — *Ред.*) недовірєм. Руський народ сам рішить, чи він є самостїйною нациєю, чи частиною росийської нациї. Се факт, що більшість інтелїґенциї є за признанєм самостїйної нациї, за те більша (?!) часть селянства є русофільська (де подавляюча більшість, се показало ся на чисельнім відношеню українських і москвофільських голосів при парляментарних, а навіть соймових виборах. — *Ред.*). Головною хибою Поляків є, що старають ся о панованє над руським народом та осьтак перешкаджують порозуміню. „Радикалїзм у руськім народї" уважає бесїдник (очевидно!) за дуже небезпечний, бо він відбирає масам віру та осьтак (!) робить їм неможливим наблизити ся до культурних народів. Забитє Потоцького бесїдник осуджує. Пок. Потоцький мав як найлїпші наміри та щиро (!!) старав ся о зближенє між Поляками і Русинами. Бесїдних з обуренєм відкидає закиди п. Василька проти москвофілів. Держава повинна старати ся, щоб руський народ був вдоволений, щоб „радикальні" напрями не мали серед нього попертя. Сторонництво бесїдника не має довіря до правительства (ще недавно мало та голосувати за підвисшенєм континґенту рекрута, але по копненю москвофілів ногою мін. Бінерта вони стратили „довірє!" — *Ред.*) та тому буде голосувати проти буджету.

П. Шайнер жалкуєть ся, що в буджет не вставлено позициї на будову каналу Дунай-Одра та обговорює справу офіцирських ґаж.

П. Хоц закидає президентови мінїстрів, що не додержав свого приреченя в справі заведеня внутрішної мови урядової чеської, основаня чеського унїверзитету в Моравії та обсади трьох мінїстерських тек Нїмцями.

П. Рибань (Словінець) підносить, що розвязка національної квестиї може наступити тільки на основі національної автономії.

П. Сімйолович (Румун) просить правительство, щоб для Буковини розвинуло таку саму помічну акцию, як для південних країв.

П. Челянські обговорює язикову квестию та заявляє, що Чехи згодять ся тільки на такий язиковий закон, котрий не буде гірший від розпорядженя Штремаєра. Молодочехи будуть голосувати за буджетом в інтересї держави, чоча для правительства не мають довіря.

По сїм забрав голос

пос. Кость Левицький.

Він нагадує слова президента мінїстрів, що правительство надїєть ся через полагоду угоди з Угорщиною добути вільну руку, аби заняти ся відтак пильними справами державними, до яких в першій лінїї належить питанє національне. Демократична держава загального голосованя не повинна знати народів другої кляси. Разом зі знесенєм привілеїв суспільних, повинно правительство приступити до усуненя привілеїв національних. Русини мають повне право вимагати, щоб їх не трактовано як народу другорядного. За теж з поведеня правительства видно, що для него національна квестия між Поляками й Русинами не істнує. Тому бесїдник мусить запротестувати проти того, щоб язикову квестию полагоджувано тільки частинно. Язикова квестия в Галичинї має не тільки характер національний, в нїй є також значна домішка социяльна.

Відтак обговорював бесїдник зарядженє в справі санациї краєвих фінансів. З задуманого мінїстром скарбу підвисшеня горівчаного податку, одержала би Галичина лише 8 мілїонів корон на санацию краєвих фінансів, а мусїла би платити о 16 міл. кор. більше до державної каси. На такий „інтерес" Галичина рішучо за бідна. Галицькі хлопи вижидають помочи, а не нових тягарів. Тому бесїдник мусить запротестувати проти такої фінансової полїтики. Через підвисшенє податку від горівки як-раз найбіднїйша частина населеня причинювала би ся до покритя потреб держави і краю.

По сїм обговорював бесїдник просторо фінансовий плян, заповіджений на р. 1909 в законї про податок особисто-доходовий та пропонує, щоб засоби на санацию краєвих фінансів добуто з розвиненя податку домово-клясового і розширеня проґресиї податку особисто-доходового при рівночаснім узгляднюваню спосібности плаченя убогого населеня. До підвисшеня посередних податків треба приступити тільки тодї, як не вистане видатків безпосередних.

Галичина потребує значної помочи держави особливо на поли полїтики аґрарної й промислової. Треба домагати ся реформи кредиту рільного та державної охорони при набуваню землї. Так само є невідкличним попертє рільничих спілок між населенєм, щоб вони могли розвинути ся на основі самопомочи. Між реформою фінансовою й реформою адмінїстрациї мусить бути установлене iunctim. Круг дїланя староств є надто великий. Для справ військових, шкільних і податкових треба потворити окремі орґанізми. Але є річию невідкличною, щоб цїла адмінїстрация держави й краю була тільки в руках людий випробованих і спосібних, які мають добру волю служити краєви. Адмінїстрацийний урядник повинен бути сьвідомий, що його жде кара за кожде надужитє. Поки-що маємо до дїла з цїлим адмінїстрацийним апаратом, доволї здезорґанізованим, який треба конче усунути через реформу адмінїстрацийного поведеня. Розвиток національної автономії через утворенє національних тїл адмінїстрацийних є річию незвичайно пильною. Бесїдник надїєть ся, що правительство й партиї палати остаточно здобудуть ся на узглядненє найбільш пекучих потреб Русинів. Досї трактовано тільки конечности державні, на будуче треба заняти ся конечностями народними, щоб нова палата відповідала своїй програмі та щоб народний парлямент був для пароду. *(Живі оплески Русинів.)*

По промові пос. Ессера (нїм. аґр.), який висловив думку, що Чехи й Нїмцї моглиб жити в Чехах в повній згодї, шануючи взаїмний стан посїданя, дискусию загальну замкнено і вибрано ґенеральними бесїдниками „pro" п. Гломбінського (коло), а „contra" п. Немеца (чеський соц.-дем.).

На сїм наради перервано.

Найблизше засїданє палати відбуде ся в понедїлок о 3. год. по пол.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Плащі і пелерини ґумові черевики гіґієнічні для пань, панів і дїтей *поручає:* **Склад лїнолєум і церат** **Львів, Карла Людвіка 3.**

433

З внутрішньої політики.

Бар. Бек про військові справи.

На онодішнім засіданю військової комісиї виступив бар. Бек з довшою промовою, в якій реагуючи на закиди соціял-демократичного речника пос. Вінярського, висловив становище теперішнього правительства до цілої низки військових справ, а особливо до підвисшеня офіцирських гаж і поліпшеня жовнірської долі.

Новий військовий закон досі не зредагований ще остаточно через те, що від 1904 року не мож було вести пересправ над ним для ненормальних політичних відносин. Приготовленя до заведеня дволітної військової служби роблять ся, але вона буде получена зі значним обтяженем населеня. Колишні, зроблені за попереднього міністерства вступні роботи треба буде приноровити до нових відносин, а відтак почати над сею справою переговори з міністерством війни і угорським правительством. Досі сего не зроблено через те, що вперед треба було порозуміти ся з угорським правительством в справі офіцирських гаж і жовнірських поборів.

Міністер пригадує зміст ухвал, порішених австрийською делегацією в справі внесеня Лятура й Шрафля а відтак наводить заключений оноваючи всеї своєї красноречивости на те, щоб доказати, що справа не покінчила ся побідою Угорщини а програною Австриї. Про якийсь диктат одної половини держави, якому би друга мусїла піддати ся, не може бути й мови. Те, що офіцири мають дістати підвисшене гаж не від 1 січня 1908 але аж від 1 жовтня, та що рівночасне збільшене жолду мужви зовсім відпало, а остав тільки чвертьмілїоновий даток на поліпшене харчів в р. 1908, президент міністрів зручно затушував тим, що офіцири на серіо й так домагали ся поліпшеня платнї аж від 1 мая, за теж мужва зафасувала державний „шварц“ і здобула „принципіяльну“ згоду на збільшене „ленунгу“. Що й зі всего того годї було виміркувати, де саме є тут побіда Австриї, коли офіцири спільної армії дістануть вищі гажі!

Для потїшеня австрийських патриотів підчеркнув бар. Бек, що при сій нагодї не було й мови про які небудь уступства натури національної. Чи австрийське правительство не згодить ся на національні концесиї у військовій квестиї для Мадярів і то вже в недалекій будуччинї, сего Бек заручити не міг..

Кінчучи свою промову, висловив бар. Бек бажане, щоб на будуче не викликувано контрастів між Австриєю й Угорщиною; тих контрастів треба уникати для утриваленя трівкого покою. До тогож вказує бесїдник на успішне управильнене економічних квестий між обома половинами монархії, чому треба завдячити також заключене теперішнього компромісу.

Обезпечене на старість.

Передвчера відбуло ся в ратуши віденськім віче долїшно-австрийського хлопського Союза, на якім порішено резолюцию з домаганем обезпеченя на старість всїх працюючих верств, а особливо селян і рільних робітників. На внесене посла Гогенгофера ухвалено також візване до заложеня державної орґанізациї нїмецьких хлопів. При кінци порішили ще антисемітські вічевики девять резолюций в справі борби клєрикалів за права на університетах.

Проти віроломства міністра скарбу.

Мім. скарбу, гр. Коритовський, який робив незвичайну опозицию проти обниженя податку від цукру в парлямент, постарав ся о те, що палата панів заняла крайно неприхильне становище до сего обниженя, дарма, що його парлямент таки ухвалив. Тепер на обниженє податку від цукру не можна вже й надіяти ся. Отсей поступок мін. Коритовського обурив особливо социяльних демократів, а висловом сього обуреня був виступ пос. Ренера на останнім засіданю податкової комісиї.

Посол д-р Ренер мав мотивувати своє внесене на знесене консумцийних податків по селах, та місто того він заявив, що всяка дебата про се і про всяке иньше зниженє податків не має нїякого змислу. Раз тому, що міністер скарбу не предложив ще й досі свого пляну переведеня реформи, хоч цїле австрийське скарбове законодавство має бути зреформоване вже в 1909-ім роцї. По друге-ж заважує тут становище заняте мін. Коритовським в справі обниженя податку від цукру. Правительство обмануло палату при заключуваню угоди. Тодї обіцювано самостійність, а цукровий податок був першою річею сеї самостійности. Одначе міністер скарбу ударемнив обниженє податку в палаті в нельояльний спосіб. Се не тільки нарушене обовязків проти держави, але також віроломність (фельонїя) супроти партий більшости. Міністер Коритовський не турбує ся ні ухвалами палати ні комісиї. Так прм. предложеня про домово чиншовий податок не предложено ще й до нині, хоч до сего був зобовязав ся. Задля тих причин не стоїть дебатувати, бо нема нїякої запоруки, що ухвали комісиї будуть виконані. До тогож і міністра не ма на засїданю — отже бесїдник вносить, щоб засїданє замкнути. За сим внесенєм голосувало 10 членів комісиї а проти него також 10. Позаяк се виказало брак комплету комісиї, то засїданє і так замкнено.

Соціял-демократичні посли заповідають, що у відплату за ударемнене зниженя податку від цукру, будуть поборювати правительственне предложене про підвисшене податку горівчаного.

Заграничний огляд.

Вибори в Сербії.

В неділю відбудуть ся вибори до скупштини. Всї партиї беруть незвичайно пристрастну участь у виборчій кампанії, через що надіють ся бурливого перебігу виборів. „Corr. Balkan“ запевнює, що правительство остало вірне свому приреченю, що вибори будуть вільні, та що кількох політичних урядників, які впливали на виборців, піде на пенсию. Помимо того надіють ся радикальна партия Пасіча, що вона увійде до палати в числї не зменшенім, але навіть збільшенім. При виборах до скупштини обовязує пропорціональний систем виборчий. Цїлий край є поділений на 17 округів. Кождий округ вибирає певну скількість послів. Виборці голосують тільки на поодинокі лїсти, а з кождої лїсти виходять по черзї послами тільки кандидатів, скільки дістала лїста у відношеню до других голосів. Вибори є тайні.

Заворушеня на острові Самос.

На острові Самос, віддаленім від західного побережа Малої Азиї всего о два кільометри, вибухли поважні заворушеня, в яких мало вже впасти кількадесять трупів. Точних вістох про сї заворушеня нема головно тому, що телеґрафічне получене Самос з Царгородом перервано.

Після нинїшних депеш повстанцї бльокують князя і гарнізон. Також положенє чужих конзулів не є зовсім певне. Причину до сего заворушеня дав князь острова Капасіс, не хотячи підписати декрету на отворене національного зібраня. Зробив се через те, що пішов в розріз з більшостию зібраня.

Для привернення спокою вислало турецьке правительство на Самос кілька кораблїв з пяти баталїонами війська. Крім того поручено ваньому з Сальонїк перевести слїдство на Самос. І як раз отся висилка війська для успокоєня викликали на острові незвичайну паніку, бо Самійці побоюють ся, що турецьке військо уладить на острові різню. Висилка турецьких військ викликала незвичайне занепокоєнє не лише на Самосї але і в Атенах, бо бачуть в сім нарушене автономії сього острова. Самос здобув від 1832. р. значну незалежність від Турциї, рядить ним князь грецької народности, іменований султаном але спільно з народною репрезентациєю. Автономію Самос поручили міжнародні умови та потверджено її в основнім законї з 1850 р. Тепер побоюють ся, що Порта схоче зовсім знести привілеї Самосу, який заселюють майже виключно Греки.

Вчера відбула ся в справі заворушень на Самосї нарада амбасадорів в Царгородї.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 30 мая 1908.

Державна рада.

Відень (Т. К. Б.) В палаті послів поставили внесенє м. и. посли Вінтер, Регер, Діямандґ, Пітоні і Вітик в справі зміни закона з 23 мая 1873 р. про укладане лїст судиїв присяжних.

Інтерпеляциї зголосили м. и. посли: Сьреднявський в справі зміни міністерського розпорядку з 8 червня 1857 про покутних писарів; Давидяк в справі надужитя урядової власти борщівського староства через ревізию переведену в церкві; Фолис в справі сторонничого поведеня рправи фабрики тютюну у Винниках супроти руських робітників та в справі заснованя руської школи народної в Винниках; др. Стахура в справі суперечного з законами ноцийованя подань з жалобами практикованою самбірською окружною дирекциєю скарбовою та в справі упосліджуваня руської мови судовим ад'юнктом Д. Найбером в Ст. Самборі; Заморський в справі побитя одиого польського школяря учителем-Русином за те, що мав молити ся по польськи; д-р Лїберман в справі сконстатованя причини наглої смерти улана Слюсарика з І. полку уланів та в справі признання річної ренти А. Дудек, яка потерпїла контузиї при будові кріпосних будинків в Кракові; Гудец в справі практикованого видалюваня росийських підданих зі Львова а д-р Трильовський в справі конфіскати часописї „Чорна Рада“ з 1 мая 1908 року.

Цїсарський ювилей.

Відень. (Ткб.). В полудни відбуло ся в церемоніяльній сали Бургу сьвяточне зложенє чолобитнї генераліциї цїлої оружної сили Австриї й Угорщини. Привітну промову виголосив арх. Франц Фердинанд. По відповіди цїсаря вручив архикнязь монарсї памятковий ілюстрований твір, виданий військовим архівом п. з. „Sechzig Jahre Wehrmacht“.

По тім відбув цїсар cercle, а відтак пішов до т. зв. малої галєриї, де ждала на него депутация полковників. До монарха промовив полк. Фішер, дякуючи за дар, який виносить по 15.000 К. для кождого полку.

Відтак відбуло ся спільне снїданє в трех салях. Взяли в нім участь цїсар, архикнязї і гості, загалом 540 осіб. По снїданю відїйшов цїсар, якого супроводжав ген.-адютант Пар, до своїх апартаментів.

Панславістичний гумбуг.

Петербург. (тел. прив.) В політичнім клюбі відбув ся обід в честь славянських гостий на 250 накрить. В пирі брало участь богато членів „Думи й Совіту“, а також представителїв офіциального сьвіта. Тоастовано в честь царя й цїсаря. Промовляли представителї ріжних партий і три посли з Австриї. Промовляв також Н. Глєбовецький, виказуючи ріжницї між давним а теперішним славянофільством.

Петербург. (тел. прив.) Д-р Крамаж конферував із рос. міністром справ загр. Ізвольським та зі Столипіном. Зі Столипіном говорив він про спиненє аґресивности Нїмеччини та добув у него дозвіл, щоб славянські делєгати задержали ся також у Варшаві.

Відгомон убитя короля Карльоса.

Лїсобона. (ТКБ.) В палаті депутованих закинув републиканський посол Brage регенерадам і прогресістам, що вони замордували короля Карльоса та що спільно з теперішним правительством хотять викликати трудности між королем а народом. Провідник регенерадів закинув, що такої промови не стерпівби. Бесїдник закинув, що републиканцї воюють підлим оружєм. Републиканцї запротестували проти сих слів.

НОВИНКИ.

— **Для вдів і сиріт по убитих в Чернихові.** Щоби прийти в поміч сиротам і вдовам, що остались по вбитих в Чернихові, взиває Видїл „Подільської Ради“ в Тернополи всїх Земляків до надсиланя жертв на книжочку повітового товариства кредитового в Тернополи ч. 200. Виказ жертв буде оголошений в часописях. — За Видїл „Подільської Ради“: *о. Цурковський Евст., д-р Голубович В.*

— **Непошанованє руських сьвят в бучацькій гімназиї.** Пишуть нам: Сими днями дирекция бучацької гімназиї оповістила, що приватні іспити до II.—VII. кл. в тій гімназиї відбудуть ся дня 15. і 16. червня с. р. Якраз 15. червня припадає понедїлок Пресьв. Тройцї, другий день руських Зелених Сьвят. Можливо, що в сім речинци до приватного іспиту з Русинів нїхто не сїдає, лише сини самих польських та жидівських дїдичів, посесорів, купців і високих урядників з цїлої Галичини, всеж таки учителї Русини в так велике сьвято будуть мусїли без відпочинку цїлий день працювати в гімназиї, а директор Зих, хоч загорілий вшехполяк шовінїст, повинен чейже знати яко австрийський урядник, що руські сьвята в східній Галичині обовязують і що в ті дни не відбуває ся ту в нїодній школї щоденна анї надзвичайна наука. Може би краєва рада шкільна зволила се Зихови пригадати, може би повчила його, що взагалї Галичина ще зовсім не вилучена як йому здає ся, та що не обовязує в ній конституция „3-go maja“, може би вона приказувала його перенести приватні іспити з 15. червня на инший день. Годі-ж, щоби й сею справою були приневолені заняти ся руські посли в парлямент! — *К.*

— **„Hajdamacka mina“** грозить утратою посади учительці в однім селї Турчанщини, п. А. Г. Про се пишуть нам: Коли часописи принесли звістку про убите Потоцького, став управитель відчитувати учителькам донесеня про убите, заосмотрюючи читане замітками: „Jakie to wzruszające, jakie to straszne“. Коли одна з учительок п. А. Г. замітила, що її се не зворушує, закукурічений управитель... звільнив її з посади, дарма що не має до сего права. На другий день розгадав ся, що поки ще Галичина не зовсім „виодрембньона“, він за малий до звільнювання, отже поїхав „до властий“. Там очивидно мали на стільки кебети, що признали „brak rozczulenia“, в кождім разї за невистарчаючий. За те вигадали, що п. А. Г. написала на карточцї страшні слова: „Месть і честь! Слава борцеви Січинському!“ і через шкільну дитину переслала товаришцї, а також, що сказала в розмові: „Йому (Січинському) за се нїчого не буде“ — і на підставі тих провин виточили їй дисциплїнарне слїдство, Тим часом сьвідки зізнали на першу обставину, що п. А. Г. справдї писала і посилала картку до товаришки, але... з просьбою о позичку 3 корон, і другий закид сьвідки прямо заперечили. Але щоб конче доказати п. А. Г. похвалюване вчинку Січинського, напружив управитель до решти свій винаходчий змисл і відкрив, що п. А. Г. підчас того памятного читаня мала „hajdamacką minę“. Сего анї „обжалована“ анї сьвідки вже не могли заперечити і п. А. Г. жде строга кара за надто „бунтівничі“ черти лиця, бо справу „hajdamack-oї“ міни вже віддано краєвій раді шкільній. Се не перший випадок „підмінованя“ Русинів на некорись Поляків і добре було-б, щоби який помисловий учитель відчинив школу, де Русини могли би за оплатою під управою фахових сил (може би міністер Абрагамович?) вчити ся привітливих і чемненьких мін, коли чує ся кидані в лице тяжкі обиди. Ми певні, що школа вже в першім роцї дістала би субвенцию і право публичности, а на далї перейшла би на краєвий етат. Здало би ся також завести сей предмет науки як обовязковий у всїх східно-галицьких руських школах.

— **Польська культура на гал. почтах.** Нам предложено такий зразок польської культури: жінка п. Танаса Зелинського, вахмайстра в Оломунци на Мораві, перебуваюча в Руднї к. Львова, надала в почтовім урядї на зел. стациї Зимна Вода-Рудно корреспондентку до свого мужа, писану по руськи (здресовану по нїмецьки). До тексту кореспонденциї, перед підписом висилаючої, якась чуже рука дописала по руськи з похибками) таку культурну фразу: „На.... матери твоїй, поцїлуй мене в.....“. Очевидна річ, що дописав се хтось з перзоналу почтового в межах Галичини, або на почтї в Зимній Водї-Рудні або в амбулянсї. П. Зелинський повинен удати ся з сим на карну дорогу, а дирекция почт повинна перевести слїдство, хто є автором сеї дописки. Через порівнанє письма не тяжко се дослїдити.

— **З практик окружних рад шкільних.** Рада шк. окр. в Сокали розписала конкурс на дві учительські посади при мійській школї в Сокали. Термін вношеня подань був до 15. грудня м. р. Між кандидатами було двох Русинів, старших учителїв з дуже добрими кваліфікациями і видїловими іспитами, а при тім навіть льояльні. Мимо сего в „тернах“ на згадані посади поміщено молодших і менше уквалїфікованих учителїв, а поминено обох найповажнїйших кандидатів лиш тому, що вони Русини. Чи краєва рада шкільна покаже ся ся справедливійшою і зажадає всїх подань, годї відай сподївати ся, а то тим менше, що в Сокали на 12 сил є всього один Русин, отже радше правдоподібне, що покликані чинники ще й того схотять позбути ся, як вводити „сепаратизм“. Така є практика до вшехпольської теориї.

— **Галицькі лицарі промислу перед судом.** Перед станиславівським карним трибуналом розбираєть ся тепер сензацийна справа дефравдаций, доконаних на шкоду державних зелїзниць інспектором Зібавером і банмістрами Вальдекером та Рутковським в висотї кількадесять тисяч корон. Злодїйська історія представляєть ся в головних чертах ось так: В марті р. 1907. зелїзничий доставник якийсь Вуль (Wuhl) за квітом Зібавера з посьвідченєм відбору достарченого материялу підняв з каси дир. зелїзниць 46.000 корон. Коли при шконтрі обманство викрило ся і для ствердженя обставини, що материялу не доставлено, шконтруюча комісия почала глядати материялової табелї, на якій зазначувано кождоразову доставу. Але табелї не було. Була вона в актах адюнкта Калїти і пропала звідтам, забрана Зібавером. Се дало привід до доходженя. Зібавер робив ся з разу жертвою своїх політичних противників, але суд був иншого переконаня. Розправа витягає на верх ріжнородні мошеництва Зібавера і тов. і сама собою цїкава для характеристики галицьких дефравдантів. Але „актуальність“ цїлої афери зростає, коли згадати що Зібавер ще рік тому відграваб на станиславівським політичнім терені ролю першого оборонця „zagrożonej polskości na kresach“. Він до спілки з звісним Полляком, про котрого згадаємо низше, був головним і найревнїйшим агітатором кандидата Rad-u narodow-oї теперішнього станиславівського посла Ствєртнї. Коли минувшого року після першого шконтра в марті впало на Зібавера поважне підозрінє, тодї „Słow-o polskie“ з своїми „народовими“ кругами взяло його в оборону, шукаючи жерела чуток в політичних мотивах, та именуючи Зібавера „народовим мучеником“. Тепер вже нема тих ілюзий, а навіть тїнь мучеництва здерта з обжалованого, бо показало ся, що Зібавер зашпарованих грошенят не видавав навіть на польські патриотичні цїли, але відкладав „на книжочку“ на всякий випадок. Безпосередно перед початком розправи Зібавера закінчив ся в Станиславові прасовий процес Полляка проти радника магістрату п. Вєжейського. П. Вєжейський назвав Полляка в своїй часописї „спільником злодїв і вломників“. Обиджений Поляк виточив п. Вєжейському прасовий процес, який однак закінчив ся для Полляка дуже нещасливо. Обжалований на многих фактах з житя Полляка перепровадив доказ правди і зістав увільнений. Слїдство виказало, що Полляк зносив ся з Васїнським і иншими визначними личностями злодїйського сьвіта. Отсї дві розправи людий, що ще недавно були стовпами станиславівської Польонії, кидають дуже ярке сьвітло на висшість польської культури на Руси над нашою малокультурністю, а також характеризує властиву цїль грунтованя польських впливів в Східній Галичині. Має вона, як показує ся, досить мало спільного з романтичними кличами „za naszą i waszą wolność“, зате не колїдує нї трохи з Васїнськими і посьвідками зложеного материялу, але ... на мїсяци.

— **Голос остороги.** Хоч у послїдних часах серед нашої суспільности змогла ся дуже значно національно-політична сьвідомість навіть у найдальших і доси темних закутках нашого краю, то всеж таки осьвідомлений наш загал, безперечно обтяжений ріжного рода складками на публичні цїли, занедбує опікувати ся в рівній мірі деякими інституціями, які сповняють і мають сповнити велику культурну місію між нашим народом, а істнують завдяки щедрим даткам своїм добродїїв. Між числом занедбаних інституцій, найбідніїшою справдї стала „Руська бурса ремісннча“ і промислова“ у Львові, про вагу і значінє якої вже не раз і не два було писано в наших часописях. Від осени 1907 р. майже не вплівають нїякі жертви на річ сеї бурси, узбирана перед тим готівка є вже на вичерпаню, а пів сотки синів найбіднїйших наших селян, переважно сиріт, які посьвятили ся науці ремесла і промислу, зістане позбавлених удержаня і вихованя. Сьвідомі небезпеки, яка грозить сій одній з найважнїйших едукацийній руській інституцні в Галичинї, відкликуємось до цїлої нашої суспільности і просимо о сейчасову матеріяльну підмогу. Нехай наша суспільність не забуває на вагу руської бурси ремісничо-промислової і нехай піддержить сю інституцию. Коли ся институция задля браку фондів розлетить ся, вина за се спаде на загал.

Оповістки:

Календар. **Завтра,** в неділю: Теодора (лат. Патронелї). Позавтра, в понедїлок: Петрикія (лат. Нїкодима). Ві второк: Талалея муч. (лат. Єразма).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Перший і одинокий** фестин сего лїта на дохід тов. „Руська Захоронка і Оселя вакацийна“ відбуде ся в сей четвер дня 4 червня (сьвято Вознесеня Госп.) пополудни в городї реставрацийнім на Високім Замку. Комітет подбав о милі несподіванки, члени тов. „Сокола“ возьмуть провід в забавах. Старші і дїти будуть мати нагоду приємну перевести кілька годин. З огляду на цїль сподіємось, що всї руські родини возьмуть участь в фестинї. Комітет устроює також фантову льотерию, тому просить уклінно о присиланє хотяй найскромнїйших фантів, які складати можна в льокали „Клюбу“ (Ринок ч. 10) в понедїлок і вівторок від год. 3—7 вечером. — *Від виділу „Захоронки і Оселї“.*

☐ **З тов. парц. „Земля“ у Львові.** Звертаємо увагу наших Вп. Родимців на наш анонс поміщений в „Ділї“, як також просимо о вписуване ся якнайчисленнїйше в члени нашого товариства. Всїх Вп. Членів, залягаючих досї з удїлами заявленими, просимо о якнаскорійше вирівнанє, або бодай надісланє вписового 5 кор. і першої рати 10 кор. на удїл. Найвисший час вже сповнити сей обовязок. — *Дирекция.*

☐ **З Буська.** Загальні збори філії руського тов. педаг. в Буську відбудуть ся в четвер дня 4 червня с. р. в салї читальнї „Просьвіти“ о год. 1·30 пополудни. На порядку дневнім: 1) купно власного дому, 2) вибір одного члена виділу. З огляду на важність справи, просить ся о численну участь. — *Виділ.*

☐ **Д-р Евген Озаркевич** звісний лїкар і директор „Народної Лїчниці“ перепроваджує ся з днем 1-го червня б. р. з свого дотеперішнього довголїтного мешканя до нового при ул. Підвалє 7 І. пов. в новім домі „Днїстра“.

Урядові вісти:

Іспит зрілости в тернопільській руській гімназиї відбув ся в днях від 22 до 27 с. м. Іспит зложили: 1) Михайло Бачинський, 2) Іван Бойко, 3) Микола Бріль, 4) Стефан Бульчак, 5) Стефан Ванчицький, 6) Микола Войтків, 7) Стефан Воркун, 8) Андрій Гаврилюк, 9) Богдан Грабовенський, 10) Михайло Дозорський, 11) Михайло Дольний, 12) Олекса Зеленецький, 13) Лев Камінський, 14) Григорий Кинах, 15) Іван Мекетів, 16) Осип Мурій, 17) Павло Олійник, 18) Іван Сокальський, 19) Іван Стадник, 20) Василь Стецюк, 21) Іван Ткач, 22) Пилип Хомин, 23) Август Цебровський, 24) Володимир Цебровський, 25) Роман Цегельський, 26) Михайло Кіцька (екстерн.), 27) Петро Максимович (екстерн.). З відзначенєм зложили: 1) Сьвятослав Балей, 2) Михайло Бараник, 3) Евген Грицак, 4) Павло Заблоцький, 5) Корнило Куницький, 6) Григорий Куріца, 7) Павло Мазур, 8) Самуіл Рубін, 9) Константин Савицький. 10) Григорий Славута, 11) Іван Роман дв. ім. Слюзар. Не репробовано нїкого.

Іспит зрілости в гімназиї в Новім Санчи відбув ся в днях від 22 до 27 с. м. Русинів сїдало 9. Зложили іспит всї, именно: Михайло Бурянський, Федь Гнатишак, Микола Гукевич, Юлїян Островський, Іван Вислоцький, Роман Казимір дв. ім. Сас Яворський.

Нові книжки і виданя:

◇ **„Прапор“** орган українсько-руського учительства. Виходить 1. і 15. кождого місяця. Предплата до кінця року 5 К. — Отсе нова проба уведеня в житє станового орґану українського учительства. Після кількалїтньої діяльности буковинського „Променя“, невдатної проби з „Луною“, приступає наше учительство до видаваня нового органу, так потрібного і пожиточного. Материяльне забезпеченє нового видавництва полягає на удїлах, так що можна ворожити йому тревалїйший розвиток, як дотеперішним пробам. При тім і зміст першого числа актуальний, інтересний і ріжнородний. Бажати щастя народним робітникам в початім дїлї.

◇ **Нове українське видавництво.** „Рідний Край“ повідомляє, що у Київі заснувалось ще одно нове українське видавництво „Вільна Думка“; воно має на метї видати українські твори, переважно оповіданя для народу, для розбудженя його самосьвідомости. На першу чергу до друку піде оповіданє Ол. Островського „Хведоркова груша“, що було надруковане у „Рідному Краї“ за минулий рік.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 30. V. Галя і Теофіль Прийма, Оплуцко; Василь Павлюк, Стрий; Бернард Шаль, Коцюбінці; Адольф Орнштайн, Ярослав; о. Волод. Пасинович, Жабе; о. Теох. Леонтович, Зашків; Модест Дністрянський, Стечниківці; Софія Батицька, Ричилів; Николай Ясеницький, Попехї; Володимир Сабат, Сколе; Єлена Козорис, Гусятин; Василь Каляджин, Краків; Володислав Кнуркевич, Гусаків; Йосиф Зеелїґман, Новосїлка перед на; Петро Ячиж, Бояничі; Дора Сехор, Краків; о. Іван Волошин, Коломия.

Оголошеня.

Понеже заповіджена зміна статута тов. „Народний Дім“ в Підгайцях стов. зар. з обмеж. порукою не могла бути переведена дня 21 мая с. р. на загальних зборах з причини браку 2/3 частей членів, оголошує ся отсим нові загальні збори на день 22 червня с. р. з отсим порядком о год. 1 в полудне: 1) Відчитанє протоколу. 2) Зміна статута. — *Дирекция.* 707 1—1

Надіслане.

Може хто з Вп. Товаришів-учителїв має до відпроданя „Szematyzm nauczycielski“ на 1908 р. прошу зголосити на адресу Іван Посипанко, учитель в Лопушанах п. Оліїв. 710 1—1

ЛІКАР

Д-р Григорий Гарматїй

осів в Теребовлї і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 8—10

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Ярославич
в Станиславові ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбург". 673 1—3

Д-р Зенон Пельчар

б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія" з днем 15 мая. — Телєфон ч. 3. 522 7—8

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ „ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

Контора виміни
п. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного. 4

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.
(против Банку Гіпотечного на плянтацках площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К. найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравок поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Семинаристка пошукує сейчас лекцій на сезон в підгірській околици під дуже скромними услівями. Ласкаві вголошеня просить прислати на адресу о. А Лебедовича Сорока п. п. Хоростків. 692 5—6

Прийму на час ферий т. є від 15 липня (або скорше) до кінця серпня кілька осіб до себе на свіжий воздух в гарній підгірській околиці над Сяном. Лїси шпилькові, купелї приступні, вода здорова, воздух гірский, почта в місци. Вголошеня до Заряду школи в Улючи. 708 1—3

Фільварок на добрій земли є до продажи в цілости або парцелями. Д-р Розенбавм, Львів, Коперника ч. 30. 681 2—3

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи

продає віддані до продажі — в причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спальень, сальону і їдальні.

Кілька ляйкастрівок, шабель, епе і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портєр, фіранок, диванів, диванїків намиток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і волота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, верхал і образів.

4 коні, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоцикл марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пяніно, кілька скрипок, флєтів, кляринетів, грамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцелянн і кришталь.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 558 5—9

Дяк іспитований, кавалер глядає посади зарав. голос баритоновий. Адреса: Петро Дмитрик, Гаї коло Львова. 705 2 3

Важне для Вп. емеритів або адвокатів!

Дім мурований о 6-ох комнатах в Янові під Львовом враз з огородом зараз до продання. — Відомість в Адміністрациї „Діла". 682 2—3

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупляневича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

„Емілія"

первородний християнський салон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цінах. 16—20

Перша руська торговля нафти і приборів до сьвічення
С. КОЗЯКА
у Львові, Жулїнського ч. 9

поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвічення і т. д. Приймає замовленя карткою. Безплатна достава. 623 3—8

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Від 20 лїт

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і вище. МАТЕРАЦИ чисто волосяні від К 25, 30, 36 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ. КОЦИ, катя на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні уряджения покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський
Львів, ул. 3 мая ч. 5. 5 - 30

В Бруховичах під Львовом есть до продажи парцеля о 1000□ сажнях під будову вілли побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адміністрациї „Діла".

На продаж 51 морґів поля, сьвіжого дубового корчунку І. класи ґрунту в лїсничівкою відаленого 20 кроків від стациї Мартинів коло Бурштина. Зголошеня до п. Majer Kornblüh 667 Станиславів. 3 - 5

Фаетони під криті і отверті, візки ресорові і кутшір фаетони дешево до продання. Робітня ВИЧИШИНА у Львові, Паненьска 1. 11. 709 1—5

Дешево, безпечно, скоро без пересїдання до Півн. Америки Канади Бразилії

величезними псспішними кораблями
Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк	86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.)	103·60 зр.
Львів—Бразилія	85·60 зр.
Антверпія—Канада	70.50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до
Ґенеральної аґенциї для Галичини
Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
703 2—8

П. Т.

Отсим маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публику, що я, низше підписаний, від ряду лїт добре знаний у Львові, яко спеціялїст в заводї фризиєрсько-перукарськім, по довголїтній практицї в первородних фризиєрських сальонах у Львові і заграницею, отворив

ПЕРШИЙ ФРИЗИЄРСЬКИЙ САЛЬОН **у Львові ул. Руська ч. 20** (Дім тов. „Днїстер").

Запрошую проте ласкаво Високоповажану П. Т. Публику до мого першого фризиєрського сальону при ул. Руській ч. 20, (Дім тов. „Днїстер".)
647 1—1 З поважанєм С. КУРЦ.

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори Повітового Товариства Кредитового в Скалатї відбудуть ся в четвер 18 червня 1908 р. о год. 2 по полудни з отсим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Відчитанє протоколів Союза Ревізийного і комісиї шконтруючої.
3) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907 і уділенє ей абсолюторіюм.
4) Внесеня Ради Надзираючої що-до розділу зиску і страт.
5) Вибір комісиї шконтруючої з помежи членів Загальних Зборів.
6) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 3 заступників.
7) Зміна статута §§. 8 і 50.
8) Внесеня членів.

Рано о 9 год. відправить ся богослуженє в церкві парохіяльній.

о. Ілярий Герасимович — председатель Ради Надзор.
Іван Білик — секретар. 708 2—3

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 600 6—10

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61
(біля рампи) поручає знамениті тїста часовники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 183

Театр ріжнородностий
„DEPENDANCE BRISTOL".
Нова програма. Теодор Волїер „La belle Rosalda", еспаньска танцерка. „Mixzi Roalith" і пр. 3 комедиї. — Початок о год. 8 вечером. 618 6—6

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Днїстровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, їсти,
Як з приятелями у **Днїстровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ
Лінія КУНАРД
найскорше
Пояснень удїлює безплатно Лїнія Кунарда, у Львові ул. Городецька ч. 99. 668 5—36

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.
КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цїнники даром і оплатно.
Иосиф Іваницкий
механік і спеціяліст
18 **Львів, Готель Жоржа.**

Найбогатша в углєвий квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимчій воді, лїченє сирєаткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистриці 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна ляборатория, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистриці, прогульки в румунські, семигородські та угорські околиці возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лебель.
651 5—10

Від 1868 р. уживане
БЕРҐЄРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейских держав з успіхом против **всякого роду шкірної висипки,** особливо против порилів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і вовсім відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усунена **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дітий, як також невріване косметичне мило **до шитя, кулелїв** і до **щоденного умитку** служить

Берґера ґлїцеринове-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно напереумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся в великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опалене від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої поменшої сорти 70 о. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті. Преміоване почесним медалєм у Відни 1883 і золотим медалєм на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і ґіґієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Миколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Скшешиньского, К. Вінєвского, Едварда Бріґнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра **Т. Зарицького** в **дрогуеріях:** Петра Миколяша і С-ки, Г. Ґріншпана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У **Вашківцях** н. Ч. у аптикара Еміля Вінєнера а також у всїх галицких апт. 407 10—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.

Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість в Адміністрациї „Діла". 645 3-?

20 книжок за 4 корони!

Як довго запас вистарчить, продаю **20 ріжнородних книжок** між якими знаходять ся по **2 і 3 К, за 4 корони.** Користайте з нагоди. Висилає ся лише за попереднім надісланєм грошей або за посліпатою.

Микола Ґрабчук
Чернівцї, ул. Паньска ч. 16.
686 2—5

Парцеляційне Товариство „ЗЕМЛЯ" у Львові
ул. Сикстуська ч. 43|б

Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телєґрамів: „Земля" Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцию маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в иших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно вышший процент і до поодиноких інтересів за виповідженєм після осібної умови.

На жаданє всякі інформациї.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.
37 21—54

МОДЕЛІ 1908 1908

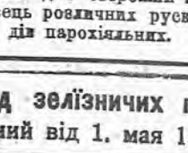

Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.

Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковапих цінах завсїгди на складї.
Цїнники даром і оплатно. 616 6—8

ЛЮБІНЬ — **купелевий заклад і ґідропатичний коло Львова.**

Найспільнїйші сїчані чоди в Европі лїчать в знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм ставовий як так же мязів, артретизм, вигрічи позвапальні, нервобол (Ischias) недомагання і пораженя. Зоґлавк, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї Жіночі хороби особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревае від 1. мая до кінця вересня і є поділена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дієта і ґимнастика а для літників річні купелї в Верецицї. Заклад посідає центрально огрівані купальні і помешкання. Цїна мешкань в д' К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в I., III. сезони значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, желїзниця, почта, телєґраф і телєфонічні полученя. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою

Дирекция купелевого заладу. 523 9—12

Заладовий лїкар д-р Козеврій Обмінський.

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє
А. Зіґмана
у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій

Монограми, ґерби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 93—?

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·80*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15·	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10л	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·35	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	8·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·20
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	8·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Русини читайте!

Нема у нас інтелїґентного чоловіка, який не розумів би яку дає запоруку для його родини, як також для него самого на старість заощаджений ґріш в дорозї асекурациї на житє чи ренти, а також не поминаючи важну, дуже важну в теперішних часах справу, т. є. для доньок віно (посаги); а друга річ в тім, в якім товаристві і в котрих аґентів інтелїґенция і ціла суспільність руська асекурує ся? Дуже часто буває, що цїлком в незнаних собі і в чужих людей, в заграничних товариствах, бо злакомить ся Рутенець не оден на солодкі і приманчиві слова чужого незнаного собі чоловіка, що може і перший раз бачить в житю його і послїдний, от аби вхопив який задаток! А по щож далеко шукати! Єсть преціньодно дуже поважне і найдешевше і для кождого найприступнїйше, о чім не оден вже мав нагоду переконатись — Акцийне тов. „Алліянц" і то в границях австрийських має осїдок, котре приймає в ріжнородних комбінациях асекурациї, а також має окремий віддїл, так званий робітничий, що найбіднїйший денний робітник може себе чи доньку свою на віно, за довільною тижневою оплатою асекурувати. А також має чоловіка в аквізициї широко обізнаного, п. Миколу Петрицького, брата теперішного посла до ради держ., якого сталий осїдок є в Копичинцях.

Кождий отже, хто би лише бажав з провінциї осягнути які інформациї зглядом того, як також єсли би бажав заасекуруватись, то такого просить ся ласкаво прямо до него відноситись, як вже богато инших доси робило з найдальших кутків Галичини, а кождого 1 і 15 в місяци сейчас полагоджує інформациї, евентуально єсли єсть трох-чотирох в певній місцевости до асекурациї, то навіть виїздить туди сейчас.

Русини! Вже час би застосуватись до кличу: Свій до свого! Свій у свого! а тим більше, що п. Микола Петрицький має на метї, часть доходу з тих, котрі як-раз у него впрост заасекурують ся, віддавати на приватну середну школу, котра засновуєсь в Копичинцях. 646 3—3

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 121.

Львів, понеділок 1. н. ст. червня (19. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гаєсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Короля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженем. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Передплата на „ДІЛО

в Австрии:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),
на цілий рік . . 28 к. на пів року . . 14 к.
на чверть року . 7 „ на місяць 2 к. 34 с.
Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с

Оголошення звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсертову або за її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Поклик і інші причасні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Всеславянський з'їзд.

Цілий минулий тиждень був видовищем всеславянських маніфестацій, устроюваних офіціяльними і пів-офіціяльними кругами Петербурга на честь „репрезентантів австрийських Славян“ послів, Чеха Крамаржа, Словінця Грібара і „галицко-русскаго“ Глібовицького, котрі приїхали до Петербурга, щоб там обговорити справу вступної конференції, яка має відбути ся в Празі з метою підготовити терен для всеславянського з'їзду.

Коли вірити нинішним телеграфічним донесеням з Праги, то ціль тої поїздки австрийсько-славянських послів до Петербурга осягнено. А іменно славянським товариствам в Празі донесено з Петербурга, що устроєне всеславянського з'їзду запевнене. Вступна конференция, котра має заняти ся уложенем програми з'їзду, відбудеть ся в Празі в днях 28 і 29 с. м. Візьме в ній участь 60 делегатів росийських, польських, сербських, болгарських і т. д. По дотеперішньому пляну сам з'їзд відбув ся би на-рік в Петербурзі.

Як ми вже згадали, офіціяльні і пів-офіціяльні круги в Петербурзі використали побут австрийсько-славянських послів для як найголоснійшого заманіфестования „всеславянства“. „Репрезентанти поневолених Славян“ були і в президента міністрів Столипіна і в президентів обох палат (думи і ради) росийського „парляменту“ і особливо займали ся ними ріжні політики з чорносотенної думської більшости та октябристського центра, а навіть президент міністрів старав ся їм виробити авдиєнцию у царя, тільки цар на се не згодив ся.

Та найважнійше з цілого того побуту те, що сказано з сього приводу про „славянську взаїмність“ взагалі і з окрема про польсько-росийське братанє. В сій справі австрийсько-славянські посли мали з росийськими і польськими політиками кілька довірочних конференций, з яких одну, — котра відбула ся минулої середи у проф. Ковалевського і в котрій взяли участь представники октябристів посли Петрово Соловово і Мілютін, представник кадетів пос. Мілюков, „праві“ посли Крупенський та гр. Бобрінський, мирнообновленець кн. Львов, презес польського кола Дмовський та ин., — „Новое Время“ проголосило просто історичним фактом для польсько-росийських відносин.

На тій конференції, як доносить „Новое Время“, презес польського кола сказав „історичні від нині слова“: „Ми, Поляки, знаходимо ся в такім положеню, що не можемо класти условій, отже йдемо на з'їзд безусловно“. Докладнійше про ту заяву пише в тім самім числі „Нов. Врем.“ брат росийського президента міністрів А. Столипін в окремій статі, де читаємо: „Представник польського населеня в думі, Дмовський, заявив торжественно і рішучо, що від нині Поляки прилучають ся до славянської справи, і на питанє, котре собі сам поставив, на яких условіях роблять се Поляки, відповів, що славянську справу вважають вони нині безусловно за свою. Польські представники заявили, що при нинішнім укладі сьвітових політичних сил спасенє польського народу остає в звязку і залежности від сили і величи Росії. Потвердили вони далі, що такий погляд входить в сьвідомість цілої думаючої і політично що-небудь значучої Польщі“.

Нововременський політик очевидно незвичайно тішить ся з сеї енунциации польських послів, але і в такім сьвяточнім настрою не вспів він сховати росийських завойовничих рогів і між иншим пише ось-що: „В спільній справі легко вирівнати старі рахунки: важко зробити мало, служачи панови, але легко зробити сто разів більше, помагаючи братови“. З тих слів виходить недвозначно, що Поляки повинні уступити Росії-братови в тім, в чім не хотіли ніяк уступити Росії-панови. Гарне братанє, котре має тільки на цілі взяти по добру від инших Славян на користь Росії те, чого не можна взяти силою, — зовсім щось, як та „згода“, котрої так сердечно бажають Поляки з Русинами....

Та коли півофіціяльне „Новое Время“ тільки дуже делікатно натякає на правдиву ціль „славянської взаїмности“, то офіціяльна „Россія“ висловлює ту ціль зовсім ясно і без ніяких обслон. Зазначивши в статі, написаній на привіт австрийсько-славянських послів, що Поляків годі навіть уважати за Славян, а є вони властиво „чужоплеменці, говорячі по польськи“, пише вона: „Зі славянського становища польська справа є справою росийською. Поляки в інтересі Славянщини повинні остати ся на ласці Росії і все, що Росия з ними зробить для збереженя своєї державної могучости, буде корисне для Славян. Щонебудь станеть ся з Поляками, на тім не стратить ані один славянський нарід, але коли-б через польську справу була захитана росийська могучість, то се було би великим нещастем для цілої Славянщини“.

В кінці й „Новое Время“ не витерпіло і на прошанє австрийсько славянських послів написало: „Росия є найбільшою славянською державою і не потребує чужої території, але своєї потребує для Росії. Як гості для нас Славяни дуже дорогі, але не як господарі. Навіть зі Славянами не хочемо ділити ся нашими правами господарів, могло би се наступити тільки під услівем, що вони схотять зъасимілювати ся зовсім що-до мови“.

Ось і „славянська взаїмність“ в розуміню росийських офіціяльних і пів-офіціяльних „славянофілів“. „Або дайте себе зъісти добровільно і тоді ви добрі Славяни, або, коли Ви на те не годитеся, то ви вороги славянъства і тому ми вас зъїмо насильно!“ — така „провідна ідея“ росийських „славянофілів“. Сю ідею проводять вони вже не від нині на практиці, угнетаючи два великі славянські народи: Українців і Поляків. А зрештою не є се тільки специяльність росийських „славянофілів“, бо те саме роблять також Поляки з „братним славянським народом“ — Русинами в Галичині.

Одним словом, ані історія ані сучасні відносини не знають ніде справжньої славянської взаїмности, а тільки один славянський нарід покриває такою гарною фразою свої завойовничі змагання до панованя над другими славянськими народами. Найліпшою ілюстрациєю сього „славянофільства являєть ся власне доля українського народу, котрий мусить зводити таку важку боротьбу о національне істнованє як-раз зі своїми славянськими гнобителями. Сей контраст між славянофільськими фразами і славянською дійсністю влучно характеризує віденська „Arbeiter - Zeitung“ пишучи:

„Пан Крамарж працює над збратанем всіх Славян, тільки шкода, що він іде зі своїм славянським серцем власне до тої думи, в котрій дух московського насильного панованя знаходить найгорячійших оборонців, в котрій найси ьнійші і рішаючі партиї ослабленє кайдан, які давлять польський і український „братний нарід“, осуджують як замах на сьвяті традиції росийства. Справді, не можна було зручнійше підібрати хвилі для обходів славянського братаня. Польські жандарми масакрують руських селян, руський нарід в розпуці хапає за оружє морду і насильному пановану шляхти протиставить терор атентатів. В варшавській цитаделі слуги царя щодня вішають, стріляють, тортурують польських борців за свободу, а росийських урядників жде на кождім кроці штилет або бомба Поляка. Українська мова щодня тратить права, які здобула підчас революції, а хоч ще не важать ся заборонити знов української біблії, то жадне українське товариство не сьміє розтягнути своєї діяльности на селянство. Бо цар так щиро любить найближший йому по крови український нарід, що хотів би його зовсім зілляти з пануючим народом, а знищити до тла його язикову і культурну окремішність“.

„Не службою для народу є панславізм Крамаржа і тов., не хибною романтикою, тільки сумною і негідною віддачею чести власної і національної на службу росийського царизму“, — кідчить „Arb. Ztg.“ свої виводи. Се з особливим натиском треба віднести до „галицко-русскаго“ Глібовицького. Сей пан, що рівночасно веде і польську і росийську політику, перед несповна двома тижнями випер ся перед цілим австрийським парляментом всяких звязків з росийськими офіціяльними кругами — на те, щоби зараз по тій заяві поїхати до Петербурга і там кланяти ся ріжним Столипінам і тов. та конферувати з ними про „славянское дѣло“. Питаємо ся, коли брехав той пан, чи тоді, коли говорив в австрийськім парляменті, чи тоді, коли конферував з росийськими офіціяльними кругами? Найшвидше і один раз і другий. Публичні виступи сього посла, се найліпша ілюстрация ідейної вартости галицьких москвофілів і найліпша компромітация їх политики“.

В петербурських конференциях представники нашого народу не брали участи. Не тому, як коли б не сприяли розвиткови славянських нлродів, але тому, що вони розріжняють між славянськими народами і славянством. Ми тішимо ся розвитком славянських братів, але всякі „всеславянські“ маніфестациї будемо пятнувати як негідну комедию доти, доки під „всеславянським братерством“ будуть скривати ся егоїстичні стремліня „старших“ славянських братів до панованя над „молодшими“. Треба найперше зробити порядок в своїй хаті, треба побороти ті егоїстичні змаганя, треба, щоб ні один славянський нарід не мав на собі кривди другого, а тоді славянське братерство стало-б довершеним фактом без тих облудних фраз, якими ріжні Столипіни, Дмовські та Глібовицькі тільки неславлять високу ідею братерства народів!

Чернихівська драма.

Польські дневники, хотячи за всяку ціну замняти страшну кровавy подію чернихівську та виправдати жандармів і графського лісничого, правлять, як уже нашим читачам відомо, що 1) тритисячна товпа народу грізно напала на хату війта, кидаючи камінєм завбільшки навіть голови дитини та стріляючи з револьверів крізь вікно до хати, 2) шо лісничий Кіршнер зовсім не стріляв, бо й стрільба його була набита шротом, а рани поцілених походять від куль, 3) що жандарми стріляли лише у власній сборонї.

Отже Arbeiter Ztg. з сеї суботи приносить допись з д. 27 мая від свого специяльного кореспондента, висланого до Чернихова, а в ній читаємо докладний опис подій, цілком згідний у всіх подробицях з вістями, які ми вже подали и попередних числах. Згаданий дневник пише також, що посли Остапчук і Бачинський переслухали на місци богато наочних сьвідків події і протоколярно списали їх зізнаня. З усього виходить, що 1) про напад селян на хату війта не може бути мови. Хата стоїть зовсім неушкоджена; тинк ані дрібки нігде не облупаний; шиби у вікнах усі цілі, крім одної, збитої вистрілом лісничого. Аж в ночи після годії діти війта позносили до хати камінє і т. и., до чого самі признали ся перед обома послами. 2) Жандарми не мали найменшої причини стріляти, тим більше що не робили вперед ужитку з багнетів, як се приписує інструкция. А стріляли вони без попередної команди, і то в утікаючу товпу, бо всї жертви з виїмком одної поцілені з заду.

В тім самім числі згаданого дневника подана телеграма з д. 29 мая від п. Вітика, висланого до Чернихова союзом соціяльно-демократичних послів. П. Вітик доносить: „Навіть жандарми не сьміють перечити, що ціла товпа, котра нібито увела жандармів в таке небезпеченство, що аж мусіли стріляти в оборонї свого житя, складалася що найбільше з 150 людий, переважно жінок, дітий та кількох старих хлопів. Товпа заховувала ся зовсім спокійно і хотіла лише бачити ся з війтом, щоби сказав, чия є ріка. Маю богато сьвідків, котрі під присягою потвердять, що перший вистріл упав з хати і убив 12-літнього Лалака. О якійсь хоругві, що мали ії нібито вивісити люди — се мало би бути нібито доказом, що демонстрация була приготовлена, — нїхто нїчого не знає. За те річ ствердженa, що люди були неузброєні, а жінки поприходили від роботи з кошами. Жадного візвання, щоби розійшли ся, як се § 14 инструкції жандармам приписує, не було; за те стверджено, що жандарми лаяли людий словами: „Марш, псякров, бо стріляю!“ і т. и. Вистріли жандармів, три сальви одна по другій, упали зараз по вистрілї лїсничого Кіршнера і всї з виїмком одного поцїлили людий з заду, отже стріляно до утїкаючої товпи. Люди здрігають ся, оповідаючи, що в утробі убитої вагітної жінки дитина кидала ся, так що можна було дитину уратувати, коли би завчасу приступлено до операції. На хаті війта нема жадних слїдів якогось нападу; каміня нїхто не кидав. Зате є сьвідки, що скажуть під присягою, що на другий день дїти війта понакидали до хати каміня, до чого впрочім самі признали ся. Коли я се сказав війтови, він не сьмів того перечити і не знав нїчого иншого відповісти, тілько: „Побачимо, чи вони на се присягнуть!“ Люди дуже обурені тим, що жандармів не тілько полишено на місци, але вони ще й підчас похорону робили службу з наложеннми багнетами. Також обурює л дий поведене драгонів, особливо рітмайстра гр. Козєбродського, котрий зухвало провокував людий, безнастанно екзецируючи перед ними своїх драгонів“.

В другій телеграмі доносить п. Вітик: „Обдукция трупів виказала, що хлопець Лалак погиб від шротової кульки (Schrotkugel); а також три ранені, що находять ся в тернопільськім шпитали, покалїчені шротом. Є се найпевнійшим доказом, що ті висрірли походять від лїсничого Кіршнера“.

Инша телеграма доносить до Arbeit. Ztg. зі Львова між иншим, що гр. Коритовський мав сказати в якімсь товаристві, що скорійше допустив би до утрати цілого майна, ніж до того, щоби арештовано которогось з жандармів або лїсничого.

Що-до жерела, з якого „Wiek nowy“ і „Słowo polskie“ діставали свої інформації, котрі опісля повтаряли віденські дневники, довідує ся „Arb. Ztg.“ зі Львова, що то якийсь концептовий практикант зі староства Лясковський діставав інформації від тернопільської станиці жандармерії і посилав їх до „Wiek-u“, а відти діставались вони до „Słowa polsk-ego“.

Також і львівський „Głos“ має відомости з Чернихова з д. 29 мая, що при обдукції трупів найдено в голові хлопця Лалака оловяну кульку, котра нїяк не може походити з жандармського карабіна (військові кулї є сталеві), а хиба тілько зі стрільби лїсничого; а в тілї ранених Дїдушака, Прокопова і Хмельовського найдено при операції шріт. Виходить з сього, що лїсничий Кіршнер мусїв навіть більше разів стріляти.

Дальше пишуть до „Głos-u“, що критичного дня жандарм Жук уже о год. 6. над вечером, побачивши в товпі перед хатою війта свого „стангрета“ Худика, сказав до нього: „Худик, іди до хати, бо шкода тебе: тут буде стрілянина“. Значить, жандарм уже три годинї наперед знав, що прийде до „стрілянини“!

Той сам кореспондент доносить до „Głos-u“, що чернихівські селяни внесли вже давнійше через староство до намісництва рекурс против ви-

---

Ол. Галичанка.

Карнавал в Ніцї.

(Конець*).

Деякі дотепи порушували такі теми і сфери, що аж полїция мусїла їх казати змінити або й зовсім усунути. За те-ж не уважала за потрібне заказати воза, на якім їхало кільканайцять дам в рожевих трикотах та звичайних дамських сорочках, без жадної иншої одежі. Га, що край, то обичай. Але то дивно, що дїеть ся се в Ніцї, в якій за часів її належаня до Італії панували так строгі обичаї, що дві особи ріжного пола не сьміли разом показати ся публично, ані перейти в купі улицю. Дївчина, яку побачено з жовнїром на розмові, була на все скомпромітована, та тяжко вже було знайти для неї жениха. Між возами, яких кільканайцять доходило величиною триповерхової каменицї, для яких завчасу ладжено місце проїзду, підрубувано дерева, усувано придорожні будки, — тягнули численні, не менше дотепні й цїкаві менші візки. Дальше кільканайцять груп масок кінних по 20—30 коний, 50 груп масок то в історичних костюмах, то поперебираних в жаби, черепахи, птахи, великолюди, осли, свинї, а також безлїч масок не звязаних у жадні групи. На кож надгороди для найлїпших возів та груп призначує місто 50 тисяч франків.

Кожде уличне карнавалове сьвято повторюється у відступах двічи. Між тим вечерами для висших верств відбувають ся пишні балї й ковстюмовані маскаради. Льожі для видцїв на сих балях платять ся від кількадесять до 200 або й більше франків. Балї, що відбувають ся з незвичайним комфортом, в звичайно з гори приписаних барвах і цьвітах, — стягають всю богату місцеву й приїзну публику. Часто під дискретною маскою уживають свобідної розривки члени пануючого дому, котрі зимують на Рівєрі. Однак попри найвисшу аристократію, вільний вступ мають також дами із „пів сьвіта“, наколи тільки відповіли приписам що-до комфорту в строю та костюму. Місцеві газети пишуть навіть, що й дами сї, яких тут безлїч, тїшать ся великим поводженем, розуміеть ся, доки не переступлять границь приличности, як се лучило ся прим. сього року на нїцейськім бали, де якась дама, убрана в пишне доміно, частенько розхилювала його із легка, при чім спостережено — що під доміном гарна масочка не мала на собі від ніг до голови нїчого більше, крім — трикотів. Розуміеть ся, сю відважну новість випрошено. Став ся скандал, але як зауважано, число дїйсно обиджених тим фактом не було так велике, як би мож було надїяти ся.

Але вернім ще раз до улицї, яка, мимо своєї численности, ріжнородности в замаскованю — нїколи не переступає границь приличности. Не чути поганих слів, нї лайки, нї сварки; ся многотисячна товпа дорослих, розбавлених дїтий — веде себе однак прилично, з великою ввічливостию для чужинців.

Забава й веселість доходить до кульмінацийної точки в послїдний день карнавалу, на який вечером заповіджено спаленє князя карнавалу, що досї царствував на площі Масена, в своїй пишній резиденції.

Користаючи із близького сусїдства, ми ще й сього дня загостили до Ніци.

Коли доїздили трамваєм із Монте-Карля до Ніци, то передмістя й віддалені від осередку улицї, були майже опустїлі. Всї склепи і варстати, мимо будної днини, позамикані. За те до середмістя не доїхали, бо головними улицями як-раз перетягав карнаваловий похід із своїми нечуваних розмірів возами, кіньми, ослами, безчисленними масками, при такім здвизї народа, що годі було й думати, щоб туди перетиснути ся. Позаяк на сей день була дозволена також битва гіпсовими кульками, проте нїхто не важив ся вийти на улицю без верхнього окрита, каптура й маски, через що вся ся многотисячна товпа, здавалась безчисленним масковим походом. Мов бистра филя гірської води, валить народ із шумом, сьпівом, сьміхом, криком. З голосною музикою раз по раз перетягають великанські вози, а на перший відгомон труб, клярнетів, богато масок пускаеть ся у танець. То нїчо, що ноги прямо грязнуть у конфетах, що пил із паперців та гіпсу підносить ся в около — се нїкого не журить. Якась шалена втїха підносить кождого, не дає вдержатись на місци. Потворились колеса, які з сьпівом, підскоками, крутять ся в кільце чим-раз швидше, чим-раз дальше. Летять ряди чвірок, з свистом, тараханем, лиш в ряди годи одно слово: „плясо“ „пляско“, і як вихор перелетїли; за ними другі, треті, дїти й дорослі, жінки й мущини. А все, що йде, пливе, повними жменями або бляшаними лопатками аби не пачкати пальців, розкидає в около хмару паперців й гіпсових кульок. На сім тлї загальної забави досить комічно виглядають мабуть чужинцї, які без маски й каптура — для цїкавости, вийшли тільки приглядатись забаві. Маски ради, що мають неохоронену цїль, сейчас обсипають їх зі всїх боків, всїлякими конфетами, які путаються у волосє, бороди й вуси, засипають капелюх, нападують за ковнїр, запорошують очи, забігають у рот а навіть гортанку. Обтрипуеть ся такий бідачиско, стрясаєсь — а ту нова туча граду на нього спадає і так як пилку, подають собі його з рук до рук, доки не удасть ся йому вивинутись і зникнути десь на убочи.

А народ раз-враз напливає — вже головні улицї за тісні для такої маси, групи масок пішах або й верхом, враз з музиками, запускають ся на бічні, тихі улицї, та заповняють їх гамором, сьміхом, співом. Немов море підчас припливу, так радість заточує чим раз ширші круги. Хто сього на власні очи не бачив, той прямо представити собі не може, що суть люди, ба народи, здібні еще на тверезо до такої шаленої забави.

Иншого підсоня, иншого темперамента, иншых обставин, та иншої школи житя треба до сього, щоб люди уміли так бавитись. А однако — розривка, веселість так потрібна кождому до житя! Жаль, що у нас нїхто навіть не пробуе кинути жмінку яснїйшого сьвітла на шару буденщину широких народних мас. В кождім клюбі, чи „бесїді“, маємо комітети, які висушують мозок, щоб забавити жмінку інтелїгенциї, яка в добавок їх забави і не потребуе, чого доказом мале звичайно число гостей на вечерницях — а маси забідованого хлопа лишені самі собі. І коли з розпуки й браку иншої розривки лїзуть у коршму — тільки голословчі морали знають йому правити, не подаючи в замін нїчого. Противно, навіть такий старий звичай, як коляда з музиками, з великої дбалости о спасенє хлопської душі, тепер заказуеть ся...

Та час покінчити із князем Карнавалом. Палатка його на площі Масена вже пуста. О другій годинї після обіда вивезено його з великою парадою на площу Поншетті — де сидить на високім престолї та дожидає свого сумного кінця. О 8. годинї безчисленна маса народа з музиками й смолоскипами, спішить на площу, щоб в послїдне попрацати свого божка забави. Загудїли трикратні стріли. заграли музики, а ціла широка площа й довжезні улицї заповнені битком многотисячною товпою — засїяли бенгальським сьвітлом, пішли безлїч штучних огнїв, заблисли китицї огневних цьвітів, посипались червені, зелені, сині зьвізди, пописались штуками огненні гімнастики — силачі, засїяли найчудніїшими орнаментами фасади й балькони камениць, а в кінци з треском і сиком стовп огню огорнув й самого князя карнавалу. Признаюсь, що мимо того, що плякати й газети заздалегідь спаленє князя карнавалу заповідали — для мене самий факт спаленя так сказати-б майже живцем сього величезного в синьо-жовту одежу одїтого манекіна, враз з його червоним престолом — все-ж таки був несподїванкою.

А тут огонь горить собі на добре. Іскорки летять високо й далеко на всї боки, горячо від огню починає припікати, народ цофаєсь, настає натовп; — кілька осіб паде завадивши о камінну лавочку — дїти від страху починають плакати — ще троха — а готова скоїтись катастрофа. Але огонь пригасає швидко, ще й зручна поміч полїциї скоро привертають до порядку. За хвилю музики заграли сумний марш, рушили з смолоскипами, а за ними непроглядне море голов і все посунуло помалу в сторону купаючої ся в морі ілюмінацийних сьвітел площі Масена, щоб еще на останку дві-три години перед надходячим постом побавитись, пошалїти...

Сан-Ремо в цьвітни 1908 р.

*) Гл. ч. 118. „Дїла“.

арендования права риболовлї гр. Коритовському; але рекурс той лежав у старостві і відійшов до намісництва аж у два днї після проливу крови.

До якої цинїчної підлоти доходить „Słowo polskie“, показує поміщена в нїм допись з Відня, котру автор так зачинає: „Пролив крови в Чернихові не був припадковою катастрофою. Замовлено її і виконано на час так, як робить ся на замовлений час торт. Вибраний в окрузї Козова-Тернопіль-Збараж-Новесело посол Яцко Остапчук, більше Українець, ніж социяльний демократ, в бесїдї, виголошеній минувшого тижня, наперед малює огірченє руського населеня з причини виареидования риболовлї. Потому в пятницю вечером (22. мая) їде з Відня до Галичини. В суботу д. 23. мая — те все є факти провірені — є у Львові. Вже в понедїлок серед руського населеня в Чернихові прийшло до вибуху, що має всї признаки наперед приготовленої ворохобнї. Ті, що спонукали руських хлопів до нападу на жандармів, що їм наперед приготовили хоругви з народними барвами, що опісля замовили хоругви жалібні, вони знали, що жадна держава і жадна виконуюча власть не стерпить, щоби горожани обкидували жандармів камінєм і стріляли до них. Режисери чернихівської масакри знали, що жандарми зроблять ужиток з оружя, що будуть трупи і ранені. Але їм треба було крови ранених і мертвих для їх політики. Не лякано ся пожертвувати житє кількох Русинів, щоби лише ворогам польського народу у Відни дати новий материял для їх протипольської кампанії.“

На те п. Яцко Остапчук відповідає в „Arb. Ztg., що все від початку до кінця є безлична лож. Він в Чернихові не дістав при виборі посла анї одного голосу і за цїле своє житє був усього лише раз в Чернихові, в маю 1907., коли кандидував на посла; тим самим і не міг нїякої ворохобнї в Чернихові підготовляти.

Що справа з хоругвами є чистою видумкою, се вже знаємо.

Білим круком серед гайвороня польської преси — не маємо при тім на гадцї социяльно-демократичної — є голос Kurjer-a lwowsk-ого в справі чернихівській, того самого Kurjer-a, що впрочім краче на Русинів взагалї, а в чернихівській справі зокрема, згідно з иншими своїми товаришами, — того самого, котрого репрезентант п. Стапінський таку визначну ролю грає в парляментї при нападах на Русинів, а при відчитуваню інтерпеляциї в справі Чернихова гукнув до Русинів: „Ви є причиною того всего“. Отже той сам Kurjer нараз опамятав ся і в ч. 250. так пише між иншим:

„Не досить висказувати жаль і біль (того жалю і болю ми доси в польській пресї не бачили! *Ред.*); ходить єще о рахунок сумлїня. За нещастє, що виходить з людських учинків, ми всї одвічальні: власти за своє поведенє, а загал за власти. — Маймо надію, що слїдство буде обєктивне і безстороннє. Намісникови повинно ходити не лиш о те, що вже стало ся в Чернихові, але й о те, що може стати ся в инших селах руських і польських. — Не прикладаймо великої ваги до сього, що Чернихів то село руське „розагітоване“, що в ньому сьвященик, „Українець“, мабуть ширив такі чи сякі недокладні понятя о праві риболовлї. Така сама пригода може завтра лучити ся в иншім селї, також в руськім, але менше „розагітованім“, може лучити ся в селї польськім, де не буде Українців і радикальних попів! Може лучити ся; бо коли повстає якийсь інтерес громадський, коли нарушає ся правне понятє громади, тогдї кожде село є розагітоване! — В Чернихові не ходило о Україну, о політику Старухів і Трильовеських, а о спір що-до права власности. Що наш сїльський народ уважає ся за властителя тих риб, се знаємо з досьвіду. І що значить новий закон? Він традицийних понять не може стерти, тим більше що закон є неясний і дає притоку до безнастанних процесів. І в Чернихові спори і процеси о право риболовлї були звичайною річию. — Не хочемо на власти складати одвічальність за неясність і гріхи закону; не відказуємо також властям права уживати сили, щоби для закону здобути пошану. Але коли оружна сила інтервенїює навіть в справі публичного права, а тим більше права цивільного, то гадаємо, що форма тої інтервенциї повинна бути дуже осторожна. — Маємо таке вражінє, що оружна сила в Чернихові не здала собі справи з того, як далеко повинна сягати її терпеливість, що троха ще більше терпеливости, а можна було довести до спокою без проливу крови“.

Вкінци домагає ся статя ревізиї жандармської інструкциї, бо жандарми повинні навіть з небезпеченьством власного житя дбати о безпеченьство загалу, о житє горожан, — так, як жовнїр у війнї для безпеченьства вітчини наражає власне житє.

Слїдство в справі Чернихова.

В понедїлок — як нам пишуть з Тернополя — виїхав до Чернихова слїдчий судия, секретар суду Добія на слїдство. Маємо повну надію, що він при веденю слїдства стане на становищи безстороннім понад уровень вшехпольського клеветного суґґеровеня загалу. Тільки одна безсторонність може удержати віру мас народних в значінє права.

Доходженя ведуть ся проти незнаних винуватців о злочин бунту (Aufruhr-Aufstand).

Дотепер ствердженo знаменний факт, що хлопчинана Лалак згинув не від кулї жандармської, але від маленької кулї „льотки“ — на которій видніють знаки „С М 14“. Сей факт стверджує понад всїлякий сумнїв, що лїсничий А. Кіршнер забив хлопця.

Двох селян є ранених шротом, між иншими Поляк Хмєльовський, а се наводило подозріня, що разом з жандармами стріляв в товпу і лїсничий Кіршнер.

B.

Чернихів у військовій комісиї парляменту.

На засїданю комісиї військової в минулу пятницю інтерпелював пос. д-р О. Колесса міністра оборони краєвої в справі подій в Чернихові і поставив внесенє, щоби для розслїду сих подій вибрано окрему комісию (субкомітет). Справа буде порішена ві второк, на найблизшім засіданю. Маючи так пильне і важне дїло в комісиї, д-р Колесса не міг явити ся на засіданю Шир. Нар. Комітету у Львові.

Депутация у намісника.

В неділю по пол. явили ся посли Вітик, Остапчук і Гудец у намісника д-ра Бобжинського, заявляючи йому, що приходять до него не тільки в справі трагічної події, але також з представленєм що до злагодженя виконуваня закона про риболовство. Намісник заявив, що він не може змінити закона, бо се належить до законодавців. За те прирік, що постарає ся о переводженє явної лїцитациї. В справі чернихівській, яка повстала на тлї конфлїкту з жандармами, веде таке слїдство сов. намісництва Чежовський і судові власти. На замітку пос. Остапчука, що староста Завадський признав ревір гр. Коритовському дармо, що селянин Черевичник давав висшу оферту — обіцяв сю справу намісних прослїдити, закидуючи, чому йому досї не представлено квестиї риболовлї в тернопільськім повіті. На те замітив пос. Я. Остапчук, що справу ту обговорював двічи в парляментї вже, але без успіху. Намісник додав при кінци, що богато залежить при таких подіях від приватної ініциятиви та впевнював, що доложить своїх старань, аби по можности злагодити остре виконуванє закона про риболовлю.

Хто підбурює нарід?

Польські газети, невичерпані в евоїх інсинуациях, пишуть, що події в Чернихові треба приписати несовісній підбурюючій радикальній агітациї руських агітаторів, та отсе попало менї припадково в руки 19 число „Батьківщини“ з 1. жовтня 1881 року. В нїм читаю таку допись: „В Чернихові коло Збаража завідатель дібр так побив одну дівчину тамошного господаря, що вскорі померла. Вправдї з'їхали з Збаража два лїкарі і робили оглядини на тїлї помершої, та видали фалшиве свідоцтво. Суд тернопільський заарештував і завідателя і лїкарів. Кажуть, що урядники властителя дібр часто допускають ся побитя селян“. Таке пишеть ся в статї ще з 1881 року, якої нїхто не важив ся квестіонувати нї скаргою, нї простованєм. Колиж з таких фактів саме складаєть ся цїла історія взаємин між двором а селом, коли серед таких обставин приходить ся руським селянам шукати права з польським двором, то хиба важко, щоб той селянин міг „pałać miłością do większych rolników“... До речі треба додати, що про яку небудь „радикальну агітацию“ не може бути в Чернихові навіть мови. При останних парляментарних виборах не дістав там пос. Остапчук нї одиного голосу, бо людий держав в своїх руках „маститий“ о. Алексевич. — *Б. Г-ий.*

Буджетова промова посла Василька.

В буджетовій дебатї, що ведеть ся тепер в радї державній, промовляли доси іменем руського клубу два визначні його члени, пп. Василько і д-р Кость Левицький. З уваги на програмове значінє обох тих промов, подаємо їх в хронольоґічнім порядку, в дослівнім перекладї зі стенографічного протоколу.

Пос. Василько говорив:

Висока Палато! В тяжкім моментї для мойого народа та для краю, в котрім живе gros того-ж народа, дістав я поручене іменем мойого клубу представити відношенє нашої партиї до буджету або — радше — до державної адмінїстрациї взагалї. Се вперве від ряду лїт приступає палата до нарад над буджетом та се є безперечно заслуга сього народного парляменту, що ми вкінцї можемо приступити до правильного полагодженя державного буджету.

Можнаб сказати, що для нас Русинів є ся народна палата дитиною, при котрої колисцї ми стояли. Ледви котрий народ приніс стільки жертв для загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права, на якого основі вибрали сю палату, як ми, та се іронія долї, що при першім полагодженю одної з головних завдач парляменту, при буджетї, як-раз Русинови доводить ся першому промовляти проти буджету.

Ми, Русини, покладали великі надії на сю палату; перш усього ми разом з більшістю великих народів держави, разом з великими народними масами, — сподївали ся, шо ся палата не буде, так як її попередниця, тільки машиною для голосованя над т. зв. державними конечностями, а що вона звернеть ся передовсїм також до народних конечностий. Ми сподівали ся законодатної діяльности на економічнім і культурнім полї та надіємо ся перш усього справедливого розділу тягарів. (*Оплески.*)

Замість того розгляньмо ся, що доси палата зробила! Вправдї вона ухваленєм угоди зняла з нашої монархії велику скалу, одаче та угода так випала, що нею наложено на наші народні маси ще більші тягарі, ніж перше, а специяльно на нас Русинів та взагалї на людність сходу держави впали найбільші тягарі з усього того, що взагалї доси принесла угода для тої части австрийського населеня. Ми ухвалили також нові військові тягарі. Та коли приглянемось буджетови, то бачимо, що покритє всїх тих видатків мало доконатись на основі старої податкової системи. Пригадаю тільки, що коли в буджетовій комісиї піднесло ся жаданє про особисто-доходовий податок, то пан міністер скарбу відніс ся до тої — єдино справедливої податкової системи незвичайно здержливо, можна сказати, навіть неприхильно.

Але ми Русини мали крім загально-державних надій ще свої окремі надії, котрі випливають з наших відносин та нашого лихого положеня. Ми сподівали ся, що нова палата та австрийсько-патріотичні міщанські сторонництва в своїм патріотизмі не вдоволять ся тільки голосованєм за державними конечностями, а що вони справді будуть кермувати ся широкими плянами. До таких широких плянів належить безсумнїву скріпленє основ і підвалин сеї держави для заспокоєня потреб поодиноких її народів. А ті основи з многих боків є захитані.

Думаю, що четвертий з ряду по величинї австрийський народ може також уважати себе за один з малих стовпів сеї держави, та що тому й доля того народа не може бути рівнодушна для патріотів у сїй палатї.

До сього парляменту вийшли ми вже на основі несправедливости, заподіяної нам старим парляментом. Як відомо, число наших мандатів не відповідає числу нашої людности; звісна річ, що ті усї руські 33 мандати з Галичини й Буковини наслїдком штучної виборчої геометриї та наслїдком специяльних постанов для Галичини не є для нас запевнені, та що ми аж по найбільших з'усилях, втративши один наш мандат, увійшли до сеї палати.

Скажу відразу, що — знаючи відносини — не приписую виборчої геометриї в Галичинї та всього лиха нового виборчого права зглядом Русинів пок. ґрафови Потоцькому; знаю, що він від довшого часу мав ідею національного катастру, та що від того пляну відвели його деякі люди, котрі все вміли вдерти ся до його окруженя, та котрі спричинили богато річий за його намісництва, в яких він менше провинив ся; ті люди спонукали його предложити той виборчий проєкт, який потім дістав санкцию від правительства і палати.

Під тим виборчим правом переведено вибори. Та перед тим відбули ся в Галичинї сотки зборів та сотки тисяч хлопів помагали цїсареви проти парляменту та дякували цїсареви, що вкінцї хотїв дати народови загальне виборче право. Тисячі хлопів відпокутували сю подяку і сю пошану для цїсаря вязницею і карами; коли-ж вони вкінцї мали виконати своє виборче право та вибирали своїх мужів довіря, то — з якими трудностями відбувались вибори та скільки мусїли витерпіти виборці, котрі посьміли вислати до парляменту своїх мужів довіря!

Під сим вражінєм, серед розворушеня цїлої людности, вийшли мої галицькі товариші до сього парляменту. Всї ми руські посли — з виїмком двох социяльних демократів — з'організували ся тодї в один клюб. Уже тодї, так як і нинї, ми стреміли до того, щоб з'єднити всї національні елєменти для оборони і здобуваня національних прав.

Ми за слабі на те, щоб, як инші народи, дїлити ся з приводу партийної тактики поодиноких фракций. Не можемо і не вільно нам так робити. О скільки маємо ту саму національну сьвідомість, ми мусимо і мусїли йти разом, та з тої причини ми тодї зложили один клюб разом з тими панами, котрі тодїї вважали себе за старорусинів. Провідною програмою того клюбу була і доси єсть програма руської національно-демократичної партиї. Ся програма основуєть ся на самостійности української нациї з її мовою і культурою. Ся партия є з суспільного й економічного погляду партиєю демократичною; її тактика лежить у тім, щоб мирною дорогою розвинути сили партиї. Ся партия є далека від ворожнечі до польської нациї, а з'осібна до польського хлопа і польського міщанства; таку ворожнечу партия осуджує. (*Признаня*).

Наш народ вів великі боротьби з Поляками, але ті боротьби належать до істориї.

Наше сторонництво вело і доси веде в Австриї боротьбу з великим колом польським; коло бореть ся в галицькім соймі з польськими партиями. Одначе се є боротьба за збереженє і здобутє своїх прав, боротьба за істнованє; але нїколи ми не боролись за те, щоб Полякам перешкаджати в їх повнім національнім і культурнім розвитку. (*Признаня і оплески*).

Мої панове! Як сказано, наш клюб мав тодї 30 членів та належало до нього пять послів староруської партиї.

Як ставляє ся тодї до нашої партиї коло польське, до котрого ще не належав пан Стапінський? Перш усього воно так покористувало ся своїм правом до віцепрезидентури в парляментї, що іменувало віцепрезидентом людину, котра в своїй політичній діяльности визначалась ненавистю, а навіть погордою до Русинів.

Розумієть ся, се зараз викликало огірченє в нашім клюбі.

Прийшла дебата над над'ужитями при парлямеитарних виборах. Що ся дебата не була безосновна, та що ми не виступали тут з видуманими закидами, про се сьвідчить теперішний шановний віцепрезидент кола польського, п. Стапінський, котрий тодї потвердив наші закиди, а навіть декуди острійше промовляв, ніж мої клюбові товариші. Його теперішний клюбовий товариш, член вшехпольської партиї, високоповажаний барон Баталія визначив ся тодї промовою, котру його ексцеленция пан міністер внутрішних справ певно почислив до підюджуючих промов, про котрі він вчера сказав, що вони вийшли на шкоду краю.

Се також не могло руський клюб зблизити до польського кола. А таки, мої панове, мимо тих бесїд палата тогдї заняла троха инше становище, ніж тепер при дебатї над соймовими виборами, і на підставі тогдішних ухвал, надїялись ми строгого розслїдженя тих виборчих подій. Особливо-ж мої товариші з Галичини, що в більшій части не брали ще доси участи в парляментарнім житю, що о міністрах і міністерствах мали ще понятє з давних часів, та думали, що слово є словом, запевненє запевненєм, — ті вірили, що правительство справдї поважно забере ся до дїла, особливо коли має перед собою в палатї клюб зовсїм не малозначний, з котрим кождого часу мусить числити ся, та заспокоїть бодай те найдрібнїйше жаданє, з яким взагалї виступити може якийсь народ, жаданє, щоби міг жити серед законних відносин.

Ось бачите, мої панове: тепер мушу зійти на особу, котрої у всїх тих дебатах з остатних днїв не названо, а котру таки треба назвати. І я маю собі за обовязок назвати її, бо я переконаний, що ми може не находились би нинї в сім страшнім положеню, коли би та особа не сидїла тепер на лаві міністрів: є се ексц. п. міністер для Галичини Абрагамович. (*Живі притакуваня*).

Він був тогдї головою польського кола, і ті 30 руських послів вже його страшно рознервували. Вже тогдї думав він над тим, як би можна з того одноцїльного сторонництва зробити два; і се йому, як бачите, удало ся.

Двох зпоміж панів Старорусинів має взагалї инше національне переконанє як ми; инших трьох усїлакими способами — не хочу тепер входити в те, якими — швидко напучено. (*Сьм.х*). І нараз дістали ми тутки в палатї „русско-народне“ сторонництво зложене з пять мужа; і що скаже Русин, того не скаже вже „русскій“, а що скаже „русскій“, того не скаже вже Русин, а мій любий ексц. Абрагамович з радощів затирає руки. Се був початок катастрофи, якої він бажав, ворожнечі між обома сими клюбами. Се була його цїль, а початок був уже зроблений. (*Притакуваня. — П. Мярков: „Се неправда! Русско-народне сторонництво було перед Абрагамовичем і буде по Абрагамовичу! — Оклики*).

Про Вас і про п. Глїбовицького я виразно сказав, що маєте инше національне переконанє; але о других трьох панах, вибачте менї, знаю, як думали тогдї, коли належали до нашого клюбу, а як думають тепер. Між одним а другим лежить пригода з яйцями і т. и. (*Оклики і сьміх*).

Отже, мої панове, прийшли вибори до державної ради до легітимацийної комісиї. Мої галицькі товариші все ще думали, що так, як повинно бути в парляментї, посли розслїдять тепер кождий вибір, а коли сей і той вибір задля надужить буде уневажнений, то воно в краю зробить величезне вражінє і такі випадки не будуть там більше повтаряти ся.

На жаль мушу сказати, що те сторонництво, на котрого чолї стоїть д-р Лкеґер, той сам, що колись за міністерства Баденія, коли приїхала до цїсаря руська депутация, так сердечно стояв по нашій сторонї, тепер цїлком перейшло на сторону тих, що не бажають ладу в Галичинї. (П. Стапінський: „Будьте переконані, що ми, людовці, зробимо вже в польськім колї лад з виборами!) Ви-ж бачите, що я говорю тепер все ще о тім польськім колї, до котрого Ви ще не належали, а про Вас могу лише ствердити з подякою, що при виборах до державної ради йшли Ви з нами.

Отже те сторонництво перейшло на сторону польського кола. Я нераз з зачудованєм глядів на ті успіхи, які християнсько-социяльне сторонництво здобуває тут на заході день в день, і, читаючи про намір утворити сторонництво державне, думав я собі нераз: Отсе сторонництво з такими організаторськими спосібностями, з такими великими ідеями, з такою агітаторською силою, хто знає, чи воно справдї не доведе до злїпленя державного сторонництва.

Не кажу, що я бажав сього, але мушу сказати, що в остатнім часї я помічав богато річий із сторони християнсько-социяльного сторонництва, особливо таких, котрі нас обходять, що на мою гадку дуже противлять ся тим великим цїлям. (*Живі притакуваня*). Певно, що і через своє становище в справі парляментарних виборів тратить се сторонництво симпатию у населеня там на сході.

Пригадую дальше оден виступ мінїстра д-ра Ґесмана на зборах виборців у Відни. Коли ми в крайнім огірченю, що правительство не дотримало слова в університетській справі, по студентській бучі виступили тут, що правда, за остро, висказав незадовго потім д-р Гесман на зборах виборців: „Не знаю, чого властиво ті Русини хотять, що вчера виправили таку бучу!“ Се вже дало нам богато до думаня. Прийшов атентат з д. 12 цьвітня. Ексц. д-р Гесман був тогдї в Монахії і знов не знав, як се могло стати ся, що найшов ся Русин, котрий так стратив голову; д-р Гесман не міг сього зрозуміти, бож адмінїстрация в Галичинї, казав він, є дуже добра — се знав він там в Монахії, — а намісник Потоцький був добродієм Русинів. (П. Пастор: Таким він був!) Я прийду ще до сього, а Ви не будете невдоволені тим, що скажу про ґрафа Потоцького.

Мої панове! Таке велике сторонництво, що має так поважні і великі цїли, не повинно так легко судити про положенє і долю четвертого з черги народу австрийського і не повинно для хвилевих тактичних причин помагати в парляментї до ухвал, котрі могуть колись стати ся грізними для цїлої держави, котру ті панове так горячо люблять. (*Притакуваня*).

А руський клюб по тім усїм таки ще не стратив терпеливости; він хотїв дальше в сїй палатї спокійно працювати разом з иншими сторонлатї спокійно працювати разом з иншими сторонництвами. Алеж він мусїв якимсь способом своїм виборцям показати, що в новій палатї щось робить ся і для виборців. Говорю цїлком щиро: Ми зробили з правительством угоду, в котрій містили ся найпильнїйші, в сїй хвили невідперті жаданя руського народу. Головна точка була, якої певно жаден народ в Австриї не домагає ся, се просьба о законну адмінїстрацию в Галичинї. Друга точка се справа університетська, а в третій ходило о те, щоби при надходячих виборах соймових правительство дало виборцям в руських округах свобідно вибрати тих, кого хотять.

Мої панове! Я і не згадував би про сю угоду, коли би вона не була знана значній части сеї палати; бож знає о нїй польське коло, уложено її за згодою голови кола і за згодою самого кола, Ексц. Абрагамович докладно знав про неї. Чи межи перенесенєм мінїстра Абрагамовича з його кріселка з сеї першої лавки на крайне містечко на лаві мінїстрів а нашою угодою є яка звязь або нї, се вже не моя річ провірювати. Досить, що п. Абрагамович незадовго по тім переніс ся на лаву мінїстрів. Кажу отверто, що особливо після одної розмови з п. Абрагамовичем був я певний, що наша угода найде ся тепер на найлїпшій дорозї, коли голова польського кола, котрий затвердив угоду, стає мінїстром для Галичини.

(Конець буде.)

В справі з'їзду славянських студентів у Празї.

До поступових українських Товаришок і Товаришів!

Візвані Союзом чесько-славянського студенцтва (Svaz česko-slovanskeho studenstwa), орґанізуючого з'їзд поступової славянської молодїжи, утворили перебуваючі українські студенти в Празї тимчасовий комітет укр. секциї.

Комітет сей звертаєсь отсим до всеї поступової укр. акад. молодїжи без рїжниці пола і без огляду на кордон з горячим зазивом взяти участь в тім з'їздї, котрий задля відносин в Росиї відложений до 24. червня.

З'їзд буде стояти на становищи культурного (неполїтичного) славізму і не буде мати нїчого спільного анї з так званим славянофільством, анї з ославленим панславізмом.

Сей культурний неполїтичний славізм розуміють так підписані, як і орґанізатори з'їзду так:

1) Признають всїм славянським народам без огляду на їх теперішне полїтичне становиско найповнїйше право рішати о собі в всїх областях культурного і національного житя.

2) Уважають в інтересї розвою культури кождого славянського народа конечним стреміти до пізнаня всїх славянських народів і зближеня їх сею дорогою на поли загально-культурних питань (но все таки повно независимо від їх полїтичного становища і від того, як вони до себе відносять ся).

3) Будучи принципіяльно противниками всякої гегемонії не тільки полїтичної, але і язикової, заявляємо ся противниками накидуваня одного славянського язика, як язика межиславянського, а за пасивним приєднєм всїх славянських язиків.

Щоби запобічи всяким непорозуменям, які можуть повстати задля рїжно толкованого слова „поступовість“ дефінюють його так підписані, як і орґанізатори з'їзду, що під понятєм „поступовість“ розуміємо всяку негацию якого небудь панованя одного народу над другим, одного чоловіка над другим, одного пола над другим, та признаємо повну свободу в справах індивідуального розвою кождої одиниці.

З отсим зазивом звертаємось до Вас, Товаришки і Товариші, щоб Ви взяли участь в нарадах з'їзду, або як одиниці, або через своїх делєґатів. Звертаємось рівнож з просьбою, щоби референти вчасно опрацьовували свої реферати, котрі далиб повний і вірний образ культурного і національного житя і потреб українського народу, та щоб сї реферати скорше були надіслані в Прагу, щоб ще був час перевести їх на инші славянські мови, тому що будуть роздані поодиноким членам всїх народностий, які будуть брати участь в нарадах з'їзду.

За тимчасовий комітет укр. секциї з'їзду поступової славянської молодїжи.

Яким Крисоватий, Василь Струк,
Борис Чернишов

На сю відозву повинна відгукнути ся безпроволочно вся наша університ. і техн. молодїж, з Австриї і з України. Наша молодїж повинна в сїй справі порозуміти ся з закордонними товаришами. — *Ред.*

Подвиги владики о. Хомишина.

(*Допись з Гусятинщини*).

В днях 23—28. мая с. р. відбула ся місия в Копичинцях під проводом еп. Хомишина. Вже початок її не ворожив нїчого доброго, бо мимо того, що народ не хотїв овацийно бандерією висували народ і бандерия з „Соколами“ і „Січовиками“ витала владику. Зараз на вступі бурмістр міста Монастирський повитав його „польським словом“, а епископ вправдї зачав відповідь кількома словами по руськи, та скінчив śliczną polszczyzną.

В суботу була перша проповідь самого о. Хомишина, а вже на тій проповіди сказав він, що „дідько висилає своїх апостолів на віча і збори, а там вони відтягають народ від церкви і Христа". В неділю на проповіди вигнав з церкви „Соколів", накинувшись на них цілком ненасокільських шапках а — він „паради не потребує, бо не такі паради видів в Відни. Була то перша подяка за величаве принятє. В дальших проповідях еп. Хомишин як-би читав „Руського Селянина". Накинув ся на наших послів, що „дурять народ обіцянками, грушками на вербі і нічого не роблять, тільки сварять ся, а в Відни сидять мудрі пани і не дадуть ся". Накинув ся на суддів, лікарів і адвокатів взагалі, що „нарід здирають". Єдине спасенє, — по словам владики — дати все на „Боже" і йти за своїм парохом у всім не розбираючи. Накинув ся владика й на Франка та навіть не пошанував його хороби, а майже з піною на устах викрикував, що то „палець Божий його діткнув". Навіть вишивані сорочки завадили владиці. Забув видко о. Хомишин, як сам, ще не так дуже давно, носив їх як сільський хлопчина.

Коли о. Хомишин так кидав громи на всіх і вся і „пальцем Божим" грозив, в Гадинківцях погоріла як-раз його ціла родина. Чи не є то також „палець Божий", за се, що епископ Хомишин замість голосити любов, голосить слїпу і темну ненависть та роздор ширить в народі.

В неділю о. парох Шанковський дав бенкет в честь владики. Зійшли ся польські пани і підпанки, обсїли руського владику — но, і йшла забава, а о. Хомишин лише сьміяв ся та цвенькав по польськи, з одного боку до русиноїда кс. Лїбревського, з другого боку до економа Смалєвського. Забув тоді о. Хомишин при обильнім „ятствіи и питіи" про тих біднних, над якими так плакав з амвони, накидаючи ся на всю сьвітську інтелїгенцию, як на шкіролупів народа.

В четвер дня 28. м. м. заїхав о. Хомишин з помпою перед костел. В костелї розбалакав ся знова, і, сказавши кілька слів по руськи, говорив дальше по польськи, а суть його бесїди була така:

Moi najmilejsi! Cieszę się bardzo, jak widzę ten lud polski, który ma tak liczną inteligencyę i to **inteligencyę taką, jakiej Rusini nie mają**, inteligencyę, która ma w sercu wiarę katolicką i tą wiarą w swym życiu publicznem i prywatnem się kieruje. O! naprawdę ja wam zazdroszczę! Ja wam zazdroszczę takiej inteligencyi, ja wam gratuluję, że macie taką inteligencyę"... i t. d. in dulce infinitum. По такій маститій промові наступило przyjęcie u ks. Librewskiego. Хто то є той кс. Лїбревскі — звісно читачам „Дїла".

Правдивий руський епископ вважав би низшим свого достоїнства переступити поріг сего русиноїда і душехвата. У Лїбревського наступила широка забава майже до 12-ої в ночи, ks. biskup toastował i na ks. Librewskiego i na jego matkę-Polkę, а за те зібрана Польонїя співала йому „niech żyje nam". Не разило вже еп. Хомишина, що в костелї „робила параду" польська страж ogniowa, бо то преціньо не руський „Сокіл". Не проклинав їх, анї не виганяв з костела. Заміту тутки, що на бенкетї у пароха о. Шанковського, хоч о. декан тоастував в честь епископа, то епископ не уважав навіть вказаним подякувати jakiemuś-tam ruskiemu księdzu.

По місиї відбулись наради, щоби як найскорше закладати против читалень „Просьвіти" читальні парохіяльні, та щоби взяти в руки духовенства без ріжниці партий „Народний Дім" в Копичинцях, (котрий до тепер має бути „гніздом чортів"). От так-то апостолує о. Хомишин. Наслїдки його апостольства як-раз однак противні його намірам. Треба лише чути, що народ говорив на ту місийну дїяльність, де о. Хомишин відбирає приреченя не читати нїчого, крім „Основи", а навіть не ходити до товариств, де є инші газети.

Тож тихо вже без паради виїхав о. Хомишин з Копичинець та найлїпше зробив-би, як-би не вертав, бо не ручимо, чи не стріне його прийнятє таке, на яке справдї заслугує.

Один з многих.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 1 червня 1908.

Галицькі жандарми при роботї.

Фельштин. (Тел. прив.). В ночи з суботи на неділю прийшло до битки серед гурта підпитих хлопів. Завізваний жандарм почав їх арештувати. Один хлоп, заточуючись, вдарив жандарма чоботом в ногу. Тодї жандарм пхнув його багнетом і забив на місци.

Цїсар на військовій парадї.

Відень. (Т. К. Б.). Нинї відбула ся весняна парада військова. Цїсар брав у нїй удїл на коні через кілька годин і остав до кінця. Публика витала монарха дуже овацийно.

Плястер на віденське „посрамленіе" Сєнкевича.

Краків. (Т. К. Б.). Учасники кількох селянських прогулок пішли вчора до готелю, де мешкає Сєнкевич, та зробили йому горячу овацию. Сєнкевич подякував їм промовою. (Отже по розправі — як ми заповідали — mistrz-ове горло поздоровіло. — *Ред.*).

Навіть в Петербургї не карають за Міцкевича!

Петербург. (Т. К. Б.). Департамент сенату до справ політичних скасував засуд варшавської судової палати в справі Ігнатия Хжановського і Тадея Ґружевського, котрих засуджено на рік тюрми за надруковане невиданих доси поезий Міцкевича. Сенат не знайшов у тім жадних знамен злочину.

Вибори до сербської скупшини.

Білгород. (ТКБ) При вчерашних виборах до скупшини вибрано 84 кандидатів правительственних, 46 молодо-радикальних, 16 націоналістів, 8 поступовців і 1 соціялїста. У осьми округах відбудуть ся тїснїйші вибори.

Авторські права.

Мадрит. (ТКБ) Міжнародний конгрес накладників ухвалив, що конференция, котрій поручено ревізиї берненської конвенциї, має право репродукциї завести зовсїм таке само, як право передукциї завести зовсїм таке саме, як право укладів, та охоронити авторів і композиторів перед механічною репродукциєю їх творів.

Трамваєва катастрофа.

Міляно. (ТКБ) Віз трамваю парового, курсуючий між Тревілїо і Льоді, вирвав ся з шин. 25 осіб зістало ранених, з них 8 тяжко.

НОВИНКИ.

— **На бойкот — бойкот!** Від одного з наших дїячів на провінциї дістаємо такі замітки: Кілька днїв тому вернув я з західної Галичини, де під час мого довшого побуту переконав ся о крайній нетерпимости Поляків до всего, що наше. Так пр. бойкутують Поляки реставрациї й цукорнї, де є „Дїло" або яка небудь инша наша часопись. Коли я упімнув ся о се, сказано менї прм. в Кракові, що можу читати „Дїло" лише в реставрацийній кухни між кухарками. Спасибіг за раду „демократичним" Полякам! Будемо тепер по кухнях і всюди читати, аби і кухарки і парубки шляхотські знали, про свої кривди. При сїм однак відзиваю ся до наших товмриств, „Бесїд" і патриотів: Чому за руські грошї пренумеруєте Czas, Dziennik, Przegląd, Słowo, Kurjer, Tygodnik, Dzwign-ю, Szkoł-y, Wiek і т. д, піддержуючи через те своїми грішми їх істнованє? Чому робите се, тодї як превумеруєте зі своїх газет ледви одну-дві? Рідко де в „Бесїді" є пр. київська „Рада", „Рідний край", угорська „Наука", черновецька „Буковина", або „Свобода" й „Літер. Наук. Вістник" і пр., а за те польські всї, хоч нас щодня обкидують болотом. Невже годї нам жити без проковтненя польської лайки?! Нуже, не гаймо ся і зі всюди викидуймо польські, русиноїдні газети так, як викидують Поляки наші! Най наука не йде в лїс. З окрема звертаю ся до нашого Всч. духовенства, щоб воно не остало позаду в сїй справі та перестало пренумерувати хочби заслужби Б. єзуїтський краківський „Przegląd powszechny" де знаходимо прм. такі глумлячі з Русинів реченя як: „Był krzyk i harmider, jak u ruskiego księdza na prażniku!" Перестаньмо вже раз підпомагати нашими грішми ворогів, які через свою пресу затроюють душу нашого народа! Про голоси польської преси досить нас інформують наші часописи. А хочемо багато інформаций, красше заабонуймо собі якийсь нїмецький, непродажний дневник, який не ворогує проти нас. Нуже до дїла, і то солїдарно! — *С.*

— **Пос. В. Будзиновський до двоголового орла.** З телєграфічних справоздань з „руської дебати" знають наші читачі, що през. палати Вайскірхнер удїлив пос. Будзиновському упімненя за невідповідне апострофованє габсбурського орла. Тепер можемо подати також і цїлий сей уступ з його 5 годинної промови, що становив саме єї закінченє: „Кінчу—говорив пос. Будзиновський,— а остаючи під вражінєм провокацийної промови міністра справ внутрішних, звертаю свої очи до габсбурського орла там над головою пана президента та затиснувши пястуки, кличу до него словами Гайного:

Du hässlicher Vogel
Wirst du mir einst in die Hände fallen,
So rupfe ich dir die Federn aus
Und hacke dir ab die Krallen!

Для спиненя прокураторського олівця, який собі від якогось часу так „вживає" на сторінках „Дїла," замітимо п. Бартови, що сей уступ міститить ся на 4842 стор. стенографічного протоколу австр. парляменту, якого не сьміє тикати навіть найзазвятїйший прокуратор. До тогож додамо, ще й те, що та алюзия відносить ся не до польського але до австрийського орла, отже по конфіскатї Міцкевича не будемо вже мати конфіскати Гайного...

— **Польським газетярським „шмокам" в альбом.** Віденський тижневник „Die Wage" містить в останнім своїм числї отсї цїкаві замітки про галицьку дебату в віденськім парляментї: „Руська дебата в палатї послів покінчила ся драматичним епілогом. Коли вже Поляки доложили всякого труду, щоб страшні жалоби Русинів представити як злобні видумки, коли міністер внутрішних справ запевнив високу палату, що галицька адміністрация є у взірцевім порядку, а треба хиба того, щоб прикоротити трохи розгулявших Русинів — вдарила телєграфічна звістка, що в однім руськім селї постріляно польськими жандармами пятеро людий, старців, жінок і дїтий. Висока палата, що як звісно завсїгди має до полагоди „важнїйші справи" — хоч овочів тих турбот не видко — приняла страшну вість з тою рівнодушністю, яка засьвідчує так само найвисшу мудрість, як найвисшу глупоту. Але публична опінія всїх культурних народів спочуває в сїй хвилї бідному народови, що нехоче і неможе забути своєї славної бувальщини на степах Украіни. Коли сей, як дитя добродушний, народ, затискає люто кулак проти свого гнобителя й тирана, коли його заступники з болем і обуренєм кричуть до народів культурної Европи, то лише газетярський „шмок" може називати се „здичінєм". Коли би за часів Теля виходили газети, то ті самі „шмоки" з певністю заступалиби ся за шляхтича-Геслєра, а не за звичайного злочинця Теля. Однак Шілєр не Геслєра, лиш Теля голову оповив вінцем слави безсмертного геройства. „Істория, каже Момзен, не знає параґрафу про державну зраду" і колись побачить вона здичінє зовсїм не в українського народа і його хоробрих заступників"...

— **Французька експедиция до південного бігуна.** 5-ого мая відбуло ся в Сен-Мальо (північно-західна Франция) торжественне спущенє корабля „Pourquoi Pas?", який в липни відїздить від берегів Франциї в антарктичні краї. На чолї експедициї стоїть лїкар Шарко, який уже де-кілька років тому їздив у сї краї. Тепер він збираєть ся проїхати ще далї на південь і навіть сподіваєть ся доїхати до бігуна. Для здїйсненя сеї мети треба щоб корабель міг дійти як мога далї на південь, і для мандрівки по ледї потрібні більш зручні способи переїзду, ніж мандрівка псами, якими їздили попередні мандрівники по полярних краях. Корабель „Pourquoi Pas?" збудовано тїльки з дерева, а через те, що дерево одночасно і дуже добре витримує напір леду і може трохи гнути ся, сподіють ся, що сей корабель дїйсно зможе пройти найдалї на південь. Замість собак, які часто не витримують довгих морозів, Шарко збираєть ся користуватись особливими автомобілями, які мають перевозити екскурсантів по ледовій країні. З тими автомобілями останнїми роками Шарко робив чимало проб, які дають змогу сподївати ся, що він мати ме повний успіх. Держава асигнувала на експедицию 600.000 франків; великі жертви зроблено також паризьким географічним товариством та приватними особами. Всього в експедициї бере участь 21 людий. Жінка Шарко проведе експедицию на південь — до Огненної Землї, а потім вернеть ся у Фравцию. Шарко певний, що через два роки, в 1910 роцї, його корабель повернеть ся в Сен-Мальо.

— **Топтанє прав руської мови центральними урядами.** Чуємо від наших непрошених опікунів вічну пісоньку, щоб Русини держали ся закона, який вони нїбито безвинно нарушують. Тимчасом немає й дня, в якім би нам не прийшло ся занотувати фактів, де закони в примінюваню до нашого народа нарушують саме ті, хто є постановлений до їх береженя. Отсе довідуємо ся прм., що в спорі веденім косівським адвокатом, д-ром Львом Кульчицьким, перед п. к. повітовим судом в Косові до СП 181/7, де і позов і вироки І. і ІІ. инстанциї були зредаґовані по руськи, Найвисший Трибунал видав ревізийний вирок (Rv 213/8) в супереч обовязуючим законам і принятій загально доси практицї в польській мові! Всякі коментарі до сего тут зайві. Сей факт становить знаменну ілюстрацию до бундючної промови п. Гломбінського в справі повної рівноправности Русинів — в судівництві! Поляки обсїли не тільки краєві суди, але захопили в свої руки навіть найвисші інстанциї та вимірують відти на спілку зі всякими ренегатами по свому право для Русинів.

— Мінїстерству рільництва і п. к. дирекциї держ. лїсів у Львові до відома або мінїстер в дзвін, а польські політики в клепало. Недавно тому читали ми, що мінїстерство рільн. вислало обіжники до всїх дирекций лїсів, в яких припоручено лїсовій службі поводити ся з сїльським населенєм вічливо та чемно. Та „w Polsce jak kto chce"... тож хто-б там придержував ся якихось розпоряджень та що ще що-до відношеня до руського населеня! Щоб п. мінїстер ексц. Ебенгох знав, як управитель держ. лїсів в Зеленій коло Надвірної, Йосиф Шмід, поучив свій перзонал про дотичне розпоряджене, хай послужить хочби сей факт: В четвер вечером 28 мая лїсовий стражник, Сенджук Мих., найбільший лизун лїсничого Ґурецького, намовив лїсового робітника Фед. Мельника (при свідках), щоб сей пішов разом з ним до лїсничого Ґурецького, та просив його о позволенє працювати в лїсї. Робітник не догадуючи ся нїякого лиха пішов вечером разом зі Сенджуком до лїсничівки та коли увійшов в хату, наскочив на него з покою розлючений Ґурецький з якоюсь ножакою та з лайкою кинув ся на безборонного. Переляканий робітник зачав втїкати, тогди п. лїсничий кинувсь на него і здер з плечий петек, а єго прихвостень Сенджук зрабував сокиру і капелюх, які робітник лишив в сїнях. І так то заманюють ся людий вечерами щоб їх без сьвідків обдерти (може і набити), а відтак пускає ся їх в сорочцї і без покрита голови домів! До виясненя сего, згадаємо, що дирекция держ. лїсів у Львові віддає до вирубаня що року підприємцям певну часть лїса, а роботи виконують місцеві селяни, котрі з сего лиш жиють і удержують свої родини. Сего-ж року управитель лїсів Йосиф Шмід приказав підприємцеви В. Дирдюкови не приймати деяких людий до працї в лїсї, засуджуючи їх тим самим на нужду і голод. Управитель лїсів враз зі службою сикують нарід, та лають при кождій нагодї, а то з мести за невдалі вибори; при всякій нагодї висилають сї посїпаки народ до послів: Трильовського, Романчука, Лагодинського і Сандуляка. Отсе подаємо до відома мінїстерства рільн., щоб воно поучило ще раз підчинені органи про точне сповнюване його розпоряджень. Тим самим просимо ц. к. дирекцию держ. лїсів у Львові приказати щоб лїсничий Ґурецький віддав робітникови Фед. Мекьникови зработані дня 28 мая с. р. річи, та щоб дирекция зробила вже раз порядки в управі лїсів в Зеленій, яка вже нераз наразила її на неодну компромітацию.

— **Ukraiński kat мучить польську дитину за pacierz?!** В польських газетах як в ч. 242 Słowa pol. в ч. 28 Głos-у podol. появили ся алярмуючі кореспонденциї, що учитель в Целїєві Юлїян Садовський скатував „polskie dziecko za to, że nie chciało mówić pacierza po rusku". До того доложено ще, що той учитель не допускає польського сьвященика і иньші бздурства. Розуміють ся, що не забув покористувати ся сею нагодою і пос. Заморський і внїс в пятницю алярмуючу інтерпеляцию в сїй справі. На основі автентичних информаций можемо заявити, що на тій цїлій справі є лише тїльки правди, що учитель ударив хлопця прутом за те, що він не умів лєкциї, утїкав зі школи, подер книжку рахункову та заховував ся визиваючо супроти учителя. Певна річ, що годї похвалити битє школяря, за яке впрочім видав свій осуд вже і суд. Та годї промовчати злоби вшехполяків, які задля того, щоб пімстити ся не так на учителеви як на його батькови Захарієви Садовським звіснім дїячеви в Гусятинщинї, зараз завезли хлопця до лїкаря а тепер радіб за покаранє лїнюха й свавільника зробити „nową Wrześnię".

— **Вшехпольська безличність.** Минувшої суботи старенький сьвященик о. С. з провінциї, прибувши трамваєм о год. 7·30 рано під віденську каварню у Львові, вступив там, щоб випити каву. Заледви він сїв, та казав собі подати каву і часопись „Дїло", як се випровадило з рівноваги якогось вшехпольського панка, що сидїв при иншім столику. Сей панок, хорий на вшехпольське delirium, став кричати на весь голос: „Co tu ma robić ruski pop, wyrzucić go stąd". Обслуга каварняна не взяла в оборону свого гостя перед польським ароґантом. Осатанїлий вшехполяк, підбадюрений сим, крикнув ще раз: „Czemu nie wyrzucacie, a może jeszcze w rękę będziecie całować ruskiego popa"?, а відтак вибіг з каварнї на сьвіже повітре, яке може охолодило його бестямість. Господар каварнї однак навіть не уважав за відповідне хоч перепросити старенького сьвященика за брутальний напад на його гостя... Се факт, котрий не потребує дальших коментарів, та повинен наших людий навчити, щоби там не пхали ся, де може їх стрінути зневага, особливо коли маємо свою каварню в „Народній Гостинници". До того не можемо здержати ся з висловом нашого здивованя, що обиджений сьвященик не старав ся розвідати імени вшехпольського панка, щоб пошукати собі сатисфакциї в судї.

— **Самоубійство жовнїра.** В суботу рано застрілив ся в львівській касарни 30 п. п. рядовий 14 компанії сего полку, Ілия Бернгард. В пятницю повнив він службу в т. зв. „Heudepot" і заснув на вартї, на чім прихопив його цуґсфірер та зробив донесенє. Як раз в суботу мав капітан Шрімпф зі службового обовязку зробити про цїлу подію донесенє до карного суду. Жовнїр так загриз ся сим, що рішив покінчити самоубійством. Опер карабін о ліжко, притулив дуло люфи до шиї тай вистрілив. Куля перебила голову й застрягла в суфітї. На гук вистрілу надбігли жовнїри другі, але вже застали тїльки трупа...

— **Цїкава ухвала громадської ради.** В Лядськім, бучацького повіта, товариство „Січ", котрого дїяльність по звіснім мордї в 1906 р. старостве на якийсь час було засистувало, розвиває ся тепер дуже красно. Числить воно близько 200 членів, котрі вже зложили ся на прапор, а також постановило збойкотувати всякі горячі напитки і взагалї коршмаря Лейбу Гехта. Гехт памятного дня в 1906 р. вказав, прямо видав в руки жандармериї сьвідомих і рухливійших селян, та тим самим був також причиною кровавого морду. Так то відвдячив ся він громадї за то, що годує його своєю керваницею, що з неї майна дороблює ся. Можливо, що кілька разів давнїйше зачинаний бойкот, сего року вже удасть ся, бо в коршмі лишили ся тепер тїльки війт з кількома радними, котрі своїм неморальним і хрунівським поведенєм не лиш сором і ганьбу громадї приносять, а ще й марнують громадське добро. В коршмі здає ся доспіла думка, ухвалена вже за принукою конфідента староства, писаря Нєдзєльського з Устя зеленого, громадською радою, що бойкот дасть ся зломити і „Січ" повалити, коли викине ся з села знаного в околици агітатора, Олексу Федика. Федик вправдї в Лядськім не родженний, але замешкалий там від 24 лїт. Що зробити з иншими завзятими Січовиками, — ще не надумали ся „батьки громади". — *К.*

Оповістки:

Календар. Завтра, в второк: Талалея муч. (лат. Ераема). Позавтра, в середу Конст. і Єлени (лат. Кльотильди).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і пятницю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 18 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З Наук. Тов. ім. Шевченка.** Засїданє фільольогічної секциї Наукового Товариства ім. Шевченка відбуде ся в середу (3 червня) о 6 год. вечером в льокалю Товариства (ул. Супінського ч. 17) з таким порядком дневним: 1) Д-р Свєнціцький: Іван Вагилевич — проповідник. Реф. І. Кокорудз. 2) Листи Зємялковського до епископа Ступніцького. Реф. Др. К. Студиньський. 3) Справа вибору дійсних членів.

☐ **Загальні збори Товариства** св. Рафаїла у Львові відбудуть ся дня 5. червня 1908 о 4. год. попол. в духовнім семінари ч. 7. — Просимо о численну участь. — *Видїл.*

☐ **Засїданє Гол. Видїлу т-ва „Просьвіта" у Львові** в справі зміни статута відбуде ся 2. с. м. о год. 7 вечером.

☐ **Українське товариство політехнічне.** До Вп. п. інжинєрів, архітектів, будівничих, хеміків, та людий, що працюють на полї технічних і природничо-математичних наук, та на полї промислу, гірництва, лїсництва і рільництва! Пригадуємо, що в неділю дня 7. червня 1908 р. о годинї 11. перед полуднем відбудуть ся в салях „Руської Бесїди" у Львові, Ринок ч. 10. І пов. (Дім „Просьвіти") перші загальні конститууючі збори Українського Товариства Політехнічного з слїдуючим порядком дневним: 1) Вибір президиї зборів. 2) Вступне слово. 3) Реферат: Справа заснованя товариства українсько-руських техніків. 4) Ухваленє статутів товариства. 5) Внесеня і інтерпеляциї. З огляду на важність справи та єї актуальне значінє просимо о як найчисленнійшу участь. Панове, котрі ще не одержали запрошеня, зволять зголосити ся письменно під адресою: „Основа" тов. укр. студ. політехніки Львів ул. Льва Сапіги ч. 17. І. пов. Комітет з'їздовий урядує в суботу дн. 6. червня від год. 2. по полудниде год. 8. вечером в льокали тов. укр. студ. політехн. „Основа", а в неділю дн. 7. червня від год. 10. перед полуднем на „Бесїді". — *Комітет основателїв.*

☐ **Програма IV з'їзду чеських природників та лїкарів в Празї:** Пятниця 5 червня: о 8 год. вечером товариські сходини в Міщанській Бесїді. Субота 6 с. м.: Торжественне отвореня з'їзду в Народнім Театрі о 11 г. рано. Пополудни від 3 г. засїданя секций; вечером о 9 г. равт, устроєний містом Прага. Неділя 7 с. м. від 9 г. до полудня засїданя секций; вечером звиджене студентського фестину на Софійськім острові (венецька ніч). Понедїлок 8 с. м. до полудня засїданє секций; вечером о 8 г. товариський бенькет участників з'їзду на Юволейній Виставі. Вторник 9 с. м. з рана від 9 г. і по обідї від 3 год. засїданя секций; вечером торжественне представленє опери „Libusa" в „Narodn'ім Divadl'ї. Середа 10 с. м. Торжественне закінченє з'їзду в Пантеонї Королївского Музея Чеського о 11 год. — Виїзд руських учасників наступить 4 червня с. м. о год. 2·45 з двірця головного у Львові. Цїни їзди (там і назад) з кождої стациї в Галичинї знижені до половини (I і II клясою звичайними і поспішними потягами від 4—12 червня включно) за оказанєм лєґітимациї членської. Лєґітимациї сї можна від нинї відбирати у д-ра Вахнянина (ул. Академічна ч. 26) або в четвер (4) на двірци голов. перед від'їздом. Мешканя в Празї для учасників зарезервовані. — *Д-р М. Вахнянин.*

Урядові вісти:

☐ **Іспит зрілости** в ц. к. академічній гімназиї у Львові відбував ся від дня 21. до 29. мая с. р. під проводом делєґата ц. к. ради шкільної краєвої, директора руської гімназиї в Коломиї, п. С. Недїльського. Зголосило ся було до іспиту 50 учеників публичних і 10 екстерністів. З того сїдало перед фериями лиш 49 абітурієнтів, а то 45 публичних і 4 екстерністи. Іспити зложили всї, між ними 11 з відзначенєм. Імена їх отсї (відзначаючі розстріленим друком): Бабій Володимир, Балицькчй Микола, Банах Іван Роберт, Бассараб Йосиф, Богачевський Данило, Бреславський Стефан, Бубела Петро, Ваньо Василь Евген, Вахнянин Остап, Винницький Тарас, Вінявський Володимир, Голїнатий Йосиф, Горошко Ілия, Долошицький Олександер, Дуткевич Володимир, Кялитчук Стефан, Кметь Михайло, Козак Михайло, Куровець Андрій, Левицький Андрій Северин, Левицький Юрій, Малко Іван, Мандзій Михайло, Мацуський Іван, Олїйник Йосиф, Панчук Миколя, Пачовський Константин, Пашинський Мариян, Пелех Роман, Рибак Микола, Рудницький Володимир, Саламаха Василь, Соловій Василь, Стрільбицький Василь, Танчаковський Йосиф, Танчин Теодор, Тимошик Михайло, Тритяк Іван, Утрисько Володимир, Цебровський Олександер, Цюропайлович Тома, Шавала Михайло, Юзич Іван, Юркевич Стефан, Яблоновський Олекса; екстерністи: Гаврилюк Евген, Чупрей Іван, Юркевич Антін, Ясеницький Олександер. — Свідоцтва роздано абітурієнтам дня 30. мая в суботу о год. 9 рано, при чім — як нам пишуть, промовляли до абітурієнтів зі збору учительського директор Харкевич і господар кляси проф. д-р Копач, а з абітурієнтів (до збору учительського і товаришів) абітурієнт Микола Панчук. Директор Харкевич взивав абітурієнтів передовсїм, щоби сейчас на університетї, не тратячи дорогого часу, взяли ся до вибраної собі фахової наукової праці, бо се одинока дорога, котра може вести до певних, трівких результатів. Проф. д-р Копач звернув увагу абітурієнтів передовсїм на дві найбільші небезпеки, які ждуть їх в житю академічнім, а проти яких треба конче остояти ся, наколи з них неповнолїтних хлопців мають розвинути ся справдїшні дозрілі мужі, що мають колись і других вести за собою: се по перше покуси полові серед виру великомійського морального зіпсутя, а по друге: надмір свободи, з яким певно не кождий дасть собі легко раду. Д-р Копач поручив горячо абітурієнтам книжку проф. Паульзена (присьвячену автором в р. 1902: „Der studierenden Jugend der deutschen Nation") п. з. „Die deutschen Universitäten und das Universitätsstudium, яка коштує 6 марок.

Померли:

Юлїя Біржинська, жена б. пароха Лисятич, померла там в суботу в 76 р. житя. В. і. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

ОСТАТНА СЦЕНА.

Похорон артиста нашого театру, Михайла Ольшанського. В театрі грав він звичайно веселі ролї, в комедиях та оперетках, а в житю не грав він, а сам переживав тиху драму, — драму бідного нашого артиста-волокити, прибитого журбою

о родину. Сам мало що заробляв, а і з того не лишав собі більше на прожиток, як студент, що в потребі обійдеть ся сухим хлібом; все иньше відступав родині. Таке житє зломило його, його драма дійшла до кінця, а остатна сцена її відбула ся на черновецькім кладовищи дня 26. мая по полудни.

Тут не треба було декораций. Май у найкрасшім розцьвіті. Сонечко парить. У гущавинах кладовища відзиває ся соловій. Кругом у природі буйне житє, зелень, квітки, радощі, що силою контрасту так вражають чоловіка серед могилок. І тут на тім загонї поля мертвих, де бідних ховають, під якимсь корчем темна яма, у ній домовина, а довкола та громада, що разом з покійником ще недавно показувала житє і сьвіт у театрі. Пращає покійника в останнє театральна орхестра. Сьпіває в останнє дружина. Тілько вже „вуйко Михайло“ мовчить, хоч він грає тепер головну ролю у сій послїдній сценї своєї житєвої драми. Плачуть його товариші і товаришки; всїм одно на думцї: вони знають, де сьвіт побачили, але де їх *захопить смерть, не можуть знати.* І товариш покійного і директор театру висказують ту свою смутну думку в промовах — і здаєть ся, мов би та остатня сцена з житя „вуйка Михайла“ єднала всю дружину в одну родину.

І друга думка вибиває ся ще на верх з тих промов. Се-ж був Поляк — „вуйко Михайло“. І сей Поляк так любив руську сцену, що не міг без неї жити. Заробляв на нїй не більше, як заробляють иньші артисти нашого театру, а проте любив її, був приятелем Русинів. Який же то незвичайний Поляк в теперішних часах!

Вся дружина — і мужеський і жіночий хор — сьпіває так гарно „Вічную память“, мов би хотїла подякувати йому і за сю незвичайну тепер у Поляка прикмету. Незаможні артисти і артистки не мають спромоги инакше дякувати свому товаришеви, тілько словом та сьпівом...

Паде земля на домовину, чути гуркіт її о дошки. Ще хвилина — і остатня сцена скінчила ся. „Запала куртина“ — і вже нїколи не підійме ся... А на дворі така чудова весна, така радість довкола, все так хоче жити.

Смутна вертає ся дружина театральна до міста. Вечером представленє... Треба жити... Саме йде та штука, в котрій ще перед двома тижнями грав „вуйко Михайло“. Чи гадав він тодї, що з ним по двох тижнях стане ся?...

* * *

Торговельні вісти.

Будапешт 1/6. Ціна збіжа.

Пшениця на жовтень	. . .	10·36 до	10·37
Жито на жовтень	. . .	8·97 до	8·98
Овес на жовтень	. . .	7·14 до	7·15
Кукуруза на липень	. . .	6·64 до	6·65
„ на серпень	. . .	6·72 до	6·73
Ріпак на серпень	. . .	17·90 до	18·00

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Уподобленє: слабе. Погода: горячо.

Оголошеня.

Вінчанє п. Володимира Рогожі, офіцияла желїзничого в Яворові з п. Геновефою Буцманюківною, учителькою, відбуде ся дня 20 червня с. р. в Верешиці, почта і стация телеґраф. Янів. 712

До „Народної Ґостинниці“ приїхали дня 1. VI. Анна Олексишинова, Суховоля; Ольга і Лїтка Кмицикевич, Фрага; Мария Соневицька, Біле; Мелянїя Теодорович, Стрий; Константина Брилинська, Пискоровичі; Зофія Петрушевич, Стрий; Оксана Абрисовська, Борина; Юлїя Теодорович, Стрий; Йосиф Ґраховина, Берно; Озияш Кітай, Золочів; Ізидор Ротенберґ, Золочів; Іван Ґаврис, Перемислів; Димитрій Ґаврис, Перемислів; Іван Войтович, Перемислів; Станислав Улеля, Золочів; Олекса Савичка, Козиня; д-р Здзїслав Чаплїцький, Закопане; Мечислав Полячек, Самбір; Тома Хмілевський, Крилос; д-р Евген Петрушевич, Сколе; Семен Ковальчук, Кокошинцї; Микола Захарясевич, Радимно; Ігнатий Кавецький, Дрогобич; д-р Куба Ерлїхпрайс, Щирець; о. Ізидор Цибухович, Крехів; Людвік Краль, Щирець; Болеслав Павільський, Самбір; Самуель Гольденберґ, Ляцке; Віктор Пацлавський, Бережани; Василь Фірман, Камінка струмілова; Болеслав Савчинський, Відень; Николай Махляй, Бирча; д-р Ігнатий Апфельбавм, Тарнів; д-р Володимир Чапельський, Перегинсько.

Надіслане.

ФРАНЦ ЙОСИФ Ґірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і кошторисів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 38—?

Копернїцький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянцанах площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразок поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджуємо як найскорше і найлїпше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Фаетони пів криті і отверті, візки резорові і кутшір фаетони дешево до продання. Робітня БИЧИШИНА у Львові, Паненьска 1. 11. 709 2—5

Cabaret Bristol ново-отворена сензаційна програма! Маша Дїгнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером. 718 1—8

Семінаристка пошукує сейчас лекцій на селї в підгірській околиці під дуже скромними условями. Ласкаві вголошеня просить прислати на адресу о. А. Лебедовича Сорока п. п. Хоростків. 692 6—6

Дяк испитований, кавалер гледає посади зараз голос баритоновий. Адреса: Петро Дмитрик, Гаї коло Львова. 705 3—3

Акушерка єґз. приймає на час слаб сти. Дискреция. К. П. у Городецька ч. 32, І. поверх, „двері на право. 711 3—3

Площа під каменицї або віллї і домок в до продажи ул. Супінїського ч. 81. 711 1—3

ЛЇЯРНЯ ДЗВОНІВ
АНТОНІЯ СЕРАФИНА
в КАЛУШИ
відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,
виконує **дзвони** рїжної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливаня в найкоротшім часі, а також має на складї готові дзвони рїжної ваги.

Дякуючи всїм Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотеперішні замовленя, прошу о ласкаві замовленя так на поодинокі нові дзвони як на цїлі ґрупи. За тревалість материялу і гармонїйний звук моїх дзвонів ручу і длятого осьмілюю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публицї.

385 7—? З глубоким поважанем **АНТОНІЙ СЕРАФИН.**

Аґентів не висилаю.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ
Лінія КУНАРД
найскорше
Поясненя удїляє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 69 6—26

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні Загальні Збори Повітового Товариства Кредитового в Скалатї відбудуть ся в четвер 18 червня 1908 р. о год. 2 по полудни з отсим порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Відчитанє протоколів Союза Ревізийного і комісиї шконтруючої.
3) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907 і удїленє єї абсолюторию.
4) Внесеня Ради Надзираючої що-до розділу зиску і страт.
5) Вибір комісиї шконтруючої з помежи членів Загальних Зборів.
6) Вибір 2 членів Ради Надзираючої і 3 заступників.
7) Зміна статута §§. 8 і 50.
8) Внесеня членів.

Рано о 9 год. відправить ся богослужене в церкві парохіяльній.

о. Ілярий Герасимович председатель Ради Надзир. — *Іван Білик* секретар. 703 3—3

ЛЮБІНЬ купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сїрчані води в Европі лїчать з знам нитим наслїдком Гостець або ревматизм ставовий як так ж мязів, артритизм, виривки позапальні, нервобол (Ischias) недомагання і поражена. Золоти, особливо запалена ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора тревае від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сїрчані купелї, боровинові, купелї в С О, ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, дієта і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешицї. Заклад посїдає центрально огрівані купальні і помешканя. Ціна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 2 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в І. і ІІІ. сезоні значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, вепзинаця, почта, телеґраф і телефонічне получена. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких поясненъ удїляє відворотною почтою

Дирекция купелевого закладу. 533 10—12

Заладовий лїкар д-р Коловрій Обмінський.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найкращої марки
охоронене запротоколованою марков 8 143—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се виснажає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся ньюко фабрика.

Передовсїм просимо увязнати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приморучає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

КОНКУРС.

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Подана о принятє осмотрені сьвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомці мають піддати ся оглядинам лїкаря і виказати ся потрібним білєм і одежею при вступленю до Бурси. З Виділу Рускої Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Топатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 1—3

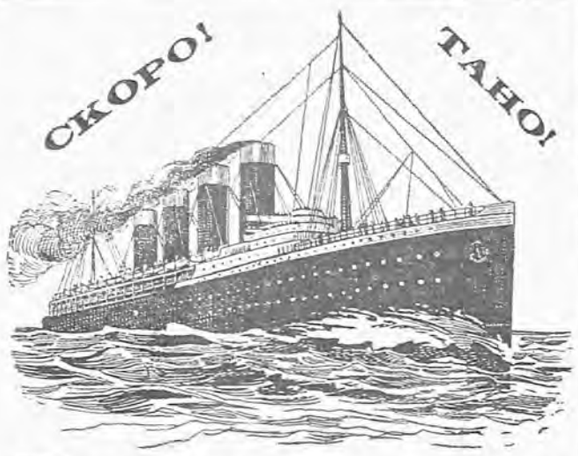

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Аґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР“
у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)
приймає обезпеченя будинків, річний домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою сумлїнностию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Дністер“ 15.885 відшкодованъ в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцах, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Дністра“ можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	Кор.	1,003.364
„ резерви премій	„	613.720
„ спец. на звороти	„	50.939
„ на рїжницю курсів	„	3·437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126	Разом сума Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полудн. (від 8—3). *Селяне! пожерливість лиси бажаю або лїнивих!*

ФІЛІЯ
ПРАСЬКОГО БАНКУ КРЕДИТ.
у ЛЬВОВІ,
ул Карла Людвіка 29.
Приймає грошеві вкладки
на книжочки щадничі на 5%
аж до відкликаня виплачує евентуально також більші квоти без виповідженя.

На касові асиґнати

по 5% за 8-дневним виповідженєм
„ 5¼% „ 30 „ „
„ 5½% „ 60 „ „

на жирове конто і в біжучім рахунку після умови.

69 *ДИРЕКЦИЯ.*

Замісцевим П. Т. вкладаючим стявляємо до розпорядимости чеки почтової каси ощадности.

2% рентовий податок оплачує Банк.

Наші низькі цїни викликують сензацию.

Дуже тривкі **мужеські черевики** гладкі і обкладані пара **зр. 3·50.**

Знаменити **мужеські черевики** до шнурованя пара **зр. 3·75.**

Елеґантні **мужеські черевики** із шкіри Boks з ґумою пара **зр. 4·60.**

Великий вибір добрих **чобіт з холявами** для духовенства пара **зр. 7—12.**

Великий вибір **КАЛЬОШІВ** правдиво-росийских **Цїни рїжні.**

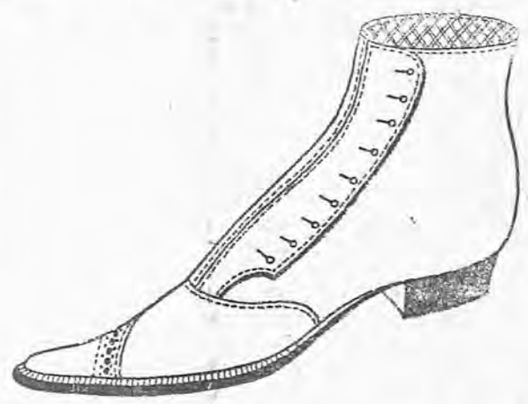

Одинока філія у Львові лише улиця Гетьманська ч. 6.

Вироби найбільшої фабрики обуви в цілій монархії продав

Альфред Френкель
Тов. ном. 412 4—8

Тривкі **дамскі черевики** з ґумою пара **зр. 3·—.**

Дуже добрі **дамскі черевики** до шнурованя пара **зр. 3·25.**

Незвичайно тривкі **дамскі черевики** до запинаня зі шкіри Бокс пара **зр. 4·50.**

Елеґантні **дамскі черевики** до шнурованя із шкіри Boks пара **зр. 4·25.**

мужеські черевики зі шкіри Бокс *до шнурованя* **зр. 4·75.**

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45н
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·08	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·85	6·30
Брухович	7·21	11·05	3·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 122. Львів, второк 2. н. ст. червня (20. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароли Людвіка ч. 28. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Як у нас заводить ся виїмковий стан.

Від коли горожанська сьвідомість нашого села почала зростати, ті круги, що все ще дивлять ся на селянина як за часів панщини, придумують ріжні способи, як би те село взяти в руки, а при тім докучити йому так, щоб воно бачило, що ліпше бути темним панщизняним хлопом, бо горожанська сьвідомість не виходить на добре. Одним з таких способів є установлюванє специяльних стражників по громадах на підставі цісарського патенту з 20 цьвітня 1854 р. Вже та правна підстава, на якій опирають ся такі „реформи“ галицьких староств, сьвідчить наглядно, який є дух тих реформ. Розпорядженя з часів повороту абсолютизму примінюєть ся в державі з загальним голосованєм!

Таким розпорядженєм ущасливило староство в Жидачеві також громаду Іванівці. Щоб наш загал бачив, як виглядає таке заводженє виїмкового стану повітовими деспотами, наводимо се розпорядженє в цілости. Ось воно:

„L. 9038/08. Żydaczów, dnia 23 maja 1908. Do Zwierzchności gminnej w Iwanowcach. Doszło do mojej wiadomości, że w tamtejszej gminie od dłuższego czasu spokój i porządek publiczny w porach nocnych zostaje zakłócany, a miejscowa policya zaniedbuje kompletnie energicznie zapobiedz tym wybrykom. Wobec tego zarządzam na mocy patentu cesarskiego z dnia 20 kwietnia 1854. Dz. p. p. N. 96. co następuje: 1) Do wykonywania straży nocnej należy przeznaczać 6 ludzi i oznaczyć im dokładnie rejon, w obrębie którego mają czuwać nad utrzymaniem porządku i spokoju publicznego. 2) Strażników tych ma kontrolować naczelnik gminy lub jeden z assesorów przynajmniej raz na noc, a nieobecnych na posterunkach surowo ukarać i donieść o tem c. k. Starostwu. 3) Zabrania się wszelkich zebrań w publicznych lokalach po godzinie 8-mej wieczorem, o której to porze szynki mają być zamknięte. 4) O każdem wykroczeniu ma naczelnik gminy bezzwłocznie donieść do c. k. Starostwa, podając nazwiska wykraczających, tudzież strażników, którzy dopuścili do popełnienia wykroczeń. 5) Naczelnik gminy ma prowadzić pisemny zapisek strażników przeznaczonych na wartę i okazać na żądanie kontrolującemu wartę c. k. żandarmowi. — Powyższe zarządzenie ogłosi Zw. gminna bezzwłocznie jak najobszerniej w obrębie gminy z pouczeniem, że przeciw wykraczającym c. k. Starostwo postąpi z całą surowością prawa. — Za ścisłe wykonanie tego rozporządzenia robię odpowiedzialnym osobiście naczelnika gminy, a w danym razie na koszt gminy ustanowię osobne organa do sprawowania policyi miejscowej. Dowód odebrania tego rozporządzenia należy tutaj przedłożyć do 48 godzin. — *C. k. Starosta.*

Ось-так накладаєть ся на громаду новий тягар, обмежуєть ся по годині 8-ій вечером горожанську свободу, одним словом заводить ся потихо, без великого шуму виїмковий стан.

І то без найменшої причини! Бо — як се знаємо з певного жерела — се цілковита неправда, будьто би в Іванівцях хто-небудь, коли-небудь, яким-небудь способом нарушував „spokój i porządek publiczny“. Про се не знає нічого ані ніхто з громадян, ані громадська зверхність. І фактом є, що староство видало своє розпорядженє без попередних доходжень, а навіть не питаючи ся громадської зверхности, скільки правди на тім донесеню, на підставі котрого воно видало своє розпорядженє.

Що таке розпорядженє на знаходить ніякої причини в льокальних відносинах, се найліпше видно з того, що громада Іванівці числить всего на всего 300 душ, з чого не більше як 70 мущин. Отже проти кого тут заводити специяльних стражників, проти баб і дітий?! Та причина лежить деінде. Свого часу староство робило великі перешкоди заложеню „Січи“ в селі, перешкоди, очевидно, протизаконні, а що громадяни, стоячи на точці закона, мусіли поставити на своїм, то тепер за те мстять ся на них, хоч сама „Січ“ і не дає занадто великих признак житя. І справді жандарми бушують тепер по селі як за виїмкового стану, напастують людий, так якби нарочно хотіли до чогось довести.

В інтересі того „spokoju i porządku publicznego“, який староству видаєть ся загроженим, Іванівчани просять ц. к. староство, щоби воно зробило карне донесенє до ц. к. прокураториї в Стрию на тих, що буцім-то той спокій нарушали, до чого воно на підставі §. 84 карної процедури просто обовязано. А тоді найліпше покажеть ся, чи в Іванівцях нарушував хто спокій, чи треба буде виступити проти донощика, імя котрого староству відоме, з карним доходженєм о клевету на мирних громадян.

Стільки про Іванівці. Але додати треба, що той сам спосіб „береженя спокою“ практикують староства на широку скалю ві всіх руських повітах. Чи-ж дивниця, коли відносини між населенєм та адміністрациєю стають що-раз більше напружені?! Якже-ж селянин має мати довірє до тої власти, котра його на кождім кроці без найменшої причини... „окружає своєю опікою?!

Нове убийство „w imieniu prawa“.

У вчерашних депешах подали ми ляконічну вістку про новий подвиг галицької жандармериї, якої жертвою упав знов таки Русин, 19-літний парубок Стах Бортник в місточку Фельштині, старосамбірського повіта. Нині одержуємо в сій справі точнійші інформациї від нашого кореспондента, на основі інформаций зібраних таки на місци нещастя, зараз по тій сумній події.

„Jeszcze Rusin Polakowi...“

Справа зайшла з того, що з пятниці на суботу в фельштинськім шинку забавляли ся селяни. Між ними був також польський парубок з Глубокої, Стах Шайна, що недавно приїхав з Америки, і Стах Бортник, молодець літ около 20 з Фельштина. Шайна підпитий висьпівував всякі пісні. Між иньшим звертаючи ся до Бортника і иньших Русинів, які в той час були в коршмі, засьпівав „Jeszcze Polska“, а пісню сю закінчив таким рефремом: „Jeszcze Rusin Polakowi czyścić buty musi“. Русинів провокация ся обурила до крайности, а палкий молодий Бортник загрозив, що як Шайна єще раз повторить ту пісню, то дістане в лице. Шайна тої погрози не злякав ся і наново зачав своє сьпівати. Тоді Бортник зробив те, що запоповів. З того счинила ся метушня і бійка. Товпа вийшла в битці перед коршму і тут побито тяжко Шайну і Вульфа, які були перші кинули ся бити Стаха Бортника.

Перша проба арештованя

На другий день в суботу коло 5. години по полудни прийшов до Фельштина постенфірер Лєпскі в звичайній службі. Та тут спіткав його громадський радний Диблік, який відбув кару 3 літ в криміналі! і затягнув Лєпського до реставрациї Михайла Бортника, кревняка Вульфа, де пересиділи при келишку до 11. години в ночи. Загально говорять, що в тім часі реставратор намовив жандарма, аби арештував Стаха Бортника. І дійсно жандарм, не зважаючи, що се ніч, іде о 11. годині і нападає на дім Бортників. Та Стаха не застав вже в дома, бо він повів коні на ніч.

Постенфірер Лєпскі „урядує“.

В неділю в ночи о годині 3-ій вернув Стах Бортник до своєї хати з якоїсь забави під гумором. За ним прибув постенфірер Лєпскі до кімнати і заявив, що мусить його арештувати.

Бортник — як розповідають сьвідки — сказав жандармови, що він не може дати себе арештувати тому, бо нікого не вбив ані нікого не обікрав а вкінци не знає, на якій підставі хоче його жандарм арештувати. Збуджені гамором в хаті родичі зачали також вставляти ся у Лєпского за Стахом, щоби їх синови дав спокій. Лєпскі загрозив, що як родичі будуть йому перешкаджати в урядованю, то він одно або друге пробє і розказав Стахови подати руки під ланцушки. Стах Бортник заявив категорично, що не дасть себе арештувати. Тогди жандарм крикнув: „Dawaj ręce, bo cię przebiję!“ — Бортник, що був трохи підохоченим, відповів: „то пробивайте, пане“. В тій хвили жандарм втопив йому баґнет в живіт. Тяжко раненого Бортника, що захитав ся від удару, хопив жандарм за плечі, щоб витягнути його із-за стола, за який усунув ся Бортник. Бортник у передсмертнім відруху відтрутив жандарма і зачав утікати через сіни на подвірє і добіг аж до воріт, але тут знесилений, упав на колїна. Встав ще раз і знов втікав від жандарма аж в недалекий город, та тут упав трупом в коноплях. Тіло лишено в коноплях до 11. години рано, аж приїхала комісия.

Для схарактеризованя сего нечуваного поступку жандарма, згадаємо, що він безвпину кричав у хаті, а ланцушки добув з такою злостию, що вибив ними вікно, під яким урядував.

Коли перелякана страшною подією матір Стаха, побачивши кров на шиї, хопила скопець води, щоб його ратувати, то жандарм відтрунув матір від конаючого сина та жбурнув скопцем з водою до землі. Коли заплакала мати вдруге прибігла з водою, зробив жандарм те саме та ще загрозив, що і єї пробє, коли не уступить ся. По кількох хвилях Стах Бортник сконав.

Мати зворушена тим всім лежить тепер небезпечно хора. Син їх був одинокою підпорою старенських родичів.

Слідство.

В неділю прибув на місце убийства поручник жандармериї з Самбора, зробив протокол і на тім конець! Жандарм-убийця повнить службу дальше...

Чи жандарм мав приказ арештувати Бортника і то ще в неділю, не можна розвідати ся. З того однак, що пост. Лєпскі такого приказу нікому не показував, хоч о те упоминали ся в хаті Бортника, виходить, що він такого приказу не мав, а арештованє рішив ся перевести з власної ініциятиви а евентуально в наслідок інтервенциї рідні Шайна й Вульфа.

Чи в сім случаю треба було жандармови убивати підпитого чоловіка, якого постенфірерови забагло ся арештувати серед ночи, хоч се міг зробити по дни, — остає квестиєю отвертою—на яку не хочемо відповідати, знаючи добре дотеперішну конфіскацийну практику, примінювану до української опозицийної преси.

При кінци згадаємо, що дотепер були національні відносини між населенєм Фельштина зовсім нормальні, так що такий конфлікт як в фельштинській гостинници був би не можливим. Польсько-руська ворожнеча стала розпалювати ся в Фельштині аж під впливом шовіністичної аґітациї місцевого латинського пробоща, кс. Ватлєвича. Овочем сеї аґітациї — труп С. Бортника і побиті Шайн й Вульф.

Чернихівська драма.

Пос. Яцко Остапчук

містить в ч. 125 „Głos-y“ з 2. с. м. статю п. н. „Za wodę krew“, де дає кілька цікавих інформаций про подію в Чернихові. І так звертає він увагу на те, що справу лїцитациї рибацьких ревірів в Тернопільщині порушив він в своїй парляментарній промові 20. мая с. р., одначе кореспонденцийне бюро подаючи зміст його промови, про се нічого не подало, так що його голос остороги црогомонів безслідно, аж вистріли в Чернихові мусіли пригадати справу на ново. В згаданій своїй промові пос. Остапчук між иншим сказав:

„Недавно відбувала ся в тернопільськім старостві лїцитация ревірів. Се викликало нові розворушеня серед населеня. Прийшли до мене люди з одного села і оповідали, що ставали до лїцитациї ревіру в Чистилові — ґр. Коритовський також брав удїл в тій лїцитациї — і довідали ся, що хоч один господар вніс оферту висшу о 5 кор., ґр. Коритовський заявив, що ревір таки буде до нього належати. Отже йду з людьми до староства і питаю ся, кому винаймлено ревір в Чистилові. — „Ґр. Коритовському“ — була відповідь. — „Алеж господар Черевичник вніс оферту о 5. кор. висшу!“ — „То нічого, — відповів староста, — по закону до мене належить рішенє, кому винаймити ревір. На мою думку особа ґр. Коритовського дає більше ґарантиї і тому я порішив на його користь. Прецінь ґр. Коритовський буде раціональнальнійше господарувати, як якись там хлоп!“

Далї розповідає п. Остапчук про свою розмову зі старостою Завадзьким на місце події.

Зазначивши, що в тім селї він не дістав анї одного голосу, бо воно оставало доси під необмеженим впливом сьвященика-москвофіла о. Алексевича, пос. Остапчук каже:

„Староста Завадзкий висловив ся пепедімною і гофратом Чижовським, що просто здивований, що „щось такого“ могло стати ся в Чернихові, де люди незвичайно спокійні. Я звернув увагу старости, що мимо введеня водного закона в повіті бувби спокій, коли-б він при лїцитациях узгляднював інтереси селян і їм винаймав ревіри.

— І так мусить бути спокій! — відповів староста.

— Може бути, — кажу, — але той спокій дуже дорого куплений: людською кровю і розворушенєм населеня цїлої держави. Староста на се останнє не відповів. Кажу далї до старости:

— Я чув від людий, що доси не було в громадї ніякого оголошеня, що їх ревір уже належить до ґр. Коритовського, отже тому користали в критичнім дни зі своєї ріки так, як від непамятних часів.

— То неправда, війт мусїв їм те оголосити!

— Отже подаю п. старостї до відома, що я був у війта і той при сьвідках запевнив мене, що доси нічого не оголошував, бо не дістав розпорядженя зі староства. Він пояснив собі так, що певно справа ще не скінчена наслїдком рекурсу до намісництва господаря Черевичника, котрий вніс оферту висшу від ґр. Коритовського. Чернихівський війт є мужем довіря пана старости, отже пан староста мусить йому вірити.

— Але-ж, пане после, він переляканий, він не знає, що говорить!

— Пане старосто, — кажу, — війт не тільки рішучо сказав менї се, але ще старав ся доказати. Ходив при менї до громадського писаря, щоби переконати ся, чи припадково до нього не прийшло таке розпорядженє. Одначе показало ся, що й писар про таке розпорядженє нічого не знає.

Коли я бачив, що староста стоїть безрадний і не має слів на підпертє свого твердженя, заявив я:

— Отже констатую в присутности панів, що з певністю не було би прийшло до страшної катастрофи, коли-б не занедбано оголосити відповідного розпрядженя.

— Прошу пана, пане после, прошу потрудити ся з нами на постерунок жандармериї, а переконаєте ся, що в урядовім дневнику є те розпорядженє“.

На се пос. Остапчук запросив старосту піти до війта і на тім розмова скінчила ся. Виходить, що оголошенє в урядовім деннику, який позаводили собі старости для публікациї своїх розпоряджень і якого ніхто не читає, староста уважає за оголошенє, котре мало бути відоме всім селянам...

„Kurjer lwowski“,

котрий зразу був став на такім становищи, як і решта польської преси, тепер поволи зміняє фронт. Одну таку виписку подали ми вже вчера. Вчерашне пополудневе число „Kurj. lw.“ приносить знов в сїй справі допись власного кореспондента, який потверджує в цїлій основі наші донесеня, що перший почав стріляти лїсничий Кіршнер, та що при секциї Лалака, забитого коло вікна, знайдено не-жандармську кулю.

Буджетова промова посла Василька.

(Дальше).

Мої панове! Я тяжко завів ся і тяжко завів мій клюб, стараючись завсїгди наклонювати його до терпеливости і вижиданя. А коли вчера тутки сказано, що руські посли з Галичини обманюють населенє, то се правда; бо вони у своїх часописях і на вічах всюди говорили, що маємо угоду з правительством та принесемо якісь здобутки, а тимчасом не принесли нічого. Оттак обманювали населенє, але не з власної волї, а завдяки правительству, що не додержало слова, а зглядно завдяки мін. Абрагамовичови. В адміністрациї нїщо не змінило ся анї дрібку; в унївезитетській справі зараз при першій нагоді при іматрикуляциї не дотримано слова, бо не відчитано формулки обіту в латинськім язицї; а се, як знаєте, довело опісля до сумних сцен в палатї.

Ті сцени, мої панове, певно не вийшли з замилованя руських послів. Могу Вас упевнити, що не з замилованя виправляють вони тут галаси. Але річ певна, що вертати домів перед виборцїв з порожними руками, являти ся перед ними і перед студентами неробами, коли не брехунами, се така річ, що моїх товаришів доводить до скаженої розпуки. І се цїлком зрозуміле. Вони-ж хотять щось зробити для виборцїв, для студентів, і гадали, що будуть могли щось зробити; а тимчасом завели ся. Таку причину мав і тогдїшний їх виступ після унїверзитетської бучі.

Але остала ся ще одна точка угоди: повна неутральність при соймових виборах. (П. Пастор: І сього дотримано!) Я буду мати нагоду покликати ся на когось, хто буде для Вас нїлком автентичним, що не дотримано сього.

Екс. Абрагамович був у сїм разї консеквентний, як і у всїх инших річах, та раньше встав нїж ми, а особливо, нїж я, — се кажу цїлком отверто. Я думав собі, що запевненє віденського правительства буде достаточне, і не гадав, що треба ще окремо просити о те галицького намісника. Бо коли правительство знало, що такого запевненя не може дати без намісника, то найпростійша річ була, звести нас з намісником, і тогдї були би ми ясно бачили, чи дістанемо те запевненє чи нї, — або не давати нам нїякого запевненя.

П. Абрагамович дуже добре се використав і зараз порозумів ся з визначним членом соймової подільської партиї, з п. Цєнським, котрого—мимоходом кажучи, мусїли вибрати руські виборцї, а за впливом п. Цєнського удало ся вимогти на намісникy запевненє, що той роздор, якого з таким задоволенєм п. Абрагамович доконав тутки між руським клюбом і „русско-народним“ сторонництвом, має увести ся також до галицького сойму, щоби ті два сторонництва в соймі рівноважили себе і тримали себе в шаху. Рівночасно екс. пок. намісник зробив польському народови велику прислугу, що теперішного заступника голови польського кола п. Стапіньского з його людовим сторонництвом спонукав до згоди з польським колом.

Цїль тих акций цїлком ясна. З одної сторони ослаблено руський клюб в державній радї, а польське коло остільки скріплено, з другої сторони силу Русинів в соймі цїлком зломлено, бо оба сторонництва тримають себе в шаху. Таким чином верховодить в Галичинї, як і давнїйше коло польське; бажаю п. Стапінському, щоби се було під його впливом. Побачимо-ж, чи пощастить ся йому свої давні засади увести до польського кола. Він каже, що так і коли би так, то ми нічого не маємо против сього. Але поки ми мусимо опирати ся на досьвідах з давнїйших лїт, що кождий, хто вступить до польського кола, по кількох лїтах сходить на давну систему, поти — нехай нам п. Стапінський не бере за зле — ми з нашого становища мусимо на його вступленє до кола глядїти з недовірєм.

Ексц. пок. намісник мав при соймових виборах єще оден намір. Відомо, що в Галичинї польське і руське населенє з усїх сил домагає ся виборчої реформи. Треба було бути приготовленим на те, що погляди п. Стапінського і його товаришів на сю реформу не змінять ся, хоч він і вступив до польського кола; з другої-ж сторони треба було у західній Галичинї йому лишити мандати а тим самим польській шляхтї забрати терен. Таким чином прийшла вона по мандати до наших східно-галицьких округів і здобула їх тут нашим коштом.

Виходить з усього, що з одної сторони п. Абрагамович з п. Цєнським заскочили намісника Потоцького, з другої-ж сторони він мав цїлком окремі свої цїли що-до виборчої реформи. А з одного і другого разом вийшло, що нечувано зросло роз'яренє населеня і всеї руської інтелї-

Масло десерове, яйця, бриндзю і мід найлучшої якости продають склепи: „Стрийського Союза господ. молочарського“ у Львові Ринок ч. 10 і ул. Казимирівська ч. 47.

690

генції, а передовсім моїх клюбових товаришів, котрі спустили ся на цілком певні приречення правительства, що вибори відбудуть ся законно.

Отщо наспіла з краю вість, що знов пятеро селян убили жандарми. Не знаю, чи ексц. міністер внутрішних справ уважає се за початок нової ери в адміністрації Галичини. Не хочу на разі ще говорити про сей випадок, бож не маємо ще докладних вістий, як властиво річ має ся. Але зі смутком приходить ся догадуватись, що скорійше може прийти вість ще гірша, ніж ослаблене першої.

Я нераз розмовляв з намісником гр. Потоцьким, з міністром Абрагамовичем, з міністром скарбу Коритовським і з головою польського кола Гломбінським. П. Гломбінський нераз признавав менї, що діють ся надужитя і казав, що те саме терплять вшехполяки у своїх виборчих округах. Я звернув їх увагу на небезпеченьства, на які виставляє ся країну, коли результат виборів справді випаде так, як на кілька тижнів наперед заповідали офіцияльні дневники польських сторонництв.

Якаж вийшла ситуация після соймових виборів? Правительство зовсім не дотримало угоди з нами, а поміж населенєм пішла чутка, що міністер Абрагамович чи намісник — а се-ж була найважнійша особа — спротивились дотриманю угоди. Обіжник до старостів, виданий намісником, оказав ся фарсою, бо незадовго опісля відбули ся вичори і надужитя були далеко ще більші. Врешті день в день, тиждень в тиждень приносить почта моїм галицьким товаришам цілі копиці листів з жалями на урядові надужитя, що діють ся з мести за остатні вибори до державної ради.

В університеті зайшла нова провокация через звісне відчитане формули обіту; „русско-народне“ сторонництво піднято против нас. Не перечу, що моїх товаришів огорнула безнадійність і що вона цілком зрозуміла перенесла ся також на населенє і на студентів. Бож домів приїздили посли голіруч, а на замітки: „Ви-ж нам казали, що Вам обіцяно й те і се!“ мусіли або мовчати або відповідати: „Так, обіцювано, але не дотримано“.

І на ту пору припадає моя промова в буджетовій комісиї, та сама, на котру вчера так тяжко жалував ся п. Малаховський. Після всіх заходів, які я робив перед тим у міністрів, у намісника, у голови польського кола, старав ся я ще в повній комісиї виложити польським товаришам безвідрадне положенє і велике небезпеченьство, яке на мій погляд і після інформаций моїх товаришів та власних моїх листів з Галичини заходило в тім краю. Я тогдї відзивав ся до всіх сторонництв, щоби помогли уміркованим руським послам, бо инакше стратять вони всякий вплив на руське населенє. І яка-ж була відповідь? Цілковита апатия цілої комісиї і дуже-дуже слабонька, любязна заява, яку зложив міністер внутрішних справ, здвигаючи плечима.

Був тогдї на засіданю буджетової комісиї також міністер для Галичини п. Давид Абрагамович. Було то не так ще довго по його іменованю, як нинї, і тогдї він бодай ще був ласкав прислухуватись галицьким дебатам; тепер вони його зовсім не цікавлять. Отже панове мусіли бачити тогдї його усьмішки на мої виводи. Глум — отсе все, що він мав для так поважної справи. І мушу сказати: я промовляв тогдї в переконаню, що сповнюю патріотичний обовязок, що хочу помогчи державі, короні; і я не дам собі відняти сього переконаня ані нікому не позволю на замітку, що в так важній хвилї міг я говорити на вітер, а не в поважнім замірі, щоби зарадити лихови, де йому зарадити конче треба. (*Оплески.*)

Мої панове! Одинокий, що поважно глядів на мої виводи, був пок. намісник гр. Потоцький. Кілька днів опісля був він у Відни і, хоч я в моїх виводах дуже остро виступав — що правда, не против його особи, але — против його політичної діяльности, він не завагав ся зараз зійти ся зі мною, просив мене о промову, котру я мав в буджетовій комісиї, а на другий день на підставі тих моїх виводів говорив зі мною цілі дві години про жалоби і домаганя мого сторонництва. Але на жаль стануло між нами, що про всї обітницї, які дав менї тогдї — було се д. 31 марця, — мало ся мовчати, поки вони не будуть виконані. Залежало нам на тім обом: менї, бо я не хотїв мому сторонництву знов приносити обітницї після того, як я в сім роцї стільки разів повідомляв його про прихильність і добрі наміри правительства, голови польського кола, міністра для Галичини, міністра скарбу і т. д, так що потому, коли всї ті мої упевненя оказали ся пустими, я цілком стратив у нього віру. Отже самих обітниць я вже не хотїв моїм товаришам повтаряти. Але й ексц. намісник цілком зрозуміло чув потребу приступити до умовлених запоряджень не під якою пресією. І так справа остала ся в тайнї.

Я просив намісника і остерігав його, щоби чим скорше приступив до сповненя бодай тих обітниць, котрі можна було зараз сповнити, щоби в краю таки бачили якийсь знак, що заносить ся на зміну курсу. І справді до 2 цьвітня мала бути виконана одна точка нашої умови і вона була би на мій погляд мала велике значінє, коли би руський загал був о нїй довідав ся. На жаль се не стало ся, а населенє нїчого не знало, що заносить ся на щось, не знали о тім і студенти ані навіть мої товариші, бо я дотримав слова і нїкому нїчого не говорив. Мушу припустити, що ся проволока зайшла може знов через якісь трудности з тих сторін, що вже так часто спинювали намісника, коли він хотїв коли зробити щось для Русинів. Досить, що нїчого не зроблено. Безнадійність обняла цїле населенє. Студенти були після остатних університетських подій в найбільшім роздраженю. Перед роком я міг велике віче студентів у Львові вгамувати, успокоюючи їх надіями на новий парлямент; а тепер дістав я від студентів лист, з котрого побачив, що вони слушно і до мене стратили всяке довірє. Бож усьо, що я їм обіцював, розуміє ся, на підставі обітниць не тілько тутешних але й львівських, від намісника, всього того я не дотримав.

В тім страшнім часї роздраженя, безнадійности і розпуки стала ся подія з д. 12 цьвітня.

(Конець буде.)

Читальні товариства „Просьвіта“.*)

Майже половина сегорічного звіту товариства „Просьвіта“ є присьвячена читальням. „Основою а заразом цїлию нашої просьвітної роботи“, — читаємо на вступі VI-ого розділу — „се безперечно читальні „Просьвіти“. Коли-ж по проголошеню письменної анкети в справах читальняних, появило ся в „Ділї“ вже кілька дуже цінних статей на сю тему, то не буде чейже тепер злишним розслїдити стан читалень на підставі сегорічного звіту „Просьвіти“ і послухати, що самі читальні про себе говорять.

В звітї знаходимо спис читалень на сторонї 65—114. Про стан читалень є подані найважнійші дати вправді лише телеґрафічним стилем, кождій читальни присьвячено ледво 1—2 стрічки друку, а мимо того вийшло з того повних 3 аркуші друку — ще й з накладом! А в тих скорочених датах і шифрованих інформациях про стан і житє читалень, — кількож то криєть ся дорогоцінних бісерів, котрі варто добути на верх і показати ширшому загалови для науки і до наслїдуваня.

На цілій галицькій Руси бачимо скрізь по селах і місточках щирих робітників і розумних організаторів, що ведуть з успіхом просьвітну роботу, хоча їх імена криють ся під сею або другою читальнею. Сегорічний звіт про стан читалень, — хоча він ще за надто короткий, — все таки достарчить кождому дуже богато материялу до рефлексий, над тим, що ми вже здобули на поли організациї просьвітної роботи, та що і як нам треба ще зробити.

Майже в кождім повітї знаходимо навіть поважне число читалень, в яких гуртуєть ся вся просьвітна і економічна робота в громадї. Читальні, в котрих число членів сягає понад сотку, не належать до рідкости. Читальня в Скалї над Збручем числить навіть 684 членів (найбільша читальня в Галичинї, по ній іде читальня в Васильківцях 350 чл.). Також число аґенд, які сповняють читальні в своїй громадї, є дуже поучаюче. При многих, дуже многих читальнях гуртуєть ся по кілька институций, з котрих кожда сповняє иньшу задачу. Є при читальнях бібліотеки, хори, є аматорські кружки, є крамниці, каси і шпихлїрі. Є читальні, котрі мають при собі всї ті институції. Замітна також річ, що в многих читальнях, які, як се видко зі звіту, дуже гарно розвиваюсь ся, головами є самі селяни. Є се дуже додатна проява, яка вказує, що в многих місцевостях селяни вже самі здібні до просьвітної роботи.

Перегляд стану читалень „Просьвіти“ подаєтся табеля, яка є зладжена на підставі материялу, поданого в звітї.

Повіт	В повіті є громад	В повіті є читалень „Просьвіти“	При читальнях є: хорів	аматорських кружків	крамниць	позичкових кас	шпихлїрів	Замітнїйші читальні з числом членів понад 100 і числом книжок в бібліотеці понад 200.
Бережани	75	53	6	5	7	4	1	Бережани (126 чл., 440 кн.) Куряни (120 чл.). Посухів. Рогачин (117 чл.) Козова (230 кн.). Рай (265 кн.).
Бібрка	90	50	3	1	8	2	2	Звенигород (180 чл., 200 кн.).
Богородчани	39	29	2	3	2	2	—	Богородчани старі (102 чл.). Богородчани (300 кн.), Пороги (184 чл.). Солотвина (125 чл., 200 кн.). Саджава (104 чл.).
Борщів	73	56	7	9	10	8	7	Бурдяківці (300 чл., 444 кн.). Борщів (700 кн.). Глубічок (254 кн.). Іванків (108 чл., 250 кн.). Іване пусте (340 кн.). Юрямпіль (105 чл.). Михалівка (150 чл., 229 кн.). Озеряни (400 кн.). Ольховець (100 чл., 310 кн.). Пилипче (140 чл.). Сапочів 115 чл., 262 кн.). Скала н. Зб. (686 чл., 566 кн.).
Броди	105	47	5	3	7	4	2	Лопатин (109 чл., 295 кн.). Ражнів (234 кн.). Топорів (356 кн.).
Бучач	86	50	6	7	10	7	3	Язловець (112 чл.). Бариш (418 кч.). Коропець (220 кн.).
Городенка	49	34	7	4	2	4	3	Городниця (102 чл., 515 кн.). Обертин (125 чл., 300 кн.). Стрільче (366 кн.).
Городок	70	30	5	1	10	4	2	Янів к. Л. (140 чл., 376 кн.). Керниця (141 чл.). Мильчиці (141 чл., 316 кн.). Мшана к. Л. (147 чл., 250 кн.). Повітно (279 кн.). Рокітно (300 кн.).
Гусятин	50	53	8	10	9	11	7	Босири (114 чл., 305 кн.). Целіїв (160 чл., 434 кн.). Чорнокінці вел. (270 чл., 353 кн.). Говилів вел. (420 кн.). Коцюбинчики (100 чл., 250 кн.). Мишківці (170 чл.). Нижбірок ст. (175 чл.). Вільхівчин (240 чл.).
Добромиль	94	11	1	1	—	—	—	Постолівка (117 чл., 370 кн.). Перемилів (150 чл., 308 кн.). Сокиринці І-а (145 чл., 245 кн.). Самолусківці (195 чл.). Товстенке к. Ж. (195 чл.). Васильківці (350 чл., 200 кн.).
Долина	87	42	4	4	11	5	1	Добромиль (837 кн.). Баня (327 кн.). Новоселиця (400 кн.). Раків (132 чл., 285 кн.). Долина (554 кн.).
Дрогобич	79	44	11	11	9	9	1	Довге к. М. (143 чл., 213 кн.) Колпець (140 чл.). Опака (476 кн.). Ріпець (140 чл.). Стебник (139 чл.). Вочиці (227 чл.). Вороблевичі (150 чл., 200 кн.). Рихтичі р. (141 чл.).
Жидачів	74	30	4	3	5	8	3	Черниця (480 кн.). Володимирці (300 кн.). Жидачів (500 кн.).
Жовква	74	31	3	1	6	3	1	Любеля (160 чл., 290 кн.). Мости в. (129 чл., 314 кн.). Пристань (160 чл., 270 кн.). Замочок (160 чл., 250 кн.).
Залїщики	57	48	4	3	13	8	5	Новосілка К. (170 чл.). Синьків (115 чл.). Тлусте (144 чл., 280 кн.). Устечко (286 чл.).
Збараж	60	48	2	5	3	2	3	Чернихівці (180 чл.). Лубянки н. (120 чл., 350 кн.).
Золочів	88	60	3	4	9	7	1	Білий камінь (140 чл., 200 кн.). Зарваниця (307 кн.). Золочів передм. (320 кн.).
Зборів	52	20	1	2	7	2	3	Махнівці (279 кн.).
Калуш	69	47	5	—	6	6	1	Хотінь (111 чл.). Голинь (102 чл., 200 кн.). Калуш (200 чл.). Лука (155 чл.). Новиця (450 кн.). Сівка в. (150 чл.).
Камінка	92	40	9	10	10	10	4	Буськ (114 чл., 300 кн.). Козлів (204 чл., 300 кн.). Лани (410 кн.). Полонична (106 чл., 519 кн.).
Коломия	57	36	4	4	7	4	3	Балинці (102 чл., 300 кн.). Корнич 250 чл., 225 кн.). Воскресінці (157 чл., 378 кн.).
Косів	42	38	1	2	5	2	1	Криворівня (151 чл. 200 кн.). Кути (430 кн.). Кобаки (420 кн.).
Ліско	154	7	—	—	—	—	—	Чашин (70 чл.).
Львів	133	67	10	8	17	7	2	Бірки ян. (110 чл.). Чижиків (105 чл., 250 кн.). Грибовичі (508 кн.). Гуменець (553 кн.). Острів (114 чл., 384 кн.). Львів жовк. передм. (387 чл., 289 кн.)
Мостиска	78	36	2	3	8	1	2	Боляховичі (137 чл., 200 кн.).
Надвірна	33	31	1	1	4	9	1	Гвоздь (120 чл., 500 кн.). Надвірна (153 чл., 450 кн.). Тарнавиця лісна (120 чл.). Парище (168 чл.).
Перемишль	123	62	4	4	10	5	2	Перемишль (400 чл., 200 кн.). Вишатичі (154 чл.). Журавиця (328 кн.).
Перемишляни	69	39	3	2	6	5	1	Янчин (170 чл.). Лагодів (150 чл.
Печеніжин	21	16	—	—	2	1	—	Космач (200 чл.).
Підгайці	65	51	6	6	16	13	2	Голгочі (140 чл.). Ішків (126 чл.). Мозолівка (130 чл.). Новосілка (120 чл.).
Рава	73	38	3	4	4	2	1	Махнів (120 чл., 350 кн.). Угнів (380 кн.).
Рогатин	99	66	8	7	23	22	8	Букачівці (148 чл., 300 кн.). Бурштин (372 чл., 274 кн.). Журів (91 чл., 200 кн.). Черче (200 чл., 300 кн.). Колоколин (215 чл., 218 кн.). Княгиничі (200 чл.). Липиця гор. (136 чл., 260 кн.). Свистильники (296 кн.).
Рудки	70	36	4	3	11	4	2	Голодівка (150 чл.). Горожанна (140 чл.). Комарно (240 чл., 400 кн.).
Самбір	87	49	2	2	9	2	2	Корналовичі (102 чл., 210 кн.).
Скалат	64	40	3	5	7	—	—	Лука м. (111 чл., 265 кн.). Остапє (158 чл.). Товсте (127 чл., 220 кн.).
Снятин	41	19	1	2	3	1	—	Задубрівці (143 чл.).
Сокаль	101	41	7	2	5	3	—	Хоробрів (105 чл., 415 кн.). Нисмичі (435 кн.). Розджалів (140 чл., 200 кн.). Спасів (154 чл., 296 кн.).
Станиславів	75	58	2	2	13	5	—	Княгиничі (112 чл., 213 кн.). Маріямпіль (300 кн.).
Старий Самбір	56	37	6	2	8	1	—	Ляшки м. (чл. 132). Посада ст. с. (125 чл.), Ст. Самбір (130 чл.).
Стрий	101	64	3	4	14	5	6	Добряни (100 чл., 4000 кн.). Підгородці (387 чл., 350 кн.). Синевідсько в. (118 чл.).
Сянік	132	14	—	1	2	2	—	
Теребовля	43	29	4	7	5	7	2	Будзанів (500 кн.). Дарахів (120 чл., 460 кн.). Глещава (131 чл., 360 кн.). Ілавче (195 чл., 500 кн.). Різдвяни (250 чл., 230 кн.). Стгусів (110 чл., 275 кн.).
Тернопіль	83	69	9	3	19	8	5	Буцнів (500 кн.). Довжанка (130 чл., 300 кн.). Городище (456 кн.). Острів І. (107 чл., 400 кн.).
Товмач	65	53	1	1	13	14	3	Братишів (400 кн.). Хмяківка (200 чл.). Милованє (183 чл., 320 кн.). Петрилів (261 чл., 227 кн.)
Турка	74	16	1	—	2	2	1	Цїшанів (570 кн.). Нїмстів (250 чл., 250 кн.).
Цїшанів	66	18	1	1	—	2	—	Долина (180 чл., 814 кн.), Шульганівка (105 чл., 496 кн.)
Чортків	44	43	5	2	6	3	4	
Яворів	70	38	4	3	4	6	2	Ярослав (110 чл.). Порохник (300 кн.).
Ярослав	109	26	3	1	5	2	1	
Ясло	122	5	—	—	—	—	—	

*) Заслуженний наш дїяч на полї органїчної праці, Вп. інспектор о. Глодзїнський, розпочинає отсе в нашім органї ряд статий, — котрі з огляду на вагу порушених справ, поручаємо специяльній увазї наших читачів.

(Конець буде).

Державна рада.

Засіданє з 1. червня с. р.

На початку вчерашнього засіданя палати послів, відчитано допись суду краєвого карного у Львові з домаганєм видачі п. Брайтера з приводу провини образи чести. Потім президент заявив, що посли Малер і Штравхер повідомили його, що їх підписи на інтерпеляциї п. Габля в справі конфіскати якоїсь газети поміщено без їх відома. Президент додає, що повідомить про те міністра справедливости. Та інтерпеляция не має тепер потрібної скількости підписів, отже президент її бере назад та зложить її до актів на доказ, як поводять ся декотрі посли.

З черги приступила палата до дебати над буджетом. По промовах генеральних бесідників п. Немеца (чеськ. с. д.) contra і п. Гломбінського pro та по кінцевім виводі генерального референта п. Штайнвендера ухвалено 135 голосами проти 74 перейти до специяльної дебати.

Наперед розпочала ся дискусия над арт. 1 до 116.

Промовляли пп. Гок, Ерб, Олесницький і Копицінський, почім засіданє замкнено.

Дальше засіданє нині о 11. годині.

Промова п. Олесницького.

Бесідник доказує конечність реформи адміністрациї. Тепер панує на тім поли стан законної непевности, а навіть повна анархія що до охорони субєктивних прав публичних. Властий не вяже майже ніяка управильнена процедура; се дуже діймаючо відбиваєть ся на горожанах держави, специяльно в справах економічних. Наслідком того стану правної непевности терпить галицький промисл. В найвисшім степени безправне є провалюканє цілими роками при удїлюваню концесий; се дуже шкодить промислови.

Бесідник каже, що першим і найважнійшим постулятом реформи адміністрацийної процедури було би явність, устність і безпосередність. Дальше треба домагати ся участи сторін при констатованю доказів та дозволеня сторонам вглядати до актів. Се є необхідне специяльно при відкликах.

Також повна обєктивність і безсторонність властий та їх органів є конечна, а щоб се здобути, мусить бути дана можність виключуваня органів власти.

Дальше бесідник домагав ся законного управильненя одвічальности держави за адміністрацийних урядників. Одною з найгірших хиб є проволіканє в полагоджуваню адміністрацийних справ, які части тягнуть ся цілими роками.

Треба було, каже п. Олесницький — шістьох трупів і 10 тяжко ранених, щоби рекурс громадян против риболовства гр. Коритовеського відійшов до намісництва у Львові.

Бесідник вказує на доконечну потребу означеня властям власних інстанций максимальний речинець для полагоди справ. Також належало би допускати асистенцию і заступство адвокатів в справах адміністрацийних. При рішеню приватних спорів належить застосувати засади цивільної процедури що до звороту коштів. Рівнож держава повинна бути обовязаною до плаченя коштів сторонам.

Найосновійшої реформи вимагає право поліцийно-карне, а то так під материяльним як і формальним оглядом. З реформою поступована адміністрацийного повинна іти рівнорядно нова організация адміністрацийних властий. Одного з найбільших трудностий є двоїстий систем державної і автономічної адміністрациї. Бесідник заявив, що не є прінціпіяльним противником автономії, одначе на основі сумних досьвідів у Галичині він констатує, що та система накладає на людність великі тягарі та виявляє некорисні результати.

В краях і повітах, де живуть поруч себе і борять ся зі собою ріжні племена, мусять політичні противенства знайти свій вислів також у репрезентацийних корпорациях, котрі ізза того не можуть бути безсторонними властями для цілої людности краю.

В Галичині панують на полї громадської адміністрациї просто страшні відносини, бо повітові репрезентациї підпирають ті зверхности громадські, котрі йшли їм при виборах під руку хочби ті зверхности протягом цілих років вели як найпоганійшу господарку.

Бесідник не домагаєть ся повного скасованя повітових репрезентацій, тільки хоче органічної звязи між державними і автономічними властями. Бесідник домагаєть ся, щоб роздїлити судівництво адміністрацийне від адміністрациї, школи і уряди податкові від політичних властий, та щоб у краях, заселених ріжними народами, по змозї прикроїти адміністрацийні повіти до національних областий.

Бесідник вкінцї вносить ряд резолюций в дусї своїх домагань що-до реформи адміністрациї та закінчив свою промову, бажаючи палаті Гераклевої сили для виконаня великого діла адміністрацийної реформи. (*Оплески*).

Дещо про справу нашого театру у Львові.

Хочемо мати свій театр у Львові. Щоби сю ціль осягнути, мусимо самі придбати відповідні фонди, бо на чужу поміч не можемо і ми не повинні числити. Є дві дороги здобуте тих матеріяльних фондів, а іменно: дорога добровільних жертв, складаних нашою суспільністю, а друга, се корисна розпродаж, через парцеляцию решти площі, яка лишаєть ся поза місцем призначеним на сам будинок театру. Успішність першої дороги залежить виключно від прихильности нашого загалу для справи театру, та від матеріяльної сили всїх жертводавців; друга дорога, корисна розпродаж грунту, залежить головно від тих, котрі орудують сею справою, а також від обставин, які „з грубша“ приходять майже при кождій парцеляції. Про справу парцеляциї решти площі хочу дещо на сім місци сказати.

В році 1904 зав звав мене Хвальний Комітет будови нашого театру до переведеня потрібних помірів і обчисленя скількости землї, яка мала бути вивезена в ціли сплянтованя тої частини площі, де має станути будинок театру. Тогдї дістав я пляни поділу (копія на кальцї з мапи катастральної), на котрім була вже запроєктована парцеляция решти площі з заложенєм додаткової улиці. Передаючи по скінченю помірів Хвальному Комітетови пляни і обчисленя на вивіз землї, предложив я додатково свій проєкт розпарцельованя решти площі, який — по моїй думцї — кориснійше розвязував саму парцеляцию.

Розводитись в подробицях цілої справи тут не місце для легко зрозумілих причин. Скажу тільки коротко, що головним аргументом моєї критики первісного проєкту парцеляційного (т. є. проєкту даного менї перед поміром) є: 1) цілковите викиненє з закупленої площі будинку декорацийного, яко зовсім злишного і за коштовного; 2) запроєктованє зовсім нової парцеляциї, а то з причини під 1) згаданої і з причини инакшої фактичної конфігурациї цілої площі на грунтї, як се є нарисованє в мапі катастральній, а що мій помір на грунті виказав. Ходило менї також о формальне поступованє що-до лінії регуляційної і спростованя мапи катастральної, що є безусловно потрібне перед розпродажию поодиноких парцель.

В цвітни с. р. завізвав мене Комітет до відміреня одної з парцель, поданої в первіснім проєкті, яка мабуть має бути продана. Було се для мене доказом, що над моїм проєктом перейшли до порядку дневного. Се спонукало мене порушити єще раз енергічно згадану справу, що мало місце на повнім засіданю Комітету, яке відбуло ся дня 10. мая с. р., а на яке мав я честь бути запрошеним. Поясняючи тодї з чисто фахового становиска предложені мною проєкти, виказав я фактичні користи, які через те безперечно осягнути мусимо, а яких згаданий первісний проєкт зовсім не давав. Для поясненя додам, що перед чотирма роками, а ще більше тепер мої проєкти зістали Хвальним Комітетом досить симпатично приняті, та ніяких конкретних закидів против них не було. Противно декотрі Впов. члени Комітету горячо промовляли особливо за послїдним предложеним мною проєктом. Вправдї оден з Впов. членів Комітету скритикував мій проєкт, але з трох піднесених ним закидів, оден, хотяй на позір фаховий, однак таким не був, а два прочі відносять ся до деяких обставин зреалізованя згаданого проєкту, що по моїй думцї не єсть поважною перешкодою і легко може бути усунене.

Є се для мене річию зовсім незрозумілою, щоби годити ся на якусь корисну думку, а навіть промовляти за нею, а однак нїчого не вдїяти для її зреалїзованя, хотяй сего вимагає обовязок публичний. Проєкт мій готовий, цифри і рисунок самі говорять о скілько він корисніїший. Однак мимо формального накидуваня ся з моєї сторони з згаданими проєктами, ухвалює Комітет дальшу розпродаж парцель після первісного проєкту, коли навіть відмірене тих парцель на грунтї, з чисто технїчних зглядів, є прямо неможливе. Хочу собі витолкувати се тим, що я, є „за мало авторитетною“ особою, щоби треба серіозно з моїми проєктами — хоч фаховими — числитись. Коли однак ходить о придбане для справи театру (не хочу наводити цифри) о тисячі більших материяльних фондів, тодї, чи се моя чи другого думка, се річ зовсім другорядна. По моїй заяві поданій на адресу Хвальн. Комітету в ч. 101 „Дїла“, яку однак з компетентної сторони — на жаль — з'ігноровано, позволю собі подати сю справу до відома і під осуд нашого загалу, а Хвальн. Комітет візвати в імени всїх, котрим фактично залежить на придбаню як найбільших фондів на річ театру, щоби зволив скликати ширшу нараду в тій справі, а до сего часу здержав ся взагалї з розпродажию парцель.

У Львові дня 28. мая 1908.

Витовт Манастирський, інжинїр дер. упов. геометр цивільний.

На наш погляд Комітет будови театру не повинен сего апелю п. Манастирського лишити без уваги, бо з представленя п. Манастирського виходило-би, що по його сторонї є рация. — *Редакция.*

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 2 червня 1908.

Праця парляменту.

Прага (ТКБ). „Narodni Listy“ довідують ся, що в літній сесиї перед вакациями має палата полагодити ще лише закон про удержавненє чеської зелїзниці північної та про горівчаний податок, бо переведенє підвисшеного контінгенту рекрутів ще в сій сесиї показало ся неможливим.

Відень. (Ткб.) В дальшій специяльній дебаті над буджетом забрав на нинїшнім засіданю слово бар. Бек. Почавши свою промову від обговореня справи регуляміну приступив відтак президент міністрів до оборони австрийської адміністрациї перед закидами бесідників з лївиці.

Події в Росиї.

Петербург. (ТКБ). Нині переносить ся царська родина до Петергофу. По стрічі монархів в Ревлю задумує цар з царицею вибрати ся в подорож по фінських водах.

Петербург. (Т. К. Б.). Тут отворено міжнародну конференцию в справі водної плавби.

Хабаровськ. (П. Аг.). В наслідок бурі перевернуло ся судно на Амурі. Судном везено полонених Китайців. Втопило ся 6 людий з залоги, яка пильнувала вязнів та 83 Китайців.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Снкстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Росийські „славянофїли“ проти української мови.** Що-йно недавно заложений „Клубъ русскихъ націоналистовъ“ у Київі для „боротьби проти українства силами самої України“ вже знайшов собі „роботу“. Дня 25 мая с. р. посьвятив він окреме засіданє в справі запротестованя проти законопроєкту 37 послів думи, котрі домагають ся заведеня в українських народних школах науки в українській мові. Флорінский, Савенко, тай инші київські „русскіе націоналисты“ разом з „галицко-русскимъ“ Юлїяном Яворским порішили внести „умотивований“ протест проти законопроєку, бо бачите 1) „малорусскій крестьянинъ“ дуже добре розуміє „русскій языкъ“, а не розуміє власне „того искуственнаго языка-жаргона, который выковалъ въ Галиции гг. Грушевскими“, 2) законопроєкт має на меті зовсім „не педагогическія цѣли, а исключительно политическія, являясь оскорбленіемъ программы украинофиловъ сепаратистовъ, которые играютъ въ руку врагамъ русскаго народа и всего славянства“. Он що! Флорінскі, Савенки та Яворські дуже добре знають, що їх аргумент про зрозумілість российської мови для українського селянина супроти становища петербурської Академії наук годить ся хиба для „Кіевлянина“ або „Галичанина“, а не між люди, і тому не забули поставити особливого натиску на „сепаратизмъ“. Се їм і більше до лиця, бо-ж їх чесна компанія все була куди сильнійша в доносах ніж в справжних аргументах. Як уже згадано, на зборах" поприсував ся і „галицко-русскій“ Яворський, малюючи перед очима зібраних українську небезпеку на примірі Галичини, де Українці захопили все в свої руки і не дають „русскимъ“ дихати. Флорінский знов одушевляв ся „русско-народнымъ движеніемъ въ Галиціи“, заявляючи, що коли „малороссы в Галичині змагають до „единства“, то не слід тодї попускати українському сепаратизмови“ в „русскомъ государствѣ“. Остаточно поручено Флорінскому виробити текст протесту, який має бути висланий до міністерства просьвіти. Не є виключене, що той протест з'устрінеть ся в міністерстві з симпатиями. Бо — як доносять з Петербурга до „Ради“, — товариш міністра просьвіти Ульянов також є тої думки, що й Флорінский, а саме, що український селянин розуміє росийську мову, і готовить ся з тим „аргументом“ виступити проти законопроєкту в думі. Чи товариш міністра покористуєть ся також доносом Флорінского і тов., побачимо.

— **Пізнаваймо нашу землю і познакомлюймося між собою!** Пишуть нам з Кракова: „Раз по разу зустрічаю тут у Кракові на „wycieczce“ людий зі східної Галичини. Нині „Przemyślany“. А се, що часто насуваєть ся на очи, мимоволї провадить вкінци до рефлєксий. „Не вжеж се таки безцільні і безвартні ті „шопки“ вшехпольські? О, ні! Ціль їх, думаю, індеферентний загал латинників запалати для ягайлонської ідеї і утверджувати а при ній вдасть ся се хоч у сотій части, то ціль осягнена з великим плюсом. — Навів я се, щоби й ми брали собі добрий приклад. — Нїщо так не інтересує, як те, що сам перебув, пережив на власні очи бачив і чув. Як один із пересічного інтелїгентного загалу, і як такий, що не позістаю далеко від горячого бажаня заінтересувати себе і других кождою признакою спільного житя і думки нашої і росийської України, радби я, щоби жалї і болї, запал і верва до свого житя відчували ся в один мент по всій Україні, та щоби не було спаралїжованої ні одної частинки на нашому українському організмі. Оттому то підношу думку, чи не добре було би заснувати у нас туристичний кружок з цілею прогульок до міст і околиць росийської України. Така прогулька, се бувби практичний курс найновійшого житя України, а що скорше пізнасть ся, те скорше зреалїзуєть ся. Пишу се і все маю на думцї молодих людий, академиків, гімназиястів, семинаристів, бо лиш молодому поколїню прийдеть ся здїйснювати цементоване одноцїльної культурної думки всеї України. При зреалїзованю прогульок треба вибирати ся в ріжні сторони, на довше і коротше, невеличкими групами, кількома навіть в один час, без крику і шуму, не ждучи від росийск. Українців ніяких гостин, бож далеко сердечнійші будуть зносини, коли поїдете без усякого для кого небудь тягару. — Тільки треба, щоби молодь змогла брати участь — з усїх верств нашого люду бо gros нашої образуючої ся молодї — се безперечно хлопські сини і на них таки треба будувати. Поїздки сї, се не буде матеріяльний люксус, але конечна необхідність. — *С.*

— **Фундация ім. Едварда Егана.** Пок. Едвард Еган, угорський правительственний комісар т. зв. „руської запомогової акциї“ старав ся всїми силами о материяльне піддвигненє угорських Русинів. Задля сеї цїли хотїв він основати навіть окреме товариство, на якого цїли жертвував від себе 1000 кор. На жаль бл. п. Еганови не довело ся довести свого дїла до краю, бо він умер нагло, отроєний — очивидно тими, кому було не на руку визволенє наших угорських братів з сїтий лихви і визиску. Тих тисяч корон остало і зросло до нині на 1200 кор. Тепер — як доносить будапештенська „Недѣля“ — звернули ся наслїдники бл. п. Е. Егана до угорського міністерства рільництва, Гната Даранїя, щоб він ті гроші взяв в управу міністерства, та щоб процентами від них надїлював що року найпильнїйшого ученика селянської молочарської школи ім. Вільгельма Бальга.

— **До відома руських членів ради шкільної краєвої.** В Копичинцях в мужеській школї повинно бути 11 сил а є їх всего 7, так що наука поступає наперед дуже погано. До тогож між учителями нема ані одного Русина! Дїти до церкви провадять Жиди і Жидівки. Може би Русини, що засїдають в радї шкільній краєвій а особливо репрезентанти гр. кат. консисторії подбали о те, щоб копичинецька громада діждала ся учителя-Русина, який би може учив ще дїтий церковного сьпіву. Преосьв. Владико, Хомишин! подбайте о се, а копичинецькі „безбожники“ готові такому учителеви за науку сотку ще й окремо доплачувати. — *Копичинецькі громадяни.*

— **Вшехпольський терор в Ярославі,** пропагований ц. к. професорами. До чого допроваджує агітация вшехполяків в школах і як виглядають в сьвітлї правди вихованки польських гімназий, нехай послужить отсей голий факт, який зайшов перед тижнем в Ярославі. Заїхав тутки — як нам пишуть — з своїм кінематограф чним театром Езер і давав перше представленє в суботу д. 23 мая, але се не подобало ся тутешним оберполякам і двох з них, Пйонтковський, професор з гімназиї і Островський з реальної школи — оба мужі довіря народово-демократичної польської партиї. І оба сї фінали narodowої myśli, в благороднім запалї вибити ся на bohaterów — під'юдили учеників, щоби вони не йшли до театру Езера, та щоби не пускали до него публики, бо Езер є Прусаком! Ученики на поклик своїх учителів з числї менше більше до шістьдесяти обсадили браму входову до театру і силою не пускали нїкого до театру, а кликнте передер ся через їх середину, то його зневажали. Кількома паням потяли вони ножичками блюзки і сукнї, облили їх квасом сїрковим, а навіть затримали самого тутешнього старосту Райнера! Тогди завізвано комісара полїциї д-ра Хмілярського, щоби він зробив порядок. Коли ученики на візване комісара не хотїли з брами уступити ся і один з них (ученик з 8 кл.) Сасорський поставив ся гордо до комісара і поліцияита, казав комісар його арештувати за опір зарядженям власти. Коли того ученика вели на поліцию, зібрав проф. Пйонтковський учеників і крикнув: „Odbić nie dać wziąść!“ Сам кинув ся з учениками на поліциянтів, вдарив поліцияита в груди; ученики йому помогли і Сасорського вирвано з рук поліциянтів. Від тої хвилї маємо раз у раз нові плякати в місті писані учениками та написи чорнилом по трєтоарах в ночи сего змісту: „Precz ze sługą pruskim drem Chmielarskim! Powiesić sojusznika dra Chmielarskiego“. Польські газети в родї „Słow-a і Dziennik-a“, які так пильно нотують всякі побрехеньки про руські гімназиї про сей факт, мовчать а дирекциї тутешних шкіл радіб убити сю справу на місци, щоби не вийшла в сьвіт і не ексмпромітувала професорів і учеників польських шкіл... Коли би се зробив ученик руської гімназиї, був би вже давно з'їхав хтось з ради шкільної краєвої а в парляментї всякі Гломбінські, Заморські і Глєбовіцькі репетували-б в безконечних інтерпеляциях про „zdziczenie hajdamaków“. Знаючи засади, якими руководить ся komisya edukacyjna під кавками, ми певні, що навіть по опублїкованю сеї справи в нашій часописи, ні, польським ученикам, ні педагогам з Ярослава не спаде й волос з голови, а сї останні „za gorliwość w patrictyzmie“, ще може й одержать якесь признанє Narodowo-j Rad-y. — Vigilax

— **З просьвітної організациї в бучацькім повітї.** З припорученя головного Виділу т-ва „Просьвіта“ у Львові відбули ся в Бучачи 28 мая надзвичайні загальні збори філії „Просьвіти“ з тої причини, що вибір виділу тої філії переведено на попередних зборах в нелєгальний спосіб, бо голосували і були вибрані до него також не члени „Просьвіти“. На порядку дневнім надзвичайних зборів був отже вибір нового виділу по постановам статута, а також справа золотопотіцького округа судового. Сей округ головний Виділ „Просьвіти“ у Львові вилучив від бучацької філії „Просьвіти“ та читальні в нім віддав під надзір і опіку делєгатови п. Танчаковському, нотареви в Золотім Потоцї. Сим разом прибуло на збори трохи більше членів „Просьвіти“ чим перед двома місяцями, далеко ще однак не тілько, кілько їх повинно явити ся. Прибули також делєгати читалень „Просьвіти“ з золотопотіцького округа, котрі принагідно про збори довідали ся. Вони власне покликуючи ся на карність і єдність в товариствах заявили, що читальні в тім судовім окрузї підчиняють ся зовсім філії „Просьвіти“ в Бучачи. Отсю заяву приняли загальні збори до відомости, та припоручили новому виділови філіяльному, щоби в справі читалень з золотопотіцького округа відніс ся до головного Виділу і старав ся полагодити її згідно з їх домаганєм. До нового виділу філіяльного вибрано людий енергічних і робучих, котрі дають повну запоруку, що завданє філії будуть як слід сповняти. Замітити належить, що сим разом д-рови Даниловичови „більшість“ на нїчо не придала ся, бо не мав права голосования, залягаючи з членською вкладкою! Того самого дня підписано статути т-ва „Український Народний Дім“ в Бучачи. Статути сего товариства зложені на взір статутів подібних товариств в Борщеві, Копичинцях та в инших містах руської части Галичини. — *К.*

— **Економічно-крамарське віче** відбуло ся дня 28. мая в Борщеві в салї читальні „Просьвіти“. Взяло в нім участь не дуже значне число вічевиків — з причини пільних робіт — але ті, що були, становлять саме ядро з поміж селянства повітового. За те було значне число інтелїгенциї так місцевої як замісцевої, так духовної як і сьвіцкої. Між присутними вивязала ся жива й горяча дискусия на тему нашого економічного відродженя. Віче отворив о. Балько покликом до згуртованя коло „Народного Дому“, бо многі з них дали свою гілотеку грошеву на се важне дїло — а й решта не відтягне ся від так важної помочи. Інтелїгенция повинна взагалї давати доказ на кождім кроцї свого пожертвованя для народної справи а доперва тогди народ піде за нею і стане ся її підпорою. Цїнним довершенєм сего віча був глубоко обдуманий, фахово опрацьований а при тім популярний і патриотичний відчит про „кооперациї — спілки“ о. Курдидика з Циган. Мимоходом сказавши, того рода праця сьвященика між народом, яку пропагує о. Курдидик — єдино спасительна. Коли любиш народ, то виганяй біду від него і то способами, які культурний чоловік знати повинен, а се буде найлучший доказ заразом і любви твоєй до Бога, котрий не хоче бути любленим инакше, як лиш через працю і труд для сих малих остаючих в потребі а не абстрактами, які доказують лише хоробу душі чоловіка, а з яких були би раді лише наші споконвічні вороги. — *Учасник.*

— **Хто відкрив Америку?** Часопись „Monde moderne“ виказує, що на цїлі столїтя перед відкритєм Америки через Европейців, була ся часть сьвіта звісна Китайцям. Давні китайські хроніки містять описи краю, що лежить 6500 миль на схід від Китаю, і є довгий на 3250 миль. Край сей названий в тих хроніках Фузанг або Фузу, а його докладний спис вказує на теперішне Мехіко. Ще в 448 році мали до Мехіко удавати ся китайські місіонари, проповідати буддаізм. Вони й описали свої досліди в хроніці, що хоронить ся тепер в архіві династиї Ліянг. З другого боку китайські записки потверджують вірованє первісних Мехіканців. До Мехіко, як розказує народ, мав прибути чужий жрець і проповідувати нову віру. Теперішні духовники Мехіканців зовуть ся „ама“ і не є виключене, що се слово походить від „ляма“, котрим називають ся тибетанські і північно-китайські жреці. В мехиканськім місті Поленка находить ся старинна статуа Будди, котра також вказує на передісторичні для европейського сьвіта зносини Китаю з Америкою.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу Конст. і Єлени (лат. Кльотильди). Позавтра, в четвер: Вознесенє Господ. (лат. Квірина).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понедїлок, вівторок, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська канцелярія відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 2 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент найвищ. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **З „Руського Товариства Педагогічного“.** Загальні збори „Р. Тов. Пед.“ відбудуть ся в понедїлок дня 29 червня с. р. о год. 10-ій рано у Львові, в шкільній салї „Народного Дому“. Перед зборами відправить ся Служба Божа в Преображенській церкві о год 8-ій. Дневний порядок зборів такий: 1) Відкритє зборів головою товариства; 2) Іменованє почесних членів; 3) Звіт секретаря; 4) Звіт касиєра і видавництв Товариства; 5) Справа будови шкільного дому; 6) Звіт контрольної комісиї; 7) Вибір голови і 5 членів Виділу та 2 заступників; 8) Вибір контрольної комісиї; 9) Внесенє і інтерпеляциї членів. — Головний Виділ просить всї філії і всїх своїх членів взяти як найчисленнійшу участь в тих зборах, що супротив многих задач, яких Товариство підняло ся, буде запорукою пожаданих успіхів. За Виділ: *о. І. Чапельський*, голова. — *Д-р В. Щурат*, секретар.

☐ **До П. Т. Приятелїв бідної руської дїтвори!** За починомъ щирих приятелїв бідної дїтвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська оселя вакацийна для бідних руських дїтий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель“ по кількадесять бідних дівчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цїлорічної умової працї серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю ціль є майже нїякі. зовсім не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсім не напливають, а ті лепти, що Виділ тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дїтий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої дїти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в дїлї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дїтий, котрі жиють через цїлий рік серед тяжких обставин моральних і матеріяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка дїточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу прислати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Виділу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсідателька. *С. Герусінський* секретар.

☐ **До П.Т. ОО. Катехитів шкіл мійських!** Просимо повідомити діти в школах які хочуть бути приняті до вакацийної оселї що мають зголосити ся до оглядин лїкарських в недїлю дня 7. червня о год. 9. рано в школї ім. Шевченка ул. Сикстуська ч. 47. — Доси вплинули поданя з отсих шкіл мійських: 1) Ісаковича 2, 2) Пірамовича 1, 3) Єлисавети 3, (через о. Ґалянта), 4) Антона 3, 5) Сєнькевича 3, 6) Мартина 1, 7) Конарського 1. Зі 7 мійських шкіл зголосило ся 14 дївчат. Коли би ОО. Катихити могли єще які бідні дївчата на оселю то можуть їх зголосити єще до четверга. Треба доконче подбати о се, щоби з усїх шкіл були поданя, а се є обовязком ОО. Катихитів, бо не всї родичі читають руські часописи і знають про руську вакацийну оселю.— Поданя мають бути потверджені або через дирекцию школи або через О. Катехита.

☐ **В Яворові кружок аматорів т-ва „Взаїмна поміч учителїв і учительок“** відограє в четвер дня 4. червня с. р., в сали польського „Сокола“, комедию Л. Лопатинського „Свекруха“ в 3. дїях. Початок о год. 4.

☐ **Писарський курс XIV-ий** з черги буде отворений при видїлї краєвім з днем 1. серпня с. р. Хто хоче бути принятий на сей курс, має внести поданє, заосмотрене в потрібні документи, на руки свого видїлу повітового, а він має їх предложити видїлови краєвому в реченци до дня 1. липня с. р. Поданя вношені прямо до видїлу краєвого не будуть узгляднені. Про условини принятя та про потрібні сьвідоцтва, можна довідати ся в видїлї повітовім.

☐ **Спростованє.** В ч. 60. нашого орґану зроблено ц. к. корреспонд. бюрови у Львові закид, мовто воно передало звісну промову п. Романчука, виголошену в делеґациї, в перекрученім видї, згідно з правдою констатуємо, що закид сей оказав ся нестійним, а полягав він лише на хибнім здогадї, що поданий деякими дневниками текст сеї промови є дословним переказанєм телеґрами бюра корреспонденцийного.

☐ **Убогий ученик IV. кл. ґімн.**, сирота, котрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка клїба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла“ під зн. Ш. Х. 10.

☐ **В Народній Канцеляриї у Львові**, Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попереднім присланєм гроший: 1. *Русько-нїмецькі розмови*, цїна 1 К (дуже добра передівсїм для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, цїна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, цїна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для аґітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяцїв розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кґ. посилку 60 сот.

Померли:

Павло Шемрило, міщанин і заступник війта в Лешневі, упокоїв ся тамже дня 31 мая с. р. в 58 роцї житя. Покійний був одним з сих наших патріотів-селян, котрі як скала твердо обстають за своїми правами. Був звиж 25 лїт радним міста і положив чималі заслуги для добра своїх братів-міщан. Він-то разом з пок. о. Лотоцьким Евгеном, бувшим парохом Лешнева, і ще з двома міщанами довів до купна тисяч морґів сїножатий для міста Лешнева, коли громада процес програла. Був членом і видїловим філїї „Просьвіти“, аґентом „Днїстра“, видїловим брідської філїї „Сїльського Господаря“ і заступником начального директора „Спілки ощадностий“ в Лешневі. В 1907 роцї невинно очернений о підкупство при виборах на річ п. Петрушевича, довів до сего, що ложних сьвідків-жидків арештовано, хоч ц. к. прокуратор до нинї їх не оскаржив. Єще 25 грудня м. р. був делеґатом на Народний з'їзд, та тяжка недуга звалила сего борця з ніг, коли він так потрібний був для свого місточка. Велику поміч подав при будові нової мурованої церкви, котрої був провізором. Земля Тобі пером заслужений покійниче! В. й. п.!

Конкурси бурс.

Комітет **бурси руського Товариства Педаґоґічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим **конкурс** на принятє питомцїв до бурси Товариства на рік шк. 1908/9

Приймати ся будуть ученики ґімназияльні, сини членів Руського тов. педаґоґ. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педаґоґічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсїм здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать ґімназию. Першеньство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець вложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лїкаря, купіль і пранє в сумі 10 корон.

До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити 3) Сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сїнник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Зужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а єсли не було би все в порядку, може наразити ся на непринятє в послїдній хвилї. Всї питомцї є обовязані користати з науки сьпіву і рисунків, а старші також язика француського і стеноґрафії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою нїякого занята, лише у виїмкових случаях лекциї за дозволом Заряду.

Поданя кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педаґоґічного у Львові“ ул. Вірменьска ч. 2. Поданя вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Львів в маю 1908.

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св. Івана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посїщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену цїну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натураліїв). Отримують поміщенє, удержанє, надзір. Кождий питомець має мати свою постіль кромі ліжка, біле, одежу, обуве, книжки. Поданя заосмотрені в послїдне шкільне сьвідоцтво з декларациєю висоти доплати належить вносити до Видїлу Товариства Бурси св. Іозна Хрестителя в Дрогобичи на руки Всч. о. катихита Василія Кучкевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-ого серпня 1998. — *Кмить*, предсїдатель. 1-3

Видїл Руського Товариства педаґоґічного розписує конкурс на місце настоятельки дївочого Інститута св. Ольги у Львові. Обовязком настоятельки є веденє кухнї і адмінїстрациї. За се отримує один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 30 корон місячної платнї. Рівночасно розписує ся конкурс на місце молодшої настоятельки, якої обовязком є попри догляд, також удїлюванє наукової помочи інституткам. Молодша настоятелька отримує рівнож один покій на мешканє, харч, опал, сьвітло і 10 корон місячної платнї. Поданя належить вносити найдальше до 15. червня до Видїлу Руського Товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47. *Близших* інформацій удїлює канцелярия Товариства. — *Видїл.* 3—3

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 25/5 до 1/6 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·05	12·27	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·10	10·35	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насїн	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Коноплянє „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	10·85	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	70·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	58·25	58·75
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	100·—	105·—			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	—·—	—·—	Спіритус ексконтинґ.	39·25	39·75
Тимотка	33·—	34·—			

Будапешт 2 6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	10·28	до	10·29
Жито на жовтень	8·86	до	8·87
Овес на жовтень	7·10	до	7·11
Кукуруза на липень	6·60	до	6·61
„ на серпень	6·70	до	6·71
Ріпак на серпень	17·70	до	17·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слабе. Погода: горячо.

Викази жертв.

Жертви на будову „Руського товариства педаґоґічного“ у Львові. — За місяць цьвітень зложили в коронах чеками: (конець) Анатоль Прокурницький з Бучача 5, Н. Падоха з Бучача 2, Евген Волянський з Чорткова 1, Антін Гузар 20 с, Теофиль Барусевич 1, Поколинський 1, Іван Михалїчко 50 с, Порфир Витвицький 1, Роман Вітошинський 60 с, Стефан Посацький 2, Володимир Шевчук 2, Іван Гапанович 1, В. Ґофрик 1, Олександер Чарненький 50 с, Стефан Скоробогатий 1, Левицький 1, Николай Малуцький 1, Асафат Рубинович 1, Ілярий Медвідь 1, Сень Горук 2, Українські богослови — з пушки — 2, Володимир Федусевич 1, Теодор Левків 1, Олекса Котис 1, Левицький 1, Романчукова 1, Лев Ковальський 2, Михайло Стецькевич 1, Савчак 1, Пащак, Кор-Зубрицький 2, Антін Гладишовський 1, Омелян Саєвич 2, Ярослав Весоловський 40 с, Григорий Іваницький 2, о. Юлїян Федусевич 2, І. Пацлавський 1, Стефан Заячківський 40 с, о. Мільницький 1, о. Йосиф Кишакевич 4, Назарієвич 30 с, Охрим Соболяк 40 с, Адольф Мусянович 1, Володимир Мануляк 50 с, Фр. Кондрацький 50 с, Сосновська і Сушкевич 2, Угрин 1, з Тисьмениці: Михайло Ільницький 1, Михайло Терлецький 1, Іван Пірановський 2, Стефан Гриньовський 1, Тома Павлишин 10, Павло Скородинський 1, Петро Теліховський 1, Корнило Бойчук 1, Гнат Луцик 1, Михайло Сагайдака 2, — з Товмача: Микита Боберський 40 с, Михайло Лебіщак 1, Іван Свідзинський 1, — о. Троян з Нижнева 1, о. Захарий Підляшецький в Монастирисках 2, — з Монастириск: В. Секерта 1, Іван Демянчук 1, Ілия Новіцький 60 с, Василь Шклярик 2, Марія Чолоівна 2, Рогозинський в Бучачи 2, — з Бучача: Данилович 60 с, Марків 1, Іван Крижановський 1, Юлїян Радкевич 1, Ос. Сіяк 1, Більоха 1, Типкевич 1, Еп. Вінкентий Чехович 2, Денис Нестайко 4, Евстахий Барановський 1, Славчик Добринський 1, Ілярий Глїбовицький 1, Микола Білинський 1, Микола Фірманюк 1, В. Маковський 2, Логінський 1, — з Чорткова: Денис Добромільський 1, Евстахий Юрчинський 5, Гр. Глїбовицький 1, К. Вербицький 3, М. Росткович 2, Н. Н. 1, Евгенія Росткович 2, Теофиль Коник 1, д-р Горбачевський 2, Яків Яворський 5, о. Еміль Росткович 2, О. Дудинський 1, Петро Буйняк 1, Омелян Стеткевич 1, Йосиф Рубчак 2, Іван Нич 2, Аполинар Ґулевич 1, Теофиль Банах 1, Іван Левицький 80 с.

Всїм тим Впов. Жертводавцям складає Комітет сердечну подяку і просить о дальшу поміч.

Виказ дальших жертв появить ся з кінцем місяця.

Комітет.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 2. VI. о. Александер Ґутковський, Вербів; о. Ілия Крайчик, Будинин; Гнат Кисїль, Станиславів; о. Іван Созанський, Черче; Остап Сьвітлик, Коломия; Туня і Клементина Могильницька; Василь Сїдельник, Чертеж; Никита Пріуда, Збараж; Гринько Сендецький, Яцко Павлів, Іван Красниця, Василь Проскуренько Нараїв; о. Дмитро Шуль, Рожанка вижна; Семен Сородник Корчин.

Надіслане.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицької)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Прийму на час ферий т. є від 15 липня (або скорше) до кінця серпня кілька осіб до себе на сьвіжий воздух в гарній підгірській околиці над Сяном. Лїси шпилькові, купелї приступні, вода здорова, воздух гірский, почта в місци. Зголошеня до Заряду школи в Улючи. 708 2—?

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вир. би золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 394 11—30

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ

продає

Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Singer-a МАШИНИ ДО ШИТЯ

треба куповати лише в наших склепах, котрі можна розпізнати по нижше поданім знаку:

699

Нїхто не повинен йти на слїпо за оголошенєм, що не мають иншої цїли, як через над'уживанє назви „Singer“ ввести на торг з'ужиті уже машини. Наших машин до шитя не даємо відпродавцям, лише прямо продаємо потрібуючій П. Т. Публицї.

Singer & Co.

Акц. Тов. машин до шитя

Львів, Галицька ч. 2.

Філїя: Городецька 30.

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вронов-714 ська ч. 8. 1—10

Площа під каменицї або віллї і домок є до продажи ул. Супінського ч. 21. 711 2—3

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14 109 2

Проповідницї стилеві, вигото вляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ ЯРОСЛАВ.

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: „ТОРБАН“, музична накладня, Львів Вронозська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальоґ даром. 536 9-10

Від 20 лїт знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 70, атласові, шовкові по К 2?, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, кави на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 3 мая ч. 5. 658 6—30

СВОБОДА письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.

Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.

Цїлорічна передплата виносить: 1 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ Лінїя КУНАРД *найскорше*

Пояснень удїляє безплатно Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 7-25

Курс крою в „Трудї“ у Львові

Отсим завідомляємо що КУРС КРОЮ СУКОНЬ в нашім стоваришеню розпічне ся під управою специялїстки дня 16 червня і тревати ме до 14 липня. Наука крою що другий день в годинах від 3 до 5 з полудня. Оплата: 4 кор. вписового, а 40 кор. за крій наразі і з гори при зголошеню. — По укінченім курсї мають ученицї виказати ся перед управою стоваришеня з поступу в науцї і біглости в рисунку, а в случаю вдоволяючого вислїду, одержать посьвідченє учащаня на курс. 700 3—3

Дирекция Жіночої спілки промислової „ТРУД“ у Львові.

МЕД-ПАТОКА

з гірских пасїв неврівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя до Півн. Америки Канади Бразилїї

величезними поспішними кораблями

Лїнії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк 86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.) 103·60 зр.
Львів—Бразилїя 85·60 зр.
Антверпія—Канада 70.50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до

Ґенеральної аґенциї для Галичини

Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.

703 3—8

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 кор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком *. Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ“ в Перемишлянах відбудуть ся в пятницю 12 червня 1908 р. о год. 10 рано, а в случаю браку комплету о год. 3 по полудни в власнім домі з отсим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907. 3) Вибір 2 членів Ради Надзираючої на місце уступаючих. 4) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Іван Кузьмович предсїдатель. *М. Ковальчук* секретар. 715 1—3

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада Надзираюча „ПОВІТОВОГО ТОВАРИСТВА КРЕДИТОВОГО“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Тернополи повідомляє по мисли § 47 статута, що надзвичайні Загальні Збори того Товариства відбудуть ся дня 26 червня 1908 о годинї 2 по полудни в Тернополи в великій сали Руської Бесїди при улицї Міцкевича ч. 3 з слїдуючим порядком дневним: 1. Зміна статутів Товариства.

Тернопіль дня 1 червня 1908.

о. Дамян Лопатинський предсїдатель 716 1—3 *Омелян Терлєцький* секретар.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 123. Львів, середа 3. н. ст. червня (21. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кіньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:	
на цілий рік	32 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Державна рада.

(*Засїданє з 2. червня*).

На вчорашнім засїданю при дальшій специяльній дебатї над буджетом як перший бесїдник забрав слово президент мінїстрів бар. Бек.

Промова бар. Бека.

Бесїдник висказав вдоволенє, що палата загального голосованя саме працює над правильним полагодженєм буджету та що весь час так розділила, щоб вистарчило його на полагодженє тої важної справи.

Бесїдник обговорює справу реформи реґуляміну палати послів. Ся реформа є конечна; нї один парлямент Европи не має такого застарілого реґуляміну, як австрийський. Глибша причина того застою є та, що квестия реформи реґуляміну є не тільки квестиєю парляментарно-технїчною, а також національно-полїтичною. Та про те палата повинна як найскорше приступити до розвязаня того житєвого проблєму.

Обговорюючи закиди декотрих бесїдників проти адмінїстрациї, мінїстер підносить, що правительство не залишило старань, аби вдержати порядок в адмінїстрациї. Коли отже справа так стоїть, що підрядні орґани в відокремлених, розмірно рідких випадках допустили ся надужить, а потім привернено правильні відносини, то се не є вистарчаюча причина, щоб можна було говорити про погіршенє адмінїстрациї. Сею дорогою можна дійти до „полїтики побільшаючого шкла“, а перед такою полїтикою мушу тим більше остерігати, що наша адмінїстрация при узгляднюваню материяльних засобів, які маємо до розпорядимости, є знаменита та дає досконалі результати. Одначе, щоб уможливити адмінїстрациї також на будуче вдоволяюче функціонованє, вона мусить держатись здалека від впливів національних і полїтично партийних.

Ті прінціпи повинні ті мати все перед очима, котрі є діяльні в публичнім житю. Ми є специяльно вдячні за те, що один з бесїдників застеріг ся проти нарушеня урядничої карности полїтичними партиями. Бачу в сїм цїнне признанє, що здержанє поваги й карности серед урядників не є специяльним домаганєм правительства, а загалу, бо тільки ось так є запевнена фахова безсторонність та основана на повнім довірю управа справ адмінїстрацийних. Правительство з певністю не хоче вкорочувати загарантованих конституциєю прав державних урядників, але воно з цїлою рішучістю мусить стояти при тих зглядах, котрі лежать на державних урядниках з уваги на специяльну суть їх уряду, та котрих залишенє накоїло би адмінїстрацийній службі та загалови населеня шкоду. В парі з тим підносить президент мінїстрів, що правительство звелїло виробити проєкт прагматики службової для державного перзоналу; сей проєкт є предметом нарад у нутрі тїснїйшого комітету мінїстерського. Не тільки з огляду на висше згадані прояви, а й з загальних причин, було-б річю важною, як би полїтичні справи прослїджувати що-до їх сути і справдїшнього стану річий.

З руського боку перший бесїдник contra жалкував ся на упослїдженє Русинів. Що дотикаєть ся полїтичного становища того народа, то президент мінїстрів хотїв би перш усього пригадати здобутки Русинів з приводу загального голосованя. В попередній палатї вони мали 10 мандатів, себ то 2·35 процент, тепер їх є 33, себ то 6·4 процент, — отже абсолютно і релятивно близько три рази стільки, як було перед тим. Парляментарний стан посїданя Русинів побільшив ся отже більше, нїж котрої-небудь иньшої нациї. Коли-ж тепер вказують на те, що й тепер репрезентация Русинів не відповідає числу їх людности, то прошу не забувати, що закони природи, котрі не роблять скоків, мають також у житю народів обовязуючу силу, та в полїтичнім розвитку децидує посередна лїнїя між „status quo“ і жаданями сторончиств.

Думаю, що мимо безсумнївного поступу руського народа, його розвиток не є ще зовсїм покінчений. (А котрого-ж народа розвиток є „зовсїм“ покінчений? Хиба Асирийцїв, Вавилонцїв, Фенїкіян та иньших вимерлих народів, котрі „зовсїм покінчили“ своє істнованє. — *Ред.*). Я сильно переконаний, що руський народ на будуче дальше розвиватись буде в культурнім і економічнім напрямі, але я хотїв би рівночасно остерігти перед голосами, котрі дораджують радикальною дорогою прискорити його розвиток. З вдоволенєм зазначую, що один з представників Русинів заявив ся зовсїм в тім самім дусї та поважно напімнув своїх земляків, бо кождий радикалїзм з природи річий мусить викликати реакцию з другого боку, в тим самим боротьбу, в котрій тратить ся сили та не можна придбати собі трівкого успіху. Навпаки думаю, що найскорше ті цїли можна-б осягнути, як би руський народ в довірю до своїх національних сил заявив ся за поміркованєм і обережністю та колиб руські провідники після своїх найлїпших сил причинились до того, щоб сотворити мирні відносини, котрі уможливилиб втихомиренє і постепенне вирівнанє противенств, істнуючих у нутрі самих Русинів, та повне довіря зближенє до польського народа. Відносини в Галичинї є такі, що мирне порозумінє між обома народами, котрі заселюють країну, при успішній інтервенциї правительства є першим услівєм економічного і культурного розвитку. Такий самий погляд мав також — се можу присьвідчити як клясичний сьвідок — покійний намісник Потоцький, котрий, мимо своєї ентузиястичної посьвяти для польського народа, поводив ся найбільшою безсторонністю (!!) та мав повне зрозумінє потреб і житя Русинів. Коли собі взагалї позваляю дораджувати руському народови і його полїтичним керманичам зверненя себе від радикалїзму до розваги і поміркованя, то я хотїв би специяльно староруській партиї поручити вести полїтику після найяснїйшої проґрамової лїнїї, що також і рішучим противникам не позволить сумнївати ся, що та полїтика є доосередна, а не відосередна. Обговорюючи руську справу, президент кабінету хотїв би згадати ще про одну увагу одного бесїдника, котрий сказав, що угода з Угорщиною так випала, що наложила на руські народні маси ще більші нїж перед тим тягарі. На знаю, в якім дусї се сказано, бо думаю, що з нової угоди нї для одної ґрупи інтересентів не вийшло погіршенє, а всї ґрупи зискали ту спільну користь, яку приносить утреваленє економічних відносин з Угорщиною.

Президент кола польського в високо-значучій бесїдї, принятій мною з великим вдоволенєм, зложив запевненє, що прінціпи полїтики коло польського супроти держави полишили ся такі самі та не можуть змінити ся. Можу до того додати увагу, що також правительство уважає за свій найбільший обовязок підпирати цїли сторонництв, вдержуючих державу, та воно сподїваєть ся, що з ними зможе разом відбути ще добрий шмат дороги.

Відповівши на інтерпеляциї в справі Буковини і Дальматиї, бесїдник відповідав на виводи поодиноких бесїдників в справі ухвал останної спільної конференциї мінїстрів та покликав ся на заяву, зложену в комісиї військовій.

З черги бесїдник представив образ праць правительства і парляменту. Палата послів працювала інтензивно; відбуло ся вже около 80 засїдань, на котрих палата полагодила цїлий ряд важних справ. Се є найлїпшою леґітимациєю палати, вибраної загальним голосованєм. Бесїдник подає цїлий ряд проєктів, які правительство предложить вже в найблизшім часї.

Що-до самого правительства, то управа Австриї є квасною завдачею. Перед нами є такий проблєм, як перед нїякою державою Европи. Вісїм наций, 17 країв, 20 парляментарних корпораций, 27 парляментарних сторонництв, два противні сьвітогляди, скомплїковане відношенє до Угорщини, ріжницї культурні! Все те сполучити в одну точку — є необхідне, щоб в Австриї управляти.

П. Фресль: Не треба централїзациї, а федерациї.

Бар. Бек: Правительство має богато працї та, мов сьвятий Севастиян, є наражене на стріли з усїх боків. Для одних партий правительство є за мало енерґічне, другі домагають ся, щоб правительство показало зелїзний пястук, треті думають, що правительственна система звела ся нїнащо, чути також чимало закидів, немовби правительство було занадто социяльно-демократичне. (*Веселість*).

Говорю се без горечи та резиґнациї. Якраз взаїмна емуляция народів австрийських є запорукою, що Австрия має рацию істнованя та що історичною місиєю тої держави є запевнити народам мирне співжитє.

Бесїдник кінчить прошенєм, аби палата ухвалила буджет. (*Оплески*)

По промові бар. Бека промовляли пп. Падур (чеськ. аґр.), Панц (христ. соц), Райцнер (с. д.), Кіндерман (нїм. люд.), Ад. Странскі (молодочех), Ґерман (коло польське), Іро (есенїмець), котрий закидав правительству клєрикалїзацийні і слявізацийні тенденциї, та Шмід (христ. соц.), котрий виступав проти „зжидованїня“ віденських середних і висших шкіл.

На тім засїданє перервано.

Дальше засїданє нинї.

Буджетова промова посла Василька.

(*Конець*).

Мої панове! Екс. гр. Дзєдушицький дав нам було тутки зворушаючий опис тої страшної події з усїми подробицями. Зате я даю Вам тепер лише сей тверезий, ясний і вірний образ випадків, попередивших тую подію. І з сього мого опису зрозумієте, як цїле наше сторонництво від першої днини, коли ми вступили до сеї палати, старало ся гамувати неохоту і невдоволенє нашого населеня, нашої інтелїґенциї, та принести їм щось, з чого би могли зачерпти надію на парлямент і на правительство. І людям, що так дїлають і так поступають, не може чейже анї такий Малаховський анї нїхто другий доказати співвину в тім замаху. Се ми по просту відпираємо.

Мої панове! Президия нашого клюбу зараз після замаху осудила його. Вона пішла не тільки за голосом серця, але й в повнї була сьвідома своєї одвічальности перед руським населенєм. Але-ж було нашим обовязком також указати на причини, котрі викликали той замах, і таке було рішенє клюбу. Ми-ж мусїли сьвітови сказати, яким способом стало ся, що найшов ся Русин, котрий допустив ся того вчинку; і се ми зробили. Ми-ж не на се тутки, щоби щонебудь укривати чи прикрашувати, а на те, щоби вірно виявляти настрій руського населеня; і длятого не могли ми в рішеню нашого клюбу нїчого иншого сказати, як те, що сказали. Наш людський обовязок зробила президия клюбу його іменем; полїтичну сторону факту треба було вірно, чесно і отверто виявити, і се ми також зробили.

Мої панове! Я ще кількома словами спиню ся при пок. намісникy. Маю до сього право тим більше, що в остатнім роцї я кілька разів довго і богато розмавляв з ним про наші справи та гадаю, що виробив собі вірний образ його особи. Ґр. Потоцький не був популярний. Сього нїхто тутки не може о нїм сказати, і він сам не старав ся о се. Коли до сього взяти ще на увагу історию, котра про сей великий шляхотський рід в його відносинах до Русинів знає сказати дещо й доброго, але часто й богато лихого; коли зважити, що населенє, що простий чоловік, як і інтелїґенция, котра повертає ся не у високих кругах радників двору, секцийних шефів і мінїстрів, а в X., IX. і VIII. ранзї — бо з таких людий складає ся наша інтелїґенция, — не може навіть розуміти того, щоби такий великий і можний пан, як ґр. Потоцький, міг бути залежний від таких малих людцїв, як Абрагамович або Цєнський; коли подумати, що такий студент уже взагалї не може чогось подібного повірити: тогдї зрозумієте, чому цїла ненависть за систему, за усї нещастя звернула ся специяльно против його особи.

Поки ґр. Потоцький був намісником, поти наше правительство могло думати: такого ґр. Потоцького, чоловіка з так великим полїтичним впливом в краю, з таким іменем, з такими звязами з короною, не можемо так собі туди і сюди повертати, не можемо йому накидувати нашої гадки так, як якому там бар. Шмідови чи як би він звав ся. Але-ж ґр. Потоцький від 12 цьвітня не є вже намісником Галичини і вже 13 цьвітня правительство не могло стояти на такім становищи. Здавалось би, що воно д. 13 цьвітня застановило ся над тим: Що-ж тепер дїяти в Галичинї? Чи знов настановити там чоловіка, до котрого нам не приступати, чи іменувати намісника, котрий, хоч і буде мати високу III. ранґу, але всеж таки буде підвласним мінїстрови внутрішних справ?

Отже правительство найшло незвичайно простий вихід. Польське коло зійшло ся на нараду, і у всїх дневниках мож було читати його ухвалу, що намісник Галичини мусить належати до одного із сторонництв польського кола. І дїйсно іменовано опісля намісником члена польського кола. Що десь там є і Русини, що й вони могуть мати свою гадку, над тим правительство не сушило собі голови; а вчера чули Ви, панове, з уст польських бесїдників, з яким обуренєм вони говорили о тім, як Русини могуть не почувати себе щасливими, що дістали такого намісника. І ось бачите: Сей руський клюб, о котрім Ви тілько злого наслухали ся, о котрім Ви чули, що в ньому находять ся такі анархістичні елєменти, він доси не сказав про нового намісника нїчого більше, як що се намісник польського сторонництва! А се-ж згоджує ся з постановою польського кола: польське коло прецїнь дїйсно жадало, щоби з його сторонництва іменовано намісника, а правительство зараз поспішило так зробити; руський же клюб лише ствердив се в комунїкатї і дальше зовсїм нїчого не сказав, чого від сього намісника жде чи не жде, хоч по минувшости сього намісника мав досить причини висказати се.

І сей поганий руський клюб, чи то наш орґан, офіцияльний орґан національних демократів „Дїло“, ось як пише про нового намісника з нагоди його промови, яку він, обнимаючи свій уряд, сказав до урядників. Намісник, ідучи тогдї — але мабуть лише тогдї — за прикладом свого шефа, мінїстра внутрішних справ, сказав щось про рівномірне береженє законів без огляду на сторонництва, народність і віру, а „Дїло“ написало: „Від нинї лишім минувшість намісника, котра, як сказано, з руського становища була би дуже цїкава, а на будуче глядїм лише на те, що він він нинї буде робити!“

Так роблять, мої панове, не анархісти, не ворохобники; так роблять люди, що безнастанно з усїх сил дбають о те, яким би способом сей віз назад пхнути на шлях, щоби таки раз можна їхати просто як слїд.

Але на жаль не могу розпрощати ся з теперішним намісником, не сказавши ще сього, що, хоч як ми глядимо на нього без упередженя, всеж таки вже тепер деякі факти — особливо оден — спонукують нас до деякого недовіря. Вже пок. намісник мав особлившу відразу до руських ґімнастичних товариств, що звуть ся „Січами“, хоч учера чули ми від ґр. Дзєдушицького, що ті товариства є дуже пожиточні, що працюють над осьвідомленєм народа, що ширять тверезість. Передовсїм мушу виступити против твердженя, мов то вони не займають ся пожарництвом, а наведу тілько оден приклад. В Залучу в Галичинї, на граници Буковини, є таке товариство. Коли у нас у Вашківцях горіло, зараз наспіло се товариство на поміч і дістало навіть подяку за поміч від тогдїшного президента краю кн. Гогенльогого. Про комічну історию з доручанєм тої подяки не хочу нинї говорити.

Ті „Січи“ мають лише дві хиби: раз, що звуть ся „Січами“, а се одно вже псує декотрим панам кров, а друге, що товариш Трильовський є, так сказати, їх начальником. Отже против тих „Січий“, як зачуваю, виступив в декотрих місцевостях також і новий намісник подібно, як робив його попередник. І о що властиво ходить? О ношенє відзнак. Се ношенє відзнак дивним дивом в сусїдній Буковинї не тілько неурядово, але й урядово є дозволене. Давнїйшого президента мінїстрів Кербера витали „Січи“ з своїми відзнаками на граници Буковини, і він був рад тому; а навіть оден член теперішнього кабінету, мінїстер зелїзниць, пізнав ся з тими „Січами“ і, гадаю, що міг би про них лише як найлїпше посьвідчити.

Заборонює ся членам „Січий“ носити відзнаки, бо взагалї робить ся перешкоди їх орґанізациї. У всїх австрийських народів є такі пожарні товариства, нїгде їх не заборонюють анї не заказують носити відзнаки. Иньші носять мундури наче офіцири. Є такі, що одягають ся наче ґенерали і пільні маршалки, та нїкому не впадає до голови заборонювати се. Але хлопови, котрий так любить сю ленту, так чванить ся тим, що належить до товариства і уважає собі се за почесть, заборонюють носити відзнаки, бо нїби то ті товариства орґанізують ся і займають ся радикальною полїтикою. Отсе блудне колесо! Коли би галицькі Гуцули, виборцї п. Трильовського, находили ся в таких самих особисто-правних відносинах, як буковинські — одні сусїдують з другими, — тогдї певно не було би причини розвязувати ті „Січи“, як нема жадної причини розвязувати їх в моїм виборчім окрузї. Але чи думає може хто, що забороною ношеня відзнак або одним-другим процесом, зробленим пос. К. Трильовському, можна вже вилїчити всю неохоту, все невдоволенє того населеня? Я гадаю, що перше треба би лїчити причини того невдоволеня. А таке лїченє спонукало би і товариша п. Трильовського висказувати свої жаданя в менше нелюбій правительству формі, бо не мав би причини висказувати їх так, як се робить тепер.

Отже, мої панове, отсе хотїв я ще сказати про початок урядованя нового намісника.

Внесеня, над котрими тут раджено в остатних днях, показують, що мої товариші все ще за перше своє домаганє уважають законну адмінїстрацию краю. Ви бачили, мої панове, на безчисленних прикладах, що в Галичинї таки певно цїлком инакше мають ся річи, як у всїх инших краях. Чейже неможлива річ припускати, щоби таку тьму всїляких випадків з усїми подробицями — а кождий з них виглядає наче який роман — видумала і уложила цїла українська орґанїзация. Чейже менї признаєте, що українська орґанїзация має щось лїпшого до роботи, як накопичувати тутки таки, таку тьму неправдивого материялу. Врештї нема що о тім богато говорити, бо те, що було правдою перед кількома місяцями, що заступник голови польського кола при парляментарних виборах признав за правду, що п. Ґломбінський перед смертию намісника Потоцького признавав, те все, мої панове, не може тепер нараз бути неправдою длятого, бо нема вже в живих ґр. Потоцького! (*Сьміх. Притакуваня*)

І бачите, мої панове — говорю до п. п. з польського кола, — ся дебата таки не скінчила ся Вашою побідою і нїколи така дебата не може скінчити ся Вашою побідою, хоч би Ви й всї голоси сеї палити мали против нас, — з тої простої причини, бо нас тутки взагалї не можна вже побіджати. Які лише права можливо є мати, всього того ми не маємо. Але Ви, мої панове, Ви маєте дещо до страченя і тратите при кождій дебатї по дрібочцї: тратите свою славу в Европі, свою славу у сьвітї, свою славу в історії! (Живі притакуваня і оплески). Таж і ся дебата, хоч як ми на око побіджені, хоч кілько голосів звалило ся на нас, хоч як п. мінїстер внутрішних справ разом з Вами старав ся Русинів показати тутки чимсь, на що нема потреби зважати, — ся дебата скінчила ся таки не Вашою побідою. Все, що читало ся, що тут говорило ся, все те не приносить Вам слави; а народ з такою історією, з такою штукою і лїтературою, з усїми своїми визвольними борбами, не повинен показувати себе тираном другого народу. (Притакуваня. — П. ґр. Дзєдушицький: „В чім же тая тиранїя?“ — П. др. Трильовський: „Читайте протоколи!“)

Мої панове! Мушу ще відповісти на декотрі голоси, що відозвали ся тут в остатній дебатї.

П. заступник голови польського кола Стапінський зажартував собі, що неслушно називають нинї польське коло сторонництвом шляхти, хоч як-раз в руськім клюбі заступник голови, нїби-то я, є руським шляхтичем, котрий від польських шляхтичів нїби то тим ріжнить ся, що польський шляхтич ґр. Дзєдушицький є ґраф і як своїм умом так і всїм иншим далеко більшу дає поруку свому сторонництву, нїж я мому. Отже я гадаю, що ми вже виросли з того, щоби прикладати вагу до титулів ґрафських чи инших. Гадаю, що не о те розходить ся, чи шляхтич стоїть на чолї клюбу чи нї, а о се, чи той шляхтич так чує як народ, котрого він є заступником, чи нї. І я могу спокійно піти в конкуренцию з ексц. ґр. Дзєдушицьким. Десять лїт беру участь в полїтичнім житю, а перед тим шість лїт був я дїяльний в моїй громадї і в моїм повітї. І я рад би, щоби голова польсього людового сторонництва переїхав ся зі мною по моїм виборчім окрузї та побачив, що той маленький руський шляхтич таки щось зробив для тих селян; бо думаю, що ледво чи кого другого виборцї так носять на руках як мене; та й без нїчиєї помочи здобув я 7.000 кількасот голосів против триста і кілька голосів, котрі дістав мій противник.

З иншої сторони зробив менї п. Глїбовицький докір, що і я перед 8 роками належав до старорусинів. Не перечу сього. (П. Марков: „Не можлива еволюция!“) І зараз Вам се поясню. Було то в часах, коли старорусини являли ся ще такими, як на початку сього року, коли ми разом з ними сидїли в однім клюбі. Москалїв тогдї не було. Аж як прийшла хвиля, коли мій ніс а я маю добрий ніс — зміркував, що тут є щось московського, тогдї я забрав ся відти; сього не перечу. (Сьміх).

П. д-р Малаховський відчитував тут дневники і промови, щоби показати, як страшними анархістичними і т. и. ідеями переняте цїле руське сторонництво і яке з того виходить небезпеченство для суспільного ладу і т. и; а ексц. мінїстер внутрішних справ указав учера на одну трупу нашого сторонництва, на радикальну, та висказав тому сторонництву остру догану і загрозив йому не цїлком приємними річами. Я сказав уже раз, що не думаю, щоби члени радикального сторонництва для якоїсь приємности, для якогось панського спорту, були радикалами; противно, се люди, що попросту з глубокого переконаня старають ся переводити свою проґраму в повній вірі, що тим найскорійше помогуть свому народови. Ся проґрама не рішає в нашім клюбі; нема у нас також звичаю, щоби клюб цензурував промови наших бесїдників. Кождий член клюбу може свої погляди висказувати, як по своїй совісти знає; лише в однім мусять згоджувати ся всї погляди, а то в тім, що доторкає єдности нашого народу, оборони перед усїми напастями на нього і здобутя як найлїпшої будучности для того народу. Отсе звело нас до купи. Тактичне поведенє клюбу залежить від його більшости, а ся більшість — нехай знає п. Стапінський — не стоїть за товаришем п. Будзиновським. (П. Стапінський; „Се-ж редактор орґанів Вашого сторонництва!“) Що-до часописий, то я міг би Вам назвати богато часописий, навіть дневник, у всякім разї дуже близький до голови польського клюбу, коли не його орґан, — „Słowo polskie“, котре що найменше так само під'юджує Поляків на Русинів, як ті статї, що їх тут відчитувано на доказ під'юджуваня Русинів на Поляків. Також і у Ваших промовах не то дуже остаєте позаду. Коли вчерашна про-

мова п. Малаховського піде між польське населенє, чи думаєте, що воно дуже запалить ся до любови до Русинів?

Мої панове! Не могу також поминути нагоди, щоби не зазначити ще одної річи. П. Трильовський висказав тут погляд свого сторонництва — се сказав він виразно — на поведенє руського митрополита ексц. Шептицького і обох руських епископів в справі замаху з д. 12. цьвітня. Хоч уже і д-р Трильовський дуже льояльно і виразно зазначив, що то погляд лише його власний і його найблизших товаришів: то я з уваги, що маємо приятелів, котрі дуже радо готові між наше населенє пустити чутку, що ми відцуруємось навіть від так заслуженого для нашого народу чоловіка, за якого більшість нашого клюбу уважає ексц. Шептицького, уважаю за свій обовязок щераз вказати тут на застереженє, яке сам д-р Трильовський зробив, і заявити, що ексц. Шептицький, як і оба епископи у більшости клюбу мають, як і доси, як найбільше поважанє.

Складаючи тут подяку обом бесідникам, пп. Дашинському і Масарикови, що уняли ся в сій палаті за нами, мушу таки ще кількома словами звернути ся до великих сторонництв палати та сказати їм, що їх поведенє, їх рівнодушність до Русинів мусить нас спонукати поважно призадуматись, чи взагалі в австрийськім парляменті можемо надіяти ся якоїсь помочи від австрийських народів. Польське коло може лише радіти таким становищем инших сторонництв, бо воно все гадає, що таки раз може прийде до угоди між обома народами без помочи посторонної. Отже скажу отверто, що й ми певно нічого так не бажаємо, як щоби найшов ся між Русинами і Полякам, якийсь спосіб мирного пожитя. Але коли раз найде ся той спосіб без посторонної помочи, тогді будемо мусіли сказати австрийським народам, що вони нічим до сього не причинили ся і, бодай від нас, не могуть жадати подяки!

Мої панове! На закінченє заявляю, що будемо голосувати як против наглости внесеня так против самого внесеня — з тої простої причини, що се є єдиний можливий спосіб висказати правительству наше недовіре. Знаємо добре, як важна є, особливо в новій палаті, нарада над буджетом; знаємо також, що не було иншого способу, щоби прийти до сеї наради в парляменті, як дорогою наглого внесеня. Але в сій хвилі не можпа від нас вимагати, щоби ми як небудь помагали правительству, особливо коли правительство завдяки великим сторонництвам, котрі всі не хотять Русинів знати, так обезпечене на всі випадки, що спокійно може глядіти на нашу опозицию. Ми сповняємо наш обовязок, ми оказуємо наше недовіре до правительства і вказуємо на причини, для чого так є. Річ правительства, чи схоче собі з сього взяти науку чи ні.

Але се одно могу сказати. Не правда те, що говорено з польських лав — і виказав се в моїх виводах, — мов би то агітация нашого сторонництва була анархістична. Зокрема прошу п. Гломбінського, щоби не присвоював собі таких старих кличів польського кола. Для чоловіка, що стоявна чолі демократичного сторонництва і котрому певно було би дуже немило, коли би йому, вшехполякови, кидано в очи назву „іредентиста", якось не лицює послугуватись такими словами і аргументами, видобутими з старого арсеналу графів, князів і ексцеленций польського кола.

Заступник голови польського кола п. Стапінський сказав, що народ хоче діл, що не хоче так безплідних дебат, як ми їх тут ведемо. Мої панове! Гадаю, що моя річ дала Вам докази, що ми від першої хвилі, як вступили до парляменту, нічого иншого не бажали, як показати нашому народови діла. Перешкодили нам в тім правительство і всі ті, що його попирали. Длятого має як найбільше недовіре до сього правительства і будемо голосувати против буджету. (*Живі притакуваня і оплески*).

Читальні товариства „Просьвіта".

(*Конець.*)

В першій, другій і третій колюмні сеї табелі є подане число політичних громад і число читалень Просьвіти в поодиноких повітах.

Загалом беручи, є в усіх руських повітах всхідної Галичини майже в 2/3 громад читальні „Просьвіти". До найліпше заступлених повітів належать: гусятинський (53 чит. на 50 громад, чортківський (43 чит. на 44 гром.) і надвірнянський (31. чит. на 33 громад). Звиш 50 читалень є в 13. повітах. (Золочів 60, Львів 67, Перемишль 62, Рогатин 66,) Стрий 64, Тернопіль 69.) Найменше читалень є в в гірських і підгірських повітах, (Добромиль 11, Ліско 7, Турка 16,) а також в повітах сокальськім (41 на 101 гр.), щішанівськім (18 на 66. гр.) і зборівськім (20. на 52. гр.).

В дальших пятьох колюмнах під рубрикою „при читальнях є" є подане число хорів, аматорських кружків, крамниць кас і шпихлїрів, які знаходять ся при читальнях в поодиноких повітах.

Зачнім по порядку від хорів. Читаємо в звіті: „Хори читальняні гуртували коло читалень людий, підносили товариське житє, та давали спромогу уряджувати ріжні народні сьвята, головно вечерниці в честь Тараса Шевченка, які сьвітло обходить майже кожда вже читальня". Найбільше число хорів бачимо в повітах дрогобицькім (11) і львівськім (10). На будуче требаби в сім напрямі розвести інтензивнійшу і більше плянову роботу.

Дуже замітною і додатною проявою в житю читалень є аматорські кружки. В житю читалень є то дуже пожадана новість. Про ті аматорські кружки читаємо в звіті (стор. 64): „До оживленя житя в читальнях причиняють ся чимало вистави аматорські. Деякі кружки дійшли до такої вправи, що не обмежують ся лише на виставах у власнім селі, але їздять також по сусідних селах, а навіть містах. Та тут даєть ся видіти на жаль великий брак відповідної популярної літератури драматичної, а зарадити сему буде обовязком слїдуючого Головного Виділу". Нині нема вже повіту, де не булоб аматорського кружка бодай при одній читальни. Перше місце із сього погляду займає повіт дрогобицький (11. кружків), потім ідуть повіти гусятинський і каменецький (по 10), борщівський (9) і львівський (8). Також і на сю часть просьвітної діяльности треба буде на будуче звернути як найбільшу увагу.

В дальших трех колюмнах є подане число крамниць, позичкових кас і шпихлїрів, які гуртують ся коло читалень в поодиноких повітах. З сих дат можемо мати образ діяльности читалень на тлї економічнім.

Найкрасше представляє ся діяльність на сім полї в повітах борщівськім, бучацькім, гусятинськім, дрогобицькім, зборівськім, каменецькім, львівськім, підгаєцькім, стрийськім, станиславівськім, тернопільськім і товмацькім а вже передовсім в повіті рогатинськім. Взагалї є 15 повітів, в котрих число крамниць при читальнях „Просьвіти" виносить звиш 10 (Рогатин 23, Тернопіль 19) Велике число читальняних крамниць, а так само дуже поважне число позичкових кас вказує між иншими на конечну потребу, щоби головний виділ товариства „Просьвіта" постарав ся о постійного фахового інструктора до крамниць і кас і щоби тим способом розширено сю незвичайно важну діяльність читалень „Просьвіти".

Найбільше читальняних позичкових кас є в повітах рогатинськім (22), товмацькім і підгаєцькім (по 13), станиславівськім (12), гусятинськім (11) і каменецькім (10).

Не меншу вагу треба би також звернути на шпихлїрі, котрих число при читальнях є зовсім поважне хоча вже загалом значно менше, ніж число крамниць і кас. Найбільше число шпихлїрів є в повітах подільських (борщівськім і гусятинськім по 7, в рогатинськім 8, в стрийськім 6).

Шкода, що в звіті не маємо близших дат що-до способу діяльности і ужиточности шпихлїрів. Институция шпихлїрів, чи то читальняних, чи громадських є на жаль у нас за мало вияснена, а було би річию пожаданою, щоби ті філії, що мають у себе найбільше таких шпихлїрів, подали до відомости ширшого загалу основи їх доброї організації.

Вкінци в останній колюмні є поданий витяг зі спису тих читалень, які змогли приєднати поважнійше число членів або які зібрали вже значнійшу бібліотеку.

Певно, що велике число членів ще не конче мусить бути сьвідоцтвом про успішність діяльности якоїсь читальні. Вже скорше дає сьвідоцтво про добру господарку і про запопадливість виділу більше число томів в читальняній бібліотеці. На кождий одначе спосіб велике число членів вказує хочби на те, що нарід горнеть ся до читальні і що є над ким працювати, і що імовірно знайшли ся на місци робітники, які добре з'організували роботу. Якби звіт міг бути обширнїйший, якби були в нім подані бодай деякі вісти про житє і діяльність в читальні, то певно ми зрозуміли-б, чому нераз в маленьких громадах число членів доходить і до 150—200, а чому в дуже великих громадах число їх не доходить і до 50.

Що до господарки бібліотечної по читальнях треба замітити, що по найбільшій части ся господарка не є ще упорядкована. Читаємо в звіті, що кождій ново заснованій читальни присилає виділ тов. „Просьвіта" даром 80 книжочок відразу, а потім що року прибуває самих просьвітних книжочок по 10—12. А де-ж ті сільські бібліотеки? В звіті знаходимо, що більша половина читалень має в своїй бібліотеці ледво по 70—80 або і ще менше книжок. Тому то в послїдній колюмні є подані також і ті читальні, котрі більше дбають о свою бібліотеку.

На конець мусимо ще піднести на підставі звіту з діяльности поодиноких філій товариства „Просьвіта" всі ті моменти, які дотикають питаня опіки над читальнями з боку філій. Про ту опіку треба з жалем зазначити, що майже половина всіх філій опікувала ся читальнями за мало пляново і за мало інтензивно. Коли мимо того в дотичних повітах читальні досить гарно розвивають ся і навіть імпонують своїм числом і своєю якостию, то є се лише доказом, що на щастє маємо по селах богато добрих робітників і організаторів, та вказівкою, що на будуче мусять всі філії взяти ся пильнійше до роботи над читальнями. Зі звітів поодиноких філій заслугують на увагу отсі інформациї:

Філія бобрецька установила окремого люстратора для читалень. Шкода, що не подано звіту з сих люстрацій.

Виділ городенської Філії зістав в постійних живих зносинах з читальнями свого округа, висилаючи свого делєгата на збори і на люстрациї При помочи місцевих сил устроював Виділ по читальнях відчити, концерти і аматорські представленя. Ся праця Виділу філіяльного довела до таких успіхів, що майже кожда читальня в окрузї має свій власний дім, а при многих з них повстали крамниці і позичкові каси.

Виділ гусятинської Філії розвинув широку діяльність в напрямі люстрациї читалень. В сій роботі помагали Виділови також і члени з поза Виділу. Наслїдком сего було, що майже усї читальні попредкладали звіти зі своєї діяльности. Число членів злюстрованих читалень доходить до 2.000, число членів філії 217. Рішено скликувати що року надзвичайні зібраня філії в чотирох місцевостях, щоби сим способом розбудити живійший просьвітний рух.

На зборах Філії „Просьвіта" в Дрогобичи складали відпоручники читалень звіти з їх розвою. В р. 1906 і 1907 злюстрував Виділ усї читальні а декотрі і по більше разів, заосмотрюючи їх в популярні видавництва. До читалень їздили відпоручники Виділу з рефератами. Виділ займав ся також устроюванєм курсів для неграмотних.

Філія „Просьвіти" в Залїщиках заняла ся першій мірі справою оживленя читалень. Виділ скликав з'їзд делєгатів читалень і поділено округ на 13 люстрацийних районів і для кождого установлено люстраторами одного сьвященика і одного селянина та розіслав літографований квестіонар до усіх читалень. Люстрациї відбували ся правильно.

Заходом Філії відбули ся в 1906 р. тридневні курси крамарсько-касові і чотиродневні курси пожарничі в Залїщиках і Тлустім. На отворенє нових читалень висилав Виділ відпоручників з рефератами. Особливу увагу звернув Виділ на збільшенє читальняних бібліотек і в тій цїли розіслав люстраторам, уложений адвокатом д-р Єр. Калитовським виказ популярних книжок. Виділ видав точну інструкцию, як належить переводити люстрациї читалень. В вересни р. 1907 відбули ся довірочні збори люстраторів і делєгатів читалень. Для енергічнїйшого веденя роботи утворив Виділ осібну економічну секцию. Секция виготовила програму.

Виділ золочівської Філії скликав в 1906 р. організацийний з'їзд делєгатів читалень, в котрих взяли участь делєгати всіх трьох округів. Філія висилала делєгатів на отворенє читалень.

Виділ Філії в Калуші утворив дві секциї з людий з пола Виділу, з котрих одна займає ся з'організованєм науки для анальфабетів, а друга організацією господарсько-економічною.

Виділ Філії в Комарні отворив свою канцелярию, в котрій урядує постійно урядник. Майже при кождій читальні є крамниці, котрі розвивають ся добре. Виділ відбував люстрациї читалень. При читальни в Комарні основано орхестру з 26 членів.

Виділ Філії у Львові запрошував на засїдання поодиноких людий з повіту, які в своїх читальнях розвинули ширшу діяльність. Виділ вибрав комісию, яка зібрала відповідні дати дотично стану просьвітно-економічної роботи в повіті. Виділ скликав анкету, в якій взяло участь 68 представителїв читалень. На анкетї обговорено справу просьвітної роботи в повіті. В цїли переведеня люстрациї читалень, віднїс ся Виділ до академічної молодїжи, яка приобіцяла радо свою поміч при уряджуваню відчитів.

Філія „Просьвіти" в Мостисках видала за роки 1905 і 1906 свій звіт друком та порозсилала до своїх членів. В роцї 1906 перевела Філія 38 люстрациї і зложила звіт з їх розвою, зазначуючи точно, кілько в якій громадї є мешканців Русинів і Поляків, кілько поля, руських і польських шкіл, крамниць, позичкових кас, церквий і костелів. Такий звіт знаменито ілюструє стан округа і дає точний перегляд чи і о скілько народна робота поступає на перед. Взагалї Філія розвинула дуже широку діяльність організацийну. Виділ філіяльний має найточнїйшу евіденцию читалень і наколи тільки бачить, що яканебудь читальня починає нидїти, сейчас спішить їй з помочию.

Філія „Просьвіти" в Перемишли перевела дуже точну люстрацию цїлого повіта, та пізнала терен своєї діяльности. Філія основала окрему канцелярию з постійним урядником. Найпильнїйшу увагу звернула Філія на читальні. Протягом двох лїт висилав Виділ делєгатів на Загальні Збори 27 читалень. Заходом Виділу відбуло ся в читальнях 15 специяльних відчитів, які мали делєгати вислані Виділом. Завдяки праці Виділу відновлено 5 читалень. Філія займала ся також кольпортажею видавництв Товариства. Переводячи люстрациї читалень, прийшов Виділ до пересьвідченя, що читальні дають членам за мало материяльних користий і тому рішив ся більше заняти ся справами економічними.

Філія „Просьвіти" в Підгайцях. В роцї 1907 відбув Виділ 6 засїдань, на котрі спрошував і делєгатів читалень. На них обговорювано економічні справи повіта. Референтом справ крамничних був п. Федь Голод. Господарські вічити по читальнях виголошував член Виділу п. Камянський. Виділ наглядав пильно розвій читалень в окрузї та зложив точний звіт з їх розвою Головному Виділови. При читальнях основувано курси для неграмотних і позичкові каси.

Діяльність Філії рогатинської обмежила ся на люстрациї читалень та позичковых кас. Заходами Філії основано в окрузї пять спілок молочарських, які розвивають ся зовсім правильно. Виділ зарядив поділ читалень на райони та назначив на кождий осібного люстратора. Філія збирає фонди на будову власного дому.

Виділ Філії в Самборі старав ся о розвій читалень, висилаючи на збори своїх відпоручників і переводячи всюда люстрациї, чим не тілько причинив ся до розбудженя просьвітного руху, але і оживив заснїчені читальні. Щоби читальні знали в якім напрямі належить вести роботу, розіслав Виділ точну інструкцию і при люстрациях домагав ся її виповнюваня. Завдяки сим трудам читальні самбірської Філії розвивають ся добре.

Старосамбірська Філія займала ся дуже щиро читальнями Товариства і завдяки точним люстрациям, читальні, а особенно ті, що близше положені коло Самбора, розвивають ся дуже добре. Найревнїйше займав ся читальнями о. Онуфрій Гадзевич, місцевий сотрудник. Така читальня в Стрільбичах має свій дім вартости 6.000 корон, а читальня на старосамбірській Посаді має свій гарний дім і числить звиж 300 членів.

Філія „Просьвіти" в Станиславові. Задля управильненя роботи, утворив Виділ шість секций, а то: просьвітну, господарську, економічну, будови хати, бурси і редакторську. Робота Виділу на вні проявила ся тим, що Виділ устроював популярні відчити при помочи склі-оптікону. Виділ видав друком знаменито уложений квестионар в справах просьвітних, господарських і економічних, які продає усім філіям по цїні коштів друку. З днем 1 падолиста р. 1906 отворила Філія кмнцелярию, де постійний урядник удїлює всяких вказівок в справах просьвітно-економічних.

Діяльність стрийської Філії „Просьвіти" обнимала акцию на поли просьвітнім і економічнім. Люстрация читалень, нагляд над їх правильним розвоєм, уряджуванє популярних викладів по читальнях було одним з найважнїйших старань Виділу філіяльного. В роках 1906 і 1907 зарядив і виконав Виділ Філії через своїх відпоручників 105 люстрациї і урядив 65 викладів популярних. Темами викладів були: представленє цїлої історії народу руського з специяльним узглядненєм історії козацтва, житє політичне Русинів в державі австрийській, популярні виклади о літературі руській, справи поправи господарства сїльського, закони о оселях рентових, о покриваню дахів огнетревалим материялом, закони о пільгах податкових, справи мелїорациї грунтів і виклади, маючі на цїли сотворенє і піднесенє промислу домашного між сїльським населенєм.

З переведених люстрациї списувано протоколи, а над поміченими люстратором хибами в правильнім розвою читальні, перепроваджувано на засїданях Виділу філіяльного дискусиї в цїли винайденя способів усуненя спостережених хиб.

А. Гладзїньский

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

На час від 29 цьвітня до 4 мая (н. ст.) скликав московський союз консумцийних („потребительских", як кажуть в Росиї) спілок перший всеросийський кооперативний з'їзд до Москви. Той з'їзд не довів своїх праць до кінця, царський уряд узнав їх небезпечними для себе, тож пятої днини таки закрив з'їзд. Мимо того з'їзд мав дуже велику вартість для кооперативного діла в Росиї, а серед теперішного сїрого житя российського громадянства вибив ся на перший плян, як безперечно одна з найважнїйших подій в послїднім часї.

Вже той небувалий факт, що понад 800 людий з найдальших закутків европейської Росиї, з Сибіру і Туркестану з'їхало ся під кооперативним знаменем, під кличем самодїяльности і взаїмної помочи найширших народних верств, надає з'їздови перворядне значінє для суспільно-економічних відносин.

Для нас, австрийських Українців, представляє той з'їзд інтерес не лиш о стілько, о скільки всякі росийські події, але тим більше, що тут ходить о так важне суспільно-реформаторське дїло як кооперация, котру і у нас саме житє щораз виразнїйше виносить на перше місце не лиш економічної, але загалом національної роботи. Тимто як наочний сьвідок і учасник з'їзду хочу трохи обширнїйше познакомити наш загал з перебігом і працями з'їзду.

Беручи історично, се був перший росийський з'їзд, що з'єднив і представляв в собі всї области кооперациї. До сего часу були два частинні з'їзди: в 1896 р. на торгово-промисловім з'їздї був віддїл консумцийних спілок, продукцийних артілів і домашного промислу, а в 1898 р. московське господарське товариство устроїло з'їзд представників кредитних товариств і спілок. Думку скликати загальний з'їзд представників усїх видів кооперациї підняв московський союз консумцийних спілок еще в 1904 р. і ухвалив скликати з'їзд на вересень 1905 р., а по порозуминю з московським господарським товариством на грудень 1905 р. Але наступили звісні всїм події з кінця 1905 р., як жовтневі дни, груднева революция в Москві і т. д., серед котрих всякі думки про з'їзд замовкли. В Москві гуляв тодї генерал Мін з своїми „Семеновцями", кулї і гранати говорили своє слово; на все иньше була тодї пора, лиш не на з'їзди і наради. По двох роках, в жовтни 1907 р., московський союз відновив стараня здійснити з'їзд і вніс просьбу о позвіл на з'їзд в часї Різдвяних Сьвят. Сим разом адміністрация „позволила", але свій позвіл дала на пять день перед терміном скликаня з'їзду. Такий позвіл рівняв ся заказови. Незражений тим „Союз" вніс ще раз просьбу о позвіл на з'їзд на Великодні Сьвята і тепер нарештї отримав справдї дозвіл. Так по цїлім рядї митарств, проба здїйсненя з'їзду увінчалась успіхом.

„Голосъ Москвы", орган октябристів, з отворенєм з'їзду привитав кооперацию „какъ первый показатель отрезвленія отъ революціоннаго угара". „В самомъ дѣлѣ, — *пише сей орган* правительственної партиї — послѣ дерзновенныхъ попитокъ всеобщаго переустройства, послѣ горделивого бряцанія мечей — сѣрая и невинная работа кооперативной организаціи". — Як хибна і тенденційна є отся думка, се доказує нароком наведена істория скликаня з'їзду, бо еще в 1904 р., отже перед вибухом революциї, роблено заходи за з'їздом. Так само стремлїнє до кооперациї замічалось серед населеня еще в дореволюційний період, але рух здержував ся адмінїстративним упередженєм, а тілько від р. 1905 до 1907, то є в сам розгар революциї, кооперативи осягнули широкий розвій. В тім часї число спілок і число членів побільшилось майже подвійно. Переворот, що відбув ся у всїх галузях росийського житя, оказав великий вплив і на кооперативний рух, котрий крім свого безпосереднього призначеня — економічної помочи населеню — являє ся і важним організацийним чинником.

Перший кооперативний з'їзд розпочав ся сейчас по Великодних сьвятах в середу. Новий будинок політехнічного музея коло Лубянського проїзду вже від рана починає виповнюватись делєгатами з усїх сторін Росиї. Великими масивними сходами входить ся на перший поверх, де відбуває ся з'їзд. На сходах в сутїни закутків впадають зараз в очи укриті уоружені людські постати в темних плащах з червоними шнурками на грудях. Се „полїцейські" розложились по закамарках, будучи для кождого входячого грізним „memento", що в разї яких-небудь „незаконностий" може з'їзд стрінутись з відпором уоруженої фізичної сили. На горі в просторих, повних сьвітла поміщеня, в авдиториї, в кульоарах і коридорах, уладжених в незвичайно простім але смачнім модернім стилю, широкою стрічею розлив ся людський потік. В кульоарах за уставленими столами розмістились бюра для впису прибуваючих учасників, тут видають з'їздови літературу, картки, звіти, реферати і т. и. На иньших столах розложена оказова література по кооперациї; там попадаєсь мені в руки однока українська книжка В. Доманицького „Товариські крамниці". Всюди людно і гамірно як в улию, з трудом приходить ся пробирати серед стиску.

Отворенє з'їзду і перше загальне засїданє призначено на 12 год. в полудне, але авдиторія вже годину наперед була виповнена. Організацийне бюро вибрало найбільшу салю, яка лиш була доступна в Москві і мимо того ще панує в салї тїснота. Всїх присутних в амфітеатрально уладженій авдиториї оцїнюють на око поверх 800 люда, самих учасників з'їзду. Для гостий призначені хори, на котрих однак може помістить лиш обмежене число задля браку місця.

Загальна картина авдиториї зовсім не звичайна навіть для з'їздів, що не рідко збирають ся в Москві. Оригінальність сего з'їзду в пестротї товпи, ріжнородности людий по кляєам і станам, а головно в перевазї зовсім простих обгорілих лиць, очевидно лише що відорваних від чорної щоденної роботи. Більшість з'їзду становлять сьвяточно одїті селяни і робітники, але є й иньші верстви суспільні, особливо сьвіт науковий і публїцистичвий репрезентований численно. Тут і там стрічають ся військові фігури, представники військових консумцийних товариств. Виріжняють ся фігури декілька сьвященників з довжезним волосєм, в широких рясах. Вони делєговані правдоподібно сїльськими „потребительськими" організациями; дальше де кілька простих козачих фігур, судячи по уборі, з Кубані і з Уралю. Замітно, що жіноцтво репрезентоване дуже слабо. Видно, що жінки в Россиї не так еще заінтересовані кооперациею, як на Заходї, де в консумцийних спілках жінки грають видну ролю.

Учасники з'їзда з зовсім иншим настроєм, в инших взаїмним відношенях, як звичайна публика на зборах або відчитах. Між всїми учасниками панує свобідна, невимушена щирість, що не зменшила ся до кінця з'їзду. Люде ще добре не знакомі один з одним, а вже други межи собою. Їх об'єднияє спільна ідея служити народному добру. Вони явились, щоб віддати тій справі все своє розуминє ві свої сили. У всїх веселі, бодрі лиця. Замітний загальний підєм духа, загальне нетерпеливе вижиданє. Чуєть ся, як невидимими нитками з'єдиняє всїх одна і та сама горда сьвідомість: через кілька мінуть отворить ся спільне широке русло, щоб разом злились відосібнені до тепер з'усиля в области поки-що слабої, неувіреної ще в собі, трудової, взаїмнопомочи. На лицях відбиває ся внутрішне вдоволенє. По нім так і читаєш: Тут кождий з нас малий, незначний каміняр, але ми всї уоружені енергією, досьвідом і любовю до справи спільно заложимо кріпкі підвалини для одної з нових суспільних будівель. Сьміло можна сказати, що з огляду на чисельність і клясову приналежність учасників, з огляду на цїли і на настрій такого з'їзду ще не було в Росиї. В стїнах політехнічного музея зібрали ся вперше представники малих суспільних клїтин, що злучивши ся разом для взаїмної борби з економічними трудностями житя, мають утворити новий суспільний організм, один загальний людський союз працї і борби. Народні маси пізнали, що в їх руках лежить велика сила — кооперация якою найлекше можуть поліпшити своє положенє.

Всїх делєгатів було 789, що явились представниками 405 кооперативних організаций. З крайної півночи прибуло 12 представників, з приозерського краю 24, з центрального рейону Росиї 64, з рейону середної Волги 26, з рейону долїшної Волги 16, з Приураля 20, з „Малоросиї" 33, з „полуднево-західної Росиї" 5, „Новоросиї" 4 а дальше з саратовської, таврийської, екатеринбурської губернії і области донського війська 65, з Білої Руси 10, з Литви 2, з Польщі 7, з Кавказу 20, з Сибіру 4, з середної Азиї 2 а з самої Москви 82.

З Українців були лише Микола В. Левицький, відомий „артїльний батько", Кость А. Мацїє-

вич, редактор Харківського „Хлібороба", Н. Н. делегат з Чернигова і ще може два три делегати. Селянські делегати з України елементи національно мало сьвідомі. Так мале число сьвідомих Українців поясняє ся тим, що весь кооперативний рух на українських землях до тепер — на жаль — провадили або Росияни або люди під зглядом національним байдужні. Тепер нема— о скілько знаю від київських Українців — анї одної кооперативи, що була би в українських руках.

(Дальше буде).

З Чернихова.

Як ми се вже занотували, „Kurjer lwowski" в чернихівській справі змінив своє первісне становище, та принїс у понеділковім числї допись власного кореспондента з Чернихова, з котрої виходить, що наші донесеня і информациї про подію є вповнї згідні з правдою. Кореспонденция констатує на основі зізнань присутних сьвідків, що перший стріл впав до 12-лїтного хлопця Семка Лалака з боку лїсничого Кіршнера; дальше кореспондент подає, що з жандармів нїхто не зголосив ся до лїкарських оглядин, що отже супроти сього поголоска, неначе-б селяне засипували жандармів каменями і побивали колами, є неправдива; в хатї війта є тільки три шиби вибиті, а рамки зовсім ненарушені, слїдів від ударів каменями зовсїм нема: отже й бомбардованя нїякого не було; вкінцї констатує дописуватель „Kurjer-a", що в мізку замордованого Лалака знайшла лїкарська комісия кулю не жандармську, а оловяну зі знаком N¹/₄ або M¹/₄.

Заразом простує „Kurjer lwowski" звістку, неначеб ранений Гасюк в тернопільськім шпитали помер. Сю звістку одержали ми зі шпиталя, та на тій основі ми її подали. Яку цїль мав той, хто пустив в сьвіт ту ложну відомість, трудно здогадатись.

Від п. Александра Гриневецького, оборонця в справах карних, котрий на місци розвідав ся про стан справи в Чернихові, дістаємо отсю допись:

Вчера т. є. 1 червня був я в Чернихові — і ту розслїдив ось-що: В хатї війта, на стїнї, против дверий входових хати, находять ся дві ямки прямовісні, очевидно походячі від відтисків льоток, широких кульок, а міг їх зробити тільки той, хто стояв в хатї против того вікна. Стояв тут як-раз лїсничий Кіршнер, як то посьвідчив вахмайстер жандармериї Йох.

В тій хатї є ще два вікна, в двох противних стїнах, одно від сходу, а друге від заходу, а що хатина є маленька, (може найбільше на 6m²), отже стріл з надвору через згадані вікна нїяким чином не міг поцїлити в стїну полудневу. Коли-ж би хто з надвору хотїв конче трафити в стїну полудневу у нутрі хати, то мусїв би хиба руку вложити до середини хати через вікно і так стріляти, а крім того відтиск на стїнї полудневім був би скісний.

Тут лежить отже доказ, що стріляв в хатї лїсничий. Стріляв він до хлопця Лалака, у котрого в голові найдено дійсно льотку з його рушницї.

Се стало ся о годинї 8·15 в вечер. Тодї люди, окружаючі дім війта, побачивши трупа, піднесли страшний крик. О. Алексевич, парох Чернихова, що був тодї дома, оповідав менї, що безпосередно по тім почув він вистріли жандармів, а розріжнив їх по тім, що були значно сильнїйші від попереднього стрілу. Стріли слїдували один по другім. Аж коли стріли утихли, задзвонив хтось в дзвони церковні.

Рівнож провірив я на місци, що хоругов не було жадних. Аж по всїм вивішено чорну хоругов не знак смутку.

Подія розпочала ся около 5. години. Жандарми, а за ними селяни зійшли ся в домі війта і тут жандарми через 3 години з людьми буквально бавили ся та кепкували і було-би ся імовірно на тім скінчило. Аж допервa вистріл лїсничого впровадив людий в розʼярене, а жандармів, що стояли в сїнях, між одною а другою кімнатою, і не могли бачити, що дїє ся в хатї, впровадив сей вистріл на підозрінє, що то хтось стрілив в хату. На основі сего підозріня, вони, не надумуючи ся, вистрілили в масу.

На стїнї хати нема анї одного значка від ударів каміня, тільки над одним вікном єсть кавальчик вапна відлупленого так, що визирає глина; але і се не може походити від каменя, бо поверхня є цїлком гладонька. Скорше може то походити від патика.

То єсть правдивий стан, який лично на місци я прослїдив.

При тій нагодї оповідав менї місцевий парох, о. Алексевич, слїдуючий випадок, якого не можу мовчки поминути. Селянин заробить в лїсї квіт на дерево й їде за ним до лїса по дерево. Лїсничий Штормке позволяє йому спокійно набрати і „християнин" їде, але їде лише під край лїса. Тут именно задержує його знова той сам Штормке, каже скидати дерево — а коли селянин скинув, то він з насьмішкою говорить: „Забирай ся! Не дістанеш дерева. Іди до посла Думки" (котрий зістав вибраний проти гр. Коритовського). Ось-так трактує ся селян, а опісля бажає ся мати їх любов і довіре.

Александер Гриневецький

Справа Вармунда.

Через якийсь час була справа інсбруксього професора церковного права, Вармунда — так сказатиб — в завішеню. Було воно так через те, що Вармунд пробував через довший час поза границями Австриї на канарийських островах, аж ось на днях він вернув. Квестия його викладів станула на тім, що правничий видїл інсбруцького унїверзитету завісив його виклади церковного права, а проф. Вармунд мав на основі компромісу ректора з вільнодумною молодїжию старати ся о те, щоб йому дозволено викладати якийсь инший предмет як прм. право патронату. Колиб проф. Вармунд був таке поданє внїс, то був би впровадив мін. Мархета у великий клопіт. Бо дозволяючи на такі виклади, був би собі міністер просьвіти заворушив до краю клєрикальні круги, які вимагали усуненя проф. Вармунда з катедри за всяку цїну, а не дозваляючи на них наразив би собі знов круги вільнодумні, не кажучи вже про знасилуванє своїх власних переконань.

Алеж проф. Вармунд такої просьби до міністра просьвіти зовсїм не внїс, а вернувши до Інсбрука, розпочав свою учительську дїяльність дня 1 с. м. правно-церковним семінарем. Сей вирок заскочив клєрикалів так ненадійно, що виклад проминув без яких небудь демонстрацій...

Через те, що завішенє викладу самого предмету церковного права не розтягало ся і на семінар, здавало ся, що проф. Вармунд будд дальше викладати, та ось вчера тирольський намісник бар. Шпігельфельд заряднив спиненє всїх викладів на унїверзитетї в Інсбруцї, щоб уникнути студентських заворушень.

Отсе заряджене викликало в парлямєнтї рїжні толки. Кількох вільнодумних послів запевнив бар. Бек, що центральне правительство не мало впливу на сю децизию тирольського намісника. Зноваж антисемітські посли після конференциї з бар. Беком набрали переконаня, що проф. Вармунд більше в Інсбруку викладати не буде. Відтак виринула знов чутка, що на отсе заряджене вплинув бар. Бек разом з бар. Бінертом без відома міністрів Мархета, Дершати і Прадого. Вже говорено навіть про евентуальне витягненє консеквенций з того факту через тих трох міністрів.

Серед таких обставин скликано надзвичайне засїданє „комітету девятьох", які кермують акциєю поступових Німців. З сего засїданя видано такий комунікат:

Німецький комітет 9-ти відбув своє засїданє вчера пополудни в присутности міністрів Дершати, Мархета, Прадого, а через якийсь час також президента міністрів бар. Бека. Предметом нарад були події в Інсбруці. Сконстатовано, що на підставі зарядженя міністерства просьвіти доходить ся до заключеня, що міністер просьвіти є в повній згоді з рішенєм інсбруцького правничого факультету з 21 цьвітня б. р. не зважаючи на розпорядженє мін. просьвіти, проф. Вармунд розпочав виклади на унїверзитетї. На телєфонічне запитанє намісника Тиролю в часї случайної неприсутности міністра просьвіти представив президент міністрів зарядженє, акцептоване міністром просьвіти і звернув його увагу, що згідно з тим розпорядженєм є недопустиме, щоби проф. Вармунд відбував в тім семестрі семінар. Розповсюднена поголоска, мовби президент міністрів поза плечима міністра просьвіти видав розпорядок, лишеня всякої підстави. Заступники сторонництв однодушно висказали погляд, що міністер просьвіти не відступив і не може відступити від рішеня інсбуцького факультету з 21. цьвітня с. р., яке потвердило також міністерство просьвіти.

З сего виходить, що справа Вармунда не потягне за собою в теперішній фазї міністерської кризи а то через те, що й мінїстерство просьвіти признає внутрішну лучбу між викладом самого предмету а семінарем його, про що рішає міністерський розпорядок ще з 1873 року.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 3 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). В палатї послів поставив п. Старух внесенє о примусове вивласненє всїх лїсів, належачих до властителїв великих посїлостий та фідеїкомісів в цїли парцеляциї. Інтерпеляциї внесли між ин. п. д-р Кость Левицький в справі нарушеня язикових постанов галицькими судами і прокураториями державними, та в справі партийности державної прокураториї у Львові і надʼуживаня нею урядової преси, п. Будзиновський в справі поступованя галицького намісництва в спорі громади Іщків з місцевим властителем дібр за став, пос. Трильовський в справі заборони брати участь в памятнім сьвятї, виданої городенським староством товариству „Січ", та в справі надʼужитя урядової власти одним жандармом в Галичинї, пос. Стахура в справі уживаня мови в пов. судї в Болехові, пос. Стефаник до през. міністрів і міністра справ внутрішних в справі переслїдувань „Січий" в Залїщиччинї.

Відень. (Т.К.Б.) Краєвий суд у Львові просить о виданє пос. Будзиновського за проступок з §. 305 з. к. Інтерпеляциї внесли м. и. п. К. Левицький в справі відмови зновленя карного поступованя через бережанський суд проти двох Русинів з приводу подій при виборах до державної ради. Палата приступила до дальшої буджетової дебати. Забрав голос пос. Ремеш (чеський с. д.)

Відгомін справи проф. Вармунда.

Прага (Т.К.Б.). Перед німецьким унїверзитетом зібрало ся велике число студентів і спинює других від ходженя на виклади. По полудни відбуде ся віче чеських студентів, щоб нарадити ся над становищем в справі страйку.

Суворін радуєть ся...

Петербург. (Тел. прив.) „Новое Время" підчеркує, що росийська мова via facti стала нинї загально-славянською мовою т. є. такою, якою Славяни можуть порозумівати ся пр. при всеславянських зїздах.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— **Бєрнстєрне Бєрнзон** надіслав відповідь на депешу, вислану українськими студентами по причині засуду Г. Сенкевича за оклеветанє студентської голодівки. Великий письменник Норвегії пересилає позовникам Г. Сенкевича гратуляції по причині їх побіди, яку орік непохитний засуд безсторонного трибуналу.

— **В справі площі під народний театр** одержуємо від п. проф. Володимира Шухевича слїдуюче письмо до поміщеня: „Хвальна Редакциє! Прошу о поміщенє понизшого поясненя у відповідь на представленє справи парцеляциї площи під нар. театр, подане в ч. 122 „Дїла" з 2. червня с. р. На засїданю комітету театрального" що відбуло ся дня 10. мая с. р., предложив п. Манастирський свій новий проєкт. Комітет узнав його невідповідним для того, бо п. Манастирський запроєктував нову вулицю в напрямі вул. Коперніка, наслїдком чого відпала би найцїннїйша, бо найкраща часть парцелї на дорогу; через те зискали би вправдї парцелї по обох сторонах тої дороги положені, бо мали би нові фронти, а тим і цїна мусїла би підскочити — щож з того однак, коли проєкт, коли-б і був найкориснїйшим, є вже нинї неможливим до принятя, бо п. М. запропонував дорогу через парцелю вже закуплену д-ром Дембіцьким, а надто і з тої причини, що парцеляция цїлої площи є вже в цїлости затверджена а купно дальших парцель на тій підставі власне є в трактї. П. Манастирський витолковує собі ухвалу комітету розпродати парцелї після первісного проєкту тим, немов би комітет уважав п. А. Манастирського за мало авторитетною особою. На се мушу заявити, що комітет відносить ся з повним довірєм до п-а М-ого яко фахового інжинєра-геометра, однак в справі поділу парцелї зі зглядів будівельних мусїв полягати на радцї панів будівничих, именно радника двору С. Гавришкевича, проф. Н. Левінського, надінжинєра Гр. Пежанського і арх. Василя Нагірного, які до театрального комітету належать. Як-небудь театральний комітет приймає усякі гадки, дотикаючі справи будови театру, з вдячностию і розважує їх дуже, всеж таки було би пожаданим, аби такі справи, як проєкт парцеляциї, були предметово обговорені на місци, а не піддавані суспільности під критику, сумнївi і т. др. без поданя дїйсного стану річи; менї здаєсь що в загалї годї відкликуватись до загалу з непровіреними фразами про придбанє незвичайних фондів після внеску, який не найшов попертя рішаючого комітету, котрому ачей залежить на придбаню фондів, коли взяв ся до здїйсненя справи. — *Волод. Шухевич*".

— **Відгомон справи Січинського.** Нинї почала ся перед звичайним карним трибуналом у Львові розправа проти 13-лїтного цукорничого робітника М. Дзюкевича, якому державна прокуратория закидує похвалюванє каригідних вчинків (убийство Потоцького), обиду маєстату і членів цїсарського дому, обиду релїгії і обрядів рим.-кат. релїгії. Чи закиди сї викажуть ся вірними, покаже нинїшна розправа, яка почала ся о 12. год. по пол. Розправа на внесенє прокуратора ведеть ся при замкнених дверах. В склад трибуналу входять сов. Лєвчинський, як предсїдатель і совітники Дрекслєр, Лєбенштайн і Навроцький. Ожалованує заст. прок. Соха, а боронить адв. Лявб. Дзюкевича увязнено в наслїдок денунциациї вшехпольських товаришів по праци в заведеню Шаєра, в Пшеворску і держано в сьлїдчій вязници до нинї.

— **До чого доводить безкарність жандармських надʼужить.** В Полюхові малім, перемишлянського повіту жандарм з дунаївського постеруню присланий на 5 день для удержаня спокою між т. зв. барабами, занятими тут при будові зелїзниці, яких ту є звиш 600, викликав подію, яка обурила цїле село і яка наглядно характеризує брутальність і зьвіркість жандармів-Мазурів в поведенню з руським населенєм. На жаль, маючи за собою цїлу машину урядову, такі жандарми є певні, що їм нїчого не стане ся. Отже сей жандарм, (незнаного менї назвиска), зайшов в недїлю, 10 с. м. до коршми і там весело забавляв ся до пізна в ночи. Вийшовши з коршми, не пішов на свою кватиру, лежачу зараз по другім боцї дороги, лиш впросив ся на нїч до старенького і схорованого мельника п. К. Сей не передчуваючи нїчого казав йому лягати на своє лїжко. В тій самій комнатї спала також його донька-підросток. Отець, згасивши лямпу, положив ся на лїжко коло доньки. Жандарм зірвав ся тодї з свого місця і кинув ся до сплячої доньки, хотячи її знасилувати. Мабуть в темноті не завважав, що коло неї находить ся її отець. Переляканий отець наробив крику, на котрий збігли ся сини. Коли засьвічено жандарм положив ся скоро на своє місце, удаючи, що спить. Отець, боючись жандарма, не казав нїчого, лиш казав синам йти спати, а сам сїв на лїжку коло спячої. Сини вийшли до другої комнати, а жандарм встав скоро з лїжка і, згасивши лямпу, кинув ся другий раз на доньку, не уважаючи вже на сидячого вітця і на инших домашних, котрі ще не спали. Позбігались зараз всї а отець казав тодї жандармови виноситись з хати. Розбішений жандарм побіг як вовк в село, а здибавши нічних вартівників, Федька Кухара і Дмитра Кушнїра, казав їм припровадити йому якусь дївчину. Коли ті відповіли, що се не годить ся з їх службою, зачав обох бити. Відтак казав Ф. Кухарови, котрий є жонатим, провадити себе до його жінки. Коли Ф. К. не хотїв сего учинити, кинув ся на него жандарм другий раз і побив його так тяжко кулаками по голові, що сей стратив слух. Покинувши обох, пішов жандарм відтак до начальника громади і запукав до хатини, де спали дїти. Вийшла війтиха, котрий жандарм наказав по тихо говорити, допитуючись за дївчиною, котра там ночувала (була се дївчина з подальшого села, занята при будові). Коли довідав ся, що дївчини вже нема, бо відійшла до свого села, пішов дальше в село. Так ходив до рана по хатах будячи і перестрашуючи людий. Доперва рано зробив з ним порядок начальник громади, наказуючи драбови повнити свої обовязки. Постенфірер в Дунаєві довідавшись про все, зтягнув жандарма зі служби. І нехай хто скаже тут, чи не лучші відносини панують в Сибірї? Може би ц. к. команда жандармериї заняла ся тим драбом і не насилала таких людий, деморалїзованих до крайности, на наші села. Наші посли повинні-бн при висьвітленю всїх надужить жандармів-Мазурів, котрі в страшний спосіб знущають ся над нашим спокійним населенєм, зажадати, щоби правительство увільнило нас від таких сторожів спокою, а позіставило нам наших, роджених у східній Галичинї.

— **До „аргументів" пос. д-ра Малаховського.** Львівський посол Годзїмір Малаховський, як так незавидно розійшов ся з президентським фотелем м. Львова, а при останних соймових виборах навіть не міг добути мандату зі Львова, висилював д. 25 мая в австрийськім парляментї весь свій адвокатський талан, щоб доказати, що за руськими послами не стоїть руський народ! Задля сего покликував ся він одним духом на голоси таких часописий як „Русская Воля", „Руський Селянин", „Руслан", „Галичанинъ" і „Русское Слово" а до того ще навів як голос народу, який не стоїть за нашими послами резолюциї одного однїського віча в Щавнім. Позаяк се віче було так приємно зворушило п. Годзїміра, то подаємо тут про него кілька хоч припізнених а за те вірних іафомаций, які походять з самого Щавного. Те „величаве віче", про котре п. Курилович був розтрубів мало не по всїх польських і деяких нїмецьких газетах, щоб виплисти на верх по убитю гр. Потоцького та добути собі дальші згляди Polonii, числило всего на всего кількадесять осіб, а між ними ледви кільканайцять селян з Щавного, які не маючи в сьвято нїчо до роботи, пішли подивити ся на кацапську шопку. Решта вічевиків се були люди з околичних сїл, пригнані ex offo своїми ряними парохами. Відчували тут самі „свої", тож характер „преній" був дуже монотонний. Промавляли пос. Курилович, о. Полошинович і ще один нїкому незнаний в сїй околиці „крестянин". Селяни слухали апатично всїх промов, повних лайок на адресу Українців та не проявляли нї обуреня анї радости. Се й не диво, бо тутешні селяни крайно темні. Резолюций, про які тільки розтрублено по сьвітї, нїхто не ухвалював. Все скінчило ся тільки на відчитаню о. Полошиновичом резолюциї та що її люди не розуміли, дарма, що вони мають бути „русскіе", та аранжери „совіщенія" на „русском язикє" мусїли їх таки переводити на мову українсько-народну. Найзнаменитша з тих епохальних резолюций була: „Взиває ся п. к. правительство, щоби всї висші становища заняті Українцями, обсадити „русскими"! До того-ж взивано ще правительство, шоби воно Українцям заборонило називати себе Русинами і т. д." Отсе те славетне віче, про яке мав пос. Малаховський „Bericht" від парубків польського кола, а давши ся їм надути нагородив тільки дурниць про Русинів, аж розболів ся тепер.

— **Ц. к. староста, бики, „маститі" посли і „радикалїзм".** На завтра, себто на день Вознесеня заповіло ц. староство в Равї руській, щоб селяни с. Карова пригнали на той день на 10 год. рано бики до лїцитациї. Для точнїйшого зрозуміня ситуациї, витвореної для селян через отсе старостинське заряджене, оголошене селянам громадським начальником Карова, згадаємо, що те село є віддалене від Равї руської о 3 милї. — Ізза сего тамошні селяни через биків і п. старосту не будуть могли в так урочисте сьвято бути на богослуженю в церкві. Оттак попирають віру і побожність ц. к. власти в окрузї, де виступають з такою форсою проти „радикалїзму" посли д-р Король і „poczciwy księżunio", атец Колпачкевич.

— **Польська moral insanity.** Вчера покінчила ся перед станиславівським трибуналом присяглих судиїв осьмидневна розправа за мальверзациї, доконувані в зелїзничій управі інсп. Зібавером та банмайстром Вельдекером. Хоч розправа виказала недвозначно вину обжалуваних, то присяглі питаня що-до Зібавера заперечили 5 і 8 голосами, а що-до Вальдекера 6 і 11 голосами. В виду сего увільнено їх обох від вини і кари. Замітити годить ся, що предсїдателем лави присяглих був маршалок С. Цєнські. Се найкрасше сьвідчить про низький уровень моральних почувань польського громадянства, який признає в Галичинї тільки один злочин — crimen laesae majestatis Poloniae.

— **Горбатого хиба могила направить.** З Бучача пишуть нам: Тутешне латинське духовеньство не перебирає в средствах, як би перетягати Русинів на латинський обряд а тим самим польонїзувати їх. Кс. Громнїцкі і його сотрудники явно й публично голосять, що руський обряд більше „шизматицький", се не все одно, що латинський, не однакова жертва, а тим способом перерабляють на Поляків т. зн. на латинників менше сьвідомих Русинів, не привязаних щиро до свого обряду через недобальство і байдужність своїх настоятелїв. Колн котрий руський хлоп чи міщанин не може свому сьвященикови за треби оплатити ся або хоче викрутити ся від плаченя конкуренциї на церкву чи на поправу будинків парохіяльних, такий радо за намовою кс. Громнїцкого переходить на латинський обряд тим більше, що в разї потреби перший раз за iura stolae латинським ксьондзам нїчо не платить. Чимало Русинів змінило свій руський обряд для гидкого лакомства нещасного — за марних 10 кор., котрі діставали на то в латинській парохії в Бучачи! Як показало ся, латинські ксьондзи потрафлять також і документи сфалшувати, щоби придбати бодай одну „душичку". Проти сеї безличної нахабности польских полїтиків в реверендї руське духовеньство нїчим а нїчим не реагує, ба навіть в дечім іде їм в польонїзаторськім дїлї на руку. Хоч кождий руський парох має в своїм селї школу під носом, мимо того лиш декотрий з них і то рідко коли потрудить ся до тої школи на науку релїгії. За то латинські ксьондзи що дня нераз і двома фірами їздять по селах коло Бучача, навчають свої овечки польської релїгії, ще й руські дїти образочками та цукорками приманють на сю науку. Факт є, що подекуди школярі, дїти руських родичів, лїпше вміють польські молитви чим руські. Також руські катехити, що за науку релїгії побирають платню, занедбують свої обовязки, сповняючи їх не совісно і не точно — очивидно з шкодою для руського обряду. О. Володимир Лотоцький, бувший монах незреформованих ОО. Василиян в Бучачи, від ряду лїт тижнями а нераз цїлими місяцями опускає науку релїгії в жіночій школї народній, де його як катихита, рада шкільна приділила. Через то ученицї-Русинки їдуть на науку польської релїгії, якої удїляють польські загорілцї й душехвати, Смалїнські, Скалуби і тд. Наслїдки сего прямо страшні: лише ученицї дїти руських родичів лишили ся на далї (а може на якийсь час, коли відносини не змінять ся) при своїм обрядї, а дїтий мішаних подруж польські ксьондзи силою або всякими приманами перетягнули на латинський обряд, навіть такі ученицї, котрих мами є руського обряду! Не раз і не два звертав дехто увагу о. Лотоцькому на ті сумні наслїдки його недбальства і байдужности, однак се нїчо не помагає. Він, аби й решти руських учениць позбути ся та винародовити їх, пригадав їм в недїлю 24. мая по богослуженю в церкві, що в понедїлок, второк і середу, в т. зв. „krzyżowe dni" відбувають ся польські процесиї, щоби отже всї дїти взяли в них участь, бо обряд се дуже красний. Хто був на той час в церкві, мусїв тим сильно обурити ся, а можна було й такі голоси відтак почути: „На таке лїпше до церкви не приходити, коли наших дїтий до костела висилають". Кажуть, що горбатого хиба могила направить — таке з о. Лотоцьким. Він, старий вже тїлом а ще старший духом, до чого раз навик, того не відкине ся. Тому вносі наші власти духовні, если добро руського обряду й народу лежить їм на серци, повинні постарати ся о спенсионованє о. Лотоцького та о наданє пссади катихитури при жіночій школї народній сьвященикови, котрий буде не лиш вірним християнином, але також щирим, сьвідомим Русином — *К.*

— **Про похорон бл. п. Михайла Ольшанського,** про який говорить ся у вчерашнім нашім „Малім фейлєтонї", подає „Буковина" ще такі фактичні вістки: Похоронний похід, що вийшов з краєвого шпиталю, вели три руські та один латинський сьвященик. За весь час дороги через вул. Семигородську, Новосьвітну й Руську як також на кладовищи сьпівав погребові пісні хор дружини руського реатру. За домовиною, на якій везено вінцї, ступала осирочена рідня покійного, його товариші, представителї руських товариств, віцемаршалок д-р Смаль Стоцький з родиною та богато руської інтелїгенциї, молодїжи і міщан. При вступі на кладовище зустрінула похід орхестра театру, відправлено похорон і домовину з тлїнними останками спущено в могилу. Над могилою промовив короткими, але сердечними словами п. Григорович і дир. Стадник, хор відсьпівав останню „вічную память" і колишнього знаменитого артиста руської сцени оставлено на кладовищи серед маєвої погоди, богатої зелені і цьвітів. Дальше згадує „Буковина", що театральну дружину і черновецьку інтелїгенцию вразила неприсутність делєгата „Руської Бесїди" у Львові, хоч про смерть артиста повідомлено в час се товариство. До речі згадаємо, що „Руська Бесїда", не спромогла ся також на се, щоб на недавнім похороні ветерана нашої сцени обізвав ся хто з її рамени хочби словечком. При тім однак ми переконані, що коли в сім случаю годї було „Р. Бесїді вислати на похорон пок. М. Ольшанського, то вона поспішить з материяльною підмогою його осиротілій рідні і вдовици. — При сій нагодї скажемо ще кілька слів pro domo nostra, щоб спростувати прикру друкарську ошибку, яка закралася була до некрольогу пок. М. Ольшанського, поміщеного в 116 ч. нашої часописї. Находить ся там між иншим таке реченє: „В 1888 роцї заангажував ся (роз. пок. М. Ольшанський) до театру пок. Бибировича і тут виступав аж до 1895 р. В складї пропущено тут по слові „пок." слова „Гриневецького і", чого не замітив в поспіху ко-

ректор нашої часописи, а нагадаємо, що того дня нзспіли були перші вісти про чернихівський морд, які заворушили нормальне темпо редакцийної праці. Простуючи сю похибку дуже перепрашаємо за сю мимовільну прикрість, зроблену п. Ів. Бибировичеви, який покинувши театр, проживає постійно в Коломиї як касиєр тамошньої Щадничої каси. Рівночасно з сим бажаємо п. Биберовичеви як найдовшого віку, щоб міг бачити виставу нашого театру, який він піднїс був свого часу на так високий уровень, в своїм власнім храмі української штуки у Львові.

— Дрібні вісти. Вінчанє п. Осипа Василя Лади з панною Софією Ґутковською відбуде ся дня 7 червня с. р. в парохіяльній церкві в Ожидові. — Сеї неділї звидїло пражську виставу 34.052 гостий, від отвореня вистави було на виставі вже 150.036 гостий. — З днем 1 червня задержуєть ся поспішний потяг ч. 303 на шляху Львів-Іцкани також на стациї Коршів та відходить з сеї стациї *о год. 5·59 по пол.* — З днем 4 с. м. буде отворена при почтовім урядї в Товстенькім (пов. Гусятин) телеґрафічна стация з обмеженою обслугою денною. — *Передвчера о год. 1 в пол.* вибух стриховий огонь в укр. ґімназиї у Львові при ул. Льва Сапіги. Огонь заняв ся від бляхи, роз жареної грубкою, якою послугував ся бляхар Ед. Дуб при направі бляшаного даху каменицї. Огонь, який обхопив лати і бельки домового вязаня, погасив терциян заведеня Філа на спілку з Дубом, ще нїм наспіла пожарна сторожа. — Шевські помічники в Рецї почали вчера страйк.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Вознесенє Господ. (лат. Квірина). Позавтра, в пятницю: Михаїла, Евфроз. (лат. Бонїфатия). В суботу: Симеона, Мелетия (лат. Норберта).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В четвер, дня 4. с. м. „Верховинцї". Народний образ О. Корженьовського.

В пятницю, дня 5. с. м. „Ой не ходи Грицю" образ народний в 5 дїях (цїни знижені).

В суботу, дня 6. с. м. „Жидівка вихрестка" драма в 5 дїях Тогобочного.

В недїлю, дня 7. с. м. (попол.) „Галька" (вечер.) „Лїсова квітка" Л. Яновська.

В понедїлок, 8. с. м. (останнє представленє) „Наталка Полтавка".

З Черновець переїздить театр до Вижницї.

☐ **Фестин на дохід тов. „Захоронки і Оселї вакацийної"** відбуде ся уже завтра с. є. в четвер о год. 4 пополудни в реставрацийнім огородї на „Високім Замку". Надїємо ся, що на сїм фестинї зійдеть ся вся наша львівська громада, щоб забавити ся а рівночасно підпомочи материяльно соба так гуманні товариства.

☐ **До милосерних сердець.** Що року зголошує ся дуже богато дїтий на вакацийну оселю в Милованю. Всї вони дуже бідні; через цїлий рік жиють у Львові серед незвичайно тяжких відносин. Проживаючи весь свій молодечий вік серед польського окруженя, не мають вони навіть нагоди научити ся рідної мови бо їх родичі деколи самі добре не вміють а в школї її зовсїм не учать ся. На жаль видїл товариства „Вакацийних осель" не може всїх дїтий приняти для браку фондів; тому звертаєть ся отсим до Вп. патриотичної сїльської інтелїґенциї, щоби розібрала поміж себе на вакациї бідні дїти. В минувшім роцї на подібний зазив товариства зголосило ся лише трох Вп. Добродїїв: Вп. Сїдельник, о. Савчин і п. Мария Чехут і забрали шість дївчат, за що видїл складає їм сердечну подяку. Маємо надїю, що на сей рік суспільність красше оцїнить вагу справи. Видїл буде поручати лише здорові і чемні дїти. Зголошеня (з поданєм точної адреси — кілько дїтий вислати — хлопцїв чи дївчат) просимо надсилати на руки: Л. Ґерусїнський, Львів, ул. Арсенальська ч. 6. — *Видїл.*

> **Загальні збори товариства „Сокіл" в Тернополи** відбудуть ся в сали Товариства дня 7. грудня с. р. о годинї 2 пополудни.

> **Тов. „Сокіл" в Тернополи** уряджує в мійськім городї дня 14. червня великий фестин. Початок о годинї 3 пополудни.

☐ **Орґанїзацийна комісия „Товариства учителїв висших шкіл"** повідомляє сим всїх П. Т. інтересованих, що з причин независимих від комісиї перші конститууючі збори товариства відбудуть ся доперва в половинї вересня с. р.

☐ **На жертви морду в Чернихові** зложили учителї акад. ґімназиї у Львові 30 К., учителї філїї 20 К.

☐ **Іспити приватні** за 2. піврік 1907/8 відбудуть ся в академічній ґімназиї і на філїї у Львові 22. червня; іспити вступні до І. кляси 4. липня. Зголошеня до вступного іспиту приймає Дирекция в в днях 1. 2 і 3 липня до полудня. Метрика безусловно потрібна.

☐ **На народний фонд жертвували:** Канцелярия д-ра К. Левицького (гонорар о. А. Леонтовича з Тенетиск і п. Ш. зі Львова) 16 К, о. Іванець з Ременова (збірка з нагоди сьвята Свободи) 10.80 К А. Стефіняк Моравска острава 5 К.

☐ **Для родин помордованих в Чернихові** селян на книжочку ч. 500 Кр. С. Кредитового надіслав Л. Стафіняк з Моравської Острави 5 К.

Урядові вісти:

Wiener Ztg. оповіщує: Цїсар дозволив, щоб сов. двору в намісництві у Львові, п. Северинови Баньковському з нагоди переходу його на власне прошенє в стан супочинку подано до відома вирази найвисшого признаня за його довголїтну, вірну обовязкам і успішну службу. — Мін. справ внутр. іменував рахункового ревідента Франца Андрушка рахунковим совітником в рахунковім департаментї намісництва. — Мінїстер судівництва надав Іванови Біляковському, інспекторови в жіночім заведеню карнім у Львові, IX клясу ранґи ad personam.

З ц. к. зелїзниць державних. Після оголошеня заміщеного в „Wiener Zeitung" і в „Газетї львівській" розписує ц. к. дирекция зел. держ. у Львові оферту на доставу і змонтованє конструкций державних для монтовнї возів у Львові. Кошта дотичних робіт виносять в приближеню 133.500 корон. Оферти приймати буде ц. к. дирекция зелїзниць держ. найпізнїйше до 12 години в полудне дня 20 червня 1908. Постанови щодо вношеня оферт і близші услівя будови можна переглянути в ц. к. дирекциї зел. держ. у Львові (віддїл будови, 2 поверх).

Рахунок „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ" за місяць май 1908.

Стан довжний:

	К. с.	К. с.
1. Удїли	19.917·34	
Фонд резервовий	2.858·90	22.776·24
2. Вкладки: Стан з поч. м.	145·140·38	
вложено	1.438·90	
винято	1.128·39	
Стан з кінц. м.		145.450·89
3. Позички затягнені:		
Стан з початком міс.	239.885·45	
затягнено	4.500·—	
сплачено	493·89	
Стан з кінцем місяця		243.891·56
4. Сальдо відсоток		10.088·11
5. На рахунку біж кредит.		16.647·10
6. Инші позициї стану довж.		—·—
7. Зиск з року 1907		1.824·64
	Сума	440.678·54

Стан чинний:

8. Недвижимости	339.688·83
9. Льокациї	19·528·28
10. Кошти адмінїстрацийні	3.633·08
11. Готівка	964·69
12. Інвентар	28.705·89
13. Инші позициї стану чин.	12.372·35
14. Вінда	10.966·97
15. Інсталяция електрики	8.409·89
16. Устройство	16.408·56
Сума	440.678·54

Банк гіпотечний	178.091·56 с.	4%
Г-л. Каса Щаднича	2.500·— „	7 „
Банк Краєвий	8.000·— „	6 „
Союз Кредитовий	51.200·— „	6 „
Приватні	4.100·— „	0 „
	243.891·56 с.	

Членів прибуло 37, остало з кінцем мая 1908 року 515 з 10.8 деклярованими удїлами в сумі 20.960 Корон. Стопа процентова від вкладок 5%.

Львів дня 31 мая 1908.

ДИРЕКЦИЯ.

Торговельні вісти.

Будапешт 3/6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	10·29	до	10·30
Жито на жовтень	8·86	до	8·87
Овес на жовтень	7·23	до	7·24
Кукуруза на липень	6·65	до	6·66
„ на серпень	6·75	до	6·77
Ріпак на серпень	17·70	до	17·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: лїпше. Погода: горячо.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 3. VI. Зофія Калитовська, Ряшів; о. Андрій Кухта, Туря велика; о. Теодор Леонтович, Зашків; о. Іван Коцюба, Тисьмениця; д-р Ярослав Лопатинський, Гологори; Володислав Пасинович, Жабє; Іван Посипанко, Лопушани; Анатоль Малиновський, Жуків; Михайло Славницький, Перемишль; Никола Мартинець, Станиславів; о. С. Метелля, Любінець новий; о. Йосиф Котецький, Лютовиска.

Надіслане.

Лїкар і Директор „Народ. Гостинницї"

Д-р Евгеній Озаркевич

перепровадив ся до нового дому „Днїстра" улиця **Підвалє ч. 7. І. поверх,** (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 33—?

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів **КОНТОРА ВИМІНИ**

Ц. к. управ. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої; поручають:

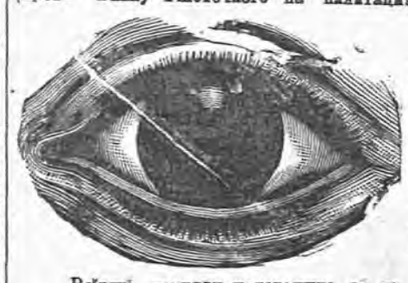

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Пошукує лекциї ученик V-ої кляси черновецької ґімназиї на час вакаций на село. Ласкаві зголошеня просить присилати на адресу: K. L. poste re stante Чернівцї. 1—3

Урядник у Львові з платнею 2500 корон оженивби ся зараз зі старшою панною або вдовою без краси але троха посажною — Зголошеня під „Кавалєр" до Адм. „Дїла". 720)—1

Правник III. р. б. віднаючий ученик глядить лекциї на селї на час ферий або цїлий рік, (приготовляє до всїх кляс учеників і учениць), зглядно занятя в канцеляриї адвокатській або нотарияльній. Зголошеня приймає з поданєм услівій: Мих. Боднар Вовків Перемишляни. 717 1—1

Площа під 3 каменицї або віллї і домок є до продажи ул. Супіньского ч. 21. 711 3—3

Фаєтони пів криті і отверті, візки ресорові і кутшір фаєтони дешево до проданя. Робітня БИЧИШИНА у Львові, Паненьска 1. 11. 09 3—3

Горні сїдалища,

богато різблені виготовляє робітня Евст. Шуплякевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48

„Емілїя"

перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 17—20

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО

АМЕРИКИ

і

КАНАДИ

Лінїя КУНАРД

найскорше

Пояснень удїляє безплатно Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 7—25

Я стратив векслїв на 46.000 К, а що блянкети були невиповнені, лише підписані — могли би они мати вартість і пізнїйше. Тому оголошую, що я вже нїкому нїчого не винен, а векслїв най нїхто не есконтує. — *О. Ігнатий Попович,* парох і властитель Городницї ad Городенка. 719 1—1

Дім банково-комісовий.

Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.

Львів, площа Марийська 10 с.

Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банкових — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на І. і ІІ. місце. Кредит будівельний. На відповідь треба долучити марку 619 5—6

МАШИНИ до виробу цементових дахівок [illegible] **Краєвий Союз городарсько-молочарський, Стрий.**

Від 25 лїт славно знаний

ПЕРЕПЛЕТНИК

ФЕДУНЬО

переніс своє заведенє на

ул. Оссолиньских ч. 13.

Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні зглядн, прошу уклїнно так само і на дальше о ласкаве довіре і поперте.

З поважанєм

КЛИМ ФЕДУНЬО.

В Бруховичах під Львовом єсть до проданя лїсиста парцеля о 1000☐ сажнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипальні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський

у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 7—10

Найбогатша в углячий квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель. 651 6—10

РУСЬКИЙ СКЛЕП

Товариства „Взаїмна Поміч учительська"

в Коломиї (Народний Дім)

має богатий склад:

1) всїх книжок видання Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лїнїйок, ручок і топірцїв і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.

Цїни приступні.

При більших замовленях значний опуст.

Замовленя висилає ся відворотно. 235 12—?

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ" в Перемишлянах відбудуть ся в пятницю 12 червня 1908 р. о год. 10 рано, а в случаю браку комплету о год. 3 по полудни в власнім домі з отсим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907. 3) Вибір 2 членів Ради Надзираючої на місце уступаючих. 4) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Іван Кузьмович предсїдатель. *М. Ковальчук* секретар. 715 2—3

МОДЕЛІ

1908 1908

Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59.

Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 7—8

ОПОВІЩЕНЄ.

Рада Надзираюча „ПОВІТОВОГО ТОВАРИСТВА КРЕДИТОВОГО", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою в Тернополи повідомляє по мисли §. 47 статута, що надзвичайні Загальні Збори того Товариства відбудуть ся дня 26 червня 1908 о годинї 2 по полудни в Тернополи в великій сали Руської Бесїди при улицї Міцкевича ч. 3 з слїдуючим порядком дневним: І. Зміна статутів Товариства.

Тернопіль дня 1 червня 1908.

о. Цамян Лопатинський предсїдатель 716 2—3 *Омелян Терлєцький* секретар.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

185

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·35*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10л	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 124. Львів, пятниця 5. н. ст. червня (23. ст. ст. мая) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженем. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Державна рада.

(*Засїданє з 3. червня*).

При дальшій буджетовій дискусиї промовляв п. Д і ц і ю с (коло польське). Він заявив, що Поляки ухвалюють усї державні конечности, бо хотять бачити Австрию великою державою та хотять, щоб Галичина була трактована рівномірно з иньшими краями коронними. Дальше бесїдник подрібно обговорював справи адміністрациї санїтарної та поставив цїлий ряд резолюций в тій справі.

П. д-р А д л є р (с.-д.) заявляє, що його партия є за кождою реформою реґуляміну, котра-б підперла працю палати, одначе партия мусїлаб виступити проти такої реформи, котра зменьшалаб власть палати, насилувала меньшість та зробила палату тільки знарядом до ухвалюваня державних конечностий. Полємізуючи з президентом міністрів, бесїдник між ин. згадав про слова бар. Бека

до Русинів.

Президент міністрів виголосив батьківську промову до Русинів. Одначе безсумнївно булоб руським послам і руському народови приємнїйше, як би замість добрих порад почули, що правительство зробило і що воно ще зробить, аби на будуче усунути причини до таких мордів, які недавно доконали ся в Чернихові. Милі і лагідні слова бар. Бека зробили далеко не таке сильне вражінє на руських хлопів, як тверді і зимні слова міністра внутрішних справ, бар. Бінерта.

Дальше д-р Адлєр обговорював становище правительства в справі податку від цукру, доторкнув справу Вармунда та вкінцї заявив, що наслїдком полїтики правительства є зріст недовіря социяльних демократів до тої полїтики.

П. о. д-р К р е к (слов. клєр.) показує на небезпеку „культурної боротьби“ та антісоциялїстичного бльоку для парляментаризму й демократиї, — тим більше, що для розвязаня великих завдач, як язикової квестиї, управильненє відношеня до Угорщини та социяльно-полїтичних реформ, парлямент мусить бути здібний до працї. Іменем Словінцїв бесїдник домагаєть ся, щоб залишити ґерманїзацию і італїзацию, ведену державою і правительством.

П. д-р Б а л я к (серб.-націон.) звертаєть ся проти закидів, неначеб Серби вели пропаґанду державної зради. Обговорює відносини в Боснії та виступає проти поведеня боснацьких урядників супроти Сербів.

П. К е ш м а н (нїм. аґр.) показує на заслуги Нїмцїв коло піднесеня культури на Буковинї.

П. Б е з м і л є р (с.-д.) звертаєть ся проти палати вельмож за відкиненє знижки податку від цукру та заявляє, що социяльні демократи всїми силами будуть домагати ся скасованя палати панів.

По п. Б є л ь о г л я в к у (христ. соц.) промовляв п. З о м м е р (нїм. рад.), котрий підніс, що в часї

польсько-руської дискусиї

парлямент бачив, як виглядає словянська взаїмність. З почутя такту Нїмцї не вмішали ся до дискусиї, але вони бачуть, що Р у с и н и в е д у т ь р о з п у ч л и в у б о р о т ь б у, в котрій вони з боку иньших Словян не мають такого підпертя, якого сподївають ся та яке їм може теоретично обіцяно. Русини при всїх голосованях голосують разом зі Словянами проти Нїмцїв, а не числять ся з тим, що при розумній полїтицї моглиб числити на нїмецьку підмогу. Нїмцї не є ворогами Русинів. Русини є єдиним народом Австриї, з котрим Нїмцї не мають нїякого антаґонїзму. Вони шанують ту боротьбу, ведену культурним оружєм. Також пошана, яку Русини виявляють для нїмецької мови й культури, робить їх боротьбу дуже симпатичною для Нїмцїв. Прийде час, коли Русини порозуміють, що в своїй боротьбі потребують союзника та що правительство нїчого для них не зробить. П. Ґломбінський сказав, що галицька адміністрация є частиною австрийської адміністрациї. Се неправда, бо галицьке краєве право зломило державний закон. Вистріл з 12 цьвітня у Львові має важне значінє не тільки сам про себе, а й для відносин в Австриї. У нас наради й голосованє в парляментї роблять серед публики меньше вражінє, нїж події на улицї. Треба берігти ся, щоб стріл у Львові не зробив суґґестивного впливу на маси і не допустити до повтореня події.

Дальше бесїдник остро полємізував проти п. Бєльоглявка в справі Вармунда. (*Довгі, живі оплески; бесїдник відбирає ґратуляциї*).

П. С т в є р т н я (коло поль.) обговорює справу зміни реґуляміну; домагаєть ся побільшеня числа староств у Галичинї та скількости урядників концептових і технїчних при полїтичних властях.

На сїм наради перервано о 10. годинї вечером.

(*Засїданє з 4-го с. м.*)

Фельштин.

На початку вчерашного засїданя відчитано на домаганє інтерпелянта дословно і н т е р п е л я ц и ю п о с. Р о м а н ч у к а і т о в. в с п р а в і у б и й с т в а с е л я н и н а в Ф е л ь ш т и н ї ж а н д а р м о м. Інтерпеляция описує подію в Фельштинї згідну з нашими інформациями, поданими в 122 ч. „Дїла“. Інтерпеляциї вислухала палата з великим занятєм, перериваючи її читанє що хвиля окликами: „Слухайте!“ „Нове убийство в Галичинї!“ „Знов забили хлопа!“ „То дикі бестиї!“ — і т. д. Інтерпелянти запитують, чи міністер хоче швидкою і рішучою інтервенциєю хоронити житє мешканцїв Галичини, а особливо руських селян і чи не лїпше зовсїм усунути жандармерию з східної Галичини і таким чином охоронити населенє перед злочинцями, бо тепер воно не є певне житя перед жандармами.

В тій самій справі вніс інтерпеляцию також пос. К у р и л о в и ч і тов.

Полїция перед парляментом.

По відчитаню інтерпеляциї пос. З о м м е р зголосив формальне внесенє, щоби президент палати інтервенїював у міністра внутрішних справ, щоб сейчас усунено з перед парляменту полїцию, яку там поставлено з приводу страйку студентів, боячи ся студентських демонстраций перед парляментом. Бесїдник вказує, що така міра зовсїм злишна і може власне хиба викликати демонстрацию студентів.

П р е з и д е н т відповідає, що і без ухвали уважає за свій обовязок інтервенїювати та що повідомить про внесенє міністра внутрішних справ.

Буджетова дебата.

Тепер приступила палата до буджетової дебати. По промовах К у п ч е к а (христ.-соц.), Ш т а р к а (безп.), котрий заявив ся за національною автономією і Г р а с к о г о (молодочеха), котрий жалував ся на економічне і культурне упослїдженє чеського народу, прийшов до голосу проф. М а с а р и к, котрий присьвячує свою промову справі проф. Вармунда. Бесїдник висловлює жаль, що партиї про сю справу нїчого не говорять, хоч ходить тут не о особу Вармунда, але о систематичну акцию, яка має на метї знести всяку свободу науки. Бесїдник зазначує, що тут ярко виходить на верх неможливість погодити суперечности між релїґією і новочасною наукою та що боротьби на сїм полї не зможе Австрия оминути, тільки боротьба мусить довести до роздїлу церкви від держави, а школи від церкви. Тактика христ.-соц. партиї тільки підпирає сей процес. Бесїдник критикує далї становище окремих партий в сїй справі, заявляючи, що всї вільнодумцї мусять стати по сторонї свободи науки і поступових студентів. Анї до правительства анї до великих правительственних партий бесїдник не має довіря, бо не бачить в них полїтики творчої особливо на полї культури.

П. С о у к у п (с. д.) обговорив головно полїтику Мадярів супроти Словян та в рішучий спосіб виступив проти мадяризациї. Висказав бажанє, щоб як найскорше перевести в Угорщинї виборчу реформу.

Пос. Г р у б а н (чеський клєрикал) протестує проти виводів Масарика, звертаєть ся проти Зоммера, котрий висловив ся з легковаженєм про чеську культуру, жалїє, що в чеській парляментарній репрезентациї нема єдности і полємізує з виводами Странского.

П. Б я н к і н ї (Хорв.) заявив, що з уваги на акцию правительства в цїли економічного піднесеня Дальматиї, голосувати-ме за буджетом, хоча не хоче сим висказати правительству довіря за його полїтичну дїяльність. Дальше бесїдник обговорював події в Хорватиї.

На тім засїданє перервано.

П р е з и д е н т подав до відома палати, що пп. Штравхер і Габель прийшли до його бюра та п. Габель заявив, що на звісній своїй інтерпеляциї підписав пп. Малєра і Штравхера bona fide, та просив президента, щоб подав се до відома палати, бо не почуваєть ся до нельояльности.

На тім засїданє замкнено о годинї 9·30 вечером.

Лава присяжних для Сїчинського.

В урядовій „Gazet-ї lwowsk-ій“ (ч. 117) читаємо:

„На III. надзвичайну каденцию суду присяжних, котра починаєть ся в тутешнім краєвім карнім судї дня 16. червня і в котрій вести-меть ся карна розправа проти Мирослава Сїчинського, убійника бл. п. намістника ґр. Андрія Потоцького, вильосовані як судиї головні пп.: Адамський Володислав, купець; Айдукевич Казимир, професор рільничої академії в Дублянах; Бастґен Здїслав, властитель реальности; Боровський Людвик Скарбек, властитель дібр Новосїлки кардинальські; Бутковський Юлїян Віктор, власт. реальн.; Чачкес Маврикій, власт. реальн.; д-р Чарник Казимир, адвокат; д-р Дрогойовський Ян, секретар Банку зв.; д-р Дверніцький Тадей, адвокат; д-р Дзєдзїц Войтїх, адвокат; Еммот Ришард, урядник Банку кр.; д-р Френкель Стефан, адвокат; Фрей Шимон, власт. реальн.; Фрайберґер Віктор, начальник філії Банку австр.-уг.; Ґловінський Альфред, власт. дібр Козичі; Ґодовський Володислав, будівничий; Голюка Олександер, ревідент кр. Видїлу; Єнджейовський Константин, секретар кр, Видїлу; Кавецький Здзїслав, власт. рафінериї спірту; д-р Коритко Станислав, адвокат; Кробіцький Лев, інжинїр: Малєвський Лєонард Віктор, власт. фабрики корків; Марс Тадей, власт. дібр Рясна польська; Найвельт Йонас, власт. реальн.; Нємойовський Стефан Вєруш, власт. фабрики коверт; Новорольський Йосиф, власт. реальн.; Оґродзїнський Август, емер. зелїзн. інжинїр; Пєґловський Станислав, капіталїст; д-р Райтнер Евген, адвокат; Романський Франц, урядник краківської асекурациї; Сєдлєцкий Тит, посесор дібр Василїв, Сломковський Владислав, секретар кр. Видїлу; д-р Шпальке Зиґмунт, лїкар; Свідзїнський Кароль, власт. кофейнї; Шулякевич Зиґмунт, ревідент Каси ощадности. — На заступників головних судиїв вильосовані пп. Гарасїмович Марцелї, артист маляр; Клярфельд Юлїян, директор броварів; Лобаржевський Чеслав, власт. реальн.; Макаревич Юлїян, артис маляр; Морґенґессер Гіполїт, секретар фондациї ґр. Скарбка; д-р Пенек Казимір, лїкар; Рущинський Ґвідо, директор Банку залїчкового; д-р Стахевич Теофіль, лїкар; Феттер Михайло, стельмах“.

Чи як-раз сї судиї будуть судити Сїчиньского, се ще не рішено, бо поданє о делєґацию позакраєвого суду ще неполагоджене. Але характеристична річ, що урядова ґазета вважала за відповідне зареклямувати подану лаву присяжних власне як судиїв Сїчинського. Супроти того нехай і нам буде вільно висловити свій погляд на склад тої лави як на судиїв полїтичного атентату на ґр. Потоцького. Отже констатуємо, що в цїлій тій лаві нема анї одного Русина, а за те переважно складаєть ся вона з людий, звісних зі своєї полїтичної дїяльности. І з сього приводу насувають ся нам отсї уваги:

По-перше дивна річ, чому в цїлім окрузї, приналежнім до краєвого карного суду у Львові, в окрузї, заселенім в переважній більшости Русинами, не знайшов ся анї один член лави присяжних Русин. Ся обставина, що чинники, від котрих залежить склад лави присяжних, повели справу так, щоби в склад лави, яка має судити Русина за полїтичне убийство на тлї польсько-руської боротьби в краю, не ввійшов анї один Русин, говорить дуже богато. Що сказали би Поляки, коли-б прим. для п-нї Добродзїцкої зложено суд з самих „истинно-русскихъ людей?“ А прецїнь між населенєм в окрузї краєвого карного суду у Львові є чи-мало поважних горожан-Русинів з законними кваліфікациями, потрібними для гідности присяжного судиї!

А друге, коли приймемо поданий склад лави присяжних за доконаний факт, то без огляду на попередні виводи мусимо признати, що така лава для судженя справи Сїчиньского абсолютно не надаєть ся. „Нїхто не повинен бути судиєю в своїй власній справі“, — каже стара максима, а польська суспільність приняла справу убийства ґр. Потоцького за с в о ю н а ц і о н а л ь н у справу. Як-жеж тепер члени тої суспільности і то такі, котрі публично словом і дїлом заявляли і заявляють свій антируський настрій, можуть судити таку справу?! „Si parva magnis componere licet“ — се те саме, як коли-б прим. за обиду чести суд належав до самого обидженого.

Повторяємо, чи подана лава присяжних судити-ме Сїчинського чи нї, — ще не знати, але склад лави є найлїпшим арґументом за делєґациєю позакраєвого суду.

І ще одно: Коли-б пп. судиї присяжні мали сьвідомість своїх обовязків та своєї відповідальности, то вони самі повинні би зректи ся судити справу Сїчинського, бо-ж н ї о д и н з н и х н е м о ж е с к а з а т и з ч и с т о ю с о в і с т ю, щ о т у с п р а в у м о ж е с у д и т и б е з н ї я к и х у п е р е д ж е н ь н а ц і о н а л ь н о - п о л ї т и ч н о г о х а р а к т е р у.

„Польська управа“.

Дуже характеристичну статю про чернихівську подію принесло 22-ге число часописи „Wiener Sonn- und Montags-Zeitung“, під наведеним заголовком „Polnische Verwaltung“: (Польська управа“). Читаємо там таке:

Пять руських жертв, застрілених в Чернихові жандармами, є крівавими сьвідками, що руські обжалуваня против Поляків є вповнї оправдані. Є вони до певної міри також крівавими сьвідками на сї тенденциї, якими руководив ся убийник намісника, Сїчинський, хоч-би його вчинок і як належало осудити. Слїдство дасть певно доказ, що на жандармів не спадає нїяка вина, що вони поступали в конечній оборонї та не могли инакше поступати. Але тут не розходить ся о жандармів, що мають пильнувати публичного ладу, але о внутрішну справедливість, розходить ся о причини, котрі пхнули мирне сїльське населенє до погроз і насильств. Чи-ж ті мужики були справдї „злодїями риб“, як кажуть Поляки? Чи може скорше тим „злодїєм“ був той дїдич, що при помочи старости виарендував сей ревір рибацькій, хоч селяне давали висшу оферту? Так кажуть Русини — і правдоподібність промавляє за ними, бо злодії не револьтують...

Яка-б-небудь однак не була правна основа події, то крівавий сей випадок кидає ярке сьвітло на економічні відносини між Русинами а Поляками. Маємо вражінє, що переносимо ся в початки нових віків, в часи так зв. хлопських воєн. Також о лїси і пасовиська мусять Русини бороти ся, наче давні нїмецькі хлопи: польська шляхта вміє своє посїданє розширювати, а польські суди стоять за нею. Зрештою в цїлім уже сьвітї противеньство між великою і малою посїлостию земельною уже зникло, а навіть давні противники стали союзниками против инших господарських ґруп. В цїлім сьвітї справдї переведено визволенє селян, а де шляхта хоче вживати ловецького шпорту, там чинить вона се цїлком в корректній формі; вона купує собі право на се і платить за него, а звісно: volenti non fit iniuria. Навіть в західній Галичинї нема угнїту селян. Лише східна Галичина є виїмком.

Там до антаґонїзму клясового причиняє ся ще і конфлїкт національний та полїтичний. Чим гірше дїє ся руському селянинови, тим менше може він розвивати ся полїтично. Колиб йому добре дїяло ся, тогдї міг би він дуже небезпечним стати для панованя польськой шляхти. В часах загального права виборчого шляхтич потребує голосів селян; польських селян може він з'єднати собі добрим поведенєм і шанованєм його прав, руських не з'єднає собі нїколи. Длятого то шляхтич у східній Галичинї нї троха гамує своїх інстинктів.

Одначе конець кінцїв у многоязичній Австриї се подвійне противенство не є відокремлене. Також в Чехії і Моравії була перше велика посїлість нїмецька та мужик чеський, одначе увільненє хлопів переведено та хлоп прийшов до своїх економічних і полїтичних прав. Ріжниця певно деинде лежить. А то в адміністрациї, котра в Галичинї не є австрийська, а польська. Від 1848. до 1867. року мали Русини майже ті самі права, що Поляки. Від часу, як Поляки дістали повну власть над галицькою автономією, вони беззглядно гнетуть Русинів. Польська адміністрация не є австрийською адміністрациєю. Австрийська адміністрация навіть в часах абсолютизму була справедлива, польська-ж є не скрізь стороннича. Се видно з плодів її дїяльности. Нї одна австрийська нация не розвивалась серед таких вульканїчних явищ, як руська. Причина сього лежить не в козацькій вдачі та не в сусїдстві Росиї, а в силї реакциї проти гнету.

Австрийське правительство не може байдужно дивитись, як в Галичинї заводять ся анархістичні відносини та як два народи мордами й забийствами з собою борять ся. Правительство мусить скріпити свій вплив на Галичину. Та Поляки мусять вкінци пізнати, що вони можуть зберігти дотеперішну автономію Галичини тільки під тим услівєм, що заключать з Русинами мир на основі повної рівноправности. Бо иньших условин не може приняти нация, котра прийшла до сьвідомости своєї сили.

Промова п. д-ра Костя Левицького

виголошена в державній радї д. 29. мая 1908 при генеральній дебатї буджетовій.

Висока палато! Приступаємо до буджетової дебати, щоби дати доказ, що ся перша народна палата рішучо хоче берегчи в Австриї парляментаризм.

Нам, заступникам народу, головно ходить о те, щоби тут перед найвисшою екзекутивою держави як слїд висказати жаданя нашого народу. Бо заступники народів стоять тут перед екзекутивою держави, тої держави, котрій платять податок в грошах і крови, на те, щоби полагоджувати не лише конечности державні, але й конечности народні. А при тім ходить не лиш о великі пануючі народи, але о всї народи сеї держави, щоби всї ті народи, а зокрема і наш, найшли тут услівя для свого істнованя. Отже нам ходить о ті услівя для нашого руського народу. Правдивий народний парлямент мусить працювати й жити для всїх народів сеї держави, бо без тих головних условій не можемо казати, що живемо в правній державі і що маємо правдивий народний парлямент.

Настала важна хвиля для народного парляменту. Він стоїть перед одною з найважнїйших задач: дати дозвіл на податки і виконати парляментарну контролю над правительством. Стало парляментарним звичаєм, що кожде правительство, складаючи парляментови державний буджет, разом з тим розвиває свою програму. Та ся ґенеральна дебата почала ся без такої програми правительства. Правда, ми вже кілька разів чули в сїй палатї полїтичні програми нашого правительства, і на підставі того дали вже два рази провізоричний дозвіл на дальше побиранє податків; отсе-ж приступаємо по раз перший до правильного, з законом згідного полагодженя державного буджету.

Першого року парляментарного житя сеї народної палати чули ми від правительства гарну програму полїтики простої лїнії, опісля програму середної лїнії, і так дійшли ми до угоди з Угорщиною. Підчас дебати над тою угодою сказав нам президент міністрів бар. Бек на засїданю угодової комісиї д. 7. падолиста 1907, що правительство надіє ся через полагоду угоди здобути вільну руку і має намір занятись тогдї деякими пекучими національними справами. І ми мали тогдї надію, що правительство прийде раз до пізнаня, що новий парлямент мусить довести до ухиленя національних привілеїв, бо демократична держава з „загальним виборчим“ правом не може знати жадних другорядних народів. Після знесеня социяльних привілеїв повинні ми приступити до знесеня привілеїв національних, щоби Австрия стала союзом вільних народів, а між австрийськими народами жадаємо для нашого руського народу, щоби нам дано повну спроможність національного розвитку. Щоби дійти до мирного полагодженя великих социяльно-полїтичних проблємів, треба вгасити пожежу теперішної боротьби між австрийськими народами, особливо між Русинами і Поляками.

Що-до нас, то чейже кождий мусить нам признати, що маємо повне право жадати, щоби нас не трактовано як який другорядний народ. Ми не домагаємо ся нїчого надзвичайного. Не жадаємо жадних концесий анї нарушуваня прав польського народу; ми домагаємо ся рівного права.

Але з поведеня правительства бачите, що ті пекучі справи є на жаль лише для Нїмцїв і Чехів, а не для нас. Ми не противники сих народів, але мусимо протестувати против того, щоби язикову справу трактовано односторонно, бо всї народи сеї держави мають безперечне і конституциєю запоручене право жадати, щоби язикову справу поладнано для всїх народів разом і справедливо.

У нас в Галичинї національна справа є не лише язиковою справою меншости населеня; вона має при чисто національнім характері також і социяльну сторону. Коли добиваємо ся прав руської мови в урядах і школах в Галичинї і Буковинї, то ходить нам не лише о національне право нашого народу, але заразом також о социяльне зрівнанє його, бо без повної рівноправности на всїх полях ми є горожани без прав. З пониженєм нашої народности і мови ми тратимо також і право народу, бо не ми самі правимо собою, тілько хто инший; а хто є той инший, се для нас байдуже.

Се показує істория дотеперішного пожитя Поляків і Русинів в Галичинї на підставі так зв. конституцийної рівноправности всїх народностий і народів, але без дїйсного переведеня тої рівноправности. Чиж нова палата має також нові задачі? Так гадають усї неволені народи сеї держави, котрі побивали ся о загальне право голосованя в кріпкій вірі, що всї народи заживуть обіч себе мирно і справедливо. І наш народ мав доси кріпку віру, що найде в сїй палатї своє право, що доведемо до мирного і справедливого пожитя обох народів в краю.

Отсе, мої панове, коротка істория невиконаної програми нашого правительства.

Після ухваленої угоди з Угорщиною, сказав нам президент міністрів бар. Бек на засїданю д. 19. грудня 1907.: „Правительство буде тому змушене у свій час зложити високій палатї широкий плян фінансовий, котрий з одної сторони має обняти реформу нашої податкової системи, щоби по можности злагодити тяжкі і нерівномірні тягарі, особливо також податок домовий, з другої сторони також має отворити нові жерела достаточних доходів“.

По тих словах, по тих обітницях, по угоді з Угорщиною, гадали ми, що правительство виступить з загальною програмою податково-політичної праці, щоби на підставі економічної сили полагодити важні социяльно-політичні справи виключно з становища конечности. Але на жаль доси не чуємо о тім нічого позитивного, не бачимо ще жадних діл в податковій політиці, в так важній для всіх народів і для всіх сторонництв палати.

Часто чуємо від правительства гарні слова, що конституцию здемократизовано, що угоду з Угорщиною переведено, що фінансове положенє держави сьвітле. Покликую ся на справозданє буджетової комісиї про прелімінар на р. 1908. Там читаємо на стор. 7.: „З уваги що дійсні доходи є звичайно висші від прелімінованих, виходить наслідком осторожного буджетованя надвишка". Така надвишка є у нас від р. 1897. в більшій сумі, а в р. 1906. мали ми навіть 146 міліонів корон надвишки. Тепер, в рр. 1907. і 1908. вже не бачимо жадної надвишки.

Доказом того нібито сьвітлого положеня держави були в сій палаті наглі внесеня в справі санациї краєвих фінансів. Ся справа певно має також велике значінє для фінансів державних. Панове пригадуєте собі певно, що першим наглим внесенєм в справі краєвих фінансів було тут внесенє п. д-ра Гесмана і тов. з д. 25. червня 1907. Порушено в сій палаті питанє що-до компетенциї палати до полагодженя санациї краєвих фінансів і покликувано ся на §. 11, в, основного закону з 21. грудня 1867. про державну репрезентацию та вказувано, що після того параграфу до компетенциї державної ради належать лише ті фінансові справи, котрі є всім краям спільні. Але се внесенє що-до санациї краєвих фінансів вийшло від заступників усіх соймів; а се є для нас доказом, що всі краї находять ся у фінансовій потребі.

Також і социяльно-демократичне сторонництво віднесло ся до сеї справи прихильно. П. Діяманд сказав тут д. 28. червня 1907.: „Всьо, чого потребує край, найбільші жертви, потрібні для краю, готові ми принести, але лише з услівєм порядної европейської господарки, з услівєм загального, рівного і безпосередного виборчого права при виборах до сойму". Тим звязано реформу фінансову з реформою виборчою, як се зазначив п. д-р Реннер в додатковім внесеню.

(Дальше буде).

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

Численно заступлений сьвіт науковий і публіцистичний, — зложений з професорів, економістів і агрономів та письменників, заслужених на поли ширеня ідеї кооперациї. В числі учасників з'їзду находились: професор петербурського політехнічного інститута А. С. Посніков, проф. П. А Каблуков, проф. В. Я. Желязнов, проф. А. Ф. Фортунатов, проф. київської політехніки В. Г. Бажаєв, проф. харківського університету В. Ф. Левицький, проф. Анциферов, проф. И. Х. Озеров, (звісний і у нас з своєї розвідки: „Як витрачають ся державні гроші"), бувший член першої думи Т. И. Іваницький, И. Є. Шатерніков, В. Є. Брунет, Вацуро, Гусаков і ин. Були також на з'їзді звісні письменники Пєшехонов і Вл. Г. Богораз (Тан), теперішні лідери народних социялістів.

О дванайцятій годині в полудни президияльний дзвінок заповідає отворенє з'їзду. В авдиториї настає тишина. Предсідатель московського союза „потребительських" товариств (А. Каблуков), згадавши про заходи, які робило бюро союза для урядженя з'їзду, об'являє він перший всеросийський кооперативний з'їзд отвореним. Слова його привитано оплесками.

Опісля виступає предсідатель орґанізацийного бюра з'їзду Н. П. Гібнер (к. б.) бувший прокуратор військового суду, що тепер посьвятив ся суспільній роботі, особливо кооперациї. В імени орґанізацийного бюра привитав членів з'їзду з прибутєм в Москву і поздоровив їх з відкритєм першого кооперативного з'їзду, що поведе до з'єдиненя діяльности всіх кооператив. Орґанізацийний комітет — говорив він — поставив за ціль зробити роботи з'їзда найбільше продуктивними і длятого признав необхідним усунути всякі перепони, що здержували би правильний хід занять. Передовсім комітет признав необхідним безусловно виключити з занять з'їзду всі питаня релігійного і політичного характеру. Раз тому, що вони можуть викликати т. зв. „внішні" перепони для правильного ходу занять, а по друге длятого, що кооперация повинна з'єдиняти маси людий ріжних релігійних і політичних поглядів. На заході ті кооперативи, що відзначались цілковитою невтральностию до питань релігійних і політичних, осягнули найширший розвій і на оборот ті кооперативи розвивались слабше, де видвигались інтереси релігії і політики.

Потім поручає від орґанізацийного бюра особи, котрі належало би вибрати в президию з'їзда, бо члени, зібравшись з рішних кінців Росиї, мало знакомі межи собою, не могли би удачно дібрати склад президиї. Дальше орґанізацийний комітет уважав необхідним виробити реґулямін для нарад з'їзду, длятого, що вироблене його на загальних зібранях заняло би кілька засідань і скоротило би і без того невеличке число днів нарад. Між иншим реґулямін вимагає, щоб кождий бесідник говорив не більше як 10 мінут. Більшостию всіх присутних проти шести голосів принято реґулямін вироблений орґанізацийним комітетом.

Приступлено до вибору президиї. Склад президиї предложений комітетом принято. Предсідателем з'їзду вибрано декана економічного відділу петербурського політехнічного інститута проф. А. С. Поснікова. Товаришами предсідателя вибрані: предсідатель московського союза консумцийних спілок С. А. Каблуков, редактор „Хроники мелкаго кредита", А. А. Беретті, редактор „Społem" з Варшави С. Ф. Войцеховський, і предсідатель Імп. Вільноекономічного товариства С. Н. Прокопович. Секретарями з'їзда вибрані: письменник В. Ф. Тотоміянц з Петербурга, управитель кооперативного бюра пермського земства Д. М. Бобилев, функціонар келерівського консумцийного товариства П. З. Горбунов і представник кооперацийного відділу полтавського господарського товариства Ю. Ю. Соколов. Вибір кождого з членів президиї з'їзд витає гучними оплесками.

Президия заняла свої місця за президияльним столом і предсідатель Посніков забрав слово. Після слів подяки за вибір, каже, що разом з членами з'їзда глядить з любовю і надією на то велике діло, для котрого они зібрали ся. Один той факт, що відбув ся перший всеросийський з'їзд кооперацийних орґанізаций, є незвичайно важною подією в житю краю. Кооперативний рух являє ся одним з могучих чинників нашого социяльного житя, що дотепер ділав незамітно, і тепер на сім з'їзді якби прориває ся широким потоком. Подібно як численні жерела незамітні, поки не зіллють ся разом і не утворять ріки, так і наш кооперативний рух в ріжних частинах Росиї оставав ся мало замітним, доки не злучились в одно загальне русло. О будучих результатах того руху можна мати лиш дуже слабе понятє, можна лиш думати о нім. Но наші роботи тепер положать основу, фундамент, а за правильне його поставленє беремо на себе відвічальність. Треба глядіти на нинішний день, як на один з важнійших днів нашого суспільного житя.

Доторкаючи питань, що їх має з'їзд розглянути, бесідник замічає, що задача з'їзду значно облекшена роботами орґанізацийного комітета, що заслугує на найгорячійше признанє за зібранє і усистемізованє материялів для біжучих робіт з'їзда. (*Оплески*).

До найважнійших питань, що мають бути обговорені на з'їзді, Посніков зачисляє: 1) Питанє про правні норми, що відносять ся до кооперативних товариств. Вони полишають єще дуже богато до желаня. Істнують „нормальні" устави, що реґулюють правні відносини в кооперативах. Але вони є уложені по взірцям далеким від житя, так, що кооперативні орґанізациї мусять в ті норми вкладати ся, як в прокрустово ложе. 2) Незвичайно важне питанє о союзній орґанізациї, о союзі кооперативних інституций вимагає більшої уваги, бо відокремлене, розстрілене істнованє ріжних орґанізаций вже дальше не можливе. Сила і значінє кооператив значно зростає завдяки союзній звязи, з'єдиненю. Які форми єдиненя треба признати найбільше відповідними, се має рішити з'їзд. Для того необхідне є знамя місцевих условин і правдивих потреб кооперативних інституций, а таким знанєм відзначають ся зібрані члени з'їзда. 3) Третим дуже важним питанєм є орґанізация кооперативних інституций на селі. Всі сили повинні ви віддати найдокладнійшому розробленю питаня, що необхідне, чого найперше над усе треба для села зробити іменно тепер, коли починає ся усилене переведенє принципа індівідуалізациї, коли руйнують старі форми володіня землею, головні підстави сільського житя. Треба рішити: як удержати для села необхідні основи колєктивізму, щоби не дати повної побіди індивідуалізмови (*оплески*). 4) Питаня про положенє і ролю служачих в кооперативах треба також розглянути з всею докладностию. Для кооперативних інституций не можна задоволяти ся тими формами відношеня, які істнують між хазяями а служачими в капіталістичних підприємствах. Но треба памятати, що рішенє того питаня представляє ся далеко не легким і потребує великого специяльного знаня: вказівок досьвіду. В кінци бесідник каже, що як би не були обширні праці сего з'їзду, але як він лишить ся неначе відорваним, одиноким явищем, то не може мати того значіня, на яке ми в праві рахувати. Конечно треба постарати ся, щоби кооперативні з'їзди стали ся явищем періодичним, щоби їх роботи були непереривними і то, що було вироблено на однім з'їзді переходило на слідуючі. Для того конечним є утворенє постійного бюра, що піддержувало би звязь між поодинокими з'їздами. Від представників сего з'їзда вимагає ся богато труду і енерґії. Але ви не повинні лякати ся сего — кінчає А. С. — ваш девіз в тім, щоби з'орґанізувати роз'єднані відосібнені сили, зділати їх одною силою. (*Грімки оплески*).

На катедру входить секретар орґанізацийного бюра П. А. Садирін (бувший депутат першої думи, лівий к-д.). Познакомляє зібраних з діяльностию орґанізацийного комітета і предкладає плян занять з'їзда зборам до затвердженя. Іменно мало бути пять загальних зібрань а решту часу назначено для засідань в чотирох секциях.

З'їзд без дискусиї затвердив предложений плян занять. Потім прочитано привітні телеґрами і листи, отримані з нагоди відкритя з'їзда від многих росийських кооперативних інституций. З особливим ентузиязмом стрічають ся телеґрафічні привіти з заграниці: від центрального союза консумцийних спілок (wholesale) в Анґлії, від австрийських, німецьких, познанських, данських, бельґійських, фінляндських союзів консумцийних кооператив, від міжнародного кооперативного союза в Льондоні. Оплесками витає з'їзд привіт „Союза социялістичних кооперацій" з Франциї. Опісля слідували устні привіти. Представник московської городської управи витає прибувших в імени города Москви. Пишучий ті стрічки, як делеґат від Союза хліборобських спілок на Буковині, передав по українськи привіти від того Союза, В. Ф. Тотоміянц від Союза італіянських сільських спілок, який поручив йому заступство на з'їзді, так як осібного делеґата не міг вислати.

Після десять мінутної перерви наступили

реферати Тотоміянця і Поссе,

котрі задля їх проґрамового значіня треба докладнійше переказати.

При шумних оплесках цілого збору входить на естраду В. Ф. Тотоміянц, один з молодших але виднійших сподвижників російської кооперациї. Його реферат: „Кооперация за границею" представляє безуслівний інтерес. Тотоміянц — умілий бесідник. Говорить просто, з рівномірним спокоєм, але захоплює увагу всіх слухачів.

Референт зазначує, що послідна четвертина минувшого столітя закінчила ся в західній Европі повстанєм нових орґанізаций на ґрунті розвою капіталізму і сил звернених проти него. Кооперативні орґанізациї, зроджені професіональними орґанізациями, повстали з початку серед фабричних робітників, но скоро розширили ся серед селянського населеня. Види кооперациї незвичайно ріжнородні. Нині істнують вже сильні орґанізациї продукцийні і кредитні, але найбільше розширені се орґанізациї консументів, що обхопили так робітників як і селян. Многі склонні думати, що кооперативне діло — за повільна дорога для зміни условин житя пролетарияту. Ні, кооперация се найліпший і найбільш певний спосіб орґанізувати житє суспільности на ліпших, справедливійших основах. Істория кооперативного руху ще зовсім молода, але той рух захопив вже міліони людий у всіх західних країнах і має великий вплив на народне господарство. В Анґлії консумцийні спілки числять до $2^1/_2$ міліонів членів, а разом з їх родинами обхоплюють $^1/_4$ всего населеня. Обороти тих спілок (є їх около $1^1/_2$ тисяч) досягають 630 міліонів рублів, а чистий дохід в сумі 10 міліонів рублів, що в значній части іде на просьвітні і культурні цілі. Анґлійські кооперативні орґанізациї рішучо відказують ся від політики, але то не значить, що они байдужні до неї. Вони лишають єї другим, професіональним і політичним орґанізациям. Консервативний міністер, льорд Дербі, котрому Анґлійці завдячують кооперативний закон, будучи предсідателем на однім більшім кооперативнім з'їзді, заявив, що програма з'їзду має більше значінє, як $^9/_{10}$ того, що говорить ся в парляменті і на вічах. Італійський міністер Люццаті також сказав на однім з кооперативних з'їздів, що в теперішний час повинні кооперативні орґанізациї осягнути більше значінє, як дебати в парляментах. Головним принципом кооперацій є самопоміч, тому они не жадають від держави ніяких субсидий ані нічого иншого, крім того лише, щоби оставила їх в спокою, не ставила перепон їх діяльности. То одиноке скромне жаданє, котре ставимо нашому правительству. (*Зриває ся довго невмовкаюча буря оплесків в цілій авдиториї.*) Навіть оказувана державою поміч для кредитових товариств скоро буде непотрібна. Для кооперациї пожадане тільки лишенє їм свободи діланя. В західній Европі кооперативні орґанізациї відкривають свої банки і в Анґлії кооперативний банк бере за позички по $3^1/_2$% (тоді, як буржуазні банки беруть по 7%) і робітники дістають гроші на догіднійших услівях, як великі підприємці. На фабриках і заводах анґлійських кооперацій панує середно 9-годинний день праці, а на декотрих навіть 8-годинний, так що 40 тисяч робітників працює в день лиш по 8 годин. В Данії четвертина населеня входить в склад консумцийних спілок. Молочарські кооперативи продукують там 90% всего масла, що відтак іде за границю. Там з'орґанізовано кооперациями і вивіз мяса. В спілках убиває ся 25% всеї худоби. В вивозі яєць также грають спілкові орґанізациї більшу ролю. В Швайцариї $^1/_5$ населеня входить в склад міських і сільських кооператив. В Бельґії є кооперация партийна, але і там провідники не відносять ся неприхильно до кооперацій свобідних від релігійних і політичних стремлінь. В Німеччині половина сільського населеня бере участь в селянських спілках.

Довше задержує ся бесідник на нових формах кооперациї в Італії, котру він вже від довшого часу студиює. Крім кредитових спілок, народних банків сільських кас там найбільше інтересною новою формою кооперациї є спілки для аренди землі і спільної управи. Безземельний сільський пролетарият може винаймати землю завдяки помочи народного банку, основаного на величезнім капіталі, пожертвованім професором університету Ахілем Льорією (A. Loria) для аренди землі від дідичів. Замітна річ, що Льорія Жид, та що Жиди грають в італійськім кооперативнім руху взагалі видну ролю. Не дивота проте, що в Італії нема антисемітизму навіть серед селян, бо такі Жиди, як Льорія і Люццаті серед сільського населеня тішать ся великою популярностию за їх корисну діяльність. В Італії союз робітників з фабрик скла, прогнаних трестом фабрикантів, заложив вже чотири кооперативні фабрики для продукциї скла і там працює вже тепер до 1500 людий. Ориґінальним являє ся в Італії злука продукцийних кооперацій з консумцийними, що піддержують себе взаїмно і помагають розвоєви звязи межи всіми працюючими. Завдяки тій звязи легко усуває ся лихварів і борба з великим капіталом стає успішнійшою. Дальше подає бесідник цілий ряд цитатів так „правих" як і „лівих", що доказували необхідність поставити діло кооперациї на невтральний ґрунт. Ті відзиви належали німецькому міністрови Мікельови, предсідателеви ради міністрів Люксембурґа, Рузвельтови, Анзельмови, Серви, Вандервельдови і инш. Свою бесіду закінчив референт гарним порівнанєм кооперативних орґанізаций з королевими рифами, що творячись з маленьких елементів з початку укриті в глубині моря все більше та більше побільшаючись в своїм об'ємі перемінюють ся в такі маси, о котрі розбивають ся великі кораблі. Такому розбитю може улягчи з часом і капіталізм від широкого розвою кооперативних орґанізаций. (*Грімкі оплески*).

Слідуючий і послідний реферат є В. А. Поссе про „Задачі кооперациї взагалі а в Росиї специяльно". В. А. Поссе (колись социял-демократ, тепер безпартийний), визначний учений-соціольоґ, котрого праця про національну автономію була переведена і на українську мову, говорить горячо, з великим жаром, пориваючи за собою слухачів. „Товариші! так звертаю ся до вас, бо всі ми учасники кооперациї, — говорив він — братя, всі товариші, до якої би народности не належали, яких би ми політичних чи релігійних поглядів не трималися. Ми, кооператисти, скромні робітники служимо великій ідеї вселюдського братерства і мира. Наше скромне діло може бути назване невдячним тими, що цінять скорий успіх, але воно вдячне для тих, хто розуміє масову роботу в імя знищеня гнету людини над людиною! Ся робота дорога своїм творячим духом, своїм виховуючим значінєм. Наш дух — дух будуючий, але заразом і руйнуючий все то, що піддержує гнет чоловіка над чоловіком".

В тім нечайно підносить ся присутний пристав (комісар поліциї) і просить предсідателя перервати бесідникови і заборонити йому розвивати проґраму нелеґалізованих партий про руйнуючого духа. Предсідатель успокоює пристава, що в тих словах не містить ся нічого небезпечного і Поссе говорить дальше без перешкод. Він заявляє, що не розвиває поглядів ніяких політичних партий і сам є зовсім безпартийним, а говорив про руйнуючого духа, бо ясним є, що при будованю нового, старе мусить руйнувати ся.

Дальше говорить в яких формах кооперация може найуспішнійше розвивати ся і кріпнути. Дотепер декотрі форми кооперативних орґанізаций (артелі) не удались, а то длятого, що при них не достаточно були розвиті споживні спілки, що звичайно оказують більшу прислугу продукцийним спілкам. Так на Уралю коло Екатеринбурґа повстав артельний завод, що перейшов від держави в руки робітників і він з успіхом розвиває свою продукцию завдяки тому, що разом з ним находить ся кредитна і споживна спілка і з ними він жиє в сталій звязи і взаїмній помочи. Поки той завод був в руках держави, давав лиш страти, а тепер почав давати дохід. Кооперациї виховують населенє, пособляючи самодіяльности і приготовляючи сьвідомих, здібних до самоуправи горожан. Кооперативи дають суспільне вихованє, що приходить не зовні, а є диктоване самим житєм. В них постепенно виховує ся в напрямі свободи особи. Кооперация тримає ся принципу: помагаючи один другому, найліпше помагає кождий собі і виступає против другого прінципа: „Помагай собі і дави других". Не завше можуть злучити ся в кооперативне товариство слабші верстви пролетарията. З початку лучать ся сильнійші верстви, вказуючи дорогу для злуки і слабшим. Ми тримаємо ся засади; „чим ліпше, тим ліпше", а виступаємо проти другої: „чим гірше, тим ліпше". Нужда може дати лиш пяниць і злодіїв але не сьвідомих борців за ліпшу будучність. Ми за піднятєм материяльного добробуту і тому ми стоїмо за кооперацію. Опісля наводить, як велике значінє кооперациям надавали С. Ю. Вітте і Гліб Ів. Успенський.

Особливо дуже важна є сільська кооперация в теперішню хвилю, коли руйнують общину. Чи буде істнувати община чи ні, а без кооперациї не можна підняти сільського господарства. Не звісно чи селянинови дадуть більше землі чи ні, але потреба кооперативних інституций буде стало відчувати ся, хоч би землю побільшено і о 50 проц. В кооперативних орґанізациях і лежить рішенє аґрарного питаня, самим лише наділом землі рішити його не можна. (Як живцем відносить ся се і до наших галицьких обставин! С. К.)

Утворюєть ся велика федерация кооперативних товариств. Кождий член тих спілок-свобідна особа в свобіднім союзі. Отсе форма кооперацій, що єї диктує саме житє. Мале діло розростає ся в велике. Кооперативи одної країни лучать ся з кооперативами других країн. Кооперативи звязують міста з селом, мійський пролетарият з сільським населенєм. З'єдиняючись в кооперациї ми працюємо проти визиску. Кооперация звязує всіх людий межи собою, лучить їх в одну дружну братську родину. Досягнути тої цїли можна не поривами а упертою, чорною, дрібною працею, Треба трудитись з дня в день, памятаючи на слова Фавета, що лиш той достойний є щастя і свободи, хто спосібний є завойовувати їх що днини. Тут злука проти визиску, злука в імя чоловіка-товариша, його просьвіти, достоїньства і свободи. Девіз кооперативів: кооперациї против екслуатациї а житє проти наживи! (Довгі і гучні оплески).

Сею промовою о год. пів до 4. скінчило ся перше загальне зібранє з'їзда.

Опісля члени з'їзду розділились на чотири секциї: консумцийну, кредитну, сільсько-господарську і артельну та розпочали свої наради ще тої самої днини о год. 7. вечером в старім корпусі політехнічного музея. Чотири секциї се якби чотири осібні збори. В кождій пересічно по 200 людий, що пильно з видимим заінтересованєм беруть участь в нарадах не жалуючи ні часу ні труду, бо звичайно 8 до 10 годин проводять на засіданях.

Засіданя були в середу вечером, в четвер і пятницю рано та вечером, а в суботу вечером (рано було злучене засіданє всіх секций) та ще в в неділю вечером.

(*Дальше буде*).

Реґулямін і інструкция для видїлу філії „Просьвіти".

1. Виділ філії, а в першім ряді голова філіяльного виділу є керманичем і інструктором всіх читалень „Просьвіти" в своїм окрузі. Він мусить дбати о розбудженє і уреґульованє діяльности читалень у всіх тих напрямах, які обнимає в 12 точках §. 50-тий статута читальняного, бо всі ті напрями є рівно важні і рівно потрібні.

2. До помочи в тій праці установить виділ або голова в імени виділу окрему читальняну комісию. До тої комісиї могуть належати окрім голови і бодай одного члена виділу також члени кооптовані з поза виділу.

3. Читальні „Просьвіти" мають бути огнищем праці над просьвіченєм народних мас у всіх можливих напрямах. Добре ведені читальні могли би бодай в части стати тим, чим є хлопські університети в инших краях. Сьвідомі провідники читальняної роботи по селах мусять звернути увагу на два головні її напрями, а то на напрям

загально просьвітний (точки г) і м) §. 50. статута) і на напрям

економічно господарський та суспільно-правничий (точки є) — до л) §. 50. статута).

4. До діяльности загально просьвітної належалиб між иншими виклади:

а) про житє і побут руського народу в добі теперішній як то ґеоґрафія, етноґрафія, статистика і аґрарні відношеня;

б) про житє і побут руського народу в добах минувших, істория і доля стану селянського в минувших столітях;

Найважнійші історичні моменти даної країни, околиці (Львів, Галич, Перемишль, Теребовля, Звенигород і т. п.).

Істория даного села („Dorfgeschichte").

в) Виклади про школи і їх орґанізацию, про права, які Русини мають на поли шкільництва і про инші шкільні справи.

г) Не менше важною справою в житю читальні буде плеканє і ушляхотнюванє всіх народних звичаїв, забав, народної пісні — одним словом витвореної віками питоменної народної культури. В тій, ще за мало доси узгляднюваній области праці між народом, отвирає ся широке поле діяльности для знатоків фолькльористики, етноґрафів, орґанізаторів селянських хорів і селянської орхестри зложеної хотьби з найзвичайнійших інструментів, як скрипки і цимбали. Ту належали-б продукциї хорів мужеських, дівочих і діточих з увзглядненєм народних пісень і дум; продукциї сільських музик; продукциї народних забав, обжинкових обходів і театральні вистави аматорських кружків.

д) Ширенє тверезости (борба з алькоголізмом) і поборюванє темноти (курси для анальфабетів), се також важна часть загально просьвітної діяльности читальні.

5. Другою частию роботи в читальни є діяльність на поли економічно-господарськім, а також всілякі поученя суспільно-правничі. Годі тут вичерпати всі можливі способи діланя на тім поли. Хотівбим лише вказати на те, що побіч викладів, які доси звичайно мають по читальнях лише люди з верств інтеліґенциї, конче треба впровадити до читалень нові сили і нових робітників, а тими робітниками аранжерами і орґанізаторами мають бути сили місцеві, а передовсім самі селяни. Знайти для охочих членів читальні відповідну роботу, заправити їх в тій роботі, се буде найвдячнійша задача інтеліґентних орґанізаторів, згуртованих в читальняній комісиї при виділі філії.

6. До фахових викладів, з якої небудь области науки, потреба практичних специялістів, т. є. знатоків даного предмету. Лікарі, ветеринарі, інжинери, будівничі, учителі, судові і адміністрацийні урядники, а навіть війти і громадські писарі легко знайдуть теми до інтересних і пожиточних викладів з обсягу свого специяльного знаня. Вартість таких викладів буде безперечно велика.

7. Виклади з науки господарства належать до найтруднійших тем читальняних. Тут вимагає ся від прелеґента докладного знаня предмету, і то зі сторони практичної. Впрочім вказівки до того, як вести поученя з господарства в читальни, є подані в інструкциї для читалень і для господарських рад при читальнях. Також в переднім слові до виданя книжки д-ра Мічинського „Взірцевий господар" є подані докладнійші вказівки, як має ся ширити господарську просьвіту по читальнях.

Також в реґуляміні для секциї господарсько-промислової при центральнім виділі є подані точки і проґрама діланя, які можна і треба з'ужиткувати при кождій філії. Читальняна комісия мусить конче приняти сей реґулямін і для себе за вихідну точку до діланя.

В решті, щоби орґанізатори читалень мали якийсь конкретнійший материял до викладів з области науки господарства, подам в окремішнім розділі для прикладу начерк тем господарських і економічно-правних враз з диспозициями.

8. Виклади о орґанізациї спілок господарських, позичкових кас і крамниць мають бути держані також в тоні реальнім і практичнім.

На той темат повинні викладати передовсім ті, що з тою справою мали або мають до діла в практиці, напр. директори спілок, директори філій Народної Торговлї і т. п.

9. Про устрій громади, про закон громадський, про обовязки членів громади, про раду громадську і її круг дїланя, про ради повітові, про податки, про адміністрацийні приписи, про закони важні для рільника і т. п., могуть виложити в дуже приступній формі урядники, адвокати, судиї, а навіть де-що з того писарі громадські і війти.

10. Читальняна комісия уложить, по розслїдженю стану і потреб своїх читалень і по переведеню основної дискусиї, плян роботи по читальнях а іменно, які точки § 50 читальняного статута дадуть ся перевести в котрій читальни і як треба до того брати ся. Також розважить комісия, як можна вихіснувати постанови регуляміну секциї господарсько-промисловоі і секциї просьвітно-видавничої на теревї дїяльности своєї філії. По уложеню на тій підставі програми праць має комісия зглядно видїл філії переводити консеквентно роботу в читальнях свого повіту, а обовязком голови є дбати, щоби дїяльність видїлу, взглядно комісиї була по змозї видатна.

11. Читальняна комісия може подїлити цїлий округ на кілька менших районів і визначити на кождих 5—10 з собою сусїдуючих читалень одного мужа довіря (люстратора), котрий мав би ті читальнї наглядати і помагати їм в їх дїяльности.

12. Обовязком голови, членів видїлу, членів читальняної комісиї а передовсім установлених до того мужів довіря є відвідувати як найчастїйше місячні збори в читальнях, так щоби в кождій читальни був бодай раз в рік муж довіря або відпоручник з рамени філії, та перевів люстрацию читальнї.

13. Чотири, а що найменше три рази до року скликає голова філії збори голов аао вибраних відпоручників читалень і всїх мужів довіря на спільну нараду. На тих зборах мають бути подавані віопоручникам поученя і інструкциї в справі розумного веденя роботи в читальнях і розбудженя їх дїяльности.

Також відпоручники читалень мають висказати свої потреби і бажаня.

Устні звіти з дїяльности поодиноких читалень в окрузї будуть також важною частию таких зборів, На однім засїданю має ся обговорити (по 5—6 читалень.)

На послїднім річнім засїданю відчитує ся відпоручникам читалень ґенеральний звіт про стан читалень в цїлім повітї, який зладить видїл на підставі письменних звітів з поодиноких читалень та звітів, зладжених мужами довіря. Через розумне аранжоване квартальних зборів по філіях виробить ся постійна звязь між читальнями а філією, взглядно її читальняною комісиею а голови чнталень вироблять ся на добрих організаторів просьвітної роботи в ріжнородних напрямах.

14. Голова філії допильнує, щоби звіт з дїяльности філії був враз зі всїми звітами читалень „Просьвіти“ старанно опрацьований і на час предложений центральному видїлови товариства „Просьвіта“ (найпізнїйше до кінця місяця сїчня кождого року) (§ 39 е)).

15. Голова видїлу є обовязаний брати що року участь:

а) в загальних зборах центрального товариства;

б) в зборах голов всїх філій, які мають відбути ся також що року.

16. Голова філії має обовязок допильнувати, щоби касове дїловодство філії функціонувало зовсїм правильно, щоби вкладки з читалень і вкладки членські були правильно стягані і відіслані головному зарядови товариства.

17. Голова, зглядно відпоручник філїяльного видїлу або установлений до сего муж довіря, має право і обовязок виконувати контролю над касовим дїловодством в читальнях „Просьвіти“ і видавати в тій справі відповідні зарядженя.

18. Установлені як відпоручники філії мужі довіря мають опікувати ся порученими собі читальнями, переводити їх люстрацию, виголошувати відчити і старати ся о заложене нових читалень там, де їх ще нема. Особливо мусять они опікувати ся такими, читальнями, в котрих робота іде ще пиняво. Кождий муж довіря має під своїм наглядом територияльно обмежене і виразно означене число читалень.

Кров на замовленє.

Тернопіль 1. червня 1908 р.

Всякому, хто розслїджував на місци катастрофи перебіг страшної події в Чернихові, мусїла насунутись перед очи якась дивна інсценізация, якби ведена пляново чиєюсь рукою. Все-ж таки в пересьвідченю, що мабуть не знайдесь людина о так звірячих інстинктах, щоби кровю нуждарів вдоволити свою жадобу мести, або впливати на випадки полїтичні, волїли ми радше дурити себе і добачати у всїм гру случаю, як кидати се страшне обжалуване, хочби поперте важкими доказами.

Думали ми, що мабуть не лежить в нїчім інтересї серед пануючого вже й без того великого огірченя доливати оливи до огню та викликувати в нашій суспільности ще більшу зневіру в яку-небудь мораль деяких хотьби ворожих нам кругів. Та бачимо, що в своїй добросердности забули ми, що істнує серед галицької польської преси орган репрезентуючий впливову партию, який вже від довшого часу пропагує серед польської суспільности залишене всяких „сентиментів“ в полїтицї. „Сентиментом“ є в него всяка мораль і справедливість в борбі з противником.

І свїжо з приводу чернихівської драми принесло „Słowo polskie“ статю, в якій кидає підозрїне, не попираючи їх нїякими хоч троха розумними доказами, немов-то чернихівська крівава катастрофа була „замовлена“ українськими послами і „як торт на час доставлена“.

Отсе нас спонукує подати пару моментів, які справдї годні пхнути гадку в напрямі підозрінь піднесених „Słow-om polsk-им“ про можливість „обсталюнку“. Та з тих фактів виходить, що коли був обсталюнок, то не українські посли мали бути консументами.

Люди одного з сусїдних з Черниховом сїл оповідають, що коли деякі з них, почувши гамір над рікою (отже сейчас з початку події), пустились іти до Чернихова, тодї один господар, який перед хвилею балакав з жандармом, здержував їх словами: „не ідїть там, бо там будуть стрілять“!

Сей сам господар зрадив ся, що вже на якийсь час перед катастрофою довідав ся від жандарма, який біжучи за хлопцем ловлячим рибу, забіг до Янковець, що „в Чернихові щось буде“. Того самого жандарма бачили сьвідки, як з незвичайним поспіхом гнав на дві години перед катастрофою кіньми гр. Коритовського з Янковець до Чернихова.

Згадаємо ще факт, що лїсничий гр. Коритовського вимірив перший стріл в вікно, за котрим, після зізнань дуже корисного длязжандармів наочного сьвідка, знаходились виключно лиш кільканацятьлїтні дїти в числї около десяти. Від тих хиба нїяк не грозила небезпека його особі; він руководивсь мабуть якимсь иншим мотивом, чи не здогадом, що селяни завзятїйше стануть в оборонї своїх дїтий, чим самих себе.

Прикинемо до сего ще занотований вже „Głos-ом“ висказ гр. Коритовського, що радше втратить половину маєтку, як допустить до покаранія жандармів або лїсничого, та погрози кидані українським хлопам послом Заморським при нагоді 3 мая, про які була згадка в „Дїлї“, а вже кождий, не лиш „Słowo polskie“ знайде обильний материял до хомбінаций, про яких остаточний результат хиба годї сумнївать ись.

До якої міри здичіня може дійти людина, вказують слова одного з жандармів, який в хвилї, коли ще може нещасливі офіри не застигли, зайшовши до коршми сказав: „**zastrzeliliśmy pięć zajęcy, toż to będzie praźnik**“. Чи могла ся подія инший конець найти, коли так думаючі жандарми при ній так інтервенювали? Та й справдї, стріляли-ж вони на людий, як на звірину. Сьвідки, які здалека чули стрілянину подають, що стріли так скоро по собі падали, як-би хто горох сипав; то потверджують і очивидц і зазначують рішучо, що се не були нїякі сальви і між стрілами жандармськими не було зовсїм перерви, щоби бодай по перших стрілах мали люди час розходитись.

З оправданим огірченєм оповідають люди, що, коли вже по різні ішли селяне до трупів, щоби пересьвідчитись, хто впав і чи не втратили кого зі своїх, жандарми відганяли їх словами „zabierai się, szlag cię trafi! idź, bo jeszcze ciebie zastrzelę!“ — або „czego tu leziesz! zabierai się, bo znowu będę strzelał!“

Кажуть, що жандарми дістали за се все ще признане від свого полковника, мабуть лиш на основі своїх власних зізнань.

Х.

Страйки в унїверзитетах і техніках.

Вчера на підставі ухвали студентів оголошено в інсбруцькім унїверзитетї загальний страйк. Про сю ухвалу повідомлено молодіж инших увіверзитетів. Всеж таки виклади в інсбруцькім унївервитетї відбувають ся дальше. Але рух між молодіжию розійшов ся і на инші унївервитети.

В Градци стирийськім вольнодумні студенти просили професорів, щоби перестали викладати. Колиж ті не услухали того бажаня, змушено їх до сього галасами. Явив ся ректор і сказав, що розумїє обурене студентів, але не може стерпіти неспокоїв в унївервитетї і длятого застановляє всї виклади. Сього — сказав — студенти нехай не уважають за кару, є се лише конечність.

В полїтехніці в Градци ректор також застановив виклади на сей тиждень.

В празї вольнодумні студенти нїмецькі розпочали вчера страйк. В нїмецькім унївервитетї і полїтехніці вчера не було викладів. Студенти-Жиди постановили прилучити ся до страйку. Чеські студенти по дуже оживлених нарадах поставовили також прилучити ся до страйку. Але виклади відбувають ся в чеськім унївервитетї і в полїтехніці в порядку.

В Бернї моравськім розпочав ся вчера страйк в нїмецькій техніці; в чеській викладн відбувають ся.

У Відни нїмецькі народні студенти ухвалили одноголосно загальний страйк; чеські студенти мають нинї зібратись на нараду, яке їм заняти становище. Нинї мав розпочати ся страйк в унївервитетї, в техніці, в школї господарській і в академії ветеринарії.

З Відня доносять, що імовірно страйк не удасть ся. бо правительство лише застановляє виклади, але не замикає їх. З уваги, що й так лїтне півріче незадовго кінчить ся, нїхто не стратить півріча. Найважнїша річ — кажуть, — що страйк не знайшов жадного відгомону в парляментї.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 5 червня 1908.

Вибори до пруського сойму.

Берлїн. (Ткб.) Вчера відбували ся вибори до пруського сойму. До 7 години вечером був звісний результат що-до 382 мандатів Запевнений вибір 121 консерватистів, 55 свобідно-консервативних, 59 лїбералів, 20 з вільнодумної партиї народньої, 7 вільнодумного союза, 95 з центрум, 14 Поляків, 6 социяльних демократів (котрі отсе вперве дістали ся до пруського сойму), 5 безпартийних.

В 20 округах відбудуть ся тїснїйші вибори. З 25 округів, котрі вибирають 42 послів, ще нема результату.

Поляки втратили один мандат, здобули три.

Берлїн. (Ткб.) Консерватисти в новім соймі мають велику більшість, так що наслїдком того вигляди виборчої реформи полїпшили ся.

Проти гостини короля Едварда у царя.

Лондон. (Ткб.) Підчас дебати над етатом справ загр. в палаті громад внїс O'Grady з робітничої партиї счеркнене якоїсь суми з того етату як протест проти візити короля у царя. Бесїдник не хоче через те обидити короля, навпаки він горячо признає його заслуги около справи мира; його внесене є звернене проти росийської системи правлїня. Кількох націоналїстичних бесїдників промавляло також в сім дусї, бо Англія через сю гостину підносить кредит Росиї. Едвард Grey заявив, що в сій справі треба мати на узазї, чи *росийський систем правлїня став лїпший, чи гірший.* З росийським правительством годї зривати, бо се довело-б до захитаня взаємин між обома народами. Так само промовляв Бальфур. Каіг Hardi заявив, що як король складає цареви офіцияльну візиту, то се значить, що оправдує ся варварства, за які є одвічальні цар і правительство. Коли його за се візвав предсїдатель до порядку, то посол спершу не хотїв слова „варварства“ відкликати, а відтак заявив, що його відкличе, о скільки воно відносить ся до царя й рсс. правительства.

Внесене O'Grady-го по бурливій дискусиї відкинено.

НОВИНКИ.

— **Відгомони справи М. Сїчинського.** В середу — як ми згадували — відбула ся перед львівським трибуналом карвим розправа проти 23-лїтного Мечислава Дзюкевича, якого державна прокуратория обжаловувала за те, що через висказувані сего року обиди нарушив честь належну цїсареви і бл. п. цїсаревій, що насьмівав ся публично з науки і обрядів римо-католицької церкви, що похвалював замордоване гр. Потоцького та старав ся його виправдати, та що через обидливі вислови про Матїр Божу й сьв. Єлисавету виказав погорду супроти релїгії. На розправі, яку переводжено тайно, обжалуваний на питане президента заявив, що не мав наміру обидити ані цїсаря, ані вбиту цїсареву. Обидливо висловлював ся тїльки про царицю Катерину. Не говорив також, щоб усїх галицьких достойників варта би вистрілляти, ані не похвалював вчинку Сїчинського. Обтяжаючими для обжалуваного були зізнаня, які зложив вшехполяк Б. Боровський, Варшавяк, що служив з Дзюкевичом в одній робітни та заденунціював його перед властями. Проти його заприсяженя заявив ся адвокат обжалованого, д-р Лявб, мотивуючи се тим, бо він є заїлим ворогом абжалуваного, що доказує його осоружна денунциация. Сему п. Боровському, що стоїть поза організациею робітничою, закидувано свого часу в „Gazet-і cukiernicz-ій“ крадіж чоколяди, насилуване дївчини і т. п., тож не диво, що він як вшехполяк відносив ся ворожо до членів організациї робітничої. Не дивлячи ся на се, трибунал прихилив ся до виводів прокуратора, вшехполяка коли і заприсяг сего сьвідка, який відтак повторив свої донесеня. Зізнаня другого доносчика, Лукасевича, якого годї було візвати на розправу, відчитано. Переслухано також сов. Білїнського, який обтяжав обжалуваного й Б. Ясїнського та І. Лучаківського, які сконстатували вороговане Боровського до Дзюкевича, якого положене в робітни по атентатї на гр. Потоцького стало прямо неможливе. По промові прокуратора й оборонця відійшов трибунал на 20 мінутову нараду. Відтак оголосив предс. Лєкчинський засуд, стверджаючий вину Дзюкевича що до висьмівования релїгії, обиди цїсаря та похвалюване вчинку Сїчинського і засудив його на 6. місяцїв тяжкої вязницї, заостреної постом що тижня. Від прочих закидів його увільнено. Засуджений присуд приняв, бо в виду становища заст. прок. Сохи мусїв до полагоди відклику і так сидїти в слїдчій вязници. — В суботу відбудеть ся перед карним трибуналом в Перемишли за похвалюване вчинку Сїчинського розправа проти кількох укр. гімназиястів, Обжалуваних боронять адвокати д-р Загайкевич і д-р Кос.

— **Над трупами чернихівського кровопроливу** завили польські журналїстичні гієни, не гірш природних звірів. Для них нїчого невинно пролита кров, нїчого горе вдів і сиріт. Не завдаючи собі праці, щоб провірити фактичний стан трагічної справи, де жандарми з звірським посїпакою кладуть трупи горожан, майже цїла польська преса відразу розгрішила убийників, а за те кинула ся на жертви кровопроливу та їх окруженє. Не будемо згадувати про безличні коментованя п. А. зі „Słowa p.“, що сей морд підготовив пос. Остапчук на „zamówienie“ ані безмежно тупого та підлого відкритя „Dziennika“, що се убийство зааранжували Українцу за пруські марки, бо реагувати на такі шубравства шкода часу й місця. Тут пригадаємо тільки, що польські рептильки, всїх і вся переконували, що Чернихівчани підбурені радикальною агітациею, та такі під'юджені проти Поляків, що якось-то не хотїли вони й сусїдні „Сїчи“ навіть ратувати жидівської хати через те, що вона була обезпечена в краківськім польськім товаристві взаїмних обезпечень. Сим „фактом“ користував ся також в своїй русиноїдній промові Г. Малаховський. Та брехня як каже Нїмець — має коротенькі ноги. Ось нїхто инший як „Przegląd“ з дня 5 червня дементує ту цїлу небилицю, придуману вшехпольськими брехунами з Тернополя та констатує, що історія тої пожежі була така: „Огонь в Чернихові вибух в саму руську Вел. Пятницю, коли не вільно дзвонити, тож годї було битем в дзвони заалярмувати сусїдні села, які мають огневі сторожі; про огонь довідали ся сусїдні села аж тодї, як огонь обхопив кілька домів, а стовпи диму звістили про нещастє. Коли сторожі над'їхали, три хати, а іменно дві, що належали до руських хлопів а одна до Жида, вже допалювала ся, так що абсолютно годї було що-небудь ратувати. Позаяк тої днини віяв сильний вітер, та побоювано ся, що огонь з палаючих хат перекинеть ся на сусїдні будинки, тож пожарники всї свої змаганя спрямували на те, щоб до того не допустити. Окружили перстеном сусїдні доми та зливали дахи водою і в той спосіб огонь дїйсно зльокалїзували так, що згоріли тільки три хати“. Так представляє справу безсторонний польский голос. Деж в виду сего була бодай крихітка совісти у польських русиноїдних журналїстів, коли вони таким поведенєм Чернихівчан в часї згаданої пожежі виправдують страшний чернихівський кровопролив?!

— **Літературно-Наукового Вістника**, книжку за май с. р. сконфіскувала ц. к. держ. прокуратория за статю проф. Грушевського п. з. „Кров“ та огляд М. Лозинського п. з. „З австрийської України“. В обох тих статях обговорювано справу убитя намісника гр. Потоцького.

— **Як виглядають польські „педагоги“?** Останними днями розтрубіла польська преса на весь сьвіт алярмуючі вісти про Ukraińca, kata-nauczyciela, що бив польське dziecko za pacierz. Ми вже подали в однім числї фактичний стан того побитя, за яке пос. Заморський поспішив ся вже й міністра інтерпелювати, забуваючи на той час про автономію галицького шкільництва, а тепер пригадаємо польській пресї дещо про гуманних польських „просьвітителїв“. Всїм ще мабуть в тямцї справа хотьби такого ренегата, як Вацьо Скульський, упр. шк. в Обертинї, якого за побитє дїтий (за те, що явили ся з простої цїкавости на руськім вічу) засуджено на 3 дни арешту в ц. к. судї в Обертинї. Відоме також його висьміване руської мови та гр.-кат. релїгії. Крім того — як нам пишуть — є сей панок сильно скомпромітований між місцевим населенєм своїми аморами, в яких лучають ся такі прикрі інциденти, як те, що недавно дістав рісний поличник від одного мішанина за те, що занадто запалав любовю до красної Карольці. Мимо цїлих стосів скарг зі сторони громадян, рада шк. кр. тримає того панка, бо то найбільший „кшевіцель вшехпольскосці“. Він сам сказав раз до гурту товаришів: „Niech skarzą hajdamacy, dopomogą mi prędzej zostać inspektorem“. Нїчого собі просьвітитель і польський działacz. До певного степеня можна би поруч него поставити п. Артура Курцбавера, який трудить ся для польської мыслі в Гусятинї. Є він учителем в тамошній пятиклясовій мужеській школї. Сей пан від малої і великої азбуки, певний безкарности через свою протекцию у сов. М. Барановського, броїть, ще не міра, знаючи, що йому нїхто нїчого не вдїє! Пан Артур — як пишуть — явно показує, що ненавидить Русинів і усе що руське. До учителїв Русинів кричить: „Rusin świnia, z czarnem podniebieniem“. Перед трема тижнями в недїлю, коли в клясї V. згромадили ся ученики Поляки і Русини, відки одні мали йти до костела, а другі до церкви, він по дзвоненю розтворив двері і закликав до учеників: „Polacy pójdą do kościoła naprzód, a bydło (віби Русини) potem!“ (до церкви). Се вивикало серед Поляків загальний сьміх, а коли ученик Русин Михайлишин спізнив ся і переходив попри Поляків, то вони стали кричати: „Bydle idzie — bydle idzie!“ На коритари по перерві той сам Артур Курцбавер висьмівує Русинів в той згірдливий спосіб: „Ty prawdziwy Rusyn, bo masz czarne podniebienie“. Через те в тамошній школї ненависть між Поляками а Русинами превелика, бо щож робити, як „sprężysty p. inspektor“ Войнаровський так справедливий і на все позваляє але лише Полякам! І хоч справи Курцбавера йому відомі, то до тепер навіть не виточено йому слїдства, бо пан Курцбавер „zacny patryota wszechpolski, dlatego to co innego!“ І от за такі і тим подібні провини п. Курцбавер за „кару“ заавансував до Стрия! — Безконечна самоволя й анархія, тож не диво, що читаючи скарги на переслїдуваня Поляків (!) в Галичинї, мимоволї пригадуєть ся історія того сотворіня, що само дере мішок... а при тім квичить!...

— **„Чистота“ вибору віцепрезидента австрийського парляменту і сьвітила польського Кола,** п. д-ра Стажинського є такого рода, що в легітимацийній комісиї вже двох референтів відпекло ся від тої сумнївної приємности, щоб боронити перед палатою швіндлїв, яким сей пан здобував місце в народнім парляментї. Та хоч воно „nie honorowo, ale zdrowo“ і п. д-р Стажинський послує дальше на славу австрийського парляментаризму і на користь своїх виборчих гиєн. Усїх своїх впливів ужив він на те, щоб своїх чільнїйших агітаторів понагороджувати і то з пуаличних фондів краєвих і державних. Учителї й ц. к. урядники, що трудили ся коло того, щоб з 30-го виборчого округа Галичини вийшов „narodowy kandydat“, поавансували — як нам відти пишуть — всї до одного! Для приміру наведемо конкретні случаї з одної місцевости сего округа, яку зазначимо з легко зрозумілих причин букви N. Є там patryotyczny ц. к. почмайстер, котрий при виборах до парляменту допускав ся грубих над'ужить. Коли йому звернено з руської сторони на се увагу і пригадано новий закон про чистоту і свободу виборів, він заявив сьому співбесїдникови таке: „Jaki pan jeszcze młody! Czy pan nie wie, że ustawy mają dwa końce! A zresztą w takich wypadkach nie zwraca się uwagi na ustawy. One mają wartość na — papierze“! Коли йому той „наївний“ молодий Русин сказав, щоб його за те чекало, коли-б він так агітував і шахрував в користь п. Загайкевича, то п. почтмайстер заявив: „To co innego! Pana by zniszczono. Nas ratuje to“! (Тут показав на зьвіздку урядницького коверїра). Почтмайстер сей зааванзував отсе з третої кляси платні на першу! А тепер друга цьвітка: В тій самій місцевости управитель школи за такі самі дїла дістав підвисшене платні 400 К місто 200 К, а його школу перетворено з 2-клясівки на 4-клясівку і то на підставі скрайно фалшивої статистики фреквенцийної! От таке то воно у нас дїеть ся, що виборчі гієни, яким закон визначує місця по вязницях, ще дістають нагороди з публичних фондів.

— **Пожежа.** Пишуть нам: В Задвірю, селї коло Глинян дня 2 червня с. р. о год. 2 по полудни, коли майже всї люди були в поли при роботї повстав з незнаної причини огонь, котрий при сильнім вітрі і великій посусї через пів години знищив 20 господарств, заподївши шкоду на 60.000 К. Що при посусї і сильнім вітрі не пішло з дымом цїле село густо забудоване треба се завдачити енергічній акциї ратунковій гром. секрет. п. Міхаловського як і тут. командантови жандармериї, котрий мимо великого віддаленя постерунка був між першими, що прибули на ратунок і з нараженєм свого житя виратував хору женщину з горючої вже хати. Честь і подяка належить ся і Полоничанам, котрі мимо 5 км. віддаленя громадно з своїм учителєм п. Романовим прибули в час з сикавкою до огню і не допустили до знищеня цїлого села. З погорільців 16 було убезпечених в „Днїстрі“, 2 в тов. краків. а 2 неубезпечені. Шкода була убезпеченя тільки в части. — *М. Г.*

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Симеона, Мелетия (лат. Норберта). Позавтра, в недїлю: н. Св. Отців, (лат. Сош. св. Духа).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї 7½ вечером. Білєти продає театр. каса.

В суботу, дня 6. с. м. „Жидівка вихрестка“ драма в 5 дїях Тогобочного.

В недїлю, дня 7. с. м. (попол.) „Галька“ (вечер.) „Лїсова квітка“ Л. Яновська.

В понедїлок, 8. с. м. (останне представленє) „Наталка Полтавка“.

З Черновець переїздить театр до Вижниць.

☐ **На дохід „Захоронки“** відограють аматори сеї суботи с. є. 6 червня о год. 7·30 вечером в сали „Сокола“ водевіль М. Кропивницького п. з. „Перехитрили“. Всїх прихильників бідних дїтий „Захоронки“ запрошує на се представленє *Видїл.*

☐ **Загальні збори тов. Руська Бурса ремісничa** й пром. у Львові відбудуть ся в понедїлок 8 червня о год. 7 вечір в льокали тов. „Зоря“ при ул. Краківській ч. 17.

☐ **Віче в Празї в справі наших „Сїчий“.** В суботу, дня 6 червня с. р. відбуде ся в Празї в ресторані Eizeka ul. Jecna о год. 7·30 вечером публичне віче, протестуюче проти переслїдованя Сїчий. Промовляти муть посли проф. Масарик і д-р Трнїьовський.

☐ **Загальні збори тов. „Взаїмна поміч“** учителїв відділу окр. в Перемишлянах відбудуть ся дня 8 червня с. р. о 2 год. в Нар. Домі в Перемишлянах. — *Т. Дерлиця* голова.

> **Сьвящеників сьвітських народовців потреба** сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **Загальні збори філії „Просьвіти“** гусятинської відбудуть ся дня 8 с. м. 1908 о год. 11 в „Народнім Домі“ в Копичинцях. На зборах мають явити ся делєгати всїх читалень! За видїл філії *Ів. Кивелюк*, о. *Матковський.*

☐ **Українське віче у Відни.** Віденський комітет У. С. Д. устроює в понедїлок д. 8 червня о год. пів до 9 рано в сали Verbandsheim'y VI Königsegg. 10 полїтичні збори. Порядок дневний: 1) Морд в Чернихові. 2) Військові тягарі і податок від цукру. Референтами будуть посли: Вітик і Остапчук. — За комітет *В. Савка.*

☐ **Загальні збори товариства „Сокіл“** в Тернополи відбудуть ся в сали Товариства дня 7. грудня с. р. о годинї 2 пополудни.

☐ **Тов. „Сокіл“** в Тернополи уряджує в мийськім городї дня 14. червня великий фестин. Початок о годинї 3 пополудни.

☐ **Статистика судівництва.** З просьбою о поміщенє одержуємо отсей зазив: Перед більше як місяцем відвїс ся я до П. Т. товаришів-судовиків о дати. На жаль до тепер не дістав я жадних

даних з округів Самбір, Станиславів, Стрий, Бережани, Перемишль, Золочів і Тернопіль. Прошу сею дорогою товаришів, щоби переслані їм викази як найскорше виповнили датами та викази сї мені надіслали. Копичинці 3 с. м. 1908. *Іван Кивелюк*, посол до сойму краєвого.

☐ З „Кружка правників". Подання до першого іспиту можна вносити найдальше до 30 червня, коли хто хоче сїдати в реченци липневім, а до 15 червня, як хто сїдає в реченци військовім (від 20—28) вересня. Близших інформаций удїляє товариство ул. Супінського ч. 17 за оплаченою відповідею.

☐ Вступні іспити до I. кляси і до кляси приготовляючої в руській гімназиї в Коломиї розпічнуть ся перед ферiями дня 4. липня 1908. о 10. год. перед полуднем. Зголоситись до запису треба 2. або 3. липня в канцелярії гімназиї і принести з собою безусловно метрику евентуально сьвідоцтво скінченої IV. зглядно III. кляси народної школи.

☐ Спростоване. В ч. 111 „Дїла" оклеветав мене один „сьвященик", що річи церковні, які я продаю, набуті від Ст. Устєнського „в нечистий спосіб" і що руку я стратив при „ограбленю каси"; то все незгідне з правдою; бо річи заплатила моя жінка готівкою, а руку стратив я при чесній роботї і нїхто з купуючих не буде мати жадної неприємности зі судом. *Василь Кузів.*

☐ Убогий ученик IV. кл. гімн., сирота, когрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка кліба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла" під зн. Ш. Х. 10.

☐ В Народній Канцелярії у Львові, Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попереднім присланєм гроший: 1. *Руcько-німецькі розмови*, ціна 1 К (дуже добра передівсім для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с. 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, ціна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для агітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

Урядові вісти:

Отворене ц. к. уряду почтового в Олїевій-Королївці. З днем 1 червня 1908 війде в житє ц. к. уряд почтовий в місцевости Олїева-Королївка (повіт Городенка) зі звичайним кругом дїланя і назвою Олїева-Королївка. Місцевий округ доручень нового уряду почтового становити буде громада і обшар двірський Олїева-Корнів і громада Корнів. Уряд почтовий в Олїевій-Королївці получений буде з сїтею почтовою за помочию їзди почтової помежи Городенкою а Олїевою-Королївкою.

Конкурси бурс.

Комітет **бурси руського Товариства Педаґоґічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим **конкурс на принятє** питомців до бурси Товариства на рік шк. 1908/9.

Приймати ся будуть ученики ґімназияльні, сини членів Руського тов. педаґог. Услївя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педаґоґічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсім здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать ґімназию. Перше-ньство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лікаря, купіль і пране в сумі 10 корон.

До подання о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирадла на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сїнник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Зужиті протягом року річи обовязний питомець доповнити. Кождa штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а если не було би все в порядку, може наразити ся на непринятє в послїдній хвилї. Всї питомцї є обовязані користати з науки сьпіву і рисунків, а старші також язика французького і стеноґрафії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою нїякого занята, лише у виїмковых случаях лєкциї за дозволом Заряду.

Поданя кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педаґоґічного у Львовї" ул. Вірменьска ч. 2. Поданя вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Львів в маю 1908. 2—5

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св. Івана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посїщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену ціну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натуралиїв). Отримують поміщенє, удержанє, надзір. Кождий питомець має мати свою постїль кромі ліжка, біле, одежу, обувє, книжки. Поданя заосмотрені в послїдне шкільне сьвідоцтво з декларациею висоти доплати належить вносити до Видїлу Товариства Бурси св. Івана Хрестителя в Дрогобичи на руки Всч. о. катихита Василія Кучкевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-го серпня 1998. — *Кмить*, предсїдатель. 2—3

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 5. VI. Мария і Іван Смоливські, Коломия; Станислава Вітик, Любачів; Іванна Могильницька, Снятин; Іван Герасимович, Рава руська; Іван Миськів, Ріпнев; Василь Лада, Литвинів; о. Антін Гутковський, Залїщї; Михайло Комарницький, Лежайск; Зенон Ів. Фльорянський, Гребенів; Бернард Шаль, Коцюбинцї; Леопольд Вайншрабб, Ебернсдорф; Ілько Базат, Биків: Іванна Могильницька, Снятин; Евстахій Дуброви, Устрики; Роман Бачинський, Лїско; Михайло Басараб, Ляхівцї; Миколай Бігун, Станиславів; о. Теодор Піндус, Зелена; о. Северин Ступницький, Торговиця.

Надіслане.

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого концїпієнта.
631 1—5

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 34—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтацаях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, рижівші по 12, 16, 20 і 24 К. **Термометри** цїльні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі **окуляри**, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник інструктор пошукує лекциї на вакациї, або і на цїлий рік. Прийме також заняте канцелярийне. Ласкаві зголошеня на адресу: Коломия, Комісово-Торговельний Дім. 725 1—2

Прийму на час ферий т. с. від 15 липня (або скорше) до кінця серпня кілька осіб до себе на сьвіжий воздух в гарній підгірській околиці над Сяном. Ліси шпилькові, купелї приступні, вода здорова, воздух гірский, почта в місци. Зголошеня до Заряду школи 708 в Ухючи. 3—3

Пісні Січинського в супроводї фортепяна, а також твори на фортепян та мужеські і мішані хори, висилає: „**ТОРБАН**", музична накладня. Львів, Вровновська 8. На складї і жадати в книгарнях. Катальог даром. 586 1-10

Фаетони пів криті і отверті, візки ресорові і кутшір фаетони дешево до продання. Робітня ВИЧИШИНА у Львові, Паненьска 1. 11. 709 3—3

Відновляє, волотить ікони стаєи і прч. найлїпше і найсолиднїйше різбарська робітня **Евст. Щуплакевича**, Львів, Шпитальна 38. 48е Сколе, ул. Руська 20. 27—?

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевшв
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінія КУНАРД
найскорше
Поменень удїляє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 8—25

Купуйте землю!

Продає ся в дорозї парцеляциї обшар двірский **Чертїж** коло Журавна повіт полїтичний Жидачів. Зруби по 300 корон, лїс від 400 до 900 корон, орне поле разом з засївом від 400 до 800 корон за морґ. На продаж виставлені також двір з городом, садом і ставом та величаві будинки господарскі. Для нових поселенців побудовані на поли при гостинци хороші а дешеві хати. Всякі поясненя подає **заряд дібр Чертїж почта Журавно.**

Стация желїзниці **Журавно** Новосїльці на шляху Львів-Станиславів, або **Кохавина** на лінії Стрий-Ходорів або **Калуш** на лінії Стрий-Станиславів.

На купно виробляє ся позички на довгі роки, контракти чисті і без довгу, часть грошей можна сплачувати ратами. 722 1—5

НАГОРОДУ
за добре сьвідоцтво для дїтий найлїпше набувати в складї „Сокільського Базару" у Львові:
Образки сьвятих від 60 с. — 3·50 за сотку
Молитвенники „ 30 с. — 3·— „ штуку
Сьвідоцтва, катальоґи і иньші шкільні друки.
Родимцї заманлйте лиш в „Сокільськім Базарі".
Цїни умірковані — товари добрі.
Товариство торговельно-промислове
„Сокільський Базар" у Львові ул. Руська 20.
Уділ 25 К, вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 723 1—5

Альбом
найкращих і найбільше любимих пісень на цитру з підложеним текстом: а) 100 славянських 5 кор. (100 стор.) б) 100 німецьких 3·50 кор. (72 стор.) порто 50 сот., в) найлїпша цитрова школа до самонауки комплят (30 стор.) тільки 5 кор. За успіх ручу. Проспекти висилає JOSEF SORG, Wien III/4, Hauptstrasse 144. 721 1—2

14. 110—? **Одинока руська** ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61
(біля рампи) поручає знаменити тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і клотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і вище. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, веляні ліжка і комплетні уряджения покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
659 7—30

СВОБОДА
письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Львонгин Цегельский.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

ОГОЛОШЕНЄ.

Звичайні загальні збори товариства кредитового „НАРОДНИЙ ДІМ" в Перемишлянах відбудуть ся в пятницю 12 червня 1908 р. о год. 10 рано, а в случаю браку комплету о год. 3 по полудни в власнім домі з отсим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2) Звіт Дирекциї з рахунків за рік 1907. 3) Вибір 2 членів Ради Надзираючої на місце уступаючих. 4) Внесеня та інтерпеляциї членів.

о. Іван Кузьмович предсїдатель. *М. Ковальчук* секретар. 715 3—3

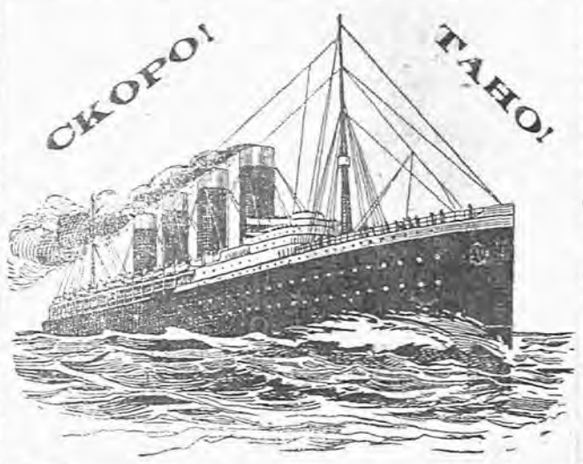

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Аргентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поученьлиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Вийшов 2-гий випуск
„Українська Муза"
Повтична антологія (історична хрестоматія)
під редакцією
ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА
в 12 випусках: виходить кожного місяця. В антологію входять кращі твори всїх найвидатнїйших українських поетів, починаючи од найстарїйших корифеїв і до наших днів з України Російської, Галичини, Буковини і Америки, всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори нові і вже друковані, з портретами, автобіґрафіями і біоґрафіями поетів, заставками і віньетками. Збірник буде великого формату і матиме до 120 ст. Ціна кожного окремого випуску 75 коп., з пересилкою 80 коп., а по передплаті 2 рубії за всї 12 випусків, з пересилкою 2 руб. 50 коп. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (юля). За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америці 2 доляри. Грошї посилать по адресї редакції: Київ, Іваківська ул. 75, Олексї Коваленкові; або в „Українську Книгарню", Безаківська 8, або в книгарню „Л. Ідзіковського". Хрещатик 2 т. — В 2 випуску надруковані: Шевченко, Забіла, Петренко, Афанасев, Куліш, Шоголів, Макаровський, Александров Степан. 1 5

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 144—?
-|- М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кил. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся вільно фабрики.
Передовсїм просимо увважати, щоби кождa сьвічка мала знак -|-. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приручає „Народна Торговля". Сотни похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45н
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·08	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	8·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їхучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінія КУНАРД
найскорше
Поменень удїляє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 8—25

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,
під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше
„АЛЇАНЦ"
Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.
Ґварянційні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 31,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб в капіталах около К. 89,000.000·00.
ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ
Львів, площа Бернадинська ч. 2 а.
Агентів приймає ся кождого часу і під найкористнїйшими услівями. 303 13—44

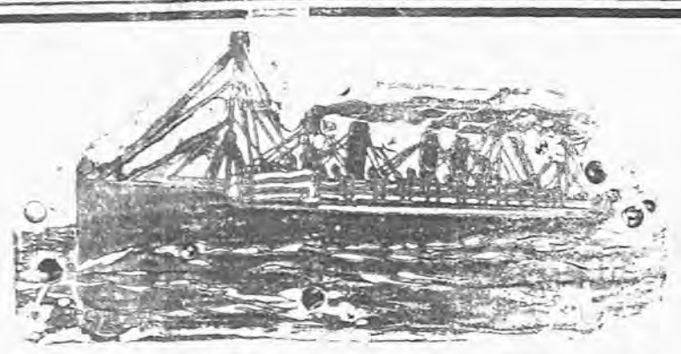

до Америки
Канади, Тексасу, Аргентинии, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралії, Япону, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, когрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіціяльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно н'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Видавець і одвічальний редактор: Львонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 125. Львів, субота 6. н. ст. червня (24. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Перед славянською конференциєю в Празї.

Гостина австрийсько-славянських послів у Петербурзї все ще не сходить зі шпальт преси, тим більше, що панове Крамарж, Грібар і Глєбовіцкий, вернувши з Росиї, заходять ся далї коло орґанізациї вступної славянської конференциї в Празї, де, як відомо, має бути уложений плян славянського з'їзду в Петербурзї.

Ось-так 3 с. м. згадані посли скликали конференцию всїх славянських послів австрийського парляменту, щоби здати їм звіт зі своєї поїздки до Петербурга. На сїй конференциї пос. Крамарж вичислив справи, котрі мають бути в найблизшім часї предметом спільної дїяльности славянських народів на полї культурнім і суспільнім. Першою такою справою є пропозиция кн. Трубецького, щоб в 1911 р. устроїти всеславянську виставу в Москві, 2) заложенє славянського банку, 3) скликанє на день 12 липня конференциї славянських делєґатів до Праги, 4) заведенє лїпших відносин між славянськими народами в книгарськім руху, 5) розвиток орґанізациї сокільства, особливо в Росиї, 6) федерация славянських просьвітних товариств.

На сїй конференциї послів явив ся також посол д-р Теофіль Окуневський, щоб заявити, що представники українського народу не могти-муть взяти участи в пражській конференциї з огляду на те, що їх представник може виступати тільки під росийською маркою. Ся заява пос. Окуневського спричинена уложеною підчас петербурської гостини постановою, що галицьких Русинів в пражській конференциї можуть репрезентувати тільки два делєґати, один москвофіл і один Українець, котрі мусять належати до росийської секциї.

Загалом з приводу славянського з'їзду відносини всїх инших Славян сходять на задний плян перед відносинами трьох народів: Росиян, Українцїв і Поляків. І инакше й не може бути. Бо відносини між иншими славянськими народами або як-так упорядковані або вони не сходять ся з собою так близько і через те можуть собі на віддаленє скільки захотять деклямувати про славянську взаїмність. Але тут Росия гнете Польщу і Україну, Польща Україну — і тому тут всї такі деклямациї мусять розбивати ся о тверду дїйсність доти, доки або той гнет не скінчить ся або котрийсь з гнетених народів не погодить ся зі своєю долею і не поцїлує руки, котра його бє.

Се власне зробив підчас петербургської гостини голова польського кола в росийській думі і лїдер народової демократиї Роман Дмовський своєю заявою, обговореною нами в статї „Всеславянський з'їзд“ в ч. 121 нашого дневника. Отся заява викликала і в польській і в росийській пресї безлїч толків, отже й ми ще раз вернемо до сеї справи.

Передовсїм зазначимо, що — як показуєть ся тепер — та заява Дмовського не є нїчим несподїваним. Як доносить „Słowo polskie“, незабаром має вийти з друку полїтична розправа Дмовського п. н. „Niemcy, Rosya i kwestya polska“, послїдний роздїл котрої містить „Słowo polskie“ в чч. 255, 257 і 261 п. н. „Przełom dziejowy w kwestyi polskiej“. Отже з сього роздїлу працї Дмовського бачимо, що презес польського кола в Петербурзї перебув радикальну полїтичну еволюцию, наслїдком якої з непримиримого ворога Росиї і польських угодовцїв став сам таким самим угодовцем, як колись так завзято поборювані ним панове з петербургського „Kraj-у“.

Пан Дмовський виводить, що як Польща Пястів боронила славянський сьвіт перед ґерманським заливом, а потім Польща Ягайлонів обороняла Захід перед навалою Сходу, так тепер на Польщу паде знов історична задача боронити славянський сьвіт перед нїмецьким „Drang nach Osten“. В першій половинї 19-ого віку — каже п. Дмовський — в інтересї свободи Европи лежало ослабленє Росиї і тому західна Европа в цїли того ослабленя підпирала справу відбудованя Польщі. Та тепер небезпека для Европи грозить від Нїмеччини, котра є властивим spiritus movens росийської полїтики і тому в інтересї европейської міждержавної рівноваги лежить не ослабленє, а скріпленє Росиї.

Ну, і п. Дмовський пустив ся „скріпляти Росию“, заявляючи, що „при нинїшнім укладї сьвітових полїтичних сил спасенє польського народу остає в звязи і залежности від сили і величи Росиї“. Отся заява, як уже згадано, викликала і в польських і в росийських кругах великий шум, котрий не втихає доси і за котрим властива справа славянського з'їзду майже губить ся.

Вся росийська преса зрозуміла заяву Дмовського як відреченє від ідеалу незалежної польської держави і признанє росийської державности. Прихильні Полякам орґани преси, як прим. „Русь“ обіцюють за се Полякам „можність свобідного розвиваня його сил культурних і національних“, але „истинно-русскіе“ не вдоволяють ся заявою Дмовського, тільки хотять, щоб Поляки доказали своє „славянство“ дїлами, а саме, вирекли ся автономії Польщі і в думі покинули опозицию та злучили ся з чорносотенною більшістю.

Польська преса в своїй більшости привитала виступ Дмовського симпатично. Давні угодовцї з краківського „Czas-у“ і петербурського „Kraj-у“ не можуть не тїшити ся, що прибув їм новий союзник і то з таким полїтичним значінєм, як презес польського кола в росийській думі. А їх радість тим більша, що тим союзником є їх колишний завзятий ворог, котрий з Савла став Павлом.

Тільки незначна часть польської преси виступила проти зияви Дмовського як проти „нової Торговицї“. Крім преси социялїстичної бачимо тут краківську „Now-у Reform-у“, варшавського „Gońc-а“, котрий є орґаном народово-демократичної ґрупи, невдоволеної з теперішної полїтики своєї партиї, та ще кілька орґанів преси, які одначе не є міродатні для теперішної польської національної полїтики.

Характеристична річ, що мимо всїх запевнень, що те славянське братанє має на метї тільки культурні цїли, зі всїх енунцияций преси пробиваєть ся як найяркійше полїтичний характер тих славянських манїфестаций. Навіть кадетська „Рѣчь“ признає, що славянська справа є справою полїтичною, а культурне зближенє може бути тільки способом до осягненя полїтичних цїлий, а вже иньші орґани, що стоять в зносинах з росийськими урядовими кругами, просто розпливають ся в ріжних полїтичних гороскопах. Для приміру згадаємо голос Меньшикова з „Нового Времени“, котрий каже, що центром, в котрім збігають ся всї славянські справи, є Відень, та що супроти слабости й неминучого розпаду Австриї найважнїйшою є передовсїм справа австрийських Славян, котрі повинні потворити окремі держави, бо „для Росиї богато кориснїйше замість одної великої і мало приязної держави мати ґрупу малих держав, з котрих деякі можуть стати нашими приятелями“. При тій нагодї Меньшиков відкриває також росийські апетити на східну Галичину.

„Одинокою пересторогою — пише він — яку Росия має право зголосити при розпадї Австриї, се право до східної Галичини. Наслїдє сьв. Володимира, Червона Русь, остає до нинї Русию, т. є. частию нашого національного тїла, припадково відірваною від нас. Визволенє сього шматка росийської землї, замкненого чужими дверми, не є вправдї питанєм житя або смерти, але питанєм вигоди і чести народу. Війни задля Галичини Росия мабуть не розпічне, але коли-б прийшла нагода відзискати її в заміну за якісь иньші окраїнні провінциї, то було би злочином пропущенє тої нагоди“.

Ось і „неполїтичне“ славянство. Коли п. Глєбовіцкий і Comp. голосять в австрийськім парляментї льояльність Австриї, то в тій самій хвилї приятелї і покровителї галицьких „русскихъ“ вже заздалегідь витягають свої руки по східну Галичину, щоб могти і тут давити „украинскій сепаратизмъ“ такими самими способами, як і в Росиї.

Бо о здавленє українського національного руху ходить тим панам чи не більше ще, як о примиренє з Поляками і власне для того й хотять вони мирити ся з Поляками, щоби дружно з тим більшою силою наперти на українство. В цїлім тім славянськім шумі про український нарід і українську національну справу говорить ся тільки з того становища, як би сильнїйше прибрати до рук „украинскихъ сепаратистовъ“, а обрусительна часть росийської преси просто заявляє, що одною з умов польсько-росийської згоди має бути признанє прав росийської мови в Австриї заходами Поляків та „непідпиранє українського руху“, про який все ще серед Росиян вдержуєть ся лєґенда, що його підпирають Поляки.

Одним словом, цїлий той славянський шум, се одна велика нещирість, фарисейство, брехня. Нове славянофільство, котре так реклямують на наших очах, нїчим не ріжнить ся від давного. І одно і друге має на цїли при помочи „менших славянських братів“ збільшити могучість „старшошого брата“ — Росиї. Ріжниця тільки та, що старе славянофільство мало проти себе Поляків, а нинї парляментарний репрезентант Поляків у Росиї цїлуєть ся з катами Польщі. Відвічні вороги українського народу лучать ся, щоб тим успішнїйше бороти ся з нашим народом, котрий не хоче дальше зносити „опіки“ своїх „старших братів“.

І тому ми на ті славянські манїфестациї не підемо, а наша неприсутність і той гнет, якого ми зазнаємо від Росиян і Поляків, буде найлїпшою ілюстрациєю, скільки фарисейства і брехнї криють в собі ті деклямациї про „братерство Славян“.

Державна рада.

Віденські телєґрами доносять, що горячий настрій, викликаний серед нїмецьких послів відновленою справою проф. Вармунда та студентським страйком, у вчорашнім дни трохи вспокоїв ся.

На се втихомиренє зложила ся не тільки близькість Зелених сьвят, на котрі богато послів виїхало з Відня, а й взагалї неохота нїмецьких вільнодумних послів розпочинати рішучу боротьбу проти правительства та клєрикалів. Тож „культурна“ дебата, котра передучора вела ся в парляментї доволї горячо, вчора уступила майже вповнї місце звичайній буджетовій дискусиї.

На початку вчорашного засїданя відчитано дослівно інтерпеляциї пп. Стапінського, Яховича, Любомирського і Добії до мінїстра краєвої оборони з приводу забитя одного хлопа жандармом у Галичинї. Жандарм пробив в однім селї ланцутського повіту баґнетом мужика, який по кількох годинах помер. Лїкарські оглядини показали, що баґнет на скрізь пробив живіт хлопа. Одначе ще перед тим смертним ударом жандарм вдарив хлопа кілька разів так сильно шаблею по голові, що від самих тих ударів мусїлаб наступити смерть. Вправдї військовий суд розпочав слїдство, одначе той жандарм дальше сповняє службу в тій самій місцевости. Сей випадок, в купі з иньшими анальоґічними випадками в Чернихові і Фельштинї, викликує підозрінє, що в галицькім корпусї жандармів є люди, котрі дуже легкодушно поводять ся з людським житєм.

Дальше пп. Стапінські і пр. котрим п. Старух добре доїв ся в парляментї, пробують пімститись на п. Старуху, повтаряючи непровірені закиди якогось польського жандарма проти тогож посла, котрий буцїм то в часї своєї жандармської служби провинив ся нелюдяним поведенєм супроти одного вязня.

П. Трильовський вніс інтерпеляцию в справі побитя українських мужиків москвофільськими розбишаками в Калуши.

Палата приступила до дальшої дискусиї буджетової.

По промові пос. Пахера (нїм. рад.) говорив п. Лазарський (коло поль.), котрий зазначив, що полїтична адмінїстрация в Австриї пригадує часи абсолютизму. Реформа адмінїстрациї доси не переведена. Важна часть судівництва доси зістаєть ся в руках адмінїстрациї та не переведено ще повного роздїлу юдикатури від адмінїстрациї. „Prügelpatent“ доси істнує. Укладанє лїсти присяжних, чинника так важного в судовій процедурі, не лежить в руках суду, а в руках полїтичної власти. Прокуратори є тільки посередниками між адмінїстрациєю і судівництвом. Адмінїстрацийний трибунал вимагає 3 інстанций. Полїтичні власти є перетяжені, полїтичні урядники є в аванзї дуже покривджені. Бесїдник домагаєть ся заведеня службової праґматики. Потім полємізував бесїдник з виводами п. Зомера в руській справі. Зомер не знає галицьких відносин; Русини є союзниками Нїмцїв не-австрийських, а заграничних, котрі гноблять Поляків. Поляки є справедливі для Русинів, але мусять вдержати ся в східній Галичинї, бо Прусаки вивласнюють Поляків у Познанщинї. Народ руський не ненавидить Поляків, тільки аґітатори. Поляки все були „за нашою і вашою вольністю“. З руським народом Поляки зроблять собі самі мир, але не з аґітаторами, „оплачуваними з Берлїна“.

(Додаємо, що п. Лазарський був саме тим, котрий боронив п. Добродзїцку, котра кинула бомбу на гнобителя польського народа. — *Ред.*).

Промовляли дальше пп. Гібеш, Шахінґер і Аванцінї; внесенє п. Безеля на замкненє засїданя палата відкинула.

П. Вайденгофер (нїм. нар. партия) обговорював справу Вармунда. Між сторонництвом християнсько-социяльним та вольнодумними Нїмцями повстала глибока пропасть полїтична і національна.

П. Дец виступає проти палати панів з приводу її ворожого становища до обниженя податку від цукру.

П. Адольф Ґрос (независимий Жид з Кракова) обширно критикує буджет та виступає проти антисемітських забаганок християнсько-социяльного сторонництва.

По промові п. Ауерсберґа (нїм. аґр.), котрий заявив, що його партия не хоче боротьби з пристиянсько-социяльним сторонництвом, засїданє замкнено.

Дальше засїданє в середу.

Промова п. д-ра Костя Левицького

виголошена в державній радї д. 29. мая 1908 при генеральній дебатї буджетовій.

(Дальше).

П. мінїстер скарбу заповів анкету для розслїдженя сеї справи, і вона справдї зібрала ся у Відни в часї від 7.—13. марця с. р., але руський народ не був у нїй заступлений. Наради знатоків не довели до путя; але взагалї заступники більшої части країв згодили ся на те, щоби держава переняла половину видатків на оплату учителїв без жадної зміни теперішних правних відносин, а мінїстер скарбу кілька разів заявив готовість велику часть надвишки, яка прийде з підвисшеня податку від горівки, віддати краям для санациї їх фінансів. Всеж таки з нарад тої анкети вийшла якась користь і для нас. Важна гадка знатоків, щоби ті, хто платить, також і самі управляли, довела до сполученя адмінїстрацийної реформи, давно признаної за пильну, з реформою фінансовою.

Але ті заяви ексц. мінїстра скарбу не заспокоїли заступників країв. Особливо чеські заступники внесли тут в остатнім часї нагле жаданє, щоби правительство зараз поробило потрібні кроки до санациї краєвих фінансів і щоби потрібний проєкт закону зараз внесло до конституцийної полагоди. В мотивованю сього наглого внесеня чеські посли кажуть, що в чеськім королївстві намірене підвисшенє державного податку від горівки є неможливе.

З тих внесень і заяв виходить певна річ, що санация краєвих фінансів є доконче потрібна, бо населенє країв стогне під тягарем краєвих податків, а податкова шруба натягнена вже до краю; так пр. в Галичинї доходять краєві податки до 157 проц. державних.

Приступім же до короткої критики фінансового пляну п. мінїстра скарбу, бо той плян важний не лише для краєвих, але й для державних фінансів.

Колишний мінїстер скарбу д-р Юр. Дунаєвський уважає ся в істориї австрийських фінансів за того, що довів державну господарку до рівноваги. Він добув з податку від горівки більше нїж 50 мілїонів річного доходу; ся сума вийшла тепер на 90 міл. Опісля прийшли дальші посередні податки, як податок від нафти; і минули часи недоборів, а настали надвишки. У фінансовім плянї теперішного мінїстра скарбу бачимо продовженє податкової полїтики д-ра Дунаєвського. Санация державних і краєвих фінансів також і тепер опирає ся передовсїм на наміренім підвисшеню податку від горівки.

Обчислїм же той інтерес. П. мінїстер скарбу каже, що податок від горівки має бути підвисшений о 50 К. на гектолїтрі, і що держава хоче для себе затримати 25 міл. з того побільшеного доходу. З сього показує ся, що краї на санацию своїх фінансів мають дістати річно около 25 міл. корон. Гляньмо-ж на сей плян із становища Галичини.

Галичина, як відомо, платить 34 проц. податку від горівки, значить, вона споживає трету часть горівки. Через підвисшенє податку буде Галичина платити річно около 16 міл. корон більше. З сього возьме половину держава, а другу половину край, значить, Галичина яко консумент буде платити трету часть тої надвишки і буде також діставати трету часть її половини на санацию своїх фінансів. Річ ясна, що Галичина буде мусїла о 16 міл. більше платити, а за те буде діставати 8 міл. для санациї краєвих фінансів, — значить, буде мусїла ще 8 міл. доплачувати. На такий інтерес ми — признають се і пп. Поляки — за бідні!

Галичина не має майже жадної індустриї, а жиє лише з сїльського господарства. Голодне селяньство галицьке жде від нас без огляду на наші полїтичні або социяльні переконаня помочи а не визиску. Длятого мусимо против такого фінансового пляну ексц. мінїстра скарбу рішучо запротестувати.

Ми, социяльні полїтики, не є апостолами анї за алькоголем анї против нього, а мусимо числити ся з дїйсними обставинами. Наш народ, наші робітники і селяни пють горівку, бо у нас нема анї вина, як в Дальматиї, анї пива. Тим то через підвисшенє податку від горівки весь тягар спаде на найбіднїйшу часть населеня. І против сього мусимо рішучо протестувати.

Ми ждемо від мінїстра скарбу докладної програми податкової полїтики, особливо з уваги, що як-раз найблизші лїта будуть в сїм напрямі рішаючі, бо найдальше до р. 1909. має бути оконечно установлений вимір безпосередних податків і крім того має наступити законне управильненє участи країв в державних доходах, при чім велику вагу мають наміри правительства що-до санациї краєвих фінансів. Але доси на жаль такої вичерпуючої програми ми від правительства не маємо.

Наслїдком тої безпрограмности вийшла така немила справа з податком від цукру. Справу сю цїлком припадково порушено підчас угодової дебати. Тогдї сказав ексц. мінїстер Коритовський д. 10 грудня 1907 в буджетовій комісиї, що податку від цукру зовсїм не уважає за той, котрий би передовсїм вимагав обниженя; але не сказав при тім, котрий то з инших податків обниженя передовсїм потребує. А се треба було таки сказати. І ми тутки в палатї ухвалили обниженє податку від цукру, а комісия палати панів відкинула нашу ухвалу. Отсе наслїдки безпрограмности правительства в податкових справах; се наслїдки того, що мимо обітниць правительства, обітниць тронової річи, мимо програмових промов президента мінїстрів і мінїстра скарбу доси не маємо пляну податків і длятого не можемо доси взяти ся до жадної пожиточної працї в сїм напрямі анї тут анї в податковій комісиї.

Коли-ж станемо на чисто обєктивнім становищи і признаємо, що справдї конечна є санация фінансів, то сьміємо глядати жерел доходів у тих, що нїчого не мають, але треба їх глядати у маючих. А тогдї окаже ся потрібною передовсїм реформа податку від спадків. О тій реформі говорять наші правительства від давна, але якось доси не беруть ся до неї. Спадкові належитости треба би так зреформувати, щоби малі спадки, що дають мінїмум екзистенциї, цїлком увільнено від усякого податку, а для инших треба установити оплати проґресивні в міру чистої вартости спадку і з особливою увагою на спорідненє спадкоємцїв та з сильним обтяженєм спадкоємцїв далеких. Як найменші оплати від малих спадків є в інтересї найбіднїйшого населеня; а знов сильне обтяженє більших спадків при увазї на великість спадку так і на степень спорідненя спадкоємцїв відповідає засадї справедливости.

По такій реформі можна напевно надїяти ся зросту доходів. Досить указати на Нїмеччину і Францию.

Висока палато! Велика Штайнбахова реформа податків з р. 1896 з заведенєм безпосередних особистих податків ще не покінчена. В артикулї XII. закону о введеню безпосередних особистих доходових податків стоїть: „Оконечне установленє виміру безпосередних доходових податків наступить найдальше в р. 1909 в законодатній дорозї; при тім розмірно більший опуст домово-клясового податку дістануть будинки низших і середних тарифових кляс через виладженє нової тарифи. Також має ся в р. 1909 на ново управильнити законом участь країв в державних доходах“. Се слова не мої, а великого законодавця.

Отсе-ж і настає тепер пора установити особистий доходовий податок з відповідною проґресию у висших ступнях, зреформувати домово-клясовий податок та оконечно управильнити заповіджену участь країв в державних доходах.

Покликую ся, мої панове, знов на справозданє буджетової комісиї о прелїмінарі на р. 1908 стор. 5. Там бачимо, що особистий доходовий податок від р. 1902—1908 раз-враз росте і з 48 мілїонів річного впливу зріс на 61 міл., ренговий податок зріс з 7 міл. на 9, зарібковий податок товариств з 51 міл. на 56, загальний зарібковий податок з 34 на 35 міл. З сього бачимо, що особистий доходовий податок з найвисшим процентом 5 не є у нас високий, а скорійше низький, і що сей податок може бути підвисшений. Маємо тут три ґрупи оподаткованих, найнизшу, середну і найвисшу. Коли в сїй найвисшій, найвисше оподаткованій ґрупі податників, котрі виказують 12.000 К річного доходу, піднести би податок о 50 проц., то дістанемо дуже значний річний приріст доходу. Ті найвисші податники платять тепер над 30 міл. корон річного податку, а сей податок зросте о 15 міл. І таким чином дістанемо потрібні доходи не від тих, що нїчого не мають, а від ма-

Масло десерове, яйця, бриндзю і мід найлучшої якости продають склепи:
„Стрийського Союза господ. молочарського“ у Львові Ринок ч. 10 і ул. Казимирівська ч. 47.
690

ючих. Ось тут треба глядати жерела нових доходів.

Приступаю до другої точки, котра на мою гадку має велике значінє для таких країв як Галичина. Разом з великою податковою реформою заповіджено також виладженє нової тарифи для домово-клясового податку. Доси маємо в сій справі лише внесеня від усіх країв, від усіх народів і сторонництв. Ті внесеня мають двоякий напрям; одні з них домагають ся цїлковитого увільненя від податку будинків з одною або двома комнатами, а то з уваги, що такі хати належать звичайно до робітників або сїльських господарів, котрі не є в стані платити податку або вже й без того иншим способом є оподатковані.

Весь дохід з домово-клясового податку виносить річно 12 міл. корон; длятого з соцыяльних причин можна без шкоди для державних фінансів зречи ся якоїсь частини того доходу на користь найбідїйшого населеня. Але маємо ще инше внесенє, котре домагає ся цїлковитого знесеня домово-клясового податку і заведеня паріфікациї після вартости чиншу, але з увільненєм тих будинків чи части й будинків, котрих річний чинш не є висший над 300 К. Загальний вислїд цїлого розложеня податків не має перевисшати загального доходу з тепершнього домово-клясового податку, а державні фінанси не потерплять на тім жадної шкоди. Вони можуть на тім навіть щось зискати, коли з одної сторони прийме ся при помешканях якесь мінїмум екзистенциї, але з другої сторони заведе ся також прогресию при більших помешканях.

Справа реформи домового податку має дуже важне значінє, і то як-раз для найбідніших вєрств населеня. Маємо податок домово-клясовий і домово-чиншовий, а ріжниця між обома є лише ся, що домово-чиншовий податок властителї домів звичайно звалюють на чиншівників, а домово-клясовий податок платять таки самі сторони. Але в дійсности домово-клясовий податок є лише перестарілою породою давної поголовщини, котра в новітній системі податковій нїчим не є оправдана. Се справа незвичайно важна для такого краю як Галичина, бо екзекуция домово-клясового податку нївечить у нас нераз села цїлих повітів.

Бідний робітник, властитель маленької хатчини на селї, не маючи жадного зарібку і жадних грошй, не в силї платити той податок. При екзекуциях забирають тим бідним податникам часто одїж, чоботи, та лишають чоловіка цїлком нагого в хатї; навіть образи сьвятих забирають, як се чудово описав наш поет Іван Семенюк у своїм оповіданю „Св. Николай в гартї".

Длятого галицькі посли, як гадаю, без ріжниці народности і соцыяльних поглядів повинні і мусять старати ся, щоби сей податок раз уже знесено і щоби заведено якийсь новий податок домовий.

(Конець буде).

Регулямін і інструкция для видїлу читалень „Просьвіти"*).

1. Обовязком голови є кермувати в читальні спільною працею видїлу і читальняних зборів.

Голова має подбати, щоби всї точки § 50. статута читальняного були по змозї виповнювані і в тій цїли обдумає він спільно з членами видїлу ті способи, яких можна би ужити до переведеня означених в статутї задач читальні.

Видїл, а в першім ряді голова читальні, що мусить бути душею товариства і найважнїйшим робітником в видїлї, мусить мати все на оцї отсї головні задачі читалень а то: піднесенє стану просьвіти і господарства між своїми членами, розбудженє товариского житя особливо при помочи хорів і аматорських кружків, а в решті вироблене горожанського духа єдности і почутя обовязку до спільної працї для добра громади.

2. Одним з найважнїйших способів, що ведуть до сеї цїли, є місячні сходини всїх членів читальні. Ті сходини мусять бути виповнені як найстараннїйше обдуманою та виконаною програмою, щоби члени читальні мали і пожиток і приємність разом сходити ся. Час і місце сходин мають бути стало означені (напр. кожда перша або остатна неділя в місяци). В лїтї, на весні і в осени мають сходини відбувати ся тілько в дни сьвяточні, в зимі можнаби уряджувати їх також і в будні дни.

Сходини повинні в засадї відбувати ся або в своїй власній хатї, або в домі громадськім.

3. День, годину і порядок дневний сходин визначує голова в порозумінню з видїлом. Оповіщенє о сходинах і о дневнім порядку має бути оголошене письменно бодай тиждень наперед на картцї, прибитій на дверех читальні і на якім иншім публичнім місци, так щоби кождий і не член міг собі його прочитати. Буде то заразом рекляма дня читальні і сьвідоцтво, як і о скілько поважно трактує ся справа в читальни.

Так само треба подати день сходин і їх порядок дневний до відомости заряду філії „Просьвіти", а тогді зможе она висилати бодай на деякі з таких сходин своїх делегатів.

(Таке оповіщенє може напримір мати таку форму:

Читальня „Просьвіти в...

Звичайні місячні сходини членів відбудуть ся в неділю дня... серпня 1908 точно о годинї... по полудни (або зараз по вечірни) в читальняним домі.

Дневний порядок:

1. Обіжник з Видїлу „Просьвіти" в справі спільного закупна томасинн і насїня до засїву. Замикає ся лїсту замовлень на навози і на насїнє.

2. Сегорічні жнива. Виклад..., по викладї основна дискусия і поміченя.

3. Звіт господарської ради про стан звиджених господарств.

4. Відчитанє уступу з „Взірцевого господаря" про управу озимини; по тім основна дискусия.

5. Внесеня членів (між иншими що до дневного порядку найблизших місячних сходин).

6. Обжинкові пісні. Продукция хору дівочого і хору шкільної молодежи (під надзором родичів).

Повисше наведені точки програми є лише прикладом, як можнаби укладати порядок сходин, щоби заінтересувати ними як найбільше членів.

4. На місячних сходинах подає голова до відомости членів читальні розпорядженя і обіжники з видїлу центрального і з філій з відповідними поясненями. Також мають бути обговорені і пояснені важнїйші справи, порушувані в Письмі з Просьвіти.

5. Голова читальні має старати ся, шоби на кождих місячних сходинах був конечно оден виклад з обсягу науки господарства або о господарських спілках а бодай, щоби з добрих книжок господарських відчитано і обговорено якийсь уступ, дібраний відповідно до пори року і до місцевих відносин.

Особливо є пожаданою річию, щоби самі селяни брали ся до рефератів, подавали звіти з прочитаного, а ті що їздили на зарібки, щоби подавали свої поміченя з своєї подорожи по иншых краях.

6. Крім відчитів і розправ про справи господарські і економічні треба на таких сходинах пятмятати і про справи загально просьвітні, справи национального осьвідомленя і часть забавову (розбудженє товариского житя). Сьвітляні образи при помочи скіоптикону, хори, деклямациї, гри і рухові забави, пописи молодежи, гумористичні оповіданя, диялоги, театральні вистави і т. п., все то при рациональнім зараняованю причинить ся не мало до розбудженя духового житя в читальни.

Особливо важною річею є плекати в читальни народні забави, народну пісню і инші народні звичаї, надати їм форму шляхотну і дбати о як найстараннїйше і естетичне їх виконанє. Так приміром уряджене гаїлок, сьвята обжинкового, і т. п. не буде трудом без хісна, треба тілько уміти до такого дїла розумно забрати ся.

7. Читальня мусить притягнути до себе і вдоволити потребам всїх верств місцевого населеня. Пописовий хор або взагалї виступ шкільної молодежи заінтересує вже і родичів кождої дитини. Важною є роля дівчат і дівочих хорів в культурній роботї читальні. Хори дівочі для продукциї народних пісень не так тяжко зложити. Хор читальняний повинен однак передовсім подбати о гарний і гармонїйний спів в церкві. Інструктором для співу церковного повинен бути дяк, оплачуваний за се з церковної скарбони.

8. Секретар читальні мусить подбати, щоби протоколи з засїдань видїлу і з місячних сходин були старанно ведені в окремій книзї. Протоколи мають бути короткі, але ясні.

9. Голова читальні мусить бути провідником в праци над піднесенєм стану господарств у членів читальні. Він мусить отже добре пізнати стан і потреби господарств, а се дасть ся між иншими осягнути через господарські люстрациї. Такі люстрациї повинна переводити господарська рада. Господарська рада має бути зложена з 3—4 членів, найвизначнїйших господарів (очевидно з поміж членів читальні).

Господарська рада звиджує по черзї 2—3 рази до року господарства поодиноких членів читальні або навіть якісь визначні господарства десь в сусїднім селї. На місячних сходинах в читальни подає голова або котрийсь член господарської ради дуже докладний звіт з того, що бачив доброго а що злого в тім звиджуваним господарстві. Досьвід у инших народів поучив, а особливо знаємо се з дїяльности рільничих кулок в Познанщині, що такі господарські люстрациї і переводжена над ними дискусия (розумієсь оглядно, без нарушеня господарської амбіциї) незвичайно причиняють ся до піднесеня господарств.

10. Господарська рада при видїлї читальні, займає ся також закупном насїня, навозів і машин для ужитку членів або на спільний рахунок. На випадок якогось елементарного нещастя організує голова відповідну ратункову акцию. Веденє сих справ вимагає великої точности, тож члени читальні нехай памятають о тім, що голова читальні не є від „паради" але до роботи і на голову треба вибирати тілько щирого робітника.

11. Коли читальня закупить для ужитку членів які господарські машини, напр. трієр, слимак (жмійку) млинок до чищеня збіжа, пружинову борону і т. и., то треба заразом постарати ся, щоби випожичуване тих машин відбувало ся після норм точно означених в регуляминї, який уложить в тій справі господарська рада. Веденє машинового видїлу при читальни треба поручити одному з членів видїлу, подібно як віддає ся бібліотеку бібліотекареви, або касу касієрови.

12. Голова читальні мусить постарати ся, щоби при читальни була заложена бібліотека, яку веде бібліотекар на основах бібліотечного регуляміну.

Педантичне веденє читальняної бібліотеки єсть також дуже важною справою в просьвітній роботї читальні. Мусить бути окрема бібліотечна шафа, інвентар книжок, записник для вижичених книжок, також треба установити приписи, на як довго мож книжку випожичити і т. н.

Треба передовсім звернути увагу на добір книжок і часописий. В сїльській бібліотеці повинні знаходити ся книжки релігійні, господарські і економічні, книжки о напрямі патріотично-народнім і історичні, географічні і етнографічні, — також мапи, стінні таблиці і картини, особливо історичні і портрети заслужених Русинів.

Річники часописий мають бути оправлювані і переховані в бібліотеці.

13. Читальняна каса і всї грошеві рахунки, які веде заряд читальні (відділ позичковий, віддїл машиновий, віддїл закупна насїня і навозів) мають бути ведені в як найбільшім порядку. Особливо мусить касиєр пильнувати точного стяганя членських вкладок.

14. Голова читальні повинен старати ся всїми способами о то, щоби всї її члени були переняті духом єдности і зрозуміли потребу спільної громадянської праці для спільного добра членів і для добра цїлої громади. Всякі спори партийні і особисті інтереси мусять бути з читальні виключені.

15. Особлившу вагу мусить покласти голова читальні на витворенє постійної звязи між видїлом читальні а своєю філією „Просьвіти" і головним видїлом товариства „Просьвіта" у Львові.

Голова і секретар читальні мають проте строгий обовязок посилати що року в приписанім часї філіяльному видїлови товариства „Просьвіта" докладний звіт з цїлорічної дїяльности „Читальні", також має ся завчасу повідомити видїл філії про дневний порядок кождих місячних сходин (гл. точка 3).

На місячних сходинах членів читальні треба відчитувати важнїйші уступи з „Письма з Просьвіти", а особливо звіти з засїдань секциї економічної.

Треба також старати ся, щоби читальні і члени читалень вписували ся в члени товариства „Просьвіта". Вписуватись належить в філії свого повіта, а філія веде спис, приймає вкладки і доставляє членам книжочки.

16. Звіти з дїяльности всїх читалень з цїлого краю будуть оголошувані друком в окремім „Річнику читалень Просьвіти", тому голова читальні мусить дбати, щоби такий звіт був споряджений на час і як найстараннїйше.

17. Читальні і члени „Просьвіти" з даного повіта, де є філія „Просьвіти", стоять в безпосередних зносинах зі своєю філією (порівн. дотичні місця в регулямині для філій „Просьвіти").

18. Кожда читальня „Просьвіти" піддаєть ся безусловно надзорови філії, яка переводить через свого делегата (або мужа довіря) люстрациї, загальні збори і усуває неформальности, які би в читальни зайшли, а навіть розвязує в разї потреби видїл і переводить нові вибори.

19. Без дозволу і відомости головного видїлу або видїлу філії не може читальня „Просьвіти" замінюватись на читальню инших статутів анї призначувати майна на иншу цїль.

о. А. Глодзїнський.

*) Через недогляд у друкарні пропущено у вчерашнім числї „Дїла", що автором статї „Регулямін і інструкция для видїлу філії „Просьвіти" є ВП. Інсп. о. А. Глодзінський.

Під крилами шкільної ради.

(*Допись з Самбора*).

Рада шк. краєва даючи „позволенє" (згляднo наказ) сьвяткувати 3 мая, дала заразом позволенє переслїдувати молодїж котра не брала участи в обходї. Так бодай зрозумів се учитель при самбірськім семинари учит. Karol Jan Górczany. Підчас походу дня 2. мая вечером слїдив він з своїми заушниками-учениками, котрого з учеників нема.

Дня 4. мая (понедїлок) рано перед наукою, один із шпіцлїв п. професора, Буца Григорий канд. І. р. розказав своїм товаришам ніби сон, що 6 учеників (назвав їх) дістане від п. Górczan-ого в той день з нїмецького „двійку". П. Górczany, появившись на годинї, похвалив тих porządnych Rusinów, którzy brali udział w pochodzie, виганьбив тих що не брали, а й ще важили ся здерти картки T. S. L. з своїх вікон в утраквістичнім державнім інтернатї (в дійсности сего не було), а відтак дав „двійки" лише названим Буцою ученикам. В кілька день пізнїйше дав знову Українцям „двійки" і з іронїєю додав: „Możebý poszedł do p. radcy (Матїїв) jak przyjedzie, na mnie na skargę. Możesz iść. Ja się nie boję i pana cesarza!" Коли ученик звернув увагу на його несправедливе і нетактовне поведенє, почав викрикувати, що правдоподібно від него і кількох других дістав „засуд смерти" за що буде слїдити кождий їх крок. (Голосно говорять в семинари, що „засуд" писали на збитки таки 2 Поляки з II. року).

Шиканованє Українців обявляє п. педагог навіть при поправі задач. Коли усї ученики зберуть ся коло катедри, каже відступити Українцям, аби „który nie strzelił z rewolweru". Зошити „домові" дре в кусні і кидає на землю за се, що підписані по руськи. (Утраквістичний семинар!). Коли Українець відповідає добре лекцию, щоби конче дати йому „двійку", нагло перебиває словами: „Ty także należysz do tych, którzy mnie chcą zastrzelić".

Котрого ученика-Українця не може Górczany зломати кпинами його національних почувань, інсинуациями, погрозами, клеветами, „двійками" і т. ин. на того має инший лїк, яким є „гербатка". Просить він именно найбідніїших, а притім слабих учеників до себе, частуючи „гербаткою" (в чім помагає йому його „сестра", та намавляє до покиданя своєї народности і обряду, бо „setki ludzi bardzo dobrze robi, że przechodzi na polskie". Ученики по такій візитї плачуть перед своїми товаришами, та відразу заявляють, що проти нього сьвідчити не будуть, бо стратили би средства удержаня, особливо що деякі укр. учителї радять їм мовчати, бо „вилетять". (В тій материї міг би дещо п. уч. Біленький бодай в своїм Leiborgan-і сказати пр. про уч. Похва Ів., місто писати панегірики „новому пароховi").

Щоби мати фонди на частїйше устроюване „гербатки", видав п. Górczany нїмецьку „граматику" (13 сторін друку!) і за „Was ist A. B. C? бере 60 сот. Коли Українці не хотїли купувати сего дрантя, грізно заявив, що їх собі затямить. Погрози п. Górczan-ого вже сповняють ся. Опираючи ся на донесеню агентів п. Górczan-ого, Лїнкого, Голуба і Мудрого збір учительський виключив дня 16. мая з семинара Українців: Валькевича Ів., Кіричинського Мих. і Павлюха Ст. канд. І. р. за мниме збиране складок на руське товариство педагогічне, за мнимі протирелігійні дебати, ширене брошур а Кіричинського ще й за читанє такої скількости укр. часописий, якої й у найвизначнїйшого політика в Самборі не ма, між иншими „Гайдамаків", які від давна не виходять. Се мало дїяти ся на год. релігії. Яким чудом могли знати Поляки Лїнке і Голуб, що дїесь на руській релігії, лишає ся тайною збору учит. Не угляднив збір учит. й того, що всї Русини І. р. заперечили зізнаням кацапа Мудрого, котрий дїлав з мести за перепиновање ему в ширеню царо- і православія й за не допущенє до „собранія" в тій цїли, чого найлїпшим доказом є то, що дав Павлюхови „Грім" і „Як умирали римські папи, а відтак за мниме читанє сего проти него сьвідчив. Дня 1. с. м. директор Кротохвіль повідомив учеників про виключенє з усїх шкіл згаданих кандидатів і заборонив з ними зносити ся. Коли комунїкував се, на І. р. проф. Górczany сказав: Wiem, którzy z nim obcują, patrzę się im w oczy (довго дивив ся на Бебея Гриця і Лазора Дмитра, шо й директор зауважив), niechcę ich wymieniać. Відтак відпекував ся, мов би коли небудь кидав клевети і інсинуациї на виключених кандидатів, за що ті важили ся пізвати його перед суд.*)

Пр. того дня по полудни кандидат І. р. Лязор Дмитро (16 лїт) і Бебей Гриць (17 лїт) в інтернатї перед гуртком Поляків (між иншими Лїнком), котрі в клясї притакнули Górczan-ому, що нїчого не говорив на виключених сказали: В судї буду говорити то, що говорив Górczany від А—З. Другий додав: І о школу не стою, щобим мав за професором по неправдї стояти. Коли я був сьвідком, то говорив бим, як воно було, бо в школї говорив він неправду. Таки на місци кацап Толольницький і Поляк Лїнке заявили, що підуть до директора, мов би Бебей й Лязор „obcowali" з виключеними, на що замітив Лязор, що вони з виключеними не зносять ся а тілько о них говорять.

Директор без писаня протоколів вже 2. с. м. виключив Бебея і Лязора, бо „musi wykorzenić raka, który tu rozpuścił korzenie". „Jeżeli o szkołę nie stoicie, to idźcie sobie" і прогнав їх.

*) Термін дня 5. с. м. — Вислїд розправи подам.

З виключених пятьох, двох вертає домів, щоби побільшити нужду батькїв-селян, трох не має де вертати. Остануть ся на бруку — яко жертви польських шовінїстів Górczanych, Kmieciów, Susk-их і др.

Павлюх з порожним жолудком пїхотою відійшов до Коломиї. Можеби наші посли заняли ся п. Górczan-им, котрий й papa cesarza не боїть ся, особливо, що прихвосні п. Górczan-ого хвалять ся, що ще двох мусять спрятати, а український загал можеби прийшов з помочию материяльною жертвам польської самоволї.

Той сам.

Заграничний огляд.

Промова Тіттонія.

В італійській палатї депутованих міністер заграничних справ, Тіттоні, виголосив в дискусиї над етатом заграничних справ велику промову, в котрій обговорив реформи в Македонії, почім згадав про балканські зелїзниці.

Потім обговорив відношенє Італії до Турциї. Побут цїс. Вільгельма в Венеции та кн. Більова в Римі і ствердив повну згоду між Німеччиною Італією в міжнародній політиці. Вкінци згадав про ювилей цїс. Франца Йосифа та заявив, що також італійський король прилучив ся до ювилейних манїфестаций в честь австрийського цїсаря.

Політичний атентат у Франциї.

Перенесенє мощий Золї до Пантеону викликало велике обуренє в націоналістичних кругах Франциї. Висловом того обуреня є отся подія:

Передвчера в часї торжества при складаню мощий Золї в пантеонї у Парижи, коли президент Фалїєр вийшов з Пантеону, приступив до звісного майора Драйфуса націоналістичний дневникар, іменем Грегорі та два рази стрілив до нього. Одна куля поцїлила Драйфуса в рамя. Серед публики постала спершу паніка, потім кинуло ся богато присутних на справця і побито його. Полїция з трудом вирвала його з рук юрби та увязнила. В полїцийнім уряді він заявив, що стрілив до майора Драйфуса, щоб осьтак запротестувати проти сього, щоб французька армія брала участь у торжестві в честь Золї. Справець має 63 лїт. Рана Драйфуса є легка. Публика по атентатї підносила оклики в честь Золї й республїки та проти націоналістів (се партия шовінїстів французьких, котрі хотять імперіялістичної і военної политики).

Слїдчий судия переслухав вчера майора Драйфуса і його жінку а також кілька осіб, що були сьвідками атентату а між ними його брата Матвія та одного поліциянта, який зізнав, що Драйфуса ранив доперва другий вистріл Грігорія. Рану Драйфуса оглянено при помочи промінїв Рентгена, та кулї не найдено. Ціла французька преса осуджує сей атентат, тільки націоналістичні часописи виправдують вчинок Грігорія, називаючи перевезенє слїнних останків Золї до Пантеону провокациєю Франциї. Клєрикальний „Rappel" думає, що вистріл Грегорія завдав болючійшу рану націоналістичній партиї як Драйфусови. Слїд при сім замітити, що нї одна французька часопись не нападає так ординарно на Грігорія, як се робить польська преса щодня з Сїчинським. Французи ще не засвоїли собі польську культуру Gońc-ів Słowa і Dz'ennika...

Англія і Німеччина.

Англійська преса виступає що-раз острійше проти шведського корола Густава за його близькі зносини з берлїнським двором і вїмецьким цїсарем. Антинїмецький настрій в англійській суспільности чим раз більше росте.

З другого боку нїмецька преса повторяє поголоски англійських газет, що між Німеччиною й Росиєю від року істнує тайний союз та висказує переконанє, що се тільки сплетня англійських дневників, котрі працюють над поглубленєм незгоди між обома державами.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 6 червня 1908.

Студентський страйк.

Відень. (Ткб.). Також слухачі Академії штук красных прилучили ся до страйку.

Прага. (Ткб.). В нїмецькім університетї і нїмецькій технїцї не було вчера викладів. Тільки теольоги ходять на університет. В чеськім університетї виклади відбувають ся правильно.

Конґрес польської с.-д. партиї.

Краків. (Тел. прив.). Нині о годинї пів до 11 пер. пол. почав ся в сали старого театру 11-ий конґрес с.-д. партиї Галичини й Шлеска. Прибуло поверх 100 делєгатів та посли Діяманд, Дашинський, Кунїцький, Морачевський і Гудец. Між гістьми є Б. Лїмановський. Найважнїйшими предметами нарад будуть справа організациї працї і партийного оподаткованя. До президиї вибрано пп. Діяманда і Гудеца та Т. Регера. Провід обняв пос. Діяманд. Відчитав наспілі адреси і привітні листи та підчеркнув дїяльність п. Лїмановському, якому зладжено овацию. З'їзд вибрав комісию матку, верифікацийну і для справ жидівських.

Події в Росиї.

Воронїж. (Тел. прив.). Учительку Федорівну, що кинула бомбу на воронїжського губернатора, засуджено на смерть через повішенє. Присуд вже виконано.

Петербург. (Тел. прив.). Дума дебатувала над інтерпеляциєю в справі недостач при будові панцирника Ревель. Дискусия була дуже бурлива. Принято резолюцию, що дума не вдоволяєть ся заявою репрезентанта мінїстерства маринарки і переходить до дневного порядку в тій надії, що зарядить ся точне слїдство з приводу невластивостий, які порушено в інтерпеляциї та що той, кому докажеть ся нелегальне поведенє, буде потягнений до одвічальности.

Петербург. (Ткб.). Тут панує мороз. Місто вкрите снїгами. На мори панує дальше снїжна заверуха. По полях поробила метелиця значні шкоди.

В гостї до царя.

Льондон. (Ткб.). Король, королева і княжна Віктория вибрали ся вчера о 10. год. веч. в подорож до Росиї.

Розрухи в Кореї.

Сеуль. (Ткб.). Останними днями прийшло до конфлїкту між військом японським а кореанськими повсганцями. 372 повстанців убито, а 55 взято в полон. Японські втрати не відомі.

Експльозия.

Відень. (Ткб.). В фабрицї целюльоїду в Отокерінґ наступила експльозия. Вибух пожар. Богато осіб ранених, а також — як здаєть ся — втратило житє.

Плащі і пелерини ґумові поручає: **Склад лїнолєум і церат**
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
Львів, Карла Людвіка 3. 433

НОВИНКИ.

— **Тепер вже все ясне!..** В кінци маємо вже й „Gazet-ї Lwowsk-ій урядове вияснене справи убитя Ст. Бортника в Фельштинї. По всяких епітетах на вбитого читаємо м. ин. в сім урядовім справозданю таке, що коли Бортники били й копали жандарма, то він наставив багнет проти стегна Стаха Бортника. „W tej chwili Bortnik, według żandarma, ponownie z całą gwałtownością rzucił się ku niemu i wbił sobie bagnet w brzuch. Śmierć nastąpiła prawie natychmiast“. Отже пок, Бортник сам скочив і надїв себе на багнет! Коментарі до сеї польської офіцияльної „правди“ мабуть зовсїм злишні. Ждемо тільки, коли впаде таке урядове вияснене чернихівського кровопроливу, що „podburzeni radykalną agitacyą chłopi powyrywali żandarmom karabiny i sami postrzelali się, ażeby dostarczyć hajdamackim posłom w parlamencie argumentów przeciw rzekomego ucisku Rusinów w Galicyi. Wzruszeni tym widokiem żandarmi ciężko zachorowali“ і т. д.

— **Участь Українців в археольоґічнім з'їздї в Чернигові.** На останних загальних зборах „Українського наукового товариства“ в Київі після прочитаня й передискутованя рефератів ак. Шахматова: „До питаня про північні перекази про кн. Ольгу й д-ра П. Петровського про „Аморальність в українській лїтературі“, відбуло ся тайне засїданє, на якім обговорювано справу участи товариства в чернигівськім археольоґічнім з'їздї, на який було запрошене товариство київське з львівським. На зборах вияснило ся, що для українських представників науки не має нїякої запоруки того, що на з'їздї наукові питаня будуть обмірковувані спокійно і безсторонно. Зважаючи на те, загальні збори порішили від участи в чернигівськім археольоґічнім з'їздї ухилити ся.

— **Чи і кому їхати до Америки?** О. В. Петрівський з Нового Йорку (New-York N. Y. 317 E. — 18 str.) пише нам: Богато людий в Галичинї думає, що вистане лиш приїхати до Америки, щоб стати богачем і зажити безжурним житєм. І много приїзджає сюди студентів, учителїв, дяків і инших людий і страшно розчаровують ся, бо мусять брати ся до тяжкої ручної роботи, котрої тепер брак, бо сотки робітників остають без роботи. Се безробітє потреває може ще з рік або і півтора року, а викликане воно гіперпродукциєю ріжних виробів і злодїйською полїтикою мілїярдерів. Тож нехай нїхто не важить ся тепер еміґрувати до Америки, хиба що має запевнене занятє або свояків, що не дадуть йому загинути з голоду. Взагалї хтоб хотїв їхати до Америки, хочби безробітє вже й минуло, мусить бути фаховим а навіть специялїстом в данім напрямі, а при тім чоловіком оборотним і порадним. А всякі студенти, учителї, дяки нехай не важать ся рішучо їхати в Америку, бо наразять ся на найбільшу нужду. Тут в Ню-Йорку є кільканайцять студентів і не знати, що з ними робити, бо ми не маємо нї відповідних фондів, щоби їм помагати, анї таких інституций, де би можна їм дати занятє. На мою думку булоб дуже добре, коли би у нас перестали бути бурси для ґімназиястів, а постарали ся о як найбільше промислових бурс, хочби в Нїмеччинї і Чехах. Витратить ся гроші на вихованє ґімназиястів, з котрими відтак не знати, що почати, коли за сї гроші можна би виховати 2 рази більше число фахових промисловців, що можуть більше зробити для нашого народу, нїж сотки совітників, авскультантів і ад'юнктів. Сю думку кидаю між наш загал, бо нам і так дуже брак фахових ремісників. Може до Америки їхати і не фаховець, та мусить мати здорові руки, та кріпке здоровлє, але не в теперішню пору, бо ту є сотки таких людий, що вже по 6 або 8 місяців нїчого не роблять, бо не можуть нїгде дістати роботи і терплять крайну нужду. Доки була робота, то грошики пропивало ся і програвало ся в карти, а тепер, хоть сядь тай плач. Се осторога нашим людям, щоб уміли шанувати зароблений гріш, бо відтак за прогайнованє добутку гірко покутують.

— **Польський „гайдамака“ і то в реверендї.** У Всхові, в Познанщинї відбуло ся онодї віче, на якім промовляв о. декан Таш. Говорячи про вивласненє, заавив він, що якби він був властителем ґрунту, а його хотїли вивластити з рідної землї, то не знає, чи під таким вражінєм і серед таких обставин, не був би готов поповнити убийство. Слова сї — як запевнює польська преса — викликали величезне вражінє. Нїмецькі гакатисти уважають се підбурюванєм до насильств і хочуть спонукати прокураторию до зарядженя процесу проти о. Таша. Колиб воно так стало ся, то Нїмцї пішлиб лише за приміром галицьких Поляків, які на кождім кроцї кричуть проти нас: „Polizei!“ Цїкаво, що галицька польська преса, подаючи сей факт, зовсїм не обурюєть ся на „hajdamactwo“ о. Таша, хоч так само повинно бути каригідне убиванє пруського урядника у Всхові як і польського урядника у Львові. Але то у польських шмоків ґазетярських — co innego,

— **Новий подвиг Впр. Хомишина.** В сьвято Вознесеня мали дїти шкільні з Книгинина-Гірки (передмістє Станиславова) першу сповідь. Хто видїв, як відбуваєсь таке торжество в польських костелах, з яким пієтизмом приводять дїтий до виконаня сего акту і як цїле окруженє стараєсь звеличати ту важну хвилю в дитячім житю, в того поведенє нашого владики з дїтворою при згаданім торжестві мусїло викликати у кождого віруючого Русина велике огірченє. Бо і як-же поступив владика? Замість щоби звернути ся до дїтий з теплим словом та пояснити їм важність акту, до якого приступають, накинув ся владика на біднята, (переважно дїти низших кляс), що „за красно повбирані“ (дївчата були в білих убранях) а дальше взяв їх катехизувати. Трафилось, що одна або друга дитина під впливом зовсїм натурального страху, великого горяча та голоду не дала нїякої відповіди або злу відповідь. На велике згіршенє присутних владика реготав ся на цїлий голос з невлучних відповідий заполоханої дрібноти, сварив на дїтий, а вкінци виключив деякі від сьв. причастія. Розпочалось само причастіє. І знов стає владика перед клячучою в рядї дїтворою і питає катехизму, а дитину не уміючу відповісти полишає. Так сталось з кільканайцятьма хлопцями і дївчатами. Хто видїв стид тих поминених дїтий і їх заплакане обличе, той мусїв запитати: чи так ялось поступати епископови? Таж владика міг легко перейтись чи переїхатись до школи і там переконатись о поступах з науки релїґії; міг врештї запитати катехита а був би довідав ся, що від початку курсу до великодних сьвят, з причини слабости катехита, нїякої науки релїґії не було. Міг був також владика знати, що своїм поступком викличе лише згіршенє і нехіть до церкви. Чув я на власні уха, як одна з поминених дївчат сказала: „овва! перейду на польське, там не тілько не завстидають, а ще дадуть добре снїданє“. Ось-які наслїдки викликує крайно безтактовне поступованє о. Хомишина, який замість ужити свого становища і впливу для привязаня робочої верстви з Кнїгинина до руської церкви, лише віддрулив і знеохотив її своїм нечуваним поведенєм. І чи дивувати ся опісля, коли по містах менше сьвідоме руське населенє покидає свою церкву і народність та липне до польського костела, де кождого чемно і культурно витають а ще обдаровують? Справдї — ми, паства владики Хомишина, сьміло можемо травестувати його-ж власні слова: завидуємо Полякам, їх владик, котрі нїколи так не забувають ся.

— **Краєвий Видїл польонїзує!** З Косова пишуть нам: В послїдній хвили довідуємо ся, що до шпиталя, котрий має бути в дни 16. с. м. отворений в Косові для населеня повіта, призначив Краєвий Видїл польські матечки. Напись на шпитали поміщено, очевидна річ, також виключно по польськи. Поміщуванє польських матечок в повітї, де Поляки разом з напливовою інтелїґенциєю творять не більше, як 3% населеня повіта, годї уважати нам за що иньше, як провокацию місцевого населеня, тим більше, що є іспитовані до шпитальної служби руські служебницї, а межи ними 10 таких, котрі зложили іспит з відзначенєм. Дивує нас, що ся річ була можлива, хоть містоголовою тут. Повітового Видїлу є о. Михайло Вальницький, гр. кат. парох в Кобаках, дуже на релїґійнім поли взірцевий сьвященик і як треба би ся надїяти, великий приклонник свого обряду. До гр. Ст. Баденього вибирає ся сими днями в сїй справі депутация сьвящеників і селян.

— **Охорона дїтий.** Онодї відбуло ся засїданє комісиї педаґоґічно-лїкарської конісиї постійного комітету краєвого комітету „Охорона дїтий“ під проводом віцепрезидента „Ради шк. краєвої“, д-ра Гната Дембовського. По дискусиї, яку переведено над рефератом сов. двору д-ра Меруновича, в якій крім референта брали живу участь проф. учит. семинариї, д-р Михайло Коцюба й п. А. Александровичівна, обговорювано справу опіки над немовлятами під зглядом раціонального відживлюваня й лїченя (нагороди для материй, безплатна поміч для вбогих материй, засновуванє шпиталиків для дїтий, захоронок, виховавчого заведеня для дїтий упослїджених умово і т. п.). При кінци ухвалено: 1) зібрати як найточнїйші статистичні дати про всї заведеня, що служать справі охорони дїтий; 2) подбати про популярне представленє справи кормленя й піклованя немовлят, — гіґієни кормлячих материй і відживлюваня дїтий та про відповідне розповсюдженє сього виданя; 3) звернути ся до властивих властий духовних і сьвітських, о попертє в поодиноких напрямах, що відносять ся до сеї справи.

— **За помордованих в Чернихові** відбуло ся дня 1. червня с. р. поминальне богослуженє з парастасом в Девятниках. (Парастас принесла Вп. жена місцевого пароха о. Стисловського). Селяни складають жертви для оставших вдів і сиріт по убитих.

— **Проти поєдинків.** На конґресї антипоєдинкової лїґи, що почав ся передвчера в Будапештї явило ся загалом 200 заступників лїґи з ріжних держав Европи. Вчера прийшло до довшої дискусиї над квестиєю, чи членам лїґи треба заказати приниманє поєдинків. Італїйські делєґати домагали ся, щоб лїкарські палати заказали своїм членам удїлювати лїкарської помочи при поєдинках. Нїмецькі делєґати спротивили ся сему, заявляючи, що сего в Нїмеччинї не можна би перевести. Остаточну ухвалу відложено до найблизшого конґресу, який відбудеть ся в Берлїнї.

— **Борба з порноґрафією.** Француський мінїстер просьвіти Думерґ приготовляє проєкт закона проти порноґрафічної лїтератури, який предложить на найблизшій сесиї француській палатї. Не обмежуючи зовсїм лїтературної й артистичної творчости, буде нове право звертати ся лише проти творів, що мають характер чисто порноґрафічний.

— **Страшна контрабанда.** Хінцї з Сан Франціско хотїли перепачкувати 12 своїх земляків, котрим, як звісно, заборонений вступ до Сполучених Держав північної Америки. В тій цїли запаковано їх до великої скринї і вислано зелїзницею з анґлїйської Колюмбії до Сан Франціско. Коли скриня наспіла на місце і там її отворено, знайдено в нїй 12 трупів. Хінцї з причини браку воздуха подушили ся.

— **Жертви людоїдів.** До Антверпії повернули тепер з Конґо пасажири пароплава „Bruxelles Ville“ і розповіли про судьбу залоги пароплава „Vill de Bruges“, котрий затонув на ріцї Конґо. Пригода стала ся напротив давної стациї Уманґі. Коли судно з причини бурі старало ся причалити до берега, буря вхопила його і перевернула. Капітан Льондґрон і норвеґський поручник Ронінґ, котрі були на командантськім містку впали у воду. Обом удало ся видобути ся на беріг, але там зловили їх зараз туземцї, убили їх, затягнули в гущавину і там спекли та з'їли. На корабли було підчас катастрофи ще трох білих урядників конґських, котрі в тій хвили перебували в столовій комнатї; і їх також спекли та з'їли туземцї. Крім тих пятьох білих утопило ся ще 14 муринів. Топник пароплава, також білий, зійшов з розуму і його найдено в лїсї блукаючого.

— **Дрібні вісти.** Розправа проти Е. Снєґуцького false Васїнського і тов. за сповненє цїлого ряду крадїжий з вломанєм, пічнеть ся перед львівським трибуналом присяжних судиїв дня 16 с. м. і потриває 14 днїв. Розправу буде вести сов. суду кр. д-р Берзон. — Видїл краєвий розіслав окружник до всїх інтересованих сторін з повідомленєм, що з днем 1 червня с. р. установлено управу будови льокальної зелїзницї Львів-Стоянів з осїдком в Камінцї Струмиловій. Управителем будови іменований старший інжинїр Видїлу краєвого п. Роман Крижановський а його заступником інжинїр п. Фердинанд Ґіссман. Будова згаданої лїнії зелїзничої розпочинаєть ся рішучо і небавком буде де Стоянів сполучений зі Львовом. — Два тисячі ямарів в копальнї в Пятицерквах, що належить до Товариства пароплавства на Дунаю, почало страйкувати.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: н. Св. Отцїв, (лат. Сош. св. Духа). Позавтра, в понедїлок: Карпа (лат. Сош. св. Духа). Ві второк; Терапонта (лат. Фелїцияна).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар руського театру в Чернівцях.** Саля театру міського. Початок о годинї $7^1/_2$ вечером. Білєти продає театр. каса.

В недїлю, дня 7. с. м. (попол.) „Галька“ (вечер.) „Лїсова квітка“ Л. Яновська.

В понедїлок, 8. с. м. (останне представленє) „Наталка Полтавка“.

☐ **Курс пожарництва** для інструкторів пожарних товариств розпічне ся в львівськім „Соколї“ в середу д. 10. с. м. та буде відбувати ся вечерами від год. 7·30. Хто хоче з сего курсу користати, має вперед аголоситись або в „Соколї“ або в „Просьвітнім Кружку Акад. Громади“. — *Начальник курсу.*

☐ **фестин „Сили“** з танцями й забавами відбуде ся сеї недїлї дня 7. червня с. р. в городї „de Laus“ при ул. Личаківській ч. 122 (за церкв. сьв. Петра і Павла, стация трамваю електричного). Грати буде руська орхестра. Початок о год. 3 по пол. Вступ 30 сот. від особи. Чистий дохід, призначений на будову власного дому товариства у Львові. На случай непогоди відбуде ся фестин в слїдуючу недїлю дня 14 червня с. р.

> **30 лїт по матурі.** В Перемишли відбуде ся 6. липня с. р. товариський з'їзд укінчивших ґімназию в р. 1878. — *О. М. Копко, о. М Лїтинський, д-р Мантель.*

☐ **Загальні збори тов. Руська Бурса реміснича й пром. у Львові** відбудуть ся в понедїлок 8 червня о год. 7 вечір в льокали тов. „Зоря“ при ул. Краківській ч. 17.

> **Сьвящеників сьвітських народовцїв** потреба сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

Урядові вісти:

Іменованя і перенесеня. Намісник перенїс старостів: Йосифа Лянґе з Калуша до Березова, Болеслава Пілятовського з Перемишлян до Калуша, Адольфа Пунїцького з Городенки до Перемишлян, секретаря намісництва та управителя староства, Йосифа Днїстрянського зі Збаража до Городенки.

Намісник поручив секретареви намісництва Романови Журовському з Ряшева управу староства в Бібрцї, старшому комісареви повітовому Зидмунтови Рудницькому з Жовкви управу староства в Теребовлї, старшому комісареви повітовому Михайлови Завадзкому з Чорткова управу староства в Гусятинї, секретареви нанісництва Тадеєви Пйонтковському управу староства в Збаражи.

Намісник перенїс комісарів повітових: Михайла Совінського з Гусятина до Коломиї, Петра Пшибильського з Коломиї до Бохнї, Стефана Бєлїковича з Городенки до Гусятина; комісарів повітових: Тадея Гільда з Березова до Долини, Фелїцияна Строку з Долини до Печенїжина, д-ра Генрика Русоцького зі Сянока до Березова; конципістів намісництва: Александра Зарицького з Печенїжина до Львова, Марияна Міцкевича з Нового Торгу до Сокаля, Казимира Ґловінського зі Сокаля до Нового Торгу, Александра Висоцького з Бохнї до Ряшева; практиканта концептового намісництва Станислава Аґопсовича зі Львова до Городенки.

Нові книжки і иданя:

◇ **Отченаш в читанях.** Написав сьвящ. Олександер Коренець (,) катехит в Стрию. Жовква 1908. Ст. 104 + 2 нек. 16-ки (Цїна ?)

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 6. VI. Мария Козїєва, Вільки мазовецькі; Оля і Теофіль Гаванські, Бурштин; д-р Здзїслав Чаплицький, Закопане; Іван Гуньовський, Тарнів; д-р Лука Сафіян, Копичинцї; о. Кипріян Балинкевич, Ласківцї; Микола Захарясевич, Радимно; Лев Чачковський, Відень; Григорий Дяків, Жеребки корол.; Виктор Вендорф, Підкамінь; о. Іван Харлампович, Стариска; Стефан Янович, Тарнобжеґ.

Оголошеня.

Любі Послїплатники! Не можете закинути нам неточности — сього і від Вас маємо право жадати. Залеглости назначені у 5. числї нашої часописї просимо вирівнати як найскорше. — Ред. „Бжоли“ — Львів, Вірменська 25. 729 1—3

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всїлякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім“. 734 1—?

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

В Wiek'у Now'ім з дня 2 червня с. р. та в Głos'ї і Gońc'у з 4 червня с. р. помістив п. Бонїфатий Дарди „телєґраму“, в який доносить, будь то касу товариства „Samopomoc rolnicza“ до сотика обкрадено, при чім висловлює ся в непідхлїбний спосіб про саме товариство.

Не є правдою, начеби перед кількома днями касу товариства „Samopomoc rolnicza“ перед кількома днями до сотика обкрадено.

Правдою є, що з фондів товариства не згинув анї оден сотик, що управитель бюра, урядники і фукціонарі товариства не остають в нїякім відношеню спорідненя до себе, що всї є собі чужими і щиро працюють для добра товариства, котре безнастанно і знаменито розвиває ся.

Нїякого неладу в Товаристві нема і нїчо не грозить інтересам товариства.

Правдою вкінци є, що п. Бонїфатий Гарди, яко бувший тимчасовий управитель товариства „Samopomoc rolnicza“, зістав через Раду Надзираючу товариства „Samopomoc rolnicza“ за всїлякі „неправильности“ засуспендованим, а опісля, по переведеню дисциплїнарного слїдства, цїлком усуненим та що против него виточено процес за дефравдацию фондів Товариства і за обманьства.

Samopomoc Rolnicza

Pierwsze krajowe Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń żywego inwentarza (bydła) we Lwowie — ulica św. Piotra 9. 727 1—1

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї“

Д-р Евгеній Озаркевич

перепровадив ся до нового дому „Днїстра“ улиця Підвалє ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич

в Станиславові ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ“. 673 2-3

ЛІКАР

Д-р Григорий Гарматїй

осїв в Теребовлї і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 8—10

Д-р Зенон Пельчар

б. довголїтний закладовий лїкар ординує дальше в Трускавци віля „Софія“ з днем 15 мая. — Телефон ч. 3. 522 7—8

ТРУСКАВЕЦЬ лїкар заведеня д-р Т. Прашіль бувший асист. унїв. і секундар. краєвого шпиталю у Львові ординує від. 15. мая до 30. вересня с. р. Телефон ч. 2.

Ц. к. уприв. галицкий акцийний

БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

Відділ депозитовий

принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цїнні папери і удїляє на них задатки.

Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані

Сховки депозитові
(Safe Deposits.)

За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.

В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі зарядженя. 4

Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

ПЕРЕКАЗИ і ЛИСТИ КРЕДИТОВІ

на Париж, Лондон, Берлїн і всі заграничні міста видає

Банковий дім і контора виміни

Сокаль і Лілієн

Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 5 с

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

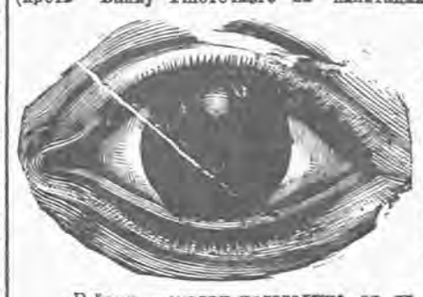

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Відзначаючий ученик VIII кл. ґімназ пошукує лекциї на селї на час вакаций. Ласкаві зголошеня під адресою: „Корепетитор Е. Ф.“ Poste restante. Львів. 781 1—4

Важне для Вп. емеритів або адвокатів!

Дім мурований о 6-ох комнатах в Янові під Львовом враз з огородом зараз до проданя. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла“. 682 3—3

На продаж 57 морґів поля, сьвіжого дубового корчунку І. кляси ґрунту з лїсничівкою віддаленого 20 кроків від стациї Мартинів коло Бурштина. Зголошеня до п. Majer Kornblüh Станиславів. 667 4—5

Фільварок на добрій земли є до продажи в цїлости або парцелями. Д-р Розенбаум, Львів, Коперника ч. 30. 681 3—3

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 2—10

„Емілїя“

перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 І пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже приступних цїнах. 423 18—20

Звертає ся увагу Впр. Отцїв і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича**, Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

Перша руська торговля нафти і приборів до сьвіченя С. КОЗЯКА

у Львові, Жулїнського ч. 9 поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвіченя і т. д. Приймає замовленя карткою. Безплатна достава. 628 4—8

Годинник з ланцушком тілько 2 кор.

З причини закупна великої скількости годинників, шлеський Дім Експортовий висилає: 1 величавий, позолочуваний, 36 годин ідучий, точний годинник анкер з гарним ланцушком за 2 кор. тілько з 3 лїтною письменною ґарантиєю. Висилка за послїплатою через шлеський Дім Експортовий A. GELB Kraków 5. За невідповідні звертаєсь гроші. 728 1—1

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Ученик з VI. кл окінченою пошукує лекциї на селї. Ласкаві зголошеня просить слати на адресу: „Ученик з VI кл. poste restante Перемишль. 730 1—3

Дім банково-комісовий.

Заступство на Галичину і Буковину чеських і віденьських банків.

Львів, площа Марійська 10 с.

Переводить скоро без вступних коштів. Пожички для п. п. офіцерів, Преп. Духовеньства, урядників державних, автономічних і банкових — військові кавциї слюбні, пожички гіпотечні на І. і II. місце. Кредит будівельний На відповідь треба долучити марку 619 5—6

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ**

Лінїя КУНАРД

найскорше

Пояснень удїляє безплатно Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 9—25

Публична продаж без викликаня і лїцитациї *лише з вільної руки*

„DOROTEUM“

у Львові, ул. Шайнохи

продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька лянкастрівок, шабель, епис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диванників намітох і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch“ тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флєтів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum“ купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лиш за надісланєм марки почтової на 20 сот. 558 —69

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Zacherlin

лише у фляшках де вивішені плякати. 525

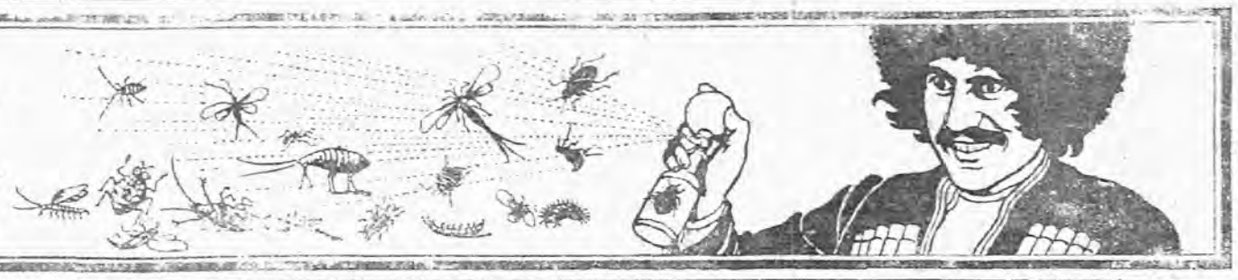

Cabaret Bristol ново-отворена сензацийна програма! Маша Дігнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером.
718 2—8

20 книжок за 4 корони!

Як довго запас вистарчить, продаю **20 ріжнородних книжок** між якими знаходять ся по 2 і 3 К, **за 4 корони.** Користайте з нагоди. Висилає ся лише за попереднім надісланєм грошей або за послїплатою.

Микола Грабчук
686 3—5 *Чернівцї, ул. Паньска ч. 16.*

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.
КУГС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цінники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий
механїк і специяліст
18 **Львів, Готель Жоржа.**

РУСИНИ!

Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише ТУТОК і ПАПЕРЦЇВ з першої галицько-руської фабрики

Евгена Біліньского в Збаражи

З доходу сеї фабрики йде на будову церкви в Сенаві 35%, на школи і бурси тов. педаґоґ. 10% а на вдови і сироти по сьвящениках 5%. — Держім ся поклику: **Свій до свого!** 735 1—?

ЛІПІК

в Славонії

726 1—5

Желїзниця, почта і телеґраф в місци.

Перворядні купелї, найбільший комфорт. Одиноке на континентї горяче, йодове, алькалїчне жерело, о температурі 64 степенів Цельзия. Надзвичайні лїчничі наслїдки при всяких катаральних аффектациях проводу травленя і мочевого, при квасно-мочевій диятезї, гістци, ревматизмі і ісхіясї, скрофульозї, рахітісї та всїх хоробах крови. Лїченє через питє води і теплі купелї. Заведенє водолїчниче. Інгалятория. Десять визначних лїкарів в місци.

Проспекти і обясненя видає **Дирекция.**

Поручає ся дешеве і совісне **артистично-ритовниче заведенє**

А. Зіґмана
у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 94—?

ДЛЯ ЛІТНИКІВ

Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом

покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.

Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість у Панї О. Калитчукової в Дорі. 645 4—?

Нове раці мальне лїченє.
Сьвідоцтва поважних лїкарів.
Нешкідливе, без лїків.

ХОРИМ НА НЕРВИ

горячо поручаємо набути брошуру Романа Вайсмана, яка появила ся в 22 виданю:

Ueber Nervenkrankheiten u. Schlagfluss Vorbeigung und Heilung.

Набути можна даром через книгарню:
FRANZA FISCHERA in Fünfkirchen.
576 2 5

Купелеве місце Кандрени

на Буковинї

в прегарній гірскій околици, віддалене від зелїзничої стациї Bad Dorna о 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє жентицею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані. Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENUL, Dorna Watra Bukowina.** 732 1—5

Найбогатша в углячий квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.
651 7—10

В Бруховичах під Львовом єсть до продання лїсиста парцеля о 1000□ сяжнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".

Де підемо на снїданє?

Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Днїстровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, їсти,
Як з приятелями у **Днїстровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165

ЛЮБІНЬ

купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сірчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком Гостець або ревматизм ставовий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золви, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї Жіночі хороби, особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сірчані купелї, боровинові, купелї з C O, ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, диета і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огріванї купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 4 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в I. і III. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонїчні полученя. В закладі добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 523 11—12

Закладовий лїкар **д-р Козеврій Обмінський.**

На сезон!

Зимові плащі, реверенди, одяги, унїформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цїлім станї, разом з підшитєм і ватованєм, і віддає ся зовсїм як нове, як слїд відпрасоване до дальшого ношеня.

Система Флюса. *Система Флюса.*

Специяльність:

фарбованє шовкової одежи і струсяного піря у всяких красках.

Знамените виконанє! Точна достава!
Дешеві цїни!

ЖИГМОНТ ФЛЮС

ц. к. наштучна, апремічна

дворна фарбяртура і хепральня.

284 10—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостинниця); II. Львів: ул. Батория ч. 20 (Саський готель); III. Краків: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівцї: ул. Панська ч. 13.

Лише 40 кр.

коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 8—10

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя
до
Півн. Америки Канади Бразилії

величезними поспішними кораблями

Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк	86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.)	103·60 зр.
Львів—Бразилія	85·60 зр.
Антверпія—Канада	70.50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до
Ґенеральної аґенциї для Галичини
Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
703 4—8

ПОЗІР!

Головна фабрика вудженин ІОСИФА ЛІНТНЕРА у Львові Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 поручає знані з доброти **шинки, ковбаси сїкані тонкі по 70 кр. за кільо. Солонина свійска по 85 кр.** за кільо *і інші вироби масарські по найдешевших цінах.*

На провінцию відсилає ся відворотною почтою.

Для Вп. купцїв значний опуст.
Склепи отворені від год. 6 рано до 10 вечером.

З поважанєм
706 2—? **Іосиф Лїнтнер.**

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

185

МОДЕЛІ

1908 **1908**

Марко Фаєрштайн у Львові, Городецька 59

Телефон 756. Поручає на догідні рати РОВЕРИ найлїпшої якости і марки: Kaiser, Special, Torpedo. Ріжні прибори наколесників по умірковaних цїнах завсїгди на складї. Цїнники даром і оплатно. 616 8—8

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплів і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.

Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до шитя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило

що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило

особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорта 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гігієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Дїля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, Т. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — **У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт.** 40711—36

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Парцеляцийне Товариство

„ЗЕМЛЯ"

у Львові

ул. Сикстуська ч. 43|б

Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телеґрамів: „Земля" Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в иших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно вызший процент і до поодиноких інтересів за виповідженєм після осібної умови.

На жаданє всякі інформациї.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.
37 22—54

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9 50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7 25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·45*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11 05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	3·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манєнких) Коперніка ч. 9

Ч. 126. Львів, понедїлок 8. н. ст. червня (26. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Півурядові викрути в чернихівській справі.

Краківський „Czas“ в числах з 4 і 5 с. м. містить про чернихівську подію статю свого львівського кореспондента п. н. „Czernichów“, котра з огляду на свій зміст і на орган, в якім поміщена, заслугує на те, щоб їй присьвятити особливу увагу. Статя ділить ся на три части: в першій представлено підклад події, себто справу винайму водного ревіру; в другій описана ситуация в дни 26 мая від арештованя ловлячих рибу до вистрілів; в третій розглядаєть ся питанє, хто винен вистрілам. Заки познакомимо наш загал зі змістом тої статї, зазначимо з гори, що вона основно ріжнить ся від всего того, що доси писала про чернихівську подію польська русиноїдна преса. Статя стараєть ся заховати всї вигляди обєктивности, нема в нїй тої лайки, яка звичайно в таких випадках повіню ллєть ся з польських органів преси на український рух, тільки є вияснюванє факту і його причин. Тільки „вигляди обєктивности“, се ще не обєктивність і статя „Czas-у“ зовсїм не є обєктивним представленєм справи, тільки має на метї виправдати поведенє жандармів у Чернихові. А що виправдуючи їх, не йде випробованими шляхами лайки на український рух і не приписує всеї вини „гайдамацькій агітациї“, тільки мусїла вибрати иньшу методу, методу позірної обєктивности, то се найлїпший доказ, що в Чернихівській справі вже занадто перехопили через край ті, котрих аж таким способом мусить виправдувати „Czas“. При тім треба не забувати, які відносини панують між органом краківських станьчиків і намісником Бобжинським. Сї відносини не тільки наводять на здогад, але просто не позволяють сумнївати ся в певність того-ж здогаду, що статя „Czas-у“ інспірована намісництвом, що намісництво доставило для неї материялів і аргументів, одним словом, що вона є зеркалом того становища, яке в чернихівській справі думає заняти найвисша полїтична управа краю.

В першій части статї, як уже сказано, представлено ті причини, які викликали подію з 26. мая с. р. Тут автор стараєть ся за всяку цїну доказати, що „фактично село Чернихів було знаменито обзнакомлене зі станом річи“ та що „про заскоченє і несьвідомість не може навіть бути мови“. Аргументи автора такі: Закон про риболовлю є ще з 31. жовтня 1887. р.; водні ревіри заложено ще в 1903. р.; офертову пертрактацию на дотичний ревір розписано ще обіжником з 10. червня 1907. р., а коли на означений реченець не внесено нїякої оферти, розписано таку-ж пертрактацию в-друге 17. лютого с. р.; крім того селяни відбували ріжні наради в сїй справі, збирали ся вносити оферти і т. д. Значить, справа всїм була відома. Так заключає автор. Але сам він мусить признати, що про винайм ревіру гр. Коритовському селян урядово зовсїм не повідомлено та що вже по тім винаймі селяни аж до критичного дня користали свобідно з усїх водних ужитковань.

Тепер перейдемо до другої части статї, де містить ся опис самої події. „Державець ревіру, обовязаний до заведеня рибного господарства, мусїв — на думку автора — зачати від того, щоб положити конець дикій риболовлї“. І тому післав лїсничого і жандармів, щоби арештували людий, яким перед тим нїхто не оповістив заказу риболовлї! Але автор з „Czas-у“ переконаний, що гр. Коритовський поступив як слїд, тим більше, що тих людий — як запевняє він — не арештовано, тільки „притримано“, щоб завести до громадської канцеляриї, ствердити ідентичність і списати протокол. Яка ріжниця межи таким „притриманєм“ і арештованєм і чи взагалї та яким способом вияснили ту ріжницю жандарми селянам, сього автор не каже, хоч дуже важна річ знати, чи селяни в своїй сьвідомости вважали себе арештованими, чи нї. Досить, що повели їх до громадської канцеляриї, що по дорозї товпа зросла, та що перед домом війта ситуация почала бути що-раз грізнїйша. Тут автор починає бавити ся в психольоґа, оправдуючи з психольоґічного становища війта, котрий на жаданє товпи не хотїв вийти з хати, а так само оправдуючи жандармів, що вони в кінцї мусїли ужити сили.

Приходимо до третьої і найважнїйшої части статї. „Хто перший стріляв?“ — питає автор і відповідаючи, що „його відповідь буде близька до правди, але не претендує бути незбитою правдою, додає знаменні слова: „Думаємо навіть, що слїдство, ведене тепер судиєю Добією, не дасть нам цїлої правди, але тільки правду в приближеню“. Те саме повторяє автор ще раз по своїх виводах на наведене питанє, заявляючи, що „цїлої правди не відкриє вже нинї навіть найстараннїйше веденє слїдство“. Сї слова, повтаряємо, дуже знаменні, бо вони виявляють тенденцию затушувати цїлу справу і вмовити як в суд так і в суспільність, що справу ту як неможливу до вияснення треба зложити ad acta. А що ся тенденция являєть ся на шпальтах органу намісника Бобжинського, то се наводить наріжні думки, з яких піднесемо поки-що тільки одну: Коли-б тут завинили селяни, а не жандарми, то анї власти анї органи польської преси — як се знаємо з довголїтного важкого досьвіду — не були би такі швидкі тушувати справу!

Отже хто перший стріляв? Автор станчиківського органу сим разом такий ласкавий для руських селян, що навіть згоджуєть ся виключити здогад, що перші взстріли дала товпа. Тільки — не даром. За виключенє сего здогаду обтяжаючого для селян, він зараз платить собі виключенєм другого здогаду, обтяжаючого для лїсничого Кіршнера, а саме, він всїми силами стараєть ся доказати, що Кіршнер зовсїм не стріляв. Що куля, знайдена в мізку хлопця Лалика є оловяна, отже не може походити з жандармського манлїхера, котрого кулї мають сталевий плащ, се на думку автора не є нїякий доказ, бо сталевий плащ часто розлїтаєть ся, а при тім куля має неначе відтиск M чи N, який буцїм то мали манлїхерівські кулї з перед 1884 р. А щоб доказати, що Лалака могла поцїлити жандармська куля, як тїкав від вікна, на се автор рисує навіть ситуацийний плян війтового подвіря.

Отже для автора є доказаним, що лїсничий не стріляв, а стріляли тільки жандарми, і то примушені до сього градом каміня з товпи. Коли вже навіть поминути питанє про те камінє, якого аж на другий день війтів синок поназносив до хати, то ще лишаєть ся отвертим друге питанє: чи жандарми остерегли товпу перед стрілянєм по приписам своєї інструкциї? Але автор з „Czas-у“ поминає й се питанє як очевидно невигідне для його тенденциї на боцї і переходить від разу знов на поле психольоґії.

„Нам не йде тут о суд, — пише він, — о виданє осуду, тільки о вияснене факту та о відкритє всїх психічних елементів, яких результатом була смерть 6 селян. І длятого стараємо ся зрозуміти духовий стан, в якім знайшла ся з одного боку товпа, а з другого жандарми. Коли-б ті зараз на початку збіговища були кольбами і баґнетами розігнали товпу (От що: брак енерґії в урядованю! — *Ред.*), може бути, що жертв було би значно менше. Але вони, маючи з початку перед собою головно жіноцтво, мимо волї (?) зволїкали, певні, що товпа сама розійдеть ся. Зволїканє було дуже довге, а в тім часї сила і роздражненє товпи значно збільшили ся, коли тимчасом їх роздражненє дійшло до кульмінацийної точки. — В кінцї вони видячи, що товпа, не розходить ся на їх зазив, прибирає тим самим (?!) грізну поставу, ужили оружя.

„Як ми вже зазначили, не засїдаємо до суду над жандармами. Навпаки, шукаємо при оцїнцї їх поступку чогось більше нїж чисто правних моментів. І власне те становище, яке займаємо, диктує нам потребу зрозуміня факту, а не судженя його“.

Бачите, як гуманно! Школа тільки, що у панів з „Czas-у“ і т. п. органів преси та гуманність проявляєть ся тільки тодї, коли треба оббілити жандармів, а нема її нїколи супроти народних мас. Чому автор „Czas-у“ не стараєть ся так само вияснити становищ селян з Чернихова до несправедливого по їх понятям водного закона, до несподїваного і нїчим неоправданого арештованя ловлячих рибу в критичнім дни, вияснити на тлї віковічних відносин двора до села і того становища, яке в тих відносинах займає в нас власть взагалї і з окрема жандарми?! Психольоґ з „Czas-у“ має тепле серце тільки для тих, що стали в оборонї інтересів дїдича ґр. Коритовського, але не має такого серця для селянської маси...

Ось-так виглядає донесенє органу теперішного намісника Галичини про подію в Чернихові. Панує в нїм тенденция виправдати жандармів і затушувати цїлу справу, а ся тенденция — з огляду на спосіб, яким вона переводить ся в статї, з огляду на ту позірну обєктивність, на той приличний тон, якого зрештою в подібних випадках і зі сьвічкою не знайшов би в польській пресї супроти українського руху — сама по собі є найлїпшим доказом, що в чернихівській траґедиї завинили виключно жандарми.

І коли донесенє „Czas-у“ мало-б означувати, що на такім самім становищі в тій справі стоїть найвисший шеф полїтичної управи краю, то се було би знаком, що його слова про безсторонність і справедливість властий остануть тільки — словами, як і за його попередників!

Товариство „Просьвіта“.

Нинї відбувають ся у Львові річні загальні збори товариства „Просьвіта“ при участи членів з усїх сторін нашого краю. Сього року минає вже 40 лїт від часу, як малий гурток молодих національних ідеалїстів поклав перші основи під се товариство, даючи почин до з'орґанізованого і плянового веденя нашої просьвітної дїяльности. З дрібних початків наше товариство завдяки працї і трудам цїлого поколїня української інтелїґенциї й селянятва зросло на нашу найповажнїйшу і — можна сказати — найбільш заслужену для піддвигненя нашої народної маси культурну орґанїзацию. Кождий рік розвитку „Просьвіти“ зазначив свій нестертий слїд в історії наших щоденних змагань коло національного осьвідомленя і культурного піднесеня найширшої верстви нашого народа. Тож нинї, в дни загальних зборів, може кождий член нашого товариства і кождий учасник його працї з відрадою розглянутись у білянсї дїяльности „Просьвіти“ за минулий рік тай взагалї за весь час істнованя того товариства.

Образ розвитку й теперішного стану товариства маємо в друкованім „Зьвітї“, котрий за сей рік вийшов обширнїйший і богатший в дати і інформациї, нїж в минулих роках. З того звіту виберемо найбільш характеристичні й цїкаві дати про силу і дїяльність нашого товариства. Та перед тим одно мусимо піднести, а то: „Просьвіта“ є в нас одинокою інституциєю, яка веде ту працю, котру з польського боку веде цїлий ряд товариств богатих і щедро з публичних, краєвих і державних фондів субвенціонованих; та нетільки з підпомогою публичного гроша живуть і розвивають ся всякі польські „Towarzystwa szkoły ludowej“, — їх сила і значінє лежить перш усього в тім, що загал польської суспільности безпереривно присьвячує їм свою найпильнїйшу увагу, та не жалує нї коштів нї трудів на скріпленє і розширенє їх дїяльности; особливо в нашій частинї краю, де Поляки ведуть експанзивну полїтику, в кождім глухім кутику, де знайдеть ся гурток Поляків, вони засновують кружки своїх просьвітних товариств та з цїлою форсою ведуть свою польонїзаторську роботу серед руського населеня. Що з нашого боку нема відповідно сильного і широкого протидїланя тій роботї, що наші люди далеко не так інтензивно працюють коло здобутя нових теренів для „Просьвіти“, як східно-галицькі Поляки, — се без сумнїву відчуває кождий з нас, хто хоч трохи приглянув ся акциї з одного і другого боку, — сього певно є сьвідомі й ті, котрі нинї з'їхались на загальний збір „Просьвіти“.

Та про те — ми з гордістю і вдоволенєм можимо глянути на білянс дїяльности нашого товариства. Коли мірилом зросту „Просьвіти“ має бути число її членів, то потрібні дати подає отсе зіставленє з остатного десятилїтя:

В 1898 р.	прибуло	1.137	членів
„ 1899	„	944	„
„ 1900	„	1.182	„
„ 1901	„	1.000	„
„ 1902	„	1.063	„
„ 1903	„	1.203	„
„ 1904	„	1.359	„
„ 1905	„	941	„
„ 1906	„	1.070	„
„ 1907	„	1.379	„

Кидаєть ся в очи, що в роках великого полїтичного розбурханя нашої суспільности наше товариство побільшало ся більшою скількістю членів, нїж у звичайних часах.

Загальне число членів, котрі приступили до „Просьвіти“ від часу її заснованя до кінця 1907 року, виносить 20.818.

Членські вкладки принесли товариству в 1906 роцї 11.690 корон, в 1907 роцї 17 558 корон. Коли порівнати ті числа зі скількістю членів товариства, то покажеть ся не дуже відрадна річ, а саме, що ще не всї члени зложили вкладки та що мабуть богато членів-інтелїґентів вдоволяєть ся плаченєм вкладки в квотї 2 корон, зниженої виключно для селян; коли пригадати, що в анальоґічних польських товариствах селяни взагалї є вільні від вношеня вкладок та що інтелїґенти платять розмірно високі вкладки, то ся анормальність у „Просьвітї“ буде представляти ся тим яркійше.

Підмога з краєвих фондів для товариства на видавництва виносить 6.000 корон на рік, — квота сьмішно дрібна в порівнаню з краєвими субвенциями для польських просьвітних товариств.

З кінцем 1907 року мала „Просьвіта“ 39 філїй. Перед кількома днями наша часопись подала статю Вп. о. Глодзїнського, де подано спис філїй та зреферовано коротко звістки про їх дїяльність; повтаряти ті звістки не будемо, — піднесемо тільки, що на першім місци в інтензивній і пляновій дїяльности стоять філїї в Стрию і Мостисках. Завданєм наших людий буде оживити і розворушити ті (нечисленні впрочім) філїї, котрі заснїтились і не проявляють нїякої дїяль-

П. Карманський.

Льоврана.

Конець лютого. Потяг пересадив за Сянками границю і з трудом суне ся над пропасти угорського Бескиду, серед великанських снїжних засипів, аж поки не зачне спускати ся на угорську рівнину. Зникають бідні села з маленькими хатами, вкритими соломою, а натомість виступають веселі оселї з мурованими домами; значить ся, ми минули Русь, а їдемо долами, заселеними Мадярами. Дорога нудна до нестями. Простакуватість і грубість Мадярів відома кождому, хто виїхав хоч би дві стациї поза галицько-угорську границю. — Мадяри чують ся панами але панами з передвчера, панами без культури; се бє у вічи на кождім кроцї. За нами столиця Угорщини; потяг несеть ся щораз низше на південь. Снїги зникають, показує ся зелена трава і розлогі лани пшеницї. Дармо шукав би ти вузких загонів, порізаних межами: куди не глянеш, скрізь тягнеть ся один безмежний лан. Аж коли об уши вдарить слово славянської мови, що йно тодї видко, як лани розсипають ся на дрібні парцелї, щойно тодї виступає перед очима славянська індивідуалїзация, убожество і привітливість. Минаємо Загреб, а згодом стаємо знимати ся камінним Карстом серед снїгів і пустелї. Аж вкінци замерхтить перед нами сафірове плесо Кварнера і серце забєть ся, як на стрічу довго дожиданої любки. Довго ще крутить ся зелїзничий шлях понад залив і плесо нераз єще щезне зперед наших очий, як гарна кокота, що знає всї штучки приваблюваня. Наконець в'їзджаємо в короткий тунель, а як виїдемо з него, найдемо ся зараз в самім містї Фюме. Нас огортає ранїшний холод весни, мійський гамір і звичайна охота бічи як стій до порту, де дрімають пароходи, спочивають після довгої, далекої дороги. Лишаємо нїчим незамітне, мале Фюме і їдемо на південь здовж берегу Істриї. Корабель пересуваєть ся здовж камінних верхів, що замикають залив півколесом і спадають до него досить лагідно, минає Вольоску, умаєну гаями Абацию, прегарну ґрупу кипарисів в Ічічі, залив Іки і за добру годину стає в пристанї Льоврани.

Легенький шірроко, море плюскає об камінні стовбури берега, гріє тепле сонце, а кругом на горах яснїють снїгові поля; а ген на північ сїріють плоскі береги острова Велїя, за яким в віддалї яких 100 кільометрів зарисовують ся хребти дальматийського Велєбіту, а на південь розсїв ся похмурий, пустий, суворий остров Керзо.

В протиставленю до Абациї, сеї старої розпустницї, яка має вже свою історию та стоїть на степенї найбільш комфортових европейських огнищ забави щасливих сего міра, Льоврана є щойно на дорозї до розцьвіту. Сьвіжа і молода соперниця своєї старшої сестри на австрийськійРівієрі, дає вона правдиві чари спокою і поезиї тим, хто прагне від дихупісля буденного житя-працї мозком і нервами. Примістила ся на березї при гостинцї, що провадить з Фюме до Полї, малою купкою старих, дивоглядних домиків, які стрічаєть ся тільки по італїйських кастеллях; стиснулась при крутих, вузеньких, холодних уличках, під камінними горами, вкритими гаями благородних каштанів, лаврів, смоковниць та оливок і від маленької площі зі старим розлогим деревом „льодоньо“ (celtis australis), під яким колись сходила ся громадська старшина на раду і суд, витягає два рамена нових веселих привітливих вілль, серед городів, плятанів, кипарисів, туй, рож, бресків, міґдалів, бамбусів, камелїй, пальм, бананів, ґранатів, маньолїй, букшпанів, розмаринів та иньших еґзотичних ростин і подає на півночи руку Іцї, а на південь тягнеть ся ген-ген до провалу Медвеї, над яким лежить суворий, сїрий, задумчивий хребет Monte Maggiore (1496 м.).

Сама Льоврана стара і виводить свій початок від історичної римської родини Аґріпів, що збудували тут для себе лїтню палату. А лаврові лїси, що вкривали колись склони тутешнїх горбів, дали оселї назву. Під стїнами оселї, яка зросла вже до значіня городка, бють ся в р. 718 Льонґобарди проти Славян, а в р. 799 звонять тут щити і мечі Аварів. Тринацятий вік стрічає Льоврану вже на стільки сильною, що вона бунтує ся і відмовляє тодїшній королевій Адриятику, Венециї, плаченя данї. Пізнїйше хитає ся вона між підданством Венециї, то знов Австриї, в р. 1537, коли Венеция станула до нової боротьби за панованє над Кварнером, іде Льоврана з димом; терпить нову пожогу в р. 1630 у війнї еспанській, а потім єще нераз прислухують ся жінки Льоврани, як їх мужі і сини борють ся з ріжними ворогами, аж поки р. 1813 не порішає остаточно долї сего городка, підчиняючи його враз з цїлим побережєм під скиптр Габсбурґів.

Нинїшня Льоврана числить враз з приналежною до неї Ікою, Сан Франческом, Опріцом та Тулїсевіцою около 4000 жителїв, з яких часть, особливо місцевої „аристократії“ є Італїянцями, а демократию, себ то жителїв дальших кутків, робітників і рибаків, становлять Хорвати. І бачимо тут таку саму появу, як у нас, по східно-галицьких місточках: Італїянцї, хоч є в меншости, чують ся панами, нехтують своїх сусїдів, Славян, викпивають їх піснї і нераз приходить до антаґонїзмів, які доводять до побоїв. Бундючно ходять Італїянцї понад беріг моря, сьпівають гордо пісню: „Nostra terra italiana — Porta nome di Lovrana“ — а тимчасом в тутешній церковцї, — як на глум, — бачимо одиноку в римській церкві аномалїю: службу божу відправляють на живій хорвацькій мові... А усї майже аристократичні родини Льоврани носять славянські назвиска, дарма, що вони у своїй глупій соромливости признають ся до Італїянцїв; з них бє повним жерелом славянська дрянь, яка провадить всюди і все до асіміляциї, де тільки бідний Славянин зіткне ся з иншою расою. Одно дасть ся сказати на похвалу тутешнїх Славян, а іменно, що вони останнїми часами стають еманципувати ся, беруть ся до пильної працї на просьвітнім і економічнім полї і стають до конкуренциї з культурнїйшими від себе Італїянцями та заїлими асіміляторами Мадярами.

Лишім властиву Льоврану, а киньмо оком на Льоврану чужинцїв, що з'їзджають ся тут з найдальших країн на два сезони: весняний, що виповнює собою місяцї лютий аж до мая, і лїтний, від липня аж по жовтень.

Льоврана, як сказано висше, нова і щойно від кількох лїт напливає до неї велика скількість чужинцїв, яка доходить останнїми часами до пять тисяч річно. Клїмат єї лагідний, навіть лагіднїйший, чим клїмат сусїдної Абациї (пересїчна річна температура +14° Ц., а снїги на долинї велика рідкість і в зимі майже нїколи не спадає термометер до зера, а буває і таке, що при шірокко нераз в зимі підскакує він до +18° Ц.); вода містить в собі чимало мінеральних частиць, з чого на саму сіль припадає около 30‰, а температура води в лїтї як раз пригожа до купелїв (в маю 17·8°, в чернї 23·1°, в липни 26·5°, почім знов мірно спадає). Треба ще згадати про чудовий воздух, що з одного боку фільтрує ся на морських просторах, а з другого боку пересякає пахощами гірської фльори.

І не дивниця, що сей благословенний закуток, що скрив ся перед студїною і вітрами під захист гір, стягає з кождим роком більшу скількість людий, що глядають спокою, підкріпленя сил та краси.

А краса бє тут жерелом чарів. І коли зійде сонце та на золотисту глубінь впаде мертва тиша, а острови окутає муслин сїрої імли; і коли після півдня заворушить хвилями теплий шірокко а об скелї берегів бють нераз і кількаметрові буруни та виють, бачить ся, в скаженім болю; і коли під захід сонця втихомирить ся плесо, а його опалеву поверхню перерізують смуги сафіру або селядину, ворушать весла чайок що несуть ся над нею гей білі меви та зеленять і червонять рефлєкси надбережної зелені і червоної землї, що виглядає місцями зпід камінних стовбурів; і коли в місячну ніч впаде на хвилї цїла плахта срібного сяєва, а з далї несеть ся мелянхолїйна пісня баркара, сила хвиль і вільного простору — кождої хвилї сходить на втомлену душу чоловіка спокій, забутє і якась містика, що межує з солодкою задумою. Заслухавши ся в плюскіт хвиль, що безвпинно обнимають і цїлують скелї, хочеть ся впасти на колїна перед містерією творчости природи, отворити душу перед невідомим богом краси і сповідати всї буденні нїкчемности, якими осквернюємо храм сего бога, сплакувати всї перебуті терпіня і пригортати цїлий сьвіт до обновленої душі, очищеної і облитої гісопом благодарних, гарних почувань.

Піднести тут ще годить ся, що одним з найкращих пансіонів Льоврани є пансіон „Central“ з dependance'ом „Villa Najade“ зараз біля мольо над берегом моря, під управою привітливої, інтелїґентної газдинї п. Романчукової.

ности, та піднести всі філії на той рівень, на якім стоять дві, вище названі, чільні філії.

Основою просьвітної діяльности нашого товариства є читальні. Нових читалень завязало ся:

в 1906 році . . 143
в 1907 „ . . 148

Всіх читалень було з кінцем 1907 року 1924. Їх розміщене по повітах подане в покликаній вище статї о. Глодзінського; підчеркнено там також, котрі читальні в своїй діяльности спеціяльно визначають ся.

Видавництва товариства „Просьвіта“ рік за роком представляють ся богатшими, цікавійшими і добірнійшими. В останніх роках управа товариства зі здвоєною пильностию звернула ся до піднесеня видавничої діяльности. Крім звичайних членських книжочок (котрих зміст і добір в останнім році був дуже гарний, товариство видавало ще місячний (тепер уже двотижневник) „Письмо з Просьвіти“, неперіодичні, дешеві читанки народні „Просьвітні листки“ та книжки з серії „Руської Письменности“. „Письму з Просьвіти“ побажати-б треба більшого розширеня, що ж дотикаєть „Руської Письменности“, то справдішна подяка належить ся за се видавництво товариству „Просьвіта“ та невтомному редакторови того-ж видавництва, послови Юліянови Романчукови, котрий своїми заходами дав нашій суспільности цілий ряд дешевих і вміло зредагованих видань наших старших письменників, відсьвіжуючи осьтак їх твори для нашого молодшого покоління.

Господарсько-промислові справи займають також важне місце в діяльности товариства „Просьвіта“. В першім ряді були вони предметом діяльности зложеної недавно в нутрі товариства „Комісиї господарсько-промислової“, котра за короткий час свойого істнованя з'уміла запрезентуватись такими гарними результатами, про котрі подрібні дати і звістки знаходимо в „Звіті“.

Кінчимо сей короткий огляд бажанєм, щоб наше заслужене товариство розвивало ся дальше зі ще більшою скоростию та щоб на найблизших загальних зборах воно могло показати кількакратно більші успіхи, ніж ті, котрі занотував сьогорічний звіт.

А до сього потрібна співучасть і поміч цілої нашої суспільности.

Карно-судові репресиї.

(Допись з Перемишля.)

В днях 6 і 7 с. м. відбулась перед звичайним трибуналом в Перемишли судова розправа, яка серед перемиської публики викликала велике заінтересованє. Мимо обмеженя вступу, який був дозволений лише за білєтами, саля була битком наповнена. На лаві обжалованих засїло шістьох учеників VII кляси перемиської української гімназиї (Стеф. Калинович, Вол. Котецький, Тит Весоловський, Яр. Яворський, Остап Охримович) і субєкт торговлї Донковського — Стефан Романовський. Акт обжалованя закидає їм, що дня 13 цьвітня с. р. вечером вертаючи з реставрациї Гендзля до дому приставали на улиці і сьпівали: „Наш Січинський най живе! Ми йому вінок! Граф Потицький най гние!“

Подія та характеристична сама собою, бо сьвідчить о поведеню шкільних властий супроти нашої шкільної молодїжи, а відтак не менш характеристичний і епільог тої справи, котрий розіграв ся в судовій салї. На донос аєнта поліциї, що студенти української гімназиї були в одній з реставраций в Перемишли, та що відтак мали сівати на дорозї повисші слова, ц. к. краєва рада шкільна без провіреня факту і не вижидаючи судового порішеня тої справи, релеґує невідклично шістьох студентів з усїх гімназий в Галичинї. Одним почерком пера руйнує шість молодих екзистенций!

Не менш цікавий і вислїд розправи. Вже сам склад трибуналу вказував, що се трибунал зложений для береженя маєстату ображеної Польониї. Предсїдатель — Гладишовський, полякуючий москвофіл, котрий говорити по руськи не вміє, — вотанти: д-р Мандибур „były Rusin“, — Ольшевський, austryacko polski urzędnik і Альбіновський загально-звісний вшехпольський шовініст. Але мимо того Поляки мали безличність твердити, що трибунал зложений з двох Русинів (??) і двох Поляків дає повну ґваранцию справедливого осуду. Обжаловував заступник прокуратора, Бєрацкі. Оборона спочивала в руках д-ра Загайкевича, д-ра Коса і д-ра Пайпера.

Сензациєю і головною підставою обжалованя та доказового поступованя був аєнт Дембіцкі. Зміст його зізнань в коротцї такий: Бачив, як ґурток студентів, опустивши реставрацию Гензля, йшов ринком в напрямі до вул. Францішканської, а по дорозї приставав і присьпівував інкриміновані слова. Чи котрий з обжалованих сьпівав, сего твердити не може, не може також сказати, щоби всї сьпівали.

Предс.: Кілько разів приставали і сьпівали?

Сьв.: Три або чотири рази.

На відповідні питаня предсїдателя подає місця, де обжаловані сьпівали, при тім однак путаєсь і заявляє, що може не приставали аж 3—4 рази, але два рази то певно. В огни перехресних питань предсїдателя і оборонцїв плутає ся чим раз більше, вкінци покликуєсь на свою присягу.

Поява сего сьвідка на салї викликала загальну консернацию. Є се чоловік можливо найнизшої інтелїґенциї. Екс-жандарм і екс-фельдфебель шукаючий щастя як аєнт поліцийний. Мов кіт за пташкою — його ipsissima verba — так він слїдив за обжалованими, коли вони вийшли з реставраций. Се клясичний тип психопатольоґією діткненого маніяка, який опанований хоробливою ідеєю о злочинах, добачує їх на кождім кроці, у якім небудь вимовленім імени дослухує ся імени Січинського і Потоцького. Лише крайно тенденційна злоба, або комплєтна психоза вкладала йому в уста зізнаня, яких неправдивість у всїх можливих точках виказало сімох під присягою переслуханих сьвідків. Серед огню питань трибуналу і оборони супроти згідних, категоричних зізнань сімох найріжнорідніших а вірогостойних сьвідків, сей аєнт поліциї має тільки одну відповідь: „Всї сьвідки крім мене зізнали фальшиво!“ А між иншими двох сьвідків (п. Фесняк, платничий п. Бориса і п. Тарнавський, властитель бляхарської робітні) зізнало зовсім категорично, що в критичнім часї „пан“ аєнт поліциї чогось неґевно стояв на ногах, що хитав ся мов та тополя, що то коріем в землї добре держить ся, а верхом гойдаєсь на всї сторони, і що робив вражіне чоловіка пяного; навіть двох службових товаришів Дембіцького, рівнож як і він аєнтів поліцийних (Ґринєвич і Кіця), не були в силї сказати, що аєнт Дембіцький в часї, коли ціла подія мала місце, був тверезий. Пятьох сьвідків, які з обжалованими пили, нїчо не мали спільного, заявляє під присягою, що в критичнім часї стояли на ринку, де інкримінована подія мала мати місце, що видїли обжалованих від першої хвилї, коли вони на ринку показали ся аж до хвилї арештованя і категорично заявляють, що студенти йшли зовсім спокійно, що безусловно нїгде не задержувались і навіть півголосом не сьпівали взагалї нїяких пісень. Заявляють, що колиб були обжаловані в ринку що небудь сьпівали, то сьвідки мусїлиб були се чути, бо була се ніч тиха, ясна і спокійна.

Ось результат доказового поступованя, яке тревало в суботу від год. 9. рано до пів до 2. поп. і від год. 4. поп. до пів до 10 вечер. Неділю від год. 10. рано до 2. поп. виповнили промови прокуратора, оборони і наради трибуналу. Оборона йшла в трех напрямах, квестіонуючи предметове, підметове і юридичне єство чину. Виказала цїлу етичну і моральну чистоту аґента-сьвідка. Виказала психопатольоґию його психози і спеціяльно подразнений чи то алькоголем чи чим иншим стан ума Дембіцького в часї, до котрого його зізнаня відносять ся. Виказала суперечність між низько-інтелїґентними зізнанями того сьвідка, а категоричними зізнанями всїх инших сьвідків.

По нарадї трибуналу, яка тревала три чверти години, оголосив предсїдатель вирок, яким пятьох обжалованих зовсім увільнено, а Стефана Калиновича і Тита Весоловського узнано виннými провини з §. 305. зак. к. і засуджено їх на кару 14 дневного арешту.

Сей засуд був для всїх несподїванкою. Сталося щось, чого нїхто — не виключаючи й польської публики — не сподївав ся. Заводові правники, заходять в голову, як трибунал — супроти переведеної розправи — буде свій вирок мотивувати. Засуджені розуміють ся зголосили зажалене неважности і відклик що до засуду на кару арешту без заміни на гривну. За кілька місяців в тій справі скаже своє слово найвисший трибунал справедливости у Відни.

Я.

З внутрішної полїтики.

Пляни правительства.

Крім буджету мав парлямент ще перед лїтними фериями полагодити кілька инших законопроєктів а передовсім в справі підвисшеня контінґенту рекрутів краєвої оборони, сербського торговельного договору та в справі підвисшеня горівчаного податку. Та перепони, на які стрінули сї проєкти в палатї, переконали правительство, що буде ще добре, як воно добуде згоду парляменту на сї законопроєкти хочби аж в осени. На осінь відложив вже президент міністрів справу підвисшеня рекрутів краєвої оборони і ухваленє торговельного договору з Сербією. Хоч предложене про горівчаний податок стрінуло ся в парлямєнтї також з опозицею, правлячі круги ще нерозпрашали ся з надїєю переперти його ухваленє ще перед лїтними фериями. Разом з сим законопроєктом буде полагоджена також справа санациї краєвих фінансів.

Безробітє на унїверзитетах.

Засистованє викладів проф. Вармунда повело за собою серіозний відрух між поступовим громадянством а особливо між вільнодумним студенством, яке в оборонї свободи науки виступило з загальностуденським безробітєм. Наслїдком чого безробітє засистовано в середу виклади в Ґрацу, в четвер у Відни, в Празї на обох унїверзитетах, а в пятницю в Чернівцях. Передом відбули ся там збори голов всїх вільнодумних товариств черновецьких студентів, на яких ухвалено прилучити ся до загального страйку. Жидівське студентство, не можучи забути кривди заподїяної нїмецькими буршами проф. Малєрови, приступило до страйку зовсім самостійно. Не прилучили ся до загального страйку польські і румунські студенти, а то з огляду на своїх союзників в парлямєнтї — християнських соціялів. Ректор д-р. Козак, побачивши в пятницю рано перед унївезитетом споре число студентів, що не впускали на унїверзитет своїх товаришів, трохи з'їритував ся і рішучо перестеріг студентіа перед страйком. Однак коли депутация заявила йому, про непохитну постанову студентів, появило ся на чорній таблиці оголошенє, що виклади засистовано.

В Галичинї не страйкують на жадній висшій школї, бо подавляюча більшість польського студентства займаєть ся тільки „narodow-ою“ пропаґандою, а про свободу науки не турбуєть ся, так само як еї професори.

Через те, що настали сьвяточні ферії з приводу лат. зелених сьвят, настала в студентських заворушенях перерва, бо виклади і так не відбувають ся.

Зараз по сьвятах пічнуть ся у Відни переговори над услівями задля привернення нормальних відносин на унїверзитетї. В середу відбудеть ся в столици держави конференция ректорів всїх австрийських унївезитетів, яку скликав телєґрафічно мінїстер просьвіти д-р Мархет. До тогож покликано до Відня й проф. Вармунда, де він почне переговори з академічними й полїтичними кругами; здаєть ся, що він буде мати нагоду конферувати також з Мархетом.

Інсбруцьке студентство розіслало вже своїм товаришам по инших унїверзитетах условини, під якими можна би перервати страйк а то по призначю мінїстерства, що проф. Вармунд має право в лїтнім семестрі відбувати семинар з церковного права й викладати право подружне та що в зимі може почати свою необмежену професорську діяльність.

Клєрикальне студентство внесло до сенату віденського унївезитету протест проти засистованя викладів, яке вимусили нїмецько-радикальні й вільнодумні студенти.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Промова п. д-ра Костя Левицького

виголошена в державній радї д. 29. мая 1908 при ґенеральній дебатї буджетовій.

(Конець.)

З окончинним установленєм безпосередних податків, з так важною реформою податків домово-клясового і домово-чиншового — бо й сей, треба признати, є дуже важний для міст — звязано також окончине управильненє участи країв в державних доходах, отже санацию краєвих фінансів. Як читаємо в статистичних виказах „Die Länderhaushalte der im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder“ з р. 1907. в зошитї I. на стор. 86. і 87., дістають краї з доходів державних безпосередних податків 6,586.272 кор., а з податку від горівки 18,991.140 кор., разом 25,577.412 кор. Як бачимо, і тут найбільший поратунок походить з горівки, бо з безпосередних податків дістають краї не сповна 7 мілїонів, а з горівки около 19 мілїонів, річно.

Дальше постановляє закон з дня 25. жовтня 1896. (В. з. д. ч. 220.) в X. артикулї 10—15 проц. опусту з ґрунтового і домового податку, так що призначена для країв на санацию краєвих фінансів часть особисто-доходового податку ще зменшає ся. Отже кола приступить ся до реформи податку ґрунтового, особисто-доходового і спадкового, то опусти є цїлком без предметові і, коли вони для поодиноких податників не мають нїякої вартости, то разом зібрані дають велику суму для країв.

Оттак доходимо до відповіди на порушене мною питанє, який фінансовий плян міг би нас повести до цїли і уздоровити краєві фінанси. На мою гадку потрібна до сього дальша реформа безпосередних податків по мисли Штайнбаха, значить, треба в доходовім податку завести з одної сторони мінїмум екзистенциї, а з другої сторони висшу прогресию і сю саму зясаду треба перевести не лише в особистих податках, але у всїх инших та аж тогдї, коли безпосередні податки були би невистарчаючі, взяти ся до оподаткованя річий комсумциї.

Коли возьмемо ся до систематичної реформи безпосередних податків з як найбільшими полекшами для найбіднїйших верств, а з прогресиєю у висших клясах, то здобудемо з більших доходів у спадковім і особисто-доходовім податку велику суму, котрої частину можна буде віддати краям для санациї краєвих фінансів.

Колиж з полїтично-соціяльних причин має бути податок від горівки підвисшений о 50 міл., котрі спадуть тягарем на убоге населенє, то мусимо за сю жертву домагати ся, щоби за се Галичина діставала більшу поміч ніж доси.

Висока палато! Споримо тут о аґрарні і промислові інтереси. Против селянства стають робітники задля дорожнечі живности, котра є в інтересї одних, а противить ся інтересам других. І так бачимо, що в кругах робітників, селян і промисловців з дня на день росте невдоволенє і чимраз голоснїйше проявляє ся. Се знак, що держава не сповнює своєї задачі, бо вона повинна не допускати до таких конфліктів.

Правительство, кажуть, опікує ся тепер селянством; але положенє наших селян таки не є до позавидуваня. Позволю собі пригадати слова заступника правительства, мінїстериального радника Біндера, котрий на засїданю угодової комісиї д. 22 падолиста 1907 сказав, що „Галичина є найцїннїйшим краєм для вивозу худоби і, коли галицький мужик не може продати худоби, особливо свиний, то він тратить можність істнованя“. Отсей то галицький мужик — то весь здобуток, яким наше сїльське господарство може повеличати ся під опікою правительства!

Помагаємо собі наглими внесенями в разах надзвичайної нужди; але така жебранина не може повести на властивий шлях. Гадаємо, що за таке підвисшенє податку від горівки мусимо троха більше жадати; мусимо домагати ся дійсної помочи, і то на поли аґрарної полїтики і промислу; мусимо домагати ся, щоби тисячі малоземельних господарів і робітників, котрі тепер мусять опускати край, щоби глядати хлїба, знайшло прожиток в краю. Жадаємо реформи селянського кредиту, жадаємо від держави опіки і помочи при набуваню землї нашими селянами і малоземельними господарями. Жадаємо виразно як-раз тепер підпертя спілкового духа у селянського населеня, щоби промисл краю міг розвивати ся при теперішних обставинах на підставі самопомочи. Бо поки наше сїльське господарство не буде приносити доходів і не стане відпорним, то ми будемо лише бороти ся з нуждою.

Признаємо, мої панове, що фінанси поодиноких країв справді вимагають уздоровленя, бо краї мають свої конституційні задачі, котрі в остатних часах дуже зросли, а держава майже всї нові жерела податків забрала для себе; з другої-ж сторони мусимо сказати, що наше населенє вже тепер двигає занадто великий тягар податків і краєвих додатків до податків, так що годї звалювати на податників ще більші тягарі. Длятого є конечна плянова реформа податків, а особливо податку доходового. Оправданим було би жаданє, щоби держава переняла на себе народне шкільництво та видатки на кватированє війська і жандармериї, бо все се є задачі держави.

Треба також нероздільно сполучити реформу краєвих фінансів з реформою адмінїстрациї, щоби скріпити автономічні тїла громадські і завести одноцїльне і справедливе уладженє повітів. Аж до закону з д. 18 мая 1868 (В, з. д. ч. 44) першою інстанциєю були повітові уряди, в котрих сполучене було судівництво з адмінїстрациєю; аж тим законом розділено у всїх інстанциях полїтичну адмінїстрацию від судівництва. А таки й тепер круг ділання староств є так великий, що по 40 роках показує ся дальший поділ конечним. Так треба би від повітової адмінїстрациї відділити справи шкільні, військові і податкові, щоби властива адмінїстрация свобідно могла сповняти свої задачі.

В інтересї адмінїстрациї оказує ся річию конечною по мисли соймових ухвал і обітниць правительственних заступників звільнити громади від полагоджуваня справ припорученого їм обсягу або винагороджувати їх за те.

Коли би санация краєвих фінансів мала наступити без реформи адмінїстрациї, тогдї ся реформа, хоч загально уважаєть ся її конечною, сталась би неможливою. В сій справі ми є иншої гадки як панове з польського кола. Пригадую тут слова голови польського кола д-ра Ґломбінського, сказані в сій палатї д. 11 ґрудня 1907: „Польське коло є за справедливою і безсторонною адмінїстрациєю в Галичинї. Ми є за тим, щоби надужитя, коли які лучають ся, строго і совісно розслїджувано і карано“. На те відповів п. президент мінїстрів бар. Бек на засїданю д. 12 ґрудня 1907: „Замічаю, що цїлком згоджую ся з словами голови польського кола що-до справедливої і безсторонної адмінїстрациї в Галичинї і що-до каранья надужить, коли би їх стверджено“. Опісля сказав п. Ґломбінський в буджетовій комісиї д. 17 марта 1908, що галицька адмінїстрация богато лишає до бажаня і що польське коло стоїть при тім, щоби ся адмінїстрация була справедлива і безсторонна.

І тепер ми дуже счудувались, коли п. Ґломбінський так говорив, наче-б наші жалоби були байками і перекрученєм дійсних фактів. Алеж річ конечна, щоби вся державна і краєва адмінїстрация складала ся з людий чільних і випробуваних, котрі мають добру волю не бурити і не роз'ярювати, а творити, котрі мають собі за обовязок служити народови. І не досить, мої панове, лише обіцяти карати надужитя, коли воно вже лучить ся. Ми маємо дїло з десорґанїзациєю цїлого адмінїстрацийного орґанїзму і їй треба цїлком рішучо покласти конець, а се може стати ся через законодатну реформу застарілого і недостаточного адмінїстративного поступованя. Не ходить тут, мої панове, о односторонні інтереси одного народу; ходить о спокій, лад, істнованє і розвиток австрийських народів.

Вкінци порушено в сій палатї ще одну справу, справу розвитку самостійних доходів держави і країв чи то розділу фінансового права держави і країв. На сю справу треба глядїти з двоякого становища, з технїчного і полїтичного. З технїчного можна би той розділ розмірно легко перевести. Труднійша річ з полїтичною стороною справи. Особливо ми Русини уважаємо за головне і конечне услівє для сеї справи заведенє національної автономиї через утворенє національних адмінїстрацийних тїл.

Годї дальше відкладати порішеня, щоби національною автономією кождому народови забезпечити єдність і свободу та завідуванє своїми фінансами. Аж тогдї здобудемо підставу правдивої самоуправи після засади: сам платиш і сам управляєш. В нашім краю треба відносини між обома його народами так уладнати, щоби громадяни того краю не з'уживали своїх сил в обопільній борбі, а щоби старали ся о загальне добро всїх. Чи се добро всїх лежить в розширеню краєвої автономиї, се мабуть навіть прихильникам краєвої автономиї не є ясно, бо й вони кажуть, що всїм народам держави треба признати рішаючий вплив на державну й краєву адмінїстрацию.

Я знов позволю собі покликатись на слова польських послів. Екс. б. мінїстер ґр. Дзедушицький сказав на засїданю палати послів д. 3 цьвітня с. р.: „Австрия є одинокою державою, де поправдї нїкого не утискають, хоч і декотрі народи і декотрі сторонництва є невдоволені“. Се було сказано при дебатї над контінґентом рекрутів. Сї слова є доказом, що краєва автономія не є відповідна, бо вона довела, веде і мусить вести до невдоволеня обох народів.

Коли се не переконало ще кого, то покличу ся на виводи п. Баталиї, з котрих виходить, що се невдоволенє веде навіть до революциї.

Длятого річ ясна, що національна автономія з кождим днем з'єднує собі нових прихильників. Покличу ся також на слова заступників инших народів. Так пр. чеський посол д-р Крамарж сказав дня 19. липня 1907.: „Хочемо, щоби кождий народ сеї держави міг жити повною своєю національною індівідуальностию, і то без огляду на його великість і дотеперішний розвиток, бо внутрішна будова і історичний розвиток Австриї нї до чого иншого не може вести, як до союза вільних народів, з котрих вона складає ся“. Дальше покличую ся на слова нїмецького посла д-ра Вайденґофера, котрий дня 12. мая с. р. так сказав: „Ми, Нїмцї, ми колишні австрийські централїсти, скажім собі, що в автономиї народів, якої домагаємо ся, ґлядати треба найлїпшого шляху для дальшого розвитку сеї держави“. Вкінци вказую на чудову промову польського социяльного демократа п. Дашинського про конечність національної автономиї в Галичинї для уздоровленя інтересів обох народів, Поляків і Русинів.

Руський народ без ріжниці сторонництв бажає національної автономиї. Через національну автономію дійдемо в Австриї до національної держави з правдивою рівноправностию всїх народів держави. В такій державі хочемо свобідно жити. За здійсненє сеї народної конечности будемо дальше бороти ся з незломною відвагою. Кровава подія в Чернихові, де кількох невинних людий пало жертвою дрібного випадку, стане на престолї нашої істориї новим памятником народної недолї. А ті жертви, не перші і мабуть не остатні, не відстрашать нас від борби о право, о поступ і загальне добро! Ми складаємо тут перед сею палатою і перед цїлим цивілїзованим сьвітом урочистий протест против того насильства в Чернихові.

Сьвідомість, що боремо ся о справу справедливу, і певність, що на всїх полях нашого рідного краю підоймуть ся руки до працї, додадуть нам сили і відваги поконати всї невзгодини та зажити житєм самостійного народу.

Висока палато! Ждемо від правительства і від сторонництв прихильности для тих потреб, що являють ся конечностями народними. І як доси говорили ми про конечности державні, так від тепер будемо передовсім займати ся конечностями народними і будемо їх полагоджувати, щоби сповнити свою задачу: Народний парлямент для народу! (*Поплескуваня. — Бесїдникови ґратулюють.*)

НОВИНКИ.

— **Від адмінїстрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при змінї адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того за кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

— **Як се назвати?** В суботу, 6. с. м. ціла сїльська ґрупа членів Ради повітової в Тернополї здекомплєтувала засїданє Ради, демонструючи проти накидуваня їм кандидата на маршалка повітового в особі ґр. Коритовського, дїдича з Чернихова і арендара водного ревіру в Чернихові. Справдї польсько-шляхотській бутї вже нема границь, коли ті панове сьміють накидувати цїлому повітови на маршалка чоловіка, котрий став причиною розливу селянської крови. Навіть як би ґр. Коритовський в цїлій справі був без найменшої вини, то вже сам факт, що його імя стоїть в такім звязку з тою справою, повинен би заставити тих панів мати хоч на стільки такту, щоб висуваням такої кандидатури не дразнити народу. Бо як-же може кваліфікувати ся на автономічного провідника цїлого повіту той, хто в своїм селї не міг дійти до ладу з селянами без помочи жандариських манлїхерів?! Хиба, що ті панове думають, що маршалок повинен поступати з селянством повіту так само, як їх кандидат поступив з селянами з Чернихові, де за 10 корон ґр. Коритовського впало пять хлопських трупів!

— **Признаня для проф. М. С. Грушевського.** Київська „Рада“ приносить заяви щораз иньших українських ґруп студентських, в яких вони висловлюють свою пошану ш. професорови а заразом обуренє історично-фільольоґічному факультетови київського університету за те, що він не допустив його до катедри істориї, руководячи ся в сій справі не інтересами науки, але ненавистию до свобідного розвитку нашого народу.

— **Подвиги пана Стапінського супроти пос. Старуха.** Коло польське, яке свою силу завдячує жандармським багнетам, позволило собі на такий дотеп, що недавно в інтерпеляциї виступило воно проти жандармів, але тільки проти жандармів-Русинів. При сій нагоді ужив собі пос. Стапінський особливо на пос. Старусї, який був колись жандармом. Та пос. Стапінський осягнув ефект далеко не той, якого собі бажав. Про се пише прим. центральний орган австр. соц демократиї Arbeiter-Zeitung таке: „На незвичайну підлість позволив собі в одній інтерпеляциї пан Стапінський, що причалив до польського клюбу. Він використав інтерпеляцию, щоб обвинити руського п. Старуха, котрий був жандармом, що той в 1884 р. підчас ескортованя одного убійника поводив ся з ним не по людськи. Про той випадок, котрий буцім-то лучив ся ще перед 24 роками, а аж тепер став відомим, певне не може бути тепер провіреним, то низький спосіб, яким пан Стапінський по-

дав його до відомости, є дійсною підлістю. Пан Стапінський справді дозрів до польського „кола".

— **Вступні наради українських інжінєрів і техніків в справі основаня свого товариства.** Загально звісна річ, що укр. інжінєри і техніки у східній Галичині становлять досить поважний процент членів польського товариства політехнічного, бо навіть деякі були основателями сього товариства. Не треба також і сего згадувати, що укр. інжінєри вкладають значний засіб праці і відомости в все одиноке політехнічне товариство і в той спосіб причиняють ся до піднесеня польського товариства, лишаючи облогом свою рідну ниву. Аж ось заходами товариства студентів техніки „Основа" удало ся вкінці довести до того, що порішено засновати своє питоме товариство, де плеканоби укр. політехнічні науки і штуки. Саме сеї неділі т. є. 7. червня зійшло ся в „Руській Бесіді" у Львові поважне, як на початок число людий, бо поверх 50 інжінєрів і техніків з цілого краю, а були навіть гості з росийської України. Крім того богато прислало свої заяви листовно і телєграфічно, що вступають в члени нового товариства і будуть його після сил попирати. Збори отворив п. В. Нагірний, а зібрані вибрали його відтак одноголосно головою зборів; секретарював п. П. Волосєнка. В гарній промові привитав сідоголовий голова „Нар. Торговлі" присутних і вказав на західні народи з яких ми повинні брати примір, бо наші сусіди за мало ще мають, щоб від них можна чогось научити ся. Відтак виголосив гарний реферат інжінїр п. д-р А. Корнеля, в якім головно вказав на важні задачі, які чекають наше товариство. Треба на самім вступі рішити квестию, хто може бути членом того товариства. П. Корнеля вказав на німецьке товариство техніків в Берлині, до якого належать не тільки інжінєри, але загалом усі, хто займаєть ся технікою. Над сим розвинула ся довга дискусия, в якій забирали голос пп.: Корнеля, Нагірний, Дидиньский, Тузяк, Дурбак, Посацький, Волосєнка, Туркович і др. Вкінці згоджено ся на компромісове внесене п. Волосєнки а саме, що ставить ся певну директиву комітетови, який має обробити предложений зібраним статут (який уладжено головно заходами тов. „Основа"), що членом укр. політехнічного товариства може бути абсольвент середного або висшого технічного наукового закладу, та кождий хто займає ся техвічними справами і визначив ся на полї техніки. До статутового комітету увійшли отсї пп.: В. Нагірний, А. Корнеля, П. Волосєнка, В. Бачинський, Л. Левинський, С. Посацький і М. Масляник. В той то й спосіб справа заснованя укр. тов. техніків увійшла в нову фазу і є повна надія, що се товариство згуртує небавом усї українські сили не тільки в Галичині і Буковині, та цілій Австрії, але також і в Росиї до нової органічної праці, а надія тим більша, що після обчислень усїх українських інжінєрів в Австрії буне поверх 250; число будь що будь доволї поважне.

— **На будову памятника Т. Шевченкови в Київі асигнувало** новомосковеське земське зібране 500 рублїв. Крім того заснувала земська управа окремий комітет для збираня гроший на памятник Кобзареви. На сю саму ціль зложено в полтавській губернській управі від 1. цьвітня до 20. мая 901 рублїв 36 коп.

— **„Під крилами Ради шкільної".** Розправу проти Górczan-ого і других клеветників самбірських семинаристів — про яку згадувала допись в попереднім числї — відрочено в цїли переслуханя сьвідків відводових між иншими директора сем. і кількох учителїв, як і в цїли відчитаня актів поступованя дисциплінарного. Górczany через оборонця відпекував ся всего. Іменем обжалованих русских „юношей" заявив д-р Крушинский (недоспілий посол), шо вони не денунціювали, а зізнавали тоді, як їх задля сего кликано. Валькевича і Кіричинського заступають пос. д-р Стахура і д-р Айхель.

— **Як воюють кацапські шубравці?** Кампанія, яку ведуть москвофільські „catolicissimi" в краю і за морем проти еп. Ортинського не устає. А до якого шубравства спосібні кацапські фарисеї, які при кождій нагоді плетуть про занепад етики у „Українцовъ", те недвозначно показує останний подвиг москвофільських розбійників пера за морем. Ось „журналисти" Любишак та славетний Луцик, спроваджені американськими „москвофулами" для ратованя їхних підорваних шанс urbi et orbi оголошують в своїх органах „Поступъ" і „Правда" (одно і друге ce lux a non lucendo"), що Владика Ортинський, до того монах чина св. Василия приймає у себе якісь непевні гостини „візиторок" та що навіть спровадив собі з краю „секретарку в спідниці", Кульчицьку. Щоб зрозуміти усю підлоту кацапських клеветників, згадаємо підклад сеї нужденної сплетні. Ось перед півтретя місяцями вислав був еп. Ортинський свого брата до „старого краю", щоб привіз йому до помочи в хатнім газдівстві його рідну сестру Магдалину, яка привезла з собою ще й свою шістнайцятьлїтну доньку своєї сестри й Михайла Кульчицького з Бикова. Із сего факту кують кацапські писаки такий страшний закид Владиці ам. Руси, а треба згадати, що тут не може бути ніякої помилки, бо Магдалина Ортинська нераз годувала Луцика, як він тиняв ся в Бикові без лижки страви, отже добре її знає і її споріднене з епископом. От клясичний примір „русского честного журналиста", та треба згадати, що сей маневр кацапським писакам не повів ся, бо в Америці а саме в Філядельфії, Пітсбургу, Ботлєр і т. д. живе чимало людий з околиць, відки походить родина Ортинських і вони відразу здемаскували кацапські клевети.

— **Запомога для нашого театру на Буковині.** Директорови руско-народного театру, Стадникови — як пише „Буковина" — довело ся оперувати дефіцитами. Та за стараньем руських радних громадських прийшло місто на поміч руському театрови. На засіданю ради громадської 2 червня радник Лєо (Німець) референував в наглячій дорозї про просьбу дирекциї руско-народного театру о увільнене від податку за білєти, і о увільнене від оплачуваня осьвітленя і салї. Просьбу умотивував директор тим, що театр по причині слабої фреквенциї поносить материяльні страти. Референт в імя магістрату ставить внесене, щоб сповнити бажане дирекциї руського театру та щоб удїлити субвенцию в сумі 700 корон. Референт додав від себе, що представленя руської театральної дружини стоять вповнї на артистичній висотї. Радний Тельман попер внесок референта, бо й він будучи кілька разів в театрі, переконав ся про знамениту гру. По промовах радних Норста, Цуркана і Вендера, які попирали внесок, принято внесене магістрату, після якого дирекциї руського театру як признане за добре ведене театру та артистичні вистави удїлює ся запомогу в сумі 700 корон.

— **Polonia militans в сферах штуки.** Посїв бішеної ненависти до всього українського кинений вшехпольською пресою видає овочі навіть там, де „політика" не повинна мати місця. В краківській академії штук студиює кількох наших земляків, які досї тїшили ся симпатиєю серед товаришів-Поляків; ніхто анї не обиджав їх почувань национальних, анї не було чути якихнебудь обиджаючих докорів на адресу „гайдамаків". Загал молодїжи був зовсїм вільний від національного шовінїзму. Та від часу атентату на гр. Потоцького, та польської журналїстичної нагінки, захопила пошесть вшехпольської скаженини і сю институцию, а наслїдки її проявили ся головно на курсї різьби, де кілька одиниць, начитавши ся, „високополїтичних" нїсенїтниць „Słow-a polsk-ого", „N. Reformy" і „Nowin", заболїли сею вшехпольською недугою, а жертвою їх бішености упав, зовсїм природно, одинокий на курсї Українець п. Г., якого они на кождім кроцї провокували і обиджали в найбільше лайдацький спосіб. І ось недавно одна одиниця, якої імени не подаємо, щоб не робити їй реклями, а додамо тільки, що походить з східної Галичини і володїє не дуже то польським іменем — типовий вшехпольський щенюк, спитав голосно в робітнї при працї п. Г., чи він знав Січинського. А коли сей, не підозріваючи провокациї, потвердив, накинув ся сей панок в негідний спосіб на „гайдамаків", а на поміч поспішив йому другий „tycerz" також походячий з східної Галичини, мабуть з Тернополя, і обкидавши грязюкою в найбрутальнїйший спосіб п. Г., що посьмів боронити „гайдамаків", закінчив словами, що pies kąsa rękę, która mu podaje mięso" характеризуючи сим невдячність „hajdamaków" за польські „добродїйства". В оборонї обиджаного і збентеженого п. Г. станув Поляк з Росиї п. В. Тут справа взяла зовсїм инший оборот. Провокатор назвав за се п. В. політичною повією". П.В. на сю публичну обиду заявив, що як би се стало ся в робітнї, він відповів би на се в спосіб найвідповіднїйший для провокатора і тому нехай провокатор уважає ся вибитим по лици. Товариші, яким ся перепалка була немила, хотїли полагодити справу і наставали, щоб „patryotyczny młodzieniec" покінчив се якось „гоноровo", але „tycerz" не чув ся обиджеиим, та навіть відповідав товаришам так, що нам невипадає його слів повторювати. Колиж товариші почали конечно домагати ся, прийшов онодї сей „валєчний млодзян" добре підпитий до робітнї і кинув ся несподївано на п. В. та, звалївши його на землю, побив до крови. Товариші відірвали скаженого щенюка від жертви і прибіг професор п. Л. Та скажений „tycerz" не стратив резону і заявив з нечуваною безличностию, що він длятого побив товариша, бо сей має такі самі погляди, як „гайдамаки", а його яко народового демократа мусїло се обурити (ликуйте шубравці зі „Słow-a polsk-ого!") Крім того денунціював в зовсїм штубацький спосіб перед професором своїх товаришів, що, мовляв, тут самі „bojowcy", тільки политикують і не дають йому працювати. Нині про сю подію знає вже і дирекция, а навіть ся справа рознесла ся поза мури академії і прибрала форму неможливого в нїякій висшій институції науковій між молодїжию скандалу. Тому то і ми, з причини, що сей скандал мав підклад в „антигайдамацькій вшехпольській скаженинї", подаємо його яко примір на се, як виглядають наслїдки злочинної роботи вшехпольських турбелїстичних драбів зі „Słowa" і других „патриотичних" шмат. Дивне диво тільки, що найзавзятїші вшехпольські щенюки походять з східної Галичини, вигодувані нашим хлїбом. Ex oriente lux!

— **З української преси.** В Кам'янци Подільський дано дозвіл на видаваня нової української часописї „Промінь". Київське „Слово" впевняє, що та нова часопись нн має нїчого спільного з поступовим українством. — Учитель П. Голубович звернув ся до люблинського губернатора по дозвіл видавати в Холмщинї газету „Польський Русин" на українській і польській мові. Дозволу не дано.

— **Арештоване польських бандитів.** В Закопанім арештовано в пятницю трох небезпечних бандитів, які від довшого часу були правдивою язвою для доохресного населеня а особливо для літників. Один з арештованих Г. Вольковський, родом з Сїдлець подає, що він був лїкарем маринарки та втїк 1905 р. з корабля „Потомкіна".

— **Величезна пожежа.** Пожежа, яка повстала в суботу в фабрицї цельольоїду в Отакерінгу, знївечила цїлу фабрику. З під румовища добуто 17 трупів. Причиною експльозиї було запаленє цельольоїдового пороху. Пожежа заняла ся о год. 10·13 пер. пол., як цїла фабрика була в руху. Робітнико старали ся спасатись утечию через стрих, але огонь перетяв їм дорогу і саме там найдено найбільше трупів, здеформованих в одноцїльну масу. Конторист, який ратував ся скоком з вікна, зломив собі обі ноги.

— **Чорносотенний жовтодзюб.** Дїяло ся се в Ролеві п. Дрогобич 3 мая 1908 р. около 1-ої год. в полудне. Я йшов по газ. „Дїло" до учителя Б. гостинцем публичним попри мешкане о. пароха Винницкаго. На моє лишенько побачив мене русско-народный юноша", син „істінно-русскаго" о. пароха, Роман Винницький, уч. II. кл. гімназияльної, а знаючи, що я „Україна", задумав мене обзнакомити „съ русско-народними направленыями". Не довіряючи одначе своїй силї аргументів, кинув ся з меншим братчиком поміж селянські хати, з словами на устах: „ходїть бити Українця!" (по народному!?). Охочих і неохочих, на поклик єгомосцевого панича, на таку виправу найшло ся не мало і швидко змобілїзував наш молодий полководець неаби яку армію, зложену головно з 12 і 14 лїтних хлопців. „Воїни" стояли поза ровами і чекали на ворога, — себ-то на мене. Несьвідомі хлопці а може й старі дали ся заангажувати. Я вийшовши від учителя і не сподївaючи ся лиха, йшов гостинцем коло церкви і навіть не прочував небезпеки. І був я вже в середині табору ворожого, коли нечаянно залунало квилїнє молодого, істінно-русского полководця: „Бий Українву! Україна!" та дальші лайки... По тих словах посипав ся град каміня. Мене неналїйно заскоченої не було що робити, як тільки утїкати. І як я відбіг, що міг оглянути ся, побачив хлопчиків 12, 14 лїтних, з камінєм в руках, з умундурованим вождом в середині. — Думаю, що росказана мною подія рівнож „блистательна" що до сукцесу. Тому в інтересї справедливости повинна бути зачислена „къ историческимъ моментамъ русскаго движеныя" в Галичині. Можуть звати ся бесїди Маркова, Глєбовіцкаго „историческими", длячого не назвати побіди „юнєша" Винницького „историческою"? — *Осип Білоголовка*, ст. прав.

— **Величезні крадїжи.** З Петербурга доносять, що в міністерстві маринарки попали на слїд величезних дефравдаций. Кількох урядників з пофалшованими підписами віцемінїстра відбирало з щадничої каси квоти, зложені офіцирами маринарки, що погибли під Цусімою. Як число подань стало вже надто велике, то обманьство вийшло на яву.

— **Самоубийства.** З Ярослава доносять: Дня 24. мая с. р. знайдено в Сяні на території громади Вязівниця, потопельника вояка, в котрім розпізнано опісля тїло Льва Груци, лїт 24 з Майдану сїнявського, котрий 18. мая с. р. здезертирував з войскового магазину заосмотрень войскових в Ярославі. Ся обставина промавляє за тим здогадом, що Груца сам собі смерть зробив. — Дня 2. с. м. знайдено під Перемишлем на грунтах громади Вовча в збіжу тїла трох людий а то одної женщини і двох мужчин, з котрих один мав в руцї револьвнер. Слїдство виказало, що погибшими суть: Іван Кляр, родом з Барич перемиського повіта, лїт 19, рим. кат. обряду, челядник шлюсарський; Бронислав Левицький, родом з Перемишля, лїт 19, гр. кат. обряду, челядник шлюсарський і Анна Лисичин, родом з Дрогобича, гр. кат. обряду, реєстрована повійниця — всї замешкалі в Перемишли. Що дня 26. мая вийшли всї троє з Перемишля, полишивши листи до родин з повідомленєм о самоубийчім намірі без поданя причини того. В виду неясної справи веде ся карно судове доходженє. — В Дублянах відобрав собі житя тамошний господар Іван Гамота, — а причиною були домашні невзгодини і неморальне поведенє жінки.

— **З упертим паном і міністер не дав собі ради.** Міністер зелїзниць д р Дершата вертав онодї до Відня. їдучи І. клясою, в якій вільно курити тютюн лише за згодою всїх подорожних, що їдуть в тій самій передїлцї. До того самого передїлу всїв якийсь поважний пан та не питаючи свого товариша, закурив папіроску. Міністер звернув йому чемно увагу, що не зносить диму, але курець мовчав і курив дальше. Тодї міністер подав йому свою візитову карту. Незнаний пан прочитав карту, сховав мовчки до кишенї і не переставав курити. На найбліжшій стациї міністер пожалував ся перед начальником стациї, а сей звернув увагу завзятому курцеви на обовязуючі приписи. Курець не відозвав ся ні словом, лише виняв візитову карту міністра, і немов би свою, подав начальникови стациї. Коли начальник прочитав єї, випрямив ся, перепросив курця, поклонив ся і вибіг переляканий, а упертий курець вудив дальше димом міністра, який мав отсе нагоду переконати ся, що великі пани не дуже дбають про те, щоб повинувати ся приписам, та що урядники свої зарядженя видають після того, до кого вони мають відносити ся!

Оповістки:

Календар Завтра, ві второк: Терапонта (лат. Фелїцияна). Позавтра, в середу: Никити еп. (лат. Вікторії).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Вішепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Вішепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне

☐ **Репертуар львівського руського театру** в Вижници. Саля власна (в огородї п. Фріста).

В середу, дня 10. червня с. р. „Чорноморці", народна опера в 3-ох дїях, музика М. Лисенка.

В четвер, дня 11. червня с. р. „Галька", опера в 4-ох дїях С. Монюшка.

В суботу, дня 13. червня с. р. „Жидівка вихрестка", народний образ зі сьпівами і танцями в 5 дїях Тогобочного.

В неділю, дня 14. червня с. р. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці", народний образ зі сьпівами і танцями в 5. дїях М. Старицького.

В понедїлок, дня 15. червня с. р. „Ревізор з Петербурга", голосна комедия в 5-ох дїях М. Гоголя.

Білєти продає в Вижницї і Кутах торговля п. Москви. — Початок точно о годині 8-ій вечером.

☐ **На будову руcько-українського театру** у Львові в місяци маю с. р. вплинула квота 541·83 кор.

☐ **На жертви в Чернихові** зложили на книжочку 4500. Краєвого Союза кредитового у Львові дальше: Леонард Будзиновський у Львові 5 К, Петро Пньовський у Львові 2 К, Ангелика Симівна в Кривім 2 К, М. Д. з Шк. 6 К, Ольга Лящецька з Зборова 10 К, Ант. Стафіняк з Чорної Води 5 К, Алекс. Бісїкевич у Львові 2 К, Волод. Чернїк у Львові 2 К. Разом 160 К.

☐ **Дирекция ц. к. гімназиї з руським викладовим язиком в Перемишли** подає отсим до відомости, що іспити приватистів відбудуть ся в днях 25. і 26. червня с. р. кождого дня почавши від 8. год. рано. Приватисти явити ся мають день перед іспитом в канцелярії дирекциї і зложити приписану таксу та оплату шкільну. Іспити вступні до приготовляючої і до I. кляси відбудуть ся в сегорічнім лїтнім речинци дня 4. липня, почавши від 10. години рано. Родичі, згляднo опікуни мають явитись рано 3. липня в канцелярії дирекциї, уплатити таксу (в клясї приготовляючій 2 К, вписового і 1 К, на фонд забав; в I. клясї 6·20 К, вписового і 1 К, на средства забави і предложити метрику хрещеня, посьвідченє щіпленя віспи і евентуально послїдне сьвідоцтво шкільне з народних шкіл. — *С. Зарицький.*

☐ **Читальня „Просьвіти" в Печенїжині** устроює в перший день Зелених Сьвят о 5. годині по полудни у власній хатї вечерницї в честь Т. Шевченка при ласкавій участи проф. д-ра І. Раковського з Коломиї, що виголосить виклад про провідні гадки поезий нашого безсмертного Кобзаря. По вечерницях відбудуть ся товариські забави.

☐ **Русин, урядничий емерит, знайде добру** посаду в гірськім кліматичнім місті. — Близші інформациї удїлить д-р Ваньо в Сколїм.

☐ **Для хорого письменника** впливули до „Наукового Товариства ім. Шевченка" (зложено на кн. ч. 5000. „Краєв. Союза кредит, такі дальші жертви в коронах: Складки в Білківцях 11·60, Ольга Сеникївна 10, Кружок жіночий Самбір 10, Яков Маркевич складка 25, пан з Карпат 30, Волод. Навроцький 20, о. Ів. Головкевич 10, о. Ів. Білинський 3, Наталїя Навроцька 5, Анна Льошків 5, Мик. Мороз 5, Льонгин Порубальський складка 47, В. Бережанський складка 17, Гедимін Лисинецький 10, Брилинський з Янова коло Тер. 10, Моровик з Теребовлї 5, Никола Левицький 5.

☐ **Книжки для масового ширеня.** В „Народній Канцелярії" у Львові (Ринок ч 10) можна дістати за попереднім присланєм гроший о т с ї к н и ж к и: 1. *Із великих днїв* (новість) збірка з малюнками про Б. Хмельницького (зміст: 1) При камяному затонї; 2) Богдан Хмельницький в Галичині; 3) Поклін Богданови) цїна 20 с. II. *Народний Катехізм* цїна 10 с. III. *Відки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с. IV. *Чорна сотня*, цїна 10 с. V. *Відки взяли ся і що значать назви Русь і Україна*, 92 стор., написав Льонгин Цегельський, цїна 30 с. Сї книжки надають ся для агітациї і ширеня народної сьвідомости в народї. І. кн. „*Із великих днїв*" видалисьмо 15.000. II., III. і IV. уже на вичерпаню. Просимо спішити ся. До кождої посилки треба додати на почту за 5 книжок 10 с., за 10 кн. 20 с., за 20 кн. 30 с., за більше 60 с. До 1 К можна прислати марками в листї, більше переказом і треба долучити єще 6 с. на відобранє гроший.

☐ **В справі цементових дахівок.** Задля великого запотребованя цементових дахівок виготовила „Спілка для господарства і торговлї в Перемишли" обємистий і поучаючий цїнник, котрий в тих днях вийде з друку, а поки що ті, що закладають фабрики виробу дахівок, най в справі закупна потрібних машин відносять ся до Спілки в Перемишли, котра, навязавши з всїми фабриками як найдогіднїйші услівя, є в силї дати всї роди машин по найнизшій цїні. Всї ті, котрі мають вже фабрики цементових дахівок, в своїм власнім інтересї зроблять добре, коли донесуть „Спілцї для господарства і торговлї в Перемишли" про своє єствованє, донесуть які дахівки, на яких машинах виробляють, по якій цїні продають 1000 штук і з яких фабрик мають машини. Спілка дуже часто має замовленя на доставу готових дахівок, а не знає всїх жерел з котрих би найблизшою дорогою могла доставити. — Подаючи отсю оповістку отсеї нашої институциї, яка завдяки своїй солїдности що раз красше розвиваєть ся, згадаємо, що Дирекция її надіслала нам вияснене в справі двох новинок, поміщених в нашій часописи, з яких в одній закидувано „Спілцї", що вона остає в зносинах з польською фірмою в зах. Галичині, якої властитель обиджує Русинів, а в другій закинено „Спілцї" веденє польської кореспонденциї та з німецькою фірмою. В справі першого закиду пояснює Дирекция „Спілки", що вона увійшла в зносини з згаданою фірмою ще давно, коли не можна було предвиджувати евентуального обидливого поведеня її властителя супроти автора новинки; в справі другого закиду одержуємо вияснене, що переписка „Спілки" ведеть ся з засади по руськи. Виїмково і то тільки провізорично ведеть ся переписку в німецькій мові з фірмами, з якими вона тільки що почала зносини а які виразно о те просять. Польський лист можливо міг лучити ся тільки припадково через те, що хтось з урядників, полагоджуючи пильну справу в неприсутности одного з директорів, а не володїючи добре німецькою мовою написав по польськи. При кінци свого вияснення пригадує дирекция „Спілки", що вона в двох останних роках роздїлила з своїх зисків на руські цїли суму 2560 К, як на доказ духа, в якім ведеть ся сю институцию. — *Ред.).*

> **Сьвящеників сьвітських народовців потреба** сейчас на парохії в Канадї. Грошї на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **Убогий ученик IV. кл. гімн., сирота, котрий** з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацию з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. кляcу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка клїба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла" під зн. Ш. Х. 10.

Урядові вісти:

Ц. к. Дирекция зелїзниць державних оповіщує. Від 1 червня с. р. задержує ся поїзд поспішний ч. 303 також в стациї Коршів на шляху Львів-Іцкани і відходить відтам о год. 5 мін. 59 пополудни.

Нові книжки і видання:

◇ **Ueber die Berichtigung des Eigentumsblattes der Gemeinde u Aguivolents-Alben in der Bukovina.** Eine Studie Dr. Dutczak (1) Advocat in Czernowitz. Czernowitz, im Jahre 1908. Im Kommisionsverlage der Buchhandlung: Heinrich Pardini in Czernowitz. 60+4-en великої 8-ки. В отсїй новій своїй студиї старає ся, д-р В. Дутчак дати кілька розвиток для комісарів для спростованя книг грунтових, установлених законом з 11 грудня 1906 Вдп. ч. 216 про спростованє грунтових книг для Галичини й Буковини в справі спростованя мужицького аркуша власности що-до лїсів і пасовиск, які відповідно до їх господарського призначеня спільно уживано.

Крім вступу обнимає ся, незвичайно актуальна, студиї отсї роздїли: I. Die Alprechte in der Bukowina bis zur Aufhebung der Erbuntertänigheit; II. Die gegenwärtige Eigentumsblatt der Aquivalentsalpen in der Bukowina; III. Das derzeitige Eigenthumsblatt der Aquivalentsalpen in der Bukowina; IV. Die Aufgabe des Grundbuchsberichtigungscommisäi. В додатку подано кілька оречень ц. к. адміністрацийного трибуналу і присудів ц. к. найвисшого трибуналу у Відни та законопроєкт в справі пасовиск, порішений долїшноавстрийським соймом в 18 I. 1908.

◇ **Українсько-польська справа в австрийськім** парляментї. Промови послів Яцка Остапчука, Гната Дашинського та Семена Вітика, виголошені в австрийськім парляментї при галицькій дебаті (20—26 мая 1908). Додаткове: „Як московський янїчар Глєбовіцкий плював в лице своєму народови?" (Видавництво „Червоний прапор ч. 4—5). Накладом дрогобицьких товаришів Ів. Кобиленського і В. Коцка. Львів 1808. Ст. 56. 8° Цїна 20 сот. Редакция „Земля і Воля".

◇ **Українська Муза.** Поетична Антологія (історична христоматія). Од початку до наших днїв. Під редакцією Олекси Коваленка. Київ. 1908. Випуск 2-ий обнимає вибір творів Шевченка, Забіли, Петренка, Афанасєва, Кулїша, Щоголева, Макаровського і Ст. Александрова. Цїна 25 коп.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Гумористичний кутик.

(З промови деп. Глібовицького)

(*Від спеціяльного справоздавця.*).

Деп. Глібовицький: Die Ukrainer sagen, wir gebrauchen Rubel. Und ich kann Ihnen die Wechselstube weisen, wo ich heite 100 Rubel gewechselt auf österreichische Kronen hab! Kommen S'näher, Herr Baczynskyj, — ich will Ihnen zeigen — aber ohne Revolver!

П. Бачинський: Einen Hund schägt man mit dem Stock, nicht mit einem Revolver!

Д. Гліб. Gegen Sie zieh' ich's vor, ein Hund zu sein, als Ihr Genosse.

П. Бач. Natürlich, Sie sind schon ein polnischer Hund!

П. Станінський: Es gibt keine polnische Hunde, nur polnische Schweine, wie es Krakauer Gericht bewiesen hat!

П. Старух: Im Gegenteil: Bei den Hunden ist auch die polnische *Sprache* eine Amtssprache. Man sagt eben: Służyć, stać, marsz.

Д. Король: Sie sind Umstürzler. Sie wollen alles abstürzen, sogar die Dächer...

Д. Марков: (wütend): Ja, und die Dächer, die Sie von unseren historischen Buchstaben abgestürzt haben. Ist das auch kulturell! Ich hab' zwei Dächer mitgebracht und werde sie dem Marchet zeigen!

Д. Курилович: Und die Buchstaben...

Д. Марков: Ja, und die Buchstaben! Was haben Ihnen die 5 Buchstaben verschuldet, die Ihr aus unterem Alphabet herausgescheudert habt! Wo Ihr Mitleid mit den Buchstaben, mit armen Waisen, die jetzt alle bei unserer Par[illegible] finden wollen.

Д. Давидяк: Und das historische Julianische Kalender! Das wollen sie auch umstürzen. Alle unseren Ueberreste der historischen Kultur wollen sie vernichten. Wir rufen um Hilfe nur darum, weil wir die Kultur retten wollen. Wo wollt ihr es eigentlich hin schaffen?!

Ексц, Абрагамович: Ganz richtig!

П. Вітик: Die Russophilen werden dem polnischen Königreich soviel nützen, wieviel Hannswurst dem alten König Lear.

Д. Глїб.: Die Ukrainer sind 's lauter ein Kunststück, da wir 1000 jährige Kultur zur Verfügung haben. Hier haben 's unser Kalender, wo sie darüber lesen können! Unsere Rechnungen mit den Polen werden wir im galizischen Landtag...

П. Вач.: mit Bar beglichen!

Д. Глїб.: Die Schlüssel von der Kasse lassen wir Ihnen. Das ist der erste und allerletzte Unterschied, dass, nachdem wir das Geld aus der Kasse gestholen haben, lassen wir die Schlüssel den Ukrainern. Und Sie, umgekehrt, meine(?) Herren Ukrainer! Also umkehren, meine(?) Herren! Ich muss konstatieren, das der von ihnen ermordete Statthalter...

П. Вач.: Sie haben also ein Komplott entdeckt Warum melden sie sich nicht bei der Lemberger Polizei, da Sie nicht nur ein russischer, aber auch ein guter polnischer geheimer Agent sind!?

Д. Глїб.: Ich werde mich jetzt, also, an die anderen Nationen wenden! Meine (?) Herren! Wir haben grosse Kultur in Galizien gebildet! Das, was Sie hier sehen — das ist nichts, das sind nur die Uebereste der russischen Kultur aus Galizien. Wir rufen hier laut und schrecklich, dass unsre Kultur solche Werke, wie „Sonnyk" „Znimczenyj Jurko" und „Luć Salywajko" der Weltliteratur gegeben hat. Wir wollten unsere Kultur nach Wien bringen und dem Marchet zeigen, aber die Ukrainer haben uns unterwegs gestohlen und es muss eine neue Ausgabe veranstaltet geworden müssen werden sein. (Голоси: Brrr!) Das geschieht in den nächsten Jahren (nicht binnen einer Nacht, Herr Wassilko). Für unsere Kultur spricht auch das, dass wir nicht fordern, sondern bitten. Wir fordern nur von den Ukrainern (nicht nur gestohlene Exemplare), sondern auch eine russische Universität, 5o russische Gymnasie alschulen und auch russische Sprache. Und sie antworten uns kniffig: „So was haben wir nicht"! Das ist keine ernste Antwort, meine Herren! Sie müssen uns das geben, sonst bleibt uns nichts als nur „harakiri".

Ich brauche nicht so, wie die Ukrainer auszuzählen, dass wir das oder jenes nicht haben, wir sagen kurz und bündig: Rettet uns, wir haben durchaus nichts ausser unsrer 5 Nasen, die wir hierher gebracht haben und 9, die wir noch in den Landtag zu bringen hoffen! Doch — lacht nicht meine Herren — für unsere Partei, die auch nichts hat, 180.000 Nasen haben gestimmt, die — bitte zu achten — den russischen Schnupftabak schnupfen! Der ganzen Welt sind die russischen Galoschen unentberlich. Ihre Kinder essen ja berühmte russische Bonbons und ihre Familie trinkt den russischen Thee! Für all' das wünschen wir nichts als nur den Dank, obgleich wir uns dabei durchaus nichts beteiligen, weil all' das russländisch und nicht russisch ist. Gorkij sagt: „Die Rechte werden genommen, nicht gegeben"! Also, wir wollen nehmen! Gebt nur uns, wir werden nehmen. Da wir schon den Gorkij interpretieren, so können uns solche Daschynskis nicht sagen, dass wir Retrograden sind. Also umkehren, meine Herren! Da ich noch ein kleines Kind war, — sagte mir einst meine Mutter: Schau, Kind, auf den Himmel — das ist Russland in Galizien, und die schmuzige Erde — das ist Ukraine! Jetzt wend' ich mich immer gen Himmel hin mit Sehnen und Bangen und bitte Sie, meine Herren, gebt uns den Himmel und den Ukrainern lasset die Erde! Also umkehren, meine Herren! (Eeinige Abgeordneten wenden ihr Gesicht gen „Himmel" hin) і т. д.

З ґалериї підслухав
Богдан Волоцький.

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних" з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Видїлом Товариства „Просьвіти" на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних" під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і ґрафікою, б) великі букви друком і ґрафікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материя має бути подїлений на 30 лекций і узгляднити пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обєм букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта".

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта".

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта"
Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 8. VI. Мария Смолинська, Коломия; Зеновія Топольницька, Плоске; Евстахія Гаасівна, Бродки; Ванда Стажевска, Магерів; Павлина Гладилович, Синевидзко вижн; Ольга Яюс, Сокаль; Дора Биланкевич, Синевидзко вижн.; Антонїна Градувна, Крилос; См. Комеринська, Мельниця; Єлена Козорисова, Гусятин; Ольга Сабарай, Іскань; Йосифа, Василь і Теодор Сїдельники, Чертіж; д-р Станислав Дроздовський, Залізцї; Ф. Левицький, Борислав; Евген Гвоздецький, Бібрка; Бартоломей Видлячка, Краків; Алексей Саляк, Бурштин; Василь Фірман, Камінка струміл.; д-р Теодор Кмицикевич, Королик волоский; Антін Пушкар, Бірич; Стефан Танчаковський, Золотий потік; Александер Істеревич, Явче; Петро Мороз, Тернопіль; Михайло Товарницький, Улицко; Василь Бартків, Іщків; Теодор Романків, Бурканів; Гнат Кудла, Вижнів; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; Іван Лїсний, Перемишль; Дмитро Лукасевич, Кокошинцї; д-р Михайло Олїйник, Камінка струм.; Николай Вербовий, Коломия; Йосиф Зільберґ, Підгорцї; Лев Цалер, Олесько.

Надіслане.

Загальні Збори товариства кредитового „Народний Дім в Перемишлянах відбудуть ся не 12 с. м. як було в чч. 122, 123 і 124 „Дїла" оголошено але в четвер дня 18 червня с. р. і о 3 год. по полудни. Порядок дневний не змінений.
Видїл.

Кандидат адвокатури, рутинований, з трилїтною практикою прийме сейчас посаду в канцеляриї адвокатскій або нотарияльній. — Зголошеня під „Кандидат" приймає Адмінїстрация „Дїла". 744 1-5

Спілка „Єдність" в Сколім прийме від 1 липня с. р. **управителя торговлї** мішаних товарів. Зголошеня до Д-ра Ваньо в Сколїм. 749 1—2

Любі Послїплатники! Не можете закинути нам неточности — сього і від Вас маємо право жадати. Залеглости назначені у 5. числї нашої часописї просимо вирівнати як найскорше. — Ред. „Бжоли" — Львів, Вірменська 25. 729 2—3

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 34—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Подяка.

Неумолима смерть за волею Всевишнього вирвала нам з кружка родинного найдорожшого Мужа і Батька п. Альойзия Левицького. Похорон тлїнних останків відбув ся дня 21 мая 1908 в Кристинополи, при численній участи народа і сьвящеників, котрі поспішили радо віддати йому послїдну прислугу. Опечалена родина, в глубокім жалю складає сим найсердечнїйшу подяку Високопреподобному отцю Ігуменови Онуфриеви Бордюкови за потїху і розраду підчас слабости помершого, як також за Його дїйсно християнську, безкорисну любов, котру покійникови і родинї через довгі лїта оказував; отцям Пеленському, Ромонюкови і о. ґвардиянови Слєнзакови за віддане послїдної прислуги а отцям Мушкевичови і Вацурі за відвідини підчас слабости; п. д-ру Лянґбанкови за опіку лїкарську. Врешті всїм тим, котрі почитаючи память покійного участвували в похоронах бл. п Мужа і Батька нашого складаємо на сїм місци вдячним серцем „Спаси-Біг". — *Єлена Левицька* вдова, з донькою та родиною. 741 1-1

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Ученик VIII. кляси ґімназ глядає лекциї на час ферий. Просить о ласкаві зголошеня poste restante 2 М. 740 Б. 2 А. І. Львів. 1 4

Правник інструктор пошукує лекциї на вакациї, або і на цїлий рік. Прийме також занятє канцелярийне. Ласкаві зголошеня на адресу: Коломия, Комісово-Торговельний Дім. 725 2—2

Ученик з VI. кл. окінченою пошукує лекциї на селї. Ласкаві зголошеня просить слати на адресу: „Ученик з VI кл. poste restante Перемишль 730 2—3

Видавництво часописи „НА РОЗСЬВІТІ" в Станиславові просить о вирівнанє належитости за побрані в коміс числа. 750 1—3

Фаетони під краті і отверті, візки ресорові і кутшір фаетони дешево до проданя. Робітня БИЧИШИНА у Львові, Паненьска 1. 11. 709 3—3

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦІЇ чисто волосінні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ. КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
658 8—30

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
найскорше
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунарда, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 10—25

Іконостаси виготовляє після стиляних плянів різбарська робітня **Евст. Щуплакевича** *Львів, улиця* Шпитальна ч. 38. 48а

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

„Краєвий Союз кредитовий"
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видає друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асиґнати до побрання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Удїлові книжочки	шт. „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на коротко речин. поз.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Поданя до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Поданя до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

СВОБОДА
письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року і зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

На Надгороди пильности при надходячих іспитах
поручає ся
НА ПРЕМІЇ ВИДАВНИЦТВА
БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ РУСЬКОЇ МОЛОДІЖИ
в КОЛОМИЇ. 746 1—3

Число справи Е 573—618/7.

Оголошенє переторгу.

Наслїдком ухвали з 1 червня 1908 число справи Е 573/7 віддає ся дня 16 червня 1908 перед полуднем о 8 годинї в Полівцях на публичний переторг: інвентар живий і мертвий а то конї, воли, корови, ялівки телята, плуги, вози, борони, жнївярки, мотор і т. д.

Ті предмети можна оглянути 8 день перед переторгом в часї між годиною 9 а 12 перед полуднем в Полівцях в домі зобовязаного.

Ц. к. повітовий суд в Чорткові, Віддїл V дня 2 червня 1908.
742 1—1 *А. Орчиньський.*

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

ОГОЛОШЕНЄ.

IV. Звичайні Загальні Збори членів товариства: „РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ в ОЛЕСЬКУ", стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, відбудуть ся ві второк дня 16 червня 1908 р. о год. 2 по полудни в сали Уряду громадского в Олеську (ринок) з слїдуючим порядком дневним:

1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Звіт Дирекциї з дїяльности і рахунків за IV. рік адмінїстр. (1907).
3. Відчитанє протоколу з люстрациї Краєвого Союза ревізийного, перепровадженої в днях 7, 8 і 9 серпня 1907.
4. Звіт комісиї ревізийної, затвердженє рахунків і білянсу за рік 1907 і удїленє Дирекциї і Радї Надзираючій абсолюториї.
5. Внесеня Ради Надзираючої в справі роздїлу чистого зиску і ухваленє дивіденди.
6. Затвердженє двох нововибраних членів заряду і двох заступників заряду.
7. Вибір 2 членів і одного заступника Ради Надзираючої в місце уступаючих на протяг 3 лїт.
8. Вибір 3 членів комісиї ревізийної на рік 1908.
9. Внесени членів.

Єслиби в означеній порі не зібрало ся вимагане статутом число членів (20), то о год. 3 по полудни тогож дня, і в тім самім льокали відбудуть ся другі загальні збори без огляду на число присутних (§. 22 д.) з тим самим порядком дневним.

ЗА РАДУ НАДЗИРАЮЧУ:
о. Яків Гутковський член Ради Надзираючої. *о. Тома Дуткевич* предсїдатель. 747 1—1

Позір! ЗЕМЛЯКИ! Даром!
і оплатно жадайте богато ілюстрований цїнник Товариства
ТИТАН
Ґенеральна торговля і продукция
перед тим **М. Пасїчник** Руське Товариство з обм. пор.
Відень, 18/1. Theresiengasse 73.
З него довідаєте ся, що ми доставляємо по фабричних цїнах і знаменитої **КОСИ** якости з власної фабрики в St. Katharein в Стириї **серпи, молотки, бабки, бруски, машини до клепаня кіс,** які у других коштують К 7, у нас ті самі лише 3·50, просимо лиш порівнати, яка то ріжниця! — Кромі того доставляємо иньші товари зелїзні, товари галянтерийні, мануфактурні, блаватні, прекрасні хустки, полотна, начинє кухонне і столове і и. Гарно ілюстровані цїнники наші висилаємо до урядів парохіяльних, громадських, шкіл, читалень, півців церковних, крамниць і и.
Родимцї! Товариство наше руське, засноване в першій мірі для Вас **Земляки!**
Купцям удїляємо високий рабат! 743 1—?

Купуйте землю!

Продає ся в дорозї парцеляциї обшар двірский **Чертіж** коло Журавна повіт полїтичний Жидачів. Зруби по 300 корон, лїс від 400 до 900 корон, орне поле разом з засївом від 400 до 800 корон за морґ. На продаж виставлені також двір з городом, садом і ставом та величаві будинки господарскі. Для нових поселенцїв побудовані на поли при гостинци хороші а дешеві хати. Всякі поясненя подає **заряд дібр Чертіж почта Журавно.**

Стация желїзницї **Журавно** Новосїльцї на шляху Львів-Станиславів, або **Кохавина** на лїнії Стрий-Ходорів або **Калуш** на лїнії Стрий-Станиславів.

На купно виробляє ся позички на довгі роки, контракти чисті і без довгу, часть грошей можна сплачувати ратами. 722 2—5

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ
найлїпшої марки
охоронене запротоколованою маркою 8 145—?
+ М. Ц. Н. Т.
поручає
НАРОДНА ТОРГОВЛЯ
Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.
Цїни розуміють ся льоко фабрика.
Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак **+. М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приборучає „Народна Торговля". Сотки похвал і признань!!!

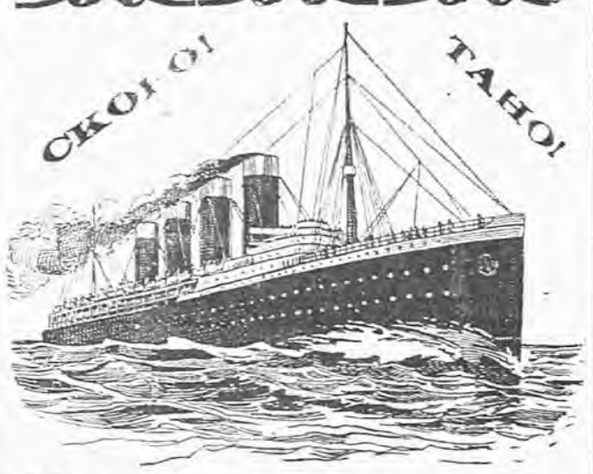

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилїї.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер можна замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.
749 1 ? *ДИРЕКЦИЯ.*

Працюйте і щадїть!
Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР"
стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою у Львові,
приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт.
При 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.
Векслї приймають ся тілько 3-місячні з 3 підписами на 6% до 7%.
Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі".
З зисків удїлив „Днїстер" на публичні добродїйні цїли квоту К. 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:				К. 2,795.183
Позички удїлені	„	„	„	3,410.684
Удїли членьскі	„	„	„	234.398
Цїнні папери	„	„	„	130.452
Фонд резерв. і иньші	„	„	„	46.842
Льокациї	„	„	„	182.206

Канцеляриї Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. крім недїль і руських сьвят. 126

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45д
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30д	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50в

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10в	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35в
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою д. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 127. Львів, второк 9. н. ст. червня (27. ст. ст. мая) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсеровану або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Всеславянство.

„Славянські дні“ в Петербурзї, „славянський шум“ на шпальтах преси, особливо польської і росийської, заповідь звороту в польсько-росийських відносинах, приготованя до підготовляючого всеславянського з'їзду в Празї, — все те заставляє нас означити становище до сих всеславянських манїфестаций нашого народу, по своїй чисельности другого в славянській сім'ї народів.

Перші прояви почутя взаїмности між славянськими народами припадають на початок 19-ого столїтя, коли то почало ся національне відродженє тих славянських народів, що їх національну сьвідомість зруйнувало було вікове чуже панованє. Слабосилість кождого з тих народів з окрема родила шляхом природної реакциї надію на своїх братів, надію на сили цїлого з'єдиненого славянства. Кождому з славянських народів бажано зросту його власних сил, щоб таким чином скріпити сили цїлого славянства, кождому з них бажано як найбільшої свободи, щоби в славянській сім'ї не було гнобителїв і гноблених, бо правдива єдність може панувати тільки між свобідними і рівними.

Так розуміли ідею славянської взаїмности чеські славянофіли першої половини 19-ого віку, як Коляр, Ганка, Шафаржик, Ріґер, Паляцкий; так розуміла її „Руська Трійця“ Шашкевич-Головацький Вагилевич, котра стояла під безпосередним впливом чеських славянофілів; так розуміло її „Кирило-Методиївське Братство“; так репрезентував її славянський конґрес в Празї 1848 р. З-поза романтики, якою оповиті були початки національного відродженя славянських народів, зі звязаного з тим відродженєм тодїшного славянофільства проглядає здоровий поступово-демократичний елємент, славянське братерство, оперте на свободї і рівности всїх славянських народів.

А який сильний був той елємент, доказом сього нехай будуть слова Бакунїна, одного з найвизначнїйших діячів пражського конґресу, котрий у своїм „Возванію къ Славянамъ“ говорить про розбитє росийської держави, „щоби три закріпощені нею нациї, Великороси, Малороси й Поляки, лишені самим собі, могли подати свобідну руку иншим славянським братам“. Росиянин хоче розбитя росийської держави, коли та держава стоїть на перешкодї здійсненя ідеалу братерства славянських народів!

Так само пражський з'їзд домагав ся рівноправноправности для галицьких Русинів, а в кромерижськім соймі поставлено зовсім виразно справу подїлу Галичини на часть польську і руську.

Але ся ідейна сторона тодїшного славянофільства була безсильна супроти реальних полїтичних фактів. Загал Росиян розумів славянофільство зовсім инакше, нїж Бакунїн, розумів його як „зіллянє славянських рік в росийськім морі“, як панрусизм. Поляки не хотїли зрікати ся своїх претенсий до панованя над Русинами і домагаючи ся приверненя незалежности для своєї вітчини, в понятє сеї незалежности включали також право панованя над українськими землями. Чехи почали використувати всеславянську ідею для своїх еґоістично-національних цїлий. Коли Чехи і Поляки в 1848 р. і опісля знаходили ся в протинїмецькім таборі, то галицькі Русини, шукаючи захисту перед Поляками, а Хорвати перед Мадярами, мусїли держати з Віднем. Вкінци Славяне під турецьким ярмом мали зовсім инші інтереси від решти Славян.

Ось-так наступило банкротство романтичного славянофільства першої половини 19-ого віку.

В другій половинї 19-ого віку славянофільство стає пустою фразою, за котрою криєть ся національний еґоїзм. Найголоснїйше кричать про нього Росияни, котрі розуміють його як панрусизм, і Чехи, котрі хотять при помочи инших австрийських Славян скріпити своє національне становище супроти Нїмців. І так само найголоснїйше проти нього сьвідчить полїтика Росиї супроти України і Польщі і парляментарна полїтика Чехів, котрі для своїх полїтичних інтересів усе підпирали гнобителїв руського народу — Поляків. Найбільше-ж здеклярованими ворогами славянофільства були Поляки з огляду на своє положенє в Росиї. А так само й Русини гнетені одним „славянським братом“ в Росиї і другим в Галичинї, де Поляки докладали всїх сил, щоб відобрати їм ті права, які давала їм „нїмецька“ конституция, не могли одушевляти ся славянофільством другої половини 19-ого віку.

Так представляєть ся ідея всеславянства в в своїм історичнім розвитку. А теперішний курс славянофільства? Чи се поворот до тих здорових поступово-демократичних елєментів першої половини, чи підновлений панрусизм другої половини 19-ого віку? Найшвидше послїдне, а в кождім разї не перше.

Про ідею свободи і братерства всїх славянських народів в отсїм теперішнім „славянськім“ шумі нїчого не чути, а за те голосно лунає клич, що для сили славянства потрібна є сильна Росия. Отже стара панросийська пісня, з тою тільки ріжницею, що співають її і Поляки, котрі свою справу в Нїмеччинї хотїли би зробити справою цїлої західної Европи. При тім польсько-росийське зближенє улешує небезпека українського національного руху, яка однаково загрожує „історичним правам“ і Росиян і Поляків.

Яке-ж становище супроти сього нового курсу славянофільства повинні заняти представники нашого народу? Відповідь на се дає нам фактичне положенє славянських народів взагалї і з окрема положенє нашого народу серед сім'ї славянських народів. Отже є фактом, що Славяни не мають анї спільної мови, анї спільної культури анї спільних полїтичних інтересів, що анї один зі славянських народів не може вести якоїсь „славянської полїтики“, тільки полїтику національну, без огляду на те, чи на неї годять ся инші славянські народи, чи нї. Серед таких обставин „славянська взаїмність“ являєть ся або пустою фразою або маскою, за якою скриваєть ся полїтика національного еґоїзму. Росия стараєть ся вмовити в инших Славян, що для добра славянства є потрібна сильна росийська держава; Чехи хотїли-б, щоб усї австрийські Славяни помагали їм в боротьбі з Нїмцями; Поляки хотять свою справу в Нїмеччинї зробити справою цїлого славянства, — але нїхто з них не хоче поступити ся своїми національними інтересами для інтересів инших славянських народів. Коли славянофіли з першої половини 19-ого віку стояли на тім, що сила славянства лежить в силї окремих славянських народів, коли Бакунїн в імя свободи для славянських народів хотїв розбити росийської держави, — то теперішні славянофіли з кождого народу хотїли би тільки визискати ідею славянської взаїмности для своїх національних цїлий.

І власне звідси те ненормальне явище, що в імя славянства домагають ся від нас відректи ся нашої національної індівідуальности, стати в Росиї Росиянами, а в Галичинї віддати ся на ласку Поляків і жити своїм національним житєм лиш на стільки, на скільки се лежить в інтересї історичної Польщі.

І тому ми відносимо ся неґативно до отсего „славянського шуму“, який тепер збиваєть ся на шпальтах преси. Ми бажаємо славянським братам як найкрасшого розвитку, ми будемо як найенерґічнїйше протестувати проти всякого гнету над кождим славянським народом, але не тому, що він славянський, тільки тому, що ми, виходячи з загально-людського поступово-демократичного становища, стоїмо за свободою і рівноправністю для всїх народів.

Через те власне ми проти теперішного „славянського шуму“, що його інїциятори, деклямуючи про славянську взаїмність, рівночасно не тільки дають своє placet на поневоленє нашого народу двома иншими славянськими народами, але ще позволяють, щоб від імени нашого народу в Галичинї виступали ренеґати, ті, що неґують національну індивідуальність нашого народу.

Як відомо, до участи в пражських нарадах і в петербурґськім з'їздї прошено і парляментарних заступників нашого народу. Справа їх участи ще не порішена і ми не знаємо, як вона порішить ся. Але в кождім разї можемо те сказати, що заступники нашого народу можуть тільки тодї взяти в тих славянських манїфестациях участь, коли буде признана наша національна індівідуальність і коли від участи в тих манїфестациях будуть виключені ті, що наругають ся над нашою національною індівідуальністю — москвофіли.

Загальні збори товариства „Просьвіта“.

В великій салї львівського „Народного Дому“ відбували ся протягом вчорашного дня річні загальні збори товариства „Просьвіта“. Учасників було коло півтора тисяча, здебільшого інтелїґентів; присутних селян було — на жаль — розмірно за мале число. Перед 11. годиною рано отворив збори голова товариства п. Петро Огоновський. По виборі президиї, в котрої склад увійшли п. Стефан Танчаковський, як голова, о. Лев Горалевич і п. Кордюк як заступники голови, та пп. Янїв і Федюк, як секретарі, та по полагодженю вступних формальностий (відчитанє протоколу), приступили збори під проводом голови, п. Танчаковського, до другої точки порядку нарад, а се до звіту Головного видїлу з дїяльности товариства за час від 1. січня 1906. до 31. грудня 1907.

Як перший референт звіту промовляв п. д-р Брик, котрий подав загальний образ розвитку товариства від його заснованя аж до останнього року. Доповняючи друкований звіт, референт представляє результати працї останнього видїлу, обговорює його дїяльність видавничу (членські книжочки, Письмо з Просьвіти, Просьвітні листки, Руська письменність), дїяльність гуманїтарна (стипендиї), поборюванє анальфабетизму, орґанїзацию кольпортажі, працю і орґанїзацию філїй; референт подає, що за-вузький статут не позваляє товариству розширити й поглубити свою дїяльність у всїх бажаних напрямах, тому видїл предкладає зборам проєкт зміни статута.

Другий референт звіту, п. д-р Михайло Коцюба, представляє дотеперішну господарську дїяльність товариства та пляни на будуче. Бесїдник обговорює справу фахового хлїборобського образованя, котрому будуть служити ведені товариством рільничa і садівнича школа та ввірцева фарма в Милованю; до тої цїли мають служити також жіночі школи селянської господарки та систематичні господарські курси; видїл займав ся справами молочарства, доставлюваня доброго насїня, вистави худоби, машин рільничих, годівлї дробу і кріликів, кас Райфайзенських і крамарства.

Справу філїй „Просьвіти“ представив третий референт звіту, о. Лежогубський. Обговоривши значінє філїй і читалень та зазначивши, що тільки одна пята частина читалень є під управою сьвящеників, референт подає признаки, котрі складають ся на ідеальний тип читалень; до тих признак належить: посїданє власного дому, крамницї, каси позичкові, продажі соли та рільничих насїнь і штучних навозів, — веденє при читальнї курсу для анальфабетів, викладів з демонстрациями, овочевих шкілок, огневих дружин. Перше місце серед філїй займає безперечно філїя в Стрию, котра має свою постійну канцелярию та правильне, упорядковане дїловодство. Вина за недомаганє в дїяльности декотрих філїй лежить на видїлї дотичної філїї.

Перед отворенєм дискусиї над звітом видїлу, голова зборів заряджує перехід до третої точки порядку нарад, а то до звіту контрольної комісиї. Іменем сеї комісиї пос. о. Фолис констатує, що дїловодство видїлу є правильне, підносить великий вклад працї над дїловодством, висказує видїлови признанє за осторожність у білянсованю та ставить внесенє на удїленє видїлови абсолюториї та голові товариства, п. Петрови Огоновському, осібного признаня.

Відложивши за згодою зборів письменні внесеня „Просьвітного кружка“ Академічної Громади та внесенє п. Мороза до точки нарад „Внесеня і інтерпеляциї“, предсїдатель зборів отвирає дискусию над звітом видїлу і контрольної комісиї.

О. Гординський ставить деякі постуляти що до видавництв „Просьвіти“; так треба би видати оповіданє про страсти Христові та в більшій, нїж доси мірі, подавати книжочки про сьвітлі, героїчні часи нашої істориї.

П. Врублєвський звертає увагу, що видаванням „Просьвіти“ хибує масового ширеня для протидїланя антинародній лїтературі.

Студ. п. Крипякевич висказує жаль, що поза економічними інтересами відсунулась на задній плян просьвітна дїяльність товариства. Хоча в видавництвах „Просьвіти“ з останного року слїдно безперечний поступ, то треба їм зробити закид, що вони рішучо за дорогі. Чима-

---

Іван Франчук.

НАПАД.

На рундуцї двора стояв кремезний дїдич села Винницї п. Лєшок з часописию в руках і курив люльку пускаючи густі клуби диму. Лице його було строге, руки нервово затискали задрукований папір, а клуби диму що раз то густїйші виходили з його уст, неначе хотїв на тютюнї зігнати свою сердитість. Він почав дальше ходити великими кроками по рундуцї то там то назад, бурмотячи щось під носом, коли дав ся чути знакомий голос.

— Стелю ся до стіп вельможного пана!

П. Лєшок глянув. Перед ним стояв його економ, чоловік середних лїт, заживний і трохи червоний на носї, знак, що не гордить даром богів.

— А що там п. Адаме?

— Дякувати Богу, все добре в господарцї. Шельми хлопи вправдї не вийшли всї на роботу.

— Не о то питаю, — перебив його п. Лєшок. — Чи в селї спокій?

— В селї? — задумав ся економ, не розуміючи докладно питаня. — В селї... я не чув так, щоб хлопи де побили ся, або посварили ся...

Пан Лєшок зробив жест невдоволеня.

— А правда! — похопив економ, є новина.

— Но, но, яка? — запитав скоро п. Лєшок і приступив до свого офіциялїста.

— Матрона, та-ж я все говорив, що то ірод-баба і з пекла родом, так вчера спрала по лици свого чоловіка, що аж встид і ганьба...

— Е, дурень з вас! — гукнув пан Лєшок в справедливім гнїві.

Економ змішав ся і обурив ся.

— Вельможний пане! — процїдив несьміло — Не сподївав ся я, щоб за тілько лїт вірно служби...

— Тере, фере.., — перервав пан Лєшок. — Є за що брати так собі все до серця зараз!

— Але!... — пробував економ дальше щось говорити.

— Зрозумій чоловіче — говорив дальше дїдич, взявши економа за ґузик від сурдута — менї не ходить о се, чи баба побила чоловіка, чи чоловік жінку. Про мене, нехай і позарізують ся. Я питаю ся, чи хлопи не бунтують ся?

— Против кого? — здивував ся питаний.

— Против нас, против мене і вас, против Поляків взагалї. Часи тепер дуже небезпечні.

— Нї! — сказав по намислї економ. — Щось подібного я не чув. В селї під тим взглядом спокій.

— А однак не можна вірити. Могли тільки притаїти ся і поручаю вам, щобисьте пильно глядїли на наших хлопів.

— Чи вельможний пан що завважали, а що моєї уваги уйшло?

— Нї, не тому питаю, але ту маєте часописи. Прочитайте собі, що то не дїє ся, а пізнаєте, що не надармо наказую осторожність і позір.

По тих словах дїдич подав економови цїлий жмут задрукованої бібули. Були се з кількох днїв польські часописи і „поважні“ і такі, що удержують ся лише тому, що полюють на всїлякого рода сензациї і цькують немилосерно на Русинів. По нещасливім атентатї на намісника, всї ті часописи і поважні і менше поважні змістом і духом не ріжнили ся нїчим від себе. Всї вони що до Русинів заняли крайно вороже становиско і кидали ся на всїх без розбору, мов скажені собаки, послугуючи ся безсовісностию і мерзенною ложию.

Економ взяв часописи під паху і пішов до свого мешканя. Він не був приятелем читаня. Жив тим, що єму сказав дїдич, або хто другий, а коли брав до рук ґазету, то щоби прочитати хиба о якім великім злодїйстві, нещасливій пригодї, або о страшнім мордї. Ту єго духову потребу заспокоював знаменито „Wiek nowy“ і економ не міг собі єго нахвалити. Пренумерувати однакож не хотїв, бо жаль єму було гроша, тому дїдич для вірної служби свого офіциялїста вчинив єму свою ласку і записав для него любиму єго ґазету.

Тож і тепер прийшовши до хати, економ вишукав собі найперше „Wiek“ поглядаючи на инші часописи з легковаженєм. Відтак вишукав окуляри, заложив на ніс, зажив спорий нюх табаки, засїв вигідно в кріслї і держачи на пів метра далеко від очий ґазету, заглубив ся в єї читаню.

Звичайно, коли читав, мусїло бути тихо довкола него, бо великий рух і гамір милив єго. Так і тепер було. Навіть жінка, знаючи вже єго вдачу, вийшла на пальцях до кухнї. Коли чоловік прочитав щось цїкавого, тодї кликав єї і відчитував в голос.

Нинї однакож дармо чекала візваня. Адамський против звичайної вдачі і жінки не кликав і табаки раз враз не нюхав, хотяй знати на нїм було, що читанє незвичайно єго зацїкавило, а навіть і переразило.

Вже коли забирав ся до читаня, був під суґґестиєю, чогось страшного, а в міру як читав, переляк відбив ся на єго лици.

І не дивниця! В часописи чорно на білім було видруковано, що гайдамаки, себ то Русини допускають ся на Поляках всяких злочиньств і они бідні нї майна нї житя свого не суть безпечні.

Для попертя твердженя доношено, що в Гійчу спалили здичілі хлопи польську школу, а учительку так побили, що боре ся зі смертию. В селї знов Стрільчу пустили з димом польські стоги і цїлий двір, а бідний дїдич згорів в огни. Не досить того! Мало ще гайдамакам крови намісника. Они застрілили старосту в Сокали і Жовкві і грозять смертию всїм старостам і судиям. Але вінцем їх безбожної і кровожадної дїяльности має бути загальна різьба всїх Поляків гайдамаками в руський Великдень, се є за кілька день. Гайдамаки зовсїм не криють ся зі своїми мерзенними плянами, а голосно хвалять ся, що будуть різати. Наступає час Ґонти і Желїзнячка, буде знов невинно ляти ся кров, тож кождий з Поляків повинен мати ся на осторожности і бути готовим до оборони свого житя.

Адамський аж зіпрів читаючи сї страшні новини. Не був певний, чи має вірити друкованому слову. Проживаючи тілько лїт між українським народом, знав на скрізь його покірну і терпеливу вдачу і не міг зрозуміти, щоби сей нарід брав ся за ножі і підпал. Сходячи ся з хлопами день в день, був би чейже щось запримітив... Але друковане слово сьвяте...

Адамський взяв другу часопись і місто успокоєня, він єще більше чув ся роздратований. „Поважний“ дневник не то, що повтаряв вісти подані бруковим свистком, але додав від себе нові брехнї, що безкритичного читача могли лиш переразити. Після сего „поважного“ дневника деякі околицї прямо в огни, а тисячі Січовиків машерують в повнім уоруженю і чекають гасла до нападу на польські двори і взагалї на польській нарід.

Адамський перехрестив ся.

— Коли в двох ґазетах так написане, мусить бути правда — подумав і почав трясти ся мов в лихорадцї. Хотїв страшною новиною подїлити ся з жінкою, але погадав, що її непотрібно налякає, тож по малій розвазї задумав йти до арендара, щоб і хробака заляти і серце облекшити.

— Боже, Боже! — повтаряв цїлу дорогу. — Що не дїє ся, що не дїє ся? І за що, по що, відки?

І чим більше думав о всїх тих підпалах, побитях і оружних нападах, о котрих вичитав, тим більший пострах його огортав, а рівночасно і злість до гайдамаків, що не знати чого хотять.

— Боже єдиний, таж то гайдамацький Великий тиждень і нинї завтра чоловік може попращати ся з житєм. Брр!...

І під впливом думки о близькім хлопськім нападї, Адамський вже не йшов, а майже біг до коршми.

— Чи знаєш, Срулю, що дїє ся? — кликнув до арендаря, засївши за столом в алькирі коршми.

Сруль видивив ся на Адамського, а сей виняв часописи з кишенї і почав в друге відчитувати в голос найновійші вісти про хлопські забуреня. Голос Адамського підчас читаня дрожав, але ще більше почав дрожати сам арендар, що став мов стїна блїдий. Нечиста совість відізвалась в нїм і він чув, що в разї нападу не мине його народний гнїв.

— Що робити, що робити? — ломав руки перестрашений Сруль, а лице його так комічно викривилось, що Адамський, хоч не до того йому в сїй хвилї було, усьміхнув ся з перестраху Жида і почав піджартовувати собі з него.

Жид йойкав, Адамський випив підчас того кілька чарок шабасівки і під впливом благородного напою червонїв йому ніс, але рівночасно і росла відвага.

— Ге, ге! — сьміяв ся. — Не бій ся Срулю. Що то маємо хлопства боятись, ми шляхта? — і ударив себе гордо кулаком в груди, — Оден вистріл з рушницї, а вся та череда розбігне ся. Го, го, не таких ми бачили!

Сруль по першім переполосї почав успокоюватись, а Адамський чим раз більше горячитись і храбровати, коли нараз сталось щось такого, що Сруль зі страху аж прикучнув, а Адамський в половинї бесїди урвав і поблїд.

Щож се такого було?

Дорогою надійшли два мужики і станули перед коршмою.

— Щож, куме Іване? — обізвав ся один. — Коли будем різати? Час!

— Хочби і зараз! — відповів другий.

— Хиба вже завтра рано, бо ще мушу вперед нїж наострити.

— Нехай буде і завтра, але досьвіта — згодив ся другий мужик.

Оба постояли ще хвильку і оден з них пішов уличкою поперечною до дому, а другий, що ножа не виострив, подав ся у коршму.

Адамський не чекав на його прихід. Другими задними дверми вибіг з коршми і хильцем, мов злодїй, пігнав до двора. Сруль покинутий віроломно в пригодї, хотїв було двері заперти з надвору і не пустити мужика, а коли було вже за пізно втїк тою самою дорогою, що і його гість, не журячись жінкою, що в головній хатї за шинквасом сидїла і в тямцї навіть не мала про якесь небезпеченьство.

(Конець буде).

Заграничний огляд.

Буджет маринарки в державній думі.

На засіданю думи минувшої пятниці (д. 5. с. м.) на чергу нарад мав прийти буджет маринарки. Та перед тим єще назначена була нарада над справозданєм інтерпеляцийної комісиї в справі будови кружляка „Рурика". Справа має ся так: Мин. року росийське міністерство маринарки замовило в англійській фабриці Віккерса будову згаданого кружляка та, розуміє ся, передало фабриці плян корабля. Але з уваги, що росийські пушки до узброєня корабля ліпші від анґлійських, а росийські фабрики не були в стані виконати тих пушок, передало міністерство анґлійській фабриці також і плян росийських пушок та куль, хоч їх система була державною тайною Росиї. Длятого інтерпелянти хотять знати, хто в сій справі провинив ся, та жадають, щоби лихови зараджено.

Над інтерпеляциєю вивязала ся палка дискусия, в котрій навіть „праві" остро виступали против міністерства. Між иншими замітив октябрист Савич, що Шміда, котрий продав чужій державі фалшиві пляни росийської оборони, прогнано з думи, а тих, що мабуть даром віддали правдиві пляни ніхто навіть не торкає. Мирнообновленець Єфремов каже, що тепер уже й німі зачнуть кричати, що вітчина в небезпеченьстві; а й не буде красше, поки не буде справдішної самоуправи, справдішної конституциї. Трудовик Дзюбінський так само закінчив свою промову, що аж одвічальність міністрів перед думою може покласти конець лихови.

В дискусиї взяв участь також заступник („товарищ") міністра маринарки Бострем. Він з припорученя міністра дав поясненє справи. Признаючи, що пляни пушок і куль віддано анґлійській фабриці, покликує ся на ріжні постанови законів і виказує, що міністерство маринарки ні в чім не провинило ся против законів, тим більше що тая нібито зрада тайни стала ся не підчас війни, а в часі мира. Впрочім властивою тайною при згаданих пушках є тілько замки, а плянів замків не дано анґлійській фабриці попросту для того, бо надіяно ся ще їх уліпшеня, як се і справді стало ся. А наконець такі самі пушки, як „Рурик", мав також і „Орел", котрий находить ся в руках Япанців; коли би Анґлія була цікава на тайну тих пушок, то легко могла би довідатись її від Япанців.

По тих поясненях перервано засіданє на дві годині, щоби члени думи могли нарадитись між собою над тим, яке заняти становище. Після перерви Балашов іменем обтябристів, умірковaних правих, націоналістів і правих радив таку формулу переходу: „Вислухавши поясненя заступника міністерства маринарки, державна дума, не уважаючи можливим вдоволити ся ними і сподіваючись від уряду найдокладнійшого розслідженя зазначених в інтерпеляциї неладів і потягненя винуватих до судової одвічальности, переходить до чергових справ".

Сю формулу принято більшостию всіх голосів против трудовиків і социяльних демократів, котрі жадали иншої формули, щоби зазначити, що тілько тогді покінчать ся такі ледарства, як міністерство буде одвічальне перед думою, вибираною на підставі загального виборчого права.

Аж після сеї справи приступлено до наради над буджетом маринарки. Референт радив зменшити прелімінар о 13,112.170 рублів, з котрих 9 міл. припадає на будову кораблів. Дальше критикував референт управу маринарки. Вся її орґанізация ні до чого не здатна; проґрами ніякої нема; економічна сторона управи не можлива. Разом з тим моря не розслїджені на випадок війни; пристані не готові; способи уживаня таких чи инших кораблів підчас війни не вияснені. Неправильне розміщенє кораблів, недостача варстатів до направи кораблів, незнанє кермованя торпедовцями і т. д., і т. д. Росия конечно мусить мати фльоту для оборони берегів. Також міжнародні інтереси вимагають росийської фльоти. Але оборона держави не повинна бути поділена на морску і сухопутну, а має бути сполучена в одній раді державної оборони, а ся рада повинна бути одвічальна. І тілько така сполучена рада може робити внесеня що-до поділу сум, потрібних на оборону держави сухопутну і морську.

Гадку референта попирали і инші бесідники. Деп. Крупенський сказав між иншим, що Росия потребує не тих реформ, про які говорять заступники міністерства маринарки, а реформ поважних, котрі могли би ухилити те лихо, що завело Росию до Цушіми. Доконче треба утворити раду державної оборони, одвічальну перед думою, бо инакше жде нас знов Цушіма. До нечуваного погрому причинили ся не моряки і відважні офіцири, а висша власть і міністерство.

В дальшій дебаті, що вела ся ще й в суботу дня 6. с. м., промовляв і президент міністрів Столипін. Він указував на конечність реорґанізациї армії і маринарки та замітив, що в протоколі ради міністрів з дня 15. марця цар дописав: „загальний плян оборони повинен бути уложений коротко і ясно на 10 або й 20 літ". Бесідник вичислив опісля реформи, які перевело міністерство маринарки, та вказав, що треба ще зробити для зреорґанізованя маринарки, та висказав певність, що тепер, при думі, неможливі вже такі надужитя, які бували давнійше.

Вкінци президент міністрів відкликав ся до совісти і патріотизму думи та закінчив словами: „Метою віднови маринарки може бути лише клич: Наперед!"

Конець кінцем дума відкинула 194 голосами против 78 жаданий правительством кредит на будову нових панцирників у висоті 11 міліонів рублів.

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 9 червня 1908.

Посуха на Україні.

Петербург. (Ткб.). З ококиць Полтави, в яких панує посуха, не наспіли ще вісти про дощі. За те в ґубернії курській і трівській спали обильні дощі. В полуднево-східній Росиї і ґубернії херсонській панує посуха.

11. Зїзд польської с. д. партиї Галичини й Шлеска.

Краків. (Тел. прив.). На з'їзді виконано вибір комітету екзекутивного. Порішено також утворити в нутрі партиї автономічну жидівську виключно для справ жидівських.

Хлопський страйк в Італії.

Парма. (Ткб.). Рільничий страйк, що треває від 1 мая с. р. та який з обох сторін, так зі сторони робітників як і дідичів, веде ся з великим завзятєм, добігає до кінця. Спокій панує всюди. Делеґати обох сторін згодили ся, щоби проєкт угоди опрацював спільний комітет під проводом посадника Парми.

Вибори до скупштини в Сербії.

Білгород. (Ткб). Результат виборів представляє ся так: Вибрано 85 послів з партиї правительственної, 28 молодо-радикалів, [illegible] націоналів, 7 поступовців і 1 социялїста.

Вибори до собранія в Болгариї.

Софія. (Ткб). Остаточний результат виборів такий: 171 демократів, 21 безпартийних аґрариїв, 3 націоналістів, 3 радикалів і 1 цанковіст.

Розправа на острові Самос.

Царгород. Грецьке посольство запротестувало у Порти против зірваня зносин з грецьким конзулем на Самосі.

Париж. Аґенция Гаваса з Атен доносить, що президент національного сойму на Самосі відбув конференцию з анґлійським послом що-до ситуациї. Дневники доносять, що еміґрация з Самоса зростає. Князь Копаїс дав до зрозуміня кореспондентам часописий, аби як найборше опустили Самас.

Справа Фінляндиї.

Петербург. Цар затвердив ухвалу ради міністрів, на основі котрої раді міністрів прислугує децизия, котрі справи фінляндські дотикають також цілости росийської держави. Такі справи підлягають розглядови міністерської ради. На основі сеї децизиї ґенерал-ґубернатор Фінляндиї є обовязаний всі справи, що вимагають царської санкциї, предкладати не лише секретарови державному для Фінляндиї, але також президентови міністрів, залучаючи йому свою опінію. Тут належать всі законопроєкти, дальше петициї і представленя сойму, пропозициї фінляндського сенату в справах адміністрацийних і т. д. Коли-би між радою міністрів а фінляндською управою заходило непорозумінє, квестия має бути предложена цареви спільно через фінляндського ґенерал-ґубернатора і секретаря стану та президента ради міністрів.

НОВИНКИ.

— **Від адміністрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при зміні адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того за кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

— **„Bić hajdamaków!"** Діяло ся се в столици краю, в місті Львові. Дня 8. с. м. в зелений понеділок коло год. 12. в полудне учило ся на Високім Звмку на поляні коло кіпця двох учеників IV. кл. академічної ґімназиї, А. Кульчицький і С. Український. Втім надійшло до них сім прилично одітих молодців, посідали собі на лавці тай стали перекидати книжки тих учеників, а при тім пописувати ся знанєм грецької та латинської мови. В тім один з них, побачивши на книжці напись: „Вправи грецькі", сказав: „О то по руску!" заматірював так, що сего годі тут видрукувати і заявив: „я теґо нє любє!" — Ученики не дивлячи ся на те, не реаґували й словом на напасть та читали собі спокійно дальше. Один з „валєчних" став розпитувати уч. Кульчицького, звідки він родом та до котрої ґімназиї ходить та як йому йде наука. Сей був ще на стільки чемний, що навіть відповідав чемно вшехпольському хуліґанови по польськи. Нараз коли ученики найменше сего сподівали ся, проводир хуліґанів крикнув: „Валь в морден гайдамакен!" В тій хвили один з хуліґанів вдарив з цілої сили ученика Кульчицького в сице, так що аж шапка йому з голови злетіла, а прочі кинули ся на безборонного хлопця з грубими палицями та били його по відкритій голові, куди попало. Другому ученикови удало ся тимчасом утечи, та хоч він наробив крику, ніхто не йшов безборонному хлопцеви в поміч. На цілій поляні не було й живої душі. Польські опришки пописували ся дальше силою своїх палиць — тільки тоді, аж як нещасного хлопця заляла кров, що пустила ся йому з голови цілими струями, довудца дав приказ: „Зоставми ґо — то юж вистарчи для нєго!" Хуліґани полишивши побитого та майже непритомного зі страху і болю серед калужі крови хлопця, пішли собі дальше посвистуючи та приспівуючи весело з триюмфом по „правдзівє польскей" побіді, гідним пера „містша з Облєнґорка". Побитим хлопцем заняв ся його товариш, Український, що зараз вернув та завів його до огородника, де обмив собі голову — а відтак на стацию ратункову. Побитий ученик має кілька ран в голові, а дві на кількацентиметрів — крім того має ще по руках плечах і грудях повно синяків та поздирану скіру — ціла одіж також покровавлена. Хуліґани ще й подерли наконець грецьку граматику, яка попала ся їм в руки. Нічого й казати, вшехпольські хуліґани перевисшають о ціле небо безборонну „гайдамацкон дзіч"! Справді не знати, що й казати з приводу сего подвигу польських „бойовцуф". І відки ще находить ся стільки безличности нашим опікунам говорити про український шовінізм та терор, коли вже навіть малому хлопцеви-Русинови не вільно вийти з тісної комнати на сьвіжійший воздух, щоб там лиш учитись, коли не має наразити ся на розбій представників висшої польської культури. Се все прямо річ нечувана, чого то не виробляє польська дич. А відтак представники сих громилів грають у Відни ролю невинних ягнят, на яких наважили ся Русини! На факт, який ми тут подали, повинні звернути увагу наші посли, спонукати власти. Він мусить бути розслїджений, а виновники найдені і покарані. Коли всякі тайні і явні поліцияпти так зорять за виновниками мнимого похвалюваня вбийства ґр. Потоцького, доводячи до провокованя нашої молодїжи зі шкім та до всяких репресий проти Русинів на публичних становищах, то чому не можна діждати ся покараня тих, що нападають і розбивають тих, хто має на собі тільки вини, що вродив ся Русином, та чому не можна діждати ся покараня тих, хто нівечив добро Русинів м. Львова, знаючи заздалегідь, що се піде йому безкарно!! І таке практикуєть ся день за днем, і має причинювати ся до скріплюваня почутя законности?! Чистий скандал!

— **Реформа іспитів зрілости по учительських семинарах.** Міністерство просьвіти завело деякі зміни в матурах по учительських семинарях. Вони змагають особливо до того, щоб устні іспити прибрали характер кольоквія, при якому треба поминати меньше вартні подробиці а зважати на основне зрозумінє того, що творить суть справи. Іспитовий материял з істориї й ґеоґрафії змінюєть ся анальоґічно як по ґімназиях та має обнимати специяльно ґеоґрафію й історию Австриї. Шість неділь перед устною матурою будуть кандидати 4-ого року вільні від шкільної науки. Теми задач до практичних іспитів треба подати абітуриєнтам на три дни наперед. Для письменної задачі з викладової мови треба кандидатови предложити три теми, з яких він одну може собі вибрати в протязі пів години, повідомляючи про се учителя, що веде нагляд. Приватисти (-стки), що мають сьвідоцтво іспиту зрілости середної школи або дівочого ліцею, мають здавати іспит тільки з тих предметів, яких не учено обовязково в їх заведенях, отже безуслівно також з шкільної гіґієни. Основна реформа матури по семинарях учительських наступить аж по реорґанізациї самих семинарів, про що викінчуєть ся саме тепер законопроєкт в міністерстві просьвіти.

— **З Теребовлї одержуємо таке письмо:** Хв. Редакциє! Просимо о поміщенє сего нашого письма в „Ділї", бо не бачимо иншого способу, якби спонукати наші церковні власти зробити раз вже лад в нашій, крайно занедбаній парохії. Парохом у нас єсть немічний старик, котрий поза грошевими операциями нічим не займає ся, а тим менше парохією. Противно — в погони за грошем нарушує навіть маєток церкви — розуміє ся — з великою шкодою для нашого обряду. Справа іменно є така: Ще в р. 1900 комітет парохіяльний в Теребовли, прийшовши до переконаня, що місцева церков не користає з доходів свого майна, ухвалив на засіданю (з 22 мая 1900) більшостию голосів передати справу тую Сьвітлійшій Консисториї з прошенєм, щоб тая, провіривши рахунки, рішила віддати „єже кєсарева, кєсареви — єже Божія, Богови". Наслідок внесеного через комітет прошеня був такий: два рази приїзджав до Теребовлї на комісию відпоручник Консисториї Вп. о. Токар, пізнійше чотири рази Вп. о. Громницький, котрий, належить йому се признати, задав собі богато труду, щоби справу випровадити на чисту воду. — По точнім і всестороннім поясненю справи через Вп. о. д. Громницького, припоручила Сьвітла Консистория о. декану Волянському, щоби найпізнійше до 30 цьвітня 1907 відобрав від Вп. о. Залуцького: 1) 600 К з 5 прц. відсотками за 14 років титулом звороту неслушно побраної премії асекурацийної за спалену стодолу; 2) доми побудовані через о. Залуцького на площи церковній, позаяк оказалось, що вложений в будову капітал з відсотками відобрав вже чиншом; 3) кілька тисячів корон з фонду церковного по бл. п. о. Корнію; 4) 2 морґи поля, куплені за гроші зі скарбони церковної і безпідставно заінтабульовані на братство церковне, якого при церкві теребовельській по правді цілком нема — заінтабульовати на власність церкви і тоє поле як також 4 і пів морґа вже на церков заінтабульовані — видержавляти через публичну ліцитацию; 5) дві площі, де стояла колись церков св. Покрови і св. Параскевії, за котрі побирає о. Залуцький чинш — за одну 180 К, за другу по 60 К річно, неслушно заінтабульовані на ерекцию, заінтабульовати на власність церкви, бо майно по знищених церквах повинно перейти не на ерекцию, а на позіставшу церков. Кромі наведених 5 точок має бути в розпорядженю консисторськім ще кільканайцять инших, котрі безпосередно церкви не дотичать. Сьміємо просити сею дорогою Вп. о. декана Волянського о ласкаве поясненє, чому до сего часу не зроблено нічого, аби се розпорядженє було переведене в житє? Від визначеного через Сьвітлу Консисторию речинця минає вже рік, а церков — дім Божий! — доходу зі свого майна не дістає... О. Залуцький старий чоловік і хорий дуже. На випадок його смерти на ким пошукає церков своїх претенсий? Комітет своє зробив, Консистория своє також — чомуж справа застрягла? Зважте, Вп. о. декан, що на випадок смерти о. Залуцького позістане нам цілковите право пошукати відшкодованя церкви на Вас. — Ходить чутка по місті нашім, що хтось мав казати: „не випадає старого дразнити, може зробить яку фондацию". Най робить о. Залуцький фондацию — се діло благородне; але робити фондациї коштом майна церкви, не годить ся. — Єще одна річ: По причині безосновної відмови о. Залуцьким підписаня квіту одному з тутешних емеритів, перейшов сей емерит на безвіроісповідність. Отсе другий случай зайшов сеї безосновної відмови. О. Залуцький відмовив свого підпису чоловікови дуже чесному, емеритованому жандармови п. Шостопалеви, котрого ціле удержанє є власне дрібна пенсия, яку побирає. І щож Ви на се отче декане — що на се все Сьвітла Консистория? В кождій иншій дикастериї зроблено би давно лад з таким чоловіком, як о. Залуцький, але наша єрархія церковна терпить його на шкоду парохії і церкви. — *Міщане.*

— **Анї одного Русина!** Остаточний вислід виборів пядесяти членів ради м. Львова на шестилітний виборчий період від 1908 до 1913 р. та шести членів на трилітний період від 1908 до 1910 р., переведених в днях 26 марта й 19 мая б. р. представляє ся ось так: На шість літ вибрані пп. Абрисовський Юліян 5735 голосами, д-р Ашкеназе Товія 4370, Бардаш Фердинанд 3758 [вибір тіснійший], Бартонь Анґельо 2685 [т. в.], Байзер Яків 6723, Бєнєцький Александер 3614 [в. т], Більвін Станислав 4416, Віксель Яків 5438, Вчеляк Йосиф 4579, Гавранек Ґустав 4910. д-р Горовіц Мартин 5712, Ґетріц Александер 2692 [в т], д-р Ґломбінський Станислав 5709, д-р Дзівінський Пляцид 4570, Завойський Михайло 4250, Згурський Юліян 2657 [в. т.], Ігнатович Ян 2808 [в. ті], Крох Яків 6341, Левицький Александер 5965, Левицький Болєслав 4416, д-р Лілієн Едвард 5409, д-р Лісєвич Александер 5726, Літинський Міхал 6651, Мареш Станислав 2579 [в. т.], Маркевич Станислав 4359 († дня 28/IV 1908), д-р Обмінський Станислав 4090, Олї (Ohly) Фердинанд 2636 [в. т.], Ольшевський Йосиф 5114, Павлєвський Бронислав 5129, Плятовський Станислав 2570 [в. т.], д-р Прухніцький Здзїслав 4709, д-р Пшигродзький Януш 4461, Рідль Едмунд 4414, д р Рукер Як 4093, д-р Рутовський Тадей 5285, Склєпінський Кароль 3749 [в. т.], Солєський Ян 3140 [в. т], д-р Стажевський Йосиф 6132, Слївінський Іполит 5119, Том Максимілїян 6063, Тепфер Симен Міхал 2819, Трачевський Витовд 4390, Шляйхер Филип 4491, Шляєн Артур 4567, Шнайдер Адам 3154 [вибір тіснійший], Ціхульський Владислав 3089 [вибір тіснійший], Чарнецький Володимир 3089 [в. т.], Яворський Корнило 4252, д-р Янік Міхал 4646; на 3-літний період часу пп.: Валєк Альойзій 3905 [в. т.] Волїш Жигмонт 4812, Ґарчинський Стефан 2819 [в. т.], д-р Пясецький Евген 4079, Супер Антоні 5059, Шафранський Людвик 4802. Ось імена нових батьків Львова. Між ними нема й одного Русина. Культурні й толєрантні *Поляки не допустили до* управи столиці краю ні одного Русина і то навіть з найслабшою маркою народної сьвідомости! Се тільки одно колісце в ланцюху добродійств, якими наділювала нас Польща від давен давна. Русинів обезправлено по містах вже з того часу, як нашу землю загарбала Польща, наділюючи користанєм з маґдебурського права тільки католицьких зайдів, які православних Русинів усунули від управи міста і поволи цілком змайоризували та знищили політично й економічно допровадивши остаточно руське міщаньство до того важкого занепаду, з якого воно отсе ледви двигаєть ся. Останні вибори до ради м. Львова замітні ще й тим, що вони відбували ся вже в часї польсько-кацапської іділлї, а покінчили ся тим, що Поляки користуючи ся кацапами тільки до розбиваня руської солідарности не допустили до мійської ради ніже одного г. д-р Л. Павенцкого.

— **Протипоєдинковий конґрес в Будапешті** приняв резолюцию, в якій взиває управи просьвіти всіх країв, щоб у висших клясах середних шкіл ширено протипоєдинкову пропаґанду. До протипоєдинкової ліґи повинні вступати також ученики висших кляс. Крім того порішено робити заходи, щоб безпеку чести поставлено під сильну охорону карного закона та щоб поєдинок зачислено до звичайних злочинів.

— **Буря в Верховині.** Дня 7 с. м. по полудни навістила — як нам пишуть — нашу скільську Верховину страшна буря. Десь около 6-ої години вечером з угорської сторони почали ся висувати хмари, а з далека було чути великий шум. Не минуло пів години, як були ми сьвідками страшного нещастя. Густа темрява покрила цілий простір, а з хмар почав падати чим раз більший град величини волоського оріха, так густо, що в протягу 5 хвиль покрив білою плахтою землю, нищучи всю працю Верховинця. Град падав около 20 мінут. Хмари пронесли ся дальше в сторону північно-східну. — Тепер показав ся страшний образ спостошеня. Всї засіви прямо здемольовані разом з землею, а там, де була якось ярина навіть не пізнати, чи там було що посаджене. Богато листя а по декуди і галузок лежить під деревами. Град не пожалував навіть хат, бо в кождій повибивав по кілька шиб. — Пастухи вертають з маржиною з пасовиска домів. Маржина покалїчена ричить та біжить з страху чим скорше до зимівок, а декотра в село ховаючи ся перед градовими кулями. Тут і там почуєш йойканє жінок за своєю працею, а ґазди ладять ся подекуди переорювати, щоби чим скорше що найпотрібнійше посіяти. Хутор Кальне, Плавє, Головецко — о скілько до тепер знати — то суть села, котрі найбільше потерпіли від граду. — Дивний в наших сторонах звичай, що на тучу дзвонять, а як коли туча поробить шкоди, то всю вину звалюють на паламаря, мовлячи, що він припізнив дзвонити та пустив бурю в село. Лучило ся менї зараз по тій катастрофі говорити з одним старшим мужиком, то він між иншим, толкував менї, що то „цур би му осинище випросив ся у Пана Бога трохи погуляти по сьвіті, та їмив ся до того, що посипав градом на сьвяту землицю". — *Ол. Ільма.*

— **В справі тарифи на вапно.** Починаючи з днем 1. січня 1908. знесло міністерство зел. державних тарифову знижку для перевозу вапна з Галичини до всіх зелїзничих стаций в державі, через що значно підскочили ціни вапна. На внесенє поставлене на онодішній сесиї державної ради зелїзничої через членів Л. Бачевського і Г. Русмана ухвалено якнайшвидше відновити тарифову знижку з додатком „в міру потреби".

— **Катастрофа й бурі.** В Рока Пєтра наїхав особовий потяг на товаровий. Чотирох подорожних утратило житє, а около 50 потерпіло рани.— — В Парижі знищила пожежа будинок тов. телефонічних каблів. 450 робітників остало без занятя. — Коло міста Омота в північно-амер. країні Небраска лютувала вчера буря, яка поробила великі шкоди, 21 осіб погибло.

— **Дрібні вісти.** В Празї відбувають ся з нагоди вистави конґреси славянських лікарів та природописців і славянських купців. — В справі Айленбурґа переслухує віденський суд краєвий кількох членів віденської аристократиї але в характері сьвідків. — Варш. ґен.-ґубернатор Скаллон обіцяв польській депутациї отворити наново польські школи в келецькій ґубернії д. 1 липня. — В ночи з суботи на неділю замордували у Львові на ул. Городецькій братя Горалевичі, челядники різницькі, мулярського помічника Й. Лучку з пімсти, що він їх недавно побив за городецькою рогачкою. — В 130 ч. Gazet y lwowsk-ої оголосила Академія рільнича в Дублянах конкурс на вісім вільних фондушевих місць в тій академії, а комітет ц. к. гал. Товариства господарського конкурс на стипендию в квоті 600 К для кандидатки, що хотіла би виобразувати ся в званю жіночого господарства сільського.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Никити еп. (лат. Вікториї). Позавтра, в четвер: Теодозиї муч (лат. Варнави).

☐ **Репертуар львівського руського театру в Вижници.** Саля власна (в огороді п. Фріста).

В середу, дня 10. червня с. р. „Чорноморці", народна опера в 3-ох діях, музика М. Лисенка.

В четвер, дня 11. червня с. р. „Галька", опера в 4-ох діях С. Монюшка.

В суботу, дня 13. червня с. р. „Жидівка вихрестка", народний образ зі сьпівами і танцями в 5 діях Тогобочного.

В неділю, дня 14. червня с. р. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці", народний образ зі сьпівами і танцями в 5. діях М. Старицького.

В понеділок, дня 15. червня с. р. „Ревізор з Петербурга", голосна комедия в 5-ох діях М. Гоголя.

Білети продає в Вижниці і Кутах торговля п. Москви. — Початок точно о годині 8-ій вечером.

☐ **До управ наших товариств і до редакций видавництв.** Редакция календара „Просьвіти" просить вище означених з огляду на скорий вихід календара на рік 1909 прислати на адресу львівської „Просьвіти" звіти, склади виділів і т. д. наших товариств і видавництв. З огляду на короткий час (кінець сего місяця) можна ограничити ся найкоротшими відомостями. — *Редакция.*

☐ **До П. Т. Приятелів бідної руської дітвори!** За почином щирих приятелів бідної дітвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська осели вакацийна для бідних руських дітий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель" по кількадесять бідних дівчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цілорічної умової праці серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю ціль є майже ніякі. зовсім не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсім не напливають, а ті лепти, що Виділ тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дітий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої діти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в ділї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дітий, котрі жиють через цілий рік серед тяжких обставин моральних і материяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка діточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Виділу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсїдателька. *С. Герусїнський* секретар.

> **Загальні збори філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові** відбудуть ся дня 5. липня 1908 о годині 4. по полудни в комнатах філії при вул. Пелеша ч. 13.

☐ **Загальні збори тов. „Руських Жінок" в Станиславові** відбудуть ся дня 11. червня в четвер о год. 4. пополудни. Тому, що будуть рішати ся дуже важні справи, просить виділ П. Т. Членів, щоб явили ся на зборах в повнім числї, тим більше, що скликані збори на 2. с. м. не відбули ся задля браку комплету. Збори відбудуть ся при ул. Липовій ч. 76. — *Виділ.*

ло читалень, навіть філій, не проявляє ніякого життя; декотрі філії звітів не прислали; потрібна є енергічна контроля центрального виділу над філіями. Треба наперти на філії, щоб закладали бібліотеки. За мало є бурс при філіях. Справа викладів і відчитів стоїть дуже слабо; товариство повинно ввести в житє т. зв. народний університет. Курси для анальфабетів також занедбані; прикладом до наслідування в тім ділі може бути філія в Комарні, котра удержує постійну школу для анальфабетів.

На формальне внесенє п. д ра Володимира Бачинського збори вибирають „комісію-матку" для установленя листи кандидатів на членів виділу.

В склад тої комісії ввійшли: пп. д-р Володимир Бачинський, проф. Михайло Грушевський, д р Голубович, пос. д-р Макух, о. Остап Нижанковський, д-р Евген Озаркевич, проф. Петро Огоновський, госп. Прибила і ред. Цегельський.

В дальшій дискусії над звітами студ. п. Г а п я к обговорює справу бібліотек. Числяча 9.600 томів бібліотека „Просьвіти" у Львові не функціонувала. Про посилі книжок для новозаснованих філій виділ поводить ся несистематично, не подає потрібних вказівок. Бібліотека повинна бути отворена для загалу, не тільки для членів. Кольпортажа видавництв іде дуже пиняво. Бесідник ставить внесенє, щоб товариство засновало публичну бібліотеку, протягом пів року упорядкувало бібліотеку та зорганізувало енергічну кольпортажу книжок.

Студ. п. Р и в ю к підносить, що заініційовані виділом проекти не мають успіхів серед селянства. Видавництва за мало популярні; потрібно книжочок про економічні справи. Веденє крамниць при читальнях доводить до небажаних результатів.

Господар п. Л у ч и ш и н домагаєть ся, щоб товариство більше уваги присьвячувало хлопським гаразам та нарікає, що декотрі сьвященики відвертають ся від просьвітної праці над своїм народом.

Студ. п. Н а з а р у к робить товариству закид, що його діяльність являєть ся більше економічною, ніж просьвітною. Бесїдник критикує видавництва „Просьвіти"; календар не подобаєть ся мужицтву, так само коротенькі оповіданя; видавництва друкують ся в малій скількости. Бесїдник противить ся такій зміні статута, яка давала-б рішаючий голос головам філій. Бібліотеки товариства і організация кольпортажі стоять дуже низько. Бесїдник домагаєть ся, щоб серед книжочок „Просьвіти" бодай раз на рік діставали члени драматичну штуку для аматорських представлень; потрібний є конче словарець чужих слів, крамничний підручник та популярний виклад закона адміністрацийного, повітового і иньших. Приналежність тої самої особи до виділів двох читалень є шкідлива. Бесїдник домагаєть ся конче, щоб товариство видавало дешеві образи та географічні карти.

На тім — на внесенє п. д-ра Володимира Б а ч и н с ь к о г о — збори перервано до пополудня.

(Конець буде).

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

(*Дальше*).

Найбільш многолюдними і шумними були засїданя секції консумцийних спілок, як можна було сподївати ся, бо то найважнійша галузь кооперації. Пристав узнав чомусь сю секцию за „найнебезпечнійшу", бо через цілий час прислухував ся єї нарадам. Характер і теми дискусий сьвідчать, що тут весь час ходить о розвій вже організаций, про яких необхідність і пожиточність не має ніяких сумнівів. Приходить ся їм лише рішати ряд практичних питань, що виринули в часі їх діяльности, от як справа кредиту, внутрішної управи спілок, по яких цінах провадити і на шо призначати зиски. Рішучу перевагу на секції мають робітники. Председателем секції вибрано Н. П. Гігнера, товаришами председателя Поссе і Наугольник. Перший референт виголосив В. Н. З е л ь г е й м, редактор „Союза потребителей" про стан споживних кооперативів. Тепер є в Росії 1466 консумцийних спілок, з того 822 сільських. Членів є 430.000, паєвого капіталу 10 мілїонів рублїв, резервового 3½ мілїони, річного обороту продажі около 100 міл. рубл. і 3½ міл. р. чистого зиску. Незвичайний розвій видно в послїдних роках: в порівнаню з 1904 р. число спілок і членів п о д в о ї л о с я, оборот побільшив ся о 45 міл. руб. а річний зиск о 1½ мілїона. Московський союз обнимає 230 спілок, розкинених на значнім просторі, він сповняє ролю патронату і центрального гуртового складу.

С. В о й ц є х о в с ь к и й редактор „Społem" подав референт про стан консумцийних спілок в Конґресівці, розвинувши при тім і теоретичну сторону руху. В 1904. р. було по звітам кооперативної комісії всего 19 консумцийних спілок з 8.500 членами і півтора мілїона рублїв обороту. Тепер є вже в Польщі 583 конс. спілок, не вчисляючи Лодзї і Варшави, де є около 100 спілкових крамниць. Числи членів в спілках можна подати на 70.000, паєвого капіталу є около 800.000 і майже 10 мілїонів рублїв річної продажі. Сей прямо елементарний розвій спілок поясняє головно розбудженєм духа ассоциациї серед незаможного населеня, що є найздоровійшою підставою кооперації, дальше просьвітно-виховуючою роботою при помочи відчитів і курсів, вкінци розширенєм на Конгресівку устави нормальної, а що до 1905. р. треба було звертати ся кождочасно до міністерства. Референт уважає найблизшими задачами піднесенє членів на висший духовий і моральний степень при помочи частих зборів, відчитів і товариських забав, та організацию Союза для заспокоєня тих потреб, котрим тепер не можуть одолїти слабі сили одиниць.

З черги приступила секция до нарад над практичними квестиями в спілках. Головним референтом був Зельбейм, що й предложив відповідні резолюциї. Першою і найпекучійшою справою се кредитованє членів. Зельбейм доказує, що вкорінена в росийських консумцийних спілках продаж товарів на кредит є головною причиною слабости і малих успіхів кооперативного руху. Кредит на консумцию не лише шкодить спілці, як торговельному і кооперативному підприємству, але також шкідливо відбиває ся на самих консументах, що приучують ся наперед проживати свій заробок, легко виходять з буджету і влїзають в невиплатні довги. Економічна позиция робітників і служачих тим ослабляє ся і збільшає ся їх необезпеченість.

Сей доклад викликав довгі, оживлені дебати. Повидимому питанє о кредитї в консумцийних спілках се одно з найбільш наболїлих питань. Більшість делеґатів підтримувала погляди референта. Так В. Н. Поссе говорив, що члени потребительских спілок в Петербурзї нераз беруть на кредит в крамницях товар а потім перепродують його приватним купцям. Розуміє ся, від разу не можна знищити кредиту. Треба то зробити постепенно, дорогою організациї осібних кредитових товариств, звідки члени потребительських спілок могли би дістати гроші на закупно товару. Делеґат з екатеринославської губернії, Бобровський пригадує, що в Англії у всїх спілкових крамницях вивішені написи: „Кредит — то погибіль крамниці". В членах спілок треба розвивати сьвідомість о шкідливости кредиту. Представник петербурської консумцийної спілки „Труженикъ" Малиновський (робітник) боронить права робітників діставати товар на кредит в часї страйків і льокавтів, коли робітники находять ся в крайній нуждї. Приміо льокаута в Лодзи показує, як необхідно є робітникам в подібних случаях користуватись кредитом.

По дискусиї ухвалено подавляючою більшостию голосів отсї резолюциї:

Лише повне усуненє консумцийного кредиту і продаж товарів виключно за готівку можуть поставити консумцийні товариства на правильну і здорову дорогу розвою. Дїячі кооперациї як найенергічнійше повинні старати ся о викорінене кредиту з консумцийних спілок. В тих случаях (село, ремесло), де товаровий кредит носить характер не консумцийний а продукцийний, треба основувати попри консумцийні спілки і кредитні або пожичково-щадничі товариства, або осібні кредитні фонди при спілцї. Щоби заспокоїти хвилеву потребу кредиту членів при нарушеню рівноваги в буджетї через які внїшні причини (нещастє, слабість, безробітє), пожадане є творити при спілках осібні кредитні фонди. На утворенє таких фондів призначує ся певну часть приходу, осібні вклади членів і доходи із спектаклїв, концертів і инших забав, устроюваних спілкою. Лише на рахунок і в розмірах того фонда можна допустити кредит. Той фонд може служити для сплати консументів, задовжених у купців. Заки заведе ся осібні кредитні фонди, допускає ся безробітним членам спілки видача товарів на кредит лиш в часї безробітя і до висоти внесених ними паїв. Нагле закритє кредиту в спілках може захитати істнованє спілки. Треба постепенно вводити закупно за готівку, виясняючи висшість і користь плаченя готівкою, основуючи рівночасно і кредитні організациї, куди переводить ся довги членів.

Другий доклад Зольґейма „про означенє продажних цїн". Признано, що продаж по зовсїм низьких цінах є невідповідна і не бажана. Найбільш правильним є примінене рочдельської системи торговлї по умїркованих середних цінах, продажа товарів примінена до цін купецьких і зниженє цін лише в тих случаях, коли цїни на ринку були ненормально підвисшені. Та система випробована всесьвітною практикою обезпечує спілкам постійний прибуток членів, а вслїд за тим нових сил і средств. Лиш товариство, зовсїм укріплене членами і капіталами може не рахувати ся з ринковими цінами і свобідно назвати цїни, так, щоби впливати і на загальне зниженє цін кулна.

З черги займала ся секция квестиєю управи в консум. спілках. Вислухано два реферати Чурі на і Латухіна. Принято сю резолюцию: Совіт (рада надзираюча) ненадїлений властию і вибираний лиш для контролї орган шкідливий. Загальні збори вибирають більший числом управляючий виділ, що з поміж себе вибирає управу, зложену н е м е н ш е, я к з т р е х о с і б. При чім, одна з них начальник пожаданий з висшим образованєм. Крім сталих ревізийних органів конечні ще нечайні ревізиї з рамени союзів. Рівночасно признала секция конечність зміни нормального статута в напрямі більшої демократизациї житя в спілцї.

В справі „бажаних змін в промисловім податку" секция признала конечним, щоби консумцийні спілки були вільні від промислового податку, о скілько ведуть операциї зі своїми членами. Лише та часть доходу може підлягати загальному промисловому податкови, що походить від операций з нечленами спілки.

Дуже оживлену дискусию викликало питанє про поділ зисків. Гурток молодих недосьвідчених людий, що глядять на кооперацию як на слугу щоденної борби робітників, а не як на самостійну форму суспільної організациї, жадали, щоби членам не видавати дивіденди від паїв, щоби часть зисків призначити на запомоги для професіональних союзів. Проти тих жадань рішучо виступили люди так обзнакомлені з теориею і практикою кооперації, як Тотеміяня, Войцєховський і ин. Они виказали, що як від паїв не будуть платити відсотків, то капітали утечуть від них до приватних банків, і державних кас ощадности а спілки будуть мусїли позичати гроші у капіталістів і платити їм більші процента. Кооперация позбавлена дрібних капіталів тратить рацию істнованя. Цїлию кооперації є власне призбиранє капіталу в кооперативах, бо в консумції і продукції можна найуспішнійше бороти ся з спекуляцийним капіталом, протиставляючи йому капітал власний, зібраний з дрібних ощадностий народу. В инших краях прим. в Англії в спілках системи Рочдель також пробували сего, що пропонує опозиция, але давно відкинули, як непрактичне в житю.

В голосованю відкинено всї поправки опозиції придавлюючою більшостию голосів проти 7, голосуючих за.

В послїдне зібрала ся секцию в неділю вечером.

На тім засїданю мали закінчити дискусию і піддати під голосованє питанє о злуцї діяльности консумцийних спілок для спільного закупна на гурт та про взаїмне обезпеченє спілок. Питанє про положенє служащих в спілках ще передше знято з порядку. Але вже не довело ся більше продовжати нарад. Поліцейський пристав заявляє, що тих питань торкати ся не можна, бо тут ходить о з'єдиненє, а до нарад над тим він не може допустити. Можна говорити лиш про справи, що відносять ся до поодиноких спілок. В виду сего председатель Гібнер звервує ся до зібраних з запитом, чи бажають вони продовжати свої занятя, не порушуючи згаданих питань, чи уважають конечним сейчас перервати роботи секції, признавши їх закінченими. Секция одноголосно рішила, що не можливо продовжати своїх занять. Один з учасників предложив від групи міських потребительських спілок подякувати президиї а особливо Гібнереви і Зольбеймови за труди в секції. На то пристав звернув ся до председателя, щоби відобрати бесїдникови слово, бо єго заява є демонстрациєю! Гібнер заявляє, що занятя секції покінчені.

Секция дрібного кредиту. Кредитова секция зібрала майже всїх селян присутних на з'їздї. Пізнати, що селян найбільше інтересує. І дійстно справа кредиту для росийського селянина ще більш пекуча, як прим. у нас. За оборотовий капітал приходить ся селянинови платити о много більший процент, як у нас. Кредитові кооперації дають позички на 10—12 проц., а що доперва приватні кредитори! В Росії є т. зв. кредитні спілки і ссудо-сберегательні (позичково-щадничі). Ті назви не є автольогією, але означають два осібні типи кредитної кооперації. Ссудо-сберегательні товариства є на пняк, они звичайно є більші, своєю діяльностию обнимають більший округ і людий економічно сильнійших. Кредитні товариства є без паїв, служать найбіднійшим верствам населеня; тим пригадують заграничні „народні банки" а по части і райфайзенські спілки. Кредитова кооперация також доперва в послїдних літах розвинула ся низвичайно скоро. А. Беретті в референтї про стан кредитових кооперативів в Росиї каже, що в однім лише 1907 р. повстало 800 спілок.

Товариства ссудо-сберегательні слабше розвивають ся (від 1865 р.). 1. сїчня 1905 було їх в цїлій державі 831 (найбільше в надбалтийськім краю і Конгресівці), число членів 369.656, паєвий капітал 12,075.796 руб., резервовий 3.058.791 руб., вкладки ощадности 27.573.863, затягнені позички 4 751.469, видані позички 44 156.804 руб.

Богато лїпше розвивають ся кредитні товариства, що їм помагає державний банк. Перше товаристно кредитове повстало в 1897 р., а в 1908 р. 1 марта було вже 2.028 тих спілок. В протягу послїдних 3 літ число товариств побільшило ся 3 рази, число членів 5 разів, позички 9 разів, власні капітали 6 разів, вкладки 4 рази. 1 липня 1907 1.630 товариств мало в пасивах: основного власного капіталу: 543.957 руб. позиченого з госуд. банка 2,422,910 р., від приватних людий 319.278, резервовий капітал 510.300, специяльне 247.086, вкладки 10.744 676, позички госуд. банка 6 686.702, инші 989.026; в активах: готівки 591.987, в банках 596.050, на позичках 21,152.081. Середна висота позички 37 руб. На думку Беретті найлїпше відповідають основам кооперації кредитні товариства, де зріст числа членів іде рівномірно до зросту вкладок і позичок. Гірше є в ссудо-сберегательних товариствах, що виказують слабший приріст членів в відношеню до своїх операций.

Про спілки в Польщі референтував С. Войцеховський. 1 сїчня 1908 було в Королівстві 187 институций дрібного кредиту: 157 позичк. щадничих і 31 кредитних. В 1905 р. було в 98 поз. щадн. товариствах 63.792 членів, в 98 кредитних 11.750, разом 75.542. Тепер приступають в його краю до організациї сїльських позичково-щадничих спілок, опираючись на взорах галицьких Райфайзенок.

Председателем секції був прив. доц. харківського унів. Н. Н. Анциферов, його заступниками проф. харк. унів. В. Ф. Левицький і прив. доц. Вацуро. Наради почались докладом Беретті і Перелешина про сучасне положенє кредитних кооперативів в Росиї. Шенітов говорив про кооперацию в Кубанщинї а Войцєховський про польську.

Оп ля секция заняла ся істнуючими правними приписами о кредитних товариствах, вислухавши доклад В. М. Анисимова „про закон для институций дрібного кредита з 7 червня 1904 р.". Приписи того закона накладають тяжкі бюрократичні пута на діяльність кредитних кооперативів, а ще більше стїсняють союзну діяльність спілок. Секция признала необхідним змінити закон з 7 червня 1904 р. і висказала бажанє, щоб спілки відкривались явочним порядком".

По референтї Кулижного про призначенє позичок і продукцийний кредит секция ухвалила, що спілки повинні давати позички на цїли означені довірником і то лише на продукцийні, хосенні для члена. Се можливе лиш при спілках малого рейону. Кредит належить удїляти не лиш грішми але і дешевими та доброї сорти товарами насїнєм, машинами і т. и. Задля того є пожадане тїсне відношенє межи сїльско хозяйственними а кредитними спілками.

Головним було питанє про посередничі операциї та про центральний кооперативний банк. О центральнім банку для кооперативів, референтували проф. Желєзнов і Анциферов. З ріжних типів банків, як кооперативний, акцийний, правительственний і мішаний з капіталами спілок і осіб приватних секция признала послїдну форму банку найвідповіднійшою, бо для чистого кооперативного банку потреба густої сїти кредитних спілок і їх обласних союзів а сего в Росиї ще нема. Про банкові операциї референтував Н. Катаев. Вкінци признала секция пожиточним видавництво „Хронїка дрібного кредиту" і висказала бажанє замінити його на тижневник.

(Дальше буде).

Інформациї для читальняної комісиї при виділі філіяльнім.

Не буде може злишною річию указати на бодай деякі важнійші публікациї і жерела, з яких могли би користати інтелїгентні організатори читальняної роботи по селах. Низше подані материяли відносять ся вправдї лише головно до справ економічних і господарських, але власне веденє сих справ вимагає від інтелїгентних провідників знаня предмету з боку більше практичного.

1. Отже треба передовсїм замітити, що організатори читалень мусять основно пізнати: 1) ті части статута „Просьвіти", що відносять ся до читалень і філій „Просьвіти"; 2) регулямін к о м і с і ї г о с п о д а р с ь к о - п р о м и с л о в о ї і 3) регулямін в и д а в н и ч о ї к о м і с і ї товариства „Просьвіта" у Львові; врешті також 4) і н с т р у к ц и ю і р е г у л я м і н д л я о р г а н і з а т о р і в к у р с і в для анальфабетів.

Чейже передовсїм в статутї і в висше наведених інструкциях та регулямінах знайде ся найважнійший материял до уложеня програми дїланя на всїх полях просьвіти і економії.

Деякі підносять, що „треба найперше в д е ч і м змінити статут тов. „Просьвіта". Я поставив би однак справу зміни статута на послїдний найпідряднійший плян. Найважнійшою справою є с т а т у т в и к о н у в а т и, то є робити то, що в межах теперішного статута вільно і треба робити. Сила товариства „Просьвіта" і його читалень буде залежати від того, чи статут справді виконує ся як слїд*).

II. Треба також звернути увагу кождого, а вже передовсїм самого духовенства, на ідеально обдуманий і широко зачеркнений плян роботи економічно-просьвітної на тлї християнсько-суспільнім, який є поданий в Посланію Впр. Митрополита Шептицького до духовенства „О церковнім братстві" (Жовква 1905). Великі гадки, кинені Митрополитом в сїм посланію повинно наше духовенство і порозуміти і чим скорше перевести в житє, а тогді стануть братства найлїпшою підоймою для розвитку читалень і будуть школою, з котрої вийдуть знамениті робітники для спільного добра в громадї.

III. В Чернівцях виходить популярна економічна часопись п. з. „Н а р о д н е б о г а ц т в о" присвячена справам хлїборобських спілок і кас Райфайзена. Річна предплата 1 К 50 сот. При тій часописи виходить також економічна бібліотека, призначена специяльно для кругів інтелїгенциї і організаторів економічної роботи по селах. Також бібліотека „Економіста" а особливо книжочка о Онишкевича „О комасациї" і книжочка инжинєра Корнелї „Про мелїорацийні спілки" (ч. 6.) заслугують на пильну увагу.

IV. О крамарстві і крамницях маємо знамениту працю І. Петрушевича п. з. „Поученє як заводити спілки для торговлї і промислу системи Рочдель". Друге виданє, Львів 1908, цїна 50 с.

V. Про сїльські каси ощадности і каси пожичкові системи Райфайзена маємо досить докладно оброблену літературу, якої тут впрочім не будемо ширше обговорювати. Треба тілько замітити, що загальним стремленєм товариство „Просьвіта" є відлучити всї крамниці і позичкові каси, які істнують доси при читальнях „Просьвіти" і перетворити їх в самостійні реєстровані спілки а то в реєстровані крамничні спілки системи Рочдель*), в спілки ощадности і позичок системи. Райфайзена. Що до сих послїдних, то господарсько-промислова комісия при тов. „Просьвіта" у Львові заявила ся рішучо, що они по селах більше відповідні чим спілки основані на статутах „Народних Домів".

VI. Інструкций, друків і в загалї поради та потрібних інформаций при закладаню крамниць і кас пожичкових уділяють в кождім конкретнім случаю: Дирекция Народної Торговлї у Львові, що до крамниць; Союз Кредитовий у Львові, що до кас Райфайзенських а Комісия господарсько-промислова при товаристві „Просьвіта" у Львові що до всяких иных справ економічних.

VII. З польської літератури годить ся звернути увагу на деякі дуже добрі і пляново обдумані популярні праці, видані для ужитку селян і просьвітних дїячів в Королівстві польськім і в Познаньщині.

а) До клясичних праць/ популярних належить ціла серия книжочок для народу виданих в Варшаві під редакциєю знаного популярного писателя К. Promy·a. З тої серії книжочок є особливо замітні: „Stopniowe opisanie świata" і „Czem się żywimy a jak żywić potrzeba", а то не лише з уваги на сам зміст, але з уваги на замітну методу викладу.

б) Від р. 1907 почала виходити в Варшаві Biblioteka rolnika polskiego, призначена головно для тамошних кружків рільничих. Замітні суть особливо сї книжочки з тої бібліотеки: W i e n i a w s k i: Materyały do pogadanek w kółkach rolniczych;

W i e n i a w s k i: „O naszych stowarzyszeniach rolniczych i S e m p o t o w s k i: „Czego potrzeba naszym gospodarstwom". Сї книжочки повинні знаходити ся в кождій бібліотецї філіяльній для ужитку читальняної комісиї.

в) „R o c z n i k i k ó ł e k r o l n i c z o - w ł o ś c i a n s k i c h w W i e l k i e m K s i ę s t w i e P o z n a ń s k i e m (доси вийшло 35 річників, цїна 3 марки за 1 річник) є для нас тим цїнні і інтересні, що є в них подані звіти всїх кружків з цілої провінциї, дуже докладні і незвичайно поучаючі. (Вистарчить спровадити до бібліотеки філіяльної оден-два такі річники.)

г) Товариство селянських театрів і хорів у Львові видало доси три зошити праці п. з. „Przewodnik dla teatrów i chórów włościańskich", Львів 1908 р.

д) Врешті треба звернути увагу на дуже замітну і для нас незвичайно важну працю Dr. F r. B u j a k a G a l i c y a. Ludność, społeczeństwo, rolnictwo. 2 томи. Львів 1908. 8 корон.

По докладнім перестудиованю сеї праці легко буде уложити програм роботи по селах майже у всїх напрямах. В сїй знаменитій книжці польського аграриста знайдемо основну аналізу аграрних відношень по селах; є там подані також способи і напрями для праці інтелїгенциї над народом.

VIII. В німецькій мові мають організатори просьвітної та економічної роботи по селах клясичну і фундаментальну працю п. з. „Wegweiser für ländliche Wohlfahrts- und Heimatpflege. Bearbeitet auf der Geschäftsstelle des deutschen Vereines für ländliche Wohlfahrts- und Heimatpflege und in dessen Auftrage herausgegeben von prof. H e i n r i c h S o h r r e y. Dritte Auflage. Berlin 1908. Цїна оправл. прим. 8 корон. Спроваджувати через книгарню Шевченка.

Автор сеї праці є довголїтним редактором часописи „Das Land", а також секретарем товариства „Verein für ländliche Wohlfarts- und Heimatspflege", тому і висше згадана праця, оперта на довголїтнім досьвідї є однокою в своїм родї.

В книжці сій обговорює автор на підставі студій і досьвіду зібраного на тім поли в цілій Німеччині цілий ряд питань, дотикаючих житя товариського і господарського по селах, діяльности на поли просьвітнім і економічнім а заразом подає при кінци кождого уступу найлїпшу інформацийну літературу до кождої порушеної ним теми. Ся книжка зробила навіть в німецькій літературі велике вражінє і причинила ся значно до сконсолїдованя методи просьвітної роботи по селах. Тому повинна она находити ся в кождій бібліотецї філіяльній (коштує 6 марок). Менша праця тогож автора п. з. „Das Glück auf dem Lande" von Heinrich Sohorrey. Berlin 1907. II. Aufl. заслугує також на увагу з огляду на щасливий вибір готових і вже оброблених тем до викладу. Є там нпр. такі теми: Der Alkoholteufel (коршма). Vom Goldenen Ei (про кури). Das Handwerk auf dem Lande hat noch einen goldenen Boden, Dorfgeschichte und Dorfmusäen і то важні і практично оброблені теми. Тогож автора: Das Wirtshaus auf dem Lande в Берлїні в 1907 р. товариством: „Deutscher Verein gegen den Missbrauch geistiger Getränke" видане як і инші популярні агітацийні а при тім дуже дешеві публікациї того товариства заслугують на увагу всїх тих, що інтересують ся справою борби з алькоголїзмом і ширенєм тверезости.

Готові виклади з обсягу науки господарства, примінені своїм змістом і формою до потреб авдиторії в читальнях можна знайти в книжках; S t r a n d: Der landwirtschaftliche Vortrag, Entwürfe Vorbereitungen und Musterbeispiele zu landwirtschaftlichen Vorträgen. Wegweiser zur Einrichtung und Leitung landwirtschaftlicher (Orts) Vereine. Leipzig, Voigt 1905. Дуже добра праця. Крім загальних вказівок о популярнім викладї є поданих 34 викладів з диспозициями і їх виконанєм. M e i x n e r: Der landwirtschaftliche Vortrag Parey. Berlin 1906. (30 дужи добрих викладів). O s t e r m e y e r: 60 Bauernpredigten. Ein lustiges Evangelium dem Bauern zu Nutz und Lehre Brünn 1907. (Цїна 3 корони). Книжку сю видав вандрівний учитель до господарства в Моравії; она підходить отже своїм змістом і до наших галицьких відносин. G. L i n c k h. Neureitliche Landwirtschaft 20 Vorträge і т. д. E. Ulmer. Stutgart 1908. Є се також дуже добра праця, але вимагає більше образованої авдиторії. Всї ті 4 висше наведені книжки змісту господарського можу поручити особливо сьвященикам, о скілько самі займають ся господарством.

(*Дальше буде*).

*) Зміна статутів вправдї також важна, бо для усяких справ нема в статутї постанов н. пр. в справі переходу читальні „Просьвіти" на Качковського. Після теперішного статута перший лїпший баламут скористає з хвилї й зміняє читальню.

*) Взірцевого статута до нині нема!

> Комітет бурси філії Руського товариства педагогічного в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. Приймати ся будуть ученики гімназияльні і школи реальної, сини членів Руського тов. педагог. Условія принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руського товариства педагогічного. 2) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 20 корон місячно. 3) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар і пранє в сумі 10 корон. До подання о принятє долучити треба: 1) Съвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в якій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщене, сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Съвідоцтво убожества. Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під ковдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар шкарпиток, 4 ручники, сїнник, подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска. Подання кождого петента з'окрема адресувати так: „Заряд бурси філії Руського товариства педагогічного в Станиславові вул. Пелеша ч. 13. Подання вносити найдальше до 4. липня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до І. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести подання.

> Съвящеників съвітських народовців потреба сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформації подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

> 30 літ по матурі. В Перемишли відбуде ся 6. липня с. р. товариський з'їзд укінчивших гімназию в р. 1878. — *О. М. Копко, о. М. Літинський, д-р Мантель.*

☐ В Народній Канцелярії у Львові, Ринок ч. 10. можна дістати слїдуючі книжки за попереднім присланєм гроший: 1. *Руско-німецькі розмови*, ціна 1 К (дуже добра передівсїм для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с. 4. *Чорна сотня*, съмішна казка з житя кацапів, ціна 10 с. Три послїдні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для агітації і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

☐ Убогий ученик IV. кл. гімн., сирота, котрий з браку удержаня, мусїв покинути школу і вчитись приватно на селї, просить жертволюбиву суспільність о датки на вступний іспит і оплату шкільну. Редакция одержала що-до сего ученика прихильну рекомендацію з достовірного жерела. О датки просить ся тим більше, що ходить о се, аби сей ученик конче покінчив 4. клясу, що — як звісно — відчиняє вже певну дорогу до кавалка кліба. Датки просить ся надсилати до Ред. „Дїла" під зн. Ш. Х. 10.

Нові книжки і виданя:

◇ Музикальні опери о. П. Бажанського:

1) Довбуш, чорногірський ватажко після народ. переказу з р. 1738—1745 народ. опера в 3 дїях литогр. Львів 1907. вел. 8° форм. витяг з повної орхестри 40 сторін.

2. Біла циганка з боярських часів нар. переказ — народна опера в 3 дїях, литогр. Львів 1908 витяг з орхестри — вел. 8° 24 сторін.

3) Марійка, татарска бранка з Коломиї після нар. переказу на Покутю сягаючого 16. в. грана на повну орхестру в Тернополи 1891 нар. опера, литогр. в 2 дїях Львів 1908 вел. 8° 32 стор.

4) Весїлє, під свято Івана простонар. опера в II дїях, литогр. Львів 1908 витяг з орхестри, вел. 8° 44 сторін вийшли і можна набути в книгарни тов. ім. Шевченка і Інст. Ставропигійського.

Опери сї, основані на народних мотивах, дуже надають ся для аматорських вистав в наших товариствах.

Поручаєть цукорню п. Василя ВІТИНЬСЬКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра виробляє знаменитї тїсточка, часовники, медівники і т. д.

Конкурси бурс.

Комітет **бурси руського Товариства Педагогічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим **конкурс** на принятє питомців до бурси Товариства на рік шк. 1908/9.

Приймати ся будуть ученики гімназияльні, сини членів Руського тов. педагог. Условія принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педагогічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсїм здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать гімназию. Першенство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, пікаря, купіль і пранє в сумі 10 корон.

До подання о принятє долучити треба: 1) Съвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщене сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Съвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сїнник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обув. Зужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а если не було би все в порядку, може наразити ся на непринятє в послїдній хвилї. Всї питомцї є обовязані користати з науки съпіву і рисунків, а старші також язика французького і стенографії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою нїякого занята, лише у виїмкових случаях лекциї зв дозволом Заряду.

Подання кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педагогічного у Львові" ул. Вірменьска ч. 2. Подання вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до І. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести подання.

Львів в маю 1908. 3—5

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св. Івана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посїщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену цїну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натуралїв). Отримують поміщене, удержане, надвір. Кождий питомець має мати свою постїль кромі ліжка, біле, одежу, обувє, книжки. Подання заосмотрені в послїдне шкільне съвідоцтво з деклярацією висоти доплати належить вносити до Виділу Товариства Бурси св. Івана Хрестителя в Дрогобичи на руки Вч. о. катихита Василія Кункевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-ого серпня 1908. — *Кмить*, предсїдатель. 2—3

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Подання о принятє осмотрені съвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомцї мають підлягати оглядинам лїкаря і виказати ся потрібним білєм і одежию при вступленю до Бурси. З Виділу Руской Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Топатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 2—3

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних" з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Виділом Товариства „Просьвіти" на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим **конкурс** на зладженє „Букваря для неграмотних" під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і графікою, б) великі букви друком і графікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути поділений на 30 лекций і узглянити пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обєм букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта".

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта".

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Виділ Товариства „Просьвіта"

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Торговельні вісти.

Будапешт 9/6. Ціна збіжа.

Пшениця на жовтень	10·29	до 10·30
Жито на жовтень	8·86	до 8·87
Овес на жовтень	7·23	до 7·24
Кукуруза на липень	6·65	до 6·66
„ на серпень	6·75	до 6·77
Ріпак на серпень	17·70	до 17·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособлене: лїпше. Погода: горячо.

Оголошеня.

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всілякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педагогічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педагогічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмне Поміч учительська Коломия — „Народний Дім". 734 2—?

Де „Народної Гостинниці" по (дня 9. VI. Мария Гутковска, Вербів; Александра Йосифович і Едвард Александрович Вольтери, С. Петербург; Петро Ваврик, Підкамінь; Петро Лїнинський, Сокаль; Миколай Мазур, Сушниця рикова; д-р Михайло Тарчанин, Зіболки; М. Тишовницький, Довголука; Онуфрий Кончевич, Тухолька; Теодор Грабович, Тернопіль; д-р Антін Горбачевський, Чортків; Іван Соломійчук, Тернопіль; Мариян Саварин, Самбір.

Надіслане.

Адвокат Д-р Д. Савчак
в БОРЩЕВІ
прийме від 15 липня с. р. рутинованого конціпієнта. 751 1—6

Кандидат адвокатури, рутинований, з трилїтною практикою прийме сейчас посаду в канцелярії адвокатській або нотарияльній. — Зголошеня під „Кандидат" приймає Адміністрация „Дїла". 744 2—5

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на пляцу площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 13, 16, 20 і 24 К. **Ляброметри** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в великім виборі окуляри, цвікери, лупа і всілякі инші прибори оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:
„Польський і руський революційний рух і Україна"
Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адміністрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійський.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Ученик в укінченою VI. кл гімназ пошукує лекциї на селї. Ласкаві яголошеня просить слати на адресу: Ученик в VI кл. гімн. poste restante 740 Перемишль 1—3

Женщина в середнім вікї Русинка гляда місця до варяду дому у съвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пан Ташлевої в Винниках.

Пошукує лекциї ученик V-ої класи черновецької гімназии на час вакацій на село. Ласкаві яголошеня просить присилати на адресу: K. L. poste restante Чернівці. 2—3

Відзначаючий ученик VIII. кл гімназ. пошукує лекциї на селї на час вакацій. Ласкаві яголошеня під адресою: „Корепетитор Е. Ф." Poste restante. Львів. 781 2—4

Ученик VIII класи гімназ глядає лекциї на час вакацій. Просить о ласкаві яголошеня poste restante 2 М. 740 Б. Z A I. Львів. 2 4

Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30.

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* **цементові камінцеві мозаїкові** поручає 445 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ** Лінія КУНАРД *найскорше* Пояснень уділяє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 11—98 69

РУСАЛКА дуже красві вальси на фортепян за 2 Кор. і инші музикалїя висилає „ТОРБАН" музична накладня, Львів, Вронівська ч. 8. 714 2—10

Проповідниці стилєві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щупляковича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

МАСЛО липтавську бриндзю в 5 к-о почтівках висилає за послїплатою найдешевше „Краєвий Молочарський Союз" в Стрию.

Перстені заручинові, сльобні обручки, як також вироби волоті і ві срібла поручає найдешевше **Ф. Кваєвський,** Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 894 12—30

„Краєвий Союз кредитовий"
У ЛЬВОВІ
Ринок ч. 10, II поверх
видав друки для кас системи Райфайзена і продає їх по отсих цінах:

Книга позичок	арк. по	4 с.
Асигнати до побирання	„ „	3 „
„ „ виплати	„ „	3 „
Уділові книжочки	шт „	3 „
Вкладкові книжочки	„ „	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„ „	2 „
„ „ за порук.	„ „	2 „
„ „ на коротко-речин. поз.	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Подання до краєвої Дирекциї скарбу	„ „	4 „
Подання до повітової Дирекциї скарбу	„ „	4 „

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хліборобам замовляти салїтру хілійску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер можуть замовляти. Всякі пояснення дають безпроволочно.
748 2- ? *ДИРЕКЦИЯ.*

СВОБОДА
часопись політично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельський.
Цїнорічна передплата виносить: ч зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч 10.

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обємі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий съвідомий і інтелїгентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним съвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

„Дзвінок"
одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Виданяна Руським Тов. Педагогічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
В СТРИЮ 441 8—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на салати. — В цїні найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.

Купелеве місце Кандрени
на Буковинї
в прегарній гірскій околици, віддалене від зелїзничої стациї Bad Dorna о 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє жентицею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані. Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENUL, Dorna Watra Bukowina.** 732 2—5

МЕД-ПАТОКА
в гірских плоїх невірівнаної ямости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор. franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно н'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих виплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

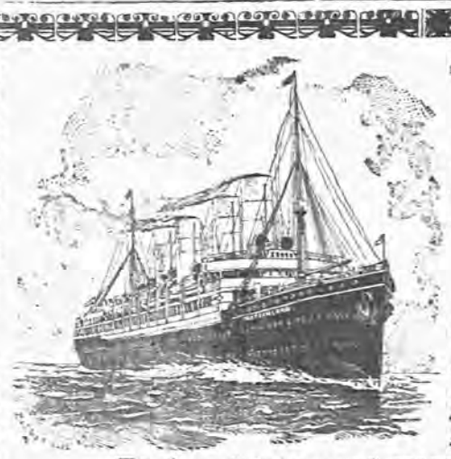

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя
до
Півн. Америки Канади Бразилії
величезними поспішними кораблями
Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк	86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.)	103·60 зр.
Львів—Бразилія	85·60 зр.
Антверпія—Канада	70,50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до
Ґенеральної аґенциї для Галичини
Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
703 5—8

Вийшов 2-гий випуск
„Українська Муза"
Повітична антологія (історична хрестоматія)
під редакциєю
ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА
в 12 випусках: виходить кожного місяця. В антологію входять кращі твори всіх найвидатнїйших українських поетів, починаючи од найстарїйших корифеїв і до наших днів з України Російської, Галичини, Буковини і Америки, всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 важніших і прикладно прикрашені, з портретами, автобіографіями і біографіями поетів, виставками і винятками. Збірник буде великого формату і матиме до 100 ст. Ціна кожного окремого випуску 75 кор., з пересилкою 80 кор., а по передплаті 2 рублї за всї 12 випусків, з пересилкою 2 руб. 50 кор. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 р. через місяць і 50 кор. першого липня (юля). За границю: 3 карб. 50 кор., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америці 2 доляри. Гроші посилать по адресі редакциї: Київ, Іванівська ул. 75, Олексї Коваленкові; або в „Українську Книгарню", Безаківська 8, або в книгарню „Л. Ідзіковського". Хрещатик 24. — В 2 випуску надруковані: Шевченко, Забіла, Петренко, Афанасев, Кулїш, Шоголів, Макаровський, Александров Степан. 2 5

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·80*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	3·30*
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9 10	11·45н
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·35*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2 50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 18/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський,

З друкарні Народової (Манєцких) Коперника ч. 9.

Ч. 128. Львів, середа 1[illegible]. н. ст. червня (28. ст. ст. мая) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Росийські Українці про „славянське братанє“.

Київська „Рада“, крім фактичних звісток, присьвятила побутови австрийсько-славянських послів у Петербурзі і піднятій з сього приводу дискусиї про „славянське братанє“ кілька статей, які заслугують того, щоб познакомити з ними наших читачів, тим більше, що з тих статей наш загал побачить, що без огляду на державні кордони в загально національних справах по сей і по той бік Збруча панує одна думка.

Ось-так в статї „*Славянські гості в Петербурзі і славянське єднання*“,*) котрої автором є талановитий молодий публіцист Д. Дорошенко, виказуєть ся урядовий і політичний характер гостини австрийських послів в Петербурзі.

„Яких громадських діячів — читаємо там — одвідують теперішні славянські гості — Крамарж, Грибар і Глїбовицький, які представники росийського громадянства витають їх? Одвідують вони переважно міністрів та урядових діячів, — себ то офіцияльну Росию, від якої до дійсного громадянства дуже далеко. Витають гостий теж, — не скажемо, щоб „цьвіт росийського громадянства“: сніданком у клюбі „общественныхъ дѣятелей“ частували їх вельможні октябристи; обідом частували їх у „Донона“ члени славянського „Благотворит. Общ.“, „Галицько-русскаго общества“, „Окраиннаго Союза“, „Русскаго Собранія“... Одним словом, скільки б туману не напускали петербургські й славянські вітці про славянське братання, про культурне об'єднання, факт зостаєть ся фактом, що д. д. Крамарж, Грибар і Глїбовицький зробили візиту Росиї офіцияльній і тій, що зветь ся тепер „реакцийною“, або попросту — „чорносотенною“.

„Тому то ми не бачимо ніякої щирости, ніякого запалу при стрічі й витаню в Петербурзі „західних братів“. Промовляють ся „високопарні“ фрази, підогріваєть ся шампанським дух „братерства“, оповіщаєть ся голосно про чисто культурні завданн , про відсутність політики в „узькому розуміню слова“, але... з-по-за того всього визирають традицийні облича „славянського гостя“, якому найдорожші за все братні червінці. Що офіціозна Росия теж не вірить у щирість плятонічного почутя славянських гостий, та й сама до них такого почутя не має, про се маємо сьвідоцтво в останньому фейлєтоні Меншікова в „Нов. Времени“. В ньому петербурська Пітия отверто, без усяких еківоків признаєть ся, що їй не так любі прекрасні очі й солодкі речі „братів“, як їхні збройні сили: від славянського єднання з Росиєю вигода, мовляв, та, що „по-за межами імпериї, в найблизших сусідів, ми так начеб маємо населеня цілої великої держави, яке нам спочуває. Крім прихильної до нас атмосфери швидко зростаючого славянського патріотизму, ми маємо зараз в людности маленьких славянських земель — узброєні аванґарди в півдні і в центрі Европи. Тепер Росиї нема потреби перекидати армію за Дунай, там уже стоїть на чатах, на випадок війни чудова 300-тисячна болгарська армія. Як ні слаба Сербія, все-ж і її кілька корпусів, разом з корпусом Чорногорії, чогось та варті. Половина величезної австро-угорської армії — Славяне... Чехія на жаль не має воєнної армії, але її армія соколів-ґімнастів і стрілків — не уступить регулярній“. — От бачите, які політичні перспективи, не в „узькому“, звичайно, розуміню слова відкривають ся перед духовними очима проводирів того росийського громадянства, котре шанує зараз Крамаржа і К° по всяких Дононах. Славяне важні, мовляв нам тільки як спільники в майбутній европейській війні, що до всього иншого, то Меньшиків виразно застерігає в сій-же самій статї: „Милости просимо до нас в гості, але не в хазяї;“ навіть зі Славянами, *поки вони зістають ся Славянами* ми не хочемо ділитись славянськими правами... Терпіти польські, чеські, болгарські і всякі инші кольонії на росийській землї ми не можемо. Росия повинна зіставатись для руських, і тільки для них одних“. От вам і братство!“

Схарактеризувавши оттак теперішний „славянський шум“, автор вказує на те, що в Галичині і в Росиї звернеть ся він проти українства.

„Але — кінчить він свою статю — розумієть ся, всї ті заходи настільки-ж нам страшні, як і всї давні урядові переслїдуваня проти українства. Що нового можуть вигадати тепер проти нас? Новий закон 1876 року в Росиї і Австриї? Практика житя показала, яку вагу мають всї такі заборони. Українці звикли почувати себе самітними проти ворожих наскоків ріжних сторін, звикли покладатись тільки на свої сили. Але ми зовсїм не зрікаємось ні єднаня, ні солїдарности з славянським сьвітом, тільки не з такими його представниками, як д. Крамарж і К°. Дійсне порозуміння між поступовим громадянством усїх славянських народів можливе тільки на широких демократичних основах волї й рівности, але при такому єднанні всякі Крамаржи й Глїбовицькі — зайві, їм тут не місце“.

В иншій статї, п. н. „*Росийські лїберали і славянські дні*“ (ч. 118) редакция спинюєть ся над участю провідника кадетів Мілюкова в петербурських принятях. Зазначивши, що для Мілюкова було перше всего важно показати перед австрийськими гістьми, що в теперішнім політичнім житю Росиї і він разом зі своєю партиєю щось значить, редакция пише:

„І коли-б зараз п. Мілюков засїдав у тій льожі, де сидить П. А. Столипін, і від нього залежало „вязати й розрішати“, то чи не відповів би він Українцям на їх домагання те саме, що недавно казали їм в Австриї: „Ми знаємо, що ваші домаганя справедливі, але-ж ось маємо перед собою сїм десятків голосів польського кола, а поруч з ним і — добродії Крамаржі, то нам вигіднїйше сповнити їхні домаганя, ніж справедливі ваші“. Се так звана реальна політика. І панове росийські лїберали, що зараз ведуть її, подають добру науку всїм демократам пригноблених наций, на скільки можна покладатись і довірятись лїберальним обіцянкам-цяцянкам „правового порядку“, при котрім буде добре тим, хто має ще й кулак та гострі зуби, а для тих. хто тільки апелювати ме до справедливости й до совісти, знайдеть ся завжди одна відповідь: „зась!“

Третю статю, п. н. „*Польсько-росийська угода і її наслїдки для українства*“ (ч. 120) подамо в цїлости. Вона звучить:

„Що „славянське братання“ в Петербурзї тїсно звязане з ідеєю коаліциї всїх ворогів українства в Росиї і Австриї, доказом сього служить та кампанія, що, мов по даному гаслу, розпочалась проти українства по всїх майже націоналїстичних росийських і польських виданях. Коли можна говорити про якусь польсько-росийську згоду й взаємне порозуміння, то власне на сьому пунктї боротьби з національно-демократичним українським рухом зійшлись в думках і поглядах представники польської й росийської реакциї й шовінізму. Зріст української національної сьвідомости в Галичині, широке розповсюдження в масах тамошньої людности ідеї рішучої боротьби з польсько-шляхотським режімом, яко головним тормозом на дорозї культурно-економічного розвитку українського народу, — наповнив таким страхом польську шляхту й буржуазию обох „дзєльніц“ давної Річи Посполитої, нагнав на них таку панїку, що зараз всї сили воїнствующої Польонії мобілїзують ся для боротьби з українським рухом. Відповідно до сього одміняєть ся польська політика на сходї. Попереду Поляки завязують з москвофільством тїсний союз, заснований, розумієть ся, не на бажанні, щоб Галичина стала московським закутком, а в надії, що москвофільство, протеґоване польською властию, ослабить і знесилить українство; далї йдуть проби порозуміти ся з реакцийною частиною росийського громадянства; адже-ж Поляки добре розуміють, що Галичина є тільки передовим форпостом українства, сильним власне своєю моральною звязию з українським рухом в Росиї. „Славянські дні“ дали до того слушну нагоду. Приїзд Глїбовицького скріпив польсько-москвофільський союз санкциєю з боку росийського панславізму, а росийська преса навіть „християнсько-ідеалїстичного“ напрямку як „Москов. Еженедѣльникъ“, гостинно одкрила ще раніще свої шпальти для інсинуаций проти українства польським націоналїстам і їх росийським прихвостням.

„Яскравим зразком таких інсинуаций є статя краківського професора М. Здзєховського, завзятого ворога українства, автора на стільки-ж претенсийної як і дурної книжки „Психольоґія Славян“ (там, між иншим, сей учений муж доводить, ніби поезия Шевченка не має жадного гуманїтарного, виховуючого значіня)! Статя ся, писана з нагоди убийства Потоцького, являєть ся повторенєм недавного доносу д. Погодіна на українство, як на „революцийно-терористичний націоналїзм“, однаково небезпечний як для польської культури і „stanu posiadania“, так і для росийської держави. З огляду на сю небезпеку, д. Здзєховський закликає Росиян до згоди й зближеня з Поляками на ґрунтї боротьби з „спільним“ ворогом — українством, випрохуючи для Польщі цїною запомоги москвофільству в Галичині — Холмщину й Сїдлеччину. Статя ся характерна не тільки слїпою злобою до всього українського, але й навмисним перекручуваням фактів; наприклад д. Здзєховський пише, буцїм москвофіли провели на останніх виборах до сойму 18 своїх кандидатів проти 13 Українців, тодї як справдї пройшло 12 Українців і 10 москвофілів. Також очевидною брехнею є й запевненя Здзєховського, ніби Українці в Галичині користують ся повною рівноправністю з Поляками. Ми не маємо зараз на метї з'упинятись довше над сею статею, думаючи поговорити про неї більше другим разом, а зазначаємо її тільки, як симптоматичний покажчик того, як ставить ся до українства певна частина росийських „поступовців“, даючи місце в свойому орґанї таким писаням, як отся статя д. Здзєховського.

Але не тільки для польських націоналїстів здаєть ся таким страшним і небезпечним українство. В однаковій мірі з Поляками подїляють сї страхи й націоналїсти росийські. І для них українство являєть ся страшною примарою, проти котрої слїд єднати ся навіть з таким непевним і нещирим спільником, як Поляки. „Новое Время“, котре зараз трохи не найбільше з усїх петербурських ґазет, присьвячує уваги й реклямує „Славянське братання“ й польсько-росийську угоду на ґрунтї панславізму, не дуже то довіряє Полякам, і доказ їхньої нещирости й неконсеквентности в переслїдуванню українства бачить навіть у виступі австрийського міністра Бінерта, котрий у відповідь москвофільським послам заявив у парляментї, що він не бачить росийського населеня в Галичині, окрім кількох тисяч роскольників-липованів. „І все те, — гірко докоряє „Нов. Вр.“, — сказано в супереч кільком промовам посла Маркова на росийській мові в парляментї і в супереч тисячам петиций від галицько-руських громад і віч з домаганєм завести росийську лїтературну мову до галицьких шкіл“. Вину за сю заяву „Нов. Вр.“ складає на польське коло у Віднї і умовою росийсько-польської згоди ставить, щоб Поляки рішучо зрікли ся від усякої піддержки сепаратистичних течій серед Білорусів і особливо серед Українців у Росиї і в Галичині“.

„Коли „Новое Время“ веде з Поляками дипльоматию, то наш домашний приятель з „Кіевлянина“ д. Т. Ф., не в силах стримати своєї радости з приводу союза Поляків з москвофілами і поспішає з триюмфом оповістити про „Крахъ украинской идеи въ Зарубежной Руси“. В польському натиску на Українців він вбачає ні більше ні менше як „внутрішню нестійність українства і все більш розповсюднену нехіть славянського сьвіта до українських сепаратистів“, — певно розуміючи під останнїм союз західно-славянської націоналїстичної буржуазиї з польськими й росийськими націоналїстами.

„І так ми бачимо, що проти українства насувають ся з усїх кінців хмари: націоналїстично-реакцийні елєменти росийського і польського громадянства, підтримані західно-славянською і росийською лїберальною буржуазиєю, складають коалїцию під маскою „всеславянської спілки“. Сполучаючись формально ніби для боротьби з ґерманїзмом, спілка ся головним чином звертаєть ся проти українського руху, котрий, як не без підстави заявляє „Нов. Время“, являєть ся „головною перешкодою для польсько-росийського зближеня“. Коалїция ся грозить нам серіозно небезпекою. Розвязуючи цїлком руки польському натискови на галицьку Україну, вона обіцяє цїлий ряд перешкод нашому національному рухови в Росиї. Ставитимуть ся всякі перепони націоналїзациї школи на Україні, наші культурні заходи зазнавати-муть всїляких утисків, в пресї вести-меть ся постійна кампанія проти українства, як проти руху, що ніби шкодить інтересам і держави і славянства і культури, — одним словом, буде використано весь запас „законних“ способів „ідейної“ боротьби, котру вже заповіли нам тутешні росийські націоналїсти з землячків. Нас жде довге і тяжке змагання, в котрому ми стоятимемо зовсїм самітно, не маючи ніяких спільників; ми бачимо на прикладї Мілюкова, чого можна сподїватись від лїбералів, а всї лїві нїколи не грішили надмірними симпатиями до українського національного відродженя, вважаючи його за буржуазно-націоналїстичну вигадку. Українське громадянство мусить знайти в собі самому ту відпорну силу, котра потрібна, щоб оборонитись від усїх ворожих наскоків; воно повинно перейнятись почутєм національної солїдарности, повинно розвинути широко внутрішню орґанїчну роботу, щоб придбати той запас культурних засобів, без котрих неможлива ніяка політична боротьба. На першому плянї мусить стати праця над розвитком громадської і національної сьвідомости в народних масах і інтензивна культурно-просьвітна робота. Те, що вдасть ся нам завоювати в справі поширеня національної сьвідомости в народних масах і в кругах інтелїґенциї, не зломлять ніякі ворожі заходи. Інституциї можна позакривати, часописи і виданя заборонювати, але сьвідомости, яка глибоко вкорінилась в понятях громадянства, не вдасть ся знищити ніяким утискам і заборонам: вона знайде в собі внутрішню силу перебути лихолїття і розвиватись в самих скрутних умовинах. Наша стара випробована зброя — живе народне слово — зостаєть ся при нас, і тільки від нашої сьвідомости і енерґії залежить, щоб ужити його в новій боротьбі за нашу духову самобутність:

Вирядім ми слово до походу,
Не в степи куманські безконечні,
А в таємні глибини сердечні,
Де кують будуччину народу.

„Аче-й і наше слово розбудить приспане завзаття в народї і викреше з грудий той вогонь, котрий не вдасть ся загасити ніяким ворожим заходам!“

*) Рада ч. 119.

Іван Франчук. 2)

НАПАД.

(Конець).

І цікаво було видїти двох утїкаючих людий. Заживний Адамський біг по переду і сапав, як ковальський міх, за ним худощавий Жид, без шапки в довгім халатї, котрого поли вітер роздував, як вітрила.

Перший прибіг до двора Адамський і впав до панських покоїв майже без духу.

— Нещастє! Хлопи збирають ся різати!

Ледве дїдич міг зрозуміти, о що ходить, а вже вбіг задиханий Сруль і повторив слова економа.

Зняла ся суматоха. Не було сумнїву, небезпека грізна і велика. Треба запобігти, поки ще час!

Дїдич скликав сейчас воєнну раду, що складала ся з него, економа, кухаря но і Сруля (лїсний жив далеко в лїсї, отже не було часу по него посилати) і ухвалено вислати сейчас до міста письмо з просьбою о війско і жандармів. Поки-що служба двірська о скілько розуміє ся можна їй вірити, мала відбивати сподїваний перший напад.

За хвилю один з парубків, Мазур пер на кони з письмом до староства, брами в дворі позачинювано, а що жило взяло за оружє. Рушницї, вила і цїпи, все було добре. Оружну силу подїлено на дві части. Віддїл під проводом дїдича мав боронити його самого з родиною і дому, а економ з своєю дружиною мав нагляд над всїми другими будинками фільварковими, а передовсїм недопустити гайдамаків на гумно. Був ще і третий полководець а то кухар. Він запер ся в офіцинах, в кухни, а мав під своїми розказами віддїл амазонок. Вся двірська жіноча прислуга зібрала ся коло него і підняла крик та вереск, неначе ворог вже напав. А кухар мов справдї який воєвода ходив поперед них з довгим ножем за поясом і рушницею в руках та успокоював голосячі жінки.

— Тихо, пся кров, баби, бо нїчо не чути!

— Шляк би тебе трафив. Замкнеш раз писок?

— Їй Богу, в морду дам!

Все, що жило, було в руху в дворі. Кождий мав якесь занятє, нїхто під тяжкою карою не сьмів вийти з двора, навіть малий пастушок, що пас гуси і той вилїз на стодолу і мав давати позір, чи не йдуть ворохобники, котрі навіть не догадували ся, що против них коїть ся. Оден Сруль не мав нїчо до роботи. Коли всї то ту, то там бігали, він обчислив собі, що до рана ще далеко і що до того часу надійде військо. То додало йому духа і він викрав ся ратувати коршму, а саме заховати свої гроші в безпечне місце.

Крик в дворі і незвичайний рух звернули в кінци увагу і селян, що мешкали близше. З цікавости повибігали дїти, жінки і кілька чоловіків та підійшли під паркан. Всего на всего було їх кільканайцять осіб, але перестрашеному дїдичови видало ся, що то цїле село збігло ся і що то вже напад.

Між тим, коли в дворі така суматоха, не менше вражінє викликало письмо дїдича в старостві і в містї. Вість про напад лискавкою рознесла ся по цїлім містї і заворушила всїх до краю. Кількох жандармів возами і ескадрона уланів рушила з копита на виручку обложеним, а місцеві дописувателї до столичних часописий обсадили знов телєґраф і пішли вісти одна страшнїйша від другої, що в Винници бунт, спалено двір, поляло ся много невинної крови з рук гайдамацьких і таке инше в безконечність.

Бідні хлопи, що стояли перед двором і з роззявленими ротами дивили ся на то, що там дїєть ся, і анї не снили, що принесе їм недалека хвиля. А вона принесла їм військо і жандармів.

Вже вечеріло, коли ген на дорозї під лїсом показали ся улани. Не їхали вільно, але гнали чвалом. Тупіт кінських копит звернув увагу людий. Здивували ся, що військо о сїй порі робить, але ще більше здивували ся, коли улани з витягненими шаблями наїздили на них. Счинив ся крик і люди в млї ока розбігли ся, де хто міг. На щастє обійшло ся без нещасливого випадку, а коли улани станули під двірською брамою, поле було очищене з ворога, як би його і нїколи там не було. Тілько з поблизьких хат доносив ся плач дїтий і проклони старших на збитки — як думали — жовнїрські.

Здивували ся улани, побачивши, що побороли так легко противника і щось неначе їм сором стало. Щось їм неначе шептало, що даремний був їх подвиг...

Між тим жандарми почали урядувати. Дїдич не знав нїчо більше сказати, як вже знав від Адамського. Товпа вправдї стояла, але заховувала ся спокійно. Прикликано Адамського. З'явив ся, мов з під землї виріс і Сруль. На основі їх висказів удали ся жандарми до двох мужиків, що своєю бесїдою наробили такого страшного переполоху.

Наполохали ся тепер знов мужики, побачивши на своїм подвірю непрошених і несподїваних гостий. Почали ся допити, наперед у одного, потому у другого.

— Признай ся, хлопе. Ти хотїв різати пана. Кажи, хто належить ще до заговору?

Хлоп лише хрестив ся.

— Не відпекуй ся, як чорт сьвяченої води. Сьвідки є, буде гірше.

Хлоп здвигає раменами і не знає, чи се в снї, чи на яві.

Жандарми прикликують Адамського і Сруля. Сьвідки говорять до очий обжалованому, що чули.

— А, тепер знаю, сказав радісно мужик. — Я хотїв різати з кумом, але не пана, а пацє.

— Яке пацє, що за пацє?

— На Великдень. Сам не можу, бо не маю з відки, то з кумом на спілку.

Жандарми поглянули по собі, а офіцер почервонів.

— Брешеш! — сказали жандарми, закували мужика і пішли до другого.

Вислїд був точнїсїнько такий самий як у першого і для неупередженого ясне було, що стала ся помилка, а властиво великий скандал. Зрозумів се офіцер і зараз по допитї другого співвинного від'їхав, кленучи на чім сьвіт стоїть, з своїми уланами до міста. Не хотїли того ще поняти жандарми. Вони нишпороли до пізна в ночи по цїлім селї, стягали до канцеляриї людий, допитували та наконець і вони мусїли признати, що нїчо нема.

Але який сором, який сором!

Почали ся взаїмні докори. Жандарми докоряли дїдичеви, що впровадив власть в блуд, дїдич ганьбив економа, економ складав вину на Сруля, а Сруль відпекував ся всего і винуватив хлопів.

Сруль мав рацию. По нарадї з дїдичом, котрий за всяку цїну не хотїв дати ся на глум, жандарми узнали винними хлопів не тілько тих двох, що своєю бесїдою збаламутили економа і Жида, але ще кількох з тих, що стояли під двірською брамою, бо вони мали грозити кулаками в сторону вікон дїдича і закованих мов злочинців повезли у місто.

На другий день кореспонденти столичних часописий писали, що бунт, котрий видавав ся попередного дня пересадженим, прибрав справдї широкі розміри, що хлопи звели формальну битву з військом і що лиш з трудом удало ся привернути лад і спокій. На доказ правди увязнено кільканайцять найбільших гайдамаків. Наконець не призабули чесні душі накинути ся і на радикальну аґітацию, та заденунціовати кількох виднїйших осіб і лити крокодилячі слези над заблудшими мужиками, тими нещасними жертвами гайдамацької аґітациї.

Увязнених селян випущено зараз на другий день з слїдчої вязницї на волю, але про се не згадували вже кореспонденти. Нїхто невинним жертвам не повернув чести, а в урядових актах лишило ся на віки, що того а того дня, того і того року селяни винницькі напали на двір і що військо і жандарми спасли житє дїдича і його родини.

У Львові 7. червня 1908.

Руська ремісничо-промислова Бурса у Львові.

Хто знає, яке велике значінє в новочасній суспільности має середний міщанський стан: ремісники, купці і промисловці, той зрозуміє також, яку важну задачу має до сповненя товариство, котре поклало собі за ціль виховати сей стан для нашої суспільности. А наша суспільність потребує в сім напрямі куди більше плянової роботи, ніж хто-небудь инший, бо доки ми не будемо мати сильного середного міщанського стану, котрий привернув би нашим містам їх первісний національний характер, доти в нашім національнім організмі оставати-ме прогалина, через яку неодин національний почин піде на марне.

Таким власне товариством, котре має на меті виховати руський середний міщанський стан, є заснована в 1899 р. Руська ремісничо-промислова Бурса у Львові. Та хоч всі в теорії признають вагу сього товариства, то на жаль воно чомусь не тішить ся такою опікою нашого загалу, на яку з огляду на свою ціль та на свою дотеперішну діяльність заслугувало би. Досить буде сказати, що воно числить всего на всего 130 (словами: сто трийцять) членів! з яких одначе навіть не цілих 50 оплачує правильно вкладки, а така є недостача заінтересованя ним, що прим. сегорічні загальні збори не могли відбути ся через брак комплету, так що їх треба було відложити на инший день. А тимчасом так бути не повинно, така институция заслугує на зовсім иньше відношенє суспільности до неї!

На похвалу заряду бурси треба сказати, що він докладає всіх заходів, щоби тільки ся институция могла хоч в части сповняти свою задачу. Для ілюстрації розвитку бурси наведемо отсю табелю приходів і розходів від початку істнованя институції:

рік	ч. питом.	заг. прих.	заг. розх.	надвиж.
1899—1900	—	5.755·20	—	5.755·20[1]
1901	11	3.450·39	3.362·18	88 21
1902	15	9.990·95	4.768·82	5.221·73[2] недобір
1903	27	4.990·95	7.059 25	2 068·30
1904	28	6.851·08	8.181·07	1.330·59
1905	32	6.890·26	8.317·88	1.427·62
1906	38	9,338·48	10.682·08	1.343 60
1907	48	10.308·46	11.864·18	1.555·72

Шобн пізнати, з яких жерел походили доходи бурси, подамо ще отсю табельку:

В році	вкладки членів виносили	добровільні жертви	субвенції повітових і рад громадських	субвенції товариства	доплата питомців
1901	420·66	1.459·49	360·—	415·—	468·30
1902	222·44	658·71	434·80	415·—	897·50
1903	276 85	1.606·02	705·—	508·17	1.338·69
1904	175·—	2.207·18	[445·—	1.284·24	2.506·—
1905	542·—	1.445·96	865·—	601·25	2.933·08
1906	508·—	3.300·25	535·—	1.320·—	3.272·80
1907	381·—	[2.713·91	1.030·—	849·36	4.885 98

Як бачимо з сих табельок, в міру зросту числа питомців множать ся недобори бурси, значить, коли ми хочемо, щоби вона далі істнувала і сповняла свою задачу, то мусимо прийти їй з як найшвидшою і як найвидатнійшою помічю. А тимчасом, замість такої помочи, бачимо просто скандальний факт, що доходи з членських вкладок стають з кождим роком менші!

Супроти таких невідрадних обставин просто дивувати ся треба, як заряд бурси зводить кінці з кінцями, щоби тільки институция сповняла свою задачу. І треба признати, що вона сповняє її — понад свої сили. За час свого істнованя вивела вона вже в люди 37 питомців, з котрих 20 скінчило ц. к. промислову школу у Львові, а 17 визволило ся в приватних варстатах і склепах. А в біжучім році бурса удержує 50 питомців, з чого 28 ходить до ц. к. промислової школи у Львові, а 22 побирає науку в приватних варстатах.

Поза фаховою наукою питомці вчать ся в вечірних годинах музики, займають ся відповідною лектурою і ходять до „Сокола“ на науку гімнастики.

Отсей наш огляд діяльности бурси мусимо закінчити доганою для нашого загалу за таку байдужність до такої важної институції та горячим зазивом, щоб бодай на будуче руська ремісничо-промислова Бурса зазнавала від нашої суспільности такого підпертя, на яке з огляду на свої задачі і на свою дотеперішну діяльність безусловно заслугує. Се прямо скандал, аби так важна институция мала 130 членів, з чого тілько 40 почувало ся до плаченя вкладок, та щоби про сю институцію так мало дбав наш загал.

[1]) Квоту 5.755·20 К зібрано перед отворенєм Бурси.

[2]) В сім році одержано 5.000 субвенції з льотериї.

Загальні збори товариства „Просьвіта“.

(*Конець*).

На пополудневих нарадах п. Цьокан пропонує, щоб у календари „Просьвіти“ на першім місци подавати дати після Юліянського календаря, а тільки в другій колюмні після Григориянського.

П. Кущак домагаєть ся, щоб товариство в доборі своїх видавництв звертало увагу також на потреби інтелігенциї та робітників. Бесідник противить ся жаданю п. Назарука, щоб „Просьвіта“ відкинула соймову субвенцию, котра вяже товариство та не позволяє йому порушувати неприємні для польських верховодів теми й речі; сю субвенцию належалоб обернути на поборюванє анальфабетизму.

На тім дискусию замкнено. Перед замкненєм записаний ще до голосу о. Глодзінський висказує признанє студентам, котрі іменем просьвітного кружка так річево промовляли на зборах. Одначе молодіж помиляєть ся, коли виступає проти економічної діяльности товариства. „Просьвіта“ дістає субвенциї на економічні цілі та мусить їх ужити на ті цілі. Не можна так песимістично глядіти на діяльність товариства, як се дехто робить.

Пп. Гайдукевич і Лїнинський боронять духовенство перед закидом, що занедбує просьвітну роботу між народом.

П. Гнатів порушив крамничну справу; домагає ся, щоб заснувати кракничний союз: виступає проти партийної загорілости в нутрі руського народа.

По фактичних спростованях з боку пп. Назарука і Кущака, п. д-р. Мих. Коцюба відповідає на закиди в справі економічної діяльности „Просьвіти“. Економічна діяльність є основою, на котрій розвиваєть ся культурне житє народа.

П. проф. Петро Огоновський пояснює, що „Просьвіта“ мусить видавати більші суми на економічні цілі, бо дістає на се спеціяльні субвенциї. Господарсько-промислова комісия працювала дуже пильно; особливо богато праці вложили в її діяльність — пп. д-р Михайло Коцюба і о. Глодзінський.

П. д-р Брик вказує на працю видавничої комісиї. Бібліотека товариства порядкуєть ся і буде невдовзі отворена. Що кольпортажа йде пиняво, сьому винні тяжкі обставини. Бесідник висказує признанє студентському „Просьвітному Кружкови“.

Потім збори удїлили абсолюторию уступаючому виділови та ухвалили признанє голові товариства п. Петрови Огоновському і подяку членови виділу п. Михайлови Іванцеви за їх успішну працю коло товариства.

З черги приступили збори до четвертої точки порядку нарад та одноголосно через аклямацию ухвалили именувати новими почетними членами товариства „Просьвіта“ пп. проф. Михайла Грушевського, радн. двору Григория Кузьму і д-ра Івана Франка.

Наступив вибір тринайцяти членів і шістьох заступників членів головного виділу товариства. На предложенє „комісиї-матки“ збори великою більшостію голосів вибрали на членів Головного виділу пп. д-ра Вол. Бачинського, Вас. Білецького, д-ра Ів. Брика, Ант Гапяка, Мих Іванця, д-ра Мих. Коцюбу, д-ра Костя Левицького, о. Теод. Лежогубського, о. Ст. Мохнацького, Юл. Мудрака, Петра Огоновського, доктора Евг. Озаркевича і д-ра Стефана Томашівського; на заступників виділових вибрано пп. д-ра Альфр. Говиковича, Гр. Зацерковного, Яр. Колтунюка, Ост. Левицького, Льонг. Цегельського і Ол. Черкавського.

З черги збори одноголосно, через аклямацию вибрали головою товариства п. проф. Петра Огоновського, котрий вибір приняв з тим, що надмір занять не позваляє йому президиювати в усіх комісиях товариства.

При семій точці порядку нарад збори вибрали комісию контролюючу зложену з пп. Миколи Заячківського, д-ра Олекси Сероїчковського і посла о. Йосифа Фолиса.

При точці „Зміна статута“ по довшій і живій дискусиї збори приняли внесенє п. д-ра Вол. Бачинського, доповнене п. Кіцулою, щоб з огляду на вагу справи полагодженє зміни статуту відложено, щоб виділ переслав проєкт зміни всім філіям та скликав спеціяльну анкету, в котрій крім обовязкової участи делєгатів філій міг мати дорадний голос кождий член товариства, та щоб найпізнійше до кінця жовтня с. р. скликано надзвичайні загальні збори для зміни статута. Додатково до того приняли збори внесенє п. д-ра Макуха, змодифіковане п. Вол. Шухевичем, щоб виділ приготовив тій анкеті далеко-ідучий проєкт реформи внутрішнього діловодства товариства та щоб з результатами нарад анкети в сій справі прийшов на надзвичайні загальні збори.

Наступили внесеня і інтерпеляциї членів.

О. Ост. Нїжанковський інтерпелює в справі асекурациї худоби, в справі обезпеченя на житє та рентової институції.

П. д-р Говикович дає пояснене, що справа заснованя товариства асекурацийного для обезпеки худоби є в стадиї полагоджена.

Внесенє п. Мороза і товаришів, аби „Просьвіта“ удїлила Руському товариству педагогічному кредит і підмогу на виставленє будинку для приватного учит. семінара, збори переказують виділови для можливого узгляднення.

П. Кіцула пропонує, щоб виділ разом з проєктом зміни статута переслав філіям до передискутованя проєкту регуляміну виділів філіяльних і читальняних, та щоб управильнити на будуче веденє загальних зборів між ін. в тім напрямі, щоб збори обрадували по секциях.

На запит п. Назарука подає п. Брик що тов. має 12.000 членів.

По промові п. Ковальського, котрий домагав ся, щоб управильнити взаємини між філіями і головним виділом товариства, коли нїхто більше голосу не забирав, предсїдатель подякував членам за численну участь та замкнув збори о год. 7·30 вечером.

Заграничний огляд.

Стріча в Ревлю.

Вчера зрана цар з царицею, з материю і братом Михайлом, з президентом міністрів і з міністрами заграничних справ, війни і маринарки, з шефом головного штабу і комендантом балтийської фльоти приїхали двома двірськими поїздами до Ревлю, столиці Естляндиї, що лежить над берегом фінського заливу. Тут пересїли ся на судна „Стандару“, „Полярна Звізда“ і Авмаз“ та ждали на приїзд англійського короля. О год. 9-тій наспіла англійська ескадра, а королівський яхт спинив ся перед „Стандардом“, де сидів цар. Цар перейшов на англійський яхт, і тут монархи повитали ся. Опісля король Едвард з женою перейшов на „Стандард“ і тут повитали ся з царевою і иншими членами царської родини. По снїданю на „Полярній звізді“ розмовляв король з Столипіном, а росийський міністер заграничних справ Ізвольський мав конференцию з англійським підсекретарем заграничних справ Гарденом.

Так доносять нинїшні телєграми про давно заповіданy стрічу короля Едварда з царем. Та се лише сам факт, як він показує ся на зверх; і не богато цїкавив би ся ним сьвіт, коли би з тою стрічею не лучила ся очивидно ціль політична. Бож нїхто не повірить упевненям англійського премієра, даним у відповідь на інтерпеляциї в англійській низшій палаті, що мовто король винен цареви вже дві візити, котрі пора раз віддати. Вже сам склад дружини, з якою вибрав ся так цар як і король на стрічу — король приїхав з генеральним інспектором армії, з першим льордом воєнної маринарки, з англійським амбасадором з Петербурга і двома воєнними знатоками, — вказує на політичну ціль з'їзду.

Хоч само собою розуміє ся, що властива ціль стрічи не може бути знана ширшим кругам, а й результат нарад і переговорів не зараз виявить ся, всеж таки не трудно вгадати бодай в приближеню, які справи будуть імовірно предметом тих переговорів.

Перед кількома днями сказав італійський міністер заграничних справ в римськім парляменті, що в справі македонських реформ настала між Англією і Росиєю згода, а Австро-Угорщина і Італія пристали на їх проєкт, та що в Ревлю має бути ся угода підписана. Отже се була би одна справа, котра майже напевно буде предметом ревельських нарад. Дальше відомо, що ще торік Англія і Росия погодили ся що-до розділу своїх впливів в Персиї. Тепер же настали в Персиї трудні часи, так що заносить ся там на революцию; тим то імовірно і се буде предметом нарад, що діяти в разї революциї. Склало ся дальше так, що і на острові Самосї зайшли заворушеня і на Кретї, відки европейські держави постановили відкликати свої війска, готово прийти до заколоту; отже певно і о сих справах не залишать порадити ся монархи та їх дорадники при нагоді стрічи. Крім того нїмецькі дневники побоюють ся, чи англійська дипломатия не схоче ужити нагоди, щоби Росию, котра доси відносила ся до Нїмеччини безсторонно або й прихильно, перетягнути на сторону англійську і тим заколотити дотеперішні дружні взаємини сусідів.

Вкінци здогадують ся ще одної, так зказати, більше приватної цїли: мабуть — кажуть — цар і царица-вдова від давна бажають оженити в. кн. Михайла, брата царя, з англійською княжною Вікторією Патрициєю, і сей намір хотїли би тепер довести до путя.

Самос.

Грецький остров Самос має від 11. грудня 1832. р. автономію з князем на чолї, іменованим Туреччиною, а під опікою Англії, Франциї і Росиї. Остатними часами прийшло до розладу між князем Копасісом-ефендієм а головою народного збору (парляменту) і міністром Гадуедакасом та проводнрем опозициї, котрі позвали населенє до опору. На те прислала Туреччина свої кораблї і комісара, котрий на чолї турецького війска поконав повстанє. Греки кажуть, що Порта сама викликала розруси, щоби островови відобрати автономію; а знов Порта упевнює, що має докази довголїтної агітациї, попираної грецьким конзулятом, котрої метою є сполученє острова з Грециєю, і для того домагає ся, щоб грецьке правительство відкликало з острова свого конзуля. Але опікунчі держави повідомили турецького міністра заграничних справ, що обстають при автономії острова та домагають ся, щоб турецьке військо відкликано і скоро привернено спокій, бо після договору з р. 1832. турецькі війска на Самосї не повинні находити ся. На те відповів міністер, що за кілька днїв буде скликаний народний збір, але військо мусить єще довший час остати на острові. З другої ж сторони кабінет Самосу вручив послам Франциї, Англії і Росиї меморіял, в котрім упевняє о льояльности своїй для султана і жалує ся на поведенє князя Копасіса, котрий настає на автономію острова і спровадив турецьке військо. Народ домагає ся відкликаня князя, котрий допровадив до заколоту, а погодити ся з ним нїяк не можна. Меморіял жадає відкликаня турецького війска.

Крета.

В італійськім парляментї підсекретар заграничних справ Помпілї заявив у відповіди на інтерпеляцию, що згідно з внесенєм кретенського надкомісаря чотири европейські держави відкличуть свої війска з Крети, так що до року війска ті поволи опустять остров. На те Порта внесла вже другий протест против відкликаня европейських військ з Крети. Тепер Порта надіє ся, що випадки на Самосї причинять ся до того, що держави змінять свою постанову що-до відкликаня своїх військ з Крети. Крім того могамеданські кораблї з Крети передали великому везирови просьбу, в котрій жалують ся на намірене відкликанє міжнародного війска. На Кретї остає ще 40.000 могамеданів і вони потерпають о своє майно і житє, коли би міжнародне війско справдї опустило Крету.

Персия.

Перед кількома днями наспіла телєграфічна вість, що дня 5. с. м. перський шах утїк з Тегерану і не знати, де дїваєть ся. Здогадували ся, що виїхав за границю. Шах забрав з собою 10-лїтного сина, наслїдника трону, та свого руссфільського дорадника еміра Бадура Джанга, головного водирея реакційного сторонництва. Незабаром виявило ся, що шах виїхав до своєї лїтної палати, що находить ся близько Тегерану. Там він пробуває ще й досї.

Для поясненя річи не завадить пригадати дещо з минулого. Попередник і батько теперішного шаха, Музафер Едін, був чоловік добрий і розумний. Він бачив зростаюче невдоволенє народу, що під впливом образованих в Евроці земляків приходить до своєї национальної сьвідомости і як з одної сторони гордо величає ся давною культурою своїх старинних предків, так з другої сторони гидить ся некультурним абсолютизмом теперішної династиї та зриває ся до революциї. І от, щоби запобігти рухови, дав він народови конституцию. Але незабаром помер, лишаючи престол своєму синови Мугамедови Алїєви, чоловікови упертому, зарозумілому і не дуже образованому. Сей під впливом русофільських дорадників став від 8 місяців поступати всупереч конституциї. Вже в грудни мин. року хотїв він обмежити права парляменту і застановити конституцию. Але се йому не удало ся і він мусїв присягнути на конституцию. Всеж таки з того часу раз-враз приходило до конфліктів між ним а парляментом, і се довело навіть до замаху на шаха; кинено на нього бомбу, але він щасливо вийшов цїлий. В остатних двох місяцях рух в Перзиї прибрав уже характер революциї. В провінциї Асербейджані відказано правительству навіть податків і не принято намісника. До того вибухли заворушеня в граничних провінциях, що довели навіть до конфлїкту з Росиєю. Шах обіцяв парляментови, що енергічно подбає о спокій, але за те відправив президента міністрів, котрий обстоював конституцию, а заразом відказав домаганю політичного клюбу, щоби відправити русофільського дорадника еміра Бадура Джанта. Се викликало ще більші заворушеня, так що в декотрих сторонах настала попросту анархія. А що заносило ся на розруси також і в столици в Тегерані, то шах бачив себе спонуканим потайно опустити столицю, забираючи з собою сина і еміра Бадура Джанта, хоч єще попереднього дня обіцяв його відправити.

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

(*Дальше*).

Секция сїльського господарства. Тут участники майже виключно з інтелїгентних верств: професори, агрономи, поміщики, редактори і т. и. З більшим занятєм слїдить за нарадами група студентів агрономічного института. Селяни, на перекір надіям, зовсїм не присутні, їх всїх притягнула кредитова секция. В практичїм житю на селї ті дві области кооперациї нерозривно з собою звязані (і найлїпше, як є виражені в одній формі кооперациї), але тут на з'їздї з чисто технічних причин треба було розбити материял на дві секциї, бо предмет технічно-агрікультурної і кредитової кооперациї дуже обширний. Та селяни вибрали то, що їм видало ся практичнїйшим і потрібнїйшим.

Предсїдателем секциї київський проф. політехніки В. Г. Бажаєв, товаришами предсїдателя А. Ф. Фортунатов, проф. московського института для сїльського господарства і агроном Шатерніков. На секциї беруть участь делєгати більших окружних господарськнх товариств, а головно місцевих господарських спілок. Ті спілки кругом своєї діяльности відповідають менше більше польським „кулкам рольнїчим“, або деяким нашим читальням „Просьвіти“, що тепер реформують ся, перебираючи на себе агенди кружків рільничих.

А. Кулижний малює на основі даних з анкети положенє сїльсько-господарських товариств в Росиї, не відрадне так в агрікультурнім, як і економічнім відношеню. Коли на кредитове товариство пересїчно приходить 420 членів, то сїльсько-господарське має всего 63. Причини того: недостаток средств і брак кредиту та адмінїстративні шикани так, що прим. в саратівській губернії з тої причини товариства мусїли звинути свою діяльність. Потїшаюча обставина, що більшість в управах товариств творять селяни. Товариства ростуть з дня на день. Число їх подають тепер на 1500 з 100.000 членів. Нарід сам бере ся до праці, бо земства, котрих склад в послїдних трох лїтах значно змінив ся на гірше, зліквідували більшу часть розпочатих культурних праць, а надію на близьке побільшенє селянської посїлости бюрократія придушила силою. Тому в росийськім селї починають працювати над піднесенєм хлїборобської продукциї дорогою кооперациї.

Центральним питанєм було піднесенє технїки сїльського господарства при помочи кооперациї і агрікультурних заходів. Реферати мали Бажаєв, Брунст і Мацієвич. Обговорювали питанє про додію общини і про відношенє її до сїльсько-господарських кооператив. Бажаєв думає, що община є невистарчаючою формою сїльської кооперациї, та що треба сотворити нові добровільні организациї. Брунст між иншим вказує на що те, на північи Росиї положенє общини зовсїм сильне і животне, тільки на полудни община розпадаєть ся. В дискусиї забрав слово проф. Каблуков і горячо доказував необхідність задержати общину, що для добробуту селянського населеня є найбільш певним фундаментом, і там, де істнує община, треба при її помочи вводити агрікультурні уліпшеня, де общини нема, там треба вводити сїльсько-господарську кооперацию.

Сей погляд секция приняла за свій і ухвалила, що сїльсько-господарське товариство має з'осередкувати в собі всї галузи дїяльности на селї, культурну, економічну і агрономічну.

Цїкавий був реферат Балакшіна, делєгата зі Сибіру далекого, (тобольська губернія) про розвій молочарських спілок на Сибірі. Там істнує тепер молочарський союз з 60 спілками, що дуже гарно розвивають ся. На своє масло найшли они збут аж в Англії в тамошних консумцийних спілках. От маленький образок будучих відносин, основаних на кооперативній организациї! З одної сторони зорганізований продуцент-хлібороб, з другої консумент-робітник. Слухаючи сего реферату про сибірські маслодїльні, самохіть насуває ся на думку, як велику будучність може мати у нас в Галичині і на Буковині молочарський промисл, коли аж з Сибіру вплачує ся посилати масло до Англії.

Секция приняла ухвалу в справі хлїборобських вистав, щоби їх перенести близше сїл і устроювати в часї ярмарків, бо дотепер случались они виключно в більшій посїлости (як і у нас). Що-до відчитів признала їх велику користь для ширеня хлїборобського знаня і висказала бажанє, щоби они відбували ся „явочним порядком“ і не стрічали перешкод зі сторони адмінїстрациї.

В салї нарад виставлено числені діяграми, мапи до управи рілї, хову худоби, молочарства і т. и. Інтересними є кольоровані діяпізотиви для сьвітляних образів, ілюструючі дїяльність штучних гноїв. Се дуже добрий спосіб показати селянинови користи штучного гноєня.

Секция трудових і „производительних артілїв“. Тут царить зовсїм инша атмосфера, як в прочих секциях. Дебати ведуть ся горячо, пристрасно, і не диво — ходить тут о самі принципіяльні квестиї, а учасники секциї в більшім процентї народ молодий, — головно робітники і майстри, на тлї котрих відбиває ся сива, кремезна стать предсїдателя секциї, Миколи В. Левицького. Питаня практичної натури усунені на дальший плян, цїла дискусия обертає ся коло самого основного питаня, чи треба і варто организувати артілї і яку ролю грає кооперация в історії робітничого руху загалом. В многих бесїдах підчеркує ся відношенє до кооперациї як до висшої господарської форми, ведучої до социялїзму. Неожиданим практичним результатом такого теоретичного поставленя було, що на однім з засідань предсїдатель дістав від градоначальника заяву, що як дальше буде ся в бесїдах проводити социялїстична ідея, то з'їзд буде закритий...

В секциї стерлись два а властиво три погляди на артілне дїло. Один погляд репрезентований неутомими, нїчим не зневірюючими ся организаторами нових артілів, піддержуваний їх ідейним провідником Миколом В. Левицьким, — наскрізь оптимістичний що-до будучности і розвою артілів. Противниками сего напряму являють ся организатори артільщики, що розчарувались в теперішних услівях артільної организациї, і котрих артілї розпались. Они властиво не зневірились цїлком в артільну справу, але думають, що для неї повинні бути витворені зовсїм нові услівя істнованя і инша обстановка. Третий напрям репрезентований вправдї лиш трома, чотирма особами, строгими марксістами, рішучо запереченує всякого значіня артілям для робучого люду і не віщує їм нїякої будучности. Довгі дебати закінчились поясненєм і порозумінєм між першим а другим напрямом.

Перший референт Громан, организатор трудових і продукцийних артілів в ярославській губернії, на північнім Кавказі, на Кубаншині і чорноморській области, розказує, що всї ті артілї розпались. Головна перешкода в їх істнованю то відосібненє, брак оборотних средств і т. и. В давнїйшу форму артілів референт зневірив ся, але

вірить в їх відродженє при однім услівю, як їм прийдуть з помочию консумцийні і кредитні кооперациї.

Ковалевський (робітник) говорить про положенє 15 московських артілїв. Артілї тї новішого типу (1902—1908), більш демократичного духа. Найбільша артіль-кравецька з 253 членами. У всїх артілях є 453 членів, 17 учеників і 16 наймапих робітників. Вступний пай від 2 руб. до 500, середно 100 р. Причини спиняючі розвій артілїв — брак оборотового капіталу, сталого кредиту і місць збуту товару, ворогованє давнїйших хазяїв, негода між членами, пїянство і рівнодушність робітників до артільної справи.

Штанге, організатор найбільшої і найстаршої артілї — павловської, подає дані про розвій тої спілки. З початку (перед 16 роками) було 13 членів з паями по 25 руб. Тепер майно в будинках, машинах і знарядах 36.000 руб. Продукция (виріб колодок, ножів, ножичок) в послїднім році 150.000 р., винагорода за працю 60.000 р. Членів має артіль 155, наймапих робітників 100, удїл 50 руб. Він вірить в успіх артілїв і вказує на то, що негативне відношенє декотрих груп до артілїв, то пережиток загального негативного відношеня до реальних форм робітничого руху. Був час, коли соціял-демократи відносились негативно і до професіональних спілок, до недавна єще не признавали консумцийних спілок, так само, бути може змінить ся і відношенє до продукцийних спілок.

Микола В. Левицький читає реферат: „Загальний очерк положеня артільного діла в Росиї". Він каже, що для рішеня питаня о животности артілїв треба звернути ся не до теориї а до практики самого житя. Потім подає свої досьвіди в справі організациї артілїв. Та діяльність визвала масу ворожнечі, цілий ряд доносів, перешкод зі сторони адмінїстрациї. Артілї часто розвязувано. „Тут не Америка, а Росия" мотивував справник одно з таких розвязань. При таких услівях треба дивувати ся, як артілї взагалї ще істнують.

Свої погляди зібрав М. Левицький в слїдуючу резолюцию, котру секция приняла: 1) Трудова артіль — поява стара, животна, визвана самими услівями народної працї і житя загалом, для того має в собі елєменти животности і дальшого розвою. 2) Задача інтелїгенциї і загалом сьвідомої участи суспільности є вдунути в то живе, зроджене народною творчостию діло елємент загально людський кооперативної ідеї і прилучити його до всесьвітного кооперативного руху, що має за ціль вробленє і здвигненє нових форм організациї працї і житя загалом. 3) Продукцийна кооперация може істнувати і розвивати ся при отсих користних условинах: 1) при звязи і піддержцї других кооперативів (консумцийних, кредитних і ссудо-сберегат.). 2) При піддержцї професіональних союзів, що можуть бути рівночасно регулятором в змислї задержаня в них чисто трудового характера. 3) При організациї артільних союзів і загалом звязи та взаїмній помочи межи ними. 4) При організациї для них кредиту. 5) При усуненю перешкод зі сторони адмінїстрациї, що часто руйнують розвій артільного діла. 6) Організация робітничих артілїв має дуже важне значінє для помочи безробітним на грунтї розвою їх самодіяльности.

Щоби задержати демократичний характер артілїв, секция висловила такі бажаня: можливе скороченє дня працї до 8 годин; більш справедливе розділенє зарібної платнї і прибутку; наймана робота іде в розріз з трудовим принципом артілїв, лиш в крайних разах можна сего хапатись, установляючи для наймапих робітників такі самі услівя працї і платнї; справедливе відношенє до учеників; віддаванє части прибутку на просьвіту членів, установа не великого членського пая.

В комісиях. Комісия о кооперативній пропаганді під проводом проф. Озєрова була закрита, заки ще приступила до нарад.

Комісия о союзах, з'їздах і взаїмних відношенях кооперативів також не могла радити.

Комісия о кооперативнім законодавстві під проводом п. Н. Ісакова розглянула істнуючі закони про спілки і прилагодила новий проєкт закона о кооперативах. Основою принято, що той закон повинен обовязувати у всїх краях держави без виїмку, що кооперативи мають право лучити ся в центральні товариства і союзи, що має ся їх основувати „явочним порядком" а розвязанє може наступити лише на основі судового засуду.

Комісия о положеню служачих і функціонарах в кооперативах під проводом С. Прокоповича приняла слїдуючі тези: пожадана участь представників служачих в управах кооператив; треба, щоби служачі організувались в професіональні союзи і в питаню про робочий день були солїдарні з членами заводових організаций; пожадані мішані комісиї мирові в спорах між управою а служачими спілок. Загалом признано, що раз демократичні кооперативи стоять не на буржуазних принципах, а принципах робучої кляси, то для них питанє о служачих і робітниках в кооперативах не може рішати ся з иншої точки, як лиш тої, що робітники і служачі є товаришами — співучасниками в творчій роботї нових суспільних відносин. Тому повинні вони бути членами спілок і мати представників з рішаючим голосом у всїх органах управи кооперативів. Однак оказалось, що і повисша резолюция має „противаконний" характер, так що справа не могла піти під обради секциї.

Взаїмне відношенє кооперативів. В суботу рано всї секциї злучились в великій авдиториї, щоби спільно рішити кардинальне питанє: яке взаїмне відношенє повинно витворитись між всїми родами кооперативних організаций. В тім предметї виявилось богато нераз противних собі поглядів, яка з форм кооперациї повинна бути признана першою і найціннїйшою для розвою дальших кооперативів. Тотоміянц переконаний, що кооперативну роботу все треба зачинати від організациї консумцийних спілок. Ті спілки — голова кооперативного руху, кредитна організация — його жолудок а наконець професіональні союзи — робучі руки. Разом взяті становлять ідеальну організацию. Беретті і Апин уважають за найпотрібнїйшу річ організувати кредитні спілки.

Ю. Ю. Соколовський (полтавський агроном) боронить сїльско-господарських спілок і їх висуває на перше місце, бо се перші просьвітні клїтинки.

Селянин Малїнїн в образовій формі — питомій народним бесїдникам — постепенно, не без труду формулує свої погляди на кооперативи. Доходить до того, що житє — не чобіт. Тут в віддаленій авдиториї не можна викроювати програми. Житє ширше і все инакше може піти. А от, що важне - важне, щоби позволяли людям гуртуватись, щоб можна було лучити ся і стикатись між собою. Свобода, так сказати, зборів... (*Гучні оплески*).

Рїжних резолюций назбиралось до 45. Їх порішено получити і так число резолюций скорочено до 10. Але і з тих нїякої не принято, збори заявились за одною загальною резолюцією: „В цїлях правильнїйшого і успішнїйшого розвою кооперативниого руху в Росиї при теперішних услівях російської дійсности є пожадані тїсні взаїмні відносини між всїми кооперативами". Принявши ту ухвалу рішено не піддавати під голосованє нїяких иньших резолюций.

На неділю на год. 10. рано назначено друге загальне зібранє членів з'їзда. На дневнім порядку стояли отсї точки: 1) Про центральний союз всїх кооперативних институций. 2) Про положенє служачих в кооперативних спілках. 3) Про періодичні всеросийські з'їзди та їх постоянний орган. Поліцийний урядник звістив президиї жданє градоначальника, щоби на зібраню не підношено питань о професионалных союзах, о сьвятковапю 1. мая, о з'єдиненю діяльности кооперативів і о виборі сталого бюра для скликуваня з'їздів. Два перші питаня президия зняла єще передше, але жаданє в справі двох дальших точок поставило президию в дуже тяжке положенє, бо ті питаня були предвиджені програмою з'їзда, затвердженою міністром внутрішних справ і вони є найважнїйшими квестиями кооперативної діяльности в Росиї. Для того президия вислала Н. Гїгнера до градоначальника на переговори. Результату тих переговорів очікував цілий з'їзд в повнім складі через три години, але вони не довели до нїчого, бо о 1. годинї предсїдатель заявив, що нинї зібраня не буде, лише вечером дальші засїданя секций.

(Конець буде.)

Інформациї для читальняної комісиї при виділі філіяльнім.

(*Дальше*).

Плян викладів по читальнях.

I. Начерк викладів про права і обовязки горожан, про устрій громади і її круг діланя, про повітові власти і їх круг діланя, (відомости економічно-правні).

Головна засада: викладати ясно, інтересовно і практично, то є з приміненєм до потреб авдиториї (praktische Anwendung, ut veritas pateat, placeat et moveat). Один виклад не повинен тревати довше, як $^3/_4$ години. По викладї пояснення і дискусия, найдовше $^1/_2$ години.

1. Тема: Як може рільник дізнати ся про стан свого маєтку? Поучити о спорядженю інвентара, потім пояснити на 2—3 конкретних примірах, який випаде стан маєтку господарства А. Б. і т. д. Сю тему можуть добре виложити учителї.

2. Тема: Як маємо убезпечувати ся від огню і від граду? Инші роди убезпечень, як: на посмертне убезпеченє, обезпеченє робітників від калїцтва, каси хорих, спілки для убезпеченя товару.

Асекурацийні аєнти могуть пояснити бодай про убезпеченє від огню і граду.

3. Тема: Праця і ощадність є головними підставами добробуту одиниць, родин і цілого народу. Обчислити кілько заробляє 1 робітник через цілий рік (250 днїв), кілько вся челядь в родинї, кілько в господарстві, а кілько поза власним господарством. Де повинні селяни складати свої ощадности? — Лише в своїй власній Райфайзенській касі. Які шкоди приносять одиницям, родинї, громадї, цілому народови уживанє трунків. Марнованє гроша і легкодушне затяганє довгів. Боргованє є найбільшим ворогом ощадности. — Чому спеціяльно руський хлоп мусить научити ся щадити.

4. Тема: З чого потягають тутейші рільники свої доходи. Які плоди продають, кому, кілько торгують бодай в приближеню, але о скілько може докладно. Користи з продажи просто до рук консумента (н. пр. на ярмарку) з поминепем посередника, або з продажи гуртівної. Спілки для гуртівної продажи господарських плодів. Користи з масової продукциї плодів однакової якости (марки) і одного гатунку. Теми ті мусять бути пояснені конкретними прикладами, взятими з відносин даної місцевости.

5 Тема: Де можна найдешевше купувати? Прямо від продуцента отже з поминепем посередника (баришівника). В спілковій крамници системи Рочдель, бо там зиски роздїлює спілка з кінцем року між купуючих членів. Насїня, навози і господарські машини купувати за посередництвом товариства „Просьвіта" у Львові, або за посередництвом „Народної Торговлї" і инших руських товариств. Розвинути ширше засаду „Свій до свого" і її економічне значінє.

6. Тема. Де можна найдешевше пожичати грошї? Засада: пожичати лише на цїли продуктивні. Грошеві вклади або купно землї мусять лїпше рентувати ся, як оплачуваний процент. Шкоди з легкодушного затягання довгів. Процент і процентова стопа. Лихва і рїжні роди господарської лихви. Внесеня, ригори і небезпека векспя. Пожичка на грунт (гіпотечна) і рентова пожичка на сплату родини. Дрібні пожички найкрисиїйше брати в касї Райфайзенській. Що то є райфайзенська каса. Патронат для сих кас при краєвім Виділї і в Кредитовім Союзї. Як старати ся о отриманє пожички. Як старати ся о заложенє каси Райфайзенської. Чому Русин не має нїколи готового гроша.

7. Тема. Яку охорону дають нам найважнїйші постанови з карного закона? Держава дбає про суспільний порядок і охорону горожан. Наука християнської віри і голос совісти — се найлїпші дорадники, як поступати взглядом ближних, громади, краю і держави. Не вільно убивати, ушкоджувати на здоровлю, рабувати, обкрадати, ошукувати, відбирати свободу, честь, робити шкоду громадї, краєви і державі. Держава хоронить отже житє, здоровлє, свободу, честь і маєток всїх горожан, она боронить також горожан перед образою, зневагою і очерненєм. Дрібні спори і кривди найлїпше лагодити в мирній дорозі. Т. зв. „справи пискові" і шкоди з непотрібного процесованя. Люди повинні жити між собою мирно, а дрібні провини прощати по мисли науки Христової „чини добре тим, що тебе кривдять".

8. Тема. Яку охорону дають нам постанови цивільного закона. Не допускають на обмеженє наших прав маєткових і запевнюють відшкодованє. Виложити докладнїйше права і обовязки родинні, супружеські і опікунчі. О грунтовій книзї і грунтовім аркуши. Найважнїйші постанови з закона спадкового. Контракти, звичайна форма контракту. Устна умова обовязує. В інтересах треба бути чесним і словним.

9. Тема. По що установлені суди? Справедливий суд за і визначенє кари за провини або відшкодованя за шкоди. Кошта процесу; право убогих в процесї; судові дни. Опіка над сиротами. Сирітські ради.

10. Тема. Про устрій громади і які маємо користи з громади? Приналежність до громади і права з неї випливаючі: право перебуваня і право заосмотреня в случаю убожества. Склад громадської ради і як вибирає ся раду. Хто належить до громадської зверхности. До чого вона є покликана. До найважнїйших громадських справ належить: виставленє і удержанє шкільних будинків (12 проц.). Поліция здоровля і ветеринарська поліция (епідемічні слабости і зараза товару), справи публичного безпеченства і місцева поліция (варта і т. п.), громадські уряди розємчі (лагодити спори в мирній дорозі закон з д. 6/3 1875 В. з. к. ч. 27), справи дорогові і дорогова поліция; при тій нагоді о дорогах взагалї; державних, краєвих, повітових, громадських і приватних. Охорона полевої власности, суд для справ полевих (§§ 171 і 175 II а. б. в. зак. ц. і к.), справи з будівельного закона; примусове крите дахів огнетревалим материялом, консенс на будову дому. Предложенє пляну. Громада має право накладати податки на громадські потреби до висоти 25 проц. від безпосередних податків державних. Громадський буджет обговорити на конкретнім прикладї. Ся незвичайно важна тема мусить бути старанно і широко виложена в цілій серії (що найменше 6—8 відчитів). Досьвідчені громадські писарі або війти могли би говорити на сю тему з не малим пожитком.

(*Дальше буде.*)

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 10 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім засїданю палати послів по відчитаню впливів відповів мін. торговлї Фідлєр на внесену нині інтерпеляцию в справі пожару фабрики целюльоїду в Відни. Опісля приступлено до дальшої буджетової дебати. Слово забрав п. Ярош (чес. соц. дем.).

Конференция ректорів.

Відень. (Ткб.). Заповіджену на нині конференция університетських ректорів відложено на суботу 13. с. м., бо кількох учасників не могло приїхати. Чутка, неначеб міністерство просьвіти мало запропонувати замкненє літного курсу зараз по зелених сьвятах, не відповідає правдї, бо правительство такого проєкту не має.

Справа Вармунда.

Інсбрук. (Ткб.). Колєгія професорів правничого виділу відбула вчера засїданє, на котрім проф. Вармунд заявив, що піддаєть ся розпорядженю міністерства та не буде вести в сім півроцї семінара і викладів. На його бажанє колєгія професорська постановила перед міністерством обстоювати своє становище, що проф. Вармунд має право на будуче викладати в інсбруцькім університеті.

Розбої в Болгариї.

Софія. (Болгарська аг.). Дня 7. с. м. напала грецька ватага на болгарську місцевість Гиненї і убила 8 женщин, 2 мущин та 2 женщини померло наслїдком ран.

З'їзд монархів.

Петербург. (Т. К. Б.). Росийська преса витає англїйську пару королївську як найщирійше. "Новое Время" витає візиту короля Едварда як радісне сьвято мира. Рѣч бачить у тій візиті запоруку для англїйсько-росийського союза. „Русь" пише, що сей з'їзд є великою подією для цілого Славянства.

Ревль. (Т. К. Б.). На „Полярній звіздї" відбуло ся снїданє, в котрім брали участь всї князї По снїданю король розмовляв зі Столипіном. Ізвольський відбув одногодинну конференцию з англїйським підсекретарем держави.

Персия.

Тегеран. (Т. К. Б.). Шах звелїв у цілім місті розлїпити відозву, в котрій запевняє про свою вірність для конституциї та толкує, що увязнень доконано тільки на те, щоб спинити революцийний рух і привернути порядок.

НОВИНКИ.

— **Від адмівїстрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при змінї адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того за кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

— **Новий курс польсько-росийського зближеня.** Австрию а саме австрийсько-полїських урядників на услугах Росиї бачили ми вже не один раз, але чогось подібного, як отсе скоїло ся на росийсько-австрийській граници к. Підволочиск, в Галичинї, ще таки не бувало! Ось в понеділок 8 с. м. перейшло 9 росийських вояків на терен австрийський, дезертируючи з війска, де їх в нечуваний спосіб мальтретовано. Салдати шукали азилю в „конституцийній" австрийській державі, як се робило вже чимало їхних товаришів оружя. Та завели ся сердеги, бо ще того самого дня 3 жандарми з порученя гусятинського старости п. Шидловського відставили їх назад до Росиї. Австрия зміцнює ряди росийських баталїонів карних! Прямо ідилїчна картина міжнародної солїдарности всяких „ступайок"! Алеж годї в виду сеї обридливої ревности гусятинського п. старости не згадати, що навіть росийські чиновники не здобувають ся на те, що зробив урядник конституцийної Австриї, бо Росия австрийських дезертирів не видає! Не видавала їх досї й Австрия, а в сім случаю стало ся се мабуть тому, що всї дезертири-Украінцї! Якже-ж би мав супроти них не прислужити ся польський starosta росийському чиновникови. Рука руку миє! Польські дїячі братають ся з варшавським Скалоном, чомуж-би польські Сколони не мали робити прислуг офіцияльній Росиї, особливо коли ходить о простих Украінців-салдатів!

— Пан Дембовські urzęduje. Краєва рада шкільна зарядила дисциплінарне слїдство проти тих учителїв філії академічної гімназиї у Львові, що зложили по кілька корон на підмогу для жертв крівавої події в Черніхові. Се справдї неімовірний та в своїй нелюдяности одинокий випадок, аби висша — хочби навіть галицько-польська — власть карала репресиями підчинених урядників за те, що вони зложили кілька корон на наскрізь гуманітарну ціль, на підмогу для сиріт і вдовиць, — отже невинних жертв крівавого погрому! В своїм проти-руським походї польська шкільна рада заганяєть ся вже таки надто далеко! Дисциплїнарне слїдство зарядила вже проти руських учителїв за складку для черніхівських жертв, хоча така складка являєть ся з кождого погляду так невинною, що на ту саму ціль не завагав ся дати свій причинок навіть комісар ц. к. старосства в Тернополи, Поляк п. Трембалович! І се слїдство веде рада шкільна проти руських учителїв саме в тім часї, коли польські учителї тай взагалї польські урядники по школах і урядах просто розщрібають ся коло збиранє складок для польських чисто політичних цілий!

— Ще з подвигів станиславівського владики. З станиславівської епархії пишуть нам: Від кількох місяців устроює еп. Хомишин у своїй дієцезії місиї, котрі використовує на те, щоби агітувати проти національно-демократичного сторонництва, а особливо проти „Народного Комітету" і його органів, „Діла" та „Свободи". О. Хомишин накидає ся завзято так на „Народний Комітет", як і на обі згадані часописи, називаючи їх „радикальними", і взиває до бойкотованя сих газет. Натомість поручає о. Хомишин духовенству настійчиво „Руслана", а серед селян наказує ширити „Основу", поручаючи їх яко газети „християнські", що одиноко відповідні для успокоєня роз'ярених умів. Що більше: на реколєкциях в Станиславові зібраним сьвященикам заушники владики предкладали таки на силу до підпису заяву „під сьвященичим словом чести", що не будуть передплачувати „Діла", а лише „Руслан". Розуміє ся, що нїхто з напастованих не сьмів відмовити підпису, коли не хотів наразити ся на денунцияцию перед владикою на секатури і крайно зневажливе поведенє з боку молодого і горячекровного владики, який навіть сивоволосих сьвящеників трактує з гори, з криком та без дрібки такту і виховання. Чи така роля газетярського фактора до лиця владицї — се вже лишаємо до осуду читачам сих стрічок. Так само заборонює владика сьвященикам давати датки на „Народний фонд", називаючи його „дияволським", а сьвящеників, котрих імена вичитає між жертводавцями, напастує погрозами. Навіть наші культурні институції, як т-о педагогічне або бурси, сіллю в оці о. Хомишинови, бо і на них заборонює давати датки, кажучи, що ті бурси виховують „безбожників". Натомість прямо примусово видирає владика датки на якусь власну бурсу, котру думає заложити, а яка має виховувати молодіж в „християнськім дусї". Коли се має бути такий „християнський" дух, який проявляє ся деструктивною роботою о. Хомишина, виміреною против всїх наших, народних институций („Просьвіти", тов. педагогічного, бурс, „Нар. Комітету" і ин.) то справдї поважно треба числити ся з хрунівською язвою, якої нам може наплодити така бурса. Звертаємо на сї заходи увагу нашого загалу. — *Учасник місиї.*

— Тарасове сьвято у Відни. Минулого четверга сьвяткувала Тарасові роковини також наша кольонія у Відни. Вечір — як нам пишуть — відбув ся в салї Рідгофа при значній участи української громади. З гостий треба згадати окремо присутність проф. Масарика і д-ра Л. Брунера. Вечір почав ся з прегарної промови, відомого з своєї краснорічивости, пос. д-ра Евг. Олесницького. Говорив він про задачі нашого народу, вказані Шевченком, про важкі перепони, які кидано нашому народови під ноги по сім і по тім боцї кордону. От і тепер вимагають ще від нас, щоб ми знегували своє істноване посеред славянства та затягли ся під прапор московський. Чимало зроблено вже досї, щоб наш народ станув як рівний в сімї культурних народів, але ждуть ще нас нові гігантські задачі, які вимагають людий великої сили й незломної волї. Крім сього виповнили програму гарні продукциї п. проф. Дністрянської на фортепянї та вдатні деклямациї п. О. Будзиновської й пос. Я. Остапчука, що виголосили частини з Шевченкових „Гайдамаків". Недописав тільки хор „Січовиків". Крім того, що він виступив в дуже малім числї та в дуже сорокатім — особливо як на сьвяточний вечір — одязї — був він за мало а коли не зовсім вишколений! Певна річ, що вивести український хор у Відни не легко тільки-ж виступати прилюдно, тай то ще перед віденським форум без належного підготовленя годї, бо нам особливо тепер — не вільно комкомпромітувати ся. Очевидна річ, що сї уваги робимо не з приємностию, але amicus Plato sed magis amica veritas, а такі рутенські виступи не повинні більше повторити ся, і — надіємо ся — що більше не повторять ся! — *Січовий дїд.*

— Прогулька перемиських інституток в скільські гори. Ученицї V. кл. перемиського лїцея з'їхали — як нам відти пишуть — перед кількома днями в скільську Верховину під проводом своїх пп. директорок та дир. проф. Мануляка. Веселі, жваві та сьпівучі панночки звидїли Сколє (тартак паровий і парк б. п. Шмідта), оглянули Гребенів і вілю бл. п. Ст. Глїнського та розкопки могили Сьвятослава, — як також славні печери в Бубнищи. Вертаючим з Бубнища інституткам устроїли панї в Синевідську сердечну гостину. В неділю 31. мая сьпівали панночки в скільській церкві цілу службу Божу, почім о 1-ій в полудне з піснею на устах вертали в свояси. Коли ми глядїли на ті наші жваві дівчатка повні житя та щирого сердечного патріотизму, — ми радїли, — бо сеж будуче руське жіноцтво, що в часах злиднїв і недолї, має стати побіч братів в борбі за права народні, — з другої сторони сердечну чуємо вдячність для управи інститута за уміле і правдиво материнське ведене наших дітий на славу і потїху безталанного рідного народу. — *Лев Люнин.*

— Бута такого пана від податку. З Коломиї пишуть нам: Як звичайно по першім, так і сего місяця пішла панї Л. О. по пенсию до податкового уряду в дирекциї скарбовій. З поміж великої юрби людий, що стоїть при касі, виступає панї Л. О. та звертаєть ся до касиєра з просьбою, щобн видав їй грошї. Коли п. касиєр видав жадану належність, панї звертає ся до нього з тими словами: „Еще двайцять два сотики належить ся менї пане!" На се відповідає п. касиєр „Цо, цо?" „Двайцять два сотики належнть ся", повтаряє панї. На се п. касиєр, забуваючи, що він австрийський урядник, перекидаєть ся в „патриотнїка" і каже: „Не розумєм по руску, вєтєм з Вєдня". Здивувало се й обурило руську сторону не мало, бо той п. касиєр остає в Коломиї вже кілька лїт і досї все розумів руську мову! Не було що дїяти, не хотячи викликати сцисиї, повторила п. О. Л. своє бажанє по польськи, і бажану й належну решту зараз дістала від польського патріотника, який не забув таки додати: „A tak, to co innego". Публикуючи се надужитє польського шовінїста в державній службі, не можемо здержати ся від висловленя свого здивованя, що він не тільки, що промахнув ся у виплатї, задержуючи якусь квоту з пенсиї, яку мав виплатити, але ще й позволив собі на арогантне поведенє супроти сторони, що звернула чемно увагу на промах в його урядованю. Коли той пан не знає руської мови або забув єї через свої слабі умові спосібности, то його власти повинні забрати собі найшвидше за Сан, де не буде мав нагоди показувати супроти Русинів своєї неспосібности бути урядником, що мусить знати краєві мови! Наконець згадаємо, що такі надужитя треба не тільки публїкувати, але також робити скаргу на самоволю урядника до його властий! Є лїк і на вшехпольську буту.

Оповістки:

Календар. Завтра, в четвер: Теодозиї муч (лат. Варнави). Позавтра, в пятницю: Ізаакія (лат. Онуфрия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

□ Репертуар львівського руського театру в Вижници. Саля власна (в огороді п. Фріста).

В четвер, дня 11. червня с. р. „Ґалька“, опера в 4-ох діях С. Монюшка.

В суботу, дня 13. червня с. р. „Жидівка вихрестка“, народний образ зі сьпівами і танцями в 5 діях Тогобочного.

В неділю, дня 14. червня с. р. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, народний образ зі сьпівами і танцями в 5. діях М. Старицького.

В понеділок, дня 15. червня с. р. „Ревізор з Петербурга“, голосна комедия в 5-ох діях М. Гоголя.

Білети продає в Вижниці і Кутах торговля п. Москви. — Початок точно о годині 8-ій вечером.

> Прогульку до Брюхович уладжує „Львівський Боян“ сеї неділї (в перший день Зелених Сьвят). Від'їзд зі Львова з головного двірця о год. 2 по полудни, специяльним прогульковим потягом. Гарні ліси, добірна реставрация (їдженє можна також брати з собою) повинні стягнути як найбільше число родин на першу сегорічну позамісцеву прогульку. — *Видїл.*

□ Загальні збори тов. Руська Бурса ремісн. і пром. у Львові визначені на передвчера через браку комплєту не відбули ся. Через те запрошуємо на них в друге на пятницю с. є. на день 12 червня, о год. 7·30 вечером. Збори відбудуть ся в льокали „Зорі“ при ул. Краківській ч. 17. Гості пожадані! *Видїл.*

□ З Бережан. Загальні збори „Селянської Ради“ в Бережанах відбудуть ся дня 16. с. м. о год. 11. перед пол. Видїл просить о численну участь, бо на зборах буде обговорене політичне положенє Русинів.

> До Товаришів матуристів акад. ґімназиї з р. 1883. Прошу Дорогих Товаришів зараз заявити ся на руки Впов. сов. д-ра Стефана Юрика у Львові, катехита V ґімназиї, чи Товариші бажають собі з'їхати ся вже сего року і то— думаю — 8 липня у Львові, чи — як хто дочекає,— аж може, в 30-лїтні роковини. — *Лев Левицький* сов. суду в Сколім.

□ Сьвящеників сьвітських народовців потреба сейчас на парохії в Канаді. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

□ Книжки для масового ширеня. В „Народній Канцеляриї“ у Львові (Ринок ч. 10) можна дістати за попереднім присланєм гроший о т с ї к н и ж к и: I. *Із великих днів* (новість) збірка з малюнками про Б. Хмельницького (зміст: 1) При камяному затонї; 2) Богдан Хмельницький в Галичинї; 3) Поклін Богданови) цїна 20 с. II. *Народний Катехізм* цїна 10 с. III. *Відки взяли ся москвофіли*, цїна 10 с. IV. *Чорна сотня*, цїна 10 с. V. *Відки взяли ся і що значать назви Русь і Україна*, 92 стор., написав Льонгин Цегельський, цїна 30 с. Сї книжки надають ся для аґітациї і ширеня народної сьвідомости в народї. I. кн. *„Із великих днів“* видалисьмо 15.000. II., III. і IV. уже на вичерпаню. Просимо спішити ся. До кождої посилки треба додати на почту за 5 книжок 10 с., за 10 кн. 20 с., за 20 кн. 30 с., за більше 60 с. До 1 К можна прислати марками в листї, більше переказом і треба долучити єще 6 с. на відобранє гроший.

Урядові вісти:

Нова стация телеґрафічна. З днем 10. с. м. буде при почтовім урядї в Стебнику (пов. Дрогобич) отворена телеґрафічна стация з обмеженою дневною службою.

Для проєктованої реґуляциї ріки Бистриці надвірнянської від кільометра 27.980 до кільом. 28·200 відбуде ся водно-правне доходженє в громадах Чернїїв і Чукалївка дня 19. червня 1908 і розпічне ся того дня в Чернїєві о 10 год. перед полуднем при мостї на дорозї повітовій Станиславів-Надвірна. Опис технїчний з пляном і виказом інтересованих буде виложений в старостві в Станиславові, почавши від дня 8 червня 1908 через 8 днів до перегляненя. Закиди против проєкту можна вносити в повисших 8 днях на руки ц. к. староства в Станиславові або при комісиї на місци. Пізнїйші заміти не будуть узгляднені.

Пересїчна цїна торгова свинини в місяци маю с. р., яка має служити після закона з 7 вересня 1907 В. зак. дер. ч. 163 за основу до виміру відшкодованя із скарбу держави за свинї на заріз (Schlachtschweine) вигублені на основі згаданого закона в місяци червни 1908 виносить після розпорядженя ц. к. Намісництва 1 К 26 с. за кільоґрам.

Монарші стипендиї. В 132 ч. урядової „Gazet-и lwowsk-oї“ оповістила ц. і к. ґенеральна Дирекция найвисших приватних і родинних фондів конкурс на т. зв. золоті стипендиї Франца Йосифа й Єлисавети згл. золоті стипендиї ім. Франца Йосифа, з яких одна призначена для студентів львівського унїверзитету.

Нові книжки і видання:

◇ **Ueber die Berichtigung des Eigentumsblattes der Gemeinde u Äquivalents-Alpen in der Bukovina.** Eine Studie des Dr. Basil Dutczak Advocat in Czernowitz. Czernowitz, im Jahre 1908. Im Kommisionsverlage der Buchhandlung: Heinrich Pardini in Czernowitz. 60+4-нен великої 8-ки. В отсїй новій своїй студиї стараєть ся, д-р В. Дутчак дати кілька вказівок для комісарів для спростованя книг ґрунтових, установлених законом з 11 грудня 1906 Взд. ч. 216 про спростованє ґрунтових книг для Галичини й Б у к о в и н и в справі спростованя мужицького аркуша власности що-до лїсів і пасовиск, які відповідно до їх господарського призначеня спільно уживано. Крім вступу обнимає ся незвичайно актуальна студия отсї роздїли: I. Die Alprechte in der Bukowina bis zur Aufhebung der Erbuntertänigkeit; II. Der gegenwärtige Eigentumsblatt der Äquivalentsalpen in der Bukowina; III. Das derzeitige Eigentumsblatt der Äquivalentsalpen in der Bukowina; IV. Die Aufgabe des Grundbuchsberichtigungscommisärs. В додатку подано кілька оречень ц. к. адмінїстрацийного трибуналу і присудів ц. к. найвисшого трибуналу у Відни та законопроєкт в справі пасовиск, порішений долїшноавстрийським соймом з 18 I. 1908.

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 1/6 до 10/6 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·05	12·25	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·10	10·35	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·25	10·85	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	7·—	7·50	Хміль	50·—	70·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, континґентований, без оплати податку	58·15	58·55
Вика	5·80	6·20			
Конїчина чер.	100·—	105·—			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	—·—	—·—	Спіритус екс-континґ.	39·—	39·25
Тимотка	33·—	34·—			

Будапешт 10/6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	10·81	до	10·82
Жито на жовтень	9·00	до	9·01
Овес на жовтень	7·63	до	7·64
Кукуруза на липень	6·61	до	6·62
„ на серпень	6·75	до	6·77
Ріпак на серпень	17·55	до	17·65

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: лїпше. Погода: хмарно.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 10 VI. Стефанїя і Йосифа Любінецкі, Дубовиця; Ольга Степанка Дашкевич, Тустановичі; Мария Федусевич, Станиславів; Осип Чубатий, Надвірна; Мартин Важний, Борислав; Іван Грушкевич, Сеґечів; о. Щасний Раставецький, Сїлець великий; о. Станислав Алексевич, Батятичі; Михайло Снежок, Ласківцї; Дмитро Заставний, Ласківцї; Данило Стецюк, Підволочиска; Мозес Ґотлїб, Кути; Аба Бльох, Делятин; Евген Гриневецький, Перемишль; Олекса Кущак, Сянік; Іван Мишко, Перемишль; д-р Николай Нагорянський, Підгайцї; о. Володимир Стефанович, Кути; Герман Єкель, Кути.

Поручаєсь цукорню я. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Надіслане.

Любі Послїплатники! Не можете закинути нам неточности— сього і від Вас маємо право жадати. Залеглости назначені у 5. числї нашої часописї просимо вирівнати як найскорше. — Ред. „Бжоли“ — Львів, Вірменська 25. 729 3—3

Кандидат адвокатури, рутинований, з трилїтною практикою прийме сейчас посаду в канцеляриї адвокатскій або нотарияльній. — Зголошеня під „Кандидат“ приймає Адмінїстрация „Дїла“. 744 3—5

Спілка „Єдність“ в Сколім прийме від 1 липня с. р. **управителя торговлї** мішаних товарів. Зголошеня до Д-ра Ваньо в Сколїм. 749 2—2

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштописи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 35—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Правник III. р. глядить лекциї на селї або занята в канцеляриї. Мих. Боднар Новків Перемишляни. 758 1—2

Студент укінченої VII кл. ґімназ. пошукує сейчас занятя на провінциї, а передовсім в горах. Ласкаві зголошеня прошу слати на адресу: „M. C. A Instr.“ — Збо- 752 рів poste restante. 1—2

Фільварок 181 моргів продає ся і парцелює ся партиями по кілька моргів. Відомість Львів Ринок 40. 754 1—2

Видавництво часописи „НА РОЗСЬВІТІ“ в Станиславові просить о вирівнанє належитости за побрані в 75 комісі числа. 2—3

Горні сїдалища, богато різьблені виготовляє робітня Евст. Шуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48с

„Отче наш“ в читанях.
Написав свящ. Олександер Коренець, катехит в Стрию. Жовква 1908. З печатні оо. Василиян. Стор. 104 м. 16 кн. За дозволом гр. кат. Матр. Ординарията. Цїна 60 сот. вже з пересилкою почтовою. Дістати можна у автора в Стрию ул. Кохановского ч. 4 або в книгарни тов. ім. Шевченка. 753 1

РАКИ Найлїпші, найбільші і найсмачнїйші в цїлім сьвітї. Живі в першо руки Посилає ся живі в 5 клг. котах, 120 сочистих раків на зупу 4·75 К, 90 малих раків на стіл 5·40 К, 60 раків з великими клїщами 7·10 К, 40 раків сортованих 10·30 К. Висилає франко Ad. Streusand, Dzied tz 125, 767 Oester. Schles. 1—1

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ ЯРОСЛАВ.

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ** Лінія КУНАРД найскорше
Пояснень уділяє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 12 6

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 187

СВОБОДА письмо політично-просьвітне і господарске для народу. Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский. Цїлорічна передплата виносить: 1 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

Краєвий Союз кредитовий у Львові [Ринок ч. 10 II. поверх] видає для руських кредитових товаришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ лїквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошеня о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкненя рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків дїловодства від стемпля	„ „	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.	„ „	4 „

Від 20 лїт знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 70, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають *Шустер і Точиський* **Львів, ул. 8 мая ч. 5.** 658 9—30

Від 25 лїт славно знаний **ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО** переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.** Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішні згляди, прошу уклїнно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте. З поважанем *КЛИМ ФЕДУНЬО.* 3

„Дзвінок“ одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

„Емілїя“ перворядний християнський сальон мод, Львів, Ринок ч. 41 I пов. поручає великий вибір капелюхів жіночих по дуже 423 приступних цїнах. 13—20

ОГОЛОШЕНЄ.
Надзвичайні загальні збори, повітового товариства кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 26 червня 1908 р. о год. 12 в полудне в Старім Самборі з слїдуючим порядком дневним:
1 Зміна статуту.
2. Відчитанє звіту контрольора.
755 1—3 *ДИРЕКЦИЯ.*

РУСЬКИЙ СКЛЕП Товариства „Взаїмна Поміч учительська“ в Коломиї (Народний Дім) має богатий склад:
1) всїх книжок виданя Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і видїлових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се є: зошитів, нотаток, приладів до писаня і т. и. 4) Всїляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лїнійок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих дїточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Цїни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся в дворотно. 235 18—?

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 9—10

В 6 днях до Америки, Переїзд подорожних до **КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ**

Жадайте пояснень Напишіть лиш карту кореспонденцийну до **Falck & Comp.** Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus. Кореспонденция у всїх мовах. 185

Cabaret Bristol ново-отворена сензацийна програма! Маша Діґнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером. 718 3—8

Кінематоґраф „Cinephon“ ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.) Від 6 до 12 червня нова програма. Пекольна кузня. Сон щастя Малий моряк, драма Народня польованя Неаполь і Везувій. Ходи любко з оперетки муж трох жінок. Нещасний папір. О квітку і ин. ин. Представленя що-дня від 4—10 вечером. Що тиждня нова програма.

ОПОВІЩЕНЄ.
Дирекция Товариства „ТРУД“ у Львові Ринок 39 оповіщує, що від 1 вересня б. р. буде до обсадженя 10 місць в Бурсї Товариства. Приймаємо кандидатки, котрі укінчили 14 р. житя на 3-лїтний курс, який обіймає науку шитя і крою біля, шитя і крою суконь та науку гафту ручного. Услівя за цїле удержанє і науку 28 кор. місячно, вписове 8 кор. і одноразово 4 кор. за зужите меблїв.
Оплата в III. роцї може бути знижена. До поданя долучити належить метрику і сьвідоцтво укінченої принайменше V. кл. шк. нар. 756 1—5

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛИ радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно. 748 3 ? *ДИРЕКЦИЯ.*

Українське видавництво „РАНОК“ в Київі.
Вийшли з друку книжки:
1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид. 40 к
2. „ „Рай і поступ“ 3 те вид. 40 коп.
3. „ „Заздрі боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Анґлії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид 10 коп.
8 Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народне вид. (нота) 15 коп.
9. „ „Прометей“, слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цїлість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконин“ казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ I. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декляматор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гуморесок для читання і деклямування на сценї, вечерницях, лїтер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том I. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньєтками. Цїна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Цїна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.
Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Км., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8 40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3 50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10 30	2·00	9 10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8 25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 129. Львів, четвер 11. н. ст. червня (29. ст. ст. мая) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Акт справедливости чи полїтики?

Вчера вечером дістали ми телеграфічну відомість, що Найвисший Судовий Трибунал у Відни відкинув просьбу о делеґацию позакраєвого суду для справи Мирослава Січинського. Таким чином розправа проти Січинського буде переведена у Львові.

Якими мотивами руководив ся Найвисший Судовий Трибунал? Обєктивними інтересами строгого і безсторонного виміру справедливости чи полїтичною рациєю? Найлїпшу відповідь на се питанє дістанемо, пригадавши справу делеґациї позакраєвого суду для процесу проти українських студентів за демонстрацию на унїверзитетї в січни 1907 р. Недавно ми помістили в нашім дневнику (ч. 116. з 26. мая і ч. 118 і 119 з 29. мая с. р., статя п. н. „Делеґация позагалицького суду для справи Січинського“) просьбу львівської палати радних о делеґацию позакраєвого суду для тої справи, просьбу, яку Найвисший Судовий Трибунал увзгляднив, визначуючи для переведеня розправи віденський суд. Ми не будемо тут повторяти тодїшних, увзгляднених Найвисшим Судовим Трибуналом арґументів львівської палати радних, відсилаючи за ними читачів до поданих чисел нашого дневника, а тут тільки зазначимо загально, що львівська палата радних признала за справою національно-полїтичний підклад, признала неможливим для членів галицького суду, як для членів своїх національних суспільностий, піднести ся в сїй справі понад національно-полїтичні симпатиї чи антипатиї до повної судейської безсторонности, признала в кінцї, що хоч-би навіть суд міг до такої безсторонности піднести ся, то обі інтересовані національности в краю все таки інтерпретували би його ореченє з національно-полїтичного становища.

Отсї арґументи важні в цїлій своїй основі також для справи Січинського, тілько в значно більшій мірі, на стільки більшій, на скільки справа Січинського під національно-полїтичним оглядом для обох народностий краю є важнїйшою від справи унїверзитетської демонстрациї українських студентів.

І тому той сам Трибунал, що перед роком увзгляднив просьбу львівської палати радних, коли-б був руководив ся — так як тодї — обєктивними інтересами строгого і безсторонного виміру справедливости, не міг би був в справі Січинського видати такого ореченя, яке видав. Коли-ж він просьбу о делеґацию позакраєвого суду для сеї справи відкинув, то руководили ним в сїй справі виключно мотиви полїтичного характеру. Польська преса від самого початку заявила, що польська полїтична рация вимагає, щоби Січинського суджено у Львові, та що „польське коло“ повинно вжити всїх заходів, щоби „kraj“ мав ту честь бути місцем шибеницї для Січинського. І ті заходи польського кола — як отсе бачимо — увінчали ся успіхами. Мінїстер судівництва Кляйн, котрий через свої поступові як на австрийського мінїстра погляди нїколи не тїшив ся симпатиями „польського кола“, хотїв видно не зражувати собі на своїм вже через чесько-нїмецький спір доволї захитанім становищи до решти „польського кола“. Генеральна прокуратория пішла слїдами мінїстра. А Найвисший Судовий Трибунал не даром аж кишить від польських судиїв, не даром він в послїдних часах знижуєть ся аж до таких чисто галицьких штучок, що в справі, переведеній через усї краєві інстанциї по руськи, видає польське ореченє.

Ось так завдяки польським судиям в Найвисшім Судовім Трибуналї з одного боку і з другого боку завдяки тим полїтичним впливам, які мають Поляки через свою парляментарну репрезентацию і через свої маґнатські роди в правительстві і висше, інтерес безсторонного виміру справедливости мусїв уступити місця польській полїтичній рациї — і Січинського будуть судити у Львові.

Що думає цїлий руський загал про безсторонність і справедливість галицького і з окрема львівського суду, се найлїпше знають самі судові власти, котрі ствердили се в згаданій просьбі львівської палати радних. Від себе-ж додамо, що суд, котрого найвисший шеф підчас рільних страйків і підчас руху за виборчою реформою на бажанє галицького намісника видавав специяльні обіжники з наказом строгого слїдженя і караня руських селян; що суд, котрий в своїм складї має ледви 20 процент греко-католиків, а з того хиба може половину дїйсних Русинів; що суд, в котрім польський шовінїзм що раз більше бере верх над безсторонністю і справедливістю, — поява, яка від акту з 12. цьвітня с. р. починає прибирати застрашаючі розміри, — що такий суд не може бути в очах руської суспільности нїчим иньшим, як тільки польським полїтичним трибуналом.

Се — взагалї, а що-до справи Січинського, то тут входять в гру ще й инші моменти. Поминувши той ворожий настрій, який тепер виявляє вся польська суспільність супроти цїлого руського загалу, а який не міг не удїлити ся і польським судиям, — важним моментом в сїй справі являєть ся ще й специяльний склад лави присяжних, на котрий ми вже звертали увагу в нашім дневнику (ч. 124). Коли та лава судити-ме Січинського, — а так запевняє вся польська преса, — то для кождого, хто знає галицькі відносини, не підлягає нїякому сумнївови, що се буде не суд, тільки полїтична розправа.

Отсе становище Найвисшого Судового Трибуналу тим дивнїйше, що прецїнь-же кождому ясно, що з точки погляду букви закона злочин Січинського безсумнївний і з сим кождий суд, в якім кінцї держави він не був би, мусїв би числити ся Отже о відповідний вимір кари Трибунал не мав чого бояти ся. Але в справі Січинського входять в гру полїтичні моменти, котрих значінє тут незвичайно велике і рішаюче, бо-ж без них не було би і самої справи. І власне для оцїнки сих полїтичних моментів оборона домагала ся делеґациї позакраєвого суду, щоб полїтичну сторону справи розглядали і оцїнювали люди, своїм національним становищем не заінтересовані в сїй справі. Коли-ж Трибунал до сього домаганя не прихилив ся, коли він позволив, щоби полїтичну сторону справи розглядали і оцїнювали члени суспільности, яка дала аж занадто доказів свого ворожого настрою до обжалованого і до справи, за яку він обжалований, то ми мусимо сконстатувати, що ореченє Трибуналу — се один з тих поступків центральних державних властий, які тільки що-раз більше розогнюють національну ворожнечу в Галичинї.

Не ходить нам о похвалюванє вчинку Січинського, тільки о полїтичне вияснене справи і для того полїтичного вияснення мусимо сконстатувати, що на скільки ходить о полїтичні мотиви вчинку Січинського (о полїтичні мотиви, а не о сам вчинок, пане прокураторе!), на лаві обжалованих засїдати-ме не сам Мирослав Січинський, тільки весь руський нарід разом зі своєю парляментарною репрезентациєю.

А чи се справедливо і чи вказано в боротьбі між двома народами робити одного обжалованим, а другого судиєю, — про се нехай подумають ті найвисші державні чинники, котрі улягли отсе польській полїтичній рациї. Суду над Січинським у Львові руський нарід не може і не буде вважати актом справедливости — бо з рук полїтичних противників можна сподївати ся лише пімсти.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів по відчитаню впливів приступлено до дальшої дискусиї над буджетом. Після промов чеського соц. демократа Яроша і нїмецького поступовця Редлїха говорив п. Брайтер.

Бесїдник критикує полїтику бар. Бека і називає се струсячою полїтикою, коли, чуючи безнастанні жалї на адмінїстрацию, каже ся, що нема причини говорити взагалї о погіршеню адмінїстрациї. Адмінїстрация аж тодї буде добра, коли урядники перестануть уважати себе за органи верховодячого сторонництва та привикнуть стояти на сторожі законів. Але до сього треба, щоби й начальна управа давала добрий примір. Був час, коли президент мінїстрів дуже витревало заходив ся коло зреалїзованя великого дїла виборчої реформи; але за тим не йде ще, щоби можна собі позваляти поступати нещиро. Народи австрийські в часах курияльного парляменту насильно спинювано в їх розвитку. Богато важних справ жде полагодженя в новочаснім дусї. Переходячи на галицьку адмінїстрацию, каже бесїдник: Фактом є, що галицька адмінїстрация належить до найгірших в монархії. Галицькі урядники розуміють, що, коли би хотїли придержуватись законів, не тілько не зробили би кариєри, але ще в дисциплїнарній дорозї прогнано би їх. Длятого й не дивно, що урядники полїтичної адмінїстрациї в Галичинї є скорумповані і здеморалїзовані. Обітницями зроблено урядників прихильниками в епольського руху. Поки не буде закону о судово-карній одвічальности урядників за урядові над'ужитя, поти Галичина буде країною вічного невдоволеня, а палата все буде мусїла займати ся галицькими справами, бо вся нужда галицької адмінїстрациї випливає з ослабленого почутя одвічальности урядників. Коли мінїстер хоче позбути ся Будзиновського і Трильовського, то перше мусить зробити лад з Гломбінським і Баталїєю. Національну боротьбу головно підтримують над'ужитя, які в Галичинї що днини лучають ся сотками.

В Чернихові не ходило о радикальну аґітацию, а о лайдацтва одного дїдича і одного старости. Такі лайдацтва дїють ся у всїх галицьких староствах що день. В инших державах такого старосту, як тернопільський, давно вже прогнано би; але в Галичинї він може ще буде аванзувати. Слова, які мінїстрови внутрішних справ вкладає в уста Гломбінський і Абрагамович, нїчого не поможуть. Треба раз зробити лад, не треба нїчого тушувати, а тодї настане в Галичинї спокій. Але поки урядники будуть робити вибори та ошукувати, поти не може бути й мови о ладї в Галичинї. Полїтика правительства зажене народ до крайности. Теперішні відносини в Галичинї є попросту неможливі. Всї чесно думаючі люди з найбільшою нетерпеливостию ждуть спасеня. Розумне і чесне правительство могло би сповнити свою задачу, але треба зірвати з давною традициєю дотеперішних фраз і заспокоїти потреби нашого населеня; лише се може принести спокій. (*Живі оплески*).

Дальше промовляло ще чотирох послів, а по них п. Штанд. Він жалував ся на виборчі надужитя в Галичинї. Жиди вислали до парляменту своїх заступників, але хто голосував за ними, той справдї був героєм. Виборця, що голосував за опозицийним кандидатом, туманив чудотворець, денунциював кагал, податковий інспектор підвисшував йому податок, начальник громади забирав концесию, директор банку відбирав кредит, повітовий фізик конфіскував товари, староста замикав склеп, управитель школи бив дїтий, жандарм грозив побоями, ґазетярський бандит глумив ся з його ідеалів. Дальше бесїдник полємізував з п. Бєльоглявком, котрий докоряв Жидам, що солїдаризують ся з жидівськими злочинцями. Нема каже більшої утопії, як жидівська солїдарність. Бачимо пр. тут кільканацять Жидів, а подїлені вони на ріжні сторонництва: знаємо одного дикого Жида, одного умірковaного, бачимо Жидів социялїстів, сіонїстів і и. Коли думаєте, що солїдаризуємо ся з лихварями вугляними, з маґнатами біржевими, з „брилянтовими“ Жидівками, з торговцями дївчат і т. и., то помиляєте ся. Се чираки на тїлї жидівського народу. Ми солїдаризуємо ся з бідним народом, з тими похатниками, против котрих тут заєдно голосить ся борбу, з бідними крамарями і ремісниками в Галичинї. Дальше бесїдник жалує ся, що в буджетї не вставлено для Жидів жадної окремої квоти. Вкінци домагає ся бесїдник загального, рівного, безпосередного і тайного права виборчого до сойму та загального голосованя при виборах ісповідних рад. Бесїдник заявив, що не лише яко Жид, але також яко демократ не може голосувати за буджетом.

П. Льондзїн (зі Шлеска) говорить широко про відносини на Шлеску. Анї Поляки анї Чехи не мають там державної середної школи; Нїмцї всї міста уважають за нїмецькі. Бесїдник домагає ся заложеня польської реальної школи. В народних школах після розпорядженя з р. 1882, незгідного з основними законами, учать лише в першім роцї по польськи, а дальше вже по нїмецьки. В судах лише в двох повітах урядує ся по польськи. Промисл є в руках Нїмцїв, лише робітники є Поляки. Положенє селян єще гірше, нїж робітників. До того Висла часто виливає, але про реґуляцию ріки нїчого не чувати; коли би так ходило о нїмецьких хлопів, то правительство зараз зарядило би лихови. Бесїдник жадає, щоби правительство помогло селянам в піднесеню годівлї свиний, домагає ся будови зелїзницї та кінчить заявою, що буде голосувати за буджетом.

Наступуюче засїданє нинї.

Вчера вніс мінїстер скарбу Коритовський в палатї послів заповіджений уже проєкт підвисшеня податку від горівки. Податок від континґентового спіритусу має бути підвисшений з 90 сот. від лїтра на 1·40 К. Через підвисшенє податку збільшить ся в р. 1908 дохід о більше-менше 12 мілїонів корон, а в дальших роках о 37 міл. З того збільшеного доходу мають бути три четверті призначені для фондів краєвих.

Рівночасно внесло правительство проєкт нового управильненя участи країв в державних доходах і обмеженя виміру реальних податків. Проєкт того закону займає ся отсими справами: 1) участию країв в доходах з податку від горівки; 2) участию країв в доходах з безпосередних податків особистих; 3) увільненєм від додатків до податку особисто-доходового; 4) зниженєм податку реального.

Доси дістають краєві фонди з податку від горівки по 20 сот. від лїтра; тепер діставати будуть єще по 30 сот., отже разом по 50 сот. від лїтра — в міру консумциї в кождім краю.

З доходів з консумцийних податків діставали краї доси 6 міл. корон і крім того мали право до половини надвишки, що остає після фінансового пляну. Замість сього має бути наперед означена участь країв в доходах держави. Сю участь обчислено на р. 1909 на суму 7,344.942 К. Буде вона роздїлена між поодинокі краї після ключа реальних податків і що року буде підвисшена о 2·5 проц.

Остає ще справа оконечного обниженя реальних податків. Постановлено знизити вимір податку ґрунтового о 15 проц., а податку домово-чиншового і домово-клясового о 12·5 проц.

Всї ті запорядженя мають обовязувати до д. 31 грудня 1917. Обчислено, що брутто доходу з податку від горівки винесе в 1909 р. 129,800.000 К, з чого 35·72 проц. дістануть краї. З сього на Галичину припаде 13,431.000 К, на Чехи 8,913.000 К, на долїшну Австрию 5,102.000 К, на Буковину 1,492.000 К і т. д.

Памятник Маркови Мураві.

Хлопи бережанської землї виставили памятник свойому Маркови Мураві. Виставили його з власної інїциятиви, вложили в його здвигненє свої убогі лепти, працю рук своїх. Від смерти Марка Мурави роки минули, та в серцях хлопів, котрих він був другом і товаришем, не померкла память про чоловіка, котрий поклав перші основи під осьвідомленє селянства Бережанщини, безупинно працював у полїтичній хлопській орґанїзациї, невтомно трудив ся над піддвигненєм хлопської просьвіти.

Се мабуть перший і доси єдиний випадок, що хлопи, парохіяне і сусїди сьвященика, не можуть переболїти смерти покійного пароха та по цїлих роках від його скону здвигають йому памятник.

На памятник у Жукові — на се сьвідоцтво хлопської вдячности для інтелїґента-друга і товариша хлопів, — показуємо кождому інтелїґентови, котрий свою неохоту до працї серед мужицтва хотївби умотивувати „невдячностию хлопською“..

І на тих ославлених хлопів-радикалів, котрі в комітетї найбільше побивали ся за здвигненєм памятника для дїяча-сьвященика, можна показати тим нашим духовникам, котрі з причини невдачі своєї працї серед мужицтва, хотїли-б звалити на ворожнечу хлопів-радикалів до „віри й духовенства“...

Про сьвято відкритя памятника подаємо отсї відомости списані очевидцем:

В суботу 6. с. м. відбуло ся в Жукові (бережанського повіту) посьвяченє памятника на гробі бл. п. о. Сильвестра Лепкого. Памятник сей поставлено коштом і заходами парохіян Покійника, при незначній матеріяльній помочи бережанської інтелїґенциї. В склад комітету, який занимав ся устроєнєм памятника, входили д-р В. Бачинський і селяни: Гринь Волошук, Стефан Шагай і Михайло Мищишин з Шумлян, Микола Федьчишин, Василь Недїльський, Василь Керницький, Олекса Білецький, Савка Федьчишин, Стефан Недїльський і Микола Керницький з Жукова, Федь Штеноватий і Василь Романів з Гинович та Василь Бідула з Лапшина.

Памятник у формі обелїска, виконаний з місцевого білого каменя та прикрашений дуже гарними різьбами. Напись, на нїм вирита, така:

„О. Сильвестер Лепкий (Марко Мурава) *1846 †1907. Заслуженому Патріотови і народному Дїячеви вдячний український народ. В. И. П. 1908“.

Памятник сей, з різьбами і написею є твором артиста-різьбара (самоука) Василя Бідули, селянина з Лапшина.

На се сьвято прийшло коло півтора тисячі селян із зверх 30 громад Бережанщини (з Шумлян, Гинович, Жукова, Лапшина, Вербова, Нараєва, Рогачина, Курян, Лїсник, Урманя, Дрищева, Поручина, Буща, Плїхова, Краснопущі, Стриганець, Двірцїв, Рекшина, Шибалина, Конюх, Потока, Бишок, Борилївки, Дубща, Сараньчук, Рибник, Хаток, Комарівки і т. д.) Січові віддїли з Жукова, Шумлян, Гинович і Лапшина в лентах і з прапорами та 3 відпоручників старшини Січи в Лїсниках.

По поминальнім богослуженю, яке відправив голова „Селяньської Ради“ о. Гр. Кончевич з Целева, рушив похід на цвинтар. Тут над гробом Покійника відправлено парастас, в якім взяло участь 13 сьвящеників при сьпіві місцевого селянського хору. Відтак пішли промови. Промавляли о. Король з Сараньчук, д-р В. Бачинський, посол Т. Старух, Василь Романів з Гинович, д-р А. Чайковський і о. Гарматій зі Стріганець.

Бесїдники підносили заслуги Покійного о. С. Лепкого для полїтично-національного і просьвітно-економічного осьвідомленя селяньства Бережанщини. Іменем Родини, яка з'їхала ся майже вся на відкритє памятника, подякував інїциятором памятника і учасникам сердечними словами найстарший син Покійного, проф. Богдан Лепкий з Кракова.

По відсьпіваню „Вічная память“ почали участники розходити ся, а Січи пішли походом в село, серед сьпіву національних і січових гимнів. Відтак угощували селяне Родину, сьвящеників і гостий селян.

Ще в чернихівській справі.

Віче у Віднї.

Збори українських робітників в справі морду в Чернихові відбули ся в понедїлок дня 8. червня с. р. в салї „Verbandsbrein-у“. На зборах були присутні майже всї руські робітники Відня та богато польських, чеських і нїмецьких робітників.

Збори отворив п. Пасїчник і удїлив голос референтови п. Вітошинському. По скінченім рефераті забирали голос пп. Савка і Мельник, Maurer і Калюпка по нїмецьки, Менжинський і Комісар по польськи.

Збори приняли одноголосно такі резолюциї:

I. Укр. соц.-демократичні робітники осуджують як найострійше брутальний морд, доконаний на безборонних селянах.

II. Взивають парлямент, щоби розглянув ся серед галицьких відносин і їх уздоровив.

III. Взивають соц.-демократичних послів, щоби справи слїдства не спускали з ока, та щоби подбали о покаранє виновників.

III. Взивають австр. соц.-демократичну партию, щоби повели рішучу акцию серед робучих мас в цїли зреформованя галицької адмінїстрациї.

Про поведенє жандармів

у Чернихові дістаємо з добре поінформованої сторони отсї уваги:

Чернихівську справу обговорювали досить широко руські, польські і нїмецькі часописи, що здаєть ся буде злишним ще в сїй справі забирати голос. Длятого хочу лише на одну, до сего часу нїким не згадану обставину — звернути увагу читачів і ц. к. Коменди Жандармериї у Львові.

Зачну від ловленя риби. Жандарми, придибавши людей на крадежи, були обовязані зробити на них донесенє карне, а не знаючи їх особисто, могли не повірити, що назвиска, які їм подано, є правдиві Обовязком їх було отже спровадити людий до канцеляриї громадської, справдити їх ідентичність а відтак пустити на волю — що після § 70. інструкциї службової булоб цїлком оправдане. Припустїм, що жандарми так зробили — та нарід не зрозумівши, о що ходить, згромадив ся на подвірю у війта, та тогдї жандарми на підставі § 65. інстр. службової зробили ужиток з оружя. Тут для лїпшого поінформованя Читачів напроваджу дословно декотрі уступи зі згаданого §-у „Bei Widersetzlichkeit oder einem Anfalle gegen den Gendarm, muss seine Absicht vorerst darauf gerichtet sein, die betreffende Person zum Widerstande unfähig zu machen. Hiernach ist auch der gebrauch und die Richtung der Waffe möglichst zu berechnen, um das Leben des Menschen thunlichst zu schonen und auch das anderer Personen nicht zu gefährden. Daher ist wo es die Verhältnisse zulassen, erst von der minder gefährlichen Waffen (Säbel oder Bajonet) Gebrauch zu machen... und erst dann, wenn gelindere Mittel fruchtlos angewendet wurden. Diese Mittel sind:

1) Bei der Widersetzlichkeit:

a) Die im befehlenden Tone gehaltene Abmahnung...

Отже спитаймось тепер, чи жандарми поступили після висше зацитованих приписів? Нї! А хочби навіть і так, то чиж єсть Русин обовязаний слухати жандарма, як він там йому гавкає над ухом „idź psiakrew, bo będę strzelał“! Чиж се має бути службове упімненє? Чи може з огляду на те, що коменда жандармериї лише Поляків-жандармів дає до східної Галичини, руський хлоп мусить учитись на старість польського язика, щоб зрозуміти жандарма? В західній Галичинї жандарм-Русин не уживає нїколи руської мови, тілько з огляду на те, що нарід польський, говорить з ним по польськи; у східній инакше, тут жандарми іґнорують собі цїле руське населенє відзиваючись до него лише в мові ворожого йому народа. Зрозуміла цїлком річ, що нарід до таких жандармів не має довіря, бачить в них лише панських посїпаків, своїх ворогів та — колиб навіть жандармерия старалась як найлїпше якусь справу полагодити, все надармо, такі події як в Чернихові будуть так довго повтарятись, аж коменда забере „rucerzy“ до західної Галичини, най там будують Польщу, най читають „Wiek-и“ і „Gońc-и“ і полїтикують межи своїми, а до східної Галичини подасть Русинів, котру певно, що так як до тепер в західній, так потім і в східній за марницю людської крови проливати не будуть. — *Оден з-під Кракова.*

Для жертв у Чернихові.

Комітет запомоговий для жертв у Чернихові. До комітету приступили отсї господарі: Олекса

Чабан, Микола Прокопів, Кіндрат Семчишин, Іван Худик, Михайло Чубатий, Василь Семчишин, Онуфрий Худик, Кирило Прокопів, Іван Марчук, Іван Кремінь, Олекса Голуб, Роман Дзядик, Петро Голуб.

На руки сього комітету в день похорону зложили чернихівські хлопи 60 кор., комісар староства п. Тремболович 40 кор., посол Остапчук 20 кор., читальня „Просьвіти“ в Чернихові 20 кор. — разом 140 корон.

Комітет запомоговий просить всіх Русинів галицької землї, щоби приступили з лептами для бідних вдів і сиріт по батьках, котрі впали жертвою жандармських куль, тай тим, що поранені тяжко борять ся зі смертию.

Від Редакциї. Підмоги для жертв чернихівських приймає „Краєвий союз кредитовий у Львові“ та „Повітове товариство кредитове“ в Тернополї“, котре треба уважати за центральну складницю підмог для жертв. Комітет у Чернихові має за завданє не збиранє складок, а удїлюванє інформаций центральному комітетови складковому при роздїлї запомог між потернівших.

Корнтовський маршалком?!

Нам доносять неімовірну звістку: Польсько-жидівська більшість ради повітової в Тернополи з'ігнорувала протест і сецессию руських членів ради повітової і вибрала маршалком повітовим морального виновника крівавої події в Чернихові, графа Корнтовського.

Не маємо поки-що докладнїйших інформаций про сю справу. Не потребуємо також ще раз повторяти наші коментарі до того провокацийного поведеня подільських польських плянтаторів і їх жидівських наймитів. Наведемо тільки короткий уступ зі „Słow-a żydowsk-ого“, орґану тернопілрських сіоністів, котрий, обговорюючи результат виборів до тернопільської ради повітової, між и. пише таке:

„Вибір Коритовського маршалком, по крівавих днях чернихівських, перепертий силою проти Русинів, є ганебною і злочинною провокациєю руського народа; вибір Коритовського маршалком в сю хвилю є каридостойною і підлою наругою з національного болю Русинів, болю над сьвіжою могилою жертв!... В сю хвилю се найбільший політичний нетакт, легкодушне глузованє з національної розпуки, коли Поляки саме ту людину нинї хотять форсувати“.

Галичина в конфедератцї.

Ювилейний похід з нагоди 60-лїтного ювилею панованя цїсаря Франц Йосифа, що має відбути ся у Відни дня 12 с. м., дав галицьким верховодам нагоду до нової безтактности, коли не назвати инакше безсоромности львівських Поляків. Галичину мали в походї репрезентувати дві групи етнографічні, що репрезентують західну й східну Галичину. Західну ґрупу орґанізовано в Кракові, а орґанізованє східно-галицької ґрупи поручено львівському „Tow. artystów i przyjaciół sztuk pięknych“.

Що в західно-галицькій ґрупі поминено зовсім істнованє Русинів західної Галичини, сему й не дивуємо ся, але те, що зроблено з східно-галицькою ґрупою, — се чисті кпини з етнографічної вірности, зааранжовані ad majorem Poloniae gloriam! Можна було сподївати ся того, коли аранжованє східно-галицької ґрупи поручено чисто польському товариству, яке відкликало ся о поміч тільки до польських „rodaków“, powiatów i starostw! Але те, що ми бачили на пробнім походї ювилейного походу, зааранжованім у Львові на повиставовій площі в другий день польських Зелених Сьвят, перейшло межі сподїваного. З ґрупи, що мала репрезентувати східну Галичину, утворено величезну чисто польську ґрупу з руською причіпкою — Гуцулів, що прямо гублять ся серед репрезентантів польських кольоній.

Починаючи від секретаря Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych п. Соколовського, який веде ґрупу і одяг ся в польсько-шляхотський червоний жупан і білу делїю, понахапувано до походу самі польські ґрупи — і „обжинків“ і „весїль“, як Поляки з Сокільник, то самбірські передміщани, або „лацїнніки“ з Сокальщини, не кажучи вже про східно-галицьку ґрупу з Ряшова і т. д. і т. д., так якби в Галичинї не було руських селян з чудовими одягами й народними звичаями. До того-ж ті ґрупи поскладано не складно, не подобирано гарних, типових лиць, тільки поперебирано за „lud“ всякі гієни, або „ріжні патріотичні дами“, що раді-б побачити даром Відень. Нї угрупованя гарного, нї вірности етнографічної, нї гарних типів. Galicy-ю пізнати по ґрупах хиба по тому, що все попричіпало собі червоно-білі кокардки, та з захриплого горла „dre“ „ostre kosy nasze“, коли вже не згадувати про блеск очий, викликаних алькоголем, консумованим для проявленя jurn-ости „wschodnio-galicyjskich Polaków“.

До якого блазенства дійшли тут польсько-шовіністичні аранжери, видко з того, що ґрупу ходачкової шляхти з Березова вижн. (пов. Печеніжин) повбирано в сиві конфедератки, хоч вони їх зовсім не носять а навіть не вміють говорити по польськи, як се ми наглядно переконали ся!

Руське селянство заступає серед галицької ґрупи лише невеличка, з 12 людий зложена, гуцульська ґрупа, яка справдї гарно відбиває від цїлої „східно-галицької каравани“. Тільки-ж і тут не обійшло ся без лижки дегтю! Бо й за гуцулів поперебирано всякі чужі елементи, як прим. функціонара державної прокураториї Ber-a, збанкрутованого дідича В. Пшибиловського і т. д., які дурничкою їдуть до Відня та ще донжуанують між гуцулками. Не подбано для сеї ґрупи о коні чисто гуцульської раси!

Та досить вже того „гаманьства“! Могли польські верховоди міркувати собі, що руському селянству нїчого парадувати в ювилейнім походї, але коли вже ходило о вірне етнографічне представленє Галичини, то місто Гуцулів не вільно їм вести до Відня гаманів, а місто представництва руської східної Галичини, польських кольоній, або всяких старостинських хрунів убраних на Поляків.

Сделка „Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych“ у Львові мусить тим більше обурити, що пр. краківські Поляки хотїли зовсїм бойкотувати ювилейний віденський похід, коли почули, що в одній його ґрупі „kruk Собєскі“ не має йти поровень з Леопольдом а польські гетьмани разом з німецькими гетьманами; або коли пригадаємо цїлу акцию жмінки буковинських Поляків, щоб і собі дістати окрему ґрупу в буковинській загальній ґрупі, дарма що на неї головно мусїли складати ся словацькі кольоністи з полудневої Буковини.

Не минає нїякої нагоди, щоб Поляки не виставили на глум історії, етнографії й статистики, щоб тільки pro foras externo продукувати „Polskę od morza do morza“. Ми певні, що за се старованє східно-галицької ґрупи поговорять наші посли з міністром Галичини, ексц. Д. Абрагамовичем, який за се особливо одвічає! Розумієть ся, що лїпше було би, якби наші компетентні круги були заздалегідь запобігли сій східно-галицькій гаманериї, або якби мож хоч в останний момент вицофати гуцульську ґрупу, щоб вона нї трохи не псувала гармонїйної polskości східної Галичини...

Але на кінци приходить річ — прямо сьмішна. Ось польонїзаторські тенденциї аранжерів східно-галицької ґрупи — мов на іронїю — зовсїм не найшли признаня між „най-польським“ нарибком п. Ґломбінського. Підчас пробного походу уладили вони на повиставовій площі величезну буду, яку промовчує польська преса, що так шпирає за гайдамацтвом! Арендар східно-галицької ґрупи, п. Соколовські ледви спас ся бігством перед вшехпольськими буками. Молоді вшехполячки що сили лаяли його, що веде похід до Відня на те, аби добути собі ордер та почали свої „narodowi uczucia“ так крайно манїфестувати, що лад мусїла робити полїция. Але і їй не обійшло ся на сухо! Коли полїция арештувала одного з демонстрантів, які після „нового курсу“ п. Дмовського вмілиб мабуть робити паради Николаєви II-ому, то вшехпольські студенти стали „полоненого“ товариша (зветь ся він Kotowski) відбивати силою! Не помогло й те, що полїция добула шабель, бо вшехполяки посипали на неї камінєм так, що полїциянтови Семинишиновичу вибили око. Після сего увязненого полїциянти пустили. В виду сего настрою narodow-ої „młodzieży“ заладовувано „східно-галицьких Поляків“ на зелїзницю у Відень під полїцийним кордоном. Шкода, що до тої „каравани“ не дочіплено ще й ґрупи полїциянтів, вони також заступають у Галичинї „polskość“.

Замах москвофілів на брідську „Самопоміч“.

Нашому загалови звісно добре, як-то хитромудро, підступом і крутарством, захопили москвофіли в свої руки дві так сильні кредитові інституциї, як „Ризниця“ в Самборі і кредитове товариство в Зборові. До основаня і зросту першої з тих інституций майже нїчим не причинили ся, а так само не їх було дїлом відобранє зборівського кредитового товариства з рук польських. Москвофіли — як се вони вміють — прийшли вже на готове, захопили зрадливим підступом обі інституциї і усунули з них національний елемент.

Послїдними часами в „Галичанин'ї“ раз-в-раз лунає клич економічної орґанїзациї москвофільських сил, при чім як оден із способів сеї „орґанїзациї“ оказують ся недвозначно підступні замахи на наші кредитові і загалом на наші економічні інституциї. В нашій толєранциї і добродушности приймали ми в наші інституциї кацапню, виходячи з хибного заложеня, що „треба гуртувати всї можливі сили“, а тепер ті приймаки являють ся гадиною, вигрітою за пазухою, і кують підступну зраду в нутрі наших інституций. Коли-ж не мають надії на захопленє товариства в свої руки (як приміром має ся справа з „Днїстром“), так прямо підкопують сю інституцию, накликуючи до її бойкоту. Ось такою подвійно нїкчемною дорогою йде „орґанїзация“ економічна москвофілів, на що наш загал повинен мати сторожке око.

Про нову пробу захопленя ще одної інституциї через москвофілів пишуть нам з Бродів таке:

„Дня 9 с. м. мали відбути ся в Бродах збори кредитового товариства „Самопоміч“, на яких кромі затвердженя білянсу мав відбути ся вибір двох членів совіта і двох членів дирекциї. Москвофіли, які до сего часу сим товариством цїлком не займали ся (в своїм часї двох їх директорів анї разу на засїданя не явили ся, так само многі члени совіта) — раптом, загріті деякими людцями, що хотїли-би зробити товариство своєю дійною коровою (бо місця, котрі вони займають яко приватні слуги, не конче певні!) з'орґанізували формальний напад на збори, щоби за всяку цїну перепровадити вибір по своїй вподобі. Доки каса товариства була мала і доки треба було працювати дармо, доси нїхто не видів нїкого з москвофілів при роботї для товариства. Але тепер, коли товариство завдяки безкористній праци самих лише Українців розвинуло ся так, що може вже оплачувати своїх урядників, то кацапи раді-би опустити свої дотеперішні приватні а непевні посади, а знайти тепле місце в товаристві.

„Отже в згаданий день зборів зійшлось на збори до 200 людий. Зараз з самого початку зборів було видко, що москвофіли мають якісь заміри, бо під проводом довгоногого „атца“ Юстина Сухаровського з Заболотець найшла ся в сали ґрупа нечленів в числї около 40 осіб, самих виборчих аґітаторів, ревунів і палкарів. І як лише о. Герасимович з Лешнева, яко заступник неприсутного на зборах предсїдателя ради надзираючої, з свого уряду обняв провід зборів, зачала ся хулїганська оргія.

Звісне на брідськім бруку індивідуум, нїкий Полїщук, що то був одним з проводирів оружного а невдачного нападу на віче п. Петрушевича в Лешневі (в січни с. р.) та що „подвизав ся“ в часї сего нападу з револьвером в руках — зголосив ся крикливо до слова і поставив внесенє, щоби о. Герасамовича нї з сего нї з того скинули з проводу, а провід віддали кому иншому. Для сьвятого спокою о. Герасимович згодив ся сейчас на вибір иншого предсїдателя, що зрештою не представляло для нас нїякої небезпеки, бо українська більшість була очевидна.

Приступлено до поіменного голосованя, при чім о. Герасимович покликав на скрутаторів двох москвофілів, аби не було нїякого закиду сторонничости. Сего не сподївали ся кацапські ревуни і зразу затихли. Зачало ся голосованє і на о. Герасимовича впало оден за другим кількадесять голосів, при чім управненє до голосованя провірювано на основі членських книжочок і книги членів товариства. Як москвофіли з'орієнтували ся, що найдуть ся в „посрамляющой“ меншости та що виявить ся, що їх ревуни не є членами товариства і не повинні находити ся на сали, зняли страшний вереск, що вони „не хотять поіменного голосованя“. Хтось ставить кандидатом на предсїдателя о. крилошанина Долинського. В тій хвили кацап Темех ставить на предсїдателя господина Онуфрова, істинно русского „światłodawcę od małego i wielkiego abecadła“. Настає страшний вереск, чорносотенцї кидають ся з кулаками до президиї і инших членів. Підносять ся палицї, зачинає ся біятика.

О. Герасимович, побачивши, що збори розбивають ся як-раз через вдерших ся до салї нечленів, всїляких Черняків, юношей Кательницьких і т. п. заявив, що збори замикає, і разом з директорами опустив льокаль, забираючи книги товариства.

На тім збори скінчили ся. Але чорносотенцї рішили відограти комедию. Вибрали собі предсїдателя „ухвалили“ вотум недовіря цїлій управі товариства, „відкинули“ замкненє рахункове і всїх змішали з болотом. Мало того! „Скинули“ цїлу раду надзираючу і цїлу дирекцию, людий досьвідчених і заслужених для товариства, котрі, як пр. о. крилошанин Долинський, 13 лїт від самого заснованя яко начальний директор. аж до недавного часу сам один касу прозадив, аж допровадив її до так цвитучого стану, що оборот представляє около два мілїони корон. Кацапи отже „вибрали“ собі цїлу свою раду надзираючу і дирекцию і risum teneatis... „рішили опечатати книги“. Однак як то зробити, коли всьо почавши від печатки а скінчивши на вертгаймівській касї в руках „Українцоф“? А суд торговельний не може затвердити їх ухвал, бо всї вони від „а“ до „z“ противні постановам статута, поминаючи вже неправне продовженє зборів, за котре аранжери тогож „атєц“ Сухаровський і Онуфров повинні відповісти перед судом! Але від чогож „nasi serdeczni?“ Тож побігли наші кацапи як стій до староства а діставши запевненє, „że wszystko zrobi się tak, żeby było dobrze“, розійшли ся вдоволені домів. Ми вже привикли тут в Бродах до тих кацапських хрій, дивно нам лише, що в тім всїм брав участь маститий „атєц“ Николай Демчинський зі Смільна, дотеперішний член ради надзираючої „Самопомочи“. Чиж на него не спадав закид крадїжи гроший, шахрайств, мальверзаций і т. п., що їх кидали хулїгани на адресу дотеперішної управи товариства? А він в імя „ідеї“ вислухав всього спокійно і... дав ся „вибрати“ до кацапської „дирекциї“ не припускаючи, що той вибір варта торби сїчки або й то нї.

Але цїле приключенє має ще й трагічну сторону. Люди спокійні, видячи кацапські напасти на інституцию, вицофують свої капітали звідтам. Квота виповіджених і маючих ся виповісти вкладок ощадности, сего найкрасшого жерела кредиту для каси, переходить 80.000 корон. А що буде дальше? Через такий рун на касу мусить наступити лїквідация і звиж 1.000 хлопів з околицї Бродів або сплатять сейчас готівкою позички векслеві або їх маєток піде на лїцитацию. І на чиїм сумлїню будуть слези тих бідних покривджених хлопів. Ви п. п. Демчинські et Co. може будете тодї при пих?

Збори, устроєні хулїганами, є розуміє ся неважні, а управа товариства скличе небавом нові збори.

Поінформований.

Перший всеросийський кооперативний з'їзд.

(*Конець*).

В кульоарах з'їзду. За той час, заки прийшло рішенє, як і загалом перед всїми засїданями секций або повного з'їзда, в кульоарах житє бєть ся повним темпом. Довкруги ведуть ся оживлені розмови. Делєґати, що приїхали з ріжних сторін Росиї, знакомлять ся один з другим, дїлять ся вражінями, спорять по ріжним наболілим питаням теперішного житя. Всї задоволені з праць з'їзду. Дехто називає з'їзд „четвертою думою“. „Сей з'їзд, — говорять — має без порівнаня більше значінє як цїла третя дума. Результати його коротких праць будуть більш плодотворні для населеня, як вся дїяльність думи в протягу цїлого ряду місяців“.

Он там „артільний батько“ Микола Вас. Левитський, окружений гуртком селяд і робітників, котрим щось живо розповідає. Микола Василєвич — так його всї кличуть — тут дуже популярна особа, всї його знають і він всїх знає. Сивий але кріпкий і прямий, він дише добростию і силою. Говорить по росийськи, але по однім слові пізнати, що се чистої крови Українець. І з під сивих бров глядять щирі, привітливі, майже зовсїм молоді очи. В них тільки енерґії і віри в те дїло, котрому М. В. служить неутомимо вже так довгий час. Хоч старший лїтами, але думками завше молодий, все йде з духом часу. От, тегер його заслуга, що вже таке чисто росийське явище, як артїль не полишив відосібненим, „самобитним“, але втягнув до загального русла всесьвітного кооперативного руху. Для познакомленя з його думками нехай послужить отсе інтересне інтервю, яке мав з ним кореспондент „Ранняго Утра“: „Той з'їзд — подія дуже важна,“ — заявляє Микола Вас. — Всї, що з'явились сюди з ріжних кінців Росиї, вернуть ся вже зовсїм не тими; з цїлком другими думками, з повною сьвідомостию тої величезної сили, що лежить в злуцї трудяших. Як би ви лише виділи, яке вражінє на простих робітниках і селянах зробили одержані і прочитані на з'їздї привітні телєґрами від кооперативів західної Европи. З тих телєґрамів і рефератів о кооперациї в других краях вони пізнали, що всї робітники і селяни Старого і Нового сьвіта їм братя, що робучі маси всего сьвіта творять одну сїм'ю, однаково терплять від гнету і насиля і стремлять до одної і тої самої цїли. Кооперация — велике дїло! І нїяка сила не спинить її розвою. Вона з кождим днем зростає в шир і глуб, захвачує все більші і більші маси. В сучаснім сьвітї нема нї одного ученого економіста, нї одного суспільного дїяча, що не студиював би питань кооперациї. А молодїж — вона також займає ся питанями кооперациї, входячи в її суть і техніку. Вся наша молодїж бажає всїми силами прислужити ся сему дїлу. То стремлїнє істнує всюди — і в Москві і в Петербурзї і в Київі і в Харкові серед студенства. В простонародю серед робітників і селян стремлїнє до кооперациї ще глубше. Там змаганє то перейшло вже з области мрій на точку практичного здїйсненя. Кооперативи істнують всюди і майже з кождим днем повстають все нові і нові. Тепер з'їзд пробудив в многочисленних представниках кооперативів ріжних кінців Росиї сьвідомість о необходимости тїсного з'єдиненя всїх орґанїзаций для взаїмного їх дїланя. Пробудилась думка о орґанїзациї всеросийського кооперативного союза. І конечно, скоро чи пізно, та гадка буде здїйснена. Самосьвідомість народних мас за послїдні два-три роки в многім випередила самосьвідомість навіть нашої інтелїґенциї. Нарід на скілько виріс духово, так много пізнав, що інтелїґенция оказала ся позаду. Та сама інтелїґенция, що мріла бути опікункою народних мас. „Вікова тишина в глубинї Росиї“ перейшла в область історії. Послухайте делєґатів, що приїхали сюди з полудня і з півночи, зі сходу і заходу, яка інтензивна робота іде всюди! З'їзд поміг докладно опредїлити задачі і цїли кооперациї, вияснити всї бувші промахи і помилки, конечні у всякім новім дїлї“.

Користаю з нагоди і знакомлюсь з многими робітниками, делєґатами з росийських губерній. Они випитують про наше житє в Австриї, а я розвідуюсь про житє і теперішні відносини у них. Оповідають, що загальне бажанє землї тепер притихло, не тому, що селянам вже відхотїлось землї, але уряд силою умів його придушити. Уста ради би їсти — каже один селянин — так щож зробиш, як заткають і не позволять!

Уряд взяв ся тепер сам рішити земельне питанє. Перша його цїль — знищити общину, що уряд уважає як одно з помічних средств для знищеня социялїзму. Длятого видано межидумський указ з 9. падолиста 1906 р. о виділї з общини. На основі того закона кождий член общини, як лиш того забажає, може стати фактичним власником тої пайки, що дотепер обрабляв. З сего користають богатші дуки, що з'уміли загарбати більш землї, они видїлюють ся з общини з кривдою і серед негодованя прочих членів з общини. Загал росийських селян не спішить ся перейти на індивідуальну господарку, тому і не бажає знесеня общини. Найблизшою задачею в росийськім селї являє ся проте улїпшенє общини, введенє реформ до сеї форми коллєктивістичної господарки. Тим то домаганє всїх демократичних письменників задержати общину походить не з того, щоби догодити якійсь абстрактній доктринї, а є виразом реальних практичних вимогів житя в росийськім селї.

В робітничих сферах теперішний настрій гарний. З далека здавало би ся, що там панує тишина, але так не є. В нутрі кипить повне житє, робота осьвідомляюча і орґанїзаторська іде бистро в перед. Росийський пролєтарият, кляса безперечно рішаюча для полїтичного перестрою Росиї, набирає нових сил для дальшої борби з істнуючим полїтичним ладом, збогачений досьвідом, що без злуки з прочою опозициєю не осягне нїчого.

З деякими делєґатами з України входимо в розмову про відносини в українськім селї. Головно перепона для ширеня просьвіти в рідній мові, се брак української школи. В школах не учать по українськи читати і писати, тому й українське друковане слово справляє селянинови початкові трудности. Попри случаї, що селяни з одушевленєм стрічають українську книжку, лучає ся також, що селяни кажуть: пишіть нам радше по росийськи, бо се нам лекше читати. Тим-то і українська школа являє ся тепер найпершою точкою домагань Українців.

В кульоарах стрічають ся студенти Українцї, що студиюють в Москві в аґрономічнім, технїчнім інститутї і иньших висших школах. З ними іде балачка між иньшим про відчуженє між Українцями з сего і тамтого боку кордону. Для них дуже цїкаві наші галицькі відносини і всї висказують велику охоту відвідати Галичину та з близька придивити ся нашому національному житю. Сумний се факт, що Галичина і Україна се два сьвіти чужі, майже не знані собі, між котрими звязи дуже слабі. От і у нас всякому є Відень близший і більш знаний, як прим. Київ, хоч зі Львова до Київа можна скорше, дешевше і вигіднїйше дістатись, як до Відня. Конечними є частїйші взаїмні відвідини, збірні прогульки, тїснїйші зносини головно між молодим поколїнєм по обох боках кордону, інакше може наступити цїлковите відчуженє, мов між двома осібними народностями.

Але вернїмо до з'їзда.

Закритє з'їзда. В понедїлок назначено загальне зібранє на 12 год. Президия зібралась о 8 год. рано, щоби оконечно зредаґувати резолюциї приняті осібними секциями і комісиями. О дванацятій годинї зібрались всї учасники, але зібраня не отвирано, бо президия дістала від полїциї нові жаданя і зібралась разом з орґанїзацийним бюром на нараду, яке становище заняти. Полїция зажадала, щоби не ставити перед загальним збором тих резолюций, що відносять ся до з'єднаня кооперативної дїяльности і твореня союзів, інакше сейчас закриє з'їзд. Вістки про се розходять ся по кульоарах між зібраними, серед котрих велике оживленє. Нарештї о 1 год. президия займає свої місця. Саля виповняє ся до краю. Всї вже знають, що се послїдне „похоронне“ засїданє, тому і сумний „похоронний“ настрій в авдиториї. Предсїдателює С. Н. Прокопович. Він просить всїх гостий, щоби вийшли на хори, а в авдиториї остались лиш члени з'їзда, котрих в імени президиї просить заховати спокій.

„На нинїшнім засїданю — говорить дальше, — ми проєктували прочитати постанови поодиноких секций і комісиї для законодавства, та їх санкционувати. Але нинї прийшло від полїциї жаданє не оголошувати тих резолюций, принятих на секциях, — впрочім принятих без жадного протеста зі сторони присутних на засїданях представників адмінїстрациї, — що відносять ся до з'єдиненя кооперативних товариств. Таке жаданє противорічить затвердженій міністерством програмі. Ми хотїли передовсїм зреферувати резолюциї секциї дрібного кредиту, що при тім опирають ся на санкціонованім законї о інституциях дрібного кредита, що позволяє тим інституциям „для з'єдиненя їх дїяльности і установленя між ними взаїмних зносин — творити Союзи“. Такі союзи вже істнують в декотрих місцях, они затверджені урядом і функціонують на законній основі. Але тепер, по предложеним нам жаданям ми не можемо реферувати резолюций, що говорять про злуку інституций дрібного кредиту і о їх союзах. Президия не уважала можливим оголошувати лише ті резолюциї секций, що підходять під поставлені нам жаданя. По своїй внутрішній звязи резолюциї кождої секциї представляють одну цїлість і президия уважає неможливим виключати певну часть резолюциї і нарушувати їх єдність. Тому остає ся для з'їзда лише ограничати ся принятєм всїх резолюций секций і комісий і президия приневолена відказатись від переведеня їх через загальне з'бранє. Будемо уважати їх принятими з'їздом без санкциї загального зібраня! (*Горячі оплески* — ознака однодушної апробати). Теперішний з'їзд серед дїячів кооперативних орґанїзаций викликав велике зацїкавленє. Многі з нас приїхали сюди за тисячі верст. На з'їзд зібрало ся понад 800 членів. В імени президиї дякую Вам за прихильність до з'їзда, за так численну участь і за труди понесені Вами в секциях. Надїю ся, що виражу загальне бажанє всїх присутних, коли в імени з'їзда предложу висказати глубоку подяку московському союзови потребительських товариств, що взяв на себе інїциятиву і роботи до підготованя з'їзда а орґанїзацийному комітетови — за його працю устроєня і скликаня з'їзда. (*Довгі оплески.*) Товариші! Ми мусимо тепер попращати ся, але будемо надїяти ся, що нам прийде ся стрінути на слїдуючім з'їздї при більш сприяючих обставинах. Об'являю перший всеросийський кооперативний з'їзд замкненим. Прошу членів задержати спокій і розійти ся в повнім порядку“. (*Оплески*).

Один з членів з'їзда предкладає висказати президиї глубоку подяку. То внесенє принято однодушними оплесками.

Делєґати довго єще не розходять ся. Ідуть ще послїдні розмови, всї кругом прощають ся і желають собі побачитись на слїдуючім з'їздї, але вже при кращих обставинах. Поволи авдитория опорожнює ся і ще недавно так оживлені салї полїтехнїчного музея пустїють. З жалем приходить ся розставати з росийськими кооператистами, з котрими перебуло ся тілько гарних хвилин...

Так сей перший з'їзд, не хотячи допустити до адмінїстративного закритя, мусїв сам „добровільно“ закрити ся. Бюрократия ще раз доказала, що не стерпить нїякого самостійного пориву громадянства. Народні делєґати по цїлій Росиї рознесуть сьвідомість, чого від сего уряду сподївати ся і що найперше треба з дороги усунути, щоби настало лїпше житє. Запамятають се собі робітники, що уряд не позволив повзяти нїяких ухвал в справі десяток тисяч безробітних, запамятають

і селяни, що уряд бояв ся допустити, аби мужик мав дешевий кредит.

Всеж таки результати з'їзда є великі. Вироблені в секциях резолюциї — хоч без апробати загального збору — від тепер будуть мати вплив на розвій кооперациї як певні директиви для дальшої роботи. Та що над все важнїйше — то се, що росийський кооперативний рух перший раз із величезним успіхом змобілїзував свої сили, перевів свого рода ґенеральний перегляд і пізнав свою силу, ту силу, о котрій до сего часу говорили лише теоретики кооперативної ідеї в своїх далеких від житя теоретичних розправах. З'їзд показав, які великі, майже ще не рушані, засоби сил таять ся в народних масах. Що вони в близькій будучности будуть збуджені і покликані до житя. Можна спокійно надїяти ся, бо провід руху лежить в добрих і випробованих руках теперішних росийських діячів кооперативів. Над всїми їх змаганями панує ідея демократизму і сьвідомого кооператизму, чого даремне шукати би пр. в сїльській кооперациї західної Австриї, Нїмеччини, або хочби — галицької Польщі. Там можна стрінути взірцеве веденє, гарні цифрові вислїди, але провідної ідеї нема, бо цїлий рух в руках суспільної консерви.

Росийські кооператисти рвуть ся до дїла, але їх рухи путають єще ріжні „зовнїшні обставини". А як у нас, де є яка така змога працювати на тім поли? Тепер доперва починаємо ставити перші кроки в области кооперациї, так важної для нашої будуччини. Як дуже здав би ся нам того рода з'їзд наших кооперативних діячів! Він не лиш причинив би ся до спопуляризованя ідеї кооперациї, але надав би молодому ще рухови кооперативному одноцїлий, систематично з'орґанїзований напрям і удїлив би йому молодечого розмаху. Вправдї наші діячі від давна говорять про потребу такого з'їзда, але плян все ще не перейшов в сферу дїйстности. Для успішнїйшого розвою кооперациї у нас, потреба співдїланя людий із всїх трох українських партий і більшого заінтересованя тою справою зі сторони студентства. Значінє кооперациї зрозуміли вже закордонні українські социяльні демократи, бо в 18. ч. київського „Слова" на стор. 3. д. С. П. пише отсе:

„Кооперативний рух в Росиї, хоч ще молодий, та проте пустив глибоке корінє в народному житю; робітники і селяни живо заінтересувались ним, справедливо побачивши в ньому могутний засіб поліпшити своє материяльне становище, допомогти одно другому в борбі з капіталїзмом, орґанїзувати ся біля кооперативів для оборони своїх інтересів. Ідея кооперациї починає розвиватись серед робучого люду і нїякі перешкоди не зупинять сього розвитку".

Сидір Кузик.

Інформациї для читальняної комісиї при виділі філіяльнім.

(Конець).

11. Тема. Які користи маємо з повітових рад. Склад повітової ради. Хто репрезентує нашу громаду в пов. радї. Повітовий виділ. Якими справами може займати ся рада. Надзір над господаркою громадсьою в повітї. Будова доріг і опіка над дорогами. Повітові каси ощадности і каси позичкові. Закладанє фабрики дахівок, овочевих шкілок, заводових шкіл і т. п. інституций для добра повіту. О повітї в загалї. Наш повіт. Найблизші сусїдні повіти.

12. Тема. Хто виконує полїтичну власть державну в повітї. Ц. к. староство і уряди при старостві; податковий уряд; повітовий лїкар і ветеринар, їх круги дїланя. Инші уряди в повітї: уряд для евіденциї ґрунтового катастру. Реклямациї в справах податкових.

13. Тема. Хто ухвалює закони і накладає податки.

А. Краєвий сойм ухвалює закони краєві і накладає краєві податки (т. зв. додатки до податків). Они стають правосильні по затвердженю через цїсаря. Чим займає ся сойм?: Справами шкіл народних, (наука щоденна і доповняюча, шкільний примус); рільничими школами для селянських дїтий, справами публичного здоровля (санїтарними)... краєві шпиталї, справами краєвої культури; ту належить пояснити справу комасациї ґрунтів, про рентові оселї; закон о нищеню хопт, про охорону пожиточних зьвірят; важнїйші постанови з ловецького закона і з закона про риболовлю. Пояснити про ґрунтові мелїорациї і пільги, які признає край і держава при їх переведеню селянами в спілцї (мелїорацийні спілки). Петиция до сойму о реґуляцию ріки.

Б. Державна рада ухвалює закони державні, накладає податки, ухвалює рекрута. Яку охорону дають нам основні закони державні? Рівність всїх горожан перед правом без ріжницї на народність, віроісповіданє і стан; особиста свобода, недоторканість права домового і листової тайни, свобода стоваришуваня ся і згромаджуваня. Право виборче громадян.

14. Тема. Як розвивало ся рільництво в нашім краю (з особлившим узглядненєм стану селянського і відношень господарських даної околицї).

Погляд на долю і правні відношеня стану селянського в попередних добах історичних. Близші відомости про стан рільництва в даній місцевости і найблизшій околици в часах давнїйших. Як господарували люди, поки не знали конюшини і бараболь; триполївка, господарство пасовискове, толоки і перелоги. Які новости впроваджено в способі господарованя, за нашої памяти і як ті новости причинили ся до лїпшого ужиткованя землї (конюшина, люцерна, бараболї, навози зелені і штучні, вапнованє, мелїорациї, улїпшені ручні і потягові знаряди і т. и. Яка була в давнину лїсова господарка; також де-що о лїсових сервітутах. Засадженє неужитків лїсовими деревами. Закладанє рибних ставів на неужитках. Як і чому зміняли ся цїни землї і господарських плодів за послїдних 60 лїт (від 1848 р.). Яких змін що-до способу господарованя можна надїяти ся в найблизшій будучности.

Увага. Сю тему можна обробити на підставі історичного материялу, який є поданий в Грушевського „Історії України-Руси" (т. IV і VI), а що-до відносин аґрарних в добі теперішній на підставі працї д-ра Буяка п. з. „Galicya" (Львів 1908).

Виклади на тему історії рільництва мають велику вагу з огляду на психічний настрій авдиториї. Знаємо добре, що селяни не радо слухають викладів і рад господарських, триманих в тонї менторськім, що ось то „се зле робите, а се треба би так або сяк робити". Тимчасом методою історично порівнуючою можна представити в інтересній формі ті всї способи ужиткованя землї та взагалї всї новійші здобутки господарської технїки, які належало би впровадити в даній околици, як прим. обсїванє стернїв мотильковими ростинами, зелені або штучні навози, поправу сїножатий і т. и. З представленого в той спосіб материялу слухач вже сам витягне відповідні консеквенциї.

15. Тема. Хто дбає о полїпшенє долї селянського стану і яких до того уживає ся способів?

А. Держава і край опікують ся долею всїх станів і роблять много також і для поправи долї селян.

Мінїстерство рільництва дїлає в нашім краю за посередництвом ц. к. товариства господарського, котре закладає селянські обори расового товару і свиний, розсилає по зниженій цїнї насїня (риґайський лен), уряджує безплатно досьвідні поля зі штучними навозами і переводить проби з поправою сїножатий і громадських пасовиск.

Видїл краєвий удержує мелїорацийне бюро і переводить через своїх інжинїрів поправу ґрунтів на услівях незвичайно для селян користних (близші відомости про те гляди в читанцї „Школа народна" часть V, роздїл III і IV.) Видїл краєвий удержує бюро патронату для спілок рільничих, котре опікує ся селянськими спілками молочарськими, торфовими і сельськими касами ощадности системи Райфайзена. Ся поміч є однак в порівнаню до великих потреб всего селяньства очевидно за мало видатна.

Б. Найважнїйшим проте способом до поправи долї селянського стану є самопоміч самого селяньства. Основною ідеєю самопомочи є „не спускай ся Грицю на... опихане".

Головні інституциї селянської самопомочи є: читальнї „Просьвіти" сїльські каси ощадности сист. Райфайзена, крамницї сист. Рочдель, мелїорацийні спілки і спілки молочарсько-господарські. Задачі і користи з тих товариств. Згуртованє сих товариств в союзи: філїя „Просьвіти", Головний заряд товариства „Просьвіта" у Львові, Союз кредитовий у Львові для пожичкових кас, Союз торговельний у Львові при Народній Торговли для всїх крамниць, Союз молочарський в Стрию для спілок молочарських. Яку поміч дають союзи своїм союзним спілкам.

Я подав для прикладу вибір важнїйших тем до сериї викладів що-до справ економічних і правничих. На обговоренє деяких ширших тем нпр. по устрій і круг дїланя громади, требаби визначити 2 або 3 сходини. Так отже ся одна серия викладів вимагає що найменше 20—25 сходин і виповнила би читальняні сходини на цїлих два роки.

Зіставленє тем до сериї викладів господарських відкладаю на пізнїйше. Поки що могуть вистарчити що до сеї точки уваги, поміщені в переднім слові до книжки д-ра Мічинського п. з. „Взірцевий госпдар", яку тепер видає товариство „Просьвіта" яко першу книжку „господарської бібліотеки".

Ант. Глодзїнський.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 11 червня 1908.

Рада державна.

Відень (ТКБ). В палатї послів мінїстер скарбу внїс проєкт закона про пупілярне обезпеченє довжних облїґів позичок 10 мілїонів і 11 мілїонів, котрі має затягнути Галичина.

П. Морачевський внїс інтерпеляцию в справі конфіскати „Głos-у".

П. Брайтер в справі слїдства проти поручника Земана і конфіскати „Monitora".

З'їзд монархів.

Ревль (Ткб.) В часї обіду на корабли „Standard" цар Микола проголосив такий тоаст:

„З почуванєм найглубшого вдоволеня і радости витаю Ваше величество на росийських водах, певний сього, що той з'їзд на ново скріпить узли, котрі сполучають наші доми та буде мати як найлїпший наслїдок, приблизить наші держави та прислужить ся загальному мирови. В останнїх роках ріжні важні квестиї для Росиї і Анґлїї зістали нашими правительствами вдоволяючо розвязані. Я певний, що Ваше величество так само високо цїнить вартість тих договорів, як я, бо хоча їх мета є обмежена, вони можуть причинити ся до того, щоб між нашими краями зросла взаїмна добра воля і довірє. Підношу тоаст на здоровє Вашого величества, королївської родини та анґлїйського народа."

Король Едвард відповів:

„Дякую Вашому величеству за сердечне принятє на водах Балтийського моря та за тоаст на моє здоровє. Я знайшов у тім найприємнїйші спомини давнїйших моїх гостин у Росиї з боку Вашого достойного батька. Годжу ся з кождим Вашим словом про заключені недавно нашими правительствами договори. Думаю, що вони причинять ся до того, щоб скріпити звязь між народами наших країв та щоб зберігти загальний сьвітовий мир. Надїю ся, що по сїм з'їздї незабаром буду мати нагоду вдруге стрінутись з Вашим величеством. Пю на здоровє..."

Ревль. (Ткб.) Король Едвард дарував мінїстрови загран. справ, Ізвольскому, свій портрет. Відбули ся конференциї між мінїстрами обох держав, імовірно в справі Македонії.

Ревль. (Ткб). Король Едвард, іменував царя адміралом анґлїйської фльоти.

Справа проф. Вармунда.

Прага. (Ткб) Вчора пополудни перервано по конференциї ректорів виклади на унїверзитетах аж до дальшого розпорядженя.

В Сербії.

Білград. (Ткб.) Рада мінїстрів займала ся вчора ситуациєю, сотвореною виборами. Як зачувати, правительство постановило подати ся до димісиї.

З Персиї.

Льондон. (Бюро Райтера). З Тегерану доносять, що провідник непопулярної двірської партиї, Емір Багадур, котрого усуненя народ домагав ся, обняв свої функциї на двори. Також пять инших членів двірської партиї повернуло.

З поміж 14 достойників, котрі дня 7 с. м. звернули ся до шаха з представленєм ізза зломаня обітницї, трех увязнено.

Вечером донесено, що телєґрафічні лїнії перервані.

Полїтичні клюби парляменту не зробили доси нїяких кроків, а радять над сим, що треба зробити. В містї є повний супокій.

Передплачуйте і ширіть „Дїло"!

НОВИНКИ.

— **До львівських Передплатників „Дїла".** Деякі з львівських передплатників „Дїла" заявили бажанє, щоби доставлювано їм наш дневник до до дому через осібного розносчика — розуміє ся, за відповідною місячною доплатою, яка в кождім разї не може дійти нисше 60 сотиків (так побирають польські дневники). Сему бажаню раді ми вволити, однак в тім разї, коли найде ся що-найменше 50 відбирателїв „Дїла", котрі заявлять, що бажають діставати „Дїло" до хати через розносчика, бо доперва при такім числї зверне ся нам кошт розношеня „Дїла" по хатах. Для того просимо тих П. Т. львівських відбирателїв „Дїла", котрі бажали-би мати згадану вигоду, щоби подали відповідну заяву (устно або почтою) адмінїстрациї „Дїла", а то найдальше до тижня. Коли до сего часу назбирає ся згадане число (50) передплатників, то від 1. липня с. р. буде їм доставляти ся „Дїло" до дому сейчас по виходї числа. Оплата за доставу винесе 60 сотиків місячно.

— **„Жидівско-український союз"?** Пос. д-р Ґабель — як звісно — внїс був перед двома тижнями в радї державній інтерпеляцию в справі конфіскати жидівської студентської часописи „Moriah", яку відтак мусїв відкликати з причини змісту сконфіскованої статї. Інтерпеляция була підписана також кількома членами нашого, українського клюбу. Як нас інформують з кругів посольських, наші посли підписали інтерпеляцию пос. Ґабля лише тому, що інтерпеляциї з причини конфіскат підписують всї поступові посли ради державної з принципу, аби в той спосіб демонструвати проти перестарілого закона пресового та щоби систему т. зв. обєктивного поступованя звести ad absurdum. Інтерпеляций того рода перед підписанєм звичайно навіть не читаєть ся, бо зміст сконфіскованих уступів має тут лише підрядне значінє. Так стало ся отже і з інтерпеляциєю пос. Ґабля. Коли однак самі члени сіонїстичного клюбу (д-р Штравхер і Малєр) звернули відтак увагу на зміст сконфіскованої статї, наші посли вглянули рівнож в зміст внесеної вже інтерпеляциї і заявили в президиї палати, що відкликують свої підписи. В виду сего відпадають всякі заміти, роблені на адресу наших послів ворожою нам польською й москвофільською пресою, що хотїла би з сеї дрібницї робити полїтичний капітал для наших народних ренеґатів.

— **Лятинїзация іде!** В останнім випуску львівського статистичного місячника за цьвітень 1908 читаємо в рубрицї „зміна віроісповідань", що в тім місяци перейшло на римо-католицьке віроісповіданє загалом 49 осіб на всїх 50 осіб, що змінили своє віроісповіданє. З римо-католїцизму перейшла на евангелицьке одна дївчина, за те пропаґатори латинства навернули для себе 42 греко-католиків (26 мужчин + 16 дївчат), шестеро Жидів (3 + 3) і одну евангелицку. Отсї цифри найлїпше доказують аґресивність римського католицизму, на який пресиєю навертаєть ся головно службу (30 душ з „перехрещених" руських — є стану вільного), яка зміняє обряд під страхом втрати хлїба. Що-ж на те наші церковні власти? Де-ж постанови конкордату? Суспільність мусить знати, як її боронять власти духовні, що не можуть обмежувати ся тільки круциятами проти мнимих „масонів" між руською сьвідомою громадою! Ждемо вияснення, а то русько-католицькі приходники у Львові готові стати пастирями без овець!

— **Вшехпольський шовінїзм у військовім шпиталі.** Комендантом тернопільського військового шпиталя є штабовий лїкар д-р Броніслав Обфідовіч, Поляк. Сей пан від атентату Січинського до нинїшного дня не годен нїяк успокоїти ся, а гнїв свій і ненависть до Русинів переносить на кождого, хто лише має руське імя, хочби він і як найдальше стояв від полїтичного житя своїх родимців і полїтикою зовсїм не занимав ся. Вступивши прм. до військового шпиталю, д-р Обфібовіч не закличе нїякого вояка Русина, придїленого до служби в шпитали инакше як лише: „Hajdamaka! Siczyński! Zbóju! Morderco! Psubracie! Chodź do mnie a prędko, bo ja nie Potocki, ja mam szablę przy boku і т. д... Свої розкази до жовнїрів-Русинів що хвилї переплїтає безнастанними глупими і ординарними натяками і алюзиями до Русинів а специяльно до Січинського, так що бідний вояк не розуміючи часто цїлком інтенциї пана Stabsarzta не знає добре що він говорив до него і який приказ йому видає. Накричавши вперед в такий спосіб на жовнїрів-Русинів, забирає ся сей вшехпольський аґітатор в австрийськім війську до оглядяня хорих, де знова розвиває ся між п. доктором а хорим менше-більше такий діяльоґ: „Rusin? — Так. — „Hajdamaka? — Вояк мовчить — не розуміє. Brat Siczyńskiego? Co? Taki sam zbój, morderca, łajdak, złodziej, psubrat i skurczybyk jak i on! Co, może nie prawda? Mówisz, że nie?! Czekaj, ja się zaraz przekonam co tobie brakuje, zbóju — hajdamako!., І тепер наступають лїкарські оглядини бідного Русина-вояка через польського шовінїста, військового лїкаря. Як оглядини сї звичайно кінчать ся і що вшехпольський лїкар-шовінїст ординує воякам-Русинам, можна легко догадати ся. Наші вояки голодують, прямо примирають з голоду, тодї як вояки-Поляки дістають все подвійну порцию. А не-людський лїкар-шовінїст лише підсьміхаєсь і заєдно викрикує: „Wszystkim Rusinom trzeba ordynować jak najsurowszą dyetę — inaczej oni od urodzenia już bardzo jurni zaraz by strzelali i mordowali spokojnych, delikatnych i pobożnych Polaków". Так — править дальше лїкар-шовінїст—tak zawsze było i będzie, że Polak dostawać będzie tu w szpitalu podwójną porcyę, a Rusin połowę porcyi, bo jemu więcej nie potrzeba, on i tak mocny jak niedźwiedź a silny jak lew a zawzięty jak zbój, do bójki by się zaraz brał, panów strzelał, złodziej, psubrat, Siczyński, hajdamaka!... От се чують хорі жовнїри вічно і нема для д-ра Обфідовича нїякого стриму, бо він не зависимий комендант шпиталю і господарює в нїм, як йому ся подобає. Сей небувалий в істориї австрийського мілїтаризму факт подаємо поки-що до відомости п. коменданта корпусу XI. ґр. Аверсперґа, маючи повну надїю, що він не позволить, щоби як-раз в його корпусї такі пани як згаданий нами д-р Обфідович, защіплювали вшехпольський шовінїзм за чин Січинського, морили голодом і знущали ся над хорими воякамиРусинами, порученими їх лїкарській опіцї. Такі лїкарі надають ся радше самі до лїченя що-до свого духового стану. Кодиб наша просьба до ґр. Аверсперґа остала не вислуханою, тодї виведемо цїлу сю прикру справу перед форум парляменту. — *Обзнакомлений.*

— **Hands off p. Markowski!** Наш старий добрий „клїєнт" Томаш Марковський пригадуєть ся наново нашим читачам. Се бувший ветеринар, а тепер професор станиславівського семинара учительського, той сам, про котрого ми минувшого року писали, що він спроневірив гроші зложені учениками на зошити шкільні, се той сам „лицар", котрий з револьвером засїдав ся на нашого кореспондента, се той сам педаґоґ, що вилетїв з женського семинара учитетельського за те, що з жіночої школи хотїв зробити зовсїм иньше заведенє! І таке індивідум — місто опинити ся за кратками або лїчити ся в закладї для хорих духово, або що найменче відпочивати на зеленій паші — учителює дальше в мужеськім семинари учительськім, — що більше: дістало навіть минувшого року 8. ранґу, а тепер мабуть буде надїлений ордером папським „Pro ecclesia et pontifice!" А ось нові подвиги бувшого оператора кінських нагнїток: Сего року навістила п. Марковського небезпечна релїґійна манїя — забажав стати місіонарем! Позаяк поган в Станиславові обмаль, про те шукає Марковський невірних поміж Русинами, та безцеремонно аґітує поміж ними за переходом на латинський обряд. Очевидно, що його місия має найлїпше поле в школї поміж зависимими від всемогучого Марковського учениками. Його арґументом аґітацийним не є нїякі абстрактні небесні благодати, а обсипує він покірних собі навернених таки земськими благодатями: як добрими нотами, місцем в інтернатї, лекциями та надїєю на добру посаду по скінченю школи, а на невірних, неслухняних сипле громи двійок та пляґи лихих обичаїв. Все те робить він так отверто, що заслужив собі навіть у своїх товаришів по фаху епітету: „cywilny biskup łaciński". Щоби не бути голословними, наведемо для приміру назвиска тих, котрих пан Марковський „навернув" на латинський обряд, та тих, котрим се радив та подавав вказівки, як вони мають зміняти обряд. За радою Марковського пішли та змінили обряд два братя Закшевські а були йому повільні, та єще в час опамятали ся: Дмитро Дирів та Лавро Гайдукевич. Той панок пропаґує свою місийну дїяльність не лишень в семинари учительськім, але і по селах Майданї, Ямници та Боднарові, для котрих є шкільним делєґатом ради повітової. Не думаємо більше скаржитись на п. Марковського в радї шкільній, під якої крилами він подвигаєть ся, бо знаємо аж надто добре, що се все горох о стїну, тілько радимо щиро п. Томашови, най дасть собі спокій зі своєю аґітациєю та уїданєм на Русинів — бо се йому на добре не вийде, дарма, що він жде на титул папського шамбеляна і инші достоїнства. Най радше лїпше пильнує науки шкільної або свого фаху, але до нашої нациї, до нашого обряду йому засї! Руки проч! — *Давний знакомий.*

— **Будуймо власну учительську санаторию!** На загальних зборах тов. „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителїв і учительок" в Станиславові явили ся 2 аґенти тов. польських учи- „Ognisko" і солодкими словами примилювали до нас співучасти в будованю санаториї для підупавших на здоровлю учителїв. Загальні збори, заскочені несподївано тим зазивом, не могли дати иншої відповіди, як тілько те, що поставлено внесок, щоб сю справу віддати головній управі, себ-то дирекциї тов. „Самопоміч" у Львові під розвагу, знаючи, що головна управа тов. „Взаїмна поміч учит." поведе сю справу так, щоб і вовк був ситий і коза цїла. Побоюю ся, щоб наше товар. не видало часом зазиву до купованя льосів на сю цїль, — хочу прийти в час з остереженєм, а роблю се тим більше, що такі голоси підносили ся вже на загальних зборах в Станиславові. Ми учителї Українцї можемо йти рука в руку з товар. Поляками тільки виключно в справах станових, але так під зглядом економічним, як й виховавчім не вільно нам приставати до нїяких спілок з учительством польським. Ми з досьвіду знаємо, що така спілка видре нам послїдний гріш. На разї, щоб упередити наших товар. і тов-ок від співучасти в складках, заінїціованих аґентами від „Ogniska", радив би я, щоб наша головна управа, себ-то дирекция тов. „Взаїмна поміч" у Львові приступила чим скорше до будови власної санаториї. Початок на сю цїль вже є. Після послїдного звіту тов. „Взаїмна поміч учит." маєток сего товариства виносить около 10.000 К. Крім того наша управа постараєсь о виданє льосів на сю цїль, а тодї місто бути в санаториї „pod jednym dachem" вибудуємо свою власну. Знаю, що наша суспільність попре нас і повинна поперти, а тодї може від нас вимагати форсовної працї не тілько на поли просьвітнім, але й економічнім й фінансовім. Попертє се може наступити через розпродуванє льосів по читальнях, крамницях, брацтвах церковних, радах громадських а також і між приватними людьми. На сїм кінчу і сподїюсь, що хвальна дирекция тов. „Взаїмна поміч" возьме ся за сю справу чим скорше без довшої розваги і дискусиї. — *Обережний.*

— **Житомірська „Просьвіта"** постановила завести у себе бібліотеку, котра повинна складати ся із книжок та періодичних видань усїма мовами і зо всїх відділів науки і красного письменства. Але зважаючи на те, що для культурно-просьвітної працї на користь рідного краю особливо потрібний український відділ по змозї повно зібраний як з книг українською мовою, так і другими мовами, що торкають ся України, товариство постановило з'орґанїзувати поперед усього український відділ. Потреба в такій бібліотецї пекуча, а грошеві засоби товариства дуже невеликі. Через се рада товариства постановила звернути ся до авторів, видавцїв і просто прихильних людий з проханєм подарувати до бібліотеки свої твори' виданя, чи які инші книги.

— **Важка стріча.** „Рѣчъ" приносить у дописї з Харкова подробицї смертної кари Троянова й Зарубина, яких засуджено за розбишацький напад з наміром грабежі. Троянов приняв смертний засуд супокійно та мирно дожидав у тюрмі своєї останної години. Колиж о першій годинї в ночи до него прийшов в камеру сьвященик, він висповідав ся й запричащав ся. Далї його повели раздм з Зарубиним на смерть. Троянов йшов незвичайно спокійний. Аж ось коло самої вже шибеницї Троянів раптом спинив ся і перелякано відкинув ся від ката: в нїм пізнав він свого товариша, з яким дуже приятелював, разом був в тюрмі і на каторзї. Се дуже схвилювало засудженого. „Ти став катом? — крикнув він і вилаяв ся. — Ваше благородіє! — звернув ся він далї до начальника тюрми. — Дозвольте менї самому закинути собі петлю... Я не можу, щоб він мене вішав"... Проте сего, певна річ, зробити не могли. На присутних при сїй карі сцена та зробила дуже тяжке вражінє. Помічник секретаря суду, що читав присуд (се припадає на них в окружнім судї по жеребку) зімлїв, пзлїцмайстер відвернув ся...

— **В своїй хатї...** Товариство „Руска міщаньска каса в Станиславові" обходило дня 28 мая с. р. посьвяченє власного дому. Дім сей, наріжний при двох найголовнїйших улицях Станиславова, великий і краснии, прибрано на день посьвяченя зелению і жовтими фанами. Треба було бачити зацїкавленє і здивованє шовінїстичної Польонїї, що хтось сьміє єще тепер на руській земли свою рускість манїфестувати. Тож бігали панки і панї, та розпитували заєдно: „Jakie to hajdamackie swięto, czy wicze!" Їх все в очи коле; тай недивне, бо у нас так мало признак народного сьвята, чи народних зборів на внї, — за те у Польонїї все і всюди вивішують свої фани, налєпки і маркі народове так, що кождий Українець і на своїй земли почуваєть ся мов не у себе дома, а якби в корінній Польщи. Час би вже і нам публично зазначувати наші народні обходи і почуваня, а до сего треба конче доброї і тревалої орґанїзациї. Такою орґанїзациєю є прим. товариство „Руска міщаньска каса в Станиславові". Засноване щирими людьми з сьвітскої інтелїґенциї згуртувало воно всїх міщан і робітників не лиш в спілцї кредитовій, але дало житє також другій важній орґанїзациї просьвітній „Руска Хата". Сї дві нерозлучні орґанїзациї мали богато трудностий до побореня, а

завдяки молодим енерґічним міщанам і желізничим підурядникам розвинули ся гарно на пожиток Руси-України. Руська міщаньска каса в Стиславові, ставши на здорових і тривких основах в короткім часі, несе велику поміч своїм членам міщанам і селянам в дешевім кредиті і пособляє своїми датками з зиску добродійні українські інституциї. Найбільше до розвою сих двох орґанізаций народних причинили ся самі міщани з провідниками своїми д-ром Яновичем, Іваном Келебайом і Теодором Чернявським, за що належить ся їм щире признанє і загальна подяка. — *Присутний.*

— 30 літ вязниці за одну статю. Військовий суд в Банялюці видав присуд в прасовім процесі босанської часописі „Отадзбіна" в справі державної зради поповненої поміщенєм одної статі. Одвічального редактора тої часописи, Юрґіча, засуджено на 5 літ, автора інкримінованої статі сьвященика Прокопича на десять літ, а головного співробітника й починника тої статі Драґоміра Янковича на 15 літ тяжкої вязниці. Присуд сей потвердив вже висший суд військовий у Відни. Босанські власти — як видно — беруть ся остро до нівеченя великосербської пропаґанди. Шкода тільки, що такими репресиями, ще ніхто не знівечив ніякої аґітациї, особливо як вона має підклад в самодержавнім режімі, під яким стогнуть окуповані краї.

— Огні. Дня 28. мая с. р. о годині пів до 1-ої в полудне вибух огонь в будинку Николая Слуґоцького в Поповичах і знищив цілу єго загороду разом зі знарядами господарськими та запасами збіжа і паші. Загальна шкода виносить 4.860 кор., а була обезпечена на 4.600 кор. — Дня 27. мая около 2 год. по полудни вибух огонь в загороді Василя Лися в Карові, равського повіта і знищив ще 8 сусідних загород зі всім добутком. Огонь спричинили малі діти, що бавили ся сірниками під соломяною стріхою. Загальна шкода виносить 15 480 кор. а була обезпечена лиш на 6.580 кор. — Дня 24. мая вибух огонь около пів до 8 год. рано на присілку Йоничі ад Камінка врлоська в хаті Гриня Плесяка і знищив до двох годин 7 загород селянських зі всіма запасами збіжа і сіна. Загальна шкода виносить 11.984 кор., а була обезпечена лиш на 2.000 корон. І в сім случаю спричинила огонь дитина, недоліток Николи Плесака.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Ізаакія (лат. Онуфрия). Позавтра, в суботу: н. св. Отців (лат. св. Духа).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Репертуар львівського руского театру** в Вижници. Саля власна (в огороді п. Фріста).

В суботу, дня 13. червня с. р. „Жидівка вихрестка", народний образ зі сьпівами і танцями в 5 діях Тогобочного.

В неділю, дня 14. червня с. р. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці", народний образ зі сьпівами і танцями в 5. діях М. Старицького.

В понеділок, дня 15. червня с. р. „Ревізор з Петербурга", голосна комедия в 5-ох діях М. Гоголя.

Білети продає в Вижниці і Кутах торговля п. Москви. — Початок точно о годині 8-ій вечером.

☐ **Експедиторку** прийме зараз адміністрация „Діла".

☐ **Альманах віденської „Січи"** вже друкуєть ся і вийде з кінцем липня. Подаючи се до відома П. Т. інтересованих, просимо о терпеливість. — *Комітет.*

☐ **Іспит зрілости в І. (польській) ґімназиї в Станиславові** під управою радника Скупнєвича з Коломиї покінчив ся таким вислідом: до іспиту в дни 5. червня зголосило ся 27 абітурієнтів, з чого Русинів 9, Поляків 5 (!), Жидів 13. Іспит здали всі. З Русинів одноголосно: Бариш Богдан, Дудикевич Ярослав, Кисілевський Кость, Мандичевський Володимир; більш. голосів: Федик Михась, Корвацький Роман, Михайлівський Федь, Збіглей Порфірій і Лабендзький Гринь.

☐ **До іспиту зрілости в польській ґімназиї** в Тернополи зголосило ся з Русинів 4 учеників звичайних і 1 приватист. Всі здали а то: 1. Білинський Олекса, 2. Ґардецький Мариян, 3. Малицький Никола (з відзн.). 4. Шуминський Никола, 5. Скібинський Рудолф.

☐ **Тов. укр. молодіжи „Громада"** в Коломиї устроює дня 14. с. м. Концерт в Косові в сали „Народного Дому". Початок о годині ½8 вечером. По концерті відбудуть ся вечерниці з танцями. — За тов. укр. „Громада": *Рубінґер*, голова, *Г. Кручак*, писар.

Урядові вісти.

§ **Іменованя і перенесеня.** Міністерство торговлі іменувало заступника офіцияла рахункового К. Друка, вахмайстра прибочної ґвардиї Е. Шамоту асистентами почтовими, а дирекция почт приділила першого до Ланцута а другого до Львова. — П. намістник переніс концепіста поліциї Йосифа Кучека з Перемишля до Львова.

§ **Приватні іспити в торговельній академії у Львові** з бухгальтериї, купецької кореспонденциї, праць канторових, товарознавства і стеноґрафії відбудуть ся дня 8. липня. Останний речинець вношеня подань минає 25. червня. До поданя осмотреного стемплем на 1 кор. треба долучити шкільне сьвідоцтво, метрику і еґзамінацийну таксу по 16 кор. за кождий предмет.

§ **Ц. к. дирекция желізниць державних у Львові** оповіщує: В цїли оживленя руху особового на ц. к. австрийських желізницях державних видавати ся буде, почавши від 1. мая до кінця вересня с. р. на стациях Хирів, Дрогобич, Лавочне, Львів, Лупків, Нове Загірє, Перемишль, Стрий, Тернопіль і бюро мійське ц. к. желізниць державних у Львові (пасаж Гавсмана) подібно як в попередних роках знижені, сезонові білети абонаментові, важні на шляхах ц. к. желізниць державних з виїмкою головних шляхів Підволочиска-Краків і Львів-Іцкани і желізниць льокальних. Згадані білети уложено в ґрупи, поділено на поодинокі сїти желізниці з важностию 15- або 30-дневною. Білети абонаментові на сезон від 1. мая до 30. вересня видає ся по таких цїнах: з важностию на 15 днів коштує І. кляса 66 кор., ІІ. кляса 46 кор., а ІІІ. 26 корон. З важностию 30-дневною коштує І. кляса 98 кор., ІІ. 66 кор. а ІІІ. 40 корон. Близші поясненя подадуть афіши, поміщені в вестибулях стацийних.

Викази жертв.

Жертви для товариства вакацийних осель у Львові (зложили в коронах:) П. Ярослав Лабій з Джурина від молод. ґімн. через „Діло" 33·53, дир. І. Громницький зі Львова 2, п. Козловський Всев. зі Львова 1, тов. „Труд" зі Львова 5, п. Літинський Бог. радник з Коломиї 2, п-на Люба і Марта Кижиківні по 1, п-во Кижики 4, п-во Ковальськи, п. Ґречило і п-ні Царевичева по 1, п. Захар Кочкур 60 с. Настя Кочкур і п. Березовський по 20 с., п-на Мария Радківна 2, п. Микола Заячківський інспек. зі Львова 4, о. Гаврищак зі Львова 40 с., гр. кат. уряд парох. Преобр. церкви 15·85, тов. „Руська Бесїда" 20. п. Р. зі Львова 20, п-ї Пясецька зі Львова 3, о. М. Пелех з Рогізна 4, п-ні О. Пацкань з Березка 1, п-ні М. Бабій з Церківні 5, о. М. Кордуба з Сугині 5, п-на С. Сахринівна з Сухоріча 6, д-р Л. Коссак, лікар зі Львова 10, о. С. Колодій з Волі мигової 5, п-на Леся Кулачковська уч. ІІ. кл. ґімн. 9 13, д-р Соловій адвокат зі Львова 50, п. С. Хандога з Острави 2, п-ні Е. Навроцька зі Шляхтинець 4, п-ні А. Міцьковська з Чорнокінців вел. 10, о. І. Глинський з Буцнева 13, о. д-р В. Левицький зі Сокаля 5, п. І. Левинський к. будівничий зі Львова 20, о. Н. Б. Ломницький в Гребіннім 10, о. сов. Е. Гузар, складка в церкві СС. Василиян ок 50, о. Стрийський І. крил. з Перемишля 10, о. Билинський П. з Зарваниці 15, п. Шухевич Волод. проф. у Львові 10, п. Кахникевич зі Львова 2, п-ні Ластовецька М. зі Львова 2, п-ні Дорожинська Ол. зі Львова 4, п-ні Турянська Р. 2, п-ні Харакова 2, N. N. 1. Всім щирим приятелям бідної дітвори виділ складає сердечну подяку.

Торговельні вісти.

Будапешт 11 6. Ціна збіжа.

Пшениця на жовтень	10·93 до	10·94
Жито на жовтень	9·20 до	9·21
Овес на жовтень	7·77 до	7·78
Кукуруза на липень	6·67 до	6·68
„ на серпень	6·75 до	6·77
Ріпак на серпень	17·55 до	17·65

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: лїпша. Успособленє: сильне. Погода: гарно.

Оголошеня.

Вінчанє п. Івана Дерезянки, укінченого богослова з панною Єленою, донькою о. Аполінарія і Рожі з Чемериньских-Чемериньских відбуде ся в парохіяльній церкві в Будзанові, дня 16 червня с. р. Стація телеґр. і почта в місци. 763 1—1

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всілякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім". 734 3—?

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 11. VI. Генрика Ганасова, Печенїя; Слава і Володимір Яреми, Борщів; Василь Собчак, Городище; Евген Бачинський, Перемишль; о. Василь Левицький, Борки малі; д-р Іван Ключенко, Сараєво; о. Іван Кузїв, Городище; Стефан Мацьків, Городище; д-р Александер Савюк, Сянік; Бронислав Яроцький, Борщів; д-р Ізидор Голубович, Тернопіль; Т. Козьмишина, Росия.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Баторня ч. 10, котра виробляє знамениті тісточка, чаєвники, медівники і т. д.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Адвокат Д-р Д. Савчак
в БОРЩЕВІ
прийме від 15 липня с. р. рутинованого конципієнта. 751 2—6

Кандидат адвокатури, рутинований, з трилїтною практикою прийме сейчас посаду в канцеляриї адвокатскій або нотарияльній. — Зголошеня під „Кандидат" приймає Адміністрация „Діла". 744 4-5

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. уприв. гал. акц.
Банку Гіпотечного
купує і продає
всякі папери цінні і монети
по найдешевшім курсі деннім не числячи ніяко провізиї. 4

Яко корисну льокацию капіталів
припоручаємо:
4% облїґациї фонду пропінацийного.
4 „ позичку краєву.
4 „ позичку м. Львова.
Папери тоті купує і продає найкориснїйше
Дім банковий і контора виміни
Сокаль і Лїлїєн
Порученя з провінциї без дочисленя провізиї. 56

Коперницький і Син
Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

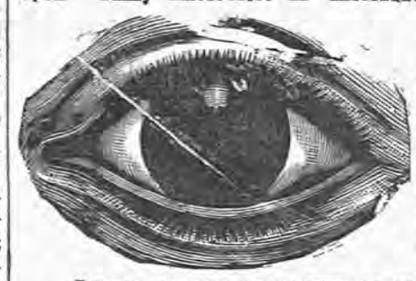

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, дальші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** цільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всілякі инші прибори оптичні.
Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Відзначаючий ученик VIII кл. ґімназ. пошукує лекциї на селі на час вакаций. Ласкаві зголошеня під адресою: „Корепетитор Е. Ф." Poste restante. Львів. 781 3—4

Женщина в середнім віці Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пан Ташлевої в Винниках.

Ученик VIII кляси ґімназ. глядає лекциї на час ферій. Просить о ласкаві зголошеня poste restante 3 М. 740 Б. 2 А. 1. Львів. 3 4

Правник III. р. глядить лекциї на селі або занята в канцеляриї. Мих. Боднар Вовків Перемишляни. 758 2—2

Пошукує лекциї ученик V-ої кляси черновецької ґімназиї на час вакаций на село. Ласкаві зголошеня просить присилати на адресу: K. L. poste restante Чернівці. 3—3

Зараз умістимо 200 дозорців фабрик цегольні. Місячна платня висока, посади сталі, річні. Пошукуючі праці всїх заводів знайдуть поміщенє. Концесионована аґенция посередництва, Львів ул. Вірменська ч. 30. 761 1—3

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітні Евст. Щуплаковича, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48с

МАСЛО липтавську бриндзю в 5 к-о почтівках висилає за послїплатою найдешевше „Краєвий Молочарський Союз" в Стрию.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

СВОБОДА
письмо політично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский
Цїлорічна передплата виносить: 1 зр. на пів року 1 зр. Редакция і Адміністрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінія КУНАРД
найскорше
Пояснень уділяє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 18—25

Купуйте землю!

Продає ся в дорозі парцеляциї обшар двірский **Чертіж** коло Журавна повіт політичний Жидачів. Зруби по 300 корон, ліс від 400 до 900 корон, орне поле разом з засівом від 400 до 800 корон за морґ. На продаж виставлені також двір з городом, садом і ставом та величаві будинки господарскі. Для нових поселенців побудовані на поли при гостинци хороші а дешеві хати. Всякі поясненя подає **заряд дібр Чертіж почта Журавно.**

Стация желізниці **Журавно** Новосільці на шляху Львів-Станиславів, або **Кохавина** на лінії Стрий-Ходорів або **Калуш** на лінії Стрий-Станиславів.

На купно виробляє ся позички на довгі роки, контракти чисті і без довгу, часть грошей можна сплачувати ратами. 722 3-5

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.
748 4—? *ДИРЕКЦИЯ.*

ОГОЛОШЕНЄ.

Надзвичайні загальні збори, повітового товариства кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 26 червня 1908 р. о год. 12 в полудне в Старім Самборі з слїдуючим порядком дневним:
1 Зміна статуту.
2. Відчитанє звіту конторольора.
755 2 3 *ДИРЕКЦИЯ.*

НАГОРОДУ
за добре сьвідоцтво для дітий найлїпше набувати в складі „Сокільського Базару" у Львові:
Образки сьвятих від 60 с. — 3·50 за сотку
Молитвенники „ 30 с. — 3·— „ штуку
Сьвідоцтва, катальоґи і иньші шкільні друки.
Родимці замавляйте лиш в „Сокільськім Базар."
Цїни умірковані — товари добрі.
Товариство торговельно-промислове
„Сокільський Базар" у Львові ул. Руська 20.
Уділ 25 К, вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 723 2—5

Найбогатша в угляний квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавині, раціональна купіль в зимній воді, лїчене сирваткою.
ДОРНА
в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистриці 11 годин їзди від Львова.
Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистриці, прогульки в румунські, семигородські та угорські околиці возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.
Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лебель.
651 8—10

КОНКУРС.

Видїл Інституту Н. З. Пречистої Діви Мариї в Станиславиві оголошує, що прийме до свого інтернату 40 учеників середних шкіл під слїдуючими услівями:

1. Місячна платня виносить 50 К.
2. Кождий ученик має привезти з собою білє і убранє після реґуляміну обовязуючого в інтернаті, який долучить ся до повідомленя о принятю.
3. Предложити сьвідоцтво шкільне з послїдного курсу або посьвідченє зложеня вступного іспиту.
4. Поданя письменні мають бути внесені найдальше до 10 липня с. р. на руки о. Д-ра Тита Галущиньского, настоятеля інтернату при улици Липовій ч. 83 в Станиславові, де можна також устно засягнути близші інформациї.

Першеньство мають ученики рускої ґімназиї і першої польської.

Йосиф Киранович ц. к. радник суду, голова. *о. д-р Тит Галущинський* настоятель інтернату.
760 1—1

Конкурс.

Комітет **бурси філії тов. „Просьвіта" в Золочеві** розписує отсим конкурс на принятє 40 питомців до бурси на рік шк. 1908/9.

Услівя принятя є: 1) Батько (опікун) мусить бути членом тов. „Просьвіта"; 2) Кождий питомець мусить бути здоровий; 3) Принятим може бути лише добрий і пильний ученик; 4) Батько (опікун) ученика буде платити точно умовлену оплату з гори. Вплата виносить 18—14; 5) Кождий питомець зложить при вступі 2 К. на інвентар, а новопринятий 2 К вписового.

До поданя треба долучити: 1) сьвідоцтво шкільне з останнього півроку; 2) осьвідченє, де батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму кождого місяця точно з гори платити; 3) сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в сінник, ковдру, коц до накритя ліжка, подушку, простирала на сінник, під ковдру і пошевки на подушку. Надто має мати відповідну скількість біля, одежи і обуви, бо в противнім случаю міг би ученик наразити ся на неприняте в останній хвили.

Поданя належить адресовати на руки п. Михайла Галущинського, проф. ґімн. в Золочеві найдальше до 6 липня 1908.

Золочів в червни 1908 р.

За заряд бурси філії тов. „Просьвіта".

о. Євген Громницький, катехит. *Михайло Галущинський,* настоятель.
765 1—3

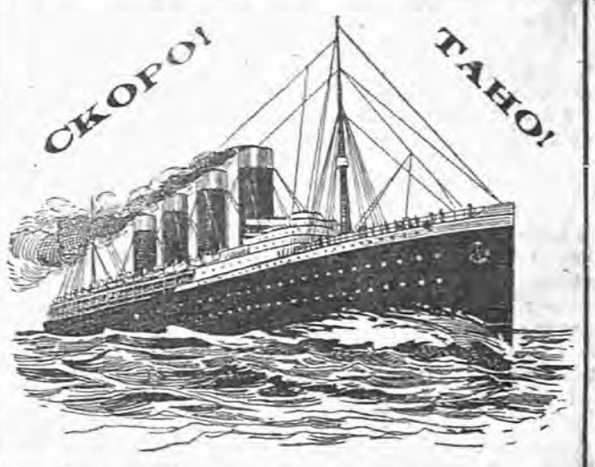

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави рускої	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10 05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народної (Маненких) Коперніка ч. 9.

Ч. 130. Львів, пятниця 12. н. ст. червня (30. ст. ст. мая) 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 5 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Засяде суд...

Вони ще раз показали свою силу, вони, репрезентанти польської державної ідеї на Галицькій Руси. Намістник Бобжинський, що обняв нічим незменшену спадщину по такім необмеженім володарі-намістнику, як гр. Андрій Потоцький, польське „коло“ і в кінці ті, що впливи їх маґнатських родів сягають висше всяких політичних впливів. Вони поставили на своїм. І над Січинським засяде суд, якого вони хотіли. Убійника гр. Потоцького судити-муть ті, що гр. Потоцькому ставлять „живий памятник“, що вважають його найліпшим сином своєї Польщі. Якжеж вони будуть дивити ся на того убійника?!

У повурій салї розправ, де ніколи промінь ясного сонця не доходить, засяде суд. Салю заповнять люди. Які люди?! Здаєть ся, всї наші села опустїли б, щоб тільки бачити той суд, бачити того, кого судять. Але їх не буде. Будуть лиш ті вибрані, що дістануть білєти. А білєти дістануть в першій мірі — польські публїцисти і польська публика.

І засядуть в перших рядах ті представники і робітники польської преси, що від самого початку справи так ясно і недвозначно зазначили свої почуваня до Січинського. Пан зі „Słow-a polsk ого“, що не міг дарувати львівській поліциї, що не роздерла гайдамаку на місци, а відтак заспокоював польську публику, нехай не боїть ся, бо гайдамака „мусить повиснути“, бо так каже параґраф, хиба, що монарх змінив би невмолимість параґрафу, — але й сего він не допускає. І пан з „Dzienni -a polsk-ого“, що зараз по акті вигукував: „Zbrodnia pospolita, morderstwo skrytobójcze, spełnione przez łotra, dla którego szubienica jest zbyt łagodną, zbyt ludzką karą!...“ І пан з „Gońc-a“, що рад би бачити „паси з шкіри“ Січинського, дерті з живого тїла „рукою справедливости“...

А за тими і иншими панами засядуть їх читачі. В їх грудях горіти-ме великим полумям той огонь, що їх розпалили панове з перших рядів, а перед їх очима стануть герої минувшости, покликані до житя мистецьким пером ріжних Сєнкевичів. Довгий, безконечний шлях, висаджений двома рядами палів, а на кождім палї корчить ся в страшних судорогах козацьке тїло. Се пан воєвода Микола Потоцький зробив собі таку алєю. Або безліч відрізаних грудий козачок, а польські вояки бють тими грудьми батьків і мужів по лици. Або кат дре шмат за шматом шкіру з Гонти, відрубує руки, виверчує очи...

А перед ними, на лаві обжалованих, також гайдамака, що поважив ся піднести руку на представника польської державної власти. Які почування горіти-муть до нього в їх серцях, які іскри летїти-муть до його особи з їх очий?! Що в тих очах читати-ме він, що оборона, а що прокуратор, що трибунал, що лава присяжних?!

Тай чи треба аж тих іскор, особливо чи треба їх лаві присяжних? Адже се самі вибранцї, самі патріоти, що глибоко корять ся перед польською державною властю і несказаним обуренєм горять до кождого, хто поважить ся виступити проти неї. Є між ними мужі, що діяльну участь беруть у вшехпольськім руху, є колишній редактор „Przegląd-у Wszechpolsk-ого“, адвокат Дверніцький, є мужі жінок, що як тиґрисицї кидали ся по акті з 12. цьвітня на всїх, хто стоїть у племінній звязи з убійником гр. Потоцького, як от пані д-р Фльора Міра Оґурек-Панек на шпальтах „Słow-a polsk ого“. Вони й без того всї мають давно вже вироблений погляд про підсудимого, вони прийшли сюди не судити, тільки надати сьому свому поглядови правну силу.

І серед тої атмосфери ворожий настрій членів польської суспільности підносити-меть ся все висше й висше, та атмосфера пригнїтати-ме підсудимого все важше й важше, тою атмосферою вязана буде оборона все більше й більше.

Осягнуть, чого хотїли. А хотїли позбавити справу Січинського всякого полїтичного розголосу, замкнути її в понурих стїнах салї розправ, представити його якимсь нелюдським, кровожадним виродом, лишеним всяких людських почувань, всяких благородних поривів, і обвістити йому той засуд, який на нього вже видала давно маюча полїтитичне значінє часть тої суспільности, членами якої є його судиї. І не прийде на салю гр. Тарновський, щоби сказати те, що підсудимий дїлав так само під впливом ідеї, як ті члени польської суспільности, що за такі самі вчинки на службі ідеї були увільнювані судиями-Поляками.

Тільки вплив „Słow-a“, „Dziennik-a“, „Gońc-a“ неподїльно царювати-ме над умами.

Засяде суд...

Невжеж такого суду хотять міродатні чинники краю і держави? Адже акт виміру справедливости, се не акт полїтичної розправи і не акт пімсти, щоб віддавати його в руки непримиримих полїтичних противників підсудимого. Адже провідна ідея виміру справедливости, се не поганське „око за око, зуб за зуб“, тільки іменно вимір справедливости, то значить, оцїнка всїх обставин, серед яких зродив ся злочин. Невжеж міродатні круги в душі бояли ся, що инший, не-польський суд так високо оцїнив би ті обставини, що в порівнаню з ними вина, якою є позбавленє житя ближнього, змалїла би в їх очах і сумлїнях, знизила-б ся так, що увільнено би Січинського, — коли побояли ся поручити ту справу иншому судови?! Бо ми таких надій не мали, бо ми жадали лише, аби суд був не актом пімсти, а справедливости. І невжеж думають вони, що коли він своїми судиями побачить самих своїх полїтичних ворогів, тих, що про їх почуваня до себе не мати-ме він ніяких сумнївів, невже-ж думають вони, що він дивити-меть ся на них як виконавців справедливости, невже-ж він може на них дивити ся инакше, як на помічників ката?!

Ми знаємо, що до їх людських почувань даром звертати ся. Потомки Потоцьких, Чарнецьких та Вишневецьких, тих, що наших предків убивали на паль, палили, колесували і четвертували, виховані лїтературою, яка апотеозує тих їх предків, призвичаєні в своїй уяві до трупів і крови, яка що-раз обильнїйше ллєть ся з синів нашого народу, — вони й дивлять ся на нас так само, як їх предки. І коли вони наважили ся конче крім живого памятника для гр. Андрія Потоцького вшанувати його память також шибеницею для Січинського, то вони се зроблять, хоч-би ми й як старали ся пробудити в них людські почуваня.

Тільки — коли вже в тім самім містї, де абсолютне австрийське правительство повісило Вісньовського і Капусцїнського, мусить конче стати шибениця для Січинського — нехай теперішні володарі Галичини тямдять, що на могилах Вісньовського і Капусцїнського виросла теперішна польська полїтична сила. Невже-ж хотять вони, щоб та полїтична сила, яка нашому народови на його землї належить ся, значила ся в своїм ростї також аж шибеницями?! Невжеж вони не бачать і не розуміють того, що шибениця для Січинського була би тою пропастю, через яку нї від нас до них, нї від них до нас не було би нїякої дороги?!

Державна рада.

(*Засїданє з 10. червня 1908*).

На вчерашнім засїданю в дальшій дискусиї буджетовій

п. Колїшер (коло польське) перш усього, як Жид, заявляєть ся проти резолюциї п. Шміда, котрий домагаєть ся „numerus clausus“ в середних школах для учеників-Жидів. Обговорюючи буджет, бесїдник схарактеризував теперішне загальне економічне положенє. Трибунал рахунковий зле зробив, коли обчислив, що державний скарб є дуже богатий. Тимчасом в Австриї від цїлих десятилїть нїчого не робить ся для суспільних квестий. Фактом є, що хлоп є часто в гіршім положеню, нїж робітник, а правительство само не знає, що в тій справі робити. Бесїдник розвиває дальше прінціпи проєкту обезпеченя на старість робітників і самостійних осіб; до сього потрібні два осібні закони. Обезпеченє мусїлоб бути примусове, бо инакше цїлий закон нїнащо не придасть ся. Бесїдник пригадує відсталість Австриї на ріжних полях, як відносини салїнарні, право водяне, реґуляция рік. Також при зелїзницях австрийських є лиха господарка. Для приватного функціонованя зелїзничої управи потрібні є постійні урядники, під-секретарі державні, котрі ввели би в управу трівкість і систематичність, між тим, коли парляментарні міністри-посли дуже часто зміняють ся.

З окрема Галичина є страшенно занедбана австрийським правительством. Оба народи краю мусять сполучити ся, щоби вибороти для Галичини лїпші материяльні умови.

Промова посла д-ра Колесси.

П. Колесса зачинає від того, що перший парлямент людовий стоїть перед важною задачею перевести чимало далеко сягаючих реформ. Для руського народу в Галичинї найважнїйшою справою була би реформа аґрарна. Нарід руський пропадає від малоземельности — тодї, коли половина землї в східній Галичинї находить ся в руках його відвічних ворогів і експлюататорів, котрі в додатку не дбають о свої власні господарства, але арендують їх спекулянтам. Другою пекучою справою є реформа податкова в напрямі особисто-доходового податку. Тимчасово є річию конечною знизити податок ґрунтовий від дрібних господарств і податок домовий від хлопських і робітничих хат. Обезпеченє на старість повинно розтягати ся також на рільничих робітників та дрібних селян. Населеню східної Галичини треба достарчити зарібків, аби воно не потребувало шукати їх за межами держави. В тій цїли також у східній Галичинї належить розпочати роботи каналові, а особливо роботи меліорацийні. Реформи військової в напрямі заведеня дволїтної служби військової не повинні відсувати ся до неозначеної будуччини та не повинно ся її робити зависимою від так скомплїкованих условин, як се правительство заповідає. Конечною є реформа військово-карної процедури та реформа приписів для жандармериї, при чім провідною ідеєю повинно бути як найбільше пошановане людського житя, щоби крівaві морди, поповнювані жандармами на хлопах, перейшли вже раз в область сумної минувшини. Що дотичить реформи адмінїстрациї, то повинна вона бути пронятою наскрізь ідеєю національної самоуправи.

Коли ходить о специяльні жаданя Русинів, то особливо пекучі потреби мають Русини на поли шкільництва. Справа руського унїверзитету у Львові не посунулась нї кроку наперед. Мінїстер просьвіти був занятий анахронїчною культурною борбою і так богато мислить про Інсбрук, що не мав мабуть часу пригадати собі справи основаня руського унїверзитету у Львові, а бодай перевести починені руським послам обітницї. Утворенє нових руських катедр на львівськім унїверзитетї навіть для тих предметів, для котрих істнують знамениті фахові руські сили, стрічає на недаючі ся побороти перепони. Тому Русини тим більше мусять домагати ся утвореня окремого українського унїверзитету у Львові. (*Оплески Русинів*). Польські провідники заявили, що вони цїлком не є противні креованю окремого українського унїверзитету. Пора вже була би, щоби ті панове могли дати доказ, що їх заява є цїлком щирою.

Справдї дивна річ, що так животна справа, як середнє шкільництво викликує в сїй палатї так мало заінтересованя. Було-би се дуже сумно, коли-би доконечна реформа сего шкільництва доконала ся без специяльного співдїланя і впливу сеї палати. Бесїдник звертає ся з зазивом до президиї палати, щоби приспішила вибір комісиї шкільної.

Переходячи до справ язиково-національних бесїдник зазначує, що розвязка язикового питаня не повинна обмежити ся лише на саму Чехію, але повинна обіймати всї краї і народи держави. Національні борби, що абсорбують сили народів і силу цїлої держави, закінчать ся щойно тодї, коли кождий нарід на своїй національній териториї буде сам собою управляти, т. є. коли настане перестрій сеї монархії на союзну державу свобідних народів. Тимчасом доки зближимо ся до сего високого ідеалу, найвисша вже пора положити конець тій братовбійчій борбі, якої видовищем є Галичина. Бесїдники з польського „кола“, котрі тутки взяли на себе роль великодушних жертводавців всїляких можливих добродїйств для Русинів — котрі, як приміром презес „кола“, всї успіхи Русинів представляли яко дар з ласки Поляків, забули, яких з'усиль треба було, щоби узискати кожду руську школу, кожду рівнорядну клясу, кожду найдрібнїйшу субвенцию для руських інституций. Свій культурний поступ можуть Русини завдячувати своїй власній працї і незвичайній жертволюбности. (*Оплески Русинів*).

Після засади divide et impera висунено штучно псевдо-Росиян против Русинів. Зарівно вшехполяки як і панруссисти хочуть змести з лиця землї український нарід. Бесїдник звертає ся против твердженя, наче би галицько-руська мова була лише диялєктом росийської та наче би галицькі Русини були лише часткою цїлого росийського народу. Бесїдник виказує, що руська мова складає ся з усяких диялєктів, виразно зазначених на диялєктольоґічних картах. Речник покликує ся на численні цитати з творів Яґіча та инших визначних славістів, котрі сьвідчать про окремішність і самостійність української мови. Петербурська Імператорська Академія Наук зготовила справдїшний погром всїм противникам самостійного розвитку українського народу, відчиняючи свої видавництва для наукових праць в українській мові. Хто говорить, що нема українського народу, лише українська партия, — сьвідомо говорить неправду. Нема української партиї, а є український нарід, що дїлить ся на партиї, як кожда инша нация. (*Оплески Русинів*). Всяке виповідженє війни, звернене під адресою якоїсь „української партиї“ звертає ся тим самим против цїлого руського народа в Австриї. Наш нарід є самостійним народом, почуває і думає як самостійна нация, бажає також остати і вірить твердо в свою будуччину. (*Грімкі оплески Русинів*).

Русини не є противниками народу великоруського та не мають нїчого против того, щоби гарна росийська мова, в якій видно стільки творів високої, сьвітової вартости, мала свої катедри на австрийських унїверзитетах — однак мусять запротестувати против того, щоби роблено з сею мовою експеременти в народних і середних школах на тїлї нашого бідного народа. Против всяких експериментів в тім напрямі Русини мусять рішучо застерігти ся — навіть на випадок, як-би через те помішано деяким хитрим а дальше сягаючим плянам польських полїтиків.

В продовженю бесїдник переходить до польсько-руських відносин у Галичинї і заявляє, що мирне пожитє обох народів пробує ся вимусити на Русинах при помочи найбеззгляднїйшого майоризованя Русинів і за помочию способів, котрі загрожують руському народови і його істнованю. Наслїдком сеї полїтики є страшні події, котрі послїдними часами зайшли в Галичинї, а котрі не лежать анї в інтересї Русинів анї Поляків. (*Оплески Русинів*) Нїхто не сумнїває ся, що скора поміч центрального правительства є конечною. Розвязка польсько-руської справи не лежить в руках Русинів, але залежить виключно від Поляків, центрального правительства і парляменту. Здаєть ся однак немов-би правлїнє легковажило собі українське питанє. Українцї могли би з вдоволенєм повитати факт, що голова кабінету в своїй мові посьвятив їм перворядне місце, коли би полїтика мнимої середної лїнії не наближала ся, особливо в тій мірі, до польського кола, як се справдї є, і коли би не була звичайною стичною польського кола (*голоси признаня у Русинів*). Президент кабінету найшов для Українців лише слова напімненя, поручав їм умірковaнність, обмеженє і цїлковите наближенє до польського народу. Українцї є вже так обмежені, що дальші обмеженя мусять відперти з цїлою рішучостию. (*Голоси признаня у Русинів*). Русини є також тої думки, що дорога наближеня не мусить вести через Відень, але чи проголошена президентом ґабінету формула, яка є тільки повторенєм так часто практикованого відосланя Русинів до сойму, буде справдї в силї полїпшити відносини руського народу?! Русини, що поносять так великі жертви для держави, мають право вимагати від правительства, щоб воно супроти руського народу сповняло свій обовязок і не видавав його на поталу противників.

Відповідну дорогу розвитку в межах закона для добра краю і держави руський нарід в довірю в свої сили певне знайде. (*Оплески у Русинів*).

Бесїдник звертаєть ся до правительства з зазивом, щоб не полишало Русинів на самоволю галицьких адмінїстрацийних властий, а числило ся з польсько-руськими відносинами в Галичинї і промостило шлях до мирного пожитя в Галичинї, а тодї затихнуть жалоби в парляментї, до котрого Русини мусять на жаль так часто звертати ся як до найвисшої власти. Русини голосувати-муть проти буджету. [Як нам телєґрафують з Відня, пос. Колесса промовляв при дуже численній авдиториї. Чужі посли прислухували ся його виводам дуже уважно, а по промові, котра зробила в палатї сильне вражінє, свої і чужі посли висловили бесїдникови горяче признанє. — *Ред.*].

Тепер промовляв п. Бутіґ, а по нїм забрав голос п. Малєр жалкуєть ся, що жидівської конфесиї в буджетї як слїд не узгляднено. Дальше обговорює резолюцию п. Шмідта і заявляє, що тут не ходить про справу чисто жидівську, а про загально-культурну. Протягом тисячоліть були Жиди виключені від земельної посїлости, а тепер їм закидають, що вони не мають свойого селянського стану. Тепер знове намір обмежити Жидам доступ до шкіл, аби потім їм закинути, що не мають своєї інтелїґенциї. В ті часи, коли Европа стояла ще на уровенї теперішної Африки, коли ще не знала нї штуки нї лїтератури, жидівський народ уже мав свої палати, свою штуку, своїх фільозофів і мудрців і свойого одного Бога, котрого нинї має весь сьвіт. Бесїдник кінчить та звертає ся до палати з прошенєм, аби пошанувала жидівські права.

По промовах пп. Дулїбіча і Шрамка, пос. Шумаєр широко обговорював катастрофу в фабрицї цельольоїду в Оттакерінґу за Віднем.

На тім засїданє перервано.

При кінци засїданя президент заявив, що коли нинї відбудеть ся ювилейний похід, то найблизше засїданє буде в суботу о 11 год., в противнім разї нинї о тій самій годинї.

Комісия військова

палати послів приняла вчера §§ 1 і 2 закона про відшкодованє родин резервістів.

Представник правительства, секцийний шеф Райтер зазначив, що правительство згодить ся на предложенє п. Петеленца тільки тодї, як комісия не ухвалить нїякої постанови, обтяжаючої скарб держави.

Дальшу дискусию відложено з причини недостачі комплєту.

„Na polu chwały.“

Чимало часу минуло з тої пори, як у Відни запав засуд присяжних судиїв, пятнуючи те, що д. Г. Сєнкевич, надуживаючи свою лїтературну славу, кинув клевяту на українське голодуюче студенство, щоб через те понизити перед сьвітом цїлий наш нарід. За той час лучило ся чимало подій, що — здаєть ся — повинні були відвернути увагу загалу від того процесу. Та нї. Польський загал, який безсовісна преса хотїла спершу піддержати в самодурстві, що Сєнкевич, хоч його засудили, таки не програв справи і не вийшов з пятном клевєтника, не міг довго удержати ся під суґестиєю сього вмовлюваня. І ось в польській пресї появила ся полєміка на тему процесу, в якій прм. адв. Сєнкевича, проф Розенблятзабирає голос ще у вчерашнім „Dziennik-у pol.“, щоб відповісти на закиди зроблені йому львівським адвокатом, д-ром Сумпером-Солянським. Та й цїкаваж та полєміка; у ній видно польську мораль мов у зеркалї. Не ходить польському громадянству о те, чи Сєнкевич справдї оклеветав, чи нї, лиш о те, чому то не поведено цїлої розправи так, щоб його не засуджено. І ідуть наївні арґументи, що він міг загалом не входити в процес, що не повинен був давати себе заступати адвокатом, а що найклясичнїйше, що оборонець Сєнкевича повинен був вести доказ правди, і то не тому, щоб що небудь доказати, але тому, щоб можна присуд оспорювати і т. д.

Після польської моралї — що ужиємо терпкої анальоґії — можна вкрасти, колиб тільки не бути спійманим задля якоїсь „незручности“. Бо саме за незручність, нібито задокументовану в обороні Сєнкевича найбільше атакують львівські палєстранти проф. Розенблята, мабуть із зависти, що не їм дістав ся в руки „золотий інтерес“ ратованя чести Сєнкевича...

Що більше та сама польська суспільність, яка так обурюєть ся на всяке похвалюванє каригідних вчинків, не завагала ся на крайно несмачне аранжованє масової овациї для Сєнкевича в Кракові і то не тому, що він великий польський письменник а тому, що його засуджено за оклеветанє українського студенства. Чиста „moral insanity!...

Отсе саме, що відгомони процесу Сєнкевича, ще й нинї блукають ся по шпальтах польської преси, яка не може переболїти вибатоженя польської брехнї, що мало місце дня 18. мая у Відни, спонукує нас познакомити наших читачів з промовами обох правних заступників українського студенства, д-ра Роде та д-ра Окуневського, який безперечно головно добув побіду в сїм процесї, особливо, що через инші материяли годї се було доси зробити.

Перший виголосив своє плєдоє, адв. д-р Вальтер Роде. Перебиваний кілька разів предсїдателем розправи, сов. дв. Файґлем за екскурзиї на полїтичне поле, обжаловував він „mistrza na Oblęgorky“ отсими словами:

„Панове присяжні судиї! Се, що в процесї станули проти себе бідні руські студенти та найбільш вихвалюваний польський письменник сучасности, — є чимсь більше, як слїпим случаєм! Обжалований Сєнкевич є — як вам, мої панове, відомо, польським письменником т. зв. сьвітової слави. Його земляки повитали його появу незвичайно ентузиястично, а президент краківської Академії Наук, гр. С. Тарновський сказав, що артистична стійність його творів перевисшає вартість взятих разом творів Шекспіра, Мільтона й Данта. Про се не не буду змагати ся з гр. Тарновським. Але одна річ є певна: Сєнкевич звеличував польсько-шляхоцьку свободу т. є безмежну самоволю польських панів і переможців, він є вістуном і ґльорифікатором блеску польських вельможів а рівночасно також тої системи гнобленя і неволеня народів, без яких немислиме княже житє, житє в блеску бездїльности й бездушного марнотравства. Я кажу — мої панове — що се не случай, що саме Сєнкевича обжалували сини українського народу а не є случаєм також і те, що він перед сею скаргою не ухилив ся та не міг ухилити ся. Правда він не мав обовязку піти за нашими візванями та приняти нашу скаргу; для него, як на чужинця, не було примусу вдавати ся в сей процес. Але ми ймили його на його пишність, се йому так припадало до вподоби, щоб збирати поклони, засївши на зовсїм небезпечній лаві обжалованих, через те мусить він тепер приняти на себе ролю обжалуваного. На наш зазив, щоб ставати до процесу,

добув він нечайно меча та вже більше не може вицофати ся. Образ, який представляють собою обжалуючі супроти обжалованого є повний символічного значіня: Проти найвеличавійшого представника величного польського народу виступає перед форум Европи з жалобою — голодуючий український нарід.

В останних тижнях лучили ся в краю Галичині, з якого повітів прибули сюди позовники, важкі події а здаєть ся, що частина одвічальности за них спочиває також на позовниках. Бо се виладували ся їх обурене і гнів, а той оден, котрого вибрала доля до виконаня удару, се дух з їхнього духа, кров з їхньої крови. Не дивлячись на се, прибули вони до Відня як позовники; се одно відразу показує, що остало ще чимало кривди, заподіюваної їхньому народови без вирівнаня, непімщеної яким небудь вибухом відплати.

Ви, мої панове, стоячи далеко від подій, що лучають ся на східній межі монархії, помічуєте тільки блискавиці, що доходять сюди, як відблиски дуже страшної бурі в далечи! Але ви не розбирали істориї подій, що випередили вибух війни. Ви не могли бачити походу тих вагітних бурею хмар, а помічуєте своїм оком тільки їхне виладуване.

Ті, що станули отсе перед вами як позовники Сенкевича, є синами найбідніїшого, найбільш придавленого до землі а до недавна найрідше згадуваного хлопського народу Европи — се мушу підчеркнути, дарма, що ми живемо з Русинами в одній державі від півтора століття, а сказати се мушу перед цілим сьвітом, бо народи Австриї мають так мало серця і розуміня для долі і горя других народів, що живуть з ними разом в Австриї.

Руський нарід веде очайдушну, нестримну боротьбу, щоб добути ся з нечуваного убожества, з політичного й національного поневолення. Руського хлопа, що становить 93 прц. руського народу, обрабовано з його прадідної землі, та з лісів і пасовиск, які були сотками літ в його посіданю. Він мусить гарувати на нужденну платню по чужих наймах, мешкає в лїпянках та живить ся бульбою не може нігде знайти свого права та що-дня виставлений на шикани властий й насильства. Але мужик вже піднімаєть ся, національна сьвідомість обхопила той нарід як подув бурі. По столітях важкого угніту підвімаєть ся мужик проти азиятської деспотиї. Поверх тримілїоновий нарід галицьких Русинів прийшов до сьвідомости, до почутя солїдарности і своєї сили і ніяка земська сила не спинить сього народу, щоб він скинув польське ярмо, та добув собі свободу й добробут.

Ваше становище, панове судиї присяжні, не може бути обоятне для справи Русинів та до нашого процесу, який ми почали задля норвежського письменника, Бернзона, що напятнував Поляків як гнобителїв. Ви не сьміете казати: що нас то обходить, що стало ся аж за шлеською границею, там в темнім краю, в Галичині. Те, що діє ть ся в Галичині, обходить не тільки безпосередно інтересованих; се обходить нас всіх, бож інтервенювати тут, се передовсім европейський обовязок. Ми мусимо уважати прямо щасливим зарядженем долі, що від часу до часу розвіваєть ся та темрява, яку галицькі верховоди розпростирають над краєм, щоб там могти панувати непогамовано й без ніякої контролї, як се вони робили в історичнім королівстві польськім. Та попри се не забуваймо й того, що сей край Галичина, якого події нас нині занимають, є краєм, що цілими десятками літ був запомаганий нашими податками, що з того краю вправді прогнано наших урядників, за теж Галичина стала краєм, який урядників експортує і так обильно наділює нас міністрами, та в якім наша армія має право брати участь у виборах. Колиж отже можемо забрати слово в польських справах, не минаймо сеї нагоди! На дневнім порядку стоїть отсе голодівка руських студентів".

Потім розказує бесідник перебіг голодівки почавши від університетської бучі з дня 23 січня 1907 р., а потому дальше говорить так:

„Руські студенти здерли голодовим страйком маску з лиця своїх ворогів, виявляючи наміри своїх гнобителїв в їх крайній консеквенції. Геройзм руських студентів звернув увагу цілого сьвіта на львівські події, а се надало голодовому страйкови історичного значіня. Коли у східній Галичині що днини руських хлопів закованих запирають у вязници під позором справедливої кари, то ніхто не відозве ся з жалобою на таку кривду; хлоп мусить піддати ся з резигнацією судьбі лишеного всякої опіки, бо — „Бог високо, цар далеко". „Кругом неправда і неволя; народ замучений мовчить".

Та увязнені студенти не були в тім безнадійнім положеню. Се зрозуміли львівські пани, коли було вже за пізно. Може бути, що увязнені за чорно глядїли на справу; бути може, що перецїнювали безвихідність і безвиглядність свого положеня і длятого імили ся крайного способу ратунку. Всеж таки річ певна, що, поки рішили ся голодовим страйком показати перед сьвітом безголовє своїх гнобителїв, уявили собі живо вікову неволю, в якій руський народ стогнав під польським пановањем, та, знаючи з життя і з істориї, що противники могуть до краю загнати ся у своїм завзятю, постановили з усею рішучостию свій опір довести до кінця. І наслїдок тої постанови був чудовий.

Голодовий страйк моїх клієнтів тревав 80 годин. В середу д. 20 лютого вечером поживили ся остатний раз, а від четверга 21 лютого перестали принимати поживу. Між увязненими студентами були не лише здорові, але недужі, між ними і хорі на груди, а всї вони завзято витримували, голодні не дали ся заманити навіть тогдї, коли більшу часть з них пускано на волю, поки не довели до того, що випущено всїх.

Голодовий страйк очевидно грозив громадною смертию; а хоч галицька адмінїстрация часто і радо бачить трупи, всеж таки 80 трупів нараз — се троха за прикре. Длятого страйк подїлав сильно, а повага польської власти міцно захитала ся. Зараз приспішено слїдство і запоряджено конфронтацию всїх увязнених з обтяжаючими сьвідками. Після тої конфронтациї постановив слїдчий судия випустити 16 увязнених. Та вони заявили, що вийдуть з вязниці лише разом з усїми. Опісля рішила палата радних ще дальших 40 студентів пустити на волю за кавциєю; але й ті сказали, що остануть у вязници, аж поки всї не будуть випущені. Ще пізнїйше палата радних хотїла вже всїх з виїмком пятьох випустити без жадної кавциї; але увязнені і на те не пристали і дальше голодували. Аж по 80 годинах в неділю д. 24 лютого о 3 год. по полудни закінчив ся страйк, коли випущено на волю всїх студентів.

Менї, заступникови тих мучеників, не випадає величати їх дїло; скажу тілько одно, що то було хватське дїло і викликало між широкими масами руського народу незвичайне одушевлене. На вість, що студентів пущено на волю, селяни обнимали ся по селах; кождий Русин казав: „Вони терпіли за нас"! І поправдї студенти показали своєю витревалостию силу свого народу, силу в терпіню, в самопожертвованю, готовість на смерть за справедливу справу. І се дїло моїх клієнтів, котре стало ся сьвятим спомином цілого народу, обругав обжалований Сенкевич, хоч добре знав, що сказав неправду і що своїм словом влучає в саме серце і студентів і весь народ.

Обжалований сказав у Кракові на своє оправданє, що він не хотїв обиджати студентів, що він в добрій вірі докоряв студентам комедиянством. Та се неправда. Він не міг сьому вірити і був сьвідомий сього, що своєю замітною про голодовий страйк влучає студентів затроєною стрілою. Могу се доказати, бо статя п. Сенкевича ясно показує, як мала ся річ з його доброю вірою. Статя ся може служити за взорець збірки сьвідомої неправди, перекрученъ і ложи. Є се одна з тих статий, якими Польща чванить ся перед заграницею, приписує собі прикмети, яких ніколи не мала, та підтримує традицийні хибні погляди на характер польської минувшости і теперішности. Коли Поляки показують свій край чужинцям, чужим поетам або державним керманичам, то чужинець завсїгди побачить лише Потемкинові села. Оттак має ся річ із статею Сенкевича.

Те, що він там каже, ніби то Поляки нічого не мають против національного руху народів давної Польщі, що говорить про польську любов, про положенє польського селянства, про привілеї польської шляхти, про справу львівського університету, — все те самі видумки. Сенкевич каже, що Поляки не противлять ся, як Литовці ростуть в силу, як руський нарід приходить до національної сьвідомости. А він же мусить знати, що річ має ся як-раз противно. Атже він є одним з головних водиреїв і апостолів тих ідей і змагань, з котрими получене нехтоване і нищенє тих народів, котрі в межах давної Польщі стратили колись свою давну державну самостійність. Він же є воскресителем польських національних мрій, тої ягайлонської ідеї, котрої змістом є відбудованє Польщі від моря до моря. З тою ідеєю нероздільне є нехтованє тих народностий, котрі на землях Польщі були головною частию населеня. П. Сенкевич каже, що Поляки в Галичині ніколи не противили ся національному зростови і національній рівноправности руського народу. Чиж п. Сенкевич ніколи не чув нічого про „галицькі вибори"? Чи ніколи не чув, що руські селяни у східній Галичині мусять віддавати посольські мандати до сойму і до державної ради польським дїдичам? Чи ніколи не чув, що Русинам кольбами і багнетами не позволяють виконувати виборче право, що підлими штучками, крадїжию голосів, фалшованєм результату виборів злочинним способом лишають Русинів його національного заступництва? Чи п. Сенкевич не чув, як багнетами і манліхерами поборювано в р. 1906 великий рух руського народу за виборчою реформою, коли він, як жаден инший нарід монархиї, зняв ся до борби за загальним голосованєм, по котрім надїяв ся визволеня з під польської кормиги? Чи п. Сенкевич нічого не чув про великі рільні страйки, що в остатних роках заворушили руський нарід в Галичині? Про той могутний рух між руськими рільними робітниками, що зірвали ся визволитись з неволї східно-галицьких властителїв лятифундий? Чи нічого не чув про всї ті страхітя, як те „повстанє невільників" здавлено при помочи австрийської армії?

П. Сенкевич писав про польську любов, про договор Польщі і Литви, що звенить наче евангеліє. Чиж п. Сенкевич не знає, що говорити про любов, а оказувати любов дїлом — то не все одно? Чи він не знає, що як-раз на те головно жалують ся на його земляків, що вони любов мають на устах, а фалш у серци? Руський селянин, котрий мусить за 40 сот. працювати на лані свого дїдича, обдертий з лісів і пасовиск, мало знає про польську любов.

(Конець буде.)

Porządny wójt або новітний Арес у клопоті.

(*З судової салї*).

Коломия, 9. червня 1908.

Перед коломийським трибуналом карним почала ся нині розправа, що кидає знаменне сьвітло на моральну фізіономію тих гиєн, на яких опираєть ся польське пановане на наших землях та на деморалїзацийну місию, яку вони сповнюють на руських селах певні старостинської опіки і повної безкарности. Мужики борять ся з тими деморалїзаторами, як можуть і як уміють. У них є свій сьвітогляд і свої „аргументи", тож не диво, що за оборону доброї справи приходить ся їм инколи відповідати за нарушенє обовязуючого карного закона.

Нинїшна розправа — се чи не „унїкат" в судівництві. Виборчу гиєну польську в ролї Ареса прихопили руські Гефайсти на надто сердечнім „сам на сам" з молодицею Афродитою і роблять над нею традицийний громадський суд. Ще й ведуть прихопленого in flagranti віта до городенського старости, щоб бачив, кого він піддержує на становищи громадського голови... Simplicitas rusticana, після якої йдуть алярмуючі депеші по польських часописях про „hajdamacki terror" про „prześladowanie Polaków we wschodniej Galicyi і т. д. in dulce infinitum...

Та приступимо до представленя ходу розправи. Хоч „рука руку миє", а п. прокуратор навіть нїмб війтівської власти береже, то все таки те, що чуєть ся, буває часами не зрівнане, хоч зовсїм не причиняють ся ad majorem Poloniae gloriam анї до підкріпленя твердженя п. Бінерта про бездоганність представників галицької власти.

На лаві оскаржених сидять селяни: 1) Юрко Марищук, 2) Юрко Стецюк, 3) Гриць Політика, 4) Петро Рощук, 5) Мик. Буджик, 6) Мих. Дочак, 7) Степан Кравчук, 8) Іван Дучак. 9) Онуфрий Шевчук, 10) Мих. Григоришак, 11) Ілько Григоришак, 12) Ілько Шевчук, 13) Микола Малий і 14) Василина Рощук, оскаржені, що дня 20. марта 1908. р. в Дубках (повіт Городенка) напали на помешканє Варвари Сеник і так на її особі, майні і річах як також на особах її домівників Йосифі Петровськім, Микитї Гериши і Настї Григоришак допустили ся ся насильства; б) крім того сидять на ній: 15) Мик. Тимчук, 16) Василь Гопайдошко, 17) Василь Сливка, 18) Ілько Захарук, 19) Мих. Дичук, 20) Василь Гордієвич, 21) Мих. Гериш, 22) Пилип Григоришак, 23) Петро Хорт, 24) Степан Гопайдошко, 25) Параска Гериш, 26) Єлена Стецюк. Всї від 1–26 крім 14. Оскаржує державна прокуратория, що дня 20. і 21. марта 1908. року в Дубках Йосифа Петровського, Микиту Гериша і Настю Григоришак через повязанє їх шнурами, через окруженє їх хати та примусове відставленє до Городенки перешкаджали їм в уживаню особистої свободи, виставляючи їх при тім на публичний сьміх через смаруванє їх тварий дехтем, через вириванє їм волося, битє та копанє ногами, через що потерпів Йосиф Петровський тяжше, а Мих. Гериш і Настя Григоришак лекше ушкодженє тїла; крім того: оскаржує ц. к. прокуратория ч. 5), 6), 7), що дня 23. лютого с. р. в Дубках грозили Мик. Геришови, аби голосував при виборах до сойму на кандидата Івана Радуляка. Дальше оскаржує ц. к. прокуратор: 27) Івана Радуляка, що у Городенцї дня 21. марта с. р. злочин під б) наведений публично похваляв і старав ся їх усправедливити.

Оскаржує дальше ц. к. прокуратор: ч. 2), 5), 6), 7) і 13), що дня 9. лютого с. р. в Дубках легко ушкодили на тїлї Миколу Рощука; оскаржує дальше помагачів ч. 4) і 28) Степана Сулиму.

В кінци оскаржує ч. 12), що в ночи з 20. на 21. марта с. р. в Дубках сьвітив сїрники у шопі наповненій соломою, отже в місци для вогню небезпечнім.

Обжалованих боронять: д-р Валлєр та оборонцї для справ карних Браун і Чаудерна.

Обж. Юрко Марищук зізнає, що критичної ночи був на хрестинах, звідки закликали його, аби пішов подивити ся до Варвари Сеник. Коло хати Варвари застав богато людий, а між иньшими й війтиху. У хатї сьвітла не було, до дверий не добували ся. Варварі сказав, аби отворила двері і коли його запевнив, що її бити не будуть, Варвара двері отворила, а всї люди пішли у хату.

Пред. А хто поломав двері? Обж. Двері не були поломані. Пр. Є сьвідки, що двері поломані. Обж. Се не правда. Пред. Хто увійшов перший до хати? Обж. Всї разом увійшли. Пред. Хто мав ліхтарню? Обж. Я. Дальше зізнає обжалований, що застали в хатї 4 особи, а то війта, заступника, Настю і Варвару. Відтак разом з Петром Рощаком, коли віт грозив, звязали йому руки, потім Настї а в кінци й заступникови.

Радник Вербовий: Чому вязались те заступника? Обж. Аби не мав кривди. Видїв дальше як Гриць Політика ударив війта, а потім й другі били, хто війта мастив шміром, — не знає. Посидївши якийсь час, пішов до дому. Пред. На що вязалисьте війта? Обж. Аби його перешукати, чи не має ножа або пістолета. Над ранком прийшов Юрко Стражник та просив, аби їхав до Городенки, бо війтиха просила, аби чоловіка відвезти до староства. Обж. поїхав, війта і Настю знова звязано, сїли на фіру і поїхали до Городенки і там пішли до староства а коли писар якийсь сказав, що то належить до суду, пустили війта, Настю та заступника. Обор. Чавдерна: Який за моральний віт? Предсїдатель uchyla to pytanie. Обор. Чавдерна. Чи ходилисьте до ксьондза на скаргу на війта? Пред. uchyla знова.

Юрко Стецюк зізнає подібно: Мих. Гериш збудив його в ночи, та казав піти подивити ся на звязаного війта. Пред. А за що його звязали? Обж. Тому, що зловили коло чужої жінки. Пред. Кажуть, що ви штуркали війта, упоминали ся за 5 корон?

Обж. Штуркати — не штуркав, а казати, то казав так: „Так пане віте, 5 корон менї не маєте з чого віддати, а з коханкою пити, а до того ще у пятницю.

Був давнїйше стражником. Віт його нагнав а дібрав собі такого стражника, що листи розпечатує. Їхав до Городенки. Пред. Чого їхалисьте до староства? Обж. Віт був неморальний, давав злий приклад.

Д-р Валлєр. Як то прийшло до того, що люди ухвалили звязати війта та відвезти до староства? Обж. Чув, що війтиха просила. Рано так говорила: „Зробіть що з ним, бо він мене убє."

Обж. Гриць Політика прийшовши з хрестин до Варвари та побачивши там сестру Настю під постелев, витяг її, дав їй у писок, дав у писок і війтови за то, що пє з сестрою, ударив також й заступника. Коли Юрко Марищук та Петро Рощук зревідували війта, розвязали його; видїв як Іваниха Гериш мастила його шміром. Пред. Чого ти ішов до Варвари? Обж. Таж люди з мене сьміяли ся, що моя сестра там з війтом пє; був троха підпитий та розжалений.

Обж. Петро Рощук. На зазив Мих. Григоришака пішов до Варвари; там сказали йому Мик. Буджик, Степан Кравчук, Мих Дочак та иньші, аби пішов ударити у дзвін, аби зійшли ся люди та порадили, що зробити з війтом. Пішов, задзвонив а вернувши ся до Варвари, чув, як війтиха просила звязати війта за те, що з коханками водить ся і т. д. як иньші. Їхав до Городенки. Пред. По що їхалисьте? Обж. Війтиха просила. Пред. А що вас се обходило? Ожл. Бо віт давав злий примір. Пред. І тому ви не спали цілу ніч? Обж. Тому. Пред. Чи бачилисьте Мик. Рошука коло церкви? Обж. Ні. Говорив лише, що у селї дуже часті крадежи, а віт нїчо тому не радить. Чи хто другий бив — не видїв.

Прокуратор. Чому не завели ви війта до ксьондза, але до староства?

Обж. Бо до староства уже жалували ся й перед тим на него.

Микола Будрик подібно як другі викликаний з хати пішов до війта, взяв війтиху, а разом з нею пішов до Варвари. Пр. На що вязалисьте війта? Обж. Бо казали, що має ніж і револьвер. По тім перепудив ся і нічого вже більше не памятає. Коло церкви Мик. Рощука нїхто не бив. Прокур. Ви мали сказати: хрунї як вийдуть з церкви, то їм ся змеле. Обж Сего я не говорив. Говорило ся за лайдацтво, а вони обернули на політику. Пр. Грозилисьте, аби голосував. Обж. До Миколи Гериша казав, що ви є виборець уважайте, аби не малисьте зневаги. Пр. Що то мало значити? Обж. Я чув що у містї драгони, будуть бити, та аби то й він не дістав.

Обж. Мих. Дочак. Як увійшли до хати він грозив, тому єго звязали. Їхав до Городенки. Чи хто бив Мик. Рощ. коло церкви не бачив.

Обор. Гавдерна — просить справдити, чи правдою є, що Мих. Дочак хотїв їхати до Канади?

Пр. Mnie to nic nie obchodzi.

Обж. Стефан Кравчук закликаний прийшов під хату, коли увійшли та спитали віта, чого він ту зайшов, сказав, що хотїв жінки, тому зайшов. Зараз потім його звязано. Їхав до Городенки. Пр. То ви дуже моральні люди. О що вам розходило ся? Обж. О неморальність. Пр. Та се неправда, таж у кождім селї так є, а не вяжуть нїкого. Обж. Цего не знаю. Не грозив нїкому, аби голосував на Радуляка. Коло церкви бійки не було.

Оборон. Гавдерна. Чи хотїлисьте емігрувати до Америки?

Пр. Uchylam. Niema czasu.

(Дальше буде).

З Косівщини.

(Допись.)

Ексцеленция намісник Бобжинський заповів в своїй промові до урядників намісництва, що в своїм урядованю буде поводитись тільки строгою обєктивностю, без огляду на народність або стан і що буде від підчинених урядників строго вимагати, щоби вони в урядованю руководились тими самими зглядами.

Я вірю, що намісник Бобжинський дійсно вірив в се, що говорив, та біда, що підвладні урядники в се не вірять. Наші старости чули уже не від одного намісника гарні слова — та ба — на словах все і кінчилось. Вони проте сьвято переконані, що і сим разом скінчить ся тілько на словах.

Ексцеленция Бобжинський положив би проте великі заслуги для краю, як би схотїв раз перевиконати старостів, що він не думає свого урядованя виповнити тільки гарними словами, але що за словами підуть також і дїла, котрі вправді вийшли би на хосен цілій людности, без огляду на народність. Бо дотеперішне урядованє старостів прямує по просту до сего, щоби не допустив прямує по просту до сего, щоби людність в ти до успокоєня, а напротив, щоби людність в старості і його урядниках видїла своїх воротів.

А щоби мене не посудив хто о голословність, наведу кілька зразків з урядованя нашого старости Заградніка. Хто сего чоловіка поставив на так відвічальне і вимагаюче такту і сприту місце, як уряд старости, сей мабуть сам не мав понятя, яких кваліфікаций від старости належить вимагати. Бо Заградїк на старосту надаєсь хиба так, як слонь на — Vorlänzera.

Хто придивить ся його господарцї в повіті, той мусить повірити поговірці, котра голосить, що він своє старостиньство виграв на теннісовій площі з горбатенькою донькою одного, свого часу дуже впливового в намісництві радника двору.

Заградїк своїм урядованєм роздратував цїле населенє повіту. Він в цілім повіті поза Марковським і Böhs-ом не має одного чоловіка, котрий би до него прихильно відносив ся, — і то не тілько між Русинами, а так само між Поляками і Жидами.

Він має сей дар, що кождого чоловіка, з котрим тілько раз зіткнув ся, мусить для себе зразити. Специяльною ласкою Заградніка тїшать ся знов Русини, — а між ними учителї. Учителї же знов, знаючи прихильність Заградніка до себе, ботїни своєї аоять ся, щоби тілько — борони Боже — не дати якої притоки Заградніковi до себе причепитись. Але все дарма. Може собі учитель бути ще раз так смиренний, може бути взірцевим учителем — а нехай він має в метрицї „гр.-кат.", то вже вистарчить, щоб у Заградніка уходити трохи не за анархіста. Яку мартиріольогію переходить учительство під Заградніком, сього просто не можна описати. З початку він за найменшу дрібницю виточував учителям дисциплінарки, котрі майже все кінчились на нїчим, так як руське учительство від всякої політичної акциї стоїть осторонь, а в школї знов пильнує своїх обовязків в сей спосіб, що навіть Заградїк не в силї нїчого закинути.

Видячи проте, що в сей спосіб нїчого не вдіє, взяв ся Заградїк на инший і треба йому признати — зовсїм оригінальний спосіб. А се: виточив нелюбому собі учителеви дисциплінарку, — але дисциплінарки цілими літами не перепроваджує. А се поступованє має сей наслїдок, що нехай такий учитель подасть ся на другу посаду чи о підвисшенє платнї — Заградїк в кваліфікациї пише „zachowanie nieodpowiednie — dyscyplinarka — з сеї, або тої причини — w toku — но і Рутенець погребаний. А повторяю, що сей „tok" дисциплінарок у Заградніка тягне ся літами. Ще в липни 1907 р. виточив він дисциплінарку Яворському з Кут старих, Устияновичеви з Косова і ще щось 5 чи 6 учителям — і до нині ся дисциплінарка єсть ще „w toku". Що таке поступованє шкодить учительству морально і матеріяльно, нема що й говорити. Але поступованє Заградніка саме на те обчисленє, щоби одних знищити, а других знов стероризувати та здеморалїзувати.

Инакше вже відносить ся Заградїк до учительства польського взагалї, а до учительок, — кузинок рїжних повітових потентатів з'осібна. Сим все вільно. Вільно бавити ся в усїлякі патріотично-політичні шопки, вільно не мати вимаганих кваліфікаций, вільно вречї занятє в школї трактувати як „Nebengeschäft" — і все те в Заградніка уходить. Такими то учительками обсаджена цїла жіноча школа. Як при такій обсадї виглядає наука, се Заградніка мало обходить. Навіть інспектора шкільного та управителя школи жіночої чорти беруть на сю господарку, але вони сараки мусять — Maul halten und weiter dienen, — бо не відважились би зробити найменшої уваги такій протегованій Заградніком персонї.

А найсьмішнїйше при тім всїм, що Заградїк навіть тутешнього інспектора шкільного, котрого тутешні Русини уважають трохи не за хруня, зробив радником, і то за се, що той мав на стілько чести, що в своїх справозданях візитацийних про учителїв Заградїкови не любих, — але безуслівно не тілько в повіті, але мож в цілім краю під всяким зглядом найпримірнїйших — висказував ся дуже обережно, а не як Заградїк вимагав, щоби їх змасакрувати.

Але добре інспекторови дїєть ся. Нехай переконаєть ся на своїй власній шкірі, що цїле його шкаралупництво йому на нїчо не придалось, і він у Заградніка, а через него і висше став радником.

То єсть образок поступованя Заградніка з учительством. Як він поступає з другими людьми, а именно з селянством, постараюсь обзнакомити читателїв трохи пізнїйше, аж доповню потрібний до сего материял. Якби таких людий, як Заградник Ексцеленция Бобжинський з Косова як найскорше забрав, то се вийшлоб єсім на пожиток. Воно вийде на пожиток людности повіта, котру Заградїк в своїй глупотї на кождім кроцї дратує, вийде на пожиток Ексцеленциї Бобжинському, котрого режиму не буде Заградїк дальше компромітувати, вийде остаточно на пожиток і самому Заградїкови, — котрий в разї дальшого позіставленя в Косові мусить скінчити карієру, як свого часу скінчив староста hr. August Dzieduszycki. — *Тямущий.*

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 12 червня 1908.

Рада державна.

Відень. (ТКБ). Міністер скарбу предложив палатї прелїмінар квот, котрі будуть роздані в 1908 р. з державного мелїорацийного фонду.

Внесеня поставив: п. Олесницький в справі урядженя ждальні на перестанку Завадів і в Синевідську нижнім, в справі предложеня проєкту нового закона карного, в справі предложеня дованя громади Гірне в стрийськім повіті за шкоди ізза регуляцийних робіт на пасовисках та в справі зміни, згляднo доповненя розпорядженя екзекутивного до галицького закона краєвого про регуляцию рік в звязи з будовою водяних доріг.

Інтерпеляції внесли: пос. Цеглинський в справі неправного ужитя даровизни, призначеної на публичні цїли шкільні, до національних партийних цїлий радою шкільною окружною в Добромили, п. Лагодиський, в справі громадських виборів у Добротові, надвірнянського повіта та в справі трактованя руських хлопів функціонарами дирекциї домен і лїсів у Галичинї, п. Стахура, в справі останнних іменовань в окрузї львівського висшого суду краєвого, п. Брайтер в справі заінавгурованої в останнїм часї ери политичних репресий в Галичинї; в тій інтерпеляції показано на численні конфіскати часописий польських, руських і жидівських у Галичинї.

Наслїдник Рузвельта.

Ню-Йорк. (Т. К. Б.). Після донесеня, котре одержав дневник „Sun“ з Чікаго, Тефт розпоряджає вже голосами 491 делегатів конвенту національного, так що поставлене його кандидатури на президента є запевнене.

Ювилейний похід.

Відень. (Тел. прив.). Нинїшний ювилейний похід відбув ся при сприяючій погоді незвичайно величаво. Взяло в нїм участь около 12 тисяч осіб. Похід вирушив з перед Ротунди о 7·30 рано. По обох сторонах 10-кільометрової дороги, збудовано трибуни з сїдженями для 100.000 осіб. Крім того стояло тисячі видців в Пратері, між трибунами та по за шпалєрами поліциї і війська. Крім поліциї і війська удержувала лад почесна сторожа горожанська з 1700 члевів. Коли чоло походу дійшло о годинї 9·30 через Пратерштрасе, Аспернбріке і Рінги, перед цїсарський павільон, побудований перед внїшною брамою бургу, все стануло. По промовах почетного голови походу гр. Вільчека і дїйсного його президента радного, д-ра Кльоцберґа, в яких звеличано цїсаря, на приказ цїсаря і знак майстра церемонії, рушив похід з місця. По історичних групах перемашерували по черзї з малими перервами групи реміснічі і національні та долїшно-австрийських співаків. По кінцевій промові д-ра Люегера залунали оклики „Hoch“, заграли орхестри цїсарський гимн та задвенїли усї віденські дзвони. Через Burgring перейшов похід попід парлямент. Коло університету скрутив і пішов попід Votivkirche, через часть Währingerstrasse, з поворотом до Ringів, відтак через Franz Josefs Quai, Aspernbrücke і т. д. назад до Пратеру, де перед ротундою розійшов ся.

На се сьвято приїхало кілька тисяч осіб з усїх країн Австриї а до того дуже богато чужинців. Не могли їх всїх помістити готелї, так що богато мусїло шукати захисту по приватних домах.

НОВИНКИ.

— **Зі славянських днїв в Росиї.** Недавна візита комівояжерів австрийського славянства, п. Крамаржа, що заступав частину Чехів, Грібара, проти якого виступила переважна часть словінської преси а вкінци й Ніколая П. Глєбовецкого, який узурпував собі репрезентоване одиноких в Австриї, Москалїв, буковинських Липованів, хоч їм про славянську солїдарність і не снить ся, була обильна у всякі моменти, що кидали дуже ярке сьвітло на рід славянської солїдарности. Правда в потоках шампану топила ся нехіть Поляків і Москалїв та доводила навіть до ревности, в якій прим. у Варшаві оплескувано герольдів славянофільства, хоч їх промов не розуміли. Найдужче били у Варшаві Поляки браво Крамаржови, хоч з його промови — як читаємо в „Kraju“ — розуміли тільки що друге слово. Не меньше оплескували й Грібара, хоч його словінську промову розуміли до половини меньше як Крамаржа! Отсе є славянське порозуменє, але й воно зараз урвало ся, як д-р Красінський запропонував у зрозумілій для пируючих Поляків, польській мові, щоб переслати подяку гр. Бобрінському за те, що він з Петербурга поздоровляв „братей надъ Вислой“, то почав ся такий псик і стуканє кріслами, що сю пропозицию нїкому й не мріяло ся вже виконувати! „Славянолюбні“ тони гомоніли і в душі пос. Марков виразно протестував прим., щоб засїданє не переривати через пир, який підготовлювано в Петербургї для славянських гостий. Марков і то правдивий росийський Марков проти Глїбовицького! І хто-б сего надіяв ся. Та здаєть ся, що польське лизунство Глїбовицького опротивіло не тільки росийському Маркову але й австрийському, бо він з паломництва до Росиї вицофав ся і консеквентно ухилюєть ся від польсько-русского куманя. Деж таки не ухилювати ся, коли деп. Глїбовицький забув свою „русскість“ так дуже, що коли у Варшаві Крамарж говорив по чеськи, Грібар по словінськи, то Ніколушка кропнув мову — по польськи, а навіть по польськи умістив свій підпис, якого facsimile подає петербурський „Kraj“. Тепер г. Глїбовицький вже документно зазначив, яка є рідна мова — найновійших льокаїв польського Кола. Тїште ся галицькі „русскіе“, що маєте такого „твердого“ депутата!

— **Ювилейний „Festzug“** стягнув до Відня чимало народу, та вже відразу показало ся, що комітет, який занимаєть ся сею справою, не подбав о людяне приміщенє для учасників походу. Желїзницею їхали люде збиті як оселедці, а перший нічлїг у Відни мали по шатрах майже на голій землї. Були навіть такі групи, що по них на дворець нїхто не виїхав, так що загалом не могли собі найти приміщеня. Отже ювилейних квасів є чимало. До тогож і фінансовий бік справи стоїть не сьвітло, бо хоч за місця на трибунах, вздовж яких має іти похід, повизначувано незвичайно високі цїни, то цїле предприємство готово покінчити ся дефіцитом — а добродїйні цїли, на які мав піти чистий дохід, готові з ювилейного походу не скористати нїчо. На се зложило ся і те, що дуже богато місць по трибунах ще зовсїм не розкуплено і те, що всякі підприємці почислили собі солені суми за працю коло трибун і т. д. Підчас походу, що піде віденьскими улицями через кілька кільометрів, готово прийти до неодної пригоди, дарма що для удержаня ладу визначено півтора тисяча поліциї і 12.000 війска! Вже й по пробі походу прийшло до пригоди, їздець бр. Мицельського п. Яловец спав зі сполошеного коня та важко побив ся. Найбільша турбота Віденців в тім, щоб була погода підчас походу, бо як буде холод, то цїсареви який і так опирав ся уладженю сего походу, лїкарі не дозволять вийти на бальон імпровізованої палати. В такім случаю дефілювалиб народи Австриї тільки перед віденьскою плютократиєю... Український клюб парляментарний видав комунїкат, в якім протестує проти уладженя східно-галицькой групи. Західно-галицька ґрупа є двічи так велика, як східно-галицька, помимо того, що західна Галичина є через половину меньша як східна. Що більше в групі східної Галичини репрезентують Русинів лише кількох Гуцулів. Клюб робить аранжуючому комітетови зовсїм оправданий закид, що се зроблено нарочно, щоб перед цїсарем і чужинцями представити східну Галичину як край чисто польський.

— **Драби!** Не є ми приклонниками крепких слів, але справдї годї дібрати иншого вислову на означенє польських культуртрегерів у східній Галичинї, для яких всї засоби добрі, які ведуть до поборюваня Русинів, прямо до нищеня егзистенциї кождого Русина! „Gazeta Narodowa“, отже не яка небудь брукова часопись але „поважний“ орган східногалицьких польських плянтаторів, принесла в своїм 132 числї статейку п. „Minister Klein i zagadkowy awans“, в якім вдарила на страшну тривогу, алярмуючи цїлу польську суспільність особливо „Коло“ до походу проти мін. Кляйна а то з тої причини, що в Калуши — як се випечатано в „Gaz.lwowsk-iй“ з 1 VI. 1908. — надано місце судового секретаря Русинови, Василеви Щербатюкови, помимо того, що проти него виточено карне слїдство о провину з 305. § за похвалюванє убийства гр. Потоцького, дарма що про се слїдство повідомлено урядово міністра. Переказувати цїлої низки лайок і інвектив польсько-шовінїстичної газети не будемо, згадаємо тільки, що в них заатаковано і наш клюб парляментарний і міністра судівництва Кляйна, що пішов на услуги Українцям (що за гірка іронія!) крепко зішкальовано самого д. Щербатюка. Розуміють ся, що справа ся обігла цїлу пресу польську, починаючи від субвенціонованого з гадючих фондів „Dziennika“ аж до органу голови кола „Słowa polsk-ого“. Та не минуло богато часу а вже в 134 ч. мусїла „Gaz. Narodow-a“ помістити урядове спростованє державного прокуратора Барта, в якім читаємо, що є неправдою, неначе-б суд. адʼюнкт В. Щербатюк зааванзував підчас того, як проти него ведено карне слїдство за похвалюванє убитя гр. Потоцького. Правдою є тільки, що в наслїдок анонїмового донесеня обвиняючого яд. В. Щербатюка о загальне похвалюванє того вбийства заряджено карні доходженя, які покінчено ще 16 мая, тим що донесенє є зовсїм безосновне, так що нема основ для дальшого переслїдуваня! Що більше, з справозданя начальства калуського суду виходить, що отсей видуманий закид зроблено в анонїмовім письмі проти судового адюнкта Василя Щербатюка мабуть на те як раз, щоб не допустити Щербатюка до аванзу. Факт сей говорить сам за себе. Більш шубравого денунцияторства, як того яке отсе поповнив калуський польський денунциятор, находячи відтак підмогу в компанї майже цїлої польської преси і не придумаєш! А такою саме затроєною підлою зброєю воює польська narodowa організация не проти одного Щербатюка а проти всеї нашої інтелїгенциї і сьвідомійших селян! Отсе й жерело всяких алярмуючих чуток про „гайдамацтво“, про „бунти“, „револьвери“ „podburzania“ і т. д., в які — сьвято вірить польська публика, захоплена проти-руською манією.

— **Українські процеси.** Минулої середи розбирала київська судова палата справу про українську спілку радомисльского повіту (в Київщинї). Справа ся почала ся ще з листопада минулого року, коли жандармська управа арештувала 20 учителїв Українців, потягаючи їх до одвічальности до 12 статї рос. кар. зак. Судова палата відкинула ту статю і увільнила частину обжалованих, обвиняючи инших по статї з 125 кар. зак. В середу ставали на розправі: учителї Дудич, Садовський, Таргонї, Зорницький, Роговченко, Морченко, Цюра, Федоренко, Савченко, Козлюк, Мищенко і Солинський; двох співобжалованих студентів М. Залїзняка й Мизерницького полїция не вспіла піймати. Як оборонці виступили на розправі харківський адвокат М. Міхновський та київські адвокати, Гольденвязер і Скловський. Через те, що один доказовий сьвідок не явив ся на розправу на внесенє прокуратора відрочено, хоч сему спротивила ся оборона. Значить ся учителям прийдеть ся знов сидїти і то тільки через те, що перекладчик покликаний прокураториєю переклав українські слова „красне писменство“ переклав не словом „белетристика“ але „произведенія освободительнаго (краснаго) содержанія“. На сїм то й опирають ся цїле обжалованє. Внесенє адв. Міхновського, щоб на перекладчика покликати редактора або видавця „Ради“ відкинено, а ролю сю передано чоловікови, якого визначить історичнофільольогічний факультет київського університету. Тепер питанє, чи київські чорносотенні професори вкажуть кого, що пояснив би вкінци слово „красний„ значить у нас те саме що „гарний“, а не „червоний“, бо таке значінє має „красний“ в мові росийській! Куріоз, який є можливий тільки в Росиї, і як в виду сего всякі чорносотенцї можуть ще плести свої теревенї про се, що мова росийська а українська се те саме! — В Прилуках почало ся понедїлок розбиранє харківською виїздною судовою палатою справи про „загальноселянську українську спілку“. — Боронять обжалованих селян: П. Оправхату, П. Рибченка, В. Шкоду, Д. Коваля, В. Копася і І. Латша присяжні повірені М. Дмитриїв і Гретановський та другі. Нинї розбираєть ся сама палата справу сьвященика Олександра Міхновського, обжалованого по 129 ст. карного закону. Боронить адвокат М Міхновський. — Головний воєнний суд зніс присуд в справі убитя полтавського ген. Полковникова, яким усїх обжалованих а між ними, В. Дорошенка, увільнено від вини і кари, переведеть ся отже нову розправу. — В справі „Лубенської самооборони“, за яку держать в тюрми 50 осіб а між ними б. посла Володимира Шемети й його брата Миколу, колишнього видавця „Хлїбороба“, перевів окремий урядник, висланий з Петербурга міністром судівництва перебіг цїлого слїдства. Всї обвинені зажадали зладженя копій з слїдчого материялу, а се забере чимало часу.

— **Під знаком § 305!** За приміром львівської прокураториї, котра веде проти українських редакторів цїлу масу слїдств за провину з § 305, сповнену буцїм-то статями з приводу акту Сїчинського, починає йти й віденська прокуратория, котра зарядила карне доходженє проти п. М. Лозинського за статю з приводу акту Сїчинського, поміщену в віденськім анархістичнім півмісячнику „Wohlstand für Alle“. Тільки коли львівська прокуратория може мати надїю на польську лаву присяжних, то невжеж віденська прокуратория хоче компромітувати ся перед віденською лавою присяжних?!

— **Із невичерпаної хронїки до архіву ц. к. намісника.** Наша держава називаєть ся Австрия і вона — пригадуємо — має також так як деякі инші держави — конституцию. Як би держава мала час поблагословити нею всїх своїх співльокаторів, то... ми би сего не писали. Просто і коротко. Та ми пишемо отсе, бо ми хоч в Австриї, але по судьбі — мешкаємо як-раз в Галичинї, де дотепер обовязує ще звичаєве право. До половини XIX. ст. була Галичина ще духом в Азиї, хоч тїлом в Европі. Тодї се звичаєве право і не разило нїкого. Одначе часи зміняють ся. Побудували желїзниці; комунїкация, торговля, промисл приближує нас до иньших країв держави. Дальше: культурна конкуренция, еманципация розвиває нації. Приходять вимоги нового житя, нових условин, нових законів. А ще як згорблені мужики дізнали ся, що звичаєве право вже і у нас de iure не обовязує!? І домагають ся щораз сильнїйше заведеня нових законів. Державі се і на руку, що Азия сама уступає з Европи. Та ба, держава тут мусить вводити таку борбу із звичаєвим правом як Рудольф І. або Максимілїян І. в середні віки. Ся борба постидала би часом і Дон Кіхота. Виконавцї звичаєвого права мають державу в своїх руках, отже і фізичну силу, а моральну ігнорують — вони-ж проти неї воюють всякими antidot-ами! Се мусїв я сказати, як побачив один зразок борби звичаєвого права із новим австрийським законом. Ся борба заключаєть ся в селї Лагодовій, перемишлянського повіта. Зорганізували ся там оборонцї звичаєвого права проти оборонців австрийського закона. Кілька одиниць проти цїлого населеня. І. Вибори до сойму. Правибори. По новим законам населенє вибрало 4 своїх виборців. І не счули ся, як побило їх звичаєве право. Противники: дїдич Гофмокль, сьвящ. Сахно („твердий“), арендар і ще кількох зависимих від них внесли протест. Вплили, грошї — і нові правибори. Вибрано 4 нових правиборців, які від населеня не дістали й одного голосу. Властителї сеї „побіди“ не хотїли її навіть „оправдувати“ хоч би і брехнею! По що? ІІ. Вибори до громадської ради відбули ся по звичаєвому праву. Як що трохи не дописали, дїдич Гофмокль із о. Сахном ужили „впливу“, щоб перемогти населенє „там висше“! ІІІ. Вибір місцевої шкільної ради. Тричі вибрала громада по закону свойого речника, тричі Гофмокль і Сахно пробували сили звичаєвого права, яке четвертим разом і взяло верх. А громада має писані закони, IV. Громада має стару школу. Валить ся. Отже заходить ся побудувати нову. Купує площу серед села. Приїздить інспектор. Апробує. Кр. шкільна Рада дає 800 К. Пляни готові. Конкуренцию зібрано. Але се було проти звичаєвого права: Гофмокль хоче побудувати школу на своїй площі, дуже мокрій і зовсїм не одвітній на школу, хоче за неї 1.200 К, замість 200 К і спинює будову вже 6. рік. Материял псуєть ся. Громада продає з великою стратою. Дїдич не уступить. А громада має писані закони! — *Б. В.* виборець на жаль тільки після писаного права австрийської держави.

— **Бразилїйські гаразди.** Робітники законтрактовані до будови желїзниці Сан Павльо-Ріо Гранде вертають цїлими масами від тої роботи дуже невдоволені. Обіцяно їм в Европі від 3 до 5 мільрейсів денно. Полакомило ся на ту суму богато, бо думали, що при тій праци щось зложуть і пішлють родині котру полишили; а тут на місци показуєть ся, що не тільки не зложуть, бо удержанє богато коштує, але єще можуть і в довги влїзти. Робітники ті, полишивши родину в Европі не хотять і не суть спосібні до осїданя в характері кольонїстів а і так щож буде самотний на шакри робити. Що робітники зле вийшли, то вина тих, котрі місто з'обовязку дати добрі інформациї, що можна денно заробити тілько а тілько а видати треба місячно майже цїлий заробок, ще вербованє робітників попирали або мовчали про тутешні відносини, вербованю добру цїху надавали. Ті люде повинні бути потягнені до відвічальности. Як ми вже писали, Парана є краєм для осадників-рільників, котрі працюючи з родиною хотяй з початку тяжко, доходять за якийсь час до меншого або більшого добробиту. Робітник самотний, хотяйби при желїзничій роботї, при инших обставинах як тепер, і кілька соток, (хотяй трудно) за якого півтора року зложив, то ледви вистарчить то, на поворотну подорож. А деж його тяжка праця? З чим він верне домів? Тільки пише наша куритібська „Зоря“. Те, що ми припускали, на жаль здїйснило ся! Вшехпольський еміграційний гумбуг з гр. Легоном, який роблено навіть під патронатом краєвих властий, знов вийшов на горе бідним людям. Не знаємо, чи й тепер ще виступлять пп. вшехполяки з рекрімінациями на „paraści Dila“.

— **Утеча розстріленого.** Петербурські часописї доносять про небувалу утечу розстріленого. Дня 1-ого липня ведено перед апеляцийним судом петербурського сенату процес проти якогось Люста, якого обжалувано за співучасть в розрухах в балтийських провінциях. Люста засуджено на смерть через розстріленє. Присуд виконано на другий день. Пробитий дванацяти кулями упав Люст непритомний на землю. Та незабаром відзискав притомність, а користаючи з того, що військовий відділ тимчасом віддалив ся, утїк з місця егзекуциї та заховав ся до поблизької хати. По кількох днях, як рани трохи підгоїли ся, хотїв втїкати, але його пізнано і полїция арештувала його. Тепер засуджено його в друге на два лїта тюрми, порішуючи однак рівночасно, щоб предложити цареви просьбу о помилуванє.

— **Ювилейні 5-коронівки.** З нагоди торжества ювилею 60 лїтного правлїня цїсарського вичекано сего року 20. 10. 5. і 1-коронівки а також і новоустановлену монету 100 коронівкову. До виданих вже ювилєйних 20. 10. і 1-коронівок прилучають ся тепер ювилейні 5-коронівки, котрі оногдї пущено в курс. Аверс монети прикрашує цїсарське погрудє, зладжене після моделю проф. Маршаля, а реверс є твором проф. Стефана Шварца. Видно на нїм стать в розвійнім одязї, що в правій руцї держить лаврову галузку а лївою вкузує на цифри лїт 1848—1898. Крім корони й означеня вартости монети є ще на нїй напись: „Duodecim lustris gloriose perectis“. Ювилейні 5-коронівки можна виміняти за звичайні в австро-угорськім банку і єго філіях та у всїх урядах податкових.

— **Нещасні пригоди.** Страшна пригода лучила ся передвечера в Бориславі на копальни „Жанета“, що є власностию тамошного бурмістра, Шуцмана. При спусканю толока до отвора сверлового толок задержав ся на ушкоджених рурах, а линва розвивала ся сама. Вертїльник післав тодї двох помічників, щоби навинули линву на бубен. Наразтолок посунув ся в рурах і потягнув линву за собою, а линва захопила одного робітника поміж ноги і розтяла єго вздовж на двоє. Робітник той згинув на місци, а другого якому линва зломила ногу, відвезено до шпиталя. — При будові одної з камяниць при ул. Театинській упав вчера з руштованя ІІ-го пов. 45 лїтний муляр Лев Матусевич та зломив собі руку. Раненого заосмотрила ратункова стация. — Дня 4. с. м. наїхав поїзд особовий їдучий з Динова до Переворска на рампі коло Каньчуги на віз однокінний так нещасливо, що машина розторошила цїлу передну часть воза а сидячого на нїм візника ударила в сам хребет і відкинула на яких пять метрів на бік. Дївчину, що сидїла на возї вхопило за одїнє і волочило нею яких 10 до 15 метрів та замітало нею шутер і цїлу страшно покалїчило на цїлім тїлї. Візника тяжко раненого відвезено до шпиталю в Ярославі а дївчина мабуть вже померла.

Оповістки:

Календар. в суботу: Єрмія (лат. Антонія з Пад.) Позавтра, в неділю: Сош. св. Духи (лат. Св. Тройцї).

☐ **Репертуар львівського руского театру в Вижници.** Саля власна (в огородї п. Фріста).

В неділю, дня 14. червня с. р. „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, народний образ зі сьпівами і танцями в 5. дїях М. Старицького.

В понедїлок, дня 15. червня с. р. „Ревізор з Петербурга“, голосна комедия в 5-ох дїях М. Гоголя.

Білєти продає в Вижницї і Кутах торговля п. Москви. — Початок точно о годинї 8-ій вечером.

☐ **Відчит в „Академічній Громадї“.** Дня 5-го червня читав в „Академічній Громадї“, ст. Каїров „Про рїжницю між старим а новим українством“, дня 6-го червня читав знов д. Владиміров „Про дїяльність социяльістичних партий в росийськім революцийнім руху. Нинї знов виголосить в льокали тов-а (ул. Кохановського ч. 1 Д.) відчит проф. С.-Петербурського університету, Е. А Вольтер „Про культурний і національний розвиток Литовців“. Добр. Вольтер, що отсе загостив до Львова є відомим ученим і дїячем литовським, а до того головою кружка для українознавства при петербурськім університетї. Початок о год. 7-ій. Вступ вільний.

> **Важна вість з Руского товариства педагогічного.** Сими днями прийшло до сего товариства письмо від одного сьвященика станиславівської епархії, який не бажає собі виявленя свого імени, але позволив то своє письмо подати до прилюдної відомости: „Минувшого тижня, їдучи до Львова, звернув я увагу з вагону на гарний великий будинок з признаками нашого стилю. Перед перестанком Кульпаркова поїзд їхав повільнїйше, тож я з вдоволенєм любував ся видом сеї замітної будови. Оден старший гімназияст, що їхав разом зі мною, пояснив менї, що се новий будинок бурси Руского товариства педагогічного імени блаж. пам. Кардинала Сильвестра Сембратовича під покровом Архістратига Михаїла. І серце моє наповнило ся великим вдоволенєм, що ось у Львові Русини здвигають нову кріпость — приют для нашої молодїжи, на гарнім, здоровім місци. Хто буде їхати сюди, той мусить знернути увагу на сю особлившу будову! Не для самохвальби, але для заохоти другим, кажу, що доси міг я зі своїх скупеньких доходів набути лише оден скрипт довжний на 100 корон на будову сеї бурси, але тепер, побачивши сей будинок, заявляю, що зачну ратами сплачувати другий, і по можности що місяця, доки жити буду, буду присилати по кілька корон на Руське товариство педагогічне! Поки-що, прошу менї прислати одну книжочку з чеками (10 штук.)“. — Подаючи сей лист щирого патріота до прилюдної відомости, висказуємо надїю, що неоден патріот піде в його слїди і тим дасть можність покінчити сю конечно потрібну будову до осени. В бурсї виховуєть ся доси 230 учеників в правдиво патріотичнім, релїгійнім і моральнім дусї і та бурса тїшить ся повним довірєм Їх Ексцел. Митрополита, що удержує в нїй 12 питомців своїм власним коштом. — *Комітет будови бурси.*

☐ **Авдиєнції в намісника.** Намісник з приводу виїзду до Відня не буде давати авдиєнций в неділю (14 с. м.), ві второк (16 с. м.) і в середу (17 с. м.)

☐ **Господарське віче.** В понедїлок дня 15 червня о год. 4 пополудни відбуде ся в дворі в Чертежи віче господарське з отсим дневним порядком: 1) Вступне слово про господарку взагалї; 2) Поступова господарка; 3) Товариство „Сїльський Господар“; 4) Кооперация і її приміненє в господарстві рільнім; 5) Каси позичкові і товариства кредитові; 6) Дискусия над тими рефератами. Вступ нїчим необмежений. За комітет: — *Василь Сїдельник.*

☐ **Загальні збори членів товариства „Селянська Рада“ в Долинї** відбудуть ся в Долинї в четвер дня 25 червня, ср. о годинї 11 перед полуднем в салї читальнї „Просьвіти“ (старий суд). Рівночасно з покликом на сї збори просимо виповнити давні залеглости, вступати в члени і приєднувати товариству нових членів. — *Видїл товариства „Селянська Рада“ в Долинї.*

☐ **Сокільська прогулька.** Львівський „Сокіл“ уряджує в понедїлок Зелених сьвят прогульку до павільона в броварі Грунда (Лисиничі), де крім танців при музиці будуть гри в мячі, обручі, товариські забави, перегони мужчин і пань за нагородами, кіш щастя, штучні огнї і т. д. Початок забави о год. 3·30 по пол. П. Т. учасники прогульки платять 40 сот. вступу, Пп. академики і гімназияти 30 сот. Богата програма, забави і принадна околиця (напротив павільона під лїсом стоїть нова стация желїзнична) кажуть надїяти ся, що львівські П. Т. Українки і Українцї численно загостять на сю першу сего року сокільську забаву, а забавовий комітет ручить, що всї П. Т. прогульковцї будуть вдоволені. Гаразд! — *Комітет.*

> **Звичайні загальні збори філії Руского товариства педагогічного в Коломиї** відбудуть ся в четвер 18-го червня н. ст. с. р. точно о год. 3-ій по полудни в хатї товариства, при ул. Франц Йосифа ч. 41 (каменица коло міського парку), з отсим порядком дневним: 1) Справозданє уступаючого видїлу, а то: секретара, касиєра, управи бурси, управи семинарийних приватних курсів, управи школи для неграмотних, та комітету будови власного дому, 2) Дискусия над справозданєм уступаючого видїлу, згл. абсолютория, 3) Вибір нового видїлу, 4) Внесеня та інтерпеляциї. За видїл філії товариства педагогічного в Коломиї: *Іван Раковський*, голова, *Лев Гнатишак*, видїловий.

> **П. Софія Лопатиньська** зложила дня 10 с. м. в львівській консерваториї державний іспит з музики. 765 1—1

☛ **Додаток.** З нинїшним числом розсилаємо катальог видань Руського тов. Педагогічного.

Урядові вісти.

§ **З краєвої ткацької школи в Короснї.** На курс науки в краєвій ткацькій школї в Короснї, який пічнеть ся дня 1 вересня, можна вписувати ся вже тепер. Условини принятя є такі: 1) покінченє з добрим успіхом бодай народної школи і або відповідне до того образованє, добуте в иншій спосіб; укінчений 14-ий рік житя та відповідний до того фізичний розвиток. Школу сю засновано в 1889 р.; удержує її край. Має вона 43 коросен та всякі прибори. Через практичну й теоретичну науку образує школа в ткацькім званю на майстрів і заводових ткачів а також подає молодїжи, яка посьвячуєть ся ткацькому званю всї відомости, належні до веденя ремесла. Наука безплатна; до того-ж ученики одержують потрібні прибори письменні, рисункові і книжки а за практичні працї, виконані в робочих селах, грошеві нагороди. Наука тревае 2 згл. 3 роки. Убогі й пильні ученики можуть удержувати підмоги з краєвих фондів. Близших інформаций удїляє управа школи.

§ Вписи на перший рік мужеської учительської семинариї у Львові відбудуть ся дня 3-го липня с. р. від год. 3—5 по полудни, а вступний іспит д. 4 липня від 8-ої год. рано.

§ Доповняючий вибір одного члена ради повітової в Збаражи з сільських громад розписала президия ц. к. намісництва на день 28-ого липня.

Дорогі Земляки!

Руське Товариство педаґоґічне у Львові, стоячи вірно при своїй провідній ідеї, що лиш осьвіта і вихованє в народнім дусї є наймогутнїйшою підоймою і найпевнїйшою запорукою відродженя і культурного розвою, від 27 лїт працює в тім напрямі. Коли зберемо результати сеї працї с. є число філїй (41) інститутів і бурс, приватні школи дальше курси для неграмотних у Львові і на провінциї, курси руської мови для руської молодїжи з польських шкіл, дальше учительські конференциї, кружки педаґоґічні, відчити і виклади, вкінци видавництва с. є обі часописи „Учитель“ і „Дзвінок“ і біблїотеку для молодїжи (144 томиків) — коли отже зсумуємо всї позициї — то прийдемо до висновку, що Товариство сповняє свої обовязки і завданя щиро і ревно та після своїх сил інтензивно.

Однак пригляньмо ся, чи і друга сторона, чи і цїла суспільність, для добра котрої Товариство працює, рівнож щиро сповняє свої обовязки зглядом Товариства. Здавало би ся, що Товариство, котре поставило собі так високу і благородну цїль, найде загальне признанє і підмогу цїлої суспільности, що кождий Русин і Русинка що бажає красшої долї і будучности свому народови, причинить ся до сего, хочби найменшим датком. Та чи так воно є, пізнаймо по дїлах.

Передовсїм гляньмо на число членів. За 27 лїт свого єствованя Товариство зєднало собі 4153 членів. На поверх три мілїони Русинів, найшло ся ледви 4153 одиниць, котрі зрозуміли вагу і значінє Товариства, а і з тих на жаль більшість не почуваєсь до обовязку складати щорічної вкладки, а чейже ся вкладка так низька (2 кор. річно для інтелїґентів, а 1 кор. без вписового для міщан, селян і робітників), що навіть для найбіднїйшого не стануть тягаром.

А тепер перейдїм, як і о скілько зазнають підмоги у нашої суспільности наші аґенди. — Головний видїл у Львові удержує велику бурсу, котрої сам чинш виносить річно 13.000 кор. Тому Товариство ще в р. 1906 приступило до будови власного дому, де найде приміщенє 250—300 бідних бурсаків. Кошта сеї будови обчислені на 354.000 кор. — Здавало би ся, що цїла суспільність поспішить бодай з сотиковими датками на сю цїль, тим часом до 1. червня 1908 р. зложила наша суспільність ледви 44.462·72 кор. і будова до нинї ще недокінчена. Вправдї будинок вже під дахом і робота йде дальше, та до марта 1909 р. бурса буде вже цїлком готова, але се лиш заслуга кількох соток одиниць, котрі нераз відмовляють собі куска хлїба, аби лиш своїм грошем прислужити ся народній справі.

Майже ті самі люди зложили в 1907 роцї 356011·— кор. на инші цїли Товариства т. є на удержанє приватних шкіл і курсів язика руського і курсів для неграмотних. Що правда 6011·35 кор. се значна сума, але що се значить супроти наших потреб і видатків, котрі поносимо на удержанє школи видїлової, якої кошти мимо значної підмоги соймової кінчимо дефіцитом, а ще більше на удержанє семинариї, котра дістає лиш 1000 кор. субвенциї від сойму та задля убожества учениць і низьких оплат, приспорила Товариству великий недобір, бо аж 6380·69 кор. А сеж чейже одинокі руські школи в краю!... Єсли не збільшаємо числа шкіл, то бодай істнуючі забезпечім материяльно так, аби не потребували бороти ся з вічними недоборами. При тім треба згадати, що сї школи містять ся в чужім будинку і до недавна заходила обава, що в найблизшій будучности можуть найти ся без даху, на бруку.

Також наші видавництва, книжочки, котрі суть дуже цїкаві, становлять добірну лєктуру не лиш для молодїжи, але і для народу — однак не мають такого покупу, який повинні би мати.

От і так сповняє свої обовязки наша суспільність, а довги Товариства ростуть. А чейже Товариство — се власність суспільности, а його потреби — се потреби цїлого народа. Сим недомаганям доконче треба зарадити — а рада тут одна!

Вступайте як найчисленнїйше в члени Товариства, в ряди його робітників, та помагайте йому материяльно і морально. Нехай кождий з нас: великий чи малий, богатий чи бідний, уважає собі за обовязок і за честь помочи Товариству педаґоґічному після змоги. Без помочи і співучасти цїлої суспільности нема мови о дальших успіхах, о переведеню завдань і змагань Товариства. Тому не жалуйте датків хочби найдрібнїйших на цїли Товариства, а передовсїм на школи. Поспішіть також з помочию гурткови львівських Русинів, котрі з нагоди 25-лїтного ювилея Товариства і 60-лїтного ювилея нашого монарха заходять ся коло придбаня для шкіл Товариства будинку при вул. Сикстуській ч. 47, де сї школи доси містились з ласки комітету театрального. — Ширіть видавництва Товариства, чим прислужитесь справі народній і Товариства. А передовсїм не забувайте на школи. „В школї наша будучність“ нехай буде кличем кождого Русина і Русинки.

Передовсїм звертаємо свій поклик до нашої молодїжи, котра вже тілько дала доказів, що справи педаґоґічного Товариства лежать їй дуже на серцю і придбала складками в своїх кругах і серед нашої суспільности богато датків на школи і бурсу.

Найпаче звертаємо ся з горячим зазивом до сегорічних матуристів, які здавши славно іспит зрілости мають можність тепер при ріжних нагодах аґітувати за нашим Товариством.

Сподїємо ся також, що і прочі тямущі старші ученики, а особливо питомцї наших бурс і інститутів в часї вакаций придбають щедрі жертви і тим покажуть, що добре розуміють вагу народної осьвіти і вихованя. Нехай лише звернуть увагу на се, кілько то жертв заходом молодїжи польської здобуває собі Тов. „Szkoła ludowa“ або подібні товариства чеські, хотяй Чехи є в тім милім положеню, що мають краєве шкільництво у своїх руках.

Колиж ми не маємо найменшого впливу на веденє цїлого нашого шкільництва в народнім дусї, тож мусимо сповнити сьвятий обовязок супроти народа, удержуючи бодай частину молодїжи при наших народних ідеалах.

Для вигоди Вп. жертводавцїв посилаємо наші чеки, а єсли би хто бажав ще більше чеків, просимо звернути ся до канцеляриї „Руського Товариства педаґоґічного у Львові, вул. Сикстуська ч. 47.

Видїл.

Зїзд Товариства торговельно-промислового „Сокільский Базар“ стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за місяць май.

Торг в маю був в товарах . . .	655·38 с.
а з трафікою тютюну о 3522·20 сот. більший чим в маю минулого року.	
В маю вплинуло на вкладки . .	2532·— „
„ „ на удїли . . .	200·— „
„ „ на фонд резерв. .	4·— „
„ піднято вкладок . . .	149 „
Стан вкладок з днем 31/V 1908 р. .	15091·08 „
„ удїлів „ „ . . .	3194·— „
„ фонду резервового . . .	168·— „
Загально було приходів в маю . .	8724·50 „
„ „ розходів „ . .	8399·17 „
Оборот касовий	17123·67 „
В маю набувало товарів в склепі осіб	62712·— „
„ „ тютюну „ „	3905·— „
„ було з иншими орудками „	85·— „
Разом було в склепі	6702·— „

В члени Товариства приступили Вп. п. Б. Кушніренко урядник „Днїстра“ з 1 уд. А. Іщак богослов зі Львова з 4 уд. Товариство „Земля“ у Львові з 8 удїлами. Всїх членів є доси 85 з 149 деклярованими удїлами на суму 3725.

Порука членів є дворазова. Вписове виносить 2 К удїл 25 К стопа процентова від вкладок 5%. Товариство має один склад у Львові і носить ся з гадкою заложити філїї на провінциї. З надвижок капіталу оборотового має Товариство будовати доми у Львові і на провінциї з великими салями. З чистого зиску признає Товариство що року 5 прц. на торговельно-промислові бурси.

Дирекция Товариства „Сокільский Базар“ у Львові ул. Руська ч. 20.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 12. VI. Мінодора Степанів, Вишнїччик; Мария Кочерган, Яворів; Олїмпія Лебедович, Любича княжа; д-р Константин Ікалович, Болехів; о. Теофіль Щуровський, Липовиця; д-р Еміль Савицький, Тернопіль; о. Петро Ілевич, Городок н. Дн.; Григорий Гуменюк, Тернопіль; Николай Домбровський, Рибно; Стефан Курилас, Патрилів; о. Григорий Паньчишин, Гологори.

Поручаєсь цукорню я. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Баторня ч. 10, котра виробляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштописи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 35—?

ФРАНЦ ЙОСИФ гірка вода Найлучше відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

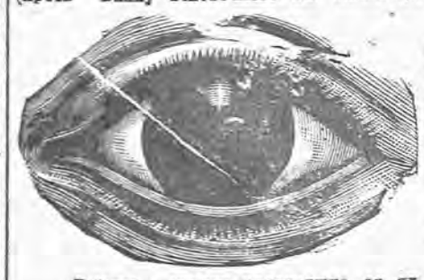

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Студент укінченої VII кл. ґімназ. пошукує сейчас занятя на провінциї, а передовсїм в горах. Ласкаві зголошеня прошу слати на адресу: „M. C. A. Instr.“ — Збо-752 рів poste restante. 2—2

Видавництво часописи „НА РОЗСЬВІТІ“ в Станиславові просить о вирівнане належитости за побрані в 75 коміс числа. 3—3

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 3—10

Фільварок 181 морґів продає ся і парцелює ся партиями по кілька морґів. Відомість Львів Ринок 40. 754 2—?

„Отче наш“

в читанях.

Написав свящ. Олександер Коренець, катехит в Стрию. Жовква 1908. З печатнї оо. Василиян. Стор. 104 м. 16 кн. За дозволом гр. кат. Митр. Ординарята. Цїна 60 сот. вже з пересилкою почтовою. Дістати можна у автора в Стрию ул. Кохановского ч. 4 або в книгарни тов. ім. Шевченка. 753 2 3

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ

ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Баторня ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО

АМЕРИКИ

і

КАНАДИ

Лінїя КУНАРД

найскорше

Поясненя удїляє безплатно Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 12—26

Singer-a

МАШИНИ ДО ШИТЯ

треба купувати лише в наших склепах, котрі можна розпізнати по низше поданім знаку:

Нїхто не повинен йти на слїпо за оголошенєм, що не мають иншої цїли як через над'уживанє назви „Singer“ ввести на торг з'ужиті уже машини. Наших машин до шитя не даємо відпродавцям, лише прямо продаємо потрібуючій П. Т. Публицї.

Singer & Co.

Акц. Тов. машин до шитя

Львів, Галицька ч. 2.

Філїя: Городецька 30.

14. 118—?

Одинока руська

ЛІТОҐРАФІЯ

Андрія Андрейчина

Львів, Коперника 30.

Краєвий Союз кредитовий

у ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видає для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк.	по 10 с.
„ лїквідацийна	„	„ 8 „
„ щадн. вкладок	„	„ 10 „
„ членськ. удїлів	„	„ 10 „
„ довжників	„	„ 8 „
Реєстр членів	„	„ 10 „
Інвентар довжників	„	„ 5 „
„ вкладників	„	„ 5 „
„ удїлів	„	„ 5 „
Зголошеня о позич.	шт.	„ 2 „
Вакази умор. позич.	„	„ 2 „
Касові асиґнати	„	„ 1 „
Заяви членства	„	„ 1 „
Місячні замкненя рах.	„	„ 2 „
Річні зам. рах. і білянс	„	„ 10 „
Удїлові книжочки	„	„ 5 „
Вкладкові книжочки	„	„ 10 „
Взірцеві статути	„	„ 20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	„ 4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків діловодства від стемпля	„	„ 4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.	„	„ 4 „

Від 20 лїт

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 2[illegible], 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 2[illegible], 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, кази на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 8 мая ч. 5.

668 10 30

МАШИНИ до виробу цементових дахівок поручає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ОГОЛОШЕНЄ.

Надзвичайні загальні збори, повітового товариства кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 26 червня 1908 р. о год. 12 в полудне в Старім Самборі з слїдуючим порядком дневним:

1. Зміна статуту.
2. Відчитанє звіту контрольора.

755 3—3 *ДИРЕКЦИЯ.*

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ

в ПЕРЕМИШЛИ

радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер можемо вляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.

748 5—? *ДИРЕКЦИЯ.*

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно в'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають

Касвін і Рогашин, **банковий дім і контора виміни в Станиславові.**

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугуюся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнники даром і оплатно.

Йосиф Іваницкий

механік і специяліст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ“

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,[illegible]00.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Аґентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 303 14—44

ОПОВІЩЕНЄ.

Дирекция Товариства „ТРУД“ у Львові Ринок 39 оповіщує, що від 1 вересня б. р. буде до обсадженя 10 місць в Бурсї Товариства. Приймаємо кандидатки, котрі укінчили 14 р. житя на 3-лїтний курс, який обіймає науку шитя і крою біля, шитя і крою суконь та науку гафту ручного. Услівя за цїле удержанє і науку 28 кор. місячно, вписове 8 кор. і одноразово 4 кор. за зужитє меблїв.

Оплата в III. роцї може бути знижена. До поданя долучити належить метрику і сьвідоцтво укінченої принайменше V. кл. шк. нар. 756 4—5

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обємі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

ОГОЛОШЕНЄ.

II. Загальні річні збори Тов. „Краєвий Союз господарско-молочарский, стовар. зареєстр. з обм. порукою в Стрию“ відбудуть ся 29 червня с. р. о год. 10 рано в сали „Народного Дому“ в Стрию.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ:

I. Отворенє зборів і відчитанє протоколу послїдних загальних зборів.
II. Огляд дїяльности і орґанїзация пасїчництва.
III. Справа продажи масла.
IV. Вибір Ради Надзираючої, потвердженє Дирекциї і Комісиї ревізийної.
V. Внесеня.

766 1—1 *ДИРЕКЦИЯ.*

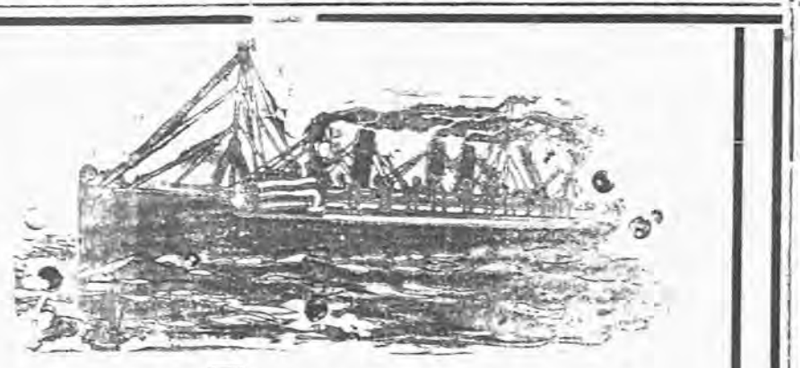

до Америки

Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини

найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD

В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:

Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·36	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·35*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Гарні подаружки на Св. НИКОЛАЯ і КОЛЯДУ

поручає

Руске Товариство Педаґоґічне,

яке видало богато красних книжочок з мальованими образками для малих дїточок, а також богато книжок з гарними образками для молодїжи і селян.

Замовляти можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка ул. Театральна ч. І.; в канцелярії Руского Тов. Педаґоґічного ул. Сикстуска ч. 47. і в склепі Тов. „Взаїмна поміч учительска“ в Коломиї (Народний Дім) і у всїх книгарнях на провінції.

Вписуйте ся в члени Рус. Тов. Пед., яке закладає та удержує рускі школи і бурси.

Вписове 1 К, вкладка річна 2 К. Селяни і міщани платять лиш 1 К.

Читальні народні і селяни дістають значний опуст.

Катальоґ видавництв Руского Тов. Педаґоґічного,

виданий в грудни 1907 р.

Руске Товариство Педаґоґічне, яке істнує вже 25 лїт, видає своїм накладом книжки для дїтий в віці передшкільнім, для школярів шкіл народних, для молодїжи шкіл середних, популярно-наукові повістки для народу, а також і популярно-наукові розвідки для учителїв. Книжочки для молодїжи завначені зьвіздкою поручила Висока ц. к. Рада шкільна краєва для бібліотек шкільних і на нагороди пильности для дїтий. Всї наші повістки поручаємо до читалень народних.

I. Образкові книжочки для дітий.

Ч.		Кор.
* 26.	Наші звірята, опр.	—·80
* 96.	Дітвора, опр.	1·—
* 97.	Звірята домашні, опр.	—·80
* 98.	Приятелї дітий, опр.	1·20
* 99.	Ах, яке хороше, опр.	2·—
*100.	Для розривки, опр.	1·20
129.	Око в око	1·—
130.	Крізь трав килими	1·—
131.	З Царства звірів опр.	1·50
132.	Літною порою, опр.	1·50
133.	Діточі вигадки опр.	1·50
134.	Від весни до весни опр.	2·—
137.	Веселий сьвіт	—·60
138.	Дикі звірята в образках і віршах	—·60
139.	Книжочка Стефуні	—·60
140.	Мамин дарунок	—·60
141.	Приятелї чоловіка	—·60
142.	Татів дарунок	—·60

II. Ілюстровані байки та оповідання.

* 58. і 68.	Казки народні, ч. I. і II. по 50 с., опр.	—·70
	Казки народні, ч. I. і II. разом опр.	1·30
* 62. 69. 75. 76.	Казки Андерсена Ч. 2. 3. 4. 5., бр. по 50 с., опр.	—·70
* 65.	Міров: Пригоди Дон Кіхота, бр. 80 с., опр.	1·10
* 66.	Байки братів Ґрімів, бр. 50 с., опр.	—·70
* 84.	Др. М. Пачовский: Народні думи ч. I. бр. 40 с., опр.	—·60
*107.	„ Народні думи ч. II. бр. 55 с., опр.	—·80
* 84. 108.	„ Народні думи ч I. і II. разом опр.	1·30
*101.	Їсте-Франко: Лис Микита, третє цілком зміпене вид., бр 1 К., опр.	1·30
*109.	Робінзон великий ілюстр., бр. 1·80 опр.	2·20
116.	Життє і слава Тараса Шевченка, образок сценічний, бр.	—·30
*117.	Калитовский: Подорож сьв. Николая, драматична гра, бр.	—·20
*118	Іван Кокоруда: Спомини з Атен з ілюст. 1 К 80 с., опр.	2·10
123.	Свен Гедін: Крізь пустиню Азиї, ч. I., бр. 1 К, опр.	1·30
124.	Свен Гедін: Крізь пустиню Азиї, ч. II., бр. 1 К, опр.	1·30
125.	Свен Гедін: Крізь пустиню Азиї ч. III., бр. 1 К, опр.	1·30
126.	Свен Гедія: Крізь пустиню Азиї ч. IV., бр. 2 К, опр.	2·30
135.	Билина про Ілию Муромця і его славні подвиги бр.	—·16

III. Книжки для шкільної молодіжи і для народу.

* 1.	Молитвенник народний, нове розширене видання по 50, 70 с. і	1·—
* 3.	Китиця желань, третє розширене видання, бр. 40 с., опр.	—·60
* 13.	Т. Шевченко: Кобзар для дітий, друге попр. видання, бр.	—·30
* 14.	Гордієнко: Картагинці і Римляне, бр. 40 с., опр.	—·60

Ч.		Кор.
*	29. Мальота: Без родини, друге видане, бр. 80 с., опр.	1·10
	38. Дяшрова-Чайка, Коза-Дереза (дїточа оперетка)	1·—
	39. Мапа етнографічна Руси-Украіни	—·40
*	50. Др. О. Макарушка: Короткий огляд руско-утраїньского письменьства від XI—XIII столїтя, бр. 40 с., опр.	—·60
*	54. Тарас Шевченко: Кобзар, бр. 2 К., опр. 2·50 К., опр. в пол.	2·70
	59. Др. Ів. Франко: Коли ще звірі говорили, бр. 80 с., опр.	1·10
*	61. В. Лебедова: Малї герої, бр. 50 с., опр.	—·70
*	67. Ів. Снїлка: На чужинї, бр. 40 с., опр.	—·60
*	72. М. Коцюбиньский: Оповїдаки, бр. 40 с., опр.	—·60
*	73. О. Катренко: Оповїдання, бр. 40 с., опр.	—·60
*	74. Василь В—р: Подорож до краю аґлїнутів, бр. 50 с., опр.	—·70
*	77. А. Кримский: Переклади, бр. 40 с., опр.	—·60
	78. Образки і сторнї України-Руси, бр. 50 с., опр.	—·70
	79. Д. Н.: Мамин-Сибіряк, дитячі оповїдання, бр. 30 с., опр.	—·50
	80. Ст. Пятка: На прїчках бр. 30 с., опр.	—·50
*	82. Марта Борецка, трете видане, бр. 40 с., опр.	—·60
*	86. Гр. А. Толстой: Казки, бр. 40 с., опр.	—·60
*	87. О. Коницький: Поєми, бр. 30 с., опр.	—·50
*	89. М. Вовчок: Інститутка, бр. 40 с., опр.	—·60
*	90. Дивні пригоди Комаха Санґвіна, ч. I., бр. 48 с., опр.	—·70
*	91. Е. Ярошиньска: Перша китичка для малих дївчат, бр. 20 с., опр.	—·40
*	92 Малий сьпівашик, бр. 20 с., опр	—·34
*	93. Клавдия Лукашевич: Серед цьвітів, ком в 2 дїях, бр. 14 с., опр.	—·30
*	94. Е. Ярошиньска: Друга китичка для малих дївчат, бр. 20 с., опр.	—·40
*	91 94 Е. Ярошиньска: Перша і друга китичка для малих дївчат разом оправлені	—·60
*	95. Шекспір в новістках, бр. 30 с., опр.	—·50
*	102. Короленский: Дві могилї, бр. 18 с., опр.	—·32
*	103. Анґлїйскі казки, бр. 24 с., опр.	—·40
*	104. Е. Ярошиньска: Новістки, бр. 24 с., опр.	—·40
*	105. Віра Лебедова: Мами, бр.	—·20
*	106. Др. І. Франко: Абу Казимові пашї, бр. 60 с., опр.	—·90
*	108. Збиточник Їумфі — з анґлїйского, бр. 70 с., опр.	1·—
*	109. Робінзон великий, бр. 1·50 К., опр.	1·80
*	111. А. Гаїбів: Байки, бр.	—·10
	112. Істория куска хліба — з французского, бр. 50 с., опр.	—·70
*	114. Збірка оповідань, бр. 40. с., опр.	—·60
	115. Кіплїнґ: Б Джунґлях, бр. 1 К., опр.	1·30
	119. К. Гриневичева: Легенди і оповідання бр. 30 с., опр.	—·50
	120. І Б. Двоножний звір бр. 40 с., опр.	—·60
*	121. За Амічісом переклав В. Шухевич: Записки школяря бр. 40 с. опр.	—·70
*	122. Джонатан Свіфт: Подорож Їулївера до краю великанів, бр. 50 с., опр	—·70
	127. Е. Ярошиньска: Заповіт (збірка оповідань) бр. 30 с., опр.	·50
	128. Уличник (з французского, перекл. А. Крушельницкий бр. 1 К 10 с., опр.	1·10

Ч.		Кор.
II. і VI	В. Чайченко: Олеся, Дума про княгиню Кобзаря, брошур. по	—·10
V.	Дніпрова Чайка, Писанка, бр. по	—·10
	О. Федькович: Вибір поезий, додаток до ч. 24. „Дзвінка“.	
	„Дзвінок“, брошуровані річники по	4·—
	„Дзвінок“ „ „ з р. 1906 по	6·—
136.	Японьскі казки (друкують ся).	

IV. Підручники шкільні.

31.	Сальо, Пенос — учебник для III. кл. ґімн., нове вид. опр.	1·60

V. Книжки до біблїотек для учителїв

2.	Кельнер: Коротка істория педаґоґії, бр.	—·60
19.	Др. М. Пачовский: Билини і думи, бр.	—·20
30.	А. Ґлодзїньский: О урядженю і веденю шкільного огорода, бр.	—·50
32.	Kokurewicz: Podręcznik dla kancelaryi szkolnej, бр.	—·60
36.	Др. Мандибур: Олїмпія, бр.	—·40
40.	Б. Барановский: Приписи до іспитів, бр.	—·40
	Проф. Ф. Паульсен: Короткий огляд істориї нїмецких унїверситетів, бр. по	—·30
	Альманах „Учителя“: Збірка популярно-наукових розвідок, бр.	1·—
	Др. Ст. Рудницкий: Нинїшна ґеоґрафія, бр.	—·50
	Др. Ст. Рудницкий: Дещо з нашої популярно-природописної лїтератури, бр.	—·40
	Ів. Верхратский: Рецензия книжки „Руска правопись зі словарем“, бр.	—·20
	Др. В. Левицкий: Машини олектростатичні з ілюстр., бр.	—·50
	„Учитель“, брошуровані річники від 1890—1903 р. по	2·—
	„Учитель“ „ „ з 1904 і 1905 по 4 К і 1906 р. по	6·—
	Др. Ів. Копач: Що то таке людске думане, бр.	—·60

Увага. Найлїпше є післати гроші вперед, переказом, бо за послїплатою дорожше коштує почта.

На нагороди пильности має Товариство Пеґагоґічне на складї гарні медалики і образки з молитвами і без, сотка по 1 К, 1 К 50 с, 2 К і 3 К.

На нагороди пильности достарчає Тов. Пед. також польскі книжочки, апробовані Вис. ц. к. Радою шк. кр.

Замовляти можна в Рускім Товаристві Педаґоґічнім ул. Сикстуска ч. 47, в Книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка ул. Театральна ч. 1, в склепі Тов. „Взаїмна поміч учит.“ в Коломиї (Народний Дім) і у всїх книгарнях в краю.

Ч. 131. Львів, субота 13. н. ст. червня (31. ст. ст. мая) 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	24 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки),

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрикі „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Конець „польської інтриґи“.

Під уміщеним у горі заголовком помістив професор Мих. Грушевський в 136 ч. „Кіевской Мысли“, поступового київського дневника, замітну статю на тему польсько-росийсько-українських відносин. Нашим читачам буде цікаво познакомити ся з сим замітним голосом. Тож подаємо сю цілу статю в перекладі. Вона звучить:

Страшний привид, що так довго мучив „истинно-русску“ уяву, малював йому постать зрадливого Поляка, який сіє розбрат та інтриґу серед „единаго русскаго народа“, вбиває клин між „двумя русскими народностями“ та одну з них затроює ідеями „сепаратизму“, окремої української народности, самостійної української мови — нарешті щез. Серед „славянської сімії“ нема більше ворогів „русской идеи, і можна без страху притиснути до „Істинно-руських“ грудий реакціонерів та обскурантів всіх славянських народів, не боячись, що серед них знайдеть ся ворог „русскаго дѣла“. Істинно-русскі та істинно-польські люде подали одно одному руки по всій лінії. Страшна мара щезла назавжди.

Правда — в дійсности вона і була тільки марою. Всї балачки про „польську інтриґу“, яка ніби-то витворила новітний український рух або підтримувала його, були або сьвідомою неправдою або — в кращому разї — вивченою фразою, яка уперто повторювалась, будучи позбавленою всякого здорового змислу. Неможна уявити собі чогось більш невідповідного інтересам аграріїв, консервативної і клерикальної шляхти, яка представляє польські елементи, польське володінє і польські традициї на українській териториї, ніж прогресивне і демократичне сучасне українство. Його змаганя вернути права людини українському демосови як головному представникови українського народу, допомогти його культурному та економічному підємови, національному і громадському самоозначеню — увесь час були дияметрально протилежні клясовим і національним інтересам представників польського володіня. І через те аґрариї південно-західного краю не переставали турбовати росийське начальство доносами на українство і проханями побільшеної охорони проти ніби-то задуманих українськими аґітаторами „народних повстань“, а австрийські Поляки, на яких головним чином припадало обвинуваченє, що вони „вигадали і підтримували“ українство, не переставали обвинувачувати австрийську бюрократию за те, що вона по злобі, бажаючи ослабити позицию польсько-шляхотського елементу в Галичині, „винайшла галицьких Русинів“. Вони також закидали австрийське правительство домаганями побільшеної охорони, військового стану, шоб задушити ненависний для них національно-социяльний рух українських мас, який зростав за останні десятиліття поруч з успіхами українського національного розвою. Весь величезний вплив, яким користують ся в австрийських „сферах“ представники польської знаті і бюрократиї, направлено на те, щоб не допустити ніяких уступок з боку центрального правительства навіть чисто культурно-національним потребам української людности, не дати їй можливости вільно й успішно розвиватись національно, вкінци, щоби підтяти навіть ті условини, що їх дали галицьким Русинам основні австр. закони, як нациї, признаній державою за рівноправну з иншими. Правлячі польські круги Галичини були найгіршими ворогами українського національного руху. Не вважаючи на се, фрази про українство, як продукт „польської інтриґи“ „вигадку“ польського лукавства і спосіб ополячуваня та покатоличеня (против чого як-раз українство було найсильнійшим і справжнім заборолом), уперто повторялись в „охранительній“ печати і піддержували привид „польської інтриґи“.

Але привид сей нарешті розвіяв ся, — дякуючи новітним, документальним доказам безмежного озлобленя польської „суспільної ієрархії“ Галинини против українства і „зворушуючого союза її з „истинно русскими людьми“ Галичини, так званими „старорусинами“, яких неофіціяльно кличуть „москвофілами“.

Сей союз зростав за останні роки поступовно, але тільки останнім часом виявив ся отверто. Галицьке москвофільство (панруссизм), що сполучило в собі реакцийні, антидемократичні елементи галицько-руського суспільства і з 1860 рр. вилило ся в „руссофільський“ напрямок, мало в собі деякі прикмети, які перешкаджали зближеню з ним польських урядовців і польського громадянства в Галичині. Його консервативний і антидемократичний та антиукраїнський характер проклав дорогу для такого зближеня. В сьому русофільстві сполучились елементи, яким не до смаку прийшов ся культ українського „хлопа“, змаганя розвинути в ньому громадянську і політичну сьвідомість, сполучились бюрокрократично і клерикально настроєні представники „образованнаго сословія“, які гидували народньою мовою, („языкомъ пастухов и свинопасовъ“) взятою українським рухом за основу свого культурного життя, які лякали ся прогресивних і демократичних принципів, котрими сей рух був перейнятий і котрі він проводив у галицьке житє. З сього боку консервативний „твердорусскій“ або „старорусскій“ напрямок був найпевнійшою опорою і спільником польсько-шляхотського панованя в Галичині. Але сї „старорусини“ — як в старшій своїй фазї, сьвятоюрській, так і в новійшій, „москвофільській“, не спочували польському пануваню і в протилежність йому мріяли про втручанє в галицькі відносини спершу австрийського центрального правительства (період сьвятоюрський), а коли останнє видало carte blanche польській шляхті на повне й безконтрольне панованє в Галичині — вони починають мріяти про втручанє правительства росийського (період явно москвофільський). Сї елементи шукають і находять в офіціозних сферах Росиї не тільки моральну, але й більше реальну піддерку і стають провідниками росийського офіціозного націоналізму, казенного „православія, самодержавія и народности“ на галицькому ґрунті. Се, звичайно, не могло подобати ся польським господарям Галичини. Але „спільний ворог“ примусив їх зблизитись.

Український рух з 1880-их років починає проникати все глибше в народні маси східної Галичини. Він притягне до себе всї живі сили, вибиває москвофільство (старорусинів) з одної позициї за другою і засуджує його на проґресивне вимиранє; з другого боку своєю боротьбою за права демоса, орґанізациєю мас і розбудженєм в в них політичної і національної сьвідомости, він загрожує захитати пануванє польської шляхти. Розгром Росиї робить перспективу втручаня її в галицькі відносини, про що мріяли москвофіли і чого потай бояли ся Поляки, зовсім нереальною. Москвофіди рішають отже залишити політику фронди проти Поляків і розвертають свій фронт виключно против українства: вони наскільки ще користують ся яким-небудь впливом, роблять польській шляхті послуги, невтралізуючи народні рухи, невигідні для польських аґраріїв: перешкоджують хліборобським страйком, робітничій еміґрациї; стають вірними спільниками польської шляхти в її парляментарній виборчій боротьбі против українських партій.

Польські правителї в Галичині починають іґнорувати панросийські тенденциї москвофілів, в дійсности цілком нешкідливі — бо на галицькому ґрунті під польським панованєм сей панрусизм не має ніякого реального значіня, не може стати ніякою справжньою культурною чи політичною силою, а на скільки може здержувати український рух, являєть ся цілком реальним плюсом для польського панованя над галицько-руським елементом, для розвитку якого (як показала вся еволюция галицького житя) єдиною основою може служити його народня, українська стихія. Вони оповіщають „старорусинів“ єдиною симпатичною і можливою з погляду Поляків партиєю серед галицьких Русинів. Старанно підтримують їх скрізь, де не можна провести Поляка і доводить ся рахуватись з можливою побідою українства.

Сей отвертий союз починаєть ся після торічних виборів до парляменту, які засьвідчили надзвичайне напруженє і силу українського руху серед галицьких мас. Він починаєть ся сериєю погромних москвофілських віч, що відбували ся під захистом польської адміністрациї Галичини і цілком розвертаєть ся підчас виборчої кампанії до галицького сойму з початком сього року. Всї польські партиї (з винятком социяльних демократів) складають тісну спілку для боротьби з Українцями і сполучають ся також з москвофілами, а намісник Галичини вживає всїх способів своєї необмеженої і безконтрольної влади, щоб всїм натиском адміністративної машини підтримати і підкріпити і так великі шанси польської ієрархії, що має як економічну, так і політичну перевагу.

В результаті сїй спілці націоналістично настроєного польського громадянства, австрийської бюрократиї та москвофільських ренеґатів, справді вдало ся оборонити свої позициї: українське представництво зістало ся майже при старому складі соймового представництва, а москвофілам за вірну службу удержано їх депутатські мандати в попередньому числї.

Граф Потоцький заплатив своєю кровю за той ужиток, який він зробив зі своєї необмеженої повної влади в інтересах підтриманє польського панованя. Божевільне роздражненя проти українства, викликане убийством серед польського громадянства, москвофільські ренеґати намагають ся роздмухати нацьковуванєм та доносами; кровожадному завиваню польської націоналістичної преси підтягує з великою старанностию москвофільська; у віденському парляменті „старорусинъ Глибовицкій“ розсипаєть ся лайками та інсинуациями на адресу українського руху, серед оплесків польського „кола“, а польська шовіністична молодь у Львові дикі некультурні вчинки проти українства взагалі та окремих Українців, які попались їй під руку, сполучає з несподіваними комплїментами „русскому языку, русской культурѣ“, за якою ще недавно в польських кругах не признавалось ніякої культурности і т. и.

„Польської інтриґи“ більше нема, замість неї настала „зворушуюча однодушність“ істинно-польських та істинно-русских людей. „Славянская сімя“ може нині „въ полномъ составѣ“ справляти тризну по прогресивних вільнолюбних ідеях, які одушевляли красших представників славянського відродженя. Як до речі наспіли тепер капітали, пожертвовані д. Борзенком на устроєня сих тризн, і які веселящі душу перспективи одкривають ся істинно-славянським людям всїх колїн та язиків!

М. Грушевський.

По зборах „Просьвіти“.

I. Проминули загальні збори найбільшого і найстаршого нашого культурного товариства. Протягом цілого дня ми були сьвідками живих дискусий, нас обхоплювало те почутє запалу, публичного обовязку і праці, яким були надихані промови, реферати, відзиви всїх, котрі забирали на зборах голос, ми дихали сьвідомістю народного обовязку, яким били ся серця всїх присутних на салї учасників збору. І сам образ зборів та предмети їх обрад врізали ся в нашу тямку сильним вражінєм та викликали в наших умах цілий ряд рефлексий, уваг, пропозиций. Тими рефлексиями й увагами хочемо поділитись з нашим загалом.

Перш усього сам образ зборів і хід нарад.

Безперечно, що найбільш характерну признаку дала зборам жива участь нашої молодїжи в нарадах. Участь молодїжи піднесла атмосферу нарад, заострила їх інтерес та поглубила й розширила їх обсяг. Та, як з одного боку молодечий темперамент не позволив дискусиї зійти на уровень безкровно одностайної дебати, так з другого боку з повною радістю зазначуємо, що при цілій живости дискусиї, серед рішучих змагань між противними поглядами й суперечними напрямами, ні на хвилю не втратили наради признаки поважної річевости, ні на хвилю дискусия і критика не випала з поважного тону серіозних нарад. Бо всїх учасників, і тих, котрі заступали дотеперішний напрям діяльности товариства, і тих, котрі з молодечим розмахом і ідеалїзмом були речниками нових напрямів, нового шляху для товариства, непереможною силою вязала та сама добра воля, та сама сьвідомість ваги хвилї, та сама охота працювати для загальної справи, для культурного й національного розвитку живучих і грядучих поколїнь нашого народа. Збори „Просьвіти“ ще раз показали і найбільших песимістів переконали, що ми маємо молодїж, молодїж достойну свойого народа і сьвідому своїх публичних обовязків. Без участи тої молодїжи збори втратилиб богато зі своєї живучости, а разом з тим втратилаб і справа, котрій служить наше товариство. По тім поколїню молодїжи, котре захоплене ідеєю національного відродженя сотворило „Просьвіту“, по тім поколїню, котре західно-европейським культурним змістом поглубило нашу социяльно-політичну ідеольоґію, по тім поколїню, котре видвигнуло клич політичної самостійности нашого народа, по тім поколїню, котре справу нашого унїверзитету поставило на кріпку основу, наш народ видав із себе се поколїнє, котрому на серцї й умі лежить і горить сильну постанова понести духову культуру в найглибші верстви народа, втягнути найдальші його частини в обсяг духового житя просьвіченої людини.

Отсе те сьвітле вражінє сьвіжости, яке мусїв винести зі зборів кождий учасник; отсе та поважна серіозність нарад, яка так корисно відріжнювала збори „Просьвіти“ від крикливих, демаґоґічних віч, якими являють ся збори просьвітних товариств польських і москвофільських.

А тепер кілька слів про деякі квестиї, котрі були предметом нарад.

Богато місця в нарадах забрала дискусия над загальним напрямом діяльности „Просьвіти“. З боку молодїжи піднїс ся закид, що — вправдї в нас нема забогато економічної діяльности — на всякий випадок одначе за мало є діяльности просьвітної. Щоб обминути непорозумінє, ще раз повтаряємо: „Просьвіти“ ніхто не обвинувачував за те, що вона дбає про т. зв. материяльну культуру нашого народа, навпаки — всї годили ся в тім, що на полї нашої материяльної культури ще лишаєть ся цілий безмір праці й труду, — а опоненти проти дотеперішного напряму діяльности товариства домагали ся, щоби воно з релятивно більшою та як найбільшою інтензивністю скріпило, розширило й поглубило свою роботу на ниві т. зв. духової культури. Бо досьвід минулого й сучасного житя инших народів учить нас, що зріст тих обох обсягів людської культури дуже часто не йде в тім самім темпі; той досьвід учить нас, що засіб і скарб духових дібр народа — отже його поезиї, науки, штуки — не завсїгди зростає й збогачує ся рівномірно зі зростом його економічних гараздів, а аж занадто часто розвиток духової культури зістаєть ся позаду розвитку культури материяльної; вчить нас той досьвід також, що для збереженя національної індивідуальности безконечно більшу вагу має плеканє духових дібр народа, ніж жура — не о хліб насущний, бо без сього „minimum-а“ ніяка духова культура не має основи, — а о здобутє економічного богацтва, богацтва як найбільшого, богацтва за всяку ціну. Не в материяльних вигодах і гараздах живе дух самостійної нациї, а в її самосьвідомости, просьвітї, в творах її духа, в усім тім, що збираєть ся під понятєм духової культури. І перед нами виринула небезпека і хоч як ще недостаточні і дрібні здобутки нашої економічної діяльности, а вже та діяльність абсорбує наші сили, нашу пильність і увагу на некористь роботи з обсягу духової культури.

Се мали на увазї опоненти проти дотеперішного курсу в „Просьвітї“. Бо здорове зеренце правди лежить у реторично ефектовнім парадоксї одного молодого бесїдника, котрий в пересаднім вислові сказав, що істория колись запише, що були у східній Галичині дві інституциї, котрі працювали над руським хлопом: „Просьвіта дбала про його економічний добробут, „Towarzystwo szkoły ludowej“ достарчувало йому духової поживи, — в результатї-ж у східній Галичині розжило ся богате, польське мужицтво... Певна річ, сам автор не сумнївав ся ні на хвилю про пересадність, безконечну пересадність свойого вислову, — а про те він не завагав ся його проголосити, коли хотів ярко показати на недомаганє в нашій національній роботї. З польського боку стає над руским хлопом загроза культурної денаціоналізациї; польські просьвітні товариства розвели на нашій землї серед нашого мужицтва таку кольосальну „ловлю душ“ з помічю патріотичної, поетичної, прозової й публіцистичної лїтератури, з помічю декоративних національних обходів та величних церковних манїфестаций, які всї захоплюють уяву, сліплять очі і манять душі, що перед нами стає небезпека втрати вже не тільки Русинів-латинників, а й мужиків руського обряду. Так, як блискучою національно-поетичною ідеольоґією Поляки заманювали на свій бік цілі поколїня руської академічної молодїжи, навіть питомців руського духовного семинаря та заставляли їх проливати свою кров у повстанях за незалежність Польщі. Нам не вільно замикати очі перед тою небезпекою. Завданєм „Просьвіти“ буде з цілою форсою взяти ся за просьвітно-культурну роботу серед народної маси. Треба буде з більшою, ніж доси, інтензивністю працювати над „душами“ наших хлопів, треба буде розкрити перед їх очима нашу сьвітлу минувшину, оживити серед них наші національно-історичні традициї, розбурхати дрімучі сили артизму, поезиї, музики, захопити хлопські очі декоративністю з'орґанізованих масових виступів, навчити їх сьвідомої любови до тих скарбів руської, хлопської культури духової, котра чужинцям імпонує, розбурхати в них полумя національної гордости, додати розмаху і крил, визволити їх духа з пригнобленя і пут щоденної суєти та зоставити їх жити повним національним житєм, котре мав на тямці великий польський поет, коли кликав до своєї нациї:

„Jest tyle sił w narodzie,
„Jest takie mnóstwo ludzi, —
„Niech-że w nie Duch Twój wstąpi
„I śpiące niech pobudzi!

(*Виспянський: Wyzwolenie*)

О того духа і йде. Тож і молодїж і ми ждемо від „Просьвіти“, щоб — не залишаючи економічної роботи та підносячи її й розвиваючи, — рівночасно згуртувала й з'орґанізувала наші сили над роботою просьвітною sensu stricto. Ждемо того, щоб нашу країну просто залили патріотичні „Просьвітні“ видавництва, щоб вони втиснули ся до найдальших кутів нашої землї, — щоб хлопські дїти від найраншої молодости радували свої очі „Просьвітними“ картинами, образами з нашої минувшини, — щоб у кождім селї була „Просьвітна“ біблїотека, відбували ся аматорські представленя, — щоб хлопські хори сьпівали наші патріотичні піснї, — щоб поминки по наших національних діячах були хлопськими сьвятами, щоб широка кольпортажа рознесла дешеві й живі „Просьвітні“ видавництва, — щоб курси для анальфабетів отворили перед темними сьвітло просьвіти і втягнути їх у сьвідому, всенародну, культурну взаїмність.

Сього всього ждемо від „Просьвіти“, і ждемо з тим переконанєм, що наше товариство, котре так великі заслуги поклало коло нашого національного осьвідомленя, знайде в собі сил і одушевленя доволї, щоб заспокоїти і з того боку національно-культурну спрагу нашого народа.

„Славянські днї“ в Петербурзї і українська справа.

Через те, що наради, які відбувала ся підчас гостини австрийсько-славянських послів у Петербурзї, держали ся в великій тайнї, аж тепер виходять на верх деякі цікаві подробиці тих нарад. Ось-так між иншим довідуємо ся, що на тих нарадах була мова також про українську справу та що Глєбовіцкий, гадаючи мабуть, що говорить в обороні польського кола в австрийськім парляменті, так накинув ся на українство, що аж його товаришеви по дорожі Крамаржеві зробило ся соромно і він був примушений виступити проти лайки-доносу москвофільського посла. Про сю справу пише петербурський кореспондент „Ради“ (ч. 122) д. В. Піснячевський:

Зовсім кепсько виглядає славянська каша. Публїка памятає мабуть, що ще не так давно у Відни виходив паскудненький худолисий журнальчик — „Славянскій Вѣкъ“. Редаґував і видавав його за росийські грошики співробітник „Новаго Времени“ п. Вергун. І провадив в ньому славянську проґраму „Новаго Времени“. Через якісь причини він мусїв закрити свою крамничку і зовсім перекочувати в суворинські нахлїбники. Але перекочувавши в ер елевську дорефу, Вергун почав уже тут в Петербурзї провадити свою „славянську“ політику. В результатї на петербурськім горизонтї появились Крамарж, Грибар і компатріот Вергуна, Глїбовицький, явились не за грішми, а з проповідю культурного єднаня славянства, з проповідю рівности і братерства славянських народів.

В загальних рисах читачам вже де-що відомо про наші славянські днї. Я пригадаю тільки скілька характеристичних деталів, що на сторінки „Ради“ не попали досї.

Найрозумнїйшим з усеї делеґациї виявив себе Крамарж — Чех. Він зразу нюхом старого дипльомата-політика почув, що з старого цапа не вдереш анї клаптя вовни. З офіцияльними сферами та їх прислужниками він поставив себе на офіцияльну ногу. Обмежив ся тільки візитою до Столипіна та обідом у Комарових. За те почав загравати з октябристами і К°. І на фонї сеї гри плелась вся досить хитра й складна мельодия славянських днїв

По вибору орґанізаторів — правих був скликаний якийсь таємний комітет для нарад. З початку до нього хотїли запросити тільки трьох членів опозициї і зовсім не запрошувати Українців. Але потім число членів опозициї було трохи збільшено, а з Українців замість чотирох депутатів запросили одного професора петербурського унїверситету Ф. К. Вовка. Все, що говорилось і робилось на зібранях, було оповито надзвичайною таємністю. Звістки в печать проціджували ся через скілька цензурних решіт. А Вергуна за те, що він після першого засїданя попереказував дещо в „Нов. Вр.“, трохи не обскубло зібраня. Головою зібраня був член держ. ради, наш землячок, черниговець Красовський.

Переказую де-що зі слів кількох правих депутатів, що приймали участь в сих нарадах. Як і можна було сподївати ся першим проти Українців визвірив ся Глїбовицький. З чисто мітинґовим запалом він почав доводити, що з русько-польського єдиненя нічого не вийде, поки в Галичині буде істнувати партия пакостних українофілів. Уявивши собі, що в зібраню засїдають самі тільки пани чорносотенцї, він став напитати на те, що галицькі Українцї не більш не менш як социялісти. І був певний, що сим обвинуваченям зітре своїх ворогів на потеруху. Але навіть переважно праве зібраня було неприємно вражене промовою

Масло десерове, яйця, бриндзю і мід найлучшої якости продають склепи:
„Стрийського Союза господ. молочарського“ у Львові Ринок ч. 10 і ул. Казимирівська ч. 47.
690

пана Глібовицького. Після нього слово взяв Вовк. Тоді Красовський бачить, що „братови-Славянинови" прийдеть ся не з медом і скорочує промови до пяти хвилин. При такій безпристрастности голови єдиному оборонцеви в зібраню Українців не лишалось більше нічочо, як одкласти свою промову до більш слушного часу.

На другий день проф. Вовк в коректній формі ознайомив зібраних з українським рухом в Росиї, показав, чого домагались і домагають Українці і як вони відносились колись і тепер, могли-б віднестись до проповіди рівности, братерства і культурного єднаня славянських народів. Зібраня, хоч і зустріло слово українського представника не дуже тепло, але немало було здивовано занадто скромними домаганями Українців. Що-ж до Галичини, то професор заявив, що він такої безтактности, щоб хвалити одну „партию" і ганити другу, не зробить, але вважає потрібним зазначити, що при тих відносинах, які істнують між правящими польськими кругами Галичини і пригнобленими Українцями, ніякої мови про єднаня там бути поки-що не може.

Проти нього виступили нововременці з своєю звичайною проповідию — „Одинъ Богъ на небѣ — одна Русь на свѣтѣ". Сего ради ніяких Українців не було, нема і бути не може і ввесь український рух є продукт недомислія купки богомерзьких сепаратистів. Їх піддержав Красовський, посилаючись на те, що ніби то його знайомі Гапки і Горпини з Чернигівщини теж ісповідують нововременський символ віри: „Одинъ Богъ на небѣ — одна Русь на свѣтѣ" і ні про яких Українців не чули, не чують і знати не хотять. Його промова довершила чашу терпіня слухачів. Перший промовець після нього Мілюков з глибоким обуренєм заявив, що пану Красовському вже просто як голові не тілько не слід було говорити такі річи в зібранні, де ще недавно лунали поклики до рівности, волї і братерства, а навіть варто було спиняти таких ораторів, як Глібовицький, Вергун і Філевич. Далї в гарній промові Мілюков пункт за пунктом розібрав проповідь українофільства. Ті-ж думки розвив і Макс. Ковалевський. А після них Крамарж заявив, що славянські делєгати приїхали сюди не з проповідю насилля і гнету одної нації над другою, а з проповідю мира і любови. Заявлати, що Українців нема і не було як нації, як окремого народа з своїми потребами через те вже одно ризиковно, що і в Австриї і в Росиї всї бачать в житю противне, що вони є і з їх вимогами треба рахуватись. Його-ж думка така, що ті неприємні ексцеси, в котрих тепер часом виявляєть ся український рух в Галичині, самі собою зникнуть, коли щезне проповідь насилля і гніту з боку пануючих націй і коли будуть по справедливости задоволені національні домаганя українського народу, як в Росиї так і в Австриї.

Після такої репріменди нововременські орли сидїли вже з прикушеними язичками. А в кінці зібраня, як казали менї мої праві інформатори, проф. Вовк галянтно підійшов до М. Красовського і як щирий джентельмен попросив у того вибаченя:

— Надѣюсь, вы не въ претензіи, что я не отвѣчалъ на вашу рѣчь? Вамъ кажется за меня другіе хорошо отвѣтили?!?

І Красовський мусїв згодитись, що він дійсно „не въ претензіи".

Так наші ренегати з'їли облизня на українському питаню від своїх же приятелїв. Принаймні в такому сьвітлї малювали менї увесь хід дебати на славянських зібранях з приводу українського питаня люди, не в інтересах яких було виставляти його в рожевому сьвітлї.

Менї самому довелось познайомитись з Славянами на зібраню журналістів в редакциї „Слова". З сього знайомства я виніс таке враженє, що поки проповідь славянського братерства і культурного єднаня буде звязана з старими кругами і старими кличами — „не бросать старыхъ знаменъ" — вся музика зведеть ся на мильні пухирі, гру в жмурки і на смачні обіди. Принаймні такої-ж думки, як менї здалось, тримаєть ся і найбільш розумний і дотепний проповідник нового славянофільства — Крамарж. На жаль два його коллєги нїяк не можуть засвоїти собі сю просту істину. І перед нашим зібранєм з ними трапив ся характерний інцідент. Крамарж прибув першим, сказав привітання, вислухав промови представників росийської журналїстики. І тілько під кінець прийшов Грибар і в поясненя свого опізненя сказав, що його з Глібовицькім затримав на вулиці член думи Алексєєв (з Варшави „союзник"). Грибареві пощастило вирватись, а Глібовицький так і залишив ся на дорозї з приятелем. Крамаржови при такій недипльоматичній заяві свого коллєги довелось тілько носом покрутити і безнадійно сказати:

— Ех, Грибар, Грибар!...

І в його голосї почулись нотки скарги людини, котрій до ніг прикували по тяжкій великій гирі, що мішають їй вільно ходити і робити відповідно потребам часу...

Вікт. Пісняневський.

Полїтичні ґльоси.

Ювилейний обхід. — З'їзд польської соціяльно-демократичної партиї. — Турчанські „русскіе" мають „słuszność".

Аранжери вчерашнього ювилейного походу віднесли побіду — над Ювилятом... Бо старий монарх не двозначно просив, щоб 60 літний ювилей його панованя вшанувати не гамірним гумбугом, а тихими добродійствами. В сім напрямі годив ся він на раду міністра судівництва Кляйна, щоби фонди, призначені на ювилейний обхід, обернути на заклад для опіки над дїтьми. З сього приводу в урядовій „Wiener Zeitung" появив ся навіть зазив, щоб ювилейне сьвято відбуло ся „під знаком дитини".

Але се не подобало ся віденським готелярям та иньшим промисловцям з-під полїтичного прапора Люегера. Ще раз президент міністрів просив їх дати спокій, але се не помогло. Комітетові бігали від міністра до міністра, переконуючи їх, що в економічнім інтересї міста лежить конче як найвеличавійший обхід, який стягнув би до столиці як найбільше людий — очевидно з грішми — аж доки в кінци не внєднали призволу на сей обхід.

Характеристична річ, що ті самі Віденцї, котрі все так чванять ся своєю любовю до монарха, коли ходило о заробіток, не пошанували волї Ювилята.

І так Відень був учера видовищем ювилейного обходу. Не знаємо, як аранжовано сей обхід з других країв, але коли з таким самим гумбугом, як у Галичині, то справдї шкода лише тих гроший, з яких понаживають ся ріжні підприємцї, а за те каса ювилейного комітету „під знаком дитини" сьвітити-ме пустками...

— —

Від 6—8 с. м. відбував ся в Кракові при участи 130 делєґатів 11-ий з'їзд польської соціяльно-демократичної партиї Галичини і Шлезка. На дневнім порядку з'їзду стояли головно справи про орґанізацию партиї та партийний податок, про виборчу реформу до сойму, рад повітових і громад, про пресу, про консумцийні спілки та про жидівську орґанізацию.

Зі справозданя з дїяльности партиї довідуємо ся, що масова агітация виборча до парляменту з'єднала для партиї 77.000 голосів і 6 мандатів. Партия має 7 полїтичлих газет, з того 2 дневники, а 9 газет фахових. За 2 остатні роки видала партия ряд брошур в 100.000 примірниках. Партия в остатних часах звернула увагу на кооперативні спілки. Має вже кілька консумцийних спілок та 2 пекарнї: в Перемишли, котра затрудняє 14 робітників, і в Стрию з 22 робітниками. Думка про будованє власних робітничих домів переводить ся що раз більше в дійсність. Протягом двох лїт, т. є. від послїдного з'їзду уряджено 636 віч, 1388 виборчих зборів, 1772 довірочних зборів та 108 демонстраций. Справозданє партиї говорить також широко про парляментарну дїяльність послів.

З'їзд отвориз Мієьолек та привитав делєґатів і представителїв австрийських і заграничних соціялїстичних партий. Українську соц.-дем. партию репрезентував д-р Михайло Новаковський, чеську — посол д-р Вінтер, нїмецьку — пос. Віняpський. Польські соціялїстичні партиї в Росиї, а також українська соц.-дем. партия в Росиї надіслали на руки президиї письменні привіти.

Дебати над черговими справами з'їзду були доволї сухі і шабльонові. При справі про партийний податок ухвалено, що кождий член партиї має обовязок платити 5 сотиків тижнево партийного податку. Референт сеї справи виходив з тої слушної думки, що партия без гроший не може істнувати, що для зросту і житя партиї, котра має мати вплив на полїтичне житє в краю і державі, конечно потрібні засоби матеріяльні. При справі про пресу рішено, щоби члени партиї скрізь по цїлім краю уряджували в певних відступах часу т. зв. „червоні недїлї", себ то, щоб в вибрану недїлю чи сьвято масово зискували по містах і селах передплатників для партийних часописий. Проби уряджуваня таких „червоних недїль" вже були та відбули ся з повним успіхом. Така „червона недїля" в Кракові з'єднала для дневника „Naprzód" 1000 передплатників, а у Львові тільки в одній дїльници поверх 300 передплатників для „Głos-u".

Найживійшу ще дискусию викликала справа жидівська, яка вже від кількох лїт товчеть ся на всїх партийних з'їздах. Між жидівськими робітниками від довшого часу проявляють ся зовсїм оправдані змаганя, щоб утворити самостійну жидівську соц.-дем. партию, на взорець істнуючих уже в краю партий польської і української. Але польська партия, до якої тепер належать жидівські робітники, зі всїх сил опираєть ся сему, бо через се її число і її полїтичне значінє значно змалїло би. А до такого обмеженя „narodowego stanu posiadania" п. Дашиньский нїяк не хоче допустити. В кінці в 1905. р. група жидівських членів польської соц.-дем. партиї таки не видержала „pod jednym dachem" і заложила окрему жидівську соціяльно-демократичну партию. Але в супереч постановам орґанізацийного статута австрийської соціяльної демократиї центральний австрийський заряд партиї виступив проти сього кроку і не признав новозаложеної партиї. Та вона істнує і розвиваєть ся і без того признання.

Тимчасом ті жидівські робітники, що остали в польській партиї, не пристали добивати ся признання певної орґанізацийної окремішности. В сій справі в жовтні 1907. р. відбула ся краєва конференция жидівських орґанізаций, котра ухвалила одноголосно отсю резолюцию.:

„Союз жидівських орґанізаций, що признають партийну програму польської соц.-дем. партиї, носить назву: Жидівська соціяльна демократия Галичини, а завданєм її є автономне полагоджуванє виключних полїтичних і культурних справ жидівського пролєтарияту серед жидівської суспільности; провід і веденє справ полїтики загально краєвої є виключно атрибуцією польської соц.-дем. партиї".

На сім став також з'їзд, затвердив наведену ухвалу конференциї і поручив виконуючому комітетови разом з центральним жидівським комітетом введенє сеї ухвали в житє. Щоби се полагодженє справи було щасливе, не можна сказати. Є се утворенє якогось „жидівського гета" в польській орґанізациї тай тільки. Бо щоби можна навести якісь розумні причини, задля яких Жиди не повинні про загально-краєві полїтичні справи рішати самостійно в такій самій мірі, як Поляки або Русини, в се сумнїваємо ся. Хиба, що вважати їх „Polakami mojżeszowego wyznania"...

„Галичанинъ (ч. 115) приносить за Турчанщини таку звістку: „Новое правленіе политическаго общества „Турчанская Народная Рада" докладаетъ всѣхъ возможныхъ усилій, щобы уже въ самомъ ближайшемъ времени открыто въ Турцѣ русскую (не украинскую) гимназію, а по селамъ народныи школы съ малорусскимъ (не украинскимъ) преподавательнымъ языкомъ. Время и обстоятельства къ тому самыи подходящіи. Повѣтовая рада въ виду того, що ея маршаломъ состоитъ многодѣятельный нашъ патріотъ о. деканъ Пруханицкій, есть за тѣмъ. Даже самъ староста Гомулинскій признаетъ слушность нашихъ требованій. Только слѣдуетъ намъ рѣшительно постоятн за своимъ".

Ну, „русская гимназія", себто гімназия з російською викладовою мовою, се хоч ясно, чого хочуть тручанські „русскіе", але як має виглядати той „малорусскій (не украинскій) языкъ", який хотять вони ввести до народних шкіл, сего вже справдї нїхто не зрозуміє. Адже українська мова се й є „малорусскій языкъ".

Варта згадати, що не тільки турчанський староста признає „słuszność" москвофільським домаганям, але й „Dziennik polski" (ч. 267) тїшить ся ними і додає до дописи „Галичанина" такий коментар:

„Na wypadek gdyby plan turczańskich Rusinów udał się, nowe gimnazyum w Turce byłoby pierwszem w Galicyi ruskiem gimnazyum, bowiem w obecnie już istniejących t. zw. „ruskich gimnazyach", językiem wykładowym jest język „ukraiński" t. j. sztucznie przez polityków ukraińskich stworzony żargon, którym nie mówi żaden naród na świecie".

Для „Dziennik-a polsk-ого", котрий від якогось часу є органом галицьких москвофілів, „русскіе" значать „Rusini", а „русскій" — „ruski", а не „rosyjski". Сим „гокус-покус" хоче польський орган представити москвофілів „jedynymi przedstawicielami narodu ruskiego". Справдї, вже занадто циркові способи.

Зрештою з польського становища москвофіли справдї мають „słuszność". Бо росийської гімназиї не дістануть, а заложеню української перешкодять. А сього тільки й треба Полякам...

„Na polu chwały."

(*Конець*).

А й те, що Сєнкевич пише про поведенє польського пана з селянами, мусїв писати, знаючи, що воно суперечить історичній правдї. Сєнкевич каже, що хлопам в Польщі не дїяло ся гірше, як хлопам в Европі взагалї. В польській істориї — каже, не знані є випадки, щоби хлопів продавано або убивано. Чиж п. Сєнкевич не читав того, що славний подорожник, Англичанин Сохе писав про польських хлопів з 18. столїтя? Чи він не знає, що пише о тім Поляк Сташич? Чи не читав він записок гр. Старженського? Чи не знає він слів Сташича: „Коли погадаю на польського хлопа, то стають менї перед очи пять шестих польського народу, бачу мілїони нещасних, на половину голих, брудних, окоптїлих людий, з запалими очима, хмурих, знидїлих, затуманїлих, що скорійше подібні до звірят як до людий. Їх пожива то хлїб з половою, через чверть року лише зїлє; пють горівку, мешкають в землянках, куди не доходить сонце. Утомлений працею, засипляє батько з голими дїтьми на гнилій соломі, на тій самій постели, де стоїть його корова з телятем, де лежить його льоха з пацятами".

Польського хлопа пан не убивав анї не продавав! А чи п. Сєнкевич, автор повісти „Ogniem i mieczem", не знає, як польські пани в мирних часах обходили ся з руськими хлопами на Україні ще в початках минулого столїтя? Чи він не знає, як пан своїх хлопів немилосерно періщив нагаями? Чи він нїколи не чув про того Миколу Потоцького, званого Каньовським, що старим жінкам велїв лїзти на дерево, щоби їх там стріляти?

Кажу, що статя п. Сєнкевича аж кишить від сьвідомих неправд. Або може п. Сєнкевичеви не відомо, що все те, що він у своїй статї написав про горівку, про панські монополї, є цїлком видумане? Чиж він не знає, що т. зв. пропінацийне право в Галичині треває й доси, що виключне право вишинку того чортівського напитку, о котрім Бернзон каже, що польські пани варять його для своїх хлопів після рецепти самого чорта, — що те право вишинку мимо викупна, за котре бідний галицький народ заплатив своїм панам 66 мілїонів зр., все таки остає в руках польських графів? Чи він не знає, яку пагубну ролю грає ще нинї се право в Галичині, де людий попросту силує ся до питя горівки, бо з податків від горівки покриває ся більшу часть краєвих видатків? Чи він не знає, що великі польські магнати, як пр. бувший австрийський президент міністрів гр. Казимир Баденї, арендують право пропінациї і тим способом все ще мають участь в праві вишинку, котре перейшло виключно на край? Отже привілей перейшов лише на иньше імя; перейшов він з польського пана на завідуваний польськими панами пропінацийний фонд, на котрого чолї стоїть галицький намісник.

Так само неправда те, що п. Сєнкевич каже про польські війни і революциї, як і те, що подає в справі львівського університету. Але сим не хочу Вас нудити. Неправда, що студентів запекто лише на кілька днїв; неправда, що вони при винї і бефштиках удавали голодовий страйк, бож ті хлопські сини навіть в найлїпших часах не мають вина і бефштиків; неправда, що вони напали на університет, коли там не було польських студентів. За те правда, що польські студенти не боронили університету перед руськими студентами; правда, що побитого професора не боронив його товариш професор, хоч стояв коло нього. В процесї руських студентів бачили ми тут того великана професора, що таку поміч дав своєму битому товаришеви. Він ставав тут за сьвідка, а виглядає, як той польський лицар з Сєнкевичевих повістий, перед котрим цїлї ватаги козаків удирають.

Отже кажу, що оправданям обжалованого, мов би то він не хотїв обиджати і писав у добрій вірі, не можна вірити, бо він взагалї не бере правди поважно; він фантазує і перекручує правду, як йому треба. Кажу дальше, що те, що жалобники вдїяли голодовим страйком стало ся сьвятощами їх народу. І вони заслугуть на те, щоби їх боронити перед свавільною зневагою.

Тому прошу Вас, панове присяжні, потвердїть одноголосно задане Вам питанє про вину. Прошу Вас о се ще з одної особливої причини.

Коли після подїлу Польщі одна часть руського народу дістала ся під австрийське пановання, тогдї той народ відітхнув і великі надїї вступили в масу того лишеного всяких прав селянства. Спало се на нього наче сповненє його туги за ладом і правом. Австрийська управа справдї принесла неволеному народови лад, безпеченьство права і опіку. Руське населенє набрало великого довіря до тих, що йому принесли лад і законність. Але управа в Галичині змінила ся. Межи польськими магнатами а рішаючими чинниками в Австриї прийшло до нещасної угоди. Вплив австрийського правительства в Галичині чим-раз ставав слабший, як Поляки, перешахровуючи свої голоси кождочасному правительству з'уміли загарбати край цїлком у свої руки та прогнали урядників, котрі внесли до Галичини ту дрібку культури, яку вона нинї має.

Мимо того зміненого положеня Русини таки ще до недавна жили надїєю на поміч з Відня; вони все ще гадали, що у Відни мають інстанцию против шаленої самоволї польської управи. Але в остатних часах зайшла зміна в поглядах руського населеня. Народ почуває себе опущеним Австриєю, тратить надїю на поміч австрийських країв і мусить імати ся самопомочи, щоби здобути бодай тую дрібку законности і ладу, без якої годї жити по людськи. Але хоч руські селяни перестали вірити у справедливість і поміч австрийських центральних властий, хоч перестали вірити, щоби ті власти наперли на береженє обовязуючих в державі законів, то все таки вірять у непохитне почутє справедливости у нїмецького народу в Австриї. І ся віра вкладає на Вас великий обовязок. Ви не повинні завести того довіря, з яким відносить ся до Вас далекий народ; Ви мусите Русинам дати доказ, що нїмецький народ завсїгди стоїть по сторонї правди, що не хоче мати нїчого спільного з самоволею і азийським неволенєм народів. Дайте жалобникам заслужену сатисфакцию і признайте обжалованого винуватим.

☐ Священиків сьвітських народовців потреба сейчас на парохії в Канадї. Грошї на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. – Canada. *

Porządny wójt або новітний Арес у клопотї.

(*З судової салї*).

(Конець).

Обжалованї Іван Дучак, Онуфрій Шевчук, Мих. Григоришак і Ілько Григоришак зізнали, як другі, що ішли дивити ся на віта як він урядує.

Обж. Ілько Шевчук пішов за Мик. Буджиком та казав закликати вітиху. В хатї був не довго, бо казали єму, що він лизун віта і тодї він пішов до дому. Прокур. Кажуть, що то ви все пантрували. Обж. Нї, се неправда; казав лише до Кравчука: „Менї здає ся, що віт тут є". У шопї Федора Григоришака сїрників не сьвітив.

Обж. Мик. Малий був у Варвави, їхав до Городенки, однак Мик. Рощука коло церкви не бив, анї не видїв чи хто єго бив.

Обж. Василина Рощук як вийшли всї з хати пішла також.

Обж. Микола Тимчук на голос дзвона пішов, та застав усїх у хатї. Прок. Чого їхалисьте до Городенки? Обж. Бо бояв ся, аби мене також не набили. Пр. У вас там у Городенцї є богато таких, котрих треба бояти ся.

Обж. Василь Гопайдашко — покликали тому пішов, побувши там трохи хотїв іти до хати, коли хтось сказав: „треба скликати раду, най подивить ся який віт" і тодї пішов та збудив двох радних. До Город. мав інтерес, тому їхав.

Обж. Василь Сливка, Ілько Захарук і Мих. Дичук подібно як инші а Захарук признав ся також, що як їхали до Городенки, то звязав віта та Настю.

Обж. Василь Гордієвич, Мих. Гериш, Петро Хорт і Степан Гопайдашко признали ся, що були у Варвари Сеник, сидїли там та їхали до Городенки, однак всьо то робили на просьбу вітихи.

Обж. Параска Гериш зізнає, що збудив єї Мик. Буджик кажучи, що вітиха єї кличе. Пішла до Варвари, нїкого однак там не била, лише розсердивши ся дуже на Настю, помастила єї шміром.

Обж. Єлена Стецюк — мама вітихи. Прийшла донька, збудила і пішлисьмо до Варвари. Прийшовши до хати сказала: „зетюню, що ти доброго зробив? Люди мають навіть причину тебе звязати".

Обж. Іван Радуляк каже, що сказав лише: Гаразд товариші. За що були арештовані не знав і довідав ся тодї аж від д-ра Стецяка. Послїдний обжалований Степан Сулима зізнає, що вийшов послїдний з церкви, отже в бійцї дня 9. лютого не міг брати участи. Видїв вправдї, що друляли ся, але хто — не знає.

По сім приступлено до переслуханя сьвідків.

Сьв. Микола Рощак зізнає, що як вийшов з церкви 9. лютого с. р. то Петро Рощак, ухопивши його за кожух, крикнув: маєте єго. Тодї прискочив Юрко Стецюк, Мик. Будрик, Мих. Дочак, Степан Кравчук і Ник. Малий та зачали єго бити.

Пр. Чи правда, що мали кричати, що кождому хруневи так буде.

Сьв. Правда.

Пр. Що то є хрунь?

Сьв. Той, хто голосує на польську сторону.

Оборонець Гавдерна: Чи то правда, що ви присягали у церкві на горівку і пєте дані?

Пр. Uchylam to pytanie.

Сьв. Микола Хорт — був під хатою, хотїв боронити віта, але сам бояв ся.

Сьв. Петровський Йосиф війт, римо-католик користаючи з того, що він буцїм то Поляк, предсїдатель зачав випитувати його по польськи, однак війт виповівши з тяжкою бідою кілька якихись нїби то польських слів зачав таки говорити по руськи. Зізнає, що з Микитою Гершном пішов до Варвари а побувши там якийсь час, хотїли вийти, однак було уже за пізно. На дорозї та під хатою були уже люди, каже, що били його зо дві години і т. д. як акт оскарженя.

Пр. Що за причина була, що вас били?

Сьв. Вибори. Грозити нїхто єму не грозив. З жінкою мав часом сварку, але що кому до того.

Обор. Валлєр. Чи розводилисьте ся з жінкою? Пр. Можете відповідати, а коли принесе то вам встид, то й нї.

Сьв. Сварка була. Обор. Чавдерна: Чи ксьондз не кликав коли вас та не наказував вам? Пр. ухиляє то питанє.

Сьв. Микита Гериш і Варвара Сеник подібно як віт, з тою ріжницею, що Варвара по якімсь часї утїкла з хати.

Сьв. Василь Богонос, їхав до Городенки; хто бив війта — не знає.

Сьв. Настя Полїтика і Федор Григоришак подібно як другі.

Сьв. Катерина Петровська — вітиха — була дуже розжалена на чоловіка, тому може й казала, аби чоловіка звязати та аби відставити його до Городенки.

Сьв. Федора Гериш, видїла війта, однак хто бив, не знає; подібно зізнає й М. Равлюк.

Сьв. Адамясевич, вахм. жанд. у Городенцї. Арештував у Городенцї людий з Дубок; за причину подали арештовані неморальне поведенє війта. Пр. Jak pan sądzi.

Сьв. Причиною мусїли бути вибори, бо війт від коли є, то усе однакий (отже від самого початку деморалїзатор? — *Ред.*). Коло суду Іван Радуляк мав сказати: (першого слова не памятає)... Братчики, дїстаните по 1 або 2 місяцї, але велисьте війта, при чім Радуляк усьміхав ся, що зробило на него вражінє, немов би кара була пічем wobec doniosłości faktu. Обор. Чавдерна, чому люди завели війта до староства? Таж староста його підпирав?

Пр. Muszę stanąć w obronie starostwa. Обор. Гавдерна. Я староства не мав на думцї зневажати, а лише хотїв почути, що скаже сьвідок.

Сьв. Фелїкс Стадник типовий жандарм з Городенки. Чув також слова Івана Радуляка, але вже иньші: „Гаразд товариші! Ми ще з того вийдем", при чім на увагу прокуратора додає, що вахм. зле розуміє по руськи, отже тому може не зрозумів добре того, що казав Радуляк. Вахм. додає, що Стадник ішов з переду, але се заперечує Іван Радуляк, твердячи, що Ясевич і Стадник ішли в однім рядї.

Сьв. Павло Федорович, жандарм з Городенки, памятає лише слово „Гаразд".

Сьв. Северин Цьвіклїнський на питанє Пр. які мотиви подали обжалованї при

Плащі і пелерини ґумові поручає: **Склад лїнолєум і церат**
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
Львів, Карла Людвіка 3. 488

їх переслуханю у Город., сказав: неморальність війта. Вже перед тим доносили до староства, а коли побачили, що нічого не помагають паперові жалоби, привели його самі.

Відтак переслухано прочих сьвідків, з котрих одного Мендля Прешера з огляду на незгідність його зізнань арештовано, а протокол передано судиї слідчому.

Зі сьвідків не явив ся Hersch Kupferschmied дуже небезпечний, прокураторський сьвідок. На донос того сьвідка а властиво брехню, що Юрко Стецюк, Мих. Дочак та Степан Кравчук хотять виїхати до Америки, арештовано їх сейчас і держано через довший час у слідчій вязници. Дальше представив той сьвідок у своїх зізнанях всїх обжалованих як дуже небезпечних гайдамаків і тому оборонця Чавдерна просить о перерву та конечне візване сьвідка на розправу. Оборонець д-р Валлєр прилучує ся до внесеня попередника, подаючи для його зміцненя арештоване Прешера, а обор. Браун, додав, що власне з огляду на підтримане поваги права повинен трибунал внесене приняти.

Прокур. Odmówić wnioskowi, ponieważ okoliczność co do świadka jest obojętną.

Трибунал по кількох хвилях наради „odmówił wnioskowi", а згодив ся „tylko na odczytanie protokołu świadka".

По такім переведеню поступованя доводового пан прокуратор сидячи obstał przy oskarzeniu, а пан предсїдатель не мав на тільки терпеливости, щоб вислухати виводів послїдного оборонця, але по 10 мін. встав, шепнув щось рад. Швайцерови та подивив ся на годинник.

Минала як-раз 1 година.

Додати би ще можна, що підчас тої розправи при переслуханю Радуляка можна було чути слова: Nach dem Beispiele vivat sequens.

Вкінци високий трибунал оголосив такий вирок: признає ся всїх обжалованих крім 14. та 26 винними закинених їм злочинів і засуджує ся:

Юрка Марищука на 10 місяців тяжкої вязниці, 2 темниці і 2 пости; Юрка Стецюка 8 м., 2 т., 1 п.; Гриця Політику 6 м., 2 т., 1 п.; Петра Рощука 10 м., 2 т., 2 п.; Миколу Буджика 10 м., 2 т., 2 п.; Мих. Дочака 10 м., 2 т., 2 п.; Степана Кравчука 8 м., 1 т., 2 п.; Івана Дучака 5 м., 1 т., 2 п.; Онуфрія Шевчука 8 м., 1 т., 2 п.; Ілька Григоришака 7 м., 1 т., 2 п.; Мих. Григоришака 7 м., 1 т., 2 п.; Миколу Малого 6 м., 1 т.. 2 п.; Мик. Тимчука 2 м., 1 п. в тижни; Василя Гопайдошку 2 м., 1 п.; Василя Сливку 2 м., 1 п.; Ілька Захарука 3 м., 1 п.; Мих. Дучака 2. м., 1 п.; Василя Гордієвича 2 м., 1 п.; Мих. Ґериша 1 м., 1 п.: Петра Хорта 2 м., 1 п.; Параську Ґерша 2 м., 1 п., 1 тверде ложе; Івана Радуляка 3 тижні а Степана Сулиму 3 дни.

Подаючи сей присуд, не можемо здержати ся від висловленя жалю, що оборона в сїй справі не опинила ся в руках якого сьвідомого Русина-адвоката. Тодї й розправа видвигнулаб на дневне сьвітло богато більше замітних моментів і присуд бувби мабуть не міг бути такий, як отсе запав. Чи такі присуди причинюють ся до уморальнюваня народу, над сим най думають ті, що нібито дбають про те, щоб „ludek nie dziczał" і не „demoralizował się".

НОВИНКИ.

— **Розправа проти М. Січинського.** Через те, що найвисший трибунал відкинув домагане о делєґацию иншого суду для справи Мирослава Січинського після дотеперішних диспозиций — відбудеть ся перед львівською лавою судиїв присяжних дня 4. липня, бо акти справи з найвисшого трибуналу вже вернули до Львова. Справу судити-ме та сама лава, що банду Васїнського-Снєґуцького. Розправу буде вести віцепр. Пшилуський, а обжалувати буде надпр. держави Барт. Вступ на салю буде можливий лише за білєтами, які, як доносить „Kurjer lw.", вже мають бути розібрані.

— **„Для дїтий".** Передвчера відбула ся під проводом президента мінїстрів, бар. Бека в президиї мінїстерської ради нарада великої комісиї ювилейної в справі ювилейної акциї для дїтий, до якої товчок дав саме монарх. Порішено заснувати для сеї справи екзекутивний комітет, в якім були-б репрезентанти всїх країв і народів. В сїй акциї ходити ме о приватну опіку над дїтьми-сиротами, недужими, мальтретованими й загарбаними. На сю цїль треба прямо мілїонових сум, та премієр висловив у своїй промові надію, що вони найдуть ся для поставленя гідного й трівкого памятника любови ближнього й вірности для монарха. На попертє ювилейної акциї для дїтий жертвували вже правительству віденські банкові інституциї 500.000 корон, а бар. Альберт Ротшільд 100.000 корон.

— **Анонїмний „Komitet młodzieży polskiej"** розлїпив сеї ночи на мурах міста Львова лїтографовану відозву, в котрій від імени „grupy młodzieży polskiej, która nie uległa zdeprawowaniu politycznemu", протестує проти участи Поляків в цїсарськім ювилейнім обходї такими словами, що з огляду на прокураторський оловець нїяк їх не можемо повторити. Досить, що участь Поляків в обходї називає відозва „faktem, na który wzdryga się niezdeprawowana dusza polska", „nowoczesną Targowicą" і т д,, а тих, що орґанїзовали ту участь, mętami społecznymi", та стверджує, що „сі wysłańcy zgnilizny politycznej z austryacką chorągwią i niemieckim napisem mimo orła polskiego na drzewcu nic wspólnego z polskoscią nie mają, a młodzież polska nie zrezygnowala jeszcze z dążeń do wskrzeszenia niepodległej Rzeczypospolitej polskiej". Теперішний презес польського кола, котрий свою парляментарну кариєру зачав ід денунцияциї української молодїжи за стремлїня до самостійної України, повинен би звернути увагу центрального правительства і на сю відозву польської молодїжи, тим більше, що обнимаючи гідність презеса польського кола, заявив він прилюдно свою вірність проґрамі „Przy Tobie stoimy i stać chcemy"... Гей, як би так щось появило ся від якоїсь ґрупи нашої суспільности, то-то би вся польська преса лунала денунцияциями!

— **Польські чваньки.** Польська преса а саме її специяльні віденські кореспонденти аж переганяють один другого, вмовляючи в читаючу П. Т. публику, що у вчерашнім ювилейнім походї — заняли перше місце Поляки. „Krakus-ам" бив цїлий Відень браво і всї їм дивували ся! Що більше, як впевнює „шмоковатий шмок" „Słowa polsk-ого" їхня „sprawność szyku" і „liczba ludzi" (позичена по дворах!) надавала Krakus-ам вигляд правильної армії, тож і цїсар і ґенералїция придивляли ся їм дуже уважно. Ще чого доброго а будемо мати новий рід австрийської ляндвери. Тільки не знати, чи вони помогли би більше Австриї, як прм. Росиї складки „ґалїцких русских" в часї росийсько-японської війни. Шкок з Dziennika констатує знова, що предметом „powszechnej uwagi i powszechnego podziwu" була „panna Ptakówna na koniu" себто дочка війта й посла Птака людовця, який обняв команду над Кракусами. Се вихвалюване щось дуже підозріле, чи не увійшов тут в дорогу часом квасний виноград п. Обобі ?! Оті всї незвичайні розхвалюваня Krakus-ів тим більше сьмішні супроти комунїкату кореспонденцийного бюра, якого о специяльну прихильність до Русинів чейже годї підозрівати, а який каже, що в галицькій ґрупі, звертали загальну увагу гуцули на конях, обжниви на Поділю, гуцульське весїлє і стрільниця, а про Krakus-ів не говорить і словом, Розумієть ся, що гуцули та й наші ґрупи загалом булиб зробили ще красше вражінє, як би їх майже зовсїм не поминено, беручи до Відня тільки одну руську ґрупу гуцулів і то дуже малу. Комітет, який аранжував цїлий похід, виправдуєть ся у віденській пресї з того, що з галицької ґрупи счинила ся ґрупа польська тим, що він в укладаню ґруп полишив вільну руку артистам. Як видно польські малярі на довірє віденського комітету — завели! A propos чванїватости польської преси не завадить згадати, що від кількох днів товчеть ся по нїй патріотична новинка про новий польський триюмф на віденських перегонах „polskiego konia", гр. Любомірського, якому з сего титулу надано ріжні почести. Отже маємо не тільки „polsk-y wiosn-y, polskie wódki i rozolisy, polski gnój, polsk-y kiełbas-y, polskie trzęsienie ziemi (w Zaleszczykach), polskie żaby а тепер прийшов до того національного арсеналу ще й „polski koń". Дивне тільки, що винахідники „polskości" у всїх тих обєктів забувають, що якийсь артист читаючи сї ународовлюючі елюкубрациї готов через асоцияцию вражінь подумати також про „polskich" довгоухів.

— **Польські „миротворцї".** В справі відносин в Фельштинї, де жандарм проколов недавно Ст. Бартника, дістаємо з Старосамбірщини такі уваги: „Слово польське", доносячи про замордоване Стаха Бортника в Фельштинї зараз звалило вину на читальню „Просьвіти" а зглядно на склеп при читальни. Ну, що вже польська брехня то польська! Читальня в Фельштинї тілько хиба що є, а склеп ледви животїє. Осьвідомленя національного між Русинами нема майже найменшого. Кождий там своєї тїни боїть ся, а не то щоби хотїв явно як Русин виступати. Натомість Ляшня зфанатизована там без границь. Коли читальню „Просьвіти" основувано, то дім, де були збори, камінєм обкидувано, аж ґонти від даху відлїтали. Так само злетїли були фельштинські патриоти на гостий які приїхали були з других місцевостий на отворенє читальнї, бо вертаючих серед ночи обкидували камінєм. Все те праця і заслуги „миролюбивого і згідливого" кс. Ватулєвича „Каплан" сей то неприєднаний ворог всего, що руське. Його всї науки проняті одною ненавистию до Русинів так, що аж самим розумнїйшим Полякам обридло все те раз-на-раз слухати. Смерть Стаха Бортника то плод його посїву. Що Стах Бортник обрушив ся на провокацийну пісню Шайни не можна дивувати ся. Зухвалість і глузоване Ляшнї з бідних Русинів не мають вже границь а хробак доптатий навіть піднесе голову. Як би Русин позволив собі на подібну пісню, то всї власти: суд, староство, прокуратория і намісництво спрягли би ся сейчас разом, аби хоть на кілька місяців запроторити гайдамаку до криміналу. А що се зробив Поляк то Бортник ляг трупом а заведияка Шайна став мучеником polskiej myśli narodowej!

— **З житя американських Русинів.** В Новім Йорку — як доносить „Свобода" — заснувало ся сими днями нове товариство „Кружок українських академіків в Америцї". Цїлею товариства є подавнти собі взаїмно материяльну і моральну поміч в кінченю студиїв на американських унїверзитетах, згуртувати усї інтелїґентні сили на американській земли до спільної акциї над просьвітним і економічним розвитком нашого народу на чужинї та взагалї подавати усякі інформациї в краєвих орґанах і часописях про стан, відносини і житє наших виселенців. Головою товариства став д. Е. Теодорович, а секретарем д. Г. Бойко. Значить ся американські Русини діждуть ся незабаром інтелїґенциї, що покінчила вже студиї на вільній земли Вашінґтона, з чого треба щиро радїти. — Заходом нюйорських товариств укр. „Боян" і драмат. кружок ім. Ів. Котляревського, відбув ся там в суботу д. 6-го мая величавий концерт в 47-мі роковини смерти Т. Шевченка. — Дня 23 мая відограли аматори в Тайльорі (недалеко Скрентону) 3 актову штуку П. Струтинського „Страйк"; дня 24 мая відограно знов ту саму штуку, яка обходить тепер усї наші кольонїї в Сп. Державах, в Джерсей Сіти. Велике народне віче відбуло ся д. 9 червня в Скрентонї. — На фонд бл. п. М. Каганця зложила Американська Україна 205.08 долярів. В складцї брали участь тільки мешканцї Спол. Держав. Тепер взиває тов. „Зоря" також бразилїйських і арґентинських переселенців до складок.— Нову руську гарбарню заложено на кольонїї Люцена (в Бразилїї). Властителем тої гарбарнї є щирий і запопадливий Русин п. Евстахій Прокопяк. Приїхав він до Бразилїї перед кільканацяти роками, а завдяки своєму практичному і бистрому умови, тверезости і праци, дійшов отже до майна і поважаня межи найбогатшими купцями.

— **Гостина канадийського „вуйка".** В місцевости Winnipegosis, Man. Канада стала ся сими днями така пригода: До хати фармера, Гриця Витроховського, якого жінка саме тодї пекла хлїб залїз медвідь. Бідачиско „вуйко" був очевидно дуже голодний, а сьвіжий хлїб так приятно пах, що годї було оперти ся покусї, і „вуйко" забуваючи на заповідь „не кради", всунув лапу у піч, добув бохоня хлїба, та з найспокійнїйшою совістию забирав ся до їди. Та щож, коли хлїб горячий, а тим самим і шкідливий на жолудок. „Вуйко" однак не в тїмя битий, оглянув ся сюда — туда по хатї, побачив бочку з зимною водою і мерщій всунув туди бохоня, щоб його прохолодити. На се надійшла ґаздиня і побачивши непрошеного гостя, вхопила за дручок, щоб — як казала — відогнати собаку. Однак зі страхом побачила, що се не собака, але такой справедливий „вуйко"... З криком вибігла з хати та почала кликати о поміч. Збігли ся сусїди з собаками. Бідний „вуйко" побачивши, що тут не жарти, вхопив єще одно бохоня, та мерщій з ним на дуба, який стояв коло хати. Але швидко переконав ся, що годї числити на людське серце. Поцїлений кулею покотив ся як галушка з дуба на землю.

— **Нещасні пригоди.** В Яворові (турчанського пов.) убив онодї грім підчас бурі двох братів: 31 лїтного Романа і 16-лїтного Івана Маринцїв, як вони були заняті роботою в тамошнім лїсї. — В ночи з 6-ого на 7-ого наїхав львівський потяг о 1·30 год. на стрийськім двірци на робітника М. Тарнавського в хвили, як він переходив черев зелїзничий тор. Тарнавський погиб на місци. — На стациї в Новім Лупкові перевернув ся онодї підчас пересуваня товаровий віз, наладований дошками; ладунок придавив на смерть робітника Федора Величка з Ославицї. — Тринайцятилїтна дочка Ст. Киселевича в Карові к. Рави руської, гасячи онодї спіритусову машинку від кави, вилила в наслїдок власної необережности горіючий спіритус, від якого заняло ся цїле одїнє. Бідна дївчина так важко попарила ся, що незабаром померла.

— **Дрібні вісти.** Дня 7 т. є. в понедїлок — як нам пишуть з Кент — витяг ученик тутешного семинаря Клим Скобельский, потапаючого хлопчину з Соли скочивши за ним в убраню. Згаданий семинарист є Русином та наразив ся на велику небезпеку, бо в тім місци, де топив ся хлопець є около 3—4 м. глубини і до того ще й сильна струя. — Президентом мунїципальної ради в Парижи вибрано радикального социялїста Шеріе. — Щоб спинити ширенє скарлятини зарядило брідське староство замкненє всїх народних і видїлових шкіл на 14 днїв. — Вчера в присутности численної публики переведено в Тульонї деґрадацию військового шпіона кадета маринарки Ульма. — З карного заведеня в Станиславові утїк арештант 41-лїтний Юрко Кулик родом і приналежний до Товмача, засуджений за крадїж і публичне насильство на $2^1/_2$ лїта вязницї. Кулик втїк дня 9 с. м. з роботи в Сусудові. — В Закопанім в Татрах впав оногдї обильний снїг. — В Лубнї мали після заряджень мінїстерства гірничої академії відбувати ся іспити. До сього не допустити одначе студенти, так що професорський сенат відбуде окрему конференцию для придуманя дальших кроків.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: Сош. св. Духа (лат. Св. Тройцї). Позавтра, в понедїлок: Пресв. Тройцї (лат. Віта і Модеста). Ві второк: Лукіяна (лат. Франца.

☐ **Особисті вісти.** Преосьв. Епископ Константин Чехович повернув до Перемишля по укінченю візитациї деканату дуклянського. — Краєвий маршалок, Станислав ґраф Баденї, виїхав до Відня.

> **Аматорська вистава в Судовій Вишни.** Кружок амат. тов. „Взаїмна поміч" учителїв з Яворова відограє дня 14 с. м. в Судовій Вишни штуку Л. Лопатинського п. з. „Сєекруха". Початок о годинї 8 вечером. — *Д. Кульчицький.*

☐ **Устний іспит зрілости в ц. к. ґімназиї з руським викладовим язиком в Перемишли** відбув ся в часї від 1 до 11 с. м. під проводом п. д-ра Омел. Савицького, директора ґімназиї в Тернополи. До іспиту приступило 52 публичних учеників, 1 приватистка, 1 приватист і 3 екстернїстів. Сьвідоцтва зрілости одержали: Бабяк Волод., Бачинський Андр., Білас Стеф., Боберський Мелетій. Бордун Ол., Британ Волод., Войтович Петро, Гайдукевич Ів., Гайдукевич Мих., Гентіш Антін, Гриневецький Денис, Ґера Мих., Ґулин Дмитро, Іванусик Сем. (з віздзначенєм), Кассиян Вас. (з відзначенєм), Клочник Ол., Ключник Мик., Козк Федь (з відзначенєм), Крупа Ол., Крушельницький Ант., Кузик Волод., Лашкевич Ант., Лисенко Ів., Лїсний Ів., Луцький Лев, Мазурик Вол., Малиновський Мих., Масляник Ів., Мащак Юл., Мокрівський Матв. (з відзначенєм), Моравський Волод., Мороз Ом., Наконечний Ол. (з відзначенєм), Паславський Дм., Паславський Мих., Паук Зиновій, Ринявець Гнат, Савицький Гр., Савицький Ів., Сокіл Ів., Стецишин Кипр., Ступницький Ром., Утриско Йос., Флюнт Ант., Хмельник Ол., Хомань Матв., Цап Мих., Чорняк Мих., Шпиталь Ів., Тимочко Вол. (приватист), Фільц Іванна (приватистка), Ізаак Едвард (екстернїст), Підлужний Мих. (екстернїст). Репробовано на пів року 2 публичних учеників і 1 екстернїста. на рік 1 публичного.

☐ **Іспит зрілости в руській ґімназиї в Коломиї** відбув ся в днях від 5—12. червня с. р. під проводом делєґата проф. унїв. д-ра К. Студинського. До іспиту приступило 39. учеників публ. і 5 екстернїстів. Здали з відзначенєм: Дутчак Яків, Лабій Анатоль, Палятинський Володимир, Пігуляк Ізидор, Сьміх Михайло і Шепарович Іван; признані зрілими одноголосно: Антоневич Юлїян, Берлад Михайло, Гарбачевський Льонґін, Ґавдуник Григорий, Ґерула Василь, Камінський Роман, Кашовський Жигмонт, Клосевич Денис, Кузик Стефан, Кушлик Евген, Микитка Мирослав, Мисевич Йосиф, Николайчук Николай, Олексій Евген, Пеленський Зеновій, Петровський Александер, Пігуляк Корнило, Потаковський Володимир, Продан Іван, Райд Віктор, Решетилович Зеновій, Романовський Іван, Росткович Стефан, Хомин Николай, Яківчик Онуфрий, Навроцький Михайло (екст.), Хитренький Григорий (екст.); признані зрілими більшостию голосів: Барнич Володимир, Букшований Йосиф, Весоловський Василь, Колцуняк Ігнат, Маковійчук Василь, Марусик Николай, Олексин Андрій, Яськевич Александер, Дрогомирецький Николай (екст.), Полїщук Василь (екст.), Лукач Василь (екст.).

☐ **З Товариства „Взаїмна поміч учителїв".** На засїданю Ради Надзираючої Товариства „Взаїмна поміч галицьких і буков. учителїв і учительок" у Львові дня 7 червня с. р. ухвалено: 1. Удїлити на лїченє пять беззворотних підмог по 100 К. Подавати ся можуть о сї підмоги лиш дїйсні члени Товариства через свої Віддїли окружні з долученєм сьвідоцтва лїкарського. Поданя треба внести до Віддїлів найдальше до 25. червня а Віддїли окр. відішлють їх зі своєю опінїєю найдальше до 1. липня. 2. Удїлити десять беззворотних підмог по 50 К дїйсним членам Товариства, що посилають свої дїти до шкіл поза місцем свого осїдку. Подавати ся можуть члени, що мають удержувати численну родину і находять ся в невідрадних відносинах материяльних. Поданя треба внести через Віддїли окружні, котрі перешлють їх зі своєю опінїєю найдальше до 25 серпня. 3. Пояснити Віддїлам окружним і членам поступованє Дирекциї, зглядно Ради Надзираючої, в справі трактованя подань о удїленє підмог і позичок. Докори, з якими доси так Дирекция як і Рада Надзираюча стрічала ся з причини відмовлюваня позичок чи підмог, не є оправдані, тому що: а) Дирекция і Рада Надзираюча руководить ся все не власним а Товариства інтересом. б) Висота вплачуваних вкладок (пересїчно 800 К місячно на 1525 членів) не позволяє прихильно полагоджувати усїх подань о позички і підмоги, (1000—1500 К). в) Ухвала послїдних Загальних Зборів з дня 16. цьвітня с. р. вкладає на Дирекцию і Раду Надзираючу обовязок придбаня фондів на купно власного дому, тому не можна і розпожичати всїх гроший, які впливають до каси Товариства, бо треба мати якусь готівку на поготові, колиб лучилось якесь корисне купно. г) Так Дирекция як і Рада Надзираюча мусять бути обережні в удїлюваню позичок і тому мусять — хоч се може бути декому неприємне — перестерігати усїх формальностий, що-до забезпечень, позички. На самім довірю до своїх членів не може опирати ся Товариство, бо, нїкуди правди дїти є між членами такі, що затягають позичкр легкодушно і не додержують своїх зобовязань. На будуче рішила Рада Надзираюча удїляти процентові позички (понад 100 К) лиш з Кредитового Товариства і припоручила Дирекциї, щоби в кождім разї, коли довжник без оправданя не буде сплачувати правильно рат або не додержить речинця відновленя вексля, — запавший вексель протестувати в законній дорозї. 4. Вичеркнути тепер з книг всїх тих членів, які не заплатили ще вкладок за р. 1906, а тим, що не заплатили ще вкладок за р. 1907, дати час до сплаченя залеглостий по кінець вересня с. р. 5. Причинитись датком 50 К до покритя коштів лїченя звісного нашого найвизначнїйшого письменника. 6. Надрукувати коштом Товариства збірку поезий під заг. „Відгуки душі", яку присьвятила Товариству ВП. Мария Підгірянка (псевдонїм), член Товариства. Збірка буде заосмотрена передним словом ВП. Константини Малицької, звісної нашої писательки. Дохід з розпродажи призначений після інтенциї авторки на побільшенє фонду купна власного дому.

☐ **Накладом тов. „Кружок правників"** у Львові вийшли скрипта (15 арк.) проф. д-ра п. Стебельского п. зв. Австрийське право карне (часть спеціяльна). 772 1—1

☐ **Експедиторку прийме зараз адмінїстрация „Дїла".**

Урядові вісти.

§ **Іменованя й перенесеня.** Є. В. Цїсар іменував надзвичайного професора унїверзитету в Гайдельберзї, д-ра Антона Юраша, надзвичайним професором ляринґольоґії і недуг ушних на унїверзитетї у Львові признаючи йому титул і характер звичайного професора.

Гал. дирекция почт і телєграфів перенесла почтового асистента, Василя Володимира Процишина зі Львова до Городка.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 13. VI. П. Сельська, Стрий; П. Матковська, Стрий; Юлїя Матюкова, Карів; Анна Бласевич, Ванівцї; Мирослав Попрабайдучок, Рогатин; д-р Лев Сохецький, Стрий.

Где і через кого асекурувати?

Одно з найповажнїйших Тов. нїмецьких з осїдком в границях австрійських „Аллїянц", котрого заступаю від довшого часу, а то тому, що те одиноке Тов. не визискує так як богато инших, асекуруючих, як рівнож зладжує полїси і провадить кореспонденцію зі сторонами в его матернім язицї і т. п.

Для того зволять П. Т. бажаючі ся заасекурувати на житє, чи ренти, або для доньок віно, звертатись впрост до мене о інформації, котрі полагоджую кождого 1 і 15 в місяци, а єсли в певній місцевости хотьби найдальшій знайшлось 3—4 до заключеня певного рода асекурації, виїжджу впрост на місце. Патріооти! Час би вже приноровитись нам до клича, Свій до свого, Свій у свого; тим більше, що зложивєм деклярацію комітетови, займаючому ся заснованєм приватних середних шкіл в Копичинцях, що з чистого зиску від тих, що впрост зволять у мене заасекуроватись дати 25% на тую цїль. Для більшої евіденції, просить ся інтересованих також відноситись о інформації на руки п. Адріяна Височаньского директора кред. товариства „Згода" в Копичинцях.

Микола Петрицький, аквізитор асекурацийний в Копичинцях. 770 1—?

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра виробляє знамениті тїсточка, часники, медівники і т. д.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї.

Д-р Евгеній Озаркевич

перепровадив ся до нового дому „Днїстра" улиця Підвалє ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич

в Станиславові ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ". 673 3—3

ЛІКАР

Д-р Григорий Гарматїй

осїв в Теребовли і ординує в домі Д-ра Ольпіньського від 9—12 і від 3—6. 614 9—10

Адвокат Д-р Д. Савчак

в БОРЩЕВІ

прийме від 15 липня с. р. рутинованого концїпієнта. 751 3—6

Д-р Бохеньський

адвокат в Збаражи

пошукує рутинованого концїпієнта.

631 2—5

Кандидат адвокатури, рутинований, з трилїтною практикою прийме сейчас посаду в канцеляриї адвокатскій або нотарияльній. — Зголошеня під „Кандидат" приймає Адмінїстрация „Дїла". 744 5-5

ТРУСКАВЕЦЬ лїкар заведеня д-р Т. Прашіль бувший асист. унїв. і секундар. краєвого шпиталю у Львові ординує від, 15. мая до 30. вересня с. р. Телєфон ч, 2. 733

Яко добру і певну льокацию

поручаємо:

$4^1/_2$% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
$4^1/_5$ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.

Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім

Контора виміни

ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного. 4

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 16, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Славний угорський Цирк K. Lipót прибуває!

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний
з комнатою до снідань
в підгірскій околици.
є на продаж.
Близших інформаций уділить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 1—10

Ученик VIII. класи гімназ. глядає лекциї на час ферий. Просить о ласкаві зголошеня poste restante 2 М. 740 Б. 2 А І. Львів. 4 4

Відзначаючий ученик VIII кл. гімназ. пошукує лекциї на селі на час вакаций. Ласкаві зголошеня під адресою: „Корепетитор Е. Ф." Poste restante. Львів. 781 5—4

На продаж 57 моргів поля, сьвіжого дубового корчунку І. кляси ґрунту з лісничівкою віддаленого 20 кроків від стациї Мартинів коло Бурштина. Зголошеня до п. Majer Kornblüh 667 Станиславів. 5—5

Зараз умістимо 200 доворців фабрик цегольні. Місячна платня висока, посади сталі, річні. Пошукуючі праці всіх заводів знайдуть поміщене. Концесионована аґенция посередництва, Львів ул. Вірменська ч. 30. 761 2 3

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щуплакевича**, Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг приукрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цінники даром і оплатно. 48f

Перша руська торговля
нафти і приборів до сьвіченя
С. КОЗЯКА
у Львові, Жулінського ч. 9
поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвіченя і т. д. Приймає замовленя карткою. Безплатна достава. 628 5—8

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи
продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цінах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальні.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і січного.

Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диваників намітoк і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стінних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 коні, кілька коців упряжи, 4 сїдла. 2 карити ляндари ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дітий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пяніно, кілька скрипок, флетів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мініятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталі.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланем марки почтової на 20 сот. 558 7—9

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
найскорше
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 13 95

УРЯДНИКА обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових з гарним письмом прийме Краєве Товариство кредитове Урядників і сьвящеників. — Зголошеня, лише письменні з долученєм сьвідоцтв і документів вносити належить до дирекциї Товариства, Львів ул. Руська ч. 3 подаючи коротко „curriculum vitae". 774 1—4

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.
Чудова околиця, кругом гори і ліси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість у Пані О. Калитчукової в Дорі. 645 5—?

Cabaret Bristol ново-отворена сензацийна програма! Маша Діґнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером. 718 4—8

Заведенє гідропатичне
під управою
Д-ра КУТНИ в Перемишли
Побереже Франц Йосифа ч. 8
переводить всїлякі процедури гідропатичні, купелї квасу угляного, боровінові, сіркові, зелїзні, йодові, солянкові і т. д., аплікує купелї електричні і в електричнім сьвітлї, масаж, лїчничу ґімнастику і процедури електричні, фаною і лїченє в горячім воздусї — від 5 год. рано до 7 вечером. Комнати з цїлим удержанєм для замісцевих, закладовий поїзд. Проспекта на жаданє. 769 1—4

20 книжок за 4 корони!
Як довго запас вистарчить, продаю **20 ріжнородних книжок** між якими знаходять ся по 2 і 3 К, **за 4 корони.** Користайте з нагоди. Висилає ся лише за попереднім надісланєм грошей або за послїплатою.
Микола Грабчук
686 4—5 *Чернівцї, ул. Паньска ч. 16.*

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
В СТРИЮ 441 9—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

Рік заложеня 1872. Цїнники franco i gratis.
Ориґінальні американьскі
„DIVIS"
Машини до шитя і гафту рівнож до цїлей ремісничих, найновійшої системи, надзвичайно практичні, сильно збудовані з 5 лїтною ґваранциєю.
Виключне заступство для Галичини
Іосиф Іванїцкий
специалїста і механїк у Львові, ул. Академічна Готель Жоржа. 768 1—6

В Бруховичах під Львовом єсть до продажи лїсиста парцеля о 1000□ сажнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".

РУСИНИ!
Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише ТУТОК і ПАПЕРЦЇВ з першої галицько-руської фабрики
Евгена Біліньского в Збаражи
З доходу сеї фабрики йде на будову церкви в Сенаві 35%, на школи і бурси тов. педагог. 10% а на вдови і сироти по сьвящениках 5%. — Держім ся поклику: **Свій до свого!** 735 2 ?

Купелеве місце Кандрени
на Буковинї
в прегарній гірскій околици, віддалене від зелїзничої стациї Bad Dorna о 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє жентицею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані. Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENUI, Dorna Watra Bukowina.** 732 3—5

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.
748 6—? *ДИРЕКЦИЯ.*

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє
А. Зіґмана
у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілій
Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 95—?

Найбогатша в угляний квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.
ДОРНА
в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сутїчи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.
Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторня, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.
Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.
65 9—10

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 10—10

ЛІПІК
в Славонії 726 2 5
Желїзниця, почта і телеґраф в місци.
Перворядні купелї, найбільший комфорт. Одиноке на континентї горяче, йодове, алькалїчне жерело, о температурі 64 степенів Цельзия. Надзвичайні лїчничі наслїдки при всяких катаральних аффектациях проводу травленя і мочевого, при квасно-мочевій диятезї, гістци, ревматизмі і ісхіясї, скрофульозї, рахітісї та всїх хоробах крови. Лїченє через питє води і теплі купелї. Заведенє водолїчниче. Інгалятория. Десять визначних лїкарів в місци.
Проспекти і обясненя видає **Дирекция.**

Від 1868 р. уживане
БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО
поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплів і хронїчних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.
Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дітий, як також незрівнане косметичне мило **до шитя, кулелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило
що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило
особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.
Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.
Всї инші медичні і гігієнїчні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.
Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жигмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 40 11—35
Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Парцеляцийне Товариство
„ЗЕМЛЯ"
у ЛЬВОВІ
ул. Сикстуська ч. 43|б
Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телеґрамів: „Земля" Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.
Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.
Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в иших інституциях фінансових на купно землї.
Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.
Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно висший процент і до поодиноких інтересів за виповідженєм після осібної умови.
На жаданє всякі інформациї.
Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.
37 23—54

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя
до
Півн. Америки
Канади Бразилії
величезними поспішними кораблями
Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА
Львів—Новий Йорк 86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.) 103 60 зр.
Львів—Бразилія 85·60 зр.
Антверпія—Канада 70.50 зр.
По близші інформациї зголошувати ся прямо до
Ґенеральної аґенциї для Галичини
Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
708 6—8

ПОЗІР!
Головна фабрика вудженин ІОСИФА ЛІНТНЕРА у Львові Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 поручає знані з доброти **шинки, ковбаси сїкані тонкі по 70 кр. за кільо. Солонина свійска по 85 кр.** за кільо *і інші вироби масарські по найдешевших цінах.*
На провінцию відсилає ся відворотною почтою.
Для Вп. купцїв значний опуст.
Склепи отворені від год. 6 рано до 10 вечером.
З поважанєм
706 8—? **Іосиф Лїнтнер.**

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.
1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Петельський.
З друкарні Народової (Манєцких) Коперніка ч. 9.

Ч. 132. Львів, второк 16. н. ст. (3. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Москвофілські пляни.

Від коли москвофіли зірвали до-краю з нашою народністю і вивісили росийський національний прапор, від тоді в їх пресі аж роїть ся від найріжнороднїйших плянів, як би то зробити так, щоб наш нарід у своїй національній сьвідомости з нинї на завтра став росийським. І то справдї з нинї на завтра! Бо москвофіли самі признають, що та росийська національна сьвідомість, те „єдинство русскаго народа“ навіть для москвофільської інтелїґенциї є тільки пустою формою, невиповненою нїяким житєвим змістом, а про селянську масу то вже й нїчого говорити. І все те мов під ударом чародійної палицї має набрати росийської національної сьвідомости, має робити таке саме національне вражінє, як яка московська ґубернія.

Тільки одно є корисне в тих москвофільських плянах: вони в такій наготї представляють москвофільську безсильність, той стан чоловіка, що повис у воздусї і не може досягнути ногами землї,—що коли-б москвофіли були здібні до роблення льоґічних виводів зі своїх преміс, то самі мусїли би признати, що їх змаганя лишені всяких живих основ, що се тільки зайва трата сил і робота в користь історичної Польщі.

На якийсь час москвофіли з тими своїми плянами були притихли. Не мали часу, а при тім сподївали ся, що все їм прийде з гори. Були се іменно медові місяцї „польско-русскаго примиренія“ на галицькім ґрунтї: соймові вибори, смерть намісника ґр. Потоцького і кульмінацийна точка — промова Глїбовицького в парляментї. Москвофіли мали тодї тільки одно занятє: лаяти і нищити Українцїв, і то навіть не з росийського, але з польського становища, сподїваючи ся, що в заміну Поляки вже постарають ся о те, щоб австрийське правительство з нинї на завтра заявило подібно росийському, що „не было, нѣтъ и бытъ не можетъ“ нїякого українського народу і всї ті національні права, якими доси користував ся в Австриї наш нарід, перенесло виключно на пропаґаторів національної єдности нашого народу з росийським.

Але — прийшло розчарованє. Пос. Глїбовицький своєю промовою прислужив ся, що правда, Полякам, але не „русско-народной идеи“. „Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen“ — відповіли йому посередно Поляки заявою „мінїстра шляхти“ Бінерта. А що від свого вислугуваня Полякам підчас соймових виборів та підчас атентату на ґр. Потоцького як і від виступу Глїбовицького москвофіли богато сподївали ся, се видно найлїпше з того, що як-раз від відповіди Бінерта датуєть ся знов сезон москвофільських плянів і всї ті пляни виходять власне з тої відповіди.

Ось-так перед нами підписана інїциялами *С. Б.* серия статей п. н. „Наша работа въ краѣ“ (поки-що в 113, 115, 118 і 123 чч. „Галичанина“). Автор, зацитувавши відповідь Бінерта, каже, що його слова треба розуміти ось-як: „Хотите вы, русскіе, достичь національной равноправности, подобно другимъ народамъ монархіи, докажите вашей работой въ краѣ ваше существованіе такъ, чтобы словамъ, высказаннымъ главой парламентарнаго клуба, соотвѣтствовала рѣшительность и планомѣрность народной организаціи, покажите вашу силу, а тогда я буду вынужденъ считаться съ русской народностью въ Австріи и дать вамъ другой отвѣтъ“. — І автору приходить ся в цїлій серії своїх статей представляти нам москвофільську дїйсність, котрій як від землї до неба далеко до того, щоб австрийський мінїстер на підставі тої дїйсности зложив бажану для москвофілів заяву.

„Единство русскаго народа“ проповідують москвофіли, а тимчасом автор мусить сконстатувати, що вони живуть зовсїм иншим житєм, нїж росийська нация, що вони з огляду на те „единство“ являють ся сепаратистами. І автор не щадить своїх однодумцїв, виказуючи той їх сепаратизм. Починаючи від мови, де по признаню автора москвофіли витворили жарґон („смѣсь“), котрим навіть вони самі „не в станї користувати ся в розмові, а вживають або галицько-руського нарічя (себ то народної мови!), або чистої лїтературної (себ то росийської, що ми позволимо собі заквестіонувати! — *Ред. „Дїла“*) мови“, а кінчачи на духовій культурі в найширшім розуміню сього слова, де вони поза своїх Наумовичів, Хиляків, Залозецьких і т. п. нїчогісько не знають, де справжня росийська культура для них доси terra incognita, — автор так бичує своїх однодумцїв за їх культурну відсталість, що на подібну критику москвофільства з нашого боку той сам „Галичанинъ“ не міг просто підшукати доволї крепких слів для нас.

І коли-б автор не стояв заздалегідь на тім становищи, що наш нарід мусить стати в своїй національности росийським, то він, порівнавши ту безплодність і безсильність москвофільства з тими результатами, якими може виказати ся завдяки своїй працї на народних основах українство, мусїв би прийти до переконаня, що тільки та праця на народних, українських основах може довести наш нарід до тих загально-людських вершин, до яких змагають всї народи. Але автор сього не хоче бачити. Він навіть позволяє собі на фразу, що на Галицькій Руси „своей собственной мѣстной культури, какъ это показываютъ тщетныя усилія украинофиловъ, выработать было невозможно“, — на фразу, котра найлїпше показує, яким відорваним від землї являєть ся москвофільство.

Бо тільки та національна культура заслугує на таку назву, коли вона орґанїчно звязана з місцевими інтересами, а її загально-національний характер лежить в тім, що ті місцеві інтереси спливають ся орґанїчно в загально-національну цїлість. Инакше-ж се буде культура штучна, накинена і такою власне являєть ся для нашого народу культура росийська. З окрема-ж про ті „тщетныя усилія украинофиловъ“ скажемо, що власне наші змаганя зовсїм не показують ся марними, що навпаки наша національна культура, хоч розвиваєть ся в дуже важких обставинах, серед перешкод і з боку Поляків і з боку Росиян, здобула собі загальне признанє, коли тимчасом москвофіли, хоч опирають ся на єдности з росийським народом і мали для своєї працї всї духові засоби (материяльні лишаємо на боцї) росийської культури, не зробили буквально нїчого, що могло би вважати ся складовою частиною росийської культури. Се як найлїпше доказує, чиї то змаганя були „тщетны“.

Отже що далї? Автор формулує свою проґраму дуже коротко: „Для насъ, червоноруссовъ, прогресъ исчерпывается всецѣло усвоеніемъ нами общерусской культуры“ — от і все. Автор навіть мріє про те, щоб цїле наше селянство навчити росийської лїтературної мови на стільки, щоб вона виперла з нашого села „галицко-русское нарѣчіе“, — підприємство, про яке навіть в своїх найсьмілїйших плянах не згадують обрусителї в Росиї.

Та в сїй справі випередив нашого автора другий автор, якийсь *Емельяновъ* і в статї „Къ злободневному вопросу“ подає конкретнїйші проєкти. Сей автор також зачинає від відповіди мінїстра і дає йому лекцию про те, що в національній справі рішає виключно національна сьвідомість. Не тільки можна не вміти своєї рідної мови (як прим. галицькі москвофіли не вміють мови росийської), але можна її навіть не мати (як прим. Ірляндцї), а мимо сього вважати себе окремим народом, — вигукує госп. Емельяновъ, забувши в полємічнім запалї, що його теория в Галичинї йому нїчого не поможе, бо тут наш нарід в величезній більшости що-до своєї національної сьвідомости український, а в Росиї може зашкодити, бо там власне маємо серед української суспільности круги, котрих росийська школа і цїлий склад росийського державного житя вправдї поверховно зросийщили, але почутя національної окремішности в них мимо того не затерли.

Але йдімо до тих конкретних проєктів госп. Емельянова. Отже самостійність на всїх полях національного житя: „Кромѣ многоглаголанія и фразерства нужна непрекращающаяся дѣятельность нашей среды, прежде-же всего экономически-просвѣтительная. Основывать ссудосберегательные товарищества, потребительные и производительные союзы, молочныя компаніи и прч., озаботиться учрежденіемъ страхового Общества и сберегательной касы — все это при одновременной упорной дѣятельности среды простонародія (посредствомъ читаленъ) чи среды учащейся молодежи (посредствомъ бурсъ и интернатовъ, покуда нѣтъ частной гимназіи) вотъ ближайшія наши задачи“.

А що „кождий початок трудний“, то треба зачинати від найлекшого, а що для москвофілів найлекше, се підкопуванє українських інституций: „Порвать разъ на-всегда съ остатками злосчастнаго „альтрутенства“ и поддерживать лишь своихъ людей и свои учрежденія. Каждый день читаемъ въ бѣшеномъ „Дѣлѣ“ страстныя статьи, призывающія къ бойкоту „кацапськихъ“ учрежденій, прежде всего „Ризницы“. Отвѣтимъ-те тѣмъ-же оружіемъ нашимъ врагамъ. Лучше всего бить врага по карману. Бойкотуютъ украинцы „Ризницу“, мы также должны начать бойкотъ съ „Днѣстра“, опредѣлившаго на дняхъ 20.000 к. на „вкраїнську бурсу товариства педаґоґічного“. Скажетъ кто-нибудь, что нельзя бойкотовать „Днѣстеръ“, пока у насъ нѣтъ своего страхового Общества; въ такомъ случаѣ страховать въ чешской „Славіи“ все-таки лучше, чѣмъ въ украинскомъ Обществѣ. „Славія“ даетъ пожертвованія на русскія цѣли, а то мы такъ привыкли ходить на привязи у украинцевъ, что сами того не замѣчаемъ, убаюкивая себя, что все-же „Днѣстеръ“ „руске товариство“ и наши люди, особенно священники, состоятъ даже делегатами „Днѣстра“. И этого придерживаться намъ по отношенію ко всѣмъ, безъ исключенія, украинскимъ учрежденіямъ!“ І далї: „Касательно-же вопроса о веденіи учащейся молодежи въ русскомъ духѣ самое умное будетъ, если мы сесерьезно примемся за бойкотъ украинскихъ учебныхъ заведеній и не будемъ въ таковыя опредѣлять нашихъ дѣтей. Но кромѣ того все украинское бойкотовать, даже украинскую „мову“, гдѣ она преподается въ польскихъ учебныхъ заведеніяхъ, чтобы разъ ужъ показать и правительству и Полякамъ, что мы презираемъ польско-рутенскій офиціальный жарґонъ, не имѣющій ничего общаго съ малорусскимъ языкомъ“.

Поза сим нищенєм українства, при помочи котрого — як признає сам автор — „кромѣ клички porządni Starorusini мы какъ то не можемъ достигнуть осязательныхъ результатовъ“, госп. Емельяновъ не пропонує нїчого позитивного, бо чей-же годї вважати чимсь позитивним отсей його проєкт: „Мы теперь принялись между прочимъ за основываніе своихъ особыхъ политическихъ организацій, которыи, не знаю почему, быть можетъ въ силу традиціи, принято называть „Радами“. Если ужъ въ данномъ уѣздѣ существуетъ у украинцевъ „Руска Рада“, или „Народна“, у насъ тоже возникаетъ какая-то „Рада“, — „Русская“ или „Селянская“. Не слѣдуетъ-ли и здѣсь ввести по крайней мѣрѣ въ отношеніи новыхъ Обществъ реформу? Не лучше ли было бы называть новоосновываемыя Общества вмѣсто „Радою“ другимъ русскимъ названіемъ, положимъ „Союзомъ русскихъ людей“ или „Союзомъ русскаго народа“? Какъ просто и безъ всякаго намека на партійность! По крайней мѣрѣ мнѣ претитъ слово „Рада“. „Радили“ мы 60 лѣтъ и ничего путнаго не выйшло“.

Чисте малпованє зверхних форм тай тільки. Невжеж автор сподїваєть ся, що від таких перемін в назвах перемінеть ся й дотеперішне москвофілське болото застою на жерело живого національного житя? Ми думаємо, що воно буде инакше: що москвофіли можуть хиба лише пошкодити українському національному рухови ad maiorem Poloniae gloriam.

А що до їх позитивних змагань, то того, що вони роблять (а властиво тільки говорять, що роблять) в сїм напрямі, нїяк не можна назвати живим і здоровим національним житєм. Се якесь горячкове тріпотанє, а не житє, якісь передсмертні відрухи, до котрих знаменито підходять слова росийського поета:

Єго кажется только, вы живы,
Но для дѣла вы мертвы давно
Суждены вамъ благіе порывы,
Но съ вершинъ ничего не дано!“

По зборах „Просьвіти“.

II. Що дотикаєть ся економічної дїяльности „Просьвіти“, то наші уваги про сю справу такі:

„Просьвіта“ поклала собі дуже широкі й далеко-ідучі економічні задачі, для котрих згодом показали ся рамки сього товариства за вузькими, та котрі раз-у-раз переходили й переходять під компетенцию осібних, специяльних орґанїзаций. Так займаєть ся „Просьвіта“ дїяльністю господарсько-молочарською, крамничою, кредитовою, аґрономічною; в усїх тих галузях економічної роботи „Просьвіта“ основувала й вела орґанїзациї, та зі зростом тих орґанїзаций вони відокремлювали ся й відокремлюють ся в свої специяльні, независимі від „Просьвіти“ союзи. Молочарські спілки „Просьвіти“ згуртувались в осібний Молочарсько-господарський Союз, крамницї в Союз торговельний, каси в Союз кредитовий і Союз ревізийний. І сї специяльні, фахові орґанїзациї є кориснїйші для успіхів дїла; економічна робота ведеть ся в осібних союзах більш пляново, систематично і фахово, нїж се могло дїяти ся в „Просьвітї“. З цїлого ряду економічних робіт лишила ся в повнї при товаристві тільки дїяльність аґромомічна. І тут виринає питанє, чи не належалоб також сю дїяльність відокремити від „Просьвіти“ та передати її товариству „Сїльський Господар“, котре має на метї саме виключно аґрономічну дїяльність. Товариство „Сїльський Господар“ перебралоб на себе всякі аґрономічні експерименти, доставу насїня, овочевих дерев і господарських машин і т. и., а при „Просьвітї“ полишилоб ся тільки веденє господарської школи в Милованю. За те „Просьвіта“, позбувши ся балясту технїчних робіт, моглаб свобіднїйшою рукою покористуватись своїми філїями й читальнями на те, щоб давати інїциятиву під заснованє нових економічних кооператив. Читальнї й філїї „Просьвіти“ повинні статись огнищем пропаґанди для закладаня всїляких економічних товариств і спілок, котрі вийшовши з-під опіки матїрника-„Просьвіти“, велиб дальше свою дїяльність в орґанїзациї специяльних союзів. Розумієть ся, центральний видїл „Просьвіти“ мусїв-би подбати, щоб філїї, читальнї і члени товариства в відповідних підручниках, книжочках, формулярах і інструкциях, виданих товариством, знайшли вказівки, поясненя і облекшеня при засновуваню економічних кооператив.

З такого подїлу економічної працї між „Просьвітою“ і специяльними союзами — на нашу думку — справа скористала-б; наша суспільна економічна дїяльність оживила-б ся і поглубила-б ся.

Була на зборах також справа зміни статута товариства. Пропоновано, щоб участь у загальних зборах оперти на репрезентацийній системі, бо при теперішній системі більшість на зборах є чисто-припадкова, залежна від тої місцевости, в котрій збори відбувають ся. Замість прислугуючого кождому членови права участи в зборах мали-б дістати те право тільки делеґати, вибрані на зборах філїй. Проти сього підносять, що також на філїяльних зборах більшість може бути зовсїм припадкова та що неодин член, котрий мав би охоту ставити ся на збори, не дістав би до того права. Щоб запобігти сьому „покривдженю“ членів, було б — думаємо — вказаним, щоб крім делеґатів філїяльних мали право участи в зборах також делеґати, довільно вибрані означеною скількостию (прим. 25) членів товариства. Так загальні збори втратили-б невигідну признаку вселюдного віча та стали-б ся репрезентацийним орґаном, з другого-ж боку кождий член, котрий справдї хотїв би взяти участь у зборах, дуже легко міг би собі те право придбати.

Одна ще увага: Що-б пропонована репрезентацийна система сповнила покладані на нїй надії, є конечною річию, щоб філїї добре функціонували, та щоб до виборчих зборів були втягнені як найширші круги членів.

Тай сам хід нарад загальних зборів вимагає реформи, а то в тім напрямі, щоб для окремих справ збори дїлили ся на секциї, котрі, передискутувавши дїло, приходили-б тільки з готовими резолюциями перед загал зборів. Тим способом загальні збори товариства могли-б основно полагодити богато таких справ, для котрих при теперішній системі нарад не стає відповідного часу.

Реформи вимагає також дїловодство головного видїлу та секций. Як доси стоїть дїло, справи обговорюють ся наперед на секциях, а потім цїла дискусия ще раз повтаряєть ся на засїданю видїлу, бо самі секциї не мають екзекутивного права. Така процедура дуже томить людий та опізнює полагодженє справи. Запобігти сьому можнаб в той спосіб, що видїл, побільшений в числї своїх членів, дїлив би ся на постійні секциї (прим. на адмінїстрацийну, орґанїзацийну, просьвітно-видавничу і економічну), котрі дефінїтивно полагоджувалиб свої ресортові справи та сходили ся на спільні засїданя тільки для загально-товариських справ. Точність і скорість в полагоджуваню завдач товариства дуже богато на тім зискалиб.

Потреба реорґанїзациї канцеляриї товариства дає себе вже довго відчувати. Першим кроком до сього булоб установленє ґенерального секретаря товариства, котрий, як платний урядник-бюрократ, вів-би книговодство товариства, управляв би канцелярию та полагоджував би придїлені йому справи з обсягу внутрішного дїловодства. Се звільнилоб голову і видїлових від цїлої низки канцелярийних робіт та полишилоб їм більше часу на працю для цїлий товариства.

Побільшити число членів товариства в той спосіб, аби читальнї були льокальними філїями „Просьвіти“, а члени читалень були рівночасно членами товариства, — се також ідея, піднесена на останних зборах, ідея, котра на наш погляд вповнї надаєть ся до дискусиї.

Сих кілька думок і рефлєксий ми піддаємо під розвагу управі товариства, його членам тай цїлій нашій суспільности, котрій на серци лежить культурний розвиток нашого народа.

Промова д-ра Т. Окуневського

виголошена перед віденським трибуналом в процесї против Сєнкевича.

„Високодостойні Панове! О скілько моя память сягає се перший случай, де горожани столицї держави мають рішати спір о національну честь мого народу. Коли сама рідкість такого случаю надає справі значінє окремого роду, то я думаю, мої панове, що Ви тим більшу звернете на неї увагу, коли при близшім застановку пізнасьте вартість сеї справи. Бо хтож стоїть в сїм процесї проти себе?! Яко обжалований не аби який журналїст, але письменник першої міри, знаток сердець свого народа, майстер слова, що збив ся своїм талантом на вижину духового провідника свого народу, котрий і сам уважає себе за покликаного промовляти іменем цїлого польського народа до всїх народів земної кулї, щоб вони сказали свій погляд в справі утиску польської нациї Прусаками, і другі його за такогож уважають. Се одна сторона в процесї, а друга: на позір 5 бідних руських студентів — але се не 5 руських студентів; за ними в сїй хвилї стоїть вся руська академічна молодїж, бо, що більше, я можу зі всею рішучостю сказати: в сїй хвилї стоїть за ними увесь руський нарід, ба так зложила ся наша нещасна минувшина, що крім мілїонового руського селянства та його надії на його молодїж, з якої витворює серед найтяжших злиднїв тому народови нову інтелїґенцию, нїчого майже йому не остало ся. — І тому то житє нашої молодїжи на унїверзитетї і удар пульса на унїверзитетї у Львові, се удар житя і жавчика народного, бо народ стративши через минувші сотки лїт майше всї свої висші верстви, видить в академічній молодїжи всю свою будучність.

От хто стоїть перед Вами, мої панове, яко сторони, про котрих народні чести маєте рішати.

А тепер увійдїть в положенє тих репрезентантів руської молодїжи.

Зглубляючи минувшину свою, видить та молодїж, ті сини народу, що давав колись на престоли европейські в Франциї, в Швециї а навіть тут до Відня доньки князя Ярослава і Володимира та королеві і архикнягинї — тепер видять сини того народа і то в містї заложенім руським князем Львом, що їм не вільно на унїверзитетї в тім містї зложити навіть приреченя на бережене правил унїверзитетських в своїй матерній мові, не вільно їм навіть виповнити індексу в руській мові, всюди їм під покривкою урядового язика стискає грудь і горло — польський язик. Та тут показуєть ся насамперед податливість і терпеливість руського народу, посунена до неможливих у инших народів границь. Руський народ не протестує зразу, тілько каже тим своїм синам покидати непривітливу мачошину „alma mater“ та, хоть як бідний, складає на свої дїти 40.000 злр. і посилає 700 своїх синів на чужі унїверзитети учити ся до Праги, до Відня і до Ґрацу.

Два роки се тривало, нарештї средства вичерпали ся, молодїж мусїла вертати на львівський унїверзитет посеред глухої наруги противника. Та тут міра терпеливости перебрала ся, пасивність руського народу зникла, а на унїверзитетї появили ся барикади. — Привиклі до довгої руської терпеливости, польські власти Львова думали, що здавлять силою той рух і почали брутально ломити руську молодїж. Тимчасом у молодїжи зросло завзятє тим більше: по барикадах наступив штурм на унїверзитетську авлю, знищенє меблїв, портретів ректорів і зраненє професора.

Оголомшені сим львівські власти тиждень майже нїчого не роблять, полїция переслухує лиш студентів і здавало ся наразї, що і ся буча пройде як і другі унїверзитетські бучі без дальших наслїдків.

Аж тут нараз встає той історичний злий дух Польщі, той сатана так чудово змальований Бєрнзоном, той сатана, що на всї пориви руської народности против польського безправства, знає лиш жажду нищеня противника, хотьби проляло ся море крови. І от той злий дух внїдривший ся в такі прокляті вшехпольські дневники як „Słowo polskie“ і другі, підшепнув представникам властий у Львові, щоби одної красної ночи о півночи приарештувати і вкинути до тюрми усю руську молодїж, котра брала участь в унїверзитетській бучі.

Напхали до казень руських студентів як селедців До кождої призначеної на 6 арештантів, повпихали по 12 і 14; сирі стїни, неможливий воздух а до того почутє безсильности супроти очивидного знущаня, властий все те перероблює веселих байдужних хлопців в зрілих мужів, а судия слїдчий якби наіґравав ся з їх нервів.

Переслухавши їх раз, відтак не має часу провадити дальше слїдства, телеґраму, що одному студентови матір умирає, задержує ся в актах — сьвідків дальших не слухає і так минає тиждень, другий, третий ба і четвертий.

В тій атмосфері страшного насильства над молодим тїлом і душею 80 академиків руських, назріває у них страшна думка, назріває постанова, до котрої душа людська лише в страшних моментах може підняти ся, назріває постанова умерти за право і народну правду.

Мої панове, Ви зрілі вже мужі і певно вже неоден стояв перед хвилею, котра має рішати про його жити або не жити.

Скілько судорогів перебігає тогди через нерви людські, як страшно ударяє серце бажаючи жити, а тут 80 жить молодих рішає ся умерти голодовою смертию.

Мої панове, Ви чуєте чей ту велич, сеї страшної постанови, і я горджу ся тою хвилею молодіжи, що вона спосібна була на таку відвагу, бо в тім гарті душевнім виджу запоруку будучности мого народа.

Лиш такою посьвятою за висші добра людскости або свого народу — вибили ся народи поволи з сірих мас до значіня історичних народів.

От таке значінє голодівки руських академиків у Львові.

Так оцінив єї увесь руський нарід, так зрозумів єї великий письменник Скандинавщини Бернзон, відозвавши ся з далекої півночи, що руська молодіж своїм мужеським виступом звернула увагу всего цивілізованого сьвіта і він за се поздоровив з подивом єї.

Лиш хиба сліпота якась або глухота душева не могли відчути величности сеї хвилі — але се не так було і я зле кажу — п. Сенкевич відчув добре, що в тім завзятю молодім, в тій хвилі смерти за права і честь народу будить ся противник єго мрій про великолїпє Польщі і тому він кинув на ту молодіж свій затроєний спис.

Мої панове, щоб Ви сказали на те, коли то в часї перед 100 роками, як зривали ся Нїмці до борби о свободу проти поневоленя французького і Ваш Кернер, полишивши свою молоду суджену у Відни, перейшов границю пруську, прилучив ся до добровольців Літцева і в кругах чорного гра ничного житя учув шестисти свободи нїмецької, як він відтак ранений лежав в Карльсбадї, щоб сказали Ви, мої панове, як би тодї був найшов ся якийсь письменник, котрий в тім чудовім пориві нїмецької молодіжи, видів лише театральну лож, що рани Кернерові то не були рани, але якимсь червоним атраментом понарисовувані смуги, щоб Ви сказали при такій низькій нарузї, але такого письменника французького не було, таким найшов ся аж пан Сенкевич супроти нашої молодіжи.

В хвилях, коли 80 молодих жить рішило ся на голодову смерть, він письменник тої міри, сьміє цілій академічній молодіжи руського народа, кинути в очи таку огиду, що вони брехали, що жадоба їх смерти се ошуканство і ложь біфштиками і вином.

Мої панове, чи Ви се чуєте яке се гидке!

Ви певно в сій хвилї здивовані, чувши вже нераз в житю своїм про твори сего польського письменника і питаєте, що могло спонукати його до такого негарного вчинку. Може се так нехотячи на основі якоїсь лихої інформациї вирвала ся з під пера так знатного письменника, така обида? Нї, мої панове, се не припадково, се сьвідомо стало ся, се лиш одно кільце в передовім ланцуху цілої системи наруг і зневаг, яких допускав ся сей письменник від десяток лїт на моїм біднім народї, хотячи вивисшити свій польський нарід і доказати тим слушність пановання ним вихвалюваної законної Польщі над моїм руським народом, а на се доказ, за позволенєм пана предсїдателя трибуналу я Вам, панове, сейчас переведу.

Коли зайшов такий небувалий в істориї факт, що могуче недавно королївство польське положене в середині Европи, три сусїди розібрали, то природна річ, що після моментального ошоломленя, а відтак реголюциїних зривів лучші сили польського народа мусїли увійти в себе і спитати, що могло бути причиною такої страшної для них події як вимазанє з карти Европи так ще недавно могучої і славної їх вітчини.

І тут появили ся учені, котрі хоть певно з великим болем, але з конечности розкривали перед своїми і чужими всї недостачі свого державного організму, указували на сваволю шляхти польської, на їх liberum veto в Соймі, на привілеї шляхотські та на постоянне обмежуванє власти королївської доходячої навіть до того, що король сьмів лиш надати, а не відобрати надане шляхтичеви староство, що Сойм, а не король мав іменувати офіцирів польської армії і т. д. і т. д. Та очевидно таке розкриванє ран організму держави польської, указуванє на захланність шляхти і несправедливість супроти руського народу не могло подобати ся пересїчним масам польського народу. Масї тій подобало ся лишень шовіністичне вивисшуванє всего, що польське, а скидуванє усеї вини за упадок Польщі на противників Польщі.

А як раз на чолї того напрямку станув пан обжалований зі своєю звісною Трильогією „Ogniem i mieczem", „Potop", і „Pan Wołodyjowski".

В Трильогії тій проводить п. Сенкевич такі ідеї.

В половині XVII. столїтя була Польща могучою державою в Европі опертою на численній, сьвідомій цілї і повній енергії шляхті. Перевага шляхти, се лишень сьвідоцтво висшої культури. Польська держава мала сповнити велику історичну місию. Вона мала завести культуру на широких нивах української землї аж по Днїпро і взяла ся до тої роботи повна енергії і сьвідомости цілї.

Та при виконаню тої культурної місиї трафила Польща на велику перешкоду, на вроджену дикість та неспосібність українського народу до якої будь культури. Всякі зусиля польського народу, щоб хоть в части привести той руський нарід до якоїсь культури викликували лишень ненависть і дикість, що шляхта XVII. ст. так знаменито назвала словами: „chłopska innata malitia".

Польська шляхта зовсім даремно розтрачувала свої найкрасші сили в боротьбі з тою дичию. Впрочім — каже Сенкевич — не бракло і хиб зі сторони самої Польщі, а хиби ті полягали в тім, що Поляки давали концесиї (!) козакам, ба, що більше — прошу Вас послухайте Панове — хиби ті Польщі полягали в тім, що тут і там уряд польський признавав перед козаками, що польська шляхта допускає ся надужить на українськім народі. Та „слабість" в управі викликувала лишень козацькі бунти і через що та нещасна партия в Польщі ломила лиш енергію польського народа!

Місто винищити до ноги — так дословно пише п. Сенкевич — то козацьке насїнє і в мори пролитої крови утопити козацький бунт, партия та пересправляла з бунтівниками. — Ідеалом польського державного мужа представляє собі п. Сенкевич Ярему Вишневецького в сьвітлій срібній зброї на коні, а перед ним мрічне поле зі стотисячними козацькими трупами.

І тут знову репетує п. Сенкевич „Розтоптати Запороже", пролити океан крови, зломити, знищити, розбивати а потому лиш відмінити „надужитя, поже ти бунт і годувати ся його тїлом!"

От такі канібальські інстинкти проявляє найперший писатель Польщі з кінцем XIX столїтя а книжки його розповсюднюють ся та ілюструють ся тисячами по польскій земли, напоюючи отрую найпоганїйшого шовінізму молодечі серця польської суспільности.

Відколи президент краківської Академії граф Тарновський проголосив в публичнім відчиті в Кракові, що з Трильогією п. Сенкевича з'явила ся на сьвіт зьвізда, перед котрої блеском гаснуть всї дотеперішні сьвітила Шекспіра, Данте, Гете, то суспільність польська стратила вже всяку міру, всї ученики гімназияльні дістали за обовязок від своїх учителїв не то прочитати але трохи не на память знати цілу Трильогію п. Сенкевича і тепер Ви можете собі представити — мої Панове — скілько зла натворив п. Генрик Сенкевич в нашім біднім краю, де Поляки вже 1868 р. почули ся необмеженими панами своєї области, коли зі школи, з під пера першого — як їм казано — генія народу учули такі шалені мрії, о якесь висше посланництво польського народу, про вродженую низоту ба злости і дикість руського народу, посеред котрого тим польським паничам приходило ся жити яко старости, комісарі, судиї, що той бідний руський нарід мусїв і ще мусить витерпіти від такої гордонї, коли такий урядник в творах такого Сенкивича дословно вичитав, що козаки між собою не говорили, не сьпівали, але лиш ревіли та вили, що польський шляхтич „валить в морду ватажка козацького" і т. д. і т. д.

От куда то все сягає!

Не хвилево отже, не нехотячи, вирвало ся з під пера п. Сенкевича то обидне слово, на нашу молодіж; — се його система, се вся тенденция його цілої Трильогії.

Ще римський писатель Тациц сказав замітні слова: „Proprium humani generis odisse, quem laeseris".

Отсе зробив п. Сенкевич.

Він недобачає в нас відмінної культури, природної жажди до самоуправи, оборони релїгії і т. д., він видить лиш в нас перешкоду в осягненю блеску вифантазованого маєстату Польщі, і зате він шкалює нас, за те так тяжко обиджає молодіж руського народу!

Ви Панове, нїмецькі судиї, пригадуєте собі певно з істориї, як то в часї найтяжшого противеньства Вашого нїмецького народу зійшов ся Гете з Наполеоном I. — А чи хоч одно словечко згірдне вирвало ся з під пера Гете на Французів або про вожда?!

Нї! він не мав слів погвали для жовнїрського цїсаря!

А яке тут гидке!

Пан Сенкевич добре відчув, що тут в сій голодівці 80-ох руських студентів проявив ся якийсь історичний факт, що сьвідчить про певну енергію народну і що та енергія звернена против його братів за їх безправства!

Та він місто оцінити той факт по правді і крикнути до своїх земляків, щоб перестали знущати ся над братним народом, він на підставі такого мутного жерела як „Słowo polskie" — (бо „Nowa Reforma", на котру п. Сенкевич покликує ся писала як раз противно) — кидає клевету на молодіж руського народа і каже на оправданє своє лишень тільки, що він з своєї висоти навіть не думав обиджати тих 5 студентів, котрих він в житю ані раз не видів, ані не знає!

Так є! Тут я признаю правду п. Сенкевичови! Йому не ходило о тих 5 студентів! Йому ходило о щось більше! Йому ходило о знищенє в опінії публичній всеї молодіжи руської, що пірвала ся до борби з історичною Польщею! Йому ходило о то, щоб уязвити славного норвежського писателя Бернзона, котрий посьмів увидіти в руській молодіжи щось ідеальнїйшого, як в польських кримінальних урядниках у Львові. — От що він хотїв! Лиш біда в тім, що в тім більше лежить і меньче і п. Сенкевич обиджаючи всю руську молодіж обидив очевидно і тих пять, котрі невинно потерпіли в слїдчій вязници у Львові.

З сего видите — мої панове — дві річи:

Перше, до якої злобної цілї стремів п. Сенкевич, пишучи ті обидні слова, а по друге, яке значінє має сей процес в нашій суспільности, як далеко він сягає і який я щаслив в сій хвилї, що процес сей мають рішати горожани державної столиці.

Вирок Ваш буде регабілітациєю 5 студентів!

Се могучий вирок про боротьбу і правду двох наций, котрий завтра же залунає бистротою блискавки від Кракова по Варшаву і Київ, а відозветь ся навіть серед норвежських Фіордів, де на Ваш присуд жде тяжко обиджений і п. Сенкевичем обсьміяний визначний письменник Норвегії Бєрнстєрне Бєрнзон.

А тепер після сего позвольте панове, що я прийду до властивого процесового предмету до обговореня питань, котрі Ви потвердите згляднo маєте заперечити.

І. питанє звучить, чи Генрик Сенкевич через те, що в часописи „Zeit" написав і опублїкував, що руські студенти заперті на кілька (?) день (!) до слїдчої вязниці устроїли там голодовий страйк з бефштеком і вином посудив їх тим самим о нечесний поступок, котрий їх в публичній опінії обнизити може?

II. питанє евентуальне, котре-б Ви мали потвердити тогди, коли би перше заперечили, звучить так: Чи п. Генрик Сенкевич називаючи руських студентів героями, що устроюють голодовий страйк з бефштиками і вином, не виставив їх через то на публичне посьміховиско.

Ми юристи мусимо при всїх каридостойних чинах, розріжняти передовсім два моменти: 1) момент психічний, т. є. внутрішню злу волю при обидах чести так звані animus injuriandi і друге сам факт доконаний т. є. так званє обєктивне єство чину. — „Objectiver Thatbestand".

[Конець буде.]

Вісти з Праги.

[Віче в справі польсько-руского спору. — Віче в справі університетських страйків. — Зїзд лїкарів і природознавців. — Зїзд славянської поступової молодіжи]

В суботу 6. с. м. відбуло ся в Празї заходом Т-ва „Volna Myslenka" велике віче в салї „u Laburke", а предметом віча був: „Spor polsko-rusinsky v Halici a potlacovani spolku „Sič".

Головними референтами були посол д-р Кирило Трильовський та посол проф. д-р Масарик. Віче зачало ся о годинї 9-ій вечером, а відкрив його предсїдатель „Volne Myslenky" д-р Бартошек, котрого опісля вибрано предсїдателем.

Перший забрав голос відпоручник університетської молодіжи тов. Василь Струк, і зазначив польскій Drang nach Osten. По прилученю Галичини до Австриї більшість краю була руська; тепер тая більшість наша чим-раз зменшує ся наслїдком польонізацийної системи, яку Поляки від давна розвинули в цілім краю при помочи краєвої управи.

Потім промовляв посол д-р Кирило Трильовський. Зачав він від надужить виборчих до парляменту, а перейшов до ще більших надужить, яких допускали ся власти при виборах до сойму — все те ілюстровав фактами. Настрій, який при такім стані річий панує між народом, обуренє на таке поведенє властий є зовсім зрозуміле. А власти нїчого не роблять, щоби дати порукy вільного і свободного розвою руської нациї; вони навпаки трупами хочуть засипати провал, який настав між нами а ними. Вказав на Чернихів, де за 10 кор. 8 людий позбавлено житя, та на Фельштин. Дальше перейшов бесїдник на тему переслїдуваня „Сїчий". Наконець говорив бесїдник про „всеславянський зїзд", вказуючи на його чорносотенний характер.

Посол д-р Трильовський говорив спершу по руськи, а коли поліция заборонила, говорив дальше по нїмецьки. Бесїда, висказана грімко і з сатирою, викликувала бурі оплесків.

Проф. д-р Масарик зачав від слів Гавлїчка: „Нема народности без свободи, а свободи без народности". Русини в остатних роках чим-раз могутнїйше дають докази своєї самостійности і добивають ся свободи. А борба о сьвітло, о поступ і свободу се найгарнїйше славянофільство! Я яко Чех — говорив п. Масарик — кажу Вам: не очікуйте нїчого від славянофільства; поможи собі сам, брате, а тодї і я тобі поможу.

Вкінци тов. Бочковський іменем росийської молодіжи запротестував проти всеславянського чорносотенського зїзду.

Опісля тов. Струк прочитав резолюцию, протестуючу проти перепинюваня властями самостійного розвою національного Русинів, проти виборчих надужить та проти переслїдуваня гімнастично-пожарних товариств „Сїчий". Резолюцию сю збори приняли через аклямацию.

В недїлю 7. с. м. відбулось академічне віче в справі університетського страйку. До президиї вибрано Чеха Врбенського, Русина Струка та Хорвата Перковича. Референтом був проф. д-р Масарик, накликуючи до солїдарности молодіжи в оборонї свободи і автономії університетів. Потім промовляли заступники всїх поступових товариств чеської молодіжи за страйком, а опісля репрезентанти молодіжи всїх славянських народів. Іменем Русинів промовляв тов. Евген Гайдукевич, зазначуючи солїдарність в страйку в поступовими Чехами в Празї і Славянами у Відни, тим більше, що руські товариші віденські рівнож страйк проголосили. Всї репрезентанти славянської молодіжи виповіли ся за страйком, лиш вшехпольське „Ognisko", коли не буде страйколомом, то задержить пасивну резистенцию. — В послїдній хвилї велика більшість є за страйком.

Від 6—10. с. м. мали ми тут зїзд лїкарів і природників в Празї. З Русинів крім проф. д-ра Івана Горбачевського брали участь в працях секцийних д-р Теофіль Гвоздецький з Липиці, д-р Бережницький з Відня, д-р Танячкевич з Золочева і д-р Евген Кобринський, повітовий лїкар з Кімполюнга. В суботу 6. с. м. в „Narodnim Divadle" *витано гостий* і репрезентантів Славян. Русинів репрезентував д-р Гвоздецький і говорив в імени секциї природописної „Т-ва ім. Шевченка" і „Народної Лїчниці". „Доробок наш малий — говорив д-р Гвоздецький, — але коли стане руський університет у Львові, тодї попросимо Вас на свій науковий обрахунок."

Від 24—30. с. м. має відбути ся в Празї зїзд всеславянської поступової молодіжи. Доси зголосили ся репрезентанти української молодіжи в Київа, Харкова, Петербурга, Дорпату і Москви, а з Австриї возьме у зїздї участь руська молодіж зі Львова, Чернівців, Відня, Градця і Праги.

В Празї дня 12. червня 1908.

П.

Калуська вшехпольськo-москвофільська мафія при роботі.

(Допись).

„Отвратытельныя отношенія"! Сими словами схарактеризував „проводир" двочленної калуської москвофільської „партиї" відносини, які тепер запанували в Калуши. І дїйсно так; гидко згадати ті відносини, а не то жити серед них. Тілько, що той панок тими своїми словами видав осуд на сеє самого і свого serdecznego przyjaciela „Prawdzica"!

Здоровими не були відносини в Калуши мабуть нїколи; та від часу виборів парляментарних вони так страшно погіршили ся, як рідко в якім галицькім місточку. Ті надзвичайні зусиля, серед яких приходилось сьвідомим Русинам калуського повіту переводити ті вибори, а з другої сторони крайно деморалїзуюча вшехпольсько-шляхотсько-москвофільська пресия, всї знані штучки виборчі, а опісля нагінка на сьвідомійших селян, відбили ся на Русинах, але витиснули своє пятно на вшехпольсько-москвофільській кліці. Перші піднесені на духу, сьвідомі своєї сили, з'єдинені спільною борбою проти національного противника, взялися до дальшої органічної роботи і до приготовленя соймових виборів; а другі, допроваджені виборчими невдачами до скаженини, кидали ся на всїх і вся, на цілу руську громаду і на поодиноких її членів. Прийшли соймові вибори. З початку держали ся наші противники тактики „getrennt marschieren, vereint schlagen". Польський кандидат д-р Вурст уживав старих виборчих средств, а москвофіли під патронатом раз враз в тій цілї на відпустцї перебуваючого судиї Дорожинського робили свою роботу Ефіяльта. Вкінци хитрий Вурст задля занадто малих виглядів уступив, а тодї кацапи надїялись дістати для свого кандидата всї польські голоса. Коли ж сї надїї завели і вийшов руський кандидат, бішености вшехпольсько-москвофільській нема й доси кінця. В „Галїчанин-і" та „Русскомъ Слові" появлялись безупинно дописи „отъ Калуша", де плюгавлено всїх Русинів калуських, а ревно секундував проводиреви калуських двох москвофілів, так званому „льордови", його przyjaciel od serca, вшехпольський судия Каєтан Коссач, котрий за помочию своїх двох шварів (зі „Słowa polskiego" і „Wieku Nowego") пускав несотворені брехнї у сьвіт. На все те наші Русини цілком не реагували, толкуючи ту вшехпольсько-москвофільську бішеність національною психопатиєю тих панків. На сім однак ті панки не порозуміли ся і стали зухвалими. Наслїдки показали ся скоро: у вшехпольських газетах появляла ся одна корєспонденция за другою, а все оден пашквіль лїпший від другого. Наперед появила ся допись против начальника калуського суду, Поляка п. Войни, котрого посуджувано між иншим о надмірне протеґованє суддїв-Русинів. Се нїкчемна злоба, бо саме п. Война незвичайно прихильно відносив ся до москвофіла Дорожинського і удїляв йому безнастанні відпустки для ширеня москвофільської пропаганди, а судиї Русини про себе сього не можуть сказати; противно, вони цілком не беруть участи в публичнім житю. Та коли калуські судиї післали до Gazety Narodowoї спростованє тої дописи, то сього спростованя не хотїв підписати — вшехпольський судия Коссач!... Коментарі мабуть злишні!

Незабаром дісталось обом судиям-Русинам, секретареви Щербатюкови і ад'юнктови Файглеви. Передовсїм дістало ся сьому послїдньому нїби за те, що він у своїм рефератї мав написати замість „Русская Самопомощь" тілько „Русска Самопомощь"; за се він удостоїв ся від кореспондента „отъ Калуша" в „Русскомъ Слові" назви „злодія"! Але прийшло ще гірше. Другий судия-Русин п. Щербатюк допустив ся великого злочину. Він приняв авізацию против судиї Дорожинського від зголошуючого ся до нього в імени гр.-кат. церковного комітету о. Петрушевича, від котрого то комітету Дорожинський за безцїн винаймає цілий дім з величезним огородом, коли сотрудник о. Тисовський з родиною тиняє ся в низькій, вохкій хатинї, котра йому над головою валить ся *). Се дало товчок до цілої плянової газетярської акциї проти судиї Щербатюка, котрий тодї стояв перед авансом на секретаря. Передовсїм — вплинуло до львівського карного суду анонїмне донесенє, що о. Петрушевич, а також посол д-р Куровець і судиї Щербатюк і Файгель публично похваляли атентат Сїчинського. Се показало ся вже при перслуханю в зарядженім доходженю безшім переслуханю в зарядженім доходженю безпідставною, нїкчемною клеветою, і прокуратория, та галицька прокуратория, котра тепер так радо і поквапно слїдить за кождим хоч би трохи свобіднїйшим, неосторожним словом руського інтелїґента, та сама прокуратория кидає те безглуздє донесенє до коша. Але помимо того о тім всїм донесено навіть мінїстрови Кляйнови, аби не авансував судию Щербатюка! Зараз по сім інціденті старає ся вшехпольсько-москвофільська мафія зааранжувати товариський бойкот того-ж судиї; а коли се не вдає ся, розпочато завзяту борбу газетярську: передовсїм появила ся в „Słowi Polskім" (де співробітником є шваґер калуського вшехпольського судиї Коссача) допись, в котрій оголошено брехню, що Щербатюка дїйсно бойкотують його товариші, і накинено ся на нього і на судию Файгля за те, що вони не були на урядженім приватно калуським рим. кат. парохом поминальнім богослуженю по бл. п. намісникy гр. Потоцькім та зажадало публично проти них дисциплїнарного слїдства. При тім клеветник забув додати, що ті судиї як-раз тодї мали розправи... Коли се не помогло, пущено наперед через „Przegląd", а потім Słowo polskie, Gaz. Nar., Dziennik pol., Kurjer lwowski, а навіть через Neue fr. Presse у сьвіт брехню, що проти судиї Щербатюка враз з д-ром Куровцем, о. Петрушевичом і судиєю Файгльом, веде ся карне слїдство за злочин з § 305 к. з. і то саме тодї, коли прокуратория вступне доходженє — не слїдство — давно вже кинула ad acta. І шо-ж тому за цїль? Судия Щербатюк мав власне авансувати; отже треба було пустити у сьвіт клевету, щоби його, як се заявив „льорд", „знищити", се-б то не допустити до авансу. Та не вдала ся штучка; бо годї було дуже добре кваліфікованого судню поминути при авансї для вподоби калуській вшехпольсько-москвофільській мафії лише длятого, що він Русин. І коли дїйсно п. Щербатюк став судовим секретарем в Калуши, скаженина тої мафії досягла свого вершка. Зараз появила ся в Gazecie Narodowій допись, в котрій клевече ся дальше, що ото авансовано судию, проти котрого в тій хвили веде ся слїдство карне, на котрого обурена вся суспільність і т. д; а вкінци жадає ся — risum teneatis — димісиї міністра Кляйна! Ся підла кореспонденция обійшла майже всї вшехпольські шмати, а все crescendo. Але рівночасно появляє ся в Neue fr. Presse спростованє від самої редакциї, а відтак нарештї навіть урядове спростованє в Gazecie Narodowій. Кажу: нарештї; бо се дїйсно був вже найвисший час. Дивно виглядала та цїлковито рівнодушність судової зверхности у Львові супротив тої очивидної нагінки на судию, а ще дивнїйше вона виглядає в порівнаню до того поспіху, з яким та-ж зверхність боронить хочби як грубі промахи судиї-Поляка. І мабуть львівська апеляция цїлком не була би взяла в оборону судию-Русина, як би не те, що задля нього зачіплено міністра судівництва. Так виглядає галицька справедливість, коли ходить о Русина. Та коли вже львівська апеляция вмішала ся в ту справу, то вона повинна вислїдити виновників тих клевет; шукати повинна їх там, де їх вказує публична опінія в Калуши... Vederemo.

Я позволив собі описати обширнїйше сю плюгаву акцию вшехпольсько-москвофільської мафії в Калуши, бо се оден примір більше, серед яких незвичайно прикрих обставин приходить ся руським судьям сповняти свій обовязок, і чого вони можуть надїятись, коли би по приміру своїх товаришів Поляків хотїли брати живійшу участь в громадянській роботї руської інтелїґенциї. Се також примір, до якої дегравдациї доводить вшехпольська psychopathia nationalis, якою заразили ся також вшехпольські союзники, наші кацапи-ренеґати. Тими лайдацтвами бридять ся тепер навіть поряднїйші Поляки калуські і видимо холодно відносять ся до своїх колишних виборчих махерів. Але ми не повинні їм такі вчинки пустити плазом; наші посли повинні в добре зрозумілім нашім інтересї порушити сю справу в парляментї і пояснити мінїстрови Кляйнови, хто то жадає в Калуши його димісиї... Наші посли повинні при тій нагоді освободити калуський суд від вшехпольсько-москвофільської мафії і взяти вже раз руських суддїв в оборону перед вшехпольськими клеветами, як се їх обовязком.

Кр.

*) Про те, як польські судиї в Калуши ломили уставу, аби догодити ображеній амбициї „льорда", і узглядніли замір авізованого судиї в Калуши (отже в повітовім судї!!), напишу небаром.

Державна рада.

(Засїданє з 13. червня 1908).

На суботнїшнім засїданю палати послів вела ся дальше буджетова дискусия. П. Спінчіек (Хорв.) виступив проти упривілеєня Італїйців на поли шкільництва на шкоду Хорватів та закинув мінїстрови зелїзниць германізацийні тенденциї. Потім промовляли пп. Вальдль (хр. соц.), Глєкель (с. д.), Айстерер (хр. соц.). Відтак забрав слово

п. д-р Дністрянський,

котрий розпочав свою промову від обговорюваня заяви президента мінїстрів у руській квестиї. В тій заяві замітне було головно те, що президент мінїстрів промовчав. Се промовчав він закид п. Василька, котрий сказав, що правительство заключило було пакт з руським клюбом і зробило йому ряд приречень, та ні договору не додержало, ні приречень не виконало. Промовчаючи се, президент мінїстрів признає правду словам п. Василька. Президент мінїстрів говорив також про культурне й економічне піднесенє руського народа; про політичні-ж права мінїстер не згадав; єдина цінна річ була в промові мінїстра, а то — признанє руської квестиї. Що-до ради мінїстра, щоб Русини до розвязаня тої квестиї стреміли дорогою мирного порозуміня з Поляками, то ся рада є ні до чого, як довго верховодячі в Галичині польські партиї заперечують істнованє руського питаня, та як довго Русини не мають політичної рівноправности, котра позволила-б їм порозумівати ся з Поляками, як рівним з рівними. А впрочім Русини перш усього не домагають ся якихсь уступок, а просто легальности і повного переведеня основних законів державних в житє. Без сього про ніяке порозуминє з Поляками нема бесїди.

Переходячи до обговорюваня справ шкільництва, бесїдник каже, що Русини є на тім полї майже обезправнені. Істнує цїла, пляново обдумана система галицького шкільного законодавства,

звернена проти Русинів; ся система стремить в першім ряді до того, щоб хлопови замкнути дорогу до всякого висшого образованя, та щоб його задержати як найдовше в анальфабетизмі; другим стремлінєм тої системи є вирвати галицьке шкільництво з-під усякого впливу центрального правительства та віддати його під абсолютний вплив галицьких властий. Се можна було перевести тільки через ухвалене краєвих законів, котрих зміст противить ся основним законам держави.

Бесідник наводить і подрібно обговорює цілий ряд таких краєзих законів, котрі відобрали Русинам усі школи, та котрі стоять у простім противенстві до змісту основних законів держави. Наслідком такого нелєгального законодавства нема в Галичині руських народних шкіл, а de facto є тільки утраквістичні, в котрих наука польської мови подаєть ся зі специяльною інтеззивністю. Коли Русини домагають ся в тих справах інтервенциї центрального правительства, то вони роблять се не з любови до централізму, а з конечности, бо до краєвого правительства Русини не мають *ніякого довіря*.

Бесідник переходить до університетської квестиї. Утраквістичний характер львівського університету признав бувший міністер просьвіти Гартель; посередно признає його також сьогорічне справозданє буджетове. Своїх прав до утраквістичного львівського університету Русини так довго не зречуть ся, поки не дістануть самостійного свого університету. Се конечне тим більше, що дальша утраквізация львівського університету не є прінціпіяльно бажаною цілию, та що напруженє між польською і руською молодіжю на університеті є дуже велике. Балаканє про те, що буцім-то в Русинів нема кваліфікованих сил до обсади університетських катедр, є безосновне — раз тому, що — як се показав приклад з італійським правничим виділом в Інсбруці — цілими роками можуть викладати в університеті суплєнти, котрі не мають veniam legendi, — по друге тому, що Русини мають на австрийських і заграничних університетах стільки кваліфікованих доцентів, що університет можна-б зложити без великого труду.

Що-до місця, де мавби бути оснований руський університет, то сила обставин така, що той університет мусить станути у Львові.

Бесідник кінчить домаганєм, аби правительство сотворило переходову стадию до основаня самостійного руського університету. (*Живі признаня і оплески. Бесідникови ґратулюють*).

Потім промовляли ще пп. Заграднік (чеськ. агр.), Горскі (чеськ. катол.), Прокш (чеськ. с. д.), Іванішевіч (Хорв.), Ґутенберґ (хр. соц.), Гофман-Велєнгоф (нім. нар.), Гегер (христ. соц.) і Маєр (хр. соц.), котрі здебільшого займали ся справою проф. Вармунда.

На тім засіданє перервано до понеділка.

(*Засіданє з 15 червня*).

На вчерашнім засіданю вела ся дальше дискусия над буджетом П. Льозер (хр. соц.) промовляв за інтензивним підпиранєм промислу та управильненєм закона про похатну торговлю.

П. Томашек (чеськ. с. д.) обговорював справу університетського страйку, та висказав переконанє, що національний шовінізм шкодить народам.

П. Кульп (старочех) домагаєть ся національної рівноправности та заснованя чеського університету в Берні.

По промовах п. Гайльмаєра (хр. соц.), Помолї (хр. соц.) і Гормузакого (Румун) наради перервано.

На вчерашнім засіданю внесли між ин. інтерпеляциї: П. Олесницький в справі безправного заведеня виїмкового стану в громаді Іванівці, жидачівського повіта; п. Онишкевич в справі уділеня відпусток в часі жнив народним учителям у східній Галичині; п. Цеглинський в справі заказу добромильського старости проти дальшого будованя церкви в Новім Місті; п. Брайтер в справі конфіскати часописи „Zjednoczenie"; п. д-р Евген Левицький в справі конфіскати „Землї і Волї", п. Бачинський в справі конфіскати „Громадського Голосу".

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 15 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Т. К. Б.). На нинїшнім засїданю палати послів вніс іттерпеляциї між иньшим пос. Окуневський з причини, що не виделеґовано позагалицького суду в процесї о замордованє ґр. Потоцького; інтерпелянт запитує, що задумує міністер справедливости зробити, аби не був морально одвічальний за се, що справу Русина видано його політичним ворогам до судженя і аби маючий запасти вирок не уходив за вирок політично-партийний.

НОВИНКИ.

— Парлямент радити ме як зачувати — тільки до другої середи, а там малиб наступити літні ферії. Перед літними феріями буде полагоджений тільки буджет; про ухвалюванє иньших предложень не може бути й мови. *Палата панів має* охоту також вести буджетову дебату в ширших розмірах, але до 30-го і вона покінчить свою працю. — Сконтингентований час 200 годин на буджетову дебату в парляменті не вичерпано ще й до половини, а вже послам особливо з більшости за богато того говореня, особливо, що вони не бажають собі виразної політичної дебати, якаб викликала обовязуючі заяви инших ґруп посольських і правительства. Почали ся вже навіть заходи, щоб ґенеральну дебату покінчити швидше, як се плюновано, *та повибирали ґенеральних бесідників*. Отсї наміри викликало правительство також тим, що пообіцяно платити посольські диєти також через ферії, як буджет буде в засаді полагоджений. Не диво отже, що посли з більшости радіб заміняти своє мовчанє — за золото.

— **Безпристрастний голос „Przegląd-y" в справі Січинського.** Львівський „Przegląd" ріжнить ся від инших орґанів польської русиноїдної преси тим, що він хоч часом дістає lucida intervalla в руській справі. До таких прояв належить власне новинка в ч. 136. того дневника, де він, відзиваючи ся на нашу статю п. н. „Акт справедливости чи політики?" (ч. 129), признає сильним наш арґумент, що коли справу українських студентів віддано позакраєвому судови, то тим більше треба було се зробити зі справою Січинського. Що инші наші арґументи „Przegląd-ови" не подобають ся, се для нас зрозуміле. Бо ми виказуємо, що таке рішенє найвисшого судового трибуналу є наслідком польських політичних впливів, а „Przegląd-ови" хотіло би ся вмовити в нас, що те рішенє з польськими політичними впливами не має нічого спільного, та таким чином відсунути від провідників польської політики всяку відповідальність. Але мусимо звернути увагу „Przegląd-y", що він або не зрозумів наших слів, або перекрутив їх виписуючи проти нас отсю тираду: „Вкінці третю несмачну річ висловляє „Діло" на адресу руського народу. Воно пише, що на лаві обжалованих разом з Січинським засяде „цілий руський нарід разом зі своєю парляментарною репрезентациєю". Навіть збожеволілі з ненависти до Русинів найбільше шовіністичні польські ґазети — пише „Przegląd" — не мали нїколи відваги чогось подібного писати. Здаєть ся нам, що Русини будуть дуже обуреві на „Діло" за той його вислів." Отже скажемо „Przegląd-ови", що Русини не мають чого на нас обурювати ся, бо того, що він нам підсуває, ми не написали. Ми написали виразно: „Наскільки ходить о політичні мотиви, (а не о сам вчинок, пане прокураторе!), на лаві обжалованих засїдати-ме не сам Мирослав Січинський, тільки весь руський нарід разом зі своєю парляментарною репрезентациєю". — Треба-ж було зацитувати цілий уступ з нашої статї, а тоді може-б не треба було редакциї „Przegląd-y" вияснювати ще раз того, що ми в самій статї старали ся вияснювати прокуваторови, а саме, що по лїтичні мотиви, а сам вчинок, се не одно і те саме. А що до політичних мотивів вчинку Січинського, то з нами солїдаризуєть ся навіть ґр. Станислав Тарновський, отже чоловік, котрий повинен-би бути для „Przegląd-y" хоч сяким-таким авторітетом.

— **Українська проповідь.** До „Подолїи" пишуть з Залипова, що там в день католицького сьвята І. Непомука православне духовенство запорядило сьвяточну службу Іванови Вонюви, при чім виголошувано українські проповіди до народа, який ізза сего незвичайно радів до слїз. Коли ходить о борбу з націоналїзмом, то православне духовенство послугуєть ся й рідною мовою українського народа, за те-ж чорносотенцї усїх сил докладають, щоб не допустити до введеня української мови, до народних шкіл на російській Україні, хоч як се конечне вже хочби в інтересї загальної грамотности.

— **Довірочна нарада українських студентів черновецького університету.** В четвер т. є. 11 червня с. р. відбула ся довірочна нарада українських студентів черновецького університету в сали „Народного Дому" при численній участи академічної молодїжи. По довшій дискусиї для осьвітленя справи ухвалено такі резолюциї: I. Українська молодїж черновецького університету домагає ся креованя катедр української історії з українською викладовою мовою на університеті в Чернівцях. II. Українська академічна молодїж постановляє скликати на день 21 червня 1908 о год. 11-ій перед полуднем віче всеї української академічної молодїжи на університеті в справі креованя катедри української історії на черновецькім університеті. III. Українська академічна молодїж рішає скликати на день 28 червня 1908 о год. 4-ій по полудни загальне віче Українців в сали „Народного Дому" з отсим порядком денним: 1. справа креованя катедри української історії в українській мові на черновецькім університеті; 2. справа викладової мови в буковинських утраквістичних ґімназиях; 3. справа рівноуправненя української мови в урядах. — *Комітет молодїжи.*

— **Потемкинада.** Пишуть нам з Косова: Як зачуваємо, ексц. п. намістник, виконуючи одну точку з своєї програвової промови, висилає в тутешний повіт свого відпоручника в особі віцепрезидента Клєберґа, котрий має злюструвати тутешне староство і зіткнутись безпосередно з народом, щоби просто від населеня почути, що єму найбільше долягає. Гадка п. намістника безперечно дуже гарна, однак побоюємо ся, що староста Заграднїк зможе і найкрасшу гадку п. намістника викривити. П. Заграднїк уже заздалегідь аранжує формальну потемкинаду, поза котрою відпоручник намістника не міг би зорієнтуватись в положеню, в якім населенє повіту находить ся. В сїй цїли Заграднїк орґанізує з війтів, писарів і всякої другої дряни депутациї, котрих обовязком буде репрезентувати населенє, славословити батьківську управу Заграднїка і змалювати в як найяркійших красках марево радикалїзму, щоби тим плястичнїйше відбивалась діяльність Заграднїка. Говорять, що депутациї сї має провадити перебраний за Гуцула, звісний уже читателям „Діла", комісар Марковський, але говорять так мабуть на глум, бо коли бувший жандарм Böhs і бувший дїдич Пшибиловський могли удавати Гуцулів у Відни, то чому-м би не міг Марковський удавати Гуцула в Косові? Отже коли би поїздка п. Клєберґа мала скінчити ся на перегляненю кілька актів в старостві і вислуханю того, що єму скаже уладжена Заграднїком депутация, то шкода би було тілько гарних слів намістника та коштів, котрі поїздка п. Клєберґа за собою потягне. Та ми надіємо ся, що п. Клєберґ не дасть собі пустити Заграднїкови блахмана і знайде спосіб, щоби зіткнути ся також з народом; а тоді почує зовсїм що иншого. Взагалї треба би бажати, щоби п. намістник висилав в повіти своїх відпоручників без заповідженя, а тоді він справдї міг би дечого цїкавого довідати ся. Приміром в Косові такий делеґат намістника міг би собі довгенько почекати, заки би п. староста зволив потрудитись до бюра, а ще опісля міг би собі гараз пождати, заки би удостоїв ся оглядати достойну парсуну Заграднїка. Вкінци еще одно. Може би п. Клєберґ зволив запитати п. Заграднїка, на якій то правній підставі кошти перепровадженя правиборів соймових перевалює на громади, скоро ординация виборча соймова нїяких коштів на громади не накладає. Врештї може би п. Клєберґ був також ласкав заінтересувати ся справою удїлюваних через намісництво запомог з причини нещасть елєментарних, бо тут в Косові оповідають собі, що Заграднїк за послїдну таку запомогу вибудував хідник до реальности свого любимця Böhs-а. — *Тямущий.*

— **Відложенє зїзду всеславянського поступового студенства.** Депеша бюра Герцоґа доносить з Праги, що конґрес славянського поступового студенства не може відбути ся ізза фінансових перепон. Субскрипция уладжена на цїли сего конґресу принесла тільки 300 корон, а сего булоб за мало навіть на покритє коштів кореспонденциї в справі конґресу. Комітет відложив відбутє конґресу на час пізнїйший, а поки-що постановив видати до правительства мемориял, який обнимає всї культурні постуляти славянської молодїжи.

— **Подорож цїсаря до Праги.** „Korresp. Wilhelm" довідуєть ся, що тепер цїсар не поїде до Праги на виставу. Численні ювилейні торжества, які почали ся ще 7-ого мая, вимагали від цїсаря богато труду, а репрезентацийні обовязки в Празї ще побільшили би сї труди. До тогож цїсаря заступав на отвореню вистави арх. Франц Фердинанд. Після дотеперішних диспозиций виїде цїсар, що є зовсїм здоров, 22-го, а найдальше з кінцем червня на 10-тижневий відпочинок до Ішлю.

— **До відомости св. дирекциї почт і телєґрафів у Львові.** На почті в Добрусині (Жовківщина), де урядує п. З. а тепер від коли вона захорувала в її заступстві п. Майсер, дїють ся великі непорядки. Листи й часописи щезають. Пакунки бувають відчинювані, неначе-б у них шукано за бомбами або револьверами. Ба і листи отвираєть ся і перечитуєть ся. А коли п. Оз., діставши 12 червня відлїплений лист, пішла поскаржити ся до Майсера, то він в брутальний спосіб ще й накинув ся на неї, обкидуючи її обидливими словами. Тому сею дорогою звертаєть ся з просьбою до дирекциї почт і тел., щоби схотїла запобічи непорядкам, пануючим на почтї в Добрусині, аби в будучности не щезали часописи, та в них не виписувано таких зворотів як „сеї шмати шкода до руки брати", щоб функціонарі — після приписів — доручували листи й часописи до рук адресатів а не, як до тепер діяло ся передавали їх через десяті руки, а вкінци, щоб поучила п. Майсера як має з інтересентами обходити ся. — *Пошкодовані.*

— **Реформи в середних школах.** З новим роком шкільним 1908/9 увійде в житє нове розпорядженє міністерства просьвіти, упрощуюче еґзаміноване й клясифіковане в середних школах. Інтерес учеників слїд спрямувати головно не на ноту але на сам предмет. Школа має бути місцем вільних праць учителїв з учениками, тому еґзаміноване, що служить тільки для цїлий клясифікациї, стає обмежене до найконечнїйших розмірів. Клясифікацийні іспити треба відріжнити від іспитів, переводжених тільки для орєнтациї учителя. З письменних еляборатів в будуччинї буде учитель клясифікувати тільки працї активні й домові з викладової мови. Всї прочі еляборати мають служити тільки для вправ і мають бути поправлювані в клясї при співучасти ученика. Цензуральні конференциї будуть обмежені і будуть відбувати ся лише з кінцем півроку. Замість дотеперішного сьвідоцтва по першім півроку, буде видаваний лише виказ з ореченєм загального поступу. Дотеперішна цензура з „загального поступу" буде знесена, а річне сьвідоцтво стверджує лише, о скільки ученик є спосібний, перейти до висшої кляси. Скаля нот з поодиноких предметів науки і поведеня в школї буде мати тільки 4 степенї. Нота з *пильности відпадає. До висшої кляси не будуть* могли ученики безуслівно переходити лиш тоді, коли будуть мати недостаточні ноти з двох або більше предметів. Ученикови, що має недостаточну ноту з одного предмету, може учительський збір позволити вступити до висшої кляси, коли має загальну умову дозрілість. Отся постанова обовязує лише в низших клясах і відносить ся тільки до тих предметів, яких якість на те дозваляє. Коли такий ученик в слїдуючій клясї з того самого предмету не відповість шкільним вимогам, то мусить безуслівно повторювати клясу. Поправки в низших клясах уляжуть повним обмеженям, а по висших клясах будуть задержані в дотеперішній формі. Коли ореченє фахового учителя не є рішучо некорисне, але хитке, то ученик мусить відбути тзв. промоцию (Vorsetzungsprüfung) в присутности директора, або учителя спорідненого предмету. Такий іспит мусить відбути ся також тоді, як заходить евентуальність некорисного вислїду клясифікациї лише з одного предмету. Крім сих головних заряджень обнимати ме міністерське розпорядженє також вказівки для учителя в справі духа, в якім має сповняти свій важкий і повний одвічальности обовязок. Приписи сї вимагають узглядненя віку й індивідуальности учеників а також питомности деяких предметів.

— **Монах чи мантїй?** Від кількох лїт волочить ся по цїлій Европі якийсь молодий чоловік Поляк, котрий представляє ся за богослова, найчастїйше Домінїканина або Францїсканина і витуманює від приватних людий або й від духовних всїлякі грошеві жертви. Придержаний в ріжних місцевостях подавав за кождим разом инше назвиско. В Штрасбурзї, де його придержано за обманьство і волокитство, сказав, що називає ся Ян Тарновський і походить з Варшави. Коли по відсидженю кари випущено його на волю, пішов він до Франциї і там удавав польського черця, аж в Невр Аббе вкрав якомусь сьвященикови документи і від тої пори подавав себе за сьвященика Ґінота. Під тим іменем розпочав він свою злодійську вандрівку по Австриї, де його також кілька разів придержано. В послїдних часах прихоплено його у Відни і там подав він на полїциї, що називає ся Ян Тарновський, є сином Яна і Апольонії Тарновських, а походить з Жидятич під Львовом. На тій основі постановлено Тарновського відставити до Жидятич. В дорозї до місця приналежности він втїк. Аж ось в недїлю з Чесанова наспіла вість, що жандарми арештували в недїлю вечером по виїздї еп. Бандурського, котрий посьвячував там будинок „Sokoła" якогось *молодого сьвященика в пелєринї*, з дуже довгим волосєм, що вже своєю ношею звертав на себе увагу. Він причепив ся був до двох тамошних учителїв, а відтак зайшов до „Sokoła" і показував якісь документи, виставлені на імя сьвященика о. Ернеста Ґінота і говорив по італїйськи, по анґлїйськи, по француськи, по еспанськи й по польськи, а крім того по грецьки і по латинї. Коли однак побачив, що його занадто випитують, вийшов з „Sokoła" і пішов до одного з тамошних учителїв на ніч. Тут почав він розмову на темат політичний і показало ся, що він хоч „Француз" знає знаменито галицькі відносини. Відтак показував карти візитові всїляких достойників, сьвітських і духовних, фотоґрафії всїляких сьвящеників, котрих називав своїми вуйками та стриями, а також фотоґрафію якогось офіцира в австрийськім мундурі з якоюсь дамою. Коли на австрийський мундур сказав, що то француський, звернув тим вже підозрінє на себе. Господар відступив відтак „ксьондзови" своє ліжко, а сам постелив собі на кріслах. „Ксьондз" однак поклав ся нерозібраний і заснув. Около півночи явили ся жандарми і приарештували „ксьондза" та відставили до судового арешту. При ревізиї найдено у него крім згаданих білєтів і фотоґрафій, ще й калєндарик видавництва львівського „Smigus-a", в котрім були написані слова: „академік Січинський 3-ма вистрілами на авдиєнциї". Знайдено також докладну мапу Галичини і Угорщини, а з гроший лиш 1 К. В судї зізнав він, що скінчив ґімназию, 3 роки університету, 4 роки богословія і був 7 лїт новиком в монастири, що називає ся дійсно Ґіно і що їздив за еп. Бандурським, щоби йому виявити якусь велику тайну. Наконець сказав, що не натягав нікого, бо його матїр вдовиця по якімсь штабовім лїкари дає йому на подорож. В справі сего мантїя веде ся тепер дальше слїдство.

— **Небувалий вибух ропи.** З Тусганович (з під Борислава) доносять, що в сю суботу вибухла там з одного закопу нафтяна ропа так, що дає на день 80—100 цистерн. На 80 метрів довкола вежі розносить ропу. Дві машини не могуть дати ради, щоби всю ропу уняти. Закіп той належить до фірми Brauns-Bergmann. В иншім закопі в сю пятницю після прочищеня рур ґази так нараз покріпшали, що стали викидати по 40—50 цистерн на день.

— **Катастрофи.** Дня 18 мая навістив страшний гураґан побережа острова Яви. Біля Марунди потонуло серед моря вісїм великих суден, що везли мулярських робітників і їхні сїмї. *Погибло серед сего около 500 мущин, жінок і дїтий.* — З Шанґаю доносять, що в горах Ічонґ отворила ся нагло в землї велика прірва, яка поглотила кілька хінських сїл враз з усїм населенєм. Число жертв сеї катастрофи обчислюють бодай на 400 осіб. — На ріцї Конґо розбило ся судно, причім потонуло 70 муринів. Чотири Европейців, — як доносить мадридська часопись „Imparcial" — які виратували ся, впали жертвою людоїдів.

— Нинї починаєть ся перед львівським трибуналом судиїв присяжних розправа проти банди Васїнського, що через два лїта допускала ся в ріжних містах Австриї незвичайно сьмілївих крадїжий з вломанями. Крім цїлої низки більших і менших крадїжий закидає акт обжалованя Васїнському й тов., убитє сторожа Д. Кавтського в Празї, утечі з вязницї, фалшиві мельдунки і т. д. і т. д. Розправа потриває бодай дві недїлї. На лаві обжалованих засїдає: 1) Едмунд Снєґуцькі false Васїнські, лїт 31, росийський підданий, мельник; 2) Владислава з Ваховських Снєґуцька, його жінка, лїт 29; 3) Ізидор Кноблох, син шинкаря з Замарстинова, лїт 21; 4) Леопольд Тітль, золотник, числить лїт 35; 5) Люіза Тітльова, жінка його й мати 4 дїтий; 6) Фльориян Стан. Адамський, торговельний аґент, лїт 37; 7) Віктор Михальський, бронзовничий челядник, лїт 35; 8) Теофіль Шветлїх, челядник бронзівничий, лїт 27; 9) Вільгельм Ґітнер, без сталого занятя, лїт 30; Станислав Усцєнський, властитель бронзівничої робітнї, лїт 32; 11) Францїшка Усцєнська, його жінка; 12) Станислав Вальоха, дозорця вязниць в краєвім судї, лїт 44, батько 4-ро дїтий; 13) Вальохова Марія, його жінка; 14) Юрій Костур, артист руського театру, лїт 26; 15) Маєр Ляйб Байшпіль, 25-ти лїтний мулярський челядник і 16) М. Ґотвальд, б. властитель дібр.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Митрофана, (лат. Адольфа). Позавтра, в четвер: Маркіяна (лат. Боже Тїло).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник ві второк, в середу і недїлю від 12 год. в полудне.—Консисторська гесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві Інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Від адміністрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при зміні адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того за кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

☐ **Репертуар русько-народного театру в Вижници.** Середа 17-го червня „Пісні в лицях" — народна опера М. Кропивницького. — Четвер 18-го червня „Хата за селом", образ із гуцульського житя в 5 дїях. — Субота 20-го червня „Барон циганів" оперетка в 3 дїях Стравса. — Недїля 21-го червня „Запорожець за Дунаєм", оперета Артемовського в 3 дїях.

▷ **З львівського „Сокола".** Звичайні загальні збори тов. ґімн. „Сокіл" у Львові відбудуть ся в льокали товариства при ул. Руській ч. 20. в суботу дня 20. червня 1908 о 6 год. вечер з отсим порядком дневним: 1) Відчитанє протоколу останнїх заг. зб. 2) Звіт з діяльности старшини за рік 1907. 3) Звіт касовий. 4) Удїленє абсолюториї уступаючій старшинї. 5) Вибір голови. 6) Вибір а) 4 членів старшини на 3 роки, б) 3 на 2, в) 2 на 1, г) 4 заступників членів старшини на 1 рік, д) 3 настоятелїв вправ на 1 рік, е) 3 членів комісиї ревізийної на 1 рік. 7) Зміна статута. 8) Внесеня і запити. — Всїх Всч. Другів просимо явитись. — За старшину тов. ґімн. „Сокіл". У Львові, 12. червня 1908. *А. Будзиновський*, голова. *Т. Купчинський*, справник.

☐ **Іспит зрілости в II. ґімн. в Станиславові з язиком викладовим польським,** що закінчив ся дня 13. с. м., зложили отсї Українцї: Іван Белей Войтіх (Юрко) Галїбей, Микола Федюшка, Никола Черемшинський, Володимир Ревюк, Ростислав Заклинський, Ткачук Петро.

☐ **На фонд б. п. Марка Каганця** (поставленє памятника, сплату довгів, заосмотренє уродити ся маючої дитини і вдовицї) зложили на книжочку ч. 4000 „Краєвого Союза Кредитового" в коронах: о. Рудович, Львів 2, І. Дорундяк, Киданьче 10, члени чит. „Просьвіти" Коссів коло Чорткова 5·24.

☐ **Філїя „Просьвіти" в Теребовлї** уладжує дня 21. червня с. р. на замковій горі народний фестин на дохід будови дому „Руської Бурси". По фестинї танцї. — На случай непогоди відбуде ся фестин 28 червня с. р. без танцїв.

☐ **Конкурс.** Видїл філїї руського тов. педаґоґічного в Коломиї прийме до бурси в роцї 1908/9 100 питомцїв під слїдуючими услівями: а) батько або опікун має вписати ся в члени тов. педаґоґічного; б) батько або опікун з'обовязує ся окремим ревершом, що буде точно що місяця складати умовлену оплату не меншу як 15 К, а найвисшу 22 К місячно, безпосередно на руки заряду бурси; в) При принятю має питомець зложити одноразово 6 К на інвентар і 2 К на купіль; г) Питомець має виказати ся при принятю, що має 4 пари біля, 4 простирала і 2 пошевки і 1 коцик. — Першеньство мають бувші питомцї. Поданя з долученою деклярациєю і маркою на 10 с. (на відповідь) належить вносити на руки професора Романа Шипайла в Коломиї до дня 25 червня 1908. За видїл. *І. Раковський*, голова; *Б. Левицький*, секретар. 767

☐ **Експедиторку** прийме зараз адміністрация „Діла".

Урядові вісти.

„Wiener Ztg." оповістить в найблизших днях номінациї в новім міністерстві публичних робіт. З Поляків стануть секцийними шефами: д-р Юлїй Твардовський, секретар того міністерства та д-р Ян Вайберґ, староста намісництва у Львові. Мінїстерияльними кандидатами іменовано комісарів комісарів намісництва д-ра М. Залєвського, д-ра А. Мальчевського і К. Розвадовського а концепісту Стефана Сеферовича придїлить ся до служби в тім міністерстві. З Русинів отже не іменовано нїкого!

Переписка Редакциї.

Пошкодованим в Добрусинї. Само випечатанє жалоби в часописї може не вистати; *для певности слїд зробити окрему жалобу* прямо до дирекциї.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 16. VI. Павлина Бачковська, Ряшів; Стефанїя Стефанович, Чернівцї; Юлїя Куновська, Кривка; Юлїя Крисько, Попелї; Мария Яцковська, Рожнятів; Катарина і Іван Пиріг, Довжка; Петро Луцький, Чортків; Войтек Скворонек, Нове село; Теодор Підгорецький, Брусно нове; Евген Топольницький, Рагехів; Михайло Кремер, Брішель; Володимир Щавинський, Куликів; о. Ілия Лабій, Трибухівцї; Дмитро Багалій, Харків; Андрій Сабат, Бережани; Озіяс Гайнберґ, Борислав; Іван Будний, Жовква; о. Тит Войнаровський, Болшівцї; Стефан Мудрецький, Чортків; Маврикий Рехнер, Дрогобич; Лазар Гершдерфер, Дрогобич.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педаґоґічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всілякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педагогічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педагогічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім". 734 4—?

Поручаєсь цукорнею п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Баторія ч. 10, котра виробляє знамениті тістечка, часенники, медівники і т. д.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Адвокат Д-р Д. Савчак

в БОРЩЕВІ

прийме від 15 липня с. р. рутинованого конціпієнта. 751 4—6

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:

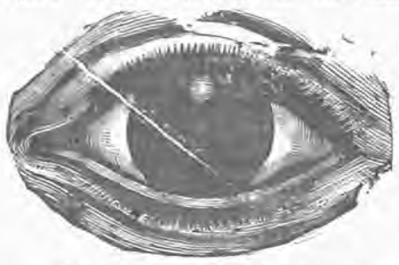

Барометри анероіди по 7, 8 і 10 К найліпші по 12, 16 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всілякі иншi прибора оптичні.

Всілякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

СКЛЕП корінний

з комнатою до снідань

в підгірській околиці.

є на продаж.

Близших інформаций уділить *фірма А. Москви в Вижници.* 2—10 773

До заміни парохія в львівській архиепархії 1100 душ, поля 81 морг. орн. 5 сіножат. 1 м. горох. Дім новий. Будинки нові. Відомість в адміністрації. 783 1—3

Семинарист IV р. пошукує на вакації лекцій на провінцію. Ласкаві зголошення з поданем услівя: „Здібний" poste restante Львів. 782 1—1

Пошукую старшої женщини доброї гадзині, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. 781 1—5

Маю на продаж повний лексикон Брокгавза — найновійше компльетне виданє. Зголошуватись належить: Ів. Януш, Чуков почта Самбір. 780 1 1

„Отче наш"

в читанях.

Написав свящ. Олександер Коренець, катехит в Стрию. Жовква 1908. З печатні оо. Василіян. Стор. 104 м. 16-ки. За дозволом гр. кат. Митр. Ординаріята. Ціна 60 сот. вже з пересилкою почтовою. Дістати можна у автора в Стрию ул. Кохановского ч. 4 або в книгарни тов. ім. Шевченка. 753 3 3

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалія висилає „ТОРБАН" музична накладня, Львів, Вронов-ська ч. 8. 714 4—10

Перстені заручальні, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Кавчинський, Львів, пл. Галицька ч. 3,** приймає також направи. 894 13—30

Проповідниці стилеві, виготовляє різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

14—13—2 **Одинока руська ЛІТОГРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30.**

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО

АМЕРИКИ

і

КАНАДИ

Лінія КУНАРД

найскорше

Пояснень уділяє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 14—26

Товариство „Кружок правників" у Львові продає і купує книжки і скрипта правничі до всіх 3-ех іспитів, виначає на відповідним винагородженем підручники для своїх членів і тих абсольвентів права, які приготовляють ся до рисорсів, посередничить в пошукуваню занять бюрових для своїх членів. Адреса для посилок всякого рода: Вас Цмайло-Кульчицкий студ. пр Львів, ул. Супіньского ч. 17 (Акад Дім). 772 1—1

Бюро Немчиновской Львів, перенесено на пл. Академічну ч. 3. Поручає кілька Француэок, різнородні учительські сили, бони Німки, агронома з двайцятькількалітнюю практикою, товаришки, управительки ключниці, служниці, наймички, кухарів, льокаїв і вшу службу. 778 1—1

Годинник з ланцушком тільки 2 кор.

З причини закупна великої скількости годинників, шлеський Дім Експортовий висилає: 1 величавий, повлочуваний, 36 годин ідучий, точний годинник анкер з гарним ланцушком за 2 кор. тілько з 3-літною писменною гарантією. Висилка за посліплатою через шлеський Дім Експортовий A. GELB Kraków 5. За вдячні відповідні звертаєсь гроші. 723 1—1

Від 20 літ

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і вище. МАТЕРАЦИ чисто волосінні від К 2·-, 30, 36 40 до К 70 на три подушки Матерацик в морської трави по К 13. 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ. КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелізні ліжка і компльетні уряджена покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 8 мая ч. 5. 668 11—30

Вправний інструктор студ. II. р. теол. пошукує на час ферій лекцій на селі. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у пані Баць. 786 1—2

Зараз умістимо 20 з доворців фабрик цегольні. Місячна платня висока, посади сталі, річні. Пошукуючі праці всіх заводів знайдуть помішене. Концесионована агенция посередництва, Львів ул. Вірменська ч. 30. 761 3 3

ОГОЛОШЕНЄ.

Надзвичайні загальні збори, повітового товариства кредитового в Старім Самборі відбудуть ся дня 26 червня 1908 р. о год. 12 в полудне в Старім Самборі з слідуючим порядком дневним:

1. Зміна статуту.
2. Відчитанє звіту контрольора.

755 *ДИРЕКЦИЯ.*

ОПОВІЩЕНЄ.

Дирекция Товариства „ТРУД" у Львові Ринок 39 оповіщує, що від 1 вересня б. р. буде до обсадженя 10 місць в Бурсі Товариства. Приймаємо кандидатки. котрі укінчили 14 р. житя на 3-пітний курс, який обіймає науку шитя і крою білля, шитя і крою суконь та науку гафту ручного. Услівя за ціле удержанє і науку 28 кор місячно, вписове 8 кор. і одноразово 4 кор. за вужите меблїв.

Оплата в III. році може бути знижена. До подання долучити належить метрику і сьвідоцтво укінченої принайменше V. кл. шк. нар. 758 4—5

КОНКУРС.

Видїл „Руской Бурси" в Стрию прийме на р. шк. 1908/9 58 учеників гімназияльних. Подання має вносити ся на руки настоятеля професора Омеляна Колодницького найдальше до 6 н. ст. липня. До подання треба долучити: а) сьвідоцтво шкільне з послїдного курсу, б) сьвідоцтво убожества, в) письменну власноручну деклярацию батька або опікуна, якою сей з'обовязує ся оплату, видїлом означену точно з гори кождого місяця платити а на случай недодержаня тей умови піддає ся компетенциї ц. к. Суду повітового в Стрию. Кождий з принятих питомців має перед дефінітивним принятєм піддати ся осмотрови лїкарскому і заосмотрити ся в потрібну постїль і одїж (колдра, подушка, 6 простирал, 3 пошевки, 4 ручники, по 6 пар біля, 12 хусток). Нормальна оплата 30 К може бути в случаях, заслугуючих на узгляднене, знижена. Крім того платить ся одноразово з гори 5 К членьскої вкладки, 3 К на інвентар і по 2 К на пранє в кождім курсї. До подання треба долучити карту кореспонденцийну, докладно заадресовану на відповідь.

Видїл „Руской Бурси" в Стрию. 784 1—1

КОНКУРС.

Комітет бурси ремісничо-промислової, яко філії Товариства „Просьвіти" в Станиславові розписує отсим конкурс на приняте питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. — Бурса складаєсь із двох віддїлів: семинарицького і промислового. До віддїлу семинарицького можуть бути принятими лише ученики учительського семинаря і то: з курсу першого та другого року. Вище понад другий рік не приймає ся. До відділу промислового можуть бути принятими ученики зі школи промислової — а наколи стане місць то й ученики народньої та видїлової школи. Услівя принятя: 1) кождий питомець мусить бути здоровий, що потвердять оглядини лїкаря з початком року, 2) комітет прийме лиш добрих і пильних учеників, котрі охотять повинуватись приписам бурси, 3) Батько (опікун) просячого о приняте буде точно платити умовлену оплату з гори, найменьше 20 К місячно, 4) кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, пранє, бібліотеку та лїки 9 К — Всї питомці дістають лїкарську поміч даром. До подання о приняте долучити треба: 1) шкільне сьвідоцтво з послїдного півроку 2) заяву, в котрій батько, мати або опікун ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за приміщене сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити 3) сьвідоцтво убожества. Подання належить вносити найдальше до 15 липня 1908 на руки підписаного голови. Всї подання, що наспіють пізнійше, остануть неполагоджені. До подання треба долучити марку на 10 с. на відповідь.

Д-р Вол. Янович голова. *Іван Луців* касиер.

На Надгороди пильности при надходячих іспитах

поручає ся

НА ПРЕМІЇ ВИДАВНИЦТВА

БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ РУСЬКОЇ МОЛОДІЖИ

в КОЛОМИЇ. 746 2—3

КОНКУРС.

Руссько-українська повітова бурса в Бродах розписує отсим конкурс на 40 місць в бурсї. Подання з залученою маркою на ответ вносити належить на руки Видїлу до 1 липня. Услівя принятя: 28 корон місячно, убогі могуть бути приняті за зниженєм сеї оплати, а також і безплатно. Ученики, які доси в бурсї єще не були, мають кромі поданя залучити і сьвідоцтво убожества потверджене своїм парохом, кождий ученик має мати свою постїль і коцик.

Броди 12/VI 1908. 779 1—1

ЗА ВИДІЛ:

о. Софрон Глібовицький голова. *Стефан Кушнір* секретар.

ЛЯРНЯ ДЗВОНІВ АНТОНІЯ СЕРАФИНА

в КАЛУШИ

відзначена почетним дипльомом на виставі в Кракові і чотирома срібними медалями,

виконує **дзвони** різної ваги і приймає ушкоджені дзвони до переливання в найкоротшім часї, а також має на складї готові дзвони різної ваги.

Дякуючи всім Вп. Приходникам і Фундаторам за всї дотеперішні замовленя, прошу о ласкаві замовлення так на поодинокі нові дзвони як і на цілі групи. За тревалість материялу і гармонійний звук моїх дзвонів ручу і даного осьміляю ся припоручити їх Вп. П. Т. Публиці.

85 8—? *З глубоким поважанєм*

АНТОНІЙ СЕРАФИН.

Агентів не висилаю.

ТОВАРИСТВО ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди пїшвидше і виплачує „Днїстер" з найбільшою скорістию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Днїстер" **15.885 відшкодованя в сумі вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Днїстер" в Краківськім Товаристві.

Агенції „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить иншій агент „Днїстра" можуть письменні селяни старати ся о удїлене агенцаї.

До тепер заробили агенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий . . .	**Кор.**	**1,003.364**
„ резерви премій . .	**„**	**613.720**
„ спец. на звороти .	**„**	**50.939**
„ на рїжницю курсів	**„**	**3 437**
„ резерви специяльної	**„**	**35.000**
„ емерит. урядників	**„**	**218.364**
иньші фонди заосмотрена	**„**	**40.000**

126 **Разом сума Кор. 1,964.824**

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Конкурсні отголоси для сторін тільки первий полуднем. (від 8—3).

Сьвятої покрови для всіх ліпших.

УРЯДНИКА

обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових з гарним письмом прийме Краєве **Товариство кредитове Урядників і сьвящеників.** — Зголошеня, лише письменні з долученєм сьвідоцтв і документів вносити належить до дирекції Товариства, Львів ул. Руська ч. 3 подаючи коротко „curriculum vitae". 774 3—4

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА І ТОРГОВЛІ

в ПЕРЕМИШЛИ

радить П. Т. Хліборобам замовляти салїтру хілійску до сьвітрованя картофлї а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі пояснена даємо безпроволочно.

ДИРЕКЦИЯ.

748 7—?

Конкурс.

Комітет бурси філії тов. „Просьвіта" в **Золочеві** розписує отсим конкурс на приняте 40 питомців до бурси на рік шк. 1908/9.

Услівя принятя є: 1) Батько (опікун) мусить бути членом тов. „Просьвіта"; 2) Кождий питомець мусить бути здоровий; 3) Принятим може бути лише добрий і пильний ученик; 4) Батько (опікун) ученика буде платити точно умовлену оплату з гори. Вилата виносить 18—14; 5) Кождий питомець зложить при вступі 2 К на інвентар, а новопринятий 2 К вписового.

До подання треба долучити: 1) сьвідоцтво шкільне з останнього півроку; 2) осьвідченє, де батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму кождого місяця точно з гори платити; 3) сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в сїнник, ковдру, кож до накрита ліжка, подушку, простирала на сїнник, під ковдру і пошевки на подушку. Надто має мати відповідну скількість біля, одежи і обуви, бо-в противнім случаю міг би ученик наразити ся на неприняте в останній хвили.

Подання належить адресовати на руки п. Михайла Галущинського, проф. гімн. в Золочеві найдальше до 6 липня 1908.

Золочів в червни 1908 р.

За заряд бурси філії тов. „Просьвіта".

о. Євген Громницький, Михайло Галущинский, катехит. 762 2—3 настоятель.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найліпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 146—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кгм. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся явно фабрики.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак + М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвічко приторучає „Народна Торговля". Сотак покван і привязань!!!

Купуйте землю!

Продає ся в дорозї парцеляциї обшар двірский **Чертіж** коло Журавна повіт політичний Жидачів. Зруби по 300 корон, ліс від 400 до 900 корон, орне поле разом з засївом від 400 до 800 корон за морг. На продаж виставлені також двір з городом, садом і ставом та величаві будинки господарскі. Для нових поселенців побудовані на поли при гостинци хороші а дешеві хати. Всякі пояснена подає **заряд дібр Чертіж почта Журавно.**

Стация желїзниці **Журавно** Новосільці на шляху Львів-Станиславів, або **Кохавина** на лінії Стрий-Ходорів або **Калуш** на лінії Стрий-Станиславів.

На купно виробляє ся позички на довгі роки, контракти чисті і без довгу, часть грошей можна сплачувати ратами. 732 4—5

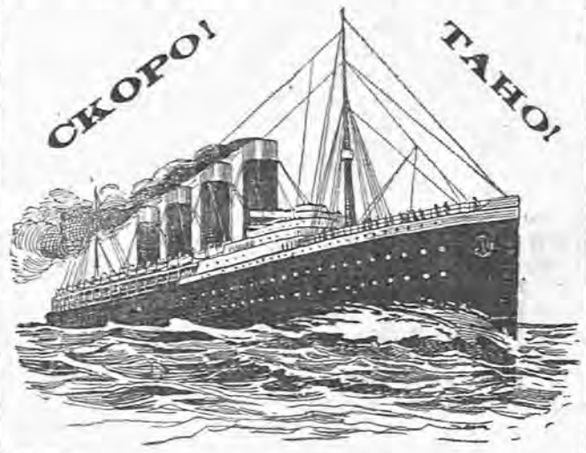

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнійшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіциальних курсів з дочисленем найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вкладах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин,* банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя

до

Півн. Америки Канади Бразилії

величезними пошвидшними кораблями

Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА

Львів—Новий Йорк	86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.)	103·60 зр.
Львів—Бразилія	85·60 зр.
Антверпія—Канада	70.50 зр.

По близші інформациї зголошувати ся прямо до

Ґенеральної аґенциї для Галичини

Лїнії Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.

702 7—8

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·30	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Цустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45н
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	3·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8 25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·35	6·42	11·25
Цустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4 00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·16

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою к. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарні Народної (Манєвских) Коперника ч. 9.

Ч. 133. Львів, середа 17. н. ст. (4. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро ґазет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

О українську школу в Росиї.

Ті поступи, які зробило українство в Росиї за послідні роки, починають що-раз більше трівожити всяких обрусителів. Послідними часами, коли наслідком періоду реакциї в Росиї в загалі і з окрема наслідком реакцийности третьої думи чисто політичні справи на якийсь час уступили на задний плян, а на перше місце вибили ся справи т. зв. орґанічного характера, — в українській справі перше місце заняла справа українізациї школи, перше всего очевидно народної. А яка ся справа пекуча, видно з того, що звісний проєкт 37 послів, внесений в росийській думі з домаганєм заведеня української мови як викладової в народній школі, має між своїми внескодавцями більшість послів-селян, членів правительственної правиці. Про долю проєкту пише д. В. Піснячевський в „Раді“ (ч. 124):

„Кождий законопроєкт в думі мусить дожидати ся своєї черги. Президия думи тільки тоді може поставити його на оповістку, коли всї внесені раніще законопроєкти вже розглянуто, принаймні в першій стадиї. Чи прийде така черга в сю сесию до українського законопроєкту? Запевне, що ні. І ось через що. Дума ще не скінчила розглядати буджет, котрий обовязково мусить розглянути до канікул. Крім того, до законопроєкту про мову на черзі дня стоїть ще ціла низка земельних законопроєктів, лежить богато вже готових, розглянутих і виправлених комісиями міністерських законопроєктів. Дума може засідати тільки до 15 червня. Бо по старому закону тільки до 15 червня асиґновано диєти депутатам. А того материялу, який навіть по закону має право на першу чергу перед законопроєктом про мову, сьміливо вистарчило-б на обмірковане не тільки до 15-го червня, а ще й до 15-го жовтня.

„З другого боку може бути, що і в інтересах самого діла краще одкласти його до осени і не набивати ся, щоб його непремінно рішали в думі зараз. Бо зараз в нашім парляменті ще не охолонули партийні страсти до того, щоб праві могли спокійно обмірковувати справи, що звязані з національним питанєм. Депутатам, котрим колись прийдеть ся з думської трибуни обороняти сей законопроєкт, довелось би зараз 99 прц. своїх арґументів виставити не по сути діла, а проти того туману, що окутує з давніх давен у нас в Росиї кожде національне питанє, проти обвинувачень „в сепаратизмі“, в „мазепинстві“, в змаганю утворити „самостійну“ Україну, словом проти всїх тих пугал, котрими так часто лякають своїх читачів „Новое Время“, „Кіевлянинъ“ і ин. і котрі у людий розумних можуть викликати тільки усьмішку на устах.

„Серед правих, як се завсїгди буває в кождій партийній орґанізациї, є люди щирі і розумні, що в душі може й справді бажають добра народови, тільки розуміють його по свойому; є кариєристи, що дивлять ся на партийну орґанізацию, як на педестал для себе, як на спосіб вигребти з вогню чужими руками для себе кращі каштани, і нарештї є — праві по недомислію, як ось в думських правих орґанізациях більшість селян, котра, будучи в першій або в другій думі, напевне би йшла в хвості лївих орґанізаций. Ся остання по своїм поглядам скорше готова йти за першою катеґориєю, ніж за кариєристами в тих справах, де її удасть ся хоч трохи докопатись до сути діла.

„По своїй ідеї український законопроєкт для першої і третої катеґориї не здаєть ся тепер вже таким страшним, як се було колись ранійше. І там, де їм в своїй компанії приходить ся спокійно і отверто висловлювати свої думки, представники сих ґруп признають, що одним з найкрасших способів для культурного та економічного під'єму українських мас є закон про рідну мову в школї, вони згоджують ся, що в інтересах народнїх мас треба питанє про мову визволити з пут урядової політики і поставити тільки на культурний ґрунт. Не трудно навіть помітити, що серед тих правих, котрих можна зачислити до кариєристів, основна думка законопроєкту не викликає такого обуреня, як ранїйше бувало. В звязку з проєктом загальної народної осьвіти міністерством народної осьвіти було доручено одному з патентованих обрусителів і ворогів українського діла, колишньому ректорови одного з росийських обрусительних університетів, а тепер журналїстови — скласти записку про українську мову в низшій школї. І ось сей пан, що зуби з'їв на цькуваню Українців, мусів у своїй докладній записцї визнати, що найкрасший спосіб для поширеня осьвіти серед українського демоса є навчанє в народній школї на Україні українською мовою. Згода синоду на заведенє української мови в народній школї на Поділю служить найкрасшим доказом того, що українська мова по части перестала вже бути жупелом для завзятих реакціонерів. Деякі ще невідомі читачам факти з історії внесеня в думу самого законопроєкта яскраво сьвідчать про те, що Савенкові страхопуди значно згубили свою чудодійну силу.

„Коли „начальство“ довідалось про те, що серед деяких депутатів з України зародилась думка внести такий законопроєкт, зверху рішено було „дѣйствовать“! І от почали „дѣйствовать“. Потягли з початку одного батюшку, потім другого і т. д. Кого не могли притягти „для подобающаго внушенія“, тому було переказано. При переказуваню і погрозах не церемонились. Деяким єреям прямо казано було:

— Глядїть, щоб вас не потурили з місця!

„На селян старались „воздѣйствовать“ або погрозами і задурюванями, або навіть по старому способу підпоюваннями. Член державної ради, наш „землячок“ таки Красовський, уже після того, як законопроєкт було внесено, скликав до себе перед вербницею де-кого з депутатів селян-ініцияторів законопроєкту і нагодувавши та напоївши їх добре, в купі ще з такими-ж як він „щирими“ пропаґандистами рівности, братерства і культурного єднаня славянських народів, почав всякими способами умовляти їх взяти назад внесений вже законопроєкт про мову. Не давали проходу сї патріоти ініцияторам і в самій думі. Пан Філєвич з „Новаго Времени“ набивав ся з своїми услугами що-до виправленя законопроєкту, а Алексєєв варшавський намагав ся зовсїм змінити його по свойому.

„І от в результаті всїх сих заходів ми бачимо, як в думських кульоарах ті депутати, праві безперечно, котрі до „аґітациї“ Савенків і Красовських були проти законопроєкту, стають тепер все часїйше в його оборону, як селяне після таких спроб „прінціпіяльних“ змагань, які у себе робив д. Красовський, з обуренєм росказують про них своїм товаришам, як ті-ж сьвященики все міцнїйше хапають ся за підняту справу і ознайомлюють з нею думську більшість, як аґітация кариєристів розбиваєть ся об глуху стїну недовіря і скептицизму селянства і близького до нього духовенства.

„Ще з перших місяців житя третої думи серед думської опозициї міцно укріпилась думка, що не варто в першу сесию, при надзвичайнім заостреню партийних відносин, підіймати в думі питанє такої ваги і значіня для Росиї, як свобода слова, незайманість особи і т. ин., бо поки праві не оговтались, не розібрались в азбучних істинах конституцийного житя, не порозумнїщали, вони зразу-ж повстануть проти самих скромних законопроєктів в сїм напрямі і або зовсїм рознесуть їх, або перекалїчать і нададуть їм такий вигляд, що потім нїякими силами од тих „благ“ не одкараскаєш ся.

„Такої-ж мабуть тактики думають придержуватись й ініциятори законопроєкту 37-ох“.

Та хоч — як бачимо з сих інформаций — ще навіть не знати, коли проєкт 37-ох прийде не денний порядок думських нарад, то кампанія проти нього починає бути щораз острійша. Коли „землячок“ Красовський, той сам, що так цїлував ся з австрийсько-славянськими послами в Петербурзї, розвиває свою „діяльність в думі, то й правительственні сфери не сплять і вже навіть дійшло до того, що стало загально-відомим, що товариш міністра просьвіти Ульянов збираєть ся „знищити“ проєкт в думі.

А поки се буде, найбільше шуму роблять ті, що поклали собі за мету „бороти ся з українством силами самої України“, себ то „русскіе націоналисты“ в Київі. Недавно заложений „клубъ русскихъ націоналистовъ“ посьвятив сїй справі окреме засїданє, опублїкував предовгу протестуючу резолюцию і використовує свою пресу, головно-ж „Кіевлянина“ і петербурґське „Новое Время“, щоб тільки представити, що проєкт 37-ох дуже небезпечний для цїлости держави.

Про ту резолюцию київського „клуба русскихъ націоналистовъ“ пише „Рада (ч. 124):

„Для авторів резолюциї „совершенно ясно і безспорно“, що проєкт 37 членів думи має не педаґоґічні, а виключно політичні цїли. Навіть без читаня в серцях, можна наперед не повірити, щоб праві посли, монархісти, що стоять за „единую и недѣлимую Русь“, в якомусь засліпленю проводили проєкт, шкідливий для державних інтересів, як вони їх розуміють. І через те всякі домисли резолюциї про „Самостійну Україну“, яко конечну мету українізациї школи, занадто безглузді, щоб з ними ще треба було сперечатись. А тимчасом цїлих два пункти резолюциї присьвячено фантазиї на тему про „Самостійну Україну“, і про те, що, мовляв, успіхови українства найбільш радуватимуть ся Поляки. Над сим то вже зараз і кури посьміють ся.

„Інтересно, що в усїх 8 пунктах мотивованя резолюциї буквально нема нї слова по сути про те, наскільки-б і як українська мова в школї могла вплинути на культурний розвиток народу, нема нїчого про те, як зараз стоїть шкільна справа на Україні, як розуміють дїти росийську мову в школї: Замість сего всього в IV пунктї голословно запевняєть ся, нїби сороколїтний досьвід земських шкіл, де вивчились сотнї школярів, показує, що наука на росийській мові не була тормозом для розвитку народньої просьвіти. Так само більш нїж голословне запевненє резолюциї, нїби „нїколи ще не виникало питаня про те, щоб при зносинах Українців з Великоросами треба було запомоги перекладчиків“, коли тільки-що на днях суд у Київі постановив покликати перекладчика, щоб посьвідчити, що слово „красне письменство“ не те саме, що „освободительная литература“.

„Перший пункт мотивованої резолюциї містить в собі „науковий“ огляд розвитку й взаємин великоруської й української мови; він виходить з тої тези, нїби „общерусска книжня мова для Українців не тільки державна мова, але своя рідна, близька трохи менше, нїж для великорусів“. Але, як би хто й не знав зовсїм нї української нї книжньої росийської мови, то все-ж таки він навряд чи згодить ся з сею тезою, коли трохи далї прочитає, що „сучасна росийська мова виробилась дякуючи діяльности Ломоносова, Карамзіна, Пушкіна та ин., коли елєменти церковно-славянські відійшли на другий плян перед стихією живої народньої мови“, — певна-ж річ — великоруської, а не української народньої мови; так як-же тепер книжня росийська мова може бути „своєю, рідною“ простому селянинови-Українцеви?

„Ну, а скільки-ж правди в тому, нїби українська мова, котру хоче запровадити до народних шкіл проєкт 37 послів, „творена за останні десять років галицькими українофілами з д. Грушевським на чолї?“ Адже-ж не десять, а цїлих пятьдесять лїт ведеть ся боротьба проти української мови в народнїх школах, починаючи ще з 1862 р., коли зачинено недїльні українські школи; невже сього не знають автори резолюциї? Та й самий „Кіевлянинъ“ товче воду в ступі про неістноване української мови цїлі десятки років, а тут виходить, що сама мова витворена всього тільки десять років тому! Та й як би справдї автори резолюциї були незадоволені сучасною лїтературною українською мовою, то хтож їм забороняє домагатись, щоб у школї наука відбувалась чистою народньою мовою, де нема нї польських, нї нїмецьких, нї латинських слів, яких богато в українській лїтературній мові, а ще більше в росийській мові, де крім того ще велика сила церковно-славянських неольоґізмів. Та й невже-ж самі Українцї думають навчати в народнїх школах книжною науковою мовою? — Адже-ж і мова самої резолюциї в „Кіевлянинї“ далека від мови книжки Баранова, по якій вчать дїтий однаково і в Великоросиї, і на Вкраїнї, хоч в першій ся книжка — справдї рідна для дїтий, а в другій — чужа“.

Ще як тільки закладав ся „Клубъ русскихъ націоналистовъ“, то кождий, хто знає славетні імена ріжних Флорінських і Сивенків та їх „заслуги“, не сумнївав ся, що ті їх „культурні способи боротьби проти українства“ будуть більш полїцийного нїж справдї культурного характеру. І сей полїцийний характер найлїпше виявляєть ся в тій боротьбі „русскихъ націоналистовъ“ проти українізациї народної школи. Вони, як бачимо, не тільки навіть найправійших послів-селян денунциюють за укриті стремлїня до самостійної України, але навіть кують доноси на ті росийські власти, котрі на їх думку за мало працюють в „русскомъ національномъ“ дусї. Ось прим. київський кореспондент „Новаго Времени“ позволяє собі на такий донос на київські шкільні власти: „Клубъ русскихъ націоналистовъ... рѣшилъ всѣми доступными ему средствами бороться противъ поднимающейся волны политической украиноманіи, печатать брошюры и устраивать публичныя лекціи по „украинскому“ вопросу. Жаль, что бездѣйствуетъ въ этомъ отношеніи здѣшній учебный округъ. Украинофилы направили свое вниманіе на народныхъ учителей. Учебному округу слѣдовало-бы собрать съѣздъ этих учителей и устроить для них чтенія по исторіи Малороссіи и русской литературѣ“ — очевидно в дусї програми „русскихъ націонацистовъ“...

Та не тільки народна школа через змаганя Українців причиняє обрусителям стільки клопотів. Так само не можуть вони бути безпечні і за решту шкільництва, особливож за університет, де наслїдком доволї широкої автономії українська справа має хоч деяку змогу осягнути щось реального. Ми вже нотували ті напади обрусительної преси, які посипали ся на університети харківський та одеський за те, що в першім проф. Сумцов, а в другім доцент Ол. Грушевський читали українською мовою виклади з українознавства. Але й київський університет, хоч про нього по цїлій Росиї і поза границями її йде слава як про огнище „учених“ чорносотенців, не обминув гнїву київських „націоналистовъ“, а то ось з якого приводу:

Історично-фільольоґічний факультет київсько-

Родинні традициї.

Прочитав я в „Ділї“ (ч. 131) цікаві поміченя по зборах „Просьвіти“ і загадав подати також і від себе кілька заміток на тему нашої минувшини, наших історичних традиций і їх значінє при виховуваню.

Що ми називаємо звичайно історичними традициями? Тілько ті оповіданя, що відносять ся до історичних осіб та подій. Не маю гадки перечити їх значіня для науки і вихованя народу, але при тім думаю собі, чи тілько те належить до історії, що діяло ся тому 200 років, чи також і те, що склало ся тому 200 днів; чи при виховуваню хлопця або дївчини важне тілько те, що зробив н. пр. Хмельницький, чи також і те, що зробив прадїд, дїд і батько сего хлопця або дївчини, — особи, так сказати-б, зовсїм не історичні, яких навіть родина з часом зовсїм забуває.

Аби на сї питаня відповісти, треба передовсїм здати собі справу з того, що як не можна любити людскости, коли не любить ся людий, так не можна любити народу, коли не любить ся зовсїм реального Гриця і Микиту і Івана і всїх тих, що на нарід складають ся, з нами живуть і працюють. А і істория народу складає ся не лише з подій, у котрих виступають королї і гетьмани, але і з подій, у котрих грав свою маленьку ролю мій прадїд і твій прадїд, мій дїд і твій дїд, наші батьки, наші мами і бабусї. Історична традиция се не тілько оповіданя про великі змаганя народні, але се оповіданя і про село одно або друге, про родину мою, твою, вашу. Вони були всюди — ті історичні традициї, у кождім містї і селї і в кождій родинї, тілько не було кому в час їх записати, не було кому затримати їх для будучих поколїнь.

Тим часом, коли йде бесїда про вихованє, хто з нас зважить ся сказати, що нам зовсїм не було-б цїкаво знати, як жили наші рідні дїди, прадїди і предки взагалї? Їх житє, звичайне, простеньке житє людий „неісторичних“, коли б воно тілько було записане розумно, цїкавило би внуків і правнуків, держало би їх при народї, витворювало би глибшу, сильнїйшу родинну любов, не пускало би на манівцї...

В оповіданю одного з наших письменників читаємо, як він у старих метриках шукав за своїми прадїдами і справдї віднайшов їх аж до пятого чи шестого поколїня, але тілько всего й довідав ся про них, що того а того року родили ся, того женили ся, а того померли. Нїчогісенько більше. А він би так хотїв знати, як вони виглядали з лиця, як жили, як їм поводило ся. Нехай би там у тім житю предків і не було нїчого великого, проте воно цїкавило би правнука певно не меньше, як голосні історичні подїї.

Воно справдї так і є, що житє рідного батька, дїда-прадїда і т. д. в минувшину — нам найблизше; що-ж з того, коли в нас так нема на чім оперти наших відомостий про предків, наших родинних традиций, що аж жаль бере! Живемо собі, як Бог пошле, і дитинї не знаємо нїчогісенько сказати про її прадїда, що жив зовсїм недавно тому яких сто лїт. Анї портретів, анї записок, анї устної традициї, — все забуло ся, немов з водою поплило. А дитина, підрісши, може собі думати, що так таки й шкода згадувати предків, бо нема кого. Тілько вона страх яка важна „парсуна“ на сїм сьвітї — і може навіть виречи ся предків, та ще таких у кожухах і простих чоботах!

Дуже завидую великим панам, що мають портрети своїх предків і історию своїх родин — і уявляю собі, що щось такого заведе у себе бодай у будуччинї наша інтелїґенция, коли вже не селяни. З під соломяної стріхи вийде у сьвіт інтелїґент. Він тілько зрозумів, у чім дїло, сфотоґрафує на памятку собі і дїтям свою мужицьку родиву і хату, спише все, що цїкаве, довідає ся про неї, збільшені портрети повішає на стїнах. Його син, ґімназист, уже панич в ковнїрчику і краватцї, подивить ся на свого дїда на образї, на просту хату його і поміркує собі, що він таки зовсїм не давний пан, що не має чого носа дерти в гору, бо от ще дїд його — мужик, а про прадїда з батькових записок, як він гірко мучив ся на панщинї... І він учить ся вже дома шанувати мужиків, з яких сам вийшов.

Або возьмім родини наших сьвящеників. Є між ними богато таких, що вже з дїда-прадїда сьвященики і справдї мають свої родинні традициї (була колись, а може й тепер ще є т. зв. попівська аристократия), мають свої родинні памятки, портрети, альбуми, документи, то що. В таких родинах почуєш нераз прекрасні оповіданя про старосьвітських бабусь і їх чоловіків — правдиві взірцї всяких чеснот, гідні, щоб їх знали внуки і правнуки. І все те марно щезає, нищить ся, забуває ся. Альбуми з фотоґрафіями подерті, фотоґрафії понищені, подрапані, без підписів, кого вони представляють і з яких часів. Ріжні „памятники“ з віршами і т. п. хиба на те й зладжені, щоб дїти мали що дерти і щоб з них нїчого не остало ся. Важнїйших листів нїкому і в думку не приходить переховувати. Записати в осібну книжку яку цїкавійшу подїю в родинї все „нема часу“. Відложити на бік якусь гарну родинну памятку все забуває ся. На добрі портрети, о які тепер не трудно (бо фотоґрафії дешеві), все нема гроший. І се має бути в нас родинна традиция, така, що мала би виховувати будуче поколїнє? А через щож у нас ще й тепер досить богато людий денаціоналїзує ся, відпекує ся свого роду і племени, як не через те, що їх нїчо не вяже до родини. Межи дїдом і внуком або й батьком і сином одна велика пропасть забутя, без жадної кладки, а не то сильного моста, котрим би можна зайти гладко в минувшину родини та нагадати собі, як там колись було.

От коли я се пишу, маю перед собою маленьку книжечку, оправлену в шкіру по старосьвітськи. У нїй о. Григорий Зарудзький, парох в Іванівцях і Качанівцї, в р. 1850 списав собі, очивидно по польськи, історию своєї родини, почавши від 17. віку. У вступі нарікає вже він, що кількох важних родинних документів, які ще сам читав 1803. року, не може найти, — пропали. Але що знав і роздобув, се записав, хоч і не було для кого, бо з ним і вимер рід Зарудзьких у простій лїнії. Нема у тих записках нїчого такого надзвичайного, вони списані досить сухо, але я все собі гадаю, як би оттак жив ще тепер який молодий Зарудзький, єму було би дуже цїкаво прочитати, яка се старосьвітська родина і не без заслуг для загалу.

І всеж би він сеї книжечки певно не викинув, а задержав, хиба що був би з тих, що починають історию сьвіта від тої преважної днини, коли самі появили ся на земли.

Я-б дуже бажав собі, щоб мене мої читачі добре зрозуміли. Говорить ся тепер так богато про потребу національного вихованя. Але як нема нациї без родини, так нема національного вихованя без родинного. На пошанованю і любві родини основує ся і любов до народу. Любов до широкої родини, як нарід каже до свого „роду“, а не лише до батька-матери, і треба-ж на чимсь єї оперти. Жиємо за коротко, щоби памятати хоч кілька поколїнь. Дуже часто уже й своїх дїдів не знаємо. На чім же оперти любов до свого „роду“, як не на записках про него, на портретах, памятках і т. п.? Як витворити родинну традицию, коли не дає ся їй жадної основи?..

А проте, як би так спитати ся кождого з нас чи ми хочемо, аби нас зараз по смерти всї забули і навіть не знали, де наша могила, аби дїти і словом про нас не згадали, то ми сказали би певно, що було би нам жалко. Тяжко нам погодити ся з думкою, що за яких десять, двацять, трицять років, а хто знає, може і завтра, нас не стане — і не мине рік, а про нас уже й бесїди не буде. Не лише Шевченко, котрий має до того право, бажав собі, щоб його згадували „незлим, тихим словом;“ кождий з нас, хоч у своїй родинї, бажає того самого. А наші батьки, дїди, прадїди — так не бажали собі того самого за свого житя? А от ми, їх найблизша рідня, забули їх, бо й не мали що памятати, бо не лишили нам родинних памяток, записок і т. п.

Я гадаю собі, що хоч ми не аристократи і осібних ґалєрий з портретами предків не будемо мати та учених істориків для наших родин не потребуємо собі замовляти, проте можемо і повинні не лише в своїм інтересї, але і народнім, хоч на малу скалю дбати про те, щоби в нас була своя родина зі своєю історией, яка лучила би прадїда з правнуком не лише самим прізвищем, але і всякими иншими памятками, на які житє богате. Нехай кождий батько найде собі на стілько часу, щоби у порядній, сильно оправленій книжцї списав для своїх дїтий і наслїдників історию своєї родини. Нехай лишить їм добрі фотоґрафії з підписами і датами, аби і правнук знав, хто се був. Нехай мати і сама про свою родину напише та лишить добру науку дїтям. Її колись не стане, але її записки все будуть говорити. Все те лиш на око здаєть ся маловажне; в житю підростаючої дитини, а то й дорослої, такі дрібнички нераз дуже важні. Чого не зробило ся з дурного розуму для мами, доки жила, те зробить ся для неї по смерти із самого пієтизму.

Ми всї, скорше чи пізнїйше, вступимо ся отсим пестїям що тепер у колисках плачуть або збитки роблять і нехай же, як підростуть, прочитають собі, як батько-мати жили та працювали, щоб їх виховати, як бажали собі, щоби з них вийшли і чесні люди і добрі сини та доньки народу. Нехай у кождій хатї буде свій сьвятий куток, свій архів, у котрім можна би поговорити з покійниками. Вони будуть спочивати там десь на кладовищи, а їх слова та істория все будуть жити в родї. Покійники, хоч у могилах, будуть виховувати далї своїх праправнуків.

О. Степанів.

нтету в круг викладаних на факультеті завів також історию у-[illegible]ської літератури. Се так збентежило київських „приятелів“ українства, що один з їх гуртка, якийсь „Русскій“ вважав за відповідне виступити проти того „новшества“ на шпальтах „Кіевлянина“. Автор про людське око навіть признає, що „противъ этого новшества, собственно говоря, ничего нельзя возразить“, бо „разъ малорусская литература существуетъ, какъ областная литература русскаго языка, почему не удѣлить извѣстное мѣсто ея изученію въ университетскихъ курсахъ“. Але його обурює та кривда що її вчинив факультет „русской литературѣ“, поклавши на викладанє її 8 семестрових годин, а на викладанє української — 7. „Всякому, — пише автор замітки, — кто сколько-нибудь знакомъ съ объемомъ, содержаніемъ и значеніемъ русской (или точнѣе — общерусской) литературы по сравненію съ малорусской, не можетъ не бросаться въ глаза полное несоотвѣтствіе въ количествѣ часовъ общихъ курсовъ отведенныхъ общими планами той и другой литературѣ“. Окрім того автора замітки ображає ще й те, що українську літературу поставлено на рівні з всеросийською. „Правильно-ли и возможно-ли, — запитує він, — ставить эту частную, областную литературу на одну линію съ литературой общерусской, отводить ей въ общихъ курсахъ почти столько же времени, сколько отводится общерусской литературѣ, а по отношенію къ новѣйшему періоду даже оказывать ей явное преимущество (де і в чому?) передъ общерусской“. Висловивши почуте образи, автор замітки запитує: „Чѣмъ объяснить такую неравномѣрность? Какъ се понимать? Можно ли съ ней мириться?“ І каже, що всі отсі „вопросы не могутъ не волновать русскихъ людей, думающихъ о нормальномъ развитіи нашей высшей школы и о полнотѣ и правильности преподаванія въ ней такихъ основныхъ общеобразовательныхъ предметовъ, какимъ признается исторія русской литературы“.

Добродій „Русскій“ видимо і до науки трохи причетний, і він робить факультетови закид чисто наукового характеру, як факультет міг допустити, щоб курсови дано було таке назвище: „*Малорусская* (курсів автора) литература XV—XVIII ст.“, коли „обыкновеннымъ смертнымъ, — як каже він, — еще не воспринявшимъ въ себя идей современнаго „украинства“, хорошо извѣстно, что литературныя произведенія на народномъ малорусскомъ языкѣ являются только въ XVIII ст., и что нѣкоторую жизненность малорусская литература получаетъ только современи выхода въ свѣтъ „Ѳеиды“ Котляревскаго“.

На думку д. „Русскаго“ не може бути й мови „о малорусской литературѣ“ XV, XVI і XVII. стол., бо в ті часи „въ Южной Руси господарствовалъ въ литературѣ искусственный языкъ, въ основаніи котораго лежалъ церковно-славянскій языкъ, испещренный полонизмами, лишь съ примѣсью элементовъ народныхъ говоровъ, то червоно-русскихъ, то бѣлорусскихъ, то украинскихъ“. „Правда, — іронізує автор замітки, — нѣкоторые ученые представители украинско-сепаратистическаго движенія, какъ гг. М. Грушевскій и И. Франко, а раньше Огоновскій начинаютъ „украинско-русскую“ или „украинскую“ литературу не только съ XV. в., а даже гораздо раньше со временъ Владиміра и Ярослава Мудраго, но такая точка зрѣнія, — авторитетно заявляє д. „Русскій“, — опровергаемая несомнѣнными историческими данными и запечатлѣнная несомнѣнною тенденціозностью, едва ли можетъ имѣть мѣсто въ научныхъ курсахъ, излагаемыхъ въ русскихъ университетахъ“.

Докоривши факультетови за те, що він собі на таке позволяє, автор при кінці каже: „Хотѣлось бы думать, что вся эта новая схема преподаванія русской и малорусской литературъ есть только случайное недоразумѣніе или недосмотръ со стороны историко-филологическаго факультета“ і висловлює бажанє, щоб факультет „обратилъ вниманіе на указанныя аномаліи въ учебныхъ планахъ и въ ближайшемъ будущемъ позаботился какъ объ обезпеченіи полноты и всесторонности изложенія общихъ курсовъ по исторіи русской литературы, такъ и объ устраненіи изъ своихъ оффиціальныхъ изданій явно не научныхъ терминовъ“.

Ось бачите, навіть до історично-фільольоґічного факультету київського університету, того самого факультету, котрий що-йно недавно не приняв у свій склад проф. Грушевського власне за його українство, починає видимо закрадати ся „украинская крамола“. І як тут не закладати окремих товариств для боротьби з тою крамолою?!

„Видно, що ідемо в перед, коли за нами брешуть пси“! — можна сказати про всю ту анти-українську нагінку. В супереч всім запевненям обрусителів з сього й того боку кордону, що українська справа лишена всяких житєвих основ, мусить вона опиратись на справді дуже житєвих основах, коли її вороги виступають проти неї зі що-раз більшою заїлістю і — зі що-раз меншим успіхом.

І ми певні, що мимо всіх тих нагінок, мимо найновійшого польсько-росийського братаня, щоб viribus unitis вдарити на українство, наша національна справа як в Галичині так і в Росиї робити-ме що-раз більші поступи. Тільки вкладати що-раз більше сьвідомої праці для розширеня і поглибленя національної сьвідомости в наших народних масах, а будучність наша!

Партия чи нарід?

(З послідної промови п. д-ра Колесси в парляменті).

Значну часть замітної промови, виголошеної в буджетовій дебаті п. д-ром Колессою, становить відповідь на історично-фільольоґічні видумки п. Глібовіцького на тему істнованя Росиян у Галичині. Задля стійних та поважних арґументів професора Колесси, з якими познакомити ся буде цікаво нашому загалови, подаємо сю часть промови в дословнім перекладі з стеноґрафічного протоколу.

Вона звучить:

Давно випробованої централістичної засади „divide et impera“ уживали в остатних часах против Русинів не тілько органи правительства, але й декотрі польські політики. І так підняли вони против Русинів штучно витворених галицьких нїби то „русских“. Гарні душі найшлись обіч себе, бо як „всерусскіе“ так і вшехполяки раді би попросту спрятати зі сьвіта українську чи то руську націю.

Д. 25. мая чули ми тут ісповідь гарної душі. Доктор прав забавив ся тутки в політичного фільольоґа. З конверсацийним лексиконом в руці хотів він докати, що руська мова є лиш нарічєм росийської, що галицькі Русини є лише частию „русскої“ нації, що тим самим треба в Австриї признати росийську народність з усіми консеквенциями.

Тількож той псевдоросийський бесідник не повинен був забувати, що й в конверсацийнім лексиконі може найти те, що треба, лише той, хто розуміє річ, — не казати вже про такі фахові часописи, як „Archiv für slavische Philologie“.

Позвольте-ж, панове, що і я також хочу тут пояснити деякі фільольоґічні і історичні справи, щоби фільольоґічними крутарствами не ширено тут ворожих нам політичних тенденций.

Покликувано ся тут на слова високоповажаного професора Яґіча, що всі рускі наріча творять цілість з богатьма замітними рисами внутрішної єдности в прирівнаню до иньших славянських мов. Щоби зрозуміти слова Яґіча, мушу наперед зробити деякі замітки.

Головна часть руського чи то українського народу, котрий в австрийсько-угорській монархії числить неспогна 4 міліонів душ, заселяє краї полудневої Росиї в числі понад 25 міліонів душ. На всіх етноґрафічних мапах зазначують його як самостійну цілість. Ось тут прим. маємо етноґрафічну мапу Петермана (показує), одного з найвизначнїйших фахових учених в Европі, видану ґеоґрафічним інститутом; отсе знов мапа д-р Величка. На сій мапі Русини відмежені окремо від Росиян.

Українсько-руська мова має кілька нарічий і говорів, докладно визначуваних на диялектольоґічних мапах. Отсе маємо таку мапу (показує), зладжену Чубинським і Михальчуком, видану в Росиї; тут відзначені всі українські наріча в цілости, хоч вони в межах малоруської чи то української землї ріжнять ся між собою.

Найвизначнїйші осередки політичного і культурного житя були в наддніпрянській Україні, а її полудневе гарне і типічне нарічє стало ся літературним. Від землї України пішла і назва цілої нациї.

Дальше треба замітити, що славянська галузь індоевропейських язиків ділить ся на три громади. [Фортунатова, одного з найвизначнїйших язикословів росийських, професора і академіка, „Сравнительное языкознаніе, лекціи читанные въ 1895. і 1896. году“ стор. 25. і 26.]. Ті три громади є: 1) полуднево-славянська (болгарський, сербсько-хорватський, словінський язик), 2) західно-славянська (польський, чесько-словацький і кашубський язик), 3) руська чи то східно-славянська. До сеї третої громади належить а) велико русько-білоруський і б) малоруський (український, руський) язик. Цілість творить ся східно-славянська громада не в прирівнаню до кождого окремого славянського язика, а в прирівнаню до західно-славянської громади з одної сторони, а з другої сторони до полуднево-славянської громади, при чім декотрі внутрішні прикмети тіснїйше лучать мови кождої громади, а відріжняють їх від мов иньших громад.

У східно-славянській громаді визначає ся українська чи то руська або малоруська мова самостійними прикметами, котрі появляють ся вже в найдавнїйших памятниках, а в історичнім розвитку мови чим раз збільшає ся і їх число і ориґінальність.

І як-раз проф. Яґіч головно причинив ся до розслїдженя історичного розвитку тих язикових прикмет, що відріжнюють руську чи то українську або малоруську мову від великоруської, та в кількох своїх працях основно обговорив сю справу, як прим.: „Vier kritisch paläographische Abhandlungen“ (Petersburg 1884), „Kritische Bemerkungen zur Geschichte der russischen Sprache“ (Petersburg 1889).

Що сей визначний славянський фільольоґ не є противником самостійного розвитку руського чи то українського народу та руської чи то української літератури, о тім я, його вдячний ученик, знаю дуже добре, так як і д-р Іван Франко, котрий довший час особисто знав ся з професором Яґічем.

В XX. томі Архіву для славянської фільольоґії на стор. 624—638. пише проф. Яґіч: „Для слїдженя малоруської мови, літератури і етноґрафії нема в теперішних відносинах в самій Росиї пригожого поля. Там лякають ся кождої манїфестациї в сих напрямах, уважаючи се за небезпечний сепаратизм; при тім забувають, що як-раз насильним давленєм всякого свобідного руху малоруського народу, котрого істнованя годї затерти переченєм, можна викликати передовсїм невдоволенє, а опісля також і сепаратизм“.

Дальше пише проф. Яґіч про живу діяльність руського Наукового Тов-а ім. Шевченка і в теплих словах висказує надію, що згодом може се товариство розвинути ся в академію наук, а потім замічає: „Кождий щирий приятель культурного поступу може сим лише радіти. Я нїколи не міг зрозуміти, як декотрі слявісти (тут мав автор на умі проф. Фльоринського) радїють поступами пр. Словаків, а до Русинів не мають найменьшої прихильности“.

Не хочу нудити високу палату указуванєм усїх наукових поваг, що руську чи то українську мову уважають за спосібну до розвитку самостійну культурну мову. Назву тут лише славні працї Мікльосіча, одного з основателїв славянської фільольоґії, дальше працї Потебнї, котрого Яґіч зве найосновнїйшим славянським фільольоґом, та ще й розвідки Житецького, Огоновського і особливо знаменитого росийського язикослова академіка Шахматова, котрий в р. 1899. видав у Петербурзї знамениту розвідку про повстанє руських язиків і руських народностий. Вже сам заголовок сеї розвідки вказує виразно, що не ходить о одну одноцїльну руську мову і народність.

Що-до руської народности, то знаний історик Костомаров у своїй монографії п. заг. „Дві руські народности“ виказав культурно-історичні ріжниці між Русинами (Українцями) а Великоросами.

З сього огляду немаловажними були найріжнороднїйші жерела культури і чужі впливи, під котрими розвивали ся з одної сторони Русини (Українці), з другої Великороси. В Галичині були Русини від XIV., в иньших краях від XVI. стол. виставлені на впливи західної Европи, коли тимчасом Великороси підпадали безпосередним впливам Сходу, а західно-европейські впливи аж до часів Петра Великого, доходили до них головно лише завдяки руським чи то українським ученим, письменникам і сьвященикам.

Ся ріжниця культурних впливів ясно проявляє ся в літературі і штуці обох народів. Дрібним прикладом може бути порівнанє орнаментики у обох народів. Отсе маємо (показує взори) орнаментики з одного з найдавнїйших, полудневоруських, старо-українських памятників „Сборник Святослава“ з р. 1073, а се знов орнаментика з Остромирова євангелия з р. 1056, памятника північно-руського. Коли ся орнаментика тримає ся більше византийських узорів, витворила ся в тім самім часї в полудневій Руси на основі византийських взірців питома орнаментика, яку видно ще на фресках Софійської церкви в Київі.

Маю тутки також кілька орнаментів з XIV. і XV. стол., захованих на давних рукописях (показує їх) Отсе руські, а тут росийські орнаменти. Ті повстали на підставі византийської орнаментики, по части під впливом західно-европейським, а сї під впливом східним; а ріжниця є так велика, що кождий мусить її доглянути зараз на перший погляд. Ось тут сильно розвинений тератольоґічний елемент зі східними мотивами, і в сій орнаментиці проявляють ся прим. фасади росийських церков; тутки знов показують ся геометричні фіґури в таких мотивах, які знаходимо більше в західно-европейських жерелах.

Етнольоґічні ріжниці між обома народами виказали між иньшими Богданов і Анучін на основі антропольоґічних дослїдів.

(Конець буде.)

Промова д-ра Т. Окуневського

виголошена перед віденським трибуналом в процесі против Сєнкевича.

(*Конець*).

Щож розуміє законодавець під animus iniuriandi під злою волею когось обидити? Під тим зглядом згідна є теория і практика і я надїюсь що Ви дістанете єще сегодня в тім зглядї таке саме поученє з компетентнїйших уст Вповажного предсїдателя нашого трибуналу, що під animus iniuriandi розуміє ся лише злий намір приспорити комусь біль душевний. — І зовсїм тут не треба після нашого закона внутренного пересьвідченя о неправдивости обидливого заміту, бо я підпадаю під закон карний вже тогди, коли я приміром без конечної потреби але лиш з наміром вразити когось душевно, розповідаю про його жінку або дїти з приватного житя якісь не конче моральні або негонорові, хоть правдиві вчинки.

Законодавець шанує в сім случаю родину і приватне житє чоловіка і карає мене навіть за правду але сказану безпотрібно і з наміром викликаня болю душевного. Отже і в сім случаю п. Сєнкевич підпадає під кару, хотьби він навіть і в найлучшій вірі написав на молодїж сю клевету, бо закон забороняє чорнити і клеветати других людий, і в додатку розповсюднювати се друком. Скоро лиш п. Сєнкевич мав намір справити обжалованим біль душевний а що п. Сєнкевич мав той злий намір, про котрий я тут згадую, ба що більше що він мав ще тяжший намір як закон вже карає, бо йому не розходило ся лишень о приспоренє душевного болю руській молодїжи, йому, як я попередно виказав, росходило ся о богато більше, бо о з'огидженє, обсьміянє руської молодїжи в найкрасшім її пориві, готовости вмерти за ідеальні добра, щоб лиш недопустити, аби вифантазована ним Польща на чести своїй не потерпіла, тож очивидним є, що злий намір п. Сєнкевича, проявляючий ся впрочім систематично в сих його творах, де він говорить лиш о стосунку Русинів до Поляків, — не улягає найменшому сумнївови.

А тепер сам факт обиди.

Ви дістались мої панове, до своєї салї обрад ту часопись „Zeit“, де п. Сєнкевич реаґуючи на статю Бєрнзона, докоряє йому легкодушністю, називає його старим гіпнотізером, каже що в Росиї уже сміють ся з него, а все то за те, що він посьмів розкрити історию Польщі, того злого духа, котрий попихав польський нарід на бездорожа, тай посьмів перед Европою признати геройство молодїжи, супроти насильств польських урядників.

Ви знайдете мої панове в тих актах судових, аж 2 рішеня Трибуналу І. і навіть ІІ., в котрих найвиразнїйше сказано, що п. Генрик Сєнкевич інкримінованою статею в „Zeit“ обєктивно взявши, поповнив або §. 488, т. є. безпідставне посуджуванє нечесного вчинку, або §. 491 з. к. публичної наруги.

Супроти сего сконстатованя в актах я більше над сею справою розводитись не потребую, бо—як кажу—вже аж 2 рази іменно суд краєвий віденський І. Інстанциї і ІІ. Інстанциї з нагоди рішеня спротиву проти акту обжалованя, порішили правосильно, що в тій статї п. Генрика Сєнкевича містить ся обєктивне єство чину.

За те мушу згадати я про трету річ, про так звані в процесах о обиду чести заміти правди excercio veritatis.

Закон наш забезпечує безкарність навіть в разї доказаної обиди чести тогди, коли обиджений докаже перед судом, що то, що він сказав або написав, є чистою правдою і не походить анї з приватного житя, анї не належить до ряду прозивань „Schimpfwort“. — Коли одже ж обиджаючий не обнизив ся до гидких призвищ §. 496 з. к. анї не виволїкав негонорових вчинків з приватного житя ображеного, то закон запевнює такому обжалованому безкарність, коли він перед судом докаже, що то, що він сказав або написав є сущою правдою.

П. Генрик Сєнкевич мусїв би отже, коли би хотїв на основі того припису законного бути безкарним, то мусїв би п. Генрик достарчити повний доказ на то, що руські академіки постановивши голодовий страйк і повідомивши о тім висший суд краєвий у Львові, дійсно їли собі біфштики і запивались вином. Доказ правдоподібности або доказ так званої доброї віри тут не вистарчає, бо коли хтось когось чернить публичними ґазетами або в загалї друком, отже з повною розвагою і застановленєм, той не може покликувати ся на свою добру віру, або на то, що йому другий щось сказав, але мусить, коли хоче бути безкарний, доказати, що, все що єсть змістом клевети, є сущою правдою. Та щож робить п. Сєнкевич в сїм зглядї, як він трактує свій вчинок? Він каже, що він повторив то, що написав за такою ґазетою як „Słowo polskie“.

Мої панове, знаєте, що то є „Słowo polskie“? — От я вам скажу:

Теперішний презес кола польського Роман Дмовський в петербурській думі, політичний приятель п. Генрика Сєнкевича, написав в Przegląd-і Wszechpolskім в зошиті VII. стор. 343 артикул під заголовком „Основи польської політики“. Артикул той передруковало „Słowo polskie“ у Львові, називаючи думки там проведені „вершком польських політичних думок“.

А послухайте, що там є в тім артикулї. „Християнство“ — читаємо там дословно — „не є і нїколи не було релїґією цїлого народа, а тим менче релїґію людскости яко сполученя народів. Се є лишень релїґія одиниць. Християнство повстало і розвинуло ся в суспільности, котра не була одноцїльною нациєю, в наслїдок чого польська нация яко така не потребує релїґією тою турбувати ся. Християнство повстало в часї, в котрім заникла вже була всяка традиция горожанських чеснот, а навіть понятє вітчини. Християнська етика обовязує Поляка лишень в його приватнім житю, але нїколи як представителя польської нациї. Коли розходить ся о справу польського народа яко такого, то Поляк має навіть о б о в я з о к Не-поляка у б и т и. Наша етика є унаслїджена і не може бути зависимою анї від приписів християнства, анї альґруїзму анї еґоїзму.

От яким духом дише та часопись і то жерело, на котре ся п. Сєнкевич покликує ся на оправданє своєї клевети руської молодїжи у Львові.

Впрочім він навіть не старає ся провадити доказу правди, бо очевидно такого доказу перевести не годен. А скоро доказу правди п. Сєнкевич не достарчив, що підпадає він безусловно під припис каркий.

Підпадає він по моєму тим більше, коли зважить ся його високе становище в польській суспільности - той менторський тон, з яким він в статї своїй відзиває ся до Бєрнзона, кличучи до него з вершин Парнасу, неначеб Бєрнзон пишучи про польські етапи не був вільний від відвічальности за правдивість жерел, з котрих він черпає. То само очевидно і єще в більшій мірі відносить ся до п. Сєнкевича, котрий так легкодушно черпає відомости о Русинах з так мутного жерела, яким є „Słowo polskie“.

Та мимо сего всего, ми не з легким серцем поривали ся до сего процесу. І єще сегодня, колиб се було законно можливо, домагалиб ми ся лишень усталеня судового, що п. Генрик Сєнкевич допустив ся клевети і неправди, не жадаючи зовсїм укараня його.

Ще вчера я сьвідомий того, як роздражнені в Галичині уми між Русинами а Поляками, удав ся я в парляментї до одного видаючого ся репрезентанта польського, щоби проголошенєм якоїсь відповідної деклярациї зі сторони п. Сєнкевича, справу сю якось в дорозї угодовій залагодити. Та знаєте яку я дістав відповідь?

„Чи ви думаєте“ — сказала менї та Ексцеленція — „що автора „Quo vadis“ можуть у Відни засудити? Спитайте кого хочете? Очевидно я на такі слова розкланяв ся і пішов. І так не з доброї волї, але зневолений стаю я перед Вами нїмецькі судиї і прошу Вас:

Віддайте моїй руській молодїжи потоптану честь єї!

Я не молю милосердія у Вас, а лиш жадаю справедливости, щоби Ви, як той символ юстициї з завязаними очима без огляду на особи, котрі перед Вами стоять памятали лиш то одно, що в процесах о обиду чести стоїть всегда перед судом не один, але два обжаловані. Не лиш той що сидить на лаві оскарженых, але і той, що скаржить.

Бо коли увільните оскарженого на лаві обжалованих, то тим самим засудите тяжко обидженого, в сім случаю мою молодїж, а з нею норвеґського поета Бєрнзона.

Я прошу через те лишень о вирок по совісти і справедливости.

Коли судиї присяглї по півгодинній нарадї видали свій вирок узнаючий п. Генрика Сєнкевича винним публичної наруги з § 491 з. к. заявив ще д-р Окуневський іменем обжаловуючих на завізванє предсїдателя трибуналу щоб поставити внесенє на укаранє слїдуюче:

По признаню вини п. Генрика Сєнкевича поставив бим найрадше внесенє на увільненє від всякої кари, та коли се законно неможливо, прошу о вимір найменшої кари!

І після такого незвичайно джентельменського поведеня правного заступника українських студентів не завагала ся польська преса крайно ординарно напасти на „hajdamaków“ доказуючи, що Сєнкевича не засуджено за клевету, дарма що його адвокати, виражають заяву, що він більше не піддержує свого закиду, що укр. студенти не голодували.

Коментарі до сего всего зовсїм злишні.

Унїверзитетський страйк.

Як звісно вже, афера проф. Вармунда розросла ся до розмірів великої загально-австрийської квестиї. Особливо-ж заострила ся справа, коли сенат інсбруцького унїверзитету завісив виклади проф. Вармунда, за чим пішли бучі та демострациї по всїх нїмецьких, а дальше й невїмецьких висших школах, а вкінци, наслїдком порозуміня студентів висших шкіл, вибух унїверзитетський страйк майже ві всїх австрийських унїверзитетах. До сего страйку, крім висших шкіл нїмецьких у Відни, Градци, Чернівцях, Празї і Бернї прилучили ся тако висші чеські школи в Празї і Бернї та унїверзитет в Кракові. Львів поки-що незахоплений страйком. Замітною появою в сім рухови є повна солїдарність студенства нїмецького і невїмецького. Приміром Чехи або Словінцї, мимо національної ворожнечі, солїдаризують ся вповнї з нїмецькими товаришами, з якими вони впрочім усе на воєнній стопі.

Унїверзитетський страйк — поява, звісна доси лише в Росиї — мусїв би очевидно довести до замкненя дотичних висших шкіл на неозначений час. Щоби до такої стаґнациї науки і іспитів не допустити, ректори висших шкіл, діткнених страйком, візвані мінїстром просьвіти з'їхали ся в часї руських Зелених Сьвят на конференцию, на якій мінїстер, предкладаючи акти, дотикаючі справи Вармунда, вияснив і усунув деякі непорозуміня, які в кругах поступової молодїжи були викликали занепокоєнє і страйк. Вияснено іменно, що проф. Вармунд сам зрезиґнував з викладів у лїтнім семестрі та що супротив того завішенє його викладів стало безпредметове.

Вияснення мінїстра і делеґатів унїверзитету в Інсбруцї конференция ректорів приняла з вдоволенєм до відома та сконстатувала, що доси не зайшло по правдї нїчо такого, що можна би було вважати нарушенєм свободи науки по висших школах, заґарантованої основними законами держави, або що було би обмеженєм автономії шкіл висших. Вкінци сконстатовано, що мінїстер просьвіти в цїлій афері в кождім случаю виступав рішучо в оборонї свободи науки.

На тій основі конференция виготовила зазив, який має бути однозвучно опублїкований через всїх ректорів. Зазив сей звучить:

Ректори, зібрані у Віднї, прийшли до переконаня, що мінїстер просьвіти буде безуслівно скрізь берігти свободу науки і боронити автономію висших шкіл. Супроти сього ректори мають пересьвідченє, що для студентів нема найменшої причини до невідповідного страйку, та взивають студентів, аби залишили страйк, в противнім разї ректори не зможуть відвернути шкоди, яка вийшлаб для студентів із занедбаня викладів. Конференция ректорів має пересьвідченє, що 1) свобода навчаня не тільки в відношеню до особи проф. Вармунда, а в загалї не є загрожена, 2) ся свобода наслїдком останних подій і на будуче зістала забезпечена, та що страйк осягнув свою цїль, 3) дальше веденє страйку специяльно в тій цїли, щоб наклонити проф. Вармунда до піднятя вже відкликаних у сїм півроцї викладів, є зовсїм безвиглядне, 4) його професорська дїяльність є на будуче забезпечена, та 5) дальше веденє страйку моглоб послужити до заквестіонованя признаних уже здобутків.

Державна рада.

(*Засїданє з 16. червня 1908*).

В дальшій дискусиї буджетовій промовляно вчора пп. Валюсек (чеськ. клерик.), Д о р ф м а н (хр. соц.), Г р у б а н (чеськ. клер.), А б р а м (с. д.), котрий обговорюючи справу проф. Вармунда, сказав, що до зрозуміня тої справи треба бачити, яке спустошенє в тирольських школах зробили клерикали. Коли мінїстер скарбу хоче

підвисшити податок від горівки, то соціяльні демократи домагають ся, щоб підвишку призначити на народні школи. Серед протестів християнсько-соціяльних закидає бесідник клєрикалам, що штучно викликали заворушенє в Тиролі.

П. д-р Скедль (нім. пост.) ставить резолюцию за основанєм рим.-катол. духовного семінара на Буковині.

П. Грібар (Словінець) домагаєть ся, щоб урядованє політичних властий в Країні відповідало тамошним національним відносинам. Апелює до всіх Славян, аби солідарности німецькій протиставили славянську солідарність.

П. Штрекель (Словін.) підносить жадане Побережа.

П. Байтель (с. д.) займаєть ся справою обезпеченя на старість і домагаєть ся реформи кас братських.

П. Оберляйтнер (нім. нар) застерігаєть ся проти закиду, зробленого німецькій народній партії задля хитκого становища в квестії науки і дослідів та задля суперечного з вольнодумними ідеями компромісу з християнсько-соціяльними. Противить ся заснованю чеського університету в Берні.

П. Віттек (хр. соц.) подрібно обговорює буджет зелізниці.

П. Бахман (нім. пост.) займав ся справою Вармунда.

Наради перервано.

П. гр. Штернберг з запитї до президиї накидує ся остро проти студентських демонстраций перед парляментом.

През. Вайскірхнер відповідає, що народна палата мусить бути отверта для кождого, хто бажає предложити свої жалоби. Одначе палата повинна бути для кождого горожанина держави, отже й для студента, сьвята. Президент не позволить, щоб на будуче з надвору заколочували наради палати.

Засіданє замкнено; дальше відбуваєть ся нині.

П. Романчук і тов. поставили нагле внесенє в справі поведеня жандармів супроти руських селян у Галичині.

Парляментарні справи.

Сконтингентований час промов.

З призначених на буджетову дискусию 200 годин доси проговорено ледво половину. Колиж до покінченя буджетової провізориї має палата до розпорядимости не цілий десяток засідань, то з боку правительства роблять ся заходи, щоб сторонництва „опустили“ дещо з признаних кождому з них годин на промови. В тій цілі скликано на вчера конференцию клюбових провідників; ся конференция одначе відбудеть ся аж нині та вести-ме наради над скороченєм часу дискусиї та над речинцем літних ферий парляментарних.

Взагалі довгі наради в парляментї не подобають ся правительству. Вислів того невдоволеня дав цісар, котрий вчера на торжестві отвореня дому для покинених дітий поспитав президента Вайскірхнера, чому буджетова дискусия в палаті так довго тріває. През. Вайскірхнер відповів, що в палаті є 300 нових послів, з котрих кождий хоче высказати свої жалоби і бажаня. На те відповів цісар: Маю надію, що та повінь промов не буде довго тривати.

Мабуть иньший, неавстрийський парлямент (прим. англійський) рішучо застеріг би ся проти такого відзиву про свої наради.

Підвисшенє податку від горівки.

Міністер скарбу Коритовський порозумів ся вчора з представниками сторонництв та прийшов до пересьвідченя, що нема виглядів, аби горівчаний закон міг перед літними феріями перейти бодай в однім читаню. Навіть коло польське не годить ся на той проєкт у теперішній його формі. Супроти сього правительство предложить на разї тільки проєкт провізоричного задержаня теперішного стану на протяг одного року.

Закон про резервістів.

Комісия військова ухвалила вчера закон про резервістів, при чім правительство згодило ся, щоб удїлюванє підмог для резервістів розширити також на тих резервістів удержуючих родини, котрі є покликані на 8-тижневі військові вправи в резерві. Відповідаючи на поставлене йому питанє, міністер оборони краєвої заявив, що правительство стоїть при „iunctim“ між законом про резервістів і підвисшенєм контингенту рекрута краєвої оборони, тим більше, що се підвисшенє обмежено до мінімальних границь та в звязи з тим підвисшенєм іде цілий ряд ухвалених облекшень, між и. знесенє військових вправ у 11 і 12 році служби. Міністер апелював до послів, аби оба предложеня полагодили ще перед літними феріями.

Коло польське та інформованє заграници.

На вчерашнім засіданю кола польського п. Левенштайн іменем комісиї прасової предложив внесенє, щоб коло польське вибрало осібну комісию, котра має „глядати“ за відповідними дорогами для інпормованя заграничної преси про польські справи. В тій цілі члени кола польського мають себе оподаткувати на 20 корон місячно.

По довгій дискусиї коло приняло се внесенє; вибір комісиї відложено на пізнійший час, в кождім разї перед літними феріями парляментарними.

Заграничний огляд.

З Персиї.

Показуєть ся, що перші звістки про заворушеня в Персиї були сильно переборщені. Шах зовсім не думав утїкати з краю анї зректи ся власти; він виїхав тільки до своєї палати в сусїдстві Тегерану, іменував нове міністерство та покарав заговірників. Також чутки про заходи Росиї, щоб дістати протекторат над Персиєю, показують ся безсновними, або бодай передвчасними. Англійсько-російський договор розмежує тільки сфери впливів між обома державами; про протекторат нема бесіди. Вправді між Росиєю і Персиєю ведеть ся надграничний спір, одначе нема страху, щоб той спір викликав більші непорозуміня.

По з'їзді в Ревлю.

Специяльний кореспондент французького органу „Matin“ дістав від Столипіна і Ізвольського повновласть оголосити комунікат про з'їзд. В тім комунікатї між и. читаємо: Основа загальної російської політики зістаєть ся і на дальше та сама; російська приязнь для Англії зовсім годить ся з мирною політикою. Дружба Росиї з Англією є конче потрібна для збереженя европейської рівноваги. Поруч з нашою приязнею до Англії зістаєть ся наша традиційна приязнь з Німеччиною, котра не потерпить нічого наслідком договору з Англією, бо сей договір відносить ся тільки до Персиї, Афганістану і Тибету, себто країв, де Росия і Англія стремлять до оборони своїх власних інтересів.

Хлопський конгрес.

При участи 800 делегатів з 284 громад мадярських, німецьких, словацьких, румунських і сербських відбув ся в Зелені сьвята хлопський конгрес в Бекешаба (Угорщина). Головною цілию конгресу було сотворити велику самостійну партию хлопську для протидїланя дотеперішним впливам міщанських партий. Керманичем того руху є посол Андрій Ахім, котрий виступав доси як член демократичної партиї.

Програма, принята конгресом, обіймає: реформу виборчу з загальним і рівним правом голосованя для всіх горожан від 20 року житя; скасованє палати вельмож; земельна реформа; довголітний наєм великих посілостий державних, церковних і приватних для хлопів; заборона купувати грунти чужинцям; подвійне оподатковане тих, котрі свої доходи видають за границею; обезпеченє на старість, свобода преси і зборів; свобідна і безплатна наука в школах.

Конгрес заявив ся за спільною акциєю з соціяльними демократами проти угорського февдалізму.

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 16 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Т. К. Б.). В палаті послів по відчитаню інтерпеляций і внесень міністер судівництва відповідав на інтерпеляциї, м. и. на інтерпеляцию пос. Будзиновського в справі конфіскати його промови, виголошеної в парляменті.

З Думи.

Петербург. (Ткб.). Дума приняла предложенє в справі покладеня другого тору на сибірській зелізниці коштом 127 мілїонів рублів.

Зі Сполучених Держав.

Чікаго. (Ткб.). Республіканський національний конвент отворено. Предложено виборчу програму, котра акцептує політику Рузвельта.

Новий інспектор військ.

Відень. (Ткб.). Колишній комендант львівського корпуса, генерал Фідлєр, буде сими днями іменований генеральним інспектором військ.

Цар Микола в Італії.

Рим. (Ткб.). В палаті королївській роблять пильні приготовленя на принятє царя Миколи II. Реченець приїзду царя держать у найтїснійшій тайні.

Цісар.

Відень. (Ткб.). В останних днях червня виїде цісар до Ішлю, де задержить ся до 8. вересня. Дня 10. вересня він візьме участь у поминальнім богослуженю по бл. п. цісаревій Єлисаветї та в половині вересня поїде на маневри до південної Угорщини.

Передплачуйте і ширіть „Діло“!

НОВИНКИ.

— **Друкарський чортик** закпив собі вчера з москвофілів в послїдній стрічці вступної статї п. н. „Москвофільські пляни“ і роблячи видно алюзию до того облизня, який вони спіймали від Поляків, не заробивши поки-що в них на нїщо більше як на епітет „porządni starorusini“, сказав їм: „Но *съ вершинъ* ничего не дано“. Ми очевидно згідні з друкарським чортиком в тім, що москвофілам „съ вершинъ ничего не дано“, але з другого боку мусимо застерегти ся проти того, щоб перший-ліпший друкарський чортик мішав нам наші пляни. Отже й заявляємо нині, шо згадана послідна стрічка повинна звучати: „Но *свершить* ничего не дано“.

— **Відгомони справи М. Січинського.** За похвалюванє каригідних вчинків відбули ся перед перемиським трибуналом карним крім справи тамошних гімназиястів ще дві инші розправи. І так перед судом ставав податковий офіциял з Яворова Мих. Скальський, який почувши про убійство намістника мав сказати: „То йому давно належало ся“. Трибунал засудив його на три тижні арешту. Другим обжалуваним був Петро Штаєр з з Судової Вишні, який так висловив ся: „Січинський то файний, одважний хлопець! Замордований намісник — то був король польський; як би так всім королям польським зробили, як йому“. Його засуджено так само на три тижні арешту. Крім того ведуть ся доходженя з 305 § проти ак. Осипа Назарука на донос космиринських жандармів. — Тут же дамо знаменитий причинок польської педагогії: В 5-клясовій женській школі в Хоросткові учителька-монахиня задала дівчатам І. кл. видїлової таку домашну вправу: „Wrażenia po atentacie na c. k. Namiestnika Potockiego“. О кілько така тема відповідна з огляду дидактичного та педагогічного, легко осудити.

— **Всеславянський з'їзд.** Під проводом д-ра Гроса і при участи пос. д-ра Крамаржа відбула ся передвчера конференция в справі підготовлюючих праць для всеславянської конференциї, що пічнеть ся 7-го липня. Наради мають тревати 6 днів. Порішено уладити торжественне принятє гостий особливо росийських. Комівояжери всеславянства не покладають отже рук, щоб тільки довести до всеславянського з'їзду. Розуміють ся, що при величавому принятю, за смачними стравами і шампанами готово всеславянське чутє озвати ся не менш виразно як в Петербурзі і Варшаві. Тільки клопіт, що аранжери цілого з'їзду не будуть мати права звати його всеславянським, бо від сего цілого гумбугу стоїть осторонь не тільки наш нарід, але також переважна часть Словінців, що грунтуєть ся в народній партиї, і не признає пос. Грібарови права репрезентувати весь словінський народ у всеславянських переговорах. Замітно, що також в російських кругах починає розвивати ся похмілє польсько-російського братаня. Ось „Союз истинно-русских людей“ у Варшаві, якого член пос. Алексеєв так анґажував ся в тім братаню, вислав тепер пропамятне письмо до правиці в думі, в якому доказуєть ся, що всеславянський конґрес може тільки пошкодити російській справі в Польщі, бо Поляки пристали на него не задля всеславянського братаня а задля полертя власної справи, а саме поширеня змагань народово-демократичної партиї. Що в сій останній замітці є чимало рациї видно з того, що віденське „коло“ не дуже анґажуєть ся у всеславянській акциї, бож в парляментї творить воно більшість з Німцями, і дякуючи сій спілці давить в своїх славянських обіймах — галицьких Русинів. Коли вже мова про нас, то не від речі буде навести тут ось що: „Głos warszawski“ подає, що п. Дмовського, голову петербурського кола, по його заяві, що всеславянська справа є для Поляків їх власною справою без всяких застережень, запитано, чи Поляки, які остають в Галичині при кермі, будуть вважати галицьких Русинів, за окрему українську національність, чи за частину російського народа? На те він, застерігши ся, що не має права промовляти іменем правлячих кругів в Галичині, заявив, що після него минули ті часи, коли хто небуть міг виховувати народи; тепер рішають вони про себе самі. Поляки будуть отже вважати руський елемент в Галичині за те, за що він вважати-ме себе сам. Нічого й казати nowoczesny Polak хитро мудрує! Дивне тільки, що галицькі поклонники п. Дмовського не витягнуть дальших консеквенций з проголошеної ним засади та не перестають вважати галицьких Москалів репрезентантами Русинів, але навпаки одержують на кождім кроці свою публику казками про „starorusinów“, хоч Ґлєбовецкій et tutti quanti виразно заявляють, що вони не „старо-руссини“ але „рускіе“ не „Altruthenen“ але „Russen“!

— **Де правда?** З Косівщини пишуть: В сегорічнім звіті товариства „Просьвіта“ про дїяльність філій сказано, що тутешна філія не проявляє нїякого житя, а за причину подано брак людий щирих до просьвітної роботи, бо одні запоморочені москвофілством, иньші так залякані і стероризовані, що страха ради сидять тихо і благоденствують. Яко оден з найстарших членів „Просьвіти“ і докладно обзнакомлений з тутешними відносинами, мушу в оборонї правди заявити, що в повіті нашім, крім кількох „батюшекъ“ лишених всякого впливу, москвофілів нема зовсім, а закид про брак щирих людий до просьвітної і народної роботи є прямо обурюючий. Як-раз Косівщина може повеличати ся такою скількістю людий з правдивим посьвяченєм, як мало котрий з иньших повітів. В виду сего справозданя се уважаю яко звичайненький викрут на оправдане цілковитої бездїльности тутешного філїяльного Виділу, зглядно його голови, котрий мимо всіляких заходів тутешних людий доброї волї, мимо припоручень Виділу центрального, а навіть мимо особистої інтеренциї Вп. посла Романчука від літ 6 загальних зборів скликати не хоче. Ось де правда! Бажаючи щиро піднести дїяльність так важної институциї, звертаю ся сею дорогою до Виділу центрального (в порозуминю і уповажненю многих членів) з пропозицией розвязаня теперішної філії, а певно на її місци повстане нова, котра задачу свою як слід буде сповняти. — *Н. Яворський.*

— **В пошукуваню за фалшівниками грошей.** Дня 2-ого червня звернув ся хтось телєфоном до олександровського участку (комісариату) м. Одеси. Коли дижурний надзиратель підійшов до телєфону, почув таке: „З наказу п. одеського генерал-губернатора негайно пішлїть 4 городових до кватири генерал-губернатора; буде трус“. Коли надзиратель запитав ся, хто балакає, то йому телєфоном відповіли: „ротмістр“. Зараз же послали на призначене місце чотирьох городових. О півночи до них підїхав на дрожках офіцер в унїформі ротмістра і довідавши ся, що їх прислано з олександровського участку, запитав ся: А деж надзиратель?“ Старший городовий відповів, що надзирателя з ними не посилали, і ротмістр сказав: „тоді зробимо трус без нього“. О 12 год. ротмістр позвонив коло воріт будинку пані Бухштаб, ч. 32 на розї Троїцької та Решільєвської вул.; двірник (сторож) відчинив ворота і впустив полїцию. В квартиру пані Бухштаб одчинила двері сонна куховарка. Ротмістр з городовими підійшов до спальні і розбудивши паню Бухштаб, заявив їй, що з наказу адмінїстрациї він має зробити у неї трус, бо адмінїстрациї відомо, що тут переховуєть ся фалшиві гроші. Городові почали робити трус, а ротмістр звелїв п. Бухштаб показати йому всї свої гроші. Налякана жінка принесла 410 карб. сріблом, золотом та паперовими грішми. Ротмістр, взявши з її рук гроші, кинув їх на стіл і післав одного городового, щоб він привів сюди покоївку сина пані Бухштаб, наказавши забрати всї її гроші. Хвилин через 2—3 покоївка лїкаря Бухштаба, Єлизавета Викулова, прийшла і також віддала ротмістрови гроші. — А ось і фалшиві пять карб.! — сказав він, показуючи на одну золоту монету, і поклав гроші на стіл. Після сего ротмістр з городовими почав трусити спальню; все було уважно потрушено, а подушки і сїнники ротмістр звелїв роспороти. Дозволивши городовим сїсти відпочивати, ротмістр звелїв пані Бухштаб порахувати гроші (було всього 486 карбованців 60 копійок), сам перевірив їх, а потім звелїв сї гроші позавязувати в окремі вузлики і позаписувати, у кого й скільки взято. Нарештї ротмістр сказав пані Бухштаб, що він мусить арештувати її. Пані Бухштаб стала прохати ротмістра, лишити її на волї; після довгих просьб, ротмістр сказав: „Добре! Я зроблю для вас все, що тільки можна буде. Я побалакаю телєфоном з п. генерал-губернатором та ще з де-ким“. Після сего він підійшов до телєфону і наче-б став балакати наперед з генерал-губернатором, а потім з начальником жандармської управи. Обох він просив, шоб вони дозволили лишити пані Бухштаб на волї. Вернувшись він телєфону, ротмістр сказав, що арештувати паню Бухштаб він не буде і звелїв городовим збиратися в дорогу. О год. 2·30 рано ротмістр покинув кватиру. На улиці він пустив городових, а сам зник. Вранці один сторож приніс в участок унїформ і маску сего „ротмістра“. Вся одеська полїция пильно шукає за сим сьміливим шантажистом, який безпечно попысав ся не гірше від „капраля з Кепенік“.

— **Самоубійства.** В Малехові під Львовом відобрав собі онодї житє вистрілом з дубельтівки 17-лїтний Яків Еви, син посесорки того села. Причина самовбійства невідома. — Передвчера по г. 9-ій веч. вистрілив до себе з револьвера чотири рази в самоубийчім намірі 30-лїтний сторож львівського мийського городу. Всї вистріли, спрямовані в підгорлє, є смертельні.

— **З хронїки пожеж.** В Суропові, в паровім млині гр. К. Баденього вибух минулої пятницї огонь, що за годину знищив сей млин а до того ще паровий і инші будинки. Шкода виносить 200.000 кор., крім засобів мукн і збіжа, що належали до арендуючого, Бернштайна, що представляли 100 000 кор. Огонь мабуть підложено. — В громадї Візенбергу (пов. Жовква) вибухла оноді пожежа, яка знищила до тла 15 будинків мешкальних і господарських. В полуміни погибла дитина одного з погорільців.

— **Дрібні вісти.** О мандат по неб. гр. Андрію Потоцькім до сойму краєвого з пов. Хшанів старає ся гр. Едвард Мілєвський. — В однім з шинків при львівськім ринку придержано дезертира 11. пол. пільної артилєриї М. Розборського. — Віктория Гоніх наймичка адїюнкта зел. держ. Й. Бергталя, виїхавши д. 13. б. м. з пятилїтним синком з Самбора до Львова, пропала без слїду. — В Берлїні почав ся процес проти гр. Арк. Васеґа і жінки лїсничого Левандовської за обманьства звичайні і кредитові. До процесу візвано поверх 100 свідків.

Поручаєсь щукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточки, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки.

Календар Завтра, в четвер: Маркіяна (лат. Боже Тїло). Позавтра, в пятницю: Іляріона (лат. Гервазия і Прот.)

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник в второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне.—Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. и краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **Від адмінїстрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при змінї адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того за кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли поручення без повисших даних не будуть виконані.

☐ **Вписи учениць на І. і ІІ. рік приватної женської учит. семінариї** з рускою викладовою мовою, удержуваної через С. С. Василиянки в Станиславові, відбудуть ся в днях 30 червня і 1 липня від 10—12 год. в полудне в канцелярії заведеня при Заболотівскій ул. ч. 13. Кожда ученица має при вписї предложити: а) метрику хрещеня б) шкільне сьвідоцтво з укінченої видїлової школи в) сьвідоцтво щіпленої віспи, г) зложити при вписї вступну таксу в квоті 5 К на наукові средства. Вступний іспит на І рік, а для нових учениць на ІІ рік, відбуде ся дня 2 і 3 липня. Ученицям, котріб не обстали при вступнім іспиті, звернe ся таксу вступну. Місячна такса за науку в семінариї платна кождого місяця з гори, виносить 16 К, котру в разї потреби може управа С.С. Василиянок знизити. Ученицї семінариї можуть також мати приміщенє в інституті С. С. Василиянок. Близші услівя принятя до інституту подасть управа. *Магдалина Гуменюк* Ч. св. В.В., настоятелька.

☐ **До П. Т. Приятелїв бідної руської дїтвори!** За починомщирих приятелїв бідної дїтвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська осели вакацийна для бідних руських дїтий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель“ по кількадесять бідних дівчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цілорічної умової працї серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житевої. — Доходи товариства на сю ціль є майже нїякі. зовсім не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсім не напливають, а ті лепти, що Виділ тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дітий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої дїти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в дїлї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дітий, котрі жиють через цілий рік серед тяжких обставин моральних і материяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка дїточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Виділу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* председателька. *С. Герусїнський* секретар.

☐ **Священників сьвітських народовців потреба** сейчас на парохії в Канаді. Гроші на подорож висилає ся. Ближші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **30 лїт по матурі.** В Перемишли відбуде ся 6. липня с. р. товариський з'їзд укінчивших гімназию в р. 1878. — *О. М. Копко, о. М. Літинський, д-р Мантель.*

Урядові вісти.

§ **Іменованя і перенесеня.** П. намісник іменував ад'юнктів будівництва: Ром. Маковського, Ад. Семковича, Вікт. Пірго, Кар. Мораву, Кароля Шведа і Мар. Кучинського інжинїрами а практикантів будівництва: Стеф. Шумського, Каз Пешковського, Меч. Добруцького, Брон. Вандовського, В. Реміна і Евст. Савчука ад'юнктами будівництва в галицькій державній службі будівничій. — П. намістник переніс: секретаря намісництва Як. Кульчицького з Рудок до Товмача; комісарів повітових: Ів. Давкшу з Лїська до Самбора і Тад. Кемпінського з Товмача до Львова; концепістів намістництва д-ра Фил. Гросса з Товмача до Станиславова і Ст. Бржезїнського з Ярослава до Лїска та практиканта концепт. намістн. Людвика Смалявського з камінки струм. до Рудок.

П. міністер справедливости іменував канцелїста Ст. Пельца в Старій Соли начальником канцелярії в окружнім судї в Тернополи.

Дирекция почт і телєграфів перенесла офіциялів почтових: Ст. Шляйбера з Чорткова і Л. Хомицького з Осьвятимя до Лежайська.

Нові книжки і видання:

◇ **Учителя** чч. 9—10 вийшло з таким змістом: Ад. Буде: Картина неба (стих). — Іван Раковський: З нагоди 47 мих роковин смерти Тараса Шевченка. — З оповідань Франциски Ман (п. з. Дїти): Гринь Боржій. — Іван Созанський: Олександер Дуґнович [Угро-руський автор народних учебників і публіцист]. — Мисли. — С Герусинський: Розвій народного шкільництва у Львові в 1906/7 р. — Кость Кракалія: Задачі школи і учителя супротив алькоголізму. — Учителька: Кілька нових гадок про доповняючу науку. — В. Щ.: Поет науки. — Читальня учеників акад. гімназиї у Львові. — З часописий і журналів. — Новинки.

◇ **Українська Муза.** Поетична Антологія. Випуск 3. Київ 1908. Ст. 257—352. Ціна 25 коп. В третім випуску „Укр. Музи“ подано вибір віршів Л. Глібова, О. Конїського, С. Руданського, В. Мови, В. Кулика, В. Александрова, О. Федьковича, М. Вербицького та С. Воробкевича разом з портретами авторів. Ціле видавництво „У. М.“ буде обіймати 12 випусків, що появляють ся кождого місяця. Передплата на ціле видане виносить для Австриї 8 кор.

◇ **Записок Наукового Товариства Імени Шевченка,** наукової часописї посьвяченої передовсім українській істориї, фільольогії й етнографії, що виходить у Львові що два місяці під редакциею Михайла Грушевського, вийшла ІІ. кн. за 1908 р. Зміст сего LXXXII-го тому є такий: Присьвята і портрет В. Антоновича після фотографії з початків самого десятка його житя. с. 5—6. — Памяти Володимира Антоновича, написав Михайло Грушевський с. 7—9. — Надгробні хрести на Україні, написав Кость Широцький (з рисунками) с. 10—29. — Нові матеріяли до істориї українського вертепа, подав д-р Іван Франко (з образком) с. 30—52. — Проєкт правописи Івана Жуковського на з'їздї руських ученых, подав Михайло Возняк с. 53—86. — Польські конспірациї серед руських питомців і духовенства в Галичині в рр. 1831 до 1846, студия д-ра Кирила Студинського (кінець) с. 87—177. В „Miscellanea“ подано: а) Причинок до істориї свобідних маєтностий, под. В. Барвинський; б) Рукопись Бродовича: „Widok przemocy“, подав Ів. Шпитковський; в) Із істориї галицької літератури. І. Дві пісні А. Якубинського про самбірську Богородицю з 1770 р.; ІІ Загадкова польська пісня в в українськім перекладї подав д-р В. Щурат с. 178—188. — Наукова хронїка: Антропольогічні й археольогічні часописи за 1906 р. огляд д-ра З. Кузелї (К. б.) с. 190—205 Том замикає богатий віддїл рецензий і бібліографія с. 206—242.

З господ.-пром. комісії тов. „Просьвіта".

(Звіт за час від 9 марта до 1 червня 1908.)

За час від 9 марта до 1 червня с. р. відбувала комісия 10 засїдань на яких порішено:

1) Докомплєтувати комісию через кооптоване фахових людий, а то Вп. а) Володимира Бачинського, ад'юнкта політехніки, а) д-ра Альфреда Говиковича, кандидата адвокатського, в) о. д-ра Жука, ректора духовної семинарії, г) Спіридона Матренчука, асистента академії ветеринарії, д) д-ра Юлія Савчака, урядника Банку кр. — На місце д-ра В. Загайкевича, який переніс ся на постійний побут до Перемишля, вибрано секретарем комісії д-ра Ю. Савчака.

2) Предложити Головному Виділови внесенє на іменованє Вп. о. Миколая Бачинського куратором садівничо-господарського заведеня в Милованю, з уповажненєм до робленя всяких заряджень, які уважав би вже тепер за потрібні.

3) Звернути увагу українсько-руського клюбу соймового на се, що в краєвій комісії господарській нема ні одного заступника руських хліборобів, та просити, щоби старав ся сю неправильність усунути.

4) Звернути ся до Головного Виділу з домаганєм, щоби: *а)* призначив 200 кор. на підручну бібліотеку господарсько-промислову, б) зорґанізував в можливо найкоротшім часї віддїл торговельно-промисловий, який посередничив би в доставлюваню членам товариства насїня, погноїв, знарядів господарських і машин.

5) Зладити ситуаційний нарис посїлости в Милованю в цїли уложеня пляну шкілки дерев овочевих і взірцевої фарми.

6) Предложити Головному Виділови внесенє що-до іменованя управителя садівничо-городничого заведеня в Милованю і що-до наданя стипендий петентам в цїли дальшого заводового образованя.

7) Печатати працю п. Мих. Тюна про виріб цементових дахівок, а працю п. Пант. Гнатюкапро годівлю дробу передати до другої рецензії.

8) Приято до відома, що вже вийшла з друку праця пп. Куровського-Табо „про плеканє дерев і корчів овочевих" в руськім перекладї.

9) Принято до відома, що при філії „Просьвіти" в Товмачи угворилась комісия господарсько-промислова.

10) Одобрено регулямін для філій і читалень, зладжений Вп. інсп. о. Антоном Глодзїнським, та квестионар для читалень в цїли зібраня дат потрібних до виданя пропамятної книги ювилейної.

11) Принято до відома, що д-р Говикович зладив статут товариства асекурацийного рогатої худоби і вибрано комітет з панів: д-ра Кулачковського, д-ра Говиковича, д-ра Коцюби, Матренчука і Герасевича, який має передискутувати сей статут, а відтак предложити комісиї господарсько-промисловій своє внесенє.

12) Вкінци удїлено 18 письменних порад і інформаций головно в справі закладаня дахівкарень, кас позичкових і асекурациї худоби.

13) Спроваджено з Чех одну пару тягла для коров, щоби через демонстрацию розповсюднити між нашими селянами уживанє коров до полевих робіт.

За господарсько-промислову Комісию тов. „Просьвіта":

Петро Огоновський — провідник.
Д-р Юлій Савчак — секретар.

Роднимці! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Конкурси бурс.

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Поданя о принятє осмотрені сьвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомцї мають піддати ся оглядинам лїкаря і виказати ся потрібним білєм і одежию при вступленю до Бурси. З Виділу Руской Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Топатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 3—3

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св. Іоана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посїщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену ціну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натуралїв). Отримують помїщенє, удержанє, надзір. Кождий питомець має мати свою постїль кромі ложка, білє, одежу, обувє, книжки. Поданя заосмотрені в послїдне шкільне сьвідоцтво з декларациею висоти доплати належить вносити до Виділу Товариства Бурси св. Іоана Хрестителя в Дрогобичи на руки Вп. о. катихита Василія Кучкевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-ого серпня 1908. — *Кмить*, предсїдатель. 3—3

Комітет **бурси руського Товариства Педаґоґічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси Товариства на рік шк. 1908/9.

Приймати ся будуть ученики ґімназияльні, сини членів Руського тов. педаґог. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педаґоґічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсім здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать ґімназию. Першенство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лїкаря, купіль і пране в сумі 10 корон.

До подання о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика з бовяже ся виразно умовлену суму за помїщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар білля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сїнник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Зужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука білля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а если не було би все в порядку, може наразити ся на неприняте в послїдній хвилї. Всї питомцї є обовязані к ристати з науки сьпіву і рисунків, а старші також языка французького і стенографії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою ніякого занята, лише у виїмкових случаях лекциї за дозволом Заряду.

Поданя кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педаґоґічного у Львові" ул. Вірменьска ч. 2 Поданя вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають вдавати вступний іспит до I. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Львів в маю 1908. 3—5

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних" з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Виділом Товариства „Просьвіти" на засіданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних" під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і графікою, б) великі букви друком і графікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути поділений на 30 лекций і узглядняти пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обем букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта".

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта".

Речинець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

З Головний Виділ Товариства „Просьвіта"

Петро Огоновський — голова.
Д-р Іван Брик — секретар.

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 9/6 до 17/6 1908 без акцизової оплати Валюта воронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·05	12 25	Ріпак зимов	14·25	14 50
Жито	10·10	10 35	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насїн	10·—	10 25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9 75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопиї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·—	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	0 —	—·—	Хміль	85·—	95·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобин	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч		
Вика	—·—	—·—	тер, готовий,		
Конїчина чер.	100 —	105 —	континґентований, без		
„ біла	35 —	40·—	оплати по		
„ швед.	—·—	—·—	податку	57·75	58·25
Тимотка	33·—	34·—	Спіритус екс-		
			континґ.	38·75	39 —

Будапешт 17 6. Ціна збіжа

Пшениця на жовтень	11·77 до	11 78
Жито на жовтень	9 75 до	9 76
Овес на жовтень	8·58 до	8 59
Кукуруза на липень	6·91 до	6·92
„ на серпень	6·75 до	6·77
Ріпак на серпень	17·25 до	17 35

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: лїпша. Успособленє: сильне. Погода: гарно.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 17. VI. о. Евстахій Бартків, Седлиска: Юрко Лежогубський, Дитятин; о. Іван Волосянський, Краковець; Ольга Попович, Перемишль; Генрик Рогожинський, Савбух; Володимир Шайнович, Київ; Володимир Шматера, Самбір; Михайло Мартинець, Самбір; Володислав Стояловський, Буда-Пешт; д-р Еміль Савицький, Тернопіль.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода — Найлучше Відходове средство. 176

Бюро будівняне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **плянів і коштосписів церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприемства повисших будівель.** 39 36—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(против Банку Гіпотечного на памятниках площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорметри** пільні по 12, 15, 24 і вище. Заравом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всїлякі инші прибора оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найсолїдніше.

Купуйте нову книжку:
„Польський і руський революційний рух і Україна"
Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адміністрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигийській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Учительки домашної до дрібних дівчат і одного хлопця на цілий рік попотребує о. Іван Пастернак, парох в Ваповичах п. Дрогобич. 787 1—3

Семинаристка II р. в 2 літнім практикою глядає лекциї, на час ферий вакаційних, найрадше на селї. Приготовляє від I-шої класи народної, до II. виділової. Вимагання скромні. Зголошеня просить присилати на адресу: „Семинаристка II. р." Яворів інститут С. С. Василиянок. 788 1—3

Вправний інструктор студ. II. р. теол. пошукує на час ферив лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у пані Ваць.

Женщина в середнім віці Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пан. Ташаевої в Винниках.

Гафти артистичні, більшчу елегантно і сукт всякого рода виконую Дунин-Канєвска ч. 9 I пов. 1—3

Поїзди різного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елегантні екіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
787 1—4

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО
у Львові ул. Батория ч. 10, Філія ул. Жовківська ч. 61
(біля рампи) поручає знаменити тїста часовники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

Одинока руська ДРУКАРНЯ ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14—?

МАШИНИ до виробу цементових дахівок поручає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

Від 25 літ славно знаний ПЕРЕПЛЕТНИК ФЕДУНЬО переніс своє заведенє на **ул. Оссолиньских ч. 13.** Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнє зглядини, прошу уклінно так само і на дальше о ласкаве довірє і поперте.
З поважанєм
КЛИМ ФЕДУНЬО.

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ { цементові камінцеві мозаїкові } поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

Шуває лекциї на селї від 1/6 червня с. р. Володимир Бабяк абітурієнт руської ґімназ. в Перемишли. 691 5—5

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ Лінія КУНАРД *найскорше*
Поясненя уділяє безплатно **Лінія Кунарда, у Львові ул. Городецька ч. 99.** 15—?

ВИПРОДАЖ!
4 пари обуви за 7 К
Через закупно великої скількости обуви, буду через короткий час продавати по дуже низьких цінах 2 пари мужеських і 2 пари дамських черевиків до шнурованя, з сильно кованою підошвою, з сильною вделївкою з скіри з дуже гарною обкладкою, найновійшого фасону і тревелї. Величина, після міри печт. або числа. **Всї 4 пари коштують лише 7 кор.** Висилає ся за посилатою. Заміна дозволена також гроші без трудности звертає ся.
D. KESSLER, Kraków
785 № 95/167. 1—1

Горні сїдалища, богато різблені висотовяне робітня **Евст. Шуплякевича,** Львів, ул. Шпитальна 88. 48с

В Бруховичах під Львовом есть до проданя десять парцелян о 1000□ сажнях під будову філії побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адміністрациї „Дїла".

МЕД-ПАТОКА
в гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто бїлий по 7·50 кор franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

СПИЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хліборобам замовляти салїтру хлїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знаменити коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер можемо вдати. Всякі понесенья даємо безпроволочно.
748 8 ? *ДИРЕКЦИЯ.*

РУСЬКИЙ СКЛЕП Товариства „Взаїмна Поміч учительська" в Коломиї (Народний Дім)
має богатий склад:
1) всїх книжок видання Руск. Тов. Педаґоґічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Усяких приборів шкільних се в: зошитів, ноґаток, приладів до писаня і т. п. 4) Всіляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських в дерева, ножів, лїнійок, ручок і топірців і моноґрамів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих діточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К.
Цїни приступні.
При більших замовленях значний опуст.
Замовленя висилає ся відворотно. 235 19—?

Купелеве місце Кандрени на Буковинї
в прегарній гірскій околици, віддаленє від зелїзничої стациї Bad Dorna o 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє женитцею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENU, Dorna Watra Bukowina.** 732 4—5

Кінематоґраф „Cinephon"
ул. Шайнохи 5 (Готель SANS SOUCI.)
Від 13 до 18 червня нова програма. Чоловік до всего. Ой ті молоді! Пачьство пошукують наймички. Він ний Джек. Блянка в балету, обр. в спів. Най живе д р Айзенбарт. Перерваний обід. Ой в неділю і ни — Дня 2 червня перше гальове представленє в Пасажу Миколяша, куди театр переносить ся. — Представленя що-дня від 4—10 вечером. Що тиждни нова програма.

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під гваранцією лише найлїпшої якости комплєтні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 10—10

На руські школи!
Марки і телеґрами Руского Тов. Пед. чного можна дістати у всїх міснях і в головнім Виділї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10 05н	1·46н	4 50	8·20
Брухович	8·15	2 40	3 27н	5 30л	9·35
Зимної води	5 50	7 25	1 10	5·45	9 50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10л	—	—	2 50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·0л	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4 00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10 45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11 35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6 30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	8·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденційну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Видавець і одвічальний редактор: Льонґин Цеґельський.

З друкарні Народової (Маєвських) Коперника ч. 9.

Ч. 134. Львів, четвер 18. н. ст. (5. от. от.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Карола Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Реклямації неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

в Австрії:		за границею:	
на цілий рік	22 к.		44 корон
на пів року	16 „		22 „
на місяць	2 „ 70 с.		5 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або на сі місця, а в рубриці „Надісляне“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

По з'їзді в Ревлю.

Улягши „внїшному ворогови“ — Японцям і відніcши Піргову побіду над „ворогом внутрішним“ — революциею, росийське правительство потребує тепер довгих літ супокою на-вні, щоб могти свобідно скріпляти свої сили в нутрі і таким чином відзискати знов те міждержавне значінє, яке мала росийська держава до японcько-росийської війни. В сім забезпечуваню собі супокою на-зверх велику вагу для Росиї мають її відносини до Англії. Поперше Росия потребує супокою зі сторони Япону, а се найлекше осягнути, зближивши ся до союзника Япону — Англії. По-друге наслїдком межованя на цїлій лінії англійських та росийських послостий в Азиї треба Росиї поставити на тривкійші чим дотеперішні основи те англійсько-росийське сусїдованє. По-третє Англія є союзницею Франциї, котра знов стоїть у тїснім союзї з Росиєю, отже й Росиї не завадить наближити ся більше до союзника свого союзника — до Англії, бо через те скріпляють ся обопільні відносини всїх трьох держав. По-четверте Англія грає визначну роль в міждержавнім господарюваню на Балканї, де Росия так дуже заінтересована, отже треба-ж собі запевнити як найбільшу приязнь Англії. В кінцї по-пяте — і до сеї справи ще вернемо — деякі полїтичні круги Росиї і заграници впевнюють, що Росиї вже надоїла гегемонія Німеччини, і приближенє до Англії має бути противагою тим німецьким вплывам, котрі, мовляв, обявляють ся з що-раз більшою силою в державнім житю Росиї.

Отсе найважнїйші моменти, підношені полїтичними кругами про з'їзд в Ревлю, з приводу якого вся полїтична преса аж роїть ся від всяких ревеляцій та комбінаций. Ми, очевидно, не будемо старати ся збагнути всїх тих закулїсових дипльоматичних штук, які спричинили з'їзд в Ревлю і які виринуть наслїдком того з'їзду, тим більше, що европейська міждержавна дипльоматия ходить такими тайними шляхами, що навіть втаємничені в її пляни не все знають, яку вона викаже штуку. Вистане сконстатувати загально наведені головні моменти і розглянути дипльоматичне становище кождої з інтересованих сторін.

Як се стверджено в звіснім уже нашим читачам офіциальнім комунікатї, з'їзд в Ревлю не мав на цїли нїякого нового полїтичного договору, але мимо того має він велике полїтичне значінє. Се потвердив з англійського боку також міністер заграничних справ Грей в своїй промові в палатї громад. З росийського-ж боку те саме потверджує півофіциальний орган „Россія“.

Чи те приближенє Росиї до Англії є звернене проти Німеччини, котра досї мала майже виключний вплив на Росию? Росийські офіциальні круги запевняють, що ні. Згадана уже півофициальна „Россія“ заявляє в сїй справі: „Ствердженє відвідинами короля Едварда зближенє між Росиєю і Англією не нарушує наших відвічних приятельських відносин з нашим сусїдом. В переконаню про ту непохитну правду, в переконаню, що наші погляди подїляє також наш достойний гість, котрий в успішно і в не найменшій мірі працює для мира, дожидаємо його свобідні від всяких здогадів і побоюваня що до будучих відносин зі всїми иншими державами“.

Але з другого боку ті росийські органи преси, як прим. консервативне „Новое Время“ або лїберальна „Русь“, що так побивають ся за „славянським братанєм“, видять у з'їздї в Ревлю початок визволеня Росиї з-під вплыву Німеччини та сподївають ся, що при помочи Англії і Франциї Росия від тепер може звернути ся в імя всеславянства проти германського напору на славянський сьвіт.

І не можна не признати, що таким поставленєм справи німецькі полїтичні круги трохи занепокоєні, хоч з другого боку старають ся вони заховати повний супокій. Отсе їх занепокоєнє в кождім разї вказує на те, що в тих комбінациях є все таки якесь зерно правди. Очивидно, не в тім змислї, будьто би Росия як начальниця і репрезентантка цїлого славянства звернула ся проти Німців; для сього — як ми вже нераз мали нагоду зазначувати, полїтичні інтереси окремих славянських народів занадто розбіжні, а то й суперечні. І також не в тім змислї, будьто би грозила якась европейська війна, в котрій проти Німеччини виступили би Англія, Франция і Росия. Але не дасть ся заперечити, що дотеперішне становище Німеччини в міждержавнім укладї рішаючих для европейского мира державних сил, почало загрожувати европейській полїтичній рівновазї. Тепереже, коли становище Росиї через зближенє її з Англією скріпить ся, становище Німеччини eo ipso мусить ослабнути. Розуміють ся, на шкоду Німеччині се не вийшло би, бо вона доволї сильна, щоб обороняти свої інтереси, але не було би воно без користи для цїлої Европи в загалї і з окрема для внутрішних відносин Росиї.

Бо як почавши від початку 19-ого віку аж до недавних часів Росия була „жандармом Европи“, так від якогось часу таким „жандармом Европи“ є Німеччина. Се особливо відносить ся до Росиї. Всї реакційні пляни оборонцям банкротуючого росийського самодержавія піддавала власне Німеччина і на поміч Німеччини числило здезорганїзоване росийське правительство, здїйснюючи ті пляни. А як вдивлене росийське правительство в німецькі взірцї, про се досить сьвідчить факт, що виборча ординация до росийської державної думи скопіована з найреакційнїйшої виборчої ординациї до пруського сойму.

Отже коли-б Росия хоч трохи визволила ся з-під німецького впливу а попала під вплив Англії, то се може-б хоч трохи спинювало реакційність росийського правительства. Кажемо: хоч трохи, бо на великі успіхи нема виглядів. Як видно зі згадуваної уже промови англійського міністра заграничних справ, Росия вспіла вже здобути в англійських правительственних кругах марку справдї конституційної держави і сим власне оправдував міністер перед социялістичними і радикальними членами палати громад зближенє Англії до Росиї. А коли теперішна росийська конституция дістане в Англії добру марку і під тою маркою росийське правительство буде далї вести свою дотеперішню „справдї конституційну“ політику, то виглядн на постепенні переміни росийської системи під впливом лїберальної Англії не дуже то сьвітлі.

Українська справа в осьвітленю польського професора.

Читачам нашої часописи звісне імя д-ра Здзєховського, професора краківського університету, а при тім, як се у многих польських „вчених“ буває, газетного пашквілятора нашого народу. Коли проф. Смолька „працює“ в консервативній пресї нїмецькій, то проф. Здзєховський обібрав собі за поле своїх полїтичних пописів пресу росийську, а именно найбільш ворожі для українства та для всякої свободи органи. Послїдними часами проф. Здзєховський помістив знов статю про українську справу в часописи „Московскій Еженедѣльникъ“, яку задля її змісту і тенденциї поквапно передрукували украіножерні росийські і польські часописи в Росиї і в Австриї, стоячі під знаком „польско-русскаго примиренія“.

Отся статя викликала на стовпцях київської „Ради“ замітну відповідь спід пера спосібного закордонного публїцисти п. Дорошенка, поміщену в 123 числї „Ради“ під наведеним в горі заголовком.

П. Дорошенко між иншим пише:

„Статя д. Здзєховського написана з приводу убийства Потоцького, як се зазначає й сам автор. Д їй Здзєховський виставляє в нїй Поляків в ролї того казкового героя, що викликавши таємничі надприродні сили, не умів як справитись з ними і трохи був не загинув від них. Так, мовляв, і Поляки — через свій сентиментализм попускали волю українству, аж поки воно зробилось грізною силою, що тепер готова задавити саму українську Польщу і грозить знову страшними перспективами й для Поляків росийських. І от тепер доводить ся каятись і шукати спілки з москвофілами, котрі ще недавно були ненавісні Полякам за своє імя, а також із самими Москалями. Все для того, щоб заглушити неспокійного українського духа. Статя зачіпає історичний розвиток українства і польсько-українських взаємин, і через те ми мусимо зробити маленький історичний екскурс, щоб показати, на скільки тенденційно перекручена істория тих недавних часів під пером польського вченого публїциста.

„По пр. Здзєховському виходить, нїби українство в Галичинї було „штучною рослиною“, яку підтримували Поляки з ворогованя до Росиї, думаючи виховати в Українцях елемент специяльно ворожий росийській державности. Се, як бачимо, стара байка про польську інтригу, повторювана безлїч ворогами українства від Каткова до Савенка, і вся її пікантність тепер хиба в тому, що повторює її Поляк, та ще в одежі грішника, що покутує свої гріхи. Безлїч разів доводилось спростовувати сю вигадку, вказуючи на історию, котра сьвідчить, що український національно-демократичний рух зародив ся в Галичинї так само органїчно, виявляючись спершу в сфері літературній, як се було й у нас на Українї; що далї сей рух розвивав ся під могутним і безпосереднім впливом українства в Росиї: Шевченко, Кулїш, Драгоманов, Кониський, Антонович, — от були ті дїячі, впливови яких, а зовсїм не Полякам і не Австрійцям, завдячує український рух в Галичинї свій розвиток. Роль австрийського уряду що-до галицьких Українців виявлялась з початку в тому, що він по меттерніховськи не признавав жадних національних рухів і в 1820 році заборонив ввозити до Австриї українські книги з Росиї, а в 1837 році прокуратория сконфіскувала першу в Галичинї книгу на народній українській мові — „Русалку Дністрову“ М. Шашкевича. Бачучи льояльність Українців, уряд з 1848 року почав протегувати їх як противагу польському революціонїзмови, але вже 1866 року Австрия порозумілась з Поляками, і з того часу, на папері рівноправні з Поляками, Українці опинились в повній владї польського шляхотства. І годї то й почалась істория польсько-української боротьби в Галичинї. Боротьба ся проходила кілька стадий: нї про яке „покровительство“ Поляків українському рухови не було й мови, а була сама отверта політика социяльно-економічного й національно-політичного пригнобленя й визиску української людности польською шляхтою й буржуазиєю за запомогою польської бюрократиї в австрийських мундурах. Правда, Поляки найбільше побоювались всякого зближеня Українців з Росиєю, і через те особливо не долюблювали москвофілство; але вони скоро побачили, що москвофілство, яке поза своєю порожною національною формою виявляє елемент консервативно-льояльний, зовсїм не таке страшне для польського stanu posiadania, як український рух, котрий ставив своїм завданям полїтичне й економічне визволенє народу, поруч з його культурним розвитком на національній основі. Всякі проби „угоди“ між Поляками й Українцями були нещирі: Поляки думали просто убдурити Українців дрібними формальними уступками в національній сфері (глузуючи називають здобутками по угоді 1891 року — українські написи на почтових скринках) і справдї обдурили. Але скоро із зростом українського руху і народньої сьвідомости зник грунт для всяких таких угод, і врешті дійшло до таких проявів боротьби Українців проти польського „покровительства“, котрі показують тільки висший степень гнїту й утисків. Те, що було недавно і що тепер дїеть ся, ми знаємо. І якою фальшею після сього звучать слова д. Здзєховського про „запомогу польського сентіменталїзма“, або його цинїчна тирада, підхоплена ним з уст якогось „дуже видатного польського полїтика“ (д. Здзєховський чогось не називає його імени, так само як і инших польських дїячів і журналістів, котрих він проте наділяє дуже високою атестациєю), нїби „справжня причина озлобленя Українців, що борють ся з Поляками, наче за урівноправненя, лежить як раз тому, що вони мають однакові з ними права“.. Або як вам подобаєть ся друга фраза: „той факт, що вони (Українці), маючи рівні з Поляками права, не мають рівного з ними значіня, впливу й власти, обурює їх більше, нїж коли-б вони могли свою відносну безсилість і підлеглість пояснити собі й усьому сьвітови формальним обмеженєм своїх національних прав“. Так наче-б то важка, розлучлива боротьба українського народу за свій добробут, за своє істнованє й культуру є всього тільки результатом пустої амбиції якихсь полїтиків. А той нечуваний в Европі, окрім хиба Ірляндиї, тяжкий стан сїльської людности, пригніченої й визискуваної з усїх боків, а найбільше — середньовічними привілеями польського панства, та розпучлива боротьба селянства з тисячами важких жертв, зруйнованих і збанкротованих селянських господарств, а ті десятки хлопських трупів, що падають що року то при виборах, то навіть просто при суперечці за 10 корон якогось магнатського виродка, — хиба се все, спитаємо д. Здзєховського, не причина для „озлобленя Українців та для їх ворогованя з польськими „свободою і порядком“? І скільки-б не намагав ся п. Здзєховський упевнити своїх читачів у тому, що Українці благоденствують „під владою польських (?) намісників“, то доки сї, що „благоденствують“, виявляти-муть подяку своїм „добродіям“ такими вчинками, як вистріл Мирослава Сїчинського, доти в умі кождої „безсторонньої людини повставати-ме сумнїв, що значить, не все гаразд у Галичинї, коли люде беруть ся на такі страшні способи, щоб тільки увільнитись від чужих „добродійств“.

„Ми не будемо спинятись на всїх навмисних баламутствах д. Здзєховського, вирахованих на те, що росийський читач не знає української преси, і через те може повірити, нїби „всї симпатиї графа Потоцького були на сторонї українофілів“, що вибори до сойму проходили при повному невстручаню власти і дали такі наслїдки, що до сойму пройшло 18 москвофілів і 13 Українців (тодї як справдї обібрано 12 Українців і 10 москвофілів) і т. под. Ми замітимо тільки провідну ідею д. Здзєховського, яку він висловлює на закінченє своєї статї: ідею польського зближеня з москвофілством, яко з „консервативним і культурним елементом“. Д-їй Здзєховський заявляє російському громадянству, що, мовляв, „невелика 4 мілїонова частина польського народу в Галичинї готова без страху за свою будучність, і в повній вірі в свої сили дивитись на успіхи галицького русофільства у Львові або на заведенє науки росийської мови в тих школах Червоної Руси, де того забажає людність“. Се признанє звучить гордо, але разом з тим воно — порожний звук. Заява про успіхи москвофілства у Львові (чому ж тільки у Львові?) та про науку росийської мови по школах — зовсїм таки сміхотворна при всїй своїй торжественности. Що росийську мову викладати-муть по галицьких гімназиях і в університеті, — про се з часом подбають і самі Українці, та нїхто-ж инший, як Українці (Драгоманов) і дбав про обзнайомленя Галичан з росийською мовою та письменством і даремне д. Здзєховський представляє справу так, наче б то знайомство з росийською мовою іде в супереч бажанєм Українців. І нїякої „уступки“ сим Поляки не роблять для Росиян. А обіцяти, що Поляки не бояти-муть ся успіхів москвофілства у Львові, розуміють ся дуже легко: певно й сам Здзєховський розуміє, що москвофілство нїколи не поборе польщини в Галичинї, особливо в спольщеному Львові; воно може тільки ослаблювати національну силу галицьких Українців. Через те Поляки можуть сьміливо підпирати москвофілів, бо се-ж вода на їх млин. І коли-б росийське громадянство послухало лукавої ради д. Здзєховського та почало підтримувати галицьких москвофілів, то се привело-б тільки до того, що справа відродженя галицько-української частини великого русского племени мала-б менше шансів остоятись перед натиском польщини. Вийшло-б те саме, що ми бачимо нині в Холмщинї, де насаджуване офіциальною Росією москвофілства привело тільки до втрати десятків і сотень тисяч холмських Русинів на користь польщини.“

Партия чи нарід?

(З послїдної промови п. д-ра Колесси в парляментї).

(*Конець*).

Рішучий моральний погром справила всїм противникам самостійного розвитку української нациї Петербурська Академія наук. Вона стала видавати наукові розвідки, писані по українськи, а в р. 1905. оголосила офіциальний мемориял під заг. „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова“.

Ся публїкация звернена против указу з р. 1876., котрим проскрибовано в Росиї українську мову і літературу. Мемориял був результатом нарад окремої комісиї, до котрої належали такі фахові вчені, як Фортунатов, Корш, Фаминцин, Лапо-Данилевський, Ольденбурт. Головним референтом був академік Шахматов, один з найлїпших знатоків росийської фільольогії. Автори мемориялу розвидляють в головних точках розвиток української мови і літератури від XI. стол. і виступають против тих, що хотїли би українській нациї накинути великоруську мову, уважаючи її за „общерусску“. Позволю собі навести один уступ того мемориялу (читає в нїмецькім перекладї):

„Точно ли мы въ правѣ говорить объ языкѣ „общерусскомъ“? Не подлежить сомнѣнію, что предки Великорусовъ і Малорусовъ говорчли нѣкогда на одномъ языкѣ: этотъ языкъ, не дошедшій до насъ в письменныхъ памятникахъ возстановляемый предположительно, въ наукѣ принято называть языкомъ „общерусскимъ“. Но, конечно, не его имѣютъ въ виду при противоположеніи малорусскаго „общерусскому“. Еще въ эпоху доисторическую „общерусскій“ языкъ представлялъ въ отдѣльныхъ частяхъ своихъ рѣзкія діалектическія отличія, дающія основанія допускать исконное дѣленіе Русскаго племени на три группы: сѣверорусскую, среднерусскую і южнорусскую. Южнорусскіе памятники древней нашей письменности XI. и XII. вѣковъ, какъ впервые доказано нашимъ почтеннымъ сочленомъ академикомъ А. И. Соболевскимъ, представляютъ, рядъ типическихъ особенностей малорусской рѣчи; изъ нихъ можно съ увѣренностью заключить о значительномъ удаленіи южнорусскихъ (малорусскихъ) говоровъ какъ отъ среднерусскихъ такъ и отъ сѣверорусскихъ уже въ періодъ дотатарскій. Этому удаленію не могло помѣшать и то политическое объединеніе русскихъ племенъ, которое видимъ въ X. и XI. вѣкахъ: напротивъ распаденіе русской земли на удѣлы, усиленіе новаго политическаго центра въ бассейнѣ Оки и верхняго теченія Волги, паденіе Кіева во второй половинѣ XII. столѣтія все, это въ значительной степени обособляетъ югозападную Русь, а нашествіе Татаръ довершаетъ это обособленіе.

Только позднѣйшая колонизация XVII. и XVIII. вѣковъ сближаетъ великорусскія и малорусскія племена въ бассейнахъ Сойма, Донца и Дона. Такимъ образомъ историческія условія содѣйствовали полному разобщенію югозападной Россіи (Малороссіи) и области, занятой Великоруссами: отсюда существенныя отличія въ языкѣ обѣихъ народностей — великорусской и малорусской. Историческая жизнь этихъ народностей не создала общаго для нихъ языка: она, напротивъ, усугубила тѣ діалектическія отличія, съ которыми предки Малороссовъ, съ одной стороны, Великоруссовъ — съ другой, выступаютъ въ началѣ нашей исторіи. И конечно, живой великорусскій языкъ, на которомъ говоритъ народъ въ Москвѣ, Рязани, Ярославлѣ, Архангельскѣ, Новгородѣ, не можетъ быть названъ „общерусскимъ“, въ противоположность малорусскому языку Полтавы, Кіева или Львова“.

Результат — каже ся в тім меморияльї — вийшов такий, що з одної сторони великоруський літературний язик зрівнав ся з народною мовою Великоросів, з другої знов сторони народна мова Українців стала язиком нової української літератури.

Для поясненя сього цитату позволю собі додати, що історичний період у розвитку нашої мови числить ся від XI. столїтя, з котрого походять найдавнїйші наші письменні памятники. Вже в тім часї руська мова не була одноцїльна. В часї від XI. до XIV. стол. проявили ся всї ті головні прикмети, котрі тепер відріжняють великоруську мову від малоруської чи то руської або української. Первописи тих найдавнїйших памятників находять ся головно по бібліотеках в Росиї, і так прим. „Сборникъ Святослава“ з р. 1073. є в Москві, з р. 1076. в царській бібліотецї в Петербурзї, инші в Києві, у Вильні і и. Лише не богато їх находить ся в Австриї, як прим.: Апостол Кристинопільський з XII. стол. у Львові, кодекс Ганкенштайна з XIII. стол. в надворній бібліотецї у Відни. Могу також одну з таких староруських рукописий ось тут показати (бесїдник показує пергамінову рукопись); є се евангеліє з Городища з сокальського повіту з XII. або XIII. столїтя. Хоч має воно вже шість сот або й сїмсот лїт, то можна в нїм уже найти богато з тих прикмет, котрими теперішна руська мова ріжнить ся від великоруської.

Отже, гадаю, на підставі таких жерел і наукових творів можна говорити про історию руської мови, а не на підставі конверзаційного лексикону.

Оттак висказує ся о справі руської мови, літератури і народности фільольогія і наука.

Та більше сказало о сім і доказало само житє. Вже проф. Масарик замітив, що не сама мова і не фільольогія рішає о народности, а полїтичне згуртованє, історична традиция і національне почутє. Знаний французький учений Ернест Ренан застановляє ся над тими чинниками, котрі становлять понятє нациї, як раса, мова, релїгія, полїтична єдність, фізична і етнографічна территория і т. и., та доходить до висновку, що жаден з тих чинників не рішає сам про себе. „Нация“ каже Ренан, „є то моральна злука людий, перенятих інтересами серця і духа, моральний гурт людий, що мають спільні історичні традициї, спільну готовість до жертв, спільних героїв, спільні славою сповиті історичні терпіня і радощі і спільне змаганє до якогось ідеалу“.

Всї ті чинники, що рішають о нациї, цїлком ясно проявляють ся в історичнім житю і змаганю Русинів. „А що народ зібрав собі разом, те має бути вічним законом для серця і душі“ сказав Гете.

Як в часах сильної полїтичної експанзиї і концентрациї руського народу, в часах Ярослава Мудрого, так і підчас усобиць і воєн о полїтичну самостійність виявляв наш народ своє національне почутє в літературних творах, в літописях, проповідях, епічних і лїричних поезиях, в драмах, а особливо в богатих історичних думах, де проявляє ся його самостійність і окремішність з одної сторони від Поляків, з другої сторони від Великоросів.

І мимо полїтичного занепаду витворили Русини богату гарну літературу, в котрій, як особливо в поезиях Шевченка, пробивають ся їх національні ідеали на будуче. Також в науковій літературі виказують Русини значні успіхи у своїй рідній мові.

Вони перетревали найтяжші хвилї національного гнету в Росиї перед японською війною і здобули собі там деякі услівя до житя. Словом: ми почуваємо себе самостійною нациєю, ми хочемо нею остати і віримо в лїпшу будучність. [Живі притакуваня].

Мої панове! Нема українсько-

го сторонництва, а є тільки українська нация з кількома сторонництвами; всі напасти і походи наших противників, звернені нібн то против українського сторонництва, вимірені против цілого українського народу в Австрії.

Щоби запобігчи всякому непорозумінню, заявляємо, що ми не є противниками росийського народу. Противно, ми є прихильниками росийської літератури і культури. Ми зовсім не противні тому, щоби в австрийських університетах були катедри для звучної, мягкої і гарної росийської мови, в котрій списані сьвітової слави белєтристичні і знамениті наукові твори. Але мусимо запротестувати против того, щоби з тою мовою роблено експерименти на нашім народі в середних і народних школах.

Варто згадати, як в подібній справі висказала ся Петербурська Академія наук у згаданім уже меморіялі (читає): „Коли Українець потребує свої гадки і почування списати, то не находить иншого виходу, як висказати їх у своїй рідній мові, бо чужа йому росийська літературна мова" — так говорить петербурська Академія! — не заступить йому рідної мови ані не з'аснмілює ся з нею. Відобрати Українцям право писати в рідній мові — значить накинути ся на те, що їм так дороге як само житє. Се напад на житє народу, котре проявляє ся передовсім в мові, в тім виразі гадки і почування, в тім отілетвореню людського духа".

Так пише Академія наук в Петербурзі, а відносить ся воно до росийської України. Коли-ж росийська мова навіть в росийській державі не може заспокоїти потреб українського народу, то що-ж можна би вдіяти росийською мовою для руського народу в Австрії? Могла би вона хиба ще збільшити у нас в Галичині і так аж на сором високий процент анальфабетів.

Против таких експериментів мусіли би як найрішучійше виступити, навіть в такім разі, коли би прийшло ся таким чином попсувати деякі великі розмахи деяких польських політиків.

Державна рада.

(*Засіданє з 17-го с. м.*)

На вчерашнім засіданю по відчитаню інтерпеляций і внесень міністер судівництва відповідав на кілька інтерпеляций, між ин. на інтерпеляцию п. Будзиновського, в котрій наведено в дослівнім тексті промову, виголошену інтерпелянтом у парляменті по руськи, та заспитано міністра, чи хоче повчити львівську прокуторию, що промови послів, виголошені в палаті послів, хочби вони не були поміщені в стенографічнім протоколі, не можуть підпадати конфіскаті.

Міністер заявив, що після предложеного йому справозданя ся промова ще перед внесенєм інтерпеляції була поміщена в львівській часописи „Діло", а по внесеню інтерпеляції також в инших часописях, та прокуратория її не сконфіскувала (?!).

Палата приступила до дальшої дискусиї буджетової.

П. Томашевський (коло польське) обговорює шкільні відносини в Галичині. Полємізує з п. Дністрянським, котрий сказав, що шкільна політика в Галичині стремить до того, щоб Русинам відобрати можність образувати ся. Се неправда. В Галичині є за мало шкіл польських і руських. Край радить усе можливе (?), щоб скрізь будувати школи. Округи інспекторські в Галичині є за великі.

Бесідник домагаєть ся, щоб установити польського інспектора шкільного на Буковині. Галицькі середні школи виявляють богато недостач; переповнене в них є надмірне. За мало є в Галичині шкіл промислових, університети і техніки не є як слід заосмотрені. Коло польське, надіючись, що правительство сповнить його домаганя, буде голосувати за буджетом. (*Оплески серед Поляків.*)

П. Діямант (польський с. д.) критикує діяльність кола польського, котре тепер втратило своє колишне значінє. І се нетільки тому, що колишний презес кола, Яворський перевисшав Гломбінського здібностями і зручністю, а причини зміни цілої політики кола. До кола належать найріжнійші елєменти, і радикали, і консерватисти, і промисловці, і капіталісти, і обшарники, і дрібні земельні власники. Як такий мішаний клюб може заступати противні інтереси краєвої людности? Ціла маса інтриг у колі має жерело в тих противенствах. Коли читати промови бесідників Кола, то знайдемо там самі жалоби на правительство, хоча Коло само має участь у правительстві.

Коло польське є спутане правительством та мусить голосувати навіть за такими правительственними внесенями, котрим воно противить ся. Так стоїть діло прим. з податком від горівки. Всілякі шкідні для Галичини закони переходили в парляменті з помічю кола польського. Система податкова Коритовського є системою надмірних податків консумцийних. Не солідарність кола польського є нашим ідеалом, а праця для народа; сим руководить ся шість польських послів соціяльно-демократичних.

П. Пастор: Ви ще вступите до кола польського.

П. Діямант: Не маєте права публично мене обкидати такою ганьбою; до кола не вступлю, бо я вважав би се за злочин. Правительство і коло польське будемо так довго поборювати, поки вони зчезнуть з сих лав. (*Оплески*)

П. Шефер (с. д.) показуючи на оголошену в раніших газетах заяву корони в справі страйкового руху (гл. Парляментарні справи — *Ред.*), котра викликує вражінє, що цісар зістав хибно поінформований, заявляє, що палата має право жадати, щоб міністер просьвіти пояснив сю справу, щоби палата знала, кого має за те потягнути до одвічальности. Се справа, яку не можна промовчати. Соціяльні демократи внесли інтерпеляцию до міністра просьвіти з запитом, чи він справді цісаря хибно поінформував, чи се зроблено з неодвічального боку. Соціяльні демократи домагають ся від міністра найскорійшої відповіди.

П. Зарański (коло польське) полємізував з промовою п. Діямандa та заявив, що коло польське почуваєть ся тим сильнійшим, чим сильнійше атакують пануючий в нім принціп солідарности. Дальше бесідник широко обговорює справи галицького нафтярства та ставить цілий ряд постулятів в тім ділї та в справі галицького промислу.

На тім засіданє перервано. Дальше засіданє в пятницю.

Нагле внесенє

поставив вчера п. Трильовський в справі переслідуваня в Галичині руських гімнастичних і пожарничих товариств „Січий". Крім того поставили два наглі внесеня соціяльні демократи в справі реформи обезпеченя робітників; се має бути реванж за відкинене обниженя податку від цукру, та має на метї перешкодити уваженю перед ферияни податку від горівки.

Парляментарні справи.

Погляд цісаря.

Вчорашнє виданє „Zeit" приносить звістку, що цісар мав передучора в часї посьвяченя дїточої захоронки розмовляти з міністром просьвіти, д-ром Мархетом про студентский страйк та мав так сказати:

— Зробіть вже раз конець з тим скандалом.

Крім того мав цісар поіритований сказати ще сї слова до міністра:

— Ваші ректори, се також добірне товариство!

По тих словах мав цісар відвернути ся і не хотїв уже слухати дальших пояснень від міністра.

Ся звістка про виступ цісаря викликала в політичних кругах підозрінь, що цісаря хтось поза плечима міністра тенденційно інформує про справи. Висловом тих підозрінь і невдоволеня є поставлена вчора соціяльними демократами в палаті послів інтерпеляция до міністра просьвіти та промова соціяльно-демократичного посла Шефера, котрої зміст подаємо під рубрикою „Рада державна".

Комісия військова

ухвалила вчора без зміни правительственне предложенє в справі підвисшеня контингенту рекрута краєвої оборони та резолюцию, взиваючу правительство, щоб поробило потрібні приготовленя до заведеня 2-річної військової служби в краєвій обороні найпізнійше до 1910 року, — дальше щоб військових вправ резервістів краєвої оборони і спільної армії було тільки три, і то так, аби одна вправа трівала найбільше 21 днів, дві иньші по 13 днів; вкінці щоб безпроволочно предложити військову процедуру карну.

Міністер краєвої оборони заявив, що по принятю того закона відпадуть вправи 11. і 12. року служби не тільки для жовнірів краєвої оборони, а також для резервістів, перенесених до краєвої оборони. Коли підвисшене контингенту рекрутів з днем 1. жовтня с. р. не буде введене, то жовнїри краєвої оборони 11. і 12 року служби будуть ще в 1909. році відбувати 4-недїльні ворави.

Міністер констатує вкінци, що законом про резервістів, передчасним удїленєм відпустки для 500 жовнярів, підвисшенєм рекрутів та відпущенєм останних вправ доконуєть ся вирівнанє між домаганями людности та уступками військової управи.

Програма праць парляментарних.

Президент кабінету, бар. Бек, відбув учора конференцию з провідниками правительственних сторонництв. На конференції бар. Бек заявив, що по покінченю буджетової дискусиї правительство предложить палаті закон про підвисшенє контингенту рекрутів краєвої оборони та закон про резервістів, закон про податок від горівки, закон мелїорацийний та закон про удержавленє чеської північної зелїзниці. Парлямент мав би радити до 15. липня.

Мівістер скарбу Коритовський заявив, що правительство з підвисшеного податку від горівки призначить 13 мілїонів на полїпшенє платні низших урядників державних.

Конференция не ухвалила нїяких ухвал, бо провідники сторонництв мусять перше порозуміти ся зі своїми клюбами.

Підвисшенє контингенту рекрута.

На основі нового закона про підвисшенє контингенту рекрута краєвої оборони Галичина має давати о 1422 рекрутів більш, вїж доси. За те від двох останнїх вправ буде увільнених 12.000 жовнїрів краєвої оборони.

Університетський страйк.

Віденські газети доносять, що університети мають бути створені в понедїлок дня 22. с. м. Поки-що трівае студентський страйк. В академічних кругах надіють ся, що студенти повернуть до викладів коли проф. Вармунд особисто в Інсбрукї забере голос, аби пояснити студентам, що на конференції ректорів, у котрій він брав участь, ситуация полїпшила ся. Колиб проф. Вармунд не задумав успокоїти студентів, то про скоре полагодженє справи не можна говорити.

Безконечні польські денунцияції.

(*Допись зі Стрийщини*).

В осени минувшого року прийшов до Славська пов. Стрий проти волї громади учитель Мих. Найбар, котрий сам сказав, що його накинув громаді інспектор, бо „on energiczny i da sobie z księdzem radę". Через цїлу зиму виступав одначе Найбар, зразу Німець, як приятель Русинів і тутешних людий, добуваючи собі популярвість через толєроване не посиланя дїтий до школи і то толєроване дуже підозріле... Вкінци прийшло ся йому таки показати, що він „energiczny". За найвідповіднійшу до сего хвилю уважав Найбар час по убитю намісника. В недїлю дня 19 цьвітня, т. є. в часї Великодних сьвят, читав місцевий парох о. Е. Качмарський в читальні часописи, в котрих була мова про убитє Потоцького, цитати з польських часописий, котрі взивали „bić i mordować Rusinów", а в кінци статя про бійку Чехів і Німців і що бук має два кінцї. Хтось з слухаючих замітив: „Ми в Славську не маємо чого бояти ся, бо ту Поляків лиш чотири і нас бити не будуть". Се вистарчило для Найбара, щоби зробити донесенє і в той спосіб улекшити собі одержанє лїпшої посади, особливо, що він не хоче її купувати за 1.000 К. Але донесенє своє робить так, щоби був критий. Іде до начальника стациї і підурядника і каже їм, що сьвященик має довірених людий, котрі в короткім часї прийдуть і їх замордують. Урядники візвали телєграфічно жандармів, котрі перевели слїдуючого дня слїдство і з тим від'їхали до староства. На 29 цьвітня мав Найбар судове візванє в цїли переслуханя в тій справі. Перед від'їздом говорив він, що се цїле донесенє, котре хтось (!) зробив, є неправдою. В судї однак говорив, що о. Е. Качмарський казав забити чотирох Поляків в Славску т. є. його, шевця і двох урядників стацийних, що похваляв Січинського і казав, що Русини поставлять йому хрест, що „забємо і Бобжинського", хоть тодї ще ніхто не знав, що Бобж. буде намісником, а надто вплинув на се, щоби з ним вислати слїдчого судию, бо о. Качмарського нема дома і слїдство буде можна так повести, що воно дасть „бажаний" результат. Коли однак усї поставлені ним сьвідки або казали, що не чули інкримінованих слів, або рішучо заперечували їх, тодї Найбар, котрий цїлий час з жандармом слухав зізнань під дверми, став намовляти людий, щоби вони говорили так, як він, бо сьвященик нїбито „вже до всього признав ся", хоть не було до чого признавати ся, як се замітив таки один з переслухуваних сьвідків. Проти одного сьвідка, що рішучо заперечує всї клевети, ставить учатель свого шурина, котрому сьвідок мав десь колись сказати, що се правда, мимо того, що вони оба не знають ся і не видїли ся. Иньшого старає ся знов доконче Найбар намовити, щоби ухилив ся від зізнань. Коли се все не помогло, тодї по скінченім слїдстві кинув ся Найбар в законом заказаний спосіб глядати нових „доказових" сьвідків. Ось намовляє одного господаря, про якого знав, що він лихий на сьвященика, щоби був його сьвідком, а він не тілько подарує позичену десятку (20 кор.) але дасть йому ще не одну десятку. Для більшої певности і згоди в зізнанях пише йому Найбар на картцї, що має в судї говорити, а сам доносить до прокуратории, що вже має одного сьвідка. Та сей господар сказав в судї в часї переслуханя, що то все, що говорить учитель, не правда, заявляє натомість, що учитель намовляв його до неправдивих зізнань і тому подав його яко доказ. сьвідка. Після сего розпочинає польський, справедливий sąd свою діяльність. З прокуратории зі Стрия приходить до скільського суду поручене, щоби до 8 днів перевести слїдство і то в той спосіб, аби тих, хто миливби зізнаня т. є. говорив некорисно для учителя, поставити в стан обжалованя. Зїздить отже скільський судия і провадить слїдство в той спосіб, що тих, хто тільки каже, що не чув „такої мови", допускає до присяги, а тих хто рішучо перечить, не допускає до присяги а переслухує як обжалованих! Проти того сьвідка, що в часї першого зізнаня закидував лож донесеню учителя, сьвідчить шурин учителя. Проти того, котрого учитель Найбар намовляв до фальшивих зізнань, сьвідчив шурин і жінка учителя, які буїм то чули, що сьвідок мав сказати в їх хатї, що се правда! З одинайцяти переслуханих сьвідків десять зізнає, що інкримінованих висловів о. К—ого не чули, або кажуть, що зізнаня учителя є ложию, а мимо того суд уважає міродатним сьвідоцтво одинацятого сьвідка т. є. учителя та його шурина й жінки, що в читальни зовсім не були. Окремо треба згадати, що шурин Найбара, стає як сьвідок про кождого, хто зізнає некористно для учителя. О. Е. Качмарский виступив проти учителя зі скаргою о очернене і намовлюванє сьвідків доложних сьвідоцтв і державна прокуратория розіслала візвання в тій справі, але відтак з невідомих причин слїдство відкликано!

Сусід.

Письменна анкета в справі читальняній.

Рогатинська філія „Просьвіти", розважуючи точки квестионаря Головного видїлу, як також голоси наспівші в справі читальняній, додає від себе кілька гадок, котрі при реконструкції читалень могли би знайти примінене.

1) Знаємо всї добре, що через брак будинків читальняних не можуть і читальні як слїд розвиватись. Члени звичайно пристають тодї на будову дому, коли заведе ся якесь товариство економічне, бо з него можуть мати хотяй такий дохід, що верне їм ся вложений гріш; длятого то хотячи запевнити читальням розвій, мусимо їх лучити з інституциями економічними як крамниці, каси і молочарні.

Брак популярної і цїкавої лектури, як також одиниць таких поміж селянами, що могли би других осьвідомлювати. До тепер становили цїлу духову поживу наших читалень: „Свобода", рідше „Письмо з Просьвіти" і книжочки видавані „Просьвітою". „Свобода" так є видавана що мало сьвідомих селян менче може заінтересувати. Статї політичні є для нашого селянина за трудні, богато там слів чужих, переважно латиських і трудним стилем писані; новинок котрі селян найбільше притягають, дуже мало в нїй містить ся; про господарські справи анї згадки; повістеві додатки, котрі селяне дуже рало читали, перестали цїлком появляти ся.

Брак пригожої лектури так даєть ся відчувати, що неодна читальня, маюча власний дім і крамницю, таки не може похвалитись великим заінтересованєм у членів. Сему запобічи повинно „Письмо з Просьвіти". Оно має обовязок достарчувати цїкавого і поучаючого материялу до читаня; воно може усунути сей брак, на котрий храмає розвій читалень.

Короткі оповіданя, поезиї, уступи з нашої істориї, відомости з географії, з житя инших народів, вісти з міжнародного господарства, медицини, способи лїченя звірят домашних і т. н., словом материял ріжнородний і популярно написаний повинен міститись на сторінках сего письма. Про справи дотикаючі товариств економічних як крамниць, кас і молочарень також повинно „Письмо з Просьвіти" памятати. Через се мусить воно збільшити обем і станесь дорожшим, але читальня не пожалує нїколи заплатити 2 або 3 корон річно більше, як лише знайде в „Письмі" се, що корисне і інтересне. Воно може заступити деколи місячні книжочки „Просьвіти", котрих число можна зменшити евентуально до 5—6 на рік і вони можуть містити більші повісти найрадше історичні. Кождa читальня повинна ся заосмотрити в карту географічну цїлого сьвіта, ще лучше глєбус, при помочи котрого можна унаглядити кулю земську а на нїй Україну, бо она є для людий незнаючих географії чимсь не до понятя; карта України видана недавно є дуже мала і для читалень цїлком невідповідна; здалабись що найменше 10 разів більша. Видїли філії і люстратори могли би поки що самі заступити недостаток мап і глєбуса по читальнях, та постарали би ся самі о те все, а опісля люструючи читальні привозили би з собою і держали відповідні виклади з области географії і істориї рідної.

Заведенє лекторів — як то влучно порадженo в послїдній дописи — хотяйби і платних, з обовязком читати на голос без взляду на число слухаючих, вельми причинить ся до заінтересованя ся читальнею.

Послїдними часами видала Н. Торговля поученє трактуюче про засновуванє крамниць сис. Рочдель, при тім взиває до закладаня згаданих крамниць і обіцює поміч і пораду. Рівночасно виринула з сим гадка образованя крамарів по філіях Торговлї, що відай справу припізнить а радше утруднить, бо для деяких буде ся практика в філії річею коштовною і трудно найти таких, що хотїли би для зарібку, як кажуть, що аж колись може бути, ложити на удержанє хлопця в містї. Длятого дуже добре зробила би Н. Торговля, наколи би, поки вишколять ся склепарі, вибрала якесь село о корисних відносинах і зорганізувала на початок хотяй одну сельську крамницю „взірцеву". Вступні приготованя поробити можуть члени самі, а Н. Т. дасть лише свого помічника і товар (для селян відповідний); директор найблизшої філії Торговлї обійме контролю о стілько, що буде вести рахунок, кілько і за яку ціну побрано товарів, евентуально може раз на місяць приїхати на місце для поученя і сконтрольованя. — Н. Т. не має тут найменьшого ризика, бо гроші на товар зложать члени, а придбає собі певне місце для збуту своїх товарів. Помічник Н. Т. може через час свого побуту вивчити місцевого склепаря і по якімсь часї, пр. по 4 місяцях уступає з крамниці. Контроля може тут відбуватись подібно як склади тютюневі контролюють своїх трафікантів, бо до певної міри можна такого порівнання ужити. — Таких крамниць можна би ще в сім роцї заложити що найменше в кождім повітї одну; розходить ся початково о склепаря і контролю від філії, а зискуєсь се, що сїльські крамниці будуть користати скорше, бо Н. Торг. Суть крамниці, котрі стати зі складів Н. Торг. мали би немалі зиски, помимо злого їх теперішнього устрою, наколи би могли бути фахово контрольовані. До тепер куповали наші крамниці у Жидів, бо Н. Торг. відповідного товару для селян не спроваджувала; при крамницях сист. Рочдель і контролї Н. Т. можна зависимість крамниць від чужих складів цїлковито усунути і дати почин до зорганізованя спілок торговельних другими артикулами господарськими.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 18 червня 1908.

Іменованє.

Відень. (Ткб.). Міністер судівництва заіменував о. Александра Грегоровича в Станиславові другим гр. кат. приходником в карнім заведеню в Станиславові.

Катастрофи.

Будапешт. (Ткб.). Особовий поїзд, що виїхав з Відня, переїхав трох зелїзничих робітників занятих в каменоломах. Рани їх смертельні, але в сім нещастю винувата їх власна необережність.

Александрополь. (Ткб.). По дуже великім зливі заляли місто маси води, що спливає з гір. Вода знищила богато будівель.

Вибори до пруського сойму.

Берлїн. (Ткб). Вибори до пруського сойму покінчили ся таким результатом, що вибрано 152 консерватистів, 59 вільних консерватистів, 64 народних лїбералів, 28 з вільнодумної партиї людової, 8 з вільнодумного з'єдиненя, 105 з центру, 15 Поляків, 6 соціялістів, 2 Данців і 3 безпартийних. В Берлїні прийде до одного тїснійшого вибору.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.). Міністер скарбу Коковцев вніс в думі законопроєкт, що уповажнює міністра скарбу підняти внутрішню позичку в висотї 200 мілїонів рублїв ще перед полагодженєм буджету на 1908 р.

Петербург. (Ткб.). В думі відповідав мін. Коковцев на інтерпеляцию в справі емісиї державних облїгаций в сумі 163 мілїонів рублїв при помочи царського указу, хоч се повинно після думки інтерпелянтів на основі з основного закона відбути ся за дозволом думи. Дума 130 голосами проти 99 приняла таку формулу переходу до дневного порядку: „По виясненях міністра скарбу дума висловлює надію, що міністер на будуче в своїй діяльности буде точно придержувати ся духа закона, та що кожда емісия наступить тільки за дозволєм законодатних институций. По сім ухвалила дума етат державного кредиту зі змінами, запропонованими комісиєю, а після яких тих 163 мілїонів рублїв має бути поставлених до буджету.

Передплачуйте і ширіть „Дїло"!

НОВИНКИ.

— Наглі внесеня посла Олесницького. На засіданях 10 і 11 с. м. поставив п. Олесницький нагле внесенє о удїленє скорої підмоги для потерпівших в громаді Задвірє, повіта перемишлянського через огонь, а в громадах Плавє, Хитар і Кальне повіта стрийського через град і бурю.

— Отверте письмо до Його Ексцеленциї п. Намісника, М. Бобжинського у Львові. В Братківцях, повіта станиславівського, зійшли ся по вечірни в недїлю, дня 14. червня с. р. о годинї 2-ій сполудня, до читальнї „Просьвіти" члени, а деякі зі своїми родинами. Запрошений до читальнї п. М. Губчак зі Станиславова, серед розговорів пояснив зібранім про убезпеченє будинків від огню та обезпеченя житеві а дальше заохочував зібраних до заснованя при читальни кружка аматорського, розказав про театр загально, про штуки, які можнаби взяти до вистави, про спосіб їх вистави а відтак члени для розривки, почали сьпівати місцеві пісні обжинкові. Серед так милої забави зібраного майже цїлого села, з'явив ся під вікнами читальнї місцевий війт п. Федь Варишко в асистенциї жандарма та, трясучи ся зі злости, почав викрикувати, щоби зібрані розійшли ся. Присутні, в невисказанім жалю та зі слезами в очах нарікали, що навіть в таке сьвято не мають громадяне спокою від війта а боячись погроз його, поволи розійшлись. Війт із жандармом сидїли неоподалеко над ровом доти, доки всї члени з читальнї не розійшлись. Ваша Ексцеленце! Наколи в законнім товаристві збороняє ся навіть так невинну розривку, то у нашому селї дуже невідрадні відносини. Тому звольте Пане Наміснику вглянути в справу, котра не є унїкатом в практиках нашого війта. Цїлі стоси жалоб збере комісар, котрий хотїв би перевести солїдне слїдство проти такого сатрапа. А почує при тім про найяркійші шахрайства виборчі, про оригінальні рахунки з давних часів, про вдовині сльози, про напади з'організованих банд а навіть і про... шнни та каміня з гробів і инші того рода „прикмети" довголїтного війта. Просимо Вашу Ексцеленцию в так сьвітлім ювілейнім роцї цїсаря послухати голосу тверезих і чесних членів громади та звільнити їх від війтівських надужить і самоволї. — *Члени читальнї „Просьвіти" і громадяни Братковець.*

— Як витали станиславівського владику на Буковині? Епископа Хомишина стрінула в Чернівцях не конче мила пригода. Дня 13 с. м. о. Хомишин переїздив зелїзницею через Чернівцї. На дворець вийшло місцеве греко-католицьке духовенство з родинами, а також явила ся численна група молодших Буковинців і перебуваючих в Чернівцях Галичан — головно студентів університету з товариств „Сїч" і „Запороже". Инші черновецькі Русини не явили ся. Ледви поїзд ставув на стациї і о. Хомишин показав ся в вікні вагона, молоді люде привитали його демонстративним криком і свистом, не щадячи при тім менше підхлїбних окликів, характеризуючих в неперебірчивій формі політичну діяльність еп. Хомишина. Заскочений таким привітом, епископ сховав ся в глуб переділу і заслонив вікно, а полїция мала чимало роботи, заки розігнала демонструючу молодїж. По сім інциденті еп. Хомишин покинув неприв'ітливу столицю Буковини і поїхав дальше. — Отсе сам факт. Ми не прихильники борби з політичними противниками такими способами, як обидливі епітети і т. д. певно далекі ми від того, щоби апробувати публичні слова зневаги — мусимо однак замітити, що коли така пригода стрінула о. Хомишина на буковинськім теренї, то вину сего нехай владика припише в першім рядї своїм безтактним політичним чи радше дуже неполітичним виступам і напастям на ближних, напастям нелицюючим становиску і повазї християнського епископа. Бо коли владика в своїх місийних проповідях або перед численним товариством, зібранним з нагоди його побуту в сьвященичих домах, напастує в грубій формі і позаочно ріжні личности

та ґрупи осіб або знов з криком та обидливими увагами — нераз дуже болючими, бо дотикаючими родинних справ — звертає ся навіть до сиволосих і загально поважаних сьвящеників — то нехай-же не дивує ся, що супротив него горячекровна молодіж приложила argumentum ad hominem.

— **Новий подвиг д-ра Ончула.** Румунський посол, д-р Аврель Ончул, вступивши на парляментарну арену, взяв собі за взорець такт ґр. Штернберґа та добуває собі імя в широкім загалі всякими скандалами. Памятна його істория з Румуном Ялопульосом, яку витягнув перед форум парляменту саме ґр. Штернберґ, виводячи на верх заступлюванє п. Ончулом буковинських селян-Русинів — по віденських нічних тінґель-танґлях і то в товаристві для жонатого чоловіка дуже „не теє"... Крім того бачив буковинський сойм його кинене на пос. Василька та безстидні лайки на черновецьких редакторів, які покінчили ся поєдинковим *епільоґом*. Передвчера перла румунських шовіністів, що почала свою політичну кариєру від радикального й вільнодумного демократизму а отсе пішов в антисемітські ряди, прославила ся новим вибухом своєї непогамованої брутальности. Виходячи з парляментарної читальні, зустрів він посла М. Спинула та напав на него з крайною лайкою і хотів плюнути йому в лице. До сего не допустили д-р Скедль і бар. Гормузаки. Отсей напад д-ра Ончула має своє жерело в тім, що п. М. Спинул кількома поворотами забирав в „Буковині" голос, вияснюючи, хто саме спинив санкціонованє реґуляциї платні буковинського учительства, бо Ончул з своєю клікою рад би визискати сю справу для ширеня дальшого розладу в таборі буковинської інтеліґенциї через дескридитованє руських послів перед учителями. Найбільше крови напсувала п. Ончулови статя п. М. Спинула, п. з. „Відповідь на клевету". В ній демаскує він безцеремонно дволичність д-ра Ончула в справі підвисшеня учительської платні а наводить новий автентичний факт: „Недавно тому їхало кількох послів буковинських разом з д-ром Аврелєм Ончулом поспішним потягом із Черновець до Відня в однім відділі. На запити одного з волоських послів, чому п. А. Ончул займав і займає в справі учительської платні таке становище, наколи він дуже добре знає, що санкция такого проєкту не можлива, відповів п. Ончул зовсім виразно, що він тим задоволений, що учительський ззкон упав і що він задумує так як дотепер троюдити буковинське учительство ще кілька років". Посол Спинул заявив готовість подати імена сих хлопів, що були сьвідками тої розмови. Отсе прикра енунцияция вивела п. Ончула з рівноваги і пхнуло його на хитку дорогу брутальности. Завзятий русиноїд, що все оплювує Русинів слиною ненависти, не завагав ся навіть перед фізичним оплюванєм руського посла — народного учителя! Сподівати годить ся, що він за се одержить належну відповідь від укр. учительства на Буковині і то в належній йому формі.

—**Розвиток молочарських спілок**, заініцийований перед 3 роками, стрийською філією „Просьвіти", особливо заходами оо. О. Нижанковського і Л. Горалевича, довів до заснованя Краєвого Союза господарсько-молочарського в Стрию і отвореня склепів в Стрию, двох ві Львові, а дня 16. с. м. отворено нові склепи в Станиславові при ул. Майселєса ч. 8 і сезонові в Трускавци і Яремчу. — Надіємо ся, шо українська суспільність розуміючи вагу економічної орґанізациї підопре — як слід — змаганя Союза і буде закуповувати молочарські артикули лише в згаданих склепах. Краєвий Союз господарсько-молочарський в Стрию крім основуваня спілок молочарських, займаєть ся також орґанізациєю спілок торговлі покладками і пасічників та радо уділяє потрібних інформаций а також висилає на місце своїх делеґатів.

— **За правдою.** У посла з Полтавщини д. Комарецького гостює тепер — як доносять до „Ради" — Горпина Багатиренчиха, 70-літна баба. Вона з села Шишаків, хорольського повіту, прийшла до Петербурга пішки, маючи за душою всього 4 кар. Довголітною працею з чоловіком своїм придбала господарство, садок добрий. Але пішла сварка, чоловік не давав зятеви векслів, зять забрав ґрунт, бабу вигнали на двір. Подавала баба у волость, в з'їзд мирових посредників, в окружний суд, палату... і всього присудили давати бабі по 2 р. що місяця. В Петербург йдучи ночувала під небом. Йшла все шинами. Де шини заплутувались, питала, котрі на Петербург. Де був насип то йшла в долині болотом, бо по зелізничім шляху по каміню та й сторожі не дозволяють іти коло самих шин, та ще небезпечно, щоб і машина не налетіла. На однім двірци начальник стациї як побачив, що баба лягла під парканом, пустив її на ніч до себе, боячись, щоб хто не задушив її в ночи. В Петербурзі якісь пани на вулиці порадили їй вдати ся до думи. Сюди її пустив один начальник, що „дуже в медалях"; взяли її в кімнату і дали навіть чаю. Тут вона спосудила ся тільки того, що її сказали адрес п. від Полтавщини Комарецького. Баба сподівала ся, коли не в сенат, то в думу жалуватись, а то й навіть і до царя.. Але її умовили, що все се дарма, бо справа її закінчена. Тепер баба як глянула з гори в низ, то вже не хоче ні ґрунту і ні позвів, аби з душею вернутись до дому. Сюди підтримувала її сили надія, а тепер... „не дойду, спасіть, поможіть, не хочу тут лягати"... каже. А тут ще пройшов речинець пашпортови. Та градоначальник обіцяв не чіпляти ся.

— З чорно-жовтою хоругвою на вежу сьв. Стефана. В ночи з 11 на 12 с. м. перед ювилейним походом у Відни доказав якийсь помічник малярський, Кароль Шарп, неаби якої штуки. З чорно-жовтою хоругвою в руці виліз він по громозводі, який сходить з вежі церкви сьв. Стефана у Відни аж на сам вершок і там застромив цісарську хоругов. Коли зважити, що ся вежа єсть 72 сяжнів або звиш 136 метрів висока і щоби вийти в середині під її вершок треба йти по 550 камінних і 200 деревляних ступенях, отже треба зробити 750 кроків, то можна зрозуміти, що Шарп доказав неаби якої штуки, коли ліз зверха лиш по тих зелізних штабках, що держить громозводовий дріт. Шарп, котрий має бути родом з Братковець к. Городка, доказав тим більшої штуки, бо на правій руці має лиш чотири пальці а з великого пальця лиш кекоть. Злізти назад вже не міг і пересидів цілу ніч на вежи. Аж рано добачив його патролюючий поліциянт на вежи а тоді й публика звернула на него увагу і ставала громадно коло вежі, а Шарп витав її грімкими „гурра!". Остаточно спроваджено його отвором на даху вежі на долину і поведено на поліцию. Тут сказав він, що хотів цісареви зробити приятність і тому заткнув хоругов на вершку вежі. Є то вже третий так відважний, що виліз зверха на сам вершок вежі. Першим був якийсь Пірхнер, що виліз був дня 18 серпня 1886 р. в день цісарських уродин, а другим золотарський робітник, котрий знов в день іменин бл. п. архікн. Рудольфа 16 серпня 1887 р. так само як його попередник поліз на вежу і заткнув там чорно-жовту хоругов.

— **Клопоти з обильностию ропи.** Про останний ненадійний вибух ропи в Тустановичах, який в виду безладя в галицькім нафтовім промислі готов довести до великої крізи, пишуть нам таке: „Нечувана доси скількість нафти дає шиб „Oil-City" товариства пруського в Тустановичах (коло Бориславля). Вже від суботи минувшого тижня дає сей шиб около 200 (двіста) ваґонів ропи денно! Поля наоколо шибу в віддаленю 250 метрів заляті нафтою, також ціла річка Лосянка, що пливе через місточко, перемінила ся в нафтяну ріку, бо нафта, не могучи удержати ся із причини надмірної скількости в ровах і резервоварах, спливає полями в ріку і покриває єї безнастанно пливучою, кількоцентіметровою верствою. Розумієть ся, що з сего виникає велика шкода а до того ще й дуже значна небезпека пожежі. Млинівка прм., що сплила нафтою плине попід тартак, де є великі склади дров, що можуть дуже легко заняти ся! Староство при помочи сил які остають під його рукою не може зарядити превенцийних средств супроти евентуальної пожежі. Нічого й казати, що незвичайна обильність ропи, якої не мож відповідно зужити, вплинула також на обниженє ціни ропи, яка опадає з кождим днем. Тепер 100 кіл. платить ся 60 сотиків. Меншим підприємствам грозить немиуче банкроцтво. Але марнотравство з ропою в крайно убогім нашім краю є клясичним промісом ледарности й недотепности економічної господарки краєвих верховодів.

— **Анґлійські суфражистки** уладили д, 13. с. м. в Льондоні велику демонстрацию за виборчим правом жінок. Демонстрация мала на меті підчеркнути волю жінок в справі вибореня виборчого права супроти того, що президент міністрів Аскіт заявив оноді, що здійсненє сього права залежить від масового попертя його через жіноцтво. В поході взяло участь около десять тисячів жінок ріжного званя, ріжних віроісповідань та ріжних поглядів політичних. На чолі першої частини машерувала старенька д-р Сміль Давіса, біля неї голова спілки адвокатів жінок і т. д. В салі Альберта відбули ся збори, на якім промавляло поверх 30 жінок.

— **Потвора.** В маєтности п. Якова Марцінкевича в Плоскій коло Вижниці на Буковині уродило ся неживе теля — потвора, якої може ще не бувало. Потвора тота має цілий писок оброслий волосєм і два язики; на середині чола є яма величини пятикоронівки а в ній находять ся очи, понизше тої ями є твердий наросток подібний як у носорога. Уха теляти є величезні, як у осла, долішна часть писка кругла як у медведя. Теля не має також хвоста і частий родних а всі чотири ноги є дуже короткі (16 центиметрів), але за то дуже грубі і покриті грубим волосєм. Проче тіло є зовсім без волося.

— **„Американка".** Оноді зголосила ся до господаря Івана Деревняного в селі Поповичах к. Перемишля якась жінка, та представивши себе за жінку його власного сина, який — як вона розказувала — вернув з Америки та задержав ся в Син буцімто у великим клопоті, бо згубив 400 К. Деревляний дав Американці 120 кор. і вислав єї Кракові, зажадала від „тестя" гроший на викупленє річий з двірця. з двома фірами по „американські" річи до Перемишля. Але тут зручна обманиця пропала без сліду з очий парубка, що виїхав з нею. Хитрої Американки не найшли і досі.

— **Дрібні вісти.** Державні довги Росиї виносять тепер 8.710.0000.000 рублів, майже 22 міліярди корон. — О мандат по нам. Бобжинськім з округа Тарнобжеґ-Мелец старають ся консерватисти д-р Ґурські, адв. д-р Єзерські та Ґольдгамер. — Відкликаний з'їзд всеславянського поступового студенства—після нових донесень —має таки відбути ся в часі від 24. до 30. с. м. Сто пядесять росийських студентів є вже в дорозі так, що про відкликанє з'їзду не можнаби їх повідомити.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Іляріона (лат. Ґервазия і Прот.) Позавтра, в суботу: Теодата муч. (лат. Сильверия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник ві второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне.—Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Вечерниці в честь Тараса Шевченка** устроюють учениці прив. руського жіночого семинара Товариства педаґоґічного дня 19 червня о год. 6 вечером в сали „Сокола". Добровільні датки на семинар приймаєть ся з подякою.

☐ **Виділ тов. „Вакацийних Осель"** у Львові має примістити в часі вакаций до 100 дівчат, переважно старших з виділових шкіл. Хто схотів би взяти до себе на село руські дівчата, зволить зголосити ся на адресу: С. Ґерусинський, Львів Арсенальська 6. — Рік шкільний кінчить ся 30 червня, тому пожадані як найшвидші зголошеня. Доси зголосив ся доперва один добродій.

> До виділового іспиту з математики і фізики засную курс для учителів на час ферий в Станиславові, коли знайде ся відповідне число кандидатів. Науку можу подавати в трох мовах. Зголошеня з залученєм картки на відповідь посилати до 25 червня. *С. Ткачук* ст. фільософії, Чернівці, Lehmgasse 12.

☐ **Прогулька львівського „Сокола" до Янова.** Забавовий комітет уряджує в неділю 21. с. м. прогульку до печер в Страдчи і до Янова. Виїзд з гол. двірця о 1·35 год. по полудни. На перестанку Козлинка висідає ся. По звидженю страдецьких печер прогульковці йдуть 1 і пів кільометра пішки лісом над янівський став; по забавах і томболі перекуска в місті; по тім оглядини міста, їзда на лодках, прохід лісом. Поворот до Львова о годині 9·25 або 10·10 вечером. — До Янова можна виїхати також другим поїздом о годині 3·35 по полудни, але тоді комітет не піднимає ся опровадженя гостий по печерах в Страдчи. Учасники прогульки, як члени так і нечлени „Сокола" платять по 10 сот. на річ „Сокола", за що дістануть відзнаки. Поворотний білет до Янова коштує 80 сотиків. — Гаразд! — *Комітет.*

☐ **До П. Т. Приятелів бідної руської дітвори!** За почином щирих приятелів бідної дітвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська оселі вакацийна для бідних руських дітий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель" по кількадесять бідних дівчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цілорічної умової праці серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусі хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю ціль є майже ніякі. зовсім не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсім не напливають, а ті лепти, що Виділ тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дітий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої діти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в ділі, той певно не відмовить помочи для тих бідних дітий, котрі жиють через цілий рік серед тяжких обставин моральних і материяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка діточої свободи і щасливої долі. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Виділу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсідателька. *С. Герусінський* секретар.

☐ **Експедиторку прийме зараз адміністрация „Діла".**

☐ **Сьвящеників сьвітських народовців** потреба сейчас на парохії в Канаді. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **30 літ по матурі.** В Перемишли відбуде ся 6. липня с. р. товариський з'їзд укінчивших ґімназию в р. 1878. — *О. М. Копко, о. М. Літинський, д-р Мантель.*

☐ **В Народній Канцеляриї у Львові,** Ринок ч. 10. можна дістати слідуючі книжки за попередним присланєм гроший: 1. *Русько-німецькі розмови*, ціна 1 К (дуже добра передівсім для тих, що їдуть до Прус на роботу). 2. *Народний катехізм або що кождому Русинови знати треба*, ціна 10 с. 3. *Звідки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с 4. *Чорна сотня*, сьмішна казка з житя кацапів, ціна 10 с. Три послідні книжочки дуже популярно і приступно написані, а зі згляду на дешевість надають ся до масового ширеня для аґітациї і осьвідомлюваня народу. Про актуальність сих книжочок говорить се, що з накладу в 18.000 пр. за кілька місяців розійшло ся 12.000, а остало всего ледви 6.000. Отже просимо користати з нагоди. На почту за 1 прим. присилати 6 с.; за 3 прим. 10 с.; за 10 прим. 20 с.; за 20 прим. 30 с.; а на 5 кг. посилку 60 сот.

☐ **Книжки для масового ширеня.** В „Народній Канцеляриї" у Львові (Ринок ч 10) можна дістати за попередним присланєм гроший отсі книжки: I *Із великих днів* (новість) збірка з малюнками про Б. Хмельницького (зміст: 1) При камяному затоні; 2) Богдан Хмельницький в Галичині; 3) Поклін Богданови) ціна 20 с. II. *Народний Катехізм* ціна 10 с. III. *Відки взяли ся москвофіли*, ціна 10 с. IV. *Чорна сотня*, ціна 10 с. V. *Відки взяли ся і що значать назви Русь і Україна*, 92 стор., написав Льонгин Цегельський, ціна 30 с. Сі книжки надають ся для аґітациї і ширеня народної сьвідомости в народі. I. кн. *„Із великих днів"* видалисьмо 15.000. II., III. і IV. уже на вичерпаню. Просимо спішити ся. До кождої посилки треба додати на почту за 5 книжок 10 с., за 10 кн. 20 с., за 20 кн. 30 с., за більше 60 с. До 1 К можна прислати марками в листі, більше переказом і треба долучити єще 6 с. на відобранє гроший.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тісточка, чаєвники, медівники і т. д.

Конкурси бурс.

Комітет бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. Приймати ся будуть ученики ґімназияльні і школи реальної, сини членів Руського тов. педаґоґ. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руського товариства педаґоґічного. 2) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 20 корон місячно. 3) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар і пранє в сумі 10 корон. До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послідного півроку. 2) Заяву, в якій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє, сина в бурсі кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества. Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сінник, 3 під ковдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар шкарпиток, 4 ручники, сінник, подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска. Поданя кождого петента з'окрема адресувати так: „Заряд бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові вул. Пелеша ч. 13. Поданя вносити найдальше до 4. липня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всі бувші питомці мають опять внести поданя.

Конкурс. Виділ філії руського тов. педаґоґічного в Коломиї прийме до бурси в році 1908/9 100 питомців під слідуючими услівями: а) батько або опікун має вписати ся в члени тов. педаґоґічного; б) батько або опікун з'обовязує ся окремим реверсом, що буде точно що місяця складати умовлену оплату не меншу як 15 К, а найвисшу 22 К місячно, безпосередно на руки заряду бурси; в) При принятю має питомець зложити одноразово 6 К на інвентар і 2 К на купіль; г) Питомець має виказати ся при принятю, що має 4 пари біля, 4 простирала і 2 пошевки і 1 коцик. — Першеньство мають бувші питомці. Поданя з долученою деклярациєю і маркою на 10 с. (на відповідь) належить вносити на руки професора Романа Шипайла в Коломиї до дня 25 червня 1908. За виділ. *І. Раковський*, голова; *Б. Левицький*, секретар. 767

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св Іоана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посіщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену ціну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натураліїв). Отримують поміщенє, удержанє, надзір. Кождий питомець має мати свою постіль кромі ліжка, біле, одежу, обуве, книжки Поданя заосмотрені в послідне шкільне сьвідоцтво з деклярациєю висоти доплати належить вносити до Виділу Товариства Бурси св. Іоана Хрестителя в Дрогобичи на руки Всч. о. катихита Василія Кучкевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-ого серпня 1998. — *Кмить*, предсідатель. 3-3

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Поданя о принятє осмотрені сьвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомці мають піддати ся оглядинам лікаря і виказати ся потрібним білєм і одежию при вступленю до Бурси. З Виділу Рускої Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Лопатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 3-3

Комітет **бурси руського Товариства Педаґоґічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим **конкурс на принятє питомців до бурси Товариства на рік шк. 1908/9.**

Приймати ся будуть ученики ґімназияльні, сини членів Руського тов. педаґоґ. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педаґоґічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсім здоровий, що потвердять оглядини лікарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать ґімназию. Першеньство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лікаря, купіль і пранє в сумі 10 корон.

До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послідного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє сина в бурсі кождого місяця точно з гори платити 3) Сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сінник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сінник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Зужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а єсли не було би все в порядку, може наразити ся на неприняте в послідній хвилі. Всі питомці є обовязані користати з науки сьпіву і рисунків, а старші також язика француського і стеноґрафії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою ніякого занята, лише у виїмкових случаях лекциї за дозволом Заряду.

Поданя кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педаґоґічного у Львові" ул Вірменьска ч. 2. Поданя вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всі бувші питомці мають опять внести поданя.

Львів в маю 1908. 3—5

Звертаємо увагу наших П. Т. купців а особливо купецьких помічників на оголошенє в справі продажі торговлі корінних товарів в підгірській околиці, бо шкода, щоб сей інтерес попав в чужі руки, бо він становить так сказатиб точку національного посіданя.

До „Народної Гостинниці" приїхали дня 18. VI. Олена Леонтовичева, Долина; Ольга Білевич, Побужани; д-р Михайло Терлецький, Дрогобич; Лев Ґросман, Стоянів; Мирон Дешерів, Москва; Кароль Сухий, Прага; о. Микола Герасимович, Лешнів; д-р Евгений Яблоновський, Розділ; о. Михайло Попель, Комарники; Петро Поляна, Рудники; Іван Кунка, Рудники; о. Еміль Король, Саранчуки; Клим о. Базилевич, Гологори; Алексей Кушнір, Липиця горішна; Василь Якимець, Комарники; о. Володимир Кальба, Соколівка; Евген Гарасимович, Присівці; о. Михайло Струминський, Худиківці; Михайло Мейгеш, Ужгород.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 9/6 до 17/6 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·05	12·25	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·10	10·35	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·40	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насін.	10·—	10·25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9·75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·—	10·75	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	0·—	—·—	Хміль	85·—	95·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч літер, готовий, контингентований, без оплати податку	57·75	58·25
Вика	—·—	—·—			
Конічин чер.	100·—	105·—			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	—·—	—·—	Спіритус експонтинґ.	38·75	39·—
Тимотка	33·—	34·—			

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всілякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім". 734 4—?

Де і через кого асекурувати?

Одно з найповажнійших Тов. німецьких з осідком в границях австрійських „Аллїянц", котрого заступаю від довшого часу, а то тому, що те одиноке Тов. не визискує так як богато инших, асекуруючих, як рівнож зладжує поліси і провадить кореспонденцію зі сторонами в его матернім язиці і т. п.

Для того зволять П. Т. бажаючі ся заасекурувати на житє, чи ренти, або для доньок віно, звертатись впрост до мене о інформації, котрі полагоджую кождого 1 і 15 в місяци, а єсли в певній місцевости хотьби найдальшій знайшлось 3—4 до заключеня певного рода асекурації, виїжджу впрост на місце. **Патріооти!** Час би вже приноровитись нам до клича, Свій до свого, Свій у свого; тим більше, що зложивем деклярацію комітетови, займаючому ся заснованєм приватних середних шкіл в Копичинцях, що з чистого зиску від тих, що впрост зволять у мене заасекуроватись дати 25% на тую ціль. Для більшої евіденції, просить ся інтересованих також відноситись о інформації на руки п. Адріяна Височаньского директора кред. товариства „Згода" в Копичинцях.

Микола Петрицький, аквізитор асекурацийний в Копичинцях. 770 1—?

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим звіщаємо Вп. Членів „Повітового Товариства кредитового" в Городенці, що (по мисли §. 56 статута) з днем 16-ого червня 1908 виложило повисше Товариство свій білянс маєтковий у власному льокалеви, який Вп. Члени, могуть переглядати підчас урядових годин в протязі 14-ти дней. Заразом подаємо Вп. Членам до відома, що загальні збори „Повітового Товариства кредитового" в Городенці відбудуть ся дня 30-ого червня 1908, о другій годині по полудни у власному льокали з слідуючим порядком:

1) Відчитанє протокола з послідних загальних зборів.

2) Вибір 3 членів Ради Надзірної.

3) Відчитанє протоколів з переведених ревізий а) Краєвим Союзом ревізийним; б) Банком Краєвим.

4) Одобренє замкненя рахунків і білянса за рік 1907.

5) Запити і внесеня членів.

Городенка дня 16 го червня 1908.

о. Володимир Карачевський містоголова. 793 1 1 *Іван Радуляк* секретар.

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї,

Д-р Евгеній Озаркевич

перепровадив ся до нового дому „Днїстра“ улиця Підвалє ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

Нотар в Микулинцях

пошукує

кандидата нотарияльного.

791 1—3

Адвокат Д-р Д. Савчак

в БОРЩЕВІ

прийме від 15 липня с. р. рутинованого концiпієнта. 751 4—6

ВСЯКІ КУПОНИ

і вильосовані папери вартостні

виплачує без потрученя провізиї або коштів

КОНТОРА ВИМІНИ

Ц. к. уприв. Галицкого акцийного 4

Банку Гіпотечного

Дім банковий

СОКАЛЬ і ЛІЛІЄН

на час перебудови власного дому перепроваджує свої бюра в перших днях липня

до льокалю побіч Віденьскої Каварнї

при ул. Кіліньского.

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

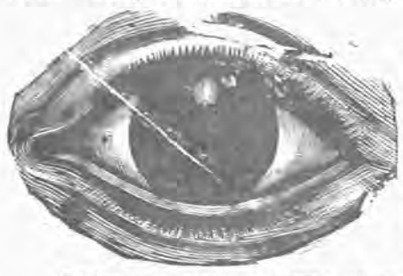

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купелеве місце Кандрени

на Буковинї

в прегарній гірскій околици, віддалене від зелїзничої стациї Bad Dorna о 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє жентицею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані. Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENUL, Dorna Watra Bukowina.** 732 4—5

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 9—?

спродає найдешевше

машини до цементових дахівок.

Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.

20 книжок за 4 корони!

Як довго запас вистарчить, продаю **20 ріжнородних книжок** між якими знаходять ся по 2 і 3 К, **за 4 корони.** Користайте з нагоди. Висилає ся лише за попередним надісланем грошей або за послїплатою.

Микола Грабчук

636 4—5 *Чернівцї, ул. Паньска ч. 16.*

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 146—?

+М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїнї 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.,** бо лише таке сьвітло приноручає „Народна Торговля“. Сотни похвал і признань!!!

ЛЮБІНЬ

купелевий заклад і гідропатичний коло Львова.

Найсильнїйші сірчані води в Европі лїчать з знаменитим наслїдком: Гостець або ревматизм становий, як так ж мязів, артретизм, випріни позапальні, нервоболї (Ischias) недомаганя і пораженя. Золви, особливо запаленя ставів і окістної на скрофулїчнім тлї. Жіночі хороби особливо білі управи. Скірні хороби, килу в пізнїйших стадиях по надужитю ртути. Купелева пора треває від 1. мая до кінця вересня і є подїлена на 3 сезони. Лїчничі средства в Любіни. Сірчані купелї, боровинові, купелї з CO_2 ala Nauheim, чатині купелї, масаж, електрика, диета і ґімнастика а для лїтників річні купелї в Верешици. Заклад посїдає центрально огрівані купальнї і помешканя. Цїна мешкань від 1 К 20 сот. до 4 К 40 сот. денно, купелї від 1 К 20 сот. до 3 К, а боровинові по 3 К. Для бідних в І. і ІІІ. сезонї значний опуст. Заклад і парк електрично осьвітлений. На місци: двох лїкарів, аптика, зелїзниця, почта, телеґраф і телефонїчні получення. В закладї добра і недорога реставрация. — Всїляких пояснень удїляє відворотною почтою Дирекция купелевого закладу. 533 12—12

Закладовий лїкар д-р Козеврій Обмінський.

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,

під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ“

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ І БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 303 14—44

Конкурс.

Комітет бурси філїї тов. „Просьвіта“ в Золочеві розписує отсим конкурс на принятє 40 питомцїв до бурси на рік шк. 1908/9.

Услівя принятя є: 1) Батько (опікун) мусить бути членом тов. „Просьвіта“; 2) Кождий питомець мусить бути здоровий; 3) Принятим може бути лише добрий і пильний ученик; 4) Батько (опікун) ученика буде платити точно умовлену оплату з гори. Вплата виносить 18—14; 5) Кождий питомець зложить при вступі 2 К. на інвентар, а новопринятий 2 К вписового.

До поданя треба долучити: 1) сьвідоцтво шкільне з останнього півроку; 2) осьвідченє, де батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму кождого місяця точно з гори платити; 3) сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в сїнник, ковдру, коц до накритя ліжка, подушку, простирала на сїнник, під ковдру і пошевки на подушку. Надто має мати відповідну скількість біля, одежи і обуви, бо в противнім случаю міг би ученик наразити ся на неприняте в останній хвили.

Поданя належить адресовати на руки п. Михайла Галущинського, проф. ґімн. в Золочеві найдальше до 6 липня 1908.

Золочів в червни 1908 р.

За заряд бурси філїї тов. „Просьвіта“.

о. Євген Громницький, катехит 762 2—3 *Михайло Галущинський,* настоятель.

Парцеляцийне Товариство „ЗЕМЛЯ“

у ЛЬВОВІ

ул. Сикстуська ч. 43|б

Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телеґрамів: „Земля“ Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в иших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно висший процент і до поодиноких інтересів за виповідженем після осібної умови.

На жаданє всякі інформациї.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.

37 28—54

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою у Львові,

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт.

При 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.

Векслї приймають ся тілько 3-місячні з 3 підписами на 6% до 7%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько **члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.**

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту К. 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:			К.	2,795 183
Позички удїлені	„	„	„	3,410.684
Удїли членьскі	„	„	„	234.398
Цїнні папери	„	„	„	130.452
Фонд резерв. і иньші	„	„	„	46.842
Льокациї	„	„	„	182.206

Канцеляриї Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. крім недїль і руських сьвят. 126

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний

з комнатою до снїдань

в підгірскій околици.

є на продаж.

Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 3—10

Пошукую старшої женщини доброї ґаздинї, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. 781 1—5

Урядник у Львові, 40 лїт Укр інець з платнею 2500 кор., оженивби ся зараз зі старшою панною або вдовою без краси але троха посажною. Зголошеня під „Кавалер“ до Адм. „Дїла“. 720 1—1

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї **Евст. Щуплакевича,** Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

До заміни парохия в львівській архиепархиї 1100 душ, поля 81 морґ. орн. 5 сїнож. 1 м. город. Дім новий. Будинки нові. Відомість в адмінїстрациї. 783 2—3

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 14. 115—?

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО АМЕРИКИ і КАНАДИ

Лінія КУНАРД

найскорше

Пояснень удїляє безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 16—25

Годинник з ланцушком

тільно 2 кор.

З причини закупна великої скількости годинників, шлеський Дім Експортовий висилає: 1 величавий, позолочуваний, 36 годин ідучий, точний годинник анкер з гарним ланцушком за 2 кор. тілько з 3-лїтною письменною ґарантиєю. Висилка за послїплатою через шлеський Дім Експортовий A. GELB Kraków 5. За незідповідні звертаєсь гроші. 728 1—1

Від 20 лїт

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 2[illegible], 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні уряджeня покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 6 мая ч. 5.

658 12—30

„Дзвінок“

одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк.	по	10 с.
„ лїквідацийна	„	„	8 „
„ щадн. вкладок	„	„	10 „
„ членськ. удїлів	„	„	10 „
„ довжників	„	„	8 „
Реєстр членів	„	„	10 „
Інвентар довжників	„	„	5 „
„ вкладників	„	„	5 „
„ удїлів	„	„	5 „
Зголошеня о позич.	шт.	„	2 „
Викази умор. позич.	„	„	2 „
Касові асиґнати	„	„	1 „
Заяви членства	„	„	1 „
Місячні замкненя рах.	„	„	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„	„	10 „
Удїлові книжочки	„	„	5 „
Вкладкові книжочки	„	„	10 „
Взірцеві статути	„	„	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі		„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків дїловодства від стемпля		„	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл. про зареєст. стовар.		„	4 „

УРЯДНИКА

обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових з гарним письмом прийме **Краєве Товариство кредитове Урядників і сьвящеників.** — Зголошеня, лише письменні з долученем сьвідоцтв і документів вносити належить до дирекциї Товариства, Львів ул. Руська ч. 3 подаючи коротко „curriculum vitae“. 774 3—4

ОПОВІЩЕНЄ.

Дирекция Товариства „ТРУД“ у Львові Ринок 39 оповіщує, що від 1 вересня б. р. буде до обсадженя 10 місць в Бурсї Товариства. Приймаємо кандидатки котрі укінчили 14 р. житя на 3-лїтний курс, який обіймає науку шитя і крою біля, шитя і крою суконь та науку гафту ручного. Услівя за цїле удержанє і науку 28 кор місячно, вписове 8 кор. і одноразово 4 кор. за зужитє меблїв.

Оплата в III. роцї може бути знижена. До поданя долучити належить метрику і сьвідоцтво укінченої принайменше V. кл. шк. нар. 756 5—5

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.

Аґентами не послугую ся.

КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.

Цїнники даром і оплатно.

Иосиф Іваницкий

механїк і специялїст

18 **Львів, Готель Жоржа.**

Українське видавництво „РАНОК“

в Київі.

Вийшли з друку книжки:

1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности“, 2-ге вид. 40 к
2. „ „Рай і поступ“ 3-те вид. 40 коп.
3. „ „Завдрі боги“ 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка“ 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри“ 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Аяглії“ 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Божіе внутр вас.“ Л. Толстого 2-ге вид 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна“, слова П. Чубинського, народнє вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей“. слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цїлість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбоконин“ казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна“ І. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декляматор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гуморесок для читання і деклямування на сценї, вечерницях, лїтер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньєтками. Цїна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Цїна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Км., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 3.

Cabaret Bristol

ново-отворена сензацийна програма! Маша Діґнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером.

718 5—8

Найбогатша в угляний квас сталева купіль, найсильнїйша купіль в рудавинї, раціональна купіль в зимній водї, лїченє сирваткою.

ДОРНА

в буковинських Карпатах, зелїзнича стация, на сумічи Дорни і Золотої Бистрицї 11 годин їзди від Львова.

Монументальний лїчничий будинок, бальнеольоґічна лябораторія, жерельний водопровід, каналїзация, електричне осьвітленє, ізольований павільон, майдани для гри, місце для їзди на колесї, двічи на день концерти військової музики з Бистрицї, прогульки в румунські, семигородські та угорські околицї возом, верхом або пішки. Незвичайні успіхи в недугах нервових, жіночих, серця, недокровности, звапненю жил, ексудотах. Проспекти даром.

Лїкарської поради удїляє купілевий лїкар, цїсарський радник д-р Артур Лєбель.

651 10—10

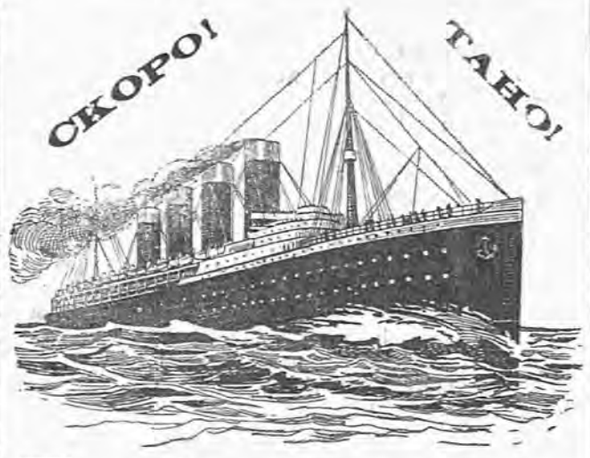

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ

в ПЕРЕМИШЛИ

радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.

748 9—? *ДИРЕКЦИЯ.*

Купуйте землю!

Продає ся в дорозї парцеляциї обшар двірский **Чертіж** коло Журавна повіт полїтичний Жидачів. Зруби по 300 корон, лїс від 400 до 900 корон, орне поле разом з засївом від 400 до 800 корон за морґ. На продаж виставлені також двір з городом, садом і ставом та величаві будинки господарскі. Для нових поселенцїв побудовані на поли при гостинци хороші а дешеві хати. Всякі поясненя подає **заряд дібр Чертіж почта Журавно.**

Стация желїзницї **Журавно** Новосїльцї на шляху Львів-Станиславів, або **Кохавина** на лїнії Стрий-Ходорів або **Калуш** на лїнії Стрий-Станиславів.

На купно виробляє ся позички на довгі роки, контракти чисті і без довгу, часть грошей можна сплачувати ратами. 722 5—5

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2 45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6 12	7·35	12 45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2 16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.

1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 135. Львів, пятниця 19. н. ст. (6. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Промінь сьвітла.

Київський поступовий дневник „Кіевская Мысль“ принесла під таким заголовком в ч. 145 статю проф. М. Грушевського про законопроєкт 37-ох в справі заведеня української мови в народній школі на росийській Україні. Вважаючи сю справу для нашого національного розвитку в Росиї незвичайно важною, ми присьвятили її вже кілька статей. З тої причини містимо також статю проф. Грушевського — для як найбільше всесторонного обзнакомленя нашого загалу зі справою. Статя звучить:

Поданий до державної думи законопроєкт 37 членів про заведенє української мови як викладової в народних школах серед української людности викликав страшенний переляк серед істинно-русских українофобів. Пишуть ся протести, доклади, доноси, які що-до „беззастѣнчивости“ хоч і не лишають нічого й бажати, та все-ж таки, як виявляєть ся, занадто бліді й слабі, порівнуючи з трівогою і лютостию, що хвилює сї добровольчеські сфери, які безсильно кидають ся на всї боки, вишукуючи чогось „неотразимаго“. І ся лютість та трівога подвійно зрозумілі. Раз те, що поклик до усуненя теперішньої обрусительної системи початкової науки вийшов з гурту „своїх“ же, від правих депутатів думи, які що-до своєї льояльности стоять по-за всякими сумнївами й підозрінями. А друге вимоги, поставлені в сїм законопроєктї, такі елементарні, а мотиви їх такі убийчо прості й очевидні, що повну нікчемність пошарпаних фалшивих фраз, які повторюють ся у відповідь на сї вимоги і їх мотиви, очевидно, почувають і самі ті добродії, котрі з ними виступають.

Законопроєкт складаєть ся з 4-ох точок: 1) В місцевостях з українською людностию з початком 1908/9 шкільного року в початковій школї заводить ся науку в рідній мові людности. 2) Росийська мова є обовязковим предметом науки в тій школї. 3) В початкових школах української области уживаєть ся підручників, приспособлених до понять та обставин житя й побуту місцевої людности. 4) Всї постанови, незгідні з поданими точками усуваєть ся.

Поясняюча записка наводить факти і цифри занадто добре відомі всїм, хто цікавив ся українським житєм. Грамотність серед української людности стоїть надзвичайно низько, без порівнаня гірше, ніж серед великоруської. На Волинї всїх грамотних 17 проц., серед чисто української людности число їх понижаєть ся до 9 проц.; в Київщинї відповідні процентові цифри будуть 18 та 11; на Поділю — 15 і 10; в Катеринославщинї — 21 і 14 і т. д. Ті особи, що скінчили науку в школї, виносять з неї не тільки дуже злиденний запас відомостий, але й дуже погану технїку читаня й писаня, і дуже часто через кілька років зовсїм забувають навіть те, що знали. Причина — наука на малозрозумілій для української селянської дитини великоруській літературній мові. Щоб присвоїти її, селянській дитинї потреба кілька років правильної науки, а тимчасом сю мову вважають знаною для дитини і в школї тої мови не вчать, а з разу вживають її як способу до науки. В результатї своєї шкільної науки, стративши масу працї й часу, дитина з тих відомостий, що дає їй школа, присвоює дуже мало і надзвичайно слабо володіє самою шкільною мовою.

„Русскій языкъ“ лишаєть ся для дитини збираницею не рідко куріозних слів, в більшости не зрозумілих, або зрозумілих хибно, а до своєї української мови школа „по долгу присяги“ постарала ся прищепити дитинї згірдливе відношенє як до мови „мужичої“, нездатної для культурного вживаня, яку через те треба заступити „образованою“, великоруською мовою. І вихованець школи остаєть ся „без язика“, як культурного знаряда: великоруська книжка для нього мало зрозуміла, на українську він дивить ся з підозрінєм, мов на якийсь фальсифікат. В результатї мов духове, культурне зубожінє, а як наслїдок його — і зубожінє економічне, з якого вивести може український народ тільки широке розповсюдженє; школи з рідною українською мовою. Тільки скористувавши ся цїлком зрозумілою для селянської дитини мовою, наша школа зможе стати могутним двигачем культурного житя народа.

Все те річи занадто добре знані, занадто наболїлі для всякого, хто дорожить успішним розвитком народного житя. Визначні росийські педагоги та місцеві земські діячі не переставали вказувати на конечність заведеня викладу в українських школах в рідній мові; українські земства не переривали заяв і заходів в тім напрямі. Власть найбільше консервативна — Сьвятїйший Синод з огляду на ту вопіющу потребу українських мас переміг свою стару нехіть до народної мови і принципіяльно допустив виклад українською мовою в початковій школї та науку сеї мови в школах для підготовленя учителїв. І серед правих послів третьої думи не забракло людий, яким їх більше ніж уміркований політичний напрям не пошкодив уважно віднестись до сеї страшної перешкоди розвитку многомілїонових мас. І те, що домаганє народньої школи для української людности вийшло з сеї більше ніж уміркованої ґрупи, не може не мати особливого значіня.

Силу сього морального удару і відчули місцеві українофоби. Але їх переченя та протести не йдуть дальше повторюваня все тої самої утертої фрази, що „русскій языкъ родной для малорусскаго дитяти“ та що вони, мовляв, не помічали, щоб сеї мови не розуміли школярі в початкових школах в українських місцевостях.

Перше твердженє треба змінити так, що „русскій“ або точнїйше великоруський язик офіцияльно вважаєть ся рідним язиком для Українців, а в дійсности має важні відміни від їх рідної української мови, мало зрозумілий для української людности без специяльного підготованя і від того, що його й на далї вважати муть за рідний, через се одно таким він не стане для українського народа. Що-ж до твердженя, що українському школяреви, українському селянинови росийська мова не справляє ніяких трудностий, то обсервациї людий, що живуть між народом і знають шкільну практику українських губерній, говорять зовсїм що иньшого. Щоб вивчити великоруську мову, треба не мало працї та підготованя а без старанного й систематичного вивченя її український школяр тільки вгадує зміст великоруської мови, при чім істнованє подібнозвучних слів в українській та великоруській мові дає привід до несчисленних непорозумінь, часто комічних, а иноді й дуже серіозних. Народна школа, коли навіть поставити її далеко краще, ніж стоять ті школи, що їх ми тепер маємо, не зможе заступити українській дитинї її рідної мови мовою великоруською і зробити її способом дальшої самоосьвіти. На се треба далеко довшої шкільної науки і відповідних обставин, а їх нема в селянськім житю.

Але законопроєкт правих членів думи являєть ся сильним ударом не тільки для „охранительних“ сфер. Він є також важким докором і для поступових напрямів та їх представників в думі за їх безучасність до найважнїйших потреб українського народу, завдяки послїдному виборчому законови майже позбавленого представництва в третій думі. Не беру ся рішати, в якій мірі виявили ся тут і вплив тої-ж офіцияльної теориї „полнаго единства русскаго народа“ і проста „безжурність“ супроти української справи. Та офіцияльна єдність і роблений з неї вивід, що великоруська мова повинна остати одиноким культурним орудєм української людности, не остали без впливу і на поступову часть росийської суспільности, а безжурність супроти найважнїйших потреб української людности занадто кидаєть ся в очи, щоб розводити ся над сею справою. Недавні дебати в державній думі з приводу заведеня польської викладової мови для деяких предметів в учительських семинариях Холмщини та Підляша дали ярку ілюстрацию сього. Ломили копія за і проти польської мови, потреб і домагань польських; але „слоня нїхто й не завважив“ — нїхто не згадав про потреби тої української маси Холмщини та Підляша, інтересам якої повинна служити народня школа. Потім чути було оправданя, що мовляв надіяли ся, що в обороні української людности проти польських домагань виступлять праві посли, еп. Евлогій... Се таке дивно, що й вірити не хочеть ся. Невжеж в поступових ґрупах хто-небудь сьвідомо відступає оборону інтересів української людности послам з правиці? Адже се було би виданєм собі testimonium paupertatis. Досить і того, що в поставленю обговорюваного законопроєкту про українську початкову школу поступовим послам довело ся піти в хвості своїх правих товаришів (підписи Лучицького, Маклакова, Пергамента та ин. під підписами правих).

Сей проєкт, се справдї lux in tenebris, ясний проблеск серед правого представництва нашої країни. Сподїваймо ся-ж, що той проблеск не буде і послїдним.

Наші „охранителї“, що вбирають ся в маску оборонців „кореннаго рускаго населенія“ нашої країни, можуть спокійно оберігати нинїшні порядки, що засуджують ту людність на тьму, культурне та економічне зубожінє. Але для людий, що хотять представляти поступові напрями, безучасність до такого стану річий зовсїм непростима.

Державна рада.

На основі нїмецьких ґазет доповняємо наше вчорашне справозданє з передвчорашного засїданя ради державної, зложене після донесень ц. к. бюра кореспонденцийного,

По промові п. Заранського наступили запитаня до президиї. Ті запити дотикали головно п. ґрафа Штернберґа, котрий на попереднім засїданю — як звичайно — по пяному накинув ся з цїлою купою ординарних лайок на соц.-демократичного посла Фрайндлїха та на страйкуючих унїверзитетських студентів.

Супроти напасти ґрафа Штернберґа пос. Фрайндлїх поспитав президента, чи він готовий на основі стеноґрафічного протоколу публично в палатї сконстатувати, що всї закиди, піднесені ґрафом Штернберґом проти його особи, є вповнї ложні і неправдиві.

Президент д-р Вайскірхнер констатує, що за словами ґр. Штернберґа про п. Фрайндлїха нема нї крихти правди.

Потім наступило

Застереженє унїверзитетських професорів.

П. проф. д-р Вальднер іменем послів професорів Дртіни, Челяковського, Граского, Колесси, Днїстрянського, Масарика, Велїха, Малєра, Редлїха і Бахмана питаєть ся президента, чи він є готовий на будуче взяти унїверзитетське студентство в охорону перед ординарними, образливими нападами в парляментї.

В часї тої промови п. д-ра Вальднера прийшло до сцени, котра ще раз виявила безмежне

хамство ґрафського посла.

А саме, коли кількох чеських социяльних демократів зробило кілька уваг ґр. Штернберґови з приводу його поведеня, він підніс з заду свій сурдут, — виставив в неквалїфікований спосіб свої плечі в напрямі своїх інтерльокуторів та висказав на їх адрес зовсїм нецензурну заохоту.

Додати-б ще, що

ґраф Штернберґ є обожателем Поляків

та проголошує себе завсїгди речником аристократиї і католицизму. Се було причиною, чому

польські професори-посли

не позволили також в своїм імени запротестувати проти напастий ґр. Штернберґа на студентство. Як уже висше подано, проф. Вальднер в своїм запитї промовляв тільки іменем нїмецьких чеських і руських професорів та одного професора жидівського; професори-ж з кола польського мовчанкою притакнули лайкам свойого союзника на унїверзитетську молодїж.

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній радї при дебатї над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичинї. *)

Не самі Поляки винні.

Мої панове! Коли я вписував ся в лїсту бесїдників против внесень моїх товаришів клюбових, почув я замітки з кругів польських послів, що я лише тому вписую ся „против“, щоби тим певнїйше прийти до голосу, бо не хочу стратити нагоди до лайки против Поляків. „Аж тепер — говорено — він оплюгавить Поляків. Він доперва тепер змішає з болотом все, що польське і що Полякови найсьвятїйше!“

*) Вправдї від виголошеня сеї промови проминув уже деякий час, одначе для цїлости образу дебати вважаємо відповідним подати єї нашим читачам, хоч не на все, що було сказане в сїй промові, можна писати ся і не все, що було в нїй сказане, було полїтично говорити. — *Редакция „Дїла“.*

Еміль Золя.

КРОВ.

Чотирох жовнїрів розтаборило ся після побідної битви на пустому шматкови рівнини. Смеркало. Вони весело варили вечерю посеред трупів.

Сидїли в траві довкола багаття й пекли над ним пару баранячих послїдків. Із'їдять їх ще кровавими. Червоне сьвітло вогню кидало на них мрячним сяєвом. Їхні тїни видовжували ся незмірно в даль. Тут і там падав блїдий блиск на оружє, що лежало край них. Тодї виднїли в обіймах ночі мужі, що спали з отвертими очима.

Жовнїрі сьміяли ся й жартували голосно тай не бачили поглядів, що звертали ся до них. День був тяжкий, праця важка. Не знали, що принесе їм нова днина, тож вживали вповнї вечері й спокою хвилї.

Ніч і смерть віяли над побоєвищем й могутнїми крилами вдаряли в мовчанку й жах.

По вечері став Ґней співати. Його низкий голос ломив ся в непривітній, безнадїйній тиші. Спів, що з уст нїс ся весело, відгомонював ся риданнєм. Здивований чужими згуками з власних уст, співав ще голоснїйше. Нараз пронїс ся з тїни простором проникаючий крик. Ґней замовк. Ним оволодїло невдовіллє. Він кликнув на Ельберґа:

— А йди поглянь, чи який труп не думає збудити ся.

Ельберґ узяв головню й відійшов. Товариші кілька хвиль могли бачити його при сьвітлї головнї. Видїли, як згинав ся, оглядав мерцїв, відхиляв кущі шаблею. Відтак зник.

— Клєряне, — сказав Ґней по хвилї мовчанки, — вовки тягають ся нинїшним вечером по полї: поглянь, що стало ся з товаришом.

І Клєрян подав ся в темінь.

Ґнеєви й Флємови навкучило ся ждати. Вони закутались в плащі, й поклали ся в купі край пригаслого вогню. Їх очі вже заплющували ся, як верх них пронїс ся сей самий проникаючий крик. Флєм підвів ся мовчки й вступив в пітьму, що в нїй зникли оба товариші. Так остав ся сам Ґней. Він бояв ся, бояв ся тієї чорної пащі, що з неї добувало ся харчіннє конаня. Докинув до вогню сушняку. Думав, що його ясне сяєво прогонить боязнь. Спалахнула крівава полумінь. Широкий круг сьвітла осияв землю. В сьому кругови танцювали кущі гейби мари. Мерцїв, що спали в їх тїни, гейби стрясали якісь невидимі руки.

Ґнея обняв страх перед сьвітлом. Він розсунув горіюче галузє й гасив його закаблуками. Як знова запала тїнь, густїйша й тяжша, його проняла дрож. Бояв ся почути знова крик конання. Сїв й устав знов, щоб покликати товаришів.

Звук власного голосу злякав його, бояв ся, що звернув на себе увагу мерцїв.

Виступив місяць. Ґней побачив з жахом, як блїдий промінь просунув ся побоєвищем. Теперки ніч не скривала вже страховищ. Спустїла, встелена румовищами й трупами долина стелилась перед очима. А се сьвітло, що ще не було днем, прояснювало темряву та не прогонювало страхіть.

Ґней станув на рівні ноги. Піт покрив його чоло. Впало йому на думку вийти на згірє й загасити блїду лушницю ночі. Питав себе, чого мерцї, хоча й бачуть його, не підводять ся, та не окружають його. Їхня недвижність трівожила його. Сподїючи ся чогось страшного, сплющив очі.

Як він так тутечки стояв, почув лїтепло на лївій пятї. Нагнув ся й побачив струйку крови, що ринула в його ніг. Струйка скакала з креміня на кремінь. Біг спричиняв веселе журчаннє. Струйка виступила з тїни, скрутила в місячному промінї, щоб втекти й завернути назад в тїнь. Вона скидала ся на чорнолуску гадюку, що її перснї зсувались на себе без кінця. Ґней подав ся взад, та годї було зажмурити очі. Страшні судороги держали їх рознятими й звертали зір на кріваву землю.

Бачив як струйка звільна більшала, як її русло ширшало. Струйка стала струмком, повільним, тихим струмочком, що його дитина могла перескочити одним плигом. Струмок гірським потоком. З глухим шумом спадав він долї й викидав на береги червонаву піну. Гірський потік змінив ся в ріку, безкраю ріку. Ріка понесла трупів. І се було страшне чудо, що кров у такій скількости витїкала з ран, що аж несла мерцїв.

Ґней втїкав швидко від прибуваючої повени. Його зір не взнавав вже противного берега. Здавало ся йому, що долина стала озером. Нараз ударив ся спиною об скелю. Мусїв задержати ся в утечі. Аж почув, що хвиля бє його в колїна. Мерцї, що їх несла ріка, перепливаючи попри нього, ганьбили його. Кожня їхня рана була устами, що глузували з його страху. Море безнастанно підносило ся. Вже булькотїло йому коло бедер. Він витягав ся в крайній напрузї сил й чіпав ся скельних щілин. Скелї лупали ся. Він зсував ся, а води вкривали йому рамена.

Місяць глядїв блїдим, неприємним сьвітлом на се море, що в ньому жовте проміннє гинуло без одсьвіту. Сьвітло здрігало ся на небі. Безкрає водне плесо з густою тїнею, з плеском і булькотом здавало ся роззявленим отвором безоднї.

Филї підносили ся й підносили ся безнастанно й червонили Ґнеєві уста піною.

II.

Над ранком вернув Ельберґ і збудив Ґнея, що спав головою по камінюцї.

— Товаришу — оповідав він — я ганяв ся корчами, потім усїв під деревом. Тамечки напав мене сон. Й перед моєю душею пересунули ся чудні образи. Ще довго, як проснув ся, мусїв я думати над ними.

Сьвіт переживав дитячий вік. Небо було незмірним усьміхом. Молода ще земля розцьвітала в проміню маєвого сонця. Травинка, більша від нашого найбільшого дуба, зеленїла. Дерева пускали в повітрі незнане нам листє. В кидрах сьвіта плив обильно сік. Його приплив був так богатий, що не лише, що засиляв ростини, але всякав і в нутро скель та вливав в них житє.

Овиди простягали ся спокійно й промінно. Сьвята природа будила ся. Гей дитя, що ранком стає на вколїшки й дякує Богу за сьвітло, слала й вона до неба всї свої запахи й невимовні піснї. Мої змисли ледви могли їх впіймати, так божеське було їхне вражінє.

Щедра й пишна земля родила без болїв. Овочеві дерева росли самі від себе. Царини мережали шляхи, як нинї кропивнища. Чутно було в повітрі, що людський піт не змішав ся ще з подихом неба. Бог сам працював на дїти.

Людина як птиця жила божою стравою. Величаючи Бога йшла й зривала овочі з дерев, пила воду з жерела й спала вечером в тїни дерев

Її губи гидили ся мясною стравою. Не знала смаку крови. Находила вдовіллє в стравах, що їх наготовляла їй на обід роса та сонце.

Так берегла людина невинність, а невинність посьвячувала її в царі прочих єств сотворіня. Все жило в злагодї. Не сила моя зобразити, яку сьвятість посїдав сьвіт, який величний мир уколисував його до сну безконечности. Птаха не розвивала крил до втечі. В гущавинах лїсів не було криївок. Усї божі твори жили в соняшному сьвітлї, творили лиш один народ, знали один тільки закон: доброту.

Я йшов проміж сих сотворінь, серед сієї природи.

Я чув, що кріпшаю, що красшаю. Мої груди вдихали довго небесне повітрє.

А що янгол сну вколисував мене й дальше до спаня, вглядїв мій дух у лїсї, що в ньому він був заблукав ся, ось такий образ.

Двоє людий ступало вузкою, встеленою листєм стежечкою. Молодший ступав передом. Безжурністю дихало з його губ, його зір пестив ласкою кожнїську стебелинку. Часами обертав ся, щоби всьміхнути ся до товариша. Не скажу, як я впізнав, що се була братська усьмішка.

Губи й очі другого чоловіка мали хмарний і нїмий вираз. Він устромив ненависний зір в карк молодця, що приспішив ходу й спотикнув ся. Він немов гнав ся за жертвою, що не втїкала.

Я бачив, як він виломив ломаку й обчімхав її з грубша. Відтак побояв ся, що втеряє з очий товариша й побіг, укривши ломаку за собою. Молодий чоловік, що присїв на землї, щоб підіждати його, встав, коли брат наблизив ся й поцїлував його, як по довшій розлуцї, в чоло.

Пустили ся дальше. День кінчив ся. Хлопець приспішив кроку, як лиш побачив в далї між відрослями лїса нїжні лїнії гірського пасма позолоченого заходовим сонцем. Понурий чоловік думав, що його товариш хоче тїкати. Й піднїс ломаку.

Молодший брат обернув ся. Веселе слово заохоти лежало в його устах. Нараз ломака розмяжджила йому лице. Приснула кров.

Травинка, що на неї впала перша капля крови, струснула її з омерзїнєм на землю. Дріжучи, з жахом пила земля сю каплю. Могутнїй крик гнїву добув ся з її нідра. А пісок стежки перемінив сей гидкий напій в крівавий мох.

Я бачив, як при скрику жертви розсипали ся тварі від подуву трівоги. Вони тїкали гень сьвітами, минаючи рівні стежки. Ставали на роздорожах і сильнїйші нападали слабших. Я бачив, як вони на самотї пилували клеваки й гострили кигтї. Почало ся страшне розбишацтво.

Теперки гнала ся перед мене безпроривна погоня. Ястріб кидав ся на ластівку, ластівка хватала в летї муху, муха сїдала на трупа. Від червяка аж до льва всї сотворіня чули ся в небезпецї. Сьвіт гриз ся й жер ся без кінця. Навіть природа пронята жахом попала в довгу дрож. Чисті лїнії овидів поломили ся. Сходяче й заходяче сонце окружали кріваві облаки. Води спадали долї з вічним риданєм. Чепірнаті дерева скидали рік річно кальне листє на землю.

Панів Поляків і всіх союзників кола польського можу запевнити, що я — особливо в сій хвили — не думаю зробити ані одно, ані друге. Не буду ані говорити за наглостию внесень і не тілько Поляків, але навіть коло польське ганьбити не буду.

Щоби ви, панове Поляки, з гори знали, що буде в моїй промові, котру маю виголосити — що сидить в тім кони троянськім; щоби ви відразу зрозуміли, чому я стою на становищи, котрому дам вираз в моїх аргументах против наглости внесень, мушу у вступі до тих аргументів коротко пояснити моє становище до польсько-руського спору, до руcько-польського питаня в Австрії.

Предмет наглих внесень: виборчі надужитя і взагалї безправства державних властий в Галичині суть чейже наслїдками і проявами сего руcько-польського спору, а преціньо наслїдках і симптомах не можна говорити і судити їх, не згадуючи головних причин, не згадуючи самої недуги. Ніхто не означить добре свого становища до наслїдків, як не має ясної гадки о причинах, о жерелї зла.

Мої панове! Поборюючи галицьку політику австрийських Поляків, не вроблю сего з ненависти до самої польщини. Бо за що-ж я маю ненавидїти тих Поляків? Чи може за те, що Поляки се роблять, що є їх найсьвятійшим обовязком; може за те, що вони стремлять до збудованя з'єдиненої, независимої держави польської?

Ні! Кождий народ, що чує себе нациею і котрий нациею зве себе, є обовязаний всїми средствами, які тільки має до розпорядимости, стреміти до сего, до чого стремлять Поляки: до з'єдиненя всїх земель своєї нациї в одну о скілько мож, самостійну державу.

Чи я маю Поляків ненавидїти за се, що вони хочуть мати національну державу? Чи маю поборювати се їх стремлїне?

Ні, противно. Обовязком кождої нациї, особливо в тих наций, котрі самі сеї національно-політичної єдности, котрі сеї державної самостійности не посїдають, є не тілько бороти ся о свою власну національну справу. Обовязком таких нацый є також підпирати другі нациї в їх борбі о державне право. Сей обовязок має кожда нация тому, бо чим більше наций осягло свою цїль, тим сильнійше є обезпечена єдність і самостійність тих наций, котрі вже мають свій бит державний, але також тим близше до свого національно-політичного ідеалу суть ті нациї, котрі о сей ідеал доперва борють ся.

З сего висшого становища я дивлю ся на руcько-польський спір в Галичині і з сего становища суджу його. І з того переконаня я витягаю льогічні консеквенциї також супротив руcько-польського питаня: Обовязком руського народу було би підпирати стремлїне польської нациї до збудованя национальної держави польської. Се був би наш обовязок, хочби навіть при тім мало показати ся, що „сьвіт платить невдячностию!"

Але ви, панове Поляки, не можете жадати нашої помочи в тій роботї, котрою ви хочете кусень руської землї відкусити, щоби її стравити в жолудку вашої будучої Польщі. Як раз через се ваше стремлїне ви не годні дістати попертя руського народу, навіть для оправданих ваших стремлїнь національних.

І ми мусимо боронити стан нашого посїдання національного! І як ми вашому осудови полишаємо вибір средств в борбі о ваш ідеал, так само ми застерігаємо собі вибір наших средств оборони.

Однак мимо сего вашого стремлїня, щоби нашій нациї видерти так великий шмат нашої території, не мусить нам бути зараз ненавистна сама польська нация ані її представителї і я за се певно не буду вас тут ганьбити. Недужого не ганьбить ся за симптоми його хороби — особливо, як він на сю хоробу занедужав в наслїдок пануючої в сій хвили епідемії.

Всї нациї Европи хорують нині на одну хоробу, а сею хоробою є: стремлїне до розширеня своєї власної території націнальної на кошт сусїдних наций.

Австрийські Поляки роблять лиш се, що роблять всї инші народи Европи, як тілько до сего мають нагоду і силу: вони стараютъ ся штучно розширити свою національну територию. Вони стараютъ ся зробити се на кошт руської нациї, стараючи ся всїми силами і способами, які лиш мають до розпорядимости, спольщити дві третини краю Галичини, звані східною Галичиною.

Чи ми маємо Поляків ненавидїти за се, що вони лише роблять, що робила би кожда инша нация, котра була би на місци Поляків і була в їх ситуациї? — Ні! Не ненавидїти Поляків, а боронити ся треба нам. Не Поляки винні тому, що і вони є люди, та мають людські хиби, що стараютъ ся чужим коштом жити і чужим коштом збогачувати ся!

„Але", скаже менї може який Русин: „ми мусимо ненавидїти Поляків за се, що вони в тім своїм стремлїню спольонїзованя Руси послугують ся такими нелюдськими, такими плюгавими средствами!"

І тут кажу: ні! Кажу, ні, бо я знаю, що то не Поляків вина, коли вони як-раз такими средствами старають ся знищити нас. Инша сила, инша потуга винна сему.

Стративши колись надію осягнутн свій національно-політичний ідеал при помочи росийської Польщи, між Поляками виринула гадка, чи відбудованє Польщи не булоби можливе при помочи дїдичного її приятеля і обожателя. Переговори з Віднем в сій справі скінчили ся дуже корисним для польської справи результатом. Полякам приречено поміч сили цїлої австрийської держави в роботї в цїли, отворенн кристилїзацийного ядра для будучої польської держави, в цїли утворенн польського Піемонту в межах Австрії. Однак супротив того, що польська територия в Австрії має лише 24.000 квадратових кільометрів і для згаданої цїли була би замала, у Відни дали Полякам не лиш дозвіл спольщеня 34-ох тисячів квадратових кільометрів руського крвю, але дали їм також до розпорядимости в цїли переведеня польонїзациї Руси всї средства держави.

Як-раз ся поміч держави, котра в польонїзацийній роботї показалась дуже успішною, затуманила Поляків і удержує їх в переконаню, що вони руську нацию звічають, що спольщать руський край, і тим построять простір польського Піемонту, та що в той спосіб і лише в той спосіб осягнуть се, до чого стреміти є сьвятим обовязком кождого Поляка.

В тім, мої панове, є головна причина остроти руcько-польського спору; тут є жерело тих надужить державних органів в Галичині, на котрі внескодавці жалують ся. Лише тому, що з Відня удержують Поляків в вірі, що поміч Австрії поможе їм їх власну територию національну побільшити териториєю руською, Поляки в такий нелюдський спосіб поборюють нас і унеможливляють всяку згоду та угоду між обома народами Галичини. (*Слушно!*)

В хвили, коли найвисша власть австрийської держави перестане давати Полякам своє попертє для сего злочинного гнобленя руського народу, в тій самій хвили Поляки прийдуть до переконаня, що вони самі, власними силами Русинів на руській земли абсолютно не здавлять і не знищать. Природний льогічний висновок сего переконаня мусїв би бути такий, що — очивидно доперва по якімсь часї — руcько-польський спір зачав би повсли тратити свою остроту, аж доки не змінив би ся в легальну і льояльну політичну борбу і остаточно лише в ривалїзацию средствами культурної працї.

Але єще більше! Обі нациї побачили би, що кожда з них свій власний ідеал національний зможе осягнути лише помагаючи одна одній.

Однак, щоби до сего прийшло, мусимо домагати ся, щоби найвисша власть державна не держала Поляків дальше в переконаню, що сила австрийської держави таки знищить Русинів в користь польської нациї. Не від польської нациї, ані навіть від так загально ганьбленої польської шляхти, тілько від одної держави домагаю ся звороту тих в користь польщини зграбованих національних прав і дібр наших! (*Гучні оплески*). А що до ненависти і погорди, то я ненавиджу і погоджую лиш ту Польщу в нашій державі, котра Полякам не позволяє отямити ся ні прийти до розуму, котра виключно є виновником форм польсько-руського спору, виновником тих страшних проявів руcько-польської борби. І вже від довшого часу стараюсь я, мої панове, мій нарід осьвідомити в тім напрямі. Ненависть руського народу, нехай зверне ся тілько против сего найвисшого виновника. А гнів руської нациї нехай не ударяє в зведену ним і осліплену нацию польську. Сей гнів нехай ударить лише в тих, що тут у Відни коло одного снують ся, його обмотують і обріхують. Котрі своїми брехнями вкрали ся тревало в його серце. у всї його думки, його пляни і його мрії; котрі всю його істоту напоїли трійлом ягельонїзму!

(*Дальше буде.*)

Жиди в Галичині.

(*За Буяком.*)

З двох сторін прийшли в почині історичних часів Жиди до нашої землї: з Заходу і Сходу; західний елємент завдяки німецькому характерови середновічних міст та живим зносинам з Німеччиною взяв верх над східним (з держави Хазарів) та серед загалу Жидів приняла ся зіпсована німецька мова, т. зв. жидівський жаргон.

Число Жидів у Галичині в відношеню до загалу галицької людности постійно росло, від 1857 до 1890 року з 7·32 проц. на 11·7 процент. Сим остання перепись виявляє деяке обниженє, бо тільки 11 процент.

В останнім десятилїтю західна Галичина втратила в загалї 7 проц. з числа Жидів з 1890 року; за те побільшило ся число Жидів в горах, на південь від зелїзничої лїнії від Тарнова до Сянока, в середній Галичині від лїнії Ніско, Ряшів, Коросно до лїнії Сокаль, Львів, Стрий. Найсильнійший зріст жидівської людности виявляють середні й східні округи навертові та околиці найбільших міст, як Львова, Станиславова, Перемишля.

Еміграция Жидів появила ся в тих околицях, в котрих економічний устрій переповнив ся вже елєментом посередництва, яким є Жиди. В теперішних галицьких відносинах тою границею є 10–12 проц. В 1900 році Жиди представляли низше 5 проц. людности в 7 повітах політичних зах. Галичини; 5—10 проц. в 18 повітах в зах. Галичині та в 13 повітах східної Галичини (Березів, Добромиль, Городок, Яворів, Львів, Мостиска, Підгайці, Самбір, Рудки, Товмач, Збараж, Жидачів); 10—15 проц. в 4 повітах західної та в 31 повітах східної Галичини (Броди, Дрогобич, Коломия, Станиславів); звиш 25 проц. в Кракові й у Львові.

Силою і слабістю Жидів є їх економічна специялїзация торговельно фінансова. Силою — о стільки, що жидівський елємент заповнив собою потребу посередництва торговельно-грошевого, яка в Галичині піднесла ся наслїдком знесеня підданства (1848) та введеня галицького селянина в обсяг грошевого господарства. Слабостю — тому, що розвиток краєвої господарки та сільської людности показав ся згодом за слабий, щоб виживити дотеперішних посередників (дрібних крамарів і дрібних лихварів); наслїдком того серед самих Жидів розгоріла ся конкуренцийна боротьба за кусник хлїба, котра стала ся ще острійша з хвилею, коли в Галичині розпочала ся дїяльність християнських організаций торговельних і економічних. Одначе і без тої конкуренциї з польського і руського боку конкуренция серед самих Жидів мусить бути завзята. Бо кільканайцятьтисячні обороти торговельні кількох тисяч сільських крамниць польських і руських є тільки дрібною частиною всїх торговельних оборотів 8-мілїонової країни; при тім треба памятати, що велику частину товарів тих крамниць закуповують саме в більших жидівських торговлях, так що Жиди тратять на тих товарах тільки зиски з детайлїчної продажі, а задержують у своїх руках зиски з гуртової продажи.

Щоб вирватись з границь посередничної економічної дїяльности, до сього хибує Жидам — при цілій їх рухливости й житєвій енергії — потрібної скількости господарської еластичности, яка позволилаб їм перекидатись прим. на поле рільництва.

З уваги на те, що Жиди живуть у Галичині як окрема суспільність, Буяк уважає в польськім інтересї за необхідне дбати о розвиток питомої польської економічної организаций, щоб Поляки не були віддані під господарську зависимість чужого организму. Очевидно те саме — в відношеню до Жидів тай Поляків — мусимо мати на оцї й ми, Русини, та мусимо стреміти до того, щоб визволити ся з під економічної залежности від Поляків і Жидів.

Автор книжки про Галичину, п. Буяк, з польського боку так висловлюєть ся про ту конкуренцию між жидівською і польською людністю в Галичині: „Серед істнуючих обставин суспільний поступ краю мусить іти в напрямі противнім інтересам Жидів, як окремої суспільности. Се прикра річ, але нема на неї иншої ради, крім такого всякненя Жидів у польський народ, аби всяка зміна відносин мала і для них таке саме значінє, як для Поляків, або крім повного розвитку Жидів у самостійний економічно-суспільний организм. В сути річи з економічного погляду є се для них одна і та-сама евентуальність, себто дальший розвиток їх професіональної діференциації, котрого поважні початки виявляє перепись з 1900 р. та котрий безсумнївно мусить дальше поступати".

(Конець буде.)

Вломники в великім стилю.

(*З судової салї*).

Перед львівським трибуналом присяжних суддів ведеть ся вже четвертий день розправа проти „короля вломників" Васїнського і його „почоту", що через два роки був пострахом всїх, хто має по касах гроші, а при тім безмежною турботою для властий безпеченства, які довгий час не могли попасти на слїд виновників ріжних вломань, дарма що їх виконувано прямо з нечуваною очайдушностию та з цілим арсеналом вломницьких приладів.

Розправу веде сов. Берзон, найбільший музик між львівськими судиями, а навіть композитор одної польської оперетки, якою одначе добув собі меншу популярність як шуканєм за заговірниками на житє неб. Потоцького в веденю слїдства проти Мирослава Січинського. Вотантами є радн. Дзєржинський, Навроцький і Янко, а обжаловує засг. прокуратора Любінецький.

16 обжалованих засїло перед трибуналом на двох лавках. На першій сидять Снєгуцький, (бо так властиво зветь ся Васїнський), коло него Кнобльох, дальше Тіттель, Адамський, Міхальський, Шветлїх, другу лаву розпочинає Гіттнер, а кінчить Мечислав Готвальд, бувший властитель більшої посїлости.

Першого переслухано Ед. Снєгуцького. Се пристойний середного віку мужчина, з доволї інтелїгентним виразом лиця, бистрими очима, старанно підголений і причесаний і елєгантно убраний. Резону не тратить і підчас розправи, хоч грозить йому за вломаня і убийство стражника в Празї — шибениця, та від часу до часу кпить собі немилосерно особливо з п. прокуратора. Снєгуцький — як виходить з акту обжалованя — є królewiak-ом. Уродив ся 1877 р. в Келєцькій губернії. Подруживши ся в 1899 р. у Вартї з Володиславою з Ваховських, вів там аж до перших місяців 1901 р. пекарню, а відтак перенїс ся до Ченстохови, де мав склеп з булками. В 1904 р. перенїс ся він разом з жінкою до Відня, де працював яко капелюшник під назвиском Петро Боба. З Відня перенїс ся до Стрия, де під тим самим назвиском вів пекарню. В лютім приарештовано Снєгуцького перший раз під закидом крадежі зглядно набування крадених курий. Коли його поки-що випущено із слїдчого арешту, він не чекаючи кінця доходжень втік разом з жінкою до Ярослава, де під назвиском Едмунда Бабінського вів до спілки з якимсь Маслянкою торговлю безрогами. З кінцем мая 1905 р. перенесли ся вони до Закопаного, де Снєгуцький під іменем Бабінського представляв ся яко „пуцер хемічної пральнї в Ярославі". Звідси перенесли ся вони до Тарнова, відтак до Львова, де мешкали якийсь час при ул. Личаківській ч. 72. Зі Львова їздили до Криниці і в липни 1906 р. обікрали там в ночи з 22 на 23 серпня трох тамошних купців. По сій крадежи щезли вони, аж у вересни дали знати о собі в Тарнові, де в часі межи 28 а 30 ве-

---

III.

Коли Ельберг замовк, явив ся Клєрян. Сів між обох товаришів тай оповідав їм:

— Не знаю, чи я бачив на яві, чи снив про се, що вам оповідати-му: тілько дїйсности було в сні, так дуже подобав сон на дїйсність.

Я находив ся на шляху, що перетинав сьвіт. Його окружали міста, а народи відбували ним мандрівки. Я завважав, що камінє, що з нього збудовано шлях, було чорне. Мої ноги сковзали ся й я пізнав, що каминє чорнїло від крови. Шлях усїєю шириною схиляв ся в дві збочі. Струмок, що плив собі серединою, ніс червону, густу воду.

Я пішов шляхом, що на ньому тручала ся й тиснула ся юрба. Я йшов від громадки до громадки й бачив, що біля мене проходило житє.

Тут жертвували батьки дочок — що їхню кров обітували якомусь страшному богови. Русяві головки похиляли ся під ножем і блїднїли під поцїлунком смерти.

Там убивали ся стрівожені, горді дївчата, щоби втекти від ганьблячих обіймищ. Могила була білою одїжю їхнього дївоцтва. Дальше вмирали від поцїлуїв кохаючі жінки. Одна оплакувала своє підданнє й переставила ся на побережі, з зором упяленим в филї, що забрали з собою її серце. Инша вбита в раменах любка, втїкла на його шию, а хвилї несли з собою обоїх, скованих разом нерозривними обіймами.

Іще дальше відсилали, змучені тїню й зойком люди, свої душі в красшнй сьвіт, щоб шукали дармо гляданої тутечки волї. Всюди лишали ноги царів крівавї слїди на ріках. Сей бродить у крови свойого брата, той свойого народу, а тамтой свойого бога. Червоні слїди на поросї вирвали з грудий юрби окликт: „Тудою йшов цар!"

Жерцї вбивали жертви. Коли вони відтак тупоумно похиляли ся над дріжучими нутренностями, вдавали, що вичитують в них тайни неба. Вони носили мечі верх одежі й голосили війну в імени свойого бога. Народи, коли їх голос кликав, кидали ся на себе, пожерали ся взаїмно на хвалу спільного вітця.

Вся людскість була ошоломлена. Вона гнала до мурів, товкла ся на камінню покритому гидким брудом. З заплющеними очима, з двосїчним мечем в кождій руцї людскість вдаряла в пітьму й масакрувала. Вохкий дих убійства дув над товпою, що губила ся геть далеко в червонастій мряцї. Вона бігла гнана трівожною нестямою й з диким вереском кидала ся в оргію. Вона копала падаючих ногами, а з ран випускала кров аж до останньої каплї. Скреготала з шалу й кляла трупа, скоро не могла вже завдавати йому ран.

Земля пила, пила жадно. Її нутро не чуло вже обриду перед гострою тїчю.

Я прискорив кроку. Перло мене, брати, більш не глядїти на се. Чорний шлях стелив ся однаково далеко в кожному новому овидови. Струмок, що я за ним ішов, ніс криваву хвилю либонь до якогось незнаного моря.

Як я біг наперід, бачив що природа була понура й строга. Надра долин розтинали ся аж до споду. Скелї дїлили землю на стрімкі горби й темні долини. Горби виставали, долини глибшали. Камінь ставав горою, борозна переміняла ся в пропасть.

Ні листка ні моху, лиш безнадійні скелї з поблїдлими від сонця чолами й темним підніжєм. Шлях вів до середини скель, до середини мовчаня смерти.

Нагло він завернув в бік і я найшов ся на містї смерти.

Чотири гори, важко сперті об себе, створили величезну кітловину.

Їх гострі замкнені боки, що стреміли гей мури кикльопського города, творили окруженєм велитенський колодязь, що його широкість виповняла овид.

А ті колодязї, що в них вливав ся потік, були наповнені кровю. Грубе й спокійне море виступало звільна з безодні. Гейби спало в свойому скельному ложу. Небо відбивало його в багрових облаках.

Тепер зрозумів я, що тутечки спливала вся насильно пролита кров. Від першого вбійства виплакувала кожня рана слези в сесю безодню, а слези плили так через край, що безодня виповнила ся.

— Я бачив — сказав Гней — сїєї ночі ріку, що вливала ся в те прокляте озеро.

— Пронятий жахом — продовжав Клєрян — наблизив ся я до берега й мірив зором глибінь вод. По їх глухому шумі пізнав я, що вони сягали аж до осередка землї. Відтак, коли мій зір звернув ся на скелї обвалування, бачив я що води сягали до їх вершків. Голос безодні кликав до мене: „Вода прибирає й усе прибирати-ме, а відтак вилляє ся ріка з страшної кітлини на долину. Гори змучені борбою з бурунами впадуть. Цїле озеро розіллять ся по сьвітї й залляє його. Так потонуть надходячі нащадки в крови пролитій їхнїми батьками!"

— Вже близько день! — сказав Тней — Филї стояли минулої ночи страшно високо.

IV.

Сонце піднесло ся було вже, як Клєрян покінчив оповідати сон. Звук труби нісся на північ. Рановшний вітер заніс його сюди. Була се яса збору для жовнірів росипаних по рівнинї.

Три товариші встали й ухопили збрую. На відхідному кинули останнїй погляд на вигаслий вогонь. Нараз побачили Флєма, що гнав ся до них бігцем високою травою. Його ноги були білїсінькі від пилу.

— Товариші! — говорив він — Не знаю відкіля приходжу, так скоро біг я. Довгі години бачив я, як тїкали позад мене широчслі дерева. В непроривному бігу, хоча вогонь в мені не слаб, мав я дивний сон:

— Я стояв на самітному горбі. Горяче сонце жарило високі скелї. Мої ноги не могли торкнути ся землї без попеченя тїла. Я поспішав, щоб видістати ся на шпиль.

І коли я шаленими кроками гнав наперід, побачив я людину, що повільними кроками йшла на гору. Вінчав її терновий вінець. Важкий тягар придавлював плечі її. Людина йшла з трудом й подавала ся що крок.

Сонце пекло. Я не міг знести мук. Тож підійшов до дерева на шпилї згіря й ждав людини, в тїни. Нараз пізнав я, що ся людина несла хреста. По вінцї, по забруканій багрянинї догадував ся я, що се був цар. І я вельми радїв із його терпінь.

За ним ішли жовнїрі. Підганяли його вістрями ратищ. Коли прийшли на найвишу скелю, обнажили його з одежі й поклали його на неприятне дерево.

Чоловік сей усьміхав ся сумовито. Подав широко отворені руки катам. Цьвяхи пробили в них дві глибокі дїрі. Відтак зложив він ноги одна на одну й поклав їх на хрестї. Й один одинокий цьвях вистав для них. Лежав горілиць і мовчки споглядав на небо. Дві сльози скотили ся звільна його лицем, сльози, що він їх не чув, що губили ся в покірному усьміхови його уст. Підняли хреста. Вага тїла збільшила рани страшно. Я чув як хрустїли кости. Розпятим стрясла довга дрож. Відтак звернув ся його зір до неба.

На вид його величі при смерти закликав я:

— Сеся людина не цар!

Милосердє вступило в мою грудь і я кликнув на жовнїря, щоб проколов йому серце. Над хрестом щебетала очеретянка. Її щебет був сумний і промовляв до моїх вух голосом ридаючої дївчини:

— Кров красить полумя — дзвенїла її щебет-бесїда — кров червонить хмару. Я сїла на піску й закрівавила ноги. Торкнула ся дубової галузи й зачервонила крила. Я стрінула праведника й пішла за ним. Саме скупала ся я в джерелї й моя одежа була чиста. Мій щебет дзвенів: Тїш ся, пірє, на рамени сїєї людини не скаляє тебе дощ убійства.

Нинїж говорить моя пісня: „Плач, о плач, очеретянко з Голготи, оплакуй пірячко своє, змочи кровю сього, що в своїому надрі мав для нього захист.

Він прибув, щоб очеретянцї привернути білість, ах, нелюди змушують його, щоб скроплював мене росою своїх ран.

Сумнїв обнімає мене й я оплакую свою сплямлену одїж. Деж найду твойого брата, Ісусе, щоб отворив менї свою льняну одежу? Ах, бідний учителю, хто з вказаних тобою синів обмиє менї пірє, що ти червониш його своєю кровю?"

Розпятий чув очеретянку. Подих смерти порушив його повіки. Конанне викривало уста. Погляд підвів ся до пташки. Лагідний докір промовляв із нього. Усьмішка його яснїла радісно й велично, як надія. Нараз видав він із себе голосний крик. Голова впала на груди. А очеретянка відлинула відтїля заносячи ся риданнєм. Небо почорнїло, земля задріжала в пітьмі.

Я все ще спав і спав. Сьвітова зірниця появила ся, долини пробудили ся, радісні в досьвітній мрацї. Буря минулої ночі збільшила ясність неба, надала більшої снаги зеленим листкам. Але стежку все ще окружало се терне, що дерло мене. Теєж гостре кремінне котило ся в моїх ніг Тїїж гадюки повзли кущами й звивали ся грізно коли я їх торкнув ся. Праведникова кров влила ся в жили старого сьвіта та не вернула йому невинности молодців.

Очеретянка летїла над моєю головою й кликала до мене:

— Спіши, спіши! Я вельми сумна. Годї найти так чисте джерело, щоб могла викупати ся. Диви, земля лиха як і вчора! Ісус умер, а могила не зацвила. Спіши, спіши, се лише одно вбійство більше.

V.

Труба трубіла все ще до походу.

— Товариші — сказав Гней — гидке се ремісло, що ми його ведемо. Наш сон непокоїтимуть привиди тих, що їх убиваємо. Я як і ви чув на собі марюку, що давила менї груди. Слухайте! Тридять лїт вбиваю вже й не маю спокійного сну. Киньмо товаришів. Знаю долину, де плугам не стає рук. Чи маєте охоту дїлити зі мною хлїб працї?

— Маємо! — звучала відповідь товаришів.

Жовнїри викопали під скелею чималу яму й зложили в нїй збрую. Зійшли до ріки й скупали ся. Відтак побрали ся попід руки й зникли за скрутом стежки.

Переклав: *Антін Лотоцький.*

ресня допустили ся зухвалої крадежі в канторі Симона Машлєра. Дня 8 падолиста появили ся в Чернівцях, а наймивши там помешкане під іменем Едмунд Ріхтер, хемік з Кракова з жінкою, мешкали аж до 4 марта 1907 і жили там „з процентів".

З Черновець зробив Снєгуцький „прогульку" до Коломиї і там при помочи Кнобльоха, Літвіна і Коса допустили ся дня 24 падолиста 1906 крадежі з вломом до склепу золотаря Боруха Фаєрштайна. Тут забрали вони годинники, ланцушки, перстені і инші дорогоцінности, загальної варто сти около 12.000 кор. По тій крадежи жив Снєгуцький знову спокійно „з процентів", а в лютім вибрав ся був на прогульку до Станиславова, де в ночи з 7 на 8 разом з Готтвальдом, Літвіном і Косом хотіли вломити ся до контори Корнбліга, що їм не удало ся. Тут їх зловлено і відставлено до арешту. Снєгуцький прибрав тут собі призви ще Васінського і придумав плян втечі. При помочи инших арештантів вилупали вони дня 17 цьвітня 1907 в стіні казні дїру, але то спостережено, і плян не удав ся. Коли відтак Васінського разом з його спільниками відставлено до Львова, знайшов ся він тут в одній келї з дуже небезпечними арештантами, Йоахимом Шварцером і Михайлом Шипурем. Тут до спілки з ними уложив Снєгуцький-Васінський плян втечі і виконав його при помочи дозорця вязниць Станислава Вальохи. В ночи з дня 11 на 12 липня 1907 вони дійстно повтікали. Поліція шукала за ними сьвітами, а він тимчасом працював дальше і то таки у Львові. З Михальським і Кнобльохом вломали ся до Тов-а урядників і сьвящеників у Львові, до каси жид. кагалу де не могли провертіти бетенової стелї і до золотарки Сасової в Рынку. Потім Снєгуцький виїхав до Відня. Там ограбив касу біжниці на 6.000 К. В поворотї вступив в ночи ві Шветлїхом і Михальським до Ряшова до годинникаря Шіфа, але там їх наполохано. Відтак поїхав до Праги немовто з наміром заложити там фризиєрню і там хотїв в саму „вілїю" вломити ся до дирекциї почти. До помочи прислав йому Усценський зі Львова Гітнера і Адамського. Виправа однак не вдала ся, бо обох його помічників спіймано, а Снєгуцький утїкаючи застрілив здоганяючого його дозорця Кавцького. З Праги прибув Сн. до Львова, і тут спіймала його поліция в домі Усценського, на донос бронзівничого челядника п. Подруцького. Відтак арештовано других членів банди аж до „Англїка"-Гітнера, що сам віддав ся в руки власти Могунциї, аби не допустити до заочної розправи проти себе. Снєгуцький боронив ся дуже зручно. В зізнанях ощаджував що сили свою жінку, Готвальда і Усценського, за те не щадить тих спільників, що його зраджували в зносинах з поліциєю. Докладно описував всю роботу при вломах, як вони н. пр. перевертали „катаринку на писок" (зелїзну касу дверцями на спід а задною стїною на верх), як проверчували в задній стїні дїри, а відтак вирізували отвір і т. д. Снєгуцький каже, що його жінка не знала нїчого о його крадїжах, вона дуже побожна і була би його покинула, як би була о тім знала. А свої зізнання почав він з опису дотеперішнього житя, причім заявив, що з Польського Королївства мусів утїкати перед политичними переслїдуваннями. Потім по рїжних містах брав ся до рїжних фахів і прибирав аж десять рїжних назвищ, лякаючись, аби його не чіплено за куплені в Стрию крадені кури. До крадежи в Машлєра в Тарнові не признає ся, зате з подробицями описує влом до каси золотаря Фаєрштайна в Коломиї на спілку з Кнобльохом. Товари вартости 12.000 К продав Снєгуцький ювілєрови Робшіцови за 3 тис. корон. В лютім 1907 вломав ся він з Левандовським (Косом), Литвином і Готвальдом, який упив ся був перед тим і весь час лежав в пивниці, до склепу ювілєра Корнбліга в Станиславові. Та виправа не вдала ся, бо всїх чотирох арештовано. Коса і Литвина засуджено на 8 лїт, Готвальда тодї випущено, а Снєгуцький втїк з львівської вязниці.

На пополудневій розправі з вівтірка зізнавав він про свій побут в Празї, куди виїхав на те, щоб заложити „фризиєрню для дам". Обікража пражської повітової каси не вдала ся. Сторожа бл. п. Кавтського не хотїв замордувати, а навіть не памятає, чи стріляв. З дальших його зізнань був найцїкавїйший його опис утечі з львівської вязниці. Жінка його була дуже побожна і релїгійна і з тої причини в свої справи її не втаємничував, а то вона моглаб його зрадити з релїгійних скрупулів. При кінци серед загального сьміху заявив він що в Росиї був членом „польської партиї социялїстичної". По сім виказував йому предсїдатель і прокуратор суперечність його теперішних зізнань з тим, що було сказане в протоколї. З прикрими допитами прокуратора, давав собі Снєгуцький спершу легко раду, навіть осьмішував його, але відтак вони його щораз більше бентежили, а навіть довели до безсильної люти, якої однак через сильну сторож не міг виладувати. Як другого обжалованого переслухано в середу Фр. Адамського, який до вини зовсім не почуває ся. Був торговерним агентом і пізнав ся з Васінським перед двома роками. Думав з ним заложити хемічну пральню. Васінський спроваджував на його адресу рїжні слюсарські прибори. Підозрівати Васінського о нечисті дїла не мав причини. На зазив Васінського поїхав до Праги в „торговельних" справах разом з Гітнером також „торговельним агентом". Критичного дня їх арештованя, а було се вечером на польську „вілїю", йшли всї три до „польського клюбу" в Празї, а по дорозї вступили до сїний напити ся коняку. Звідтам розбігли ся, бо слїдив їх поліциянт. Потім Адамського арештовано. В своїх зізнанях Адамський дуже обережний що до Снєгуцького, який весь час дивив ся йому в очи. Оба злочинцї були добрими приятелями і щадять ся взаїмно. За те менше ощаджував Адамського прокуратор і доводив деколи до того, що обжалований при всїй своїй бистротї випадав з ролї, а се знов незвичайно дратувало його адвоката д-ра Солянського.

Третий обжалований Ізидор Кнобльох, що по при своє знане різьбярства, трудив ся крадїжию „побічно". Він знає, що його обжаловують о чотири більші вломаня, але до вини не почуває ся. Він випирає ся всякої участи в виправах Васінського. З Васінським поїхав до Праги, бо мав там дістати добру „роботу", але як дізнав ся що се ватажко вломників, налякав ся і хотїв вернути до Львова. На дорогу „позичив" собі крадьком кількадесять корон з кишенї Васінського і „забрав" йому дорогий перстень, бо не знав, чи самих гроший вистане на дорогу. Та сї викрути Кнобльохови не помогли богато, бо Васінський, лихий на него за те, що він виводив його в поле а до того вважав його конфідентом полїциї, зовсім його не ощаджує і в очи каже йому, в яких виправах він з ним трудив ся. Підчас індагованя через судиїв присяжних зізнав Кнобльох м. ін., що пані Васінська могла не знати про приготованя мужа до крадїжи, та про проби верченя, бо пересиджувала все в кухни.

Четвертий обжалований Леопольд Тітль, золотар зізнав, що Усценського знав тому, бо давав йому часто золотарські роботи. Пана Васінського пізнав як Ельзнеровича, бо він так йому представив ся в своїм склепі, купуючи срібну паличию. Віддак купував спинки і тодї представив ся як фабрикант капелюхів. Через час представив йому він Адамського, що замовив слюбні обручки за 40 К. Незабаром зголосив ся до него Ельзнерович і попросив, щоб він нараяв йому якогось райзендера до його фабрики, який би знав кілька мов. Тодї впав Тітльови на гадку Гітнер, що стративши голос, перекинув ся з сьпівака на райзендера. Гітнер на сю пропозицию згодив ся. Незабаром візвав його Ельзнерович з Праги телєграфічно, аби він післав йому „Англїка". Тітль, навіть не читав тої депеші, тільки віднїс єю до Гітнера. Незабаром явила ся у Тітля якась пані одягнена елєгантно як „сьпівачка або касиєрка", та купивши собі золотий годинник, попросила Тітля, аби під його адресою Ельзнерович висилав до неї листи. Тітль згодив ся на те, не добачуючи тут нїчого протизаконного.

Дальша розправа нинї.

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 19 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Т. К. Б.). По відчитаню інтерпеляций і внесень пос. Хоц запротестував проти рівночасному триваню нарад краінського сойму, який скликано на нинї, і парляменту.

Відтак приступлено до дальшої буджетової дебати. Промовляє пос. Мандіч (хорватсько-слов. народна партия).

Відень. (Т. К. Б.). Інтерпеляциї внесли м. ін. пос. Морачевський в справі відносин в калуськім судї; пос. Брайтер в справі ствердженя причини смерти столярського помічника Авт. Гайнчина в Журавні, в справі виміру заробкового податку братам З. і Л. Клінгоферам в Кривчичах та в справі креованя податкового уряду в Мельцу.

Страйк по висших школах.

Відень. (Тел. прив.). На випадок, коли-б страйк протягнув ся через лїтний семестер мінїстерство просьвіти має плян зажадати при вписї від кождого студента приречене, що він обовязуєть ся безусловно слухати всїх заряджень шкільної власти і нїяким чином не перешкаджати викладам.

Берно моравське. (Т. К. Б.). Ректор чеської политехнїки обвістив, що нинї починають ся викладн. Страйкуючі студенти старають ся через сьпіванє, крики і галас по коритарах не допустити до викладів. На нїмецькій политехнїцї панує повний супокій і читаєть ся виклади. Студенти заняли вижидаюче становище.

Краків. (Тел. прив.). Нинї панував на унїверзитетї повний супокій. Виклади почали ся о 8. годинї рано при численній участи слухачів. Страйкарі зібрали ся о 10. годинї на вічу до салї Коперника. Перед вічем візвав ректор провідників страйку до себе та заявив їм, що як вони до 12. години салї не опустять, то він буде мусів її замкнути. — Се ситуацию заострило. Віче треває дальше. Після дотеперішного перебігу нарад можна надіяти ся, що буде ухвалена резолюция з зазивом до дальшого страйкованя.

Відень. (ТКБ.). Кореспонденцийне бюро довідуєть ся, що д-р Людвик Вармунд, звичайний професор церковного права в Інсбруку, іменований професором того самого предмету в нїмецькім унїверситетї в Празї з важністю від 1. жовтня с. р.

Прага. (Тел. пр.) Студенти обстають при страйку.

Чернівцї. (Тел. пр.) З припорученя мінїстра Мархета ректорат зарядив на нинїшний день новоо виклади.

Події в Росиї.

Петербург. (ТКБ.) Правительство затвердило союз під назвою „Россія для русскихъ". Основателем є Куплевацький. „Новое Время" в просторій статї витає повстанє нового союза.

Уральск. (ТКБ.) Вистрілом крізь вікно забито генерала козаків, Корошкіна.

З Сербії.

Білград. (ТКБ.) Президент мінїстрів Пасіч предложив королеви димісию цїлого кабінету.

Вибори президента Сп. Держав.

Чікаго. (ТКБ.) Тефт одержав при голосованю републиканського конвенту 702 голосів, а після того наступило однодушне іменованє його кандидатом на президента.

НОВИНКИ.

— **Від адмінїстрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при змінї адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того з кождою зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

— **З'їзд поступового славянського студенства** — про що вже згадано у вчерашних наших „дрібних вістях" — відбуде ся в Празї в днях 24—30 с. м. Відклик взято назад і з'їзд — як нас повідомляють з Праги — напевно відбуде ся. Участь беруть представителї поступового студенства всїх славянських народів, а його значінє буде тим більше, що попередить пражську конференцию ретроградних елєментів 12 липня.

— **Аліянс prawdziwych Polek** і истинно-русскаго. Prawdziwe Polki nauczycielki в Галичи, з атцем Гургулою станули — як нам пишуть — на своїй placówce до борби з „Ukraiїńcami". Взяли на себе роль полїциї і випитують дїти в канцелярії чи вміють сьпівати: „Ще не вмерла", „Не пора" і т. д. На двоє дївчат Ю. С. і М. Н., які сказали, що вміють і засьпівали на жаданє учительок „Не пора — накинулись ті лайками, загрозили прогнанєм зі школи і т. д. Особливо визначаєть ся в тій антиукраінській кампанії атец Гургула своїми „компліментами". Ну а він вже має добру славу з приводу свого такту, задокументованого м. ін. підчас славного галицького віча і недавної бійки в чит. общ. Качковського. В останній аферї в читальни о. Гур., не могучи словами переконати галицьких кавалєрів з пожарної дружини про слушність своїх жадань, ужив кулачного аргументу та кинув міщанином М. об землю і т. д., і т. д. Гарну научку дістали гал. кавалєри і переконали ся, що для кацапських вожаків вони потрібні лиш для уладжуваня погромів. Та не менш войовничий і наш парох атец Винницький; він веде війну з деякими парохіянами і придумує способи, як би, перепавши при виборах до парляменту і сойму, вибитись бодай в радні гал. магістрата, щоб бодай таким робом осолодити собі давні невдачі!

— **Вербунок в „szeregi bojowe".** З Коломийщини пишуть нам: Хто пильно слїдить за польонїзаційною роботою в межах Галичини, той певно завважає і не заперечить, що будова — „Polski od morza do morza", посуваєть ся незмиренним кроком вперед. — „Wyodrębnienie Galicyi", — перемінене єї в чисто польський край, поступає швидким темпом. Польонїзаційна пропаганда, ширить ся в більшій як доси мірі по селах. Тепер зачинаєть ся відбувати загальне — „zaciąganie w szeregi bojowe", — а мав я нагоду бачити се і пересьвідчитись в селї Камінках великих, пов. коломийського, переїзджаючи туди случайно. Здалека побачив я якесь збіговиско. Зближаюсь, а се муштра. Більш як 30 хлопів, з довжезними дрючками стоїть в рядах. Чую команду — „naprzód w pochód, w lewo zachodź" — і т. д. Не довго думав я, що се значить — річ певна, що тресуєсь воно на польське войско. На місци довідав ся я, що такий вербунок в „szeregi" відбуваєть ся по всїх селах, де тільки є жменка латинників. Така муштра відбуваєть ся що сьвята і неділї, — відтак 28 і 29, с. м. всї їдуть на „zlot" до Коломиї, дістаючи попри все потрібне 1 К денно на тютюн. На богослуженє, котре відбуде ся спеціяльно в днях 28 і 29 вступ дозволений лише за білєтами. Отже можна собі виобразити, що там буде за говоренє. Оті вже маємо „zlot sokołów wieśniaków" — розумієть ся Русинів обр. лат. — котрим не богато лишаєть ся, тільки замість незграбних дрючків, дати коси в руки, тай гайда на „Prusaka", бо з Москалем вже братають ся. А може воно й прямує до сього, тільки ждуть „sposobności", — поживем побачим. При тій нагоді пригадаю тільки, що дїєть ся з так невинними а пожиточними товариствами пожарничими як „Січи": проти них іде цїлою форсою і польська преса і польські уряди адмінїстрацийні. Сама назва сих товариств, тай видуманий і нїчим не доказаний „bunt huculów" дає коломийскому старості нагоду, счеркнути одного дня аж 14 „Січей", що більше після сего переслїдуєть ся їх членів за ношенє лент, та топірців, хоч се частина народної ноші по горах! Сего, що ми тут маємо, не терплять Поляки і в самого Пруса, ми нї дрібки не чуємо, що живемо в конституцийній Австриї а за те бачимо над собою пястук абсолютистичної і майже „wyodrębnionej Galicyi". — *Observator.*

— **Можливе лише в Галичинї.** В альбум „прихильному для Русинів" мінїстрови справедливости і підчинених йому урядників прошу залучити отсю цьвітку: Дня 17 червня с. р. явив ся у мене о 5 год. рано жандарм і на основі депеші оттакого змісту: „Gendarmerie Jezupol. Marie Kowalczuk, Justin Hirniak, Wasyl Kowalczuk aus Ciężów vorführen. Bezirks-Gericht", візвав мене удати ся з ним до ц. к. окр. суду в Станиславові. Так мусїв я із своїми парохіянами відбути під екскортою 11-кільометрову дорогу через Тяжів, Ямницю, Угринів долїшний, Пасічну і Книгинїн до станиславівських Жидів і передмістян. Прибувши до суду довідали ся ми, що так мусїло стати ся, бо ц. к. окружний суд в Станиславові мусів як найскорше переслухати нас яко сьвідків в справі одного чоковіка, арештованого за обманство. На моє жаданє не міг дотичний урядник виказати ся ані одним посьвідченєм, щоби я або хто з моїх товаришів одержав яке-небудь попередне візванє. Повідомляючи про сей факт рівночасно Преосв. Ординарият, руський клюб у Відни, президию ц. к. висшого кр. суду подаю його до відома усїх Русинів в пересьвідченю, що ані з польським сьвященником, ані з польським мужиком таке поведенє ц. к. властий булоби немислиме. Тяжів дня 17 червня 1908. — *О. Юстин Гірняк.*

— **Каригідне недбальство** чи злочин польського фізика. З Бучача пишуть нам: Перед несповна двома тижнями щіпив віспу дїтям в Трибухівцях, бучацького повіта, лїкар д-р Едвард Кшижановскі, цїсарський радник, заступник повітового маршалка і аранжер всяких ешехпольских русиноїдних зборів. Чи шіпив він віспу якоюсь сильною нарочно до того спрепарсваною материєю, чи може зіпсованою — се можуть спізнати безсторонні лїкарі як фахові в тім люди; досить однак, що рани від нащіпленя дїтям віспи на руках розгнивають ся тепер в страшний спосіб так, що аж тїло від костий кусняими відпадає. В середу в наслїдок таких ран померла вже дитина у Марка Падлєвського, инші дїти борять ся зі смертию в страшних муках. Руське населенє з Трибуховець сильно сбурене з того приводу на д-ра Кшижановського. В його поведеню супроти руських дїтий при щіпленю віспи добачує воно злочинний акт злоби й пімсти за послїдні соймові вибори, при котрих Русини трибухівські мимо киринї та зради незрячих і збаламучених братів своїх, латинників, не скрунули, але незважаючи на терор з боку виділу повітового і староства голосували на руського народного кандидата. — Ми не пропускаємо, щоб польський шовінїзм міг довести аж до такого озьвіріня у п. Кшижановського, але рівночасно сподіємо ся переведеня строгого слїдства в сій справі, яке покаже, по чиїм боці вина в сій страшній події. Руські хлопи не є на те, щоб п. фізик через своє недбальство затроював їм дїти. Його обовязком є головно дбати про якість материї та чистоту приладів, якими щіпить дїтвору, а дотеперва відтак може собі бавити ся в патри тизм. Обертати справу на виворіт не вільно. Можна надіяти ся, що й лїкарський загал вгляне в сю справу. Годї допустити, щоб через таке щіпленє як в сім случаю підкопувати в масах народу охоту до всяких щіплень і до медицини в загалї! Дїти мусить ся віддавати до щіпленя, але нїхто не сьміє собі на те позволити, щоб при сім лїкарським заосмотрюванию инакше трактовано дїти руські від польських. Кровянка мусить бути для одних і других добра, а коли хто провинив ся у сій справі, то мусить бути покараний і то примірно.

— **Професор д-р Пулюй деканом** политехнїки в Празї. Деканом виділу будови машин у нїмецькій политехнїці в Празї вибрано на найблизший шкільний рік нашого земляка, проф. д-ра Івана Пулюя.

— **Наші пісні на чужині.** З „Лїпіка" (в Славонії) пишуть нам: Дня 17. с. м. відограла тутейша військова музика (16. Inf. Rgmt.) потпурі з руських пісень Зенона Кириловича під заг. „Між своїми". Руська пісня, наша коломийка, та дрібонький козачок так всїм купелевим гостям сподобали ся, що музика мусїла сей твір повторяти. А коли на „Ще не вмерла..." я здіймив капелюх, то за мною зробили се всї присутні Хорвати і Серби. Вже хто, як хто, але сї послїдні прямо чудували ся красою наших пісень. — *Турист.*

— **„Американка".** Онодї зголосила ся до господаря Івана Деревяного в селї Поповичах к. Перемишля якась жінка, та представивши себе за жінку його власного сина, який — як вона розказувала — вернув з Америки та задержав ся в Кракові, зажадала від „тестя" гроший на викупленє річий з двірця. Син буцїмто у великім клопотї, бо згубив 4000 К. Деревляний дав Американцї 120 кор. і вислав єї з двома фірами по „американські" річи до Перемишля. Але тут зручна обманиця пропала без слїду з очий парубка, що виїхав з нею. Хитрої Американки не найшли й досї.

— **Дрібні вісти.** П. Ксеня Шевчук, господиня з Суховолї, зложила двайцять корон на українську бурсу в Бродах. — Зниженє цїни соли у війде в житє з днем 1 липня. — На львівську стацию ратункову відставлено вчера М. Дешлївну, двайцяти-дволїтву касиєрку з одної треторядної каварнї, що хотїла строїтись через довги, яких не могла сплатити. — В Замарстинові бавив ся 13-лїтний М. Квятковський стрілянєм з патрону карабінового. При експльозиї патрону кусень гільзи зранив хлопця в око так, що мабуть утратить взір. Подібна пригода лучила ся друкарському ученикови Л. Митриовському, що манїпулював з револьверовим набоєм. Куля пройшла йому через лїву руку.

Поручаєсь шукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Теодата муч. (лат. Сильверия). Позавтра, в неділю: Всїх сьвятих (лат. Альойзия).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицький в понеділок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник в второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. ц. к. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ **„Т-во Вакацийних Осель"** у Львові одержало з Перемишля ось такий лист: „Ми отримали „Відозву" Сьвітлого Виділу Товариства Вакацийних Осель, та щиро бажали хоч малою лептою прийти в поміч нашій бідній рідні. В тій цїли устроїли ми дїточу забаву в городї Інститута і дали амат. представленє для всїх наших інститок. З чистого доходу пересилаємо на Ваші руки 120 кор. і просимо приняти їх на цїли Вакацийних Осель. Долучаємо вирази глубокого поважаня. *Ученицї III. кл. Лицея руcько-укр. Інститута для дївчат в Перемишли*". — Сей вчинок патріотичних перемиських інститток повинен найти широкий гурт наслїдувачів особливо серед старшої нашої громади.

☐ **В суботу** дня 20. червня с. р. о год. 6. вечером відбуде ся в льокали „Академічної Громади" (ул. Зиблїкевича ч. 3, I. пов.) довірочна нарада академічної молодїжи. Дневний порядок: 1. Справа всеславянського з'їзду поступової молодїжи, 2. Біжучі справи. Просить ся товаришів о численну участь. — *К. У. М.*

☐ **Прогулька львівського „Сокола"** до Янова. Забавовий комітет уряджує в неділю 21. с. м. прогульку до печер в Страдчи і до Янова. Виїзд з гол. двірця о 1·35 год. по полудни. На перестанку Козлинка висїдає ся. По звиженю сградецьких печер прогульковцї йдуть 1 і пів кільометра пішки лїсом над янівський став; по забавах і томболї перекуска в містї; по тім оглядини міста, їзда на лодках, прохід лїсом. Поворот до Львова о годинї 9·25 або 10·10 вечером. — До Янова можна виїхати також другим поїздом о годинї 3·35 по полудни, але тодї комітет не піднимає ся опроваженя гостий по печерах в Страдчи. Учасники прогульки, як члени так і нечлени „Сокола" платять по 10 сот. на річ „Сокола", за що дістануть відзнаки. Поворотний білєт до Янова коштує 80 сотиків. — Гаразд! — *Комітет.*

☐ **До членів Краєвого политичного Товариства „Народна Рада".** Саме розсилаємо тепер упімнене до членів „Народної Ради" о вирівнанє залягаючих вкладок і просимо поспішити ся з присилкою. Замічаємо, що дуже мало членів сповнює точно свій обовязок, хоч знають, що се одинокий постійний прихід на веденє канцелярії та на видавництва. Якраз тепер потребуємо гроша теж на популярні видавництва. При нагоді просимо членів национально-демократичного сторонництва приступати в члени краєвого политичного Товариства „Народна Рада". — За Товариство политичне „Народна Рада" у Львові. *Д-рВ.Бачинський*, секретар.

☐ **Іспит зрілости** в бучацькій гімназиї під проводом делєгата кр. ради шкільної, Тадеуша Левіцкего, відбув ся в днях 5—11 червня. До іспиту сїдало 31. учеників публичних, 9. екстернїстів і 1. приватистка. По народностям було 9+6 Русинів, 10+3 Поляків, 12+1 Жидів. Від іспиту відступило: 5 екстернїстів Русинів, 2 екстернїсти Поляки; 1 Русин екстернїст апробований на рік а один Поляк на неограничений час. З публичних учеників апробовані на 6 місяцїв: 1 Русин, 1 Поляк і 1 Жид. З Русинів здали одноголосно: Гривїв Михайло, Кривий Олекса і Пелех Петро з відзначенєм; більшостию голосів: Купчинський Володимир, Курилович Михайло (руский), Кришталович Павло, Матвіїв Миколай і Михалевич Іван. Строгий вислїд іспиту зрілости дасть ся пояснити тим, що делєгат Тадеуш Левіцкі не вірив мабуть в справедливість і чистоту характерів бучацьких учителїв гімназияльних та тому сам питав абітуриентів, що хотїв себе показати гідним наслїдником свого стрия бл. п. Івана Левицького, в нищенню гайдамаків. — *К.*

☐ **З ц. к. державної гімназиї** в Кімпани. Шкільний рік 1907/8 закінчить ся 4. липня. Вступні іспити до I кл. відбудуть ся в лїтнім речинци 6. і 8. липня від 10. до 1. год. (на письмі) а від 3. до 6. год. пополудни (устно). Дотичні ученики перед іспитом між 8. а 10. год. з родичами або їх заступниками мають явити ся в дирекциї канцелярії і виказати ся метрикою, що мають вже або до кінця с. р. будуть мати 10 лїт, а коли ходили до публичної школи народної, предложити ще й сьвідоцтво фреквентацийне або шкільні повідомленя що найменше за 4. шкільний рік. В обох сих сьвідоцтвах поступ в мові викладовій повинен бути зазначений одною нотою загальною, а крім того мусить в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Вписові такси виносять 7 кор. 32 сот. Записи до кляси приготовляючої відбудуть ся аж по вакациях.

☐ **В неділю** по Зелених Сьвятах (21. с. м.) відбуде ся у Воскресінцях під Коломиєю великий народний фестин, — який уладжує коломийське товариство „Січ". Початок фестину о год. 2. пополудни. Вступ на фестин для селян 20 сот., для інтелїгенциї 50 сот.

☐ **Сьвящеників сьвітських народовців потреба** сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **Родимці!** Кождий нарід спішить радо з помочию своїй убогій молодїжи. Наша молодїж потребує ще в більшій мірі помочи і опіки, бо лишена нераз всяких средств удержаня. Товариство „Шкільна Поміч в Самборі" підомагає убогу шкільну молодїж, заосмотрюючи після фондів в убранє, книжки, дає хвилеві підмоги, а крім сего удержує бурсу для котрої бажає витворити тревалїйші основи. Придбана реальність дає найлучше сьвідоцтво запобігливости товариства, алеж дїло ще не довершене, бо не спромогли ся ми ще на вибудованє відповідного будинку, котрого пляни і кошторис чекають здїйсненя. Без помочи ширшого загалу добр. дїла сего не довершимо. Місцева інтелїгенция склад є щомісячно значні жертви на цїль товариства, котрими амортизуєсь довг і поповняєсь недобори, пливучі з удержаня бурси. Се спонукує нас відкликати ся з прошенєм до замісцевих Добродіїв, аби підпомогли наше товариство, бо цїлию його є приходити з помочию замісцевим ученикам. І найменші жертви приймемо з вдячностию. — Від Виділу „Шкільної Помочи і бурси ім. сьв. Володимира в Самборі" 17. червня 1908. *Сьвящ. М. Ортинський, Т. Біленький.*

КОНКУРС.

Комітет бурси ремісничо-промислової, яко філії Товариства „Просьвіти“ в Станиславові розписує отсим конкурс на приняте питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. — Бурса складаєсь із двох відділів: семинарицького і промислового. До відділу семинарицького можуть бути принятими лише ученики учительського семинаря і то: з курсу першого та другого року. Висше понад другий рік не приймає ся. До відділу промислового можуть бути принятими ученики зі школи промислової — а наколи стане місць то й ученики народньої та виділової школи. Услівя принятя: 1) кождий питомець мусить бути здоровий, що потвердять оглядини лїкаря з початком року, 2) комітет прийме лиш добрих і пильних учеників, котрі схотять повинуватись приписам бурси, 3) Батько (опікун) просячого о приняте буде точно платити умовлену оплату з гори, найменьше 20 К місячно, 4) кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, пранє, біблїотеку та лїки 9 К. — Всї питомцї дістають лїкарську поміч даром. До поданя о приняте долучити треба: 1) шкільне сьвідоцтво з послїдного півроку 2) заяву, в котрій батько, мати або опікун ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за приміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити 3) сьвідоцтво убожества. Поданя належить вносити найдальше до 15 липня 1908 на руки підписаного голови. Всї поданя, що наспіють пізнїйше, остануть неполагоджені. До поданя треба долучити марку на 10 с. на відповідь.

Д-р Вол. Янович голова. *Іван Луцїв* касиєр.

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Поданя о приняте осмотрені сьвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомцї мають піддати ся оглядинам лїкаря і виказати ся потрібним білєм і одежию при вступленю до Бурси. З Видїлу Рускої Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Попатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 3—3

Родимцї! памятайте на селянську бурсу в Бережанах!

Торговельні вісти.

Будапешт 19 6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	11·60	до	11·61
Жито на жовтень	9·62	до	9·63
Овес на жовтень	8·54	до	8·55
Кукуруза на липень	6·93	до	6·94
„ на серпень	—·—	до	—·—
Ріпак на серпень	17·15	до	17·25

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: сильне. Погода: упал.

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всїлякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім“. 734 5—?

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 19. VI. Мария Терлецка, Рогатин; А. Ґурґулова, Рогатин; Антонина Ґрадувна, Крилос; Іван Левицький, Боратин; Іван Томчук, Яблінцї; Андрій Малярчук, Яблінцї; о. Омелян Радзикевич, Вишенка велика; о. Евин Черевко, Корчмин; Михайло Сьвітенький, Ладчин; Нестор Корончевський, Тростянець; Михайло Кордуба, Сушно; Л. Никодемович, Мухавка; Мария Любовецька, Нова село; Яків Трач, Суботів; Василь Ляхович, Угорщина; Лев Стецев, Лїтин; Юлїян Сїтник, Відень; Евген Бачинський, Коломия; Ілия Дубовський, Мозолївка; Петро Кіт, Милятин старий, о. Іван Чмола, Улашківцї; Микола Стебницький, Золочів; о. Лев Юрчинський, Добромірка.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 17

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 37—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Семинаристка II р. з 2 лїтною практикою глядає лекциї, на час ферий вакацийних, найрадше на селї. Приготовляє від 1-шої кляси народної, до II. видїлової. Вимаганя скромні. Зголошеня просить присилати на адресу: „Семинаристка II. р.“ Яворів інститут С. С. Василиянок. 788 2—3

Учительки домашної до двох дївчат і одного хлопця на цїлий рік попотребує о. Іван Пастернак, парох в Вацовичах п. Дрогобич. 787 2—3

Пошукую старшої женщини доброї ґаздинї, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. 781 2—5

До заміни парохия в львівській архиепархиї 1100 душ, поля 81 морґ. орн. 5 сїнож 1 м. город. Дім новий. Будинки нові. Відомість в адмінїстрациї. 783 3—3

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні екипажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28. 787 2—4

14. **Одинока руська** ЛІТОҐРАФІЯ **Андрія Андрейчина** Львів, Коперника 30. 116—?

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ **ЯРОСЛАВ.**

ДО **АМЕРИКИ** і **КАНАДИ** **Лінїя КУНАРД** найскорше
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 69 17—25

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 5—10

Відновляє, золотить іконостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня **Евст. Щуплакевича**, Львів, Шпитальна 38. 43е Склеп, ул. Руська 20. 28—?

КОНКУРС.

I. **Видїл Шкільної помочи в Самборі** розписує конкурс на префекта з обовязком виховуючого нагляду молодїжи, приміщеної в бурсї ім. св. Володимира.

З огляду, що на разї Товариство дати може помешканє тілько безженному, тому рефлектує на безженного, або бездїтного вдівця. Учителї мають першеньство.

Яко винагородженє дає Товариство помешканє і цїле удержанє.

Поданя належить вносити до Видїлу Товариства Шкільної Помочи на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

II. З новим шкільним роком примістить Тов. „Шкільна Поміч“ в своїй **бурсї** ім. св. Володимира 60 учеників.

З сего числа може бути принятих 25 на власний харч за доплатою 3 К місячно з доставлюванем після умови харчу в натуралїях, а прочі за доплатою 24 К місячно.

Всї приняті зложать одноразово 2 К на інвентар і 1 К на лїкаря, та піддадуть ся лїкарским оглядинам.

Приняті до бурси мають виказатись відповідною скількостию біля і одежи, та привезти свою постїль.

Товариство дає своїм вихованкам приміщенє, харч і надзір.

Поданя належить вносити до кінця липня 1908, адресовані до Товариства „Шкільної Помочи“ в Самборі на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

До листів з запитанем належить залучити марку на відповідь.

Від Видїлу Шкільної Помочи і бурси ім. св. Володимира в Самборі 17 червня 1908.

Свящ. М. Ортиньский. *Т. Біленький.*

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.
748 10—? *ДИРЕКЦИЯ.*

Купелеве місце Кандрени на Буковинї
в прегарній гірскій околици, віддалене від зелїзничої стациї Bad Dorna о 30 мін. їзди. Є там найлїпші купелї морові (Moorbäder), зелїзні і „Kohlensäure-Bäder. Заклад гідропатичний і лїченє жентицею. Два готелї, уладжені з комфортом і численні вигідні мешканя приватні для поміщеня гостий. Купелевий сезон починає ся 20 червня, кінчить ся 15 вересня. Підчас головного сезону (початок 10 липня) концертує знаменита циганьска музика з Угор. В сезонї відбувають ся прогульки в найгарнїйші дооколичні місця повозами, верхом або сплавами. В передсезоновім часї від 20/VI—10/VII і посезоновім від 20/VIII—15/IX мешканя і купелї дуже тані. Всяких близших відомостий удїляє купелевий лїкар: **Dr GEORGI SPENUL, Dorna Watra Bukowina.** 732 5—5

Вправна інструкторка пошукує лекциї на час вакацийний. Ласкаві зголошеня А. М. 794 poste restante Яворів. 1—2

РАКИ Найлїпші, найбільші і найсмачнїйші в цїлім сьвітї. Живі з першої руки. Посилає ся живі в 5 клґ. кошах, 120 сочистих раків на вупу 4·75 К, 90 малих раків на стіл 5·20 К, 60 раків з великими клїщами 7·10 К, 40 раків сортованих 10·30 К. Висилає франко Ad. Streusand, Dzieditz 125, 758 Oester. Schles. 1—1

НАГОРОДУ
за добре сьвідоцтво для дїтий найлїпше набувати в складї „Сокільського Базару“ у Львові:
Образки сьвятих від 60 с. — 3·50 за сотку
Молитвенники „ 30 с. — 3·— „ штуку
Сьвідоцтва, катальоґи і иньші шкільні друки.
Родимцї замавляйте лиш в „Сокільськім Базарі“
Цїни умірковані — товари добрі.
Товариство торговельно-промислове
„Сокільський Базар“ у Львові ул. Руська 20.
Удїл 25 К, вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 723 3—5

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно к'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жаданє даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

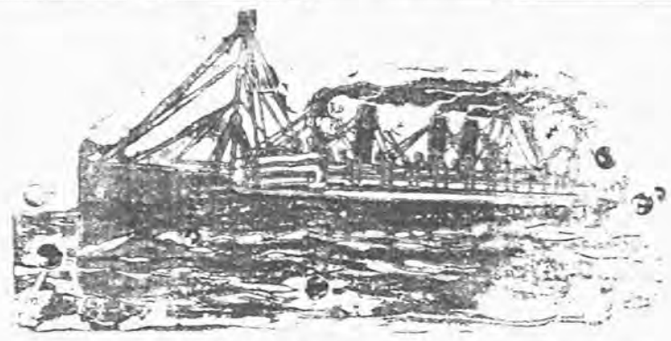

до Америки
Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д.
з Галичини і Буковини
найдешевше перевозить
Перевозове товариство пароходів
NORDDEUTSCHER LLOYD
В БРЕМІ
В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.
Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до:
Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93. 7

Найбільший і найкрасший угорский
ЦИРК K. LIPÓT
у Львові, пл. Збіжева, в суботу 20 червня о 8 год. вечером
І. ҐАПЕВЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
з найлїпших артистичних сил. 795
Гарна і велика програма.
Близші вісти подають афіши. Білети скорше набувати можна в торговли п. Пілецкого ул. Академічна ч. 4 і у п. Ст. Гауриэля, ул. Карла Людвика ч. 3.

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий,
під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше
„АЛЇАНЦ“
Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.
Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.
ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ
Львів, площа Бернадиньска ч. 2 а.
Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 303 15—44

Конкурс.

Комітет бурси філії тов. „Просьвіта“ в Золочеві розписує отсим конкурс на приняте 40 питомців до бурси на рік шк. 1908/9.

Услівя принятя є: 1) Батько (опікун) мусить бути членом тов. „Просьвіта“; 2) Кождий питомець мусить бути здоровий; 3) Принятим може бути лише добрий і пильний ученик; 4) Батько (опікун) ученика буде платити точно умовлену оплату з гори. Вплата виносить 18—14; 5) Кождий питомець зложить при вступі 2 К. на інвентар, а новопринятий 2 К вписового.

До поданя треба долучити: 1) сьвідоцтво шкільне з останнього півроку; 2) осьвідченє, де батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму кождого місяця точно з гори платити; 3) сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в сїнник, ковдру, коц до накритя ліжка, подушку, простирала на сїнник, під ковдру і пошевки на подушку. Надто має мати відповідну скількість біля, одежи і обуви, бо в противнім случаю міг би ученик наразити ся на неприняте в останній хвили.

Поданя належить адресовати на руки п. Михайла Галущинського, проф. ґімн. в Золочеві найдальше до 6 липня 1908.

Золочів в червни 1908 р.

За заряд бурси філії тов. „Просьвіта“.

о. Євген Громницький, катехит 762 3—3 *Михайло Галущинський,* настоятель.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

ТОВАРИСТВО ДЛЯ РОЗВОЮ РУСКОЇ
· ШТУКИ ·
Поручає ся Впр Духовеньству
при украшеню церквей
МАЛЯРСТВО · РІЗБАРСТВО ·
ПОЗОЛОТАРСТВО ·
Замовлена лиш в Дирекциї „Львів“ РИНОК ч. 10.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський, З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 136. Львів, субота 20. н. ст. (7. ст. ст.) червня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

По соймових виборах в Прусиї.

По недавних соймових виборах в Галичині, де панами краю являють ся Поляки, а Русини є *народом поневоленим*, відбули ся соймові вибори в Прусиї, де знов Німці є панами, а Поляки знаходять ся в тім положеню, що Русини в Галичині. І власне з сього приводу виборча кампанія і вислід виборів до пруського сойму заставляють нас знов спинити ся на тому, сама згадка чого просто виводить з рівноваги не тільки правителів Галичини але майже весь польський національний табор без огляду на партийні ріжниці.

Справа відома і обговорювана вже не раз — з тим успіхом, що польська преса не мала в відповідь для нас нічого крім лайки і .... реєстру „добродійств“, які сплинули на Русинів „з ласки Поляків“. А іменно: Де гірший національний гнет — в Прусиї над Поляками, чи в Галичині над Русинами? Та для ясної відповіди треба ясних преміс, а тих нашим „добродіям“ з табору історичної Польщі все бракує. Отже перше всего треба тямити, що коли Прусия — самостійне німецьке королївство і складова часть самостійного німецького цїсарства, цїсарства по національнім складі майже одноцїльного і через те не даючого ніяких гарантий для зберіганя й розвиваня національних окремішностий, то Галичина не є самостійною польською державою, тільки автономною провінциєю ріжнонаціональної австрийської держави, котра всім народам, отже і Русинам признає рівноправність. А се щось значить. Бо коли з одного боку Поляки не можуть з такою силою як Німці вживати всего державного апарату до угнетеня немилої національности, отже порівнанє законного положеня Русинів у Галичині і Поляків у Прусиї може вийти на користь Русинів, — то з другого боку кождий акт гнету Поляків над Русинами як самовільне проломленє загально-державних законів являєть ся і обєктивно і субєктивно більш болючим, робить той гнет більш нестерпним. Через те таке порівнанє не може мати на увазї законного положеня обох народів і того фактичного стану, який є неминучим *наслідком того законного положеня*, а тільки мусить брати під увагу той стан, для витвореня якого і Поляки в Галичині і Німці в Прусиї мають однаково вільні руки.

І тому для такого порівнаня як-раз надають ся соймові вибори, переведенє котрих є атрибутом політичної адміністрациї. І польська адміністрация в Галичині і німецька адміністрация в Прусиї має в переводженю соймових виборів однаково вільну руку: вона повинна стояти на сторожі чистоти виборів, так як се наказує закон. Якжеж одна і друга адміністрация сповняє той свій обовязок?

Про польську адміністрацию в Галичині писати не будемо, бо як вона сповняє свій обовязок при виборах, се знаємо дуже добре не тільки ми, але цїлий політичний сьвіт. За те про німецьку адміністрацию в Прусиї треба сказати, що вона своїми виборчими функциями стоїть на протилежнім від польської бігуні. За цїлий час виборчої кампанії ми не знаходили в польській пресі ніяких, але то абсолютно ніяких жалоб на які-небудь виборчі надужитя, хоч виборча ординация до пруського сойму своєю реакцийностию дає дуже широке поле до виборчих експериментів. Самі-ж вибори, на котрих *Поляки втратили один* з дотеперішних округів, а здобули три нові, так що їх теперішна соймова репрезентация складаєть ся з 15 членів супроти 13 и членів дотеперішної репрезентациї, — дали Полякам привід тільки до радости, в якій не почути анї одного тону жалю на сторонничість пруської адміністрациї. Навіть втрату одного з дотеперішних округів, яку Поляки безперечно відчувають болючо, поясняє „Dziennik poznański“ виключно „спустошенями, які поробила в земельній власности того округа за минуле пятилїтє кольонізацийна комісия“, — значить фактом, котрий з виборчими функциями адміністрациї не має нічого спільного. А треба ще зважити, що все те стало ся в розгарі нових виїмкових законів проти Поляків: загально-державного закона про мову публичних зборів і пруського соймового закона про експроприяцию польської земельної власности. Коли-ж серед такого розгару національних пристрастий пруська адміністрация вміла так себе повести в виборчій кампанії, що серед Поляків не чути абсолютно ніяких нарікань на неї, то справді треба сказати, що вона знаходить ся на такому ступні почутя законности, який для польської адміністрациї в Галичині являєть ся на жаль недосяжним ідеалом.

І коли ми в нашій тяжкій боротьбі з польським гнетом вказуємо Полякам на Прусию, виказуючи, що вони не тільки супроти нас не лїпші від Німців супроти них, тільки хиба гірші, то маємо власне на думці отсе безсторонне, строго законне поведенє пруської адміністрациї, поведенє, якого ми перше всего домагаємо ся від галицької адміністрациї, кладучи на першім місци наших домагань законне поведенє політичних властий.

Бо в щоденнім житю закони, хоч-би й найгірші, не відчувають ся так дїткливо і болючо, не гальмують так розвитку народу, як самоволя виконавців закона. Проти злого закона можна піднести не тільки цїлий нарід, але й опінію цїлого сьвіта, коли тимчасом самоволя виконавців закона нарід деморалїзує, забиває в нім природне почутє права, витворює в нім хрунївство, а для посторонного ока та самоволя незамітна і всякі жалоби на неї остають без успіху, бо обжаловані мають все на свою оборону закон, на підставі котрого пан Ґломбінський може доказати такої штуки, як виказати, що Русини є найбільше упривілейованим народом в Австриї.

Ось чому ми не перестанемо виказувати, що польські правителї нашого краю є куди гірші від німецьких завойовників в Познанщині, а тим, котрі обурюють ся на таке порівнанє, випоминаючи нам „польські добродійства“, скажемо, що все те дістали ми не з ласки Поляків, але на підставі загально-державних законів в важкій боротьбі з Поляками. Отже замість виходити з рівноваги, постарайте ся, панове, щоб польська адміністрация була так само безсторонна, так само стояла на сторожі закона як пруська!

Холмщина й Україна.

Під таким заголовком поміщена в чч. 19 і 20 „Московскаго Еженедѣльника“ за сей рік (редактор-видавець князь Є. Н. Трубецкой) статя нашого земляка д-ра Б. Кистяківського, з котрою варто познакомити читачів „Дїла“, тим більше, що справа виведена там на ширше поле відносин України до Польщі й Росиї тай розглянена з погляду мовби то рішучого драгоманїста, котрий до того реагує на наші недавні статї в „Дїлї“ з нагоди його розвідки про Драгоманова, надрукованої в І-ім т. „Политическихъ сочиненій“ остатного.

Ми виложимо перше статю д. Кистяківського (переставляючи однако деякі глави єї, задля можливо яснїщого представленя його гадок), а потім додамо свої замітки.

Д. Кистяківський розбирає дві статї з нагоди наміреного відділеня Холмщини від т. зв. Царства Польського, поміщені в тім же московськім тижневнику — краківського професора М. Здзєховського п. з. „Польсько-русинскій споръ“ (1907, ч. 14) та росийського професора А. Л. Поґодіна п. з. „Холмскій вопросъ и украиское движеніе“ (1908, ч. 16).

Оба названі д. Кистяківським автори — люди ріжних наций і партий (Здзєховський — Поляк і католицький клерикал, Поґодін — Москаль і лїберал), а про те вони сходять ся наконечно в поглядах своїх на Україну тай єї теперішний національний рух, ставлячи ся до них майже так само ворожо.

Д. Здєховський, хоть і не признає Русинів-Українців за нацию (бо складають ся вони мовляв майже виключно з селян, інтелїґенция-ж їх і доси перечить ся між собою за те, якого народа вона частина — українського чи русского?), але він „гуманний“ до Русинів. На його гадку, найкористнїйша і найреальнїйша для Поляків політика зглядом Русинів була би „взяти за взірець відносини Мадяр до Словаків, поставити собі за цїль польонїзацию Руси; скупити в тім напрямі всї сили й увесь вплив, знївечити в зачатку всякий прояв (українського) патріотизму“. Та Поляки сею дорогою не пішли, бо — „не мали задля того достаточної незалежности від Відня“, і се, мовляв, робить їм честь, хоть результати такої їх політики вийшли дїйсно сумні: „При польській сьвідомій підмозї в Галицькій Руси сотворено вогнище українського націоналїстичного руху, та замість того, аби стати, як то ждало ся, грізним для Катковсько-Побєдоносцевської Росиї, сей рух обернув ся з усею питомою йому молодечою силою проти Поляків“. Д. Здзєховський, признавши дїйсну причину того, чому то галицькі Поляки доси не з'їли Русинів — у їх, Поляків залежности від Відня, а властиво малосильности супроти Русинів, — бачить тут однако в загалу Поляків і совістність і недостачу поліцейства (поза межі держаня українського національного руху на посторонку!) тай політичну мудрість, — бо мовляв, такої політики, якої би були держали ся Поляки супроти Русинів, держало би ся було супроти них самих правительство мадярське (?), німецьке й росийське.

На гадку д. Кістяківського, з усеї статї Здзєховського визирає ненависть до Русинів-Українців — за те, що в Галичині вони загрожують польському stanowi posiadania (ся загроза, каже д. К., дуже серіозна, бо в східній Галичині українських селян 70 і 80 проц. людности, котра „дякуючи українському національному рухови орґанїзує ся, різко ставить ся проти Поляків і настоює на здійсненє своїх національних прав і вдоволенє своїх культурних потреб“), а що до Холмщини, то Українцї загрозили Полякам тим, що заявили ся за адміністративним відділенєм Холмщини від Польщі, бо доси всї заходи росийської адміністрациї в Холмщині виходили лише в користь Поляків.

Д. Поґодін, — славіст і дослїдник польського політичного руху (написав книжку „Главныя теченія польской политической мысли (1863—1905). Спб. 1907, 8°, ст. 662), — прегуманний у загалї, прихильник „задоволеня найпильнїйших, культурних і національних потреб усїх давлених національностий“, — але з виїмком української. Він, що правда, підчеркує, що в Холмщині людність, „чує себе поперед усего малоруською, і для неї однаково чужі і Великорус-чиновник і пан-Поляк“; що знищенє унії заставило більшість увіятів перейти на католїцизм“; що „божевільна політика обрусїня довела нас до втрати сотнї тисяч наших однодумців“ і що причина того всего — недостача в Холмщині відповідної церкви й школи, бо з істнуючих там тепер — перша політикує, а друга воює й обі роблять православіє ненавистним. Та він зазначує, з таєним жалем і те, що розмови про відділенє Холмщини в осібну ґубернію дали поки що лиш один результат — повстанє українського руху серед людности Холмщани. Тій людности ходить не про сотворенє нової ґубернії, але про заведенє в школи української мови. Д. Поґодін не противний заведеню української мови в низші школи і навіть каже, що дальше відволїканє з тим обставить чим раз більшими трудностями порішенє українського руху, все більше й більше змагаючого ся й загостроючого ся. Він наводить, на доказ „швидкого розвою українського руху в Холмщині“, — те, що в Більській учительській семинариї питомцї заявляли, що не розуміють по великоруськи і що людність обурена була на холмського епископа Евлогія за те, що не домагав ся в державній Думі заведеня в учительських семинаріях української мови на рівні з польською та що підчас виборів до держ. Думи в Холмщині повстала „селянська спілка з ярко націоналїстичною закраскою“. Та тут—завважаємо ми — д. Поґодін нагло скаче на високого коня росийсько-польської політики зноровленого до того вбивством Потоцького, тай повертає ся грізно до всего українського руху взагалї, а специяльно проти відділеня Холмщини від Польщі. „А в яких формах,—каже він,—веде ся боротьба „українськими“ політиками, видко хоть би з відносин львівської української преси до вбивства намістника Потоцького, чоловіка, котрий вживав усїх намагань, аби не роздражнювати нї одної народности й не дати переваги нї одній партиї. Побіда народно-русскої партиї (против української) підчас недавних виборів до сойму викликала з боку сеї послїдної пімсту до намістника Галичини, котрого партия вважала пристрастним до москвофілів і народно-русскої течії. Зробленє холмської ґубернії з людности, котрої національність так підчеркує ся, викличе таку бурю національного руху, котра при теперішньому станї Росиї може мати для неї небажані наслїдки. Признаючи в принціпі, що пробудженє малоруського племени до національного житя не може бути небезпечне для будуччини Росийської держави, коли вона досягне широкої децентралїзациї, — я гадаю однако, що тепер примір Галичини з її ярою, дикою боротьбою повинен би здержати нас від штучного загріваня українофільства в Холмщині. Було би найрозумнїйше відкласти питанє про утворенє холмської ґубернії до того часу, доки не втихомирять ся пристрасти. В усякім разї, на ту боротьбу, котра кипить у Галичині, доводить тут до маси насильств, особливо з боку вкраїнофілів і наконечно довела до вбивства такого чистого чоловіка, як небіжчик Потоцький, повинна би звернути увагу наша преса. Хто сїє вітер, той жне бурю!“

Д. Кистяківський вважає се становище проф. Поґодіна по-верха гуманним, а про те глибоко несправедливим і зовсїм невірним, тай неконсеквентним. Бо, як українофільство шкідливе, то не треба заводити в школах Холмщини української мови, котра в купі з українською поезиєю, й письменством, істориєю найбільше може загріти українофільство. Навпаки, відділенє Холмщини в окрему ґубернію само про себе зовсїм не йде до загріваня українофільства. Се відділенє, як доказує сам Поґодін, чисто бюрократична штука і спочувають їй головно „истинно-русскі“ елементи. „Що за ним висловили ся українські націоналїсти — се чиста припадковість, показуюча лише, що ненависть до Поляків зовсїм осліплює декотрих із них. А при тім їх нїхто не питає ся, і бюрократия з'уміє постарати ся про те, аби з дїла єї рук не мали користи українофіли“. Завважуючи, що таке неконсеквентне становище Поґодіна супроти заведеня української мови в школи Холмщини — вода на млин „истинно-русскихъ“, д. Кистяківський зазначує ту анормальність, що тимчасом, як українська мова й доси заборонена в школах Холмщини, то польська (й литовська) мова там допущена, і таким чином український селянин-католик, котрий і так, по сьвідоцтву самого-ж Поґодіна, чує „що він перейшов у ряди польського сельства“, стане з часом таки Поляком і що до мови. Давнїйше божевільна політика обрусїня, руйнуючи в Холмщині унію, й даючи людности до вибору православіє й католїцизм, загнала сотнї тисяч Українців у католїцизм; а тепер та сама божевільна політика, даючи тійже людности та й то не лише католицької, але й православної віри, — до вибору великоруську й польську мову в школах, зажене єї в польщину. Вихід із того стану бачить д. Кистяківський один: „зараз же дарувати малоруській мові бодай ті самі права в школї й адміністрациї, які вже даровані польській і литовській мові“ — бажанє, чи властиво просьба, яку д. Кистяківський повторяє ще раз, у самім кінцї своєї статї.

Заведенє української мови в народні школи Холмщини і було би, на гадку д. Кистяківського, властивим рішенєм — а може лише початком рішеня холмського питаня (д. Кистяківський не виражає ся ясно нї тут нї взагалї що до прав української мови в росийській Україні, хоть і заявляє, що теоретично стоїть за „повною рівноправністю всїх мов“, — однако „съ сохраненіемъ извѣстныхъ привилегій и въ школѣ и въ дѣлопроизводствѣ за государственнымъ русскимъ литературнымъ языкомъ“). Відділеню Холмщини від росийської Польщі й д. Кистяківській рішучо противний. Він не лише годить ся з Поґодіним, що заведенє окремої Холмської ґубернії некористне й непотрібне, але вважає його по-просту шкідливим.

„Воно, каже, дасть бюрократиї іллюзию побіди над польонїзмом. Одна частина бюрократиї втихомирить ся на лаврах і вдоволить ся підвисшеними пенсіями (проф. А. Л. Поґодін між иньшими звертає ввагу на те, як то дорого по задуманим прелїмінарам коштувати ме вся та штука). Друга, активнїйша частина бюрократиї, підбадьорена успіхом, дїяти ме ще більше рішучо й безцеремонно, заводячи обрусительну політику. Наконечно й одна й друга частина своєю безтактною поведінкою зробить усе, аби відіпхнути людність від усего русского та притягти до всего польського“. В результатї, за яких 20 років після відділеня Холмщини може показати ся, що „божевільна політика обрусїня довела нас до втрати сотень тисяч наших однодумців“, се б то до повного спольщеня малоруської людности Холмщини.

Д. Кистяківський не розуміє, чому то проф. Поґодін має рух український в Холмщині за найнебезпечнїйший. Атже з трьох суспільних сил Холмщини найсильнїщі Поляки, котрі переважують усїх иньших чисельністю, культурністю, духовим з'єдиненєм і найкращою політичною орґанїзациєю. Далї що до сили йде бюрократия та православне духовенство „истинно-русского“ напряму, котрі змагають до обрусїня країни, і се дуже грізна сила, бо за нею стоїть уся сила росийської держави, — дарма, що та сила мало культурна, занадто загарбуща тай не досить солїдарна. Українцї найслабша сторона. „Нарід, котрий іще 1904. р. міг діставати євангеліє й книжки для початкової науки читаня й писаня в рідній мові лише дорогою контрабанди з заграницї, бо вони були заборонені (остатні вкупі з усею педаґоґічною лїтературою), не може похвалити ся особливо високим розвоєм своєї культури. А як нема розвитої культури, то нема, значить, і духа солїдарности, нема й з'орґанїзованої сили. Атже многі вважають малоруський нарід засудженим на повну втрату своєї самостійности і на асиміляцию по части з Великорусами, по части з Поляками. Розпростореність отсеї гадки — безсумнївний показчик слабости національно-культурного житя малоруського народа. Через отсю слабість бюрократия тай істінно русске православне духовенство вважає можливим часто навіть по-просту іґнорувати істнованє того народа. А в тім, істнованє його іґнорують і наші висші державні інституциї. Доволї вказати на те, що не давно при розсудї в державній Думі й державній Радї питаня про науку польської мови в Холмській і Більській учительській семинарії всї говорили про русскі інтереси, та не найшов ся нї один член державної Ради або державної Думи, котрий промовив би про інтереси малоруської людности тої країни. Наріканя з сего приводу обізвали ся лише в українській пресї (див. газета „Рада“, ч. 76). Та вони лишили ся голосом гукаючого в пустинї, бо русска пресса не слухає голосу вкраїнської преси“.

Факти „швидкого розвою українського руху серед людности Холмщини“, наведені Поґодіним, уражають лише тих, що правда, многих русских образованих людий, в тім числї може й самого Поґодіна, котрі вважали український нарід культурно мертвим народом. „Многі дивлять ся на український рух, як на чисто інтелїґентську штуку, чужу самому українському народови. Часто навіть покликують ся на окремі заяви Малорусів селян, котрі підозріло ставлять ся до вкраїнства тай заявляють, що вони хочуть учити ся не мужицької, себто вкраїнської, а панської, себто русскої мови, аби пани їх не ошукували. Тим часом у самім українськім народї тлїла іскра національної сьвідомости. І та іскра в визвольну епоху в декотрих місцях розгоріла ся в невеличку полумінь“. Але рух український в самім народї самий про себе все-ж таки ще доволї слабий.

„А про те в звісному розуміню се й дуже сильний рух. Він заворушив саму глуб народну й підняв безпосередно народні маси. Ось чому в нїм є величезна потенціяльна енерґія. Його невідмінний лїбералїзм і широкий демократизм обіцяють йому блискучу будуччину. З сего погляду він далеко небезпечнїйший для Поляків, нїж усї обрусительні штуки русскої бюрократії на купу. Поляки прекрасно розуміють, що всї заходи звеликорусчити людність Холмщини зовсїм марні. Як би була поставлена завдача звеликорусчити декотрі малоруські повіти Чернигівської, Курської або Воронїзької ґубернїй, що межують ся з повітами великоруськими, то сю завдачу може й можна би було здійснити. Але звеликорусчити людність Холмщини, відділеної від великоруської людности величезними просторами, заселеними Малорусами й Білорусами, тай безпосередно притикаючої до масової польської людности, се пуста мрія. Тут усї проби звелекорусченя помогати муть, по реакциї, лише зполяченю людности. Через те, хоть як ненавистні Полякам обрусительні змаганя русскої бюрократиї, то в сути вони для них не небеспечні, а иноді бувають навіть і корисні. Зовсїм иньші почутя викликує в них пробудженє серед Українців елементарного національного руху, чужого їм своїм демократизмом. Тут у них мимохіть виникають спомини й про повстаня українських козаків, котрі скінчили ся відділенєм Малоросиї від Польщі та прилученєм єї до Росиї при Богданї Хмельницькім, що завдало перший серіозний удар польській державі, й єї проводиря Гонту, котра вбільшила аґонію Польщі перед єї роздїлами. Розуміє ся, що ввесь український рух видає ся їм иноді одним диким насильством. Але те, що лякає Поляків, не повинно лякати проф. А. Л. Поґодіна. Він не повинен забувати, що завдяки „насильствам українофіла“ Богдана Хмельницкого, московське государство перемінило ся в „Велику Росію“.

„Русска суспільність повинна нарештї признати, що малоруська людність Холмщини може спасти ся від польонїзації та зблизити ся з русским культурним сьвітом лише дорогою дальшого розвою чисто-малоруських елементів його культури. Лише любов до рідної піснї, рідної лїтерату-

ПОЗІР! Новий руський склеп у Львові при ул. Коперника ч. 18!!

КРАВЕЦЬКИЙ БАЗАР під фірмою ТЕОДОР ХУДИК і Сп.

Перший головний склад готових мундурків, шапок, відзнак і т. д. для П. Т. Студентів і робітня одіня мужуського.

Кравецький Базар принимає всї замовленя на одінє для Всч. Духовеньства, Впов. Панів і виконує поручену роботу у власній робітни з материялів заграничних і краєвих після найновійших журналів.

Русини! памятайте на клич: „Свій до Свого“!

801 1—?

ри може пробудити дрімаючі духові сили тої людности. Рідна малоруська культура викличе в тій людности інтензивне почутє своєї національної самостійности й окремішности від польського культурного сьвіта. Те здорове національне почутє, котре являє ся творцем людської цівілізації, може розвити ся тут лише в цій формі.

„Не треба бояти ся того, що малоруська людність Холмщини, культивуючи все малоруське та з'украївши ся, не лиш увільнить ся від польських впливів, але й занадто відокремить ся від русского культурного сьвіта. Послїдному вона зовсїм чужа й тепер, як про се сьвідчить і проф. А. Л. Погодін. Навпаки, український рух, як ми старали ся показати,*) се продукт русскої культури і як найтїснїйше звязаний з духовим житєм русскої суспільности. Хоть як намагають українські націоналїсти підчеркувати ріжниці між усїм українським і русским, а про те їм не веде ся доказати повну відокремленість отсих двох культурних сьвітів. При тім сучасний напрям українського руху, без сумніву, не довговічний, в найближчій будучині в нім імовірно переважить течія, більше відповідна реальним домаганям українського народу. І так, українщенє малоруської людности Холмщини може лише зблизити еї з русским духовим житєм, а не віддалити від него". (Д. б.)

Михайло Павлик.

Значінє руського народу для ідеї демократизму.

Недавно появила ся в „Reichenberger Ztg." стаття визначного віденського публїциста Ценкера, котрої провідною гадкою є значінє руського народу для ідеї демократизму. З уваги на влучність виводів автора подаємо понизше переклад тої статї. Автор пише:

Росийський письменик Гоголь полишив у своїй повісти „Тарас Бульба" клясичний опис великанської боротьби, яку українське козацтво вело з польською шляхтою за свободу своєї країни. Наче в різкій різьбі зобразив Гоголь самородну демократию в збруї, як вона в непогамованій жадобі волї наче пожежа шумить по українськім степу, а у своїй дичі таки благотворно відбиває від зверхного покосту польської культури шляхотського панованя.

Минули віки з того часу, як Тараса Бульбу живцем спалено у Варшаві. Минула ся вільна козацька республика над Дніпром, минула ся й Польща. Але вікова непримиримa ворожнеча між нащадками тих козаків, між Русинами а Поляками й доси не уняла ся. Хоч Польща пропала, але польська олїгархія живе дальше у своїм первіснім виді. Наче-б не було австрийських законів ні австрийської центральної управи, господарує в краю польська шляхта, визискує хлопа, держить його в кромішній тьмі, щоби його позбавити також політичних прав, та безпощадно нищить Русинів.

Остатні дебати в палатї послів знов кидають дивно прикре сьвітло на способи, котрими шляхта і услужне їй всепольське сторонництво старає ся здавити руський народ. Викрито тут таку систему виборчих шахрайств і кровавого терориму, що не хотїло ся няти віри, щоби вона була в австрийськім краю можлива; а дехто таки справдї уважав ті виводи за плід пристрасно розпаленої фантазії. Та ще не прогомоніли дикі зойки болю такого Будзиновського, Трильовського, Остапчука, а тут наспіла вість, що знов убито в Черникові кілька жінок і дітий. Пан міністер внутрішних справ що-йно кинув був Русинам докір їх нельояльного поведеня та грізним голосом заповів їм, що на будуче буде мати на них бачне око; п. Бобжинський ледво що приїхав до Галичини, щоби там зробити лад: а вже знов полила ся кров, і то з таких причин, що у нас скінчилось би на 24 годинах арештом. Що руські хлопи не так легко могуть погодити ся з гадкою, щоби право, котрим вони свобідно користували ся сотки лїт, могли нараз стратити на користь польського графа, за те польські жандарми стають до кровавого бою з безоружними жінками і дїтьми. Отсе польська адмінїстрация, котра по словам п. Бінерта находить ся в „найкрасшім порядку". Ще позавчера перевертано в парляменті очима, коли Трильовський в сердечній щирости признав, що весь руський народ поважає в Січинськім народного героя. Кс. Пастор кличе до бесїдника набожно: „Не убий!" Але чи Полякам не так же само заборонено легкодушно проливати кров?

Драматичне закінчене, яке руська дебата мала завдяки черниківським подіям, не могло вже змінити судьби руських наглих внесень, всеж таки зробило воно глубоке враженє на палату. Спір між Поляками і Русинами є певно чимсь більше, ніж домашною галицькою справою; є він справою австрийською. Нехай би лиш половина з того була правдою, що руські посли розказують про суверенне поведене галицьких намісників, то вже й сього досить, щоби оправдати питанє, чи Галичина взагалї ще є австрийським краєм, чи може справдї є вона давним польським королївством, лише з тою ріжницею, що тепер ми оплачуємо кошти його зледачілої адмінїстрациї, та мусимо давати карабіни для давленя тамошних хлопів. „Через мене всьо, через Відень нїчого"! — сказав гр. Потоцький до руських послів. Але Русини вірно стоять при демократичних, свободолюбних ідеалах України; вони хотять свої права, запоручені їм основними законами державними, дістати не з рук гордих шляхтичів нїби якусь уступку з ласки, і длятого дальше треває кровава ворожнеча. Мужеська відвага Русинів є одинокою перешкодою, котрої шляхта не в силї упрягати. Віденське правительство вона наполохала заговорами і революциями так, що воно не зважує ся вже противитись. Лише руський хлоп волить кровію своєю справляти рідну землю, ніж угнути ся перед волею шляхти. Той давний козацький дух є одинокою запорукою, що Галичина ще не стоїть поза і понад законами держави.

Гр. Стадіон, той одинокий справдїшний державний керманич, якого Австрия мала в 19. столїтю, пізнав своїм геніяльним оком значінє Русинів. Він знав, що шляхта є одною з головних перешкід в його плянах національного перетвореня Австриї без огляду на давні границї країв, та що старі демократи українські були би далеко кріпшою підпорою вільного громадянського ладу, чим польські шляхтичі. Але Стадіон помер за скоро, а всї сторонництва і державні керманичі по нім уважали за засаду, що Поляки правительству є конче потрібні. І так усї правительства і всї сторонництва видавали Русинів на добич Полякам. Уважано їх за „винахід" Стадіона. Позбавлювано Русинів виборчого права, — навіть законно, доки се уходило, а тепер бодай в практицї; всаджено їм Єзуїтів на карк, щоби їм морально зломити хребет; вкінци великим коштом вигодовано їм конкуренційну партию, так сумно прославлену Марковим і Гльобовицьким. Але все те нїчого не помогло. Як Тарас Бульба, стоїть Українець з незломною відвагою під пальом, огонь уже лиже його стопи, а він з дитинячою надїєю глядить у лїпшу будучність.

Чому-ж другі народи Австриї відмавляють йому її? Чиж ми, Німці, справдї маємо так важну причину тримати ся Поляків, а не вірних Австриї, свободолюбних Русинів? Чи справдї може нам бути байдуже, що основні закони державні в кождім краю инакше викладає ся, як до смаку пануючій там кліцї; а з окрема чи можемо погодити ся з відокремленєм Галичини, котре Полякам дає всї користи независимости, а не накладає на них заразом і всїх тягарів і коштів?

А наконець чи може нам, Німцям, що боремо ся о національну і культурну свободу, бути байдуже, коли в иншій части монархії цїлий народ попросту лишає ся всяких прав? Скаже нам може хто, що злука з Русинами чисельно не стане нам за злуку з Поляками. Алеж треба зважити, що, як-раз настануть в Галичинї чесні і чисті вибори, а не такі, як їх описано в остатній дебатї, тогдї й ті вибори викажуть цїлком инші відносини сил між Поляками і Русинами. Але Німцї від 1848 року допускали ся того блуду, що Полякам насамперед признали несправедливе окремішне становище, а опісля перед їх перевагою попросту капітулювали, хоч і з пересердєм та тупою резигнациєю.

Для Німців шляхта нїколи нїчого не мала, а свободї є вона вже з роду ворожа. За те на Українї все ще ростуть дерева свободи, а ідея національної автономії найшла би собі в Русинах найкріпшого союзника, якого лиш бажати собі можна.

*) Дотичні погляди д. Кистяківського наведені будуть нами аж низше, через те, що ми переставили глави його статї. — М. П.

Жиди в Галичинї.

(За Буяком.)

(Конець.)

За ядро жидівської квестиї вважає п. Буяк релїгію. З огляду на віроісповіданє дїлять ся Жиди на: 1) поступових, 2) старих ортодоксів, 3) хасидів. Величезна більшість Жидів (найменьше $^9/_{10}$) належить до секти хасидів. Ся секта, розповсюднена що-йно при кінци XVIII столїтя, зритуалїзувала щоденне житє Жида, накладаючи на нього стільки молитов і набожних практик, що житє „побожного" Жида можнаб порівнати з житєм католицьких монахів. Звісно, на те, щоб берігти всї прикази хасидської релїгиї, не стає в працюючої людини часу; тож пересічний хасид виконує тільки частину релїгійних практик. При тім хасидизм не позволяє вірним на нїяке иньше образованє поза тальмудом, розвиває культ цадиків-чудотворців та являєть ся сильною перепоною асиміляциї Жидів з християнською людністю.

Лїкарства проти непримиримости хасидизму надїєть ся п. Буяк від краєвого інституту теольогічного для Жидів, котрий сього року має розпочати свою дїяльність у Львові. Як той інститут буде ведений в польсько-національнім дусї (а все вказує на те, що так буде), то він може стати ся могучою підоймою асиміляциї Жидів на користь Поляків. Тож автор „Galicy-ї" домагаєть ся, щоб Жиди-Поляки, цїла польська суспільність та — перш усього — представники найвисших властий в краю особисто наглядали за дїяльністю того інституту та всїми силами підпирали його польонїзаторську роботу.

Що-до асиміляциї жидівського елєменту, то п. Буяк уважає жидівську етнїчну домішку до краєвої людности за річ пожадану та надїєть ся від неї доповненя і збогаченя — з'осібна — польської національної вдачі. Закиди проти такої расової кровосумішки, яка мали-би здеправувати польську національну вдачу, в'н признає неоправданими.

Серед відповідних обставин навіть масова асиміляция є можлива; ходить тільки про створенє відповідних умов для неї. Ті умови лежать у сїм, аби социяльно розщіпити теперішну, в головному одноцїльну жидівську масу та наблизити здиференціоновані її верстви, кляси, професиї до анальогічних суспільних груп місцевої людности. Як на підставу до такої плянової дїяльности, п. Буяк вказує між и. на те:

Зменшенє значіня релїгії в щоденнім житю Жидів та її реформа в вольнодумнім напрямі; пильне підпиранє професіонального розкладу жидівського загалу; втяганє Жидів до культурної працї в польськім народї; зменьшенє централїзациї і вплив кагалів, котрі є організациями суспільности в суспільности; економічне сївжитє християнської людности з Жидами.

Дотеперішна асиміляция Жидів є часто тільки „способом" для удогідненя собі материяльного істнованя; Поляки — на думку п. Буяка — такою зверхною асиміляциею не можуть вдоволити ся та мусять вимагати, щоб Жиди наскрізь переробили ся в Поляків, переняли польську культуру та вжили ся в польсько-національно-політичні ідеали.

Проти жидівських жалоб, що Жидам утруднюєть ся доступ до декотрих галузий публичної служби, п. Буяк підносить, що — вправдї воно так є, одначе на загал є процент Жидів у публичних професиях далеко висший, ніж процент жидівської людности взагалї.

Як цїль польської політики в відношеню до Жидів п. Буяк показує, щоб „в краю Жидів, як Жидів, не було". Хоча й годї надїяти ся, щоб така, сильно скристалїзована, етнїчна поява, як юдаїзм, зовсїм зчезла і безслїдно розплила ся, то все-ж таки метою Поляків є як найбільшу часть жидівського етнїчного материялу втягнути в свій національний організм. „Якась частина, про все те, зберігла б свою окремішність, иньша з'асимілювала б ся з нашими суперниками, Русинами" — так кінчить п. Буяк уступ про асиміляцию Жидів.

Як на тепер, то „відношенє Жидів до Поляків є дуже некорисне". Сіонїстичний рух і споріднені з ним течії мають верх серед жидівської інтелїгенциї й жидівської маси.

Початок сіонізму датуєть ся в Галичинї від заснованя товариства „Syon" у 1887 роцї, як реакциї проти асиміляторської дїяльности товариства „Przymierze braci" і видаваного від 1880 р. тижневника „Ojczyzna". Перед тим серед осьвічених Жидів мали перевагу симпатиї до віденського лїберальзму і німецької культури. На початку конституційної ери виходили в східній Галичинї жидівські посли, котрі не вступали до кола польського. Сіонїзм після теориї Герцля пропагує від 1897 року „Wschód", видаваний в польській мові. Тепер виходить 10 періодичних газет жидівських, попри жаргонові органи социялїстичні, релїгійні видавництва та неперіодичні літературні збірники. З тих 10 газет тільки одна „Jedność" у Львові служить ідеї асиміляциї до Поляків, а решта стоїть на основі національної окремішности Жидів. Також треба згадати про жидівський мандрівний театр, дуже велику скількість товариств гуманїтарних, просьвітних (читальні і популярні виклади), і культурних, котрі вяжуть жидівський загал в інтензивній працї. Асиміляторський рух концентруєть ся тепер у львівськім „Kol-ї Towarzystwa Szkoły ludowej im. B. Goldmanna", котре розгалужує свою дїяльність також на провінцию в схід. Галичинї.

Державна рада.

В продовженю вчерашного засїданя і буджетової дебати, по хорватськім народовци Мандічу промовляли: Гайлінгер (христ.-соц.), що домагав ся утвореня окремнх міністерств для почт і для справ санїтарних та промислових, Фукс (хр.-соц.), що жадав реформи регуляміну палати, Пальме (соц.-демокр.) і Кравз (нїмец.-радик.) — почім забрав слово пос. Баталія (вшехполяк), якого майже цїла промова була полємікою з недавною промовою посла Дияманда. Особливо реагував п. Баталія на закид Дияманда про капітуляцию демократиї перед консервативною частию „кола". Тактику социяльних демократів назвав Баталія „марною комедиєю", бо соц.-демократи ставлять крайні жаданя і заявляють ся ворогами правительства, а по правдї не роблять йому нїяких перепон, бо боять ся розвязаня палати і нових виборів. „Коло" також „незадоволене" з правительства, але попирає его (а се не „марна комедия"?! — *Ред. „Дїла"*), бо „selten kommt was besseres nach" (рідко коли то, що наступає, є лїпшим від попереднього). Дальше Баталія піддає критицї парлямент. Вся его увага звернена на внїшний ефект, а кличем его є тандитна засада: „богато, дешево і зле". Парлямент проявляє повну імпотенцию і не може зробити нїчого позитивного. Найменша дрібниця з адмінїстративного поля займає час парляментови, бо за кождим банмайстром уйме ся 3 послів а номінация якого-там офіцияла почтового викликує парляментарну крізу. З другого-ж боку парлямент податливий перед правительством, а послів зганяє ся до голосованя як жовнїрів в касарни. Хтось раз сказав дотепно: „Знаєте, що нині стала ся в палатї нечувана річ; — впало одно розумне слово. Але я не скажу з чиїх уст, бо не хочу пошкодити сему послови в опінії його виборців".

Опісля промавляли посли: Смітка (соц.-дем.), Ганущ (соц.-дем.), Джентілї (італ. клер.), Функе (нїм. поступ.), Авсобський (соц.-дем.), Петелєнц („коло"), який виголосив панегірик мінїстрови Коритовському, Форштиер (соц.-дем.) і Пішек (словін. клер.).

На сїм дебату перервано.

О реформу виборчу соймову.

Соц.-демократичні посли Сукуп, Зелїгер, Ресель, Дияманд і Остапчук поставили нагле внесенє о заведенє загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права до сойму.

Відповідь міністра в справі цїсарських слів.

На інтерпеляцию послів Адлєра і Малєка в справі звісних цїсарських слів про університетські події і про ректорів відповів мінїстер просьвіти, як слїдує:

Є се постійним принципом, що про заяви цїсаря звернені лично до одного з мінїстрів і виключно для сего мінїстра призначені, мінїстер не дає нїякого виясненя анї не може робити до них нїяких коментарів. Длятого не можу дати панам нїякого виясненя що до цїсарських слів. З другого-ж боку можу заявити, що слова монарха не звертали ся против усїх ректорів анї против ухвал, що запали на конференциї ректорів під моїм проводом — тож нема причини до нїякого занепокоєня.

Посол Хоц поставив внесенє на отворене дискусиї над сею заявою.

Предсїдатель ствердив „брак комплєту" і замкнув засїданє.

Слїдуюче засїданє нині.

Інформациї для їдучих до Канади.

З товариства сьв. Рафаїла одержуємо до помищеня слїдуюче:

Як доносить мінїстерство внутрішних справ, економічна ситуация в Канадї для осіб, покладаючих ся лише на зарібок з працї власних рук (робітників, зарібників і т. д.), є дальше дуже некорисною і велика скількість австрийських еміґрантів остала без зарібку. Несумлїнні агенти на зелїзничих двірцях (особливо в Монтреалю) вербують людий до зелїзничих робіт, відмавляючи їх від виїзду на фарми в західній части Канади, при чім подають неправдиві дати що-до віддаленя місця працї і що-до роду працї. Вивезених в далекі сторони робітників запрягає ся опісля до тяжкої і дуже небезпечної працї. Коли-ж вони не годні дальше сеї працї виконувати, придержує ся їх оружною силою. Хоч зелїзничі робітники є добре платні і хоч їх потреба, однак з причини, що зелїзничі шляхи, при яких будові вони працюють, біжуть через незаселені околиці, є вони в дїйсности віддані на ласку й неласку підприємців, бо місця осїдку властий є віддалені від місця працї на кількадесять миль. Часто трафляють ся случаї визиску і знущаня над робітниками.

Зле єсть, що робітники, виїздячі до Канади, не знають згори анї місця анї условин працї, а також не мають нїякої забезпеки виконаня умови, заключеної з агентом. Тому кождий еміґрант, що вибираєсь до Канади, повинен собі ясно здати справу, чи він їде на фарму, яко поселенець, чи як робітник до зелїзниці чи до фабрик.

Хто вибирає ся на землю, нехай не вдає ся з нїякими агентами, бо вся земля, на якій незаможні виселенці можуть осісти, належить до правительства і такі еміґранти повинні звертати ся лише до самого правительства. Поясненя, до якої власти належить звертати ся, дасть ц. к. австро-угорський конзулят в Монтреалю. Також в инших случаях конзулят удїляє порад і виясненя.

Важне також для еміґруючих до Канади знати приписи, що виключають певні категориї осіб від імміґрациї до Канади. Отже виключеними від принятя в границї Канади є: дурноваті, божевільні, епілєптики, глухонімі, нїмі, слїпі і неспособні до працї особи — з виїмкою, коли ті особи приїздять до Канади з родиною як члени сеї родини або їдуть до пробуваючої в Канадї родини, а родина ся дає відповідну запоруку, що дасть удержанє дотичній особі. Виключені є дальше особи, що хорують на відразливі і заразливі хороби. Коли вилїчене можливе в короткім часї, то може воно відбути ся на покладї корабля, на якім емігрант приїхав, або на суши в шпитали, який визначить власть і під надзором власти.

Виключені також є заводові жебраки і з'убожілі люди, як також ті, про яких згори можна знати, що будуть вони тягарем для публичної добродійности. Дальше виключає закон від імміґрациї до Канади особи, засуджені за ганьблячі злочини, проститутки а також особи, що пробують ввезти чи ввозять проституток до Канади.

Кождий переселенець при вступі на канадийську територию підпадає урядовим оглядинам лїкарським

З початком сего року видало правительство нові розпорядженя, на основі котрих можна не принятн в границї Канади особи, двох категорий: тих, що приїздять до Канади не прямо з своєї вітчини, і тих, що не можуть виказати ся бодай посїданєм 125 корон готівки. Особам, котрі приїздять до Канади не прямо з вітчини, але з картами корабельними, закупленими ще перед опущенєм вітчини, вступ до Канади дозволений лише тоді, коли вони викажуть ся згодою контрогось з канадийських державних імміґрацийних агентів, урядуючих в Европі.

Імміґрантам не вільно носити вїякого оружя, крім звичайного ножика кишонкового. Всяке инше оружє підпадає конфіскатї.

Инші українські часописи просить ся о перепечатанє сих інформаций.

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній радї при дебатї над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичинї.

(Дальше).

Самі-ж Поляки нехай лиш одно розміркують собі. Мою пересторогу возьмуть Поляки під розвагу очивидно доперва тогди, коли — в що я не вірю — Відень перестане підпирати їх заборчі пляни.

Гляньте, панове Поляки взад, на вашу історию! У всїх, для Польщи грізних ситуациях, лише руська поміч спасла вас від загибели. Хто Польщу, — коли вона була розбита і властиво вже не істнувала — виратував і зробив її одноцїльною, могучою державою? — Наш монарх Ярослав Мудрий — сей пострах східної Европи — зробив се. Під Грунвальдом лише литовсько-руські полки уможливили вам побіду. Під Хотимом, найбільшу, яку лиш Европа бачила, турецьку армію, котра мала Польщу роздоптати, побідив і до уступленя присилував не хто инший, як оден тілько меч українського козацтва. Україна виратувала Польщу, платячи за се смертию свого начальника, геніяльного Сагайдачного. А невдячність Польщи все була заплатою для нас.

А коли тілько Польща стояла над берегом пропасти, то за кождим разом було се тілько наслїдком гнобленя руського народу. І одинокою причиною упадку польської держави — в тім є у всїх, навіть у Поляків, оден погляд — є ся обставина, що Польща, вже навіть тогди, коли вже в агонії була, Русинів не хотїла трактувати як рівноправних співгорожан. Мої панове Поляки! Пригадайте собі польсько-руську конвенцию гадяцку. Становище Польщи до тодїшних домагань нашої нациї і віроломство Поляків дало польській державі смертельний удар. Така гадка панує неподільно у всїх істориків польських. І коли ви, Поляки, тепер не осягнете свого національно-політичного ідеалу, то буде се лише наслїдком вашого становища до руської нациї в Австриї, буде наслїдком вашої акциї в цїли спольщеня східної Галичини.

Єще одну пересторогу хочу вам дати. Ваша власна історія докаже вам, що до вашого поступованя з нами, котре ви відтак тяжко мусїли відпокутувати, все під'юджувано вас з Відня і Відень давав вам все поміч до борби з нами. Нагадайте собі дипльоматичну і військову поміч против нашого Хмельницького, через котру ви не хотїли помирити ся з ним; нагадайте собі під'юджуванє польських партий консервативних против демократичних реформ в Польщи в XVIII вінї, котрі може були би спасли Польщу. Нагадайте собі, що барських конфедератів, котрі руський народ так роздратували, організували і проводили ними — австрийські офіцири.

І ви, котрим і все те є звісне, ви, знаючи, що все те було головною причиною упадку польської держави, ви єще нині даєте ся під'юджувати против нас, вірячи дотичному чинникови, що його поміч обезпечить вам посїданє східної Галичини, що його поміч спольщить руський край?!

Пильнуйте ся, щоби з вашою нацією не повторилось єще раз се, що вже раз, в наслїдок блудів ваших предків, стало ся!

„Деякі нациї подібні до губки, котра обіссе ся і відтак потапає". Перестережіть свою націю перед наслїдуванєм губки, щоби не забогато насїлась руської крови і тим охоронїть її перед загибелию!

Висока палато! Внесеня моїх товаришів клюбових уважаю за безпредметові а навіть шкідні для нашої справи. З сих причин вони для мене цїлком не суть наглими. Противно! Наглим було би для мене скорше внесенє, котрого цїлию було би такі безуспішні, забираючі час, та проте так часто повторяючі ся жалоби руських послів против виборчих безправств державних урядників в Галичинї цїлком і раз на все усунути з порядку дневного нарад сеї палати.

Внесеня уважаю за безпредметові і заявляю ся против їх наглости, бо я є засадничим противником кроків, про котрі з гори і то цїлком певно знаємо, що вони недоведуть до пожаданої цїли, або котрих цїль, як се приміром є з нинїшними внесенями, бодай в части вже осягнено.

Цїль тих, так часто тут повторюваних внесень є подвійна. Першою цїлию внесень є переконати правительство і членів сеї палати, що над здавленєм руської нациї працюють не так самі Поляки, яко приватні особи і приватними средствами, але в мірі о много більшій державні власти в Галичинї і то найяркійшими безправствами.

Коли — приймім — осягнено вже сю першу цїль внесень, розходило би ся о осягненє другої цїли: Позискати правительство для акциї в цїли санациї безправного стану в Галичинї, а як правительство не сповнить сего свого обовязку з власної волї, присилувати його до того відповідними ухвалами високої палати.

Плащі і пелерини ґумові поручає: **Склад лїнолєум і церат**
черевики гігієнічні для пань, панів і дїтей
Львів, Карла Людвіка 3. 483

Що до першої цїли внесень, то я уважаю за злишне ілюструвати раз-у-раз новими картинами урядничу господарку і злочини державних орґанів в Галичинї; уважаю за злишне давати вам може вже тисячний раз, нові докази правдивости наших запевнень про цїлковито безправний і протизаконний з вини урядників стан в Галичинї.

Все те є злишне, бо кождий з вас, мої панове, котрий лиш дїйсно хоче знати, як ті, установлені державою, народом оплачені злочинцї у вас шалїють, той не потребує слухати вічно, як ми тут вичисляємо нові факти. Кождий з вас вже чув про сї річи досить, більше нїж треба. Однак, як котрий з панів єще не мав нагоди чути про все те, то він може прийти до сих відомостий в спосіб о много вигіднїйший, нїж прислухуючи ся нашим промовам. Він потребує тілько отворити який будь том протоколів наших нарад. Він переконає ся, що від довгих лїт майже нї одно засїданє сеї палати не є вільне від жалоб руських послів против протизаконного трактованя Русинів — поодиноких і цїлої нациї — тими, котрих держава на кошт руського народу настановила оборонцями руського народу.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 20 червня 1908.

Революция в Персиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Після автентичних відомостий три російські панцирники находять ся коло Евселї (над Каспійським морем). Для принятя російських збігцїв Перзи утрудняють виладованє товарів, але Росияни не уживають насильних средств.

Вибори президента Сполучених Держав.

Чікаго. (Т. К. Б.). Републиканський конвент іменував Шермана кандидатом на віцепрезидента Спол. Держав.

НОВИНКИ.

— **Від адмінїстрациї.** Просимо Вп. наших передплатників при змінї адрес подавати попри адресу нову також стару адресу, а крім того з кожду зміну адреси прислати 50 сот. (можна марками); инакше передплатник сам буде собі винен, коли порученя без повисших даних не будуть виконані.

— **Розправа проти М. Січинського відбуде ся** — як відомо — дня 30. червня. Колиб до того часу справа Васїнського не покінчила ся, то вона буде перервана на той день, бо розправа проти М. Січинського не потреває довше як один день. Минулої суботи відбув з обжалованим довшу конференцию адв. д-р Кость Левицький. Завтра відбудеть ся нарада оборонцїв обжалованого, що-до способу оборони та її розділу між поодиноких адвокатів. Всякі донесеня польських часописий так що до числа і осіб оборонцїв є передвчасні і не вірні. Розправа буде публична, але та явність є після дотеперішних заряджень міродатних кругів дуже проблєматична. Польські часописи розтрубіли urbi et orbi, що білєти на розправу розхопили самі Русини зараз по розписаню розправи, так що Полякам годї їх добути! Годї придумати щось перфіднїйшого як се донесенє, коли з ним порівнати дїйсний стан річи. Те розхопленє Русинами білєтів є на дїлї таке, що вступу на розправу не можуть собі добути навіть редактори львівських українських часописий, які не будучи дневниками не мають інтересу в поміщуваню постійних справоздань з судової салї, і тим самим не мають сталих білєтів до салї розправ. Про те, що дописувателям позальвівських українських часописий годї дістати білєти на розправу, навіть не говоримо, дарма, що супроти представників преси такої практики в культурнім сьвітї нїхто не придержуєть ся. Але u nas inaczej! Се мусимо тим більше напятнувати, коли згадаємо, що — як довідуємо ся з певного жерела — на руки вірменського арцибіскупа Теодоровича видано 18 білєтів і то ще перед остаточним розписанєм розправи! Значить ся, Поляки не тільки перефорсували те, щоб Мирослава Січинського судив не безсторонний суд але таки їх польський, але ще й постарали ся о те, щоб руську публику прямо виключити з розправи, дарма що вона має бути явна! До тогож якісь низькі польські душі заходять ся саме перед розправою о розпалюванє ненависти проти обжалованого і цїлого руського народу. Ось саме тепер видано у Львові переписні листки з малюнком вбитого гр. Потоцького, над яким уносить ся на тлї палаючих сїл опир в шатї на якій вималювано герб України — Архангела Михаїла. В одній руцї держить він нїж а в другій револьвер! Державна прокуватория не добачує в сих картках нїчого підбурюючого проти Русинів так само, як і львівська полїция не мала нїчо проти того, як оригінал сих карток виставлено свого часу в торговли оружя Пілєцького.

— **До відома львівських родичів.** Деякі руські родичі у Львові посилають свої доньки до мійських польських видїлових шкіл, бо в них звільнені вони від шкільної оплати, тай з деяких передмість й далеко ходити до руської видїлової школи. Я бажав би звернути увагу тих родичів, що коли приходить ся їм вибирати вже мійську школу, щоби рефлєктували більше на 6. клясовий дївочий лїцей ім. Ядвіґи (при вулици Кривій). Користи лїцею далеко більші, як звичайної мійської видїлової школи. Найперше дає він дївчатам ширше образованє, а дальше приспорює ріжні права, о котрих публика мало й знає. І так мають учениці, що скінчать лїцей і зложать в нїм матуру, право вступити (по доповненю іспиту з латинської мови) на курс фармацевтиї. Що більше, маючи лїцеальну матуру можуть дївчата по скінченю 18 року житя і по доповненю іспиту з педаґоґіки, руської мови і гиґієни (що є річею легкою) одержати матуральне сьвідоцтво з учитетельского семинара, стають тим на рівні з укінченими семинаристками і дістають учительські місця в школах! Ся дорота до учительського званя представляє ся навіть далеко лекша, як через учительські семинарі, до котрих задля переповненя тяжко нашим дївчатам й дістати ся. Для принятя в лїцей є вимагані такі услівя: що найменше укінчений 11 рік житя і що найменше укінчена людова школа, — однак старші дївчата і з більшим підготовленєм були би більше пожадані. Вписи відбувають ся в лїцею ім. Ядвіґи вже тепер, при предложеню метрики хресту, сьвідоцтва шкільного і лїкарського, а 30. червня довершить ся вступний іспит з релїґії, з польської і нїмецької мови та з рахунків в обємі науки 4. людової школи. Другі вписи відбудуть ся при кінци серпня; однак лїпше було би поспішити вже тепер, бо легко могло би воно стати ся, що по вакациях забракло би місць в школї. З огляду, що час вписів вже наспів, тай речинець вступного іспиту дуже близький, уважаю моїм обовязком звернути увагу дотичних родичів на згаданий лїцей, та на користи і права сеї школи. Примічу, що в сїм лїцею — подібно як і по всїх дївочих мійських школах у Львові — нема на жаль введеної обовязкової науки руської мови; однак вона подає ся в годинах надобовязкових. Певно, що я бажав би, щоби наші дївчата користали передовсїм з руської видїлової школи і з руського учительського семинара, бо наука в них ведена солїдно, тай видїлова наша школа має вже право публичности, а учит. семинар одержить се право в слїдуючім шк. роцї. Але у кого складають ся обставини инакше, най користає з лїцею ім. Ядвіґи. — *о. Александер Стефанович.*

— **Ренеґат денунциянтом.** Станиславівська прокуратория розпочала карні доходженя проти студента унїв. Сїлецького по причинї мнимо похвалюваня вчинку Січинського, а зробила се наслїдком доносу занятого в канцеляриї нотаря Студзїнського кандидата recte вічного солїцитатора, Александра Кокуревича, сина руського сьвященика, а нинї загорілого вшехпольського шовінїста. Отсей плюгавий вчинок чоловіка старшого віком, інтелїґентного і займаючого в суспільно-товариськім житю місцевої Польонїї визначне становиско, стверджує лишень ту стару правду, що ренеґат в своїй безпамятно лютій ненависти до рідного краю не цофне ся перед нїяким хочби як огидним зі становиска етики кроком, щоб тілько догодити безмежній, а при тім так натуральній пристрасти. Той Кокуревич, що заденунциював отсе ак. Сїлецького є тим самим героєм сумної справи, що то кілька днїв скорше з бішеним вереском „wynoś się Ukraińcze" викинув з цукорнї Новорольського, поважаного руського сьвященика о. Т. за те, що сей послїдний заперечив свою приналежність до „staroruskiej partyi". По таких прецеденсах не буде нїчим неожиданим, коли пан „коморнїк" зачне з канцеляриї викидати кожду сторону, яка посьміє по руськи заговорити і тим способом відверне від свого шефа цїлу руську клїєтелю, котра і так аж надто часто дізнає дїймаючих втрат материяльних через сього конципієнта, що недбальство і брак фахової ерудициї радби заступити маркованєм ренеґатства аж через осоружне денунцияторство.

— **Жандармська ідиля.** На постерунку ц. к. жандармериї в Обертинї панують прямо невидані де инде сердечні відносини — розумієть ся — не жандармів до населеня але самих їх між собою. Жандарм Клїсевич є кумом повітового команданта жандармериї Ясевича, а жандарм Віндіш нареченим сестри його жінки; зноваж жандарм Томас робить службу в тім самім повітї, в якім уродив ся. Розумієть ся, що при такій тїсній дружбі жандармів між собою, перепадає часто людям дещо на оріхи, бо повітовий командант як би навіть хотїв, то „не мавби серця" виступити анї проти свого кума анї проти нареченого сестри своєї жінки. Через те дїють ся в Обертинї річи, нїяк не згідні з жандарством. По при „czułości" між собою мають обертинські жандарми ще велику слабість до matki-Polski і тут деколи розходять ся навіть з обовязуючими австрийськими законами. П. вахмайстер Віндіш, що так строго зорить за „хлопством", має пасию до польських аматорських представлень, а щоб причинити ся й собі до їх виведеня, надїлює польських аматорів австр. державною ґардеробою в видї ґверів, патронташів, шеломів то що. Може бути, що через се хоче п. вахмайстер впевнити Поляків, що супроти них його жандармство має тільки значінє опереткове, та ревність його в послугах Польщі найшла не конче добре наслїдуванє у постенфірера Томаса. Він забагши заарештувати одного студента з Хотимира, що був в Обертинї з запрошенями на вечерок, взяв собі дня 4. с. м. без церемонії ровер п. П. та пішов у погоню за студентом, який нїбито приніс до Обертина клич, щоб різати Поляків. На сїй істориї найгірше вийшов властитель ровера, бо жандарм його попсував і не хоче винагородити шкоди, бо він — мовляв — їздив у службі. Дуже цїкаві ми на рішенє ц. к. краєвої коменди жандармериї, чи таке жиченє чужих роверів без дозволу властителя та вижичуванє ерарних річий аматорам є згідне з жандармськими службовими інструкциями та чи такі ідилїчні відносини між жандармами як на обертинськім постерунку, причинюють ся до публичної безпеки і точного береженя законів. — *Обертинський.*

— **Українські процеси.** Дня 11. червня суджено перед виїздною сесиєю харківської судової палати о. Володимира Міхновського 54-лїтного пароха с. Товкачівки, прилуцького повіту, якого обвинувано за те, що в промовах виголошених 1906 року мав взивати селян до непослуху законам та зруйнованя істнуючого державного ладу в Росиї. По переведеню розправи, в якій яко оборонець обжалованого виступав харківський адв. М. Міхновський, Володимира М-ого признано невинним.

— **Візитацийна подорож Ексц. митрополита гр. Шептицького.** Преосв. митрополит звидїв в послїдних тижнях деякі парохії в янівськім, щирецькім і журавенськім деканатї, а вчера переїхав в деканат стрийський. Нинї був там в селї Добрянах, завтра посьвятить церков в Конюхові, а в понедїлок загостить до Стрия. В днях 24 або 25 червня сподївають ся архиєрея, хоч би на коротший час, до Львова.

— **Шкільні підручники для угорських Русинів.** Угорський мінїстер просьвіти ґр. Альберт Апонї видав — як доносить „Наука" — остаточну апробату для шкільних підручників: „Азбуки", „Методичної Граматики" і „Читанки", зладжених о. Августином Волошином та виданих унґварським акцийним товариством „Уніо", що видає також „Науку". Нова „Угро-руська граматика" о. Волошина діждала ся також признаня будапештенської Академії Наук, яка назначила йому 200 К премії а до того признала, що ся праця має научне значінє і практичну вагу, бо вияснює свійства угро-руської мови і вчить по руськи говорити. Отсими своїми працями зробив о. А. Волошин безперечно фундаментальні заслуги для національного відродженя угорських Русинів, промощуючи до письменства шлях народній мові, яка одна тільки зможе довести до викоріненя неграмотности наших закарпатських братів.

— **Вломники в великім стилю.** В розправі проти Васїнського переслухано вчера дальших обжалованих Міхальського, Шветлїха, Тітльову, Усценську а вкінци й Васїнську, яка підчас зізнань двічи зімлїла. Для недостачі місця подамо докладнїйше справозданє в слїдуючім числї.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: Всїх сьвятих (лат. Альойзия). Позавтра, в понедїлок: Кирила, Теклї муч. (лат. Павлина еп.). Ві второк: Тимотея м. лат. Зенона еп.).

☐ **Прогулька львівського „Сокола" до Янова.** Забавовий комітет уряджує в недїлю 21. с. м. прогульку до печер в Страдчи і до Янова. Виїзд з гол. двірця о 1·35 год. по полудни. На перестанку Козлинка висїдає ся. По звидженю страдецьких печер прогульковцї йдуть 1 і пів кільометра пішки лїсом над янівський став; по забавах і томболї перекуска в містї; по тім оглядини міста, їзда на лодках, прохід лїсом. Поворот до Львова о годинї 9·25 або 10·10 вечером. — До Янова можна виїхати також другим поїздом о годинї 3·35 по полудни, але тодї комітет не піднимає ся опровадженя гостий по печерах в Страдчи. Учасники прогульки, як члени так і нечлени „Сокола" платять по 10 сот. на річ „Сокола", за що дістануть відзнаки. Поворотний білєт до Янова коштує 80 сотиків. — Гаразд! — *Комітет.*

☐ **Новий руський склеп у Львові.** Нинї отворено у Львові при ул. Коперника ч. 18 перший руський в краю „Кравецький Базар" готових мундурків, шапок, відзнак і т. п. для студентів під фірмою Теодор Худик і С-ка. „Кравецький Базар" має також свою власну робітню, принимає всякі замовленя на одїня мужеські цивільні і для духовенства. Сукно і всякі кравецькі материяли спроваджує „Кравецький Базар" з перворядних заграничних фабрик, хотячи добірним і тревалим товаром а також солїдним викінченєм поручених йому робіт стягнути до себе руську суспільність. З досьвіду знаємо, що майже вся наша інтелїґенция з малими винятками купує що-річно свої одїня в польських склепах, а вже рішучо вся наша молодїж середних шкіл справляє собі мундурки по жидівських та польських складах. Від нинїшного однак дня з отворенєм „Кравецького Базару" не може бути серед нашої інтелїґенциї і молодїжи нїякого виїмку, що — мовляв — „мусимо ворогів підпирати, бо нема своїх складів"! Бойкутують нас Поляки на кождім кроцї, тож не пхаймо ся до них, а підпираймо своїх!! — *Львовянин.*

☐ **Загальні збори тов. рус. рем. „Зоря" у Львові** відбудуть ся в понедїлок дня 22 с. м. о год. 7 вечером (в власних комнатах при ул. Краківській ч. 17). Наколи би не зібрало ся на означену годину достаточне число членів приписане статутом, відбудуть ся поновні загальні збори того самого дня о год. 8 вечером, з тим самим порядком дневним, при якім-небудь числї членів, а ухвали їх будуть правосильні. — За Видїл: *Василь Наґірний,* голова; *Дмитро Кулинський* секретар.

☐ **Для хорого письменника,** до Наукового товариства ім. Шевченка на кн. вкл, „Краєв. Союза Кредит." ч. 5000 вплинули дальші жертви в коронах: Мих. Грушевський, Львів 100. д-р Ант. Горбачевський 20, о. Юл. Гумецький 15, Стефан Мудрецький 15, Вол. Домбровський, складка 15, Юлїян Чайковський 5, Гриць Бобяк 5, Ярослав Бачинський 2, Матильда Бачинська 2, Віктор Голубовський 2, о. Д. Чортків 1, Денис Добромильський 2, Кость Вербицький 2, Павло Дражновський 2, І. К. Чортків 2, „Взаїмна Поміч учит." Львів 50, Михалина Іванець, Ременів 10, о. Ів. Дашкевич 10, д-р Петро Рондяк складка 66, тов. „Громада" Тернопіль 23·94, Володимир Онуферко складка 9·20, Петро Дудек складка 36, Н. Окуневська і М Стрийська складка 98·80, Антін Лукіянович складка 40, Ант. Копровський складка 39, ученики IVБ кл., Перемишль 30, Теодоз. Котис складка 10, інж. Стефанович складка 10, Кружок земляків, Відень, через д-ра Павлюха 45·40, о. Григор. Мороз складка 33.

☐ **На двох бідних учеників зложили в Адмінїстрациї „Дїла" слїдуючі Добродїї** (в коронах): О. Левицька, Винники 10, А. Подляшецька, Гладишів 1, Т. Ревакович, Львів 1, о. І. Тарасович, Мости великі 2, Як небудь, Львів 1, Мария Чемеринська, Янів 4·06, С. Хандога М. Ostrau 2, Ю. Шухевич, Тарнів 1, А. Домбровський, Ворона (від Чит. Пр.) 5. У Львові зложили: О. Кучабинська 4, Інстит. Василиянок (складка) 2, Насальська 2, Ю. Шпитко 1, Менцинська А., Поздяч 1, О. Богачевська, Івачів 1, Л. Литинська, Устрики 1, С. Копчук, Теребовля 2, В. Яворський, Новий Санч 10, І. Навроцька, Голгочі 2, М. Ганкевич, Целїєв 3, о. Г. Боднар, Свистїльники (з акаф. 2) від себе 4, Е. Білїнський, Збараж 1, В. Червінський, Збараж 2, — разом 63 кор. 6 сот., — за що складаємо публичну подяку. Суму ту розділено між убогого ученика з IV. кл., Ш. Х. 10 (48 К 6 с.) і убогого ученика семінаря учительського (15 кор.). Оден з них, завдяки надісланим жертвам, має спромогу сими днями сїсти до вступного іспиту в V. клясї гімн.

Урядові вісти.

§ **З ц. к. Дирекциї почт і телєґрафів.** З днем 1 липня 1908 війде в житє ц. к. уряд почтовий в Жерославичах (повіт Величка) зі звичайним кругом дїланя і назвою Жерославицї. Місцевий округ доручень нового уряду почтового становити буде громада і обшар двірський Жерославичі, замісцевий округ село Підлюбомір приналежне до громади Жерославичі, дальше громада і обшар двірський Боянчицї, громади Кавец і Красне Лїсочичі як також обшар двірський Слупя. Уряд почтовий в Жерославичах получений буде з сїтею почтовою за помочію щоденного пішого післанця до ц. к. уряду почтового в Лапанові.

З днем 20. червня 1908 отворена буде при ц. к. урядї почтовім в Єрмаківцї (повіт Борщів) стация телєґрафічна з обмеженою службою денною.

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 20. VI. Зофія Стадник, Вижниця; Евгенія Александровна Оболенська, Севастополь; Александра Івановна Степанова, Севастополь; Роза Ляйднер, Скала; Валентина Павловна Уменска, Севастополь; Іван Плавюк, Товмач; Никола Ляхович, Делїєв; о. Григорий Романець, Княжиполь; Никола Тишовницький, Довголука; Роман Левицький, Борислав; Роман Походило, Стоків; Петро Дачкевич, Яричів новий; Семен Костецький, Токи; Юлїян Тустанівський, Дрогобич; о. Володимир Ґоцкий, Колоденце; о. Теодозий Цар, Вибудів.

Цїнник львівського апровізацийного торгу
за час від 11/6 до 17/6 1908.
(Цїна пересїчно за 1 кільоґрам)

	К. с.		К. с.
Баранина	—·—	Мука пшенична ч. 1	—·44
Телятина	1·40	„ „ „ 3	—·41
Фасоля біла	—·32	Мука житна ч. 1	—·37
Горох лущечий	—·42	„ гречана	—·32
Горох нелущений	—·30	„ кукурудзян.	—·28
Гуси (пара)	7·50	Молоко с. незб. (літр)	—·22
Покладки пара	—·10	„ збиране „	—·08
Покладки копа	2·80	Мясо волове	1·55
Пшоно млин	—·28	„ провінціональ.	1·31
Індики (пара)	—·—	Полядвиця волова	1·88
Качки (пара)	4·—	Риби живі	3·13
Кури годовані (пара)	3·90	Смалець свин. білий	1·80
Курята більші „	1·60	Сметанка сол. (літр)	—·80
Крупи перлові I.	—·42	„ квасна „	—·84
„ „ III.	—·38	Сало	1·74
„ ячмінні	—·30	Солонина сьвіжа	1·76
„ гречані	—·38	Солонина вуджена	1·80
„ дрібні греч.	—·60	Сир в плесканках	—·64
Крупки пшеничні	—·45	Сир діжковий	—·46
Бараболї (нові)	—·30	Сира вепровина	1·48
Кукурудзяні крупи	—·24	Булки звичайні	—·50
Масло сьвіже	2·80	Кайзерки на мол.	—·70
„ старе	2·10	Роґальки на маслї	1·70
„ десерове	3·20	Хлїб житний	—·34

Мійський уряд торговий.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Нотар в Микулинцях
пошукує
кандидата нотарияльного.
791 2—3

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич
в Станиславові ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ". 673 3—3

Адвокат Д-р Д. Савчак
в БОРЩЕВІ
прийме від 15 липня с. р. рутинованого концїпієнта. 751 5—6

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї,
Д-р Евгеній Озаркевич
перепровадив ся до нового дому „Днїстра" улиця Підвалє ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

ТРУСКАВЕЦЬ лїкар заведеня д-р Т. Прашіль бувший асист. унїв. і секундар. краєвого шпиталю у Львові ординує від, 15. мая до 30. вересня с. р. Телєфон ч, 2. 733

УРЯДНИКА обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових з гарним письмом прийме Краєве Товариство кредитове Урядників і сьвящеників. — Зголошеня, лише письменні з долученєм сьвідоцтв і документів вносити належить до дирекциї Товариства, Львів ул. Руська ч. 3 подаючи коротко „curriculum vitae". 774 4—4

Ц. к. уприв. галицкий акцийний
БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
Відділ депозитовий
принимає вкладки і виплачує задатки на біжучий рахунок, принимає до перехованя цїнні папери і удїляє на них задатки.
Окрім того заведено на взір заграничних інституций так звані
Сховки депозитові
(Safe Deposits.)
За оплатою 25 до 35 зр. а. в. річно, депозитар одержує в сталевій панцирній касї сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де *безпечно а дискретно* можна переховувати своє майно або важні документи.
В тім напрямі гіпотечний Банк поробив як найдальше йдучі зарядженя. 4
Приписи відносячі ся до того рода депозитів можна одержати безплатно в депозитовім віддїлї.

„The Gresham"
тов. обезпечень на житє в Льондонї, що стоїть під контролею австрийського та анґлїй. правительства.
Фонд ґваранцийний для обезпечених в Австриї через ц. к. правительство признаних виносить **кор. 34,620.913.**
Нові тарифи в ріжних комбінациях і проспекти висилає даром і оплатно
Ґенеральна аґенция для східної Галичини, Львів Коперника 21. 249 4—11
Особи які мають розгалужені товариські зносини можуть як акцизитори бути принятими за сталою платою і провізиєю

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найтаншевше.

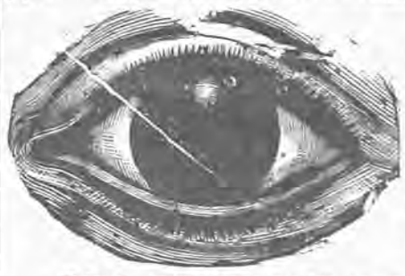

КОНКУРС.

Видїл Товариства „Бурси ім. сьв. о. Николая" в Перемишли подає сим до загальної відомости, що з початком шкільного року 1908/9 найде більше число питомцїв шкіл середних поміщенє в Бурсі Товариства під слїдуючими услівями:

1) Родичі зглядно опікуни зволять найдальше до 2 липня с. р. надіслати свої прошеня до Видїлу Бурси улиця Баштова ч. 25. До прошеня треба залучити а) сьвідоцтво убожества, б) сьвідоцтво шкільне з послїдного півроку, в) заяву родичів зглядно опікунів, кілько они обовязують ся доплачувати за кандидатів.

2) Отець або опікун принятого до бурси питомця має: 1) заплатити за з'ужитє інвентаря 4 кор. на рік. 2) доставляти декляровану квоту доплати на харч з гори місячно 3) на пранє біля зложити на початку першого і другого півроку по 2 кор. 4) на устроєнє біблїотеки для питомцїв 2 кор річно.

3) Ті, що хочуть одержати відповідь на своє прошенє, зволять залучити карту кореспонденцийну з докладною адресою, а коли долучать марку на 45 сот., то одержать свої залучники за почтовим рецепісом.

Родичі і опікуни бажаючі помістити в бурсї своїх синів зглядно пупілїв обовязані бути членами товариства.

Від Видїлу Бурси ім. сьв. о. Николая в Перемишли в червни 1908.

Ром. Гамчикевич предсїдатель. *Д-р Т. Кормош* секретар. 799 1 1

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим звіщаємо Впов. Членів Товариства „Народний Дім" в Городенцї, що загальні Збори сего товариства відбудуть ся дня 30 червня н. ст. 1908 р. о годинї 6-тій вечером в комнатах „Руської Бесїди" в Городенцї зі слїдуючим порядком нарад:

1) Одобренє замкнених рахунків і білянс за рік 1907.
2) Вибір трех членів і 3 заступників до заряду Товариства.
3) Вибір трех членів ради Надзираючої.
4) Внесеня і запити.

Городенка 16/VI 1908 р. 802 1—1

Д-р Т. Окуневський *Д-р Цїпановський.*

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний
з комнатою до снїдань
в підгірскій околици.
є на продаж.
Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 4—10

Правник III. р. оженить ся з панною, що поможе покінчити йому студия В. Л. poste restante Перемишляни. 798 1—1

Пошукую старшої женщини, доброї ґаздинї, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. о. Іван Воєвудка Подусїльня п. п. Нараєв. 781 1—5

Женщина в середнім віцї Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пан Тишлевої в Винниках.

Вправний інструктор студ. II. р. *теол.* пошукує на час ферий лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у панї Бець.

В Микуличинї в віллї коло двірця зел. є покої до винаймленя. Відомість на приходстві 796 1 4

Нагробники камінні дешево до набуваня. Львів ул. Личаківська ч. 103. 797 1—4

В Бруховичах під Львовом єсть до продання лісиста парцеля о 1000 сяжнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адмінїстрациї „Дїла".

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні уряджeня покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5.
658 13 - 30

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
найскорше
Пояснень удїляє безплатно **Лїнїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99.** 669 18—?

Звертає ся увагу Впр. Отців і Хв. Комітетів церк. на артистично-різбарську робітню **Евст. Щупланевича,** Львів, ул. Шпитальна 38, яка піднимає ся робіт входячих в круг прикрашуваня церков. За виконану роботу ґарантує. Цїнники даром і оплатно. 48f

Перша руська торговля
нафти і приборів до сьвіченя
С. КОЗЯКА
у Львові, Жулїнського ч. 9
поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвіченя і т. д. Приймає замовленя карткою. Безплатна достава. 623 6—8

Одинока руська
ЛІТОҐРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30.
14. 117—?

2 панночки або 2 ученик'в з низших кляс прийме на станцію вдова по висшім урядникy. Близша відомість в „Народній Торговлї." 800 1—3

Альбом
найкрасших і найбільше любимих пісень на цитру з підложеним текстом: а) 100 славянських 5 кор. (100 стор.) б) 100 німецьких 3·50 кор. (72 стор.) порто 50 сот., в) найлїпша цитрова школа до самонауки комплет (30 стор.) тільки 5 кор. За успіх ручу. Проспекти висилає JOSEF SORG, Wien III/4, Hauptstrase 144. 721 2—2

На руські школи!
Марки і телеґрами Руського Тов. Педагогічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47.
В школї наша будучність

Cabaret Bristol ново-отворена сензацийна програма!
Маша Діґнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером.
718 7—8

РУСИНИ!
Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише ТУТОК і ПАПЕРЦЇВ з першої галицько-руської фабрики
Евгена Білїньского в Збаражи
З доходу сеї фабрики йде на будову церкви в Сенаві 35%, на школи і бурси тов. педаґоґ. 10% а на вдови і сироти по сьвящениках 5%. — Держім ся поклику:
Свій до свого! 735 3—?

Заведенє гідропатичне
під управою
Д-ра КУТНИ в Перемишли
Побереже Франц Йосифа ч. 8
переводить всїлякі процедури гідропатичні, купелї квасу угляного, боровінові, сїркові, зелїзні, йодові, солянкові і т. д., аплїкує купелї електричні і в електричнім сьвітлї, масаж, лїчничу ґімнастику і процедури електричні, фаною і лїченє в горячім воздусї — від 5 год. рано до 7 вечером. Комнати з цїлим удержанєм для замісцевих, закладовий поїзд. Проспекта на жаданє. 769 2—4

Де підемо на снїданє?
Та не має лїпше, та не має красше
Нїде підкріпитись,
Як піти до **ФУКСА** у **Днїстровім** домі
Наїстись, напитись.
А там вжитки є чудові,
Всї перекуски готові:
Риби, сир, смачні мясива,
Ріжні горівки і пива.
Та нема смачнїйше, та нема дешевше
Нїде пити, істи,
Як з приятелями у **Днїстровім** домі
У **ФУКСА** засїсти. 165

ОПОВІЩЕНЄ.
Дирекция Товариства „ТРУД" у Львові Ринок 39 оповіщує, що від 1 вересня б. р. буде до обсадженя 10 місць в Бурсї Товариства. Приймаємо кандидатки, котрі укінчили 14 р. житя на 3-лїтний курс, який обіймає науку шитя і крою біля, шитя і крою суконь та науку гафту ручного. Услівя за цїле удержанє і науку 28 кор місячно, вписове 8 кор. і одноразово 4 кор. за зужитє меблїв.
Оплата в III. роцї може бути знижена. До поданя долучити належить метрику і сьвідоцтво укінченої принайменше V. кл. шк. нар. 756 5—5

Гафти артистичні, білизну елеґантно і сукні всякого рода виконую Домінїканьска ч. 9 I пов. 2—3

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки
„DOROTEUM"
у Львові, ул. Шайнохи
продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:
Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.
Кілька лянкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і сїчного.
Кілька пар портиер, фіранок, диванів, диваників намiток і инших декорацийних предметів.
Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.
Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.
4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.
Кілька ван, візків і колисок для дїтий.
2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.
2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флетів, клярнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.
Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.
Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталя.
Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.
Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.
Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 558 8—9

МАСЛО липтавську бриндзю в 5 к-о почтівках висилає за послїплатою найдешевше „Краєвий Молочарський Союз" в Стрию.

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛИ
радить П. Т. Хлїборобам замовляти салїтру хілїйску до салїтрованя капусти а побіч сего поручає свої знамениті коси і серпи ковальскі, котрі вже тепер мож замовляти. Всякі поясненя даємо безпроволочно.
748 11—? *ДИРЕКЦИЯ.*

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсии
від 15. червня до 15. вересня.
Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість у Панї О. Калитчукової в Дорі. 645 6—?

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ
В СТРИЮ 441 10—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученем відбирателя виробу.

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє
А. Зіґмана
у Львові, ул Сикстуска ч. 14
ПОВІТНЯ
металевих і кавчукових штампілїй
Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 96—?

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплетні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.
Станислав Точиський
у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 10—10

ПОЗІР!
Головна фабрика вудженин ІОСИФА ЛІНТНЕРА у Львові Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 поручає знані з доброти **шинки, ковбаси сїкані тонкі по 70 кр. за кільо. Солонина свійска по 85 кр. за кільо** *і інші вироби масарські по найдешевших цїнах.*
На провінцию відсилає ся відворотною почтою.
Для Вп. купцїв значний опуст.
Склепи отворені від год. 6 рано до 10 вечером.
З поважанєм
706 4—? **Іосиф Лїнтнер.**

ЛІПІК
в Славонії 726 3 5
Желїзниця, почта і телеґраф в місци.
Перворядні купелї, найбільший комфорт. Одиноке на континентї горяче, йодове, алькалїчне жерело, о температурі 64 степенів Цельзия. Надзвичайні лїчничі наслїдки при всяких катаральних аффектациях проводу травленя і мочевого, при квасно-мочевій диятезї, гістци, ревматизмі і ісхіясї, скрофульозї, рахітісї та всїх хоробах крови. Лїченє через питє води і теплі купелї. Заведенє водолїчниче. Інгалятория. Десять визначних лїкарів в місци.
Проспекти і обясненя видає **Дирекция.**

Від 1868 р. уживане
БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО
поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порплїв і хронічних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.
Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до митя, купелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило
що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило
особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.
Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикетї. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.
Всї инші медичні і гіґієнічні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.
Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Дїля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жиґмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білевского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґрінштана, Ф Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 40712—36
Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Рік заложеня 1872. Цїнники franco і gratis.
Ориґінальні американьскі
„DIVIS"
Машини до шитя і гафту рівнож до цїлай ремісничих, найновійшої системи, надзвичайно практичні, сильно збудовані з 5-лїтною ґваранциєю.
Виключне заступство для Галичини
Іосиф Іванїцкий
специалїста і механїк у Львові, ул. Академічна Готель Жоржа. 768 2—6

Позір! ЗЕМЛЯКИ! Даром!
і оплатно жадайте богато ілюстрований цїнник Товариства
ТИТАН
ґенеральна торговля і продукция
перед тим **М. Пасїчник** Руське Товариство з обм. пор.
Відень, 18?. Theresiengasse 73.
З него довідаєте ся, що ми доставляємо по фабричних цїнах і знаменитої **КОСИ** якости з власної фабрики в St. Katharein в Стириї **серпи, молотки, бабки, бруски, машики до клепаня кіс,** які у других коштують К 7, у нас ті самі лише 3·50, просимо лиш порівнати, яка то ріжниця! — Кромі того доставляємо иньші товари зелїзні, товари ґалянтерийні, мануфактурні, блаватні, прекрасні хустки, полотна, начинє куховне і столове і и. Гарно ілюстровані цїнники наші висилаємо до урядів парохіяльних, громадських, шкіл, читалень, півцїв церковних, крамниць і и.
Родимцї! Товариство наше руське, засноване в першій мірі для Вас **Земляки!**
Купцям удїляємо високий рабат! 743 2—?

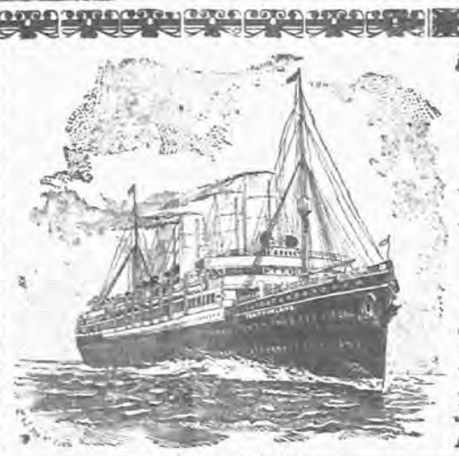

Дешево, безпечно, скоро без пересїданя
до
Півн. Америки
Канади Бразилїї
величезними поспішними кораблями
Лінії ГАМБУРҐ-АМЕРИКА
Львів—Новий Йорк 86·10 зр.
Львів—Монтреаль(К.) 103·60 зр.
Львів—Бразилїя 85·60 зр.
Антверпія—Канада 70.50 зр.
По близші інформациї зголошувати ся прямо до
Ґенеральної аґенциї для Галичини
Лїнїї Гамбурґ-Америка — Львів, Городецька 95.
702 8—8

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5 50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8 40*	2·30*
Ряшева	—	—	1 10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2 05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3 50	—	11·00
Пустомит	7 29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10 30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8 26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7 10	10 05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8 15	12 40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5 50	7 25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8 40	6 12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6 10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9 10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4 00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.
1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Манєнких) Коперніка ч. 9.

Ч. 137. Львів, понедїлок 22. н. ст. (9. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць 2 к.	34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Як пан Дембовський „дбає“ про наші ґімназиї?

З Перемишля пишуть нам:

Галицька рада шкільна відзначала ся вже від хвилї свого повстаня великою неприхильностию до українських шкіл і української шкільної молодїжи, та тота хронїчна неприхильність сталась незвичайно яркою особливо від часу, коли начальне становиско в тій шкільній власти обняв екс-староста Дембовський. Репресиї ради шкільної краєвої супроти української шкільної молодїжи являють ся тим брутальнїйшими, що тота сама власть шкільна показує ся дуже поблажливою супроти каригідних промахів загалу польської шкільної молодїжи.

Щоби не заслужити на заміт голословности, подаю низше цїлу низку правдивих фактів з найблизшої минувшини котрі самі собою пятнують „роботу“ нашої найвисшої шкільної власти, зглядно її видимої голови, віцепрезидента Дембовського. Подані низше факти, — се лише частина „польської“ господарки ради шкільної краєвої, котра свою варварську полїтику веде пляново і консеквентно, чого найлїпшим доказом являє ся факт, що в тій роботї помагають їй дуже солїдно всї наші власти, так полїцийні, як і полїтичні та автономічні.

По Великодних сьвятах с. р. релєґовано з перемиської української ґімназиї шістьох учеників VII. кляси, буцїм то за те, що вони допустили ся провини § 305 зак. кар. Релєґоване наступило на виразне розпорядженє ради шкільної краєвої, котра навіть не уважала відповідним засягнути опінії професорської конференциї. Переведені в тій справі судові доходженя і розправа виказали повну невинність чотирох учеників, а й що до двох засуджених то доперва покажеть ся, на скільки стійний засуджуючий їх вирок судовий, бо засуджено їх виключно на підставі зізнань полїцийного аґента Дембіцького, котрого правдомовність вже на самій розправі була дуже сумнївна, а пізнїйше засудженє його наслїдком позву обжалованих ним студентів нищить всякі сумнїви що-до моральної вартости сього сьвідка. Але мимо того всього всїх шість учеників стратило оден рік науки!

В тиждень пізнїйше рішенєм ради шкільної краєвої релєґовано з тоїж ґімназиї ученика IV. кл. Б., котрий мав десь відгрожувати ся товаришам Полякам стрілянєм з револьвера. На безпідставний донос підлого вшехпольського денунциянта позбавляєть ся ученика можности далї вчити ся, хоч доходженє може виказати, що він Богу духа винен.

Рівночасно, дирекция перемиської української ґімназиї, котра під обухом ради шкільної краєвої мусить часом показати ся mehr päpstlich, als der Papst selbst, релєґувала учеників H і M. з V. і III. кл. наслїдком донесеня старости Лянїкевича, що вони брали чинну участь в заказаних полїтичних зборах в громадї К. Доходженя в тій справі (не проти учеників а проти аранжерів мнимого віча) виказали, що хлопцям анї снило ся брати участи в зборах, та що навіть нїяких таких зборів в громадї К. не було, але гофрат Лянїкевич на ідіотичне, позбавлене всякої підстави донесенє жандарма чи війта-хруня без найменших скрупулів докладає своїх гофратівських рук до знищеня будучности двох молодих людий, а ґімназияльна дирекция уважає відповідним респектувати підлий донос полїцейської душі, якій чейже зась до школи.

Вкінци в часї треваня устного іспиту зрілости в українській ґімназиї рада шкільна краєва телєґрафічно зарядила недопустити до іспиту абітурієнта Ц., а як мотив свого пізнїйше письменно повтореного розпорядженя переслала ґімназияльній дирекциї витинок з „Dziennik-a polsk-ого“, в якім говорить ся, що той сам Ц. допустив ся в часї аґітациї на річ п. Цеглинського при виборах до державної ради провини з закона о чистотї виборів і був за се засуджений. Яку підставу мала рада шкільна краєва вірити денунцияциї часопили, що дала стільки доказів заїлости і скаженини супроти Українцїв і пустила в сьвіт стільки неправдивих денунцияций на них? Річ ясна, що радї шкільній краєвій і в тім случаю ходило лише з знищенє будучности молодого „гайдамаки“, бож прецїнь вона могла по провіреню факту уневажнити матуру дотичного абітуриєнта.

А вже край всякої імовірности переходить подія з абітуриєнтом К., подія, яка нагадує нам середновічні часи сьвятої інквізициї. Безпосередно перед матурою переслала рада шкільна краєва до дирекциї української ґімназиї в Перемишли письмо менш-більш такого змісту: „Doszło do naszej wiadomości (отже анонїм!), że uczeń VIII. kl. tamtejszego zakładu K. miał pochwalać czyn Siczyńskiego (де? коли? перед ким?). Wykluczyć i nie dopuścić do matury, dopóki nie uczyści się z uczynionego mu zarzutu!“ — Чи не знамените? Подібний комунїкат міг вийти справдї лише від власти, якої шеф ще не забув щасливих часів старостованя, коли-то на підставі „Prügelpatent-у“ після свого „widzimi się“ стереотиповим „doszło do mojej wiadomości“ — карав нелюбі одиницї вязницею чи гривною. Просто поняти годї, як могла найвисша краєва власть шкільна в XX столїтю видати таке зарядженє. Чи-ж можливо абітуриєнтови К. очистити ся? Та о се власне й ходило радї шкільній краєвій, бо мимо того, що К. предкладав найріжнорідніїйші сьвідоцтва моральности, мимо того, що покликував ся на сьвідоцтво многих поважник одиниць, рада шкільна краєва узнала все те недостаточним. — Зовсїм понятно! Таж сьвіт широкий! Требаб покликати всю людськість на сьвідоцтво, щоби сповнити умову названого указу ради шкільної, яка місто доказати ученикови вину, кажу йому доказувати свою невинність! Остаточно результат сеї справи був такий, що спосібному і дуже солїдному абітуриєнтови К. не позволено приступити до іспиту зрілости, наслїдком чого, хто зна чи не зруйновано будучности чоловіка, що міг би колись заняти серед суспільности визначне й корисне для людства становиско.

В тім пляновім і консеквентнім нищеню української шкільної молодїжи помагають радї шкільній краєвій і всї инші власти, котрі шлють десятками доноси до дирекциї української ґімназиї, хоч не хотять чомусь бачити уличних бурд і нічних піятик польської молодїжи шкільної. А доказом, що польська шкільна молодїж таки здорово брикає, бо допускає ся часом злочинних промахів, нехай послужать знова низше подані правдиві факти з тутешної польської ґімназиї.

З початком жовтня м. р. ученик II. кл. польської ґімназиї L. W. кинув умисно камінюкою на ученика української ґімназиї Т. К. так нещасливо, що поцїлив його в лїве око. Наслїдком того Т. К. мусїв виїхати на львівську клїнїку, де піддав ся серед нечуваних болїв дворазовій операциї, в якій виняли йому сочку з ока. Дитина стративши око стала калїкою на цїле житє, але малий „rycerzyk“ до нинї ходить до школи.

З початком с. р. ученик VI. кл. тут. польської ґімназиї W. наляв чорнила до посудини з сьвяченою водою в костелї, щоби люди хрестячи ся сьвяченою водою, мазали собі лице і убранє, а опісля сїв до сповідальницї і сповідав панночки. Хоч його приловлено на горячім учинку, за який повинен був засїсти на лаві обжалованих, обмежилась його кара на 16 годиннім „карцері“.

Хоч польська шкільна молодїж виправляє уличні бурди, устроює нічні серенади під ріжними жіночими інтернатами, піячить по ночах і т. д. то власти полїцийні і шкільні мають на все те замкнені очи.

Намісник Бобжинський, котрий є найвисшим шефом краєвої ради шкільної, вступаючи на свій уряд, обіцяв прилюдно „безсторонність і справедливість супроти всїх горожан без ріжницї народности, віроісповіданя і стану“. Ексцеленциє, чи Ви не знаєте, про отсе руйнованє будучности руських ґімназияльних учеників, чи так має виглядати Ваша „безсторонність і справедливість“ супроти Русинів?!

я.

Русини в Галичинї.

Отся статя буде більше-менше докладним рефератом змісту присьвяченої Русинам глави Буякової книжки „Galicya“. Погляди п. Буяка подавати-мемо без поправок і застережень. О скілько вони не відповідають дїйсности, се кождий наш читач сам легко завважить; в кождім разї буде нам цїкаво пізнати, як глядить на наш народ і його житєві сили член ривалїзуючої з нами нациї та до того людина, котра поставила собі за мету показати своїм землякам в їх добре зрозумілім національнім інтересї справдїшний, нетенденцийний образ народу, з котрим вони ведуть безнастанну боротьбу. Признаня для нашого народу від польського автора будуть нам тим цїннїйші, що вони походять від нашого противника; показуваня наших національних хиб будуть нам тим вартнїйші що автор звертає на ті хиби увагу своїх земляків з тою метою, щоби вони нашими недомаганями покористались у суперничих змаганях з нашим народом.

Жерело противенства між Поляками й Русинами не лежить — каже п. Буяк — виключно в расово-етнїчних ріжницях. З погляду антропольоґії ріжницї між обома народами не є такі визначні, щоби проявили ся аж у расовій ворожнечі. В далеко більшій мірі, нїж у расї, має се противенство основу в ріжницї культури й віроісповіданя. Культура витворюєть ся на підкладї фізичних прикмет народа та країни. Культура, се вироблені форми вязаня понять і реаґованя на звучні вражіня, се мова, сьвітогляд, штука.

Народна (ludowa) руська культура є тепер богатша і сильнїйше скристалїзована, нїж польська. Її висшість лежить у живих народних піснях, котрими Русини попри Сербів є найбогатші в Славянщинї, та в орнаментицї, котра вийшла з тих самих складників, що польська, але тепер є від польської висше розвинена. Велике значінє штуки й поезиї в житю руського простолюдя дає йому якийсь ідеальний провідний напрям, після котрого житє не є властиво боротьбою за істнованє, виладовуванєм житєвої й економічної енерґії, а супокійним — по змозї — уживанєм і відчуванєм. Се пригадує нам житєвий погляд кляс, котрі заживають великих гараздів серед високо-культурних суспільностий; він доказує, що се дуже стара культура (витворена під впливом грецьким і ориєнтальним, на що показує археольоґія і істория). Ся культура була сильною приманою для польського хлопа-кольонїзатора на руських землях, котрий вивчивши ся руських пісень, забував згодом про своє польське походженє та зливав ся з руським народом.

Се була асиміляция з долини на користь Русинів. За те на користь Поляків ішла від віків асиміляция горішних кляс руської суспільности, котрі втратили живу звязь з богатою простонародною культурою та разом з тим тратили почутє своєї національної індивідуальности на користь польської нациї і культури.

Хоч колишня польська держава і не вела плянової полїтики національної (тодї прінціп національности щс не мав того значіня, що тепер), то асиміляция Русинів-унїятів постійно йшла в перед, одначе — додає з жалем п. Буяк — повільно. По розборі Польщі сей процес у Галичинї зараз не устав, а навпаки під австрийським панованєм польонїзация Русинів почала обхоплювати верству найважнїйшу тодї для руської окремішности — духовенство; се позваляло Полякам надїяти ся, що й руский простий народ в доволї швидкім темпі ополячить ся. Рік 1848 принїс Русинам тільки дуже мізерні завдатки на полїтичний розвиток. Властивий національно-полїтичний руський рух починаєть ся від слабих початків між 1861 роком (смерть Шевченка) і 1880 р. (заснованє „Дїла“).

Зі зростом самостійного руського національного руху перервала ся польонїзация інтелїґентної верстви руського народа. Що більше — мабуть трохи занадто побоюєть ся п. Буяк — щораз могутнїйший руський рух може незабаром проявляти атракцийний вплив на східно-галицьку шляхту та будити серед неї прогомонїлі історичні ремінїсценциї про її колишню приналежність до руського народа; вигляди на полїтичну кариєру та иноді також деяке почутє необхідної спільности з окружаючим народним руським морем можуть спричинити „навертанє“ спольонївованих шляхотських родів у сх. Галичинї до руської національности. За те польський хлоп згодом стаєть ся більш неприступний асиміляцийним впливом руського простолюдя. Економічний поступ руського народа відбере безсумнївно його культурі богато ідеальних складників, як пережитків на всякий випадок примітивних, та просьвітна праця над мужицтвом разом зі зростом значіня друкованого слова що-раз сильнїйше буде зазначувати ріжницю між польською і руською національністю. Польські кольонїсти на руській землї перестануть рутенїзувати ся.

Становище обох народів не є рівне. Русини стоять на далеко низшім степени розвитку нїж Поляки. Їх суспільна структура є слабша розвинена, їх економічний стан є богато низший. Ся низшість Русинів проявляєть ся дуже наглядно на полї духової культури, на полї лїтератури, штуки і науки, де руська продукция є далеко слабша від продукциї польської.

Що-до культурних впливів, то Русини хитають ся між Заходом (Нїмцями через посередництво Поляків) і Сходом (Росия). Доси на галицькій Руси мав перевагу західний напрям, одначе зі

„Русскій языкъ родной для малорусскаго дитяти“.

(*Розмова про мову*).

Виписану в титулї фразу ріжних „русскихъ националистовъ“ нераз приходило ся гірко згадувати бідолашним членам української учительської спілки, коли сидїли в слїдчій вязници, обжаловані за прихильність до... „красного письменства“. Бо і справдї, який тут злочин?! За часів найгірших орґій указу з 1876 р. все таки можна було Українцям займати ся „красним письменством“ на рідній мові, а тут тобі за конституциї арешт, слїдство і суд! І все через те, що „русскій языкъ родной малорусскому дитяти“ і vice versa та що якийсь з київських „русскихъ националистовъ“ в переконаню, що він „превосходно понимаетъ по малорусски“, гадав собі, що „красне письменство“ се „червоне“, отже революцийне письменство і так таки переклав: „Произведенія освободительнаго (краснаго) содержанія“. Ну, і сидять собі бідолашні вчителї вже більш року в слїдчій вязницї, а „русскіе националисты“ все своє та своє, неначе-б можна було криком та доносами заглушити факт, що мова українська і росийська, се дві ріжні мови, так що одну з них чоловікови другої народности розуміти дуже важко, і то в великій мірі через те, що близькість тих мов, себ то що одно і те саме або подібне слово в одній мові значить одно, а в другій зовсїм инше. Про ту близькість пише в київській „Радї“ (ч. 121) один з відомих українських педаґоґів, *Григорій Коваленко*:

„Багато вже на сторінках „Ради“ давало ся яскравих зразків тих траґічних і комічних непорозумінь, що виходять з цїєї близькости, — іменно з близькости! Бо як би мови цї не були між собою близькі, то може-б виходило менше непорозумінь. На прим. усякому ясно, що „драбина“ — то по росийськи „лѣстница“, „жито“ — „рожь“, „присьба“ — „заваленка“, „чобіт“ — „сапог“, „борошно“ — „мука“, „барило“ — „боченокъ“, „рано“ — „утро“, „снїдання“ — „завтракъ“, „вечеря“ — „ужинъ“ і т. и. Далеко більш плутанини виходить з словами „близькими“, „однаковими“. На приклад, „хижа“ не те саме, що „хижина“, „теліга“ — не „телѣга“, „хвіртка“ — не „фортка“, „корито“ — не „корито“ (ночви), „вдача“, „удача“ (характер) — не „удача“, „уродливий“ — не „уродливый“, а „красивий“, „недїля“ — не „недѣля“, а „воскресный день“, „Сьвята недїля“ — не „сьвятая недѣля“, а „Тройца“, „дзвін“ — не „звонъ“ (звук), а „колоколъ“; „рушити“, „зрушити“ — не „рушить“, „разрушить“, а „двинуть“, „сдвинуть“ і т. и.

Слів, зовсїм одмінних од росийських, а українській мові (як і в инших славянських) зовсїм не багато. За те слів подібних, заснованих на однакових пнях, та з иншим значінням, дуже багато. Поруч з ними треба ще поставити слова, що зовсїм подібні до росийських і в значіннї, тільки вони в нас мають иншу родову форму. І тут знов виходить велика плутанина — на прим. росийське слово „пар“, по нашому буде — „пара“, — подібно як од рос. „пар“ genetiv. теж буде „пара“. Читає хлопець „въ безднѣ пара...“, і думає, що це nominativ „пара“, що це значить: „въ безднѣ находить ся пара“. Я сам знаю приклад, як учитель і школяр довго не могли один одного зрозуміти на тій „парі“. Кожному з нас відомо, яке калїченнє мови виходить з тої плутанини. Замісць щоб знати обидві мови, „не знають добре нї одної“. Я сам учив і своїх дїтий і чужих і впевнив ся, що найкращі результати бувають тодї, коли дитина з початку учить ся тільки своєю рідною мовою, — далї — паралєльно, з перекладом, щоб воно сьвідомо розрізняло слова і форми українські й росийські. Тільки таким способом можна втекти од тієї сороміцької плутанини, калїчення мови; „тільки тодї дитинї зовсїм не трудно вчити ся й росийської мови.

Українська мова близька до росийської, це правда. Та відомо, що вона близька й до польської, — така близька, що в свій час, і давно й недавно, Поляки казали, що українська мова — це тільки наріччя польської. І поміж „русскими националистами“ поширена така думка, що українська мова виробила ся з старо-руської, покалїченої польською примішкою. Не будемо тут широко розводити про те, що сї думки — хибні, що наука вже довела непевність таких думок, що в українській мові зберегли ся слова і форми старославянські, яких немає нї в польській, нї в росийській. Візьмемо тільки один простий і всїм відомий факт. Близько Чернигова українська мова дуже добра, багата на щиро-українські, стародавні форми, хоч там і вимовляють на „а“. Мова ця зберегла в тому краї діфтонґи (напр., вуін — він, груім — грім).

Край той виликий, обіймає кілька повітів. Там городи і села зберегли ся від домонгольських часів; маємо де-які роди, фамілії, що йдуть аж від тих часів до сього дня (напр., пани Борозни). Орда не винищила там людий, не розганяла їх (як десь на Сулї), бо в лїсах і в болотах орда не сьміла, боязка обминає той край. Проходила й там орда, та дуже не часто. Там люди досї носять одежу таку як носили за князївських часів, в XI—XII столїттї (зрівняй з малюнком з збірнику Святослава). Де ж там узяла ся українська мова! Коли саме край той перейняв од Поляків так богато язикових форм і слів, коли було там польське панування? — „Въ то время, когда Малороссія находилась под властью Польщи“, — одмовляють нам. Одмовимо точнїще: край той був під польським пануванням „тільки 20 років“, від Деулинського замирення (1618 р.) до повстання Б. Хмельницького (1648 р.), і після того Поляки вже нїколи там не панували. Та й за ті 20 років у Чернигівщинї було Поляків хиба з десяток — два ченцїв та кілька урядників, а в церквах та судах люди по старому все чули свою давню мову. Після того 250 лїт край той належить до Росиї, там і школа, і церква, і суд, і часопись, і книжка, — увесь величезний апарат „обрусѣнія“, — не могли знищити української мови. То що ж могли зробити Поляки за ті 20 лїт, коли вони не вспіли навіть укріпити ся в тому краї з полїтичного боку?

Українська мова близька до росийської, це правда. Та всї знають, що мова голяндська, данська, норвежська — дуже близькі між собою і дуже близькі до нїмецької. А що з того? Мови польська, чеська, сербська, словацька — дуже близькі між собою і близькі до нашої й до росийської, а що з того? Ось вам зразки чеської мови, взяті з чеські шкільної читанки (так і зветь ся Čitanka); подаю їх нашими лїтерами, бо може хто не знає латинських.

„Од мілего Пана Бога
Добродіні маме (маєм) многа.
Од Бога учінім початек,
А добри буде поржадек“.

„Кто пере без руков а без води?“
„Як глубоко до лєся бєгова заїц?“
„Мету, мету — невимету; несу, несу — невинесу; аж час пжийде — само вийде“...

Ви може думаєте, що це — по нашому, по-українському, аж нї: це я виписав з чеської читанки. (Чеськими лїтерами воно так:

„Metu, metu — nevymetu; nesu, nesu — nevynesu; „až čas przijde, samo vyjde“. Ось ще початок піснї:

„Трава, трава, трава зелена!
Усихала травічка,
Спадла на ні росічка;
Трава, трава, трава зелена.

Гаєк, гаєк, гаєк дубови!
В нем обива словічеу (соловей),
Умі много піснічек.
Гаєк, гаєк гаєк дубови!“

З тих прикладів видко, що чеська мова дуже близька до української і до росийської, де в чому близша до польської; польська-ж мова иноді близша до росийської, нїж до нашої А всї славянські мови дуже близькі між собою. То може порадимо Чехам, Сербам, Болгарам і т. д. зректи ся своїх мов, завести в себе по школах та по урядах мову росийську? Щось вони поради не слухають, а примусити їх не можна, бо до їх не досягне рука тутешнїх „ідейних поборників культури“ з нагайкою в руцї і з доносом за пазухою. До їх не досягне рука, — за те досягне до Українцїв: сим „братам“ виразно скажуть — як і казали досї — що „ваша мова дуже близька і ви нам дуже рідні“, а через те нехай буде так: що ваше — то наше, і що наше — то наше. Радїйте, що приобіцяємо вас до своєї „культури“. Про ту саму справу заговорив також звісний професор харківського унїверзитету Микола Сумцов в тамошнім дневнику „Южний край (ч. 9.400).

„Незабаром мабуть — пише він — обмірковувати-меть ся заява 37 членів державної думи про вживаня в народних школах на Вкраїнї рідної мови і тут до речі буде пригадати, як одноголосно висловила ся в сїй справі ще до істнуваня державної думи на запитаня комітету мінїстрів

ПОЗІР! Новий руський склеп у Львові при ул. Коперника ч. 18!!

КРАВЕЦЬКИЙ БАЗАР під фірмою ТЕОДОР ХУДИК і Сп.

Перший головний склад готових мундурків, шапок, відзнак і т. д. для П. Т. Студентів і робітня одіня мужуського.

Кравецький Базар принимає всї замовленя на одїнє для Всч. Духовеньства, Впов. Панів і виконує поручену роботу у власній робітни з материялів заграничних і краєвих після найновійших журналів.

Русини! памятайте на клич: „Свій до Свого“!

801 2—?

зростом взаємин з росийською Україною східний вплив буде що-раз більше зрастати.

Руський народ є доси суспільністю хлопською, кермованою і орґанізованою розмірно нечисленною інтеліґенциєю, котра здебільшого в другім або третім поколїню виводить ся з-під хлопської стріхи. В тім бачить польський письменник причину радикалїзму в полїтичних стремлїнях Русинів та „брутальности", якою буцїм го визначаєть ся боротьба Русинів зі зверхнїми і внутрішними ворогами. І далї п. Буяк обертає кота хвостом, коли каже, що та „брутальність руського тероризму" викликала з польського боку небажані прояви тероризму і надужить власти, у котрих звичайно глядає охорони дрібна верства пануючих для збереженя своєї власти над збунтованою масою підданих. Облекшуванє собі таким способом полїтичної переваги — признає на превелике диво польський автор — стаєть ся що раз більше неможливо з приводу чуйности руської інтеліґенциї та горожаньського осьвідомленя руського хлопа, неморальні-ж ті практики, хоча на хвилю являють ся корисними для Поляків, мусять кінець кінців помститись на них самих.

Пильною, безпереривною працею сотворила руська інтеліґенция кілька знаменитих полїтичних орґанізаций та здобула сильний вплив на народ; се показало ся особливо при останних виборах до парляменту (велика перевага інтеліґенциї серед руських послів, вибір сіоністів голосами руских хлопів, довільне перекиданє голосів). Визначна участь молодїжи в полїтичній роботї Русинів також впливає на зрадикалїзованє методи руської полїтики.

Супроти краєвої і державної полїтики стоять Русини в постійній опозициї; се надає руській полїтичній дїяльности неґативний провідний тон, котрий поки-що приносить Русинам користи, одначе згодом, на дальшу мету бувби для них шкідливий.

Конець буде.

Холмщина й Україна.

(*Дальше*).

Д. Кистяківський старає ся усунути недовірство Великорусів, особливо Погодіна до українства, доказуючи, що він, Погодін, не знає, що то таке українофільство. Се незнанє Погодіна виходить, на гадку д. Кистяківського, з незнаня дотичних творів Драгоманова, навіть російських, а тим менче, розуміє ся, українських.

„Драгоманів, — каже д. Кистяківський, — 1876 р. став полїтичним еміґрантом і на порученє своїх приятелїв заснував у Женеві вільну вкраїнську пресу, се б то зробив так само, як на чверть столїтя перед тим зробив Герцен, засновуючи [1]) вільну російську пресу. В своїх творах що до українського питаня він являє ся таким чином виразителем усего вкраїнського руху сїмдесятих і вісїмдесятих років, а рівночасно яко найвизначнїщий український дїяч тої епохи, він же й головний теоретик українства тай творець його наукових основ. Як би проф. А. Л. Погодін познакомив ся з творами Драгоманова що до українського питаня, то дізнав би ся, що українофільство се продукт чисто-російської культури. Правда, се продукт зовсїм своєрідний, але його походженє від обще-русского коріня безсумнївне. Всї українські письменники, з виїмком кількох Галичан, (а в трьох томах української хрестоматії „Вік" наведено взірцї творів 85 українських письменників XIX ст.) — вихованцї російських шкіл, що розвили свій лїтературний смак на російській лїтературі й до двох остатних десятилїть зберігли звязь із російським культурним житєм, а часто значно причиняли ся й до розвою російської лїтератури.

„Українофільство можна назвати народництвом на малоруському ґрунтї. Се народництво мало меньше соціяльну і більше полїтичну закраску, нїж народництво великоруське. Полїтичний характер українофільства проявляв ся в сорокових роках XIX ст. проповідю федералїзму, особливо славянської федерації, веденою „Кирило-Методіївським братством", се б то кружком Костомарова, Кулїша, Білозерського, Марковича й и. У шісдесятих і сїмдесятих роках минулого столїтя український федералїзм розвитий був далї в українських орґанізаціях того часу, в т. з. „Громадах". Тепер федералїстичні ідеї звязувано з проповідю доконечности як найширшої полїтичної волї. Ось чому Драгоманів явив ся першим російським письменником, котрий боронив конституціоналїзм за всяку цїну. Він перший в російській лїтературі вказував на те, що конституційний лад се поперед усего забеспеченє особистої волї, а не само заведенє народної репрезентації, проти котрої в шісдесятих роках висловив ся Кавелїн, боячи ся, що вона буде кріпостницько-шляхотська, а в сїмдесятих роках протестували проти неї російські народники, боячи ся розвою під єї захистом буржуазії й капіталїзму в Росії. Навпаки, Драгоманів доказував, що без конституційного ладу неможливе здїйсненє особистої недотикости та найдоконечнїщих свобід задля дальшого розвою російської культури й громадянства. В цїм разї Драгоманів являв ся провідником того індівідуалїзму, котрий питомий малоруському племени в супереч общинним основам, що характеризують великоруське племя тай відбили ся в російськім народництві. Таким чином у своїй боротьбі за конституційні порядки Драгоманів являв ся подвійно виразителем українства: він був виразителем українства яко племінної окромішности тай яко суспільного руху".

В супереч тїсній, на гадку д. Кистяківського, звязи українства з російськими культурними інтересами, вражаюча його відчуженість від польського культурного сьвіта, не вважаючи на те, що Україна лежить між Польщею й Росією, що вона була чимало віків звязана з Польщею, чинячи одну з нею державу; що значна частина єї перейшла під Росію відносно недавно, під кінець XVIII. ст.; що богато Поляків має Малорусів за відміну польської нації, як богато Великорусів мають їх за відміну нації русскої, що пани-хлїбороби, себто первісна інтеліґенція, в половинї України (правобічній) сполячені, як у другій єї половинї звеликорусчені. З виїмком осібної української школи в польській лїтературі 20-х і 30-х років та польсько-панського козакофільства й хлопоманства 40 х і 50 х років у правобічній Українї, з яких Тимко Падура писав навіть українські вірші, не признані Українцями своїми анї що до духа анї що до форми — рухів, які мали на цїли виключно відбудованє Польщі в давних границях, — уся маса споляченого панства Київської, Подільської та Волинської ґубернії не дала Українї нї одного письменника, тим часом як із обрусїлого панства Полтавської, Чернигівської та Харківської ґубернії вийшли десятки малоруських письменників і вчених, котрі зберігли звязь із російською культурою тай були українськими патріотами (часто й Великоруси в російській Українї стають визначними письменниками або суспільними дїячами, — напр. письменниця Марко Вовчок, Ол. Русів). З усеї маси польсько-панської інтеліґенції в правобічній Українї, маси, складаючої ся до того в значній частинї зі спольщених і скатоличених Українців, зірвали звязи з польським культурним сьвітом і перейшли рішучо на бік українського народу лише Т. Рильський та В. Антонович, — і за те-ж Поляки вважали їх перекинчиками. (З сим незвичайно цікавим епізодом із польсько-українських відносин можна познакомити ся по статї Драгоманова „Евреи и поляки въ Югозадномъ краѣ", передрукованій в І. т. московського виданя; а з польсько-українською лїтературною школою — по звісній статї Дашкевича про українську лїтературу, з 1889 р., де основні ідеї взяті переважно від Драгоманова).

Ту саму відчуженість українського культурного сьвіта від польського бачимо і в Галичинї. Не вважаючи на те, що більшість українських інтеліґентів виходить і доси з польських середних і вищих шкіл, через мале число українських — польського впливу майже не видко в галицько-українському письменстві. „Все українське письменство розвило ся тут під впливом українського письменства в Росиї, котре, як ми бачили, тїсно звязане з русским культурним сьвітом". Перший визначний австро-український поет, Федькович — Буковинець і виховав ся на нїмецькому письменстві; а найталановитїщий із сучасних поетів Ів. Франко в свої студентські роки був москвофілом і став українським письменником під впливом пізнаня росийської народницької белєтристики [2]). На молодших письменниках видко швидче деякий вплив письменства нїмецького нїж польського. Галицько-українська інтеліґенция (котра вся виходить із українського духовенства й селянства) відчужена від польської інтеліґенциї навіть суспільно. (Тут ми пропускаємо гадку д. Кистяківського — дуже неприхильну — про галицьких москвофілів, аби не переривати звязи його поглядів на відносини Українців до Польщі й Росиї). Сам д. Здзєховський признає, що „між Поляками й Русинами стоїть безодня непорозумінь", „у Поляків і Русинів инший склад розуму, инша льоґіка". Ось чому й трісла перед самим д. Здєховським, мов банька з мила, теорія Поляків, сформулована ним так: „істнують дві руські народности — північна й південна. Перша давить другу; значить, друга, себ то Малоруси — натуральні союзники Поляків. Сьвідомість сего повинні обі сторони кріпко собі засвоїти — і швидче чи пізнїще перед напором нерозривно звязаних між собою Поляків і Малорусів мусить оступити ся грізна, нївелюючa сила великоруського племени, що склало державу на основах лютого деспотичного централїму". Д. Здзєховський „не бачить дороги до розвязаня польсько-русинського спору", послїдний дійшов до „крайного злюцтва, що походить не виключно з полїтичної незгоди; вона має корінє глибше — в психічнім настрою борючих ся сторін, котрого не можна вирвати навіть сьвідомістю доконечности згоди на полї полїтики". Д. Кистянівський бачить корінє незгоди між Поляками й Русинами ще глибше — в повній супротивности двох культурних сьвітів, себ то польського й „русского".

На гадку д. Кистяківського, „український рух, се продукт росийського культурного розвою. Через те перехід чоловіка росийської культури до українства й новий наворот Українця до росийських культурних інтересів незвичайно натуральні, лехкі й прості. Протягом XIX ст. такий обмін культурними силами робив ся сотнями й тисячами. Такий перехід не вважав ся чимось негарним і ганьблячим; нїколи перше він не викликував завин за відступництво або ренеґатство".

„Але, — тягне далї д. Кистяківський, — усе вище сказане про український рух мало силу лише до кінця 80-тих років. З кінця 80-х років характер того руху став гетьто зміняти ся. Коло того часу стали показувати ся результати сили указу 1876 р., що заборонив усе письменство в малоруській мові, з виїмком оріґінальної беллєтристики. Той указ загнав увесь український рух у Галичину, бо вкраїнські письменники, що жили в Росиї, могли друкувати навіть виднїщі свої беллєтристичні твори лише в галицьких журналах. Так вийшло крайно ненормальне перенесенє культурних центрів, на котре вказала й Імператорська Академія Наук у своїй записцї про становище малоруської мови. Зі своєго натурального осередка Київа культурний центр України перейшов у Львів.

„На австрийському ґрунтї, український рух, котрий був первісно рухом культурним, визвольно-полїтичним і федералїстичним, набрав яркої націоналїстичної закраски. Націоналїзмом переняті всї культурні й полїтичні відносини в Австриї, та Вкраїнцям найнатуральнїще було переймати той націоналїзм у своїх найблизчих сусїдів Поляків. А що при тім націоналїзм той служив первісно для паралїжованя аґрессивних польських намагань, то поперед усего й звернув ся проти Поляків.

„Націоналїзм той швидко відозвав ся й на українському русї в Росиї. Більше культурні й гуманно-етичні течії в нїм відпихали ся. Вже в остатні роки свого житя Драгоманів за свою боротьбу з націоналїзмом підпадав усе більше й більше лютим завинам за „обрусительні" тенденциї. Після його смерти 1895 р. ті завини за обрусительство замовкли. Драгоманів занадто здорова величина тай зробив занадто богато для українства. Через те нї одна з українських течій не може відректи ся його. Але вкраїнські націоналїсти поводять ся з ним так, як поводили ся ортодокси всїх часів: вони беруть із него лише те, що підходить до їх поглядів. А що однако богато з написаного Драгомановим і просто перечить їх поглядам, то вони йдуть іще далї в приладженю його поглядів до своїх, твердячи, що як би Драгоманів жив тепер, то змінив би свої погляди.[3]) Розуміє ся, такий здогад, се найбільше обурююча несправедливість супроти вмерлого письменника. Та націоналїзм, яко ґруповий еґоїзм, який має декотру етичну санкцию, виправдує все.

(Дальше буде).

Михайло Павлик.

[1]) Вживаю в перекладї остатного вираженя, яко точнїщого зам. оріґінальлого „по отношенію къ..." — М. П.

[2]) Твердженє д. Кистяківського що до Франка вимагає специяльної відповіди. Франко почав писати зразу — ще в ґімназиї — по українськи й фонетикою (під впливом м. и. Ів. Верхратського, свого вчителя), потім (1875 р.) пристав до москвофільського „Академического Кружка" майже виключно через те, що той видавав студентську беллєтристично-наукову ґазету „Другъ", і тут дїйсно попав був у закрут москвофільський, а властиво рутенський, уживаючи в своїх писанях і „етимольоґії", доволї чудної, хоть усе-ж таки й ті його писаня були українські, що до мови, — але дуже слабі (псевдо-романтичні й без ясної провідної гадки, ладжені під впливом польським і нїмецьким). Уже з сего видко, що властивим москвофілом — навіть у чисто-галицькому значіню — Франко нїколи не був — до того, що нетерпів навіть і найкращого, що було в тодїшному москвофільстві — руху народного, викликаного в початках 70-их років Наумовичем (особливо-ж особи Наумовича — найвизначнїйшої серед москвофіліу і дуже симпатичної). Визначнїщим українським письменником почав ставати Франко далеко не виключно під впливом росийської народницької белєтристики, а під впливом того скомплїкованого руху, який викликав, коло 1876 р., Драгоманів, — руху, в котрому значну ролю грала й західно-европейська белєтристика (нового, реалїстичного напряму) й наука. Свої перші живі оповіданя з народного житя п. з. Борислав написав Франко між иншим і під впливом розмов зі мною (з весни 1876 р.), коли я почав переписувати ся в Драгомановим. Я переказував Франкови зміст листів Драгоманова до мене з 1876 р., — незвичайно важних для істориї нового руху в Галичинї, на жаль застряглих у якогось любителя таких річей! — а деякі то й читав єму; а в тих листах Драгоманова було писано більше про Европу нїж про Росию. — М. П.

[3]) Пишучому сї стрічки довело ся редаґувати „Собраніе политическихъ сочиненій" М. П. Драгоманова, видане ред. „Освобожденія" (два томи, Париж 1905/6). Не вважаючи на зовсїм обєктивний характер оттої працї, вона була признана українською націоналїстичною пресою „нечистымъ начинаніемъ съ политическимъ наслѣдствомъ Драгоманова". З нагоди же статї в першому томі московського виданя пишучого сї стрічки завинувачено в галицькім українськім націоналїстичнім орґанї „Дїло" за „собачу вірність русскии династичним інтересам" (остатне вираженє ми змнякшуємо з цензурних причин). — *Б. К.*

рада харківського унїверзитету. Вислухавши з сього приводу таку-ж одноголосну думку комісиї, головою якої був проф. Сумцов, а членами: проф. Багалїй, Буткевич, Білоусов, Зайкевич, Максименко, Овсянико-Кулїковський, Раєвський, Соловйов, Халанський та Чубінський, рада згодилась з думкою комісиї, що не-можна українських дїтий ставити в умови виключно шкідливі в порівнаню з дїтьми Великоросів, при однакових від них вимогах початкової школи. Коли, як це всїм добре відомо, на судї дорослі селяни-Українцї часто дуже погано, або й зовсїм не так розуміють промови предсїдателя, прокурора та оборонця, то що-ж казати вже про восьмилїтних дїтий, які вступають до школи з її чужою і малозрозумілою для них обстановою. Взявши найбільш поширені шкільні учебники, легко знайти в них низку таких притичин для українських дїтий, яких зовсїм не знають дїти Великоросів. Навіть такі, здавало ся-б, зовсїм ясні вірші, як пушкинські:

„Зима... крестьянинъ, торжествуя, на дровняхъ обновляетъ путь"

для українських дїтий зовсїм темні, бо тут сї дїти натикають ся на ряд незрозумілих для них слів: „дровни", „бразды", „пушистый", „плететься", „облучка", „тулипъ", „кушакъ", і замість сих слів вони знають: „передок", „кожух", „пояс"...

В шкільних підручниках дуже часто попадають ся такі слова, як: „деревня", „луна", „туча", „тѣнь", „тропинка" — для українських дїтий неясні, бо під словом „деревня" українська дитина розуміє склад дерева, під словом луна — „эхо"; замість решти згаданих слів рідними для дитини української будуть такі, що звучать зовсїм инакше: хмара, холодок, стежка. В результатї — в дитячій голові нагромаджуєть ся розуміння, а разом з тим і навчення натискаєть ся на цїлий ряд перешкод і все се становить одну з найважнїйших причин малого успіху народньої школи серед української людности. Указавши на те, як на Вкраїнї в старовину широко поставлено було народню осьвіту, комісия, а слїдом за нею й рада унїверзитету одноголосно визнали, що „гибель народной школы въ Малороссіи въ XVIII и началѣ XIX ст. обусловлена была съ одной стороны крайней регламентаціей, а съ другой — устраненіемъ изъ преподаванія родного языка".

Ось-так думає про українську мову така авторитетна інституция, як відома також найвисший науковий авторитет в Росиї: петербурська Академія Наук.

Але для „русскихъ націоналистовъ" все те не має значіня. Бо коли-б українство перестало вважати ся „крамолою", то на кого-б писати доноси в Росиї і за що брати-б запомоги в Галичинї? Зараз заробітки урвали ся-б...

Державна рада.

Цїсар про ректорів.

Суботнїшне засїданє парляменту почало ся від голосованя над внесенєм пос. Хоца, яке вимагало отвореня дискусиї над відповідию мінїстра просьвіти в справі слів цїсаря, що відносили ся до страйку студентів. Через те, що лави опозицийних послів були густо обсаджені, президент, лякаючи ся евентуального ухваленя внесеня Хоца, відтягав отворенє засїданя аж до 12. години, поки не явило ся потрібне число антисемітів. При голосованю внесенє Хоца перепало.

Відтак приступлено до дальшої буджетової дебати, яку почав італїйський соц.-демократ Скабар. По нїм промавляв буковинський сіонїст, д-р Б. Штравхер, виводячи покривдженє жидівського населеня в Австриї. Йому часто перебивали антисеміти та всенїмець Странски. Відтак говорив кс. Жиґулїнський з „Кола".

Бесїдник домагає ся податкової реформи, котра би улекшила тягар убогим верствам населеня; з окрема бажає, щоби правительство хоронило ті верстви перед лихварським визиском картелїв. Намірене зниженє консумцийного податку від мяса і податку від нафти не принесе користи консументам, а лише великим підприємцям. Коли держава справдї хоче зробити щось доброго для робітників і селян, то нехай зверне увагу на безпосередні податки і на монополї; особливо потрібна є реформа податку домово клясового і ґрунтового. Дві найнизші кляси домово-клясового податку треба цїлком знести. Бесїдник промовляє за підвисшенєм цїни тютюну, а за зниженєм цїни соли. На конець говорить о справі обезпеченя на старість і на випадок неспосібности до працї домагаючи ся такого обезпеченя також для малоземельних селян і дрібних промисловцїв. В дальшій дебатї пос. Маслянка (з поль. кола) добачував причину хиб галицької адмінїстрациї в замалім числї урядників і староств. Промовляв за тим, щоби в школах вчено дїтий господарства і для того домагає ся реформи учительських семинарий.

Промовляло ще богато бесїдників, а між ними Сьреднявський, польський людовець. Говорив він по польськи і жалував ся на сумні відносини, в яких живе сїльське населенє західної Галичини. Податки державні, краєві, повітові і громадські ростуть раз враз, дорожнеча так само; за те цїни рільних плодів і худоби остають давні. Опалу нема, хоч угля на Шлеску є досить, а дерево висилає ся за границю. Бесїдник домагає ся, щоби тому лихому станови правительство зарадило.

На конець п. Діяманд в запитї до призидента палати відпер зневажливі слова п. Баталїї, котрий у своїй промові позволив собі назвати виводи п. Діяманда брехнею, а їх автора брехуном. — Президент заявив, що тих обидливих слів не чув, що імовірно навіть не президував тогдї, і висказав жаль, що аж таких слів ужито.

Дальше засїданє відбуває ся нинї.

Внесеня й інтерпеляциї.

На остатнім засїданю парляменту зголосив чеський соц.-демократ пос. Гайн нагле внесенє в справі охорони свободи преси в Чехах, а п. о. Войнаровський звичайне внесенє в справі віддовженя земельної власности. Інтерпеляциї зголосили м. и. пос. Брайтер в справі пинявого вводженя в житє добродїйних інституций та скупого виміру актів ласки з нагоди цїсарського ювилею; пос. Курилович в справі дарованя з нагоди цїсарського ювилею кар урядникам і державним слугам, засуджених в дисциплїнарній дорозї.

Дальша праця парляменту.

Досї „виговорено" в парляментї вже 132 години сконтинґентованого часу, визначеного для буджетової дебати. Коли-б мав бути зужитий весь сконтинґентований час, то на буджетову дебату треба би посьвятити ще яких сїм засїдань. В такім случаю не моглаб палата панів перед 1 липня себ-то перед упливом 6-місячного терміну буджетової провізориї полагодити буджету. Щоб се уможливити, пляновано спершу формальне скороченє сконтинґентованого часу промов, а відтак стануло на тім, що партиї більшости будуть добровільно вичеркати своїх членів з лїсти бесїдників. Через те покінчить ся буджетова дебата в парляментї вже в середу, так що палата панів зможе почати радити над буджетом на засїданю, яке визначено на день 26 с. м,

Про дальшу працю парляменту перед фериями годї нинї що-небудь певного сказати, бо правительство в останнїй хвилї виступило з цїлою низкою законопроєктів, яких ухваленє хоче перефорсувати ще перед фериями як пр. підвисшенє континґенту рекрутів краєвої оборони, пільги для резервістів а особливо підвисшенє податку від горівки. До сего підвисшеня не хочуть однак нїяк допустити социяльні демократи і вже загородили сему предложеню дорогу аж трома наглячими внесенями.

З комісий.

Пос. д-р Колесса виголосив іменем українських послів на послїднім засїданю військової комісиї при дебатї над підвисшенєм континґенту рекрутів краєвої оборони — ось яку заяву:

„Зваживши, що ц. к. армія та ц. к. краєва оборона буває в Австриї уживана не для охорони, і не для забезпеченя свобідного розвою руського народу, але часто до його гнобленя і винародовлюваня,

— що в чисто-руських полках, які рекрутують ся з чисто руських околиць — не уживає ся руської мови яко мови полкової, так, що наш нарід є там воставлений на польонїзацию, —

— що в ц. і к. військових школах руська мова не входить до наукового пляну, —

— що військові ц. і к. власти дуже часто не зважають на руські сьвята і через те вражують релїґійні почутя руських жовнїрів, —

— що в ц. і к. мінїстерстві війни та ц. к. мінїстерстві краєвої оборони нема референтів руської народности, —

— що ц. к. жандармерия в Галичинї, як заряд польських адмінїстрацийних властий, буває уживана до поневоленя і польщеня руського народу, та дуже часто звертає легкодушно свою збрую проти руського населеня стріляючи в руських хлопів, жінок і дїтий без милосердя і пощади, як се показують найновійші сумні події в Коропци, Чернихові та Фельштинї, —

— що дотеперішні заяви ц. к. правительства не дають вдоволених запорук, — що будуть в найблизшім часї заведені ті військові реформи яких домагає ся цїле населенє, і будуть усунені ті хиби устрою в армії і війська взагалї, які були виказані нашими бесїдниками, —

— з огляду на загальне крайно невідрадне полїтичне положенє руського народу в Австриї, — за яке одвічальність поносить центральне правительство, —

— будуть представителї руського народу голосувати проти підвисшеня континґенту рекрутів краєвої оборони на рік 1908".

Проти тої заяви виступили в військовій комісиї польські посли Пастор і Петеленц з загальними запереченями, на які відповідав ще раз пос. Колесса.

Опісля відповідав пос. Колессї мінїстер краєвої оборони Ґеорґі, прирікаючи на будуче узгляднювати бажаня і потреби руського народу.

Будинок на піску.

Всеславянський гумбуґ, аранжований під теперішню хвилю пп. Крамаржами і Глїбовицькими на спілку з Дмовськими та всякими чорносотенними елєментами Росиї, знайшов дуже влучну характеристику спід пера петербурського кореспондента „Ради" д. Піснячевського. В ч. 126 „Ради" він пише під наведеним повисше заголовком так:

„Чудовий будинок задумали прихильники панславізму. Роскішний і величний по своїй архітектурі, він має бути в тяжку негоду боротьби за культурні права пригноблених наций Славянства затишним притулком для всїх „страждущихъ и обременныхъ" братів-Славян. Замір по своїй сути дуже гарний. Бо всякий, кому дорога і мила доля свого народу, кожний, хто цїнить солїдарність культурних елєментів Славянства з некультурним або малокультурними синами його, хто бачить в культурнім зближенню і ознайомленню східного і західного Славянства великий культурний фактор, не зможе мовчки пройти мимо того будинку, щоб не заглянути в нього, не пересьвідчитись, чи й справдї його твердо засновано на трьох китах людського добробуту — рівности, волї та братерстві, чи й справдї і його народ знайде собі місце і захист відповідний своїм нуждам і потребам в новій славянській фортецї; чи дасть він змогу кожному мешканцеви вільно цвисти і розвиватись під своєю покрівлею, чи може в ньому будуть панувати тілько нові філїстімляне, панувати доти, поки зрабований і осліплений ними який небудь славянський

Самсон не здвигне всеї палати з її підпор і не згубить на віки разом з душами гнобителів і свою зрабовану і покалічену гнітом душу.

Поки що будуєть ся фундамент. Йде жвава агітация в газетах. Підготовляєть ся грунт для з'їзда. Ведуть ся переговори між громадськими дїячами і патентованими поводирями окремих славянських народів. На банкетах, зібраннях, равтах і обідах обмірковують ся всї аргументи prò і contra. Словом майстри почали вже ту чорну роботу будування невидних, але міцних своїм справжнїм цементом і добірним материялом підвалин будинку загально-славянського єднання.

І пильно придивляючись до першої-ж кладки, ми бачимо, що ще до кінця далеко, а перша щілина в новому палаці вже зарисувалась. Гешефтмахери двох народів лїлять ся місцем і правами в ньому третього.

Дзвін славянських бенкетних келехів змішавсь уже з викриками Білевичів і Здзеховських, з дзвінким ударом по руках за братів—Українців. Торговля власне почалась ще раніїш до приїзду трьох „братів-Славян" в Петербург, ще тоді, коли росийські консервативні круги побачили своє безсилля в боротьбі з закордонною польською крамолою. Утворена за росийські гроші галицька москвофільська партия не змогла успішно бороти ся з галицькими польськими магнатами. „Нов. Время" побачило, що галицькі Поляки не тілько не боять ся російських союзників, а навпаки — здебільшого ігнорують їх. Поруч з ними виросла нова „грозная сила" — Українці. І росийські урядові круги переконались, що Галичина не тілько не стає і не стане „истинно-русскою", що там так довго сіяний ними австрійський сепаратизм не тілько не думає прищеплятись, а навпаки — навіть галицькі „малороссы" пробудились до національної сьвідомости. От тоді-то в головах росийських урядників зародилась думка, що „красна синиця в руках ніж журавель в небі", красне прибрать до рук східну Галичину, ніж ганятись за австрійськими Поляками, красне опертись на сих останніх і при їх допомозї загнуздати „недалекихъ" Русинів, ніж втерять і тих і других.

З сього починаєть ся нова ера в полїтицї культивованя австрийського сепаратизму росийськими урядовими кругами. Вся материяльна міць, вся невеличка сила і енергія галицьких „істинно-русских людей" направляєть ся вже на боротьбу з пробудженям національної сьвідомости „австрійскихъ малороссовъ". В один пречудовий день вся урядова преса Росиї перехрещує їх із Русинів-Українців в „русскихъ". Галицькі Маркови і Глїбовицькі улаштовують істинно-руські скандали у віденському парляментї.

Те саме „Новое Время", що ще так недавно проклинало галицьких Поляків за їх насильства над Русинами, тепер співає хвалу їх гуманности і культурному поводженю з „русскимъ насеніемъ Галиции" і отверто тровить Українців. Після смерти галицького намісника Потоцького воно забуває всї старі кривди і насилля його і разом з польською націоналїстичною печатю зачислює його до лику сьвятих. Після призначеня нового галицького намісника наші офіціози заявляють urbi et orbi: „Какъ поведетъ дѣло новый намѣстникъ— покажетъ ближайшее будущее. Въ настоящее время можна сказать, что вопросъ этотъ имѣетъ далеко не мѣстное значеніе, что онъ самымъ тѣснымъ образомъ связанъ съ коренным вопросомъ русско-польскихъ отношеній. Признаютъ ли Поляки единство русскаго народа, — это покажетъ прежде всего дѣятельность новаго галицкаго намѣстника. Безъ сомнѣнія — эта дѣятельность не останется безъ вліянія на дальнѣйшій общій ходъ русско-польскихъ отношевій". (Нов. Вр.) Трохи не щодня в якій-небудь росийській консервативній газеті ви знайдете заяву направлену по адресу братів-Поляків, що вони тільки тоді можуть рахувати на богаті і великі милости від росийського уряду, коли дономожуть йому обруси галицьких „малороссовъ".

Анальогічні заяви роблять ся росийськими посредниками братам-Полякам і в холмській справі. Професор Погодін, патентований „прогресіст", кличе до бою з „украинскими политиками" і росийських і польських полїтиків. За се одно він готов стояти проти відділеня Холмщини, через те тільки, що там пробуджуєть ся серед простого народу національна украін. сьвідомість. Через одно се тільки він вважає найрозумнїйшим в сїй справі „отложить вопросъ объ образованіи Холмской губернін".

Такі заходи находять собі прихильні відгуки в консервативній польській пресі. Орган пана Дмовського трохи нещодня присьвячує хоч одну статю проти Українців і панегіроком культурности і льояльности галицьких москвофілів. Цілий місяць в польських клюбах тут і за границею ведуть ся розмови про польсько-москвофільську спілку і її умови. Навіть в російській печати „польські голоси" підтягають на той-же мотив своїм братам. Один з видатнїйших галицько-польських полїтичних дїячів проф. Мариян Здзеховський на сторінках кристиянсько ідеалїстичного „Московскаго Еженедѣльника" так ніби вже резюмірує, хоч і в формі запитаня, результат антиукраїнської угоди: „небольшая 4-милліонная часть польскаго народа въ Галиціи готова безъ страха за свое будущее и въ полной вѣрѣ за свои силы смотрѣть на успѣхи галицкаго руссофильства во Львовѣ или на введеніе преподаванія русскаго языка въ тѣхъ школахъ Червонной Руси, гдѣ это пожелаетъ населеніе, между тѣмъ какъ руководители судебъ громадной 100 милліонной Россіи трепешуть при мысли о возможности развитія польской культуры въ предѣлахъ Россійской Имперіи. Неужели Россія до такой степени разслабла, что звукъ польской рѣчи, подобно іерихонскимъ трубамъ израильтянъ, разрушитъ стѣны ея государственнаго зданія"? (М. Еж. 17).

Здаєть ся ясно — без коментарів?

А Меньшіков, пророкуючи розпад Австриї і обороняючи в такому разї культурну і навіть полїтичну самостійність кожного славянського народа, додає при кінци: „единственную претензію, какую Россія въ правѣ предъявить при распадѣ Австріи, — это на русскую часть Галиціи. Воевать изъ-за Галиціи Россія едва ли станетъ, но при возможности обмѣнить её на какія-нибудь чуждыя намъ окраины было бы преступленіемъ пропустить удобный случай".

Чи можна після сих красномовних цитатів повірити на слово Філевичам і Дмовським, Вергунам і Столипіним, що у великім славянськім будинку буде панувати тільки мир і любов, коли ще заздалегідь брати-Поляки в купі з своїма недавними супротивниками так палко заходжують ся коло поділу шкури українського демосу?

В такому разї чи буде-ж славянська палата захищати пригноблені нациї від гніту і насильства пануючих верств, чи дасть воно що небудь справжнім хазяїнам славянських земель, „труждающимся и обремененнымъ"?

На одній з славянських нарад, після довгих промов по українському питаню, польський представник з запалом заявив, що від сього дня Поляки зрікають ся своїх мрій на Польщу від моря до моря, а бажають, щоб вона збереглась хоч в національно-теротерияльних межах. Присутні живо і палко плескали польському представникови. Бо кождий розумів його по свойому. Праві думали, що Поляк за всїх Поляків заявляє, що вони „не намѣрены больше гоняться за мечтой о Польщѣ, отдѣленной отъ Россіи" і вбачали в тій заяві нове признане „единства русскаго народа". Погресістам в промові Поляка почулась покаяна нотка в старих гріхах гакатизму і національного гніту, котрим так богата історія польського панування. І разом з тим всї чули якусь фальш. А що кожному хотїлось, шоб було так, як він сего хоче, то нїхто і не зазначив тої фальші.

На таких фалшивих підвалинах будуєть ся весь славянський дім. І через се то в його фундаментї з перших хвилин його житя так грізно вже зарисовуєть ся галицько-холмська розщілина. Вона заздалегідь застерігає будівничих недуже захоплюватись непевними мріями. Зіпятий на піску будинок рано чи пізно, а впаде і під своїми руїнами на довго поховає все, що було кращого в ідеї славянського культурного єднання".

Вломники в великім стилю.

(З судової салї).

Переслуханє обжалованих заняло також третий і четвертий день розправи, т. є. пятницю і суботу.

Перший з переслуханих вчера, Віктор Міхальський, бронзівничий челядник з робітні Усценського, з буйною чуприною, зразу зацукує ся і плете ні се ні те, опісля зачинає говорити плавно. З Снегуцьким познакомив ся в Усценського і помагав йому при зробленю якогось „знаряду", винаходу Васїнського. Опісля дав йому Васїнський до перероблення на малі долотця якусь штабу, але Міхальський не хотїв бути причасним в тім дїлї і кинув її в рів за городецькою рогачкою. Від сеї хвилї Снегуцький „має на него злість" та навіть мав написати до него „впаду до тебе як смок і напю ся твоєї крови як шампана".

Предсїдатель запитує, чи обжалуваний має ще сей лист. Показує ся що ні. „Шкода! — каже предсїдатель — а то були-би ви вільні". Михальський зізнає дальше, що хоч Васїнський мав у собі якусь притягаючу силу, то він опер ся його впливови і в жадній крадіжи не брав участи. При конфронтациї Васїнський обстає при тім, що зізнаня Міхальського неправдиві.

Обж. Шветлїх, також бронзівничий челядник в Устенського, до вини не почуваєть ся. Признає тільки, що одного дня Васїнський, котрого пізнав у Устенського під іменем Балїнського, казав йому йти з собою на вул. Красїцьких до каменицї, котрої числа не тямить. Васїнський казав йому ждати, а сам пішов до якогось мешканя, звідки вийшовши, дав йому важкий пакунок, котрий обжалований занїс на вул. під Дубом. В брамі одної з камениць на тій вулиці Васїнський дав йому 200 кор. за несене пакунку. На питане предсїдателя обжалований відповідає, що думав, що се якийсь граф, коли так платить. Нагадаємо, що ходить тут о крадіж в мешканю директора руского театру п. Стадника.

З черги переслухують Гітнера recte Фрізера, звісного між злодіями під іменем „Англійця". Сей також не признаєть ся до вини. До Праги виїхав, довідавши ся від Адамського, що Васїнський потребує їх помочи в торговельних справах.

Обжалована Люіза Тітель, жінка обж. золотника, до вини не почуваєть ся.

Обжалована Франціška Усценська входить на салю з малою дитиною на руках, котра підчас розправи попадає в такий плач, що аж Люіза Тітель виносить її з салї. До вини не почуваєть ся. При продажі крадених річий Тітльовою не була віколи, а так само не переховувала в своїм домі Снегуцького, Гітнера і Шварцера, знаючи, що вони злочинці і втекли з вязниці. Зі Снегуцькою пізнала ся на якихсь хрестинах, о дату котрих вивязуєть ся між прокуратором і нею суперечка.

По Усценській переслухано Владислава Снегуцьку. Підчас переслуханя Снегуцька два рази мліє, так що аж відливають її водою. Оповідає широко про своє житє перед виходом замуж і опісля. Про крадіжи мужа нїчого не знала; думала, що він виїзджає за полїтичними та иншими дїлами. Перед виїздом до Станиславова, де він був арештований, сказав їй, що коли не верне за два тижні, то се знак, що його арештують з „полїтичних причин". Тодї вона виїхала до свояків до Вильна. Там дістала лист від мужа, що він уже вільний та щоби приїздила до Львова. Аж по дорозї з Праги муж признав ся їй до ріжних крадежей, але не сказав де їх поповнив.

Переслуханє Снегуцької протягло ся аж на суботу. По нїй переслухано решту обжалованих: Усценського, Костура, Готвальда, Вальоху, Байшпіля і Вальохову, на чім скінчено переслуханє обжалованих. На нинїшній розправі почато переслухувати сьвідків.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 22 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб). Інтерпеляції внесли м. и. пос. Бялий в справі утвореня суду в Струсові, пос. Брайтер в справі уведеня хорого на умі резервового офіцера Гаймана. — Мінїстер рільництва відповідав м. и. на інтерпеляцию пос. Цеглинського в справі шкід в громадї Шехинї. Відтак приступлено до буджетової дебати. Перший промовив мін. торговлї Форшт.

Страйк по висших школах.

Інсбрук. (Ткб.) Проф. Вармунд оголосив відкритий лист до вільнодумних студентів, в якім каже, що з конференций з мінїстром просьвіти він набрав вражіня, що мінїстер рішучо боронити ме свободи науки, тож взиває їх покінчити страйк.

Берно мор. (Ткб.). На чеській технїці почали ся нині виклади на ново. На нїмецькій технїці виклади ще не почали ся.

Прага. (Ткб.). Студенти нїмецького університету відбули віче, на якім признали страйк покінченим.

НОВИНКИ.

— **Процес М. Сїчинського.** Остаточна нарада оборонців Мирослава Сїчинського відбудеть ся тільки нині. Боронити обжалованого заявило готовість отсих пять українських адвокатів: д-р Кость Левицький, д-р Теофіль Окуневський, д-р Сидір Голубович, д-р Володимир Старосольський і д-р Володимир Загайкевич. Нині відбули конференцию з обжалованим адвокати д-р Кость Левицький і д-р Теофіль Окуневський.

— **Нове убийство двірського посїпаки.** В Деревицькій Волї (пов. Болехів) застрілив в суботу Шмігельський, двірський посїпака дїдича Закшевського з Говчан 20-кількалїтного парубка на поли. Імени вбитого поки що не знати, за те є фактом, що він погиб від куль що влучили в плечі. Характеристикою для звірства двірського посїпаки най послужить те, що він вбивши чоловіка в суботу, доперва аж в неділю потрудив ся на місце свого вчинку, де застав — трупа!...

— **Проф. Житецький — доктором honoris causa.** Українського ученого Павла Житецького пошанував історично ф'льольогічний факультет київського університету почесним дипльомом honoris causa доктора росийської мови й літератури.

— **Польський шовінїзм урядників в ц. к. краєвій дирекциї скарбу у Львові** не устає помимо того, що ми перед місяцем публично в „Ділї" жалували ся на дотичне поступованє ц. к. урядників в ліквідатурі для емеритів в ц. к. краєвій дирекциї скарбу у Львові. Книжка платнича має друковані рубрики в мові руській і польській. А понеже книжка платнича є власностию емерита а не ліквідуючого урядника, має по мисли § 5 розпорядку мінїстериального з 5 червня 1869 ч. 2354 емерит виключне право рішати, в якій мові має бути книжка платнича виповнена. То право прислугує також емеритови на підставі артикулу XIX австрийського основного закона конституційного з 21 грудня 1867 р. ч. 142 Вздн., котрий становить: „Всї народи в державі (в Австриї) суть рівноуправнені і кождий нарід має ненарушиме право на охорону і розвиток своєї народности і мови. Держава (австрийська) узнає рівноуправненє всїх краєвих мов в школї, в урядї і в публичнім житю. З звичайного поступованя польських урядників супроти руського народу в Галичинї виймаємо на разї два такі случаї де ліквідуючі урядники в віддїлї для емеритів у Львові — помимо того, що присягали, що будуть конституційні права австрийських горожан шанувати і сьвято додержувати, — ломлять ту присягу і поступують в разячий з ествуючими приписами спосіб. Емерит судовий і емерит шкільний жадали виразно, щоби їм видати книжочки платничі руські. Першому видамо книжочку з повисшими рубриками до ч. І. Т. І 194, другому видано подібну книжочку до ч. Т. ІІ. 145. Та позаяк ліквідуючі урядники зачали виписувати в тих книжочках назву місяців по польськи, тож емерити вписували назву дальших місяців по руськи. Но ліквідуючі урядники або дописували назву польську місяців або перечеркували назву місяця руську і дописували польську, що є нарушенєм основних прав конституційних, прислугуючих Русинам-емеритам яко горожанам австрийської держави. Емерити удали ся з жалобою до шефа віддїлу ліквідацийного радника Керницького на винуватих урядників. Радник Керницький покликав одного з них а то п. Коханського чи Кохманського, котрий зразу заперечував справу, а коли йому согрога delicti до очий представлено, сказав, що се для того стало ся, бо урядники не вміють по руськи. Поминувши те, що коли урядник не вміє по руськи, то не повинен на Руси служити, а йти собі в краківське, де так много Русинів-заточенців страдає і на польщенє і латинїзацию своїх дїтий є наражене, пробрехав ся урядник, немов би він або його кумпани не знали по руськи, бо прецї всї вони квіти по руськи писані, дані їм рівночасно з книжочкою платничою, читали і важні писані місця на квітах підзначували чорнилом а таких місць було кільканацять!... Оттак то допчеть ся національні права Русинів в нашій Галичинї дарма, що вона бодай формально належить до Австриї, де нїби то обовязує засада, що iustitia fundamentum regnorum.

— **Всеславянський з'їзд поступового студентства в Празї.** Вчера відбули ся в Празї збори славянських студентів, щоб поробити приготованя до всеславянського конгресу студентського, який пічне свої наради д. 24. с. м. та щоб установити програму праць конгресу. Бесїдники, що промовляли вчера однодушно констатували, що цїлию конгресу є наради над культурними й поступовими ідеями студентів, а всяка панславістична полїтика має бути з нарад рішучо виключена. В дискусиї забирали голос Подковський (Поляк), Болгарин Люкас, Українець В. Струк та один Словінець; всї вони остро критикували останну подорож д-ра Крамаржа до Петербурга, уважаючи її новим комівояжерством з старим панславізмом. Польський речник пятнував особливо те, що Крамарж вибрав ся з візитами до Столипіна й Скалона, дарма що ті оба росийські чиновники відносять ся найбільш ворожо до польського народа. Якби Крамарж бажав собі дійсно славянської солїдарности, то повинен був іти не до Столипіна а до Горкого. При кінци порішено цїлий ряд резолюций, які будуть предложені конгресови студентів. — Подрібна програма з'їзду поступової славянської молодїжи в Празї є така: 24. червня о 4. год. по полудни товариське пізнанє учасників з'їзду, вечером представленє в народнім театрі; 25. червня отворенє з'їзду, по полудни засіданє національних секций; 26. червня середне і народне шкільництво поодинских славянських народів, по полудни засіданє національних секций; 27. червня висші школи славянських народів; 28. червня реорганізация шкільництва зі становища поступового славянського студенцтва і квестия жіноча; 29. червня славянська взаїмність; 30. червня замкненє з'їзду, ухваленє резолюций і організация союза поступової славянської молодїжи. На з'їзд сей — як відомо — вибирають ся представники українського студентства з Галичини й Буковини та з закордону.

— **Українські процеси.** Судова палата в Прилуках — як ми вже згадували — розбирала дня 10 червня справу селян П. Оправхати, П. Рибченка, А. Шкоди, Д. Коваля, І. Лотишина і В. Копася за те, що вони 1905 року заложили товариство, яке мало добивати ся відобраня панської землї, вибору чиновників народом, зрівнаня станів („сословій") і автономії України. Для осягненя сеї цїли П. Оправхата ставши предсїдателем коваліського комітету української спілки разом з співобжалованими їздили по сусїдних селах і закликали людий приставати до спілки. Всїх обжалованих з виїмком Рибченка і Шкоди засуджено на рік кріпости з заміною сеї кари на 8 місяців тюрми.

— **Поворот до „коша".** П. Василь Шмігельський, колишний член віденської „Січи", що ще перед двайцяти роками виеміґрував за границю— як нам пишуть з Відня — повернув сими днями вже як статочний і жонатий доктор медицини назад до „коша". На сходинах „Кружка земляків", повитав їх голлва ген.-авдитор н. п. д. Захар Павлюх у французькій мові з огляду на рідну мову п-і Шмігельської. Несподіваних дорогих гостий, що вертали до Галичини, витано дуже сердечно. Д-р Василь Шмігельський що виїхав до Франциї, був лїкарем і властителем аптики в Турувр неделеко Парижа, де тїшив ся таким поважанєм, що був навіть мером міста. Пробуваючи у Франциї, відбув він альжирську кампанію, за яку добув відзначенє почетної легії.

— **„Porządni Starorusini".** Пишуть нам з Жовківщини: Сими днями з'їхали ся до Жовкви „Starorusini" декан куликівський о. Йос. Пелех, о. Долошицький з Дубрусина, о. Саламон з Пил і о. Породко з Глинська, та уладили в костелї поминальне богослуженє за душу бл. п. Андрея Потоцького. Чому в костелї і чому аж тепер? Отсї питаня мимохіть насувають ся кождому. Подаємо сю дрібну вістку до відомости нашого загалу, бо „porządni Starorusini" у своїй скромности так мало дбають о те, щоби не пропала їх слава, що доси не читали ми про їх пієтизм для пок. намісника навіть у жадній русскій часописи. Лише польські дневники, котрі скорійше доходять до Боянця, прославили побожність Starorusiнów. Ага, що-до Боянця... Се добра парохія в жовківськім деканатї, а тепер є вона опорожнена і старає ся о неї... о. декан Пелех...

Оповістки:

Календар. Завтра, ві второк: Тимотея м. (лат. Зенона еп.). Позавтра, в середу: Вартоломея (лат. Йоана Хр.).

☐ **Репертуар русько-народного театру в Вижници.** Ві второк дня 23. с. м. Катерина, народна опера в 3. дїях Аркаса, — В четвер 25. с. м. Надія, славнозвісна рибацька драма в 4 дїях Гофмана. — В суботу, 27. с. м. Продана нарена, опера в 3. дїях Ф. Сметани. — Неділя 28. с. м. Маруся Богуславка історична драма зі сьпів. в 5. дїях Старицького.

☐ **Загальні збори Руського товариства педагогічного** відбудуть ся в понеділок дня 29 червня 1908 о годині 10 рано у Львові у шкільній сали „Народного Дому". Перед зборами о годині пів до 8-ої відправить ся заупокійна Служба Божа в Преображенській церкві. Дневний порядок зборів: 1) Відкритє зборів головною товариства, 2) іменованє почесних членів, 3) звіт секретаря, 4) звіт з каси і видавництв товариства, 5) справа будови шкільного дому, 6) звіт контрольної комісиї, 7) вибір голови і 5 членів видїлу та 2 заступників, 8) вибір контрольної комісиї, 9) внесеня і інтерпеляциї членів. — За видїл Руського товариства педагогічного: *о. Іван Чапельський*, голова, *д-р Василь Щурат*, секретар.

☐ **Видїл товариства „Руська Академічна Поміч"** у Львові складає щиру подяку Вповажаному д. Бронислявови Сендзімирови, квесторови львівського університету за ревні заходи коло збираня добровільних датків для товариства при вписах. Зібрана квота виносить 522 кор. 62 сот. — За видїл: *Василь Скрипчук* голова, *Волод. Зубрицький* касиєр.

☐ **Вступний іспит до І. кляси** гімн. в головнім заведеню і на філії ц. к. акад. гімн. відбуде ся дня 4. липня с. р. Вимоги при тім іспиті є слїдуючі: а) з науки релїгії: відомости, які може собі присвоїти ученик в перших чотирох лїтах обовязкової шкільної науки в 4-клясових народних школах. б) з викладового язика: Плавне читанє, поясненє річеве прочитаного з поданєм мисли, оповіданє змісту ширшими уступами; знанє частий мови, відміна імен і дїеслова; знанє реченя простого, розширеного і розбір складових єго частий що до згоди підмету з присудком і складнї відмінків; поправне написанє диктату з круга понятий відомих ученикови і письменна аналїза одного поєдинчого реченя з диктату. Ученики мають означити части мови і їх форми, а також части реченя. в) з нїмецького язика: плавне і зрозуміле читанє; відміна родівника, іменників, прикметників та заіменників (особових, присвоюючих, вказуючих і відносних); відміна дїеслів помічних і слабих у всїх формах родів дїяльного і страдального; відтак відміна найзвичайнїйших сильних дїеслів, засіб слів відповідних понятям ученика; правильне писанє легкого диктату, котрого зміст подасть ся ученикам в мові викладовій перед продиктованєм. г) з рахунків: писанє чисел до мілїона включно; вправність в чотирох головних дїланях рахункових цїлими числами; певність в табличцї множеня і знанє важнїйших метричних мір. Хто не здасть іспиту вступного в одній гімназиї, має на той рік запертий вступ до кождої иншої середної школи.

☐ **З Бродів.** Загальні збори філії тов. „Просьвіта" в Бродах відбудуть ся в четвер дня 25. червня 1908. р. о годині 11. перед полуднем в сали тов. „Самопоміч" в Бродах. Просимо членів о як найчисленнїйшу участь. — *Видїл філії тов. „Просьвіта" в Бродах.*

☐ **30 лїт по матурі.** В Перемишли відбуде ся 6. липня с. р. товариський з'їзд укінчивших гімназию в р. 1878. — *О. М. Копко, о. М. Літинський, д-р Мантель.*

☐ **Видїл Тов. укр. молодїжи „Громада" в Тернополи** запрошує всїх Товаришів абсольвентів з укр. гімназиї в дуже важній справі на нараду, котра відбуде ся в середу 24. червня с. р. в „Громаді" при ул. Міцкевича ч. 17. — За Видїл: *Ст. Брижович* заст. голови. *Вол. Онуферко*, секретар.

☐ **Поможіть погорільцям!** Дня 14 с. м. в Лисіямах (пов. Цїшанів) около годинн 10 перед полуднем, коли більша часть населеня була на богослуженю в Любачеві, вибух в коморі одного з господарів огонь. В наслїдок кількаднєвної посухи і неприсутности мешканців а при тім сильного вітру, огорнуло полумя в одній хвили найблизші будинки, а за сей час, поки люди вернули з Любачева, віддаленого 4 кільометри, кількадесять будинків стояло вже в полумни. Всї майже будинки були криті соломою, отже про ратованє не могло бути й бесїди. Длятого-то в протягу кількох годин впало жертвою 130 хат і будинків господарських, а 235 осіб полишило ся без даху і хлїба, бо враз з будинками згоріло також все їх движиме майно. Завязаний в цїли несеня помочи тим погорільцям комітет, постарав ся дорогою складок о де-що поживи і гроший, що сейчас роздано. Та щож значить для кілька соток людий кілька соток бохонців хлїба і двіста кільканайцять корон? Шкода виносить 68,350 К, а з того лиш 18 господарів було убезпечених на 10.250 К. В виду сего звертає ся комітет з просьбою до всїх горожан краю без ріжниці народности і віроісповіданя о удїленє помочи для нещасливих. Жертви просимо присилати на руки о. В. Кіналя рим. кат. пароха в Любачеві. За комітет: *о. В. Кіналь, д-р Мєржиньский, Іван Дубик.*

☐ **До П. Т. Приятелїв бідної руської дїтвори** За почином щирих приятелїв бідної дїтвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичинї перша руська осели вакацийна для бідних руських дїтий. Вже три роки висилало тов-о „Вакацийних Осель" по кількадесять бідних дївчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цїлорічної умової працї серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю цїль є майже нїякі, зовсїм не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсїм не напливають, а ті лепти, що Видїл тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дїтий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої дїти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в дїлї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дїтий, котрі

жують через цілий рік серед тяжких обставин моральних і матеріяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка дїточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Видїлу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсїдателька. *С. Герусїнський* секретар.

Конкурси бурс.

Комітет **бурси руського Товариства Педаґоґічного у Львові** (Вірменьска ч. 2) розписує отсим **конкурс на принятє питомцїв** до бурси Товариства на рік шк. 1908/9

Приймати ся будуть ученики ґімназияльні, сини членів Руського тов. педаґог. Уєлівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руского товариства педаґоґічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсїм здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком шкільного року. 3) Комітет бурси прийме лише добрих і пильних учеників, котрих успіхи дають повну запоруку, що они скінчать ґімназию. Першеньство мають відзначаючі ученики. 4) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 22 корон місячно. 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лїкаря, купіль і праню в сумі 10 корон.

До подання о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в котрій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщене сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества.

Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар скарпиток, 4 рушники, сїнник (2 м. довгий і 1 м. широкий), подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Зужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска, а відтак числом, визначеним Зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед Зарядом, що все потрібне має, а если не було би все в порядку, може наразити ся на неприняте в послїдній хвилї. Всї питомцї є обовязані користати з науки сьпіву і рисунків, а старші також язика французького і стеноґрафії. Питомцям не буде вільно мати поза бурсою нїякого занята, лише у виїмкових случаях лекциї за дозволом Заряду.

Поданя кождого петента з окрема адресувати так: „Заряд бурси руского Товариства педаґоґічного у Львові“ ул. Вірменьска ч. 2. Поданя вносити найдальше до 30 червня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Львів в маю 1908. 4—5

I. Видїл Шкільної помочи в Самборі розписує конкурс на префекта з обовязком виховуючого нагляду молодїжи, приміщеної в бурсї ім. св. Володимира.

З огляду, що на разї Товариство дати може помешкане тілько безженному, тому рефлектує на безженного, або бездїтного вдівця. Учителї мають першеньство.

Яко винагороджене дає Товариство помешкане і цїле удержане.

Поданя належить вносити до Видїлу Товариства Шкільної Помочи на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

II. З новим шкільним роком приміститься Тов. „Шкільна Поміч“ в своїй бурсї ім. св. Володимира 60 учеників.

З сего числа може бути принятих 25 на власний харч за доплатою 3 К місячно з доставлюванем після умови харчу в натуралїях, а прочі за доплатою 24 К місячно.

Всї приняті зложать одноразово 2 К на інвентар і 1 К на лїкаря, та піддадуть ся лїкарским оглядинам.

Приняті до бурси мають виказатись відповідною скількостию біля і одежи, та привезти свою постїль.

Товариство дає своїм вихованкам приміщене, харч і надзір.

Поданя належить вносити до кінця липня 1908, адресовані до Товариства „Шкільної Помочи“ в Самборі на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

До листів з запитанем належить залучити марну на відповідь.

Від Видїлу Шкільної Помочи і бурси ім. св. Володимира в Самборі 17 червня 1908.

Свящ. М. Ортиньский. *Т. Біленький.*

Конкурс. Видїл філії руського тов. педаґоґічного в Коломиї прийме до бурси в році 1908/9 100 питомців під слїдуючими услівями: а) батько або опікун має вписати ся в члени тов. педаґоґічного; б) батько або опікун зобовязує ся окремим реверсом, що буде точно що місяця складати умовлену оплату не меншу як 15 К, а найвисшу 22 К місячно, безпосередно на руки заряду бурси; в) При принятю має питомець зложити одноразово 6 К на інвентар і 2 К на купіль; г) Питомець має виказати ся при принятю, що має 4 пари біля, 4 простирала і 2 пошевки і 1 коцик. — Першеньство мають бувші питомцї. Поданя з долученою декларациєю і маркою на 10 с. (на відповідь) належить вносити на руки професора Романа Шипайла в Коломиї до дня 25 червня 1908. За видїл: *І. Раксовський*, голова; *Б. Левицький*, секретар. 767

Руска Бурса в Тернополи прийме на шкільний рік 1908/9 130 учеників шкіл середних. Поданя о принятє осмотрені сьвідоцтвом убожества належить вносити на руки Заряду до 1 липня с. р. Приняті питомцї мають піддати ся оглядинам лїкаря і виказати ся потрібним білєм і одежию при вступленю до Бурси. З Видїлу Рускої Бурси. В Тернополи дня 29 мая 1908 р. *о. Дамян Попатинський*, голова. *Іван Боднар*, секретар. 3—3

Комітет бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. Приймати ся будуть ученики ґімназияльні і школи реальної, сини членів Руського тов. педаґог. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руського товариства педаґоґічного. 2) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 20 корон місячно. 3) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар і пранє в сумі 10 корон. До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в якій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє, сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества. Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під ковдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар шкарпиток, 4 ручники, сїнник, подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска. Поданя кождого петента з'окрема адресувати так: „Заряд бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові вул. Пелеша ч. 13. Поданя вносити найдальше до 4. липня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до I. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Торговельні вісти.

Будапешт 22 6. Ціна збіжа.

Пшениця на жовтень	11·65	до 11·66
Жито на жовтень	9·54	до 9·55
Овес на жовтень	8·48	до 8·49
Кукуруза на липень	7·21	до 7·22
„ на серпень	7·25	до 7·26
Ріпак на серпень	16·80	до 16·90

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Уполовлене: сильне. Погода: хмарно.

До „Народної Гостинниці“ приїхали дня 21./VI. Олена Лїнинська, Сокаль; Олена Козорисова, Гусятин; Ванда Левицька, Перемишль; Олена і о. Николай Полянський, Яблінка нижна; о. Антін Скобельський, Лисинець; Михайло Наконечний, Петриків; Володимир Сабат, Сколе; Михайло Кемарницький, Лежайск; д-р Максиміліян Френкель, Журавно; Григорий Ковальський, Долина; Тихонь Омелянський, Росия; Павло Ярема, Добромиль; Михайло Посацький, Бережани; Ілько Івасюк, Дора; Андрій Ніковський, Росия; Михайло Білинський, Сокірчищі; Теофіль Красіцкий, Заболотів; Степан Кравчук, Калуш; Йос. Стадник, Вижниця; о. Станислав Алексевич, Батятичі; Іван Трач, Косів; Атаназий Коєчко, Косів старий; о. Волод. Пасинович, Жабе; о. Павло Кудрик, Рогатин; Зигмунт Амарант, Тернопіль; о. Йосиф Абрисовський, Косів старий; Мартин Долницький, Витків старий.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Зміна помешкання.

Александер Вітковицький

Станиславів, Голуховського (середня) ч. 82. 806 1—3

Нотар в Микулинцях

пошукує

кандидата нотарияльного.

3—3

791

УРЯДНИКА обізнаного цїлковито з книговодством в товариствах кредитових з гарним письмом прийме Краєве Товариство кредитове Урядників і сьвящеників. — Зголошеня, лише письменні з долученєм свідоцтв і документів вносити належить до дирекциї Товариства, Львів ул. Руська ч. 3 подаючи коротко „curriculum vitae“. 774 4—4

ФРАНЦ ИОСИФ Найлучше Відомене средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на пам'ятних площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім выборі окуляри, цвікера, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджуємо ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революційний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Zacherlin

лише у фляшках де вивішені плякати. 525

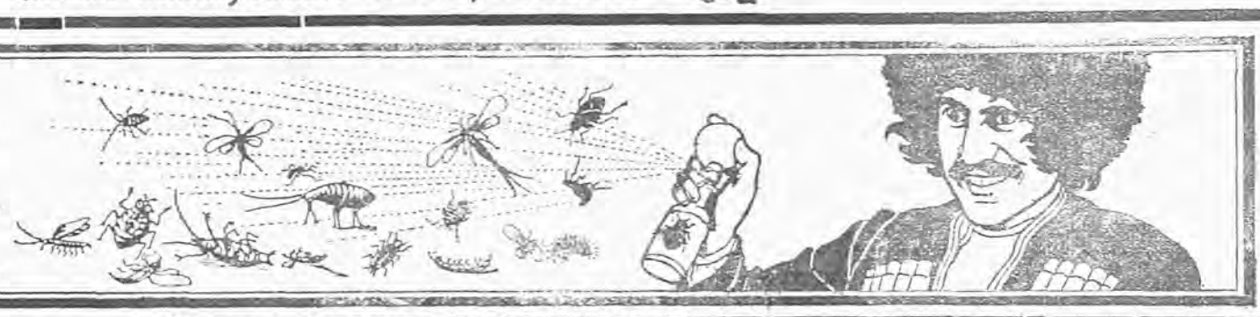

Вправна інструкторка пошукує лекциї на час вакацийний. Ласкаві зголошеня А. М. 794 poste restante Яворів. 2—2

Учительни домашної до двох дївчат і одного хлопця на цілий рік потребує о. Іван Пастернак, парох в Вацовичах п. Дрогобич. 787 8—8

Семінаристка II р. в 2 літню практикою глядає лекциї на час ферий вакацийних, найрадше на селї. Приготовляє від 1-шої класи народної, до II. видїлової. Вимагана скромні. Зголошена просить прислати на адресу: „Семінаристка II. р.“ Яворів інститут С. С. Василианок. 788 3—3

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня **Евст. Щуплаковича** Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

СКЛЕП корінний

З КОМНАТОЮ ДО СНІДАНЬ

в підгірській околици.

є на продаж.

Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 5—10

ПОМОСТИ

ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

ДО

АМЕРИКИ

і

КАНАДИ

Лінія КУНАРД 98—69

найскорше

Пояснень удїлює безплатно **Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99.**

2 панночки або 2 учеників в низших клас прийме на станцию вдова по висшім уряднику. Ближша відомість в „Народній Торговлї.“ 800 2—3

В Микуличині в віллї коло двірця вел. в покої до винайменя. Відомість на приходстві 796 2—4

Вправний інструктор студ. II. р. теол. пошукує на час ферий лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у пані Ваць.

Прийму хлопця до науки сейчас а властиво від 1-ого липня с. р. Хлопець має мати укінчений 14 рік жита а що найменше IV кл. школу увінчену гр. к. віроісп. Особливо селяньскі сини сиріт мають першеньство. Інтересовані зголошуватись можуть до мене а як кандидат буде принятий то оголошу в „Дїлї“. М. Кривецький купець в Заболотові коло Коломиї. 801 1—4

Пошукую старшої женщини, доброї газдині, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. о. Іван Всевидка Подусїльня о. п. Стратин (via Rohatyn). 781 1—5

Краєвий Союз кредитовий

У ЛЬВОВІ

[*Ринок ч. 10 II. поверх*]

видав для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цінах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ лїквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошеня о позич.	шт. „	2 „
Виказ умор. позич.	„ „	2 „
Касові асигнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкнена рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Поданя о заресторов. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільнене друків діловодства від стемпля	„ „	4 „
Поданя до податкової власти з повідом. про заресет. стовар.	„ „	4 „

МАШИНИ до виробу цементових дахівок продає **Краєвий Союз господарсько-молочарський, Стрий.**

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим звіщаємо Впов. Членів Товариства „Народний Дім“ в Городенцї, що загальні Збори сего товариства відбудуть ся дня 30 червня н. ст. 1908 р. о годинї 6 тій вечером в комнатах „Руської Бесїди“ в Городенцї зі слїдуючим порядком нарад:

1) Одобренє замкнених рахунків і білянс за рік 1907.

2) Вибір трех членів і 3 заступників до заряду Товариства.

3) Вибір трех членів ради Надзираючої.

4) Внесеня і запити.

Городенка 16/VI 1908 р. 802 1—1

Д-р Т. Окуневський *Д-р Ципановський.*

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, ул. Руська ч. 20. (вл. дім)

приймає обезпеченя будинків, річий домашних і господарських, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. До тепер виплатив „Дністер“ **15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам.

Банк краєвий у Львові і Чернівцах, Каса ощадности у Львові, Руська Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюванню позички.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Краківськім Товаристві.

Аґенциї „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там де еще не робить инший аґент „Дністра“ можуть **письменні селяни** старати ся о удїлене аґенциї.

До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	Кор.	1,003.364
„ резерви премій	„	613.720
„ спец. на звороти	„	50.939
„ на ріжницю курсів	„	3·437
„ резерви специяльної	„	35.000
„ емерит. урядників	„	218.364
иньші фонди заосмотреня	„	40.000
126 Разом сума	Кор.	1,964.824

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте ваші банкову або дїловою!

На Надгороди пильности при надходячих іспитах

поручає ся

НА ПРЕМІЇ ВИДАВНИЦТВА

БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ РУСЬКОЇ МОЛОДІЖИ

в КОЛОМИЇ. 746 3—3

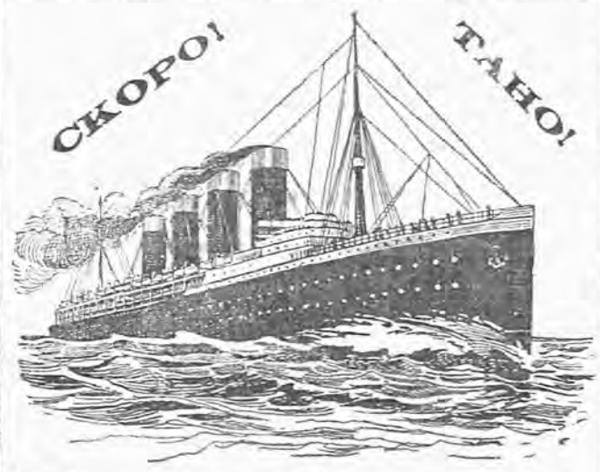

До Америки

океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

! Проч з визиском !

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ в ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси українського народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ

найлїпшої марки

охоронене запротоколованою маркою 8 147—?

+ М. Ц. Н. Т.

поручає

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Сьвічки се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 кіл. Для церков 10% опусту.

Цїни розумїють ся нькою фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кождa сьвічка мала знак +. **М. Ц. Н. Т.**, бо лише таке сьвічки приторучає „Народна Торговля“. Сочки похвал і признань!!!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·48	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45*
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30н	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	8·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	5·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Ідучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята віх 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/ що день буквою z.

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 138. Львів, второк 23. н. ст. (10. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Чого ми завидуємо Полякам?

(*Статя надіслана.*)

Дня 21. с. м. відбуло ся в Галичи з великим шумом посьвячене прапора місцевого польського Сокола. Обхід сам собою нічим не ріжнив ся від инших подібних шопок, які Польща від якогось часу так нервово аранжує на нашій землї. Головний зміст становила побіч вправ і бенкетованя повінь промов, переповнених самими ультра-патріотичними фразами, причім з патосом марковано польські претенсиї до „tego odwiecznego polskiego grodu, krwią rycerską nasiąkniętego“. До піднесеня торжества запрошено також архіеп. Більчевського, і сей рівнож сказав цїлий ряд промов, на які годить ся звернути увагу, щоби зазначити ту великанську ріжницю, яка лежить між тим з польського становиска взірцевим не лиш духовним єрархом, але й горячим патріотом, а межи нашими — sit venia verbo — руськими владиками, особливо декотрими з них.

Як-раз кілька днів по тім, як станиславівський еп. Хомишин, не рахуючи ся зі словами, проганяє копичинецьких Соколів і обиджує їх брутальними словами за те, що в лентах прийшли єму честь віддати, виголошує архіеп. Більчевський високо патріотичну проповідь на тему „Czem Polska stała się wielką, i jak mamy ją odzyskać?“; зразу апотеозує він польську історичну минувшість, а відтак, дійшовши до висновку, що нинїшні Соколи стали гідними спадкоємцями ідеалів і чеснот колишнього польського лицарства, бажає їм проповідник, щоби в найкоротшім часї весь польський нарід найшов ся в рядах сокільства, і що до себе запевняє з гордостию: „Bracia sokoli, ja zawsze z wami całą duszą!“

Вказавши в найкрасше дібраних красках на значінє і задачі польських Соколів в нинїшних часах, візвав їх бесїдник горячо „do pracy nieprzerwanej, a przyjdzie zmartwychwstanie — amen“.

По хвилї виголосив архіепископ на ринку до сокільських рядів і соток вірних нову промову, — сим разом „o pielęgnowaniu ideałów patryotycznych“, а закінчив її піднесеним голосом: „Niech żyje Polska, niech żyje polski naród!“

Невмовкаючий гураган оплесків і окликів настроєної до екстази польської публики був справдї сьвітлим моментом зсолїдаризованя архипастиря з усїми верствами свого народа в імя спільних змагань до ідеалу воскресеня Польщі, а заразом сей елементарний вибух одушевленя зібраних, ті сльози зворушеня в очах неодного були найкрасшою нагородою для архіеп. Більчевського за єго слова; в сїй хвилї міг він сьміло сказати, що весь зібраний польський нарід пішов би хоч і в огонь на оден єго знак, міг бути певний, що польський загал, від шляхти почавши аж до селянина і зарібника обдарує єго необмеженим довірєм і щирим, не удаваним привязанєм.

А в тій самій хвилї триюмфу польського архіепископа несказаний біль стиснув серце численно зібраних Русинів; якась зависть заволоділа ними, бо мимоволї насунула ся кождому згадка про свого станиславівського владику і мимоволї пригадав ся для порівнаня цїлий ряд звісних з послїдних днів крайно безтактних виступів владики, з яких прямо віє ненавистию до всего нашого руху і розвитку, з яких очивидно виходить, що еп. Хомишин за виключну цїль свого післанництва поставив собі борбу на житє і смерть з усїм, що не піддає ся з завязаними очима під прапор ультраретроґрадного клерикалїзму, ба релїґійного фанатизму, переношеного так поквапно на наш непригожий ґрунт жмінкою молодих загорілців, і що в борбі з видвигненим тими кругами опиром „масонства, лїбералїзму“ і т. д. не зжахне ся владика перед нїяким, хоч як ризиковним кроком, хоч би мав навіть до решти втратити і так вже сильно підорване довірє народу у всїх єго верствах і нарештї лишити ся сам оден як палець, — дїйсний пастир без стада.

Нинї справа так стоїть, що вся наша преса, заступаюча публичну опінію (не можемо мати тут на гадцї такого безвпливового „Руслана“ і „Основи“) приневолена була в інтересї народної справи покинути ту резерву, яку доси на силу супроти владики заховувала в надії, що прецїнь дотеперішні наслїдки нефортунної роботи викличуть у її ініциятора так бажані рефлєксиї і основну зміну хибної тактики. Нинї вже й сїльський нарід чимраз голоснїйше критикує поведенє свого архипастиря, а інтелїґенция демонстрацийно відсуває ся від всякої стичности зі своїм владикою; і то не лиш ґреміяльно сьвітська інтелїґенция, але й подавляюча часть духовеньства менше або більше отверто заявляє ся против поведеня свого зверхника, з виїмкою дрібного гуртка довіренників, тих „злих духів“ епископа, котрі, користаючи з незнайомости житя і браку такту у владики, під'юджують його все до нових, чим-раз менше щасливих виступів. Навіть зза десятих мурів семинариї, де проживає від сьвіта замкнений нарибок духовний і під безпосередним наглядом і рішаючим впливом владики виховує ся його найвірнїйша ґвардия, продирають ся від часу до часу глухі вісти про більше або менше різкі обяви невдоволеня; а навіть дезерция стає досить звичайним фактом. Не можуть видко красші душі витримати того новокурсного вихованя після системи середновічних монастирів, тої надмірно начальної „реформациї обичаїв“ клиру дієцезияльного; не можуть стерпіти того затроюваня молодих сердець їдию обскурного сервілїзму, того убиваня всякого національного почутя і патріотичних поривів, того споганюваня і анатемізованя всего, що не має марки клерикалїзму і католицизму, до тої степени, що заказує ся належати до всяких хочби добродійних товариств, де лиш головою є сьвітський чоловік і т. д.

Нинї на правдивий жаль вже й демонстрациї обуреного загалу против владики стають чим-раз частїйші. В недїлю по звісній сумної памяти промові копичинецькій за почином так поважних людий, як посол Кивелюк і д-р Сафіян, розвязує ся місцевий „Сокіл“, а рівночасно основує ся „Січ“ в Копичинцях; по голоснім причастию дїтий в катедральній церкві в Станїславові кілька родин тяжко діткнених дїтий робить кроки в цїли переходу на латинський обряд, а там знов на зеленій Буковинї в очах православних чужинців стрічає владику дуже прикре привитанє. Не дай Боже, і кождий з нас менше всего бажав би, аби подібні обяви невдоволеня суспільности зі свого владики повторяли ся або, що гірше, степенували ся. Се на всякий спосіб не додало би поваги о. Хомишинови яко епископови, не лежало би рівнож в інтересї католицької віри, котру владика так нещасливо обороняє; а вкінци дальші конфлїкти епископа з народом використали би без сумнїву, і то з певним успіхом, відвічні вороги нашого обряду, наші сусїди-душехвати.

Оттак незвичайно прикрі думки насували ся в голову, коли слухало ся пламенно патріотичних проповідий і промов архіеп. Більчевського, виголошених послїдної недїлї в Галичи. Шкода, велика шкода, що не чув їх наш станиславівський епископ, той сам, котрий позавидував Полякам їх інтелїґенциї; а був би наочно пересьвідчив ся, для чого знов руський нарід сердечно завидує Полякам їх церковних єрархів, котрим становиско католицьких епископів нїчим не стоїть на перешкодї бути заразом ревними патріотами і нїколи не забувати своїх обовязків яко синів рідного народа.

Р.

Холмщина й Україна.

(*Дальше*).

„Проф. А. Л. Погодін не знаючи, чим був український рух первісно, коли він натихав ся Драгомановим, не знає, розуміє ся й про ту еволюцию, котру він перейшов за послїдні двацять років. Він бере лише деякі найяркіщі прояви вкраїнського націоналїзму послїдного часу, завиняє в них увесь український рух і хоче боронити від них Поляків. Таким чином робить ся величезна історична несправедливість: український рух, загнаний „божевільною полїтикою обрусїня“ в Галичину, переймивший там від Поляків націоналїзм, тепер завиняє ся русским гуманним письменником, оборонцем прав давлених національностей, за те, що він занадто націоналїстичний і нетерпимий до Поляків! Розуміє ся, се результат незнаня про правдивий характер українського руху. Проф. А. Л. Погодін покликує ся лише на книжку „ярого українофіла“ проф. М. Грушівського „Освобожденіе Россіи и Украинскій вопросъ“ і на „відносини львівської української преси до вбивства намістника Потоцького“. Та не з'уважує ся, що на націоналїстичні статї проф. М. Грушівського (в його книжцї зібрано й дуже цїнні інформаційні дані про сучасне культурне становище української нації) була відповідь в орґанї другого лїдера сучасного українства В. П. Науменка (див. журнал „Україна“. Київ 1907 (юль і август). Що-ж до відносин української преси до вбивства намістника, то проф. А. Л. Погодін без сумнїву судить про них на підставі виривків у польських газетах. Тим часом відомо, як то можна перекрутити значінє цитованого при певнім тенденційнім доборі цитатів. Пишучий отсї стрічки мав можливість пізнавати відносини української преси до вбивства намістника з першого жерела й може посьвідчити, що в тій пресї досить виразив ся страх перед самим фактом убивства тай огида до него.

„Але проф. А. Л. Погодін занадто здає ся на все те, що дає польська преса про рух український. Він повторяє здогади польської преси, що намістника Потоцького вбито через те, що Русини вважали його пристрастним до „москальофілів“. Розуміє ся, польській пресї дуже хоче ся представити справу так, немов би то намістник упав жертвою суперечки між „москальофілами“ та „вкраїнофілами“; тодї видасть ся, що галицько-польське правительство зовсім невинно в траґічному розвязаню. Поляки вважають галицького намістника одиноким репрезентантом польської власти в усїх трьох частинах давної Польщі. Розуміє ся, що вони хилять ся до ідеалїзації тої власти. Та чудно, що русский письменник не завважав тенденційного характеру всеї цеї вигадки. В усякім разї з голосів української преси не можна вивести, що вбивство галицького намістника було наслїдком боротьби русинських партій між собою.

„Проф. А. Л. Погодін уявляє намістника Потоцького, яко „чоловіка, котрий намагав ся з усїх сил, аби не дражнити нї одної народности й не дати переваги нї одній партії“. Ми, розуміє ся, нїчого не знаємо про особисті намаганя ґрафа Потоцького тай не можемо судити про них, але готові вірити на слово польській пресї й проф. А. Л. Погодіну. Та дїло не в намаганях ґр. Потоцького, а в тім, який режім панував при нїм у Галичинї. Тим часом факти показують, що давленє Русинів і над'ужитя польської адмінїстрації підчас виборів у Галичинї дійшли при намістнику Потоцькім до таких меж, як нїколи перед тим. Се звісно не лише з преси в українській мові, але й з журнала „Ukrainische Rundschau“, що виходить по нїмецьки в Віднї, і особливо з заяв русинських послів у віденській державній радї. Навіть австрійське мінїстерство признало істнованє над'ужить тай обіцяло зробити гостре слїдство. Значить, особисті намаганя ґрафа Потоцького, про які свідчить проф. А. Л. Погодін, лише вбільшують траґізм усего того, що стало ся.

„Нарештї проф. А, Л Погодін каже, що боротьба, „котра кипить у Галичинї, доводить тут до маси насильств, переважно з боку вкраїнофілів“. Признаємо ся, ми зовсїм не розуміємо, що дає право проф. А, Л. Погодіну надавати насильства „переважно“ „вкраїнофілам“. Розуміє ся, вбивство намістника Потоцького страшенний акт насильства. Але-ж насильства, до самого вбивства (Потоцького), роблено й з другого боку. Сам убивець намістника Потоцького М. Січинський заявив, що він „пімстив ся за кривди руського народу й за смерть Каганця“. По тім на першім же переслуханю сказав, що гадка вбити намістника повстала у него тодї, коли підчас виборчої кампанії жандарми вбили селянина Марка Каганця. Не вже проф. А. Л. Погодін не розуміє, що насильства, роблені властю, часто бувають лячнїщі нїж насильства, роблені приватними людьми? Вони лячнїщі тодї, коли лишають ся безкарними, коли вкривають ся авторітетом власти, коли їм надає ся ознака законности, коли нарештї на їх бік переходить опінїя суспільна пануючої партиї або сим разом пануючої нациї. Хиба-ж нарештї полїтичний терор не спосіб розпуки, за який полїтичні партиї хапають ся супроти безсильства перед насильством? Правда, полїтичний терор сам про себе все-ж таки гидкий. Сумно, що й Українцї тепер узяли ся за сей спосіб. Се показує, як основно вони забули заповіти Драгоманова. Від самої появи полїтичного терора в Росиї в кінцї 70-их років Драгоманів вів проти него мужню й непримириму боротьбу в заграничній пресї [4]) Сталість його в тій боротьбі особливо цїкава через те, що він був полїтичним еміґрантом; він підоймав нею проти себе одинокий суспільний осередок, який післала йому доля. Але властиво сучасні „українофіли“ навіть і невинні терору тим більше, що Січинський не український націоналїст, а український соціял-демократ“.

Читачі „Дїла“ завважать певно й без нас сильні боки виложеної вище статї д. Кистяківського (виложеної по змозї повно, з виїмком уступу в VI. главі про відносини між українською та росийською мовою, менше важного), статї, котра мусїла зробити й на читачів московського тижневника вражінє, користне для українства, хоть і ледви тривке, — так, що ми можемо заняти ся виключно слабими боками статї, — розуміє ся, лише головнїщими, — вважаючи їх некористними для дальшого розвою нашої нациї, особливо як би за ними мали стояти ширші кружки українських патріотів у Росиї.

Ми замітили з гори, що статя д. Кистяківського написана „мов би то з погляду рішучого драгоманїста“. В дїйсности д. Кистяківський лише рішучо покликує ся в своїй статї на Драгоманова, драгоманїзму-ж, — і то не лиш ідейного, духового, але й формального, — в нїй мало.

Почати з того, що Драгоманів не вжив би такого ненаукового заголовка: „Холмщина й Україна“, бож перша — лише частина другої. Далї: Драгоманів ледви згодив би ся зовсїм на таке рішенє холмської справи, яке пропонує д. Кистяківський, котрий бачить те рішенє „лише в нормальній постанові шкільної справи в Холмщинї“.

Правда: шкільна справа — найважнїща для розвою людности даної країни. Так думав і Драгоманів що до української педаґоґічної справи. Але-ж він ставив сю справу загально, себ то в прикладї рівночасно до всеї України, а не лише до якогось єї клаптика, в родї Холмщини, тямлючи, що таке часткове рішенє української шкільної справи (навіть, як би було можливе!) не тривке. Тай справдї: росийська бюрократія, ба й більшість парляментарної репрезентациї Росиї можуть, — аби втекти від загального порішеня української шкільної справи! — згодити ся на заведенє української мови в початкові школи Холмщини, — але, розуміє ся, лише до часу: поки місцеву холмську людність не відтяглоби ся рішучо від польщини. Тодї ті самі росийські фактори певнїсїнько засипали би холмсько-українську оазку піском загальної безправности української мови в школах инших частин України, тай зрусифікували би Холмщину. Ось чому — більше підходить до погляду Драгоманова внесенє 37 українських послів загального заведеня української мови в початкові школи всеї росийської України — домаганє, якому часткове рішенє шкільної справи в Холмщинї може лише пошкодити, себ то відволїкти його вдололенє.

Далї: Драгоманів ставив українську справу в Росії переважно на педаґоґічному ґрунтї лише доти, доки не могло бути й бесїди про приклад до сего й полїтики — через повну недостачу серед російських Українців не то полїтичної сили, а й полїтичної думки. Але сам він розумів, що без рішучої полїтики з боку земляків неможливе й тривке рішеня чисто-педаґоґічної справи на Українї, навіть як би за сим заявили ся були всї педаґоґи й шкільні власти Росії. Ще в більшій мірі думав таке Драгоманів про инші царини дїяльности в російській Українї: про письменство, науку — взагалї культуру. Він же тямив, хоть би з недавної української історії, що: навіть українські чумаки мусїли ширити свою культурку при зброї проти степового хижацтва! Ось чому Драгоманів, — починаючи з 1876 р., коли йому можна стало за границею говорити про такі справи явно й ясно, — все більше й більше висував на перед доконечність загальної, всесуспільної боротьби за полїтичні права, як одинокого способу забеспечити собі змогу всесторонного розвою. Сю боротьбу вважав він невідкладною, неминучою, особливо для земляків, яко найбільше покривджених.

Драгоманів не міг собі й представити серіозного українства без рішучої полїтики, тим часом, як д. Кистяківський просто тїкає від полїтики, і відси його непорозуміня з Драгомановим і в холмській справі. Дїло в тім, що яко реальний полїтик, се б то такий, котрий бачить перед собою ребром поставлене тепер питанє: чи лишити Холмщину при Польщі, чи віддїлити єї в окреме адмінїстративне тїло, — Драгоманів був би рішучо за віддїленєм, без огляду на те, що такого віддїленя хоче поперед усего російська бюрократія та що він попав би так під один дах і з українськими „націоналїстами“ (гріх неспасенний в очах д. Кистяківського!), — і був би він за таким віддїленєм через те, що для него в таких разах мусїли рішати інтереси народних мас даної країни. Він не згодив би ся нїяким чином на полишенє долї української людности Холмщини в руках польського елементу власне тепер, коли сила його, при змагаючій ся, все-ж таки, конституції мусить усе більше й більше рости — аж до автономії Польщі, — котрій спочував і Драгоманів, але лише в межах етноґрафічних, себ то між иншим і без Холмщини.

Своєю дорогою, що Драгоманів не трактував би й тут Холмщини окремо від дотичного питаня в решті росийської України тай усеї Росиї, бо лише так він мав би певну надію забезпечити й полїтичну долю холмсько-української людности. Будучи за віддїлерєм Холмщини від етноґрафічної Польщі, Драгоманів дбав би був рівночасно й про те, аби прикрутити згори силу росийської бюрократиї, взагалї росийських елементів не лиш у тім будучім окремім адмінїстративнім тїлї, але в усїй росийській Українї, і то способами загальними на всю Росию: міцним, повсюдним установленєм, — за підмогою рішучої, дружної, вселюдної полїтичної боротьби з росийською бюрократією — конституцийного ладу, з перевагою в полїтицї народних мас усїх наций, особливо плебейських, як наша. І дїйсно: лише так можна би забеспечити інтереси й холмсько українських мас не лише супроти польщини, — як би виходило з виразних слів д. Кистяківського, — але й супроти росийщини. Сей дратоманівський спосіб полагоджуваня українського питаня дав би певнїщі результати, нїж безполїтичні, значить і безсильні (тай прикрі!) просьби до чужонаціональних полїтиків: „дайте, мовляв, бідному, даруйте!“ Правда, і драгоманівський клич був: „дайте!“ але з додатком: „а то самі собі возьмемо!“

Нема що, гадаю, й казати, що доки сей драгоманівський клич не буде загальний в усїй Українї, та доки за ним не стане своя власна сила, — доти ми не то не дістанемо нїчого важнїщого нового, але не вдержимо й того, що вже маємо.

Повищим бачить ся менї, доказав я, що становище д. Кистяківського відносно до Холмщини тай усеї росийської України — не драгоманівське.

Зовсїм не драгоманівський і спосіб арґументованя д. Кистяківським того, чому то українству в Росиї належать ся права.

Українство чи українофільство (д. Кистяківський не робить виразної ріжницї між сими двома понятями!) не є, бачите, небеспечне для росийства, бо воно в повнї належне до росийського культурного сьвіта, не лише що до походженя, але й що до недавної теперішности, а за те в повнї відчужене від польського культурного сьвіта, що до походженя й теперішности, аж до сегодня.

(Дальше буде).

Михайло Павлик.

[4]) Пор. М. П. Драгомановъ, Политическія сочиненія, т. I, ст. XXIII і д. Москва 1908 і він же, Собраніе политическихъ сочиненій, вид. ред. „Освобожденія“, т. I, ст. 364 і д. Париж 1905 і т. II ст. 344 і д. Париж 1906. — П. К.

Русини в Галичинї.

(*Конець*).

Переходячи до польсько-руського спору в Галичинї, п. Буяк підносить, що Русини з цїлою енерґією стремлять до повного розвитку, як окрема, зовсїм самостійна нация; на дорозї Русинів лежить без сумнїву стремлїнє до усуненя Поляків, як нациї, з землї, котру вони вважають за свою виключну власність, а перше усього до скиненя Поляків з дотеперішного домінуючого становища, до того, щоб Поляки висшими орґанами своєї суспільної орґанїзациї не опирали ся на низших орґанах (простонародю) руської суспільної орґанїзациї, не користали з них і не спинювали їх розвитку. Русини стремлять з порядку річий спершу до виразного відграниченя себе від Поляків. Недостача такого розграниченя була вправдї доси для Поляків корисна, одначе коли Русини зачеркують межі, то й Поляки повинні поспішити ся з розмежуванєм, аби Русини не вдерли ся занадто глибоко в граничну стрефу.

Вигляди Поляків на будучність у східній Галичинї п. Буяк не вважає за корисні. Доля англїйської національности в Ірляндиї, нїмецької в краях чеських та імовірно в недалекій будучности доля нїмецької народности в горішній Сїлезиї, є лихою проґнозою для Поляків; боротьба з польського боку мусить мати характер оборонний, про здобутки, нї навіть про збереженє дотеперішного становища не може бути бесїди; Поляки мусять „тільки“ стреміти до „згідного співжитя з Русинами на спільній землї та до вдержаня полїтичної унії“.

Білянс сил польщини та плян „оборони“ п. Буяк так представляє:

На становище Поляків у східній Галичинї складаєть ся: 1) велика земельна власність, котра посїдає мало не половину землї; 2) численна професіональна інтелїґенция; 3) промислове міщанство і 4) поважна скількість дрібних рільничих господарів. З'усиля Поляків повинні звертати ся до збереженя в польських руках земельних обшарів, належачих до великої власности. Се можна зробити: 1) з помічю роздїлу занадто великих лятіфундий на більшу скількість великих і середних господарств, котрі давалиб удержанє більшій скількости польської інтелїґенциї. 2) З помічю фермерської кольонїзациї, себ то виарендовуваня фільварків великими, кількадесятьморґовими кусниками поміж польських хлопів. 3) При неминучій парцеляциї треба продавати землю тільки польським хлопам. 4) Треба увільнити польську більшу власність від зависимости від руського хлопа; се можна перевести при приміненю машин та постійних польських робітників при рільних роботах.

Для скріпленя Поляків у конкуренцийних змаганях з Русинами домагаєть ся п. Буяк, аби польська інтелїґенция вчила ся руської мови та

щоб Поляки стреміли до загального економічного піддвигненя краю; з загального розвитку Галичини Поляки безперечно більше скористають, ніж Русини, з другого-ж боку зріст економічних гараздів серед руської людности — на думку п. Буяка — ослабить теперішний радикальний розмах руських сторонництв.

Хоча національний катастер та розділ засобів публичних на культурні потреби обох народів після скількости плачених податків п. Буяк і вважає за „безсумнівно найсправедливійший", одначе він не бачить тепер виглядів для сього. Він бажав би собі скорого заведеня національного в и б о р ч о г о к а т а с т р у, котрий запевнив би Полякам посольські мандати та увільнив би їх від таких неприємностий, як вибір послів сіоністів заступниками польських меншостий у східній Галичині. Повний національний катастер з тим виборчим катастром не має нічого до діла; він міг би прийти як завішене оружя в боротьбі, як договір, управильняючий взаємини між обома народами, котрі годять ся на теперішній свій стан посіданя, як прим. на Моравії. Така угода в Галичині ще не скоро прийде. Русини бачуть, що мають богато ще до здобутя та що на дотеперішній дорозі богато здобувають; пора на згоду прийде аж тоді, коли остра боротьба станеть ся непродуктивна та коли вигляди на здобутки будуть дуже малі або ніякі. Поки що мусять Поляки вести боротьбу в *обороні* свойого становища та історичної *польської* ідеї.

Отже — дальша боротьба! Отсе результат міркованъ безпристрасного автора „Galicy-i" про польсько-руський спір.

Державна рада.

(*Засіданє з д. 22 с. м.*)

Міністер торговлї Ф і д л е р на початку своєї промови заявляє, що може сповнити обітницю, дану в буджетовій комісиї і подати до відома палати, що з нинїшним днем входить в житє в міністерстві торговлї н о в о з' о р г а н і з о в а н а с е к ц и я с о ц и я л ь н о - п о л і т и ч н а. Супроти конечної потреби розширеня аґенд міністерства згідно з поступом часу зроблено се в той спосіб, що середний промисл, дрібний ремісничий стан і соціяльно-політичні аґенди будуть трактовані окремо. В соціяльно-політичній секції буде утворений окремий ц. к. статистичний уряд. Дальше обговорює міністер задачі соціяльно-політичної секциї, підчеркуючи передовсім управильненє праці дїтий, жінок, праці нічної, а також заряджень в справі охорони робітників. Опісля зазначує міністер потребу збільшеня промислових інспекторів у Галичині і порушує справу участи робітників в діяльности інспекторів. Потім вказує на потребу вивінованя почт, телєґрафів, телєфонів, на що найлїпше було би затягнути 70-мілїонову позичку. Вкінцї обговорює положенє почтової служби.

Пос. М о р а ч е в с ь к и й обговорює домаганя зелїзничої служби і осуджує становище палати в сій справі. Звертаєть ся проти того, що в комісиї відкинено внесенє соц.-дем. посла Елєнбоґена в справі підвисшеня зелїзничого буджету, хоч рентовність зелїзниць зростає з кождим роком Але в буджетї се затаюєть ся, щоб опісля відкидати домаганя зелїзничників. Бесїдник і його клюб є за піднесенєм рентовности зелїзниць, але се осягнеть ся не через ощадність коштом робітників, тільки через побільшенє здатности руху і розумну децентралїзацию адміністрациї. Умовою розвитку зелїзниць є сповненє домагань служби. Дальше бесїдник домає ся законного забезпеченя служби перед переслїдуваннями висших властий за політичні переконаня, а також поправи положеня пенсіонїстів і відносин в справі обезпечень від випадків. Вкінцї просить о принятє внесеня Елєнбоґена.

Потім забрав голос

пос. Онишкевич.

Бесїдник обговорює сумне положенє руських селян в Галичині. Мимо привязаня до землї селянин мусить еміґрувати. Більшість польської суспільности, руководячи ся на жаль національним шовінїзмом, не хоче при парцеляциї продавати землї руським селянам, але спроваджує Мазурів. Таким чином хотять примусити руського селянина виректи ся своєї землї, а не могучи робити сього явно, роблять се посередно.

Дальше бесїдник представляє становище галицького сойму в справі рентових осель і парцеляційного закона, проєкт котрого звернений проти Русинів. Бесїдник домагає ся реформи теперішних відносин і помочи держави для руських малоземельних селян при набуваню землї. Підносячи закиди проти комасациї ґрунтів у Галичині, бесїдник домагає ся, щоб комасация відбувала ся при помочи держави і краю і жалує ся на упослїдженє руської мови при комасаційнім дїловодстві. Взиває правительство, щоби взяло комасацию під свій заряд, так само як в инших краях та щоби ві всїх письмах, розправах, катастрах, нових картах ґрунтових книгах та при ґрунтовім катастрі були по приписам основних законів узгляднені права руської мови.

Фаховим рільничим школам в Галичині бесїдник закидає, що вони працюють в польонїзаційнім дусї. Руська мова не є в них навіть надобовязковим предметом науки. Бесїдник взиває правительство, щоб заложило бодай 10 рільничих шкіл на взорець данських з руською викладовою мовою.

Обговорюючи дїяльність рільничого товариства в Ґаличинї, бесїдник виказує, що воно має виключно на цїли служити шляхотському правлїню і є для Русинів просто шкідливе. Отсе товариство могло би і для селян шось зробити, коли-б політика була з нього виключена.

Бесїдник представляє економічну дїяльність „Просьвіти" та инших руських економічних товариств, жалуючи ся, що вони дізнають від держави і краю тільки дуже незначної підмоги. Галицькі Русини не завидують Полякам державних і краєвих підмог на потреби рільництва, але мусять застерегти ся проти того, щоб сумами, призначеними для Русинів, заряджували виключно польські організациї. Бесїдник кладе резолюцию з зазивом до правительства, щоб підвисшити рільничу субвенцию для Галичини і Русинам за посередництвом їх товариств признати бодай 50 проц. суми, віддаваної рільничому товариству буцїм-то для східної Галичини, а в дїйсности тільки для Поляків. Вкінцї бесїдник взиває правительство до заложеня в Галичині ради краєвої культури з поділом на секциї польську і руську.

Далї промавляють пос. Ґ р а ц (христ.-соц.), пос. Ґ р а ф е н а в е р (клєрикальний Словінець, і ксьондз М е н с ь к и й з польського кола, котрий домагав ся швидшої регуляциї рік, очевидно в західній Галичині.

Тепер прийшов до голосу голова росийсько-народного клюбу пос. о. Д а в и д я к. З донесень ц. к. кореспондєнцийного бюра годї докладно довідати ся, в чїм імени говорив о. посол, чи в імени нашого, чи не істнуючого в Галичині росийського народу. З тих донесень виходить також, що в першій части своєї промови, присьвяченій економічному положеню нашого народу, о. посол говорив про руський нарід; за те в другій части перекинув ся в Росиянина і говорив про національні права росийського народу в Галичині. Зміст його промови такий:

Бесїдник вказує на нужду галицького селянина, спричинену і побільшувану індемнїзациєю, сервітутовою справою, лихвою, несправедливими законами, котрі виходять особливо від краєвого правительства. З окрема згадує про закон ловецький і рибацький та обговорює події в Чернихові, домагаючи ся зміни жандармської інструкциї.

Дивно виглядають — говорить бесїдник далї — застереженя польських послів, що Поляки не дадуть собі забрати свого стану посїдання. Адже про те руський нарід і не думає, але коли у Львові, в університеті лунає оклик: „Проч з Русинами", коли краєва рада шкільна заказує приймати до ґімназиї Франца Йосифа Русинів і вчити руської релїґії в руській мові, коли руську народну школу треба було виборювати аж через державний трибунал, а тепер вона знаходить ся в станї, що є наругою над усякими вимогами ґіґієни, то се мусить огірчувати руське населенє міста Львова.

Підшивши ся так за оборонця прав руського народу, о. Давидяк в дальшій промові робить своїй партиї рекляму, що вона все працювала і працює для згоди з Поляками, але Русини не можуть зректи ся історичних прав до східної Галичини.

Потім бесїдник виставляє ряд економічних домагань, як регуляция рік, заложенє державного *селянського банку*, податкова реформа, лїпше виконуванє закона про заразу худоби, видаванє дерева з державних лїсів безпосередно людности і т. д.

А тепер о. посол нагло перекинувся в Росиянина і навязуючи до звісної промови міністра внутрішних справ Бінерта, що в Австриї нема росийського народу, заявляє, що проти тої негациї мусять заступники росийського народу рішучо запротестувати. Історичне право росийського народу в східній Галичині є його найбільшим скарбом. Міністер також без ніяких оправданих причин підніс закид, що програма росийско-народних послів не відповідає національній сьвідомости населеня, котре вони заступають. Проти сього члени росийсько-народного клюбу мусять також запротестувати. Росийський нарід найменше заслугує на те, щоби в державі, де на підставі XIX артикулу основних законів усї народи є рівноправні заперечувано її істнованє. Росийська народність в Галичині стараєть ся на австрийськім ґрунті здобути автономію і рівноправність національну.

По промові Коллєра дальшу дебату відложено на нинї. При кінци засїдання поставили ще наглі внесеня: З і л ь б е р е р, щоби взяти під наради закон про оподаткованє самоходів і Д а ш и н с ь к и й, щоби будову каналу Відень-Краків розпочати 1 цьвітня 1909 р.

Внесенє посла Олесницького в справі регуляциї рік.

Посол д-р Евґен Олесницький поставив в сих днях внесенє в справі зміни або доповненя виконавчого розпорядженя ч. 52 з 21 цьвітня 1904 р. до галицького краєвого закона з 19 вересня 1901 р. про регуляцию галицьких рік, що стоять в звязку з будовою водних доріг.

Внесенє зазначує, що вся вага закона про будову водних доріг з 11 червня 1901 р. Вдз. ч. 66 лежить в тім, що з будовою водних доріг мали йти в парі регуляциї рік, що стоять з тою будовою в звязку, при чім та регуляция мала бути переведена з узглядненєм економічних інтересів околиці. І справді з суми 250 мілїонів корон, призначеної нв будову водних доріг в часї від 1904—1912 р., придїлено 75 мілїонів корон на згадану регуляцию рік, а в § 13 згаданого закона виразно зазначено, що та регуляция має мати на цїли піднесенє, а вже нїяк ушкожденє економічних інтересів *довколичного населеня*. Та сама постанова знаходить ся в виданім ц. к. міністерством торговлї виконавчім розпорядженю з 23 цьвітня 1903 р.; для здїйсненя сеї постанови проєкти регуляциї перед затвердженєм краєвої комісиї мали бути предкладані інтересованим громадам і приватним власникам, щоб при затверджуваню можна було взяти під увагу та евентуально узгляднити їх бажаня. Та хоч отсї постанови повинні би відносити ся і до тих рік, що своїми водами мають засилювати канали, то не принято їх анї в галицький краєвий закон з 18 вересня 1901 р., анї в виконавче розпорядженє з 21 цьвітня 1904 р. до того закона. Наслїдком того регуляция галицьких рік переводить ся так, що в богатьох околицях населенє відчуває її не як добродїйство, але як важку шкоду для своїх економічних інтересів.

Щоби змінити се в користь галицького населеня, пос. Олесницький поставив в 1907 р. в соймі резолюцию до правительства, щоб воно видало нове виконавче розпорядженє до згаданого краєвого закона або доповнило обовязуюче в дусї § 13 державного закона і виконавчого розпорядженя міністерства торговлї. Сю резолюцию сойм приняв, але вона доси остала без успіху. Супроти того посол Олесницький поставив в тій самій справі отсе внесенє, просячи відіслати його без першого читаня до господарської комісиї.

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній раді при дебаті над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичині.

(Дальше).

Австрийська Македонїя.

Студіюм сего материялу мусить у кождого робити вражінє, що коли навіть з наведених фактів *лише тисячна* часть є правдою, то руський край мусить бути для Русинів краєм ворога і пеклом!

Те саме правительство, котре в своїм власнім краю рядить по азийськи, рядить при помочи гнету, брутального ґвалту і морду, грає супротив Туреччини ролю репрезентантки европейської культури! Держава, котра в однім з власних країв всю свою силу, всї свої уряди, нинї вже навіть суди, надуживає до протизаконного гнобленя Русинів, переводить реформу судівництва в Македонії. Тьфу, на таку фарисейську, підлу, безсовісну, непосїдаючу дрібки почутя права дипльоматию! Якби Македонцї довідали ся, як так звана конституційна держава у себе дома ґаздує і як вона поневіряє оден з своїх власних народів, то дякували би Вшевишньому, що віддав їх під опіку башибожуків, але не в кігтї двоглавої чорної хижої птиці!

„Говори до гори"!

Я сказав: „Вже досить того, досить нагромадженого материялу про розбишацьку господарку державних властий в Галичині". Кому за мало сего, що до нинї знає, тому і більше не буде вистарчаюче; такий скаже також, що йому й Монтблянк єще не є горою, анї навіть кертовинєм.

До материялу, який ми вже накопичили в парляментарних протоколах, єще новий докидати, заки з того що вже є, зроблено жаданий нами ужиток, значило би тілько, що сьвідомо лляти воду в бочку Данаїдів — а се булоб чейже сьмішне. Бесїдник, котрий, хоч цїлком певно знає, що не буде вислуханий, дальше безупину предкладає свої жалоби і просить о поміч, подібний є до комічного бесїдника, про котрого руські уста народні говорять: „говори до гори, а гора горою"!

Я не хотїв би бути таким комічним бесїдником, і тому анї не буду вичисляти нових фактів з краю галицьких надужить виборчих, анї не буду старати ся переконати вас, мої панове, о слушности наших запевнень про цїлковито безправний, про цїлковито протизаконний стан в Галичині.

Що нам поможе вичислюванє фактів, коли нам все відповідають: „Правда, воно дїйсно страшне все те, про що ви тут говорите. Але все те лише ваші твердженя, против котрих стоять противні твердженя Поляків. Господь Бог знає, по котрій з обох сторін правда?"

Тут і там сумнївають ся о правдивости того, що ми тут наводимо, але мимо того жаден невірний Тома не хоче вкласти пальця в отворену рану.

Запросини до Галичини.

Хто хоче знати, як стоїть справа з тими безправствами, про які ми тут все розповідаємо, хто *дїйсно хоче переконати ся*, чи жалоби руських послів суть правдиві, нехай прийде до нас, на село. Нехай від самих хлопів почує, що ту у нас Русинови є заборонене, а що Полякови вільно робити — за що староства а навіть суди карають виключно Русинів, а Поляків навіть *не обжаловують*, а вже в найгіршім случаю увільняють! На живих примірах переконав би ся він, що закон в Галичині є тілько на те, щоби його ломити на шкоду Русина а в користь Поляка.

Коротка подорож через східну Галичину, але з отвертими очима, переконає його, що руські посли дїйсно через шкла представляють вам злочини галицьких урядників, але через шла — сильно поменшаючі. Він переконає ся, що наші очи навіть тисячної части не бачать з того, що в тім галицькім пеклї з Русинами виробляють.

Причиною сего зменшуваня і слабшого повторюваня в сій палатї галицьких картин є се, що ми, Русини, від дитиньства дивимо ся на ті безправства правительственних органів, що нас ті надужитя урядників від колиски так печуть, що ми цїле житє наше, замість воздухом, тими безправствами дихаємо. В наслїдок того ми стали ся вже так невражливі на всї ті безправства, що помічуємо та відчуваємо лише найгрубші і сьвіжо видумані переступленя закона властями і лише ті можемо тут сяк-так пластично зілюструвати. Неодно, що у инших народів вже було би викликало кровавy революцию, ми вже навіть не помічуємо анї відчуваємо, а про найяркійші факти розповідаємо тут спокійно, без обуреня, не стискаючи пястука — якраз тому, бо се ярмо, сей протизаконний стан задовго давив нас і зробив нас невражливими.

Перша цїль осягнена.

Але не тілько з причини, що ми вже досить материялу тут накопичили, уважаю дальше описуванє галицьких надужить за річ цїлком злишну. Се непотрібне також тому, бо перша цїль наших жалоб і того рода внесень вже давно осягнена. Кождий Австриєць, котрий інтересує ся політичними справами — а таким є передусїм кождий член австрийського парляменту і кождий міністер — є наскрізь переконаний, що — іду о заклад, що так є — що польська господарка і господарка державних урядників в Галичині виглядає так, як ми її тут все малюємо. Се осягнули вже давнійші галицькі дебати в сій палатї. Доказом, що так є, суть — зірвані вже — переговори президента міністрів з руським клюбом і його приреченє, що безправствам державних властий на шкоду Русинів буде зроблений конець. В противнім случаю він був би не покликував галицького намістника до Відня до участи в переговорах, був би не присилував його видати звісний обіжник до властий.

Центральне правительство не сумнївае ся також о тім, що і результат послїдних виборів до галицького сойму правительственні органи сфальшували злочинними средствами в користь Русинів, що вони сей результат с ф а л ь ш у в а л и н а р о з к а з с а м о г о н а м і с н и к а, графа А. Потоцького. Щоби правительство о тім доперва переконати, не потребуємо приходити тут з новими внесеньми. І наші неруські товариші в сій палатї думають про сю справу так само як і ми, хоч голосно не скажуть сего.

Радість — не доказ!

Кождий член високої палати — не виймаючи членів кола польського — кождий член теперішного центрального правительства думає про господарку галицьких урядників т а к, як ми тут про сю господарку г о в о р и м о. Обставина, що з причини ходу і результату виборів цїсар висказав свою радість, єще не є доказом, що хід виборів був лєґальний та що його результат не був брутальним сфальшованєм волї виборців. Хто знає нашу історию, той поза сим висказом буде підозрівати цїлком що иншого.

Не витягнуть консеквенциї.

Перша цїль внесень: високу палату познакомити з галицькими відносинами, — як я сказав — вже осягнена. Їх другої цїли: спонукати правительство до переведеня санациї галицьких відносин — на мою гадку — ніколи не осягнемо.

Я твердо переконаний, що вже дотеперішні галицькі дебати суть більше ніж вистарчаючі, щоби у кождого члена центрального правительства і у кождого члена сеї палати, як в його душі блимає хоч би іскорка почутя справедливости, як він є сьвідомий відвічальности свого уряду, а до того єще посїдає добру волю — викликати не тілько обриджене против ц. к. мафії галицької, але також переконати його, що нинїшній господарці державних урядників в інтересї держави, та щоби не допустити до вибуху розлуки гноблених, треба вже раз і то скоро зробити кінець.

Однак з сего переконаня не витягнуть льояльних, внескодавцями жаданих консеквенций, анї більшість сеї палати, анї центральне правительство. Правительство не витягне тих консеквенций, бо воно є сьвідоме того, що воно в Галичині абсолютно не має що говорити, що воно там не сьміє інтервенїювати навіть в оборонї державного закона. В и с ш а в л а с т ь зробила Галичину, хоч не формально, але фактично самостійною державою, котра з Австриєю я звязана лиш персональною унією. Галичина є супротив Австриї самостійнїйша, і власть австрийського правительства є в Галичині менша, ніж в турецькій Македонії. Домагати ся інтервенциї австрийського правительства в Галичині, значить тілько, що взивати се правительство, щоби перевело реформи, приміром в Англії в користь Ірляндців.

Загранична справа.

Щоби вам се доказати, зраджу вам мої панове, одну тайну, як се взагалї є єще якою тайною. В справи руcько польської політики в Австриї, в справи австрийсько-галицької політики мають право мішати ся лише два австрийські міністри і лише їх ради в згаданих справах корона вислухує і лише їх ради в згаданих справах корона вислухує і лише їх ради в згаданих справах корона вислухує

Вломники в великім стилю.

(З судової салі).

(*Дальше*).

З згаданих нами вже зізнань обжалуваних з переслуханих в суботу, замітнійші ще зізнання Костура, бувшого актора руського театру, і Готвальда, бувшого дїдича і посесора великої посїлости.

Костур до вини не почуває ся та заперечує всї закиди акту обжалування. Спеціяльно-ж заперечує, мов-то він дав привід і інформациї для обікражі свого бувшого директора п. Стадника.

Предсїдатель відчитує листи Костура до Снегуцького, в котрім Костур вправдї „на здогад", але при тім доволї докладно робить Снегуцькому-Васїньскому пропозицию обікрадення руського „Карпатського Союза" в Коломиї. Обжалуваний признає ся до авторства листу, однак пояснює, що лист сей „відносив ся до обнять одної посади". На сали сьміх. Предсїдатель запитує, по що в такім случаю стягав він Снегуцького аж до Коломиї, на що Костур відповідає, що хотїв з Снегуцькими „трохи побалакати і піти з ними на прохід". На замітку здивованя зі сторони предсїдателя, Костур подає як причину такої охоти до розмови і проходу, що „пані Снегуцька така приємна"... На сали гомеричний сьміх, а предсїдатель висказує сумнїв, чи п. Снегуцька глядїла на него, що лише збільшає веселий настрій публики.

Оборонець Костура, д-р Левін, запитує обжалуваного, чи він не любив ся в Снегуцькій. „Так! — відповідає Костур — але п. Снегуцька про се не знала". Дальше на запит оборонця каже Костур, що п. Снегуцька писала раз з Самбора до него, титулуючи його „дорогим приятелем" та доносила в тім листї, що, маючи власний капіталик, думає відчинити в Самборі якийсь інтерес і просить його, аби він там приїхав.

Обжалуваний Готвальд, добре відживлений, бувший дїдич, жонатий з ґрафянкою Коморовською, що через гуляще житє стратив не лише своє майно, але й 40.000 рублїв жінчиного приданого, засїдав уже раз на лаві обжалуваних о крадїж враз з Косом, Литвином і Васїньским в Станиславові. Тодї його увільнено, а тепер засїдає вже в більшій компанії. Зізнав, що стративши через „нещасливі грошеві операції все майно своє і жінки, шукав занята". Тодї пізнав Коса в кавярнї Бель-ві, яко торговця шкірами. Через Коса пізнав ся і з Васїньским. Їдучи з Косом до Калуша на полюванє до одного з знакомих собі дїдичів, стрінув ся в купе з Васїньским, який просив його, аби він перервав їзду в Станиславові і оглянув його „цегольню". В Станиславові забавляли ся по ресторанах, а підпивши собі, просив Васїньского і Коса, аби завели його до готелю. Але вони „силою втягли його до якоїсь пивниці". Боячи ся їх, бо вони мали бровнїнги, не опирав ся. В пивници застав сьвітло і кількох людий, що щось там робили. На земли була солома і він, бувши пяним, „положив ся там і заснув". Як довго спав не знає і не знає, хто його збудив.

Предсїдатель: Але ви тримали сьвічку при роботї „колегів".

Обжал.: Так, тодї, як мене збуджено. Але я робив се зі страху.

Предсїдат.: І зі страху ви везли в валїзцї злодійське начинє?

Обжалув.: Се неправда.

Предсїд.: Чого-ж ви взяли до пивниці дві пари споднїв і перебирали ся там.

Обжалув.: Я віз з собою другу пару на полюванє.

Предсїдатель: Чи то правда, що ви були заангажовані до перевертаня „катаринки на писок" (каси звертали на землю).

Обжалуваний перечить. Коли прокуратор питає його, чи також його любовниця належала до банди, Готвальд „яко шляхтич" відмовляє відповідь.

Як ми вже вчера зазначили, на вчерашній розправі зачало ся переслуханє сьвідків.

Перший сьвідок, Яков Ляйбель, агент полїциї з Тарнова описує, як доконано влому до контори Машлєра в Тарновї. Сьвідок ствердив, що кілька куснїв сукна, знайденого в місци влому, походили з того самого роду, що сукно, з якого кравець Гонгола в Тарновї зробив убранє Васїньскому, а кравчиня Магерова сукню Васїньскій. Дальше стверджує сьвідок, що касу розбито системою Васїньского.

Сьвідки Магєрова і Гонголя, кравцї з Тарнова, потверджують, що оказані їм кусні сукна є того самого роду, що материя, з якої вони робили одежу Васїньским. Коли Гонголї показано палицю, найдену в конторі Машлєра по влому, він пізнає в нїй власність Васїньского.

Переслухано дальше цїлий ряд сьвідків, яких зізнаня нїчим незамітні (хоч кожде з них приносить нову обтяжаючу подробицю), між ними бувших спільників Васїньского, Коса і Литвина, що тепер сидять в криміналї, засуджені за свій удїл в бандї Васїньского вже передше.

Сьвідок Макс Теллєр, конторщик фірми Корнблїга з Станиславова, пізнає в Васїньским, Готвальдї і Литвинї тих, яких він сполошив при розбиваню каси в пивници контори. Також сьвідок Ксеноф. Дяків, маляр шильдів, пізнає тих трох обжалуваних, бо бачив їх як виходили з пивниці контори Корнблїга. Сьвідок Стан. Войтасєвич, інспектор полїциї в Станиславові, зізнає, що Готвальд признав ся перед ним до крадежий і влому, як також признав ся, що сподні, загублені при утечі з пивниці, належали до него, а були уживані „при роботї". Сей сьвідок рішучо потверджує, що Готвальд признав ся перед ним, що виїхав зі Львова вже з замїром крадежи.

Дальші сьвідки, вчера переслухані, не принесли нїчого замітного.

Продовженє розправи нині.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 23 червня 1908.

Державна рада.

Відень (ТКБ) По відчитаню вплинів приступила палата до дальшої дискусиї буджетової. Перший промовив пос. Белядїнович (Серб).

Відень. (ТКБ.) На нинїшнім засїданю буджетової комісиї принято після внесеня референта предложенє в справі пупілярної безпеки облїгацій двох позичок, які має затягнути Галичина. Відтак референував пос. Штайнвендер преліминар мелїорацийного фонду на 1908-ий рік. По короткій дискусиї, в якій забирали голос також п. Діямант та міністер рільництва д-р Ебенгох, прелїминар затверджено без зміни. Референтом проєкту зміни мелїорацийного закона вибрано пос. Штайнвендера.

Страйк по висших школах.

Градець. (ТКБ) Нинї почали ся на ново виклади на технїці. Спокою не нарушено.

Краків. (ТКБ.) Вчора наступило на університетї формальне покінченє студентського страйку. Збори молодїжи ухвалили відповідну резолюцию та вислали депутацию до ректора з домаганєм спинити слїдство проти страйкуючих. По зборах уладила соціялїстична молодїж демонстрацию по улицях міста.

Відень. (Тел. прив.) З вчорашним днем можна вважати страйк студентів за покінчений.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) Дума радила над буджетом просьвіти. Дмовський іменем кола польского обговорив політику правительства на тлї шкільництва та заявив, що та русифікаторська політика деморалїзує шкільну молодїж, розбуджує в нїй ненависть до Росиї і всього российского. Российська школа в Польщі тільки збільшає національну ненависть.

Тифлїс. (Ткб.) Вчора передполуднем 7 розбишак напало при вході до Банку торговельного на касового посланця, котрий нїс більшу суму до филії генерального банку. Розбишаки стріляли з револьверів і кидали бомби, з котрих одна вибухла та зранила одного прохожого. Посланцеви поталанило ся втїкти. В погонї за бандитами одного з них зранили, иньші втїкли.

З Португалії.

Лїсабона. (Ткб). З приводу нарад про удїленє королївській родинї завдатків, прийшло в палатї послів до острої перепалки між послами.

Мароканська заверуха.

Париж. (Ткб.) Розійшла ся чутка про замордованє султана Абдуль Азіса. Сю чутку уважають за неправдиву.

Терор в Індиї.

Бомбай. (Ткб.) Губернатор Бомбаю заповів у радї законодатній сотворенє орґанізациї для стеженя за терористичними товариствами, котрі зворохоблюють населенє. Правительству з прикрістю доведеть ся уживати сили, одначе не може полишити ся воно бездїльне.

НОВИНКИ.

— **Виїмковим privilegium nationale** тїшить ся в нашім краю польська преса не від нинї. Не від нинї прокуратория позволяє їй помішувати такі річи, котрі на основі законів без усякого сумнїву підпадають конфіскатї, коли тимчасом органи української преси конфіскуєть ся без найменшиї причини. Ся подвійна міра ц. к. прокураторії виявила ся найбільш наглядно в справі Січинського. Ось-так і тепер нинїшне ранїшне „Słowo polskie" (ч. 229) позволяє собі в статї п. н. „Proces Siczyńskiego" передрукувати (тільки з дуже незначними скороченями) акт обжалованя проти Січинського, хоч закон виразно постановляє, що доки акт обжалованя не є відчитаний на розправі, доти його не вільно прилюдно огошувати. Але що иншого постанови закона, а що иншого заведене ц. к. львівською прокураториею privilegium nationale польської преси. Супроти того ми в найблизшім числї також постараємо ся подати до відома наших читачів акт обжалованя проти Січинського в передруку зі „Słow a polsk-ого", а від ц. к. прокураторії домагаємо ся, щоб вона супроти нас держала ся тої самої міри, що супроти вшехпольського органу і не сконфіскувала нам того, чого не сконфіскувала в „Słow-i polsk-im", а що ми дословно зі „Słowa polsk-ого" перепечатаємо.

— **Пирсла підстава засуду перемиських студентів.** Ш. наші читачі пригадують собі мабуть, що вирок засуджуючий двох студентів української гімназиї в Перемишли за провину з §. 305. з. к. опирав ся виключно лише на некорисних для обжалованих зізнанях одинокого сьвідка, полїцийного агента Дембіцького. Той сам Дембіцький ставав в суботу, дня 20. с. м. перед повітовим судом карним в Перемишли як обжалований о правнни з §§ 331, 431, 487 і 496 зак. к. Підставою розправи були два позви: студентів Стеф. Калиновича і Яр. Яворського, котрі в днях 6 і 7. с. м. відповідали перед перемиським трибуналом за мниму провину з §. 305. зак. к. і академика Богдана Яворського. Перші два закинули Дембіцькому, що він не мав підстави до арештованя і обжалованя їх, що в часї арештованя і веденя їх до комісаріяту полїциї ганьбив їх словами і зворотами, яких годї тут повтаряти та предкладаючи їм до голови бровнїнг грозив стрілянєм; третий обжалував Дембіцького о провину з §487. зак. к. поповнену в часї розправи студентів дня 6. с, м тим, що закинув позовникови фалшиве зізнанє. По основнім переведеню розправи узнано Дембіцького винним провин з §§ 487 і 496 і засуджено його на 7 днїв арешту з заміною на 35 корон гривни і зворот коштів розправи. Описана розправа є в безпосередній звязи зі звісним процесом українських студентів в днях 6 і 7 с. м. Передвчерашна розправа виказала наглядно, що агент Дембіцький при арештованю студентів ганьбив їх в найординарнїйший спосіб, супроти чого ложні є зізнаня Дембіцького починені в процесї студентів, що він не ужив підїх адресою нї одного обидливого слова. Тою самою міркою належить мірити і всї зізнаня починені Дембіцьким під присягою в процесї студентів, а то тим більше що агент Дембіцький на відповідне питанє оборони заявив рішучо, що всї его зізнаня починені в процесї студентів є однаково категоричні. Ось тепер бачимо, на якого сьвідка зізнанях опираєсь засуд студентів. Супроти того маємо надію, що Сьвітла ц. к. прокуратория державна зволить ласкаво відложити на хвильку свій олївець, яким так ревно нищить українські опозицийні часописи, і замість того займе ся справою фалшивих зізнань зложених Дембіцьким в процесї студентів дня 6. с. м.. Коли нї, то будемо в праві думати, що в Галичинї може безкарно послугуватись методою Дембіцького. Цїкаві ми, яке становище до сего засуду Дембіцького займе польська преса, що тільки горлала про „zdziczenie przemyskich hajdamaków", яким продукував ся аж у Відни правдолюбивий п. д-р Годзїмір Малаховський.

— **Вістки з росийськоі України.** Брутальним пястуком самовільної бюрократиї потушено знов одно просьвітне огнище. Заходом місцевого справника та з наказу чернигівського губернатора закрито „Просьвіту" в Козельци на Чернигівщинї. Товариство се закрито буцїмто через його „отклоненіе" від просьвітних цїлий. Отсе „отклоненіе" добачила адміністрация в тім, що аматори козельської „Просьвіти" виставили водевіль Бораковського, а підчас вистави один аматор, що грав Нїмця дав хабара другому артистови, що грав урядника! За се акторів посажено в тюрму та вислано з Козельця а „Просьвіту" закрито, дарма, що згаданий водевіль пройшов цензуру! Сьмішно колиб не гірко. — Павло Чижевський, б. посол Іої думи почав свою кару за підписанє виборської відозви відсиджувати в тюрмі в Гадячи, а бар. Ф. Штайнгель, б. посол І-ої думи з Київа почав ту саму кару відсиджувати в Царському селї. — На днях відбули ся збори української студентської громади харківського унїверзитету, на яких пошановано відчитанєм рефератів недавно померших українських дїячів: проф. хемії М. Пильчикова, що був одним з орґанізаторів закритого укр. тов. „Родина" в Харкові та історика Петра Ефименка. — Ученики земської школи в Торговици зорґанїзували український народний хор та збирають ся дати в Київі український концерт. — Через редакцию „Ради" зложено досї на памятник Шевченка 2494 руб. 7 коп.

— **В справі убийства двірського посїпаки,** про яке ми дали вчера першу вістку, одержуємо з Стрия ще такі дальші інформациї: В суботу 20/6 с. м. в лїсї дїбр Чолгани, пов. Долина, лїсничий Кароль Шмігельський придибав селянського парубка Юрка Петрова зі стрільбою. Петрів, побачивши лїсничого, почав втїкати. Лїсничий крикнув 3 рази: „Стій злодію, бо стріляю!" а коли Петрів не станув, він дїйсно стрілив до втїкаючого 2 рази і трафив його під лопатку праву і стегно. Парубок погиб на місци. Щоби сальвувати себе, мабуть стрілив ще до трупа в чоло, бо і на чолї знак, але на нїм нема крови. Так здогадують ся самі жандарми, бо не можливо, щоби з двох противних сторін можна задати комусь рівночасно смертельні рани. Вістки про те, щоб Шмігельського арештовано, досї нема, се мабуть тому, що тут ходить о убите хлопа...

— **Блямажа москвофільско-польських клеветників.** Відносини в самбірській учительській семинарии надто добре відомі нашим читачам із дописий, які ми помістили недавно в сій справі. Здемаскованє здєлок вшехпольсько-москвофільської спілки, яка там розвельможнила ся безпечно під крилами ради шкільної спонукала якусь чесну „істинну-руську" душу випродукувати в „Галичинні" цїлу низку клевет на українських семинаристів і професорів. Розуміє ся, що сї елюкубрациї зараз перепечатав „Dziennik" і другі „прихильні" нам польські часописи раді, що мають чого уїдати на „hajdamaczyzn-y". Але коротка була радість москвофільско-польської спілки для продукованя антиукраїнських клевет, бо допись була так брехлива, що в останнім числї „Галичанина", простує її нїхто инший, як г. д-р Крушинский, адвокат „истинно-русских" доносчиків. З його спростованя виходить, що г. проф. Филипчак, який після першої кореспонденциї „Галичанина", мав „изращати" молодїж роздаванєм українських брошур стоїть на „почвѣ русско-народной програмы", отже чогось подібного, як йому закинув „правдолюбивий" кореспондент „Г-а" зробити не міг. Очевидна річ, що таку саму стїйність мають і його прочі доноси. Що брехня куценога, се стара істория, не хочуть нїяк затямити собі нї москвофільські клеветники, дарма що блямують ся кождої днини.

— **Куриловичі.** Магістрат міста Львова оповішує під днем 17 червня 1908 р. ч. 53326/908, що д-р Юлій Курилович заявив протоколярно дня 15. VI. с. р. зміну свого родового гр. кат. обряду на обряд латинський. Заяву тоту приняв магістрат з великою приємностю до відома, а ми додамо, що п. Juliusz се близький крівний сяніцького посла Володимира Куриловича, який для карієри став отсе дути в трубу московську, а хто знає, чи за якийсь час не піде слїдами свого свояка. — *Аз.*

— **Український туристичний кружок.** Недавно заснував ся при станиславівськім тов. „Руська Бесїда „український туристичний кружок". Дня 7. с. м. устроїв він при участи около 20 осіб зі Львова, Надвірної, Делятина і Станиславова першу — а дуже вдалу прогульку на гору „Хомяк" коло Тартарова. При чудовій погоді любували ся прогульковцї красою наших гір цїлий день — а вернули вечером того самого дня домів під вражінєм дуже милим, бо між своїми перебутих хвиль і споминів. На шпилю Хомяка (1544 метрів) сьпівали прогульковцї патріотичні пісні, що несли ся далеко-далеко під синю Чорногору. Оден з прогульковців відфотографував усїх учасників прогульки зібраних на шпилю Хомяка. Сей вельми рухливий „туристичний кружок" має небавом — як зачуваємо — перетворити ся в самостійне туристичне товариство, якого собі від давна бажають члени нашої суспільности.

— **Мінїстер Гесман в гостях у польських промисловців.** В неділю по пол. прибув до Кракова мін. публичних робіт з делегатами мінїстерства торговлї, секцийними шефами Брошом і Фрісом. Оба вони приїхали в заступстві мін. торговлї Фідлєра, який не міг прибути тому, що вчера мав промовляти в повній палатї. Зі Львова приїхав на зустріч Гесманови віцепрезидент нам. гр. Лось та богато промисловців. Гості обїхали двома кораблями великий простір Висли та оглянули працї около перекиненя русла Рудави, пляни сканалїзованя Висли та кілька фабрик. На зборах центрального союза фабричного промовляв м. и. мін. Гесман, впевнюючи, що правительство відносить ся прихильно до оправданих вимогів краю. По зборах принимав „Союз фабричний" гостий на обіді. Вчера вечером вернув гр. Лось до Львова.

— **Чемність і законність польського урядника ц. к. зелїзниць державних.** Від одної подорожної одержуємо з просьбою о поміщенє таку жалобу: Їдучи дня 4 червня с. р. до Перемишля, прошу на стациї Нїжанковичі о білєт. Даю належитість перед богато иншими пасажирами і жду терпеливо, аж касиер п. Бальдінї зволить і мені дати жадану карту їзди. Коли уже каса продажи білєтів опорожнила ся, поновляю ще раз мою просьбу. Тодї той урядник з треском замикає віконце, кажучи: „już za późno, trzeba było wcześniej przyjść! Булам отже змушена всїдати до поїзду без білєту. Цїкаве лиш, чому якраз для мене не стало часу на продаж білєту, помимо того, що я просила о него перед много иншими гістьми? Відповідь на се легка: бо говорилам по руськи, а се очевидно не подобалось сему панкови. Иншої причини сего промаху польського урядника годї придумати. Бо велїв він строго придержувати ся того, що каса 5 хвиль перед зближенєм потягу має бути замкнена, то він повинен знати на стільки свою інструкцию, що часу приписаного на продане білєтів не повинно ся уживати на що иншого, на писанину при бюрі, підчас якої мусить публика тратити свій час. Але се ще не вичерпало подвигів польського урядника в австрийськім мундурі, бо коли я, вертаючи домів, попросила о зворот належитости за білєт (я дала задля браку дрібних ще о 40 с. більше), то се функіонар зелїзничий відповів мені, що її не дістану, бо хтось її сконфіскував! — Тільки пише нам панї, що мала приємність зазнати „чемности" польського урядника зелїзничого, який забув, що не ніс є для табаки але табака для носа! Друкуємо сю жалобу тим більше, що Поляки-урядники прямо систематично позволяють собі сторонничо поступати супроти руських податників, обиджаючи їхнї національні почутя та наражуючи їх при тім нераз на материяльні страти. Сподіємо ся, що зелїзнича дирекция сю справу розслїдить і польського арогантa покарає, тим більше, що в державнім урядї конфіскованє грошей — хиба не причинює ся до піднесеня поваги уряду. Вкінци ще раз звертаємо увагу нашого загалу, що про кожде надужите урядників треба не тілько подати безпроволочно вірні інформациї редакциї але треба також зробити жалобу до начальної власти винуватого урядника, — не помиваючи в сім случаю і найвисшої інстанциї, доки покривджений не одержить повної сатисфакциї.

— **Нафтова кріза.** Продукция ропи зростає в Галичинї з року на рік; в 1900 р. виносила вона 32.636 вагонів, в 1903 р. 71.333 вагонів, в 1905 р. 80.179, в 1907 р. 117.597 вагонів, а сегорічна продукция безперечно перевисшить 200 тисяч вагонів. Отсей безперівний зріст продукциї ропи, яка здебільша марнувала ся, заставив нафтяних продуцентів старати ся о те, щоб держава згодила ся опалювати зелїзничі льокомотиви не вуглем але ропою. Сего однак не могли вони доси добити ся, бо центральні уряди не могли заявити ся рішучо за ропним опалом зелїзниць через те, що треба би мати вперед певність, що ропна продукция буде трівко вдержувати ся на бажаній висотї; крім того треба би позасновувати заведеня для відбензиновуваня ропи та попереоблювати теперішні палевища машин. Справу нафтяних продуцентів готов посунути значно наперед останний вибух ропи в Тустановичах, дарма що він поки-що є великим клопотом для властителїв копалень та для дооколичного населеня. Ось в наслїдок представлень делєгатів підприємств нафтових в Бориславі, що нафта із сьвіжо виверченого закопу виливає ся до потока і многим громадам положеним над тим потоком грозить небезпечність огню, зарядив намісник д-р Бобжинський зареквіроване з команди корпуса в Перемишли компанії піонірів, котра прибувши безпроволочно на місце, відтяла з великим напруженєм сил відплив бухаючої із закопу нафти до потока. Крім того виїхав сам намісник в пятницю вечером о 6 год. разом з радником намісництва Цєнським на місце. Прибувши до копалень в Тустановичах, оглянув він роботи земні, що мають на цїли відтяти відплив кипячки до потока, а відтак оглядав положений недалеко лїс державний, де можна було умістити великий резервоар кипячки, яка тепер не може помістити ся в резервоарах, що знаходять ся на місци, а загрожують прірванєм гатий і випливом до річки Тисьменицї. З огляду на наглість небезпечности зарядив намісник викопати сейчас тимчасовий резервоар публичним коштом. Та не тільки намісник вибрав ся на терен нафтового вибуху. Туди поїхав передвчера також мінїстер зелїзниць державних д-р Дершата, якого супроводив намісник, що вернув був до Львова з Борислава в суботу. З мінїстром виїхало також кількох висших урядників зелїзничих і польських послів парляментарних і соймових. Мінїстер і намісник об'їзджали через кілька годин бориславські і тустановицькі ревіри нафтові в супроводї около сто представителїв промислу нафтового. При сій нагодї оглянено резервоари приватні і збудований галицьким видїлом краєвим при чім заінтересували мінїстра особливо зарядженя безпечности. Дальше ходили гості на терен карпатського товариства нафтового. Оглядано найбільше інтересуючий закіп „Ойль Сіті", що належить до берлинської фірми Бравн і Бергман, котрого вибух о небувалій доси в Европі силї, викликав незвичайне положенє в промислї нафтовім. Тут оглядано пороблені при помочи піонірів гати, провізоричний резервоар і инше. Дальше показано прибулим достойникам закіп „Анна" фірми „Кн. Турн-Таксіс і Спілка" та варстати і помпи опалювані нафтою. — В понедїлок вечером взяли мінїстер з намісником участь в пирї уладженім нафтярями в Трускавци а вчера пер. пол. відбув мінїстер нараду з продуцентами нафтовими в дрогобицькім старостві. Вчера вечером вернув мінїстер до Відня. Продуценти нафти набрали з його побуту вражіня, що зелїзниче мінїстерство тепер вже рішить ся на початок закупити 30 тисяч вагонів ропи на опал зелїзничих льокомотив. Колиб се здїйснило ся, то ціна ропи підскочить від разу. Шкода тільки, що з сего віднесуть користь тільки ріжні луки й нафтові спекулянти а не місцеве сїльське населенє, яке обманюють і визискують в Тустановичах так само як колись в Бориславі й Рунгурській Слободі.

— **„Добра заміна".** В військовій комісиї мінїстер краєвої оборони Георґі подав табелю з розкладом підвисшеня контингенту рекрутів на окремі коронні краї і з числом обовязаних до військових вправ в 11 і 12 році служби, котрі наслїдком ухваленя підвисшеня контингенту рекрутів будуть від вправ увільнені. Отся таблиця представляєть ся так:

Коронний край	Підвисшенє контингенту рекрута	Увільнені від вправ
Долїшна Австрия	389	3288
Горїшна Австрия	154	2613
Зальцбурґ	29	498
Стирия	242	2054
Каринтия	75	642
Країна	109	925
Побереже	131	1120
Тироль і Форальберґ	180	3058
Чехія	1308	11781
Шлеск	132	1109
Галичина	1422	12017
Буковина	131	1113
Дальматия	111	985
разом	4920	45492

Як вийшли краї на підвисшеню контингенту рекрута в заміну за вільненє від вправ в послїдних двох лїтах служби, се найлїпше видно з поданих цифр. Бо 4920 нових рекрутів при дволїтній службі, (або 104 тижнях служби), при краєвій оборонї значить 511.680 тижнів служби, коли тимчасом через увільненє від вправ відпадає тільки 181.968 тижнів служби. Повторяєть ся тут те, що є звичайною появою суспільного житя, що права, які держава признає горожанам в заміну за наложенє тягарів, є куди менші від тих тягарів...

— **Огнї.** Дня 7 червня вечером згоріли в Жизномири, бучацького повіта, три господарства, именно три хатї і дві стайнї. Огонь повстав від грому, котрий вдарив в комин одної хати, а вилетїв печрю. Два господарства були обезпечені в „Днїстрі". Стайнї згоріли до тла. Несповна в два тижнї пізнїйше дня 19. червня знову в Жизномири ударив грім в побиту черепом стайню в дворі посесора Корнблїга. Огонь, який в наслїдок того повстав, знищив в протягу одної години 4 стайнї, кузню і 2 двірські хати. В огни згинуло кількананайцять штук рогатої худоби, головно телят. Шкода дуже велика, але вся обезпечена. — *К.*

— **Дрібні вісти.** Касацийний трибунал відкинув жалобу неважности, яку внесло 31 учасників передвиборчих зборів в Стопчатові, яких окр. суд в Станиславові засудив був за „випомадованє" д-ра Дудикевича на кари від 3 тижнів до 4 місяців. — Архикнязь Кароль Стефан, який резидує в Живци, жертвував 1000 корон на покритє коштів уладженя польської групи кракусів на ювилейнім походї у Відни. — В потягу між Ряшевом а Радимном украдено Ж. Гіршовій пулярес з 40 кор. готівки, з книжочкою банку в Новім Санчи на 4700 кор., книжечкою банку в Величцї на 2500 кор. і бон на суму 6000 кор. — Помер директор петербурської консерваториї, славний композитор Римський Корсаков. — В процесї о погром в Білостоцї з 1906 р. засуджено одного обжалованого на 3 роки тюрми, 13 обжалованих на тюрму від 6 місяців до року а 15-ох увільнено.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в середу: Вартоломея (лат. Йоана) Позавтра, в четвер: Онуфрия (лат. Промера).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник ві второк, в середу і недїлю від 12 год. в полудне.—Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Головний Видїл Товариства „Просьвіта“**, вибраний на загальних Зборах дня 8. червня с. р. уконституовав ся на засїданю дня 13. черня с. р. в сей спосіб: 1) Петро Огоновський, голова, 2) д-р Евген Озаркевич, заступник голови; 3) д-р Іван Брик, секретар; 4) о. Стефан Мохнацький, касиєр; 5) Михайло Іванець, контрольор, і завідатель книжкового маґазину; 6) Антін Гапяк, біблїотекар; 7) Василь Білецький, редактор видавництв; 8) д-р Володимир Бачинський, директор канцеляриї; 9) д-р Кость Левицький, адмінїстратор „Дому Просьвіти“; 10) д-р Михайло Коцюба, провідник комісиї господарсько-промислової; 11) о. Теодозий Лежегубський, д-р Володимир Бачинський, Григорий Зацерковний, Ярослав Колтунюк і Олекса Черкавський — референти Філїй і Читалень.

☐ Дня 29 червня 1908 р. о 4-тій годинї пополудни відбудуть ся в льокали т-ва „Академічна Громада“ (вул. Зиблїкевича, ч. 3. І. поверх) з б о р и у к р а ї н с ь к о ї м о л о д ї ж и з таким порядком: 1. Орґанїзация молодїжи. 2. Молодїж а просьвітна робота. 3. Звіт делеґатів україн. академічної молодїжи зі з'їзду поступового славянського студентства в Празї. 4. Внесеня й інтерпеляциї. З огляду на важність сих справ просить ся в с ї х Т о в а р и ш о к і Т о в а р и ш і в так місцевих і замісцевих явитись численно на зборах. — За комітет: *Федір Замора, Іван Крипякевич, Василь Скрипчук.*

☐ **З Музичного Інститута Тов. ім. Мик. Лисенка.** Прилюдний попис елєвів Інститута відбуде ся в четвер, дня 25. с. м. о год. 6-ій веч. в комнатах товариства (Народний Дім, II. пов.).

☐ **Руська вакацийна оселя.** В суботу відбуло ся засїданє Видїлу т-ва „Вакацийних Осель“ і порішено приняти на сей рік 40 дївчат, котрим лїкар поручив конче виїхати на село з огляду на дуже нужденне відживлюванє протягом року, яке довело до занепаду їхнього здоровля. Через свої невідрадні материяльні відносини, був Видїл приневолений иншим зголошеним відказати своєї помочи. Видїл має однак надію, що руська суспільність допоможе Видїлови в його змаганях і забере иньші дївчата, що не поїдуть на оселю, до себе на село. А іменно є кілька дївчат крайних сиріт, удержуваних рус. тов. Педаґоґічним в інститутї сьв. Ольги. Вони не мають через вакациї зовсїм де подїти ся, бо інститут сьв. Ольги через вакациї замкнений, а родини не мають вони жадної. Щирі Патріоти і прихильники бідної руської молодїжи, зволять присилати зголошеня на руки секретаря оселї. Адреса: С. Ґерусинський Львів, Арсенальська 6.

☐ **З львівського „Сокола“.** Продовженє загальних зборів Тов-а ґімнаст. „Сокіл у Львові відбуде ся в понедїлок дня 29. червня с. р. у власній салї Товариства при ул. Руській ч. 20. о 6. год. вечером з отсим дневним порядком: 1)Вибір голови. 2) Вибір 4 членів старшини на 3 лїта, 3 членів на 2 лїта, 2 на 1 рік, 4 заступників членів старшини на 1 рік, 3 настоятелїв вправ на 1 рік і 3 членів контрольної комісиї на 1 рік. 3) Зміна статута. 4) Внески та запити. За старшину: *Ів. Боберський*, містоголова. *Т. Купчинський*, справник.

☐ **Під увагу молодим правникам.** З То-ва „Кружок правників“ розписує ся слїдуючий к о н к у р с: На підставі ухвали Видїлу Т-ва „Кружок правників“ у Львові з ня 5. червня 1908. розписує ся отсим конкурс на зладженє „Repetitorium“ з римського права під ось якими услівями: 1) „Repetitorium“ має бути коротким і ядерним представленєм цїлого матеріялу з римського права, з яким мусить обзнакомити ся правник, що хоче здавати правно-історичний іспит або ріґорозум. 2) При зладженю „Repetitorium“ автор мусить узглядити вимаганя на львівськім та краківськім унїверзитетї і тому має послугувати ся в виготовленю своєї працї підручниками і скриптами давних (Piętak, Zródłowski, Zoll), а головно теперішних професорів римського права на згаданих унїверзитетах. 3) Щоби своїй працї надати справдїшну вартість, має автор узглядити в „Repetitorium“ працї з римського права, нїмецьких учених (Czyhlarz, Dernburg і и). 4) Праця має бути написана в українській або польській мові, в строго науковім тонї. 5) Обєм працї не може перепереходити 20 аркушів друку не може бути менший як15 аркушів друку. 6) Праця признана найлїпшою, буде преміована сумою 300 К, платною в готівцї. „Repetitorium“, переходить на правну власність тов. „Кружок правників“ у Львові 30 прц. чистого доходу з розпродажі першого виданя „Repetitorium“ віддасть ся авторови „Repetitorium“. Манускрипти треба присилати до 31. грудня 1908, на адр. тов. „Кружок правників“ у Львові (ул. Супінського 17. Акад. Дім) на руки голови товариства. Всяких інформаций додаткових в справі конкурсу удїляє голова Товариства що дня від 3—5 год. по пол. в Акад. Домі. — За тов. акад. „Кружок правників“ у Львові *Вас. Цмайло Кульчицький* голова, *Ом. Ревюк* писар.

☐ **На книжочку Краєвого Союза Кредитового у Львові** ч. 4500 зложили дальше для потерпівших в Чернихові: Ізабеля Хандога з Острави (складка) 5 кор, Ром. Перфецький у Львові 10 К. Складка жукотинського деканату в Днїстрику 11·14 К, складка в *Ляшках королївських* 3 К, о. Евген Монцїбович з Калагарівки 5 К, Витовд Манастирський у Львові 5 К, „Січ“ в Микуличинї 7·55 К, селяни з Боянова 6 К. Разом 212·69 К.

☐ **До членів Краєвого полїтичного Товариства „Народна Рада“.** Саме розсилаємо тепер упімненя до членів „Народної Ради“ о вирівнанє залягаючих вкладок і просимо поспішити ся з присилкою. Замічаємо, що дуже мало членів сповнює точно свій обовязок, хоч знають, що се одинокий постійний прихід на веденє канцеляриї та на видавництва. Якраз тепер потребуємо гроша теж на видавництва. При нагодї просимо членів национально-демократичного сторонництва приступати в члени Краєвого полїтичного Товариства „Народна Рада“. (Вкладка річно 2 К). — За товариство полїтичне „Народна Рада“ у Львові *д-р Володимир Бачинський.*

☐ **З брідської „Самопомочи“.** Ц. к. Суд окружний яко торговельний в Золочеві рішенєм з дня 17. VI. 1908. до ч. фірм 281/8 Стов. І. 149. відмовив затвердженя нового совіта і дирекциї Тов. „Самопоміч“ в Бродах, вибраних як відомо зборами, скликаними русско-народною орґанїзациєю в Бродах дня 9. VI. 1908. — з тим, що нові збори мають відбути ся в протягу двох місяцїв. — За дирекцию: *о. Софрон Глїбовицький.*

☐ **Прогулька на „Кукуль“.** Управа станиславівського туристичного кружка повідомляє усїх аматорів туристики, що дня 28. червня (недїля) устроює зі Станиславова о год. 5·50 рано прогульку в Карпати на „К у к у л ь“ під Чорногорою. Зелїзниця до Ворони і поворотом до Станиславова разом з провідником і конем під одежу 3·80 кор. Про харч подбати має кождий за себе, то є треба взяти на цїлий день з собою. Дорога на „Кукуль“ 4 години — з поворотом 3 години. Тонка одежа і вигідні міцні черевики доконче потрібні. Прогульковцї вертають вечірним поїздом до Станиславова. Хто би хотїв виїхати в суботу вечером о 5·25 зі Станиславова, може переночувати в Ворохтї. З г о л о ш е н я приймає ся найдальше до пятницї на руки голови кружка радника судового С т е б л е ц ь к г о.

☐ **Сьвящеників сьвітських народовцїв потреба сейчас на парохії в Канадї.** Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **З нинїшним числом розсилаємо додаток з виказом жертв на будову руського театру у Львові.**

Нові книжки і виданя:

◇ **Польські конспірациї серед руських питомцїв і духовеньства в Галичинї в роках 1831—1846.** Студия д-ра К и р и л а С т у д и н с ь к о г о. (Відбитка з Записок Наукового Товариства імени Шевченка у Львові). У Львові 1908. Накладом Наукового Товариства імени Шевченка. Ст. 146, 8-ки. — Отся нова студия проф. д-ра Студинського, яку автор посьвятив проф. д-ру В. Яґічови, кидає промінь сьвітла на майже зовсїм невідомі нинїшному поколїню змаганє, що хуртували між нашою інтелїґентною громадою в четвертім десятку минулого столїтя. Тодїшна наша інтелїґентна молодїж а саме питомцї і молоді духовники брали живу участь в польськім конспірацийнім русї, за яку їм прийшло ся гірко перетерпіти і від властий державних а ще більше таки від своїх духовних. Проф. Студинський обговорює конспірацийні змаганя тодїшних наших питомцїв, о скільки вони дійшли до відома властий, а користуючи ся в своїй праци материялами, що находять ся в архіві мінїстерства справ внутрішних у Відни, в Архіві митрополита гр. Андрея Шептицького та брулїонами тайних документів висиланих колись презїдією ґубернії до митрополита, старостів і судів, які враз з відповідями находять ся в президияльнім Архіві львівського намісництва. До студиї додано чимало материялїв в видї відписів ріжних офіцияльних документів з обговорюваної доби.

◇ **Сара Кру.** (З анґлїйського). Виданє Руского товариства Педаґоґічного ч. 143. Львів 1908. Ст. 52, 16-ки. Цїна 30 сотиків. Безперечно цїкава істория, як бідна сирота нагло стає мілїонеркою, але для н а ш и х дїтий вона не надає ся. „Моральна наука“, а іменно вартість скромности, терпеливости, роботящости, котрих анґлїйський автор домагає ся передовсїм від бідних сиріт, так і заносить „панською моральністю“, після котрої лише бідні к о н е ч н о мусять мати ті прикмети. В повісти дістають вони за се мілїони, а в житю... „внутрішне вдоволенє“. Жаль, що Т-во педагоґічне не оглянуло ся за більш відповідною темою для наших дїтий. Переклад і мова дуже гарні. — *Г.*

◇ **Одеска тьма і „Просьвіта“.** Вірши „Проклятого Українця“. Одеса 1908. Ст. 16, 8-ки. Цїна 10 коп.

◇ **Звіт з дїяльности Руского Товариства Педаґоґічного за рік 1907.** У Львові, 1908 Накладом товариства. Ст. 23+1 нен., 8-ки.

◇ ***Взори веденя рахунків сїльского господарства.*** Уложив К. Т у р с к и й. (Апробовані краєвою Радою шкільною ч. 4513/1907). У Львові, 1908 р. Накладом Руского Товариства Педагоґічного. Ст. 15+1 нен., 8-ка.

◇ **Справозданє Союза руських хлїборобських спілок на Буковинї „Селянська каса“** стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою за роки 1906 і 1907. Чернівцї 1968. Ст. 46+2 нен., вел. 8-ки.

Урядові вісти.

§ **Іменованя.** Президия краєвої Дирекциї скарбу іменувала провізоричного асистента технїчної контролї скарбової д-ра Ґустава Балицького, сталим асистентом технїчної контролї скарбової в XI. клясї ранґи. — Президент висшого суду краєвого в Кракові надав Михайлови Адамови Губчакови, рахунковому асистентови в висш. судї краєв. у Львові посаду рахункового асистента в висшім судї краєвім у Кракові. — Віцепрезидентом львівської апеляциї має бути іменований віцепрезидент краєв. суду карного п. Стан. Пшилуский. — Мінїстер судівництва іменував нотарияльного кандидата Людвіка Скропіньського в Скавинї, нотарем в Закопчинї.

§ **Отворенє ц. к. складницї почтової в Небіщанах.** З днем 1 липня 1908 запроваджує ся в місцевости Небіщани належачій до округа доручень ц. к. уряду почтового в Сяноцї для тоїж місцевости і місцевости Прусїк складницю почтову зі звичайним кругом дїланя. Складниця сеся получена буде з ц. к. урядом почтовим в Сяноцї за помочію почти курсуючої межи Буківском а перестанком желїз. Дубрівка.

Померли:

Дня 22 с. м. помер Іван Михас, господар в Лановичах, проживши 46 лїт. Покійний був одним з найсьвідомійших та найбільш рухливих наших селян, а при останних соймових виборах виступав як український кандидат з самбірського повіта. Підчас аґітациї занепав на грудну хоробу, яка от се перед часом загнала його до гробу. По полїтичних поглядах належав пок. до укр. радикальної партиї. Земля пок. пером!

Торговельні вісти.

Будапешт 23/6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	11·66 до 11·67
Жито на жовтень	9·52 до 9·58
Овес на жовтень	8·48 до 8·49
Кукуруза на липень	7·20 до 7·21
„ на серпень	7·24 до 7·25
Ріпак на серпень	16·70 до 16·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: сильне. Погода: упал.

Оголошеня.

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, м о л и т в е н н и к и н а р о д н і, в с ї л я к і о б р а з к и, х р е с т и к и і м е д а л и к и достарчає Р у с ь к е Т о в. П е д а ґ о ґ і ч н е у Л ь в о в і. Замовляє ся: 1) Р у с ь к е Т о в. П е д а ґ о ґ і ч н е, Львів ул. Сикстуська 47. 2) К н и г а р н я Т о в. ім. Ш е в ч е н к а, Львів ул. Театральна 1. 3) С к л е п В з а ї м н а П о м і ч у ч и т е л ь с ь к а Коломия — „Народний Дім“. 734 6—?

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 23. VI. Єлена Брияк, Кишинев; о. Ілярій Герасимович, Скалат; Іван Малиновський, Жуків; д-р Вільгельм Найман, Підгайцї; Саламон Шатра, Підгайцї; о. Яків Сїнгалевич, Романів; Николай Захарясевич, Радимно; о. Корнилій Воєвідка, Сернки середні; о. Василь Томович, Мозолівка; о. Теофіль Білинкевич, Раковець; *Тимош Теодорович*, Чемеринцї; Юлїян Ситник, Вілень.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого конціпієнта.
631 3—5

Зміна помешканя.
Александер Вітковицький
Станиславів, Ґолуховського (середна) ч. 82. 806 2—3

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї“
Д-р Евгеній Озаркевич
перепровадив ся до нового дому „Днїстра“ улиця Підвалє ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 38—?

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої)
поручають:

Барометри знероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний
з комнатою до снїдань
в підгірскій околици.
є на продаж.
Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 6—10

Пошукую старшої женщини, доброї ґаздинї, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. о. Іван Воєвудка Подусїльня о. п. Стратин (via Rohatyn). 781 2—5

Прийму хлопця до науки сейчас а властиво від 1 ого липня с. р. Хлопець має мати укінчений 14 рік житя а що найменше IV кл школу укінчену гр. к. віроісп. Особливо селяньскі сини сироти мають першеньство. Інтересовані зголошуватись можуть до мене а як кандидат буде принятий то оголошу в „Дїлї“. М. Кривецький купець в Заболотові коло Коломиї. 801 2—4

РУСАЛКА дуже красні вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 6—10

Нагробники камінні дешево до набуваня. Львів ул. Личаківська ч. 103. 797 2—4

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський, Львів, пл. Галицька ч. 3,** приймає також направи. 894 14—30

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні еквіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28. 787 3—4

Женщина в середнім віцї Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пан Тишлевої в Винниках.

Проповідницї стилеві, виготовляє різбарська робітня **Евст. Щуплакевича,** Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Одинока руська
ЛІТОҐРАФІЯ
Андрія Андрейчина
Львів, Коперника 30. 14. 118—?

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 8 мая ч. 5. 658 14—30

Великі іспаньські
ВИШНЇ
посилаю в 5 кілґ. кошиках оплачено. A. HOFFMANN Nyizegyháza Ungarn. 807 1—6

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ
продає
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Пошукує лекциї на село ученик з V. кл. ґімн. Адреса: Добровольский. Львів-Клепарів ч. 333. 1—3

СВОБОДА
письмо полїтично-просьвітне і господарске для народу.
Видає і за редакцию відповідає Льонгин Цегельский.
Цїлорічна передплата виносить: ц зр. на пів року і зр. Редакция і Адмінїстрация, Львів ул. Ринок ч. 10.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
найскорше
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 669 20—25

Касвін і Рогатин Станиславів
банковий дім і контора виміни.
Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.
Продаж льосів на оплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленем найнизших відсотків.
Сплати від 3 корон місячно н'горі.
Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.
Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158
Проспекти на жадане даром.
Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають
Касвін і Рогашин, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим звіщаємо Впов. Членів Товариства „Народний Дім“ в Городенцї, що загальні Збори сего товариства відбудуть ся дня 30 червня н. ст. 1908 р. о годинї 6-тій вечером в комнатах „Руської Бесїди“ в Городенцї зі слїдуючим порядком нарад:

1) Одобренє замкнених рахунків і білянс за рік 1907.
2) Вибір трех членів і 3 заступників до заряду Товариства.
3) Вибір трех членів ради Надзираючої.
4) Внесеня і запити.

Городенка 16/VI 1908 р. 802 1—1

Д-р Т. Окуневський *Д-р Цїпановський.*

Ukrainische Rundschau
виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обємі 40 сторін вел. вісімки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адмінїстрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Вийшов 2-гий випуск
„Українська Муза“
Поетична антологія (історична хрестоматія)
під редакцією
ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА
в 12 випусках: виходить кожного місяця. В антологію входять кращі твори всїх найвидатнїйших українських поетів, починаючи од найстарійших корифеїв і до наших днїв з України Російської, Галичини, Буковини і Америки, всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори нові і вже друковані, з портретами, автобіграфіями і біографіями поетів, заставками і вінєтками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Цїна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по передплатї 2 рублї за всї 12 випусків, з пересилкою 2 руб. 50 коп. Можна на виплат: 1 руб. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого липня (юля). За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америцї 2 доляри. Гроші посилать по адресї редакції: Київ, Іванівська ул. 75, Олексї К о в а л е н к о в і; або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарню „Л. Ідзїковського“, Хрещатик 29. — В 2 випуску надруковані: Шевченко, Зибіла, Петренко, Афанасєв, Кулїш, Шоголів, Макаровський, Александров Степан. 3 5

МЕД-ПАТОКА
з гірских пасїк незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10
Народна Торговля у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський. З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 139. Львів, середа 24. н. ст. (11. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Перед загальними зборами Руського Товариства Педаґоґічного.

Як відомо нашим читачам з передвчерашного числа нашого дневника, в понеділок 29. с. м. відбудуть ся загальні збори Руського Товариства Педаґоґічного, котре побіч „Наукового Товариства ім. Шевченка“, що репрезентує нашу науку, і „Просьвіти“, що дбає про просьвіту широких народних мас, є третим членом в тій нашій просьвітно-культурній трійці, членом, котрий, кладучи основи під нашу національну школу, яка має виховувати грядучі поколїня в національнім дусї, підготовляє ґрунт для праці двох инших членів сеї трійці.

Коли ми поглянемо на розвиток Руського Товариства Педаґоґічного від його заложеня аж до нинїшного дня, то побачимо, як воно що-раз більше осьвідомляло собі свою задачу серед нашої суспільности: дати нашому народови національну школу. І нинї — сьміло сказати можна — Товариство знаходить ся на добрій дорозї і тільки від нашого загалу залежить, від його материяльної і інтелєктуальної підмоги, чи воно зможе як слїд сповняти ту свою задачу.

Діяльність Товариства відома нашому загалови з численних періодичних справоздань, поміщуваних в нашім дневнику та в инших орґанах нашої преси і ми тільки пригадаємо її в загальних рисах, опираючи ся на друкованім звітї, котрий дає докладний огляд діяльности Товариства на всїх полях за 1907 р.

І так Товариство удержує своїм коштом отсї школи, курси, інститути і бурси: Видїлова 5-клясова школа дївоча ім. Шевченка з правом публичности, в котрій в шкільнім роцї 1906/7 було 156 учениць, а на шкільний рік 1907/8 записало ся 153 учениць. — Приватна жіноча семинария учительська, в котрій в шкільнім роцї 1906/7 було 114 учениць, з того 18 селянського походженя. Пополудневі курси руської мови, на котрі в шкільнім роцї 1907/8 записало ся 56 учениць з мійських шкіл. Курс для неграмотних, на котрий в шкільнім роцї 1907/8 ходило 13 дївчат. Бурса Товариства (тепер при вул. Вірменській ч. 2; для сеї власне бурси будуєть ся великий дім при вул. Крижовій), котра дає приміщенє 200 хлопцям — ученикам руської ґімназиї. Інститут Товариства під покровом сьв. о. Николая (при вул. Театинській ч. 19), де в шкільнім роцї 1906/7 знайшли приміщенє 34 ученики, з того 32 з руської ґімназиї, 1 з реальної школи і 1 з торговельної академії. Інститут сьв. Ольги (при вул. Сокола ч. 1 А), де знаходить приміщенє пересїчно 50 руських учениць.

Видавнича діяльність Товариства в обговорюванім адміністрацийнім роцї виказує значний приріст. Число передплатників „Дзвінка“ зросло з по-над 500 на по над 650; число передплатників „Учителя“ з 600 на близько 700. Росте також попит на инші виданя товариства, яких продано в 1907 р. за суму понад 8000 кор., значно більше, нїж попередного року.

Розвивають ся також філії товариства, котрих воно має вже 41, з чого 6 заложено в 1907 р. Філії удержують бурси, устроюють курси для неграмотних і для підготовленя учеників до вступного іспиту в середних школах. Великі бурси удержували філії в Станиславові, Коломиї, Залїщиках і Бережанах; менші бурси мають філії в Бучачи, Копичинцях, Перемишли, Рогатинї, Самборі, Чорткові, Ярославі; філія в Тернополи удержує інститут для ґімназияльних учеників; філія в Коломиї веде систематичні підготовляючі курси до іспиту зрілости в учительській семинариї як завязок будучої семинариї; філії в Калуши, Косові, Мостисках, Сокали, Станиславові, Стрию і Ярославі ведуть підготовляючі курси до середних шкіл.

На окрему увагу заслугує фінансова сторона товариства, яка — признати треба — стоїть дуже слабо. І так загальні доходи товариства виносили 49.479·67 кор., розходи 48.661·89 кор., отже остала надвишка 1.142·86 кор. Але за те довги Товариства виносили 29.574·17 кор., так що довжний стан Товариства виносить 28.431·31 кор. На покритє тих довгів має Товариство книжки 50 прц. вартости brutto 58.391·45 кор. та шкільний інвентар вартости 6.000 кор. Також в окремих самостійних підприємствах Товариства бачимо недобори. І так недобір бурси виносить 8.940·80 кор., недобір Інституту під покровом сьв. о. Николая 932·40 кор., недобір Інституту сьв. Ольги 87·85 кор. Очевидно, для всїх тих недоборів має товариство покритє чи в довгах батьків питомців чи в інвентари і т. д. Тільки комітет будови бурси виказує надвишку в сумі 11.279·84 кор.

Повтаряємо, стан фондів Товариства не представляєть ся сьвітло, але се вже не вина Товариства, тільки вина нашого загалу, котрий не підпирає Товариства як слїд в його змаганях. Бо задачі, які взяло ся сповнювати Товариство і які воно по своїм силам сповнює, вимагають кольосальних фондів, а ті фонди може зложити тільки сама суспільність, бо на краєву чи державну поміч в наших обставинах нема що сподївати ся.

Розвиток Руського Товариства Педаґоґічного не може не наповнити радістю кождого, хто розуміє вагу національної школи для розвитку народу. І справдї велике признанє належить ся теперішньому видїлови товариства, що він при таких скупих материяльних засобах з'умів поставити діяльність Товариства на її теперішній висотї. Тепер черга на наш загал, котрий повинен окружити Товариство як найщирійшою та найстараннїйшою дбалостию і масовим приступленєм в члени та добровільними датками уможливити йому не тільки вдержати ся на теперішнім ступнї діяльности, але ще й розширити її відповідно до численних потреб нашої суспільности на тих полях, на котрих працює Товариство.

Та попри повне признанє, яке маємо і ми і наш загал для Руського Товариства Педаґоґічного, нехай нам буде вільно зробити також одну увагу. А саме, від довшого часу завважуєть ся, що Товариство занадто скриває своє національне обличє, а занадто манїфестує свій льоялїзм до сильних сьвіта сего. Ми знаємо, як важко серед наших відносин вдержати Товариству властиву міру, але все-ж та міра мусить бути вдержана. А тимчасом ми знаємо прим. такий факт, що коли на однім торжестві всї присутні почали сьпівати наш національний гимн „Ще не вмерла Україна“, то питомцї бурси Товариства, очевидно вимуштровані своїми настоятелями, мовчали. А рівночасно стрічаємо ся з такими фактами, що видїл Товариства в звітї за 1907 р. називає свою участь в устроєню ювилейного концерту в честь сьв. Івана Златоустого... „акциєю ширшого національного характеру“. Таких фактів пересадної льояльности чи для австрийського правительства чи для польського краєвого правлїня чи для церковних єрархів і пересадної здержаности супроти наших національних ідеалів знайшов би в діяльности товариства більше. А сього не повинно бути. Нїхто не вимагає того, щоб Товариство з педаґоґічними цїлями зніймало ся полїтикою, але можемо і мусимо від нього вимагати, щоб воно віддавало „Кесареве Кесарю а Боже Богови“, то значить, щоб будучи льояльним, на скільки сього вимагає його становище, супроти названих елєментів власти не переступало в сїй льояльности сеї межі, яку диктує нам національне самоповажанє. Австрийських та польських патріотизмів і т. п. є кому вчити нас і без Руського Товариства Педаґоґічного, — нехай-же воно лїпше подбає про вщіплюванє чистого українського патріотизму без домішки ультра-льоялїзму, який в молодих душах за скоро може зломити красші пориви до ідеалу національної свободи і горожанської самостійности. Нам не так треба богато Русинів-інтелїґентів, як — що важнїше — характером кріпких і повних горожанської відваги людий.

Отсї уваги видають ся нам тим більше потрібними, що — як зачуваємо — в Товаристві зачинає часом проявляти ся якийсь „угодовий“ напрям, котрому дехто хоче дати вислів навіть вибором будучого видїлу. Перед таким експериментом мусимо як найбільше перестерегти — в інтересї Товариства. Бо першою умовою розвитку Товариства, яке має загальні національно-культурні задачі, є, щоб воно держало ся здалека від усеї полїтики та щоби його управа спочивала в руках людий, котрих весь наш загал без ріжницї полїтичних напрямів дарить довірєм, — що іменно можемо сьміло сказати про дотеперішного голову Товариства, о. крил. Чапельського. Коли-ж би управа Руського Товариства Педаґоґічного мала опинити ся в руках людий, котрих полїтичні змаганя ідуть з роздір з полїтичним становищем нашого загалу, то се тільки відіпхнуло би від Товариства наш широкий загал. А до сього чей-же не може доводити нїхто, кому добро Руського Педаґоґічного Товариства і поводженє тої роботи, яку воно для нашої суспільности має зробити, лежить на серци. Отже ще раз перестерігаємо перед всякими експериментами, котрі могли би остудити те прихильне становище нашого загалу до Товариства, яке наш загал проявляє до нього в що-раз більшій мірі.

Здаєть ся нам, що наш голос буде голосом нашого патріотичного загалу, коли перед загальними зборами Руського Товариства Педаґоґічного побажаємо йому як найгарнїйшого розвитку на українських національних основах, а до нашої суспільности звернемо ся з зазивом, щоб вона окружила Товариство як найбільшою прихильністю та опікою.

Холмщина й Україна.

(Конець).

Коло наведеного що йно твердженя д. Кистяківського треба, — зі становища Драгоманова, — покласти чимало знаків питаня, з яких ми пояснимо лише деякі.

Дїло в тім, що Драгоманів уважав культуру за загально-людське добро, вироблене й вироблюване всїма нациями сьвіта, добро, котре й переходило тай переходить обопільно від одного народу до другого, і то тим більше й й лекше, чим більше змагають ся з часом ріжні комунїцийні способи. Доказаню сеї правди, в прикладї до України, посьвячені були всї працї Драгоманова, в тім числї й одна, чи властиво дві специяльні, написані в найдостиглїщі роки його діяльности: „Чудацькі думки про українську національну справу“ (1892) та „Листи на Наддніпрянську Україну“ (1893) — працї, котрі піднїс і д. Кистяківський (у своїх передмовах до видань полїтичних творів Драгоманова, в Парижі 1905 і в Москві, 1907), як особливо важні з того погляду (що, однако, не встерігло його д. Кистяківського сказати від себе, в т. І московського виданя, ст. XXXV, про „самостійну українську культуру“ — вираженє, якого не вжив би й такий ярий український націоналїст, як неб. Ол. Конисський.) Специяльної, незалежної національної культури, а тим менше специяльного, незалежного національного культурного сьвіта, нї польського, нї росийського, нї якого будь иншого Драгоманів не признавав; а така дурниця, як обопільна незалежність, чи то, на гадку д. Кистяківського — навіть повна протилежність польської й росийської культури, польського й росийського культурного сьвіта йому, Драгоманову, либонь і не снила ся.

Не драгоманівське тай невірне й твердженє д. Кистяківського про виключне походженє українофільства — з росийства, чи, як він виражає ся, „з обще-русского коріня“, тай уява його про те, що буцїм то українофільство містить ся вповнї в обще-руссофільстві, або россіофільстві.

Українофільство, се б то бажанє розвивати українську нацию — далеко старше від новітної Москви-Росиї, тай Польщі. Проявляло ся воно потрохи ще в часи князївські, а далї, виразнїще, в козацькі, тай то проти змагань польських і московських що до Вкраїни, а за те, в значній частинї, під безпосередним впливом вільного західно-европейського руху, — релїґійного й культурного. Наведене що йно твердженє д Кистяківського можна сміливо перевернути коміть головою, тай сказати, що новітне культурне росийство зросло поперед усего на українській культурі, працею колишнїх українофілів, подібно, як се стало ся, в свій час і в своїх місцях, і з культурною польщиною. Пани-Поляки й Москалї повернувши проти наших земляків свою державну силу, придавили були те давнїще українофільство серед інтелїґенциї на Українї, але таки не загасили до решти, бо лишив ся був простий наш нарід зі своєю живою мовою й словесністю, і те українофільство знов ожило, з початком XIX ст., — що правда: серед тих Українцїв, що кінчили росийські (тай польські!) школи (бо своїх уже не було!), але не під впливом (тай ще й виключним!) новітної росийщини чи властиво великорущини (анї новітної польщини, бо й їй треба признати заслуги в той момент і то більші нїж росийщинї!), а під впливом загально-европейського руху до народности, т. зв. романтизму, руху з покликом повороту в лїтературі до простого народу з його піснями й т. и. — руху, в якім Українцї — збирачі народних пісень — навіть випередили були зразу Великорусів і на якім певно й збудували би були швидко своє власне буйне письменство, як би не брутальна рука великоруських державників, котра не то загарбувала для пануючої нациї всї українські засоби, але й налягала, чим раз тяжче, на українське слово — аж до повної заборони його 1876 р. А рівнобіжно з тим ішло й використовуванє української народної словесности й житя — для великоруського письменства, котре швидко стало всеросийським.

Таким чином, український рух у Росії, зразу парлєльний великоруському рухови, ба навіть надійнїщий від першого, зіпхнутий був насильно на становище підрядне — провінціялїзму. Само собою розуміє ся, що підпадав той рух у загалї впливови новітного росийського письменства й росийських рухів, переймаючи від остатних добрі й лихі сторони їх (і нераз, на жаль, більше лихі: реакційно-націоналїстичні), але, в особі своїх лїпших репрезентантів, він не то видержував конкуренцію з великоруським письменством, а часом і перевисшував його (Шевченко — в більшій частинї своїх поезій з українського мужицького побуту, по части й Марко Вовчок і и.). І при тому, лїпші представителї українського руху в Росії, навіть із тих, що так легко переходили з українства в росийство й навивороть — поява, котра може й подобає ся д. Кистяківському, а бодай не заслугує, на його гадку, назви „ренеґатство“, — таки вибігали, в кращі часи свого житя, гадками поза межі Росії й черпали відти безпосередно кращі ідеали — поперед усего полїтичні. Се треба сказати особливо про Костомарова й його товаришів із „Кирило-Методієвського братства“ — котрих начерк полїтичного перестрою Росії (тай усеї Славянщини!) зроблений за взірцями зовсім не росийськими (навіть ідейними!), а швайцарськими та північно-американськими.

А Драгоманів, — котрий, по власному своєму признаню, лише повів далї полїтичний починок „Кирило-Методієвського братства“, — хоть і виховав ся первісно на росийському письменстві, але вже з 1870—1873 рр. (часу своєї командіровки заграницею від унїзерситета київського) попав рішучо й безповоротно під безпосередний вплив (не лише полїтичний, але взагалї) західно-европейської культури, котру й перенїс в українство, перетворивши його в систему, навіть не паралєльну росийству, а вищу: незалежну від него, зовсїм европейську. Коли-ж і д. Кистяківський признає Драгоманова властивим репрезентантом українства, творцем навіть його наукових основ, то тим самим валить і свою теорію про належність українства до росийства — до росийського культурного світа.

Д. Кистяківський згадує в своїх статях — українські працї Драгоманова, але не передає змісту їх своїм росийським читачам, ба навіть сам не тямить того змісту, пишучи про Драгоманова для Росіян, — то ми звернемо його увагу на статю Драгоманова, написану по росийськи тай опублїковану в Росії, ще 1881 р. (в журналї „Русское Богатство“, ноябрь, за підписом, через цензуру: „М. Петрик“), п. з. „Что такое украинофильство“, — статю дуже навчаючу, варту публїкації в „Московскомъ Еженедѣльникѣ“, — де Драгоманів не лише признає самостійність української мови й нації супроти росийщини — котру гостро критикує — тай домагає ся повного, самостійного від росийщини, розвою тої нації, але й зве себе виразно „українським автономістом“ і навіть „українським націоналом“ (ст. 123, 124) — се-б то прихильником національної автономії України. А з 1881 р. до своєї смерти в 1895 р. Драгоманів не лише не змінив ся тут, але й поступив значно далї, — так що я мав аж надто рацію, коли казав, що Драгоманів був би за національною автономією України тим більше тепер, коли вона має й певну підпору — коли тої автономії домагає ся майже вся сьвідома українська інтелїґенция в Росії та що він у взагалї був би за тим українським рухом у Росії й Австрії, котрий д. Кистяківський зве „націоналїстичним“, але котрий є властиво лише спеціяльною проявою на нашому ґрунтї вселюдсько-визвольного руху, хоть і проявою не без хиб (де їх нема!), рухом у взагалї поступовим і навіть різко радикальним, у якому грають визначну ролю власне ідеї Драгоманова, котрий під „націоналїзмом“ розумів лише прояви реакційні, нелюдські, некультурні, тай воював із таким націоналїзмом і з такими націоналїстами на Українї, в свій час. І за се своє твердженє про ймовірні відносини Драгоманова до теперішного українського руху, і я, грішний, удостоїв ся від д. Кистяківського не лише назви „націоналїста“, але й „націоналїстичного ортодокса“, котрий-дї каже Драгоманову переміняти свої гадки — вчинок обурюючий-дї з мого боку.

Д. Кистяківський дуже неприхильний теперішному вкраїнському „націоналїзмови“, українським „націоналїстам“, — але, на жаль не показує його змісту, ставить від себе проти него все-ж таки росийство, з котрим, як ми бачили, Драгоманів не має нїчого спільного — в остатній найкращій фазї свого розвою, — не вважаючи на те, що д. Кистяківський, як ми бачили, дуже поступив ся від росийства в користь українства, після того, що говорив у своїх передмовах до паризького й московського виданя творів Драгоманова — скритикованих нами в фейлєтонах „Дїла“ (чч. 71—75 с. р.).

Чому би д. Кістяківському не з'аналїзувати теперішний український рух і не дати свій ідеал українства, — от хоть би в „Дїлї“, котре певно не не відмовило би йому місця, — але зі становища трохи ширшого нїж росийство, котре у нас тепер уже нїкому з Українцїв не заімпонує.

Теперішна теорія д. Кистяківського про підчиненість украінства росийству може лише пошкодити першому перед самими Великорусами, котрі готові вважати українство й далї чимось маловартним, або містячим ся дїйсно в росийстві, так що не треба допускати й спору між Українцями й Росіянами, вважаючи росийсько-українське питанє неістнуючим. Так дїйсно гадає навіть редакція „Московскаго Еженедѣльника“, кажучи, в примітцї до статї д. Кистяківського, що вона відчиняє нею свою часопись задля обміну гадок лише „задля проясненя русинсько польського питаня“...

Ще одно. В що йно наведених фейлєтонах я сказав, що Драгоманів далекий був від собачої вірности династіям Романових, як і Габсбурґів, а д. Кистяківський каже, що я буцїм би завинив його, д. Кистяківського, за собачу вірність династії Романових! Я не знаю, чи й впевняти менї, що такого гріха у д. Кистяківського я не й підозрівав! Що-ж до Драгоманова, то можу лише повторити своє твердженє, додаючи, що він не радив землякам належати нї до Росії нї до Австро-Угорщини, на віки в усякім разї, навіть, як би їх мали вигубити до ноги, тай не радив землякам поклоняти ся перед протитеррором, як перед святощами. Атжеж відомо з українських творів Драгоманова 1878 р. що він любісінько признавав не лише право узброєного відбою від узброєних нападів на особу з боку правительственних орґанів, право такої ж оборони від тих нападів на суспільність, але й право узброєного приступу, задля того — ба, признавав рацію й таким терористичним учинкам, як напр. учинок Віри Засулїч, котра стрілила 1878 р. в петербурського градоначальника Трепова за те, що той казав висїкти полїтичного арештанта Боголюбова, і котру про те увільнив суд присяжних деспотичної Росії, немов би кажучи так, що не вільно сатрапови й бити людей, а не то вбивати їх. Вистріл Засулїчки був головним сиґналом до узброєної боротьби росийських соціялїстів з росийським деспотичним урядом і Драгоманів жалував лише того, що та боротьба вела ся в ті часи виключно способом терористичним, се б то вбивствами окремих урядників, замість загального, дружного приступу на деспотизм.

Д. Кистяківський жалує, — з нагоди вчинку М. Січинського, — що земляки Драгоманова забули його заповіт і хопили ся за террор. Правду кажучи, заповіт Драгоманова тут нї при чім, бо-ж він не заповідав і робити те, що пхнуло Січинського, яко найчуткішу одиницю з інтелїґенції, до пімсти, в надії, що сей його вчинок зверне нарештї увагу на неможливість положеня нашого народу в Галичинї тай причинить ся до зміни системи. Правду кажучи, становище судцїв Січинського далеко тяжче, а властиво далеко більше відвічальне, нїж було становище судцїв Засулїчки. Вчинок Січинського се лише видима проява давно збираючої ся грізної бурі, напнятої, мов елєктричність у природї, серед загалу народу нашого й значної частини польського. Від вироку над Січинським залежати ме не лише доля Січинського, але по части й доля польського народу.

15—17 і 22—23. VI. *М. Павлик.*

Процес Січинського.

Під таким заголовком принесло вчорашне ранїшне „Słowo polskie“ статю, котра є в своїй головній части передруком (з деякими пропусками) одного офіцияльного акту, котрий ми назвали в нашій вчорашній новинцї про „виїмкове privilegium nationale“. Коли ц. к. державна прокуратория вважала за відповідне не перепинити „Słow-a polsk-ого“ в публїкациї того офіцияльного документу, — публїкациї, обчисленої на „робленє настрою“ серед польської публики і польської лави присяжних, — то й ми позваляємо собі сподїватись, що ц. к. прокуратория не буде мати нїчого проти того, що ми для поінформованя нашого загалу подамо низше переклад названої статї „Słow-a polsk-ого“.

Пропуски тексту „Słow-a polsk-ого“ супроти тексту ориґіналу ми зазначуємо курсивою та в день розправи доповнимо ті пропуски на основі ориґіналу.

По короткім вступі, в котрім зазначено, що цїль статї „пригадати читачам траґічну подію, як її сконстатувало слїдство“, „Słowo polskie“ подає, що слїдує:

(*Пропуск формального вступу*). „Дня 12. цьвітня 1908. зголосив ся на авдиєнцию до тодїшного намісника Галичини бл. п. гр Андрія Потоцького Іван Андрій Мирослав 3-ім. Січинський, студент III. року фільософії. Він подав, що вносить прошенє о суплєнтуру. До авдиєнциї припу-

стили його без трудностий, хоча він був звісний як радикальний український аґітатор, тому, що бл. п. ґр. Потоцький велів припускати кождого, хто просив о авдиєнцию.

„Не сподївав ся б. п. Потоцький, яка се мала бути авдиєнция, не сподївав ся він, мущина незвичайної сили, котрий якби був прочував, якого приймає петента, з'умів би одним ударом руки його убезвладнити, що Січинський мав при собі приладжений бровнінґ, куплений кільканайцять днів перед тим специяльно, щоб йому відобрати житє. Наблизив ся отже з довірєм до Січинського. Ненадійно, коли їх ділило віддаленє тільки двох або трох кроків, дав Січинський до намісника вистріл з укритого в долоні бровнінґа. Стріл поцілив у чоло. Заголомшений тим б. п. Потоцький приклякнув, але зараз підніс ся, а в ту хвилю вбийник дав другий і третий вистріл. В тім часї оба, а може тільки Січинський, змінювали позицию, бо одна куля вбила ся в стїну коло печі, друга з противного боку комнати в фрамузї вікна.

„На гук стрілів вбігли до авдиєнцийної салї возьні президияльні Каняк і Майкут та аптикар з Кракова п. Досковский і студент політехніки п. Ріпа, котрі були на авдиєнциї. Ґр. Потоцький лежав на землї, а коло нього стояв Січинський, котрий, заки ще можна було його перепинити, дав ще до лежачого один або два стріли, по чім звернув револьвер до наспівших. Одначе придержали вбийника, розоружили його і відвели до ждальнї та кинулись ратувати тяжко раненого намісника.

„Про ратунок не було бесїди. Один вистріл влучив б. п. Потоцького через мушлю лївого уха в скельну кість, котру пробив, по тім перейшов крізь мізок і міжджок аж на другий бік і пробив кість потиличну. Сей стріл наслїдком закрівавленя мізку та здавленя міжджка викликав пораженє мізку.

„Годину по атентатї ґр. Потоцький вже не жив. Крім того дістав ґр. Потоцький ще дві рани, а се одну в голову, другу в лїву руку.

В часї, коли в авдиєнцийній салї окружений родиною конав батько 8-ох нелїтних дїтий серед грози, яку відчував навіть найбільш рівнодушний, один тільки вбийник полишив ся зовсїм супокійний. Виведений до сусїдної комнати, він закликав до вижидаючих на авдиєнцию хлопів: „се за вибори і за вашу кривду", коли-ж прийшов висланий для його увязненя комісар поліциї Бігун, Січинський привитав його словами: „А, гаразд! чи не пізнаєте мене? Застрілив-єм того лотра, тілько, здаєть ся, не на смерть, чого булаб велика шкода, — за вибори і за кривду нашу".

„Також при переслуханю в поліциї та потім у судовім слїдстві, признаючи ся подрібно до сповненя злочину, на котрім його впрочім приловили in flagranti, зовсїм не показував жалю, навпаки — казав, що свойого дїла зовсїм не жалує, вважає його за добре. На авдиєнцию прийшов під фальшивим позором внесеня прошеня о наданє йому суплєнтури з уложеним заздалегід пляном забити безборонного намісника. Якби не здужав дістати авдиєнцию, бувби довершив морд при иншій нагоді на улицї, як се первісно задумував, та аж у суботу 11 цьвітня постановив дістати ся під яким небудь позором на авдиєнцию.

„Злочин має на собі всї знамена скритовбийчого морду. Вбийник на дві недїлї наперед купив бровнінґ, та знайдено при нїм велику фотоґрафію намісника, котрій часто приглядав ся, щоб добре запамятати риси лиця своєї жертви. Поінформований кимсь, хто перед тим був на авдиєнциї, йшов на певно, знаючи з гори, що намісник до нього наблизить ся та що яка-небудь оборона з боку жертви є виключена.

„Як мотиви свого злочину злочинець подав події в Лядськім, Горуцьку і Коропци, справу страйків рільних, результат останних виборів до парляменту і сойму, та вкінцї цїлу дїяльність ґр. Потоцького, буцїм-то неприхильну для українського руху; подав також, що цїлий плян самостійно обдумав і виконав. (*Пропуски*).

„Вже перші доходженя навели на слїд, що головну ролю грали инші фактори, котрі постановили ввести в краю терор, як жертву вибрали намісника ґр. Потоцького, а як знаряд до виконаня підступно задуманого пляну звісного зі своїх крайних поглядів Мирослава Січинського. Від них дістав Січинський крім потрібних інформаций також материяльні засоби до сповненя злочину. І так сказав Січинський, що гроші на купно бровнінґа наскладав собі протягом одного місяця з датків від матери і сестри, тимчасом виявило ся, що вони самі мали заледви стільки, що вистарчило з бідою на удержанє їх і його, та що вони йому взагалї давали на фризиєра і каварню не більше чотирох корон на місяць. Дальше казав Січинський, що знайдені при нїм гроші (коло 50 корон) позичив від когось на візитовий одяг. Се не є імовірне, бо до останного часу він не робив старань о набутє такого одягу, а був би се безсумнївно раньше зробив, коли бровнінґ, набої і фотоґрафію купив на яких десять днів раньше. Треба радше здогадуватись, що гроші одержав від тих, котрі дали йому гроші на оружє, щоб мав чим покрити кошти евентуальної подорожи до найблизшої границї.

„Сконстатовано дальше, що Січинський на 10 або 14 днів перед сповненєм морду оставав під пильним наглядом інтелєктуальних спільників.

„На кільканацять днів перед атентатом в одній тутешній реставрациї, в котрій бувають „українцї", потайки розмавляло кількох молодих людий про випадок, що мав наступити в недїлю 12. цьвітня 1908. р. та захоплювали ся тою „Осанною", як вона буде славна на цїлу Европу. Говорили, що се станеть ся у власній хатї та що справець не завернеть ся назад, бо його добре пильнують. На те увійшов до реставрациї Січинський та кинув на стіл, при котрім сидїли ті молоді люди, кабінетову фотоґрафію, за котру — як сказав — заплатив 80 сотиків. На два днї перед атентатом ішов обжалований в товаристві двох якихсь молодих людий, одягнених в мундури росийських студентів через Вали Гетьманські і вів з ними живу розмову, в часї котрої один з них сказав: „В недїлю буде авдиєнция, то все скінчить ся". Характеристичний є також отсей факт. Коли Січинський перед атентатом приїхав фіякром перед будинок намісництва, приступив до нього якийсь молодий мущина та подавши йому руку, бажав йому успіхів словами: „щасливо", а відходячи ще закликав: „Радивилів — poste restante".

„Інтелєктуальні виновники злочину здужали втїкнути перед рукою справедливости. Відповідати за злочин буде сам Січинський. (*Пропуски*).

Стільки беремо зі статї „Słow-a polsk-ого", а в день розправи доповнимо після оригінального тексту ту статю дуже цїкавими офіцияльними резонованями між и. на тему „української групочки".

☐ Сьвящеників сьвітських народовців потреба сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada. *

Державна рада.

На вчерашнім засїданю палати послів в дальшій дискусиї буджетовій промовляв п. Бєлядинович, а по нїм п. Стахура.

П. Стахура говорив про відносини в галицькім судівництві, зарівно лихі, як і в політичній адміністрациї. Галицькі суди поступають з руським населенєм сторонничо, бо висші судові урядники є переважно Поляки і ведуть вшехпольську політику. В судах незаконно нехтує ся права руської мови і не зважає ся навіть на ті розпорядженя, які міністер судівництва видав наслїдком жалоб руських послів. Польські судиї в шовінїзмі своїм обявляють в обуряючий спосіб погорду до руської мови. Русини мають право, щоби протоколи списувано з ними по руськи; але се право мусять собі за кождим разом аж з великим трудом здобувати. Шовіністичні судиї польські старають ся всїми способами вести розправи з руськими сторонами по польськи. Навіть судиї руської народности мусять з уваги на своїх начальників урядувати по польськи. В остатних часах єще погіршило ся, бо молоді судиї переважно належать до вшехпольського сторонництва, котре взяло собі за цїль знищити місцеве руське населенє. До материяльної юдикатури вносить ся польську політику. Страйки робітників дозволені в цїлім сьвітї; але в Галичинї потягають суди людий до карної одвічальности за страйки, уважаючи їх за публичне насильство або за провину против закону о зборах. В однім випадку арештовано 18 селян за провину против закону о зборах, звязано їх і три милї ведено пішки до окружного суду. В часї, коли уладжувано віча за загальним правом голосованя, вношено карні доноси на учасників віч, а прокуратория і суди поспішали тим чином на поміч адміністрацийним властям. Бесїдник наводить вироки, видані в таких випадках. Бесїдника самого засуджено на грошеву кару за кольпортажу, бо мав нібито дати на вічу якомусь зиборцеви брошуру о загальнім праві голосованя. Пізнїйше признав ся той селянин, що жадної брошури від бесїдника не дістав і що до ложного зізнаня намовив його оден жандарм. Наслїдком того бесїдника увільнено, але селянин, що пав жертвою жандарма, дістав за фалшиве зізнанє шість місяців вязницї. Дальше жалує ся бесїдник на поведенє судів з опозицийними виборцями і каже: Ми прийшли до парляменту, а наші виборцї пішли до криміналу! Підчас виборчої кампанії слїдчі судиї надуживали права арештованя. Бесїдник наводить усїлякі вироки, видані на селян, і взиває міністра судівництва, щоби звернув увагу на Галичину, де суди поступають зі сторонами незаконно по азийськи. Головна вина спадає на правительство, що не допускає Русинів до начальних становищ в судівництві. Тут у відповідь п. Ґломбінському, котрий говорив, що у східній Галичинї є богато руських судиїв, наводить бесїдник числа і каже, що на 800 судових урядників в Галичинї є лише 185 Русинів, а і з тих треба ще відчислити 30, котрі числять ся нібито до Русинів, але властиво є грецько-православними Поляками і найбільшими ворогами Русинів. Що Русини острійше виступають в парляментї, то роблять се длятого, бо мусять відкликуватись до центрального правительства і до парляменту против гнету. Русини не відступлять від своїх домагань, поки руський народ не здобуде своїх прав. А побіда мусить бути по їх сторонї. (*Оплески від руських послів.*)

П. Яблонський виказує надмірну працю галицьких судиїв і домагає ся побільшеня числа судових урядників. У відповідь п. Стахурі каже бесїдник, що польським судиям анї снить ся переслїдувати руську народність. Лїпше — каже — зробили би руські посли, щоби замість говорити тут о руській мартирольоґії, старали ся разом з польськими послами о ухиленє надмірної працї галицьких судиїв і о помноженє судових сил.

П. Дембський порівнує відносини в галицькім судівництві з такими-ж відносинами в Чехах і Австриї і виказує, що в окрузї висшого суду краківського треба би утворити 99 нових повітових судів, а 77 в окрузї львівськім. П. Стахурі не хоче бесїдник відповідати, бо се було би обидою для польських судиїв.

П. Бачинський докоряє пп. Яблонському і Дембському, що замість відповісти п. Стахурі на наведені ним факти, лише голословно їм заперечили. В Галичинї є конституция лише на папери. Але зближає ся час, що заступники австрийськрх народів починають упоминати ся о долю руського народу. Бесїдник жалує ся на поведенє галицьких судів з Русинами.

Щоби за всяку цїну спинити еміґрацию руських робітників та запобігчи підскоченю робітничої платнї, не хотять видавати робітничих книжок. Дуже часто затримують робітників в дорозї і відсилають назад до дому. Також і закон о краєвім бюрі посередництва працї, ухвалений галицьким соймом, видано на те, щоби спинити еміґрацию руських робітників. Русинам не дають концесиї на бюро посередництва працї. Пок. намісник Потоцький сказав, що скорійше дав би Русинам унїверзитет, нїж бюро посередництва працї. Найбільше нарушують власти право стоваришень і зборів. Власти заборонюють віча, а навіть обмежують час, приписуючи, як довго віче може тревати. П. Трильовському позволено на віче лише з тим, що воно зі смерком має скінчити ся. Инші збори, на котрих був і бесїдник, розвязано через те, що в криші стодоли, де відбувало ся віче зроблено дїру, щоби троха сьвітла падало до середини; староста добачив у тім віче під голим небом! А бесїдника засудив суд на два днї арешту, хоч він анї не скликував того віча анї дїри в криші не зробив. Пізнїйше апеляцийний суд увільнив бесїдника.

Тепер переслїдують суди Русинів, щоби мстити ся за смерть ґр. Потоцького. Кожде слово Русина о замаху на пок. намісника, хочби цїлком невинно сказане, уважає ся за похвалянє замаху. В Перемишли 6 учеників ґімназияльних видалено зі школи, а двох засуджено судово. Ера Бобжинського почала ся новим переслїдованєм „Січий", а кажуть, що він навіть лише з тим услівєм згодив ся обняти уряд намісника, щоби міг покасувати „Січи". На жаль треба сказати, що й парляментови байдуже про руську справу. Всеж таки не треба тратити надії, що настане час, коли й палата більше зацїкавить ся галицькою господаркою, тим більше що відбиває ся вона і на инших краях. Чернихівські убийства виглядають на пімсту за те, що ґр. Коритовський провалив ся при остатних виборах. Бесїдник на підставі власних розслїдів може сказати, що селяни не стріляли; перший стрілив лїсничий і положив трупом 13-лїтного Лалака, а таки остає на волї, і ті самі жандарми дальше остають там в службі. Дім, на котрий люди мали нібито напасти, не мав нїяких слїдів ушкодженя. В дискусиї над наглим внесенєм, котра відбуде ся в сїй справі, покаже ся, що на другий день після події син начальника громади зносив камінє і патики до хати, щоби виглядало, що справдї люди напали на хату. Галицькі старости самовільно проголошують виїмковий стан. Руські часописи конфіскує ся так, що навіть інтерпеляциї руських послів улягають конфіскатї. За те вшехпольські ґазети мають таку ласку у прокуратора, що вільно їм безкарно виписувати найбільші наруги на Русинів, а навіть перепечатувати з руських ґазет сконфісковані статї, а прокуратор вдоволив ся тим, що просив польських редакторів на будуче більше уважати на приписи прасового закону.

Наконець відповідав бесїдник на виводи міністра внутрішних справ і сказав, що центральне правительство війшло з польським колом у спілку для знищеня руського народу. Іменем сторонництва радикального, против котрого головно звернув ся міністер внутрішних справ, заявив бесїдник, що приймає визов і буде з правительством поти вести борбу, аж руський народ здобуде волю. Народ сей перебув паньщину, то перебуде він австрийську конституцию. (*Сьміх і оплески від Русинів.*

П. Курилович домагає ся більшої независимости судейського стану. Опісля вказує, що богато законів не відповідає нинїшним відносинам і потребує реформи, передовсїм закон цивільний. Проєкт реформи сього закону, внесений міністром судівництва, не ухиляє всїх недостатків і не заспокоює всїх бажань населеня. Також і карний закон є вже перестарілий. Особливо потрібна реформа закону о лихві, потрібний закон против торговлї дївчатами, против розширюваня заразливих хоріб і недбальства фабрикантів. Конечно треба цїлком відділити судівництво від адміністрациї, а у звязи з тим передовсїм знести т. зв. „Prügelpatent". Бесїдник є за тим, щоби процеси о посїданє ґрунтів вели ся лише перед судами при участи судиїв нефахових (Laienrichter) з селянства. Бесїдник указує на великі шкоди, які населенє терпить через адміністрацию, особливо через дїяльність орґанів безпеченства і жандармериї в Галичинї. Длятого дуже придались би острі приписи против всїляких надужить урядової власти. Доконче потрібна є опіка над сиротами і охорона тих дїтий, котрих родичі ухиляють ся від своїх обовязків. Великою пільгою для судів були би сїльські суди мирові. Бесїдник домагає ся улекшень при леґалізациї підписів по приміру закону, виданого в 1900 р. для Тиролю. Дальше жалує ся, що виконуванє ухваленого в мин. роцї закону о спростованю ґрунтових книг в Галичинї проволїкає ся з фіскальних причин. До тих праць уживає ся дуже молодих судиїв, котрі навіть не розуміють місцевого народного наріча (sic!). Відбувають ся торги о диєти, глядає ся молодих судиїв, котрі готові за малу винагороду приймати ся всяких трудів, замість покликувати на той одвічальний уряд самих досьвідчених судиїв.

Нова цивільна процедура викликала в Галичинї великий зріст аґенд в судах, так що судиї є переладовані роботою. Необхідна річ, аби помножити скількість посад судейських і канцелярийних. Бесїдник наводить цїлий ряд домагань в справі судівництва в Галичинї; між ин. домагаєть ся пошанованя малоруської (!) мови в усїх урядах східної Галичини та видачі нової інструкциї для жандармів. Кінчить промову, висказуючи надію, що управа судівництва сповнить ті домаганя.

Дальше промовляли посли Кун і Кафтан, заявляючи ся за за будовою каналу Дунай-Одра-Висла, а по них прийшов до голосу член польського кола Зєлєнєвський. Бесїдник обговорює найперше податкову справу, вказуючи на покривдженє промислу, потім домагає ся піднесеня технїчного шкільництва в Галичинї, особливо лїпшого вивінованя львівської політехніки, а переходячи до промислової політики, домагаєть ся як найшвидшої будови каналу Дунай-Одра-Висла з двох кінців, заявляючи, що инакше коло польське витягне парляментарні консеквенциї.

На сїм буджетову дискусию перервано, а по промові віцепр. Старжинського, котрий присьвятив посмертну згадку пок. послови Малаховському, засїданє замкнено.

Слїдуюче засїданє нинї.

На вчерашній конференциї провідників клюбів подано насамперед до відомости просьбу о численну участь австрийських парляментаристів в міжнародній мировій конференциї, котра відбуде ся д. 10 вересня в Берлїнї.

Опісля президент палати послів піддав гадку, щоби буджетову дискусию покінчено в четвер, так щоби в пятницю або суботу прийшло до голосованя і щоби опісля відослано буджет до палати панів. Декотрі провідники клюбів пристали на скороченє дискусиї і зложили заяву, що їх бесїдники зречуть ся голосу. Люеґер і Зайц виступили против обмеженя дискусиї. Романчук заявив, що не може пристати на обмеженє континґенту бесїдників.

Постановлено взяти по можности під наради палати після буджету проєкти, полагоджені вчера в буджетовій комісиї. Дальша конференция клюбових провідників відбуде ся вівторок. В суботу не буде засїданя.

До польських ґазет доносять з Відня, що президия руського клюбу (Романчук, Василько і Цеглинський) мала конференцию з бар. Беком, що тревала півтора години. При нарадах були міністри Коритовський і Абрагамович. Президия здасть нинї клюбови справу з конференциї, по чім клюб має рішити справу парляментарних праць.

Передплачуйте і ширіть „Дїло"!

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній радї при дебатї над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичинї.

(Дальше).

Брехнї намістника.

Наслїдком кождого жаданя руських послів, щоби злочинцїв покарано, є все погром тих, котрих право подоптано ногами. Такий є за кождим разом позитивний результат внесень, як ті, які ми нинї обговорюємо. Маємо ми, мої панове, підпирати наглість внесень, щоби в той спосіб над головами наших нещастних хлопів стягнути страшні хмари громові, щоби буря, котра вже перейшла, наново розшалїла ся?!

Такий був би, цїлком певно, позитивний результат ухваленя внесень. Неґативний результат можемо також предвидїти. Як центральне правительство зажадає справозданя з зарядженого против провинивших ся урядників слїдства, то намістник — як взагалї відповість такому чоловікови, яким супротив него є австрийський президент міністрів — укладає брехливий звіт, а міністер є обовязаний сей звіт нам відчитати. І він відчитує нам — не почервонївши навіть, не спустивши очий з сорому — ті брехнї, хоч сам не вірить анї в одно слово сего намістниківського звіту. Він робить се, бо він є сьвідомий того, що в габсбурській монархії міністер стоїть о десять ранг низше нїж галицький намістник, котрий в дїйсности є віцекоролєм.

Роззухвалюванє урядників.

Такий спосіб полагоджуваня наших жалоб, має лише той наслїдок, що злочинцї стають єще безличнїйшими, єще зухвалїйшими. Наслїдок є все такий, що, як се приміром по виборах до ради державної було, ті урядники, против котрих заряджено слїдство з причини виборчих надужить, позволяли собі, навіть в часї самого слїдства против них, на безправства єще більші, нїж були ті, за які против них заряджено слїдство і за які вони мали бути покарані. Ті урядники знали прецїнь, що слїдство против них є лише комедиєю — як взагалї цїла австрийська конституция в Галичинї — і що їм не впаде волосок з голови. Вони-ж знали, що вони за се слїдство і взагалї за наші жалоби тут в державній радї будуть могли зробити собі сатисфакцию на кошт наших виборцїв! З сеї причини, кождий чоловік, котрий бідних хлопів руських не хоче кинути на поталу страшної пімсти всїх державних і автономічних урядників, мусить голосувати проти наглости внесеня.

Безсильність центрального правительства.

Безпредмедметовими були би наші внесеня навіть тодї, коли би одноголосно ухвала посольської палати теперішному правительству — першому, котре вірить в наші жалоби і якийсь час показувало волю також в Галичинї здобути узнанє і пошанованє закона, — дала сьмілість розпочати борбу против галицького намістництва і з його розбишацькою ватагою урядничою в цїлім краю. Навіть в тім, — на жаль лише теоретично можливім случаю — центральне правительство нїчо не зробилоби, бо міністер, котрий важив би ся Галичину перемінити в кусень Австриї, або лише галицького віцекороля за його злочини зганити, мусїв би, не до 24 годин, але до 24 мінут димісіонувати ся.

Династична конечність.

Після волї чинника, котрій міністер обовязаний є підчинити ся, мусить кождий австрийський міністер всї жалоби руського народу слухати глухими ухами, бо все те, що в тім краю надужитя урядової власти з Русинами творять, уважаєсь за династичну конечність, хоч воно є злочином против основних законів державних. Коли-ж вже сю польську господарку міродатні круги уважають за династичну конечність, то правительство заприязненої з польською державою — Галичиною званою — австрийської держави мусить не тілько сю польську господарку в Галичинї, не тілько уважати за добру, але навіть всї средства своєї власної сили державної віддати до розпорядимости галицькому віцекоролеви і польському правительству національному „Радї Народовій" на протизаконне поборюванє Русинів, специяльно при всяких виборах.

Горе міністрови, котрий важивби ся в користь зеконности при виборах в Галичинї кинути на вагу свій авторітет і свою власть! Лише міністри, котрим урядованє вже навкучило ся і котрі носять ся з самоубийчими думками, можуть позволити собі на люксус жаданої внескодавцями інтервенциї в галицьких справах.

Міністри, котрі прецїнь знають бодай послїдні лїта австрийської полїтики, знають дуже добре, чия то воля зробила ті виборчі і инші безправства против Русинів ненарушимим, скаменїлим основним законом державним; вони-ж знають, яким цїлям ті безправства служити мають. Ті безправства належать до комплєксу всїх тих средств, котрими має бути довершене умовленє між короною а Поляками спольщенє руської Галичини.

Польщенє парляментом і соймом.

Перед конституцийним ладом польщено Галичину цїсарськими і міністерськими розпорядженями. Колись від 61-ого, а єще більше від 1867. року мали в тім голос також галицький сойм і австрийський парлямент. Длятого запевнено Полякам — також цїсарським розпорядженєм — передусїм переважаючу більшість в галицькім соймі і в той спосіб уможливлено їм безоглядне і брутальне майоризованє Русинів в самім краю.

Однак щоби і державна рада була змушена галицькі справи, о скілько вони єще належали до компетенциї державної ради, рішати після бажаня польських послів, або, щоби парлямент мусїв в державні закони, о скілько вони розтягались також на Галичину, вставляти виняткові постанови в користь польщеня, а на шкоду руського народу, сконструовано виборче право до державної ради в той спосіб, що Русини, котрих тодї в Галичинї було більше нїж Поляків, на 38 галицьких мандатів до парляменту могли здобути найбільше 11 або 12.

Але сей закон виборчий зробив також і таке, що не руські, але польські посли соймові рішили, котрий з 4, або з 5 руських послів соймових мав стати послом державної ради. Коли-ж польська більшість соймова була в примусовім положеню, що мусїла котрогось з руської послів вислати до парляменту, вона очивидно вибирала лише такого з тих 4 чи 5 руських послів, котрий їй видававсь найменше небезпечним. Коли-ж тілько в якій руській ґрупі посольській був оден Поляк, то соймова більшість польська вибирала з сеї руської ґрупи не Русина, але Поляка.

Однак і се мале число руських послів, яке виборча ординация впускала до сойму і до ради державної могло при деяких обставинах і під деяким зглядом псувати акцию в цїли розвиненя протируського виняткового законодавства і переведенє заряджень в цїли спольщеня руської землї.

Державна рада мала іменно лише такі домаганя Поляків сповняти, які не противились основним законам державним. І дїйсно, в р. 1870 з своїми протиконституцийними жаданями Поляки в парляментї сьвітло провалили ся. Однак супротив того, що корона хотїла додержати своє слово в справі спольщеня східної Галичини, сказано Полякам, що їм для їх протируських домагань парлямент цїлком непотрібний. „Все те — сказано Полякам — що вам державна рада не дає, бо не сьміє дати, можете ухвалити собі в вашім соймі. Кожда ухвала галицького сойму, хоч би вона противилась всїм основним законам державним, буде санкціонована, — як вона тілько годна ослабити животну силу руської нациї. Се, до чого ухвала сойму не є доконче потрібна, одержите звичайним розпорядженєм цїсарським".

Коли вже в такий спосіб спольщенє руської Галичини мало бути переведене, була небезпечна, або щонайменше невигідна навіть мала, з 47-ох з вірилїстами з 50-ох людий зложена руська ґрупа в 150-главім соймі, евентуально також 12-членна руська ґрупа в державній радї.

Поминаємо навіть се, що в посольській палатї державної ради, котра тодї мала всего 343 членів, случай міг нераз сотворити констеляцию, в котрій 12-членна руська ґрупа сторонництва більшости могла бути милїйшою нїж зложена з 25 членів польська ґрупа. І поза тим керманичі держави не хотїли ворогам Поляків за границею дати в руки арґумент, що Поляки суть гнобителями Русинів, та що династия підпирає сю польську полїтику в Галичинї. Сьвіт мав би сей арґумент, коли би в обох законодатних тїлах Русини мали сильнїйше заступництво, що протестує против та

кої плюгавої політики. Аби против евентуальних протестів Русинів мати аргумент, що се лише крик кількох заводових крикунів, а ціле населенє Галичини з сеї австрийсько-польської політики є над міру вдоволене, треба було репрезентацию Русинів в обох законодатних тілах звести до сьмішної жмінки всіми средствами, які тілько держава має до розпорядимости. Порішено отже пустити в рух всякі насильства, які лише має до розпорядимости пануючий, що не має совісти ні скрупулів не зиче, щоби тілько унеможливити вибір числа самостійних послів руських, предвидженого законом. (Д. б.

Ще дещо про Недільну.

(*Допись.*)

Будучи добре обзнакомленний зі справою Недільної, хочу розказати генезу так голосного переходу Недільчан на лат. обряд.

Недільна, село в старосамбірськім повіті, тягне ся понад потоком між двома досить високими горами, а віддалене від матерної церкви в Топільници около 6 кільометрів. В осени і на весну дорога до села завалена колодами каміня, забагнена болотами, попереривана потічками, що підчас слоти з гуком і силою спадають з гір, а в часі посухи висихають.

Церковця в селі маленька, бідна, стара. Є там і школа, але в такій засьвітній медвежій дяврі жаден учитель не хоче довго посидіти. Через те люди темні, неграмотні, мокнуть у горівці. Є в селі тартак і дає добрі зарібки, вераз однокінним возом заробляють люди і по 12 кор. на день; але й слїду з того нема, бо зарібки пропадають у корчмі.

Від непамятних часів Недільчани упоминають ся в перемиській консисторії о окремого сьвященика. Вже попередний парох мав з тим богато клопотів, а теперішний мусів при институції зобовязати ся, що в разї потреби згодить ся на відлученє Недільної від Топільниці.

Десь мабуть в р. 1903. вернув до Недільної з Станиславова по 5-тилітній едукациї в криміналї Василь Яник, колишний дяк та „твердий русский“ і зараз стає з своїм швагром, війтом Пиньком, на чолї невдоволених. Починає ся їзда до намісника, до митрополита, до владики, навіть до Відня до міністрів і до цісаря. Селяни складають ся на видатки; декотрі дають і по 200 кор., ба навіть пожичають у Жида Гутєра в Стрілках 2.000 кор. на утриманє сьвященика та складають ті гроші в старостві в Старім Самборі. Староство попирає той рух, щоби шахувати ним пароха, котрий при виборах не хотїв іти старості на руку. Але селяни таки не можуть добити ся свого, бо правительство не хоче дати гроший на окремого сьвященика.

Є в тім самім повіті село Плоске, прилученє до парохії в Галівці. Має воно з подібних причин, які заходять в Недільній, від давна окремого сьвященика-сотрудника; отже завдяки заходам старости Річчія замкнено йому платню, так що владика мусів кілька місяців з власної кишені його онлачувати. Се є заразом ілюстрациєю, як п. Річчі прихильно і щиро відносив ся до бажань Недільчан.

По всїляких даремних заходах звернув ся Василь Яник з війтом Пиньком до буковинського православного митрополита, щоби дав їм православного сьвященика, а в р. 1906. зголосив свій перехід на православіє в старосамбірськім старостві. Тогдї перемиська консисторія вислала до Недільної трьох сьвящеників на комісию. Вийшла знов стара річ: „Хочемо окремого сьвященика!“ А жаданє се так було грізне, що оден з сьвящеників-комісарів — мимоходом кажучи народовець — написав до консисторії, щоби чим скорше дано до Недільної сьвященика і уладжено там духовну місию; зокрема радив він і парохови вислати до консисторії просьбу о сотрудника. Коли би так було стало ся, була би на тім і скінчила ся справа.

Тимчасом вмішали ся у справу всїлякі польські підпанки, писарчуки та урядники зі Старого Самбора. За їх мабудь порадою Василь Яник з Пиньком замкнули церков і 2 і пів року не впускали до неї ані пароха ані людий, самі відправляли похорони і т. и. Всякі жалоби пароха до ріжних властий лишали ся без відповіди. Аж в р. 1907 перед Великодними сьвятами о. Яворський, будучи тогдї соймовим послом, при стрічи з ексц. Чеховичем, пояснив йому докладно справу і дістав припоручене поїхати до Недільної, успокоїти народ і упевнити людий, що владика прихильно відносить ся до їх заходів о окремого сьвященика. Ще й тогдї було би о. Яворському удало ся успокоїти людий, хоч як вони вже були розхвильовані, коли би знов не найшов ся хтось, що умів доказати, що сьвященика в Недільній не треба та що се навіть було би небезпечно, бо й другі маленькі гірські села пішли би за прикладом Недільної.

Коли так справа клекотїла і гаяла ся в славетнім урядї деканальнім, Поляки тихцем підлазили до Пинька і Яника. Старосамбірські писарчуки збирали сотикові датки для Недільної; староста зараджував концерт на дохід будови каплїчки в Недільній; перед двома тижнями прийшло навіть до сварки між старосамбірськими Поляками, бо п. староста хотїв, щоби дохід з першого фестину сего літа призначено на будову каплїчки в Недільній, а инші панки жадали того доходу для „Сокола“. І так грішми та обітницями удало ся нашим урядовцям перевернути православних Москалїв з Недільної „в адін час“ в католицьких Поляків — наче за прикладом „ветхаго патріота“ Богдана, що свого часу учив Русинів „в адін час“ перевертати ся в Москалїв. Спроваджено зараз без заходів квіскованого за всїлякі справки кс. Мадея зі Стрия, і без дозволу епископа та державних властий увів його старосамбірський адміністратор кс. Оконський до Недільної. І гуляє кс. Мадей в Недільній, як хоче, щоби тілько приподобати ся своїм овечкам. А урядовці зі староства шибають ся по Недільній та ловлять руські душі в польський сак, підмовляючи до підписів на зголошенє до староства переходу на лат. обряд. Таким способом назбирали 68 латинників в Недільній; та й з тих при останній духовній комісиї в перших днях с. м. заявило 4, що вони не хотять переходити на лат. обряд, а підписали тілько якийсь папір, бо так їм казав канцелїст Лишковський. Може таких найде ся і більше. Певна річ, що Недільчанам ходить лиш о окремого сьвященика, і коли би його дістали, тодї певно нїкому й не снилось би зміняти обряд.

Все-ж таки не треба тим заспокоювати ся, що справа Недільної трохи притихла. Вона нїколи не втихне, бо старосамбірська Польща вже постарає ся о те, щоби Пинька тримати при війтівській палици, а Яника при писарськім каламари; а ті два не допустять до спокою. Пинька вже пок. намісник засуспендував у війтівстві, але п. Річчі старший від намістника, то й доси не виконав приказу. А як п. старості залежить на кирині в Недільній, видно і з сего, що недавно умів він майже вимусити у топільницьких дїдичів Рудницьких площу під каплїчку і 2000 К на її будову. Цїкаве буде також додати, що перед кількома днями на сьвято Божого тїла прийшло з Недільної до костела до Старого Самбора аж трьох латинників: Василь Яник, оден хлопець і мала дівчинка бойківська — в капелюсї за 30 сотиків.

Кінчу, висловлюючи переконанє, що Недільна мусить чим скорше дістати сьвященика-сотрудника, бо инакше спокою не буде.

Американський гр. кат. клир проти москвофілських клеветників Преосьв. Сотера Ортинського.

Американські москвофіли почали з першої хвилї приїзду нового владики Преосьв. о. Сотера Ортинського завзяту, неперебираючу в нїчім кампанїю проти його особи і то особливо в здебільше анонїмних статях, уміщуваних в часописях „Американско-Русскім Вѣстнику“, „Правда“ і „Поступъ“. Кампанїю сю ведуть вони раз тому, що новий владика взяв ся до привернення ладу в американській церкві а головно через те, що він є сьвідомим українським націоналом. Отсе було й мотивом, що всякі побрехеньки проти Преосьв. Сотера з американських брукових свистків передруковували залюбки „Галичанинъ“ та „Dziennik polski“, Gazeta narodowa“ і т. д.

Відповідь на ті клевети дає тепер загал гр. кат. руського духовенства в Америцї в торжественній заяві, яку поміщує останнє ч. „Свободи“. В тій заяві зазначено, що Преосьв. епископ Сотер Ортинський наклеймивши в своїм посланю нечесне і огидне поступованє деяких одиниць буителїв проти владики, що удаючи праведників є на дїлї ворогами гр. кат. Церкви, що хотїли-б усунути своїми інтригами немилого їм епископа.

А позаяк Преосьв. епископ в Пастирськім Посланію — говорить ся дальше в заяві — виразив ся в той спосіб: „Я здаю ся на суд всего нашого народу, Владик і сьвященства. Коли вони скажуть, що ті люди правно поступають, чесно і совісно, та хотять добра греко-кат. Церкви і добра народа, в той час я склоню голову перед ними і зроблю все, чого зажадають від мене; коли-ж випаде суд против них, в той час нехай знають, що вони осуджені осудом загалу і на їх чолї видніти буде чорна пляма ганблячої їх роботи. В той час нехай знають, що вони станули в ряди ворогів так греко-католицької Церкви та і руського народа, — проте на нас, сьвященниках, тажить в першій мірі видати свій суд.

Ми підписані сьвященники остаючи вірними сьвященниками гр. кат. Церкви, видаємо отсю

Торжественну Заяву:

1. Вороги греко-кат. Епископа є ворогами гр. кат. руської Церкви і всего народу гр. кат. обряда, проте осуджуємо їх яко зрадників нашої церкви і народу. Чорна пляма ганьблячої їх роботи доти буде видніти на їх чолї, доки не відкличуть ширених клевет на Епископа.

2. Заявляємо торжественнно, що обовязком кождого щирого Русина є доложити всїх сил, щоби всї наші гр. кат. Церкви приняли нашого Епископа за голову, передаючи Йому церковні маєтки в trust. Преціньо на конвенциї делєгати церковні заявили, що лишень на гр. кат. Епископа запишуть церкви, а на латинського нїколи. Голос народа повинен, ні, мусить бути пошанований. Vox populi, vox Dei, т. зн. голос народу є голосом Божим.

3, Обовязком всїх сполків греко-католицького „Соединенія“ є застановити кириню Главного Уряду, щоби ганьба не впала на невинний народ.

4. Коли пійдете за голосом підписаних сьвященників, тодї вскорі добємо ся нашої дієцезиї в Америцї і добудемо приналежних прав нашому Епископови.

П. Валентин Балог Whiting. Ind., о. Михаїл В. Балог Pittsburg Pa, о. Емілїян Бартош Cohoes, N. У., о. Емілїян Бурик Clevelpnd, O. o. Vajda Elek Bridge port. Conn., o. Іван Велигорський Minersville Pa, o. Нестор А. Воленський Buffalo N. У., o. Роман Волинець, Sout Fork Pa, o. Володимир Винярський Manchester N. У., o. Йосиф Гануля Allegheny Pa. (Увага: Подписую с тім додатком, що нїкотрі желанія противников суть правильні, но поступованіе ворогів Епископа есть совсїм найпаскудніймее. О. Іосиф Гануля). o. Василь С. Гривнак Olyphant Pa, o. Мирон Данилович Sykesville Pa, o. Теодор Двулїт Granville N. У., o. Нестор Дмитрів Northampton Pa, o. Д. Добротвір Yonkers N. У., o. Роман Залїтач New Britain Conn., o. Іван Захарко St. Louis Mo., o. Василь Зацерковний Butler Pa, o. Іван Константкевич Shamokin Pa, o. Григорій Цмайло-Кульчицький Carnegie Pa, o. Лев Левицький Shenan, doah Pa, o. Юлїян Левинський Mount Carmel Pa. o. Михайло Лисяк Plymount Pa, o. Александер Ротко Mc. Kees Rocks Pa, o. Емилій Мигалї Pleasant City Ohio, o. Орест Папп Mc. Keesport Pa, o. Сильвестер Ст. Лупиш, єромонах Sheffild Pa, o. Петро Лучечко New Alexandria і Jarnesson Pa, o. Стефан Макар Ansonia Conn., o. Іреней Матяцко Mont Clare Pa, o. Алексїй Медвецький Youngstown Ohio, o. Михайло М. Митро Cyone Pa, o. Константин Миколаєвич Wilmington Del., o. Віктор М, Мирошнай Yonkers N. У., o. Николай М. Молчаній Kingston Pa, o. Алексїй Новак, So, Sharon Pa, o. Александер Павляк Eord City Pa, o. Юлїян Паштелїй Monessen Pa, o. Алексїй Пеленський Newark N. J., o. Володимир Петровський New York, o. Петро Понятишин Ramey Pa, o. Олекса Пристай Mc. Adoo Pa, o. Лев Сембратович на Вестах, o. Володимир Сполїтакевич Saint Clair Pa, o. Николай Стефанович Pittsburg Pa, o. Володимир Стех Mincapolis Minn, o. Николай Струтинський Chicago Ill., o. Александер Улицький Jersey City N. У., o. Йосиф Чаплинський Cohoes N. У., o. Симеон Чижович Philadelphia Pa, o. Іван Шостек Mount Clare Pa.

Вломники в великім стилю.

(*З судової салї*).

Шестий день розправи перейшов на дальшім переслухуваню сьвідків.

Найперше переслухано ту партию сьвідків, яких зізнання дотичать влому до каси руського „Товариства кред. сьвящ. і урядн. у Львові“, отже пп. Гр. Грозика і Ол. Сероїчковського, директорів сего товариства та Якова Вокроя, возьного сего товариства. П. Грозик знав обжал. Костура звідси, що сей старав ся о приняте на функціонара товариства.

По переслуханю кількох сьвідків в справі крадежий в склепах Рубінфельда, Сассової і Вавронa у Львові, переслухано сьвідків що-до влому і крадежи на шкоду пп. Стадників. П. Стаднык, директор укр. театру, зізнав, що скрадено єму готівку і біжутерий на 3.000 кор., однак не знає, хто се міг зробити. Костур був перед крадежию раз в хатї п. Стадника, а в день крадежи спізнив ся на представленє. П. Стаднікова не бачила Костура ні разу в своїй хатї. По докоханю крадежи розказувала раз Костурови, що єї муж від хвилї крадежи всї ощадности складає в банку. П. Заремба, офіциял староства з Стрия і шкільний колєга Костура, розказує, що Костур у него якийсь час мешкав, і діставав тодї незрозумілі для сьвідка депеші, які мали походити від Васїнського.

Дальші переслухані сьвідки зізнавали про влім до каси „Банку кредитового“ в Перемишли, почім переслухано Франца Северіна ювилєра з Праги. Зізнає, що на кілька днїв перед крадежию був у него якийсь елєгантний мущина з дамою і купували дрібну біжутерию. При тій нагоді сей пан (що говорив слабо по нїмецьки), представив ся йому яко фабрикант і питав сьвідка о інформацию, де можна набути найлїпшу касу огнетревалу. Вкінци попросив сей пан сьвідка, аби сей показав єму свою касу, і сьвідок не сподіваючи ся нїчого, зробив се, об'ясняючи сему панови механїзм замку каси. Северін пізнає в Васїнськім і Васїнській сю елєгантну пару „фабрикантів“.

Другий сьвідок з Праги, Юлїян Равбічек, пізнає в Васїнськім чоловіка, що втїкав по вистрілї до Кавтського, возьного банку в Празї, який сполошив банду Васїнського при крадежи.

Оба сї сьвідки зізнавали по чеськи при помочи перекладчика судового.

Дальша розправа нині.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 24 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.) На нинїшнім засїданю палати послів внїс пос. Брайтер інтерпеляцию в справі увязненя масарського помічника Ст. Голєковського в Ланцутї тільки на основі підозрінь. — Палата перевела вибір ветеринарної комісиї (з 26 членів) та комісиї для справ перзоналу державних урядників (з 52 членів) а також доповняючі вибори до комісиї господарської і посольської недоторкальности. — В дальшім ході розправ буджетової дебати заявив чеський соц дем. Вінтер, що соціялїсти можуть неменьше голосувати за буджетом, бо він має маркантно клясовий характер.

Засїданє треває дальше.

Відень. В посольській палатї зголосили внесеня м. и. посли Адлєр, Немец, Дашинський, Пітоні і Вітик в справі зміни 55 § державного закона про народні школи; посли Лукашевич і Штравхер в справі зниженя цїни їзди урядових поїздок громадських функціонарів. Інтерпеляциї внесли: п. Колесса в справі виїмкових заряджень чортківського старости про ярмарок в Уляшківцях, п. Малєр в тій самій справі; пос. Бачинський в справі конфіскати одної руської часописи; п. Моравчевський в справі надужить власти через дирекцию зел. держ. у Львові.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.). Дума радила вчера дальше над етатом просьвіти. Пуришкевич виголосив промову, в якій говорив особливо про народну школу і зазначив, що народна, патріотична школа є основою сили держави й добробуту населеня. Пригадав реченє Бісмарка про нїмецького народного учителя, який побідив неприятеля. Також що до висших научних заведень може бути Нїмеччина приміром для Росиї. В дальшій своїй промові вказав Пуришкевич на патріотичний напрямок нїмецьких студентських товариств.

Петербург. (Ткб.). Перед недавним часом увязнили під закидом збиранє оружя в революцийних цїлях офіцира гардийського баталїона саперів, Становюдіна. Нинї відкрила полїция в його вільї склад оружя. Здаєть ся, що ходить тут про велику військову дефравдацию.

Мілїтаризм іде!...

Новий Йорк. (Ткб.). Заступник державного секретаря для воєнних справ Олївер заявив, що президент Рузвельт задумує утворити постійну армію з 250.000 людий в 8 корпусах, припускаючи, що конгрес ухвалить засоби, а край дасть рекрутів. Армія має складати ся з головного корпусу, який перевисшав би силу теперішної армії, а також добровольців, виобразованих в 8 таборах.

Революция в Перзиї.

Льондон. (Ткб.) З Тегерану доносять, що обороніїв парляменту і мечету розігнала пальба артилєриї. Перед тим вибух бомби знищив одну пушку і завдав великі страти козакам. Бомбардованє тревало до 3 год. попол. Загалом убито і ранено 70 осіб. Всїх визначних членів народної партиї, численних послів і представників духовенства увязнено. При пльондрованю міста не пошановано і европейської дільниці. Тегеран є тепер в руках росийського генерала Лїякова, коменданта кавалєриї. Чужі посольства не є в небезпеці. Збуренє великого мечету через бомбардованє огірчило населенє до краю. Шахови дальше трудно опанувати ситуацию.

НОВИНКИ.

— Нашим „русскимъ“ якось нїяк не ведеть ся з доказами їх „русскости“. Ось недавно розтрубіли вони на цїлий сьвіт, буцїм-то проф. Ягіч признав, що в Галичинї росийська мова є мовою краєвою, а тимчасом не тільки речник українського клюбу спростував ту видумку „фільольога“ Глїбовицького, але навіть сам посол д-р Марков бачив ся примушеним вилляти на голови своїх однодумців коновку холодної води. Доносячи в „Галичанинѣ“, що росийський текст протеста петиції проти відомої заяви Бінерта не буде надрукований в парляментарних протоколах, пише він на адреси своїх однодумців: „Жаль лишь, что многіе нашу люди предаются сладшайшему оптимизму по данному вопросу. Впрочемъ этому виноваты противорѣчивыя вѣсти и статьи. Такъ на прим. встрѣчалось читать въ петербургской газетѣ Kraj, что проф. Ягичъ призналъ де обиходность русскаго литературнаго языка. Этого ничуть не бывало. Профессоръ Ягичъ призналъ лишь фактъ, что галицкіе малороссы стремятся къ тому, чтобы сдѣлать у себя русскій языкъ своего рода культурнымъ языкомъ. Съ другой стороны профъ Ягичъ большой проклонникъ русскаго языка а тѣмъ самымъ ему симпатично русское движеніе въ Галичинѣ“. Значить, посол д-р Марков згідно з правдою заперечує пушену Глїбовицьким і „Галичанином“ видумку. З свого боку ми мусимо поставити також знак питаня при такій-же видумцї посла Маркова, що проф. Ягіч признає факт, що „галицкіе малороссы стремятся къ тому, чтобы сдѣлать у себя русскій языкъ своего рода культурнымъ языкомъ“. Не „галицкіе малороссы“, тільки гурток ренегатів — і се певне для проф. Ягіча, котрий пильно слїдить за розвитком української науки, не є тайною. А вже зовсім не віримо, щоби проф. Ягіч через свою прихильність до росийської мови відносив ся також прихильно до тих, котрі хотять здавити розвиток української мови, навпаки, проф. Ягіч все виступав проти обрусителїв а la Флорінський і тов. — До речі про ту петицию, з приводу якої пос. Марков помістив свої уваги в „Галичанынѣ“. В тій петициї, яка має бути протестом проти заяви міністра Бінерта, що в межах Австриї нема нїяких Росиян з виїмком Липованів, москвофіли вже називають себе для відміни „Червонороссами“, заявляючи, що „Червонная Русь и Червонороссы — это наше исторически-родовое имя“. Отже що хвилї якась инша видумка. А тимчасом замість того всего ми порадили би нашим „русскимъ“ засїсти за росийську мову, щоб довідати ся, що по росийськи кажеть ся „философскія“ письма, а не „философическія“, як се читаємо в фейлєтонї найновійшого числа „Галичанина“. А то кричите панове скрізь про „родной литературный языкъ“, а пишете ним так, що аж нам — „отъявленнымъ врагамъ всего русскаго“, як ви нас називаєте — сором за таке калїченє мови.

— Недалекі відзначеня. Львівський орган вшехполяків, що колись з таким сарказмом бичували свою суспільність і єї репрезентантів за потрійну льояльність, за погоню за відзначеними, відмінив тепер своє обличе і є тепер в можности перше оповістити своєму патріотичному загалови, що вибранцї з поміж борців за niepodległ y Polsk-y — дістануть незабаром ріжні відзначеня від австрийського цїсаря. І так „правдивий Поляк“ mojżeszowego wyznania, д-р Нутка Левенштайн має дістати шляхетство, отже буде міг вже з повним правом парадувати в шляхецькім контуші (він має у галицьких Поляків теж значінє що чорно-жовта лїберия!) та при своїм донжуаньстві підбивати і найбільш завзяті Польки, які дуже зважають на шляхетський індігенат свого окруженя. Ще більше благословенство як шляхотська карабеля для п. Нутки має упасти на Поляків в дни 18 серпня. Ось Роман Потоцький і наслїдники бл. п. гр. Андрія Потоцького мають одержати титул княжий з т. зв. Ebenbürtigkeit себто рівнорядність з членами цїсарського дому, яку має тільки 12 в Австриї родів аристократичних. Ну, чиж не тїшити ся тут Польщі, що антишамбруванєм на дворі добуває такі відзначеня! На признанє сеї Ebenbürtigkeit зложило ся мабуть те, що коли архикнязї мають величезні бровари, то бар. Роман гонить в Ланьцутї горівку, коли вони мають величезні земні посїлости, то й він має не меньше ні більше як 50 тисячів гектарів землї в самій Галичинї, так що є другим з черги властителем табулярним в краю. Має тільки той „манкамент“, що не грішить злишною інтелїгенцию та надто удїлюєть ся в шулєрським Жокей-клюбі. Але ті недостачі прикрило — здаєть ся — донесенє, що вбитий галицький намісник, сходячи з сего сьвіта не лишив ні шелюга на польські національні цїли а за те мав впевнювати, що вмирає як „wierny cesarski sługa“. Слуг все наділювано відзнаками за вірну службу, через те польські магнати ще за істнованя Польщі старали ся прислужити ся заборчим дворам, щоб діставати всякі титули й надїли...

„Oj matko nasza
„O ojczyzno świeta!
„My twoje dzieci
„Skruszymy twe pota“.

— Всеславянські з'їзди в Празї. На почесного предсїдателя всеславянського з'їзду поступового студенства в Празї упрошено думського посла і професора петербурського університету Кареєва, що пробуває отсе на лїченю в Карльсбадї. Проф. Кареєв виладив до учасників з'їзду лист, в якому взиває їх припинити братоубійчу боротьбу поміж поодинокими славянськими народами. Дійсним предсїдателем з'їзду буде д-р Черни, редактор „Slovansk-ого Přehled-y“. — По з'їзді поступової славянської молодїжи почнеть ся д. 11. липня всеславянський з'їзд політичних дїячів. Як „всеславяньство“ буде ся проповідувати на тій збірці панславістів всякого авторамента, видно вже з того, що пос. Нїколая Глєбовецькому надіслано з Петербурга телєграму, що колиб той з'їзд мав заняти ся квестиею признання окремішности українського народу, то росийські делєгати на него не приїхалиб. Коли ся депеша автентична, то не важко вгадати, що на сей з'їзд вибирають ся з Росиї хиба самі чорносотенці, які пропагують славянську взаїмність для здавленя нашого народа! Замітити, що Кол-о польське не рішило брати участь в пражськім з'їзді, полишаючи сю справу до полагоди поодиноким польським фракциям в краю. Отже в польській пресї трубить ся на всї заставки славянолюбство, а польській репрезентациї ані не сниться маркувати його, щоб не захитати свого становища в парляменті, яке опираєть ся на спілці з нїмецькими реакціонерами! Щоб одначе в Празї таки запрезентувати ся визначують галицькі Поляки своїх делєгатів до Праги на тайних конвентиклях, з яких один зааранжував вже на днях в Кракові гр. В. Дзєдушицький. Нїби воно nie honorowo ale zdrowo.

— Посла д-ра Ончула рішила оноді комісия для посольської недотерканости видати за злочин поєдинку. Надіяти годить ся, що вона видасть його також на домаганє черновецького суду, перед який заскаржив його пос. М. Василько за клевети поміщені Ончулом проти него в черновецькій револьверовій часописї „Wahrheit“. До речі згадаємо, що саме та часопись є тим „вірогостойним“ жерелом, з якого черпає в останних днях свої атаки проти пос. Василька польська і москвофільська преса. Незрівнана в сім особливо польська преса. Виїхала з закидом проти пос. М. Василька, що він надуживає свого мандату для приватних інтересів, тодї як члени „Кол-а“ майже тим тільки й живуть, що гроші видані на виборчу агітацию відбивають собі відтак ріжними гешефтами й аванзами, вироблюваними через посольські мандати, що це оноді напятновано в віденській кореспонденциї „Kurjera lwowsk-ого“.

— Дрібні вісти. Відомий берлїнський соціольог, д-р Бенедик Фрідлєндер відобрав собі в санаторії житє револьверовим вистрілом. Він був від довшого часу хорим на мелянхолію. — В Берлїні стали від якогось часу дуже часто повторювати ся случаї пожеж з підпалу. По довгім шуканю вислїджено отсе зовсім ненадійно палія в особі нічного сторожа Й. Ситковського, який підпалював хати на те, щоб діставати нагороди за найперше замельдованє пожежі. — На пражську виставу приїхало 21 англїйських журналїстів. — Вчера по пол. застрілив ся концепіст львівського намісництва Антін Агапсович, замешкалий при ул. Кляйнівській під ч. 4. Причиною самоубийства мав бути нервовий розстрій. — Сими днями вийшов пятитисячний випуск нїмецької універзальної бібліотеки Реклама.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра виробляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календарь. Завтра, в четвер: Онуфрия (лат. Промера). Позавтра, в пятницю: Акилини муч. (лат. Бож. Серц. І. Хр.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкій в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Ексц. намісник в второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу

що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне.

☐ Програма завтрішнього (25. с. м.) попису відзначаючих елєвів висших кляс Музичного Інституту Товариства ім. Мик. Лисенка буде така: 1. Шуман — Анданте з варіац. на два фортепяни — відограють О. Яцишинівна і Соф. Левицька, ученицї проф. п-и Криницької; 2. Conconne ч. 8 і 9 — відсьпіває Ант. Бартошівна, учениця проф. п. Баронча; 3. Моцарт — Соната C-dur ч. I. — відограє Давидович, ученик (IV. кл.) проф. п-и Криницької; 4. Conconne ч. 6 і 11 — відсьпіває Олександра Парахонюківна, учениця проф. п. Баронча; 5. Раф — Сонатіна ч. 1 відограє Витошинська, учениця (IV. кл.) проф. п-и Ясеницької; 6. Беріот — Air vance ч. 1 — відограє на скрипці Придаткевич (уч. IV. к.) в супроводі фортепяну; 7. Завадський — Etude staccatto (козак), відограє Куртяківна, (уч. V. кл.) проф. п-і Старосольської; 8. Conconne ч. 3 і 12 — відсьпіває Володимир Гарасовський, ученик проф. п. Баронча; 9. Chopin — Nocturne F-moll — відограє Софія Левицька, ученицяя (VII. кл.) проф. п-и Криницької; 10. а) Шуман — Nouvelette D-dur б) Chopin — Variat. brillantes — відограє О. Яцишинівна, учениця (VIII. кл.) проф. п-и Криницької; 11. Conconne ч. 41 — відсьпіває п-а Оля Вахнянинівна, учениця проф. п. Баронча; 12. Chopin — Cherfo B-moll — відограє п-на Окс. Озаркевичівна, учениця (VIII. кл.) проф. п-и Криницької. — Попис відбуде ся в великій комнаті Інститута (Народний Дім, II. поверх). Початок точно о годині 6-ій вечером. — Добровільні датки призначені на підмоги.

> Загальні збори тов. „Руський жіночий Кружок" в Коломиї відбудуть ся в четвер с. є. 2. липня 1908. р. о год. 5. вечер. На случай браку комплету відбудуть ся збори о 6. годині вечером без огляду на скількість присутних, на підставі § 17. статута. Дневний порядок зборів: 1) Відкритє зборів головою товариства. 2) Іменованє почетних членів. 3) Удїленє абсолюторії старому виділови. 4) Звіт секретарки, касиєрки і контрольної комісиї. 5) Вибір нового виділу. 6) Внесеня і інтерпеляциї членів. — За виділ: *Мария Слюзарева, голова. Наталїя Шипайло, секретарка.*

☐ До членів Краєвого політичного Товариства „Народна Рада". Саме розсилаємо тепер упімнення до членів „Народної Ради" о вирівнанє залягаючих вкладок і просимо поспішити ся з присилкою. Замічаємо, що дуже мало членів сповнює точно свій обовязок, хоч знають, що се одинокий постійний прихід на веденє канцелярії та на видавництва. Якраз тепер потребуємо гроша теж на видавництва. При нагоді просимо членів національно-демократичного сторонництва приступати в члени Краєвого політичного Товариства „Народна Рада". (Вкладка річно 2 К). — За товариство політичне „Народна Рада" у Львові *д-р Володимир Бачинський.*

☐ На дохід хорого письменника виставить театр львівського „Сокола" в суботу 27 червня с. р. у власній салї при ул. Руській ч. 20, драму з сільського житя в 5 діях д-ра Івана Франка Украдене щастє. В антрактах грати-ме орхестра. Ціни місць: перворядне 1 К 90 с., другорядне 1 К 50 с., треторядне 1 К, місце до стаяня 50 с. Початок о год. пів до 8 вечер. Білєти можна набути скорше в „Сокільськім Базарі".

> Для селянської Бурси тов. Педагогічного в Бучачи дарували в коронах; Товариства: Шкільна поміч 50·00, Педагогічне 55·00, Читальня „Просьвіти 20·00, Сокіл 20·00, Праця 150·00; складки: в „Бесїдї" 47 00, у п. Рогозинського 31·14, п. Ганкевича 6·00, Бориса 4·00, о. Збудовского 8·00, Ученики VI кл. 3·80; пп. К. Рогозинський 30 00, о. Й. Билинкевич 2·50, о. П. Гук 15·00, о. П. Билинський 56·00, о. А. Добрянський 4 00, Б. Лепкий 1·42, І. Косарчин 2·00, Л. Кіндибалюк 1·00, д-р о. Ковшевич 10 00; дальше п. К. Рогозинський ліжко, о. Д. Нестайко 2 бочки, п-нї Лушпінська з Трибуховець 8 кирців бараболь, п. І. Борис кухонне начинє і бочку, о. В. Збудовський баньку нафти; складка на Бесїдї 11 кор.

☐ Бідна дївчинка, учениця III. кл. школи ім. М. Шашкевича, потребує з припорученя лїкаря виїхати до Риманова, та не має на се нїяких фондів. Може би хто зволив її у кого в Риманові примістити. Тов. Вакацийних Осель поручає її милосерним серцям, бо се дївчинка дуже бідна і заслугує вповнї на поміч. Зголошеня приймає С. Герусинський, Львів, Арсенальська 6.

Урядові вісти.

§ **Новий інспектор австрийської армії.** Вістник військових розпоряджень оголошує іменованє генерала Фідлєра генеральним інспектором армії. *Ген. Фідлєр був давнїйше комендантом корпусу у Львові а відтак у Відни.*

Нові книжки і видання:

◇ **Взори веденя рахунків сїльського господарства** — уложив К. Турський — апробовані краєвою Радою шкільною. Накладом руського товариства педагогічного. 15 сторін більш, 16-ки.

◇ **Генрих Ібсен. Нора або хатка ляльки.** Драма в 3 ех актах. Переклала Мария Грушевська. Київ. Друкарня Ів. Врублевського і Т. Озерова, Львівська 10. 1908. Ст. 149+4 непаг., 16-ки. Ціна 15 коп.

◇ **Нові шкільні підручники.** Галицька ц. к. рада шкільна краєва порішила на своїм останнім засїданю зачислити книжки:

1. „Д-ра Зигмунта Самолєвича: Граматика латинська для першої і другої кляси шкіл гімназияльних, після пятого виданя за дозволом автора на руский язик переложив Роман Цеглиньский. Львів, 1907. Накладом краєвого фонду". Ціна 1 К. 20 сотиків.

2. „Г. Лїмкера і Ф. Клімші: Гая Сальуста Криспа: Війна з Югуртою на основі виданя Т. Солтиська переложив Д-р Евстахий Макарушка. У Львові. Накладом фонду краєвого" — до спису книжок дозволених до ужитку по гімназиях з українською викладовою мовою.

Померли:

Анна Вишиванюківна народна учителька в Товмачику, упокоїла ся дня 22 червня с. р. в 20 році житя. Вічна їй память!

Вчера о 7 год. веч. помер посол д-р **Годзімір Малаховський** в санаторії д-ра Лєва у Відни, де проф. віденського університету д-р Гогенег переводив на нїм операцию жовчевого мішка. Покійний уродив ся 31 жовтня 1852 р. у Львові. По укінченю університету став адвокатом а рівночасно посьвятив ся політиці і в 1896 р. став президентом міста Львова, та з сего становища по 9 літах був приневолений уступити. Крім того був послом соймовим а від 1904 р. послом парляментарним. До сойму при останних виборах не вспів дістати ся через заїлу контрагітацию вшехпольську, яка значно підкосила його здоровлє. В останних часах мав їхати до Карльсбаду, але ще хотїв конче виголосити свою антируську промову в парлямента. Помимо відраджувань товаришів, вже хорий на жовтачку він таки виголосив свою відому промову та на другий день після сего мусїв лягти до ліжка, яке стало таки смертною постелею. Характеристичне для фізіономії польських політиків буде се, що покійний, який виголосив відому антируську промову в передвиборчій компанії соймовій, остро пятнував вшехпольський, антируський шовінїзм. В. й. п.!

Конкурси бурс.

Виділ філії товариства педагогічно прийме до бурси селянської в Бучачи 40 питомців з низшої гімназиї або шкіл народних. Услівя принятя: Вписове 2 к, місячна оплата 10 К. До того річно: *З кирці бараболї*, 25 кл. круп ячмінних, 25 кл. круп гречаних, 25 кл. муки кукурузянної, 50 кл. муки пшеничної, 4 гарци гороху або фасолї, 5 кл. солонини, 1 гарнець масла, 2 гарци сира, 1 копа капусти, пів чвертки бураків. Поданя вносити до 10 липня на руки п. Ів. Бориса, директора каси в Бучачи і долучити кореспондентку з своєю адресою на відповідь. — За Виділ філії тов. педагогічного. *В. Винар.*

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 17/6 до 23/6 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільогрямів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·—	12·20	Ріпак зимов	14·25	14·50
Жито	10·—	10 25	„ літний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·25	Льняника	11 —	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насїн	10·—	10 25
Овес	6·25	6·50	Конопляне „	9 75	10·—
Гречка	—·—	—·—	Конопляї	—·—	— —
Кукурудза	7·90	8·15	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·—	11·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	0·—	—·—	Хмїль	85·—	95·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч мїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	57·50	58·—
Вика	—·—	—·—			
Конїчина чер.	100·—	105 —			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	—·—	—·—	Спіритус експортинг.	38·50	38 75
Тимотка	33·—	34·—			

Будапешт 24 6. Ціна збіжа.

Пшениця на жовтень . . .	11·33 до 11·34
Жито на жовтень . . .	9·31 до 9 32
Овес на жовтень . . .	8·24 до 8·25
Кукуруза на липень . . .	6·98 до 6·99
„ на серпень . . .	7·05 до 7·06
Ріпак на серпень . . .	16·70 до 16·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: мірна. Успособленє: слаба. Погода: гарно.

До „Народної Гостиниці" приїхали дня 24. VI. о. Теодор Леонтович, Зашків; Іван Бартковський, Броди; Филимон Струтинський, Уїзд одеський; Володимир Кекіш, Борщів; о. Николай Галущинський, Звиняч; *Йосиф* Гуменюк, Козова; о, Михайло Клюк, Зарудці; Александер Істеревич, Явче; о. Александер Коритко, Богаткївці; о. Володимир Дуркот, Мицева; о Франко Назаревич, Баришківці; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; д-р Лесь Кульчицький, Коломия; Володимір Попов, Будапешт.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Зміна помешкання.

Александер Вітковицький

Станиславів, Голуховського (середня) ч. 82. 806 3—3

Д-р Бохеньський

адвокат в Збаражи

пошукує рутинованого концїпієнта.

631 4—5

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Виходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(против Банку Гіпотечного на нарожнику площі Галицької)

поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К. ртутяні по 12, 15, 24 і вище. Заразок поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, лупи і всякі инші прибори оптичні.

Всякі направи полагоджуємо як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революційний рух і Україна"

Михайла Лозинського.

Обем: I—VIII+1—200 сторін друку. Ціна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складі (або через адмінїстрацию „Дїла"), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енгельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі".

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

СКЛЕП корінний з комнатою до снїдань в підгірській околиці. **є на продаж.** Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 7—10

2 пакчочки або 2 учеників в низших кляс приймє на станцию шевця по висшім угоднику. Бажаня відомість в „Народній Торговлї." 8—8

Пошукую станциї для панночки в інтелігентнім домі до 8 кл. близько школи Шевченка, в котрій будуб ще 3—3 роковиці. — Фортепян пожадний. Макеймович. Перемишляни. 808 1—5

Відзначаючий ученик VI кл. гімназ. може приняти лекцию на час ферій. В. К. poste restante 812 Львів. 1—1

Пошукую старшої женщини доброї гадини, котра справом знала би ся дуже добре на кухарстві. о. Іван Всенудка Полуєвьня о. п. Стратин (via Rohatyn). 781 3—5

Прийму хлопця до науки сейчас а властиво від 1 ого липня с. р. Хлопець має мати укінчених 14 рік житя а що найменше V кл. школу укінчену гр. к. вироіісп. Особливо селянські сини сироти мають першенство. Інтересовані ангошуватись можуть до мене а як кандидат буде принятий то оголошу в „Дїлї". М. Крищенський купець в Заболотові коло Коломиї. 801 3—4

Вишні іспанські в кошиках 5 кіль. franco за побранем кор. 4 висилає Moses Wenkert Заліщики. 8 9 1—6

Горні сїдалища, богато ріжблені виготовляє робітня Евст. Шуплякевича, Львів, ул. Шпитальна 38. 480

В Мокуличині в віллї коло двірця вед. в покої до винайменя. Відомість на приходстві 796 3—4

Великі іспаньські **вишні** за 2 ар. посилаю в 5 кілг. кошиках оплачено. A. HOFFMANN Nyizegyháza Ungarn. 807 2—6

Від 25 літ славно знани ПЕРЕПЛЕТНИК **ФЕДУНЬО** переніс своє заведенє на ул. Оссолиньских ч. 13. Дякуючи Вп. П. Т. Публицї за дотеперішнї заглядини, прошу уклінно тасамо і на дальше о ласкаве довірє і поперте. *З поважанем* КЛИМ ФЕДУНЬО. 3

ПОМОСТИ *ДО ЦЕРКОВ* цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** *АРХІТЕКТ* **ЯРОСЛАВ.**

Женщина в середнім вїку Русинка глядає місця до заряду дому у священника-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пані Тишлевої в Винниках.

Пошукує лекциї на село ученик в V. кл. гімн. Адреса: Добровольский. Львів-Клепарів ч. 333. 2—3

Виправний інструктор студ. П. р. геол. пошукує на час ферий лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у пані Вицьо.

ДО **АМЕРИКИ і КАНАДИ** Лінія КУНАРД *найскорше* Пояснень удїлає безплатно Лінія Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99. 96—16 699

Годинник з ланцушком тільки 2 кор.

З причини закупна великої скількости годинників, шлеський Дім Експортовий висилає: 1 величавий, позолочуваний, 36 годин ідучий, точний годинник анкер з гарним ланцушком за 2 кор. тільки в 3 літною письменною гарантиєю. Висилка за посилатою через шлеський Дім Експортовий A. GELB Kraków 5. За неодповідні звертаєсь гроші. 728 1—1

ОГОЛОШЕНЄ.

Виділ Філії Руського Товариства Педагогічного в Коломиї отвирає з днем 15 липня 1908 р. курс приготовляючий до вступного іспиту до гімназиї рускої в Коломиї.

Кошта з тим сполучені: 30 Кор. за котрі кождий хлопчик одержить совісний надзір, мешканє, харч і поміч в науцї.

Зголошувати ся можуть тільки такі хлопчики, що не скінчили 13 літ. Поданя вносити до Заряду Бурси Філії Руського Товариства Педагогічного в Коломиї, ул. Франц-Йосифа. 813 1—4

Українське видавництво „РАНОК" в Київі.

Вийшли з друку книжки:

1. Драгоманов М. „Старі хартії вільности", 2-ге вид. 40 к
2. „ „Рай і поступ" 3-те вид. 40 коп.
3. „ „Завдрі боги" 4-те вид. 10 коп.
4. „ „Швейцарська спілка" 4-те вид. 10 коп.
5. „ „Про волю віри" 2-ге вид. 10 коп.
6. „ „Євангельска віра в старій Англії" 6-те вид. 5 коп.
7. „ „Царство Боже внутр вас." Л. Толстого 2-ге вид. 10 коп.
8. Стеценко К. „Ще не вмерла Україна", слова П. Чубинського, народне вид. (ноти) 15 коп.
9. „ „Прометей". слова Ол. Коваленка 15 к.
10. Піменова „Цілість держави і автономія", перекл. Ол. Коваленка 3 коп.
11. Коваленко Ол. „Горбокончик" казка віршами 20 коп.
12. Лозинський М. „Польський і руський революційний рух і Україна" І. частина 35 коп.
13. Розвага, Український Декляматор. Артистичний збірник поезій, оповідань, жартів, сатір і гумореск для читання і декламування на сцені, вечерницях, літер. збірках, драмат. школ. і инш. Уложив Олекса Коваленко, том І. друге вид. до 600 стор. гарного друку з 62 портретами поетів, письменників і артистів, з малюнками і віньєтками. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі 1 карб. 75 коп.
14. Розвага Том II. в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Ціна 1 карб. в оправі 1 карб. 50 коп.

Продають ся в Київі в книгарнях 1) Л. Ідзіковського Хрещатик 29; 2) С. Іванова і Ко., Фундуклеївська 2; 3) Українська книгарня, Безаківська 8.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9 50
Кракова	7·25	9 50	—	8 40*	3·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2 05*	5·57	9 30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7 29	11·43	3·50	9·58н	11 00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8 00	10·30	2·00	9·10	11·45х
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8 26	1·15	5 00	9·35	10·10†
Брухович	7·10	10 05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8 15	12 40	3·27н	5 30х	9·35
Зимної води	5 50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8 25*	2·45*	7 00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	2·20	—	—
Підволочиск	6·20	10 40	2 16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10 38
Черновець	—	9 10,	—	—	8·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4 00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2 15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3 50	—	3·30	7 35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в неділї і сьвята знаком † — в неділї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в неділї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою х. 1

Подяка.

Вп. Пан Михайло Наконечний артист-різьбяр з Желехова вел. виконав до церкви в Борках вел. Іконостас цілий в винограді з великим артизмом за дуже умірену ціну 2400 кор., за що підписаний комітет складає єму подяку і другим парохіям яко совісного і чесного руського артиста припоручає. З дальших сторін вступають до церкви оглядати той чудний Іконостас, а деякі сусїдні комітети замовили у себе подібний.

За комітет церковний: *Свящ. Іоан Гургаль*, предсїдатель. — Члени комітету: *Михайло Хома, Іван Садовский, Іван Лаган.* 810 1—2

ЛИШЕ В ПАСАЖУ МІКОЛЯША. **Кіно-театр-Cinephon** в новім з комфортом урядженім льокалю в пасажу Міколяша. Нова сенсацийна програма: Будильник на передмістю, Фантастична орхестра, Ловли риб, Чудесні кальоші, Сон спізнених соколиків, у дентисти (говорячий образ) і много инших зі сьпівами. Представленя що-дня від 4—10 вечером. Що тиждни нова програма. 811 1—1

РУСЬКИЙ СКЛЕП **Товариства „Взаїмна Поміч учительська" в Коломиї (Народний Дім)** має богатий склад: 1) всїх книжок видання Руск. Тов. Педагогічного. 2) Книжок шкільних для народних і виділових шкіл. 3) Уснних приборів шкільних се в: зошитів, нотаток, прикладів до писаня і т. п. 4) Всіляких друків шкільних. 5) Виробів гуцульських з дерева, ножів, лінійок, ручок і топірців і монограмів до гафту. 6) Великий вибір карток з видами. 7) Молитвенники народні по 50 с., 70 с., і 1 К. 8) Гарні образки сьвятих сотка від 1 К до 5 К. 9) Гарні книжки з образками для малих діточок по 60, 80 с., 1·50 і 2 К. **Ціни приступні.** При більших замовленях значний опуст. *Замовленя висилає ся відворотно.* 285 20—?

В 6 днях до Америки, Переїзд подорожних до **КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ**

Жадайте пояснень Напишіть лиш карту кореспонденційну до **Falck & Comp.** Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus. Кореспонденция у всїх мовах.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Видавець і одповідальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперника ч. 9.

Ч. 140. Львів, четвер 25. н. ст. (12. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Від Адміністрациї.

Всїх наших Вп. Передплатників просимо о вирівнанє залеглости, як рівнож о відновленє передплати за липень зглядно за III. квартал, бо в противнім разї змушені будемо всїм залягаючим з передплатою здержати дальшу висилку часописи вже в перших днях липня.

Полїтичні ґльоси.

Польська гра на два боки або „nie honorowo, ale zdrowo“. — Поступові Росияни про славянський з'їзд. — Роздумуваня київських патронів львівського „Галичанина“ над крухістю „польсько-русскаго примиренія“. — Поборюючий наш „антикатолицизм“ орґан „porządnych starorusinów“ двнунціює перед православними властями Росиї католицьку місию Василиян.

Всеславянський з'їзд все ще товче ся по росийській, польській та чеській пресї — при чім є голоси так pro як і contra. З Поляків відпорно заховують ся супротив з'їзду социялїсти, по трохи людовцї (тих становиско зміняє ся що раз і нездекляроване) та варшавська лївиця польських народових демократів, фрондуюча против нового курсу польської полїтики, проклямованого лїдером „Кола польського“ в думі, Дмовським. Отся „лївиця“ опублїкувала навіть енунциацию, в якій осуджує полїтику Дмовського як національну зраду. Голос її буде однак голосом „вопіющого во пустини“ — і польські полїтики таки поїдуть на славянський з'їзд.

Характеристичне при тім для польської дволичности у полїтицї поведенє віденського „Кола“. Коли польська преса і верховодячі в „Колї“ партиї пропонують свою участь в всеславянськім з'їздї, само „Коло“ „не бере офіцияльної участи в з'їздї, лишаючи се поза-коловим чинникам полїтичним“. Значить: панове з „Кола“ не беруть участи в з'їздї як репрезентанти „Кола“, але беруть участь як репрезентанти партий заступлених „Колом“. — Вправдї пригадує се приказку „jak nie kijem, to pałką“, але для польської полїтики — як сказано — є се характеристичне. Панове-Поляки грають, як бачимо, на два боки: і з нїмецько-австрийськім правительством вони добрі, і з Петербургом також... Choć nie honorowo, ale zdrowo.

Слїпим однак був би полїтик, що не похопив би ся на тій грі.

— —

В росийській пресї чим-раз частїйші неприхильні статї на тему з'їзду. Цікава між иншим допись Н. И. Новикова з Праги, поміщена в „Кіевской Мысли“ ч. 154. Вона так влучно характеризує деяких аранжерів з'їзду, що перекажемо її в цїлости. П. Новиков пише:

„Не можна сказати, щоби поїздка пп. Грібара, Глїбовицького і Крамаржа до Росиї принесла вдоволенє тим чеським кругам, що справдї щиро бажають зближеня Славян на шляху поступу і розвитку. Перш усего ті круги не могли одушевляти ся участию п. Глїбовицького в „славянській делеґациї“ — того самого Глїбовицького, про котрого його власні краяне, українські посли віденського парляменту, висказують ся дуже непідхлїбно. Неприємно вражала також присутність звісного, а як хочете, то „славетного“ Вєрґуна. „Доктор Вєрґун тут, доктор Вєрґун там...“ Се-ж знов той саміський Вєрґун, що видавав і редаґував „Славянській Вѣкъ“ у Відни, часопись чорносотенної марки, і котрий в листопадї 1906 року появив ся в Празї, щоби публичними відчитами „осьвітлити“ перед Чехами положенє в Росиї з чорносотенної точки погляду, але стрінув ся там з з несподїваним відпором молодїжи росийської, пробуваючої в Празї. Се-ж той сам Вєрґун, про котрого львівські часописи „Дїло“ і „Руслан“ заявили в 1903 р., що він дістає „пособія“ з Росиї. Правда — Вєрґун поспішив завдати обі редакциї до суду, але коли дїло дійшло до розправи і заступник обох редакций д-р К. Левицький приступив до веденя доказу правди на факт полїтичної продажности Вєрґуна, то він чим скорійш відступив від процесу. Вкінци — last non least — се-ж той сам Вєрґун, що у нас, в Києві, виступав не так давно в роли прилюдного лєктора. І виступив з усьпіхом, про який сам він писав в пражськім „Čas-ї“ 1906 р. „Свистало трохи студентів, але той свист заглушили оплески значної більшости публики“. Редакция „Čas-у“ однак зробила п. Вєрґуну велику пакість, бо тут-же пригадала йому, що на його відчитї в Празї підійшов до него оден студент з Києва і заявив: „Я був серед тих, що Вас в Києві не лише висвистали, але викинули за двері!“ — на що Вєрґун з чисто-славянською добродушностию і спартанським лаконїзмом відповів: „не тямлю!“ Коли такі Вєрґуни вють ся наче вюни кругом всяких „всеславянських торжеств“ та конференций, то нїчо дивного, що справдїшні приятелї свободи і культурного розвою всїх славянських народів почувають себе в тім товаристві не на місци“...

— —

Київські обрусителї та покровителї наших москвофілів поділяють з сими послїдними той Katzenjammer, що настав у москвофілів по звістній заяві міністра Бінерта про Липованів. З того приводу пише київська „Рада“ (ч. 132), в статї „Українцї чи „русскіе“ в Галичинї?“ „Ще недавно братія з „Києвлянина“ похваляла новий курс полїтики польського правительства в Галичинї за його „мудрі“ заходи нищеня українства і насадженя „істино-руських начал“ і вже тріумфувала заздалегідь про перевагу сих начал у Галичинї над „українсько-сепаратистичним“ напрямком, коли раптом сей задоволений тон увірвав ся, і д. Т. Ф., специялїст від україножерства, кидає гіркі докори своїм новоспеченим приятелям. Що-ж трапило ся? Нїчого особливого, тільки те, що австрийський міністер Бінерт цїлком слушно заявив у парляментї, що уряд не може допомогти москвофілській національній програмі, бо „досї“ ще не доведене істнування росийської народности в Галичинї й Буковинї. Значить всї заходи Глїбовицького і компанії, всї ті поспішно сфабриковані петициї від „русскаго населенія“ Галичини, всї ті росийські промови, котрі для демонстрациї істнованя сеї людности в Галичинї, з помпою виголошувались в парляментї, пішли марно. Можна було одбурити й затуманити читачів „Кіевлянина“, мов то в Галичинї говорять сею мовою що й у Калузї та Костромі, але не вдало ся обдурити австрийський уряд, котрий більше вірить своїм очам, нїж красномовним запевненям москвофілських етноґрафів. Всю відповідальність за сю відповідь Бінерта д. Т. Ф. складає на польське „коло“... Чи порозумівав ся Бінерт з Поляками, чи нї, про се можна ворожити скільки вгодно, але казати, що українського народу в Галичинї нема, а тільки Великоруси, після того, як представники сього народу ще в 1848 роцї („Собор руських учених“), заявили, що він є самостійним славянським народом, однаковим на просторі від Карпатів до Дону, після того, як сей народ вислав до парляменту 27 своїх послів і тільки 5 ренеґатів, спекулянтів на темноту і несьвідомість виборцїв, — се значило об'явити війну цїлому населеню української Галичини, признати якийсь нечуваний абсурд, для того лиш, щоб догодити купцї запеклих полїтиканів, які до того ще й в конечному ідеалї мріють про сепаратизм від австрийської держави. Подати руку домаганям сеї купки очевидно не міг-би нїякий уряд на місци австрийського. Через те всякі такі наріканя на польське „коло“ цїлком безпідставні. Фраза д. Т. Ф., що Поляки навмисне підтримують ворожнечу серед української людности в Галичинї цїлком справедлива та тільки в неї треба вложити цїлком инший зміст, нїж се робить д. Т. Ф. Поляки підтримують тепер москвофільство, розуміючи, що ся болячка на народному тїлї Українцїв надточує їхнї сили і гальмує їх поступ; але вони безперечно далекі навіть від думки про русифікацию Галичини, і тому то даремні всї претенсиї д. Т. Ф. до проводирів польської полїтики за те, що вони не дають своєї санкциї на признанє якоїсь неістнуючої росийської народности в Галичинї“.

— —

В ч 130 з 24 с. м. „Галичанинъ“, доносячи, що Василиянин о. Ломницький вибираєть ся з депутациєю до Петербурга поновити свою відкинену перед трьома роками просьбу о дозвіл закладати в Росиї василиянські монастирі, дає росийським властям таку пересторогу:

„Єсли сообразить, что іезуито-базильянамъ принадлежитъ видная роль въ развитіи въ Подкарпатьѣ украйноманскаго движенія, что не безъ ихъ участія совращено въ 1905 и 1906 гг. въ латинство и полонизмъ до 150 000 душъ искони русскаго населенія въ Холмщинѣ, то допущеніе такого зловреднаго ордена въ Россію можетъ въ своихъ послѣдствіяхъ оказаться прямо гибельнымъ для русскаго дѣла. Caveant consules!“.

Щоби зрозуміти мораль сеї перестороги і її авторів, треба пригадати, що москвофіли перед всякими сильними сьвіта сего вихваляють себе як одиноких вірних синів греко-католицької церкви, обжаловуючи весь український рух за атеїзм. В своїм часї пок. Мончаловський (сам православний) помістив у „Галичанинѣ“ навіть окрему статю на адресу гр.-кат. владик, як вони можуть позволити гр.-кат. духовенству вважати національним поетом Шевченка. Отже денунцияция на всї фронти, — се з давна звісна мораль галицьких „русскихъ“. Український рух денунциюють перед гр.-кат. духовними властями за атеїзм, гр.-кат. монахів денунциюють перед росийськими властями за українофільство, а самі обходять сьвята в честь ріжних Наумовичів і т. п. відступників від гр.-кат. церкви.

А при тім всїм над москвофільськими інституциями, де управляєть ся така „мораль“, мають протекторати, патронати і т. д. гр.-кат. церковні єрархи, — головно-ж митр. Шептицький, — котрі разом зі своїми adlatus-ами „z zapałem godnym lepszej sprawy“ дошукують ся в українськім національнім таборі ріжних масонерий, але чомусь не бачуть православної пропаґанди серед москвофільського табору.

Контрреволюция в Персиї.

З Тегерану прийшла звістка, що молодий шах, котрий перед кільканайцяти днями потайки покинув палату і віддав ся під опіку росийських козаків, ненадійно виконав проєктований вже недавно державний замах.

Росийські козаки, скріплені відданими шахови перськими військами, окружили будинок парляменту, в котрім радили опозицийні партиї, збомбардували його і взяли приступом.

Сї події є може переломові в істориї старої перської держави. Персия увійшла в період контрреволюциї, котрою кермує шах з двірською камарилею та з помічю сусїдних держав, головно Росиї, котра всїми силами стараєть ся не допустити до скріпленя конституцийного житя в Персиї, бо разом з тим ся держава моглаб визволити ся з-під росийських впливів; се не осталоб ся без некорисних для Росиї наслїдків у граничних провінциях закавказських.

Коли акция Росиї проти упорядкованя відносин у Персиї дійшла до загальної відомости, перська суспільність відповіла на неї бойкотом росийських товарів. Сю відповідь росийське правительство діймаючо відчуло, бо по японській війнї Персия була одиноким ринком для росийського експорту. Бойкот був ще тим небезпечнїйший для торговельних інтересів Росиї, що росийський експорт, котрий не був в силї видержати конкуренциї з експортом англїйським, помагав собі так, що росийські експортери давали перським купцям великі кредитові пільги. Купцї-ж перські по проголошеню бойкоту спинили виплату за побрані вже росийські товари.

Наслїдком того росийське правительство вислало на перську часть Каспійського моря свої воєнні судна та розпочало рівночасно наставати на шаха, щоб покінчив „конституцийну комедию“ та розігнав парлямент і т. зв. „енджумени“, себто постійні виборчі збори. За намовою росийською шах виїхав був ненадійно з Тегерану та поселив ся в своїй лїтній резиденциї, котра перемінила ся в воєнний табор; відси шах розпочав війну з парляментом, паралїжуючи на кождім кроцї його зусиля для заведеня порядку в державі.

Безталанний парлямент („меджилїс“), зложений з 186 послів, котрі вже від довгого часу не дістають нїяких диєт та живуть майже з милостинї, опинив ся в важкій ситуациї, бо з цїлої країни сипали ся до нього візваня, щоб він покінчив комедию з шахом та поклав стрим зрадницьким кнованям двірської камарилї.

Під напором перського загалу парлямент посилав делеґатів до шаха з представленями і візванями, щоб беріг заприсяжену конституцию. Одначе делеґациї діставали все тільки виминаючі відповіди та стан справи не змінював ся в нїчім.

Та згадані висше „енджумени“ почали щораз енерґічнїйше напирати на парлямент. Ті „енджумени“, се збори горожан, котрі мають активне і пасивне виборче право до парляменту та по виборах з'орґанізували постійні окружні надзираючі ради до пильнованя, щоб парлямент енерґічно працював над скріпленєм конституциї. Щоб ту контролю лїпше виконувати, вислали „еджумени“ з цїлої держави депутациї до Тегерану, де вони постійно в числї кількох тисяч проживають коло парляменту, як велика народна рада, котра має до розпорядимости зорґанізовану ad hoc мілїцию.

Безупинний напір тих „енджуменів“ на парлямент ще збільшив заколот у Тегеранї. Парлямент опинив ся між молотом і клепалом; з одного боку революцийні, оружні народні збори, з другого віроломний шах. Положенє парляменту ставало ся що-раз труднїйше. Шах домагав ся, щоб розігнати „енджумени“, парлямент не міг на те згодитись, бо втратив би свою одиноку оборону. Енджумени-ж не довіряли нї шахови нї парляментови та вели полїтику на власну руку.

Щоб остаточно роз'яснити ситуацию, парлямент поставив шахови ультімат, в котрім домагаєть ся, щоб шах на ново зложив присягу на конституцию, котру зломив в дванайцяти точках, або щоб уступив. Сей ультімат привезла шахови депутация парляменту з президентом на чолї. Шах, прочитавши грамоту, попав у велику лютість та заявив, що його предки здобули мечем перський престол то й він не вступить ся, поки не вийме меча. Зі свого боку шах зажадав, аби розвязати й усунути енджумени та видати йому кількох найрадикальнїйших членів парляменту.

Реченець обох ультіматів кінчив ся з днем 21 с. м.

Одначе ще перед тим реченцем парлямент у відповідь на висказ шаха, неначеб він свій престол завдячував оружю своїх предків, переслав йому другу осторогу, покликуючись на перські основні закони і на присягу, зложену шахом.

У відповідь на ту пригадку з боку парляменту шах звелів військам силою розігнати парлямент. А що велика більшість народа стоїть за конституциєю та революцийні енджумени є могучою силою в країнї, то треба сподїватись, що в Персиї розгорить ся братовбийча боротьба, в котрій побіда шаха зовсїм не є певна.

— —

Про акт насильного державного замаху з боку шаха проти парляменту подаємо на основі телеґрам отсї подробицї.

Передучора, дня 23 с. м. від 8 години рано артилєрия шаха бомбардувала парлямент, а потім піхота по кількох сальвах карабінових пустила ся приступом проти парляменту. Будинок парляменту війська шаха зовсїм ограбили; в парляментї і коло нього лежить богато забитих і ранених. Усїх головних провідників парляментарних партий шахові війська полонили і віддали в руки шаха.

Коло 2 години устало бомбардованє та часть артилєриї відійшла з-під парляменту.

Мешканя членів парляменту є ограблені; рабунки трівають дальше. Посли боронили ся так завзято, що військо має також богато ранених і вбитих. З дахів сусїдних домів засипували посли і опозиционїсти військо карабіновими сальвами. Шах мусїв проти парляменту вислати всї війська, які мав під рукою, так що при його боцї полишив ся тільки дрібний віддїл артилєристів.

Кінець кінцїв шах віднїс на разї повну побіду та розбив заскочених несподїваним нападом перських послів.

Державна рада.

На вчерашнім засїданю в буджетовій дебатї по промові чеського соц.-дем. посла Вінтера промовляв молодочеський пос. Чех, жалуючи ся на покривдженє чеського елєменту в міністерстві торговлї. Потім забрав голос

пос. Трильовський,

обговорюючи відносини в галицькім судівництві. В порівнаню з иншими галицькими властями — виводить бесїдник — галицькі суди функціонують ще досить добре, одначе шляхотський дух зачинає й сюди втискати ся. Бесїдник жалуєть ся на поступованє судиїв з публикою, заявляючи, що перетяженє судиїв витворює шкідливі відносини. Наслїдком того приходить до численних засудів, а часто трапляють ся судиї, котрі думають, що кождий, хто засяде на лаві обжалованих, заслугує на кримінал. Дальше обговорює бесїдник поступованє коломийського прокуратора, наводячи цїлий ряд примірів його урядованя. Свою промову кінчить бесїдник заявою, що він і його партия не можуть ухвалити буджету державі, в котрій прокуратор з полїтичних мотивів охороняє ноторичних злочинцїв, отже підставою виміру справедливости стає полїтична самоволя. (*Оплески у Русинів*).

Дальше промовляли Наґелє (нїм. люд.), Ваґнер (христ.-соц.) і Люкш (нїм. люд.), котрий виступив рішучо проти будови каналу Дунай-Одра, заявляючи, що се було би для Австриї самовбійство, бо канал анї на рентував ся бв анї не міг би як слїд функціонувати задля недостачі води. — Далї говорив пос. Мільверт (нїм. рад.), домагаючи ся реформи карного закона і реформа закона подружного. — Підчас промови посла Герольда прийшло до острої суперечки між ним і чеським клєрикальним послом Мислївцем, котрий закинув бесїдникови, що він говорить „pour le roi de Prusse“, за що той назвав його лайдаком. По втихомиреню суперників промовляло ще кількох послів, після чого засїданє о пів до 12-ої год. в ночи замкнено. Слїдуюче засїданє нинї.

Образа чести в новім прасовім законї.

Ві второк (23. с. м.) перед пол. відбула ся на запросини міністра судівництва Кляйна конференция міністра з членами прасової комісиї Адлєром, Бєльоглявком, Івчевічем, Мільвертом, Птасьом і Шілїнґером. Конференция радила над тим, хто має судити за образу чести, сповнену друком, в котрій то справі комісия не могла дійти до згоди. Адлєр і Бєльоглявек заявили ся за відданєм справ особистої образи звичайному судови, а Мільверт і Івчевіч обставали за внесенєм Сильвестра. В кінцї дійшло до компромісу, щоб образи чести і приватних осіб і публичних функціонарів віддати специяльному лавничому судови. Що до складу сього суду, то Адлєр запропонував 4 лавників і двох фахових судиїв, а міністер хотїв, щоб і одних і других було по три. В кінцї принято внесенє Мільверта, щоб суд складав ся з 3 лавників і 2 фахових судиїв. Полагодженєм сеї точки усунено одно з найтруднїйших питань при виробленю проєкту пресового закона.

В справі податку від горівки

відбула ся вчера нарада міністрів під проводом бар. Бека. Зачувати, що в сїй справі прийде між правительством і колом польським до компромісу на тій підставі, що з 50 кор. податку від гектолїтра 40 кор. буде призначено на санацию краєвих фінансів та що буде зредуковане напруженє між спіртом сконтинґентованим і несконтінґентованим.

„Die Zeit“ доносить, що з приводу податку від горівки відносини між міністром фінансів Коритовським і колом польським такі напружені, що переговори з колом веде сам Бек.

В зелїзничій комісиї

прийшло на вчерашнім засїданю до суперечки між мін. Дершатою і пос. Перґельтом, котрий при нарадах над удержавненєм чеської північної зелїзницї зажадав окремої ґарантиї, що на тім шляху урядовою мовою остане на все мова нїмецька, заявляючи, що не довіряє правительству. На се міністер відповів з обуренєм, що він є бодай так само добрим Нїмцим як Перґельт, та що застерігаєть ся проти таких підозрінь. Пос. Перґельт заявив тодї, що мав на думцї цїле правительство, а не специяльно мін. Дершату, але мимо того роздражненє в комісиї було таке велике, що засїданє замкнено.

В промисловій комісиї

по посмертній згадцї, присьвяченій пок. Малаховському, на внесенє Пахера ухвалено резолюцию з жалем і осудом, що прибічної промислової ради ще не покликано до житя, а прибічної ради для підпираня промислу ще не заіменовано. Комісия висловила надію, що обі сї ради будуть покликані до житя як найшвидше. Ухвалено також резолюцию пос. Ельдерша, щоби при виробленю статутів ради правительство подумало також про покликанє представників робітничих кругів.

Промова п. д-ра Олесницького,

*виголошена в палатї послів д. 1. червня 1908 р. при буджетовій дебатї *).*

Висока палато! Числячи ся з тим, що ся дебата має характер дебати специяльної, хочу порушити лише одну справу, котра входить у круг дїланя кількох міністрів, але передовсїм міністерства внутрішних справ, так що, обговорюючи її, не відступлю від дневного порядку нарад. Ходить о реформу адміністрациї і адміністрацийного поступованя відповідно до новітних поглядів і потреб горожан; ходить о те, щоби утворити відповідну тим поглядам і потребам систему уладжень правної охорони на поли публичного права, особливо права адміністрацийного, котре могло би стати ся кріпкою і певною основою адміністрацийного судівництва в Австриї. Справа реформи адміністрациї і адміністрацийного поступованя є нинї одною з найважнїйших справ публичного житя в Австриї, а заразом теперішний стан річий є одним з найбільших лих, так що шкодить він розвиткови публичного житя і індивідуальним інтересам і длятого вимагає основної і пильної реформи.

Перша річ, котрої кождий горожанин має право жадати від держави, є безпечність права, правна охорона. Ся правна охорона є австрийському горожанинови на поли цивільного права забезпечена; але тим більше відчуває кождий тую непевність права, яка тепер є на поли адміністрациї і адміністрацийного судівництва.

*) З деяких сторін стрінув нашу редакцию закид, чому ми з друком промови п. д-ра Олесницького так спізняємо ся. Мусимо пояснити, що ми можемо друкувати промову аж тодї, як одержимо єї текст в ориґін. стеноґр протоколї, або як нам дотичний посол єї в щітковій відбитцї або у власній рукописи скорше пришле. Ми містили отже промови послів по черзї так, як вони їх нам надсилали а не наша вина, що текст промови д-ра Олесницького ми одержали аж учера.

Правда, що основним законом державним о судейській власти віддїлено вимір справедливости від адмінїстрації і приділено його судам; всеж таки лишило ся при адмінїстрації богато справ, котрі для приватних сторін ні троха не є менше важні від тих, які належать до судів.

До адмінїстрації і до порішеня адмінїстраційних властий належить безліч приватних відносин, котрі доторкають найважнїйших інтересів економічного житя горожан, і то не лиш тому, що кождий адмінїстраційний акт, хоч він передовсїм має на метї удержанє публичного правного ладу, посередно завсїгди доторкає круга інтересів одиниць, але головно й тому, бо такий адмінїстраційний акт, таке рішенє адмінїстраційних властий рішає звичайно також о публично-правних претенсиях і правах одиниць. Є субєктивні права в межах публичного права, котрих охорона належить до задач держави не менше, як і охорона субєктивних прав приватних. Але тут панує чиста анархія, безліч понять і поглядів, ріжнородних постанов, виданих в ріжних часах і під впливом ріжнородних течій; а понад усїм панує самоволя властий і їх органів, котрі, не звязані нїякими певними правилами, нїяким певним поступованєм, рішають після вподоби і потреби. А роблять вони так по части і слушно, бо там де рішає погляд, може мати підставу і кождий инший погляд. Сей стан річий характеризує Макс Бікгарт у своїм „Rat Schrimpf" влучними словами: „Отсе є добрий урядник, котрий на все, чого хоче мінїстер, завсїгди також найде законну підставу". (*Сьміх і притакуваня*).

Ся непевність права в адмінїстраційнім судівництві, сей брак коректного, управильненого поступованя виходить в правовій державі на аномалію і тяжко діймає горожанам особливо там, де ходить о важнїйші, о економічні справи.

Кождий горожанин добре знає, що в разї, коли другого пізве о заплату якогось довгу, незабаром дістане вирок і на підставі його відберє довг, коли тілько є що від довжника відобрати. Отсе називає ся певність права. Коли тілько є услівя права, то й наслїдки не могуть хибнути, а в признаню права із сторони власти не може стануть в дорозї жадна перешкода, жаден внїшний вплив.

Як же инакше мають ся річи в адмінїстраційних справах, особливо в справах адмінїстраційного права! Нехай у якогось горожанина будуть усї услівя, потрібні до узискання концесиї на якийсь промисл, чи він має вже певність, що концесию справдї дістане? Або чи може він напевно знати, як довгого часу буде власть потребувати, щоби полагодити його просьбу? Або чи може він вкінци знати, чи те полагодженє не буде залежати від яких посторонних причин, часто політичних?

Оттак пр. удїляє ся в Галичинї ріжним фізичним особам та товариствам та спілкам концесий на посередництво працї. Але коли просячий є Русин, то він безусловно не дістане концесиї, хоч у нього є ті самі услівя, що у просячого иншої народности. Мої панове? Чи се є певність права?

Дуже важним ресортом адмінїстрації є справи громадські. З другої сторони до найважнїйших прав члена громади належить вибір громадської ради і зверхности та право бути до них вибраним, а публичне добро вимагає безусловно, щоби урядованє тих органів відбувало ся правильно і без перешкоди. Отже члени громади, користуючись тим правом, вибрали громадську раду; але теперішні закони і теперішнє поступованє, а властиво брак управильненого поступованя, дає змогу, що цїлими лїтами зволїкає ся затвердженє вибору, так що давна громадська рада, котра властиво не повинна вже по новім виборі урядувати, часто, особливо у нас в Галичинї, замість шість лїт урядує 12 лїт або й довше, а новий вибір тим самим остає даремний. Чи се певність права?

Ся непевність особливо тяжко діймає нашому промислови. Загально відома річ, що до заложеня всякого більшого промислового підприємства потрібно капіталів, а з тим звичайно получене також більше або менше ризико для підприємця. Воно цїлком в порядку, що відмова концесиї є оправдана, коли нема для неї законних условій. Але неоправдане і в найбільшім степени несправедливе є зволїканє полагодженя просьби, котра значно збільшує ризико підприємця і його дуже часто виставляє на величезні страти. А се зволїканє є на жаль, особливо в Галичинї, цїлком звичайне.

Я сам знаю випадки, що просьбу тримано 3, 4, 5 лїт і вкінци таки не полагоджено її. Вкінци дістає хтось концесию. Але після теперішного звичаю таки ще можна й лїтами зволїкати рекурсами, вношеними по найбільшій части конкурентами, дуже часто для вимушеня, так що підприємець, діставши концесию, не може з неї користати. Що такі рекурси мають стримуючу силу, се дуже шкодить і промислови. А є воно тим менше оправдане, що по більшій части проблєматичні претенсиї рекуруючих дуже добре можна би забезпечити зложенєм відповідної кавциї.

На рішеня в чисто економічних адмінїстраційних справах мають дуже часто, як я се вже згадав, вплив цїлком не економічні мотиви. Могу на се навести оден дуже цїкавий приклад з моєї власної практики. В одній громадї східної Галичини перед 7 або 8 роками змила вода підчас повени дорогу, що вела понад берег ріки. Тая дорога була дуже важна для громади і для дїдича, що там мешкав; отже вони спільно подали до староства просьбу, щоби заложено нову дорогу. Але нова дорога мусїла би йти через парцелї иншого дїдича, чоловіка маючого, властителя кількох посілостий в повітї і дуже впливового; а сей з чисто приватних причин був противний будові нової дороги. Приїхала комісия на місце і ствердила, що є всї услівя для будови нової дороги і для викупна потрібних до того парцель, і в сїм змислї мало ся справу полагодити. На нещастє розписано тогдї вибори до державної ради; а що повітова власть до вибору правительственного кандидата потребувала помочи того дїдича, що противив ся будові громадської дороги, то шеф повіту цїлком добродушно просив громаду і дїдича, побиваючих ся о дорогу, щоби кілька місяцїв потерпіли, бо тепер є важнїйші справи. Вибори покінчено. [П. *Пастор „І кандидата не вибрано!"*] Противно, правительственний кандидат вийшов щасливо. По кількох місяцях почали інтересовані напирати, щоби справу полагоджено; і хоч повітова власть дуже нерадо і пиняво займала ся справою, таки пощастило сторонам по двох роках [*Сьміх*] — прошу, мої панове, не сьміяти ся, бо прийдуть еще лїпші річи — здобути рішенє що-до викупня грунтів. Опірний дїдич вніс рекурс, а по роцї найвисша инстанция рішила справу так, що знесено рішенє повітової власти і запоряджено доповнити поступованє декотрими ще формальностями. [*Сьміх*]. Зачали доповняти, і по двох роках справа була знов готова до рішеня. Але на нещастє знов розписано вибори до державної ради [*гучний сьміх*], і шеф повіту знов звернув ся до громади і до дїдича, що старали ся о дорогу, та відкликував ся до їх патриотизму та просив, щоби знов заждали, бо того пана потрібно до виборів. Минули вибори, але сим разом правительственний кандидат провалив ся. [*Сьміх*]. Але справа таки й досї не полагоджена, а інтересовані сторони прийшли до твердого переконаня, що в абсолютній Австриї здобули би дорогу, але нїколи не дістануть її в Австриї конституційній.

Мої панове! Я навів приклади, які хаотичні і з всякого почутя права глумлячі ся відносини панують в нашій адмінїстрації. А тій адмінїстраційній справедливости підпадають усї наші громадські справи, наші повітові заступництва, всї економічні і добродїйні фондациї, справи санїтарні, всї публичні будови, весь промисл, дальше рішеня о найважнїйших економічних правах і відносинах, право водне, лїсове і ловецьке, дорогове і зелїзниче, будова водних доріг і регуляция рік, — словом всьо, що відносить ся до публичного і економічного житя горожан.

Коли шукати за причинами сього лихого стану, то першою і найголовнїйшою причиною треба назвати брак адмінїстраційного поступованя. Коректне поступованє, котре властям уможливляє основне розлїдженє справи, а сторонам бережене їх інтересів, є найпевнїйшою запорукою коректного материяльного рішеня і може також у високій мірі улекшити адмінїстраційним властям повненє їх задач та причинити ся до піднесеня їх поваги. Таке поступованє особливо конечне для справ адмінїстраційних, для т. зв. адмінїстраційного процесу, в котрім, як уже сказано, власть рішає о публично-правних претенсиях одиниць.

Як же стоїть справа з австрийським законодавством на сім полї? Наше адмінїстраційне законодавство подібне на хату, що має гарну крівлю, але дуже слабі стїни і не має фундаменту. І так воно справдї є, бо австрийське законодавство що-до адмінїстраційного поступованя почато від крівлї.

Маємо дуже гарно виладжений закон з д. 22 жовтня 1875 о утвореню і кругї дїланя адмінїстраційного трибуналу, котрий після постанов того закону покликаний до касациї рішень адмінїстраційних властий, коли ті рішеня нарушують формальности адмінїстраційного поступованя; але ми не маємо на жаль жадних законів, котрі би ті формальности і те поступованє одноцїльно нормували так, щоби взагалї можна говорити о якімсь адмінїстраційнім процесї.

Потребу приписів що-до адмінїстраційного процесу виразно признано ще в тім часї, коли ладжено закон в справі утвореня адмінїстраційного трибуналу, бо в мотивах правительства сказано тогдї (читає): „За те не можна забувати, що при більшім значінню, яке після постанов проєкту мати буде на будуче розслїдженє і усталенє дїйсного стану річи із сторони адмінїстраційних властий, конечно треба буде видати докладні приписи для адмінїстраційного поступованя доказового в адмінїстраційних справах спірних".

Але тих так бажаних приписів не видано й доси. Маємо сотки всїляких адмінїстраційних законів; кождий з них установляє для себе окреме поступованє, але жаден з них не хоронить сторін перед самоволею властий і їх органів і жаден з них не дає властям ясних і повних правил поступованя, котрого могли би сторони правно домагати ся.

(Дальше буде.)

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній радї при дебатї над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичинї.

(Дальше).

Виборчі надужитя.

Перші надужитя виборчі в Галичинї маємо в р. 1867. Число вибраних і соймом признаних послів руських дійшло тогдї з давнїйших 49 на 24!

Головна цїль виборчих надужить в р. 1867 була в тім, щоби в кожду групу соймових послів, з котрої оден мусїв бути вибраний до державної ради, ввести насильством одного польського посла, котрого відтак польська більшість сойму вислала би до державної ради. До скликаної на 22. мая 1867 ради державної, котра мала державу перетворити в конституційну, увійшов лише оден однїський руський посол: о. Гушалевич!

Се стало ся як раз в тім роцї, коли істнуючий вже союз між короною а провідниками польської нациї заключено і запечатано на вічні часи. Цїлию сеї умови є перетворити Галичину в самостійну польську державу.

Від 1867 року не мали ми в Галичинї ані одних легальних виборів, а кождий новий вибір приносить нам нові несподїванки. „Вправа робить майстром"... І дїйсно, виборчу техніку у нас видосконалено до такої віртуозности, що правительственні органи, котрі тепер переводять вибори, могли би продукувати ся в театрі Аполло, або у Ронахера, а штука „галицькі вибори" була би в програмі притягаючою точкою першої кляси і театральному підприємцеви запевнила би лїпші успіхи, нїж „Американський тінгль-тангель", або „В каварни Альказар". (*Гучні оплески. Сьміх*).

Виборчі надужитя стають чим раз безстиднїйшими. До тероризованя виборцїв і до фальшованя результатів вибору надуживають ся вже всї власти, навіть шкільні, скарбові, санїтарні і судові. Давнїйше жандарми мордували виборцїв при самім актї виборчім. Нині не жахають ся навіть перед скритоубийством, щоби еще перед виборами усунути евентуального съвідка виборчих лайдацтв. Одного Русина в Коропци якийсь польський комітет засудив на смерть, а вирок сей виконали ц. і к. жандарми: вони на Каганця напали і скритоубийчо замордували його. І тих жандармів до нинї не повішено! Вони навіть дальше лишили ся в Коропци, яко цїсарсько-королївські органи безпеченьства!

Вплив невідвічального чинника.

Щоби мати змогу безкарно все те робити, що тепер при виборах і без виборів против Русинів роблять, надуживає ся від чотирех десятиліть в найбезвстиднїйший спосіб авторітет чинника, котрий є не відвічальний, котрого навіть критикувати не вільно, а котрий у нас таки є майже всесильний. Авторітет і вплив сего сильного чинника надуживає ся в дуже зручний спосіб в цїли піддержаня злочинного поступованя державних органів в Галичинї і в цїли недопущеня всякої інтервенциї центрального правительства.

При ріжних ситуациях і з ріжної нагоди провокують рішеня або вискази сего чинника, котрі у невтаємничених, що не знають, чому таке порішено, або чому такий висказ упав, через їх механічне зіставленє з подіями дня, цїлком льогічно мусять викликати переконанє, що се є похвалою і заохотою до повторень сего, що стало ся.

Невтаємничені в тенденцию тих загадочних, справедливість в лице бючих рішень і висказів, — коли вони ті рішеня і вискази обсервують на тлї пануючих в Галичинї відносин, в органічній звязи з загальною тенденциєю польської політики і в хронольогічнім зіставленю з найновійшими подіями, — заключають, що сам сей чинник своєю політикою іде на знищенє руського народу, що волею сего чинника є, щоби Русинів усунути з сойму і державної ради, — як не можна инакше, то брутальними надужитями виборчими, та що вибір средств в цїли поборюваня Русинів полишає до волї кождочасного галицького намісника.

Я наведу лише кілька примірів, котрі годні суть руське населенє Австриї спонукати до такого поясненя причин наших терпінь, як поясняє ся немилий запах гнилої риби.

Упадок мінїстерства Гаснера.

Що перший крок до змайоризованя Русинів в репрезентацийних тїлах — введенє краєвого статута — зроблено на основі цїсарського рішеня, я вже згадав. Я згадав також, що при соймових і парляментарних виборах в р. 1867 змасакровано нас.

„Die Erinnerungen" графа Байста, котрий тогдї був австрийським мінїстром, переказують нам, як то окруженє цїсаря уміло утревалити сю неприродну перевагу Поляків, сотворену виборчими надужитями. В згаданих споминах в главі XXXI. р. 1869, сторона 328 Байст говорить про утворенє і упадок мінїстерства Гаснера. Байст пише:

„Істнуючий вже закон, після котрого мали бути розписувані безпосередні вибори, коли оден або другий сойм не хотїв обіслати парляменту, доповнено тим, що такі вибори мають бути розписані також тодї, коли би з парляменту хотїли уступити її члени соймів, котрі в державній радї вже були появили ся. Я нїколи не міг зрозуміти, чому мінїстерство Гаснера не в своїм часї скористало з сего закона. Без моєї вини, навіть без моєї відомости, Галичани, Буковинцї і инші зробили сецесию. Замість скористати з санкціонованого вже ратункового закона виборчого і його зааплїкувати, прийшло мінїстерство на незрозумілу мені і мною поборювану гадку розвязати лише оден галицький сойм".

Байст дивував ся, що мінїстерство Гаснера не зробило ужитку з виборчого закона, — з закона, мої панове! — отже на всякий случай допустило ся самого виборчого безправства в користь Поляків. Мене се не дивує. І Байст не дивував би ся, як би був поставив собі питане: „Чому цїсар не дав Гаснерови уповажненя до розписаня безпосередних виборів також в Галичинї"? Бо, як Гаснер не розписав сих виборів, то стало ся се цїлком певно з тої причини, що, або цїсар не хотїв йому на се дати свого дозволу, або він сам знав цїлком певно, що сего дозволу не дістане. Він не міг навіть дістати сего дозволу, бож вже тодї стояло на тім, що Галичина має бути в державній радї заступлена лише таким числом Русинів і до того ще такими Русинами, кілько і яких самі Поляки зволять ласкаво пропустити.

В державній радї був тодї лиш оден Русин. Був еще і другий, але сей голосував все против руських домагань разом з Поляками. Як би розписано безпосередні вибори, то до державної ради мусїло би увійти 11 або й 12 независимих Русинів. Поляки мали тодї в державній радї 97·36 проц. галицьких мандатів, а Русини тілько 2·64 проц. Безпосередні вибори були би число польських мандатів зредукували до 68·42 проц., т. є. о 29 проц. галицьких мандатів, підносячи процент руських до 31·58 проц. — а се не сьміло стати ся! В той спосіб маємо розвязану загадку, чому Гаснер безпосередних виборів в Галичинї не міг розписати, чому на се не дістав дозволу корони.

Але що Гаснер таки хотїв Поляків дістати до парляменту (без Поляків жаден мінїстер не сьмів правити Австриєю), впав він на гадку, котра Байстови, як він дальше пише, є „непонятною". Він хотїв галицький сойм розвязати, щоби нововибраний сойм вибрав нових послів до ради державної і він зробив коронї дотичне предложенє.

„З тим предложенєм", пише Байст, „поїхав Гаснер до Буди, де і мене покликано. Против розвязаня галицького сойму заговорив в Будї важкий голос, голос Андрашія". (Андраші був тодї агентом Поляків при коронї).

Не тілько безпосередні вибори до державної ради, але також розвязанє галицького сойму видалось Полякам і їх королеви річию небезпечною, бо їх результат міг бути таким, що в групи соймових послів, з котрих сойм мусїв би вибрати послів до державної ради, могли не попасти ся Поляки. В той спосіб польський сойм був би змушений вибрати до державної ради замість одного однїського, може аж 12 Русинів.

І що стало ся, щоби тілько тих зненавиджених Русинів до державної ради не допустити?

Байст дає нам відповідь:

„Цїсар не згодив ся на предложенє і Гаснер зголосив безпровойочно димісию цїлого мінїстерства"!

Мінїстерство, котре посьміло предложити щось таке, що могло би стан посїдання Поляків в парляментї ослабити, або стан посїдання Русинів скріпити, мусїло свою нерозважність відпокутувати димісиєю. І мінїстерство Гаснера пошпортнуло ся над сим питанєм, а щоби за його зухвальство Поляків переблагати, утворенє нового мінїстерства поручив цїсар Полякови — Потоцькому.

Чи пригода Гаснера не є доказом, що се воля корони, щоби Галичину репрезентували в парляментї самі тілько Поляки, та щоби Русинів з державної ради цїлком усунено?

Бодай так судить всепольське урядництво Галичини і вони суть переконані, що мінїстер, котрий позволив би собі виступити против виборчих надужить, мусїв би сейчас, як Гаснер, подати ся до димісиї. І тепер, рівночасно з чуткою, що президент мінїстрів Бек переговорює з Русинами і гадає сповнити деякі бажаня руських послів, в Галичинї пішла була також і та чутка, що в найблизшій будучности на місце бар. Бека президентом мінїстрів стане гр. Андрей Потоцький. До нинї, мої панове, жаден мінїстер, котрому звісна є історія Гаснера, не мав сьмілости виступити против галицьких надужить виборчих, або з причини тих надужить робити коронї які представленя.

(*Дальше буде.*)

Нагінка на руське учительство.

(*Допись з Гусятинщини*).

Як уже відомо, за „pacierz polski" внесено навіть інтерпеляцию в парляментї, мимо того, що наші кривди найяркійші, поповнені учителями Поляками, позістають без всякого успіху. Хоча допись в польських дневниках в тій справі є найпідлїйшою клеветою, то все таки дала причину до далеко ідучих доходжень, а в послїдній навіть хвилї рада шк. окружна в Гусятинї на сторонниче переведенє вступного слїдства провізоричним інспектором Войнаровським, розпорядженєм з дня 14. червня с. р. ч. 1497 засуспендувала учителя Юлїяна Садовського в Целїєві. Протокол слїдства є такий майстерськи виготовлений, як би його зізнавали сьвідомі одиниці, а не „штубаки" першого року науки, до котрих і „skatowany śmiertelnie przez hajdamakę ukraińca, rodowity Polak, tylko cyganskiego pochodzenia, — należy". Не від річи буде, як бодай в части дещо з протоколу наведемо:

„Nie byłem 3 dni w szkole. Gdy ezwartego dnia przyszedłem do szkoły, pytał mnie p. Sadowski lekcyi, której nie umiałem. Kazał mi się zostać po szkole, wypuścił dzieci ze szkoły, zaczął mnie dobrze bić trzciną, bił mnie trzciną po głowie plecach, rękach, nogach. Krzyczałem z bolu, krzyk mój usłyszał stryj, który mieszka w pobliżu, wszedł do klasy i wydarł trzcinę z rąk p. Sadowskiego. Gdyby stryj mój nie wydarł był trzciny nauczycielowi, byłby mnie bił dalej. Uczeń zeznaje dalej, że nauczyciel każdego dnia go bił, lecz nie tak silnie jak wówczas. Za pacierz mię obecnie nie bił, gdyż pacierza nie pytał mię wcale, natomiast w zimie kazał mnie p. Sadowski mówić pacierz po rusku, którego nie umiałem, wówczas pobił mię p. Sadowski trzciną po twarzy. Fakt ten widzieli współuczniowie moi: (тут подає назвиска 9 дітий шкільних). Przy pobiciu w dniu krytycznym tak mię bił p. Sadowski, że podarł na mnie koszulę i ubranie. Tak zeznałem. J. M. podpisałem L. Wojnarowski m. p. Ucznia J. M. przesłuchiwałem w obecnośei nauczycielki kierującej p. Malwiny Burghartówny, która własnoręcznym podpisem stwierdza, że zeznania ucznia zostały wiernie spisane. Malwina Burghart m. p. nauczycielka".

„Wasyl Łysy uczeń I. stopnia z początku wszystkiemu zaprzecza, że sobie nic nie przypomina; z konfrontowany z Moskalukiem (побитим) zeznaje, że nauczyciel Sadowski pobił Moskaluka za to, że pacierza po rusku nie umiał. Tak zeznałem. L. Wojn. M. Burghart, m. p." — Як ту робити конфронтацию з шести — і семилїтними дїтьми!? Таж кожда дитина, що перед хвилею говорила „так" — по мінутї скаже „нї!" Чому аж при конфронтациї добре зізнала!? Звідки така память! — Як вірити такій дитинї, коли сам побитий і родичі його противно говорять!!

„Uczeń Iwan Hładkij zeznaje, że naucz. Sad. bił Mosk. lecz nie wie zaco. — Wobec nas L. Woj. m. p. M. Burgh. m. p.

„Uczeń Paweł Brelus zeznaje, że nauczyciel Sadowski bił często ucznia Moskaluka za to, że do szkoły nie chodzi. Skonfrontowany z Moskalukiem, przyznaje, że nauczyciel Sadowski kazał Moskalukowi w zimie odmawiać pacierz po rusku, którego uczeń nie umiał i za to go Sadowski obbił. Wobec nas L. Woj. mp. M. B. mp.

„Uczeń Hryńko Kucharyszyn zeznaje bardzo niejasno, twierdząc z początku, że nauczyciel Sadowski bił w zimie Moskaluka za niezachowanie się; skonfrontowany z Moskalukiem zeznał, że Sadowski pobił go za to, że nie umiał ruskiego pacierza. Wobec nas L. Woj. mp. M. B. mp.

„Hilko Szarko uczeń I. stopnia zeznaje: nauczyciel Sadowski nie bił za pacież Moskaluka. Wobec nas L. W. mp. M. B. mp.

„Jakiw Łubyj uczeń I. stopnia skonfrontowany z Moskalukiem twierdzi, że nie widział, ażeby Sadowski go bił. Wobec nas: L. W. mp. M. B. mp.

„Myślicka Marya zeznaje, że nauczyciel Sadowski bił go często. Wobec nas: L. W. mp. M. B. mp.

Дальше були переслухані родичі, стрий, одна ніби шляхцянка і архихрунь війт. Родичі зізнали, що дитина була бита, але не за молитву. Мати еще додала, що її муж є глухий і має тяжку вимову, проте сама вона, Русинка, вивчила ся недавно польської молитви — і дитину учила. Фактом однак є, що еще в зимі той школяр не умів навіть „Ojcze nasz" — бо на увагу учителя Садовського, щоб молив ся по польськи, відповів, що дома молить ся по руськи, бо инакше нема кому його научити. Отже доперва по побитю — і розширеній клеветї — за „пацєж польскі", почато хлопчину на глум вучувати „Ojcze nasz".

Найцїкавійші є зізнаня війта, управительки школи і стрия побитого.

По черзї подаю дословно.

„Naczelnik gminy Ołeksa Petrynka: Krytycznego dnia to jest wtedy, gdy Sadowski pobił ucznia Moskaluka, wracałem z Husiatyna. Po drodze spotkał mię Władysław Moskaluk, ojciec Józefa i żalił się przedemną, że nauczyciel Sadowski pobił mu dziecko. Oglądnąłem to dziecko i skonstatowałem, że połowa ciała od rąk do nóg była pokryta sińcami. Według mego sumiennego przekonania stwierdzam, że pobicie było ciężkie. — W tydzień byłem z egzekutorem Turczaniewiczem w chacie Moskaluka. Dziecko miało sińce z dawniejszego pobicia; zapytane przez Turczaniewicza, skąd ma te sińce, odpowiedziało, że nauczyciel Sadowski pobił je za to, że nie umie odmawiać pacierza po rusku. O pobiciu dziecka doniosłem p. Cieńskiemu, jako delegatowi c. k. Rady szkolnej okręgowej. — Bezpośrednio po wyborach sejmowych, dziecko moje, uczenica IV. stopnia wróciła ze szkoły z płaczem. Dnia tego uczył Sadowski na stopniu IV. w zastępstwie kierowniczki Burghartównej. Córka moja zapytana dlaczego płacze, odpowiedziała, że ją inne dzieci nazywają „chruniem" i t. p. dlatego, że ja nie głosowałem po myśli partyi radykalnej. Sadowski pisał przy stole paszkwil na partyę przeciwną radykalnej i dał tę kartkę jednej dziewczynie Maryi Krawec. Odpis tego paszkwilu dostałem i złożyłem do rąk c. k. inspektora. Od dzieci nic się nie można w tej sprawie dowiedzieć, bo Sadowski nakazał rodzicom dziatwy, ażeby nic nie mówiły o tym paszkwilu. Rodzicy dzieciom zabronili, gdyż Sadowski z nimi należy do jednej partyi ukraińskiej. Tak zeznałem: Ołeksa Petrynka mp.

„Nauczycielka kierująca Malwina Burghartówna zeznaje: Matka przyprowadziła mi pobite dziecko do domu; gdy podniosła rękaw z rączki dziecka, zobaczyłam ogromne trzy poczerniałe sińce, które na mnie tak straszne wrażenie zrobiły, że dalej patrzyć nie mogłam. C. k. Radzie szkolnej okręgowej nie doniosłam dlatego, że będąc Polką, bałam się ukraińców, którzy by mię za to prześladowali, że o ukraincach do których Sadowski należy, doniosłam władzy. Malwina Burghart mp.

Не повідомила про побите, за те однак памятала сказати війтови про делегата Цєнського аж в сусїднім селї та спільно підмовила матїр хлопця туди удатись. Сей доперва вислав її до лїкаря. Яке зізнанє управительки!? Зі страху перед Українцями не доносить до ради окружної! Думав би хтось, що целїївські Українцї се людоїди — а тимчасом се дуже спокійні люди та сьвідомо горнуть ся до читальнї — а хруня війта зненавидїли. Дальше, звідки війт приходить до сего, що тут партия радикальна?! — Се тільки поперевня намова польських братів. Рівнож, що має спільного радикальна партия, вибори, з слїдством дисциплїнарним!? Чи учитель має еще і таких драбів боронити перед радикалами Українцями та сам усправедливляти і шукати евентуально сьвідків, що Українцї не потовчуть боки „porządnym" а перепудженим!? Що ж доперва мусїла набалакати та управителька інспекторови на „ухо", коли була присутна в часї переслухань усїх шкільних дїтий! Чи дїти, не з боязни перед учителькою, такі баналюки виговорювали!?

Кілько то всяких підлих доносів буває на того учителя — сьвідомійшого Українця, від таних управителів, котрі з „urzędu“ деякі права посідають? Таке усправедливлене до протоколу дисциплінарного могла подати хиба безглузда Бургартівна а вписати і висилати учителеви до „tłumaczenia się“ міг лише недоварений інспектор Войнаровський, котрий усюда дає пізнати, що бракує йому кілька клепок в запомороченій лепеті! Тут єще зазначимо, що від кількох місяців в цілім повіті страшна нагінка на учителів Русинів. Перед тут веде інспектор „Леонардзьо“. Він то пращаючи старосту Дільца, на що спрошено все учительство в повіті, сказав: „Wszyscy prawie są; brakuje tylko Ukraińców“. Майже що днини виходять з під його пера „reskrypty“ — до учителів-Русинів з „surowemi i srogiemi upomnieniami, grozami ta dyscyplinarkami!“ — коли то учителі-Поляки під його „sprężystą ręką“ брикають як найлучше. Що той панок виговорює в часі засідань Ради окружної на „гайдамаків“ — то нема що і виводити на сьвітло денне — бо там усе тайнами, а брехнями інспектора припечатане. Та сему ми і не дивуємось! Войнаровський не могучи виробити собі ані поваги ані пошанованя від жадних дикастерий в повіті, а з гори „анальфабетом“ прозваний, силкуєть ся тепер хоч пімстою на „гайдамаках“ погуляти а висшій власти приподобатись. Його слідами починають брикати і управителї шкіл та на все що руське цькувати.

„Przesłuchany dodatkowo dnia 14. czerwca 1908. w biurze c. k. Rady szkolnej okręgowej Mikołaj Moskaluk zeznaje: Krytycznego dnia wracała żona moja z bielizną z rzeki do domu. Po drodze powiedziały mojej żonie dzieci, wracające ze szkoły, że nauczyciel Sadowski Julian, zostawił po szkole syna brata jej męża, ucznia I. stopnia nauki, Józefa Moskaluka i s t r a s z n i e bije. Żona moja powróciła do domu i mnie to opowiedziała. Mieszkam blizko chaty, w której mieści się klasa, a w której uczy p. Sadowski. Wyszedłszy na dwór, usłyszałem krzyk, lament dziecka, które nazywając nauczyciela „tatuńciem“ błagało go ażeby przestał go bić. Naraz krzyk ustał. Wszedłszy do klasy i zobaczyłem, że Sadowski trzymał g ł o w ę d z i e c k a m i ę d z y n o g a m i (ложе — пізвано перед суд) i trzciną straszliwie bił po gołem ciele. Krzyknąłem do nauczyciela że dzieci bić nie wolno. Sadowski przestał bić dziecko które uwolnione z kolan naucz. leżało na podłodze, podniosłem dziecko i wyprowadziłem na podwórze. Dziecko pobite przedstawiało straszny widok. Całe ciało dziecka było jakby pocięte nożami. Przez cztery pierwsze dni dziecko nie mogło wstać z łóżka (але за те вже другого дня могло пішки іти більш як 10 клм. до лікаря). Sadowski przysyłał do niego brata Władysława i chciał tę sprawę ugodowo załatwić ażeby uniknąć drogi sądowej. Tak zeznałem: Mikołaj Moskaluk m. p. podpisał L. Wojnarowski m. p. Stwierdzam, że zeznanie Moskaluka zostało wiernie spisane. Jan Domiszewski m. p.

„Protokoł spisałem: Leonard Wojnarowski m. p. c. k. inspektor szkolny.

Більше з протоколу не наводимо, зазначимо лише, що від а до z єсть як найстрашнійше і як найострійше списане, щоби лише одним почерком скрутити голову гайдамації, бо всї зізнали, що се подібний „Гонтї“ і другим! Учитель Ю. Садовський вже від пять лїт в Целієві, — доси нїчим не провинив ся, не був цїлий час небезпечний, не було жадних скарг проти него, аж нараз виріс з него кат гайдамацький! Ніколи ніхто не жалував ся, щоб забороняв відмовляти польські молитви в клясї, ніколи за те не карав. Навіть сего року в тій клясї де є Москалюк, иньші дїти латинського обряду, цїлком супокійно мовили „Ojcze nasz“ та „Zdrowaś“. Чому мав учитель як-раз того одного чіпитись, катувати і забороняти по свому, а наказувати і бити, щоб говорив „Отче наш“! Чому інспектор не випитував тих дїтий, чи їм не забороняєсь по польськи молитись?! Чей найбільше ходить о „pacierz polski“!? На се і треба дати відповідь міністрови, а тут її нема! Щож робити!? Змалювати страшно цїлу справу і не сутию лише приправою заблахманити очи! — Тому, що переведене слїдство є аж надто натягнене а при тім одностороннє, повинна кр. рада шк. вислати свого делєгата і єще раз та в присутностм сьвідків обох сторін перевести поновне слїдство. Не сьвідчитись такою управительською, котра між населенєм не має довіря, ні симпатиї, ні поважаня а тільки прозваною є: „брехачкою“.

Вкінци належить згадати, що до розцьвяканя цїлої справи мусїв немало причинитись і „Turczaniewicz“ відвідуючий з вітом побитого в тиждень! — Сей панок — то „тягниверета“ з Копичинець. Він то і польскій „sokół“ і „wyborczy agitator“ а також порядний підбріхач. Можливо, що навіть вислали його умисно копичинецькі шовіністи справу як слїд розтрясти! Такий „тягнивчрета“ — то велика і страшна риба на селї!

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 25 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Т. К. Б.). На нинїшнім засїданю пос. Давидяк внїс інтерпеляцию в справі знущаня жандарма над селянином Лучкою, пос. Брайтер в справі урядованя бувшого старости в Сокали і в справі поступованя правительственних органів при карних чинностях.

По відданю карток голосованя при доповняючім виборі до ветеринарийної комісиї приступлено до дальшої буджетової дебати. Перший забрав голос д-р Гольд з польського кола.

Катастрофа.

Турин. (Т. К. Б.). Минулої ночи перевернуло ся підчас переправу через Пад судно, на якому було 12 осіб. Людям, що наспіли з помочию повело ся уратувати 3 особи; решта а між ними 4 жінки потопили ся. Судно перевернуло ся через надто сильну струю води.

Державний замах в Персиї.

Льондон (Ткб). До одної тутешної часописи доносять з Тегерану, що в таборі шаха повішено двох провідників націоналїстичних. Про долю 9 иньших провідників і президента парляменту дуже побоюють ся, хоча шах приpік полишити їх при житю.

Заговір.

Ріо де Жанейро. (Ткб.) Телєграми з Пара доносять про відкрите заговору, розширеного по цїлім краю, зверненого проти правительства. Учасниками є також офіцири.

Страйк генеральний.

Парма. (Ткб.) Генеральний страйк вчера покінчив ся.

Затоплений корабель.

Коруна (Еспанїя). (Ткб.) Трансатлянтийський корабель „Larache“ розбив ся. Вчера о 2-ій годині виплинув з Vigo, де висадив на сушу 105 подорожних. Корабель ударив ся об скалу та швидко став потапати. З 151 людий виратовано на рибацьких човнах 61. Серед забитих є також капітан корабля, перший офіцир і корабельний лїкар.

Угорський буджет.

Будапешт. (Ткб.) Дневник урядовий оповіщує санкціонований буджетовий закон.

Турецько-перський спір.

Петербург. (Ткб.) Після звісток, котрі наспіли з Персиї і граничні комісиї, вислані з боку Персиї і Турциї, постановили вислати мішані турецько-перські віддїли до тих місцевостий, в котрих розбивають ся Курди, щоб втихомирити розбишак.

Події в Росиї.

Петербург. (Ткб.) З Іркутська доносять, що недалеко від міста розбишаки напали минулої ночі на почту, зранили двох почтилїонів та загарбаби два мішки золота вартости 67.000 рублїв.

Парляментарна унїя

На зборах англїйської групи міжнародної унїї парляментарної заповіли, що найблизша міжпарляментарна конференция відбудеть ся в Берлїні в днях 10, 11 і 12 вересня. Між предметами, котрі прийдуть під обради, є недоторканість права власности на морі в часї війни.

НОВИНКИ.

— **Львівська Орґанїзация** відбуде свою нараду завтра (в пятницю) о 7. год. вечером в комнатах „Руської Бесїди“ (Ринок 10). На порядку дневнім: обговорене важних біжучих справ і доповнене видїлу. Просить ся о численну участь. — *Д-р Ев. Озаркевич.*

— **Справа М. Січинського.** У вівторок конферував в справі свого клієнта з през. Пшилуським д-р Кость Левицький, а вчера конферував з обжалуваним в справі його оборони д-р Володимир Старосольський. Всякі чутки кольпортовані про пригноблене обжалованого не відповідають дійсному станови. М. Січинський остає й на далї в непохитній рівновазї духа. Характеристичним для оцїнки його вчинку між нашим народом буде те, що Русини в Vegreville в Альбертї, в Канадї заснували читальню ім. Мирослава Січинського. Зновуж наші емігранти в „Wert Fort Willion Canada“ зложили на його оборону 41 долярів і 35 с. В Новім Йорку видано листи з вінєтою, на якій поміщено портрет М. Січинського з підписом „месник кривд робучого люду“. Над головою Мирослава алєгорична стать свободи простягає вінець. Цїле щастє американських Русинів, що вони не підлягають галицьким прокураторам, а то мусїли би відповідати за §. 305. за що м. и. потягнено в останних днях до одвічальности також редактора „Народного Слова“. До якої чуйности доходять в сїй справі галицькі власти про се повинен посьвідчити факт, що львівська дирекция почтова видала до всїх підчинених урядів обіжник, щоб на почтах персонал відчитував всї отворені картки. Колиб де найшло ся похвалюване вчинку М. Січинського, то такі картки мають бути сконфісковані і пересилані до дирекциї очевидно для того, щоб з них могла робити ужиток державна прокуратория. Прямо незрівнане! Отже „чорні кабінети“ заведено вже і в Галичинї, листова тайна у відношеню до Русинів знесена, а почтові урядники мають бути повернені в тайних агентів! І най хто скаже, що ми не живемо в конституцийній державі?

— В справі застріленя селянина Юрка Петрова пишуть до „Głos-y“ з Болехова, що убийник Шмігельський зголосив ся на постерунок жандармериї в Лисівцях та просив, щоб його відставлено до вязниці аж в ночи. І справді жандарми, що ведуть хлопа за кусень патика милями в ланцюхах, відставили двірського посїпаку, убийника так пізненько, ремовби йшли разом з ним на пиво! Шмігельський се тип двірського посїпаки; з парубка від коний став „жонцою“ та на сім становиши нечувано доскулював селянам вічними процесами, в яких виступав все сьвідком з боку двора. Розуміють ся, що в судї його зізнаням — давали постійно віру і хлопів правильно засуджувано. Ще в суботу рано в дни злочину виступив він в болехівськім судї як сьвідок. Отся вірність його до двора є мабуть причиною, що дїдич Закшевський явив ся у вівторок в Болехові на конферованє з слїдчим судиєю! Не знати, що вони конферували, але те певне, що Закшевський для виясненя справи убийства Петрова не міг нїчого нового подати, бо в дни злочину був в своїй другій посїлости аж у Викторові. За те-ж його заходи тільки підривають у селян віру у безсторонність слїдства, особливо, що й комісия лїкарська явила ся на місце злочину аж в понедїлок по пол., коли труп вже почорнїв та закишів хробами. Убитий Петрів після зізнань вітів з Волї задеревецької і Чолган був дуже спокійною людиною так, що навіть не може бути мови про те, щоб він був накинув ся на Шмігельського. За сим промовляє й те, що його набиту стрільбу найдено у віддаленю 80 кроків від трупа, значить ся, він і стрільбу свою кинув, втїкаючи перед двірським посїпакою, але сей навчений панською безкарностию, не завагав ся застрілити його з заду!

— **До Його Ексцелєнциї п. намісника М. Бобжинського!** Ще в марти 1906. р. переведено вибори половини радних до громадської ради в Старім-Самборі. Позаяк вибори ті досить безсторонно вів старший комісар тутешного староства Красуський, проте випали вони корисно для Русинів. Се так вкололо старосту Річчого, що він всїми можливими способами старав ся повалити їх: про те позаскаржувано много Жидів а тэкож ними 4 Русинів до суду за виборчі надужитя. А коли і се не могло причинити ся до уневажненя тих виборів, почало ся вишукуване і инших способів до їх повалення; — остаточно же ц. к. староста згодив ся на те, щоби затвержденє виборів проволікати до упливу трехлїтного речинця, а опісля розвязати цїлу раду громадську в Старім-Самборі і установити правительственного комісаря, який би управляв містом після забаганок Річчого; доперва по тім після випробованих штучок старости під найбільшим терором переведено би вибори так, шоби до громадської ради не прийшов ані один Русин. З огляду на те, що про незатверджені до сего часу громадські вибори в Старім-Самборі внесено уже кілька інтерпеляций і в соймі і в радї державній, з яких собі краєве правительство прямо кепкує і сьміє ся, а горстка радних робить з громадським майном що хоче — населенє цїле Старого-Самбора відносить ся тою дорогою до Вашої Ексцелєнциї, памятаючи на Ваші слова про безсторовність, чи би не хтїли Ви вже раз вглянути в тоту справу виборчу та не зволили затвердити по 2½ роках правно переведених виборів громадських, инакше будемо мусїли дійти до переконаня, що кривдженє Русинів має увійти в систему і за управи Вашої Ексцелєнциї! — *Міщанин.*

— **Не монах а мантій.** В справі мнимого польського монаха, арештованого онодї в Цїшанові надіслала віденська полїция информациї, з яких виходить, що увязнений ніколи не був сьвящеником, а легітимацийні папери украв в Нерві у Франциї сьвященикови Goynot. Свого часу був він караний в Бріксен в Німеччині за жебранину і обманьства, в Прешбургу дістав був 6 тижнїв арешту за виманюване датків, а у Відни дістав місяць вязниці за подаване фалшивого назвиска. По відбутю кари відослано його шупасом до місця приналежности в Милятичах (коло Винник), але він утїк і подорожував дальше: По богато краях заходньої Европи подавав він себе за польського монаха з ріжних монастирів, а в Італії представляв ся в 1904 р. як „гр. І. Тарновський“. Після донесеня уряду парохіяльного в Волкові дійсне імя „екс-графа“ є Ян Тарновський, неслюбний син Апольонії Чайка званої по мечу Тарновська, а замешкалої в Милятичах. В Цїшанові легітимував ся сей майстер в обманюваню якимсь білєтом і пашпортом на коня, писаним по мадярськи — вмовляючи в людий, що се пашпорт на його особу зладжений в турецькій мові! До відєнської поліциї подають чимало донесень на сего фалшивого гр. Тарновського з ріжних країв, за що він відповідати-ме незабаром перед судом у Львові.

— Як се назвати? Пишуть нам: Накликує ся безнастанно всю нашу руську суспільність, щоби шанувала свою рідну мову, домагала ся нових прав для неї, боронила її. І в кого є народна честь, хто почуває себе щирим і горячим руським патріотом, той перед нїчим не жахає ся станути на сторожі прав рідної мови. Також молодїж наша побільшає ряди борців о рівноуправненє руської мови. Кілько то приміром учеників гімназияльних, чи учительських семинарий, чи инших наукових заведень рік-річно вписує до книг жалоб при ц. к. зелїзничих урядах свої домаганя руських білєтів їзди, хоч з того приводу стрінуть їх наруги і всякі перепони з боку дотичних урядників, хоч тим самим можуть нераз наразити ся або й наражують ся таки на переслїдуваня від своїх вшехпольських учителів. Та все однак находять ся ще такі мамелюки, що хоч не потребують бояти ся о свою егзистенцию, а мимо того не лиш дають безкарно поневіряти свою рідну мову, але й самі її не шанують! Ось проф. М..... прибувши 17 с. м. в Бучачи з якимсь руським сьвящеником на зелїзничий дворець, зажадав при касї білєту: „Proszę mi dać bilet do Białobożnicy!“ Ученики, котрі близько стояли і чули, як їх професор Русин говорив по польськи, дуже соромили ся за свого учителя. Можливо, що він — як сам явно голосить — мусить добре жити в згодї з Поляками, бо з польської лїтератури хлїб їсть, всеж таки з сего зовсїм не виходить, щоби він міг вже й своєї мови рідної уникати та не шанувати, а прилюдно з польськими урядниками, кондукторами й фякерниками тільки по польськи цвенькати! Темних і непросьвічених хлопів, що з несьвідомости і збаламучені занедбують або зраджують свої власні справи, називаємо хрунями. Якже-ж наклеймити за непошанованє руської мови, чоловіка інтелїгентного, з університетським образованєм, що працював навіть на поли нашого письменства? — *К.*

— **Опіка над дїтьми.** Міністер скарбу — як зачувати — згодив ся останними днями на законопроєкт зладжений міністерством судівництва про вихованє і опіку над дїтьми (Fürsorgeerziehung). Позаяк лише кілька другорядних квестий становить предмет переговорів між інтересованими міністерствами, то міністер судівництва буде міг проєкт сего закона предложити парляментови ще в теперішній сесиї а найпізнійше на початку осінної сесиї. Сей законопроєкт відносить ся до виховання публичним коштом занедбаних або на небезпеку занедбуваня виставлених недолїтків. Отся виховавча опіка має бути заряджена через суд, але переводити її мають краєві комісиї, або через приміщенє вихованка при якійсь родині або в виховавчім заведеню. Отсе вихованє творить дійсне доповнене запропонованих недавно правительством нових норм про карно-судове трактованє молодших осіб. По всїх культурних краях, які через розвиток суспільних відносин є приневолені запобігати зростаючому занедбаню молодїжи, вважаєть ся опікунче вихованє молодїжи найвідповіднїйшим способом до поборюваня зросту числа проступків та для охорони загалу перед збільшенєм тягарів, які виринають з дбаня про особи підупавші під зглядом фізичним, умовим і моральним, а через те потребуючі помочи. Уладженя, про які трактує законопроєкт, сотворять також для приватної дїяльности нові задачі, бо у нас так само як в Америцї, Англії й Німеччині, які йшли на чолї взірцевих уладжень, треба буде при виконаню числити також на співучасть суспільности. Коли обговорюваний тут законопроєкт буде уладжений, то здїйснить ся одно з найвизначнїйших охоронних заряджень для молодїжи держави й суспільности.

— **Прогулька в гуцульські гори.** Дня 14. червня вибрали ся ученики руської гімназиї в Перемишли під проводом професорів М. Крушельницького, О. Целевича і С. Єлюка на прогульку в гуцульські гори. Вже сам проєкт прогульки утїшив незвичайно хлопців що походять переважно з низинних околиць, та знають гори лиш в теориї, з науки географії. Коли наші низовики переїхавши желїзницею аж до Надвірної, почали віздити в щораз висший терен, не могли відвернути своїх очий від що-раз гарнїйших краєвидів, які зминяли ся неначе в калейдоскопі. По приїзді до Ворохти пустились путники в понедїлок в напрямі шпиля Говерлї. Серед гарної погоди і досить високої температури (до+30° R.) перейшли шпилї Кічеру, Кукул, а переночувавши на Зарослякy серед неботичних яличь над берегом шумлячого Прута, пустились вівторок рано в дорогу до своєї остаточної цїли, на шпиль Говерлю. Цїле товариство під проводом професорів здобуло вкінци по 2 і пів годинних трудах найвисший шпиль наших гір. Перші вийшли 2 ученики VI кл. Т. Лавецький і О. Лозинський, за ними ученики найнизших кляс, опісля вдрапували ся постепенно инші ученики, а вкінци професори, ідучи позаду задля охорони найслабших. Вийшовши на шпиль, високий 2058 m, не могли налюбувати ся видом верхів по тім і сім боцї угорської границї. Коли відпочали, проф. Целевич давав географічні поясненя, якими ученики незвичайно цїкавили ся. Відтак звидївши жерела Прута, почали путники вертати вздовж русла Прута до Ворохти, звідки по чотиродневій вандрівці вернули до Перемишля. Перед відїздом звидїли за дозволом управителїв урядженя парового тартаку в Ворохті. Підчас сього побуту ученики старались познакомити ся з житєм-бутєм наших Гуцулів серед високих гір та широких полонин. Хотяй короткий був побут в наших горах, лишив він в молодих серцях наших низовиків незатерте вражінє, бо отсе побачили вони перший раз ту нашу любу верховину, про котру чули лиш у піснях. Треба згадати, що наші Гуцули дуже радо витали путників у своїх колибах, частуючи чим хата богата: жентицею, вурдою та бундзом. — *Участник.*

— **Страшна подія.** Черновецьку стацию для досліджуваня засобів живности замкнено! Стало ся серед дуже сумних обставин. Д-р Франц Люкш просектор черновецького шпиталю, роблячи — як доносять — в сім заведеню бактеріольогічні студиї, розбив епруветку з бацилями носатини, які розширили ся по цїлім інституті. Асистент інституту Альбін Арност та канцелїст Василь Липецький від зараженя вже померли. Сам д-р Люкш також важко хорий. Як прийшов до притомности, то написав проти себе карне донесенє. Через те, що інспектор і начальник сего заведеня д-р Вендер є на урльопі, так що не стало зовсїм перзоналу, треба було досьвідну стацию замкнути. Годї при сім не звернути уваги на совісність Німця-лїкаря, що лежучи на смертній постели, пише проти себе карне донесенє, як тільки відзискав притомність. Щось подібного такому панови як бучацький фізик Кшижановський, що так пощепив дїтям віспу в Трибухівцях, навіть в голову не прийшло би. — Крім Люкша лежить хорий на носатину грудий ще ляборант Василь Марко. Сего послїдного перевезено до шпиталю, але лїкарі стоять супроти невиданої недуги безпомічні, так що хорий вже лежить в агонії. Липецького вже не можно було перевести до шпиталю і він помер дома. Тїло Арнольда Арноста, який помер по важких муках в 36 р. житя, секціоновано, при чім найдено гнїзда пошести. Приміщенє стациї й помешканє покійних піддано точній дезинфекциї. Всї особи, що стикали ся з хорими, піддано обсерваций в ізолюваним домі шпиталю. Смерть А. Арноста викликала в Чернівцях загальне співчутє, бо тільки перед роком приїхав туди, лиш що побравши ся, та визначав ся незвичайною роботячістю й хемічним знанєм, якого докази дав в богато фахових студиях, печатаних по берлїнських часописях. Своє уратованє від смерти завдячує д-р Люкш тому, що він перший вийшов зі стациї по тім, як розсипали ся страшні бацилї. Краєве правительство дозволило перевести д-ра Люкша в окремім возї на клїнїку д-ра Вайксельбавма у Відни.

— **Пожежі.** В Цірль коло Інсбрука повстала пожежа, що прибрала незабаром розміри катастрофи. Спопелїло 164 домів з всїми господарськими забудованями і спрядками. В полумінях погибли дві особи а чотири попекли ся. Погибло також богато товару. Без даху остало поверх 1300 осіб; шкоду оцїнюють на мілїон корон, з чого 600.000 корон має виплатити асекурация. — Жертвою полуміня впало також місто Tree-River в Канадї в провінциї Квебек.

— **Нещасні пригоди.** Дня 19 с. м. лютила ся в Долинї і охрестности сильна туча з громами, а в Турі гнилій, віддаленій о кілька кільометрів від Долинни, вдарив грім в хату тамошного начальника громади, в котрій була під ту пору лиш сама одна донька вийта, 18-лїтна дївчина. В одній хвили станула хата в полумінї і згоріла до тла, а під згарищами знайдено також тїло нещасливої дївчини спалене на вуголь. — 20-лїтний зарібник Іван Бохна, гойдаючи ся онодї на площі повиставовій у Львові, впав з гойданки так нещасливо, що зломив собі долїшну щоку і кість носову, а крім того ще й потовк ся тяжко. Ратункова поготівля, подавши йому першої помочи, відставила його до шпиталю. — 2-лїтній синок зарібника кафлярського з Замарстинова напив ся з фляшки квасу карболевого, уживаного до десінфекциї. Дитину, котрій грозить утрата житя, відставлено до шпиталю сьв. Софії. — Дня 15 с. м. зноровив ся був в Ярославі під поручником артилєриї Володиславом Магашгазі кінь і станув дуба, а спотикнувшись об каміне тротоару, перевернув ся так, що привалив собою офіцира і зломив йому обі ноги. Нещасливому прибіг на поміч полїцай Голота, котрий взявши сам одним офіцира на руки, занїс до фіякра і відвіз до дому, звідки опісля по даню йому першої помочи відвезено його до шпиталю в Перемишли. — Ще у вересни минулого року вибрали ся були два Парижани зі своїм провідником в північні сторони Канади, щоби там полювати. Від тої пори за всїма трома й слїд був пропав. Аж тепер найдено трупи обох Французів, а доходженя показали, що вони згинули з голоду, але ще перед тим з'їли свого провідника.

— **Дрібні вісти.** В Чернівцях відбудеть ся з кінцем серпня або з початком вересня конференция жидівських письменників в справі жидівської мови. — Міжнародні перегони моторів і циклістів відбудуть ся у Львові в днях 28 і 29 с. м. на торі за стрийською рогачкою. — Минулого четверга відвидїв виставу у Празї стотисячний гість, що платив вступ. Був се десятилїтний селянський хлопчина, що прийшов на виставу з батьком і материю. Його відфотографували та понадїлювали ріжними гостинцями. — На львівськім університетї габілїтував ся гімн. професор д-р Франц Крчек з порівнуючої славістики. Темою габілїтацийного викладу була теория праславянської неволї. — Ухвалений галицьким соймом закон про зміну деяких постанов в справі праць около регуляциї рік одержав цїсарську санкцию.

Поручаєсь щукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в пятницю: Акилини муч. (лат. Бож. Серц. І. Хр). Позавтра, в суботу: Єлисея, Методия (лат. Волохислава).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, в второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник в второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Консисторські сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєвої шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівторка від 12. год. в полудне

□ Дальший репертуар „Львівського руського народного театру“ в Вижници. Саля власна (в огороді п. Фріста). Початок точно о год. 8 вечером. Білєти продає торговля п. Москви, а від 6 години в день вистави каса театру.

В суботу, дня 27 червня с. р. „Продана Наречена“, комічна опера в 3 дїях. Музика Ф. Сметани. — В неділю, дня 28 червня с. р. „Маруся Богуславка“, побутово-історична драма зі сьпівами і танцями в 5-ох дїях з прольогом М. Старицького.

□ **Річні іспити** елєвів Музичного Інститута тов. імени М. Лисенка відбули ся перед шкільною комісиєю в днях 20, 22 і 23 с. м. З 85 елєвів, що записали ся на науку до Інститута, виступило в протягу року 9; іспитови піддало ся 67; (9 не зголосило ся до іспиту задля недуги або зглядно скоршого виїзду; ті обовязані піддати ся іспитови з початком вересня, скоро хотять перейти до висшої кляси). В науцї гри на фортепяні отримало відзначаючий поступ 12, похвальний 22, вдоволяючий 10, достаточний 4. — В науцї гри на скрипцї отримало відзначаючий степень 1, похвальний 3, вдоволяючий 4, достаточний 2, недостаточний 1. — В науцї сольового сьпіву отримало відзначаючий степень 5, похвальний 3. З 14 елєвів, що пополудне учащали на науки зглядно обовязкових предметів, именно: теориї і гармонії музики, отримало відзначаючий степень 5, похвальний 6, вдоволяючий 3.

□ **Аматорська вистава в Болехові.** Товариство „Сокіл“ устроює в суботу дня 27 н. ст. червня 1908 р. по раз другий аматорську виставу „Запорожець за Дунаєм“, оперету в 3 дїях С. Артемовського. — Дохід на бідних шкільних дїтий.

□ **До П. Т. Приятелїв бідної руської дїтвори** За почином щирих приятелїв бідної дїтвори а за щедрою помочию Є. Ексц. Митрополита Шептицького повстала в Галичині перша руська осе ди вакацийна для бідних руських дїтий. Вже три-

роки висилало тов-о „Вакацийних Осель“ по кількадесять бідних дївчат на час вакаций на село, аби і они по трудах цїлорічної умової працї серед тяжких обставин і крайної нужди, могли відживити ся і на сьвіжім воздусї хотяй через так короткий час набрати сили до дальшої боротьби житєвої. — Доходи товариства на сю цїль є майже нїякі, зовсїм не вистарчаючі, бо жертви протягом року зовсїм не напливають, а ті лепти, що Видїл тов-а вижебрає з кінцем року, є так малі, що то Тов-о не може сповнити сеї тяжкої задачі яку руська суспільність на него наложила. Сотки дїтий і то крайних нуждарів зголошуєть ся що-річно на оселю, а тов-о з великим жалем мусить відмовити їм своєї помочи. Хто знає, яку вартість має здоровлє для чоловіка і хто любить свої дїти, а є щирим патріотом не лише в слові але і в дїлї, той певно не відмовить помочи для тих бідних дїтий, котрі жиють через цїлий рік серед тяжких обставин моральних і материяльних. Нехай і сим бідним нуждарям засияє на хвильку зірка дїточої свободи і щасливої долї. З огляду, що конець року зближає ся, прошу присилати жертви сейчас на адр. проф. Володимир Андриянович. Львів ул. Вірменська 2. Від Видїлу тов. Вакацийних Осель. *О. Бачинська* предсїдателька. *С. Герусїнський* секретар.

☐ Скликані на день 29 с. м. загальні збори Краєвого Союза господарско-молочарського в Стрию відкладаєсь на пізнїйше з причини орґанїзациї нових молочарських спілок. Новий реченець загальних зборів буде оголошений пізнїйше. — *Дирекция.*

☐ Дня 29 червня 1908 р. о 4-тій годинї пополудни відбудуть ся в льокали т-ва „Академічна Громада“ (вул. Зиблїкевича, ч. 3. І. поверх) збори української молодїжи з таким порядком: 1. Орґанїзация молодїжи. 2. Молодїж а просьвітна робота. 3. Звіт делеґатів україн. академічної молодїжи зі з'їзду поступового славянського студентства в Празї. 4. Внесеня й інтерпеляциї. З огляду на важність сих справ просить ся всїх Товаришок і Товаришів так місцевих і замісцевих явитись численно на зборах. — За комітет: *Федір Замора, Іван Крипякевич, Василь Скрипчук.*

☐ До членів Краєвого полїтичного Товариства „Народна Рада“. Саме розсилаємо тепер упімненя до членів „Народної Ради“ о вирівнанє залягаючих вкладок і просимо поспішити ся з присилкою. Замічаємо, що дуже мало членів сповнює точно свій обовязок, хоч знають, що се одинокий постійний прихід на веденє канцеляриї та на видавництва. Якраз тепер потребуємо гроша теж на видавництва. При нагодї просимо членів национально-демократичного сторонництва приступати в члени Краєвого полїтичного Товариства „Народна Рада“. (Вкладка річно 2 К). — За товариство полїтичне „Народна Рада“ у Львові *д-р Володимир Бачинський.*

☐ Книжки для масового ширеня. В „Народній Канцеляриї“ у Львові (Ринок ч. 10) можна дістати за попереднім присланєм гроший отсї книжки: І. *Із великих днїв* (новість) збірка з малюнками про Б. Хмельницького (зміст: 1) При камяному затонї; 2) Богдан Хмельницький в Галичинї; 3) Поклін Богданови) цїна 20 с. II. *Народний Катехізм* цїна 10 с. III. *Відки взяли ся москвофіли,* цїна 10 с. IV. *Чорна сотня,* цїна 10 с. V. *Відки взяли ся і що значать назви Русь і Україна,* 92 стор., написав Льонгин Цегельський, цїна 30 с. Сї книжки надають ся для аґітациї і ширеня народної сьвідомости в народї. І. кн. *„Із великих днїв“* видалисьмо 15.000. II., III. і IV. уже на вичерпаню. Просимо спішити ся. До кождої посилки треба додати на почту за 5 книжок 10 с., за 10 кн. 20 с., за 20 кн. 30 с., за більше 60 с. До 1 К можна прислати марками в листї, більше переказом і треба долучити єще 6 с. на відобранє гроший.

Урядові вісти.

§ Рішенєм з дня 28 мая 1908 ч. 18.539 зізволило ц. к. мінїстерство торговлї безплатну виміну статистичних деклярацийй (виданих в формі почтових значків), взятих з обігу з днем 30 цьвітня с. р. на такі самі деклярациї нового накладу, видані яко окремий рід статистичних вартісних значків. Дозволена є також виміна деклярацийй, приладжених вже через публичність до ужитя через виповненє поодиноких рубрик. Само собою однак розуміє ся, що деклярациї сї не можуть носити на собі слїдів почтового ужитя. Речинець до виміни згаданих деклярацийй кінчить ся з днем 31 липня с. р.

§ Заведенє служби сїльського листового при ц. к. урядї почтовім в Жирославичах. З днем 1 липня 1908 заводить ся при ц. к. урядї почтовім в Жирославичах тиждневo трикратну (в понедїлки, середи і пятницї) службу сїльського листового для місцевостий: Підлюбомир, Кавець, Бояничі, Красна, Лїсосичі і Слуця.

§ Зниженє цїни соли до їдженя. Хотячи вдоволити загально висказані жаданя, підприняло мінїстерство скарбу переговори з галицьким видїлом краєвим в цїли введеня в цїлім краю одномірної цїни за сіль до їдженя при подрібній продажи. Признавши Видїлови краєвому ріжні удогідненя при поборі соли з салин, осягло мінїстерство сей успіх, що Видїл краєвий зобовязав ся продавати почавши від 10 липня с. р. сіль до їдженя так виварену, як і камінну в подрібній продажи по одній сталій цїнї 20 сотиків за оден кільоґрам соли в опакованю паперовім, забезпечуючим сіль перед занечищенєм і зменшенєм ваги. Камінна сіль до їдженя буде продавана від сказаного речинця лише в однім ґатунку.

§ З ц. к. державних зелїзниць у Львові. Дирекция державних зелїзниць у Львові розписала лїцитацию на доставу желїза вальцованого, бляхи, шруб і ріжних товарів желїзних на рік 1909. Близші услівя і формулярі оферт можна дістати в 4 бюрі дирекциї від 1 до 19 липня с. р. — Оферти можна вносити до 20 липня с. р. 12 години в полудне.

Нові книжки і видання:

◇ Виданє творів П. Кулїша. Незабаром має вийти в сьвіт під редакциєю Каманїна перший том творів П. Кулїша. В сей том увійшли вірші Кулїша, що були написані в рр. 1843—1879. Збірне виданє творів П. Кулїша, коло якого заходить ся його дружина Ганна Барвінок, буде обіймати 20 томів. Вони обіймуть крім белєтристичних всї його твори історичні, етноґрафічні, педаґоґічні й публїцистичні, та переписку Кулїша. Повну житєпись П. Кулїша приготовлює до сего виданя його редактор проф. І. М. Каманїн. Цїна за всїх 20 томів в передплатї 15 карбованцїв. Передплату можна сплачувати ратами через Українську книгарню в Київі (Безаківська 8). По виходї в сьвіт останного тому цїна буде підвисшена.

◇ Я. Лопатинський: Хмари (В. Вороний), пісня на один голос в супроводї фортепяна, як ч. 58. виданя „Торбана“, музичної накладнї у Львові, цїна 60 сот. Можна дістати по книгарнях.

Конкурси бурс.

І. Видїл Шкільної помочи в Самборі розписує конкурс на префекта з обовязком виховуючого нагляду молодїжи, приміщеної в бурсї ім. св. Володимира.

З огляду, що на разї Товариство дати може помешканє тілько безженному, тому рефлєктує на безженного, або бездїтного вдівця. Учителї мають першеньство.

Яко винагородженє дає Товариство помешканє і цїле удержанє.

Поданя належить вносити до Видїлу Товариства Шкільної Помочи на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

II. З новим шкільним роком примістить Тов. „Шкільна Поміч“ в своїй бурсї ім. св. Володимира 60 учеників.

З сего числа може бути принятих 25 на власний харч за доплатою 3 К місячно з доставлюванем після умови харчу в натуралїях, а прочі за доплатою 24 К місячно.

Всї приняті зложать одноразово 2 К на інвентар і 1 К на лїкаря, та піддадуть ся лїкарским оглядинам.

Приняті до бурси мають виказатись відповідною скількостию біля і одежи, та привезти свою постїль.

Товариство дає своїм вихованкам приміщенє, харч і надзір.

Поданя належить вносити до кінця липня 1908, адресовані до Товариства „Шкільної Помочи“ в Самборі на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

До листів з запитанем належить залучити марну на відповідь.

Від Видїлу Шкільної Помочи і бурси ім. св. Володимира в Самборі 17 червня 1908.

Свящ. М. Ортиньский. *Т. Біленький.*

Комітет бурси філїї Руського товариства педаґоґічного в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомцїв до бурси товариства на рік шк. 1908/9. Приймати ся будуть ученики ґімназияльні і школи реальної, сини членів Руського тов. педаґоґ. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руського товариства педаґоґічного. 2) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 20 корон місячно. 3) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар і пранє в сумі 10 корон. До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в якій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества. Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під ковдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар шкарпиток, 4 ручники, сїнник, подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска. Поданя кождого петента з'окрема адресувати так: „Заряд бурси філїї Руського товариства педаґоґічного в Станиславові вул. Пелеша ч. 13. Поданя вносити найдальше до 4. липня 1908 Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до І. кляси. Всї бувші питомцї мають опять внести поданя.

Торговельні вісти.

Тижневе справозданє торговельної палати у Львові від 17/6 до 23/6 1908 без акцизової оплати Валюта коронова. Плачено за 50 кільоґрамів:

	від	до		від	до
Пшениця	12·—	12·20	Ріпак зимов.	14·25	14·50
Жито	10·—	10·25	„ лїтний	—·—	—·—
Бровар. ячмінь	7·—	7·25	Льнянка	11·—	11·25
Пастівний „	6·30	6·50	Льняне насїн.	10·—	10·25
Овес	6·30	6·50	Конопляне „	9·45	10·—
Гречка	—·—	—·—	Коноплї	—·—	—·—
Кукурудза	—·—	—·—	Лен	—·—	—·—
Просо	—·—	—·—	Вовна	—·—	—·—
Горох до варе.	9·—	11·—	Мід	—·—	—·—
„ пастівний	—·—	—·—	Хміль	85·—	95·—
Сочевиця	—·—	—·—	Нафта звич.	12·—	13·—
Фасоля	—·—	—·—	„ сальон.	14·—	16·—
Бобик	6·25	6·50	Спіритус за 10 тисяч лїтер, готовий, контингентований, без оплати податку	57·50	58·—
Вика	— —	—·—			
Конїчин чер.	100 —	105 —			
„ біла	35·—	40·—			
„ швед.	—·—	—·—	Спіритус експонтинґ.	38·50	38·75
Тимотка	33·—	34·—			

Будапешт 25 6. Цїна збіжа.

Пшениця на жовтень	11·21	до	11·22
Жито на жовтень	9·19	до	9·20
Овес на жовтень	8·14	до	8·15
Кукуруза на липень	6·95	до	6·96
„ на серпень	7·03	до	7·04
Ріпак на серпень	16·70	до	16·80

Оферти на пшеницю: мірні. Охота купна: слаба. Успособленє: слабе. Погода: гарно.

Оголошеня.

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всїлякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім“. 734 6—?

До „Народної Гостинницї“ пр. їхали дня 25 VI. о. Александер Миронович, Березовиця велика; Іван Стрийський, Кіцмань; о. Теодозий Цар, Вибудів; Андрухів Васильків, Димаморочи; о. Александер Гвоздецький, Бібрка; д-р Еміль Савицький, Тернопіль; о. Василь Загаєвич, Волчухи.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Д-р Бохеньський
адвокат в Збаражи
пошукує рутинованого концїпієнта.
631 5—5

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня пляни і кошторисы церков каплиць, плебаній, домів мешкальних, управу і підприємства повисших будівель. 39 39—?

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. уприв. гал. акц.
Банку Гіпотечного
купує і продає
всякі папери цінні і монети
по найдешевшім курсї деннім не числячи нїяко провізиї. 4

Дім банковий
СОКАЛЬ і ЛІЛІЄН
на час перебудови власного дому перепроваджує свої бюра в перших днях липня
до льокалю побіч Віденьскої Каварнї
при ул. Кілїньского.

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

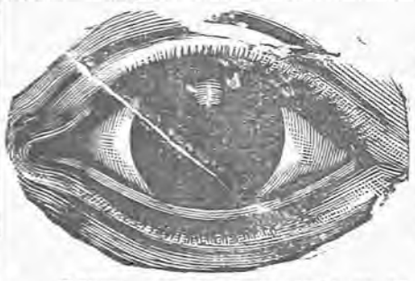

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. Льорнетки пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:
„Польський і руський революцийний рух і Україна“
Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний
з комнатою до снїдань
в підгірскій околици.
є на продаж.
Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.*
773 8—10

Прийму хлопця до науки сейчас а властиво від 1 ого липня с. р. Хлопець має мати укінчений 14 рік житя а що найменше IV кл школу укінчену гр. к. віроісп. Особливо селяньскі сини сироти мають першеньство. Інтересовані зголошуватись можуть до мене а як кандидат буде принятий то оголошу в „Дїлї“. М. Кривецький купець в Заболотові коло Коломиї.
801 4—4

Молодець маючій 32 лїт, торговельник, оженивби ся з дївчиною Русинкою маючою около 5000 К. посагу і щоби могла вести торговлю на селї Просить ся зголошуватись з фотоґрафією під адресу: A. poste restante Рава руска. 814 1—1

Матурист ґімн. прийме лекцию на селї на час вакаций за уміреною цїною. Приготовить до вступного іспиту або поправки. Відомість Володимир Гузар Львів, Театиньска 9.
817 1 2

Ґімназияст VII. кляси прийме лекцию на селї на час вакаций і приготовить до вступного іспиту або поправки за умірену цїну. Адрес Омелян Гузар, Львів Театиньска 9. 816 1—2

Реальність у Львові складаюча ся з одноповерхової каменицї, партерового дому і огороду, недалеко середмістя, побіч трамваю, оказийно дуже дешево, за 25.000 кор. до продажи. Потрібна готівка 15.000 кор. Адрес: Е. М. 15 poste restante Львів.
815 1 4

Нагробники камінні дешево до набуваня. Львів ул. Личаківська ч. 103. 797 3—4

Пошукує лекциї на село ученик з V. кл. ґімн. Адреса: Добровольский. Львів-Клепарів ч. 333. 3-3

Вишні іспаньскі в кошиках 5 кіль. franco за побранєм кор. 4 висилає Moses Wenkert Залїщики.
8 9 2—3

При внутрішнім украшуваню церков належить вперід зажадати плянів від знаної робітнї Евст. Щуплакевича, Львів ул. Шпитальна 38. Гогідні ратальні сплати. 48d

Поїзди ріжного рода нові, як також уживані поручає в великім виборі, як і приймає замовленя до слюбів елеґантні еквіпажі
М. НАСС
Львів, ул. Шпитальна 28.
787 4—4

Вправний інструктор студ. II. р. теол. пошукує на час ферий лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у панї Бицьь.

Женщина в середнім віцї Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Панї Тишлевої в Винниках.

Великі іспаньскі
ВИШНЇ
за 2 зр.
посилаю в 5 кілґ. кошиках оплачено. A. HOFFMANN Nyizegyháza Ungarn.
807 3 6

МОЛОЧАРСКІ ПРИРЯДИ
продає найдешевше
Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові камінцеві мозаїкові
поручає 443
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 22, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 3 мая ч. 5.
658 15—30

ДО
АМЕРИКИ
і
КАНАДИ
Лінїя КУНАРД
найскорше
Пояснень удїляє безплатно Лінїя Кунард, у Львові ул. Городецька ч. 99.
669 22—25

ШТУЧНІ НАВОЗИ.
При суперфосфатах по 20 до 40 кор. опусту на ваґонї і зворот коштів перевозу (фрахту) а при томасинї по 15 кор. опусту на ваґонї оферує:
Спілка для господарства і торговлї
в ПЕРЕМИШЛИ. 803 1—?

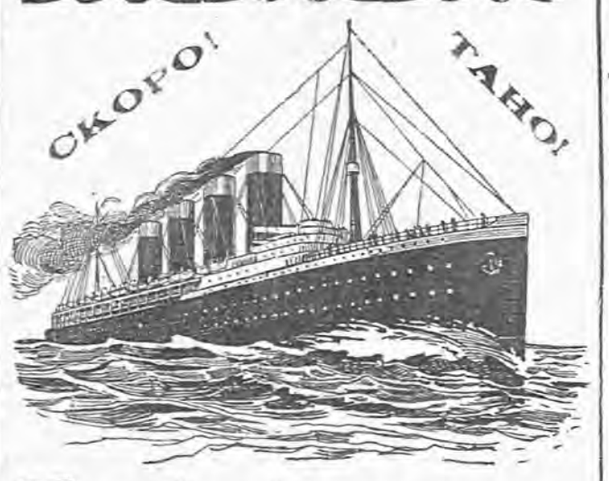

До Америки
океаном в 6 днях.
Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилїї.
!Проч з визиском!
Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18
Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ
B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шитя, гафту, до кравеччини і шитя шкір також пончошкових машин.
Аґентами не послугую ся.
КУРС ГАФТУ БЕЗПЛАТНО.
Цїнники даром і оплатно.
Иосиф Іваницкий
механїк і специяліст
18 Львів, Готель Жоржа.

КОНКУРС.

По мисли ухвали „Анкети для неграмотних“ з д. 11 марта 1908, затвердженої Головним Видїлом Товариства „Просьвіти“ на засїданю дня 17 марта 1908, розписує ся отсим конкурс на зладженє „Букваря для неграмотних“ під слїдуючими услівями:

1) Буквар має бути так уложений, щоби можна було вести науку читаня і писаня рівнобіжно. 2) Що-до методи укладу букваря лишає ся свободу авторови. 3) Порядок укладу має бути слїдуючий: а) малі букви друком і ґрафікою, б) великі букви друком і ґрафікою. 4) Наука має опирати ся на ілюстрациях до типових слів. 5) Материял має бути подїлений на 30 лекций і узгляднити пізнанє чисел до 100. 6) При кінци букваря мають бути поміщені яко додаток найчастїйше уживані типи друку. 7) Обєм букваря має виносити 5—6 аркушів друку формату видань „Просьвіта“.

За дві найлучші працї визначає ся премії по 200 К і 100 К. Преміовані працї переходять на власність Товариства „Просьвіта“.

Реченець до надсиланя праць назначає ся до 30. червня 1908.

За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“

Петро Огоновський голова. *Д-р Іван Брик* секретар.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·20
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·48	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·26
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·26
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·25
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·35
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·55
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський,

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 141. Львів, пятниця 26. н. ст. (13. ст. ст.) червня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попередним застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

в Австриї:		за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за її місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Від Адміністрациї.

Всїх наших Вп. Передплатників просимо о вирівнанє залеглости, як рівнож о відновленє передплати за липень зглядно за III. квартал, бо в противнім разї змушені будемо всїм залягаючим з передплатою здержати дальшу висилку часописи вже в перших днях липня.

„Новая Жизнь“ чи чорна сотня?

Вже від довшого часу ходили по Львові вісти, що в москвофілськім таборі щось варить ся, що молодїж невдоволена з полїтики старших та готовить ся виступити як окрема полїтична ґрупа. Аж нарештї, по кількох роках, „трісла бомба“ і на сьвіт появив орґан невдоволених „Новая Жизнь“.

Як і можна було сподївати ся, новий орґан виступив в першій мірі проти провідників москвофілської партиї та наговорив їм таких verba veritatis“, що в порівнаню з ними вся українська критика москвофілського руху являєть ся занадто делїкатною. І так ми довідуємо ся, що „чисто-чорносотенна полїтична безграмотність, злучена з чисто alt-рутенською занадто ревною услужністю перед кождим, чиї акциї в дану хвилю значать більше на полїтичній біржі“, дальше „крайний полїтичний опортунїзм, збільшений ще повною недостачею яких-небудь провідних полїтичних принципів“, в кінцї „крайна неконсеквентність і неперебірчивість в средствах, що доходить до повного забутя полїтичного такту і полїтичного достоїнства“ — що все те „вже занадто скомпромітувало, оскандалило як в очах ворожих партий так і всего галицько-руського народу всю *Русскую Народную Партію*“; довідуємо ся, що та офіцияльна часть партиї, яка має в своїх руках „Галичанинъ“ і „Русское Слово“, „являєть ся хронїчною хоробою партиї“; довідуємо ся, що „полїтика *старцевъ* і в економічнім і в полїтичнім напрямі зводить ся до як найбільшої іґноранциї дїйсних потреб галицько-руського селянства“.

Та не тільки полїтична та економічна дїяльність москвофілської партиї діждала ся такої критики, — дістало ся також і їх просьвітно-культурній дїяльности. Редактори „Новой Жизни“ тичуть їм в очи, що цїла росийська лїтература для них terra incognita, а замість того вони дають народови „всякіе тамъ духовные Ирмолойоны та Часословы“. Ну, що для галицьких москвофілів вся росийська культура, а навіть знанє росийської мови — річи абсолютно незвісні, се підносили ми вже нераз і над сим нема потреби довше розводити ся.

За те окрему увагу присьвятимо фактови, що москвофілська молодїж дорікає своїм старшим за обрядовість і загалом клєрикальний дух. А робимо се ось чому: Від самого початку українського руху москвофіли денунциювали його за радикалїзм, атеїзм і всякі инші „ізми“, протиставлячи свою „преданность св. церкви“. Особливо падали такі денунцияциї на українську молодїж. А тимчасом, як отсе бачимо, з „Новой Жизни“, від „ізмів“ так само несвобідна і москвофілська молодїж. Вона також дорікає старим москвофілам за їх обрядовість, а навіть знаходимо тут резолюцию москвофілського академічного товариства „Другъ“ в обороні Вармунда. Знаючи добре ідейну вартість москвофілської молодїжи, ми не можемо брати на серіо її поступових фраз, але вказуємо на ті фрази, щоб з'ілюструвати дволичність москвофілських денунциянтів нашої молодїжи.

Ну, гадав би хто, що коли „русско-народная партія“ таке нездара, то наші протестанти зірвуть з нею всякі звязи і підуть своєю дорогою. Але нї. Вони не тільки вважають себе „лївим крилом“ тої партиї, але аж до послїдної хвилї стояли на її услугах. Тільки, бачите, старі не хотять платити і inde irae. „Наші академіки нї стипендий, лї запомог, нї місць в бурсах, нї платної роботи в фінансових інституциях партиї не дістають; в Росию для дальшого досконаленя в росийській істориї і лїтературі в тамошних унїверзитетах їх не посилають; окінчені академіки-юристи і фільозофи не дістають посад“... Ось що їх болить, ось що їх довело до того, що вони в кінцї виступили з протестом в формі власного орґану.

Характеризуючи „русско-народную партію“, автори „Новой Жизни“ пишуть, що партиї властиво нема, а є тільки „кілька безталанних чорносотенних професіоналів, котрих уживаєть ся лиш для орґанїзациї розбиваня віч полїтичних противників“; трохи низше довідуємо ся, що ті „безталанні професіонали“, се нїхто инший, тільки самі панове „русскі прогресисты“ з „Новой Жизни“.

„Русско-Народная Партія — пишуть вони — если еще не распалась, не побѣждена нашими политическими противниками-Уукраинцами, то только, благодаря намъ — прогресистамъ... Намъ только говорятъ: Ѣзжайте туда-то — тамъ украинскій депутатъ! Ѣзжайте туда и проваливайте“! Мы ѣдемъ и проваливаемъ“.

Чи може бути що цїннїйше для характеристики „русскихъ прогресистовъ“, як отсе самопризнанє? Тепер ми знаємо з автентичного жерела, що та чорносотенна банда, котра старала ся розбивати українські віча, се нїхто инший, тільки москвофільські студенти, котрі вправдї хотять парадувати під фірмою „русскихъ прогресистовъ“, але в приступі щирости признають ся, що вони „безталанні чорносотенні професіонали“. „Професіоналам“ не заплатили як слїд за „роботу“ і вони бунтують ся і як свого рода шантаж видають власний орґан, — але коли шантаж удасть ся, коли старі заспокоять їх „стипендиями“, „пособіями“ та „мѣстами“, то вони знов вернуть до своєї служби і слухати-муть коменди: „ѣзжайте и проваливайте!“

Бо зрештою, чому-б їм не „ѣзжать и проваливать“? Адже те, що вони вміють вичислити кільканацять найвизначнїйших умів молодої Росиї, що знають назвати по імени Герцена, Чернишевського, Добролюбова, Писарева, Бєлїнського, Лаврова, а навіть сучасних социяльно-демократичних теоретиків, діячів Плєханова та Лєніна, — се ще не значить, що вони переняли ся ідеями котрогось з названих умів. Правда, вони чули про ті імена, чули навіть про клясові інтереси і клясову боротьбу і весь свій орґан переткали фразами, нахапаними з тих авторів та їх теориї, але їх сьвітогляд від того зовсїм не змінив ся. Коли хто сипле фрази про клясову боротьбу і рівночасно своїм ідеалом вважає посла Маркова, вважаючи його просто ідеальним „защитникомъ и представителемъ чисто крестьянскихъ нуждъ и интересовъ“, то се найлїпший доказ, що за тими фразами скриваєть ся такий самий зміст, як і в загалу москвофілів.

Коли ще до того додамо, що на українське питанє „прогресисты“ з „Новой Жизни“ дивлять ся так само, як усякі Фльорінські, — а зовсїм не так, як „кликані надаремно“ ними імена великих росийських умів, котрі переважно признавали самостійність українського народу, — то справдї трудно буде відріжнити москвофілських „прогресистовъ“ від офіцияльної части „русско-народной партіи“. Таки конче прийдеть ся признати принципіяльною справу „пособій и мѣстъ“...

З другого-ж боку в цїлім москвофілськім таборі тай взагалї в таборі реакціонерів цїлого сьвіта не знайдеть ся анї один чоловік, котрий не підписав би отсеї „проґрами“ авторів „Новой Жизни“: „Наша девіза: розумне, обєктивне відношенє до дїйсности на ґрунтї чисто наукового дослїду її. Наші кличі: розум, чувство і воля індівідуа, необхідно координовані обставинами і ведені ними для добра нашого галицько-руського народу в рамах істнуючого суспільно-економічного „status quo“. — Справдї, й Дельфійська Пітия не могла-б була видумати щось лїпшого від сеї „проґрами“!

В істориї москвофілського руху в Галичинї мали ми вже кілька випадків, що якась часть москвофілської молодїжи починала виломлювати ся з-під авторитету старших і шукати нових доріг. В другій половинї 1870-их років підпала такій еволюциї під впливом Драгоманова редакция „Друга“ — і ся еволюция дала нам Франка і Павлика. Потім, з початком 1890-их років, бачимо таку еволюцию на Вергунї і особливо на Яворськім, котрий навіть переписував ся з Драгомановим. Ся еволюция скінчила ся знов инакше: Вергун опинив ся в „Новомъ Времени“, а Яворський в „Кіевлянинѣ“. В кінцї з початком 1900-их років бачимо таку еволюцию на д-рі Святицькім, котрий тепер признає не тільки Українцям, але й Білорусам право на самостійний національний розвиток.

Отсї приміри є для нас зовсїм певним покажчиком, яка доля жде кожду таку еволюцию людий, що починають виломлювати ся з-під авторитету старших москвофілів в імя поступових ідей. Коли їх поступовість дїйсна, то вона мусить їх довести до признаня прав нашого народу на самостійний національний розвиток і — в практичній дїяльности — завести в український національний табор. Коли-ж вони не можуть позбути ся фантому „единства русскаго народа“, то се заводить їх в табор найбільших росийських реакціонерів, як найревнїйших оборонцїв „единства“.

Маючи такий історичний критерий, ми можемо бути певні що до будучности протестантів з „Новой Жизни“. Стоячи на становищи „единства“, вони мусять остати в тім болотї суспільного застою і суспільного назадництва, яким являють ся обрусителї по сей і по той бік кордону. Зрештою що до них не може бути навіть сумнївів: вони-ж самі признають, що вони — ґрупа чорносотенних професіоналів для розбиваня українських віч, а посварили ся з партиєю не стільки за принципи, скільки за „пособія и мѣста“. „Нова Жизнь“, се тільки фірма для ґрупи шантажистів, що хотять вимусити на старих лїпшу заплату за свою чорносотенну дїяльність, але зміст — се та сама стара москвофільська мертвеччина, в котрій новою являєть ся хиба та чорносотенна безсоромність, якої давнїйше не було в москвофільськім таборі, а як і була, то бодай вони крили ся з нею.

З'їзд поступового славянського студентства.

Прага 25. VI 1908. (Ориґ. кор.)

Як вже звісно читачам „Дїла“ відбуваєть ся тепер в Празї (в днях від 25. до 30. с. м.) з'їзд поступового славянського студенства; на з'їзд прибули доси делєґати від студенських поступових орґанїзаций всїх славянських народів з виїмкою Болгар, котрі зїзду не обіслали нїбито по причинї пізного повідомленя а властиво по причинї національних спорів між Болгарами а Сербами на македонській териториї. На з'їздї є й репрезентанти менших, доси публично не признаваних народностий словянських, як пр. Білоросів і лужицьких Сербів.

Найчисленнїйшою на з'їздї є репрезентация української академічної молодїжи в числї 20 делєґатів з того 3. зі Львова (тт. Ст. Баран, Ос. Назарук і Ол. Черкавський всї від „Ак. Громади“), 4. з Черновець (тт. Вас. Гладкий від „Січи“, Ар. тим Галїп, К. Левандовський і Р. Ясеницький від „Союза“) 1. з Відня (т. М. Витошинський від „Січи“), 3. з Праги (тт. Вас. Струк, О. Гайдукевич і Як. Крисоватий від „Укр. Громади“ в Празї, а т. В. Струк і від львівської „Основи“); з росийської України є 9. делєґатів, іменно 4. з Київа (2. від унїверзитету, 1. з полїтехнїки і одна делєґатка від Української Громади з висших жіночих курсів), 2. з Харкова, 1. з Одеси, 1. з Петербурга і 2. з Дорпату. Характеристичною річию є се, що Росияни і Поляки, котрі мають цїлий ряд висших шкіл з рідною викладовою мовою і богато студентських орґанїзаций, явили ся на з'їздї в незначнім числї і то тільки правійші з посеред них, бо делєґати від социялїстичних студентських росийських і польських орґанїзаций на з'їзд не прибули (число Росиян-делєґатів виносить 12 з того всї кадети а лиш 1 социялїст-революціонер, Поляків рівнож около 12 майже самі postępowi demokraci).

Делєґати поодиноких народностий згуртували ся в автономні національні секциї, котрі щоденно радять окремо, вирабляють у себе реферати і резолюциї на з'їзд, обсуджують квестиї, що виринають на з'їздї. Українська секция уконституовала ся в сей спосіб, що головою її вибрано студ. Миколу Залїзняка з Київа, заступником голови студ. Ст. Барана зі Львова а секретарями студентів А. Галїпа з Черновець і О. Гайдукевича з Праги. Технїчна орґанїзация з'їзду є така, що кромі головного предсїдателя Чеха т. Йосифа Трвзіцького, вибраного через з'їзд, в склад президиї з'їзду входять яко містопредсїдателї голови поодиноких національних секций, котрі проводять цїлому з'їздови тодї, коли промавляє референт даної народности; секретарями з'їзду є секретарі секций.

Вчера (24 с. м.) відбуло ся в „Міщанській Бесїдї“ перше ширше зібранє всїх славянських делєґатів, на котрім проголошено сьвяточні привітні промови.

Головою зібраня вибрано Українця т. В. Струка, містоголовою Словінця т. Пучнїка, секретарем Чеха т. Букованського. Зібраних привитав відповідною промовою т. Струк. Відтак промовляв Поляк т. Гіполїт Бочковський, котрий говорить на всїх славянських мовах і є так сказати би товмачем на з'їздї, підчеркуючи, що стремлїнєм з'їзду не повинно бути ширенє національного чи расового шовінїзму, що славянські народи повинні бути не так членами якоїсь окремої славянської ґрупи, відділеної від прочого культурного сьвіта, але членами вільної від фізичних і духових пут вселюдської громади. Промову тов. Бочковського (по полїт. переконаням анархіста), приняли зібрані, особливо Українцї гучними оплесками.

Відтак говорили Чех т. Йосиф Трвзіцки від імени Svazu cesko-slovenskeho studenstva v Praze, Росиянин тов. Ефімовський, котрий зазначив, що Росияни приїхали запротестувати проти національного гнету і заакцентувати права поодиноких народностий до культурного (тільки до культурного?) розвою.

Від імени української секциї промовив опісля тов. Степан Баран. Бесїдник, зазначуючи поступовість укр. студенства, котре силою житєвих обставин, яко члени бідної, хлопської нациї, обрабованої з прав і пригнїчуваній на кождім кроцї, в своїй більшости мусить бути демократичне і поступове, вияснив, що причиною, чому Українцї беруть так численну участь в з'їздї, є не факт признаваня якоїсь славянської солїдарности, але те, що трактують з'їзд тільки яко інформацийну трибуну для обопільного пізнаня народів, що живуть поруч себе.

Опісля говорив Поляк Юрий Бочковський про нове славянофільство, Білорос студ. Обаховський про відродженє білоруського народа, а вкінци привитали з'їзд с. Новак (Хорват) від Словінцїв, Хорватів і Сербів і тов. Павлю від Словаків.

Загально кажучи, з'їзд не викликав ширшого заінтересованя серед чеських студентів, чеська буржуазийна суспільність відносить ся до з'їзду навіть ворожо, уважаючи його яко протест проти панславізму Крамажів, котрий так симпатично зустріла в відомих причин чеська міщанська преса. — *Учасник.* ——

Отся замітка нашого дописувателя пояснює також тон депеш кореспонденцийного бюра; міродатним кругам чеським і польським ходить очевидно, щоб від мінорного опису з'їзду поступового славянського студенства, відбивав відтак на шпальтах часописий своєю „величавістю“ з'їзд комівояжерів чорносотенного панславізму, що перші кроки в Празї має зазначити негованєм Українцїв...

Прага (Тел. вл.) Конґрес славянського поступового студентства отворив нинї сьвяточно бурмістр міста д-р Гросс. Іменем Українцїв промовив ст. В. Струк. Він зазначує присутність 20 українських делєґатів в історичній ратушевій

Андрій Потоцький про українські відносини з р. 1659.

Істория родини Потоцьких тїсно сплела ся істориєю України. Ріжні члени сеї родини відограли замітну історию в нїй як репрезентанти панауючого польсько-шляхетського режіму, і се нераз ставило їх в гострі конфлїкти до українського житя. Полїтика пок. намісника: його репресийне становище супроти українських національних і суспільних змагань, скептизизм до якихнебудь угод з Українцями й готовість до порозуміня і союзу з москвофільськими, панросийськими кругами для побореня спільними силами українського радикалїзму, пригадує в довгій ґалєриї історичних дїячів сеї родини його іменника з перед 250 лїт — Андрія Потоцького, обозного коронного, пізнїйшого воєводу браславського. Він був висланий зимою 1658/9 на Україну на чолї невеликого польського війська, післаного в поміч Виговському. В вересни 1658 р. Виговський, рішивши ся розірвати з Москвою з огляду на її нещиру полїтику, ворожу і шкідну для української автономії, постановив відновити державну звязь з Польщею, під умовою широкої автономії для України. Гадяцький трактат, підписаний 16 (28) вересня, уставляв відносини сеї автономної України, під іменем „вел. князївства Руського“ — з Польською державою, і помічні польські полки на підставі сього трактату були вислані під проводом Андр. Потоцького — помагати Виговському вигнати московські залоги з України. Одначе Потоцький, розглянувши ся в українській ситуациї, скоро переконав ся, що нова українсько-польська угода стоїть на дуже хисткім ґрунтї. Старшина за цїну забезпеченя полїтичних і національних прав України годила ся вернути ся під старий режім: признати польське законодавство, пустити назад на Україну шляхту, католицьке духовенство. Але українські маси за нїякі полїтичні чи національні здобутки не хотїли вертати ся назад в підданство польським панам і рішучо виступили через се против відновленя відносин до Польщі, а розриву з Москвою. Потоцький супроти сього настрою мас вважав старшинську полїтику за безвиглядну, а оцїняючи відносини з сього польсько-шляхетського становища, взагалї вважав за безнадїйне якенебудь порозумінє з українським народом: українські маси, перейняті свободолюбними, демократичними змаганями, були рішучо ворожі всякому шляхетському режімови, і всяка українська ґрупа, яка схотїлаб вести полїтику наперекір сим змаганям, неминучо мусїлаб упасти. Супроти того Потоцький радив королеви союз з московським правительством против України і безоглядні репресиї против українського народу — аж до повного винищеня і обезлюдненя України. Нїяких ілюзій, нїяких угод — боротьба — аж до краю. Такі гадки висловив він в листї звіснім п. т. Przestrogi Andrzeja Potockiego, oboznego koronnego o Ukrainie 1659, виданім польським археоґрафом ґр. Конст. Свідзїньским з ориґіналу в „Памятниках“ київської археоґрафічної комісиї, в т. III, в р. 1852, (недавно се виданє вийшло другим накладом, в першім сей лист читаєть ся на ст. 299—304). Я позволю собі навести сї цїкаві погляди й ради.

Потоцький зачинає від осторог королеви, аби не сподївав ся добрих наслїдків по Гадяцькім трактатї: Заднїпровє рішучо виступає против угодової старшинської полїтики, тягне до Москви, і старшина кінець кінцем піде за ним, постаравши ся тільки щось виторгувати при тій нагодї від московського правительства для української автономії. „У них то основа полїтики — не бути анї під вашою королївського милостю, анї під царем, і вони сподївають ся [illegible]ягнути се, зводячи й страшачи в. королївську [illegible]ость царем, а царя вашого кор. мил.; отже [illegible]ба їх хитрощі обернути против них самих, а [illegible]я в. королївської милости треба доконче погодити ся з царем і війти в порозумінє що-до України — хоч би навіть відступити ся від якоїсь части заднїпрянської України, аби тільки більше не брав під свою протекцію (ту частину України, яка зістанеть ся при Польщі)“.[1]) Треба тільки се порозуміннє з царем уложити потайки, аби козаки не звернули ся до помочи Туреччини — підійти їх в секретї з царем і тодї ввести польське військо на Україну. Вона піддасть ся в такім разї, бо дуже ослаблена тепер; а якби пробувала боронити ся, то треба її ще більше ослабити, спустошити і зубожити: треба мати на поготові Татар, щоб вивезли до Криму „кілька фір“ української людности, а з другого боку польське військо, розложивши ся на Українї, нехай так знищить її, щоб людність тутешня мусїла тїкати на Волинь, Поділє[2]). Тільки тим способом Україна може бути поневолена, бо поки вона була „людна“, доти все буде втягати Польщу все в нові та нові війни. Треба Україну (то значить східню, наддністрянську її частину, що була огнищем козацьких і народних рухів) вернути до її давнїйшого стану — щоб було в нїй лише кілька міст: поки буде Українцїв мало, доти будуть добрі. Польська шляхта на свою голову понастягала сюди людности, а Хмельницький своїми повстаннями розярив її против Польщі, і тому з нею нїчого не зробиш. „Страшенна сила тут людей незвичайно злих і своєвільних“. І Потоцький має те переконаннє, що „боротьба ся буде трівати, поки або Україна Польщі або Польща України не повалить“.

Иньші свої ради до poskromienia swywoli української. Потоцький заповідає королеви в устнім представленню; в листї він кладе ще раз натиск на головну справу — потребу порозуміння з Москвою і з иньшими державами, щоб мати вільну руку супроти України — могти приперти її до стїни. З Кримом Польща була в приязних відносинах — треба було доконче прийти до порозуміння з Москвою.

Проґрама ся була сповнена: Польща і Московщина за порозуміннєм роздїлити сфери свого володїння на Українї, і „українська своєволя“ була задавлена як в польській так і московській Українї. Але се був тільки антракт в народнім житю України, по якім її змагання прокинули ся з новою нестримною силою. Трудно дипльоматичними штуками задавити живу силу народнього житя.

17. V. 908. *М. Грушевський.*

[1]) A tosz trzeba żeby ich astucye na nich sie obrocily — trzeba w. k. mci koniecznie z carem się poiednac y transigere o Ukrainie choćby mu co oney za Dnieprem puścil w. k. m, ażeby iuż ich więcey nie brał pod protekcyą swą.

[2]) Lecz jeśli w. k. m. z carem możesz mieć ciche conditionem, racz tu w. k. m. w Ukrainę iak z naipopoteżnieyszym woyskiem wnisc: szabli nie dobywszy za iednym zamachem uspokoisz ich w. k. m. wiecznie iednym przysciem swoim, a potym wprawisz ich w. k. m. w taki porządek, żeby iuż więcey wirzgnąć nie mogli ani szkodzić y na potym panstwu w. k. m. Słabi są, widzi Bog,... prziimo cokolwiek w. k. m. na nich włożysz. A iesliby terz niewdzięcznie to prziimowali, trzeba mieć woysko tatarskie na dorzędziu, żeby kilka fur ich wywiezli do Krymu, a zaś woysko w. k. m, onych zuboży y tak muszo na włosc, na Wolyn, Podole siła tego przyść, a tak w. k. m. przeplenisz Ukrainę, ktora puki będzie ludna, zawsze oni o tem myślić będo, jako korone Polsko intrygować w nowe woyny. Bo i uż ja widze, że ta lucta tak długo trwać będzie, że albo Ukraina Polske ab Polska Ukrainę obali: Srogie tu mnostwo ludzi haniebnie złych y swowolnych. Poki Ukraina nie będzie pociągniona versus sua principia, nigdy pokoiu nie będzie w Polszcze — to iest aby tylko kilka horoduw było iako przed tym w Ukrainie, to kiedy ich nie wiele będze, to będą dobrzy.

сали як сьвяточну манїфестацию єдности й самостійности Українцїв. Професор Колесса, що прибув на з'їзд з Відня, підчеркнув у своїй привітній промові безполїтичний характер конґресу. На землї є доволї місця для всїх. Всї народи повинні стати добрими братами й синами сонця-правди. Дорога до свободи веде через правду і знанє. Перебіг повитаня був незвичайно одушевляючий.

Прага. (ТКБ.) Нинї почали ся тут наради конґресу славянських поступових студентів. На него вислали делеґатів студентські товариства всїх славянських народів. Прибуло 8 Великоросів (5 з Петербурга, 3 з Москви), 20 Українцїв, 5 делеґатів стоваришень чеських у Відни, 11 Поляків, 3 Білорусів, богато Словінцїв, Сербів, Хорватів, Словаків, Болгарів, чеські делеґати з Праги. Загалом зібрало ся 120 делеґатів. З'їзд повитав бурмістр Праги, Ґросс.

Прага. (ТКБ.) Бурмістр Ґросс зазначив у своїй привітній промові, що учасники прибули на конґрес на те, щоб перевести дискусию над важними справами, що відносять ся до культури славянських народів, славянської взаїмности, рівности, працї і поступу. Отсї засади є питомі також демократичному чеському народови. Нинїшний конґрес — говорив бурмістр — є заповітом слїдуючого славянського конґресу; тому є бажаним, щоб ухвали конґресу були увінчані успішними вислїдами.

Предсїдатель чеського з'єдиненя поступових студентів Торціцкий подякував бурмістрови за щирий привіт. Конґрес відбуваєть ся серед прихильних заповітів, бо є присутні заступники всїх славянських народів і на конґресї має бути підчеркнена славянська взаїмність. Бесїдник просить учасників, щоб тямили про те, що дїяльність конґресу буде критикувати славянський і неславянський сьвіт. Ходить отже о те, щоб конґрес не здискредитував ся. По сїм отворив бесїдник конґрес.

Вибрано президию. В пятницю відбудеть ся дискусия в справі шкільництва середного, а в суботу в справі шкільництва висшого, в недїлю й понедїлок в справі славянської взаїмности. У вівторок по дискусиї над резолюциями слїдує замкненє конґресу.

Прага. (ТКБ.) Перший день нарад конґресу поступових студентів славянських проминув при дуже слабій участи публики і студентів. Протектор конґресу проф. Черни не виголосив заповідженого викладу, але оправдав ся недугою.

Голоси чеської преси.

Подаючи отсї депеші власні як і кореспонденцийного бюра, згадаємо, що з'їзд славянського поступового студентства повитали м. и. окремими відозвами орґан чеських аґрариїв „Venkov" і орґан пос. Крамажа „Den". „Venkov" підчеркує сю важну хвилю, коли в Празї збирають ся потомки тих, що соймували тут в 1848 р. в добі перетвору Австриї в конституцийну державу та підчеркає значінє сего моменту, коли в столицї Чехії збираєть ся представительство поступового славянського студентства, бо досї Славянам закидувано реакцийність. Крамажів „Den" знова зауважує: Нинї розпічне ся в Празї з'їзд славянського студентства. З повного серця витаємо поступову молодїж слав. в Празї, що зводить до купи слав. молодїж, се було висловлене недавно в Петербурзї — є се неославізм, нове славянство, що не має насильних плянів, не хоче панованя одних над другими, а виходить з культурних потреб, спільних усїм Славянам і сею дорогою направляє славянську взаїмність і співдїланє проти небезпеки, перед якої великостию зникають всї дрібні спори.

В певній побідї славянської демократиї лежить здоровлє і сила і полїтичне значінє слав. раси. Вільна від пересудів і малих ненавистий, молодїж славянська є спосібна до найбільших жертв для служби тій великій цїли!

Письмо проф. М. Карєєва.

На з'їзд надіслав б. пос. І-ої Думи проф. Микола Карєєв лист в якім м. и. пише:

Довідавши ся з часописий про слав. з'їзд студентів, засилаю йому своє поздоровленє, бажаю здоровля, але найбільше бажаю, щоб з'їзд пішов властивим шляхом. Моє бажанє, щоби молодій ґенерациї повело ся зробити конець братовбійчим борбам між Москалями і Поляками, Поляками і Українцями, Сербами і Болгарами, Сербами і Хорватами. Особливо Чехи могли би сему помогти. Гадаю, що покінченє тих сусїдських спорів не тільки тому пожадане, що ми Славяне, але й тому, що всї народи мусять утворити одну вселюдську сїмю.

Державна рада.

(*Засїданє з д. 25 с. м.*)

В палатї послів при дальшій буджетовій дискусиї

промовляв вчера п. д-р Ґольд (коло польське), котрий обговорював ряд справ з обсягу публичних санїтарних відносин. Санїтарне законодавство стоїть в Австриї дуже низько; доси нема закона для охорони перед пошестю людською. Потрібний є законний примус щіпленя віспи. Підчеркнувши, що найважнїйша дїяльність держави основуєть ся на превенцийних розпорядках, на розумнім законодавстві шкільнім, на запевненю гіґієнїчних помешкань і здорових засобів поживи, бесїдник обговорював справу відживлюваня людности. Тут перш усього необхідна річ дати дешевий хлїб і мясо; треба би перш усього усунути податок різняний.

Дальше бесїдник домагав ся сотвореня центрального уряду для всїх публичних справ здоровля. На чолї такого уряду повинен би стояти лїкар, а не правник.

П. Стояловський

(коло польське) обговорював хиби цивільного закона та вкінци вніс такі резолюциї: 1) Реформа цивільного і карного закона має бути прискорена; при складаню тих законів треба взяти під увагу поступи социяльно-полїтичної науки та опінію заступників країв та практичних професий. 2) Треба найскорше предложити новелю, в котрій minimum екзистенциї кождого горожанина булоб забезпечене від екзекуциї. 3) Нові постанови екзекуцийні треба піддати основній ревізиї та усунути з них тяжкі приписи в дусї сих резолюций. 4) Передконституцийні декрети надворні, патенти і розпорядженя, котрі противлять ся теперішній конституциї, треба скасувати.

П. Марков починає промову по росийськи, дальше говорить по нїмецьки. Займаєть ся заявою мінїстра внутрішних справ, зложеною в дискусиї над наглими внесенями Русинів. Се було дуже наївно з боку мінїстра, коли заявив, що не знає, чи староруські посли справдї є заступниками живучого в Галичинї народа. Також слова президента мінїстрів до старорусинів не були на місци. Бесїдник заявляє дальше, що деморалїзация Галичини є така велика, що навіть національна церква руського і росийського (sic!) народа, мусить богато терпіти з приводу центрального правительства (тільки? — *Ред.*). Силкують грецько-католицький клир, аби приймав целїбат і домагають ся від нього, щоб образував ся в латинській мові, хоча його обряд є славянський. Староста в Самборі хотїв цїлу громаду з 800 душ усякими можливими способами присилувати приступити до католицької (?) церкви. Від смерти ґр. Потоцького ведеть ся в Галичинї просто боротьбу з грецько-католицькою церквою та в двох останних місяцях під напором полїтичних властий 1270 осіб приступило у Львові до латинського обряду!

Дальше займаєть ся бесїдник відносинами в адмінїстрациї Галичини та жалкуєть ся з приводу чернихівської події на виконуванє водяного закона і ловлї риб у Галичинї. Наводить богато випадків беззглядного стяганя податків від хлопів та вкінци заявляє, що поки судівництво не буде зовсїм відокремлене від адмінїстрациї та не буде основно зреформоване, доля руського і росийського народа в Галичинї не полїпшить ся.

На тім президент перервав засїданє на $1^1/_2$ години з приводу похорону д-ра Малаховського.

О $^1/_2$5 годинї засїданє на ново відкрито.

Промовляли пп. Шрайнер (нїм. аґр.), Крой (нїм. рад.) і Демзер (слов. кат.). Потім забрав голос п. Лїберман (с. д.), котрий обговорював відносини в судівництві. Законодавство карне є перестаріле, варварське, кріваве і нелюдяне. Сьому запобігти моглаб в дечім юдикатура найвисшого трибуналу та цїсарське право помилуваня. Се право не є приватним привілеєм особи цїсаря; він виконує його як найвисший заступник державної власти; цїсарське право помилуваня є не тільки правом, а й сьвятим обовязком, котрий цїсар має сповнити перед етичними й суспільними домаганями нинїшного часу. Замість уладжувати театральні походи, обовязком патріотів є наклонити мінїстра справедливости, щоб постарав ся про амнестию в великім стилю. Людність нетерпеливо вижидає хвилї, коли мінїстер справедливости зробить таку пропозицию цїсареви.

Дальше бесїдник домагаєть ся скасованя судів колеґіяльних та критикує дїяльність судиїв, котрі не мають змоги йти з духом часу; судівництво є підчинене адмінїстрациї. Бесїдник виступає проти протекцийної системи в судівництві та наводить статю Kurjer-a Lwowsk-ого на доказ, що коло польське веде протекцийну господарку при обсадї судейських посад. Коло польське не має права жалкувати ся на бездїльність правительства, бо воно само бере участь в правительстві. Се обман і комедия. Сторонництва більшости є осуджені в публичній опінїї австрийських народів. (*Живі оплески; бесїдникови ґратулюють*).

П. Лєвенштайн (коло польське) обговорює справи судівництва, ставить цїлий ряд домагань до мінїстра справедливости та виступає проти обмеженя прав Жидів, пропонованого резолюциєю п. Шміда.

П. Штогандель (коло польське) виступає проти социяльних демократів та домагаєть ся законної охорони для християнсько-социяльної партиї та для кола польського проти терору з боку социялїстів.

Потім промовляв п. Гоцевар (слов. кат.). О годинї чверть на другу в ночи засїданє замкнено.

Дальше засїданє нинї.

Наглі внесеня

поставив між иншими на вчерашнім засїданю п. Брайтер: одно в справі зміни §. 41 виборчої ординациї до ради державної для забезпеченя верифікациї виборів протягом першого року; друге в справі поведеня галицьких властий супроти опозицийної преси.

Комісия леґітимацийна

відбула вчера засїданє, на котрім радила над сим, чи з уваги на те, що від зібраня парляменту вже проминув один рік, вона дальше може істнувати. По довшій дискусиї ухвалено 17 голосами проти 13, що комісия леґітимацийна має дальше „працювати". (Як звісно, в комісиї леґітимацийній залягає цїлий ряд запротестованих і основно заквестіонованих мандатів послів з кола польського, між и. і то таких визначних, як пп. Стажинський і Дзєдушицький. Зі страху перед скандалем, який підніс би ся в повній палатї, якби там прийшла до обговорюваня верифікация чистоти польських виборів, члени кола польського з помічю християнсько-социяльних членів комісиї проволїкають у безконечність верифікацию загрожених мандатів та роблять се навіть проти виразної постанови закона, котрий вимагає, щоб протягом одного року від зібраня палати послів комісия леґітимацийна покінчила роботу над провіренєм мандатів і предложила палатї свої внесеня. Очевидно галицька опозиция, в тім числї й руські посли, мусять запротестувати проти такої господарки більшости леґітимацийної комісиї та наставати на те, щоб справа чистоти польських виборів вже раз увійшла на порядок нарад палати).

Язиковий закон.

Одна парляментарна кореспонденция доносить, що словінський клюб на вчерашнім засїданю постановив внести в палатї послів язиковий закон для славянських (?) країв та вибрав до тої справи комісию з трох членів.

Заграничний огляд.

Кроваві днї в Персиї.

Про кріваві репресиї з боку шаха на опозицийних конституціоналїстах приходять з Тегерану що-раз страшнїйші звістки. Шах виконує пімсту в крівавий спосіб.

Так вчора звелїв повісити одного духовника та одного видавця часописи. Всїх увязнених послів звелїв побити батогами. Кождого дня шах велить бомбардувати нові доми, котрі помістив на проскрипцийній лїстї; кождий такий дім віддаєть ся на повне знищенє та на ограбленє. При тім шах запевняє, що не задумує робити державний замах та що незабаром розпише нові вибори.

Богато послів, мінїстер скарбу та секретар парляменту схоронили ся з родинами до англійського посольства. Віцепрезидент увязнений. Жовніри рабують в домах богатих Персів та без суду помордували кількох народних бесїдників.

Одним словом — шах переводить нацифікацию своїх підданих з цїлою ориєнтальною звірськістю і жорстокістю; помагає йому при тім росийський полковник козаків, котрого він іменував ґубернатором Тегерану.

Заступники ріжних посольств заграничних повідомили вчора команданта прибічної ґвардиї шаха, що вони абсолютно не хотять вмішуватись до внутрішних справ Персиї, але осуджують безнастанні рабунки і морди невинних.

З Росиї.

На вчорашнім засїданю Дума дальше вела дискусию над буджетом мінїстерства просьвіти. В часї дискусиї над запропонованою комісиєю буджетовою формулою переходу до денного порядку, поставив кадет Мілюков внесенє, щоб у нїй висказати бажанє, щоб мінїстерство на підставі царського указу з 1905 р., запевняючого академічну свободу унїверситету, позволило покінчити студиї видаленим студентам.

Дума приняла се внесенє проти голосів умірковaної і крайної правої, після чого заступник мінїстра просьвіти заложив проти сього протест, заявляючи серед оплесків правої та окликів з лївої і центра, що здїйсненє того бажаня противить ся законам.

Християнські социялїсти.

В Ню-Йорку відбув ся недавно конґрес т. зв. християнських социялїстів. На останнім міжнароднім социялїстичнім з'їздї та партия мала свого представника серед делеґатів Сполучених держав. На тім конґресї християнські социялїсти виразно заявили, що приймають всї прінціпи інтернаціонального социялїзму, як боротьбу кляс, социялїзацию засобів продукциї і т. и. При тім „християнські социялїсти" рішучо застерігли ся, що не маюсь нїчого спільного з австрийськими „християнсько-социяльними".

Більшість учасників становили сьвященики, котрим америкмнська свобода релїґійна позволяє належати навіть до социялїстичних партий. Сензациєю конґресу був лист епископа держави Ута (Utah), котрий бажав з'їздови найкрасших успіхів та висказав надію, що орґанїзация християнських социялїстів „причинить ся до вибореня свободи для тїла, а що-й-но та свобода зможе визволити людського духа з теперішного запомороченя".

Промова п. д-ра Олесницького,

виголошена в палатї послів д. 1. червня 1908 р. при буджетовій дебатї.

(*Дальше*).

Перша і найважнїйша річ, котрої вимагає реформа адмінїстрацийного поступованя, се його прилюдність. Де ходить о найважнїйші інтереси сторін, там нїщо не повинно бути для неї тайною. Певно, що власть має право також з уряду розслїджувати річи, важні для порішеня справи, але з другої сторони треба й сторонам дати право і спромогу берегчи свої права і особливо брати участь при провірцї стану річий, на котрім опиратись має рішенє. Консеквенциєю сеї засади було би, що сторона має мати право, домагати ся особистого переслуханя і особисто брати участь в доказовім поступованю, котре повинно бути відповідними приписами управильнене.

Коли в цивільнім і карнім процесї не може бути рішеня без участи сторін в переведеню доказу, то ще в більшій мірі повинно се бути засадою в адмінїстрацийнім поступованю, де фалшиві зізнаня сьвідків не стоять навіть під карною санкциєю і де часто сьвідки а навіть знатоки є інтересовані у вислїдку справи. Противить ся воно в найвисшій мірі постулятови справедливости, коли пересправа зі сьвідками і знатоками відбуває ся тайно, коли сторонї не дає ся нагоди вияснити справу запитами, коли зізнанє сьвідків і знатоків остають тайною для сторони. Без участи сторін в переведеню доказу без прилюдности поступованя не може бути в адмінїстрацийнім поступованю й мови о успішнім береженю прав і інтересів сторін.

В дальшій консеквенциї прилюдности мусять сторони, само собою розуміє ся, мати право вглядати до актів. Сього права тепер звичайно відмавляють сторонам в адмінїстрацийнім поступованю; а що кождий адмінїстрацийний процес, в котрім ходить о якесь право сторони, є без сумнїву борбою о те право, то виходить, що в тій борбі відбирає ся сторонї найважнїйше оружє, яким є знанє актів, так що цїлком слушно каже одна резолюция долїшно-австрийської адвокатської палати, що заборонювати сторонам вглядати до актів в справах адмінїстрацийних виходить на одно, що лишати їх права.

В судовім поступованю, особливо в процесї карнім, дозваляє ся обжалованому чи то його оборонцеви вже підчас слїдчого поступованя вглядати в якихсь межах до актів, а після дорученя акту обжалованя стає се право навіть при найтяжших злочинах необмеженим; а в поступованю адмінїстрацийнім, де ходить о добре право сторін, вони не мають права вглядати до актів.

Чим же дасть ся виправдати сю велику аномалїю? Чому невинний горожанин, котрий добиває ся свого слушного права, має буте гірший від злочинця?

Коли се право вже підчас поступованя є конечне до береженя прав сторін, то особливо стає воно невідпертою конечностию при відкликах, коли відкличник мусить піддавати критицї обставини, котрі були підставою рішеня. Як же можна зачіпати і критикувати зміст того, що подали сторони і знатоки, та комісийні протоколи, коли не було спромоги читати їх? Таким чином заборона вглядати до актів цїлком нївечить право до відклику, так що власти, котрі рішають в першій інстанциї, попросту стають одинокими судиями в адмінїстрацийних справах.

Ся велика хиба поступованя нївечить часто найсправедливійші постанови материяльного права і вже через те вимагає реформи.

До справедливого виміру справедливости треба передовсїм повної безсторонности власти і її орґанів. В судовім поступованю законодавство всїх країв бере сторони в оборону перед особами, до котрих вимір справедливости належить, а то постановами, що сторона може ухилити судиїв, а навіть знатоків Річ певна, що сеї безсторонности повинно ся також вимагати від адмінїстрацийних властий в адмінїстрацийнім поступованю; з другоїж сторони так само певна річ, що против адмінїстрацийних властий і їх орґанів частїйше може лучати ся докір сторонничости нїж проти судейських урядників. Адмінїстрацийні власти що днини приходять в ріжних ситуациях публичного житя у всїлякі конфлїкти з населенєм; щоденні справи публичного житя дуже часто викликують ситуацию, що власти чи то їх орґани для одних сторін оказують більшу ласкавість, для других меншу або й часто навіть ворожий настрій. Через те могуть тут частїйше нїж деинде лучати ся причини, котрі оправдують ухиленє поодиноких урядників, виміряючих справедливість, і то тим більше, що в адмінїстрацийнім поступованю урядник свобідно оцїнює докази і свобідно після свого погляду видає ореченя. Длятого на мою гадку не можна сої справи поминути при реформі адмінїстрацийного поступованя.

У звязи з сим устає загальне жаданє, що держава повинна відповідати за своїх адмінїстрацийних урядників. Се жаданє справедливо опирає ся вже на загальних засадах правительства, що кождий, хто свої обовязки передає другому, відповідає також за вчинки того другого, Ся одвічальність повинна бути унормована на взір закону з д. 12. липня 1872., котрий установляє одвічальність держави за судейських урядників; проєкт такого закону зложив я з моїми товаришами з відповідним внесенєм тут в палатї ще в липневій сесиї мин. року.

Гадаю, що сьому з кождого огляду оправданому жаданю не може нїщо стояти на перешкодї; бо коли держава є певна, що її урядники порядно ведуть свої дїла, то вона не потребує бояти ся фінансових страт з тої одвічальности, а коли річ має ся инакше, тогдї тая одвічальність богато причинить ся до поправи адмінїстрациї і значно зменшить небезпеченьства, випливаючі з тої одвічальности.

Найбільшою хибою нашого адмінїстрацийного поступованя є, як я вже казав, пинявість у полагоджуваню адмінїстрацийних справ, котра тягне ся нераз роками. Від сеї хиби не є вільні нї низші нї висші інстанциї. Є, що правда, мінїстерияльне розпорядженє з д. 29. серпня 1868, то вкладає на адмінїсрацийні власти обовязок кождий рекурс до 8 днїв переслати висшій власти; але на те розпорядженє нїколи не зважає ся. Бачимо се тепер в Тернополи. Треба було аж 6. трупів і 10. тяжко ранених, щоби рекурс против права риболовлї ґр. Коритовського відослати до львівського намістництва.

(Конець буде).

Промова посла В. Будзиновського

виголошена в державній радї при дебатї над наглостию внесень руських послів о заведенє законного стану в Галичинї.

(Дальше).

Корона.

Я поминаю дальші докази віденського протеґованя галицьких надужить виборчих і взагалї галицької господарки урядничої против Русинів а згадаю коротко лише деякі з послїдних часів.

Через нечувані надужитя при виборах в 1865 р., дістали ся до сойму, замість 47, тілько три независимі Русини. Обурений народ руський вислав тодї до цїсаря депутацию, зложену з 200 осіб. Депутация мала його поінформувати про се, що стало ся і просити о поміч. Руське хлопство тодї гадало єще, що цїсар єще не поінформований про вчинки державних урядників в Галичинї, та що він поступає після засади audiatur et altera pars. З великими надїями провожали руські громади своїх депутатів до стаций зелїзничих, та нетерпиливо ждали на се, що депеші принесуть про авдиєнцию.

І що ся депутация мусїла почути?

„Шкода коштів подорожи! Adie мої панове!"

Отже поправи відносин ся депутация не принесла нам. Противно. Одиноким успіхом, який вона здобула, були страшні вибори баденївські в р. 1897. При сих виборах вже не тілько шахровано... Мордовано навіть, щоби тілько в чисто руських округах запевнити мандати польській мафії.

По виборах доконано тисячів мордів судових на невинних виборцях руських. Тисячі виборцїв позасуджувано по довгій вязници слїдчій на тяжкий кримінал, зруйновано бит тисячів родин. А цїлою виною засуджених — як котрий з них дїйсно провинив ся против букви закона — було се, що вони боронили ся перед злочинними атентатами на їх права. Хоч до тої пори помилувано вже тілько найзвичайнїйших злочинцїв, то з тих невинно засуджених ласкою цїсарською не обдаровано нї одного, хоч мінїстерство судівництва в многих случаях висказало ся за помилуванєм.

Які думки мусїли з сего приводу виринути в черепах руських хлопів, а які в чортівських черепах галицьких урядників?!

Хоч парлямент вибраний в 1867 р. був неспосібний до працї, цїсар кілька разів не хотїв дати дозволу на його розвязанє, бо тодї цїлий сьвіт, а передовсїм Поляки були переконані, що найблизші вибори, як против руських виборцїв не викотять гармат, принесуть Полякам страшний погром. Цїсар позволив розвязати парлямент доперва тодї, коли центральне правительство зобовязало ся галицькому намісництву полишити цїлком вільну руку. Галицький намісник одержав повновласть вибори так перевести, як сам уважав за відповідне, щоби коло польське вернуло до парляменту не ослаблене анї о одного посла.

А потому, як на дневнім порядку палати послів станула виборча реформа, президент мінїстрів мусїв уступити, бо по авдиєнциї двох Поляків у цїсаря корона прийшла до переконаня, що виборча реформа таки троха скріпить становище Русинів супротив Поляків. Також против кориснїйшого вже для Поляків проєкту президента мінїстрів Гогенльогого запротестували у цїсаря ґр. Дїдушицький і намісник Потоцький, і Гогенльоге мусїв зробити місце бар. Бекови.

Доперва сему повело ся перевести реформу і до нинї удержатись на становищи, бо він при виборчій реформі узглядняв всї бажаня Поляків і Поляки не мали нїякої причини перед цїсарем на него жалувати ся.

По виборчій реформі прийшли вибори до державної ради. Як законно переведено сї вибори доказують наглі внесеня, котрі палату займали торік перед лїтними фериями. Лише в сїльських округах були ті вибори сяк-так леґальні — але тілько при першім голосованю. Що ми при другім, третім та при тїснїйшім голосованю стратили тілько оден округ, завдячуємо се лише сїй обставинї, що наказ до шахрайств намістник видав тодї, коли вже запізно було. За се він страшно пімстив ся при соймових виборах.

Соймові вибори переводив і кермував надужитями виборчими бувший намісник, ґр. Потоцький. Я мушу поставити собі питанє: „Чому і сей намісник, котрий нам і президентови мінїстрів прирік, що зробить кінець надужитям правительственних орґанів, сї вибори перевів так, як се робили також всї його попередники? Мусимо поставити собі також питанє, чому він міг безкарно зробити се против виразного бажаня свого шефа?

Щоби одержати відповідь на сї питаня, а також новий арґумент, що нинїшні внесеня не мають для нас нїякої вартости, мусимо насамперед довідати ся, яка властиво була приграма сего намісника і в який спосіб він став намісником? Хоч сей чоловік вже не є намісником, то проте відповідь на се питанє не сталась єще безпредметовою, бо ся програма була також проґрамою всїх його попередників, почавши від Ґолуховського і вона є проґрамою партиї, котрій віддано панованє над Галичиною.

Берестечко.

Програмою кождого дотеперішного намісника Галичини було — Берестечко. Ґр. Андрей Потоцький був перший між намісниками, котрий до сеї програми публично признав ся. Супротив того, що слово Берестечко в устах Поляка є національно-полїтичною програмою, а ся програма є також програмою високих достойників австрийських, котрі правлять найбільшим коронним краєм Австриї, мушу вам, мої панове, кількома словами пояснити, що се слово значить, і яка програма сидить в тім однім слові, в тих 10 буквах.

Цїлий руський край, з винятком одної частини нинїшної Галичини, котра вже давнїйше належала до польської держави, загорнула Польща в 1569 роцї, використовуючи заключенє унїї між Польщию а Литовсько-руською державою. Вже 22 лїт по тім населеню найбільшого руського

краю України, було досить сего панованя Польщи і ми маємо в 1592 р. перше повстанє козаків по військовому зорґанізованої части населеня. Від тої пори війна між Поляками а козаками є хронічна, з змінним щастєм. Доперва нашому Богданови Хмельницькому повело ся в 1648 р. зломити польське панованє на Україні. Кілька польських армій знищив Хмельницький цілковито, одну по другій. Польща загибала. Тоді прийшла сій державі загранична поміч. Польща одержала до розпорядимости майже цілу армію Валєнштайна, котра по закінченю 30-літної війни тодішному Габсбурґови була вже непотрібна, а навіть невигідна. Сі старі вояки, разом з дрантивим польським ополченєм зійшлись з армією Хмельницького в 1651 році під Берестечком. — Тут маємо першу точку програми партиї бувшого і — теперішного намісника Галичини: габсбурґських вояків з Поляками против руської нациї.

Однак з причини, що ті австрийсько-польські союзники під проводом предка ґрафа Андрея Потоцького в своїм поході на терен війни палили всї руські села і міста, та весь їх народ жінок, старців і дітий, що єще дома лишили ся, вирізували, утікав сей безборонний народ в руський табор воєнний. В тім таборі мала тоді зібрати ся 60 тисячна маса безборонного хлопства.

Перші два дни борби були для Поляків дуже некорисні, хоч польському таборови дошкулювали тілько сполучені Татари, а козаки, ся властива армія Хмельницького єще не була в акциї. В хвили коли, Хмельницький з своїми козаками мав виконати рішаючий атак, котрий для Польщі був би тим, що „вічная память", утікає з поля бою Хан, що був з Поляками в тайнім союзі і бере з собою силою самого навіть Хмельницького.

Мимо замішаня, яке в наслідок сеї наглої зміни стратеґічного положеня, в руськім таборі настало, мимо паніки, яка вибухла в наслідок загадочного щезненя начальника і його канцлєра Виговського, не мож було і не вільно було посьвятити армії під ніяким услівєм, і ґенераліция довела до того, що війська виведено з табору, так що йому вже не грозила ніяка небезпека. Тепер розпочала ся робота в цїли виведеня безборонного люду на безпечне місце. Однак недисциплінований люд є всюди людом. Крик і натовп маси попсував цїлий плян козацької старшини. Гамір звернув увагу німецьких вояків між Поляками на події в руськім таборі і вони взяли наш табор приступом, бо — в нім були вже самі лише безборонні.

Тепер виконано властиву програму партиї ґрафа Потоцького: Не руську армію, не узброєних вояків, але безборонні діти, жінки і старців, лише сьвящеників узброєних в хреети і сьвячені чаші разом з їх патріярхом, Поляки і затяжці з Австриї — вирубали в пень.

Тепер будете, мої панове, знати, що коли говорить ся про берестечкову проґраму, то треба мати на гадці акцию, котра значить тілько, що масакра, що різня безборонного руського хлопства — сполученими силами Поляків і австрийської сили збройної.

Що Берестечко було проґрамою бувшого галицького намісника, сказав сам ґр. Потоцький і то тогди, коли вже не був звичайним послом соймовим, тілько іменованим цїсарем маршалком Галичини і добре повинен був розважити, що має сказати. В Бучачи було се, на бенькеті урядженім в його честь панами повіту, коли там зійшла бесїда на Русинів. Тоді підніс ся ґраф Потоцький, вказав на геройства свого предка, провідника польських військ під Берестечком, котрий все побіджав, коли тілько боров ся з безборонними старцями, дітьми і жінками, а все був битий, і то добре битий, як стояв против узброєних мужів. Маршалок краєвий, пізнійше намісник радив і тепер наслідувати сих бандитів з XVII віку, а крепким закінченєм його промови був оклик: „Русинам треба єще тепер справити Берестечко!" (*Слухайте! Слухайте!*)

Тими послідними словами репрезентант австрийського правительства в Галичині розвинув свою проґраму і спрецизував своє становище супротив Русинів. Се значить, що після погляду не приватного чоловіка, а після погляду чоловіка, котрий всю власть державну в Галичині мав в своїх руках, котрий в Галичині мав репрезентувати волю цїсаря, а може й дійсно репрезентував її, Поляки мусять руську нацию при помочи — ліпше промовчу чия се поміч — вирізати!

Краєвий маршалок, хоч пізнійше став намісником — не польським, але австрийським — лишив ся вірним проґрамі своїх предків, проґрамі зпід Берестечка. Він показав, що його, в Бучачи висказана погроза не була пустою фразою.

(Далї буде.)

Вломники в великім стилю.

(*З судової салї*).

Предметом позавчерашної розправи були головно утечі Васїнського і членів його банди з криміналів, а іменно замірена але не довершена утеча з Станиславова та доконана утеча з криміналу у Львові.

Сьвідок Айзенберґ, вязничний дозорець з Станиславова, зізнає, що Снєґуцкий, сидячи в станиславівській вязници в слїдчім арешті, пробував утїчи враз з співвязнями Кучерою і Штером через діру, видовбану в стелї над печею. Мабуть хотїли вони дістати ся через неї на під, а з поду комином на дах. Сьвідок підглянув се і утечі перешкоджено.

Відчитано зізнаня співвязнів Васїнського зі Станиславова, що потверджують сказане Айзенберґом.

Сьвідок Кусок, дозорець вязничний зі Львова, зізнає, що дня 12. липня м. р. повнив службу на II. поверсї вязниці при ул. Батория. Васїнські, Шиптур і Шварц сидїли під ч. 48. якого вікно, заслонене т. зв. „кошем", віддалене є на яких 5 метрів від ґалєриї противлежної каменицї. Около години 8. вечером сьвідок заглядав до казнї і застав усе в порядку. Рано довідав ся про утечу.

Сьвідок Дубецький, дозорець вязниць зі Львова, обняв службу по Кускови о год. 9. вечером. Вязнї виробляли крики. Васїнського не знав. Лямпа під ч. 48. була скручена, а „візитирка" (решітка в дверех) була заслонена коцом. По якімсь часї сьвідок завважав, що в казнї дуже тихо. Заглянув до неї і застав її порожною та наробив алярму. Вязнї утїкли через вікно в той спосіб, що поставили крісло на „коши" за вікном так, що його плечки служили за драбинку під дах. Сею „драбинкою" дістали ся вязнї на дах, що було получене з великою небезпекою упадку на діл.

Сьвідок Брош, дозорець вязниць зі Львова, зізнає, що Вальоха, дозорець, що мав достарчити Васїнському пилки до перепилованя крати в вікнї, часто розмавляв з вязнями та брав „кубани". На замітки инших дозорців відповідав: „жебраки і паламарі живуть з церкви, а ви, дурні, не вмієте жити з криміналу!"

Сьвідок Шиптур, що втїк разом з Васїнським по згададаній „драбинці", старий кримінальник, що мав сидїти 5. літ за крадїж, зізнає, що пилочку до перепилованя роздобув він сам. Подала йому її через вікно із ґанку противлежачої каменицї, на два тижнї перед утечею, якась молода жидівочка. Вальоха нічого не знав про се. Крату пиловали всї три. Діставши ся по кріслї на дах, привязали до комина „шнур", зроблений з чотирох простирал. По сїм шнурі спустили ся оден по другім на землю. Коли Васїнський вже був в половині „шнура", хтось крикнув: „лови! лови!" З переляку Васїнський скочив з половини високости на землю. Дивно, що не забив ся. З подвіря, на яке спустили ся, перелїзли на подвірє реальної школи, а звідси вибігли на улицю.

Сьвідок Язьвіцька, жінка кравця з каменицї против вязницї, зізнає, що се вона кричала „лови! лови" — бо завважала в пітьмі утечу вязнів. Але її голосу сторожа вязницї не почула.

На сїм позавчерашну розправу перервано.

Вчера переслухано дальших сьвідків в справі утечи Васїнського з вязницї при ул. Батория, яких зізнаня нічим не цїкаві. Дальше переслухано сьвідків на обставину укриваня Васїнського через Вальоху і його жінку. Зізнаня ті є дуже обтяжаючі.

Вчера переслухано також б. служницю Снєґуцьких у Празї, А. Рохову. Зізнає по чеськи через товмача. Васїнські жили заможно, вечерами ходили до польського клюбу. Приїхав раз до них Кнобльох і з „паном" (Снєґуцким) щось клепали, замкнувши ся в покою. На Різдво приїхали Адамскі і Гінтнер, яких пізнає. Другого дня вечером всї три десь ходили, а Васїнська оставала дома. Вечером сьвідок пішов до сестри в гостину, а три „пани" до „клюбу". Васїнська лишилась дома. Коли Рохова в ночи о 2 год. вернула від сестри, Васїнський був уже дома, однак не відчинив їй, лиш казав їй, аби вертала до сестри на нічлїг. Рано о 6 год. прийшла там Васїнська і сказали, що з причини наглої смерти мужового батька вони виїздять. Вкінци зізнає Рохова, що Васїнська часто домагала ся гроший від мужа, мала гарні одяги і біжутерию, і часто робила мужови авантури задля зависти. Раз мала його вибити по лици.

На тім розправу відрочено до нинїшного дня.

ТЕЛЄГРАМИ

Дня 26 червня 1908.

Державна рада.

Відень. (Ткб.). По відчитаню впливів та переведеню доповняючих виборів до комісий, приступлено до дальшої дискусиї буджетової. Промовляв пос. Ганїх (с. д.), що обговорював справи шкільні чеські та пос. Різе (с. д.), який занимав ся квестиєю помешкань.

Відень. (Ткб.). В посольській палатї по пп. Різім промовляв пос. Гінтер (нім. пост.) а відтак забрав голос пос. Дашинський.

Відень. (Ткб.). В посольській палатї зголосив пос. Вйонцек внесенє в справі замиканя шинків в недїлї і сьвята. Інтерпеляциї внесли пос. Пігуляк в справі неузгляднюваня української мови через деяких польських урядників зелїзничих, пос. Стефаник в справі конфіскати „Лїтературно-Наукового Вістника" у Львові.

Контрреволюция в Персиї.

Рим. (Аґ. Стефанія). З Тегерану доносять, що арештованє послів і горожан та безпроволочне засуджуванє їх на смерть а також рабунки в містї тривають дальше. Населенє Тегерану є в безвпиннім страху. Богато осіб втїкає до посольства. Мін. скарбу і 4 послів шукало ратунку в італїянськім посольстві.

Панславістичний гумбуґ.

Петербург. (Тел. прив.). Комітет славянської взаїмности вже з'орґанізував ся і вибрав до управи 10 осіб: Хомякова, Львова, Павловова, Шидловського, Петрова-Соловова, Кондакова, Красовського, Мілютіа, а з поміж Поляків Олїзара.

Петербург. (Тел. прив.). На всеславянський з'їзд до Праги вибираєть ся м. ин. Максим Ковалевський, щоб репрезентувати там Українців. (Питанє тільки, відки ш. учений має до сього компетенцию, коли з'їзд має стояти на становищи, що Українців „не було і не буде". — *Ред*).

НОВИНКИ.

— **Епільоґ виборів посла на сойм в Цїшанівщинї.** До відомости наших послів і Його ексц. п. міністра Бінерта, який розпливав ся над законностию галицької адміністрациї подаємо отсе: Послом на сойм краєвий з Цїшанівщини — як відомо — зістав вибраний сего року кількома голосами заледви більшости п. К. Ямпольський, кандидат людовців, дідич з Лївчи, попертий всїми правними і неправними способами цїлої тутешньої Польонії і махерством ц. к. комісаря виборчого п. Красуцького, проти нашого кандидата о. Колтунюка. Як сей вибір відбув ся засьвідчать найліпше акти ц. к. суду цїшанівського до числа С. І. 232 з 23 мая 1908. Шарґель, властитель шинку обік самого ц. к. староства, де відбували ся вибори запізвав п. К. Ямпольського, посла z woli ludku, о зворот коштів, за розпиванє і угощуванє виборців перед самими виборами і в часї виборів, в квотї 980 К 80 с. Було в сїй справі щось два чи три терміни і остаточно, по заприсяженю сьвідків, котрі під присягою зізнали, що п. К. Ямпольський справдї дав порученє Шарґлеви, на його кошт угощувати і розпивати виборців, так перед виборами, як і в часї виборів до того шинку на трактаменти відсилав через свої гиєни виборчі, ц. к. суд до числа С. І. 232/08 засудив п. К. Ямпольського на заплаченє Шарґлеви 980 К 80 с. В потребі може п. міністер внутрішних справ зареквірувати акти ц. к. суду цїшанівського Всякі коментарі тут вже злишні.

— **Ратуймо Манявський Скит перед остаточною руїною!** Будучи оноді в Маняві, побачив я з болем серця, що наш славний Скит хилить ся вже до цїлковитого упадку, та що недалека вже пора, коли з його останків і слїду не стане. А шкода була-б велика, гріх був-би непростимий, щоби ся дорога кождому Українцеви памятка нашої бувальщини так марно запропастила ся. Нам треба доконче заховати для наших потомків ті романтичні руїни, нам треба збудити більший інтерес та любив до тих зубом часу пошарпаних, травою і смереками порослих, понурим сумом овіяних мурів. Годї нам числити на чужих, нам ворожих консерваторів, яких кождий памятник нашої красшої минувшини в очи коле, ми мусимо самі заняти ся консервациєю тих руїн та зібрати той невеличкий гріш, якого коштом можнаби заховати хоч-би лишень в теперішнім станї останки Скита. Без проволоки треба забезпечити осталі образи та написи перед дощем та підмурувати башти і браму, щоби опісля не було за пізно. З другої сторони стояло б оживити рух туристичний до нашого Скита. Його романтичне-чудове положенє, його таємничі — понурі — грізні руїни ті німі сьвідки давної минувшини — збудять у серци кождого руського туриста прогомонїлі історичні слїди, що сторицию винагородять труди й кошти дорога в сю чудову околицю над Манявкою.

— **Польсько-жидівсько-москвофілський алїянс в Жовківщинї.** Вже при виборах до парляменту минувшого року ударяла нас солїдарність москвофілів з польськими та жидівськими дідичами. Такий приміром о. Подолинський з Деревнї, що уходить за тихого, хоть не ревного народовця, попирав Маркова, як і польський удпвач ґрафа шляхтич Старжинський і ґр. Яблоновський, у котрого за те зять о. Подолинського, о Пясецький дістав добру парохію Реклинець. Розумієть ся, що солїдарність спілки йде дуже далеко, бо ось тїточний брат о. Пясецького д-р Лев Василевич Породко (твердий лїкар з Мостів Великих) відмовив знов „visum repertum" побитому через ґрафа Яблоновського хлопови. Слава успішности польсько-кацапського алїянсу розійшла ся по цїлім повітї, хоч доводить деколи прямо до гомеричних сцен. Оноді приміром прийшло до незрівнтної ситуациї: Один твердий сїдоглавий сьвященик взяв д-ра п. Невестюка за ґр. Яблоновського тай став його просити о парохію Реклинець, обіцюючи за те поборювати народовців і йти у всїм на руку мнимому пану ґрафови. Д-р Невестюк, щоб переконати ся, як далеко може дійти кацапське упідленє, зажадав від твердого пан-отця, щоби принумерував „Słowo polskie", щоби говорив в дома по польськи і з проповідницї впоював селянам тенденциї „Słow-a polsk-ого". І на те все маститий патріот пристав! Супроти того д-р Невестюк стидав ся сїдоглавому батюшцї признати ся, ким він є і розійшов ся з ним, як ґраф, а опісля через другого сьвященика переказав йому погорду, яку очивидно і всякий дійсний приличний ґраф мусів би мати супроти такого мамелюка! Тепер вакує парохія Боянець і тут заскакують коло польських панів твердиї батюшки, дехто для себе (Пелех), дехто для сина (Долошицький) і т. д. Та у нас не тільки москвофіли чіпляють ся польської поли, не остають ся позаду в роботї також Поляки „mojżeszowego wyznania". Оноді відбув ся в Мостах Великих „wiec assymilacyjny", скликаний управителем дібр Батятич Романовським (якого „Słowo polskie" заазанзувало на властителя більшої посїлости), та дідичом Лянгом і бурмістром Мостів Ґіґлем. Тількиж всї сї три месиї асиміляциї жиють на віру, тож польський радикал Андрій Козар сипнув їм на тему їх приватного житя таку проповідь, що їм мабуть відхочеть ся більше виступати публично в ролї krzewicieli polskości. Се однак не перескаджає нічо тому, щоб такі одиницї мали рішати про обсаду руських парохій кацапами. Ми маємо в руках лист пана Романовського, в котрім він пише, що Боянець дістане тілько твердий сьвященик. Та нехай польсько-кацапсько-жидівський алїянс робить, що хоче, то нас не змете з лиця землї та не спинить осьвідомленя селянства, що чим раз більше відвертаєть ся від кацапських провідників. Ми, Українцї розпарцелювали для селян вже третину повіту і дасть Бог і решту розпарцелюємо! — *Жовківський.*

— **Велике градобитє навістило** в днях 23 і 24 с. м. богато повітів східної Галичини та заподіяло людности богато шкоди. Передучора шалїла буря понад брідським повітом та протягом кількох годин засипувала градом і дощем громади Бучину і Суховолю. Вулицї в тих селах спливали ріками, вода вдирала ся до нутра хат та заливала школу, в котрій саме відбувала ся наука з дрібними дітьми. Учителька з великим трудом ледво змогла загрожені дїти повисаджувати на вікна. Удар грому вбив на возї одного селянина та запаморочив двох людий, що коло нього стояли. Також двоє дїтий мало згинути пім водою, котра розливала ся аж до міста Бродів, віддаленого о 12 кільометрів від Суховолї. В доокресних громадах потерпіли велику шкоду будинки, городи, поля і луги. Супроти того стихійного нещастя пос. д-р Евген Левицький вніс на вчерашнім засїданю (з 25 с. м.) ради державної нагле внесенє що до помочи державної для потерпівших від граду і дощів в повітї брідськім та прилежних, як і такеж внесенє що до удїленя державної запомоги для погорільців громади Чортовець в повітї суд. обертинськім.

— **Як пан з панів платить?** Вічному кандидатови нотаряльному іменем Кокуревичови, звісному в Станиславові ренеґатови і донощикови на „гайдамакуф", — про що була у нас згадка в „Дїлї" — зібрало ся оноді на „miłość". Отже покликав фіякра, котрий витає його словами „sługa pana kimornika" і погнав до своєї „знакомої" до Пасїчної. Така мила гостина треває доволї довго, ну і вкінци і наш „пан з панів" мусів вертати. Вернувши перед свою хату, каже він до фіякра: „Видай менї ґульдена" Фіякер, не перечуваючи нічого злого, вишпортав десь там із лахманів „ґульдена", тай дав пану коморнїкови. Тодї пан коморнїк питає: „Іле цї сї належи"? „Корона, проше панї кіморнїка". „А тши шусткі нє везьмєш" — каже пан коморнїк — випнявши вперед досить обємистий живіт. — „Нє, то замало" — каже жидисько. Тут пан коморнїк не видержав, та вхопивши за свою палицю, став так мастити Жида по голові, що аж розбив її. Змахавши ся тою „заплатою", взяв єще й його „ґульдена", та пішов по тім геройськім подвизї відпочивати! Отсей образочок хиба надто характеристичний для моральної фізіоґномії таких ананасів як сей п. К., щоб його ширше коментувати!

— **Господарське віче,** відбуло ся заходом тов-а „Сїльський Господар" дня 16 червня б. р. в Чертежи. Іменем головного видїлу тов-а отворив віче п. Василь Сїдельник, вказуючи на се, що як-раз тепер хвиля відповідна, коли наш нарід вільний хвилево від полїтичного руху (бо до виборів ще далеко) повинен орґанізуватись економічно. П. О. Шпитко в довшім рефератї „Про господарку поступову" вияснив її вагу і потребу в нинїшних тяжких часах та взивав до науки господарки та до орґанізованя товариств господарських руських, щоби сим способом здобути хоч часть тих численних запомог, які держава і край дають на цїли рільництва, натурально на руки польських товариств господарських, бо про руські якось не чувати. З порядку річи представив п. Ілия Стебельський в дуже популярно висказанім рефератї „Про каси позичкові на селах" значінє тих економічних орґанізаций та вказавши на се, що всяку позитивну роботу на селї зачинати належить від основаня каси позичкової завізвав зібраних розповсюднювати і як найскорше впроваджувати в житє сю так важну для піднесеня руського народа орґанізацию. Дуже влучно пояснив референт значінє удїлів, котрі наші люди запозичаючи ся по неруських банках, в тих банках складають — та зібрані зрозуміли дуже добре, що в сей спосіб самі власною кервавицею годують проворнїйших та рухливійших від нас а нам ворожих людий. В рефератї „Про спілки господарські на селї обговорив п. Іванків, правник, спілки молочарські, годівельні і торговельні, та пояснив дуже докладно і зрозуміло, що се кооперация, як завязувати такі спілки і який вони хосен приносять селянам. П. Василь Сїдельник пояснив статут і круг дїланя одинокого нашого тов-а господарського „Сїльський Господар", котре за почином о. совітника Дуткевича засноване в Олеську, перемінилось з часом на краєве і змагає до злученя під своїм прапором всїх сїльських господарів. Дотепер має товариство вже шість філїй, велику шкілку овочеву в Олеську та малими своїми фондами, одержаними від тов-а „Днїстер" з'орґанізувало вже пять зародових хлївень розміщуючи їх в ріжних сторонах краю. На жаль дуже мало людий вписалось до тепер до тов-а і тому ще замкнена нам дорога до одержаня яких-небудь субвенций краєвих чи державних. Тому тов-о, котре зрозуміло свою цїль в сильній аґітациї по селах, наміряє устроїти сотки віч по всїх усюдах нашого краю і в сей спосіб придбати собі членів а народови руському забезпечити сильну орґанізацию господарську, з котрою на будуче всї будуть ся мусїли числити. Зібрані на вічу селяни з судових повітів Журавно, Калуш і Войнилів з великим зацікавленєм прислухувались виводам прелєґентів і нагороджували їх рясними оплесками. Віче відбулось в великій стодолї в дворі — а зібралось звиж 500 людий з цїлої околицї. Головою віча вибрано п. Михайла Гренджолу господаря з Мельнич, котрий замикаючи віче підніс велику вагу і значінє таких чисто господарських (з виключенєм всякої полїтики) віч, та подякував товариству „Сїльський Господар" і пп. референтам за урядженє сего віча. Яко наслїдок віча завязуєсь в Журавнї філїя тов-а „Сїльський Господар". — *Вічевик.*

— **Податок на кавалєрів.** Відповідаючи на промову гамбурського бурмістра, д-ра Бурґгарда, виголошену на пирі на корабли „Оцеонія", заповів німецький цїсар, Вільгельм II реформу державних фінансів. Подробицї реформи задержав цїсар в тайнї, але заповів нежонатим, що проектуєть ся кавалєрський податок.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в суботу: Єлисея, Методия (лат. Володислава). Позавтра, в недїлю: Н. Пр. Евхар. (лат. Льва папи).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник ві второк, в середу і недїлю від 12 год. в полудне.—Консисторська касия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

> **З Перемишля:** Товариства: „Бурса імени св. о. Николая" і „Українське Жіноцтво" устроюють в понедїлок дня 29. червня на Горі Замковій великий фестин в хосен бідної шкільної молодїжи. Програма фестину богата і інтересна. Музика війскова. Вступ 20 сот. В разї непогоди фестин відбудесь того-ж дня в великій сали Народного Дому.

☐ **Загальні збори філїї товариства педаґоґічного в Залїщиках** відбудуть ся на дни 29. червня 1908 р. в Залїщиках о год. 2. пополудни в сали „Руської Бесїди". — *Видїл.*

☐ **Віче українських студентів черновецького унїверзитету** в справі креованя катедри української істориї на тутешнім унїверзитетї відбуде ся в недїлю 28-ого с. м. о год. 11. перед полуднем в V. салї унїверзитету. Справа, як звісно, дуже важна, тому звертаємо ся до укр. студентів з зазивом, щоб явили ся всї як один. — *Комітет.*

☐ **Бідна дївчинка,** учениця III. кл. школи ім. М. Шашкевича, потребує з припорученя лїкаря виїхати до Риманова, та не має на се ніяких фондів. Може би хто [illegible] у кого в Риманові примістити. Тов. Вакацийних Осель поручає її милосерним серцям, бо се дївчинка дуже бідна і заслугує вповні на поміч. Зголошеня приймає С. Ґерусинський, Львів, Арсенальська 6.

Артистичні замітки:

Вражіня з дорічного попису руської консерваториї музичної ім. Николи Лисенка з 25 червня 1908 р

Нестало Тебе! Не довело ся Тобі побачити прегарних, сьогорічних продукций пописових Своїх дїтий по музицї, Своїх елєвів, Своєї музичної школи. А тільки трудів, таку силу енерґії вкладав Ти там в послїдних хвилинах Свого короткого для нас житя. Велика і безсмертна заслуга Твоя, Дорогий Стрию Анатоле. Велика! — і то тим більша, що в так короткім часї, видала вже так гарні і так обильні овочі.. Нестало Тебе! Але дїло Тобою зачате не пропало, не знидїло. Човен зістав, змінила ся тільки керма. В певні руки Ти її передаєсь. Вп. професор Шухевич, теперішний директор, враз з видїлом, і з незміненим, Тобою ще зорґанізованим учительським збором, веде сей човен вмілою рукою, в напрямі Тобою витиченім, дальше. В певні і фахові руки перейшла сьвятиня Твоя, храм Твій, Дорогий Стрию!

Други Твої: Chopin, симпатичний Шуман, ніжний Моцарт, український Завадський, штучний Беріот,... всї вони враз знаменитими своїми виконавцями, а Твоїми елєвами прославляли імя Твоє. Бо такого закінченя шкільного року, такого попису, з такими сходячими артистичними зорями Ти тільки ждав. Се було Твоєю мрією, Твоїм ідеалом...

Початок попису проголошено точно на годину 6 вечером. Вже перед 6 заповнила ся простора саля нашої музичної консерваториї добірною публикою між якою були й гостї з України, котру теплими словами витав теперішний голова проф. Шухевич враз з директором адміністрацийним проф. Іваном Вахнянином.

Учительський збір (проф.: Криницька, Старосольська, Хоткевичева, Баронч, Должицький, Колесса) під проводом артистичної директорки проф. Ясеницької, зібраний в комплєтї, ждав з нетерпеливостию хвилї, коли буде міг перед зібраними почванити ся плодами своєї цїлорічної працї, коли буде міг зібраним родичам і гостям показати, що не на дармо посилано дїтий своїх до так мало реклямованої руської консерваториї.

Точно о 6., на даний проф. Шухевичом знак почали ся фортепянові, скрипкові і сольові продукциї. Виступали елєви самих визших курсів (низші курси продуковали ся два дни перед тим).

Introductio цїлого вечера становило „Анданте" Шумана з варяциями, відогране п. О. Яцишинівною і С. Левицькою на два фортепяни. Сама перша прегарна, трудна в виконаню композиция, не легкий під зглядом технїчним, а знаменито випроваджений, уклад 2-го фортепяна (С. Левицька), дали запоруку, що цїлий вечір буде одним великим артистичним пиром.

Фортепянові продукциї переплїтали сольові Concoпп-и репродуковані елєвами знаменитого педаґоґа проф. Баронча, довголїтного практика і бувшого директора львівського мійського театру.

Гарні, сьвіжі сопранові голоси п. Бартошівної, Парахоняківної, Олюнки Вахнянинівної, милий, та гнучкий голос Гарасовського, показали наглядно зібраним, що значить добрий і сумлінний педаґоґ.

Велика заслуга тут бл. п. Стрия Анатоля, що придбав для нашої консерваториї так знаменитого професора.

Не повстидав ся своїми учениками і проф. Должицький. Маленький скрипак Придаткевич з ще меншим акомпанятором Давидовичом (пара Wunderkind-ів) викінчили, з цілковитим для зібраної публики вдоволенєм; Beriota „Air variée“.

„Sonatin-y“ Raffa відограла п-а Витошинська бездоганно, а Завадського „Etude staccatto“ (козачок) виконаний п-ю Курпяківною викликав у зібраних заслужену бурю оплесків.

Учениці найвисших курсів: С. Левицька, О. Яцишинівна, з гарним мужеським ударом О. Озаркевичівна пописувались чудовими композициями Chopin-а.

Кульмінацийною точкою, в цілім того слова значіню, був виступ будучої нашої артистичної звізди, пянїстки п-и О. Яцишинівної (учениця проф. Криницької).

Всякі і всї можливі дані: чутє, музична інтелїґенция, незвичайна технїка, як найсубтельнїйше викінченє, все те розом з гарним і симпатичним личком, дають запоруку — що дальша невтомима пильність і праця, отворять нашій будучій пянїстцї пороги до сьвятинї заслуженої слави...

Отсе покінчив інститут музичний свою сьогорічну дїяльність. З почутєм найбільшого вдоволеня опускали родичі і гостї комнати нашої консерваториї, пращані дуже сердечно проф. Шухевичом.

Опускали!? Нї! Тільки пращали ся! І то не на довго... „Веселих вакаций“... „До побаченя“... „Не забудемо на вас“... несло ся долї сходами.

А „Дух Його“, творця сього інституту — вправдї невидний, але на певно присутний — зійшов з далеких, незнаних нам країв, щоби попращати ся з дїтьми своїми, пожелати всїм „Веселих вакаций“ та сказати до „побаченя“.

І відпічнуть професори, відпічне видїл, а по вакациях ще з більшою енерґією возьмуть ся до дїла, а слава нашої „Музичної школи“ понесе ся по усїх закутинах нашої бідної вітчини.

Богдан Вахнянин.

Померли:

Мария з Волошинських Бачинська, жена гр. кат. пароха померла дня 21. с. м. в Маневі в 50-ім роцї житя. В. є. п.!

Онуфрей Качоровський, експедиєнт почтовий, помер у Львові в 43-ім роцї житя. В. є. п.

О. Гіполїт Штогрин, парох і декан в Стрілках, бобрецького деканата, упокоїв ся д. 23. с. м. в 71. р. житя, а в 47. р. сьвященьства. В. є. п.!

Конкурси бурс.

Видїл „Селянської Бурси“ ім. о. Клима Кульчицького в Станиславові при ул. Казимирівській ч. 108 прийме 100 питомцїв на рік шкільний 1908/9. Условини принятя є: 1) Батько або опікун ученика мусить бути членом товариства, 2) Кождий питомець мусить бути зовсїм здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком року шкільного, 3) Приняті будуть лиш ученики руської ґімназиї або школи реальної, котрі викажуть ся сьвідоцтвом з добрими успіхами в науцї з послїдного курсу, 4) Батько або опікун питомця з'обовяже ся письменною заявою платити точно місячно по 20 К з гори, 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лїкаря, купіль і пранє в сумі 8 К, 6) До поданя о принятє долучити треба: а) сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку, б) заяву, в котрій батько (опікун) ученика з'обовяже ся виразно платити умовлену суму за поміщенє сина в бурсї, кождого місяця точно з гори, в) сьвідоцтво убожества, 7) Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 6 хустинок, 6 пар скарпиток, 3 ручники, сїнник, подушку, колдру або коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і пари обуви. З'ужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска а відтак числом визначенім зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед зарядом що все потрібне має. Поданя належить вносити під адресою: Заряд „Селянської бурси“ ім. о. Клима Кульчицького в Станиславові ул. Казимирівська 108. Видїл прийме також учеників, котрі мають здавати вступний іспит до І кляси шкіл середних, Всї бувші питомцї мають опять внести поданя. — *Видїл.*

Видїл філїї руського товариства педаґоґічного в Тернополи оголошує конкурс на принятє 35 питомцїв до інститута товариства педаґоґічного. Місячна оплата виносить 46 К. Поданя належить вносити до 15 липня с. р. на руки голови товариства. За видїл: *о. Дамян Лопатинський*, голова.

Видїл „Селянської Бурси“ в Тернополи прийме на слїдуючий рік шкільний 60 питомцїв, учеників шкіл середних або народних. Услівя: Платня грішми 20 корон або в натуралїях після умови, вписове (на інвентар, аптику і лїкаря) 6 К. Поданя з долученєм сьвідоцтва убожества і сьвідоцтва шкільного треба вносити найдальше до 15-го липня с. р. на руки проф. Петра Мороза в Тернополи. За видїл: *Брикович.*

Торговельні вісти.

Депеші з торгу грошевого.

Відень, 26 червня. Замкнене вчерашної біржи пополудневої нотовано: Акциї австр. Заведеня кредитового 620·50. Акциї угор. Заведеня кредит. 734·50. Акциї Anglo-banku 295·50. Акциї Unionbanku 537·—. Акциї Länderbanku 436·75. Акциї Bankvereinu 517·60. Акциї Bodencredit 1051·—. Акциї гал. Банку гіпот. —·—. Акциї желїз. державних 694·—. Акциї желїз. полудневої 127·—. Акциї Tramway A. —·—. B. —·—. Акциї зелїз. Elbethal 443·—. Акциї зелїз. північної 5280·—. Акциї зелїз. чернов. 563·—. Акциї Альпіни 642·25. Акциї Rima Muranyi 542·50. Акциї Праг. Тов. зелїз. 2644·—. Акциї фабр. оружя 532·—. Акциї тур. тютюру 428·50. Акциї гал. карп. тов. нафтов. 566·—. Облїґациї угорск. індемнїз. 93 — Рента маєва 97·5. Австр. Рента коронова 97·20. Угор. Рента коронова 93 —. 56-лїтні Листи Тов. кред зем. 94·40. 4% листи Банку гіп. 94·25. 4½% листи Банку гіп. гіп. 100·—. 5 прц. листи Банку гіп. 100·50. 4 прц. листи Банку краєв. 94·75. 4½ прц. листи Банку кр. 100·35. 4 прц. комунальні облїґациї Банку кр. 97·95. Облїґациї пропінацийні —·—. 4 прц. Гал поз. краєв з 1893 р. 96·05. 4 прц. позичка міста Львова 94·15. Льоси турецькі 186·50. Марки 117·61. Рублї 252·75. Кредити —·—. Альпіни —·—. Угорскі кред. —·—. Unionbank —·—. Зелїзниця —.—. Рос. 5 прц. позичка 1906 р. 95·80.

Успособленє спокійне і стале.

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 26 VI. Мария Коптюх, Ходорів; о. Василь Загаєвич, Волчухи; Василь Іваницький, Відень; Корнель Бурдон, Букачівцї; о Василь Глїбовицький, Жуків; Мария Федусевич, Станиславів; Сильвестер Герасимович, Лешнів; о. Корнилій Монцїбович, Калагарівка; д-р Василь Шміґельський, Франция; о. Николай Котлярчук, Городенка.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода. Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К, найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

Купуйте нову книжку:

„Польський і руський революцийний рух і Україна“

Михайла Лозинського.

Обєм: I—VIII+1—200 сторін друку. Цїна 3 кор. Головний склад у автора: Львів, вул. Гавснера 14. Хто замовляє в головнім складї (або через адмінїстрацию „Дїла“), не платить пересилки, і дістає як безплатний додаток працю тогож-автора: Маркс-Енґельс-Лїбкнехт про відбудованє Польщі“.

Можна дістати також в львівських книгарнях: Наук. Тов-а ім. Шевченка і Ставропигійській.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний з комнатою до снідань в підгірскій околици. **є на продаж.** Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 9—10

Матурист ґімн. прийме лекцию на селї на час вакаций за умірeною цїною. Приготовить до вступного іспиту або поправки. Відомість Володимир Гузар Львів, Театиньска 9. 817 2 2

Ґімназияст VII. кляси прийме лекцию на селї на час вакаций і приготовить до вступного іспиту або поправки за умірену цїну. Адрес Омелян Гузар, Львів Театиньска 9. 816 2—2

Правник III. року вправний інструктор, пошукує лекциї на ферії або й на довше. Адреса: poste restante „Студент“ ч. 10. п. Нижанковичі. 820 1—2

Вправний інструктор студент прав, глядає лекциї на вакациї, або на цїлий рік. Відомість: Володимир Ґіжовський, Львів, ул. Унії Бжеской ч. 3. І. п.

Укінчений фільозоф глядить лекциї на провінциї на час ферий Тадій Залеський, Золочів. 821 1—3

Пошукую станциї для панночки в інтелїґентнім домі до 8 кл. близько школи Шевченка, в котрій булоб ще 2—3 ровесницї. — Фортепян пожаданий. Максимович. Перемишляни. 808 2—5

Реальність у Львові складаюча ся з одноповерхової каменицї, партерового дому і огороду, недалеко середмістя, побіч трамваю, оказийно дуже дешево, за 25.000 кор. до продажи. Потрібна готівка 15.000 кор. Адрес: Е. М. 15 poste restante Львів. 815 2 4

Singer-a МАШИНИ ДО ШИТЯ треба куповати лише в наших склепах, котрі можна розпізнати по низше поданім знаку:

Ніхто не повинен йти на сліпо за оголошенєм, що не мають иншої цїли, як через над'уживанє назви „Singer“ ввести на торг з'ужиті уже машини. Наших машин до шитя не даємо відпродавцям, лише прямо продаємо потрібуючій П. Т. Публицї.

Singer & Co. Акц. Тов. машин до шитя Львів, Галицька ч. 2. Філія: Городецька 30, Ряшів, Ярослав, Стрий, Самбір, Перемишль і Сокаль. 699

Вишні ішпаньскі в кошиках 5 кіль. franco за побранєм кор. 4 висилає Moses Wenkert Залїщики. 809 3—3

В Микуличинї в віллї коло двірця зел. є покої до винайменя. Відомість на приходстві 796 4—4

Априкози найлїпші на десер висилає щоденно в 5 клґ. кошах оплачено за 1 зр. 90 кр., желїзницею 20 клґ. за 7 зр. оплачено. L. ALTNEU, Versecz 12, Ungarn. 820 1—10

РУСАЛКА дуже красні кальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН“ музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 7—10

Одинока руська ЛІТОҐРАФІЯ Андрія Андрейчина Львів, Коперника 30. 14 119—?

Відновляє, золотить іконостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38. 48е Склеп, ул. Руська 20. 29—?

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 448 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ ЯРОСЛАВ.

На руські школи! **Марки і телеґрами** Руського Тов. Педаґоґічного можна дістати у всїх філїях і в головнім Видїлї у Львові, ул. Сикстуська ч. 47. **В школї наша будучність**

„Дзвінок“ одинока гарно ілюстрована часопись для науки і забави для руських дїтий, молодїжи і селян. — Видавана Руським Тов. Педаґоґічним виходить два рази на місяць. — Коштує 6 К річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. — Адреса редакциї і адмінїстрациї ул. Сикстуська 47 у Львові.

НАГОРОДУ за добре сьвідоцтво для дїтий найлїпше набувати в складї „Сокільського Базару“ у Львові:
Образки сьвятих від 60 с. — 3·50 за сотку
Молитвенники „ 30 с. — 3·— „ штуку
Сьвідоцтва, катальоґи і иньші шкільні друки.
Родимцї замавляйте лиш в „Сокільськім Базарі“
Цїни умірковані — товори добрі.
Товариство торговельно-промислове „Сокільський Базар“ у Львові ул. Руська 20.
Удїл 25 К, вписове 2 К, стопа процентова від вкладок 5%. 723 4—5

ОГОЛОШЕНЄ.

Видїл Філїї Руського Товариства Педаґоґічного в Коломиї отвирає з днем 15 липня 1908 р. курс приготовляючий до вступного іспиту до ґімназиї рускої в Коломиї.

Кошта з тим сполучені: 30 Кор. за котрі кождий хлопчик одержить совісний надзір, мешканє, харч і поміч в науцї.

Зголошувати ся можуть тільки такі хлопчики, що не скінчили 13 л.т. Поданя вносити до Заряду Бурси Філїї Руського Товариства Педаґоґічного в Коломиї, ул. Франц-Йосифа. 813 2—4

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	2·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·[illegible]	[illegible]	5·4[illegible]	[illegible]

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Краєвий Союз кредитовий у Львові [*Ринок ч. 10 II. поверх*] видає для руських кредитових стоваришень книги і друки та продає їх по отсих цїнах:

Книга головна	арк. по	10 с.
„ лїквідацийна	„ „	8 „
„ щадн. вкладок	„ „	10 „
„ членськ. удїлів	„ „	10 „
„ довжників	„ „	8 „
Реєстр членів	„ „	10 „
Інвентар довжників	„ „	5 „
„ вкладників	„ „	5 „
„ удїлів	„ „	5 „
Зголошеня о позич.	шт. „	2 „
Викази умор. позич.	„ „	2 „
Касові асиґнати	„ „	1 „
Заяви членства	„ „	1 „
Місячні замкненя рах.	„ „	2 „
Річні зам. рах. і білянс	„ „	10 „
Удїлові книжочки	„ „	5 „
Вкладкові книжочки	„ „	10 „
Взірцеві статути	„ „	20 „
Поданя о зареєстров. стов. в судов. реєстрі	„	4 „
Поданя до краєв. Дир. скарбу о увільненє друків дїловодства від стемпля	„ „	4 „
Поданя до податкової власти з повідомл про зареєст. стовар.	„ „	4 „

ОГНЕТРЕВАЛІ КАСИ продає Краєвий Союз господарско-молочарський, Стрий.

Подяка.

Вп. Пан Михайло Наконечний артист-різьбяр з Желехова вел. виконав до церкви в Борках вел. Іконостас цїлий в винограді з великим артизмом за дуже умірену цїну 2400 кор., за що підписаний комітет складає єму подяку і другим парохіям яко совісного і чесного руського артиста припоручає. З дальших сторін вступають до церкви оглядати той чудний Іконостас, а деякі сусїдні комітети замовили у себе подібний.

За комітет церковний: *Свящ. Іоан Гургаль*, предсїдатель. — Члени комітету: *Михайло Хома, Іван Садовский, Іван Лаґан.* 810 2—2

До заключеня обезпечень житєвих, посагових, на ренти і для дїтий, під дуже користними услівями і низькими преміями, надає ся найлїпше

„АЛЇАНЦ“

Акцийне Товариство обезпечень на житє і ренти.

Ґваранцийні фонди по день 31. грудня 1906 року: К. 1,0 3.456·42. — Стан обезпечень по день 31. грудня 1906 р. 283.342 осіб з капіталами около К. 89,000.000·00.

ФІЛІЯ ДЛЯ ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Львів, площа Бернадиньска ч. 2, а.

Агентів приймає ся кождого часу і під найкориснїйшими услівями. 803 16—44

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно к'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жаданє даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин*, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

Стан майна Товариства „Руська Академічна Поміч“ у Львові з днем 1/6 1908 р.

А. Чинний стан.

	кор. с.		
I. Сецесийний фонд:			
1. Позички, до яких підклад дають: реверси, заяви, листи і поквіт.	52.746·66		
2. Позички, до яких нема нїякого підкладу, лише записки доказують, що зістали виплачені, зглядно затягнені	1.272·60		
3. Позички удїлені на векслї	2.841·—		
4. Льокації: а) удїлова книжочка „Народної Торговлї“ ч. 1066	200·—		
б) „ „ „Тов. для розвою руськ. штуки“ ч. 84.	11·30		
в) книжочка „Краєвого Союза кредитового“ ч. 1089	3·37		
г) „ „ „ „ ч. 1410	87·07		
д) „ „Руської Щадницї“ в Перемишли ч. 2651	150·—	57·312·—	
II. „Жертви для жертв“:			
1. Позички, до яких підклад дають: реверси, заяви, листи і поквіт.	8.692·—		
2. Позички, до яких нема нїяких підкладів, лише записки доказують їх затягнено, зглядно виплачено	1.050·—		
3. Фотоґрафії й переписні листки	200·—		
4. Льокація: Книжочка „Днїстра“ ч. 5111	29·77	9.971·77	
III. Инші:			
1. Позички з фондів „Руської Академічної Помочи“ на реверсах	2.124·60		
2. Довги товаришів за мешканя („Академічний Дім“ з р. 1906/7)	326·30		
3. Довги за вуголь і за крісла (тов. „Воля“)	38·—	2.488·90	
IV. Інвентар:			
1. Меблї	122·—		
2. Друки й книги	140·—	262·—	
V. Готівка в касї дня 31/5 1908 р.		32·29	70.066·96
Б) Довжний стан.			
I. Довг в „Науковім Товаристві імени Шевченка“ (за чинш „Академіч. Дому“)			413·16
Майно „Руської Академічної Помочи“			69.653·80

За Видїл Товариства „Руська Академічна Поміч“ у Львові:
Висиль Скрипчук, голова. *Володимир Зубрицький*, касієр.

За шконтруючу комісію: 819 1—1
Володимир Кучер, голова. *Дмитро Івашкевич*, член. *Федір Чайківський*, секретар.

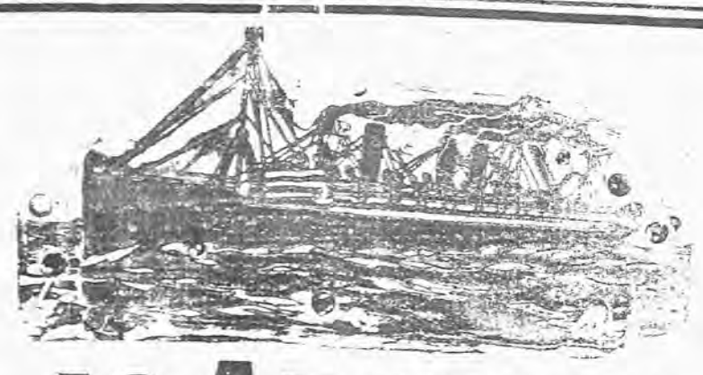

до Америки

Канади, Тексасу, Арґентини, взагалї до всїх місцевостий північної і полудневої Америки, до Австралїї, Япану, Хін і т. д.

з Галичини і Буковини найдешевше перевозить

Перевозове товариство пароходів

NORDDEUTSCHER LLOYD В БРЕМІ

В Бремі се товариство удержує руского сьвященика, котрий виконує душпастирскі обовязки і опікує ся еміґрантами.

Хто хоче їхати до Америки, нехай пише по шіфкарту до: **Ґенеральна аґентура Північно-нїмецкого LLOYD'A у Львові ул. Городецка ч. 93.** 7

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарнї Народної (Маневих) Коперника ч. 9.

Ч. 142. Львів, субота 27. н. ст. (14. ст. ст.) червня 1908 Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18. У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за єї місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

На 96-ім засїданю XVIII. сесиї австр. парляменту з дня 26-го червня 1908-го вніс п. В. Стефаник і тов. інтерпеляцию в справі зарядженої львівською прокураториєю конфіскати отсеї статї, поміщеної в V-ій кн. XI-го річника „Лїтературно-Наукового Вістника“ за місяць май 1908:

КРОВ.

Ще раз проляла ся кров, викликаючи жах і жаль. І сим разом обуреннє, жах і жаль свій найбільше виявили ті, які так часто на вид крови зіставали ся холодно-рівнодушними, або спокійно виясняли сполошеній і розжаленій суспільности, що не стало ся нїчого особливого. Ба! сим разом пролято кров не якоїсь приватної особи, не якогось там хлопа-виборця, проколеного баґнетом для підтриманя порядку, не рукою власти, а кров самого репрезентанта власти, репрезентанта усвяченого ладу, і то репрезентанта високого. І відти такий жах, обуреннє і крики пімсти...

Кожда кров і кожде убійство страшне і суперечне з елементарними підставами людського житя. Людська цивілїзация, в своїм безконечно довгім розвою, як основну підставу людського пожитя, пильнувала розвинути у чоловіка поважаннє для людського житя, а для сього поважання — страх перед людською кровю, перед убийством чоловіка, перед своєвільним перерваннєм його житя. Довге впливаннє в тім напрямі виробило у людини несвідомий, панїчний страх перед людською кровю і перед загробною людською душею як местником за насильно перерване житє, ще далеко скорше нїж ріжні кодекси моралї релїґійної чи світової ствердили се як катеґоричну заборону убійства.

„Не вбий“, сказав старий жидівський кодекс, принятий новим християнським світом.

„Чоловік чоловікови річ свята“, homo homini res sacra, формулувала се антична цивілїзація, як останнїй вивід з античного суспільного і морального житя.

„Нї винного нї невинного не вбивайте, нї кажіть убивати, хоч би й заслужив смерть, не погубляйте нїякої християнської душі („ни права крива не убивайте, ни повелѣвайте убити єго: аще будеть повиненъ смерти, а души не погубляйте никакояже христяны“), наказував своїм синам найстарший український моралїст Мономах, віддаючи в тім, очевидно, не стільки впливи книжного очитання, як погляди сучасної української суспільности, глубоко противні убийству як карі.

Але сувора і неперебірчива в своїх змаганях натура людська не укорила ся такому закону і поруч загальної принціпіяльної заборони убийства поставила понятє дозволеного убийства: кроваве право війни, право карие, оборони і пімсти, далї — понятя, що всякі вимоги етики і приличности, в тім і всякі вимоги що до пошановання людської особи, людського житя прикладають ся тільки до людей своїх, свого круга, собі рівних (відти инакше трактованнє убийства свого горожанина, инакше чужинця, поблажливість для убийства невільника, ріжні кари за убийство чоловіка відповідно до його стану і т. д.). І широке понятє дозволеного убийства в широких розмірах дожило до нашого часу, не вважаючи на всї поступи нашого морального почутя і вироблене ним високе поважаннє людських прав та понятє рівности і рівноправности всякої людини — однакового права кождого чоловіка на поважаннє його прав, його людської істоти. „Право війни“ по капризам або непорозумінням правителїв трохи не що року в ріжних кінцях світа складає незлїчені гекатомби, усвячене правом, релїґією й поглядами суспільности; кара смерти істнує в переважній скількости держав і що дня в ріжних краях світа поважні моральні люде засуджують на смерть своїх співгорожан і поручають иньшим співгорожанам виконати сей засуд, а релїґії навіть з найбільше розвиненими етичними поглядами оправдують се; право оружного поєдинку, хоч нїби то засуджене релїґією й правом, признаєть ся поглядами цивілїзованої суспільности. Що більше, для величезної маси цивілїзованих людей істнує примус убийства і ухиляннє від нього або несповнюваннє караєть ся суворими карами. Культурний, морально розвинений чоловік, глубоко противний всякому убийству, в цїлім рядї культурних, цивілїзованих країв обовязаний в супереч свому найглубшому переконанню присвятити довгий час науцї зручно і влучно убивати і на кождий поклик власти, покинувши все, повинен іти убивати людей. Або на поклик тоїж власти він мусить іти і як присяжний, признаючи провину чоловіка, давати підставу — против своєї волї — до визначення кари смерти людинї, то значить ставати участником убийства чоловіка. Там де не можна знайти між найнизшими послїдками суспільности за нїякі гроші чи пільги ката для сповнення присуду смерти, там морально розвинений чоловік, за наказом свого начальства, мусить іти й розстрілювати безоружного, звязаного чоловіка, хоч би не вважав його винним нї в чім. Число недозволено убитих людей в сучаснім цивілїзованім сьвітї се дуже мала величина супроти числа людей убитих дозволено — на війнї, на шибеницї, на поєдинку нарештї, і для сих дозволених убийств нема навіть оправдання, яке може дати в очах морально розвиненого чоловіла афект, подражненнє, запал — вони діють ся вповнї розважно, холодно обдумано...

Але річ очевидна, що коли істнують і підтримують ся етикою державною, церковною, суспільною понятя убийства дозволеного, а навіть обовязкового, то границї чи джерела сеї дозволености чи обовязку убийства можуть класти ся і розуміти ся дуже різно. Коли одному моральне оправданнє чи обовязок убийства дає причина обєктивна — наказ начальства, чи параґраф закона, чи голос суспільности, другому такий обовязок може піддати голос його совісти, його розуміннє потреб чи користи суспільности, або голос кружка людей, яких він вважає людьми найбільше моральними, найбільше розумними, найбільше розвиненими. На наш погляд убийство зістаєть ся актом однаково страшним, противним основам морали і суспільного пожитя, чи воно робить ся против голоса совісти на основі перестарілого параґрафа, осудженого давно самою суспільністю, чи на підставі оречення совісти, против параграфа, чи за наказом офіціяльної власти, чи за голосом власти неофіціяльної — переконаня суспільности й кружка; але ті що признають законним і правильним убийство одно, позбавляють себе права висловляти своє моральне обуренє з приводу убийства другого. Одно другого варте, і для чоловіка морально розвиненого убийство довершене против свого переконання може бути далеко гидшим, нїж убийство вчинене з переконання, як жертва: коли людина для суспільного добра, як вона її розуміє, чи в оборонї певних принціпів, не спиняєть ся перед тим, щоб сплямити себе сею страшною людською кровю. Суспільність навіть готова величати таких людей. Жидівська традиція передала нам змальований з глибоким пієтизмом образ героїчної жінки Юдити, що підступно підлестившись убиває ворога свого народу. В атенській традициї улюбленими образами зістали ся тирано-убійцї Гармодій і Аристоґітон. Римська окружила авреолею „останнїх републїканів“ Брута і Касія. Новійша суспільність пієтизмом і симпатією ослонила образ приміром такої Шарльоти Корде. Суспільність в таких випадках виходить звичайно з становища еґоістичного: вона величає як героїв авторів полїтичного убийства, коли воно вийшло їй на користь або відповідало його настроям і змаганням, і проклинає, коли убийство звернене було против чоловіка, яким вона дорожила, вважала своїм репрезентантом. З становища морального або загально людського чим ідейнїйші були мотиви убийства, тим меньше місця для якого небудь слова осуду для самого убийника і тим більший жаль, тим горячійший осуд на ті обставини, що найчистїйшим, ідейним мотивам дають такий страшний нелюдський вихід як убийство, і на понятя дозволеного убийства, що підтримують ся авторитетнїйшими факторами суспільного житя і дають ґрунт для таких фактів.

Даний факт, що так порушив суспільність, являєть ся страшним, але льоґічним виводом з сучасних обставин галицького житя з окрема, і з тих понять дозволеного убийства взагалї, які підтримують ся тими самими чинниками, які хотїли-б відвернути суспільство від таких видів полїтичного убийства, як се. Давно вже повторяли ся на ріжні способи остереженя, що зелїзний перстень, яким окружило теперішне польське панованє українське житє в Галичинї, не тільки не даючи йому нїякого виходу, нїякої змоги розвитку, але все тїснїйше й тїснїйше затискаючи його, — елементарною силою попихає Українцїв до кроків розпучливих. Сї остереженя beati possidentes стрічали з цинїчним глумом, сподїючи ся, що чаша терпеливости упокореного народу буде бездонною, не перелєть ся нїколи.

Аж поки не перелилась.

Ляментациї й крики, які підняли ся на около по атентатї, роблять дивне вражінє. Яке обєктивне значінє може мати обуренє тих, що похваляли атентати на гнобителїв Польщі, але підносять крик, коли впав від атентату Поляк. Тих, що все знаходили оправданє, коли без всякої причини падав труп спокійного горожанина з руки зухвалого агента власти, але хочуть найти специяльні моральні критериї для осудженя атентата на репрезентанта власти. Тих, що як найгострійше осуджують убийства, як спосіб боротьби пригнеченої меньшости против полїтичного насильства, але усьвячують і благословляють державу, сей вершок людської сили, розуму, орґанїзованости, коли вона уживає убийства, щоб позбути ся бідної, відокремленої людської одиницї, як уважає її шкідливою чи ненаручною для себе. Тих, що обурюють ся на таке полїтичне убийство й накликують власть, щоб вона вчинила убийство над убийником для прикладу й кари. Їх крики й жалї виясняють тільки глубоку еґоістичність суспільности з одного боку, гіпокризию або нерозумінє з другої в оцїнцї подібних фактів.

Мусить бути викинене з житя сучасної суспільности понятє дозволеного убийства, щоб можна було осудити згідно кождий рід убийства, кожде пролитє людської крови. Як елементарно неможливе, фізично противне сучасному чоловіку людоїдство, уживанє людського мяса, так повинно стати ся противним всяке убийство, без виїмків, як суперечне з стадиєю цивілїзациї, на якій стоїть сучасна людина, сучасне громадянство. І для того перед усїм повинні безповоротно зрікти ся права убийства всї ті, хто признають його за собою, і убийство повинно бути осуджене у всїх формах і видах безповоротно.

Тіж, що особливо страшать ся убийства полїтичного, — репрезентанти галицької єрархії церковної, єрархії суспільної, власти полїтичної, повинні памятати, що воно буває елементарним наслїдком утиску і гнобленя. Коли друковані й устні, офіцияльні й приватні заяви, заявленя, крики про неможливість даної ситуациї, даного положеня проминають безслїдно, стрічають ся з цинїчним індіферентизмом або глумом „господарів ситуациї“, а дороги до всякого леґального виробленя собі лїпшої позициї загорожують ся старанно всїми засобами економічного і полїтичного панованя, тодї дїлєма між самоубийством і терором в кождій сильнїйшій суспільности неминучо розвязуєть ся в сторону сього останнього.

У деяких азиятських племен ultima ratio, найвищою формою пімсти покривдженого за кривду, від якої він не годен відборонитись, служить самоубийство покривдженого на порозї кривдника. На порогах польського панованя в Галичинї пало в останнїх місяцях чимало таких трупів. Сї факти чомусь старанно замовчувались в українськім суспільстві; тим часом се явище глубоко симптоматичне. В останнїх місяцях трапив ся в Галичинї цїлий ряд самоубийств серед української молодїжи, не з яких небудь особистих мотивів — з „нещасливої любови“, слабости, страху перед неприємностями, а просто як результат вражінь безвихідности сучасного українського житя. Молоді люде, розбуджені покликами про потребу поступу, розвою українського житя, полїпшеня долї народнїх мас, їх полїтичного і культурного подвигненя, не перенесли, коли в своїх поривах і заходах стріли ся всюди з гладкою стїною польського панованя. І от випадки духового розстрою, самоубийств, — поки не переляла ся остання крапля — в сторону полїтичного терору.

Вже впало необачне слово — vivat sequens. Поки воно не підхоплене житєм, поки львівський атентат стоїть відокремлено, і ми ще не вступили в пояс страшної епідемії полїтичних убийств, тим що держать в своїх руках ключі нашого суспільного житя — польським панам Галичини — треба

Na pal!

„Чтобы сдѣлаться тигромъ, не надо быть имъ по природѣ. Бываютъ такія общественныя состоянія, когда агнцы становятся ими“.

Сї слова вирік повішений в р. 1880 Квятковський на своє оправданє. А коли вадовицький суд виправдав В. Добродзїцьку від вини і кари, то Польонїя устроїла їй овацийний похід і трохи не носила її на руках. Вона якось інстинктом відчула велику правду, виречену устами нещасного Квятковського і постелила ся до ніг героїчній жінцї. Се було на кілька тижнїв перед чином М. Січинського.

Кілька тижнїв а — як змінила ся психіка польського загалу! Ті самі уста, що єще не відпочили як слїд від пеанів в честь Добродзїцької і вадовицького суду, заревіли унїзоно: на паль! за мало шибеницї — паси дерти з гайдамаки!... І нинї збираєть ся та сама суспільність на суд і вже заздалегідь вітрить кров і облизуєть ся з нетаєною роскішю, як тигр, що жажде теплої посоки. А на цїлий український народ паде з тих самих уст докір чи радше клевета: ви вже з роду дикуни і розбишаки; ви гайдамацькі нащадки!

Не будемо випереджувати засуду а звернемо увагу на саму клевету на наш народ і на се, чи вона оправдана.

Хто хоч трохи знає історию і психольоґію українського народу, той відразу перейде над сею клеветою до порядку. Та панове Поляки не знають і не хотять знати нї одного нї другого. Не наша річ вчити істориї і психольоґії українського народу; так само не наша річ пригадувати їм слова росийських конституціоналїстів, напечатані в 1 ч. „Освобожденія“ за р. 1902, де вони кажуть: „З історичною конечністю небезпечно торгувати ся. Чим подальше, тим менш вона уступає. І хто не хоче читати тайної книги судьби в її властивім порядку, той дорого заплатить за послїдні сторінки, на яких написана розвязка“. Ми старатись мемо лишень прослїдити, чи закид, зроблений польським загалом нашому народови оправданий, та чи чин Січинського не дасть ся пояснити з боку психольоґічного.

Кажуть, письменство і пісня даного народу — се дух сего народу. Хто хоч трохи знає українську лїтературу і українську пісню, сей мусить признати, що ідеальнїйшого тону альтруїзму, підданя ся конечним условинам і трохи не дїточої резиґнациї, безмежної мелянхолїї та невинної віри в красшу будучність годї й продумати. Перекиньте цїлі збірки історичних людових пісень, перегляньте усю українську лїтературу — скрізь той сам тон: нїодного вибуху мести або жадоби мести, хиба немічний проклін і болючий стогін — терпеливість аж до осоружности. Раз, одинокий раз, вибухнув дух Шевченка, малюючи картину гайдамацьких пожог, але і тут рефлєктуєть ся в тій самій хвилї і жалує, що довелось йому відкрити завісу братовбийчої боротьби тай проклинає сам факт, що дав йому немилу тему.

А тепер гляньмо на польську скарбницю духа, на зеркало душі польського народу. Лишимо на боцї Міцкевича з його апотеозованєм зради в такім прим. „Конрадї Валєнродї“, та з його вибухами в „Дзядах“, де він вкладає героєви слова повні жажди мести „з Богом“, а нї, то „проти Бога“; поминемо звісну його пісню, яку уміє кожда польська дитина, а в якій автор мріє про стричок та топір на царя — бо се Міцкевич. Ґенії не підпадають критицї звичайних смертельників... Звернемо увагу на менших і зовсїм малих. Перед нами збірка віршів ріжних авторів, видана в р. 1905 в Кракові польською социялїстичною партиєю „Proletaryat“ п. н. „Zbiór poezyi“. Замічу, що книжочку сю купив я в одній з антикварень в Абациї, в місци, куди з'їжджаєть ся переважно скоррумпована аристократия, яка не дуже любить інтересувати ся лїтературою — значить ся, книжочка ся не аби-як розповсюднена, коли аж сюди заблукала.

І що-ж в нїй читаємо? Візьмім зараз першу пісню, звісний „Czerwony sztandar“.

„Nasz sztandar płynie ponad trony,
Niesie on zemsty grom, ludu gniew“...

Не бавимо ся в прокуратора: констатуємо лишень факти. І на тій підставі позволимо собі поставити питанє: чи неодин з тих, що співають сей гимн, не може дїйсно зайняти ся жадобою мести?

„I hańba temu, kto z nas za młodu
Lęka się stanąć choć na szafocie!...
Hura!... zerwijmy z carów korony,
Gdy ludy dotąd chodzą w cierniowej;
I w krwi zatopmy nadgniłe trony,
Spurpurowione we krwi ludowej!“... (стр. 5).

А ще далї:

„Kto nie z nami, ten odmieniec,
Marnyż jego los!
My z kibitek i szubieniec
Ułożymy stos!

Na tym stosie łotry spłoną
Co ciemiężą nas
Bez korony i z koroną
Zdechnie każdy wraz“... („Nie zmogą“ — [стр. 26).

Як бачимо, тут вже кладе ся як сьвятий обовязок кождому, хто не хоче заслужити на ганьбляче імя зрадника, готовість станути на шафотї, а жажда крови забуває на всяку форму і шафує такими словами, як: „лотри“, „здохне“ і т. п.

Що-ж читаємо далї?

„Nie drżę przed stryczkiem; umieram spo- [kojnie,
Bo w mojem sercu tkwi wiara gorąca,
Że po tych trudach, po tej krwawej wojnie
Zobaczą ludy blask złotego słońca“. (Pieśń D. Lizo- [guba — стр. 32).

Ось перед нами герой, який дожидав стричка і повний самовідреченя і самопожертвованя дожидає екзекуциї з вірою, що його смерть приспішить весну народів. Чи не пориваючий примір для ентузияста-молодця, який любить людство правдивою любвою?

А далї гомонить пісня:

„Potrzeba pieśni rozpaczy,
Straszliwej jak bezdeń piekła,
Coby pierś ziemskich tułaczy
Dopóty kąsała wściekła —
Póty, aż plemie skarlałe
Od bólu wściecze się całe“. („Ognia“ — [стр. 55.)

А ось пісня Е. Васїлєвського: „Kielich goryczy“.

„Z zemstą jak z głownią pożaru
I szaloną odwagą czarta,
Pędźmy wśród ziemi obszaru!
Gdy z szat ludzkości obdarta,
Dalej z nią w otchłań pożaru!
Jak powódź rzeki gwałtownie,
Rzućmy się na świata zręby,
Do rąk pochodnie i głownie,
Jak gdyby jadem wścieklizny
Niech serca zemsta pokąsa,
Od pieluch aż do siwizny!“ [(стр. 58.)

Чи можна собі уявити щось більше дикого, як ся пісня? Чи є єще які слова, що могли би з'ясувати жажду бунту і мести сильнїйше, як слова сеї піснї?

Перекиньмо кілька сторінок далї.

„Zgasły dla nas nadziei promienie!
Zanim zorza zaświeci nam blada
Stańmy jako upiorów gromada,
We krwi wrogów nasyćmy pra- (gnienie.

Cóż my winni, że kochać nie możem
Gdy się wszystko tak płaszczy i karli?
My dla ziemskich rozkoszy umarli,
Żyjmy zemstą i święćmy ją nożem.

Albo lepiej precz z bronią, nożami,
Bo z nas każdy nożowi zazdrości.
My pragniemy własnemi zębami
Szarpać ciało i kąsać do kości“. (Стр. 62).

Сю пісню знає кожда польська дитина, а навчили мене її польські делїкатні панночки-патріотки ще десь в низшій ґімназиї.

А далї:

„Nie wińcie nas
O formy brak.
Nie formy dziś, lecz treści czas!
Więc formy precz —
A sztylet, hak
Jak z nieba grom niech bije w rzecz.

Że straszna to
Lać bratnią krew,
Czyż przeto nas potępi kto?

Плащі і пелерини ґумові
черевики гіґієнічні для пань, панів і дїтей
поручає: Склад лїнолєум і церат
Львів, Карла Людвіка 3.
483

завчасу подумати про те, щоб відомкнути дороги, які замикали ся одна по другій в останніх літ польською „органічною працею“ перед українським житєм. Наклики до репресій на українство супроти останнього атентату, жадання крови за кров в даній ситуації можуть виходити тільки з уст божевільних — або провокаторів.

Бо чаша вже перелилась.

М. Грушевський.

Політичні ґльоси.

Партийна підлота. — Слова і дїла польсько-росийського братання. — „Лобода“ з москвофілської ниви. — „Z małych ludzi wielcy kupalarcy“ або як пан Січинський купує каменицї без грошай. — Найбільше чудо сьвіта, або „Słowo polskie“ замовчує кривди польського народу.

Навіть „Kurjer-ови lwowsk-ому“, котрий в теперішних часах дуже часто старає ся перелїцитувати в русиноїдстві вшехполяків, було за богато того, на що позволило собі „Słowo polskie“ передруковапєм акту обжалованя проти Січинського, і він виступив проти сього поступку вшехпольського органу з окремою статею, в якій зазначивши, що закон не позволяє подавати акту обжалованя до публичної відомости перед розправою, пише:

„Мотиви того заказу є двоякі. Поперше іде о се, щоб документи, призначені для трибуналу вже для самої приличности не стали ся публичною власністю перед уконституованєм трибуналу чи лави присяжних. Богато важнїйший є другий мотив, котрий не хоче мати над актом обжалованя і самою справою публичною дискусиї, яка могла-б викликати упередженя серед суддїв і через те зашкодити обжалованому. В инших краях закон, котрий боронить обжалованого перед передвчасною дискусиєю, так сильно оберіганий, що навіть неприхильні вислови про обжалованого в пресї карають ся високою гривною або вязницею. Прим. англїйський закон називає такі проступки „згірдним відношенєм до суду“ (contempt of Court). І справдї є се важкий проступок проти нормального і спокійного ходу справедливости“.

Але „Słowo polskie“ позволило собі ще на більше. По редакторському принципу „skrócić i upiększyć“ воно вправдї акт обжалованя в своїм переповідженю скоротило, але прикрасило його за те такими цьвітками, яких в творі пана Барта зовсїм нема, а які в великій мірі причинюють ся до витвореня того настрою, який так хотїло би витворити серед присяжних суддїв „Słowo polskie“. Ось-так прим. дає воно такий „настроєний“ образ: „Коли в авдиєнцийній сали окруженый родиною конав батько 8 малолїтних дїтий, серед жаху, який відчував кождий навіть найбільш байдужий, тільки один убійник остав спокійний“. Иншими словами: Бачите, який звір той Січинський!“ — кличе „Słowo polskie“. А тимчасом ані того уступу в актї обжалованя нема, ані Січинський не був присутний при смерти Потоцького. Таких „цьвіток“ є в „Słow-i polsk-ім“ більше. І „Kurjer lwowski“ зовсїм справедливо осуджує ту тактику вшехпольського органу, коли пише:

„Є се злочином проти публичної моральности і проти всяких людських почувань, коли хтось устроює нагінку на вязня і старає ся викликати проти нього нехіть і фанатизм. Особливо в політичних процесах така нагінка, се просто п а р т и й н а п і д л о т а“.

Гарні слова, тільки — трохи припізнені. Бо від 12 цьвітня аж до нині не було дня, щоб польська преса — з малими виїмками — не допускала ся такої партийної підлоти.

Серед шуму та гуку польсько-росийського братаня на бенкетах в Петербурзї Меньшиков під вражінєм заяви Дмовського писав у „Новомъ Времени“ на адресу Поляків, що трудно служити панови, але легко нести й найбільші жертви для брата. І ще не прогомоніла луна того петербурського шуму, а вже росийське правительство неначе пробує, чи Поляки приймуть без ропоту з руки Росиї-„брата“ те, проти чого доси на весь сьвіт протестували, коли се робила Росия-„пан“.

А саме в сих днях комітет міністрів видав розпорядженє, що ві всїх приватних школах викладова мова має бути росийська, а вчителями

Ojczyzny straż
Od klęsk i zdrad,
To święty cel, to kodeks nasz!
(Стр. 66).

Та досить. Згадаємо лишень віршу: „Nad mogiłą Bałmaszewa“.

„Tyś jest sól ziemi! Tyś jest światło światła;
Bez takich, jak ty, życie — dzień powszedni“...
(Стр. 86).

Пригадуємо, що Балмашов убійник Сіпягіна і що його повісили.

А тепер кілька рефлєксий.

Ви всемогучі, що орете папір лемішом пера та обкидаєте убійника Потоцького і цїлий украінський народ болотом, і ви, етичні одиниці загалу, що закидаєте убійникови злочин скритоубийства та падькаєтесь над сим, що молодий український народ сплямив свою дорогу емаципациї кервою, скажіть — будте ласка, — що значать сї слова, які дишуть пеклом кровожадної мести і звенять на ваших устах? Хто їх сотворив? Чомуж ви і ваші батьки забували про етику в таких хвилях? І по чиїм боцї більш гайдамацького духа? Вкажіть на подібні живі памятники в нас, у нашій літературі! А коли-б ви й найшли щонебудь такого, то спитаємо вашими словами: „Czyż przeto nas potępi kto?“...

Небавом стане перед вашим трибуналом той, що дав привід до клевет на український народ і на якому ви хотїли-б вилити вашу всю жажду мести за давні історичні рахунки. А сей молодець був членом социяльстичної партиї і яко такий певне був обзнакомлений з усїєю социяльстичною літературою, отже і з єї євангелієм, з пісенним скарбом. І ви будете судити його за се, що він повірив у слова в а ш о г о - ж п о е т а, що „г а н ь б а тому і з р а д н и к той, хто не стане в ряди местників на тих, що гноблять люд“? у слова: „To święty cel, to kodeks nasz“?...

Не ставмо в оборонї чину, але хочемо зрозуміти його психольогію; хочемо найти зародок чину, а сей зародок скільчив на в а ш о м у ґрунті. А коли цїлий ваш загал і уся ваша преса, починаючи від „Wiek-ів“ та Słow-a“ а скінчивши на найпоступовійших, як „Krytyka“ та „Myśl niepodległa“ гукнули в один голос: „na pal“! — то позвольте собі вказати на тих кілька зразків вашої етики. І коли станете на степенях трибуналу, з якого має впасти засуд, то згадайте слова нашого мотта: „Щоби стати тигром, не треба ним бути з природи. Бувають такі социяльні умови, що ягнята стають ними“.

Львовранa 24. VI. 1908. *П. К*

можуть бути виключно Росияни. Отсе розпорядженє чи не найважше вчаде на Поляків, котрі в боротьбі з росийською школою, яка ведеть ся від 1905 р., позакладали дуже богато приватних шкіл ріжних типів, де вчителї Поляки вчили по польськи. Тепер сї школи мусять бути очевидно або замкнені або перемінені на росийські. З сього приводу — як доносять з Варшави — богато шкіл у Варшаві і на провінциї вже позамикано.

При тім характеристична річ, що се стало ся як-раз тодї, коли октябристи виступили в думі з резолюциєю, в котрій заявлено, що „конечна є сейчас засаднича реформа в справі шкільництва в Польськім Королївстві, яке знаходить ся в ненормальнім положеню, що не відповідає анї загально-державним інтересам анї національно-культурним потребам людности“. Отсю резолюцию, — як доносять нинїшні телєграми — октябристи взяли назад. Тай справдї, адже правительство і без думи переводить „реформи“.

Ось і польсько-росийське братанє...

З москвофілами щось не тее... Що один скаже так, то другий ні. Ось-так Глїбовицький каже, що проф. Ягіч признає росийську мову в Галичинї краєвою, а Марков заявляє, що „этого ничуть не бывало“. Глїбовицький голосить, що в Галичинї є тільки росийський нарід, а Марков в передвчерашній промові говорить уже про руський і росийський нарід. „Галичанинъ“ знов промовчує се в передачі змісту промови Маркова, боячи ся мабуть, щоб „русскіе прогресисты“ довідавши ся про таку „измѣну русскому дѣлу“, не завдали Маркову такого антідотум, як свого часу Давидякови і Королеви.

Що до того антідотум, то ми підозріваємо, чи не вживано його сими днями в Станиславові. Бо ось перед кількома днями доносив „доблестный юноша“ Навроцький, що станиславівські „русскіе“ не хотять підписувати протесту проти відомої заяви Бінерта, а нині знаходимо в Галичанинї донесенє, що протести вже підписують. Здаєть ся, що москвофіли порозсилали з протестами по краю збирати підписи своїх молодих „прогресистовъ“ чи там „чорносотенныхъ професіоналовъ“ з „лозунгомъ:“ „ѣзжайте и проваливайте“ і ті кождому, хто їх не слухає, аплїкують антідотум, від якого о. Давидяк вправдї не „въ одинъ часъ“, але все таки менше як за один рік перевернув ся в чистої крови „русскаго“.

Біда тільки, що в ту „русскость“ навіть найбільші обрусителї якось не вірять. Ось так орган росийського президента міністрів Столипіна — „Россія“ написала, що Глїбовицький не мав права нїкого репрезентувати в Петербурзї, а знов урядовий „Варшавскій Дневникъ“ так не вірить, щоб у Галичинї були справдї „русскіе“, що звістку про надсиланє петиций до міністерства в справі заведеня росийської мови в галицьких школах толкує так, що ті петиції посилають росийські емігранти, котрі, примушені обставинами посилати дїтий до галицьких шкіл, хотять, щоб вони вчили ся рідної мови.

Як бачимо, якось нїхто — а не тільки Бінерт — не хоче вірити, щоб наш нарід був справдї „русскій“ і таким себе почував.

Але про все те „Галичанинъ“ мовчить, так само, як промовчав ось який факт: Синок „маститаго“ о. Пелехатого, москвофільського кандидата при соймових виборах в Самбіршинї, ученик VIII кл. гімн. в Сяноцї, побив проф. Гольчевського. В сих днях була в сій справі судова розправа, на якій молодого Пелехатого засуджено. І ось „Галичанинъ“, котрий не минає нїякої нагоди, щоб розписати про „гайдамацтво“ української шкільної молодїжи, сим разом анї пари з уст. Мовчить, сарака, яко богатьох инших неприємних для нього справах.

Так само певне промовчить він той стих, який перемиська „Русская Воля“ (щось в родї популярного повтореня „Новой Жизни“) присьвятила „альтъ-рутенамъ“. І тому ми повторимо його. Ось він:

„Горлаете, что вы патріоты,
Что дорогая вамъ народа судьба —
Въ дѣйствительности вы „Искаріоты“,
Не „цвѣтъ“ вы Руси“... а гниль и... „лобода“.

Від коли пан Стапінський приняв до своєї партиї такого фінансіста, як пан Стефчик від Райфайзенок, — то набрав ся такого фінансового розуму, що „без шелюга“ (так він запевняє) купив для редакциї свого „Przyjaciela Ludu“ каменицю в Кракові вартости 80.000 корон. Злі язики кажуть, що тут не стільки завинив вплив фінансових здібностий пана Стефчика, скільки союз пана Стапінського з патронами пана Стефчика, як намісник Потоцький і опісля Бобжинський, маршалок Баденї і т. д. Але ми певні, що се лиш так заздрість говорить та що тут заважив виключно фінансовий і політичний розум пана Стапінського, та сподіваємо ся, що незабаром він порадить хлопам, бодай зі своєї партиї, як то можна набувати „без шелюга“ землю, нехай уже й не вартости 80.000 кор., а менше.

Наша статя „По соймових виборах в Пруси“ (ч. 136) заставила „Słowo polskie“ проголосити одну з „вшехпольських правд“. Отже поучує воно нас, що в Прусиї дїють ся яркі виборчі надужитя, але польська преса нїчого про них не писала, бо „якенебудь обуренє за них нїщо не придасть ся і є тільки непотрібним марнованєм енергії“. Питаємо ся, чи вшехпольський орган справдї думає, що в таку його „аргументацию“ хтось повірить?

Далї пише „Słowo polskie“, що в Прусиї урядникови за відданє голосу на Поляка грозить викиненє з посади, а також викидають з фабрик робітників, бойкотують купців і промисловців і т. д. Отже що-до урядників, то в Галичинї урядникам-Русинам також не лїпше, а викиданє робітників з фабрик — се вже не залежить від адміністрациї. А нам власне ходило о те, щоби вказати на б е з с т о р о н н і с т ь а д м і н і с т р а ц и ї. Отже сеї безсторонности не може заперечити і „Słowo polskie“, бо з такого „аргументу“, що „протести є лиш марнованєм енергії“, то й кури сьміяли би ся. Бо щоби ті самі Поляки, котрі в Галичинї кричать, що їх кривдять Русини, мовчали, коли їм дїеть ся справжня кривда в Прусиї, — „to być może, lecz ja to między bajki włożę“...

В справі руського обряду.

(Голос з народу).

На зажаленє одного львівського уряду парохіяльного, що значне число руських вірних зголосило свій перехід на латинський обряд та що магістрат жадає від тогож уряду для дотичної цїли метрикальних виписів, видала вкінци наша львівська консисторія своє рішенє. В нїм заявляє, що в сій справі відносить ся до ц. к. намісництва, і взиває уряд парохіяльний, щоби предкладав їй ургенси магістрату до дальшого з'ужиткованя. Відтак поручає поучати вірних, котрі зголосили в магістратї перехід на латинський обряд, що такє зголошенє не має иньшого правного наслїдку як той, що власть мирська не позволяє нїкого силувати до якої небудь релиґії, і що виступивший з обряду грек. кат. стає безконфесийним, поки не виєднає собі принятя на обряд латинський, на що позваляє тільки папа, коли згодять ся на се дотичні епископи. Вкінци приказує, щоби на жаданє метрикальних виписів домагано ся від дотичного уряду точного пояснення, для якої цїли їх потребують, — а коли ходило би о церковно непозволений перехід на другий обряд, щоби відказувано тому жаданю, бо видача сьвідоцтва була би в сім разї „участвуванєм в злій справі“.

Хоч консисторія видала се оречене в найлїпшій вірі, однак ми уважаємо, що воно для цїлої справи зовсїм недостаточне і не доведе до нїякого результату. Найперше, поученє обаламучених людий, що такий перехід неправний, єсть неможливе, бо ті люди не покажуть ся вже ні до руських церков ні до руських сьвящеників і тих поучень не почують; а коли би случайно і почули, то уважали би ті представленя тенденційними, тим більше, що з сторони латинського клиру проповідує ся їм зовсїм що иньшого. Так само тверджене консисториї, що зголошенє в магістратї (а зглядно в старостві) „не має иньшого правного наслїдку, як лише той, що сьвітська власть не позволяє нїкого силувати до якої небудь релиґії, і що виступивший з гр. кат. обряду без призволеня церковної власти стає безконфесийним“, є цїлком хибне і з дійсностию не згідне. Сьвітський закон позволяє кождому зміняти свою віру або обряд, і уважає дотичне зголошенє в старостві або в магістратї, наколи воно приняте дотичним урядом парохіяльним, зовсїм правосильним. О якійсь безконфесийности нема бесіди, тим більше, що лат. клир приймає подані йому до відома обрядові переходи без нїякого застереженя і уважає тих людий яко належних до лат. обряду. Правда, що з церковного становища таке поведенє є неправне, але лат. клир кпить собі вже давно з всяких конкордий, загортає що лиш може, а наше право лишає нам хиба „на звіздах“. Під сим зглядом не повинні ми вже піддавати ся нїяким іллюзиям ні самообманови. — Єдиною хосенною вказівкою в цїлім консисторськім зарядженю уважаємо хиба поручене, щоби парохіяльний уряд не видавав для такої цїли метрикальних виписів, бо се виходило би „на участвуванє в злій справі“. Але і се зарядженє ледви чи зможе устояти ся, бо власть сьвітська, уважаючи парохіяльні уряди з огляду на ведене метрик підчиненими собі органами, змогла би їх до сего присилувати. Впрочім, щоби не робити великого розголосу, зможе вона без тих виписів обійти ся, подібно як обходив ся без них досі й лат. клир в загортаню руських душ. — Наївним видає ся нам також звертанє консисториї до намісництва; бо чогож можемо там сподївати ся супроти ясних постанов сьвітського закона? Намісництво не відповість мабуть нїчого, як се в подібних разах звикло робити, а його органи будуть дїяти те, що їм приписано.

По нашій гадцї цїле становище нашої духовної власти є хибне і не доведе до вїчого. Вона нїби заряджує щось, а з того всего виходить велике зеро. Нї одно зарядженє не має стійности і не веде до цїли. По нашій думцї єдину опору можуть дати в сій справі церковні закони, о скільки вони супроти руської церкви мають в загалї єще яку силу, і наставанє, щоби вони були всїми церковними органами точно збережені. Тут повинні були наші владики видати передовсїм пастирське посланіє, пригадати в нїм церковні приписи і загріти їх до вірного витреваня в своїм рідним, прадіднім славянськім обрядї, а з другої сторони остро остерегти і польських загорільців перед їх антицерковною роботою. Дальше повинні були наші владики звернути ся з цїлою рішучостию до лат. єрархів і зажадати від них, щоби й вони подібними посланіями здержали затїї своїх племенників, а специяльно щоби поручили своєму клирови, щоби всїм зголошеним заявляв рішучо і з окрема, що після церковних правил і з поручення своїх епископів не приймає їх до свого обряду. Наші владики мають й право сего домагатись, бо коли вони уважали своїм обовязком по убийстві намісника промовити своє слово для успокоєня руського народа, — то було воно також довжностию лат. єрархів забрати голос, коли в їх стадї піднесено явні кличі і ужито терору на нищенє руського обряду і народу. А коли би ті з'усиля наших владик не віднесли успіха, то повинні вони звернутись в сім ділї до Риму, подаючи заразом сей крок до прилюдної відомости. Таке рішуче становище мало би свої наслїдки: бо воно змодерувало би і терористів в їх нахабній роботї, тай додало би і терорізованим сили духа, щоби оперли ся лукавому напорови.

Та наші церковні начальники не сповняють свого обовязку, а бодай не чули ми о нїчим подібним. Чи-ж мали би они се дїло маловажити? Таж в самім Львові переведено вже так велике число осіб на лат. обряд, і та акция не устає, а продовжуєсь енергічно й дальше. Зі всїх боків міста доходять лементи зависимих осіб, що польські наставники не дають їм вже жити, переслїдують їх і вмавляють службу, силують до зміни обряду. А що дїе ся по всїм краю, о тім не маємо й понятя! Чи-ж мали би наші владики мовчати, коли їх стадо в явний спосіб розбивають? Вся руська суспільність вижидає з їх сторони якоїсь енергічної акциї в сім напрямі, і вельми занепокоєна, що о тім нїчого не чує.

Справдї ми не можемо розуміти сего становища. То такий митрополит Велямин Рутський і другі давні єрархи ставали в далеко гірших часах як льви в оборонї свого обряду, слали острі жалоби на польську єрархію в Рим і виєднували там ріжні декрети в користь своєї церкви. А нинїшні владики мовчать на всї ті злодїйства, начеб їх зовсїм не було. Дійсно, не знати вже, що о сім думати...

Державна рада.

(Засїданє з 26. червня).

На вчерашнім засіданю наступив

конець буджетової дискусиї.

Перший промовляв п. Д а ш и н с ь к и й, котрий дуже остро протестує проти вмішування угорського правительства до австрийських справ та атакує австрийське міністерство, котре не виступає проти мадярських замахів. Замість міністрів чуємо в парляменті тільки їх несмачні дотепи. Коритовський, той торговщик Далекого Сходу, вчора дав прібки стилістичних цьвітків, які звичайно можна чути від пяного. Промовляв у як найнеможливійший спосіб з жидівська та показав свою державну мову. В двайцятім столїтю мусить така промова міністра скарбу всїх поразити. Треба побоювати ся, що міністер дбає про те, щоб впивали ся ріжні клюби сеї палати та дали міністрови в час спіритусовий податок, бо вїчим иньшим, як впиванєм не є обітниці, які він зробив колу польському та по тихоньки також иньшим клюбам. Социяльні демократи не підуть на міністрові обітниці.

Дальше бесїдник обговорює справи Шлезка. Східний Шлезк має майже чверть мілїона польської народности, котра хоча має там більшість, терпить насильство і гнет. У Шлезкім соймі Поляки мають тільки 3 посли, хоча 33% людности становлять Поляки. З 146 польських шкіл 140 настановлять Поляки. З 146 польських шкіл 140 належить до найнизшого типу, а тільки 6 польських шкіл має більше, ніж 3 кляси. Чверть мілїона Поляків не має ні одного польського окружного інспектора шкільного; польські школи є в найпоганійшім положеню; на 150—200 дїтий припадає один учитель.

Дальше бесїдник обговорює реакційні відносини на Шлезку та дїяльність клєрикалів, котрі сини на Шлезку та дїяльність клєрикалів, котрі безкарно допускають ся всяких переступків. Соціялїсти не виступають проти ніякої нациї, але домагають ся рівного права для всїх. Бесїдник кінчить жаданєм загального виборчого права до сойму.

По цїлім ряді иньших бесїдників

замкнено дискусию

та вибрано генеральним бесїдником про п. Штайнера, котрий рішучо заявив ся за будовою каналу Дунай-Одра, та contra п. Мухіча.

По промовах генеральних бесїдників п р е з и д е н т серед оплесків заявив, що

дискусия буджетова покінчена,

та для фактичного спростованя уділив голос п. гр. Ш т е р н б е р г о в и. Коли сей посол атакував п. Дашиньского та назвав його трусом за те, що в промові образив духовний стан, в палатї повстала

величезна метушня.

Соціялїсти кинулись проти п. Штернберга, котрого заслонили посли християнсько-соціяльні. На Штенберга посипались акти і протоколи. Вкінци президент мусів п е р е р в а т и з а с і д а н є. Коли метушня трохи затихла, президент В а й с к і р х н е р отворив засіданє, висказав свій жаль з приводу тих сцен та відобрав голос п. Штернбергови. (*Оплески серед соціялістів*).

П. Ш т е р н б е р г, живо вимахуючи руками, протестує проти відобраня голосу. (*Нова метушня*).

П. М а с а р и к остро полемізував з християнсько-соціяльними.

П. Б е л ь о г л я в е к повтаряє лайки п. Штернберга проти п. Дашинського.

П. Д а ш и н с ь к и й заявляє, що не мав наміру образити цїле духовенство. Він навів тільки випадок знасилуваня одним єзуїтом хорої дівчини; ся справа була обговорювана в часописях, а дотичний духовник зовсїм не позивав тих часописий. Бесїдник є висший понад закид трусівства.

По промові генерального референта пос. Ш т а й в е н д е р а палата приступила до

голосованя

та у х в а л и л а б у д ж е т. Потім наступило голосованє над резолюциями.

Резолюцию п. Шміда в справі обмеженя скількости Жидів у середних школах при поіменнім голосованю відкинено 205 голосами проти 162.

Резолюцию п. Вольфа в справі з а с н о в а н я в П р а з і н і м е ц ь к о ї а к а д е м і ї н а у к принято.

За тою резолюциєю з-поміж Чехів голосували тільки пп. Масарик і Дртіна, наслїдком чого довгий час підносили Чехи і південні Словаки оклики: „Ганьба!“ проти п. Масарика.

Потім принято цїлий ряд иньших резолюций, та приступлено до дискусиї над фінансовим законом, котрий принято та відкинено резолюцию п. Елєнбоґена, щоб обнизити податок від цукру о 8 корон.

Принято резолюцию пп. Гломбінського і Маштальки, щоб правительство безпроволочно розпочало будову каналу Дунай-Одра-Вісла.

П о т і м п а л а т а т а к о ж в т р е т і м ч и т а н ю с е р е д о п л е с к і в п р и й н я л а ц і л и й б у д ж е т.

По ухваленю закона про признанє пупілярного обезпеченя кревним позичкам Галичини в квоті 10 мілїонів корон о годині пів до 2. в ночи засіданє замкнено.

Дальше засіданє в четвер о 3 год. попол.

В справі горівчаного податку

була передучора депутация галицьких і долїшноавстрийських шинкарів у міністра Коритовського. Розмовляючи з тою депутациєю, міністер сказав ті свої „дотепи“, про котрі згадував п. Дашинський в своїй вчорашній промові.

Вакацийні Оселї.

Українське товариство „Вакацийних Осель“ істнує у Львові чотири роки, опираючи своє істноване на 50 членах. Висилане дїтий на оселю стало ся можливим лише завдяки жертволюбивости Й. Е. Митрополита, котрий дарував Товариству палату в Милованю. Там перебуває кождих ферий до 40 дівчат. Минувшого року вислано 3 дїтий до приватних домів Добродіїв, що заявили свою готовість приняти до себе дїти руських пролетарів.

Анальогічне польське львівське товариство висилає річно 120 дїтий до Риманова. Окрім сего урядили дирекциї зелїзниць у Львові і в Станиславові-літні кольонії для дїтий в Ворохті, де приймаєть ся річно по 40 дїтий. В зах. Галичинї істнують кольонії в Рабцї і в Коханові коло Кракова. В Рабцї є також оселя для жидівських дїтий, куди приймаєть ся річно по 30 дїтий.

Щож говорять ті цифри?

Перше кидаєть ся в очи помітка, що справа опіки над дїтьми галицького пролєтарияту стоїть дуже слабо. А друге, що ще низше від загального уровеня стоїть вона у нас, Русинів. Одиноке товариство з тими цїлями має всього 50 членів і могло розвинути властиву дїяльність лише завдяки жертволюбивости одиниць. А тимчасом обставини, серед яких приходить ся жити нашим пролетарським дїтям ще гірші від иньших. Наш пролетар терпить не лише від соціяльного лиха, але ще й національного і руській шкільній дитинї приходить проковтнути неодну гірку „правду“ від товаришів, як і від учителїв. Серед тяжкої шовінїстичної атмосфери забуваєть ся рідна мова, традиция, любов свого народа і з руської дитини робить ся зразу індеферентний сьвідок свого власного поневоленя, а далї й його помічник. Се загальна поява у Львові, що руські дїти не вміють по руськи говорити і майже зовсїм не відчувають своєї національної окремішности. Годї за се винувати їх батьків. Цїлий день на роботї, або в варстатї, вони досить сповняють свій батьківський обовязок, коли дадуть дитинї кутик і ложку страви. Якже ж часто й сего бракне!... За журою о завтра годї турбувати ся народними сьвятощами. І так процес денаціоналїзациї йде скорим ходом. Давнїйшими часами сей процес не торкав бодай обряду, а тепер і на нього найшов ся спосіб: переміна на латинський.

Такі відносини руського пролетарияту у „городі князя Льва“. Під социяльним зглядом непроглядна нужда, більша з року на рік, під національним очевидна загибіль. І коли на помен-

шене социяльної нужди ми можемо впливати лише паліятивами, то проти другої ті самі паліятиви стають ся добрим радикальним ліком. Дитина, що в який небудь спосіб мала нагоду осьвідомити ся национально, не затратить вже по вік сеї сьвідомости, а навіть прищепить її другим, своїм товаришам.

Одно з сих полусредств социяльних, а добрих средств национальних — се вакацийні оселі.

Одномісячний побут на сьвіжім воздусї, і здоровім харчи відроджує цілий молодий орґанізм, замучений душною школою, вогким помешканєм і голодуючим харчем. За сей місяць дитина набирає сил на цілий шкільний рік і стає більше відпорною на великоміські уємні впливи. Рідна атмосфера і сьвідомість того, що сей часовий поратунок має завдячити руській інституциї, або руській сільскій родині, пробудить в ньому национальні почуваня і приєднає та задержить на завсїгди для України.

Ніхто не стане перечити, що справа має ся инакше. Але, щоб вона справді з усьпіхом в тім напрямі розвивала ся, треба, щоб одинока наша „Вакацийна Оселя" мала більше як 50 членів і більше як одного добродія, та щоб на зазив Товариства більше як 3 добродіїв зголосило ся з принятєм до себе дітий на шкільні ферії.

Отсего ждуть львівські руські діти від своєї патріотичної суспільности, а дану лепту обіцяють ся вернути сторицею, як виростуть великі.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Дня 27 червня 1908.

Події в Росиї.

Петербург. (П. Аґ.) Дума по принятю етату міністерства просьвіти радила над справозданєм фінансової комісиї в справі предложеня міністра торговлї о ухвалу засобів на попиранє пароплавства охотничої фльоти між Владивостоком а Хінами згл. між Кориєю а Японією. По рефераті виступив проти сего внесеня кадет Некрасов, а боронив його мін. Шіпов. В голосованю показала ся більшість за внесенєм фінансової комісиї, поручаючи без зміни предложенє міністра торговлї. (*Гучні оплески на правици і в центрі*).

Катеринобург. (Тел. прив.) 6 людий зробило напад на стацию Устєа пермської зел. і зрабувало касу. Підчас погоні 4 бандити втекли, а двох арештовано.

Риґа. (П. А.). Воєнний суд видав нині присуд проти лотишських социяльних демократів, що мали філії по всїх лотишських містах. Спілку обжаловано о ріжні убійства й рабункові напади. Двох обжалуваних засуджено на 10 літ, 2 на 4 роки примусових робіт, 5 на примусове поселенє, 13 увільнено.

Петербург. (Тел. прив.) Слїдство в справі замордованя ґрузиського екзарха як доносить „Новое Время" — викрило нечувані річи. Арештовано двох братів Давидових, з котрих один є помічником начальника канцеляриї екзарха а другий секретарем синоду.

Новомиколаївск. (Тел. прив.) У віддаленю 18, верст від Барнеут 4. бандити напали інкасента монополевого, що віз 16 000 рублів, якого смертно ранено. В Баржеулї найдено склад оруря.

Контрреволюция в Перзиї.

Льондон. (Т. К. Б). Одній часописї доносять з Тегерану, що реакціонери триюмфують. Рабунки і вбивства тревають дальше. Льокалї часописий, склепи й політичні клюби зруйновані й позамикані. Тітка шаха, княжна Зегір-ес Давлех поповника самоубійство через сплюндрованє її дому.

Тегеран. (Т. К. Б.). Кождої хвилї треба надіяти ся завішеня конституциї і розписаня нових виборів. Ситуация перехилила ся поважно на бік шаха. В палатї відбувають ся безвпинні наради міністрів та иньших визначних личностий.

Льондон. (Т. К. Б.). До одної з тутешних часописий доносять з Тегерану, що шах видав „ферман" яким розвязує „меджлї" а розписує нові вибори до „меджлї" і до сенату. Оба ті тїла задумує шах отворити в протягу 9. місяців. Шах запевнив представителів Вел. Британії і Росиї, що задумує не відступати від концесиї, які надав людови він і його батько. Видано загальну амнестию, від якої виключено тілько 3 особи. Загальна опінія перехилюєть ся на бік шаха. В провінциях панує супокій. Після иньшої часописи, шах видав проклямацию, яка заводить в Перзиї воєнний стан та полишує полковникови Ліякови вільну руку, щоб міг ділати з цілою певностию проти населеня. Відбуванє зборів є заказане під карою смерти. Кількох послів увязнено. В таборі шаха число вязнів зростає безвпинно. Підчас борби у ві второк народовці числом 600, що боронили мечету, мало не відбили жовнірів; перевагу військову запевнила тільки пальба шрапнелями.

НОВИНКИ.

— **Справа М. Січинського.** Мирослав Січинський вніс до краєвого висшого суду у Львові поданє з просьбою о делеґованє для його справи якого небудь позальвівського суду в обсягу львівської апеляциї. В поданю виказано відзивами тутешної польської преси та иньшими мотивами, що для безсторонного, вільного від посторонних впливів присуду в його справі треба конче делеґованя якогось суду поза Львовом, деб не було тої атмосфери, просяклої русиноїдним духом і ненависти проти обжалованого витвореної польськими шовіністичними часописями. Досї не наспіла ще відповідь апеляциї на ту просьбу.

— **Наука руської мови по угорських школах.** Минулого тижня порішив угорський парлямент предложений міністром просьвіти ґр. Апонім, законопроєкт про безплатну елементарну науку шкільну. В додатковім розпорядженю до сего закона заявляє ґр. Апоній, що кождий учитель мусить знати мову того народа, якого діти навчає. Через те в державних учительських семинариях вчити-муть учеників язика одної з тзв. національностий. Руської мови будуть вчити — як доносить „Наука" в марморошосько-сиґітській державній преперандї. З початком слїдуючого року шкільного буде там руська мова обовязкова по всїх клясах. Тільки вчити її будуть всего по дві годині на тиждень. Нема чого одушевляти ся сею постановою, бо вона далеко не відповідає дійсним національним потребам угорських Русинів, всеж таки слїд єї зазначити як один важний крок до ліпшого.

— **На з'їзд поступових славянських студентів** наспіли м. и. привітні письма від проф. Мих. Грушевського у Львові та від проф. М. Сумцова у Харкові.

— **Наслїдки конфіскати.** Відомої Вармундової брошури „Freie Wissenschaft und katholische Weltanschauung" розійшло ся до хвилї її конфіскати всего 200 примірників. Колиж клерикали підняли на ню нагінку та довели сконфіскованя сеї публікациї, то число проданих примірників її дійшло тепер до трийцять тисяч.

— **Українська театральна вистава в Женеві.** 16-ого червня виставили аматори в одній з більших саль в Женеві „Salle des amis L' instruction" оперету Артемовського „Запорожець за Дунаєм" „de Cosaque an Danube". З вистави була — як пишуть до „Ради" — публика так вдоволена, що аматори рішили ся виставити „Запорожця" ще раз а перед тим мають виступити з українськими піснями на вечері польських еміґрантів, що відбудеть ся 20. ст. ст. на женевськім озері на човнах.

— **Кого виправдують польські судиї присяжні?** Ще всїм мабуть в тямці присуд польських судиїв присяжних в Станиславові, які під проводом маршалка Ценського увільнили дефравдантів з станиславівської дирекциї зелїзничої. Анальоґічний случай лучив ся передвчера знов в Кракові. Перед судом ставав ц. к. начальник канцеляриї судової в Кракові, Віктор Кіляр, який відповідав за злочини спроневіреня, очерненя та надужитя урядової власти, поповнювані через те, що депозити судові заінкасував в кількох случаях до власної кишенї та господарував з ними після власної особи, очернюючи при тім в слїдстві другого урядника судового о крадїж вкладкової книжочки, яка прилипла при нїм. По переведеній розправі присяжні судиї заперечили всї три питаня, а прокуратор не зголосив від присуду нїякого відклику. Отсї присуди такі характеристичні, що близше коментувати їх мабуть не треба.

— **Архів фоноґрамів,** заснований при віденській Академії наук висилав вже чимало виправ для збираня фоноґрамів. Літом сего року виїдуть дальші експедициї. Гамбурська виправа на архіпеляґ Бісмарка і острови Соломона дістала оден прилад під услівєм, що металеві типи остануть власностию архіву. Вислано фоноґрафи на острови Фідзі, до Наталю і Монґолії, щоб мати фоноґрами з тамошних мов. Д-р Пест, який об'їздить з фоноґрафом німецьку полуднево-західну Африку, повідомив Академію, що має колекцию фоноґрамів з порта Бушманів. За кілька днів виїде одна експедиция до Брестонії, а друга в магометанські краї поза Европу. З кінцем літа буде окрема експедиция збирати фоноґрами з мов у австрийській державі. Отся експедиция повинна спішити ся, щоб вспіла ще записати вимираючий воляпік „алтрутенських" мумій з „Народного Дому" і „Ставропіґії.

— **Галицька адміністрация** Галичина належить до конституцийних країв, де обовязує якесь право і закон і де повинно ся управляти після тих „на папері" списаних прав. Та що з того? Та дійсність зовсїм відбігла від того, що приписує закон. У нас в Сковятині, повіт Борщів війтує „porządny" Прокіп Щур вже 3. каденцию. Через весь час війтівської господарки знищив він громадське добро так, що нині не маємо в касї анї сотика. Друга каденция його війтованя скінчила ся ще 25 вересня 1907 р. Щоб позбути ся язви, почали ми домагати ся у старости в Борщеві зарядженя оголошеня виборів. З тяжкою бідою виложив війт виборчу лїсту так безсоромно пошахровану, що ми мусїли внести до староства в Борщеві просьбу о її справленє. Тодї війт завісив вибори і до нинї їх не оголосив! Почало ся ходженє-паломництво громадян до старости. Були ми у старости поверх десять разів, як депутати в числї 2, 3, 5, а навіть 20 мужа, та за кождим разом одержували ми на наші жалї й просьби одну і ту саму відповідь: „Idźcie, idźcie do domu, ja jemu już nakażę". Та мабуть такого „nakazywania" війт не діставав, бо сидів дальше тихо. Тому віднесли ся ми листовно до нашого посла Окуневського і він писав в тій справі до старости. Тай се не помогло. Пишемо ми жалобу до ексцеленциї Бобжинського та і не знати чи й се нащо нам придасть ся. Ідемо ми знов до старости та сим разом він вже озлоблений повитягав, показав всї наші просьби і жалоби і лист від посла д-ра Окуневського, потїшаючи нас, що у него всї акти, які ми повносили, є „w porządku", але він не може всего так скоро полагодити, бо на його голові лежить цїлий повіт. І знов минає третий тиждень від нашої послїдної гостини у п. старости, а оголошеня виборів нема. Громадяни огірчені, лишені всякої надії на галицьку справедливість збирають ся шукати її через депутацию аж у Відні, щоби дати чужинцям ще один із тисячи доказів на се, як в Галичині завельможнила ся самоволя й безправство, і то пропаґовані управителями адміністрациї! — *Громадянин.*

— **25-лїтний ювилей публїцистичної працї** обходить нач. редактор „Gazet-и Lwowsk-oї", сов. двору п. Адам Креховецький. З тої нагоди ювілят одержав чимало ґратуляцийних листів і дописи. Між и. від намісника д-ра Бобжинського, кр. маршалка Ст. Баденія, від Генрика Сєнкевича, ґр. В. Дзєдушицького, варшавської Каси лїтературної, чеського товариства дневникарів і богато инших осіб та інституций.

— **Нїчого собі „krzewiciel polskości".** Про учителя Міхала Найберґа, що в патріотичнім запалї почув себе до обовязку доносити на о. Качмарського за похвалюванє вбійства Потоцького та погрози Полякам, про що у нас говорило ся оноді в дописї п. з. „Безконечні польські денунцияциї", дістаємо такі інформациї. В жовтни 1906 р. здавав панок М. Найберґар іспит кваліфікацийний в Перемишли. Мешкало нас тодї 4. учителїв межи нами і він у п. Камінської около 4. тижнї. Та як він лише здав іспит кваліфікацийний, нагло пропав з Перемишля, незаплативши п. Камінській нї за вікт нї за хату! Мешкали ми там еще кілька днів, а про него й слїд загинув. Розумієть ся, що сей поступок п. Найберґа дуже компромітував учительство, тож треба було аж до Ради шкільної окружної звертатись о інтервенцию, щоб пошукати його до полагоди сеї прикрої справи. Шмуциянство не спинює однак ріжних польських панків грати в патріотичну дутку і то неаби як голосно! Тої методи держав ся і п. Найберґ та відповідь на обиди руського народу випечатано йому підчас військових вправ в 1906 р. долонею на його таки обличу, чиж не гідний п. Найберґ працювати для narodow-oї ідеї?! — *Учитель.*

— **Слїдами росийських чиновників.** Що Росия а саме її хабарне чиновництво стає приміром, який наслїдують і менші братя Славяни, видно з донесеня чотирнацяти опозицийних послів в Сербії. Вони повідомлюють, що балканський банк забирає ся до обманьства на велику скалю, бо хотів доставляти армії в мішках місто пшениці — пісок! Посли вимагають острого покараня винуватих. Той „Балканський банк" засвували офіцири, що брали участь в замордованю короля Александра. Про його обманьства переконано ся в той спосіб, що на жаданє опозицийних послів піддано передвчера ревізиї три кораблї, які доставив той банк до Білграду. Тут вийшло на яву, що пшениця в більшій половині є перемішана з піском.

— **Утеча з тюрми.** З тюрми у Винниці утїк сими днями „політичний" б. ученик тамошної реальної школи, Харжевський, якого засуджено на трилїтну вязницю за те, що в 1906. р. поставив був вибухову материю в дверях помешканя свого вчителя Жалковського. Жалковський — що мимоходом згадаємо — є австрийським еміґрантом, родом з Буковини.

— **Шпіонажа на берегах Австриї.** До „Groser Tagespost" доносять з Задару. Сими днями помічено тут підозрілий корабель, який плив під американською флягою в напрямі Полї. Коли корабель здержано, показало ся, що він належить до Італії, а американської фляґи уживає безправно. Вчера знов помічено торпедовець, що плив під флягою німецькою. Тому, що й він видав ся підозрілим, його задержано та сконстатовано, що се також італійський торпедовець. Поява шпіонських суден викликала на цїлім побережу велике занепокоєнє.

— **Дрібні вісти.** В Тернополи і в громадї Підбірці львівського повіта ширить ся шкарлятина.— Ректором львівського університету вибраний проф. д-р. Марс. — Аптику в Гологорах купив п. Іван Ступницький, а аптику в Мостах великих обняв п. Йос. Кравз. — Пан Рома Лянґ згубила на вул. Академічній золоту шпильку вартости 26 К. — Д-р І. Зємбіцький загубив в стрийськім парку золотий сиґнет з крвавником. — З днем 1. липня заводить ся службу сільського листоноса в Жирославичах для місцевостий Підлюбомир, Кавець, Боянчичі, Красна. Лїсовичі і Слупя. — Вчера виїхав цїсар до Ішлю на лїтний побут. — Отворенє нового дому львівської каси хорих, який побудовано для поміщеня її бюр і амбуляторий, відбудеть ся д. 28. червня о год. 12 в пол. при вул. Браєрівській ч. 8. — У фабрицї кавчуку в Воррільон вибух огонь, котрий прибрав величезні розміри. Однак удало ся його зльокалїзувати—З відділу робочого в Сусулові втекло дня 23. с. м. чотирох вязнів з карного заведеня в Станиславові а то: 25 лїтний Юрий Крецан, 35-лїтний Василь Блїнда, 34 лїтний Міле Ґустович і 26-лїтний Дмитро Журавель. — В Перемишли погиб в суботу дня 26. с. м. в домі д-ра Келлера, дозорець дому Іван Загуляк, котрий вечером взяв ся чистити канал. Ледви влїз до каналу, як його убили там троячі ґази. — В будинку львівської дирекциї полїциї пострілив ся в місци відходовім 19-лїтний Йосиф Апфельбавм, дезертир з маринарки, котрого придержав один з аґентів полїцийних. Житю його не грозить небезпечність. — В Угнові арештовано аґента еміґрацийного Германа Кулїшовера, котрий страшив людий в Коршеві і Тарношині, Москалями, що будуть палити села і намавляв до еміґрациї. — На зелїзничім шляху між стациями Журавиця і Перемишлем найдено передвчера безпритомного чоловіка, що перевезений до шпиталю в Перемишли, помер. Звав ся він Пишк і походив з села Кругель малий, чи його переїхала зелїзниця, чи може його хто тяжко побив і лишив на зелїзничім шляху, не знати.

Поручаєсь цукорню п. Василя ВІТИНЬСКОГО у Львові ул. Батория ч. 10, котра вирабляє знамениті тїсточка, чаєвники, медівники і т. д.

Оповістки:

Календар. Завтра, в недїлю: Н. Пр. Евхар. (лат. Льва папи). Позавтра, в понедїлок: Леонтия (лат. Теобальда). Ві второк: Юди, Тадея (лат. Посїт. Пр. Д. М.).

Авдиенциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понедїлок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано — Ексц. намісник ві второк, в середу і недїлю від 12 год в полудне.—Консисторська сесия відбуває ся в четвер і суботу. — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і недїлю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **Дальший репертуар „Львівського руського народного театру" в Вижници.** Саля власна (в огородї п. Фріста). Початок точно о год. 8 вечером. Білети продає торговля п. Москви, а від 6 години в день вистави каса театру.

В недїлю, дня 28 червня с. р. „Маруся Богуславка", побутово-історична драма зі сьпівами і танцями в 5 ох діях з прольоґом М. Старицького.

☐ **З тов. „Кружок правників" у Львові.** Подаємо до відома товаришів-правників на провінциї, що іспити правно-історичні в термінї лїтнім відбувати-муть ся після оголошеня деканату, правного видїлу, почавши від 10 липня с. р. Товаришам, які пишуть до товариства в якій небудь справі, а не оплачують відповіди — відповідати не будемо. — *Видїл.*

☐ **Видїл читальнї „Просьвіти"** на личаківськім передм. у Львові, уряджує в понедїлок 29. с. м. о год. 5 пополудни іспит дїтий, котрі через рік учащали на науку до читальнї. На сей іспит, який попередить богослуженє в церкві, запрошуємо Вп. членів і гостий. Вступ вільний.

☐ **Аматорська вистава в Жидачеві.** В Жидачеві відограють члени тов-а „Сокіл" дня 28 с. м. народну мельодраму в 5 актах С. Мидловського „Капраль Тимко". Початок о год. 7·30.

☐ **Курс приготовляючий до вступного іспиту** до руської ґімназиї в Коломиї отвирає видїл філії Руського тов-а педаґоґічного в Коломиї з днем 15. липня 1908 р. Кошти з тим сполучені: 30 К, за котрі кождий хлопчик одержить совістний надзір, мешканє, харч і поміч в науцї. Зголошувати ся можуть тілько такі хлопчики, що не скінчили 13 лїт. Поданя вносити до заряду бурси філії руського тов. педаґоґічного в Коломиї, вулиця Франц Йосифа.

> **До видїлового іспиту з математики і фізики** засную курс для учителїв на час ферий в Станиславові, коли знайде ся відповідне число кандидатів. Науку можу подавати в трох мовах. Зголошеня з залученєм картки на відповідь посилати до 25 червня. *С. Ткачук* ст. фільософії, Чернівцї, Lehmgasse 12.

☐ **Сьвящеників сьвітських народовців потреба** сейчас на парохії в Канадї. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

☐ **Бідна дївчинка,** учениця III. кл. школи ім. М. Шашкевича, потребує з припорученя лїкаря виїхати до Риманова, та не має на се нїяких фондів. Може би хто зволив її у кого в Риманові примістити. Тов. Вакацийних Осель поручає її милосерним серцям, бо се дївчинка дуже бідна і заслугує вповні на поміч. Зголошеня приймає С. Ґерусинський, Львів, Арсенальська 6.

Померли:

Володимир Слезюк, ученик VII кл. ґімназ. в Коломиї, упокоїв ся в Живачеві під Обертином в домі своїх родичів в 19 роцї житя по довгій тяжкій недузї. В. й. п.!

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 27. VI. Олена Алексевич, Батятичі; Анна Миколаєвич, Тернопіль; о. Іван Гарматій, Стриганцї; Северин Ступницький, Торговиця; д-р Йосиф Мілер, Краків; Іван Бобик, Підпечари; о Теофиль Бородайкевич, Тростянець малий; Дмитро Прокопюк, Илинцї; о. Андрій Пеленський, Книгиничі; Василь Процик, Підбуже; д-р Александер Савюк, Сянік; Гринько Шпакович, Черче.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Адвокат Д-р Иосиф Партицький
Лїкар Д-р Роман Яросевич
в Станиславові ул. Собіского ч. 22, над кавярнею „Габсбурґ". 673 3—3

Лїкар і Директор „Народної Лїчницї,
Д-р Евгеній Озаркевич
перепровадив ся до нового дому „Днїстра" улиця Підвале ч. 7. І. поверх, (ріг ул. Руської побіч волоскої церкви.) — Стация електричного трамваю коло дому.

ТРУСКАВЕЦЬ лїкар заведеня д-р Т. Прашіль бувший асист. унів. і секундар. краєвого шпиталю у Львові ординує від, 15. мая до 30. вересня с. р. Телефон ч, 2. 783

Бюро будівляне
Теодора Мельничука
в Ярославі
приймає до виконаня **пляни і коштописи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 19 41—?

Де і через кого асекурувати?
Одно з найповажнїйших Тов. німецьких з осїдком в границях австрійських „Аллїянц", котрого заступаю від довшого часу, а то тому, що те одиноке Тов. не визискує так як богато инших, асекуруючих, як рівнож зладжує полїси і провадить кореспонденцію зі сторонами в его матернім язицї і т. п.
Для того зволять П. Т. бажаючі ся заасекурувати на житє, чи ренти, або для доньок віно, звертатись впрост до мене о інформації, котрі полагоджую кождого 1 і 15 в місяци, а єсли в певній місцевости хотьби найдальшій знайшлось 3—4 до заключеня певного рода асекурації, виїжджу впрост на місце. Патріооти! Час би вже приноровитись нам до клича, Свій до свого, Свій у свого; тим більше, що зложивєм деклярацію комітетови, займаючому ся заснованєм приватних середних шкіл в Копичинцях, що з чистого зиску від тих, що впрост зволять у мене заасекуроватись дати 25% на тую цїль. Для більшої евіденції, просить ся інтересованих також відноситись о інформації на руки п. Адріяна Височаньского директора кред. товариства „Згода" в Копичинцях.
Микола Петрицький, аквізитор асекурацийний в Копичинцях. 770 2—?

Яко добру і певну льокацию
поручаємо:
4½% Листи гіпотечні,
4 „ Листи гіпотечні коронові,
5 „ Листи гіпотечні преміовані,
4 „ Листи Тов. кред. земского,
4½ Листи Банку краєвого,
5 „ Облїґациї Банку краєвого,
4 „ Позичку краєву,
4 „ Облїґациї пропінацийні і всякі ренти державні.
Папери ті продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім
Контора виміни
ц. к. упр. акц. Банку галиц. гіпотечного. 4

Коперницький і Син
Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. І.
(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої поручають:
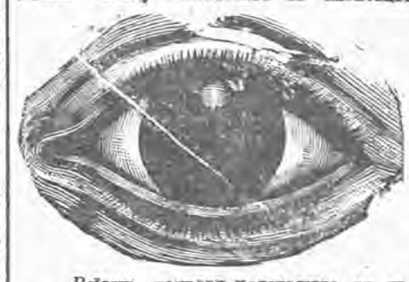
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всякі инші прибори оптичні.
Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

РУСИНИ!
Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише ТУТОК і ПАПЕРЦЇВ з першої галицько-руської фабрики
Евгена Біліньского в Збаражи
З доходу сеї фабрики йде на будову церкви в Сенаві 35%, на школи і бурси тов. педагог. 10% а на вдови і сироти по сьвящениках 5%. — Держім ся поклику:
Свій до свого! 735 4—?

Академік совістний і вправний інструктор пошукує сейчас лекциї або якого занятя головно в горах. Зголошеня: Йосиф Решетило в Пнївю п. Надвірна 826 1—4

Ученик з окінченою VII. кл. гімн. обняв би лекцию підчас вакаций в околици гірскій. Ласкаві зголошеня у п. Никитишин Львів, ул. Міцкевича, ч. 20. 825 1—1

Гарне помешканє з огородом, умебльоване в гірских околицях близько міста, сейчас до винайму на час ферий або й на цїлий рік. Зголошеня П. М. Дроздюкова в 830 Пнївю п. Надвірна 1—2

Реальність у Львові складаюча ся з одноповерхової каменицї, партерового дому і огороду, недалеко середмістя, побіч трамваю, оказийно дуже дешево, за 25.000 кор. до продажи. Потрібна готівка 15.000 кор. Адрес: Е. М. 15 poste restante Львів. 815 3 4

В Бруховичах під Львовом єсть до продажи лїсиста парцеля о 1000 сяжнях під будову віллї побіч стациї зелїзничої. — Відомість в Адміністрациї „Дїла".

СКЛЕП корінний
з комнатою до снїдань
в підгірскій околици.
є на продаж.
Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 10—10

Перша руська торговля
нафти і приборів до сьвіченя
С. КОЗЯКА
у Львові, Жулїнського ч. 9
поручає найдешевшу а добру нафту, дальше мило, крохмаль, сьвітло столове, оливу до сьвіченя і т. д. Приймає замовленя карткою. Безплатна достава. 624 7—8

Нагробники камінні дешево до набуваня. Львів ул. Личаківська ч. 103. 797 4—4

ПОМОСТИ
ДО ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХІТЕКТ
ЯРОСЛАВ.

Від 20 лїт
знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосяні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки. Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, кави на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають
Шустер і Точиський
Львів, ул. 3 мая ч. 5.
653 16 30

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Відновляє, золотить іконостаси і прч. найлїпше і найсолїднїйше різбарська робітня Евст. Щуплакевича, Львів, Шпитальна 38.
48е Склеп, ул. Руська 20. 80—?

Публична продаж
без
викликаня і лїцитациї
лише з вільної руки

„DOROTEUM"

у Львові, ул. Шайнохи
продає віддані до продажі — з причини обставин родинних — по дуже низьких цїнах велику скількість всїляких предметів а то:

Кілька комплетних уряджень спалень, сальону і їдальнї.

Кілька ланкастрівок, шабель, спис і всїлякого оружя ловецького і сїчного.

Кілька пар портиєр, фіранок, диванів, диваників, наміток і инших декорацийних предметів.

Кілька штук виробів зі срібла і золота, стїнних годинників, стоячих і кишеневих, кілька висячих лямп і столових.

Кілька креденсів, ліжок, шаф, бюрок, крісел, столів, зеркал і образів.

4 конї, кілька коців, упряжи, 4 сїдла, 2 карити, ляндари, ровери, мотоциклї марки „Puch" тандем і инші повози.

Кілька ван, візків і колисок для дїтий.

2 огнетревалі каси, кілька рільничих машин, машин до шитя і писаня, американських бюрок.

2 фортепяни, пянїно, кілька скрипок, флєтів, кларнетів, ґрамофонів, аристонів і гармоній.

Кілька рогів і ловецьких, трофеїв.

Всїлякі старинности, меблї, мінїятури, бронзи, штихи, порцеляни і кришталь.

Наше „Doroteum" купує, продає і міняє всїлякі предмети домові і господарчі.

Особам добре ситуованим удїляємо кредиту після умови.

Обширно ілюстровані катальоґи печатають ся і висилаємо лише за надісланєм марки почтової на 20 сот. 558 9—9

Приватна ґімназия Шольца

в Градци (Graz, Grazbach-Ecke Maigasse
з правом публичности а сьвідоцтва зрілости важні як з державної. — Знаменитий

ПЕНСІОНАТ

власний дім, дуже здорова околиця, і совісна опіка над питомцями добрі інструктори, умірковaна цїна. Цїлковите заступство родичів.

Пенсіонат отворений і підчас ферий.

Підчас ферий наука до поправок, промоций і вступних іспитів. Курс приготовляючий до принятя до І. кл. шкіл середних розпочинає ся 1. серпня.
824 1—16

Поручає ся дешеве і совісне артистично-ритовниче заведенє

А. Зіґмана

у Львові, ул. Сикстуска ч. 14
РОБІТНЯ
металевих і кавчукових штампілїй

Монограми, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець розличних руских товариств і Урядів парохіяльних. 9 97—?

Cabaret Bristol ново-отворена сензацийна програма!
Маша Діґнан, Баронова Метта де Лєссен, Юрій Бауер і т. п. — Початок о год. 10 вечером.
718 8—8

Заведенє гідропатичне

під управою
Д-ра КУТНИ в Перемишли
Побереже Франц Йосифа ч. 8
переводить всїлякі процедури гідропатичні, купелї квасу угляного, боровінові, сїркові, зелїзні, йодові, солянкові і т. д., аплїкує купелї електричні і в електричнім сьвітлї, масаж, лїчничу ґімнастику і процедури електричні, фанґо і лїченє в горячім воздусї — від 5 год. рано до 7 вечером. Комнати з цїлим удержанєм для замісцевих, закладовий поїзд.
Проспекта на жаданє. 769 3—4

ПОЗІР!

Головна фабрика вудженин ІОСИФА ЛІНТНЕРА у Львові Ринок ч. 3 і площа Бернадинська ч. 12 поручає знані з доброти **шинки, ковбаси сїкані тонкі по 70 кр. за кільо. Солонина свійска по 85 кр.** за кільо *і інші вироби масарські по найдешевших цїнах.*

На провінцию відсилає ся відворотною почтою.

Для Вп. купців значний опуст.
Склепи отворені від год. 6 рано до 10 вечером.

З поважанєм
Іосиф Лїнтнер.
706 5—?

Позір! ЗЕМЛЯКИ! Даром!

і оплатно жадайте богато ілюстрований цїнник Товариства

ТИТАН

Ґенеральна торговля і продукция
перед тим **М. Пасїчник** Руське Товариство з обм. пор
Відень, 18 I. Theresiengasse 73.

З него довідаєте ся, що ми доставляємо по фабричних цїнах і знаменитої **КОСИ** якости з власної фабрики в St. Katharein в Стириї **серпи, молотки, бабки, бруски, машини до клепаня кіс,** які у других коштують К 7, у нас ті самі лише 3·50, просимо лиш порівнати, яка то ріжниця! — Кромі того доставляємо иньші товари зелїзні, товари ґалянтерийні, мануфактурні, блаватні, прекрасні хустки, полотна, начинє кухонне і столове і и. Гарно ілюстровані цїнники наші висилаємо до урядів парохіяльних, громадських, шкіл, читалень, півців церковних, крамниць і и.

Родимцї! Товариство наше руське, засноване з першій мірі для Вас **Земляки!**
Купцям удїляємо високий рабат! 743 3—?

20 до 40 корон опусту!

Спілка для господарства і торговлї в Перемишли радить всїм П. Т. хлїборобам замавляти вже тепер штучні навози на осїнь, бо достава в місяцю серпни і вересни буде як що року трудна. При чім оповіщуєсь, що в тім роцї удалось Дирекциї від фабрик суперфосфатів узискати так користні услівя, що дає опуст на ваґонї суперфосфату 20 до 40 корон. Залежить се від рода (назви) і цїни навозу і потручує з рахунку фрахт, чого нїяка друга фірма не робить. Радимо тому спішитись з замовленями суперфосфату тим більше, що в тім роцї фабрики мають малі запаси томасини, від котрої даємо по 15 Корон опусту на ваґонї.

Цїнник в друку і розішлесь єго в скорі, на жаданє однак подамо цїну відворотно.
804 1—? **ДИРЕКЦИЯ.**

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до
КАНАДИ, АРҐЕНТИНИ і БРАЗИЛІЇ

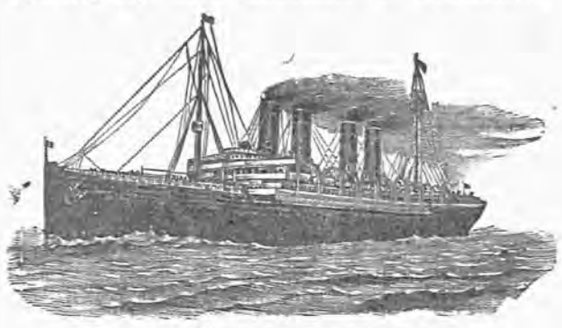

Жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Hamburg, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.
185

ДЛЯ ЛІТНИКІВ
Вілля „Олена" в Дорі н. Прутом
покої і пенсия
від 15. червня до 15. вересня.

Чудова околиця, кругом гори і лїси, купіль в Прутї, дуже лагідний воздух, до Яремча 2 до Делятина 5 кільом. — Близша відомість у Панї О. Калитчукової в Дорі. 645 7—?

КРАЄВИЙ ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ СОЮЗ

В СТРИЮ 441 11—?
спродає найдешевше
машини до цементових дахівок.
Достава до стациї зелїзничої за готівку або на сплати. — В цїнї найвисше 1300 К, з поученєм відбирателя виробу.

Від 1868 р. уживане

БЕРҐЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене визначними лїкарями, уживає ся в переважній части европейських держав з успіхом против **всякого рода шкірної висипки,** особливо против порилїв і хронїчних недуг шкіри та паразитів, пришів, також против червоности носа, відмороженя і печеня ніг. **Берґера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсїм відріжнює ся від усїх прочих смоляних мил по торговлях. — При упертих недугах треба спробувати дуже успішного

Берґера смоляно-сїркового мила.
Як **лагіднїйше смоляне мило** до усуненя **всякої нечистоти лиця,** против висипки на шкірі та голові у дїтий, як також незрівнане косметичне мило **до митя, купелїв** і до **щоденного ужитку** служить

Берґера ґлїцериново-смоляне мило
що містить в собі 35% ґлїцерини і є сильно наперфумоване. Дальше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Берґера бораксове мило
особливе на веснянки, остуди, опаленє від сонця, угри і всяку иншу шкірну нечистоту.

Цїна штуки кождої повисшої сорти 70 с. разом з поученєм як уживати.

Домагати ся треба в аптиках і дотичних склепах виразно Берґера смоляного мила та уважати на уміщену з боку охоронну марку і підпис фірми **G. Hell. & Co.** на кождій етикеті. Преміоване почесним медалем у Відни 1883 і золотим медалем на виставі в Парижи 1900.

Всї инші медичні і гіґієнїчні мила марки Берґера вичислені в інструкциї уживаня, додані до кождої штуки мила.

Дістати можна у Львові в аптиках: Якова Байзера, Кароля Діля, Петра Міколяша, Якова Піпеса-Поратиньского, Жиґмонта Рукера, К. Склепиньского, К. Білєвского, Едварда Брікнера, І. Пінелеса, Симеона Гая, д-ра Т. Зарицького в **дроґуериях:** Петра Міколяша і С-ки, Г. Ґріншпана, Ф. Травнфельнера, Ізидора Фрухтмана. — У Вашківцях н. Ч. у аптикара Еміля Вільнера а також у всїх галицьких апт. 40713 —35

Головна висилка: G. Hell & Comp., Wien I., Sterng. 8.

Рік заложеня 1872. Цїнники franco i gratis.
Ориґінальні американьскі
„DIVIS"
Машини до шитя і гафту рівнож до цїлий ремісничих, найновійшої системи, надзвичайно практичні, сильно збудовані з 5-лїтною ґваранциєю.
Виключне заступство для Галичини
Іосиф Іванїцкий
специалїста і механїк у Львові, ул. Академічна Готель Жоржа. 768 3-6

Е. ПАТРАХ

За правдиві стрийські коси з маркою
„СІЧКАРНЯ"
ґварантую.
Коси не відповідаючі своєму призначеню вимінюю.

КОСИ з срібляної стали (Silversteell)

подвійного патентованого гарту мають надзвичайно легкий хід, тнуть остро і остроту довго затримують, а жадна инша фабрика не може подібної стали вирабляти, такими косами можна навіть желїзну бляху перетяти а вістря не вищерблять ся. Єсть то сталь, котра майже цїлком не зуживає ся задля подвійного гарту і своєї витревалости. Одно виклепанє вистарчає на кілька днїв, а за одним виостренєм косять 120—150 кроків. Навіть в найтвердших травах гірських або в густих збіжах коса єсть більше остросїчна і тне борзо як бритва. Для того єсть тоньша як звичайні торгові коси.

Кождому, хто купить мою косу, то буде зовсїм така як ту описана.

Кіс достарчую в видній формі краєвіи і в довільних довгостях по слїдуючих цїнах:

Довгота цїлої коси цтм.	60	65	70	75	80	85	90	95	100	105	110	115
Цїна одної коси кор.	1.80	1.90	2.—	2.10	2.20	2.30	2.40	2 60	2.80	3.—	3.20	3.40
На 5 клґр. іде штук	14	13	11	10	9	9	8	7	6	6	5	5

Мармурові брусики до остреня кіс.

Довгість в цтм.	18, 21, 22, 25	Подібні до мармуркових	32 сот.
Цїна одної шт. сот.	60, 70, 76, 80	Бабка з молотком	К 2.40 сот.

Коси висилаю відворотною почтою за готівку або побранєм, перевіз почтовий за пакети до 5 клгр. коштує 60 сот. При висилцї 10 кіс беру половину почтового перевозу на себе, а при висилцї 20 кіс поношу сам цїлу оплату почтову.

Кореспонденція у всїх язиках.

При обсталюнках кіс для більше господарів, прилїпюю на кожду косу карточку з назвиском того, до кого належить.

! Остереженє перед обманцями !

Правдиві коси Е. ПАТРАХА патентованого гарту з маркою „СІЧКАРНЯ" на відворотній стороні пятки суть тілько ті, на котрих вибита фірма Е. ПАТРАХ. Коси з фірмою „Патрах" нїгде в торговлях не знаходять ся і длятого належить їх спроваджати лише впрост від фірми

Е. Патрах в Стрию. Галичина.

Сталеві плити ткацькі для ткачів до 25 ґанґів за кождий ґанґ 12 сот. висше 25 ґанґів. по 10 сот. ґанґ. Плитки достарчують ся після цтм. Найслабша нитка не перерве ся. Плити ті заощаджують 6 разів часу і 4 рази роботу.

Прошу коси вузко клепати! 829 1—1

ЛІПІК

в Славонії 72? 4 5
Желїзниця, почта і телеґраф в місци.

Перворядні купелї, найбільший комфорт. Одиноке на континентї горяче, йодове, алькалїчне жерело, о температурі 64 степенів Цельзия. Надзвичайні лїччичі наслїдки при всяких катаральних аффектациях проводу травленя і мочевого, при квасно-мочевій диятезї, гістци, ревматизмі і ісхіясї, скрофульозї, рахітісї та всїх хоробах крови. Лїченє через питє води і теплі купелї. Заведенє водолїчниче. Інгалятория. Десять визначних лїкарів в місци.

Проспекти і обясненя видає **Дирекция.**

КОНКУРС.

Комітет церковний в Нагачові, повіта Яворівського, оголошує конкурс на будову мурованої церкви до 30. липня с. р. Пляни і кошториси можна оглянути в Урядї парохіяльним в Нагачові почта loco.

За Комітет церковний:
о. Михаїл Кручковський
828 1—5 парох.

Парцеляцийне Товариство
„ЗЕМЛЯ"
у Львові
ул. Сикстуська ч. 43|б

Конто почт. щадн. 97.255. Адреса для телеґрамів: „Земля" Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцию маєтків в Галичинї і Буковинї.

Удїляє кредиту і помагає до узисканя кредиту в иших інституциях фінансових на купно землї.

Завязує місцеві спілки парцеляцийні до означеного маєтку.

Принимає вкладки щадничі на 5%, принимає також вкладки до обороту на значно висший процент і до поодиноких інтересів за виповідженєм після осібної умови.

На жаданє всякі інформациї.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім недїль і сьвят.
37 24—54

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	9·10в	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди ідучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л.
1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський,

З друкарнї Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 143. Львів, понедїлок 29. н. ст. (16. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім недїль і сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Дїла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кілїньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДЇЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за сі місце, а в рубрицї „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Перед розправою Сїчинського.

Висший краєвий суд у Львові відкинув просьбу оборонців Сїчинського о делеґованє для його справи иншого, позальвівського суду в окрузї львівської апеляциї і завтра Сїчинський стане таки перед судом присяжних у Львові.

Національно-полїтичні відносини нашого краю, котрі викликали вчинок Сїчинського, довели також до того, що завтрішна розправа буде не звичайним виміром акту справедливости над убийником, але полїтичною розправою між обома народностями нашого краю. По однім боцї польський трибунал і польська лава присяжних, а по другім член руської народности, обжалований за вбийство польського намісника, „єдиного представника польської державної власти“.

Отсей обєктивний факт констатуємо з тим спокійнїйшою громадянською совістю, що в тім нема нїякої нашої вини, що ми робили все можливе, шоб тільки відняти судови над Сїчинським той характер польсько-руської полїтичної розправи, в якій польська сторона виступає судиєю в своїй власній справі. Не ми винні тому, що вся польська суспільність — про виїмки тямимо, але вони не мають рішаючого полїтичного значіня — зараз по вбийстві Потоцького проголосила те вбийство справою цїлої польської нациї, солїдаризуючи ся тим самим з цїлим протируським режімом пок. намісника; не ми винні тому, що рішаючі в краю судові і полїтичні круги доклали всїх сил, щоб тільки не допустити до того, щоб суд над Сїчинським дістав ся в руки третього чинника, невмішаного в польсько-руську боротьбу і тим самим здібного до безсторонности, сеї найпершої умови справжного виміру справедливости.

Коли-ж Поляки постарали ся о те, що суд над Сїчинським дістав ся в їх руки, то й на них паде вся відповідальність за те, як скінчить ся завтрішна розправа. А та відповідальність безмежно велика, просто страшна своєю безмежністю.

Чоловік забив чоловіка... І власне тому, що насильне відобранє житя ближному свому таким жахом переймає людську істоту, судиї Сїчинського мусять мати здібність відчути, зрозуміти і оцїнити ту траґедию, яка мусїла розіграти ся в душі Сїчинського, заки він рішив ся піти на таке дїло. Бо-ж не для особистої користи анї з особистої пімсти рішив ся він позбавити житя ґр. Потоцького, але поніс своє молоде житє в жертву „за кривди свого народу“. Не ходить тут о обєктивну оцїнку тих кривд, не ходить о те, чи ті кривди можуть бути оправданєм або хоч виясненєм самого вчинку. Але ходить передовсїм і головно, щоби вдумати ся і вжити ся в психічний стан обжалованого, щоб разом з ним пережити те пекло, яке він пережити мусїв, заки став убійником — на 21-ім роцї житя, коли воно всїми своїми чарами манило його до себе; на укінченю унїверзитетських студий, які стелили йому шлях до вигідного житя; в сьвідомости, що він одинокий син старої, родинними нещастями замученої матери, її одинока надія, потїха і підпора на старости лїт. Може собі польський загал, зачарований русиноїдною пресою, думати, що Русинам в Галичинї не тільки не дїєть ся нїяка кривда, але що їм так добре, що їх нарікання, се тільки чорна невдячність. Тут важно те, як ті кривди, на котрі жалують ся Русини, відбивали ся в душі обжалованого, який настрій викликали вони в нього, аж силою чогось неминучого завели його до авдиєнцийної салї ц. к. намісництва.

А побіч тої психіки обжалованого треба зрозуміти також те, чого вчить нас істория, а саме, що полїтичний терор з долу нїколи не є явищем, не маючим звязку з полїтично-суспільними відносинами, тільки як раз все є наслїдком тих відносин. І тому „треба карати руку, не слїпий меч“, треба направляти ті відносини, а не нищити на осліп того, хто впав жертвою тих відносин, дїлаючи під їх примусом.

Ми знаємо, як тяжко все те зрозуміти і відчути судиям-Полякам, як тяжко їм признати, що під їх правлїнєм дїєть ся руському народови кривда, як тяжко вжити ся в психіку чоловіка, котрому його совість велїла бути местником тих кривд. А з другого боку як-же легко станути на тім становищи, на якім стала польська русиноїдна преса і маючи в руках убійника „єдиного представника польської державної власти“, а букву карного закона по своїй сторонї, виконати на нїм законну пімсту.

І тому, що все те ми знаємо, старали ся ми всїми силами відвернути сю важку пробу від членів польської суспільности. Але стало ся не по нашому, тільки по їхньому: вони хотїли мати суд над Сїчинським у своїх руках і їх воля сповнила ся. Тепер від них залежить, чи вони зрозуміють ту важку відповідальність, яка налягла на них і чи зуміють піднести ся на таку висоту, яка потрібна, щоб сповнити як слїд обовязок супроти тої відповідальности.

А ся відповідальність тим більша, що від вислїду завтрішної розправи залежить у великій — хто знає, чи не в рішаючій — мірі, як уложать ся польсько-руські відносини в нашім краю на будуче. Нема нїчого хибнїйшого, як дивити ся на справи суспільного значіня виключно з правно-карного становища. А справа Сїчинського, хоч що-до форми є справою правно-карною, то своїм змістом сягає глибоко в полїтичні і суспільні відносини нашого краю. І тому власне ми від 12 цьвітня с. р. аж до нинїшного дня старали ся з цїлим спокоєм вияснювати полїтичний і суспільний підклад сеї справи. Ми заявляли вже нераз, що не маємо на думцї в супереч постановам § 305 к. з. „похваляти злочин“, але се наш обовязок ту подїю, яка з правно-карного становища являєть ся злочином, обговорювати зі становища полїтичного і суспільного. З того становища ми констатуємо ще раз, що руський нарід розуміє і відчуває в цїлій основі ті мотиви (знов повторяємо з натиском: не ходить о сам вчинок, тільки о його мотиви), які мали рішаючий вплив на постанову Сїчинського. І тому становище польського суду в справі Сїчинського мати-ме велике полїтичне значінє для цїлого руського народу.

Зрештою ми є в тім приємнім положеню, що можемо покликати ся на сьвідоцтво чоловіка, який займає визначне становище серед польської суспільности — на професора краківського унїверзитету і презеса краківської Академії Наук ґр. Станислава Тарновського, заслуженого історика лїтератури, члена краєвого сойму, творця полїтичної доктрини тої партиї, до якої зачисляв себе пок. ґр. Потоцький. Як відомо, в посмертній згадцї, присьвяченій ґр. Потоцькому, він написав:

„Недавно тому женщину, котра кинула бомбу на ґен. Скаллона, котра до того отверто признала ся, наші польські суди признали невинною, а ісповідники її полїтичної віри навіть овацийно витали її. І нинї часописи росийські і руські мають право кидати нам в очи уневинненє п-нї Добродзїцької, а ми не можемо їм відповісти, що говорять неправду. Коли все вільно для ідеї, коли вільно вбити, то вільно однаково кождому. Для неї був ворогом росийський ґенерал, для Сїчинського намісник-Поляк; обоє робили те саме, з тих самих мотивів, з того самого понятя патріотизму і обовязку“.

Нехай-же сї слова будуть тим добрим ангелом, який завтра польським судиям поміг би розібрати ся в справі Сїчинського, нехай вони пригадають їм максиму: Роби так, як ти хотїв би, щоби в анальоґічнім випадку тобі другі робили...

Се буде їм тим лекше, коли вони пригадають собі долю товаришок п-нї Добродзїцької. Як донесли недавно з Варшави, воєнний суд засудив Софію Овчарківну, котра підчас замаху на Скаллона грала ролю служницї Добродзїцької, і замішану також в сю справу Ванду Островську на кару смерти через повішенє. Але Скаллон, той сам Скаллон, котрий вкрив польську землю лїсом шибениць, таки зжахнув ся перед поставленєм шибениць в своїй власній справі і змінив сей засуд на досмертну каторгу.

Польський загал дуже ображуєть ся, коли ми посьміємо прирівнати польське панованє над руським народом до росийського або нїмецького панованя над Поляками. Нам також було би богато приємнїйше не робити таких порівнань. Особливо в справі Сїчинського не хотїли-б ми бути примушеними тягнути паралєлю між царським сатрапом і польськими судиями-горожанами.

Знаючи настрій польського загалу, членами котрого є завтрішні судиї, не можемо мати нїяких надій, не можемо піддавати ся нїяким ілюзиям. Але ми бажали би, щоби завтрішний день суду не перемінив ся в день полїтичної пімсти пануючого народу над поневоленим, щоб істория не зачислила його до найтемнїйших днів в польсько-руських відносинах...

Краєва і національна автономія.

І. Що таке австрийські „коронні краї“? — отсе питанє, яке насуваєть ся кождому, хто має дїло з австрийською полїтикою, — се й питанє, на яке істнує цїла гора суперечних відповідний. Одні бачуть в короннім краю мало що не державу, инші звичайну провінцию, — одні найвисше національне добро, инші своє національне нещастє, одні будучу величність, инші марний останок минувшини, — і так в безконечність і від найвисшого одушевленя до найбільшої ненависти й погорди. Тай, хоча в Австриї аж кишить від краєвих „автономістів“, то вони доси не змогли ся на „автономістичну“ полїтичну теорию, а — так само, як їх противники-„централїсти“, — вдоволяють ся фразами без змісту, хибними правно-державними термінами та сантіментальними висловами своїх почувань. Замішанє дійшло в останних часах до того, що найбільш завзятущі краєві автономісти, котрим звичайно слів хибує на клеймленє „централїзму“, з нагоди акциї за „санациєю краєвих фінансів“ звертають ся з молебнями до центрального парляменту; вони, котрі раньше представляли законну компетенцию коронних країв у кольосальних розмірах, раптом завважили, що ся компетенция крайно мізерна і непевна, тай, заперечуючи свої давнїйші теориї і теорийки, вони благають помочи від централїзму „при полагоджуваню найбільш житєвої „автономістичної справи“, при санациї краєвих фінансів. Та нї на думку їм не приходить протестувати проти такого „втручуваня“ центральних орґанів держави в їх автономічні сьвятощі!

Що се таке? Що таке коронні краї? Яка їх правна і полїтична основа? — на сї питаня береть ся в останнім числї віденського місячника „Der Kampf“ відповісти звісний австрийський полїтичний письменник і социяльно-демократичний посол, д-р Карль Реннер. Дещо з його статї про сї квестиї беремось тут зреферувати.

Правною сумою всїх державних дїяльностий є правлїнє (Regierung). Після австрийського права тільки цїсар виконує цїлу правлячу власть. Одначе він нїколи на виконує тої власти без конституцийної співучасти инших факторів. На ту співучасть складають ся три орґани. Так: законодатну власть виконує цїсар через контрасиґновану санкцию постанов репрезентацийних корпораций; екзекутивна власть прислугує двом окремим системам — юрисдикциї і адмінїстрациї; независимі та при тім іменовані цїсарем судиї в імени цїсаря виконують судівництво; через одвічальних мінїстрів веде цїсар цїлу адмінїстрацию,

Таке постановляють австрийські закони, тай се відповідає конституцийній теориї европейського континенту. Законодавство, судівництво і адмінїстрация, се три царини державної власти.

Яку-ж участь мають у тій власти коронні краї? Перш усього є очевидна річ, що коронним краям зовсїм не прислугує державна власть в її цїлости; після грудневої конституциї вони не є державами. Тільки в відокремлених частинах правлячої власти мають краї деякі права. Та вони не є спадкоємцями, учасниками в цїлости; вони є тільки управнені до ужиткованя поодиноких, і то не всїх царин.

Вони мають участь у законодавстві. Краєвий сойм ухвалює закони, але їх санкціонує голова держави та контрасиґнує не мінїстер-краян, а одвічальний перед державною радою державний мінїстер.

Чи се автономія? Автономією називаємо право якоїсь державної териториї або людської суспільности (католики) видавати закони собі самому. Автономія є отже одною частиною самоволодїня. Та краї коронні не мають в цїлости навіть тої частини; краєві репрезентациї мають тільки право співучасти в ухвалюваню законів, котрим силу правну дають що-й-но державні інстанциї. Автономія взагалї є тільки уривком самоволодїня, краєва-ж автономія, се тільки уривок того уривку.

До береженя законів серед горожан є покликаний судия. Навіть без автономії можуть териториї або суспільности мати право на власне судівництво (кантони швайцарські, біржа, церква, військо). Коронним краям таке право нїяк не прислугує. Цїсарський, державний судия береже також і краєві закони.

Виконуванє законів лежить з правила в руках адмінїстрацийних властий. Коли якась територия або суспільність сама встановляє собі ті власти, то маємо самоуправу (громади, палати торговельні, лїкарські і т. и.) Хто-ж виконує краєві закони? Читаємо в кінцевій клявзули краєвого закона: „Виконанє сього закона припоручаю мойому мінїстрови внутрішних справ“ і т. и. Навіть в обсягу автономії не мають коронні краї самоуправи; цїсарський намісник веде краєву адмінїстрацию. Є тільки специяльний обсяг державних і краєвих справ, котрими виїмково управляє коронний край через свій краєвий видїл. Правда, значінє сеї, законом як виїмок установленої, частинної самоуправи в останних десятилїтях значно зросло, на дїлї одначе першенство має намісник.

Отже, що таке наші коронні краї з правничого погляду? Се одиницї, пристроєні в пестрі клаптики чужої власти, — се система пів-автономії, повириваних частин самоуправи та дрібних натяків на власне судівництво. І ся система величаєть ся „автономією історично-полїтичних індівідуальностий“!

Тепер може й не дивно, що того рода автономісти не здобули ся доси на яку-таку консеквентну автономістичну теорию.

Коли т. зв. краєва автономія основуєть ся на такім хисткім і сумнївнім правнім підкладї, то й весь спір між краєвими автономістами-федералїстами і державними централїстами являєть ся просто словесною боротьбою за хибно пристосовану термінольоґію.

Що таке централїзация? Се слово зовсїм не підходить під законодавство і вимір справедливости, воно дотикає тільки адмінїстрациї, в нутрі-ж бюрократичної адмінїстрациї воно відносить ся тільки до ходу інстанций. Централїзм або централїзацию маємо тодї, коли в адмінїстрацийних справах мають сторони вільну дорогу інстанций аж до найвисшої інстанциї, — значить, коли від місцевого уряду (громада, повіт) через середний уряд (намісництво) можна відкликувати ся аж до центрального уряду (мінїстерство). Децентралїзация-ж, се стан, у котрім місцева або середна інстанция остаточно справу рішає. Та сама ріжниця дотикає також автономної адмінїстрациї: централїзм маємо тодї, як рішеня громад повітів підпадають ревізиї краєвого видїлу, децентралїзацию маємо, як місцевий уряд рішає безвідклично.

Оба терміни — централїзация і децентралїзация — є терміни виключно з обсягу адмінїстрацийної технїки; в правно-державнім значіню їх уживати не можна. Хто признає себе централїстом, той каже: Хочу, щоб хід інстанций в можливо як найбільше випадків був отворений аж до центрального уряду (мінїстерство, краєвий видїл); хто є приклонником децентралїзациї, той хотїв би, щоб в можливо найбільшій скількости випадків місцева адмінїстрация остаточно полагоджувала справи.

Децентралїзациї домагаєть ся коло польське, але децентралїзациї тільки в відношеню до Відня, — за те коло польське є наскрізь централїстичне, коли ходить о те, щоб хід інстанций з руських місцевостий до Львова розширити на як найбільшу скількість справ.

Для австрийських горожан, котрі не живуть в одноцїльній національній державі, першорядну вагу має не квестия т. зв. „централїзму“ і „децентралїзму“, а иньша: котрі справи є переважно національні, котрі інтернаціональні? Котрі завдачі треба переказати самовладним народам, а котрі належить застерігти під компетенцию загалу держави без ріжницї національности? Тільки таке поставленє квестиї відповідає інтересам окремих народів і державної цїлости. Що-йно в рамках такого роздїлу справ на національні і спільні можна змагатись над тим, чи більша сила належить ся льокальному чи центральному самоволодїню.

Ми вжили слова „самоволодїнє“ (Selbstregierung) для відріжненя від вузших понять „самоуправи“ (Selbstverwaltung) і автономії, котрі входять в зміст ширшого понятя „самоволодїня“. Бо нашою метою не є тільки національна автономія: ми боремось за національне самоволодїнє. Людська суспільність тодї сама володїє, коли: 1) всї члени тої суспільности безпосередно (референдум) або посередно (парлямент) ухвалюють для себе закони і постанови, 2) іменовані адмінїстратори управляють, та 3) безсторонні виконують судівництво. Отже і автономія, власне судівництво і самоуправа, се три необхідні функциї самоволодїня.

Національна автономія є тільки одною частиною того права, якого потребує нация для забезпеченя своєї независимости в рамках держави.

Загальний нарис національного і державного самоволодїня буде поданий в дальшій статї; буде там також обговорене становище теперішних наших коронних країв у новій правно-державній системі.

З'їзд поступового славянського студентства.

В 141. числї „Дїла“ подали ми коротке справозданє з отвореня з'їзду поступ. славян. студентства в салї пражського ратуша. В доповненю сего справозданя можено нинї подати промову проф. д-ра Колесси, виголошену при сїм отвореню, а приняту зібраними — як доносить чеська преса — бурею одушевлених оплесків. Ся промова звучить:

„Радо стаю перед Вами, мої приятелї. Радо стаю серед тої атмосфери осяяної ідеальними змаганнями, далекими від холодної буденщини з холодними полїтичними комбінациями. В своїх працях і змаганнях Ви, товариші, руководитесь одним ідеалом правди і справедливости. Бажаю Вам, щоби той ідеал на протязї усього життя сьвітив Вам, як той поетичний бриллянт, „що сьвітить серед ночі сьвітлом сонця, набраним за дня!...“

„Витаючи Вас, молоді приятелї, звертаю ся передовсїм до молодїжи чеської, нагадуючи з почуттєм вдячности, як Ви радо привитали нашу молодїж, коли в скрутний час для української науки наше студентство мусїло покинути львівський унїверзитет і шукати притулку в других унїверзитетах.

„З сердешним зворушеннєм витаю найріднїйшу менї українську молодь по сей і по той бік кордону, що явилась в поважнім числї 25 делеґатів зі всього простору заселеного українською людностию, з усїх її історичних центрів полїтичного і культурного життя. Більшість з Вас приїзжаєте тут з тої країни, що недавно ще оросилась кровю борців за полїтичні і горожанські права, з країни смутку і неволї, де злочином було до недавна говорити рідною мовою і признаватись до своєї народности. Вірю, що Ви переживаєте найтяжчу годину народної української істориї. Як старинний великан Антей, що кинутий Гераклом до землї — своєї матери — набирав від неї що раз нової сили, так наш народ в боротьбі за свої права черпав свою животворчу силу з мас українського робітничого люду і певно вийде переможцем із сеї боротьби. Витаючи представників великоруської і білоруської молодї, висловлюю симпатиї наші до сих народів. Ми з подивом дивимось на культурний розвій великоруського народу. Захоплюємось творами славної великоруської лїтератури, і всїми їх культурними здобутками, пильно слїдимо за великою визвольною боротьбою і щиро віримо в зруйнованє гнету. Щиро бажаємо Вам, щоби як найшвидше прийшов той час, коли-би самовластє, по словам Пушкина склонило голову: „подъ сѣнь надежную законовъ“.

Радо витаю представників молодежи польської, що самою появою своєю тут на конґресї, провідною думкою котрого є рівноправність народів, пориваєте з старими традициями історичного гнету і поневолюваня і з ясними поглядами звертаєть ся в будуччину до ідеалів волї і рівности. Дивлячись на Вас, любі товариші, не можу не пригадати поезії Міцкевича, зверненої до Пушкіна:

...jako dwa Alpów pokrewne wierzchołki
Ledwie szum słysząc swej nieprzyjaciółki
Chyląc ku sobie podniebne wierzchołki

Так над історичним провалєм шовінїзму і ненависти та ворогованя схилїть ся до себе. Переходячи до програми з'їзду, радо констатую неполїтичний характер його і бажаю йому, щоби сей неполїтичний характер був твердо видержаний до остатньої хвилини його. Тілько при такій умові можна буде гарно обговорити культурні потреби кождого славянського народу і більше часу присьвятити тому обговореню головної задачі сього з'їзду.

Оглядаючи провідні тенденциї сього з'їзду, не можу не зазначити нашої української позициї в національному питаню. Ми не признаємо нї расової полїтики нї расової ненависти. Ми нї до якого народу не відносимось ворожо. Ми признаємо за всїми народами рівне право до свобідного житя і

ПОЗІР! Новий руський склеп у Львові при ул. Коперника ч. 18!!

КРАВЕЦЬКИЙ БАЗАР під фірмою ТЕОДОР ХУДИК і Сп.

Перший головний склад готових мундурків, шапок, відзнак і т. д. для П. Т. Студентів і робітня одіня мужуського.

Кравецький Базар принимає всї замовленя на одінє для Всч. Духовеньства, Впов. Панів і виконує поручену роботу у власній робітни з материялів заграничних і краєвих після найновійших журналів.

Русини! памятайте на клич: „Свій до Свого“!

801 3—?

культурного розвитку. Як каже Шілєр, Raum für alle hat die Erde.

Разом з тим ми ставимо на першу чергу улагодженє умов житя і порозумінє тих наций, що силою фактів сусїдують з собою ґеоґрафічно, близькі між собою мовою і культурою. За одну з найважнїйших цїлий сього з'їзду вважаю взаїмне пізнанє, щоби потім злагодити національні конфлїкти і національну ворожнечу. Як нинї всякий культурний чоловік з острахом дивить ся на середні віки, на ту боротьбу за релїґійні почуваня, котру припечатано людською кровію, а котрої сьвідком був особливо чеський нарід, так колись наші внуки-правнуки будуть з острахом згадувати про національну боротьбу, про ті національні конфлїкти, які спиняють культурний розвиток инших народів.

Найвизначнїйший член першого поступового славянського товариства Кирило-Методієвського Братства, Тарас Шевченко висловив бажанє, щоб „усї Славяни стали добрими братами і синами сонця правди!“ Слова сї не стратили і до нинї свого значіня, лише відповідно до наших нинїшних бажань та ідеалів мусимо їх змінити ось як: щоб усї народи стали добрими братами і синами сонця правди.

Одною з основних провідних ідей сього з'їзду є поступ і свобода. Свобода і поступ се той вогонь Прометея, вогонь вложений в серце чоловіка, що веде його до красшого житя і культури. Цїль тих домагань гарно висловлена українським поетом Франком. В поезиї до Драгоманова, одного з найвидатнїйших провідників нашого народу він пише: щоби труд і житє до людскости скарбницї,

До поступу будови докладати
Добра собі в добрі усїх шукати.

Кінчу тим окликом, окликом, що показує спосіб як найкрасше здїйснити наші, братя Славяни, бажаня, досягти цїлий з'їзду, окликом, що вибито на печатї першого поступового славянського товариства, Кирило-Методієвського Братства: „І уразумієте істину, і істина свободить ви!“ Пізнаєте правду, і через правду і знанє дійдете до свободи рідного народу!“

На промову д-ра Колесси відповів тов. Людв. Танґль з Кракова, заявляючи, що польська молодїж радо подасть руку руській, і то не лише на з'їздї, але й після повороту до дому.

Після кількох привітних промов і відчитаня привітних телєґрам і листів приступлено до вибору президиї з'їзду. Головою з'їзду вибрано тов. Тврзіцкого (Чеха), а заступниками голови провідників національних сексий: Залїзняка (Українця), Крагельського (Білоруса), Тіжека (Чеха), Шубакова (Великороса), Моравіча (Хорвата), Венка (Лужицького Серба), Ковальського (Поляка), Павлова (Словака), Пучнїка (Словінця), Відовича (Серба) і Люкаша (Болгарина).

Другий день з'їзду.

В пятницю почала ся властива праця з'їзду рефератами про шкільництво славянських народів. Збори відбували ся в „Міщанській Беседі“.

Перший реферував Українець м. Залїзняк. Є нас на Українї в Росиї — говорив бесїдник — 30 мілїонів душ, але не маємо нїяких своїх шкіл, анї народних анї середних анї висших. Цїле шкільництво є московське. Революция принесла осьвідомленє народу, і нарід домагає ся тепер української школи. Від самодержавія не ждемо помочи, а боремо ся тепер о те, щоби весь народ визволити зпід кормиги чиновництва; се принесе й українському народови лїпшу будучність.

Опісля промовляв Осип Назарук про руське шкільництво в Галичинї. В рефератї своїм заложив він протест против пустих фраз про славянську взаїмність і виказав цифрами, що навіть Нїмцї не гнетуть так західних Славян анї Турки полудневих, як Поляки Русинів. Бесїдник указав на галицький шкільний закон з р. 1867., на числа руських і польських шкіл; згадав о тім, що у нас до мійських народних шкіл не принимають руських сїльських дїтий, щоби їм не дати змоги приготовитись до шкіл середних; зазначив, що одна середна школа припадає у Русинів на пів мілїона руських душ, а у Поляків на 76.000 Вкінци висказав жаданя Русинів в отсих резолюциях: I. З'їзд славянського поступового студентства осуджує гнет польських верховодів над руським шкільництвом в Галичинї, котрого розвиток здержаний виїмковими законами, ухваленими польською буржуазийною більшостию соймовою. II. З'їзд уважає одиноким способом полагодженя польсько-руського конфлїкту на поли шкільництва: скасованє виїмкових законів, звернених против руського шкільництва; заложенє в кождім повітовім містї руської середної школи; заложенє руських ґімназий і реальних шкіл, учительських семинарий, рільничих, ремісничих і взагалї фахових шкіл з руською мовою викладовою та подїл краєвої ради шкільної на дві рівнорядні секциї, на польську і руську, на взір такого подїлу в Чехії. III. З'їзд признає конечним удїленє сталої державної субвенциї Руському Товариству педаґоґічному на утриманє його середних шкіл і заложенє нових з правом публичности.

Реферат Ос. Назарука викликав велике вражінє, котрого не ослабили навіть виводи проф. Поґодіна (з Варшави), що накликував українську молодїж по обох боках кордону до любови своїх гнобителїв.

Опісля пос. д-р Трильовський повитав з'їзд від клюбу руських послів і побажав з'їздови успіху в працях. По нїм говорив проф. Поґодін з Варшави. Він порівнував давне славянство з теперішним та вказав на поступ кождого з славянських народів за остатних 40 лїт. Тепер славянство є могутне; а хоч не всї Славяни є полїтично самостійні, але з культурно-національного огляду є вони цїлком самостійними (?) одиницями. Треба лише з'єднати ся, щоби не було між ними братних усобиць. В своїй промові зазначив він м. и., що вповнї признає самостійність нашого народа.

На внесенє тов. Ефімовського учасники збору повстанєм з місця віддали честь пок. Римському-Корсакови, про котрого смерть якраз наспіла вість.

Опісля реферував Іван Коляда, Білорусин з Вільни. Перед 500 лїтами — казав він — були Білорусини в Празї; їх лїтература процвитала тогдї, коли печатали в Празї свою біблїю. Тепер про Білорусинів нїхто й не знає нїчого. Вони не мають своїх шкіл, нї низших нї висших; росийський уряд і польська шляхта гноблять їх. В остатних часах за почином білоруської інтелїґенциї і молодїжи пробуджує ся той неволений народ; видано вже початкові читанки для народу в рідній мові. Про се дбає особливо орґанїзация, звана: „Загляне сонце й в наше віконце“.

Дальше реферували тов. Прекоршек о словінськім шкільництві, тов. Відовіч о сербськім, тов. Сантіч о хорватськім, тов. Павлов о словацькім, тов. Ефимовський о росийськім, тов. Юр. Бочковський о польськім (в Росиї), тов. Тврзіцкий о чеськім шкільництві у Відни, тов-ка Йосефйова о чеськім жіночім шкільництві середнім і о тов-і „Мінерва“, тов-ка Гнушкова о чеських лїцеях, тов. Шелєпа (Чех) о реформі середної школи.

Вкінци тов. Ст. Баран вніс резолюцию протестом з'їзду против насильної мадяризациї з на Угорщинї. Тов. Г. Бочковський протестує против того, щоби галицьку шляхту і галицькі уряди уважано за славянські. Хоч Поляки мають більше шкіл нїж Русини, але їх школи є в руках реакцийних. Тов. Назарук робить фактичну поправку що-до руського шкільництва. Тов. Танґль промовляє за вирівнанєм польсько-руського спору. Тов. Піснячевський (Українець) остерігає перед непорозумінями. Голова збору Тврзіцкий прочитав телєґраму, котру з'їзд має вислати проф. Грушевському і Сумцову.

На тім закінчено наради другого дня з'їзду.

Палата панів.

В суботу, 28 с. м., по полудни відбуло ся засїданє палати панів, на котрім взято під наради буджет. Перший забрав голос ґр. Франц Тун, обговорюючи широко справу Вармунда. Бесїдник висловляє сумнїви що-до влучности полагодженя сеї справи, атакує остро страйк студентів, висловляючи ся з похвалами тільки для унїверзитету львівського і краківського, де не було страйку, в кінцї заявляє, що більшість його партиї не може голосувати за буджетом мінїстерства просьвіти, а меншість вправдї буде голосувати за буджетом, але в надії, що правительство постараєть ся о поправу теперішних унїверзитетських відносин.

Д-р Ґрабмаєр найперше полємізує з попередним бесїдником в справі становища супроти правительства, а опісля виступає проти тих членів палати послів, котрі при кождій нагодї кричать: „Проч з палатою панів!“ Палата послів зле віддячуєть ся палатї панів за те, що та згодила ся на реформу виборчу. В справі податку від цукру становище палати панів бесїдник уважає зовсїм справедливим. Переходячи до справи Вармунда, бесїдник остро атакує антиклєрикальні круги в Австриї і самого Вармунда, знижаючи ся аж до особистих напастий, але вкінцї заявляє, що розвязка сеї справи правительством є вдоволяюча.

З черги забрав голос президент мінїстрів бар. Бек, обороняючи свою полїтику перед закидами попередних бесїдників. Він вказує на те, що новий парлямент перший раз від довгих лїт полагодив буджет. Не можна инакше правити державою, бодай Австриєю нї, тільки так, як се робить теперішне правительство: приєднуванєм ріжних партий для загально-державних справ. Що до справи Вармунда, то не було нїчого лекшого, як різким поступованєм викликати культурну боротьбу, але Австрия вже має досить національних, економічних і суспільних проблємів, — щоб ще одну справу ставити на вістрю меча. Свою промову бар. Бек закінчив просьбою о принятє буджету.

Чайковський (Поляк) нарікає, що ухвалено виборчу реформу в найрадикальнїйшій формі, та жалїє, що разом з виборчою реформою не ухвалено також реформи реґуляміну палати послів. Потім переходить до справи Вармунда, кладучи головно натиск на те, що правдива просьвіта мусить іти в згодї з церквою. Дальше перескакує нї з сього нї з того до справи вбийства ґр. Потоцького, висловляючи жаль, що знайшла ся палата послів, яка не хотїла осудити скритовбійчого морду. Є се алюзия до закулїсових невдач польського кола, котре робило заходи, щоби вчинок Січинського палата послів осудила в окремій резолюциї, але сї заходи не осягли своєї цїли. Такий самий жаль висловляє бесїдник на адресу пруського сойму за те, що він нарушив принцип власности. Се знов алюзия до протипольського експроприяцийного закона. Тепер бесїдник перескакує до справи страйків, щоби з ґенерального страйку в Росиї перейти до страйку в австрийських висших школах. В кінцї заявляє, що зле дїєть ся, коли палата послів сповняє домаганя чи робітників чи державної служби під впливом терору вулицї. Бесїдник волїв би, щоб парлямент для заманїфестованя своєї сили не уступав перед вулицею.

Скене висловлюєть ся з похвалами для палати послів за ухваленє буджету; се доказує, що в палатї послів є охота до працї і почутє обовязків. Але з другого боку бесїдник мусить виступити проти домагань палати на фінансовім поли; видно, що в неї не розвинене ще як слїд почутє фінансової відповідальности. Найдокладнїйше бесїдник займаєть ся справою будови водних доріг, якої є він з давна противником.

Д-р Бернрайтер критикує буджет і виступає проти палати послів, яка переступила своє право контролї правлїня і присвоює собі право впливати на правлїнє. Дальше вказує на те, що серед урядничого стану нема ідеалїзму, нема посьвяти для загально-державних інтересів та що треба витворити той ідеалїзм.

Ґраф Пінїнський забавив ся в цензора обичаїв для палати послів. Вправдї палата послів ухвалила буджет, але се ще не доказує, щоби відносини полїтичні справдї поправили ся. Бесїдник був противником загального і рівного виборчого права та нинї може переконати ся, що за ним була рация (!!). Правительство мусить уживати аж наглих внесень, щоби державні конечности впровадити на порядок обрад палати послів. Се-ж знов приневолює шукати більшости двох третин та позискувати навіть найдрібнїйші фракциї дорогою торгу. Другою специяльностию палати послів є наглі внесеня, яких призначенєм є бути взатими на зад... — за відповідною заплатою. Деколи сею заплатою є концесиї полїтичні не стоячі в нїякій звязи з предметом наглого внесеня; деколи знов приватні користи. Се є доказом, що реформа реґуляміну палати є дуже конечною.

Бесїдник переходить до фінансів Австриї, які — на думку його — є сьвітлі, хоч палата послів нераз пробувала сей стан попсувати. Переходячи до санациї краєвих фінансів, ґр. Пінїнський обстоює думку, що край повинен користати з фінансів держави, бо краєва самоуправа є частию публичної управи. Краї не можуть задовольнити своїх найконечнїйших потреб. Бесїдник згоджує ся з мінїстром скарбу, що треба підвисшити податок консумцийний від спіритусу, але завважує, що рільничі горальнї, котрі причиняють ся до піднесеня рільництва (?! — хиба в уяві подільського шляґуна! — *Ред.*), не є належно забезпечені. Поза тим згоджує ся на згадану підвишку. Закид, що Галичина жадає собі за великої пайки з податку спіритусового, є неоправданий, бо Галичина продукує найбільше горівки.

Що-до податку від цукру, то бесїдник згоджує ся з виводами Ґрабмаєря. Се йшло вже за далеко, щоби з буджету викинути 28 мілїонів корон, аби люде могли собі солодити каву! Бесїдник не розуміє, чого соц. демократи так затяли ся за сею знижкою.

Переходячи до справи Вармунда, бесїдник заявляє, що в сїй справі стало ся чимало такого, що не повинно було стати ся. Завинило в тім чимало і правительство. Бесїдник є приятелем молодїжи, сам був колись молодим (ну! певно! — Ред.) і був професором унїверзитету. Мусить однак сконстатувати, що теперішна молодїж стоїть низше, нїж давнїйша. Вина тут теперішних професорів. Тепер бійка є звичайною появою на унїверзитетї. Давнїше сего не було Страйк молодїжи осудили всї поважні чинники. Коли молодїж страйкує, то значить, що вона не хоче вчити ся. Се дуже дешеве геройство. Годї допустити, щоб з автономічних унїверзитетів творили ся пайдократичні републики. Тому дуже сумно, що деякі професори потурають сїй пайдократиї.

По промовах членів Ромберґа і Плєнера наступило голосованє, в якім палата панів приняла предложенє буджетове в другім і третім читаню.

На сїм засїданє о годинї 10-тій вечером замкнено.

Інфекцийна пригода в Чернівцях.

Просектор д-р Люкш, якого невдале експериментованє з бацилями носатини повело за собою такі злощасні наслїдки, переїхав вже разом з жінкою й донькою та наймичкою до Відня. На двірци відлучено його ваґон поза ждальнею. Як всї пасажирі повиходили, перон замкнено, а черновецьких пациєнтів перебрали мійські слуги санїтарні з лїкарями, повбирані в кавчукові одяги, з насиченими оцтом губками в носї і устах. З ваґону перевезено д-ра Люкша інфекцийним возом до інфекцийного шпиталю.

Про стан здоровля д-р Люкша, який находить ся отсе у відокремленій барацї на клїнїцї проф. д-ра Вайксельбавма, надходить вістка, що у него за вухами потворили ся значні спухненя. Лїкарі в його справі не поставили ще нїякої діямози. Його рідня і наймичка зовсїм здорові.

Зноваж стан здоровля ляборанта досьвідної стациї В. Марка значно погіршив ся, так що лїкарі тратять всяку надїю на його подужанє. Можливо, що в хвилї, коли сї стрічки будуть випечатані, потягне злочасний експеримент з бакцилями носатини — ще трету жертву в людях.

При обдукциї пок. канцелїста Л. Лїпецького, що вмер серед страшних мук, сконстатовано, що причиною його смерти була носатина. Бактериї зруйнували цїлий орґанїзм, прямо прожераючи мозок і легки. Тїло похоронено серед усїх заряджень осторожности.

Черновецькі власти видають далекосяглі зарядженя, щоб пошесть не розширила ся, особливо, що заразники носатини заховують свою отруйну силу через три місяцї. По упливі сего терміну мають перевести основну дезінфекцию досьвідної стациї для средств поживи, якої убікациї перемінили ся отсе в леговище так страшної пошести. Можна однак надїяти ся, що на носатину не повинен там вже нїхто більше запасти, бо вона — як впевнює праський професор ветеринариї, Г. Дрекслєр — з чоловіка на чоловіка переходить дуже рідко.

Остаточною причиною черновецької катастрофи було після листу, який вислав пок. Арност до родини на Моравії, те, що д-р Люкш впевнив його, про що був впрочім сам переконаний, що в розбитій епруветцї були вже не живі, тільки повбивані культури бактериї носатини. Через те нїхто не переводив сей час дезинфекциї і загалом цїлою справою невдалого досьвіду не турбував ся. А тимчасом по кількох днях прийшло до так сумних наслїдків його, які є тим більш пожалуваня гідні, що жертви його навіть не впали як піонєри науки, бо пошесть повстала ненадїйно, припадково. На днях заговорено в львівській польській пресї, що в сїм случаю не входять в гру бацилї носатини, тільки чуми. Та на потвердженє сего припущеня не має достаточних арґументів.

Про саму недугу носатини (malleus, Rotzkrankheit) одержуємо від одного з наших лїкарів ветеринариї такі інформациї, які будуть мабуть цїкаві й для ширшого загалу:

Носатина є хоробою вельми заразливою, характеристичним для неї є повставанє на слизевих болонах, шкірі і орґанах внутрішних — розпадаючих ся ґузів. Викликає сю пошесть специяльний зародник Bacillus mallei. Навіщує вона передовсїм зьвірята однокопитні, дає ся однак легко перенести також на мясоїдні зьвірята а навіть і на чоловіка.

Відомою стала носатина вже тому 400 лїт перед Хр. Веґетієви (Vegetius). Назвав її перший Арістотель словом грец. „*мелїс*“=зла хороба, з відси той пішла латинська назва malleus. Погляди що до самої хороби і її причин зміняли ся в ріжних часах відповідно до поглядів і системів тодїшної медицини.

Доперва в послїдних часах, бо 1882 р. Löffler і Schütz відкрили заразник носатини і на підставі численних досьвідів усталили понятє сеї хороби.

Заразник носатини під мікроскопом має вигляд прутня довгого $\frac{2-5}{1.000}$ mm, грубого $\frac{3-5}{10.000}$ mm; находить ся в хоробово змінених орґанах у зьвірят навіщених носатиною. Штучно дасть ся сї заразники годувати на булїонї, яґарі, суровици, крови і инших поживках. На внїшні шкідливі впливи є він мало відпорний. Сонїшне сьвітло убиває його в протягу 24 год., 5—3 проц. розчин карболю в 5 мінутах, сублїмат 1:5000 в 2 мінутах. З виїмком скота рогатого і птиць инші звірята і чоловік по вщіпленю прутня носатин западають на сю хоробу.

Закаженє носатиною відбуває ся найчастїйше через кормовий провід. Дослїди Renault'a, Nocard'a і Schütz'a виказують, що у звірят кормлених пашею з примішкою прутнїв носатини, перші слїди сеї хороби показують ся в легких, печінцї і инших орґанах внутрішних, підчас коли провід кормовий остає здоровим. Може однак закаженє наступити також через знаряди віддиханя або неушкоджену болону слизеву.

Час від хвилї закаженя до появи обявів хоробових зависить від якости закаженя і скількости вщіпленого заразника. При штучнім закаженю на слизову болону носа або скіру хороба виступає в видї піднесеня температури і льокальних змін вже в три до пяти днїв, в инших случаях треба на се менше більше около 8 днїв.

З практичних зглядів дїлять носатину на носатину легких, носа і скіри. Не треба однак забувати, що всї ті відміни можуть переходити одна в другу, або рівночасно бути разом в однім орґанїзмі.

Носатина легких, звана носатиною укритою, може нищити коня місяцями і ширити ся на окруженє, доки удасть ся єї спостеречи і розпізнати. Товаришить їй худненє звіряти, ослабленє, сухий слабий кашель, а часом наглий вибух крови носом, при значних змінах в легких а також опухають ноги. Доперва, коли хороба перенесе ся до носа, або на скіру звіряти, властитель спостерігає єї і удає ся по фахову пораду.

Носатина носа цїхує ся спершу катаральним випливом з носа; сей виплив дістає пізнїйше домішку ропи і крови. На перегородї носовій повстає опух, жовтаві ґузи, а вкінци оприщенє о нерівних берегах.

На скірі, або в тканцї підскірній повстають початково ґузи величини гороху або бобу, котрі по якімсь часї отвирають ся на внї і видїляють зі себе жовту, не рідко червоно закрашену ропу, що засихаючи на поверхнї боляка, затикає його отвір. Дооколичні посудини і желези лїмфатичні під впливом заразника опухають і ропіють.

Носатина є хоробою тяжкою, незвичайно заразливою і майже завсїгди смертельною. Перебіг її ріжний. В случаях острої форми смерть наступає в кількох днях, підчас коли хронїчна носатина може тягнути ся місяцями а навіть лїтами.

Як сказано висше, носатина дасть ся перенести також і на чоловіка, а перебіг її у людий менше більше такий самий як у звірят. В таких випадках товаришить їй горячка, опух в місци закаженя і сусїдних желез і поодиноких суставів, повстає боляк, запятє легких і смерть в протягу 2 до 6 тижнїв.

В случаях легкої, хронїчної носатини хороба тягне ся й лїтами. Ґузи і боляки носатини повстають і гоять ся, щоб в якийсь час пізнїйше появити ся на ново. (Bollinger описує случай, де та хороба тягнула ся 11 лїт)!

З огляду на шкоди, які приносить носатина в господарстві і небезпеку, що грозить від неї людям, всї держави накладають на властителїв хорих на се звірят обовязок донести про навіть підозрілі випадки носатини властям. Звірята, у котрих стверджено носатину, наказує право знищити, а підозрілі мусять бути піддані довгомісячній обсервациї. — *Матр...*

Промова п. д-ра Олесницького,

виголошена в палатї послів д. 1. червня 1908 р. при буджетовій дебатї.

(*Конець*).

Нема також законної постанови що-до найдовшого реченця, в якім якась справа має бути полагоджена в першій інстанциї, а рекурси у висших інстанциях. Длятого доконче треба тим хибам зарадити.

Непотрібному проволїканю справ може без сумнїву успішно зарадити строго систематична місячна контроля та скороченє інстанций в адмінїстрацийних справах, вимагаючих приспішеня. В сїм напрямі правничі круги радять, щоби для властий усїх інстанций установити відповідний реченець до полагоджуваня справ; добре було би також приняти постанову француського закону, котра позволяє сторонї уважати просьбу, не полагоджену властию до якогось установленого реченця, за відкинену і против такого відкиненя виступити в правно дозволений спосіб.

Для береженя прав сторін при адмінїстрацийнім поступованю треба допустити адвокатів до заступництва чи до асистенциї, і се є при реформі адмінїстрацийного поступованя конечне. В инших краях таке заступництво є без виємку дозволене; у нас нема в сїм напрямі виразних постанов. Але в практицї дуже часто не допускає ся адвокатів до заступництва, а ще частїйше до асистенциї. А се виходить на велику шкоду не тілько адвокатів, о котрих тут не ходить, але ще більше для сторін. Бож на поли адмінїстрацийного права є така тьма законів і приписів, що звичайному чоловікови неможлива річ визнати ся в тім лїсї, а незнанє закону є тут у загалу далеко більше нїж на поли цивільного і карного законодавства. Норми цивільного і карного права по більшій части відповідають природному почутю права і слушности. А на поли адмінїстрациї є богато постанов, в котрих населенє відчуває не лише неслушність, але попросту навіть тяжку несправедливість. Ледво чи можна також сказати при адмінїстрацийнім поступованю те, що говорить ся при судовім, — що iura novit curia. Бо адмінїстрацийна курия, репрезентована часто молодим повітовим конципістом або практикантом, на жаль не може похвалити ся, щоби у великім лїсї всїляких адмінїстрацийних приписів була добре обізнана. Длятого годї заперечити, що тут далеко більше, нїж при судовім поступованю, бажане є і конечне заступництво і асистенция адвокатів.

До великих хиб теперішного адмінїстрацийного поступованя належить се, що навіть при спорах сторін не признає ся виграваючій сторонї коштів спору. По справедливости треба би бажати, щоби при спорах приватних сторін, так само як буває при цивільних процесах, програваюча сторона платила виграваючій кошти спору, а коли сторона має спір з державою, щоби держава в разї програної була обовязана звернути кошти виграваючій сторонї. В сїм напрямі належало би доповнити закон про утворенє адмінїстрацийного трибуналу, а те доповненє певно причинилось би до значного зменшеня числа неоправданих жалоб до трибуналу.

А вже найгірше має ся річ з полїцийним карним поступованєм. Тут панує крайна самоволя властий і їх орґанів, тут без жадних скрупулів надуживає ся урядової власти, тут найгірше нарушує ся права горожан! Длятого полїцийне карне поступованє вимагає як найпильнїйшої реформи так в материяльнім як і в формальнім напрямі. В однім і другім напрямі не треба на мою гадку передовсїм забувати, що полїцийне карне право є лише виємком з правила, що „нїхто не повинен бути лишений свого властивого судиї“. Се правило нашої конституциї позваляє уважати полїцийне карне право лише за виємок в разах, коли ходить о охорону осіб і майна, о безпеченьство і лад комунїкациї, о безпроволочну охорону перед загальним небезпеченьством; але не повинно воно виходити поза сї границї, бо все те належить до судів. Таким чином адмінїстрация мала би значно менше що робити.

У всякім разї треба би материяльне полїцийне карне право управильнити одноцїльним законом; бо в теперішних постановах, що містять ся у всїляких декретах надворної канцеляриї, законах і розпорядженях, навіть фаховий чоловік не годен визнати ся, а чоловік звичайний не в силї знати, що йому в ріжних хвилях робити, а що залишити, щоби не війти в конфлїкти з полїциєю.

А вже формальне полїцийне карне право в Австриї — то такий дивогляд, що не має собі пари. Цїлою підставою процесового поступованя і цїлою директивою для нього є сих кілька слів §. 13-ого ославленого „Prügelpatent“-у з 24. цьвітня 1854.: „Єство вчинку треба розслїдити як найпростїйшим способом“. І справдї робить ся всьо дуже просто. Обжалований звичайно не знає, хто його обжаловує і о що, він не знає, хто против нього

сьвідчив і що казав; він дістає лише рубрикований витяг зі спису кар, з котрого він знов не може зрозуміти що його покарано, бо той витяг ніколи сторонї не дає потрібного пояснення що-до вчинку, на котрім опирав ся засуд, так що сторона не має змоги доходи свого права рекурсом. Длятого загально і цілком слушно домагають ся зміни теперішнього поліційного карного поступованя, і воно справді вимагає пильної і основної реформи.

Отсе були би в короткім начерку головні засади, котрі треба узглядняти при реформі адміністрацийного поступованя. Але сама реформа його не може мати бажаного успіху, коли заразом не переведе ся організації адміністрацийних властий, так щоби можна мати певність, що приписи, які мають бути видані, будуть справді виконувані.

Теперішний стан річий в наших адміністрацийних, особливо політичних властях безусловно виключав всяку надію на поправу. Кажу се бодай з галицького становища, бо відносини галицьких політичних властий знаю докладно.

Політична адміністрация має чим-раз більше роботи, а при занадто великім просторі наших повітів, особливо східних, є так обтяжена працею, що вже через те одно годі говорити про правильне функціонованє. До того наші адміністрацийні урядники не мають ані достаточного теоретичного приготовленя ані достаточної практики. В університеті слухають лише в однім семестрі адміністрацийної науки, так що могуть що найбільше лише дуже загально пізнати її теоретичні засади, але не австрийські адміністрацийні закони.

Вступивши до уряду, починають пізнавати ту безліч законів і розпоряджень; але зараз таки придїлює ся їх до служби і велить ся їм виконувати закони, котрих вони що-йно мусять учитись. Можна собі уявити, яке то мізерне мусить бути урядованє. І такі молоді, недосьвідчені повітові концепісти і навіть практиканти рішають вераз в дуже важних адміністрацийних або й найважнійших правних справах. Аж по роках, як до спосібностий і пильности, виучують ся ті пани адміністрацийних законів, а лиш дуже рідко мають вони змогу і нагоду дальше поступати в науках, хоч як-раз в їх уряді ріжнородність задач вимагає високого теоретичного образованя.

Тим то й не дивно, що при таких обставинах скоро минає молодечий жар, що загніжджує ся в тих урядах шлендриян, що найважнійші справи часто роками ждуть полагодженя, що адміністрацийним урядникам бракує всякої ініціятиви, що старий досьвідченій адміністрацийний практик дає молодшому підвластному урядникови науку, ніколи не робити більше, ніж треба, щоби не попасти в дисциплінарне слїдство. *(Сьміх.)*

Але від дисциплінарного слїдства є наші політичні урядники безпечні, коли тілько добре сповняють три свої головні задачі: асентерунок, стягане податків і вибори. Урядник, що в сих трьох річах іде правительству на руку, є безпечний, що всї инші хиби, навіть надужитя урядової власти, не пошкодять йому в його кариєрі, противно навіть поможуть до скорійшого аванзу. Се відносить ся особливо до виборів; спеціялїсти від виборів мають бодай у нас в Галичинї завсїгди першенство в урядовій кариєрі.

З уваги на те все треба признати, що без основної реформи адміністрацийних властий годі звести їх урядованя на правий шлях. Як перевести реформу теперішної організації тих властий, се належить до найтруднійших задач, які тепер маємо. Про сю справу вже від років дискутують правничі круги; нею займає ся правительство, а і тронова річ при отворенї сеї палати вказувала коротко на сю справу. Загал жде ініціятиви від правительства і палати.

Всїлякі проекти тої реформи займають ся головними точками нової організації і всїляко старають ся їх поладнати. Також правительство передало державній раді перед чотирма роками проект; але в нім містять ся лише студиї над реформою внутрішної адміністрації австрийської без позитивних вислень. Від того часу справа станула, хоч теперішні відносини більше ніж коликебудь домагають ся якихсь рішучих позитивних кроків.

Одною з найбільших трудностий є безперечно навуюча у нас система подвійної адміністрації, державної і автономної. Справедливо каже згаданий мною проект правительства з р. 1904, що ся подвійна система не остає в згоді з економією сил, що при одноцїльній організації тими самими силами можна би далеко лїпші осягнути успіхи. Дальше річ певна, що наслїдком сеї системи дуже часто виходить баламутство у відмеженю компетенції державних і автономічних органів і часто лучає ся, що в якійсь справі політичні і автономічні власти видають суперечні запорядженя. Я не належу до противників автономії, але на підставі досьвіду в нашім краю мушу сказати, що система подвійної адміністрації є з одної сторони для населеня занадто коштовна, а з другої сторони для інтересів його в деяких річах шкідлива. В краю чи в повітї, де живе обіч себе кілька народностий в політичній ворожнечі, мусять, розуміє ся, національні ріжниці відбивати ся також і в складї вибираного заступництва а такі заступництва не могуть бути безсторонними властями.

До найважнійших задач повітової адміністрації належить надзір над громадами. Сей надзір мають у нас староства, але головно автономічні повітові ради. Та мимо того подвійного надзору панують у нас нечувані і незвичайно сумні відносини, бо повітові ради попирають з політичних причин тих начальників громад, що ідуть їм при виборах на руку; через те ті начальники ведуть в громадах розбишацьку господарку часто безперервно по кілька періодів. Длятого у галицьких Русинів, що вже виборчою ординацією засуджені в кождій повітовій радї на меншість, відзивають ся не без раций голоси за знесенєм повітових рад. Мої домаганя не йдуть так далеко, тим більше що воно при теперішних політичних відносинах нашого краю не далось би перевести; всеж таки гадаю, що для ухиленя теперішного дуже некорисного стану річий конче потрібна є реформа в тім напрямі, щоби утворити органічну злуку державної і автономічної адміністрації.

Не пора тут виводити, як тая злука мала би виглядати. З ріжних сторін радять, щоби задачі адміністрації передати колегіяльним інституциям, вложеним в части з урядників, а в части з заступників населеня, під проводом державного урядника. Можна мати всїляку гадку о сій радї; але не можна заперечити, що утворене таких колегій для полагоджуваня адміністрацийних правних справ і дівництві поступоване оперте на прилюдности, устности і безпосередности та в міру потреби покликувано також людий фахових. При такій органїзації адміністрацийного судівництва дістало би населене запоруку своїх прав, а з другої сторони мусїв би з того вийти розділ адміністрацийного судівництва від адміністрації. Сей розділ належить також до найважнійших домагань населеня.

Nemo iudex in causa propria! Але теперішна організация адміністрації не зважає на сю засаду. Адміністрацийні власти видають розпорядженя, що доторкають прав сторін, і ті самі власти рішають о тих правах сторін. У нас в одних руках є і адміністрация і адміністрацийне судівництво; а з сього виходить велика колїзия обовязків, котра у високій мірі і безсторонність власти захитує і небезпечна є для прав сторін.

Коли вже говорю о розділї функций адміністрацийних властий, то мушу ще замітити, що до обтяженя політичних властий працею не мало причиняє ся те, що вони мають єще й управу державної скарбовости. Кожде староство є заразом і податковою інстанциєю; шеф краєвої політичної власти є заразом президентом краєвої власти скарбової. Та не зважаючи на обтяженє працею, треба сказати, що адміністрацийні власти не богато зискують на повазї і довірю тим, що мають у своїх руках управу податків, так що вже і з сього огляду бажалось би, щоби відняти їм управу скарбовости.

Так само і для шкільництва здалось би утворити окрему організацию і віддїлити його від політичних властий, тим більше, що впливи політики зовсім не могуть причиняти ся до успішного розвитку шкільництва.

Отже віддїлити адміністрацийний вимір справедливости від адміністрації; зробити з адміністрації власть безсторонну, фахово кермовану, але й щирим горожанським духом овіяну власть; віддїлити від неї скарбову і шкільну управу; обмежити до найконечнійших випадків поліційне судівництво і піддати його у вищій інстанції судам; вкінци потворити адміністрацийні повіти після народностий поодиноких країв, — отсе були би засади нової організації адміністрацийних властий, котра, оперта на прилюднім, устнім і безпосереднім поступованю, спровадила би корисний і горячо бажаний переворот.

Длятого позволю собі відчитати отсю резолюцию:

„Взиває ся ц. к. правительство, щоби в як найкоротшім часї внесло в палатї послів проект закону в справі реформи організації державної адміністрації і адміністрацийного поступованя, котрий має опирати ся на отсих засадах:

„1. Від адміністрацийних властий має бути віддїлена і окремо зорганїзована управа скарбова і шкільна;

„2. теперішні адміністрацийні повіти 1. інстанції мають бути зменшені і в краях з мішаним населенєм по можности обіймати одну народність;

„3. для полагоджуваня правних справ мають бути утворені колегіяльні інституції під проводом державного урядника, зложені в части з урядників, в части з заступників населеня;

„4. для всїх адміністрацийних справ має бути заведене поступоване, оперте на прилюдности, устности і безпосередности;

„5. поліційне карне право має бути як в материяльнім так у формальнім напрямі основно зреформоване відповідно новітним правним поглядам і лише до найпильнійших випадків обмежене“.

Мої панове! В кругах, котрі займають ся реформою адміністрації, не брак, розуміє ся, песимістів, а той песимізм, треба признати, при теперішних обставинах не є без рацій. У одного з найвизначнійших учених, що сею справою займають ся, у д-ра Тецнера, читаємо в його критиці зложених правительством в р. 1904 студий отсю замітку: „Автори проекту реформи певно не таїли перед собою того, що для очищеня великої Авгієвої стайні австрийської адміністрації ще не народив ся Геракль. Бож наперед треба би повалити двох великанів, котрі стоять на варті перед воротами тої стайні; а тими великанами є: політичний егоїзм у своїх протеозавричних формах і апатия населеня“.

Мої панове! Я бажав би як-раз нашій народній палатї тої Гераклевої сили, котра би їй позволила забратись до великого дїла реформи австрийської адміністрації та успішно і на славу його доконати. [Живі притакуваня і оплески. Бесїдникови гратулюють.]

Вломники в великім стилю.

(З судової салї).

Девятий день розправи зачав ся переслуханєм сьвідків А. Микитюка, інспектора поліції в Коломиї і П. Лїпецького, начальника „Нар. Торговлї“ в Коломиї, що-до плянів „Карпатського Союза“ і „Нар. Торговлї“ в Коломиї, достарчених Васїнському через Костура.

По сім наступила вельми драматична сцена. На салю увійшла, завізвана як сьвідок, 13-літна донька Вальохів, Евгенія, і з плачем кинула ся матери на груди. Спазматичне риданє потрясало обома жінками, матерю і донькою, яких лише з трудом успокоєно і розведено. На публику і суднів зробила ся сцена глибоке вражінє. Евгенія скористала з добродїйства закона і заявила, що не буде сьвідчити против родичів.

З черги предсїдатель представив письмо амбасади росийської, яка стверджує, що Едмунд Снєгуцький судом в Кельцах був засудженим в р. 1903. на 2 літа арештантських рот, а опісля судом в Пйоткові на 1½ року. Позаяк Снєгуцький ще не міг відсидїти кари, то заходить підозрінє, що він утїк перед відбутєм кари.

О год. 9½ трибунал враз з оборонцями і лавою присяглих удалн ся до казнї ч. 48, з котрої Васїнський був утїк, щоби ствердити, чи можлива річ, аби з балькону сусїдної каменицї можна було кинути пилку в вікно казнї. Візия льокальна ствердила, що се дуже можливе, бо вікно віддалене від балькону всього на кілька метрів. Сей результат дуже корисний для обжалуваного Вальохи, якому закидує ся, що він яко дозорець вязниці достарчив Васїнському пилки.

По перерві переслухано сьвідків що-до укриваня злодїїв через Адамського. Сьвідки ствердили, що в Адамського укривали ся обжалувані Гітнер, Устєнський, Васїнський, Шварцер і Кнобльох. Сьвідок Савка, майстер сницарський зізнає, що Кнобльох був у него занятий яко ученик а потім яко челядник. Поводив ся примірно. Коли поповнено крадїж в Коломиї, Кнобльох був при роботї в Камінцї струмиловій.

Васїнський забирає слово і признає, що Кнобльох справді не брав участи в крадїжах в Коломиї. Васїнський обтяжив його перше з пімсти, думаючи, що Кнобльох зрадив його жінку в поліції.

Прокуратор ставить внесенє щоби оден з членів трибуналу перестудіював кодекс росийський, бо заходить підозрінє, що ті параграфи, на основі яких засуджено Снєгуцького в Росиї, дотикають крадїжи.

Сему внесеню спротивила ся оборона, виводячи, що квалїфикация чину по законам росийським не може впливати на оцїнку злочину по австрийським законам. Трибунал застеріг собі ухвалу в тій квестиї.

В тім місци предсїдатель доручає Устєнському наказ платничий з адміністрації податків. Оборонець Устєнського замічає в голос, що Устєнського візвано заплатити податок за час його побуту в судї, що викликує вибух сьміху в цїлій сали.

З черги переслухано сьвідків що-до укриваня вломників Устєнськими. Сьвідки обтяжають Вальоху, якого бачили нераз в Устєнських. Оден сьвідок зізнає, що ходив там ще й другий дозорець вязниць незвісний йому з імени. Зізнаня в тім предметї обтяжили Устєнських.

Тепер переслухано аєнта львівської поліції, Сімху Лїбліха, типового рудавого жидна, котрий арештував Васїнського в домі Устєнських. При тім Лїбліх широко і з очевиднім вдоволенєм розказує, як підійшов несьвідомих дїтий Вальохів, аби ті зізнавали на власних родичів. Публика віднесла з сего оповіданя вражінє відразливе.

Вальоха додає в тім місци, що Лїбліх вимушував на ній зізнаня пястуками.

Десятий день розправи зачав ся від того, що прокуратор відкликав обжалуванє против Кнобльоха о крадїв в Коломиї, а натомість обжалував Васїнського о клевету, кинену на Кнобльоха що до сеї крадежи.

День сей зазначив ся переслуханєм клясичного сьвідка, Василя Кузева-Подруцького, що видав шайку Васїнського. Мивувшина сего сьвідка дуже неясна; не має лївої руки; займає ся тепер продажию церковних приборів. Сего сьвідка не заприсяжено. Був спільником Устєнського і нераз бачив у Устєнських Адамського, Шварцера, Васїнського та инші підозрілі особи. Сьвідок „перестерігав“ Устєнського. Дальше оповідає, як Васїнський хвалив ся перед ним крадежами.

З зізнань сьвідка, які місцями роблять ся темні, виходить, що його лучило з шайкою якесь дивне знакомство. Васїнський твердить, що Кузїв брав участь в його вломах. Кузїв каже, що Васїнський закидає йому се з злости за виданє його в руки поліції. Сей сьвідок признає, що їздив з Васїнським до Самбора де мали розбивати касу, але до сего не прийшло. Про крадїжи сї мовчав, бо „бояв ся мести“. В перехрестнім огни питань оборонців мішає ся і признає, що сидїв 6 літ в криміналї за крадїж, що знав про всї подробиці подвигів банди і мовчав доси, аж поліция впала на слїд шайки. Приємний „сьвідок“.

Дальше справоздане подамо другим разом.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 29 червня 1908.

З'їзд славянського студенства в Празї.

Прага. (Ткб.). Третого дня нарад з'їзду поступового славянського студенства промовляли заступники всїх більших народів славянських і зазначували, що кождий нарід повинен добиватись і добитись окремого університету.

Прага. (Тел. вл.). Делєгати українські і білоруські зложили спільну заяву, в якій відмовляють ся навіть від участи в дебатї над славянською взаїмностю.

Податок від горівки на Угорщинї.

Будапешт. (Ткб.). Угорський сойм прияв цїлий закон о податку від горівки з поправкою президента міністрів Векерля. Що-до того, чи в Австриї буде податок від горівки підвишений, сказав Векерлє, то підвишка може й не буде там ухвалена, але є таки надія, що буде. На всякий випадок радить міністер, щоби на Угорщинї податок від горівки установити лише на 1·20 К аж до часу, коли в Австриї буде ухвалена підвишка. З сею поправкою принято закон.

З римського парляменту.

Рим. (Т. Б. К.). В сенатї підчас нарад над буджетом міністерства заграничних справ міністер Тітоні запевнив, що напрям міжнародної політики Італії остане без зміни. Сенат ухвалив буджет.

Процес о заговір в Цетинїї.

Цетинїя. (Т. К. Б.). Засуджено на смерть Васа Дюляфича і Воєводича з тих, що ставули перед судом, а в заочности: Марка Даковича, Толора Божовича, Йована Деновича і Петра Новаковича. Богато иньших засуджено на тяжку вязницю від 6 літ і висше або й до смерти.

Події в Росиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Державна рада 113 голосами против 35 приняла кредити на будову нових воєвних кораблїв, відкинені думою.

Контрреволюция в Перзиї.

Петербург. (Т. К. Б.). Доносять з Перзиї, що до вчера до полудня тревала в Тебрїсї стрілянина з карабінів. Товпа, опанувавши місто, ограбила арсенал, забрала оружє і набої. Положенє грізне. Базарі позамикано. Шах оголосив письмо, що затверджує конституцию і назначує до трьох місяців вибори до нового парляменту. Всї учасники руху, виняв головних агітаторів і заговірників, дістають амнестию.

НОВИНКИ.

— **Процес М. Січинського** відбудеть ся отже таки завтра перед львівською лавою присяжних суднів. Щоб його перевести, процес проти Васїнського і тов. перервано на вівторок і середу. Оборону Мирослава Січинського вести-муть отсї наші адвокати: д-р Ізидор Голубович з Тернополя, д-р Володимир Загайкевич з Перемишля, д-р Кость Левицький зі Львова, д-р Теофіль Окуневський з Городенки і д-р Володимир Старосольський зі Львова, при чім головна оборона спочиває в руках д-ра Костя Левицького. Розправа пічнеть ся о год. 9-ій рано; всї карти на салю й лаву журналїстів розхоплено вже давно і то здебільша Поляками. Що більше вже й маємо прелюдиї до процесу серед польського загалу. Ось львівський кореспондент вислав до Nowo-ї Reform-и таку допись перед процесом, що краківська прокуратория сконфіскувала її в цїлости. Львівським підюдникам польським іде справа лекше. Прокуратория не спинює шовїністичної преси в русиноїдних виводах, ані не сконфіскувала переписних карток, про які ми оноді згадували, а які зладжено виключно на те, щоб підбехтувати серед польського загалу ненависть проти М. Січинтького як людини та проти Русинів взагалї. Що більше вчера без ніякої перешкоди з боку властий розповсюднювали ті скандальні картки польські студенти по всїх лявівських каварнях! Очивидна річ, що польська чернь духова не залишить і завтрішнього дня, щоб атакувати Русонів, аби відтак використати нашу самооборону для викликаня евентуальних уличних авантур, деб на свою поміч мала поліцию й військо, яке на час процесу сконсигновано. Звертаємо на се увагу нашого загалу, щоб не давав ся чим небудь провокувати, заховуючи мужеську гідність на важку хвилю суду над М. Січинським. З розправи подаватиме „Дїло“ точне справоздане на основі власних стенографічних записок.

— **Загальні Збори Руського Товариства педаг.** відбули ся нині при участи поверх 150 учасників. Наради вели ся дуже оживлено. Докладнійше справоздане з ходу нарад подамо в однім з найближших чисел. Тепер обмежуємо ся тільки на поданє звістки, що головою товариства вибрано дотеперішного голову о. крил. Чапельського. На місце уступаючих виділових увійшли: о. Дамян Лопатинський, катихит у Львові (перенесений з Бережан), проф. Михайло Рибачок, проф. Юліян Стефанович, проф. Осип Янів, д-р Володимир Бачинський. Засупники: Микола Мороз, учит. школи вправ, Олекса Гайдукевич, упр школи в Замарстинові. Збори радили з великим заінтересованєм, м. ин. над справою викорінення анальфабетизму.

— **Москвофільське інтриганство.** Доблестний депутат Ніколай Павлович Глібовицький розповсюднював оноді на всї боки вістки, начеб до него наспіла з Петербурга депеша, що як на праському всеславянськім з'їздї мала-б бути признана самостійність нашого народу, то росийські делєгати здержать ся з приїздом на сей з'їзд. Вістку сю опублікувала зараз польська преса а за нею й чужа, як не знати який аргумент проти ненависних Українців. Та не довго тревав триюмф мужа провидїня „галїцьких русских“. Ось петербурський „Kraj“ заявляє, що донесенє Глєбовіцького є містификацією, та що петербурський комітет „славянський“ порішив як раз однодушно зовсїм не вмішувати ся до вибору делєгациї на з'їзд з поміж галицьких Русинів! Хоч се нашого становища до панславістичного гумбугу не змінює, то годї поминути вияснення сеї справи, особливо що польська й москвофільська преса зовсїм промовчує отсе здемаскованє г. Глєбовіцького. А тут він або зовсім не дістав протиукраїнської депеші, якою хотїв робити проти нас настрій серед других Славян, що йдуть все по указу старших братів з над Неви, або казав собі її вислати з Петербурга співробітником „Нов. Времени“, „Москалем з під Городка“ славетним Вергуном, щоб показувати її як заяву петербурських Росиян. На всякий случай наші „русскіе“ знов оскандалили ся і то здорово!

— **Осторога перед еміграциєю до Канади.** На основі найновійших інформаций остерігають власти перед заробковою еміграциєю до Канади. Особливо повинні здержати ся від неї ті, хто гадає заробити гроші при промислї або при будівлянних підприємствах або при будові зелїзниць, бо таких зарібків стало тепер в Канадї дуже обмаль, а платня дуже понизила ся. Се подаємо до відома нашого загалу тим більше, що агенти заохочують наших селян особливо з Буковини й Покутя, щоб їхали на зарібки до Канади. Між австрийськими емігрантами, що пішли шукати зарібку в Канадї, панує тепер страшна нужда. Сотки людий — як довідуємо ся з найкомпетентнійшого жерела, бо із австрийського конзуляту в Канадї — остає без занятя, не маючи ані помешканя, ані поживи. Було вже навіть кілька таких случаїв, що наші емігранти з нужди й розпуки відбирали собі самі житє!

— **Поляки-Гуцули.** До чого доходить польська манїя приліплювати на все свою національну марку, про се найлїпше сьвідчить отсей факт найновійшої дати. Перед нами картка з ілюстрациєю з ювилейного походу, підписана: „Gruppe XXI. Aus der polnischen Nationalitäten Gruppe. Maler Rozwadowski“. А на тій картцї група наших Гуцулів і Гуцулок, на конях і пішо, а на переді групи два Гуцули грають на трембітї. І се має бути „polnische Nationalitäten Gruppe“? В рядї фактів такої „національзациї“, як те, що Яремче — „polska Швайцария“ або Крушельницька — „polska śpiewaczka“ се поки-що послїдний і найяркійший факт. Бо щоби наших Гуцулів записати в Поляків, на се треба не тільки... „сьмілости“, але й легковаженя публики та численя на її повну ігноранцию в етнографічних справах, бо вже сам стрій тої „польської національної групи“ аж кричить, що вона не — польська.

— **„Матечкі“ в косівськім шпитали.** Дня 22. с. м. була — як нам пишуть — у краєвого маршалка гр. Ст. Баденія депутация греко-католиків косівського повіту з просьбою, щоби в шпитали, який має бути незабаром відданий до ужитку населеня повіту, заступлено придїлені там римо-католицькі матечкі греко-католицькими СС. Служебницями. Краєвий маршалок відніс ся до справи дуже прихильно і обіцяв справу всїма силами поперти в краєвім виділї, але заявив, що, на жаль, справа буде трудна до полагодженя, бо лат. СС. Служебниці є вже на місци в Косові, при чім виразно зазначив, що вину сього, що до косівського шпиталя придїлено лат. СС. Служебниці, поносить не хто иньший, як місцеве населенє, котре повинно було завчасу просити о руські СС. Служебниці. В словах краєвого маршалка є богато гіркої правди. Ми Русини повинні в Галичинї все тямати про се, що неварушуване наших прав є для нас ласкою, о котру нам заздалегідь треба бороти ся. Після слів п. краєвого маршалка повинні ми були знати, що як завчасу не будемо просити о те, що є зовсім природне, то ми, греко-католики і Русини косівського повіта одержимо до удержуваного по-літовими, отже-ж майже виключно нашими грішми шпиталя польські матечкі, що не знають і не розуміють ані нашої мови ані нашого обряду! Велику надію на корисну полагоду сеї справи покладає повіт на нашого Вреосьвященого митрополита, котрий має сими днями вернути до Львова.

— **Огнї.** Дня 26. VI. 1908. по полудни вибух огонь в Винятинцях пов. Заліщики і при сильнім вітрі та посусї знищив 16 господарів, горальню, двір і будинки. В „Днїстрі“ було асекурованих 5 господарів, в „краківськім товаристві взаїмних обезпечень“ 4 і двір з горальнею При ратунковій акциї відзначили ся „Соколи“ з Касперовець і Щитовець і Винятинець, а „Січ“ з Горігляд. Шкода велика.

Оповістки:

Календар Завтра, ві второк: Мануїла (лат. Емілії). Позавтра, в середу: Леонтия (лат. Теобальда).

☐ Заходом тов. „Січ“ і читальнї „Просьвіти“ в Балинцях (пов. Коломия) відбуде ся в день св. Петра т. є. дня 12 липня с. р. величавий фестин з незвичайно гарною та богатою програмою. Окрім ріжних товариських забав будуть вправи доокресних „Січий“, деклямациї найлїпших сил та продукциї славного місцевого хору. По фестині тутешні аматори відограють в сали „Просьвіти“ „Ворожбита“ комедию в 3 діях Гр. Цеглинського. Початок фестину о год. 2 по пол. представленє о 7·30 год вечером. Комітет сподіваєся, що в тім дни буде гостити чимало прихильників а передовсім дооколичну інтелїгенцию.

☐ **Прогульку до Бориславa і Тустановичі** (копальнї нафти і воску земного), уладжує товариство укр. студ. політехніки „Основа“ при ласкавій помочи укрї інжінерів з Бориславa, ві второк дня 7 липня с. р. Виїзд зі Львова 7·30 рано, поворот 11 в ночи. Кошта їзди зелїзницею там і назад 3·40 К. Число учасників ограничене, проте хто хотїв би їхати, мусить до конче попередно зголосити ся найдальше до 2 липня. Позаяк ся прогулька на недавний вибух роли в Тустановичах буде незвичайно інтересна, то можна надіяти ся, що в ній возьме удїл більша скількість учасників. Близших пояснень можна засягнути в „Основі“ щоденно від 12—1 в полудне. Учасники оплачують по 40 с. на загальні кошта прогульки. — За комітет: *Заячківський Стефан, Секунда Тадей.*

> Конципієнта пошукує адв. сов. Савчак в Борщеві.

Урядові вісти.

§ **Віцепрезидент намісництва в Косові і Снятині.** З порученя намісника їздив віцепрезидент намісництва д-р Клєберґ до Косова і Снятина, щоб дати населеню тих повітів можність представити свої бажаня і справи зависимі від урядованя властий політичних безпосередно делеґатови власти краєвої. Віцепрезидент д-р Клєберґ перебував дня 16 с. м. в Снятині, а 19 в Косові. Люди упереджені оголошенєм староств зібрали ся як в Снятині так і в Косові дуже численно. Явили ся депутациї і одиниці, котрі порушили цілий ряд місцевих справ; найбільше просьб однак внесено о прискоренє реґуляциї рік Чорного і Білого Черемоша та Прута, а в косівськім повіті крім того о признанє пільг що до паші на камеральних полонинах, наконець о зарадженє шкодам, які роблять сплави на Чорнім і Білім Черемоши та на Пістинці. Віцепрезидент д-р Клєберґ уділяв відповідних рад і пояснень, а внесені на його руки просьби представив намісникови, котрий видав потрібні в тім напрямі зарядженя в цїли можливого узглядненя бажань населеня.

§ **Галицька дирекция лїсів і домен державних** повідомляє, що вступ дорогами й стежками до лїсів державних і релїґійного фонду для лїтників і туристів є дозволений аж до відкликаня без яких небудь оплат, з виїмком околиць Яремча, де леґітимациї задля сего видає яремчанський клюб.

§ **З львівського унїверзитету.** Деканом правничого факультету львівського унїверзитету вибрано на р. шк. 1908/9 д-ра Антона Ґурського проф. австр. права торговельного й векслевого.

§ **Іменованя й перенесеня.** Мінїстер справедливости надав інспекторови сторожи вязничної в карнім заведеню для мужчин в Станиславові, Вінкентию Дзюбінському ad personam X-ту клясу ранґи.

Мінїстер зелїзниць державних іменував на основі розписаних конкурсів старшого комісаря машин Тад. Гординського, нач. огрівальні в Живци заступником начальника відділу варстатів у Кракові. Дальше іменовано: старшого мірничого Жигмонта Слївінського начальником скарбового й рахункового відділу в дирекциї в Станиславові, а старшого комісара будови Станислава Вербовського заступником начальника того самого відділу; рівночасно увільнено від обовязків заступника начальника скарбового й материялового відділу станиславівської дирекциї тит. інспектора Антона Хілярського. — Старшого ревідента В. Мірецького перенесено з варстатів у Львові до округа дирекциї скарбової, а ком. І. Вальдмана перенесено з Мшаної до 7-го відділу дирекциї у Львові, волюнтаря Йосифа Хмуру з Перемишля до Львова, а офіцияла Мих. Петера з Белза до Добромиля.

Конкурси бурс.

Виділ філії руського товариства педаґоґічного в Тернополи оголошує конкурс на принятє 35 питомців до інститута товариства педаґоґічного. Місячна оплата виносить 46 К. Поданя належить вносити до 15 липня с. р. на руки голови товариства. За виділ: *о. Дамян Попатинський*, голова.

Виділ „Селянської Бурси“ ім. о. Клима Кульчицького в Станиславові при ул. Казимирівській ч. 108 прийме 100 питомців на рік шкільний 1908/9. Условини принятя є: 1) Батько або опікун ученика мусить бути членом товариства, 2) Кождий питомець мусить бути зовсім здоровий, що потвердять оглядини лїкарські з початком року шкільного, 3) Приняті будуть лиш ученики руської ґімназиї або школи реальної, котрі викажуть ся сьвідоцтвом з добрими успіхами в науці з послїдного курсу, 4) Батько або опікун питомця з'обовяже ся письменною заявою платити точно місячно по 20 К з гори, 5) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, лїкаря, купіль і пранє в сумі 8 К, 6) До поданя о принятє долучити треба: а) сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку, б) заяву, в котрій батько (опікун) ученика з'обовяже ся виразно платити умовлену суму за поміщенє сина в бурсї, кождого місяця точно з гори, в) сьвідоцтво убожества, 7) Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під колдру, 3 пошевки, 6 хустинок, 6 пар скарпиток, 3 ручники, сїнник, подушку, колдру або коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і пари обуви. З'ужиті протягом року річи обовязаний питомець доповнити. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска а відтак числом визначенім зарядом бурси. При вступі мусить кождий виказати ся перед зарядом що все потрібне має. Поданя належить вносити під адресою: Заряд „Селянської бурси“ ім. о. Клима Кульчицького в Станиславові ул. Казимирівська 108. Виділ прийме також учеників, котрі мають здавати вступний іспит до І кляси шкіл середних. Всї бувші питомці мають опять внести поданя. — *Виділ.*

Бурса св. Івана Хрестителя в Дрогобичи оголошує сим конкурс на поновне обсадженє 24 місць для питомців Товариства Бурси св Іоана Хрестителя в Дрогобичи. Принятими будуть по §. 1. устава Бурси убогі ученики, руської народности, гр. к. обряда посїщаючі школи в Дрогобичи будь безплатно будь за умовлену цїну (15—30 К місячно з гори платну або відповідну скількість натураліїв). Отримують поміщенє, удержанє, надзір. Кождий питомець має мати свою постіль кромі лїжка, біле, одежу, обуве, книжки Поданя заосмотрені в послїдне шкільне сьвідоцтво з деклярациєю висоти доплати належить вносити до Виділу Товариства Бурси св. Іоана Хрестителя в Дрогобичи на руки Всч. о. катихита Василія Кункевича директора Народного Дому в Дрогобичи. Речинець до 15-ого серпня 1998. — *Кмить*, предсїдатель. 3 3

Комітет бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. Приймати ся будуть ученики ґімназияльні і школи реальної, сини членів Руського тов. педаґоґ. Услівя принятя: 1) Батько (опікун) мусить бути членом Руського товариства педаґоґічного. 2) Батько (опікун) петента буде точно платити умовлену оплату з гори, найменше 20 корон місячно. 3) Кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар і пранє в сумі 10 корон. До поданя о принятє долучити треба: 1) Сьвідоцтво шкільне петента з послїдного півроку. 2) Заяву, в якій батько (опікун) ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за поміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити. 3) Сьвідоцтво убожества. Кождий принятий питомець має заосмотрити ся в 6 пар біля, 3 простирала на сїнник, 3 під ковдру, 3 пошевки, 12 хустинок, 6 пар шкарпиток, 4 ручники, сїнник, подушку, ковдру і коцик до накриваня, 2 порядні мундурки, плащ і 2 пари обуви. Кожда штука біля має бути назначена початковими буквами назвиска. Поданя кождого петента з'окрема адресувати так: „Заряд бурси філії Руського товариства педаґоґічного в Станиславові вул. Пелеша ч. 13. Поданя вносити найдальше до 4. липня 1908. Комітет прийме також учеників, що мають здавати вступний іспит до І. кляси. Всї бувші питомці мають опять внести поданя.

Комітет бурси ремісничо-промислової, яко філії Товариства „Просьвіти“ в Станиславові розписує отсим конкурс на принятє питомців до бурси товариства на рік шк. 1908/9. — Бурса складаєсь із двох відділів: семинарицького і промислового. До відділу семинарицького можуть бути принятими лише ученики учительського семинаря і то: з курсу першого та другого року. Висше понад другий рік не приймає ся. До відділу промислового можуть бути принятими ученики зі школи промислової — а наколи стане місць то й ученики народньої та виділової школи. Услівя принятя: 1) кождий питомець мусить бути здоровий, що потвердять оглядини лїкаря з початком року, 2) комітет прийме лиш добрих і пильних учеників, котрі схотять повинуватись приписам бурси, 3) Батько (опікун) просячого о принятє буде точно платити умовлену оплату з гори, найменьше 20 К місячно, 4) кождий питомець зложить при вступі одноразовий даток на інвентар, пранє, біблїотеку та лїки 9 К. — Всї питомці дістають лїкарську поміч даром. До поданя о принятє долучити треба: 1) шкільне сьвідоцтво з послїдного півроку 2) заяву, в котрій батько, мати або опікун ученика зобовяже ся виразно умовлену суму за приміщенє сина в бурсї кождого місяця точно з гори платити 3) сьвідоцтво убожества. Поданя належить вносити найдальше до 15 липня 1908 на руки підписаного голови. Всї поданя, що наспіють пізнїйше, остануть неполагоджені. До поданя треба долучити марку на 10 с. на відповідь.

Д-р Вол. Янович голова. *Іван Луцїв* касиєр.

І. **Виділ Шкільної помочи в Самборі** розписує конкурс на префекта з обовязком виховуючого нагляду молодїжи, приміщеної в бурсї ім. св. Володимира.

З огляду, що на разї Товариство дати може помешканє тілько безженному, тому рефлєктує на безженного, або бездїтного вдівця. Учителї мають першеньство.

Яко винагородженє дає Товариство помешканє і цїле удержанє.

Поданя належить вносити до Виділу Товариства Шкільної Помочи на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

II. З новим шкільним роком примістить Тов. „Шкільна Поміч“ в своїй бурсї ім. св. Володимира 60 учеників.

З сего числа може бути принятих 25 на власний харч за доплатою 3 К місячно з доставлюванем після умови харчу в натураліях, а прочі за доплатою 24 К місячно.

Всї приняті зложать одноразово 2 К на інвентар і 1 К на лїкаря, та піддадуть ся лїкарским оглядинам.

Приняті до бурси мають виказатись відповідною скількостию біля і одежи, та привезти свою постіль.

Товариство дає своїм вихованкам приміщенє, харч і надзір.

Поданя належить вносити до кінця липня 1908, адресовані до Товариства „Шкільної Помочи“ в Самборі на руки о. М. Ортиньского, катехита ц. к. семінариї учит. в Самборі.

До листів з запитанем належить залучити марну на відповідь.

Від Виділу Шкільної Помочи і бурси ім. св. Володимира в Самборі 17 червня 1908.

Свящ. М. Ортиньский. *Т. Біленький.*

Книжки на премії руські і польські, апробовані Вис. ц. к. Радою шкільною краєвою, молитвенники народні, всїлякі образки, хрестики і медалики достарчає Руське Тов. Педаґоґічне у Львові. Замовляє ся: 1) Руське Тов. Педаґоґічне, Львів ул. Сикстуська 47. 2) Книгарня Тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна 1. 3) Склеп Взаїмна Поміч учительська Коломия — „Народний Дім“. 734 7—?

До „Народної Гостинницї“ приїхали дня 29. VI. Мария Паньчишин, Голорори; Мария Вяханська, Золочів; Мария Навроцька, Немирів; Александер Черкавський, Сасів; Александер Строцький, Отинїя; Николай Бачинський, Бережани; Павло Гринїшак, Княжолука; Антонина і Кароль Чайківські, Чернівцї; Володимир Сабат, Сколя; Лев Шухницький, Стрий; Василь Дорожинський, Калуш; Лев Рогатин, Золочів; Василь Чайківський, Коломия; Северина, Антін і Влодзьо Угрини, Бучач; Сильвестер Яричевський, Кіцмань; д-р Йосиф Кос, Коломия; д-р Йосиф Партицький, Станиславів; Ізидор Білинський, Перемишль; о. Константин Петрушевич, Стрий; о. Іван Бордун, Бережниця; Василь Фірман, Камінка струмілова; Сильвестер Герасимович, Лешнів; о Лев Пясецький, Реклинець; Михайло Созодуха, Рава руська; Ванда і Людвик Загачевські, Борислав, Іван Яновський, Хохонець; Николай Захарясевич, Радимно; д-р Еміль Калитовський, Ряшів; Михайло Славницький, Перемишль; Тобіяш Баран, Щепанів; д-р Володимир Вербенець, Поля; о Емануїл Січинський, Радче; Дмитро Гутович, Ланьцут; Василь Левицький, Стільско; д-р Евген Левицький, Відень; о. Теодозий Цар, Вибудів; о. Юліян Борачок, Ілавче; о. Володимир Богачевський, Говилів.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

ФРАНЦ ЙОСИФ Гірка вода Найлучше Відходове средство. 176

Коперницький і Син

Оптики і Механіки у Львові площа Галицька ч. І.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

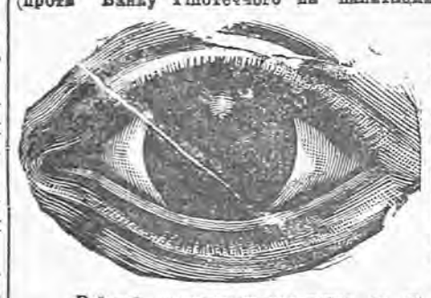

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

СКЛЕП корінний з комнатою до снідань в підгірскій околици. **є на продаж.** Близших інформаций удїлить *фірма А. Москви в Вижници.* 773 10—10

Правник III. року вправний інструктор, пошукує лекциї на ферії або й на довше. Адреса: poste restante „Студент“ ч. 10. п. Нижанковичі. 820 2—2

Пошукую старшої женщини, доброї ґаздині, котра заразом знала би ся дуже добре на кухарстві. о. Іван Всевудка Подусїльня о. п. Стратин (via Rohatyn). 781 4—5

Вправний інструктор правник, прийме лекцию на час ферий або і на цїлий рік. Теодор Пилипівский у Всч. О. Гойдиша. Девятир п. п. Верхрата. 831 1—3

Правник III. р. глядить лекциї на селї на час ферий або цїлий рік за малим винагородженєм. Ласкаві зголошеня з поданєм условій принимає М. Боднар, Вовків, Перемишляни. 832 1—1

Кавалер 30-лїтний купець, оженить ся з панною Русинкою, середного образованя, милої поверховности і лагідної вдачі. Посаг вимаганий 6000 8000 кор. Фотографія пожадана. За дискрецию ручить ся словом чести. Зголошеня під: О П. Вірний Poste restante Вижниця (Буковина) 886 1—3

В Судовій Вишни єсть на продаж церков з дубового дерева, цїнна будова архітектури деревляної з XVII. столїтя. Зголошувати ся можна в уряді парохіяльнім до 31/7 1908 р. За комітет В Кондрацкий 834 1—4

Комітет парох. в Судовій Вишни пошукує предприємця до вимурованя нової церкви. Пляни і коштописи до перегляду в уряді парох. до 31/7 1908 р. При зголошеню оферти вимагає ся на вадюм 10% від цїни коштоспису. — В Кондрацкий, предсїдатель. 835 1—4

Честна родина пошукує особи, котра пожичилаби 6 до 10.000 кор. (віддане грошей певне) на процент після умови. Окрім проценту мешканє в гарній, здоровій околици, харч і опал. — Рефлєктуючі зволять зголоситись листовно під адресою: „Адміністрация „Діла“ І. В. К. 837 1—3

Академік совістний і вправний інструктор пошукує сейчас лекциї або якого занятя головно в горах. Зголошеня: Йосиф Решетило в Пнївю п. Надвірна 826 2—4

Пошукую станциї для панночки в інтелїґентнім домі до 8 кл. близько школи Шевченка, в котрій булоб ще 2—3 ровесниці. — Фортепян пожаданий. Максимович. Перемишляни. 808 3—5

Гарне помешканє з огородом, умебльоване в гірских околицях близько міста, сейчас до винайму на час ферий або й на цїлий рік. Зголошеня П. М. Дроздюкова в Пнївю п. Надвірна 2—2

Іконостаси виготовляє після стилевих плянів різбарська робітня Евст. Щуплакевича Львів, улиця Шпитальна ч. 38. 48а

Нагробники камінні дешево до набуваня. Львів ул. Личаківська ч. 103. 797 4—4

Великі іспаньські ВИШНЇ за 2 зр. посилаю в 5 кілґ. кошиках оплачено. A. HOFFMANN Nyizegyháza Ungarn. 807 4 6

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ цементові камінцеві мозаїкові поручає 443 **Т. МЕЛЬНИЧУК** АРХІТЕКТ ЯРОСЛАВ.

ОГОЛОШЕНЄ.

Виділ Філії Руського Товариства Педаґоґічного в Коломиї отвирає з днем 15 липня 1908 р. курс приготовляючий до вступного іспиту до ґімназиї рускої в Коломиї.

Кошта з тим сполучені: 30 Кор. за котрі кождий хлопчик одержить совісний надзір, мешканє, харч і поміч в науці.

Зголошувати ся можуть тілько такі хлопчики, що не скінчили 13 лїт. Поданя вносити до Заряду Бурси Філії Руського Товариства Педаґоґічного в Коломиї, ул. Франц-Йосифа. 813 3—4

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту „ДНІСТЕР“

стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою у Львові,

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляциєю на 6%; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт.

При 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 корон позички.

Векслї приймають ся тілько 3-місячні з 3 підписами на 6% до 7%.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту К. 45835.

Вкладки виносять 31/12 1907:	К.	2,795.183
Позички удїлені	„ „ „	3,410.684
Удїли членьскі	„ „ „	234.398
Цїнні папери	„ „ „	130.452
Фонд резерв. і иньші	„ „ „	46.842
Льокациї	„ „ „	182.206

Канцеляриї Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8 до 2 год. крім недїль і руських сьвят. 126

Лише 40 кр. коштує у нас желїзне ліжко з бляшаними боками, з пружиновими матерацами, колдрою і подушкою. Поручаємо рівнож дешево власного виробу, під ґваранциєю лише найлїпшої якости комплєтні сипяльні, їдальні, мужеські покої, сальони, люксусові меблї і гнуті, мосяжні карнїші від 5 К, софи, отомани, ліжка желїзні, мосяжні і дитинні, дивани, хідники, портиєри, фіранки, стори, капи на ліжка, меблеву материю, колдри, матераци, коцики, подушки, простирала і т. д, При більшим замовленах можливо найдогіднїйша сплата на рати без підвисшеня цїни.

Станислав Точиський у Львові, ул. 3-ого мая ч. 5. 630 10—10

СЬВІТЛО ЦЕРКОВНЕ СТОЛОВЕ найлїпшої марки охоронене запротоколованою маркою 8 148—?

+ М. Ц. Н. Т. поручає **НАРОДНА ТОРГОВЛЯ**

Сьвітло се висилає ся в двох родах по цїні 198 кор. і по 174 кор. за 100 клґ. Для церков 10% опусту.

Цїни розуміють ся льоко фабрика.

Передовсїм просимо уважати, щоби кожда сьвічка мала знак +. М. Ц. Н. Т., бо лише таке сьвітло припоручає „Народна Торговля“. Сотки похвал і признань!!!

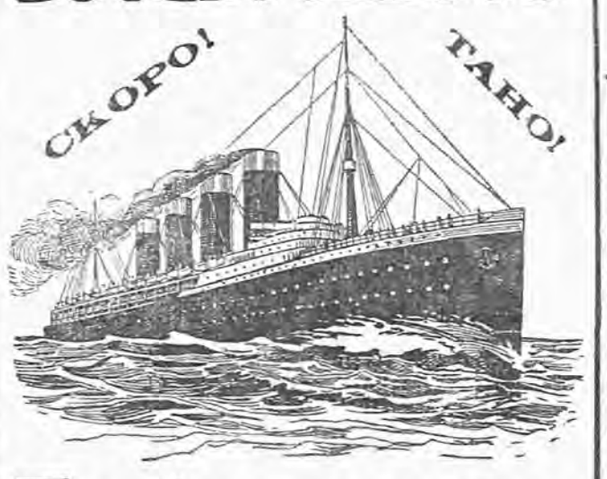

До Америки океаном в 6 днях.

Переправа до КАНАДИ, Арґентини і Бразилії.

!Проч з визиском!

Русини! Жадайте безплатних поучень лиш від фірми 18

Б. КАРЛЬСБЕРҐ В ГАМБУРҐУ

B. KARLSBERG HAMBURG Ferdinandstr. 15.

КОНКУРС.

Комітет церковний в Нагачові, повіта Яворівського, оголошує конкурс на будову мурованої церкви до 30. липня с. р. Пляни і кошториси можна оглянути в Урядї парохіяльним в Нагачові почта loco.

За Комітет церковний: *о. Михаїл Кручковський* парох.

828 2—5

Ukrainische Rundschau

виходить у Відни 15-ого кождого місяця в обемі 40 сторін вел. вісїмки і коштує річно лише 8 кор. Кождий сьвідомий і інтелїґентний Русин повинен передплачувати сю часопись, що заступає інтереси україньского народа перед культурним сьвітом. Передплату треба слати на адресу адміністрациї: Wien, XVII/3, Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Розклад зелїзничих поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10н	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9·00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Видавець і одвічальний редактор: Льонгин Цегельський.

З друкарні Народової (Манецких) Коперніка ч. 9.

Ч. 144. Львів, второк 30. н. ст. (17. ст. ст.) червня 1908. Рік XXIX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ Адміністрация „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевского ул. Кіліньского 2; С. Соколовский, Пасаж Гавсмана ч. 9; К. Бухштаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНИ: M. Dukes, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler. Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, У ФРАНКФУРТІ І ГАМБУРЗІ: M. Haasenstein & Vogler.

Редакция, Адміністрация і Експедиция Ринок число 10. — Рукописи звертають ся лише за попереднім застереженєм. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО

	в Австриї:	за границею:
на цілий рік	32 к.	44 корон
на пів року	16 „	22 „
на місяць	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без почтової пересилки).

на цілий рік	28 к.	на пів року	14 к.
на чверть року	7 „	на місяць	2 к. 34 с.

Поодиноке число коштує у Львові 10 с., на провінциї 12 с.

Оголошеня звичайні приймають ся по 20 с. за одну стрічку інсератову або за ві місце, а в рубриці „Надіслане“ по 50 с. — Подяки і инші приватні оголошеня числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і належитість за інсерати платні у Львові.

Мирослав Сїчинський перед судом.

І отсе настав день суду над Мирославом Сїчинським, над „morderca namiestnika hr. Potockiego“ — як кричать з мурів міста пестрі плякати.

Місто, а особливо його околиця коло суду прибрала вид відмінний. По нервовім напруженю, яке нуртує у душі стрічних людий, видно всї зарядженя безпеченства. Військова поготівля, полїция й жандарми на ногах. Важко добити ся під сам судовий будинок, а вже до салї розправ то не-аби-як трудно зайти. Комісар полїциї в асистенциї жандармів з наїженими баґнетами провірює леґітимацию при входї; та сама практика повторюєть ся на сходах а відтак ще раз при дверях салї. В будинку судовім аж роїть ся від жандармських пікельгавбів і баґнетів та полїцийних аґентів і комісарів.

Початок розправи.

Кілька хвилин по девятій год. по вильосованю присяжних судиїв отворено салю для публїки, яка наповнює її по береги. Публика здебільша чужа. Серед дамських капелюхів видніють голови мужчин. Гурток Русинів засїв головно по лївім боцї амфітеатру. Між ними видно рідню обжалуваних та послів М. Петрицького, о. Й. Фолиса та Е. Левицького.

Розправу веде віцепр. Станислав Пшилуський. Як вотанти засїли совітники Лев Стефанович та Ян Лєкчинський.

По лївій руцї від них сидить держ. прок. Барт, і заст. держ. прокуратора Слоневський, а дальше адвокати: д-р Кость Левицький, д-р Теофіль Окуневський і д-р Ізидор Голубович, а за ними в другій лаві д-р Володимир Загайкевич, та д-р Володимир Старосольський. Коло них засїдають ще лїкарі судові д-р Ляхович і д-р Обтулович, а перед ними знатоки рушникарства пп. Янковский і Мольнар.

По правій руцї суд. трибуналу засїли двома рядами

присяжні судиї.

Як присяжні судиї зістали вильосувані:

Айдукевич Казимир, професор рільничої академії в Дублянах; д-р Дверніцький Тадей, адвокат; д-р Дзєдзїц Войтіх, адвокат; Еммот Ришард, урядник Банку кр.; д-р Френкель Стефан, адвокат; Ґловінський Альфред, власт. дібр Козичі; Годовський Володислав, будівничий; Марс Тадей, власт. дібр Рясна польська; Новорольський Йосиф, власт. реальн.; Оґродзїнський Август, емер. зелїзн. інжинїр; Романський Франц, урядник краківскої асекурациї; Валєриян Ерляхер прокур. Банку краєв.; яко заступники: Сьвідзїнський Кароль, власт. кофейнї і Тит Сєдлєцкий дїдич Василова.

В правім кутку між трибуною трибуналу сидять стенографи урядові, а в першій лаві авдиториї справоздавцї й стенографи часописий українських („Дїла“), польських і віденських.

По серединї салї сидить сам обжалуваний

Мирослав Сїчинський

одягнений в чорнім маринарковім одязї. Довга вязниця й перебуті духові бурі відбили ся значно на його симпатичнім і мало не дитинячім обличу; тепер запалили ся на них горячкові румянцї.

Розправа починаєть ся відобранєм ґенералій від обвиненого, який каже певним молодечим голосом, що має 20 лїт скінчених, є сиротою, бо батько бл. п. Микола, сьвященик, умер в Стопчатотові. Що до студий, то скінчив пять семестрів фільозофії — два у Відни, три у Львові. Обряду греко-католицького. У війську ще не служив і до війська навіть не ставав. Був караний тільки полїцийно за аґітацийну демонстрацию керберівську, але кари не заплатив. Удержуєть ся з сиротинської платнї, яка виносить 120 кор. з каси консисториї, а 80 кор. з державної.

Опісля покликує предсїдатель Ст. Пшилуський сьвідків, з котрих оден не явив ся. По тім повідомляє обжалуваного, що палата радних відкинула пропонованих обороною сьвідків. В виду чого д-р Старосольський застерігає собі зажаленє неважности.

Предсїдатель розправи звертає відтак увагу обжалуваного, що се ходить о його справу, щоби отже слїдив за ходом розправи.

Після того, по заприсяженю присяжних судиїв, заряджує предсїдатель відчитанє акту обжалованя.

Протоколянт авск. Парнес відчитує довгий акт обжалованя в мові польській.

Протест проти польщини.

По скінченю читаня забирає голос адв. д-р Кость Левицький та іменем оборони протестує проти того, що акт обжалованя відчитано в польській мові, хоч обжалуваний є Русином і на руській мові зізнавав. В виду сего домагаєть ся відчитаня акту обжалованя в мові руській.

През. С. Пшилуський робить — як то говорить ся — „добру міну“ й заявляє, що він саме хотїв поспитати обжалованого й оборону, чи вони собі не бажають відчитаня і руського акту обжалованя і заряджує відчитанє акту обжалованя ще раз і то вже

в руській мові.

Протоколянт читає отже акт обжалованя ще раз. Тількиж видно, що він нашої мови не знає, тож наголоси аж вуха ріжуть. До тогож і мова акту обжалованя се unicum в своїм родї. Як вона виглядала, се найлїпше видно з тексту акту обжалованя, який тут подаємо в вірнім передруку.

Акт обжалованя.

Ц. к. Прокуратория державна ву Львові обжаловує на підставі Арт. VI. Б. 12 зак. з д. 23 мая 1873 ч. 119 в. з. д. перед ц. к. Судом краєвим карним у Львові яко трибуналом суду присяглих в слїдчій вязници перебуваючого

Івана Андрія Мирослава З. им. Сїчиньского.

сина бл. п. Николи і Лени з Корнеїв родженого дня 11 жовтня 1887 в Чернихівцях, приналежного до Щепятина, замешкалого у Львові в дома і на утриманю своєї матери, греко католицкого віроісповіданя, вільного стану, слушателя 3 року фільозофії, побираючого по своїм вітци, бувшім приходнику 120 корон річної пенсиї сиротиньскої, що в намірі убитя намісника Галичини ґрафа Андрія Потоцького, дня 12 цьвітня 1890 у Львові, підчас авдиенциї, способом здрадливо підступним з пістолєта репетитерового кількакротно до него стрілив, в наслідстві чого, Андрій ґраф Потоцький житє втратив, чим допустив ся каригідного після § 136 зак. злочину морду скритоубійчого з §. 134 і 135 с. 2 з. к.

Ц. к. Прокуратория державна вносить, аби підчас розправи головної переслухано:

1. Антіна Ріпу — д. 39 — о скільки-би він вже до краю вернув,
2. Йосифа Каняка — д. 46 —
3. Теодора Майкута — д. 61 — і
4. Дра. Стефана Скжиньского — д. 83 — яко сьвідків,
5. двох лікарів судових — др. Ляховича і Обтуловича і
6. двох рушникарів яко експертів, щоби розправі показано бровнінґ. патрони, фотоґрафію місця чину, Д. 114 плян ситуацийний V 46 і фотоґрафію бл. п. ґрафа Потоцького.

д. 11. щоби о терміні розправи завідомлено ґрафиню Кристину Потоцьку.

д. 155. яко сторону інтересовану приватну, і щоби при розправі відчитано

а. донесеня полїцийні д. 8,11, 12, 44, 70, 121 і 164.

б. протокіл судово-лікарської секциї посмертної — д. 18 — протокол оглядин оружия через двох рушникарів — д. 157 —

с. протоколи Теодора Замори — д. 15 — і Николи Цеглиньского — д. 33 —, евентуально також записку — д. 103 —

д. свідоство Антіна Ріпи, скількоби він до часу розправи до краю не вернув. Маріяна Досковского — д. 186 —

е. Діонизия Бігуна — д. 52 — Мойсея Пікля, — д. 64 — Кароля Буяновского — д. 71 — Станислава Крупчака — д. 90 — при рівноснім показаню краватки і капелюха, відчитанє записки урядової Нр. д. 102, сьвідоства Володимира Процака — д. 92 —, Йосифа Плавіньского — д. 93 —, дра. Казимира Мошиньского — Нр. д. 106 —, Дра. Едвіна Плажека — Нр. д. 107 —, Анни Лубєньскої — Нр. д. 175 —, Володислава Ромульда — Нр. д. 181 —

ф. телєґраму Нр. д. 119 — 139 і сьвідоства урядові — Нр. д. 133.

УЗАСАДНЕНЄ.

Згідно з признанєм обжалованого, на горячім учинку зловленого, потвердуло слїдство судове наступаючий повисше покликаними средствами доводовими попертий стан річи.

Дня 12 цьвітня 1908 записав ся обжалований під позором просьби о посаду суплєнта на авдиенцию до тогдишного намісника Галичини бл. п. Андрія ґрафа Потоцького.

До авдиенциї єго допущено, хотяй знано єго яко радикального аґітатора україньского, котрий єще в часі побуту бувшого президента міністрів Кербера в Галичині, яко студент ґімназияльний брав живу участь в денстрациї антикерберівскої і навіть з тої причини був через суд караний, понеже намісник Потоцький кождого о авдиенцию ся стараючого, припускати приказав.

Не надіяв ся Андрій Потоцький уздрівши обжалованого як від сьвята в випозичений від Товариша Замори — презеса академічної громади — ґарнітур візитовий убраного, яка то мала бути авдиенция. Не надіяв ся він, мужчина незвичайної сили, котрий потрафив би був слиби причував, якого петента приймає, одним вдаренєм руки єго обезселити, що Січиньский мав приготовлений на него бровнінґ кільканайцять день перед тим спеціяльно в цїли збавленя ним житя першого урядника в краю, заступця і вірного слугу Монархи — куплений.

Приближив ся прото ґраф Андрій П. з довірєм, до него, а коли вже тільки два або три кроки іх від себе ділило, наступила річ попросту довірю неподібна. Із укритого в долину бровнінґа віддав Січиньский перший стріл до намісника.

Стріл бів трафний. Куля трафила намісника правдоподібно в чоло через то одурений прикляк нув він, але зараз потім підніс ся.

Напасник дав тогди другий і третий стріл до него. Видко зміняли они оба в тім часі позициї, або може тільки сам Січиньский, понеже одна куля вразила ся в стіну, недалеко від печи, а друга в противну сторону сьвітлиці в фрамужі вікна.

Коли урядові слуги і петенти Ріпа і Досковский на голос стрілу вбігли до салї авдиенцийної, застали там намісника, лежачого на підлозі, а коло него стоячого Січиньского, котрий дав тогди до лежачого ще один або два стріли а потім зістав придержаний, розброєний і до почекальні відпроваджений. Стало ся то перед другою годиною пополудню. Тяжко раненому намісникови посьпішено на ратунок. Рана на голові оказала ся найменше небезпечною, понеже куля не пробила чашки.

Тяжким ушкодженєм узнано рану на лівій руцї, котрою палюх був кулею перешитий і зґрухотаний, четвертий палець виказував рану поперечну, а малий палець пушки наскрізь передіравлий. То ушкодженє повстало найпевнійше від одного лишень стрілу. На правім рамени ранного находили ся три дробніські синячки, походячі правдоподібно від відбитого пострілу, а на лівім рамени виступив більший синяк, правдоподібно від упадку. Смертельною була лишень одна рана. Іменно трафила одна кулька намісника через мушлю уха лівого в кість скалисту, котру пробила, зачім перейшла через мізґ і малий мозок аж на другу сторону і пробила кість потелички, звідки при секциї мертвого тіла через лікарів витягнена зістала.

Той стріл в наслідстві кервавої випротини в мозґу і згнеченя мозджка викликав пораженя мозґа а позатим смерть насильну, наглу. В годину по атентаті, ґраф Андрій Потоцький не належав вже до живучих. По виведеню з салї авдиенциональної відозвав ся обжалований до хлопів, котрі ще на авдиенцию чекали: „то за вибори і за вашу кривду, а пізнійше привитав концепісту полїциї Бігуга, котрий надійшов, аби єго арештувати словами: „А, гаразд! чи не пізнаєте мене? Застріливєм того лотра, тілько здаєть ся не на смерть, чого булаб велика шкода, за вибори і за кривду нашу“.

Слуханий потому так в дирекциї полїциї як і через судию слїдчого признав ся обжалований подрібно до сповненя учинку на котрім зрештою єго „ін фляґранті“ придибано, признав, що під фалшивим позором занесеня просьби о наданє суплєнтури а дійсно в цїли убитя безборонного намісника, своє записанє до авдинециї підступно випросив, і що єслиби єму ся не було удало узискати авдиенциї, бувби намісника застрілив при иншій спосібности на улици. Купив собі на неповні дві неділї перед тим бровнінґ, окрему велику фотоґрафію намісника, котру навіть по учинку при нім знайшли, і часто ся в неї вдивляв, щоби єму ся риси лиця небіщика в очи вбили.

Розуміє ся само з себе, що о тім як намісник авдиенциї відбуває, мусів ся обжалований у такої особи поінформувати, котра перед тим вже на такі авдиенциї була і розложенє дотичних убікаций добре спамятала.

Єсли чекав з відданєм стрілів аж до хвилї коли намісник цїлком близько до него підійде то сьвідчить се неоспорим, що мав він доброго інформатора, котрий понадто поінформував, що підчас авдиенциї крім Намісника і петента більше ніхто в салї авдиенциональній не буде присутним.

Длятого почав він стріляти доперва тогди, коли намісник ледво на два кроки від него був віддалений, бо і стріл з близька був певнійшій. Та обставина, що обвинений ішов на певняка і знав дуже добре з гори, що намісник підозрівати єго не може, але до него з довірєм ся приближить, а крім того знав, що по стороні намісника, яка будь оборона з гори мусіла бути виключеною або щонайменш незвичайно утрудненою, а захованє житя моглоби хиба бути ділом припадку, сьвідчить досадно о тім, що атентат був способом здрадливо підступним обдуманий, і доконаний, що прото злочин через обвиненого поповнений носить на собі знамена скритоубийства — 6. С. Н. В. з. д. 21.12. 1901 ч. 9872. З. В. Н. 2682 —

Потягнений з причини доконаня сего злочину до відвічательности зізнав обвинений, що діла своєго цїлком не жалує, але уважає це за добре. Зробив то понеже несподобала ся єму ціла акция полїтична бл. п. ґрафа Потоцького. Яко український социаліст акциї тої не міг стерпіти.

Думав, що через єго керваве діло змінить ся система, а в кождім случаю паде пострах на диґнітарів. Хотів убити небіщика на улиці, бояв ся однаковож, щоби кого иншого не застрілив. В суботу дня 11 цьвітня 1908 прийшла єму проте думка постараня ся під якимсь позором о авдиенцию на другий день, щоби усунути із сьвіта Потоцького, котрий був занадто можним і після мнінія обжалованого стояв навіть понад правительством центральним. Настроїли єго до сего також україньскі часописи, котрі за кривду україньства робили відвічательчим намісника яко нібито надуживаючого своєго урядового становища в користь шляхти і загалу Поляків, а на шкоду україньства. Був мнінія, і не таїв ся з ти поглядом перед знакомими, що в бою з сильнійшим терор є допускальний. Ділав в данім случаю самостійно, нікто єго до сего не накланяв, все ся єму щасливо зложило, бо убранє візитове в остатній хвилї удало єму ся позичити, а хотяй немав фондів, то бровнінґ мав за що купити і мав єще близько 50 корон готових грошей при собі. Якийсь час по знаній пригоді в Ляцькім шляхоцкім — где офіцер, котрий проводив відділ війська спостерегши що толпа хлопів аґресивно заходила єму дорогу, аби сей відділ в маршу затримати, дав розказ стріляня, в наслідстві чого, кілька осіб ранних і убитих зістало на пляцу, начала в обвиненім викликувати ся перша думка убитя намісника, котрий в мнініб обвиненого сего проливу крови в Ляцькім став ся довжним.

Іменно зізнає обжалований, що також перед двома лїтами будучи у Відни, аби ся забавити пішов до городу „ВЕНЕДІҐ“ ін Віен. Так отже узрів перший раз в своїм житю намісника, ґрафа Андрія Потоцького і тогди прийшла єму гадка, що в Ляцькім поляла ся кров і що жовнірські кулї зробили кількоро хлопських дітий сиротами, а властивий винователь сего діла забавляє ся в „ВЕНЕДІҐ“ ін Віен. Уже тогди начав ку нему кормити ненависть.

Потому настали пригоди в Горуцку і Коропци — в Горуцку як відомо був предсїдателем коі місиі виборчої в часі виборів до думи державної місцевий гр. кат. приходник, належащій до партиукраінскої.

Там однак голосовала без мала ціла громада на староруского кандидата, котрий також істинно по перечисленю голосів одержав іх — част найбільшу.

Але хлопи собі видумали, що на іх — староруского — кандидата упало більше голосів і що предсїдатель комісиї часть голосів усунув.

Начали ся задля того — против предсїдателеви бурити, а розяренє іх дійшо до того степеня, що булиби сьвященника утовкли, єслиби він був в час не втік.

Жандарми успокоювали розвидрену товпу, а коли то не помогло і хлопи а навіть жінки деручи ся на перед, комісию виборчу в свої руки дістати хотіли загрозити ім жандари пальбою. Тогди якісь молоді аґітатори, котрим видко о устороненє актів виборчих ся розходило, начали товпу против жандарам підбурювати і по просту присилували іх до зробленя против напастником ужитку з оружя. Остаточно затім впала стріли, а коли пляц очищено, лишило ся на пляцу кількоро людий ранних і убитих.

Нарешті в Коропци урядували жандарми на пару день перед маючими ся там перевести правиборам до сойму, з причини непокоів, які там настали. Автором сих непокоів був селянин Марко Каганець, котрий може боючи ся що правибори не підуть по єго думці старав ся яко десиґнований через партию українську муж довіря способами собі властивими прихилити правиборців до своєго мніня. А понеже був то чоловік досить ограничений, прото єго діяльність аґітацийна випала не дуже щасливо. В часі коли жандарми були в салї викликував авантури, споводував збіговище і заховав ся против жандармом провокуючо. А коли они товпу завізвали аби ся розійшла, він против тому запротестував і візвав згромаджених до опору. А уздрівши що майже ніхто єго слухати не хоче, кинув ся сам на двох жандармів, тримаючи перед собою карабіни з нафлянцованими баґнетами, хватив обома руками іх баґнети і пробував ім оружіє з рук видерти.

Очивидно що жандарми собі оружія видерти не дали. Настало шарпанє, перед котрого один з жандармів першив смертельно баґнетом Каганця. Видко не здаючи собі справи природним ділом єго поступованя мусіло мати для него фатальний конець.

Так представляють ся пригоди в Горуцьку і Коропци в сьвітлі урядових пояснень в своїм часї в дневниках оголошені.

Єсть відомою річию, що партия українська вість о смерти Каганця приняла майже з ентизиязмом.

Оголошено єго героєм мучеником, котрий дав житє своє в жертві для справи української, замовлено за єго душу богато поминальних богослужень.

Одним словом використано смерть єго яко средство аґітацийне в часї виборів до сойму.

Отже після зізнаня обвиненого, скріпила єго в намірі убитя намісника пригода Горуцька а по смерти Каганця постановив він вже доконати сего чину невідкликально тим більше що також не сподобала ся єму акция галицького Намісництва против страйкови рільничому з р. 1902 а при кінци результат остатних виборів до парляменту і до сойму.

Понеже між людьми натрафляє ся на всїлякого рода мнінія і розумованя, проте не дасть ся цїлком виключити, що намір обвиненого дозрівав під впливом пригід в Ляцькім, Горуцьку та в Коропци.

З другої сторони однакже єсть дуже сумнівною річию, щоби сії кроваві пригоди могли істинно попхнути обвиненого до сповненя діла геростратового, для суспільности культурної цїлком незрозумілою, і радше приймити належить що він в цїли умотивованя конечности виконаня злочину в наведених кровавих пригодах лише претесту шукає. Бо попросту вірити ся не хоче, щоби чоловік інтеліґентний робив намісника краю відвічательним за факти, котрих тойже не міг ні предвидіти, ні відмінити.

Прецінь в повисших пригодах ділали військо і жандармерия чисто після обовязуючих приписів військових і інструкциї виданої для жандармериї.

Тому що ся стало сь. п. намісник навіть єслиби тогди був на місци приключеня і пробував нещастє відвернути, не мігби він безуслівно запобічи, понеже яко цивільний урядник не мавби права мішати ся до несвоїх річий.

Під впливом пригід в Ляцькім, Горуцьку і Коропци, не міг проте хиба і чоловіка маючого хотяй крихіточку змислу критичного зродити ся намір через обвиненого на найшляхотнїйшім чоловіку так окрутенним способом зреалізований.

Вільне від тотих пригід міг гіршити обвиненого і людий так як він думаючи результат остатних виборів до парляменту а спеціяльно до сойму краєвого.

Бо справдї вийшов при тих виборах з урни так великий ряд руских послів, як передтим нїколи, але з другої сторони оказало ся, спеціяльно при виборах до сойму, що партия українська зачинає тратити ґрунт під ногами. Однаковож із того поводу не можна висновати сьв. п. намісника, понеже через вибранє значного заступу послів староруских, сам загал рускої суспільности не двузначно заманіфестував, що їх уважає за відповіднїйших заступців руского народа в тілах репрезентацийних.

То саме дасть ся також сказати о акциї против штрайком рільничим і взагалї о цїлій акциї полїтичної небіщика, котра хотяйби навіть комусь так ся несподобала, нїкому не давала нї права нї найменшої підстави до злочинної контракциї.

Невірогідним ся також видає твердженє обвиненого, що він цїлий плян самостійно обдумав і виконав, і бо заходить уґрунтоване підозрінє, що єго до дїла єму закиненого намовлено.

Мирослав Січинський дуже горячо занимав ся житєм полїтичним, охотно тую тему обговорював, брав участь в вічах, осьвідомлював низші верстви людности в дусї власних переконань, їздив на ревізиї сельських читалень, брав живу участь в аґітациї виборчій, укладав так звані піснї козацькі і взагалї старав ся настроїти низші сфери своєї суспільности вмавляючи в них, що дїє ім ся нечувана кривда, ворожо против суспільности польскої партиї староруської.

Був він проте добре знаний українському загалови вже від кількох лїт, а то від часу антикерберівської демонстрациї яко фанатичний галицький Украінець, котрий легко давав ся розярити і намовити до дїла, хотяй найскрайнїйшого.

Длятого найшли ся тут люди, котрі їдучи слїдом росийських революціонїстів постановили внести також в нашім краю терор і вибрали собі на офіру намісника Потоцького а яко найподатнїйше орудіє до доконаня підступно обдуманого пляну знаного ім зі своїх правних поглядів Мирослава Січинського.

Сь. п. Андрій граф Потоцький, член одного з найстарших польських родів маґнацьких, муж великої науки і незвичайної здібности, чоловік найщасливший в пожитю родиннім, перший урядник в краю, відзначений з ласки монаршої ордером золотого руна, муж незужитої енерґії стояв їм занадто високо. Був він їм занадто ножний а то як ся обвинений виражає до тогв степеня, що стояв понад центральним правительством понад бароном Беком.

На домір не признавав він попереднього права галицким українцям, пожадаючим володіня, мандатів і почестий, але прихиляв ся радше до старорусинів, і не допускав до знищеня краю, через страйки рільничі і розяреня внутрішних заворушень.

І то було причиною, що групочка українских діятелів розгоріла против нему, безграничною ненавистию, котрій дала упуст через насадженє на него, на отця осьмеро дрібних діточок мстителя мнимих кривд галицких українців.

А вислано з тов місиєю до палати намісническої обжалованого, понеже він показав найбільшу охоту до того і легко міг бути допильнованим.

Отже нехто инший, лиш тії, котрі єго там вислали, дали єму гроші на закупно оружія і фотографіі сьв. п. намісника від них також походили тоті гроші, — без мала 50 корон — котрі у Січинського придибано, а котрими правдоподібно мав він евентуально покрити кошта подорожи до найблизшої границі. Удержуване через обвиненого що він в протягу одного місяця наскдадав собі кількадесять корон на купно бровнінга з дарунків отриманих майже від матери і сестер єсть по просту віри негідним, і бо вони мали сами ледво тільки, кілько на іх і єго утриманє з тяжкою бідою старчило, они давали єму загально на цирулика і на каварию не більше понад чотири корони місячно. Зарівно не заслугує на віру тверджене обвиненого, що гроші при нім придибані мав він від когось позичити на одіж візитову, а то тим менше що він аж до остатної хвили ним не старав ся о придбане такої одіжи. А бувби то безсумнівно вчаснійше зробив? скоро броннінг, патрони і фотографію, купив на яких десят днів перед тим.

Понадто потвердило кількох сьвідків, що обвинений щонайменше на десять до чотирнайцять днів перед 12 цьвітня с. р. стояв під стислою контролею так своіх інтелєктуальних спільників. Именно в одній львівскій господі, до котрої українці охотно находять на кільканайцять днів перед замахом розправляло кількох молодих людий потайку о пригоді, яка мала наступити дня 12 цьвітня 1908 і они тїшили ся тою госанною, котра буде хвальною на цалу Европу.

Говорено там, що стане ся тото у власній хаті і що виконавець від того не ухилить ся, понеже єго вже добре пильнують.

В трактї того розговору, прийшов до тої самої господи обжалований і кинув на стіл, при котрім тоті молоді люди сидїли, габінетову фотографію, за котру як казав заплатив чотири шустки.

На 2 дни перед замахом — в пятницю дня 10. IV. 1908 — видів один сьвідок обвиненого убраного в плюшевий капелюх і червону шаликову краватку ідучого в товаристві двох инших молодих людий убраних в мундури росийских студентів, через вали гетманьскі і чув як один з них виразив ся словами: в неділю буде авдиєнция, то вже ся всьо скінчить.

Коли обвинений приіхавши в неділю дня 12. IV. 1908. фіякром перед намісництво вступив вже до будинку, вздрів инший сьвідок, якогось молодого чоловіка, котрий до обвиненого приступив, і подавши єму руку жичив єму поведеня словом: щасливо а потому відходячи ще раз ся обернув і закликав: Радзівілуф посте рестанте.

Понеже з натуро річи виходить, що обвинений самостійно замаху не обдумав, ані не виконав і не лишень самі українські часописи не могли на єго намір виключно вплинути але мусїв єму хтось инший дати інформацию і материяльні средства до доконаня злочину, проте повисші фактичні обставини, се єдино можливе, припущенє дуже укріпляють.

Заходить проте підозрінє, що обвинений заки неного єму скритоубийства доконав в надслідстві намови зі сторони третих осіб.

Тепер мусить він за сей злочин перед судом відповідати.

Львів дня 17. мая 1908.

ц. к. прокуратор державний
Барт м п.

Тепер удїляє предсїдатель слова обжалуваному, щоб він зложив свої замітки що до акту обжалованя.

Зізнаня обжалованого.

Серед великого напруженя на салї піднїмаєть ся з свого місця Мирослав Січинський та починає свої зізнаня. Голос його певний і рівний. Говорить голосно і плавно, спинюючи ся тільки на окремих уступах промови. На салї робить ся тихо і голос обжалованого стелить ся по ній без найменшої дрожі, від трибуналу понад авдиторию аж до жандармських багнетів, які блестять при кінцї салї. „До вини — заявляє він — не почуваю ся, але до самого чину признаю ся. Обжалований просить вислухати близше як цїла думка в нім повстала, бо був слїдством заскочений сейчас по атентатї і не міг всього гаразд зформулювати. Також в актї обжалуваного богато того, що він говорив, пропущено.

„Се, що я зробив, не стало ся під нїчиєю намовою. До вчинку спонукало мене богато причин.. Два роки минає з того часу, як в мені повстала думка зробити те що зробив: то не так сама думка, як зародок думки, що гр. Потоцький мусить бути покараний за свої надужитя.

Перша стріча в гр. Потоцьким.

Тепер минає 2 роки, як обжалований перший раз побачив Потоцького у Відни і тодї шибнула в його голові думка, що він мусить бути укараний за сю систему правлїня на користь лише одної кляси суспільної, а на некористь робучого люду польського і цїлого нашого народу. „Два лїта тому, коли переходив ся я в Пратері, а було се як раз по подіях в Ляцкім, побачив я чоловіка, якого люди назвали гр. Потоцьким. Тодї то майнула мені в голові думка, однак лише на хвилю про здавлюване системи Потоцького; опісля я її забув.

Ще будучи в гімназиї чув я про се, що гр. Потоцький зістав по Пінїнськім намісником для Галичини передовсім для того, щоби зелїзною рукою взяти ся до того страйкового руху, який тодї обхопив був наше селянство. Я знав, що граф Потоцький всїми легальними і нелєгальними средствами старав ся знищити робучий руський люд. Обжалуваний знав і з власного досьвіду, що галицька адмінїстрация з гр. Потоцьким на чолї старає ся всїми способами перешкодити всякому піднесеню руського народа.

Людий, які страйкували, уважали власти за злочинців, по селах настали репресиї з наказу старостів, арештовано людий невинних, нераз сивоголових. Се мене тим більше обурювало, що страйки є дозволені в Австриї, що таких практик проти страйкарів як у нас не допускають ся власти в жадній иньшій провінциї Австриї, прм. в Чехах і т. д. Там старости з комісарями виступають як посередники між робітниками і працьодавцями, а у нас тільки примінюють до страйкарів репресиї. Се мене — розумієть ся — обурило!

Я сам бачив, що богато людий держано в довгім арештї слїдчім, а відтак суд увільняв їх! Се мусїло будити в мені як не ненависть, то бодай неприязне успособленє до галицьких адмінїстрацийних властий, тим більше, що я бачив, що се робить ся лише в інтересї одної польської партиї, бо страйкували солїдарно так само руські селяни як і польські та латинники.

Тут не ходило о національну справу анї о політику, лише о підвисшенє платнї. Тимчасом мальтретовано і держано по вязницях не якихось социяльстів і радикалів, але поважних господарів, яких єдиною провиною було підготовлюванє до страйків.

Зарібкова еміграция до Прус.

По страйковім русї прийшла зарібкова еміграция до Прус. Люди стали шукати там лїпших зарібків, тимчасом власти старали ся в інтересї дїдичів здержати сей рух, щоб придбати дешевого робітника для дворів.

Почало ся отже шиканованє наших селян. Я сам чув і бачив, що люди не могли нїяк дістати робітничих книжок! Се мусїло обурювати кождого чоловіка.

Я бачив, що се не є нїяка політична борба, але надужитє власти на користь одної партиї шляхотської. Я дійшов до переконаня, що граф Потоцький відносить ся ворожо до працюючих кляс кождого народу в Галичинї а в цїлости до мого народу. До сеї думки довело мене ось що: Будучи краєвим маршалком сказав гр. Потоцький в Бучачи „Był wprawdzie Korsuń, ale było i Beresteczko i może być jeszcze

drugie Beresteczko.

Сю заяву подали були не тільки наші, але й польські часописї. Значить ся, гр. Потоцький грозив нашому народови другим Берестечком.

І дійсно гр. Потоцький через пять лїт своєї управи в Галичинї змагав до того, щоб показати можливість такого другого Берестечка. Він управляв Галичиною не як намісник, не як цїсарський урядник, але як удїльний король, а власти своєї уживав на те, щоб спинити мій нарід в дальшім розвою.

Борба гр. Потоцького проти борби за загальне голосованє.

Се показало ся найяркійше підчас руху за реформою виборчою. Настав був тодї уже час, коли загал, захоплений подіями в Росиї, став домагати ся реформи виборчої, домагав ся допущеня до управи публичними справами. Сего домагало ся наше мужицтво, тим більше, що чув, що сам цїсар заявив ся за виборчою реформою. Тимчасом краєві власти старали ся своїм поведенєм доказати, що нарід є неохотним заведеню загального голосования.

Вся адмінїстрация Галичини нелєгальними средствами послугувала ся, щоби не допустити до виявленя справжної гадки народа в сій справі. Вічевий рух здавлювано. Людий арештовано масами на підставі доносів комісарів і жандармів, а відтак по довшім слїдстві пускано їх на волю. Мій рідний брат брав участь і відсидїв за се 2 місяцї в Тернополи. То само дїяло ся не лише зглядом інтелїгеиції але зглядом робітників і селян. Дуже богато хлопів сидїло в слїчних вязвицях, а відтак увільнювано їх або засуджувано на дуже малі кари.

Годї мені було за се робити одвічальними органи галицької адмінїстрациї. Одвічальний був галицький намісник, від якого волї все зависиме.

Прийшло навіть до кровавих подій!

Ллєть ся кров.

В Ляцкім не було так, як говорить ся в актї обжалованя, що хлопи напали на військо, але було так, що військо в ночи арештувало хлопів а рано мало їх доставити до суду. Люди — розумієть ся — посходили ся, щоб увязнених провожати і тодї на розказ пяного офіцира чи коменданта жандармериї розпочала ся стрілянина до хлопів. Що люди не напали на військо, вказує на се те, що всї були ранені з заду. Я не скажу, що то все дїяло ся на приказ Потоцького, анї проти його волї, а за його тихою згодою. Стало ся се тому, щоби робучий люд відстрашити від участи в політичнім житю. Всї ті причини склали ся на се, що в мені повстала вже в Відни думка, що намісник повинен бути покараний. Я подумав: Ти тут спацеруєш, а там з твоєї вини падуть трупи і плине кров.

То була думка на одну хвилю; відтак вона пропала, а з'явила ся тодї знов, коли я вернув до краю і попав в розгар борби

за український університет.

Я мушу відступити трохи від теми і буду говорити про події так, як вони впливали на мій настрій.

Коли я вернув з Відня, то мене сейчас обхопив рух на львівскім університетї. Як би не то сидженє в вязвици, я не був би поїхав на агітацию і здаєть ся не був би стояв нині перед трибуналом.

Граф Потоцький був ворогом українського університету.

По відомих подіях на університетї нас — як відомо—арештували. Ми думали, що нас затримають і будуть робити слїдство по одному, щоб ми не порозумівали ся. Та на поліциї почув я, що гр. Потоцького нема у Львові. Через те й випущено нас на волю. Відтак гр. Потоцький вернув до Львова, і до него пішла депутация з ректором проти українських студентів. Їм мав гр. Потоцький сказати: „Ja się postaram o to, aby ich przykładnie pokarać!"

І ось нас масово арештовано, хоть вже не було причини, бо ми цїлий тиждень були вже на волї і могли порозуміти ся, а до того нїхто не пробував втікати.

Нас замкнули до арешту раз для того, щоби нас застрашити, а по друге притримати в арештї, щоби ми не могли брати участи в передвиборчій агітациї при виборах до парляменту. Розійшла ся чутка, що нас мають тримати аж до осени. Тодї розпочав ся наш голодовий штрайк.

„Галицькі вибори".

Тими подіями заінтересував ся весь наш нарід, а я уважав своїм моральним обовязком появити ся на терені виборчої борби і старати ся людям вияснити всї справи політичні. Зробив я се з своїми товаришами тому, що вся преса польська писала, немов за руськими послами агітують людиї підозрілої моралї, злодії і т. и. Отже до борби пішла акад. молодіж, щоб се опрокинути. І власне тодї, коли я перший раз взяв участь в політичнім житю, пізнав я всю сумну правду галицьких відносин. Коли я читав перед тим жалоби на адмінїстрацию, думав, що в них є досить пересади за для браку дійсних інформаций. Але коли я побачив над'ужитя адмінїстрациї — се все, що роблять старости, прийшов до переконаня, що описи невідрадних адмінїстрацийних відносин в Галичинї є правдиві. Люди так навикли у нас до перекупства і надужитя властий, що не думають при виборах про політичну ситуацию а лише думають про се, як би перевести вибори без комісарських злодїйств, як би повідомити людий про час виборів, шоби ся не дати заскочити комісареви. Люди ладять ся до виборів як до татарського нападу. І дїйсно шахрайства були а навіть поляла ся кров. Може бути, що в прм. Горуцку люди трохa провинила ся, але з сего не виходить, що жандарми стріляли до них і то аж три рази з заду; я сам бачив хлопа в шпитали раненого в ногу з заду, Коли я прийшов до брата хорого в шпитали, в другій кімнатї лежало 3-ох людий, котрі були ранені і арештовані по подіях в Горуцку. Ми їх розпитували, а один показував ногу ранену з заду. Тодї як я побачив рану, признати мушу, що в мені повстала думка, що гр. Потоцького ненавиджу тим більше, що про него чув я ось що: Коли в Бучачи, вибито підчас демонстрациї вікна графови Потоцькому, то він приїхавши на слїдство сказав: „Gendarmerie ist feig". Се чув я від жандармів. З сего виходило що жандарми повинні були стріляти до людий а не трусити! Коли я побачив сего хлопа, що показував менї ногу, менї мимохіть пригадали ся слова гр. Потоцького „Gendarmerie ist feig!"

Тодї я кинув ся до політичного житя з цїлим розгаром та поїхав агітувати до міст, бо вважав вказаною агітацию за кождим опозиционним кандидатом, хто супротивляв би ся стріляню хлопів з заду та піднїс би сї страшні річи в парляментї. Я агітував в Бережанах за Раппапортом проти Дулємби. Що там дїяло ся, те списано в книжцї, яку видав д-р Раппапорт про над'ужитя властий. Між противними кандидатами був судия Гозер, радник в Бережанах; того чоловіка трактували політичні власти як першого лїпшого і викинули його з уряду. Я бачив, яких над'ужить допускали ся власти, щоби переперти Дулємбу. Староста позамикав склепи всїм тим Жидам, про котрих знав, що будуть голосувати на опозиционних кандидатів. Замкнено навіть лазню і божницю.

Розуміє ся, що се мусїло вплинути на мене дуже прикро, особливо, що я бачив, що се робить ся не лише в інтересї одного народа, але в інтересї одної партиї. Тож в мені мусїла збудити ся ненависть до галицької адмінїстрациї, що при помочи всяких нелєгальних средств хоче утримати ся при власти за всяку цїну!

Незабаром полила ся кров другий раз в Перемишли при виборах до парляменту!

Зневіра в парляментаризм.

Та ось почав своє істнованє новий австрийський парлямент. Всї люди сподївали ся, що народний парлямент зробить границю галицьким надужитям, що постарає ся о їх викорінене. Тим часом показало ся, що галицька адмінїстрация має такого сильного заступника, якому не може нїчо зробити народний парлямент.

Старости, котрі допускали ся надужить, прямо кплять собі з центральної власти державної і з народної репрезентациї.

Все лишило ся по старому як було. Я сам досьвідчив, що люди з недовірем говорили, що загальне голосованє їм на нїчо не придасть ся. Коли приміром в Перемишли прийдуть селяни о запомогу по шкодах елементарних, або з якими иншими домаганями, то їх відправлюють з кпинами до руських послів.

Самоволя галицьких урядів.

Галицька адмінїстрация нелєгально урядує, а відвічальним за все мушу робити намісника.

Менї трафило ся, що комісар розвязував в однім селї збори за цїлком спокійний реферат, котрий я виголосив без нїякої перешкоди в сусіднім селї. То, що в однім селї уважав комісар легальним, є в другім нелєгальне і протизаконним. Давно люди зносили всякі надужитя терпеливо, коли ще не було осьвідомленя; коли не було страйків і загального голосования, таке поступованє не будило ненависти. Але коли нарід зачав занимати ся політикою, то тепер з подвійною силою зачав протестувати проти всякої кривди і всї чекали від парляменту, щоби покарано урядників, які провинили ся.

Тимчасом показало ся, що галицька адмінїстрация є так міцна, що єї парляментарною дорогою не можна направити. Всїх молодих людий вхопила

зневіря.

По виборах до парляменту прийшли вибори соймові. Загал сподївав ся, що при них бодай не буде вже над'ужить, та що народні заступники в парляментї постарають ся о покаране старостів які допускали ся над'ужить. Тимчасом польські посли недопустили до того. Над'ужитя при виборах до сойму перевисшали все що було досї знане та тепер — як згадано — кождий займав ся більше публичними справами і кождий відчував всяке безправство. — Всї знають, що над'ужитя не є новиною, але давнїйше ми того не відчували так і уважали над'ужитя як щось звичайного, Нарід давнїйше не знав, що таке парлямент, посли і політика і не відчував перед тим кривд. Тількиж вибори до сойму перепроваджено в той спосіб, що як знаю з польських часописий — поділено Галичину на кілька округів. Де не можна було усунути посла, як прм. в Стрию, там відбувало ся все після законя, — а в инших були над'ужитя нечувані. Роблено над'ужитя навіть проти польських народових демократів, про що писала їх преса. Одвічальними були за все в першій мірі урядники, але є приповідка „най Бог карає не сліпий меч, але руку". Коли би урядники бояли ся, що їх над'ужитя покарають то не було би надужить.

Длятого мусїв кождий робити відвічальним за все одного чоловіка — гр. Потоцького.

Чи щось подібного толєрує шеф краю з недбальства, чи з злої волї — се все його вина. При останних виборах до сойму ходило о те, щоби показати, що політика хлопови на нїчо не здасть ся. А потому ходило ще о се, щоби рішучо відсунути українських послів від впливу на краєве правительство і сконцентрувати всю силу в руках тої кляси, якої репрезентантом був гр. Потоцький, себто шляхти.

Коалїция проти Русинів.

Тепер загалом змінила ся політична ситуация. Коли давнїйше Русини бачили проти себе лише одну польську клясу суспільну, то тепер побачили, що за ініциятивою графа Потоцького робить ся коалїция всїх польских партий, крім соц.-демократичної. Побачили се і переконали ся, що за ініциятивою графа Потоцького злучили ся всї партиї польські проти Русинів, щоби дальше дїлити ся властию в Галичинї на некористь працюючого люду польського і цїлого мого.

Зневіра у все.

Менї руки опали. Я бачив, що буде гірше. Наші посли т. є. соціяльно-демократичні і члени українського клюбу протестували проти над'ужить адмінїстрациї, але вона мала за собою „Коло польське", котре все переголосувало опозицийних послів.

Коли наші посли виступили і представляли надужитя адмінїстрациї, то їх представленя не відносили нїякого успіху, а се все робило на нас боле враженє. Коли українські посли представляли над'уживання своєї власти, а коли люди скаржили ся, то вони відсилали їх до д-ра Охримовича! Коли я бачив, що чоловік поважний приходить до такого переконаня, що легальною дорогою нїчого не можна зробити, то — розуміє ся — що в менї зневіра, ще збільшила ся, а заразом зродила ся думка, як би сему зарадити.

Бачив я, що галицька адмінїстрация, на чолї котрої стоїть граф Потоцький, буде йти тою самою дорогою дальше щоби знищити руський нарід і що може колись бути для нас друге Берестечко. Коли я читав в часописях, що цїсар заявив одному з політиків польських по соймових виборах, що він вдоволений, що вибори відбули ся спокійно, то не знав, що й думати про се. А тут ще справу Коропця лагоджено так, що невинного чоловіка вбили, а убийників жандармів полишено в тім самім місци. І жінка убитого що дня їх бачить, а центральні власти виражають вдоволенє з перебігу виборів.

Вплив преси.

Преса мала вплив на мене, але не такий, як висказує акт обжалованя, щоби під впливом укр. газет в менї збудила думка ся вбити гр. Потоцького. Я сего не казав нїколи, бо і в опозиционних польских часописях і в соціялїстичній пресї я бачив богато материялу, який застановляв мене до думаня, чи дійсно в Галичинї так спокійно, як в Відни.

Тут зарядив предсїдатель пятимінутову перерву.

По перерві обжалований зізнає далї:

Коли на мене мала який вплив преса, то передовсїм преса польська. Під впливом її зродив ся в менї той настрій, який довів мене до атентату: вона піддавала менї мотиви. Та преса відносить ся до нашої суспільности незвичайно ворожо, а при тім наших справ зовсім не знає. Найповажнїйші політичні мужі, найповажнїйші дневники говорять про наші справи просто з нечуваною ігноранциєю.

Тай не тільки те. Читаючи політичні розправи людий, котрі надають напрям польській політиці, такого Дмовського, котрий є презесом польського кола в росийській думі і котрий належить до партиї, яка дала також презеса польському колу в Відни, далї такого Поплавського та ин., я знаходив там річи, які просто перли мене до атентату. Такий Дмовський писав прим.: „Вбити ворога народу не тільки не є гріхом, але просто обовязком". Знаючи добре польську літературу, я бачив, що там апотеозують ся того, хто вбє ворога свого народу. Їх вправдї вішають, але нїхто в суспільности не вважає їх злочинцями. Я знав, що за подібне дїло постигне мене кара смерти, але сподївав ся, що мої будучі судиї, — може члени тої самої партиї, що п. Дмовський — будуть для мене бодай на стільки вирозумілі, що не вважатимуть мене злочинцем.

Видячи, що парляментарним шляхом не можна для мого народу нїчого здобути, що всї легальні шляхи розвитку для нього замкнені, я прийшов до переконаня, що тут помогти може тільки боротьба нелєгальна. Зрештою в сім переконаню утверджував мене примір сусїдної держави. Коли-б не революция в Росиї, то не було-б там і такої конституциї, яка тепер є; коли-б не революцийний рух в Польськім королївстві, то польський нарід не був би осягнув навіть того, що тепер має.

При тім я нераз чув і читав, що в політичній боротьбі не перебираєть ся в способах. Правда, я особисто з тим не годжу ся і я нїколи не позволив би, щоби в інтересї моєї партиї стріляно в Лядськім або мордовано в Коропци, я нїколи не взяв би на свою совість крови тих селян і недолї їх вдів і сиріт, але вбити Потоцького не вважав я злочином.

Отся думка очевидно повстала не за один момент, вона довго кристалїзувала ся. Те, що зродило ся в менї в Відні, або в шпитали на вид раненого хлопа з Горуцька, були лише неясні проблески, яким далеко було до ясного наміру. Я довго вагав ся. Жаль менї було самого себе, моїх молодих лїт. Тому я старав ся здавити в собі ту думку, старав ся переконати себе, що се не має нїякого сенсу, що воно нїчого не помогло би, хиба пошкодило б. Але дарма. Моїх думок я здусити не міг. Вони все вертали до мене, а нові події, як прим. вибори до сойму, скріпляли їх. Тодї я кинув ся до науки. Але в львівськім університетї не можна займати ся наукою, тут чоловік на кождім кроцї напотикаєть ся на політику. Вся наука прикроєна тут для політичних цїлий, професори перше всего ведуть політику. Особливо відчували се ми, українські студенти. Адже нас університетські власти таки так просто називали зайдами, бандою опришків і т. д.

Тодї я подумав собі: Може політика не така важна, може не тут лежить добро народу, а в

просьвіті. Може в просьвітній роботі знайду вдоволенє і забуду свої думки. І ми разом з товаришами заложили „Просьвітний Кружок“ в „Академічній Громаді“, устроювали у Львові і на провінциї відчити чисто просьвітного змісту, не маючі з політикою нічого спільного.

Але мої думки мене не покидали. Я боров ся з ними, старав ся відхилити від себе сю долю, але не міг. Мене питали, чого я змарнів, чого став якийсь не такий, але я нікому нічого не говорив. Бо чоловік чужий мене не зрозумів би, а може й зрадив би, а чоловік близький відраджував би се мені. А я хотів самостійно всю справу продумати і або поконати свою думку або виконати її.

Чого мені було жаль? Жаль мені було себе самого, бо-ж я знав, що йду на смерть, жаль мені було гр. Потоцького як чоловіка, до котрого я не чув ніякої ненависти. Коли-б він був начальником поліциї або щось такого, коли-б я був бачив, як він безпосередно причинюєть ся до стріляня і т. д., тоді я був би зненавидів його особисто, — а так ні. Дальше жаль мені було, що потерплять невинні: жінка й діти Потоцького, а також моя мати і сестри. Але я собі думав: Потоцький уже нажив ся, а я в 20-ім році іду на смерть. І хоч я що до суспільного становища не можу з ним рівнати ся, але як чоловік я маю таку саму вартість, як і він, і коли я даю житє за житє, „Mann für Mann“, то я оправданий. А на сльози жінки і дітий Потоцького є сльози моєї матери і сестер.

Спершу була в мене думка, що мушу відобрати житє тому, котрий відбирає житє мого народу. Але чим далі, то сам факт смерти ставав для мене рівнодушний. І коли я збирав ся на авдиєнцию та коли входив до салі, то не ходило мені о смерть Потоцького, тільки о виконанє замаху, о осуненє з власти того, хто доводить мій нарід до руїни.

В акті обжалованя закидуєть ся мені скритовбийство. Се невірно. Я не ділав скрито, ані не старав ся укрити ся по атентаті. Коли-б я хотів убити гр. Потоцького скрито, то міг би се зробити десь на вулици. Я прим. знав, що він ходить сам, без нікого, до шляхотського касина, отже міг засісти в ночи в єзуїтськім городі, вбити його і втекти. Що більше, я міг, коли-б був хотів, утекти навіть з самого намісництва. Атентат, — се в Галичині така нечувана річ, що се викликало таку паніку, що коли-б я був дав один вистріл у воздух для постраху, то міг би спокійно вийти з намісництва. Коли-б у мене були спільники, то на мене ждав би фякер і я міг би спокійно від'їхати.

Закидають мені, що я мав 50 кор. на те, щоб заплатити дорогу до границі. Се виглядає так, неначе-б я за 50 кор. убив намісника. На се скажу тільки, що навіть Юда продав Христа за 30 сребренників, а я мав би вбивати Потоцького за 25 зр.?

Ніяких спільників у мене не було. Я сам рішив піти в білий день і зробити те, що вважав моїм обовязком. Так само не знав я ані розкладу убікаций в намісництві ані процедури авдиєнциї. Піти на авдиєнцию рішив ся я аж в суботу вечером; прийшовши до намісництва, я не знав, куди йти, що посьвідчить служба, яка мене вела найперше до комісаря, потім до передпокою авдиєнцийної салі. Я навіть не знав, чи намісник мене прийме, так що властиво дозрів мій плян аж тоді, коли знав, що буду принятий. Стріляв я до намісника як тільки ввійшов до авдиєнцийної салі і не ждав, аж він до мене підійде, бо-ж мусів би я щось до нього говорити, а не мав що. Я зовсім не був певний, чи вбю його, бо служба могла мені перешкодити.

Головно ходило мені о те, чи я що своїм ділом осягну. Отже я сподівав ся, що мусить настати якась зміна. Правда, не настане революция, ані не буде потім раю, але все таки якась зміна буде. Бо здавало ся мені, що вся польська суспільність повинна звернути увагу на адміністрацийні порядки, звернені проти мого народу, а також инші народи держави звернуть увагу на те, що діеть ся в нашім краю.

Закидує мені акт обжалованя, що я фанатичний український аґітатор, який ширив ненависть до польської суспільности. Се не правда. Як социяльний демократ я не міг ненавидіти цілого польського народу і ніхто мені не може доказати, щоб я коли-небуть ширив ту ненависть. Я чув тільки погорду до тої кляси, що гнете мій нарід.

Дальше я думав, що своїм ділом дам моральну сатисфакцию мому народови за його кривди і терпіня та сповню мій моральний обовязок. Також хотів я дати примір иншим. Се не значить, щоб я хотів, щоби далі робило ся те, що я зробив, щоби з обох боків падали трупи. Се зовсім не є моїм ідеалом. Але коли-б політика Потоцьких мала тревати далі, коли-б мій нарід далі не мав змоги розвивати ся леґальними шляхами, коли-б нелеґальна боротьба була потрібна, — то я свій вчинок уважав першим сиґналом, за приміром котрого повинні піти другі.

Того, що я зробив, не жалую. Жалувати, значило би, почувати ся до вини, а я до вини не почуваю ся. Я жалую Потоцького і його сім'ю як людий. На сім скінчила ся промова Січинського, почали ся

питаня предсідателя

Пшилуського. Сі питаня в першій мірі мають на ціли прояснити справу, чи обжалований хотів убити Потоцького, як се стоїть в протоколах слідства, чи тільки виконати замах, як він се зізнає на розправі, при чім п. Пшилуський очевидно зміряє до того, щоби витягнути з обжалованого потвердженє протоколів слідства. Але обжалований повторяє з натиском ще раз, що коли вибирав ся на своє діло, то о смерть йому вже не ходило. А коли президент відчитує з протоколів слідства його зізнаня, що він носив ся зразу з думкою вбити намісника на вулици, обжалований заявляє, що зізнаня стилізував не він і за стилізацию не відповідає. Дальше оповідає обжалований, що в суботу перед замахом почув у собі такий надмір сьвідомости свого обовязку, що наслідком того рішив у неділю виконати свій намір.

На сім докладне справозданє на основі стенографічних записок

відкладаємо до завтра.

Тут тільки зазначимо коротко, що далі задавали ще питаня обжалованому предсідатель розправи і вотанти. Сі питаня були такі основні, що прокуратор зрік ся власних питань. Далі задавали питаня оборонці, після чого оборонець д-р Окуневський поставив внесенє, щоб завізвати лікарів-знатоків з Кракова для розслідженя психічного стану обжалованого і стану його матери. Трибунал се внесенє відкинув. По переслуханю сьвідків розправу о год. $2^1/_2$ відложено до 4 год. по пол.

☐ Сьвящеників сьвітських народовців потреба сейчас на парохії в Канаді. Гроші на подорож висилає ся. Близші інформациї подає: Rev. T. Wasylevych gr. cath. Priest, — 581 Magnus Ave — Winnipeg, Man. — Canada.

Казка наших днів.

(Інтерпеляция посла Бачинського і тов. з дня 23. червня 1908. р. в справі конфіскати львівської прокурашориї).

„Ти не можеш заснуть, моє любе дитя?
Просиш казку кінчить, що почув ти за дня?
Хочеш вчути опять про царівну-красу
Заворожену в сон, — про водицю живу?
Про лицарів оттих, що боролись із злом
І до сонця палат йшли тернистим шляхом?
Та послухай! Сегодня иншу казку тобі
Я роскажу, що склалась у послідній добі,
Але слухай мене, мов входив бись у храм,
Тую казку, дитя, по вік вічні затям.

* * *

„Жив раз нарід в ярмі, в поневірці катів,
Мов та квітка до сонця — він до волі тужив.
А як кривд вже його назбирало ся вщерть.
Вийшов местник з рабів і вбив ката на смерть.
Молод збійник ще був, палкий умом, чутєм,
Лиш би жити йому, лиш втішатись житєм, —
Але висше житя, висше власних утіх
Ставив нарід він свій, ставив долю усіх.
І скували його і у тюрму ввели,
А з ним разом його стару маму замкли.
Одно слово сказать — і була би вільна,
Але з сином терпіть захотіла сама,
Щоби в хвилях важких бути тамки при нім,
Щоби тюрму йому вгріти серцем своїм.
І остала в тюрмі вірна мати стара,
А там сонця ні слід, а там пітьма сира.
Але матерна грудь так любовю горить,
Що від неї тюрма прояснїла у мить
І почув син крізь мур, через стіни тверді,
Що за ними бє серце непохитне в любві.
І сидять там вони серед темряви стін
І ждуть суду собі стара мама і син“...

* * *

— „А не можна розбить, — шепче нишком дитя, —
Тої тюрми, що в ній пропадає житя?“
— „О, не легке діло, — каже мама й зітха', —
Бо сторожить її заздра доля лиха,
Бо ту тюрму страшну будували віки,
Щоб звалити її треба років сотки“.
— „Так їй вічно стоять, — хмурно хлопець пита' —
І на волю, добро в них надії нема?“
— „О надіїя жиє, доки нарід живий,
Доки в серци не згас луч любови сьвятий.
І настане той час і луч пожар здійме
І в пожарі сердець кращу долю скує;
І позбудеть ся раб невільничих оков,
І настане добро і не плисти ме кров“...

* * *

Тихо місяць зза хмар крізь віконце паде,
Ясне сьвітло своє на хлопятко кладе.
А там в тюрмі вохкій серед темряви стін,
Снують думи важкі стара мама і син.
І питають ся зір на блакиті небес:
Чи далекий той час, щоб їх нарід воскрес?
Чи принесе борба, чи принесе їх біль
Хоч крихітку добра для українських піль?

К. М.

Сей вірш, виданий осібною відбиткою можна набути в „Сокільськім Базарі“. Ціна 2 сот.

НОВИНКИ.

— **Премія за праці по економії України.** Комітет, що управляє преміями, заснованими харківським поземельним банком при харківськім університеті в память 25-літного панованя царя Олександра II, маючи на меті піддержувати студіованє економічного положеня губерній харківської, воронїжської, курської, чернигівської, полтавської, катеринославської, херсонської, Тавриї та країни війська донського і також і иньших боків народного житя в звязи з економічним положенєм згаданих сторін визначив премії — одна в квоті 1.000 рублів і дві по 500 рублів. Присилати на конкурс по конець лютого 1909 р. можна праці писані й друковані, перші в 2 примірниках, другі в 5. Автори, що бажають вислати свої твори на конкурс, повинні адресувати до харківського університету, звідки можна виписати подрібні умови конкурсу.

— **Кара за „Boże ciało“.** З Заліщиччини пишуть нам: Дня 26. с. м. повстав значний пожар в Винятинцях, жертвою котрого пало 15 господарів. Двір, горальня згоріли рівнож до тла. Причиною огню була необережність пяної жінки двірського побережника. З селян ледви 2—3 було обезпечених — решта всі зруйновані до краю, бо погоріла й одежа в хатах. Замітне отсе при нашій теперішній системі крайно деморалізацийній по руських громадах в Заліщиччині, що так в хрунівських Винятинцях, як і такій самій Новосілці Кост. сикавки завсігди під час пожежі зіпсовані й не функционують. До зльокалізованя огню причинив ся найбільше двір з Новосілки Кост., дідичі Ornstein і Margulies вислали велики бочки з водою і з здоровими сикавками. Замітнійше ще й се — що прибувший лат. ks. Kasperski, славний будівничий Кальвариї винятинецької — нічого більше не знав сказати нещасливим, як те, що то кара божа — бо Русини робили на „Boże ciało“ в поли. Мимоходом сказавши, сей чудотворний ксьондз з кождої нагоди користає, щоби лиш для своєї „Кальвариї“ зробити славу й проґрес. Між иншим каже таки Русинам розсівати славу про чудодійні впливи Кальвариї тої на уздоровленя хорих. Першою такою розсівачкою мнимої слави тої була Русинка, навіть бувша дячиха місцева — а тепер іспитована повитуха Варвара Король, котра себто дізнала тої благодати уздоровленя, коли лиш вилізла на гору Кальвариї винятинецької. Від того часу богато зголошуєть ся до кс. Касперського таких щасливців. Пішла чутка о тім на сусідну Буковину, а звідти напливає все повно православних Руснаків спасатись; — чимало й наших ту приходить але лиш з подальших околиць, а що з конечности жадають і руського сьвященика, тож ks. Kasperski знайшов ся в клопоті: шукає за якимсь руським мамелюком в реверенді. Старші сьвященики якось не склінні на його просьби, але з найновійшої едициї по дусі о. Хомишина — вже деякі обіцялись з помочию. Досить того, що Русь подільська єсть під загрозою наїзду в формі ріжних „Кальварий“ польських, на разі в Винятинцях — а що й урядники Поляки з п. старостою Veltze на чолі дають свою марку, бо в ріжних шопках кальварийських беруть живу участь, належить побоювати ся, що того рода експерименти на винищенє Русинів увійдуть в нову фазу під покровом ц. к. властий. Тимчасом наш „князь церкви“ о. Хомишин робить все можливе, щоб приспати й так слабого народного духа, то зробити його ще менше відпорним на кальварийські чуда. Наше духовенство повинно здобути ся на якусь поважну контракцию. — *Spectator.*

— **„Русскій депутатъ“ як опікун селян.** Д-р Михайло Король є — як відомо — членом краєвої комісиї для рентових осель, що рішає о позичках на рентові оселі. Іван Кровицький, селянин в Смолині, равського повіту, купив від Німця котрий перенїс ся до Прус, 8 морґів землї. На заплату купна Іван Кровицький зазичив ся тимчасово, бо сподівав ся затягнути позичку з фонду рентових осель. Хтось порадив Іванови Кровицькому, щоби він удав ся до Жовкви до д-ра Короля, як члена комісиї для рентових осель, і просив його о поміч, щоби лекше і скорше міг дістати позичку з фонду рентових осель. Дня 15 червня с. р. перебуває він отже 10-милеву дорогу до Жовкви і там удає ся до мешканя д-ра Короля. Тут мусів ся передовсім наждати ся, поки його допущено перед самого п. посла. Але й так з того нічого не вийшло. Д-р Король місто заняти ся справою Івана Кровицького, викричав на него, додаючи: „Пощо ти до мене приходиш зі Смолина? Ви в Смолині на мене не хотіли голосувати; ідіть собі до Днїстрянського і о. Кипріяна.“ І ось Іван Кровицький вернув з нічим від соймового посла Жовківщини, який все і всюди впевнює, що селянське добро лежить йому на серці. Чи відправлюванє селян послом з такими арґументами, на які здобували ся досі тільки посіпаки польських дворів та польських управителів лісів є гідне п. д-ра Короля, се най осудить загал, як недвозначно осуджує вже селянське населенє Жовківщини!

— **З Судової Вишні** нам пишуть: Протягом цілих двайцять літ всевладно панував у мостиськім повіті маршалок ради повітової та — до недавна — соймовий посол, ґр. Стадніцький. Сей пан, котрому безпосередно підлягала повітова автономія та посередно державна адміністрация, тічнею своїх заушників обсадив усі можливі публичні інституциї, ради громадські, маґістрати, місточка і села. Про публичну господарку дружини ґр. Стадніцького по наших селах і місточках можна тільки те сказати, що вона представляє собою яркий образ типової „польської господарки“ з цілою її деморалізацию, безстидністю, недбальством і — нехлюйством. Специяльно Судова Вишня страшенно потерпіла від тої безодвічальної господарки. Коли вже й не згадувати про крайну політичну деморалізацию, яка, мов пошесть, заповітрює се місточко в часі кождих виборів, то економічна санітарна, шкільна господарка верховодячої кліки ґр. Стадніцкого як найпоганійше відбиваєть ся на майні і здоровлю населеня. В ряді тої саранчи, що „dla obrony polskiego stanu posiadania“ обсіла повіт, одно з визначнійших місць займає судововишенський рим.-кат. парох, Станіслав Зємба. В ненависти до руської народности й руського обряду сей pleban дійшов до того, що поважив ся публично висказати свою зневагу до руського духовенства і руського обряду. Се зробив він дня 28. червня с. р., коли побачив запрошену руську процесию з трираменними хрестами на похороні одної жінки латинського обряду. З уваги на те, що руський обряд не має в руських епископах належної оборони перед польськими нападами, повинна руська інтелїґенция в добре зрозумілім національнім інтересі подбати о береженє достоїнства руської церкви в очах нашого народа, на котрого засідають ся всякі сьвітські й духовні польонізатори, котрі через пониженє руського обряду намагають ся переловити наше мужицтво до польської віри і народности. З'осібна — є необхідною річю відтягати руське селянство від участи в латинсько-польських місиях, процесиях і обходах, котрими польонізатори хотять заставити нашого хлопа до свого табора. — *Міщанин.*

— **Студентські бучі.** Страйк по висших школах Австриї вже покінчив ся, але не покінчила ся ворожнеча між поступовим а клерикальним студентством, яка вибухла отсе в суботу доволї бурливо і у Відни і в Грацу. Підчас суботнїшного „бумлю“ на віденськім університеті прийшло до бійки між вільнодумними а клерикальними студентами, яку перервала тільки інтервенция ректора. Ранено двох студентів. Далеко поважнійший характер мали заворушеня на університеті ґрацькім, де німецько-національні студенти заатакували клерикальних за ношенє „буршівських відзнак“. Ректор, не могучи привернути ладу, зарядив дефінітивне замкненє семестра, та се не довело до примиреня. Націонали ніяк не хотіли припустити клерикалів „на сухо“ з університету, де вони в облозі просиділи до год. пів до 3-ої по пол. Візвана поліция до внутра університету не входила. Єї інтервенция почала ся аж тоді, як клерикали вкінци вийшли, а їх заатакували націонали. По недовгій бійці вільнодумні студенти уступили і настав супокій.

— **З т-а укр.-руських ремісників у Львові.** Звичайні загальні збори тов. руських ремісників і промисловців „Зоря“ у Львові, відбули ся дня 22 червня с. р. До заряду вибрані: З членів почетних: Вп. д-р К. Левицький, д-р Е Озаркевич і В. Нагірний як голова тов. З членів дійсних: О. Панас заст. голови, Ю. Сидорак секретар, І. Криловський касиєр, П. Ярема поборець, В. Парандовський бібліотекар і В. Тимуш господар; заступники: Д. Кулинський, І. Скульський і П. Хоркавий; комісия контрольна: І. Яремович, О. Бикалович і Д. Стащишин. В мин. році числило тов. 120 дійсних членів і кілька почетних і спопагаючих. Майно тов. виносить понад 2000 кор. а фонд будови власного дому до 9000 кор.; до того заряджує тов. фундациєю „Неназваного“, призначеного для дійсних членів, з котрої річним процентом в квоті 300 кор. підпомагає що-річно одного члена що закладає власну робітню. В сім році тов. „Зоря“ змінило свій статут а тим самим розширило свій обсяг діланя, так що тепер не тільки ремісники але й промисловці можуть вписувати ся в дійсні члени; при тій зміні статута завело тов. єще одно добродійство для своїх членів, іменно завело підпомогу в часі нездібности до праці; дотепер уділяло ся підмогу тільки в часі слабости і на видатка похорону. Вкладка тижнева на сей рік для дійсних членів виносить 36 сот. Поза обсягом статута бере тов. живу участь і в кождій по своїх силах роботі народній. В році 1909 буде обходити т-во „Зоря“ 25-літний ювилей свого заснованя. Загальні збори висказали щиру подяку Вп. панам д-ру П. Сушкевичу і д-ру Е. Озаркевичу за безплатну пораду лікарську членам і Вп. д-ру К Левицькому за безплатну пораду правну, як також сьвіт виділови „Народного Дому“ за дешеве відступленє кімнати для товариства; Вис. соймови за уділенє субвенциї; Сьвіт. раді міста Львова за підмогу на опал; Хвальним редакциям укр.-руських часописий за безплатне поміщуванє оповісток товариства. Не меншу подяку зложили збори свому голові Вп. В. Нагірному за його безперивну і невідступну працю около тов. від часу заснованя завдячуючи Йому успіх і розвій сего товариства.

— **Японська очитаність.** Недавно виданий річний звіт бібліотеки в Осака дає нам наглядний доказ великої просьвітної жадоби у японського народу. В минулім році прочитано в тій бібліотеці 372.845 томів книжок, а з того 16.554 книжок в чужих мовах. А що загальна скількість книжок в бібліотеці виносила 53.845 томів, то вийде, що кождий том визичувано в році по сім разів. Такого процентового відношеня не може виказати ніяка бібліотека европейська навіть в приближеню! При сім не злишним буде згадати, що з визичуваних книжок припадало 92.427 томів на фільозофію і літературу, 50.711 на історию штуки, 35.872 на історию всесьвітну та споріднені теми. Зичило книжки загалом 105.237 людий, в тім 3.308 жінок, а між ними було 15.000 купців, 1574 державних урядників, 43.600 студентів і т. д.

— **В справі знесеня малої льотериї** поставлено внесенє в палаті послів, щоби знесено патент льотерийний з 13. марця 1813 р. Які суми забрала народам тота злощасна гра, можна коротко пізнати з того, що доходи льотерийні від 1751 аж до 1788, значить ся в часі віднайманя, виносили 53,890.679 зр., а від 1788 до 1900, се є в часі власнвго заряду 2.405,873.468 зр., разом майже пять міліярдів корон. В прелімінари на 1908 р. вставлені доходи брутто 30,540 159 К а видатки 18,423.890 К, отже позістає чистий дохід для держави 12 міліонів. Додати тут потреба, що против льотериї виступав свого часу покійний посол Розер через поверх 25 літ і кождої парляментарної сесиї ставив внесенє на знесенє льотериї; він обходив 25-літний ювилей своєї борби против льотериї і остаточно помер а знесеня льотериї таки не діждав ся.

— **Удержавленє торговлї збіжем.** Союз швайцарських млинарів порішив прилучити ся до руху, щоб цілу торговлю збіжа в Швайцариї удержавнити. Тепер союз збирає підписи, а коли в народнім голосованю удасть ся йому зібрати до справи 50.00 підписів, закон перейде.

— **Стопа процентова „Краєвого Союза кредитового“.** „Краєвий Союз кредитовий“ у Львові з днем 15. н. ст. мая 1908 привернув нормальну відсоткову стопу від векслевого кредиту, т. є. для заробкових і господарських стоваришень 5 і пів проц., а для спілок ощадности і позичок системи Райфайзена 5 процент.

— **Писарський курс XIV-ий з черги** буде отворений при виділі краєвім з днем 1 серпня с. р. Хто хоче бути принятий на сей курс, має внести поданє, заосмотрене в потрібні документи, на руки свого виділу повітового, а він має їх предложити виділови краєвому в реченци до 1. липня с. р. Поданя вношені прямо до виділу краєвого не будуть узгляднені. Про условини принятя та про потрібні сьвідоцтва можна довідати ся в виділі повітовім.

— **З краєвої ткацької школи в Короснї.** На курс науки в краєвій ткацькій школї в Короснї, який пічнеть ся дня 1. вересня, можна вписувати ся вже тепер. Условини принятя є такі: 1) покінченє з добрим успіхом бодай народної школи або відповідне до того образованє, здобуте в инший спосіб; укінчений 14-ий рік житя та відповідний до того фізичний розвиток. Школу сю засновано в 1889 р.; удержує її край. Має вона 43 коросен та всякі прибори. Через практичну й теоретичну науку образує школа в ткацькім званю, на майстрів і заводових ткачів а також подає молодїжи, яка посьвячуєть ся ткацькому званю всі відомости, належні до веденя ремесла. Наука безплатна; до того-ж ученики одержують потрібні прибори письменні, рисункові і книжки а за практичні праці, виконані в робочих салях, грошеві нагороди. Наука треває 2 згл. 3 роки. Убогі й пильні ученики можуть удержувати підмоги з краєвих фондів. Близших інформаций уділяє управа школи.

— **Дрібні вісти.** Підчас тодішних перегонів в Москві занедужало оноді по зїдженю мороженого 100 осіб. Показало ся, що морожене мало утруйну закраску. — В Звенигороді в одній з тамошних керниць знайдено тіло 19-літного парібка Михайла Сороки. Чи в сім случаю має ся діло з нещасливою пригодою, чи з яким злочином, викаже слідство. — В Бузї — як доносять з Сокаля — утопив ся оноді підчас купелї 21-літний Семен Гвоздь з Клюсова. — В пятницю вечером пострілив хтось в голову старушку п. М. Станкевичеву, як вона сиділа на лавочці в парку Кілінського у Львові. Виновника досі не найдено. — В Київі арештовано дочку міліонера й фабриканта Фукса, в якої помешканю найдено сліди революцийної роботи — Нині почав ся в Берлїні процес Айленбурґа. Потреває він довший час, бо хорий кн. Айленбурґ не може оставати на розправі довше як через 3 години на день. — Повінь зірвала на желізничім шляху Москва-Калуга богато мостів. — На одній з мійських площ в Барцельоні вибухла бомба; на площі не було случайно нікого, тож вибух не потягнув за собою жертв у людях.

Оповістки:

Календар Завтра, в середу: Леонтия (лат. Теобальда). Позавтра, в четвер: Юди, Тадея; (лат. Посіш. Пр. Д. М.).

Авдиєнциї: Є. Е. Митр. Шептицкий в понеділок, ві второк, середу і пятницю від год. 10 рано. — Ексц. намісник ві второк, в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Консисторська сесия відбудеть ся в четвер і суботу — Віцепрезидент краєво шкільної ради і п. п. краєві інспектори в середу і неділю від 12 год. в полудне. — Віцепрезидент краєв. дирекциї скарбу що дня від 12 год. в полудне. — Президент висш. краєв. суду щодня крім вівтірка від 12. год. в полудне.

☐ **До членів і приклонників „Просьвіти“ в Сяніччині і Лїсчині!** Отсим в послідне, з огляду на загрожуючі істнованю „філії Просьвіти“ внутрішні причини, взиваємо і просимо усіх висше покликаних, явитись на надзвичайні загальні збори „Філії Просьвіти“, скликані до „Читальні Просьвіти“ в Сяноці на день 4-ого липня — 10 рано. Коли члени не з'їдуть ся, то підписані виділові уважають ся звільненими від обовязків виділових. Від „Філії Просьвіти в Сяноці“. — *О. Константинович, голова Товариства. О. Кущак, секретар.*

☐ **Засіданє фільольоґічної секциї** Наукового Товариства ім Шевченка відбуде ся в четвер (2. липня) о 7. год. вечер. Порядок дневний: 1) І. Созанський, Поетична творчість О. Духновича. Реф. д-р К. Студинський. 2) М. Возняк. Семінарський театр і його відгомін в культурно-літературнім житю галицької Руси. Реф. І. Кокорудз. 3) М. Возняк. До істориї видання Комисового збірника. Реф. д-р К. Студинський. 4) Участь секциї в ювілею проф. В. Яґіча. — Заст. гол. секциї *І. Кокорудз.*

☐ **З Бродів.** На старих Бродах засновуєсь ся заходом молодих академиків і чесних господарів читальня „Просьвіти“. Статути підписані і відослані до головного Виділу у Львові. При читальні відкривають абітурієнти пп. Михайло Оришин і Петро Горнобай курс безплатний приготовляючий учеників з сіл Дниківці, Старі Броди і Гаї дітьковецькі, до ґімназиї і шкіл виділових в Бродах. — Курс буде тревати від 1. липня через час ферий. *З філії „Просьвіти“ в Бродах.*

> **Конципієнта** пошукує адв. сов. Савчак в Борщеві.

☐ Філія руського товариства педаґоґічного в Перемишли устроює підчас шкільних ферий підготовляючий курс для хлопців, що будуть здавати по фериях до I. кл. ґімн. Наука розпічне ся 8-ого липня н. ст. 1908 в середу і є безплатна. Цілковите удержанє в бурсї селянській місячно коштує 24 корон. Близших інформаций уділює інтересованим п. Любович, урядник тов. Віра (мешкає при ул. Баштовій в селянській бурсї). — За виділ філії руського товариства педаґоґічного: *Осип Прислопський*, заст. голови, *М. Крушельницький*, член виділу.

☐ Іспит зрілости в ц. к. польській ґімназиї в Стрию відбув ся в днях 9—19 червня, під проводом делеґата краєвої ради шк. п. Романа Москви. До іспиту сїдало 60 абітуриєнтів; з того 57 уч. публичних, 2 екстернїстів і 1 приватист. Після народностий було 21+1 Русинів, 17 Жидів, 19+2 Поляків. Репробовано на пів року 2+1 Русинів, 2 Жидів, а 1 Поляка приватиста на 1 рік. З Русинів зложили іспит з відзначенєм: Осип Винник і Михайло Сеґен. Одноголосно: Адам Вергановський, Василь Кулик, Йосиф Микитин, Вінкентий Мікласевич і Іван Шуховський. Більшостию голосів: Ізидор Бехметюк, Остап Бобикевич, Олекса Ґеців, Василь Добушовський, Никола Людкевич, Юрко Маланин, Мариян Мірчук, Василь Рудавський, Юліян Рудкевич, Олекса Скіцко, Василь Хлипавка і Гриць Хомяк.

Нові книжки і виданя:

◇ Біблїотека аматорських театрів. Ч. 1. Е. Ростанд. „Романтичні". — Переклав Франц Коковський. Накладом Йосифа Стадника. Чернівцї 1908.

ТЕЛЄГРАМИ.

Дня 30 червня 1908.

Революция в Персиї.

Льондон (Ткб.). З Тегерану доносять: Загальна наставність збільшаєть ся. Людність в розпуцї. Зголоднїле війнько грабить. Вяков є паном ситуациї і грає ролю абсолютого віцекороля. Число жовнярів у таборі шаха росте; кажуть, що він має вже 10.000 людий.

Тебріс (Ткб). Президент і члени енджумену глядали захисту в росийськім віцеконзулятї. Репрезентанти міста пішли передучора вечером до ґенерального конзуля, щоб посередничив при заведеню супокою і перерваню стрілів.

Тебріс (Пет. аґ.). Вчора не стріляли. Росийський ґенеральний конзуль з секретарем і 30 козаками обїжджає ту частину міста, де була боротьба.

Польсько-нїмецька буча.

Опава (Ткб.) З нагоди посьвяченя стягу польського союза католицької молодїжи уладжено з Цєшина прогульку до недалекої місцевости Грабіна. Тут прийшло до бучі між польською і нїмецькою молодїжю. В часї бучі один Поляк зістав ранений.

Процес Айлєнбурґа.

Берлїн (Ткб.). Процес Айлєнбурґа розпочав ся вчора о 11 год. перед полуднем. Уже від 10 год. збирала ся товпа публики перед судом. О 11 год. внесли на ношах недужого Айлєнбурґа. На внесенє прокуратора та за згодою оборони розправа віобуваєть ся з повним виключенєм явности.

ПРОСПЕКТ
„Руского Інститута ґімназияльного" в ПЕРЕМИШЛИ.

Руський Інститут ґімназияльний єсть на взір анґлїйського способу вихованя уладженим **пенсіонатом** (інтернатом) для учеників ґімназияльних.

За мірну оплату подає сей Інститут своїм питомцям: здорове, вигідне, чисте і естетичне поміщене, достатний добірний та здоровий вікт, пране біля, дальше безнастанний, вітцївський догляд, правильний спосіб житя, на случай слабости старанну лїкарську і домашню опіку, а вкінци що найважнїйше науковий провід, та релїґійно-моральне, всїм потребам будучности відповідаюче патріотичне вихованє.

На чолї Інститута стоїть **ректор**, котрий мешкаючи в Інститутї веде верховний нагляд і кермує вихованєм учеників при помочи рівнож в Інститутї мешкаючого **віцеректора**. **Ректором і віцеректором** суть упрошені в тій цїли два професори евентуально катехити ґімназияльні.

До постійного, безпосередного дозору та до помочи в науцї удержує Інститут **вісїм префектів** (надзирателїв-інструкторів), в части старших відзначаючих учеників ґімназияльних в части відповідних академиків.

До веденя дїл економічних і до нагляду за ладом і порядком в Інститутї взагалї, іменно до береженя харности в білю, одежи і постели питомцїв покликаний **господар**, чоловік образований, інтелїґентний, емеритований урядник або учитель народних шкіл.

Для веденя домашного господарства, іменно кухнї та пральнї, удержує Інститут в кухни і пральни жіночу а впрочім для обслуги питомцїв в спальнях, салях наукових, їдальни і прч. **виключно мужеску службу.**

Верховний надзір над Інститутом веде підписаний Видїл Товариства через свого предсїдателя і двох до того покликаних відпоручників.

Інститут ґімназияльний поміщений у **власній, величавій, умисно на ту цїль побудованій і значним накладом гроший після всяких вимог гіґієни, вигоди і естетики, устроєній дво — зглядно триповерхній каменици**, що положена високо серед просторих, зелених городів, при улици Баштовій, безперечно в найздоровійшій части міста Перемишля.

Проеторі, соняшні, відповідно провітрюнані комнати на найвисшім поверсї, призначені виключно до спаня. В тих спальнях уставлені симетрично і з узглядненєм гіґієнічних та естетичних вимог гарні зелїзні лїжка, столики і шафа на одїж, для кождого ученика осібно.

Середний поверх, призначений на салї наукові (музеї), т. є. боєвища духової працї учеників, з відповідно уставленими пультами (знов для кождого ученика осісно), катедрами для ректора і віцеректора і прочими приладами потрібними до науки (як таблицї, мапи і т. и.).

Харч подаєсь в просторій, 19 м. довгій і відповідно широкій їдальни в партері.

Для хорих питомцїв призначені окремі, після санїтарних приписів устроєні, ізольовані комнати (інфірмарі).

Окрім того носїдає єще Інститут окрему, велику салю до рекреаций, два просторі мешканя для ректора і віцеректора, дальше гостинну комнату, в котрій батьки, навіщуючі своїх синів зможуть переночувати, комнату для науки, музики і канцелярию.

На найнизшім поверсї, взглядно сутеренах поміщені мешканя господаря і господинї, мешканя служби, кухня, пральня, спіжарнї і пивницї.

Цїлий будинок заосмотрений в **водопроводи** що заосмотрює водою умивальнї коло спалень і взагалї цїлий будинок інститутський.

Всї салї, призначені для питомцїв, як також коритарі суть огріті **кальориферичними** печами.

Кругом Інститута город, призначений на забави і взагалї на відпочинок питомцїв.

Родичі, (т. є. отець, мати або опікун), що бажають помістити свого сина в нашім Інститутї ґімназияльнім, суть обовязані:

1) стати членами нашого Товариства і в тій цїли заплатити з гори річну вкладку 6 корон
2) при вступі ученика до Інститута зложити таксу 10 корон за цїлорічне з'уживанє інвентаря т. є. ліжка, столика, шафи, пульту, начиня столового і взагалї всїх річий, які Інститут закупив накладом понад 10.000 корон для ужитку учеників.
3) при вступі зложити 10 корон завдатку на конечні біжучі потреби ученика як: прибори шкільні, направу обуви і одежи, на лїкаря, лїки і т. п. — а опісля по вичерпаню тої суми зложити знова відповідну квоту грошеву.
4) платити правильно, місячно, з гори по 50 корон за одного ученика.
5) поносити відшкодованє за всї надзвичайні ушкодженя чи то інвентаря чи то иньших урядженъ Інститута, які спричинить їх син — (Риґор сей, заведений у всїх виховуючих інститутах з огляду на порядок, є у нашім Інститутї тим потрібнїйший, що наш Інститут єсть як то вже висше сказано, устроєний дуже великим накладом гроший, а передвчасне з'ужите того устроєня не тілько що понизило б уровень нашого заведеня, але привело-б єго певно над беріг руїни).
6) при вступі підписати заяву, що зобовязують ся сповняти всї услівя обняті отсим проспектом.

На всї повисші вплати і видатки веде Заряд Інститута для кождого ученика окремий рахунок, відписи котрого удїляєсь періодично родичам. Родичі суть обовязані сейчас по одержаню рахунок вирівнати під загрозою усуненя ученика з Інститута.

Місячна вплата 50 корон не може бути обкроювана з причини виїзду ученика на сьвята або на відпустку.

Кождий ученик мусить виказати при вступі до Інститута слїдуючі річи в цїлком добрім станї!

1) сїнник 2 м. оовгий, 94 цм. широкий з домашного полотна; 2) подушку; 3) ковдру; 4) вовняний коцик барви темно-червоної (bordeaux) до накриваня ліжка; 5) 4 пошевки на подушки; 6) 3 тонкі простирала на ковдву приладжені до защіплюваня на ґузики; 7) 3 грубші простирала на ліжко; 8) 6 сорочок; 9) 6 пар калїсонів; 10) 6 ручників; 11) 12 хусток до носа; 12) 6 пар шкарпиток легких і 6 пар зимових; 13) два порядні одяги мундурові; 14) плащ мундуровий; 15) конечно дві пари обуви; 16) мале зеркальце; 17) 2 гребенї (рідкий і густий); 18) 3 щітки а то: до сукна, до волося і до зубів.

Всї повисші річи мусить бути конечно назначені числом, яке Заряд Інститута визначить для кождого ученика при принятю.

Всї річи мають бути подвійно списані. Оден з тих списів передає ученик господареви, другий задержують родичі.

Зголошеня письменні належить надсилати найдальше до 15 н. ст. серпня 1908 р. на руки заряду інститута ґімназияльного в Перемишли.

Від Видїлу Товариства „Бурси імени сьв. о. Николая в Перемишли" заснованої в ювилейну память 50-лїтного панованя Цїсаря Франц-Йосива I.

Перемишль в липни 1908.

Роман Гамчикевич предсїдатель. *Д-р Теофіль Кормош* сокретар 333 1-1

До „Народної Гостинницї" приїхали дня 30. VI. Анна Кнуркевич, Мігова; Зенон Присташ, Михновцї; Миколи Кульматицький, Поморяни; Василь Карбаш, Ченицї; Юліян Міськевич, Бучач; Гриць Мартинович, Яворів; д-р Ізидор Голубович Те нопіль; о. Теофиль Корчинський Витків; д-р А. Гнатишак, Тишнец (Шлезк); Клим Кульчицький, Підпечари; о Клим Копистяньський, Речетів; о. Теодозий Дуркот, Смереківцї; о. Кирил Лукасевич, Мшанець; о Александер Миронович, Березовиця; о. Никола Герасимович, Лешнів; Михайло Комарницький, Лежайск; о. Андрій Пеленський, Книгиничі.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не відповідає).

Бюро будівляне

Теодора Мельничука

в Ярославі

приймає до виконаня **пляни і коштосписи церков** каплиць, плебаній, домів мешкальних, **управу і підприємства повисших будівель.** 39 40—?

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. уприв. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає

всякі папери цінні і монети

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїяко провізиї. 4

Коперницький і Син

Оптики і Механїки у Львові площа Галицька ч. 1.

(проти Банку Гіпотечного на плянтациях площі Галицкої) поручають:

Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К найлїпші по 12, 16, 20 і 24 К. **Льорнетки** пільні по 12, 15, 24 і висше. Заразом поручаємо в найбільшім виборі окуляри, цвікери, люпи і всїлякі инші прибори оптичні.

Всїлякі направи полагоджує ся як найскорше і найдешевше.

При закупні товарів просимо покликуватись на нашу часопись.

Вправний інструктор прав ник, приймє лекцию на час ферий або і на цїлий рік. Теодор Пилипівский у Всч. О. Гойдиша. Девятир п. п. Верхрата. 831 2—3

Умінчений фільозоф глядить лекциї на провінциї на час ферий Тадій Залеський, Золочів. 822 2—3

Пошукую станциї для панночки в інтелїґентнім домі до 8 кл. близько школи Шевченка, в котрій булоб ще 2—3 ровесницї. — Фортепян пожаданий. Максимович. Перемишляни. 808 4—5

Укінчений матурист глядить лекциї на час вакаций або і на цїлий рік. Адреса: Михайло Цап в 840 Залужи п. Рогатин. 1—4

Кавалєр 30-лїтний купець, оженить ся з панною Русинкою, середного образованя, милої поверховности і лагідної вдачі. Посаг вимаганий 6000-8000 кор. Фотоґрафія пожадана. За дискрецию ручить ся словом чести. Зголошеня під: О. П. Вірний Poste restante Вижниця (Буковина) 835 2—3

Комітет парох. в Судовій Вишни пошукує предприємця до вимурованя нової церкви. Пляни і коштосписи до перегляду в урядї парох. до 31/7 1908 р. При зголошеню оферти вимагає ся на задюм 10% від цїни коштоспису. — В Кондрацкий, предсїдатель. 835 2—4

Проповідницї стилеві, виготовляє різбарська робітня **Евст. Щупляневича**, Львів, ул. Шпитальна 38. 48b

Перстенї заручинові, слюбні обручки, як також вироби золоті і зі срібла поручає найдешевше **Ф. Квасневський**, Львів, пл. Галицька ч. 3, приймає також направи. 894 15—30

РУСАЛКА дуже красн вальси на фортепян за 2 Кор. і иньші музикалїя висилає „ТОРБАН" музична накладня, Львів, Вроновська ч. 8. 714 8—10

Априкози най іпші на десер висилає щоденно в 5 клґ. кошах оплачено за 1 зр. 90 кр., желїзницею 20 клґ. за 7 зр. оплачено. L. ALTNEU, Versecz 12, Ungarn. 820 2—10

В Судовій Вишни єсть на продаж церков з дубового дерева, цїнна будова архітектури деревляної з XVII. столїтя. Зголошувати ся можна в урядї парохіяльнім до 31/7 1908 р. За комітет В. Кондрацкий. 834 2—4

Вправний інструктор студент прав, глядає лекциї на вакациї, або на цїлий рік. Відомість: Володимир Ґіжовський, Львів, ул. Унїї Бжеской ч. 3. I. п.

ФАБРИКА ВИРОБІВ ЦУКОРНИЧИХ ВІТИНСЬКОГО

у Львові ул. Батория ч. 10, Філїя ул. Жовківська ч. 61 (біля рампи) поручає знамениті тїста чаєвники, медівники, цукри десерові і шоколяду. 182

ПОМОСТИ ДО ЦЕРКОВ

цементові камінцеві мозаїкові

поручає 448

Т. МЕЛЬНИЧУК

АРХІТЕКТ

ЯРОСЛАВ.

Від 20 лїт

знані з доброти ковдри вовняні і кльотові по К 4, 7, 12, 15, 17, 20, атласові, шовкові по К 27, 28, 30, 36 і висше. МАТЕРАЦИ чисто волосїнні від К 25, 30, 36, 40 до К 70 за три подушки Матераци з морської трави по К 13, 15 і 20. СІННИКИ звичайні і пружинові ПОДУШКИ, КОЦИ, капи на ліжка, дивани, зелїзні ліжка і комплетні урядженя покоїв, найдешевше поручають

Шустер і Точиський

Львів, ул. 3 мая ч. 5.

668 17—30

Женщина в середнім віцї Русинка глядає місця до заряду дому у сьвященика-вдівця сейчас. — Зголошеня на руки Вп. Пані Ташлевої в Винниках.

Гафти артистичні, білизну елеґантно і сукні всякого рода виконую Домінїканьска ч. 9 I пов. 3—3

Хто хоче

виеміґрувати до Злучених Держав а при тім хоче охоронитись від всякого крізісу економічного та забезпечити свій родинї приємну еґзистенцию, повинен оселитись на фармі.

Держава **Wisconsin** належить до тих злучених держав, що посїдають найурожайнїйшу землю а котрої клїмат виказує ту саму пересїчну температуру що Німеччина.

Фірма **James Good et Comp.** посїдає в сїй державі простори неуправненої землї в обширі 1.000 акрів, недалеко місто Ashland і Washburn, з славянськими поселенцями, в поблизькости численних зелїзничих стаций, шкіл і церков.

Фармер дістає на власність землю 40 до 160 акрів, за квоту 5 до 15 долярів в вигідних ратах з малими відсотками.

Всї грошеві справи залагоджує за нас „The Northern National Bank of Ashland Wis".

Доказом сего, що ми поступаємо строго річево, є те, що ми всї наші проспекти і письма, що відносять ся до краю, прекладаємо до потвердженя поселенчому комісареви — Stete Commissiones of Immigration, A. E. Campbell, Madison, Wis.

Всї потрібні відомости можна дістати, пишучи на адресу: James W Good et Comp Ashland, Wis В тій цїли глядає ся також заступників.

Запити можна висилати в руській, польській і нїмецькій мові. 838 1—2

„Достава" в Станиславові

переносить свій богато заосмотрений

склад товарів церковних

з днем 1. мая с. р. на **ул. Смольки ч. 1.** напротив ц. к. Головної почти.

Поручаємо великий вибір фелонів, хоругвів, чаш, крестів, науків, лїхтарів, патериць, цьвітів, олтарів процесиональних, лямп до вічного сьвітла, образів і т. д. в добірній якости, солїднім викінченю та найдешевших цїнах. Принимає Евангелия до оправи чаші і инші знаряди до золоченя в огни в власній **в одинокій в Станиславові бронзівничій робітни під** проводом п. В. Дутковича, обруси і біле церковне з правдивої лянної веби, фелони перерабляє і направляє в в власній робітни кравецькій. На жадане висилаємо прібки і фелони до вибору. — Всякі замовленя виконує ся безпроволочно. — Богато признань за якість і дешеву цїну до перегляду.

Склад паперу, зошитів приборів шкільних і канцелярийних, з великим опустом для шкіл. — Знаряди рільничі, каси огнетревалі, штучні навози. Просимо вписувати ся в члени товариства: **„Достава" в Станиславові.** 515 1—3

Вкладки щадничі принимаємо на 6%

Весь дохід на церкви і бурси.

Касвін і Рогатин Станиславів

банковий дім і контора виміни.

Купно і продаж ефектів і грошевих вартостий під найприступнїйшими услівями по курсах денних.

Продаж льосів на сплати ратами після офіцияльних курсів з дочисленєм найнизших відсотків.

Сплати від 3 корон місячно н'горі.

Сейчас по заплаченю першої рати, є купуючий виключним властителем права до виграної закупившого льосу.

Теперішна нагода для дешевого набутя льосів дає кождому спромогу при малих вплатах виграти сотки тисячів. 158

Проспекти на жадане даром.

Ручить ся за солїдну услугу. — Ласкаві замовленя приймають *Касвін і Рогашин*, банковий дім і контора виміни в Станиславові.

КОНКУРС.

Комітет церковний в Нагачові, повіта Яворівського, оголошує конкурс на будову мурованої церкви до 30. липня с. р. Пляни і кошториси можна оглянути в Урядї парохіяльним в Нагачові почта loco.

За Комітет церковний:

о. Михаїл Кручковський парох.

828 3—5

МЕД-ПАТОКА

в гірских пасік незрівнаної якости в 5 кілевих бляшанках по 6·50 кор., чисто білий по 7·50 кор. franco висилає 10

Народна Торговля у Львові.

УЧИТЕЛЬ популярно-наукова часопись педаґоґічна, орґан Руського Товариства Педаґоґічного, під редакциєю Д-ра В. Щурата виходить два рази на місяць від 1 червня 1889 р. і коштує 6 мор. річно, 3 К піврічно або 1 К 50 с. квартально. Адреса редакциї і адміністрациї ул. Сикстуська ч. 47 у Львові

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	5·50	8·55*	1·30*	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40*	2·30*
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7·20	12·00	2·15*	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05*	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	6·40н	12·20*
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	*9·58н	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10†
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	11·45л
Рави руської	7 10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	10·05н	1·46н	4·50	8·20
Брухович	8·15	12·40	3·27н	5·30л	9·35
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50н

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	в ночи
Кракова	3·50	8·25*	2·45*	7·00*	11·15
Кракова	—	8·40	6·12	7·35	12·45*
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16*	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	2·28	—	10·38
Черновець	—	9·10„	—	—	2·50
Станиславова	—	—	2·40	—	—
Коломиї	—	—	—	6·05	—
Стрия	7 30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	10·35†	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	2·15†	4·00	10·45
Рави руської	6·14	11·05	—	7·10	11·35н
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7·21	11·05	2·30н	5·50	8·34†
Брухович	9 00†	12·41н	3·45	7·10	11·35н
Зимної води	3·50	—	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди суть печатані знаком * Поїзди їдучі лише в недїлї і сьвята знаком † — в недїлї і сьвята від 28/5 до 13/9 буквою н — в недїлї і сьвята від 1/6 до 30/9 що день буквою л. 1

Русини читайте!

Нема у нас інтелїґентного чоловіка, який не розумів би, яку дає запоруку для його родини, як також для него самого на старість заощаджений гріш в дорозї асекурациї на житє чи ренти, а також не поминаючи важну, дуже важну в теперішних часах справу т. є. для доньок віно (посаги); а друга річ в тім, в якім товаристві і в котрих аґентів інтелїґенция і цїла суспільність руська асекурує ся? Дуже часто буває, що цїлком в незнаних собі і в чужих людей, в заграничних товариствах, бо злакомить ся Рутенець неоден на солодкі і приманчиві слова чужого незнаного собі чоловіка, що може і перший раз бачить в житю його і послїдний, от аби вхопив який задаток! А по щож далеко шукати! Єсть прецїнь одно дуже поважне і найдешевше і для кождого найприступнїйше, о чім не оден вже мав нагоду переконатись. — Акцийне тов. „Аллїянц" і то в границях австрийських має осїдок, котре приймає в ріжнородних комбінациях асекурациї, а також має окремий віддїл, так званий робітничий, що найбіднїйший денний робітник може себе чи доньку свою на віно, за довільною тижневою оплатою асекурувати. А також має чоловіка в аквізициї широко обізнаного, п. Миколу Петрицького, брата теперішного посла до ради держ., якого сталий осїдок є в Копичинцях.

Кождий отже, хто би лише бажав з провінцї осягнути які інформациї зглядом того, як також єсли би бажав заасекуруватись, то такого просить ся ласкаво прямо до него відноситись, як вже богато инших доси робило з найдальших кутків Галичини, а кождого 1. і 15. в місяци сейчас полагоджує інформациї, евентуально єсли єсть трох-чотирох в певній місцевости до асекурациї, то навіть виїздить туди сейчас.

Русини! Вже час би застосуватись до кличу: Свій до свого! Свій у свого! а тим більше, що п. Микола Петрицький має на метї, часть доходу з тих, котрі як-раз у него впрост заасекурують ся, віддавати на приватну середну школу, котра засновуєсь в Копичинцях. 646 1—3

Вправний інструктор студ. II. р. теол. пошукує на час ферий лекциї на селї. Найрадше в горах. Відомість В. К. Львів, Жовківська 81 у панї Биць.

„Краєвий Союз кредитовий"

У ЛЬВОВІ

Ринок ч. 10, II поверх

видав друки для нас системи Райфайзена і продає їх по отсих цїнах:

Книга позичок	арк.	по	4 с.
Асиґнати до побраня	„	„	3 „
„ „ виплати	„	„	3 „
Удїлові книжочки	шт.	„	3 „
Вкладкові книжочки	„	„	3 „
Довжні скрипти на гіп.	„	„	2 „
„ „ за порук.	„	„	2 „
„ „ на короткоречин. поз.	„	„	1 „
Заяви членства	„	„	1 „
Поданя до краєвої Дирекциї скарбу	„	„	4 „
Поданя до повітової Дирекциї скарбу	„	„	4 „

Видавець і відвічальний редактор: Льонгин Погельський.

З друкарнї Народової (Манєнких) Коперніка ч. 9.